തുഞ്ചത്തു എഴുത്തച്ഛനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട

ശ്രീമഹാഭാഗവതം

കേരളഭാഷാഗാനം.

പ്രഥമം മുതൽ ദ്വാദശംവരേയുള്ള സ്കന്ധങ്ങൾ
ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

SREEMAHABHAGAVATHA

KERALABHASHAGANA.

വളരെ മുൻപുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളും പലപുസ്തകങ്ങളും ഒത്തുനോക്കി ശുദ്ധപ്പെടുത്തി
മുൻപതിപ്പുവരെ ചേൎത്തിട്ടില്ലാത്ത

പ്രഹ്ളാദസ്തുതിയുടെ
വ്യാഖ്യാനം

വിദ്വാനായ കാവുങ്ങൽ മ. രാ. രാ. നീലകണ്ഠപ്പിള്ള അവർകളെക്കൊണ്ടു
എഴുതിപ്പിച്ചുചേൎത്തു പതിനഞ്ചാം പതിപ്പായ ൫൦൦൦ പുസ്തകത്തെ
സജ്ജനസമക്ഷം സമൎപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എസ്. റി. റെഡ്യാർ ആൻഡ് സൺസ്

പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതു്.

VIDIABHIVARDHINI, PRESS

൧൫-ാം പതിപ്പ്—൫൦൦൦-പ്രതികൾ.

1090.

മുഖവുര.

ശ്രീമഹാഭാഗവതം കിളിപ്പാട്ടു [illegible]ന്റെ ചെലവിന്മേൽ ആദ്യമായി അച്ചടിപ്പാൻ തുടങ്ങിയതു് ൧൦൩൭-ൽ ആയിരുന്നു. അക്കാലംവരെയും [illegible]രാരുത്തർ അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ള ഈ കിളിപ്പാട്ടു് ലഘുവായി വായിപ്പാൻ വേണ്ട സൌകൎയ്യം കൊടുത്തിട്ടില്ലായി[illegible]നതിനാൽ ശ്ലോകങ്ങളെ അകററിയും അവയുടെ ഒടുവിൽ നക്ഷത്രപ്പൂക്കൾ ഇട്ടും കൊല്ലം പരവൂർ "കേരള[illegible]ണം" പ്രെസ്സിൽ ൩൦൦൦-കാപ്പി ഞാൻ അച്ചടിപ്പിച്ചു ചുരുങ്ങിയ ദിവസങ്ങൾക്കിടയിൽ അവ ചെലവാകയും [illegible]. ആ പുസ്തകങ്ങളെപ്പററി മാന്യന്മാരായ ജനങ്ങൾ എനിക്കു നല്ല അഭിപ്രായം തന്നിട്ടുണ്ടു്. പിന്നീ[illegible] ഓരോ പതിപ്പുകൾക്കു ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ ഒക്കെയും കാലോചിതം വേണ്ട പരിഷ്കാരങ്ങൾ ചെയ്യിച്ചും [illegible]ചെയ്തും ഭംഗിയായി അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു ആ പുസ്തകങ്ങളെ വാങ്ങി ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളവൎക്കൊക്കെയും അറിയാവുന്നതാണു്. ഭക്തശിരോമണിയും കവികുലകൂടസ്ഥനും ആയ തുഞ്ചത്തു രാമാനുജൻ എഴുത്തച്ഛന്റെ ഈ ഭാഗവതത്തിൽ ആധുനികപണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളും ശ്ലോകങ്ങളും ചേൎത്തു പരിഷ്കരി[illegible]തിനേക്കാൾ ആ മഹാനുഭാവന്റെ അനൎഗ്ഗളമധുരങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങളെത്തന്നെ അച്ചടിപ്പിശകുകൾ തീൎത്തു [illegible]പ്പെടുത്തി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചു് അപ്രകാരം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. മഹാ[illegible] എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളെക്കുറിച്ചു ബഹുമാനവും ഭക്തിയുമുള്ള എല്ലാമഹാജനങ്ങളും ഈ പുസ്തക[illegible]സന്തോഷം വാങ്ങി വായിച്ചുവരുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് എന്നാൽ അച്ചടിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഈ ഭാഗവ[illegible] ഇത്രമാത്രം പ്രചാരത്തിനു കാരണമായതു്. എന്നാൽ ൫ാം പതിപ്പായ ഈ പുസ്തകത്തിൽ വേ[illegible]സാരസംഗ്രഹസമ്പൂൎണ്ണഗംഭീരമായ പ്രഹ്ലാദസ്തുതിക്കു കാവുങ്ങൽ മ. രാ. രാ. നീലകണ്ഠപ്പിള്ള അവൎകളെ[illegible] ഒരു വ്യാഖ്യാനം എഴുതിച്ചു ചേൎത്തു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പതിപ്പിനു പൂൎവ്വാധികം [illegible]ത്തിനു ഇടയുണ്ടെന്നു ഞാൻ പൂൎണ്ണമായി വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടു ഈ പുസ്തകത്തെ ഇതാ സജ്ജനസമ[illegible]ൎപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എന്നു് എസ്. ററി. റെഡ്യാർ ആൻഡ് സൺസ്.

വി. വി. പ്രെസ്സ്—കൊല്ലം.

കഥാവിവരപ്പട്ടിക.

BHAGAVATHAM.

ശ്രീമഹാഭാഗവതം.

പ്രഥമസ്കന്ധം.

ഹരിഃ ശ്രീഗണപതയെ നമഃ

അവിഘ്നമസ്തു.

ശൌനകാദിമഹർഷിമാർ യാഗംതുടങ്ങിയപ്പോൾ ശ്രീ വേദവ്യാസശിഷ്യനായ സൂതപൌരാണികനോടു ചോദിക്കുന്നതു്.

ആദിമൂലശ്രീപരമാനന്ദസ്വതയിൽനി-
ന്നാദരാലുണർന്നിഴിഞ്ഞീടിനോരമൃതവും
പാനംചെയ്തനുദിനമാനന്ദിച്ചലസാതെ
മാനസപത്മത്തിങ്കൽവാഴുംപൈങ്കിളിപ്പെണ്ണേ!
മാനുഷഭാവംപെഴുതായ്ക്കളഞ്ഞീടുംമുമ്പേ
മാനസംതെളിഞ്ഞുദിവ്യാനന്ദസ്വഭാവികം
സാധിപ്പാനെളുതായസാധനമേതൊന്നുള്ളു?
സാദരമതുബാലേ!കാലേചൊല്ലെന്നോടിപ്പോൾ.
ചൊല്ലുവാനനേകമുണ്ടോരോരോമുനീന്ദ്രന്മാർ
ചൊല്ലിയവേദാന്തസാരാദികൾബഹുവിധം;
ചൊല്ലരുതവയൊന്നുംനമുക്കുപുരാണങ്ങൾ
ചൊല്ലുകെന്നതുംകേൾക്കെന്നുള്ളതുംചെയ്യാമല്ലോ.
ചൊല്ലെഴുംപുരാണങ്ങളുള്ളവയെല്ലാററിലും
നല്ലതുഭാഗവതമെന്നല്ലോചൊല്ലിക്കേൾപ്പൂ;
പത്മാദിപുരാണങ്ങളൊക്കെയുംനന്നെങ്കിലു-
മാത്മതത്വത്തെയറിഞ്ഞീടുവാനിതേനല്ലൂ;
ഓരോരോശാസ്ത്രങ്ങളിൽമോക്ഷമാർഗ്ഗങ്ങൾചൊന്ന-
തോരോന്നേനിരൂപിച്ചാലെളുതല്ലിത്രയൊന്നും;
ഓരോരോജനങ്ങൾക്കുമുക്തിമാർഗ്ഗതത്വങ്ങൾ
ഓരോരോവിധമത്രെകേവലംസ്വഭാവങ്ങൾ.
എന്നതിലെല്ലാവർണ്ണത്തിങ്കലുമെല്ലാവർക്കും
നന്നായിസ്സാധിക്കാവോന്നെളുപ്പമുള്ളോന്നല്ലോ;
എത്രയുമെളുതായിമുക്തിയെലഭിക്കുന്ന
ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തെപ്രതിപാദിപ്പാൻവേദവ്യാസൻ
ഉത്തമശ്ലോകചരിത്രങ്ങളുംനാമങ്ങളും
ഉത്തമധ്യാനങ്ങളുംമിശ്രമാക്കിശ്ശുദ്ധമായ്
ചമച്ചുഭാഗവത,-മതിങ്കൽനിരന്തരം
രമിപ്പാനായിട്ടത്രേമററുള്ളകഥയെല്ലാം;
അവിടെയാദിശ്ലോകംമംഗലാചരണമായ്
കവിനായകൻപ്രയോഗിച്ചിതുവേദവ്യാസൻ.
സർവ്വജ്ഞനായിസർവ്വജഗൽക്കാരണനായി
സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കെല്ലാംജ്ഞാനദസ്വരൂപനായ്
അപരിച്ഛിന്നമായിപ്പരമാനന്ദമായ

പരമാത്മാവുതന്നെധ്യാനിക്കായ്വരേണമേ.
വസ്തുനിർദ്ദേശംരണ്ടാംപദ്യത്തെക്കൊണ്ടുചൊല്ലി:
സത്യമായ്പുരുഷാർത്ഥമായിരിക്കുന്നപരം
ആത്മതത്വമതിൻപ്രാപ്തിസാധനവുമായ്
മേദ്ധ്യമായിരിക്കുന്നധർമ്മവുമതിങ്കലു-
കേൾക്കമാത്രമേവേണ്ടുഭക്തിയുണ്ടാവാൻപിന്നെ
മോക്ഷവുംവരുമെന്നുവേറേഞാൻചൊല്ലേണമോ?
സുഖമേസേവിച്ചീടാംപ്രാമാണ്യവശന്താനും
നിഗമമെന്നുമൂന്നാംപദ്യത്തെക്കൊണ്ടുചൊല്ലി:
വേദമായീട്ടുള്ളൊരുകല്പകവൃക്ഷത്തിന്റെ
മോദമാർന്നെഴുംഫലമാദരപൂർവ്വംഭക്ത്യാ
വീണിതുശുകമുഖത്തിങ്കൽനിന്നുടൻഭുവി
ആനന്ദംവരുമാറുപീയൂഷദ്രവത്തോടും.
അങ്ങനെയുള്ളമഹാഭാഗവതാഖ്യരസം
മംഗലംവന്നുപരന്തങ്കലേലയിപ്പോളം
അവോളംപാനംചെയ്തുകൊള്ളുകരസികന്മാ-
രായുള്ളഭാഗവതമുഖ്യന്മാർനിരന്തരം.
എങ്കിലോചൊല്ലുചൊല്ലുസംസാരംകൊണ്ടുണ്ടാകും
സങ്കടംപോകുംവണ്ണംവൈകാതെശുകമേ!നീ.
ചൊല്ലുവാനിവിടെയിപ്പോളെനിക്കിതിന്നേതു-
മില്ലൊരുമാന്ദ്യം,മാധുര്യാദിലക്ഷണങ്ങളാൽ
ചൊല്ലപ്പോകാതോരതിമൂഢനായതുഞാനോ;
ചൊല്ലുവാനവരവരുണ്ടല്ലോകവീന്ദ്രന്മാർ;
ചൊല്ലേഴുന്നവർമുമ്പിൽചെന്നുചൊല്ലുമ്പോൾപിഴ-
ചൊല്ലുകയല്ലല്ലീയെന്നല്ലലുല്ലസിക്കുന്നു;
വല്ലഭമെഴുംവിനതാത്മജനനന്താഗ്രേ
തുല്യമില്ലാതെവേഗത്തോടുതാൻപറക്കുമ്പോൾ
വല്ലാതെകൃശമശകാദികളതുകണ്ടി-
ട്ടെല്ലാരുമടങ്ങുന്നുവല്ലഭമില്ലായ്കയാൽ;
വല്ലജാതിയുംതന്നാൽതന്നാലായതുമുതി-
ർന്നെല്ലാജ്ജാതിയുംപറക്കെന്നുവന്നീടുംനൂനം.
മെല്ലെമെല്ലവേപുനരെന്നതോർത്താകുംവണ്ണം
അല്ലലെന്നിയേസംക്ഷേപിച്ചുചൊല്ലീടാമല്ലോ.
ചൊല്ലേഴുംഗണേശനുംവാണിയുംമുകുന്ദനും
ചൊല്ലിയപൌരാണികാചാര്യനാംവ്യാസൻതാനും
സ്വർല്ലോകാധിപൻമുമ്പാമാശാധിപതികളും
വല്ലായ്മയൊഴിച്ചുഭൂദേവദൈവതങ്ങളും
കല്യാണംവളർത്തുവാൻനാരദമുനീന്ദ്രനും
എല്ലാരുമനുഗ്രഹിച്ചീടുവാൻവന്ദിക്കുന്നേൻ;
സത്യജ്ഞാനാനന്താനന്ദാദ്വയാമൃതപൂർണ്ണം
സച്ചിൽബ്രഹ്മാഖ്യംപരമാനന്ദമുപാസിച്ചേൻ.
ശ്രീവേദവ്യാസമുനിചമച്ചപുരാണത്തിൽ
ശ്രീമഹാഭാഗവതംതന്നിലുപരമാർത്ഥം
ഈശനുംപ്രപഞ്ചവുമേകമെന്നുറച്ചുഞാൻ
ഈശനെദ്ദേശികനെന്നറിഞ്ഞുതെളിഞ്ഞപ്പോൾ
ദേശികപാദപത്മമെന്നുള്ളിലുറപ്പിച്ചേൻ;
ദേശികാജ്ഞയാപരമാനന്ദസമന്വിതം.
ഈശനുംപ്രപഞ്ചവുംദേശികൻതാനുംഞാനും
ഈശന്റെകാരുണ്യത്താൽകേവലമൊന്നായ്ക്കണ്ടേൻ
അന്നേരംമായാമയമായുള്ളബഹുത്വങ്ങൾ
ഒന്നുമേകാണ്മാനില്ലഞാനൊഴിഞ്ഞൊരേടത്തും.
എന്നതിന്നുപദേശസാധനമിതുതന്നെ
നന്നായികേട്ടുകൊൾവിൻമറ്റൊന്നുംനിനയാതെ.
നൈമിശവനത്തിലെവിഷ്ണുക്ഷേത്രത്തിങ്കല-
ന്നാമുനിവരന്മാരാംശൌനകാദികളെല്ലാം
സ്വർഗ്ഗത്തെലഭിപ്പാനായ്സത്രത്തെത്തുടങ്ങിനാർ.
സൽഗതിവരുവാനുംഹേതുവാമതുതന്നെ;
ആയിരത്താണ്ടുകൂടിക്കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നത-
ങ്ങൊരാലുമുപദ്രവംകൂടാതെചെല്ലുംകാലം
ചെന്നിതുവേദവ്യാസശിഷ്യനായുള്ളസൂതൻ;
നന്നായിസ്സൽക്കാരംചെയ്തിരുത്തിമുനികളും:
പുണ്യവാനായഭവാൻവന്നതുനന്നായ്വന്നു,
ധന്യന്മാരെന്നുവന്നുഞങ്ങളുമിതിനാലെ;
ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളിതിഹാസങ്ങൾപുരാണങ്ങൾ
നിർമ്മലനായഭവാനൊക്കവേപാഠമല്ലോ;
വേദാന്തപ്പൊരുളറിഞ്ഞീടിനമുനികളും
വേദവേദാന്തവിത്താംവേദവ്യാസനുംമുന്നം
സാദരമരുൾചെയ്തതൊക്കെയഭ്യസിച്ചുനീ
മോദേനവന്നതിപ്പോൾഞങ്ങൾക്കൊരനുഗ്രഹം;
സ്നേഹമെത്രയുംപാരമുള്ളശിഷ്യനുഗുഹ്യ-
മായതുമുപദേശിച്ചീടുന്നുഗുരുക്കന്മാർ;
ചേതസിനിന്നെസ്നേഹംവേദവ്യാസനുപാരം
വാസനാശുശ്രൂഷാദിയാകിയഗുണങ്ങളാൽ;
ആകയാൽസാരമായമോക്ഷസാധനമെന്തൊ-
ന്നായതുതവമതിനിശ്ചയംപറകെടോ!
ഇക്കലിയുഗത്തിങ്കൽമാനുഷപ്പരിഷകൾ
ദുഃഖിതന്മാരായുള്ളുനിത്യോപദ്രവങ്ങളാൽ
അല്പായുസ്സുകളുമായല്പബുദ്ധികളുമാ-
യല്പഭാഗ്യന്മാരുമായ്മിക്കതുമുള്ളുനൂനം;
കേൾക്കേണ്ടതസംഖ്യമായുണ്ടവയെല്ലാമിപ്പോ-
ളാഖ്യാനംചെയ്വാൻകാലമില്ലെന്നുവന്നുകൂടും;
എന്നാലെന്തതിൻസാരമായുള്ളതെല്ലാവർക്കും
ഒന്നുകൊണ്ടുടൻബുദ്ധിതെളിഞ്ഞുവരുന്നതായ്
എത്രയുംചുരുക്കമായത്യന്തംമനോജ്ഞമായ്
വസ്തുവായിരിപ്പതുസത്വരംപറകനീ.
ദേവകിയിങ്കൽവസുദേവനുസുതനായി
ദേവകൾദേവൻപിറന്നോരുനാളുള്ളകഥാ
കേൾക്കണമെന്നുമുണ്ടുതോന്നുന്നുനിങ്ങൾക്കിപ്പോ-
ളോർക്കുമ്പോളെല്ലാററിലുമക്കഥയല്ലീനല്ലൂ?
നിന്തിരുവടിയുടെതിരുനാമങ്ങളാലൊ-
ന്നന്ധനായറിയാതെചൊൽകിലുംഗതിയല്ലോ
ആത്മശുദ്ധിയിൽകൊതിയുള്ളവനാകില്പര-
മാത്മാവാംകൃഷ്ണൻകഥകേൾപ്പാനാഗ്രഹമുണ്ടാം;
രസജ്ഞന്മാരെന്നാകിൽകേട്ടോളംകേൾപ്പാൻതോന്നും

രസങ്ങളിതിന്മീതേമററൊന്നുമില്ലതാനും.
ഞങ്ങൾക്കമതിയാകയില്ലതുകേൾക്കുന്തോറും,
മംഗലചരിതങ്ങൾചൊല്ലുനീമടിയാതെ;
വന്നിതുകലിയുഗമെന്നറിഞ്ഞതുമൂലം
വന്നുവൈഷ്ണവക്ഷേത്രംപൂക്കിതുഞങ്ങളെടോ!
തന്തിരുവടിയുടെചരിതംകേട്ടുകൊൾവാൻ
എന്തൊരുകഴിവെന്നുചിന്തിച്ചുവസിക്കുമ്പോൾ
അന്തരാവന്നുഭവാനീശ്വരകാരുണ്യത്താൽ
സന്താപമകന്നിതുമിക്കതുംകണ്ടപ്പൊഴേ.
എന്നെല്ലാംമുനിജനംചൊന്നതുകേട്ടുസൂതൻ
നന്നായിത്തെളിഞ്ഞുടൻപറഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻ:—
"വന്ദിച്ചീടുന്നേനെങ്കിൽശ്രീശുകമുനിതന്നെ
നന്ദിച്ചീടണമെന്നെക്കുറിച്ചുസദാകാലം;
വേദാന്തസാരാർത്ഥമായദ്ധ്യാത്മപ്രദീപമായ്
വ്യാസോക്തമായപുരാണങ്ങളിൽപ്രധാനമായ്
മേവീടുംഭാഗവതംചൊല്ലിയമുനിവരൻ
ശ്രീവേദവ്യാസൻതാനുമാവോളംതുണയ്ക്കുമേ."

സൂതൻ ശൌനകാദിമഹർഷികൾക്കു ചെയ്യുന്ന ഭാഗവതോപദേശം.

മാമുനിവരന്മാരേ! നല്ലൊരുചോദ്യമിദം,
മാലോകർക്കെല്ലാവർക്കുംമംഗലമായോന്നല്ലോ;
ഭഗവൽകഥകേൾപ്പാനാഗ്രഹമുണ്ടായതു
സകലജനങ്ങൾക്കുംനല്ലതായ്വന്നുകൂടും;
മർത്ത്യനായ്പിറക്കിലോമാധവൻതങ്കലേററം
ഭക്തിയുണ്ടാകവേണമല്ലായ്കിൽവൃഥാഫലം;
ജ്ഞാനവുംവൈരാഗ്യവുമുണ്ടായിമനസ്സിങ്കൽ
ആനന്ദമുണ്ടാകണമെങ്കിലിന്നിതേനല്ലൂ;
വിധിച്ചവണ്ണംതന്നെധർമ്മങ്ങൾചെയ്തീടിലും
മധുദ്വേഷിയിൽഭക്തിയില്ലായ്കിൽഫലംവരാ;
വേദങ്ങളുപനിഷദ്വാക്യങ്ങൾശാസ്ത്രങ്ങളും
ആദിയേപാഠംചെയ്തസർവ്വജ്ഞനെന്നാകിലും
മാധവൻകഥാമൃതംതന്നിലുള്ളഭിരുചി
ചേതസികുറഞ്ഞീടിലേതുമേഫലമില്ല;
പലജാതിയിലുള്ളകർമ്മങ്ങൾചെയ്തീടിലും
ഫലമില്ലഖിലേശൻതാൻപ്രസാദിച്ചീലെങ്കിൽ;
കേൾക്കയുംപറകയുമോർക്കയുംപൂജിക്കയും
മോക്ഷത്തെനൽകീടുന്നഭഗവാന്തന്നെവേണ്ടു;
കുറഞ്ഞോരറിവുള്ളിലുണ്ടെങ്കിലവനുണ്ടോ
നരകവൈരിതന്റെചരിതംമറക്കുന്നു?
സജ്ജനസമ്പർക്കവുംപുണ്യതീർത്ഥങ്ങൾതോറും
മജ്ജനംവഴിപോലെചെയ്കയുംദിനംപ്രതി
ദുർജ്ജനവിയോഗവുമുണ്ടെന്നുവരുന്നവ-
നച്യുതകഥകളിലിച്ഛയുമുണ്ടായ്‌വരും;
ഇച്ഛയുണ്ടാകുന്തോറുംകേൾപ്പാനുംതരംവരും;
സ്വച്ഛമായ്ചമഞ്ഞീടുംചിത്തവുമതിനാലെ,
നിശ്ചയമകതാരിലച്യുതൻവസിച്ചീടും
അച്യുതൻവസിക്കുമ്പോൾനിശ്ശേഷസൌഖ്യംവരും
സൽബോധമുണ്ടായ്‌വന്നാലച്യുതപാദാംബുജം
ഉൾപ്പൂവിലുറപ്പിച്ചുകൊള്ളണമാകുംവണ്ണം;
നിർഗ്ഗുണൻനിഖിലലോകാശ്രയസ്വതന്ത്രൻ
നിഷ്കളനായിട്ടത്രേനിൽക്കുന്നുനിരന്തരം;
തത്സ്വയംപ്രഭാരമിതാനന്ദസ്വതയിൽനി-
ന്നുത്ഭവിച്ചിതുമഹാമായയുംനടേനടേ;
തന്മായതന്നിൽസംഗംതനിക്കില്ലെന്നാകിലും
ചിന്മയിതന്നോടിടചേർന്നുതാൻമയങ്ങിനാൻ;
അവ്യക്തമായപരബ്രഹ്മവുംമായതന്നാൽ
സുവ്യക്തമായിട്ടൊരുപുരുഷരൂപംതോന്നി
യോഗനിദ്രയുംപൂണ്ടുവെള്ളത്തിലുള്ളിൽകൊള്ളും
ഏകനായകൻനാഭിതന്നിലന്നൊരുപത്മം
ഉണ്ടായിതതിൽജനിച്ചീടിനാൻവിരിഞ്ചനും
ഉണ്ടായിലോകങ്ങളുംതന്നവയവങ്ങളാൽ;
അന്നതിൽപ്രജകളെസ്സൃഷ്ടിപ്പിച്ചരുളിനാൻ
പിന്നെയച്ചതുർമ്മുഖൻതന്നെക്കൊണ്ടനുദിനം
തന്നിലപ്രജകളെരക്ഷിപ്പാനായ്ക്കൊണ്ടല്ലോ
തന്നുടെയംശങ്ങളാലവതാരങ്ങൾചെയ്തു;
നാലംശമായിട്ടതിൻമുമ്പിലേയവതാരം
നാലുപേർസനകനും,സനന്ദൻ,സനാതനൻ,
നാലാമൻസനൽക്കുമാരാഖ്യനുംക്രമത്താലെ
നാലഞ്ചുവയസ്സുള്ളപൈതങ്ങൾതമ്മെപ്പോലെ
നാലാംവേദാന്തത്തെയുംശീലിച്ചുസദാകാലം
നാലരുംപിരിയാതെനടപ്പുപലേടത്തും;
ബ്രഹ്മചര്യത്തിൻനിഷ്ഠകാട്ടുവാനായിട്ടല്ലോ
നിർമ്മലന്മാരിങ്ങവതരിച്ചുലോകത്തിങ്കൽ.
ഹിരണ്യാക്ഷനെക്കൊന്നുഭൂമിയേയുദ്ധരിച്ചവാൻ,
പിറന്നുയജ്ഞാംശനായ്സൂകരമൂർത്ത്യാപിന്നെ,
സാത്വതമായതന്ത്രംലോകത്തെപ്രകാശിപ്പാൻ
സാത്വികനായമുനിനാരദനായാനല്ലോ;
നരനാരായണന്മാരായ്ചമഞ്ഞിതുപിന്നെ
ധരണിതന്നിൽതപോബലത്തെക്കാട്ടീടുവാൻ;
സിദ്ധേശനായകപിലാഖ്യനായ്ചമഞ്ഞിതു
സിദ്ധിപ്പാൻമനുഷ്യർക്കുസാംഖ്യയോഗാർത്ഥജ്ഞാനം;
അത്രിപത്നിയിൽദത്തനെന്നഭിധാനത്തോടും
പുത്രനായറിയിച്ചാൻദണ്ഡനീതികളെല്ലാം;
സജ്ജനസേവ്യൻയജ്ഞനായവതരിച്ചുടൻ
ദുർജ്ജനാന്തകന്തന്നെനിർജ്ജരേന്ദ്രനുമായാൻ;
ലക്ഷ്മീവല്ലഭൻനാഭിപത്നിമേരുവിൽവന്നു
ശിക്ഷയോടൃഷഭനാംമുഖ്യഭൂപനുമായാൻ;
ഭൂമിയെക്കറപ്പാനുംനിരത്തിച്ചമപ്പാനും
ഭൂമിനായകൻപൃഥുവായവതാരംചെയ്താൻ;
മേദിനീദ്രുമാനുഗ്രഹത്തിന്നുതാൻപ്രളയാബ്ധൌ
മേദിനീപതിമത്സ്യമായ്മറകളെവീണ്ടാൻ;
ഇന്ദ്രാദികൾക്കുജരാനരകൾനീക്കീടുവാൻ
ഇന്ദ്രാരിജനവുമായ്പാലാഴികടഞ്ഞനാൾ

മന്ദരമുയൎത്തുവാനാമയായ് കീഴേനിന്നു
മന്ദമെന്നിയേപക്ഷിയായതിൻമീതേനിന്നാൻ,
ആയുൎവ്വേദത്തെയുപദേശിപ്പാനവനിയിൽ
നായകൻധാന്വന്തരമൂൎത്തിയുമായാനല്ലോ;
ദൈത്യരെമോഹിപ്പിച്ചുപീയൂഷംവീണ്ടീടുവാൻ
ദൈത്യാരിപുനരൊരുമോഹിനീവേഷംപൂണ്ടാൻ;
ഭക്തനാംപ്രഹ്ലാദനെരക്ഷിപ്പാൻപിതാവിനെ
നിഗ്രഹിപ്പതിന്നൊരുനരസിംഹവുമായാൻ;
വാമനമൂൎത്തിമഹാബലിയെവഞ്ചിപ്പാനായ്
കാമദനിന്ദ്രാനുജനായവതാരംചെയ്താൻ;
ബ്രഹ്മദ്വേഷികളായഭൂപരെയൊടുക്കുവാൻ
നിൎമ്മലൻജമദഗ്നിനന്ദനനായശേഷം
ധൎമ്മസ്ഥാപനകരൻചിന്മയൻജഗന്മയൻ
കല്മഷഹരൻവേദവ്യാസനായതുംനാഥൻ;
രാവണൻതന്നെക്കൊൽവാൻരാമനായഖിലേശൻ
ദേവകാൎയ്യാൎത്ഥമവതരിച്ചോരനന്തരം;
രേവതീരമണനാംരാമനായവനിയിൽ
ക്ഷീബനാംബലഭദ്രനായതുംതാന്തന്നെപോൽ;
ദേവകീസുതൻകൃഷ്ണനായവതരിച്ചതും
ദേവദേവേശൻപിന്നെക്കേവലംകലിയിങ്കൽ
ബുധനാംജിനസുതനായതും, ജഗന്നാഥൻ
കല്ക്കിയാമിനിക്കലിയുഗന്തന്നന്തത്തിങ്കൽ.
ഇത്തരമവതാരമസംഖ്യംചൊല്ലീടുവാം-
നുത്തമന്മാരാമൃഷിവൎഗ്ഗവുംസുരന്മാരും
മനുക്കൾപിന്നെപ്രജാപതിമാർമനുജന്മാർ
കനക്കെമഹത്തുക്കളായുള്ള ജനമെല്ലാം
ഈശ്വരൻനാരായണൻതന്നുടെയവതാരം
ഈശ്വരമയമത്രേനിശ്ചയംപ്രപഞ്ചവും;
തൽപ്രപഞ്ചത്തിന്നെല്ലാംസാക്ഷിയായേകാത്മാവായ്
നില്പൊരുസകലാത്മാവാകിയപരബ്രഹ്മം
തന്നുടെമഹാമായകാരണംപ്രപഞ്ചത്തി-
നെ[illegible]റിഞ്ഞീടുന്നേരമുദിക്കമാത്മജ്ഞാനം.
എന്നെല്ലാംചൊല്ലീടുന്നശ്രീമഹാഭാഗവതം
വന്ദ്യനാംവേദവ്യാസൻചമച്ചുപഠിപ്പിച്ചു
ശ്രീശുകനായമുനിശ്രേഷ്ഠനെവഴിപോലെ
ആശകളകന്നൊരുശ്രീശുകമുനീന്ദ്രനും
അക്കാലമനശനംദീക്ഷിച്ചുഗംഗാതീരം
പുക്കൊരുപരീക്ഷിത്തിന്നെപ്പേരുമറിയിച്ചു.

ശ്രീവേദവ്യാസനു ശ്രീനാരദൻചെയ്ത ശ്രീഭാഗവതോപദേശം.

ഇങ്ങിനെകേട്ടനേരംശൌനകമഹാമുനി
മംഗലനായസൂതൻതന്നോടുചോദ്യംചെയ്തു:—
"ഏതൊരുകാലത്തിങ്കലാരുടെനിയോഗത്താൽ
ഏതൊരുദേശത്തുനിന്നെന്തൊരുനിമിത്തമായ്"
ബാദരായണൻമുനിചമച്ചുഭാഗവതം?
ഏതുമൊന്നിലുമൊരുകാംക്ഷയില്ലാതശ്ശുകൻ
ആദരാലതുപഠിച്ചീടുവാനെന്തുമൂലം?
എന്തിനുപരീക്ഷിത്തുദീക്ഷിച്ചിതനശനം?
ബന്ധമെന്തവനുശ്രീശുകനെക്കണ്ടെത്തുവാൻ?
തങ്ങളിലുണ്ടായൊരുസംവാദനിമിത്തവും
എങ്ങിനെയെന്നുനമ്മോടൊക്കവേപറയണം.
എങ്കിലോകേൾപ്പിൻമുന്നംദ്വാപരയുഗത്തിങ്കൽ
പങ്കജവിലോചനനാകിയനാരായണൻ
ശ്രീപരാശരസുതനായവതരിച്ചിതു
താപസനായിസ്സത്യവതിയാംനാരിതന്നിൽ
ലോകാനുഗ്രഹപരനാകിയവേദവ്യാസൻ
വേഗേനസരസ്വതീതീരത്തെപ്രാപിച്ചുടൻ
ധ്യാനതല്പരനായിട്ടുള്ളിലെക്കണ്ണുകൊണ്ടു
മാനസമുറപ്പിച്ചുനോക്കിയനേരത്തിങ്കൽ
വന്നിതുകലിയുഗമെന്നതുകാണായ്വന്നു,
മുന്നേതിൽകുറയുന്നധൎമ്മവുംകാണായ്വന്നു;
കാലദോഷത്താൽകുറഞ്ഞീടുന്നധൎമ്മത്തിന്റെ
പാലനംചെയ്വാനായിട്ടക്കാലംമുനിവരൻ
നാലായിപ്പകുത്തിതുവേദത്തെയതുപിന്നെ
നാലൎക്കുംപഠിപ്പിച്ചുവവ്വേറെയോരോന്നെല്ലാം;
വേദത്തിൻപൊരുൾവെളിച്ചത്തുകാട്ടീടുവാനായ്
ആദരാൽപുരാണങ്ങൾചമച്ചുപഠിപ്പിച്ചു;
ലോകാനുഗ്രഹാൎത്ഥമായിങ്ങിനെചെല്ലുങ്കാലം
വ്യാകുലംതീൎന്നുബുദ്ധിനന്നായിത്തെളിഞ്ഞീല.
എന്തൊരുകുറവിനിക്കിങ്ങിനെവന്നീടുവാൻ
ചിന്തിച്ചാലൊരുമൂലമെന്നെല്ലാംപലതരം
ചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചിരുന്നീടിനകാലത്തിങ്കൽ
അന്തരാകാണായ്വന്നുനാരദമുനിയേയും;
അന്തികേകാണായ്വന്നനാരദമുനീന്ദ്രനെ
സന്തോഷംവളൎന്നൊരുവേദവ്യാസനുമേററം
ഭക്തിപൂണ്ടെഴുനിററുവന്ദിച്ചുനമസ്കരി-
ച്ചൎഘ്യപാദ്യാദികളാലൎച്ചിച്ചുപൂജിച്ചപ്പോൾ
സല്ക്കാരകുശലപ്രശ്നാദികൾകഴിച്ചുടൻ
മുഖ്യനാംദേവമുനിനാരദനരുൾചെയ്തു
വിഖ്യാതഗുണാംബുധേ!കേൾക്കണമിതുഭവാ-
നുൾക്കാമ്പിലുണവേററമുണ്ടല്ലോനിനക്കെന്നാൽ;
ഐശ്വൎയ്യസ്സാമ്നായഭാഗാദികൾജഗത്ത്രയ
ഭസാധനംസൎവ്വലോകസമ്മിതംനൂനം
വിസ്മയോദിതംഭഗവദ്യശസ്സഹിതമായ്
തത്സമൎപ്പണംചെയ്കിലെത്രയുമത്യുത്തമം;
ഭഗവദ്യശോയുതമല്ലായുംപ്രബന്ധങ്ങൾ
സുഖമേശോഭിക്കയില്ലെന്നുകേട്ടിരിക്കുന്നു;
കവിനായകനായനിന്മനോമാലിന്യവും
ഇവിടെനീങ്ങീടായ്വാനതുകാരണംതന്നെ.
സൎവ്വലോകാനുഗ്രഹകരസാധനംതവ
സൎവ്വസംരചിതങ്ങളെന്നാലുമിന്നിയിപ്പോൾ
സൎവ്വലോകേശനായഭഗവദ്യശസ്സോട്ട
സൎവ്വൈകസഹിതമായുള്ളൊരുപുരാണംനീ

ചമയ്ക്കുവേണമിനിയെന്നാൽനിൻമനസ്സിലപ്പോൾ
രമിക്കുംപരമാത്മാവോടുചേൎന്നനുദിനം,
ക്രമത്താലാത്മാവിങ്കലഖിലകൎമ്മങ്ങളും
സമൎപ്പിച്ചിരിക്കുമ്പോളുദിക്കുമാത്മജ്ഞാനം;
ജ്ഞാനമുണ്ടാകുന്നേരംമാനസമലിനങ്ങൾ
താനേപോയകന്നീടുമില്ലസംശയമേതും.
ഞാനൊരുശൂദ്രൻപണ്ടുഭൂദേവകുലാജ്ഞയാ
മാനസഭക്ത്യാസന്യാസികളെപ്പൂജിക്കയാൽ
കാരുണ്യംവളൎന്നനുഗ്രഹിച്ചാരവരതു-
കാരണമാത്മജ്ഞാനതല്പരനായോരെന്റെ
മാതാവുമരിച്ചതുദൈവാനുഗ്രഹമെന്നോ-
ൎത്തുമേമനസ്താപമതിങ്കലുണ്ടാകാതെ
കേവലംശേഷക്രിയചെയ്തുടൻപുറപ്പെട്ടു
ഭാവനവശാൽസൎവ്വംജ്ജയിച്ചുജിതേന്ദ്രിയ-
ഭഗവദ്ധ്യാനത്തോടുകൂടവേവനംപുക്കു
ഭഗവദുപാസനാരതനായ്വാഴുംകാലം
ധ്യാനവിസ്ഫുരിതനാമീശ്വരസ്വരൂപം
കാണാഞ്ഞുപരിഭ്രമിച്ചീടിനോരിനിക്കൊരു-
വാണിചെഞ്ചെമ്മേകേൾക്കായ്വന്നിതുനിനക്കെന്നെ
ക്കാണണമെങ്കിലവകാശമില്ലിജ്ജന്മത്തിൽ
താനേവന്നെത്തുംമേലിലെന്നതുകേട്ടനേരം
ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽവീണുടൻമുഴുകിഞാൻ.
മാനസഭക്ത്യാഭഗവദ്യശസ്സുകളേയും
ഗാനംചെയ്തെങ്ങുംനടന്നായുശ്ശേഷത്താലുള്ള
കാലങ്ങൾകഴിച്ചഴാംബ്രഹ്മനന്ദനനിപ്പോൾ
കാലാത്മാകാലംകൊണ്ടുസൎവ്വംസാധിപ്പിക്കും;
എന്നെല്ലാംഭഗവന്മാഹാത്മ്യങ്ങളരുൾചെയ്തു
പിന്നെയങ്ങുടനാത്മജ്ഞാനോപദേശത്തെയും;
നിൎണ്ണയാത്മകപ്രതിബിംബോപാദാനദൎശ-
മണ്ഡലംതന്നിൽകാട്ടിക്കൊടുത്തുതെളിവോടെ;
സന്ദേഹമൊഴിച്ചുറപ്പിച്ചെഴുന്നള്ളീടിനാൻ
വന്ദ്യനാംദേവമുനിനാരദനതുകാലം.
പിന്നെയുംസരസ്വതീതന്നുടെതീരത്തിങ്കൽ
പൎണ്ണശാലയിൽതത്രവസിച്ചുവേദവ്യാസൻ;
ബ്രഹ്മോപാസനംകൊണ്ടുശുദ്ധമായ്ചമഞ്ഞൊരു
നിൎമ്മലാത്മനാപരമേശ്വരതത്വത്തെയും;
മായാകാരണമായസംസാരബന്ധത്തെയും
മായാസംബന്ധംതീൎപ്പാനുള്ളസംബന്ധങ്ങളിൽ
ഭക്തിയോഗത്തെയുംകണ്ടുൾക്കാമ്പിലുറപ്പിച്ചു
മുക്തിസന്മാൎഗ്ഗപ്രതിപാദൈകകരണീയം
ശ്രീഭാഗവതംചമച്ചീടിനാനതിഭക്ത്യാ
ശ്രീശുകൻപഠിച്ചതുവിസ്തരിക്കയുംചെയ്തു;
സൂതനാലുദിതമായിങ്ങിനെകേൾക്കായപ്പോൾ
പ്രീതനായ്മഹാമുനിശൌനകൻചോദ്യംചെയ്താൻ.

ശ്രീപരീക്ഷിത്തിന്റെ ജനനം.

ബാദരായണൻനിജബോധമാലിന്യംതീൎപ്പാൻ
മോദമാൎന്നുചമച്ചാനതങ്ങിനെയല്ലോ;
ജാതനായപ്പോഴേതാൻമുക്തനായിരിപ്പൊരു
വ്യാസനന്ദനൻനിരാശാകരനാത്മാരാമൻ;
ശ്രീശുകൻഭാഗവതംപഠിക്കാനങ്ങെന്തതിൽ?
ആശയായതുചൊല്ലുകെന്നിങ്ങനെചോദിച്ചപ്പോൾ
ചൊല്ലിനാനഥസൂതനെല്ലാൎക്കുമാത്മാവല്ലോ
കല്യാണപ്രദനായഭഗവാൻനാരായണൻ
തൽഗുണങ്ങളെയനുസരിച്ചുഭക്ത്യാവേണം
നിൎഗ്ഗുണത്തിങ്കൽചേൎന്നുലയിപ്പാനറിഞ്ഞാലും;
അങ്ങിനെഗുണപ്രസിദ്ധാത്മകൻചരിത്രങ്ങൾ
ഇങ്ങൊരുഫലശ്രദ്ധകൂടാതെമുനികളും
സംഗനാശനകരനെന്നോൎത്തുശീലിക്കുന്നു
സംഗമോഭഗവന്മായാഗുണങ്ങളിലല്ലോ.
ഇങ്ങിനെനിരൂപിച്ചുശ്രീശുകൻഭാഗവതം,
തിങ്ങിനഭക്ത്യാപഠിച്ചീടുവാനവകാശം
ഭഗവൽഗുണങ്ങളിലവിലോപിതചിത്ത-
നകമേശുകൻപഠിച്ചീടിനാനതുപിന്നെ;
നൃപതിവിഷ്ണുരാതൻതന്നെകേൾപ്പിപ്പാനുള്ളോ-
രവകാശവുംപുനരധുനാചൊല്ലാമല്ലോ;
ഭാരതയുദ്ധത്തിങ്കൽവീരരാംനരവര-
ന്മാരെല്ലാംമരിച്ചൊടുങ്ങീടിനശേഷത്തിങ്കൽ
മാരുതിയുടെഗദയേറ്റുടൻതുടഞെരി-
ഞ്ഞാരഴൽപ്പെട്ടുയുദ്ധഭൂമിയിൽകിടക്കുന്ന
ദുൎയ്യോധനനെക്കണ്ടതിസങ്കടത്തോടെ
ഗുരുനന്ദനൻചെന്നുചതിയാലുറക്കത്തിൽ
ദ്രുപദപുത്രീസുതന്മാർതലകളെയറു-
ത്തവനീശ്വരൻമുമ്പിൽവച്ചതങ്ങവനേതും
പെരികെപ്രിയമായീലതിനാലതിശുചാ
കരയുംദ്രുപദജാസവിധേചെന്നുനിന്നു;
പുരുഹൂതജൻചൊന്നാനതുചെയ്തവനൊരു
ധരണീസുരവരനെങ്കിലുമവൻതല
മുമ്പിൽവച്ചിനിനിന്റെദുഃഖംഞാൻതീൎപ്പനെന്നു
വൻപൊടുസമയംചെയ്താശ്വസിപ്പിച്ചശേഷം;
കൃഷ്ണസാരഥിയായിത്തേരിലങ്ങേറിച്ചെല്ലും
ജിഷ്ണുനന്ദനനെക്കണ്ടശ്വത്ഥാമാവന്നേരം
ഭീതനായോടിനാനാദിക്കുകൾതോറുംനട-
ന്നേതുമാശ്രയംകാണാഞ്ഞൎജ്ജുനൻതന്നെനോക്കി
ബ്രഹ്മാസ്ത്രംപ്രയോഗിച്ചാനതിനെകൃഷ്ണാജ്ഞയാ
ബ്രഹ്മാസ്ത്രംകൊണ്ടുതന്നെതടുത്തങ്ങവനെയും
പിടിച്ചുകെട്ടിദ്രുപദാത്മജതന്റെമുമ്പിൽ
അടുക്കവെച്ചുസത്യംഭരിച്ചാൻധനഞ്ജയൻ
തദനുപാഞ്ചാലഭൂപാലനന്ദനഗുരു-
സുതനെക്കണ്ടുദയാവതിതാനതുനേരം
മനസിഭക്തിവളൎന്നഭിവന്ദനംചെയ്തു
തനിയേബന്ധമഴിച്ചയയ്ക്കയെന്നാളവൾ
ബ്രാഹ്മണോത്തമനാചാൎയ്യാത്മജനിവനല്ലോ
ബ്രാഹ്മണദ്വേഷംയോഗ്യമല്ലെന്നുനൃപപുത്രി;

ചൊന്നതാദരിച്ചുധൎമ്മാത്മജമുകുന്ദന്മാർ
നിന്നാളവേററംബഹുമാനിച്ചുമററുള്ളോരും
നിന്നതുകണ്ടുവായുനന്ദനനവന്തന്നെ-
ക്കൊന്നെട്ടുക്കണം ചൂഡാരത്നമെന്നൊരുമ്പെട്ടു
വന്നവന്തന്നോടതുയോഗ്യമല്ലവധ്യനാ-
കുന്നതിധരാസുരനെന്നതിനിന്ദ്യയില്ലപ്പോൾ
കൊന്നതിൻഫലംവരുത്തീടുവനിവിടെഞാൻ
എന്നരുൾചെയ്തുനന്ദനന്ദനൻനാരായണൻ
പിന്നെയങ്ങവൻതലശിഖയാകൂടെച്ചിര-
ച്ചുന്നൂനസഹജമായുള്ളൊരുചൂഡാരത്നം
ചൂന്നെടുത്തവിടെബന്ധിച്ചബന്ധവുംതീൎത്തു
പൂൎണ്ണവേദനയോടെകേണുവീണവൻതന്നെ-
ക്കണ്ടഹോപടവീട്ടിൽനിന്നുടൻപുറത്താട്ടി-
ക്കൊണ്ടുപോയാക്കിപ്പുരിപുക്കിരുന്നരുളുമ്പോൾ
കൊണ്ടൽനേർവൎണ്ണൻദ്രുപദാത്മജതന്നെക്കൂടെ
ക്കൊണ്ടുപോയ്ക്കുരുക്ഷേത്രംപ്രാപിച്ചുരണാങ്കണേ
പണ്ടുതാൻപ്രതിജ്ഞചെയ്തുള്ള തങ്ങവൾക്കുള്ളിൽ
ഇണ്ടലെന്നിയേകാട്ടിക്കൊടുത്തുപാൎത്ഥന്മാരെ-
ക്കൊണ്ടുയുദ്ധത്തിൽമരിച്ചുള്ളവൎക്കെല്ലാംഗതി-
യുണ്ടാവാൻശേഷക്രിയചെയ്യിച്ചുവഴിപോലെ
ധൎമ്മജൻതനിക്കുരാജ്യത്തെയുംസമൎപ്പിച്ചു
നിൎമ്മലൻദ്വാരാവതിക്കെഴുന്നള്ളീടുവാൻ
തുടങ്ങുന്നേരംനിജഗൎഭവിച്ഛേദംചെയ്വാൻ
തുടൎന്നുവരുംവിരിഞ്ചാസ്ത്രവേഗത്താലുള്ളം
നടുങ്ങിശ്ശരണമായുത്തരകരയുമ്പോൾ
മടങ്ങിക്കുരുകുലംരക്ഷിപ്പാനഖിലേശൻ
ഗൎഭത്തെസ്വമായയാമൂടിരക്ഷിച്ചുവച്ചു
ചില്ലുമാനൊരുമ്പെട്ടയാത്രകണ്ടതുനേരം
കുന്തിയുംപുത്രന്മാരുംശ്രീപാദാംബുജത്തിങ്കൽ
അന്തികേനമസ്കരിച്ചന്തൎമ്മോദേനചൊന്നാർ:—
"സന്തതംസതാംചിത്താന്തസ്ഥിതനായുള്ളൊരു
നിന്തിരുവടിയെൻറസന്തതിജാതങ്ങളെ
സന്തോഷിപ്പിച്ചുരക്ഷിച്ചീടുവാനിവിടെനി-
ന്നെന്തെല്ലാംദുഃഖമനുഭവിച്ചുജഗല്പതേ!
ചിന്തിച്ചാലതുസുഖമങ്ങെന്നുവരികിലും
നിന്തിരുവടിക്കായ്ക്കൊണ്ടെപ്പോഴുംനമാമ്യഹം,
ബന്ധുവത്സലനായനിന്നെവേർപെട്ടാലിവ-
രന്ധന്മാരെന്നുദയാസിന്ധോ!ഞാൻചൊല്ലേണമോ?
സൎവ്വാത്മാസൎവ്വജ്ഞനാംനിന്തിരുവടിയെന്നാൽ
സൎവ്വാപരാധങ്ങളുംക്ഷമിച്ചുചെറുതിനും
വാഴേണമിവിടെപ്പൊഴായ്കതുമല്ലെന്നാകിൽ
താഴാമേലിളപ്പവുമുണ്ടാ"മെന്നവൾചൊല്ലും
നിൎബന്ധമധുരവാക്യസ്തുതികളെക്കേട്ടു
സൽബന്ധുതെളിഞ്ഞുതത്രൈവവാണീടുംകാലം
ധൎമ്മജൻരാജ്യലോഭംകൊണ്ടുതാൻചെയ്തതെല്ലാം
ദുൎമ്മദമെന്നുചിന്തിച്ചന്ധനായ്ചമകയാൽ
ധൎമ്മാധൎമ്മങ്ങൾഗംഗാനന്ദനൻതന്നെക്കൊണ്ടു
നിൎമ്മലനുപദേശിപ്പിച്ചതുമടക്കിനാൻ.
പിന്നെയഗ്ഗംഗാദത്തൻകൃഷ്ണനെക്കണ്ടുതെളി-
ഞ്ഞന്യൂനഭക്ത്യാനിജചിത്തത്തിലുറപ്പിച്ചു
വൎണ്ണിച്ചുദേഹത്യാഗംചെയ്തവൻഗതികണ്ടു
പുണ്യവാൻതൻെറശേഷക്രിയകളതുംചെയ്തു;
ഹസ്തിനപുരിപുക്കുരാജ്യവുംപരിപാലി-
ച്ചുത്തലുമൊഴിച്ചുവാണീടിനാൻധൎമ്മാത്മജൻ.
കൃഷ്ണനുംപൌരാണികാചാൎയ്യനാംധൌമ്യൻതാനും
ജിഷ്ണുഭീമാദികളുമൊത്തുപോയ്തുനിമല
പുക്കുടൻനിധിയെടുത്തശ്വമേധവുംകഴി-
ച്ചുൾക്കാമ്പിൽധൎമ്മാത്മജനെത്രയുംസുഖംചേൎത്തു
വൎത്തിച്ചുകൂടെപ്പിരിയാതെനാലഞ്ചുമാസം
ഉത്തമശ്ലോകൻതത്രവസിച്ചോരനന്തരം
കുന്തിയെക്കണ്ടുവന്ദിച്ചന്തസ്താപവുംതീൎത്തു
കുന്തീനന്ദനന്മാരോടനുവാദവുംകൊണ്ടു
ശ്രീമദ്വാരകാപുരിക്കെഴുന്നള്ളീടിനാൻ
കാമദൻതന്നെക്കണ്ടുസുഖിച്ചാരെല്ലാവരും.
അക്കാലംചക്രായുധൻമായയാഗൎഭത്തിങ്കൽ
രക്ഷിച്ചങ്ങിരുന്നൊരുപുത്രനെപ്രസവിച്ചാൾ.
മത്സ്യനന്ദനാപരീക്ഷിച്ചെടുത്തുളനായ
പുത്രനുപരീക്ഷിത്തെന്നിട്ടിതുനാമത്തെയും.

പാണ്ഡവന്മാരുടെ മഹാപ്രസ്ഥാനം.

തൽഗ്ഗുണഗണങ്ങൾരാജേന്ദ്രശേഖരത്വംക-
ണ്ടുൾക്കുതുകേനപാണ്ഡുപുത്രരാലനുദിനം
ശിക്ഷിതനായുള്ളൊരുബാലകൻവളരുംനാൾ
കൃഷ്ണനന്ദനനായവിദുരൻനടേതന്നെ
തീൎത്ഥങ്ങളാടിനടക്കുന്നവൻപോന്നുവന്നു
പാൎത്ഥിവനായധൃതരാഷ്ട്രാദിബന്ധുക്കളെ
കണ്ടുകൌതുകംവളൎന്നൊരുദിനംപാൎത്തു
കൊണ്ടുരാത്രിയിൽധൃതരാഷ്ട്രരെക്കൊണ്ടുപോയാൻ
പിറേറന്നാളുഷക്കാലേനിത്യകൎമ്മവുംചെയ്തു
തെറെറന്നുധൎമ്മാത്മജനച്ഛനെക്കാണ്മാൻചെന്നു;
കണ്ടീലപിതാവിനെയെന്തതെന്നന്വേഷിച്ചി-
ട്ടുണ്ടായപരമാൎത്ഥംകേട്ടവൻദുഃഖത്തോടെ
കുമ്പിട്ടുവസിക്കുമ്പോളമ്പെഴുംശ്രീനാരദൻ
മുമ്പിൽനിന്നാവിൎഭവിച്ചുണ്ടായമനസ്താപം
യുക്തിയുക്തങ്ങളായവാക്യപീയൂഷംകൊട്ടു-
ത്തൊക്കവേശമിപ്പിച്ചുഭൂപതിവീരൻതൻെറ
സൽഗതിമാൎഗ്ഗത്തോളംബോധിപ്പിച്ചഥയഥാ
നിൎഗ്ഗമിച്ചീടുംമുനീന്ദ്രോക്തിമാൎഗ്ഗോപശ്രേണ്യാ
വിശ്വാസഭക്ത്യാചെല്ലുംകാലത്തുമൂതരായോ-
രച്ഛന്മമ്മമാൎക്കുംതൽശേഷക്രിയകളും
കൃത്വാരാജ്യവുംപരിപാലിച്ചുധൎമ്മത്തോടെ
വത്സരംമുപ്പത്താറുചെന്നളവിന്ദ്രാത്മജൻ
കൃഷ്ണനെക്കാണ്മാൻശ്രീമദ്വാരകയകംപുക്കാൻ

കൃഷ്ണനാംഭൂഭാരംതീർത്താനന്ദപദംചേർന്നാൻ;
ജിഷ്ണുനന്ദനനായജിഷ്ണുതാൻഭഗവാനെ
തൃഷ്ണയാകണ്ടുവന്ദിച്ചിങ്ങുടൻപോന്നീടുവാൻ
പോയവൻകാലംനാലുമാസംവൈകിയതെന്തോ-
ന്നായതെന്നറിയാഞ്ഞുദുഃഖിച്ചുധർമ്മാത്മജൻ
ദുർന്നിമിത്തങ്ങൾകണ്ടുശങ്കിച്ചുസഹോദരൻ
തന്നോടു,സകലാത്മാവാകിയജഗന്മയൻ
പന്നഗശായിവസുദേവനന്ദനൻനമു-
ക്കന്നന്നുണ്ടായതാപംതീർത്തുതീർത്തനുദിനം
രക്ഷിച്ചുപരമാത്മാതന്നുടെലോകപ്രാപ്തി-
ക്കിക്കാലമവകാശമായിതോ?ശിവ!ശിവ!
കൃഷ്ണരാമാത്മാരാമ!ഗോവിന്ദ!ശിവരാമ!
ജിഷ്ണുജസഖേ!പരിപാലയകുലംമമ
വിശ്വനായക!ജഗൽപുണ്യമേ!ദയാനിധേ!
ശാശ്വതാനന്ദപ്രഭോ!ചരണംശരണംമേ
ചിത്തത്തിലിത്ഥമോർത്തതൽചൊല്ലീടുംനേരം
പൃത്ഥുയുംതേജോഹീനനായതിമന്ദംമന്ദം
ദുഃഖമുൾക്കൊണ്ടുമുഖപത്മവുംവാടിത്തള-
ർന്നുൾക്കനംവിട്ടുകരഞ്ഞശ്രുക്കൾതൂകിത്തൂകി
ശക്രനന്ദനൻവന്നുകൈതൊഴുതരികത്തു
നിൽക്കുമ്പോളവനുടെഭാവംകണ്ടവനീശൻ
മിക്കതുമവസ്ഥകളുൾക്കാമ്പിലറിഞ്ഞുശ്രീ-
കൃഷ്ണാദിയദുക്കൾതൻകുശലംവിചാരിച്ചാൻ;
മൃത്യുജൻതദുത്തരംചൊല്ലുവാൻവല്ലാഞ്ഞുസ-
ന്താപമാനവൻപൊട്ടിക്കരഞ്ഞുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"നമ്മുടെസഖികൃഷ്ണൻനമ്മെയങ്ങുപേക്ഷിച്ചു
നിർമ്മലപദംപ്രാപിച്ചീടിനാൻമുസലിയും
വന്മദംപൂണ്ടതപോധനന്മാർതന്നെച്ചെന്നു
നിർമ്മൂലംസാംബാദികൾഭത്സിച്ചുണ്ടായശാപാൽ
വാരിധിതീരത്തിങ്കൽപൂരിതകൃതമായോ-
രേരകകണിശങ്ങൾകൊണ്ടുതങ്ങളിൽതന്നെ
യാദവന്മാരുംപ്രഹരിച്ചുചത്തൊടുങ്ങിനാ-
രാധിപൂണ്ടതുകണ്ടുമാധവപ്രിയകളും
മാതാവുംജനകനുമുഗ്രസേനാദികളും
വീതിഹോത്രനിൽചാടിക്കൂടിനാരെല്ലാവരും.
ഞാനവർക്കെല്ലാമുദകക്രിയകളുംചെയ്തു
ദീനനായ്പിടകൊള്ളുംനേരത്തുസമുദ്രവും
ദ്വാരകാപുരിയുടൻവേഗേനമുക്കിക്കൂടി
വേരോടുകൂടെപ്പറിഞ്ഞുയർന്നുസന്താനവും,
നാരിമാരെയുംവജ്രനാമിവനെയുംകൊണ്ടു
പാരാതെവിടകൊണ്ടേനാവതെന്തിനിക്കയ്യോ!
ദേവകീസൂനോ!ജഗൽപുണ്യകാരുണ്യാംബുധേ!
കേവലംസഖികളാരുള്ളതുനിന്നെപ്പോലെ
സർവ്വാപരാധങ്ങളെസ്സഹിച്ചുസദാകാലം
സർവ്വാപത്തുകൾഞങ്ങൾക്കന്നന്നുണ്ടായതെല്ലാം
തീർത്തുകാത്തിതവ്യയസാമ്രാജ്യലക്ഷ്മീപദ-
പ്രാപ്തിനൾകുവാൻനമസ്തുഭ്യമനുഗ്രഹംവിഭോ!"

പാർത്ഥനിവണ്ണംപറഞ്ഞാർത്തനായ്കരഞ്ഞുത-
ദ്വാർത്തകേട്ടതുനേരംധർമ്മജനകതാരിൽ
ചീർത്തസന്താപംചൊൽകിലീശ്വരൻനടുങ്ങീടും
ഓർത്തുപാർത്തുനിജധൈര്യംകൊണ്ടവനീശൻ
പേർത്തുടനടക്കിമുന്നംഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നോ-
രാത്മജ്ഞാനത്താലഖിലേശ്വരൻതന്നെക്കണ്ടു
തല്പാദാംഭോജത്തിങ്കലാമ്മാറുസകലവും
കല്പിച്ചുസമർപ്പിച്ചുവിശ്വസിച്ചനന്തരം
രാഗാദിദോഷങ്ങളുമേഷണാത്രയങ്ങളും
ഭാഗവതാഢ്യൻമറന്നേകാഗ്രസമാധ്യുദ്യാ
കാലദോഷത്താലുള്ളകാലുഷ്യമെല്ലാംതീർത്തു
മേലിൽനല്ലതുവരുത്തീടുവാനർത്ഥിച്ചുടൻ
സോദരാമാത്യസാമന്താദികളോടുംകൂടി-
സ്സാദരംപരീക്ഷിത്തിന്നഭിഷേകവുംചെയ്തു
രാജ്യമങ്ങവങ്കലാമ്മാറുടൻസമർപ്പിച്ചു
പൂജ്യനായ്മധുരയിൽവജ്രനാമവനെയും
ശൂരസേനാധിപത്യംവാഴ്കെന്നുവിധിച്ചുതൻ
കാരണാത്മനിചേർത്താനാശുപാവകനെയും
സ്വധർമ്മനിഷ്ഠാപൂർവ്വമുറപ്പിച്ചേവംപുന-
രധർമ്മഭീരുത്വ്യപനസംഗാത്മനാതൂർണ്ണം
സുവർണ്ണരത്നാഭരണാദികൾദാനംചെയ്തു
സുവർണ്ണശരീരമാത്രേണതാൻനിവർത്തനായ്
സ്വസ്ഥനായ്വിരക്തനായ്മുക്തനായ്വിശുദ്ധനായ്
പ്രസ്ഥാനംജളബധിരാന്ധമൂകരെപ്പോലെ
ദക്ഷിണേതരയായദിക്കിനുതുടങ്ങിനാൻ
ദക്ഷന്മാരാകുമനുജന്മാരുംകൂടിപ്പിമ്പേ
മുഗ്ദ്ധയാംദ്രുപദരാജാത്മജയോടുംകൂടി
സ്നിഗ്ദ്ധതയാലേനടന്നീടിനാർപിരിയാതെ:
പിന്നിലേപോകുന്നവരെല്ലാരുംമരിച്ചുഭൂ-
മണ്ഡലംതന്നിൽപതിക്കുന്നതുനോക്കീടാതെ
മന്നവൻവടക്കോട്ടുപിന്നെയുംനടന്നുടൻ
തന്നുടെധർമ്മസ്ഥിതിക്കന്ത്യംവന്നീടാതെ
വന്നൊരുവൈമാനികൻതന്നോടുകൂടിച്ചേർന്നു
ചെന്നുടനിന്ദ്രാലയംതന്നിൽവാണരുളിനാൻ;
ഖിന്നതയൊഴിഞ്ഞനുജാദികൾതന്നെക്കണ്ടു
തന്നുടെമൂലത്തിങ്കലെല്ലാരുംലയിച്ചാർപോൽ.

ശ്രീപരീക്ഷിത്തിന്റെ രാജ്യഭാരം.

നിർമ്മലനിന്ദ്രാത്മജനന്ദനാത്മജൻപിന്നെ
ധർമ്മേണഭൂമണ്ഡലംരക്ഷിച്ചുവാഴുംകാലം
ദിഗ്ജയത്തെച്ചെയ്യതിന്നായ്ക്കൊണ്ടുസിംഹധ്വജ
യുക്തമാംമഹാരഥത്തിന്മേലേനടക്കുമ്പോൾ
സത്തുക്കൾനാനാദിശിനിന്നുശ്രീകൃഷ്ണോദന്ത
മിശ്രമായിരിപ്പൊരുപാണ്ഡവചരിതങ്ങൾ
സന്തതംപാടീടുന്നതന്തരാകേട്ടുകേട്ടു
സന്തോഷിച്ചനുഗ്രഹംചെയ്തുചെയ്തവനീശൻ
സഞ്ചരിച്ചീടുന്നേരംപൂർവ്വവാഹിനീയായോ-

രഞ്ജിതസരസ്വതിതന്നുടെതീരത്തിങ്കൽ
ചെന്നുനിന്നളവുതൻമുമ്പിലാമ്മാറങ്ങുകാ-
ല്പോന്നായ്നിന്നൊരുപശുവോടുഗോവൃഷോത്തമൻ
ചോദിച്ചാൻപലപല ദുഃഖകാരണംപ്രതി-
വാദിച്ചാൻഭവാൻചൊന്നതൊക്കയുണ്ടിപ്പോഴെന്റെ
ശോകത്തിൻമൂലമതിനോർത്തോളമകതാരിൽ
ശ്രീകൃഷ്ണവിയോഗത്തെസഹിച്ചുകൂടായെന്നു
ഖേദിച്ചീവണ്ണംപറഞ്ഞീടിനപശുവിനെ-
പ്പീഡിപ്പാനടുത്തൊരുശൂദ്രാധിപതിയേയും
ഭൂപതിപ്രവരൻകണ്ടതിനുനേരേചെന്നു
ചാപത്തെക്കുലച്ചുകൊണ്ടാൻനീനിൻവേഷംകണ്ടാൽ
രാജത്വംതോന്നുംകർമ്മാരംഭംകണ്ടോളംമനോ-
വ്യാജത്വംചേർന്നഹീനജാതിത്വത്തെയുംതോന്നും
ശ്രീകൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാരാംദിവ്യന്മാർനിത്യംസർവ്വ
ശോകത്യാഗാർത്ഥംരക്ഷിച്ചീടിനരാജ്യത്തിങ്കൽ
ഞാനിപ്പോഴൊരുനാഥൻബാലനെന്നിരിക്കിലും
മാനിച്ചീവണ്ണംസാധുദ്വേഷത്തിന്നൊരുമ്പെട്ട-
നിന്നെക്കൊന്നധർമ്മത്തെനീക്കുവാൻമതിയെന്നു
ചൊന്നവൻപിന്നെപ്പശുമിഥുനത്തോടുചൊന്നാൻ:—
"നിങ്ങളാരിരുവരുമെന്തിനായിവനിങ്ങു
വന്നുടനുപദ്രവിച്ചീടുവാൻതുടങ്ങുന്നു?
ചൊന്നാലുംപരമാർത്ഥമെന്നോടുമടിയാതെ
ദുർമ്മദംചെയ്യാനൊരുമ്പെട്ടുവന്നടുത്തവൻ
ദേവേന്ദ്രൻത്രിഭുവനാധീശനെന്നിരിക്കിലും
തോൾവളയോടുംകൂടെച്ഛേദിപ്പൻകരങ്ങൾഞാൻ"
കേവലമേവംനരേന്ദ്രോത്തമൻചൊല്ലീടുന്ന
ഗോവൃകൾകേട്ടുഗോവൃഷോത്തമൻചൊന്നാനപ്പോൾ.
"എന്തെടോ! ചൊല്ലീടുന്നതോരോരോജനങ്ങളാ-
ലെന്തെല്ലാമധർമ്മങ്ങളുണ്ടിപ്പോൾചെയ്തീടുന്നു?
സന്താപനിമിത്തങ്ങളെന്തവയെല്ലാംവേറെ
സ്വന്തംചൊല്ലീടുന്നതേറിയഗുണങ്ങള-
ക്കുന്തീനന്ദനന്മാർക്കുള്ളഭിപ്രായങ്ങളെല്ലാം
ചിന്തിച്ചവണ്ണംലഭിപ്പിച്ചതാൻപിരിയാതെ
ബന്ധുവായിരുന്നൊരുമാധവഭക്തന്മാർക്കു
സന്തതിയായുണ്ടായനിന്നുടെവചനങ്ങൾ
യോഗ്യമീവണ്ണംചൊന്നതെത്രയുമുചിതസ-
ന്മാർഗ്ഗസമ്മതമിദ"മെന്നെല്ലാംപ്രശംസിക്കും
ഭാസ്കരാത്മജൻവചോമാർഗ്ഗസമ്മാനംകേട്ടു
കാൽക്ഷണംവിചാര്യഭൂപാലകൻചൊല്ലീടിനാൻ:—
"ഞാനഹോ! ഭവാന്മാരെയറിഞ്ഞേൻദുഃഖത്തിനും
മാനസേനിമിത്തമെന്തെന്നതുമിവനേകൻ
പാദജൻദ്വേഷത്തിനുവന്നടുത്തവനെയും
ഖേദങ്ങളൊഴിച്ചിനിരക്ഷിപ്പനെന്ന് വണ്ണം
വാളെടുത്തടുത്തതുകണ്ടതിഭീത്യാവീണു
ചിളെന്നുനമസ്കരിച്ചീടിനാൻശൂദ്രന്താനും.
അഞ്ജലിഹസ്തത്തോടെനിന്നതുകണ്ടുപുന-
രഞ്ജസാനരവരൻമന്ദഹാസാനന്തരം
ചൊല്ലിനാൻധനഞ്ജയൻതന്നുടെയശസ്സുകൊ-
ണ്ടെല്ലാലോകവുംപരിപാലിക്കുംമമാധീനേ
നീയൊരുവിരോധിയുണ്ടാകയാലുപദ്രവ-
മായ്തീർന്നുശരണംപ്രാപിക്കയാൽകൊല്ലുന്നീല
പോകണംമമവിഷയത്തിങ്കൽനിന്നുപുറ-
ത്താകണമെന്നിങ്ങിനെകേട്ടൊരുശൂദ്രൻതാനും
ശോകംപൂണ്ടുരചെയ്താൻ"സാർവ്വഭൌമനാംഭവാ-
നാക്കെയിങ്ങടക്കിവാണീടുന്നുഭൂമണ്ഡലം.
പോയാലില്ലൊരേടത്തുവസിപ്പാനെനിക്കുനി-
ർമ്മായയാമമസ്ഥാനംകല്പിക്കദയാനിധേ!"
ഇത്തരമർത്ഥിച്ചൊരുകലിതൻനിവാസത്തി-
നുത്തമനൃപൻകല്പിച്ചീടിനാൻതൽസ്ഥാനങ്ങൾ.
സന്തതംചൂതുപൊരുന്നേടത്തുംസുരാപാന-
മന്തമെന്നിയേചെയ്തീടുന്നവങ്കലുംപിന്നെ
പന്തൊക്കുംമുലമാർപൂത്തുള്ളവരിലുംരുഗ്മ-
പംക്തികൾതോറുംസർവ്വഹിംസകാരകങ്കലും
ചെന്നുടനങ്ങേടത്തുമിരിപ്പാൻനിയോഗിച്ചു
മന്നവൻകലിതന്നെമറവുള്ളേടങ്ങൾതോറും
നിന്നുടനാട്ടിക്കളഞ്ഞതനുപമധർമ്മം
തന്നുടെപദങ്ങളെസ്സന്ധിപ്പിച്ചവനിയെ
നന്നായാശ്വസിപ്പിച്ചുരക്ഷിച്ചുപലകാലം
ചെന്നളവൊടുക്കംശ്രീശുകനെഗ്ഗുരുവാക്കി
ബ്രഹ്മജ്ഞാനവുംഗ്രഹിച്ചമ്മുനീന്ദ്രനാൽചെമ്മേ
നിർമ്മലാനന്ദംപൂണ്ടുഭഗവൽകഥകളും
സംഗാദിദോഷങ്ങളെത്തീർത്തുതീർത്തുടൻകേട്ടു
ഗംഗാതീരത്തിങ്കേന്നുദേഹത്യാഗവുംചെയ്താൻ.

ശ്രീപരീക്ഷിത്തിനു സർപ്പംകടിച്ചു മരിപ്പാനുണ്ടായ ബ്രാഹ്മണശാപം.

ഇങ്ങിനെകേട്ടനേരംശൌനകൻസൂതൻതന്നോ-
ടെങ്ങിനെശുകൻനൃപാചാര്യനായ്ച്ചമഞ്ഞതും?
മന്നവനാത്മജ്ഞാനമങ്ങുപദേശിച്ചതും?
അന്യൂനഭക്ത്യാഭഗവൽകഥകേൾപ്പിച്ചതും?
സന്ദേഹമൊഴിച്ചുചൊൽകെന്നതുകേട്ടനേരം
വന്ദിച്ചുശൌനകജനോടുസൂതനുംചൊന്നാൻ:—
"മന്നവനഭിമന്യുനന്ദനൻരാജ്യംപാലി-
ച്ചുന്നതഭക്ത്യാരാജധർമ്മേണവാഴുങ്കാലം
ചെന്നിതുവയസ്സറുപത്താറുസംവത്സരം
അന്നൊരുദിനംനായാട്ടിന്നുപോയ്വനംപുക്കാൻ
മദ്ധ്യാഹ്നാതപമേറ്റുനായാടിശ്രമിക്കുമ്പോൾ
എത്രയുംവരണ്ടൊരുജിഹ്വയോടവനീശൻ
സൽക്കാരപൂർവ്വംനമുക്കാരുപോൽകുറഞ്ഞൊരു
പുഷ്കരംതരുവതെന്നന്വേഷിച്ചീടുന്നേരം
കണ്ടിതങ്ങടുത്തൊരുതാപസാശ്രമംതത്ര
കുന്നതയൊഴിഞ്ഞതിലുണ്ടൊരുതപോധനൻ
യോഗാഭ്യാസവുംചെയ്തുവാഴുന്നതാനേതന്നെ
വേഗമോടവൻമുന്നിൽചെന്നുചോദിച്ചാൻനൃപൻ:

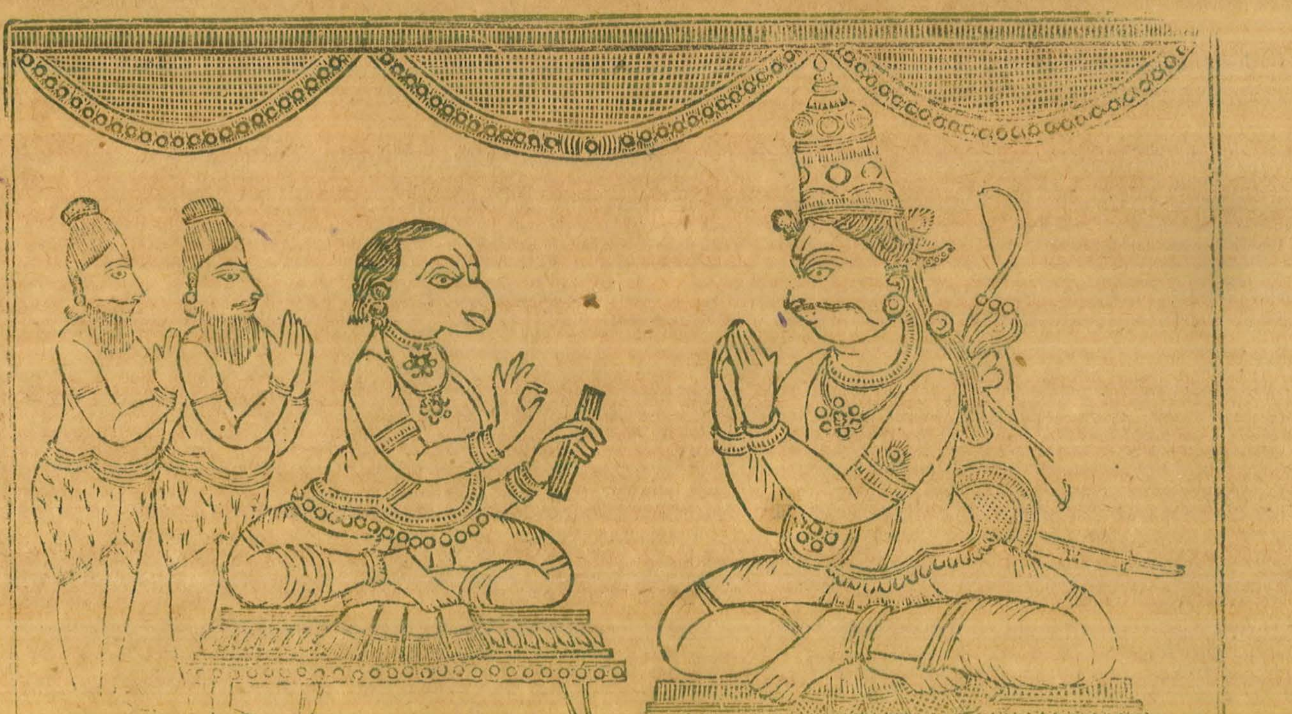
"അതുള്ളതിവിടെ? യിങ്ങാരിതൊന്നിരിക്കുന്ന-
താരാനംകുറഞ്ഞൊരുവാരിനൾകുവാനുണ്ടോ?
കേവലംനാരവരനീവണ്ണംചോദിച്ചതു
താപസൻസമാധിയിലുറപ്പിച്ചിരിക്കയാൽ
കേട്ടതില്ലതുതന്നൊധിക്കരിക്കയാലത്രേ
കുട്ടാക്കായ്കതിന്നെന്നതോത്തുടൻനോക്കുന്നേരം
മുമ്പിലങ്ങവിടെക്കാണാകിയമൃതസപ്പം
അമ്പുകൊണ്ടെടുത്തുടൻചുമലിലിട്ടീടിനാൻ
താപസനതുംചുമന്നിരിക്കുന്നേരംപശ്ചാ-
ത്താപമാനസനായഭൂപതിമന്ദംമന്ദം
സേനയാസാകംനിജരാജധാനിക്കുനട-
ന്നാനതുകണ്ടാൻകൃശനെന്നമാമുനിസുതൻ,
ലോകേശാഞ്ജയാനാകംമേവിനശമീകജ-
നാകിയസഖിയോടുചൊല്ലിനാൻപരിഹാസാൽ.
താതവൃത്താന്തംകേട്ടശൃംഗിയുംകോപാദപി ഭൂ-
രാതനെശപിച്ചുനിന്നീടിനാൻമടിയാതെ.
സാധുപാലനത്തിനുമുന്നമേവിധിച്ചോരു
മേദിനീപതികുലജാതനാംനൃപാധമൻ
ബോധമെന്നിയേമമതാതനോടിച്ചെയ്തപ-
രാധകാരണമിന്നേക്കേഴാന്നാളഹീന്ദ്രനാം
"തക്ഷകൻകടിച്ചുടനെത്തുകമരണ"മെ-
ന്നക്ഷണംശപിച്ചുചെന്നച്ഛനെവണങ്ങുവാൻ
കഴുത്തിൽകിടക്കുംകാകോദരകുണപംചെ-
റ്റഴുക്കുപുരളാതെയെടുത്തുകളയുമ്പോൾ
രമിച്ചുസമാധിസ്ഥനാകിയശമീകനും
സമചക്ഷുർഭ്യാംമിഴിച്ചുടനേനോക്കുന്നേരം
നമസ്കാരവുംചെയ്തുതൊഴുതുനിവന്നുസം-
ഭ്രമിച്ചാത്മജനെക്കണ്ടെന്തിതെന്നനുക്ഷണം
ചോദിച്ചപിതാവിനോടുണ്ടായവൃത്താന്തങ്ങൾ
ഖേദിച്ചുണ്ടുണർത്തിച്ചവാണികൾകേൾക്കായപ്പോൾ
താപസപ്രവരനുംപുത്രനോടുരചെയ്താൻ:—
"നീപരമാനുഗ്രാഹിയല്ലെന്നുവന്നിതിപ്പോൾ;
കേവലംസപ്തവ്യസനങ്ങളുമോരോവിധം
ഭൂവരന്മാക്കുപരിഭ്രമങ്ങളുണ്ടായ്വരും
സാധുക്കളവയെല്ലാമറിഞ്ഞുപൊറുക്കുന്നു
ക്രോധിച്ചുശപിക്കെന്നതാചാരമല്ലീവണ്ണം
ഭഗവൽഭക്തനായനൃപനെശ്ശപിക്കയാൽ
ഭഗവൽപ്രസാദവുംനമുക്കില്ലെന്നല്ലല്ലീ
വരുന്നു? പുനരതുകൂടാതെസന്തോഷിപ്പാൻ
പരനായ്ക്കൊണ്ടുനമസ്കാരമെപ്പൊഴുംനാഥ!"
വിരഞ്ഞീവണ്ണംപറഞ്ഞിരുന്നമഹാമുനി
തിരഞ്ഞുഗൌരമുഖനാകിയശിഷ്യോത്തമം
വിളിച്ചുരഹസ്യമായരുളിച്ചെയ്തീടിനാ-
"നിളച്ചീടരുതുഞാൻപറയുന്നതുകേൾനീ;
തെരിക്കെന്നിപ്പോൾതന്നെകുരുക്ഷേത്രത്തെപ്രാപി-
ച്ചിരിക്കുംനൃപനോടീയവസ്ഥയെല്ലാംഭവാൻ
പരക്കെയറിയാതെചൊല്ലണംനരവരൻ
ധരിക്കുംവണ്ണ"മെന്നാജ്ഞയച്ചോരളവവൻ;
സുരശ്രേഷ്ഠാഗാരംതോററിരിക്കുംപുരംപുക്കു
നരശ്രേഷ്ഠനെക്കണ്ടുണ്ടായവസ്ഥകളെല്ലാം
ധരിപ്പിച്ചളവവന്തന്നെത്താൻസമ്മാനിച്ചു-
ങ്ങിരുത്തിനമസ്കരിച്ചുരുപ്രീത്യാത്ഥംചൊന്നാൻ:—
"മുന്നമേമരിച്ചിരിപ്പോരുഞാൻജഗന്നാഥൻ
തന്നനുഗ്രഹത്തിനാൽജീവിച്ചേനിത്രനാളും
ഇന്നിനിമതിയതെന്നുടെപരമാത്മാ
തന്നുടെനിയോഗത്തിലെന്തുസങ്കടംമുനേ!
നന്നതുമരണമുണ്ടിന്നനാളിനിനിന-
ക്കെന്നതമ്മഹാത്മാവിനെന്നോടിങ്ങറിയിപ്പാൻ
തന്നുള്ളിലുദിച്ചതുമീശ്വരാധീനംനമു-
ക്കെന്നിരിക്കിലുമതിന്നൊന്നുചെയ്യണംഭവാൻ;
ചെന്നിനിമുനിവരന്മാരോടുപരലോക-
ത്തിന്നടിയനുമേലിൽനല്ലതുവരുംവണ്ണം
മിന്നതയൊഴിഞ്ഞനുഗ്രഹിപ്പാനുണർത്തിക്കെ"-
ന്നന്യൂനാദരംമുനിശിഷ്യനെപ്പറഞ്ഞുടൻ
വന്ദനപൂവ്വംക്ഷമാനമസ്കാരാഭ്യച്ചനാ-
നന്ദസാധനങ്ങൾകൊണ്ടന്യൂനാദരഭക്ത്യാ
തന്നെയുംപരനെയുമൊന്നായ്ക്കണ്ടവനീശൻ
പിന്നെയുംനമസ്കരിച്ചഞ്ജലിഹസ്തത്തോടെ,
വന്ദനപൂവ്വംപരിചോടയച്ചനന്തരം
മന്ദമെന്നിയേമനഃകണ്ണികാഗ്രാന്തഭാഗേ
തന്നുള്ളിൽസകലാത്മാതന്നെയുംധ്യാനിച്ചുകൊ-
ണ്ടുന്നതഭക്ത്യാരാജൈശ്വര്യാദിസമസ്തവും
പുത്രങ്കൽസമപ്പിച്ചങ്ങേഷണാത്രയങ്ങളും
നിത്യരാഗാദികളുംത്യക്തചാപിസവിസ്തൃതം
വിഗ്രഹംമാത്രംപരിഗ്രഹിച്ചുസംഗങ്ങൾത-
ന്നുൾക്കാമ്പിലൊന്നിങ്കലുംകൂടാതെനിരന്തരം
തക്ഷകൻവന്നുദംശിച്ചീടായ്വാനാകുംവണ്ണം
രക്ഷകൾസിദ്ധൌഷധമന്ത്രയന്ത്രാദ്യങ്ങളാൽ
തൽക്ഷണേചെയ്യിപ്പിച്ചുജാംഗലികാഢ്യന്മാരാം
ഇക്ഷിതിസുരന്മാരോടൊത്തുടൻപിരിയാതെ
തൽക്ഷണോമൃത്യുഞ്ജയജപങ്ങൾകമ്മങ്ങളും
അത്യരംഹോമങ്ങളുംകൃതപാദക്ഷിണകളും
വിപ്രസദ്യാദികളുമോരോരോവിധംക്രമാൽ
ഉല്പന്നാനന്ദചിത്തനായ്ത്തുടങ്ങിനാൻമേന്മേൽ.
തക്ഷന്മാർതമ്മേവിളിപ്പിച്ചുകൊണ്ടനുക്ഷണം
വൃക്ഷങ്ങൾവെട്ടിക്കുറപ്പിച്ചതിലഘുതരം
ഗംഗയിലേകസ്തംഭാഗ്രത്തിങ്കൽദൂരാരോഹ-
മംഗലപ്രാസാദവുംതീർപ്പിച്ചുസമാപ്തിയാം
ധമ്മകമ്മാദികളുംചെയ്യിച്ചുദാനങ്ങളും
നിമ്മലംചെയ്തുശുദ്ധ്യാസദാശീർവാദത്തോടും
ചെന്നതിൻമുകൾമദ്ധ്യേപുക്കുദർഭകൾവിരി-
ച്ചുന്നതനനശനംദീക്ഷിച്ചങ്ങുദീചിയെ
നോക്കിവാണരുളിനാൻമോക്ഷകാമ്യാത്ഥമെന്നു
കേൾക്കയാലവനിദേവന്മാരുംമുനീന്ദ്രരും

ശീഘ്രമങ്ങുടൻവന്നുപാൎത്ഥിവൻതന്നെക്കണ്ടു
വാത്സല്യമുൾത്താപംപൂണ്ടുസംഭാവിച്ചതുനേരം
ഗോത്രജിൽസുതാത്മജനന്ദനനവർകളെ
നേത്രഗോചരന്മാരായുത്ഥായനമസ്കൃത്വാ
പാദ്യാൎഘ്യാസനാദ്യങ്ങൾകൊണ്ടുപൂജിച്ചുവന്ദി-
ച്ചാസ്ഥയാസൽക്കാരംചെയ്തിരുത്തിയിരുന്നുടൻ
കാൎത്തികേയോപമാനന്മെല്ലവേചൊല്ലീടിനാൻ;
"അത്തനായ്ചമഞ്ഞുഞാനിങ്ങനെബലാലിപ്പോൾ
നായാടിശ്രമിച്ചിങ്ങുപോരുമ്പോഴെന്തെന്നില്ലാ-
തായസംഭ്രമംകൊണ്ടുഭൂദേവകോപത്താലെ
ശാപവുമെനിക്കേററിതേഴാന്നാൾമരണംപോ-
ലാപൽകാരണമതുമീശ്വരമതമല്ലോ.
ഖേദമില്ലെനിക്കിതിനേതുമേയുമംമമ
മോദമാന്നനുഗ്രഹിച്ചീടുകിൽവഴിപോലെ,
കേവലമല്ലെങ്കിലിന്നില്ലാരുംഗതിയേതും
ആവോളംകാരുണ്യമുണ്ടാകണമെല്ലാവൎക്കും"
ഭൂമിപനേവംനമസ്കാരേണചൊല്ലീടുമ്പോൾ
മാമുനിമാരുംദ്വിജന്മാരുമെല്ലാരുംതമ്മിൽ
ചൊല്ലിനാരൊരുമിച്ചുചിന്തിച്ചുനിരന്തരം:—
"സ്വർല്ലോകാധിപൻമുതലായവരെല്ലാവരും
കല്യമോദേനബഹുമാനിച്ചുപോരുംനൃപ-
നല്ലൽവന്നകപ്പെട്ടതെല്ലാമീശ്വരമതം
താനറിയാതെചെറിയോരപരാധംചെയ്ത-
മാനവേന്ദ്രനെക്രോധിച്ചിങ്ങിനെശപിക്കയാൽ
ഭൂദേവോത്തമശാപംതട്ടുക്കാവല്ലെങ്കിലും
മേദിനീപതിയോടുചേൎന്നുനാംപിരിയാതെ
വാസംചെയ്യേണമേഴുവാസരംകഴിവോളം
വാസുദേവനെസ്സേവിച്ചെല്ലാരുംകൂടത്തന്നെ"
സാദരമേവംപ്രവദിച്ചവരൊരുമിച്ചു
മാധവരാതംസംഭാവിച്ചിരുന്നീടുന്നേരം
പ്രീതനായവനീശൻതാപസകുലവര-
വ്രാതവന്ദനംചെയ്തുപിന്നെയുംചൊല്ലീടിനാൻ;
"ഇക്കാണാകിയഭവാന്മാരിൽവച്ചേകൻതെളി-
ഞ്ഞുൾക്കാമ്പിലുടൻപ്രസാദിക്കിലിന്നിപ്പോൾതന്നെ
നിശ്ശേഷകാൎയ്യങ്ങളുംസിദ്ധങ്ങളെല്ലാവൎക്കും
നിശ്ചയംകില്ലില്ലേതുമിങ്ങിനെയുള്ളോരെല്ലാം
ചിത്തകാരുണ്യംകലൎന്നെന്നിൽവാത്സല്യംവള-
ൎന്നൊത്തഭിയുക്തന്മാരായിങ്ങിനെവസിക്കയാൽ
മൎത്ത്യജന്മത്തിൻഫലംസിദ്ധിച്ചേൻഭാഗ്യവശാ-
ലുത്തമശ്ലോകൻപദയുഗ്മമാശ്രയംവിഭോ!
നിങ്ങളിങ്ങെനിക്കിനിമൃത്യുകാലത്തിങ്കൽഞാൻ
എങ്ങിനെവേണ്ടുപുനരെന്നരുൾചെയ്തീടണം.
മംഗലകരമായകൈവല്യംവരുത്തുവാൻ
ഇങ്ങെളുതായുള്ളതെന്തി"ങ്ങിനെചോദിച്ചപ്പോൾ;
തങ്ങളിൽവിചാരിച്ചുപിന്നെയുംമുനീന്ദ്രന്മാർ
ഇങ്ങിനെസാൎവ്വഭൗമനാകിയനൃപവരൻ
ഭഗവൽഭക്തിതന്നിൽമുഴുകിച്ചമഞ്ഞൊരു

ഭഗവൽഭക്തൻതനിക്കുടനേപരഗതി
വരുവാനെളുതായെന്തുള്ളതെന്നവരവ-
രറിയവേദാന്തശാസ്ത്രാദികൾപലററിലും
നല്ലതേതെന്നുചൊല്ലിക്കൊടുപ്പാനരുതാഞ്ഞു
വല്ലാതെവലഞ്ഞവരെല്ലാരുമിരിക്കുമ്പോൾ;
ചൊല്ലെഴുംപൌരാണികാചാൎയ്യനന്ദനനായ
കല്യാണാലയൻകരുണാംബുധിതപോനിധി
തുല്യചേതസാസൎവ്വലോകാനുഗ്രഹാൎത്ഥമായ്
അല്ലലെന്നിയേപരുമാറിനദിഗംബരൻ
ഗൎഭസ്ഥനായന്നേതാൻമുക്തനായുളവായ
മുഗ്ദ്ധമോഹനരമണീയസുന്ദരരൂപൻ
പുത്രനെവിളിച്ചുളവച്ഛനുചരാചരെ-
രൊത്തൊരുമിച്ചുചേൎന്നൊന്നായ്പ്പിളികേൾക്കുന്നവൻ
സ്വസ്ഥനായ്നരേന്ദ്രവൃത്താന്തങ്ങളറിഞ്ഞുടൻ
ഉത്തമശ്ലോകൻനിയോഗത്തിനാലതുകാലം
ശ്രീശുകമഹാമുനിതാനതിമന്ദംമന്ദം
അശ്രുശ്രുക്ഷണിദേവനാശകൾമിന്നുംവണ്ണം
ഭൂപതിതന്നെക്കാണ്മാനായവതാരംചെയ്താൻ
താപസന്മാരുംകണ്ടുവിസ്മയിച്ചനുക്ഷണം .
പ്രത്യുത്ഥാനാദ്യാചാരപൂജാവന്ദനങ്ങളും
കൃതാദരസഭാരംഗേനൽകിനാർമാന്യസ്ഥാനം.
പൃത്ഥ്വീശൻതാനുംകണ്ടുവന്ദിച്ചുസസംഭ്രമ-
മുത്ഥായനമസ്കരിച്ചഞ്ജലിബന്ധത്തോടും
ഭക്ത്യാൎഘ്യപാദ്യാൎഘ്യാദികൊണ്ടുപൂജിച്ചങ്ങൊരു
ഭദ്രപീഠത്തിലാമ്മാറിരുത്തിയഥോചിതം;
സത്വരംനരവരേന്ദ്രോത്തമനായഭവാൻ
ഉത്തമാസനേവസിക്കെന്നേഥമുനീന്ദ്രനും
സ്വച്ഛമായരുൾചെയ്തുമററുള്ളമുനീന്ദ്രഭൂ-
നിൎജ്ജരാദികളെയും"മച്യുതാത്മനാതന്നെ
വിശ്വനാഥനെപ്രാൎത്ഥിച്ചിരിപ്പിൻമുന്നേപ്പോലെ!
വിശ്വാസഭക്ത്യാമുഹുരെ"ന്നരുൾചെയ്തനേരം
സൽക്കാരംപരിഗ്രഹിച്ചുൾക്കാമ്പുതെളിഞ്ഞുടൻ
ഒക്കെയെല്ലാരുമിരുന്നീടിനോരനന്തരം
മുഗ്ദ്ധഹാസവുംപൂണ്ടുമററുള്ളമുനീന്ദ്രന്മാർ
വിഷ്ണുരാതനെസംഭാവിച്ചരുൾചെയ്തീടിനാർ:—
"ഞങ്ങളോടിവിടെച്ചോദിച്ചചോദ്യത്തെപ്പുന-
രങ്ങിരുന്നലസാതെശ്രീശുകൻതന്നോടിപ്പോൾ
മന്ദതയൊഴിഞ്ഞുചോദിച്ചുകൊണ്ടാലുംസൎവ്വ-
സന്ദേഹമൊഴിഞ്ഞുകേൾക്കായ്വരുമെല്ലാവൎക്കും
സൎവ്വജ്ഞനായമുനീന്ദ്രോത്തമനരുൾചെയ്താൽ
സൎവ്വസമ്മതംവരുമില്ലസംശയമേതും.
ദിവ്യസംവാദംകലിയുഗത്തിലിനിമേലി-
ലവ്യാജമ്പരോപകാരത്തിനായുള്ളോന്നല്ലോ.
കീൎത്തിയുംയുഗാന്തകാലത്തോളംനമുക്കെല്ലാം
പ്രാപ്തമായ്വരുംസൎവ്വലോകേഷുനിരന്തരം
ചോദ്യംചെയ്താലുംഭവാനെ"ന്നെല്ലാമകന്തെളി-
ഞ്ഞാസ്ഥയാമുഹുർമ്മുഹുരാജ്ഞാപിച്ചതുനേരം

പാർത്ഥിവൻതാനുംനമസ്കാരംചെയ്തുത്ഥായവ്യാ-
സാത്മജപദാന്തികേചേർത്തുചേർത്തെഴുന്നുടൻ
സ്വേച്ഛയാവിനീതനായഞ്ജലിഹസ്തത്തോടെ
വാഗ്മിയാംനൃപൻമധുരാക്ഷരവാചാചൊന്നാൻ;
"നിന്തിരുവടിതുലോമന്ദനാമടിയനെ-
സ്സന്തതമനുഗ്രഹിച്ചീടുവാനായ്ക്കൊണ്ടിപ്പോൾ
ചിന്താചഞ്ചലമൊഴിഞ്ഞെഴുന്നള്ളിയമൂലം
അന്തരാസഫലമായ്വന്നിതുമമജന്മം.
നിത്യമീവണ്ണംതന്നെസജ്ജനസംസർഗ്ഗത്തി-
നെത്തുകിലിതിന്മീതേമററിഹലോകത്തിങ്കൽ
മർത്ത്യന്മാർക്കൊരുപുണ്യവർദ്ധനമെന്തൊന്നുള്ള-
തത്യന്തമതിനനുഗ്രഹിക്കേണമേവിഭോ!
സേവിച്ചോളവുംപുണ്യക്ഷേത്രങ്ങൾതീർത്ഥങ്ങളും
ഭാവിച്ചീടുന്നുപവിത്രാകൃതിനിരന്തരം;
കേവലംദർശിക്കമാത്രത്താലേസാധുക്കളും
പാവനമായീടുന്നുപാതകീയകങ്ങളും;
ആകയാലവമാനമിങ്ങെനിക്കകതാരിൽ
ഏകദാഭവിക്കരുതാരിലുമൊരിക്കലും
ഭൂദേവാദ്യഖിലസാധുക്കളിൽവിശേഷിച്ചു-
മാദരാലതിശയഭക്തിയുമുണ്ടാകണം;
നാനായോനികളിലിങ്ങുത്ഭവിക്കിലുംമമ
മാനസേഹരിപദഭക്തിയുമുണ്ടാകണം;
പിന്നെയിങ്ങെനിക്കേററശാപത്താലേഴാംദിനം
തന്നെഞാൻമരിക്കുമെന്നുള്ളതുംനൂനമല്ലോ;
എന്നാലെന്തിപ്പോൾപരലോകപ്രാപ്തിക്കായൊന്നു
മുന്നേചെയ്യേണ്ടതെന്നുംകേൾക്കേണ്ടതെന്തൊന്നെന്നും
വന്ദിച്ചുപൂജിക്കേണ്ടതാരെയെന്നതുംമൂഢ-
രെന്നുള്ളിൽധ്യാനിക്കേണ്ടതെങ്ങിനെഞാനെന്നതും
നന്നായിങ്ങനുഗ്രഹിച്ചാനന്ദംവരുംവണ്ണം
സന്ദേഹമൊഴിച്ചരുൾചെയ്യണംദയാനിധേ!
നമസ്തേമഹാത്മനേപരമാത്മനേനമോ
നമസ്തേ!തവദാസശിഷ്യോഹംപ്രസീദമേ"
നമസ്കാരേണമുഹുസ്തുതിച്ചീവണ്ണംഗുരു
സമക്ഷംസുരേന്ദ്രനെപ്പോലെഭൂപതിവീരൻ
നമിച്ചുതൊഴുതുകയ്യിണകൾകൂപ്പിത്തന്നെ
സുമത്യാശയാവസിച്ചീടിനാൻസുഖാസനേ.
ക്രമത്താലേവംപ്രതിപാദ്യാർത്ഥംപുരാണസൌ
നിമിത്തസംക്ഷേപാധികാരനിർദ്ദേശങ്ങളെ
സമസ്തംപ്രഥമംകൊണ്ടിവിടെച്ചൊല്ലീടിനേൻ
അമർത്ത്യേന്ദ്രനെപ്പോലെവസിക്കുംനൃപൻമുൻപിൽ.

പ്രഥമസ്കന്ധം സമാപ്തം.

ശ്രീശുകൻ പരീക്ഷിത്തിനു ശ്രീഭാഗവതം ഉപദേശിക്കുന്നത്.

ദ്വിതീയസ്കന്ധം.

ഭഗവൽഭജനാരംഭം.

ചൊല്ലുചൊല്ലിനിശ്ശേഷംനല്ലോരുകഥാസാരം
കല്യാണശീലേ! ശുകമൌലിമാലികേ! ബാലേ!
എന്നതുകേട്ടനേരംശാരികപ്പൈതൽതാനും
നന്ദിച്ചുജഗന്നാഥംവന്ദിച്ചുഞ്ഞുരചെയ്താൾ.
പരക്കെസ്സുഖാസനേയിരിക്കുമൃഷികളോ-
ടുരുപ്രേരിതൻശുകനകക്കാമ്പുണർന്നുടൻ
പരബ്രഹ്മത്തെസ്സകലേഷുസംഗ്രഹത്തെയി-
ങ്ങുറച്ചുകണ്ടാചാൎയ്യപദദ്വന്ദ്വാഗ്രംകൂപ്പി
സമൎപ്പിച്ചോന്നായ്ത്തെളിഞ്ഞിരിക്കുംനരവര-
പ്രമുഖ്യൻതന്നോടരുൾചെയ്തിതുമന്ദംമന്ദം.
"ഭൂപതേ! തവചോദ്യമെത്രയുംനല്ലോന്നിതു
പാപനാശനകരംപവിത്രമത്യുത്തമം
ആസന്നമൃത്യുവായുള്ളോൎക്കിതുയോഗ്യംതന്നെ
വാസനയുള്ളോർകുറഞ്ഞീടുമന്നേരത്തേവം
ബോധമുറ്റുറപ്പവരെങ്കിലോപലവിധം
ബോധകശ്രോതവ്യങ്ങളുണ്ടല്ലോശാസ്ത്രങ്ങളിൽ
എന്നതിലെല്ലാറ്റിലുംനല്ലതായെളുതായി
വന്നുകൂട്ടുന്നഫലംഭഗവൽഭജനത്താൽ
സകലഭൂതങ്ങൾക്കുമാത്മാവായിരിക്കുന്ന
ഭഗവൽഗുണനാമചരിത്രാദികളെല്ലാം
ശ്രോതവ്യമാകുന്നതുകേവലംതദ്രൂപങ്ങൾ
ചേതസിസദാകാലംസ്മൎത്തവ്യമാകുന്നതും
പൂജനംകൎത്തവ്യമാകുന്നതുമനുദിനം
വ്യാജമെന്നിയേപലജാതിയുംഭഗവാനെ
മനസാവാചാപരികൎമ്മണാശീലിപ്പതു
മാനുഷജന്മത്തിങ്കൽനല്ലതുപുരുഷാൎത്ഥം
സാധിച്ചുജീവന്മുക്തരായ്വിളങ്ങീടുംമഹൽ
ബോധികൾപോലുംഭഗവൽഗുണങ്ങളിൽതന്നെ
കേവലംരമിക്കുന്നോരങ്ങിനെനിത്യംസുഖ-
സേവ്യമായിരിപ്പോന്നുതൽഗുണമഹിമകൾ.
ഞാനുമവ്വണ്ണംഗുണാതീതനെന്നിരിക്കിലും
മാനസാനന്ദംപൂണ്ടുശീലിച്ചേൻതൽകീൎത്തനം.
അതിനെപ്രതിപാദിച്ചീടുന്നുഭാഗവത-
മധികംപ്രധാനമായിരിക്കുംപുരാണത്താൽ
അപ്പുരാണത്തെമമതാതനാംവേദവ്യാസൻ
മുല്പാടുചമച്ചെന്നെയപ്പേരുംപഠിപ്പിച്ചു
തൽപ്രബന്ധത്തെവിഷ്ണുരാതനാംനിനക്കുഞാൻ
ഉൾപ്പൂവിലത്യാനന്ദസിദ്ധിദംചൊല്ലാമല്ലോ.
വ്യക്തമാമതിൽകൃഷ്ണചരിതംമനോരമ്യം
എത്രയുംസുഖസാദ്ധ്യമെന്നുകേട്ടിരിക്കുന്നു
തച്ചരിതാനന്ദപീയൂഷപാനത്തെക്കൊണ്ടു
തൽകൃതദ്വന്ദ്വംവിട്ടുമുക്തനായ്വരുംജീവൻ
വിസ്തരിച്ചതുചൊല്ലിക്കേൾപ്പതിന്നേതുകാലം
വിസ്താരംമതിയല്ലെന്നുൾത്താരിൽശങ്കിക്കേണ്ട;
ഖട്വാംഗനെന്നുള്ളൊരുരാജൎഷിശ്രേഷ്ഠൻപണ്ടു
ദിഷ്ടതയാലേദൈവാനുഗ്രഹബലവശാൽ
പൃഥ്വിയിലിനിജ്ജീവിച്ചിരുനാളിരിപ്പൂതെ-
ന്നുൾത്താരിലറിഞ്ഞുസംക്രാന്തിമാത്രത്താലപ്പോൾ
മറ്റുള്ളസകലസംഗങ്ങളെനിവൎത്തിച്ചു
മുറ്റീടുംഭഗവൽഭക്ത്യാനന്ദരീത്യാതൂഷ്ണീം
മുക്തനായ്പുരുഷാൎത്ഥംസാധിച്ചാനലസാതെ
സപ്തവാസരമായുസ്സുണ്ടല്ലോഭവാനിപ്പോൾ;
അപ്പൊഴേഭാഗവൽഭക്തിപ്രവൃത്തിക്കുകാലം
ഇപ്പൊഴിങ്ങിവിടെപ്പോരാഞ്ഞേതുംഖേദിക്കേണ്ട
ഭക്തിമാൎഗ്ഗത്തെപ്പറഞ്ഞീടുവൻചുരുക്കിഞാൻ
ഉൾത്താരിലുറപ്പോളംകേട്ടാലുംവഴിപോലെ.
മൎത്ത്യനാമവൻമൃത്യുകാലമിങ്ങടുത്തുസ-
ന്നിദ്ധമെന്നിയേദൃഢചിത്തനായിരിപ്പവൻ
വിഗ്രഹാദ്യഖിലസംഗങ്ങളുംത്യജിച്ചുടൻ
തൽഗൃഹത്തിങ്കൽനിന്നുസ്വസ്ഥനായ് നിവൃത്തനായ്
തീൎത്ഥസ്നാനങ്ങൾകൊണ്ടുദേഹശുദ്ധിയുംമുഗ്ദ്ധ-
രാത്മശുദ്ധിയെക്ഷേത്രോപാസനാദ്യങ്ങൾകൊണ്ടും
ചേൎത്തതിവിവിക്തദിവ്യസ്ഥലംപ്രാപിച്ചിരു-
ന്നാസ്ഥയാജിതാസനസംസ്ഥനായ്വിനീതനായ്
ശാന്തനായ്പ്രാണായാമശീലനായ്മനോജയ
സ്വാന്തനായനുദിനമിന്ദ്രിയവശനായി
ചിത്തകാമ്പുറപ്പോളമീശ്വരദ്ധ്യാനംചെയ്തു
മുക്തനായ്തൽസമീപ്യംപ്രാപിച്ചീടണമല്ലോ;
മുക്തനാംനിനക്കുമവ്വണ്ണമീശ്വരദ്ധ്യാന-
മുൾത്താരിലുറപ്പിപ്പാൻകാലമായ്വന്നിതിപ്പോൾ.

വിരാഡ്രൂപദ്ധ്യാനം.

നിശ്ചയിച്ചേവംമുനീന്ദ്രോക്തികൾകേട്ടുണ്ടായ
വിശ്വാസത്തോടുവിഷ്ണുരാതനാംനൃപോത്തമൻ
ശ്രീശുകൻതന്നെത്തൊഴുതാശയവിശുദ്ധനാ-
യാശുപിന്നെയുംചോദിച്ചീടിനാ"നെവ്വണ്ണംഞാൻ
ധ്യാനിക്കേണ്ടുന്നു? കനിവോടരുൾചെയ്തീടണം
ആനന്ദസാദ്ധ്യംമമസായൂജ്യംവരുത്തുവാൻ,"
നീതിയോടേവംചോദിച്ചീടിനനൃപനുള്ളിൽ
പ്രീതിയാംവണ്ണമരുൾചെയ്തിതുമുനീന്ദ്രനും
കേട്ടുകൊൾകെങ്കിൽഭവാൻഭഗവദ്ധ്യാനംകൊണ്ടു
വാട്ടമെന്നിയേമോക്ഷംവരുത്തുംപ്രകാരങ്ങൾ
നീക്കമെന്നിയേമനോജയത്തോടനുവേലം
കാൽക്ഷണംപിരിയാതെഭഗവൽസ്ഥൂലരൂപം
ചിന്തിച്ചുനിത്യമുറപ്പിക്കണംമനക്കാമ്പിൽ
തന്തിരുവടിതന്നെലോകങ്ങൾപതിന്നാലും
പാതാളംപാദതലം, പാൎഷ്ണികൾമഹാതലം,

മീതെഴുംഗുൽഫംമഹാതലവുംതലാതലം,
ജാനുക്കൾസുതലമങ്ങതലവിതലങ്ങൾ
പീനവൃത്തങ്ങളാകുമൂരുകാണ്ഡങ്ങൾരണ്ടും
മേദിനീചക്രം,ജഘനോദയംനഭസ്ഥലം
ആദിമദ്ധ്യാന്തമില്ലയാതവനാഭിസ്ഥലം
ദേവലോകംപോലുരസ്സായതു,ഗളമൂലം
കേവലംമഹർല്ലോക,മങ്ങേടംതപോലോകം,
കേളെടോ!ജനലോകംതുണ്ഡമായതുസത്യ-
മേളനിർമ്മലലോകമുത്തമാംഗാന്തംപ്രഭോ,
ശക്രാദിലോകപാലന്മാരെല്ലാംകരങ്ങൾപോൽ
ദിക്കുകൾകർണ്ണങ്ങളും,ദസ്രന്മാർനാസായുഗ്മം,
വക്ത്രമായതുമഗ്നി,നേത്രമാദിത്യൻതന്നെ,
നക്താധിപതിമനസ്സായതെന്നറിഞ്ഞാലും,
ബുദ്ധിവാഗീശൻ,കോപകാരണമഹങ്കാരം
രുദ്രനായതു,വചസ്സൊക്കെയുംഛന്ദസ്സുകൾ,
ഭ്രൂഭംഗംകാലക്രമം,ദംഷ്ട്രയന്തകൻതന്നെ,
ശോഭതേടീടുംദ്വിജപംക്തികൾനക്ഷത്രങ്ങൾ,
ഹാസമായതുജഗന്മോഹിനിമഹാമായാ,
വാസനാപാംഗോദയമോക്ഷണംജഗത്സർവ്വം
ഉന്മേഷനിമേഷങ്ങൾവാസരനിശീഥിന്യൌ
ധർമ്മമായതുപുരസ്സധർമ്മംപൃഷ്ഠഭാഗം;
സപ്തസാഗരങ്ങൾപോൽകുക്ഷിയുംബാഹുദേശം,
സപ്തമാരുതന്മാരുംനിശ്വാസക്രമങ്ങൾപോൽ
നദികൾനദങ്ങൾനാഡികളാകുന്നതെല്ലാം,
പൃഥിവീധരങ്ങൾപോലസ്ഥികളാകുന്നതും,
വൃക്ഷാദ്യൌഷധങ്ങൾതദ്രോമങ്ങളല്ലോനിത്യം,
ത്ര്യക്ഷനാംമഹാദേവൻതദ്ധൃദയവുംനൂനം,
വൃഷ്ടിരേതസ്സു,മഹാമേഹനംപ്രജാപതി,
പുഷ്ടിയാംമഹിമതദ്ജ്ഞാനയോഗൈക്യേശ്വരി,
വിഷ്ണുവായതുപരമാത്മാവുപരബ്രഹ്മം,
ജിഷ്ണുജാത്മജ!നരപാലകശിഖാമണേ!
ഇങ്ങിനെയുള്ളജഗദ്രൂപമാംമഹൽസ്ഥൂലം
തിങ്ങിനഭക്ത്യാനിത്യമുൾക്കാമ്പിലുറപ്പോളം
മംഗലാകാരംധ്യാനിച്ചീടുകിലവനുപാ-
പങ്ങളൊക്കയുംതീർന്നുവന്നുകൂടീടുംമോക്ഷം
നിർമ്മലംമഹാമനസ്സാമവനപേക്ഷകൾ
തന്മനക്കാമ്പിൽചേർന്നുനിന്നതൊക്കെയുംവരും;
കല്മഷഹരന്മായാമയമിപ്രപഞ്ചൈക
സന്മയസ്മൃതിക്കെളുതല്ലല്ലാവിചാരിച്ചാൽ
നിർമ്മലൻവിരാൾപുമാന്തന്മഹൽസൂക്ഷ്മചരായ
നമ്മുടെഹൃദയത്തിലുന്മേഷിച്ചീടുംവണ്ണം
പൊന്മകുടവുമളകാഭയുംലലാടവും
കൺമുനകളും,കടാക്ഷാവലോകനങ്ങളും,
കുണ്ഡലങ്ങളും,ഗണ്ഡമണ്ഡലങ്ങളും,മുഖ-
പുണ്ഡരീകവും,മൃദുഹാസസൌലളിവും,
കംബുകണ്ഠവും,കരവൃന്ദമായുധങ്ങളും,
അംബുജമകൾമേവുംനിർമ്മലമണിമാറും
ഹാരകൌസ്തുഭവനമാലകളുദരവും,
ചാരുനാഭിയുംജഘനോദയമൂരുക്കളും,
പീതവാസസ്സാംതിരുവുടലുംജാനുകളും-
പാദയുഗ്മവുംവിരൽനിരകൾനഖങ്ങളും,
ചേവടികളുംപ്രപദാഭതൊട്ടാകേശാന്തം
ശോണിതാഭരണയോഗ്യോദയമഹൽപ്രഭം
നീലനീരദനിഭംനിർമ്മലംനിരാമയം
ബാലഗോപാലംപരമാമൃതമാത്മാനന്ദം
കാമദംധ്യാനിച്ചുദിവ്യന്മാരാംമഹത്തുകൾ
സാമോദംമോക്ഷംപ്രാപിച്ചീടുന്നുനിരാകുലം.
ഏവമത്യാനന്ദസംസിക്തമാംഹരിരൂപം
പാവനാകാരംധ്യാനിക്കാമവയവങ്ങളാൽ;
ശ്രീമഹാവിഷ്ണുരൂപഭേദങ്ങളോരോന്നോരോ-
ന്നാമയഹരംപരലോകസിദ്ധിദംപരം
സാലോകാദികളെല്ലാംസാധിക്കുമതിനാലെ
കാലദേശാവസ്ഥകൾക്കൊത്തവാററിഞ്ഞാലും
യോഗികളരൂപമാമാനന്ദംപരബ്രഹ്മം
യോഗമംഗലംധ്യാനിച്ചീടുന്നുനിരന്തരം
മാനസേന്ദ്രിയദേഹശുദ്ധികളോടുംദിവ്യ-
മാനുഷക്കൊഴിഞ്ഞതുസാദ്ധ്യമായ്വരായല്ലോ.
ദേശികൻതന്നോടുപദേശവാക്യത്തെക്കേട്ടാൽ
ആശയവിശുദ്ധനായാനന്ദസമന്വിതം
കാരുണ്യഹൃദയനായീശ്വരാജ്ഞയാവരും
കാര്യങ്ങളനുഷ്ഠിച്ചുരാഗാദിദോഷങ്ങളും
വേർപെട്ടതനുദിനമേഷണത്രയങ്ങളും
ആവോളമകലത്തുവേർപെട്ടതാകുംവണ്ണം
കാണായതെല്ലാംപരബ്രഹ്മനിർമ്മലബീജം
പ്രാണികളെന്നുള്ളൊരുബോധകൌതുകത്തോടും
ഗോപനീയാത്യുത്തമദേശമംഗലംപുക്ക
താപശീതാദികളുംസഹിച്ചുസമബുദ്ധ്യാ
ദേഹമദ്ധ്യസ്ഥംസുഷുമ്നാപരമഹാനാഡി
ദേഹികൾക്കിടയാദിനാഡിഭിരാവേഷ്ടിതം
ജീവനായ്വിളങ്ങുമാത്മാവുനിർമ്മലംപരം
ജീവനുജീവൻപരമാത്മാവെന്നതുംനൂനം.
യോഗമായതുതയോരൈക്യമെന്നതുകൊണ്ടു
യോഗിതാൻജിതാസനസംസ്ഥനായൃജുകായ-
നാളീകസൂത്രംപോലെമേവീടുംസുഷുമ്നയിൽ
നാളമദ്ധ്യത്തിങ്കലഗ്രാന്തസ്ഥനിവാസസ്ഥം
മൂലാധാരാദ്യൈതത്രദീപവൽജീവാത്മാവു
നാലിതൾമദ്ധ്യേശോഭിച്ചീടുന്നുസച്ചാത്മനാം;
തത്സ്വയംപ്രഭയിങ്കൽനിന്നുണർന്നെഴുംജീവൻ
തത്സ്വതാലിംഗത്തോടുംപാതിപാതിതത്തോടും
തമ്മിലന്യോന്യംപ്രാണാപാനന്മാരൊരുമിച്ചു
ജന്മമൂലത്തിങ്കലങ്ങൊന്നിപ്പാനനുഗ്രഹാൽ
തന്നെയാച്ഛാദിച്ചുപരിഭ്രമിച്ചുകിടന്നീടും
കുണ്ഡലിന്യാഖ്യശക്തിതന്നെയുമുണർത്തിത്താൻ
മന്ദംമന്ദംമൂലാഗ്നിതന്നോടുമൊരുമിച്ചു

മന്ദമെന്നിയേഷൾചക്രങ്ങൾഭേദിച്ചുടൻ
തന്നിലകളിൽചേൎന്നുനിന്നഭൂതാത്മാക്കളെ
തന്നോടുകൂടക്കൂടെച്ചേൎത്തുകൊണ്ടാധാരങ്ങൾ
കടന്നുകടന്നാറുകഴിഞ്ഞാലുടനങ്ങു
തുടൎന്നീരാറാന്നിലതന്നിലുണ്ടൊരുപത്മം
തെളിഞ്ഞായിരത്തെട്ടുദളങ്ങളോടുംകൂടി
വിളങ്ങുംതൽകൎണ്ണികാഗ്രാന്തസ്ഥസത്യാനന്ദം
പരന്നവെളിവിങ്കൽനിരന്നുകാണാംപരാ-
പരജ്യോതിഷംപരമാത്മാനമദ്വയം
മുറിഞ്ഞുനിൽക്കുംപ്രണവാസനനാളത്തൂടെ
തടഞ്ഞീടാതെവഴിതുടൎന്നേറിച്ചെന്നാൽ.
കലൎന്നുകൂടുംബ്രഹ്മസത്തയാലയിച്ചുതാ-
നലിഞ്ഞൊന്നാകുംഘൃതമുരുകിച്ചേരുംപോലെ
പറഞ്ഞീടരുതാതപരമാനന്ദത്തോടും
നിറഞ്ഞുതാനായ്ച്ചമഞ്ഞിരിക്കുന്നവൻപിന്നെ
വിരഞ്ഞുജഡംവിട്ടങ്ങൊഴിഞ്ഞുപോകുന്നേരം
തിരിഞ്ഞുമൂൎദ്ധ്നിമദ്ധ്യംതുളഞ്ഞുപുറപ്പെട്ടു
തികഞ്ഞകലകളാൽവിളങ്ങുംസുധാകരൻ
വിരഞ്ഞുപൊങ്ങുംവണ്ണമുയൎന്നങ്ങനുക്രമാൽ
കടന്നുകടന്നുലോകങ്ങളുംകണ്ടുകണ്ടു
തുടൎന്നുവളൎന്നേഴുംപരമാനന്ദത്തോടെ
സത്യലോകത്തെപ്രാപിച്ചുത്തമസഭാതലേ
സത്തുക്കളെല്ലാവൎക്കുംമുഖ്യനായനുദിനം
വിദ്യാബ്ധിമദ്ധ്യേകിടന്നത്യന്തംനീന്തിത്തള-
ൎന്നദ്വൈതപാരംഗമിച്ചീടുവാനകതാരിൽ
ശ്രദ്ധിച്ചുവസിക്കുന്നഭക്തന്മാൎക്കാത്മജ്ഞാന-
തത്ത്വോപദേശംചെയ്തതൽപ്രകാശാത്മാക്കളാൽ
നിത്യസംപൂജ്യമാനനായ്പരമാനന്ദസം-
സിക്തനായ്ച്ചമഞ്ഞാത്മോൽഭൂതകല്പാന്തത്തിങ്കൽ
സത്വരംഹൃദയത്തിൽബ്രഹ്മനോടൊരുമിച്ചു
സൽഗതിലഭിക്കുന്നുസാദ്ധ്യമെന്നറിഞ്ഞാലും;
തദ്യോഗഹംസപ്രയോഗത്തിനുവിഷമമു-
ണ്ടെത്രയുമതിൽതുലോമെളുതായൊന്നുണ്ടല്ലോ:
രാജയോഗാഖ്യംപരമാനന്ദരസായനം
വ്യാജമെന്നിയേപരമാചാൎയ്യപ്രസാദത്താൽ
സാധിക്കാമതുസൎവ്വാത്മാക്കൾക്കുംസദാകാലം
സാധിക്കാവൊരുമുക്തിസാധനമുപദേശം
ബോധിപ്പാൻപ്രയത്നമില്ലേതുമേശീലിപ്പാനും
ബോധത്തെത്തരുംസാധിപ്പിച്ചീടുംകൈവല്യവും
സാധിപ്പാനെളുതതുനിനക്കെന്നരുൾചെയ്തു
ബോധിപ്പിച്ചരുളിനാൻദ്വാദശാന്തസ്ഥംസത്യം
ഇങ്ങനെശ്ശുകൻപരീക്ഷിത്തിനോടരുൾചെയ്ത-
തങ്ങിനെതന്നെസൂതൻശൌനകാദികളോടും
മംഗലവാചാപറഞ്ഞീടിനതെല്ലാംകേട്ടു
തിങ്ങിനകൌതൂഹലംപൂണ്ടുശൌനകമുനി
ചോദിച്ചാനുഗ്രശ്രവസ്സാകിയസൂതൻതന്നോ-
ടാധിക്യംവളൎന്നേഴുംശ്രീശുകമഹാമുനി
ചൊല്ലിയതെല്ലാംകേട്ടുചോദിച്ചതെന്തൊന്നതി-
കല്യാണശീലൻമഹീവല്ലഭനവനോടു
ചൊല്ലിയതുടനതിനുത്തരമെന്തൊന്നതു
ചൊല്ലെടോ!സവിസ്താരമേതുമേമടിയാതെ;
നല്ലവരുടെസംവാദങ്ങളെക്കേൾക്കെന്നുള്ള-
തല്ലോമാനുഷജന്മസാഫല്യമാകുന്നതും
ഭഗവച്ചരിതനാമസ്മൃതിപൂജാദികൾ
ഭഗവൽഭക്തന്മാരാലനുവൎത്തിച്ചതെല്ലാം
ഭഗവൽഭക്തശിഷ്യന്മാരതിഭക്ത്യാനിത്യം
ഭഗവൽപ്രസാദേനചൊല്ലീടുംകഥാമൃതം
ഭഗവൽകാരുണ്യമുണ്ടായ്ച്ചമഞ്ഞീടുന്നേരം
ഭഗവൽഭക്ത്യാകേട്ടുകൊള്ളുകിലതിന്മീതേ
ജനനസാഫല്യമില്ലിവിടെവരുത്തുവാൻ
തനിയേവിചാരിക്കിലകമേദിനംതോറും,
മനുജശരീരാംശനിഖിലമുഖങ്ങളാൽ
മനസാഭഗവൽസേവാരതിചെയ്തീടണം;
അതിനായുള്ളോന്നവയവങ്ങളതുചെയ്യാ-
ത്തതിനാലൊരുഗുണമുളവാസ്വരാമേലിൽ.
യാതൊരംഗങ്ങൾകൊണ്ടുഭഗവദ്വിഷയാനു-
യാതമല്ലാതെവൃഥാകാരേണവൎത്തിപ്പതു
ജീവനില്ലതിന്നതിനിന്ദ്യമെത്രയുമര-
പ്പാവകൾക്കൊക്കുംദൈവനാസ്തികാംഗികളെല്ലാം
സേവകന്മാരിൽകൃപാവാരിധിജഗന്നാഥൻ
ദേവപാദപമ്പോലെനില്ക്കുന്നുഭക്തപ്രിയൻ
അങ്ങിനെയുള്ളഭഗവന്മാഹാത്മ്യങ്ങൾതെളി-
ഞ്ഞതിങ്ങെനിക്കിനിയുംനീചൊല്ലെടോമഹാമതേ!"
ശൌനകനേവംപറഞ്ഞീടിനോരളവിങ്കൽ
മാനസാനന്ദംപൂണ്ടുസൂതനുംകൂടെച്ചൊന്നാൻ;
ശ്രീശുകനരുൾചെയ്തഭഗവദ്ധ്യാനാമൃതം
ആശയംതെളിവോളംപാനംചെയ്തവനീശൻ
ദിവ്യചേതസാകനിവോടുടൻസൎവ്വേഡ്യ
സേവ്യനായഖിലലോകൈകകാരണനായ
മാധവനുടെജഗൽസൎഗ്ഗാദിചരിത്രങ്ങ-
ളാധിതീൎത്തിനുംപുരുഷാൎത്ഥസാധനംചെമ്മേ
മോദമാൎന്നരുൾചെയ്യുന്നിങ്ങിനെവിചാരിച്ചു-
താദരപൂൎവ്വംകേട്ടുശ്രീശുകമുനീന്ദ്രനും
ഭാഗവതാഖ്യമിവനിന്നുഞാൻകേൾപ്പിപ്പനെ-
ന്നാഗമാന്താൎത്ഥപ്പൊരുളാകിയഭഗവാനെ
ശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ടുനന്നായ്സ്തുതിച്ചുനമസ്കരി-
ച്ചേകാത്മവാക്യപ്രസാദമ്മദിനംപ്രതി
ശീലിപ്പാനരുളുകെന്നൎത്ഥിച്ചുവിരിഞ്ചകീ-
ലാലദസംവാദംകൊണ്ടാരംഭിച്ചരുളിനാൻ
"ആദിയിൽശ്രീനാരദൻപ്രപഞ്ചസൃഷ്ട്യാദികൾ
ക്കാധാരാശ്രയമായോരാത്മതത്വാൎത്ഥംചെമ്മേ
ചേതസിമോദാൽഗ്രഹിച്ചീടുവാനപേക്ഷചെ-
ന്നാദരാൽപിതാവായധാതാവോടൎത്ഥിച്ചപ്പോൾ
ധാതാവുംതനയനായപ്പൊഴുതരുൾചെയ്താൻ

ആദിയിലാദ്യനായഭഗവല്ക്കടാക്ഷത്താൽ
ക്ഷോഭിച്ചുചമഞ്ഞിതുപ്രകൃതിമഹാമായ
ശോഭിച്ചിതവളിൽനിന്നഞ്ജസാമഹത്തത്വം
ബ്രഹ്മാണ്ഡമതിങ്കൽനിന്നുത്ഭവിച്ചിതുനാഥൻ
തന്മഹൽസ്ഥൂലരൂപമായ്ക്കൊണ്ടാനതിനാലെ
തന്നാവയവങ്ങളീരേഴുലോകങ്ങൾകൊണ്ടു
തന്നെപാലിച്ചാൻലോകപാലകാദികളെയും
എന്നെല്ലാംപ്രപഞ്ചസൃഷ്ട്യാദികളവർണ്ണ്യമാ-
കുന്നതുമായാമയനാകുന്നഭഗവാന്റെ
മഹത്വംപരിച്ഛേദിക്കാവതല്ലല്ലോർവ്വി
മഹദ്ദേവാദികളായുള്ളവർക്കുമെന്നാകയാൽ
ജഗൽക്കാരണൻവരാഹാദ്യവതാരംചെയ്തു
ജഗത്തിങ്കലേയ്ക്കനുഗ്രഹിച്ചുവർത്തിച്ചീടും
ചരിത്രങ്ങളെശ്ശീലിച്ചനല്ലാദരഭക്ത്യാ
ധരിച്ചീടുന്നകൃപാലവത്തെമഹാത്മുകൾ
അങ്ങിനെഭഗവല്ക്കാരുണ്യത്താലതിശയം
അങ്ങകംതെളിഞ്ഞതിശുദ്ധമായ്വിളങ്ങീടും
നിർമ്മലാത്മാക്കൾമഹദ്ദേവാദികളാത്മജ്ഞാന
ജന്മബോധേനപരബ്രഹ്മസംഗ്രഹണത്താൽ
ഭക്തന്മാർക്കുപദേശംചെയ്തുസങ്കടംതീർത്തു
മുക്തിമാർഗ്ഗത്തെക്കാട്ടിക്കൊടുപ്പോരെന്നിത്ഥം
സ്രഷ്ടാവുതെളിഞ്ഞരുൾചെയ്തുനാരദനുസ-
ന്തുഷ്ടിചെയ്തരുളിനാ നെന്നുകേട്ടതുനേരം

ഉപദേശക്രമം.

പൃഥ്വീശൻചോദ്യംചെയ്താൻ,നാരദനതുപിന്നെ
സത്തുക്കൾക്കാർക്കാനുംതാനുപദേശിച്ചാനെങ്കിൽ
സത്വരമതുമെനിക്കരുളിച്ചെയ്തീടണം"
ഇത്ഥമാഹന്തകേട്ടുശ്രീശുകനതുനേരം
നിശ്ശേഷാർത്ഥങ്ങൾസകലേശ്വരൻനാരായണൻ
വിശ്വപാലകൻജഗത്സർഗ്ഗാദിചരിത്രങ്ങൾ
വർത്തിച്ചോരവസ്ഥകളാദിയായെല്ലാററിനും
ഉത്തരമായ്ക്കൊണ്ടതുശുദ്ധമായ്വിളങ്ങീടും
ശ്രീഭാഗവതംപുരാണോത്തമമരുൾചെയ്താ-
നാദരാൽഗുരുപാരമ്പര്യാദിസകലവും;
തൽപ്രബന്ധത്തെസംക്ഷേപിച്ചുടൻനിനക്കഞാ-
നിപ്പോഴുള്ളവസരംകൊണ്ടാവതറിയിക്കാം.
എങ്കിലോമുന്നംതന്റെനാഭിയിലുളവായ
പങ്കജാസനനപേക്ഷിക്കയാലഖിലേശൻ
പങ്കജനാഭനുപദേശിച്ചാൻഭാഗവതം
പങ്കജോത്ഭവന്താനന്തന്നുടെതനയനാം
നാരദൻതനിക്കുപദേശിച്ചാനതുപിന്നെ
നാരദൻവേദവ്യാസൻതനിക്കുമതുപോലെ
വ്യാസനുമെനിക്കുപദേശിച്ചാനതുമുദാ
വാസനയേറുംനിനക്കൊക്കവേവഴിപോലെ
ചൊല്ലുവതെല്ലാന്ദശലക്ഷണമായിട്ടുള്ളോ-
ന്നല്ലോകേവലംജഗത്സർഗ്ഗാദിക്രമവശാൽ
സർഗ്ഗവുംവിസർഗ്ഗവുംസ്ഥാനവുംപോഷണവും
സൽഗുണനിധേ!പുനരൂതികൾമന്വന്തരം,
ഒരംശാനുകഥാനിരോധമ്പുനരിവിടെബ്ഭൂ-
മീശ,ഭക്തിയു,മ്പിന്നേതാശ്രയമേന്നീവണ്ണം
പത്തുലക്ഷണങ്ങളാകുന്നിതങ്ങവപത്തും
വിസ്തരിച്ചോരോന്നോരോന്നായരുൾചെയ്തതാതൻ
ഇവററിൽപത്താമതാമാശ്രയമതിമുഖ്യം
പവിത്രമതിനെസ്സാധിപ്പാനായുററൊമ്പതും
വദിച്ചീടുന്നുബ്രഹ്മപ്രതിപാദകമായി-
ട്ടുദിക്കുംഭാഗവതപ്രാമാണ്യമാർഗ്ഗത്താലെ
വദിച്ചേനേവംസംക്ഷേപിച്ചുടൻദ്വിതീയാർത്ഥം
പഠിക്കാമിനിത്തൃതീയാദികളോരോന്നിനാൽ.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ ദ്വിതീയസ്കന്ധം
സമാപ്തം.

തൃതീയസ്കന്ധം.

വിദുരമൈത്രേയസംവാദം.

ചൊല്ലുചൊല്ലെടോ!ശേഷംകഥകൾകിളിപ്പെണ്ണേ
ചൊല്ലെഴുംകിളിമകൾകേട്ടുടനുരചെയ്താൾ;
സർഗ്ഗാദ്യർത്ഥങ്ങൾപത്തുമെന്നതിൽതൃതീയത്തിൽ
സർഗ്ഗമായതുജഗൽകാരണസംഭൃതിപോൽ
കാരണസംഭൃതിയുംമഹത്തത്ത്വോല്പത്തിയും
സാരസാസനപ്രജാപതികളുല്പത്തിയും
മൂലമായ്വിദുരമൈത്രേയസംവാദംകൊണ്ടി-
ങ്ങാലംബിക്കുന്നു,ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരഹോമുന്നം
പാർത്ഥന്മാരോടുവിപരീതമായിരിക്കയാൽ
അത്തരായ്നശിക്കുമെന്നാലതുംകണ്ടീവണ്ണം
പാർക്കരുതിവിടെയെന്നോർത്തുതാൻപുറപ്പെട്ടു
പൊയ്ക്കൊണ്ടുതീർത്ഥങ്ങളാടീടുവാൻവിദുരരും
ചെന്നവൻപ്രഭാസതീർത്ഥാന്തികംപ്രാപിച്ചപ്പോൾ
മന്നവനരികളെക്കൊന്നുടൻധർമ്മാത്മജൻ
രാജ്യത്തെയടക്കിവാണീടിനാനനേകധാ
പൂജ്യനായെന്നുള്ളതുകേട്ടുകൊണ്ടവിടുന്നു
പൊയ്ക്കൊണ്ടാൻതീർത്ഥങ്ങളാടീടുവാൻക്ഷേത്രങ്ങളും
വായ്ക്കുമാനന്ദംപൂണ്ടുസേവിച്ചാനോരോന്നെല്ലാം
ഭൂപ്രദക്ഷിണവുംചെയ്തീശ്വരാർത്ഥവുംപ്രാർത്ഥി-
ച്ചാത്മനിസർവ്വംചേർത്തുവിശ്വസിച്ചനുദിനം
പുണ്യവാഹിനിയായകാളിന്ദീതീരത്തിങ്കൽ
ചെന്നുനിന്നപ്പോൾകേൾക്കായ്വന്നിതുവൃത്താന്തങ്ങൾ

മൌസലംകഴിഞ്ഞിതന്നേരമുദ്ധവർതാനും
കംസാരിപദംധ്യാനിച്ചവിടെച്ചെന്നീടിനാൻ
തമ്മിലന്യോന്യംകണ്ടുസന്തോഷിച്ചാശ്ലേഷിച്ചു
സമ്മാനസല്ലാപങ്ങൾചെയ്തിരുന്നീടുന്നേരം
യാദവാന്വയമെല്ലാമൊക്കവേനശിച്ചതും
മാധവൻനിജലോകംപ്രാപിച്ചവൃത്താന്തവും
വ്യാകുലാത്മനാപറഞ്ഞുദ്ധവർവിദുരരോ-
ടാകവേകേൾപ്പിച്ചുലോകാധർമ്മപ്രഭാവവും
ചൊല്ലിനോരനന്തരംമല്ലാരിജഗല്പതി
കല്യാണാലയൻതനിക്കാത്മജ്ഞാനാർത്ഥംപരം
തുല്യചേതസാകനിവോടുപദേശിച്ചുടൻ
അല്ലൽതീർത്തരുളിനാനെന്നതുംചൊല്ലീടിനാൻ.
തദ്ദൈവതവൃത്താന്തംകേട്ടുളവകംതെളി-
ഞ്ഞുത്തമചിത്തൻക്ഷത്താവുദ്ധവർതമ്മോടപ്പോൾ
ഭക്തിപൂണ്ടപേക്ഷിച്ചാ“നുത്തമശ്ലോകൻഭവാ-
നുൾത്താരിലുറപ്പിച്ചതത്വജ്ഞാനാർത്ഥംമയാ
ചിത്തകാമ്പുണരുമാറിങ്ങുപദേശിക്കണം
മർത്ത്യജന്മത്തിൻഫലംസിദ്ധിപ്പാനനുഗ്രഹാൽ”
സത്വരമേവംവിദുരോക്തികൾകേൾക്കായപ്പോൾ
സ്നിഗ്ദ്ധചേതസാമുഹുരുദ്ധവരുരചെയ്താൻ:—
ഞാനതിനേതുംയോഗ്യനല്ലെന്നോടരുൾചെയ്താൻ
ആനന്ദാംബുധികൃഷ്ണനിങ്ങുപണ്ടറിയിച്ചാൻ;
മാമകംമഹത്തത്വാദ്യങ്ങൾശ്രീമൈത്രേയങ്ക-
ലാമവൻതന്നെസ്സേവിച്ചാലുടനെല്ലാംകേൾക്കാം
നീയതുചെയ്കെന്നുചൊന്നതുകേട്ടകംതെളി-
ഞ്ഞായർകോൻകൃപയെങ്കലുണ്ടെന്നുറച്ചവൻ
ശ്രീമൈത്രേയനെത്തിരഞ്ഞീടുമ്പോൾഗംഗാദ്വാരേ
മാമുനീന്ദ്രനെക്കണ്ടുവന്ദിച്ചുപൂജിച്ചുടൻ
ചോദിച്ചാൻഭഗവൽസൂക്ഷ്മാത്മതത്വാർത്ഥത്തെയും
താദൃശ്യമായജഗൽസർഗ്ഗാദ്യങ്ങളുമെല്ലാം
നിന്തിരുവടിയരുൾചെയ്യണംകേൾക്കാമെങ്കിൽ
അന്തരാനന്ദംവളർന്നധതാംനിങ്ങുംവണ്ണം
തൽപ്രബന്ധങ്ങൾകേട്ടുമൈത്രേയൻമഹത്തത്വാ-
ദ്യുല്പത്തികളുംബ്രഹ്മാണ്ഡോല്പത്തിഭേദങ്ങളും
ചില്പുമാൻബ്രഹ്മാണ്ഡൈക്യചൈതന്യരൂപേണാസ-
ങ്കല്പിതേന്ദ്രിയവിഷയാത്മകനാകുന്നതും
വിപ്രാദിവർഗ്ഗങ്ങളുംദൈവതമയങ്ങൾസ-
ർവ്വോല്പത്തിസ്ഥിത്യാദിലോകൈകസംസ്ഥാനങ്ങളും
കാലഭേദങ്ങൾകർമ്മഭേദങ്ങളുപക്രമ
മൂലങ്ങളെല്ലാമറിവാനുടൻഭാഗവതം
ദേശികപരമ്പരയോടുകൂടവേതെളി-
ഞ്ഞാശയാനന്ദസാദ്ധ്യമാദരാലരുൾചെയ്താൻ;—
“ലോകങ്ങൾക്കാധാരഭൂതാത്മകൻനാരായണ-
നേകൈകാംശാത്മാക്കളായിങ്ങവതരിച്ചതിൽ
ശ്രീസനൽകുമാരനോടാദിയിസ്സങ്കർഷണൻ
ഭാസുരാത്മനാകേൾപ്പിച്ചീടിനാൻഭാഗവതം
താനതുസാംഖ്യായനനായ്ക്കൊണ്ടുവൈധാത്രനും
മാനസാനന്ദംവളർത്താദരാലുരചെയ്താൻ;
ശ്രീപരാശരനുസാംഖ്യായനനരുൾചെയ്താൻ
ശ്രീപരാശരനെനിക്കുംപുനരതുപോലെ
സാദരമരുൾചെയ്താനപ്രകാരേണനിന-
ക്കാദിയേചൊല്ലിത്തരാ“മെന്നുടൻമൈത്രേയനും
പാദജനെന്നാകിലുംദിവ്യരാംവിദുരരോ-
ടാദരാലേതുമ്മടിയാതെതാനരുൾചെയ്താൻ;
“ശ്രീഭാഗവതമ്മനാമാദിനായകൻതന്റെ
നാഭിപങ്കജത്തിലുല്പന്നനാംചതുർമ്മുഖൻ
തന്നുടെമൂലംഗ്രഹിയാഞ്ഞുതാൻപരിഭ്രമി-
ച്ചന്വേഷിച്ചനേകനേകായിരംസംവത്സരം
നിന്നുഴന്നേറ്റംവലഞ്ഞെത്രയുംവിഷണ്ണനായ്
ഖിന്നനായ്ക്കമലമൂലത്തെയുമറിയാതെ
സംഭ്രമിച്ചീടുംകാലമേകാത്മാജഗന്മയൻ
തമ്പുരാനല്പംപ്രസാദിക്കയാൽനിജതത്വം
സമ്പ്രതിഹൃദിതെളിവോടുണർന്നുംഭക്ത്യാ
കമ്പമെന്നിയേസേവിച്ചാനന്ദസമന്വിതം
കാലമൊട്ടേറെക്കഴിഞ്ഞീടിനോരനന്തരം
ഭൂലോകപാലനായോരാദിനായകനെയും
കാണായ്വന്നിതുകിരീടായുതാർക്കവൽപ്രഭം
നാനാദിഗ്വ്യാപ്തംബഹുലാനന്ദകരപദം
ശ്രീവത്സവക്ഷോദേശംശംഖചക്രാബ്ജഗദാ-
ദ്യാവൃതായുധംപീതവാസസംജഗന്നാഥം
ഹാരകേയൂരകടകാംഗുലീയകപരി-
ഷ്കാരശോഭിതന്നീലനീരദകളേബരം
ശേഷശായിനങ്കനിവോടുകണ്ടുണ്ടായസ-
ന്തോഷചേതസാകുപ്പിസ്തുതിച്ചാൻപലതരം.
വേദാന്തവാക്യാർത്ഥസാരങ്ങളാൽസ്തുതനായ
നാഥനുംപ്രസാദിച്ചുനല്കിനാനനുഗ്രഹം
ധാതാവുജഗൽസൃഷ്ടിചെയ്തരുളിനാൻനിജ
ജാതപങ്കജംബ്രഹ്മാണ്ഡോദരേമായാമയേ.”

ആയുസ്സിന്റെ പരിമാണം.

കേവലമേവംമൈത്രേയാനനാംബുജംനുക-
ന്നാവിരാനന്ദംവളർന്നീടിനവിദുരരും
ചോദിച്ചാൻബ്രഹ്മായുസ്സിനുള്ളകാലാനുക്രമ-
ഭേദത്തെപ്പരിചിനോടീഷലെന്നിയേകേൾപ്പാൻ
കാരുണ്യംവളർന്നരുൾചെയ്തിതമൈത്രേയനും
സാരസപത്രമെളുതായവരണ്ടൊന്നിച്ചാൽ
നേരിയസൂചീമുഖംകൊണ്ടുകൈകടുതായ
പൂരുഷനെട്ടത്തതിവേഗമോടൂന്നുംവിധൌ
പത്രമതൊന്നുമുറിഞ്ഞങ്ങേതുതന്മേൽചെന്നു-
പററീടുന്നതിനിടയുള്ളോരുകാലക്രമം
മുല്ലാടിനല്പകാലമെന്നുപോൽചൊല്ലീടുന്നു
മുല്പതല്പത്തിന്നൊരുതുടിയെന്നതുംചൊല്ലും;
മുപ്പതുതുടിക്കൊരുകലയുമതുപോലെ

മുപ്പതുകലയെന്നൊരുകാഷ്ഠയും ദൈവതൽ
തല്ക്കാലം നിമേഷമെന്നത്രെ ചൊല്ലീടുന്നു;
തൽക്ഷണം കരവിരൽ നൊടിയെന്നതും ചൊല്ലും
മാത്രയെന്നതും പറഞ്ഞീടാമെന്നിരിക്കുമ്പോൾ
മാത്രനാലതിന്നൊരു ഗണിതമെന്നുണ്ടല്ലോ;
കേൾക്കെടോ! ഗണിതമപ്പത്തിന്നൊന്നു
വീക്ഷമീമനുഷ്യരെല്ലാവരുമറിഞ്ഞാലും;
വീപ്പുകളനുക്രമിക്കുന്നവയാറിന്നുതൽ-
താല്പര്യവശാൽ വിനാഴികയൊന്നായിവരും
നീക്കമെന്നിയേ വിനാഴികകളറുപതു
സൂക്ഷ്മമായൊക്കുന്നേരമായതും ഘടികയും
പ്രാപ്തമാം ഘടികകളറുപതാകുന്നേരം
ഭാസ്കരൻ പ്രദക്ഷിണമൊന്നനുക്രമിക്കുന്നു;
വാനവർനിലയനമായമേരുവിനെയും
മൂലമങ്ങഖിലേശദേശികപാദത്തെയും
മാനുഷർക്കഹോരാത്രമായതുമതുതന്നെ
മാനമുറാതുപതിനഞ്ചിനായതും പക്ഷം.
പക്ഷങ്ങൾ പൂർവ്വാപരശുക്ലകൃഷ്ണങ്ങളൊരുമിച്ചു
നില്ക്കുമ്പോളഹോരാത്രം മുപ്പതാമതു, ചാന്ദ്രം.
മാസമൊന്നതുതന്നെ പിതൃക്കൾക്കഹോരാത്രം
മാസമീരാറിന്നൃതു, വാറുരണ്ടയനവും
മാസമെന്നിയേ മേഷാദ്യങ്ങളീരാറാകുമ്പോൾ
വാസരം മുന്നൂററുപത്തഞ്ചേകാലാമപ്പോൾ
മാനുഷർക്കാണ്ടൊന്നതു ദേവകൾക്കഹോരാത്രം
മാനങ്ങളപ്പണ്ണം മുന്നൂററിന്മേലൊക്കുന്നേരം
കേവലം ദേവാബ്ദമൊന്നായതുമതുതന്നെ
ദിവ്യവത്സരമെന്നു ചൊല്ലുന്നിതറിഞ്ഞാലും;
അങ്ങിനെയുള്ള ദിവ്യവത്സരം നാലായിര-
ത്തഞ്ചുമേലെണ്ണൂറായ്‌നിന്നൊത്തീടും കൃതയുഗം.
അന്യേപി, മൂവായിരത്താറുനൂറാകുന്നപോൽ
അന്യൂനമംഗല്യദമായെഴും ത്രേതായുഗം,
പിന്നേതുരണ്ടായിരത്തിന്നുമേൽ നാനൂറാണ്ടു
ചെന്നീടുന്നതു മൂന്നാം ദ്വാപരയുഗമതും-
നാലാമതോരായിരത്തിരുനൂറബ്ദം കലി-
കാലമിങ്ങിനെ പന്തീരായിരം ദിവ്യാബ്ദമാമ്പോൾ
ഒത്തീടും ചതുര്യുഗകാലമങ്ങതു കഴി-
ഞ്ഞുത്തരമതുതന്നെ പിന്നെയും വർത്തിക്കുന്നു;
തൽകൃതത്രേതാദ്വാപരകലിയുഗങ്ങൾ സം-
യുക്തമായെഴുപത്തുരണ്ടാകെയൊത്തീടുമ്പോൾ
നിശ്ചയമൊരു മനുതന്നുടെ കാലം കൂട്ടം
നിർജ്ജരേന്ദ്രാണാമ്പരമായുരന്തം വരും;
തൽപ്രകാരേണ പതിന്നാലു പേർ മനുക്കളാൽ
തച്ചതുര്യുഗം സഹസ്രോപരി ചതുർദ്വയം
വന്നുകൂടീടുമ്പൊഴുതായതും പ്രളയമി-
പ്രാണികൾക്കു ധാതാവിന്നൊരു പകലല്ലോ.
എത്രനാൾ കൂടീട്ടുണ്ടായ്വന്നിതപ്രളയമ-
ങ്ങത്രനാളേക്കു പുനരങ്ങിനെതന്നെ പിന്നെ
കിടക്കും ബ്രഹ്മാവിനു രാത്രിപോലറികതി-
ലൊട്ടക്കം മുന്നോപ്പോലെ പകലുണ്ടത്രതന്നെ
മനുക്കൾ പതിന്നാൽവർ കഴിവോളവും കാലം
തനിക്കു പകലൊടുങ്ങീടുമ്പോൾ പ്രളയവും
പിന്നെയും പകലുണ്ടായ്വരുന്നു രജനിയും
പിന്നെയുമുണർന്നു സൃഷ്ടിച്ചവയൊടുങ്ങുമ്പോൾ
മുന്നേതുപോലെതന്നെ കണ്ടാലും പ്രളയവും
വന്നീടുമിടതുടർന്നിങ്ങിനെതന്നെ മേന്മേൽ;
പിന്നെയും പുനരപി പിന്നെയും പുനരപി
പിന്നെയും ബ്രഹ്മന്നഹോരാത്രങ്ങളനുക്രമാൽ
മുന്നൂററമറുപതും ചെന്നൊടുങ്ങീടും കാലം
അബ്ജോത്ഭവന്നൊരു വത്സരം തികഞ്ഞീടും
അങ്ങിനെയുള്ള സംവത്സരങ്ങളൊരുനൂറു-
മിങ്ങിരുപതിന്മേലുള്ളതുമാമന്തത്തിങ്കൽ
ബ്രഹ്മായുസ്സൊടുങ്ങീടുമപ്രളയാനുക്രമം
ബ്രഹ്മായുസ്സോളം കാലം നഷ്ടമായ്ക്കിടക്കുന്നു;
പിന്നെയും സരസിജസംഭവൻ മുന്നേപ്പോലെ
തന്നെ കേവലം ചമഞ്ഞെന്നുണ്ടസംഖ്യകം.
ചൊല്ലുവാനവസാനമില്ലാതോരവസ്ഥക-
ളെല്ലാമെങ്ങിനെ പറഞ്ഞീടുന്നു മഹാമതേ!
മൂലമദ്ധ്യാന്തങ്ങളില്ലാതൊരു മഹാമായാ-
വേലകൾക്കാദ്യന്തമില്ലെന്നറികെടോ! സഖേ!
കാലവേദികളായ ദിവ്യന്മാരെല്ലാവരും
കാലവൈഭവമനുകാലമെന്നറിയുന്നു
പോകവയെല്ലാം ബ്രഹ്മസൃഷ്ടികൾക്കാധാരമാം
ലോകസംസ്ഥാനങ്ങളെക്കല്പിച്ചോരനന്തരം
പാലനത്തിന്നു മനുതന്നെയും കല്പിച്ചുടൻ
ഭൂലോകസ്ഥാനേ നിയോഗിച്ചരുളിനശേഷം.

വരാഹാവതാരം.

ക്ഷോണിയെ പ്രളയാബ്ധിതന്നിൽനിന്നുയർത്തുവാൻ
ഘോണിയായ്‌ നാരായണനബ്ധിയിലിഴിഞ്ഞുടൻ
ദാനവൻതന്നെക്കൊന്നു ദീനയാമവനിയെ
സ്ഥാനമംഗലം ദംഷ്ട്രാഗ്രേണ ചേർത്തരുളിനാൻ.
കേവലമേവം മൈത്രേയോക്തികളെല്ലാം കേട്ടു
ഭാവസമ്മോദത്തോടെ ചോദിച്ചു വിദുരരും
ശ്രീനാരായണൻ മുന്നം ഘോണിയായവനിയെ
താനുടനസുരനെക്കൊന്നു വീണ്ടവസ്ഥകൾ
തേറുമാറരുൾചെയ്യുന്നാശുകേട്ടു കതാരിൽ
തേറിനമൈത്രേയനുമാദരാലരുൾചെയ്താൻ:—
"എങ്കിലോ കേട്ടാലും നീ മുന്നമങ്ങൊരു ദിനം
പങ്കജസഖി മറഞ്ഞീടുവാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ
സന്ധ്യോപാസനം ചെയ്തു കശ്യപപ്രജാപതി
ചന്തമായിരുന്നളവന്തികേ ചെന്നാളുടൻ
കാമപീഡിതയായ കാമിനീ ദിതി മനഃ

കാമവേഗേനഭർത്താവോടുടനപേക്ഷിച്ചാൾ”
“ഇപ്പോഴിങ്ങെനിക്കുള്ളിലാഗ്രഹംരതിയിങ്കൽ
മുല്ലാടീവട്ടന്നമൊരുടപ്പുമുണ്ടായീലല്ലോ”
നിസ്സപമേവംപറഞ്ഞീടിനമനോജ്ഞയോ-
ടുൾത്താരിൽവിചാരിച്ചുകശ്യപൻതാനുംചൊന്നാൻ:-
“എന്തെടോ! മനോഹരേ! നിന്മനോഗതമിദ-
മെന്തൊരുകഷ്ടംകുറഞ്ഞോന്നുള്ളിൽക്ഷമിയാതെ!
സന്ധ്യാവേലയിങ്കലിക്കൂട്ടനാചാരങ്ങളെ
ചിന്തിച്ചീടരുതെന്നുനീയറിയാഞ്ഞതല്ലല്ലോ;
പാർക്കേണംകുറഞ്ഞൊന്നെ”ന്നിങ്ങിനെപലവുരു
ചേൽക്കണ്ണാൾതന്നോടനുസരിച്ചുവാത്സല്യത്താൽ
കശ്യപൻപറഞ്ഞതുകേളാതെമുതിർന്നുടൻ
ആശ്ലേഷിച്ചനംഗവേഗാശയാമനോഹരി
വായ്ക്കുമാനന്ദത്തോടേവായ്ക്കൊണ്ടാളധരവും
നീക്കിനാൾനീവീബന്ധമെന്തൊരുപരാധീനം;
അങ്ങിനെയെല്ലാമവൾകോപ്പിട്ടോരളവിങ്കൽ
അംഗജൻതാനുംമലരമ്പുകൾതൂകീടിനാൻ.
തിങ്ങിനോരത്യാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുമുനീന്ദ്രനും
സംഗവേഗേനരമിച്ചീടിനാനാകുംവണ്ണം.
ഗർഭവുമവൾക്കുടനുത്ഭവിച്ചതുപൊഴു-
തർക്കനോടൊക്കുംക്രൂരമാംതേജോമയാൽ
ദിക്കെങ്ങുംഘോരാകാരമായ്ചമഞ്ഞതുകണ്ടി-
ട്ടുൾക്കാമ്പിലതിഭയമുൾക്കൊണ്ടുദേവാദികൾ
പുഷ്കരോത്ഭവനോടുചോദിച്ചാരതിൻമൂലം
“ഇക്കാലമെന്തെന്നരുൾചെയ്യേണ”മെന്നീവണ്ണം
കേട്ടുടനവരോടുബ്രഹ്മാവുംചിരിച്ചുടൻ
“കേട്ടാലുംപരമാർത്ഥ”മെന്നരുൾചെയ്തീടിനാൻ:—
“പണ്ടൊരുദിനംസനകാദികൾമുകുന്ദനെ-
ക്കണ്ടുവന്ദിപ്പാനന്നുവൈകുണ്ഠലോകത്തിങ്കൽ
ചെന്നുടനുളപൂതാൻഗോപുരദ്വാരാന്തികേ
നിന്നുടൻതടുത്തോരുജയനുംവിജയനും
താപസശാപത്താലേദാനവന്മാരായ്പുരും
ശ്രീപതിവധിച്ചുസായൂജ്യവുംവരുത്തീടും.
കേവലമവർവന്നുദിതിതൻഗർഭത്തിങ്കൽ
ആവിർഭൂതന്മാരാവാനാരംഭിച്ചതിനാലെ
ഘോരന്മാരുടെതേജസ്സായതിക്കാണായ്വന്ന-
താരുമില്ലവരോടുനേരേനില്പതിനെങ്ങും.
മാധവൻജഗല്പതിതാനവർകളെക്കൊല്ലും
ബാധകൾനമുക്കേതുമില്ലപോയാലുംനിങ്ങൾ.”
സാദരംബ്രഹ്മാവരുൾചെയ്തതീവണ്ണംകേട്ടു
മോദേനതത്തൽസ്ഥാനംപ്രാപിച്ചാരമരരും;
ദാനവപ്രവരനാംഹിരണ്യകശിപുവും
മാനിയാംഹിരണ്യാക്ഷൻതാനുമങ്ങതക്കാലം
ജാതരായപ്പോൾകണ്ടദുർന്നിമിത്തങ്ങൾചൊൽവാ-
നേതുമേനമ്മാലരുതങ്ങവരിരുവരും
വേഗേനവളർന്നതിമുഷ്കരന്മാരായ്വന്നാർ
ഭാഗവതാഢ്യന്മാരെദ്വേഷിച്ചാരനുദിനം;
വാരിജാസനൻതന്നെസ്സേവിച്ചാർവേണ്ടുംവണ്ണം
പാരാതെതങ്ങൾക്കുള്ളിൽചേരുന്നവരങ്ങളും
വീരന്മാർവരിച്ചുകൊണ്ടീരേഴുലോകങ്ങളും
വീറോടുകൂടെജ്ജയിച്ചേകശാസനയാലേ
മാരാരിമുരഹരന്മാരാദിനാഥന്മാരെ
പേരാരുംപറയുമ്പോളരുതെന്നാക്കീടിനാർ
പാരാതെതിരുനാമമാരാനുംചൊല്ലീടുകിൽ
പാരിതിലവരുടെയല്ലാതെയരുതല്ലോ.
ലോകങ്ങൾക്കെല്ലാംനാഥന്മാർതങ്ങളൊഴിഞ്ഞില്ലെ-
ന്നാകെയങ്ങടക്കിവാണീടിനാർജഗത്ത്രയം;
അങ്ങിനെഹിരണ്യാക്ഷൻനാനാദിശിദിഗ്ജയാർത്ഥ-
മങ്ങുതാനൊരുഗദാപാണിയായകതാരിൽ
തിങ്ങിനമദംപൂണ്ടുസഞ്ചരിച്ചീടുംകാല-
മങ്ങോടിങ്ങോട്ടുപേടിച്ചൊളിച്ചാരെല്ലാവരും;
തന്നോടുനേരിട്ടാരുമില്ലാഞ്ഞോരളവവൻ
അർണ്ണവംതന്നിൽചെന്നങ്ങിറങ്ങിതിമർപ്പോടേ
തിങ്ങീടുംതിരനിരമാലകൾഗദകൊണ്ട-
ങ്ങിങ്ങോടിങ്ങോട്ടുതല്ലിത്തകർത്തുതകർത്തുടൻ
ചെന്നുടനുളവതിഭീതനായൊളിച്ചോടി-
ച്ചെന്നുപാശിയുംമധുവൈരിയോടവസ്ഥകൾ
ചൊന്നളവതികോപംപൂണ്ടുമാധവനൊരു

പന്നിയായരവിന്ദസംഭവനാസാരന്ധ്രം
തന്നിൽനിന്നവതരിച്ചന്വേഷിച്ചീടുന്നേരം
ഖിന്നനായസുരനുംചെന്നുപാതാളംപുക്കാൻ.
ഭൂമിയെധരിച്ചോടുംദാനവൻതാനസ്തബ്ധ-
രോമനായടുത്തോരുനാഥനെക്കാണായപ്പോൾ
വേപഥുശരീരനായാടുകാൽതുടന്നുസ-
ന്താപവേഗേനചുഴന്നാഹന്ത! ചെറുത്തുടൻ
താഡനംചെയ്യാൻഗദകൊണ്ടുതേലാതെചുഴ-
ന്നീടിനകിടീന്ദ്രനുംകൂടവേപലതരം
ഭീതനാമവനുടൽകീറുമാറുടനതി-
ക്രോധമുൾക്കലർന്നുനിന്നാശുതാൻപൊങ്ങീടിനാൻ.
താനുടൻകുതിച്ചുയന്നീടിനാനതിനുവേ-
ഗേനനാഥനുമവനിങ്ങിഴിഞ്ഞീടുന്നേരം
തീച്ചിതറിനദംഷ്ട്രാഗ്രേണമാത്തണഞ്ഞള-
വാചരണാനുവേഗാലാശുസംഭ്രമിച്ചുടൻ
ചീളെന്നുചുഴന്നുവട്ടന്തിരിഞ്ഞതുനേരം
വ്യാളിയെപ്പോലെതുടന്നീടിനാൻമുകുന്ദനും

മാറിനിന്നസുരനും കേവലം ഗദകൊണ്ടു
വീറോടു മുതുകിലാമ്മാറുടൻ താഡിക്കുമ്പോൾ
കൂടവേ തിരിഞ്ഞു പാഞ്ഞീടിനാൻ ജഗന്നാഥൻ
പാടവം കലർന്നവൻ താനനന്താന്തർഭാഗേ
താവിനാനതു കണ്ടു ദേവദേവശത്രുവും
മേവിനാൻ ചിറകുള്ള ഘോണിയെന്നതുപോലെ.
കീറിനാനതു പൊഴുതങ്ങവയവങ്ങള-
ങ്ങേറിനോരഴൽ പൂണ്ടു ദാനവപ്രവരനും
വാരിധിതന്നിൽ ഗദകൊണ്ടെറിഞ്ഞുന്തിത്തള്ളി-
പ്പാരാതെ ഗദാഗ്രം കൊണ്ടുന്നി മുക്കിനാനപ്പോൾ
ക്ഷീണതയൊഴിഞ്ഞു യജ്ഞൻ അധോമുഖത്തോടും
താണവൻ മുതുകുഴതാറേഴു കീഴുംവിധൌ
ചോരകൊണ്ടഭിഷിക്തനായവൻ തളർന്നഹോ!
കാരണജലത്തിൽ വീണ്ടിട്ടിനാനനേകധാ;
നാഥനും പലവാരിവീഥിഭിരോരോവിധം
പ്രാഥനാകൃതേർ വിളയാടിനാനാകും വണ്ണം.
കേവലം പലവുരു വിങ്ങിനെ പലകാലം
ദേവാരിവാസുദേവന്മാർ കലഹിക്കും വിധൌ
വാരിജാസനൻ മുതലായവരെല്ലാമിനി-
പ്പോരു മതിക്കളിയെന്നു നാഥനെ സ്തുതിക്കുമ്പോൾ
കാലമൊട്ടേറെക്കഴിഞ്ഞീടിനോരനന്തരം
കാലാത്മാ ജഗന്മയനാകിയ നാരായണൻ
ദാനവനുടച്ചധ്യേ കീറിനാനെന്നുള്ളതേ
മാനസേ വിചാരിച്ചാലാവതൊന്നുള്ളൂ ചൊൽവാൻ.
മാനിയാമവൻ മരിച്ചീടിനോരനന്തരം
ക്ഷോണിയെ ദ്രംഷ്ട്രാഗ്രേ ചേർത്തു ശൂതൽ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ
സ്ഥാപിച്ചീടിനാൻ, മഹായജ്ഞാംഗസ്വരൂപനെ
താപത്യാഗായ മുനിമണ്ഡലാൽ സ്തുതിച്ചീട്ടും
ധാതാവു തന്നെക്കൊണ്ടു കേവലം സൃഷ്ടിപ്പിച്ചാൻ
പ്രീതയാമവനിയിലാമ്മാറു നിരന്തരം.

കപിലവാസുദേവൻ അമ്മയായ ദേവഹൂതിക്കു ചെയ്യുന്ന ജ്ഞാനോപദേശം.

സാമോദമേവം കേട്ടു സൃഷ്ടിഭേദങ്ങൾ കേൾപ്പാൻ
മോദേന ചോദിച്ചോരു വിദുരർ തന്നോടപ്പോൾ
ശ്രീമൈത്രേയനും സർവ്വസൃഷ്ടിഭേദങ്ങളെല്ലാം
സാമോദം കപിലാവതാരാന്തമരുൾചെയ്താൻ;
തൽപ്രബന്ധങ്ങളെല്ലാമെങ്ങിനെ പറയുന്നു?
കുപ്രബോധേന രമിക്കുന്നതല്ലെന്നാകിലും
കർദ്ദമൻ തപസ്സു ചെയ്തേറ്റവും പ്രസാദിപ്പി-
ച്ചുത്തമപുരുഷാനുഗ്രഹത്തെ സിദ്ധിച്ചുടൻ
ചിത്തസന്തുഷ്ട്യാ വാഴുംകാലത്തു മനുപുത്രി
മുഗ്ദ്ധരൂപിണി ദേവഹൂതിയാം കന്യാരത്നം
തത്സമനായുള്ളോരു മർത്ത്യനു നൽകീടുവാൻ
ഇത്രിലോകത്തിങ്കലാരുള്ളതെന്നനേകം നാൾ
നീളവേ തിരഞ്ഞു കണ്ടീടിന മുനീന്ദ്രനു-
ന്മീലലോചനതന്നെ നൽകുവനെന്നോർത്തപ്പോൾ
ചീളെന്നു തേർമേലേറ്റിക്കൊണ്ടു പോയങ്ങു ചെന്നു

വാളേലുമ്മിഴിയാളെക്കൊടുത്താൻ സ്വായംഭുവൻ;
താനതിമോദം പൂണ്ടു കർദ്ദമനവളെയും
സാനന്ദം വിവാഹം ചെയ്താനന്ദിച്ചിരിക്കുന്നാൾ
ശുശ്രൂഷാദികളായ സൌജന്യഗുണങ്ങൾ ക-
ണ്ടെച്ഛമാനസനായ കർദ്ദമൻ പ്രസാദത്താൽ
ലബ്ധമാം വിമാനമാരുഹ്യ ലോകേഷു നട-
ന്നേത്രയുമാനന്ദിച്ചു ഭർത്താവും മുഗ്ദ്ധാംഗിയും.
ആക്കാലമവൾ പെറ്റിട്ടൊമ്പതു മകളരും
ചൊല്ലേറ്റോരു കപിലനാം മാമുനിപ്രവരനും
പൃഥ്വിയിലുളവായാരെന്നിതില്ലൂണ്ണങ്ങളെ
സത്വരം മരീചിമുഖ്യന്മാർക്കു കൈക്കൊണ്ടീടിനാർ.
ശ്രീകപിലാഖ്യൻ തപോനിഷ്ഠയാ പരബ്രഹ്മ
യോഗാനന്ദവുമ്പേർന്നു മേവിനാനനുദിനം.
അങ്ങനെ ചെല്ലുങ്കാലം കർദ്ദമൻ നിവൃത്തനാ-
യങ്ങതിസുഖപ്രദമാത്മാനമഞ്ചേർന്നീടിനാൻ.
എന്നതിന്നനന്തരം താപസി ദേവഹൂതി
ചെന്നു നന്ദനനായ കപിലാശ്രമമന്യക്കാൾ;
വന്ദിച്ചു മാതാവിനെക്കണ്ടകം തെളിഞ്ഞവൻ
നന്ദിച്ചു സല്ക്കാരങ്ങൾ ചെയ്തിരുത്തിയിരിക്കുമ്പോൾ
ചോദിച്ചാൾ മകനോടു "നല്ലതെന്തിനിക്കിനി
ദേഹാകൃത്യാഗാൽ ബന്ധമോക്ഷത്തെ വരുത്തുവാൻ?
ഞാനെന്തു ചെയ്യേണ്ടുന്നതെങ്ങിനെ വേണ്ടു പര-
മാനന്ദസാദ്ധ്യം പറഞ്ഞീടു നീ മടിയാതെ."
മാതാവിങ്ങനെ ചോദിച്ചനേരം കപിലനും
പ്രീതനായതിനുടനുത്തരം ചൊല്ലീടിനാൻ:—
"നിത്യമിശ്ശരീരസംബന്ധഭാവത്താൽ ബന്ധം,
തത്രതദ്വിരക്തിവന്നാത്മാഭിരൂപതത്താൽ
മുക്തിയും മനോജ്ഞയമുണ്ടെങ്കിൽ സദ്യോഗത്താൽ
ഭക്തിയും ഭവിക്കുന്നു മർത്ത്യയോനികൾക്കെല്ലാം.
നിശ്ചയം മനസ്സിതിൻ കാരണമെല്ലാററിനും
സച്ചിദാത്മാനന്ദസംസിദ്ധ്യർത്ഥം പുരുഷാർത്ഥം."
ഇത്ഥമാത്മജൻ വചനങ്ങളെ ശ്രുതവതി സം-
ഭക്തയാം തപസ്വിനി താനഥ ചോദ്യം ചെയ്താൾ:—
"ഭക്തിലക്ഷണങ്ങളും യോഗലക്ഷണങ്ങളും
ഒക്കെനീ വഴിപോലെ വിസ്തരാൽ ചൊല്ലീടണം."
"ചൊല്ലുവനെങ്കിൽ ഭക്തി സാത്വികിയല്ലോ മുഖ്യ-
കല്യാണമോടു ചേർന്നു യോഗമായതു മോക്ഷം;
തത്സ്വയം പ്രകൃത്യാ കാലാത്മാവാം പരമാത്മാ-
വിത്സ്വയം ജ്യോതിസ്സാവാനന്ദസംരതിയാലെ
വിശ്വമാശ്രയമായിട്ടുള്ളോരു മഹത്തത്ത്വം,
കാര്യമായതു മഹങ്കാരമെന്നറിയണം;
വൈകാരി രാജസി താമസിയെന്നവം മൂന്നു
ഭാഗയായ് നിൽക്കും, മായാജാതങ്ങൾ ഭൂതങ്ങൾ പോൽ
അതിങ്കൽനിന്നുണ്ടായി ചതുർവ്വിംശതിതത്ത്വ-
മതിങ്കേന്നുളവായി ബ്രഹ്മാണ്ഡവിരാഡംഗം
അതിന്നു ചൈതന്യമാകുന്നതു പരബ്രഹ്മം
അതുമായയാ യോഗമാത്മസംഭിന്നങ്ങളും

അങ്ങിനെവർത്തിക്കുന്നമായയാജ്ജഗത്തെല്ലാം
ഇങ്ങിനെപരിഭ്രമിച്ചീടുന്നസംസാരാബ്ധൌ
എന്നതിൽമനോജ്ഞയംവന്നുകൂട്ടുകിലിപ്പോൾ
തന്നുടെമൂലംപരമാത്മാനംപ്രാപിച്ചീടാം;
ആത്മയോഗത്തിനെളുതല്ലല്ലോവിചാരിച്ചാ,-
ലാത്മാരാമനാരായണദ്ധ്യാനത്തെച്ചൊല്ലാമല്ലോ.
ഇന്ദ്രനീലാഭംപരമിന്ദിരാമനോഹരം
ചന്ദ്രികാമൃദുസ്മിതസുന്ദരമുഖാംബുജം
കുണ്ഡലമകരസംബിംബിതവിലാസസൽ
ഗണ്ഡമണ്ഡലംനാനാതുംഗമംഗലപ്രദം
പങ്കജാരുണനേത്രംകൌസ്തുഭവനമാലാ-
ദ്ധ്യങ്കിതശ്രീവത്സവക്ഷോദേശംചതുർഭുജം
ശംഖചക്രാബ്ജഗദാദ്യായുധാദ്ധ്യലംകൃതം
പങ്കജമകൾനിവാസാലയംപീതാംബരം
നാഭിപങ്കജംപാദപത്മമാനന്ദപ്രദം
ശോഭിതലലാടോർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രകമളകാഭം
ഹാരകേയൂരകിരീടാംഗുലീയകകാഞ്ചി
ചാരുസല്പാലംകൃതശോഭിതകളേബരം
ധ്യാനതല്പരന്മാർക്കുനിത്യവുമകക്കാമ്പിൽ
മാനസാനന്ദംവളർന്നീടുന്നുസദാകാലം;
ലോഹിതപ്രഭങ്ങളാംനേത്രരാജസൽഗുണാ-
ദിഹയാഭാഗവതാനുഗ്രഹംസൃഷ്ടിക്കയോ
കേവലംചെയ്യുന്നത,ത്യാനന്ദസ്മിതയായ
ധാവള്യാകാരസാത്വികത്തിനാലതുതന്നെ
പാലനംചെയ്യുന്നിതോ?സന്തതംനീലാളക-
ജാലതാമസഗുണാലനഹമവരുടെ
മാലെഴുംപരിതാപസംഹാരംചെയ്യുന്നിതോ?
ലീലാകാലമേപുനരെന്നെല്ലാംതോന്നുംവണ്ണം
വേലകൾമായാവിലാസങ്ങളെത്രയുംചിത്രം!
പാലനപരായണനാത്മാവാംനാരായണൻ
വേദാന്തപ്പൊരുളായദിവ്യരൂപാംഗങ്ങളെ
പാദാദികേശാന്തംതന്മാനസമുറപ്പോളം
ശീലിച്ചുകൊള്ളുന്നാകിലെത്രയുമത്യുത്തമം;
വേലയില്ലനുഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിലെളുതല്ലോ.
ഓരോരംഗങ്ങൾചിത്തതാരിങ്കലുറപ്പിച്ചാൽ
പാരാതെമറ്റേതുങ്കലാക്കുമ്പോളതുപിന്നെ
മാനസംതന്നിൽകിടക്കായ്കിൽമറ്റതേപോരും.
നേരേപിന്നെയുംമേന്മേലവ്വണ്ണംതന്നെപോരും;
പാദപങ്കജംപീതവാസസംനാഭിപത്മം
സൂദരബന്ധംബ്രഹ്മാണ്ഡോദയജഠരാഭം
ശ്രീവത്സവക്ഷോദേശംകൌസ്തുഭവനമാലാ-
ശോഭിതഗളസ്ഥലംപാണികൾമുഖപത്മം
നേത്രങ്ങളളകങ്ങൾകുണ്ഡലദ്വന്ദ്വങ്ങളും
ഊർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രവുംകിരീടാന്തമിങ്ങിനെതന്നെ
തന്നുടെമനസ്സുറപ്പോളവുംകൂടക്കൂടെ
പിന്നെയുംപിന്നെയുംമേന്മേലനുദിനംനിത്യം
ധ്യാനിച്ചുമനക്കാമ്പിൽപ്രത്യക്ഷമാകുംനേരം
താനേവന്നുറച്ചീടുംഭക്തിയുമിളകാതെ
ഭക്തിയുണ്ടായാൽപിന്നെമുക്തിയുംവന്നീടുന്നു.
ഭക്തിയുംചതുർവ്വിധമുണ്ടല്ലോചൊല്ലീടുവാൻ
താമസിരാജസിയുംസാത്വികഗുണാതീത
സാമാന്യംരണ്ടുരണ്ടുമോക്ഷദായിനികൾപോൽ;
എന്നതിൽഗുണാതീതംവന്നുദിച്ചീടുന്നാകിൽ
തന്നുടെമനക്കാമ്പിലിച്ഛയില്ലെന്നാകിലും
തന്നീടുംമോക്ഷംസ്വധർമ്മേണനിസ്പൃഹന്നതു
വന്നുകൂടീടുമവൻതന്നോടുമഹിമാനം;
മറ്റൊരുപുരുഷനില്ലെന്നുചൊല്ലുന്നുവേദം
കുറ്റമില്ലവനൊന്നുകൊണ്ടുമങ്ങൊരേടത്തും
ഭക്തിയില്ലാതെപുരുഷാധമന്മാർക്കോരോരോ
ശക്തികൾകൊണ്ടുസംസാരത്തിൽബന്ധവുമുണ്ടാം.
അത്യന്തംദുഃഖാത്മകംസംസാരമെന്നാകിലും
ചിത്തത്തിൽമായാവശാലതിലപേക്ഷിക്കും
തൃഷ്ണയുംനിമിത്തമായുൾത്താരിലറിഞ്ഞീടും
തൃഷ്ണകൂടാതെയുമുണ്ടാകുന്നകർമ്മങ്ങളാൽ
സ്വർഗ്ഗവുംനരകവുംവന്നുകൂടീടുന്നപോൽ
ഒക്കെപ്പണ്ടിലുമങ്ങുസുഖങ്ങളിടതോറും
അല്പൊഴോസുഖംനിരൂപിച്ചതിലപേക്ഷിക്കും
ഉൾപ്പൂവിലതുകൊണ്ടുരാഗങ്ങൾവർദ്ധിക്കുന്നു;
പുണ്യപാപങ്ങൾരണ്ടുംകർമ്മഭേദങ്ങളാലെ
വന്നുകൂടീടുംനൂനംസംസാരഭ്രമണത്തിൽ
പാപത്താൽമൃതികാലേയമദണ്ഡവുമനു-
പ്രാപിക്കുംനരകവുംഗർഭഗനാകുന്നവൻ.
വേദനപൂണ്ടുകിടക്കുന്നേരംതത്വജ്ഞാനം
സാധിച്ചുഭഗവത്സേവാരതനാകുന്നേരം
മാസങ്ങൾതികഞ്ഞുടൻജാതനായ്വരുംപിന്നെ
മാതാവാലനുദിനംരക്ഷിക്കുംപിതാവാലും
അങ്ങിനെദേഹംപോഷിച്ചോരോരോവിഷയങ്ങൾ
സംഗിച്ചുകർമ്മങ്ങളെച്ചെയ്തുചെയ്തനുദിനം
കർമ്മനീതികൾക്കൊത്തവണ്ണമേഗതിഭേദം
കർമ്മങ്ങൾസംസാരത്തിൽവന്നനുഭവിക്കുന്നു.
എന്നെല്ലാമിരിക്കുമ്പോൾഭക്തികൊണ്ടൊഴിഞ്ഞുമ-
റ്റൊന്നിനാൽപുരുഷാർത്ഥംസാധിക്കാവോന്നല്ലല്ലോ
നിർണ്ണയമെന്നിത്യാദിമാതാവോടരുൾചെയ്തു
നിർണ്ണയംവരുംവണ്ണമാത്മതത്വാർത്ഥത്തെയും
തന്നിലാമ്മാറുകാട്ടിക്കൊടുത്തുതെളിയിപ്പി-
ച്ചന്യൂനാനന്ദംവളർത്തഞ്ജസാരമിപ്പിച്ചാൽ
വന്നീടുന്നതുതന്നെനിത്യവുംശീലിച്ചാത്മ-
സന്നിധൌസർവ്വംസമർപ്പിപ്പവനപ്പോൾമോക്ഷം
പിന്നെയങ്ങധോഗതിവന്നുകൂടായുംവണ്ണം
എന്നെല്ലാമനുനയിച്ചയച്ചാൻമാതാവിനെ.
തന്മകൻതനിക്കാത്മജ്ഞാനാർത്ഥംഗ്രഹിപ്പിച്ച-
തമ്മയുംതെളിഞ്ഞുകണ്ടാനന്ദവിവശയായ്
നന്ദനനാശീർവ്വാദംചെയ്തനുജ്ഞയുംകൊണ്ടു
നിന്നുവന്ദിച്ചുനിജദേഹാദിഭ്രമങ്ങളും

നിൎമ്മായമുപേക്ഷിച്ചുസന്മയംപരബ്രഹ്മം
അംബരസമംസൎവ്വാൎത്ഥേഷുകണ്ടുണൎവ്വോടെ
ലോകേഷുനീളെനടന്നാനന്ദാത്മാനംചേൎന്നു
ശോകസാധനമായസംസാരമോക്ഷത്തേയും
സാധിച്ചാളെന്നെല്ലാംചൊല്ലുംതൃതീയത്താലുടൻ
ബോധിപ്പിച്ചിതുസംക്ഷേപിച്ചുടൻകിളിപ്പെണ്ണും.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ പുരാണോത്തമേ
സൂതശൌനകസംവാദേ തൃതീയസ്കന്ധം
സമാപ്തം.

....

ചതുൎത്ഥസ്കന്ധം.

....

സ്വായംഭുവമനുവിൻെറ സന്തതികളുടെ
ചരിത്രത്തിൽ ആഹൂതിമുതലായവ
രുടെ സന്തതിചരിത്രങ്ങൾ.

....

ബാലേ!ശുകപ്പൈതലേ!വരികിന്നുനീ
കാലേതെളിഞ്ഞുപറകെടോ!ശേഷവും
ഭാഗവതാൎത്ഥമറിഞ്ഞുചൊല്ലീടുവാൻ
ആഗമജ്ഞന്മാൎക്കുമാവതില്ലെങ്കിലും
ഞാനറിഞ്ഞുള്ളതൊട്ടൊട്ടുചുരുക്കമായ്
ആനന്ദസാധനമാവതുചൊല്ലുവൻ;
ഭാഷണംകേചിൽതുടങ്ങുകിലുംപരി-
ഭൂഷണംമാമകമില്ലൊരുസംശയം.
കേട്ടുകൊൾകെങ്കിൽവിസൎഗ്ഗംപറവതി-
ശ്രേഷ്ഠമായീടുംചതുൎത്ഥഭാഗത്തിനാൽ
കാൎയ്യസംഭൂതിവിസൎഗ്ഗമെന്നായതു
കാൎയ്യംജഗത്തിങ്കലിങ്ങിനെമുമ്പിനാൽ;
പ്രാണികുലത്തെസൃഷ്ടിച്ചുവളൎത്തതി-
പ്രാണികളിൽപ്രധാനംമനുഷ്യൎക്കല്ലോ.
മാനവന്മാർഭഗവൽഭജനത്തിനാൽ
മാനസാനന്ദംഭവിപ്പതത്യുത്തമം
കേവലംമാനവന്മാരിൽമുമ്പുള്ളവ-
നാവിൎഭവിച്ചാൻമനുപ്രവരോത്തമൻ;
സ്വായംഭുവാഖ്യനവനുശതരൂപാ
ജായാമനോഹരിയാമവൾപെററുടൻ
മൂവ്വർതനുജമാർമുമ്പിലേതാഹൂതി,
ദേവഹൂതി,തഥാസാവിപ്രസൂതിയും,
മോദേനചമ്മേവളൎന്നാരവർകളും
സാദരമന്നുശതരൂപനാംനൃപൻ
താനുംമുതിൎന്നതിലാഹൂതിതന്നെയ-
ങ്ങാനന്ദമോടുംരുചയേദദാവിവൾ
മാനസേകൌതുകംപൂണ്ടുപതിയുമായ്
മീനകേതുക്രീഡയാവസിക്കുന്നനാൾ,
വന്നുജഗന്മയനായനാരായണൻ
നന്ദനനായ്ചമഞ്ഞീടിനാനഞ്ജസാ.
യജ്ഞനെന്നുള്ളൊരുനാമധേയത്തൊടും
സുജ്ഞനാമീശ്വരൻയൌവനാരംഭഗേ
ലക്ഷ്മീഭഗവതിതൻകുലജാതയാം
ദക്ഷിണതന്നെയുംവേട്ടരുളീടിനാൻ.
ദ്വാദശനന്ദനന്മാരവർപെററുടൻ
ആദിയിൽവന്നുളരായിതവരുടെ
നാമങ്ങളേയുംക്രമേണചൊല്ലീടുവൻ,
ആമോദമുൾക്കൊണ്ടുകേട്ടുകൊൾകെങ്കിലോ.
തോഷൻ,പ്രതോഷനും,സന്തോഷനും,ഭദ്രൻ,
ഏഷശാന്തേഡേശനിദ്ധ്മ,കവിൎവ്വിഭു,
സ്വഹ്നൻ,സുദേവൻ,വിരോചനനെന്നവർ
വിഘ്നംവിനാ,ദ്വിഷഡാ,ത്മജൈരേവതൽ
സ്വായംഭുവാന്തരത്തിങ്കലമരകൾ
ആയതവരിന്ദ്രനായതുയജ്ഞനും.
ഏവമാഹൂത്യപത്യാനി,വൈ;തൌസുതൌ
ഏവം,പ്രിയവ്രതനുത്താനപാദനും.
രണ്ടുപേൎക്കുംഭവിച്ചുള്ളപത്യങ്ങൾമ-
ററുണ്ടാകയില്ലചൊൽവാൻമനശ്ശക്തിമേ.
വണ്ടാർതഴക്കുഴലാൾദേവഹൂതിപോ-
ന്നുണ്ടായ്ചമഞ്ഞിതവൾക്കുട്ടന്തികേ,
കുണ്ഠതതീൎന്നവൾതന്നെയുംകൎദ്ദമൻ
ഇണ്ടലൊഴിഞ്ഞുനൽകീടിനാനെന്നതോ
മുമ്പേപറഞ്ഞാ,നവൾപെററപുത്രിക-
ളൊമ്പതുപേരിൽകലാമൂത്തവളവൾ
തൻപ്രഥമാനന്ദയൌവനേമാനസ-
കമ്പമൊഴിഞ്ഞനുകമ്പയാപുംഗവൻ
സമ്പ്രീതനായ്ക്കൊട്ടുത്താൻമരീചിക്കവെൻ.
തൻപുത്രനായ്കശ്യപൻപ്രജാനായകൻ
താനുളനാ,യാനവനുളവായസ-
ന്താനജാതങ്ങളാലേ,ഭുവനത്രയം
പൂൎണ്ണമായ്വന്നു;ഹരിപാദശൌചസം-
പൂൎണ്ണയുംപൂൎണ്ണിമാനഞ്ചതൽകേവലം.
രണ്ടാമവളനസൂയയെക്കണ്ടക-
തണ്ടിളകിക്കനിവോടുടനത്രിതാൻ
കൊണ്ടാടിമാനിച്ചുവേട്ടാന,വളിൽനി-
ന്നുണ്ടായിത,ത്രിമൂൎത്ത്യംശസുതത്രയം.
ദത്താൎവ്വദുൎവ്വാസസാവപിശുഭയാ
സദ്യഃകരംപിടിച്ചംഗിരസ്സിന്നുടൻ
നാലാത്മജമാരവൾപെററതു,സിനി
ബാലീ,കുഹൂരാകയുംതഥാപ്യന്യഥാ
മൂവ്വർസുതന്മാരുചത്ഥ്യൻബൃഹസ്പതി
ദേവഗുരുസമൻസംവൎത്തനുമവർ.
നാലാമതായഹവിൎഭൂപയെക്കര-
മാലംബിച്ചാൻപുലസ്ത്യൻമുഹൂരേവ,താം

ഉണ്ടായിതങ്ങവൾപെററുടൻവിശ്രവ-
സ്സുണ്ടായകൌതുകത്തോടവൻതാനഥ
വേട്ടുകൊണ്ടീടിനാ,നമ്പോടിളിബിളാം;
വാട്ടമൊഴിഞ്ഞവൾപെററുധനേശനെ;
പ്രാപ്തരായാർദശഗ്രീവാദിമൂന്നുപേ-
രാത്മജന്മാരഥകൈകസിക്കന്തഥാ;
രാക്ഷസാധീശ്വരന്മാർപുലഹൻപ്രിയാ
സാക്ഷാൽ;ഗതിക്രിയതാൻക്രതുവിൻപ്രിയാ;
പെററുടൻബാലഖില്യന്മാരിരുവരും
[illegible] പന്തീരായിരംബ്രഹ്മർഷികളും
തെറെറന്നുളവായ്ചമഞ്ഞാരരുന്ധതി
പെററുവസിഷ്ഠനാൽ;സപ്തർഷിമാർകളും
സദ്യോഭവിച്ചാ;രഥർവ്വണനേററവും
ഖദ്യോതിതാംഗിയാംശാന്തിമനോഹരി.
ഖ്യാതി,ഭൃഗുമുനിതൻപ്രിയയാ,യതി
ഖ്യാതിപെററുള്ളമൃഗണ്ഡുമഹാമുനി;
മാർക്കണ്ഡേയാഖ്യൻമൃഗണ്ഡുതന്നാത്മജൻ
കേൾക്കെടോ!വേദശിരസ്സുതൻഭ്രാതാവും.
ഇങ്ങിനെദേവഹൂത്യാത്മജന്മാരവർ
അങ്ങുമരീചിമുഖ്യപ്രിയന്മാരല്ലോ;
മംഗലന്മാരവർക്കുള്ളപത്യോത്ഭവം
എങ്ങിനെഞാൻപറയുന്നുവിചാർയ്യതെ.
പിന്നെനാരായണൻപത്താമതങ്ങവൾ
തന്നിൽനിന്നങ്ങവതീർണ്ണനായീടിനാൻ.
ശ്രീകപിലാചാർയ്യനായതവൻസർവ്വ
യോഗശാസ്ത്രജ്ഞയോഗീന്ദ്രഗുരുവരൻ;
അങ്ങിനെയായിതതെല്ലാംപ്രസൂതിയെ
തുംഗനാംദക്ഷനായ്ക്കൊണ്ടുനൽകീടിനാൻ;
മംഗലൻസ്വായംഭുവൻശതരൂപയാ-
ഭംഗ്യാപുനരവൾപെററഥസാമ്പ്രതം
ഷോഡശകന്യകമാരുളരാ,യതിൽ
വാട്ടാതെകണ്ടുപതിമൂന്നുപേരെയും
ധർമ്മരാജന്നുകൊടുത്താ,നതിശയ
സമ്മാനമാർഗ്ഗേണദക്ഷപ്രജാധിപൻ.
ശ്രദ്ധാ,പി,മയിത്രീ,ദയാ,ശാന്തി,പുഷ്ടിയും,
മുഗ്ദ്ധാംഗി,പുഷ്ടി,ക്രിയോ,ന്നതി,ബുദ്ധിയും,
മേധാ,തിതിക്ഷയും,ഹ്രീ,മൂർത്തിയെന്നവ-
ർക്കാദിക്രമാദഭിധാനങ്ങളായതിൽ.
ശ്രദ്ധപെററുള്ളശുഭൻ;പ്രസാദൻമൈത്രീ
പുത്ര;നഭയൻദയാത്മജൻ;ശാന്തിജൻ
ഭദ്രൻ;മുദൻതുഷ്ടിജൻ;സ്മയൻ;പുഷ്ടിജൻ;
ഭദ്രപ്രദനായയോഗൻക്രിയാത്മജൻ;
ദർപ്പനാകുന്നതങ്ങുന്നതീനന്ദനൻ;
ശില്പമെഴുമർത്ഥനായതുബുദ്ധിജൻ;
മേധാത്മജൻസ്മൃതൻഖ്യാക്ഷേമനന്വഹം
ബാധയൊഴിഞ്ഞതിതിക്ഷാത്മജനപി;
ഹ്രീസുതൻപ്രശ്രയൻപോലഥകേവലം
മൂർത്തിജന്മാർനരനാരായണരല്ലോ.
ഏവംപതിമൂവർപെററുള്ളവർപതി-
ന്നാൽവര,വഹ്നിജാതയാംസ്വാഹയെ
പാവകന്നങ്ങുകൊടുത്തുതെളിഞ്ഞ,തി
പാവനയാംസ്വധതന്നെപ്പിതൃക്കൾക്കും;
കേവലംചെമ്മേകൊടുത്തൊ,ട്ടുക്കംമഹാ-
ദേവനായ്ക്കൊണ്ടുകൊടുത്തുസതിയേയും
പിന്നെസ്സതീവരൻതന്നോടുസാമ്പ്രതം
തന്നുള്ളിലുണ്ടായവൈരാനുബന്ധത്താൽ
ബ്രഹ്മാത്മജനായദക്ഷപ്രജാപതി
ദുർമ്മത്സരേണനശിച്ചുപോയാൻബലാൽ."

ശ്രീപരമേശ്വരനും ദക്ഷനും തമ്മിൽ ഉണ്ടായ വിരോധസ്ഥിതിയും ദക്ഷയാഗവും.

എന്നിങ്ങനെമുനീന്ദ്രോക്തികൾകേട്ടട-
നന്നേരമാനന്ദശാലിവിദുരരും
ചെമ്മേതൊഴുതുചോദിച്ചാ"നതെന്തഹോ?
തന്മകൾതന്നെവേട്ടോരുമഹേശനിൽ
വൈരംപ്രജാപതിക്കുണ്ടായ്ചമഞ്ഞതിൻ
കാരണംനേരേതിരിച്ചരുൾചെയ്കമേ."
"എങ്കിലോകേട്ടുകൊൾകെ"ന്നരചെയ്തഥ
സങ്കലിതാനന്ദമോടരുളിച്ചെയ്താൻ;-
"മുന്നംപ്രജാപതിമാർചെയ്തസത്രഭൂ-
തന്നിലാമ്മാറെഴുന്നള്ളിമഹേശ്വരൻ.
ചെന്നാനവിടേക്കുദക്ഷനുംകൂടവേ
വന്നതുകണ്ടഖിലേശ്വരനീശ്വരൻ,
പ്രത്യുപോത്ഥാനങ്ങളാദികളൊന്നുമ-
ങ്ങത്യരംചെയ്തില്ലായ്കനാലക്ഷണം
കോപംവളർന്നുശപിച്ചാൻമഹേശനെ
താപേനസത്രാവിർഭാഗംനിനക്കിനി
മേലിലിതുമുതലായൊഴിഞ്ഞീടുമേ
കാലവുംനന്നായിരുന്നുകൊൾകെ"ന്നവൻ
താനഭിഷ്വംഗവുംചെയ്തിരിക്കുംവിധൌ
മാനംകലർന്നെഴുംനന്ദികേശൻതദാ;
ദക്ഷനേയുമനുചാരികൾതമ്മെയും
ഉൾക്കാമ്പിൽനേരറിവില്ലായ്കയാലിനി
തത്വാർത്ഥബോധവിചാരമില്ലായ്കയെ-
ന്നുൾത്തുന്നകോപാൽശപിച്ചിതുകൂടവേ.
ഭൃത്യരെക്കൂടെശ്ശപിച്ചതുകേൾക്കയാൽ
എത്രയുംകോപംകലർന്നുഭൃഗുമുനി
ചിത്തേവളർന്നപരിഭവത്തോടുടൻ
മൃത്യുഞ്ജയഭക്തരാമവർതമ്മെയും
പാഷണ്ഡികളായ്ചമകെന്നുശാപവും
രോഷേണചെയ്തുവേഗേനവാങ്ങീടിനാൻ.
ഭൂതേശനുമെഴുന്നള്ളിനാൻ,ദക്ഷനും
യാതനായങ്ങുബൃഹസ്പതിയജ്ഞവും
കോപ്പിട്ടുകൊണ്ടാൻജഗത്ത്രയവാസികൾ
കോപ്പിട്ടതിന്നുചെന്നീടിനാരൊക്കവേ.

നാനാദിഗന്തരന്തോറുംമരുവിന-
നാനാപ്രമുഖരുന്ദക്ഷയാഗോത്സവം
കാൺമതിന്നുംശ്രമിപ്പാനുമായ്ക്കൊണ്ടധി-
കാമ്ലായസംഭരിതോപചാരൈസ്സമം
പോകുന്നഘോഷങ്ങൾകണ്ടുമാഹന്ത!താൻ
ഏകാഗ്രചിന്തയാകേട്ടുംസതീദേവി,
പോകയിലങ്ങുതനിക്കുമകതാരിൽ
ആകാംക്ഷയുണ്ടായ്ചമഞ്ഞതുതന്നുടെ
ജീവനാഥൻപരമേശ്വരനോടനു-
ഭാവമോദാലുണർത്തിച്ചാൾപുണർന്നുടൻ.
"നാഥ!ഭവാൻകേട്ടതില്ലയോമല്പിതാ-
വാദരാലങ്ങൊരുമ്പെട്ടയാഗോത്സവം?
നാനാമഹത്തുക്കളുംപുനരങ്ങതി-
നാനന്ദമോടുപോകുന്നുനിരന്തരം.
നാമെന്തടങ്ങിയിരിക്കുന്നതിങ്ങിനെ
കാമപ്രദ!പ്രഭോപോകേണ്ടതല്ലയോ?
ഇന്നിതിന്നങ്ങുനാംചെന്നതില്ലെങ്കിൽമ-
റ്റെന്നിനിവേണ്ടുവിചാരിക്കമാനസേ;
പോകേണമിന്നിനിക്കമ്മെയേയുംമമ
പ്രാഗ്ജാതമാരെയുംകാണുമാറില്ലഞാൻ.
എല്ലാരുമുണ്ടിങ്ങുവന്നിട്ടിവിടെനാ-
മല്ലാതെയുള്ളവരില്ലൊരുസംശയം.
അച്ഛനുംനാമോട്ടുപണ്ടുള്ളവൈരങ്ങ-
ളിച്ഛയാതീരുമൊരുമിച്ചുകാണുമ്പോൾ"
കച്ചേൽമുലത്തയ്യലിത്ഥമാകൂതങ്ങ-
ളുൾച്ചേർന്നതെല്ലാംപുണർന്നുണർത്തിച്ചതിൽ
വിശ്വേശനേറിയകൌതുകംമായയോ-
ത്തച്ചോ!ഭവിച്ചുവളർന്നുകുതൂഹലാൽ.
വിസ്മയംപൂണ്ടുമന്ദസ്മിതംചെയ്തുസം-
വിസ്വതാരൂപിണിയോടരുളിച്ചെയ്താൻ:
"ഭദ്രേ!തവഹിതമായതുചെയ്കിലു-
ണ്ടെത്രയുമേറ്റമുപദ്രവമോമലേ!
ബന്ധുക്കളെച്ചെന്നുകാണേണമെന്നുനി-
ന്നന്തമ്മനസിഭവിച്ചവിചിന്തിതം
പണ്ടേപരക്കെയെല്ലാർക്കുമുള്ളോന്നതി-
നുണ്ടാകവേണമവർക്കുമങ്ങാഗ്രഹം.
ബന്ധമുണ്ടല്ലായ്കിലുംചെല്ലുവാനതി
ബന്ധുത്വമായതെന്നുള്ളതുനിർണ്ണയം;
ബന്ധുത്വമേലക്ഷണംസുഹാർദ്ദത്തിനു
ബന്ധമില്ലാതെവൈരാങ്കമരിത്വവും.
ബന്ധുക്കൾതമ്മിൽവാത്സല്യമില്ലെങ്കിലോ
ബന്ധുക്കളല്ലവരെന്നുമറികനീ.
ബന്ധുവാത്സല്യമദ്ദക്ഷനുനമ്മിലി-
ല്ലന്ധത്വമത്രേനമുക്കുതോന്നുന്നതു്
ബന്ധുത്വമുണ്ടുശത്രുത്വത്തിലുംനല്ല
ബന്ധുശത്രുക്കൾശത്രുക്കളാകുന്നതും.
ബന്ധുത്വമോർത്തങ്ങുനാംചെന്നകപ്പെട്ടാൽ
ബന്ധുത്വമാചരിച്ചീടുകയില്ലെടോ!
ബന്ധിച്ചധിക്കരിച്ചീടുകയുംചെയ്യും
ബന്ധമില്ലപ്പോളവിടെനിന്നീടുവാൻ;
സന്ത്യജിച്ചിങ്ങുതിരിഞ്ഞുപോരുന്നതും
സന്താപകാരണമായ്വരുംവല്ലഭേ!
ചിന്തിക്കവെല്ലാതധിക്കൃതിയിങ്കൽമ-
റ്റന്തർമ്മനസിമുഴുക്കുമമർഷവും
ഏറ്റമമർഷമുഴുത്തുവരുമ്പൊഴു-
തേറ്റുപോംബന്ധുത്വവുംമറന്നഞ്ജസ
ചീറ്റന്തിരണ്ടുടനേറ്റുനില്ക്കുന്നവർ
തോറ്റീടരുതെന്നൊരുമ്പെട്ടുമേവരും.
അപ്പോളവിടെബന്ധുക്കളായുള്ളവർ
ശില്പമാക്കീടുവാനുള്ളവരല്ലെടോ!
ദക്ഷനറിയാതിരിക്കയില്ലങ്ങവ-
യൊക്കെനിരൂപിച്ചുപേക്ഷിച്ചുനമ്മെയും.
മുല്പാടവനുവാത്സല്യമങ്ങേറിയോ-
രല്പേതരാത്മജ,നീയതുനിർണ്ണയം.
ഇപ്പോളിവിടെയെന്നോടൊരുമിക്കയാ-
ലപ്രേമമങ്ങിനെയുംകുറഞ്ഞുതുലോം.
മുഗ്ദ്ധേ!മുഹുരിവയൊക്കെനിരൂപിച്ചു
നില്ക്കേണമങ്ങുപോയാൽഗുണമായ്വരാ
തപ്പില്ലതിന്നുനീതാൻതന്നെചെൽകിലും
മൽപ്രിയയെന്നനാദൃത്യയായേവരും.
അപ്പോളതുംദുഃഖകാരണമായ്വരു-
മിപ്പോളിതെല്ലാമറിഞ്ഞുകൊണ്ടിന്നിനി
ഞാൻപറയുന്നതുകേട്ടിങ്ങടങ്ങുക
തേഞ്ഞോരുമാനന്ദവാണീ!ഗുണാലയേ!
മാതാവിനേയുംമഹൽജ്യേഷ്ഠമാരെയും
പ്രാതേനകാണ്മതിന്നാശയുണ്ടെങ്കിലോ
യാഗംകഴിഞ്ഞുപിരിഞ്ഞുപോംമുന്നമേ
വേഗേനചെന്നുകാണാംകദാചിൽപ്രിയേ!"
ഏവമരുൾചെയ്തുടൻസമാധിസ്ഥനായ്
ദേവദേവേശനുമങ്ങിരുന്നീടിനാൻ.
ദേവിയുംപോകയിലാശമുഴുത്തുനില്-
ക്കാവതല്ലാഞ്ഞുഴറിപ്പുറപ്പെട്ടുതാൻ.
താനേനടന്നതുകണ്ടുഗണങ്ങളും
മാനസസംഭ്രമംപൂണ്ടുഴറിദ്രുതം
കൂടെപ്പുറപ്പെട്ടുചെന്നുചുഴന്നുകൂ-
ടീടുന്നവർവൃഷഭേന്ദ്രോപരിമുദാ
ഭീതിയൊഴിച്ചുവച്ചാശുവളർന്നുസം-
പ്രീതിയോടേബ്ബൂഹമേളസമന്വിതം.
ചെന്നങ്ങുദക്ഷപ്രജാപതിതന്നുടെ
സന്നിധിയിങ്കലടുത്തോരുദേവിയെ
ക്കണ്ടുബഹുമാനമുൾക്കൊണ്ടവരവർ
കൊണ്ടാടിമാനിച്ചുവാഴ്ത്തിനില്ക്കുംവിധൌ
കണ്ടൊരുടനങ്ങുദക്ഷാനുചാരികൾ;
പണ്ടവർക്കുള്ളിൽമഹേശനിൽച്ചേർന്നൊഴും

വൈരംനിമിത്തമായപ്പോൾമഹേശ്വരി
ഗൌരിയിലുംവളൎന്നുള്ള വൈരത്തിനാൽ
ഭാഷണംകേചിൽതുടങ്ങിനാരീശ്വര
ദൂഷണാദ്യങ്ങൾതൊട്ടോരോവിധങ്ങളാൽ
യോഷിൽപ്രവരയുംതന്മനോനായക
ദ്വേഷികൾതമ്മുടെവൈരാനുബന്ധങ്ങൾ
ചേരാതതോരോന്നനേകവിധംകേട്ടു-
മോരോന്നുകണ്ടുമാഹന്ത! പോയ്‌ചെന്നുടൻ—
നിജജനകനികടമുപഗമ്യനിന്നീടിനാൾ
നീരദശ്യാമളകോമളരൂപിണി
തദനുമിഴിമുനകളിലണഞ്ഞിരിക്കുന്നവൻ
തൽസുതതന്നെഞാൻകണ്ടതില്ലെന്നെഴും
മതിഗതിയൊടധിദ്രുതംവെറുപ്പുകാട്ടിക്കറു-
ത്തതുസഹചരൌഘമാഹന്ത! കണ്ടേററവും
ബഹുവിധവിഭാഷണംപിന്നെയുംചെയ്തതും
വേണ്ടീലിതെന്നുചൊല്ലീലപോലന്നവൻ;
സമയമതുപൊഴുതിലുടനഖിലജനനിക്കതാൻ
സഹ്യമല്ലാതെശോകേനകോപാനലൻ
ബതമുദിരമഴകിനൊടെടുത്തുപൊങ്ങുംവണ്ണം
വേഗാലഖിലമാതാവിൻമുഖാംബുജം
മറയുമളവണിമിഴികളായകോണദ്വയേ
മാരിതൂകിത്തളൎന്നീടുംദശാന്തരേ —
ചിത്തേവിചാരിച്ചുകണ്ടാലിവനുടെ
പുത്രിയായ്‌നിന്നതുകൊണ്ടിസ്സഭാന്തരേ
വിദ്രുതമേററംനിഷിദ്ധയായേനിനി-
ക്കിത്ഥംഭവിക്കുംഗമിക്കിലെന്നീശ്വരൻ
നിശ്ചയിച്ചെന്നോടതുൾചെയ്തതേറിയോ-
രിച്ഛാവശേനഭേകളാതെകണ്ടിങ്ങുഞാൻ
പോന്നതൊരുപിഴയായ്‌വന്നിതങ്ങിനി-
ച്ചെന്നുചേൎന്നപ്പോട്ടണത്തിച്ചുകേൾക്കുമ്പോൾ
പാരമിളിഭ്യമാകുന്നതെല്ലാക്കുമി-
പ്പാരവശ്യാധീനയാകുന്നതല്ലഞാൻ;
നേരേവിചാരിച്ചുകാണ്കിലിവിടെയി-
പ്പാരിലബലമാരായാലവക്കുതൽ
പ്രാണനാഥൻദൈവമാകിലുമമ്മയും
പ്രാണദാതാവാംപിതാവുംവെറുക്കിലോ
മാനസസൌഖ്യമവിടെയററുനിഖി-
ലാനന്ദസാദ്ധ്യമനേകമുണ്ടെങ്കിലും
കേവലമാകയാലിന്നിവന്തങ്കൽനി-
ന്നാവിർഭവിച്ചശരീരമതിന്നുഞാൻ
കാരണത്തിങ്കലിവനുടെമുമ്പിൽവ-
ച്ചാരുമിനിയൊരിക്കൽപഴിയാംവണ്ണം
മൂലാനലേനദഹിപ്പനെന്നോൎത്തുതൽ-
ക്കാലേമനസ്സംശയംവിട്ടുതന്നുടെ
ഭക്തജനങ്ങൾക്കുവേണ്ടുമഭീഷ്ടസി-
ദ്ധ്യൎത്ഥങ്ങളെല്ലാംകൊടുത്തുതെളിഞ്ഞുടൻ
വൈകാതെയോഗാഗ്നിതന്നിൽതിരുവുടൽ
വൈകാൎയ്യമെന്നിയേഭസ്മമാക്കീടിനാൾ.
കണ്ടുനിന്നോരുഭൂതങ്ങളപ്പോഴുടൻ
മണ്ടിയണഞ്ഞുമഹാക്രതുശാലയിൽ
കണ്ടതെല്ലാംവാരിയാരാധനംചെയ്തു
കൊണ്ടങ്ങുടുത്തുപൊടിച്ചിതുശാലകൾ
കുന്നതവിട്ടുസദസ്യാദികളെയും
കണ്ടുകൂടുമ്പൊഴുതൃത്വിക്കുകളെയും
തച്ചുകൊന്നൊക്കെത്തകൎത്തുപൊടിച്ചുട-
നുച്ചൈസ്സരമലറിത്തിമൎക്കുംവിധൌ
തച്ചരിത്രങ്ങൾകണ്ടപ്പോൾഭൃഗുമുനി
പശ്ചാൽപരിതാപയുക്തനായഞ്ജസാ
സൃഷ്ടിച്ചെഴുംദേവഭൂതഗണങ്ങള-
ങ്ങട്ടഹസിച്ചവരോടെതിൎത്തീടിനാർ.
തമ്മിൽകരുത്തുകറുത്തുപിണഞ്ഞുട-
നുന്മേഷമോടുരമിട്ടതിക്കിദ്രുതം
നിന്നുകൂടാഞ്ഞൊഴിച്ചീടിനാരീശ്വരൻ
തന്നനുചാരികളായഭൂതാന്വയം,
തത്രൈവതൽക്കാരണത്തിങ്കലങ്ങുചെ-
ന്നത്യുരമൊക്കെയടങ്ങിമറേറവരും.
തൽക്കാലവേഗാലുളവായവസ്ഥക-
ളൊക്കവേമുക്കണ്ണരോടുവീണാധരൻ
മുഖ്യമുനീന്ദ്രനുണൎത്തിച്ചതുകേട്ടു
ദുഃഖവുമുൾക്കോപവുംബഹുചിന്തയും
വ്യഗ്രവുമിച്ഛയുംഗർവ്വുംലജ്ജയു-
മുഗ്രനകമേകലൎന്നുസസംഭ്രമാൽ
കോടീരമാശുപിടിച്ചുനിലത്തടി-
ച്ചീടിനാനപ്പോളവിടെനിന്നെത്രയും
ഘോരാകൃതിയോടുംവജ്രനിഷ്പേഷവ-
ദാരാവപൂരമോടുംകരതാരതിൽ
വീറോടെടുത്തുപിടിച്ചൊരുശൂലവും
വീരഭദ്രൻനമസ്കൃത്യനില്ക്കുംവിധൌ
കാലാരിയുമരുൾചെയ്താൻഭവാനിതു
കാലമിനിയങ്ങുചെന്നവിളംബിതം
ദക്ഷപ്രജാപതിയെക്കൊലചെയ്കയെ-
ന്നുൾക്കോപമോടനുപ്രേരിതനാമവൻ.
തൃക്കാലിണയിങ്കൽവീണുനമസ്കരി-
ച്ചുഗ്രമ്പരിചോടുതുള്ളുന്നശൂലവും
വ്യഗ്രംവരുമാറിളക്കിസമുദ്രവു-
മുഗ്രനത്യുഗ്രവേഗാൽനടന്നീടിനാൻ.
ചുററുഞ്ചുഴന്നുതമിത്തലറിക്കറ-
വുററുനടന്നിതുഭൂതഗണങ്ങളും.
മുഷ്കരന്മാർതുടൎന്നൊക്കെനടന്നള-
വക്ഷിതിചക്രംകിളൎന്നരേണുക്കളാൽ.
പുഷ്കരദേശവുംദിക്കുകളുംമുഹു-
രൎക്കനുംകൂടെമറഞ്ഞളവന്തികേ
ദക്ഷാദ്ധ്വരക്ഷിതൌനില്ക്കുംമഹത്തുക-
ളൊക്കയെങ്ങാശുകേചിൽപറഞ്ഞീടിനാർ:

“എന്തൊരുമൂലംജഗത്രയമീവണ്ണ-
മന്തരാപാരമ്മറിഞ്ഞിളകീടുവാൻ
ബന്ധമുണ്ടായതെ”ന്നിങ്ങനെസവ്വരും
ചിന്തിച്ചനേകംവിധംപറയുന്നതിൽ
ചൊന്നാർചില“രിതുപന്നഗഭൂഷണൻ
തന്നുടെദേവിതൻവാത്തകൾകേവലം,
തന്നുള്ളിലെല്ലാമറിഞ്ഞുകോപിച്ചുകൊ-
ണ്ടന്യൂനവേഗാലെഴുന്നള്ളുതല്ലല്ലീ?
തിണ്ണമിതെങ്കിൽമഹേശ്വരകോപമി-
ങ്ങിന്നുസഹിക്കുന്നതാരഹോ!ദൈവമേ!”
എന്നിത്തരംചിലർചൊല്ലുന്നളവങ്ങു
ചെന്നടുത്തീടിനാർഭൂതഗണങ്ങളും
പാരാവാരത്തിരമാലകളോടുചേ-
ർന്നാരാവഘോരതരമടുക്കുംവണ്ണം
ധീരതയോടുചുഴന്നങ്ങവർഭൃശം
പാരാതെയാഗശാലാന്തരംപുക്കുടൻ
കാണായസംഭാരപൂരങ്ങളൊക്കെയ-
ക്ഷോണിയിൽവാരിയാരാധിച്ചുചൂഴവും
യാജകനേയുംപരികമ്മികളേയും
വ്യാജമൊഴിച്ചടിച്ചൂഴിയിൽമെല്ലവേ
ചാലച്ചരിച്ചുകിടത്തിയിഴച്ചുതൽ
ശാലപ്പുറത്താക്കിവച്ചുകടന്നുടൻ;
പാത്രങ്ങളുംസ്രുവവുംജ്ജുഹുവാദികൾ
നേത്രേന്ദ്രിയാത്ഥങ്ങളായതെല്ലാംദ്രുതം
തച്ചുതകത്തുപൊടിച്ചുതീയുംകെടു-
ത്തുച്ചൈസ്തരമലറിപ്പുറപ്പെട്ടുടൻ
നിജ്ജരന്മാരെയുംതാപസന്മാരെയു-
മുജ്ജ്വലിതാമർഷമോടുചെറുത്തുടൻ
തച്ചുതച്ചാട്ടിപ്പരിചുകെടുത്തുതൻ
കച്ചേൽമുലത്തയ്യൽമാരായഴകിയ
ധമ്മദാരങ്ങളേയുംപുനരാംവണ്ണം
നിമ്മരിയാദകൾചെയ്തനേകംവിധം;
ശാലകളേയുംതകത്തുകളയുമ്പോൾ
മാലേറിമണ്ടിത്തുടങ്ങിനാരേവരും.
അപ്പോൾമണിമാൻഭൃഗുവിനെച്ചെന്നുടൻ
കെല്പോടടുത്തുപിടിച്ചുകെട്ടിക്ഷണാൽ
മുഷ്ക്കോടിരുത്തിമീശപ്പെരുങ്കൊമ്പുക-
ളൊക്കെപ്പരിചൊടുകൂട്ടിപ്പറിച്ചുത-
ദ്വക്ത്രാംബുജത്തിങ്കൽനിന്നൊഴുകീടിന
രക്തക്കളികണ്ടുപൊട്ടിച്ചിരിച്ചഹോ!
“മല്പെരുംപാഷണ്ഡവൃത്തികളിത്തര-
മുൾപ്പൂവിലോത്തുകൊൾകെ”ന്നുചൊല്ലുംവിധൌ
തിക്കിത്തിരക്കിയോടീടുംഭൃഗുവിനെ-
ച്ചിക്കനേചെന്നുപിടിച്ചുനന്ദീശ്വരൻ
മുഷ്കരൻപാരംകുതന്നവൻതന്നുടൽ
ഞെക്കിപ്പിടിച്ചുകാലുംകരയുഗ്മവും
കെട്ടുന്നളവുനോക്കുന്നവൻതന്നുടെ
ദ്ദൃഷ്ടികൾകുത്തിപ്പൊടിച്ചിരുത്തീടിനാൻ.
ഷണ്ഡേശ്വരൻകരതാരിലകപ്പെട്ടി-
തന്നേരമാശുപൂഷാ,വവന്തന്നുടെ
ദന്തങ്ങളെല്ലാമടിച്ചുകൊഴിച്ചഹോ!
“ചന്തമുണ്ടിപ്പോഴിതെ”ന്നുചൊല്ലിദ്രുതം
ബന്ധിച്ചുപന്തിയിലിട്ടുളവേപരി-
പന്ഥിയാംദക്ഷപ്രജാപതിതന്നെയും;
വീരഭദ്രപ്പെരുമാൾചെന്നുകൈപിടി-
ച്ചാരൂഢമോദേനകെട്ടിസ്സരഭസം
ശൂലമുനയാകഴുത്തറുപ്പിച്ചുട-
നോലോലവാരുന്നചോരയോടത്തല
തന്നുടെകയ്യാലെടുത്തങ്ങുദക്ഷിണ
കുണ്ഡത്തിലാഹുതിയാക്കിക്ഷണാന്തരാൽ.
ചണ്ഡപരാക്രമന്മാരായഭൂതങ്ങൾ
ചണ്ഡപരശുനിയോഗികളിങ്ങിനെ
ദണ്ഡമുസലശൂലങ്ങൾധരിച്ചുകൊ-
ണ്ടണ്ഡകടാഹംനടുങ്ങുമാറുറ്റമാം
വണ്ണമലറിത്തിമിർത്തുചെല്ലുമ്പൊഴു-
തെന്നെയെന്നെക്കൊലചെയ്യുമെന്നോത്തഹോ!
വിണ്ണവരുംമുനിമാരുംപരവശാൽ
മന്നിടംചെമ്മേകുലുക്കിയോടീടിനാർ.
പേടിച്ചുകണ്ണുതുറിച്ചവരാശുനാ
ചാടിക്കിഴച്ചുമണ്ടിഭ്രമിച്ചേവരും
കൂടെച്ചുഴന്നുസരോജാസനന്മരു-
വീടുംമഹാസത്യലോകംപ്രവേശിച്ചാർ.
സംഭ്രമിച്ചംഭോജസംഭവൻതൻപദ-
മമ്പൊടു“പാലയേ”തിസ്വരരൊക്കവേ
കുമ്പിടുന്നോരളവെന്തൊരുഘോഷമെ-
ന്നമ്പരന്നംഭോജസംഭവനുംതദാ
പേടികെടുമാറുചോദിച്ചളവിട-
രോടേസഗദ്ഗദംവേഗാലവർകളും
ചൊല്ലിനാരുണ്ടായവസ്ഥകളൻപിനോ-
ടെല്ലാമതുംബതകേട്ടുചതുമ്മുഖൻ
“കഷ്ടമേ!നിങ്ങളെല്ലാവരുംകൂടിയ-
ങ്ങൊട്ടുംവിചാരമൊരുവക്കുമെന്നിയേ
മൃത്യുഞ്ജയനീരസംചെയ്തുമൂലമാ-
യിത്ഥമനത്ഥമകപ്പെട്ടിതെത്രയും
സത്തുക്കളിമ്മഹാത്മാക്കൾക്കു;ദൈവത-
ത്വത്തെമറന്നാൽവരുമിതെല്ലാവക്കും;
ദൈവമാകുന്നതുസാക്ഷാൽമഹേശ്വരൻ
സവ്വജ്ഞനെമറന്നീടരുതാരുമേ.
ശവ്വാനുകൂലമില്ലായ്കിലെല്ലാംവൃഥാ
സവ്വലോകാത്ഥവുമില്ലൊരുസംശയം.
തൽപ്രസാദംകൊണ്ടൊഴിഞ്ഞുമറേറതുമൊ-
ന്നിപ്പാരിലാരുംവഹിപ്പവരില്ലല്ലോ.
മുപ്പുരാരാതിതൻകോപംസഹിപ്പതി-
ന്നുൾപ്പൂവിലോക്കിലരുതൊരുവക്കുമേ

ദുൎഗ്ഗൎവ്വമുണ്ടെങ്കിലിന്നുമെല്ലാങ്ങള-
ഞ്ഞൊക്കെയെല്ലാവരുംകൂടവേചെന്നുടൻ,
രുദ്രനെത്തന്നെശരണംഭജിക്കിലേ
ഭദ്രമായ്വന്നുകൂടൂവതന്നിൎണ്ണയം.
നല്ലതിനിമേൽവരേണമെന്നാകിലി-
ങ്ങെല്ലാവരുമൊരുമിച്ചുപോന്നീടുവിൻ
വല്ലാതെനിന്നുഴന്നാലിനിയുംമൂഢ-
രില്ലൊരുകാൎയ്യംനശിക്കെന്നിയേധ്രുവം."
കല്യാണിനിയായഭാരതീവല്ലഭ-
നെല്ലാമരുൾചെയ്തതിങ്ങിനെകേട്ടവർ
ചൊല്ലിനാരെ"ല്ലാമരുൾചെയ്തവണ്ണമാ-
യ്ക്കൊള്ളാമിനിയതിനില്ലൊരുസംശയം."
"പോരുവിനെങ്കിലെല്ലാരുമൊരുമിച്ചു
മാരാരിയെച്ചെന്നുകൈതൊഴുതീടുവാൻ;
കാലംകളയരുതേതു"മെന്നാശുതൽ
കാലേമുതിൎന്നെഴുന്നള്ളിചതുൎമ്മുഖൻ-
കൂടച്ചുഴന്നിടകൂടിത്തുടൎന്നിട-
രോടുംസുരമുനിമാരുമതിദ്രുതം
പാടേപരിചോടുചേന്നുടൻധൂൎജ്ജടി-
വാടംപ്രവേശ്യ,ഭൂതാവലിചൂഴവേ
വാഴ്,മിളാവൃതവാസം,മഹേശ്വരം,
കോഴയൊഴിഞ്ഞുകണ്ടാനന്ദചേതസാ
പാദംനമസ്കരിച്ചാൻവിധാതാവ,തി
സാദങ്കലൻമുനിസുരവൃന്ദവും,
വീണുനമസ്കരിച്ചീടിനാരാശുതൽ
പ്രാണരക്ഷാശയാദേവൻവിധിതദാ
പാദേനമസ്കരിച്ചാശുദ്ധഭക്തിചേ-
ന്നാദരവോടുനിന്നീടുന്നളവഥ,
മോദേനശ്രീപരമേശ്വരൻശങ്കരൻ
ധാതാവിനേയുംനമസ്കരിച്ചീടിനാൻ;
സേവകന്മാരോടുകൂടവേശൎവ്വന-
ങ്ങാവിൎമ്മുദാവണങ്ങുമ്പോൾസ്തുതികൃതൻ
ധാതാവുപിന്നെയുമീശപാദാംബുജ-
മാധിശമനായ,താണുതൊഴുതുടൻ
നിന്നപേക്ഷിച്ചുളവുള്ളതെളിഞ്ഞഥ
പന്നഗഭൂഷണൻതാൻപ്രസാദിക്കയാൽ;
ദക്ഷപ്രജാപതിതൻജീവനത്തെയും;
യജ്ഞാവസാനത്തെയുംവരുത്തീടുവാൻ
കല്പിച്ചനുഗ്രഹിച്ചീടിനാനേഷസം
കല്പിതമാമുപായാൎത്ഥ,മഹോ!ചില
സത്തുക്കൾക്കംഗഭംഗതാംഭവിച്ചതും
ചിത്തപ്രസാദേനനൽകിനാനീശ്വരൻ;
പില്പാടുസൎവ്വജഗൽഗുരുശങ്കരൻ
മുപ്പുരാരാതിമൂലപ്രകൃതീശ്വരൻ
ചില്പുരുഷൻചിദാനന്ദൻശിവാത്മകൻ
സല്പുരുഷൻസദാനന്ദൻസദാശിവൻ
സൎപ്പവിഭൂഷണൻസൎവ്വജ്ഞനീശ്വരൻ
ദൎപ്പകദൎപ്പവിനാശകരൻപരൻ
രുദ്രൻപരമേശ്വരൻദുരിതാന്തകൻ
ഭദ്രപ്രദൻഭവമൃത്യുവിനാശനൻ
ഭക്തപ്രിയൻവരദൻഭവസാഗരാൽ
മുക്തിപ്രദൻമുകുന്ദാദിനിഷേവിതൻ
മൃത്യുഞ്ജയൻമൃഡനദ്രിനിലയനൻ
കൃത്തിവാസസ്സാംകൃശാനുരേതാത്മകൻ
രത്നസാനുവിശിഖാസനൻ,ഭൎഗ്ഗൻ
പത്മനാഭാശുഗൻവിശ്വസൃക്സാരഥി,
മുപ്പുരാരാതിമുകുന്ദനിഷേവിതൻ
മുക്കണ്ണരുംവിധിയുംദേവവൃന്ദവും
കൂടെത്തെളിഞ്ഞുദക്ഷാദ്ധ്വരശാലപു-
ക്കീടുംവിധൌവിരിഞ്ചാദിമുനികളും
കൂപ്പിത്തൊഴുതുനമസ്കരിക്കുമ്പൊഴു-
താത്മപ്രസാദമുററാത്മാനിരഞ്ജനൻ
ശാശ്വതൻശൎവ്വൻജഗൽഗുരുശങ്കര-
നീശ്വരൻതാനങ്ങനുഗ്രഹംചെയ്കയാൽ
മുന്നമേയുള്ളസവനീപശുവതു-
തന്നെയറുത്തശിരസ്സഥകേവലം
പിന്നെപ്രജാപതിദക്ഷശിരസ്സാക്കി
നന്നായൊരുമിച്ചുചേൎത്താരമരകൾ.
ദക്ഷനുംജീവിച്ചുണൎന്നുതെളിഞ്ഞുടൻ
ഉക്ഷദ്ധ്വജനിലെദ്വേഷമൊഴിഞ്ഞെഴും
ഭക്ത്യാവണങ്ങിസ്തുതിച്ചാൻപലവിധം
ഭക്തപ്രിയനുംപ്രസാദിച്ചരുളിനാൻ.
അപ്പോളഖിലേശ്വരപ്രസാദത്തിനാ-
ലൃത്വിക്കുകളോടുമാചാൎയ്യഭൃഗ്വാദി-
വഹ്നിഭിസ്സാകമാഹന്ത!വിച്ഛിന്നമായ്
വന്നൊരുയജ്ഞകൎമ്മത്തിനുകേവലം
പിന്നെയുംപ്രായശ്ചിത്തംചെയ്തൊടുക്കിനാ-
നെന്നതിൽവൈഷ്ണവമാംപുരോഡാശകേ
കല്പിച്ചതിലേക്കെജ്ജമാനനാൽപരി
കല്പിതധ്യാനശക്ത്യാജഗന്നായകൻ
വിഷ്ണുഭഗവാൻവിരിഞ്ചാദിവന്ദിതൻ
ഉഷ്ണേതരാംശുദിവാകരലോചനൻ
പത്മനാഭൻപരമാത്മാപരാപരൻ
പത്മജാവല്ലഭൻപത്മായുധൻപരൻ
വിശ്വംഭരൻവൃഷവാഹനവന്ദിത-
നച്യുതനവ്യയനവ്യക്തനദ്വയൻ
നിഷ്കളൻനിൎഗ്ഗുണൻനിഷ്ക്രിയൻനിൎമ്മലൻ
നിഷ്കളങ്കൻനിരാതങ്കൻനിരുപമൻ
നിഷ്കാരണൻനിഗമാന്തവേദ്യാത്മകൻ
നിഷ്കിഞ്ചനപ്രിയൻനിത്യൻനിരാമയൻ
നിൎമ്മലൻനിൎവ്വികല്പൻനിരുപാശ്രയൻ
സന്മയൻസൎവ്വസാക്ഷീശൻസനാതനൻ
കല്മഷനാശനൻകൎമ്മധൎമ്മാത്മകൻ
ചിന്മയൻചിൽപുമാനാത്മാശിവാനന്ദൻ

തന്നെ സുവർണ്ണാദ്രിമേലസിതാംബുദം
മിന്നൽപ്പിണർനിരമിന്നിനിൽക്കുംവണ്ണം
പന്നഗാരാതിഗളസ്ഥനായഞ്ജസാ
വന്നുതോന്നീടിനാനിന്ദിരാനിഭൻ
സൂര്യായുതപ്രഭയാവിളങ്ങീടിന
ചാരുകിരീടവുംകുണ്ഡലശോഭയും
പീതാംബരാഭയുംനാഭിസരോജവും
ധാത്രീനിവാസവുംകൌസ്തുഭമാലയും
ശ്രീവത്സവക്ഷവുംകണ്ഠദേശാഭയും
ഗ്രീവാസുശോഭയുംലക്ഷ്മീകരാഭയും
തൃക്കൈകളെട്ടുംതിരുവായുധങ്ങളും
ഒക്കെത്തെളിവോടുകാണായിതന്തികേ;
പ്രത്യക്ഷനായഖിലേശനെക്കണ്ടുടൻ
മത്സരാദിഭ്രമംതീർന്നോരുദക്ഷനും
ഋത്വിഗ്മുതലിക്കുകൾപരികർമ്മിക-
ളത്യന്തഭക്ത്യാസദസ്യാദിസർവ്വരും
ദിക്പാലരുംയജമാനാദിഭൂസുര
മുഖ്യർഷികളമരമുനികളും;
സിദ്ധരുംസാദ്ധ്യരുംവിദ്യാധരൌഘവും
രുദ്രർവസുക്കൾപിതൃക്കൾമരുത്തുകൾ
യക്ഷാപ്സരോരഗചാരണകിന്നര-
രക്ഷോഗണങ്ങളുംഗന്ധർവ്വസംഘവും
പ്രേതപിശാചവേതാളഗണങ്ങളും
ഭൂതാവലിമുതലായവരേവരും,
ഭക്ത്യാജഗന്നായകനെത്തൊഴുതുകൊ-
ണ്ടോരോന്നുസ്തുതിച്ചുനിന്നീടിനാരന്തികേ;
തൽക്ഷണംബ്രഹ്മനുമീശ്വരനുംപദ-
യുഗ്മംനമസ്കരിച്ചങ്ങെഴുന്നിന്നുടൻ
ഹസ്താഞ്ജലിയോടുകൂടെവേദാന്തസാ-
രാർത്ഥപദവ്യക്തികളാൽസ്തുതിക്കുമ്പോൾ
വിശ്വംഭരനവരെക്കടാക്ഷിച്ചുകൊ-
ണ്ടുൾച്ചേരുമാധികളെല്ലാമൊഴിച്ചുടൻ
ശശ്വൽപരബ്രഹ്മമൂർത്തിസനാതന-
നച്യുതനംബുജസംഭവൻതന്നെയും
രുദ്രനെയുംപരിചോടുസംഭാവിച്ചു,
ഭദ്രപ്രദൻമന്ദഹാസപുരസ്സരം
സർവ്വജനങ്ങളുംകേൾക്കുമാറാദരാ-
ലുർവ്വരാനായകൻദക്ഷപ്രജാപതി
തന്നെവിളിച്ചാ"നെടോ! ചതുരാനന-
നന്ദനനാകിയദക്ഷപ്രജാപതേ!
വന്നാലുമിങ്ങരികത്തുമദാണികൾ
ഒന്നായമെല്ലാംകളഞ്ഞുകേട്ടീടുക!
ഞാനെന്നഭാവമകലെക്കളഞ്ഞുനീ
താനാത്മസന്നിധിചേർന്നുനിരന്തരം
മത്സരാദ്യങ്ങളാംദോഷങ്ങളെത്യജി-
ച്ചുൾത്താരിലാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടനാരതം.
മിഥ്യാവിചാരഭ്രമങ്ങളൊഴിഞ്ഞുതൽ

സത്യസ്വരൂപത്തെവിശ്വസിച്ചാത്മനി
ഭക്ത്യാപരബ്രഹ്മമദ്ധ്യൈകാന്തസം-
സിക്തസ്വയംജ്യോതിരഗ്രേലയിക്കനീ.
തല്പരബ്രഹ്മമണിനിന്നുമായാവശാ-
ലുല്പന്നരായഗുണത്രയരൂപികൾ
വിശ്വസൃട്ടുംഞാനുമീശ്വരനുംമഹാ-
വിശ്വസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരലീലകൾ
നിത്യമനുസരിപ്പാനുളവായവ-
രിത്രയവർണ്ണികളൊന്നുതന്നേദൃഢം.
ചിത്തവികല്പമുണ്ടാകൊലാമേലിലെ-
ന്നിത്ഥമരുൾചെയ്തുപത്മനാഭൻപരൻ,
സത്വരംവൈനതേയേനസാകംപുന-
രെത്രയുംവേഗാൽമറഞ്ഞരുളീടിനാൻ.
തദ്ദിശിനോക്കിവന്ദിച്ചുകൊണ്ടാരഥ-
രുദ്രാദികളായസർവ്വജനങ്ങളും.
ദക്ഷനുംവിച്ഛിന്നമായയാഗംമുഹു-
രക്ഷണംപ്രായശ്ചിത്തംചെയ്തശേഷവും
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുചെയ്താശ്രുസമാധിയും
കൃതാതിഭക്ത്യാനിരന്തരംതൽഫലം
സിദ്ധിച്ചവഭൃതസ്നാനവുംപിമ്പവർ
കല്പിച്ചവണ്ണംകഴിച്ചിരുന്നീടിനാർ.
അങ്ങിനെയാഗംകഴിച്ചവന്നമ്മക-
ളങ്ങുദഹിച്ചസതീ,പരമേശ്വരീ
പിന്നെത്തുഷാരാദ്രിനന്ദനയായ്ച്ചമ-
ഞ്ഞന്നുമാ,ദേവിയെന്നുള്ളനാമത്തെയും,
ചേർന്നുമഹേശ്വരൻതൻപ്രിയയായ്പുന
ചേർന്നുകൊണ്ടാളഖിലേശ്വരിപിന്നെയും.

ധ്രുവചരിതം.

സാമ്യമില്ലാതെമനുസുതന്മാരുടെ
കാമ്യചരിത്രങ്ങളിങ്ങിനെകേവലം
ചൊല്ലി;പ്പുനരധർമ്മാപത്യവിസ്തൃതി
ചൊല്ലിക്കഴിഞ്ഞേൻമനുസുതന്മാരുടെ
ചൊല്ലെഴുംവൃത്താന്തമൊട്ടുചുരുക്കിഞാൻ
ചൊല്ലുന്നതുണ്ട,തുകേട്ടുകൊൾകെങ്കിലോ.
സ്വായംഭുവനുതനയരിരുവരു-
ണ്ടായതിൽമുമ്പൻപ്രിയവ്രതന്തന്നുടെ
വൃത്താന്തമൊട്ടൊട്ടുപഞ്ചമസ്കന്ധത്തി-
ലുക്തമായീട്ടു,മിളയവന്തന്നുടെ
പുത്രസന്താനമിവിടെപ്പറയുന്നി-
തുത്താനപാദപ്രസിദ്ധനാമാവവൻ.
തന്നുടെപത്നിസുനീതിമുന്നേവൾപോൽ
പിന്നേവൾസുന്ദരിയായസുരുചിയും
തന്വീമണികളിരുവരുമ്പെറോരോ
നന്ദനന്മാരുമുണ്ടായ്ച്ചമഞ്ഞീടിനാൻ.
പുത്രൻസുരുചിജനുത്തമനായത-
ത്യുത്തമനാംധ്രുവനസ്സുനീതീസുതൻ
പൃത്ഥ്വീപതിക്കുസുരുചിയുംപുത്രനും

എത്രയുമിഷ്ടരായുള്ളു നിരന്തരം;
തൽസുതന്മാർചെറുതായുള്ളിക്കുന്നനാൾ
ഉത്താനപാദനാമുത്തമഭൂവരൻ
രത്നസിംഹാസനേരാജസഭാന്തരേ
പത്നീസുരുചിയുമായിരിക്കുംവിധൌ
വന്നുനൃപൻമടിതന്നിലേറീടിനാൻ
അന്യൂനകൌതുകമോടുംസുരുചിജൻ
തന്നുള്ളുഴിഞ്ഞുകുഴഞ്ഞുനൃപതിയും
നന്ദനനെപ്പരിപാലിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ.
ചെമ്മേകളിച്ചുനടക്കുംസുനീതിജൻ
നിർമ്മലനാംധ്രുവനുംപോന്നുവന്നുടൻ
മന്നവൻതന്മടിതന്നിലേറീടുവാൻ
തന്നുള്ളിലുടെഴുമാശയാസന്നിധൌ
നിന്നുഴലുന്നവൻതന്നെനൃപവരൻ
അന്നേരമാദരിയായ്കയാലന്നവൻ
മന്ദാക്ഷമുൾക്കൊണ്ടിളിഭൃങ്കലന്നുഭൂ-
മണ്ഡലംകാൽനഖംകൊണ്ടു മാന്തിത്തുലോം,
ഖിന്നനായ്നിന്നുവിമ്മിവിമ്മിബ്ബിയ-
ക്കണ്ണീർപൊഴിഞ്ഞുകരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻ.
ചൊന്നാളതുകണ്ടിരുന്നസുരുചിയും
"ഉണ്ണീ! കരയുന്നതെന്തിനുനീവൃഥാ
നിന്നുള്ളിലെന്തഭിപ്രായമെന്നിങ്ങനെ
നിന്നുഴന്നാലതുവന്നുകൂടീടുമോ?
നിന്നുടെമാതാവിനോടങ്ങുചെന്നുനീ
ചൊന്നാലവളതുസാദ്ധ്യമാക്കുംദൃഢം.
മന്നവനെന്മകന്തൻപിതാവായതി-
ങ്ങന്യായമായ്നിന്നതിന്നെന്തുകാരണം?
നിന്നെത്തൊടുകയില്ലല്ലോനരവരൻ
നിന്നിനിക്കാലമ്പഴതേകഴിക്കൊലാ;
വന്നുഭൂപാലകൻതന്നെത്തൊടായ്കചെ-
ന്നാങ്ങകലത്തുപോയ്നിന്നുകരകനീ.
മന്നവോത്സംഗമേറീടുവാനെന്മക-
നെന്നിയേമറ്റൊരുയോഗ്യരില്ലാരുമേ
നിന്നുള്ളിലുമതിനാഗ്രഹമെങ്കിലോ
ചെന്നുനാരായണന്തന്നെഭജിക്കനീ;
സാക്ഷാൽജ്ജഗന്മയനായനാരായണൻ
സാക്ഷിഭൂതൻപദപങ്കജംമാനസേ
ചേർത്തുനിരന്തരംധ്യാനിച്ചിരിക്കസ-
ർവ്വാത്മാജഗൽഗുരുതാൻപ്രസാദിപ്പോളം;
തൽപ്രസാദത്താലനുഗ്രഹിച്ചീടുകിൽ
അപ്പോഴുടനിങ്ങുപോന്നുവന്നെന്നുടെ
ഗർഭാശയത്തിങ്കൽനിന്നിഹഭൂമിയി-
ലുത്ഭവിക്കേണമെന്നാലിദമായ്വരും;
പോകപുനരതല്ലാതെനൃപാസനം
വാഞ്ഛയിലാശയുണ്ടാകിലതുവരാ.
കേഴാതെരാജസഭയിൽനിന്നൂഴിയിൽ
വീഴാതെതൊട്ടുപോകാതെനൃപനെയും
ദൂരെനില്ലെ"ന്നവളാശുചൊല്ലുന്നൊരു
ക്രൂരവചസ്സുകൾകേട്ടുഭൂപാലനും
പാരമകംനൊന്തുസാരസ്യവാണിയിൽ
ചേരുമനുരാഗവുമുരുരോഷവും
കൂടിക്കലർന്നനിജമാനസതാരിന്റെ
കാഠിന്യമെത്രയുമെന്നുനോക്കീടിനാൻ.
മാൻനേർമിഴിത്തയ്യലാളതേതുംബഹു-
മാനിയാതെമരുവീടിനാൾകൂടവേ.
ബാലൻധ്രുവനുംപിതാവിൻവിവശങ്ങൾ
ആലോകനേനസുരുചിപ്രഭാവമാം
ശൂലമുനകളേറ്റാശുതിരിഞ്ഞുതൽ-
കാലേപുനരതിദീനഭാവത്തൊടും
കണ്ണുനീരൊലക്കരഞ്ഞുകരഞ്ഞുപോയ്
ചെന്നുമാതാവുതൻമുന്നിൽവീണീടിനാൻ;
ഖിന്നനായ്വീണുകരഞ്ഞഴൽതേടിന
നന്ദനനെക്കണ്ടുമാതാസുനീതിയും
ചെന്നുടനേറ്റംപരിഭ്രമചേതസാ
നന്ദനനമ്മതൻപാദേനമിച്ചപ്പോൾ
മന്നിടത്തിങ്കന്നുവാരിയെടുത്തഹോ
മാറിലണച്ചുപുണർന്നുപുണർന്നുത-
ച്ചേറുംപൊടിയുംനയനസലിലവും
പാരാതെമന്ദമന്ദംതുടച്ചേറ്റവും
ചാരുതരാങ്കമാരോപ്യ,തമാദരാൽ
മൂർദ്ധ്നിമുകർന്നുചോദിച്ചാൾപരവശാൽ
"അത്തനായെന്തിനുനീകരഞ്ഞീടുന്നു?
സങ്കടമെന്തുനിനക്കുളവായതൊ-
ന്നെങ്കൽനിന്നച്ഛനേക്കാണ്മതിന്നല്ലയോ
നീമുതുന്നെപ്പോഴിതെന്തിനായെല്ലാണ്ടിത-
ത്ര്യാമോദമോടുകണ്ടീലേപിതാവിനേ?
ചൊല്ലുചൊല്ലെ"ന്നവൾചൊന്നതുകേട്ടവൻ
അല്ലൽമുഴുത്തെഴുംഗൽഗ്ഗദവാണികൾ
ചൊല്ലിനാ"നങ്ങുഞാൻചെന്നളവെമ്പിതാ-
വല്ലലൊഴിഞ്ഞുസിംഹാസനേവാഴുന്നു.
കല്യാണിനിയാകുമമ്മസുരുചിയും
തുല്യതരമിരിയ്ക്കുന്നുസഭാന്തരേ
മെല്ലെമ്മെല്ലെക്കളിച്ചപ്പൊഴുതങ്ങുടൻ
ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാനുത്തമനും,പിതാ
തുല്യാദരാലവൻതന്നെയെടുത്തുചാ-
ഞ്ചല്യമൊഴിഞ്ഞുമടിയിൽവച്ചാദരാൽ
നല്ലവണ്ണംകളിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത-
ങ്ങുള്ളംതെളിഞ്ഞുഞാൻകണ്ടങ്ങുചെന്നതും.
കണ്ടതില്ലെമ്പിതാവപ്പൊഴുതന്തികേ
കണ്ടിഴിഞ്ഞേറ്റമുഴന്നുനിന്നേനഹം;
കണ്ടിരുന്നോരുസുരുചിയാമമ്മയും
ഉണ്ടൽമുഴുക്കുമാറെന്നോടുചൊല്ലിനാൾ;
മണ്ടിവന്നെന്തിനുനീനൃപസന്നിധൌ
കുണ്ഠതപൂണ്ടുഴന്നങ്ങുനിന്നീടുന്നു?

പൈന്തേൻമൊഴിതവമാതാസുനീതിത-
ന്നന്തികേപോക നിന്നെന്തിനുവൈകുന്നു?
രാജാവിനെന്മകനുണ്ടരികത്തതി-
തേജോനിധിയേയുംവെച്ചുകളഞ്ഞിനി
നിന്നെയെടുക്കുമെന്നോൎക്കൊലാമാനസേ
നിന്നിച്ഛില്ലേതുംനൃപനൊരുകൌതുകം
നിന്നെത്തൊട്ടുകയുമില്ലന്നരവരൻ
വന്നുനൃപനെത്തൊടായ്കനീയുംചെലാൽ;
നിന്നുള്ളിലുണ്ടുനൃപാസനംവാഴ്കതി-
നിനാങ്ങഭിരുചിയെന്നുവരികിലോ
ചെന്നുതപസ്സുചെയ്തിന്ദിരാവല്ലഭൻ
തന്നനുകൂലതയാവന്നുസാദരം
മൽപുത്രനായ്വന്നിനിപ്പിറന്നീടുകിൽ
അപ്പോളിതിന്നവകാശമുണ്ടായ്വരും
മററതല്ലാതെകണ്ടാശയുണ്ടാകിലോ
മുററുംഭഗവൽപദംഭജിച്ചീടുനീ.
തെററെന്നുപൊയ്ക്കൊൾകദൂരത്തുചെന്നുവീ-
ററുകരഞ്ഞുകൊൾകെ"ന്നിത്തരാദികൾ
പെട്ടെന്നുചൊന്നതുകേട്ടകതാരിടം
ഞെട്ടിത്തിരിഞ്ഞുകരഞ്ഞുപോന്നീടിനേൻ;
ഗൽഗ്ഗദവാണികളാലിതിക്കുട്ടവ-
ന്നുൾക്കാമ്പഴിഞ്ഞുപറഞ്ഞതുകേട്ടുടൻ
ദുഃഖംകലൎന്നുസുനീതിചൊല്ലീടിനാൾ:—
"ഒക്കുംസുരുചിപറഞ്ഞതോൎത്തീടിനാൽ
മററവളിങ്ങനെചൊന്നതുഭൂപതി-
ക്കുററകംചേരുകയാലത്രേനിൎണ്ണയം
അല്ലായ്കിലിങ്ങിനെചൊല്ലുന്നചൊല്ലുകൾ
ചൊല്ലായ്കയെന്നുചൊല്ലീടുമല്ലോനൃപൻ.
വല്ലായ്മയില്ലവൾക്കേതുമേമേദിനീ-
വല്ലഭനത്രേപറഞ്ഞതറികനീ.
ചൊല്ലെഴുംമാനവേന്ദ്രോത്തമൻതന്നുടെ
വല്ലഭയല്ലോസുനീതിതാനെന്നൊരു
ചൊല്ലുകേട്ടീടുകിൽനാണമായ്ക്കൊള്ളുമ-
ങ്ങല്ലുമേററമുണ്ടാംനൃപനന്ദന
അത്രനിൎഭാഗ്യയായുള്ളവൾഞാൻ,മമ
പുത്രനായ്വന്നുനീയുംചമഞ്ഞുവൃഥാ;
ഭാഗ്യവതിയായതങ്ങുസുരുചിതാൻ
യോഗ്യമായ്വന്നുകുട്ടമവൾചൊന്നതും
സാക്ഷാൽമുകുന്ദനെസ്സേവിച്ചുകൊൾകയെ-
ന്നാക്ഷേപമാകിലുംചൊന്നതവളല്ലോ;
നല്ലവചനങ്ങളെല്ലാവരുംചൊല്ലു-
മെല്ലാൎക്കുമാശ്രയമല്ലോജഗന്മയൻ
തൽപ്രസാദത്താലൊഴിഞ്ഞുമറേറതുമൊ-
ന്നിപ്രപഞ്ചത്തിങ്കലേതുംവരാദൃഢം
വിശ്വേശനെപ്പരമാത്മനിസച്ചവും
വിശ്വസിക്കേണമുണ്ണീ!സദാകാലവും"
പെററവളുംപുനരങ്ങിനെചൊന്നള-
വുററകതാരിലുറച്ചുചൊന്നാൻധ്രുവൻ;
"നന്നുനന്നമ്മേ!ഭവതിതെളിവിനോ-
ടെന്നെയനുഗ്രഹിച്ചങ്ങയച്ചീടുകിൽ
വന്നുകൂടുംനമുക്കീശ്വരാനുഗ്രഹാ-
ലനഘമാഗ്രഹാൎത്ഥങ്ങളെല്ലാംധ്രുവം.
പ്രത്യക്ഷനായെഴുന്നള്ളിവേണ്ടുംവരം
ചിത്തംതെളിഞ്ഞതൾചെയ്തരുളീടുവാൻ
കാരുണ്യമുണ്ടായ്വരുവോളവുംതപ-
സ്സാരൂഢമോദേനചെയ്തിരിപ്പാൻമുദാ
വൈകാതനുഗ്രഹംചെയ്തയച്ചീടുവാൻ
ആകാംക്ഷപൂണ്ടിതാഞാൻവണങ്ങീടിനേൻ."
എന്നുപറഞ്ഞുമാതാവിൻപദദ്വയം
തന്നിൽനമസ്കരിച്ചീടിനാൻമെല്ലവേ
താനതുകണ്ടുസുനീതിയുംപുത്രനെ
ദീനമൊഴിഞ്ഞെഴുന്നേല്പിച്ചുസാദരം
"ബാലനാമെന്മകൻതന്മനസ്സുംഗതി
ചാലേകൊടുത്തുഭരിച്ചുകൊൾകെപ്പൊഴും
നാരായണ!ജഗന്നാഥ!ഭവാനെ"ന്നു
നേരേപുണൎന്നുപുണൎന്നയച്ചീടിനാൾ.
ധീരനായുള്ളകുമാരനുംമെല്ലവേ
ചാരുസരോജനേത്രൻപദാംഭോരുഹം
മാനസതാരിലുറപ്പിച്ചുഭക്തനായ്
ആനന്ദമോദേനനടന്നുതുടങ്ങിനാൻ;
കാണായതെല്ലാംഭഗവൽപ്രഭാവേന
പാണികൾകൂട്ടിത്തൊഴുതുപോകുന്നവൻ
നേരേപെരുവഴിമദ്ധ്യേപരിചോടു
നാരദമാമുനിയെക്കണ്ടിതഞ്ജസാ,
മുഗ്ദ്ധശരച്ചന്ദ്രതുല്യതേജോമയൻ
ശുദ്ധസ്ഫടികസങ്കാശനായന്തരാ
സത്വരമാവിൎഭവിച്ചതുകണ്ടതി
ഭക്ത്യാനമസ്കരിച്ചാൻനൃപനന്ദനൻ.
വിദ്രുതംദണ്ഡനമസ്കാരവുംചെയ്തു
ഭദ്രനെഴുനീററുനന്നായ്ത്തൊഴുതുടൻ
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുനില്ക്കുന്നവൻതന്നുടെ
ഭക്തിയുംഭാവവുംകണ്ടുമുനീശ്വരൻ
മന്ദസ്മിതംചെയ്തുമന്ദമന്ദംനൃപ-
നന്ദനനോടരുൾചെയ്താ"നിതെന്തെടോ!
നിന്നുടെസാഹസ?മെന്തൊരുചിന്തപൂ-
ണ്ടിങ്ങുനീയിങ്ങിനെതാന്തനെമെല്ലവേ
പോകുന്നതെങ്ങെവിടേക്കുനിന്നുള്ളിലെ-
ന്താകുന്നതൊന്നഭിപ്രായം?പറകനീ!"
ഏവംമുനീശ്വരൻചോദിച്ചതുകേട്ടു
കേവലംരാജകുമാരൻപൊടുപൊടെ-
പ്പൊട്ടിക്കരഞ്ഞുചൊല്ലീടിനാനുണ്ടായ-
തൊട്ടൊഴിയാതെ"സുരുചിയാമമ്മതൻ
കൎക്കശവാണികളായശസ്ത്രങ്ങളാൽ
ഉൾക്കാമ്പുപുൺപെട്ടെനിക്കനൊന്തീടുന്നു;

തൽക്ലേശമെല്ലാമൊഴിച്ചുശുഭംനൽകി
യുൾക്കനിവോടിങ്ങനുഗ്രഹിക്കേണമേ.”
ഭക്തനാംബാലനീവണ്ണംപറഞ്ഞത–
ങ്ങക്ഷണമാഹന്ത! കേട്ടുവീണാധരൻ
യുക്തിയുക്തങ്ങളാംവാക്യങ്ങളാലുടൻ
ഉൾക്കാമ്പിലുണ്ടോതപശ്ശക്തിയെന്നതും
ചെമ്മേപരീക്ഷിച്ചുനോക്കിയമ്മാമുനി
നിൎമ്മലനെന്നതറിഞ്ഞുകുമാരനിൽ
സമ്മോദമേററംവളൎന്നിതുമേല്ക്കുമേൽ
അമ്മാമുനീന്ദ്രൻപ്രസാദിച്ചുസാദരം
നാരായണപ്രസാദംവന്നുകൂട്ടമാ–
റാരൂഢമോദാലുപദേശസാരവും
ചാരുകുമാരൻതനിക്കുപദേശിച്ചു
പാരാതെസേവാപ്രഭാവഭേദങ്ങളും
നന്നായരുൾചെയ്തു“നാരായണൻതവ
മുന്നിൽതെളിവോടെഴുന്നള്ളിനിന്നുടൻ
തന്നീടുമെല്ലാമഭീഷ്ടമെ”ന്നുള്ളതും
ഖിന്നതതീൎത്തരുൾചെയ്തെഴുന്നള്ളിനാൻ.
ചെന്നുസുനീതിയേയുംനരേന്ദ്രോത്തമൻ
തന്നെയുംകണ്ടുപറഞ്ഞാനവസ്ഥകൾ;—
“ദുഃഖിക്കവേണ്ടാതനയൻധ്രുവനതി
മുഖ്യൻഹരിപ്രിയനായ്വരുംനിൎണ്ണയം.
നിങ്ങളുംനാരായണങ്കൽസകലവു–
മങ്ങുസമൎപ്പിച്ചിരുന്നുകൊൾകെപ്പൊഴും
നന്നായ്വരുംമേലിലില്ലൊരുസംശയ–
മൊന്നിനുമേതുംവികല്പമുണ്ടായ്വരാ.”
എന്നിത്തരങ്ങളുറപ്പിച്ചവരെയും
പിന്നെയഥാകാമമങ്ങെഴുന്നള്ളിനാൻ.
വന്ദിച്ചുനാരദൻതന്നുപദേശവും
നന്നായുറപ്പിച്ചുരാജകുമാരനും
ചെന്നുമധുവനംപുക്കുശുഭസ്ഥല–
മന്വേഷണംചെയ്തുകണ്ടുതപസ്സിനായ്
നന്നായ്നിരൂപിച്ചുപവസിച്ചദ്ദിനം
അന്യദിനമുഷഃകാലേമുതിൎന്നവൻ
ശുദ്ധതീൎത്ഥേകുളിച്ചൎക്കോദയംകണ്ടു
ചിത്തശുദ്ധ്യാഗുരുവന്ദനംചെയ്തഥ
ഭക്ത്യാപിതന്നിഷ്ടദേവതമാരെയു–
മൊക്കെത്തൊഴുതുതപസ്സിനാരംഭിച്ചാൻ.
മുന്നേദ്ദിനംഫലാഹാരങ്ങളുഞ്ചെയ്തു
തന്നാൽജിതനാകുമാസനസംസ്ഥനായ്
പ്രാണായാമംചെയ്തുനാരായണമയം
കാണായതൊക്കെയുമെന്നുറച്ചന്വഹം
താനുംഭഗവാനുമീരേഴുലോകവും
മാനസേമായയുമൊന്നായ്നിരന്തരം
കണ്ടുതഥാപിതഥാപിതഥാപ്യനു–
കുണ്ഠതയെന്നിയേനിത്യമഹൎന്നിശം.
യോഗ്യമായുള്ളതപോമയവേഷവും
ഭാഗ്യപുമാൻപരിചോടുധരിച്ചുടൻ
കോപ്പിട്ടിരുന്നുറപ്പിച്ചിളകീടാതെ
താല്പൎയ്യമാത്മസുഖമൊഴിഞ്ഞെന്നിയേ
മുമ്മൂന്നുനാൾകഴിഞ്ഞാലൊരുനാൾമുദാ
ചെമ്മേഫലങ്ങൾഭുജിക്കുംകദാചനാ;
അമ്മാസമിങ്ങിനെതന്നെകഴിച്ചിതി–
നിൎമ്മലൻനിൎമ്മായചിന്മയാനന്ദവിൽ
കല്മഷംതീൎത്തുതെളിഞ്ഞുണൎന്നീടിനാൻ;
രമ്യാശയാപിന്നെരണ്ടാമതാകിയ
മാസംമുതൽതൊട്ടുകേവലമാറാറു
വാസരംചെന്നാലൊരിക്കലൊരുദിനം
താൎണ്ണപൎണ്ണങ്ങൾഭുജിക്കുംതഥാപിതാൻ
മൂന്നാമതൊൻപതുനാൾകഴിഞ്ഞാലുടൻ
പാനീയമാത്രമശനവുംചെയ്തുകൊ–
ണ്ടാനന്ദപീനമനസ്കനായുള്ളവൻ
കേവലംമേന്മേലധികംകഠോരമാ–
യേവംകഴിച്ചാനവൻമൂന്നുമാസവും.
നാലാമതാംമാസമാദിയായങ്ങതി–
ബാലനീരാറുനാൾചെന്നാലൊരുദിനം
മാരുതാഹാരമായ്ക്കൊണ്ടൊരിക്കലഹോ
ഘോരതപോബലനിഷ്ഠയോടന്വഹം.
പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളടക്കിക്രമവശാൽ
പഞ്ചമേമാസിപിന്നെദ്ദിവസംപ്രതി
ചഞ്ചലമെന്നിയേസൎവ്വലോകങ്ങളും
അഞ്ചിതാത്മാപരബ്രഹ്മവുംമായയും
താനുമാചാൎയ്യനുമേകമായഭ്രവൽ
കാണുംവിധൌപരമാത്മനികാരണേ
ചേൎത്തുതൻപ്രാണങ്ങളെപ്രണവാന്തരേ
ചേൎത്തടക്കിസ്ഥാണുവിലിരുന്നീടിനാൻ.
അങ്ങിനെരാജകുമാരൻതപോബലാ–
ലങ്ങുതൻപ്രാണങ്ങളെപരമാത്മനി
തിങ്ങുമാനന്ദരസംപൂണ്ടടക്കിയ–
ങ്ങെങ്ങുംനിറഞ്ഞപരബ്രഹ്മസന്മയം
ചിന്മയന്താനുപാസിച്ചിരിക്കുംവിധൌ
സന്മയമായ്ചമഞ്ഞൂജഗൽസൎവ്വവും;
പ്രാണികുലത്തിനുവീൎപ്പുകളങ്ങവൻ
പ്രാണങ്ങളെയടക്കീടുകകാരണം
താനേയടങ്ങിച്ചമഞ്ഞിതുകൂടവേ
ദീനരായാരതുകാരണമേവരും;
സങ്കടംദേവഭൂദേവാദികളതു
പങ്കജസംഭവനോടറിയിച്ചപ്പോൾ
ശങ്കരനോടുണൎത്തിച്ചിതുനാന്മുഖൻ
ശങ്കരാദിപ്രമുഖന്മാരനന്തരം
പാലാഴിപുക്കഖിലേശ്വരനോടുതൽ–
കാലേവിശേഷമുണൎത്തിച്ചിതൊക്കവേ;
കേട്ടുജഗന്മയനായനാരായണൻ
വാട്ടമൊഴിഞ്ഞവരോടരുളിച്ചെയ്താൻ:—

"ഉത്താനപാദജനാംധ്രുവനെന്നെയു-
ണ്ടുൾത്താരിൽവച്ചുതപസ്സുചെയ്തീടുന്നു
നിത്യമവൻപ്രാണനെപ്പരമാത്മനി
ചിത്തംതെളിഞ്ഞടക്കീടുകകാരണം
പ്രാണനിരോധംഭവിച്ചിതുലകിതിൽ
പ്രാണികൾക്കിന്നിതുഞാനൊഴിച്ചീടുവൻ,
നൂനമൻപോടവനാഞ്ഞുവേണ്ടുംവരം
ദാനവുംചെയ്തുതപസ്സൊഴിച്ചാലുടൻ,
തീരുംജഗൽസങ്കടങ്ങളശ്ശേഷമി-
ന്നാരുംഭ്രമിയായ്കഞാനിന്നുപോകുന്നു;
നിങ്ങളെല്ലാവരുംചെന്നങ്ങുസാദരം
തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുള്ളവിടെവാണീടുവിൻ!"
എന്നിതെല്ലാമനസ്സൃത്യനാരായണൻ
നന്നായരുൾചെയ്തയച്ചാനവരെയും
വന്ദിച്ചുകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുപോയാരവ-
രിന്ദിരാവല്ലഭൻതാനഥതൽക്ഷണേ
പന്നഗാരാതിഗളസ്ഥനായഞ്ജസാ
ചെന്നുമധുവനംപുക്കരുളീടിനാൻ:
തന്നെക്കുറിച്ചുതപസ്സുചെയ്തീടിന
മന്നവനന്ദനൻമുന്നിൽനില്ക്കുംവിധൌ
തന്നുള്ളിലുംജഗത്തിങ്കലുംമായയാ-
യൊന്നായ്നിറഞ്ഞുമറഞ്ഞിരിക്കുംപരൻ
മുന്നിൽവന്നാവിർഭവിച്ചുളവങ്ങുതാൻ
മുന്നേമനസ്സിലുറപ്പിച്ചിരുന്നത-
ദ്ധ്യാനസ്വരൂപവുമേറെത്തെളിഞ്ഞുടൻ
സാനന്ദമൊന്നായ്വിളങ്ങിനിന്നൂതുലോം.
പ്രാണങ്ങളെപരമാത്മനിചേൎത്തുകൊ-
ണ്ടാനന്ദമാത്മനിലീനനാംബാലനും
നാളസൂത്രാൽപ്രണവാസനസംസ്ഥിതി
മേളാലിഴിഞ്ഞുമൂലാധാരസംസ്ഥനായ്
ശ്വാസവേഗക്രമാലാശുമിഴികളും
നാസികാഗ്രത്താൽതുറന്നുതന്മാനസേ
കാണായവിശ്വരൂപംഗരുഡാസനം
കാണായളവെഴുന്നേററതിസംഭ്രമാൽ
വീണുനമസ്കരിച്ചാശുസഗൽഗ്ഗദ-
വാണികളാൽസ്തുതിക്കാവതല്ലാഞ്ഞവൻ
ക്ഷീണനായേററമ്പലവുരുപിന്നെയും
ക്ഷോണിയിൽവീണുനമസ്കരിക്കുംവിധൌ
ദീനപരായണന്താനവന്തന്നുടെ
മാനസതാരിൽപ്രകാശിച്ചരുളിനാൻ.
തൽക്ഷണമർഭകനാശുവാഗൈശ്വഭവ-
ശിക്ഷയായുള്ളുണർന്നുജ്ജ്വലിച്ചുതുലോം.
തൽക്ഷമമ്പുദ്ധ്യാസഗൽഗ്ഗദവാണിഭി-
രുൾക്കനിവുററുരോമാഞ്ചസംയുക്തനായ്
ഹർഷാശ്രുധാരകളുംതുടച്ചൂഴിയിൽ
പൂർഷോത്തമനെസ്തുതിച്ചാനുടനുടൻ
വീണുനമസ്കരിച്ചുതുടങ്ങീടിനാൻ:—

"ത്രാണനിപുണ!ദാസോഹംതവഹരേ!
നാഥാനമസ്തേ!നമസ്തേ!നമോസ്തുതേ!
പാഥോജലോചന!പാഹിനമോസ്തുതേ!
യാതൊരുനാഥൻറചേതോമലിനമി-
പ്പോഴൊഴിച്ചാഹന്ത!ബോധാഗ്രസംസ്ഥനായ്
പ്രീതനായീരേഴുലോകംനിറഞ്ഞത-
പ്പാഥോജപാദജസ്രംനമോസ്തുതേ!
സർവ്വജഗൽക്കാരണാധാരഭൃത!തൽ
സർവ്വോപരിസ്ഥിത!സർവ്വസാക്ഷീശ്വര!
സർവ്വജഗൽപരിപാലനാദ്ധ്യക്ഷ!ചി-
ത്സർവ്വജഗൽകർത്തോ!നിത്യംനമോസ്തുതേ!
വേദായവേദാർത്ഥവേദസ്വരൂപായ
വേദവിനോദവിരിഞ്ചാനനായതേ
വേദവേദാംഗപുരാണശാസ്ത്രാദ്യർത്ഥ
വേദാന്തവേദ്യായസൂക്ഷ്മായതേനമഃ
മായായവനികാച്ഛന്നനായേമ്പവിന
മായാമയായതേമായാപതേ!ഹരേ!
മായാഗുണത്രയഭേദമയപ്രഭോ!
മായാവര!പരമാത്മനേതേനമഃ
തോയാശയേ,സൂര്യ്യബിംബപ്രതിമേതി
പ്രായായ,തേസകലാത്മനേ,തേനമഃ
ഭൂയസ്സകലൈകകാരണതേജസേ,
നീയേഗതിനിഖിലേശായതേനമഃ
നിത്യ!നിരഞ്ജന!നഷ്കള!നിർമ്മല!
സത്യസ്വരൂപ!സനാതന!സന്മയ!
ഭക്തപ്രിയ!വരദാനൈകതല്പര!
ഭുക്തിമുക്തിപ്രദ!നിത്യംനമോസ്തുതേ!
യദ്യദനുകൃതകർമ്മഫലോദയ
തത്തത്സമാനഫലപ്രദ!സർവ്വഗ!
വിശ്വസ്വരൂപ!വിശ്വാത്മവിശ്വാകൃതേ!
വിശ്വസ്യനൈകൈഷ്മക!തസ്മൈനമോസ്തുതേ!"
ഇത്ഥംനമസ്കരിച്ചുംസ്തുതിച്ചുംബഹു-
ഭക്ത്യാനൃപാത്മജൻതാൻതൊഴുതന്തികേ
നിൽക്കുന്നവനുടെസാധുപ്രഭാവവും
ഭക്തിയുംവിശ്വാസവുംകണ്ടുസാമ്പ്രതം
ചിത്തംതെളിഞ്ഞഖിലേശ്വരനച്യുതൻ
മുഗ്ദ്ധസ്മിതപൂർവ്വമുററരുളിച്ചെയ്തു:—
"നിന്നുടെഭക്തിവിശ്വാസങ്ങൾകാൺകയാ-
ലെന്നുള്ളമേററംപ്രസാദിച്ചിതിന്നെടോ!
നിന്നിലതിശയസ്നേഹവുംമാനസേ
വന്നുവേരൂന്നിപ്പടർന്നിതുകേവലം.
വന്നാലുമിങ്ങുസുരുചിയാമമ്മ താൻ
ചൊന്നതെന്തോന്നുണ്ണിയോടതുമൊക്കവേ
ഞാനറിഞ്ഞീടിനേനെന്നെബ്ഭജിച്ചുഞാ-
നാനന്ദമോടനുകൂലനായാലഹോ!
പിന്നെയവളുടെഗർഭസ്ഥനായ്നിന്നു
മന്നിടത്തിങ്കൽജനിച്ചോഴിഞ്ഞന്നിയേ

വന്നുകൂടാവൂവരാസനംവാഴ്വതി-
നെന്നുമേയോഗ്യമെന്നോന്നവൾചൊന്നതും,
നന്നനന്നെന്നതുകാരണംഞാൻതവ
തന്നേനിരുപത്താറായിരത്താണ്ടിനി,
മന്നവനായഴകോടുശത്രുക്കളെ-
മെന്നിയേവാഴ്കെന്നുപാസനമെന്നതും;
പിന്നെമറെറന്തതല്ലാതെകണ്ടാഗ്രഹം
നിന്നുള്ളിലുള്ളതെല്ലാംതരുവൻദൃഢം”
നിൎണ്ണയമെന്നരുൾചെയ്തതുകേട്ടുടൻ
നന്നായ്തൊഴുതപേക്ഷിച്ചാൻനൃപാത്മജൻ.
“എന്നിൽതിരുവുള്ളമുണ്ടെങ്കിലുണ്ടിനി-
ക്കൊന്നിതനുഗ്രഹിക്കേണ്ടുദയാനിധേ!
നിത്യമനിത്യമെന്നുള്ളരാജ്യാദികൾ-
ക്കുൾത്താരിലിങ്ങിനിക്കില്ലൊരത്യാഗ്രഹം
ഭക്ത്യാഭഗവൽപദസേവചെയ്യുചെ-
യ്യുത്തമന്മാരിലത്യുത്തമനായഹം
സൎവ്വലോകക്കുംസകലലോകത്തിനും
സൎവ്വദാസൎവ്വകാലപ്രമാണത്തിനും
സൎവ്വഗ്രഹാദികൾക്കുംസൎവ്വസാക്ഷിയായ്
സൎവ്വലോകങ്ങളുംകണ്ടുകണ്ടങ്ങിനെ
സൎവ്വോപരിസ്ഥിതനായ്സൎവ്വകാലവും
സൎവ്വജ്ഞനായ്വാഴ്വതിനുള്ളനുഗ്രഹം
സൎവ്വേശനായഭവാനിന്നുനൽകുകിൽ
സൎവ്വംഫലിതമായ്വന്നുമനോരഥം.”
സൎവ്വഭൂലോകപാലാത്മജനിങ്ങിനെ
സൎവ്വലോകാവനതല്പരനോടുടൻ
ഗൎവ്വമൊഴിഞ്ഞപേക്ഷിച്ചളവാശുതൽ-
“സൎവ്വമവ്വണ്ണംവരികെ”ന്നനുഗ്രഹം
ചെയ്തുവരവുംകൊടുത്തുദയാപരൻ
കൈതവമെന്നിയെതാൻമറഞ്ഞീടിനാൻ.
കൈതൊഴുതുള്ളിലാക്കിട്ട്ഭഗവാനെയും
പൈതൽതാൻകൊണ്ടുനടന്നളവന്തരാ
ചിന്തിച്ചിതാഹന്ത! മോക്ഷമപേക്ഷിച്ചു
സന്തതാനന്ദസായൂജ്യംവരിച്ചീലഞാൻ
ഭോഷത്വമായിതിനിക്കിതെന്നുടെഴ-
മീഷൽപ്രസംഗപശ്ചാത്താപയുക്തനായ്,
പോകുന്നവൻചെന്നുരാജധാനീമുമ-
ങ്ങാകുലംതീൎന്നുപൂവാൻതുടങ്ങുംവിധൌ;
മാഴ്കനിവാക്കേറുപോയ്വന്നതൽ
ഭ്രാതാവിലങ്ങതിവാത്സല്യചേതസാ
സത്വരമുത്താനപാദജനേററമ-
ത്യുത്തമന്മാരിലത്യുത്തമനുത്തമൻ
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുതേരേറിപ്പരിജന-
യുക്തനായ്വന്നെതിരേറുകൊണ്ടീടിനാൻ;
വിശ്വാസമുൾക്കലൎന്നുത്തമനെപ്പുണ-
ൎന്നുൾച്ചേൎത്തുമാധിയുംതീൎത്തുകൊണ്ടാൻധ്രുവൻ-
പിതൃതംതങ്ങളിരുവരുമൊത്തുചെ-
ന്നത്യരമച്ഛനെക്കണ്ടുകൈകൂപ്പിനാർ;
ഭക്ത്യാതൊഴുതുനമസ്കരിച്ചന്തികേ
നില്ക്കുംതനയനെക്കണ്ടുനൃപോത്തമൻ
വാത്സേപിടിച്ചണച്ചാലിംഗനംചെയ്തു
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുഹൎഷാശ്രുകണങ്ങളാൽ
പുത്രനഭിഷേകവുംചെയ്തിതപ്പൊഴു-
തുത്തമനുംതൊഴുതീടിനാനന്തികേ;
ചെന്നുസുരുചിയേയുംതൊഴുതീടിനാൻ.
തന്നുടെമാതാസുനീതിയേയുംമുദാ
വന്ദിച്ചുവീണുനമസ്കരിച്ചീടിനാൻ
മന്ദേതരമവളുംപുണൎന്നീടിനാൾ;
നന്നായ്വരികെന്നനുഗ്രഹിച്ചമ്മയും
നന്ദനനെപ്പരിലാളിച്ചിതേററവും.
മന്നവനേററംപ്രിയനായൊരുമിച്ചു
നിന്നാനനേകകാലംധ്രുവനന്തികേ;
പിന്നെപ്പിതാവഭിഷേകവുംചെയ്തവൻ
തന്നെവാഴിച്ചുവാൎദ്ധക്യകാലേമുദാ
ചെന്നുതപോവനംപുക്കുനാരായണൻ
തന്നെസ്മരിച്ചുഗതിയുംവരുത്തിനാൻ
ധൎമ്മേണരാജ്യപരിപാലനംചെയ്തു
നിൎമ്മലനാംധ്രുവനുംവിളങ്ങീടിനാൻ.
സുന്ദരിശൈശുമാരപ്രജാനായക-
നന്ദനാ,ഭ്രമിയെവേട്ടവൾപെററുടൻ
കല്പനും,വത്സരനും,രണ്ടുപുത്രന്മാ-
രിപ്പാരിലേററംപ്രസിദ്ധരായാൎത്തുലോം.
പില്പാടിളാ,വായുപുത്രിയെ,വേട്ടവൻ
തൽപുത്രനുൽകലനുംജനിച്ചീടിനാൻ.
വേട്ടതില്ലുത്തമൻ;താനതിൻമുന്നമേ
കാട്ടിൽനായാട്ടിനായ്പ്പോയാനൊരുദിനം;
മുഷ്കരനായൊരുരക്ഷോവരനമ-
ന്നക്കാനനാന്തരത്തിങ്കൽനിന്നെത്തിനാൻ
തത്രരാത്രിഞ്ചരൻതന്നോടെതിൎത്തുടൻ
യുദ്ധേമരിച്ചുപോയാനവൻതന്നുടെ
മാതാമനോഹരിയായസുരുചിയും,
നീതനാമാത്മജനെത്തിരഞ്ഞീടുവാൻ
പോയുടനാശുവൻകാടകംപുക്കിതു
കായമുപേക്ഷിച്ചുശോകാൽനടക്കുമ്പോൾ
കാട്ടുതീവന്നുചുഴന്നുവെന്താളവൾ
കേട്ടാനവസ്ഥകളെല്ലാംസുനീതിജൻ,
മാനമേറീടുംധ്രുവനതികോപേന
സേനയാസാകംപുറപ്പെട്ടുചെന്നുടൻ
വേഗാലളകാംചുഴന്നുചെറുത്തള-
വാഘോഷവാദ്യനാദൈരതിൽനിന്നുടൻ
തിക്കിത്തിരക്കിനിലവിളിച്ചാൎത്തടു-
ത്തൊക്കെച്ചെറുത്തിതുയക്ഷരക്ഷോഗണം.
മുപ്പതിനായിരംനൂറായിരത്തിനു-
മപ്പുറമുള്ളപെരുമ്പടയൊക്കവേ

ശക്തിയോടേററുപൊരുതുഭയങ്കരം
മുഷ്കരന്മാർകലഹത്തിൽനീണ്ടാഴ്കയാൽ
ചത്തൊടുങ്ങീടിനാർമിക്കതുമപ്പൊഴു-
തുൾത്തൂർന്നകാരുണ്യമോടഖിലേശ്വരൻ
വിശ്വംഭരൻഗരുഡോപരിവിധൃത-
മുച്ചൈസ്തരമായശംഖനാദത്തോടും
യുദ്ധംഭയങ്കരമായ്ചെയ്യുന്നിപ്പതിൻ-
മദ്ധ്യേതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിനാനീശ്വരൻ.
മുഗ്ദ്ധകിരീടവുംകുണ്ഡലശോഭയും
സ്നിഗ്ദ്ധകടാക്ഷവുംസുസ്മിതവക്ത്രവും
ശ്രീവത്സവക്ഷവുംകൌസ്തുഭരത്നവും
ഗ്രീവാസുശോഭയുമംസദ്വയാഭയും
തൃക്കൈകളുംതിരുവാഭരണങ്ങളും
ചക്രശംഖാബ്ജഗദാസിചാപങ്ങളും
ലക്ഷ്മീനിവാസവുംമദ്ധ്യപ്രദേശവും
ലക്ഷണലക്ഷ്യമാംനാഭിനളിനവും.
പീതാംബരമുടയാടവിലാസവും
മീതേവിളങ്ങിനകാഞ്ചനകാഞ്ചിയും
പാരെഴുമൂരുക്കളുംമുഴങ്കാൽകളും
താരാർമകൾതടവീടുംകഴൽകളും
പാദാംബുജങ്ങളുമംഗുലീജാലവും
മോദാൽവിളങ്ങുംനഖരനികരവും
കണ്ടുകണ്ടിണ്ടലൊഴിഞ്ഞുവൈകുണ്ഠമ-
ക്കൊണ്ടൽവർണ്ണംതൊഴുതീടിനാരേവരും.
കുണ്ഠതതീർന്നകതണ്ടിൽമുന്നേതന്നെ
കണ്ടിരുന്നീടിനോരൌത്താനപാദിയും
രണ്ടുമൊന്നിച്ചുകണ്ടുണ്ടായകൌതുകാൽ
മണ്ടിയണഞ്ഞുനമസ്കരിച്ചീടിനാൻ,
ഭക്തിയാമംബുധൌവീണുമുഴുകിനാൻ,
ചിത്തംകുളുർന്നുരോമാഞ്ചംകലർന്നേഴും
വിഗ്രഹകമ്പവും,ഹർഷനേത്രാംബുവും,
ഗൽഗ്ഗദവർണ്ണവാക്യങ്ങളും,കൂടവേ,
തൃക്കാൽതൊഴുതുദാസോഹംദിനംപ്രതി
രക്ഷതുമാമിതിവ്യക്തവാപിസാദരം
നില്ക്കുന്നവനെക്കുളുർക്കെക്കടാക്ഷിച്ചു
ഭക്തപ്രിയൻചിരിച്ചൻപോടരുൾചെയ്തു:—
"കിംകിമിദംനൃപതേ!തവസാഹസം
സങ്കടംഭ്രാതാമാതൃനാശകാരണം
നിങ്കലുദിച്ചതുകുററമല്ലിങ്ങതു
ശങ്കരാജാതികൾക്കുംവരുവോന്നല്ലോ.
സർവ്വംപങ്കജസംഭവകല്പിത-
മുർവ്വീനിവാസികളാലനുഭാവിതം
എന്നാലതിങ്കൽസുഖദുഃഖമുണ്ടാക
യെന്നുവരുന്നതുമായതൻവൈഭവം;
മായയാമൂടിമയങ്ങിക്കളിക്കയെ-
ന്നായതുസർവ്വസ്വഭാവമത്രേദൃഢം.
ഭാവമതിങ്കലുറയ്ക്കുരുതെങ്കിലു-
മാവിരുള്ളാനന്ദബോധേനസന്തതം
ലോകസ്വഭാവമനുസരിക്കെന്നതും
ലോകസ്വഭാവമായാവിഷയാന്വിതം.
മായാവിഷയത്തിലുണ്ടാമൊരോരോ-
കാര്യമിടപെട്ടുവൈരമെല്ലാരിലും
കാര്യാവസാനകാലത്തിങ്കലോർക്കിലു-
ക്കാര്യംകലഹമായ്വന്നുകൂടുംദൃഢം.
പാരംകലഹിച്ചുനിന്നാലതുമൊരു
കാര്യവിനാശമായേവരുകേവലം.
ക്ഷത്രിയധർമ്മമാകുന്നതെന്നാലുമ-
ശത്രുക്കളോടുയുദ്ധംമുഹുരെങ്കിലും,
നിശ്ചയം,സാഹസമിത്രയുണ്ടാകരു-
തിച്ചെയ്തതുമതിപോരുമിപ്പോരിനി
വാങ്ങുകയെന്ന"രുൾചെയ്തതുകേട്ടുടൻ
ശാർങ്ഗവരായുധനെത്തൊഴുതങ്ങഥ
ചെന്നുപെരുമ്പടവാങ്ങിച്ചുകൊണ്ടുപോ-
ന്നന്യൂനവേഗേനപിന്നെയുംനാഥനെ
ദണ്ഡനമസ്കാരവുംചെയ്തുവന്ദിച്ചു
ധന്യപുമാനമപേക്ഷിച്ചാൻ"ജഗൽപതേ!
മുന്നമേതന്നവരങ്ങൾപോരായ്കയി-
ല്ലെന്നാലുമൊന്നുണ്ടിനിയുമത്യാഗ്രഹം.
സർവ്വകാലംഭവാനെന്മനഃപങ്കജേ
സർവ്വൈകസാക്ഷിയായ്വാഴ്വതീവർണ്ണമേ
സർവ്വാകൃതികളിലുംഭേദമെന്നിയേ
സർവ്വദാകണ്ടുപൂജിക്കായ്വരികയും
സർവ്വമങ്ങെല്ലാംസമർപ്പിച്ചുകൊൾകയും
സർവ്വൈകഭക്തിയുംനീങ്ങാതെസന്തതം
സർവ്വാപരാധംക്ഷമിച്ചടിയനിനി
സർവ്വേശ!മേന്മേലനുഗ്രഹിക്കേണമേ
ദൈവമേ!കേവലമെ"ന്നപേക്ഷിച്ചവ-
നവ്യയൻതന്നെനമസ്കരിച്ചീടിനാൻ.
കൈവല്യമൂർത്തിതാനേവമപേക്ഷിച്ച-
ദിവ്യപുരുഷനിൽതാൻപ്രസാദിച്ചുടൻ
"നന്നായ്വരുംമേലിലെല്ലാംനിനക്കൊത്ത-
വണ്ണമെന്ന"ൻപോടരുൾചെയ്തുസാദരം.
ചെമ്മേസകലജനാനുഗ്രഹപരൻ
നിർമ്മായമാശുമറഞ്ഞരുളീടിനാൻ.
ധന്യനവൻഭഗവാനെനിജമനഃ
കർണ്ണികാഗ്രേലയിപ്പിച്ചുവന്ദിച്ചുതാൻ
പിന്നെസ്സമരനിവൃത്തനായഞ്ജസാ
ചെന്നുപുരിപുക്കുകീർത്ത്യാവിളങ്ങിനാൻ.
കിന്നരേശാനുചരന്മാർജയിച്ചതി-
ല്ലെന്നാകിലുംതാൻതെളിഞ്ഞുമേവീടിനാർ,
മന്നവനൌത്താനപാദയജ്ഞേശമാ-
കുന്നയജ്ഞൌഘത്തെയുംചെയ്തുനിരന്തരം,
തന്നുള്ളിൽനാരായണങ്കലേവംഭക്തിയും
നന്നായുറപ്പിച്ചിരുപത്താറായിരം

സംവത്സരംധരാപാലനവുംചെയ്തു
ധൎമ്മേണവാണവസാനകാലേമുദാ
തന്നുടെനന്ദനന്മാരിൽവച്ചുല്ക്കലൻ
തന്നെവാഴിച്ചുതാൻസൎവ്വവിരക്തനായ്
ശാന്തനായെല്ലാംത്യജിച്ചുനിവൃത്തനായ്
ഭ്രാന്തജളബധിരാന്ധമൂകൈസ്സമം
സഞ്ചരിച്ചുൎവ്വിയിലുള്ളതീൎത്ഥങ്ങളു-
മഞ്ചിതമാംമഹാക്ഷേത്രങ്ങളുംകണ്ടു
സേവകൾചെയ്തുകൊണ്ടുത്തരയാംദിശി
പാവനാകാരബോധാനന്ദനിൎല്ലയൻ
ചെന്നുബദൎയ്യാശ്രമംപുക്കവിടയ-
ങ്ങനാഹമാനന്ദമോടേവസിച്ചവൻ,
തന്നുള്ളിൽനാരായണസ്വരൂപത്തെയും
ധന്യപുരുഷനുറപ്പിച്ചനുദിനം
ഭക്ത്യാമനഃപൂജയുംചെയ്തുസന്തത-
മൊക്കയുംതൽക്കാരണാത്മനിസൂക്ഷ്മകേ
ചേൎത്തുവയിപ്പിച്ചുതാൻപരബ്രഹ്മണി
ചേൎത്തുകൊണ്ടാനഖിലാത്മാഗ്രതത്ത്വവും
മൂൎത്തിമാനിങ്ങനെചേൎത്തുലയിച്ചനാ-
ളാൎത്താൎത്തിനാശനന്തന്നനുജ്ഞാവശാൽ
വന്നുസുനന്ദനന്ദന്മാർമനോഹിതാ-
നന്ദദിവ്യാകാശയാനോപരിമുദാ
മന്നവൻതന്നെയുംചേൎത്തിരുത്തിപ്പുരി-
വന്ദ്യമധുരസംഭാഷണാദ്യൈരലം
സന്മാനമാദ്യൈരധികംരമിപ്പിച്ചു
രമ്യാശയാകൊണ്ടുപോയങ്ങുചെന്നുടൻ
ത്രൈലോക്യമുൽക്രമ്യദിവ്യസ്വയംജ്യോതി-
രാലംബവേഗാശ്രയഭ്രമണോപരി
സൎവ്വലോകങ്ങളുംകണ്ടുകണ്ടന്വഹം
സൎവ്വരുംതന്നുടെകീഴായതിന്മീതെ
സൎവ്വസൌഖ്യത്തോടധോഗതിയെന്നിയേ
സൎവ്വകാലംവിഷ്ണുഭക്തിപ്രസന്നനായ്
വാഴ്കെന്നിരുത്തിവച്ചാഹന്ത!വന്ദിച്ചു
ലോകേശഭക്തരാലുംബഹുപൂജ്യനായ്
വാണാനനിശമിനിയുംതഥാകൃതി
വാണീടുമാചന്ദ്രതാരകാന്തംമുദാ;
ഇങ്ങിനെയെല്ലാംധ്രുവചരിത്തെത്തെയൊ-
ട്ടിങ്ങുസംക്ഷേപിച്ചുചൊല്ലിയതീദൃശം
തീൎത്ഥമാനന്ദരസംപൂണ്ടുചൊൽകിലു-
മങ്ങതികൌതുകമുൾക്കൊണ്ടുകേൾക്കിലും
വന്നുകൂടീടുംദുരിതവിനാശനം
പിന്നെയൊട്ടുക്കത്തുമോക്ഷവുംനിൎണ്ണയം.
ഇത്ഥമാത്മാനന്ദശുദ്ധിദമാംധ്രുവ-
വൃത്തംപ്രചേതാക്കൾചെയ്തസത്രാന്തരേ
തത്രസഭാന്തരത്തിങ്കൽവീണാധര-
നത്യന്തമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുപാടിനാൻ.

ധ്രുവന്റെ സന്തതിചരിത്രം.

ചിത്തംതെളിഞ്ഞനുമൈത്രേയവാക്കുകേ-
ട്ടത്യാദരാലുടനപ്രചേതാക്കളെ
സത്യംഗ്രഹീതുമപേക്ഷിച്ചുളവുട-
നുത്തരംക്ഷത്താവിനോടരുൾചെയ്യുന്നു;
തദ്ധ്രുവൻതൻകുലത്തിങ്കലുള്ളോർചില-
രത്രേപുനരപ്രചേതാക്കളായതും
പുത്രൻധ്രുവനുല്കലനവൻതൻപിതാ
മുക്തനായ്പോയോരനന്തരംതാന്തഥാ
പൃത്ഥ്വീപരിപാലനത്തിന്നഭിരുചി
ചിത്തേപെരികയുണ്ടായീല,ശാന്തനായ്
നിത്യംപരബ്രഹ്മതല്പരനായാത്മ-
തത്ത്വാൎത്ഥവിജ്ഞാനിയായ്ചമഞ്ഞീടിനാൻ.
തൽപ്രഭാവംകണ്ടുഭൂപരിപാലന-
ശില്പമൊഴിഞ്ഞുരാജത്വംഭവിക്കയാൽ
സത്വരംതൽപ്രജാവൎഗ്ഗമൊരുമിച്ചു
ചിത്രചരിത്രവാനാംധ്രുവപുത്രനെ
വത്സനാംവത്സനെവാഴിച്ചിതങ്ങവൻ
പുത്രനാകുന്നതുപുഷ്പാൎണ്ണനെന്നവൻ
പുഷ്പാൎണ്ണപത്നിയാകുംപ്രഭപെററത-
ങ്ങപ്രാതനുംബതമദ്ധ്യന്ദിനാസ്തനും
മററു,പ്രദോഷൻനിശിഥനുംവ്യുഷ്ടനും
പെററുടൻദോഷ,തനുജന്മാരെന്നതിൽ
വ്യുഷ്ടനാകുന്നവൻവാണാനനന്തരം.
വ്യുഷ്ടജൻസൎവ്വതേജസ്സുചക്ഷുസ്സുജൻ
തല്പുത്രനാംമനുതല്പുത്രനുൽബണൻ,
തല്പുത്രനംഗനാകുന്നവൻതാൻമുദാ
വിശ്വംഭരാപരിപാലനതല്പര-
നശ്വമേധക്രിയയായനുഷ്ഠിക്കുംവിധൌ
നിൎജ്ജരന്മാർഹവിൎഭാഗത്തിനായിങ്ങു
നിൎഗ്ഗമിച്ചീലെന്നൃത്വിക്കുകൾചൊന്നാർ.
തൽക്കാരണമറിവാൻസദസ്യന്മാരോ-
ടക്കാലമങ്ങവൻചോദിച്ചതിന്നവർ
ചൊന്നാർ,“നിനക്കപത്യംഭവിയായ്കകൊ-
ണ്ടിങ്ങുവരാഞ്ഞുഹവിൎഭാഗഭോജികൾ
എന്നാലുടൻജഗന്നായകാജ്ഞാവശാൽ
ഇന്നുനിനക്കപത്യംഭവിച്ചീടിനാൽ
ഉള്ളകാലംകൊണ്ടുദേവകൾവന്നുടൻ
കൊള്ളുംഹവിൎഭാഗ”മെന്നുസദസ്യന്മാർ
ചൊല്ലിയതാഹന്ത!കേട്ടുനൃപോത്തമൻ
നല്ലൊരുപുത്രകാമേഷ്ടിതുടങ്ങിനാൻ.
തത്രകശ്ചിദ്ദിവ്യപൂരുഷനപ്പൊഴു-
തുത്ഥായകുണ്ഡത്തിൽനിന്നവന്തന്നുടെ
ഹസ്തേപരിപൂൎണ്ണപൊൻപാത്രപായസ-
മത്യാദരേണഹോതാവുകൈക്കൊണ്ടുടൻ
പൃത്ഥ്വീശനങ്ങുകൊടുത്തിതുഭൂപതി

സത്തമൻവാങ്ങി,ഹർഷാതിശയാത്മനാ
സതപാരംചെയ്യേയതിന്നുസുനീഥയും
പത്നിക്കുനൽകിയതങ്ങവളുംതഥാ
വാങ്ങിപ്പരിചോടശിച്ചുഭർത്താവിനെ-
ത്താങ്ങിപ്പുണർന്നുലഭിച്ചിതുഗർഭവും.
വേനനെന്നിങ്ങനെപേരായിരിപ്പൊരു
സൂനുതന്നെയവൾപെറ്റുളനായവൻ
മൃത്യുവിൻദൌഹിത്രനാകയാലുംതനി-
ക്കുത്ഭവമാംഹവിസ്സേറ്റമശുദ്ധമായ്
വർത്തിക്കയാലുമധാർമ്മികനായ്ചമ-
ഞ്ഞെത്രയുംകശ്മലനായാൻചെറിയന്നേ.
പുത്രനെശ്ശിക്ഷിച്ചനേകപ്രകാരത്തി-
ലത്യന്തമേറ്റംപണിപ്പെട്ടിതംഗനും.
തച്ഛിക്ഷയാലവനേതുംവഴിവരാ-
ഞ്ഞത നംദുഃഖിതനായാനനുദിനം.
പുത്രൻവശമല്ലയാകയാലെന്തിനി-
ങ്ങർത്ഥരാജ്യാദികളെന്നവൈരാഗ്യവും
ചിത്തേവളർന്നുമുഴുത്തനിശംനിജ
യാനമശേഷമൊഴിച്ചുഭൂപാലകൻ
രാത്രിയിൽരാജ്യംപരിത്യക്തതാപിമാനസേ
ചീർത്തഴൽതത്തുപുറപ്പെട്ടുപോയവൻ.
തീർത്ഥങ്ങളാടിയാടിത്തിരുനാമവും
കീർത്തനംചെയ്തുഗതിലഭിച്ചീടിനാൻ.
രാജ്യനിവാസികളെന്തിനിനല്ലതെ-
ന്നോർച്ചുമുഴുത്തുകല്പിച്ചൃഷിവർഗ്ഗവും
ത്യാജ്യമല്ലെന്നുതുറച്ചവർവേനനെ
രാജ്യാധിപത്യാർത്ഥമായ്ക്കൊണ്ടിരുത്തിനാർ;
ദുർവൃത്തനാകിയവേനനുമിങ്ങിനെ
സർവ്വാർത്ഥമെല്ലാംതനിയ്ക്കായ്ചമഞ്ഞപ്പോൾ
നിർമ്മരിയാദങ്ങൾചെയ്തഹോഭൂമിയിൽ
ധർമ്മമാർഗ്ഗങ്ങളെല്ലാമൊഴിച്ചീടിനാൻ.
ദുഷ്ടരായുള്ളവരെല്ലാംഭയപ്പെട്ടു
ദുഷ്ടതവേനങ്കലാക്കിയൊളിച്ചപ്പോൾ
ശിഷ്ടരാംസാധുക്കൾതമ്മെയുപദ്രവി-
ച്ചോട്ടുംപൊറുതിയില്ലാതെകണ്ടാക്കിനാൻ.
നിത്യംജഗത്തിങ്കൽനാഥനാകുന്നതി
പൃത്ഥ്വീശനായഞാനെന്നുനിനച്ചവൻ
കഷ്ടംജഗത്തിങ്കലീശ്വരനായതും
ദുഷ്ടനായുള്ളഞാനെന്നുറച്ചീടിനാൻ.
എന്നെയല്ലാതെമറ്റാരെയുംകണ്ടിനി
വന്ദിച്ചുപൂജിക്കരുതൊരുഭൂതരും
ഞാനൊഴിഞ്ഞില്ലൊരുനാഥനുലകതിൽ
നൂനമെന്നെബ്ഭജിക്കേണമെല്ലാവരും.
നാരായണനെയുമീശാനനെയുമ-
ങ്ങാരുംവണങ്ങരുതെന്തവരാൽഫലം?
നാമംജപിപ്പതെൻറതൊഴിഞ്ഞാരുമി-
പ്പാർമേലരുതിനിയെന്നേവമാദിയാം
ന്തിനടത്തുകയാലധികംസഹി-
യാതെവലഞ്ഞുഴന്നീടിനാരേവരും
വാനവരുംമുനിമാരുമതുകണ്ടു
ദീനതപൂണ്ടുധർമ്മത്തെനടത്തുവാൻ
കൂടിനിരൂപിച്ചുവേനനെച്ചെന്നുക,
ണ്ടാടലൊഴിഞ്ഞുസാമാദ്യുപായങ്ങളാൽ
നാനാവിധംധർമ്മനീതികൾചൊന്നതു-
ഞ്ഞാനിതാനാദരിച്ചീലചെറ്റുമേ;
കോപംമുഴുത്തൃഷിമാർമഹാപാപിയെ-
ത്താപേനഹുങ്കാരംകൊണ്ടുവധംചെയ്താർ
പോയാർപുനരവരാശ്രമന്തോറുമ-
ങ്ങായതലോചനയായസുനീഥയും
മാരിതനായവന്തന്നെവിദ്യാബലാൽ
ധീരതയാബതകാത്തുകൊണ്ടീടിനാൾ.

പൃഥുചക്രവർത്തിയുടെ ചരിത്രം.

അക്കാലമങ്ങുമുനിമാരൊരുന്നാ-
ളപത്യാർത്ഥമായ്ക്കടഞ്ഞാരവന്തന്നുട;
ത്തുതദൈവകറുത്തുകുറിയൊരു
മർത്ത്യൻവിരൂപനായുത്ഭവിച്ചീടിനാൻ.
തൽപ്പൂരുഷൻമുനിമാരെത്തൊഴുതുഞാ-
നിപ്പോഴിനിയെന്തുവേണ്ടതെന്നിങ്ങനെ
ചോദിച്ചകാലംനിഷാദയെന്നങ്ങസാ
വാദിച്ചിതമ്മുനിമാരതുകാരണം
പാരിൽനിഷാദനായ്പ്പന്നാനവനുടെ
പാരമ്പര്യംനിഷാദാന്വയമായതും.
പിന്നെമുനികൾകരങ്ങൾരണ്ടുംകട-
യുന്നകാലംഭവിച്ചുമിഥുനംബലാൽ.
എന്നതുകണ്ടരുൾചെയ്തുമുനികളു-
മിന്നിവൻവിഷ്ണുതന്നംശാവതാരകൻ
പെണ്ണിവളിന്ദിരതന്നംശമായതും
നിർണ്ണയംരാജകുലത്തിന്നുസന്തതം
കീർത്തിവളർത്തുവാനാളായതുകൊണ്ടു
പാർത്ഥിവൻതാൻപൃഥുവെന്നതിഖ്യാതിമാൻ.
മാലതീമൊഴിയിവളർച്ചിസ്സുയുംബാഹോ-
രുജ്ജ്വലതയെന്നരുൾചെയ്തു,പൃഥുവിനെ
ധാത്രീസുരാദികളെല്ലാംപ്രശംസിച്ചു
കീർത്തിച്ചിതേറ്റംബഹുമതിയോടപ്പോൾ
നാസ്തിയായ്പ്പോയധർമ്മസ്ഥിതിചേർത്തുട-
നാസ്ഥയാസന്ത്രീതിനീളെനടത്തുവാൻ
പാർത്ഥിവസ്ഥാനംപരിചോടുപൂണ്ണമാ-
യാർത്തിയൊഴിച്ചുപ്രപഞ്ചരക്ഷാർത്ഥമായ്
മൂർത്തികൾമൂവരുമിന്ദ്രാദിലോകപാ-
ലോത്തമന്മാരുമഖിലാമരൗഘവും
കാൽക്ഷണമാത്രയാവന്നുകൂടീടിനാ-
രീക്ഷണന്ത്യാർത്ഥനാമീശ്വരന്തൻമുമ്പിൽ;
രാജപരിപാലനാർത്ഥമഭിഷേക-

യോഗ്യക്രിയയുള്ളവനൊന്നിച്ചുനിന്നതിൽ
കാരോജനങ്ങളോരോന്നിഹകൊണ്ടുവ-
ന്നാരൂഢമോദാൽകൊടുത്താരഖിലവും
സിംഹാസനംകുബേരൻ,വരുണൻകുട,
മോഹനമായവെൺചാമരംമാരുതൻ,
ഇന്ദ്രൻകിരീടം,യമൻദണ്ഡവും,ധര-
ണീന്ദ്രനവമ്മംസരോജഭൂ,ഭാരതി
മുത്തുപ്പടം,വിഷ്ണുനാരായണൻപരൻ
ഭക്തനാംഭൂപാലകനുസുദർശന-
ചക്രം,അവ്യാഹതമാംശ്രീയംപത്മിനി,
ചക്രീകുലപരിഭൂഷണനീശ്വരൻ
ഖഡ്ഗംദശചന്ദ്ര,മദ്രിജാചമ്മസൌ
മുല്യശതചന്ദ്ര,മശ്വംനിശാകരൻ,
വിശ്വകമ്മാവുതേര,ഗ്നിധനുരതി-
രശ്മിമയവിശിഖാൻസ്വാന്നഹസ്കരൻ,
പൃത്ഥ്വീമെതിയടി,ശംഖംസമുദ്രവും,
ഇത്ഥംമഹത്തുകളെല്ലാംയഥാക്രമം
ശക്ത്യുപകാരങ്ങളെക്കൊടുത്തീടിനാ-
രത്യാദരേണപൃഥുവിനുകേവലം;
ദേവഗന്ധർവ്വസംഘംമുദാപാടിനാർ,
ദേവകളപ്സരസ്ത്രീകളാടീടിനാർ,
ദേവവാദ്യങ്ങളുംഘോഷിച്ചിതേററവും.
പുഷ്പവർഷംചെയ്താർസിദ്ധസമൂഹവും;
തൽക്ഷണംസൂതാദികളാൽസ്തുതിപ്പത-
ങ്ങക്കാലമപ്പൃഥുകേട്ടുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"നിങ്ങളെന്തിന്നായിവിടെഗ്ഗുണങ്ങള-
ങ്ങൊന്നുമില്ലാതവനെസ്തുതിച്ചീടുന്നു?
തങ്ങൾഗുണപ്രസിദ്ധന്മാരതാകിലു-
മെങ്ങുംസ്തുതിപ്പിക്കമാറില്ലവർകളും,
ഞാനോഗുണരഹിതൻതുലോമനാഹം
ന്നൂനംപ്രസിദ്ധനായേപുകഴാവിതും"
ഏവം പൃഥുവചനേനവന്ദിച്ചവ-
രേവരുംനിന്നതുകണ്ടുമുനികളാൽ
പ്രേരിതരായ്സ്തുതിച്ചാർമുതിന്നേററവും
പൂരിതൈശ്വര്യപ്രസിദ്ധഗുണൈരലം
തൽക്ഷണേതൽസ്തുതിപാഠകന്മാർമുത-
ലൊക്കെപ്രകൃതിഭൃത്യാദികൾക്കുംപരം
വിദ്വാൽപ്രഭൃതികൾക്കുംമുഹുരങ്ങുഭൂ,
നിജ്ജരാദ്യാഖിലവർണ്ണികൾക്കുംധ്രുവം
സർവ്വാത്ഥസമ്പൽസമൃദ്ധികളുംകൊടു-
ത്തുവ്വരാധീശൻകൃപയാവിളങ്ങിനാൻ;
സർവ്വഗുണാലയനാംനൃപനിങ്ങനെ
സർവ്വൈകപാലകനായിരിക്കുംവിധൌ
സർവ്വരുമന്നമർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടീടിനാർ
സർവ്വംസഹാവരനുംവിചാരിച്ചുടൻ
ഭൂമിയോടർത്ഥിച്ചതിന്നുധരിത്രിയും
താമസിച്ചുണ്ടുകാട്ടാഞ്ഞതുകാരണം

"നിങ്കൽമറഞ്ഞുലയിക്കമന്നങ്ങളി-
ങ്ങെങ്കിലപ്പോടുനീതന്നതില്ലെങ്കിലോ
സങ്കടംതീരുകയില്ലപ്രജകൾക്കു
സങ്കടത്തിൽകൃപയില്ലാത്തനിന്നെഞാൻ
ബാധിപ്പതിന്നമടിക്കയില്ലെ"ന്നതി
ക്രോധിച്ചുവില്ലുംകുഴിയെക്കുലച്ചുടൻ
വേഗാലൊരുശരവുംതൊടുത്താശുതാൻ
ഉഗ്രഭീരത്തോടുകൂടെയടുക്കുമ്പോൾ
പേടികലൎന്നുപശുവേഷമായ്ചമ-
ഞ്ഞോടിത്തുടങ്ങിനാളാടൽപൂണ്ടുർവ്വിയും.
കൂടെത്തുടൎന്നുപിന്നാലെനൃപതിയും
കൂടെയെത്തീടിനാനോടിയോടിദ്രുതം
പാടേപരക്കെപ്പലദിശയിങ്കലു-
മോടിത്തളൎന്നൊരാധാരമില്ലാഞ്ഞവൾ
പിന്നെപ്പൃഥുവിനെത്തന്നെനമസ്കരി-
ച്ചുന്നൂനമന്ദവേഗേനചൊല്ലീടിനാൾ;
"മന്നവ!സർവ്വധമ്മജ്ഞനാംനീജഗ-
ത്തിന്നുഗുണങ്ങൾവരുത്തുവാനല്ലയോ
വന്നവതീർണ്ണനായുള്ളു?കൃപാലുവാ-
കുന്നഭവാനിങ്ങപരാധമെന്നിയേ
നിന്നോരഗതിയായേററമുഴന്നൊരു
തന്ന്യാഭവാനൊഴിഞ്ഞില്ലൊരാധാരവും;
എന്തോരപരാധമെങ്കലാമ്മാറുക-
ണ്ടന്തഃരമാംവധിച്ചീടുവാനോർക്കുന്നു?
ചിന്തിക്കിലെങ്കലൊഴിഞ്ഞെവിടത്തിലി-
ജ്ജന്തുക്കളെവച്ചുരക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു?
പണ്ടുപാതാളേമറച്ചന്നുപന്നിയായ്
കണ്ടകനെക്കൊന്നുകൊണ്ടുപോന്നെന്നെയും
കുണ്ഠതതീർത്തിരുത്തിപ്പരിപാലിച്ചു-
കൊണ്ടൽവർണ്ണപ്രഭോ!പാലയ!മേലിലും."
തൊണ്ടവിറച്ചുകരഞ്ഞുഴൽതേടിനി-
ന്നിണ്ടൽമുഴുത്തുപശുരൂപിണിഭൂമി
വാക്കുകളിങ്ങനെകേട്ടവൾതൻമുഖം
നോക്കിച്ചിരിച്ചുകോപിച്ചുനൃപേന്ദ്രനും
ചൊല്ലിനാനെത്രയുംനന്നുനന്നിന്നുനീ
ചൊല്ലിനാലെൻവശയല്ലാതനിന്നെഞാൻ
കൊല്ലുവനെല്ലാക്കുമാശ്രയമായുള്ള-
തല്ലോതപദന്നമെന്നുള്ളതതിനെന്നീ
നിങ്കൽമറച്ചുലയിപ്പിച്ചകാരണം
സങ്കടമുണ്ടിജ്ജഗദ്വാസികൾക്കെല്ലാം.
എന്നാലഖിലക്കുമുണ്ടായസങ്കടം
നിന്നെവധിച്ചൊഴിച്ചിന്നുഞാനെന്നുടെ
യോഗബലേനപ്രപഞ്ചംഭരിപ്പനി-
ങ്ങാകുലമേതുമിനിക്കില്ലതിനെടോ!
കേളെന്നുടൻപൃഥുചൊന്നതുകേട്ടകം
കാളിയെരിഞ്ഞുഴൽപൂണ്ടുതന്മാനസേ
ഭീതിനടേതിലുമേററംവളൎന്നതി

നീതിമാനെത്തൊഴുതാശുചൊല്ലീടിനാൾ:—
"അന്നംസകലക്കുമാശ്രയമായുള്ള-
തെന്നതൾചെയ്തതച്ചൂർണ്ണമല്ലാതെയായ്
വന്നിതിങ്ങങ്കലധർമ്മികൾക്കെന്നിമ-
റന്നാദിസമ്പൽസമൃദ്ധിയില്ലാക്കുമേ;
സജ്ജനംനിഷ്കിഞ്ചനരായളവഹോ!
യജ്ഞാദികർമ്മങ്ങളൊക്കെമൊഞ്ഞൂതുലോം
തൽക്കാരണാലൊഴിഞ്ഞൂഹവിർഭാഗങ്ങ-
ളൊക്കെയെല്ലാക്കുമെന്നാകയാൽഞാൻതദാ
സംഹരിച്ചീടിനേനോഷധിവർഗ്ഗമെ-
ന്നീവർണ്ണമുള്ളപരമാർത്ഥമൊക്കവേ
നീയറിഞ്ഞിത്ഥമെല്ലാമുപായങ്ങളാൽ
മായമൊഴിഞ്ഞുകൈക്കൊണ്ടങ്കിൽമേലിലും
കീഴിലെപ്പോലെനടത്തിയിരുത്തുക
പാഴായ്ചമയാതെധർമ്മനീത്യാചിരം."
ഭൂമിതൻവാക്കുകളിങ്ങിനെകേട്ടുടൻ
ഭൂമീശനാംപൃഥുവഥതൽക്ഷണേ
മാനുഷർക്കാദ്യനായീടുംമനുവിനെ
താനൊരുവത്സമാക്കിക്കൊണ്ടുതൻകയ്യിൽ
മോദംകലർന്നോഷധികളെയൊക്കവേ
സാദരംചെമ്മേകറന്നുകൊണ്ടീടിനാൻ.
കേവലമെന്നതുകണ്ടുമററുള്ളവ-
രേവരുംതത്തദുപകൃതാർത്ഥങ്ങളെ
പോതങ്ങളായ്പ്രധാനന്മാരെയുംചേർത്തു
നൂതനമായ്കറന്നീടിനാരൊക്കെയും
വാഗീശവത്സമായോജ്യമുതിന്നൃഷി-
മാർകറന്നാരിന്ദ്രിയങ്ങളിൽച്ഛന്ദാംസി
ദേവകളിന്ദ്രനെവത്സമാക്കിസ്സുധാ
മാവിർമ്മുദാകറന്നാർസുവർണ്ണീകൃതേ
ഭാജനേ,ദാനവർപ്രഹ്ലാദനാലയോ
ഭാജനേ,മദ്യംകറന്നുകൊണ്ടീടിനാർ.
ഗന്ധർവ്വന്മാരഹോവിശ്വാവസുവിനെ
ബ്ബന്ധിച്ചുടൻകറന്നീടിനാർഗാന്ധർവം;
പങ്കേരുഹേഷ്വമാണേനപിതൃക്കളും
മങ്കലംപച്ചയിൽക്രവ്യംകറന്നിതു.
സിദ്ധന്മാരക്കപിലാചാര്യനെച്ചേർത്തു
നിർത്തിക്കറന്നുഖേകല്പനാസിദ്ധിയും
മായാവികൾമയനാലന്തർദ്ധാനവും
മായാമയംകറന്നാരഹോമായയിൽ
പ്രേതപിശാചഭൂതങ്ങൾഭൂതേശനെ
പ്പോതമായ്ക്കൊണ്ടുമുണ്ഡനാപിരക്തവും;
സർവ്വനാഗങ്ങളുംതക്ഷകനാൽവിഷം;
തൽപ്രകാരേണയവസംപശുക്കളും
ഗോവൃഷത്താൽകറന്നാർവടംവത്സമായ്
ഏവംപയസ്സുകറന്നുതരുക്കളും
പർവ്വതങ്ങൾതുഷാരാദ്രിവത്സേനതൽ
സർവ്വധാതുക്കളേയുംകറന്നീടിനാർ.
ഏവമെല്ലാവരുംതത്തൽസ്വജാതിയി-
ലേവപ്രധാനമെന്നാലവതന്നെയും
പോതമായ്തത്തദുചിതപാത്രങ്ങളി-
ലേതേതുവേണ്ടതെല്ലാംകറന്നീടിനാർ.
ഇങ്ങിനെസർവ്വരുംതങ്ങൾക്കുവേണ്ടുന്ന-
തങ്ങുകറന്നുകണ്ടോരുശേഷംതദാ
പിന്നെധരിത്രിയെയാശ്വസിപ്പിച്ചുടൻ
മുന്നമിരുന്നവർണ്ണംവസിപ്പിച്ചുതാൻ
കുന്നുംമലയുംകുഴിയുംമുഴകളും
ഒന്നുപോലെനിരത്തിച്ചമച്ചീടുവാൻ
തന്നുടെവില്ലുംധരിച്ചുകൊണ്ടങ്ങുമേ
മന്നവനാഹന്തനീളെനടന്നുടൻ
ചെമ്മേഗിരികൂടവൃന്ദങ്ങളൊക്കെയും
അമ്മാനവേന്ദ്രൻധനുഷ്പദാഗ്രേണതാൻ
കുത്തിത്തകർത്തുപൊടിച്ചുനിരത്തിനാൻ
ഒത്തൊരുമിച്ചുനിരന്നിതുധാത്രിയും.
മിക്കതുമന്നതുകണ്ടുമുതിന്നുട-
നൊക്കക്കൊടുത്താനവരവർക്കായ്മുദാ.
സസ്യസമ്പൂർണ്ണയായ്വന്നിതുധാത്രിയും
തസ്യതത്സ്വൈര്യവഹിതയായനുദിനം
വർത്തിച്ചിതപ്പൃഥ്വീശഗുണങ്ങളാൽ
നിത്യസുഖംപൂണ്ടിതൊക്കെപ്രജകളും.
അങ്ങിനെചെല്ലുന്നകാലംനരവര-
നങ്ങൊരുവാജിമേധത്തിനായ്ക്കൊണ്ടുടൻ
കോപ്പിട്ടുദീക്ഷപൂക്കൻപോട്ടുസംപ്രതി
താല്പര്യമോടുയജിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ.
യജ്ഞസമ്പൂർണ്ണസമൃദ്ധികണ്ടങ്ങതു
നിർജ്ജരേന്ദ്രൻപരിചോടടക്കുംവിധൌ
തൽപ്പദഭ്രംശംവരുമെന്നശങ്കയാ-
വിഘ്നമതിന്നുവരുത്താവതെങ്ങിനെ?
മിത്ഥമിങ്ങെനിക്കെന്നുചിന്തിച്ചവ-
നുൾത്താരിലാമ്മാറുകല്പിച്ചുസാമ്പ്രതം.
യജ്ഞപശുവിനെക്കട്ടുകൊണ്ടീടിനാ-
നജ്ഞാനിയാമമരേന്ദ്രനനുക്ഷണം.
കാട്ടിക്കൊടുത്തിതങ്ങത്രിയുമപ്പൊഴു-
താട്ടിയടുത്താനുടൻപൃഥുപുത്രനും,
വില്ലുംകുഴിയെക്കലച്ചൊരുസായകം
വല്ലഭമുൾക്കൊണ്ടെടുത്തടുത്താനവൻ
നില്ലുനില്ലെന്നുപറഞ്ഞവനങ്ങിനെ
ചെല്ലുന്നതാഹന്ത!കണ്ടമരേന്ദ്രനും
പാഷണ്ഡവേഷംധരിച്ചുകൊണ്ടീടിനാൻ.
വേഷമതുബൈതകണ്ടുനൃപാത്മജൻ
കൊല്ലാതെമെല്ലെവാങ്ങീടിനാൻകൂടവേ
ചെല്ലെന്നിതത്രിചൊല്ലാലവൻപിന്നെയും
വല്ലാതെകോപിച്ചുചെല്ലുന്നളവുതാൻ
അല്ലൽമുഴുത്തുപേടിച്ചുകുതിരയും
വിട്ടുംകളഞ്ഞുമറഞ്ഞുമണ്ടീടിനാൻ.

പെട്ടെന്നതുകണ്ടുഭൂപതിപുത്രനും
അശ്വമതിനെയുംകൊണ്ടിങ്ങുപോന്നുതാ-
നച്ഛൻെറമുമ്പിലാക്കിത്തൊഴുതീടിനാൻ.
പുത്രവിദഗ്ദ്ധതകണ്ടുതെളിഞ്ഞുട-
നെത്രയുംസ്നേഹമുൾക്കൊണ്ടവനീശ്വരൻ
ചേർത്തുപുണൎന്നുവിജിതാശ്വനെന്നുപേ-
രാസ്ഥയാതാൻവിളിച്ചീടിനാനക്ഷണേ;
പിന്നെയുംപാരംകൊടുതായ്ച്ചമഞ്ഞിരുൾ
തന്നിൽവന്നിന്ദ്രൻപരിചോടുതാന്തന്നെ
വാജിയുംകട്ടുകൊണ്ടീടിനാനത്രിയും
വ്യാജമൊഴിഞ്ഞുകാട്ടിക്കൊടുത്തീടിനാൻ;
കേവലമേവംപലതുടയുംചെന്നു
ഭൂവരനന്ദനൻവീണ്ടുകൊണ്ടീടിനാൻ.
അന്നുദേവേന്ദ്രനാലാധൃതമായതാ
കുന്നതോരോന്നുപാഷണ്ഡവേഷങ്ങൾപോൽ.
മന്നവനിങ്ങനെചെയ്തദേവേന്ദ്രനെ-
ക്കൊന്നൊഴിഞ്ഞെന്നുമയയ്ക്കയില്ലെന്നുതാൻ
തന്നുടെധനുസ്സുംകുഴിയെക്കലച്ചുടൻ
വഹ്നികീലാസമമായൊരുബാണവും
സന്നാഹമോടുതൊടുത്തുടത്താനതി-
ഭിന്നധൈര്യേണപാഞ്ഞാനമരേന്ദ്രനും.
ഖിന്നരായന്നതുകണ്ടുമുനികളും
മന്നവനെച്ചെറുത്താശുചൊല്ലീടിനാർ;
"എന്തെടോ!നീതുടങ്ങുന്നുയാഗാന്തരേ?
തൽപശുവെന്നിയെമറ്റൊരുവിഗ്രഹം
യോഗ്യമാമോനമുക്കെന്ന"വർസാദരം
അഗ്രഭാഗേനിന്നുചൊന്നവാക്യങ്ങളും
ധിക്കരിച്ചുഗ്രകോപാലടുക്കുംനൃപൻ
വിക്രമംചെമ്മേസഹിക്കരുതായ്കയാൽ
തപശരായുടനഗ്നൌഹൃതംചെയ്ത-
തുപൊറുപ്പു തെന്നോൎത്തുനില്ക്കുംവിധൌ
പുഷ്കരസംഭവൻപ്രത്യക്ഷനായ്മുനി
മുഖ്യരോടുംനൃപനോടുമരുൾചെയ്തു:
"നിങ്ങളിവിടെത്തുടങ്ങിയകൎമ്മമി-
ന്നിങ്ങുനാരായണൻതാൻപ്രസാദിക്കിലേ
വന്നുകൂടൂഫലമക്കരുണാനിധി
തന്നംശമായതമരേന്ദ്രനുംദൃഢം.
നിൎമ്മലനാമവൻതന്നെഹതിചെയ്തു
തന്മനസ്സേറ്റുഷംവരുത്തുന്നതെങ്ങിനെ?
സംഭ്രമമത്രേനിനവുകളിത്തരം
ജംഭവൈരിക്കഭയംകൊടുത്തിന്നിപ്പോൾ
യാഗംസമൎപ്പിക്കഭൂപതിശ്രേഷ്ഠനു
ഭാഗധേയാൽവരുംതൽഫലപ്രാപ്തിയും:
വൈരംകളഞ്ഞുസുരേന്ദ്രനുംഭൂപനും
സൈ്വരമായൊന്നിച്ചിരിക്കെ"ന്നുനാൻമുഖൻ
താനരുൾചെയ്തതുവിശ്വസിച്ചാദരാൽ
മാനവേന്ദ്രൻസമൎപ്പിച്ചിതുയാഗവും.

ദേവകളെല്ലാംപ്രസാദിച്ചുരചന
കേവലംതൽഫലവുംകൊടുത്തീടിനാർ.
നാരായണനുംപ്രസന്നനായ്മാനവ-
വീരനിൽകാരുണ്യമുൾക്കൊണ്ടരുൾചെയ്തു:—
"ഭൂപതിവീര!നിനക്കശതക്രതു-
സാഫല്യമാമഹോ!വന്നുകൂടുംദൃഢം.
ദേവേന്ദ്രനുണ്ടുനിന്നോടുസഖ്യത്തിനി-
ങ്ങാവിൎഭയംകലൎന്നിങ്ങുനിന്നീടുന്നു;
നീയവനിൽപ്രസാദിക്കേണമിന്നിനി
മായാഭ്രമഭിഷൽഭാവംകളകതേ.
ശുദ്ധാന്തബുദ്ധികളായുള്ളസാധുക്ക-
ളുത്തമന്മാരെയുപദ്രവിപ്പീലല്ലോ.
ദുൎജ്ജനധൎമ്മമതായതു,സന്തത-
മിജ്ജനങ്ങൾക്കതുയോഗ്യമല്ലോട്ടുമേ.
ദേഹാഭിമാനികൾക്കുള്ളതത്രേമഹാ-
മോഹാദിരാഗദ്വേഷങ്ങളനുദിനം,
ദേഹമല്ലോൎക്കിൽനിത്യത്മമാകുന്നതി-
ങ്ങാഹന്ത!കേവലമാത്മാപരബ്രഹ്മം.
ബോധംതെളിഞ്ഞഷ്ടരാഗങ്ങൾവിട്ടുതൽ
സാധനരമ്യപദംഭജിച്ചീടെടോ!
രാജപരിപാലനാചാരമാൎഗ്ഗങ്ങൾ
പൂജനീയാകാരമായ്വരുന്നാകിലേ
കേവലംതൽപ്രജാവൃന്ദവുമൊക്കവേ
പാവനാചാരസന്മാൎഗ്ഗികളായ്വരൂ.
തൽപ്രജാവൃന്ദങ്ങൾചെയ്യുതെല്ലാററിലും
ഷൾഭാഗമുണ്ടുരാജാവിനുകൂടവേ
നിത്യമതെല്ലാമകമേവിചാരിച്ചു
വസ്തുതയാപരിപാലിച്ചുകൊൾകനീ!"
സത്യസ്വരൂപിസനാതനനിങ്ങിനെ
തത്വാൎത്ഥമെല്ലാമരുൾചെയ്തനില്പതി-
ന്നദ്ധ്യേസുരേന്ദ്രനുംദേവസമൂഹവു-
മൊത്തുപൃഥുവിനെക്കണ്ടുസംഭാവിച്ചാർ.
ചിത്തന്തെളിഞ്ഞവനീശ്വരനിന്ദ്രനെ
സദ്യഃപിടിച്ചുമുറുകെത്തഴുകിനാൻ.
സഖ്യവുംചെയ്തുകൊണ്ടാരവർതങ്ങളി-
ലൊക്കെക്കളഞ്ഞിതുകീഴിലെവൈരവും.
തൽക്ഷണംപ്രീതനായ്നില്ക്കുംജഗന്മയ-
നക്ഷമാവല്ലഭേന്ദ്രാദികൾതമ്മെയും
സുപ്രീതനായങ്ങനുഗ്രഹിച്ചാകില്യ-
മപ്പൃഥ്വീശവിയോഗത്തിനേതുമേ
ശക്തനല്ലാതെനില്ക്കുംജഗന്നാഥനിൽ
ഭക്തികലൎന്നപേക്ഷിച്ചാൻനൃപോത്തമൻ:—
"തൽഗുണകൃത്യമായാഭ്രമംതീൎന്നിനി-
ക്കൾക്കാമ്പുണൎന്നുസന്തുഷ്ട്യാനിരന്തരം
ലക്ഷ്മീകരാംബുരുഹങ്ങളാലഞ്ചിത-
ലക്ഷണശോഭകലൎന്നപാദാംബുജേ,
ഭക്തിവളൎന്നൊഴിയാതൊരനുഗ്രഹം

ഭക്തപ്രിയ! പ്രഭോ! നൽകുകവേണമേ.
നിത്യമിളകാതവണ്ണ”മെന്നിങ്ങിനെ
പത്മനാഭസ്വാമിയോടപേക്ഷിച്ചവൻ
നില്ക്കുംവിധൌഭഗവാൻപ്രസാദിച്ചുട-
നൾക്കനിവുററുതെളിഞ്ഞരുളിച്ചെയ്തു:—
“നന്നുനന്നിന്നിതുനിന്നുടെഭക്തിക-
ളിടെന്നുള്ള മേററംതെളിഞ്ഞിതുഭൂപതേ!
മന്നവ! ചിന്തിച്ചതെന്തുനീയൊക്കെയും,
വന്നുകൂട്ടുംനിനക്കെന്നതുനിൎണ്ണയം
നന്നായിരിക്കെ”ന്നരുൾചെയ്തുമാധവൻ
പിന്നെത്തദൈവമറഞ്ഞരുളീടിനാൻ.
വൃന്ദാരകന്മാരുമിന്ദ്രനുംബ്രഹ്മനും
സന്നിധിതോറുംതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിനാർ.
മന്നവനുംസകലേശപാദങ്ങളിൽ
തന്നേസമൎപ്പിച്ചുകൊണ്ടാനഖിലവും;
സൎവ്വലോകങ്ങളിലുംപരിപൂജ്യനായ്
സൎവ്വഭൂലോകപ്രവരനവനാലെ
സൎവ്വലോകങ്ങളുംസംപ്രതിമേല്ക്കുമേൽ
സൎവ്വദാസൎവ്വകാലംവിളങ്ങീതുലോം,
സൎവ്വജ്ഞനാംനരേന്ദ്രോത്തമനങ്ങനെ
സൎവ്വംസഹാവിപ്രപാലനംചെയ്യുന്നാൾ
സൎവ്വദേവപ്രസാദാൎത്ഥായകേവലം
ദിവ്യനായ്ത്താനൊരുസത്രമാരംഭിച്ചാൻ.
സത്രദീക്ഷാവ്രതംപൂണ്ടുമഹീവരൻ
സത്തുക്കളൊക്കെവന്നൊത്തുകൂട്ടംവിധൌ
സല്ക്കാരപൂൎവ്വമവരെവന്ദിച്ചുതൽ
സഖ്യഭാവേനമന്ദംപറഞ്ഞീടിനാൻ:—
“ഞാൻപറയുന്നതുകേൾപ്പിനെല്ലാവരും
മാംപ്രതിദൈവമെന്നിങ്ങനെസന്തതം
കല്പിച്ചിതുധൎമ്മമാൎഗ്ഗംനടത്തുവാ-
നിപ്പോഴതുകൊണ്ടിതിങ്ങിനെചൊല്ലുന്നു.
നല്ലതെല്ലാൎക്കുംവരുത്തുവാനുള്ളതു-
ണ്ടല്ലോവഴിയറിയാതെകിടക്കുന്നു
മെല്ലെമെല്ലെത്തുടൎന്നവ്വഴിക്കങ്ങുപോയ്
ചെല്ലുന്നവൎക്ക്ഗുണംവരുംമേല്ക്കുമേൽ;
സൎവ്വപ്രപഞ്ചവുംമായയുമീശനും
സൎവ്വഗുരുവുമാത്മാവുമൊന്നായ്മുദാ
സൎവ്വസമാനമായൊന്നിച്ചുകണ്ടുതൽ
സൎവ്വംസമൎപ്പിച്ചുകാരുണ്യശീലരായ്
വാഴ്‌വിന,തുപുരുഷാൎത്ഥസാദ്ധ്യംനമു”-
ക്കേവംപറയുന്നഭൂവരന്തന്നുടെ
ഗോവുകൾകേട്ടുസകലസാധുക്കളു-
മാവിൎമ്മുദാബഹുമാനിച്ചുനില്ക്കുമ്പോൾ
തത്രസംഭാരങ്ങളൊക്കെവിളങ്ങുമാ-
റത്യാദരേണസനകാദികളുടൻ
പ്രത്യക്ഷരായാരതുകണ്ടുഭൂപതി
സത്തമന്മതപിക്കുദസ്യാദികളോടും
പ്രത്യുപോത്ഥാനവുംചെയ്തുവന്ദിച്ചുകൊ-
ണ്ടൎഘ്യപാദ്യാദികളായുള്ളപൂജകൾ
ചെയ്തുസിംഹാസനംതോറുമിരുത്തിവ-
ച്ചൈകമത്യാബഹുഭക്ത്യാനരവരൻ
ചൊന്നാ;“നിവിടേക്കനിങ്ങളെഴുന്നള്ളി
വന്നുകാണ്മായതെൻപൂൎണ്ണഭാഗ്യോദയം.”
എന്നിവണ്ണംപ്രശംസിച്ചുവന്ദിച്ചഥ
മന്നവൻകൂപ്പിത്തൊഴുതുചോദ്യംചെയ്താൻ:—
“എന്തോന്നുകൊണ്ടുസംസാരസമുദ്രത്തി-
ലന്തരാവീണുനീന്തിത്തളൎന്നങ്ങുമേ
തല്ക്കരകാണാഞ്ഞുസംഭ്രമിക്കുംജന-
സങ്കടംതീരുവാനൊന്നുളതായുള്ളു?
സന്തോഷമുററരുൾചെയ്തരുളേണമേ
സന്തതംപാലയമാംഭവസാഗരാൽ”
ഇത്ഥംപൃഥുവചനംകേട്ടവങ്കല-
ങ്ങത്യന്തവിശ്വാസമുററുവൈധാത്രനും
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുചിരിച്ചരുളിച്ചെയ്താ-
“നെത്രയുംനന്നുനന്നിച്ചോദ്യമിന്നെടോ!
ബന്ധമോക്ഷപ്രബോധങ്ങളെല്ലാംഭവാ-
നന്ധനല്ലുള്ളിലറിഞ്ഞവനെങ്കിലും
ലോകോപകാരാൎത്ഥമായിന്നുചോദിച്ച-
താകയാൽഞാനതിനുത്തരംചൊല്ലുവൻ.
കേട്ടുകൊൾകെ”ന്നുമായാപ്രബോധങ്ങളും,
വാട്ടമൊഴിഞ്ഞുതൻമോക്ഷപ്രകാരവും,
ഭാഗവതധൎമ്മനീതിമതങ്ങളും,
ഭാഗധേയാബ്ധികൾസംവാദനീതിയും,
ബ്രഹ്മാണ്ഡമായാപ്രപഞ്ചഭേദങ്ങളും,
നിൎമ്മലകൎമ്മയോഗജ്ഞാനഭേദവും
ഭക്തിമാൎഗ്ഗേണഗുരൂപദേശങ്ങളും,
ഭക്തജനാത്മജ്ഞാനപ്രഭേദങ്ങളും,
ഭക്തിതൻഭേദക്രമവിശേഷങ്ങളും,
മുക്തിയുംതീൎത്തരുൾചെയ്തുമുനീന്ദ്രനും.
ജ്ഞാനോപദേശത്തെയുംഗ്രഹിച്ചാത്മനാ
ആനന്ദവുംഗ്രഹിച്ചാശുനരവരൻ,
ദീനമൊഴിഞ്ഞുമുനിവരന്മാരെയും
മാനിച്ചുപൂജിച്ചുവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചുടൻ
ഭേദബുദ്ധിഭ്രമംതീൎന്നുനില്ക്കുംവിധൌ
മോദാലനുഗ്രഹംചെയ്തെഴുന്നള്ളിനാർ.
ശ്രീസനകാദികൾപോയ്മറഞ്ഞാരള-
വാസുരീഭാവമശേഷമകലവേ
നീക്കിക്കളഞ്ഞവനീശ്വരൻയാഗവും
വാഴ്ക്കുമാനന്ദേനചെയ്തൊടുക്കിദ്രുതം
സൎവ്വദേവാനുഗ്രഹംകൊണ്ടുദീപ്തനായ്
സൎവ്വംപരബ്രഹ്മണിലയിപ്പിച്ചുടൻ
സൎവ്വദാവാഴുംനൃപനെദിക്പാലക
സൎവ്വഗുണങ്ങൾസംപ്രാപ്തമായനാഹം
സൎവ്വപ്രിയനായിരുന്നവൻതന്നുടെ

യൌവ്വനകാലംകഴിവോളമങ്ങിനെ
ദൈവവശാൽപരിപാലനംചെയ്തവൻ
സർവ്വാശ്രയൻമഹാധർമ്മപരായണൻ
വാർദ്ധക്യകാലേതനയനുരാജ്യവു-
മാസ്ഥയാനൽകിപ്രിയയാസമംമുദാ
കാനനംപ്രാപിച്ചിരുന്നാൻതപസ്സിനാ-
യ്മാനസേനാരായണനെസ്മരിച്ചവൻ
പഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യേമഹാഗ്രീഷ്മകാലമ-
ങ്ങഞ്ചാതെവർഷകാലേനനഞ്ഞുംതദാ
സംപ്രതിതൻകഴുത്തോളംജലത്തിലും
കമ്പമൊഴിഞ്ഞുശിശിരകാലങ്ങളിൽ
ഇന്ദ്രിയഗ്രാമംജയിച്ചേകപാദേന
നിന്നു,പഴുത്തുകൊഴിയുമിലകളും
കായുംകനിയുംജലവുമന്നുതാൻ
വായുവുമിത്യാദ്യശനേനസന്തതം
കാമരാഗക്രോധലോഭമോഹാദിക-
ളാമോദപൂർവ്വമകലെക്കളഞ്ഞുടൻ
നാരായണപ്രസാദാശയാനിത്യമ-
ങ്ങോരോവിഷയവൈരാഗ്യബുദ്ധ്യാചിരം
ധാരണയാതപംചെയ്തുവാഴുന്നനാൾ
കാരുണ്യവാരിധിതന്നനുജ്ഞാവശാൽ
ജ്ഞാനംതെളിഞ്ഞുദിച്ചാത്മാനമന്വഹം
കാണായളവുബദ്ധാസനനായ്നിജ
കായംനിവർന്നുമൂലാധാരമദ്ധ്യസം-
സ്ഥായിപായുക്രമചക്രഷൾക്കങ്ങളും
ഭേദിച്ചുടൻചതുർവ്വിംശതിതത്വസം-
ഭേദാത്മകങ്ങൾതൽക്കാരണനിസ്സിച്ചും
സംഹരിച്ചാഹന്തകാര്യങ്ങൾകാരണേ
സംഹരിച്ചാത്മനിമായയേയുംതഥാ
ചേർത്തുവയിപ്പിച്ചുതൽപൂരുഷാർത്ഥസം-
പ്രാപ്തനായാൻവൈന്യനാംനൃപതീന്ദ്രനും.
ഏവംപരബ്രഹ്മണിലയിക്കുംനര-
ദേവനെക്കണ്ടുടനർച്ചിസ്സയുംകൃപാ
കേവലംതല്പരിചാരകന്മാരുമാ-
യാവോളമുള്ളഴിഞ്ഞാശുസംസ്കാരവും
ചെയ്തതാൻകൂടെദ്ദഹിച്ചാൾചിതയതിൽ
കൈതവമെന്നിയേഭർത്തൃപ്രവത്സലാ;
നാരിമാരിങ്ങിനെമററുലകിങ്കലി-
ല്ലാരുമർച്ചിസ്സയോടൊത്തവർനിർണ്ണയം;
താരാർമകൾനിജകാരണേചേർന്നിത-
ന്നാരായണങ്കൽലയിച്ചുനരേന്ദ്രനും.

പ്രചേതാക്കളുടെചരിത്രം.

ഭൂപാലപുത്രൻവിജിതാശ്വനുംപിന്നെ
ഭൂപരിപാലനംചെയ്തുവാഴുന്നനാൾ,
ഹര്യക്ഷനുംധൂമ്രകേശൻവൃകനുമ-
ങ്ങർഹതമേററമേറീടുംദ്രവിണസൻ
താനുംസഹജരവന്നവർനാൽവരും
സാനന്ദമാഹന്ത!പൂർവ്വാദിദിക്കുകൾ
നാലുംപരിചോടുപാലിച്ചിരുന്നിത-
ക്കാലംസവിധാനമായിതുരാജ്യവും.
അവനുമകൻപ്രാചീനബർഹിസ്സവ-
നവനീമണ്ഡലമഖിലനിറയവേ
പ്രാചീനാഗ്രസ്ഥദർഭങ്ങളാലെ
പ്രാപിപ്പിച്ചാൻയജ്ഞങ്ങൾക്കതിനാലപി
നാമമതായിതവനുശതദ്രുതി
കാമിനീരത്നംസമുദ്രാത്മജയവൾ,
തന്നെച്ചതുർമ്മുഖൻതൻനിയോഗത്തിനാൽ
മന്നവൻവേട്ടുസുഖിച്ചുവാഴുന്നനാൾ,
പുത്രരവൾപെററുടൻപ്രചേതാക്കളെ-
ന്നത്രൈവപത്തുപേരുണ്ടായിതൂഴിയിൽ.
തൽപ്രചേതാക്കൾസംസാരവിഷയങ്ങൾ
ഉൾപ്പൂവിലേതുമൊന്നിച്ഛിയാതെപരം
ചിൽഘനമാത്മരമ്യസ്വയംജ്യോതിഷം
തൽക്കാരണമുപാസിച്ചവരേവരും
പശ്ചിമദിക്കുനോക്കിത്തപസ്സിന്നുപോയ്
സച്ഛബുദ്ധ്യാപരമാത്മജ്ഞാനാർത്ഥികൾ;
താമരപ്പൊയ്കകൾതീരദേശത്തുചെ-
ന്നാമോദശാലികൾതങ്ങളിരുന്നുടൻ
ഗാന്ധർവ്വവുംഗ്രഹിച്ചാനന്ദചിത്തരായ്
ശാന്തേതരംപൊയ്കതന്നിൽനിന്നഞ്ജസാ
നേരേകരേറിപ്പരിചോടെഴുന്നള്ളും
ശ്രീരുദ്രനെന്നമസ്കാരവുംചെയ്തവർ
നിന്നനേരംപ്രസാദിച്ചഥരുദ്രനും
നിന്നവരോടരുൾചെയ്തുമധുരമായ്:—
"നിങ്ങൾമഹതമേറുംപ്രചേതാക്കളെ-
ന്നിങ്ങിനെചൊല്ലുംമഹത്തുക്കളല്ലയോ?
തുല്യാത്മനാമരുവീടുംപ്രധാനികൾ,
കല്യാണശീലന്മാർഭാഗവതാഢ്യന്മാർ,
നല്ലഭക്തന്മാരവരെയനുഗ്രഹി-
ച്ചല്ലലൊഴിപ്പതിനുള്ളൊരുഞാനിപ്പോൾ
രുദ്രഗീതംമഹാമന്ത്രംതെളിഞ്ഞതി-
ഭദ്രാത്മനാനിങ്ങൾക്കാശുചൊല്ലിത്തരാം.
ശുദ്ധബുദ്ധ്യാജപിച്ചാലുമിസ്തോത്രമെ"-
ന്നത്യാദരാലുപദേശിച്ചരുളിനാൻ.
തൽകീർത്തനേനതപസ്സിനായ്ക്കൊണ്ടവ-
രക്കാലമസ്സമുദ്രേമുഴുകീടിനാർ.

പുരഞ്ജനോപാഖ്യാനം.

മുഖ്യതപോധനൻനാരദനന്നതി-
വിഖ്യാതനായെഴുംപ്രാചീനബർഹിസ്സിൻ
പൂരിലാമ്മാറെഴുന്നള്ളിയനേരത്തു
സാരനായുള്ളനരവരനുംമുദാ
ഭക്ത്യാനമസ്കൃതിചെയ്തെഴുന്നീററുടൻ
പ്രീതികൈക്കൊണ്ടുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നുടൻ
അർഗ്ഘ്യപാദ്യാസനപൂജകളേമുദാ

രാജ്യപ്രവൎത്തനം ചെയ്തിരുന്നീടിനാൻ.
അപ്പോൾ മഹാമുനി നാരദനാത്മജ്ഞാ-
നപ്രഭേദങ്ങളാമത്ഭുതവാണികൾ
ജല്പിച്ചതു കേട്ടു സംസാരവൈരാഗ്യ-
മുൾപ്പൂവിവൂൾക്കലന്നപ് പൃഥിവീശ്വരൻ,
ജ്ഞാനോപദേശഗ്രഹണത്തിലാഗ്രഹം
മാനസേ പൂണ്ടു ചോദിച്ചതിനുത്തരം
ചൊന്നാൻ മുനീന്ദ്രനെടോ! നൃപതീശ്വര!
മുന്നം ഭവാനാലഹോ! ഹനിച്ചീടിന-
യജ്ഞപശുക്കൾ ഭവാനെ ഹനിപ്പതി-
നജ്ഞാനികൾ പരലോകത്തുളരെടോ!"
എന്നുള്ള തിങ്കൽ പുരഞ്ജനവൃത്തമാ-
കുന്നോരിതിഹാസവുമരുളിച്ചെയ്താൻ.
മുന്നം പുരഞ്ജനനാം നരേന്ദ്രോത്തമൻ
തന്നുള്ളിലങ്ങവിജ്ഞാതസഖിയേയും
വിട്ടുകളഞ്ഞൊരു രാജ്യധാനീന്ദ്രമുൽ-
കൃഷ്ടമായുണ്ടോക്കുവാൻ തിരഞ്ഞീടിനാൻ.
കണ്ടീലതു തനിക്കുള്ളിൽ തെളിഞ്ഞതു-
കൊണ്ടഥ പിന്നെയും നീളെ നടന്നവൻ
ഖിന്നനായേററം പരവശനായുടൻ
ചെന്നു ഹിമവൽഗിരിവരൻ തന്നുടെ
താഴ്വരയിങ്കലാമ്മാറുതെക്കേപ്പുറ-
ത്താവോളമൻപോടു നോക്കി നടക്കുമ്പോൾ,
ഒൻപതു വാതിലുള്ളോരു പുരവരം
മുമ്പിലാമ്മാറതിലക്ഷണയുക്തമായ്
കണ്ടാനവൻ, പുരമേഖലാശോഭ പൂ-
ണ്ടുണ്ടൊരുദ്യാനമതിങ്കൽ വിവിധമാം
പുഷ്പസൌരഭ്യസമൃദ്ധിഗുണങ്ങളാ-
ലുൾപ്പൂവിലാമ്മാറുദിപ്പിക്കുഭ്രാന്തികൾ
വൎദ്ധിതമായിരിക്കും പ്രദേശോത്തമേ
സുസ്ഥലത്തിങ്കലൊരുത്തിയെക്കേവലം
നൂറുനൂറുജനങ്ങൾ സഖിമാരുമാ-
യേറെയുള്ളോർ ബഹുനായകന്മാരൊടും.
പഞ്ചഫണനാമഹിവരന്തന്നൊടു-
മഞ്ചിതയാം പ്രമദോത്തമ തന്നെയും
ഭൎത്താവിനെത്തിരഞ്ഞു നടക്കുന്നോ-
രുത്തമയാമവളെക്കണ്ടു സാദരം,
ചിത്തേ മുഴുത്ത മദനപരവശാ-
ലത്തേന്മൊഴിയാളൊടാശു ചോദിച്ചിതു:—
"എന്തെടോ! സുന്ദരിയായ നീ താനുട-
നെന്തിനായിങ്ങനെ സഞ്ചരിക്കുന്നതും?
ആരുടെ നന്ദനയായതു നീ യക-
താരിൽ നിരൂപിച്ച കാൎയ്യമൊന്നെന്തെടോ!
ആരുന്നിനക്കിഹ ഭൃത്യരായുള്ളവിന
വീരയോധാക്കന്മാരില്ലയോ കൂടവേ?
മുന്നിൽ നടക്കും ഫണീന്ദ്രനാമമെ-
ന്തൻപോടു നീ ഉവനേശ്വരിയാകിയ
പാൎവ്വതിയോ? രമാദേവിയോ? കേവല-
മീവണ്ണമുള്ള നീ താനവരല്ലയോ?
ഭൂമൌ നടക്കുന്നതാകയാലെത്രയും
കോമളയായ നീ വീരനാമെന്നുടെ
മാനസനാഥയായെന്നോടു കൂടവേ
ആനന്ദമോടിപ്പുരിയെ നിരന്തരം
നന്നായലംകരിപ്പാനുള്ള യോഗ്യമു-
ണ്ടിന്ദിരാദേവിയുമായ മുകുന്ദൻ പരൻ
വൈകുണ്ഠലോകമലങ്കരിച്ചീടുമൊ-
രാകുലമെന്നിയേ വാഴുന്ന വണ്ണമേ
എന്നെയും വച്ചുകൊണ്ടിപ്പുരി തന്നെയും
നന്നായലങ്കരിക്കേണം മനോഹരേ!
നിന്നെയും വച്ചുകൊണ്ടെന്നെപ്പൊരുന്നിതു
കന്ദൎപ്പനെന്നതിനിന്നിനി നിന്നുടെ
വ്രീളയാ സാകമവനതമാകിയ
മേളമുഖാംബുജം കാട്ടി രക്ഷിക്കമേ."
ഇത്ഥം പറയും പുരഞ്ജനനോടുട-
നെത്രയുമത്യാദരേണ പുരഞ്ജനി
ചൊന്നാൾ പുരുഷോത്തമനായിരിക്കുന്ന-
നിന്നോടു ഞാൻ പറയാമിതിന്നുത്തരം.
ഉല്പാദകനായതാരെന്നു ഞാനെന്റെ
ചിത്തേ ധരിച്ചിരിക്കുന്നതില്ലേതുമേ
ഇസ്ഥലത്തിങ്കൽ വന്നെത്തിയെന്നു ഞാ-
നിസ്ത്രീജനങ്ങളെല്ലാം സഖിമാരല്ലോ;
നിത്യമിക്കാണായ് ചമഞ്ഞ പുരുഷരു-
മത്രമമ സഖന്മാരെന്നറികനീ.
ഞാനുറങ്ങും പൊഴുതും പുനരന്തരാ
ഊനമുണൎന്നിരിക്കും വിധിയിങ്കലും
താനിപ്പുരി പരിപാലിച്ചിരിപ്പവ-
നാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടിവൻ ഫണീന്ദ്രോത്തമൻ.
എന്നിങ്ങനെയുള്ള തെമ്പരമാൎത്ഥമി-
ന്നിന്നെയിങ്ങെത്തിച്ചതീശ്വരാനുഗ്രഹം
തന്നേ വിഷയങ്ങളിച്ഛിച്ചിരിക്കുന്ന
നിന്നെയനുഭവിപ്പിപ്പനിനിക്കുള്ള
ബന്ധുക്കളുമായനുഭൂതസിദ്ധനാ-
യന്ധതയെന്നിയേ നിത്യസുഖാന്വിതം.
എന്നോടുകൂടിച്ചെന്നിപ്പുരിയിൽ നൂറുറാണ്ടു വാ-
ഴ്കെന്നു തോന്നീടുകിൽ നന്നായതുണ്ടധം.
നിന്നെക്കണക്കേ സദൃശരായാരെയും
മന്നിടത്തിങ്കൽ ഞാൻ മററു കണ്ടീലെടോ!
ധൎമ്മാൎത്ഥകാമമോക്ഷാനന്ദസന്തതി
ധൎമ്മയശസ്കരമാം ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം
ദേവകൾക്കുമൃഷികൾക്കും പിതൃക്കൾക്കു-
മേവം മനുഷ്യഭൂതങ്ങൾക്കുമാശ്രയം.
കേവലമീ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമമെന്നറി-
ഞ്ഞാവിൎമുദാ, ബത! സാധിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
വീൎയ്യബലാദ്യംഗസൌന്ദൎയ്യമാദിയാം

കാര്യഗ്ഗുണങ്ങൾചേർന്നീടുംഭവാനെഞാൻ
ഝനംവരിക്കുന്നതുണ്ടിഗ്ഗുണങ്ങൾചേ–
ന്നാനന്ദവാനായനിന്നെയുപേക്ഷിപ്പാൻ
മാനസേതോന്നുകയില്ലൊരുത്തിക്കുമേ”–
ന്നാനന്ദവാണികളാൽഭ്രമിപ്പിച്ചുടൻ
ചെന്നുപുരഞ്ജനന്തന്നെവരിച്ചുസം–
പൂർണ്ണമോദേനപുരഞ്ജനിയുംതമ്മിൽ
ദമ്പതിമാരായ്പുരിയിലകംപുക്ക
സമ്പ്രതിനൂറാണ്ടിരുന്നാർസുഖാന്വിതം.
അങ്ങിനെയുള്ളപുരിക്കേഴുവാതിലു–
ണ്ടഞ്ചുയരത്തു,താഴത്തുരണ്ടുംപ്രഭോ!
മംഗലമായതിലൂടേകടന്നുട–
നെന്നുംനടക്കുംപുരഞ്ജനന്തന്നുടെ
ഭൃത്യജനങ്ങളുമായൊരുമിച്ചുകൊ–
ണ്ടത്യന്തമാഹന്ത!വെവ്വേറെയുന്നതാ
നിത്യമതിലഞ്ചുവാതിൽകിഴക്കുഭാ–
ഗത്തുവാമേതരദിക്കിലോരോന്നെടോ–
പശ്ചിമഭാഗത്തുരണ്ടുംപുനരതി–
ലിച്ഛാവശേനപുരഞ്ജനന്താനവൻ
ഖദ്യോതയെന്നുമാവിർമ്മുഖിയെന്നുള്ള
വാതിൽദ്വയാന്തേ,കിഴക്കുദ്യുമാനൊട്ടു
കൂടെപ്പുറപ്പെട്ടുവിഭ്രാജകനാമ–
മീടുന്നരാജ്യമടക്കുന്നിതന്വഹം.
കേവലമങ്ങവററിന്നടുക്കെത്തുലോ–
മേവനളിനിയുമന്യനളിനിയും
രണ്ടുവാതിലതിലൂടെപുറപ്പെട്ടു
കൊണ്ടവധൂതസഖനോടുചേർന്നുടൻ
സൌരഭമാകിയരാജ്യമടക്കിവൻ–
പൂജ്യമായ്മുഖ്യമാംവാതിലൂടേതഥാ
ചെന്നുരസജ്ഞവിപണന്മാരോടുട–
നൊന്നിച്ചുകൊണ്ടുബഹൂദനനാമവൻ
അന്വഹമാപണമായരാജ്യംമുദാ
തന്നാലടക്കിവാഴുന്നുനിരന്തരം.
തെക്കുംവടക്കുംപിതൃദേവഹൂക്കളെ–
ന്നൊക്കെപ്രസിദ്ധങ്ങളാംവാതിലൂടെപോയ്,
പുക്കുപുറപ്പെട്ടുപേതശ്രുതിധരൻ
ദക്ഷിണപാഞ്ചാലവുംപുനരന്യഥാ
ചൊല്ലൊണ്ടുമുത്തരമായപാഞ്ചാലവു–
മപ്പോലെരാജ്യങ്ങൾരണ്ടുമടക്കുന്നു.
പിന്നെയങ്ങുത്തരയാംവാതിലൂടെപോയ്
ചെന്നുപുറപ്പെട്ടുദുർമ്മദന്തന്നൊടും
കൂടെക്കലർന്നുടൻഗ്രാമ്യകമെന്നുപേ–
രാകുംമഹാരാജധാനിയടക്കുന്നു.
പാടേനിരൃതിയൂടേചെന്നുലുബ്ധക–
നോടുംമഹാവൈശസമെന്നരാജ്യവും.
നേരേമുതിർന്നടക്കുന്നുപുരഞ്ജനൻ.
പാരിലുപസ്ഥനിർവ്വാക്കുകളായ–

പൌരജന്മാരോടുമൊന്നിച്ചുസന്തത–
മോരോരോകർമ്മങ്ങളാചരിക്കുന്നതും;
കേവലമന്തഃപുരഗതനാകില–
ങ്ങാവിർമ്മുദാവിപ്രചീനനോടുംതഥാ
വാണുതൊയം,സുതദാരാലയാദിഭി–
ർമ്മാനേനശോകമോഹങ്ങളുൾക്കൊണ്ടവൻ
കാമിനിയാകുംപുരഞ്ജനിതൻവശ–
പ്രേമബന്ധനതാനങ്ങവൾചെയ്തതും
കൂടെപ്പുരിചോട്ടുചെയ്യുന്നിതന്വഹം
കൂടിയാലങ്ങിനെവന്നുകൂട്ടുംദൃഢം.
അങ്ങിനെയുള്ളപുരഞ്ജനനാമവ–
നങ്ങുടനേമുതിർന്നാഹന്ത!കേവലം.
പഞ്ചാശ്വമായ്പരിചിൽരണ്ടുചക്രമാ–
യഞ്ചിതമായകൊടിമരംമൂന്നുമായ്
സംപ്രതിബന്ധുരമഞ്ചൊരുവായ്ക്കയർ,
ഇമ്പംകലർന്നൊരുസാരഥിതാനുമായ്
ഏകരഥേരണ്ടുകൂബരമായുധം
അക്ഷുലമെന്നിയേകേവലമഞ്ചുമായ്,
ഏഴുവരൂഥങ്ങളോടുമൊരുമിച്ചു
കോഴയൊഴിഞ്ഞുപൊൻകൊണ്ടലംകൃതമായ്
മേവുന്നതേർമേൽകരേറിക്കവചവും
കേവലംപൂണ്ടാവനാഴികയുംകെട്ടി
ഏകാദശാക്ഷൗഹിണിപ്പടയോടുചെ–
ന്നേകദിനേപഞ്ചപ്രസ്ഥമഹാവനം
പ്രാപിച്ചു,നായാട്ടുടൻതുടങ്ങീടിനാ–
നാപൂർണ്ണഗർവ്വേണഭാര്യയുമെന്നിയേ
കാനനത്തിങ്കൽപരുമാറിനിന്നതി
ദീനനായ്പ്പോന്നുതന്നാലയംമേവിനാൻ.
സ്നാനവുംചെയ്തശനാദികളുംകഴി–
ച്ചാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടലംകരിച്ചുള്ളവൻ
താനപ്പുരഞ്ജനിയെക്കണ്ടതില്ലയാ–
ഞ്ഞാനന്ദവുംകുറഞ്ഞന്തഃപുരത്തിങ്കൽ
കാണായനാരികളോടാശുചോദിച്ചാ–
നേണാക്ഷിമാരേ!സുഖമല്ലീയെല്ലാർക്കും?
ഇങ്ങുപുരഞ്ജനിതാനൊഴിഞ്ഞാകയാ–
ലിങ്ങനെമങ്ങിയതെന്തിന്നിലയനം?
മംഗലശീലതാനെങ്ങുപോയാളവ–
ളംഗനമാരേ!പറവിനെ”ന്നിങ്ങിനെ
സംഗതിയായവൻചോദിച്ചതിന്നഥ
മംഗലാപാംഗികളുംപറഞ്ഞീടിനാർ:—
“ഞങ്ങളോരാജപ്രവര!ദേവീനിന–
വിങ്ങുകതാരിലെന്തെന്നറിഞ്ഞീലഹോ!
ചെന്നുവെറുനിലത്തുണ്ടുകിടക്കുന്നു
മന്നവ!കേൾക്കെന്നവർപറയുംവിധൌ
ചെന്നുപുരഞ്ജനന്താനുംപുരഞ്ജനി–
തന്നിലെസ്നേഹപരവശചേതസാ
നന്നായ്പ്പറഞ്ഞങ്ങനുനയിപ്പിച്ചവൾ

തന്നെക്കളിപ്പിച്ചലങ്കരിപ്പിച്ചുടൻ
ചെമ്മേളജിപ്പിച്ചുതമ്മിൽപിരിയാതെ
നിൎമ്മായമാലിംഗനാദിഭിരന്വഹം
രാപ്പകലുമറിയാതെരമിച്ചുകൊ-
ണ്ടാമസുഖംപൂണ്ടിരുന്നാനനുദിനം;
അക്കാലമായിരത്തിന്മേലൊരുപത്തു
മക്കളുമമ്പോടൊരുനൂററൊരുപത്തു
കന്യകമാരുംജനിച്ചവർതമ്മെയ-
ങ്ങന്യൂനഖേദേനപിന്നെപ്പുരഞ്ജനൻ
ശിക്ഷയാചെമ്മേവളൎത്തുവേൾപ്പിച്ചത-
ങ്ങൊക്കെക്കൊടുത്തിതുകന്യകമാരെയും
പുത്രരവൎക്കുമുണ്ടായിതനവധി
സത്രങ്ങളുംചെയ്തുകീൎത്ത്യാസുഖിച്ചവൻ,
പുത്രമിത്രാദികളോടുചേൎന്നങ്ങിനെ
നിത്യമിരിക്കുന്നാളൻപതിനപ്പുറം
വത്സരംചെന്നളവാഹ:ത്തകാലവു-
മത്യന്തമാഹന്ത!വന്നടുത്തുബലാൽ,
ചണ്ഡവേഗാഖ്യനാംഗന്ധൎവ്വനന്നുതാൻ
നന്നായ്‌വെളുത്തുള്ളമുന്നൂറററുപത്തു
ഗന്ധൎവ്വന്മാരോടുകൂടവേവന്നുട-
നന്ധനായുള്ളപുരഞ്ജനന്തന്നുടെ
നല്ലപുരവരത്തെച്ചെറുത്തീടിനാൻ
മെല്ലെപ്രജാഗരനായനാഗേന്ദ്രനും
തുല്യരാംഗന്ധൎവ്വന്മാരോടുമൊന്നിച്ചു
വല്ലഭമോടു നൂററാണ്ടുയുദ്ധംചെയ്താൻ.
അന്നവസാനേബലക്ഷയകാരണാൽ
തന്നിൽവിവേകംകലൎന്നപുരഞ്ജനൻ
ചാരുപുരഞ്ജനിയിങ്കൽമുഴുത്തെഴും
പാരവശ്യംകൊണ്ടുമന്ദനായ്മേവിനാൻ.
പിന്നെയഗ്ഗന്ധൎവ്വന്മാൎക്കുതുണയിങ്ങു
വന്നുകൂടികാലദേവതാത്മജയും
മുന്നമവളൊരുഭൎത്താവിനെത്തിര-
ഞ്ഞന്യൂനകാലമാഹന്ത!ലോകങ്ങളിൽ
എങ്ങുംപെരുമാറിനാളവൾദുൎഭഗ-
യെന്നതുകൊണ്ടാരുമാദരിച്ചീലപോൽ;
പണ്ടവളപ്പുരുവാംനരേന്ദ്രോത്തമ-
നിങ്കൽപൂണ്ടാശുധരിച്ചാനനേകംനാൾ
കുന്നതതീൻവരവുംകൊടുത്തവൾ
രണ്ടാമതുംസത്യലോകത്തുനിന്നിങ്ങു
പോന്നവന്നെന്നെവരിപ്പതിന്നായിങ്ങു
ചേൎന്നിന്നേററമത്യാഗ്രഹിച്ചീടിനാൾ.
ബ്രഹ്മചൎയ്യാപരനായതൊന്നന്നതു
സമ്മതിച്ചീലതുകൊണ്ടവളേററവും
ക്രോധംകലൎന്നൊരേടത്തുമിരിക്കരു-
താതവാറെന്നെശ്ശപിക്കയുംചെയ്തുടൻ
പോരുമവളെൻവചോമാൎഗ്ഗഹേതുനാ-
സാകംഭയനാമകനാംയവനനെ

ഭൎത്താവായ്ക്കൊൾവതിന്നാഗ്രഹമുൾക്കല-
ൎന്നത്രയവനാധിപനോടുചൊല്ലിനാൾ:—
"നിന്നെവരിപ്പതിന്നായ്ക്കൊണ്ടുഞാനിഹ
വന്നുനിന്നേൻലോകവൃത്തികൊണ്ടുംശാസ്ത്ര
നിൎണ്ണയംകൊണ്ടുംനിഷിദ്ധമല്ലാകതേ
കേൾക്കയുമാശ്ശുകൊടുക്കയുംവേണമെ-
ന്നാകയാൽഭദ്രനായ്മേവിനനിന്നെഞാൻ
സേവിക്കചെയ്യുന്നതെന്നിൽമുഴുത്തദ-
യാവുള്ളിലുണ്ടാകവേണമെന്നിങ്ങനെ"
കാലകന്യാവചനംകേട്ടനിന്നിതു
കാലമേദേവരഹസ്യസിദ്ധാശയാ
ഹാസപൂൎവ്വംയവനാധിപൻചൊല്ലിനാ:—
"നാസുരിയായനിനക്കുഞാൻമുന്നമേ
ഭൎത്താവിനെയുണ്ടുകല്പിച്ചിരിക്കുന്നി-
തത്രനീദുൎഭഗയാകയാലെന്നുമേ
കൈക്കൊൾകയില്ലയങ്ങാദരാൽമാനുഷ-
രൊക്കെമറഞ്ഞുനിന്നമ്പോടനുദിനം
നന്നായനുഭവിച്ചാലുംപിരിയാതെ
നിന്നീടുമങ്ങിവൻപ്രജ്വാരനുംദൃഢം.
ഭ്രാതാവിനിക്കുടൻപ്രജ്വാരനെന്നുടെ
സോദരിനീനിങ്ങൾതങ്ങളിരുവരും
ഞാനുംഭയങ്കരമായപടയുമായ്
കാനനേകൂടെനടപ്പനങ്ങെങ്ങുമേ."
എന്നിങ്ങനെയവൻചൊല്ലിനിന്നങ്ങവൻ
തന്നുടെസൈനികമദ്ധ്യേസഹജനും
കാലകന്യാവുമായ്മേദിനിയിങ്കല-
ക്കാലംപെരുമാറിനിന്നവർമെല്ലവേ
വന്നുപുരഞ്ജനനെന്നരപൊങ്ങിന
മന്നവൻതൻപുരത്തെച്ചെറുത്തീടിനാർ.
അന്നവിടെക്കലഹത്തിൽപ്രജാഗര-
നന്നതനെത്രയുംഖിന്നനായാൻതുലോം.
എന്നതുകണ്ടളവേകാലകന്യക
ചെന്നകംപുക്കുപുരഞ്ജനൻതൻപുരം
തന്നുടെപാട്ടിലാമ്മാറടക്കീടിനാൾ;
ചെന്നുചുഴന്നുകൂടീയവനന്മാരും.
തല്പരിപീഡകളാലേപുരഞ്ജന-
നുൾപ്പൂവിലേററംപരിതാപയുക്തനായ്
നിത്യമക്കാലകന്യാവിനാലെത്രയു-
മത്യന്തമാലിംഗിതനായ്ചമകയാൽ
തേജോവിഹീനനായ്മോഹിച്ചുഗന്ധൎവ്വ-
രാജയവനന്മാരെയ്യതദൈന്യനായ്
പോരുംനൃവരൻ,ബഹുമാനഹീനരാ-
യോരുതനയദാരങ്ങളേയുംനിജ
ശത്രുവിരോധപാഞ്ചാലങ്ങളെയുംക-
ണ്ടുൾത്താരിലുണ്ടായെഴുംവിവേകങ്ങളാൽ
തൽപ്രതികൎമ്മമാഹന്തകാണാഞ്ഞുട-
നപ്പൊഴുതിച്ചുകൂടാതെരാജ്യത്തെയും

വിട്ടുകളഞ്ഞുപുറപ്പെട്ടുവാനൊരു-
മ്പെട്ടപുരഞ്ജനനെക്കണ്ടുകേവലം
പ്രജ്വാരനാംഭയഭ്രാതാ,ഭയപ്രിയം
വിശ്വാസമുൾക്കൊണ്ടുചെയ്യയിലിച്ചുയാ
തൽപുരിചുട്ടുസംഹാരംതുടങ്ങിനാ-
നപ്പൊഴുതപ്പുരിപാലൻപ്രജ്ജാഗരൻ
ചിത്തേമുഴുത്തപരിതാപയുക്തനാ-
യത്തലോടേവിയോഗത്തിനാരംഭിച്ചാൻ;
തത്സമയേപരിപീഡിതനാംനൃപൻ
വത്സങ്ങളിലുംപ്രണയിനിതന്നിലും
സക്തികലൎന്നുവിചാരംതുടങ്ങിനാ:—
"നിക്കാലമഞ്ഞുഞാൻപൊയ്ക്കളഞ്ഞാലിനി
മൽസുതന്മാൎക്കുംകുടുംബിനിക്കുംപുന-
ൎമ്മിത്രങ്ങളായവൎക്കെന്തൊരന്ന്യാശ്രയം."
ഇങ്ങിനെയുള്ളവിചാരംപുരഞ്ജന-
നങ്ങകതാരിലുൾക്കൊണ്ടിരിക്കുംവിധൌ
നിന്നാഭയൻയവനന്മാരുമായ്മുതി-
ൎന്നനതനാമവനെപ്പിടിച്ചഞ്ജസാ
ബന്ധിച്ചുകൊണ്ടങ്ങുപോകത്തുടങ്ങിനാൻ
ബന്ധുക്കളുംസുതദാരങ്ങളുംദൃഢം
സന്ത്യജിച്ചീടിനാരാഹന്തകൂടവേ
സന്തതപാലനടങ്ങിനാൻനാഗവും.
മുന്നേക്കണക്കേപരിക്ഷീണമായിതു
മന്നവൻതൻപുരവുംവൃഥാകേവലം
പിന്നെയവനവശഗതനാകിയ
മന്നവൻതന്നെയുംദുൎഗ്ഗമാൎഗ്ഗത്തൂടെ
കൊണ്ടുപോകുംപൊഴുതങ്ങുപുരഞ്ജനൻ
പണ്ടഹോതന്നാൽഹതങ്ങളായ്മേവിന
ഭ്രഷ്ടപശുക്കളാലെത്രയുംദണ്ഡങ്ങൾ
കഷ്ടതരങ്ങളനുഭവിച്ചീടിനാൻ.
മററുമനേകദുഃഖങ്ങളനുഭവി-
ച്ചററമില്ലാതെപീഡിച്ചാനോരോവിധം.
കാലധൎമ്മാനുസമയമായീടിന
കാലസ്മരണനിമിത്തമായങ്ങവൻ
താനംപ്രമദോത്തമനായ്ജനിച്ചുടൻ
മാനേനവൈദർഭിയായ്ചമഞ്ഞുമുദാ.
പാണ്ഡ്യാധിപൻമലയദ്ധ്വജകീൎത്തിയും
പൂണ്ടു,ഭൂഭൃത്തുകൾതമ്മെയെല്ലാരെയും
തന്നാൽജയിച്ചുമെതിയടിവീൎയ്യമായ്
നിന്നവൻവേട്ടുകൊണ്ടന്നവൾതന്നിലേ
നിന്നതിസുന്ദരിയായുളവായൊരു
കന്യകയ്ക്കുംതനുജാതരായേഴുപേർ
വന്നുളരായവർദിഗ്വിഷയങ്ങളേ-
ഴിന്നുമധിപതിമാരവർ,തന്നുടെ
നന്ദനജാതങ്ങളായ്പത്തുപ്പത്തുകോ-
ട്യുന്നതന്മാരവർകൾക്കുളവാകിയ
സന്തതികൊണ്ടുഭൂമണ്ഡലമേഴുമൊ-
രന്തരമെന്ന്യേയനുഭവിച്ചീടുന്നു;
സന്തതംമന്വന്തരങ്ങൾമുഴുവനേ.
സന്തുഷ്ടനായുമലയധ്വജപുത്രിയെ
സംപ്രമോദാലഗസ്ത്യൻവേട്ടവൾതന്നി-
ലൻപോടുകൂടെദൃഢച്യുതൻതന്നെയും
സംപ്രതിതാൻജനിപ്പിച്ചാനവൻപുത്ര-
നൻപെഴുമിദ്ധ്മവാഹൻ;മലയദ്ധ്വജൻ
മുമ്പേഭഗവദാരാധനതല്പരൻ
കമ്പമൊഴിച്ചുരിലിച്ചുയാസാദരം
ഭൂമണ്ഡലംസുതന്മാൎക്കുകൊടുത്തുടൻ
ശ്രീമാൻമഹാവിഷ്ണുപാദഭക്ത്യാവനം
പ്രാപിച്ചു,ദേഹധനതനയാദിക-
ളാം ൽക്കരമെന്നുറച്ചുഥസവും
വൈദർഭിയോടുതപസ്സുചെയ്തീടിനാൻ.
നാദരാൽചന്ദ്രവസാതാമ്രപൎണ്ണിയും
മേദിനിയിങ്കൽവടോദ,യെന്നുംജഗ-
ദാദിപ്രസിദ്ധകളായനദികളിൽ
പുണ്യജനങ്ങളാൻസ്നാനാചമനങ്ങ-
ളന്യൂനകാലമാഹന്തചെയ്തേററവും
ശുദ്ധഫലമൂലപുഷ്പരാദ്യാഹാര-
വൃത്ത്യാപരിചോടുരക്ഷിച്ചുദേഹവും
ശോഷണംചെയ്തുശീതോഷ്ണമരുദ്വർഷ-
ഭീഷണക്ഷുൽപിപാസാദിവിവിധകൾ
മാനസത്തിങ്കൽസഹിച്ചുനിരന്തരം
മാനമദാദിഭ്രമങ്ങളൊഴിഞ്ഞുടൻ
താനുംഗുരുവുമഖിലപ്രപഞ്ചവും
നൂനംപരബ്രഹ്മവുംമഹാമായയും
ഏകമയമായൊരുമിച്ചുകണ്ടുകൊ-
ണ്ടേകാന്തദേശേസദാഭേദമെന്നിയേ
കേവലമാത്മയോഗേനസമാധിചേ-
ൎന്നാവിൎമ്മുദാപരമാനന്ദസംയുതം
വാണീടിനാൻപലകാലംപ്രണവനാ-
ളേനപരംപരലീനനായാൻക്രമാൽ:
ഭക്ത്യാപുരുഷാൎത്ഥസിദ്ധനായ്മേവിന
ഭൎത്തൃകളേബരംകണ്ടുവൈദർഭിയും
ദുഃഖേനസംസ്കാരവുംചെയ്തുടനുദ-
കക്രിയതൊട്ടുസപിണ്ഡ്യാന്തകൎമ്മവും
കൃത്വാപിതാനുംമരിപ്പതിനായ്നിന്നു
വൃത്താന്തമാഹന്ത!കണ്ടുപുരാനിജ-
മിത്രമാംബ്രഹ്മമുഖാദ്ദുക്തിവാൺ!ദി-
തൾത്താരിലുണ്ടായമായാഭ്രമങ്ങളും
ത്യക്തവാപ്യനന്തരംഹംസപാദങ്ങളി-
ലത്യാദരേണസമാശ്രയിച്ചുപരം".

പുരഞ്ജനചരിത്രം.

തൽക്കഥാമിത്ഥംനിശമ്യമുനീന്ദ്രനോ-
ടുൾത്താരുണർന്നുനൃപതിചൊല്ലീടിനാൻ.
"ഭോ ഭവാനരുൾചെയ്തവാഗൎത്ഥമി-

സ്സന്ദേശസാധനമെന്നിയേസാദരം
നന്നായറിയുമാറെന്നോടുവേർതിരി-
ച്ചൊന്നൊഴിയാതെമുതിന്നരുൾചെയ്കിലേ
ബോധിച്ചുകൂടൂ"മുറ്റുമെന്നതുകേട്ടു
ബോധിക്കുമാറരുൾചെയ്തുമുനീശ്വരൻ:—
"കേട്ടുകൊൾകെങ്കിൽപുരഞ്ജനനായതു
നാട്ടമൊഴിഞ്ഞജീവാത്മാപരബ്രഹ്മം
സാക്ഷിയാകുംശരീരംപുരമായതു
സാക്ഷാലതിനെജ്ജനിപ്പിക്കകൊണ്ടവൻ
തന്നെപുരഞ്ജനനെന്നായ്ചമഞ്ഞതു-
മന്യനനാമവിജ്ഞാതനനീശ്വരൻ
നിത്യനപരിച്ഛിന്നൻപരൻകേവലൻ
തത്സ്വതാമൂലപ്രകൃതിഗുണങ്ങളെ
സദ്യോപിതാനങ്ങനുഭവിപ്പാൻശരീ-
രത്തെയാരാഞ്ഞുപരമാറിനിന്നവൻ
മുഖ്യനാകുംഹിമവൽഗിരിതന്നുടെ
തെക്കേപ്പുറംപുക്കമർത്ത്യശരീരവും
കൈക്കൊണ്ടതിങ്കൽപ്രമദോത്തമയെന്ന-
തുൾക്കാമ്പിലോൎക്കിൽബുദ്ധിയാകുന്നതും
നിത്യംശരീരേന്ദ്രിയങ്ങളാൽജീവന-
മത്യാദരേണഭുജിക്കുംവിഷയങ്ങൾ
ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കുസഖികളാകുന്നത-
ങ്ങിന്ദ്രിയവൃത്തികളെന്നുതന്നേവരും,
ഇന്ദ്രിയനായകനല്ലോമനസ്സുതാ-
നിന്ദ്രിയവൃത്തിപാഞ്ചാലങ്ങളായതും
ശബ്ദാദിപഞ്ചവിഷയങ്ങളായതും
തദ്ദേഹജീവനനുഭൂതികേവലം;
ദ്വാരങ്ങളൊമ്പതെന്നിങ്ങനെചൊന്നതു
നേരേപരിചോടറികതത്തദ്വിധം.
ഖദ്യോതാവിർമുഖിയുംനയനദ്വയം
തദ്രൂപമാനെന്നതുപോൽചക്ഷുരിന്ദ്രിയം
വിഭ്രാജമെന്നതുരൂപം,നളിനിയുമ-
ങ്ങവ്യാനളിനിയും,നാസികാദ്വാരങ്ങൾ
തൽപ്രാണനായതവധൂതനായതു-
മല്ലോപൊലെസൌരഭനെന്നതുഗന്ധവും
ജിഹ്വേന്ദ്രിയൻരസജ്ഞൻപോൽബഹൂദന-
സവ്യനാനാദ്വിധാന്നദ്വിധംസംയുതം
പിന്നെപ്പിതൃഭൂവലദ്വന്തച്ചെവിപുന-
രന്യഭാഗേദേവഭൂവെന്നുചൊന്നതും
തത്സാധനേനപ്രവൃത്തിനിവൃത്തിത-
ല്ലക്ഷണശാസ്ത്രങ്ങൾകേട്ടുപിത്രായന
ദേവായനങ്ങളാകുന്നമാൎഗ്ഗങ്ങളെ
കേവലംപ്രാപിക്കയാൽനാമമെന്നതായ്
ശ്രോത്രേന്ദ്രിയംപോൽശ്രുതിധരനായതു-
മാസുരിയാകുന്നതായതുമേഢ്രവും
ദുൎമ്മദനെന്നുപസ്ഥേന്ദ്രിയഗ്രാമ്യകം
നിൎമ്മലസഞ്ചിതംപോൽവ്യവസായവും.
ചെമ്മേനിരൃതിഗുദംലുബ്ധകൻപായു-
വിന്ദ്രിയംവൈശസമെന്നനരകവും
കാൽനൃപാഖ്യൻകയ്യുപസ്തരനായതും
സാകംപുരമെന്നതല്ലോഹൃദയവും
മാനസംപോദ്ഭ്വിഷൂചീനനാകുന്നതും
തേനതസ്വപ്നശരീരമാസ്യന്ദനം
പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾകുതിരകളുംപുന-
രഞ്ചിതപുണ്യപാപങ്ങൾതച്ചക്രവും
സത്വരജസ്തമസ്സല്ലോകൊടിമരം
തൽബന്ധുരങ്ങൾബാണങ്ങളഞ്ചായതും
മാനസംവാഗ്ഗയർസാരഥിബുദ്ധിയു
മാനതേർക്കൂടദ്വന്ദ്വങ്ങൾകൂബരങ്ങൾ
നേരേഹൃദയശബ്ദാദിവിഷയങ്ങൾ
ഘോരമാമായുധപാണികൾകേവലം
ഏകാദശേന്ദ്രിയമാകുംപടചണ്ഡ
വേഗനാകുന്നതുസംവത്സരംദൃഢം
ഗന്ധൎവ്വന്മാരങ്ങഹസ്സുകൾരാത്രികൾ
ഗന്ധൎവ്വിമാർകാലകന്യാജരാഖ്യയും
സന്തതംമൃത്യുഭയനാധിവ്യാധികൾ
ചിന്തയാകേൾക്കയവനന്മാരായതും;
പ്രജ്വരനെന്നിതെല്ലാമപ്പുരഞ്ജനാ-
ത്യുജ്ജ്വലിതംചരിത്രംപവിത്രംപരം
തമ്മിൽപുരഞ്ജനൻതാനുംപുരഞ്ജനി
തന്വീമണിയുംരമിച്ചുവാഴുന്നനാൾ
അന്യോന്യമുൾസ്മൃതിചേൎന്നുരമിക്കയാ-
ലന്യജന്മേപകൎന്നനുഭവിച്ചീടിനാർ.
വന്നതതിങ്കൽമരിക്കുംപൊഴുതുതാ-
നൊന്നെന്നുചിന്തിച്ചതങ്ങായതേവരു
പിന്നെയെന്നുള്ളതിനാലനിശംഹൃദി
നിൎണ്ണയിക്കേണംഭഗവൽപദാംബുജം
തന്നിലെബ്ഭക്തിയെന്നാലതിങ്കൽഗതി
വന്നുകൂടീടുമെന്നൊന്നുസിദ്ധാന്തവും
നന്നായതിന്നുകൎമ്മാധീനമെന്നിയെ
തന്നിലൂന്നീടുകയില്ലതുനിൎണ്ണയം
എന്നതിനാലുംഭഗവൽപദസ്മൃതി
തന്നെമനസാപരിശീലിക്കവേണ്ടതും
പുണ്യപാപങ്ങളൊഴിഞ്ഞഖിലേശ്വരൻ
തന്നനുകൂലമുണ്ടായ്പരുവോളവും.
കാല"മെന്നേവംഭവാബ്ധിതരണൈക
മൂലഭക്തിപ്രവിസ്താരഭേദങ്ങളെ
മോദാലരുൾചെയ്തതത്വാൎത്ഥബോധവും
മേദിനീശനുനന്നായുറപ്പിച്ചുടൻ.

പ്രചേതാക്കളുടെശേഷംകഥ.

നാരദൻതാൻമറഞ്ഞാൻ"പ്രചേതാക്കളും
പാരാവാരേമുഴുകിക്കിടന്നന്വഹം
രുദ്രഗീതപ്രയോഗത്താൽസ്തുതിച്ചുതൽ-
ഭക്തികണ്ടുപ്പതിനായിരംവത്സരാൽ

പ്രത്യക്ഷനായഖിലേശപരനങ്ങവ
ർക്കോത്തവരങ്ങളെല്ലാംകൊടുത്തീടിനാൻ.
നിത്യമുഷഃകാലമപ്രചേതാക്കളെ
സ്മൃതപാവസിപ്പവക്ത്തലൊഴിഞ്ഞുടൻ
ലോകാനുകാരവുംസൌഭാഗ്യവുംവന്നു
ലോകപ്രസിദ്ധരായ്പന്നുകൂട്ടംദ്ധ്രുവം.
രുദ്രഗീതസ്തുതിചെയ്യവക്കുംപുന-
രത്രൈവതൽഫലമെത്തുമസംശയം.
പിന്നെയങ്ങപ്രചേതാക്കൾക്കകീത്തിയും
ധന്യനായേററംപ്രസിദ്ധനാംപുത്രനും
ചെമ്മേലഭിച്ചുസുഖമായ്പരികെന്നു
സമ്മോദപൂർവ്വംവരംകൊടുത്തുപരം;
കണ്വമഹാമുനിതന്നുടെപുത്രിയെ
ച്ചെന്നുടൻവേട്ടുകൊൾകെന്നുമരുൾചെയ്താൻ.
തന്വീമണിയാംതരുണിയുംപുത്രനും
വന്നാലതിങ്കൽബന്ധംഭവിയാതൊരു
ഭക്തിയുമുണ്ടായ്പരികെന്നനുഗ്രഹി-
ച്ചഗ്രേഭഗവാൻമറഞ്ഞരുളീടിനാൻ.
തത്രഭഗവൽസ്തുതിചെയ്തഭക്തിപൂ-
ണ്ടുത്തമന്മാരാംപ്രചേതാക്കളഞ്ജസാ
തത്സമുദ്രാന്തരേനിന്നുകരേറിനാർ.
തത്സമയേബഹുസ്ഥാവരൌഘങ്ങളാൽ
മൂടിക്കിടന്നൊരുഭൂമിയെകാൺകയാൽ
ഊടേവളൎന്നകോപാലവർതൽക്ഷണേ
പാവകവായുക്കളെസൃജിച്ചാശുതൽ-
സ്ഥാവരൌഘംദഹിക്കത്തുടങ്ങുംവിധൌ
കേവലംബ്രഹ്മാവെഴുന്നള്ളിനിന്നവർ-
ക്കാവിരാനന്ദംവളത്തരുളിച്ചെയ്ത-
രോഷമടക്കിയപോതഹോവെന്നുടൻ
ശേഷിച്ചുനിന്നുള്ളപാദപജാലങ്ങൾ
കണ്ഡുവിൻപോക്കേന്നുപ്രമ്ലോചയിൽജ്ജനി-
ച്ചുന്നവളാൽകളയപ്പെട്ടുളവായ
മാരിഷിയാകിയകന്യകതന്നെയും
സാരസസംഭവൻതാൻനിയോഗത്തിനാൽ
വേട്ടവർചാക്ഷുഷമായമന്വന്തരേ
വാട്ടമൊഴിഞ്ഞെഴുംസ്രഷ്ടാവതാകിയ
ദക്ഷനേയുംജനിപ്പിച്ചവൻതന്നുടെ
ശിക്ഷോചിതോപനയനാദിസർവ്വവും
തൽക്രിയാമാൎഗ്ഗക്രമങ്ങളെച്ചെയ്തുടൻ
തൽഗൃഹസ്ഥാശ്രമംസാധിച്ചവർകളും
പിന്നെപ്രജാസൎഗ്ഗത്തിങ്കലദ്ദക്ഷനെ
ത്തന്നെനിയോഗിച്ചുതങ്ങൾനിവൃത്തരായ്
പോയ്പടിഞ്ഞാറേസമുദ്രതീരംപുക്ക
വായ്പെഴുംബ്രഹ്മസത്രത്തെദീക്ഷിച്ചവൻ
ബ്രഹ്മത്തെയുംവിവേകിച്ചിരിക്കുംവിധൌ
നിർമ്മലനാകിയനാരദമാമുനി
തത്സഭാമദ്ധ്യംപ്രവേശിച്ചിതമ്മുനി
സത്തമനെക്കണ്ടുവന്ദിച്ചുപൂജിച്ചു
ഭക്ത്യാപരബ്രഹ്മതത്ത്വംവിചാരിപ്പാൻ;
അക്കാലമാഹന്ത! നാരദമാമുനി,
തത്ത്വജ്ഞാനത്തെയുംതത്സാധനമായ
ഭക്തിമാൎഗ്ഗത്തെയുമങ്ങതിനാശ്രയ
കൎത്താഭഗവന്മാഹാത്മ്യവിശേഷവും
അൎത്ഥപ്രകാരണമാംകഥാസംഗവും
ആത്മജ്ഞാനാൎത്ഥതത്വോപദേശത്തെയും
തീൎത്തരുൾചെയ്തുപദേശിച്ചരുളിനാൻ.
വാസ്തവമേവംവിദുരമൈത്രേയസം-
വാൎത്താപ്രവാദങ്ങളെച്ചതുൎത്ഥത്തിനാൽ
പാരംചുരുക്കമായൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലിയ-
ങ്ങാരൂഢമോദമടങ്ങികിളിപ്പൈതൽ.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ പുരാണോത്തമേ
സൂതശൌനകസംവാദേ ചതുൎത്ഥസ്കന്ധം
സമാപ്തം.

പഞ്ചമസ്കന്ധം.

മനുപുത്രനായ പ്രിയവ്രതൻെറ ചരിത്രം.

ശ്രീശുകമഹാമുനിശ്രീപരീക്ഷിത്തിനോടു
കേശവചരിതങ്ങളാശയംതെളിവാനായ്
അപ്പൂചൊല്ലിയതെല്ലാംസൂതനാംവ്യാസശിഷ്യ-
നാശീർവ്വാദവുംചെയ്തശൌനകാദികൾക്കെല്ലാം
ഏഷണാദികളായപാശങ്ങൾനശിപ്പിപ്പാൻ
ദോഷമെന്നിയേചൊന്നോരദ്ധ്യാത്മസാരമിപ്പോൾ
ശ്രീശുകപ്പൈതലേ! നീചൊല്ലണമെന്നോടെല്ലാം
ആശകളകന്നുള്ളിലാനന്ദംവരുംവണ്ണം;
എല്ലിപ്പാൻപണിയതുപറഞ്ഞാലിനിക്കിപ്പോൾ
കേൾപ്പതിന്നപേക്ഷയുണ്ടെങ്കിലോകേട്ടുകൊൾവിൻ;
കേൾപ്പിപ്പാൻപാത്രമല്ലഞാനതെന്നിരിക്കിലും
താല്പൎയ്യാൎത്ഥമായൊട്ടുചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞീടാം.
സ്ഥാനത്തെപ്പറയുന്നുപഞ്ചമസ്കന്ധംകൊണ്ടു
സ്ഥാനമായതുജഗദ്രക്ഷയെന്നറിഞ്ഞാലും;
രക്ഷിതമായിട്ടുള്ളലോകസംസ്ഥാനങ്ങളും
ദിഗ്വിശേഷത്താലുണ്ടാമായുർഭേദാദികളും
ലോകത്തെപ്രിയവ്രതനാദിയാംരാജാക്കന്മാ-
രാകവേധൎമ്മത്തോടെപാലിച്ചപ്രകാരവും;
ധന്യനാംപ്രിയവ്രതനാകിയമനുപുത്രൻ
തന്നുടെചരിതത്തെച്ചൊല്ലുന്നുനടേയെങ്കിൽ
സാരമാംനിവൃത്തിമാൎഗ്ഗത്തെവിസ്തരിച്ചൊക്കെ
നാരദനുപദേശിച്ചീടിനാനതുമൂലം
പാരിതുപാലിക്കെന്നുതാതൻെറനിയോഗത്തെ
പാരമൊന്നനുവദിച്ചീലേതുംപ്രിയവ്രതൻ.

അക്കാലംവിധാതാവുതാൻതന്നെയെഴുന്നള്ളി
മുഖ്യനാംപൌത്രനോടുസല്ക്കർമ്മമരുൾചെയ്തു
"ഞാൻപറയുന്നതിനെക്കേട്ടുകൊൾകുമാര! നീ;
സാമ്പ്രതമതുകൊണ്ടുമോക്ഷത്തെപ്രാപിച്ചീടാം.
ഈശ്വരൻതന്നെനിന്ദിച്ചീടൊലാകുറഞ്ഞൊന്നു-
മീശ്വരാജ്ഞയാതന്നെലോകങ്ങൾവർത്തിക്കുന്നു.
ആരാലുമതിക്രമിക്കാവതല്ലിതുനൂനം
നേരുള്ളമുക്തന്മാരായുള്ളവർപോലുമൊക്കെ
തങ്ങൾക്കുകർമ്മക്ഷയംവരുവോളമന്നാളേക്കു
തങ്ങടെശരീരത്തെരക്ഷിച്ചീടുന്നുവല്ലോ.
കേൾക്കനീമുമുക്ഷുവായിരിക്കുന്നവനേതും
ഓർക്കുമ്പോൾബന്ധമില്ലഗൃഹസ്ഥാശ്രമംകൊണ്ടും
ആകയാൽനീയുമിന്നുഭഗവൽപാദാംബുജം
ശോകശാന്തിക്കുനന്നായാശ്രയിച്ചെന്റെചൊല്ലാൽ
മഹത്വംവളരുമാറിരുന്നുവഴിപോലെ
ഗൃഹസ്ഥാശ്രമമവലംബിക്കെടിയാതെ
ഈശ്വരാർപ്പണമായിക്കർമ്മങ്ങളനുഷ്ഠിച്ചാൽ
ഈശ്വരാജ്ഞയാവരുംഭോഗങ്ങൾഭുജിക്കനീ."
ഇങ്ങനെയുള്ളധാതാതന്നുടെനിയോഗങ്ങൾ
അങ്ങിനെതന്നെയെന്നുകൈക്കൊണ്ടാൻപ്രിയവ്രതൻ
വിശ്വപാലനംചെയ്തുവസിച്ചീടിനകാലം
വിശ്വകർമ്മാവിൻമകളാംബർഹിഷ്മതിതന്നെ
കൈക്കൊണ്ടാനവൾപെറുപത്തുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്
ചൊല്ലേറുള്ളൂർജ്ജസ്വതിയെന്നൊരുകന്യകയും
അഗ്നീധ്രനിദ്ധ്മജിഹ്വൻയജ്ഞബാഹുവുംപിന്നെ
കേൾക്കണംമഹാവീരൻഹിരണ്യരേതാവെന്നും
ഘൃതപൃഷ്ഠനുംസവനെട്ടാമന്മേധാതിഥി
വീതിഹോത്രനുംകവിയെന്നവൻപത്താമവൻ
ഇവരിൽമഹാവീരനാമാവുകവിതാനും
സവനുംസന്യസിച്ചുസാധിച്ചാർപുരുഷാർത്ഥം.
മറെറാരുഭാർയ്യപെററിട്ടുത്തമൻതാമസനും
രൈവതനെന്നുംമൂന്നുപുത്രരുമുണ്ടായ്വന്നു.
അവർപോൽമൂന്നാംമനുതുടങ്ങിക്രമത്താലെ
തപസാമനുക്കളാകുന്നതെന്നല്ലോകേൾപ്പൂ;
മാനവൻപ്രിയവ്രതൻതാനൊരുപതിനൊന്നു
മാനമായിട്ടുപരിവത്സരകോടിവാണാൻ.
മേരുവെപ്രദക്ഷിണംചെയ്തീടുംദിവാകര
രശ്മികൾകൊണ്ടുടൻഭൂമണ്ഡലമൊരുപാതി
സത്വരംപ്രകാശിച്ചീടുന്നിതുമറേറപ്പാതി
അത്രനേരവുംപ്രകാശത്തോടുകൂടായുന്നു
ആരണമയൻരശ്മികൊണ്ടുഭൂചക്രംപാതി
കേവലംദീപിക്കുന്നുമറേറടംപുനരപ്പോൾ
ദീപിച്ചീടുന്നതില്ലകേളെടോ! കുറഞ്ഞൊന്നും
അക്കാലമാദിത്യനോടൊത്തൊരുവേഗംപൂണ്ടു
മുഖ്യമായ്തേജോമയമായൊരുതേരിലേറി
രാത്രിയെപ്പകലാക്കീടുന്നതുണ്ടെന്നുകല്പി-
ച്ചാസ്ഥയാമനുപുത്രനായീടുംപ്രിയവ്രതൻ
താൻകൂടെപ്രദക്ഷിണംചെയ്താനൊരേഴുവട്ടം
കാൺകെടോ! രണ്ടാമതൊരാദിത്യനെന്നപോലെ
തേരുരുൾനടന്നൊരുവഴികളേഴുമേഴു-
വാരിധികളുമായിതിടയിലിടമെല്ലാം
ദ്വീപുകളായുംവന്നിതക്കാലമവൻപിന്നെ
ദ്വീപുകളേഴുമേഴുപുത്രർക്കുകൊടുത്തുപോൽ;
പുത്രിയാമൂർജ്ജസ്വതിതന്നെശ്ശുക്രന്നൾകി
പുത്രിയുമവൾപെററിട്ടുണ്ടായിദേവയാനി
അവളെയയാതിയാംഭൂപതികൈക്കൊണ്ടുപോൽ
അവിടെപ്രിയവ്രതനായമന്നവൻപിന്നെ
ചേതസിവിവേകവൈരാഗ്യങ്ങളോടുംകൂടെ
ധാതൃജൻപോക്കൽനിന്നുകിട്ടിയോരുപദേശാൽ
ബ്രഹ്മോപാസനംചെയ്തുസാധിച്ചാൻപുരുഷാർത്ഥം
നിർമ്മലനവൻതന്റെനന്ദനനാഗ്നീധ്രൻതാൻ
ജംബുദ്വീപാധിപതിപർവ്വതഗുഹതന്നിൽ
അംബുവാതാശനനായിത്തപസ്സുചെയ്യുങ്കാലം
അംബുജജന്മാവുതന്നാജ്ഞയാപോന്നുവന്നാ-
ളംബരേനിന്നുപൂർവ്വചിത്തിയാമപ്സരസ്ത്രീ.
അവളെ "ക്കണ്ടുമോഹിച്ചഗ്നീധ്രനരചെയ്താ-"
നവളോ "ടാർനീയെന്നുചൊൽകെടോമടിയാതെ
ഞാണില്ലാതൊരുവില്ലുംമടമ്പില്ലാതൊരമ്പു-
മാനന്ദംവരുമാറുകൈക്കൊണ്ടുമനോജ്ഞമായ്
എന്തൊരുകാര്യമായിപ്പുരുമാറുന്നുഭവാ-
നെന്തോന്നുചിന്തിച്ചിപ്പോളിവിടേക്കെഴുന്നള്ളി?
ഏതൊരുലോകത്തിങ്കലുണ്ടായിഭവാൻമമ
ചേതസികൊതിയുണ്ടുകാൺകയിലവിടവും.
യാതൊരുലോകത്തുനിന്നിങ്ങനെസമങ്ങളായ്
തേജോമോഹനങ്ങളായ്ലോകലോഭിതങ്ങളായ്
മാറത്തുതഴമ്പുകളെത്രയുംവലുതത്രേ
മാമുനിശ്രേഷ്ഠ! നമസ്കാരംകൊണ്ടത്രയല്ലീ?
കേശവുംനീളമുണ്ടങ്ങിളകാതിരിക്കയാൽ
കേശവഭക്തന്മാരിൽചിന്തിക്കിൽമുമ്പനല്ലോ.
ഉണ്ടിതുതേജസ്സുകളെത്രയുമൂററമത്രേ
രണ്ടവയവങ്ങളിതെങ്ങിനെയുണ്ടായ്വന്നു?
കണ്ടോളംകൊതിവരുംതടവീടുവാൻതോന്നും"
ഇത്തരംഗ്രാമ്യവിദഗ്ദ്ധങ്ങളാംവചനങ്ങൾ
സത്വരംപറയുന്നോരഗ്നീധ്രഗുണങ്ങളാൽ
ആക്ഷിപ്തചിത്തയായപൂർവ്വചിത്തിയുമല്ലോ-
ളീക്ഷണംകൊണ്ടുപറഞ്ഞവനെമോഹിപ്പിച്ചാൾ.
എങ്കിലോസമങ്ങളായുന്നതതരങ്ങളായ്
കുങ്കുമപങ്കമലങ്കരിച്ചുള്ളവയവം
തൊട്ടാലുമണച്ചുടൻമാറത്തുചേർത്താലുമ-
ങ്ങിഷ്ടമുണ്ടെങ്കിലധരാമൃതംനുകർന്നാലും
ഏറിയകാലംചെയ്തതപസ്സിൻഫലംകൊണ്ടു
പാരമൊരാനന്ദവുമാത്മനിചേർത്തീടുവൻ
ഉള്ളിലേക്കരണത്തിനാനന്ദമാശുപുറ-
ത്തുള്ളൊരുകരണങ്ങൾകൊണ്ടുഞാനുണ്ടാക്കുവൻ

ഇത്തരംചൊല്ലിസ്സമാശ്ലേഷചുംബനങ്ങളാൽ
ചിത്തവുമാർദ്രമാക്കിക്കേവലാത്മാനന്ദാനന്ദാ-
യന്യോന്യംരമിച്ചനേകായിരംസംവത്സര
മന്യൂനരാഗംപൂണ്ടുവസിച്ചാരിരുവരും.
ഒമ്പതുപുത്രന്മാരുമുണ്ടായിതതുകാലം
ഒമ്പതുപേർക്കുംനാമംവെവ്വേറെകേട്ടുകൊൾക.
നാഭിയും,കിമ്പുരുഷൻ,മൂന്നാമൻഹരിതാനും,
നാലാമനിളാവൃത്തൻ,രമ്യ,കൻഹിരണ്മയൻ,
ഏഴാമൻകുരുവെന്നു,മെട്ടാമൻഭദ്രാശ്വനും,
കോഴയെന്നിയേകേൾക്കിൻകേതുമാലനും,പിന്നെ
ഒൻപതുപുത്രന്മാരെയിങ്ങനെജനിപ്പിച്ചി-
ട്ടംബുജോത്ഭവലോകംപൂർവചിത്തിയുംപുക്കാൾ
അക്കാലമഗ്നീധ്രനുംതന്നുടെജംബുദ്വീപ
മൊക്കവെപകുത്തുതൻനന്ദനന്മാർക്കുനൽകി,
താൻപിന്നെതപോബലംകൊണ്ടുപോയ്ബ്രഹ്മലോകേ
സാമ്പ്രതംരമിച്ചുപോൽപൂർവചിത്തിയുമായി.
അതുല്യാഢ്യങ്ങളായൊമ്പതുഖണ്ഡങ്ങളും
ആത്മതുല്യങ്ങളായിരമിച്ചാരവർകളും.
അഗ്നീധ്രതനയന്മാരക്കാലംമേരുവിന്റെ
ആത്മജമാരാംനവകന്യകമാരെവേട്ടാർ.
മേരുദേവിയുംപ്രതിരൂപയുമുഗ്രദംഷ്ട്രി-
ചാരുലോചനയാകുംലതയുംരാമതാനും,
ശ്യാമയും,നാരി,ഭദ്ര,ദേവിയു,മേവംനവ
നാമമങ്ങവർകൾക്കുവെവ്വേറെയെല്ലാംകേൾക്കിൻ,
അവിടെമേരുദേവിയാകിയപത്നിയോടും
അവനീപതി,നാഭി,പുത്രസമ്പത്തിനായി
ദക്ഷിണസമുദ്രതീരത്തുചെന്നിരുന്നുടൻ
ദക്ഷിണബഹുലമായ്പൂജിച്ചുഭഗവാനെ.
അഗ്നികുണ്ഡത്തിങ്കൽനിന്നാവിർഭൂതനായാൻ
ചിൽഘനനായപരൻഭഗവാൻപരമാത്മാ.
അക്കാലമൃത്വിക്കുകൾസദസ്യന്മാരെന്നിവർ
ഒക്കവേനമസ്കാരസ്തുതികളതുംചെയ്താർ.
"ഈശ്വരാ!ഭഗവാനേ!പരബ്രഹ്മമേ!പോററി!
ശാശ്വതമായമൂർത്തേ!ശരണംജഗന്നാഥ!
ഞങ്ങളാൽചെയ്യപ്പെട്ടപൂജയെവഴിപോലെ
ഞങ്ങളിൽവളരെന്നൊരുകാരുണ്യമതിനാലെ
വൈകാതെപരിഗ്രഹിക്കേണമേഭഗവാനേ!
വൈകാര്യമൂർത്തേ!ഭേദമാർക്കറിയാവതയ്യോ!
നിന്തിരുവടിയുടെഗുണങ്ങൾവർണ്ണിപ്പാനും
നിന്തിരുവടിയെനന്നായ്പ്രസാദിപ്പിപ്പാനും
ഞങ്ങൾക്കുശക്തിപോരാപരമാനന്ദമൂർത്തേ!
ഞങ്ങളെയനുഗ്രഹിക്കേണമെങ്കിലുംനാഥ!
നിന്തിരുവടിയുടെതിരുനാമങ്ങളെല്ലാം
സന്തതംവചനഗോചരമായ്വരേണമേ!
തൃക്കഴലിണകൂപ്പിനില്ക്കുന്നരാജർഷികൾ
മുഖ്യനെക്കരുണയാതൃക്കൺപാർത്തരുളേണം
നിന്തിരുവടിപോക്കൽനിന്നൊരുതനയനെ
എന്തൊരുകഴിവിനിലഭിപ്പാനെന്നീവണ്ണം
ചിന്തിച്ചുനിൽക്കുന്നൊരുഭൂപതിപ്രവരന്റെ
സന്തോഷംവരുത്തണംനിന്തിരുവടിനാഥാ!"
ഇത്തരംനാനാവിധസ്തുതികൾകൊണ്ടുനന്നായ്
പ്രസ്തുതനായപരൻഭഗവാനതുനേരം
സന്ന്യാസധർമ്മസ്ഥിതിഭൂമിയിലുറപ്പിപ്പാൻ
ധന്യനാംനാഭിതന്റെപത്നിയാംമേരുദേവി
തന്നിലങ്ങവതരിച്ചീടിനാനതുകാലം
മന്നവൻതാനുംപ്രസാദിച്ചാനങ്ങതിശയം.
ഭഗവല്ലക്ഷണങ്ങൾപലവുംകാൺകകൊണ്ടും
സകലഗുണങ്ങൾക്കുമാധിക്യംകാൺകകൊണ്ടും
ഋഷഭനെന്നുതാതൻനാമവുമരുൾചെയ്താൻ
ഋഷികൾദേവാദികളേവരുംസന്തോഷിച്ചാർ.
പുത്രന്റെഗുണാധിക്യംകൊണ്ടുനാഭിയുമന്നു
പൃത്ഥ്വീപാലനത്തിനായഭിഷേകവുംചെയ്തു
തന്നുടെപത്നിയായമേരുദേവിയുമായി
പിന്നെപ്പോയ്വിശാലയിൽതപസ്സുതുടങ്ങിനാൻ.
നരനാരായണന്മാരാകിയമൂർത്തികളെ
വിരവോടുപാസിച്ചുസാധിച്ചുപുരുഷാർത്ഥം.
ധർമ്മസ്ഥാപനത്തിനായീശ്വരൻതന്നെവന്നു
നിർമ്മലനൃഷഭനായ്പിറന്നുജഗന്നാഥൻ.
കൈക്കൊണ്ടാനിന്ദ്രദത്തയാകിയജയന്തിയെ
അക്കാലംനൂറുപുത്രരവൾപെററുണ്ടായ്വന്നു
അവരിലേവരിലുമഗ്രജൻഭരതൻപോൽ.
അവനുമജനാഭംവരിഷംപാലിച്ചാൻപോൽ.
തന്നുടെഗുണാധിക്യംകൊണ്ടജനാഭവർഷം
അന്നുതൊട്ടെല്ലാവരുംഭാരതമെന്നുചൊല്ലും;
ഭാരതഖണ്ഡംനന്നായ്ഭരിച്ചുഭരതനും
പാരിലേഴിനുംനിജകീർത്തിയെപ്പരത്തിനാൻ,
ഭരതാനുജന്മാരായൊമ്പതുപേരുണ്ടല്ലോ
ഭരതസമന്മാർപോലവരുംഗുണങ്ങളാൽ
പേരുകൾകുശാവർത്തമ്പിന്നേവനിളാവർത്തൻ
സാരനാംബ്രഹ്മാവർത്തനാര്യാവർത്തനുംപിന്നെ
മലയഭദ്രകേതുസേനനുമിന്ദ്രസ്പൃക്കും
ചലനമൊഴിഞ്ഞെഴുംവിദർഭൻകീകടനും
ഇവർകൾക്കനുജന്മാർനവയോഗികളല്ലോ
കവിയുംഹരിതാനന്തരീക്ഷനുംപിന്നെ
പ്രബുദ്ധൻതാനുംപിപ്പലായനനാവിർഹോത്രൻ
ദ്രവിഡൻചമസനുംകരഭാജനന്താനും
ഇവർകളെല്ലാമാത്മജ്ഞാനതല്പരന്മാരാ-
യവനിതന്നിൽസന്ന്യാസിപ്രവരന്മാരായാർ.
എത്രയുംമഹത്വമുണ്ടപ്പരിഷകൾക്കതു
വിസ്തരിച്ചേകാദശസ്കന്ധത്തിൽചൊല്ലീടുന്നു;
പിന്നെപ്പൂർവ്വാദ്യാധികന്മാരായോരെൺപത്തൊന്നു-
മനഘംകർമ്മനിഷ്ഠബ്രാഹ്മണോത്തമന്മാരായ്
ഋഷഭനിരപേക്ഷനീശ്വരനെന്നാകിലും
വഴിയേലോകാനുഗ്രഹാർത്ഥമായ്ധർമ്മത്തോടെ

പരിപാലിക്കുംകാലംസകലപ്രജകളും
പരിപൂൎണ്ണാശാവശഗതന്മാരായാരല്ലോ
ഋഷികൾധരാദേവന്മാരിവൎക്കേൾക്കച്ചൊന്നാ-
നൃഷഭദേവൻനിജതനയന്മാരോടെല്ലാം,
"ബുദ്ധികൊണ്ടെന്റെചൊല്ലുസവ്വംഗ്രഹിക്കേണം
ചിത്തത്തിലാക്കിനന്നായുറപ്പിക്കയുംവേണം
മൎത്ത്യവിഗ്രഹംനാനാഭോഗത്തിനുള്ളതല്ല
നിത്യമായിരിപ്പൊരുകൈവല്യംവരുത്തുവാൻ,
മററുള്ള ജന്തുക്കൾക്കുമുണ്ടല്ലോഭോഗങ്ങളോ
മററുള്ള ജനങ്ങൾക്കുമോക്ഷമോവരായല്ലോ
മാനുഷജനങ്ങൾക്കേമോക്ഷത്തേസാധിക്കാവൂ;
മാനസശുദ്ധിവരുംതപസ്സുകൊണ്ടുതന്നെ.
മററുള്ള ജനങ്ങളിൽവച്ചുമാനുഷന്മാൎക്കു
പെററുവൈശിഷ്ട്യമെന്തെന്നല്ലോഞ്ഞാനിരൂപിക്ക
സത്സംഗംതന്നെയല്ലോമോക്ഷത്തിൻദ്വാരമോൎത്താൽ
ദുസ്സംഗംനരകത്തിൻദ്വാരമെന്നറിഞ്ഞാലും
സ്ത്രീസംഗംവിശേഷിച്ചുംനരകദ്വാരമെന്നാൽ
സ്ത്രീസംഗിസംഗംവൎജ്ജിച്ചീടണമകലവേ.
ഇത്തരംവിചാരിച്ചുതത്വജ്ഞാനാഢ്യംകൊണ്ടു
ചിത്തശുദ്ധിയെചേൎത്തുമുക്തിയെലഭിക്കേണം"
പുത്രരോടായ്ക്കൊണ്ടേവംജ്ഞാനവുമുപദേശി-
ച്ചുത്തമോത്തമനാകുമൃഷഭദേവൻപിന്നെ
പുത്രരിൽവരിഷ്ഠനാംഭരതൻതന്നെനന്നായ്
പൃഥ്വീപാലനത്തിനായഭിഷേകവുംചെയ്താൻ;
സന്യാസാശ്രമമവലംബിച്ചുനിവൃത്തനായ്
ധന്യനാമൃഷഭനംതന്നുടെതപോബലാൽ
ഉന്മത്തജളബധിരാന്ധമൂകരെപ്പോലെ
തന്മനോബലത്താലുപരമാറീടുംകാലം
പ്രാകൃതജനംനാനാജാതിഭാഷിക്കുന്തോറും
ഏകനായ്മൌനവ്രതംധരിച്ചാനനുദിനം
ദുൎജ്ജനപരിഭവംപോക്കുവാൻവിശേഷിച്ചു
വൎജ്ജിച്ചാനശനാദിഫലവുമതുമൂലം
തങ്ങളെപ്പോന്നുവന്നയോഗസിദ്ധികളെയും
സംഗമാധിക്യംകൈക്കൊണ്ടാദരിച്ചീലയെതും.
എന്നതുകേട്ടുപരീക്ഷിത്താകുംനൃപവരൻ
അന്നേരംശുകനോടുവന്ദിച്ചുചോദ്യംചെയ്താൻ:—
"നന്നുനന്നതുപോത്താലെത്രയുംചിത്രം! ചിത്രം!
നന്നായിട്ടരുളിച്ചെയ്തീടണമതിൻമൂലം.
ആത്മാരാമന്മാരായിട്ടുള്ള യോഗീന്ദ്രന്മാൎക്കു-
മാത്മനാതന്നെലഭിച്ചീടിനാനൈശ്വൎയ്യങ്ങൾ.
ബന്ധഹേതുക്കളാകയില്ലെന്നുകേൾപ്പുണ്ടെന്നാൽ
എന്തവനനാദരിച്ചീടുവാൻ? മഹാമതേ!"
എന്നിവചോദിച്ചോരുമന്നവൻതന്നോടപ്പോൾ
മന്ദഹാസവുംചെയ്തുശ്രീശുകനരുൾചെയ്തു
ഇഷ്ടമായുള്ള ലോകത്തേക്കവേനടന്നീടാ-
മണിമാദ്യൈശ്വൎയ്യാദികൾകൊണ്ടനുവന്നീടുംനേരം
ഓരോരോലോകങ്ങളിലോരോരോഭോഗങ്ങൾകൊ-

ണ്ടോരാതെചമഞ്ഞീടുംയോഗീന്ദ്രന്മാരെങ്കിലും
പിന്നെവിശ്വസിക്കരുതാൎക്കുമേമനസ്സിനെ
തന്നുടെവശത്തുവന്നീടുകയില്ലയല്ലോ;
എന്നാലങ്ങേറിയൊരുകാലംകൊണ്ടുണ്ടായൊന്നാ
തന്നുടെതപോബലംഭോഗത്താൽനശിച്ചീടും
ഈശ്വരന്മാൎക്കുപോലുംതന്മനോവിശ്വാസംകൊ-
ണ്ടാശ്ചൎയ്യമത്രേതപസ്സാക്കവേനശിക്കുന്നു
വിശ്വസിച്ചീടുന്നാകിൽകാമത്തെക്കൊടുത്തീടും
നിശ്ചയംമനസ്സെടോ! കാണിനാഴികകൊണ്ടേ
കാമത്താലവിവേകകോപങ്ങളകംപൂകും
പോമത്രേപിന്നെത്തപോബലവുംഗുണങ്ങളും
മുക്തനായ്ചമഞ്ഞുള്ളോരൃഷഭദേവൻമുന്നം
ഇത്തരംനിരൂപിച്ചുയോഗസിദ്ധികളേയും
ആദരിയാഞ്ഞുമനോവിശ്വാസംവരായ്കയാൽ
മാധവനുടെമായയ്ക്കെന്തരുതാതെയുള്ളൂ?
അങ്ങിനെതന്നെനാനാദേശങ്ങൾതോറുമങ്ങോ-
ട്ടിങ്ങോട്ടുപരമാറുംകാലമന്നൊരുദിനം
കുടകാചലത്തിങ്കൽകാട്ടുതീപിടിപെട്ടി-
ട്ടുടലുംവെന്തുപോയിതൃഷഭദേവന്റെ
അങ്ങിനെഗതിവന്നോരൃഷഭചരിതംകേ-
ട്ടംഗനാംനൃപശ്രേഷ്ഠനുണ്ടായിതത്വജ്ഞാനം.
തന്നുടെധൎമ്മമെല്ലാംതന്നുടെബുദ്ധികൊണ്ടു
സന്യാസംചെയ്തുമോക്ഷംസാധിച്ചാൻവഴിപോലെ.

ഭരതചരിത്രം.

ഋഷഭപുത്രനാകുംഭരതനാകപിന്നെ
വൃഷമാൎഗ്ഗേണപരിപാലിച്ചാനവനിയെ
വിശ്വമോഹിനിയായകന്യകപഞ്ചജനി
വിശ്വരൂപാത്മജയെക്കൈക്കൊണ്ടാനതുകാലം
അഞ്ചുമക്കളുമുണ്ടായ്വന്നിതുപഞ്ചജനി-
ക്കഞ്ചുഭ്രാതാക്കൾമായതങ്കലുണ്ടായപോലെ
സുമതി, രാഷ്ട്രഭൃത്തു, മൂന്നാമൻസുദൎശനൻ
ക്രമ, മാവരണനും, ധൂമ്രകേതുവുംനാമം,
ഭാരതഖണ്ഡമാകുംതന്നുടെരാജ്യംപിന്നെ
പാരാതെപകുത്തുടനവൎക്കുംകൊടുത്തുപോയ്
സാളഗ്രാമാശ്രമത്തെപ്രാപിച്ചാൻതപസ്സിനായ്
സാളഗ്രാമോപലങ്ങൾകൊണ്ടലംകൃതനായി
സ്വച്ഛയാംചക്രനദീതന്നുടെതീരത്തിങ്കൽ
സ്വച്ഛമാമാശ്രമവുമുണ്ടാക്കിവസിക്കുന്നാൾ
നിത്യാനിത്യാദികളാംവസ്തുവിചാരംകൊണ്ടു
ശുദ്ധാന്തഃകരണനായ്തത്വജ്ഞാനവുംവന്നു
ഭക്തിയുംദിനംപ്രതിവൎദ്ധിച്ചുഭഗവാനെ
ച്ചിത്തത്തിലാക്കിബ്രഹ്മജ്ഞാനവുമുറപ്പിച്ചു
യുക്തനായിരുന്നുപാസിക്കുന്നാളൊരുദിനം
മദ്ധ്യാഹ്നേചെന്നുനിന്നുഗണ്ഡകീതീരസ്ഥലേ
ഗൎഭിണിയായിട്ടൊരുകൃഷ്ണമാൻപേടവന്നി-
ട്ടപ്പുഴതന്നിൽതണ്ണീർകുടിച്ചുതുടങ്ങിനാൾ
അന്നേരമരികേക്കൂറി നാലീടുന്നസിംഹം

തന്നുടെനാദംകേട്ടുപേടിച്ചുമാൻപേടയും
ഓടിപ്പോയ്യുറുകരെക്കരെയേറുവാനായി
ആടൽപൂണ്ടുടൻവിറച്ചോടിനനേരംതന്നെ
ഗർഭസ്ഥനായകിടാവപ്പൊഴേപിറന്നുടൻ
അപ്പുഴതന്നിൻവീണങ്ങൊഴുകിവേഗത്തോടേ
ഗുഹയിൽചെന്നുവീണുമരിച്ചുമാൻപേടയും
സഹിയാതൊരുഭയംകൊണ്ടുംവേദനകൊണ്ടും
നീരുടെയൊഴുകുന്നമാൻകിടാവിനെക്കണ്ടു
കാരുണ്യവശാലുടനെടുത്തുഭരതനും
പാരാതെകൊണ്ടുപോയാന്തന്നുടെയാശ്രമത്തിൽ
ആരാലുമുപദ്രവംകൂടാതെവളൎത്തിനാൻ,
മാൻകിടാവോടുകൂടിമാൻകിടാവിലെസ്നേഹം
താൻകൂടെവളൎന്നിതുഭരതനതുകാലം.
തന്നുടെനിയമങ്ങളതിനെവളൎക്കയാൽ
ഒന്നൊന്നേദിനംപ്രതികുറഞ്ഞുചമഞ്ഞിതു
കാലംകൊണ്ടില്ലാതെയായ്വന്നിതുനിയമങ്ങൾ
കാലവുംപോയതുള്ളിലറിയായീലയേതും
അതിനെക്കാണുമ്പൊഴുംകാണാതെവാഴുമ്പൊഴും
അതിന്റെയോഗക്ഷേമംചിന്തിച്ചുമനക്കാമ്പിൽ
ഈശ്വരാനുഗ്രഹവുംപ്രാൎത്ഥിച്ചുവാഴുങ്കാല-
മീശ്വരവിലാസങ്ങളെന്തയ്യോ!പറവതും
സ്നേഹപാരവശ്യംകൊണ്ടാഹന്ത!ഭരതനും
മോഹംപൂണ്ടുവളൎന്നിതുമറന്നുതപസ്സെല്ലാം
ഹരിണകുണകമാമിതിന്നുഞാനെന്നിയേ
ശരണമാരുമില്ലഗണവുംപിരിഞ്ഞുപോയ്
ഹരിണിപെററപ്പൊഴേമരണംപ്രാപിച്ചിതു
ശരണാഗതപരിപാലനംധൎമ്മമല്ലോ.
പാലനമനുദിനംപോഷണംപ്രീണനവും
ലാളനമിവററിനേകാലമുള്ളിതുമുററം
ആസനാടനസ്നാനശയനാശനാദികൾ
ആചരിച്ചീടുമ്പൊഴുംപിരിഞ്ഞീടുകയില്ലാ
ഫലമൂലോദകാദിപൂവോടുചമതപ്പുൽ
പലവുമിവതേടിപ്പോകുമ്പോഴതിനേയും
വച്ചേച്ചുപോവാനില്ലവിശ്വാസമതുനേരം
ഇച്ഛയാവഴിയേകൂടോടിപ്പോമതുതാനും
മുഗ്ദ്ധഭാവവുംനോക്കിനിന്നീടുംമദ്ധ്യേമദ്ധ്യേ
ശക്തിപൂണ്ടതിനെച്ചെന്നെടുക്കുമയ്യോ!പാപം
ശക്തിയില്ലിതിനെന്നുകഴുത്തിലെടുത്തീടും
ഒക്കത്തുതട്ടിക്കൊള്ളുമൊട്ടിടയിടച്ചെമ്മേ
മാറത്തുംമടിയിലുംപുറത്തുംപററിച്ചീടും
ദൂരത്തുനിന്നീടുമ്പോളതിനെവിളിച്ചീടും
ഓരോരോകൎമ്മംചെയ്യുന്നേരത്തുമദ്ധ്യേമദ്ധ്യേ
പാരാതെചെന്നുനോക്കുംതിന്മാനുംകൊടുത്തീടും
വിളിക്കുമരികവേമണ്ടിവന്നീടുന്നേരം
കളിക്കുംപിന്നെപരിചക്കുമോരോതരം
പതുക്കെപ്പതുപ്പുള്ളരോമങ്ങളമരുമാ-
റെടുത്തുതലോടിയുംപുണൎന്നുംകൊണ്ടാടിയും
മറെറാന്നിന്നില്ലകാലംമുററുമിങ്ങിനെതനി
ക്കുററമാൻപേടയുമായ്മരുവീടിനകാലം
മരണമടുത്തിതുഭരതനതുകൊണ്ടു
കരണങ്ങളുമെല്ലാംതളൎന്നുചമഞ്ഞുതേ
കിടക്കുന്നേടത്തുചെന്നധികദുഃഖത്തോടും
അടുത്തുനിൽക്കുന്നൊരുമാൻകിടാവിനെനോക്കി
മാനസതാരിൽനിരൂപിച്ചിതുസന്താപത്താൽ
ഞാനിനിമരിച്ചീടുമിപ്പൊഴുതിനിശ്ശേഷം
കാനനദേശേസിംഹവ്യാഘ്രാദിദുഷ്ടൌഘങ്ങൾ
മാനിനെപ്പിടിച്ചുതിന്നീടുമെന്താവതയ്യോ!
ഒട്ടുമേമനുഷ്യരെപ്പേടിയില്ലിതിനിപ്പോൾ
ദുഷ്ടരാംകാട്ടാളന്മാരെയുംകൊന്നീടുകയോ
രക്ഷിപ്പാനിതിനാരുമില്ലെന്നതല്ലപിന്നെ
ഭക്ഷിപ്പാൻപലദുഷ്ടജന്തുക്കളുണ്ടുതാനും;
ഇത്തരമോരോതരംചിന്തിച്ചുഭരതനും
ചിത്തത്തിൽകൃഷ്ണമൃഗരൂപവുംനിഴലിച്ചു
അരികേനില്ക്കുന്നൊരുഹരിണകുണകത്തെ
സ്മരിച്ചുമരിച്ചുടൻജനിച്ചുഹരിണമായ്.
ഹരിണമായിത്തന്നെജനിച്ചുഭരതനും
സ്മരണംകഴിഞ്ഞജന്മത്തിലേതുണ്ടായ്വന്നു
മൃഗസംഗംകൊണ്ടുഞാൻമൃഗമായ്വന്നിതെന്ന-
തകമേചിന്തിച്ചുഥസംഗമുണ്ടാകായ്വാനായ്
മാൻകൂട്ടത്തിങ്കൽനിന്നുപിരിഞ്ഞുതാനേതന്നെ
സംകേതംചെന്നുപുലഹാശ്രമംപുക്കാനവൻ;
തീൎത്ഥസ്നാനവുംചെയ്തുദേഹത്യാഗവുംചെയ്താൻ
ധാത്രിയിൽബ്രാഹ്മണനായ്പിറന്നാനവനുടൻ.
ചൊല്ലേറുമംഗിരസ്സായ്പ്രവരനായുള്ളൊരു
നല്ലഭൂസുരൻപണ്ടുരണ്ടുവേട്ടിരിക്കുന്നാൾ
ഒരുത്തിപെററുണ്ടായിതൊമ്പതുതനയന്മാർ
ഒരുത്തികന്യാകുമാരന്മാരെപ്രസവിച്ചാൾ;
എന്നതിൽകുമാരനായ്പിറന്നമഹീസുരൻ
മുന്നേതൻമൃഗദേഹംകളഞ്ഞഭരതൻപോൽ.
സംഗദോഷത്തെപ്പേടിച്ചാദിയേകുമാരനും
മംഗലംവരുത്തുവാൻകൈക്കൊണ്ടാൻമൌനവ്രതം.
ജാതകൎമ്മാദിക്രിയസൎവ്വവുംയഥാവിധി
താതനുമനുഷ്ഠിച്ചുമൂകനെന്നിരിക്കിലും
ബുദ്ധിസംസ്കാരത്തിനായെത്രവസ്തുക്കൾചെയ്താൻ;
വ്യൎത്ഥമായ്ചമഞ്ഞിതുതാതസാഹസമെല്ലാം.
ജളനോ?ബധിരനോ?മൂകനോ?പുനരിവ-
നെളുതല്ലാക്കൎമ്മംചെമ്മേതിരിച്ചുകൊള്ളുവാനും,
ഉപനിച്ചിതുതാതനക്കാലംകുമാരനെ
ജപഹോമാദികൎമ്മമൊന്നുമേപോകാതാനും
നാലാണ്ടുകാലംമിനക്കെടൊതെചൊല്ലിച്ചിട്ടും
ബാലനുംപഠിച്ചീലഗായത്രികുറഞ്ഞൊന്നും
ആയതുകുമാരനെശ്ശിക്ഷിച്ചുതന്നെകാലം-
പോയിതുജനകനുംമരിച്ചാനതുകാലം
തന്നുടെമിഥുനത്തെസ്സപത്നിപോക്കലാക്കി

പിന്നാലെതീയിൽപാഞ്ഞുമരിച്ചാൾജനനിയും.
ഭ്രാതാക്കന്മാരുമിവൻജളനെന്നുറയ്ക്കയാ-
ലേതുമേകൊടുക്കയില്ലപജ്ജീവിപ്പാൻപോലും
ആരാനമൊരുവേലചൊല്ലുകിലതുംകേൾക്കും;
ഏതാനുംകൊടുക്കിലതുപജ്ജീവിക്കുംതാനും;
അതിന്റെഗുണദോഷമന്വേഷിക്കയുമില്ല;
അധികമെങ്കിലതുസൂക്ഷിക്കമാറുമില്ല;
ഏതാനുംനൽകിയെങ്കില്ലോരായെന്നതുമില്ല;
ഏതുമാരുമേനൽകീലെങ്കിലോവേണ്ടാതാനും.
അക്കാലംഭ്രാതാക്കന്മാരവനെവിളഭൂമി-
രക്ഷിപ്പാൻമാടംകെട്ടീട്ടവിടെയിരുത്തിയാർ.
നെല്ലുകാപ്പതിന്നവൻചെന്നിരുന്നതിൽപിന്നെ
നെല്ലിനുകേടുകുറഞ്ഞൊന്നുമുണ്ടായീലല്ലോ.
ദുഷ്ടജന്തുക്കളൊന്നുമട്ടിക്കിൽചെല്ലുകയില്ല
തുഷ്ടനായവിടെവാണീടിനകാലത്തിങ്കൽ
ദുഷ്ടതമുഴുത്തൊരുശൂദ്രാധിപതിതന്നി-
ഷ്ടമായിരിപ്പൊരുസന്തതിയുണ്ടാവാനായ്
അളവുത്തഴകോടുചോരനൽകണംഭദ്ര-
കാളിക്കെന്നുറച്ചുടൻഭൃത്യന്മാരോടുചൊന്നാൻ:—
"എങ്ങാനുംതിരഞ്ഞൊരുനല്ലൊരുപുരുഷനെ
നിങ്ങൾകൊണ്ടരി"കെന്നുകേട്ടവർപുറപ്പെട്ടാർ.
നീളവേനടന്നവർകണ്ടിതുമാടംതന്നിൽ
നീളവുംതടിപ്പുമേറീടിനപുരുഷനെ
ലക്ഷണയുക്തമായപുരുഷരൂപംകണ്ടു
തൽക്ഷണംതെളിഞ്ഞവർപിടിച്ചുകെട്ടീടിനാർ.
ശൂദ്രാധിപതിമുമ്പിൽകൊണ്ടുചെന്നതുകാല-
മാർദ്രമാംമനസ്സോടുംപൂജിപ്പാനൊരുമ്പെട്ടാൻ;
കുളിപ്പിച്ചുഴകിയകോടികൊണ്ടുടുപ്പിച്ചു
കളഭമാല്യങ്ങളാലണിഞ്ഞങ്ങവനുടൽ
കാളിക്കുപൂജകൊടുത്തീടിനധരാസുരൻ
കാളിമന്ത്രവുംചൊല്ലീട്ടറുപ്പാനൊരുമ്പെട്ടാൻ.
വാളെടുത്തോങ്ങുന്നേരംബ്രാഹ്മണതേജസ്സിനാൽ
കാളിക്കചൂടുപിടിച്ചിരുന്നുകൂടായ്കയാൽ
ചീളെന്നുവാളുമെടുത്തട്ടഹാസവുംചെയ്തു
കൂളികളോടുംഭൂതവൃന്ദങ്ങളോടുംവന്നു
കാളിതാനറുത്തിതുശൂദ്രാധിപതിതല
വാളുമായ്നില്ക്കുംധാത്രീദേവന്റെതലയതും
അറുത്തുതലകൊണ്ടുപന്താടിക്കളിക്കയും
പെരുത്തകോപത്തോടുമലറിച്ചിരിക്കയും
ബ്രാഹ്മണവധത്തിനുകോപ്പിട്ടജനങ്ങളും
ബ്രാഹ്മണതേജസ്സുകൊണ്ടൊക്കവേനശിച്ചുപോയ്.
എല്ലാമീശ്വരനെന്നുനിർണ്ണയിച്ചിരിപ്പവ-
ർക്കില്ലൊരുഭയമൊരുകാലവുമൊന്നുകൊണ്ടും
വാളുമായ്കഴുത്തറുത്തീടുവാനോങ്ങുംപൊഴും
കാളിതൻകോപമുടനിങ്ങിനെകണ്ടപ്പൊഴും,
ഏതുമേകുലുക്കമുണ്ടായതില്ലവനുള്ളിൽ
അധികളില്ലസാക്ഷാൽജ്ഞാനികൾക്കെന്നുനൂനം.

ഉന്നതൻബ്രഹ്മജ്ഞനാകിയസിന്ധുരാജൻ
തന്നുടെയാചാര്യനാംകപിലൻതന്നെക്കാണ്മാൻ
പോകുന്നനേരമവൻതണ്ടെടുപ്പിച്ചീടിനാ-
നാകുലമതിന്നുമുണ്ടായതില്ലവന്നേതും.
എന്നതിന്നവകാശംവന്നവാറുരചെയ്യാം
മന്നവ! കേട്ടുകൊൾകമായാവൈഭവമെല്ലാം;
പിന്നെയുമൊരുദിനംമാടത്തിൽവസിക്കുമ്പോൾ
വന്നുടൻചിലഭടന്മാരുരചെയ്തീടിനാർ:—
"മന്നവനെഴുന്നള്ളത്താകുന്നതറികനീ
നിന്നെയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെല്ലുവാനരുൾചെയ്തു
തണ്ടെടുപ്പതിനൊരുഭാഗത്തേയ്ക്കൊരുപുമാൻ
ഉണ്ടുപോരായ്കയതിനാകുന്നിതറിഞ്ഞാലും;"
എന്നിവപറഞ്ഞുകൈപിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയാ-
രന്നേരമാന്ദോളികാവാഹകന്മാരുമെല്ലാം
ആകുലമതിന്നുമുണ്ടായതില്ലവന്നേതും
വേഗമോവായ്കകൊണ്ടുഭത്സിച്ചാൻനൃപേന്ദ്രനും.
അന്നേരംനൃപൻതന്നോടുത്തരമുരചെയ്താൻ
മന്നവനറിഞ്ഞിതുദിവ്യനെന്നതുനേരം
തണ്ടിൽനിന്നിറങ്ങിവീണുടനേനമസ്കരി-
ച്ചിണ്ടൽപൂണ്ടറിയായ്കപൊറുത്തുകൊൾകെന്നെല്ലാം
ചൊന്നമന്നവൻതന്നോടധ്യാത്മജ്ഞാനാർത്ഥത്തെ
നന്നായിട്ടുപദേശിച്ചീടിനാനതുംതഥാ
സന്ദേഹമൊഴിഞ്ഞുചൊല്ലീടുവാൻപണിയത്രെ
ചെന്നവരിരുവരുംവൈകുണ്ഠലോകംപുക്കാർ.
ഭരതചരിതംഞാനൊട്ടൊട്ടുചൊന്നേനേവം
ഭരതൻതന്റെപുത്രൻസുമതിയല്ലോകേൾനീ.
സുമതിതന്റെപുത്രനായതുദേവപതി
ദേവപതിതൻപുത്രനായതുദേവദ്യുമ്നൻ
ദേവദ്യുമ്നനുപുത്രനായതുപരമേഷ്ഠി;
കേവലംപരമേഷ്ഠിനന്ദനൻപ്രതീഹമ്പോൽ.
അവന്റെപുത്രൻപ്രതിഹർത്താവെന്നല്ലോകേൾപ്പിൻ
പ്രതിഹർത്താവിൻപുത്രനജനുംഭൂമാവെന്നും
ഭൂമാവുതന്റെപുത്രൻഗീതനൾഗീതനെന്നു-
നാമമാവാമവനുടെനന്ദനൻപ്രസ്തോതാവും
പ്രസ്തോതാവിനുപുത്രനായതുവിട്ടവവാൻ.
പുത്രനായുടൻപൃഥുഷേണനുമുണ്ടായ്വന്നാൻ;
തൽപൃഥുഷേണപുത്രനായതുനക്തനവൻ:
തൽപുത്രനല്ലോഗയനാകിയനൃപശ്രേഷ്ഠൻ;
ഗയന്റെമക്കൾചിത്രരഥനുംധാത്രിതാനും
അവരോധനനെന്നുമൂവരുണ്ടായാരല്ലോ;
എന്നതിൽചിത്രരഥനന്ദനൻസാമ്രാട്ടവൻ:
തന്നുടെമകനായമന്നവൻമരീചിയും;
വിന്ദുമാൻമരീചിതൻനന്ദനനറിഞ്ഞാലും;
വിന്ദുമാനുടെപുത്രനായതുമധുവല്ലോ;
മധുവിൻപുത്രൻവീരവ്രതനെന്നല്ലോകേൾപ്പു:
മതിമാൻവീരവ്രതൻതന്നുടെപുത്രന്മാർപോൽ
മന്മഥുവുമമന്മഥുവു,മെന്നവരിരുവരിൽ

മന്ഥു,ജൻഭാവനൻപോൽഭാവനന്മകൻത്വഷ്ടാ
ത്വഷ്ടാവിൻമകനല്ലോവിരജനായനൃപൻ
ശിഷ്ടനാമവനൊരുശതപുത്രന്മാരുണ്ടായ്
അതുപോലവതിനവരെവേറെയെല്ലാ-
മൊരുകന്യകതാനുമുണ്ടായാളനന്തരം.
ചൊല്ലേഴുംപ്രിയവ്രതൻതന്നുടെവംശമൊട്ടു
ചൊല്ലീടിയൻമുടിഞ്ഞിതുവിരജനുടെകാലം.
അന്നേരംപരീക്ഷിത്തുതൊഴുതുചോദ്യംചെയ്താൻ
"നന്നുനന്നരുൾചെയ്തവാറിതുമഹാമതേ!
ഇന്നുമുണ്ടിനിക്കൊന്നുകേൾപ്പതിന്നത്യാഗ്രഹം
എന്നോടിന്നതുമരുൾചെയ്യണംമഹാമുനേ!
സപ്തസാഗരങ്ങളുംസപ്തദ്വീപങ്ങളുമ-
ങ്ങെത്രവിസ്താരമെന്നുംതത്തുലക്ഷണങ്ങളും
വ്യക്തമായരുളിച്ചെയ്തീടേണമടിയനോ-
ടെത്രയുംവളർന്നുള്ളപാപങ്ങളകറ്റുവാൻ"
"അവ്യക്തസ്വരൂപമാമീശ്വരസ്ഥൂലരൂപം
സുവ്യക്തമാമ്മാററിഞ്ഞീടുവാനാക്കാമെടോ!
ഞാനറിഞ്ഞതുചൊല്ലാമിനിക്കാകുന്നവണ്ണ-
മാനന്ദംനിറക്കിതിവുണ്ടെന്നുതോന്നുകയാൽ.

ഭൂവർണ്ണിതം.

എങ്കിലോഭൂമണ്ഡലസംസ്ഥാനംനന്നടേചൊല്ലാം
മംഗലംവരേണമേദൈവമേ!നാരായണ!
ഭൂമിയിൽമദ്ധ്യസ്ഥമായിരുന്നജംബുദ്വീപം
ഭൂമിപാലകസമവൃത്തമായുള്ളുകേൾനീ.
വിസ്താരംനൂറായിരംയോജനയുണ്ടുതാനും
പൃത്ഥ്വീനായക!പുനരൊൻപതുവരിഷവും
മര്യ്യാദപർവ്വതങ്ങളെട്ടുണ്ടെന്നറിയണം
പര്യ്യായത്തോടുപറഞ്ഞീടുവനവയുംഞാൻ.
ഇതിന്റെനടുവിലായ്ചൊല്ലേഴുംമഹാമേരു-
വതിന്റെയുയരമോയോജനനൂറായിരം.
മുകളിൽമുപ്പത്തീരായിരംയോജനവഴി
സുഖമേസമവൃത്തമായിരിപ്പാനുതാനും,
നീളത്തിൽപതിനാറായിരംയോജനവഴി
മേളത്തിൽകുഴിനാട്ടുണ്ടായിരംമറ്റതെല്ലാം
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നമേരുവാംമലതന്റെ
അങ്ങഹോവടക്കുണ്ടുമൂന്നുപർവ്വതങ്ങൾപോൽ
അദ്രികളവമൂന്നുംകിഴക്കുപടിഞ്ഞാറാ-
മബ്ധികൾരണ്ടിനോടുംചെന്നെത്തിക്കിടക്കുന്നു
മൂന്നിനുംമേരുവിനോടടുത്തതെക്കെശൈലം
നീലമാകുന്നിതല്ലോനടുവിൽശ്വേതമല്ലോ
ശൃംഗവാനെല്ലാററിലുംവടക്കേശൈലമല്ലോ
തെക്കുമിങ്ങിനെമൂന്നുമര്യ്യാദാപർവ്വതങ്ങൾ
വടക്കേതാദിയായിട്ടവററിൻപേരുചൊല്ലാം.
നിഷധംഹേമകൂടംഹിമവാനെന്നുംക്രമാൽ
അഴകോടധികന്മാർചൊല്ലുന്നനടേനടേ
കിഴക്കുണ്ടൊരുശൈലംഗന്ധമാദനമതു
വടക്കുനീലത്തോളംനിഷധത്തോളംതെക്കും
ഈവണ്ണംതെക്കുവടക്കുണ്ടല്ലോപടിഞ്ഞാറും
മാല്യവാൻനിഷധനീലങ്ങളോളവുമെടോ!
നീലത്തിൻവടക്കേതുരമ്യകവർഷംപിന്നെ
കേളതിൻവടക്കേതുചൊല്ലേഴുംഹിരണ്മയം
പിന്നെയങ്ങതിൻവടക്കേതല്ലോകുരുവർഷം
എന്നതിനുടെതെക്കേതായതുഹരിവർഷം
ഹേമകൂടത്തിൻതെക്കേതായതുകിമ്പുരുഷം
ഭൂമീശ!ഹിമവാനുതെക്കുഭാരതവർഷം
ഗന്ധമാദനത്തിനുകിഴക്കേതാകുന്നതു
സന്തതംഭദ്രാശ്വമാംവർഷമെന്നറികെടോ!
മാല്യവാൻഗിരിയുടെപടിഞ്ഞാറേടംകേതു-
മാലമങ്ങെല്ലാററിനുംനടുവിലിളാവൃതം;
ഇച്ചൊന്നപർവ്വതങ്ങളെട്ടുമുണ്ടുയരങ്ങൾ
നിശ്ചയംപത്തുപ്പത്തുസഹസ്രംയോജനപോൽ.
വണ്ണവുംരണ്ടായിരംയോജനയുണ്ടെന്നല്ലോ
പുണ്യവാന്മാരാംകാലവേദികൾപറയുന്നു.
ഒൻപതുവരിഷവുംവിസ്താരമൊരുപോലെ
ഒമ്പതിനായിരംയോജനയുണ്ടറിഞ്ഞാലും;
പിന്നെയുംമഹാമേരുതന്നെച്ചുഴന്നായിട്ടുണ്ടു
മന്നവ!നാലുപാടുമോരോരോശൈലേന്ദ്രന്മാർ
മന്ദരമെന്നും,മേരുമന്ദരമെന്നും,ചെമ്മേ
പിന്നേതുസുപാർശ്വവും,കുമുദമെന്നുംനാമം
നാലിനുമുണ്ടുപതിനായിരംയോജനകൾ
ചാലേവിസ്താരമതിന്മേലോരോമരങ്ങളും
കിഴക്കേതാദിയായിട്ടവററിൻപേരുംചൊല്ലാം.
ഉണ്ടല്ലോതേന്മാവതിൻമുമ്പിലേതനുക്രമാൽ
രണ്ടാമതുടൻഞാവൽകടമ്പുംപേരാലന്ത്യം;
ആയിരത്തൊരുനൂറുയോജനയുയരമു-
ണ്ടായതുശാഖകളുമത്രയുണ്ടല്ലോററിനും
ചുവട്ടുചുററുംനൂറുയോജനയുണ്ടങ്ങെല്ലാം
അവിടെമുകളിലുണ്ടോരോരോപൊയ്കകളും
അവററിൽപാലുംതേനുംശർക്കരാശുദ്ധജലം
അവറ്റെസ്സേവിച്ചല്ലോഗന്ധർവ്വാദികളെല്ലാം
യോഗങ്ങളൈശ്വര്യങ്ങളെന്നിവയുണ്ടാകുന്നു
ഭാഗധേയത്താൽസർവ്വകാമസിദ്ധിയുമുണ്ടാം;
ഉൾത്താരിലത്യാനന്ദസിദ്ധമായ്വിളങ്ങീടും
ഉദ്യാനങ്ങളുമോരോന്നുണ്ടവനാലിനുമേലും
നന്ദനം,ചൈത്രരഥം,ചൊല്ലേഴുംവൈഭ്രാജകം,
പുണ്യവർദ്ധനകരംസർവ്വതോഭദ്രമെന്നും
ക്രമത്താലവററിന്നാമങ്ങളിതുകളി-
ലമർത്ത്യജനംക്രീഡിച്ചിരിപ്പുനിരന്തരം.
മന്ദരമൂർദ്ധാവിങ്കൽനിന്നുതേന്മാവിൻഫല-
വൃന്ദങ്ങളെല്ലാംചിലപർവ്വതങ്ങളെപ്പോലെ
വളർന്നുപഴുത്തുവീണുടഞ്ഞുതകർന്നുടൻ
അലിഞ്ഞുകൂടീടുന്നരസങ്ങളൊന്നിച്ചല്ലോ
തന്നുടെമുകളിൽനിന്നങ്ങഹോകിഴക്കോട്ടേ-
ക്കനപായമൊഴുകുന്നതരുണോദയനദി.

അതിലെവെള്ളമനുഭവിക്കനിമിത്തമായ്
അധികമനോജ്ഞമാംസൌരഭ്യമുണ്ടാകുന്നു;
അചലാത്മജയാകുമീശ്വരീദേവിയോടു-
മനിശമനുചരിച്ചീടിനദേവികൾക്കും
അവ്വണ്ണന്തന്നെമേരുമന്ദരമൂർദ്ധാവിങ്കൽ
സച്ച്ദാനില്ക്കുംഞാവൽതന്നുടെപഴങ്ങളും
കേവലമോരോന്നോരോഗജങ്ങളോളംപോരും
അവോളംവളന്നുമൂത്തവയുംപഴുത്തുടൻ
വീണുടഞ്ഞൊരുമിച്ചുണ്ടാകുന്നരസങ്ങളി-
ക്ഷോണിയിൽജംബൂനദിയെന്നുള്ളനാമത്തോടും
കൂടവേതെക്കോട്ടേക്കായൊഴുകീടുന്നതിരു-
പാട്ടുമുള്ളൊരുമണ്ണുമതിൻെറരസവുമായ്
ചേൎന്നങ്ങിടുന്നേരത്തുണ്ടാകുന്നതുതന്നെ
പ്രാങ്ങ്നിഭംജാംബൂനദമെന്നപൊന്നതിനാലെ
നിത്യ്യംദേവാദികളൊക്കെയംഗങ്ങൾതോറും
പ്രത്യേകമലങ്കരിച്ചീടുന്നുനിരന്തരം.
പിന്നെയസ്സുപാർശ്വത്തിന്മേൽനിൽക്കുംകടമ്പു
തന്നുടെബാഹുക്കളാംശൃംഗങ്ങളിടതോറും
നിന്നുടൻപൊട്ടിയൊലിച്ചുയ്യ്യഞ്ചുറ്റായുള്ള
വിന്ദുക്കൾമധുമയധാരകൾവീണുവീണു
പടിഞ്ഞാറോട്ടുനോക്കിയൊഴുകീടുന്നുനിത്യം
തടഞ്ഞീടാതെമഹാവാഹിനീപൂരത്തോളം
അവറ്റെയുപജീവിക്കുന്നവരുടെമുഖം
ആറുയോജനവഴിസൌരഭ്യംപരത്തുന്നു;
കദംബവൃക്ഷത്തിൻെറകോടരത്തിങ്കൽനിന്നു
ജനിക്കകൊണ്ടുകാദംബരിയാംപേരുണ്ടായി.
കുമുദത്തിങ്കൽശതവലിശമെന്നപേരാ-
ലജിതസ്കന്ധങ്ങളിൽനിന്നുടനുണ്ടാകുന്നു
പാൽ,തൈർ,നെയ്യും,ചോറും,പുടവ,പട്ടുകളും,
ആഭരണാ,സന,ശയ്യാദികളിവമറ്റും
നദങ്ങളായിവടക്കോട്ടൊഴുകുന്നുനിത്യം
അതുകൊണ്ടനുഭവിച്ചീടിനജനങ്ങൾക്കു
തളൎച്ചജരാനരവ്യാധികളാധികളും
ഇളച്ചീടുന്നിതപമൃത്യുക്കളിവയെല്ലാം;
ഇങ്ങിനെഭൂമണ്ഡലമാകുന്നകമലത്തിൻ
കൎണ്ണികയാകുംമഹാമേരുവിൻചുഴലവും
കേസരസ്ഥലങ്ങളിൽപൎവ്വതംപലതുണ്ടു
വാസവാദികളുടെദിക്കുകളിടതോറും
അരികേമഹാമേരുവാകുമദ്രിക്കുപരി-
സ്തരണമായിട്ടേഴുപൎവ്വതമുണ്ടുപിന്നെ
ഉയരംരണ്ടായിരംയോജനയവയെല്ലാം
ഇടയുമത്രതന്നെയുണ്ടേതുംകുറയാതെ
പതിനെണ്ണായിരംയോജനനീളവുമുണ്ട-
ങ്ങതിനൊക്കെയുംതെക്കുവടക്കായ്ക്കിഴക്കല്ലോ
ജഠരദേവകൂടപൎവ്വതവരങ്ങൾമ-
റ്റുടനേകീഴ്മേലായനീളത്തിൽതെക്കാകുന്നു.
കൈലാസകരവീരദചയങ്ങൾപടിഞ്ഞാറേ
ശൈലങ്ങൾനീളംതെക്കുവടക്കായതുപോലെ
പാവനപാരിയാത്രാഖ്യാചലവരങ്ങൾമ-
റ്റവനീപതേ!നീളംകിഴക്കുപടിഞ്ഞാറായ്.
ശ്രീശൃംഗമകരങ്ങളിങ്ങിനെപേരായ്നാലു-
ദിശയിങ്കലുമീരണ്ടചലവരങ്ങൾപോൽ.
ഇങ്ങിനെയെല്ലാമലംകൃതമാംമഹാമേരു-
വങ്ങതിൻമുകളിലുണ്ടൊൻപതുരാജധാനി
എന്നതിൽനടുവിലേതംബുജോത്ഭവൻതനി-
ക്കിന്ദ്രാദിലോകപാലന്മാൎക്കുമറ്റെല്ലാമെട്ടും
ചിത്രമായതിനാറായിരംയോജനവഴി
വിസ്താരംസമചതുരശ്രമായുള്ളതാനും;
മൂന്നുലോകവുംമുന്നംഭഗവാൻനാരായണൻ
മൂന്നടിയാക്കിയളന്നീടിനകാലത്തിങ്കൽ
മേല്പോട്ടേക്കുയൎത്തിയതൃക്കാൽതൻനഖംകൊണ്ടി-
ട്ടാത്മയോന്യണ്ഡംപിളൎന്നുടെയങ്ങകംപുക്കു
ബാഹ്യജീവനാധാരഗംഗയെന്നെല്ലാടവും
പാവനകരംപാപശാന്ത്യൎത്ഥംപ്രസിദ്ധയായ്,
ബ്രഹ്മാണ്ഡകമലനാളാന്താഗ്രേപോയിവീണു
നിമ്നമാൎഗ്ഗേണനാലുകൈവഴിയൊഴുകിപ്പോയ്,
നാലുദിക്കിലുംനാലുനാമങ്ങളോടുംകൂടി
നാലുസാഗരങ്ങളുംപ്രാപിച്ചീടുന്നുനിത്യം.
എന്നതിൽകിഴക്കോട്ടെയ്യൊഴുകുന്നതുസീതാ
ചെന്നുടനിന്ദ്രരാജധാനിതൻനടുവേപോയ്
ഗന്ധമാദനമായപൎവ്വതത്തിന്മേൽവീണു
സിന്ധുവിനോളംഭദ്രാശ്വാഖ്യമാംവൎഷത്തൂടെ
സന്തതംവേഗേനപോയീടുന്നുതെക്കോട്ടുചെ-
ന്നന്തകപുരിയൂടേനിത്യവുമതുപോലെ
സമ്പ്രയതാകാരമായളകാനന്ദാഖ്യയും
സംപ്രതിനിഷധവുംഹേമകൂടവുംനേരേ
കടന്നുഹിമവാന്മേൽവീണവിടുന്നുംപിന്നെ
പടന്നുചെന്നുഭാരതാഖ്യമാംവൎഷത്തൂടെ
ദക്ഷിണസമുദ്രത്തിൽകൂടുന്നുപടിഞ്ഞാറേ
ചക്ഷുസ്സാകുന്നനദിവരുണരാജ്യത്തൂടെ
പോയുടന്മാല്യവാൻെറമുകളിൽവീണുപിന്നെ
പ്പായുന്നുകേതുമാലമാകിയവൎഷത്തൂടേ
പാരാതെപടിഞ്ഞാറേസാഗരംപ്രാപിപ്പോളം
പാരതിസോമപുരിയൂടെഭദ്രയുംപിന്നെ
കേവലംവടക്കോട്ടുനീചശേഖരങ്ങൾകട-
ന്നാവോളംവേഗത്തോടെശൃംഗവാന്തന്മേൽവീണു
പോയുടൻകുരുവൎഷത്തൂടെവാരിധിയോളം
മായയെന്നിയേനീളപ്പായുന്നുനിരന്തരം.
ഇങ്ങിനെയുള്ളനവഖണ്ഡമീജംബൂദ്വീപി-
ലിങ്ങിഹകൎമ്മക്ഷേത്രംഭാരതമൊന്നേയുള്ളൂ;
എന്നതിൽപ്രജകൾക്കുകൎമ്മഭേദങ്ങൾക്കൊത്ത
വണ്ണമുള്ളനശ്വരതിസർവ്വവുംവന്നീടുന്നു.
മറ്റുള്ളവൎഷങ്ങളങ്ങെട്ടുംകേൾസ്വൎഗ്ഗലോകം
മുറ്റുമങ്ങനുഭവിച്ചുള്ളവൎക്കെല്ലാവൎക്കും

പുണ്യശേഷങ്ങളനുഭവിപ്പാനായിക്കൊണ്ടത്രേ
പുണ്ഡരീകോത്ഭവൻതാൻനിർണ്ണയിച്ചിരിക്കുന്നു.
അവററിൽപ്രജകൾക്കുപതിനായിരത്താണ്ട-
ത്തപസാഭേദമൊഴിഞ്ഞായുസ്സുണ്ടെല്ലാനാളും.
പതിനായിരമാനയ്ക്കുള്ള ശക്തിയുംപൂണ്ടു
ശതകോടികൾക്കൊക്കുംദേഹകാഠിന്യങ്ങളും
നാരികളൊട്ടുക്കമോരോന്നുടൻഗർഭിച്ചതിൽ
നാരിയുംപുരുഷനുംകൂടെയുണ്ടാകുന്താനും;
കാലവുംത്രേതായുഗതുല്യമായെല്ലാനാളും
പാലിക്കുമല്ലോജഗന്നാഥനാംനാരായണൻ.
ഭഗവാൻവിഷ്ണുചിലമൂർത്തികളവലംബി-
ച്ചഖിലജനങ്ങൾക്കുംനൽകുവാനനുഗ്രഹം.
എന്നതിലിളാവൃതമാകിയവർഷത്തിങ്കൽ
ചന്ദ്രശേഖരൻതന്നെപുരുഷനായിട്ടുള്ളു.
മററുള്ളപുരുഷന്മാരവിടെച്ചെല്ലുന്നീല,
മുററുംപാർവ്വതീദേവിതന്നുടെശാപത്തിനാൽ
അവിടെപ്പുരുഷന്മാർചെല്ലുകിൽസ്ത്രീകളായ്പോ-
മതിൻെറഹേതുചൊല്ലുംനവമസ്കന്ധത്തിങ്കൽ;
അവിടെശ്രീപാർവ്വതീദേവിതാനാദിയായു-
ള്ളബലാജനങ്ങളാൽസേവ്യനാംമഹാദേവൻ
ഹൃദയേസങ്കർഷണമൂർത്തിയെബ്ഭജിക്കുന്നു.
ഭദ്രാശ്വവർഷത്തിങ്കൽധർമ്മദേവൻെറപുത്രൻ
നിത്യവുംഭദ്രശ്രവാവാകിയവിഷ്ണുഭക്തൻ
സേവിച്ചീടുന്നുഹയഗ്രീവമൂർത്തിയെയല്ലോ.
പ്രഹ്ളാദൻനരസിംഹമൂർത്തിയെസ്സേവിക്കുന്നു
മുദിതാത്മനാഹരിവർഷത്തിലിരുന്നല്ലോ.
സുഖമേകാമദേവരൂപനായിരിക്കുന്ന
ഭഗവാൻതന്നെകേതുമാലമാംവർഷത്തിങ്കൽ
ഇരുന്നുസേവിക്കുന്നുനിത്യവുംപ്രജാപതി
നിറഞ്ഞതേജോമയംമാനസഭക്തിപൂർവ്വം.
തന്നുടെപുത്രരോട്ടുകൂടെശ്രീഭഗവതി
മന്നവ!രാത്രികളിൽസ്ത്രീജനത്തോടുംപകൽ
പുരുഷന്മാരോടുംകൂടിരുന്നുഭജിക്കുന്നു
പരിണാമംമുപ്പത്താറായിരമോരോവക.
അവിടെസുദർശനാത്മജസാഗർഭമുണ്ടാ-
യബലാജനങ്ങൾക്കുംസ്രവിച്ചീടുന്നുനിത്യം.
പിന്നെരമ്യകത്തിൽവൈവസ്വതൻമനുവരൻ
നന്നായിസ്സേവിക്കുന്നുമത്സ്യമൂർത്തിയെബ്ഭക്ത്യാ
അര്യമാവായപിതൃനായകൻഹിരണ്മയ-
വർഷത്തിങ്കൽകൂർമ്മമൂർത്തിയെസ്സേവിക്കുന്നു
നിത്യവുംവരാഹമൂർത്തിയെസ്സേവിച്ചീടുന്നു
ഉത്തുംഗകുരുക്കളിലിരുന്നുഭൂമീദേവി;
ശ്രീരാമൻതന്നെസ്സേവിച്ചീടുന്നുഹനുമാനും
മാരുതാത്മജൻകിമ്പുരുഷാഖ്യവർഷത്തിങ്കൽ
ഭക്തനാംഹനുമാനുംരാഘവൻതന്നെസ്സേവി-
ച്ചത്യന്തംകിമ്പുരുഷമുക്തനായ്വർത്തിക്കുന്നു.
സാവർണ്ണിക്കാത്മജ്ഞാനമുപദേശിച്ചീടുവാൻ
ഭാവിച്ചുവാണീടുന്നനാരദമുനിശ്രേഷ്ഠൻ
കേവലംനരനാരായണന്മാർതമ്മെസ്സേവി-
ച്ചാവിർമ്മോദേനനിത്യംഭാരതേവസിക്കുന്നു.
അങ്ങിനെയുള്ള മഹാഭാരതവർഷത്തിങ്കൽ
എങ്ങുമുണ്ടസംഖ്യമാഹാത്മ്യങ്ങൾവളർന്നോരോ
പുണ്യശൈലങ്ങൾപുണ്യനദികൾപലവിധം
എണ്ണമില്ലവററിൻെറമഹിമചൊല്ലീടുവാൻ.
ഖണ്ഡങ്ങളെല്ലാററിലുമുത്തമംഭാരതമാം
ഖണ്ഡമെന്നതുസർവ്വലോകസമ്മതമല്ലോ;
അവിടെജ്ജനിക്കുന്നപുരുഷന്മാർക്കേമോക്ഷം
വഴിയേസാധിക്കാവൂയജ്ഞകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടേ.
ഒമ്പതുഖണ്ഡങ്ങളായിങ്ങിനെയിരിക്കുന്ന
ജംബൂദ്വീപത്തെച്ചുററിലവണാംബുധിയുള്ളു
വിസ്താരമതുലക്ഷംയോജനയാകുന്നിതു-
അത്യന്തമതുചുററിയിരിക്കുംപ്ലക്ഷദ്വീപം.
വിസ്താരമതോരണ്ടുലക്ഷംയോജനയുണ്ടാം
തത്രപൊന്മയമായോരത്തിയുണ്ടല്ലോനില്പു.
ചിത്രമായേഴുറായിരംയോജനയുയർന്നുകൊ-
ണ്ടെത്രയുംശോഭിച്ചതിമുഖ്യമാംപ്രഭയോടും.
അതിനാൽപ്ലക്ഷദ്വീപമെന്നതിനുപേരായ്വന്നി-
തവിടേക്കധിപതിയായഭിഷേകംചെയ്താൻ
മകനാമിദ്ധ്മജിഹ്വൻതന്നെയപ്രിയവ്രതൻ,
സുഖമായാത്മതുല്യമവനുംചെയ്താനവൻ.
ഇദ്ധ്മജിഹ്വനുമക്കളേഴുപേരാകുന്നിതു
പ്ലക്ഷദ്വീപേഴായ്പകുത്തവനുംകൊടുത്താമ്പോൾ.
ശിവയും,യവസവും,സുഭദ്ര,ശാന്തം,മോക്ഷം,
ശിവദ,മമൃതവും,അഭയ,മിവനാമം.
പൃഥിവീപതേ!പുനരധിപന്മാർക്കുമെല്ലാം
അഥപുല്ലിംഗങ്ങളായ്പ്പറകെന്നതെയുള്ളു
അവിടെഖണ്ഡങ്ങൾതന്നവധിക്കെല്ലാമോരോ-
രചലവരന്മാരുണ്ടതിരായറിഞ്ഞാലും;
സവിധേനദികളുമുണ്ടോരോന്നെല്ലാററിനും,
അവനീപതേ!പാത്താലധികമത്യത്ഭുതം.
മണികൂടവുംവജ്രകൂടവുമിന്ദ്രസേനം
മഹിമവളർന്നേഴുംജ്യോതിഷ്മൻസുപ്രവർണ്ണം
ഹിരണ്യഗ്രീവമേഘമാലവുമിവപേരായ്
ഇരുന്നസേതുശൈലവരങ്ങളേഴാകുന്നു.
അരുണ,രമണീയാംഗി,യുമംഗിരസയും
അരചാ,സാവിത്രിസുപ്രഭ,യൃമൃതംഭരാ,
പിന്നേതുസത്യംഭരാനദികളിവയേഴാ-
കുന്നിതുസേതുശൈലനന്ദിനികളാ;യെങ്ങും
വർണ്ണങ്ങൾനാലാകുന്നുഹംസന്മാർപതംഗന്മാ-
രനാഹമൂർദ്ധായനസത്യാംഗന്മാരെന്നെല്ലാം
ആയിരംസംവത്സരമായുസ്സുണ്ടെല്ലാവർക്കും
അംശമാമാദിത്യനെസ്സേവിച്ചുഞായന്താനും.
സൂര്യനായതുംനാരായണൻതാൻതന്നെനൂനം
അര്യനാംമഹാവിഷ്ണുതാനല്ലോജഗത്തെല്ലാം.

ചിൽപൂമാനുടെമഹാമായകളിത്യാദിക-
ളല്ലോലെതന്നെപിന്നെദ്വീപുകളഞ്ചിങ്കലും
വർഷത്തിൻസംഖ്യകളുംപുരുഷഗുണങ്ങളും
പരമായുസ്സുംഭേദമില്ലെടോ!ധരാപതേ!
പ്ലക്ഷദ്വീപിനെച്ചുററിക്ഷുരസാംബുധിയുള്ളു
വിസ്താരമതുരണ്ടുലക്ഷംയോജനതന്നെ.
അതിന്റെപുറമല്ലോശാല്മലദ്വീപംപുന-
രതുവിസ്താരംനാലുലക്ഷംയോജനയാകും.
അവിടെനൂറായിരംയോജനയുയന്നുണ്ടൊ-
രിലവമായമരംഗരുഡനിരിപ്പാനായ്.
അതിനാലദ്വീപിന്നുശാല്മലമെന്നുപേരാ-
യതുമദ്വീപിന്നധിപതിയാംയജ്ഞബാഹു
തന്നുടേപുത്രന്മാൎക്കുപകുത്തുകൊടുത്താൻപോൽ
എന്നതുസുരോചനംസൌമനസ്യവുംചെമ്മേ
കേട്ടാലുംരമണകംദേവവർഷവുമതി
ശ്രേഷ്ഠമാംപാരിഭദ്രമാറാമതാപ്യായനം
ഏഴാമതവിജ്ഞാതമിങ്ങിനെവർഷനാമം.
ഏഴധിപതികൾക്കുപുല്ലിംഗമായുംചൊല്ലാം.
സ്വരസം,ശതശൃംഗം,വാമദേവവും,കുന്ദം,
പെരിയകുമുദവുംമധുനാമാവുംപുഷ്പം,
സഹസ്രശ്രുതി,യെന്നുംപർവ്വതങ്ങൾക്കുനാമം.
മഹതാമേറുമനുമതിയുംസിനീബാലി,
പിന്നെതുസരസ്വതി,കുഹുവും,രജനിയും,
നന്ദയും,രാകാ,നദികൾക്കുപേരിവയെല്ലാം.
വർണ്ണങ്ങൾശ്രുതിധരന്മാർവീര്യധരന്മാരും
പിന്നെക്കേൾവസുന്ധരന്മാരിഷുന്ധരന്മാരും.
അവരെല്ലാരുംവേദംകൊണ്ടുസോമനെസ്സേവി-
ച്ചവനീപതേ!പരിവർത്തിച്ചീടുന്നുനിത്യം
ശാല്മലദ്വീപവുമതുചുഴന്നുപരന്നെഴും
ചൊല്ലെഴുംസുരാംബുധിവിസ്താരംനാലുലക്ഷം
യോജന,യതിൻപുറമായതുകുശദ്വീപം
യോജനലക്ഷമതുമെട്ടുണ്ടുപരല്ലെടോ!
അവിടെയൊരുകുശസ്തംഭമുണ്ടഗ്നിപോലെ
അതിന്റെതേജസ്സുകൊണ്ടുദിക്കുവിളങ്ങുന്നു
അതിനാൽകുശദ്വീപമതിനുപേരായ്വന്നു
മതിമാനായഭവാനകമേധരിച്ചാലും.
അവിടേക്കധിപതിഹിരണ്യരേതാവുകേ-
ളവൻമേഴപകുത്തേഴുപുത്രൎക്കുനൽകി.
പേരുകൾവസുവസുദാനവുംദൃഢരുചി
പാരെഴുംനാഭിഗുപ്തമങ്ങേതുസത്യവ്രതം
വിപ്രവുംവാമദേവമെന്നിവവർഷങ്ങൾപോൽ
ചൊല്ലൊണ്ടുംചക്രശൃംഗം,കപിലം,ചിത്രകൂടം,
ദേവാനീകവുമൂർദ്ധരോമാവുംദ്രമണവും
കേവലംസേതുശൈലമേഴിതെന്നറിഞ്ഞാലും;
രസകുല്യയു,മ്മധുകുല്യയും,മിത്രവിന്ദാ,
ശ്രുതവിന്ദയും,ദേവഗർഭയും,ഘൃതച്യുത,
മന്ത്രമാലയു,മിവനദികളേഴാകുന്നു.

സന്തതംകുശലന്മാർകോവിദന്മാരുംപിന്നെ
അഭിയുക്തന്മാർകുശലന്മാരെന്നിവനാലു-
മഭിധാനങ്ങൾവർണ്ണങ്ങൾക്കെന്നറിഞ്ഞാലും.
കർമ്മകൌശലങ്ങൾകൊണ്ടവരുമഗ്നിമയ
ധർമ്മദേവനെത്തന്നെയജിച്ചുഭജിക്കുന്നു.
അതിനുപുറംചുഴന്നിരിക്കുംഘൃതാംബുധി
അതുമുണ്ടെട്ടുലക്ഷംയോജനപരല്ലെടോ!
അതിനപ്പുറംക്രൌഞ്ചദ്വീപെന്നുധരിച്ചാലു-
മതുവിസ്താരംപതിനാറുലക്ഷംയോജന
അവധിക്രമേണവാച്ചിരിക്കുമവയെല്ലാം.
അവിടെക്രൌഞ്ചമെന്നപർവ്വതമാകുന്നതും
അചലമതുസുബ്രഹ്മണ്യന്റെശക്തിയേററി-
ട്ടതിപീഡിതമായിട്ടിരിപ്പൊന്നൊന്നാകിലും
ക്ഷീരസാഗരത്തിലെവാരികൊണ്ടനുദിനം
വാരിധിനാഥൻനനച്ചാവോളംരക്ഷിക്കയാൽ
പീഡകൂടാതെമരുവുന്നിതുധരാധരം;
പാരമായ്ക്രൌഞ്ചദ്വീപെന്നതിനാൽചൊല്ലീടുന്നു.
അദ്വീപിന്നധിപതിയായതുഘൃതപൃഷ്ഠൻ
പുത്രൎക്കുപകുത്തുതാനൊക്കവേകൊടുത്താമ്പോൽ.
ആമവുമധാഹവുമ്മേഘപൃഷ്ഠവുംകേൾസു-
ധാമവുമൃഷിജ്യവുംലോഹിതാൎണ്ണവുംതഥാ
പിന്നെതുവനസ്പതിവരിഷമിവയേഴും
എന്നതുപോലെശുക്ലംവർദ്ധമാനവുംചെമ്മേ
ഭോജനമുപബർഹണാഖ്യവുംനന്ദമെന്നും
നന്ദനമെന്നുംപിന്നെസർവ്വതോഭദ്രമെന്നും
സേതുശൈലങ്ങളമൃതൌഘയുമാര്യപവിത്ര,
പൂതയാമഭയവുംപവിത്രവൃത്യാഖ്യവും
ശുദ്ധയാംതീർത്ഥവതിവൃത്തിരൂപവതിയും
ശുക്ലയെന്നിവയേഴുനദികളാകുന്നിതു.
മുഖ്യന്മാർഋതുക്കളുമൃഷഭദ്രവിണന്മാർ
ദേവകന്മാരുമിവവർണ്ണങ്ങളറികഭൂ-
ദേവാദിചതുർവ്വർണ്ണമവിടെയെന്നപോലെ.
ചിന്മയനായഭഗവാനെന്നാരായണനെ
അഞ്ജലികൊണ്ടുസേവിച്ചീടുന്നിതവർകളും.
അങ്ങിനെയുള്ളമഹൽക്രൌഞ്ചദ്വീപത്തെച്ചുററി
പ്പൊങ്ങിനിന്നെഴുംക്ഷീരവാരിധിവിളങ്ങുന്നു;
വിസ്താരമതുപതിനാറുലക്ഷംയോജന
ചിത്രമായതിൻപുറംശാകദ്വീപതുപിന്നെ
മുപ്പത്തുരണ്ടുലക്ഷംയോജനവിസ്താരവും
മുല്ലാടിങ്ങനുക്രമാൽവർദ്ധിച്ചുവരുന്താനും.
ശാകമെന്നൊരുവൃക്ഷസൌരഭ്യംപരന്നുള്ള
തായകദ്വീപമതുമൂലമായതുനാമം.
അവിടെക്കധിപതിയായുള്ളമേധാതിഥി
അവനീസുതന്മാൎക്കുപകുത്തുനൽകീടിനാൻ.
നാമങ്ങൾപുരോജവാവുമ്മനോജവമങ്ങേ
ഭ്രമികൾവേപമാനധൂമ്രാനീകവുംപിന്നെ
പാരതുചിത്രരഥംബഹുരൂപവുംവിശ്വ

സാരവുമിവയേഴ്വർഷങ്ങളാകുന്നതും
കേവലമധിപതികൾക്കുംപുല്ലിംഗങ്ങളു-
മായ്വരുമഭിധാനമെന്നിത്രേഭേദമുള്ളു;
ഈശാനമൊരുശൃംഗംബലഭദ്രവുംശത
കേസരം,സഹസ്രസ്രോതാ,ദേവപാലംപിന്നെ
സേതുശൈലങ്ങൾമഹാനസമെന്നിവയേഴും
ചേതസാതെളിഞ്ഞുകേട്ടീടുകപുനരിന്നും.
നദികളനഘയുമായുർദ്ദയെന്നുമങ്ങേ
തുഭയസ്പൃഷ്ടിയെന്നുമപരാജിതയെന്നും
പിന്നേതുപഞ്ചനദിസഹസ്രസ്രുതിയങ്ങേ-
തുന്നതനിജസ്രുതിയെന്നുമേഴറിഞ്ഞാലും.
വർണ്ണങ്ങളൃതവ്രതന്മാർ,സത്യവ്രതന്മാരും,
പിന്നേതുദാനവ്രതന്മാ.രനുവ്രതന്മാരും;
എന്നവർവായ്വാത്മകനാകുന്നഭഗവാനെ-
ത്തന്നെസേവിച്ചുയമനിയമാദികളാലെ.
ശാകദ്വീപത്തുചുഴന്നിരിക്കുംനിത്യംദധി
സാദരംദ്വിഷോഡശലക്ഷംവിസ്താരത്തോടും
നീളെയങ്ങതിൻപുറംപുഷ്കരദ്വീപമതു
കേളറുപത്തുനാലുലക്ഷംയോജനതന്നെ;
വിസ്താരമവിടെപ്പൊന്മയമായിപ്പൊരു
പത്മമുണ്ടല്ലോപതിനായിരമിതളോടും.
ബ്രഹ്മാവിന്നിരിപ്പതിൻനടുവിലാകുന്നിതു
തന്മൂലംപുഷ്കരദ്വീപെന്നുപേരുണ്ടായ്വന്നു.
അദ്വീപിന്മദ്ധ്യേയൊരുസേതുപർവ്വതംമാന-
സോത്തരമെന്നുണ്ടല്ലോലോകൈകപ്രസിദ്ധമായ്.
ഉയരമതുപതിനായിരംയോജനപോൽ
ഉയരത്തോളംതന്നെപരപ്പുമുണ്ടുനൂനം.
നാലുദിക്കിലുംലോകപാലന്മാർനാലർക്കുമു-
ണ്ടാലയങ്ങളുമോരോന്നങ്ങതിൻമുകൾതന്നിൽ.
അങ്ങിനെയുള്ളമഹാമാനസോത്തരത്തിന്മേൽ
എങ്ങുമേപരുമാറുമാദിത്യരഥചക്രം;
എങ്ങിനെയറിയുന്നുമായതന്മഹിമകൾ
ഇങ്ങിനെയുണ്ടുകാണാകുന്നിതുലോകങ്ങളിൽ.
പിന്നെയദ്വീപിന്നധിപതിയാംവീതിഹോത്രൻ
തന്നുടെരമണകനാകിയതനയനും.
യാതകനാകുംപുത്രൻതനിക്കുമൊപ്പമൊപ്പം
പാതിവെച്ചുറെപകുത്തോരോന്നുനൽകീടിനാൻ.
അവിടെബ്രഹ്മാത്മകനാംഭഗവാനെമുക്തി
ശിവസാധനമാകുമക്കർമ്മംകൊണ്ടുതന്നെ
ഭക്തിയോടിരുന്നുസേവിക്കുന്നുസകലരും
പുഷ്കരദ്വീപത്തെയുംചുഴന്നുമരുവുന്നു;
ശുദ്ധകീലാലാശയമത്യന്തമതുമുണ്ടു
പുഷ്കരദ്വീപത്തോടുംവിസ്താരമനുക്രമാൽ.
അതിനുപുറംലോകാലോകപർവ്വതത്തോളം
പ്രതികാഞ്ചനഭൂമി,മാനസവിമോഹനം;
ആദിത്യാദികളുടെരശ്മികളെല്ലാമൊക്ക-
സ്സാദരംലോകാലോകത്തിന്നകത്തടങ്ങീടും,
അവ്വർണ്ണംവട്ടാകൂടിയുയർന്നോന്നതുപാർത്താൽ
അമ്പതുകോടിതന്നെയോജനവിസ്താരമാം.
ഇക്ഷോണീമണ്ഡലത്തിൽനാലൊന്നുണ്ടറിഞ്ഞാലും
ശിക്ഷയാലോകാലോകത്തിന്നകമെന്നുനൂനം.
അങ്ങിനെയുള്ളലോകാലോകമാംഗിരീന്ദ്രന്മേൽ
അങ്ങഹോ! ചതുർമ്മുഖൻതന്നുടെനിയോഗത്താൽ
നാലുദിക്കിലുംനാലുദിഗ്ഗജവരന്മാരും
ആലംബഭൂതന്മാരായ്നില്ക്കുന്നോരെന്നുകേൾപ്പൂ.
നാമങ്ങളൃഷഭനും,പുഷ്കരചൂഡനെന്നും,
വാമനനെന്നു,മപരാജിതനെന്നുംതന്നെ
ഈവണ്ണംഭൂവിസ്താരമൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലിപ്പിന്നെ;
കേവലംസ്വർല്ലോകവുംവിസ്താരംതത്തുല്യംപോൽ-

അർക്കേന്ദുഗതിഭേദം.

സ്വർഗ്ഗഭൂമികളുടെയന്തരമന്തരിക്ഷ-
മക്കാരവുമന്തരിക്ഷമദ്ധ്യാന്തർഭാഗേ
ഉത്തരായനമെന്നുംദക്ഷിണായനമെന്നു-
മിത്തരംവിഷ്ടപങ്ങൾവർദ്ധിപ്പിക്കുന്നകാലം;
അവനീപതേ!സമമായ്വരുമഹോരാത്ര-
മൃഷഭാദികളാകുമഞ്ചിലുംവർത്തിക്കുന്നാൾ
ഇഴിയുംനിശയതുപകലേറീടുംതാനും;
കീടകമാദികൾമററഞ്ചിലുംവർത്തിക്കുന്നാൾ
ഈടെഴുംപകൽകുറഞ്ഞീടുന്നുനിശാകാല-
മീദൃശമുദിക്കയുമസ്തമിക്കയുംചെയ്യും
ആദിത്യൻപരുമാറുമ്മാനസോത്തരത്തിന്മേൽ
ഒമ്പതുകോടിക്കുമേലതിൻറവട്ടംപുന-
രമ്പതുമൊന്നുംലക്ഷംയോജനയുണ്ടുതാനും.
അങ്ങിനെയിരിക്കുന്നമാനസോത്തരഗിരി-
ക്കങ്ങുമേൽമുകളിൽദേവാലയത്തിനുനേരേ
പൂർവ്വഭാഗത്തിങ്കലുണ്ടിന്ദ്രൻറരാജധാനി
കേവലംദേവധാനിയെന്നതിനുടെനാമം.
പ്രേതനാഥനുതെക്കുണ്ടല്ലോസംയമനിയും
യാദസാംപതിക്കുനിമ്ലോചനിപടിഞ്ഞാറും;
വടക്കുവിഭാവരിസോമൻറരാജധാനി
പടച്ചുയോടുംനാനാഭൂതങ്ങളെല്ലാവർക്കും
പ്രവൃത്തിനിമിത്തമായങ്ങളായുടനുദ-
യാസ്തമയത്തോടർദ്ധരാത്രിയെന്നിത്യാദികൾ
ഗതിക്കുതക്കവണ്ണംപകന്നുപകന്നുകൊ-
ണ്ടതിക്രമ്യതേസൂര്യനോരോരോദിക്കുതോറും;
രാശിചക്രത്തിൻവേഗമേറിനിന്നതിനുടെ
പേശലാൽവലത്തൂടായ്വരുന്നിതെല്ലാടവും.
യാതൊരുദിക്കിലുദയംകാണാകുന്നു
നീതിയിലതിന്നുറുപുറത്താമസ്തമയം
യാതൊരേടത്തുനേരേമദ്ധ്യാഹ്നമാകുന്നിത-
ങ്ങതിനുനേരേമറുപുറത്താമർദ്ധരാത്രം
യാതൊരുനേരംസൂര്യൻലങ്കയിലുദിക്കുന്നു
അസ്തമിക്കുന്നുസിദ്ധപുരിയിലതിൻനേരേ
ഇന്ദ്രൻറപുരിയിൽനിന്നന്തകപുരത്തിങ്കൽ

ചെന്നീടുംപതിനഞ്ചുനാഴികകൊണ്ടുസൂൎയ്യൻ
അവിടമുണ്ടുരണ്ടുകോടിയുമനന്തരം
അവനീപതേ! മുപ്പത്തേഴുലക്ഷവുംപിന്നെ
പുനരഞ്ഞെഴുപത്തയ്യായിരംയോജനയും
തനിയേവഴിയെന്നുമനസിനിനച്ചാലും.
അതിനെപ്പോലെതന്നെവരുണപുരത്തിനു-
മകലമതുപതിനഞ്ചുനാഴികയാലെ
വിരവോടെത്തുംവിഭാവരിക്കുമതുപോലെ
തരസാചെല്ലുംവിഭാവരിയിൽനിന്നുതന്നെ
ക്രമമായുള്ളവഴിയകലമതുതന്നെ
സമമായെത്തുംപതിനഞ്ചുനാഴികയാലെ
അവ്വണ്ണംതന്നെസൂൎയ്യചന്ദ്രാദിഗ്രഹങ്ങളും
സൎവ്വനക്ഷത്രങ്ങളുംജ്യോതിശ്ചക്രത്തിന്മേലേ
ഉദിച്ചുമസ്തമിച്ചുമിരിക്കുന്നിതുനിത്യം
വദിച്ചുകൊൾവാനറിയാവതല്ലിത്യാദികൾ
ആദിത്യരഥത്തിനുചക്രമാകുന്നിതെല്ലാം
ആദരാലോരോരോസംവത്സരാത്മകങ്ങൾപോൽ.
താനതിനച്ചുതണ്ടുമേരുതൻമുകളിലും
മാനസോത്തരഗിരിതന്മേലുംതഥാനേമി
മാരുതാശനകുലനാശനാഗ്രജൻതന്നെ
സാരഥിയാകുന്നതുബാലഖില്യന്മാരല്ലോ;
സൂക്തവാക്യങ്ങൾകൊണ്ടുവേദാന്തപ്പൊരുളായ
മാൎത്താണ്ഡന്തന്നെസ്തുതിച്ചീടുന്നുനിത്യംചെമ്മേ
ഗന്ധൎവ്വാപ്സരോനാഗമാനിനീയാതുധാന
പങ്ക്തിയുംഗ്രാമണികൾദേവകളൃഷികളും
സന്തതമിവരേഴുകൂട്ടവുംവേറേവേറേ
മാസങ്ങൾതോറുംഭക്ത്യാസൂൎയ്യനെസ്സേവിക്കുന്നു.
"ഉത്താനപാദൻതന്റെപുത്രനാംധ്രുവനെയു-
മുത്തമനായമഹാമേരുവിനേയുംകൂടി
നിത്യവുംപ്രദക്ഷിണംചെയ്യുന്നോരാദിത്യന്റെ
സത്യസൽഗതിഭേദംരാശികളെതിൎത്തതു്
എങ്ങിനെവിശേഷിച്ചുവെവ്വേറെകാണാകുന്നു
ഇങ്ങിനെപരീക്ഷിത്തിൻചോദ്യത്തിനരുൾചെയ്തു
മംഗലാത്മാവാംനൃപതീശ്വരൻതന്നോടേററം
മംഗലവാക്യംകൊണ്ടുബാദരായണിയപ്പോൾ."
"അനവരതംകുലാലചക്രത്തോടുകൂടിത്തിരി-
യുന്നൊരുപിപീലികാദികൾതങ്ങടെഗതി
വെവ്വേറേലോകാന്തരത്തിങ്കലുംകാണാകുന്നി-
തെഴവ്വണ്ണമാദിത്യാദിഗ്രഹങ്ങൾഗതിഭേദം
നക്ഷത്രരാശ്യന്തരത്തിങ്കലുംകാണാകുന്ന
ദിക്കുകൾതോറുംരാശിചക്രത്തിൻവേഗത്താലേ
ആദിത്യാത്മകനായഭഗവാനുടെഗതി
ഭേദംകൊണ്ടുണ്ടാമഹോരാത്രാദികാലഭേദം
അൎക്കമണ്ഡലത്തിങ്കൽനിന്നുപിന്നെയുമൊരു
ലക്ഷംയോജനമേലേചന്ദ്രന്റെനടവടി
ആദിത്യനോരാണ്ടുള്ളഗതിയെമാസംകൊണ്ടു
സാധിക്കുന്നിതുചന്ദ്രൻപിതൃക്കൾക്കഹോരാത്രം.

ഉണ്ടാവൂപൂൎവ്വാപരപക്ഷങ്ങൾരണ്ടുകൊണ്ടും
കണ്ടാലുംകാലക്രമംസൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാർതമ്മിൽ
ഇക്ഷ്വാകുകരനുടെമണ്ഡലത്തിങ്കൽനിന്നു
ലക്ഷംയോജനമേലേനക്ഷത്രമാൎഗ്ഗമെടോ
നക്ഷത്രമാൎഗ്ഗത്തിങ്കൽനിന്നുപിന്നെയുംരണ്ടു
ലക്ഷംയോജനമേലേശുക്രനെന്നറിഞ്ഞാലും.
അവിടെനിന്നുരണ്ടുലക്ഷംയോജനമേലേ
ബുധനാമിന്ദുപുത്രനവർകൾക്കിരുവൎക്കും
ആദിത്യൻതന്നോടൊക്കമിക്കതുംവിചാരിക്കിലു
ദീധിതിഗതിയിങ്കൽഭേദവുംചെറുതുണ്ടാം.
സോമജൻതങ്കൽനിന്നുലക്ഷംയോജനമേലേ
ഭൂമിനന്ദനനായലോഹിതനവനേതും
വക്രാദിഗതിഭേദമില്ലെന്നുവരുന്നാകിൽ
പക്ഷങ്ങൾമൂന്നുകൊണ്ടുരാശിയിൽകടക്കുന്നു.
മിക്കതുംരക്തന്തങ്കൽനിന്നുടൻപിന്നെരണ്ടു
ലക്ഷംയോജനമീതേനിൎജ്ജരാചാൎയ്യനായ
വാഗീശനോരാണ്ടുകൊണ്ടങ്ങുനീങ്ങീടുംരാശി
ഭാഗധേയാബ്ധേ! പുനരവിടെനിന്നുംതഥാ,
കേവലംരണ്ടുലക്ഷംയോജനമേലേസൂൎയ്യ-
ദേവനന്ദനച്ഛായാപുത്രനാകിയകാലൻ
മേവിനാ,നവനൊരുമുപ്പതുമാസംകൊണ്ടു
പോയിതങ്ങൊരുരാശിതന്നിലെന്നറിഞ്ഞാലും.
അവങ്കൽനിന്നുപതിനൊന്നുയോജനലക്ഷം
അവധിദൂരംസപ്തൎഷികൾനിവാസകം.
അവടെനിന്നുപതിമ്മൂന്നുലക്ഷംയോജന
സവിധേവിഷ്ണുഭക്തൻധ്രുവനായുള്ളലോകം
അവന്റെലോകംജ്യോതിൎഗ്ഗണങ്ങളെല്ലാവൎക്കും
ആശ്രയമാകുന്നതെന്നറികധരാപതേ!
നിത്യവുംധാന്യങ്ങളെത്തിരക്കുംപശുക്കൾക്കു
സപസപമാംതിരുകുററിയാശ്രയമെന്നപോലെ
അൎക്കമണ്ഡലത്തിങ്കൽനിന്നൊരുമുപ്പത്തഞ്ചു
ലക്ഷംയോജനമേലേനിശ്ചയംധ്രുവലോകം
കേൾക്കെടോ! പിന്നെജ്യോതിശ്ചക്രങ്ങളൊക്കെസ്സൎവ്വ-
സാക്ഷിയാംഭഗവാന്റെയോഗധാരണാത്മകം
സൂക്ഷ്മകനായശിംശുമാരന്റെശരീരൈക-
മൂൎത്തിയിങ്കലുംപോലെന്നല്ലോകേട്ടിരിക്കുന്നു"
ശിംശുമാരന്റെപുച്ഛാഗ്രത്തിങ്കൽധ്രുവനെല്ലോ
സംശയംപ്രജാപതിവഹ്നിയുമിന്ദ്രൻധൎമ്മൻ
എന്നിവരെല്ലാംക്രമാൽമേല്പട്ടുവാൽമേൽത്തന്നെ
സന്നിധാനത്തെച്ചെയ്തീടുന്നിതുസദാകാലം.
ധാതാവുംവിധാതാവുംപുച്ഛമൂലത്തിങ്കലും
പ്രീതരായിരുന്നരുളീടുന്നുനിരന്തരം
മദ്ധ്യദേശത്തിങ്കലാകുന്നുപോലവരിനാ
സപ്തമാമുനിവരന്മാരധിവാസംനിത്യം
രണ്ടുതോളിലുമൊക്കെമിക്കതുംനക്ഷത്രങ്ങൾ
ഉണ്ടുപോലുദരത്തിലാകാശതടിനിയും
ഉത്തരോഷ്ഠത്തിങ്കലങ്ങഗസ്ത്യൻതാനുംപുന-

രിത്തരമധരോഷ്ഠത്തിങ്കലുംയമന്താനും;
മുഖത്തുഭൂമിപുത്രനു,പസ്ഥേശനിയുംപി-
ങ്കഴുത്തിൽബൃഹസ്പതി,മാറത്തുദിവാകരൻ,
ഹൃദയത്തിങ്കൽവിഷ്ണു,മാനസത്തിങ്കൽചന്ദ്രൻ,
സതതംനാഭൌശുക്രൻ,പ്രാണങ്കൽബുധൻതാനും;
നിശ്ചയംകഴുത്തിൽപോൽനില്പതുസ്വർഭാനുവും;
അശ്വിനീദേവകൾപോലോരോരോമുലകളിൽ;
രാഹുകേതുക്കൾസമസ്താംഗങ്ങളിലുമെല്ലാം;
ജ്യോതിസ്സുകളുംമറേറതൊക്കെരോമങ്ങൾതോറും,
ഇച്ചൊന്നഭഗവാൻെറസർവ്വദേവതാമയം
നിശ്ചയമായരൂപംധ്യാനിച്ചാൽപാപക്ഷയം.

ചതുർദ്ദശലോകവൃത്തം.

സൂൎയ്യനിൽനിന്നുപതിനായിരംയോജനകൾ
താഴത്തുരാഹു,രാഹുതങ്കൽനിന്നതുവഴി
താഴത്തുസിദ്ധവിദ്യാധരന്മാരുടെലോകം
താഴത്തുണ്ടതിന്നടുമേഘമാൎഗ്ഗത്തോളവും
രാക്ഷസഭൂതപിശാചാദികളുടെലോകം
കേൾക്കെടോ!നിത്യംമേഘമാൎഗ്ഗത്തിങ്കനുപിന്നെ
നൂറുയോജനവഴിതാഴത്തുഭൂമണ്ഡലം
കുറവനതിന്നടുതാഴപ്പിന്നെയുമുണ്ട-
ങ്ങേഴുലോകങ്ങൾപതിനായിരംയോജനകൾ
താഴത്തെ,ന്നതിങ്കെന്നുതൽക്രമാൽമററതെല്ലാം
അതലംവിതലവുംസുതലംതലാതലം
അങ്ങേതുമഹാതലംപിന്നേതുരസാതലം
പാതാളമേഴാമതാമവററിലെല്ലാടവും
ദൈതേയനാഗേന്ദ്രാദിഗണങ്ങൾവാണുഞായം.
അതലത്തിങ്കൽവലനായീട്ടുംയമപുത്രൻ
അസുരാധിപനിതന്നീടുന്നുസദാകാലം
വിതലത്തിങ്കൽപിന്നെശ്രീമഹാദേവൻനിത്യം
അതുലാനന്ദത്തോടുംഹാടകേശ്വരനെന്ന
തിരുനാമമുംപൂണ്ടുപാൎവ്വതിയോടുചേൎന്നു
സുരതിചെയ്തുരമിച്ചിരിപ്പിതവരുടെ
ഇന്ദ്രിയംവീണുവീണുനദിയായൊഴുകുന്നി-
തന്നദിയുടെനാമംഹാടകയെന്നുതന്നെ;
അഗ്നിയാൽനദിദഹിക്കപ്പെട്ടുന്നേടത്തുണ്ടാം
രത്നൈകമയമായസുവൎണ്ണംമനോഹരം
ഹാടകമെന്നുപേരാമതുകൊണ്ടസുരകൾ-
ക്കാഭരണങ്ങളെല്ലാമതുകൊണ്ടാകുന്നിതു.
സുതലത്തിങ്കൽമഹാബലിതാനിരിക്കുന്നു
സുതദാരാദിബന്ധുസഹിതനായനാഹം
ഒട്ടൊട്ടുണ്ടവററിൻെറമാഹാത്മ്യംചൊല്ലീടുവാൻ
അഷ്ടമസ്കന്ധത്തിലെന്നിട്ടിഹചൊല്ലായിന്നു
മയനാമസുരേശൻശ്രീമഹാദേവൻതന്നാൽ
അവനംചെയ്തതലാതലത്തിരിക്കുന്നു.
ചൊല്ലെഴുംക്രോധവശന്മാരായസൎപ്പഗണം
എല്ലാമേമഹാതലത്തിങ്കൽവാണിരിപ്പതും,
സ്വൎഗ്ഗത്തിനൊക്കുംരസാതലത്തിലിരിപ്പതു
നിത്യവുംനിവാതപൂൎവ്വാഖ്യന്മാർകവചന്മാർ.
വാസുകിപ്രമുഖന്മാരാകിയനാഗേന്ദ്രന്മാർ
പാതാളത്തിങ്കൽസുഖിച്ചിരിക്കുന്നിതുപിന്നെ
അവിടെനിന്നങ്ങൊരുമുപ്പതിനായിരംയോ-
ജനതാഴത്തുപുനരനന്തനിരിപ്പതും.
അവററഫണങ്ങളുണ്ടായിരമറിഞ്ഞാലും.
അതിലൊന്നിന്മേലൊരുകടുകിന്മണിപോലെ
തോന്നീടുംഭൂമണ്ഡലംകാണുമ്പോഴെല്ലാവൎക്കും
പ്രാങ്നിഭമിദംമുനിചൊന്നതുകേട്ടനേരം
മന്നവനഭിമന്യുനന്ദനൻതൊഴുതുടൻ
അന്നേരംവിചാരിച്ചാനൊന്നുപിന്നെയുംകേൾപ്പാൻ.

നരകഭേദം.

“ഇച്ചൊന്നദിക്കുകളിലെവിടെനരകങ്ങൾ
ഇച്ഛയുണ്ടതുമറിഞ്ഞീടുവാനിനിക്കുള്ളിൽ”
“ത്രൈലോക്യത്തിനുതെക്കേബ്ഭൂമിക്കുതാഴെസരോ-
ജാലയാണ്ഡാംഭോനിധിതന്മീതേനരകങ്ങൾ
ഇരുപത്തൊന്നാകുന്നിതെന്നുചൊല്ലുന്നുചിലർ
ഇരുപത്തെട്ടെന്നുചൊല്ലുന്നുചിലരെല്ലാം.
താമിസ്രമെന്നുചൊല്ലും മുമ്പിലേതുടനന്ധ-
താമിസ്രംരണ്ടാമതുംരൌരവംമൂന്നാമതും
നാലാമതല്ലോമഹാരൌരവംകുംഭീപാകം
കാലസൂത്രവുമസിപത്രാരണ്യവുംപിന്നെ
സൂകരമുഖമന്ധകൂപവുംപത്താമതും
ആകുലതരംകൃമിഭോജനംസന്ദംശവും.
ദുൎജ്ജനമനസ്താപവൃദ്ധിദംസപ്തസൂൎമ്മി-
വജ്രകണ്ടകമായശല്മലിവൈതരണി
പൂയോദംസപ്താലാഹംമാലേറുംപ്രതോദവും
മായമെന്നിയേവിശസനവുംലലാഭക്ഷം
സാരമേയാദനവുമിരുപത്തൊന്നാമതു
മാരഴൽതേടു,മവീചി,രയഃപാനമെന്നും
ക്ഷാരകൎദ്ദമംരക്ഷോഗണമോജനംമഹാ-
ക്രൂരമാംശൂലപ്രോതംദന്തശൂകവുംപിന്നെ
അവിടെനിരോധനംപൎയ്യാവൎത്തനവുംകേ-
ളവധിസൂചീമുഖമേഴാമതറിഞ്ഞാലും
ഇരുപത്തെട്ടാകുന്നിതിങ്ങിനെപാപികൾക്കു
നരകജാലമനുഭവിപ്പാനനുദിനം
ഇന്നപാപങ്ങൾചെയ്താലിന്നനാരകമെന്നും
നിന്നോടുപറഞ്ഞീടാംകേൾക്കണമെന്നാകിലോ
പരദ്രവ്യാപത്യദാരങ്ങളെബലാലപ-
ഹരിക്കുന്നവർകളേകാലദൂതന്മാരെല്ലാം
പാശത്താൽകെട്ടിവരിഞ്ഞിഴച്ചുകൊണ്ടുപോയ!
ക്ലേശിപ്പിച്ചതിഭയങ്കരന്മാർദയാഹീനം
താമിസ്രമായനാരകംതന്നിലാക്കീട്ടുപോർ
കാമത്താൽമുന്നംചെയ്തദുഷ്കൎമ്മമറുവോളം.
ദണ്ഡുകൊണ്ടുടനുടൻതാഡനംകൊണ്ടുകൊണ്ടു
ദണ്ഡങ്ങളുനശനപാനതൎജ്ജനങ്ങളാൽ
മോഹിച്ചുംമദ്ധ്യേമദ്ധ്യേബോധമുണ്ടായുമപ്പോൾ

ദാഹിച്ചുംവിശന്നുമത്യന്തപീഡകളെല്ലാം,
താമിസ്രപ്രായേകിടന്നുഴലുംചിരകാലം
കാമിച്ചീടായ്കപരദ്രവ്യദാരങ്ങളാരും.
അനൃതയാലേകൊന്നുപറിക്കുന്നവക്കെല്ലാം
അന്ധതാമിസ്രമായനരകമെന്നുകേൾപ്പൂ
കഷ്ടംയാതനാപുക്കുപുഷ്ടവേദനയോടും
നഷ്ടദൃഷ്ടിയുമായിപ്പെട്ടെന്നുവീണീടുന്നു
വെട്ടിവേരററുവീഴുംവൃക്ഷമെന്നതുപോലെ,
കഷ്ടമെത്രയുംതാമിസ്രത്തിലുമതുപാത്താൽ
ഞാനിതാകുന്നിതിന്നിക്കാകുന്നിതിവയെന്നും
മാനസേനിനച്ചഹംമതിപൂണ്ടെന്നുദിനം
ഭൂതദ്രോഹവുംചെയ്തുകേവലംകുടുംബത്തെ
സാദരംഭരിച്ചുമററാക്കുമേനൽകീടാതെ
കാലമെല്ലാമേകഴിച്ചീടിനപുരുഷനെ
കാലദൂതന്മാർകെട്ടിക്കൊണ്ടുപോയ്ദണ്ഡിപ്പിച്ചു
രൌരവമായനരകംതന്നിലാക്കീടുന്നു.
രൌരവമെന്നുചൊൽവാൻകാരണംകേട്ടുകൊൾക
ഭൂതലേമുന്നംപുരുഷന്മാരാൽകൊല്ലപ്പെട്ട
ഭൂതങ്ങളെല്ലാമങ്ങുചെന്നോരോരുരുക്കളായ്
തങ്ങളെപീഡിപ്പിച്ചുകൊന്നതുപോലെതന്നെ
തങ്ങളുംചിരകാലംപീഡിപ്പിക്കുന്നുനിത്യം
ഘോരമായുള്ളസപ്പജാതികളിലുമതി-
ക്രൂരമായൊരുജന്തുരുരുവെന്നറിഞ്ഞാലും.
കടിച്ചുവലിക്കയുംതിങ്കയുംകൊത്തുകയും
പിടിച്ചുഞെരിക്കയുംചെയ്തീടുമനുദിനം.
ഇതിലുംക്രൂരംമഹാരൌരവമെന്നേയുള്ളു.
വ്യാഘ്രയുംരുരുക്കൾതൻക്രൌയ്യവുമേറുകയാൽ.
യാതൊരുപുമാനിഹകേവലംതന്റെദേഹം
സാദരംഭരിപ്പതിന്നായ്ക്കൊണ്ടുകൃപാഹീനം
പക്ഷികൾപശുക്കളെന്നാദിയാംപ്രാണികളെ
ഉഗ്രതയോടുമുപരോധിക്കുന്നിതുനിത്യം
പുരുഷാധമന്മാരിൽനിന്ദിതനവൻതന്നെ
കരുണാഹീനന്മാരാംകാലദൂതന്മാരെല്ലാം
കൊണ്ടുപോയ്കുംഭീപാകമാകിയനരകത്തിൽ
ഇണ്ടലാമ്മാറങ്ങാക്കിദണ്ഡിപ്പിക്കുന്നുചിരം
ചെമ്പുകൾതന്നിലെണ്ണനിറച്ചുതീയുമിട്ടു
സമ്പ്രതിതിളപ്പിച്ചിട്ടതിലങ്ങിടുകയും
കൊടിൽകൊണ്ടെടുത്തുടൻപിന്നെയുംപുറത്തിട്ടി-
ട്ടുടലുംപോഷിപ്പിക്കുംപാനീയംതളിച്ചഹോ;
പിന്നെയുമെടുത്തതിലിട്ടുടൻവറുക്കയും;
പിന്നെയുംപുറത്തിട്ടുതളിക്കുംജലമപ്പോൾ
പിന്നെയുംമുന്നേവണ്ണംവന്നീടുംദേഹമെല്ലാം
പിന്നെയുംവറുത്തീടുംദുഷ്കമ്മമറുവോളം.
യാതൊരുപുമാൻപിതൃബ്രാഹ്മണദ്രോഹംചെയ്തു
മേദിനിതന്നിൽവത്തിച്ചീടുന്നിതനുദിനം
അവനെക്കാലഭടന്മാർകെട്ടിക്കൊണ്ടുപോയ്ചെ-
ന്നവശപ്പെടുത്തുടൻകാലസൂത്രത്തിലാക്കും;
പതിനായിരംകാതംവഴിവിസ്താരമുള്ളോ-
ന്നതുകേൾതാമ്രമയമാകിയതളമല്ലോ
മേലേടംവെയിൽകൊണ്ടുംകീഴേടംകത്തുമഗ്നി
ജ്വാലകൾകൊണ്ടുചുട്ടുംപഴുപ്പിച്ചുള്ളുസദാ;
ക്ഷുൽപിപാസാദികൊണ്ടങ്ങുള്ളിലുള്ളൊരുചൂട്ടും
എപ്പൊഴുംപൊറുതതിലകപ്പെട്ടുള്ളചൂട്ടും
സഹിയാഞ്ഞിരിക്കയുംനില്ക്കയുംകിടക്കയും
സഹസാവീണുമുടനരുണ്ടുമെഴുന്നീററും,
മണ്ടിയുമൊട്ടുനേരംവീണുമോഹിച്ചുംപിന്നെ
പ്പണ്ടുതാൻചെയ്തദുഷ്കമ്മങ്ങളെനിരൂപിച്ചും,
പശുരോമങ്ങളോളംവരിഷസഹസ്രങ്ങ-
ളശുഭഫലമനുഭവിച്ചുകിടന്നീടും.
പ്രഭുവാകിലുമമാത്യന്മാരാകിലുമേതും
അപരാധംകൂടാതെജനത്തെദണ്ഡിപ്പിച്ചാൽ
സൂകരമുഖമാകുംനരകമനേകംനാൾ
ശോകമോടനുഭവിച്ചീടുമെന്നറിയേണം.
വണ്ണധമ്മങ്ങൾപുനരാശ്രമധമ്മങ്ങളും
അന്യായത്തോടുമുപേക്ഷിച്ചൊരുപാഷണ്ഡിയായ്
നടക്കുന്നവനസിപത്രമാംവനാന്തന്നിൽ
നടത്തിദണ്ഡിപ്പിക്കുംകാലദൂതന്മാരെല്ലാം
ഉടൽക്കുനാശംവരാതെഖണ്ഡിച്ചനുദിനം
തട്ടപ്പാനവയെല്ലാമാരുമില്ലതുനേരം.
ജന്തുവഗ്ഗത്തെപ്പീഡിപ്പിക്കുന്നപുരുഷന്മാ
രന്ധകൂപാഖ്യനരകത്തിൽവീണുഴന്നീടും.
അക്കുമേനൽകീടാതെമററുള്ളജനങ്ങളെ
നോക്കാതെതാനേതന്നെഭുജിക്കുംജനങ്ങൾക്കു
കൃമിഭോജനമായനരകമകപ്പെട്ടും
കൃമികൾതന്നെയതിൽഭുജിപ്പാനാകുന്നതും."
ഉത്തമജനങ്ങൾക്കുള്ളത്ഥത്തെക്കക്കുന്നോക്കും
ശക്തികൊണ്ടതുപിന്നെക്കവരുന്നവർകൾക്കും
സന്ദംശമെന്നുപേരാകുന്നൊരുനരകമു-
ണ്ടനാഹംദുഃഖിപ്പിക്കുംകാലദൂതന്മാരെല്ലാം.
നന്നായിച്ചുട്ടുപഴുപ്പിച്ചുള്ളകൊടിൽകൊണ്ടു
ചെന്നുടൻപിടിപ്പിച്ചുവലിക്കുംത്വക്കമെല്ലാം
പുലയാടീടുന്നവക്കിരിമ്പുപാവചമ-
ച്ചുലവച്ചൂതിപ്പഴുപ്പിച്ചുതഴുകിക്കും
അപ്പൊഴേസുഖമേറുമിപ്പൊഴേസുഖമേറും
തപ്പാതെചൊല്ലുചൊല്ലെന്നെപ്പൊഴുംചോദിക്കയും"
കാമഭോഗത്തിൽതന്നെയാശയായ്നടപ്പവ-
ക്കാമയമേറുംവജ്രകണ്ടകശാത്മലിതൻ
കൊമ്പുകളിടയിലിട്ടിഴച്ചുംമേല്പോട്ടിട്ടും;
കമ്പമുൾക്കൊണ്ടുവീണുംപിന്നെയുംമേല്പോട്ടിട്ടും;
ക്രൂരന്മാരായനരപാലന്മാർമയ്യാദയും
ദൂരവേവെടിഞ്ഞുദുഷ്കമ്മങ്ങൾചെയ്തീടുകിൽ
ഘോരവൈതരണിയിലാക്കിദ്ദണ്ഡിപ്പിച്ചീടും
ക്രൂരജന്തുക്കൾകടിച്ചുള്ളവേദനകളും
ചോരയുംചലവുംനെയ്‌വലയുംമലമൂത്രം

പൂരിച്ചോന്നതിങ്കൽ കിടന്നൊഴുകക്കഴിഞ്ഞിട്ടും
പാരിച്ചപൈദാഹത്താലൊട്ടതുകുടിക്കയും,
വൃഷലീസേവചെയ്യുംബ്രാഹ്മണോത്തമന്നുള്ളിൽ
അഴലേറിടുംപൂയോദകമാംനരകംകേൾ
ദുർഗ്ഗന്ധമേഴുംചലംനിറഞ്ഞനദിതന്നിൽ
ദുഃഖിച്ചുനീന്തിച്ചലംകുടിച്ചുകിടന്നീടും
നിഷ്ഫലംനായാട്ടുന്നവിപ്രന്ധർമ്മരാജൻ
കല്പിക്കുംപ്രാണനിരോധമാംനരകവും
അമ്പെയ്തീടുന്നതാരെന്നേതുമേയറിയാതെ
സമ്പ്രതിശരങ്ങൾകൊണ്ടുടലുംനുറുങ്ങീടും
മദനവിവശനായ്ധർമ്മപത്നിയെക്കൊണ്ടു
വദനസുരതത്തെച്ചെയ്യിപ്പിച്ചീടുംദ്വിജൻ
സുചിരംലാലാഭക്ഷമാകിയനരകത്തിൽ
അശുഭമൊട്ടുങ്ങുവോളംകിടന്നുഴന്നീടും
ശുക്ലത്താൽനിറഞ്ഞീടുംനദിയാകുന്നതതിൽ
സക്ലേശംകിടന്നതുകുടിച്ചുവലഞ്ഞീടും.
ദംഭിനുയാഗംചെയ്തീടുന്നവൻതനിക്കല്ലോ
സമ്പ്രതിപൈശാചമാംനരകമറിഞ്ഞാലും
നാസികയോടുവായുമടക്കിപ്പിടിച്ചുടൻ
ശ്വാസത്തെമുട്ടിപ്പിക്കുംകാലദൂതന്മാരെല്ലാം
കൈവിഷംകൊടുക്കയുമാലയംചുടുകയും
ദൈവത്തെപ്പരിഹാസംചെയ്തീടുന്നവർകൾക്കും,
കുക്കുരഭക്ഷകമാംനരകമെന്നുകേൾപ്പൂ.
ദുഷ്കൃതമൊടുങ്ങുവാനെഴുനൂറ്റിരുപതു
സാരമേയങ്ങളുണ്ടുവജ്രദംഷ്ട്രങ്ങളായി
ക്രൂരമായ്ക്കടിച്ചവനുറുക്കുംദേഹമെല്ലാം.
ചെയ്തകർമ്മത്തിന്നൊരുസാക്ഷിയായീടുന്നവൻ
കൈതവംകൈക്കൊണ്ടസത്യംപറഞ്ഞീടുന്നാകിൽ
ഘോരമാമവീചികയാകുന്നൊരുനരകംകേൾ
നൂറുയോജനയുയർന്നോരുകുന്നിന്മേൽനിന്നു
പാറമേൽതലകീഴായ്വീഴുമാറുതള്ളീടും.
സജ്ജനങ്ങളെനിന്ദചെയ്തീടുംപുരുഷനെ
മജ്ജനംചെയ്യിപ്പിക്കുംക്ഷാരകർദ്ദമംതന്നിൽ
ഉഷ്ണമായുള്ളചെളിയിൽതലകീഴായ്മുക്കി
വിവശപ്പെടുത്തീടുമന്തകസചിവന്മാർ.
വിപ്രാദിസാധുജനംമദ്യപാനത്തെച്ചെയ്കിൽ
കല്പിക്കുമയഃപാനനരകംധർമ്മരാജൻ
കാരിരുമ്പുരുക്കിയനീരതുകോരിക്കോരി
പ്പാരാതെകുടിപ്പിക്കുംകാലദൂതന്മാരെല്ലാം.
ജന്തുവൃന്ദത്തെച്ചതിയാലുടൻപിടിച്ചുകൊ-
ന്നന്ധതയാലേവളർത്തീടിനപുരുഷനു
നരകംശൂലപ്രോതമെന്നല്ലോചൊല്ലീടുന്നു.
പാരാതെശൂലാഗ്രത്തിന്മേലുടൻകിടക്കുമ്പോൾ
ക്രൂരമാംകാകങ്ങളുംകഴുകുംകൊത്തിക്കൊത്തി
പ്രാരബ്ധമൊടുങ്ങുവോളംകിടന്നുഴന്നീടും
ഓരാതെനരമേധംചെയ്യുന്നജനത്തിനു
ഘോരമാംരക്ഷോഗണഭോജനമെന്നാകുന്നു;
ഇങ്ങുനരകുലപ്പെട്ടനരന്മാരെല്ലാവരു-
മങ്ങുരാക്ഷസരായിച്ചെന്നുപാർത്തീടുമല്ലോ
വാളാലെവെട്ടിവെട്ടിച്ചോരയുംകുടിപ്പിച്ചു-
മേളമായ്നൃത്തംചെയ്യുംദുഷ്കർമ്മമറുവോളം
ക്രൌര്യഭാവേനവഴിപോക്കരെഖേദിപ്പിക്കു
പര്യാവർത്തനമെന്നനരകമാകുന്നതും
ഗൃദ്ധ്രങ്ങൾവജ്രസമമാകിനകൊക്കുകൊണ്ടു
കൊത്തിക്കണ്ണുകളെടുത്തൻപോടുകുടഞ്ഞീടും.
ജന്തുവൃന്ദത്തെപ്പീഡിപ്പിക്കുന്നജനങ്ങൾക്കു
സന്താപമുണ്ടാമല്ലോപന്നഗനരകത്താൽ
സർപ്പങ്ങൾവിഴുങ്ങീടുംപിന്നെയുമുമിണ്ണീടു-
മെപ്പോഴുംപീഡിപ്പിച്ചുതുടങ്ങുംപലകാലം
ജന്തുക്കൾതന്നെപ്പൊത്തിലടയ്ക്കുംജനങ്ങൾക്കു
സന്താപമുണ്ടാമേറ്റമവിടനിരോധത്താൽ
കാലദൂതന്മാർപൊത്തിലടച്ചുപുകച്ചീടും
കാലത്താൽദുരിതങ്ങളൊടുങ്ങിക്കൂട്ടുവോളം;
ലോഭത്താൽധനവുംകാത്താർക്കുമേനൽകീടാതെ
കോപിച്ചുചിലരോടുകളവുശങ്കിച്ചിട്ടു
വർത്തിക്കുംപുരുഷനുനരകസൂചീമുഖം
മൃത്യുദൂതന്മാർസൂചികൊണ്ടുടൽകുത്തിക്കീറി
സൂത്രങ്ങൾകടത്തുംപോളാർത്തിയുണ്ടാകുമെന്നു
പാർത്തോളംപൊറുതിയില്ലെന്നതേപറയാവൂ.
കുററങ്ങൾചെയ്തീടുവോർക്കിതിന്നുതക്കവണ്ണ-
മററമില്ലാതോളവുമുണ്ടല്ലോനരകങ്ങൾ
ദോഷങ്ങളുണ്ടാമറിയാതെയുമറിഞ്ഞിട്ടും
ശോഷണംചെയ്തീടുവാനവററിനെല്ലാമുള്ളിൽ
ശ്രീനാരായണസ്വാമിതന്നെസ്സേവിച്ചുകൊൾക
നാനാദോഷങ്ങളുംപോംഗതിയുംവരുമെന്നാൽ
ശ്രീശുകമഹാമുനിശ്രീപരീക്ഷിത്തുതന്നോ-
ടാശയാനന്ദംവരുമാറേവമരുൾചെയ്തു
സൂതനുമതുശൌനകാദികൾക്കറിയിച്ചാൻ
മോദമുൾക്കൊണ്ടുചോദിച്ചീടിനാരവർകളും
ശാരികപ്പൈതൽതാനുമീവണ്ണമുരചെയ്താൾ
പാരമാനന്ദംവസിച്ചീടിനാരെല്ലാവരും.

ഇതിശ്രീമഹാഭാഗവതേ പുരാണോത്തമേ.

സൂതശൌനകസംവാദേ പഞ്ചമസ്കന്ധം

സമാപ്തം.

—:0:—

ഷഷ്ഠസ്കന്ധം.

....

നാരായണ! ജയനാരായണ! ജയ
നാരായണ! ജയവരദ! ഹരേ!
നാരായണ! പരിപാലയമാംബഹു
ഘോരമഹാപാതകനിവഹാൽ
നാരായണമയമഖിലമിദംജഗ-
ദാരണദാരന്തമുപാസേ
നാരായണപദയുഗളംദിനമനു
നേരേനേരേകാൺനീനിഖിലേ
നാരായണതിരുനാമാമൃതരസ-
മോരോവിധമുപകൃതരസനേ
നാരായണചരിതാനന്ദാമൃത-
മോരോന്നിവശൃണുനിനദഗൃഹേ
നാരായണചരണാംഭോരുഹയുഗ-
മാരാധനചെയ്തീടുകകരമേ!
നാരായണനിലയങ്ങൾവലംചെ-
യ്യാത്രയധാദരമിഹമമപദമേ!
നാരായണബഹുലീലാകൃതികളെ
വാരംവാരംനിനമനമേ! നീ.
നാരായണപരമാനന്ദാമൃത-
കാരണപൂരുഷമഴകിൽനമാമി.

നാരായണ! ഹരേ! നാരായണ! ഹരേ
നാരായണ! ഹരേ! നാരായണ! ഹരേ!
നാരായണതിരുനാമജപത്തിനൾ-
ത്താരിൽമടിച്ചുപോകായ്കൊരുനേരവും
പാരിൽനരജനനാവകാശംവന്നാൽ
നാരായണജപംനല്ലതുനിർണ്ണയം.
നാരികളുംനരന്മാരുംനൃപാധിക-
ന്മാരുംബഹുകൃശബാലാദിസർവരും
നാനാകൃതികളിലുംമറവാതെക-
ണ്ടാനന്ദലീലാസ്വയംജ്യോതിരാത്മകം
നാരായണസ്വാമിതന്നെസ്മരിക്കയും
പാരാതെതച്ചരിത്രങ്ങൾകീർത്തിക്കയും
നേരേവരേണ്ടതെപ്പോഴുമനുദിനം
പാരിലതെന്നിയേവാഴുന്നവരെല്ലാം
ദാരുണപാപങ്ങളോടൊക്കമതില്പരം
നാരകഗാമികളായ്വരുമന്യഥാ ചിരാം;
പാതകൌഘങ്ങളറിഞ്ഞുംപുനരറി-
യാതെയുമോരോന്നുചെയ്തുപോമേവരും
വേദജപതീർത്ഥസ്നാനമഖയോഗ-
മാദികൾകൊണ്ടതുനീക്കരുതാക്കമേ.
നാരായണൻതിരുനാമജപങ്ങളാൽ
പോരുംതാനുമതിനില്ലസംശയം.
പാരെഴുംവൻദുരിതങ്ങളകന്നുപോയ്
ദൂരവേനില്ക്കിലേസൽഗതിയുംവരൂ;
സൽഗതിവേണമെന്നാകിൽഹരിപദ-
ഭക്തികൊണ്ടെന്നിയേമറ്റൊന്നിനാൽവരാ
ഭക്തിയുണ്ടായ്ചമഞ്ഞീടുകിലുംബന്ധ-
മുക്തിമനുഷ്യനേവന്നുകൂട്ടൂദൃഢം.
മാനുഷൻഭാരതഖണ്ഡേജനിച്ചവൻ
താനതിനേററംപ്രധാനനാകുന്നതും
ഭാരതമർത്ത്യനാവാൻപുണ്യപാപങ്ങൾ
നേരായ്വരികിലേസംഗതിയുംവരൂ,
ഭാഗധേയംവലുതായുള്ളവർക്കതിൻ
യോഗംവരുംനിജകർമ്മവേഗാനുഗേ
വന്നുമനുഷ്യനായുള്ളവന്താൻനിജ
പുണ്യഗതിയൊഴിഞ്ഞെന്നിമരിക്കിലാം
പിന്നെയൊട്ടേറെനാളുണ്ടിരിപ്പെങ്കിലി-
ങ്ങനഹംചിന്തചെയ്തുവസിച്ചീടിലും
സത്സംഗയോഗ്യനല്ലെന്നങ്ങിരിക്കിലും
സത്സംഗയോഗ്യനെന്നായ്വരുന്നാകിലും
നിദ്രയായുള്ളതില്പാതികാലംവൃഥാ
പാതികൊണ്ടുള്ളതിൽനാലൊന്നുകാലവും
പോതലീലാവശമായ്പൊഴിയുംബലാൽ,
യൌവനംവന്നുമുററീടുംപൊഴുതോരോ
ദുർവിചാരങ്ങളുണ്ടായ്വരുംമായയാ,
ലോകാർത്ഥപുത്രകളത്രഭൃത്യാദിഭി-
രാകാംക്ഷകളിൽഭ്രമിച്ചുവാഴുംചിരം.
ഞാനെന്നുമൻപോടെനിക്കുള്ളതെന്നുമു-
ള്ളാനന്ദവേഗേനപോയ്പൊഴിയുംബലാൽ
മാനംനടിച്ചുമറ്റുള്ളവരോടുനീ
ഞാനെന്നമത്സരാദിപ്രഭാവങ്ങളാൽ
കാലവുംയൌവനമായതെല്ലാംകഴി-
ഞ്ഞാലെന്തുപിന്നെയങ്ങാവതയ്യോ! ഹരേ!
വാർദ്ധക്യകാലത്തുവ്യാധിതനായ്ചമ-
ഞ്ഞാർത്തനായൊന്നിനുംപ്രാപ്തനല്ലാതെയായ്
പോയ്പൊഴിയുംബലാലിങ്ങിനെകാലമ-
ങ്ങോർക്കിൽദുരിതങ്ങളാർജ്ജിച്ചുസന്തതം
നീക്കാമതെല്ലാംക്ഷണേനഹരിപദ-
വാർകമലാഗ്രഭക്ത്യാപിനിരന്തരം.
സാക്ഷാൽമുകുന്ദനെധ്യാനിച്ചുകൊൾകനാ-
മാക്ഷരംഭക്ത്യാജപിച്ചുകൊണ്ടനഹം.
മോക്ഷംതരുംമോക്ഷദൻദുരിതങ്ങളെ
നീക്കിക്കളഞ്ഞതിനില്ലൊരുസംശയം.
നാരായണന്തിരുനാമജപത്തിനു
നേരായൊരുഗതിയില്ലെല്ലതായതും
പേരായിരമുള്ളവന്തിരുനാമമൊ-
ന്നോരാതെകണ്ടൊരുനേരമൊരുദിനം
താനൊന്നുചൊല്ലിനാനെന്നുവരികിലും
താനേദുരിതങ്ങൾപോയകലുംക്ഷണാൽ,
സൂര്യപ്രഭാതസമയേതിമിരങ്ങ-

ളായ്വപ്രമാണേനനീങ്ങിനില്ക്കുംവണ്ണം,
ഘോരമഹാപാപമെല്ലാമകന്നുപോ-
മാറുമൊന്നീഷലിച്ചീടായ്കിനേതുമേ
നാരായണന്തിരുനാമമാഹാത്മ്യങ്ങൾ
നേരെപറകനീശാരികപ്പൈതലേ!
നേരേപറവാനറിയരുതെങ്കിലും
പാരാതെചൊല്ലാമറിഞ്ഞതൊട്ടൊട്ടുഞാൻ
ഘോഷണമാറാമതുകൊണ്ടുകേവലം
ഘോഷണമെന്നുഭഗവതനുഗ്രഹം
പാപങ്ങളെല്ലാംഭഗവദനുഗ്രഹം
വേർപിരിഞ്ഞാൽനീങ്ങുമില്ലൊരുസംശയം.
പഞ്ചമസ്കന്ധേനരകാനുഭൂതിയു-
ള്ളഞ്ചുമാറാഹന്ത!കേട്ടുനരവരൻ,
ചഞ്ചലാർദ്രാത്മകനാകിയശ്രീശുകൻ
തഞ്ചരണദ്വയംകൂപ്പിത്തൊഴുതുടൻ,
വന്ദിച്ചുചോദിച്ചു"തിന്നരകങ്ങളിൽ
ചെന്നുചാടായ്വതിനെന്തുകൊണ്ടായ്വരൂ?
ചൊല്ലിത്തരേണംപ്രതിഹാരമുണ്ടെങ്കി-
ലെല്ലാംപരോപകാരത്തിനുനന്നല്ലോ"
കല്യാണശീലനാംശ്രീശുകൻതാനതി-
നുള്ളംതെളിഞ്ഞരുൾചെയ്താനനുക്ഷണം.

അജാമിളമോക്ഷം.

"നല്ലോരജാമിളന്തൻചരിത്രങ്ങൾതൊ-
ട്ടുള്ളോരനുഗ്രഹസാധനമാദിയേ
ചൊല്ലുന്നതൊണ്ടുചുരുക്കമായെങ്കിലു-
മെല്ലാവരുംചെവിതന്നുകേട്ടീടുവിൻ!
കന്യാകുബ്ജാഖ്യദേശസ്ഥിതനായ്നടേ
മുന്നമജാമിളനെന്നൊരുഭൂസുരൻ
കർമ്മങ്ങളെല്ലാംഗൃഹസ്ഥാശ്രമാചാര-
ധർമ്മങ്ങൾനീങ്ങാതെചെയ്തിരിക്കുന്നനാൾ
ചെന്നാനൊരുനാളരണ്യേസമിൽകുശാ-
ദ്യന്വേഷണംചെയ്തവിടെയപ്പോഴവൻ
കണ്ടാനൊരുവൃഷലീമണിതന്നെയും
തണ്ടാർമകളെന്നപോലെവിലാസിനി
കൊണ്ടാടുവാൻയോഗ്യയാകുന്നതക്കരി-
ക്കണ്ടിക്കുഴലിതൻരൂപലാവണ്യവും.
സാരസ്യസൌജന്യരീതിമേളങ്ങളും
സാരനാംഭൂസുരൻകണ്ടുനില്ക്കുംവിധൌ
നാരീകുലപരദേവതയാകിയ
മാരനണഞ്ഞുപൂവമ്പുകൾതൂകിനാൻ;
പാരമഴൽപ്പെട്ടതേററകമഴി-
ഞ്ഞാരണേന്ദ്രൻപരാധീനനായാൻബലാൽ.
ചാരുസ്മിതാനനതൻകരതാർപിടി
ച്ചാരഴൽതീരുമാറാശുപുല്കീടിനാൻ;
വാരിളംപോർമുലമൊട്ടുകളാംമഹാ-
മേരുമഹീധരസാനുനി,മേവിന
മാരൻപിടിച്ചുപറിച്ചാൻമനോധനം
നാരിയുംചോരിവാവേരിനല്കീടിനാൾ.
വായ്മലർത്തേൻനുകന്നീടുംലഹരിയിൽ
കാമൻനടനമാടുംവിധൌകേവലം;
തുല്യാനുഭോഗകുതൂഹലചേതസാ
കാല്യാണമുൾക്കൊണ്ടിരുവരുംകൂടവേ
പോന്നിങ്ങുശൂദ്രമനോഹരിതൻഗൃഹം
ചേർന്നുരമിച്ചാരനിശമനുദിനം.
രാപ്പകലുംമറന്നമ്മഹീനിർജ്ജരൻ
വായ്പോടനംഗരസാനന്ദമഗ്നനായ്
ശൂദ്രാംഗനയെപ്പിരിയരുതായ്കയാൽ
ശൂദ്രസമാചാരതല്പരനായുടൻ
താല്പര്യമാത്മകർമ്മങ്ങളുമെന്നിയേ
കോല്പേന്മിഴിപ്രസാദായത്തനിഞ്ഞുതൽ
സ്നാനാശനാദികളുംമറന്നന്വഹം
മാനിനിയോടുചേർന്നുകുതുകാന്വിതൻ;
ചൂതുചതുരംഗമാദിനർമ്മങ്ങളാൽ
വാതിന്നധരവുമാരവാർകൊങ്കയും
വ്യത്യയമായ്ക്കൊടുത്തുംബതവാങ്ങിയു-
മത്യന്തമാനന്ദമഗ്നനായന്വഹം
തൃപ്തിവരാതോരനുരാഗവാരിധി
മദ്ധ്യേമദേനലയിച്ചിരിക്കുന്നനാൾ,
ദുഷ്കൃതംപ്രത്യക്ഷരൂപികളായ്വന്നു
നില്ക്കുന്നതെല്ലാംക്രമാൽവളരുംവണ്ണം
സുഭ്രുവായുള്ളവൾപെററിടയിൽചില
പുത്രരുംകൂടെവളർന്നുതുടങ്ങിനാർ.
മക്കളെച്ചെമ്മേവളർത്തുകൊൾവാനൊരോ
ദുഷ്ടതമേററവുംചെയ്തുതുടങ്ങിനാൻ.
പക്ഷികളെക്കണിവച്ചുപിടിക്കയും,
പക്ഷമായുള്ളതുകൊന്നുകൊടുക്കയും,
മത്സ്യമാംസാദികൾശിക്ഷയാതാൻപചി-
ച്ചൊക്കവേളക്തിക്കളചേർത്തുകൊടുക്കയും,
ഭക്ഷിപ്പതിന്നയോഗ്യാദ്യങ്ങളെക്ഷണാൽ
ബദ്ധപ്പെട്ടുത്തുകളിപ്പിച്ചുകൊൾകയും.
നിത്യമീവണ്ണംമിനക്കെട്ടിതന്നുശൂ-
ദ്രസ്ത്രീയാപുത്രഹിതാനുസരണകൻ,
ദുഷ്ടതയോടേപ്രവൃത്തൻബതകേവലം
നിഷ്കിഞ്ചനനായ്ചമഞ്ഞാനനുക്രമാൽ.
സ്വസ്വമാമർത്ഥമെല്ലാംനശിപ്പിച്ചഥ
നിർദ്ധനനാമവൻപിന്നെയങ്ങെങ്ങുമേ
കട്ടുംകവർന്നുംപറിച്ചുംതുടങ്ങിനാൻ
ദുഷ്ടവൃത്തങ്ങളെന്തെന്തുചൊല്ലാവതോ!
ദുഷ്ടനായുള്ളവനേവമങ്ങെൺപതു-
മെട്ടുംവയസ്സുചെൽവോളവുമങ്ങിനെ
കഷ്ടവൃത്ത്യാപരിവർത്തിച്ചവൻവശം-
കെട്ടൊരുമുട്ടിപോലെകിടക്കുംവിധൌ
ഭക്തയവാഗൂപാനീയാദികളിലൊ-
ന്നുൾക്കാമ്പിലശ്രദ്ധയാപിറച്ചേററവും

വീൎത്തുചക്രംതിരിയുന്നവനന്തികേ,
മാൎത്താണ്ഡനന്ദനദൂതസമുദയം
ചെന്നുപാശംകഴുത്തിൽപരിബന്ധിച്ചു
നിന്നുതാഡിപ്പതിന്നോങ്ങിനാർദണ്ഡവും;
ഖിന്നനായുള്ളവൻതാനതുകണ്ടുകൈ
തന്നാലെടുത്തുതടുത്തുകോടിത്തുലോം.
പേടിച്ചുപാരംചുരുങ്ങിക്കിടുകിടു-
ത്താടൽപൂണ്ടേററംഭ്രമിച്ചുപരക്കവേ
നോക്കിത്തനയരിൽമുമ്പനായെത്രയു-
മാക്കമേറീടുന്നനാരായണാഖ്യനെ
തെറെറന്നുചെമ്മേവിളിച്ചാനുറക്കവേ
"മുററുമെന്നന്തികേവന്നിരുന്നാശുനീ
രക്ഷിച്ചുകൊൾകനാരായണ!നീയൊഴി-
ഞ്ഞിക്കാലമുററവരില്ലിനിക്കാരുമേ!"
ചിത്തേവിചാരമൊന്നേതുമില്ലെങ്കിലു-
മിത്ഥമവൻവിളിച്ചോരളവന്തികേ
പത്മനാഭാനുചരന്മാരിൽമുൻപെഴു-
മുത്തമസിദ്ധയോഗീന്ദ്രന്മാർനാലുപേർ
സത്വരമാവിർഭവിച്ചാർമുകുന്ദനോ-
ടൊത്തുസാരൂപ്യമിയന്നുള്ളഭക്തന്മാർ
പേടിയാശ്ശേതുമേനീയെന്നജാമിള-
നോടുചിരിച്ചരുൾചെയ്തുമധുരമായ്.
കേട്ടുകൾതീൎത്തനുകമ്പാവശേനവ-
മ്പോടാശുപാശവുംവേറുപെടുത്തുടൻ,
ദൂരവേനില്ലെന്നുകാലാനുചാരക-
ന്മാരെയുമാട്ടിയകററിനിൎത്തീടിനാർ.
മാനസേഭക്തിയുംവിശ്വാസവുംബഹു-
മാനവുമുൾക്കലൎന്നീടിനഭീതിയും
വിസ്മയവുംവളൎന്നുത്തമന്മാർപദം
നത്വാതൊഴുതുതൊഴുതുവാങ്ങീടിനാർ.
പത്മസുഹൃൽസുതദൂതരതുകണ്ടു
പത്മനാഭന്മാരവരഥമെല്ലവേ
മുൽപുക്കനേരേതടുത്തുനിൎത്തിപ്പുന-
രിപ്പോളിവിടെവന്നിങ്ങുളരാകിയ
മുഷ്കരന്മാർനിങ്ങളാരെന്നുമെന്തിനാ-
യിക്കാലമിങ്ങുവന്നിന്നിവന്തന്നെയും
ബന്ധിച്ചുതാഡിച്ചിഴപ്പാനൊരുമ്പെട്ട
ബന്ധവുമന്ധതയെന്നിയേചിന്തയാ
സത്യംപറഞ്ഞുപൊയ്ക്കൊൾകെന്നുകേട്ടവ-
രത്യാദരേണതൊഴുതുചൊല്ലീടിനാർ:—
"ഞങ്ങളിവിടേക്കുധൎമ്മരാജാജ്ഞയാ-
ലിങ്ങുവന്നീമഹാപാപിയെക്കൂടവേ
കൊണ്ടുപോവാനൊരുമ്പെട്ടതിനെന്തിനായ്-
കൊണ്ടരുതെന്നുചൊല്ലിത്തടുത്തീടുവാൻ?
ബന്ധമാകുന്നതൊന്നന്ധരല്ലാതസൽ-
ബന്ധുക്കളായുള്ളനിങ്ങളെഞങ്ങളോ
ചിന്തയാപാരംബഹുമാനയോഗ്യരെ-
ന്നന്തരാകല്പിച്ചിതെന്തിതിന്നിങ്ങനെ
ദുഷ്ടനായുള്ളിവൻതന്നെവന്നൻപിനോ-
ടൊട്ടേറെനന്നായനുസരിച്ചീടുവാൻ
ചിത്തകാരുണ്യമുണ്ടായതരുൾ"ചെയ്കെ-
ന്നുത്തമപൂരുഷന്മാരവർകേട്ടുടൻ
മൃത്യുദൂതാവലിയോടതിന്നുത്തര-
മത്യാദരേണചിരിച്ചരുളിച്ചെയ്താർ:—
"ധൎമ്മരാജാജ്ഞയാലിങ്ങുവന്നീടിന-
നിൎമ്മലന്മാർഭവാന്മാരെന്നിരിക്കിലോ
ധൎമ്മാധൎമ്മങ്ങളുംദണ്ഡഭേദങ്ങളും
നിൎമ്മായരമ്യമോദേനചൊല്ലീടുവിൻ!
തുല്യമായെന്നുകേട്ടന്തകദൂതന്മാർ
ചൊല്ലിനാരാഗമോക്തിപ്രകാരങ്ങളും
കല്യാണമാൎഗ്ഗകൎമ്മങ്ങൾധൎമ്മങ്ങൾമ-
ററല്ലാത്തതെല്ലാമധൎമ്മമല്ലോന്നുണാം;
ധൎമ്മമാൎഗ്ഗേണചരിപ്പവർചെന്നുടൻ
ചെമ്മേസുരാലയത്തിങ്കൽസുഖിക്കുന്നു.
നിൎമ്മലാനന്ദസ്വരൂപിണിമാരായ
രമ്യസുരതിനിമാരുമായന്വഹം
നിൎമ്മരിയാദകന്മാരായപാപികൾ
തന്മയെല്ലാമഹോകൊണ്ടുപോയ്ഞങ്ങളും
പാപകൎമ്മങ്ങൾക്കുചിതവേഗങ്ങളാം
താപനരകങ്ങളെബ്ഭുജിപ്പിക്കുന്നു.
നാരായണസ്വാമിസൎവ്വലോകാത്മകൻ
കാരണൻതൻനിയോഗത്താലിതൊക്കെയും
സൎവ്വകാലേഷുസൎവ്വഞ്ചസൎവ്വംമഹാ
സൎവ്വമായാവശാലെന്നറിയുന്നതും.
ദുൎവിനീതൻമഹാപാതകിയായൊരു
ഗൎവ്വംകലൎന്നോരജാമിളനാമിവൻ
ചെയ്തമഹാപാപകൎമ്മങ്ങളൊക്കവേ
കൈതവഹീനംഗണിപ്പാനഹീന്ദ്രനും
ശക്തനല്ലഗ്ര്യകുലോത്ഭവനാമിവൻ
തല്ക്കുലകൎമ്മസ്ഥിതനായനുദിനം
വിദ്യാവിചാരസൂക്ഷ്മജ്ഞൻഗൃഹസ്ഥധ-
ൎമ്മസ്ഥിതനായ്ഗുരുസന്നിധൌമേവിനാൻ.
അക്കാലമങ്ങൊരുനാളരണ്യാന്തരം
പുക്കാൻസമിൽകുശാദ്യങ്ങളന്വേഷിപ്പാൻ
വിദ്രുതംസഞ്ചരിച്ചീടുംദശാന്തരേ
ഭദ്രമാംശൂദ്രമിഥുനത്തെയുംബലാൽ
കണ്ടാൻമധുമദത്തോടുംരമിപ്പത-
ക്കണ്ടിക്കരിക്കുഴലാളുടെഭംഗിയും
സാരസ്യസൌജന്യരീതിമേളങ്ങളും
ചാരുസ്മിതാനനാപാംഗവിലാസവും.
വാരിളംകൊങ്കകളുംനിതംബാഭയും
വാരണേന്ദ്രാംഗനാനാംമൃദുയാനവും
മോഹനാകാരങ്ങളായ്കണ്ടുസംഭ്രമാൽ
മോഹപരവശനായ്ചമഞ്ഞീടിനാൻ.

പോകയുംനില്ക്കയുംവല്ലാതെഭൂസുര-
നാകാംക്ഷയാവലയുമ്പൊഴുതങ്ങവൾ
ഞാനനുകൂലയെന്നുള്ള തുടനപാം-
ഗാനനംകൊണ്ടുമന്ദംപറഞ്ഞീടിനാൾ.
താനതുപോതകതാരഴിഞ്ഞേററവും
ദീനനായ്ക്ലേശിതനായ്‌വശംകെട്ടഹോ!
ചെന്നവളെപ്പുണർന്നീടിനാനാദരാൽ
വന്നെഴുംതുല്യാനുപാതകൌതുഹലാൽ.
സംഗംമുഴുത്തുമതിമറന്നേററവും
തങ്ങളിൽചേർന്നുരമിച്ചാരനുദിനം
തന്നുടെവർണ്ണധർമ്മങ്ങളുംകർമ്മവും
തന്നെയുംകൂടെമറന്നാനതിശഠൻ.
അങ്ങിനെനിത്യംരമിച്ചവനീസുര-
നങ്ങവളെപ്പിരിയാതെവസിച്ചനാൾ
കന്മഷൌഘങ്ങളവതരിച്ചുള്ളത-
ജ്ജന്മികളെന്നപോലേചിലപുത്രരും
ചെമ്മേമുതിർന്നുളവായ്ച്ചമഞ്ഞാരവർ
തമ്മെവളർപ്പതിന്നായതികശ്മലൻ
മുന്നംതനിക്കുള്ളതെല്ലാംനശിപ്പിച്ചു
പിന്നെപ്പരദ്രവ്യമാർജ്ജിച്ചിതേററവും;
ബ്രഹ്മസ്വവുമമരസ്വവുംസ്വസ്വവും
നിർമ്മരിയാദകനേററമടക്കിയാൻ.
പുണ്യലേശംകിനാവിൽപോലുമേതുമ-
ങ്ങൊന്നറിയാതെകണ്ടിങ്ങനെനിന്ദ്യനായ്
തന്നേമറന്നുകഴിച്ചിതുകാലവും
വന്നടുത്തുജ്ജീവിതാവധിയുംതുലോം
അങ്ങിനെയുള്ള മഹാപാപിയെപ്പുന-
രങ്ങുവൈകാതെകൊണ്ടാശുചെന്നീടുവാൻ
ഞങ്ങളെയിങ്ങയച്ചുധർമ്മരാജനി-
ന്നിങ്ങിനെയുള്ള മഹാപാപിതന്നുടെ
ചാരത്തുടനിങ്ങെഴുന്നള്ളുവാനുള്ള
കാരണംനേരേയരുൾചെയ്കവേണമേ!”
കാലദൂതാവലിചൊന്നതുകേട്ടതൽ-
ക്കാലേതിരിച്ചുനാരായണദൂതരും
പാരാതെകണ്ടരുൾചെയ്തു“സുകൃതിക-
ളാരുമില്ലിങ്ങിവനൊത്തവരൂഴിയിൽ
നേരേവിചാരിച്ചുകാൺമിൻ!തനയനു
നാരായണേതിനാമംവിധിച്ചപ്പൊഴേ
വേറായ്ച്ചമഞ്ഞിതിവനുടെപാതകം
നൂറായിരംജന്മമാർജ്ജിച്ചതൊക്കെയും;
കാലവശംഗമിപ്പാൻതുടങ്ങുംക്ഷണ-
കാലേതിരുനാമമൊന്നറിയാതെതാൻ
പാരിലൊരുവൻജപിയ്ക്കിലവനുടെ
ഘോരമഹാപാപമൊക്കെനീങ്ങീടുന്നു.
പേരായിരമുള്ള വൻതിരുനാമങ്ങൾ
ക്കോരോന്നിനുള്ള ഫലങ്ങൾചൊല്ലീടുവാൻ
മാരാരിയുംവശമല്ലാഞ്ഞുസന്തതം
നാരായണേതിജപിച്ചിരുന്നീടുന്നു.
നാവാലതുബലാലൊന്നുചൊല്ലീടുകിൽ
പാവനമായ്ച്ചമയുംജഡമൊക്കവേ,
നാരായണാദ്യനാലക്ഷരമായതി-
ലോരോന്നിനുള്ള ഫലങ്ങൾചിന്തിക്കിലോ
വേദജപങ്ങളുംയാഗകർമ്മങ്ങളും
പാതിക്കുപാതിപരിഹാരമില്ലെന്നു
ചൊല്ലുന്നിതങ്ങിനെയുള്ള നാമംബലാൽ
ഉള്ളഴിഞ്ഞാഹന്ത!ചൊല്ലുകയാലിവൻ
കല്മഷമെല്ലാമകന്നിതുശുദ്ധനായ്
നിർമ്മലനായ്ച്ചമഞ്ഞീടിനാനേററവും.
ദണ്ഡത്തിനിന്നിനിയോഗ്യനല്ലൊട്ടുമേ
ദണ്ഡിയോടങ്ങുപോയ്ചെന്നുചൊല്ലീടുവിൻ
ഞങ്ങളീവണ്ണംപറഞ്ഞിരിക്കുന്നുള്ളതു
മങ്ങുപിതൃപതിയോടുചൊല്ലീടുവിൻ!
നിങ്ങൾചൊന്നെന്നാലവനറിയുംദൃഢം
ഞങ്ങളേയുംപരമാർത്ഥങ്ങളൊക്കയും
സർവ്വജ്ഞനാംധർമ്മരാജനവസ്ഥകൾ
സർവ്വംഗ്രഹിച്ചുരചെയ്യുന്നവണ്ണമേ
നിർവ്വഹിപ്പിൻപിന്നെനിങ്ങളെന്നാലതും
സർവ്വൈകസമ്മതമായ്വരുംനിർണ്ണയം”
സർവ്വമേവംപരമാനന്ദശാലികൾ
സർവ്വേശഭൃത്യരരുൾചെയ്തുകേൾക്കയാൽ
ഗർവ്വംകലർന്നയമഭടന്മാരുടൻ
ദൈവഗതികൾവിചാരിച്ചുമാനസേ
ലജ്ജയുംപൂണ്ടുവക്ത്രങ്ങളുംകുമ്പിട്ടു-
“ത്തിജ്ജനംദുർജ്ജനംസജ്ജനനാനാംമതം
നിശ്ചയിച്ചൊന്നുമറികയില്ലായ്കയാൽ
ദുശ്ചരിത്രങ്ങളുംദുർവ്വചനങ്ങളും
ചെയ്തുപോയെങ്കിൽക്ഷമിച്ചുകൊള്ളേണമേ!
കൈതവഹീനംദയാവശന്മാർനിങ്ങൾ.”
എന്നുപറഞ്ഞുതൊഴുതുതൊഴുതവർ
നന്നായനുവാദവുംകൊണ്ടുവാങ്ങിനാർ,
ചെന്നുപിതൃപതിതന്നോടജാമിളൻ
തന്നുദന്തങ്ങളുണർത്തിച്ചുകൊള്ളുവാൻ,
ഞാൻഞാനിനിമുമ്പിലെന്നവരേവരും
പാഞ്ഞീടിനാർസംയമനിനോക്കിദ്രുതം.
അപ്പൊഴുതന്തകകിങ്കരന്മാരടു-
ത്തുൾപ്പേടിചേർത്തുബന്ധിച്ചബന്ധങ്ങളും,
പെട്ടെന്നൊഴിച്ചുരക്ഷിച്ചുജഗല്പതി
ക്കിഷ്ടസാരൂപ്യവാന്മാർമകുടങ്ങളും
മുഗ്ദ്ധാളകങ്ങളുമൂർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രങ്ങളും
സ്നിഗ്ദ്ധകടാക്ഷവിലാസാനനങ്ങളും
ചാരുമകരമഹാമണികുണ്ഡല-
പ്രേരിതനിർമ്മലഗണ്ഡസ്ഥലങ്ങളും
ഗ്രീവാസുശോഭകളുംകൌസ്തുഭങ്ങളും
ശ്രീവത്സവക്ഷസ്സുകൾതൃക്കരങ്ങളും

ശംഖചക്രാബ്ജഗദാദ്യായുധങ്ങളും
പങ്കജസംഭവനാഭിസരോജവും
പീതാംബരങ്ങളുംപാദാംബുജങ്ങളും
പൂതപുരാതനപുണ്യാകൃതികളും
പ്രീതിപൊഴിഞ്ഞമുഖകമലങ്ങളും
ഭീതിയൊഴിക്കുന്നവാണിമേളങ്ങളും
കണ്ടുതിരുനാമമാഹാത്മ്യവുംകേട്ടു
കൊണ്ടകമേവളർന്നുണ്ടായവിസ്മയാൽ
പണ്ടുതാൻചെയ്തമഹാദുരിതങ്ങളും
ഉണ്ടതിൽകലർന്നതിന്നുള്ളഫലങ്ങളും
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻമഹിമപ്രഭാവവും
കണ്ടുകണ്ടാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുസാമ്പ്രതം
നല്ലതിനിക്കിനിയെന്തെന്നവരോടു
മെല്ലവേചോദിച്ചുകൊള്ളേണമെന്നവൻ
കല്യാണദേവതാകാമുകൻതന്നെയും
ഉള്ളിൽസ്മരിച്ചുറപ്പിച്ചുതൊഴുതുടൻ
വക്ത്രപ്രപാടനാരംഭകാലേ“നിന-
ക്കത്രയടുത്തതില്ലെ”ന്നുടനന്തരാ
തത്രമറഞ്ഞതുകൊണ്ടുവൈരാഗ്യവും
ചിത്തമുഴുത്തസന്താപവുംഭീതിയും
കൂടെക്കലർന്നഴകോടേമനക്കാമ്പിൽ
ഊഢവിചാരംതുടങ്ങിനാനീദൃശം.
“ഞാനെന്തിനിച്ചെയ്യുതാനന്ദവാരിധേ!
ദീനദയാനിധേ!നീവെടിഞ്ഞീടിനാൽ;
മേലിലൊരുഗതിയില്ലിനിക്കെന്നതി-
ക്കാലമിവിടെയിക്കണ്ടതുനിർണ്ണയം;
കീഴിലേതാനുമുണ്ടല്പസുകൃതമി
പ്പാഴനറിയാതെചെയ്തുപോയിട്ടതു
മൂലം,കഴുത്തിലാമ്മാറകപ്പെട്ടവൻ-
കാലപാശത്തെയുംഛേദിച്ചുരക്ഷണം
പാലനംചെയ്യുതിനായഖിലൈകസൽ-
പാലനതല്പരന്മാരവർതമ്മെയും
കാണായ്കൂഴിഞ്ഞിതതുംദുരിതാംബുധൌ
വീണു,മുഴുകിത്തളർന്നുനിന്നുഞാൻ.
താനറിയാതെതനയൻറപേർവിളി-
ച്ചേനതുകൂടവേനിൻതിരുനാമമായ്
വന്നതു,മിന്നതുകാരണമിങ്ങിനെ
വന്നുരക്ഷിച്ചതു,മെന്നുതൊഴുതുടൻ
ഖിന്നതയെന്നിയേചോദിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
വന്നീലവകാശമെന്നതുമോർക്കിലോ
നിന്നുടെമായാവികൃതികളൊക്കയും
നിന്നാലറുതാതതില്ലൊരുവസ്തുവും.
സർവ്വവുംനിന്നുടെമായയത്രേജഗൽ-
സർവ്വൈകനായക!കണ്ടതുംകേട്ടതും
സർവ്വമിനിക്കറിയാമെങ്കിലിങ്ങനെ
സർവ്വേശ!കാട്ടിയതത്ഭുതമെത്രയും!
സർവ്വംസഹാദേവവംശജനിച്ചുഞാൻ
സർവ്വസല്ക്കർമ്മധർമ്മങ്ങളുംവിട്ടുടൻ
ശൂദ്രസമാചാരതല്പരനായൊരു
ശൂദ്രതരുണിയെസ്സംഗിച്ചനാരതം
വാച്ചമഹാദുരിതങ്ങളുംചെയ്തുചെ-
യ്താശ്രയമാംമമജന്മവുമിങ്ങിനെ
പോയ്കൂഴിഞ്ഞുതവമായാഭ്രമങ്ങളാൽ
നീക്കമൊഴിഞ്ഞിനിയുംകൃപാവാരിധേ!
നിങ്കനിവെങ്കലിങ്ങുംകുരിച്ചീടുകിൽ
സങ്കടവൻകടൽതൻകരയേറുവാൻ
പങ്കജാക്ഷ!തുലോമുണ്ടെളുപ്പംപദ-
പങ്കജേസർവ്വംസമർപ്പയാമിപ്രഭോ!
ഇത്ഥംജഗൽഗുരുതങ്കലാമ്മാറുത-
ച്ചിത്തംസമർപ്പിച്ചുറപ്പിച്ചുസാമ്പ്രതം
സത്യസ്വരൂപംസമാശ്രയിച്ചാശുതൽ-
പുത്രകളത്രദേഹാത്ഥങ്ങളൊക്കയും
ത്യാജ്യജനിമൃതിദുഃഖമൊഴിപ്പതി-
ന്നച്യുതൻതൻകൽസമർപ്പിച്ചഖിലവും,
വിശ്വസിച്ചുത്രിലോകീശംജഗന്മയം
ശശ്വൽപരബ്രഹ്മരമ്യംസനാതനം
ഹൃല്കമലേദൃഢംധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടെഴും
ഭക്ത്യാതപോധനവേഷംധരിച്ചുടൻ
ഗംഗാതടസീമ്നിചെന്നിരുന്നാദരാൽ
ഗംഗയിൽസ്നാനവുംചെയ്തുഷഡ്ഭാവിധൌ
സംഗങ്ങളന്യങ്ങളെല്ലാമൊഴിഞ്ഞുസൽ-
സംഗീ,ദിനേശനേവന്ദിച്ചുസാമ്പ്രതം
ചെന്നുടജാന്തരംപുക്കുജിതാസനാ
സന്നിധാനേനപരാപരമവ്യയം
സച്ചിന്മയംസകലാശ്രയമീശ്വരം
ദിവ്യജനാഹൃദയസ്ഥമനാമയം
ഹാരകിരീടകടകാംഗദാംഗുലി-
യോരുമകരമഹാമണികുണ്ഡലം
ചാരുചതുർഭുജാലംകൃതശംഖച-
ക്രാരവിന്ദാദിസർവ്വായുധസംവൃതം
പീതാംബരംപത്മനാഭംനിഗമാന്ത-
പാദാത്മസംഗ്രഹപാദാംബുജംപരം
ശ്രീവത്സവക്ഷസംശ്രീധരംഭൂധരം
ശ്രീവാസുദേവമനന്തമലേപനം
നാമരൂപാകാരഹീനമഗോചരം
വ്യോമവദ്വ്യാപ്തമഖിലചൈതന്യകം
മായാമയംപരമാനന്ദവിഗ്രഹം
കായാമലപ്രഭംധ്യാനിച്ചനുദിനം
താനുംഭഗവാനുമൊന്നായ്ചമഞ്ഞുനി-
ത്യാനന്ദസാരൂപ്യഭാവേനസന്തതം
മേവീടിനാൻ,പിതൃദേവാഗ്നിസർവ്വതും
കേവലംമോദമോടേറ്റുപ്രസാദിച്ചിതേററവും.
അക്കാലമേകദാനാരായണാജ്ഞയാ
സൽകൃതന്മാരായഭക്തജനങ്ങളെ

രക്ഷിച്ചുലോകേഷുസഞ്ചരിക്കുംമഹാ
വിഷ്ണുദൂതന്മാരുടൻവന്നുതേറിനാർ
നാലുപേർമുന്നമവൻകഴുത്തിൽചേന്ന
കാലപാശംപരിച്ഛേദിച്ചുസാദരം
പാലിച്ചവർപരമാനന്ദശാലികൾ
ബാലാക്കകോടിപ്രഭയാവിളങ്ങിനാർ.
ദിവ്യയാനേനിന്നുവന്നിങ്ങജാമിളം
പേർവിളിച്ചമ്പോടുമന്ദമതൾചെയ്താർ:—
“വന്നുവിമാനമതിലുടനേറുനീ
ഇന്നിനിപ്പാക്കരുതിങ്ങിനെഭൂതലേ!
ചെന്നുജഗൽസ്വാമിയെത്തൊഴുതീടുവാൻ-
വന്നടുത്തുതവഭാഗ്യകാലംസഖേ!
പോകനാമെന്നതുകേട്ടുനോക്കുംവിധൌ
ലോകേശഭൃത്യരെക്കണ്ടെഴുന്നീററവൻ
ചേതസിഭക്ത്യാനിറഞ്ഞുവഴിഞ്ഞസം-
മോദേനചെന്നുനമസ്കരിച്ചീടിനാൻ.
വീണുനമസ്കരിക്കുന്നവൻതന്നുടെ
പാണിപിടിച്ചെഴുന്നേല്പിച്ചുസാദരം
മെല്ലെത്തലോടിത്തഴുകിവിമാനമ-
ങ്ങല്ലലൊഴിച്ചേട്ടുത്തേററിസരസമായ്.
ചൊല്ലിരസിപ്പിച്ചുസല്ക്കരിച്ചേററവും
കല്യാണശാലികളോടുകൂടെദ്രുതം
പൊങ്ങുംവിമാനോപരിവിളങ്ങുന്നവൻ
അണ്ടുലകങ്ങളീരേഴുംക്രമവശാൽ
കണ്ടുകണ്ടാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുചെന്നുചെ-
ന്നിണ്ടലൊഴിഞ്ഞുവൈകുണ്ഠലോകത്തെയും
കണ്ടുതൊഴുതുതൊഴുതകംപുക്കുടൻ
കൊണ്ടൽവർണ്ണാംഘ്രികൾകണ്ടുവണങ്ങിനാൻ-
കുണ്ഠതതീന്നഖിലേശ്വരൻതാനുമ-
ക്കണ്ടവരോടൊരുമിച്ചരുളീടിനാൻ;
സാരൂപ്യമാംഗതിയുംലഭിച്ചിങ്ങനെ
നാരായണപ്രിയനായാനജാമിളൻ.
താനറിയാതെതനയനെപ്പേർവിളി-
ച്ചാനതുനാമബന്ധാക്ഷരമാകയാൽ
കാലദൂതാവലിതൻകയ്യിൽനിന്നുതൽ-
ക്കാലേപരിചോടുവേർപെടുത്തിങ്ങിനെ
മേലിലൊരുലയമില്ലാതെസൽഗതി-
കൂലസ്വരൂപൻകൊടുത്തരുളീടിനാൻ.
മാനസഭക്ത്യാസദൈവതല്പാദവും
ധ്യാനിച്ചുനിശംതിരുനാമമന്ത്രങ്ങൾ
നേരേജപിപ്പവനെന്തൊരുസൽഗതി
നാരായണൻകൊടുക്കുന്നതിനിപ്പ്രഭോ!
മായാപതേ!തവമായാവികൃതികൾ
ആയതിതെല്ലാമതാരറിയുന്നതും!
കാരുണ്യശീല!നാമങ്ങളോതീടുവാൻ
നേരേവരമരുളേണമേ!സന്തതം
നാരായണ!ദുരിതങ്ങളറിഞ്ഞുമൊ-
ട്ടോരോതരമറിയാതെയുമന്വഹം
വ്യാപാരകാരണമായ്ചെയ്യതൊക്കവേ
വേർപെടുത്തെന്നെരക്ഷിച്ചുകൊള്ളേണമേ!
മാനമദങ്ങളാലിക്കാലമെത്തിയ
മാനുഷജന്മംവൃഥാകളയായ്കെടോ!
മാനസമേ!നമുക്കല്ലാതെമററിനി
ദീനതതീപ്പതിന്നാരുമില്ലോക്കനീ
വേണമെന്നാകിലതുനിൽക്ക;കേൾക്കനി-
ർവാണപ്രദാന്തകദൂതന്മാർതങ്ങളിൽ
നീതികൾകൊണ്ടുപറഞ്ഞൊഴിഞ്ഞങ്ങുപോയ്
പ്രേതനാഥൻതിരുമുമ്പിലാമ്മാറുടൻ
ചെന്നുതൊഴുതുണർത്തിച്ചുനിന്നീടിനാർ,
ഒന്നൊഴിയാതെകണ്ടുണ്ടായവസ്ഥകൾ.
“സർവ്വംനാഥ!സർവ്വംസഹാമണ്ഡലേ
സർവ്വജനങ്ങൾചെയ്യുംകർമ്മസഞ്ചയം
സർവ്വംഗ്രഹിച്ചുനിന്നിങ്ങയച്ചീടിനാൽ
സർവ്വദാതത്തദുചിതഫലങ്ങളെ
സർവ്വസമാനങ്ങളന്തരമെന്നിയേ
സർവ്വംഭുജിപ്പിച്ചുപോരുന്നഞങ്ങളാൽ
സർവ്വജ്ഞ!ചെന്നങ്ങജാമിളനാകിന
സർവ്വദുർവൃത്തനെക്കൊണ്ടിങ്ങുപോരുവാൻ
ബന്ധിച്ചളവതിഭീതനായുള്ളവ-
നന്ധനായ്നാരായണാഖ്യനായീടിന
പുത്രനെസ്സംഭ്രമത്തോടേവിളിച്ചുകേ-
ട്ടെത്രയുംവേഗേനവിഷ്ണുദൂതാന്വയം
നാലുപേർവന്നുപാശംവേർപെടുത്തുതൽ
ക്കാലംവിരവോടുദൂരവേഞങ്ങളെ
നീക്കിഭയപ്പെടായ്കെന്നവനങ്ങൊരു
സാക്ഷിയായ്നിന്നുദിവ്യാത്മക്കളാമവർ.
ഞങ്ങളോടിങ്ങുനോക്കിപ്പറഞ്ഞീടിനാർ:—
“നിങ്ങളിവനെപ്പിടിച്ചുകെട്ടീടുവാൻ
കാരണമെന്തുനാരായണഭക്തരിൽ
പാരിൽപ്രധാനനായുള്ളവനിന്നിവൻ.
ദണ്ഡത്തിനൊട്ടുമേയോഗ്യനല്ലങ്ങുപോയ്
ചണ്ഡാംശുജനോടുചോദിച്ചുകൊള്ളുവിൻ!
ധർമ്മരാജാനുചരരായനിങ്ങൾക്കു
ധർമ്മങ്ങളേതുമറിയരുതെങ്കിലോ
മുൻപിൻനിന്നങ്ങുമറയത്തുപോകെ”ന്നു
വൻപോടുടനടനാട്ടിവിട്ടീടിനാർ.
പാരമവരുടെഗൌരവംകാൺകിലോ
നാരായണസമന്മാരവർനാൽവരും
ശാസനംചെയ്തുകൊണ്ടിങ്ങനെഭൂമിയിൽ
വാസുദേവാനുചരർനടന്നീടുകിൽ
കാലധർമ്മംനടത്തീടുവാനെങ്ങുമേ
മേലിൽഞങ്ങൾക്കുനടന്നുകൂടാവിഭോ!
ചെല്ലുന്നചെല്ലുന്നദിക്കിലെല്ലാടവും
ചൊല്ലുന്നവരിതുപോലെയുണ്ടെങ്കിലോ

നിൎല്ലജ്ജരായിളിച്ചിങ്ങിനെഞങ്ങളൊ-
ന്നല്ലാതെകണ്ടിങ്ങുപോരികെന്നേവരും.
വഹ്യാതകൎമ്മങ്ങളിങ്ങുതുടങ്ങിയാൽ
സഹ്യമല്ലാതെനാണക്കേടകപ്പെട്ടും.
പൎയ്യായമോടതുൾചെയ്തിനിയൊക്കെയും
മൎയ്യാദകൾപിഴയാതെനടത്തുകിൽ
കൈതവഹീനംനടത്താ”മിതെന്നവർ
കൈതൊഴുതന്തികേനിന്നുചൊല്ലുംവിധൌ
ധൎമ്മരാജൻപരമാൎത്ഥങ്ങളൊക്കവേ
തന്മനക്കാമ്പിലറിഞ്ഞുചിരിച്ചുടൻ
നിൎമ്മലൻതന്നുടെഭൃത്യരോടെത്രയും
സമ്മാനമായനുസൃത്യാപിചൊല്ലിനാൻ:—
“സത്യമായുള്ളതുഞാൻപറഞ്ഞീടുവൻ,
ഭക്ത്യാചെവിതന്നുകേൾപ്പിനെല്ലാവരും
വിഷ്ണുഭഗവാൻവിരിഞ്ചാദിവന്ദിതൻ
ഉഷ്ണേതരാംശുദിവാകരലോചനൻ
പത്മാലയാവരൻപത്മനാഭൻപരൻ
പത്മായുധൻപത്മജന്മഹൃദിസ്ഥിതൻ
നിഷ്കളൻനിഷ്ക്രിയൻനിഷ്കളങ്കാത്മകൻ
നിഷ്കിഞ്ചനപ്രിയൻനിത്യൻനിരാശ്രയൻ
നിഷ്കാരണൻനിഗമാന്തവാക്യാൎത്ഥഗൻ
നിഷ്കന്മഷൻനിരാധാരൻനിരുപമൻ
വ്യക്താവ്യക്തൻവിമുക്തഹൃദിസ്ഥിതൻ
ശക്തിയുക്തൻശരണാഗതവത്സലൻ
മുക്തിപ്രദൻമുനീന്ദ്രാദിഭിരൎച്ചിതൻ
ശശ്വൽപരബ്രഹ്മമൂൎത്തിസനാതനൻ
അച്യുതൻതൻമഹാമായാവികൃതികൾ
വിശ്വകാൎയ്യങ്ങളിക്കണ്ടതെല്ലാംദൃഢം.
വിശ്വസിച്ചീടുവനൊക്കെയെല്ലാവരും
ഭദ്രയാംമായാമനോഹരിതാൎത്ഥായ,ത-
ദ്വിദ്യയാനിത്യംരമിച്ചരുളീടിനാൻ.
സൃഷ്ടിസ്ഥിതിപ്രളയാനുഗ്രഹാദിഭി-
രിഷ്ടഫലപ്രദനിഷ്ടഹൃദ്ദൃഷ്ടകൻ
മുന്നമതെന്നുതുടങ്ങിനാനെന്നതു-
മെന്നിനിമേലിലവസാനമെന്നതും
എങ്ങൊരേടത്തുനിന്നിക്കളിയെന്നതു-
മെങ്ങിനെയുള്ളൊരവസ്ഥയെന്നുള്ളതും
ഒന്നുംതിരിച്ചൊരുനാളൊരുവൎക്കുമെ-
ററൊന്നുകൊണ്ടുമറിയാവതല്ലാതെയായ്
നിന്നജഗൽഗുരുനാരായണൻപരൻ
തന്നുടെഭൃത്യരാകുന്നതെല്ലാവരും.
തൽപ്രസാദംകുറഞ്ഞീടുകിലാൎക്കുമൊ-
ന്നിപ്രപഞ്ചത്തിങ്കലാവതല്ലേതുമേ
പത്മജസൃഷ്ടിയുംരുദ്രസംഹാരവും
പത്മനാഭപ്രസാദത്താൽവഹിക്കുന്നു.
വൃത്രാരിമുൻപായഞങ്ങളുംതൻനിയോ-
ഗത്താലനുകരിക്കുന്നുസകലവും;
കൎത്തവ്യമാൎക്കുമിവിടെയില്ലൊന്നിനും
ഭൎത്തൃരനുഗ്രഹമെത്തുകിലെന്നിയേ
നിൎഗ്ഗുണനായഭഗവൽഗ്ഗുണങ്ങളാൽ
നിത്യമനുസരിച്ചുള്ളൂജഗത്ത്രയം.
ഭക്തപ്രിയൻഭവഭഞ്ജനനീശ്വരൻ
മുക്തിപ്രദൻമുനീന്ദ്രാദിഭിരൎച്ചിതൻ
തത്സേവകാൻപരിരക്ഷിതുമന്വഹം
തത്സമരൂപികളായദൂതാന്വയം
സൎവ്വലോകേമുദാസഞ്ചരതിസദാ
സൎവ്വഭക്താനാമനുസരിച്ചീടുവാൻ
തന്നുടെഭക്തരേക്കാൾപ്രിയമാരെയും
തന്നുള്ളിലില്ല,മറെറാന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ!
നിൎണ്ണയംഭക്തരെരക്ഷിപ്പതിന്നുതാൻ
തന്നെയുംകൂടെമറന്നുപോമീശ്വരൻ;
ചെമ്മേമുകുന്ദഭക്തന്മാരെയുംതിരി-
ച്ചുന്മയാചൊല്ലിത്തരുന്നതുമുണ്ടുഞാൻ
നാമാമൃതംജപിച്ചീടുന്നവരെയും,
കാമദംധ്യാനിച്ചുപൂജിപ്പവരെയും
യോഗംധരിച്ചുവ്രതംപൂണ്ടുസമ്പ്രതി
യാഗാദികൎമ്മങ്ങൾചെയ്യുന്നവരെയും,
ദീനജനാശ്രയന്മാരായനുദിനം
ദാനങ്ങൾവിഷ്ണുബുദ്ധ്യാചെയ്വവരെയും,
തീൎത്ഥസ്നാനങ്ങൾചെയ്തീടുമവരെയും,
ധാത്രീപ്രദക്ഷിണംചെയ്യുന്നവരെയും,
ക്ഷേത്രോപവാസങ്ങൾചെയ്യുന്നവരെയും,
ക്ഷേത്രോത്സവങ്ങളെകല്പിപ്പവരെയും,
പുണ്യകാലേഷുപുണ്യത്യാഗികളെയും,
പുണ്യസ്ഥലങ്ങളിൽപുണ്യകൃതരേയും,
വേദാദിവിദ്യകളഭ്യസിപ്പോരെയും,
വേദാന്തവിത്തുകളായുള്ളവരെയും,
കാരുണ്യശീലരായുള്ളവർതമ്മെയും,
നാരായണപ്രിയന്മാരെന്നുതേറുവിൻ.
തത്സേവകാൻപരിരക്ഷിതുംഭൎത്തന്മാർ
തത്സമന്മാരങ്ങനുസരിച്ചീടുവോർ.
നിങ്ങളവരെയുംഭക്തരായ്യേവിനോ-
രിങ്ങനെയുള്ളവർതമ്മെയുമൊക്കവെ
തിങ്ങുമാനന്ദഭക്ത്യാവണങ്ങീടുവിൻ!
ഇങ്ങവർതങ്ങളനുഗ്രഹിക്കുംവണ്ണം.
തൽപ്രസാദേനനടന്നുനോക്കുമ്പൊഴു-
തല്ലേതരജനമുണ്ടനേകംവിധം
ദുഷ്കൃതമേററമനുദിനംചെയ്തുചെ-
യ്തുൾത്താരിൽദൈവനാസ്തിക്യരായെത്രയും
ദുഷ്ടന്മാരാമവർതമ്മെയെല്ലാരെയും
കെട്ടിയിഴച്ചുകൊണ്ടിങ്ങുപോന്നീടുവിൻ!
അല്ലാതെകണ്ടീശ്വരാനുഗ്രഹംചേൎന്നു
കല്യാണശീലരനേകംദുരിതങ്ങൾ
വല്ലാതെചെയ്കിലുംചെന്നടുക്കുന്നതു

വല്ലായ്മയായ്വരുമില്ലൊരുസംശയം."
കല്യനാംധമ്മരാജൻപുനരിങ്ങനെ
നല്ലതുചൊന്നതുകേട്ടഹൃഷ്ടരും
ഭക്തിവളൎന്നകതാർതെളിഞ്ഞേററവും
ഭക്തപ്രിയനെനമസ്കരിച്ചീടിനാർ.
മിത്രാത്മജനുംപ്രണവസംയുക്തമാ-
മത്യുത്തമാഷ്ടാക്ഷരംജപിച്ചീടിനാൻ.
മൃത്യുദൂതാനപായമന്നുതൊട്ടനഘ-
മുത്തമപൂരുഷഭക്തപ്രവരരെ
ശങ്കിച്ചുപോരിൽനടക്കമാറാകുന്നു
ശങ്കര!നാരായണ!പരിപാഹിമാം.
ഏവമജാമിളോദന്തമനുഗ്രഹ-
മാവോളമൊട്ടുചുരുക്കമായീദൃശം.

പുരന്ദരാനുഗ്രഹം.

ചൊന്നേൻപുരന്ദരാനുഗ്രഹംചൊല്ലുവാ-
നിന്നുതുടങ്ങുന്നിതെന്നാലതിൻമുമ്പിൽ
സൃഷ്ടിചൊല്ലീടുന്നിതിഷ്ടവരങ്ങളും
കിട്ടിസ്സമുദ്രത്തിൽനിന്നുകരേറിയ
ഭക്തപ്രവരരായ്മേവുംപ്രചേതാക്കൾ
പത്തുപേരാലുമൊക്കെദ്ദഹിപ്പിക്കുന്ന
വൃക്ഷഷണ്ഡങ്ങളെക്കണ്ടുടനപ്പൊഴു-
തൃക്ഷപ്രവരനനുനയിച്ചാദരാൽ
വൃക്ഷങ്ങൾതന്നനൎത്ഥങ്ങളുംതീൎത്തുകൊ-
ണ്ടക്ഷണമങ്ങവാക്ഷാഖ്യയാംകന്യയെ
സത്വരമമ്പോടുനല്കിനാനങ്ങവൻ
പത്തുപേരുംകൂടെവേട്ടാരവളെയും
ദക്ഷനവളിൽനിന്നുത്ഭവിച്ചീടിനാൻ.
ദക്ഷനുമനസാപ്യനേകംപ്രജകളെ
സൃഷ്ടിചെയ്താനതുപോരാഞ്ഞുപിന്നെയും
തുഷ്ടികലൎന്നുവിന്ധ്യാദ്രിസാനുസ്ഥലം
ഗത്വാതപസ്സുചെയ്യുന്നവൻഹംസഗു-
ഹ്യത്താലഖിലജഗല്പതിമാധവൻ
തൻസ്തുതിചെയ്കനിമിത്തംപ്രസാദിപ്പിച്ചു
നില്പവൻമുൻപിൽപ്രകാശിച്ചനാഥനെ-
ക്കണ്ടുതൊഴുതുവന്ദിച്ചുവിനീതനാ-
യിണ്ടലൊഴിഞ്ഞവനായ്പ്പോണ്ടധോക്ഷജൻ
കുന്നതതീൎത്തുകൊടുത്താനസിക്നിയാം
വണ്ടാർകുഴലിയേയുംകൊണ്ടുപോന്നവൻ
തണ്ടാർശരക്രിയയാരമിക്കുന്നനാൾ,
ഉണ്ടായിതങ്ങവൾപെററുനിരന്തരം
ഹൎയ്യശ്വന്മാരെന്നുപേരായപൂരുഷ
വൎയ്യന്മാർനന്ദനന്മാർപതിനായിരം.
സൎവ്വജ്ഞന്മാരവരാത്മയോഗത്തെയും
നിൎവ്വഹിച്ചാനന്ദതല്പരരായുടൻ
നാരദശാസനയാലഭീഷ്ടപ്രദ-
ന്മാരവർസന്യസിച്ചീടിനാരവരും
അന്നതുകണ്ടുപരിതാപയുക്തനായ്
പിന്നെയുംദക്ഷപ്രജാപതികേവലം
ബ്രഹ്മനിയോഗാൽശബളാശ്വന്മാരെന്നു
നിൎമ്മലന്മാരായനന്ദനന്മാരെയും
ചെമ്മേജനിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാനസിക്നിയാം
ധൎമ്മദാരങ്ങളിൽനിന്നതിവിസ്തൃതം.
കല്മഷംതീൎന്നവരുംനാരദാജ്ഞയാ-
ലുന്മേഷമുൾക്കൊണ്ടുസന്യസിച്ചീടിനാർ.
നന്ദനന്മാരവരായിരവുംതഥാ
സന്യസിച്ചാരെന്നറിഞ്ഞഥദക്ഷനും
കോപേനനാരദൻതന്നെശ്ശപിച്ചുസ-
ന്താപസംയുക്തനായാനവിളംബിതം;
പിന്നെയുംബ്രഹ്മാനുനീതനസിക്നിയിൽ
നിന്നങ്ങറുപതുകന്യകമാരെയും
ചെമ്മേജനിപ്പിച്ചവർകളിൽപത്തിനെ
ധൎമ്മരാജന്നുകൊടുത്തോരനന്തരം
മാരീചനായ്പതിമൂന്നിരുപത്തേഴു-
പേരെമുതിൎന്നജൈവാതൃകനുംതദാ;
ഭൂതനുമംഗിരാവിന്നുംകൃതാശ്വനും
പ്രീതനായങ്ങിതിരുവരേയുംതഥാ
താർക്ഷ്യന്നുനാൽവരെയുംകൊടുത്താനതിൽ
സാദ്ധ്യരുമാശ്ശുവിശ്വദേവതകളും
വിശ്വകൎമ്മാവുംവസുക്കളുംരുദ്രനും
അശ്വനീദേവകളുംധൎമ്മപുത്രന്മാർ.
മററുംപലരുണ്ടുപിന്നെയുംപത്തുപേർ
പെററുള്ളധൎമ്മതനയന്മാരായവർ.
അംഗിരാവിന്നുപിതൃക്കളരുണനു-
മങ്ങുഗരുഡനനവധിനാഗങ്ങൾ
തങ്ങളുംതാർക്ഷ്യജന്മാർപോലവരെല്ലാ-
മിങ്ങിനെയുള്ളവരെന്നറിഞ്ഞീടുനീ.
നില്ക്കതെല്ലാമദിതീദിതിയുംദനു
മൈക്കണ്ണികാഷ്ഠയരിഷ്ടസുരസയും
ചൊല്ലെഴാണ്ടഴുമിളയുംമുനിയുംക്രോധ
മുഖ്യവശയുംമത്താമ്രസുരഭിയും,
പിന്നെസ്സരമതിമിയിവർകശ്യപൻ
തന്നുടെപത്നിമാരല്ലോപതിമൂവർ.
എന്നവർതമ്മുടെസന്തതിയാലുല-
കംനിറഞ്ഞുസർവ്വജന്തുഭിരെങ്ങുമേ.
മന്നവ!കേൾതിമിസന്തതിയായത-
ങ്ങനഘമത്സ്യസ്സത്വങ്ങളറികനീ.
സാരമേയന്മാർനിരന്തരംശ്വാപദ-
ന്മാരിഹനിത്യംസുരഭിജജാതികൾ
ഗോകുലംതാമ്രസുതന്മാർഖഗാദികൾ
ഏകദാകേൾമുനിഗണങ്ങൾഅപ്സരസ്സുകൾ
ക്രോധവശയ്ക്കുളവായുള്ളസന്തതി
ജാതികൾപോൽസൎപ്പജാതികളാദികൾ.
കേവലമങ്ങിളാസന്തതിജാതമി-
സ്ഥാവരജാതികൾസൎവ്വലോകങ്ങളിൽ;

കേൾക്കസുരസപെററുണ്ടായിതുഴിയിൽ
രാക്ഷസവംശമൊരുവകഭൂപതേ!
ഗന്ധൎവ്വസംഘമരിപ്പുതൻസന്തതി-
സന്തതികാഷ്ഠയ്ക്കുളായതശപാദികൾ:
ദാനവന്മാർദനുസൂനുക്കളുണ്ടനേ-
കാന്നാം;ദിതിസുതന്മാർദൈത്യസംഘവും
പൂൎവ്വജയാകുമദിതിക്കുസൂനുക്ക-
ളാമവർപന്തിരണ്ടാദിത്യന്മാരല്ലോ.
പോവർകൾക്കുവിവസ്വാനു,മൎയ്യമാ
പൂഷാ,വഥാപിചതഷ്ടാ,സവിതാവും;
നീതിമാനാംഭഗൻധാതാവിധാതാവും,
പ്രീതൻവരുണനും,മിത്രനു,മിന്ദ്രനും,
വിഷ്ണുവുമെന്നിവർപന്തിരണ്ടിങ്ങിനെ-
വിഷ്ണുരാതപ്രഭോ!കേട്ടുകൊൾകെന്നതിൽ
ശ്രാദ്ധദേവൻമനുവുംധൎമ്മരാജനും
തീൎത്ഥഭൂതാഢ്യയായുള്ള യമുനയും
അശ്വിനേയന്മാരുമാഹന്ത!മന്ദനും
ആശ്ചൎയ്യരൂപയായുള്ള സാവൎണ്ണിയും
സാധ്വീതപതിയുമെന്നിവർകേവലം
മൂത്തവനായവിവസ്വാനപത്യങ്ങൾ
ആൎയ്യമാവിന്നുചരണികളെന്നതൽ
പൎയ്യായനാമങ്ങൾതന്നപത്യങ്ങൾപോൽ
പൂഷാവിന്നില്ലപത്യം;ദിതിവംശൈക
ഭൂഷണയായരചനയാംഭാൎയ്യയിൽ
തഷ്ടാവിനുംസന്നിവേശനുംകേവലം
ഇഷ്ടനാംവിശ്വരൂപന്താനുമിങ്ങിനെ
രണ്ടപത്യങ്ങളതിൽവിശ്വരൂപനെ
കണ്ടുബൃഹസ്പതിയെക്കളഞ്ഞങ്ങഥ
കൊണ്ടാൻപുരോഹിതനായധരേന്ദ്രനെ-
ക്കണ്ടകദൈവഹിത്രനാകുന്നതെങ്കിലും
എന്നതുകേട്ടഭിമന്യുജൻശ്രീശുകൻ
തന്നെത്തൊഴുതുചോദ്യംചെയ്തിതഞ്ജസാ:—
"എന്തിനുദേവകൾഗീഷ്പതിയെക്കളെ-
ഞ്ഞന്തരാവിശ്വരൂപംഗുരുവായ്ക്കൊണ്ടു?
ചൊല്ലിത്തരേണ"മെന്നുള്ളതുകേട്ടടൻ
ഉള്ളംതെളിഞ്ഞരുൾചെയ്തിതുശ്രീശുകൻ:—
"സൎവ്വൈശ്വൎയ്യസമൃദ്ധനായ്മേവിന
ദേവേന്ദ്രനെക്കാണ്മതിന്നുബൃഹസ്പതി
താനേകദാചെന്നനേരത്തുടക്ഷനും
മാനമദങ്കലൻനാദരിയായ്കയാൽ
കോപംകലൎന്നതാപോനസുരഗുരു
വേപിതനായ്ഗൃഹത്തിന്നെഴുന്നള്ളിനാൻ.
പിന്നെപ്പരമാൎത്ഥമുള്ളിലുണ്ടായള-
വിന്ദ്രൻവിവേകവൈരാഗ്യസംയുക്തനായ്
ചെന്നാൻബൃഹസ്പതിയെപ്രസാദിപ്പിപ്പാൻ,
എന്നാളവെങ്ങുമേകണ്ടീലജീവനെ
തപോക്കളുള്ള പരാധംനിമിത്തമായ്

ഉമ്പർകോനേററംപ്രയത്നേനപിന്നെയും
ജീവനെത്തേടിനടന്നുകാണായ്കയാൽ
ആവിരാനന്ദംകുറഞ്ഞുവാണീടിനാൻ.
അങ്ങിനെയുള്ളോരവസരംകേൾക്കയാൽ
ഇങ്ങസുരേന്ദ്രൻപടയോടുകൂടവേ
വന്നമരാപുരിചുററുംവളഞ്ഞള-
വുന്നതികെട്ടുതോററീടിനാർദേവകൾ.
ചെന്നുവിരിഞ്ചനോടെന്നതെല്ലാംപുന-
രിന്ദ്രൻതൊഴുതുണൎത്തിച്ചുനിന്നീടിനാൻ;
മന്ദേതരമതുകേട്ടുചതുൎമ്മുഖൻ
തന്നുള്ളിലൻപോടുചിന്തിച്ചുസാദരം
"ഛിന്നതതീൎത്ഥരക്ഷിപ്പാൻപുരോഹിതൻ
തന്നെപ്പിരിയാതെവേണംനിരന്തരം
സന്ദേഹമില്ലതില്ലാഞ്ഞാലിതുവരും.
എന്നാലിതിന്നിനിയൊന്നുവേണംഭവാൻ.
ദേവകുലാചാൎയ്യനായബൃഹസ്പതി
ജീവപ്രസാദമുണ്ടാവോളവുംമുദാ
വിശ്വരൂപംഗുരുവായ്വരിച്ചാലുമ-
ങ്ങിച്ഛകളെല്ലാംവരുത്തുമവനെടോ!
നിശ്ചയംനന്നായ്വരു"മെന്നരുൾചെയ്താൻ
നിശ്ശേഷതാപങ്ങൾതീരുമാറങ്ങിനെ
വിശ്വസൃട്ടൻപോടരുൾചെയ്തുകേട്ടടൻ
ദുശ്ച്യവനൻചെന്നുവിശ്വരൂപംതദാ
നിസ്സംശയംഗുരുവായ്വരിച്ചീടിനാൻ,
ഉൾച്ചേൎന്നഴുംബഹുഭക്ത്യാപിസാദരം
പശ്ചാദഭയദമായ്പാപനാശന
വശ്യമായേറ്റവുംപുരുഷാൎത്ഥസാധ്യമായ്
സത്യമായുള്ളൊരുനാരായണകവ-
ചത്തെയുപദേശിച്ചീടിനാൻബുദ്ധിമാൻ;
നിത്യമതുകൊണ്ടുമങ്ങവന്തന്നനു-
വൃത്തനായാശ്രയംകൊണ്ടുംനിരന്തരം
ശക്രനശേഷദിതിസുതന്മാരെയും
ഒക്കെജ്ജയിച്ചുലോകത്രയൈകേന്ദ്രനായ്
സദ്യോവിളങ്ങിനാൻമുന്നേതിലേററമ-
ങ്ങദ്യൈവവിശ്വരൂപപ്രഭാവങ്ങളാൽ.
തൽപ്രഭാവപ്രഭുവിന്നുശിരസ്സമൂ-
ന്നെപ്പോഴുമെന്നതിലൊന്നോദനത്തിനും
സോമപാനത്തിനുംമദ്യപാനത്തിനും
ആമവമൂന്നുമവനുസുരഗണം
മോദേനനൽകുംഹവിൎഭാഗമേവരും
സാദരംകാൺകെവെളിച്ചമേകേവലം
ദാനവന്മാരൊളിച്ചുംകൊടുപ്പോരതു-
താനവരണ്ടുംഭുജിക്കമാറാകുന്നു.
അങ്ങിനെവാഴുന്നകാലമസുരകൾ
അങ്ങുനൽകുംഹവിൎഭാഗമതേകദാ
തിന്നുംകുതുഹലത്തോടേട്ടജ്ജിച്ചുള-
വെന്നുനിന്നെന്നറിഞ്ഞീലമഹേന്ദ്രനും

ചെന്നുകണ്ടാശുകോപിച്ചുവജ്രേണതാ-
നന്നവന്തൻതലമൂന്നുമനുക്ഷണം
വെട്ടിക്കളഞ്ഞതവപക്ഷികളായുടൻ
പെട്ടെന്നുയൎന്നിതാകാശദേശാന്തരേ
വിശ്വരൂപപ്രഹത്യാകൃതപാതക-
മച്യുതപൂൎവ്വജനോടടുത്തുതദാ,
സത്വരമന്നതുകണ്ടുപുരന്ദരൻ
ചതുരിഭാഗിച്ചുവെച്ചുകൊണ്ടൊക്കെയും
തുല്യമാക്കിക്ഷമാസ്ത്രീരുഹവാരിധി
മല്ലാക്ഷികൾക്കുകൊടുത്തൊഴിച്ചീടിനാൻ.
അക്കാലമങ്ങമരേന്ദ്രംജയിപ്പൊരു
മുഷ്കരശത്രുവന്നുത്ഭവിച്ചീടുവാൻ
ത്വഷ്ടാതുടങ്ങിനഹോമകുണ്ഡത്തിൽനി-
ന്നൊട്ടാശകൾബതപൊട്ടുമാറുറ്റമായ്
വെട്ടുമിടികളുംഞെട്ടുമാറാഴികൾ
വട്ടംതിരിഞ്ഞുകീഴ്മേൽമറിയുംവണ്ണം
പൊട്ടിപ്പൊരിക്കനൽതൂകുംമിഴികളോ-
ട്ടട്ടഹാസങ്ങളുംചെയ്തെഴുന്നീടിനാൻ
വൃത്രാസുരേന്ദ്രനത്യുഗ്രപരാക്രമ-
ചക്രനഭ്രംതലതട്ടിനില്ക്കുന്നവൻ
വക്ത്രംപിളൎന്നലറിക്കൊണ്ടുപാഞ്ഞുവ-
ന്നെത്തുന്നതുകണ്ടുസൎവ്വഭൂതങ്ങളും
പേടിച്ചതിശയമോടിക്കിഴച്ചിട-
രീടുന്നവരൊളിച്ചാർപലദിക്കിലും.
കൂടെത്തുടൎന്നടുക്കുന്നവരൊട്ടതിൽ
ചാടിപ്പിടിച്ചുടൻവാരിവിഴുങ്ങിയും
ഘോരൻവരുന്നതുകണ്ടുസുരാന്വയം
നേരേതുടൎന്നുടുത്തായുധപങ്ക്തിയെ
തൂകിച്ചുഴന്നതുവട്ടംതിരിഞ്ഞവൻ
ആകുലമെന്നിയേതാൻമദിച്ചീടിനാൻ.
ധാരാവരിഷങ്ങളോരോവിധംമഹാ
വാരാകരംപൊലെതാനടക്കീടിനാൻ.
വായുംപിളൎന്നട്ടത്താനവൻപിന്നെയും
പേയായ്ചമഞ്ഞുപാഞ്ഞാരമരൌഘവും
ദേവേന്ദ്രനാദികൾപാരംവിഷണ്ണരായ്
ആവതെന്തോന്നിതിനെന്നുഴന്നേവരും
പാലാഴിപുക്കഖിലേശ്വരനീശ്വരൻ
നാലായവേദാന്തസാരാൎത്ഥനവ്യയൻ
കാലാരിസേവിതപാദാംബുജൻപരൻ
കാലസ്വരൂപൻകമലാലയാവരൻ
നീലാംബുദാമലകോമളൻസുന്ദരൻ
നീലാരവിന്ദദളായതലോചനൻ
ലോകൈകദേശികനാത്മാനിരഞ്ജനൻ
ലോകാരവിന്ദഹൃദിസ്ഥിതൻതൽപദം
വീണുതൊഴുതുതൊഴുതതിസംഭ്രമാൽ
ത്രാണനിപുണംദയാലയമവ്യയം
കൂപ്പിസ്തുതിച്ചുചരിത്രനാമങ്ങളും
പേപ്പെട്ടുവന്ദിച്ചുനില്ക്കുന്നവൎകളിൽ
പ്രീത്യാമുകുന്ദൻപ്രസാദിച്ചരുൾചെയ്തു
വാൎത്തകൾകേട്ടുതൊഴുതിങ്ങുപോന്നവർ
നിത്യംതപസ്സുചെയ്തീടുംദധീചിയെ
പ്രാൎത്ഥിച്ചുവാങ്ങിനോരസ്ഥികൾകൊണ്ടുടൻ
ചേൎത്തുചമച്ചിട്ടൊരുവജ്രത്തെയും
ഗോത്രാരികൈക്കൊണ്ടമരൌഘസേനയാ
സാൎദ്ധമൊരുമിച്ചുചെന്നെതിൎത്തീടിനാൻ.
പേൎത്തുമഹാഘോരനോടുസരഭസം
യുദ്ധംഭയങ്കരമായ്വന്നിതെത്രയും
ഉദ്ധൂതമായസിംഹധ്വനിപൂരവും
ദിക്കുകൾതോറുംനിറഞ്ഞുപരന്നുടൻ,
ഒക്കെപ്രതിദ്ധ്വനികൊണ്ടിളകീതുലോം
ദേവാസുരായോധനംകീഴിലാരുമ-
ങ്ങീവണ്ണമാഹന്ത! കണ്ടീലൊരിക്കലും
പോരിലിവിടെവരുന്നതെന്തെന്നഹോ!
നാരദനാദികൾസംശയിക്കുംവിധൌ
ദേവാരികൾതൂകുമസ്ത്രങ്ങളൊക്കവേ
ദേവകൾഖണ്ഡിച്ചുഖണ്ഡിച്ചൊടുക്കുമ്പോൾ
കേവലംവൃക്ഷശൈലാദികൾകൊണ്ടുടൻ
ആവോളവുംപ്രഹരിച്ചാരസുരകൾ
ദേവകളങ്ങവയുംനുറുക്കിപ്രതി-
ഭാവമോടായുധപംക്തികൾതൂകിനാർ.
കാൽകരംതോൾതുടയററററുസംഭ്രമി-
ച്ചാകുലപ്പെട്ടുചുഴന്നസുരൌഘവും
പായുന്നളവുതടുത്തുവൃത്രാസുരൻ
മായമൊഴിഞ്ഞുചൊല്ലീടിനാൻനീതികൾ.
ദാനവന്മാർഭയംപൂണ്ടുതത്തുംബഹു-
മാനിയാതെപലദിക്കിനുമോടിനാർ
താനതുകണ്ടവർതമ്മെയയച്ചുടൻ
വാനവരോടുവൃത്രാസുരൻചൊല്ലിനാൻ:—
"ദേവകളേ! നിങ്ങൾപായുന്നരികളെ
പ്പോവാനയപ്പിൻ! വധിക്കരുതാരെയും.
പോരിനപാരമുണ്ടാഗ്രഹമെങ്കിലോ
നേരേവരുവിൻ! മതിനിങ്ങളോടുഞാൻ.
ചാകിലുംകൊൽകിലുംനന്നെന്നെതിൎത്തവൻ
നാകികളോടുപൊരുതാനുരുതരം.
അപ്പൊഴുതിന്ദ്രനുംചെന്നടുത്തീടിനാൻ
അല്ലേതരാഹവംചെയ്താരിരുവരും
മദ്ധ്യേപലവിധംപാരുഷ്യവാക്യങ്ങൾ
സദ്യഃപൊഴിഞ്ഞുപരാക്രമിക്കുംവിധൌ
ഭേദമൊന്നേതുംചെറുതുകാണായ്കയാൽ
അദിതേയാധിപനോടുതുടൎന്നവൻ
ശൂലമെടുത്തുപിടിച്ചയച്ചാനതു
കാലമസുരകരവുമാശ്ശൂലവും
കൂടെയുടനരിഞ്ഞിട്ടവനങ്ങതി-
നാടൽകൂടാതെമറേറക്കരത്താലവൻ;

കോപാലിരിമ്പെഴുകെപ്രയോഗിച്ചതേ-
ററാപൂണ്ണവേദനയാലമരേന്ദ്രനും
കയ്യിൽനിന്നൂഴിയിൽവീണിതുവജ്രവും
മയ്യൽപൂണ്ടാശ്രമയങ്ങിനാനേററവും.
വൃത്രനതുകണ്ടുപൊട്ടിച്ചിരിച്ചുടൻ,
ഭക്തിപ്രയുക്തമാംവാക്കുകൾചൊല്ലിനാൻ
തത്രൈവഭക്തിവളൎന്നശതക്രതു
സത്യാത്മകംപ്രയോഗിച്ചുരണ്ടാമതും
വജ്രമെടുത്തുകൊണ്ടൈരാവതോപരി
വിജ്വരചേതസാതാനടുത്തീടിനാൻ.
വൃത്രനിരിമ്പെഴുകൊണ്ടെടുത്തശ്രമം
ചിത്തവേഗാൽപ്രയോഗിച്ചുരണ്ടാമതും
മുക്തമായുള്ളോരിരിമ്പെഴുകപ്പൊഴു-
തത്ത്വരംബന്ധിച്ചയച്ചക്കരത്തെയും
വജ്രമതിനാലരിഞ്ഞുവീഴ്ത്തീടിനാൻ
ഉജ്ജ്വലിതാമർഷയാപ്യസുരേന്ദ്രനും
വക്ത്രേണചെന്നെടുത്തൈരാവതത്തെയും
ശക്രനേയുംകൂടവേവിഴുങ്ങീടിനാൻ
നിർജ്ജരന്മാരുംപരിഭ്രമിച്ചീടിനാർ.
വജ്രിയുംനാരായണകവചത്തിനാൽ
രക്ഷിതനായാൻഗജേന്ദ്രനുമേതുമേ
വിഘ്നമുണ്ടായീലതൽപ്രഭാവത്തിനാൽ
പിന്നെയങ്ങങ്ങിനെനിന്നുപുരന്ദരൻ
ഉന്നതനാംകരിവീരനെത്തന്നെയും
തന്നെയുംതിക്കാതെനിന്നുപുറപ്പെട്ടും
വണ്ണംപരിവൃത്തവിസ്താരമന്തരാ
വന്നുകൂട്ടുംപ്രകാരംശതകോടിയാൽ
അന്യൂനവേഗേനതജ്ജഠരാന്തരം
വെട്ടിക്കീറച്ചിടമുട്ടിനില്ക്കുംപരി-
വട്ടബന്ധത്തെയുംതട്ടിക്കളഞ്ഞുടൻ
തുഷ്ട്യാപുറപ്പെട്ടുളവിടതററവൻ
ദൃഷ്ടികൾമന്ദിച്ചതുകണ്ടളവുതൽ
കണ്ഠവുംവജ്രേണബന്ധിച്ചുവീഴ്ത്തിനാൻ
ഉണ്ടായിതുസകലക്കുമാനന്ദവും.
വൃത്രവധംചെയ്കിലുണ്ടായ്‌വരുംബ്രഹ്മ-
ഹത്യയെന്നുള്ളിലമരേന്ദ്രനുംനടേ
ചിത്തത്തിലുണ്ടായിരുന്നതിന്നശ്വമേ-
ധത്താലതിൻപ്രായശ്ചിത്തമെന്നുള്ളതും
സത്തുക്കളെല്ലാമരുൾചെയ്തതുംപരി.
ശ്രുതപാവസിക്കുന്നകാലമവനെയും
വിഗ്രഹത്തിങ്കൽവധിച്ചുളവേററമ-
ത്യുഗ്രഹത്യാമൂർത്തിമത്തായനുക്ഷണം
ശക്രനെനോക്കിയടുത്തതുകണ്ടുത-
ന്നുൾക്കാമ്പിലേറിനഭീത്യാപുരന്ദരൻ
സത്വരമോടിനാൻകൂടെത്തുടൎന്നുപാ.
ഞെത്തിവിരവോടുതൽബ്രഹ്മഹത്യയും
ഈരേഴുലോകങ്ങളിലുംതുടൎന്നുപാ-
ഞ്ഞോരുംശരണമില്ലാഞ്ഞുപരവശാൽ
മാനസമായസരസിമുഴുകിനാൻ
വാനവർകോനൊരുതാമരപ്പൂവതിൽ
ഗൂഢനായാടലോടേമരുവീടിനാൻ,
പേടിയുംപൂണ്ടുമൂടീബ്രഹ്മഹത്യയും
വേറേമൃണാളങ്ങൾതോറുമെല്ലാമ്പെരു-
മാറിനിന്നീടിനാനായിരംവത്സരം
കാലം,ഭഗവൽസ്മൃതിയോടുകൂടിയ-
ക്കാലംനഹുഷനൈന്ദ്രംപദംവാഴുവോൻ
താനുടനൈശ്വര്യമത്തനായന്തരാ
മാനിനിയാംശചീദേവിയെപ്പുൽകുവാൻ
കാമിച്ചപേക്ഷിച്ചുളവവൾചൊല്ലിനാൾ
മാമുനിമാരാൽവഹിച്ചുവന്നീടുവാൻ
അന്നവരെക്കൊണ്ടുതണ്ടെടുപ്പിച്ചുകൊ-
ണ്ടന്യൂനമോദമാൎന്നങ്ങുപോകുന്നവൻ
മന്ദംനടക്കുന്നമൈത്രാവരുണിയെ
ഒന്നുചവുട്ടിയനേരംമുനിവരൻ
കോപേനനീപെരുമ്പാമ്പായ്ചമകെന്നു
ശാപവുംചെയ്താനതേററുനരവരൻ
താനുമജഗരമായ്ക്കിടന്നീടിനാൻ
മാനവേന്ദ്രൻധർമ്മപുത്രനെക്കാണ്മോളം
മാനസേതാമരപ്പൂവിൽവിളങ്ങിന
വാനവർകോനുംഭഗവദുപാസന
കാരണംശുദ്ധനായപ്പോൾമുനികൾചെ-
ന്നാരൂഢമോദമോടാഹൂതനായവൻ
താപസന്മാരോടുകൂടവേചെന്നുതൻ
പാപവുംവാജിമേധംചെയ്തുകേവലം
ദൂരെനീക്കിക്കളഞ്ഞാശുകൃതാൎത്ഥനായ്
നാരായണാഗ്രജൻവാണാൻനിജപദം."
ഏവമാഹന്തകേൾക്കായനേരംനര-
ദേവനുംശ്രീശുകനോടുചോദ്യംചെയ്താൻ:—
"മാഹാത്മ്യമീശ്വരഭക്തക്കൊഴിഞ്ഞൊരു
ദേഹികൾക്കുംഭവിക്കുന്നതല്ലായ്കയാൽ
രാജസനാകിയവൃത്രനെന്തിത്രയും
പൂജനീയംമഹത്വംവളൎന്നീടുവാൻ
കാരണ"മെന്നതിന്നുത്തരംശ്രീശുകൻ
പാരാതെചിത്രകേതൂദന്തസംഗ്രഹം
നേരേതിരിച്ചരുൾചെയ്തരുളീടിനാൻ.
"ശൂരസേനോത്തമമാംവിഷയേപുരാ
ചിത്രകേതാഖ്യയാചക്രവൎത്തീന്ദ്രനായ്
എത്രയുമുത്തമനാംനൃപസത്തമൻ
സന്തതിയില്ലാഞ്ഞുഖേദിച്ചുസന്തതം
ചിന്തയുംപൂണ്ടിരിക്കുന്നാളൊരുദിനം
മുമ്പിലങ്ങാംഗിരാവാഗതനായുള-
വൻപോടുപൂജയിതാനൃപതീശ്വരൻ
പ്രാൎത്ഥിച്ചുസന്തതിക്കബ്ജജാതഭവാത്മജൻ
പാൎത്ഥിവനിൽപ്രസാദിച്ചുതത്രാന്തികേ.

നിന്നുലഭിച്ചിതുതപസ്സാവനുഗ്രഹി-
ച്ചെന്നതിനാലുമൊരാത്മജനഞ്ജസാ.
വന്നുളവായവനെത്രയുംതേജസാ
നന്നായ്വളൎന്നുതുടങ്ങിനാനന്വഹം.
മന്നവനുണ്ടനേകായിരംഭാൎയ്യമാർ
എന്നതിലങ്ങൊരുത്തിക്കൊരുനന്ദനൻ
ജാതനായ്വന്നതുമൂലംപിതാവിനു
മാതാവിലുംപ്രീതിയേറുമെന്നോൎക്കയാൽ
ചേതോഹരികൾമററുള്ളവൎക്കൊക്കവേ
ചേതസിമേന്മേൽവളൎന്നൊരുരസൂയയാൽ
ബാലനൊരുനാൾവിഷംകൊടുത്തീടിനാർ
കാലവശംഭവിച്ചാൻനൃപപുത്രനും.
മാതാകൃതദ്യുതിയുംചിത്രകേതുവും
വാതമടങ്ങിയപുത്രനെകാൺകയാൽ
പാരംമുഴുത്തഴലോടുതൊഴിച്ചല-
ച്ചേററവിലാപിച്ചുവീണുകേഴുംവിധൌ
വീണാധരനുമായംഗിരസ്സങ്ങര-
ക്കാണിക്ഷണേനമുതിൎന്നെഴുന്നള്ളിനാൻ.
ഭൂപതിമോഹിച്ചുവീണവൻതൻപരി-
താപംകെടുപ്പതിനായനേകംവിധം
നീതികളോതിനില്ക്കുംവിധൌമോഹവും
ചേതസിചെററകന്നാശ്വസിച്ചാദരാൽ
കണ്ണുനീരുംതുടച്ചുത്ഥാനവുംചെയ്തു
പുണ്ഡരീകോത്ഭവനന്ദനന്മാരുടെ
മുന്നിലാമ്മാറുപോയ്ചെന്നുവന്ദിച്ചുനി-
ന്നന്നേരമുള്ളുണൎന്നാശുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"നിങ്ങളിരുവരുമാരെന്നതേതുമൊ-
ന്നിങ്ങറിഞ്ഞീലതിമൂഢനാംപാപിഞാൻ
നിൎമ്മലാത്മാനന്ദധാരികൾസൎവ്വവും
ബ്രഹ്മണിചേൎത്തുലയിപ്പിച്ചഖിലവും
തന്മയമായൊരുമിച്ചുതെളിഞ്ഞുസ-
ച്ചിന്മയരൂപികൾദിവ്യപുരുഷന്മാർ
കല്മഷംതീൎത്തുലോകാനുഗ്രഹത്തിനായ്
ചെമ്മേസകലലോകങ്ങളിലെങ്ങുമേ
കാരുണ്യമുൾക്കൊണ്ടവധൂതവേഷരായ്
ഓരോവിധംപെരുമാറുന്നതുണ്ടുപോൽ
പാരിതിലിങ്ങിനെയുള്ളവരിൽചിലർ
നരേഭവാന്മാരെന്നുണ്ടുതോന്നീടുന്നു,
കാരുണ്യശാലികളായുള്ള നിങ്ങളി-
ന്നാശുമോദാലനുഗ്രഹിക്കേണമേ!
മാനമദങ്ങളശേഷമൊഴിച്ചുനി
ത്യാനന്ദാത്മാനമുപദേശിക്കേണമേ!
ഗേഹാൎത്ഥപുത്രകളത്രാദികളിലേ
സ്നേഹബന്ധങ്ങളൊഴിച്ചരുളേണമേ!
മായാമയബഹുസംസാരവിഭ്രമ-
തോയാകരത്തെക്കടത്തുകവേണമേ!
പാദപയോജയുഗളമൊഴിഞ്ഞുമ-
ററാധാരമില്ലെ"ന്നവൻതൊഴുതീടിനാൻ.
വീണുനമസ്കരിച്ചീടുംനൃപതിയെ
വാണീകരെരെഴുന്നില്പിച്ചുസാദരം
ഭക്തികൊണ്ടേററംപ്രസാദിച്ചവർകളും
ഉത്തമനോടംഗിരസ്സഥതൽക്ഷണം
ചിത്തംതെളിഞ്ഞരുൾചെയ്തരുളീടിനാൻ:—
"ഉത്തമന്മാരിലുത്തമനാംഭവാൻ
കേൾക്കെങ്കിലുള്ളിലുണ്ടായദുഃഖങ്ങളെ
നീക്കിക്കളഞ്ഞുഞാൻചൊല്ലുന്നചൊല്ലുകൾ.
പണ്ടുനിനക്കുതനയനിവനെയി-
ങ്ങുണ്ടാക്കിയതംഗിരസ്സായഞാനെടോ!
കണ്ടാലുമിങ്ങിഹനിന്നതുനാരദൻ
ഇണ്ടൽനിനക്കശേഷംകളഞ്ഞീടുവാൻ
വന്നിതിപ്പോൾനിനക്കാത്മജ്ഞാനംനടേ
തന്നെതരുവാൻനിനച്ചുവന്നേനാഹം.
അന്നുനിൻഭാവഗതികണ്ടുനന്ദനൻ
തന്നെത്തരുവാനവകാശമായതും
ഇന്നതുകൊണ്ടുതന്നേദുഃഖമിങ്ങനെ
വന്നതിൻകാരണമെന്നറിഞ്ഞീടുനീ.
നിന്നാലറിയരുതാത്തതല്ലൊന്നുമേ
നിന്നുള്ളിൽനന്നായ്വിചാരിച്ചുകാൺകെടോ
മായാമയമിപ്രപഞ്ചകാൎയ്യങ്ങളിൽ
പേയായുലഞ്ഞുപോകായ്ക്കവേണംഭവാൻ
ദുഃഖസുഖങ്ങളിടകലൎന്നുള്ളതി-
ലൊക്കെസ്സുഖങ്ങളെന്നത്രേതോന്നീടുന്നു
സ്വപ്നസമാനമായുള്ളവസ്തുക്കളിൽ
നിത്യംസുഖമെന്നുതോന്നുന്നുമായയാ
പുത്രകളത്രമിത്രാൎത്ഥഗൃഹാദികൾ
അത്രശരീരസംബന്ധികളായതും
ത്യക്ത്വാസകലലോകാശ്രയമവ്യയം
നിഷ്കളംനിത്യംനിരഞ്ജനംനിൎമ്മലം
സത്യസ്വരൂപംസനാതനംസന്മയം
സച്ചിൽസ്വരൂപമാനന്ദമവ്യാകൃതം
സൎവ്വജ്ജഗൽപരിപൂൎണ്ണതേജോമയം
സൎവ്വൈകകാരണാത്മാനംപരാപരം
സൎവ്വലോകൈകമൂലസ്വതാകാരണം
പൎവ്വചന്ദ്രായുതമണ്ഡലസന്നിഭം
ഗൎവ്വവിഹീനമാമ്നായാന്തസംഗ്രഹം
രവ്യേശവിഷ്ണുപദംപരംജ്യോതിഷം
ദിവ്യജ്ഞാനാത്മപ്രകാശസ്വരൂപിണം
നിൎവ്യാജമൻപോടുസേവിച്ചുകൊൾകനീ.
സൎവ്വദുഃഖങ്ങളൊഴിഞ്ഞുപോംനിൎണ്ണയം
സൎവ്വംസഹാവര!തേറുനിന്മാനസേ"
ഏവംനരവരനോടരുൾചെയ്തംഗി-
രാവുംമൃതനായബാലകൻതന്നുടെ
ജീവനെത്താൻവിളിച്ചാശുജീവിപ്പിച്ചു
കേവലംസൎവ്വരും കേൾക്കവേചൊല്ലിനാൻ:—

"ആത്മസ്വരൂപമായുള്ള പരബ്രഹ്മം
ആത്മാസകലശരീരികൾക്കാകയാൽ
ധാത്രീപതിസുതനാകിയനിന്നുടെ
ഗാത്രമുപേക്ഷിച്ചുപോയതങ്ങെങ്ങുനീ?
മാതാപിതാക്കൾദുഃഖിച്ചവർതമ്മുടെ
ഖേദമശേഷമൊഴിച്ചിരുന്നീടുനീ."
ജീവനതുപൊഴുതംഗിരാവോടതി-
നാവിമ്മുദാപുനരുത്തരംചൊല്ലിനാൻ:—
"ഏതുജന്മത്തിലെമാതാപിതാക്കളെ
പ്രീതിവരുത്തിച്ചമയ്ക്കുന്നതിന്നുഞാൻ
ഏതുജന്മങ്ങൾകഴിഞ്ഞുനമുക്കപ-
ണ്ടേതുമാതാപിതാക്കന്മാരോരോതരം
തത്തതത്രൈവസംസാരചക്രത്തിലി-
ങ്ങതത്രൈവകർമ്മഗതിക്കൊത്തവണ്ണമേ.
മായാമയമിപ്രപഞ്ചകാര്യംഭവൽ
ജ്ഞേയമായുള്ളതുഞാൻപറയേണമോ?"
എന്നുപറഞ്ഞുജീവൻശരീരത്തെയും
പിന്നെവെടിഞ്ഞങ്ങുപോയോരനന്തരം
ജ്ഞാതികൾശേഷക്രിയകൾചെയ്താർചിത്ര-
കേതുവിൻദുഃഖമൊഴിച്ചഥനാരദൻ
മോദാൽഭഗവൽപ്രസാദകരിയായ
വേദവിദ്യാമുപദേശിച്ചുസാദരം.
ബ്രഹ്മലോകത്തിനായംഗിരസ്സോടുചേ
ന്നുന്മേഷമോടെഴുന്നെള്ളീടിനാനവൻ.
വിദ്യയതുംധരിച്ചേഴഹോരാത്രത്താൽ
വിദ്യാധരേന്ദ്രനായ്പന്നാൻനരേന്ദ്രനും
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുസങ്കർഷണമൂർത്തിയെ
സദ്യോഭജിച്ചിരിക്കുംനാളൊരുദിനം
പ്രത്യക്ഷനായനാഥൻപദാംഭോരുഹം
നത്വാമുഹുർമ്മുഹുസ്തുത്വാപലവിധം
ശ്രുത്വാപിനാഥൻപ്രസന്നനായേററവും
മത്വാമുദാപരമാത്മജ്ഞാനത്തെയും
ദത്വാപുനരതുംലബ്ധ്വാപരിപൂർണ്ണ
തൃപ്തനാംവിദ്യാധരേന്ദ്രംപ്രതിമുദാ
നന്നായനുഗ്രഹിച്ചഞ്ജസാനാഥനും
പിന്നെമറഞ്ഞരുളീടിനാനന്തരാ-
തദ്ദിശിനോക്കിനമസ്കരിച്ചമ്പൊഴും
വിദ്യാധരികളുമായ്വിമാനോപരി
നാനാദിശികളിൽക്രീഡിച്ചുസന്തതം
ആനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുനാരായണനുടെ
കീർത്തികൾവാഴ്ത്തിച്ചുസഞ്ചരിച്ചീടിനാർ
ആർത്തികളെന്നിയേസർവ്വലോകങ്ങളിൽ.
അങ്ങിനെസഞ്ചരിക്കുന്നാളൊരുദിനം
അങ്ങുകൈലാസാചലേന്ദ്രവരനുടെ
മീതേഗഗനമാർഗ്ഗേനടക്കുന്നവൻ
ചൂതശരാരിതൻദേവിയെത്തന്നുടെ
തുത്തുടതന്മേലിരുത്തിയിരിക്കുന്ന-
തത്ര്യാദരേണകണ്ടാശുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"വിദ്യാധരികളേ! കാണ്മിനിതുമഹാ-
വിദ്യാബ്ധിപാരഗനായമഹേശ്വരൻ
നിത്യംസുരമുനീന്ദ്രാദിസമക്ഷമാം
സാസഭയിങ്കലചലജതന്നെയും
ലജ്ജകൂടാതെമടിയിലെടുത്തുവ-
ച്ചിജ്ജനത്തെപ്രതിശങ്കയുമെന്നിയേ
വർത്തിപ്പതത്യന്തകഷ്ടമത്രേതുലോം."
ഇത്ഥംപറയുന്നവാക്യങ്ങളങ്ങുതാൻ
ശ്രുത്വാമഹേശ്വരികോപിച്ചരുൾചെയ്തി-
തിത്ഥംചരിത്രംമദീയംജഗത്രയേ
ദിവ്യജനത്താലഭിവന്ദ്യമായതി
ദുർവ്വിനീതൻബഹുഭാഷണംചെയ്കയാൽ
ദണ്ഡ്യനസുരയോനൌജനിക്കെന്നുടൻ
ചണ്ഡികാദേവികോപാൽശപിച്ചീടിനാൾ;
അങ്ങിനെദേവിശപിച്ചതുകേട്ടള-
വങ്ങഥചിത്രകേതുവിമാനത്തിന്മേൽ
നിന്നിറങ്ങിത്തിരുമുമ്പിലാമ്മാറുപോയ്
നിന്നുനമസ്കരിച്ചഞ്ജലിബദ്ധനായ്
നിന്നുവന്ദിച്ചുവേദാത്മകനാകിയ
പന്നഗഭൂഷണനെപ്രസാദിപ്പിച്ചു.
തന്നിടത്തുത്തുടതന്മേൽവിളങ്ങിന
കുന്നിൻമകൾമഹാദേവിയെത്തന്നെയും
വന്ദിച്ചുവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചതിശാന്തനായ്
മന്നവൻമന്ദമന്ദംപറഞ്ഞീടിനാൻ:—
"മാനുഷക്കീശ്വരെച്ഛാവശാലിങ്ങിനെ
താനേബലാൽവന്നുകൂടുന്നതൊക്കയും
പൂർവ്വകർമ്മാനുവശാൽസുഖദുഃഖങ്ങൾ
ഏവരുമെല്ലാമനുഭവിച്ചീടുന്നു.
ദേവീ! ഭവതിയെഞാൻവണങ്ങുന്നിതു
ശാപമോക്ഷത്തിനുമെന്നുടെദുർന്നയ-
കാരണംകൊണ്ടുളവായവാചാപരി-
ഷ്കാരമായാശുതൊഴുതുവാണീടിനേൻ.
ലോകമാതാവേ! ഭഗവതീ! ഞാനതി-
മൂകനായൊന്നറിയാതെപലവിധം
പേപറഞ്ഞുള്ളതോർത്തിങ്ങിനിയുംബഹു-
കോപംജനിക്കരുതെന്നതിനിങ്ങിനെ
പാദാംബുജാഗ്രേവണങ്ങിനേനെന്നപ-
രാധങ്ങളെല്ലാമറിഞ്ഞടങ്ങേണമേ!
മോദേനനിത്യംപ്രസീദ! പ്രസീദ! സ
ർവ്വാദിഭൂതേ! ജഗൽക്കാരിണി! ശാശ്വതേ!
ദേഹികാരുണ്യംനമസ്തേനമോസ്തുതേ
പാഹിമാമാനന്ദകാരുണ്യവാരിധേ!"
ഏവംവണങ്ങിസ്തുതിച്ചുമഹേശ്വരി
ദേവിയെനന്നായ്പ്രസാദിപ്പിച്ചാദരാൽ.
ദേവദേവേശ്വരാനുജ്ഞയുംകൊണ്ടവൻ
കേവലമങ്ങുനിന്നാൻസ്വഗതി.

ദേവൻപശുപതിതാനതുകണ്ടഥ
ദേവിയോടാനന്ദപൂൎവ്വമരുൾചെയ്തു.
"ഭദ്രേ! ഭവതികണ്ടീലയോമാധവ-
ഭക്തജനപ്രഭാവം? മധുരാധരേ!
ചിത്രം! ഭഗവന്മഹിമനിരൂപിക്കിൽ
എത്രയുമത്ഭുത! മത്ഭുത! മീദൃശം,
ഭാഗവതന്മാൎക്കൊരേടത്തുമൊന്നിനും
ആകുലമില്ലൊരുഭേദവുമില്ലെടോ!
സൎവ്വസമദൎശികളിവരേവരും
ദൈവാശ്രിതന്മാൎക്കസങ്കടമില്ലെടോ!"
ഇങ്ങിനെനാഥനരുൾചെയ്തതുകേട്ടു
മംഗലാപാംഗിയുംവിസ്മയിച്ചീടിനാൾ.
അങ്ങിനെയുള്ള നരേന്ദ്രനുനാരദ-
നാദ്യുപദേശിച്ചവിദ്യാമഹിമയാൽ
ഭാഗവതോത്തമനായ്ച്ചമഞ്ഞാൻനിഖി-
ലാഗമാന്താൎത്ഥസാരജ്ഞനവനല്ലോ;
പാൎവ്വതീദേവിതൻശാപംനിമിത്തമായ്
പൂൎവ്വദേവാകാരേണവൃത്രനായതും
തന്മഹിമാനമതായതെന്നിങ്ങിനെ
നിൎമ്മലനാംനൃപനോടരുളിച്ചെയ്തു;
വിശ്വദേവാദികഥകളെല്ലാമരു-
ളിച്ചെയ്തിതാദിത്യന്മാരുടെവംശവും.
വിസ്തരിച്ചുള്ളതെല്ലാംചുരുക്കിപ്പറ-
ഞ്ഞിതുമറിയിച്ചശേഷംദിതിയുടെ
സന്തതിചൊല്ലാംഹിരണ്യാക്ഷനുംപുന-
രന്തരാപിന്നെഹിരണ്യകശിപുവും
ഉണ്ടായ്ച്ചമഞ്ഞതിൽപ്രഹ്ലാദനാദിയാ-
യുണ്ടായിതേററമസുരകളൂഴിയിൽ;
രണ്ടാമതങ്ങുദിതിക്കുതനയനായ്
ഉണ്ടായിതിന്ദ്രസഖികൾമരുത്തുകൾ.
മുന്നംമുകുന്ദൻപുരന്ദരബന്ധുവായ്
നിന്നുഹിരണ്യാക്ഷനേയുമനന്തരം
ചെന്നുഹിരണ്യകശിപുവെത്തന്നെയു-
മന്നതുകണ്ടുദുഃഖംപൂണ്ടുസാ, ദിതി
തന്നുടെപുത്രനെക്കൊല്ലിച്ചൊരിന്ദ്രനെ-
ക്കൊന്നീടുവാനിനിക്കിന്നൊരുനന്ദനൻ
വന്നുളവാകേണമെന്നുള്ളചിന്തയാ
തന്നുടെവല്ലഭനാകിയകശ്യപൻ
തന്നെപ്രസന്നനാക്കിച്ചമച്ചാദരാൽ
പുത്രനെപ്രാൎത്ഥിച്ചകാലത്തുകശ്യപ-
നെത്രയുമാത്മനിരാസതാപങ്ങളാൽ
ദുൎദ്ധരമായവ്രതംധരിച്ചീടുവാ-
നദ്ധൃതിപൂണ്ടരുളിച്ചെയ്തിതീദൃശം:—
"സംവത്സരംകൊണ്ടവധികൂട്ടുന്നൊരു
നിൎമ്മലമാംവ്രതമുണ്ടതുദീക്ഷിക്കിൽ
മംഗലമേററംഭഗവൽപ്രിയകരം
ഭംഗ്യാവഹിച്ചുകൊള്ളാംനിനക്കെങ്കിലോ
ച്ചിത്തഗതിക്കൊത്തപുത്രനുണ്ടായ്വരും."
ഇത്ഥംപറഞ്ഞനുഷ്ഠാനക്രമങ്ങളും
സദ്യോമുതിന്നുഗോപ്യാംഗേതപദേശി-
ച്ചാദ്യൻമുദാതാൻഗ്രഹിപ്പിച്ചരുളിനാൻ.
ഗൎഭിണിയാമവളുംവ്രതംദീക്ഷിച്ചാ-
ളുൾത്താരിലങ്ങതറിഞ്ഞുപുരന്ദരൻ
യോഗബലേനപരിചരനായൊരു
ഭാഗവതനായരികേമരുവിനാൻ
ഛിദ്രവുംപാൎത്തുമൂലമൊരുദിനം
നിദ്രപൂണ്ടാളവൾസന്ധ്യയിങ്കൽത്തദാ;
ശുദ്ധയല്ലാതെകിടന്നുറങ്ങുംദിതി
തൻജഠരേവജ്രപാണിയായ്ച്ചെന്നവൻ
ഏഴായ്നുറുക്കിനാൻഗൎഭപിണ്ഡത്തെയ-
ങ്ങേഴുകുമാരരായ്നിന്നുകേണാരവർ.
കേഴായ്വിനെന്നുപറഞ്ഞേഴുപേരെയും
ഏഴേഴുഖണ്ഡങ്ങളാക്കിനാൻപിന്നെയും
ഏഴേഴുപേരുംതൊഴുതുതൊഴുതുടൻ
കേഴുമ്പൊഴുതിന്ദ്രനോടുചൊല്ലീടിനാർ:—
"ഭ്രാതാക്കളായതുഞങ്ങൾനിനക്കിനി
പാഹിജഗൽപ്രഭോ! ഞങ്ങളെനീമുദാ"
എന്നുപറഞ്ഞുതൊഴുതവർക്കിന്ദ്രനു-
മന്നഭയംകൊടുത്തൊന്നിച്ചുസാദരം
പിന്നെപ്പുറത്തുപോയീടിനാനഞ്ജസാ
പിന്നാലെപോന്നാർമരുത്തുകളുംതദാ.
ഇങ്ങിനെഖണ്ഡിതരായമരുത്തുകൾ
തങ്ങൾക്കുചെമ്മേഭഗവദനുഗ്രഹാൽ
വന്നീലനാശമസുരഭാവംകള-
ഞ്ഞിന്ദ്രാനുചാരികൾശുദ്ധരായാർതുലോം;
അത്രമഹാതപമുള്ളോരുവ്രതമെന്ന-
തത്യാദരേണകേട്ടുത്തമഭൂവരൻ
വിട്ടതംവിസ്തരിച്ചൊക്കവേകേട്ടട-
നുൾത്താർതെളിഞ്ഞുഭഗവദനുഗ്രഹാൽ
ദുഷ്കൃതമൊക്കെയൊഴിഞ്ഞതിശുദ്ധനായ്
ഭക്തപ്രിയപ്രിയനായാനനുദിനം.
വെട്ടിനുറുക്കിക്കളഞ്ഞവരുംബലാൽ
നഷ്ടരായ്വന്നീലനുഗ്രഹശക്തിയാൽ
ഇത്ഥമനുഗ്രഹസാധനംപോഷണം
ഭക്ത്യാചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൾകിളിമകൾ.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ പുരാണോത്തമേ സൂതശൌ
നകസംവാദേ ഷഷ്ഠസ്കന്ധം സമാപ്തം.

—0—

സപ്തമസ്കന്ധം.

—:0:—

കാലേവരികരികത്തിനിയുംശ്ലോക-
ബാവേതെളിഞ്ഞുപറകെടോ!ശേഷവും
മാലോകർകേട്ടാൽപരിഹസിച്ചീടുമെ-
ന്നാവുമിനിക്കായതൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലുവൻ.
സപ്തമസ്കന്ധത്തിന്നാവുട ഋതിക-
ളുക്തമായീപുനരുക്തികളായതോ.
കൎമ്മവാസനകളെന്നുള്ളതറികതൻ
കൎമ്മങ്ങൾസൎവ്വാനുഭൂതങ്ങളായതും
ചെമ്മപുനൎത്തുകേട്ടനേരത്തമൻ
സന്മതിയാകിയശ്രീശുകൻതൻപദം
കുപ്പിത്തൊഴുതുചോദിച്ചിതു"സൎവ്വലോ-
കാത്മാസകലസമാനനാമീശ്വരൻ
ദേവേന്ദ്രപക്ഷത്തിൽനിന്നുകൊണ്ടെന്നനു
ദേവാരികളെവധിപ്പതിന്നെന്തൊരു
കാരണമെന്നതരുൾചെയ്ക"യെന്നുകേ-
ട്ടാരൂഢമോദമരുൾചെയ്തുശ്രീശുകൻ.
"കേളെങ്കിലോസൎവ്വതുല്യനാകാശവൽ
നീളെനിറഞ്ഞുമറഞ്ഞുനിൽക്കുംപരൻ
നാരായണനജനവ്യയനീശ്വര-
നാരണാന്തപ്പൊരുളായനിരഞ്ജനൻ
നാമരൂപങ്ങളില്ലാതനിരാമയൻ
കാരണന്തന്മഹാമായാനുസാരിയായ്.
ലോകസൃഷ്ടിക്കുരജോഗുണമാശ്രയി-
ച്ചേകസ്വരൂപിവിരിഞ്ചനായ്ക്കൊണ്ടു,താൻ
സൃഷ്ടിച്ചുകൊള്ളുന്നതൊക്കെബ്ഭരിപ്പതി-
നിഷ്ടഫലപ്രദനായജഗന്മയൻ
സത്വഗുണപ്രധാനൻമഹാവിഷ്ണുവായ്
നിത്യവുംസംഹരിച്ചീടുവാനായല്ലോ
രുദ്രവേഷേണതമോഗുണമാശ്രയി-
ച്ചദ്രിജാകാന്തനായാൻസഹസാനുഗം
ഇങ്ങിനെയുള്ളഗുണത്രയശീലരാ-
യെങ്ങുംജഗത്ത്രയവാസികളൊക്കയും
തങ്ങുന്നിതെന്നതിൽസാത്വികംദേവകൾ-
ക്കങ്ങതുകൊണ്ടിതങ്ങൊന്നിച്ചുകൊള്ളുവാൻ.
തദ്വിഷദാദികളായുരുവുംദനു-
പുത്രൎക്കുനിത്യംതമോഗുണമായതും;
തൽഗുണദ്വേഷിയതാകയാലന്വഹം
തൽഗുണവാന്മാരെനിഗ്രഹിക്കുന്നതും
നിത്യംതദൎത്ഥംയുധിഷ്ഠിരനാരദ
മുഖ്യസംവാദംകൊണ്ടൊട്ടുചൊല്ലാമതും.

നാരദ യുധിഷ്ഠിര സംവാദം.

രാജസൂയാന്തരകാലേശിശുപാല-
രാജസായൂജ്യമൻപോടുകണ്ടാദരാൽ
നാരദനോടുചോദിച്ചിതുധൎമ്മജൻ
നാരായണവിഷയംപ്രതി"സന്തതം
ദ്വേഷിയായുള്ളചേദീശനെന്തിങ്ങിനെ
ദോഷമൊഴിഞ്ഞുഗതിലഭിച്ചീടുവാൻ!
കാരണ"മായതിന്നുത്തരമന്നുടൻ
നാരദൻധൎമ്മജനോടരുളിച്ചെയ്തു:—
"സൎവ്വാശ്രയസ്വതോഭൂതനാമീശ്വരൻ
സൎവ്വഗുണങ്ങളാലിങ്ങിനെസന്തതം
സൎവ്വലോകങ്ങളെത്താൻവഹിക്കുന്നതും,
സൎവ്വഭേദങ്ങളാംരാഗദ്വേഷാദിയാം
സ്വകൎമ്മങ്ങളുംസംസാരബന്ധവും
സൎവ്വവുംമായാമയമെന്നറികെടോ!
സൎവ്വാത്മകനുടെമായയ്ക്കുതാതെ
സൎവ്വലോകങ്ങളിലില്ലൊരുവസ്തുവും.
സൎവ്വമധീനമത്രെമഹാമായയി
സൎവ്വാശ്രയൻഭഗവാനെന്നറികനീ.
സൎവ്വകാലാത്മാവിനെസൎവ്വബോധാഗ്ര
സൎവ്വബോധങ്ങളാലുംപരിസേവിക്ക;
സേവാപ്രകാരങ്ങളുണ്ടനേകംവിധം,
സേവയ്ക്കുഭക്തിയാധാരമാകുന്നതും
ധ്യാനനിരതയാകുന്നതുഭക്തിതാൻ,
ധ്യാനംപലവിധമുണ്ടുചൊല്ലീടുവൻ
ഗോപീജനങ്ങൾകാമിച്ചുകൊണ്ടന്വഹം,
ഗോപികാകാന്തനിൽഭീതനാംകംസനും,
ദ്വേഷംമുഴുത്തശിശുപാലനാദിയാം
ദ്വേഷികളാകിയഭൂപതിവീരരും,
യാദവന്മാരുപയോഗിയോഗേനസ-
മ്മോദേനബന്ധുവാത്സല്യയോഗാൽനിങ്ങൾ,
ഭക്തികൊണ്ടിങ്ങനെഞങ്ങളുമൊക്കവേ,
ഭക്തപ്രിയധ്യാനമുണ്ടുചെയ്തീടുന്നു;
നിത്യമിതിലൊരുമാൎഗ്ഗേണസന്തത-
മുത്തമപൂരുഷധ്യാനമുറയ്ക്കുമ്പോൾ
കൎമ്മബന്ധങ്ങളറ്റീടുംബലാലതു
ചിന്മയൻതന്മഹാമായാവശാലെടോ
എന്നതിലിസ്സിശുപാലനാംദുഷ്ടനും
മന്നവൻദന്തവക്ത്രാഖ്യനുംകേവലം
പണ്ടേഭഗവാൻതൻപാൎഷദന്മാരവർ
കൊണ്ടൽവൎണ്ണപ്രിയന്മാരായിരുന്നവർ;
വിപ്രശാപത്താൽപദച്യുതരായിതെ-
ന്നുൾപ്പൂവിലൻപോടറികമഹാമതേ!"
ഇത്ഥംമുനീന്ദ്രോക്തികേട്ടുധൎമ്മാത്മജൻ
തത്രവന്ദിച്ചുചോദിച്ചിതുസാദരം:—
"മുന്നംജഗന്മയനായനാരായണൻ
തന്നുടെപാൎഷദന്മാരായിരിപ്പവർ
തന്നെശ്ശപിച്ചതാരെന്തിനെന്നുള്ളതും
ചെമ്മേസകലമരുൾചെയ്കവേണമേ!"
സന്ദേഹമെല്ലാമൊഴിയുമാറെന്നുകേ-

ട്ടന്നേരമുററരുൾചെയ്തുമുനീന്ദ്രനും:—
"ലോകപ്രസിദ്ധന്മാരായസനകാദി
ലോകോപകാരികളായമുനിജനം
ലോകങ്ങളിൽപരമാറുന്നവർമുതി-
ന്നേകദാവൈകുണ്ഠലോകമകംപുക്കാർ;
തല്പുരഗോപുരദ്വാരിനില്ക്കുന്നവ-
രപ്പോൾജയവിജയന്മാരിരുവരും
മുല്പുക്കചെമ്മേതടുത്താർകടപ്പതി-
നിപ്പോഴവസരമല്ലെന്നവരുടെ
നിർബന്ധമാഹന്ത! കണ്ടതിൻമൂലമ-
ന്നുൾപ്പൂവിലാമ്മാററിഞ്ഞവരന്തരാ
വിട്ടതമങ്ങുകടപ്പതിന്നാഗ്രഹം
അത്രനിങ്ങീടുവിനെന്നരുൾചെയ്തുടൻ,
തിക്കിക്കടന്നളവച്യുതാജ്ഞാവശാ-
ലൊക്കത്തടന്നിടപെട്ടതുകാരണം
ദുർജ്ജനാഗ്രേസരന്മാരായനിങ്ങൾപോയ്
നിർജ്ജരദ്വേഷികളാകെന്നനുക്ഷണം
കോപേനശാപവുംചെയ്തെഴുന്നള്ളിനാർ
താപസന്മാരതുകാല,മഭീഷ്ടദൻ
താനറിഞ്ഞങ്ങവർതന്മനോവേഗമ-
ത്യാനന്ദമോടുമനുസരിച്ചീടുവാൻ
സാധുജനങ്ങളേയുംപുനരെന്നെയും
അധിവളത്തിവിരോധിച്ചിനിയൊരു
മൂന്നുജന്മംഞാൻവധിച്ചൊടുക്കത്തിങ്ങു
ചേർന്നുകൊൾകെന്നതനുഗ്രഹിച്ചീടിനാൻ.
ശക്തിയേറുംദ്വേഷഭക്തിക്കിതിസ്മൃത-
രുൾക്കാമ്പുറച്ചദിതിജരായാരുടൻ
മുഷ്കരന്മാരാംഹിരണ്യാക്ഷനുംമുഹ-
രുഗ്രൻഹിരണ്യകശിപുവുമിങ്ങിനെ
ചെല്ലൊണ്ടവർധർമ്മനീതിമറന്നുകൊ-
ണ്ടാകെയുപദ്രവിച്ചാരജ്ജഗത്ത്രയം.
അന്നവരോടെതിർപ്പാനൊരുഭ്രതരും
മന്നിടത്തിങ്കലില്ലെന്നായ്ച്ചമഞ്ഞനാൾ
പൊങ്ങുംമദേനധരിത്രിയെത്താനെടു-
ത്തങ്ങുപാതാളത്തിലാമ്മാറൊളിച്ചവൻ
തന്നെ,ഹിരണ്യാക്ഷനെസ്സകലേശ്വരൻ
പന്നിയായ്ക്കൊന്നോരനന്തരം,തന്നുടെ
നന്ദനൻനാരായണപ്രിയനാകയാൽ
അന്യൂനവേഗാലുപദ്രവിച്ചാൻത്രിലോം.
നിർമ്മരിയാദകളെസ്സഹിയായ്കയാ-
ലംബുജലോചനൻപിന്നെനൃസിംഹമായ്
നിർഹ്രാദമോടുമെതിർത്തവനെക്കൊന്നു
പ്രഹ്ലാദനേയുംപരിപാലനംചെയ്താൻ.
അങ്ങിനെയുള്ളഹിരണ്യകശിപുവു-
മിങ്ങുടനേഹിരണ്യാക്ഷനുമൊന്നിഹ
രാവണനുംകുംഭകർണ്ണനുംതൽപ്രതി-
ഭാവികളായ്ചമഞ്ഞീടിനാർകേവലം.

ദാശരഥിരാമനായനുമച്യുത-
നാശരാധീശരെനിഗ്രഹിച്ചീടിനാൻ.
ഇപ്പോൾശിശുപാലനുംദന്തവക്ത്രനും
ഇപ്പൃഥിവീശന്മാരായതവരല്ലോ.
തൽപ്രഭാവേനവൈരാനുബദ്ധാത്മനാ
ചിൽപുരുഷസ്മൃതികൊണ്ടു" സായൂജ്യവും
ലബ്ധ്വാസുഖിച്ചാരവരെന്നുകേട്ടട-
നല്പന്നകൌതുഹലാത്മനാധർമ്മജൻ
പത്മോത്ഭവാത്മജനെത്തൊഴുതാദരാൽ
ഉൾത്തുന്നഭക്ത്യാപിച്ചോദിച്ചിതക്ഷണം:—
"പ്രഹ്ലാദനുഭഗവൽഭക്തിസന്തതം
അഹ്ലാദമായുളനുണ്ടായ്ചമഞ്ഞതും
പ്രഹ്ലാദതാതന്തിങ്കൽവിദ്വേഷങ്ങൾ
സത്യമല്ലാതെകണ്ടേറെവളർന്നതും
സർവംസവിസ്തരമായരുൾചെയ്കമേ
സർവസന്ദേഹമൊഴിയുമാ"റെന്നെല്ലാം
കേട്ടുകൌതുഹലംപൂണ്ടുവീണാധരൻ
"കേട്ടാലുമെങ്കിലെ"ന്നപ്പോളരുൾചെയ്തു.

ഹിരണ്യാസുരവധം.

"മുന്നംഹിരണ്യാക്ഷനെസ്സകലേശ്വരൻ
പന്നിയായമ്പോടവനിയുയർത്തുവാൻ
കൊന്നളവുണ്ടായെഴുന്നപരിഭവം
മന്യുവിൽമൂടിത്തളർന്നുചമകയാൽ
ഖിന്നനായുള്ളഹിരണ്യകശിപുവാ-
മുന്നതനായദനുജകുലാധിപൻ
തന്നുടെബന്ധുക്കൾപോന്നവനന്തികേ
നിന്നിതിഹാസമാഗ്ഗോക്തിഭേദങ്ങളാൽ
മായാമയമായസംസാരസംഭ്രമ
തോയാകരത്തെക്കടക്കുംപ്രകാരങ്ങൾ
നാനാവിധംപറഞ്ഞേറെവളർന്നെഴും
മാനസതാപമൊഴിച്ചിരുത്തീടിനാർ,
അപ്പോൾതളർന്നുകിടന്നപരിഭവ-
മുൾപ്പൂവിലേറെവളർന്നുചമകയാൽ
വിഷ്ണുപ്രിയന്മാരെയുംവിഷ്ണുവിനെയും
വിഷ്ണുഭക്തന്മാരെയുംപ്രതികൂലിപ്പാൻ
മൽബലംകൊണ്ടുതന്നെമതിയാകയി-
ല്ലബ്ജാത്ഭവപ്രസാദംവേണമെന്നെല്ലാം
കല്പിച്ചുറച്ചുടൻമന്ദരപർവത-
ത്തേപ്രവേശിച്ചുതപസ്സുതുടങ്ങിനാൻ.
ദാരുണമായതപോബലംകൊണ്ടവൻ
സാരസസംഭവനെപ്രസാദിപ്പിച്ചു
ദേവകൾക്കുംഭയംചേർത്താനവർചൊന്നു
ദേവൻവിരിഞ്ചനുമായഥസത്വരം
പ്രത്യക്ഷനായ്ചെന്നുവേണ്ടുംവരങ്ങൾഞാ-
നത്യനൽകീടുവനെന്നുനിന്നീടിനാൻ."
നതാപിചൊന്നാനസുരപ്രവരനു-
"മൊത്തവരംമമനൾകുന്നതാകിലോ

തൽസൃഷ്ടജാതികളാരാലുമേമമ
മൃത്യുവരാതവണ്ണംതരേണംവരം
ശാസ്ത്രങ്ങളഷ്ടാദശാദികളാലുമ-
ങ്ങത്തലെത്താപ്പാനനുഗ്രഹിക്കേണമേ
പശ്ചാദനന്താവനിഭുവനങ്ങളി-
ലെത്തരുതെന്നുനിന്നുംമമാന്തംവിഭോ!
നക്തന്ദിവംകാലയുഗ്മങ്ങളിലുമ-
ന്തർബ്ബഹിർദ്ദേശങ്ങൾതന്നിൽനിന്നുംമമ
മൃത്യുവൊരുയോനിജങ്ങളാലുംപുന-
രെത്താതവണ്ണംതരികവേണംവരം
വിക്രമശക്തിവളന്നുലോകത്രയ-
മൊക്കെജ്ജയിക്കയുംവേണമെന്നാൽതന്നെ"
ഇത്ഥമർത്ഥിച്ചവൻതന്നോ"ടതൊക്കയും
ഒത്തവണ്ണംനിനക്കെ"ന്നുവിരിഞ്ചനും
സദ്യോവരംകൊടുത്തങ്ങവൻമുമ്പിൽനി-
ന്നെത്രയുംവേഗാൽമറഞ്ഞരുളീടിനാൻ.
ദാനവേന്ദ്രൻതപസ്സുംസമപ്പിച്ചുതൽ
സ്ഥാനാധിപത്യംഭൃഗുസുതാജ്ഞാവശാൽ
വാണാൻസുഹൃത്തുകളുംവന്നുകൂടിനാർ;
മാനംനടിച്ചാരസുരപ്രവരരും.
വാരിജയോനിവരപ്രഭാവാൽഭയ-
മാരിലുമെന്ന്യേഹിരണ്യകശിപുവും
സാധുജനങ്ങളെദ്വേഷിച്ചനുദിന-
മാധിവളത്താനഖിലജനത്തിനും.
ദേവേന്ദ്രനാദിദിഗീശന്മാർതമ്മെയും
ദേവാരിതാനേജ്ജയിച്ചാനശേഷവും,
ദേവപദാർത്ഥങ്ങളുമടക്കിക്കൊണ്ടു
ദേവികളേയുംവിധേയമാക്കീടിനാൻ;
ഭൂമിയുമാകാശവുംബലിസത്മവും
താമസനൊക്കെയടക്കിനാനശ്രമം.
നാനാപ്രകാരവുമീശനാകുന്നതു
ഞാനെന്നുറച്ചുകൊണ്ടീടിനാൻകശ്മലൻ.
താനവൻമറെറാരുനാഥനുണ്ടെന്നൊരു
കോണിലെങ്ങാനുമെന്നിങ്ങിനെകേൾക്കിലോ
നൂനമവിടെക്കചെന്നവൻതന്നുടെ
മാനമടക്കിവെച്ചിങ്ങുപോരുംബലാൽ.
പേടിച്ചരയാലിലകൾപോലേതുലോ-
മാടൽപ്പെട്ടുമവനെന്നുകേൾക്കുംവിധൌ.
നാരായണാന്തകവൈരികളിജ്ജഗൽ
ക്കാരണന്മാരെന്നൊരുവൻപറകിലോ
കേവലംചെന്നവനെപ്പിടിപെട്ടുടൻ
നാവരിഞ്ഞീടുവാനുംമടിയില്ലപോൽ.
കാമാരിനാരായണന്മാരുടെതിരു
നാമങ്ങളുംജപിച്ചീടരുതാരുമേ.
നാഥനാകുന്നതുഞാൻജഗത്തിനുമൽ-
പ്രീതിവേണംവരുത്തീടുവാനേവരും.
നാമജപങ്ങളുംധ്യാനവുംപൂജയും
കാമദനാമെന്നെവേണമെല്ലാവരും.
യാഗാദികർമ്മഹവിർഭാഗമാദിയാം
ഭോഗഭോക്താവുഞാനെന്നുറച്ചീടുവിൻ;
ഏവമാദിപ്രഭാവോപേതനാമവൻ
ഏവരേയുംപരംദ്വേഷിച്ചിതേററവും.
അന്നതേതുംസഹിയാഞ്ഞമരേന്ദ്രാദി
വൃന്ദാരകവൃന്ദവുംമുനിവർഗ്ഗവും
ചെന്നുപാലാഴിപുക്കംബുജനേത്രനോ-
ടിന്ദ്രാരിയാലുള്ളുപദ്രവമൊക്കവേ
വന്ദിച്ചുവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചുണർത്തിച്ചത-
ങ്ങിന്ദിരാവല്ലഭൻകേട്ടുകൃപാവശാൽ
മന്ദസ്മിതംചെയ്തുമാധുര്യപൂർവ്വമാ-
നന്ദാലയൻ കനിവോടരുളിച്ചെയ്തു:—
"ഉഗ്രനായുള്ളദിതിസുതോപദ്രവം
നിഗ്രഹിച്ചാശുതീർത്തീടുവാൻതന്നുടെ
പുത്രനാംഭാഗവതോത്തമൻതങ്കലേ
ശത്രുതയാപുനരില്ലൊരുസംശയം
ചെററുപാക്കെ"ന്നതുകേട്ടമരൌഘവും
തെറെറന്നുപോയ്നിലയംപ്രതിമേവിനാർ.
മുഷ്കരനായഹിരണ്യകശിപുതൻ
മക്കളിലാദ്യനാംപ്രഹ്ലാദനാദിയായ്
മററുള്ളദാനവബാലകന്മാരെയും
മുററുമിയന്നഭൃഗുസുതന്മാരവർ
വിദ്യകളഭ്യസിപ്പിച്ചുതുടങ്ങിനാ-
രെത്രയുംബുദ്ധിമാന്മാരവരേവരും;
സർവ്വജ്ഞനായ്ചമഞ്ഞീടിനാനങ്ങതിൽ
ദിവ്യനാംപ്രഹ്ലാദനുംസ്വാഭാവികയാം
വാസനയാജ്ജഗൽക്കാരണനാകിയ
വാസുദേവങ്കലുദിച്ചുണർവ്വേററവും.
ഭക്ത്യാപിവിഷ്ണുമയംജഗത്സർവ്വമെ-
ന്നുൾക്കാമ്പിൽനന്നായുറപ്പിച്ചനുദിനം
വിദ്യകളഭ്യസിച്ചീടിനാൻകൂടവേ
നിത്യമതിലൊരുനാളസുരേശ്വരൻ
പുത്രനെത്തന്നരികത്തുവിളിച്ചെട്ടു-
ത്സംഗസീമ്നിവിന്യസ്യപുണർന്നുടൻ,
മൂർദ്ധ്നിമുകർന്നുസന്തോഷേണചോദിച്ചാൻ:—
"അസ്ഥയാനീപഠിച്ചുള്ളതെല്ലാററിലും
നല്ലതെന്തെന്നുചൊൽകെ"ന്നതുകേട്ടവൻ
ചൊല്ലിനാനല്ലലൊഴിഞ്ഞുമന്ദേതരം.
"നല്ലതുനാനാജഗൽഗുരുമാധവൻ
കല്യാണവാരിധിതൻപദസേവയിൽ
മീതേനമുക്കേതുമില്ലെന്നതെന്നുടെ
ചേതസിനന്നായുറച്ചിതുകേവലം
തേറുകെ"ന്നാത്മജൻചൊന്നതുകേട്ടുടൻ
ചീറിയെഴുന്നതികോപേനദാനവൻ
പാരാതെനേരേപിടിച്ചുതള്ളീടിനാൻ
പാരിലാറേഴുതാണ്ടെഴുന്നിന്നവൻ

"നാരായണ! പരിപാലയമാമിതി
നേരേതൊഴുതുനിന്നീടിനാൻദൂരവേ.
"എന്നുടെശത്രുവായുള്ളവൻതന്നിലോ
ചെന്നുറയ്ക്കുന്നതുനിന്നുടെമാനസം?
നന്നല്ലിതുണ്ണീ! നിനക്കെ"ന്നവൻകനൽ-
ചിന്നുംമിഴികളോടാശുചൊല്ലീട്ടുടൻ
പിന്നെഭൃഗുസുതന്മാരെവിളിച്ചുതൻ
മുന്നിൽനിർത്തിപ്പറഞ്ഞീടിനാനിങ്ങിനെ,
"നിങ്ങൾചിലമതമുൾക്കലന്നിത്തരം
ഇങ്ങിവനെപ്പഠിപ്പിച്ചുതുടങ്ങിയാൽ
എങ്ങുമിരിപ്പാനയയ്ക്കുന്നതല്ലെന്ന-
തങ്ങകമേധരിച്ചീടുവിനീദൃശം.
ധിക്കാരമങ്ങുവച്ചേക്കമെഹതപങ്ങൾ
ഒക്കെയറിഞ്ഞിരിക്കുന്നിതെന്മാനസേ"
സത്വരമിത്തരംദൈത്യകുലേശ്വരൻ
ചിത്തകോപേനചൊല്ലുന്നതുകേട്ടവർ
ബദ്ധാഞ്ജലിചെയ്തുനിന്നുചൊല്ലീടിനാ-
"രിത്ഥമുൾത്താരിലങ്ങോർത്തീലഞങ്ങളോ
ഞങ്ങൾക്കുമററില്ലൊരാധാരമിന്നിവൻ
ഞങ്ങൾപഠിപ്പിച്ചതല്ലചൊല്ലുന്നതും
പൊങ്ങുംമഹാക്രോധമിങ്ങനെകാൺകയാൽ
ഇങ്ങധികംഭയമുണ്ടുഞങ്ങൾക്കെല്ലാം."
എന്നിങ്ങനെഭൃഗുനന്ദനന്മാർപറ-
ഞ്ഞന്നേരമാശുചൊന്നാൻദിതിനന്ദനൻ.
"നിങ്ങളാരുംപഠിപ്പിച്ചതല്ലെങ്കിലി-
ന്നിന്ദ്യമതന്നകതാരിലുദിക്കയോ?
ചെയ്തതെന്നിമററിതാരാനുമൊന്നുര-
ചെയ്തുകേട്ടുള്ളിലുറയ്ക്കുയോകശ്മലൻ?
നന്നല്ലിവനുടെദുർബോധമിങ്ങതി-
നൊന്നുകൊണ്ടുംപുനരെന്നാലതുനിങ്ങൾ
ശിക്ഷിച്ചുമാററിമറപ്പിച്ചുകൊണ്ടിങ്ങു
ശിക്ഷയാവന്നാലു"മെന്നവരോടെല്ലാം
ചൊല്ലിസ്സരസമായാത്മജൻതന്നെയും
മെല്ലെപ്പറഞ്ഞയച്ചീടിനാൻകൂടവേ.
ചെന്നങ്ങനുസരണംചെയ്തവനോടു
പിന്നെഭൃഗുസുതന്മാരവർചോദിച്ചാർ;
"വത്സ! നിനക്കുനാരായണന്തങ്കലേ
ബുദ്ധിയുണ്ടായതാരാനുംപറഞ്ഞതോ?
നിത്യംസ്വതേതന്നെനിങ്കലുണ്ടായതോ?
സത്യംപറകെ"ന്നുകേട്ടവൻചൊല്ലിനാൻ:—
"സ്വസ്ഥനെന്നുംപരനെന്നുംജഗത്തെന്നും
ഇത്ഥംബഹുവിധമുള്ളഭേദഭ്രമം
തന്നുടെമായയാസർവ്വജഗത്തിനും
അന്വഹംതോന്നിച്ചരുളുംജഗന്മയൻ
സർവ്വചരാചരാചാര്യൻമമഗുരു
സർവ്വഗൻതൽപദംനിത്യംനമാമ്യഹം.
രക്ഷതുമാ"മെന്നിരുന്നവൻതന്നുടെ
ഭക്തിപ്രവൃത്തിയുമൊക്കെഗ്രഹിച്ചവർ
തൽസ്ഥിരതാമൊഴിച്ചീടുവാനായുരു
ഭത്സനാദ്യാകാരഭാവക്രിയകളാൽ
ഭീതിവളർത്തിശീലിപ്പിച്ചുടൻത്രിവ-
ർഗ്ഗാദിസർവ്വംഗ്രഹിച്ചീടിനാൻനീതിമാൻ.
ദിവ്യനിവനെന്നുറച്ചൊന്നൊരുദിനം
കാവ്യസുതന്മാരവനോടുകൂടവേ
ചെന്നുദനുജേന്ദ്രനെക്കണ്ടുവന്ദിച്ചു
നിന്നാരവർതൊഴുതീടിനാൻപുത്രനും
നന്ദനൻതന്നെസ്സവിധേവിളിച്ചനു,
നന്ദിച്ചെടുത്തുമടിയിൽവച്ചാദരാൽ
നന്നായ്പുണർന്നുശിരസിചുംബിച്ചുകൊ-
ണ്ടന്നുചോദിച്ചാൻതെളിവോടി"തെന്മകൻ
ഇത്രനാളുംമിനക്കെട്ടുപഠിച്ചതി-
ലുത്തമമായതെന്തെന്നുചൊല്ലീടുനീ."
എന്നുപിതാവുചോദിച്ചതുകേട്ടവൻ
അന്നേരമാശുമുതിർന്നുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"എന്തുചൊല്ലുന്നതുമുന്നേതിലേററമെ-
ന്നന്തർഗ്ഗതിക്കുവിശേഷമില്ലേതുമേ,
നിത്യംശ്രവണാദിസൽകീർത്തനങ്ങളാൽ
ഭക്തിനാരായണൻതങ്കലെത്തീടുകിൽ
മർത്ത്യജന്മാർത്ഥംലഭിച്ചിതെ"ന്നാത്മജൻ
അത്യാദരേണചൊല്ലുന്നതുകേട്ടവൻ
ക്രുദ്ധിച്ചവനെപ്പിടിച്ചുതള്ളിക്കളെ-
ഞ്ഞെത്രയുമുഷ്ണിച്ചുശുക്രാത്മജരേയും
ഭത്സിച്ചുനേത്രാഗ്നിപൊട്ടിച്ചിതറുമാ-
റുഗ്രവേഗേനചൊല്ലീടിനാനിങ്ങിനെ:—
"ധിക്കൃതിയുള്ളകുസൃതികൾനിങ്ങളെ-
ന്നുൾക്കാമ്പിലാഹന്ത! നിശ്ചയിച്ചേനഹം
മൽപ്രതിയോഗിപാലാഴിയിൽപുക്കൊളി-
ച്ചെപ്പൊഴുമങ്ങുറങ്ങിക്കിടക്കുന്നവൻ,
ശക്തനെന്നുള്ളസാരംപഠിപ്പിച്ചതെൻ.
പുത്രനെകശ്മലവിപ്രരേ! നന്നിദം.
കള്ളക്കരങ്ങന്മാർമുന്നില"ല്ലെന്നവൻ
ഉള്ളംനടുങ്ങിപ്പറഞ്ഞതുകേട്ടവർ
തുള്ളുംനിലകളോടുള്ളംവിറച്ചുവീ-
ർത്തുള്ളുള്ളഭാവംകലർന്നു ചൊല്ലീടിനാർ:—
"നാഥ! നമസ്തേ നമസ്തേ ജഗത്സക-
ലാധാര! ദൈവമേ! വീരമൌലേ! ജയ
പാരിലഗതികളാമടിയങ്ങളോ-
ടാത്രഘരോഷമുണ്ടാകരുതിങ്ങിനെ.
സാക്ഷാൽപരമാത്മമങ്ങറിഞ്ഞീലതു
കേൾക്കതെവാത്മജനിച്ചൊന്നതൊന്നുമേ
ഞങ്ങൾപഠിപ്പിച്ചതല്ലച്ചുനാണെകേൾ
അങ്ങുതുറയ്ക്കിലുംകൂടവേനിർണ്ണയം
നന്ദനനാമിവനോടിപ്രബന്ധങ്ങൾ
ഇന്നൊരന്യൻപഠിപ്പിച്ചതുമല്ലല്ലോ.

തന്നുടെവാസനയാസ്വാഭാവികമാം
ദുന്നയമെന്നതറിഞ്ഞരുളേണമേ!
ഞങ്ങളാകുന്നതെല്ലാപ്രകാരത്തിലും
ഇങ്ങിവനെപ്രതിശിക്ഷിച്ചിതനാഹം.
വ്യംഗ്യമാമില്ലൊരുളങ്ങവനപ്പൊഴു-
തെങ്ങും വെളിച്ചത്തിടുകയുമില്ലല്ലോ.
ഞങ്ങളാലൊന്നതിന്നാവതല്ലെന്നവർ
അങ്ങുചൊല്ലുന്നതു" കേട്ടവൻപുത്രനെ
പിന്നെപ്പലവിധംദ്വേഷിച്ചതോക്കിലി-
ങ്ങൊന്നുമിനിക്കചൊല്ലാവതല്ലീശ്വര!
ദൈവവിലാസങ്ങളെന്തറിയാവതോ?
ദൈവമല്ലോജഗത്സാക്ഷിയാകുന്നതും
സവ്വകാര്യങ്ങളും സവ്വജ്ഞനത്തിനും
ദൈവംവരുത്തുന്നതെന്നിമറെറന്തൊള്ളു?
ദൈവഗതികൾമറന്നുനടക്കമ്പോൾ
ദൈവാനുകൂല്യമില്ലെന്നുവന്നീടുന്നു.
ദൈവാനുകൂല്യമുണ്ടായ്വരുന്നാകിലോ
ദൈവവിശ്വാസമുണ്ടായ്വരുംനിണ്ണയം
ദൈവത്തെയുംമറന്നാശുദൈതേയനും
ദിവ്യനാംപ്രഹ്ളാദനെവധിച്ചീടുവാൻ
ക്രവ്യാശികളെവിളിച്ചതിസത്വരം
സംശയമെന്നിയേമണ്ഡലാഗ്രങ്ങളും
അശ്ശുകൊടുത്തയച്ചീടിനാ,നങ്ങവർ
കേവലംചെന്നുചുഴന്നടുക്കുംവിധൌ
ദേവദേവേശനെധ്യാനിച്ചുറച്ചുടൻ
തന്നുള്ളിലുംജഗത്തിങ്കലുംകൊല്ലുവാൻ
ചെന്നടുക്കുന്നൊരുദാനവന്മാരിലും
മണ്ഡലാഗ്രങ്ങളിലുംപരിപൂണ്ണനായ്
പുണ്ഡരീകാക്ഷനാമാദിനാരായണൻ
തന്നുടെമായയാനിന്നവനാകിലി-
ങ്ങിന്നിവരാലിനിക്കില്ലൊരുസങ്കടം,
നിണ്ണയമെന്നവനുള്ളിലുറച്ചുള-
വണ്ണോജലോചനൻതന്മഹാമായയാ-
തങ്ങളിൽത്തന്നെവിപരീതമായ് ചമ-
ഞ്ഞങ്ങവർവെട്ടിമരിച്ചാർപരസ്പരം.
നന്ദനൻതന്നെവധിപ്പതിന്നേതുമേ
സന്ദേഹമെന്നിയേപിന്നെയുംദാനവൻ
ദിഗ്ഗജേന്ദ്രന്മാരെയൊക്കെവിളിപ്പിച്ചു
മുഷ്കരന്മാരെനിയോഗിച്ചിതക്ഷണം.
ചിക്കനേചെന്നവർകുത്തിത്തുടങ്ങിനാ-
രുൾക്കാമ്പുണന്നുസ്മൃതിചേന്നുബാലകൻ
നില്ക്കുന്നളവുകരിവരന്മാരുടെ
കക്കശാകാരമാംദന്തങ്ങളൊക്കവേ
പൊട്ടുന്നുതാനേമുറിഞ്ഞഴൽപെട്ടഹോ!
കഷ്ടംപതിച്ചതളന്നുപോയീതുലോം;
ഉച്ചനതുകൊണ്ടുമാവതല്ലായ്കയാ
ലുഗ്രനാഗങ്ങളെവിട്ടാനനക്ഷണം

ചെന്നുദംശിപ്പതിന്നായ തുടങ്ങുംമഹാ-
പന്നഗന്മാരുടെപല്മുറിഞ്ഞൂബലാൽ
ഖിന്നനാംദാനവാധീശ്വരൻപിന്നെയും
വഹ്നിയെരിച്ചകത്തിജ്വലിപ്പിച്ചതിൽ,
കാലുംകരങ്ങളുംകൂട്ടിവരിഞ്ഞിട്ട
കാലമത്തീയുംമഹാവിഷ്ണുതന്നെയും
വേറായിരിപ്പതല്ലെന്നുതന്മാനസേ
തേറിനാനപ്പൊഴുതാറിനാനഗ്നിയും.
ചെന്താമരപ്പൂവുഴിഞ്ഞാലുമാട്ട
സ്വന്തംകാറേററലസാതെമേവിന
വന്തീയിലേററംകുളുത്തുവിളങ്ങിനാൻ
അന്തരമെന്നിയേബാലകൻതന്നുടൽ
ചിന്തമുഴുത്തുദനുജേന്ദ്രനുംമൂഢ-
രെന്തിനിനല്ലതെന്നോത്തുകല്പിച്ചുടൻ
ആട്ടിപ്പിടിച്ചുമകനെക്കരങ്ങളും
കൂട്ടിപ്പരിചോടുകാലുംമുറുക്കവേ
നാഗപാശങ്ങളാൽകെട്ടിവരിഞ്ഞനു-
രാഗമൊഴിഞ്ഞുസമുദ്രത്തിലിട്ടഹോ!
മീതേവളന്നഗിരികളുംബന്ധിച്ചു
ചേതസിസംശയംവിട്ടുതാനേററിനാൻ.
മജ്ജനംചെയ്തതിബാലകനപ്പൊഴു-
തിജ്ജകത്തൊക്കെനിറഞ്ഞജഗന്മയൻ
പത്മനാഭൻപരിപാലയമാമിതി
സ്മൃതസ്വാപിധീരനായപ്പൊഴുതഞ്ജസാ,
കെട്ടുകളററുപാശങ്ങളുംദൂരവേ
പൊട്ടിത്തെറിച്ചങ്ങുരുണ്ടുഗിരികളും
തൽക്ഷണേപാശിതാൻചെന്നെടുത്താദരാൽ
അക്കടൽതന്നുടെതീരമേററീടിനാൻ.
കക്കശൻദാനവൻപിന്നെവിഷങ്ങളും
ഭക്തരസങ്ങളിലൊക്കെപ്പലവിധം
ഭൃത്യരെക്കൊണ്ടുകൊടുപ്പിച്ചതുംഹൃദ-
യസ്ഥനാമീശ്വരൻതാൻദഹിച്ചീടിനാൻ.
സംശോഷകനായവായുചുഴലിയായ്
സംശയമെന്നിയേചെന്നുചുഴന്നുടൻ
പൈതലായുള്ളവൻതന്നെവിരട്ടുവാൻ
കൈതവപൂവ്വമയച്ചവൻതന്നെയും.
വൈകാര്യകാരിഭഗവാൻനിരഞ്ജനൻ
വൈകാതെതാൻദഹിച്ചീടിനാൻകൂടവേ;
ഇങ്ങിനേയുള്ളദുവ്വ്യാപാരകമ്മങ്ങൾ
അങ്ങവനൊന്നുമേലായ്കകൊണ്ടനാഹം
തന്നുള്ളിലേററംവിചാരംകലന്നങ്ങു
നിന്നവൻപിന്നെച്ചതിപ്പതിന്നായഹോ
നന്ദനന്തന്നെനന്നായ്പറഞ്ഞന്തികേ
നന്ദിച്ചിരുത്തിച്ചിലനാൾകഴിച്ചഥ,
ഭാഗ്ഗവന്മാരെച്ചതിപ്പതിന്നായുള്ള
മാഗ്ഗങ്ങളവണ്ണമെന്നുറപ്പിച്ചവൻ
ഭാഗ്യവാനായതനയനെ

മാക്കിനാൻവിദ്യപഠിപ്പതിനന്തികേ
അന്നവർതമ്മുടെദുഷ്കമ്മഹേതുനാ
വഹ്നിയിൽനിന്നുജനിച്ചുള്ള കൃത്യകൾ
ചെന്നുദഹിപ്പാനടുക്കുന്നതുകണ്ടു
തന്നുള്ളിൽമേവിനനാരായണനുടെ
ചക്രംപുറപ്പെട്ടുകൃത്യകൾതന്നെയും
ഒക്കെദ്ദഹിച്ചുകളഞ്ഞോരനന്തരം,
പിന്നെയുംവിദ്യപഠിച്ചുവൻഭാർഗ്ഗവ
നന്ദനന്മാരുമായൊന്നിച്ചിരുന്നനാൾ
മന്നവനായഹിരണ്യകശിപുവും
തന്നുടെപുത്രനുനാരായണങ്കലേ
ഭക്തിക്കിളക്കമില്ലെന്നിതിനിശ്ചയ്യതെ-
ന്നുൾത്താരിലോർത്തിരുന്നൊരുദിനം
ആയിരംയോജനമേല്പോട്ടുയന്നധി-
കായതംവിസ്തൃതിചേർന്നുവിളങ്ങിന
മാളികമേലമാത്യാചാര്യമന്ത്രിഭി-
ർമ്മേളംകലർന്നുചുഴന്നുവരാസനേ
സർവലോകൈകനാഥപ്രഭാവേനദു-
ർഗ്ഗർവംകലർന്നുവാഴുംദനുജേന്ദ്രനെ
ദിവ്യനാംപുത്രനുംചെന്നുകണ്ടന്തികേ
നിർവ്യാജമാശുനമസ്കരിക്കുംവിധൌ;
ദുഷ്ടനായുള്ളവൻതാൻനിയോഗിക്കയാൽ
ഒട്ടുമടിയാതെഭൃത്യജനങ്ങളും
പെട്ടെന്നുചെന്നുപിടിച്ചുകാലുംകൈയ്യും
കെട്ടിവരിഞ്ഞുടനിട്ടാനധോഭുവി.
ചക്രായുധനുടെഭക്തപ്രവരരിൽ
അഗ്രേസരനിങ്ങുപോരുന്നളവുടൻ
വിഷ്ണുമയമെന്നുറച്ചാനഖിലവും
വിഷ്ണുമായയ്ക്കുരുതാതതില്ലൊന്നുമേ.
വിഷ്ണുപാദത്തിങ്കൽനിന്നുതൊഴുന്നവൻ
വിഷ്ണുപ്രിയയിൽവന്നെത്തുന്നതിൻമുമ്പേ
വിഷ്ണുപ്രിയാ,ധരാദേവി,താൻതൽക്ഷണേ
വിഷ്ണുമനോഹരവേഷഭാവത്തോടും
വിഷ്ണുഹൃദയഗതികണ്ടനുദ്രുതം
വിഷ്ണുബുദ്ധ്യാകരംകാട്ടിനിന്നീടിനാൾ
വിഷ്ണുഭക്തൻവന്നുവീണാൻകരാംബുജേ
വിഷ്ണുസ്മൃതികൊണ്ടുബന്ധങ്ങളൊക്കയും
വിഷ്ണുപദത്തിങ്കൽനിന്നഴിഞ്ഞുബലാൽ
വിഷ്ണുദേവംപുനരർഭകൻതന്നെയും
വിഷ്ണുപ്രിയതന്നിൽനിർത്തിനാളാദരാൽ
വിഷ്ണുഭക്തൻനമസ്കൃത്യനിവന്നുടൻ
ഭക്ത്യാതൊഴുതുചോദിച്ചാൻ"ഭവതിയാ-
രിത്രകാരുണ്യമടിയനിൽമാനസേ
മുററിവളന്നുവന്നിങ്ങിനെതാങ്ങുവാൻ?
ഉററവക്കുംബതവല്ലുകയില്ലല്ലോ
മററതിനാവശ്യമുണ്ടാകയില്ലുമാം.
പെററമാതാവുപേക്ഷിച്ചോരുഗതിഞാൻ
ചത്തുപിറന്നിതെന്നമ്മതൃക്കയ്യതിൽ
നിത്യമിനിക്കിനിമററില്ലൊരാശ്രയം
ഭക്തപ്രിയേ!വെടിയായ്ക ഭവതിയും
അത്യന്തമാനന്ദഭൂതേ!നമോസ്തുതേ!"
ഇത്ഥംതൊഴുതപേക്ഷിച്ചുനില്ക്കുംനിജ
ഭക്തനോടപ്പോളരുൾചെയ്തുഭൂമിയും:—
"സർവചരാചരധാത്രിയായ്മേവിന
സർവംസഹാദേവിയായതുഞാനുമ
ഭർത്തൃനിയോഗേനനിന്നെരക്ഷിപ്പതി-
നിത്ഥംപ്രത്യക്ഷയായ്വന്നിതിങ്ങിനെ.
പുത്ര!നിനക്കിനിയുംബതവേണ്ടുകിൽ
അത്രൈവമൽസ്തുതിചെയ്കിലവിടെഞാൻ
പ്രത്യക്ഷയായ്വന്നുസങ്കടംപോക്കുവൻ
ചിത്തചാപല്യമുണ്ടാകായ്കൊരിക്കലും.
നാരായണസ്വാമിസർവജഗൽഗുരു
കാരുണ്യവാരിധികാത്തുകൊള്ളുംഭവം.
നല്ലതുമേന്മേൽവരികെന്നനുഗ്രഹി-
ച്ചില്ലൊഴിച്ചുമറഞ്ഞാൾധരിത്രിയും
തുല്യമതിയായപ്രഹ്ലാദഭക്തിക-
ണ്ടെല്ലാവരുംബഹുമാനിച്ചിതേററവും.
വല്ലാതെകണ്ടിളിഭ്യംകലന്നീടിനാ-
നല്ലോഹിരണ്യകശിപുവാംവീരനും
ഇല്ലാചതികളുമങ്ങവനല്ലയെ-
ന്നുള്ളിലുറച്ചുനിർല്ലജ്ജനായ്പിന്നെയും
നല്ലവണ്ണംപറഞ്ഞങ്ങുശനാന്തികേ
നല്ലശിക്ഷയ്ക്കുടനാക്കിനാൻപിന്നെയും.
ഭാഗ്യവാന്മാക്കുചെയ്യുന്നതെല്ലാംമഹാ
ഭാഗ്യമായേവരൂനീക്കമില്ലതുമേ.
യോഗ്യമാംവിദ്യകളഭ്യസിച്ചീടുവാൻ
യോഗ്യനായ്വന്നാനവൻപലകാലവും.
യോഗ്യപുരുഷനല്ലോഹൃദയസ്ഥനായ്
യോഗ്യമുദിപ്പിച്ചുനില്ക്കുന്നതെപ്പോഴും
കാൽക്ഷണകാലമാത്രംപോലുമീശ്വര-
സാക്ഷിയോഗംമറഞ്ഞീടുമാറില്ലവൻ.
താനുംഗുരുവുംജഗന്മയൻമാധവൻ
നാനാചരാചരാചാര്യനാമീശനും
ജ്ഞാനംപ്രപഞ്ചവുമീരേഴുലോകവും
ആനന്ദപൂർത്തിമൊന്നായ്ക്കണ്ടിരിപ്പവൻ,
ദാനവാധീശ്വരനന്ദനൻതന്നുടെ
മാനസപത്മംപരമപുരുഷനു
മൂലനിലയനമായ്ചമഞ്ഞുസദാ
കാല,മതിനാൽവിളങ്ങിനാനേററവും.
ബാലനവനെവധിക്കരുതാഞ്ഞുതൽ-
കാലേമുഴുത്തവിചാരവുംഭീതിയും
കൂടിക്കലർന്നുതളന്നദിതിസുതൻ
പാടിക്കുഴഞ്ഞിടർതേടിനാന്മാനസേ.
അങ്ങിനെചെല്ലുന്നകാലത്തൊരുദിനം

അങ്ങുഗൃഹകൃത്യവ്യഗ്രമനസ്സനായ്
നിന്നഗുരുവിനെക്കണ്ടുദിതിസുത
നന്ദനൻസബ്രഹ്മചാരികളാകിയ
ബാലകന്മാരെയനുസരിച്ചന്തികേ
ചാലേവിളിച്ചുമധുരമായ്ചൊല്ലിനാൻ:—
“ഞാനൊരുനല്ലതുണ്ടിന്നുചൊല്ലീടുന്നു.
മാനസതാരിൽഗ്രഹിപ്പിനെല്ലാവരും.
മാനുഷനായാൽചെറിയനാളേമുദാ
മാനസേഭാഗവതധർമ്മനീതികൾ
സാധിച്ചുകൊൾകവേണംമനുജന്മമി-
മ്മേദിനിയിങ്കൽലഭിപ്പാൻപണിതുലൊം.
പാരിലിതുലഭിച്ചീടുകിലുംപുന-
രോരാതെപോയ്ക്കഴിയുന്നിതുകാലവും
ബാല്യവാർദ്ധക്യകാലങ്ങൾരണ്ടിങ്കലും
ചാലേപ്രവൃത്തിക്കുശക്തിയില്ലേതുമെ
യൌവ്വനത്തിങ്കലഹങ്കാരയുക്തരായ്,
ഗർവ്വികളായ്ധനകാമികളായോരോ
രാഗദ്വേഷാദിവിവശരായങ്ങനു-
ഭോഗികളായ്വരുംമായാബലവശാൽ
മറെറാരുജാതികൾക്കുംപുരുഷാർത്ഥമി-
ങ്ങുറവുസാധിപ്പാനരുതതുനിർണ്ണയം.
എന്നിതെല്ലാംവിചാരിച്ചുകാണുമ്പൊഴു-
തിന്നിഹമാനുഷന്മാരായ്ചമകിലോ
ചെമ്മേഭഗവൽപദാംബുജസേവയാ
ജന്മഖേദമൊഴിച്ചീടുകവേണ്ടതും-
നന്നായ്നിരൂപിച്ചുകൊൾവിനെല്ലാവരും”
എന്നവൻചൊന്നതുകേട്ടഥബാലരും
ചൊന്നാർ“നിനക്കുമിവിടെയീഞങ്ങൾക്കും
ഒന്നുതന്നെഗുരുവില്ലൊരുസംശയം
എന്നാകയാലിതുനിന്നോടുചൊന്നതാ-
രെന്നിതുകേട്ടറിയുന്നീലഞങ്ങളൊ.
ഞങ്ങൾക്കുനിൻവചനാമൃതംകേൾക്കയാൽ
ഇങ്ങകതാർതെളിഞ്ഞീടുന്നിതേററവും.
നിന്നകതാരിലുറച്ചവാറെങ്ങിനെ
യെന്നതുഞങ്ങൾക്കുചൊല്ലിത്തരികെടോ!”
എന്നവരൊന്നിച്ചുചോദിച്ചതുകേട്ടു
ചൊന്നാനവരോടുടൻദനുജേന്ദ്രജൻ:—
മുന്നംമമജനകൻതപസ്സിന്നുപോ-
യന്നുസുരേന്ദ്രാദിദേവകൾവന്നുടൻ
ദാനവമന്ദിരംസംഹരിക്കുംവിധൌ
മാനംനടിച്ചെതിരിട്ടാസുരകൾ.
വീറോടെതിർത്തുപോർചെയ്തുതോററീടിനാ-
രേറെപ്പരവശപ്പെട്ടസുരാന്വയം.
മണ്ടുന്നനേരത്തുമാതാവുസംഭ്രമി-
ച്ചിണ്ടൽപൂണ്ടേററമുഴന്നുനില്ക്കുന്നതു
കണ്ടുപിടിച്ചുസംക്രന്ദനൻകൂടവേ
കൊണ്ടുപോകുന്നതുകണ്ടുവീണാധരൻ
ശാർങ്ഗമദ്ധ്യേപുരുഹൂതനോടിന്നിതു
യോഗ്യമല്ലെന്നരുൾചെയ്തുവാങ്ങിദ്രുതം
തന്നുടെസന്നിധൌകൊണ്ടുപോയീടിനാൻ.
ചെന്നിടരെന്നിയേനന്നായിരുത്തിനാൻ
അന്നുമാതാവിനാലുള്ളശുശ്രൂഷക-
ണ്ടന്യൂനമോദവാത്സല്യംകലർന്നുടൻ
ഗർഭസ്ഥനാമെനിയ്ക്കുതിശ്യമാതാവി-
നാല്പൊഴുതാത്മജ്ഞാനാക്ഷതതത്വത്തെയും
ഭാഗവതധർമ്മനീതിമതങ്ങളും.
ആഗമാന്താർത്ഥസൂക്ഷ്മോപദേശത്തെയും
ഭക്തിപ്രഭാവഭേദങ്ങളുംകേവലം
മുക്തിവരുത്തുംപ്രകാരവുമൊക്കവേ
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുസന്ദിഗ്ദ്ധങ്ങൾനീങ്ങുമാ-
റെത്രയുമാദരവോടരുളിച്ചെയ്തു.
സ്ത്രീസ്വഭാവംകൊണ്ടുമാതാവിനങ്ങതു
സാക്ഷാൽമറന്നുപോയീമഹാമായയാ.
നീക്കമൊഴിഞ്ഞുമുനീശ്വരാനുഗ്രഹാൽ
സൂക്ഷ്മമായെങ്കലുറച്ചിതുസർവ്വവും
അങ്ങിനെയുള്ളസ്വാഭാവികയാകുന്ന-
തിങ്ങുമന്മാനസസംഗതിതേറുവിൻ!”
എന്നവരോടുപരമാർത്ഥമൊക്കവേ
ചൊന്നവനാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുസാദരം
പിന്നെപ്പരമാത്മസൂക്ഷ്മതത്വത്തെയു-
മന്നവർക്കെല്ലാമുപദേശിച്ചീടിനാൻ.
പ്രഹ്ളാദനാലനുശാസിതരാമവർ
ആഹ്ളാദമാത്മജ്ഞാനാർത്ഥംതെളിഞ്ഞുടൻ
വിഷ്ണുഭക്ത്യാവിളങ്ങീടിനാരേററവും
കൃഷ്ണരാമാദിജപവുംതുടങ്ങിനാർ.
ഏകനാംബാലനെശ്ശിക്ഷിച്ചുനിന്നള-
വാകെയൊരുപോലെയായ്വന്നകാരണം
പ്രാകൃതന്മാരാമുശനസ്തനയന്മാർ
ആകുലബുദ്ധ്യാനടുങ്ങിനാരേററവും
ദാനവാധീശനറിയുംപൊഴുതില-
ജ്ഞാനികോപിച്ചുചാടുന്നതിൻമുന്നമേ
നമ്മുടെദോഷമല്ലെന്നിതുചെന്നിനി
നിർമ്മായമെല്ലാമറിയിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
വൈകാതെതന്നവരുണ്ടായവസ്ഥകൾ
ഐകമത്യത്തോടുചെന്നുചൊല്ലീടിനാർ.
കോപിച്ചതുകേട്ടുദാനവാധീശ്വരൻ
താപിച്ചകംനൊന്തുവേപിച്ചെഴുന്നുടൻ
ചാടിപ്പുറപ്പെട്ടുപുത്രനെയങ്ങുവൻ-
പോടോവിളിപ്പിച്ചുമുമ്പിൽനിർത്തിച്ചൊന്നാൻ:—
“എന്തെടാ! കശ്മല! ദുർബ്ബലനായനീ
എന്തുബലംകൊണ്ടിവിടെമമാജ്ഞയും
ലംഘിച്ചുനമ്മുടെദേശികൻതന്നെയും
ശങ്കിച്ചിരിയാതെജാത്യാരിയാകിയ
പങ്കജനാഭനെസ്സേവിച്ചുകൊള്ളുന്നു?

പങ്ക്തികൾതന്നിൽവച്ചഗ്രേസരനായ
നിങ്കഴുത്തിന്നറുത്തീടുന്നതുണ്ടുഞാൻ
എങ്കരവാൾകൊണ്ടതിനില്ലസംശയം.
എന്നാലിവിടെനിൻബന്ധുവായുള്ളവൻ
നിന്നെവന്നിങ്ങുരക്ഷിക്കുമെന്നാകിലോ
നന്നുനന്നെങ്ങിരിക്കുന്നോനവനെന്ന-
തെന്നോടുകശ്മല! ചൊല്ലുചൊല്ലിന്നുനീ,"
എന്നിങ്ങിനെപിതാകോപിച്ചുചൊന്നള-
വന്യൂനഭക്ത്യാതൊഴുതവൻചൊല്ലിനാൻ:—
"ഇന്നിങ്ങിനിക്കുതന്നേയൊരുബന്ധുവ-
ല്ലിന്ദിരാവല്ലഭനായജഗന്മയൻ.
നാനാചരാചരജാതികളുള്ളിലും
നാനാവിധാത്മജന്മാന്തരങ്ങൾതന്നിലും
ഭൂവാരിവായ്വഗ്നിഖാദികൾതന്നിലും
നീവാരരത്നകനകാദികളിലും
സ്ഥൂണസുഷിർസച്ഛത്രപാദികളിലും
ഘ്രാണരസസ്പർശനാദ്യങ്ങൾതന്നിലും
കാണായവററിലുംകേൾക്കായവററിലും
താനായ്നിറഞ്ഞുമറഞ്ഞുനില്ക്കുംപരൻ
താനഖിലാത്മൈകബന്ധുവാകുന്നത-
ദ്ദീനപ്രിയാനുകൂലംബലമായതും
താനല്ലയോസകലാത്മൈകബന്ധുവായ്
സാനന്ദമൻപോടുപാലിപ്പതൊക്കയും.
നൂനമിനിക്കുംഭവാനുംജഗത്ത്രയ-
സ്ഥാനനിവാസികൾക്കുംപുനരെന്നിയേ
മററില്ലൊരുബലമെന്നറിഞ്ഞീടുക.
മുററുംജഗത്ത്രയാധീശനാകുംഭവാൻ
നിത്യംനിഖിലൈകബന്ധുവാമീശ്വര-
നത്യന്തശത്രുവെന്നിങ്ങിനെതോന്നിയ
ബുദ്ധിഭ്രമമതികഷ്ടമാമാസുരീ
ബുദ്ധിയതിനെത്യജിച്ചുകളഞ്ഞിനി
ശുദ്ധാത്മനാസകലംസമീകൃത്യസൽ-
ബുദ്ധ്യാഭഗവൽഭജനംതുടങ്ങുക!
വിശ്വൈകനായകനാംഭവാനെ"ന്നത
ങ്ങച്ഛനോടാത്മജൻചൊന്നതുകേട്ടവൻ
രക്തംചിതറുംമിഴികളിൽനിന്നതി-
കക്ശമാംകനൽക്കട്ടചാടുംവണ്ണം
ക്രുദ്ധിച്ചുദന്തംകടിച്ചുദംഷ്ട്രകളും
ഉദ്ധൃത്യപൊട്ടിച്ചിരിച്ചുററിദ്ഭുതം.
"ഭേദംചെറുതേതുമില്ലസർവ്വേശ്വര-
നാദിനാഥാനുകൂലംബലമേവനും.
കേവലമിങ്ങിനെയുള്ളജഗന്മയൻ
ദേവദേവൻമമശത്രുവെന്നിങ്ങനെ
ഭാവംകലർന്നുമായാപരവശാൽ
ഏവമുള്ളാസുരീഭാവമൊഴിഞ്ഞിനി-
ഭാഗവതപ്രിയനായിരുന്നന്വഹ-
മാഗമക്കാതലാമാദിനാഥമ്പദം
ഭക്ത്യാഭജിപ്പതത്യുത്ത"മമെന്നുതൽ
പുത്രൻപറഞ്ഞതുകേട്ടസുരേശ്വരൻ
പെട്ടെന്നുവാളുമെടുത്തെഴുന്നീററു"ല
കൊട്ടൊഴിയാതെനിറഞ്ഞവൻതൂണിതിൽ
നില്പവൻവന്നുരക്ഷിക്കേണമിത്തരം
ദുർഭാഷണംചെയ്യുന്നിൽക്കുന്നനിന്നെഞാൻ
വെട്ടിക്കളവ"നെന്നോടിയടുത്തുതൻ
മുഷ്ടികൊണ്ടൊന്നുകുത്തീടിനാൻതൂണിന്മേൽ.
വട്ടംതിരിഞ്ഞുവിറച്ചിതസ്ഥൂണവും
പൊട്ടിഞെരിഞ്ഞമർന്നുതൽപ്രദേശവും
വെട്ടമിടിക്കുരൽഞെട്ടുമാറാശകൾ
പൊട്ടുമാറണ്ഡകടാഹംവിറച്ചഹോ!
കഷ്ടം! നടുങ്ങുമാററട്ടഹാസത്തൊടും
വട്ടത്തൂൺമദ്ധ്യംപിളർന്നുനൃസിംഹമായ്

നൃസിംഹാവതാരം.

പൃഷ്ട്യാതിഭീഷണാത്യുഗ്രഭയങ്കരം
മദ്ധ്യാഹ്നമാർത്താണ്ഡനുല്പതിക്കുംവണ്ണം,
ചാടിപ്പുറപ്പെട്ടുഭക്തനാംബാലനോ-
ടോടിയടുത്തുചെന്നീടുമസുരനെ
ക്കൂടെത്തുടർന്നുചെറുത്തുതടുത്തള-
വാടലൊഴിഞ്ഞുതദ്വാളുംപരിചയും
കൈക്കൊണ്ടുദാനവനുംചെറുത്തീടിനാൻ.
മുഷ്കരന്മാർതമ്മിലെത്തിയെതിർത്തുടൻ
വിക്രമശക്ത്യാകലഹിച്ചവൈഭവ-
ശക്തിവികൃതികൾചൊല്ലരുതേതുമേ.
കണ്ടുനിൽക്കുംസകലാശാനിവാസിക-
ളിണ്ടൽപൂണ്ടാർഭയംകൊണ്ടനേകംവിധം
കൊണ്ടാടിവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചാർമുനികളും
കുണ്ഠതയെന്നിയേനിന്നുവിരിഞ്ചനും.
പണ്ടിവണ്ണംകണ്ടതില്ലിനിയെന്തിതു
കൊണ്ടിവിടത്തിൽവരുന്നതെന്നുള്ളതും
സമ്പ്രതിചെമ്മേതിരിക്കരുതാഞ്ഞവർ
തമ്പുരാൻതൻപദംകൂപ്പിനിൽക്കുംവിധൌ,
സന്ധ്യാസമയേസകലജഗന്മയ-
നന്ധനാംദാനവനെപിടിപെട്ടുടൻ
ചിന്താവശേനപുരദ്വാരമദ്ധ്യദേ-
ശാന്തട്ടിശികൊണ്ടുചെന്നങ്ങിരുന്നുടൻ
തന്റെമടിയിൽമലർത്തിക്കിടത്തിവി-

രൻറകരങ്ങളുംകാലുംശരീരവും
കമ്പംവരുത്താതെരണ്ടുതൃക്കൈകളാൽ
വമ്പോടമർത്തുപദങ്ങളാലുംതുഷ്ടാ,
പിൻപുതൃക്കൈയിണ്ണുതൻനഖരങ്ങളാൽ
സമ്പ്രതിദാനവൻമാറിടംനീളവേ
കീറിപ്പിളന്നുടനേറെച്ചിരിച്ചവൻ
തേറുംപ്രകാരമരുൾചെയ്തുമേലിലും
കാണാമിനിയെന്നരുൾചെയ്തനന്തരം
ശോണിതംവന്നുയരുന്നതിൽനിന്നുടൻ
വാരിയെടുത്തുവളർകുടർമാലകൾ
ചാരുതിരമാറിലണിഞ്ഞീടിനാൻ.
ഘോരനാദേനപ്രപഞ്ചംകുലുക്കിയ-
യന്നേരംചുഴന്നുവന്നീടുമസുരരെ
വേനലാലേററമുണങ്ങിവറണ്ടേഴും
കാനനംചൂഴപ്പിടിപെട്ടുപാവകൻ
താനുടനാശുദഹിക്കുന്നവണ്ണമ-
ദ്ദാനവാരാതിദഹിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ.
ശേഷിച്ചവർപാഞ്ഞുപോയൊളിച്ചീടിനാർ.
ഭീഷണാകാരരോഷപ്രവൃദ്ധ്യാമഹാ
ഘോരപരാക്രമവേഗങ്ങൾകണ്ടുടൻ
പാരംവിറച്ചരണ്ടുജഗദ്വാസികൾ.
കാരുണ്യവാരിധികാമഫലപ്രദൻ
കാരണൻതാനതുകണ്ടുശമത്തെയും
പാരാതെപൂണ്ടുസിംഹാസനമേറിയ-
ങ്ങാരൂഢമോദാലിരുന്നരുളീടിനാൻ.
അങ്ങിനെനാഥനെക്കണ്ടുപേടിക്കയൊ-
ലങ്ങൊരുമേയണയാഞ്ഞൊരനന്തരം
ബ്രഹ്മനുംശ്രീമഹാദേവനുമിന്ദ്രനും
നിർമ്മലന്മാരമരന്മാരൃഷികളും
കിന്നരചാരണകിമ്പുരുഷാപ്സരഃ
പന്നഗഭൂതപ്രജാപതിവർഗ്ഗവും
യക്ഷവിദ്യാധരസിദ്ധമനുക്കളും
രക്ഷസ്സുകളുമഗ്ഗന്ധർവ്വസംഘവും
പ്രേതപിശാചവേതാളഗണങ്ങളും
ഭൂതങ്ങളുംവിഷ്ണുപാർഷദാദ്യന്മാരും
നാനാജനങ്ങളുംഭീതരായങ്ങുനി-
ത്യാനന്ദരൂപനെനോക്കരുതായ്കയാൽ
പാദാംബുജംകണ്ടുദൂരാൽനമസ്കരി-
ച്ചാദിപുരുഷനേവാഴ്ത്തിത്തുടങ്ങിനാർ:—
"നാഥ!നമസ്തേനമസ്തേനമോസ്തുതേ
പാഥോജനേത്ര!പരമ്പുരുഷപ്രഭോ!
കാരുണ്യവാരിധേ!കാമഫലപ്രദ!
കാരണപൂരുഷ!നിത്യംനമോസ്തുതേ!
ലോകായലോകനാഥായലോകാത്മനേ!
ലോകൈകദേശിക!ലോകോദരാമൃത!
ലോകസ്വരൂപ!ലോകസ്വതാകാരണ!
ലോകൈകസർവ്വനിലീനായതേനമഃ
മീനായ്പ്രളയപയോനിധിതന്നിൽനീ
താനാദികാലേകളിച്ചുനടന്നൊരു
ദാനവനെക്കൊന്നുവേദങ്ങൾവീണ്ടുസ-
മ്മാനേനപങ്കജയോനിക്കുനൽകിയ
ഭൂമീശ!സത്യവ്രതാനുഗ്രഹപര!
കാമദ!കാരുണ്യരാശേനമോസ്തുതേ.
പാലാഴിയിലങ്ങുതാഴുംഗിരീന്ദ്രനെ
ചാലേപരിചോടുകൂർമ്മമായ്നിന്നുടൻ
നേരേവിരവോടുയർത്തിബ്ഭയംതീർത്ത
കാരുണ്യവാരിധേ!പാഹിനമോസ്തുതേ.
പാതിരാഴ്കുംവണ്ണമാശുധരിത്രിയെ
കാതിൽതിരച്ചിട്ടുകൊണ്ടങ്ങുപോയഹോ!
പാതാളലോകമകംപുക്കൊളിച്ചൊരു
ദൈതേയവീരനെപ്പന്നിയായഞ്ജസാ
കൊന്നുകളഞ്ഞുധരിത്രിയേയുംകൊണ്ടു
വന്നുതൽസ്ഥാനത്തിരുത്തിനിരന്തരം.
ഖിന്നതതീർത്തുസകലപ്രജകളെ
തന്നിലിരുത്തിബ്ഭരിച്ചരുളീടിന
പന്നഗേന്ദ്രോത്തമ!തല്പഗദൈവമേ
വന്ദാമഹേ,വയം,വന്ദാമഹേ,വയം.
ഇന്നതികശ്മലനായൊരുമ്പെട്ടുതൻ
നന്ദനനേയുംജഗദ്വാസികളേയും
അന്നന്നുപദ്രവിച്ചീടുമസുരനെ-
ക്കൊന്നീടുവാൻനരസിംഹമായിങ്ങനെ
പാരംഭയങ്കരവേഷനാദൈരിഹ
ഘോരതരമവൻമാറിടംനീളവേ
കീറിക്കളഞ്ഞുകുടർമാലയുംമുഹു-
രേറെത്തിളച്ചുവരുന്നരുധിരവും
വാരിയണിഞ്ഞുഭയങ്കരനായിരു-
ന്നോരുഭയാനകാകാര!നമോസ്തുതേ.
നാരായണ!ഹരേ!നാരായണ!ഹരേ!
കാരുണ്യവാരിധേ!പാഹിനമോസ്തുതേ.
മേലിലിനിയുമന്നന്നിതുപോലെതൽ
കാലഭേദത്തിങ്കലോരോരോദുഷ്ടരെ
കാലാലയംപ്രതിചേർത്തുജഗത്ത്രയ
പാലനംചെയ്യുന്നകാരുണ്യവാരിധേ!
കാലസ്വരൂപ!കാമപ്രദ!ദൈവമേ!
പാലയ!പാലയ!നിത്യംനമോസ്തുതേ."
ഏവമെല്ലാരുമതിശയഭക്തിചേ-
ന്നാവോളമേറെസ്തുതിച്ചുനില്ക്കുംവിധൌ
ഭേദഭാവംപുനരൊന്നുകാണായ്കയാ-
ലാദരാലങ്ങൊരുത്തരണയാതെ
ഭീതികലർന്നുനില്ക്കുംജനസംസദി
ധാതാവിനാലതിപ്രേരിതയായ്മുദാ
ശ്രീദേവിതാനതിസാരസ്യർതിപൂ-
ണ്ടാദരപൂർവ്വമടുത്തുചെന്നന്തരാ
നേരേതിരുമുഖത്തൊന്നുകടാക്ഷിച്ചു

നേരംഭയപ്പെട്ടകന്നുനിന്നതുലോകം.
ധാതാച്യുതാദ്യംഭയപ്പെട്ടടൽജ്ജഗ-
ന്മാതാച്യുതന്നെയുമാശ്വസിപ്പിച്ചുടൻ
നല്ലതിതിന്നിനിയെന്തെന്നുചിന്തിച്ചു
മെല്ലെവിളിച്ചുപ്രഹ്ളാദനെത്തന്നെയും
മുമ്പിൽനിർത്തിബ്ബഹുമാനിച്ചരുൾചെയ്തി-
തൻപോ“ടിതെല്ലാമിവണ്ണമായ്വന്നിതു;
തമ്പുരാന്തങ്കളിയായതിതൊക്കയും.
കമ്പമൊഴിഞ്ഞിനിവൈകാതെചെന്നുനീ
നാരസിംഹാകൃതിപൂണ്ടദേവൻതന്റെ
ചാരത്തുചെന്നുവന്ദിച്ചിനിസ്സാദരം
ദൈത്യാരിതന്നുടെകോപമശേഷവും
തീർത്തുജഗത്രയംപാലിക്കവേണമേ!
എന്നരുൾചെയ്തനേരത്തുപ്രഹ്ളാദനും
നന്നായ്ത്തൊഴുതുതൊഴുതുവിനീതനായ്
ഘോരനരസിംഹശ്രീപാദപങ്കജേ
പാരാതെചെന്നുനമസ്കരിച്ചീടിനാൻ.
വീണുനമസ്കരിച്ചോരുഭക്താഢ്യനെ
ക്ഷോണീവരനെഴുനീല്പിച്ചുസാദരം.
ചിത്തവിശുദ്ധിയോടാശുമുകുന്ദനെ-
ഭക്ത്യാനമസ്കരിച്ചഞ്ജലിയുംചെയ്തു
നിൽക്കുന്നതുകണ്ടുകാരുണ്യമുൾക്കനി-
ഞ്ഞതശ്രേമൃദുസ്മിതവക്ത്രനാമീശ്വരൻ
തൃക്കൈകൾകൊണ്ടവൻതന്നെയടുപ്പിച്ചു
വക്ഷസിചേർത്തുപുണർന്നുപുണർന്നുടൻ
മൂർദ്ധ്നിമുകർന്നളവേറിനഭക്തിയാം
വാർദ്ധിയിൽവീണുമുഴുകിക്കിടപ്പവൻ
ബ്രഹ്മാദികൾക്കുമറിയരുതാതൊരു
നിർമ്മലമൂർത്തിയെനന്നായ്സ്തുതിച്ചിതു.

പ്രഹ്ളാദസ്തുതി.

“ധൂർജ്ജടിംലോകൈകനാഥംനരസിംഹ-
മാർജ്ജവവീര്യപരാക്രമവാരിധിം
അഗ്നിനേത്രാലോക്യവ്യാപ്തജിഹ്വാമുഖ-
മഗ്നിവിഭൂതിസ്വരൂപിണമവ്യയ-
മഷ്ടഭുജോഷ്ടകാനന്തവിജൃംഭണം
ദുഷ്ടനാശനഖദന്തംനമാമ്യഹം.
ഘോരഹൃദയോരുജാനുജംഘാപദം
ഭൈരവനാദത്രിലോകഭയങ്കരം
ഭൂരികരുണാജലധിംനമാമ്യഹം;
ദൂരീകൃതാഘമനിശംനമാമ്യഹം.
ലോകവിനാശാംബുധിസൂക്ഷ്മവിന്ദുവൽ
സ്ഥൂലവിരാട്ടാംസ്വശക്തിംനമാമ്യഹം
ആകാശഭൂമിസ്ഫുരജ്ജ്യോതിരാദിമം
സ്തോകേതരാനന്ദവിഗ്രഹംശാശ്വതം
പാകാരിഭർഗ്ഗാംബുജാവാസപൂജിതം
ലോകാധിനായകംവിഷ്ണുംനമാമ്യഹം.
സംസാരസിന്ധുതരംഗാകുലാത്മനാം
പുംസാംമഹാമോഹനാശനംവേദാന്ത
വേദസ്വരൂപംവിധിമുഖ്യസേവിത-
മാദ്യമജന്തംജനാർദ്ദനംമാധവം
മീനസ്വരൂപമസുരവിനാശനം
നാനാവിധവേദ്യമംബുജാതസ്ഥിതം
ആനന്ദരൂപമലേപമഗമവ്യയം
ജ്ഞാനസ്വരൂപമജ്ഞാനവിനാശനം
കച്ഛപസൂകരവേഷമനാദ്യന്തം
നിശ്ചലമാശ്രിതകല്പകഭൂരുഹം
കായാമ്പൂവർണ്ണംകമലവിലോചനം
മായാമയംമധുകൈടഭനാശനം
അസ്മൽജനകവിനാശനംനാരസിം-
ഹോദ്യൽകളേബരംമോക്ഷദംശാശ്വതം
നാരായണംജഗദാസ്പദംയോഗിനാം
പാരായണംപരാത്മാനംനമാമ്യഹം.
അംബുജനാഭനാഗേശപര്യങ്കഗ!
ചിന്മയമേ!നിൻപദാബ്ജസേവാസ്തു മേ.
ഭീമസ്വരൂപശാന്ത്യർത്ഥംനതോസ്മിതേ
മാമവസ്വാമിൻ!പരമാത്മനേനമഃ
നാഥജയജയ!നാരായണജയ!
പാഥോജലോചന!പത്മനാഭജയ!
വിഷ്ണോജയജയ!വിശ്വംഭര!ജയ!
ജിഷ്ണുമുഖാമരസേവ്യ!ജയജയ!
ദർവീകരേന്ദ്രശയന!ജയജയ!
ശർവവന്ദ്യ!ശരണാഗതവത്സല!
ഭക്തപ്രിയ!ജയ.പാപവിനാശന!
മുക്തിപ്രദ!മുനിവൃന്ദനിഷേവിത!
സ്ഥാവരജംഗമാചാര്യ!ജയ!ജയ!
താപസാന്തസ്ഥിത!താപാപഹ!ജയ!
സർവലോകേശ!ജയ!ജയ!സന്തതം
പൂർവദേവാരേ!പുരുഷോത്തമ!ജയ!
കാമിതദായക!സോമബിംബാനന!
കോമളാകാര!ജയജയ!ശ്രീപതേ.
മൂന്നായ്വിളങ്ങിനിന്നീടുന്നലോകത്തി-
ലൊന്നായ്വിളങ്ങുന്നതമ്പുരാനേ!ഹരേ!
നിൻമഹാമായാഗുണങ്ങളിൽനിന്നുടൻ
ബ്രഹ്മാദിമൂർത്തികളുല്പന്നരായിതു.
രാജസമായഗുണാശ്രിതൻബ്രഹ്മനും
രാജീവനേത്രനാംവിഷ്ണുസത്വാശ്രിതൻ.
താമസനായഗുണാശ്രിതനായിട്ടു
കാമാരിയുംമൂർത്തിഭേദങ്ങളിങ്ങനെ;
ലോകസർഗ്ഗസ്ഥിതിസംഹാരവുംപുന-
രേകനായ്നീതന്നെചെയ്തുപോരുന്നതും.
മൂന്നായമൂർത്തികളൊന്നായ്വിളങ്ങിന-
നിന്നെയുംനീയൊഴിഞ്ഞാരറിഞ്ഞീടുവോർ.

പ്രഹ്ലാദസ്തുതി—സവ്യാഖ്യാനം.

"ധൂർജ്ജടിംലോകൈകനാഥംനരസിംഹമാർജ്ജവവീര്യ്യപരാക്രമവാരിധിം* അഗ്നിനേത്രാലോകവ്യാപ്തജിഹ്വാമുഖം അഗ്നിവിഭ്രതിസ്വരൂപിണമവ്യയം*അഷ്ടഭുജോഷ്മകാനന്തവിജൃംഭണംദുഷ്ടനാശനഖദന്തംനമാമ്യഹം."

ധൂർജ്ജടിം=ധൂർജ്ജടിയേ; (ധൂർ=ഭാരം. ജടി=ജടയുള്ളവൻ) ഭാരമേറിയ ജടയോടുകൂടിയവനെ. ലോകൈകനാഥം=ലോകങ്ങൾക്കു ഏകനാഥനെ. ലോകങ്ങൾ=ഭൂലോക ഭുവർല്ലോക സ്വർല്ലോക മഹർല്ലോക ജനലോക തപോലോക ബ്രഹ്മലോകങ്ങൾ അതല വിതല സുതല രസാതല തലാതല മഹാതല പാതാളങ്ങൾ ഇങ്ങിനെ പതിന്നാലു്. ഏകനാഥൻ=താൻതന്നെ നാഥനായുള്ളൂ എന്നുള്ളവൻ. ആർജ്ജവം=വണക്കം; സത്യം- വീര്യ്യം=പ്രഭാവം. പരാക്രമം=ശക്തി. വാരിധി=സമുദ്രം. അഗ്നിനേത്രം=തീക്കണ്ണു്. ആലോകം=നോട്ടം. വ്യാപ്തം=പരക്കപ്പെട്ടതു. ജിഹ്വാമുഖം=നാവിന്റെ മുൻഭാഗം. അഗ്നി=തീയ്. വിഭ്രതി=വലുപ്പം; ശക്തി. സ്വരൂപിണം=ആകൃതിയോടുകൂടിയവനെ. അവ്യയം=നാശമില്ലാത്തവനെ. വികാരമില്ലാത്തവനെ; അഷ്ടഭുജോഷ്മകം=എട്ടുകൈകളുടെ തീക്ഷ്ണമായ ശക്തി. അനന്തം=അന്തമില്ലാത്തതു. വിജൃംഭണം=വളർച്ച്. ദുഷ്ടനാശനഖദന്തം=ചീത്തആളുകളെ ഇല്ലായ്മചെയ്യുന്ന നഖവും പല്ലും. നമാമി=(ഞാൻ നമിക്കുന്നു. അഹം=ഞാൻ. നമിക്ക=തലകുനിച്ചു വണങ്ങുക.

സാരം—കുടിലജടാധാരിയായി പതിന്നാലുലോകങ്ങൾക്കും താൻ തന്നെ ഏകനാഥനായി മനുഷ്യന്റെയും സിംഹത്തിന്റെയും അംഗങ്ങൾ ചേർന്ന രൂപത്തോടുകൂടിയവനായി സത്യം, പ്രഭാവം, ശക്തി ഇവകൾക്കിരിപ്പിടമായി തീക്കണ്ണുകൊണ്ടുള്ള നോട്ടംകൊണ്ടു ശോഭായമാനമായിരിക്കുന്ന നാക്കിന്റെ അഗ്രത്തോടുകൂടിയവനായി അഗ്നിമയമായി അത്യന്തം ജാജ്വല്യമാനമായ സ്വരൂപത്തോടുകൂടിയവനായി നാശമില്ലാത്തവനായി എട്ടുകൈകളുടെ തീക്ഷ്ണമായ ശക്തി അവസാനമില്ലാതെവൎദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നവനായി ദുഷ്ടന്മാരെനശിപ്പിക്കുന്ന നഖങ്ങളോടും പല്ലുകളോടും കൂടിയവനായി ശോഭിക്കുന്ന ഈ ദിവ്യമൂർത്തിയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

"ഘോരഹൃദയോരുജാനുജംഘാപാദം ഭൈരവനാദത്രിലോകഭയങ്കരം * ഭൂരികരുണാജലധിംനമാമ്യഹം ദൂരീകൃതാഘമനിശംനമാമ്യഹം"

ഘോരഹൃദയോരുജാനുജംഘാപാദം=ഘോര (ഭയങ്കര) മായ ഹൃദയം (നെഞ്ചു്) ഊരു (തുട)ജാനു (മുട്ടു്) ജംഘ (കാൽവണ്ണ) പാദ്ദ (കാലു) ഇവയോടുകൂടിയവനെ. ഭൈരവനാദത്രിലോകഭയങ്കരം=ഭയങ്കരമായ ശബ്ദംകൊണ്ടു മൂന്നുലോകങ്ങൾക്കും ഭയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നവനെ. ഭൂരി=ഏററവും. കരുണ=ദയ. ജലധിം=സമുദ്രത്തെ. ദൂരീകൃതാഘം=ഏററവും ദൂരമാക്കപ്പെട്ട അഘ (പാപ)ത്തോടു കൂടിയവനെ. അനിശം=എപ്പൊഴും.

സാരം—വിസ്താരവും കഠിനതയുംകൊണ്ടു പേടിയെ ഉണ്ടാക്കുന്ന മാറിടം തുട മുതലായ അവയവവിശേഷത്തോടു കൂടിയവനായി ഉച്ചഗംഭീരമായി അട്ടഹാസശബ്ദംകൊണ്ടു മൂന്നുലോകത്തും ഉള്ള ആളുകൾക്കു ഭയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നവനായി ഏറിയോരു ദയവിന്റെ ആസ്ഥാനമായി പാപനാശനനായിരിക്കുന്ന ഈ ദിവ്യമൂർത്തിയെ ഞാൻ എപ്പൊഴും നമസ്കരിക്കുന്നു.

"ലോകവിനാശാംബുധി സൂക്ഷ്മവിന്ദുവൽ സ്ഥൂലവിരാട്ടാംസ്വശക്തിംനമാമ്യഹം"

ലോകവിനാശാംബുധി സൂക്ഷ്മവിന്ദുവൽ=ലോകവിനാശാംബുധിയുടെ (പ്രളയസമുദ്രത്തിന്റെ) സൂക്ഷ്മ (ഏററവും ചെറിയ) ബിന്ദു (തുള്ളി) പോലെ. സ്ഥൂലവിരാട്ടു=പരന്നു നിറഞ്ഞ ദൈവികശക്തിയുടെ വിശ്വരൂപം. സ്വശക്തി=തന്റെ ശക്തി.

സാരം—കല്പാന്ത പ്രളയകാലത്തു സർവ്വത്ര നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന സമുദ്രത്തിലെ ജലം പരമാർത്ഥത്തിൽ പരമാണുക്കളായ അനേകം അനേകം വെള്ളത്തുള്ളികളെക്കൊണ്ടുള്ളതായതുപോലെ പതിന്നാലുലോകങ്ങളും സത്യദൈവശക്തിയുടെ അനേകം അനേകം സൂക്ഷ്മരൂപങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറയപ്പെട്ടു് ഒരു സ്ഥൂലരൂപമായും സർവ്വത്ര നിറഞ്ഞും വിളങ്ങുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള ആ ദിവ്യശക്തിയെ ഞാൻ നമിക്കുന്നു. ലോകവിനാശാംബുധിയെ ഇവിടെ ഉപമിച്ചതുകൊണ്ടു് ലോകവിനാശകാലത്തു അംബുധിയല്ലാതെ മറെറാന്നുമില്ലാത്തതും അംബുധിപരമാണുപ്രായങ്ങളായ ജലബിന്ദുക്കളെക്കൊണ്ടു സംഘടിതമായ മഹാസ്വരൂപമല്ലാതെ മറെറാന്നുമല്ലാത്തതും, ആകുന്നതുപോലെ പരമശക്തനായ സർവ്വേശ്വരനല്ലാതെ പതിന്നാലുലോകങ്ങളിലും മററു യാതൊന്നുമില്ലെന്നും സർവ്വചരാചരങ്ങളും താൻതന്നെ എന്നും താനല്ലാതെ മറെറാന്നും ഒരു സ്ഥലത്തുമില്ലെന്നും താനില്ലാത്ത സ്ഥലമില്ലെന്നും സാധിച്ചിരിക്കുന്നു.

"ആകാശഭൂമിസ്ഫുരജ്യോതിരാദിമംസ്തോകേതരാനന്ദവിഗ്രഹംശാശ്വതം * പാകാരിഭർഗ്ഗാംബുജാവാസപൂജിതംലോകാധിനായകം വിഷ്ണുംനമാമ്യഹം"

ആകാശഭൂമിസ്ഫുരജ്യോതിസ്സ്=ആകാശത്തിലും ഭൂമിയിലും (സ്ഫുരത്തായ) ശോഭിക്കുന്ന (ജ്യോതിസ്സ്)

തേജസ്സ്. ആദിമം=ആദ്യമേയുള്ളത്. സ്തോകേതരാനന്ദവിഗ്രഹം=സ്തോകേതരം (അനല്പ) മായ ആനന്ദസ്വരൂപനെ. ആനന്ദം=(ഇവിടെ) നിര്‍വ്വാണം. ശാശ്വതം=എന്നേക്കും നിലനില്ക്കുന്നവനെ. പാകാരിഭര്‍ഗ്ഗാംബുജാവാസപൂജിതം=പാകാരി (ദേവേന്ദ്രന്‍) ഭര്‍ഗ്ഗന്‍ (ശിവന്‍) അംബുജാവാസന്‍ (ബ്രഹ്മാവു) ഇവരാല്‍ പൂജിക്കപ്പെട്ടവനെ. ലോകാധിനായകം=ലോകത്തിനു അധിനായകനെ. (അധിപതിയെ). വിഷ്ണും=വിഷ്ണുവിനെ (സര്‍വ്വവ്യാപിയെ)

സാരം—ആകാശവും ഭൂമിയും എങ്ങും ഒരുപോലെ നിറഞ്ഞുപ്രകാശിക്കുന്ന ദിവ്യതേജസ്സോടുകൂടിയവനായും ആദിമൂലശക്തിയായും അത്യന്താനന്ദരൂപനായും എന്നേക്കും നിലനില്ക്കുന്നവനായും ഇന്ദ്രന്‍ ശിവന്‍ ബ്രഹ്മാവു് എന്നീദേവന്മാരാല്‍ പൂജിക്കപ്പെട്ടവനായും സമസ്തലോകങ്ങള്‍ക്കും അധിപതിയായും സര്‍വ്വവ്യാപിയായും ഇരിക്കുന്ന ഈ ദിവ്യസ്വരൂപത്തിനെ ഞാന്‍ നമിക്കുന്നു.

"സംസാരസിന്ധുതരംഗാകുലാത്മനാം പുംസാം മഹാമോഹനാശനം വേദാന്തവേദ്യസ്വരൂപം വിധിമുഖ്യസേവിതം ആദ്യമജന്തംജനാര്‍ദ്ദനം മാധവം * മീനസ്വരൂപമസുരവിനാശനം നാനാവിധവേദ്യമംബുജാതസ്ഥിതം * ആനന്ദരൂപംഅലേപകമവ്യയം ജ്ഞാനസ്വരൂപമജ്ഞാനവിനാശനം * കച്ഛപസൂകരവേഷമനാദ്യന്തം നിശ്ചലമാശ്രിതകല്പകഭൂരുഹം * കായാംപൂവര്‍ണ്ണംകമലവിലോചനം മായാമയംമധുകൈടഭനാശനം * അസ്മജ്ജനകവിനാശനം നാരസിംഹോദ്യല്‍കളേബരം മോക്ഷദം ശാശ്വതം * നാരായണംജഗദാസ്പദംയോഗിനാം പാരായണം പരാത്മാനം നമാമ്യഹം"

സംസാരസിന്ധുതരംഗാകുലാത്മനാം പുംസാം=സംസാരം (അര്‍ത്ഥപുത്രകളത്രാദികളില്‍ ഭ്രമിച്ചിട്ടു ജനനമരണങ്ങള്‍ക്കു വശവര്‍ത്തിയായി ഉഴലുന്ന അവസ്ഥ) ആകുന്നസിന്ധു (കടല്‍) തരംഗങ്ങ (തിരക)ളാല്‍ ആകുലം (പരവശം) ആയ ആത്മാ (ജീവാത്മാ)വോടുകൂടിയ പുമാന്മാരുടെ (പുരുഷന്മാരുടെ) മഹാമോഹനാശനം=വലിയ ആശാപാശത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവനെ. വേദാന്തവേദ്യസ്വരൂപം=വേദാന്തസാരംകൊണ്ടു അറിയപ്പെട്ടസ്വരൂപത്തോടുകൂടിയവനെ. വേദാന്തം=വേദത്തിന്‍റെ അന്തം. (അവസാനഭാഗം) പ്രധാനമായ ആറുദര്‍ശനങ്ങളില്‍ വേദത്തിനുള്ളതില്‍ ഒടുവിലത്തേതു്; ഒരു പനിഷത്തു്, ഇങ്ങിനെ ഇതിനു പേര്‍ പറയുന്നതു വേദസാരങ്ങള്‍ മുഴുവനും ഇതില്‍ അടങ്ങുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ. ജൈമിനിമഹര്‍ഷിയുടെ പൂര്‍വ്വമീമാംസയുടെഉത്തരഭാഗമാണെന്നു ഭ്രമിച്ചു ചിലര്‍ ഈ ഭാഗത്തെ ഉത്തരമീമാംസ എന്നു വ്യവഹരിക്കുന്നതു ശരിയല്ലാത്തതാകുന്നു. വേദാന്തമെന്നു് ഈ ഭാഗത്തെ പ്രത്യേകം എടുത്തുപറയുന്നതു വേദങ്ങളുടെ അവസാനത്തില്‍ ഉപനിഷത്തുകള്‍ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതില്‍ സ്ഥാപിതമായ ഭാഗമാകകൊണ്ടാകുന്നു. വിധിമുഖ്യസേവിതം=ബ്രഹ്മാവു മുതലായവരാല്‍ സേവിക്കപ്പെട്ടവനെ. ആദ്യം=ആദികാരണസ്വരൂപനെ; അജന്തം=തം അജം; ആ അജനെ; അജന്‍=ജനനമില്ലാത്തവന്‍. ജനാര്‍ദ്ദനന്‍=വിഷ്ണു. മാധവന്‍=വിഷ്ണു. മീനസ്വരൂപം=മത്സ്യരൂപത്തെ ധരിച്ചവനെ. അസുരവിനാശനം=അസുരന്മാരെ വിശേഷേണ നശിപ്പിക്കുന്നവനെ. നാനാവിധവേദ്യം=പലപ്രകാരത്തിലുംഅറിയത്തക്കവനെ. അംബുജാതസ്ഥിതം=താമരപ്പൂവില്‍ ഇരിക്കുന്നവനെ. അലേപകന്‍=വര്‍ണ്ണഭേദമില്ലാത്തവന്‍. അവ്യയം=നാശമില്ലാത്തവനെ. ജ്ഞാനസ്വരൂപം=ജ്ഞാനരൂപനെ. ജ്ഞാനം=മുക്തിബോധം. അജ്ഞാനവിനാശനം=അറിവില്ലായ്മയെ ഇല്ലായ്മചെയ്യുന്നവനെ. കച്ഛപം=ആമ. സൂകരം=പന്നി. അനാദ്യന്തം=ആദിയും അവസാനവുമില്ലാത്തവനെ. നിശ്ചലം=ഇളക്കമില്ലാത്തവനെ. ആശ്രിതകല്പകഭൂരുഹം=ആശ്രിതന്മാക്കു കല്പവൃക്ഷത്തെ. കായാംപൂവര്‍ണ്ണം=കായാവിന്‍റെ പൂപോലെ നിറമുള്ളവനെ. കമലം=താമര. വിലോചനം=കണ്ണു്. മായാമയം=മായാരൂപനെ. മധുകൈടഭനാശനം=മധുകൈടഭന്‍ എന്നീ അസുരരെക്കൊന്നവനെ, അസ്മജ്ജനകവിനാശനം=ഞങ്ങളുടെ അച്ഛനെ നശിപ്പിച്ചവനെ. നാരസിംഹോദ്യല്‍കളേബരം=നരസിംഹ (മനുഷ്യസിംഹ) സംബന്ധിയായി; ഉദ്യത്തു് (ശോഭിച്ചിരിക്കുന്നതു്) ആയ കളേബരം (ദേഹം) ഉള്ളവനെ. മോക്ഷദം=മോക്ഷത്തെക്കൊടുക്കുന്നവനെ. ശാശ്വതം=എന്നേക്കും നിലനില്‍ക്കുന്നവനെ. നാരായണന്‍=ജന്തുക്കളിലും വെള്ളത്തിലും മററും വാഴുകകൊണ്ടാണു വിഷ്ണുവിനു നാരായണന്‍ എന്നു പേരുണ്ടായതു്. ജഗദാസ്പദം=ലോകങ്ങളുടെ ഇരിപ്പിടമായിട്ടുള്ളവനെ. യോഗിനാംപാരായണം=യോഗികളുടെ പാരായണനെ. യോഗികള്‍=യമനിയമാസനപ്രാണായാമപ്രത്യാഹാരധാരണാധ്യാനസമാധികളാകുന്ന അഷ്ടാംഗയോഗത്തോടുകൂടിയവര്‍; പാരായണംചെയ്ക=പഠിക്ക. പരാത്മാനം=ശ്രേഷ്ഠമായ ചൈതന്യശക്തിയെ.

സാരം—ജനനമരണമാകുന്ന സമുദ്രത്തിന്‍റെ തിരമാലകളില്‍ വീണുഴലുകയാല്‍ ഏററവും പരവശന്മാരായ പുരുഷന്മാരുടെ സംസാരഭ്രമത്തെ ഒഴിക്കുന്നവനായും വേദസാരസര്‍വ്വസ്വംകൊണ്ടു അറിയപ്പെടത്തക്ക സ്വരൂപത്തോടുകൂടിയവനായും ബ്രഹ്മാവു മുതലായവരാല്‍ സേവിക്കപ്പെട്ടവനായും ആദികാരണനായും ജന്മവിഹീനനായും ദുഷ്ടവിരോധിയായും ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ കമിതാവായും മത്സ്യരൂപത്തെ കൈക്കൊണ്ടവനായും അസുരന്മാരെ നശിപ്പിക്കുന്നവനായും പല പേരുകളും രൂപങ്ങളും കൊണ്ടു പല വിധത്തില്‍ അറിയപ്പെടേണ്ടവനായും താമരപ്പൂവില്‍ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവനായും ആനന്ദരൂപനായും വര്‍ണ്ണവിഹീനനായും നാശമില്ലാത്തവ

നായും ജ്ഞാനസ്വരൂപിയായും മോക്ഷമാൎഗ്ഗനിരോധകബുദ്ധിയെ നശിപ്പിക്കുന്നവനായും ആമയായും പന്നിയായും അവതരിച്ചവനായും ആദിയുമന്തവും ഇല്ലാത്തവനായും ഇളക്കമില്ലാത്തവനായും ആശ്രിതന്മാൎക്കു എന്നും കൊടുക്കുന്നതിനു സന്നദ്ധനായും കറുത്തനിറത്തോടുകൂടിയവനായും താമരക്കണ്ണനായും മായാരൂപിയായും മധുകൈടഭന്മാരായ അസുരന്മാരെ നശിപ്പിച്ചവനായും ഞങ്ങളുടെ അച്ഛനെ കൊന്നവനായും നരസിംഹരൂപിയായും മോക്ഷദായകനായും എന്നേക്കും നിലനില്ക്കുന്നവനായും നാരായണനായും ലോകങ്ങൾക്കു ഇരിപ്പിടമായും യതീശ്വരന്മാൎക്കു അഭ്യസിക്കുന്നതിനുള്ള വേദാന്തമൂൎത്തിമാനായും പരമചൈതന്യവാനായും ഇരിക്കുന്ന ഈ ദിവ്യമൂൎത്തിയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

"അംബുജനാഭ! നാഗേശപൎയ്യങ്കഗ! ചിന്മയമേനിൻപദാബ്ജസേവാസ്തുമേ * ഭീമസ്വരൂപശാന്ത്യൎത്ഥം നതോസ്മിതേ മാമവ! സ്വാമിൻ! പരമാത്മനേനമഃ"

അംബുജം=താമര. നാഗേശപൎയ്യങ്കഗൻ=സൎപ്പശ്രേഷ്ഠനായ കട്ടിലിൽ ഗമിച്ചവൻ. ചിന്മയം=ജ്ഞാനമയം. പദാബ്ജം=കാലാകുന്ന താമരപ്പൂ. സേവഅസ്തുമേ=സേവഭവിക്കട്ടെ എനിക്കു; സേവ എനിക്കു ഭവിക്കട്ടെ. ഭീമസ്വരൂപശാന്ത്യൎത്ഥം=ഭയങ്കരമായ ആകൃതിയെ ശാന്തിചെയ്യുന്നതിനു. നതോസ്മിതേ=നിനക്കായി ഞാൻ നമിക്കുന്നു; മാം അവ=എന്നെ രക്ഷിച്ചാലും. സ്വാമിൻ!=നാഥ! പരമാത്മനേനമഃ=പരമാത്മാവിനായിക്കൊണ്ടു നമസ്. പരമാത്മാവു=ദൈവചൈതന്യശക്തി; നമസ്=നമസ്കാരം.

സാരം—പത്മനാഭനായി അനന്തനാകുന്ന മെത്തമേൽ പള്ളികൊള്ളുന്നവനായി ജ്ഞാനസ്വരൂപിയായ നിന്തിരുവടിയുടെ താമരപ്പൂങ്കാലുകളുടെ ഭജനം എനിക്കു ഭവിക്കാറാകണമേ; ഭയങ്കരമായ അങ്ങടെ ഈ നരസിംഹാകൃതി ശാന്തമാകുന്നതിനായി ഞാൻ അങ്ങേ നമസ്കരിക്കുന്നു. അല്ലയോ നാഥ! അഗതിയായ അടിയനെ രക്ഷിക്കണമേ! പരമാത്മാവായ അങ്ങേക്കായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം.

"നാഥ! ജയജയ! നാരായണ! ജയ പാഥോജലോചന! പത്മനാഭ! ജയ * വിഷ്ണോ! ജയജയ! വിശ്വംഭര! ജയ ജിഷ്ണുമുഖാമരസേവ്യ! ജയജയ! * ദൎവീകരേന്ദ്രശയന! ജയജയ! ശൎവവന്ദ്യ! ശരണാഗതവത്സല! * ഭക്തപ്രിയജയ! പാപവിനാശന! മുക്തിപ്രദ! മുനിവൃന്ദനിഷേവിത! * സ്ഥാവരജംഗമാചാൎയ്യജയ! ജയ! താപസാന്തസ്ഥിതതാപാപഹ! ജയ * സൎവലോകേശ! ജയജയസന്തതം പൂൎവദേവാരേ! പുരുഷോത്തമ! ജയ! * കാമിതദായക! സോമബിംബാനന! കോമളാകാര! ജയജയശ്രീപതേ!" *

പാഥോജലോചനൻ=താമരക്കണ്ണൻ. പത്മനാഭൻ=താമരയുള്ള നാഭിയോടുകൂടിയവൻ. വിശ്വംഭരൻ=എല്ലാലോകവും ഭരിക്കുന്നവൻ. ജിഷ്ണുമുഖാമരസേവ്യൻ=ദേവേന്ദ്രൻമുതലായ ദേവന്മാരാൽ സേവിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യൻ. ദൎവീകരേന്ദ്രശയനൻ=സൎപ്പശ്രേഷ്ഠ (അനന്ത)നിൽ കിടക്കുന്നവൻ. ശൎവവന്ദ്യൻ=ശിവനാൽ വന്ദിക്കപ്പെടത്തക്കവൻ. ശരണാഗതവത്സലൻ=ശരണംഗമിച്ചവരിൽ വാത്സല്യമുള്ളവൻ. മുക്തിപ്രദൻ=മോക്ഷത്തെ കൊടുക്കുന്നവൻ. മുനിവൃന്ദനിഷേവിതൻ=മുനിമാരുടെ കൂട്ടത്താൽ സേവിക്കപ്പെട്ടവൻ. സ്ഥാവരജംഗമാചാൎയ്യൻ=ചരാചരലോകഗുരു. താപസാന്തസ്ഥിതൻ=മുനിമാരുടെ(അന്തഃ)ഉള്ളിൽ ഇരിക്കുന്നവൻ. താപാപഹൻ=ദുഃഖത്തെ ഇല്ലായ്മചെയ്യുന്നവൻ. സൎവലോകേശൻ=എല്ലാലോകങ്ങൾക്കും ഈശ്വരൻ. സന്തതം=എല്ലായ്പോഴും. പൂൎവദേവാരി=അസുരശത്രു. കാമിതദായകൻ=ആഗ്രഹിച്ചതിനെ കൊടുക്കുന്നവൻ. സോമബിംബാനനൻ=ചന്ദ്രബിംബംപോലെ മുഖമുള്ളവൻ. കോമളാകാരൻ=മനോഹരമായ രൂപത്തോടുകൂടിയവൻ. ശ്രീപതി=ലക്ഷ്മിയുടെ ഭൎത്താവു്. ജയ! ജയ! എന്നുള്ളതു എല്ലാം ജയിച്ചാലും! എന്നൎത്ഥമാക്കിക്കൊൾക.

സാരം—സൎവേശ്വരനായി സൎവജന്തുക്കളിലും നിവസിക്കുന്നവനായി താമരക്കണ്ണനായ പത്മനാഭ! നീ ജയിച്ചാലും! സൎവവ്യാപിയായി സൎവജഗന്നിയന്താവായി ഇന്ദ്രാദിദേവന്മാരാൽ സേവ്യനായി ശ്രീ അനന്തനിൽ പള്ളികൊള്ളുന്നവനായി പരമേശവന്ദ്യനായി ശരണംഗമിച്ചവരിൽ കൃപയുള്ളവനായി ഭക്തപ്രിയനായി പാപനാശനനായി മോക്ഷത്തെകൊടുക്കുന്നവനായി മുനിമാരുടെ കൂട്ടത്താൽ സേവിക്കപ്പെട്ടവനായി ചരാചരൈകഗുരുവായിരിക്കുന്ന നിന്തിരുവടി ജയിച്ചാലും! ഋഷിമാരുടെ ഉള്ളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവനായി വ്യസനനാശനനായി സൎവലോകങ്ങൾക്കും ഈശ്വരനായിരിക്കുന്ന നീ എപ്പോഴും ജയിക്കണമേ! അല്ലയോ! അസുരശത്രോ! ഉത്തമപുരുഷാ! കാമിതത്തെ തരുന്ന ചന്ദ്രതുല്യമുഖ! സുന്ദരസ്വരൂപ! ലക്ഷ്മീവല്ലഭ! നീ ജയിച്ചാലും! ജയിച്ചാലും

"മൂന്നായ്പിളങ്ങിനിന്നീടുന്നലോകത്തി ന്നുന്നായ്പിളങ്ങുന്നതമ്പുരാനേഹരേ! * നിന്മഹാമായാഗുണങ്ങളിൽനിന്നുടൻ ബ്രഹ്മാദിമൂൎത്തികളുല്പന്നരായിതു * രാജസമായഗുണാശ്രിതൻ ബ്രഹ്മനും രാജീവനേത്രനാം വിഷ്ണു സത്വാശ്രിതൻ * താമസമായഗുണാശ്രിതനായിട്ടു കാമാരിയും മൂൎത്തിഭേദങ്ങളിങ്ങനെ * ലോകസൎഗ്ഗസ്ഥിതിസംഹാരവും പുനരേകനായ് നീതന്നെ ചെയ്തുപോരുന്നതും * മൂന്നായമൂൎത്തികളൊന്നായ്പിളങ്ങിനിന്നെയും നീയൊഴിഞ്ഞാരറിഞ്ഞീടുവോർ * ഹരേ=(ഹരിയേ) വിഷ്ണുവേ ബ്രഹ്മാദി=ബ്രഹ്മൻ മുതലായമൂൎത്തികൾ.(ശരീരങ്ങൾ) ഉല്പന്നരായ്=ഉണ്ടായവരായ്. രാജസമായഗുണാശ്രിതൻ=രാജസഗുണത്തെ ആശ്രയിച്ചവൻ. രാജീവനേത്രൻ=താമരക്കണ്ണൻ. സത്വാശ്രിതൻ=സത്വഗുണത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നവൻ. കാമാരി=ശിവൻ. സൎഗ്ഗം=സൃഷ്ടിസ്ഥിതി.

രക്ഷ. സംഹാരം=നാശം. ഏകൻ=ഒരുത്തൻ.

സാരം — മൂന്നുലോകങ്ങൾക്കും ആധാരഭൂതനായി നിൽക്കുന്ന ദൈവമേ! നിന്റെ മഹാമായയുടെ രജസ്സത്വതമോ ഗുണങ്ങളിൽ നിന്നുമാണ് ബ്രഹ്മാവിഷ്ണുമഹേശ്വരന്മാർ ഉണ്ടായതു്. അതിൽ രജോഗുണത്തെ ആശ്രയിച്ചു സൃഷ്ടിചെയ്യുന്നതു ബ്രഹ്മാവും സത്വഗുണത്തെ ആശ്രയിച്ചു രക്ഷിക്കുന്നതു വിഷ്ണുവും തമോഗുണത്തെ ആശ്രയിച്ചു സംഹരിക്കുന്നതു ശിവനും ആകുന്നു. എന്നാൽ ഈ ത്രിമൂർത്തികൾ പരബ്രഹ്മമൂർത്തിയായ നിന്റെ മായാഭഗവതിയുടെ ഗുണത്രിതയത്തിൽ നിന്നുത്ഭവിച്ചവരാകകൊണ്ടു് അവർ മൂന്നുപേരും നീ ഒരുത്തൻതന്നെയാകുന്നു. ലോകസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരങ്ങളും നീ ഒരുത്തൻതന്നെയാണ് ചെയ്യുന്നതു്. മുമ്മൂർത്തികൾ ഒന്നായി ശോഭിക്കുന്ന നിന്നെ നീയല്ലാതെ ആരും അറിയുന്നില്ല.

"വേദവുംകൊണ്ടു ജലധിയിൽപോയൊരു മേദുരനായ ഹിരണ്യാക്ഷനെക്കൊൽവാൻ * മത്സ്യമായന്നു ഭവിച്ചതു മാശ്രിതവത്സലനാകുന്ന നാഥ! ഭവാനല്ലോ * ക്ഷീരാംബുധിമഥനത്തിനു മന്ദരം നേരേമുതുകിൽ ധരിച്ചതും നീയല്ലോ * ഉർവ്വിയുംകൊണ്ടു രസാതലംപുക്കൊരു ഗർവ്വിതനായ ഹിരണ്യാക്ഷനെത്തദാ * ഘോണിയായ്ചെന്നവൻതന്നെവധിച്ചുടൻ ക്ഷോണിയെതേററമേൽപൊങ്ങിച്ചതുംഭവാൻ * ഇന്നുനരസിംഹവേഷംധരിച്ചതുമെന്നെരക്ഷിപ്പതിനായിട്ടു ദൈവമേ!"

ജലധി=കടൽ. മേദുരൻ=വൻപൻ. മത്സ്യം=മീൻ. ഭവാനല്ലോ=അങ്ങാണല്ലോ. ക്ഷീരാംബുധിമഥനം=പാൽക്കടലിന്റെ കടച്ചിൽ. മന്ദരം=മന്ദരമല; ധരിക്ക=വഹിക്ക. ഉർവ്വി=ഭൂമി. രസാതലം=പാതാളം. പുക്ക=പ്രാപിച്ച. ഗർവ്വിതൻ=അഹംകരിച്ചവൻ. ഹിരണ്യാക്ഷൻ=കശ്യപന്റെ മകനായ ഒരു അസുരൻ. തദാ=അപ്പോൾ. ഘോണി=പന്നി. ക്ഷോണി=ഭൂമി. ഭവാൻ=അങ്ങു്.

സാരം — വേദങ്ങളേയും മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടു സമുദ്രത്തിൽ ഒളിച്ചുകിടന്ന ഹയഗ്രീവൻ എന്ന അസുരനെ നിഗ്രഹിപ്പാനായി മത്സ്യാവതാരമെടുത്തതും പണ്ടു പാലാഴി കടഞ്ഞകാലത്തു മന്ദരമല കെട്ടയഞ്ഞു താഴുന്നപ്പോൾ അതുയർത്തുവാൻ ആമയായി അവതരിച്ചതും ഭൂമിയെ കാതിൽ തിരുകിക്കൊണ്ടു പാതാളലോകത്തു പൊയ്യൊളിഞ്ഞ ഹിരണ്യാക്ഷൻ എന്ന അസുരനെ ഒരു പന്നിയായി അവതരിച്ചുകൊന്നശേഷം ഭൂമിദേവിയേ തേററയുടെ പുറത്തുവച്ചുയർത്തി യഥാസ്ഥാനം പ്രാപിപ്പിച്ചതും സർവ്വശക്തനായ നിന്തിരുവടിതന്നെ; ഇപ്പോൾ നരസിംഹവേഷത്തോടു ഇവിടെ അവതരിച്ചതും എന്നെ രക്ഷിപ്പാനത്രേ.

"ഇന്നന്നിവണ്ണംഭവിക്കുന്നസങ്കട മൊന്നൊന്നിയേതീർത്തുലോകങ്ങൾപാലിപ്പാൻ * ഇത്രകാരുണ്യം കലർന്നവരാരു മററില്ല ത്രിലോകത്തിങ്കൽനാഥ!പ്രസീദ!മേ * ത്വൽപാദപങ്കേരുഹംമമകേവലമെപ്പൊഴുമുൾപ്പൂവിൽവാഴ്ക ധരാപതേ!" * പാലിപ്പാൻ=രക്ഷിപ്പാൻ. കാരുണ്യം=ദയ. ത്രിലോകം=മൂന്നുലോകം. പ്രസീദ!മേ=എന്നിൽപ്രസാദിക്കണമേ! ത്വൽപാദപങ്കേരുഹം=അങ്ങേയുടെ കാലാകുന്ന താമര. മമ=എന്റെ. കേവലം=മുഴുവനും. ധരാപതേ=ഭൂമിയുടെ ഭർത്താവേ!

സാരം — അതതുകാലത്തു ഇപ്രകാരം ഉണ്ടാകുന്ന ഓരോ ആപത്തുകൾ എല്ലാം ഒരുപോലെ തീർത്തു ലോകരക്ഷചെയ്യുന്നതിന് ഇതുപോലെ ദയവും ശക്തിയും ഉള്ളവർ മൂന്നുലോകത്തും മററാരുമില്ല! ആരുമില്ലതന്നെ. ദൈവമേ! നിന്തിരുവടി എന്നിൽ പ്രസാദിക്കണമേ! നിന്തിരുവടിയുടെ താമരപ്പൂങ്കാലടികൾ എന്റെ ഉള്ളിൽ എപ്പോഴും ഇരിക്കുന്നതിനു അനുഗ്രഹിക്കണമേ!

"മംഗലമൂർത്തേ!നമസ്തേനമോനമ ശ്ശാർങ്ഗപാണേ!തേനമസ്തേനമോസ്തുതേ * സച്ചിന്മയായനമസ്തേനമോനമോ വിശ്വവന്ദ്യായനമസ്തേനമോനമഃ * സത്യസ്വരൂപായനിത്യംനമോനമോ നിത്യായനിഷ്കിഞ്ചനാർത്ഥായതേനമഃ * വേദാന്തവേദ്യായവിഷ്ണവേതേനമോ വേദസ്വരൂപായനിത്യംനമോനമഃ"

മംഗലമൂർത്തേ=ശുഭശരീര! നമസ്തേ=നമഃ തേ (നിനക്കായിക്കൊണ്ടു.) നമസ്=(നമസ്കാരം.) നമോനമഃനമസ്നമസ്. ശാർങ്ഗപാണി=ശാർങ്ഗം എന്ന വിൽ കയ്യിലുള്ളവൻ. നമോസ്തു=നമസ്അസ്തു നമസ്കാരം അസ്തു. (ഭവിക്കട്ടെ.) സച്ചിന്മയായ=സത്തും ചിത്തും കലർന്നവനായിക്കൊണ്ടു്. സത്തു=ഉണ്ടെന്നുള്ള വസ്തു. ചിത്തു=ജ്ഞാനം. വിശ്വവന്ദ്യായ=ഒട്ടൊഴിയാതുള്ള ജഗത്തുകളാൽ വന്ദിക്കപ്പെടത്തക്കവനായിക്കൊണ്ടു്. സത്യസ്വരൂപായ=പരമാത്മസ്വരൂപനായിക്കൊണ്ടു്. നിത്യം=ദിവസന്തോറും. നിത്യായ=എന്നുമുള്ളവനായിക്കൊണ്ടു്. നിഷ്കിഞ്ചനാർത്ഥായ=നിഷ്കിഞ്ചനന്മാർക്കു (ദരിദ്രന്മാർക്കു.) അർത്ഥം (സമ്പത്തു) ആയിരിക്കുന്നവനായിക്കൊണ്ടു്. വിഷ്ണവേ=വിഷ്ണുവിനായിക്കൊണ്ടു്. വേദസ്വരൂപായ=വേദസ്വരൂപനായിക്കൊണ്ടു്.

സാരം — അല്ലയോ! കല്യാണമൂർത്തേ! ശാർങ്ഗമെന്ന വില്ലു് കയ്യിൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്നവനേ! നിനക്കായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം. സത്തും ചിത്തും കലർന്ന രൂപത്തോടുകൂടിയവനായി സകലലോകങ്ങളാലും വന്ദിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യനായി സത്യസ്വരൂപനായി എന്നെന്നുമുള്ളവനായി ദരിദ്രന്മാരുടെ സമ്പത്തായി വേദസാരംകൊണ്ടു അറിയപ്പെടുവാൻ യോഗ്യനായി സർവ്വവ്യാപിയായി വേദസ്വരൂപിയായിരിക്കുന്ന നിന്തിരുവടിക്കായിക്കൊണ്ടു എപ്പോഴും നമസ്കരിക്കുന്നു.

വേദവുംകൊണ്ടുജലധിയിൽപോയൊരു
മേദുരനായഹയഗ്രീവനെക്കൊൽവാൻ
മത്സ്യമായന്നുഭവിച്ചതുമാശ്രിത-
വത്സലനാകുന്നനാഥ!ഭവാനല്ലോ!
ക്ഷീരാംബുധിമഥനത്തിനുമന്ദരം
നേരേമുതുകിൽധരിച്ചതുംനീയല്ലോ.
ഉർവ്വിയുംകൊണ്ടുരസാതലംപുക്കൊരു
ഗർവ്വിതനായഹിരണ്യാക്ഷനെത്തദാ
ഘോണിയായ്ചെന്നവൻതന്നെവധിച്ചുടൻ
ക്ഷോണിയെത്തേററമേൽപൊങ്ങിച്ചതുംഭവാൻ.
ഇന്നുനരസിംഹവേഷംധരിച്ചതു-
മെന്നെരക്ഷിപ്പതിനായിട്ടുദൈവമേ!
അന്നന്നിവണ്ണംഭവിക്കുന്നസങ്കട-
മൊന്നൊന്നിയേതീർത്തുലോകങ്ങൾപാലിപ്പാൻ
ഇത്രകാരുണ്യംകലന്നവരാരുമ-
ററിത്രിലോകത്തിങ്കൽനാഥ!പ്രസീദമേ!
ത്വല്പാദപങ്കേരുഹംമമകേവല-
മെപ്പോഴുമുൾപ്പൂവിൽവാഴ്കധരാപതേ!
മംഗലമൂർത്തേ!നമസ്തേനമോനമഃ
ശാർങ്ഗപാണേ!തേനമസ്തേനമോസ്തുതേ!
സച്ചിന്മയായനമസ്തേനമോനമോ
വിശ്വവന്ദ്യായനമസ്തേനമോനമഃ
സത്യസ്വരൂപായനിത്യംനമോനമോ!
നിത്യായനിഷ്കിഞ്ചനാർത്ഥായതേനമഃ
വേദാന്തവേദ്യായവിഷ്ണവേതേനമോ
വേദസ്വരൂപായനിത്യംനമോസ്തുതേ!"
ഇത്തരംചൊല്ലിസ്തുതിച്ചാൻപലതര-
മുത്തമനായൊരുഭക്തജനോത്തമൻ
ഭക്തപ്രിയനരുളിച്ചെയ്തിതപ്പൊഴു-
തുത്തമനായപ്രഹ്ലാദനോടാദരാൽ:—
"നിത്യമിസ്തോത്രവേദാന്തസമീരിത-
മത്യന്തശുദ്ധനായുള്ളദ്വിജോത്തമൻ
സദ്യോജപിക്കിലവൻമമസാരൂപ്യ-
മദ്യഭവിക്കുമതിനില്ലസംശയം.
എന്തുവരംതവവേണ്ടതുചൊൽകനീ
സന്തോഷമോടുതരുന്നതുമുണ്ടുഞാൻ."
എന്നതുകേട്ടുതൊഴുതുതൊഴുതുടൻ
മന്ദമന്ദംപറഞ്ഞീടിനാനാദരാൽ:—
"കാമരാഗദ്വേഷമത്സരാദ്യങ്ങളാ-
ലാമയംകൂടാതിരിക്കവേണംവിഭോ!
എന്നുടെതാതനുള്ളോരുദുരിതങ്ങൾ
നിന്നുടെകാരുണ്യമോടുതുതിക്കണം"
ഇത്തരംചൊന്നതുകേട്ടൊരുനേരത്തു
ചിത്തന്തെളിഞ്ഞരുൾചെയ്തുഭഗവാനും:—
"നിന്നുടെതാതനുംനിന്റെപിതൃക്കളു-
മിന്നുവിശുദ്ധരായ്നിന്നുടെകാരണാൽ."
എന്നതുകേട്ടുശേഷക്രിയചെയ്തിതു
തന്നുടെതാതസംസ്കാരാദിസർവ്വവും
പിന്നെയസുരാധിപത്യമഭിഷേകം
നന്നായ്കഴിച്ചിതുതന്നുടെഭക്തനായ്.
"മന്വന്തരംവാഴ്കനീയുംമഹാമതേ!
നിർമ്മലാത്മാവേ!ലഭിക്കാംപുരുഷാർത്ഥം."
എന്നരുളിച്ചെയ്തുശീഘ്രംമറഞ്ഞിതു
നന്നായ്ചതുർമ്മുഖാദ്യന്മാരുമായമുദാ.
"കേൾക്കനരേന്ദ്ര!നരഹരിസല്ക്കഥ
കേൾക്കയുമോർക്കയുംചെയ്യുംജനത്തിന്റെ
കല്മഷൌഘങ്ങൾസമസ്തംനശിച്ചുപോം.
നിർമ്മലഭക്തിയുംമുക്തിയുംസിദ്ധമാം.
സാക്ഷാൽപരബ്രഹ്മമൂർത്തിസർവ്വാത്മകൻ
മോക്ഷദനെങ്ങുംപരിപൂർണ്ണനെന്നുള്ള-
തുള്ളിലറിയാതെമാമുനിമാർമററു-
മുള്ളവരുംതിരയുന്നപരബ്രഹ്മം.
ബ്രഹ്മാദികൾക്കുമവർണ്ണ്യംമഹാപൂജ്യം
നിർമ്മലൻമായാമനുഷ്യനായ്കൃഷ്ണനായ്
നിന്നുടെബന്ധുവായ്വിഷ്ണുവാകുംകൃഷ്ണ-
നിന്നുനമുക്കുപ്രസാദിക്കവേണമേ!
കൃഷ്ണനായ്വിഷ്ണുവായുള്ളോരിവൻമുന്നം
സ്ഥാണുവാമീശന്റെകീർത്തിവർദ്ധിപ്പിച്ചു
മായാമയനാംമയനാലി"തെന്നുകേ-
ട്ടായതുകേൾക്കണമെന്നുനൃപേന്ദ്രനും
വന്ദിച്ചുചോദിച്ചനേരംമുനീന്ദ്രനും
നന്ദിച്ചുതദ്വൃത്തമെല്ലാമരുൾചെയ്തു.

ത്രിപുരദഹനം.

"പണ്ടുദേവാസുരയുദ്ധമുണ്ടായനാൾ
കുണ്ഠരായ്ത്തോററാരസുരരതുകാലം.
ചെന്നുമയനെയപേക്ഷിച്ചിതന്നേര-
മന്നുമയന്മഹാമായയാലാരുമേ
കാണാതെവൈമാനതുല്യമസുരകൾ
മാനസചിന്തയെപ്പോലെനടന്നീടും
ദിവ്യപുരംസുവർണ്ണത്താൽരജതത്താൽ
മൂന്നാമതാമിരിമ്പാലതുംനൽകിനാൻ.
അയതിലേറിനടന്നാരസുരരും
മായയായുദ്ധത്തിലോടിദേവാന്വയം,
നില്ക്കരുതാതെവിരിഞ്ചനുമൊന്നിച്ചു
മുക്കണ്ണനുമ്മുകുന്ദൻതാനുമായ്കൂടി
എന്തിനിവേണ്ടതെന്നോർത്തുസംഭാവിച്ചു
അന്തകാരാതിയോടെന്തെന്നുകേട്ടപ്പോൾ
എല്ലാംനിനച്ചുപരമേശനുംചൊന്നാൻ:—
"കൊല്ലുവൻഞാൻദനുജന്മാരെവേഗമെ".
നുല്ലാസമോടുടൻവില്ലുംധരിച്ചുവൈ-
മല്യമാമസ്ത്രശസ്ത്രങ്ങൾവർഷിച്ചുതേ.
സൂര്യരശ്മിപ്രായമസ്ത്രങ്ങളേല്ക്കയാൽ
പാരംപരവശപ്പെട്ടസുരാന്വയം
ചെന്നുമയനെശ്ശരണംഗമിച്ചിത-

ങ്ങനേരമാശ്രമയൻമായയാലൊരു
നിർമ്മലമാമമൃതതടാകത്തെയും
തന്മായയാതീർത്ഥദൃശ്യമതികൾക്ക-
മാരുമേവന്നുകടക്കാതിരിപ്പാനും
പാരമുറപ്പിച്ചുകാക്കുമസുരരും
ചത്തോരസുരരെയൊക്കെമായാജലേ
താഴ്ത്തീടുമപ്പോൾകഠിനശരീരരായ്
മേഘഗംഭീരേണശബ്ദിച്ചുമിന്നൽപോ-
ലാഘോഷമോടുവന്നാഹവംചെയ്തു
കണ്ടുശിവന്നുസന്തോഷംകുറഞ്ഞതു
കണ്ടുമുകുന്ദൻവിരവോടുമായയാ
താനൊരുഗോരൂപവുംപൂണ്ടുപത്മജൻ
താനൊരുഗോവത്സമായുംപുറപ്പെട്ടു,
ചെന്നുമയന്റെമായാജലവാപിയിൽ
നിന്നുജലപാനവുംതുടങ്ങീടിനാർ.
നാരായണൻതന്റെമായാബലത്തിനാൽ
വൈരികളായോരസുരജനത്തിനു
ബുദ്ധിയില്ലാതെമോഹിച്ചുനിന്നീടിനാ-
രസ്സമയംജലമപ്പശുസൂനുവും
ഒത്തുകുടിച്ചറുത്തിങ്ങുപോന്നൻപോട്ടു
യുദ്ധവുംകണ്ടുനിന്നീടിനാർമോദേന.
എന്നതുനേരമസുരവരന്മാരും
ഖിന്നതയോടമ്മയനോടവസ്ഥകൾ
ചെന്നറിയിച്ചോരുനേരംമയൻചൊന്നാൻ
ഇന്നിതുദൈവമതമെന്നുതേറുവിൻ."
കോപിച്ചുശംകരൻതത്തപോവൈഭവാൽ
പാപികളായോരസുരജനത്തെയും
മൂന്നുപുരത്തെയുംനേത്രാഗ്നികൊണ്ടുടൻ
നന്നായ്ദഹിപ്പിച്ചിതീശനാമീശ്വരൻ.
അന്നുത്രിപുരാരിയെന്നനാമത്തെയും
വന്ദിച്ചുവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചിതെല്ലാവരും
പിന്നെയവരവർതന്നിലയങ്ങളിൽ
ചെന്നുസുഖിച്ചുവസിച്ചാരമരരും;
ചിന്മയൻദൈത്യാരിതൻമഹാമായകൾ
നമ്മാലവർണ്ണ്യമെന്നേപറയാവിതും."
ഏവംത്രിപുരസംഹാരംകഴിപ്പിച്ചു
കേവലനെന്നുകേട്ടോരുനരോത്തമൻ
ചോദിച്ചുപിന്നെവർണ്ണാശ്രമധർമ്മത്തെ
മോദമോടെല്ലാമരുൾചെയ്തുമാമുനി:—

വർണ്ണാശ്രമധർമ്മം.

"മുന്നംബദര്യാശ്രമത്തിൽഞാൻചെന്നിട്ടു
വന്ദിച്ചുനാരായണനോടിതുപോലെ
ചോദിച്ചനേരമിനിക്കുനാരായണൻ
മോദാലരുൾചെയ്തപോലെചൊല്ലുന്നുഞാൻ
നിർമ്മലൻവർണ്ണാശ്രമസ്ഥിതികൊണ്ടിഹ
നിർമ്മലാത്മാഭഗവാൻപ്രസാദിക്കുന്നു.
സർവ്വജനത്തിനുംവേണ്ടുന്നതുമുന്നിൽ
സർവ്വപ്രധാനമാകുന്നാസത്യംദയാ,
പിന്നെത്തപസ്സും,ശുചി,തിതിക്ഷാ,തഥാ
നന്നായിസർവ്വഭൂതാത്മകത്വംവേണം,
നല്ലോരഹിംസ,ത്യാഗം,ബ്രഹ്മചര്യവും,
നല്ലസ്വാദ്ധ്യായവു,മാർജ്ജവം,സന്തോഷം
സാമ്യദൃക്സേവന,മദ്വൈതവാഞ്ഛയും,
ആത്മവിചാര,മൌനം,ജന്തുഷുദയാ,
അന്നദാനേച്ഛയും,ദേവതാത്മബുദ്ധി
നന്നായ്ശ്രവണവുംകീർത്തനമെന്നിവ
തന്നുള്ളിലോർക്കയുംസജ്ജനസംഗമം
യജ്ഞവുംവന്ദനംനല്ലസഖിത്വവും
വിജ്ഞാനികളിൽദാസ്യംബ്രഹ്മണ്യപ്പുണ്ണം;
ഇങ്ങിനെമുപ്പതുവൃത്തിമനുഷ്യർക്കു
മംഗലാത്മാഭഗവൽപ്രസാദത്തിനു
കാരണമെന്നുധരിക്കമഹാമതേ!
ആരണർക്കിച്ചൊന്നതേററവുമുത്തമം.
മന്ത്രസംസ്കാരവുംസദ്വിജത്വംപിന്നെ
അന്തരമെന്നിയേവൈദികവൃത്തിയും
യാഗവുംസൽക്കർമ്മവുമിവബ്രാഹ്മണ-
രായവർക്കുള്ളൊരുവൃത്തിയാകുന്നതും.
പിന്നെവിചിത്രകഥനമുഞ്ഛവൃത്തി
നന്നായനുഗ്രഹിച്ചീടുകയെന്നതും.
വ്യാജമസത്യമാംവാണിഭംനായാട്ടും
നീചാശ്രയംരാജസേവാ,ജനനിന്ദാ,
ആചരിച്ചീടരുതുദ്വിജജാതികൾ.
വേദപ്രകാരംനൃപൻദേവനെന്നതും,
മോദംശമംദമംശൌചംക്ഷമപിന്നെ
ആർജ്ജവംജ്ഞാനംദയാപൃച്ഛിതാർത്ഥവും
നിർജ്ജരപൂജ,സത്യം,വിപ്രലക്ഷണം.
ശൌര്യം,വീര്യം,ധൃതി,തേജസ്സും,ത്യാഗവു-
മിന്ദ്രിയനിഗ്രഹമാത്മജയംക്ഷമാ,
ബ്രഹ്മണ്യതാ,പ്രതാപം,രക്ഷയെന്നിവ
സമ്മതംക്ഷത്രിയലക്ഷണമീവക.
ദേവഗുർവ്വാര്യഗോഭക്തിത്രിവർഗ്ഗസ-
ന്തോഷമാസ്തിക്യമുദ്യോഗംനിപുണതാ
വൈശ്യനുടെലക്ഷണമിവയൊക്കെയും.
വന്ദനം,ശൌചവും,സ്വാമിസേവാ,പിന്നെ
മന്ത്രമില്ലാതെസൽക്കർമ്മങ്ങൾ,സത്യവും
അന്തരാഭക്തികളവുകൂടാതെയും
ഗോരക്ഷയും,കൃഷി,വാണിഭ,മീവക
നേരോടെചെയ്കശൂദ്രന്നിവലക്ഷണം.
പത്തനരക്ഷാദ്യലംകരണത്വവും
നിത്യമുപകരണത്തോടുവാഴ്ക
ഭർത്തൃവ്രതംവണക്കമടക്കംസത്യം
മിഥ്യാവാക്കെന്യേപ്രേമംഭർത്തൃശുശ്രൂഷാ
സന്തോഷവുംശ്രദ്ധയുത്തമസാമർത്ഥ്യ-
മുത്തമധർമ്മവുംജ്ഞാനവുംസത്യമായ്

മോദവാക്കുംഭ്രമിയാസ്തയുംശുദ്ധിയും
ഖേദമെന്ന്യേസ്സ്നിശ്ചതയുമയോഗ്യരാം
പൂരുഷന്മാരെപ്പരിഗ്രഹിയാസ്തയും
നാരായണസമൻഭർത്താവിതെന്നതും
ചിത്തേയിവണ്ണമുള്ളോരുതരുണിമാർ
മുക്തിചേരുമെന്നുചൊല്ലുന്നുവേദവും,
സങ്കരജാതികൾക്കുള്ളക്രമംചൊല്ലാം
പങ്കമെന്ന്യേതത്തജ്ജാത്യാചാരങ്ങളും,
ചെയ്തയുംബ്രാഹ്മണരോടുള്ളചേർച്ചയും,
ചെയ്യരുതേ,സ്തേയവും,മസത്യങ്ങളും;
മംഗലവർണ്ണേനന്നിഗ്ഗുണഭക്തരായ്
മംഗലഭക്തിയുംവന്നുകൂടുന്നിതും,
ബ്രഹ്മചര്യത്തിനായ്ചെന്നുഗുരുകുലേ
നിർമ്മലഭക്തനായ്സൽഗുരുവന്ദ്യനായ്
അല്പനഹമെന്നുംഭൃത്യനായ്ശാന്തനായ്
ഉൾപ്പൂവിലേററവുംസൽഗുരുബന്ധുവായ്
സന്ധ്യകളിൽഗുരുവക്കാഗ്നിഭ്രസുര-
ബോധിതന്മാരെയുംവന്ദിച്ചുബ്രഹ്മോഹ-
മെന്നുനിനച്ചുജപംചെയ്തുവേദങ്ങൾ
നന്നായ്പഠിച്ചുകൊണ്ടീടുസ്വാദ്ധ്യായവാൻ;
വന്ദനംചെയ്തുപാദാദ്യന്തവുംഗുരു
തന്നെയുംസജ്ജനമായുള്ളവരെയും
വസ്ത്രാജിനദണ്ഡമേഖലയുംജടം
എത്രയുംനല്ലകമണ്ഡലുദർഭയും
നന്നായ്ധരിച്ചുദയാസ്തമയങ്ങളിൽ
ചെന്നുതാൻഭിക്ഷയെടുത്തുഗുരുവിനെ
വന്ദിച്ചുപൂജിച്ചുസൽഗുരോരാജ്ഞയാ
നന്നായിത്താന്മിതളക്കായ്ഭുജിക്കയും;
നന്നായ്സുശീലനായ്നല്ലാർമണികളെ
മുന്നിലുംകാണാതെതൽക്കഥയോക്കാതെ
വാണീടവേണം;മല്ലാഗ്നിലാജ്യഘട
കാണികഷണമഗ്നിവെല്ലുംകണക്കിനെ
ബ്രഹ്മചര്യവ്രതംതന്നെതരുണിമാർ
കല്മഷംചേർത്തുജയിക്കുമേകാണുകിൽ
അംബികുടെവസിച്ചീടുംഗൃഹത്തിങ്കൽ
ബ്രഹ്മചാരിവസിച്ചീടരുതെന്നത്രേ;
രോമനഖങ്ങളറുക്കരുതെന്നുമേ
അഞ്ജനമാകണ്ണിൽമഷിയെഴുതീടൊലാ
അഭ്യംഗചൂർണ്ണനാരിമാവിലോകാമിഷ
മദ്യസംഭാവ,മിവപൂജിച്ചീടൊലാ.
ഗന്ധമാല്യാനുവിലേപനാലംകൃത
ബന്ധനംചെയ്യൊലാമുഖ്യവ്രതമതിൽ.
ഈശ്വരൻസർവ്വഗനെന്നുനിനയ്ക്കയും
വിശ്വത്തിലെല്ലാജനത്തിനുംവേണമേ.
ഇങ്ങിനെവാണുവേദങ്ങളും നിഷ-
ത്തിങ്ങുവേണ്ടുന്നവശീലിക്കവേണമേ-
പിന്നെഗ്ഗുരുവിന്നഭീഷ്ടമാന്ദക്ഷിണ

നന്നായ്ക്കഴിക്കയുംവേണംഗുരുഭക്ത്യാ.
ബ്രഹ്മചര്യത്തിൽനിന്നന്ന്യേമൂന്നാശ്രമം
തന്നിലേതിച്ഛയെന്നാലതിലാകിലാം
നാലാശ്രമങ്ങളിലേതിലിരിക്കിലും
നാലുവേദപ്പൊരുളായമഹാവിഷ്ണു
ഉള്ളുംപുറവുംസദാപരിപൂർണ്ണമെ-
ന്നുള്ളിൽക്കരുതിവാണീടേണമേവരും.
നാലാശ്രമങ്ങളുംജ്ഞാനംലഭിച്ചിട്ടു
നാലാംപുരുഷാർത്ഥമോക്ഷംലഭിക്കുന്നു.
വാനപ്രസ്ഥന്നൃഷിലോകംഗമിച്ചീടും,
താനേപഴുത്തവതാനേമുളച്ചവ
ഭക്ഷിക്കയല്ലാതെകാഷപകങ്ങളും
ഭക്ഷിക്കരുതഗ്നിപക്വങ്ങളുമൊന്നും.
വന്യങ്ങളാംചരുസ്സും,പുരോഡാശവും
അഗ്നിയിൽഹോമിക്കവേണംവിധിപോലെ
നന്നല്ലിതുന്നുപഴയവയൊന്നുമേ
അഗ്നിപ്രയോജനത്തിന്നുഗുഹകളും
വില്ലുമെന്ന്യേപർണ്ണശാലയുമാകിലാം
നീഹാരവാതവർഷാതപങ്ങൾസഹി-
ച്ചാകുലഹീനമിരുന്നീടുകവേണം
ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹംവേണം,ജടപൂണ്ടു
സന്ന്യസ്തനായ്,നഖരോമമറുക്കൊലാ.
ദണ്ഡംകമണ്ഡലുവെന്നിവകൈക്കൊണ്ടു
ദണ്ഡമെന്ന്യേയേകവത്സരം,നാലുമാം,
അഷ്ടമംദ്വാദശവത്സരമെങ്കിലും
പുഷ്ടമോദത്തോടനാമയമായ്ക്കൊണ്ടു
വില്ലുമെന്ന്യേയഗ്നിയാത്മാവിലർപ്പിച്ചു,
ഇന്ദ്രിയജാലമിവററിന്നധിഷ്ഠാനം
നിന്നിരിക്കുന്നദൈവികത്തിലർപ്പിച്ചു,
ദൈവികഭൂതജാലത്തെക്ഷേത്രജ്ഞന്നാം
കേവലാത്മാവിൽസമർപ്പിച്ചുനിശ്ചല
ജ്ഞാനയോഗാഗ്നിയിൽദേഹംദഹിപ്പിച്ചു,
ധ്യാനിച്ചുകൌപീനദണ്ഡാദിയൊക്കയും
ത്യക്തപ്രാമഹീതലേഗ്രാമാദിദിക്കിലു-
മൊക്കെനടക്കയുംവേണംഭയംവിനാ.
ദുസ്തർക്കഹീനനായ്വായുമ്പുഭക്ഷനായ്
സത്സംഗിയായാത്മപക്ഷാശ്രിതനായി
പുസ്തകാഭ്യാസശയനവ്യാഖ്യാനവൃ-
മിത്ഥംസമസ്തമാരംഭമേതുംവിട്ടു
ശാന്തനായ്വ്യക്തമവ്യക്തസ്വരൂപനായ്
ഭ്രാന്തജളബധിരാന്ധമൂകൈസ്സമം
ബുദ്ധിമാനായിനടക്കയുംവേണമേ
സിദ്ധമിതിന്നൊരുദാഹരണംകേൾക്ക.
പണ്ടുപ്രഹ്ലാദനുംഭൃത്യരോടൊന്നിച്ചു
തെണ്ടിനടന്നുപോയ്സഹ്യാചലസീമ്നി
മുഖ്യയാംകാവേരിതീരേനടക്കുമ്പോൾ
മുഖ്യനായീടുമജാഗരമാമുനി

തന്നെയും കണ്ടു നിനച്ചു ദൈത്യാധിപ-
"നിന്നിവനേറ്റം പ്രസന്നൻ തപോനിധി
ദീർഘകായൻ മഹാദീപ്തിമാനാനന്ദൻ
ദീർഘബാഹു മഹാധന്യൻ നിരാഹാരി;
വർണ്ണാശ്രമം കൊണ്ടറിഞ്ഞുകൂടാതവൻ
വർണ്ണാശ്രമത്തെ ത്യജിപ്പവൻ നിർണ്ണയം.
ഏവം നിനച്ചു മഹാവിഷ്ണുഭക്തനാം
ദേവാരിവംശജൻ പ്രഹ്ലാദനും ഭക്ത്യാ
വന്ദിച്ചു പൂജിച്ചു ചോദിച്ചു മാമുനി-
തന്നോടു മാധുര്യ്യവാചാ വഴിപോലെ;
"ധന്യനായോരേ! ധനം ധാന്യമാദിയാൽ
മന്നിടം തന്നിൽ സുഖിക്കുന്നു സർവ്വരും,
ധാന്യവും വിത്തവുമൊന്നുമില്ലാതെയും
ധന്യനിധികളെപ്പോലെ മഹാസുഖി।
നിന്നുടെ ദേഹസുഖഗുണമോർക്കുമ്പോൾ
മന്നിലുള്ളോർക്കു സുഖഹേതുവും ഭവാൻ
നന്നായ് വിചാരിച്ചു നോക്കുന്ന നേരത്തു
വന്ദ്യനാം നീയ ഭോക്താവു നിരാധാരി;
ഇങ്ങിനെയുള്ള ഭവാൻ സുഖിച്ചീടുന്ന-
തെങ്ങിനെ ഭോഗങ്ങൾ കൊണ്ടെന്നു ചൊല്ലുക"
എന്നു ചോദിച്ചതു കേട്ടു മഹാമുനി
വന്ന സന്തോഷാമൃതത്തെപ്പൊഴിച്ചവൻ
നന്ദിച്ചു ചൊല്ലിനാൻ കേൾക്ക വിഷ്ണുപ്രിയ!
മാനുഷർക്കിച്ഛാസംസാരവിമോചനം
ജ്ഞാനവും ഭക്തിയും കൊണ്ടു വരുന്നിതേ.
സാക്ഷാൽ ഭഗവാൻ പരാപരനവ്യയൻ
മോക്ഷദൻ ജ്ഞാനികൾ തന്റെ ഹൃദയത്തിൽ
നിന്നു ശോഭിച്ചീടും സൂര്യ്യനെപ്പോലവേ
നിന്നൊരജ്ഞാനാന്ധകാരം കളയുന്നോൻ
മുന്നമേ ഞാൻ കേട്ടപോലെ ദൈത്യാധിപ!
നിന്നോടു ചൊല്ലുവാൻ പാത്രമല്ലോ ഭവാൻ.
ജന്മഭോഗേച്ഛയാ ലോകാന്തരങ്ങളിൽ
ജന്മമെടുത്തു ഭോഗങ്ങൾ ഭുജിച്ചീടും.
തൃപ്തി വരാതെയനേകജന്മം മമ
പ്രാപ്തമായ്പ്പോയി മഹാവിഷ്ണുമായയാ
പ്രാപ്തമായിപ്പോളിഹ മനുജന്മവും,
മർത്ത്യജന്മത്തിന്റെ താഴെയുള്ളോർക്കിഹ
ചിത്തസുരലോകജന്മമായ് തോന്നുമേ.
ഐഹികപാരത്രികത്തിന്നു ഹേതുവാം
ദേഹമിതു നരജന്മമറികെടോ!
സർവ്വകർമ്മങ്ങളുമാത്മസുഖത്തിനായ്
നിർവ്വഹിക്കുന്നു സകലജനങ്ങളും
നിഷ്ഫലകർമ്മങ്ങൾ മറ്റു കർമ്മങ്ങളും
ജന്മികൾ ചെയ്യപ്പോരുന്നു നിവൃത്ത്യർത്ഥം
ആയതുകൊണ്ടു ഞാൻ കർമ്മനിവൃത്തനായ്
ചേതനാത്മം സുഖം പൂണ്ടിരിക്കുന്നിതേ.
കർമ്മനിവൃത്തിയാകുന്നതാത്മസുഖം.

കർമ്മസുഖങ്ങൾ മനോഭ്രമം സ്വപ്നവൽ
സ്വപ്നതുല്യങ്ങളാം കാമസുഖേച്ഛയാൽ
മഗ്നനായ്പ്പോമറിയാതെയാത്മസുഖം.
ഏറ്റം ക്ഷണികം വിഷയകർമ്മസുഖം
മുറ്റുമുറവേടത്തു സത്തായ് സുഖിപ്പതു.
നിത്യമല്ലാതെ സുഖസിദ്ധികൈവരാ
മിഥ്യയാകും മൃഗതൃഷ്ണാജലമെന്നു
നിശ്ചയിച്ചായതു ചെന്നു കുടിപ്പതി-
നിച്ഛിച്ചു വാഴും മൃഗങ്ങൾ പോലെ ഭ്രമം,
ദൈവവശാൽ വന്ന ദേഹമിതുകൊണ്ടു
നിർവ്വിഷയാത്മസുഖം ഭുജിച്ചീടുവാൻ
നിർവ്വഹിക്കുന്നു സമസ്തജനങ്ങളും
ആത്മികദൈവികഭൗതികതാപത്തി-
ലാത്മഭാവപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മർത്ത്യന്റെ
അർത്ഥപുത്രാദി സമസ്തങ്ങളെക്കൊണ്ടും
അർത്ഥമെന്തോന്നെന്നു ചിന്തിച്ചിരിപ്പു ഞാൻ.
ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹമന്യരാഗാതിയാൽ
ഛന്നലോഭം നിദ്രപോലും ഭജിക്കാതെ
സർവ്വദാ സന്ദേഹവുമവിശ്വാസവും
സർവ്വദാ ദുഃഖമേയുള്ളു ധനികർക്കു
രാജചോരാഗ്നിസ്വജനപശുപക്ഷി
യാചകകാലഭേദാദികൾ തന്നാലും
പ്രാണനെക്കാളും പ്രിയമർത്ഥമായതു
മൂലമനേകമനർത്ഥം നരന്മാർക്കും
ആകയാൽ പ്രാണാർത്ഥമെല്ലാമുപേക്ഷിച്ചു
ബോധികളായ വിദ്വാന്മാർ വസിക്കുന്നു.
വണ്ടു പെരുമ്പാമ്പു രണ്ടു പേർ തന്നെയും
കണ്ടവർവൃത്തിയും ജ്ഞാനികൾ വൃത്തിയും
ചിത്തേ വിചാരിച്ചിനിക്കു വൈരാഗ്യവു-
മിത്തരം വന്നിതവർമമ സൽഗുരു
പുഷ്പത്തിനുള്ള മധു മധുപനെട്ടു-
ത്തുൾപ്രേമമോടന്യപുഷ്പത്തിൽ വെച്ചിട്ടു;
ഒക്കെയും കൂട്ടി ഭുജിക്കാമതെന്നോർത്തു
വെക്കമേ മറ്റന്യപുഷ്പേ ഗമിച്ചീടു-
മപ്പൊഴുതന്യമധുപൻ വിരവോടു-
മുൾപ്രേമമോടുണ്ടു പോകും മധുവിനെ.
ഇത്തരം പോലെ മനുഷ്യരെല്ലാവരും
വിത്താദികൾ പ്രയാസപ്പെട്ടു നേടിവെ-
ച്ചന്യജനം പറിച്ചിടും പലവഴി
പിന്നെയും ദുഃഖിക്കതന്നേ ഫലം നൂണാം.
എന്നതുപോലെ പ്രവൃത്തിയാത്മസുഖം
വന്നീടുവാൻ പല യത്നങ്ങൾ ചെയ്യുന്നു.
അജ്ഞാനമൂലം സുഖമറിയായ്കയാൽ
വിജ്ഞാനമെന്യേ പ്രയത്നപ്പെടുന്നിതു.
ആയതുകൊണ്ടു ഭോഗാർത്ഥപ്രയത്നങ്ങൾ
ചെയ്തതു പോതും നിവൃത്തിയാത്മസുഖം
വൃത്തിപ്രവൃത്തിയാൽ രക്ഷിക്കവേണ്ടതി-

നെത്തുവാനുള്ള തെത്തും പോകയില്ലവ.
ഭീമമാകും പെരുമ്പാമ്പുകിടക്കുന്നി-
താമോദമോടു ഭോഗങ്ങൾ ഭുജിക്കുന്നു
അല്പമായും ബഹുവായും ദിവാനിശ-
മെപ്പൊഴെന്നാലുമവമാനമാന്യേന
ഏതുപ്രകാരത്തിലെങ്കിലതൊക്കെയു-
മുൾപ്രേമമോടു സുഖിച്ചുവസിക്കുന്നു.
പട്ടു, മരവുരി, തോലൊടു വസ്ത്രങ്ങൾ
ഇഷ്ടമേതെങ്കിലും കിട്ടിയാൽ സൌഖ്യമാം;
പ്രാസാദമെത്തമേലൊട്ടു നിലത്തുമാം
ഭസ്മത്തിലുമാമൊരു നാൾ കുശയിലും,
സ്നാനവിഭൂഷണാലങ്കാരമായ്ക്കൊണ്ടു
മാനമോടെ രഥയാനമോരോന്നിലും
ഒത്തു നടന്നു, മീവണ്ണമോരോതരം.
പൂജ്യമോദം നമസ്കാരം തിരസ്കാരം
നിന്ദാസ്തുതികളിവയൊന്നുമില്ലാത-
തെന്നേരവും പരമാത്മാവിലൈക്യത്തെ
ഇച്ഛിച്ചു പോരുന്നു; ഭേദമുദിക്കുമ്പോ-
ളിച്ഛാദി സർവ്വും മാനസേ യർപ്പിച്ചു
ഈശൻ വിരാട്ടിങ്കൽ ഹോമിപ്പതുമന്നം
വൈകാരികനാം വിരാട്ടിനെ മായയിൽ
വൈകാരമായയേയാത്മാനുഭൂതിയിൽ
ഹോമിച്ചു, കായാദ്യലങ്കാരമൊക്കവെ
ഹോമിച്ചു നിർഗ്ഗുണാത്മാവിൽ സമസ്തവും,
നിർഗ്ഗുണാതീതമായുള്ള സുഖത്തോടു
നിർമ്മിക്കുന്നു സുഖാത്മാവതായി ഞാൻ.
ഏതയും ഗ്രൂഢം മമ സുഖമാമിതു
മുക്തമായി ഭവാൻ തന്നോടിതൊക്കെയും,
ഭക്തപ്രവരരിൽ മുമ്പനല്ലോ ഭവാൻ
മുക്തിസുഖത്തിൽ പരമില്ല മറ്റൊന്നും;
ഇത്തരം മാമുനി ചൊന്നതു കേൾക്കയാൽ
ഭക്തനാം പ്രഹ്ലാദനാനന്ദചിത്തനായ്
വന്ദിച്ചു പൂജിച്ചു മാമുനി തന്നെയും
നന്നായ്ത്തൊഴുതമാത്യന്മാരുമായുന്നു
തന്നുടെ മന്ദിരം പുക്കു വസിച്ചിതു.
"കർമ്മികളായിട്ടിരിക്കും ഗൃഹസ്ഥർക്കും
നിർമ്മലഭക്തി വരുവാനരുൾ ചെയ്ക."
എന്നതു കേട്ടു പറഞ്ഞു മുനീന്ദ്രനും
മന്നവനായ ധർമ്മാത്മജനോടിദം;
"നല്ല കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തെല്ലാം ഭഗവാങ്കൽ
നല്ലവണ്ണം സമർപ്പിക്ക ഗൃഹസ്ഥന്മാർ.
സജ്ജനഭക്തനായീശ്വരസല്ക്കഥ
യജ്ഞാത്മാ കേൾക്കകേൾപ്പിക്ക ഭക്തിയും.
പുത്രദാരാദികളർത്ഥ വസ്തുക്കൾ
നിത്യമല്ലെന്നറിഞ്ഞാശു വൈരാഗ്യവും
മിഥ്യയായീടും പ്രപഞ്ചം സമസ്തവും
നിത്യനാകും ഭഗവന്മായയാലെന്നും
സൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയഹേതുക്കളും പിന്നെ
കഷ്ടശിഷ്ടങ്ങളിഹപരവൈരാഗ്യം
ഇച്ചൊന്നതെല്ലാം ഭഗവൽക്കഥകളെ
ഇച്ഛയാ കേൾക്കിലറിവു ഭവിക്കുന്നു.
സർവ്വകർമ്മങ്ങളും ഭക്ത്യാ ഭഗവാങ്കൽ
ചൊല്ലോടു നന്നായ് സമർപ്പിക്കയും പിന്നെ
ഹോമിക്കുമഗ്നി ഭഗവാൻ മുഖമെന്നി-
താമോദമോടു ഞങ്ങൾക്കുള്ള ശക്തിയും
തക്കവാറേ യജ്ഞദാനാദി കർമ്മങ്ങൾ
ഒക്കെ വിധിപോലെ ചെയ്തു സമർപ്പിക്ക.
ബ്രാഹ്മണൻ തൻമുഖം ക്ഷേത്രജ്ഞനാം പര-
മാത്മാവു തന്റെ മുഖമെന്നു കല്പിച്ചും
സർവ്വമുഖങ്ങളുമീശ്വരനെന്നതും
സർവ്വവും ക്ഷേത്രജ്ഞനാം പരമാത്മാവു
വേറേയല്ലെന്നു നിനച്ചു കർമ്മങ്ങളും
നേരോടെ ചെയ്തു സമർപ്പിച്ചു മാത്മനി,
പിന്നെ വിശേഷമാസം പക്ഷവും ദിനം
പിന്നെസ്സമയമൃതുവയനങ്ങളും
കാലങ്ങളെന്നിവ നോക്കി വിധിപോലെ
കാലധർമ്മം പരമാത്മങ്കലർപ്പിക്ക-
പുണ്യസമയം വെറുതേ കളയാതെ
പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ ഭഗവാങ്കലർപ്പിക്ക
മുഖ്യകാലം മുഖ്യക്ഷേത്രം ഗിരിനദി
മുഖ്യതീർത്ഥം മുഖ്യരാജ്യം സ്വദേശവും
തന്നുടെ പത്തനം മറ്റും ശുഭസ്ഥലം
തന്നിലിരുന്നു യജ്ഞങ്ങൾ ചെയ്യേണമേ!
യജ്ഞമനേകവിധമെന്നിരിക്കിലും
യജ്ഞങ്ങളഞ്ചുവിധത്തിലടങ്ങുമേ
മാനുഷ്യവും പൈത്രഭൌതദൈവം ബ്രാഹ്മ-
മെന്നിവയഞ്ചിൽ മുഖ്യം ജ്ഞാനയജ്ഞമാം;
ജ്ഞാനയജ്ഞം ബ്രഹ്മയജ്ഞമെന്നാകുന്നു,
ജ്ഞാനേന മുക്തിസിദ്ധ്യർത്ഥം സമസ്തവും,
യജ്ഞങ്ങൾ ചെയ്തു ഭഗവാങ്കലർപ്പിക്ക
അജ്ഞാനനാശനത്തിന്നതു വേണമേ.
സജ്ജനദർശനമെപ്പോഴതു നേരം
യജ്ഞസമയം സകലശുഭം തന്നെ
ജ്ഞാനികൾ വാഴും സ്ഥലത്തു സർവ്വക്ഷേത്ര
നാനാവിശേഷതീർത്ഥങ്ങൾ ഗുണങ്ങളും
ശ്രീഭഗവാനും വിരിഞ്ചൻ ശിവൻ മറ്റു
ദേവാദിമാമുനിമാരുമിരിക്കുമേ.
സർവ്വചരാചരഭൂതാദിയൊക്കെയും
കേവലം ജ്ഞാനിയെന്നോർത്തു ബ്രഹ്മാർപ്പണം
സർവ്വകർമ്മങ്ങളും ചെയ്ക ഗൃഹസ്ഥന്മാർ,
സർവ്വം ഫലമായ്പ്പരുമെന്നു നിർണ്ണയം.
സർവ്വകർമ്മം മഹാവിഷ്ണുഭഗവാനാൽ;
വിഷ്ണുഭഗവാങ്കലർപ്പിക്കയും ചെയ്ക.
അഗ്രപൂജസ്സു ദേവർഷി മഹർഷിക-

ളുഗ്രന്ഥംജ്ഞാനിയിലാത്മാവിലുംകൊള്ളാം.
സൽഗുരുവിങ്കലുംനാനാത്ഥവുമിവ
നിൎഗ്ഗുണാത്മാസവ്വമെന്നുംസമൎപ്പിക്ക
അച്യുതൻതങ്കൽസമസ്തംസമൎപ്പിക്ക
നിശ്ചയംസവ്വാത്മകനിവന്താനല്ലോ.
വൃക്ഷമൂലേവളംവെള്ളവുംചേൎക്കിലോ
വൃക്ഷംസമസ്തംതെളിഞ്ഞുസഫലമാം.
ആകയാൽസജ്ജനപൂൎവ്വാച്ചനത്തിന്റെ
മീതേമററില്ലസകലംഫലിക്കുമേ.
മൃച്ഛിലാദ്യപ്രതിമാദിയിൽപൂജിക്കിൽ
സിദ്ധിക്കയില്ലമുക്തിയൊരുവക്കുമേ
ഓരോപ്രതിഷ്ഠയിലൎപ്പിപ്പതൊക്കെയും
ഓരോരോദേവേശ്വരന്മാരിലാമല്ലോ
ശ്രാദ്ധകാലേപശുഹിംസയരുതല്ലോ
ശ്രദ്ധയാസൽഗുരു,തന്റെസജ്ജനങ്ങൾ
എന്നിവരിൽഭഗവാങ്കലുംജ്ഞാനികൾ
തന്നിലുമഗൌരസമൎപ്പണംചെയ്കയും;
ഇങ്ങിനെചെയ്യുംഗൃഹസ്ഥാശ്രമികൾക്കു
മംഗലജ്ഞാനംലഭിക്കയെന്നീയത്ഥം
നാലുയുഗത്തിലുംനാലുവിധമായി
കാലാത്മകനെയജിക്കയുംവേണമേ.
ധ്യാനംകൃതയുഗേയജ്ഞമാംത്രേതയിൽ
പിന്നെദ്വാപരംതന്നിലാമച്ചനം
കീത്തനമല്ലോകലിയിൽവേണ്ടുന്നതു
ആത്തിവിനാശനസേവകളിങ്ങിനെ
സന്ന്യാസിതന്നുടെധമ്മംശമദമ-
മന്യാത്മഭാവംനിനയ്ക്കരുതൊട്ടുമേ.
ജ്ഞാനസമ്പന്നനായ്സവ്വധമ്മങ്ങൾതൻ
ജ്ഞാനമുണ്ടാകയുംവേണമേമുമ്പിനാൽ.
ധമ്മവിധമ്മപരധമ്മവുംപിന്നെ
നന്നായുപധമ്മശബ്ദവിധമ്മവും.
എന്നിവനാലിൽമുന്നേതുധമ്മമിതി-
നന്യമായുള്ളതാകുന്നവിധമ്മവും
അന്യവസ്തുക്കളിൽനിന്നുപരന്മാരിൽ
നിന്നറിയുന്നതാകുന്നുപരധമ്മം.
തന്നുടെബുദ്ധിയാൽശാസ്ത്രാത്ഥജ്ഞാനങ്ങൾ
നന്നായറിയുന്നതാമുപധമ്മവും.
താൻപറയുന്നതുസാധിക്കവേണമെ-
ന്നപ്പോഴുസിദ്ധാന്തംശബ്ദവിധമ്മമാം.
ഇങ്ങിനെധമ്മങ്ങളെല്ലാമറിഞ്ഞിട്ടു
മംഗലാത്മാവായ്ഭവിക്കസന്ന്യാസവാൻ.
ജീവാത്മഭേദംപരമാത്മഭേദവും
കേവലംനന്നായ്വിചാരിച്ചറിഞ്ഞിട്ടു
നിൎഗ്ഗുണാത്മാവിങ്കലൈക്യംമനസ്സിന-
ങ്ങെപ്പോഴുമംഗീകരിച്ചിരുന്നീടണം.
തൃഷ്ണാത്രിഗുണമയങ്ങളാമേഷണം
വിഷ്ണുഭക്ത്യാകളയുന്നവിദ്വജ്ജനം.

നാരായണഭക്തിയില്ലാതവരുടെ
വൈരാഗ്യസവ്വകമ്മങ്ങളുംനിഷ്ഫലം.
അനയ്ക്കുസ്നാനത്തിനാലെന്തുശുദ്ധിയും
സ്നാനസുഖംപാംസുകൊണ്ടവരുദ്ധം.
കാരണാത്മാവാമരൂപനാംവിഷ്ണുവേ
പ്പാരിൽനരനെന്നറിയുന്നമൂഢരും
നിത്യംനിയാമാദികൊണ്ടുഷഡ്വൎഗ്ഗത്തെ
മിഥ്യയാക്കിത്തെളിയുന്നവിജ്ഞാനികൾ.
കായയാവന്നസംസാരഭേദങ്ങളും
മായാദിസവ്വുംസത്യമെന്നോരോന്നായ്
ചൊല്ലുന്നപൂവ്വശാസ്ത്രപടലങ്ങളെ
നിന്ദാമനത്ഥമെന്നോത്തിവയൊക്കെയും
സത്യമല്ലെന്നുത്യജിച്ചുവൈരാഗ്യത്താൽ
നിത്യമാമാത്മയോഗത്തെധരിക്കുന്നു.
ഇങ്ങിനെയുള്ളവൻചെന്നുവിവിക്തമാം
മംഗലദേശംപ്രവേശിച്ചുഭിക്ഷുവായ്
ഭിക്ഷാന്നമാത്രേണവൃത്തിയുംരക്ഷിച്ചു
ശിക്ഷയാശുദ്ധസ്ഥലത്തിൽവീരാസനം
കൈക്കൊണ്ടുകായംനിവന്നിരുന്നൻപോടു
മുഖ്യമാംപ്രാണായാമംചെയ്തുരേചക
പൂരകകുംഭകമെന്നിവറെറക്കൊണ്ടു
നേരെനിത്തിമനഃകാമാദിയൊക്കെയും
ത്യക്ത്വാപി,നാസാപുടദ്വയാഗ്രേദൃഷ്ടി
നിത്തിമനസ്സന്യദിക്കിനുപോകാതെ
ഉൾക്കമലത്തിൽനിത്തുന്നുപ്രജ്ഞാനത്തെ
ഇക്രമംബ്രഹ്മണിചേക്കുന്നുജ്ഞാനത്തെ
ഇങ്ങിനെയഭ്യസിച്ചീടുന്നയോഗികൾ
മംഗലമുക്തിചേരുന്നകാലാന്തരാൽ
വഹ്നികാഷ്ഠത്തെദഹിച്ചുടൻമുക്തനായ്
ഭിന്നമഭിന്നവുമാകാത്തതുപോലെ,
മുന്നമേചൊല്ലിയയോഗിക്കുമോക്ഷമി-
തെന്യേപുനജ്ജന്മമുണ്ടാകയുമില്ല.
മുന്നമേസന്ത്യജിച്ചോരൈഹികപരം
പിന്നെവന്യാശനമൂത്രപുരീഷവൽ,
ഇച്ഛിക്കയില്ലബുധനായിരിപ്പവൻ
നിശ്ചയിക്കുന്നിതാത്മാവായരൂപമായ്
ആത്മാവുതന്നെദേഹാദീന്ദ്രിയങ്ങളാ-
യാത്മനിയജ്ഞാനികളറിയുന്നിതു.
കമ്മംകഴിഞ്ഞുഗൃഹസ്ഥാശ്രമംപോലെ
നിമ്മലബ്രഹ്മചയ്യംവിട്ടവൻപോലും
വാനപ്രസ്ഥാശ്രമചിന്തനംചെയ്യുമോ
ശാന്തയതിക്കെന്തുതുഷ്ടിദേഹേന്ദ്രിയേ
ഇത്തരംചിന്തിച്ചുസവ്വവണ്ണാശ്രമ-
മസ്ഥിരംമായയാതോന്നുന്നുമൂഢതാ
എന്നറിഞ്ഞങ്ങിനെസവ്വവിരക്തനായ്
ധന്യനാംയോഗിശരീരത്തിലിച്ഛയാ;
ആത്മാവിനെയറിഞ്ഞീടുംജനങ്ങളും

ആത്മദേഹം ഭരിച്ചീടുന്നതെന്തിനാൽ?
ദേഹമാകും രഥം വാജികളിന്ദ്രിയ-
മാഹന്ത! മാനസമായതു വാഗ്ഗുകൾ;
പഞ്ചതന്മാത്രകൾ തേർവീഥി, സാരഥി
ചഞ്ചലമില്ലാത ബുദ്ധിയാകുന്നതും.
പ്രാണങ്ങളക്ഷമാം ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളും
കാണുക തേരതുളായ, തഭിമാനം
തേരാളിയായതു ജീവൻ ധനുസ്സതു-
മായാസമാം പ്രണവം ശരമാകുന്നു.
ബ്രഹ്മമാകുന്നതു ലക്ഷ്യമെന്നാകയാൽ
ബ്രഹ്മലക്ഷ്യത്തോടു ചേർന്നതു മുക്തിയും,
മുക്തിക്കു വിഘ്നം വരുത്തുവാനായുള്ള
ശത്രുക്കൾ രാഗാദ്യഭിമാനവൃത്തികൾ.
ശത്രുക്കളെ ജ്ജയിപ്പാനുള്ള മുഖ്യന്മാർ
ശക്തിയാം സാത്വികവൃത്തികളാകുന്നു.
സാത്വികരാം ശമാദ്യന്മാർ പലപ്പൊഴും
ശത്രുക്കളെ ജ്ജയിപ്പാൻ തുനിയും വിധൌ
സാത്വികമാം ഗുണദേഹരഥം വന്നു
സിദ്ധിക്കുമല്ലോ ഭഗവദനുഗ്രഹാൽ.
ഭക്തിയാകും ബലം ജ്ഞാനമാം വാളിനാൽ
ശത്രുക്കളെ വെന്നു സ്വസ്ഥാത്മരാജ്യത്തിൽ
പുക്കു സുഖിക്കാമതല്ലായ്കിൽ തന്നിൽ
പുക്കു വിഷയദസ്യുക്കൾ ശത്രുക്കളായ്
കൂടി വലിച്ചന്ധകൂപസംസാരത്തിൽ
ചാടിക്കുമല്ലോ രഥത്തോടു കൂടവേ.
കള്ളരായുള്ള വിഷയരാഗാദിക-
ളുള്ളിൽ കടന്നു വശത്താക്കുമാത്മാവെ
കള്ളരെ തള്ളിപ്പുറത്താക്കി രക്ഷിപ്പാ-
നുള്ള ബലം ഭക്തി ജ്ഞാനമാം വാളുമായ്.
കള്ളവിഷയങ്ങളെ ക്കളയുന്നിതു
ഭാരതഖണ്ഡവും മാനുഷജന്മവും
നാരായണനാം നരകവിനാശനം
വേദശാസ്ത്രങ്ങൾ വിവിധമാകുന്നിതു
ഭേദം പറയും പ്രവൃത്തിയൊന്നന്യത്ത്
ഭേദം ത്യജിപ്പാൻ നിവൃത്തിശാസ്ത്രമെന്നു
വേദങ്ങൾ രണ്ടു വിധമാകുമിങ്ങിനെ
ഹിംസ ചെയ്യുന്നു ദ്രവ്യകാമമോഹവും
ദർശവും ശാന്തിമാസോപവാസം പിന്നെ
നന്നു ചാതുർമ്മാസ്യം സോമയാഗം പിന്നെ
നന്നായശ്വമേധഹോമവും ക്ഷേത്രവും
ആരാമകൂപതടാകാദികൊണ്ടുമ-
ങ്ങോരോ വിധം ജീവഭോഗസുഖത്തിനാ-
യേവം പറയുന്നതെല്ലാം പ്രവൃത്തിയി-
ന്നേവം നിവൃത്തിശാസ്ത്രത്തെ പ്പറയുന്നു.
ഇന്ദ്രിയപ്രാണാദധിഷ്ഠാനദേവകൾ
പിന്നെ ജീവേശ്വരവൈകാരികത്തെയും
ഓങ്കാരവിന്ദുനാദമ്മഹാപ്രാണനും

ശങ്കയെന്യേ ജ്ഞാനദീപേ സമർപ്പിക്ക.
പിന്നെയും പൂർവ്വാപരങ്ങൾ വർണ്ണങ്ങളായ്
നിന്നീടുമക്ഷരാദ്യങ്ങൾ സമസ്തവും
ഓങ്കാരമാത്രയിലോങ്കാരവിന്ദുവിൽ
വിന്ദുനാദത്തിങ്കൽ നാദവും പ്രാണങ്കൽ
പ്രാണൻ മഹാപ്രാണമേവമഗ്നിഃ പുനഃ
സോമനിൽ സോമനും സൂര്യങ്കലും സന്ധ്യ
ഏവമെല്ലാം ഗുണങ്ങൾ വിരാട്ടിങ്കലും
കേവലാത്മാവായതു സ്മൃതിലൊക്കയും
നന്നായ് സമർപ്പണം ചെയ്യുന്നതു തന്നെ
ദേവായനം നിവൃത്തിശാസ്ത്രമെന്നതും.
ദേവായനത്തെയറിയുന്ന വിദ്വാന്മാർ
ധൂമമാർഗ്ഗമിതെന്നായി ത്യജിച്ചീടും,
ദീപമാർഗ്ഗം ജ്ഞാനകാണ്ഡം ഗ്രഹിക്കുന്നു.
ആദ്യന്തമില്ലാതനാമയമായ്ക്കൊണ്ടു
വേദ്യമല്ലാത പരം പരബ്രഹ്മം
ജ്യോതിസ്സുകൾക്കു പ്രധാനമാകുന്നതു
ചേതസി കണ്ടു തെളിഞ്ഞിരിക്കുന്നവർ.
തന്നുടെയാത്മനി നാനാപദാർത്ഥ-
മെന്നുള്ള മായാവികാരദ്വൈതഭ്രമം
തോന്നുകയില്ല സുഖാത്മന്യദ്വൈതങ്ങൾ
തോന്നുന്നതുണ്ടെന്നു മൂന്നു വിധമല്ലോ
ദ്രവ്യാദ്വൈതം ക്രിയാദ്വൈതവും പിന്നേതു
ഭാവാദ്വൈതമതിൽ താനെന്നു തോന്നീട്ടു
നിൽക്കുന്നതിനെ ഭാവാദ്വൈതമെന്നതും
വാക്കും മനസ്സും ശരീരമാദ്യങ്ങളാ-
യൊക്കെ പരബ്രഹ്മമായതിലർപ്പിക്ക
ഇച്ചെയ്യതു താൻ ക്രിയാദ്വൈതമായതു;
പുത്രമിത്രാത്മകളത്രമിത്യാദിയിൽ
നിത്യചിത്തം ദ്രവ്യാദ്വൈതമെന്നാകുന്നു,
ഇച്ചൊന്ന മൂന്നദ്വൈതങ്ങൾ സമസ്തവും
വിദ്വാൻ ഗുണാതീതമായൊരാത്മാവിങ്കൽ.
ലർപ്പിച്ചു നിത്യവും സന്തുഷ്ടനായ്ക്കൊണ്ടു
ചിത്തവും നിർവ്വികാരാത്മാവിലൈക്യത്താൽ
ചിത്തവികാരസംബന്ധമില്ലാത്മനി-
കല്പമുള്ളിത്യാദി ബന്ധഹേതുക്കളാ-
ലില്ല ദുഃഖം ചെരിപ്പിട്ടു നടപ്പോൾക്കു
അന്യമാത്മാ തനിക്കില്ലായ്കയാലോരോ-
ന്നന്യമായുള്ള തന്നിത്യമസദ്വസ്തു-
ബ്രഹ്മപ്രളയേ ജീവാത്മാക്കൾ വാസനാ
ബ്രഹ്മണി ലീനയായ് നില്ക്കുമനാദിയായ്
ബ്രഹ്മൈവാഹമെന്നതുമീശോഹം ജീവോഹം
കല്മഷാകാരദേഹോഹമെന്നിങ്ങിനെ,
നന്നായ് നിനച്ചിരിക്കുന്ന മനസ്സിനെ
ചൊല്ലുമനാദ്യവിദ്യാമായയെന്നതും
നിർഗ്ഗുണാത്മാവംഗമെന്നുള്ള വിദ്യയാ
നിർഗ്ഗമിച്ചീടുമവിദ്യയും മായയും.

അകയാൽജ്ജീവന്മുക്തിവരുവാനാ-
യേകമാംവിദ്യാത്ഥസിദ്ധിവരുത്തുവാൻ
വണ്ണഭേദംമഹാശക്തിയുംകല്പിച്ചു;
നിണ്ണയംഭക്തിയുറപ്പതിനാകുന്നു
നല്ലനിയമവുംകാലദേശങ്ങളും
നല്ലകമ്മങ്ങൾചെയ്തപ്പിക്കസജ്ജനേ;
നിഷ്കാമകമ്മവുംചെയ്തമഹല്പദേ
യൊക്കെസമപ്പിക്കവേണംഗൃഹസ്ഥന്മാർ.
എന്നതുകൊണ്ടുദേഹാഭിമാനംപോയി
വന്നുകൂട്ടംനല്ലസജ്ജനസംസഗ്ഗം
ആയതിനത്രേഗൃഹസ്ഥാശ്രമമിതി
കായാത്മബുദ്ധിശൂദ്രനെന്നുചൊല്ലുന്നു.
ബ്രഹ്മചയ്യൻവൈശ്യൻജീവോഹഭാവമാം
സജ്ജനസംഗമംകൊണ്ടുസൽഭക്തിയും
അജ്ഞാനാത്മാബുദ്ധിസൽഗുരുലാഭവും
സല്ക്കഥാശ്രാവണംപിന്നെമനനാദി
യുൾക്കാമ്പിലാത്മാവിൽഭക്തിവിവേകവും
വന്നുകൂട്ടംവിദ്യയാസൽഗുണങ്ങളു-
മെന്നതിനായ്ബ്രഹ്മചയ്യനിയമനം.
ബ്രഹ്മചയ്യത്തിനാൽജ്ജീവോഹവുംപോകും.
വിദ്യാവിചാരമാംബ്രഹ്മചയ്യേനിന്നു
സദ്യോഭവിക്കുംശമദമാദ്യങ്ങളും
വൈരാഗ്യവുംപ്രപഞ്ചത്തിലനിച്ഛയും
വേദാദിസവ്വംമനോനാശനത്തോളം
ആയതുകൊണ്ടുബ്രഹ്മാത്മാനുസന്ധാനം
ന്യായമാകുന്നതുവാനപ്രസ്ഥാശ്രമം.
വാനപ്രസ്ഥംബ്രഹ്മചിന്തനമാംതപം
ആയതുക്ഷത്രിയനെന്നുചൊല്ലുന്നിതു
ഈശ്വരോഹത്വവുംപോകുംതപസ്സിനാൽ
വിശ്വസിക്കുംപരമാത്മാവിതേകമായ്
പിന്നെയാത്മാവുമനാത്മാവുമെന്നുള്ള
ഭിന്നതകൊണ്ടുവിചാരിച്ചുബ്രഹ്മമായ്
താനെന്നറിയുന്നുബ്രാഹ്മണനാമവൻ
ആത്മാവിനെനിൎഗ്ഗുണാത്മാവതായ്ക്കണ്ടു
ആത്മനിഭേദമഭേദസങ്കല്പവും
വിട്ടുകൊള്ളേണമിതുമഹാസന്ന്യാസം:
കഷ്ടബന്ധംപോയിമുക്തിവരുന്നതും.
ബ്രഹ്മമഹമെന്നഭാവമൂലംകൊണ്ടു
ബ്രഹ്മകമ്മങ്ങൾചെയ്തീടുകബ്രാഹ്മണൻ.
ഈശോഹമെന്നതുകൊണ്ടിഹക്ഷത്രിയൻ
ഈശ്വരൻബ്രഹ്മകമ്മങ്ങൾരക്ഷിക്കുക
ജീവോഹമെന്നവ്യാപാരംനിമിത്തമായ്
ജീവനാംവൈശ്യനവ്യാപാരമായ്പുന്നു
ദേഹോഹമെന്നതുകൊണ്ടുള്ളശൂദ്രനും
ദേഹാത്മബുദ്ധികളുമന്നുമവരെ
ശുശ്രൂഷചെയ്കയെന്നിങ്ങിനെചൊല്ലുന്നി-
തിത്രിലോകങ്ങളിൽസമ്മതമിങ്ങിനെ.

ചൊല്ലിയോരാശ്രമമോരോന്നിൽമാനസം
ചെല്ലുന്നനേരമതതിൻഫലപ്രാപ്തി
നാനാവികാരമഹങ്കാരമൊക്കയും
ജ്ഞാനത്തിനാൽതനിക്കില്ലെന്നറിയാതെ,
നിവ്വികാരാത്മാതനിക്കുനാനാഭ്രമം
സവ്വവുംമായയാവന്നുഭവിച്ചിതു,
ഏകനനാലുനാമംവന്നതുകൊണ്ടു-
മേകൻപലതായ്ഭവിച്ചതില്ലെന്തുമേ.
ദേഹോഹംജീവോഹമീശോഹംബ്രഹ്മോഹ-
മാഹന്ത!നിൎഗ്ഗുണാത്മാവിലില്ലൊന്നുമേ.
ബ്രഹ്മസ്വഭാവമാകുന്നുപോൽമായയും
ബ്രഹ്മത്തിനില്ലസ്വഭാവങ്ങളൊന്നുമേ.
സൂയ്യസ്വഭാവമാകുന്നിതുരശ്മികൾ
സൂയ്യനില്ലെങ്കിലോരശ്മികൾനിഷ്ഫലം.
രശ്മിയില്ലെന്നാകിൽസൂയ്യനുമില്ലല്ലോ
രശ്മിയുംസൂയ്യനുംരണ്ടില്ലനിണ്ണയം.
ബ്രഹ്മംരവി;രശ്മിയായതുമായയും;
ഉഷ്ണസ്വഭാവംത്യജിപ്പില്ലവഹ്നിയും,
കൃഷ്ണവർത്മാവെന്ന്യേയുഷ്ണവുമില്ലല്ലോ;
വെല്ലംമധുരഗുണംവിട്ടിരിക്കുമോ?
ഇല്ലമധുരവുംവെല്ലമില്ലെങ്കിലോ
ബ്രഹ്മമൊന്നുണ്ടെന്നിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു
ബ്രഹ്മവികാരഭേദങ്ങൾമായാഭ്രമം.
ബ്രഹ്മംഗുണനിൎഗ്ഗുണാദിഭേദംവിട്ടു
നിമ്മലമെന്നതറിയുന്നതുനേരം
ജ്ഞാനഭ്രമങ്ങളജ്ഞാനഭ്രമങ്ങളും
താനേനശിച്ചുസദാനന്ദപൂണ്ണമാം
ബ്രഹ്മവിഷയമാകുന്നുജ്ഞാനഭ്രമം
കമ്മാദിവിഭ്രമംമായാവിഷയവും
ഏവമറിവതിനായ്ക്കൊണ്ടുഭക്തിയു-
മാവിമ്മുദാമഹാസേവയുംമൂലമായ്
സവ്വജനത്തിനുംമുക്തിവരുമെന്നു
കേവലാത്മാവിലറികെടോമന്നവ!
പണ്ടുപബർഹണഗന്ധവ്വനാമഹം
വണ്ടാർകുഴലിമാരൊത്തുവിമാനത്തിൽ
കണ്ടഭോഗങ്ങളനുഭവിച്ചങ്ങിനെ
കൊണ്ടാടിവാഴുന്നകാലംയദൃച്ഛയാ,
കുണ്ഠനായ്പുന്നമല്ലുമ്മദോഷത്തിനാൽ
ഉണ്ടായ്ഭവിച്ചിതുശൂദ്രശരീരവും;
അന്നുഞാൻഭക്ത്യൈകവമൂല്യജനങ്ങളാം
സന്ന്യാസികളെഭജിക്കനിമിത്തമായ്
തുഷ്ട്യാമുനികളിനിക്കുതത്വാത്ഥത്തെ
ക്ലിഷ്ടതപോമുദ്യുപദേശവുംചെയ്തു.
പിന്നെഞാൻബ്രഹ്മാത്മജനായ്ജനിച്ചുകൊ-
ണ്ടിന്നിഹനാരദനായിബ്ഭവിച്ചിതു
ചിത്രംമഹാദർശനത്തിനാൽഭക്തിയാൽ
മത്ത്യക്കുസവ്വംസഫലമെന്നീയത്ഥം

സർവ്വാത്മകനായ്പരബ്രഹ്മമൂർത്തിയായ്-
നിർവ്വാണരൂപനായ്നിശ്ചലാത്മാവായി
വിഷ്ണുവായ്കൃഷ്ണനായ്ത്വൽബന്ധുവായ്ക്കൊണ്ടു
വൃഷ്ണിവംശത്തിൽജനിച്ചഭഗവാന്റെ
ഭക്തനായുള്ള നിനക്കിനിയെന്തൊന്നു
മുക്തിസിദ്ധിപ്പാനിതിന്മീതെയില്ലേതുമൊന്നും
സർവ്വകർമ്മങ്ങളുംകൃഷ്ണങ്കലർപ്പിക്ക
സർവ്വദാചെയ്യേണ്ടുന്നതുനീയെടോ!
എന്നാൽനിനക്കുസകലവുംശ്രേയസ്സായ്
വന്നുകൂട്ടമതിന്നില്ലൊരുസംശയം"
എന്നരുൾചെയ്തമഹാമുനിനാരദൻ,
നന്നായ്തെളിഞ്ഞുതൊഴുതുധർമ്മാത്മജൻ.
നാരദനേവമരുൾചെയ്തതുപോലെ
സാരനാംവ്യാസാത്മജൻപരീക്ഷിത്തിനു
സാമോദമാശുകേൾപ്പിച്ചതുപോലെയ-
ങ്ങാമോദമോടുസൂതൻമുനിമാരൊടും
കേൾപ്പിച്ചപോലെയൊട്ടൊട്ടുപറഞ്ഞുഞാൻ.
കേൾപ്പാനപേക്ഷയുണ്ടെങ്കിലിന്നുംചൊല്ലാം.
ഇത്ഥംപറഞ്ഞടങ്ങീകിളിപ്പൈതലും
ചിത്തമാനന്ദിച്ചിരുന്നിതെല്ലാവരും.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ പുരാണോത്തമേ
സൂതശൌനക സംവാദേ സപ്തമ
സ്കന്ധം സമാപ്തം.

—:0:—

അഷ്ടമസ്കന്ധം.

"ശാരീരത്നംതേടുമാദരാമൽശുഭശീലേ!
ശാരികാകുലവരബാലികേ!വരികിരി
പാരാതെപയഃപാനംചെയ്തുചെയ്തലസാതെ
കാരുണ്യാലയൻചരിതാമൃതമിനിയുംനീ
ശേഷമെന്തതുപറഞ്ഞീടെടോ!മടിയാതെ
ദോഷമില്ലതുകൊണ്ടൊന്നേതുമേവന്നീടുവാൻ.
ദൂഷണംചിലർപറഞ്ഞീടുകിലതുമൊരു
ഭൂഷണമത്രേട്ടരിതങ്ങളുംതാനേനീങ്ങും.
കേവലംപറകെ"ന്നുകേട്ടവൾചുരുക്കമൊ-
യാവോളംഭക്ത്യാപറഞ്ഞീടിനാൾമന്ദംമന്ദം.
"മുഖ്യമാംകഥാമൃതമിങ്ങിനെചൊല്ലീടുവാ-
നൾക്കാമ്പിൽനിരൂപിച്ചാലെത്രയുംമടിയാകും
വ്യക്തമായേവംപറഞ്ഞീടായ്കിലെന്നൊല്ലോലെ
മർത്ത്യന്മാർക്കറിവാനുംസാദ്ധ്യമല്ലെന്നാലിപ്പോൾ.
മറെറാരുദോഷംമൂഢരൊന്നിനുമുണ്ടാകാതെ
മുററുമാകുന്നതെല്ലാമൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലാമല്ലോ.
സപ്തമസ്കന്ധാന്തനാലൂതികൾചൊല്ലപ്പെട്ടു
ചിത്താനന്ദത്തോടുപൂണ്ടുശൌനകൻചോദ്യംചെയ്തു
സൂതനോടനന്തരം"മെന്തുശ്രീശുകൻവിഷ്ണു
രാതനോടറിയിച്ചതാശു?ചൊല്ലെടോ!സഖേ!
ഭവതാംമുഖാബ്ജമദ്ധ്യച്യുതകഥാമൃത
മവധികൂടാതൊരുസുഖസാധനംകേട്ടാൽ
മതിയായ്വരുന്നതല്ലനിശംകേട്ടാവൂതെ-
ന്നതുമാനസേമമനടനംചെയ്തീടുന്നു.
പറകപറകെ"ന്നുകേട്ടുടൻചരാചര-
ഗുരുവന്ദനംചെയ്തുമനസാ,ചൊല്ലീടിനാൻ:—

മന്വന്തരങ്ങൾ.

"കേട്ടുകൊണ്ടാലുംമന്വന്തരങ്ങൾചൊല്ലീടുന്നു
വാട്ടമെന്നിയേചെറുതഷ്ടമസ്കന്ധത്താലേ.
മനുവുംമനുപുത്രന്മാരുമിന്ദ്രനുംസുര
ഗണവുമഥസപ്തർഷികൾതത്ഭേദങ്ങളും
ഭഗവദവതാരചരിത്രങ്ങളുമാറു
വകയാകുന്നുധർമ്മാശ്രയമെന്നറിഞ്ഞാലും;
ഇവയൊക്കയുംവിഷ്ണുഭഗവന്മായാമയ-
മിവിടെപ്രപഞ്ചരക്ഷയ്ക്കെന്നുചൊല്ലീടുന്നു.
അവിടെമുന്നംപ്രളയംകഴിഞ്ഞനന്തര-
മവനത്തിനുസഹായംഭവനാംമനുവുള്ളൂ.
തനയന്മാരുംപ്രിയവ്രതനുമുത്താനപാ-
ദനുമിങ്ങിനെപേരാകുന്നവരാകുന്നപോൽ;
യജ്ഞയാമന്മാരിന്ദ്രദേവന്മാർമരീചിമു-
ഖ്യന്മാരാനതപോധനന്മാർസപ്തഋഷികളും
ഭഗവതവതാരമായുള്ള യജ്ഞമൂർത്തി
നിഗമാന്താർത്ഥജ്ഞനാംകപിലാചാര്യൻതാനും
എന്നതിൽകപിലനാമാചാര്യചരിതങ്ങൾ
മുന്നമതൃതീയത്തിലൊട്ടുസംക്ഷേപംചൊന്നേൻ.
യജ്ഞവൃത്താന്തംചെറുതുണ്ടിപ്പോൾചൊല്ലീടുന്നു
സുജ്ഞനാംസ്വായംഭുവൻതാൻപലകാലംരാജ്യം
രക്ഷിച്ചുകഴിഞ്ഞൊടുക്കത്തുതൻതനയന്മാ-
ർക്കൊക്കവേസമർപ്പിച്ചുതാൻതപസ്സിനുപോയാൻ.
കാനനമദ്ധ്യേസമാധിസ്ഥനായിരിക്കുമ്പോൾ
ദാനവരക്ഷസ്സുകൾഭക്ഷിപ്പാനത്യാഗ്രഹാൽ
ചെന്നടുത്തതുകണ്ടുതൽക്ഷണംയമന്മാരോ-
ടൊന്നിച്ചുയജ്ഞൻചെന്നുദൈത്യാദിദുഷ്ടന്മാരെ
കൊന്നുടൻത്രൈലോക്യത്തെരക്ഷിച്ചാൻവഴിപോലെ
മുന്നേവനായമനുകാലമെന്നറിഞ്ഞാലും.
പിന്നേവൻസ്വാരോചിഷനഗ്നിജൻമനുശ്രേഷ്ഠൻ
മനുവരായദ്യുമന്നനുംസുഷേണനുമല്ലോ
ധന്യനായ്മേവുമിന്ദ്രൻരോചനൻതുഷിതാദ്യ-
രന്നുദേവകളൂർജ്ജസ്തംബാദിഋഷികളും
അവിടെദേവശിരസ്സാകിയോരൃഷീന്ദ്രനു
തുഷിതയായഭാര്യതന്നിൽവന്നഖിലേശൻ
വിഭുവെന്നൊരുതിരുനാമവുംധരിച്ചുകൊ-
ണ്ടഭവൽബ്രഹ്മചര്യവ്രതത്തെസ്ഥാപിപ്പാനായ്.
തനിയേമൂന്നാമനുപ്രവരൻപ്രിയവ്രത

തനയനായ്യേവ്ട്ടമുത്തമനെന്നുള്ളവൻ
ഹവനവിജ്ഞയഹോത്രാദ്യന്മാർപുത്രന്മാരു-
മവിടെസത്യജിത്തുമവനീന്ദ്രനുമായാൻ
സത്യന്മാർവേദശ്രുതന്മാരുമങ്ങഥൈവതൽ-
ഭദ്രന്മാരവരെല്ലാംദേവകളാകുന്നതും,
നിത്യമപ്രമദാദിവസിഷ്ഠാത്മജന്മാരാം
സപ്തമാമുനികളെന്നത്രെവചൊല്ലീടുന്നു.
അന്നഖിലേശൻധർമ്മദേവനുസൂനൃതിയിൽ
നന്ദനനായിങ്ങവതീർണ്ണനായ്ചമഞ്ഞുള്ളു
യക്ഷരാക്ഷസാദികൾതമ്മെനിഗ്രഹിച്ചുടൻ
ശിക്ഷിച്ചുധർമ്മത്തോടെരക്ഷിച്ചുജഗത്ത്രയം.
ഉത്തമാനുജനായതാമസന്നാലാമ്മനു-
വുത്തമോത്തമൻപൃഥുമുഖ്യന്മാർപുത്രന്മാർപോൽ
ഹരികൾതുടങ്ങിയുള്ളവർകളമരക-
ളറികത്രിശിഖനാമവനിന്ദ്രനുമായാൻ.
ജ്യോതിർദ്ധാമാദികളാകുന്നതുസപ്തർഷികൾ
ജ്യോതിരാനന്ദസ്വയംധാമാവാമഖിലേശൻ
ഹരിമേധാവിന്നുതദ്ധരണിതന്നിൽചെമ്മേ
ഹരിയായവതരിച്ചുടനേഗജേന്ദ്രനെ
പെരിയനക്രത്തിങ്കൽനിന്നുടനഹോ!പരി-
ഭരണംചെയ്തീടിനാനധുനാഭക്തപ്രിയൻ.
ഹരിയെപ്പോലെഭക്തരക്ഷണംചെയ്വാനൊരു
പുരുഷന്മാരുമില്ലെന്നറികധരാപതേ!
ശുകനീവണ്ണംതെളിഞ്ഞരുൾചെയ്തളവുട-
നകമേഭക്തിവിചാരംകലർന്നവനീശൻ
സുഖമേതെളിഞ്ഞിനിക്കവിടംചുരുക്കാതെ
സകലമരുളിച്ചെയ്യേണമെന്നപേക്ഷിച്ചാൻ.
നൃപതിതന്നോടതുപൊഴുതുമുനീന്ദ്രനു-
മുപദേശിച്ചാനതുചെറുതുഞാനുംചൊല്ലാം.

ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം.

"പണ്ടുപാണ്ഡ്യാധിപതിയാകിയനൃപസുത-
നുണ്ടായാനിന്ദ്രദ്യുമ്നനെന്നുപേരുടയവൻ
കുണ്ഠതയൊഴിഞ്ഞവൻതന്നകമലരിൽവൈ-
കുണ്ഠപാദാബ്ജദ്വന്ദ്വമാശ്രയിച്ചിരിപ്പവൻ.
പിന്നെപ്പോയ്മലയാദ്രിതന്നുടെസാനുസ്ഥലേ
ഖിന്നതകളഞ്ഞീശൻതന്നെധ്യാനിക്കുങ്കാലം,
വന്നിതങ്ങതിലൂടേമാമുനികുംഭോത്ഭവ-
നന്നൊരുദിനംയഥാകാമ്യാർത്ഥമപ്പോൾനൃപൻ
ആത്മനിസമാധിസ്ഥനായിരുന്നതുമൂല-
മാത്മാഭിരാമനെഴുന്നള്ളിയതറിയാതെ
പാർത്തുകണ്ടു "തന്നെധിക്കരിച്ചിളകാതെ
പാർത്ഥിവനിരുന്നാ"നെന്നോർത്ഥമുനീന്ദ്രനും
വാച്ചകോപേനതന്നോടൊന്നുരിയാടാതെക-
ണ്ടാശ്രമാന്തരേവസിക്കുന്നവനിനിമേലിൽ
കാട്ടാനത്തലവനായ്ചമഞ്ഞോന്നേതുമുരി-
യാട്ടമാരോടുംവഹിയായ്കെന്നശാപത്തെയും,
ശീഘ്രമങ്ങരുളിച്ചെയ്തെഴുന്നള്ളീടുമ്പൊഴു-
തുക്കേറുംനൃപഭടന്മാരുണർത്തിച്ചീടിനാർ:
വാർത്തകളെല്ലാംഗ്രഹിച്ചാർത്തനായരചനു-
മാസ്ഥയാപിന്നാലെചെന്നാവോളംതൊഴുതുടൻ
സാക്ഷാലങ്ങവസ്ഥകളെപ്പേരുമറിയിച്ചാൻ
സൂക്ഷ്മമാപ്പരമാർത്ഥംകേട്ടുടനഗസ്ത്യനും
തന്നുള്ളിൽവളർന്നെഴുംകോപവുമടക്കിത്താൻ
മന്നവൻതന്നോടരുൾചെയ്തിതുമന്ദംമന്ദം.
"ഞാനഹോതവമനസ്സംഗതിയറിയാതെ
മാനസകോപംപൂണ്ടുശാപംചെയ്തുപോയ്താൽ;
ദീനവത്സലൻമഹാമായാവൈഭവംതന്നെ
നൂനമെന്നതിന്നിനിനല്ലതുവരുംമേലിൽ
ഖേദിച്ചീടരുതതുചിന്തിച്ചുഭവാനേതും
ഖേദമിങ്ങിനിക്കുള്ളിലാകുന്നുനിരൂപിച്ചാൽ.
കർമ്മദോഷത്താലകപ്പെട്ടശാപത്തിന്നിനി
നിർമ്മലാത്മനാഹരിപാദസേവയാനിത്യം
വന്മദകരികളോടൊന്നിച്ചുനടക്കനീ
ചിന്മയൻപ്രസാദിച്ചുനിന്നെവന്നൊരുകാലം
തൃക്കൈകൾകൊണ്ടുതലോടീടുമന്നപ്പോൾതന്നെ
മുക്തനായ്പരംവിഷ്ണുസാരൂപ്യത്താലെ"ന്നെല്ലാം
ചിത്തതാർതെളിഞ്ഞനുഗ്രഹിച്ചാൻകുംഭോത്ഭവൻ.
മത്തവാരണവേഷമായ്ചമഞ്ഞരചനും,
വിദ്രുതംകാട്ടില്ലൂടനീടിനാൻകാട്ടാനകൾ
കൂട്ടത്തോടൊരുമിച്ചുപോയാനങ്ങൊരുദിക്കിൽ
പുക്കുടൻമരനിരകുത്തിയുംപുഴക്കിയും
മുഷ്കരതരംഞെരിച്ചൊടിച്ചുംചീന്തിത്തിന്നും
തക്കത്തിൽപിടികളെപ്പിടിച്ചുവൃക്ഷാന്തരം
പുക്കുഭോഗിച്ചുംമദപുഷ്കരമൊഴുകിയും
പൃത്ഥ്വീചക്രത്തെക്കുത്തിപ്പൊടിച്ചുങ്ങാരാധിച്ചും
തൽക്ഷണംപാംസുസ്നാനംകൊണ്ടേറ്റംസന്തോഷി-(ച്ചും
പുഷ്കരണികൾപുക്കുകുളിച്ചുകുടിച്ചുമ-
ത്യുഗ്രവേഗേനവനംപുക്കുടൻവിഹരിച്ചും
മുഷ്കരൻവനങ്ങളെല്ലാന്തകർത്തചലങ്ങ-
ളൊക്കെവേകുത്തിപ്പൊടിച്ചങ്ങോടിങ്ങോട്ടുപാഞ്ഞും
സശ്രമംനീളത്തിമർത്തുട്ടപാടോരോദിശി
വിശ്രമതരമതിഭീതിചേർത്തഖിലർക്കും
കാട്ടിൽനിന്നിറങ്ങിവന്നോട്ടമിട്ടുതരം
ധാർഷ്ട്യമുൾക്കൊണ്ടുപ്രജാവൃന്ദത്തിന്നിടേപാഞ്ഞും
കൂട്ടരോടൊരുമിച്ചുംകാനനമകംപുക്കും
വാട്ടമെന്നിയേനാട്ടിലിറങ്ങിപ്പാഞ്ഞുംദ്രുതം
ഭൂപ്രദക്ഷിണവുംചെയ്തങ്ങുമേനടപ്പവൻ,
പാപനാശനകരമായുള്ളതീർത്ഥങ്ങളിൽ
സ്നാനപാനങ്ങൾചെയ്തുചെയ്തുസഞ്ചരിച്ചുത-
ന്മാനസംതെളിഞ്ഞതിപാവിതനായുള്ളവൻ,
പണ്ടൊരോമഹത്തുകളരുൾചെയ്തിരിക്കുംവൈ-
കുണ്ഠഭക്തിയെമറന്നീടാതെദിനംതോറും
തന്നകതാരിൽതോന്നിനിന്നവൻഭക്തപ്രിയൻ.
തന്നനുഗ്രഹവശാലാനന്ദാത്മനാനിത്യം

സംസാരമോക്ഷത്തേയുംചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചുള്ളിൽ
ഹംസപാദാബ്ജദ്വന്ദ്വമാശ്രയിച്ചിളകാതെ
കാലമങ്ങനേകംപോയ്ക്കഴിഞ്ഞോരനന്തരം
കാലാത്മാവുടെമഹാമായയാകരിവരൻ,
ദുഗ്ദ്ധാബ്ധിചുഴന്നതിന്മദ്ധ്യേമംഗലനായോ-
രദ്രീന്ദ്രൻത്രികൂടമെന്നേറ്റവുംപ്രസിദ്ധനായ്
വർത്തിപ്പോന്നുയർന്നതിമുഖ്യനായനാരതം
രത്നകാഞ്ചനമയശോഭിതംസുഭിക്ഷദം
യക്ഷകിന്നരഗന്ധർവ്വോരഗനിഷേവിത
ലക്ഷണപ്രഭംനിഖിലാനന്ദദിവ്യസ്ഥലം
ക്ഷീരവാരിധിയൗന്നിന്നുപൊങ്ങീടുംതിരകളാൽ
മാരുതാനന്ദംചേർന്നുകുളുർത്തസാനുസ്ഥലം
തത്രതൽഗിരിഗഹ്വരയിങ്കലുണ്ടപാംപതി-
ക്കേറ്റവുംശോഭിച്ചൃതുമത്തെന്നൊരുദ്യാനവും
സർവ്വർത്തുഫലഗണപൂർണ്ണമായനുദിനം
സർവ്വമോഹനകരമാകിനദിവ്യസ്ഥലം
നന്ദനസമാനമാനന്ദദാനാഢ്യംഹരി-
ചന്ദനാദ്യഖിലവൃക്ഷാന്വിതംദിനാധിപ
മംഗലകരഹരമംബുവാഹാഭംപരം,
മന്ദമാരുതശീതസുഗന്ധപരിപൂർണ്ണം,
ഭൃംഗാദിവിഹംഗനാനാവിധകളരവ
മംഗലപ്രദംഭുജംഗാദിഭിർന്നിഷേവിതം
തുംഗമാതംഗസിംഹകുരംഗവൃകാദിജാ-
ത്യാദിവൈരങ്ങൾവെടിഞ്ഞന്വഹംലീലകളും
ഇത്ഥമത്യാനന്ദൈകസിദ്ധമാമുദ്യാനത്തിൻ
മദ്ധ്യേയുണ്ടല്ലോവളർന്നോരുപുഷ്കരണിയും.
നിർമ്മലായതമഗാധവിസ്തൃതകരതരം,
പൊന്മയാംബുജകുമുദോല്പലകൽഹാരങ്ങൾ
പൊങ്ങിനിന്നതിശയമുജ്ജ്വലിച്ചനുദിന-
മങ്ങളിഹംസാദിഭിർമ്മംഗലരവാന്വിതം;
സ്വർന്നദിയോടുംകൂടെനന്ദനോദ്യാനംശോഭി-
ക്കുന്നതുപോലെവിളങ്ങീടിനോരുദ്യാനവും;
തുംഗമംഗലഗിരിപ്രസ്ഥരംഗവുംദൂരേ
സംഗനാശനകരനാകിയോരിന്ദ്രദ്യുമ്നൻ
കണ്ടതിസുഖകരമിവിടമിനിക്കിനി-
ക്കണ്ണാതെയൊഴിഞ്ഞുവാണീടുവാനെന്നോർത്തുടൻ,
ദന്തിവൃന്ദത്തോടൊരുമിച്ചുചെന്നകംപുക്കാൻ.
അന്തമില്ലാതസുഖംപൂണ്ടതിൽവാഴുംകാലം.
മദ്ധ്യാഹ്നത്തിങ്കലാമ്മാറൊരുനാൾമരനിര
കുത്തിവേഗേനചീന്തിത്തിന്നതിന്നിഴിഞ്ഞുപോയ്
മത്തനായ്പിഹരിച്ചുമറ്റുള്ളകരിക്കളോ-
ടൊത്തഹങ്കരിച്ചുചെന്നെത്തിനാൻജലാന്തികം.
പൊയ്കയിലിറങ്ങിത്തണ്ണീർകുടിച്ചലസാതെ
സൈകതമായഭൂമൗനിരക്കെനിൽക്കുന്നേരം
വൈകാതെവെയിൽതട്ടിക്കൂട്ടത്തെക്കടന്നതി
വേഗമോടിന്ദ്രദ്യുമ്നനാകിയകരിവരൻ
താമരപ്പൊയ്കതന്നിലിറങ്ങിക്കുളിച്ചുത്തു

താമരവളയെല്ലാംപറിച്ചങ്ങശിക്കുമ്പോൾ
ഹൂഹൂവാംഗന്ധർവ്വേന്ദ്രൻദേവലശാപംകൊണ്ടു
ഗ്രാഹമായ്ക്കിടപ്പവൻതനിക്കുംകരീന്ദ്രനും
ശാപമോക്ഷത്തിനുള്ളകാലംവന്നടുക്കയാൽ
ശ്രീപതിനിയോഗത്താൽചെന്നുകാൽപിടിപെട്ടാൻ,
വാരണാകാരംപൂണ്ടഭൂവരനുടെപാദം
ഘോരനാംനക്രേന്ദ്രൻതാൻചെന്നാശുപിടിച്ചപ്പോൾ
വേദനകലർന്നൊന്നുചാടിനിന്നലറിന
നാദംകൊണ്ടുലകിടമൊക്കെമാറ്റൊലിക്കൊണ്ടു.
വേഗേനകുടഞ്ഞുവേർപെട്ടുപ്പാൻഭാവിച്ചൊരു
നാഗേന്ദ്രൻതന്നെവിടാഞ്ഞൊരുനക്രവുംതാനും
കൂടവേവട്ടംതിരിഞ്ഞീടിനാനിരുവരും
കൂടെയങ്ങോട്ടെന്നുമിങ്ങോട്ടെന്നുംപലവിധം
സാഹസപ്പെട്ടനേരംമറ്റുള്ളകരീന്ദ്രന്മാ-
രാഹന്തകൂടെച്ചെന്നുപിടിച്ചാർകരേറുവാൻ.
അങ്ങിനെകരികളെല്ലാവരുംകൂടിപ്പിടി-
ച്ചങ്ങൊരുനറുങ്ങിളകീലപോൽനിലയേതും
തങ്ങളാൽസാദ്ധ്യമല്ലെന്നായവരൊഴിഞ്ഞൊഴി-
ഞ്ഞങ്ങുപോയകന്നുനിന്നീടിനോരനന്തരം
പിന്നെയിങ്ങുടൻകരേറീടുവാൻഗജേന്ദ്രനും
തന്നാലങ്ങവിടെത്താഴ്ത്തീടുവാൻനക്രേന്ദ്രനും
തങ്ങളിൽതന്നെപരീക്ഷിച്ചിടത്തൊരുവക്ക-
മങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടുംനീങ്ങായീലചെറുതേതും.
കാലമവ്വണ്ണംമുഹൂരായിരംവർഷമായ-
കാലമാലസ്യംവളർന്നേറ്റവുംതളർന്നുടൻ
താനെന്നുള്ളൊരുമദാഹങ്കാരമതങ്ങളും
താനേപോയകന്നതിദീനനായ്ക്കരിവരൻ
സർവ്വംമായേതിനിശ്ചിത്യതന്നകതാരിൽ
സർവ്വലോകേശനായഭഗവാൻനാരായണൻ
സർവ്വലോകാത്മാസർവ്വലോകൈകാചാര്യൻപരൻ
സർവ്വഗൻസർവ്വാശ്രയൻസർവ്വകാരണനേകൻ
സർവ്വലോകാത്മാസർവ്വവിഗ്രഹൻസനാതനൻ
സർവ്വപാലകനെച്ചിത്താകാശമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ
ധ്യാനിച്ചുപൂജിച്ചർച്ചിച്ചഖിലാർത്ഥങ്ങളേയും
താനെന്നുസമർപ്പിച്ചുവിശ്വസിച്ചനുദിനം
പാണികൾതന്നിലകപ്പെട്ടപൂനിരകളാൽ
ദീനവത്സലൻപദത്തിങ്കലങ്ങാരാധിച്ചും
കാമദനനുഗ്രഹാൽനാമങ്ങൾനീളെവിളി-
ച്ചാമയംതീർത്തുപരിപാലയേത്യോരോവിധം
ഗോവിന്ദാനന്ദ!മുകുന്ദാഖിലാധാര!പ്രഭോ!
നീവന്നീവ്യസനതാപാർണ്ണവാൽപാഹീത്യേവം
കേഴുന്നോരളവിലങ്ങാദിനായകനറി-
ഞ്ഞാഴിയകൃപാലയൻതാനഥസവിദ്രുതം
വേഗമോടെഴുന്നൾവാനാരംഭിച്ചളവുതൽ
ഭോഗീന്ദ്രശായിവഹനാകുംഖഗേന്ദ്രനും
സംഭ്രമിച്ചുടൻവന്നുമുമ്പിൽവന്ദിച്ചുനിന്നാൻ
അംഭോജാക്ഷനുംഗരുഡോപരിവിളങ്ങിനാൻ.

മേരുമൂൎദ്ധ്നിനീലനീരദനിഭനത്ര
മാരുതാശനകുലനാശനൻനിവിന്നപ്പോൾ
ചെന്നൃതുമത്താമുദ്യാനാന്തരേമലൎപ്പൊയ്ക
തന്നുടെതീരംപ്രവേശിച്ചുനിന്നതുനേരം
തുമ്പിക്കയ്യഗ്രംകുറഞ്ഞൊന്നൊഴിഞ്ഞുള്ളേടമ-
ങ്ങംഭസിമുഴുകിക്കേണീടിനകരീന്ദ്രനെ
തൃക്കൈകൊണ്ടുടൻമെല്ലെമെല്ലവേപിടിച്ചെഴു-
ന്നക്കരിപാദംപിടിപെട്ടീടുംനക്രത്തെയും
കൂടവേകരകേററിവെച്ചുകൊണ്ടകതാരി-
ലീടിനകുതൂഹലംതേടിനജഗന്മയൻ
ചക്രംകൊണ്ടെറിഞ്ഞുനക്രേന്ദ്രവക്ത്രത്തെപ്പിള-
ന്നക്കാലംശാപംതീൎന്നു ഹൂഹൂനാംഗന്ധൎവനും
ള്ളൂതൻവേഷംധരിച്ചാദരാൽവായവ-
മോഹനാകൃതിരതിബാലസൂൎയ്യാഭാലയൻ
വ്യോമയാനാഗ്രേനിന്നുനാഥനെക്കൂപ്പിസ്തുതി-
ച്ചാമോദപൂൎവ്വംഭക്ത്യാകീൎത്തിച്ചാൻപലതരം:—
"നാഥ! ഗോവിന്ദജഗൽകാരണാനന്ദാത്മക!
പാഥോജവിലോചന! പാഹിസന്തതംവിഭോ!
നീയൊഴിഞ്ഞാരിജ്ജഗത്തിങ്ങനെസൃഷ്ടിച്ചുകാ-
ത്താൎയ്യയാംമായാവശാലാത്മനിരൂപ്യാൎത്ഥകം
ലീലയാവൎത്തിക്കുന്നതങ്ങിനെയിരിക്കുന്ന-
വേലയിലിവിടെമാംപാലയ! ജഗൽപ്രഭോ!
അന്നന്നീവണ്ണമിത്ഥമോരോരോനിമിത്തത്താ-
ലൊന്നൊന്നായ് ചമഞ്ഞലഞ്ഞീടുവാനരുതയ്യോ!
നിന്നുടെമഹാമായാദേവിതൻകൃപാലേശ-
മെന്നിലങ്ങനുഗ്രഹിക്കേണമേ! ദയാനിധേ!
നിന്തിരുവടിയുടെകാരുണ്യംനിമിത്തമാ-
യന്തരാശാപംതീൎന്നൈശ്വൎയ്യംപ്രാപിച്ചേനിപ്പോൾ
ബന്ധുവത്സലനായനിൻപദാംഭോജദ്വന്ദ്വ-
മന്ധനുഭക്ത്യാഭജിക്കായ്വരേണമേ! നിത്യം.
മററിനിക്കൊരുകാംക്ഷയില്ലേതുംജഗൽപ്രഭോ!
പററായ്കവേണമൊരുദുസ്സംഗമൊരിക്കലും
ദുൎവൃത്തനെന്നാകിലുംമാനസേതവപദം
സൎവ്വദാവസിപ്പതിന്നായ്വരംതരേണമേ."
ഇത്ഥമൎത്ഥിച്ചുകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുനില്ക്കുന്നൊരു
ഗന്ധൎവൻതന്നിൽപ്രസാദിച്ചഖിലേശൻതാനും
ഭക്തവത്സലപ്രഭാവാൎദ്രതനാലേതെളി-
ഞ്ഞുൾകൃപാലയൻചിരിച്ചരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ:—
"ഒക്കവേനിനക്കൊത്തവണ്ണമായ്വരികമൽ-
ഭക്തരിലത്യുത്തമനായ്വസിച്ചാലുംഭവാൻ"
എന്നെല്ലാമനുഗ്രഹിച്ചയച്ചാൻജഗന്നാഥൻ
ചെന്നുടൻസ്വൎഗ്ഗംപുക്കുവസിച്ചാൻഗന്ധൎവനും.
പിന്നെയക്കരീന്ദ്രനുണ്ടായസങ്കടമെല്ലാം
ഒന്നൊഴിയാതെനീങ്ങുംവണ്ണംതാൻകടാക്ഷിച്ചാൻ
മന്ദമെന്നിയേതൃക്കൈകൊണ്ടുടൻതലോടിനാ-
നന്നേരംസാരൂപ്യംപ്രാപിച്ചിതങ്ങരക്ഷണാൽ.
ഭഗവൽസ്പൎശംകൊണ്ടുശാപംതീൎന്നവനീശൻ
ഭഗവൽസാരൂപ്യംവന്നധികാനന്ദത്തോടേ
ഭഗവത്സൈന്യംചേൎന്നുവൈകുണ്ഠലോകത്തിനു
ഭഗവൽസഹായനായെഴുന്നള്ളീടുംനേരം
ഭഗവാൻവഴിതോറുമവനെനോക്കിച്ചിരി-
ച്ചകമേകാരുണ്യമോടരുളിച്ചെയ്തീടുന്നു:—
"കേളെടോ! നിനക്കുണ്ടായ്വന്നശാപവുംതീൎത്തു
പാലനംചെയ്തുനിന്നെക്കൊണ്ടുഞാൻപോന്നേനല്ലോ.
മേലിലിക്കഥാവൃത്തമൊക്കെയുംപ്രസിദ്ധമാ-
യാലംബിച്ചവരവർകീൎത്തിപ്പോരനുദിനം
പാതകൌഘങ്ങളവർചെയ്തതൊക്കെയുംനീങ്ങി
ച്ചേതസിസുഖംപൂണ്ടുമല്പദംപ്രാപിച്ചീടും.
എന്നെയുംഭവാനെയുംമിഗ്ഗിരിവരനെയും
തന്നുടെപാൎശ്വസ്ഥലോകന്ദരോദ്യാനത്തെയും
നിൎമ്മലമായുള്ളൊരുനിമ്നഗയിതിനേയും
ജന്മികളേയുംദേവമാഹാത്മ്യാദികളേയും
ക്ഷീരസാഗരത്തേയുംകൂടവേദിനംപ്രതി
ധീരനായകംതെളിഞ്ഞേവനാഞ്ഞുണൎന്നുഷഃ-
കാലേചിന്തിക്കുന്നവൻപാപങ്ങളൊഴിഞ്ഞുടൻ
സന്തുഷ്ടാത്മനാമോക്ഷംപ്രാപിച്ചീടുന്നുനൂനം."
എന്നെല്ലാമരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻജഗന്നാഥൻ
തന്നുടെസാരൂപ്യംവന്നീടിനഗജേന്ദ്രനും
താനുമായുടൻചെന്നുവൈകുണ്ഠാലയംപുക്കാൻ
ആനന്ദാലയൻയോഗനിദ്രയുംതുടങ്ങിനാൻ.
ഇങ്ങിനെഭക്തന്മാരെരക്ഷിച്ചുകൊൾവാൻജഗ-
ന്മംഗലനൊഴിഞ്ഞുമററാരുമില്ലറിഞ്ഞാലും;
അങ്ങിനെയുള്ളഭഗവൽപദംധ്യാനിക്കിൽമ-
ററിങ്ങോരോകൎമ്മങ്ങളാൽബദ്ധനായ്വരാനൂനം.
എന്നെല്ലാംക്രമത്താലേനാലുപേർമനുക്കളെ
ച്ചൊന്നതിന്നനന്തരംപിന്നെയുംചൊല്ലീടുന്നു;
അഞ്ചാമതല്ലോതാമസാനുജൻരൈവതനാം
അഞ്ചിതപരാക്രമനാകിയമനുശ്രേഷ്ഠൻ.
ചെഞ്ചെമ്മേബലിവിന്ധ്യന്മാരവൻതനയന്മാർ
ചഞ്ചലമൊഴിഞ്ഞെഴുംവിഭുവാമവനീന്ദ്രൻ
ഭൂതങ്ങൾരയന്മാരാമവകളമരന്മാർ
പൂതാത്മാഹിരണ്യരോമാവേദശിരോദികൾ
കേളൃഷികളമനുഭഗവാൻശുഭ്രന്മനോ
നാളാമോഹിനിയായഭാൎയ്യയാംവികുണ്ഠയിൽ
നിന്നവതരിച്ചുവൈകുണ്ഠനായ്ശ്രീപ്രീത്യൎത്ഥം
തന്നുടെവൈകുണ്ഠാഖ്യലോകത്തെനിൎമ്മിച്ചുപോൽ.
ആറാമതല്ലോമനുചാക്ഷുഷൻ, പുരുഷ, ദ്യു-
മ്നാദികൾപുത്രന്മാരുമിന്ദ്രനാംമന്ത്രദ്രുമൻ.
ദേവകളാപ്യാദികളവിഷ്മദ്വീരഗന്മാ-
രാമവർതുടങ്ങിയുള്ളവർകളൃഷികളും
അന്നല്ലോഭഗവാൻവൈരാജനുസംഭൂതിയാ-
കുന്നഭാൎയ്യയിലജിതാഖ്യയെക്കൈക്കൊണ്ടുടൻ
വന്നവതരിച്ചമരേന്ദ്രന്മാൎക്കമൃതത്തെ
നന്നായൻപോടെസാധിപ്പിച്ചതെന്നറിഞ്ഞാലും.

ഇങ്ങിനെകേൾപ്പിച്ചപ്പോളവിടമറവതി-
“നിന്നരുൾചെയ്ക”ന്നാൻഭൂപാലകൻമുനീന്ദ്രനും
“കേട്ടുകൊൾകെങ്കിലെ”ന്നുകേവലമരുൾചെയ്താൻ
കേട്ടാലെത്രയുംമനോമോഹനംകഥാസാരം.

പാലാഴിമഥനം.

പണ്ടൊരുദിനംദിവ്യഭാരതഖണ്ഡത്തെയും
കണ്ടുകണ്ടാനന്ദിച്ചുകളിച്ചുകളിച്ചെങ്ങും
സഞ്ചരിച്ചീടുംവിദ്യാധരികൾദുർവ്വാസാവാ-
മഞ്ചിതതപോധനംകണ്ടുവന്ദിച്ചനേരം
സർവ്വാശാവിമോഹനാകാരസൌരഭ്യത്തോടും
ദിവ്യമായൊരുമലർമാലയുംനൽകീടിനാർ.
മാലയെക്കൈക്കൊണ്ടവൎക്കാശീൎവ്വാദവുംചെയ്തു
കാലാരികലാഭൃതൻതാനയച്ചവരെല്ലാം
പോയളവകമേചിന്തിച്ചിതെത്രയുംദിവ്യ-
മായമാലയെധരിച്ചാനന്ദിപ്പതിന്നിപ്പോൾ
ഞാനൊരുതപോധനനിന്നിതിനയോഗ്യനി-
മ്മാനസലോകത്തിങ്കലാരുചിതന്മാരുള്ളൂ?
മാധവൻതാനോ?മഹാദേവനോ?വിരിഞ്ചനോ?
സാദരംദേവേന്ദ്രാദിദിക്പാലവീരന്മാരോ
മോദേനധരിപ്പതിന്നാളായപുരുഷന്മാർ?
ആദിനായകൻജഗൽപ്പാലകൻനാരായണൻ
മാധവൻതനിക്കുനൽകീടിനാൽപ്രസാദിക്കു-
മാധാരംജഗന്മയൻതാനല്ലോനമുക്കെല്ലാം.
നാഥനുതന്നെനൽകീടേണമെന്നുറച്ചവൻ
ചേതസാപുനരഥകൂടവേവിചാരിച്ചാൻ.
കാമദൻകാമശീലൻകാമിനിമാരാംരമാ
ഭൂമിമാൎക്കാഹന്ത!ഖണ്ഡിച്ചുതാൻനൽകീടുവോൻ.
താമരസാക്ഷനുനൽകീടരുതെന്നാകയാൽ
സോമശേഖരനുനൽകീടുവൻവൈകാതെഞാൻ.
കാമനാശനനതുതാനെടുത്തഴകിനോ-
ടാമോദാൽചൂടിപ്രസാദിക്കുമെന്നോൎക്കുന്നവൻ
കൂടവേവിചാരിച്ചാനേടലർശരാരാതി
വാടാതെമലർമാലതാനെടുത്തീടുന്നേരം
മാമലമകൾമടിതന്നിൽമേവീടുംദേവി!
കാമദാഹത്തിൻപ്രതിഹാരമായല്ലോമുന്നം
പാതിമെയ്പകുപ്പിച്ചുകൊണ്ടിതങ്ങതുപാൎത്താൽ
പാതിമാലയുംപകുത്തീടാതെയടങ്ങുമോ?
കേവലമതുചിന്തിച്ചാലുടൻമലർമാല
ചൂതബാണാരിക്കുനൽകീടരുതല്ലോപാൎത്താൽ
ധാതാവുതനിക്കുനൽകീടിനാലെന്തായ്വരും?
വേധാവുതിരുമുടിനിഖിലേചൂടീടുവോൻ
കേടേതുംവരുത്താതെമാലയെച്ചൂടീടുവാ-
നീടെഴുംദിക്പാലകന്മാരിലാരിന്നിനല്ലൂ
ദേവേന്ദ്രൻതനിക്കുനൽകീടാമെന്നോൎക്കുന്നവ-
നാവിൎമ്മോദേനചിന്തിച്ചീടിനാൻസംക്രന്ദനം.
താനറിഞ്ഞിതുദുർവ്വാസാവുതന്നെച്ചിന്തിച്ചു-
താനതൻകഴുത്തിലേറീടിനാൻപുരന്ദരൻ;
വേഗേനമഹാമുനിതന്നുടെമുമ്പിൽചെന്നാ-
നാഗമാന്തജ്ഞൻതന്നെവീണടിവണങ്ങിനാൻ.
നന്ദിച്ചുനാല്ക്കൊമ്പനുംവന്ദിച്ചുസുരേന്ദ്രനും
നിന്നതുകണ്ടുദുർവ്വാസാവുതാൻപ്രസന്നനായ്
വാനവർകോനായ്ക്കൊണ്ടുമാലയുംനല്കീടിനാൻ
സാനന്ദംതൊഴുതുവാങ്ങീടിനാന്മഹേന്ദ്രനും.
“കേടേതുംവരുത്താതെമാലയിന്നിതുധരി-
ച്ചീടുവാൻഭവാനൊഴിച്ചാരുമില്ലെന്നോൎത്തുഞാൻ
പരാതെവരുത്തിനല്കീടുവാനവകാശം
നേരേനീധരിച്ചുകൊണ്ടാനന്ദിച്ചാലുംസഖേ!
പോയാലുംസുഖമാകെ”ന്നാശീൎവ്വാദവുംചെയ്തു
മായമെന്നിയേതെളിഞ്ഞയച്ചാൻമുനീന്ദ്രനും.
പാകാരിതാനുംമാലകൈക്കൊണ്ടുസമ്മാനിച്ചു
വേഗേനമുനീന്ദ്രനെവന്ദിച്ചുനടകൊണ്ടാൻ.
മാമുനിയുടെമുമ്പിൽനിന്നകന്നുടൻമുതി-
ൎന്നാമോദവശാൽക്കരീന്ദ്രോപരിവിളങ്ങിനാൻ.
മാലയിന്നതിദിവ്യമെന്നറിഞ്ഞഥനിജ
മൌലൌചേൎപ്പതിന്നുള്ളിലാശയാപുനരപ്പോൾ
ഹസ്തീന്ദ്രകുംഭദന്തമദ്ധ്യേമാലയുംവച്ചു
സ്വസ്ഥനായ്ക്കചഭാരമഴിച്ചുകുടഞ്ഞുടൻ
ഹസ്താഗ്രനഖനികരങ്ങളാൽചീന്തിച്ചീകി
സത്വരംപരിചാക്കിവൎത്തിക്കുന്നളവിങ്കൽ,
കല്പകമധുതേണ്ടുംഷൾപ്പദനികരങ്ങൾ
പുഷ്പസൌഗന്ധ്യംപാൎത്തുമത്തരായ്പരിഭ്രമാൽ
വന്നുവന്നടുത്തുഷസ്സങ്ങളുംപാടിപ്പാടി
നിന്നുസംഭ്രമിച്ചെഴുമാരാവപൂരത്തോടും:
കണ്ണുകൾകണ്ണങ്ങളുംവക്ത്രവുംമൂടിക്കൂടി-
ട്ടുന്നളവുപദ്രവമെന്നായ്ക്കരീന്ദ്രനും
മസ്തകമദ്ധ്യത്തിങ്കൽനിന്നെടുത്തുടൻമാല
പൃഥ്വിയിലിട്ടുചവിട്ടീടിനാൻകരിവരൻ.
പെട്ടന്നങ്ങതുകണ്ടുഞെട്ടിനാൻമഹേന്ദ്രനും
രുഷ്ടനായതുകണ്ടുചൊല്ലിനാൻദുർവ്വാസാവും
“വൃത്രാരേ!തവവൃത്തമെത്രയുമിടംചിത്രം.
ചിത്രം!ഞാനോൎത്തീലതികശ്മലനല്ലോഭവാൻ.
ചിത്തമോഹനകരമായസുസ്രജംധരി-
ച്ചത്യന്തമാനന്ദിപ്പാൻനല്ലതുനീയെന്നോൎത്തേൻ.
വ്യൎത്ഥമായ്ചമഞ്ഞതുധിക്കരിക്കയാലുടൻ
അത്രനിൎജ്ജരന്മാരുംനീയുംനിൻപൌലോമിയും
വൃദ്ധതയോടുജരാനരപൂണ്ടിരിക്കപ്പോ-
യുദ്ധ്യത്തവിരൂപികളായ്ചമഞ്ഞെന്നിവണ്ണം
ശാപവുമരുൾചെയ്തുകോപേനമുനിവരൻ
വേപഥുശരീരനായങ്ങെഴുന്നള്ളുന്നേരം
താപമാൎന്നൈരാവതത്തിന്മേൽനിന്നിഴിഞ്ഞുസ-
ൎവ്വാപരാധവുംക്ഷമിക്കേണമെന്നൎത്ഥിച്ചുടൻ,
താണടിതൊഴുതുവന്ദിച്ചതിസഗൽഗദ
വാണികളാലേഭക്ത്യാഭീതനായുണൎത്തിച്ചാൻ;—
“ഞാനറിഞ്ഞൊരുദോഷംചെയ്തതല്ലതിശയ-

മാനന്ദിച്ചുഴകോട്ടു ചൂട്ടുവാൻകചഭാരം
പരാതെകുടഞ്ഞുനേർവരുത്തിക്കൊൾവാൻകരി-
വീരമസ്തകമദ്ധ്യേവെച്ചിരുന്നതിനുടെ
മോഹനകരമായസൌരഭ്യമൂലത്തിര-
ഞ്ഞാഹന്തമധുകരവ്രാതങ്ങളതരം
പാടിവന്നൊരുമിച്ചുമൂടിമൂളീടുമ്പൊഴു-
തേറിനവേഗാൽകരിവീരനിങ്ങിനെചെയ്താൻ.
പാപിയാംമമദോഷമല്ലിതുമഹാമുനേ!
താപംതീർത്തനുഗ്രഹിക്കേണമേദയാനിധേ!"
ദേവേന്ദ്രൻതൊഴുതുവന്ദിച്ചുദുർവ്വാസാവിനോ-
ടീവണ്ണമപേക്ഷിച്ചുദീനനായ്നില്ക്കുന്നേരം
മെല്ലവേരോഷംശമിച്ചുള്ളകംതെളിഞ്ഞതി-
കല്യാണാലയനായതാപസേന്ദ്രനമപ്പോൾ:—
ചൊല്ലിനാ"നഹോനിനക്കില്ലപരാധമെങ്കി-
ലല്ലൽതീർന്നിനിമേലിൽനല്ലതുവരും ദൃഢം,
ചൊല്ലെഴുംപാലാഴിപുക്കുള്ളമൃതത്തെയെടു-
ത്തെല്ലാരുംകൂടിനുകർന്നീടുവിൻമടിയാതെ.
വല്ലാതെജരാനരതീർന്നുമംഗലംചേർന്നു
നല്ലയൌവനയുക്തരായുരുമെന്നാൽപിന്നെ;
വല്ലാതരോഗങ്ങളുംമൃത്യുവുമകപ്പെടാ
നല്ലതേവരുമേലിലില്ലസംശയമേതും"
ശാപമോക്ഷത്തെതെളിഞ്ഞീവണ്ണംമുനീന്ദ്രനും
കോപമങ്ങടക്കിനൽകീടിനോരളവപ്പോൾ
കൂടവേതൊഴുതുദേവേന്ദ്രനുംമുനീന്ദ്രനോ-
ടുടെഴുംവിചാരവേഗേനതാൻചോദ്യംചെയ്താൻ,—
"ശാപാനുഗ്രഹശക്തനാകിയഭവാനുടെ
ശാപാനുഗ്രഹത്തിനുനേരേവന്നകപ്പെട്ടും
പീയൂഷമെന്നോർത്തിരുന്നീടുകയൊഴിഞ്ഞെന്തോ-
ന്നായാസവശാലെന്നാൽകർത്തവ്യമാകുന്നതും?
നേരേനിന്തിരുവടിതാനുടനരുളിച്ചെ-
യ്താശുമസന്ദേഹത്തെതീർക്കണംദയാനിധേ!"
താപസനരുൾചെയ്താനന്നേരമ"തിന്നിനി
തല്പമെന്നിയേനിങ്ങളുദ്യോഗിച്ചീടുംനേരം,
താനേവന്നെത്തുമവകാശങ്ങളെല്ലാററിനും
ദിനങ്ങൾലോകങ്ങൾക്കുംതീർന്നുനല്ലതുവരും
സാധിക്കാംഭവാനുവേണ്ടുംവണ്ണമെല്ലാ"മെന്ന-
ങ്ങാധിതീർത്തനുഗ്രഹിച്ചയച്ചാൻമുനീന്ദ്രനും.
ദേവേന്ദ്രൻജരാനരപൂണ്ടുവൃദ്ധതയോടും
ദേവലോകംപ്രാപിച്ചുതത്സമന്മാരായുള്ളോരും
ദേവകളോടുശാപാനുഗ്രഹാദികളെല്ലാ-
മാവോളംപരിതാപചേതസാചൊല്ലീടിനാൻ.
വൃത്താന്തമെല്ലാംകേട്ടുവൃദ്ധനായുള്ളോരുംസുര-
സത്തമരൊരുമിച്ചുചിന്തിച്ചാരിനിനമ്മാൽ
കർത്തവ്യമിവിടെയെന്തെന്നതുനേരംപുന-
രുൾത്താരിൽതോന്നിപരമേഷ്ഠിയോടവസ്ഥകൾ
സതാപംചെന്നങ്ങുണർത്തിക്കവേണ്ടുന്നതെന്ന-.
ത്ത്വരംവൃദ്ധശ്രവാദ്യന്മാർമന്ത്രിണാസമം

സത്യലോകംപ്രാപിച്ചുവിശ്വകർത്താരംകൂപ്പി
സ്തുതിചാനിന്നീടുംനേരംപ്രത്യക്ഷനായ്നിന്നീടും
നിർജ്ജരശ്രേഷ്ഠന്താനുംസജ്ജരന്മാരായുള്ളോരും
നിർജ്ജരന്മാരെകണ്ടുസജ്വരാത്മനാചൊന്നാൻ:—
"എന്തെടോസുരന്മാരെ!നിങ്ങളുംവലാരിയു-
മന്തരാവൃദ്ധന്മാരായ്വന്നതിന്നവകാശം?
സമ്പ്രതിനമ്മോടറിയിക്കയെന്നതുകേട്ട-
ങ്ങുമ്പർകോൻതൊഴുതുണർത്തിച്ചാനെങ്കിലോഭവാൻ
കേൾക്കദുർവ്വാസാവിങ്ങുനൽകിയമലർമാല
കാൽക്കീഴിട്ടുടൻചവിട്ടീടിനാൻകരിവരൻ
നോക്കിക്കണ്ടതിനേവംവൃദ്ധരായ്ചമകെന്നു
വാക്കുമുൾക്കോപത്തോടെശപിച്ചാൻമുനീന്ദ്രനും.
പാല്ക്കടൽകടഞ്ഞമൃതെടുത്തുസേവിക്കുന്നാൾ
മോക്ഷവുംശാപത്തിനുണ്ടെന്നരുൾചെയ്തീടിനാൻ.
സാദ്ധ്യമല്ലതിനുണർത്തിച്ചൊഴിഞ്ഞടിയങ്ങൾ
ക്കാർത്തിതീർത്തനുഗ്രഹിക്കേണമേ!ദയാനിധേ!"
ന്നങ്കടംസക്രന്ദനനിങ്ങിനെതൊഴുതുടൻ
പങ്കജോത്ഭവനോടങ്ങുണർത്തിച്ചീടുംനേരം,
ശങ്കരൻതന്നോടുണർത്തിച്ചൊഴിഞ്ഞതിവിടെനി-
സ്സങ്കടംതീർപ്പാനെളുതല്ലെന്നുവിരിഞ്ചനും
മുൻപിലാമ്മാറങ്ങെഴുന്നള്ളിനാരമരക-
ളൻപോടുസുരേന്ദ്രനുമായുടൻനടകൊണ്ടു
ജംഭാരിതാനുംവിബുധന്മാരുമൃഷികളും
അംഭോജാസനനനുമായ്കൈലാസാചലത്തിങ്കൽ
ശങ്കരൻതന്നെച്ചെന്നുകണ്ടുകൈകൂപ്പിസ്തുതി-
ച്ചങ്കരാതങ്കമുണർത്തിച്ചുകേട്ടതുനേരം
പങ്കജശരാരിയുംദേവകൾക്കുണ്ടായ്വന്ന
സങ്കടംതീരെക്കടാക്ഷിച്ചുകൊണ്ടരുൾചെയ്താൻ:—
"പോകണംപാലാഴിപുക്കംബുജനാഭന്തന്നോ-
ടാകുലമുണർത്തിപ്പാനല്ലാതെമററാരാലും
ലോകങ്ങൾക്കുണ്ടായ്വന്നസങ്കടങ്ങളെത്തീർപ്പാ-
നാകുന്നതല്ലെന്നതീലോകസമ്മതംനൂനം.
പണ്ടുമിജ്ജഗത്തിങ്കലന്നുവലുതായി-
ട്ടുണ്ടായ്വന്നീടുംമഹാസങ്കടങ്ങളെത്തീർപ്പാൻ
കൊണ്ടൽനേർച്ചുണ്ണനൊഴിഞ്ഞാരുമില്ലിനിയുംവൈ-
കുണ്ഠനോടുണർത്തിക്കവേണമിന്നിപ്പോഴിതും.
വേഗേനഗിരിസുതതന്നോടുംകൂടിച്ചേർന്നു
ഭോഗിശായിനംകാണ്മാൻഞാൻകൂടെപ്പോന്നീടുവൻ
വാരണവദനനുംബാഹുലേയനുമങ്ങു
പോരുവിൻഭൂതങ്ങളുമായൊരുമിച്ചുശീഘ്രം"
മാരാരിമഹേശ്വരൻതാനേവമരുൾചെയ്തു
പാരാതെവൃഷവരവാഹനനുമാവരൻ
നാരദസനകാദിമാമുനീന്ദ്രന്മാർചുഴ-
ന്നാരണമയപ്രഭനെഴുന്നള്ളീടിനാൻ.
ഗീർവ്വാണസമൂഹവുമിന്ദ്രനുംവിരിഞ്ചനും
പൂബാണാരിയുംനാനാതാപസവരന്മാരും
വേഗേനചെന്നുവൈകുണ്ഠാലയംപ്രാപിച്ചുകൊ-

ണ്ടാഗമക്കാതലായനാഥപാദാരവിന്ദം
ധ്യാനിച്ചുകൂപ്പിത്തൊഴുതാനന്ദപരവശ
മാനസരുച്ച്യാപുകഴ്ത്തീടിനാരതിഭക്ത്യാ.
"നിത്യനിർമ്മലനിഗമാന്തസാരാത്മപ്രഭോ!
സത്യസല്പദ!സതാംസത്തമ!സച്ചിന്മയ!
സത്താമാത്രക!സമസ്താത്മക!ചരാചര-
സത്വചിൽഘനസർവ്വാചാര്യ!തേനമോനമഃ
വിശ്വകാരണ!വിശ്വരൂപ!വിശ്വാത്മാശ്രയ!
വിശ്വയോഗേശ!വിശ്വബീജ!വിശ്വൈകാത്മക!
വിശ്വമംഗലവിശ്വഭിന്നൈകവിശ്വംഭര!
വിശ്വസംഹാരപ്രണവാത്മ!തേനമോനമഃ
നിഷ്ക്രിയ!നിഷ്കിഞ്ചന!നിസ്പൃഹനിരാകൃതേ!
നിഷ്കളാനന്ദാത്മനിഷ്കാരണ!നിഷ്പാതക
നിഷ്കള!നിരാശ്രയ!നിർവൃത!നിരാമയ!
നിഷ്കാമ്യനിഗമവേദ്യാത്മക!നമോനമഃ
പത്മലോചന!പത്മനാഭ!ലോകാനന്ദഹൃൽ
പത്മസംസ്ഥിത!പത്മബാണാരിനിഷേവിത!
പത്മപാദാംബുജാനന്ദ!പത്മസുന്ദരസ്മിത!
പത്മജാഹൃദയദൈത്യാപഹ!നമോനമഃ
മാധവമധുരിപോ!മായാവല്ലഭ!ഹരേ!
സാധുപാലനസകലാധാരസർവ്വാത്മക!
നീയൊഴിഞ്ഞൊരുഗതിയില്ലൊരുനാളുംജഗ-
ദാദ്യകാരണപരമാത്മന്നേനമോനമഃ
കാമദ!കാമാകൃതേകാമകാരണസക-
ലാമോദകര!നീലനീരദകളേബര!
പീതവാസസ്സാംപത്മനാഭകൌസ്തുഭഗ്രീവ!
പ്രീതിദചതുർഭുജാലംകൃത!നമോനമഃ
സാരസവിലോചന!കുണ്ഡലമകരസൽ-
ചാരുബിംബിതഗണ്ഡമണ്ഡല!മൃദുസ്മിത
കേശവ!കിരീടസൂര്യ്യായുതാമലപ്രഭ!
ശ്രീശ!നിർമ്മലപാദാനന്ദായനമോനമഃ
നിന്തിരുവടിയൊഴിഞ്ഞാരിഹജ്ജഗത്രയ
സന്താപമൊഴിച്ചുരക്ഷിപ്പതുജഗല്പതേ!
സന്തതംസതാംചിത്താന്തസ്ഥിതചിന്താമണേ!
സന്തോഷസന്ദാനസന്താനമേനമോസ്തുതേ."
ഇത്തരംവിധിഹരേന്ദ്രാദികൾനമസ്കരി-
ച്ചെത്രയുംഭക്ത്യാകൂപ്പിസ്തുതിക്കുംവിധൌനാഥൻ
ഭക്തവത്സലൻയോഗനിദ്രയുമുണർന്നുട-
നൾക്കനിവിയന്നുസന്തുഷ്ടനായ്ക്കടാക്ഷിച്ചാൻ
മുഗ്ദ്ധഹാസേനമുകുന്ദേക്ഷണമലർനിര
സ്രഗ്ദ്ധരന്മാരുംപ്രസാദിച്ചുനിന്നതുനേരം
സ്രഷ്ടാവുംപിനാകിയുമായട്ടത്തവസ്ഥക-
ളിഷ്ടദൻതന്നോടുണർത്തിച്ചിതുസകലവും,
വർത്തമാനങ്ങളെല്ലാമുൾത്താരിൽജഗത്തായ
ചിദ്രൂപനറിഞ്ഞിരിക്കുന്നതെന്നിരിക്കിലും
മുല്ലാടൊന്നറിഞ്ഞതില്ലുൾപ്പൂവിലെന്നുള്ളേടം
കല്പിച്ചുകഷ്ടംകഷ്ടമെന്നരുൾചെയ്തീടിനാൻ.

വിശ്വേശന്മാരുംതമ്മിലന്യോന്യംനോക്കിച്ചിരി-
ച്ചുൾച്ചേർന്നാശ്ലേഷിച്ചുളവൊന്നിച്ചുഗുണത്രയം
തൽക്ഷണമതുകണ്ടുണ്ടായസംഭ്രമാൽസഹ-
സ്രാക്ഷനുംദേവാന്വയപംക്തിയുംമുനികളും
വിസ്മയമിതിവണ്ണംപണ്ടുകണ്ടിട്ടില്ലെന്നു
വിസ്മൃതന്മാരായ്ചമഞ്ഞീടിനാരെല്ലാവരും.
രക്തകൃഷ്ണശ്വേതാഭാകാരവിസ്തരരൂപ-
വിഗ്രഹമായവിസ്താരോച്ഛ്രിതഗാംഭീര്യങ്ങൾ
നിശ്ചയിക്കരുതാതെകണ്ടുകുണ്ഠതയോടും
നിശ്ചലഹൃദയന്മാരായ്പരവശഭക്ത്യാ
ദക്ഷിണോത്തരപൂർവ്വപശ്ചിമോന്നതച്യുത
ദിഗ്ഭ്രമംകലർന്നെങ്ങുംനിന്നുകൊണ്ടനേകധാ
ഭക്തിപൂണ്ടൊക്കെസ്തുതിച്ചീടിനാരോരോവിധ-
മിക്ഷിതിചക്രേനമസ്കൃത്യചൊന്നാകുംവണ്ണം
പത്മാക്ഷ!പത്മാസന!പത്മബാണാരേ!ഹരേ!
പത്മാരികലാധര!പത്മയോനേശാച്യുത!
പത്മസംഭവ!പത്മമന്ദിരാമനോഹര!
പത്മബാന്ധവതനയാന്തക!നമോനമഃ
വിശ്വസൃഗ്വിശ്വംഭരവിശ്വസംഹൃതായുത
വിശ്വവിഗ്രഹവേദ്യ!വിശ്വമംഗലാകൃതേ!
വിശ്വസന്താപഹരകാരണ!പരാപര!
വിശ്വാത്മാത്രിവർണ്ണസത്ഭാവേഭ്യസ്തേഭ്യോനമഃ
നിങ്ങൾമൂവരുംഗുണത്രിതയഭാവംകല
ർന്നിങ്ങിഹജഗൽസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരംചെയ്വാൻ
വന്നുതോന്നിനഭവാന്മാരുടനൊരുമിച്ചു
നിന്നകാരണംഞങ്ങൾക്കുള്ളസങ്കടമെല്ലാം
തീരുവാനെളുതായിതിന്നിനിവേണ്ടുംകാര്യം
നേരേതൽത്തത്ഭാവംചേർന്നരുൾചെയ്യേണമേ.
പാരാതെമുഹുരതാലുള്ളിലന്ധതപൂണ്ടി-
പ്പാരതിലുഴൽവതേഞങ്ങളാലുള്ളുനിത്യം
മാരാരേമുരഹരാംഭോജസംഭവത്രയാ-
കാരവിഗ്രഹപരബ്രഹ്മനിർമ്മലസ്വയം
ഭേദവർണ്ണങ്ങളൊന്നായ്നിന്നമംഗലപ്രഭാ
ഖേദചിന്മയസകലാത്മേഭ്യസ്തേഭ്യോനമഃ
ഇങ്ങിനെദേവേന്ദ്രാദ്യന്മാരാകുംദേവന്മാരാൽ
ഗ്രാഹ്യമല്ലാതുള്ളൊരുഭഗവദ്രൂപമഹോ!
വർണ്ണവുമുയരവുമാഴവുംവിസ്താരവും
നിർണ്ണയിക്കരുതാതോരേകതേജസാസ്വയം
സംഭ്രമിച്ചെങ്ങുംനിന്നുകണ്ടുടൻനമസ്കരി-
ച്ചമ്പരന്നോരോവിധംവാഴ്ത്തിനിന്നിട്ടന്നേരം
കണ്ടിതുഹരിവിരിഞ്ചാന്തകാന്തകന്മാരെ
ക്കണ്ടുകണ്ടിരിക്കവേവേറായിതനുക്ഷണാൽ.
സന്തോഷിച്ചതുപൊഴുതമ്പോടുമൂർത്തിത്രയ-
മന്തികേനമസ്കരിച്ചീടിനാരിന്ദ്രാദികൾ.
സംഭാവിച്ചതുപൊഴുതന്യോന്യംത്രിമൂർത്തികൾ
ജംഭാരിതന്നോടരുൾചെയ്തിതുനാരായണൻ:—
"എന്തെടോ!ജരാനരതീരുവാൻത്രിലോകമെല്ല-

തന്മോദേനയൂയംപീയൂഷംനുകന്നാകിൽ
അതിനുപാലാഴിയെമഥിപ്പാനിവിടെനി-
ന്നധുനാവേണ്ടുമുപകരണങ്ങളെയെല്ലാം
പരിചോടുപകരിച്ചീടുവാൻശ്രമിക്കണം
പരരാമസുരരെന്നിരത്തിച്ചമയ്ക്കണം
മന്ദരഗിരീന്ദ്രനെവാസുകിതന്നെക്കൊണ്ടു
മന്ദമെന്നിയേബന്ധിച്ചൗഷധശുദ്ധാംബുധി
തന്നിലിട്ടുടനുപരഞ്ജിച്ചുദേവാസുര
വൃന്ദങ്ങളഹീന്ദ്രവാൽത്തലകൾകൈക്കൊണ്ടുടൻ
സംഭ്രമമൊഴിഞ്ഞുകൊണ്ടൻപോടെമഥിക്കുമ്പോൾ
സംഭവിച്ചീടുംസുധ,യെന്നതിന്നിനിയിപ്പോൾ
മുമ്പിനാലസുരകളോട്ടുടൻനിരക്കണ-
മൻപോടെഗിരിവരൻതന്നെയുംവരുത്തണം.
വാസുകിതാനുംവന്നീടേണമിങ്ങിതിനെല്ലാം
ചേതസാപരിശ്രമിക്കുന്നതാരിതുകാലം
മാരാരേ!വരികകല്പിച്ചതെന്തെ"ന്നിവണ്ണം
പാരാതെനാരായണൻതാനരുൾചെയ്യുന്നേരം
കാലാരിദൈതേയന്മാരോടുടനൊരുമിപ്പാൻ
കാലംവൈകാതെതുടങ്ങീടുകെന്നരുൾചെയ്താൻ.
മാധവൻതാനുംമൃദുഹാസംപൂണ്ടതിമൃദു
മാധുര്യാക്ഷരവാചാസാദരമരുൾചെയ്തു:—
പൂർവ്വവൈരങ്ങളെല്ലാമുൾക്കാമ്പിൽമറന്നിനി-
പൂർവ്വദേവന്മാരോടുദേവകൾനിരക്കണം.
കേവലംകാര്യസിദ്ധിക്കായ്ക്കൊണ്ടുശത്രുക്കളെ
സ്സേവിക്കെന്നതുംസർവ്വലോകസമ്മതംതന്നെ.
ഹാനിയില്ലതുകൊണ്ടിങ്ങേതുമേദൈതേയന്മാർ
മാനസമൊരുമിച്ചുസന്ധിച്ചിക്രിയചെയ്താൽ
ക്ലേശമേപുനരവർക്കുള്ളതുഫലംനമു-
ക്കാശുസിദ്ധിപ്പാൻചരിതംചിന്തിച്ചുവൈകിക്കേണ്ട
പോകുന്നതാരിന്നസുരരൗഘത്തെവരുത്തുവാ-
നാകുന്നതല്ലോസന്ധിപ്പാനെന്നുകേൾക്കായപ്പോൾ
"നിന്തിരുവടിയുംമാരാരിയുംവിരിഞ്ചനും
ചിന്തിച്ചുകല്പിക്കുന്നതൊക്കവേഞങ്ങൾക്കെല്ലാം
സന്തതമനുമത"മെന്നുദേവേന്ദ്രാദികൾ
സന്തുഷ്ടന്മാരായൈകമത്യസമ്മതംചെയ്താർ.
അന്നേരംനാരായണൻതന്നുടെഭൃത്യന്മാരെ
ച്ചെന്നസുരരെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടിങ്ങുപോന്നീടുവാൻ
നന്നായങ്ങമ്പോടരുൾചെയ്തുടനയച്ചവ-
രൊന്നിച്ചുഭൃഗുശിഷ്യന്മാരുടെസഭയിങ്കൽ
ചെന്നുടൻമഹാബലിതന്നോടങ്ങരുൾചെയ്ത
വണ്ണമുള്ളവസ്ഥകളൊന്നൊഴിയാതെചൊന്നാർ.
വൃത്താന്തമതുകേട്ടുഭസിച്ചുദനുജന്മാ-
രുത്തമപുരുഷഭൃത്യന്മാരോടതുനേരം
സത്വരമുരചെയ്താരിന്നിപ്പോളിതിനേതു-
മുൾത്താരിൽനിരൂപിച്ചാൽമററില്ലകുശലങ്ങൾ.
ഞങ്ങളോപണ്ടേതുലോംനിന്ദ്യന്മാരവൻതന്നി-
ക്കങ്ങുവന്നൊരുമിപ്പാനെങ്ങനെചെന്നീടുന്നു

പോയാലുംഭവാന്മാരങ്ങാരുമില്ലിതിൽക്കൂടെ-
പ്പായുന്നോരിപ്പോഴതുചിന്തിച്ചുവൈകിക്കേണ്ട"
മായമെന്നിയേദൈതന്മാരേവംചൊല്ലിക്കേട്ടു
മായാപൂരുഷഭൃത്യന്മാരതിവേഗത്തോടേ
പാലാഴിതന്നിൽചെന്നുകാലാരിവിധീന്ദ്രന്മാ-
രാലനുവേലംനിഷേവ്യാംഘ്രിപങ്കജത്തിങ്കൽ
വീണുടൻനമസ്കരിച്ചങ്ങസുരകൾചൊന്ന
വാണികളെല്ലാമുണർത്തിച്ചതുകേട്ടനേരം
മന്ദഹാസപൂർവ്വംകലർന്നിന്ദിരാവരൻസുര
വൃന്ദവാഹിനീധരൻതൻമുഖംപാർത്തീടിനാൻ.
ചന്ദ്രചൂഡനുമതിനെന്തിനിക്കഴിവെന്നാ-
ങ്ങിന്ദ്രസോദരനേയുംസംഭാവിച്ചനുക്ഷണം
തന്നരികത്തുനില്ക്കുംഭൂതത്തെവിളിച്ചങ്ങു
ചെന്നസുരരെക്കൊണ്ടുപോരികെന്നരുൾചെയ്താൻ.
ഭൂതവുംതൊഴുതനുവാദംകൊണ്ടതിശയ
വാതവേഗേനചെന്നുദാനവസഭംപുക്കാൻ.
മോദേനശിവഭൂതംചെന്നുനിന്നതുകണ്ടു
സാദരംചോദിച്ചുകേട്ടീടിനാരവസ്ഥകൾ.
തൽക്ഷണമതുകേട്ടുവൈകാതെദനുജന്മാർ
ദക്ഷാരിതന്നെക്കാണ്മാനായ്ക്കൊണ്ടുപുറപ്പെട്ടാർ.
ശക്തിപട്ടസപരശ്വധിഷ്ടികൾവിൽവാൾശൂലം
മുൾത്തടിമുസലപ്രാസാദികൾനിജനിജ
ശസ്ത്രങ്ങളെടുത്തുകൊണ്ടുദ്ധതന്മാരാംദനു-
പുത്രന്മാരൊക്കെച്ചെന്നുമൃത്യുശാസനപാദം
നതപാദേവകളുടെകേട്ടുകണ്ടകംഭാവി-
ച്ചത്യന്തംതിമിർത്തഹങ്കരിച്ചാരാകുംവണ്ണം
കൈകൊട്ടിച്ചിരിച്ചാർത്തുഭസിച്ചുകൂടീടിനാർ
കൈടഭാരിയെമറുപുറമിട്ടസൂയയാ.
ദാനവന്മാരെക്കണ്ടുദാനവാരിയുംബഹു-
മാനഭാവേനവാണാനാനന്ദസമന്വിതം.
കൂടവേഗിരീന്ദ്രനെക്കൊണ്ടിങ്ങുപോന്നീടുവാൻ
കൂടിയഭൂതങ്ങൾപോകെന്നയച്ചവരെല്ലാം
മന്ദരഗിരിവരന്തന്നുടെമഹിമക-
ണ്ടിനിതുനമ്മാലെടുക്കാവതല്ലെന്നോർത്തവർ
ചെന്നുമാമലയെടുത്തൊട്ടേടമുടൻകൊണ്ടു
വന്നവരിട്ടുംകളഞ്ഞാകുലന്മാരായപ്പോൾ,
പന്നഗവരനായശേഷനെനിയോഗിച്ചാൻ
പന്നഗശയനന്നേരമങ്ങനന്തനും
ചെന്നെടുത്തചലേന്ദ്രൻതന്നെത്തൻഫണങ്ങളാൽ
ഒന്നിന്മേലൊരുകടുപ്രായേണധരിച്ചവൻ
വന്നുമാധവചരണാന്തികേവച്ചീടിനാൻ
വന്ദിച്ചുഫണീന്ദ്രനുംനന്ദിച്ചുമരുവിനാൻ.
വാസുകിതന്നെച്ചെന്നുകൊണ്ടിങ്ങുപോന്നീടുവാൻ
വാസവാനുജവാഹനാകിയതാർക്ഷ്യന്തന്നെ
പോകേണമെന്നുകല്പിച്ചു,വനങ്ങുടൻചെന്നു
നാഗേന്ദ്രന്തന്നെക്കണ്ടുസംഭ്രമിച്ചിഴിഞ്ഞപ്പോൾ
ചൊല്ലിനാനിനിക്കൊരുഭീതിക്കൂടായുംവണ്ണം

ചൊല്ലവേയെടുത്തന്നേക്കൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊൾകെന്നവൻ
ചൊല്ലുഴുംഖഗേന്ദ്രനുംചെന്നവൻതന്നിക്കേളു-
മല്ലലെന്നിയേകൊത്തിക്കൊണ്ടനന്താന്തത്തോളം
പൊങ്ങിനോരളവവൻതന്നുടലവനിയി-
ലങ്ങുയർന്നതിലേററംപിന്നെയുംകാണായ്വന്നു.
എങ്ങിനെഞാനിന്നിവന്തന്നെയുമെടുത്തുകൊ-
ണ്ടങ്ങുപോകുന്നവാറെ?ന്നിങ്ങിനെചിന്തിച്ചവൻ
പിന്നെയങ്ങിഴിഞ്ഞുഭൂമണ്ഡലംതന്നിൽവെച്ചു
ഖിന്നതയൊഴിച്ചേഴെട്ടൊൻപതുമടക്കാക്കി
ചേർത്തുബന്ധിച്ചുകെട്ടിക്കൊണ്ടവനുയർന്നിട്ടും
ധാത്രിയിലത്രേകിടക്കുന്നതന്നാഗേന്ദ്രൻതാൻ
പേർത്തഴിഞ്ഞവനുടൽഭൂമിയിൽകിടന്നേടം
ചീർത്തഴുംനഗപാദഗാത്രകന്ധരങ്ങളിൽ
വേഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടങ്ങനന്താന്തേപൊങ്ങീടുമ്പൊഴും
കോട്ടൽപൂണ്ടവൻകിടക്കുന്നതങ്ങേറുംനൂനം.
സാദ്ധ്യമല്ലിനിക്കിവൻതന്നെക്കൊണ്ടങ്ങുപോവാ-
നാദ്യന്തമില്ലാതവനനന്തനിവനത്രേ
പൊയ്ക്കോൾവാനിനിയെന്തുനല്ലതെന്നോർത്തോർത്തവ-
അഗ്രഹിച്ചേവംപരിവേഷ്ടിച്ചതകററുവാൻ (ൻ
കോപ്പിട്ടുപരിശ്രമിച്ചാലസ്യത്തോടേമോഹി-
ച്ചാത്മബോധവുംവിട്ടുഭൂമിയിൽകിടക്കുമ്പോൾ
ചുറെറല്ലാമഴിച്ചുമുന്നംകിടന്നതുപോലെ
തെറെറന്നുതൽസ്ഥാനംപ്രാപിച്ചാനങ്ങഹീന്ദ്രനും;
ചിക്കനെക്കണ്ണുംമിഴിച്ചുണർന്നുപക്ഷീന്ദ്രനും
തൽക്ഷണംനിജസ്വാമിതൻപദംവണങ്ങിനാൻ.
തൽകഥാംനിശമ്യഭൂതേശനീശ്വരൻപരൻ
മുക്കണ്ണൻനിജകരംകൊണ്ടുതാൻവിളിക്കുമ്പോൾ
താർക്ഷ്യനാൽതന്നെയെടുക്കാവതല്ലാഞ്ഞിട്ടത്രേ
സാക്ഷാലീശ്വരൻവിളിക്കുന്നതെന്നോർത്തിട്ടവൻ
കോട്ടൽതീർന്നവൻനിവർന്നൻപോടുമഹേശ്വരൻ
കാട്ടിയകരദണ്ഡകങ്കണപ്രമാണവൽ
ശീഘ്രമങ്ങുടൻപരിവേഷ്ടിച്ചാനദ്ധ്യാകാരം
പാൽക്കടൽമഥനത്തിനുള്ളതീവണ്ണമെല്ലാം
കോപ്പുകളൊരുമിച്ചുകൂട്ടിനോരളവുസ-
ർവ്വാത്മാവാംനാരായണൻതാനരുൾചെയ്തീടിനാൻ:—
"കേൾപ്പിനിന്ദ്രാദികളുംദാനവന്മാരുംവേണ്ടും
താല്പര്യകരണത്തിനായ്ക്കൊണ്ടുത്സാഹിച്ചാലും
ഗോത്രാധീശനെചേർത്താപ്പിച്ചഹീന്ദ്രനെക്കൊണ്ടു
വാർദ്ധിയിൽവച്ചുബന്ധിച്ചാസ്ഥയാമഥിക്കണം
വൈകരുതിനി"യെന്നുകേട്ടസുരകൾതമ്മോ-
ടൈകമത്യത്തോടൊരുമിച്ചുദേവകളെല്ലാം
മന്ദരഗിരീന്ദ്രനെവാസുകിതന്നെക്കൊണ്ടു
മന്ദമെന്നിയേബന്ധിച്ചാഴിയിലാക്കിദ്രുതം
നിന്നളവമരകൾതമ്മെയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടു
ചെന്നുവാസുകിയുടെതലയ്ക്കൽകൂടിനാഥൻ
പന്നഗശയനനന്നേരംദാനവന്മാരും
ഒന്നിച്ചുവിചാരിച്ചുകല്പിച്ചുചൊല്ലീടിനാർ:—

"നന്നുനന്നിതുനിങ്ങൾഞങ്ങൾക്കുപുച്ഛംതിരി-
ച്ചിന്നിങ്ങുതന്നതിതുഞങ്ങൾതീണ്ടുകയില്ല.
നിന്ദ്യംധിക്കാരങ്ങളിങ്ങിനെതുടങ്ങിയാ-
ലൊന്നിനുംപാത്രമല്ലിക്കണ്ടവരായുംനൂനം.
മന്ദഹാസവുംകലർന്നിന്ദിരാവരൻപരൻ
ഇന്ദ്രാദിദേവന്മാരോടന്നേരമരുൾചെയ്താൻ:—
"നിങ്ങൾപോയ്പുച്ഛംപിടിച്ചീടുവിൻമഥിപ്പതി-
നിങ്ങുവന്നസുരകൾപിടിപ്പിൻതലതന്നെ.
ഒന്നിനുംവൈഷമ്യമുണ്ടാകരുതുപകരി-
ക്കുന്നതുനോക്കിക്കാണ്മിഞ്ഞെന്നാലുംമടിക്കേണ്ട"
എന്നുകേട്ടങ്ങുചെന്നുദേവകൾപുച്ഛത്തിങ്കൽ
നിന്നളവസുരകൾതലയ്ക്കൽകൂടീടിനാർ.
സന്തോഷിച്ചഹങ്കരിച്ചങ്ങിനെദനുജന്മാ-
രന്തരാതിമിർത്താർത്തുതുടങ്ങിമഥനവും
ദേവകൾവലിച്ചുകൊണ്ടയച്ചുകൊടുക്കയും,
ദേവാരിജനംകൊടുത്തയച്ചുകൈക്കൊൾകയും,
കേവലമഴിച്ചലച്ചേററേസംഭ്രമിപ്പിച്ചു
ധാവതിപ്പിച്ചുമങ്ങോടിങ്ങോട്ടുംപലവിധം,
ഭൂധരമലപ്പിച്ചുമഥിച്ചുനില്ക്കുന്നേരം
ഭൂധരങ്ങളുമാകാശാന്തവുംപാതാളവും
പാരമായ്പിറച്ചിളകീടുമാറുരുതരം
ഘോരനാദവുംവളർന്നീടിനോരളവിങ്കൽ,
വാസുകിതന്നെബ്ബന്ധിച്ചീടിനബന്ധംവിട്ടു-
ങ്ങാധാരമൊഴിഞ്ഞചലാധിപൻമന്ദംമന്ദം
താണുപോവതുകണ്ടുദീനരായമരരും
നാനാലോകരുംപരാധീനമാനസന്മാരായ്
നല്ലതെന്തിതിനങ്ങെന്നെല്ലാരുമുഴന്നൊന്നു
വല്ലാതെപരിഭ്രമിച്ചുള്ളഴൽകലർന്നയ്യോ!
കഷ്ടം!മാഹന്തകഷ്ടമെന്തിതിന്നിപ്പോഴക-
പ്പെട്ടതീവണ്ണംനമുക്കെന്നമരേന്ദ്രൻതാനും
നിർജ്ജരന്മാരുംമുനീന്ദ്രന്മാരുംവിപ്രന്മാരും
സജ്ജനങ്ങളുംനാനാലോകരുംദിവിഭുവി-
നിൽക്കുന്നമഹത്തുകൾതുംബുരുപ്രമുഖന്മാ-
രൊക്കവേപരിഭ്രമിച്ചേററയുംവിഷണ്ണരായ്
കൃഷ്ണ!മാധവ!ഹരേ!ഗോവിന്ദ!ശിവരാമ!
വിഷ്ണോ!സർവ്വൈകപരിപാലനപരായണ!
നിന്തിരുവടിയൊഴിഞ്ഞില്ലൊരുശരണമെ-
ന്നന്തരാനമസ്കാരസ്തോത്രങ്ങൾചെയ്യുന്നേരം
തന്തിരുവടിമുതിർന്നാമയായവതരി-
ച്ചന്തികേധരാധരംതങ്കീഴേചെന്നുനിന്നു
പന്തിയിലൊരുമിപ്പിച്ചുന്തിയങ്ങുയർത്തിനാ-
നെന്തൊരത്ഭുതംതുലോമുയർന്നുഗിരിവരൻ
ബന്ധവുംവിട്ടുമേല്പോട്ടേന്തേറെപ്പൊങ്ങീടുവാ
നന്തിവന്നുർവ്വീധരമെന്നുനോക്കീടുംനേരം
കണ്ടിതങ്ങദ്രീന്ദ്രൻറമുകളിലഗ്രത്തിങ്കൽ
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻമഹാപത്രിയായിരുന്നതും;
കണ്ടുകൊണ്ടാടിസ്തുതിച്ചീടിനാരവരവ-

കൂർമ്മാവതാരം.

“ഭീണ്ടൽതീർത്തുപരിരക്ഷിച്ചീടുവാനുലകിതിൽ;
കണ്ടതിലൊരുവരില്ലെന്നതേയല്ലമുറ്റ-
രുണ്ടാകിൽകൃപയുമുണ്ടാകയില്ലിതുപോലെ.
പണ്ടുമന്നങ്ങുഞങ്ങൾക്കുണ്ടായതാപങ്ങൾവൈ-
കുണ്ഠനീശ്വരൻതീർത്തുകാത്തരുളിനാൻനിത്യം.
ഉണ്ടല്ലോപുനരിനിമേലിലുംവരുവാനാ-
യ്യോണ്ടിരിപ്പതുംതീർത്തുപാലയജഗൽപ്രഭോ!
സന്തതംതവചരണാംബുജംനമോനമഃ
സന്തോഷസന്ദാനസന്താനമേനമോസ്തുതേ.”
ഇത്തരംദേവേന്ദ്രാദിദേവകൾവാഴ്ത്തുന്നേര-
മുത്തമപുരുഷനെത്തത്സഭാരംഗത്തിങ്കൽ
മുഗ്ദ്ധഹാസവുംപൂണ്ടുകണ്ടിതങ്ങസുരകൾ
തത്സഭയിലുംകാണായ്വന്നിതവ്വണ്ണംതന്നെ;
മുക്കണ്ണരോടുംകമലോത്ഭവനോടുംചേർന്നു
സഖ്യമുൾക്കൊണ്ടുമൂർത്തിത്രയവുംകാണായ്വന്നു.
മന്ദരമുയർത്തുവാനാമയായതിൻകീഴിൽ
നിന്നതുമതിന്മീതേപക്ഷിയായിരുന്നതും
പന്നഗശയനനായിന്ദിരാനനപ്രിയാ
നന്ദിനിമാരെക്കണ്ടുകൊണ്ടുറങ്ങീടുന്നതും
കണ്ടുകൌതുകമുൾക്കൊണ്ടീരേഴുലോകങ്ങളും-
ക്കൊണ്ടുനിന്നവൻകളിയെന്തിതുവിചിത്രമോ
സർവ്വലോകവുംനിജകുക്ഷിമണ്ഡലത്തിൽചേർത്തു
സർവ്വദാസൃഷ്ടിച്ചുകാത്തഴിച്ചുകളിപ്പവൻ
സർവ്വമീവണ്ണംചമഞ്ഞീടിനോരളവല്ലോൾ
സർവ്വമംഗലംമന്ഥമന്ദരംനേരേനിർത്തി,
സർവ്വദേവാരികളാലിങ്ങിനെമഥിപ്പിച്ചാൻ
ഗർവ്വമൊട്ടകന്നനാഗേന്ദ്രനുംദീനംപൂണ്ടാൻ;
ഖിന്നനായലഞ്ഞുലഞ്ഞാകുലേന്ദ്രിയനായ
പന്നഗവരൻവിഷംവമിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ.
വഹ്നികീലാകാരമായ്പൊങ്ങീടുംവിഷജ്വാല
തന്നാലങ്ങേറ്റംപരവശരായസുരകൾ
നിന്നുഴന്നഹങ്കാരംവെച്ചുഭൂതേശപദ-
ദ്വന്ദ്വങ്ങൾകൂപ്പിസ്തുതിച്ചസ്ഥരായ്ചമഞ്ഞുടൻ.
മന്ദരായ്ചമഞ്ഞപോതിന്ദിരാവരൻപരൻ
ചെന്നതെന്തെന്നുസൂക്ഷിച്ചനേരംകാണായ്വന്നു
വേഗേനതുകുംവിഷജ്വാലമാലകളേറ-
മാഗമക്കാതലായനാഥനുംപരവശാൽ
ശ്രീമഹാദേവൻതന്നോടാദരാലരുൾചെയ്താൻ:—

“സോമശേഖര!ഭവാനെന്തുകല്പിച്ചതില്ലോൾ?
ത്രൈലോക്യംഭസ്മീകരിക്കുന്നതിൻമുൻപേപരി-
പാലിപ്പാനുപായമെന്തെന്നതുചിന്തിക്കണം.
വൈകാതെഹാലാഹലജ്വാലകണ്ടാലും,പ്രാലേ-
യാകാരമതിനെനാമെങ്ങിനെയടക്കുന്നു?
ഞാനൊരുപായംകണ്ടീലേതുമേഭവാനുടെ
മാനസഗതിയെന്തെന്നരുളിച്ചെയ്യേണമേ ണ്ടു”
ദേവദേവേശൻമഹാവിഷ്ണുമാധവൻപര-
നീവണ്ണമരുൾചെയ്യുന്നേരമീശ്വരനീശൻ
പാർവ്വതീവരൻകൃപാശാലിതാനരുൾചെയ്താ—
“നാശയാകുലംകലർന്നീടായ്കഭവാനേതും
ഞാനിതുസേവിച്ചടക്കീടുവൻകാൺകെ”ന്നുതൻ
പാണിയാൽവിഷമെല്ലാമാകവേകൈക്കൊണ്ടുടൻ
സേവിപ്പാനാരംഭിച്ചുകാലമങ്ങഖിലരു-
മാവോളംചുഴന്നണഞ്ഞീടിനാർപാരവശ്യാൽ.
ഹാഹാകാരേണസർവ്വലോകരുംഭ്രമിക്കുമ്പോ-
ളാഹാരംചെയ്താനഖിലേശനുംഹാലാഹലം
പാർവ്വതീപതിവിഷപാനംചെയ്തളവതി-
സ്നേഹവാത്സല്യത്തോടുംകേണുകേണ“യ്യോ!പാപം!
ദേവദേവേശ!മമഭർത്താവേജഗല്പതേ!
കേവലംചതിക്കയോചെയ്തതിങ്ങഗതിയെ!
പാരിതിലുഴറുമാറെന്തിതുതോന്നീടുവാൻ?
മാരദാഹത്തിൻപ്രതിഹാരമോ?ശിവ!ശിവ!
വൈധവ്യംമമരതിയെപ്പോലെവരുത്തായ്കെ”-
ന്നാധിപൂണ്ടാലാപംചെയ്താനതാനനാതുണ്ണം.
ഖേദമാന്നുദരേതാഴായ്കയെന്നുള്ളിൽകല്പി-
ച്ചാദരാൽകഴുത്തിലാമ്മാറുടൻമന്ത്രാക്ഷരം
ധ്യാനിച്ചുപിടിച്ചിരുത്തീടിനാൻമടിയില-
ത്യാനന്ദസ്വരൂപിണിതാൻപുണ്യന്നരാഗാൽ.
മേവിനോരളവുതാഴായ്കയാലിറങ്ങാതെ
കേവലംവമിപ്പതിനായ്തുടങ്ങീടുന്നേരം
ശ്രീനാരായണസ്വാമിതാനുടൻവക്ത്രംപിടി-
ച്ചാനിനിയിങ്ങോട്ടുവീഴായ്കയെന്നുള്ളതോടും,
കൂടവേകഴുത്തിലപ്പോളുറച്ചിളകാതെ
കൂടിനാൻകാകോളവുംനീലവർണ്ണത്തോടുടൻ.
രേഖകൾമൂന്നായതിഭംഗിയിൽകാണായ്വന്നു
ലേഖവൃന്ദവുംമുനീന്ദ്രന്മാരുമസുരരും
നാനാലോകരുംബഹുവിസ്മയംകലർന്നുനി-
ത്യാനന്ദൻതന്നെനീലകണ്ഠനെന്നെല്ലാവരും
നാമവുംസകലേശസമ്മതമാകച്ചെയ്ത-
ങ്ങാമോദംപൂണ്ടുകൂപ്പിസ്തുതിച്ചാരതിഭക്ത്യാ.
മാരാരിവിഷപാനംചെയ്തേവംദേവാസുരൻ
മാരാദിപ്രജകളിൽകാരുണ്യംകലർന്നുടൻ
പാരിച്ചോരളവുമന്ദിച്ചോരുമഥനവും
കാലുഷ്യമൊഴിഞ്ഞധുനാബതതുടങ്ങിനാർ.
അന്നേരംക്ഷീരാംബുധിതന്നിൽനിന്നുയന്നിങ്ങു
വന്നിതുസുരഭിയുമാനയുംകുതിരയും

ചന്ദ്രനുംകൌസ്തുഭവുംപാരിജാതകവുമാ-
നന്ദമാർന്നപ്സരസാംവർണ്ണവുമനുക്രമാൽ
എന്നതിൽസുരഭിയെക്കൈക്കൊണ്ടാരൃഷികുലം
അന്യൂനാദരംമഖാദിക്രിയാശുദ്ധ്യർത്ഥമായ്.
പിന്നെയങ്ങുച്ചൈശ്ശ്രവാശ്വത്തെയുമൈരാവതം
തന്നെയുംപരിഗ്രഹിച്ചീടിനാൻദേവേന്ദ്രനും
കല്പകവൃക്ഷത്തെയുമപ്സരസ്സുകളെയും
അപ്പൊഴുതമരകൾകൈക്കൊണ്ടാരതിദ്രുതം.
മുപ്പുരാരാതിചന്ദ്രക്കലയുംചൂടീടിനാൻ
പത്മിനീവരൻധരിച്ചീടിനാൻകൌസ്തുഭവും.
തൽക്ഷണേകഠിനവേഷാകാരസ്വൈരൈരുട-
നൾക്രമിച്ചുടൻജ്യേഷ്ഠതന്നെയുംകാണായ്വന്നു.
ദുഃഖിച്ചുസഹായമില്ലാഞ്ഞിരിപ്പാനുംകാണാ-
ഞ്ഞുൾക്കാമ്പിലഴൽപ്പെട്ടുവന്നടുത്തലറുമ്പോൾ
സല്ക്കാരപൂർവ്വംചിരിച്ചുല്പലേക്ഷണൻപരൻ
മുക്കണ്ണൻതന്നെസ്സംഭാവിച്ചുടനരുൾചെയ്താൻ:—
"കേൾക്കെടോ!മഹാജ്യേഷ്ഠേ!നിന്നുടെവസതികൾ
നീക്കമെന്നിയേനിഖിലാനുസമ്മതംശുഭേ!
നിത്യവുമജ്ഞസമൂഹാന്തസ്ഥാനങ്ങളിലും
പ്രത്യുഷസ്സിങ്കലടിതളിയില്ലാതിടത്തും
നിഷ്ഠുരതരമുപരീടിനവചനങ്ങളിൽ
നിഷ്കൃതിനിത്യംപൊരുതീടിനചൂതിങ്കലും
തസ്കരന്മാരാമവർതങ്കലുമത്യന്തമ-
ത്യുഗ്രന്മാർമാതാപിതൃദ്വേഷകന്മാരായുള്ളവും
മത്തന്മാരുടെവക്ത്രങ്ങളിലുംപ്രാകുന്നവർ
വക്ത്രങ്ങൾതോറുമുദയാസ്തസന്ധ്യാദികളിൽ
നിദ്രയായ്ക്കിടപ്പവർതങ്കലും,തരുണിമാ-
രത്രൈവരജസ്വലമാർശയനങ്ങളിലും
മദ്യപങ്കലുംഗുരുതല്പഗങ്കലും,വിദ്യാ-
വ്യസനിന്ദാകൃത്തിലും,ബ്രഹ്മഘാതകങ്കലും
വിശ്വാസപ്രവഞ്ചകനായിരിപ്പവനിലും
വിശ്വസിച്ചീടുംസ്വാമിവഞ്ചകാനൃതങ്കലും
നിഷ്ഠുരപ്രവക്താക്കൾതങ്കലുംബഹുഭോക്ത
കഷ്ടകാരകങ്കലുംമലിനവേഷങ്കലും
രാത്രിയിൽദധികൂട്ടീടുന്നവങ്കലുംപര-
മാസ്ഥയാഗോക്കൾമുഖങ്ങളിലുമതുപോലെ
നോക്കിക്കണ്ടുചിതങ്ങളുണ്ടിന്നുംപലേടത്തും
പൊയ്ക്കൊൾകനിനക്കുചേരുന്നേടത്തനുദിനം
പാർപ്പതിന്നെന്നങ്ങരുൾചെയ്തയച്ചരുളിനാൻ
പാല്ക്കടൽമകൾമണവാളനന്നേരംജ്യേഷ്ഠ
പോയ്ച്ചെന്നിസ്ഥാനങ്ങളിലന്വഹംമരുവിനാൾ
വായ്പ്പെഴുംകുതൂഹലത്തോടവൾമറഞ്ഞപ്പോൾ
ആശ്ചര്യതരമതിനിർമ്മലയായുള്ളസാ-
മ്രാജ്യവൈപുല്യവബ്രഹ്മശക്തികൾതേജഃപുഞ്ജം
പാല്ക്കടൽമദ്ധ്യേപൊൻചെന്താമരമലർതന്നിൽ
നീക്കമെന്നിയേജഗന്മോഹനരൂപകാന്ത്യാ
ഭാസുരാഭയാമണിമകുടപ്രകാശവൽ
കാൽക്ഷണമാത്രംകാണായതിങ്കലുണർന്നുടൻ
യോഗ്യനിർമ്മലദീപ്ത്യാമോഹനാകാരേണസൌ-
ഭാഗ്യലക്ഷ്മിയെക്കാണായ്ചമഞ്ഞുനിരന്തരം.
സൂക്ഷ്മമാദ്യവംപരമാനന്ദസ്വരൂപിണി
ചേലുക്കണ്ണിമാരാംജഗദ്ദിവ്യസുന്ദരികളാൽ
ചൂഴവേമണിമയരത്നദീപങ്ങളെട്ടു-
ത്തേഴുരണ്ടുലകെല്ലാംശോഭിച്ചുജ്വലിക്കവേ
കല്പകോദ്യാനമദ്ധ്യേശുക്ലവാരണപ്രവ-
രപ്രൌഢക്കളാലഭിഷേകപൂർവ്വാനന്ദിനി,
ചൊല്ലൊണ്ടുംജഗത്ത്രയമോഹനാകാരത്തോടു-
മുല്ലലമകൾവന്നുമുല്ലാടിങ്ങടുത്തുടൻ
സർവ്വനേത്രേന്ദ്രിയാർത്ഥമീശ്വരീഗുണരൂപം
സർവ്വലോകരുംകൊണ്ടാടിസ്തുതിച്ചീടുംനേരം
സർവ്വപാലനപരായണനാംനാരായണൻ
സർവ്വലോകാനന്ദിനിതന്നെക്കണ്ടതുനേരം
മാനസമഴിഞ്ഞലിഞ്ഞാർദ്രമായതിശയ-
മാനന്ദപരവശനായുടനരുൾചെയ്താൻ:—
"ശ്രീമഹാലക്ഷ്മിമമമാനസവിമോഹിനി
ക്കാമയമേതുംവരായ്കേ"ന്നനുഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ
കേവലംസ്വയംബരമാലയുംധരിച്ചുകൊ-
ണ്ടാവോളമനുഗ്രഹംചെയ്തുചെയ്തഖിലക്കും
കാരുണ്യകടാക്ഷമാലാഭരണങ്ങളല-
ങ്കാരരൂപേണചെയ്തുചെയ്തിമന്ദംമന്ദം
മന്ദാക്ഷഭാവത്തോടുംസുന്ദരീജനത്തോടും
മന്ദഗാമിനിമന്ദമഷ്ടമംഗല്യത്തോടും
മുമ്പിനാൽകടാക്ഷമാലാവലിയണിഞ്ഞടു-
ത്തൻപിന്നോടഖിലലോകേശ്വരൻനാരായണൻ
പങ്കജനേത്രൻവാമേചെന്നുതൻഭാവമറി-
ഞ്ഞങ്കുരാനന്ദത്തോടെമാലയുമിട്ടീടിനാൾ.
സന്തോഷിച്ചമരകൾകല്പകമലർമഴ
സന്തതംതൂകിസ്തുതിച്ചീടിനാരതിഭക്ത്യാ.
ശങ്കരാംബുജഭവാദ്യന്മാരുംനിരാകുലാ-
ലംകൃതാത്മനാസേവിച്ചീടിനാർതത്സ്വാമിനം
പങ്കജമകൾകടാക്ഷങ്ങളാലതിശയ
സങ്കടമൊഴിഞ്ഞുശോഭിച്ചിതുജഗത്തെല്ലാം.
തല്ക്കാലേദുഗ്ദ്ധാംബുധൌനിന്നുവാരുണീതാനും
ഉത്ഭവിച്ചുയർന്നുവാണീടിനോരളവപ്പോൾ
കൈക്കൊണ്ടാരസുരകളന്നേരംജഗന്മയൻ
ഭക്തവത്സലൻകരുണാലയൻനാരായണൻ
നിർജ്ജരനിഷേവ്യനാനന്ദമംഗലൻപരൻ
നിർജ്ജരകുലാമയവ്യാധിശാന്ത്യർത്ഥമായ്ത്താൻ
പീയൂഷകരേണധന്വന്തരിമൂർത്ത്യാലോകേ-
ഷ്വായുർവ്വേദോപദേശത്തിന്നവതാരംചെയ്താൻ.
ശ്രീവിവാഹാഘോഷാദികൌതുകരസംചേർന്നാ-
രേവരുമതുപൊഴുതുണ്ടായോരവസരം
ദാനവന്മാരുംകണ്ടുചെന്നെടുത്തമൃതംവേ-
ഗേനകൈക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുപോയാരങ്ങതിതൂർണ്ണം.

ദീനതയൊഴിഞ്ഞവരങ്ങുചെന്നഥനിജ
സ്ഥാനമംഗലക്ഷോണിമെഴുകിസ്സർഭസം
തത്രതത്സഭയിങ്കൽദർഭകൾവിരിച്ചതി-
ലെത്രയുംപ്രസന്നരായ്ശ്ശുചൂടനമൃതാപും.
ശ്ശുദ്ധരായ്ക്കളിച്ചവന്നൊത്തവർചുഴന്നിരു-
ന്നുദ്ധതാത്മനാപരിചോടതിലേകൻതന്നെ
സല്ക്കാരപൂർവ്വംവിളമ്പീടുകനീനീയെന്നും
ഒക്കെയെല്ലാരുംഞാൻഞാനല്ലെന്നുമേവംതമ്മിൽ
മത്സരിച്ചേറെവിവാദിക്കുമ്പോളമരകൾ
തൽസുധാമസുരവർഗ്ഗേണകാണാഞ്ഞനേരം
ബദ്ധപ്പെട്ടന്വേഷിച്ചാരാവോളമഹോ! ദനു
പുത്രന്മാർകൊണ്ടങ്ങുപോയാരെന്നതറിഞ്ഞപ്പോൾ
വൃദ്ധതയോടുംജരാന്തരപൂണ്ടുഴന്നീടും
വൃദ്ധശ്രവാദിസുരസത്തമന്മാരെല്ലാരും
യത്നംചെയ്തതിൻഫലംസിദ്ധിച്ചീടാതെതുലോം
ഉൾത്താപംകലർന്നേററമിളിഭ്യഭാവത്തോടും,
വല്ലാതെപരിഭ്രമിച്ചീടുമ്പോൾനാരായണൻ
കല്യാണാലയൻകാരുണ്യാംബുധിവലാരാതി
സ്വർല്ലോകേശാദ്യന്മാരുംസ്രഷ്ടാവുമ്പിനാകിയും
എല്ലാരുമൊരുമിച്ചുചിന്തിച്ചെന്തിതിനിനി
നല്ലതെന്നറിയാഞ്ഞുമെല്ലവേനിൽക്കുംനേരം
അല്ലിപ്പൂമകൾകാന്തൻതാനരുൾചെയ്തീടിനാൻ:—
"അരുമൊന്നിതുചിന്തിച്ചേതുമേഖേദിക്കരു
താരാഞ്ഞുഞാൻചെന്നമൃതിങ്ങുകൊണ്ടന്നീടുവൻ
പാരാതെനിങ്ങൾപോയ്ച്ചെന്നെല്ലാരുംപുരന്ദരാ-
ഗാരംചേർന്നരക്ഷണകാലംവാണീടുംനേരം
പീയൂഷംതിരഞ്ഞുകണ്ടെടുത്തുകൊണ്ടിങ്ങുഞാ-
നായാസഹീനംവരുന്നുണ്ടേതുംവൈകീടാതെ
പോയാലു"മെന്നങ്ങവർതമ്മെയുംസമ്മാനിച്ചു
മായാപൂരുഷൻമായാമോഹിനീവേഷത്തോടേ.

മോഹിനിയുടെ അവതാരം.

ചെന്നുദാനവന്മാർമേവ ടിനനിലയനം
തന്നുടെബഹിർദ്ദ്വിശിനിമ്ലസ്മിതാനനാ;
നിന്നവളുടെമുഖപത്മവുംപൂഞ്ചായലും
കന്നൽനേർമിഴികളുമുന്നതസ്തനങ്ങളും
കൺമുനകളുംകടാക്ഷാവലോകനങ്ങളും
മന്മഥധനുർവിപചാരുവാംസുഭ്രൂക്കളും
രമ്യസൌലളിതയാനങ്ങളുംവിലാസവും
കമ്രലീലയുംഭ്രമണാംബുജകരങ്ങളും
സുന്ദരാകൃതികളുംയൌവ്വനപൂർണ്ണതപവും
മിന്നലെന്നതുപോലെസന്നിധൌകാണായപ്പോൾ
കണ്ടവർതന്നോടകതണ്ടിലാനന്ദംപൂണ്ടു
തണ്ടാർബാണാത്തികലർന്നുണ്ടായപരവശാൽ
വണ്ടണിക്കുഴലാൾതന്നന്തികേമണ്ടിച്ചെന്നു
കുണ്ഠരാമസുരകൾഷണ്ഡരായ്ചൊന്നാർചിലർ:—
"എന്തെടോബാലെ! നീതാനേതൊരുദിക്കിൽനിന്നി
ങ്ങന്തരാവന്നീടുന്നു? പന്തണിമുലയാളെ!
ചിന്തയെന്തഹോതാനേസഞ്ചരിപ്പതിനുള്ള
ബന്ധവുമെന്തോന്നെടോ! ബന്ധുക്കൾനിനക്കില്ലേ?
നിന്നുടെമാതാപിതാക്കന്മാരാരെന്നുമ്പേരെ-
ന്തെന്നുമിങ്ങെവിടേക്കായ്ക്കൊണ്ടിനിപ്പോകുന്നതും
ചൊന്നാലുംപരമാത്ഥമെ"ന്നുകേട്ടതുനേരം
മന്ദാക്ഷഭാവംപൂണ്ടുചൊല്ലിനാൾമന്ദംമന്ദം:—
"ഞാനിഹപാലാഴിയിൽനിന്നുളവായേനതി
ദീനയായുടൻധന്വന്തരിതന്നനുജയായ്
തീരദേശാഭ്യാംസഹായത്തിനാരുമയതെ-
ന്നാരാഞ്ഞേനവിടെക്കണ്ടീലഞാനമററാരെയും
പോകുന്നേനിനിയൊരേടത്തുചെന്നഴകിനോ-
ടേകപൂരുഷൻപ്രിയനാവോളംനടക്കുന്നേൻ.
നാനാദിക്കുകൾതോറുമെന്നോർത്തുമന്ദംമന്ദം
താനേനിന്നിവിടെവന്നീടിനേൻബലാലിപ്പോൾ.
നേരേവല്ലോരുംവഴികാട്ടുവിനിനിക്കെ"ന്നു
താരാർപൂംകുഴലിതൻസാരസ്യവാക്യങ്ങളെ-
മാധുര്യതരംകേട്ടിട്ടാദരാൽദനുജന്മാ-
രാധീനസ്മരവിവശാശയാൾകളെല്ലാം
ചൂഴുംനിന്നൊതുമ്പൊഴുതേതുമൊന്നിളകാതെ
കേഴനേർമിഴിയാൾതാൺകീഴ്നോക്കിനിന്നീടിനാൾ.
അന്നേരംചിലരകത്തുട്ടിരുന്നവർമുതി-
ർന്നുന്നാദരാൽമുന്നേവന്മാരോട്ടരചെയ്താൻ:—
"നിങ്ങളെന്തെങ്ങാനുംനിന്നിങ്ങിനെബലാലിപ്പോ-
ളിങ്ങുവന്നകപ്പെട്ടതന്വംഗിതന്നോടേവം
ഭംഗികേടെല്ലാംചൊൽവാനങ്ങകലെപ്പോയ്നില്പിൻ
അംഗനാതിലകമേ! വന്നാലുംശങ്കിക്കേണ്ട
നിന്നുള്ളിൽചേരാതവാക്കൊന്നാരുംപറകയി-
ല്ലെന്നറിഞ്ഞാലുംബാലേ! പോന്നാലുമകത്തുനീ.
ഞങ്ങൾക്കിന്നമൃതംനീവിളമ്പിത്തന്നാലുട-
നങ്ങുവേണ്ടുന്നതുനരകന്യജസാമടിയാതെ
പിന്നെയിങ്ങിതിൽചേരുന്നവനെവരിച്ചാലു-
മന്നനേർനടയാളേ! ഖിന്നയായുഴലേണ്ട."
നിർണ്ണയമെന്നങ്ങവർചൊന്നളവേററംനാണി-
ച്ചുണ്ണോജാക്ഷിയുംനിലംചൂന്നിനിന്നരചെയ്താൾ.

"ചൊന്നതുചെയ്വാൻമടിയേതുമില്ലിനിക്കെന്തു
വന്നുടൻവിളമ്പുവാൻനാണമത്തെച്ചുമന്നൊന്നും
വല്ലാതെവലഞ്ഞുഴന്നീടിനോരംഗനിഞ്ഞാ-
നല്ലലെന്നിയേനിങ്ങളൊന്നുണ്ടുവേണ്ടുപക്ഷേ:
വേണമെന്നാകിൽകണ്ണെല്ലാവരുംകെട്ടിക്കൊണ്ടു
വാണീടുന്നാകിലൊരുജാതിഞാനാകുംവണ്ണം
മെല്ലവേവന്നുവിളമ്പീടാമെല്ലാർക്കുംക്രമാ-
ലല്ലലെന്നിയേമുതിർന്നാലങ്ങതില്ലിന്നെ
കണ്ണഴിച്ചൊട്ടുക്കത്തെന്നോടുഭാജനംവാങ്ങി-
ത്തിന്നാലുമിനിക്കേകനവനൊൻഭർത്താവല്ലോ.
സന്ദേഹമൊഴിഞ്ഞവൻതന്നെഞാൻവരിക്കുന്നേ"-
നെന്നെല്ലാംജഗദേകമോഹിനിചൊല്ലുന്നേരം
മന്ദന്മാർമലർബാണംകൊണ്ടകമഴിഞ്ഞു"നീ-
ചൊന്നതൊക്കയുംതഥാവന്നാലു"മെന്നുചൊല്ലി
കണ്ണെല്ലാംകെട്ടിസ്സുധാകലശംമദ്ധ്യേവെച്ചു
തന്നംശിക്കുന്നുവന്നുകടപ്പാൻമാർഗ്ഗത്തെയും
കൊടുത്തുകരങ്ങളിൽവട്ടകകളുമോരോ-
ന്നെടുത്തുപിടിച്ചവരിരുന്നാർചുഴലവേ.
പടുതമേറുംജഗല്ലതിയുമസുരകൾ
നടപ്പന്തിയിൽവെച്ചങ്ങിരിക്കുംസുധാകുംഭം
കരത്തിലെടുത്തുകൊണ്ടുയത്തിപ്പിടിച്ചുട-
നരയ്ക്കാൽക്ഷണേനചെന്നടുത്താൻസുരാലയം.
മുരദ്വേഷിയെക്കാണാഞ്ഞുഴറോടുള്ളംഭ്രമി-
ച്ചിരിക്കുംസുരേന്ദ്രാദിസമസ്തജനങ്ങളും
മഴക്കാർമുകിൽവർണ്ണൻവരവുകാണായപ്പോൾ
മുഴുത്തസന്തോഷത്തോടടുത്തുചെന്നെല്ലാരും
കഴൽത്താരിണകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുനമസ്കരി-
ച്ചുഴറോടെതിർത്തുകൊണ്ടകത്തുകടന്നുടൻ
പുരദ്വിട്ടിനെസ്സംഭാവിച്ചുനിന്നരുളുമ്പോൾ
സുരശ്രേഷ്ഠാദ്യന്മാരുംകുളിച്ചുവന്നുശീഘ്രം,
വിധിച്ചവണ്ണംപരമ്പുരുഷൻതൃക്കൈയാല-
ങ്ങധികാനന്ദംസുധവാങ്ങിക്കൊണ്ടെല്ലാവരും
ഭുജിപ്പാൻതുടങ്ങിനോരളവങ്ങസുരകൾ
വിജൃംഭിച്ചിതുപുനരനല്പവിധോക്തികൾ:—
"ബാലികേ!നിനക്കെന്തോന്നായതു?നീയെന്തിത്ര
കാലംവൈകിയതമൃതംബതവിളമ്പുവാൻ?
പോയതങ്ങേത്തലയ്ക്കൽചെന്നുനിരത്തിക്കൊ-
ണ്ടായതനേത്രേ!വരുവാൻകാലമായീലയോ
പണ്ടെന്നുംവിളമ്പിത്താനറിയാതവളിപ്പോ-
ളുണ്ടോതാനിവിടെയിസ്സഭയിലുഴറുന്നു?
മിണ്ടായ്കിനാരുമുഴറായ്കിനൊന്നിപ്പോളിനി-
ക്കൊണ്ടുവന്നുടൻവിളമ്പീടുംപാക്കെ"ന്നാർചിലർ
"എന്തുപാർക്കുന്നിതെത്രനേരമുണ്ടിവിടെനാം
പന്തണിമുലയാൾവന്നീടുവാനിരിക്കുന്നു?
കണ്ടതില്ലിനിയുമിങ്ങങ്ങവൾപോയാളെടോ!
കണ്ടിക്കാർകുഴലിതാന്തന്നാളോനിനക്കെങ്കിൽ?"
"തന്നതില്ലിനിക്കവൾനിങ്ങൾക്കാർക്കുമേകയ്യിൽ
തന്നതില്ലയോ?തപ്പിനോക്കുവിനെ"ന്നാർചിലർ.
തപ്പിക്കൊണ്ടിതിവിതിലില്ലെന്നാരെല്ലാവരു-
മിപ്പൊഴിപ്പാൽവാണിതാനെപ്പേരുംനകന്നാളോ?
ചൊല്ലായ്കിൻജാള്യങ്ങളെന്നാർചിലരതുകേട്ടു
ചൊല്ലിനാർചിലരെങ്കിൽനല്ലാർപൂംകുഴലിയെ
മെല്ലെനാംവിളിക്കെന്നുകേട്ടുടനോരോരുത്ത-
രെല്ലാരുംനീളെവിളിച്ചീടിനാ"രെടോ!ബാലേ!
കല്യാണശീലേ!വൈകീടുന്നതെന്തൊരുമൂലം?
ചൊല്ലുചൊല്ലെടുക്കരുതാത്തയോ?മനോരമ്യേ"
ചൊല്ലീതിഃല്ലതുമ്പോരുമാററവുംകേൾപ്പാനില്ലാ-
ഞ്ഞെല്ലാരുംചുഴന്നിരിക്കുന്നവർകരങ്ങളാൽ
തുല്യമായൊരുമിച്ചുതപ്പിനാർസുധാകുംഭം
ഇല്ലകയ്യെത്തുന്നേടത്തെന്നായിതെല്ലാവർക്കും
മന്ദന്മാർക്കുതുകാലംകണ്ണുകളഴിപ്പാന-
ക്കന്ദർപ്പൻവിലക്കുകയാലരുതെന്നുംവന്നു.
എന്നിരിക്കിലുമതിധീരനായകൻമുതി-
ർന്നന്നേരംമിഴിതുറന്നഞ്ജസാനോക്കീടിനാൻ-
"കണ്ടീലകണ്ടിക്കുഴലാളെയുമമൃതവും
കൊണ്ടുപൊയ്ക്കളഞ്ഞാള"ഞ്ഞെന്നവൻചൊല്ലീടിനാൻ
അക്കമേബോധംവന്നീലന്നവൻപറഞ്ഞത-
ച്ചെല്ലക്കണ്ണാൾതന്നിൽവളർന്നീടിനോരനുരാഗം
വായ്ക്കയാലൊട്ടുക്കംകണ്ണഴിക്കുന്നവനെഞാൻ
നീക്കമെന്നിയേവരിച്ചീടുവനെന്നുണ്ടല്ലോ
മോക്ഷദനരുൾചെയ്തിട്ടുപ്പരമാർത്ഥംചിന്തി-
ച്ചാക്ഷേപിച്ചന്യൻദൂഷിച്ചീടിനാനെല്ലാരെയും
കേട്ടതുസഹിക്കരുതായ്കയാലവർചില-
രൊട്ടുകണ്ണെറിഞ്ഞുനോക്കീടിനോരളവപ്പോൾ
പാത്രവുമമൃതുംചേൽക്കണ്ണിയുമില്ലെന്നതു
പാർത്തുകണ്ടറിഞ്ഞവർചൊല്ലിനാരതുനേരം:—
"നാസ്തിയായ്ചമഞ്ഞിതുനമ്മുടെമനോരഥം
നേത്രങ്ങളഴിച്ചുകൊൾകെല്ലാരുംമടിക്കേണ്ട"
സൂക്ഷ്മമായേവംചിലർചൊന്നളവെല്ലാവരു-
മീക്ഷണങ്ങളുമഴിച്ചങ്ങുനോക്കീടുംവിധൌ
കണ്ടീലകമലാക്ഷിതന്നെയുമമൃതവും:—
"ഷണ്ഡന്മാരായ്പന്നിതുനാമെല്ലാമിതുകാലം.
കണ്ടിക്കാർകുഴലാളായ്ക്കുണ്ടതുമഹാവിഷ്ണു
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻമായാവൈഭവംതന്നെനൂനം.
നമ്മോടിവണ്ണംചതിച്ചങ്ങവൻകൊണ്ടുപോയാൻ
സമ്മാനിച്ചമരകൾക്കമ്പോടുനൽകീടുവാൻ.
അത്രവാത്സല്യംദേവന്മാരെയുണ്ടെന്നാകിലും
ഇത്രനിഷ്ഫലമാക്കിനമ്മെയുംവച്ചാനല്ലോ.
നിൽക്കവെയെല്ലാമിനിനമ്മാലെന്തോന്നാവതു?
ദുഷ്കൃതികളായ്പന്നുനാമെല്ലാമിതുകാലം.
ഭോഷത്വംകൊണ്ടുപറഞ്ഞെന്തിനിക്കാര്യംനമ്മെ
ഭാഷിക്കുംമഹാജനംകൈകൊട്ടിച്ചിരി"ച്ചേവം
നീളെച്ചെന്നെല്ലാവരുംചൊല്ലുമ്പോളു"തിൽനിന്നു
ചീളെന്നുപുറപ്പെട്ടുചൊല്ലിനാൻവിധുന്തുദൻ:—

“ദാനവന്മാരായീടിനാമെല്ലാരുമൊരുപോലെ
ഞാനങ്ങുചെന്നുവാങ്ങിക്കൊള്ളുവനൊരോഹരി
പീയൂഷംദേവന്മാരോടെ”ന്നവൻനടകൊണ്ടാൻ
പോയവനുടനൊരുവൃദ്ധബ്രാഹ്മണനായേ
ദേവകളമൃതംസേവിപ്പതിനായ്ക്കൊണ്ടങ്ങു
ഭാവിക്കുംപൊഴുതുചെന്നീഷലെന്നിയേ ചൊന്നാൻ:—
“ദേവതകളേ! മൂത്തോരഗതിദ്വിജൻഞാനെ-
ദേഹംസ്വാധീനമല്ലാഞ്ഞെത്രയുമുഴലുന്നേൻ.
നിങ്ങളെല്ലാരുംനുകൎന്നൊടുങ്ങിപ്പോകുംമുമ്പേ
ഇങ്ങിനിക്കൊരോഹരിനൽകുവിൻകൃപയാലേ”
വന്നുനിന്നതിവൃദ്ധബ്രാഹ്മണനുടനുടൻ
ചൊന്നതീവണ്ണംകേട്ടുദേവകൾദയാവശാൽ
തങ്ങളെല്ലാരുംനുകൎച്ചിഷ്ടമാകുംമുമ്പേ
അങ്ങൊരോഹരികൊടുത്തീടിനാ,രതുകാലം
മുന്നമേനാരായണൻതന്നുടെനിയോഗത്താൽ
ഇന്ദുസൂൎയ്യന്മാരുണ്ടുഗോപുരദ്വാരങ്ങളിൽ
ശത്രുക്കൾവരുന്നതുംനോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നി-
തത്രൈവവിധുന്തുദനമൃതംനുകൎന്നപ്പോൾ
തദ്വേഷംകലൎന്നവൻതന്നെക്കണ്ടരുൾചെയ്താ-
“രിദ്വിജൻദ്വിജനല്ലദൈത്യനെന്നറിഞ്ഞാലും.
കണ്ടാലുംദംഷ്ട്രകളുംകുണ്ഠഭാവവു”മെന്നു
കൊണ്ടൽനേർവൎണ്ണൻകേട്ടുതൃച്ചക്രംകൊണ്ടന്നേരം
കണ്ഠദേശത്തിങ്കലാമ്മാറെറിഞ്ഞതുചെന്നു
കൊണ്ടുടൻമുറിഞ്ഞിരുകൂറായ്പ്പോയിട്ടിടാതെ
വീണിഴഞ്ഞിന്ദ്രാദികൾകാണവേഭുജംഗമം
താ,നമൃതുദരത്തിൽതാഴായ്കനിമിത്തമായ്
പ്രാണനെന്നിയേകീഴേക്കുറതിഖേദത്തോടും
വീണിതു,പതിതനാകുന്നതങ്ങവനുള്ളിൽ
ക്രോധേനരവീന്ദുക്കൾതമ്മെനോക്കീടുന്നതി-
ന്നാധിചേൎന്നേഴുംഗ്രഹങ്ങളായതുരണ്ടും
വാവറുതിക്കുസൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാർതനിക്കുനേ-
രാമളവവനൊന്നുനോക്കീടുമതേയുള്ളൂ.
വീണുപോകിലുംദ്വിഷൽഭാവംവേർപെടാനിജ
പ്രാണൻപോവോളമെന്നുവന്നിരിക്കുന്നൂനം.
പോകവയെല്ലാംദേവേന്ദ്രാദികളമൃതമ-
ങ്ങാകുലമൊഴിഞ്ഞുസേവിച്ചുകൊണ്ടെല്ലാവരും
കേവലംജരാനരാദ്യാമയങ്ങളുമൊഴി-
ഞ്ഞാവോളംവിളങ്ങിനാരാശുതൽക്ഷണാന്തരാൽ,
ശ്രീദേവീകടാക്ഷവുംപീയൂഷരസവുമാ-
യാദരാലൊരുമിച്ചുശോഭിച്ചുജഗത്തെല്ലാം.
സൎവ്വലോകവുമുള്ളിൽചേൎത്തുകൊണ്ടഖിലേശൻ
സൎവ്വദാപുറത്തിങ്ങുകാട്ടിയുമടക്കിയും
സൎവ്വകാരണീമയഃസൌഖ്യസൌജന്യയുതം
സൎവ്വകാലവുംസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരാദികൾ
സൎവ്വലീലകൾക്കനേകാത്മകനൊന്നായൂന്നായ്
സൎവ്വോപദ്രവങ്ങളുംതീൎത്തുകാത്തേവംനിന്നു
സൎവ്വഗൻനാരായണനോടപ്പോൾമഹേശ്വരൻ.
സൎവ്വജ്ഞൻതാനുംചിരിച്ചഞ്ജസാചോദ്യംചെയ്താൻ
“എങ്ങിനേഭവാനങ്ങുചെന്നുദാനവന്മാരോ-
ടിങ്ങമൃതത്തെക്കൊണ്ടുപോന്നതുകൊന്നോവെന്നോ?
തന്നോമറെറാരുജാതിചേൎന്നോവൈകാതേപോന്നു?
നിന്നുടേവൈദഗ്ദ്ധ്യമത്യത്ഭുത”മെന്നീവണ്ണം
പന്നഗാഭരണൻചോദിച്ചളവിന്ദ്രാനുജൻ
പന്നഗശായിപരമാൎത്ഥംതാനരുൾചെയ്താൻ.

അന്നേരമമൃതകപ്പെട്ടതുകിട്ടായ്കയാ-
ലുന്നതരവത്തോടുംപോരിനായസുരകൾ
വന്നുടൻവളഞ്ഞെതിൎത്തീടിനാരരികളോ-
ടിന്ദ്രാദിദേവകളുംചെന്നുടനെതിരിട്ടാർ.
സന്നാഹത്തോടുസൎവ്വവാഹനങ്ങളിലേറി-
ച്ചെന്നുനിന്നസ്ത്രശസ്ത്രമാരികൾതൂകുംവിധൌ
ഭേദമൊന്നേതുംതമ്മിലില്ലായ്കകൊണ്ടുംബല-
ഭേദേനകൈക്കാൽതകൎന്നീടുംകേടുകൾകൊണ്ടും
വേപിച്ചങ്ങതിലതിലേറെററംവമ്പുള്ളവർ
കോപിച്ചുതമ്മിൽതരംനോക്കിക്കൊണ്ടിരുപാടും
നേരിട്ടാർതമ്മിൽദ്വന്ദ്വയുദ്ധത്തിനോരോജനം
ദേവേന്ദ്രൻതന്നോടെതിൎത്തീടിനാൻമഹാബലി,
കേവലംസുബ്രഹ്മണ്യനോടുതാരകന്താനും
ഹേതിയുംവരുണനും,മിത്രനുംപ്രഹേതിയും
നീതിമാൻകാലനാഭൻതന്നോടുയമന്താനും
വിശ്വകൎമ്മാവുംമയനോടു,ശംബരൻത്വഷ്ടാ
വിശ്വൈകവീൻവിരോചനനും,സവിതാവും,
പിച്ചയാനമുചിയുമപ്പരാജിതന്താനു-
മശ്വിനികളുംവൃഷപൎവ്വാവാംദൈത്യേന്ദ്രനും,
സൂൎയ്യനുംബാണാദികളാംബലിപുത്രന്മാരും,
രാഹുവുംമാരുതനും,ഘോരനാംപുലോമാവും
ഭദ്രകാളിയുംസുംഭനിസുംഭന്മാരുംവൃഷ-
ഭദ്രനാംവൃഷകപിജംഭനോടനുക്ഷണം
മുഷ്ക്കരൻമഹിഷനോടഗ്നിയും,ബ്രഹ്മാത്മജ
വൎഗ്ഗമില്വലവാതാപികളാമവരോടും;
കാമദേവതയുംദുൎമ്മയനും,തരംകണ്ടു
ഭീമനല്ക്കലനോടുമാതൃക്കളെഴുവരും,
ജീവനുംസിതനു,മശ്ശനിയുംനരകനും,
ദേവമാരുതന്മാരോടാഹന്ത!നിരന്തരം
കേവലംനിവാതപൂൎവ്വാഖ്യന്മാർകവചന്മാ-
രാമവരോടുമുഹുരാദരാലിരുപാടും;
കാലകേയന്മാരോടങ്ങാഹന്തവസുക്കളും,
കാലേയപൌലോമജന്മാരോടുവിശ്വദേവകൾ,
രുദ്രന്മാരുടൻക്രോധവശന്മാരോടുംതമ്മിൽ,
ഭദ്രന്മാരെല്ലാംതരംനോക്കിക്കൊണ്ടിരുപാടും
യുദ്ധമാരംഭിച്ചെതിരിട്ടൊഴിയാതെനിന്നി-
ങ്ങെത്രയുംഭയങ്കരമായ്പ്പൊരുതീടുംനേരം;
ശക്തനാംമഹാബലിതന്നുടെമായാവശാ-
ലൊക്കെദ്ദേവകൾമോഹിച്ചീടിനോരളവിങ്കൽ,
പ്രത്യക്ഷനായവിഷ്ണുഭഗവാൻമായകളെ

സ്സ്തവരമുടൻതന്നാൽസംഹരിച്ചനുക്ഷണം
നേമിയാമവനേയുംമാനിയാമവനേയു-
മാമയഹീനംസുമാലിയേയുംമാല്യവാനാം
താമസനേയുംവധിച്ചീടിനോരനന്തരം
ആമോദംവളൎന്നെഴുംദേവകൾമുന്നേപ്പോലെ
ദ്വന്ദ്വയുദ്ധംചെയ്തുട്ടത്തന്നേരംവിരോചന-
നന്ദനന്തന്നോടടുത്തിന്ദ്രനാലതുനേരം
വജ്രമേററവൻമോഹിച്ചനേരമതിക്രുധാ
വിശ്രമിച്ചുട്ടത്തൊരുജംഭനാലൈരാവതം
പീഡിതനായോരള,വിന്ദ്രൻ;മാതലിമുതി-
ന്നോടിക്കൊണ്ടുടൻവന്നതേരിലങ്ങേറിച്ചെന്നു
ജംഭനെവധിച്ചതുകണ്ടതിക്രോധത്തോടെ
ജംഭാരിതന്നോടടുത്തീടിനാൻനമുചിയും
വമ്പേറുംവലപാകന്മാരുമായവർകളോ-
ടുമ്പർകോൻതുടന്നടുത്തീടിനാൻയുദ്ധത്തിങ്കൽ
സംഭ്രമിച്ചീടുംവലപാകന്മാർതലവെട്ടി
ദംഭോളിധരനടുത്തന്നമുചിയുംതമ്മിൽ
വിക്രമിച്ചീടുംപൊഴുതവനെക്കൊന്നീടുവാൻ
ശക്തനല്ലാഞ്ഞുഴന്നീടിനദേവേന്ദ്രനും
അന്നേരമശരീരിവാക്കിനാലുടൻജലം
തന്നിലേനുരകൊണ്ടുകൊന്നാനങ്ങവനെയും.
പിന്നെയങ്ങടുത്തെതിരിട്ടദാനവന്മാരെ
ക്കൊന്നുകൊന്നടുത്തീടുംദേവകൾതമ്മോടെങ്ങും
നിന്നുകൂടാതങ്ങൊഴിച്ചീടിനാരസുക
ളന്നേരമവർകളെരക്ഷിപ്പാൻദയാവശാൽ
നാരദൻതന്നെപ്പറഞ്ഞയച്ചാൻചതുൎമ്മുഖൻ
പാരാതെദേവന്മാരെവാങ്ങിച്ചാൻമുനീന്ദ്രനും.
പോരതിൽജ്ജയിച്ചതിമോദമാൎന്നമരകൾ
ആരാവപൂരത്തോടുമാലയേമേവീടിനാർ.
ദാനവന്മാരുംമഹാബലിയെയെടുത്തുകൊ-
ണ്ടാനതാനനന്മാർപോയാലയംപുക്കീടിനാർ.
മാനസംതളൎന്നഭിമാനഹാനിയെച്ചിന്തി-
ച്ചാനന്ദവിഹീനരായേവിനപൊഴുതിങ്കൽ
ശുക്രനാചുണൎന്നുജീവിച്ചുടൻമഹാബലി
വിക്രമശാലിസുഖിച്ചങ്ങിനെവാണീടിനാൻ.

അക്കാലംനാരായണനംഗനാവേഷംധരി-
ച്ചുൾക്കാമ്പിലസുരകളൊക്കെമോഹിക്കുംവണ്ണം
ചിക്കനെച്ചമഞ്ഞുചെന്നമൃതംവീണ്ടുകൊണ്ട
മൈക്കണ്ണിമണിതന്നെക്കാണ്മാനായപേക്ഷിച്ചാൻ.
മുക്കണ്ണനതുകാണ്മാനാഗ്രഹിക്കേണ്ടാഭവാ-
നിക്കാലമെനിക്കതുകാണേണമെന്നാനീശൻ.
എങ്കിൽഞാൻകാട്ടീടുവനെന്നരുൾചെയ്തുനാഥൻ
പങ്കജനാഭൻമറഞ്ഞീടിനോരനന്തരം
ശങ്കരൻഗിരിജയാഭൂതസഞ്ചയത്തോടും
പങ്കജനേത്രൻതന്നെസ്തുതിച്ചുനിൽക്കുന്നേരം
ചിത്തമോഹനകരാനന്ദമായ്വിളങ്ങിനോ-
രുദ്യാനമദ്ധ്യത്തിങ്കലുത്തമദിവ്യസ്ഥലേ
മത്തവാരണപ്രിയഗാമിനിമന്ദംമന്ദം
മുഗ്ദ്ധഹാസവുംപൂണ്ടുമുഗ്ദ്ധയായ്ത്തോന്നീടിനാൾ.
സൎവ്വാവയവാംഗസുന്ദരിയാംസ്ത്രീരത്നത്തെ
സൎവ്വഭൂഷണപരിഭൂഷിതയായിച്ചെമ്മേ
പൂഞ്ചായലഴിഞ്ഞുപൂനിരകൾചോരച്ചോരെ-
കാഞ്ചനകുംഭംതൊഴുംകൊങ്കകൾകുലുങ്ങത്തൻ
പൂഞ്ചേലകാഞ്ച്യാതുടന്നീടിനതുടയിണ
ചാഞ്ചല്യകരമിടഃചന്തിമിളൽപ്രഭാ
ചാഞ്ചാടിക്കൊടിനടുവുലയപ്പന്താടുമ്പോൾ
തേഞ്ചൊല്ലാൾതന്നെക്കണ്ടുണ്ടായസംഭ്രമത്താലേ
വാഞ്ഛയാതുടൎന്നുടൻപിന്നാലെക്കൂടെച്ചെന്നു
താഞ്ചാരേനിന്നാനീശനന്നേരംപവനനാൽ
ആഹൃതാംബരയായ്ക്കണ്ടനംഗവിവശനാ-
യാഹന്ത!ബലാൽവന്നോരിന്ദ്രിയസ്ഖലനത്താൽ
ഭൂമിയിൽദ്രവിച്ചങ്ങുനിറന്നുള്ളേടംതന്നെ
ഹേമവുംരജതവുംവിളയുംകഴനിപോൽ.
പിന്നെയുംപരിഭ്രമത്തോടുശങ്കരൻചെന്നു
തന്വംഗിതന്നെപ്പുണൎന്നീടിനാൻപരവശാൽ
സ്വസ്ഥനായാശ്വസ്തനായീടിനാന്മഹാദേവൻ
പുത്രനെക്കൊടുത്തെഴുന്നള്ളിനാൻമുകുന്ദനും.
പുത്രന്മാരോടുംഭൂതസഞ്ചയത്തോടുംഗിരീ-
ന്ദ്രോത്തമാത്മജയോടുംകൂടവേഗിരീശനും
ബദ്ധമോദേനമുതിൎന്നദ്രിമന്ദിരംപ്രാപി-
ച്ചിത്രിലോകീശൻപരമാനന്ദിച്ചരുളിനാൻ.
സത്യലോകത്തെപ്രാപിച്ചീടിനാൻവിരിഞ്ചനും
നിത്യവുംതെളിഞ്ഞുവാണീടിനാരമരരും.
പത്മിനിയോടുംധരാദേവിതന്നോടുംചേൎന്നു
പത്മനാഭനുംവൈകുണ്ഠാലയേഫണീന്ദ്രനാം
മെത്തമേലഖിലലോകങ്ങളുംസൃഷ്ടിച്ചുകാ-
ത്തത്യരമഴിച്ചുകൊണ്ടങ്ങിനെനിജമായാ
ചിത്തവുമനുസരിച്ചാനന്ദിപ്പിച്ചുയോഗ
നിദ്രയുംതുടങ്ങിനാനൊക്കെയുംതാനായവൻ
താനിതൊക്കെയുംതന്നാലോരോരോഭേദങ്ങളാൽ
സാനന്ദംകളിക്കുന്നോനെന്നറിഞ്ഞാലുംസഖേ!
കീഴിലീവണ്ണംമന്വന്തരങ്ങളാറുംകഴി-
ഞ്ഞേഴാമതിപ്പോൾവൈവസ്വതനാംമനുവല്ലോ
വിവസ്വൽപുത്രൻവൈവസ്വതനാംമനുവതി
പ്രവൃദ്ധപരാക്രമൻതനിക്കുതനയന്മാർ
ഇക്ഷ്വാകു,നൃഗൻ,ശൎയ്യാതിയും, വൈദിഷ്ടൻ,ധൃഷ്ടൻ,
ദക്ഷനാംദരിഷ്യന്ദൻ,നാഭകൻ,വൃഷധ്രകൻ
കവിയുംകരൂഷകൻ,വസുമാനേ,വംസുത-
രവനുവസുക്കൾരുദ്രന്മാരുമാദിത്യന്മാർ
വിശ്വദേവകൾമരുത്തുകളൃഭുക്കളും
അശ്വിനിദേവകളുമെന്നിവരമരകൾ.
ഇന്ദ്രനായതുപുരന്ദരനുംധരണീന്ദ്ര!
കശ്യപൻപുനരത്രിവസിഷ്ഠൻവിശ്വാമിത്രൻ
ഗൌതമൻജമദഗ്നിഭരദ്വാജനുമിവർ

ചൈത്രസാധരിക്കസപ്തൎഷികളാകുന്നതും,
അവിടെബ്ഭഗവാൻകശ്യപനുതനയനാ-
യദിതിതന്നിൽനിന്നങ്ങവതാരത്തെച്ചെയ്താൻ
വിഷ്ണുവെന്നൊരുനാമത്തോടുട്രൈലോക്യത്തെ
ജിഷ്ണുവിനായ്ക്കൊണ്ടഴകോടുതാൻസാധിപ്പിപ്പാൻ
ഇങ്ങിനെകഴിഞ്ഞേഴുമനുവിൻകാലംമുറ്റു-
രിങ്ങുകേളെട്ടാമതുംവിവസ്വാൽപുത്രനല്ലോ
സാവൎണ്ണി,നിൎമ്മോകനുംവിരജസ്കനുമ്മൃത-
ലാവതുവ്യത്യാ 'വിന്ദ്രൻതാനല്ലാമഹാബലി.
സതതംസുതാപ്രഭന്മാർവിരജൻമാരഥ
സുതപസ്സുകളുംദേവകളായതുംനിത്യം
ഗാലവ ദീപ്തിമാനുംപരശുരാമൻതാനും
മേലേതങ്ങശ്വത്ഥാമാകൃപതൃഷ്യശൃംഗൻ
ശ്രീവേദവ്യാസനിവർസപ്തമാമുനികൾപോൽ.
കേവലംദേവഗുഹ്യൻതന്നുടെസരസ്വതീ.
ദേവിയാംപ്രിയയിങ്കലന്നുശ്രീഗോവിന്ദൻതാൻ
സാൎവ്വഭൌമാഖ്യയോടുവന്നവതരിച്ചുടൻ
ത്രൈലോക്യംപുരന്ദരൻതങ്കൽനിന്നുടൻമഹാ-
ബലിക്കുപരിചോടുവാങ്ങിത്താനാക്കീടുന്നു.
കേവലംപിന്നെവരുണാത്മജനാകുംദക്ഷ-
സാവൎണ്ണിമനുധൃതകേതുവുംദീപ്തകേതു
ഹേതുവാമവർപുത്രപൌത്രന്മാർമരീചിഗ-
ൎഭാദികൾദേവകളാകുന്നതൽഭുതനിന്ദ്രൻ.
ദ്യുതിമൽപ്രമുഖന്മാരാമവർസപ്തൎഷികൾ;
സതതമന്നുനാഥനായുഷ്മാനാകുന്നവൻ.
പ്രിയയായുള്ളവുമംബുധാരയിലൃഷഭനെ-
ന്നയിവ്നുകൾതേടുമവതാരത്തെച്ചെയ്തു,
ഭുവനത്രയമമ്പോടത്ഭുതംതനിക്കാക്കി
വിവശഭാവംതീൎത്തുസപദിരക്ഷിക്കുന്നു.
പത്താമതല്ലോപിന്നെബ്രഹ്മസാവൎണ്ണിമനു-
പുത്രന്മാരതുകാലംഭൂരിഷേണാദികളും;
സൂത്രവിന്ധ്യന്മാർമുതലായവരമരക-
ളാസ്ഥയാകേട്ടാലുംദേവേന്ദ്രനായിതുശംഭു
ഹവിഷ്മാൻതുടങ്ങിയുള്ളവകൾസപ്തൎഷിക-
ളവശ്യംവിശ്വസൃക്കിൻഗൃഹത്തിൽവിഷൂചിയിൽ
ജഗല്പാലകനവതരിക്കുംമൂൎത്തിയായി
ജഗല്പാവനത്തിങ്കൽപ്രസിദ്ധകീൎത്ത്യാമോദാൽ.
പതിനൊന്നാമതല്ലോബ്രഹ്മസാവൎണ്ണിമനു-
വതുകാലത്തുസത്യധൎമ്മാദിസുതന്മാരും,
വിഹഗനിൎവ്വാണസൌരുചികൾമുതലായു-
ള്ളവർകളമരകൾവൈധൃതനമരേന്ദ്രൻ.
അരുണാദികളായുള്ളവർപോൽസപ്തൎഷിക-
"ളരിയപരമാത്മാഭഗവാൻനാരായണൻ
ആൎയ്യകതനയനായ്വന്നവതരിച്ചുടൻ
കാൎയ്യകാരണൻധൎമ്മസേതുവാംനാമത്തോടെ
വൈധൃതനായ്ക്കൊണ്ടുതാനാഹന്തജഗത്ത്രയം
വൈദഗ്ദ്ധ്യപരാക്രമത്തോടെസാധിപ്പിക്കുമ്പോൾ.

രുദ്രസാവൎണ്ണിമനുവായതുപിന്നെവന്നൻ
പുത്രന്മാർദേവവാനുമുപദേവാദികളും.
തത്രൈവഹരിതാദിസജ്ജനമമരകൾ
സത്യധാമാവാമിന്ദ്രൻ;തപോമൂൎത്ത്യാദികളവർ
സപ്തൎഷിവൎഗ്ഗമെന്നുഭഗവാന്നാരായണൻ
സത്യസഹാവിനുസൂനൃതായിയിൽത്തന്നെ
പുത്രനായ്സ്വധാമനാമത്തോടേജഗത്ത്രയം
നിത്യമുത്സവംചേൎത്തുരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടീടുന്നു.
പതിമൂന്നാമതിങ്കൽദേവസാവൎണ്ണിമനു;
സുതന്മാർചിത്രസേനവിചിത്രാദികളെല്ലാം
സുകൎമ്മാക്കളുംസുത്രാമാക്കളുമമരന്മാ-
രകൎമ്മജ്ഞാനിദിവസ്പതിപോലിന്ദ്രൻതാനും;
നിൎമ്മോകൻതത്ത്വദർശൻമുതലാമവരതി-
നിൎമ്മലാത്മാക്കൾപോൽസപ്തൎഷികളാകുന്നതും.
അന്നഖിലേശൻദേവഹോത്രനുദിവസ്പതി
തന്നിൽനിന്നപഹൎത്താവെന്നഭിധാനത്തോടും
വന്നവതരിച്ചുടൻത്രൈലോക്യംപാലിക്കുന്നു.
ഇന്ദ്രസാവൎണ്ണിമനുപതിനാലാമതല്ലോ;
ഉരുഗംഭീരന്മാർവഹ്ന്യാദ്യന്മാർസുതന്മാർപോൽ,
സാരന്മാർപവിത്രന്മാർചാക്ഷുഷന്മാർദേവന്മാർ,
ശുചിതാനിന്ദ്രനഗ്നിബാഹ്വാദിസപ്തൎഷിക-
ളജനുംപുനരതുകാലത്തുവിതാനയിൽ
ബൃഹൽഭാനുതിതിരുനാമമായവതരി-
ച്ചുവസ്ഥാഭേദക്രിയാമാൎഗ്ഗത്തെസ്ഥാപിക്കുന്നു,
മനുക്കൾതന്നെക്രമാലിങ്ങനെചൊല്ലീടിനേ
നിനിക്കാംവൎണ്ണമവരെന്തിനായ്ക്കൊണ്ടീവൎണ്ണം
ജനിച്ചുവൎത്തിക്കുന്നോരിവിടെയെന്നല്ലല്ലീ
മനസ്സേ്താഷേണചൊല്ലാംഗ്രഹിച്ചീടേണ്ടുന്നാകിൽ
അന്നന്നുയുഗാവസാനത്തിങ്കൽമറഞ്ഞൊളി-
ക്കുന്നവേദങ്ങൾവെളിച്ചത്താക്കുമൃഷികുലം.
നിൎമ്മലാമ്നായപ്രതിപാദകമായിട്ടുള്ള-
ധൎമ്മത്തെസ്ഥാപിക്കുന്നുമനുക്കളെനുവേലം
അന്നതുകൊണ്ടുചെമ്മേനന്നായിരസിച്ചുടൻ
അനപഹംനടത്തുന്നുമനുപുത്രന്മാരെല്ലാം.
കൎമ്മത്തിനുടെഹവിൎഭാഗത്തെഭുജിച്ചുടൻ
സമ്മാനിക്കുന്നുഫലംദേവകളറിഞ്ഞാലും.
ദേവകളോടുംകൂടെയജിക്കപ്പെട്ടുനിന്നു
ദേവേന്ദ്രൻപരിപാലിച്ചീടുന്നുജഗത്ത്രയം.
എല്ലാൎക്കുമെല്ലാററിനുമാശ്രയമായിട്ടുള്ളോ-
നല്ലോകേളെടോ!ഭഗവാനുടെയവതാരം."
ഇങ്ങിനെയെല്ലാംകേട്ടുതൊഴുതുനൃപശ്രേഷ്ഠ-
നങ്ങുശ്രീശുകനോടുചോദിച്ചാനതുനേരം:—
"അങ്ങിനെയേതെല്ലാമുണ്ടൊന്നുകേൾപ്പതിനിപ്പോ-
ളിങ്ങകതാരിലേററമാഗ്രഹംവളരുന്നു.
എന്തിനുമററാബലിതന്നോടുനാരായണൻ
തന്തിരുവടിമൂന്നംമൂവ്വടിപ്രദേശത്തെ
ഭൂമിയെസ്സത്യവ്യാജാലൎത്ഥിച്ചുവാങ്ങിക്കൊണ്ടു?

കാമമുണ്ടിനിക്കതുകേൾക്കാമെന്നിരിക്കിലോ."
ശ്രീശുകനതുകേട്ടു ഭൂപതിപ്രവരനോ-
"ടാശയം തെളിഞ്ഞുകേളെ"ന്നരുൾചെയ്തീടിനാൻ.

വാമനാവതാരം.

"എങ്കിലിന്ദ്രനാൽ വധിച്ചാശു ശുക്രനാൽത്തന്നെ
സങ്കടമൊഴിച്ചു" ജീവിപ്പിച്ചു മഹാബലി,
ഭാർഗ്ഗവന്മാരെസ്സേവിച്ചവരാലനുഗ്രഹം
മാർഗ്ഗസാധനപരിസാദ്ധ്യനായ്പ്പടയോടേ
ചെന്നുടൻ ചെറുത്തമരാവതി ചുഴന്നപ്പോൾ
നിന്നുകൂടാഞ്ഞു പോരിലൊഴിച്ചു മഹേന്ദ്രനും
മന്ത്രിതന്നോടു ചെന്നു ചിന്തിച്ചു യുദ്ധത്തിങ്കൽ
പിന്തിരിഞ്ഞൊഴിച്ചു പോയീടുകയൊഴിഞ്ഞന്യേ,
ചിന്തിച്ചാലുപായമില്ലെന്നുറച്ചതുനേരം
അന്തസ്താപവും പൂണ്ടു ദേവകളോടും കൂടി
സ്വർഗ്ഗവുമുപേക്ഷിച്ചു ദേവകൾ വാണപ്പൊഴു-
തൊക്കവേ കടന്നിരുന്നീടിനാരസുരകൾ;
ത്രൈലോക്യമെല്ലാം ജയിച്ചുടക്കി മഹാബലി
കൈലാസനിവാസിഭക്തന്മാരിലത്യുത്തമൻ.
അശ്വമേധങ്ങളൊരു നൂറുകൊണ്ടതിശയ,
വിശ്വനായകപ്രീതി വർദ്ധിപ്പിപ്പതിനായേ
വിശ്വാസഭക്ത്യാ ഭൃഗുസത്തമന്മാരാൽ നിയോ-
ഗിച്ചെഴുംമാർഗ്ഗാലുള്ള ജനനം തുടന്നതുകാലം:
പ്രത്യക്ഷനായ് നിന്നൊരു മാരീചനദിതിയാൽ
എത്രയുമനുകൂലസൽകൃതനായന്നേരം
നഷ്ടദേവേന്ദ്രത്വവും ദൈത്യാധിപത്യത്തേയും
വിഷ്ടപമുഖേഷ്വമംഗലത്വത്തേയും ദുഷ്ട്വാ
ചോദിച്ചാനദിതിയോടെന്തിതിന്നെല്ലാം പരി-
ബോധിപ്പിച്ചിതു മോദാലൊക്കവേ ജനനിയും.
തദ്വൃത്തമെല്ലാം പരിശ്രുത്വാ പിതുഃഖം തീർത്തു
ഉത്തമപ്രിയമനുസരിച്ചാശ്വസിപ്പിച്ചാൾ.
"ഭർത്താവേ! തവ പുരന്ദരത്വം മുന്നേപ്പോലെ
സിദ്ധിപ്പാനുപായമെന്തുള്ള"തെന്നവളുടെ
നിർബ്ബന്ധോക്തികൾ കേട്ടു കശ്യപപ്രജാപതി
നിർബ്ബന്ധിച്ചരുളിനാൻ വിഷ്ണുഭക്തിയെത്തന്നെ
ദ്വാദശാഹസ്സുകൊണ്ടു സാധിക്കാം മഹാവിഷ്ണു;
മാധവപ്രിയം പയോനാമമാം മഹാവ്രതം.
ഫാൽഗുനേമാസി ശുക്ലപക്ഷതിമുതലായി
മാർഗ്ഗമായ് ചെയ്തുകൂട്ടാം വിശ്വാന്തേ മഹാവ്രതം.
അതിനാൽ നാരായണൻ താൻ പ്രസാദിച്ചുവേണ്ടു
ന്നതിന്നെത്തരുമൊരു സന്ദേഹമുണ്ടാകേണ്ടാ.
സർവ്വാത്മാ ജഗന്നാഥൻ തന്നനുഗ്രഹത്താലെ
സർവ്വകാമ്യാർത്ഥങ്ങളെസ്സർവ്വരും സാധിക്കുന്നു.
നിർവ്വഹിച്ചാലും മമ ശാസനവശാദ്വ്രതം
പർവ്വചന്ദ്രാനനദരമ്യാനനേ! നീയെന്നെല്ലാം
മാർഗ്ഗമായതിനുടെ കാലവും ദിനങ്ങളും
മാർഗ്ഗവുമനുഷ്ഠാനഭേദവും വിധികളും
കർത്തൃസാധനപഞ്ചന്താദിതൽക്രമങ്ങളും
ഭർത്താവാമുപദിഷ്ടയായുള്ളോരദിതിയാൽ
കൃത്യമായതിന്നവസാനകാലത്തിങ്കൽ വ-
ന്നുത്തമശ്ലോകൻ താനും പ്രത്യക്ഷനായാനല്ലോ.
മുഗ്ദ്ധയാം പ്രജാപതിപത്നിയും ഭഗവാനെ
സ്നിഗ്ദ്ധചേതസാ കണ്ടു വന്ദിച്ചു വിനീതയായ്
ഭക്ത്യാ നിന്നവൾ മുഖപത്മവും കടാക്ഷിച്ചു
ഭക്തവത്സലൻ ചിരിച്ചരുളിച്ചെയ്താനപ്പോൾ.
"ഭദ്രേ! കേൾ നിനക്കെന്നാലെന്തഭിപ്രായം ചൊന്നാ-
ലതൈവ തരുവൻ ഞാ"നെന്നു കേട്ടദിതിയും
ചിത്തകാമ്പലിഞ്ഞതിശ്രദ്ധയാ രോമാഞ്ചഗാ-
ത്രത്തോടുമിടർപെട്ടു ചൊല്ലിനാൾ മന്ദംമന്ദം:—
"നിന്തിരുവടിക്കെന്നിൽ കാരുണ്യമുണ്ടെന്നാകിൽ
അന്തരാ മമാത്മജനായവതരിച്ചുടൻ
ദാനവന്മാരാലപഹൃതമാം മമ രേദ്ധ്ര
സ്ഥാനാദി സകലവുമിന്ദ്രനു കൊടുക്കണം.
മററിനിക്കൊരു വരം വേണ്ടതില്ലിദാനീ"മെന്നു
ചുററമുൾക്കലെന്നവൾ നിന്നപേക്ഷിക്കുന്നേരം,
വിശ്വകാര്യവും നിനക്കുൾത്താരിൽ ചേരും വണ്ണം
വിശ്വാസഭക്ത്യാ വരുമെന്നനുഗ്രഹിച്ചുടൻ
വിശ്വനായകൻ മറഞ്ഞീടിനാനതിതൂർണ്ണം;
വിശ്വമാനസമുഖിതാനുമങ്ങനന്തരം
വിശ്വപാലകനേയും ചിത്തത്തിലുറപ്പിച്ചു
വിശ്വസിച്ചനുകൂലഭർത്താരമനുസൃത്യ
ശുശ്രൂഷിച്ചനുവർത്തിക്കും കാലം മരീചിജൻ
ഉൾച്ചേരും ധ്യാനസ്വയം ധാമവും തദ്രേതസാ
സുഭ്രുവാമദിതി തൻ ഗർഭസ്ഥനായപ്പൊഴു-
തൽകാകാരേണ തന്നംഗങ്ങൾ മുററിദ്രുതം,
ജിഷ്ണുസോദരനായ്പ്പിന്നിങ്ങവതാരം ചെയ്വാൻ
വിഷ്ണുവിശ്വാത്മാവുടനാരംഭിച്ചതുകാലം.
ബ്രഹ്മാവും രുദ്രന്മാരും നാരദസനകാദി
ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാരും ദേവവൃന്ദവുമൃഷികളും
ബ്രഹ്മശങ്കരവിധിസന്മയപദം പര-
ബ്രഹ്മമവ്യയം കൂപ്പിസ്തുതിച്ചാരതിഭക്ത്യാ.
"നിർമ്മലനിഗമാന്തവാക്യവേദാർത്ഥം പരം
ചിന്മയം ചിദാനന്ദം രമ്യമംബരസമം
സന്മയം സനാതനം സർവ്വദേവതാമയം
കല്മഷഹരം പരമന്വഹം വന്ദാമഹേ.
നിത്യമദ്വയം നിരാധാരമാനന്ദപ്രദം
സത്യസന്മയം സകലാധാരം സദാധാരം
സത്താമാത്രകം സത്യസന്ധമാദ്യന്തഹീനം
സത്യൈകനിരഞ്ജനമത്യന്തം വന്ദാമഹേ.
നിന്തിരുവടിയൊഴിഞ്ഞാരിഹ ജഗത്ത്രയം
സന്തതം പരിപാലിച്ചീടുവതേവം നാഥ!
കിന്ത്വയാ ചിന്താവേഗമില്ലൊഴുതരാതികൾ
അന്തരാഗാരം കൂടെയടക്കിയിരിക്കുന്നു.
ബന്ധുവത്സല! തവ കാരുണ്യമില്ലെന്നാകിൽ
അന്ധന്മാരായ ഞങ്ങളെന്തു ചെയ്യുന്നിതയ്യോ!

മുന്നമാമ്നായത്തെയുംമറച്ചുകൊണ്ടുപോയാൻ
അന്നസുരേന്ദ്രനവന്തന്നെക്കൊന്നതുവീൾവാൻ,
മന്നവകരതാരിൽചെന്നകപ്പെട്ടുവള-
ന്നന്യൂനവേഗാൽപ്രളയാംബുധിജലത്തോളം
ചെന്നുടൻപ്രഹരിച്ചുനിന്നശാഹരാകാരം
ഇന്നുപേക്ഷിച്ചാനെന്തിനെന്നുഹോചൊല്ലീടേണ്ടു.
പിന്നയങ്ങവനിയെക്കൊണ്ടുപോയൊളിച്ചുടൻ
പന്നഗലോകത്തിങ്കൽനിന്നസുരേന്ദ്രൻതന്നെ
പന്നിയായ്ചെന്നുകീറിക്കൊന്നുതേററമേലേററി
വന്നുഭൂമിയെസ്ഥാനത്താക്കിയവിഭോ! ജയ.
ഭൂധവാരിധിമഥനാന്തരേതാഴ്ംഗിരി
സത്തമംപൃഷ്ഠേധരിച്ചാമയായതിമ്മീതേ
പത്രിയായിരുന്നയന്നേറാതെസമംചെയ്തു
നിത്തിരകഷിച്ചുണ്ടായോരമൃതംകവന്നൊരു
ശത്രുക്കളുടെമുമ്പിൽമോഹിനീവേഷംപൂണ്ടു
സത്വരംചെന്നുമോഹിപ്പിച്ചതുകൊണ്ടുപോന്നു
നിജ്ജരേന്ദ്രാദികൾക്കസല്ക്കരിച്ചഴൽതീത്ത
സജ്ജനഹൃദിസ്ഥിത! നിത്യനിമ്മല! പ്രഭോ!
ഭക്തവത്സലനായനിങ്കലങ്ങേറുംമഹാ
ഭക്തികണ്ടതുസഹിയാഞ്ഞുമത്സരത്താലെ
ശത്രുതമുഴുത്തുപദ്രവിച്ചുപലവിധം
പുത്രനങ്ങേലാഞ്ഞുടൻനിഗ്രഹോപായങ്ങളും
മത്താപിവാഴുംദനുജേന്ദ്രദംഷ്ട്രാന്തത്തിങ്കൽ
മദ്ധ്യേതൂൺപിളന്നവതരിച്ചുസരഭസം
ദുഷ്ടനേവധിച്ചുടൻഭക്തനാമവനേയും
വിഷ്ടപസ്ഥാനങ്ങളുംരക്ഷിച്ചനരഹരേ!
നഷ്ടേന്ദ്രമയതപംചേന്ന്യന്തംതദൈവസ-
ന്തുഷ്ട്യാപിപ്രസീദകാരുണ്യവാരിധേ! വിഭോ!
നമസ്തേനാരായണ! നമസ്തേനരകാരേ!
നമസ്തേമുരഹര! മധുകൈടഭാരാതേ!
നമസ്തേഹൃഷീകേശ! നമസ്തേഭക്തപ്രിയ!
നമസ്തേസമസ്തേശ! നമസ്തേനമോസ്തുതേ.”
ഇങ്ങിനെവിരിഞ്ചമുഖ്യാദികൾവാഴ്ത്തുന്നേരം
ചിങ്ങമാസത്തിൽശുക്ലപക്ഷദ്വാദശീതിഥൌ
വന്നൊരുമിച്ചുവിഷ്ണുപർക്ഷഭിജിൽകലേദിനേ
ശോണിതേദിനമദ്ധ്യേപുരുഷോദയേശുഭേ
ത്രൈലോക്യവിജയസല്ലക്ഷണമുഹൂത്തേ
ലീലാകൌതുകമന്ദമാരുതഗുണത്രയേ
ദിക്കുകളെല്ലാംതെളിഞ്ഞെത്രയുംപ്രകാശിച്ചു
പുഷ്കരചക്രത്തിങ്കലക്കാദിഗ്രഹങ്ങളും
വക്രചാരങ്ങൾപാടെനിന്ന്യാദിപിഴകൾതീ-
ന്നൊക്കവേവേണ്ടുംവണ്ണംസുസ്ഥിതിചെയ്താരെല്ലാം
ഭൂമിയുംപ്രസാദിച്ചുകോൾമയിർകൊള്ളുംവ
പ്രേമമുൾക്കൊണ്ടുവസന്താഭയാവിളങ്ങിനാൾ.
ഭൂദേവാദികളായസാധുക്കൾചിത്തങ്ങളും
മോദമോടാനന്ദിച്ചുപാവകൻവലംനിന്നു
ദേവകളെല്ലാംപരമാനന്ദിച്ചിതുമേന്മേൽ
ദേവവാദ്യങ്ങളെല്ലാംഘോഷിച്ചുതാനേതന്നെ.
ദേവപാദപങ്ങളുംപൂമലരതിത്തിത-
ങ്ങാവോളംമേളിച്ചാരദ്ദേവകൾപലവിധം.
അന്നേരമദിതിതൻഗർഭഗനായനാഥൻ
മന്നിലങ്ങവതരിച്ചീടിനാൻമായാവശാൽ.
വാമനവേഷത്തോടെമാധവചിഹ്നമെല്ലാം
പൂമെയ്യിലലങ്കരിച്ചങ്ങിനെകാണാവുന്നു.
കശ്യപൻതാനുംപരമാനന്ദാത്മനാകണ്ടു
കാശ്യപീവരന്തന്നെസ്തുതിച്ചുവന്ദിക്കുമ്പോൾ
വിഷ്ണുചിഹ്നങ്ങളെല്ലാംമറച്ചുജഗന്നാഥൻ
ജിഷ്ണുസോദരൻവടുരൂപിയായ്വിളങ്ങിനാൻ.
ജാതകമ്മാദിക്രിയാനീതികൾചെയ്തുപ-

വാമനാവതാരം.

നീതനായ്ചമഞ്ഞുനിന്നപ്പോളനുക്ഷണം,
ദേവതമാരെല്ലാരുംപ്രത്യക്ഷരൂപേണവ-
ന്നാവിരാനന്ദത്തോടേനല്കിനാർതച്ചിഹ്നങ്ങൾ,
ബ്രഹ്മസൂത്രത്തെബൃഹസ്പതി, മേഖലതാതൻ,
ബ്രഹ്മചാരിക്കുകൃഷ്ണാജിനമങ്ങവനിയും,
ദണ്ഡമബ്ജനു, മാച്ഛാദനകൌപീനംചെമ്മേ
ദണ്ഡമെന്നിയേവനസ്പതികൾ, ഛത്രംമാതാ,
പുണ്ഡരീകജൻകമണ്ഡലുവും, സരസ്വതി
പുണ്യമാലികാം, ഭിക്ഷാമംബികാഭഗവതി,
പിന്നെയുമുചിതങ്ങളായതൊക്കെയുംമുഹു
രന്യൂനാദരംകൊടുത്തീടിനാരുചിതന്മാർ.
സമ്മാനമാർഗ്ഗാല്പരിപൂർണ്ണനായ്ചമഞ്ഞതി
നിമ്മലനേവംപരിവത്തിച്ചാനനന്തരം:
ധമ്മേണഭിക്ഷാടനംചെയ്യേവംമഹാബലി
നമ്മദാവടതീരത്തിങ്കൽനിന്നനുദിനം
വാജിമേധങ്ങൾകൊണ്ടുയജിക്കുംപ്രകാരങ്ങൾ
വ്യാജചേതസാബഹുമാനേനകേൾക്കായപ്പോൾ.
സാദരമവനെക്കണ്ടേതാനുമത്ഥിക്കുമ്പോൾ
മോദേനനല്കുന്നതുകൊള്ളാമെന്നെല്ലാംചൊല്ലി;
മായമെന്നിയേവയസ്യന്മാരെബ്ബോധിപ്പിച്ചു
പോയവൻമഹാബലിതാനനുദിനംചെയ്യും
യാഗശാലയ്ക്കുതുലോമട്ടുത്തുഭൃഗുതീരം
അഗമിച്ച്ഛത്രപിക്കകൾബഹുമാനിക്കുംവണ്ണം
വന്നിരുന്നതുകണ്ടുവന്ദിച്ചുസകലരും
വന്നെഴുംബഹുമാനത്തോടിവനാരെന്നതും

തങ്ങളിൽതിരിക്കരുതാഞ്ഞതിലുടൻചിലർ
അങ്ങുചെന്നതുമഹാബലിയോടറിയിച്ചാർ,
ബ്രഹ്മചാരിയെപ്രശംസിച്ചുകേട്ടകതാരിൽ
സമ്മോദംവളർന്നതിഭക്തനാമസുരേന്ദ്രൻ.
ചെമ്മേതാനഥനിജാചാര്യേണസാകംചെന്നു
സമ്മാനിച്ചർഘ്യപാദ്യാദ്യങ്ങളാൽപൂജിച്ചുടൻ
വന്ദിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെന്നുതൻമാന്യസ്ഥാനേ
വന്ദ്യപൂരുഷൻതന്നെവസിപ്പിച്ചനന്തരം.
ചൊല്ലിനാ"നതിദിവ്യനാകിയഭവാനിപ്പോൾ
അല്ലലിൽവലഞ്ഞുഴന്നീടുമെൻഗൃഹത്തിങ്കൽ
കല്യാണാത്മക!കനിഞ്ഞെഴുന്നള്ളിയമൂലം
എല്ലാമെൻകുലത്തോടെശുദ്ധമായ്വന്നേനഹം.
മല്പിതൃക്കളുംപരിതൃപ്തരായ്വന്നാരല്ലോ
മൽക്രതുക്കളുംപരിപൂർണ്ണമായ്വന്നിതിപ്പോൾ
നിശ്ചയ,മെ"ന്നിത്യാദിസൽക്കാരമാനങ്ങളും
അർച്ചിച്ചുപറഞ്ഞുനില്ക്കുന്നവൻകൂടത്തന്നെ
ചോദിച്ചാ"നെവിടെനിന്നിങ്ങെഴുന്നള്ളത്തല്ലോ-
ളാധിക്യമേറുംഭവാന്തന്നെഞാനറിഞ്ഞീല.
താതനാരെന്നുംമാതാവാരെന്നുംപേരെന്തെന്നും
ഏതൊരുദിക്കിലധിവസിപ്പൂഞായമെന്നും
കൂടമററാരുള്ളതെന്നുംപുനരകതാരി-
ലൂടേയെന്തപേക്ഷയുള്ളതുമെന്നെന്നോടെല്ലാം
നേരേചൊൽകെ"ന്നുള്ളതുകേട്ടുടൻവടുരൂപി-
സാരനാംമഹാബലിയോടുതാഞ്ചൊല്ലീടിനാൻ:—
"ഞാനൊരുതപോധനനന്ദനൻനിരാധാരി
ദീനനായ്മഹാത്മാക്കളാധാരമായുള്ളവൻ
താനേപോന്നിതുസഹായികളില്ലാതുന്തന്നെ
സാനന്ദംപലേടത്തുംസഞ്ചരിക്കയുംചെയ്യും.
പേരവരവരെല്ലാമന്നന്നുപലതരം
ഓരോരോനിമിത്തങ്ങൾക്കോരോന്നേചൊല്ലിപ്പോരു
മൂലങ്ങളവയോരോന്നറിയാനരുതാത
ബാലനെന്തഹോപറയുന്നതുമഹാമതേ!
നീയൊരുമഹാത്മാധർമ്മിഷ്ഠനെത്രയുംനിത്യം
മായമെന്നിയേദേവബ്രാഹ്മണപ്രിയഭക്തൻ
ദാനവാന്വയത്തിങ്കൽപണ്ടുകീഴുണ്ടായതിൽ
താനിവനധികനത്യുത്തമൻമഹാബലി.
ദീനന്മാരപേക്ഷിച്ചതെല്ലാമേമടിയാതെ
ദാനംചെയ്തീടുന്നപോലാവോളംദിനംപ്രതി:
മാനസംതെളിഞ്ഞവരെല്ലാരുംചൊല്ലീടുന്ന-
താനന്ദത്തോടേകേട്ടുകാണ്മാനായ്വന്നീടിനേൻ."
വാമനൻപറഞ്ഞതുകേട്ടുടൻവൈരോചനി
താമസമൊഴിഞ്ഞുചൊല്ലീടിനാ"നെടോ!വടോ!
നീ,തവമനോഗതമായതുചൊല്ലിക്കൊണ്ടാൽ
ചേതസാമടിയാതെഞാനതുതരാമല്ലോ.
രാജ്യമോദേശങ്ങളോമന്ദിരങ്ങളോബഹു-
പൂജ്യനാംനിനക്കർത്ഥഭൂഷണവരങ്ങളോ
വസ്ത്രമോപശുക്കളോരത്നമോസുവർണ്ണമോ
ഭക്തമോതിലതൈലധാന്യൈകസമൃദ്ധിയോ
പത്നിയോസഖികളോദാസികൾദാസന്മാരോ
പത്തിയോമമാന്തികേനിത്യാധിവാസതാമോ
ശ്രദ്ധയെന്തോന്നുപറഞ്ഞീടിനാൽനൽകീടുവാൻ
ഉൾത്താരിൽമടിക്കയില്ലൊന്നിനുമറികെടോ!
വല്ലതുമഭിപ്രായമായതങ്ങെന്തെന്നതു
ചൊല്ലുകഭവാനെ"ന്നുചൊല്ലിക്കേട്ടതുനേരം
ചൊല്ലിനാൻവടുരൂപിതാനി"നിക്കതുകളി-
ലില്ലഭിരുചിതുലോമല്ലമായുള്ളോന്നത്രേ
ചൊല്ലുവാനതുഭവാനോടുഞാൻനാണിക്കകൊ
ണ്ടല്ലോമന്ദിച്ചീടുന്നുചൊല്ലുകെന്നതുംവന്നു
ചൊല്ലുവനെങ്കിൽകേട്ടുകൊള്ളുകഭവാനിനി-
ക്കല്ലലെന്നിയേതപംചെയ്തുകൊണ്ടനുദിനം
കല്യാണാത്മനാവാഴ്വാൻമൂന്നടിപ്രദേശമി-
ങ്ങെല്ലാനാളേയ്ക്കുംനൽകീടേണമെന്നതേവേണ്ടു.
മററുചോദിച്ചതൊന്നുമിനിക്കവേണ്ടീലഞാൻ
മുററുമെൻപാദംകൊണ്ടുമൂന്നടിയൊഴിഞ്ഞെടോ!
ആക്കാനമുള്ളേടത്തുചെന്നിരുന്നേതാനുമൊ-
ന്നോക്കുമ്പോൾകുറഞ്ഞൊന്നുനീങ്ങേണമെന്നാകിലോ
പേർത്തുമററെവിടെപ്പോയ്ചെന്നിരുന്നീടേണ്ടുഞാ-
നോർത്താലുംവലിയൊരുസങ്കടമല്ലോപാർത്താൽ
കേൾക്കേണംഭവാനി"തെന്നിങ്ങിനെജഗന്മയൻ
ആഖ്യാനംചെയ്താനതുകേട്ടസുരേന്ദ്രൻചൊന്നാൻ:—
"നോക്കെടോ?വടോ!തവചിന്തയെന്തിനുപുന-
രാക്കംചേരാതോരവസ്ഥാന്തരമലമലം!
മൂന്നടിപ്രദേശംകൊണ്ടെന്തിനാകുന്നുതവ
ചെന്നുനിന്നുടൻവലംവയ്ക്കുവാൻകൂടപ്പോരാ.
മാന്യന്മാർക്കൊരുവരോടർത്ഥിപ്പാൻമടിയാകും
തോന്നിയതതുതന്നെനിന്നുടെമനക്കാമ്പിൽ
ഞാനറിഞ്ഞിതുപരമാർത്ഥമിന്നതിന്നുനിൻ
മാനസേശങ്കിക്കേണ്ടാദീനവത്സലനഹം.
വാസകസ്ഥാനാഗ്രഹിയാകിയനിനക്കുഞാൻ
മേദിനിസ്ഥാനേവേണ്ടുന്നേടത്തുചൊല്ലിക്കൊണ്ടാൽ
കേവലമൊരുരാജ്യത്തോടേനൽകുവനല്ലോ
പാവനാത്മനാഭവാൻതദ്വിഷയത്തെയെല്ലാം
സ്വാധീനമാക്കിക്കൊണ്ടുവാഴ്കതപസ്സുംചെ-
യ്താധികളുണ്ടാകേണ്ടാഞാനുണ്ടയതുനിത്യം"
ദാനവനേവംപറഞ്ഞീടിനോരളവിങ്കൽ
സാനന്ദംമന്ദസ്മിതംപൂണ്ടരുൾചെയ്തുനാഥൻ:—
"ത്രൈലോക്യാധിപനായനിന്നുടെസൌജന്യവാ-
ക്കാലംബിച്ചേവംതന്നെവേണമെന്നതുനൂനം.
ഞാനതിനതിബാലൻബുദ്ധിശക്തിയുമില്ല
ദീനനെത്രയുംതപശ്ശീലനത്യാനന്ദാത്മാ
മാനികളഖിലാർത്ഥകാമികൾമഹീന്ദ്രന്മാർ-
മാനവേന്ദ്രന്മാരവരോടിടതുടർന്നല്ലോ
രാജ്യങ്ങൾവന്നുഞായമതുരക്ഷിപ്പാനുള്ള
യോഗ്യനല്ലതുകൊണ്ടുരാജ്യമാഗ്രഹമില്ല.

ദേശങ്ങൾപുരങ്ങളുമാലയങ്ങളുംവേണ്ട
കോശധാന്യാർത്ഥങ്ങളുമാശയില്ലിനിക്കെടോ!
കാനനേതപംചെയ്തുവാഴ്വാനായ്ചെല്ലുന്നേടം
പാനീയംതരികൊരുമൂവ്വടി”പ്രദേശംമേ.
നീയ്യിനിക്കതുകൊണ്ടുമതിയെന്നുറപ്പിച്ചു
മായാവാമനൻവചോരീതികൾകേൾക്കായപ്പോൾ
ദാനവപ്രവരനുംചൊല്ലിനാൻ“നതേഭവ-
ന്മാനസേകൊതിയുള്ളുകേവലമെന്നാകിലോ
ഞാനതുതരാമതുപോരയെന്നത്രേമമ
മാനസഗതി,യതുമതിയെന്നിരിക്കിലോ
നീർതരാംഭൃംഗാരകമിങ്ങെടുക്കെ”ന്നുചൊല്ലും
പോതുഭാർഗ്ഗവൻവേറേവിളിച്ചുചൊല്ലീടിനാൻ:—
“നീയിതെന്തിനുതുടങ്ങീടുന്നുശുദ്ധാത്മനാ?
മായാവൈഭവംപരമാർത്ഥമെന്നോർത്തിടൊലാ.
മായാമാനുഷനിവൻവാമനൻവടുവല്ല
മായാവേഷത്തെപ്പരിഗ്രഹിച്ചുള്ളവനത്രേ
കായാവിൻമലർനിരയോടെതൃപേശുംമൃദു
കായസൌഭഗത്വവുമാജാനുബാഹുക്കളും
സാരസദലായതലോചനാപാംഗങ്ങളും
സ്മേരസുന്ദരലളിതാനനവിലാസവും
ശ്രീവാശോഭയുംമലർമാനിനീവിലാസവും
ഈവണ്ണംകാണ്മാനുണ്ടോകേവലംമററാക്കാനും?
മാധവനിവൻവടുരൂപിയായ്വന്നാനെന്നു
ബോധമുററുണർന്നറിഞ്ഞീടണംഭവാനിപ്പോൾ;
ഞാനിതിന്നൊരുരഹസ്യോക്തിയുംനടേതന്നെ
ദാനവപ്രഭോ!കേട്ടിട്ടുണ്ടതുംകേൾക്കേണംനീ.
താനഹോദേവേന്ദ്രനെവെന്നിഹജഗത്ത്രയം
സാനന്ദംനിന്നാലടക്കീടുന്നകാലത്തിങ്കൽ
കശ്യപഗൃഹത്തിങ്കലദിതിതനയനായ്
കാശ്യപീവരൻവടുവാമനവേഷത്താലെ
ജാതനായ്ജഗത്ത്രയംനിന്നോടുവാങ്ങിപ്പുരു-
ഹൂതനുകൊടുപ്പാനുണ്ടാരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു.
കേവലമേവംജഗശ്രുതികളതുമിതും
ദേവാരേപുനരൊന്നായ്ചേർന്നുവന്നിരിക്കുന്നു.
നീയിവയെല്ലാംവിചാരിച്ചുകൊണ്ടിവിടെയി-
ക്കാര്യമാവോളംവിചാരിച്ചുചെയ്യേണംപ്രഭോ!
മൂവ്വടിക്കവനിനീനീർകൊടുത്തീടുന്നാകിൽ
മൂവ്വടിജ്ജഗത്ത്രയമടക്കിയളന്നുപോം.
ചേതസിഭവാനറിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽചൊല്ലിത്തരാം
നീതെളിഞ്ഞറിഞ്ഞുണർന്നെന്നുടെനിയോഗത്താൽ,
വാമനന്തന്നോടടുത്തങ്ങിനിയൊരുദിനം
താമസമൊഴിഞ്ഞുവന്നീടുവാൻപറഞ്ഞുടൻ
പോയാലുമിപ്പോഴെന്നങ്ങാദരിച്ചയച്ചാലും
നീയഥാമതംകൊടുത്താനന്ദസമന്വിതം,
ന്യായമായുറഞ്ഞതെപ്പേരുമേതരാമെന്നു
മായമെന്നിയേചൊന്നതെങ്ങിനെമറിച്ചിനി
ഞാനവനോടുപറഞ്ഞീടുന്നതെന്നല്ലല്ലീ!
മാനസേവിചാരമൊന്നായതുഭവാനിപ്പോൾ?
കേളതുപോരുംപിഴയല്ലതങ്ങളിൽചേർന്നു
കേളികൾചൊല്ലുമ്പൊഴുംനാരികളോടുപിന്നെ
വേളിയെസ്സന്ധിപ്പിപ്പാനായ്ക്കൊണ്ടുചെല്ലുമ്പൊഴും
വീളാതവണ്ണംധനമൊക്കവേപോകുമ്പൊഴും
ജീവനന്തന്നെപൊയ്പ്പോമെന്നുതോന്നീടുമ്പൊഴും
ആവതുണ്ടസത്യമെന്നുള്ളതുകേട്ടിട്ടില്ലേ?
താവകംമനക്കാമ്പിലെന്നതുനിരൂപിച്ചു-
മീവണ്ണംതൂഷ്ണീഭാവംതേടായ്കെ”ന്നെല്ലാംശുക്രൻ
ചൊന്നവാക്കുകളൊന്നുമാദരിച്ചീടാതെതാൻ
തന്നിലേനിരൂപിച്ചുസത്യസങ്കല്പത്താലെ
എന്നെയുംജഗത്ത്രയംതന്നെയുംഭവാനെയും
തന്നെയുമുടയതായ്നിന്നീടുംജഗത്സ്വാമി
തന്നുടെതിരുവുള്ളമെങ്ങിനെയെന്നാലതേ
വന്നീടുവതുതാവതൊന്നില്ലനമ്മാലേതും
നിർണ്ണയമെന്നീവണ്ണമുറച്ചുവടുരൂപി-
ക്കണ്ണസ്സെക്കൊടുപ്പാനായാരംഭിച്ചസുരേന്ദ്രൻ;
നിന്നുറച്ചതുകണ്ടുശുക്രനുംശാപംചെയ്താൻ
എന്നതുകൊണ്ടുംഭ്രമിച്ചീലവനകക്കാമ്പിൽ.
സത്യത്തെസ്സമാശ്രയിച്ചുദാനംചെയ്വാനുദ-
കത്തേയുംഭൃംഗാരകന്തന്നിലാവാഹിച്ചുടൻ.
സത്വരംവടുരൂപിതന്നെത്താൻവിളിച്ചുകൊ-
ണ്ടുൾത്താരിൽശ്രദ്ധിച്ചതെന്തിപ്പോൾഞാൻതരാമല്ലോ
കാട്ടുകതവകരപങ്കജമെന്നുംചൊല്ലി
നീട്ടിനാൻഭൃംഗാരകസംസ്ഥമാംനിജകരം
മൂവ്വടിപ്രദേശമിങ്ങാശയെന്നുടൻവടു-
രൂപിയുമെഴുന്നീററുചെന്നുകൈകാട്ടുന്നേരം,
ദാനവനിനക്കൊത്തെടുത്തുമൂവ്വടിനിലം
ഞാനിഹതന്നേനെന്നുനൽകിനാനുദകവും.
താനതിലൊരുകരടായ്ക്കീടനുശനസ്സും
പാനീയംവീഴുംമുഖമടച്ചുകൊണ്ടീടിനാൻ.
വാമനനതുസൂക്ഷ്മമറിഞ്ഞങ്ങതുനേരം
തുമയോടൊരുദർഭാഗ്രേണതാൻകുത്തീടിനാൻ
കുത്തുകൊണ്ടുശനോദ്യക്കൊന്നുനൊന്തുഴൽപെട്ടു
ചിത്തവേദനയോടെനീങ്ങിനാനൊരുഭാഗം,
ദാനവാരിയുംതൃക്കൈനിറഞ്ഞുവഴിഞ്ഞതി-
ക്ഷോണിയിൽകരതലംപൊയ്കയൊന്നുണ്ടായ്വന്നു.
ദാനവാരിയെഗ്രഹിച്ചീടിനോരളവിങ്കൽ
ദാനവാരിയുംവളർന്നീടിനാനനുക്ഷണം,
ദാനവാരിയെക്കണ്ടുദാനവാരീന്ദ്രൻതാനും
ദാനവാരിതാംഗ്രഹിച്ചീടിനാൻകൂടത്തന്നെ
ദാനവാനാചയശ്രുതവാണീഞാൻകേളായ്കയാൽ
ദാനവനായേനെന്നുതന്നുള്ളിൽതോന്നിക്കൂടി.
ദാനവാരികൾവാദ്യഘോഷംചെയ്താകുംവണ്ണം
ദാനവാരിക്കചൂഴുംവന്നാടുത്തിതുമോദാൽ.
ദാനവാരിയെക്കൊണ്ടുദാനവാരിക്കത്ര
താനഥബഹുകൃതരൂപിയായ്ചമഞ്ഞുടൻ.

വാമനൻ വളൎന്നു ത്രിഭുവനം അളക്കുവാൻ ഭാവിക്കുന്നതു്. * മൻ *

ഭൂർല്ലോകമടിയൊന്നായടക്കിയളന്നതു-
ക്കാലടിരണ്ടാമതുകൊണ്ടുടൻസ്വൎഗ്ഗത്തേയും
കാലേതാനളന്നുമൂന്നാമതങ്ങുയൎത്തിയ
കാലടിപ്പെരുവിരൽനഖരംകൊണ്ടുമൂൎദ്ധ്വ
ബ്രഹ്മാണ്ഡംപിളൎന്നുബാഹ്യാമൃതപ്രവാഹിനി-
നിൎമ്മലജഗൽപ്രസിദ്ധോദയഹരിപാദം
തന്നാലെമഹാഗംഗതാനുളവായാളിങ്ങു
മന്നിടംതന്നിൽപാപമാലിന്യംപോക്കീട്ടുവാൻ
അങ്ങിനെവിഷ്ണുപദംശോഭിച്ചുകാണായള-
വങ്ങരവിന്ദോത്ഭവനാദികളെല്ലാവരും
വന്നുടൻഭഗവൽപ്പാദാബ്ജക്ഷാളനംചെയ്തു
നിന്നുവന്ദിച്ചുപൂജിച്ചൎച്ചിച്ചുസേവിക്കുമ്പോൾ
പിന്നെയുംശ്രീപാദാബ്ജക്ഷാളനജലനിധി
ചെന്നുചെന്നൊന്നായ്ക്കൂടിനിന്നൊഴുകുകയാലേ
മന്നിടമെല്ലാംസൎവ്വപാപങ്ങളൊഴിഞ്ഞിട-
രെന്നിയേതെളിഞ്ഞുനിന്നാനന്ദിച്ചിതുമേന്മേൽ.
നിമ്നഗാവിഷ്ണുപദീതന്നുടെമഹിമകൾ
സമ്മാലോകത്താൽവൎണ്ണ്യമെന്നതഹംവന്ദിക്കുന്നേൻ.
അന്നേരംജഗന്നാഥൻതന്മനോഹിതമറി-
ഞ്ഞംബരഗേന്ദ്രാദ്യന്മാരാകുംപാൎഷദന്മാരും
വന്നുവന്നഖിലേശന്തന്നെവന്ദിക്കുമ്പൊഴു-
തന്യൂനഖേദാകുലകോപമോടസുരരും
ചെന്നുടനമരകളോടുപോൎതുടങ്ങിനാ-
രുന്നതബഹുലഘോരാരാവപൂരത്തോടും.
സംഗ്രാമമിടകലൎന്നീടിനോരവസ്ഥയി-
ലങ്ങേറെമരിച്ചിതുദ്ദാനവപ്രവരരും
തുംഗന്മാരായദനുജാവലിയുദ്ധത്തിങ്ക-
ലങ്ങുടൻമരിച്ചൊടുങ്ങുന്നതുകാണായപ്പോൾ
മംഗലനായമഹാബലിതാനോടിച്ചെന്നു
സംസാരമൊഴിക്കെന്നുദാനവന്മാരോടെല്ലാം
നന്നായിപ്പറഞ്ഞനുസരിച്ചുവാങ്ങിച്ചപ്പോൾ
ചെന്നധോലോകംപ്രാപിച്ചീടിനാരസുരരും.'
ശൃംഗാരയോനിപ്രസൂവല്ലഭൻനാരായണ
നംഗജരിപുസേവ്യൻതന്നിയോഗത്താലപ്പോൾ
ഖിന്നനായ്നില്ക്കുംദനുജേന്ദ്രനെസ്സരഭസം
ചെന്നഹികുലകാലൻവരുണപാശത്താലെ
പിടിച്ചുകെട്ടിസ്സകലശരണ്യപാദത്തിങ്ക-
ലട്ടക്കെവെച്ചുനമസ്കരിച്ചുനില്ക്കുന്നേരം
പുതുപ്പുഞ്ചിരികലൎന്നുടനിന്ദ്രാനുജൻതാൻ
ദിതിസന്തത്യുത്തമനോടരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ:—
"മുമ്പുടിച്ചദേശമിങ്ങിനിക്കുവസിപ്പാനായ്
നീവലംകരതാരിൽനീർതരികയാലല്ലോ.
കേവലംമമപാദംകൊണ്ടളന്നിതുഞാനും
താവകമിവിടെയൊന്നുള്ളതുരണ്ടായിപ്പോൾ
ശേഷമെന്തിനിയളക്കാവതു?നിനക്കതിൽ
ഈഷലെന്നിയേപറഞ്ഞീടെടോ!മടിയാതെ.
സത്യവാക്കിവിടെനിന്നെന്നോടുപറഞ്ഞതു
മിത്ഥ്യയായ്ചമയ്ക്കരുതുത്തമപ്രഭോഭവാൻ.
സത്യരക്ഷയിൽവലുതായൊരുധൎമ്മംപാൎത്താ-
ലിത്രിലോകികൾക്കില്ലെന്നുള്ളതങ്ങകതാരിൽ
നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതിന്നോടാവൎത്തിച്ചുഞാൻ
അച്ഛമാനസ!പറയേണമോവിശേഷിച്ചു?
സച്ചിദാനന്ദസ്വയംജ്യോതിരവ്യയനാന്ന
സത്യമായതുപരമാത്മാവുപരബ്രഹ്മം
അങ്ങിനെയുള്ളപരമാത്മരൂപത്തെമറ-
ന്നിങ്ങിനിക്കിനിശ്ശ്ലേഷംതികച്ചുതന്നീടായ്കിൽ
ചെന്നിനിനരകത്തിൽതന്നെനീകിടക്കണം
എന്നുവന്നീടുമതിനില്ലസംശയമേതും"
എന്നെല്ലാംജഗന്നാഥൻതാനരുൾചെയ്യുന്നേരം
ഖിന്നനായ്മഹാബലിവന്ദിച്ചുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"നിന്തിരുവടിയുടെമായാവൈഭവംപാൎത്താ-
ലന്തരാതിരിച്ചറിയാവതല്ലിനിക്കേതും.
ബന്ധുവത്സലനായനിന്തിരുവടിതുലോ-
മന്ധനാമടിയനുള്ളേടമൊക്കയുമിപ്പോൾ
രണ്ടടിയായ്ക്കൊണ്ടളന്നീടിനാനിനിശ്ശേഷ-
മുണ്ടൊരുശരീരംമാത്രംമമശേഷിച്ചിപ്പോൾ
മച്ഛിരോഭുവിതൃക്കാൽവച്ചുകൊണ്ടടിയനാ-
ലുക്തമാംസത്യംരക്ഷിക്കേണമേദയാനിധേ!
എന്നേവന്തൊഴുതുവന്ദിച്ചുചൊല്ലീടുന്നേരം
വന്നുടൻഭഗവൽശ്രീപാദാബ്ജദ്വന്ദ്വന്തന്നെ
തന്നുള്ളിൽമുഴുത്തെഴുംഭക്തിപൂണ്ടസുരേന്ദ്രൻ
വന്ദിച്ചുനമസ്കരിച്ചീടിനാൻപ്രഹ്ലാദനും.
തന്നുടെഭക്തന്മാരിലുത്തമൻതന്നെക്കണ്ടു
തന്നെത്താൻമറന്നാനന്ദിച്ചിതുഭഗവാനും.
രമ്യാഞ്ചിതസദ്ഭഗവത്സ്വരൂപത്തെക്കണ്ടു
നിൎമ്മലൻകൂപ്പിസ്തുതിച്ചന്തികേനില്ക്കുന്നേരം
ഖിന്നനാംവിരോചനനന്ദനൻതാനുംചെന്നു
സന്നിധൌപിതാമഹൻതന്നടിവണങ്ങിനാൻ.
ബ്രഹ്മാവുംബ്രഹ്മാത്മകനായദേവേന്ദ്രാനുജൻ
തന്മലരടികൂപ്പിനിന്നുടനുണൎത്തിച്ചാൻ:—
"നിൎമ്മലൻധൎമ്മിഷ്ഠനായുള്ളവനിവനുടെ
കല്മഷമൊഴിച്ചുബന്ധത്തെയുംനീക്കീടിനാൻ.
നന്നായങ്ങനുഗ്രഹംചെയ്കയുംവേണംപുന"-
രെന്നുണൎത്തിക്കുന്നേരമരുളിച്ചെയ്തുദേവൻ:—
"ഞാനനുഗ്രഹംചെയ്‌വാൻകാലമായ്വരുന്നവൻ
ദീനനായ്വരുമതിൻമുൻപിലെന്നറിഞ്ഞാലും.
മാനസമദംധനഹേതുനാഭവിച്ചീട്ടും
മാനുഷാദികൾക്കതുതാനേപോയകലുമ്പോൾ
പൂതനായ്വരുമവനപ്പൊഴുതനുഗ്രഹ
ഹേതുവുംഭക്ത്യാഭവിച്ചീടുമെന്നറികനീ.
ആകയാലിവൻമഹാമായയെജ്ജയിച്ചവ-
നേകദാനിജധനമൊക്കവേനശിച്ചപ്പോൾ
മാനസേചെറുതൊരുസംഭ്രമമുണ്ടായീല
ദാനവനതിശുദ്ധമാനസനായാനിപ്പോൾ.

കേവലമിനിമമലോകം പ്രാപിക്കുമിവൻ
സാവർണ്ണിമനുവിങ്കലിന്ദ്രനാകയും ചെയ്യും.
അത്രകാലവും സുതലത്തിങ്കലിരിക്കപോ-
യത്യന്തം മമപാദഭക്തി പൂണ്ടനുദിനം
മുക്തനായ്വരികെ"ന്നു മുഗ്ദ്ധഹാസവും കല-
ർന്നുത്തമപുമാനരുൾചെയ്തുടനവനുടെ
മസ്തകമദ്ധ്യേ തൃക്കാൽ വെച്ചു മൂവടി തിക-
ച്ചെത്രയും നന്നായ്‌വരികെന്നയച്ചരുളിനാൻ.
തൽക്ഷണം പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തുടൻ നമസ്കരി-
ച്ചുൾക്കനിവിയന്നതിഭക്തനാം പ്രഹ്ലാദനും
ഭക്തവത്സലപ്രസാദത്തെയും വഹിച്ചുകൊ-
ണ്ടാകത്തെക്കവേ പൌത്രൻ തന്നോടുകൂടെപ്പോയാൻ.
ചെന്നവർ മുകുന്ദപാദാംബുജവും ധ്യാനിച്ചുകൊ-
ണ്ടനാരതം സുതലത്തിൽ വാണാരങ്ങിരുവരും.
പിന്നെയങ്ങുടൻ ഭൃഗുനന്ദനാജ്ഞയാ ബലി-
തന്നുടെ മഖശേഷം ചെയ്തുകൂട്ടിനാൻ മോദാൽ.
ഇങ്ങിനെ മഹാബലിയോടുടൻ ത്രൈലോക്യം പെ-
ണ്ടിരന്നു മൂവടിയായ്ക്കൊണ്ടിന്ദ്രനു നൽകീടിനാൻ.
അനന്തരം ബ്രഹ്മവാദികളഖിലരും
ഒന്നിച്ചു നിഗമാന്തവാക്യശബ്ദാർത്ഥങ്ങളാൽ
ചിന്മയപദം കൂപ്പി സ്തുതിച്ചങ്ങുപേന്ദ്രനായ്
നിർമ്മലൻ തനിക്കഭിഷേകവും ചെയ്തീടിനാൻ.
മംഗലൻ നാരായണൻ തന്നനുഗ്രഹവശാൽ
അങ്ങമരേന്ദ്രൻ താനും സൌഖ്യമായ്‌വാണീടിനാൻ.
എന്നെല്ലാം ത്രൈവിക്രമം കേട്ടു തന്നകം തെളി-
ഞ്ഞന്നേരം തൊഴുതു മത്സ്യാവതാരത്തെക്കേൾപ്പാൻ
മന്നവനത്യാഗ്രഹം പൂണ്ടപേക്ഷിച്ചാനെങ്കിൽ
നിന്നുള്ളം തെളിഞ്ഞുകേൾക്കെന്നു ശ്രീശുകൻ ചൊ-

മത്സ്യാവതാരം. (ന്നാൻ:—

"കാലഭേദത്താലുറങ്ങീടുവാനായ്ക്കൊണ്ടുള്ള
കാലുഷ്യം കലർന്നാക്ഷിത്തളർന്നിരിക്കുമ്പോൾ
ധാതാവിൻ മുഖാന്തരത്തിങ്കൽനിന്നുടൻ ഭുവി
പതിതങ്ങളാം നിഗമങ്ങളെ ഹയഗ്രീവൻ
കൊണ്ടുപോയവനെക്കൊന്നനു നാന്മുഖനതു
കുണ്ഠതയൊഴിച്ചു നൽകീടുവാനായ്ക്കൊണ്ടല്ലോ
പണ്ടഖിലേശൻ മത്സ്യമായവതാരം ചെയ്താ-
നുണ്ടായോരവകാശമുണ്ടായതതിൻമുമ്പേ
ഒരുനാൾ കൃതമാലയാകിയ നദിതന്നിൽ
പരമഭാഗവതനാകിയ സത്യവ്രതൻ
നൃപതിവരൻ ചെന്നു കുളിച്ചു തർപ്പിക്കുമ്പോൾ
സപദി വന്നങ്ങവൻ കരതാരതിൻ മദ്ധ്യേ
ചെറുതായൊരു മത്സ്യപോതമായകപ്പെട്ടാൻ
ഒരു കുംഭത്തിലിട്ടു രക്ഷിച്ചാൻ നൃപതിയും.
കലശമതിൽ കിടന്നനിശം ദിനംപ്രതി
വളരും ഝഷമതിൽ നിറഞ്ഞു കൊള്ളായ്കയാൽ
കരുണാഹൃദയനാം നൃപതിവരനെട്ടു-
ത്തരികെക്കാണായ കൊക്കരണിതന്നിലിട്ടാൻ
അതിലും ദിനംപ്രതി വളർന്നു നിറകയാ-
ലതിനെപ്പുനരൊരു പൊയ്കയിലാക്കീടിനാൻ.
പൊയ്കയങ്ങതിൽ കൊള്ളാഞ്ഞതിലും വളർന്നുള്ള
പൊയ്കകൾതോറും ക്രമാലാക്കിനിന്നൊഴിഞ്ഞഥ
വൈകാതെ പുഴകളിലാക്കിനാനവറ്റിലും
വൈകാതെയതിവളർന്നൊന്നിലും കൊള്ളായ്കയാൽ
ദൈവജ്ഞൻ കൌതുകാകുലചേതസാ സമുദ്രത്തി-
ലവ്യയൻ തന്നെക്കൊണ്ടു ചെന്നുടനാക്കീടിനാൻ.
സർവലോകേശനായ മത്സ്യവിഗ്രഹനപ്പോ-
ളുർവീശവരനോടു കേവലമരുൾചെയ്താൻ"
നീയെന്നെ വളർത്തുപേക്ഷിച്ചതിൻ നിമിത്തമെ-
ന്തായതൊന്നിനിക്കെന്തൊരാശ്രയമിനി പ്രഭോ!
ഘോരങ്ങളായ മകരാദികളിടയിൽ മ-
റ്റാരെന്നെയുടയതു പാലിപ്പാൻ നിന്നെപ്പോലെ?
കാരുണ്യാംബുധേ! വിചാരിക്കയെന്നരുൾചെയ്യു-
ന്നേരമുൾത്താരിൽ വിചാരിച്ചീടും നരേന്ദ്രനിൽ
മാധവൻ പ്രസാദിക്കമൂലമായുണർന്നെഴും
ബോധസംഗ്രഹത്തിങ്കലുണ്ടായി പരമാർത്ഥം.
വേദങ്ങൾ വീണ്ടീടുവാൻ മീനമായവതാരം
വേദവിഗ്രഹനുണ്ടാമെന്നു കേട്ടിരുന്നതും
കേവലമിക്കാലമെന്നായ്വരികയോ ചെയ്ത-
ത്തീവണ്ണം കാണായതു മറ്റൊന്നല്ലതു നൂനം.
എന്നെല്ലാം നിരൂപിച്ചു മന്നവൻ നമസ്കരി-
ച്ചുന്നതഭക്ത്യാ കൂപ്പിസ്തുതിച്ചു ചൊല്ലീടിനാൻ:—
"നിന്തിരുവടി ജഗദ്രൂപമാം പരബ്രഹ്മ-
മന്തവുമാദിയുമില്ലാതെ കാലാത്മാവല്ലോ.
സന്തതം തവ മായാവൈഭവമറിയാതൊ-
രന്ധനോടേവം മറച്ചെന്തരുൾചെയ്തീടുവാൻ;
ബന്ധമായതു ദയാസിന്ധോ! മാമനുഗ്രഹി-
ച്ചന്ധതാപമൊഴിച്ചരുളേണമേ ജഗൽപ്പതേ!
കാരണം മത്സ്യാവതാരത്തിനെന്തിതു കാലം
വാരിജേക്ഷണ ഭവാനെന്നറിഞ്ഞീലല്ലോ ഞാൻ.
നേരേ നിന്തിരുവടി താനരുൾചെയ്തീടുകിൽ
കാരുണ്യാംബുധേ! കേൾക്കായിരുന്നു വഴിപോലെ.
ഞാനറിഞ്ഞുചിതമെന്നാകിൽ നിന്തിരുവടി
താനരുൾചെയ്ക മമ ബോധിപ്പാനഖിലവും."
ഭൂവരനേവം വിചാരിച്ചു നിന്നളവിങ്കൽ
ഭൂവരന്താനും പ്രസാദിച്ചരുൾചെയ്തീടിനാൻ.
"കേളെടോ ഭവാനെങ്കിലേഴാന്നാൾ ജഗത്ത്രയ-
മോളമേറീടും പ്രളയാംബുധൌ മുഴുകീടും.
മേളമായതിൽ കളിച്ചീടുവാനപേക്ഷ കൊ-
ണ്ടാലംബിച്ചിതു മത്സ്യവിഗ്രഹമിതുകാലം.
വേദങ്ങളപഹരിച്ചീടും ദാനവനെക്കൊ-
ന്നാദരാലതു ധാതാവിന്നു നൽകേണം താനും,
മേലിലിങ്ങുലകിടമൊക്കവേ മുഴുകുമ്പോൾ
കീലാലനിധിയിൽ നീ താനകപ്പെടും മുമ്പേ
ഓഷധീകുലാനാം ബീജങ്ങളൊക്കയുമെട്ടു-

മത്സ്യാവതാരം.

ത്തീഷലെന്നിയേകരതാരതിൽഗ്രഹിച്ചുടൻ
വാഴ്കവേണമെന്നാലേഴാന്നാളുലകിട-
മാഴികൾചുഴന്നുഴന്നാഴേപോയ്മുഴുകുമ്പോൾ,
നീയതിൽവലഞ്ഞുഴന്നീടുന്നോരളവുകാ-
ണായ്വരുമട്ടത്തൊരുതോണിവന്നുയരവേ
അത്തോണിയതിൽകരയേറുകഭവാൻമുതി-
ന്നത്യരംസപ്തർഷികൾതമ്മോടുമെന്നാലപ്പോൾ
ചിത്തസംഭ്രമത്തോടുമബ്ധിയിൽതിരകളി-
ളെത്രയുമുഴന്നങ്ങോടിങ്ങോട്ടുനടക്കുമ്പോൾ
സത്വരംമുനികളാൽപ്രേരിതനായുള്ളനീ
മദ്ധ്യാഹ്നംതുടങ്ങുമ്പോളന്തികേവന്നീടുവൻ;
മുമ്പിൽവന്നാട്ടുത്തുകാണായ്വരുന്നളവെൻെറ
കൊമ്പോടുചേൎത്തുബന്ധിച്ചീടുകതരണിയും:
ഞാനതുവലിച്ചുകൊണ്ടങ്ങോടിങ്ങോട്ടുനട-
ന്നാനന്ദംവളൎത്തുനിന്നീടുവൻനിനക്കപ്പോൾ
മാനസേവൈരാഗ്യവുമുണ്ടായ്വന്നീടുമെന്നെ
ധ്യാനിക്കകൊണ്ടുമനഃശ്ശുദ്ധിയുംതാനേവരും,
അക്കാലംതവമനഃശ്ശുദ്ധികൊണ്ടാത്മജ്ഞാന-
മുൾക്കാമ്പിലുപദേശംചെയ്തുടനണത്തുവൻ.
മുക്തിയുമാനന്ദസംസിദ്ധിയായെത്തുംനിന-
ക്കത്യാദരംമേന്മേൽനന്നായ്വരികെ”ന്നിത്യാദികൾ
മത്സ്യവിഗ്രഹൻഭക്തവത്സലനരുൾചെയ്തു,
തത്സമുദ്രാന്തൎഭാഗേതാന്മറഞ്ഞരുളിനാൻ.
പൃഥ്വീശൻസത്യവ്രതൻതാനുമവ്വണ്ണംതന്നെ
വിത്തെല്ലാമെടുത്തുകൊണ്ടൊരുങ്ങിപ്പാൎത്തീടിനാൻ,
സത്വരമരുൾചെയ്തവണ്ണമങ്ങേഴാംദിന-
മബ്ധിയിൽത്രൈലോക്യവുംമഗ്നമായ്വന്നുബലാൽ.
ചിത്തത്തിൽജഗന്നാഥന്തന്നെയുംധ്യാനിച്ചുകൊ-
ണ്ടത്തലെന്നിയേനിന്നുംപൃത്ഥീശനതുകാലം
മുല്പാടങ്ങടുത്തുകാണായിതുതരണിയും
സപ്തർഷിപ്രവരരോടൊത്തതിൽകരേറിനാൻ.
തോണിയിൽകരയെങ്ങുംകാണാതെപലകാല-
ന്താണുപോകാതെമേന്മേലോളങ്ങൾകളിക്കുമ്പോൾ
ദീനതയൊഴിഞ്ഞേഴുംമാനസേനാരായണ-
ധ്യാനമുൾച്ചേരുംമുനിമാരുടെനിയോഗത്താൽ
മാനവപ്രവരനുംമീനവിഗ്രഹനായ
ദീനവത്സലന്തന്നെധ്യാനിച്ചുമേവീടുമ്പോൾ

വന്നുടൻവൈസാരിണരൂപിയാംഭഗവാനു-
മുന്നമേമഹാശൃംഗംകാട്ടിനാനുയരവേ
വന്ദിച്ചുനമസ്കരിച്ചുന്നതഭക്ത്യാകൂപ്പി-
ച്ചെന്നുടുത്തേറംപരാക്രമനാംനാഗത്തിനാൽ
തോണിയുംചേൎത്തുബന്ധിച്ചീടിനാൻനൃപതിയും;
അനന്താലയന്താനുംമെല്ലവേനടകൊണ്ടാൻ.
അക്കാലംസത്യവ്രതൻതോണിയുംവലിച്ചുകൊ-
ണ്ടുൾകൃപയോടുമെഴുന്നള്ളീടുംഭഗവാനെ
പ്രസ്തുതനാക്കീട്ടതിഭക്ത്യാകൂപ്പീടുംവിധൌ
മത്സ്യമൂൎത്തിയുംദയാവിശിഷ്ടനായനുക്രമാൽ
തത്വജ്ഞാനവുമുപദേശിച്ചുവഴിപോലെ
തത്സ്വരൂപത്തിങ്കലാമ്മാറനുഗ്രഹിച്ചുടൻ
തത്രഭൂപനുംമത്സ്യമൂൎത്തിയുമായുണ്ടായോ-
രുത്തമസംവാദനിൎബ്ബന്ധകാരണത്തിനാൽ
സത്തുക്കൾമാത്സ്യംപുരാണംജഗൽപ്രസിദ്ധമാ-
യെത്രയുംഭക്ത്യാപാഠംചെയ്യുന്നുനിരന്തരം
തൽപ്രളയാന്തേഹയഗ്രീവനിഗ്രഹംചെയ്തു
ചില്പുമാനാമ്നായങ്ങൾവീണ്ടുകൊണ്ടപ്പോളവൻ
നിദ്രയെപ്പിരിഞ്ഞളവങ്ങുടൻനൽകീടിനാൻ
വിദ്രുതംഭക്ത്യാകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുവിരിഞ്ചനും
വന്ദിച്ചുനമസ്കരിച്ചീടിനോരളവനു
നന്ദിച്ചുജഗത്ത്രയകാരണനനുഗ്രഹാൽ
പിന്നെയുംസൃഷ്ടിതുടങ്ങീടിനാൻമുന്നേപ്പോലെ
ഖിന്നതയൊഴിഞ്ഞഖിലേശ്വരപ്രസാദത്താൽ.
മന്നവൻസത്യവ്രതനിന്നിപ്പോൾവൈവസ്വത-
നെന്നുപേർപൊങ്ങുംമനുപ്രവരന്തന്നെനൂനം”
എന്നെല്ലാംപറഞ്ഞീടുമഷ്ടമസ്കന്ധംകൊണ്ടു-
ന്നന്യൂനാദരാലടങ്ങീടിനാൾകിളിപ്പെണ്ണും.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ പുരാണോത്തമേ
സൂതശൌനകസംവാദേ അഷ്ടമസ്കന്ധം
സമാപ്തം.

നവമസ്കന്ധം.

ഇളാവൃത്തം.

തത്തേവരികരികത്തിരുന്നോമലേ!
ചിത്തംതെളിഞ്ഞിനിയുംപറഞ്ഞീടെടോ!
മുക്തിപ്രദംമുനിവൃന്ദനിഷേവിതം
ഭക്തിഗമ്യംപരമാനന്ദസാധനം
നിത്യമാനന്ദസിദ്ധംപരമാത്മതം
വക്തുംവിഷയമല്ലാതൊരവ്യക്തകം
ചിൽസ്വരൂപംപ്രമാണംഗുരുപ്രേരിതം
തത്വമെൻചിത്തേദൃഢീകരിച്ചിന്നുഞാൻ

ശുദ്ധാത്മനാമതിസ്വച്ഛനായേ,നിനി
മുക്തിയൊഴിഞ്ഞൊരുകാംക്ഷയുമില്ലെടോ!
നല്ലതെല്ലാൎക്കുംവരുത്തുവാനുള്ളതു
ചൊല്ലാമതിന്നിടയുള്ള കാലാന്തരാൽ
നല്ലതേതെന്നറിവാനുംപണിത്തുലോം,
നല്ലവർചൊന്നതുനല്ലതെന്നാകയാൽ
നല്ലവണ്ണംകേട്ടുകൊൾവിനെല്ലാരും.
ചൊല്ലുന്നിതുനവമംകൊണ്ടുകേവലം
ചൊല്ലേഴുമീശാനസല്ക്കഥാനീതികൾ
തുല്യരാമീശന്മാരായതുഭൂവർ
എല്ലാംപുനരതിലേഴാമതിന്നെഴും
വൈവസ്വതൻമനുവംശവിസ്താരങ്ങൾ
ചൊൽവനവിടെ,ജഗന്മയനാകിയ
നാരായണനുടെനാഭിസരോജത്തിൽ
അത്യദ്ഭുതമോദേനവന്നുളനാകിയ
സാരസസംഭവൻതന്മനസ്സിങ്കൽനി-
ന്നാരുതപോധനരുണ്ടായ്ചമഞ്ഞതതിൽ
മുന്നേവനായമരീചിക്കുകശ്യപൻ
നന്ദനനായ്ചമഞ്ഞാനവൻതന്നുടെ
വല്ലഭമാർപതിമൂന്നുപേരായതിൽ
മല്ലവിലോചനയാകുമദിതിതാൻ
പെററുള്ളവരിൽവിവസ്വാനുനന്ദനൻ
കുററമൊഴിഞ്ഞുവൈവസ്വതനെന്നുപേർ-
പെററമനുപ്രവരോത്തമനെത്രയും
ചുററമിയന്നുവേട്ടീടിനാൻശ്രദ്ധയെ.
ദമ്പതിമാരൊരുമിച്ചുസുഖിച്ചതി-
സമ്പ്രീതരായ്വസിച്ചീടിനാരന്വഹം
സന്തതിയില്ലായ്കയാൽപരിതാപവു-
മന്തൎമ്മനസിവളൎന്നവനന്നുടൻ
പുത്രനുണ്ടാവതിന്നായ്ക്കൊണ്ടുതാൻമുനി-
സത്തമദേശികനെക്കൊണ്ടുസാദരം.
മിത്രവരുണന്മാരെയജിപ്പിച്ചതി-
ഭക്ത്യാമുദാപരിവൎത്തിച്ചിരുന്നനാൾ,
പുത്രിയെപ്രാൎത്ഥിച്ചൊരിക്കൽസമയഗേ
ശ്രദ്ധയുംഹോതാവിനോടാശുചൊല്ലിനാൾ.
ഹോതാവതിന്നനുസാരിയായ്നില്ക്കയാൽ
ജാതമായുള്ളൊരുകന്യകാരത്നവും,
പേരവൾക്കങ്ങിളയെന്നായ്ചമഞ്ഞതി,-
പ്പാരിലീവണ്ണംഭവിപ്പതിനെന്തൊരു
കാരണംപുത്രാൎത്ഥമായ്ചെയ്തകൎമ്മവും
നേരേവിപരീതമായതെന്തെന്നവൻ
ദേശികൻതന്നെത്തൊഴുതുചോദിച്ചുഭൂ-
മീശനുംസൂക്ഷ്മംഗ്രഹിച്ചുവസിഷ്ഠനും
പുംസ്ത്വംഭഗവൽപ്രസാദേനചേൎത്തുകൊ-
ണ്ടാസ്ഥയാസൌഖ്യംവളൎന്നിരുന്നീടിനാൻ.
സുദ്യുമ്നനെന്നുപേർപെററുകൊണ്ടാനുട-
നെത്രയുമിഷ്ടനായാൻമനുവീരനും.

അന്നൊരുനാൾമൃഗയാവിവശേനതാൻ
ചെന്നുമഹാമേരുതന്നുടെസന്നിധൌ,
വിണ്ണോട്ടുരുമ്മും,കുമാരൻ,മഹാവനം
തന്നിലെങ്ങുംതഥാസഞ്ചരിക്കുംവിധൌ
പിന്നെയുംപെണ്ണായ്ചമഞ്ഞാനിതെന്തുഞാ-
നെന്നവനേററംപരവശപ്പെട്ടുടൻ
നിന്നുഴന്നാനതിനുണ്ടൊരുകാരണം
മുന്നമൊരുദിനമീശ്വരിശങ്കരി
പന്നഗഭൂഷണനോടൊരുമിച്ചുടൻ
നന്നായ്രതിക്രീഡയാമരുവുംവിധൌ
ചെന്നാർമുനികൾമഹേശനെക്കാണ്മതി-
ന്നന്നിലത്തസ്സമയംഗ്രഹിയായ്കയാൽ.
പെട്ടെന്നൃഷികളെക്കണ്ടുമഹേശ്വരി
ഇഷ്ടരതിഭംഗവുംവന്നുസംഭ്രമാൽ
ലജ്ജയുംപൂണ്ടുടുത്തീടിനാൾവസ്ത്രവും
നിൎജ്ജരതാപസന്മാരതുകണ്ടുടൻ
പോയാർബദൎയ്യാശ്രമത്തിനുസത്വരം
ഭൂയശ്ശപിച്ചരുളീടിനാളീശ്വരി.
ഇന്നുതൊട്ടിങ്ങിവിടത്തിൽവരുന്നവർ
പെണ്ണായ്വരികയെന്നഞ്ജസാകേവലം.
തന്നുള്ളിലക്കഥതാനറിയാതെപോയ്
ചെന്നുടൻപെണ്ണായ്ചമഞ്ഞുസുദ്യുമ്നനും
നിന്നുഴന്നേററംജളതപിണഞ്ഞവൻ
അന്നുമടങ്ങിനടന്നുപോരുംവിധൌ
മദ്ധ്യേബുധൻകണ്ടുമുഗ്ദ്ധാംഗിതന്നില-
ങ്ങുൾത്തൂൎന്നരാഗംകലൎന്നുപരവശാൽ
ഭാൎയ്യയായ്ക്കൊണ്ടാനവൾപെററവനന്നു
വീൎയ്യരൂപനുളനായാൻപുരൂരവാ;
സോമാന്വയത്തിങ്കലാദിരാജാവവൻ.
കാമിനിയായോരിളയുമനന്തരം
തൽക്കുലാചാൎയ്യനായുള്ളവസിഷ്ഠനോ-
ടക്കഥയെല്ലാമറിയിച്ചുഖിന്നയായ്
നിൽക്കുന്നളവിൽമുഴുത്തകൃപയോടും
ഉഗ്രനെക്കൂപ്പിസ്തുതിച്ചുവസിഷ്ഠനും
സുദ്യുമ്നനാമിളപുംസ്ത്വമുപേക്ഷിച്ചു
ഭക്ത്യാവണങ്ങിനില്ക്കുമ്പൊഴുതീശ്വരൻ
തന്നുടെകോപവുംദേവിതൻശാപവും
വന്നുസേവിക്കുംവസിഷ്ഠാഭിലാഷവും
അന്യഥാത്വംവരായ്വാനുപായാൎത്ഥമാ-
യൊന്നരുൾചെയ്താനിതുകേൾമഹാമതേ!
മാസങ്ങളോരോന്നിടയിട്ടിടയിടെ
വാസമുണ്ടാംപുമാനായിനിയെങ്കിലോ
പോയാലുമെന്നയച്ചാനിന്ദുശേഖരൻ
പോയാനിളയോടുകൂടെവസിഷ്ഠനും.
നാഥനരുൾചെയ്തവണ്ണമനന്തരം
മാസമിടവിട്ടുപൂരുഷനായ്ചിരം;
അങ്ങിനെവാഴുന്നകാലത്തവനുട.

നങ്ങുല്ക്കലനുംഗയനുംവിമലനും
നന്ദനന്മാരുളരായാനിളനന്നു
നന്ദിച്ചിരുന്നുസുഖിച്ചിതുകേവലം.
മന്നവൻവൈവസ്വതനുംയമുനയിൽ
നിന്നുനൂററാണ്ടുതപസ്സുചെയ്തീടിനാൻ.
പന്നഗശായിനംധ്യാനിച്ചുസന്തതിം
പിന്നെയുംപ്രാത്ഥിച്ചുപുത്രകാമേഷ്ടിയും
നന്നായഴകോടുചെയ്തിരിക്കുന്നനാൾ
നന്ദനന്മാരുളരായിനാർപത്തുപേർ
ഇക്ഷ്വാകുവുംനൃഗൻശര്യാദിദിഷ്ടനും
ധൃഷ്ടൻകരൂഷകനുംഹരിഷ്യന്ദനും
നാഭാഗനുംവൃഷദ്ധ്രൻകവിയെന്നവർ
ശോഭയാപത്തുപേർവന്നുളരായതിൽ
എട്ടാമനായവൃഷദ്ധ്രൻഗുരുവിന-
ങ്ങിഷ്ടമായിട്ടിദ്യപഠിച്ചുതന്നന്തികേ
നിത്യമിരിക്കുന്നകാലമൊരുദിനം
തത്രരാത്രൌഗുരുവിൻപശുക്കൂട്ടത്തിൽ
പുക്കുവ്യാഘ്രംപിടിച്ചാൻപശുവൊന്നിനെ
വ്യാഘ്രംകലന്നലറിപ്പശുവുന്തദാ-
ആത്തനാദംകേട്ടുരാത്രൗവൃഷദ്ധ്രനും
ശീഘ്രംപുറപ്പെട്ടുവാളുമായ്ചെന്നുടൻ
വെട്ടിനാൻക്രൂരിരുട്ടത്തുചെവിയററു
പെട്ടെന്നുശാർദ്ദൂലവുംപാഞ്ഞുപോയിനാൻ.
തല്ക്കരവാളതേററുപശുക്കഴു-
ത്തുൾക്കാമ്പിൽവ്യാഘ്രമെന്നോത്തുനൃപാത്മജൻ
പോന്നിങ്ങുവന്നുകിടന്നുറങ്ങീടിനാൻ
അമ്നായസാരാത്ഥമൂത്തിദിവാകരൻ
താനുദിക്കുമ്പൊഴുതങ്ങുചെന്നഞ്ജസാ
മാനവേന്ദ്രാത്മജനാഹന്ത!തന്നുടെ
വാളേററുതല്ക്കഴുത്തററുധരണിയിൽ
ചീളമരിച്ചുകിടന്നപശുവിനെ
കണ്ടുപരിതാപമോടുവൃഷദ്ധ്രന-
ങ്ങിണ്ടൽമുഴുത്തുവിവശനായേററവും;
മന്ദനായ്നിന്നഴന്നേററംനിരൂപിച്ചു
തന്നുള്ളിലാമ്മാറുറപ്പിച്ചുസാമ്പ്രതം
ബ്രഹ്മചര്യംധരിച്ചീശ്വരോപാസനം
ധാമ്മേണചെയ്തുപുരുഷാത്ഥവുംമുദാ
സാധിച്ചുകൊണ്ടാൻകവിയുംവിരക്തനാ-
യാദൈവഭഗവദുപാസനാശീലനായ്
കാരണനാകിയനാരായണപദാം-
ഭോരുഹമവ്യയംചേന്നുകൊണ്ടീടിനാൻ
വീരരായുള്ളകരൂഷകന്മാരതി
ശൂരരാംബാഹുജവീരകുലമതിൽ
കാരുഷരായതുധൃഷ്ടവംശത്തെയി-
ട്ടാരതിൽധാർഷ്ട്യരെന്നുണ്ടുചൊല്ലീടുന്നു.
മിക്കവാറുംബ്രഹ്മബ്രാഹ്മണർപോലവർ
ഉൾക്കാമ്പിലാമ്മാററികനൃപന്നുടെ

പുത്രൻസുമതി,പുനരവന്തന്നുടെ
പുത്രനായ്ഭൂത,ജ്യോതിവ്സു,പ്രീതികൻ
തസ്യകുമാരകനോഘവാനോഘവ-
ത്യാഖ്യയുംകേളരിഷ്യന്ദനുംകേവലം
ചിത്രസേനാഖ്യനാംപുത്രനുണ്ടായഥ,
തത്രദക്ഷാദികളുണ്ടസംഖ്യാന്വയം
അഗ്നിവേശ്യായനനാകിയഭൂസുരേ-
ന്ദ്രാദ്യാന്വയമവസാനംപറയുന്നു.
ഇഷ്ടനുനന്ദനൻനാഭാഗനെത്രയും
ഇഷ്ടനവന്നുഭലന്ദനനന്ദനൻ;
വത്സനവന്നുസുതൻപ്രതിപ്രാംശുവും
തൽസുതനായപ്രമതിവരമിത്രകൻ;
തൽസുതൻചക്ഷുഷൻതാനുംവിവിംശതി,
തൽസുതൻരംഭൻഖനിനേത്രനുംക്രമാൽ
തൽസുതൻ,തൽസുതനല്ലോകരന്ധമൻ;
തൽസുതനായതുവീക്ഷിതമ്പോലുടൻ
തൽസുതനല്ലോമരുത്തനവൻസുതൻ
എത്രയുമേററംപ്രസിദ്ധനാകുന്നവൻ
തൽസുതൻരാജ്യപ്രവൃദ്ധനനായതു
തൽസുതനല്ലോസുധൃതിയാകുന്നവൻ
തൽസുതൻപോൽനരകൻബലൻ,ബന്ധുമ
തൽസുതൻവേഗവാനങ്ങവൻതൽസുതൻ
ബന്ധു,വവന്നുതൃണബിന്ദുനന്ദനൻ;
ബന്ധുമാൻതന്നുടെനാലാമനാമവൻ
മുമ്പിലലംബുസയെന്നുപേരായൊരു
ശംപാസമാംഗിയാമപ്സരസ്ത്രീമണി
വന്നുചേർന്നീടിനാളന്നവൾതന്നില-
ങ്ങന്യൂനരാഗംകലന്നുനരവരൻ;
തന്നുടെനന്ദനയായുളവായിതു
കന്യകയായൊരിളിബിളയെന്നവൾ
പിന്നെവിശാലാദിമൂന്നുസുതന്മാരും
ഉന്നതനാമവനുണ്ടായിതഞ്ജസാ.
എന്നതിൽവിശ്രവസ്സിന്നങ്ങിളിബിള
തന്നിൽനിന്നുണ്ടുളനായാൻധനേശനും
ചെമ്മേവിശാലജനപോൽഹേമചന്ദ്രനാ
നിമ്മലൻതൻമകൻ.ധൂമ്രാക്ഷനായതും
ധൂമ്രാക്ഷനുംസഹദേവൻകൃശാശ്വനും
സോമദത്താഖ്യൻക്രമേണസുമതിയും
ഭൂമിപതേ!ജനമേജയന്താനുമൾ
പ്രേമാൽക്രമാദ്ദിഷ്ടവംശസംഭൂതകം
ശര്യാതിമുന്നംസുകന്യകയെന്നുപേ-
രായതനൂജയാചെന്നുവനാന്തരം
പുക്കുകൊണ്ടച്യവനാശ്രമംപ്രാപിച്ചു
നില്ക്കുന്നളവൊരുപുററിന്നപിദ്രശോഭകൾ
ദൃഷ്ടാപികണ്ടകാഗ്രേണകുത്തുമ്പൊഴു-
തെട്ടാരകൾവിളങ്ങീടുമാറങ്ങതിൽ
നിന്നുളനായമുനീന്ദ്രൻച്യവനനാ

ഷന്നതവന്നുകൊടുത്താൻസുകന്യയെ,
തമ്മിലന്യോന്യാനുരാഗവശേനസൌ-
രമ്യാശയാവസിച്ചീടിനാരന്വഹം.
അന്നുസൌന്ദൎയ്യവുംയൌവനാപൂരവും
വന്നുകൂട്ടുംവണ്ണംദമ്പതിമാർകളെ
നന്നായനുഗ്രഹിച്ചശ്വിനിദേവകൾ
പിന്നെയവരോടുകൂടവേസാദരം
മന്നവൻശൎയ്യാതിദിഗ്വിജയംചെയ്തു
നിന്നുകൊണ്ടിന്ദ്രനേയുംജയിച്ചഞ്ജസാ
ചെയ്തയാഗത്തിങ്കലങ്ങുപോയ്ചെന്നൊരു
കൈതവമെന്നിയേനാസത്യന്മാരവർ
ചെമ്മേമുതിൎന്നുയാഗാവിൎഭാഗത്തെയും
സമ്മതിച്ചുംകൊടുത്തങ്ങെഴുന്നള്ളിനാർ
നിത്യമുത്ഥാനബൎഹിസ്സുമാനൎത്തനും
തത്രൈവഭൂരിഷേണാഖ്യനുമിങ്ങിനെ
പൃത്ഥ്വീതലത്തിലശ്ശൎയ്യാതിജരുള-
രെത്രയുംകീൎത്തിചേൎത്താരത്തിനന്ദനർ
രേവതനെയരവരൊരുവനുരുപോ-
രാവിൎഭവിച്ചാർകകുത്മ്യാദിപുത്രന്മാർ.
കേവലംപിന്നെയവനൊരുപുത്രിയും
രേവതിയെന്നുളവായാളവളുടെ
ഭൎത്താവൊരുത്തൻസദൃശനായുള്ളതാ-
രിത്രിലോകത്തിങ്കലെന്നുള്ളതഞ്ജസാ
പത്മോത്ഭവനോടുചോദിപ്പതിന്നുതാൻ
പുത്രിയേയുംകൊണ്ടുചെന്നങ്ങുനിന്നവൻ
ചോദിച്ചറിഞ്ഞതനേകങ്ങൾചതുൎയ്യുഗം
മോദിച്ചുപാൎത്തുബലനുനൽകീടിനാൻ.

അംബരീഷചരിതം.

പിന്നെനാഭാഗനന്ദനനായുടൻ
ഉന്നതനായെഴുമംബരീഷനാംനൃപൻ.
സപ്തദ്വീപാധിപനായിപ്രജകൾക്കു
കല്പകശാഖിവദ്രക്ഷിച്ചിരുന്നവൻ
നിത്യൻജഗല്പതിനാരായണൻപദ-
ഭക്തിമുഴുത്തുരമിച്ചവൻതന്നുടെ
ശുദ്ധഹൃദയഗതികണ്ടുമാധവൻ
പ്രത്യക്ഷനായ്പ്രസാദിച്ചുനിരന്തരം
ചക്രംവിധേയമാക്കിക്കൊടുത്തീടിനാൻ
ഭക്തിയുംമേന്മേൽവളൎന്നിതുഭൂപനും-
ഭക്തപ്രിയാനുഗ്രഹത്താലതിശയ-
മുജ്ജ്വലിച്ചീടിനാനപ്പൃഥിവീശനും:
ഏകാദശീവ്രതംദീക്ഷിച്ചുഭക്തനായ്
അത്യുഢസിദ്ധ്യൎത്ഥസാദ്ധ്യനായുള്ളവൻ
ലോകങ്ങളെല്ലാമടക്കിവാഴുന്നനാൾ
ആകുലനായ്ചമഞ്ഞുപാകവൈരിയും.
ഇന്ദ്രപദംമമതാനടക്കീടുവാൻ
ഇന്നവൻശക്തനെന്നോൎത്തമരേന്ദ്രനും
ഖിന്നനായംബരീഷഭൂപതിതൻവ്രത-
ത്തിന്നുഭംഗംവരുത്തീടുവാനെന്തൊന്നു
നല്ലതെന്നുള്ളതെന്നോൎത്തുതന്നുള്ളിലു-
ള്ളല്ലൽദുൎവ്വാസാവിനോടുചൊല്ലീടിനാൻ:—
“നിത്യമമൈന്ദ്രംപദമടക്കീടുവാൻ
അത്രനരവരനംബരീഷനാമവൻ
വൃത്യാതുടങ്ങുന്നതെന്നാലിതിന്നൊരു
വിഘ്നംവരുത്തുവാനിന്നെനിക്കാരൊരു
മിത്രംഭവാനൊഴിഞ്ഞെന്നിരുന്നീടിനേൻ,
എത്രയുംചിത്തകാരുണ്യമുണ്ടാകണം
ത്വൽപ്രഭാവത്താലി”തെന്നുനമസ്കരി-
ച്ചപ്പുരുഹൂതസ്യവാക്കുകൾകേട്ടുടൻ
ഭക്തപ്രിയപ്രസാദാതിശയത്വമ-
ങ്ങുൾക്കാമ്പിലോൎത്തറിയാതെമുനീന്ദ്രനും
വിദ്രുതംചൊന്നാ“നവനീസുരേശ്വര
തദ്വ്രതഭംഗംവരുത്തുവനാശുഞാൻ.
നിശ്ചയമേതുംവിഷാദിയായ്കെ”ന്നുട-
നാശ്വസിപ്പിച്ചമരേന്ദ്രനെസ്സാദരം
നന്നായനുസരിപ്പിച്ചവനീശ്വരൻ
തന്നുടെമുമ്പിലാമ്മാറെഴുന്നള്ളിനാൻ.
മുന്നംമഹേശ്വരൻതൻപ്രസാദത്തിനാൽ
ഉന്നതനാംമുനിക്കുണ്ടേതാരനുഗ്രഹം.
വല്ലവരോടുംപിണങ്ങിനിന്നാലവ-
ൎക്കുള്ളതപോഫലംപാതിയിങ്ങായ്പ്പതും
കില്ലില്ലതിന്നെന്നതോൎത്തോൎത്തുമേദിനീ.
വല്ലഭൻമുമ്പിലാമ്മാറുചെല്ലുംവിധൌ
ദ്വാദശീപാരണചെയ്യാൻഭഗവാങ്കൽ
പൂജാവിധിവഴിയേനരേന്ദ്രോത്തമൻ
താനൊരുമിച്ചുളവങ്ങെഴുന്നള്ളിയ
മീനദ്ധ്വജാന്തകാംശോത്ഭൂതനെദ്രുതം
കണ്ടതിവേറുവന്ദിച്ചുടനേകൂട്ടി-
ക്കൊണ്ടിങ്ങുപോന്നിരുത്തിക്ഷണിച്ചീടിനാൻ:—
“നീരാട്ടിവേണ്ടുംനിയമങ്ങളുംമുടി-
ച്ചാരൂഢമോദാലെഴുന്നള്ളുകഭവാൻ.
ത്വൽപൂജയുംകഴിച്ചൂട്ടിച്ചമൃതവും
തൃപ്തിവരുമാറശിച്ചുവേണംമമ
ഭുക്തി,തദ്വാദശിപോയ്ക്കഴിയുംമുമ്പെ.”
ന്നിത്യാദിഭൂപതീന്ദ്രോക്തികൾകേട്ടുടൻ
ബദ്ധമോദാലനുവാദവുംചെയ്തുതാൻ
മിത്രാത്മജയിൽനീരാട്ടുവാനായ്മുദാ
ഗത്വാപിതദ്ദ്വാദശികഴിവോളവും
നിത്യകൎമ്മങ്ങളുംചെയ്തിരുന്നീടിനാൻ.
വൈകിയവാറെനരേന്ദ്രൻസുരമുഖ-
മാകിയദേവനെഗവ്യങ്ങൾകൊണ്ടുടൻ
പൂജിച്ചുതൽശേഷസാധനംപാരണാ
വ്യാജംത്യജിച്ചുചെയ്താഹന്തമേവിനാൻ.
അപ്പൊഴുതപ്പുനമാമുനിഗ്രഹിച്ചിത-
ങ്ങുൾപ്രകോപംകലൎന്നിങ്ങെഴുന്നള്ളിനാൻ.

മാമുനീന്ദ്രനെഴുന്നള്ളിയപോതില-
ത്യാനന്ദശാലിനരേന്ദ്രൻതൊഴുതുടൻ
ചൊന്നാൻ"മമവ്രതഭംഗംവരികിലു-
മിന്നുതിരുവുള്ളമുണ്ടാകവേണമേ!"
വൈകാതെപൂജപരിഗ്രഹിക്കേണമെ-
ന്നാകാംക്ഷയാനൃപൻതാനിരക്കുംവിധൌ:—
"നമ്മെക്ഷണിച്ചുവൃഥാഫലമാക്കിനീ
ചെമ്മേഭുജിച്ചുകൊണ്ടുച്ഛിഷ്ടമോമമ
ഭുക്തിക്കധിക്കരിച്ചിക്രിയചെയ്തതി-
ങ്ങൊക്കെക്ഷമിപ്പതിന്നാവതല്ലായ്കയാൽ
തദ്വ്രതശക്തിയെല്ലാംക്ഷയിപ്പിപ്പനെ-
ന്നുൾത്താരിലേറിനകോപേനസത്വരം
തജ്ജടയൊന്നുപിടിച്ചുപറിച്ചെറി-
ഞ്ഞുജ്വലിച്ചങ്ങതിങ്കന്നൊരുകൃത്യയും.
വട്ടംതിരിഞ്ഞുഴന്നഗ്നികീലാസമം
പെട്ടെന്നുഭൂപനെനോക്കിയടുക്കുമ്പോൾ
വിഷ്ണുചക്രത്തെസ്മരിച്ചവനീശ്വരൻ
കൃഷ്ണകൃഷ്ണേതിജപിച്ചുളവഞ്ജസാ
മദ്ധ്യേലലാടദേശത്തിങ്കൽനിന്നുട-
നത്യുഗ്രംവിഷ്ണുചക്രംപുറപ്പെട്ടഥ
കൃത്യതൻകണ്ഠംമുറിച്ചുകളഞ്ഞതി-
വിദ്രുതംമാമുനിയോടടുക്കുംവിധൌ
പേടിച്ചുപാരംപരിഭ്രമത്തോടുടൻ
ഓടിത്തുടങ്ങിനാനാശുശിവാംശജൻ.
കൂടത്തുടർന്നടുത്തുവിഷ്ണുചക്രവും
ഓടിത്തളർന്നുമഹാമുനിയന്നദാ
പാകാരിതന്നുടെമുമ്പിലാമ്മാറുചെ-
ന്നാകുലമെല്ലാമവനോടുചൊല്ലിനാൻ.
തൽക്കഥയൊക്കെനിശമ്യ"നാരായണ-
ചക്രഭയംതീർത്തുരക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
ശക്തിയില്ലേതുമിനിക്കതോർത്തിങ്ങിനെ
നില്ക്കിലേറ്റംഭവാനുണ്ടാംവൈയഗ്ര്യം.
വൃത്രാരിതൻവചനങ്ങളിത്ഥംപരി-
ശ്രുത്വാപിമൃത്യുഞ്ജയാംശസമുത്ഭവൻ,
സത്വരമങ്ങുഴറിത്തിരിച്ചീടിനാൻ
വിദ്രുതംകൂടെയടുത്തിതുചക്രവും
ആത്രേയനാശുസസംഭ്രമസംയുതം
ആസ്ഥയാചെന്നുബിസപ്രസൂനാസ്ഥിതം
നേത്രേന്ദ്രിയാത്മനായശ്വത്ഥപത്രവൽ
ഗാത്രഹൃദയനായ്വന്ദിച്ചുചൊല്ലിനാൻ:—
"കാണ്കദുരിതമഹോ!മമപത്മജ!
ഞാൻകാണ്മതിന്നുപോയ്ചെന്നേനയോദ്ധ്യയിൽ
വാഴുന്നരവരനംബരീഷനപ്പൊഴു-
താഴിയമാനസഭക്ത്യാതൊഴുതുടൻ
ദ്വാദശിക്കെന്നെക്ഷണിച്ചാൻകുളിച്ചുഞാൻ
ആദരാൽനിത്യകർമ്മങ്ങളുംചെയ്തുടൻ
ചെന്നീടുവാൻകുറഞ്ഞൊന്നുവൈകീടിനേ-
നന്നങ്ങവനുടൻപാരണയുംചെയ്താൻ.
പിന്നെഞാൻചെന്നളവുണ്ടായവസ്ഥകൾ
എന്നുള്ളിലാമ്മാററിഞ്ഞവനീശ്വരൻ
തന്നോടുചെറ്റുകോപംവളർന്നഞ്ജസാ
ചൊന്നവചനങ്ങൾകേട്ടധിക്രോധവും
തന്നുള്ളിലുൾക്കലെന്നേറെക്കുപിതനായ്
നിന്നളവംബരീഷനാമവന്തന്നുടെ
നെറ്റിത്തടത്തിങ്കൽനിന്നുപുറപ്പെട്ടു
തെറ്റെന്നടുത്തുതൃച്ചക്രവുമിങ്ങിനെ
വേഗാലെരിഞ്ഞടുത്തീടുംസുദർശന-
വേഗഗതികണ്ടുഭീതികലർന്നഹോ
പാരംഭയപ്പെട്ടുവാങ്ങിനിന്നീടിനേൻ,
നേരേതുടർന്നടുത്തുവിഷ്ണുചക്രവും.
മേദിനീചക്രംമുഴുവനുഴന്നുഞാൻ
ആധികലർന്നുപറഞ്ഞാവതില്ലായ്കയാൽ
ചെന്നുപുരന്ദരനോടുവൃത്താന്തങ്ങ-
ളൊന്നൊഴിയാതെപറഞ്ഞുനിന്നീടിനേൻ;
വന്നടുത്തുദഹിച്ചീടുവാൻചക്രവും.
എന്നതുകണ്ടുപുരന്ദരൻചൊല്ലിനാൻ,
നിന്നിനിക്കാലമിവിടെക്കളയാതെ
ചെന്നരവിന്ദജനോടുചൊല്ലീടുവാൻ
തന്നുള്ളിലുംഭയംചേർന്നമരേന്ദ്രനു-
ച്ചൊന്നതുകേട്ടറിഞ്ഞിങ്ങുപോന്നീടിനേൻ."
പെട്ടെന്നിവണ്ണംപറച്ചങ്ങിടമിടർ
പൊട്ടിയവാചാതൊഴുതുതൊഴുതുടൻ
ദുഷ്ടാപരിഭ്രമിക്കുന്നവനോടക-
പ്പെട്ടപരവശമെല്ലാമറിഞ്ഞുടൻ
പത്മോത്ഭവനുംചിരിച്ചുരുളിച്ചെയ്താ-
നിപ്പേടിപോക്കുവാനാളല്ലഞാ"നെടോ!
വിശ്വംഭരാനുഗ്രഹമൊഴിഞ്ഞതുമേ
വിശ്വസൃക്കാമിനിക്കില്ലോരന്യാശ്രയം
ശശ്വൽപരബ്രഹ്മമൂർത്തിസനാതനൻ
വിശ്വംഭരൻപരിപാലിക്കുമൊക്കെയും.
പൊയ്ക്കൊൾകവേണംഭവാനിങ്ങുനിന്നിടർ
തീർക്കാമതെന്നുനിനച്ചുവൈകിക്കേണ്ട.
തീക്കണ്ണരോടുപറകപക്ഷേപുന-
രായ്ക്കൊൾകശേഷമതുൾചെയ്തവണ്ണമേ.
വാക്കുകളിത്ഥംവിധിവദനാൽകൃതം
കേൾക്കായളവിൽമുതിർന്നുസുദർശം;
ഭീത്യാമുനീന്ദ്രനുംപാഞ്ഞുതുടങ്ങിനാ-
നാർത്തിമുഴുത്തുകൈലാസശൈലത്തോളം
പോയ്ചെന്നുഗോപുരവുംകടന്നങ്ങുസ-
ർവ്വാശ്ചര്യമോഹനമായദിവ്യസ്ഥലേ
ഭൂതസമുദായമദ്ധ്യേപ്രമഥഗണേ-
ശാദികളോടുസുഖേനമഹേശ്വരൻ
പാർവ്വതിയാലനുകൂലപ്രസംഗിയാ-
യ്മേവുംവിധൌതിരുമുമ്പിലാമ്മാറുടൻ

ചെന്നുതൊഴുതുനമസ്കരിച്ചന്തികേ
നിന്നുതുലോംഭ്രമിച്ചമ്പരന്നൊക്കവേ
നീളച്ചുഴന്നുനോക്കിത്തുലോമന്തികേ
കാളിനിന്നാശുചൊല്ലീടിനാനീശജൻ.
കേളിതുകാണ്കൊരുചക്രംനരവരൻ
നാളീകബാന്ധവവംശസമുത്ഭവൻ,
കേളിയേറീടുമംബരീഷനയച്ചെന്നെ
നീളയാട്ടിക്കൊണ്ടുപാഞ്ഞുനടക്കുന്നു.
ഞാനെന്തുവേണ്ടതിതിന്നെന്നരുൾചെയ്ക
ദീനാനുകമ്പിനേനിത്യംനമോസ്തുതേ!”
ഏവംജളതപിണഞ്ഞുമഹാമുനി
ദേവദേവൻതിരുമുമ്പിൽവന്നിങ്ങിനെ
കേവലംനിന്നുണർത്തിച്ചതുകേട്ടുടൻ
“ഏവംഭവിപ്പതിനെന്തൊരുകാരണം
നേരേപറകെന്നരുൾചെയ്തതുകേട്ടു
മാരാരിയോടുതൊഴുതുചൊല്ലീടിനാൻ.
“ദേവദേവേശ!പുരഹര!ശങ്കര!
പാർവ്വതീവല്ലഭ!പാഹിനമോസ്തുതേ!
ഇന്ദ്രപദമടക്കീടുവാനായ്ധര-
ണീന്ദ്രനാമംബരീഷനേകാദശീവ്രതം
ചെമ്മേതുടങ്ങിനനേരത്തറിഞ്ഞുടൻ
ദുർമ്മനസാവന്നുനന്മോടതിന്നുനം
ചൊന്നാനതാവശ്യമില്ലെന്നുചൊല്ലുവാൻ
ചെന്നേനഹോനരേന്ദ്രാലയംതന്നിൽഞാൻ.
മന്നവനപ്പൊഴുതെന്നെക്ഷണിക്കയാൽ
അന്നോദനത്തിനുഞാൻതുടങ്ങുംവിധൌ
മദ്ധ്യേ”ലലാടദേശാന്തരാൽനിന്നയോ-
ദ്ധ്യാധിപങ്കേനുജനാർദ്ദനൻതന്നുടെ
ചക്രംജ്വലിച്ചുയരുന്നതുകണ്ടുഞാൻ
ഉൾക്കാമ്പിലെത്രയുംഭീതിപൂണ്ടങ്ങുമേ
നില്ക്കരുതാഞ്ഞവനിസ്ഥലത്തിങ്കല-
ങ്ങൊക്കെയെല്ലാടവുമോടിയോടിദ്രുതം
ദേവേന്ദ്രനോടു“നിനക്കുവേണ്ടിച്ചെന്നു
കേവലമിങ്ങനെയായ്ചമഞ്ഞൊരഴൽ
പോവതിനായ്ശ്രമിക്കെ”ന്നുചൊല്ലീടിനേൻ
അവതില്ലിങ്ങിനെക്കെന്നവനാട്ടിനാൻ.
വേധാവിനുംകഴിവില്ലെന്നുകേട്ടുസ-
ർവ്വാധാരഭൂതനായുള്ളഭവാനുടെ
പാദാരവിന്ദംശരണമെന്നോർത്തുകൊ-
ണ്ടാദിനാഥപ്രഭോ,വന്നേനിവിടെഞാൻ.
പാലയപാലയമാമിനിനിത്യമി-
ത്യാലപ്യവാണികൾതസ്യാംശസംഭവൻ
ചൊന്നതുകേട്ടുപരമാത്ഥമൊക്കവേ
തന്നുടെയുള്ളിലറിഞ്ഞുമഹേശ്വരൻ.
കുന്നിന്മകൾമുലക്കുന്നുതടവിക്കൊ-
ണ്ടന്യൂനചിന്താവശനായരുൾചെയ്താൻ.
“നിന്നുടെദുർഗ്ഗ്വംകൊണ്ടുചെന്നേററൂവ-
ന്നെന്നോടു“മാംപരിപാഹീ”തിചൊല്ലിയാൽ
നിത്യമഴകോടുരക്ഷിച്ചരുളുന്ന
സത്യസ്വരൂപിസനാതനന്തന്നുടെ
ചിത്തകോപത്തെയുംചക്രത്തെയുമിനി-
ക്കൾത്താരിലോർത്താലടക്കാവതല്ലെടോ!
ചെന്നങ്ങുപാലാഴിപുക്കഖിലേശ്വരൻ
തന്നോടുചൊൽകയല്ലാതെമറേറതുമേ
നമ്മാലിതിന്നുകഴിവില്ല”യെന്നങ്ങു
ചെമ്മേമഹേശ്വരൻതാനരുൾചെയ്തപ്പോൾ.
ചെന്നുപാലാഴിപുക്കംബുജനേത്രനെ
വന്ദിച്ചുണർത്തിച്ചഖിലേശ്വരൻപരൻ
പന്നഗശായിതാനെന്തതെന്നാൻമുഹു-
രന്നേരമുണ്ടായവസ്ഥകളൊക്കവേ
മന്ദേതരമുണർത്തിച്ചാനതൊക്കയും
ഇന്ദിരാവല്ലഭൻകേട്ടരുളിച്ചെയ്താൻ:—
“നന്നുനന്നെന്നോടിതെല്ലാംപറഞ്ഞുനീ
യിന്നാലിനിക്കിതിന്നാവതില്ലേതു
ചൊന്നാലുമംബരീഷനോടുതന്നേഭവാൻ
ചെന്നാലുമങ്ങവനല്ലാതെമററിതു
നീക്കാവതിന്നൊരുഭൂതരുമില്ലതു.
ണ്ടാക്കിയവയഴിപ്പാനുമെന്നുണ്ടല്ലോ
പൊയ്ക്കൊൾകവേണ”മെന്നെല്ലാമരുൾചെയ്തു
സാക്ഷാൽമുകുന്ദനുറക്കംതുടങ്ങിനാൻ.
പോയങ്ങുചെന്നുദുർവാസാവുമംബരീഷ-
നായ്മഹീപതിയോടരുളിച്ചെയ്താൻ:—
“ഭൂപാലവംശശിഖാമണേ!മല്പുരി-
താപമൊഴിച്ചെന്നെരക്ഷിച്ചുകൊൾകെടോ
ഞാനറിയാതെഭവാനോടുചെയ്തതു
മാനസേനീതാൻക്ഷമിച്ചരുളേണമേ!
സാധുക്കൾനിത്യമഹിംസകന്മാരല്ലോ
ബാധനിനക്കിനിയതുമുണ്ടാവ്വരാ.
ദേവേന്ദ്രനെന്നുംപദമടക്കംഭവാ-
നീവണ്ണമേകാദശിതുടങ്ങീടുകിൽ
കാലേഭവാനതുനീക്കേണമെന്നുട-
നാലസ്യഭാവമോടാശുചൊല്ലീടിനാൻ
ഞാനവയിൽകൃപപൂണ്ടതുചെയ്തതെ-
ന്മാനസേഭോഷത്വമത്രേനിനച്ചതും.
നിന്നുള്ളിലിപ്പതെന്നിന്നറിഞ്ഞീടിനേൻ
എന്നെരക്ഷിപ്പാൻമതിയിന്നുനീതന്നെ.
വൈകാതെചക്രമടക്കുകനീമമ
വൈകാശ്യഭീതിയടക്കുകഭൂപതേ!
കേവലമേവംപലവിധംചൊല്ലിയും
ഭാവേപരിഭ്രമംതേടിയുംമാമുനി
നിന്നതുകണ്ടുകമേബഹുദേവൂപൂ-
ണ്ടുന്നതനായനാഭാഗതനയനും
ചൊന്നാനപാനായുള്ളടിയനെയും
എന്നല്ലിതെന്നുടെസർവ്വവസ്തുക്കളും

ചന്ദ്രചൂഡാംശകനായഭവാനെയും
ഇന്ദ്രനെത്തന്നെയുംത്രൈലോക്യമൊക്കെയും
തന്നുടെമായയാസൃഷ്ടിച്ചുംതാനായി
നിന്നുസദാപരിപാലനംചെയ്യുവൻ
നാരായണൻ;പരിപാലയദൈവമേ!
കാരണപൂരുഷ!കാമദാനപ്രഭോ!
രാമ!രമാരമണ!ത്രിലോകപതേ!
ശ്രീമഹാവിഷ്ണോ!നമസ്തേനമോസ്തുതേ.
നിന്നുടെസർവ്വായുധങ്ങളാകുന്നതും
ഇന്ദ്രാദിലോകപാലന്മാർനിരന്തരം.
എന്നാലതിൽവച്ചുതൃച്ചക്രമാകുന്ന-
തിന്നതെന്നിങ്ങറിഞ്ഞീലെന്നിരിക്കിലും,
എന്നെക്കുറിച്ചുതിരുവുള്ളമുണ്ടാകിൽ
എന്നിലാമ്മാറങ്ങടങ്ങിനിൽക്കേണമേ
മുന്നേക്കണക്കേനമസ്തേനമോസ്തുതേ."
മന്നവനിങ്ങനെവണങ്ങിസ്തുതിക്കുമ്പോൾ
വന്നിങ്ങവനുടെനെററിത്തടംതന്നിൽ
തന്നെലയിച്ചിതാഹന്തതൃച്ചക്രവും
പിന്നതതീർന്നങ്ങുനിന്നമുനീന്ദ്രനെ
ച്ചെന്നുനമസ്കരിച്ചാൻനരപാലനും.
സൽക്കാരപൂർവ്വേണനിന്നാനൃപതിയിൽ
ഉൾക്കാമ്പിലാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുമാമുനി-
മുഖ്യനതെല്ലാംപരിഗ്രഹിച്ചേററവും
വിഖ്യാതനായ്പുരികെന്നുടനാശിയും
ചെയ്തുയഥാകാമമങ്ങെഴുന്നള്ളിനാൻ
കൈതവമെന്നിയേശ്രീദുർവ്വാസാവുതാൻ.
ഇത്യംബരീഷോപാഖ്യാനമെത്രയും
ഭക്ത്യാപഠിക്കതാൻചെയ്കിലുംകേൾക്കിലും
ഭക്തപ്രിയപ്രസാദത്താലനുക്ഷണം
ഭക്തിയുംമുക്തിയുംസിദ്ധിക്കുമേവനും.
വിഷ്ണുഭഗവാൻവിരിഞ്ചാദിവന്ദിതൻ
കൃഷ്ണനെധ്യാനിച്ചുകൊൾവിനെല്ലാവരും.
നല്ലതുകൊണ്ടൊഴിഞ്ഞുമററൊന്നിനാൽ
ഇല്ലവരുത്താവതാർക്കുമൊരിക്കലും
നല്ലവണ്ണംവരുത്തേണമേദൈവമേ!
വല്ലായ്മയെല്ലാംക്ഷമിച്ചരുളേണമേ!
തുല്യതരമാത്മഭിന്നഗ്രഹങ്ങളും
ഉള്ളിലൊരുമിച്ചുനിന്നരുളേണമേ!

സൂര്യവംശ രാജോല്പത്തി.

ചൊല്ലാംവിരൂപനുംകേതുമാൻശംഭുവും
ചൊല്ലേറുമംബരീഷനന്ദനന്മാരവർ
മൂവരതിൽപൃഷതാശ്വൻവിരൂപിജ-
നാകുമവനുരഥീതരൻനന്ദനൻ.
അങ്ങിനെയുള്ളരഥീതരഭാര്യയിൽ
അംഗിരോൽഭൂതരായുള്ളതനയന്മാർ

പൊങ്ങുംപുകൾതകുംവിപ്രരാമ്മാറുട-
നങ്ങിനെനാഭാഗവംശമാകുന്നതേ.
ഇക്ഷ്വാകുവാമ്മനുപുത്രരിൽമുമ്പതി.
ലിക്ഷിതിയിങ്കലയോദ്ധ്യാധിപൻനൃപൻ
തൽസുതന്മാരതിൽനൂറുപേരുള്ളതിൽ
ഉത്തമനായവികുക്ഷിമാനഗ്രജൻ.
പിന്നെനിമിയുമവനനുജാതനാ-
യുന്നതനായൊരുദണ്ഡനമിങ്ങിനെ
മൂവരധികന്മാരായ്ചമഞ്ഞാരതിൽ
പൂർവ്വജനായവികുക്ഷിവാണാൻചിരം.
അക്കാലമങ്ങുദേവാസുരായോധനേ
മിക്കതുംദേവകൾതോററുപോയാർതുലോം;
അന്നുതുദേവകളങ്ങറിയിച്ചുടൻ
ദണ്ഡനെക്കൂടവേകൊണ്ടുപോയീടിനാർ.
ദണ്ഡനോടേററുമരിച്ചാരസുരകൾ
ദണ്ഡനശേഷമധോലോകവുംപുക്കാർ.
അന്നാസുരന്മാരെവെന്നുസുരാലയം
നന്നായധീനമാക്കിക്കൊടുത്താൻചിരം
പിന്നെനിമീതാൻവസിഷ്ഠശാപത്തിനാൽ
തന്നുടെദേഹമുപേക്ഷിച്ചിരുന്നനാൾ
സർവ്വശരീരികൾനേത്രങ്ങൾതോറുമ-
ങ്ങുർവ്വരാധീശൻവസിച്ചുകൊണ്ടാനല്ലോ.
പിന്നെവികുക്ഷിതനയൻശശാദനാ-
കുന്നതവനുടെപുത്രൻപുരഞ്ജയൻ
പിന്നെയവനുകാകുൽസ്ഥനെന്നുംചൊല്ലും
മന്നവൻതന്നുടെപുത്രനനേനസ്സ്
പുത്രനവനുപൃഥുലാശ്വനാമവൻ
പുത്രനനാഭിധനാകുംപ്രസേനജിൽ
പുത്രനവന്നുയുവനാശ്വനെന്നവൻ.
അന്നുയുവനാശ്വനാഹന്ത!കേവലം
നന്ദനന്മാരുളവാകായ്കയാലവൻ
തന്നുടെഭാര്യയോടൊന്നിച്ചുകാനനം
[illegible] തപസ്സുചെയ്യുന്നനാൾ
സന്തതിയങ്ങവനുണ്ടാവതിന്നുടൻ
അന്തരമെന്നിയഷ്ടെന്ദ്രമാമിഷ്ടിയും
സന്തോഷമുൾക്കൊണ്ടുചെയ്തിതൃഷികുലം
അന്തരാദാഹമുൾക്കൊണ്ടുഭൂപാലനും
ചെന്നുജപശുദ്ധമാമുദകത്തെയും
അന്യൂനവേഗാലെടുത്തുനുകർന്നുടൻ
അന്നവൻതന്നുദരസ്ഥലേഗർഭവും
നിന്നുളനായിതുമന്നവനന്നതാ.
ദക്ഷിണപാർശ്വമമ്പോടുഭേദിച്ചുടൻ
ദക്ഷനായ്പുന്നുജനിച്ചവൻതന്നുടെ
ലക്ഷണംകാൺകകൊണ്ടന്നൃഷിവർഗ്ഗവും
മാന്ധാതാവെന്നുടനിട്ടിതുനാമവും
മാന്ധാതൃനന്ദനനായ്പുരുകുത്സനും
ശാന്തനാമംബരീഷൻതാൻമുചുകുന്ദനും

മൂൎത്തനയരുമമ്പതുപേരഥ
കേവലംകന്യകമാരുമുണ്ടായ്വന്നു.
എന്നതിൽകന്യകമാരവർസൌരഭൻ
തന്നുടെഭാൎയ്യമാരായതവരല്ലോ.
മന്നവനായ്ചമഞ്ഞാൻപുരുകുത്സനും
മന്നവനായ്വാണാനംബരിഷന്താനും.
ദേവാസുരയുദ്ധത്തിങ്കലമരകൾ
ദേവാരികളോട്ടുതോററുചമകയാൽ
ദേവകൾക്കായ്മുചുകുന്ദനുംചെന്നുടൻ
കേവലംദാനവന്മാരെജ്ജയിക്കയാൽ
ദേവകുലാനുഗ്രഹേണനരവരൻ
ദേവകീപുത്രനെക്കാണ്മോളവുംമുദാ
നിദ്രയെപ്പൂണ്ടുകിടന്നാനനുദിനം
എത്രയുമുത്തമനാംമുചുകുന്ദനും.
ഗന്ധൎവ്വസംഘംജയിച്ചഹീന്ദ്രാദിഭു-
വന്തരമില്ലാതെചെയ്തോരനുഗ്രഹം
കൈക്കൊണ്ടുസമ്പ്രീതനായ്വസിക്കുംകാലം
തൽപുത്രനാകിയതത്രസദസ്യുജ-
പൃത്ഥ്വീപതിയുംജയിച്ചാ,നവനല്ലോ
പണ്ടുദശാനനനാൽകുലപ്പെട്ടത-
ങ്ങാന്ദൎകോൻതുല്യനായുള്ളവൻതന്നുടെ
പുത്രനരിയശ്വനായവന്തന്നുടെ
പുത്രൻവസുമനസ്സാമവനീശ്വരൻ
തൽസുതനാംസുതന്വാമഹീപാലകൻ
തൽസുതൻത്രൈയ്യാരുണനൃപനായതും.
ത്രൈയ്യാരുണാത്മജൻസത്യവ്രതനൃപൻ
വൎയ്യന്ത്രിശംകുനാമാവായ്ചമഞ്ഞതും,
സത്യവ്രതനൃപൻതൽഗുരുശാപത്താൽ
അത്യന്തമാഹന്തചണ്ഡാലനായവൻ
വിശ്വാമിത്രമുനിതന്നെബ്ഭജിക്കയാൽ
വിശ്വസിച്ചമ്മുനിതാനനുകൂലനായ്
സദ്യോജനിപ്പിച്ചുകൌശികാനുഗ്രഹാൽ
മദ്ധ്യേഗുരുശാപമുംതീൎന്നുതൽക്ഷണം
തച്ഛരീരേണദിവിമരുവീടിനാൻ.
അത്രിശംകുസുതനായഹരിശ്ചന്ദ്രൻ
അന്നവൻചെയ്തയാഗാദികൎമ്മങ്ങളി
ന്നെങ്ങിനെഞാൻപറയുന്നുവിചിന്തയേ.
ധൎമ്മണയാഗവുംചെയ്തുരാജ്യത്തെയും
നിൎമ്മലകീൎത്ത്യാഭരിച്ചിരിക്കുന്നനാൾ
പുത്രനുണ്ടാകിലിങ്ങിന്നവനെക്കൊണ്ടു
സത്രമാഹന്തചെയ്യിപ്പിപ്പനെന്നവൻ,
ഭക്ത്യാവരുണനെപ്രാൎത്ഥിച്ചിരിക്കവേ
പുത്രനുമുണ്ടായ്ചമഞ്ഞിതുകേവലം.
രോഹിതാശ്വനെന്നഭിധാനവുംചൊന്നാൻ
ആഹന്തയൌവ്വനംപൂൎണ്ണമായ്വന്നുടൻ
അന്നുയജിപ്പിക്കയെന്നുതുടങ്ങിയ
മന്നവൻമുമ്പിൽനിന്നിന്ദ്രവചനത്താൽ

പൊയ്ക്കുളഞ്ഞങ്ങുമഹോദരപീഡിത,
നായ്ക്കൊണ്ടജീഗൎത്താൽമദ്ധ്യമപുത്രനെ
കൊണ്ടുവിലയുംകൊടുത്തുശ്ശുനശ്ശേഫം
കൊണ്ടുവന്നച്ഛനുനൽകിനാൻരോഹിതൻ.
ഏവംപുരുഷമേധായവൎത്തിപ്പവൻ;
രോഹിതനല്ലോഹരിശ്ചന്ദ്രനന്ദനൻ.
രോഹിതപുത്രൻഹരിത,നവന്മകൻ
കേവലംചുഞ്ചു,വിജയനവന്മകൻ
ചുഞ്ചുജനായരുദേവനുനന്ദനൻ
അഞ്ചിതനാംപുരുകുത്സമഹീപതി
തൽപൃത്ഥ്വീശനുപുത്രൻസഗരനും
ചക്രവൎത്തീന്ദ്രൻസഗരമഹീപതി
മുഷ്കരനായതിശക്തനായ്മേവിനാൻ.
താലജംഘന്മാരെക്കൊന്നുരണാജിരേ
കാലേപരിഭവംതീൎത്തുമേവീടിനാൻ.
അങ്ങിനെയുള്ളസഗരമഹീപതി-
യങ്ങുകുതൂഹലാൽവേട്ടാരിരുവരെ
മംഗലാപാംഗിയാംകേശിനിയുംപുന-
രംഗനാരത്നംസുമതിയുമിങ്ങിനെ
എന്നവരിലസമഞ്ജസനെന്നവൻ
നാരീമണിയായകേശിനീനന്ദനൻ.
പാരിലറുപതിനായിരംബാലരേ
താരാൎകുഴലിസുമതിപെററീടിനാൾ
പുത്രരുംപത്നിയുംമിത്രസമ്പത്തിയും
വിക്രമശക്തിയുംവൎദ്ധിച്ചുവൎദ്ധിച്ചു
ശത്രുക്കളെന്നിയേനിത്യവുമുത്തമ-
കൃത്യാൽപശുദ്വിജാദിപ്രജാരക്ഷയും
ശിക്ഷയുംചെയ്തുരാജ്യത്തെയുംനന്നായി
രക്ഷിച്ചുനാനാപ്രജകളാൽപൂജ്യനായ്
തുഷ്ടനായ്വാഴുന്നനാളങ്ങവനുടൻ
അശ്വമേധത്തിനായ്ക്കൊണ്ടൊരുമ്പെട്ടള-
വശ്വമാഹന്തകെട്ടീടിനാനിന്ദ്രനും.
സദ്യഃകുതിരയാരാഞ്ഞുനിരന്തരം
ഉത്സാഹമുൾക്കൊണ്ടറുപതിനായിരം
പുത്രരുംകൂടിനടന്നവനീതല-
മത്രൈവകേവലമൊക്കെക്കഴിച്ചുടൻ
ചെന്നുപാതാളമുൾപ്പുക്കുനോക്കുംവിധൌ
മുന്നേസമാധിസ്ഥനായിരുന്നീടിന
ശ്രീകപിലാചാൎയ്യസന്നിധിയിങ്കല-
ങ്ങാപൂരവേഗേനകെട്ടിക്കുതിരയും
പോയാനമരേന്ദ്രനെന്നതറിയാതെ
ഭൂയസ്സഗരസുതന്മാർസവിഭ്രമം
ചെന്നുയോഗീന്ദ്രമുപദ്രവിച്ചീടിനാൻ,
അന്നേരമുണ്ടായകോപാൽമുനീന്ദ്രനും
കണ്ണുമിഴിച്ചുതൃക്കൺപാൎത്തരുളിനാൻ
വെണ്ണീറായ്വീണുപോയാർനൃപപുത്രരും.
വൃത്താന്തമാഹന്ത!കേട്ടുസഗരനും

ചിത്തേപരിതാപമുൾക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ
പുത്രതനയനാമംശുമാൻചെന്നുടൻ
എത്രയുംദിവ്യനായുള്ളകപിലനെ
കണ്ടുതൊഴുതുസേവിച്ചുസന്തുഷ്ടനായ്
കൊണ്ടുകുതിരയുംകൊണ്ടിങ്ങുപോന്നുടൻ
മുത്തച്ഛനായിക്കൊണ്ടുനൽകിനാനാദരാൽ
സത്രവുംശേഷമാഹന്തസാധിപ്പിച്ചാൻ;
എത്രയുംനല്ലഗുണമുള്ളപൌത്രനി-
ങ്ങത്രരാജ്യാഭിഷേകംചെയ്തുടവരൻ
മുക്തനായംശുമാൻവാണോരനന്തരം
മുക്തിപിതൃക്കൾക്കുസാധിപ്പതിന്നവൻ
ഗംഗയെസ്സേവിച്ചനേകസംവത്സരം
സംഗവുമൊന്നിങ്കലെന്നിയേസന്തതം
നിന്നുകാലംകഴിച്ചാനവൻതന്നുടെ
നന്ദനനായദിലീപൻമഹീപതി
ധർമ്മേണരാജ്യവുംരക്ഷിച്ചിതന്നനാൾ
നിർമ്മലൻഗംഗയെസ്സേവിച്ചുപിന്നെയും
തന്നുടെകാലംകഴിച്ചാൻ,ഭഗീരഥൻ
അന്നവൻഗംഗയെസ്സേവിച്ചുസാധിച്ചാൻ.
ഏററംതപോബലമോടുഭഗീരഥൻ
നീററുംപ്രപിതാമഹന്മാർക്കുസൽഗതി
ചേർത്താനവൻമകൻതാൻശ്രുതനാഭനും
പാർത്ഥിവൻസിന്ധുദ്വീപൻതത്തനയനും;
സിന്ധുദ്വീപനയുതായുസ്സുതനവൻ
സന്തതിയായതൃതുവർണ്ണനാകുന്നു,
സന്തുഷ്ടനാമൃതുവർണ്ണൻനളസഖി
സന്തതംസർവ്വവിദ്യാലയൻനീതിമാൻ-
തൽസുതൻസർവ്വകാമാ,ദമയന്തിതൻ
ചിത്തരമണൻ,സുദാസനവന്മകൻ
പുത്രനവന്നുകന്മാഷാംഘ്രിയായതും
കന്മാഷപാദനവൻഗുരുശാപത്താൽ
നിർമ്മരിയാദേനരാക്ഷസധർമ്മവും
കൈക്കൊണ്ടുസഞ്ചരിക്കുന്നനാൾവിപ്രനെ
ഭക്ഷിക്കയാൽവിപ്രനാരീശാപത്തിനാൽ
ആചാര്യശാപമൊഴിഞ്ഞുതെളിഞ്ഞവൻ
അശ്രുഭാര്യാരതിചെയ്യുകൂടായ്കയാൽ
പാരംപരിതാപയുക്തനായ്മുന്നാൾ
നാരീമണിയിൽവസിഷ്ഠനുല്പാദിച്ചാൻ
അശ്മകനാകിയരാജപ്രവരനെ;
അശ്മകനന്ദനൻഗോപജനായവൻ;
മുന്നംപരശുരാമൻനൃപന്മാരെയ-
ങ്ങൊന്നൊഴിയാതെയൊടുക്കിക്കളഞ്ഞനാൾ
നാരീകവചത്താൽപാലിതനായവൻ
പാരിലൊരുജാതിജീവിച്ചിരിക്കുന്നാൾ,
പുത്രനുമുണ്ടായിഖട്വാംഗനാംനൃപൻ
പൃത്ഥ്വിയിലങ്ങുമുഹൂർത്തമാത്രേണതാൻ
സൽഗതിപണ്ടുവരുത്തിനാനെന്നുതാൻ
തൽഗതിസിദ്ധ്യർത്ഥമായ്പറഞ്ഞീലയോ?
അങ്ങിനെയുള്ളഖട്വാംഗമഹീപതി-
ക്കങ്ങിഹനന്ദനൻദീർഘബാഹുനൃപൻ.
ദീർഘബാഹുസുതനായതിഖ്യാതിമാൻ
കേൾക്കരഘൂത്തമൻഭൂപതീന്ദ്രോത്തമൻ
കീർത്തിമാനായരഘുവിനജൻമകൻ
പാർത്ഥിവശ്രേഷ്ഠൻദശരഥൻതൽസുതൻ;
തത്സേവ്യനാമവൻഭാഗ്യവാനാകയാൽ
ലോകൈകനായകനായനാരായണൻ
ലോകരക്ഷാർത്ഥമവന്നുടെപുത്രനായ്
രാമനാമംപൂണ്ടവതരിച്ചീടിനാൻ;

ശ്രീരാമാവതാരം.

രാമസഹോദരന്മാരുണ്ടുമൂന്നുപേർ
ശത്രുഘ്നലക്ഷ്മണന്മാരുംഭരതനും
ഉത്തമന്മാരവർരാമനോടൊക്കുമേ.
രാമാവതാരകഥകളുംകൌശിക-
മാമുനിതന്നോടുകൂടെഗ്ഗമിച്ചതും
താടകയെക്കൊന്നുയാഗവുംരക്ഷിച്ചു
കേടഹല്യെയ്ക്കുകളഞ്ഞുരക്ഷിച്ചതും
വില്ലുമുറിച്ചതുംസീതയെവേട്ടതും
കല്യനാംഭാർഗ്ഗവൻതന്നെജ്ജയിച്ചതും
താതവചനേനകാടകംപുക്കതും
പ്രീതനായ്ചിത്രകൂടാചലേവാണതും
രാക്ഷസിതന്നെവിരൂപണംചെയ്തതും
രൂക്ഷരായുള്ളഖരാദിയെക്കൊന്നതും
സുഗ്രീവസഖ്യംകഴിച്ചതുംബാലിയെ
നിഗ്രഹംചെയ്തതുംസേതുബന്ധിച്ചതും
രാവണൻതന്നെസ്സകുലംവധിച്ചതും
പാവകശുദ്ധയാംദേവിയെവീണ്ടതും
രാജ്യാഭിഷേകവുംചെയ്തുജനങ്ങളാൽ
പൂജ്യനായരാജ്യവുംപാലിച്ചുവാണതും
ഭാര്യയെക്കാനനംതന്നിൽക്കളഞ്ഞതും
കാര്യംകഴിച്ചാത്മലോകംഗമിച്ചതും
ഇത്തരംനാരായണൻകഥയൊക്കെയും

വിസ്തരിച്ചത്യന്തരമ്യമായിത്തദാ
മുന്നംമഹാമുനിവാല്മീകിതീർത്തും
മൂന്നുലോകത്തിലുംവ്യാപിച്ചിരിക്കയാൽ
ഉത്തമതാപസന്മാരരുൾചെയ്തിട്ടു
പൃഥ്വീപതേ! കേട്ടിരിക്കുമല്ലോഭവാൻ
എന്നതുകൊണ്ടതുവിസ്തരിക്കുന്നതി-
ല്ലെന്നതിനപ്പുറംകേട്ടുകൊൾകഭവാൻ.
രാമചന്ദ്രൻതന്റെപുത്രനല്ലോകുശൻ.
കോമളനാമവൻപുത്രനതിഥിയും
പുത്രനവന്നുനിഷധനഭസ്സപി-
നുത്തമൻപുണ്ഡരീകാഖ്യനവന്മകൻ
ക്ഷേമധന്വാവുമവന്നുദേവാനീക-
നാമവൻതൽസുതനൃക്ഷനവന്മകൻ
തൽസുതൻപാരിയാത്രൻബലൻതൽസുതൻ
വിന്ധ്യോരലനവന്തന്നുടെനന്ദനൻ
വജ്രനാഭൻതസ്യപുത്രൻഖഗണനും
പൂജ്യനായുള്ളവിധൃതിതൻനന്ദനൻ
പുത്രനവന്നുഹിരണ്യനാഭനൃപൻ
തത്രയാചാര്യനായുന്നാനവൻതാനും;
തൽസുതൻപുഷ്യൻധ്രുവസന്ധിതൽസുതൻ
തൽസുതനല്ലോസുദർശനഭൂപതി!
തസ്യാഗ്നിപൂർണ്ണൻസുതൻസത്യശീഘ്രനും;
തസ്യാത്മജൻമരുവെന്നനരേശ്വരൻ
സൂര്യവംശംകലികാലംകഴിയുന്ന
നേരംനശിച്ചിതുപിന്നെയുണ്ടാകുവാൻ
ലാവമാംഗ്രാമേവസിക്കുന്നവനതി-
ധന്യനവന്മഹായോഗബലാന്വിതൻ.
ഉത്തമനാമവൻപുത്രൻപ്രശുശ്രുതൻ
പുത്രനവസന്ധിതൻപുത്രനമർഷണൻ
പുത്രന്മഹാസ്ഥനവന്നുവിശ്വസമൻ
പുത്രനവന്നുബൃഹൽബലവീര്യവാൻ
കൊന്നാനവനെവിജയൻരണാങ്കണേ
ചൊന്നേൻകഴിഞ്ഞൊരുഭൂപതിമാരെഞാൻ
മേലിലുണ്ടാകുന്നവരെയുംചൊല്ലുവൻ
ചാലേബൃഹൽബലപുത്രൻബൃഹദ്രണൻ
തൽസുതനുണ്ടാമുരുക്രിയഭൂപതി
വത്സനെന്നാദിയായ്പ്രീതനവന്മകൻ
പുത്രൻപ്രതിവ്യോമനുംഭരതന്മകൻ.
പുത്രൻദിവാകരൻതഥാസഹദേവനും
പുത്രൻബൃഹദശ്വനുംസുതൻഭാനുമാൻ
പുത്രനവന്നുപ്രതികാശ്വഭൂപതി
തൽസുതൻസുപ്രതീകൻമരുദേവനാം
തൽസുതൻതൽപുത്രനുംസുനക്ഷത്രകൻ
പുത്രനുപുഷ്കരൻതസ്യാന്തരീക്ഷനും
പുത്രൻസുതപസ്സമിത്രജിൽതൽസുതൻ
തന്നന്ദനൻബൃഹദ്ഭ്രാജനവന്മകൻ
പിന്നെബ്ബർഹിസ്സുകൃതൻജയന്തന്മകൻ

പുത്രൻരണഞ്ജയൻശാക്യനവന്നു
ശുദ്ധോധനസുതൻലാംഗലൻതൽസുതൽ
തസ്യപ്രസേനജിൽതൽസുതൻക്ഷുദ്രകൻ
തസ്യരണകനുംതൽസുതൻതൽസുതൻ
പുത്രസുരഥനുടൻവസുമിത്രനും
ഇത്ഥംബൃഹൽബലവംശമുണ്ടായ്വരും
ഇത്ഥമീവംശംസുമിത്രജമായ്വരും
പൃത്ഥ്വിയിൽപിന്നെയൊടുക്കംകലിയുഗേ.
മുന്നമിക്ഷ്വാകുവിൻപുത്രനാകുംനിമി
നന്നായ്വരിച്ചുയാഗാർത്ഥംവസിഷ്ഠനെ
മുന്നംമഹേന്ദ്രൻവരിച്ചതുകാരണം
നന്നായതുകഴിച്ചിങ്ങുവന്നീടുവൻ
എന്നരുൾചെയ്തെഴുന്നള്ളിവസിഷ്ഠനും.
മന്നവനൊട്ടുമേസൈര്യംവരായ്കയാൽ
ചെറ്റുനാൾപാർത്തുവസിഷ്ഠനെക്കാണാഞ്ഞു
മറ്റുമുനിവരന്മാരെവരിച്ചുടൻ
യാഗംതുടങ്ങിയനേരംമഹേന്ദ്രന്റെ
യാഗംകഴിച്ചിങ്ങുവന്നുവസിഷ്ഠനും
യാഗംതുടർന്നതുകണ്ടുകുപിതനായ്
വേഗേനഭൂപതിതന്നെശ്ശപിച്ചുതേ.
നമ്മെയുംധിക്കരിച്ചിത്തരംചെയ്തൊരു
ദുർമ്മതേ! നിന്നുടെദേഹംപതിച്ചുപോം
എന്നുശപിച്ചതുകേട്ടുനരേന്ദ്രനും
വന്നകോപേനശപിച്ചാൻവസിഷ്ഠനെ.
ലോഭംനിനക്കുയാലെന്നെയുപേക്ഷിച്ചു
ലോഭിയാകുംതവദേഹവുംവീണുപോം
അന്യോന്യമേവംശപിച്ചാരിരുവരും
വന്നിതവർക്കുശരീരപാതംക്ഷണം.
മിത്രവരുണതനയനായുർവ്വശീ-
പുത്രഭാവേനജനിച്ചാൻവസിഷ്ഠനും.
ഭൂപതിതന്നുടെദേഹംനശിക്കാതെ
താപസന്മാർപരിപാലിച്ചനന്തരം
യജ്ഞംസമർപ്പിച്ചുദേവതമാരോടു
വിജ്ഞാനികളാംമുനികൾകരുണയാ
ഭൂപതിദേഹമുണരുവാനർത്ഥിച്ചു
ഭൂപതിതാനതുകേട്ടുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"ദേഹമനിത്യംജരാവ്യാധിഭാജനം
മോഹപ്രദംബന്ധകാരണമാകയാൽ
ദേഹംത്യജിക്കുന്നുയോഗികളൊക്കെയും
ദേഹമല്ലോശോകകാരണംദേഹിനാം
ആകയാൽദേഹത്തിനാഗ്രഹമില്ലമേ
ശോകംവരുത്തുവാനാശയുണ്ടാകുമോ?"
എന്നതുകേട്ടരുൾചെയ്തുമുനികളും:—
"ഇന്നുദേഹംവിനാമൂലംവിദേഹനായ്
ഉത്തമനാംഭവാൻമാനുഷന്മാരുടെ
നേത്രങ്ങളി"ലിന്നുതൊട്ടുവസിച്ചാലും
എന്നാൽനിമിഷണോന്മേഷങ്ങളുണ്ടാകും

എന്നാൽഭവാനുയശസ്സുമുണ്ടായ്വരും.
ജ്ഞാനവുമുണ്ടാംനിനക്കെന്നുകേൾക്കയാൽ
മാനവശ്രേഷ്ഠൻവസിച്ചുനേത്രങ്ങളിൽ
അന്നുതുടങ്ങിനിമിഷണോന്മേഷങ്ങൾ
വന്നുനരന്മാൎക്കുമുന്നമില്ലാൎക്കുമേ.
പുത്രനില്ലാഞ്ഞുമുനികൾനിമിയുടെ
ഗാത്രംകടഞ്ഞളവുണ്ടായിനന്ദനൻ
തന്നെജനിച്ചതുമൂലംജനകനായ്
പിന്നെജ്ജനകനെന്നാഖ്യമതിക്കയാൽ
പിന്നെവൈദേഹനെന്നാഖ്യമൂന്നാമതും
വന്നുവിദേഹൻറനന്ദനനാകയാൽ
നല്ലമിഥിലൻചമച്ചപുരത്തിനു
ചൊല്ലുന്നനാമംമിഥിലയെന്നോവരും
തൽപുത്രനായതുവീരദാവിൻസുതൻ
തൽപുത്രനുനന്ദിവൎദ്ധനനെന്നുപേർ.
പുത്രൻസുകേതുപോൽദേവരാതനവൻ
പുത്രൻബൃഹദ്ധ്വജനെന്നവൻനന്ദനൻ.
തത്തനയൻമഹാവീൎയ്യൻസുധൃത്തവൻ
പുത്രനല്ലോധൃതകേതുതൻപുത്രനും,
തസ്യഹൎയ്യശ്വൻമരുവവൻനന്ദനൻ
തൽസുതനായാനൊരുവൻപ്രതിസ്വകൻ
പുത്രൻകൃതുരഥൻദേവമീഢൻതസ്യ
പുത്രനവനുടെപുത്രൻവിധൃതനും
തസ്യമഹാധൃതിതസ്യകൃതിരാതൻ
തസ്യാത്മജൻമഹാരോമമഹീപതി
തൽസുതൻസ്വൎണ്ണരോമപ്രസ്ഥരോമനാം
തൽസുതൻസീരധ്വജനവൻനന്ദനൻ
ഭൂമിയുഴുതിപ്രയാഗാൎത്ഥമായവൻ
ഭാമിനിസീതയുംസീരാഗ്രലബ്ധയായ്
സീരധ്വജാഖ്യനായ്വന്നാനവന്തദാ
സീരംകരിയെന്നുഭാഷചൊല്ലുന്നതേ
പുത്രൻകുശധ്വജൻതസ്യധൎമ്മധ്വജൻ
പുത്രനവന്നുസുതദ്വയംജാതമായ്
മൂന്നാംകൃതധ്വജൻപിന്നെമിതധ്വജൻ
മുന്നേവനുകേശികേതുവല്ലോസുതൻ
ഖാണ്ഡിക്യനല്ലോമിതധ്വജനന്ദനൻ
പാണ്ഡിത്യമേറുംകൃതധ്വജനന്ദനൻ
നിൎമ്മലജ്ഞാനിയായ്ഖാണ്ഡിക്യനേററവും
കൎമ്മിയായ്ത്തങ്ങളിൽചേൎച്ചയില്ലായ്കയാൽ
ജ്യേഷ്ഠനെപ്പേടിച്ചുപോയിഖാണ്ഡിക്യനും
ജ്യേഷ്ഠനെന്നുണ്ടായിനന്ദനൻഭാനുമാൻ.
പുത്രൻചക്രദ്യുമ്നനംശുചിതൻസുതൻ
പുത്രനവനുംവനദ്വാജനാമവൻ
പുത്രനവനൂൎജ്ജകേതുവാകുംനൃപൻ
പുത്രനജൻകുരുജിത്തവൻനന്ദനൻ
പുത്രനരിഷ്ഠനമ്യാഖ്യനവനുടെ
പുത്രൻകൃതായുസ്സവനുസുപാൎശ്വകൻ
പുത്രനവന്മകൻചിത്രരഥനവൻ
പുത്രനുംക്ഷേമാപിയെന്നുപേരായവൻ
ഹേമരഥനവൻനന്ദനൻതൽസുതൻ
കോമളനാകിയസത്യരഥനൃപൻ
നല്ലൊരുവൻഉരുനന്ദനൻതൽസുതൻ
തന്മകൻകല്യാണശീലനുപഗുപ്തൻ
തസ്യാഗ്നിസംഭവൻവസ്വനന്താഭിധൻ
തൽസുതൻതസ്യപുത്രൻയുയുധാനനും
പുത്രൻസുഭാഷണൻതത്തനയൻശ്രുതൻ
പുത്രൻജയനവൻപുത്രൻവിജയനും
പുത്രൻകൃതനവൻപുത്രൻശുനകനും
ഉത്തമൻവീതിഹവ്യാഖ്യാനവന്മകൻ
പുത്രനവനധൃതിബഹുലാശ്വനാം
പുത്രനവനുതൽപുത്രനല്ലോകൃതി
ഇങ്ങനെമൈഥിലന്മാരാംനൃപതികൾ
മംഗലന്മാരായവിജ്ഞാനശാലികൾ

സോമവംശരാജോല്പത്തി.

ചൊല്ലുവൻസോമവംശത്തിൽനിന്നുണ്ടായ
ചൊല്ലുള്ളിളാത്മജമുഖ്യരാജാന്വയം
അത്രിമഹാമുനിപത്മജനന്ദനൻ
എത്രയുംമുഖ്യൻപിതൃസമനോൎക്കിലോ;
അത്രിതൻനേത്രത്തിൽനിന്നാശുചന്ദ്രനും
എത്രയുംതേജസാസംഭവിച്ചീടിനാൻ
നക്ഷത്രവിപ്രൌഷധീശനായ്സോമനെ
തൽക്ഷണംകല്പിച്ചുപങ്കജസംഭവൻ
അന്നുലോകങ്ങൾജയിച്ചുശശാങ്കനും
നന്നായിരാജസൂയംകഴിച്ചീടിനാൻ.
വീൎയ്യവിത്താദിമദേനബൃഹസ്പതി
ഭാൎയ്യയാംതാരയെക്കൊണ്ടുപോയാനവൻ.
ചെന്നുബൃഹസ്പതിയാചനംചെയ്തിതു
നിന്ദയാസോമൻകൊടുക്കായ്കകാരണം
ഉണ്ടായിവന്നുസുരാസുരസംഗരം
പണ്ടിവണ്ണംരണംകണ്ടതില്ലാരുമേ
വൃത്താന്തമിത്തരംകേട്ടുവിരിഞ്ചനും
തത്രചെന്നാശുസമരംവിലക്കിനാൻ;
സോമനെബ്ഭത്സിച്ചുകൊണ്ടുഗുരുവിനു
സോമമുഖിയായഭാൎയ്യയെനൽകിനാൻ
ഗർഭമുണ്ടായതുകണ്ടുബൃഹസ്പതി
ദുർഭഗേ!ഗർഭംത്യജിക്കെന്നുചൊല്ലിനാൻ.
അപ്പൊഴേഗർഭംത്യജിച്ചിതുതാരയും,
പിപ്പാട്ടുബാലനുമുജ്ജ്വലിച്ചീടിനാൻ.
അന്യൂനശോഭയെക്കണ്ടുഗുരുവരൻ
എന്നുടെപുത്രനിവനെന്നുചൊല്ലിനാൻ
എന്നുടെപുത്രനിവനെന്നുസോമനും
മന്നവർതമ്മിൽവിവാദംമുഴക്കയാൽ
താരയോടാശുചോദിച്ചിതെല്ലാവരും
ആരുടെപുത്രനിവനെന്നുകേട്ടവൾ

ഒന്നുമേമിണ്ടാതെനിന്നിതുലജ്ജയോ-
ടന്നേരമെത്രയുംകോപിച്ചുബാലകൻ,
തന്നുടെമാതാവിനോടുചൊല്ലീടിനാൻ:—
“ഒന്നുമേമിണ്ടാതെനില്ക്കുന്നതെന്തുനീ?
ചൊല്ലുകതന്നുടെദോഷങ്ങളൊക്കയും
ഇല്ലിതുകൊണ്ടിനിക്കേറ്റമേതുംദ്ദുഃഖം“
അന്നേരമാശുവിരിഞ്ചനുംതാരയെ
മന്ദംവിളിച്ചുചോദിച്ചാൻമധുരമായ്:—
“ആരുടെപുത്രനിവനെന്നതെന്നോടു
നേരേപറകനീകുറ്റമില്ലേതുമേ”
എന്നതുകേട്ടവൾചൊന്നാൾവിരിഞ്ചനോ-
“ടിന്നിവൻചന്ദ്രതനയനെ”ന്നപ്പൊഴെ
പുത്രനെച്ചന്ദ്രനുനൽകിവിരിഞ്ചനും
എത്രയുംസൌഖ്യമായ്പ്പുന്നിതുസോമനും.
സോമാത്മജൻതന്റെബുദ്ധിദൈർഘ്യംകണ്ടു
നാമംബുധനെന്നുചൊന്നാൻവിരിഞ്ചനും,
സുന്ദരിയാകുമിളയിൽപുരൂരവ
സ്സെന്നൊരുപുത്രൻബുധനുളവായിതെ.
അന്നവൻതന്നുടെവിശ്വസൌന്ദര്യങ്ങൾ
ഇന്ദ്രലോകത്തുപുകഴ്ന്നതുകേൾക്കയാൽ
കന്ദർപ്പപീഡപെരുക്കയാലുർവ്വശി
മന്ദമെന്യേചെന്നുഭൂപതിസന്നിധൌ,
മർത്ത്യനുഭാര്യയായ്പ്പുന്നീടുകെന്നതു
മിത്രവരുണശാപത്തിൻബലത്തിനാൽ.
കാമിച്ചുചെന്നൊരുനേരംപുരൂരവ-
സ്സാമോദമോടുചോദിച്ചുമധുരമായ്.
“സർവ്വസുജനമൌലിരത്നമായ്പ്പസിച്ചീടും
ഉർവ്വശീദേവി!തവസ്വാഗതംഭവിച്ചിതോ
നിന്നെക്കണ്ടതുമൂലമെന്നുടെജന്മത്തിനും
വന്നിതുനേത്രങ്ങൾക്കുംസാഫല്യംമനോഹരേ!
നിന്നോടുമൊരുമിച്ചുകാമലീലകൾചെയ്യാൻ
എന്നുള്ളിലഭിലാഷമെത്രയുംവളരുന്നു”
എന്നതുകേട്ടനേരമുർവ്വശിതാനുംചൊന്നാൾ:—
“സുന്ദരാകൃതേ!ഞാനുംവന്നതിന്നതുതന്നെ.
കാമസുന്ദര!നിന്നെക്കാമിക്കാതിരിക്കുമോ
കാമിനീജനംദേവനാരിമാരെന്നാകിലും
എന്നതുകൊണ്ടുഞാനുമൊന്നിച്ചുവാണീടുവൻ
ഇന്നുഞാനൊന്നൊരുവാക്കുചൊല്ലുവൻകേൾക്കഭവാൻ.
ഉണ്ടിനിക്കിന്നുരണ്ടുമേഷബാലന്മാരതു
കണ്ടാലുംഭവാന്മമപുത്രരെക്കാളുംപ്രിയം.
കാത്തുകൊള്ളുകവേണമവരെവിശേഷിച്ചു
പാർത്ഥിവശിഖാമണേ!പിന്നെയുമൊന്നുകേൾനീ.
മെത്തമേലെന്നിനിന്നേനഗ്നനായ്ക്കണ്ടീടുക
തത്രഞാൻഗമിച്ചീടുംസത്യമെന്നറിഞ്ഞാലും
അങ്ങനെതന്നെയെന്നുഭൂപതിപ്രവരനും
അംഗനാമണിയോടുമൊന്നിച്ചുവാണീടിനാൻ.
അന്യോന്യമനുരാഗംമുഴുത്തുവരികയാൽ
ഒന്നിച്ചുകാമലീലചെയ്തുവരഹോരാത്രം
ദേവതോദ്യാനങ്ങളിൽക്രീഡിച്ചുമരുവിനാർ
കേവലംകാലംപോയതേതുമേയറിഞ്ഞീല.
ഇത്തരംബഹുകാലംകഴിഞ്ഞോരനന്തരം
അത്തലോടുർവ്വശിയെക്കാണാഞ്ഞുമഹേന്ദ്രനും
ഗന്ധർവ്വന്മാരെത്തിരഞ്ഞീടുവാൻനിയോഗിച്ചു
ഗന്ധർവ്വന്മാരുംചെന്നുരാത്രിയിൽനൃപാന്തികേ.
ചെന്നുടൻമേഷബാലയുഗ്മത്തെപ്പിടിച്ചപ്പോൾ
ഖിന്നതപൂണ്ടുകരഞ്ഞീടിനാർമേഷങ്ങളും.
ഒച്ചകേട്ടതുനേരമുർവ്വശിചൊല്ലീടിനാൾ:—
“നിശ്ചയംചോരർവന്നുകൊണ്ടുപോയ്മേഷങ്ങളെ.
അന്ധനാകിയഭവാനെന്തിപ്പോളിളകാത്തു?
ബന്ധുവായിനിക്കൊരുപുരുഷനില്ലയല്ലോ.
നാരിയുംപുരുഷനുമല്ലാത്തജനങ്ങളെ
പാരാതെവിശ്വസിച്ചാ”ലിങ്ങിനെവരുമല്ലോ.
ഇത്തരംപലവിധംക്രൂരവാക്യങ്ങൾകേട്ടു
ചിത്തത്തിൽകോപത്തോടുമുത്ഥാനംചെയ്തുനൃപൻ
ഖഡ്ഗവുമെടുത്താശുകൂരിരുട്ടത്തുതന്നെ
നിർഗ്ഗമിച്ചിതുശബ്ദംകേട്ടൊരുദിക്കുനോക്കി.
കോപംകൊണ്ടപ്പോൾനഗ്നനാണെന്നുനിനച്ചീല;
വേപഥുപൂണ്ടുവാളുമിളക്കിച്ചെല്ലുന്നേരം
മായയാമിന്നലൊന്നുനിർമ്മിച്ചുഗന്ധർവ്വന്മാർ
രോഷേണനരപതികൊണ്ടിങ്ങുപോന്നീടിനാൻ.
ഉർവ്വശിതന്നെത്തല്ലേകാണാഞ്ഞുദുഃഖത്തോടും
ഉർവ്വീശന്മത്തന്മാരെപ്പോലെയങ്ങെല്ലാടവും
സഞ്ചരിച്ചുർവ്വശിയെത്തിരഞ്ഞുനടക്കുമ്പോൾ
അഞ്ചാതെകുരുക്ഷേത്രേചെന്നിതങ്ങൊരുദിനം
അന്നേരംസരസ്വതീതീരത്തങ്ങുർവ്വശിയെ
മിന്നലെന്നതുപോലെകണ്ടുഭൂപതിശ്രേഷ്ഠൻ
ചൊല്ലിനാ“ന്മമജായേ!നില്ക്കനില്ക്കനീചെറ്റു,
ചൊല്ലുവാനുണ്ടുമമഗൂഢമായവസ്തുകൾ.
എന്നെനീവെടിഞ്ഞീടുന്നാകിലോഞാനുന്തവ
മുന്നിൽനിന്നാശുജീവത്യാഗവുംചെയ്തീടുവൻ.
എന്നുടെദേഹമിന്നുവൃകങ്ങൾതിന്നീടേണം
പിന്നെഞാൻസ്വർഗ്ഗേവന്നുനിന്നോടുചേർന്നീടുവൻ”
ഇത്തരംകേട്ടനേരമുർവ്വശിചൊല്ലീടിനാൾ
“ഇത്തരംചൊല്ലായ്കെടോ!പുരുഷനല്ലോഭവാൻ
നാരിമാർക്കില്ലസത്യംസ്നേഹവുമകതാരിൽ
ആരെയുമവർക്കില്ലകാര്യസാദ്ധ്യമേയുള്ളു.
നാരിമാരോടുംസാലാവൃകങ്ങളോടുംസഖ്യം
ആരുമേമോഹിയ്ക്കൊല്ലാചഞ്ചലമവർചിത്തം
ഉല്ലലനേത്രമാർക്കുകാന്തപുത്രാദികളെ
സ്വല്പമാമർത്ഥത്തിനുകൊല്ലുവാൻമടിയില്ല.
എങ്കിലുംഭവാനെന്നോടൊന്നിച്ചുവസിക്കേണ-
മെങ്കിലോഗന്ധർവ്വേന്ദ്രന്മാരെനീഭജിച്ചാലും,
സന്തോഷിച്ചവരെന്നെത്തന്നീടുംഭവാനെടോ!
സന്താപംവേണ്ടമമഗർഭമുണ്ടിതുകാൺക

വത്സരാന്തികയുമ്പോളിവിടെവരികനീ
തൽസുഖമൊന്നിച്ചൊരുരാത്രിയിൽരമിച്ചീടാം.
അന്നുമുണ്ടാകുംതവപുത്രന്മാരെന്നുചൊല്ലി
മന്ദമെന്നിയേമറഞ്ഞീടിനാളുർവശിയും
ചഞ്ചലാക്ഷിക്കുഗർഭമുള്ളതുകണ്ടുനൃപൻ
കിഞ്ചനസുഖത്തോടുമന്ദിരംചെന്നുപൂണാൻ.
വത്സരാവധൌകുരുക്ഷേത്രംപുക്കൊരുരാത്രി
തൽസുഖമുർവശിയോടൊന്നിച്ചുവാണീടിനാൻ.
സുന്ദരീമണിതാനുംഭൂപതിതന്റെകയ്യിൽ
സുന്ദരനായിട്ടൊരുപുത്രനെനൽകിപ്പോയാൾ.
ഗന്ധർവന്മാരെസ്തുതിച്ചീടിനാൻനരപതി
ഗന്ധർവന്മാരുമഗ്നിസ്ഥാലിയെനൽകീടിനാർ.
ഏറ്റവുംജ്വലിക്കുന്നോരഗ്നിസ്ഥാലിയെക്കണ്ടു
ചിത്തവിഭ്രാന്ത്യാനൃപനുർവശിയെന്നോർത്തുടൻ
സ്ഥാലിയുമെടുത്തങ്ങുകാനനേനടക്കുമ്പോൾ
സ്ഥാലിയുംവനേവച്ചുതന്നുടെഗൃഹംപുക്കാൻ.
അന്നല്ലോത്രേതായുഗമാരംഭിച്ചതുതത്ര
മന്നവനുടെചിത്തേവേദങ്ങൾമൂന്നായ്ത്തോന്നി
പിന്നെപ്പോയഗ്നിസ്ഥാലിയെടുത്തുനരേന്ദ്രനും
പിന്നെരണ്ടഗ്നിയേയുംനിർമ്മിച്ചാനശ്വത്ഥത്താൽ
തന്നെയുമരണികൾമധ്യത്തിൽവച്ചുകൊണ്ടു
മന്നവൻമഥനംചെയ്തഗ്നിയെജ്വലിപ്പിച്ചാൻ.
ജാതവേദാഖ്യയോടുംമൂന്നുരൂപങ്ങളോടും
ജാതനായഗ്നിനൃപപുത്രത്വംഭവിച്ചുതേ,
ഒന്നത്രേവേദംപണ്ടുമുഖ്യമാംപ്രണവംപോൽ
ഒന്നത്രേവർണ്ണമുള്ളുവഹ്നിയുമൊന്നേയുള്ളു
ദേവനുമൊന്നേയുള്ളുകേവലംനാരായണൻ
ഏവംചൊല്ലുന്നുപുരാണങ്ങളുംവേദങ്ങളും
അന്നേവംപുരൂരവസ്സഗ്നിയെമൂന്നാക്കിനാൻ
അന്നുതൊട്ടഗ്നിമൂന്നായ്വന്നിതുയജിപ്പാനായ്
വേദവുംമൂന്നായ്വന്നുവർണ്ണവുംനാലായ്വന്നു;
മേദിനീപതിയുടെവൈഭവംചിത്രമത്രേ!
ഉർവശീലോകമിച്ഛിച്ചുർവീശയജ്ഞാഗ്നിയാൽ
സർവദേവേശനാകുംഹരിയെജ്ജയിച്ചുതേ
തൽപുത്രനാകുമഗ്നികാരണംനൃപശ്രേഷ്ഠൻ
അപ്പൊഴേഗന്ധർവമാംലോകത്തെപ്രവേശിച്ചു.
അങ്ങിനെപുരൂരവസ്സാകിയനൃപതിക്കു
ഭംഗിയിലുർവശിയിലാറുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്.
മുന്നമായുസ്സുശ്രുതായുസ്സുമസ്സത്യായുസ്സും
പിന്നേവൻരയൻപിന്നെവിജയാനുജന്താനും
പിന്നെയശ്രുതായുസ്സിൻനന്ദനൻവസുമാൻപോൽ
നന്ദനൻശ്രുതായുജൻസത്യായുസ്സിനുമുണ്ടായ്.
രയനുതനയന്മാരേകനുംശ്രുതന്താനും
ജയനുമിതിൽഭീമൻനന്ദനൻവിജയനും
ഭീമകൻകാഞ്ചനാഖ്യൻഹോത്രകനവന്മകൻ
കോമളനവന്മകൻജഹ്നുജനറിഞ്ഞാലും
തൽപുത്രൻബാലകാശ്വൻതൽപുത്രൻകുശനല്ലോ;
തൽപുത്രൻകുശാംബനുംപൂരയൻവസുതാനും;
നാലാമൻകുശനാഭൻപിന്നെയക്കുശാംബനും
ബാലകൻഗാധിയല്ലോതൽപുത്രിസത്യവതി
ഭാർഗ്ഗവനൃചീകന്താൻകന്യയെവരിക്കയാൽ
യോഗ്യമല്ലെന്നതോർത്തുഗാധിയുംചൊല്ലീടിനാൻ;
"ശ്യാമികകർണ്ണങ്ങളായ്സഹസ്രമശ്വങ്ങളെ
സോമവർണ്ണങ്ങളായിനൽകേണമിനിക്കിപ്പോൾ"
കന്യകയ്ക്കുള്ളശുല്ക്കമങ്ങിനെയെന്നുകേട്ടു
ധന്യനാംമുനിവരുണാന്തികേചെന്നുവേഗം.
തുരഗങ്ങളെവാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോയ്ഭൂപതിക്കു
തരസാനൽകീടിനാൻ,വിസ്മയിച്ചഥനൃപൻ
കന്യയെമുനിവരൻതനിക്കുനൽകീടിനാൻ
ധന്യനാംമുനിവരനാശ്രമംപുക്കുവാണാൻ.
അന്നൊരുദിനംസത്യവതിയുംഭർത്താവിനെ
വന്ദിച്ചുജനനിക്കുംതനിക്കുംപുത്രാർത്ഥമായ്
ഭക്തിയോടപേക്ഷിച്ചനേരത്തുമുനിവരൻ
ചിത്തമോദേനരണ്ടുപിണ്ഡങ്ങൾനല്കിച്ചൊന്നാൻ:
"ഓരോരോപിണ്ഡംനിങ്ങൾമാറാതെഭുജിച്ചാലും
പാരതിൽപ്രസിദ്ധരാംപുത്രന്മാരുണ്ടാമതിൽ"
പുത്രിതൻപിണ്ഡമേററംമുഖ്യമെന്നോർത്തുനിജ-
പുത്രിയോടതുവാങ്ങിബ്ഭുജിച്ചുജനനിയും
മാതാവിൻപിണ്ഡമതുപുത്രിയുംഭുജിച്ചിതു
ചേതസാമുനിവരനറിഞ്ഞുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"മന്ത്രപിണ്ഡങ്ങൾമാറിഭുജിക്കനിമിത്തമായ്
സന്താപംവരുംതവദൈവകല്പിതമല്ലോ.
ക്രൂരനായ്വരുംതവനന്ദനനറിഞ്ഞാലും
വാരിജേക്ഷണേ!തവസോദരൻബ്രഹ്മജ്ഞനാം"
എന്നതുകേട്ടുഭയപ്പെട്ടവൾഭർത്താവിനെ
നന്നായിപ്രസാദിപ്പിച്ചേററവുമപേക്ഷിച്ചാൾ.
"വ്യർത്ഥമായ്വരാമമമന്ത്രമാകയാൽതവ
പുത്രനന്ദനൻക്ഷത്രാചാരനായ്വരുംനൂനം."
അങ്ങിനെസത്യവതിതന്നുടെതനയനായ്
മംഗലാത്മാവാംജമദഗ്നിയുമുണ്ടായ്വന്നു.
ആകയാൽഭർത്തൃവാക്യംലംഘിക്കനിമിത്തമായ്
കൌശികനന്ദനയായ്വന്നിതുസത്യവതി.
ഉത്തമൻജമദഗ്നിരേണുകതന്നേവേട്ടു
പുത്രന്മാർവസുമനസ്സാദികളുണ്ടായ്വന്നു.
രാമനെന്നൊരുപുത്രനുണ്ടായാനൊടുക്കത്തു
കോമളഗാത്രനവൻവാസുദേവാംശമത്രേ;
സാഹസംപെരുത്തൊരുഹേഹയവംശമെല്ലാം
ആഹവേമുടിച്ചതുമവനെന്നറിഞ്ഞാലും.
ക്ഷത്രിയവംശമെല്ലാംമൂവേഴുവട്ടംരാമൻ
കൃന്തനംചെയ്തുഭൂമീഭാരവുംതീർത്തീടിനാൻ.
അന്നേരംപരീക്ഷിത്തുചോദിച്ചുമുനിയോടു
"മന്നവന്മാരെരാമൻകൊൽവതിനെന്തുമൂലം?
വിസ്തരിച്ചതുൾചെയ്കവേണ"മെന്നതുകേട്ടു
ചിത്തമോദേനമുനിശ്രേഷ്ഠനരുൾചെയ്താൻ:—

പരശുരാമാവതാരം.

"കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനാം ഹൈഹയനരാധിപൻ
ആസ്ഥയാ പണ്ടു ദത്താത്രേയനാം മുനീന്ദ്രനെ
സേവിച്ചാൻ കേശവാംശനാകിയ മുനിവരൻ
ഭാവശുദ്ധിയെക്കണ്ടു തെളിഞ്ഞു വരം നൽകി
ആയിരം കരങ്ങളുമഷ്ടൈശ്വര്യങ്ങൾ പര-
മായുസ്സും വീര്യശൌര്യവിത്താദിഗുണങ്ങളും
എന്നിവ വേണ്ടും വരമൊക്കവേ ലഭിക്കയാൽ
മന്നവൻ മദമത്തനായി സ്സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ
നിർമ്മലയായീടിന നർമ്മദാനദിതന്നിൽ
നിർമ്മലഗാത്രിമാരാം കാന്തമാരോടുംകൂടി
ഹസ്തങ്ങൾകൊണ്ടു സേതുബന്ധിച്ചു ജലക്രീഡാ-
മത്തനായ്മരുവുന്ന നേരത്തു ദശാനനൻ
ചെന്നു നർമ്മദാതീരേ വസിക്കും നേരത്തിങ്കൽ
മന്നവൻ ജലക്രീഡ ചെയ്തുടൻ കരേറിനാൻ.
ഭൂപതി കരംകൊണ്ടു തടുത്ത ജലം വന്നു
പാപിയാം ദശാനനൻതന്നെയും മുക്കീടിനാൻ.
കോപേന ദശാനനൻ വാർത്തകളറിഞ്ഞപ്പോൾ
ഭൂപതിയോടു ചെന്നു യുദ്ധവും തുടങ്ങിനാൻ.
നീലക്കാർവേണിമാർകൾ കാണ്കവേ നരപതി
ലീലയാ രാവണനെ ബ്ബന്ധിച്ചു പാശങ്ങളാൽ
കൊണ്ടുപോയ് കാരാഗൃഹേ വെച്ചിതു പലകാലം
കണ്ടകൻതന്നെക്കൊണ്ടുഗമിച്ചു പുലസ്ത്യനും"
പിന്നെയങ്ങൊരുദിനം ഭൂപതി നായാട്ടിനായ്
ചെന്നിതു ജമദഗ്നി വാഴുന്ന വനംതന്നിൽ
ആശ്രമസമീപത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ മഹാമുനി
ശാശ്വതധർമ്മമോർത്തു പൂജിച്ചാൻ നരേന്ദ്രനെ.
മാമുനി ഹോമധേനുതന്നുടെ മേലിൽനിന്നു
കാമിതപദാർത്ഥങ്ങളൊക്കവേ പുറപ്പെട്ടു,
സ്വർഗ്ഗതുല്യമായ്പുനു കാനനമതുനേരം
അഗ്രേ ഭോജനങ്ങളുമെത്രയും ചിത്രം! ചിത്രം!
സൈ്വരമായ് ഭോജനവും കഴിച്ചു നരപതി
പോരുമ്പോൾ നിജഹൃദി ചിന്തിച്ചാൻ വിധിബലാൽ
"ചിത്രമെത്രയും ഹോമധേനുവിൻ മഹത്വങ്ങൾ
ഇത്തരമുള്ള പശുരത്നമിങ്ങടങ്ങേണം"
എന്നു ചിന്തിച്ചു ഭൃത്യന്മാരെയും നിയോഗിച്ചു
ചെന്നവർ പശുതന്നെ പ്പിടിച്ചു ബാലനേയും
വേഗേന കൊണ്ടുപോന്നു നൃപനു നൽകീടിനാൻ
ആഗമിച്ചിതു രാമനാശ്രമമതുനേരം.
വാർത്തകൾ കേട്ടു കോപിച്ചപ്പോഴേ പുറപ്പെട്ടു
ചീർത്തൊരു പരശുവുമെടുത്തു നടകൊണ്ടാൻ.
ചെന്നുടൻ മാഹിഷ്മതി പുക്കിതു കണ്ടനേരം
മന്നവൻ പുറപ്പെട്ടു സംഗരം തുടങ്ങിനാൻ.
ഹസ്ത്യശ്വരഥാദിയാം സൈന്യങ്ങളെല്ലാം രാമൻ
എത്രയും വേഗത്തോടേ കൊന്നുകൊന്നൊടുക്കിനാൻ.
പതിനേഴക്ഷൌഹിണിപ്പടയും നശിച്ചപ്പോൾ
അതികോപേന പുറപ്പെട്ടിതു കാർത്തവീര്യൻ
പിന്നെയുണ്ടായ യുദ്ധമെങ്ങിനേ ചൊല്ലുന്നു ഞാൻ
മന്നവൻതന്നെ രാമൻ വധിച്ചാൻ ജിതശ്രമം.
ശേഷിച്ച സൈന്യങ്ങളുമൊക്കവേ കൊന്നു രാമൻ
ഘോഷിച്ചു പശുവിനെക്കൊണ്ടിങ്ങു പോന്നീടിനാൻ
വൃത്താന്തം കേട്ടു ജമദഗ്നിയും ചൊല്ലീടിനാൻ:—
"എത്രയും പാപം വന്നു നിനക്കു കുമാരക!
ഭൂപതിതന്നെക്കൊന്നാൽ പാപമുണ്ടറികനീ
ഭൂപതിയാകുന്നതു സർവ്വദേവാംശമല്ലോ.
ക്ഷമയാ മുനിജനം പൂജ്യരായ്വരുന്നതും
ക്ഷമയെന്നിയേ വിഷ്ണു സന്തോഷിക്കയുമില്ല.
ആകയാൽ പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യേണമതിന്നു നീ
പോകേണമതിന്നായി ത്തീർത്ഥങ്ങളാടീടുവാൻ."
"താതഭാഷിതം കേട്ടു രാമനും പുറപ്പെട്ടു
ചേതസി വിഷ്ണുപദധ്യാനേന നടകൊണ്ടാൻ.
തീർത്ഥസേവയും ചെയ്തു പാപവും നശിപ്പിച്ചി-
ങ്ങാസ്ഥയാ വത്സരാന്തേ സ്വാശ്രമം പുക്കീടിനാൻ.
അന്നൊരു ദിനം ജലം കൊണ്ടിങ്ങു പോന്നീടുവാൻ
സുന്ദരി രേണുകയും ഗംഗതൻ തീരം പുക്കാൾ.
അന്നേരം ചിത്രരഥനാകിയ ഗന്ധർവ്വേന്ദ്രൻ
സുന്ദരൻ സുന്ദരിമാരൊന്നിച്ചു ജലമദ്ധ്യേ
ആനന്ദത്തോടു ക്രീഡിക്കുന്നതു കണ്ടവൾക്കു
മാനസം ഗന്ധർവ്വനിൽ ചെറ്റു ചെന്നതുമൂലം
ഹോമവേലയും മറന്നാദരാൽ ഗന്ധർവ്വനെ-
ക്കാമിനി ചെറ്റുനേരം നോക്കിനിന്നിതു തദാ.
കഷ്ടമെന്നോർത്തു ഭർത്തൃശാപശങ്കിതയായി
പ്പെട്ടെന്നു ജലവും കൊണ്ടാശ്രമം പുക്കീടിനാൾ.
വൃത്താന്തമറിഞ്ഞാശു കോപിച്ചു ജമദഗ്നി
പുത്രന്മാരോടു മാതൃവധത്തിന്നാജ്ഞാപിച്ചാൻ.
ആരുമേ ചെയ്യായ്കയാൽ രാമനെ നിയോഗിച്ചാൻ
സാരനാം രാമൻ പിതൃഗൌരവം നിനച്ചുടൻ
മാതാവിനോടുംകൂടെ ഭ്രാതാക്കന്മാരെക്കൊന്നാൻ
പ്രീതനായ് മുനിവരം വരിക്കെന്നുരച്ചപ്പോൾ.
വധിച്ച ജനമിപ്പോൾ വൈകാതെ ജീവിക്കേണം
വധിച്ച വാർത്തയാർക്കും മനസി തോന്നീടൊല്ല.
എന്നു ചൊല്ലിയനേരമങ്ങിനെതന്നെ മുനി
ചൊന്നൊരു നേരമെഴുനീറ്റിതങ്ങെല്ലാവരും
നിദ്ര ചെയ്തുണർന്നതുപോലെയങ്ങെല്ലാവരും
വിദ്രുതം മുനിവരപാദങ്ങൾ വണങ്ങിനാർ.

താതനെവധിച്ചതുചിന്തിച്ചുദിനംതോറും
ഏതുമേസുഖമില്ലാഞ്ഞജ്ജനതനയന്മാർ
രാമനെബ്ബന്ധയപ്പെട്ടസമയംപാർത്തുപാർത്തു
ഭീമന്മാരവർജമദഗ്നിതന്നാശ്രമത്തിൽ
ചെന്നിതുരാമൻപോയതറിഞ്ഞമ്മുനിവരൻ
അന്നേരംബ്രഹ്മധ്യാനംചെയ്തങ്ങുവസിക്കുന്നു
കണ്ഠവുംമുറിച്ചങ്ങുകൊണ്ടവർപോയീടിനാർ
കുന്നായായ്രേണുകയുംവാവിട്ടങ്ങലറിനാൾ.
രാമരാമേതിമാത്രശബ്ദംകേട്ടൊരുരാമൻ
ആമയംപൂണ്ടുവേഗമോടിച്ചെന്നൊരുനേരം
താതനെവധിച്ചതു-കണ്ടതിശോകംപൂണ്ടു
താത! താതേതിവിലാപിച്ചതിശോകത്തോടും
താതദേഹത്തെജ്ജ്യേഷ്ഠസന്നിധൌവച്ചുകൊണ്ടു
ചേതസികോപത്തോടുംപുക്കിതുമാഹിഷ്മതി.
കാർത്തവീര്യൻെറസുതന്മാരെയുംശേഷിച്ചുള്ള
പാർത്ഥിവഗണത്തെയുംകൊന്നുകൊന്നൊടുക്കിനാൻ.
ക്ഷത്രിയവംശമെല്ലാംമൂവേഴുവട്ടംരാമൻ
എത്രയുംകോപത്തോടുകൊന്നൊടുക്കിയശേഷം,
പാർത്ഥിവരക്തങ്ങളാംസംവത്സപഞ്ചകത്താൽ
തീർത്തിതുനവഹ്രദമെത്രയുംമഹാമുഖ്യം.
ആയതിൽകുളിച്ചാശുപിതൃദേവാദികളെ
മായമെന്നിയേരാമൻതൎപ്പിച്ചുവിധിപോലെ.
പിന്നെത്തൻപിതാവിനുശിരസ്സുസന്ധിപ്പിച്ചു
ധന്യനാംരാമനഗ്നിഹോത്രസംസ്കാരപൂൎവം
യജ്ഞപൂരുഷനാകുംഹരിയെയജിച്ചിതു
യജ്ഞാൎത്ഥംകശ്യപനുഭൂമിയുംനൽകീടിനാൻ.
ദിവ്യരൂപവുംപൂണ്ടുതാപസൻജമദഗ്നി
ഭവ്യമാംസപ്തൎഷിയിലൊന്നായിമരുവിനാൻ.
ന്യസ്തശസ്ത്രനായ്രാമൻമാഹേന്ദ്രപൎവതാഗ്രേ
സപ്രസാദനായ്ത്തപംചെയ്തുവാണിതുസുഖത്തോടും.
ഇത്തരംഭൃഗുകുലേപിറന്നനാരായണൻ
പൃത്ഥ്വിതൻഭാരംതീൎപ്പാൻവധിച്ചുനൃപന്മാരെ.
താപസസിദ്ധഗന്ധൎവാദിപൂജിതനായി
താപവുംഭക്തന്മാൎക്കകളഞ്ഞുവാണീടിനാൻ.
വിശ്വവിശ്രുതൻഗാധിനന്ദനൻവിശ്വാമിത്രൻ
ശാശ്വതൻതപംചെയ്തുവിപ്രത്വംലഭിച്ചിതേ
വിശ്വാമിത്രനുംമധുച്ഛന്ദസ്സുതുടങ്ങീട്ടു
വിശ്രുതന്മാരായ്നൂറുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്വന്നു.
ദേവരാതനാംഭൃഗുവംശജൻശുനശ്ശേഫൻ
കേവലംവിശ്വാമിത്രപുത്രനായ്വന്നുപിന്നെ.
ഭാഗ്യവാൻഹരിശ്ചന്ദ്രൻനരമേധത്തിനായി
ഭാൎഗ്ഗവനായശുനശ്ശേഫനെക്കൊണ്ടീടിനാൻ
അവനുംദേവന്മാരെസ്തുതിച്ചുജീവനാൎത്ഥം
അവരുംപ്രസാദിച്ചുവിശ്വാമിത്രനുനൽകി
ദേവകളാലെരാതനാകയാൽശുനശ്ശേഫൻ
ദേവരാതാഖ്യനായാൻദാനാൎത്ഥംരാതശബ്ദം.
ദേവരാതനെജ്ജ്യേഷ്ഠപുത്രനാക്കേണമെന്നു
കേവലംപുത്രരോടുചൊല്ലിനാൻവിശ്വാമിത്രൻ
അമ്പതുപേരുമതുസമ്മതിച്ചിതുപുന-
രമ്പതുപുത്രന്മാരുംസമ്മതിക്കായ്കമൂലം
മ്ലേച്ഛരായ്പോകെന്നാശുശപിച്ചാരവരേയും
അശ്ചൎയ്യമത്രേമുനിതന്നുടെതപോബലം.
സമ്മതിച്ചവൎക്കൊക്കെവരവുംനൽകീടിനാൻ
സമ്മതിദേവരാതനഗ്രജനായിവാണാൻ.
പിന്നെയുംമുനിവരഗോത്രങ്ങൾനിരവധി
നന്ദിച്ചുവൎദ്ധിച്ചതുചൊല്ലുവാൻപണിയത്രേ.
പിന്നെയങ്ങായുസ്സിൻെറനന്ദനൻനഹുഷനും
പിന്നേവൻക്ഷത്രവൃദ്ധൻരാജിയുംഭരന്താനും
പിന്നെയങ്ങനേനസ്സുമെന്നിവരഞ്ചുപേരും
ധന്യനാമായുസ്സിൻെറപുത്രന്മാരറിഞ്ഞാലും.
ക്ഷത്രവൃദ്ധൻെറപുത്രനാകിയസുഹോത്രനു
പുത്രന്മാർകാശ്യൻകുശൻമൂന്നാമൻഗൃത്സമദൻ
ശുനകൻഗൃത്സമദനന്ദനനവന്മകൻ
ശൌനകൻമഹാമുനിബ്രഹ്മാത്മാചാൎയ്യനല്ലോ.
കാശ്യനന്ദനൻകൌശിതൻപുത്രനല്ലോരാഷ്ട്രൻ
വിശ്രുതൻദീൎഘതമസ്സാകുന്നുരാഷ്ട്രപുത്രൻ
പിന്നെയദ്ദീൎഘതമസ്സാകിയമുനീന്ദ്രനു
നന്ദനൻധന്വന്തരിവാസുദേവാംശമല്ലോ.
തന്നുടെഭക്തന്മാൎക്കുള്ളാമയംതീൎത്തീടുവാൻ
മുന്നമങ്ങായുൎവേദംചമച്ചദേവനല്ലോ.
തൽസുതൻകേതുമാനംതൽസുതൻഭീമരഥൻ
തൽസുതൻദിവോദാസൻതൽസുതൻപ്രതൎദ്ദനൻ
പിന്നെയുംമൃതധ്വജൻശത്രുജിൽദ്യുമാൻ
എന്നിവനാമംപ്രതൎദ്ദനനുമുണ്ടായ്വന്നു.
പിന്നെയങ്ങളൎക്കാദിപുത്രന്മാരവനുണ്ടായ്
മന്നവനളൎക്കനുംവാണിതുചിരകാലം
തൽസുതൻസന്നതിയുംതൽസുതൻസുനീതനും
തൽസുതൻസുകേതനൻതൽസുതൻധൎമ്മകേതു
തൽസുതൻസത്യകേതുതൽസുതൻധൃഷ്ടകേതു
തൽസുതൻസുകുമാരനാകിയനരപതി
നീതിഗോത്രജൻഗാൎഗ്ഗ്യൻഗാൎഗ്ഗ്യജൻഭാൎഗ്ഗഭൂമി
ചൈതന്യമേറെയുള്ള കാശിഭൂപന്മാരിവർ
രംഭൻെറസുതനല്ലോരഭസനവൻമകൻ
ചക്രകനവന്മകൻപിന്നെയങ്ങനേനസ്സിൻ
നന്ദനൻശുദ്ധനവൻനന്ദനൻശുചിപിന്നെ
ത്രികകല്പവന്മകൻതൽസുതൻശാന്തരജൻ
തപോവ്യനായരജിക്കഞ്ഞൂറുസുതരുണ്ടായ്
രജിയുംദൈത്യന്മാരെവധിച്ചുനാകലോകം
വിജയത്തോടുമിന്ദ്രൻതനിക്കുനൽകീടിനാൻ.
ഇന്ദ്രനുംപ്രഹ്ലാദനെശ്ശങ്കിച്ചുദേവലോകം
പിന്നെയുംരജിക്കായിക്കൊടുത്തുരക്ഷാൎത്ഥമായ്.
കാലേനരജിതാനുംമരിച്ചോരനന്തരം
ബാലബുദ്ധികളവൻപുത്രന്മാർസഹസ്രാൎദ്ധം
അടക്കിനാകലോകംയാചിച്ചാൻമഹേന്ദ്രനും

കൊടുത്തീലെന്നതല്ലയജ്ഞഭോഗങ്ങൾവാങ്ങി
ദുൎമ്മതികളാമവർകിഞ്ചനകാലംകൊണ്ടു
സന്മാൎഗ്ഗഭ്രഷ്ടന്മാരായ്വന്നതുകണ്ടുശക്രൻ
ഒന്നിച്ചുകൊന്നീടിനാനഞ്ഞൂറുപുത്രരേയും
നന്നായിവന്നീടുമോജ്ഞേവദ്രോഹങ്ങൾചെയ്താൽ
ക്ഷത്രപുത്രനസുതനക്ഷമൻപ്രതിക്ഷത്രൻ
പുത്രൻസഞ്ജയനവൻനന്ദനൻജയനല്ലോ.
പുത്രനമവനൺടായ്തതനെന്നൊരുനൃപൻ
തൽസുതൻധൎമ്മസന്ധനന്തൽസുതൻസഹദേവൻ
തൽസുതൻജയത്സേനൻസൽകൃതിയവൻമകൻ
തൽസുതന്നിയനല്ലോതൽസുതൻക്ഷത്രധൎമ്മാ.
യതിയുംയയാതിയുംസംയാതിതാനുംപുന-
രായതിനിലതിയുംകരിയുമിവരെല്ലാം
വീരനാംനഹുഷൻെറപുത്രന്മാരറിഞ്ഞാലും
സാരനാംയതിരാജ്യംവിട്ടുകാനനംപുക്കാൻ.
ഭരിച്ചുനഹുഷനുംനാകലോകത്തുചെന്നു
ഭരിച്ചുസുരലോകമിന്ദ്രനില്ലായ്കമൂലം
ഇന്ദ്രാണിതന്നെഗ്ഗമിച്ചീടുവാന്മോഹിക്കയാൽ
മന്നവൻപെരുമ്പാമ്പായ്ചന്നിതുവിപ്രശാപാൽ
പൈതൃകംരാജ്യംപരിപാലിച്ചുയയാതിയും
പ്രീതിയോടനുജൎക്കുകൊടുത്തുനാലുദിക്കും.
ശുക്രനന്ദിനിയായദേവയാനിയെവേട്ടു
പുഷ്കരാക്ഷിയാംവൃഷപൎവ്വാവിൻപുത്രിയേയും.
ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തേയുംരക്ഷിച്ചുയായതിയും
മഹതാമോടുരാജ്യംപാലിച്ചുവാണീടിനാൻ.”
അന്നേരംപരീക്ഷിത്തുചോദിച്ചുമുനിയോടു:—
“മന്നവന്മാൎക്കുവിപ്രകന്യയെവേട്ടീടാമോ?
പ്രതിലോമമായ്വന്നിതെങ്ങിനെ”യെന്നുകേട്ടു
മതിയിൽതെളിവോടുശുകനുമരുൾചെയ്തു:—

യയാതിചരിതം.

“മുന്നംദാനവേന്ദ്രനാംവൃഷപൎവ്വാവുതൻെറ
നന്ദിനിശൎമ്മിഷ്ഠയുംസഹസ്രംസഖിമാരും
ദൈത്യരാജൻെറഗുരുവാകിയശുക്രന്തൻെറ
പുത്രിയാംദേവയാനിതാനുമായൊരുദിനം
ഉദ്യാനങ്ങളിൽക്രീഡിച്ചേത്രയുംമോദത്തോടും
ഉദ്യോഗത്തോടുംനദിതന്നുടെതീരംപുക്കാർ.
വസ്ത്രങ്ങളഴിച്ചുതത്തീരത്തുവച്ചുകൊണ്ടു
ചിത്തമോദേനജലക്രീഡകൾചെയ്യുന്നേരം
ആകാശമാൎഗ്ഗേപരമേശ്വരൻഗൌരിയോടും
ആകുലമെന്യേഗമിക്കുന്നതുകാൺകയാലെ
കന്യകമാരുംലജ്ജകൈക്കൊണ്ടുകരയേറി-
ച്ചെന്നുടൻചേലകളുമുടുത്തുവണങ്ങിനാർ.
ഗുരുപുത്രിയാംദേവയാനിതന്നുടെവസ്ത്രം
പരിചോടുടുത്തിതുശൎമ്മിഷ്ഠയറിയാതെ
കോപിച്ചുദേവയാനിശൎമ്മിഷ്ഠയോടുചൊന്നാൾ:—
“പാപിഷ്ഠേ!മമവസ്ത്രംനിനക്കുധരിക്കാമോ?
ഏത്രയുംശുദ്ധമാകുംഹവിസ്സുശുനികൾക്കു
സത്വരംഭുജിക്കാമോ?ദുൎമ്മതേദുരാചാരേ!
ഉത്തമംവിപ്രവംശമതിലുംഭൃഗുവംശം
ഏത്രയുംമുഖ്യമതിലല്ലയോജനിച്ചുഞാൻ.
നീചകൎമ്മങ്ങൾചെയ്യുംദൈത്യവംശത്തിലല്ലോ
നീചേ!നീപിറന്നതുമന്തരംനമ്മിൽപാരം;
എന്നുടെതാതശിഷ്യനല്ലയോതവതാതൻ
ഇന്നുനീമമദാസിയല്ലയോമഹാമൂഢേ?
സ്വാമിനിയുടെവസ്ത്രംദാസിമാൎക്കുടുക്കാമൊ
കാമമുണ്ടെങ്കിലിരന്നീടുകിൽതരാമല്ലോ”
ഇത്തരമധിക്ഷേപവാക്കുകൾകേട്ടനേരം
ഏത്രയുംകോപത്തോടെശൎമ്മിഷ്ഠതാനുംചൊന്നാൾ:
“തന്നുടെവൃത്താന്തങ്ങളൊന്നുമേനിനയ്ക്കാതെ
നന്നുനീചൊന്നവാക്കുലജ്ജയാകുന്നുകേട്ടാൽ.
എന്നുടെതാതനോടുയാചിച്ചുഭുജിക്കുന്ന
നിന്നുടെതാതൻതന്നെഞാനറിഞ്ഞീടുംമൂഢേ!
ഭിക്ഷുകിയായതവവസ്ത്രങ്ങൾതരുവാനും
ഭക്ഷണംതരുവാനുമെന്നുടെതാതനല്ലോ.
ഇരന്നുവന്നുമമമന്ദിരേപാൎക്കുന്നനീ
പറഞ്ഞമൊഴികേട്ടാൽപൊറുത്തീടുമോഞാനും”
ഇത്തരംപലവിധംപറഞ്ഞുപിന്നെഗ്ഗുരു
പുത്രിയേക്കൂപേതള്ളിവിട്ടവൾപോയീടിനാൾ.
അന്നേരംയയാതിയുംമൃഗയാവിവശനായ്
ചെന്നിതുകൂപത്തിൻെറസന്നിധൌജലാൎത്ഥിയായ്
അന്ധകൂപത്തിലൊരുനാരിയെക്കണ്ടുനൃപൻ
ബന്ധുവത്സലനാൎത്തരക്ഷണദയാപരൻ
നഗ്നയാമവൾക്കൊരുവസ്ത്രവുംനൽകിനൃപൻ.
അഗ്രഹസ്തത്താൽകൂപേനിന്നുടൻകരേററിനാൻ.
ഭൂപതിയോടുദേവയാനിയുംചൊല്ലീടിനാൾ:—
“ആപല്ക്കാലത്തുമമജീവനെരക്ഷിക്കയും
എന്നുടെപാണിഭവാൻഗ്രഹിക്കകൊണ്ടുമോൎത്താ-
ലെന്നുടെഭൎത്താവായിവന്നിതുഭവാൻനൂനം
ജീവപുത്രനാംകചൻതന്നുടെശാപംകൊണ്ടു
കേവലദ്വിജന്മഭൎത്താവായ്വരാനൂനം.
ദൈവത്താൽവരുത്തിയസംബന്ധമിതുനമ്മിൽ
ദൈവകല്പിതമാൎക്കുംനീക്കുവാനരുതല്ലോ
ഇത്തരംവാക്കുകേട്ടുഭൂപനുംദൈവഗതി
ചിത്തത്തിൽനിരൂപിച്ചുചൊല്ലിനാൻമധുരമായ്
സുന്ദരീ!തവതാതൻഭാൎഗ്ഗവന്തന്നെമമ
തന്നീടുന്നാകിലതുസമ്മതംനമുക്കെടോ!
എന്നരചെയ്തുനൃപൻഗമിച്ചോരനന്തരം
സുന്ദരീദേവയാനിതത്രപോയ്നില്ക്കുന്നേരം
പുത്രിയെക്കാണായ്കയാൽതിരഞ്ഞുശുക്രന്താനും
തത്രചെന്നപ്പോൾകരഞ്ഞേത്രയുംദുഃഖത്തോടും
വാൎത്തകൾതാതനോടുവിസ്തരിച്ചുരചെയ്താൾ
ആൎത്തിപൂണ്ടിതുശുക്രൻവാൎത്തകൾകേട്ടനേരം
നന്ദിച്ചുപുരോഹിതവൃത്തിയെപുത്രിയോടും
ഒന്നിച്ചുദൈത്യഗൃഹേനിന്നുടൻപുറപ്പെട്ടു

വാത്തകൾകേട്ടവൃഷപവ്വാവുഭയംപൂണ്ടു
കാൽത്തളിരിങ്കൽവീണുശുക്രനോടപേക്ഷിച്ചാൻ.
അന്നേരംഭൃഗുപുത്രൻചൊല്ലിനാൻമമപുത്രി
തന്നെനീസന്തോഷിപ്പിച്ചീടുകെന്നതുകേട്ടു
ചെന്നുടൻദേവയാനിതന്നുടെകാല്ക്കൽവീണു
സുന്ദരിതാനുമപ്പോളവനോടുരചെയ്താൾ—
നിന്നുടെപുത്രിതന്നെസ്സഖിമാരോടുംഭവാൻ
എന്നുടെദാസിയായിട്ടയച്ചീടുകവേണം
എങ്കിൽഞാൻസന്തോഷിച്ചു"വെന്നതുകേട്ടനേരം
സങ്കടംപൂണ്ടുവൃഷപവ്വാവാമസുരേന്ദ്രൻ
തന്നുടെമൂലംദൈത്യജനങ്ങൾക്കെല്ലാവക്കും
വന്നൊരുദുഃഖംകണ്ടുശമ്മിഷ്ഠതാനുംചൊന്നാൾ:—
"പോകുന്നേനെങ്കിൽഞാനുംദാസിയായുമടിയാതെ
ശോകമുംതീൎന്നുതാതൻസുഖമായ്വസിച്ചാലും"
എന്നുരചെയ്തുനിജദാസിമാരോടുംകൂടി
ചെന്നവൾദേവയാനീദാസിയായ്മേവീടിനാൾ;
ശുക്രനുംപ്രസാദിച്ചുതത്രൈവാണുപിന്നെ,
ഉല്പലാക്ഷിയാംദേവയാനിയുംസന്തോഷിച്ചാൾ.
അന്നൊരുവിധിശുക്രനുണ്ടാക്കിയയാതിക്കു
തന്നുടെപുത്രിതന്നെക്കൊടുത്തുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"ശമ്മിഷ്ഠാദികളായദാസിമാരോടുംഭവാൻ
ധമ്മപത്നിയെക്കൊണ്ടുഗമിക്കവൈകീടാതെ
എന്നുമേശമ്മിഷ്ഠയോടൊന്നിച്ചുവസിക്കരു"-
തെന്നതുകേട്ടുനൃപൻവന്ദിച്ചുനടകൊണ്ടാൻ.
രാജധാനിയിൽചെന്നുഭാൎയ്യയോടൊത്തുദേവ
രാജതുല്യനാംനൃപൻസുഖിച്ചുവാണീടിനാൻ.
ഗർഭവുമുണ്ടായ്വന്നുദേവയാനിക്കുപുന-
രർഭകനുണ്ടായ്വന്നുയദുവെന്നാഖ്യയോടും
പിന്നെത്തുർവസുവെന്നുമുണ്ടായാനൊരുപുമാൻ
സുന്ദരിശമ്മിഷ്ഠയുമതുകണ്ടനന്തരം
നൃപനെയൊരുദിനംരഹസിവരിച്ചിതു
നൃപനുംധമ്മമോൎത്തുരമിച്ചാനവളോടും.
നന്ദനന്മാരുംമൂന്നുപേരവൾക്കുണ്ടായ്വന്നു
മുന്നംദ്രുഹ്യുവുമനുദ്രുഹ്യുവുംപൂരുതാനും.
വൃത്താന്തമറിഞ്ഞിതുദേവയാനിയുമപ്പോൾ
ചിത്തകോപേനശുക്രസന്നിധൌചെന്നീടിനാൾ.
സാമവാക്യങ്ങൾചൊല്ലിപ്പിന്നാലെചെന്നാൻനൃപൻ
കാമിനിദേവയാനിപിന്തിരിഞ്ഞതുമില്ല.
വൃത്താന്തംകേട്ടുശുക്രൻനൃപനോടരുൾചെയ്താൻ:—
"സത്യലംഘനംചെയ്തദുൎമ്മതേ!നിനക്കിപ്പോൾ
വന്നീടുംജരാനരയെ"ന്നതുകേട്ടുനൃപൻ
വന്ദിച്ചുചൊന്നാൻ"മമകുററമല്ലേതുംമുനേ!
ഓൎക്കിലോദൈവഗതിയെന്നതേപറയാവൂ
പാൎക്കിലോമമശാപംപുത്രിക്കുദുഃഖമല്ലോ."
"എങ്കിലോസുതരോടുയൌവനംവാങ്ങിക്കൊണ്ടു
സങ്കടംതീൎത്തുരമിച്ചീടുകപുത്രിയോടും,"
എന്നൊരുശാപമോക്ഷംകൊടുത്തുശുക്രനപ്പോൾ
മന്നവനങ്ങുചെന്നുപുത്രരോടുരചെയ്താൻ:—
"എന്നുടെജരയിന്നുകൈക്കൊണ്ടുമടിയാതെ
തന്നീടവേണംമമയൌവ്വനമാരെങ്കിലും
ഭോഗങ്ങളനുഭവിച്ചന്ത്യകാലത്തുജര,
വേഗേനവാങ്ങിക്കൊണ്ടുയൌവ്വനംതന്നീടുവൻ."
എന്നതുകേട്ടുയദുമുതലായ്നാലുപേരും
എന്നുമേഞങ്ങൾക്കിതുയോഗ്യമല്ലെന്നുചൊന്നാർ.
പഞ്ചമനാകുംപൂരുതന്നോടുനരവരൻ
അഞ്ചാതെചൊല്ലീടിനാൻ"നന്ദന!വരികനീ!
ജ്യേഷ്ഠന്മാർചൊന്നപോലെചൊല്ലരുതേതുംതവ
കോട്ടവുമുണ്ടായ്വരാ,നല്ലതുവരുംമേലിൽ"
താതഭാഷിതംകേട്ടുപൂരുവുംചൊല്ലീടിനാൻ:—
"ഏതുമേമമഹൃദിസന്ദേഹമില്ലനൂനം.
ഉത്തമൻതാതചിന്തയറിഞ്ഞുചെയ്യുന്നൊരു
പുത്രൻമദ്ധ്യമനല്ലോപറഞ്ഞുചെയ്യുന്നവൻ.
ചൊല്ലിയതാസ്ഥയെന്നിചെയ്യുവനധമന്താൻ
ചൊൽകിലുംചെയ്യാത്തവൻതാതന്റെമലമല്ലോ"
ആകയാലിന്നുഭവാൻചൊല്ലുന്നതെല്ലാംഞാനും
ലോകൈകയശോനിധേ!വൈകാതെചെയ്തീടുവൻ.
പുത്രവാക്യങ്ങൾകേട്ടുസന്തോഷിച്ചാശുനൃപൻ
പുത്രനുജരാനരനൽകിയൌവനംവാങ്ങി
സപ്തദ്വീപാധിപതിയാകിയനൃപന്തന്നെ
സപ്തദ്വീപുകളേയുംപാലിച്ചുവഴിപോലെ,
കാമഭോഗങ്ങളെല്ലാമിച്ഛയോടനുഭവി
ച്ചാമോദത്തോടുംദേവയാനിയോടൊരുമിച്ചു,
സൈ്വരമായ്വാണുപലമുഖ്യയജ്ഞങ്ങൾചെയ്തു
പാരിച്ചഭക്തിയോടുംയജിച്ചുയജ്ഞേശനെ.
ഇത്ഥമങ്ങൊരായിരംവത്സരംകഴിഞ്ഞിട്ടും
പൃത്ഥ്വീപാലനുകാമതൃപ്തിവന്നീടായ്കയാൽ
ചൊല്ലിനാൻദേവയാനിതന്നോടങ്ങൊരുദിനം:—
"കല്യാണശീലേ!മമവല്ലഭേ!കേട്ടാലുംനീ.
കാമഭോഗങ്ങളോടുമായിരംവത്സരംഞാൻ
കാമിനീമൌലേ!നിന്നോടൊന്നിച്ചുരമിച്ചിട്ടും,
കിഞ്ചനപോലുംതൃപ്തിവന്നീലമനസ്സിനും
ചഞ്ചലമില്ലമോഹംവൎദ്ധിച്ചുവന്നീടുന്നു.
ഭൂമിയിലുള്ളധനധാന്യാദിപദാൎത്ഥവും
കാമിനീജനങ്ങളുമൊക്കവേലഭിച്ചാലും
കാമിയായുള്ളവനുതൃപ്തിവന്നീടാനൂനം;
കാമങ്ങൾസേവിക്കിലോവൎദ്ധിക്കുംദിനന്തോറും
ആകയാൽസൎവ്വസംഗംത്യജിച്ചുഞാനുമിന്നു
ലോകൈകനാഥന്തന്നെപ്പൂജിച്ചുഭക്തിയോടും
കൎമ്മബന്ധങ്ങൾവിട്ടുതീൎത്തിടുവാനിച്ഛിക്കുന്നേൻ
നിൎമ്മലജ്ഞാനംതവഞാനിന്നുചൊല്ലേണമോ?"
എന്നുചൊന്നൊരുനൃപൻവാൎദ്ധക്യംവാങ്ങിക്കൊണ്ടു
ധന്യനാംപൂരുവിന്നുയൌവനമതുംനൽകി,
രാജ്യവുംനൽകിപ്പുനരഭിഷേകവുംചെയ്തു,
പൂജ്യനായ്വാണാൻപൂരുതാതന്റെകാരുണ്യത്താൽ.

നാലുദിക്കിലുംയദുമുഖ്യന്മാരെയുമാക്കി
കാലേതാൻവനംപുക്കുഘോരമായ്ത്തപംചെയ്തു
അന്തരാത്മനിപരബ്രഹ്മത്തെയുറപ്പിച്ചു
ബന്ധമോക്ഷവുംവന്നുമുക്തനായ്വന്നീടിനാൻ.
ദേവയാനിയുംമിഥ്യാസംഗങ്ങൾവിട്ടുവാസു-
ദേവനെധ്യാനംചെയ്തുമുക്തിയുംവരുത്തിനാൾ.
പൂരുവിൻവംശമിന്നുഞാനിപ്പോൾചൊല്ലീടുവൻ
സാരനാകിയഭവാൻതദ്വംശജാതനല്ലോ;
പൂരുനന്ദനൻജനമേജയനവൻപുത്രൻ
വീരനാംവിജനവാനുംതൽസുതൻവിരയനും
തൽസുതൻരൌദ്രാശ്വനുമവനുംഘൃതാചിയിൽ
നന്ദനനൃതേപുവുംകക്ഷേയുരണ്ടാമവൻ
മനസ്സേപുവുംപരൻതൽസുതൻചാരുപാദൻ
തൽസുതനല്ലോസുദ്യുന്തൽസുതൻബഹുഗവൻ
തൽസുതൻസമ്പാതിയുംതൽസുതൻഹാജാതിയും
തൽസുതൻപിന്നെസ്ഥണ്ഡിലേപുവുംനാലാമവൻ
തൽസുതൻകൃതേപുവുംപന്നേവൻജലേപുവും
സന്തതേപുവുംപിന്നെനന്ദനൻധർമ്മേപുവും
സത്യേപുവ്രതേപുവുംപത്താമൻവനേപുവും
രൌദ്രാശ്വസുതരിവർമൂത്തവനന്തിനാരൻ
അപ്പ്രതിരഥനാരന്നുപുത്രന്മാർമൂന്നുപേരു-
ണ്ടപ്രതിരഥന്താനുംധ്രുവനുംസുമതിയും.
അപ്രതിരഥാത്മജൻകാഞ്ചനമഹാമുനി
തൽപുത്രൻമേധാതിഥിപ്രസ്കണ്ഡാദികൾപിന്നെ-

ശാകുന്തളം.

സുമതിപുത്രൻരൈഭ്യന്തൽസുതൽദുഷ്ഷന്തനും
അമിതബലനവൻനായാടിനടക്കുമ്പോൾ
കണ്വതാപസാശ്രമംപുക്കൊരുനേരംതത്ര
പൂർണ്ണേന്ദുമുഖിയായകന്യയെകണ്ടീടിനാൻ.
സാക്ഷാലിന്ദിരാദേവിയെന്നതുപോലെകണ്ടു
സൂക്ഷ്മമാനസൻനൃപൻചോദിച്ചാന്മധുരമായ്:—
“ആരുനീമനോഹരേ!താതനാരെടോ!തവ
ചാരുലോചനേ!വനവാസമെന്തഹോതവ
നിന്നെക്കണ്ടതുമൂലമെന്നുടെനേത്രങ്ങൾക്കു
വന്നിതുസാഫല്യവുംചിത്തസൌഖ്യവുംവന്നു
എന്നുടെചിത്തംതന്നിലാഗ്രഹമുണ്ടാകയാൽ
ധന്യേ!നീരാജപുത്രിയെന്നതുമുറച്ചേൻഞാൻ
പൌരവരുടെചിത്തമർഹതയില്ലാത്തൊരു
നാരിമാർമണികളിൽചെല്ലുകയില്ലനൂനം
രാജഭാഷിതംകേട്ടുലജ്ജയാമുഖംതാഴ്ത്തി
രാജീവനേത്രതാനുംചൊല്ലിനാൾമധുരമായ്:—
വിശ്വാമിത്രാത്മജഞാൻമേനകമാതാവല്ലോ
വിശേഷകഗുണനിധേ!സത്യമെന്നറിഞ്ഞാലും,
മാതാവുവെടികയാൽമാമുനിവരൻകണ്വൻ
താതനായ്വളർക്കയാലിവിടെവാണീടുന്നു.
ശോകങ്ങളിനിക്കിപ്പോൾതീർന്നിതുസകലവും
ലോകസുന്ദര!നിന്നെഞാനിതാവരിക്കുന്നേൻ.
പൂജയുംപരിഗ്രഹിച്ചാഹാരമതുംനൽകി
രാജശേഖര!ഭവാൻസൌഖ്യമായ്വസിച്ചാലും”
കന്യകാവാക്യംകേട്ടുചൊല്ലിനാൻനരപതി:—
“ധന്യനായ്ചമഞ്ഞുഞാൻനിന്നുടെവാക്യത്തിനാൽ
തന്നോടുസദൃശനാംപതിയെനരപതി
കന്യകമാർക്കുവരിക്കെന്നതുഭാഗ്യമത്രേ.
എന്നുരചെയ്തുഗാന്ധർവ്വാഖ്യമാംവിധികൊണ്ടു
മന്നവൻശകുന്തളതന്നെയുംവേട്ടീടിനാൻ.
ഗർഭവുമുല്പാദിച്ചുഗമിച്ചുനരേന്ദ്രനു-
മർഭകൻജനിച്ചിതുകാലംവന്നൊരുനേരം.
പുത്രനുകർമ്മങ്ങളുംചെയ്തിതുകണ്വമുനി
പുത്രനുംസിംഹങ്ങളെപ്പിടിച്ചുകെട്ടീടിനാൻ.
ഇത്തരംകണ്ടുമുനിഭൂപതിസമീപത്തു
സത്വരംകുമാരനെക്കൊണ്ടുപോയ്ക്കാട്ടീടിനാൻ.
വാർത്തകൾശകുന്തളചൊന്നതുദുഷ്ഷന്തനും
ചിത്തത്തിൽതോന്നായ്കയാൽസന്ദേഹിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ
കേൾക്കായിതശരീരിവാക്യവും“നരപതേ!
ഭോഷ്കല്ലശകുന്തളചൊന്നതുസത്യമത്രേ.
നിന്നുടെപുത്രനിവനില്ലസംശയമേതും”
എന്നുകേട്ടപ്പോൾനൃപനൊക്കെയുമുള്ളിൽതോന്നി.
പുത്രനെപരിഗ്രഹിച്ചാസ്ഥയാകാന്തയോടും
എത്രയുംസുഖംപൂണ്ടുവാണിതുചിരകാലം.
പുത്രനാംഭരതനുരാജ്യവുംനൽകിനൃപൻ
ഉത്തമൻതപംചെയ്തുനാകലോകവുംപുക്കാൻ.
ചക്രപാണിതന്നംശകലയാംഭരതനും
ചക്രവർത്തിത്വംലഭിച്ചെത്രയുംവിളങ്ങിനാൻ.
ദക്ഷിണഹസ്തതലേചക്രരേഖയുമുണ്ട-
ങ്ങക്ഷികൾപത്മംപോലെരേഖകൾപാദദ്വയേ.
വൈരാജസ്ഥാനത്തഭിഷിക്തനാംഭരതനും
പാരാതെവാജിമേധമമ്പതുമഞ്ചുംചെയ്തു.
ദിക്കുകൾജയിച്ചാശുദുഷ്ടന്മാരെയുംകൊന്നു
സൽക്കർമ്മങ്ങളുംപിന്നെച്ചെയ്തിതസംഖ്യമായ്
വീര്യശൌര്യൌദാര്യാദിഗുണങ്ങൾബഹുമനോ-
ധൈര്യവുംഗാംഭീര്യവുംക്ഷമയുംകരുണയും
വിത്തവുമെന്നുവേണ്ടാസകലഗുണങ്ങളും
ഇത്രിഭുവനത്തിങ്കലാർക്കുമില്ലിതുപോലെ.
പണ്ടാരുമിതുപോലെയുണ്ടായിട്ടില്ലപുന-
രുണ്ടാകയില്ലയെന്നുംചൊല്ലീടാമസംശയം.
ഭരതനരപതിചെയ്തതിൻവിലചൊൽവാൻ
പരിചോടൊരുനൃപൻകരുതീടുകിലവൻ
കൈകൊണ്ടുതുഴഞ്ഞാശുനാകലോകത്തുപോകാൻ
വൈകാതെകൊതിച്ചീടുമില്ലസംശയമേതും.
മന്നവൻഭരതനുപത്നിമാർമൂവരുണ്ടു
നന്ദനന്മാരുമുണ്ടായ്വന്നിതുകാലാന്തരേ.
പുത്രന്മാർനമുക്കനുകൂലന്മാരല്ലെന്നതു
ചിത്തത്തിൽഭരതനുമുറച്ചതറികയാൽ,
ഭാര്യമാരാത്മത്യാഗശങ്കയാപുത്രന്മാരെ

കാൎയ്യമില്ലാതെവധിച്ചീടിനാരഹോകഷ്ടം!
പാൎത്ഥിവൻദുഃഖംപൂണ്ടുപുത്രാൎത്ഥംദേവന്മാരെ
പ്രാൎത്ഥിച്ചുമരുത്സോമയജ്ഞവുമാരംഭിച്ചു.
അക്കാലമഗ്രജന്റെഭാൎയ്യയാംമമതയെ
മുഖ്യനാംബൃഹസ്പതികാമിച്ചുചെന്നനേരം
തൽഗൎഭസ്ഥനായുള്ളബാലകൻവിലക്കിനാൻ
ഉദ്ധൃതകോപാൽഗുരുശപിച്ചാനവനെയും.
മമതതന്നെഗ്ഗമിച്ചീടിനാൻബൃഹസ്പതി
മമതയ്ക്കപ്പോൾഗൎഭംരണ്ടതങ്ങുണ്ടായ്വന്നു
രണ്ടുപുത്രന്മാരെയുംപെറെറാരുനേരമവൾ-
ക്കുണ്ടായിഭൎത്തൃത്യാഗശങ്കയുംമനതാരിൽ
ഗുരുപുത്രനെവെടിഞ്ഞവളുംനടകൊണ്ടാൾ
പരിചോടവളോടുദേവകൾചൊല്ലീടിനാർ:—
സുതനോ! ഭരദ്വാജനിവനെന്നപ്പോൾഗുരു-
സുതനുഭരദ്വാജനെന്നുനാമവുംവന്നു.
മമതയില്ലായ്കയാൽമമതപോയശേഷം
അമൃതാശനന്മാരുമെടുത്തുകുമാരനെ,
ഭരതനൃപേന്ദ്രനുപുത്രനായ്നൽകീടിനാർ
പരിതോഷവുംവന്നുഭരതനകതാരിൽ.
വിതഥവംശ്യനായനിന്നുടെസുതനിവൻ
വിതഥനെന്നുദേവവൃന്ദവുംചൊല്ലീടിനാർ.
ഇത്ഥമങ്ങിരുപത്തേഴായിരംസംവത്സരം
പൃത്ഥ്വീചക്രവുംപരിപാലിച്ചുഭരതനും
ചക്രവൎത്തിയായ്വാണുപുത്രനുരാജ്യംനൽകി.
ചക്രപാണിതൻപദംപ്രാപിച്ചാനെന്നുകേൾപ്പൂ
ധന്യനാംവിതഥന്റെനന്ദനൻമന്യുവവൻ
നന്ദനൻബൃഹൽക്ഷത്രൻതൽസുതൻജയനല്ലോ.
തൽസുതൻമഹാവീൎയ്യൻനരനുംഗൎഗ്ഗൻതാനും,
സത്സംഗപ്രിയനായസംകൃതിനരാത്മജൻ
അവനുരന്തിദേവൻഗുരുവുംതനയന്മാ-
രവനിപതിരന്തിദേവനെത്രയുംമുഖ്യൻ.
ദാനങ്ങൾചെയ്തുചെയ്തുവിത്തങ്ങളൊടുങ്ങീട്ടു
മാനവേശ്വരൻപാത്രാദികളുംദാനംചെയ്തു;
പൌരന്മാർഘൃതദധിക്ഷീരങ്ങൾകൊണ്ടുവന്നാ-
ല്ലാരാതെരന്തിദേവനപ്പോഴേദാനംചെയ്യും.
ഒന്നുമില്ലാഞ്ഞുനാല്പത്തെട്ടഹോരാത്രംനൃപ-
നന്നവുംജലപാനംപോലുമില്ലാതെവാണു.
അന്നൊരുവിപ്രശ്രേഷ്ഠൻവന്നിതങ്ങതിഥിയായ്
മന്നവൻപണിപ്പെട്ടുഭോജനംചെറ്റുണ്ടാക്കി
വിപ്രനുനൽകിശ്ശേഷംഭുജിപ്പാൻതുടങ്ങുമ്പോൾ
ക്ഷുല്പിപാസിതനായിവന്നാനങ്ങൊരുവിപ്രൻ.
ഗിരീശ്വരനിവനെന്നുകല്പിച്ചുനരവരൻ
ആശ്ചൎയ്യം! സ്വാന്നത്തിൽനിന്നൎദ്ധഭോജനംനല്കി-
അന്നേരംശ്വപചന്മാർശ്വാക്കളോടൊരുമിച്ചു
വന്നുടൻനൃപതിയോടന്നത്തെയപേക്ഷിച്ചാർ,
ശുദ്ധഭാവേനനൃപനൎദ്ധമുള്ളതുംനല്കി
ബുദ്ധിയിലീശ്വരനെദ്ധ്യാനിച്ചുമടിയാതെ

അഞ്ജലിമാത്രംശേഷംജലമുള്ളതുനൃപൻ
അഞ്ജസാദാഹത്തോടുകുടിപ്പാൻതുടങ്ങുമ്പോൾ
വന്നൊരുപുല്ക്കസൻതാൻദൂരവേചെന്നുനിന്നു
"മന്നവ! ജലംദേഹി" തൃച്ചത്തിൽചൊല്ലീടിനാൻ,
പാനത്തിനായിക്കയ്യിലെടുത്തജലംനൃപൻ
ദീനനാംപുല്ക്കസനുകൊടുത്താൻമടിയാതെ
ദാഹത്തെസഹിയാഞ്ഞുഭൂപതീശ്വരൻപിന്നെ
മോഹിച്ചുവീണുമരിച്ചീടുവാൻതുടങ്ങുമ്പോൾ
ഇന്ദ്രാദിദേവന്മാരുംവിഷ്ണുവുംപ്രത്യക്ഷമായ്
വന്നാശുനൃപേന്ദ്രനുവേണ്ടുന്നവരംനൽകി
കാമഭോഗങ്ങളെല്ലാംമിത്ഥ്യയെന്നോൎത്തുനൃപൻ
ആമയമെന്യേമുക്തിലഭിച്ചുകാലാന്തരേ.
രന്തിദേവാനുചരന്മാരായജനങ്ങൾക്കു
മന്തരംഗത്തിൽജ്ഞാനമുണ്ടായ്വന്നിതുചിത്രം!
നിൎമ്മലൻഗൎഗ്ഗൻതന്റെനന്ദനൻശനിയല്ലോ
ബ്രഹ്മവംശമായ്വന്നുതൽപുത്രാദികളെല്ലാം
പിന്നെയബ്രഹ്മക്ഷത്രനന്ദനൻസുഹോത്രൻതാൻ
നന്ദനൻസുഹോത്രനുഹസ്തിയെന്നറിഞ്ഞാലും.
ഹസ്തിഭൂപതിതന്നാൽനിൎമ്മിതമായപുരം
ഹസ്തിനപുരംഭവദാവാസംനരപതേ!
പുരമീഢനുമജമീഢനുംദ്വിമീഢനും
നരപാലകനായഹസ്തിതൻതനയന്മാർ
പുരമീഢാത്മജാദിവിപ്രവംശമായ്വന്നു,
പരിചോടജമീഢനന്ദനൻബൃഹദിഷു
തൽസുതൻബൃഹദ്ധനുതൽസുതൻബൃഹൽക്കായൻ
തൽസുതൻജയദ്രഥൻതൽസുതൻവിരഥനും
സേനചിത്തവന്മകൻതൽസുതൻരുചിരാശ്വൻ
മായിടാംദൃഢഹനുകാശ്യനുംവത്സൻതാനും
ചൊല്ലേറുംരുചിരാശ്വനന്ദനൻവംശമല്ലോ.
കല്യാണവീരൻജയാനന്ദൻപൃഥുസേനൻ
നന്ദനനേവംനൂറുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്വന്നു
എന്നതിൽജ്യേഷ്ഠൻശാണ്ഡില്യാധിപൻസമരൻതാൻ.
പാരതിൽസുതത്രയമുണ്ടല്ലോസമരനും
വീരനന്ദനൻപൃഥുതൽസുതൻകൃതിയല്ലോ
പൃത്ഥ്വീശൻകൃതിയുടെനന്ദനൻവിഭ്രാജാഖ്യൻ
ഉത്തമൻവിഭ്രാജന്റെനന്ദനനണുഹനും
അവനുംശുകമുനിപുത്രിയാംകൃത്വിതന്നിൽ
അവനീശനാംബ്രഹ്മദത്തനെജ്ജനിപ്പിച്ചു
ബ്രഹ്മദത്തനുപുത്രൻവിഷ്വക്സേനാഖ്യനല്ലോ.
തൽസുതൻഭല്ലാതനുംതൽസുതൻബൃഹദ്വിഷൻ
തൽസുതൻയവീനരൻതൽസുതൻദ്വിമീഢനും
തൽസുതൻദ്യുതിമാനുംതൽസുതൻസത്യാധൃതി
തൽസുതൻദൃഢനേമിതൽസുതൻസുപാൎശ്വനും
തൽസുതൻസുമതിയുംതൽസുതൻസന്നതിതാൻ
തൽസുതനല്ലോകൃതിയാകുന്നനരപതി
തൽസുതൻഹിരണ്യനാഭാഖ്യനാംയോഗാചാൎയ്യൻ
തൽസുതനുഗ്രായുധൻതൽസുതൻക്ഷേമ്യൻതാനും

തൽസുതൻസുവീൎയ്യനംതൽസുതൻരിപുഞ്ജയൻ
തൽസുതൻബഹുരഥനീവണ്ണംക്രമത്താലേ,
പിന്നെയങ്ങജമീഢനന്ദനൻനീലനവൻ
നന്ദനൻശാന്തിയവൻനന്ദനൻസുശാന്തിയും
തൽസുതൻപുരുജനംതൽസുതനൎക്കൻതാനും
തൽസുതൻഭൎമ്മ്യാശ്വനവനുതനയന്മാർ
മുൽഗലൻയവീനരൻകാമ്പിലൻബൃഹദിഷു
ഭാഗ്യവാൻസൃഞ്ജയനിത്യാദികളഞ്ചുപേർപോൽ
ഭൎമ്മ്യാശ്വൻചൊന്നാ"നമമപഞ്ചരാജ്യങ്ങളെല്ലാം
ധൎമ്മേണരക്ഷിച്ചുവാണീടുവാനിന്നിമമ
സന്മതികളാമെക്കൾപോരു"മെന്നതുകൊണ്ടു
ധൎമ്മിഷ്ഠന്മാരാമവർപാഞ്ചാലാഖ്യരായ്‌വന്നാർ.
അന്നൊരുമിഥുനവുംമുൽഗലനുണ്ടായ്വന്നു
നന്ദനൻദിവോദാസനഹല്യാകന്യകയും,
പരിചോടവൾതന്നെഗൌതമൻവേട്ടീടിനാൻ;
നന്ദനൻഗൌതമനുമുഖ്യനാംശതാനന്ദൻ
നന്ദനൻശതാനന്ദൻതനിക്കുസത്യധൃതി
അവനുംധനുൎവ്വേദപാരഗനായിവന്നാൻ.
അവനുതനയനായുണ്ടായിശരദ്വാനും.
പിന്നെയദ്ദിവോദാസനന്ദനൻമിത്രായുസ്സും
നന്ദനൻച്യവനനുംതല്പുത്രൻസുദാസനും.
തൽസുതൻസഹദേവൻസോമകനവന്മകൻ
തൽസുതൻധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻദ്രുപദപുത്രിയല്ലോ.
ദ്രൌപദിയശസ്വിനിധൃതകേതുവുംധൃഷ്ട
കേതുവുംധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻതന്നുടെപുത്രരല്ലോ
പുഷ്ടവീൎയ്യന്മാരിവരൊക്കെയുംപാഞ്ചാലന്മാർ.
അജമീഢനുപുത്രൻപിന്നെയുമുണ്ടൊരുവൻ
സുജനപ്രിയനൃക്ഷൻതൽസുതൻസംവരണൻ
തപതിയാകുംസൂൎയ്യപുത്രിയിൽസംവരണൻ
തപസാന്നിധികുരുതന്നെയുംജനിപ്പിച്ചാൻ
കുരുതാൻനിൎമ്മിച്ചൊരുദിക്കല്ലോകുരുക്ഷേത്രം
കുരുതൻതനയന്മാർനാലുപേരറിഞ്ഞാലും,
മുന്നേവൻപരീക്ഷിത്തുസുധനുസ്സെന്നുപിന്നെ
ജഹ്നുവുംനിഷധനുമെന്നിവരുടെനാമം
നന്ദനൻസുഹോത്രാഖ്യൻസുധനുസ്സിനുമവൻ
നന്ദനൻച്യവനനുംതൽപുത്രൻകൃതിയല്ലോ.
ഉപരിചരൻവസുവായതുകൃതിപുത്ര
നുപരിചരപുത്രനായതുബൃഹദ്രഥൻ,
വേദിഷമത്സ്യപ്രത്യഗ്രാദികൾചേദീശന്മാർ
മേദിനീപതിബൃഹദ്രഥജൻകുശാഗ്രജൻ
തൽസുതനൃഷഭനുംതൽസുതൻപുഷ്പവാനും
തൽസുതൻജഹുവെന്നഭൂപതിയറിഞ്ഞാലും
പിന്നെയുംബൃഹദ്രഥഭാൎയ്യയായൊരുനാരി
നന്ദനന്തന്നെരണ്ടുഖണ്ഡമായ്പെറ്റീടിനാൾ
മാതാവുപുറത്തങ്ങുകളഞ്ഞോരനന്തരം
പ്രേതമായൊരുജരാഖണ്ഡങ്ങൾതമ്മിൽക്കൂട്ടി
ജീവിക്കകുമാരക!യെന്നവൾപറഞ്ഞപ്പോൾ
ജീവിച്ചാനവൻജരാസന്ധനാംനൃപനല്ലോ;
സോമനുംസഹദേവതുൎയ്യനുംശ്രുതശ്രുവും
ഭീമനാംജരാസന്ധപുത്രന്മാരിവരല്ലോ;
കൌരവനായജഹ്നുനന്ദനൻസുരഥന്താൻ
വീരനാംസുരഥൻനന്ദനൻവിഡൂരഥൻ
തൽസുതൻസാൎവ്വഭൌമൻതൽസുതൻജയത്സേനൻ
തൽസുതൻരവീയനുംഭാവുകനവന്മകൻ
തൽസുതൻചക്രോദ്ധതൻതൽസുതൻദേവതിഥി
തൽസുതനൃക്ഷനൃപനന്ദനൻഭീമസേനൻ
തൽസുതൻപ്രതീപനുനന്ദനന്മാരുണ്ടായി
ദേവാപിശന്തനുബാൽഹികനുംക്രമത്താലെ.
ദേവാപിവനംപുക്കു;ശന്തനുനൃപൻപണ്ടു
ദേവസന്നിഭൻമഹാഭിഷക്കാനൃപനല്ലോ.
ജീൎണ്ണമായുള്ളതെല്ലാംശന്തനുതൊട്ടാലപ്പോൾ
പൂൎണ്ണയൌവനങ്ങളായ്വന്നീടുംവിശേഷിച്ചും,
ശാന്തിയുംസുഖങ്ങളുംവന്നീടുമതുകൊണ്ടു
ശന്തനുവായനൃപൻപാലിച്ചാനന്നുരാജ്യം.
ദ്വാദശസംവത്സരംവരിഷമില്ലായ്കയാൽ
ഖേദിച്ചുശന്തനുവുംവരുത്തിവിപ്രന്മാരെ
ജ്യേഷ്ഠാംശമായരാജ്യംഭുജിക്കനിമിത്തമായ്
വൃഷ്ടിയില്ലാത്തതെന്നുവിപ്രന്മാർപറഞ്ഞപ്പോൾ,
ജ്യേഷ്ഠനെച്ചെന്നുകണ്ടുശന്തനുവതുനേരം
ജ്യേഷ്ഠാനുഗ്രഹംകൊണ്ടുവൃഷ്ടിയുമുണ്ടായ്വന്നു
ദേവാപികലാപമാംഗ്രാമത്തിൽവസിച്ചിതു
കേവലംയോഗത്തോടുമിന്നുമുണ്ടിരിക്കുന്നു
നഷ്ടമായ്വരുംസോമവംശവുംകലിയുഗേ
പെട്ടെന്നുകൃതയുഗേദേവാപിവൎദ്ധിപ്പിക്കും;
നന്ദനൻബാൽഹികനുസോമദത്താഖ്യനവൻ
നന്ദനൻശലൻഭൂരിശ്രവസ്സുംഭൂരിതാനും.
ശന്തനുസുതൻഭീഷ്മൻഗംഗയിലുണ്ടായവൻ
സന്തതംധൎമ്മശീലൻധൎമ്മജ്ഞൻമഹാരഥൻ.
രണ്ടുപുത്രന്മാർദാശകന്യയിൽശന്തനുവി-
നുണ്ടായിചിത്രാംഗദൻവിചിത്രവീൎയ്യൻതാനും.
തന്നുടെപേരാകയാൽകോപിച്ചുഗന്ധൎവ്വേന്ദ്രൻ
വന്നാശുചിത്രാംഗദൻതന്നെയുംകൊന്നീടിനാൻ.
ശന്തനുഭാൎയ്യയാകുംദാശകന്യയിൽമുന്നം
ശാന്തനാംമമതാതൻവ്യാസനുംജനിച്ചുതേ.
വ്യാസനായതുഹരികലയെന്നറിഞ്ഞാലും
വ്യാസനിൎമ്മിതമിദമുത്തമംഭാഗവതം
പുത്രനാമിനിക്കുപദേശിച്ചാൻമമതാതൻ
എത്രയുംഗുഹ്യംശിഷ്യൎക്കാൎക്കുമേകൊടുത്തീല.
കന്യകാസ്വയംബരേഹരിച്ചുകാശിരാജ
കന്യകാമംബാലികതന്നെയംബികയേയും
വിചിത്രവീൎയ്യൻപാണിഗ്രഹണംചെയ്തശേഷം
വിചിത്രഭോഗത്തോടുവാണിതുകിഞ്ചില്ക്കാലം.
കാലേനരാജയക്ഷ്മാപിടിച്ചുനിത്യരതി
ശീലേനമരിച്ചിതുവിചിത്രവീൎയ്യനൃപൻ

അഗ്രജൻധൃതരാഷ്ട്രനനുജൻപാണ്ഡുതാനും
അഗ്ര്യബുദ്ധിമാനാകുംക്ഷത്താവുവിദുരരും
എന്നിവർമൂന്നുപേരുംവ്യാസപുത്രന്മാരല്ലോ.
പുത്രനില്ലായ്കമൂലംഭ്രാതാവിൻഭാൎയ്യമാരിൽ
പുത്രോല്പാദനംചെയ്താൻവ്യാസനംമാതൃവാചാ-
മന്നവൻധൃതരാഷ്ട്രൻഗാന്ധാരിതന്നെവേട്ടാൻ;
നൂറുപുത്രന്മാരതിലുണ്ടായാരതിൽജ്യേഷ്ഠൻ
വീരനാംദുൎയ്യോധനൻദുശ്ശളകന്യകയും.
ശാപകാരണംസ്ത്രീയെത്തൊട്ടുകൂടായ്കമൂലം
ഭൂപതിപാണ്ഡുവിനുഭാൎയ്യമാരിരുവരിൽ
കുന്തിയിൽധൎമ്മാനിലേന്ദ്രന്മാരുമുല്പാദിച്ചാർ,
സന്തതിയുധിഷ്ഠിരഭീമസേനാൎജ്ജുനന്മാർ
മാദ്രിയിൽനാസത്യന്മാരുല്പാദിച്ചുണ്ടായിതു
ഭദ്രനാംനകുലനുംസഹദേവനുംപിന്നെ.
ദ്രൗപദിപാഞ്ചാലിതാനവൎക്കുംഭാൎയ്യയത്രേ
ദ്രൗപദിതന്നിലവൎക്കോരോരോപുത്രരുണ്ടായ്
ജ്യേഷ്ഠജനുംപ്രതിവിന്ധ്യൻഭീമജൻശ്രുതസേനൻ
ശ്രേഷ്ഠനാമൎജ്ജുനന്റെനന്ദനൻശ്രുതകീൎത്തി
പിന്നെയശ്ശതാനീകൻനകുലസുതനല്ലോ
നന്ദനൻശ്രുതകൎമ്മാസഹദേവനുംപിന്നെ.
നന്ദനൻയുധിഷ്ഠിരൻതനിക്കുയൗധേയയിൽ
പിന്നെയൊന്നുണ്ടായ്വന്നുദേവകനവനല്ലോ.
ഭീമനുഹിഡിംബിയിലുണ്ടായാൻഘടോല്ക്കചൻ
കാമിനിരേണുമതിനകുലഭാൎയ്യപിന്നെ
വേട്ടിതുനിരമിത്രതന്നെയുംവിജയന്താൻ
പെററിതുസഹദേവവല്ലഭസുഹോത്രനെ,
പിന്നെയൎജ്ജുനനനുവീൎയ്യവാനായിനാഗ-
കന്യയാമുലൂപിയിലുണ്ടായാനിരവാനും
പിന്നെയുംമണലൂരാധീശകന്യകതന്നിൽ
നന്ദനനൎജ്ജുനനുബഭ്രുവാഹനനുണ്ടായ്
പുത്രനായ്മണലൂരഭൂപനുതന്നെനിജ-
പുത്രൻതന്നെയുംകൊടുത്തീടിനാൻധനഞ്ജയൻ.
പിന്നെയുംസുഭദ്രയാംകൃഷ്ണസോദരിതന്നിൽ
നന്ദനനഭിമന്യുവിജയനുണ്ടായ്വന്നു.
പിന്നെയങ്ങഭിമന്യുപുത്രനായുത്തരയിൽ
മന്നവ! ഭവാനതിരഥനായുണ്ടായ്വന്നു.
ദ്രൗണിതന്നസ്ത്രാഗ്നിനാദഗ്ദ്ധമാംതവദേഹം
ക്ഷീണതയെന്നികൃഷ്ണൻപാലിച്ചുവംശത്തോടേ.
നിന്നുടെപുത്രൻജനമേജയൻശ്രുതസേനൻ
പിന്നേവൻഭീമസേനൻനാലാമനുഗ്രസേനൻ,
തക്ഷകദഷ്ടനായിമരിക്കുംഭവാൻപിന്നെ
തൽക്ഷണേകോപംപൂണ്ടുജനമേജയനൃപൻ
സൎപ്പസത്രത്തെച്ചെയ്തുപാവകന്തന്നിൽമഹാ-
സൎപ്പവംശത്തെയെല്ലാംദഹിപ്പിച്ചനന്തരം
ദിക്കുകൾജയിച്ചശ്വമേധവുംകഴിച്ചീടും;
തല്ക്കഥതത്തെയുമിനിച്ചൊല്ലുവൻഭവിഷ്യത്തെ.
ജനമേജയപുത്രനായതുശതാനീകൻ
മുനിയാംയാജ്ഞവൽക്യൻതന്നോടുവേദങ്ങളും
കൃപരോടസ്ത്രങ്ങളുംപഠിക്കുമവൻമകൻ
നൃപതേ! സഹസ്രാനീകാഖ്യനെന്നറിഞ്ഞാലും.
തൽസുതനശ്വമേധസ്സായൊരുനരപതി
തൽസുതനസിക്രഷ്ണനാഖ്യനായ്വരുമല്ലോ;
അന്നുഹസ്തിനപുരംഗംഗയിൽമുഴുകീടും
പിന്നെപ്പോയവൻകൗശാംബാഖ്യമാംപുരേവാഴും
തൽസുതൻഉപ്ത്തനവൻനന്ദനൻചിത്രരഥൻ
തൽസുതൻശുചിരഥൻതൽസുതൻവൃഷമാനും
തൽസുതൻസുഷേണനുംതൽസുതൻസുനീഥനും
തൽസുതൻനൃചക്ഷുസ്സുംതൽസുതൻനളനല്ലോ
തൽസുതൻപരിപ്ലവൻതൽസുതൻമേധാവിയും
തൽസുതൻനൃതിയജ്ഞൻതൽസുതൻദുൎവ്വനല്ലോ
തൽസുതൻതിമിയല്ലോതൽസുതൻബൃഹദ്രഥൻ
തൽസുതൻശതാനീകൻതൽസുതൻദുൎദ്ദമനും
തൽസുതൻവിഹീനരൻതൽസുതൻദണ്ഡപാണി
തൽസുതൻനിമിപിന്നെക്ഷേമകനവന്മകൻ
ഭൂമിപാലക! വിപ്രയോനിയാംതവവംശം
ക്ഷേമകന്തങ്കലൊടുങ്ങീടുമെന്നറിഞ്ഞാലും
പിന്നെയുംഭവിഷ്യരാംമാഗധന്മാരെക്കേൾക്ക
മന്നവൻശ്രുതശ്രവാസഹദേവജനല്ലോ
തൽസുതനയുതായുസ്സവനുനിരമിത്രൻ
തൽസുതൻസുനക്ഷത്രൻതൽസുതൻബൃഹത്സേനൻ
തൽസുതൻകൎമ്മജിത്തുതൽസുതൻശ്രുതഞ്ജയൻ
തൽസുതൻവിപ്രനവൻനന്ദനൻശുചിയല്ലോ
ധൎമ്മനേത്രന്തന്നുടെനന്ദനൻശ്രുതനല്ലോ
തൽസുതൻദൃഢസേനൻതൽസുതൻസുമതിയും
തൽസുതൻസുനീതനുംസത്യജിത്തവന്മകൻ
തൽസുതൻക്ഷേമനല്ലോസുവ്രതനവന്മകൻ
തൽസുതൻവിശ്വജിത്തുതൽസുതൻരിപുഞ്ജയൻ
വത്സരസഹസ്രാന്തമിങ്ങിനെഭവിച്ചീടും
പിന്നെയങ്ങുബൃഹദ്രഥന്നുടെതനയന്മാർ
ധന്യനാംസഭാനരൻചക്ഷുസ്സുംപരോക്ഷനും
പിന്നെയസ്സഭാനരൻനന്ദനൻകാലനരൻ
നന്ദനൻസൃഞ്ജയനുംജനമേജയനല്ലോ.
സൃഞ്ജയപുത്രനവൻതനയന്മഹാശീലൻ
അനുജന്മഹാമനസ്സനുജന്തനിക്കുശി
നരനുംതിതിക്ഷനുംതനയന്മാരുമുശി
ശിബിയുംവേനൻകൃമിദൎപ്പനെന്നവർനാമം
ശിബിതൻതനയന്മാർനാലുപേരാകുന്നിതു
ഭദ്രനുംസുവീരനുംകേകയൻവൃഷദൎപ്പൻ
ഭദ്രനാംതതിക്ഷുതന്നാത്മജൻകൃശദ്രഥൻ
തൽസുതനല്ലോഹോമൻസുതപസ്സവന്മകൻ
തൽസുതൻബലിയവൻനിഷ്പുത്രനാകകൊണ്ടു
നൃപഭാൎയ്യയിൽദീൎഘതമസ്സാംമഹാമുനി
നൃപയാചനാലാറുപുത്രരെയുണ്ടാക്കിനാൻ
അംഗനുംകലിംഗനുംസുഹനുംപുണ്ഡ്രനാനും

വംഗന്നമദ്ധ്യപന്നാറുപേരുടെനാമം.
അറുപുത്രരുമാറുദിക്കിൽചെന്നിരിക്കയാൽ
അറുപേരുടെനാമംതള്ളിക്കിനുണ്ടായ്വന്നു.
നന്ദനൻവനവാസനനാഗാഭ്രവെന്നുടൻ
നന്ദനൻതിവിരഥൻതൽസുതൻധർമ്മരകൻ.
തൽസുതൻരോമപാദനപ്രജനായാനവൻ
തൽസുതൻദശരഥനാകിയനരപതി
പുത്രിയാംശാന്തതന്നെരോമപാദനുനൽകി
പുത്രിയായുളത്തവനൃശ്യശൃംഗനുനൽകി
വൃഷ്ടിയില്ലായ്കമൂലമൃശ്യശൃംഗനെപ്പണ്ടു
മട്ടോലുംവാണിമാരുംകൊണ്ടുപോയ്മായത്താലെ
അന്നേരംവൃഷ്ടിയുണ്ടായ്വന്നിതുരോമപാദ
മന്നവപുത്രനായിവന്നതുമൂലംമുനി
ഇഷ്ടിയെച്ചെയ്യിപ്പിച്ചുപുത്രനെയുണ്ടാക്കിനാൻ
ശിഷ്ടനാംരോമപാദനന്ദനൻചതുരംഗൻ
ചതുരംഗനുസുതൻവൃഷലാക്ഷനാംനൃപൻ
ചതുരന്മാരായ്മൂന്നുപുത്രന്മാരവനുണ്ടായ്
മുന്നേവൻബൃഹദ്രഥൻപിന്നേവൻബൃഹൽകർമ്മാ-
വെന്നവൻബൃഹത്ഭാനുമൂന്നാമനറിഞ്ഞാലും.
നന്ദനൻബൃഹദ്രഥൻതനിക്കുബൃഹന്മന-
സ്സെന്നവനുടെപുത്രനായതുജയദ്രഥൻ
തൽപുത്രൻവിജയനുംതൽപുത്രൻധൃതവ്രതൻ
തൽപുത്രൻസത്യകർമ്മാവവനുരഥൻപുത്രൻ
അവനുംഗംഗതന്നിൽക്രീഡിച്ചുനടക്കുന്നാൾ
അവിടെയൊരുപെട്ടിയൊഴുകിവന്നശേഷം
തുറന്നുനോക്കുന്നേരമതിലുണ്ടൊരുബാലൻ
നിറഞ്ഞതേജസ്സോടുംസൽലക്ഷണത്തോടും
കന്യകയായകുന്തിപെറെറാരുസുതനതു
ധന്യനാംരഥൻനിജനന്ദനനാക്കിവെച്ചാൻ.
നാമവുമവനന്നുകർണ്ണനെന്നിട്ടീടിനാൻ
കോമളനവനുടെനന്ദനൻവൃഷസേനൻ
നന്ദനൻദ്രുഹ്യുവിനുബഭ്രുവാകുന്നതവൻ
നന്ദനൻസേതുവവൻനന്ദനനാരബ്ധനും
തൽസുതൻഗാന്ധർവനുംതൽസുതൻധർമ്മന്താനും
തൽസുതൻഘൃതൻഘൃതനന്ദനൻദുർമ്മനനും
തൽസുതൻപ്രചേതസ്സുമവന്റെതനയന്മാർ
ദുസ്സ്വഭാവികളാകുംമ്ലേച്ഛന്മാരായിവന്നാർ
പിന്നെത്തുർവ്വസുവിന്റെനന്ദനൻവഹ്നിയവൻ
നന്ദനൻഭർഗ്ഗനവൻനന്ദനൻഭാനുമാനും
തൽസുതൻത്രിഭാനുവുംതൽസുതൻകരന്ധമൻ
തൽസുതൻമരുത്തനുംനന്ദനനില്ലാഞ്ഞവൻ
സതതംപൂരുവംശജാതനാംദുഷ്ഷന്തനെ
പുത്രനായ്വച്ചുകൊണ്ടുപൂരുവംശത്തിൽചേർന്നാൻ.
ഉത്തമമാകുംയദുവംശത്തെച്ചൊല്ലീടുവൻ
എത്രയുംമുഖ്യമതുചൊൽകിലുംശ്രവിച്ചാലും
യാദവവംശേകൃഷ്ണൻവന്നവതരിക്കയാൽ
മോദമോടതുകേട്ടാൽമുക്തിയുംലഭിച്ചീടും;

ധന്യനാംയദുവിനുനന്ദനൻസഹസ്രജി-
ത്തെന്നവൻക്രോഷ്ടിനളൻരിപുവുമിവർനാലർ
പിന്നെയസ്സഹസ്രജിത്തനയൻശതജിത്തും
നന്ദനന്മാരുംമൂന്നുപേരവനുണ്ടായ്വന്നു;
മുന്നേവൻമഹാഹയൻപിന്നേവൻവേണുഹയൻ
പിന്നവൻഹേഹയനുംഹേഹയസുതൻധർമ്മൻ
ധർമ്മനന്ദനൻകുന്തിതൽപുത്രൻസദാജിത്തും
ധർമ്മിഷ്ഠൻമാഹിഷ്മനുംഭദ്രസേനനുംപിന്നെ
ഭദ്രനാംദുർമ്മനുമിങ്ങിനെനാലുജനം
ഭദ്രസേനനുപുത്രൻധനകനവനല്ലോ.
ധനകസുതൻകൃതവീര്യനുംകൃതാഗ്നിയും
മനുജാധിപൻകൃതവർമ്മാവുംകൃതൌജസ്സും
കൃതവീര്യനുപുത്രനർജ്ജുനൻമഹാരഥൻ
ധരണിക്കേകനാഥൻസഹസ്രബാഹുവല്ലോ.
യോഗീശനായദത്താത്രേയനെസ്സേവിച്ചവൻ
യോഗവുമഷ്ടൈശ്വര്യാദികളുംവാങ്ങിക്കൊണ്ടാൻ.
കാർത്തവീര്യനുസമനായൊരുനരപതി
ധാത്രിയിലുണ്ടായതില്ലുണ്ടാകയില്ലമേലിൽ.
എൺപത്തെണ്ണായിരത്താണ്ടത്രയുംധർമ്മത്തോടെ
വമ്പനാംകാർത്തവീര്യൻപാലിച്ചാൻഭൂമണ്ഡലം.
പരശുരാമനോടുസമരംചെയ്തുനൃപൻ
ഹരിലോകവുംപ്രാപിച്ചീടിനാനന്ത്യകാലേ.
പുത്രന്മാരോരായിരമുണ്ടിതങ്ങവരെല്ലാം
ചത്തിതുസമരത്തിലഞ്ചുപേർശേഷിച്ചിതേ
ഉത്തമനായവൃഷ്ണിമധുനന്ദനനല്ലോ
പുത്രന്മാർവൃഷ്ണിക്കന്നൂറുപേരുണ്ടായ്വന്നു.
അന്നല്ലോവൃഷ്ണികളായ്വന്നിതുയാദവന്മാർ
പിന്നെയുംമധുമൂലംമാധവന്മാരായ്വന്നു;
പിന്നെയുംക്രോഷ്ടിപന്നുനന്ദനൻവൃജിനവാൻ
നന്ദനഭിഭൂതാനന്ദനൻതച്ഛശംകു
തൽസുതൻചിത്രരഥൻതൽസുതൻശശവിന്ദു
സദാസവ്യനവൻമഹായോഗിയാംമഹാഭാഗൻ
വീര്യവാൻപിന്നെച്ചക്രവർത്തിയായ്വന്നാനവൻ
ഭാര്യമാരുണ്ടുപതിനായിരംകുറയാതെ
ഓരോരോഭാര്യമാരിൽപുത്രന്മാരുണ്ടുലക്ഷം
നേരത്രേനൃപനുടെയോഗവൈഭവംചിത്രം!
പുത്രരിൽപ്രധാനികളാറുപേരതിൽജ്യേഷ്ഠൻ
ഉത്തമൻപൃഥുശ്രവസ്സവനുപുത്രൻധർമ്മൻ
ധർമ്മനാംനൃപൻനൂറുഹയമേധങ്ങൾചെയ്താൻ
ധർമ്മനന്ദനനല്ലോരുചകനെന്നനൃപൻ
പരിചോടവനഞ്ചുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്വന്നു
പുരുവിദ്വതൻപൃഥുരുമിഷുജ്യാമഘന്മാർ
അപ്രജൻജ്യാമഘനുംഭാര്യയെപ്പേടിച്ചുമ-
റവല്ലഭനേത്രമാരെവേൾക്കാതെവാഴുംകാലം
ജ്യാമഘനരികളെവധിച്ചുതത്രനിന്നു
കോമളഗാത്രിയാകുംകന്യയെക്കൊണ്ടുപോന്നു;
നാരിയെത്തേരിൽക്കണ്ടുകോപിച്ചിട്ടവൾചൊന്നാ-

ളാരിന്നുമമസ്ഥാനേരഥത്തിലിരിപ്പതും
എന്നതുകേട്ടുനൃപൻപേടിച്ചുപരിഭ്രമി-
ച്ചിന്നുനിന്നുടെപുത്രഭാൎയ്യയെന്നുരചെയ്താൻ.
അവളുംചിരിച്ചുതൻകാന്തനോടുരചെയ്താൾ
അവനീപതേ! മമനന്ദനനെവിടെപ്പോൽ
ജാമാതാനതുകേട്ടുഭാൎയ്യയോടുരചെയ്തു
കോമളഗാത്രി! തവനന്ദനനുണ്ടായ്വരും;
അവനുകൊടുക്കണമിവളെയെന്നുപറ-
ഞ്ഞവനീപതിഘോരതപസ്സുചെയ്തശേഷം
പിതൃദേവാദികളുംസന്തോഷിച്ചവനൊരു
സുതനുവരംനൽകിഭാൎയ്യയുംപ്രസവിച്ചാൾ.
സുതനുവിദർഭനെന്നാഖ്യയുമിട്ടുനൃപൻ
സുതനുവായപൂൎവ്വകന്യയെവേൾപ്പിച്ചിതേ.
കുരനുംക്രഥന്താനുംരോമപാദനുമിവർ
പ്രഥിതരത്രേഭുവിവിദർഭതനയന്മാർ
നന്ദനൻരോമപാദന്തനിക്കുബഭ്രുവവൻ
നന്ദനൻകൃതിയവൻനന്ദനനുശികനും
നന്ദനൻചേദിയല്ലോതദ്വംശംചേദിവംശം
പിന്നെയപ്പൃഥുപുത്രൻകുന്തിയെന്നറിഞ്ഞാലും;
തൽസുതനൃഷ്ടിയല്ലോതൽസുതൻനിവൃതിയും
തൽസുതൻദാശാൎഹനുതൽസുതൻവ്യോമനല്ലോ
തൽസുതൻജീമൂതനുംതൽസുതൻവികൃതിയും
തൽസുതൻഭീമരഥൻതൽസുതൻശകുനിയും
തൽസുതനുരംഭിയുംതൽസുതൻദേവരാതൻ
തൽസുതൻദേവക്ഷത്രന്തൽസുതൻസാത്വതനു
തൽസുതന്മാരായേഴുപേരുണ്ടെന്നറിഞ്ഞാലും;
മുന്നേവൻഭാജമാനുംഭജിയുംദിവ്യൻവൃഷ്ണി
പിന്നെയദ്ദേവവൃധാനന്ദകൻമഹാഭോജൻ
നിമ്ലോചികിങ്കണനുംവൃഷ്ണിയുമിവർമൂവർ
നിൎമ്മലനായമഹാഭോജന്റെതനയന്മാർ
അതുകൂടാതെമൂന്നുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്വന്നു
സഹജിത്സഹസ്രജിത്തയുതജിത്തുംനാമം
പിന്നെയദ്ദേവവൃധാനന്ദനൻബഭ്രുവല്ലോ
ധൎമ്മിഷ്ഠന്മാരായുള്ളഭോജന്മാരായിവന്നാർ.
പിന്നെയസ്സുമിത്രാഖ്യൻവൃഷ്ണിനന്ദനനവൻ
തന്നുടെയനുജനായുണ്ടായാൻയുധാജിത്തും
അനുജൻതനയനുംമിത്രനുംശിനിതാനും
മനുമിത്രജൻനിമ്നനവനുസുതദ്വയം
മുന്നേവൻസത്രാജിത്പിന്നേവൻപ്രസേനനും
പിന്നെയുംശിനിസുതൻസത്യകനറിഞ്ഞാലും.
തൽസുതൻയുയുധാനൻസാത്യകിയെന്നുംചൊല്ലും
തൽസുതൻജയനവൻനന്ദനൻകുന്തിയല്ലോ
അനമിത്രജായുധൻനരനുംപ്രശ്നിതാനും
തനയൻസ്വഫല്ക്കനുംപ്രശ്നിക്കുഭവിച്ചതേ
അനുജൻചിത്രരഥൻസ്വഫല്ക്കന്തനിക്കന്നു
തനയന്മാരായുണ്ടായ്ദ്വാദശമവർനാമം
അക്രൂരനാസംഗനുംസാരമേയനുംപിന്നെ
മൃദ്യന്നാംമൃദുരനുംമൃദുവൽഗിരിതാനും
വൎമ്മജിത്തെന്നുംധൃഷ്ടകൎമ്മാവുംക്ഷത്രോപേക്ഷൻ
ധൎമ്മവാനാകുമരിമൎദ്ദനൻശത്രുഘ്നനും
പിന്നെയഗ്ഗന്ധമാദൻപ്രതിപാതനുമിവർ
ധന്യനാംസല്ക്കലനുംഗാലനുമെന്നുരണ്ടായ്
സോദരിസുദാൎയ്യയെന്നുണ്ടവൎക്കൊരുകന്യാ
മേദുരഗുണനിധിയായ്വന്നാനക്രൂരനും
ദേവകന്താനുമുപദേവനുമെന്നിങ്ങനെ
ദേവസന്നിഭനാകുമക്രൂരതനയന്മാർ
പൃഥുവുംവിപൃഥുവുംപിന്നെയുംനിരവധി
പൃഥ്വീപതേ! ചിത്രരഥനുതനയന്മാർ
നന്ദനന്മാരുമുണ്ടുനാലുപേർവൃഷ്ണിക്കതിൽ
മുന്നേവൻകുക്കുരനുംപിന്നേവൻഭജമാനൻ
പിന്നേവൻശുചിപിന്നെക്കംബലബൎഹിഷനും
നന്ദനൻകുക്കുരനുവൃഷ്ണിയെന്നറിഞ്ഞാലും
നന്ദനൻവിലോമാവുവൃഷ്ണിക്കുവിലോമാവിൻ
നന്ദനൻകപോതരോമാവവൻപുത്രനന്നു
തന്നുടെസഖനല്ലോതുംബുരുഗാനശീലൻ
അന്നവനുണ്ടായ്വന്നുദുന്ദുഭിയായസുതൻ.
തൽസുതൻദരിദ്രനുംതൽസുതൻപുനൎവ്വസു
തൽസുതൻനാഹുകനുമാഹുതികന്യകയും
ദൈവവിശ്വാസമുള്ളോരാഹുകൻതനിക്കുണ്ടായ്
ദേവകൻതാനുമുഗ്രസേനനുംതനയന്മാർ
ദേവാപനുപദേവൻപിന്നെയസ്സുദേവനും
ദേവവൎദ്ധനൻതാനുംദേവകതനയന്മാർ
കന്യകമാരുമുണ്ടങ്ങേഴുപേർദേവകനു
ധന്യയാംശ്രുതദേവശാന്തിദേവോപദേവാ.
പിന്നെയശ്രീദേവിയുംദേവരക്ഷിതതാനും
ധന്യയാംസഹദേവദേവകിയൊടുക്കത്തും
ഉത്തമൻവസുദേവൻവേട്ടിതങ്ങവർകളെ
പുത്രന്മാരുഗ്രസേനനെൺപതുപേരുണ്ടല്ലോ.
മുന്നേവൻകംസൻസുമാനാഖ്യനുന്യഗ്രോധനും
പിന്നെക്കംസനുംശംഭുസംഭുവുംരാഷ്ട്രപാലൻ
പിന്നേവൻവിസൃഷ്ടിയുംതുഷ്ടിമാനെന്നുംപിന്നെ
കന്യകമാരുമുഗ്രസേനനുണ്ടഞ്ചുജനം
മുന്നേവൾകംസാവധിമരിഷകാകതാനും
പിന്നേവൾസുരഭുവുംരാഷ്ട്രപാലികതാനും
വേട്ടിതങ്ങവൎകളെവസുദേവാനുജന്മാർ
കേട്ടാലുംഭജ്ജന്മനന്ദനൻവിഡൂരഥൻ
തൽസുതൻശൂരനവൻനന്ദനൻശിനിയല്ലോ
തൽസുതൻഭോജനവൻന നൻഹൃദീകനും
നന്ദനൻഹൃദീകനുമുന്നേവൻദേവവാഹൻ
പിന്നെയശ്ശതധന്വാകൃതവൎമ്മാവുംപിന്നെ
ശൂരനുമരിഷയെന്നാഖ്യയാംപത്നിതന്നിൽ
സാരന്മാരായിപ്പത്തുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്വന്നു
മുന്നേവൻവസുതാനുംപിന്നേവൻദേവഭാഗൻ
പിന്നേവൻദേവശ്രവസ്സാനകൻസൃഞ്ജയനും

ശ്യാമകൻകാകാനീകവത്സകവൃകന്മാരും
സീമയില്ലല്ലോവസുദേവമാഹാത്മ്യമോർത്താൽ
മുഖ്യനാംവസുദേവൻജനിച്ചസമയത്തു
പുഷ്പരേട്ടന്ദുഭികളാനകവാദ്യങ്ങളും
മാനിച്ചുദേവാദികൾഘോഷിക്കനിമിത്തമാ-
യാനകദുന്ദുഭിയായ്വന്നിതുവസുദേവൻ
ആനകദുന്ദുഭിക്കഞ്ചുപേർസോദരിമാർ
മാനിനിപൃഥാശ്രുതദേവിയുംശ്രുതകീർത്തി
പിന്നെയുംശ്രുതശ്രവാരാജാധിദേവിതാനും
ധന്യനാംശൂരൻസഖാവാകിയകുന്തിക്കഞ്ചു
പുത്രരില്ലായ്കമൂലംപൃഥയാംപുത്രിതന്നെ
പുത്രിയായ്വളർപ്പാനായ്നൽകിനാൻദയാശീലൻ.
പൃഥയാംകുന്തീഭോജപുത്രിയായ്വാഴുംകാലം
പ്രഥിതനായമുനിദുർവ്വാസാവെഴുന്നള്ളി
മുനിയെസ്സേവിച്ചവൾദേവതാകർഷണാർത്ഥം
വിനയത്തോടുമഞ്ചുമന്ത്രങ്ങൾവാങ്ങിക്കൊണ്ടാൾ.
രവിയെയൊരുമന്ത്രംകൊണ്ടവളാവാഹിച്ചാൾ
രവിയുംവന്നനേരംപേടിച്ചുകന്യകയും
ഇന്നുഞാൻപരീക്ഷിച്ചതൊക്കയുംക്ഷമിക്കേണം
എന്നുരചെയ്തനേരംരവിയുമരുൾചെയ്തു.
വ്യർത്ഥമായ്വരാദേവദർശനംനമുക്കിന്നു
പുത്രനമുണ്ടാംയോനിദോഷവുമുണ്ടായ്വരാ.
എന്നരുൾചെയ്തനേരംഗർഭവുമുല്പാദിച്ചാൾ
അന്നേരംതാനുംപെററാൾദിവ്യനാംകുമാരനെ.
അക്കതേജസാബാലന്തന്നെക്കണ്ടൊരുനേരം
പുഷ്കരാക്ഷിയുംതെളിഞ്ഞത്രയുംഭയത്താലെ
ബാലനെനദിതന്നിൽകളഞ്ഞാൾദുഃഖത്തോടെ
ബാലയാമവളെനിൻപ്രപിതാമഹൻവേട്ടാൻ.
ശ്രുതദേവിയെക്കാരൂശാധിപൻവൃദ്ധശർമ്മാ
വധുനാവേട്ടാനവൻനന്ദനൻദന്തവക്രൻ
കേകയധൃഷ്ടകേതുശ്രുതകീർത്തിയെവേട്ടാൻ
വൈകാതെസന്തർദ്ദനാദ്യന്മാരഞ്ചുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്
രാജാധിദേവിതന്നെവേട്ടിതങ്ങവന്തിഭൂ-
രാജനുജയത്സേനനെന്നൊരുസുതനുണ്ടായ്
പിന്നെയശ്രുതശ്രവസ്സാകിയകുമാരിയെ
മന്നവൻദമഘോഷൻചേദീശൻവേട്ടീടിനാൻ.
നന്ദനനായിശ്ശിശുപാലനുണ്ടായ്വന്നു
മുന്നമേശിശുപാലജന്മത്തെച്ചൊല്ലിയല്ലോ.
ചിത്രകേതുവുംബൃഹൽബലനുംകംസന്തന്നിൽ
ഉത്തമൻദേവഭാഗൻതനിക്കുമുണ്ടായ്വന്നു
പിന്നെയക്കംസപത്നിതന്നിലുംദേവശ്രവാ-
നന്ദനൻസുവീരനുമിഷുവാനെന്നവനും
കാകനുംബകപൃതുജിത്തെന്നുംസത്യജിത്തും
കാകിയിലുണ്ടായ്വന്നുമൂന്നുപേർതനയന്മാർ
ഉത്തമൻസൃഞ്ജയനുംരാഷ്ട്രപാലിയിലുണ്ടായ്
പുത്രന്മാർദുർമ്മർഷണവൃഷമുഖ്യന്മാർചിലർ
സ്യാമനുസുരഭൂമിതന്നിൽനന്ദനന്മാരും
കോമളൻഹിരണ്യാഖ്യൻഹരികേശനുമുണ്ടായ്
അപ്സരസ്സാകുംചിത്രകേശിയിൽവത്സൻതാനും
ഉല്പാദിച്ചിതുവൃക്ഷാദികളാംതനയരെ
സുതനുദ്ദുർവ്വതന്നിൽ വൃകനുമുണ്ടായ്വന്നു
സുതന്മാർതക്ഷശാലാപുഷ്കലാദികളെല്ലാം
ശമികതനയന്മാർസുമിത്രബലാദികൾ
ഗോമുഖംതന്നിൽകൃതധർമ്മാദതനയന്മാർ
ആനകദുന്ദുഭിക്കുരോഹിണിതാനുംഭദ്ര
മാനിനിമദിരയുമിളയുംരോചനയും
പിന്നെപ്പൌരവിയെന്നുംഭാര്യമാരുണ്ടായ്വന്നു
സുന്ദരിരോഹിണിതൻനന്ദനന്മാരെച്ചൊല്ലാം
ബലദേവനുംഗദൻസാരണൻദുർമ്മദനും
ബലവാൻവിപുലനുംധ്രുവനുംകൃതന്താനും
പൌരവീപുത്രനല്ലോസുഭദ്രൻഭദ്രബാഹു
ശൂരനാംദുർമ്മദനുംഭദ്രനുമിവരെല്ലാം
നന്ദനുമുപനന്ദൻകൃതകശൂരാദികൾ
നന്ദനന്മാരുമുണ്ടായ്വന്നിതുമദിരയ്ക്കും
നന്ദനൻകൌസല്യയ്ക്കുകേശിയെന്നവനല്ലോ
നന്ദനൻഹേമാംഗദഹസ്താദിരോചനയ്ക്കും
പുത്രന്മാരിളയ്ക്കുവല്കാദിയായുണ്ടായ്വന്നു
പുത്രനുംധൃതവയ്ക്കുണ്ടായിതുതൃപൃഷ്ഠാഖ്യൻ
കല്പദേവാദികളുമുപദേവയ്ക്കുണ്ടായി
പില്പാടുശാന്തിദേവപുത്രന്മാർപ്രശമാദി
പിന്നെയുംശ്രീദേവയ്ക്കുവസുചുംഹംസന്താനും
സുന്ദരൻസുധനപാദിപുത്രന്മാരാറുണ്ടല്ലോ
സുന്ദരിയാകുംദേവരക്ഷിതാതനിക്കുണ്ടു
നന്ദനന്മാരുചാരുഗദന്മാദികളല്ലോ.
പുരുവാദികളെട്ടുപുത്രന്മാർശ്രേഷ്ഠന്മാരായ്
പരിചിൽസഹദേവൻതനിക്കുമുണ്ടായ്വന്നു
ഉത്തമൻവസുദേവൻദേവകിതന്നിൽപിന്നെ
പുത്രന്മാരെട്ടുപേരെത്തല്ക്കാലേജനിപ്പിച്ചാൻ.
കീർത്തിമാൻസുഷേണനുംഭദ്രസേനാഖ്യന്താനും
ഉത്തമനാകുംമൃദുപിന്നെയസ്സമാദനൻ
ഭദ്രനുംസങ്കർഷണദേവനുമെട്ടാമവൻ
രുദ്രപത്മാസനാദിവന്ദ്യനാംകൃഷ്ണന്താനും
എന്നെന്നുധർമ്മംകുറഞ്ഞധർമ്മംവർദ്ധിക്കുന്ന
തന്നാണുനാരായണൻവന്നവതരിച്ചീടും;
പിന്നയദ്ദേവകിയ്ക്കുകന്യകസുഭദ്രയും
നിന്നുടെപിതാമഹിയായതുമവളല്ലോ.
ദേവദേവനാംഹരിതന്നവതാരത്തിനു
കേവലമിവതന്നെകാരണംമറെറാന്നില്ല
യാതൊരുകൃഷ്ണന്തന്റെമായയാജന്മാദികൾ
യാതൊരുത്തനുമുണ്ടായ്വരുന്നതറിഞ്ഞാലും
യാതൊരുകൃഷ്ണന്തന്റെകാരുണ്യമുണ്ടാകുമ്പോൾ
യാതൊരുത്തനുംജന്മവിച്ഛേദംഭവിച്ചീടും
അസുരനൃപജനംഭുവനംനിറകയാൽ
വസുദേവാത്മജനായ്പിറന്നുനാരായണൻ

നിമ്മലനായശേഷന്തന്നോടുമൊന്നുദിവ്യ
കമ്മങ്ങൾചെയ്തതെല്ലാമെങ്ങിനെചൊല്ലീടുന്നു
ഭക്തന്മാക്കനുഗ്രഹംനൾകുവാനായിക്കൊണ്ടു
ഭക്തവത്സലനവതരിച്ചുഭൂമിതന്നിൽ
ദേവതമാക്കുപോലുമസാദ്ധ്യമായകമ്മം
കേവലംചെയ്തുകീത്തിനീളവേപരത്തിനാൻ
കൃഷ്ണകീത്തികൾഗാനംചെയ്യുന്നജനത്തിനു
തൃഷ്ണയുംവിട്ടുമുക്തികൈവരുംനിസ്സംശം.
യാതൊരുകൃഷ്ണന്തൻെറസുന്ദരവദനവും
ചേതോമോഹനമകരാകൃതികുണ്ഡലവും
കണ്ടുകണ്ടാനന്ദിച്ചനാരിമാർനരന്മാക്കും
ഉണ്ടായീലൊരുനാളുംതൃപ്തിയെന്നല്ലോകേൾപ്പൂ
യാദവകുലേപിറന്നമ്പാടിതന്നിൽചെന്നു
മോദേനവാണുശത്രുസംഹാരംചെയ്തുപിന്നെ
സുന്ദരിമാരിൽബഹുപുത്രരെജ്ജനിപ്പിച്ചു
തന്നുടെയശസ്സവനീതലേനിറച്ചുടൻ
ഭൂമിഭാരത്തെത്തീപ്പാൻതങ്ങളിൽതന്നെവൈരം
ഭൂമീശന്മാക്കുവളത്തൊക്കെയുംനശിപ്പിച്ചു,
ശക്രപുത്രനുയശസ്സുണ്ടാക്കിനിജപദ
മുക്തനാമുദ്ധവക്കായ്ജ്ഞാനോപദേശംചെയ്തു
രാമനുമൊരുമിച്ചുവൈകുണ്ഠലോകംപുക്ക
കോമളമൂത്തിയായകൃഷ്ണനുനമസ്കാരം."

നവമസ്കന്ധംസമാപ്തം.

ദശമസ്കന്ധം.

കാരണധാമത്തിങ്കൽനിന്നൊഴിഞ്ഞിഴിഞ്ഞീടും
ആരണാമൃതപാനംചെയ്തുചെയ്തലസാതെ
പാരതിൽപരോപകാരായസഞ്ചരിക്കുമ-
ത്യാരോമൽകിളിപ്പെണ്ണേ!പാരാതെവരികിരി
മാനുഷഭാവംപഴുതായ്പോകുന്നതിനുമുമ്പേ
മാനസംതെളിഞ്ഞാത്മജ്ഞാനമംഗലംപരം
സാധിപ്പാനെളുതായസാധനംപാപക്ഷയം
മാധവചരിതംനീചൊല്ലണംമടിയാതെ
കേവലമതുകേട്ടുചൊല്ലിനാൾകിളിപ്പൈതൽ,
ആവോളംവന്ദ്യന്മാരെവന്ദിച്ചുമന്ദംമന്ദം
ഹേരംബനഖിലവിശേഷാശാനിനിക്കിതി
ന്നാരംഭവിഘ്നങ്ങൾതീത്തീടുവാൻദിനംതോറും
ചേതസാവന്ദിച്ചുനിന്നീടിനേനാകുംവണ്ണം;
ചേതസിവിവേകവേഗങ്ങൾതന്നരുളുവാൻ.
കാരണിസരസ്വതീതാനുമെൻജിഹ്വാഞ്ചലേ
ഭാരതിനൃത്തംചെയ്വാനായടിവണങ്ങുന്നേൻ.
ദേവകീസുതൻവസുദേവനന്ദനൻകൃഷ്ണൻ
ദേവദേവേശന്തൻെറലീലാവണ്ണനത്തിനു
താനിനിമമഹൃദയാകാശേശശാങ്കനായ്
ആനന്ദരുചികൾവീശീടുവാൻധ്യാനിക്കുന്നേൻ.
മാനസേഗുരുവരൻതന്നുടെപാദങ്ങളും
ദീനതയൊഴിഞ്ഞുചൂടീടിനേനൊഴിയാതെ
വേദവ്യാസനുമിതുകാലമീവണ്ണംചൊൽവാൻ
ആദരാലനുഗ്രഹിച്ചീടണംസദൈവമേ.
ശ്രീശുകമുനീന്ദ്രനുംമോദേനവരംതരി-
കാശയംതെളിവതിനായടിപണിയുന്നേൻ.
നാരദസനകവാല്മീകിവ്യാദിമുനീന്ദ്രനും
കാരണന്മാരാംധരാദേവദൈവതങ്ങളും
വാസവാദ്യഖിലദിക്കുപാലകന്മാരുംസപ്ത-
മാതൃക്കൾദിനേശാദിഗ്രഹങ്ങൾപിതൃക്കളും
ദേവകൾവിരിഞ്ചനുമീശ്വരന്താനുംരമാ-
ദേവിയുംമഹേശ്വരിമാതാവുംകുമാരനും
ശേഷനുമിവിടെമററുള്ളസവ്വജ്ഞന്മാരും
ശേഷമെല്ലാരുംജ്ഞാതിനിന്ദ്യനാംമൂഢന്തൻെറ
ദോഷലക്ഷണത്തിനായ്ക്കൊണ്ടനുഗ്രഹിക്കേണം
തോഷമായനിശമെല്ലാരെയുംവന്ദിക്കുന്നേൻ!
ബോധമില്ലാതൊരസാരജ്ഞനാമജ്ഞാനിഞാൻ
ആധാരസ്വരൂപനാംമാധവചരിതങ്ങൾ
മാരുതാശനകുലനാഥനുംഗിരീശനും
താരകാരാതിക്കുമോത്തറിഞ്ഞുചൊല്ലീടുവാൻ
വേലയായിരിപ്പൊരുമായാവൈഭവംതുലോം
ബാലനീവണ്ണംചൊൽവാനായ്ക്കൊണ്ടുതുനിഞ്ഞതും
ചേതസിവിചാരമില്ലായ്കയെന്നറിഞ്ഞതി
പ്രീതരായനുഗ്രഹിച്ചീടുവിനെല്ലാവരും;
വ്യാസനിമ്മിതംകലികാലേഭക്തനാംപരി-
ബോധനമുപകാരമെന്നുകേട്ടിരിക്കുന്നു;
നാനാജ്ഞാതിയുംമേലിലല്പബോധികൾക്കാത്മ-
ജ്ഞാനസിദ്ധ്യത്ഥംമനഃശുദ്ധികാരണമിദം
വേണമെന്നാകിൽകേട്ടുകൊള്ളുവിനല്ലെങ്കിലും
നാണംകൂടാതെപറഞ്ഞീടുന്നേനാകുംവണ്ണം.
ശ്രീവേദവ്യാസമുനിശ്രീഭാഗവതംചമ-
ച്ചാവിർമ്മോദേനനിജശിഷ്യനായ്വിളങ്ങിന
ശ്രീശുകമുനീന്ദ്രനെസ്സാദരംപഠിപ്പിച്ച-
താശയംതെളിവതിനായനശനനായ
ഭൂപതിവിഷ്ണുരാതൻതന്നെക്കേൾപ്പിച്ചനേരം
താപസൻതന്നെത്തൊഴുതേകാന്തേമഹീപതി
വംശവിസ്താരംസൂൎയ്യസോമയോരകക്കാമ്പിൽ
സംശയംതീരുംവണ്ണംകേട്ടതിന്നനന്തരം
കംസാരിചരിത്രസംക്ഷേപത്തെക്കേട്ടുചൊന്നാൻ
"സംസാരവിനാശനമാകിയകഥാമൃതം
വിസ്തരിച്ചരുളിച്ചെയ്തീടേണമിനിക്കുള്ളിൽ
ചിത്തസന്ദേഹംതീൎന്നുമുക്തിവന്നീടുംവണ്ണം;
മുഖ്യമാംയദുവംശത്തിങ്കൽവന്നഖിലേശൻ
ഭക്തവത്സലൻപരമാനന്ദനധോക്ഷജൻ
പുഷ്കരേക്ഷണനവതാരംചെയ്തതുമൂലം
തൽക്കുലത്തോടേപരിശുദ്ധമായെന്നല്ലയോ

സ്വച്ഛമായതുൾചെയ്തുകേട്ടിതുപുനരിന്നും
അച്യുതൻവസുദേവപുത്രനായവനിയിൽ
കൃഷ്ണനായവതരിച്ചുള്ളോരുവിലാസങ്ങൾ
ഒക്കവേജഗന്മനോമോഹനചരിത്രങ്ങൾ
കേൾക്കയിലത്യാഗ്രഹംമേല്ക്കുമേലകക്കാമ്പിൽ
വായ്ക്കുന്നിതിനിക്കതുവിസ്തരാൽചൊല്ലീടേണം;
സാക്ഷാദ്ഭഗവാനഹംമെനക്കെടാതെപലനാളു-
ണ്ടാക്കമോടേവംജഗന്നായകചരിത്രങ്ങൾ
കേൾക്കുന്നുവിരാഗംവന്നീലല്ലീപുനരിദം
ഓക്കയില്ലല്ലീഭവാനില്ലിനിക്കേതുംതൃപ്തി
രാപ്പകലൊഴിയാതെകേവലംമൽപ്രാണാന്തം
താല്പര്യാനന്ദപൂർണ്ണമുത്തമശ്ലോകൻതന്റെ
കീർത്തനംകേട്ടാലൊരുവർക്കുമങ്ങൊരിക്കലും
ധാത്രിയിൽമതിവരികെന്നുള്ളതില്ലയല്ലോ.
രാക്ഷസന്മാർക്കുംശ്വപചന്മാർക്കുംഭഗവാന്റെ
ദാക്ഷിണ്യാദന്തംകേൾപ്പാനാഗ്രഹമില്ലായ്കുന്നു.
മററുള്ളഭക്തന്മാർക്കുദുഷ്കൃതമഹാവ്യാധി
തെററന്നുവട്ടുവാറുപോവതിന്നെളുതായ
സിദ്ധിദംസിദ്ധൌഷധമെത്രയുംമനോരമ്യം
വൃദ്ധിദംമോക്ഷപ്രദമജ്ഞാനവിനാശനം
നിത്യംവിഷയവൈരാഗ്യന്മാരായിസ്സമ-
ബുദ്ധിമാന്മാരായാത്മജ്ഞാനതല്പരന്മാരായ്
സത്യസങ്കല്പന്മാരായുത്തമോത്തമന്മാരായ്
അത്യന്തംജപയജ്ഞകൃത്യന്മാരായ്പത്തിക്കും
മർത്ത്യന്മാർക്കേററമാനന്ദേനചൊല്ലുവാനുള്ളോ-
രുത്തമവൃത്തംജഗൽസമ്മതം രമണീയം;
മല്പിതാമഹന്മാരെധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരായോ
രബ്ധിയിലവനീശമണ്ഡലഝഷകുലേ
മത്സരത്തിങ്കൽഭീഷ്മദ്രോണതിമിംഗലഗ്രാഹേ
മദ്ധ്യദൃഷ്ടമാർഗ്ഗേകടാക്ഷപ്ലവത്തിന്മേൽചേർത്തു
സംഘൃണമത്യത്ഭുതംസ്വപ്നസന്നിഭംതത്ര
വിഘ്നമെന്നിയെപരിചോടുടൻചെറിയൊരു
കററുകാൽകുളമ്പിനുതുല്യമായ്ക്കടത്തിയാ-
നററവനായഭക്തവത്സലൻപരമാത്മാ
വിശ്വൈകസാക്ഷിപുരുഷോത്തമനധോക്ഷജൻ
അച്യുതനശ്വത്ഥാമാവെന്നതിനുടന്തന്നാൽ
മുക്തമാംബ്രഹ്മാസ്ത്രംവന്നെന്നെനിഗ്രഹിപ്പാനായ്
മുഗ്ദ്ധയാംമമമാതാതന്നുടെജഠരത്തിൽ
പുക്കുടൻദരിദ്രിപ്പിപ്പാനാരംഭിച്ചുളവേററ-
മുൾക്കനിവിയന്നുപത്മേക്ഷണൻകൃപാലയൻ
ചക്രതേജസാവിരഞ്ജാസ്ത്രവീര്യത്തെക്കെടു-
ത്തിക്കാണാകിയോരുമാംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടാനല്ലോ.
അങ്ങിനെവത്തിച്ചോരുമംഗലചരിതങ്ങൾ
ഇങ്ങടിയനുകേൾപ്പാനായ്ക്കൊണ്ടുവഴിപോലേ
തിങ്ങിനകൗതൂഹലത്തോടരുൾചെയ്തീടേണം,
മങ്ങാതൊരത്യാനന്ദമെന്നുള്ളിൽവളരുന്നു
നിന്തിരുവടിയുടെവാങ്മാധുര്യങ്ങൾകൊണ്ടും,
നിന്തിരുവടിയുടെചരിതരസങ്കൊണ്ടും
സന്തതംകൈവല്യത്തെപ്രാപിച്ചേനിപ്പോഴേഞാൻ
എന്തൊരാനന്ദമിതിന്മീതേമററുള്ളുപാർത്താൽ.
ഉണ്ടിനിക്കിതിൽചിലസംശയംതോന്നീടുന്നു
കുണ്ഠതതീർന്നുഭവാനതിനെത്തീർത്തീടേണം.
കണ്ടിക്കാർകുഴലാളാംദേവകതനൂജയിൽ
ഉണ്ടായഗർഭംതികഞ്ഞാശുരോഹിണിയിങ്കൽ
കണ്ടതുബലഭദ്രനായതുമവൾതന്നിൽ
രണ്ടാമതഖിലേശൻതാനവതരിച്ചതും
കിംപ്രയോഗാർത്ഥം?വസുദേവമന്ദിരത്തിങ്കൽ
അമ്പിനോടവതരിച്ചീടിനജഗന്നാഥൻ
ബന്ധമെന്തങ്ങുവ്രജംപ്രാപിപ്പാ,നവിടത്താൻ
ബന്ധുക്കളോടുംകൂടീട്ടെന്തൊന്നുചെയ്തതെന്നും
പങ്കജനേത്രൻമധുരാപുരിക്കെഴുന്നള്ളി
സങ്കർഷണാനുജന്താൻശങ്കകൈവെടിഞ്ഞുതൻ
മാതുലൻതന്നെജ്ജനസംസദിമദ്ധ്യേനിന്നു
ചേതസിവൈരംകലന്നെന്തിനുകൊലചെയ്തു?
ഹേതുവെന്തതിനാതുകഷ്ടമല്ലയോ?നറും-
പാൽതൊഴുംമൃദുമൊഴിമാരിലെത്രയുംനല്ല
ഭാർയ്യമാരെത്രപേരുണ്ടെത്രവത്സരംമായാ-
കാര്യമാനുഷൻമനുജാകൃതിയോടുംഭുവി-
വാണരുളിനാ,നന്നുണ്ടായമംഗലചരി-
താനന്ദവിലാസങ്ങളൊക്കെയൊന്നൊഴിയാതെ
വ്യാസമായരുളിച്ചെയ്തീടേണമിവമൂന്നു
വാസരമനശനംദീക്ഷിച്ചുകഴികയാൽ
ദാഹാദിപരിശ്രമമുണ്ടെന്നതിരുവുള്ളിൽ
സ്നേഹമോഹേനപരിലാളിക്കവേണ്ടിലേതും;
താവകമുഖാംബുജത്തിങ്കൽനിന്നുടനട-
നാവിർമ്മോദേനപൊഴിഞ്ഞീടിനഹരികഥാ-
സാരപീയൂഷപാനംചെയ്തുകൊണ്ടടിയനിൽ
പാരംകാംക്ഷിതംപൈദാഹാദികൊണ്ടറിഞ്ഞാലും.
സാദരമിന്നുകരുണാലയകഥാമൃത-
സാധനംനൽകീടുകവേണ്ടതെ"ന്നോരോതരം
പ്രീതനായേററമപേക്ഷിച്ചിരുന്നീടുംവിഷ്ണു-
രാതവക്ത്രാബ്ജംപൊത്തുമന്ദഹാസാനന്തരം
ശ്രീശുകൻനിജപിതാവാകിയകവിപ്രവ-
രേശനാംവേദവ്യാസപാദപങ്കജദ്വയം
മോദേനമനഃപത്മമാരാധിച്ചലങ്കരി-
ച്ചാദിനായകനേയുംധ്യാനിച്ചുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"ഇക്കലിയുഗത്തിങ്കൽമാനുഷജാതിക്കുള്ള
ദുഷ്കൃതമഹാവ്യാധിപോക്കുവാനെളുതായ
സിദ്ധമന്ത്രൌഷധങ്ങളുത്തമശ്ലോകസ്യസ-
മ്മുഗ്ദ്ധകീർത്തനാൽകാർഷ്ണീതത്തിന്മീതൊന്നില്ലെന്നു
നിശ്ചയിച്ചരുളിച്ചെയ്തീടിനാന്മമപിതാ-
വച്യുതാംശോൽഭൂതനാംബാദരായണ,നതേ
നിത്യംകേൾപ്പാനപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നഭവാ-
നുത്തമരാജർഷിയെന്നാശുസംബന്ധിക്കുന്നേൻ.

കൃഷ്ണനാം പരമാത്മാതന്നുടെ കഥാമൃതം
തൃഷ്ണയാ ചൊല്ലുന്നവൻതന്നെയുമതിലേററം
ഭക്തിപൂണ്ടാർദ്രാത്മനാ കേട്ടിരിപ്പവനേയും
സക്തികളൊഴിഞ്ഞനുധ്യാതനാമവനെയും
ശുദ്ധമാക്കുന്നു മഹാപാതകങ്ങളാൽ പരി-
ബദ്ധനായിരിപ്പവനെങ്കിലങ്ങവനെയും.
ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവൽപാദോദകം
അത്യന്തം പരിശുദ്ധി ജമാതൃതാതാചാര്യശിഷ്ട-
ദുഷ്ടന്മാരെയും ശുദ്ധമാക്കുന്നു പുനരതി-
ലിഷ്ടലാഭത്തെക്കൂടി നല്കുന്നു കഥാമൃതം.

കൃഷ്ണാവതാരം.

കേട്ടുകൊൾകെങ്കിലമരാസുരയുദ്ധത്തിങ്കൽ
വാട്ടമെന്നിയേ മരിച്ചീടിനോരസുരകൾ
ധാത്രീന്ദ്രന്മാരായ്പ്പിറന്നു മുഴുക്കയാൽ
ധാത്രിയും ഭാരംകൊണ്ടു തളർന്നു ചമഞ്ഞപ്പോൾ
ഗോരൂപം പരിഗ്രഹിച്ചാകുലമിടർപൂണ്ടു
സരസാസനലോകം പ്രാപിച്ചു കരഞ്ഞേററം
വേദനയെല്ലാം വിധാതാവിനോടറിയിച്ചാൾ.
വേധാവും വിചാരിച്ചുകണ്ടു തൽസഭായുതം
വേഗേന പുറപ്പെട്ടു ദേവതാപസന്മാരും
നാഗഭൂഷണന്തന്നെക്കണ്ടുടനുണ്ടായ്വന്ന
സങ്കടമെല്ലാമുണർത്തിച്ചു നിന്നതു കേട്ടു
ശങ്കരന്താനുമനുകമ്പയാ ഗിരീന്ദ്രജ
തൻകുളുർമുലമുകുളങ്ങളും തടവിക്കൊ-
ണ്ടംകുരിതാനന്ദേന "നാമിവരോടുംകൂടി
പോകണം പാലാഴി പുക്കംബുജനാഭന്തന്നോ-
ടാകുലമുണർത്തിപ്പാ"നെന്നെല്ലാമരുൾചെയ്തു
മേദുരവൃഷപ്രവരോപരി കരയേറി
സാദരം ഗുഹഗണേശാദികളോടുംചേർന്നു
ഭൂതേശൻ നന്ദീശാദിഭൂതസംഹതിയോടും
മാതൃക്കളോടും ദേവതാപസാദികളോടും
ലോകേശമുഖക്ഷിതിദേവകളോടും നാക-
ലോകമോഹനകരവാദ്യഘോഷങ്ങളോടും
നാരദനുടെ വീണാരാവസംഗീതത്തോടും
പാരാതെ പയഃപയോരാശിതൻതീരസ്ഥലം
സാരസദീപം പ്രാപിച്ചാദരപൂർവ്വം ഭക്ത്യാ
മാരാരിമുതലായ വാനവരെല്ലാവരും
മാധവൻതന്നെസ്സേവിച്ചീടിനാർ വഴിപോലെ;
വേധാവും വേദാന്താർത്ഥസാരസംഗ്രഹമായ
പുരുഷസൂക്തംകൊണ്ടു കരുണാശാലിപരൻ
പുരുഷൻതന്നെസ്സേവിച്ചീടിനാനിളകാതെ.
തൽക്കാലം പുരോഭുവി കേവലം തെളിഞ്ഞ തയ്യ-
താർക്കമണ്ഡലമുദിച്ചുയരുന്നതുപോലെ
പുഷ്കരോത്ഭവനു കാണായ്വന്നിതതിങ്കൽനി-
ന്നൊക്കവേ ഭഗവത്സങ്കല്പങ്ങൾ കേൾക്കായ്വന്നു
സച്ഛമായതിമധുരോക്തിമാല്യോപശ്രേണി
വച്ചസാനിജഹൃദി വിശ്വാസം വളർന്നതി-
വിസ്മയം കലർന്നരവിന്ദലോചനപ്രഭാ-
ലഗ്നവന്ദനം ചെയ്തു പത്മജന്തദാമുദാ
ദക്ഷാരിപാർശ്വമുപഗമ്യ നിർജ്ജരന്മാരോ-
ടക്ഷണമവസ്ഥകളെപ്പേരുമറിയിച്ചാൻ.
"വിശ്വൈകനാഥൻ പരമാനന്ദനധോക്ഷജ-
നച്യുതനാത്മാരാമനഖിലസമാധാരൻ
ചിൽപുമാൻ പ്രകൃതിഭിന്നാത്മകൻ ഗുണാധാര-
നല്പലേക്ഷണൻ കരുണാലയൻ നാരായണൻ,
പൃത്ഥ്വീഭാരത്തെത്തീർത്തു രക്ഷിപ്പാൻ മധുരയിൽ
ഉത്തമനായ വസുദേവമന്ദിരത്തിങ്കൽ
വിഷ്ണുഭക്തിയെപ്പൂണ്ട ദേവകീഗർഭസ്ഥനായ്
കൃഷ്ണനായ് മായാമർത്ത്യനായവതരിച്ചീടും;
വിശ്വകാരിണീ വിഷ്ണുമായയും വ്രജത്തിങ്കൽ
അച്യുതഭക്തയായ നന്ദനന്ദിനിയിങ്കൽ.
തൽക്ഷണേ കുമാരിയായുത്ഭവിപ്പതും കാണാം
അക്ഷികളൊന്നായിരമുള്ളാധിപനഗ്രജനായും വരും;
ഭദ്രനാമരവിന്ദനേത്രാനുചരന്മാരായ്
വർത്തിപ്പാനമർത്ത്യന്മാർ മിക്കതും മടിയാതെ
പൃത്ഥ്വീപാലകരായും പൃത്ഥ്വീദേവകളായും
പൃത്ഥ്വിയിൽ വൃഷ്ണ്യന്ധകഭോജയാദവഗോപ-
സത്തമന്മാരായും ചെന്നൊക്കവേ ജനിക്കേണം
ഉത്തമശ്ലോകസഹായാർത്ഥമായുരുഭക്ത്യാ.
പത്മിനീസമാനശീലാംഗഭംഗികൾ കല-
ന്നല്പലേക്ഷണമാരാമപ്സരസ്ത്രീകളെല്ലാം
പത്മനാഭനെപ്പരിചരിച്ചുകൊൾവാനായ്ക്കൊ-
ണ്ടുൾപ്രമോദേന ഗോപസ്ത്രീകളായ്പിറക്കേണം.
ഇത്ഥമെല്ലാമേ യോഗം വന്നുകൂടീടുമ്പൊഴു-
തത്തൽതീർന്നത്യാനന്ദം സിദ്ധിക്കും നമുക്കെല്ലാം.
ദുഷ്ടഭൂതങ്ങൾ ഭഗവത്തേജോമഹിമയാ
നഷ്ടമായതിഭാരം തീർന്നീടുമവനിക്കും."
വിശ്വസൃഡ്ഗിരീശമുഖ്യാമരൌഘത്തോടേവം
വിശേഷശനിയോഗങ്ങളൊക്കയും ഗ്രഹിപ്പിച്ചു
സത്വരം ധരിത്രീഭാമശ്രുമാർത്തിയും വച-
സ്സത്യവിദ്യകൾകൊണ്ടു ഞേററമാശ്വസിപ്പിച്ചു
സത്യലോകത്തെപ്രാപിച്ചീടിനാൻ പിതാമഹൻ
തത്ര തൽസുരാലയം പുക്കാർ നിർജ്ജരന്മാരും.
മുക്കണ്ണർ നിജപരിവാരദാരങ്ങളോടും
തൽഗിരിനിലയനത്തിന്നു മങ്ങെഴുന്നെള്ളി.
പൃത്ഥ്വിയും പൃത്ഥ്വീസുരാദ്യുത്തമോത്തമന്മാരും
തത്തൽസ്ഥാനങ്ങൾതോറും സ്വസ്ഥരായ്മരുവിനാർ.
തൽക്കാലേ മധുരേശനാകിയ യദൂത്തമൻ
ഉൾക്കാമ്പുതെളിഞ്ഞെഴും ശൂരസേനാഖ്യന്തന്റെ
പുത്രനത്യന്തം വിഷ്ണുതല്പരനാത്മാരാമൻ
ഉത്തമൻ വസുദേവരുത്ഭവിച്ചതുകാലം
തല്പദവികളെല്ലാമുഗ്രസേനജൻ കംസൻ
അല്പസാരജ്ഞൻ ഭോജാധീശ്വരനടക്കിനാൻ
തത്ര യൌവനപരിപൂർണ്ണനാം വസുദേവർ

തദ്വിരോധത്തിന്നരുതാഞ്ഞുള്ളിൽവിചാരിച്ചാൻ
കശ്മലൻതന്നാലൊരുജാതിയുംപൊറുതിയി-
ല്ലച്ചുചേതസാസേവിച്ചീടുവനതുകൊണ്ടു
നിശ്ചയംബന്ധുസ്നേഹമില്ലെന്നുവരുന്നാകിൽ
അച്യുതസ്വാമിതന്നെരക്ഷിക്കെന്നതേവരൂ"
തത്വജ്ഞനിത്ഥമോർത്തോത്തങ്ങിനെചെല്ലുങ്കാലം
നിത്യനാമീശാജ്ഞയാലാശുദേവകിയായ
മുഗ്ദ്ധലീലാംഗിതൻെറയൌവ്വനാരംഭംകണ്ടു
ബദ്ധമോദേനകല്യാണാഘോഷത്തോടേചെന്നു
സജ്വരംവിവാഹംചെയ്തമ്പിനോടഥനിജ
സത്മനിപോവാൻപുറപ്പെട്ടുനിന്നതുകാലം;
ദേവകൾപ്രസാദിച്ചുസാദരംകംസാദിക-
ളേവരുമൊരുമിച്ചുനൽകിനാർപൊലിക്കാണം.
നാനൂറാനകളൊരുപോലെപൊന്നണിഞ്ഞുസ-
മ്മാനമായ്പുനരീരേഴായിരമശ്വങ്ങളും
തേരായിരംകാലാൾപതിനായിരമിരു-
നൂറുദാസികളീരെണ്ണായിരംപശുക്കളും
ചാരുവർണ്ണങ്ങളായപാത്രങ്ങൾപലവിധം
ഓരോരോതരംശയനാസനയാനങ്ങളും
പാദുകകളുംവിതാനങ്ങളുംമുദ്രികകൾ
ആദരാലുപകാരസാധനാർത്ഥങ്ങൾമററും
മോദേനകൊട്ടത്തൊട്ടക്കത്തകംതെളിഞ്ഞുടൻ
ദ്വാദശഭാരംപൊന്നുനൽകിനാനുഗ്രസേനൻ.
സോദരിതന്നിൽസ്നേഹഭാരമാന്നെഴുംകംസൻ
ആദരാലഖിലവാദ്യപ്രഘോഷികളോടും
സൂതമാഗധവന്ദിസ്തുതിപാഠകശാസ്ത്രാ-
ഭ്യാസികളനുചരന്മാരോടുമൊരുമിച്ചു
മേളമായൊരുതേരുംനൽകിനാൻമനസ്തുല്യം
വ്രീളലോചനയ്ക്കേറിപ്പോവതിന്നവയെല്ലാം
കേവലംവസുദേവർതാൻപരിഗ്രഹിച്ചുടൻ
അവിമ്മോദേനതേരിലേറിനാൻഭാര്യാസമം
പിന്നെയന്നേരമാത്മസോദരിതന്നിൽപ്രീതി
നന്ദിച്ചുവളർന്നീടുംവാത്സല്യപരവശാൽ
സ്യന്ദനോൽഗതികളിൽഭീതികൂടാതെചിത്താ-
നന്ദമായ്മഹാരഥൻതാൻനടത്തുവനെന്നു
തന്മനോവശഗതനായവൻചമ്മട്ടിയും
സമ്മോദംകലന്നേട്ടുതേറിനാൻകൂടെത്തേരിൽ.
രമ്യമാംനാനാവാദിത്രങ്ങളുംബഹുവിധ-
നമ്മവിദ്യകളുമഭ്യാസമേളനങ്ങളും
വന്മദോദയകൃതന്മാർഭടന്മാരാലുള്ള
രമ്യഘോഷങ്ങളോടുംനടന്നുമന്ദംമന്ദം.
അന്നേരംദേവാജ്ഞയാലാകാശമാർഗ്ഗത്തിങ്കൽ
നിന്നശരീരിതൻെറവാക്കുകൾകേൾക്കായ്വന്നു:—
"മന്നവ!കംസ!ഭവാനൊന്നറിഞ്ഞിരിക്കേണം
ഇന്നുതൊട്ടുപായങ്ങളോർത്തുകൊള്ളുകപക്ഷെ
നിന്നുടെസഹോദരിയാമിവൾപെററുണ്ടാകും
നന്ദനനെട്ടാമവനതിമാനുഷൻനിന്നെ
കൊന്നതിന്നീടുമൊരുസംശയമുണ്ടാകയി-
ല്ലന്നവനോടുനിനക്കാവതില്ലതിന്നേതും"
പിന്നെയുംപുനരതുതന്നെകേവലംഗൂഢം
അന്യൂനതരംവിശദസ്ഫുടാക്ഷരംധ്രുവം
കേൾക്കായോരശരീരിവാക്യമാംശല്യംബഹു
മൂർഖനാംകംസനുള്ളിലേല്ക്കയാലതുമൂലം
രാക്ഷസസ്വഭാവ്യാനടുങ്ങീടിനോരജ്ഞാനിതാൻ
ഈക്ഷണേന്ദ്രിയാർത്ഥയാംസോദരിതന്നെപ്രതി
വാച്ചവാത്സല്യംമറന്നേററമുൾക്രോധംകല-
"ന്നാച്ചുകളൊഴിഞ്ഞിവൾതന്നെഞാനിപ്പോൾത-
ശീഘ്രമിസ്സഭയിൽനിന്നെല്ലാരുംകാൺകെക്കര (ന്നെ
വാൾക്കിരയാക്കീടുവനില്ലസംശയമേതും
ഈശ്വരനതുചെയ്കെന്നെന്നോടുനിയോഗിച്ചു-
താശ്ചര്യമിനിക്കതുകൊണ്ടൊരുദോഷംവരാ."
ഇത്ഥമാത്മനിചിന്തിച്ചുറച്ചുകല്പിച്ചതി
സത്വരംചമ്മട്ടിതേത്തട്ടിൽവെച്ചെഴുന്നേററു
ദക്ഷിണകരേണവാളെടുത്തുമറേറതുകൊ-
ണ്ടക്ഷണംസഹോദരിതന്നുടെതലമുടി
ചുററിവേഗേനപിടിച്ചെട്ടുത്തുതുക്കിക്കൊണ്ടു
തെറെറന്നുഗളഭുവിവെട്ടുവാനോങ്ങുംവിധൌ,
ചിത്തവിഭ്രമംകലന്നുത്തമയായകന്യാ-
രത്നവുംതദനുവാവിട്ടുടനലറിനാൾ.
ബദ്ധസങ്കടത്തോടുമപ്പൊഴുതതുകണ്ടു
വിദ്രുതംവസുദേവൻതാനെഴുന്നേററുചെന്നു
ദുഷ്ടനാമവൻതൻെറഹസ്തവുംവാളുംകൂടെ
പ്പെട്ടെന്നുപിടിച്ചീടരുററുടൻചൊല്ലീടിനാൻ:—
"എന്തെടോ!സഖേ!ഭവാനിത്തരമധർമ്മദു-
ശ്ചിന്തയുണ്ടാവാനവകാശമില്ലൊരിക്കലും.
സന്തതംതവമര്യാദാസ്ഥിതിഗതികൾക-
ണ്ടന്തരാബഹുമാനിച്ചീടുന്നുസകലരും.
ഹന്ത!കേവലമതിന്നന്തരംവരുത്തരു-
തെന്തറിയാതെതുടങ്ങുന്നിതന്ധതയാലെ.
പങ്കജരിപുകുലകളങ്കമൊഴിച്ചൊരു
പങ്കമെന്നിയേകീർത്തിവർദ്ധിപ്പിച്ചീടുന്നനീ
പെൺകൊലചെയ്തയശോഭംഗത്തെവരുത്തുവാൻ
അംകുരിച്ചെഴുംമഹാമോഹമെത്രയുംകഷ്ടം!
അന്തമിന്നിനിക്കിവൾതന്നെയിന്നിവിടെനി-
ന്നന്തകൻതനിക്കുനൾകീടിനാലൊരിക്കലും
സംഭവിക്കുകയില്ലെന്നുള്ളതുവന്നീടുമോ?
ഉത്ഭവിച്ചവക്കുണ്ടോമരണമില്ലായുന്നു?
മർത്ത്യന്മാർകേചിൽജനിച്ചീടിനാലപ്പോൾതന്നെ
മൃത്യുവിൻവശംപ്രാപിച്ചീടുവോരതുമെന്ന്യേ,
മദ്ധ്യമവയസികേചിൽമൃതിഭവിക്കുന്നു
വൃദ്ധന്മാരായുംമരിച്ചീടുന്നുചിലരെല്ലാം.
അക്കമേമരണമില്ലാതവരുലകിതി-
ലൊക്കിലിങ്ങൊരുത്തരില്ലെന്നുമിക്കതുംചൊല്ലാം.
സൂതിയാംകാലംമുതലാദിയായൊരുനൂററി-

ന്മീതിരുപത്തയ്യാണ്ടിലേറെയില്ലിരിപ്പാക്കും.
മാനുഷക്ക്ദേഹാതത്താൽപൂൎവ്വകൎമ്മത്തിന്നവ-
സാനകാലത്തുമൃത്യുഭവിക്കെന്നതുംനിജ-
മാതാവിന്നുദരത്തിലുത്ഭവിച്ചപ്പോൾതന്നെ
ധാതാവിന്നിയോഗമതന്തരംവരായല്ലോ.
ഹേതുവുംമരണകാലത്തിങ്കലോരോൎവ്വിധം
ജാതനായീടുംപൊഴേകല്ലിപ്പോന്നൎത്ഥമൂനം.
പുണ്യപാപങ്ങൾതാന്താഞ്ചെയ്യതിൻഫലമൊഴി-
ഞ്ഞന്യേമററൊരുത്തുണയില്ലെന്നുധരിക്കണം.
നിൎണ്ണയംദേഹങ്ങൾകൂടാതെകണ്ടൊരേടത്തും
നിന്നുകൂട്ടുകയില്ലദേഹികൾക്കെന്നാലപ്പോൾ
മുന്നിലേതോരോന്നൊഴിഞ്ഞീടിനാലുടനടൻ
പിന്നെയുംതൃണജളൂകങ്ങളെന്നതുപോലെ
ചെന്നുതാനോരോന്നെടുത്തീടുന്നുതന്നാൽത്തന്നാ-
ലന്നന്നുപുരാകൎമ്മതുല്യരായ്നിരന്തരം.
മുന്നിലേതനുകരിച്ചീടിനോരവസ്ഥകൾ
പിന്നെതിൽസ്മൃതിയുണ്ടാകായുന്നുമായാവശാൽ.
നിൎമ്മലന്മാൎക്കുപോലുംനിദ്രയിൽകാണായതു
തന്മനക്കാമ്പിൽതോന്നായുന്നിതങ്ങുണൎന്നാൽ
പിന്നെയങ്ങതുപോലെനിദ്രയുംമരണവും
മന്നവ! തമ്മിൽതുലോമൊക്കുമില്ലൊരുഭേദം
കൎമ്മവാസനയ്ക്കൊത്തവണ്ണമേമരിക്കുമ്പോൾ
തന്മനോഗതികളെന്തോന്നതായ്തുരംപിന്നെ.
ജന്മനിമായാവശാലാത്മജ്ഞാനാൎത്ഥംതെളി-
ഞ്ഞുന്മിഷിച്ചവൎക്കുംനീക്കീടാവതല്ലുരൂനം.
ദേഹമായതുപഞ്ചഭൂതൈകമതിങ്കലി-
ദ്ദേഹികൾക്കഹമ്മതിചേതസിഭവിച്ചെഴും
കാലമുണ്ടല്ലോജന്മസങ്കടംപരമാത്മ
മൂലഭാവനകൊണ്ടുമുക്തിയുംതാനേവരും.
കേവലംമനസ്സതിൻകാരണമെന്നുംവന്നു
ജീവനുംപരനുമൊന്നില്ലസംശയമേതും
കാരണംസ്വയംജ്യോതിരാനന്ദാത്മാവിന്നൊരു
നേരവുംശരീരസംബന്ധമില്ലറിയേണം:
തേജോരൂപിനിജഗദ്വ്യാപിനിപരബ്രഹ്മ
വീചിനദിയിങ്കൽപ്രതിബിംബിതഗുണങ്ങളാൽ
ഭേദവൎണ്ണങ്ങൾസകലേഷുകാണുന്നുസദാ
മോദേനതെളിഞ്ഞാത്മജ്ഞാനസംഗ്രഹംപരം
നീയിതുവിചാരിച്ചുകാൺകെടോ! പുനരനു-
ജ്ഞേയമാമനംതെളിഞ്ഞല്ലാതെമററുവൎണ്ണം
പേയായദുരന്തേഷമല്പജ്ഞന്മാരെപ്പോലെ
മായാസംഭ്രമംനിനക്കില്ലിതുതോന്നീടേണ്ടു.
സോദരിയായദിവ്യകന്യകതന്നെക്കൊല്ലാ-
യ്കാദരാലയയ്ക്കുനീദീനവത്സലനല്ലോ.
കാരുണ്യമകക്കാമ്പിലില്ലയോപേടിച്ചിവൾ
ആരകമുഴന്നുകേഴുന്നതുകണ്ടാലയ്യോ!
പാപമെത്രയുംബഹുദുഃസ്സഹമുള്ളവളിലി-
ദ്ദോഷമിന്നീവൎണ്ണമുണ്ടായതെന്തൊരുചിത്രം!

കേശഭാരവുംവിട്ടമണ്ഡലാഗ്രവുംവെച്ച
പേശലമതേ! കല്യാണോത്സവഘോഷത്തോടും
കൂടവേസവിതൃതമാലയമകംപുക്ക
കൂടലർകുലകാല! കല്യാണംകഴിച്ചേത്തും
വാടാതെനിരൂപിച്ചുകല്പിക്കാംനമുക്കിനി
കേട്ടകൂടാതെവാഴ്വാനുള്ളനല്ലവയെല്ലാം"
ശ്രീവസുദേവരിത്ഥമോരോതരംമൂതി-
ന്നാവോളംപറഞ്ഞതുകേട്ടീലെന്നൊഴിഞ്ഞൊരു
ഭാവവൈവൎണ്ണ്യംകംസന്തങ്കലാമ്മാറുകാണാ-
ഞ്ഞാവതെന്തിനിക്കിവൾതന്നെയൊന്നിനുംമഹാ-
പാപിയാമിവൻകയ്യിൽനിന്നഹോവധിയാതെ
വേർപെട്ടുത്തുടനങ്ങുകൊണ്ടുപോവതിന്നിനു
ചേതസിവിചാരിച്ചുകല്പിച്ചാനിവൾപെറും
പോതങ്ങൾതമ്മെത്തല്ക്കാലേഞാന്മടിയാതെ
പാരാതെകൂടക്കൂടെക്കൊണ്ടുവന്നിങ്ങുനൽകു-
മാറൊരുസത്യംചെയ്താല്പോരുമെന്നിരിക്കിലോ.
കാമിനിതന്നെക്കൊള്ളാമല്ലായ്കിലപരാധം
മാമകമൊഴിഞ്ഞീടുമെന്നെല്ലാമുറച്ചവൻ
മെല്ലവേവാളുംകയ്യുംതന്നുടെമാറിൽചേൎത്തു
തുല്യനായവനോട്ടുപിന്നെയുംസമ്മാനിച്ചു
ചൊല്ലിനാൻ"നെടോ! ഭോജവംശത്തിന്നലങ്കാര-
കല്യാണമണിയായരത്നദീപമേ! കംസാ!
നല്ലതുനിനക്കിന്നുംചൊല്ലുവനിതുകേൾനീ
ഒല്ലാതകൎമ്മംചെയ്വാനോരായ്കമഹാമതേ!
കന്യകയിവൾകൊല്ലുംനിന്നെയെന്നല്ലല്ലോതാ-
നിന്നശരീരിവാക്യമിവൾപെററുണ്ടാകുന്ന
നന്ദനനെട്ടാമവൻതങ്കലേപ്രബന്ധത്തി-
ന്നിവൾതന്നെക്കൊൽവാനില്ലകാരണം, മേലിൽ
നിന്നുടെസഹോദരിപെററീടുംപുത്രന്മാരെ
പിന്നെയെന്നിരിയാതെഞാനുടൻകൂടക്കൂടെ
തന്നീടുന്നുണ്ടുഭവാന്തന്നുടെകയ്യിൽതന്നെ
മന്നവ! മമതാതൻതന്നാണമടിയാതെ.
പിന്നേടമുള്ളിൽചേൎത്തുംവണ്ണമായ്ക്കോൾകേവേണ്ടു
നിൎണ്ണയമെന്നാണഞാൻചെയ്യുന്നീവണ്ണംതന്നെ"
സന്ദേഹമൊഴിഞ്ഞേവംശ്രീവസുദേവോക്തികൾ
മന്ദമെന്നിയേകേട്ടതുള്ളിലേവിചാരിച്ചു
നിന്നൊരുഭോജാധിപനില്പൊഴുതിവൻചൊന്ന-
തെന്നുടെകാൎയ്യഗുണമെന്നകതാരിൽതേറി
നിന്നെഴുംകോപംതളൎന്നൊന്നുപുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടാൻ.
ഉന്നതനായവിഷഹാരിതൻപ്രയോഗത്താൽ
പന്നഗവരൻക്രോധംശമിച്ചുശാന്താത്മനാ
നിന്നതുപോലെതുലോംശാന്തനായ്നിന്നീടിനാൻ.
നിൎണ്ണയംവസുദേവൻചൊന്നതിന്നിളക്കമി-
ല്ലിനിതിന്മീതേവരുത്താവതല്ലിനിക്കേതും
എന്നുറച്ചുകംതെളിഞ്ഞതൻപോട്ടുസഹോദരി
തന്നുടെകുടിലകേശാഗ്രവുമയച്ചുടൻ
ധന്യനാംവസുദേവൻതന്നെയുംപുണൎന്നുകൊ-

ണ്ടന്യനാനന്ദംപൂണ്ടുനിങ്ങൾപോകെന്നുചൊന്നാൻ
ചിന്തയൊഴിഞ്ഞതുകേട്ടുസമ്മാനിച്ചതി-
ച്ഛന്നനിന്ദയാശ്ശൂരസേനജൻപ്രശംസിച്ചു
നന്നുനന്നിതുഭവാനെന്നല്ലാമുപസ്തുതി
ചൊന്നതുകേട്ടുതെളിഞ്ഞീടിനഭോജൻമുമ്പിൽ
നിന്നുവേഗേനമൃഗേന്ദ്രാസ്യശയായിങ്ങാശു
മന്നിടേവീഴുംമൃഗശാബികയിവതുണ്ണും
തന്നുടെമനോഹരിതന്നെയുമെടുത്തുതൽ-
സ്യന്ദനേവച്ചുപരിചാരകാദികളോടും
ഒന്നിച്ചുമഹോത്സവഘോഷസംമേളത്തോടും
ചെന്നകംപുക്കുനിഷേകാദ്യകൎമ്മവുംചെയ്തു
നന്ദിച്ചുസുനന്ദിനിതന്നോടുമകംചേൎന്നു
കന്ദൎപ്പവിലാസങ്ങളോടുവാണീടുംകാലം-
യൌവ്വനംപരിപൂൎണ്ണമായ്ചമഞ്ഞിരിപ്പോരു
ദേവകീദേവിപെററുതുടങ്ങീകാലംതോറും
ബാലന്മാർതമ്മെക്രമാലാറുപേരെയുമൊരു
ബാലികാകുലമൌലിമാലികാരത്നത്തെയും
പെററിതുക്രമാലവളെന്നതിൽമുമ്പിൽതന്നെ
കുററമററുണ്ടായ്വന്നോരൎഭകന്തന്നെക്കണ്ടു
തെറെറന്നുവസുദേവർകംസനെപ്പേടിച്ചുള്ളിൽ
പററിനോരഴലോടുംസത്യത്തെമറക്കാതെ
പുത്രനെയെടുത്തുകൊണ്ടങ്ങുപോയ്ചെന്നീടിനാൻ
ഉത്തമദ്വേഷിമുമ്പിൽകാട്ടിനിന്നതുനേരം
തുഷ്ടനായവനുടെപ്പട്ടാംഗപ്രമാണംക-
ണ്ടൊട്ടേറെപ്പ്രസാദിച്ചോരുഗ്രസേനജനപ്പോൾ
പെട്ടെന്നുപൊട്ടിച്ചിരിച്ചിഷ്ടമായുരചെയ്താ:—
“നൊട്ടുമേഭയമിനിക്കില്ലവൻതന്നാലേതും.
അഷ്ടമബാലൻമമമൃത്യുവെന്നല്ലോമുന്നം
അഭ്രേനിന്നശരീരിതന്നുടെവാക്യംകേട്ടു
തൽപ്രബന്ധത്തിനാദ്യനാകിയോരിവനെഞാൻ
ഇപ്പൊഴെന്തിനുവധിച്ചീടുന്നുവൃഥാബലാൽ?
മത്സഹോദരിപെററുണ്ടാകുന്നബാലന്മാരിൽ
അഷ്ടമന്തന്നെപ്പുനരപ്പൊഴമടിയാതെ
വിദ്രുതമിനിക്കിങ്ങുതന്നാലുംഭവാനേററം
വത്സനെവഴിപോലെകൊണ്ടുപോയ്വളൎത്താലും!
നിശ്ചയംകൊല്ലുന്നില്ലെന്നിങ്ങനെകംസൻചൊന്ന-
തച്ഛമാനസൻകേട്ടുയാത്രയുമറിയിച്ചു.
വിശ്വാസംതനിക്കുള്ളിലൊട്ടുമില്ലെന്നാകിലും
വിശ്വാസസ്തുതികലൎന്നാലയമകംപുക്കു
ദുഃഖിച്ചുകിടന്നൊരുപത്നിതന്നണയത്തു
തൽക്ഷണേകിടത്തിനാനമ്പോട്ടുമുലയുണ്മാൻ.
പിപ്പാടുകംസൻചൊല്ലിവിട്ടതുമറിയിച്ചാൻ
സുപ്രമോദേനവിധിവാസരേപുനരഥ
നിൎഗ്ഗുണാത്മാനന്ദേനമുക്തനായ്വിളങ്ങീടും
ഗൎഗ്ഗനാൽവിധികൃതമാകിയമുഹൂൎത്തഗേ
കീൎത്തിമാനെന്നുള്ളൊരുനാമവുംവിളിച്ചിടർ
തീൎത്തുബാലനെവളൎത്തീടിനാനതുകാലം

നാരദനൊരുദിനംകംസമന്ദിരംപുക്കു
കാരണമറിഞ്ഞവനോടരുൾചെയ്തീടിനാൻ,—
“കേളെടോസഖേ!തവകീൎത്തികേട്ടുലകതിൽ
കേളിപൂണ്ടവരെല്ലാംവിസ്മയിച്ചിരിക്കുന്നു.
പാകശാസനസഭതന്നിൽനിന്നവസ്ഥക-
ളാകവേകേട്ടുനിന്നെക്കാണ്മാനായ്വന്നേനല്ലോ.
നീയൊരുകാൎയ്യംധരിക്കേണമിന്നാവനിയിൽ
നായകനാകുംനീയുംനിന്നുടെബന്ധുക്കളും
ദാനവപക്ഷത്തിങ്കലുള്ളവരറികെടോ!
നൂനമിന്നിങ്ങൾക്കപരാധകാരണംഭുവി
ദേവകൾചിലരിങ്ങുവന്നുളരായോർവസു-
ദേവരുംയദുക്കളുംവൃഷ്ണികൾഗോപന്മാരും
ദീനനാകിയനന്ദഗോപരുമിവരെല്ലാം
മാനുഷരെന്നുള്ളതല്ലാതെനീയറിയുമോ?
പൂൎവ്വവൈരികളിവരേവരുംനിനക്കുനീ
പൂൎവ്വദേവേന്ദ്രൻകാലനേമിയാമവനല്ലോ.
ഭൂവരരായോർമററുമുള്ളസുരകൾവന്നു
സാൎവ്വഭൌമത്വംതേടുംതത്സഹായികന്മാരാൽ
പൂരിതധൃതയായമേദിനിതനിക്കുള്ള
ഭാരാപഹരണത്തിനായ്ക്കൊണ്ടുനാരായണൻ
താനിഹധരണിയിലങ്ങവതരിച്ചീടും
യാദവാന്വയത്തിങ്കലേതുമേവൈകീടാതെ
തൽക്കാലേസുരാംഗികൾശക്തരായ്വരുംപുന-
രക്കാലംദുൎബ്ബലത്വംനിങ്ങൾക്കുംതാനേവരും.
ത്വൽചിത്താംബുജത്തിങ്കലിപ്രകാരങ്ങളെല്ലാം
ചൎച്ചിച്ചുകൊൾകെന്നതിസ്നിഗ്ദ്ധഭാവത്തോടുള്ളിൽ
കശ്മലന്തന്നെബ്ബോധിപ്പിച്ചഥയഥാരുചി
വിസ്മയംകലൎന്നെഴുന്നള്ളിനാൻമുനീന്ദ്രനും.
വിശ്വസ്യകസൂതോക്തികളിത്തരംതനിക്കുള്ളിൽ
വിശ്വാസംവരുമാറുകേട്ടെഴുംവൈരത്താലേ,
ചിത്തവിഭ്രമംകലൎന്നേത്രയുംക്രോധിച്ചോരു
മത്തഹസ്തീന്ദ്രൻമദിച്ചുൽഗമിച്ചീടുംവണ്ണം
സത്വരംകുതിച്ചെഴുന്നീററുടൻചാടിപ്രതി
മത്ത്യതാനോടിക്കിഴച്ചുതത്രമകംപുക്കാൻ.
വിത്സ്വതാഭാവംചേൎന്നസ്വസ്ഥരായ്മരുവീടും
തത്സ്വസൃവരനെയുംതത്സഹോദരിയേയും
പെട്ടെന്നുപിടിച്ചൂററമായ്ചങ്ങലയ്ക്കല-
ങ്ങിട്ടുടൻനടേവളൎത്തീടുവാനായച്ചോരു
കുട്ടിയെച്ചരണങ്ങൾപിടിച്ചുതുക്കിപ്പൊങ്ങി.
ച്ചൊട്ടുമേമടിയാതെവട്ടക്കല്ലിന്മേലാശു
രക്തവുംതലച്ചോറുംപൊട്ടിയാരാധിച്ചെട്ടു
ദിക്കിലുംചിതറുമാറൊട്ടറഞ്ഞസുക്കൾപോയ്
വിട്ടുളവമ്മയ്ക്കുസമ്മാനിച്ചാൻമഹാപാപി
കഷ്ടമെന്തതിൽക്കൂട്ടുപറഞ്ഞാലൊട്ടുങ്ങുമോ?
പിന്നയുമവൾപെറുംനന്ദനന്മാരെപ്പുന-
രന്നന്നുകൂടെക്കൂടെക്കൊന്നാനെന്നതേവേണ്ടു.
ദുൎന്നയകൃതന്മാരായന്ന്വഹംതാന്താഞ്ചെയ്തു·

തെന്നിയേമററില്ലൊന്നുനല്ലതെന്നറിഞ്ഞീട്ടും
മന്നവന്മാക്കശരീരാഘങ്ങളിടയിട്ടു
തന്നുടെമാതാപിതാക്കന്മാരാമവരെയും
കൊന്നീടാമെന്നേയുള്ളു കേവലംനിങ്ങൾക്കിതു
നന്നല്ലെന്നവരോടുചൊല്ലുവാനാളില്ലല്ലോ.
മന്ദമെന്നിയേകംസൻപിന്നെത്തന്മണിമയ-
മന്ദിരമകംപുക്കുസ്വസ്ഥനായിരുന്നുടൻ
തന്നുടെപൂർവ്വജന്മത്തിങ്കലുള്ളവസ്ഥകൾ
അന്നേരംദൈവവശാലോർത്തുവിസ്മയംപൂണ്ടാൻ;
"മുന്നംഞാൻകാലനേമിയെന്നൊരുദൈതേയനാ-
കുന്നതുനാരായണനന്നെന്നെവധിച്ചതും.
ഇന്നിപ്പോൾഭോജേന്ദ്രനായ്‌വന്നുളനായോരെന്നെ
കൊന്നീടുവതിന്നഖിലേശ്വരനിവിടയും
പന്നഗാശനദ്ധ്വജന്താനൊരുമനുഷ്യനായ്
വന്നവതരിച്ചീടുമെന്നുകേൾക്കയുംചെയ്തു.
തന്തിരുവടിയെന്നെക്കൊന്നരുളിയാൽസവ്വ
ബന്ധവുമൊഴിഞ്ഞുകൈവല്യവുംപ്രാപിച്ചീടാം
ബന്ധവുമതിന്നുഞാനിപ്പോഴേസാധുക്കളെ
സന്തതംദ്വേഷിക്കിലേവന്നനുഭവിച്ചീടൂ.
ചിന്തിച്ചീവണ്ണമുറച്ചീടിനകംസൻപുന-
രന്തരാദേവാംശജാതന്മാരായ്മേവീടുന്ന
സജ്ജനങ്ങളെദ്വേഷിച്ചെത്രയുമാനന്ദിച്ചാൻ.
ദുജ്ജനസഹചരനല്പജ്ഞനനുദിനം.
മുമ്പിനാൽതന്റെപിതാവുഗ്രസേനനെത്തന്നെ
വമ്പിനാലാശുവിഷ്ണുഭക്തനെന്നറിഞ്ഞൊരു
ശങ്കകൂടാതെപിടിച്ചന്ധമന്ദിരത്തിങ്കൽ
ശൃംഖലകൊണ്ടുതളച്ചീടിനാൻഗുണദ്വേഷി;
പിൻപനുചരന്മാരിലൻപെഴുമസുരകൾ
വമ്പനാംപ്രലംബകൻചാണൂരൻതൃണാവത്തൻ
മുഷ്ടികനരിഷ്ടകൻകേശിധേനുകനഘൻ
ദുഷ്ടനാംവിവിദനെന്നിത്യാദിമററുംചില
നഷ്ടകാരകന്മാരാംദൈത്യവർഗ്ഗത്തെയെല്ലാം
ഒട്ടുമേസന്ദേഹമുണ്ടാകാതെനിരന്തരം
നിത്യവുംവൃഷ്ണ്യന്ധകഭോജയാദവഗോപ-
സാത്തമനുപദ്രവത്തിന്നുപൂതനയായ
കശ്മലമനസ്സാരിയോടുമങ്ങയച്ചവർ
ഒക്കെയങ്ങെങ്ങുംനടന്നീടിനാരാകുംവണ്ണം.
സത്തുക്കൾതമ്മെദ്വേഷിച്ചേറ്റവുംപൊറുതികെ-
ട്ടത്ഥഗേഹാദികളുംത്യജ്യസംഭ്രമിച്ചവർ.
പത്ഥ്യരക്ഷണത്തിനാരുള്ളതെന്നന്വേഷിച്ചു
ഭൃത്യരായോരോരാജ്യംതോറുംചെന്നകംപുക്കാർ.
കോസലവിഷയംപ്രാപിച്ചിതുചിലർചില-
രാതുരാൽവിദേഹരാജ്യംപ്രാപിച്ചാർചിലർ
ശോകേനനിഷധരാജ്യത്തിലുമകംപുക്കാർ
ആകുലംപൂണ്ടുവിദർഭാലയംപുക്കാർചിലർ
ഇങ്ങിനെമററുംചിലരാജ്യങ്ങൾതോറുംചെന്നു
തിങ്ങിനോരഴൽപൂണ്ടുമേവിനാരോരോജനം
തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുള്ളവസ്തുവുമുപേക്ഷിച്ചി-
ങ്ങെങ്ങിനെപൊറുപ്പൂ മററാവതില്ലല്ലോതാനും
അക്കാലംവസുദേവപത്നിതാൻപെററുണ്ടായ
മക്കളെക്കൊന്നാൻകംസനാറുപേരെയുംപിന്നെ;
ഗർഭവുമവൾക്കുടനുത്ഭവിച്ചേഴാമതും
അത്ഭുതാകാരംഫണീന്ദ്രാംശമായുണ്ടായ്‌വന്നു.
തൽപ്രഭാവത്തെക്കണ്ടുദുഃഖവുംസന്തോഷവും
ഉൾക്കാമ്പിൽവളന്നിതുദമ്പതിമാക്കുമേന്മേൽ.
തല്ക്കാലേസകൽപയോരാശിയിലഹിവര-
തല്പമൂദ്ധ്നിയോഗനിദ്രപൂണ്ടരുളിന
ഭക്തവത്സലൻപത്മനാഭനച്യുതനജൻ
ഉത്തമപുമാനഖിലേശ്വരൻനാരായണൻ
മുഗ്ദ്ധലോചനൻനിജമായയോടരുൾചെയ്താൻ:—
"ഇക്കാലംനമുക്കൊരുകാര്യമുണ്ടല്ലോവേണ്ടു
പൃത്ഥ്വീഭാരത്തെത്തീത്തുധമ്മത്തെരക്ഷിപ്പാനാ-
യൂത്ത്യവംശത്തിൽചെന്നുനാമെല്ലാംജനിക്കേണം
തത്രനീയതിന്നാശുമുമ്പിലങ്ങിപ്പോൾതന്നെ
ചിത്തസന്ദേഹംതീന്നുചെന്നുടൻവസുദേവ-
പത്നിദേവകിയുടെഗർഭമാകർഷിച്ചന്യ-
പത്നിരോഹിണിയിങ്കലാക്കേണമപ്പോൾഞാനും
മത്തേജോലേശാംശംകൊണ്ടുത്ഭവിക്കുവന്മമ
ഭക്തയായത്യുത്തമയായദേവകിയിങ്കൽ.
പിന്നെനീതാനുംനിന്റെയോഗവൈഭവംകൊണ്ടു
നന്ദനന്ദിനിയായ്സുന്ദരിയശോദയിൽ
നിന്നുടൻമമജന്മസമയകാലത്തിങ്കൽ
തന്നെമത്സഹായാത്ഥമുത്ഭവിക്കേണംനാഥേ!
എന്നാലങ്ങനേകസാദ്ധ്യങ്ങളുമുണ്ടായ്‌വരും;
മന്നിടത്തിങ്കൽപുനരംബികാനാരായണി
ചണ്ഡികാദുർഗ്ഗാവിദ്യാഭദ്രകാളിയുംകൃഷ്ണ-
വണ്ണാമാധവിമഹാവൈഷ്ണവിശാരദയും,
കുമുദവിജയയുമീശാനഗൌരീത്യേവ-
മമിതനാമങ്ങളുംവണ്ണിച്ചുമഹാജനം
കേവലംസേവിച്ചീടുംനിന്നെനീയെന്നാലവ-
ക്കാപത്തെല്ലാമേതീത്തുകാത്തുകൊള്ളേണംനിത്യം.
ദേവകിയുടെഗർഭംനീയുടനാകർഷിച്ചു
ദേവിരോഹിണിയിങ്കലാക്കിനിന്നുണ്ടാകുന്ന
ബാലനുസങ്കർഷണനെന്നുളവാകുംനാമം
മേലിലങ്ങവനുരാമാഖ്യരമ്യതകൊണ്ടും;
ഭൂമിയിലെങ്ങുംവണ്ണിച്ചീടുവോർബലംകൊണ്ടു
കാമപാലനുബലഭദ്രനെന്നതുംചൊല്ലും
പിന്നെയും പലപലകമ്മങ്ങൾനിമിത്തമായ്
അന്നന്നുചിലനാമധേയങ്ങൾനമുക്കെല്ലാം
സംഭവിച്ചീടുംപോകെ"ന്നിങ്ങനെനിയോഗിച്ചാൻ
അംഭോജനേത്രൻനിജയോഗമായയെദ്രുതം.
തൽക്ഷണേഭഗവദ്വാക്യങ്ങളുംപരിഗ്രഹി-
ച്ചുൽഗമിച്ചഥമായാദേവിയുംവസുദേവ-
പത്നിദേവകിയുടെഗർഭമാകർഷിച്ചന്യ-

പത്നിയിലാക്കിനന്ദപത്നിയിൽതാനുംനിന്നാൾ.
ഭദ്രശീലാംഗിയാകുംദേവകിയുടെഗർഭം
ഛർദ്ദിച്ചുപോയിതുപോലെന്നുള്ളതെല്ലാവരും
ശബ്ദിച്ചുതുടങ്ങിനാരക്കാലംനാരായണൻ
സത്വബുദ്ധിമാൻവസുദേവർതൻഹൃദയത്തിൽ
നിത്യവുംധ്യാനിച്ചീടുംധ്യാനരൂപത്തിൽചേർന്ന
സത്യരൂപിയുംശോഭിച്ചീടിനാനത്യത്ഭുതം.
ഭക്തവത്സലന്റെനിത്യസാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടു
ഭക്തനാമവനക്ക്തേജസാവിളങ്ങിനാൻ
തൽക്കാലംമുഗ്ദ്ധാംഗിയാംപത്നിദേവകിതന്നി-
ലുൾക്കാമ്പിൽവളർന്നിതുവിഭ്രമസ്നേഹഭോഗം
തൽസ്സൂത്രമാർഗ്ഗേണചെന്നെത്തിനാനവളുടെ
ശുദ്ധമാംഗർഭാശയേനിത്യനാമഖിലേശൻ
ശുക്ലവിന്ദുക്കൾതന്നെവേണമെന്നുണ്ടോജഗ-
ത്സർഗ്ഗപാലനലയകാരണൻതനിക്കോർത്താൽ
നിശ്ശേഷചരാചരാചാര്യനാംഭഗവാനാൽ
പശ്ചിമേതരദിഗംഗനതാൻശശാങ്കനെ
ഗർഭിച്ചുനിൽക്കുമ്പോലെശോഭിച്ചീലവളേതും
ദുർഗ്ഗൻപിടിച്ചന്ധമന്ദിരേബന്ധിക്കയാൽ
ഹസ്തപത്മത്താലാച്ഛാദിച്ചദീപത്തെപ്പുന-
രത്രൈവപുറത്തെങ്ങുംശോഭിച്ചീടാതെപോലെ
വിദ്വാനാമവനാർക്കുംബോധിപ്പിച്ചീടാതെക-
ണ്ടുൾത്താരിൽതന്നെവച്ചുസംഗ്രഹിച്ചോരിക്കലും
വിസ്തരിച്ചീടാതൊരുവിദ്യയെന്നതുപോലെ
നിസ്തേജസ്വിനിയായാളത്യന്തമെന്നാകിലും
തൽസ്വസാവിനെക്കംസൻവന്നുകണ്ടതുനേരം
പത്മബാന്ധവനാളുംദീപ്തയായ്ക്കാണായ്വന്നു;
വിദ്വേശഭക്തൻതനിക്കപ്പൊഴുതകതാരിൽ
വിസ്മയമുരുതരംവർദ്ധിച്ചുമേന്മേലേററം
മുല്പാടങ്ങവളുടെഗർഭധാരണങ്ങൾപ-
ണ്ടിപ്പോളെശോഭിച്ചുകണ്ടീലഞാനൊരുനാളും
ഇന്നിപ്പോളെന്നെക്കൊൽവാനായ്ക്കൊണ്ടുനാരായണൻ
വന്നിവളുദരത്തിൽനിന്നവതാരംചെയ്വാൻ
തന്നുടെസാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടുള്ളതിക്കാണായ്വന്ന-
തെന്നുതോന്നീടുംകണ്ടാലെന്നാൽഞാനിവൾതന്നെ
കൊല്ലുവാനേററമെളുതെന്നാലുംനന്നല്ലൊരു
പെണ്ണിവളടുത്തിളയോരുഗർഭിണിയല്ലോ.
പെൺകൊലയ്ക്കാപത്തൊഴിഞ്ഞില്ലൊരുഫലമേതും
സങ്കടമായുസ്സിനുമുണ്ടെന്നുചൊല്ലിക്കേൾപ്പൂ.
ആയുസ്സുവർദ്ധിപ്പതിനായുള്ളവിചാരമി-
താകുന്നതിനിക്കെന്നുവന്നാലുമരുതല്ലോ;
കേവലമിവളെക്കൊൽകെന്നുള്ളതൊരിക്കലും
ജീവിതാവധൌനരകാപ്തിയുമുണ്ടായ്വരും.
എന്നാൽഞാനിവളെക്കൊൽകെന്നുള്ളതൊരിക്കലും
നന്നല്ലപുനരിവൾതന്നുടെഗർഭസ്ഥനാം
നന്ദനൻവളർന്നെന്നെക്കൊന്നീടുന്നതിൻമുമ്പേ
വന്ദ്യനെന്നിരിക്കിലുമവനെക്കൊന്നീടുവൻ;
നിർണ്ണയമവനെന്നെക്കൊന്നാനെന്നിരിക്കിലോ
നന്നല്ലോമോക്ഷംസാധിച്ചീടുവനല്ലാതെഞാൻ
വല്ലാതെദുരാശകളൊല്ലാതതോർത്താലിനി-
ക്കല്ലലായ്വരുമത്രെനല്ലതായ്വരാനൂനം-
ഇങ്ങനെവിജ്ഞാപിതനാകിയകംസൻപുന-
രങ്ങിനെഭഗവാങ്കലുറച്ചുചമഞ്ഞൊരു
വിദ്വേഷഭക്തിനടക്കുമ്പോഴുംനിൽക്കുമ്പോഴും
ഉൾക്കാമ്പിലൊരേടത്തുപോയ്ക്കിടന്നീടുമ്പോഴും
കുളിക്കുമ്പോഴുംഭുജിക്കുമ്പോഴുംയഥാരുചി
കളിക്കുമ്പോഴുമുറങ്ങുമ്പോഴുമെന്നുവേണ്ട
സർവ്വകാലവുംമനക്കാമ്പിൽനിന്നിളകാതെ
സർവ്വലോകേശന്തങ്കലുറച്ചഭയസ്മൃതി
സർവ്വദാകലർന്നുകാണായതുംകേൾക്കായതും
സർവ്വവുംവിഷ്ണുമയമെന്നുവിഭ്രമംപൂണ്ടു
ദുർവൈരധ്യാനത്തോടുമേവിനാൻഭോജാധിപൻ
സർവ്വജാതിയുംഭക്തിമുക്തിനൽകീടുംഭദ്രം.
അങ്ങിനെചെല്ലുംകാലംദേവകീഗർഭത്തിങ്കൽ
തിങ്ങിനജഗന്നാഥനിങ്ങിഹലോകത്തിങ്കൽ
മംഗലംവളർപ്പതിനായവതാരംചെയ്വാൻ
അംഗസമ്പൂർണ്ണത്വംപൂണ്ടാരംഭിച്ചതുകണ്ടു
തിങ്ങിനഭക്ത്യാസുരേന്ദ്രാദിനിർജ്ജരന്മാരും
ഗംഗാകാമുകൻതാനുമംബുജാസനൻതാനും
സംഗവൈരാഗ്യത്തോടുമേവിനതപോധന-
പുംഗവന്മാരെല്ലാരുംനാരദമുനീന്ദ്രനും
യക്ഷകിന്നരഗന്ധർവ്വോരഗാദികളന്ത-
രീക്ഷചാരികളായുള്ളവർകൾവിഹായസാ.
തത്രസീമനിനിന്നുകല്പകസൂനങ്ങൾതൽ-
പത്രസങ്കുലദലൈരത്രയുമാരാധിച്ചു.
ഭക്തവത്സലംകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുതുടങ്ങിനാർ:—
"ഉത്തമപ്രഭോ!പരമാത്മനേനമോനമഃ;
നിത്യനിർമ്മലംനിഗമാന്തവാക്യാർത്ഥംപരം
തത്വമദ്വയംസർവ്വസാക്ഷിണാംപരാത്മാനം
വിശ്വതാസ്വയംജ്യോതിരുജ്ജ്വലംസനാതനം
ത്വത്സ്വരൂപത്തെതെളിഞ്ഞെപ്പൊഴുംതോന്നേണമേ!
സത്യതല്പരനായനിന്തിരുവടിയൊഴി-
ഞ്ഞത്രിലോകത്തെപ്പരിപാലിപ്പാൻമററീവണ്ണം
ചിത്തേകാരുണ്യംകലർന്നാരുള്ളതഖിലേശ!
ചിത്തപത്മത്തിൽജഗത്തിങ്ങിനെനിരന്തരം
സൃഷ്ടിച്ചുഭരിച്ചഴിച്ചുള്ളലീലകളാലെ
പുഷ്ടിയാംപ്രകൃതിയിലാനന്ദിച്ചിടചേരും
നിർഗ്ഗുണാത്മനേഗുണത്രിതയഭേദാത്മനേ,
സൽഗുണാത്മനേ!സകലപ്രപഞ്ചൈകാത്മനേ-
തുഭ്യമന്വഹംനമസ്കാരമസ്മാകംസർവ്വ-
മഭ്യുദയങ്ങളരുളേണമേദയാനിധേ!
വിശ്വൈകസാക്ഷിൻതവമായാനുസരണാർത്ഥം
ഇച്ഛയാവളർത്തുനിന്നീടുമിപ്രപഞ്ചത്തെ
കശ്ചിദുത്തമവൃക്ഷസമ്മിതംവദന്തിപ്പോൾ

നിശ്ചയിക്കുന്നു;പാത്താവുണ്ടല്ലോഫലദ്വയം,
കെല്പേറുംത്രിമൂലങ്ങൾചത്വാരിരസങ്ങളും
ചൊല്ലൊണ്ണുംകവരമഞ്ചാറതിന്നാധാരങ്ങൾ
സപ്തധാതുക്കളെട്ടുശിഖകൾനവഛിദ്രം
പത്തിലകളുംചേൎന്നിലുമിപ്രപഞ്ചൈക-
വൃക്ഷത്തിൻമീതെരണ്ടുപക്ഷിരൂപങ്ങളിവ
നിഷ്കളനായഭവാൻനില്ക്കുന്നുസദാകാലം.
നിശ്ചയംതദ്വൃക്ഷംത്വൽജ്ഞാനൈകകുഠാരത്താൽ
സച്ചിദദ്ധ്യാത്മദ്ധ്യാനന്മാർപരിച്ഛേദിക്കുന്നു.
വൃക്ഷവുമിച്ചൂാനദ്ധ്യാതന്മാരാംതക്ഷന്മാരാൽ
ഉഗ്രനൈശിതകുഠാരാഗ്രത്താൽഛേദിക്കുന്നു.
അപ്പൊഴോതമ്മിൽഭേദമില്ലല്ലോപുനരേവം
ഇപ്രപഞ്ചത്തെഭവാൻസൃഷ്ടിച്ചുഭരിച്ചുടൻ
സ്വരമഴിച്ചുവൎത്തിച്ചീടുംവികൃതികൾ
മിത്ഥ്യയാംമായാഛരായതന്നിൽനിന്നാകകൊണ്ടു
നിത്യനാംനിന്നെമായാമഗ്നന്മാർപലജാതി
ചിത്തമോഹനങ്കണ്ടുവിഭ്രമിച്ചുഴലുന്നു.
വിദ്വാന്മാർകേചിൽതവാനുഗ്രഹശക്ത്യാഭവൽ
തത്വസത്യത്തെതെളിഞ്ഞകമായ്ക്കണ്ടീടുന്നു.
ഒക്കെയുംതവമായാവിദ്യകളിവയെല്ലാം
ഉൾക്കാമ്പിലെങ്ങൾക്കറിയാവതല്ലോത്താലൊന്നും
ഇപ്പോൾനീയിവിടെയദ്ദേവകീസുതനാവാൻ
കല്പിച്ചമൂലംഞങ്ങളിങ്ങനെവൎണ്ണിക്കുന്നു.
വിഷ്ടപത്രാണനൈപുണ്യേനസത്തുക്കൾതമ്മെ
രക്ഷിപ്പാനസജ്ജനനിഗ്രഹംചെയ്തീടുവാൻ
പൃത്ഥ്വിയിലനവതീൎണ്ണനായ്ചമയുംനിൻ-
വൃത്താന്തഗതിഭേദവൎണ്ണനസ്വഭാവത്താൽ
സത്തുക്കൾസംസാരമാമബ്ധിയെക്കടന്നുടൻ
എത്രയുമെളുതായിമുക്തിയെലഭിക്കുന്നു.
ത്വല്പാദഭക്തിപ്പ്ലവമാരുഹ്യലംഘിപ്പവ-
രല്ലോതംക്കൂടെക്കൊണ്ടുപോകയില്ലെന്നുംചെമ്മേ
മറെറാരുവൎക്കുംകടക്കേണ്ടുകിൽകൊള്ളാമെന്നോ-
ത്തറമേതീരത്തിങ്കൽനിൎത്തിവെച്ചിരിക്കുന്നു.
തൽക്കടവിനുനേരേചെല്ലുവാൻതവകൃപാ
വ്യക്തികൊണ്ടൊഴിഞ്ഞുമറെറാന്നിനാലാവതില്ലേ.
ബദ്ധനാമവൻഭവൽകാരുണ്യംചെറുകണ്ടാൽ
ഭക്തിയുമിട്ടുംകളഞ്ഞെത്രയുംഗൎവ്വിച്ചുമ-
ദ്രക്ഷതകൊണ്ടിന്നഖിലേശനെസ്സേവിച്ചുഞാൻ
പ്രത്യക്ഷമാക്കിക്കൊണ്ടേനെന്നുള്ളോരഹംഭാവം
കൈക്കൊണ്ടുപദച്യുതനായ്‌വരുമതെന്നിയേ
ഭക്തന്മാരെല്ലാംകൃപാലക്ഷണപ്രഭകണ്ടാൽ
നിഷ്കളാത്മാവാംനിങ്കലൊക്കെയുംസമൎപ്പിച്ചു
മുക്തിലക്ഷത്തോടഭിയുക്തനായാനന്ദിച്ചു
നില്ക്കുന്നോരളവവൎക്കെത്തീടുമനുഗ്രഹം
ത്വൽകൃപാവശാലവൎക്കെന്തുചാപല്യംപിന്നെ?
ശത്രുഭാവത്തെത്തേടുംകശ്മലവ്രതങ്ങൾത-
ന്നുത്തമാംഗങ്ങൾതോറുംകൂടവേനടന്നീടാം

ചെറ്റുംസന്ദേഹംതോന്നീടായ്കിലോഭക്തന്മാരി-
ലുറവാത്സല്യംഭവാനെപ്പോലെമററാൎക്കുള്ളൂ
നിത്യവുമതുകൊണ്ടിന്നിക്ഷിതിഭാരംതീൎത്തു
സത്യധൎമ്മാദികളെരക്ഷിപ്പാനായ്ക്കൊണ്ടൊരു
മൎത്ത്യവിഗ്രഹംധരിച്ചങ്ങവതരിച്ചീടും
തത്സ്വരൂപത്തെതെളിവോടുകണ്ടനുവേലം
സജ്ജനങ്ങൾക്കുപലജാതിയുംസേവിക്കാവോ-
ന്നജ്ഞനാത്മനാകൎമ്മമുക്തിവന്നീടുംവണ്ണം;
നിന്തിരുവടിസത്വഗുണവാനല്ലെന്നാകി-
ലന്തരാവിജ്ഞാനമില്ലെന്നുവന്നതുംപണ്ടെ
സന്തതംഗുണപ്രധാനാത്മകനാകുംതവ
ചിന്തനാദികൾകൊണ്ടുഭക്തന്മാർതെളിഞ്ഞീടും
ഭക്തന്മാർതെളിഞ്ഞുസേവിച്ചുനിന്നീടുംനേരം
നിത്യസത്യാത്മാനീയുമെത്രയുംപ്രസാദിക്കും
ത്വൽപ്രസാദത്താലധൎമ്മങ്ങളൊക്കവേനീങ്ങും
അപ്പൊഴുതത്യാനന്ദംപ്രാപിക്കുംജഗത്തെല്ലാം
ഇത്ഥമുള്ളനുഗ്രഹശക്തികൊണ്ടുലകിട-
മത്യന്തംപരിപാലിക്കുന്നനീയിതുകാലം
പൃത്ഥ്വിയിൽവസുദേവപുത്രനായവതരി-
ച്ചത്തൽതീൎപ്പതിനെങ്ങുംസഞ്ചരിച്ചീടുംവിധൌ
തൃക്കഴൽചുവട്ടടയാളങ്ങളെല്ലാടവും
ചക്രശംഖാബ്ജമത്സ്യകുലിശാദ്യലംകൃതം
ദൃഷ്ടമായ്ചമകയാലിത്രിലോകികൾമഹാ-
ദിഷ്ടവാന്മാരായ്‌വന്നാരിഷ്ടലാഭത്താലെങ്ങും.
നിഷ്കളാത്മാവായ്തെളിഞ്ഞുൾക്കമലാനന്ദനായ്
നില്ക്കുന്നനിനക്കുണ്ടോജനനമെന്നല്ലല്ലീ
ചിത്തസന്ദേഹമതുനിന്നുടെമഹാമായാ
വൃത്തികളത്രേവികല്പഭ്രമംനിനക്കില്ല.
നിശ്ചയമെന്നാകിലുംതദ്രജോഗുണവശാൽ
വിശ്വസൃഗ്ഭാവംപൂണ്ടുസൃഷ്ടിച്ചീടുന്നുലോകം.
കദ്രുനന്ദനകുലഭൂഷണാകാരംപൂണ്ടു
രുദ്രനായ്‌തമോഗുണംകൊണ്ടുസംഹരിപ്പാനും
സ്വത്വമാശ്രയിച്ചവനായമാധവസ്വഭൃ-
രിത്ഥമാത്മനാച്ഛായാമായയാനിരന്തരം
മത്സ്യകച്ഛപകിടീന്ദ്രോത്തമനരഹരി-
വത്സനാരദവ്യാസകപിലദത്താത്രേയ
യജ്ഞഭാൎഗ്ഗവപൃഥുമോഹിനീഹരിഹയ-
സുജ്ഞരാഘവസനകാദികൾപലപല
ദുഷ്ടനിഗ്രഹകരണാവതാരങ്ങൾചെയ്തോ-
രിഷ്ടഭക്താഭിമതദൈവമേ!ഹരേ!
ചിത്തകാരുണ്യംകലൎന്നിന്നുമീവസുദേവ-
പുത്രനായവതരിച്ചുള്ളദുൎജ്ജനങ്ങളെ
നിഗ്രഹിച്ചവനിതൻഭാരസങ്കടംതീൎത്തു
വ്യഗ്രമെന്നിയേസുഖിപ്പിച്ചുസജ്ജനങ്ങൾക്കു
മുക്തിസാധനചരിത്രങ്ങളുംമായാനുസു-
വ്യക്തമായുപകരിച്ചിക്കലിയുഗത്തിങ്കൽ
മൎത്ത്യന്മാൎക്കനുഗ്രഹംചെയ്കഞങ്ങളെയെല്ലാം

നിത്യവുംധൎമ്മത്തോടെരക്ഷിച്ചുകൊള്ളേണമേ!
വിശ്വപാലനപ്രഭോ!സന്തതംനമസ്തുഭ്യം.
മച്യുതംനന്ദാത്മനേഭഗവൻജയജയ!
ഇത്തരംചൊല്ലിസ്തുതിച്ചീടിനോരമരകൾ
സുത്രാമാവബ്ജോത്ഭവശങ്കരാദികളോടും
ഒത്തുനാഥനെയെല്ലസത്തമനെന്നിങ്ങിനെ
സത്വരമവർകളുമഭിധാനഞ്ചെയ്തഥ
നിത്യമിജ്ജഗത്തെല്ലാമുൾത്താരിലടക്കീടും
ഉത്തമപുരുഷനെത്തന്നുടെഗർഭാശയേ
ചേൎത്തുടൻജനിപ്പിപ്പാനാരംഭിച്ചിരിക്കുന്ന
കാൎത്തഴക്കുഴലാളാംദേവകതനുജയെ
ചീൎത്തെഴുംഭക്ത്യാവിളിച്ചീടിനാർ"അമ്മേ!നീതാ-
നോൎത്തുകൊള്ളേണമൊരുകാൎയ്യമിക്കാലംനാഥേ!
നിന്നുടെജഠരത്തിൽനിന്നുടൻജഗന്നാഥൻ
വന്നവതരിച്ചീടുമിനവന്തന്നെക്കൊൽവ-
നെന്നുള്ളതകതാരിലുറച്ചുവസിക്കുന്ന
മന്നവൻഭോജാധിപൻതന്നെരക്ഷിച്ചുകൊൾവാൻ
നിന്നെയുംനിന്നിൽനിന്നനന്ദനനിവനെയും
തന്നുടെകയ്യാൽകൊലചെയ്യതിനിരിക്കുന്നു.
ദുൎന്നയാചാരനതുതാതതില്ലതുംവധി-
ച്ചെന്നിയേപുനരിവന്താനടങ്ങുകയില്ല;
നിങ്ങളെക്കുറിച്ചവൻചെയ്തീടുമുപദ്രവം
അങ്ങിനെയൊന്നുംഫലിച്ചീടായ്ക"യെന്നനുഗ്രഹം
തങ്ങളാലാകുംവണ്ണംചെയ്തഥയഥാരുചി
തിങ്ങിനഭക്ത്യാനമസ്കരിച്ചാരെല്ലാവരും;
ചിങ്ങമാസത്തിലസിതാഷ്ടമിവിരിഞ്ചതാ-
രങ്ങൾതങ്ങളിൽചേൎന്നിന്നെഴുംനിശാകാലേ
പന്നഗശായിപരമ്പുരുഷൻവസുദേവൻ
തന്നുടെതനയനായിങ്ങവതാരംചെയ്വാൻ
മന്ദമെന്നിയേതുടങ്ങുന്നളവുടനിന-
ചന്ദ്രാദിഗ്രഹങ്ങളെല്ലാവരുംവേണ്ടുംവണ്ണം
നിന്നിതങ്ങവതാരകാൎയ്യസിദ്ധ്യൎത്ഥമായതൽ
സന്നിലയങ്ങൾതോറുമന്നെഴുംവൃഷോദയേ
മംഗലമുഹൂൎത്തഗേവിജയകാലേജഗ-
ന്മംഗലപ്രസിദ്ധചന്ദ്രക്രിയാന്തരേശ്രുഭേ
ദിക്കുകളെല്ലാംപ്രസാദിച്ചതിശയദീപ്ത്യാ
നക്ഷത്രാദികൾതെളിഞ്ഞുജ്ജ്വലിച്ചുരുതരം,
വിദ്രുതംപുരഗ്രാമരാജ്യകാനനനഗ-
നദ്യാദികളാലലംകൃതയാംധരിത്രിയും
ദുൎഭരഭരഹരണോദയാഗ്രഹഭ്രമ-
നിൎഭരബുദ്ധ്യാതെളിഞ്ഞെത്രയുംവിളങ്ങിനാൾ.
പുഷ്കരാലയങ്ങളുംതൽക്ഷണംതെളിഞ്ഞുള്ള
പുഷ്കരങ്ങളുമെല്ലാമൊക്കവേവികസിച്ചു.
വൃക്ഷങ്ങൾതളിൎത്തുപൂത്തൊത്തുകായ്കനികളാ-
ലക്ഷീണാഭയാതെളിഞ്ഞെത്രയുംപ്രകാശിച്ചു.
പക്ഷികൾമൃഗങ്ങളുംജാത്യാദിവൈരംവെടി-
ഞ്ഞൊക്കവേതമ്മിൽകളിച്ചൊന്നിച്ചുമേവീടിനാർ
ഷൾപ്പദാദികൾമകരന്ദപാനവുംചെയ്തു
വിസ്ഫുരിതാനന്ദഗാനങ്ങളുംതുടങ്ങിനാർ
ശീതളസുഗന്ധമാന്ദ്യാദികൾഗുണംചേൎന്നു
വാതപോതങ്ങളെല്ലാംവ്യാപിച്ചിതതുനേരം;
മേദിനീസുരവരന്മാരുടെകുണ്ഡങ്ങളിൽ
വീതിഹോത്രനുംവലംചുഴന്നുവിളങ്ങിനാൻ.
സാധുക്കളുടെഹൃദയാഗ്രങ്ങൾതെളിഞ്ഞാധി-
വ്യാധികളൊഴിഞ്ഞത്യാനന്ദന്മാരായാരെല്ലാം
മോദമെന്നിയേകംസാദികളാംദുഷ്ടന്മാരും
ഖേദമുൾക്കലൎന്നുമാഴ്കീടിനാരതുനേരം.
ദേവദുന്ദുഭികളുമാകാശമാൎഗ്ഗത്തിങ്ക-
ലാവോളമാഘോഷിച്ചുതുടങ്ങീതാനേതന്നെ.
കിന്നരഗന്ധൎവ്വന്മാർസംഗീതംതുടങ്ങിനാ-
രുന്നതഭക്ത്യാകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുസിദ്ധന്മാരും.
സമ്മോദംകലൎന്നെഴുമപ്സരോംഗനമാരും
ചെമ്മേകേവലംവിദ്യാധരസുന്ദരിമാരും
നൃത്തഗീതങ്ങളൊത്തുതാളസമ്മേളംചേൎത്തു
സത്വരമുത്തുംഗസംഗീതത്തോടെത്തീടിനാർ.
കല്പകപ്പൂമലർക്കുലകൾവാരിക്കോരി
സുപ്രമോദേനപൊഴിച്ചീടിനാർദേവന്മാരും,
ചിത്സ്വരൂപപരന്മാരാകിയമുനീന്ദ്രന്മാർ
തത്സ്വരൂപത്തെനമസ്കരിച്ചുതുടങ്ങിനാർ
ഭക്തന്മാർഭക്തപ്രിയൻതൻപ്രഭാവത്താലെങ്ങും
മുക്തിതുല്യാനന്ദസംസിക്തന്മാരായാരേറ്റം.
ചെറ്റുചെറ്റിടിമുഴക്കങ്ങളുംമഴക്കാറും
പറ്റിനതിമിരവുംമുറ്റിനോരളവപ്പോൾ
കൊറ്റവനായകംസനുള്ളോരുഭടന്മാരും
അറ്റമേമരണതുല്യസ്വപിതന്മാരായാർ.
തത്സമയത്തിങ്കലാമ്മാറുടൻനിശീഥിനീ
മദ്ധ്യേഗേപുരന്ദരാശാംഗനശശാങ്കനെ
പെറ്റവളഖിലലോകേശനാംഭഗവാനും
കറ്റവാർകുഴലിയിൽനിന്നവതാരംചെയ്താൻ.

കൃഷ്ണാവതാരം.

വിഷ്ണുചിഹ്നങ്ങളെല്ലാമൊത്തഖിലേശന്താനും
കൃഷ്ണനായേവമവതീൎണ്ണനായതുകാലം
ഋക്ഷേശൻകലാപരിപൂൎണ്ണനായുദിച്ചുട-
നൊക്കവേജഗൽപ്രശോഭാകൎഷിച്ചീടുംവണ്ണം,
പക്ഷീന്ദ്രദ്ധ്വജനുടെലക്ഷണപ്രഭയാലേ
തൽക്ഷണംശോഭിച്ചിതുസൂതികാലയംതുലോം.
അക്ഷണംവസുദേവർവന്നുനോക്കീടുന്നേരം
ഭക്തവത്സലൻതന്നെക്കണ്ടുവിസ്മയംപൂണ്ടാൻ.
പുഷ്കരസഖിബിംബംപുഷ്കരസഖ്യംചേൎന്നു
നിഷ്കളാഭയാപരിവ്യക്തമായ്നില്ക്കുമ്പോലെ.

ഭക്തന്മാരുടെമനഃപത്മങ്ങൾതോറുംബാല
സൂര്യഭാവാക്കാകൃതിതേടിനകിരീടവും,
സ്നിഗ്ദ്ധകേശവുമളിപോതസംകുലംനിര-
ന്നൊത്തതുപോലെവിളങ്ങീടിനോരളകവും
പത്മാരിപ്രഥമപൂർണ്ണാധിപാകാരച്ഛവി-
ജിൽഫാലമദ്ധ്യോല്ലസൽപുണ്ഡ്രവും,തൽജ്ജഗത്ത്രയ
രക്ഷാകൃത്യോദ്യതഭ്രൂവല്ലരികളുംകൃപാ-
ലക്ഷണാനന്ദിതപത്മപത്രലോചനങ്ങളും,
വജ്രപുഷ്പത്തോടെതിരിട്ടുപോർജ്ജയിച്ചീടും
ഉച്ഛ്രിതനാസാഗ്രസംമുഗ്ദ്ധപക്ഷ്മങ്ങളും
രത്നദർപ്പണജിതഗണ്ഡമണ്ഡലങ്ങളിൽ
നിത്യനിർമ്മിതമകരക്കുഴലിണകളും.
ദന്തപങ്ക്തിയുംമൃദുഹാസവുമധരവും,
അന്തർമ്മോദേനവിളങ്ങീടിനമുഖാബ്ജവും
ശംഖസമ്മിതഗളരാജിതമണികളും,
പങ്കജമകൾകരകങ്കണരുചികളും,
ശംഖചക്രാബ്ജഗദാദ്യായുധചതുർഭുജ,
ചക്രകേയൂരവലയാംഗുലീയോദ്യോതവും,
വക്ഷസിമുക്താഹാരകൗസ്തുഭവനമാലാ,
ലക്ഷ്മീമന്ദിരഭൃഗുപാദലക്ഷണങ്ങളും,
പത്മജാണ്ഡങ്ങളഖിലങ്ങളുംധരിച്ചുകൊ-
ണ്ടെത്രയുംമനോഹരമുദരരോമാളിയും
മദ്ധ്യദേശവുംചതുരാനനനിവാസിത
പത്മനാഭിയുംപീതവസ്ത്രവുമുടഞ്ഞാണും
തുത്തുടകളുംവേദാന്താർത്ഥങ്ങളന്വേഷിച്ചാൽ
എത്തുവാനരുതാതപാദപങ്കജങ്ങളും
കൃഷ്ണവർണ്ണവുംകാമസൗഭഗമായവിഷ്ണു-
മൂർത്തിയെത്തന്റെപുത്രനായ്ക്കണ്ടുമുണ്ടായൊരു
ചിത്താനന്ദാബ്ധൗവീണുമജ്ജനംകൃത്വാശീഘ്ര-
മുത്ഥായയദുകുലസത്തമൻവസുദേവർ
ഭക്തിപൂണ്ടപ്പോൾകണ്ടദിവ്യഭൂസുരന്മാർക്ക
സഹസ്രമൊരുപതിനായിരംപശുക്കളെ
പുഷ്കലസമംദാനംചെയ്തതദനന്തരം
ഭക്തിതുല്യാനന്ദനായുത്തമശ്ലോകന്തന്റെ
പാദതാരിണകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുനമസ്കരി-
ച്ചാദരാലഖിലേശന്തന്നോടുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"കാരുണ്യാംബുധേ!തവകാരുണ്യവശാൽമായാ,
കാരണസ്വരൂപനാംനിന്തിരുവടിതന്നെ-
കാണായമൂലംമഹാഭാഗ്യവാനായേനഹം
ദീനവത്സല!പ്രഭോസന്തതംനമോനമഃ
കേവലംതവമഹാമായാവൈഭവംപാർത്താൽ
ആവതല്ലൊരുവർക്കുമറിവാനെന്നാകിലും.
ദേവദേവേശ!മായാതീതനാംനിരാകുല-
ഭാവിയാംനിങ്കൽനിന്നുണ്ടാകിയജഗന്മയി
മാനസാനന്ദകരണായിനിയവൾതന്നിൽ
സാനന്ദംമറഞ്ഞുനിന്നവളെക്കൊണ്ടുനിത്യം
വ്യാപരിപ്പിക്കുംകർമ്മഭേദങ്ങൾക്കെല്ലാമനു-
രൂപഭാവേനലോകാത്മസൗകരിയായ
നീയൊഴിഞ്ഞേതുംജഗത്തിങ്കലില്ലനാരത-
തോയജോത്ഭവാണ്ഡങ്ങളഖിലമുള്ളിൽചേർത്തു
മേവീടുംവിരാൾപുമാനായഖിലാണ്ഡങ്ങൾക്കും
ജീവനായന്തർബ്ബഹിർവ്യാപ്തമായ്മഹാംബുധൗ
നീളേവീണാഴംകലശങ്ങളിലെല്ലാംചെമ്മേ
മേളമായ്നിറഞ്ഞെഴുംവഴിഞ്ഞപരിപൂർണ്ണ-
വാരിധിജലംപോലെപൂരിതചരാചര-
കാരണസ്വയന്തവമായയാവിരമിച്ചു
രാജസത്തിങ്കൽനിന്നുണ്ടായിതുചതുർമ്മുഖൻ
ചേതസാജഗൽസൃഷ്ടിചെയ്വതിനായ്ക്കൊണ്ടേതും.
പാലനത്തിനുസത്വഗുണമാശ്രയിച്ചെല്ലാ-
കാലവുമഖിലജന്തുക്കൾക്കുമനുകൂല-
ഭേദഭാവങ്ങൾകലർന്നെഴുംവിശ്വംഭരാ-
കാരവിഗ്രഹംധരിച്ചിങ്ങനെകാണായതും.
മേലിലൊക്കെയുമൊടുക്കീടുവാന്തമോഗുണം
ആലംബിച്ചദ്രിസുതാകാന്തനായ്ഭവിച്ചതും
കാലദേശത്താലുള്ളകാലുഷ്യമൊഴിച്ചുസൽ-
പാലനംചെയ്വാനായ്ക്കൊണ്ടെന്നുടെഗൃഹത്തിങ്കൽ
ദേവകീതനയനായിങ്ങവതാരംചെയ്ത
ദേവദേവേശനായനിന്തിരുവടിയെല്ലോ.
നിന്തിരുവടിയുടെമായാവൈഭവംമേന്മേ-
ലെന്തറിവതുതുലോമന്ധനായുള്ളോരുഞാൻ!
ബന്ധുവത്സല!കിടന്നുഴലുമടിയനെ
സന്തതംകരുണയാരക്ഷിച്ചുകൊള്ളേണമേ
ബന്ധുപുത്രാർത്ഥാലയഭാര്യാദിഭ്രമങ്ങളാ-
മന്ധകൂപത്തിൽകിടന്നെത്രനാളുണ്ടിങ്ങനെ
ജന്തുധർമ്മത്തെപ്പൂണ്ടുജനിച്ചുംമരിച്ചുംഞാൻ
അന്തസ്താപേനവലഞ്ഞീടുന്നുമായാവശാൽ;
സന്തതമിനിയിതുമാററിവച്ചഗതിയെ-
ച്ചെന്തളിരടിയിണയിങ്കൽനിന്നിളകാതെ
നിന്തിരുവടിയുടെദാസനായരികേനി-
ന്നന്തരായങ്ങൾകൂടാതെസേവിക്കാവൊരു
ബന്ധമാഹന്ത!വരുത്തീടുവാൻതവമായാ-
ബന്ധവിഭ്രമങ്ങൾതീർത്താത്മനിസദാകാലം.
സർവ്വംസമർപ്പിച്ചുചേരുവാനരുളുക!
സർവ്വലോകാചാര്യനാംനിന്തിരുവടിനാഥ!
സർവ്വകാലവുംനമസ്തുഭ്യമിപ്പാദാംബുജം
സർവ്വസങ്കടംതീർത്തുപാലയപ്രഭോ!നിത്യം
നിന്നെയീവർണ്ണംതെളിഞ്ഞിങ്ങിനെമുന്നിൽകാണ്മാൻ
നിന്നുടെകാരുണ്യംകൊണ്ടെന്നിയേയോഗംവരാ.
ഖിന്നതയൊഴിഞ്ഞനേകായിരമബ്ദംസേവി-
ക്കുന്നയോഗീന്ദ്രന്മാർക്കുമെന്നുവന്നിരിക്കുമ്പോൾ
നിന്നുടെമായയ്ക്കുരുതാത്തതൊന്നില്ലെന്നതു
നിർണ്ണയമിനിക്കിഹവന്നിതിന്നിതിനാലേ;
നീയിനിമഹാമായാസങ്കടമെല്ലാംതീർത്തു
തോയജേക്ഷണ!പരിപാലയജഗൽപ്രഭോ

ദീനവത്സലനായനിന്തിരുവടിമമ
സൂനുവായവതരിച്ചാഹന്തതന്നെക്കൊല്ലും
മേലിലെന്നറിഞ്ഞുനിൻപൂൎവ്വജന്മാരായ്വന്ന
ബാലന്മാരാറുപേരെക്കൊന്നൊടുക്കിനാൻകംസൻ
താനതിമൂഢന്മഹാപാപികശ്മലനഭി-
മാനിഞങ്ങളെക്കെട്ടിയിട്ടുതൽഭടന്മാരെ
കൂടവേചുഴംകാപ്പാനാക്കിവെച്ചോരിക്കലും
വാടാതെമരുവീടുംകൂടലർകുലകാലൻ;
നീയവതരിച്ചതങ്ങറിയുംപൊഴുതുട-
നായുധപാണിയായ്കൊന്നീടുവാൻവരുമല്ലോ.
കാരുണ്യാംബുധേ!തിരുവുള്ളത്തിലേറീടണം
അത്യുഗ്രഭയംഭവാനില്ലേതുംമടിയാതെ
ത്രാണനംചെയ്യാനണത്തിക്കുന്നനമസ്തുഭ്യം
ആനന്ദാംബുധേ!ശരണംനഹിപുനരന്യം."
ഇങ്ങിനെവസുദേവർതന്നുടെതനയനായ്
ഇങ്ങവതരിച്ചോരുമംഗലപ്രദൻതന്നിൽ
തിങ്ങിനഭക്ത്യാൽതാഴ്‌തന്തികേനില്ക്കുന്നേരം
ചങ്ങലപൂണ്ടുനിന്നദേവകിമന്ദംമന്ദം
ചെന്നുനിന്നരവിന്ദമന്ദിരാമണവാളൻ
തന്നെത്തന്തനയനായ്മുന്നിലാമ്മാറുകണ്ടു
പൊങ്ങിനോരത്യുത്ഭുതാനന്ദവാരിധൌവീണു
മുങ്ങിനോരുള്ളംകനിഞ്ഞുള്ളസൽഭക്ത്യാചൊന്നാൾ:-
"നാഥ!മാധവ!ജഗന്നായക!ജയജയ!
പാഥോജവിലോചന!പാഹിമാംദയാനിധേ!
യാതൊരുപാദാംബുജമാദിയായവ്യക്തമാ-
യേതുമേയറിഞ്ഞുകൂടാതൊരാത്മാനന്ദമായ്
ആദിമദ്ധ്യാന്തങ്ങളില്ലാതൊരുപരാപര-
വേദാന്തവാക്യാത്മമായദ്ധ്യാത്മപ്രദീപമായ്
കാരണനിലീനമായവ്യയപരിപൂൎണ്ണ-
സാരമായുപനിഷൽജ്ഞാനസത്യാനന്ദമായ്
കേവലസ്വയംജ്യോതിരൂപമായരൂപമായ്
ഭാവനാവിദൂരമായെത്രയുംരഹസ്യമായ്
മേവിനസത്താമാത്രമാകിയപരബ്രഹ്മ
പാവനപുരാതന വസ്തുതത്ത്വാൎത്ഥംതന്നിൽ
മോദേനരമിച്ചുളവാകിയമായാദേവി
ബോധാനന്ദായഗുണഭേദവൎണ്ണാകാരങ്ങൾ
തേടിനിന്നിഹലോകസൃഷ്ടിപാലനലയ
പാഠനചരിതങ്ങളാചരിച്ചീടുന്നതും
മാമകഗൎഭാശയേനിന്നവതരിച്ചോരു
പൂമകൾമണവാളനായനീയൊഴിഞ്ഞൊരു
ഭൂതരില്ലെന്നല്ലോചൊല്ലീടുന്നുവേദങ്ങളും
ഭൂതേശാദികളായസൎവ്വയോഗീന്ദ്രന്മാരും
അങ്ങിനെവിളങ്ങിനനിന്തിരുവടിയൊഴി-
ഞ്ഞിങ്ങൊരുവസ്തുകാണ്മാനില്ലൊരേടത്തുംനാഥ!
തിങ്ങിനചരാചരഭൂതങ്ങളാകുന്നതും
അങ്ങിനെകാണ്മായ്വന്നനിന്തിരുവടിയല്ലോ,
നിന്തിരുവടിലോകഭൂതജാതങ്ങൾനശി-
ച്ചന്തമായ്പ്പോരുംപൊഴുതാത്മയോഗൈക്യത്താലെ
സന്തതംമഹാഭൂതസമ്പ്രദായതത്ത്വംപററി
സന്തസ്സംശ്ലിഷ്ടമാനമായുപനിഷത്തരു
സങ്കരണീയംപരമോൽഗതനിമേഷാദി
പങ്കജോത്ഭവായുരന്തങ്ങളാംകാലഭ്രമ-
ഭേദങ്ങളായുംതോന്നിച്ചീടുന്നജഗത്തിങ്കൽ,
ബോധരൂപിണിയായമായാസങ്കല്പത്താലേ;
യാതൊരുകാലംസൃഷ്ടിചെയ്യാനായാരംഭിച്ചു
ചേതസാമഹാമായാദേവിയെസ്സൃജിച്ചപ്പോൾ
മോദമാൎന്നവളംഗീകരിച്ചുഭുവനങ്ങൾ.
ആദിയേഗുണവാനാംനിങ്കനിവുയത്തതിൽ
സേവ്യസേവകഭാവഭേദങ്ങൾതോന്നിച്ചോരോ
ദിവ്യന്മാൎക്കുള്ളിൽതെളിഞ്ഞീടിനഭവല്പദം
മാനസേസകൃൽസ്വപ്നവേലയിലെന്നാകിലും
ധ്യാനിയാതവൻമൃത്യുപന്നഗത്തേയുംകൊണ്ടു
താനുടനെല്ലാടവുംപാഞ്ഞുസംഭ്രമിക്കുന്നു;
ദീനതയൊഴിഞ്ഞെഴുംപാദഭക്തന്മാരെല്ലാം
കാലഭീരുകന്മാരായ്വാഴുന്നുസദൈവസൽ-
പാലനപരായണനായനിൻകൃപയാലേ.
ഇങ്ങിനെജഗല്പരിപാലകനായഭവാൻ
ഇങ്ങിനെഭോജാധിപൻതങ്കലേബ്ഭയംകൊണ്ടു
മങ്ങിയിങ്ങൊരുകോണിൽകിടന്നുവലയുന്ന-
ഞങ്ങളെക്കനിവോടുരക്ഷിച്ചുകൊള്ളേണമേ!
മന്നവനതിക്രമിക്കുന്നവാറോൎത്തോൎത്തുള്ളി-
ലന നഭയംവളൎന്നീടുന്നുജഗല്പതേ!
നിന്നുടെതിരുമുമ്പിൽനിന്നുഞാൻപേടിപ്പതി-
നിന്നവകാശമില്ലെന്നല്ലല്ലീ?മുഹുരതോ
വന്നുപോമല്ലോഭിന്നധൈൎയ്യയായതുകൊണ്ടും
പിന്നെയങ്ങബലയാകുന്നതെന്നതുകൊണ്ടും
കൎമ്മവാസനകൊണ്ടുമിങ്ങിനെചപലയാ-
മെന്മനോമാലിന്യംതീൎത്താനന്ദംനൽകേണമേ!
കല്മഷാപഹ!പരബ്രഹ്മചിന്മയമൂൎത്തേ!
നിന്മഹാവിഷ്ണുരൂപമീദൃശമലൌകികം
പ്രത്യക്ഷീകരിക്കരുതിങ്ങിനെമൂഢന്മാരാം
മൎത്ത്യന്മാൎക്കെല്ലാ മതിഭക്തന്മാൎക്കെതാരിൽ
സ്മൎത്തവ്യംമറച്ചതളേണമല്ലായ്കിൽജഗ-
ത്തുൾത്താരിൽചേൎത്തഭവാനെന്നുടെജഠരത്തിൽ
പുക്കുനിന്നവതരിച്ചീടിനാനെന്നുള്ളദൌ-
രുക്തിചെയ്തേറവുംചിരിച്ചീടുവോരജ്ഞാനികൾ.
തൽപ്രബന്ധങ്ങളൊന്നുംഞാനറിയാതെപരി-
ജല്പിക്കുന്നതുംക്ഷമിക്കേണമേദയാനിധേ!"
ഇത്ഥംദേവകീവചനങ്ങൾകേട്ടുവിലൈക-
വിത്തായജഗന്മയൻതൽപുരോഭുവിനില്ക്കും
മാതുരാനനംപത്തുസ്സാകമാനന്ദംപൂണ്ടു
ജാതകൌതുകംകടാക്ഷിച്ചരുൾചെയ്തീടിനാൻ:—
"മാധവനായഞാനിന്നിങ്ങിനെനിങ്ങൾക്കോരോ
ബാധകൾതീൎപ്പാൻമകനായതിൻമൂലംകേൾപ്പിൻ

പൂർവ്വസർഗ്ഗത്തിൽസ്വായംഭുവനാംമനുവിന്റെ
പൂർവ്വകാലത്തിങ്കലുണ്ടായൊരുപുരാവൃത്തം
മൂലമായ്സുതപസ്സാമഭിധപ്രജാപതി
ശീലാദിഗുണംതേടുംപൃശ്നിയാംമനോജ്ഞയാ
സാകമന്വഹംമമധ്യാനപൂജകൾചെയ്തു
ശോകമെന്നിയേസുഖിച്ചങ്ങിനെവാഴുംകാലം;
സാദരംപ്രസാദിച്ചുഞാനുടൻപ്രത്യക്ഷനാ-
യാദിയിൽപ്രജേശനോടിന്നിനിപ്രജകളെ
സൃഷ്ടിച്ചുതുടങ്ങേണംവൈകാതെപുനരിതി-
സ്പഷ്ടമാംമമവാക്യംകേട്ടതിനൊരുമിച്ചു
കല്പിച്ചോരളവുതൻചിത്തമാലിന്യംനീങ്ങാ-
ഞ്ഞതല്പൊഴുതനുകൂലയായതൽപൃശ്നിയോടും
ഭക്തിപൂണ്ടെന്നെച്ചിന്തിച്ചന്യസംഗങ്ങളെല്ലാം
ഒക്കെസ്സന്ത്യജിച്ചാഹാരാതപഹിമാദികൾ
സർവ്വംസഹിച്ചുകൊണ്ടേകാന്തസമബുദ്ധ്യാ
സർവ്വദാസർവ്വംപരമാത്മനിസമർപ്പിച്ചു
മാനസേന്ദ്രിയങ്ങളുംജയിച്ചുനിത്യംപര-
മാനന്ദാശയാശുഷ്കപത്രമാരുതജല-
സാധനങ്ങളുമുപജീവിച്ചുനിരന്തരം
മാധവനാകുംമമധ്യാനമോടിരുവരും
മേവിനാരൊരുപന്തീരായിരംദിവ്യാബ്ദങ്ങ-
ളാവോളംബഹുതപോനിഷ്ഠയോടിളകാതെ.
അന്നുനിങ്ങളാൽധ്യാനിച്ചീടിനരൂപംപോലെ.
വന്നുഞാൻപ്രത്യക്ഷനായീടിനേനിതുപോലെ.
ഇന്നുടനഭിമതംചൊല്ലുവിനെന്നിങ്ങിനെ
ചൊന്നതുകേട്ടുവരദാനതല്പരനായ
മല്പദംതൊഴുതുമന്മായയാമോഹംകല-
ർന്നിപ്പോഴിക്കാണായ്വന്നനീയിനിഞങ്ങൾക്കേവം
പുത്രനായവതരിച്ചീടേണമകക്കാമ്പിൽ
ഭക്തിയുംസിദ്ധിക്കേണമെന്നപേക്ഷയുംചൊല്ലി
നില്ക്കുന്നനിങ്ങൾക്കുള്ളിലുള്ളഭിരുചിയെല്ലാം
ഒക്കവേസാധിക്കയെന്നിങ്ങിനെവരംതന്നു;
മറഞ്ഞുഞാനുംമേന്മേലഖിലസുഖംപൂണ്ടു
നിറഞ്ഞരാഗത്തോടേമരുവുംകാലത്തിങ്കൽ
പിറന്നേനഹംപൃശ്നിതന്നുടെഗർഭത്തിൽനി-
ന്നറിഞ്ഞുസുതപാവുംസൃഷ്ടിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ.
പിന്നെമറ്റൊരുമനുതന്നുടെകാലത്തിങ്കൽ
വന്നുകശ്യപപ്രജാപതിയായവന്താനും
പുണ്യശേഷേണജനിച്ചീടിനാനദിതിയാം
വിണ്ണവർമാതാവായാളനുപൃശ്നിയുംചെമ്മേ
തമ്മിലന്യോന്യംചേർന്നുദമ്പതിമാരുംമമ-
നിർമ്മലധ്യാനത്തോടേമേവിനാർനിരന്തരം.
അന്നുഞാനുപേന്ദ്രനായ്ചമഞ്ഞുതനയനായ്
അന്യജന്മങ്ങൾതോറുംപിന്നെയുമതുപോലെ
നന്ദനന്മാരായ്വന്നേൻനിങ്ങളെന്മായാവശാൽ
അന്നന്നുകൂടക്കൂടെമറന്നാരെല്ലാനാളും.
അന്നുഞാനേവംപരഭ്രതകരൂപംകാട്ടി-

ത്തന്നിതാത്മജസ്നേഹംപൂണ്ടുസേവിച്ചുനിത്യം
നിർമ്മലബ്രഹ്മാനന്ദഭക്തിപൂണ്ടനാരതം
കർമ്മബന്ധങ്ങളൊഴിഞ്ഞെന്നോടുകൂടുംവണ്ണം
നിങ്ങളെന്തിനിയൊന്നുചിന്തിക്കുന്നവയെല്ലാം
അങ്ങിനെതന്നെവരുമാറനുഗ്രഹിക്കുന്നേൻ.
സന്ദേഹമൊഴിഞ്ഞുമന്മായാസംഭ്രമങ്ങളും
വന്നുകൂടരുതിനിയെന്നുമേനിങ്ങൾക്കഹോ
അങ്ങിനെയവയെല്ലാമെങ്കിൽഞാനിനിയേതും
മങ്ങാതെകാന്ത്യാബാലവേഷത്തെച്ചമയുന്നേൻ.
ബാലനായ്ക്കിടന്നുഞാൻകരഞ്ഞുതുടങ്ങുമ്പോൾ
കാലംവൈകാതെകംസനറിഞ്ഞുവരുംമുമ്പേ
വേഗത്തോടെടുത്തെന്നെക്കൊണ്ടുപോയമ്പാടിയിൽ
പ്രാഗത്ഭ്യമേറുന്നൊരുനന്ദനന്ദിനിതന്റെ
ചാരത്തുകിടത്തിവച്ചവൾപെറ്റുണ്ടായൊരു
ദാരികതന്നെക്കൊണ്ടുപോന്നുടനവനിങ്ങു　　(ൻ
കോപിച്ചുകൊൽവാൻവരുന്നേരത്തുകാട്ടിക്കൊൾവി-
പ്രാപിച്ചബന്ധങ്ങൾതല്ക്കാലത്തുനീങ്ങിക്കാണാം.
ദേവക്യാനകപൂർവ്വ്ദുന്ദുഭിമാരോടിത്ഥ-
മാവശ്യങ്ങളുമരുൾചെയ്തുജഗന്നാഥൻ
മോദേനകാണായ്വന്നവൈഷ്ണവരൂപംമറ-
ച്ചാദരാൽശിശുവേഷംധരിച്ചുകാലുംകയ്യും
കുടഞ്ഞുകുടഞ്ഞുടനോ[illegible]ച്ചുണ്ടുംകാട്ടി
ക്കിടന്നുമന്ദംമന്ദംകരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻ.
പിറന്നുയശോദയിൽനിന്നുമായയുമവ-
ളുറങ്ങുംവസുദേവന്തന്നുടെഹൃദംബുജേ
പകർന്നുകൊൾവൂബാലദ്വയമെന്നിനിത്തമ്മിൽ
അകന്നീടാതെകണ്ടെന്നുരച്ചാനതിനാലെ
നിറഞ്ഞകൌതുഹലത്തോടതിനാരംഭിച്ചാൻ
അറിഞ്ഞീലേതുംകംസഭടന്മാരിവയെല്ലാം
മറന്നുകിടന്നുടനുറങ്ങിപ്പോകകൊണ്ടും
ഉറങ്ങാതിരുന്നവർമറന്നുപോകകൊണ്ടും
തല്ക്കാലേവസുദേവർതന്നുടെകാല്ക്കുംകൈക്കും
ദുഷ്ടമൂർത്തിയായകംസൻബന്ധിച്ചബന്ധങ്ങളും
തെറ്റെന്നുവേർപെട്ടതിസ്വസ്ഥനായ്വന്നീടിനാൻ
ഉറ്റമേപുനരിതെന്താശ്ചര്യംനിരൂപിച്ചാൽ
ഭക്തികൊണ്ടഖിലകർമ്മപ്രബന്ധങ്ങൾതീർത്തു
മുക്തിനൽകുന്നഖിലേശ്വരനിയോഗത്തെ
കൈക്കൊണ്ടുവർത്തിക്കുന്നഭക്തനുമറ്റെന്തൊരു
ചക്രനിബന്ധംഭവിക്കുന്നതുജഗത്ത്രയേ?
നില്ക്കുവയെല്ലാംബന്ധിച്ചീടിനകവാടങ്ങൾ
ഒക്കവേതാഴുംതുറന്നകന്നുതാനേതന്നെ
പത്മലോചനനായോരർഭകൻതന്നെക്കര-
പത്മത്തിലെടുത്തുകൊണ്ടന്നേരംവസുദേവർ
സത്വരമമ്പാടിക്കായ്ക്കൊണ്ടെഴുന്നള്ളിപ്പാനാ-
യെത്രയുംവേഗാൽപുറപ്പെട്ടുടൻനടക്കുമ്പോൾ
പുഷ്കരദേശേകൃഷ്ണാംഭോധരപടലങ്ങൾ
തൽക്ഷണേവിതാനിച്ചുചഞ്ചലാലതകളാം

പുഷ്പമാലകളിടകലർന്നു നീളെത്തൂകി
പുഷ്പാദിപജ്ജന്യദേവോത്തമനീടാന്നേഴം
വിദ്യുൽപുഞ്ജോദ്യൽപ്രദീപങ്ങൾ ദിക്കുകൾതോറും
സദ്യഃ ചേർത്താശു മേഘനിർഘോഷൈരനുക്രമം
മുഖവാദ്യഘോഷങ്ങളുൾപ്രകടിച്ചീടുമ്പോൾ
വിഘ്നമെന്നിയേ ചെറ്റു വൃഷ്ടിയുമുണ്ടായ്വന്നു.
ചക്രീന്ദ്രൻ ഫണാസഹസ്രങ്ങളാം ഛത്രങ്ങളും
സൽക്കാരമാനംപരിചോടനുക്രമിക്കുമ്പോൾ
പുഷ്പവൃഷ്ടിയും ചെയ്തു മുപ്പുരാരാതിമുമ്പാം
മുപ്പത്തുമുവ്വായിരക്കോടി നിർജ്ജരന്മാരും
മുഖ്യതാപസന്മാരുമൊത്തു വേദാന്തപ്പൊരുൾ
വ്യക്തമായ്ക്കണ്ടു കണ്ടു സ്തവങ്ങളും കൃതവാ
പുഷ്കരമാർഗ്ഗേ നടന്നീടിനാർ മേളത്തോടും
പുഷ്കരാക്ഷികളായ ദേവിമാരോടും ചെമ്മേ.
ഇത്തരം മഹോത്സവയുക്തനായെഴുന്നള്ളും
ഉത്തമപുരുഷനെ തൽക്കരാംബുജങ്ങളിൽ
ഭക്തിപൂണ്ടെടുത്തതിസാഹസനായ്ച്ചെല്ലുന്നൊരു
ഭക്തവത്സലപ്രിയതാതനങ്ങഗാധയാം
മിത്രനന്ദനാതീരം ഗതവാതത്തെവതിചു
ത്തുത്യരമനുസരിച്ചു സ്രവന്തിനിയോടു
ചിത്തമോദേന പറഞ്ഞീടിനാൻ "നഖിലൈക
വിത്തായ ജഗന്മയൻ തന്നെഴുന്നള്ളത്തിനു
സത്വരം സൂര്യാത്മജയായ നീയിനിയിപ്പോൾ
പദ്ധതി നൽകീടേണമുത്തമപ്രിയനാഥേ!"
വിശ്രുതമതു കേട്ടു ഭദ്രയാം കാളിന്ദിയും
ഉൾഭ്രവാത്മനാ വഴി നൾകിനാൾ മദ്ധ്യേ തൂർണ്ണം;
ചിത്രമായതു കണ്ടു ചിത്തകൌതുകം കല-
ർന്നത്തീർത്ഥ്യ യമുനയാമുത്തമനദിയേയും
പത്മനാഭനെയും കൊണ്ടങ്ങു ചെന്നമ്പാടിയാം
പത്മജാനിവാസിതപത്തനമകം പുക്കു,
വിഭ്രമത്തോടെ വസുദേവർതാൻ നോക്കുന്നേരം
തൽഭവനാന്തർബ്ബഹിർദ്വാരങ്ങളെല്ലാം ചെമ്മേ
തെറ്റെന്നു തുറന്നു കാണായളവകം പുക്കു
കുറ്റമെന്നിയേ നന്ദനന്ദിനി യശോദതൻ
പെറ്റളവുണ്ടായ്വന്ന മായാവൈഭവം കൊണ്ടു
പാറിനോരാലസ്യം പൂണ്ടുറ്റവരോടും കൂടി
ക്ഷോണിയിലീററില്ലത്തു വീണവർ നിരക്കെനി
ഷ്പ്രാണികൾ പോലെ കിടക്കുന്നവസരം കണ്ടു
പാണിയിലിരുന്നരുളീടിന ജഗല്പരി-
ത്രാണകനാകുന്നൊരു പോതമങ്ങവളുടെ
ചാരത്തു കിടത്തിത്തൻമാനസതാരിങ്കലും
പാരിച്ചു കിടക്കുന്ന ദാരികാരത്നത്തെയും
മാറിക്കൊണ്ടിക്കൂട്ടങ്ങളാരുമറ്ററിയാതെ
കാറോടും നീങ്ങാതെ കണ്ടേറിനോരിരുട്ടത്തു
പോരുമ്പോൾ മുന്നം വഴിനൾകിയ യമുനയും
പാരാതെ കൂടെക്കൂടെപ്പിന്നാലെ കൂടീടിനാൾ
ദൈവാനുകൂല്യവശനാകിയ വസുദേവർ
ഈവണ്ണം മഹാവിഷ്ണുമായയാം കുമാരിയെ
കേവലമെടുത്തുകൊണ്ടിങ്ങു വന്നകം പുക്കു
ദേവകിയുടെ ചാരത്താമ്മാറു കിടത്തിനാൻ
വൈകാതെ പിന്നെച്ചെന്നു താൻ മുന്നം കിടന്നേടം
കൈകാൽകൾ തളച്ചു പുക്കുറക്കം തുടങ്ങിനാൻ
അന്നേരം കവാടങ്ങൾ തങ്ങളെ നിർബ്ബന്ധിച്ചു
നിന്നിതു മുന്നേപ്പോലെ സന്ദേഹമുണ്ടാകാതെ
ചിന്മയി മഹാമായാദേവിയും വളന്നേഴം
വന്മേഘം മുഴങ്ങീടും വണ്ണമാഘോഷിച്ചേററം
ക്രന്ദനം ചെയ്താളുറങ്ങുന്നവരുണരുമാ-
റന്നേരമതു കേട്ടു കംസഭൃത്യന്മാരെല്ലാം
പെട്ടെന്നു ഞെട്ടിത്തെറിച്ചീടിനാർ പരവശ-
പ്പെട്ടവരൊട്ടൊട്ടുണർന്നെന്തിതെന്നറിയാതെ
വട്ടമിട്ടകമഴൽപ്പെട്ടവരോടിച്ചെന്നു
ദുഷ്ടനാം കംസൻമുഖം ദൃഷ്ട്വാ സസംഭ്രമത്തോടെ
സത്വരം വദന്തി "തേ സോദരി വസുദേവ-
പത്നിതാൻ പെറ്റാളതിവിശ്രുതമിപ്പോൾ തന്നെ.
നിശ്ചയമുച്ചെസ്തരമർഭകരുതം കേട്ടു
ഗച്ഛാമോ വയം ഭവാനോടതു ചൊല്ലീടുവാൻ"
തദ്വൃത്താന്തം നാടേതന്നെ ചിത്തത്തിലോർത്തിട്ടേറ്റേ
വർത്തിച്ചീടുന്നു നിത്യമത്യന്തഭീത്യാ കംസൻ
ഭൃത്യന്മാർ പറഞ്ഞവൾ പെറ്റതു കേട്ടെന്നുടെ
മൃത്യുലക്ഷണമതെന്നിങ്ങനെ നടുങ്ങിന-
കശ്മലൻ ഭോജാധിപനിപ്പോളുണ്ടായ ബാലൻ
തൽശരീരത്തെ ശകലിച്ചു കൊണ്ടെന്നെച്ചെമ്മേ
രക്ഷിപ്പനെന്നുള്ളേടമുൾക്കാമ്പിലുറപ്പിച്ചു
തൽക്ഷണം പുറപ്പെട്ടങ്ങത്വരം നടകൊണ്ടാൻ.
ബദ്ധപ്പാടകതാരിൽ വർദ്ധിച്ചു വർദ്ധിച്ചാശു
പദ്ധതിമദ്ധ്യേമദ്ധ്യേ വീണു മൂർഛാനം ചെയ്തും
വിദ്രുതമോടിക്കിഴച്ചെത്രയും ചീർത്തു ചീർത്തു
തത്സമാകിടക്കുന്ന സൂതികാലയം പുക്കു
നിസ്ത്രപം ചെല്ലുന്നൊരു നിഷ്ഠുരന്തന്നെക്കണ്ടു
തത്പുത്രിയെച്ചേർത്തു സത്രാസം കിടക്കുന്ന
മുഗ്ദ്ധാംഗി വസുദേവപത്നിയും പേടിച്ചുള്ളിൽ
സ്നിഗ്ദ്ധഭാവത്തെക്കാട്ടിക്കേണു ചൊല്ലിനാളയ്യോ!:—
"ദുഷ്ടത കാട്ടീടൊല്ല നിന്നുടെ സഹോദരി
പൊട്ടി ഞാനിനിക്കു നീയെന്യേ മറ്റാരാശ്രയം?
മൽസുതന്മാരെപ്പിറന്നപ്പോഴേ മടിയാതെ
നിസ്നേഹം കൊന്നു കൊന്നു നിഷ്ഫലമൊടുക്കിന-
ഷൾകുമാരന്മാരതിദിവ്യന്മാരവരെൻറ
ദുഷ്കർമ്മഫലമതു കുറ്റമല്ലേതും നിൻെറ
ഇപ്പൊഴുതിനിക്കുണ്ടായ്വന്നതിപ്പെൺപൈതലേ
തൽപ്രിയാത്മജപ്രിയ! ഇത്തരം കൊന്നീടൊലാ.
ഞാനിനിപ്പെറുകയുമില്ലിനിക്കൊടുക്കത്തെ
സൂനുവിപ്പെൺപൈതലാൾ ബാധയും നിനക്കില്ല.
ദീനവത്സലപ്രഭോ! മേജ്ഞരഗാം പ്രതി-
ദാനമിന്നിതിനെ നൽകീടഹോ കൊന്നീടാതെ

ദോഷമില്ലതുകൊണ്ടെന്നിങ്ങിനെചൊല്ലിക്കര-
ഞ്ഞേഷണവശയായയോഷമാർകുലമണി
ലോകൈകവിമോഹിനിയാകിയകുമാരിയെ
ശോകേനമാറിൽചേർത്തുകേഴുമ്പോളവനുള്ളിൽ
കാരുണ്യംതുടരാതെരോഷമോടനുജയെ
പാരമച്ഛിരികരഭാഷണങ്ങളുംചെയ്തു
ബാലയെപ്പുനരവൾതാനിങ്ങുകൊടാഞ്ഞുപ-
ലോലചിന്തയാപിടിച്ചേതുമൊന്നറിയാതെ
പറിച്ചുചരണങ്ങളെടുത്തുതലതൂക്കി-
പ്പുറത്തുപുറപ്പെട്ടുകറുത്തഭാവത്തോടും
തെരിക്കെന്നോടിക്കൊണ്ടുചെന്നവനകതാരിൽ
സ്മരിച്ചീടാതെതന്നെബ്ഭരിപ്പാനായ്ക്കൊണ്ടാശു
ശിരസ്സിന്മീതേപൊങ്ങിച്ചെടുത്തുമുമ്പിൽകണ്ട
പരുത്തവട്ടശ്ശിലപ്പുറത്തുതച്ചീടുവാൻ
ചുഴററുന്നേരത്തങ്ങുപിടിച്ചകരങ്ങളെ
വഴുക്കിപ്പുരിചോടുവിയത്തേപ്രാപിച്ചോരു
ചെറുപ്പൈതലെപരിഭ്രമിച്ചുനോക്കുന്നേരം
കറുത്തമേഘത്തിനുവൈറപ്പുനൽകീടിന
തനുവുംബതചതുരധികകരങ്ങളിൽ
ധനുസ്സുംബാണാസിചർമ്മാദികൾസുധൃതിയും
കണ്ടുപേടിച്ചുവിറച്ചീണ്ടൽപൂണ്ടരണ്ടേതും
മിണ്ടാതെനില്ക്കുംകംസൻതന്നെക്കണ്ടകതാരിൽ
കുണ്ഠതയൊഴിഞ്ഞെഴുമീശ്വരിമായാദേവി
കൊണ്ടാടിച്ചിരിച്ചുചൊല്ലീടിനാൾ "ജളപ്രഭോ!
നീയെന്നെക്കൊൽവാൻതുടങ്ങീടുകനിമിത്തമെ-
ന്തായതു? നിന്നോടെന്തുഞാൻപിഴച്ചിതു? ഭോഷാ!
ഞാൻനിനക്കേതുംദോഷംചെയ്വതിന്നുള്ളോളല്ല
ഞാനമിജ്ജഗത്തെല്ലാംപാലിപ്പാനുള്ളോളത്രേ.
നിന്നെക്കൊൽവതിനായിട്ടിന്നൊരേടത്തുണ്ടല്ലോ
നിന്നുടെപൂർവശത്രുവാകിയനാരായണൻ
വന്നവതാരംചെയ്തിട്ടവനാൽനിനക്കാശു
വന്നീടുംമരണമെന്നാലതുനീക്കീടുവാൻ
നിന്നാലാകുന്നതെല്ലാംചെയ്കിലുമൊടുക്കത്തു
കൊന്നീടുമവനോടില്ലാവതുനിനക്കേതും"
എന്നെല്ലാമരുൾചെയ്തുനിന്നീടുംമായാദേവി
തന്നെക്കണ്ടഥയക്ഷകിന്നരഗന്ധർവാദി
സർവദേവതകളുംസ്തുതിച്ചുനമസ്കരി-
ച്ചാവിർമ്മോദേനസേവിച്ചീടിനാർവഴിപോലെ.
കേവലംഭക്തപ്രിയയാകിയഭഗവതി
ദേവകൾക്കനുഗ്രഹംചെയ്തുഭൂലോകത്തിങ്കൽ
ദ്വാദശനാമത്തോടുമോരോരോവേഷത്തോടും
മോദേനസേവിപ്പവർക്കാപത്തെല്ലാമേതീർപ്പാൻ
മേവിനാൾബഹുജനപൂജകൾപരിഗ്രഹി-
ച്ചീവണ്ണംമായാദേവിതാനരുൾചെയ്തുകേട്ടും
മാതാവിൻമഹാരൂപജ്യോതിരാഭകൾകൊണ്ടു
ചേതസിഭയംകലർന്നേറിനവിചാരത്താൽ
താനുടനവിടെച്ചെയ്തീടിനദുരാകൃതി
മാനമെപ്പേരുംപിഴയെന്നുതോന്നുകയാലെ
വേഗേനപുനരങ്ങുചെന്നുതൽസ്വസാവായ
നാഗഗാമിനിയേയുംമാരിഷാത്മജനേയും
പാദപാണികൾബന്ധപ്പെടുത്തതഴിച്ചുവി-
ട്ടാദരപൂർവംമുതിന്നീവണ്ണംചൊല്ലീടിനാൻ:—
"കഷ്ടമാഹന്തകഷ്ടം! നിങ്ങളോടോരോവിധം
ദുഷ്ടകർമ്മങ്ങൾചെയ്തേനല്ലോഞാൻബലാൽതന്നെ.
രക്ഷസാംവൃത്തികൈക്കൊണ്ടുണ്ടായബാലന്മാരെ
തൽക്ഷണമാറുപേരെത്തച്ചുകൊന്നൊടുക്കിനേൻ.
കശ്മലൻമഹാപാപിഞാനിഹധരിത്രിയിൽ
ദുശ്ശീലൻജീവമൃതനത്യന്തംബ്രഹ്മഹത്യാ
വൃത്തനാമവനിലുമുത്തുംഗമഹാപാപി
വത്തകനസജ്ജനാഗ്രേസരൻസദ്ദ്വേഷകൻ
കണ്ടാൽകൺകഴുകേണമെന്നെയെന്നറിഞ്ഞാലു-
മുണ്ടതിൽവിശേഷിച്ചുമുണ്ടായിട്ടൊരുചിത്രം:
പണ്ടുണ്ടോപരമാർത്ഥമെന്നിയേദേവാദികൾ
കൊണ്ടാടിപ്പറഞ്ഞിട്ടുകേളിയുമിതിൻകീഴിൽ
കണ്ടിക്കാർകുഴലാളാംനിന്നേപ്പുണ്ടിവൻവേട്ടു
കൊണ്ടുപോകുമ്പോളശരീരിതാൻതെരുതെരെ
രണ്ടുമൂന്നരുചൊല്ലിക്കേട്ടിതങ്ങിവൾപെററി-
ട്ടുണ്ടാകുമെട്ടാംപുമാനെന്നുമക്കുമാരനാൽ
ഉണ്ടാമേമൃതിനിനക്കെന്നിതുരണ്ടുംഭോഷ്കായ്
കണ്ടതിപ്രജ, പെണ്ണായ്ചമഞ്ഞമൂലമിപ്പോൾ.
ദൈവവാക്യങ്ങൾപരമാർത്ഥമെന്നോർത്തിട്ടത്രേ
നിർവഹിച്ചിതുഞാനുമിത്തരംദുഷ്കർമ്മങ്ങൾ
ചെയ്വതുംചെയ്യിച്ചതുമെല്ലാമീശ്വരനത്രേ
സർവരുംകർമ്മഫലംഭുജിച്ചീടുന്നുനിത്യം
ആരുമാരെയുംതത്തൽകർമ്മഭേദങ്ങളൊഴി-
ഞ്ഞാരായ്കിലൊരുവസ്തുചെയ്കയില്ലൊരിക്കലും
ധാതാവുംപുരാകർമ്മമോർത്തുകണ്ടതിനനു
ഭൂതകന്മാരായ്ക്കല്പിച്ചീടുന്നുജന്തുക്കളെ
ദേഹികൾതാന്താൻചെയ്തപൂർവകർമ്മങ്ങളററാൽ
ദേഹത്തെത്യജിക്കെന്നുവന്നീടുമതിന്നോരോ
ഹേതുക്കൾകൂടെത്തന്നെകല്പിച്ചേററാലുംപരി-
ഭൂതബാധകളായ്‌വന്നീടുന്നുമരിക്കുമ്പോൾ
പാരതിലതിനെനീക്കാവതല്ലോർത്താലുല-
കീരേഴുംസൃഷ്ടിച്ചുകാത്തഴിക്കുംനാഥന്മാർക്കും
ആകയാൽനിങ്ങൾക്കുണ്ടായ്‌വന്നബാലന്മാരെല്ലാം
ഏകനാമെന്നാൽമരിക്കെന്നുണ്ടുവിധിമതം
കേവലമെന്നാലിതുനമ്മുടെചെറിയവ
ചാവതിനായിട്ടത്രേഭൂമിയിൽപിറന്നതും.
തങ്ങളാൽചെയ്യപ്പെട്ടപുണ്യപാപങ്ങളെല്ലാം
അങ്ങുമിങ്ങുംനിന്നനുഭവിപ്പാനിജ്ജന്തുക്കൾ
തങ്ങളനഹംതത്തദുചിതസ്ഥാനങ്ങളിൽ
ഇങ്ങിനെജനിക്കയുംചാകയുംചെയ്യുന്നുപോൽ.
മന്നിടത്തിങ്കൽശരീരങ്ങളിലുള്ളിൽചേർന്നു
നിന്നീടുമഹമ്മതിവേറായിച്ചമവോളം

മണ്ണുകൊണ്ടനേകൃതപാത്രവണ്ണങ്ങളിവ
നിണ്ണയാൽജീവാത്മാവിന്നില്ലൊരിക്കലുംനാശം
ജീവാത്മാവെന്നുംപരമാത്മാവെന്നിതുരണ്ടും
കേവലമേകംപരമാനന്ദാമൃതമ്പരം.
ഭേദമേതുമേയില്ലഞാനെന്നുംപരനെന്നും
ഭേദമുള്ളവരത്രേഭേദങ്ങൾചൊല്ലുന്നതും
സാധുക്കൾക്കകതാരിലില്ലൊരുഭേദംമഹാ-
ബോധികളവർക്കുജന്മാദിദുഃഖവുമില്ല.
നീതികളിവയെല്ലാമെന്തിനുവളരെഞാ-
നോതീടുന്നതുസച്ചുബോധികളല്ലോനിങ്ങൾ-
നിങ്ങൾക്കുണ്ടായബാലന്മാരെഞാൻകൊൽകയല്ല
തങ്ങളാൽചെയ്യപ്പെട്ടപാപത്തെയവരെല്ലാ
ഇങ്ങുവന്നിവിടെയാമ്മാറുടൻജനിച്ചുനി-
ന്നാങ്ങിന്നെഞാൻകൊല്ലേണമെന്നുണ്ടുവിധിമതം.
മുന്നമേപുനരതോർത്തെന്തിനുദുഃഖിക്കുന്നു?
വന്നുകൂടുന്നതനുഭവിക്കെന്നേതേവരു,
അക്കുമില്ലൊന്നുംവരുത്താവതിന്നുലകതിൽ
ഓക്കിലൊക്കെയുംമായാവൈഭവമത്രേനൂനം.
യോഗ്യമല്ലാത്തതോരോന്നിങ്ങിനെഞാഞ്ചെയ്തു
ഭാഗ്യമില്ലാതമൂഢനറിയപ്പോകാഞ്ഞുള്ള
വാത്തയെന്നറിഞ്ഞടങ്ങീടുവിൻകൃപയാലേ
കാത്തുകൊള്ളുവിൻകനിവോടെന്നെനിത്യംനിങ്ങൾ
പേത്തുപേത്തവൻകരഞ്ഞാത്തനായ്നേത്രാംബുക്കൾ
വാത്തുവാത്തേവംകരഞ്ഞാർദ്രവാത്മനാചെന്നു
ചിത്തശോകാമർഷാഭ്യമാസ്ഥിതന്മാരാംദേവ-
ക്യാത്മനാഥാഭ്യാമംഘ്രിഭ്യാമൊരിക്കലേചെന്നു
ചേത്തുടൻപിടിച്ചുകേണന്തികേനമസ്കരി-
ച്ചാസ്ഥയാകിടക്കുന്നകംസനിൽമുഴുത്തെഴും
ദോഷവുമൊഴിഞ്ഞെഴുന്നേല്പിച്ചുവസുദേവർ
ഈർഷ്യയുമൊഴിഞ്ഞുചൊല്ലീടിനാൻകനിവോടെ:—
"യാതൊന്നുമഹാരാജാവാകിയഭവാനിന്നു
നീതികളതുൾച്ചെയ്തതൊക്കെനേരതുനാഥാ!
സാധുസമ്മതംയുഷ്മദസ്മൽഭേദങ്ങളില്ല
ബോധവാന്മാരാംദിവ്യജ്ഞാനികൾക്കൊരിക്കലും.
രാഗദ്വേഷാദികളാംദോഷങ്ങൾകലന്നുനി-
ർജ്ജാഗരമനോവേഗന്മാരായകലുഷന്മാർ,
മായാസംഭ്രമവശാൽചെയ്തീടുമനീതികൾ
മായാതീതന്മാരറിഞ്ഞടങ്ങിക്കൊൾകെന്നത്രേ
വേദാന്തവാക്യോദയാത്ഥങ്ങളെന്നതുകൊണ്ടു
ഖേദമില്ലേതുംഭവാനോടിനിക്കെല്ലാംമായാ
വ്യലകളത്രേനമ്മെക്കളിപ്പിക്കുന്നതനു-
വേലമീശ്വരൻപരിപാലിക്കയെന്നേവേണ്ടു."
ദേവകതനൂജയുംഭ്രാതാവിൻപാദംപിടി-
ച്ചിവണ്ണംവല്ലായ്മചൊല്ലീടിനോരളവപ്പോൾ
മാനസേവളന്നകോപാദികളടക്കിനാൻ
മാനാദിദോഷങ്ങൾദിവ്യാത്മാക്കൾക്കുണ്ടായ്വരാ,
ഖേദങ്ങളൊഴിഞ്ഞവരനുജ്ഞേയന്മാർതെളി-
ഞ്ഞാദരാലയച്ചാരവരോടുയാത്രയുംചൊല്ലി,
പ്രീതനായവൻചെന്നുമന്ദിരമകംപുക്കു
നീതികളനുകരിച്ചിങ്ങിനെമരുവിനാൻ.
അന്നുരാത്രിയുമേവംപോയ്ക്കഴിഞ്ഞളവുടൻ
അന്ത്യവാസരേനിജസന്നിധൌപിരിയാതെ
നിന്നീടുമമാത്യന്മാരൊന്നിച്ചുവന്നുനിജ-
മുന്നിലാനന്ദംപൂണ്ടുതൊഴുതുനില്ക്കുന്നേരം
ചെന്നുതാൻവസുദേവപത്നിപെറവുണ്ടായ്വന്ന
കന്യകതന്നെക്കൊൽവാനാരംഭിച്ചതുനേരം
തൻകരത്തിങ്കൽനിന്നുകന്യകവഴുതിപ്പോയ്
പുഷ്കരംപ്രാപിച്ചുനിന്നരുളിച്ചെയ്തുകേട്ടു.
വർത്തമാനവുംതനിക്കുണ്ടായവിചാരവും
ചിത്തചാഞ്ചല്യംകലന്നാശുതാൻപിന്നെച്ചെന്നു
കെട്ടഴിച്ചുടൻവസുദേവദേവകിമാരെ
വിട്ടനുനയിച്ചവരോടുതാൻപറഞ്ഞതും
തുഷ്ടരായവർകനിഞ്ഞിഷ്ടമായുരഞ്ഞതും
പുഷ്ടമോദേനനിജമന്ദിരംപ്രാപിച്ചതും
ഒക്കവേപറഞ്ഞറിയിച്ചുളവതുകേട്ടു
മുഷ്കരന്മാരാംദേവവൈരികളമരകൾ
വിസ്മയാത്മനാവിചാരിച്ചുടൻചൊല്ലീടിനാർ:—
"അസ്മാകമതിന്നുപായമുണ്ടാക്കീടാമല്ലോ.
നിന്തിരുവടിതന്നെക്കൊൽവതിനായിട്ടേക-
നന്തകനായിട്ടുളനെങ്ങാനുമെന്നാകിലോ
ചിന്തയെന്തതിന്നൊരുപത്തുനാളകത്തിങ്ങു
സന്തതംഭൂമൌപിറന്നുണ്ടായബാലന്മാരേ
നീളവേനടന്നന്വേഷിച്ചുനിൻഭൃത്യന്മാരാം
ആളുകൾഞങ്ങളൊക്കെക്കൊന്നൊടുക്കീടുംവിധൌ
കൂടവേയതിലകപ്പെട്ടീടുംതവഹന്താ
കൂടലർനിനക്കുമററാരുമില്ലല്ലോപിന്നെ.
ദേവകൾസമരഭീരുക്കളാകുന്നതെല്ലാം
ദേവേന്ദ്രൻതവഗുണനാദങ്ങൾകേൾക്കുന്നേരം
ധാവനംചെയ്യുംതിരിഞ്ഞീടുകിലരക്ഷണാൽ
താവകംശസ്ത്രങ്ങളേററന്തകപുരംപുക്കു
വാണീടുംപ്രാണഭയംപൂണ്ടവർതന്നെഭവാൻ
വീണടിതൊഴുകിലുമായുധംമുറികിലും
തേരഴികിലുംപാരിൽവീണിഹകിടക്കിലും
ചാരവേമുടിയഴിച്ചിട്ടുകൈക്കടിക്കിലും
ആയുധപ്രയോഗങ്ങളൊന്നുമേതോന്നായ്കിലും
ഭീയകതാരിൽകലന്നോടിപ്പോയൊളിക്കിലും
പോരിലങ്ങരികളെക്കൊല്ലാതെപരിപാലി-
ച്ചാരകംതെളിഞ്ഞയച്ചീടുമാറാകുന്നുനീ
നീതിയോടിരുവർതമ്മിലൊരുനേരംപക്ഷ-
പാതചേതസാസുഹൃത്ത്രാണകാരണംശത്രു-
വീരരെച്ചതിക്കയുംചെയ്കയില്ലൊരിക്കലും;
ആരുള്ളുയുധിധർമ്മശീലന്മാർനിന്നെപ്പോലെ!
നിന്നുടെധർമ്മസ്ഥിതിനീതികളിത്യാദികൾ
അനഘംകേട്ടുബഹുമാനമുൾക്കലന്നല്ലോ

നിന്നെശ്ശങ്കിച്ചുവസിച്ചിടുന്നുജഗത്തിങ്കൽ
അന്യൂനപരാക്രമശാലികളെല്ലാവരും
നിർണ്ണയംനമ്മെജ്ജയിച്ചീടുവാനുലകതിൽ
ഇന്നൊരുഭ്രതാവില്ലെന്നുള്ളിൽനീധരിച്ചാലും!
എന്നാലുംശങ്കിക്കേണംദേവകൾതമ്മെപ്പുന-
രെന്നതിൽപ്രധാനിയാംബ്രഹ്മാവുനിത്യംതപോ-
മന്ദനായ്‌വിദ്യാഭ്യാസതല്പരനായുള്ളര-
വിന്ദസംഭവൻതന്നാലേതുമില്ലൊരുഭയം.
ചന്ദ്രശേഖരൻഗിരിരാജനന്ദനയായ
ചന്ദ്രാഭിമുഖിയോടുമൊന്നിച്ചുപിരിയാതെ
തന്നുടെശരീരത്തിൽപാതിയുമവൾക്കേകു
തന്നെത്താൻമറന്നുനൽകീടിനദിഗംബരൻ
പിന്നെയുമവളുടെശാസനവശനായി
അന്യപൂരുഷരാരുമിവിടെവരാല്ലെന്നു
കല്പിച്ചുനാരീജിതനായിളാവൃതത്തിങ്കൽ
എപ്പൊഴുമാഭാസനായിരിക്കുമവനാലും
ചിത്തത്തിൽഭയംനമുക്കെത്തുകയില്ലെങ്കിലും
ശത്രുക്കൾനമ്മെത്യജിക്കരുതെന്നതുകൊണ്ടു
തല്ക്കുലംമൂലച്ഛേദംചെയ്യതിന്നുപായങ്ങൾ
ഉൾക്കാമ്പിൽനിരൂപിച്ചുകല്പിച്ചുകൊള്ളേണംനാം.
ധിക്കരിച്ചുപേക്ഷിച്ചുവെക്കരുതാരുംചെമ്മേ
ശക്തിയുംശൌര്യവുമില്ലെങ്കിലുംശത്രുക്കളെ-
വർദ്ധിച്ചാൽപിന്നെക്ഷയിപ്പിപ്പാനുംപണിയത്രേ;
വൃദ്ധനാംതപസ്വികനിന്ദ്രിയഗ്രാമങ്ങളെ
നിഗ്രഹിക്കേണംമുമ്പേകേവലമല്ലെന്നാകിൽ
അഗ്രേപോയവശങ്ങളായ്‌ചമഞ്ഞീടുംനൂനം.
രോഗവുംശനൈഃപുനരാഗമിച്ചീടുംപിന്നെ
രോഗിതാൻചികിത്സചെയ്തീടായ്കിൽമുഴുത്തെഴും
കാലമങ്ങേറെചികിത്സിച്ചാലുംകഴിവരാ
വേലയുണ്ടതുപോലെശത്രുവർദ്ധിച്ചാൽപിന്നെ
ജയിച്ചുകൊൾവാൻപണിയായ്‌വരുമെന്നാലല്ലോ
ക്ഷയിപ്പിപ്പാനുംവഴിയെന്തെന്നുചിന്തിക്കണം.
നിന്തിരുവടിയതിനേതുമൊന്നറിയേണ്ട
സന്തതംഞങ്ങൾപരിപന്ഥികളായിട്ടുള്ള
ദേവകൾതമ്മെക്കഴിച്ചാശുവേരോടുകൂടെ
ക്കേവലംപറിച്ചതിദൂരെയങ്ങെറിഞ്ഞീടാം.
തേറുകവേണമതിനെങ്ങിനെവഴിയെന്നു
കൂറിടാം,ദേവാദികൾക്കാശ്രയംമഹാവിഷ്ണു
താനവനെവിട്ടത്തോനെന്നല്ലിനിനച്ചതും
നൂനമങ്ങവൻധർമ്മിഷ്ഠകളോടേവാഴും
ഭൂസുരവരർപോക്കലാകുന്നുനിരന്തരം
ഭൂസുരക്കെല്ലാംകർമ്മമാശ്രയമാകുന്നതും
കർമ്മങ്ങൾക്കാധാരമാകുന്നതുംധേനുക്കൾപോൽ
നിർമ്മലാജ്യാദിദ്രവ്യമുണ്ടാകുംപശുകുലം
എന്നാൽനാംനരാസുരന്മാരെയുംപശുകുലം
തന്നെയുംവധിച്ചൊടുക്കീടണംമടിയാതെ.
ധർമ്മവുംവേദജപംഗോദ്വിജതപോയജ്ഞം
നിർമ്മലശ്രദ്ധാദയാതിതിക്ഷാശമംസത്യം
പിന്നെദക്ഷിണയോടുകൂടിയകർമ്മങ്ങളും
അനഘഹംഗീർവ്വാണൌഘമെന്നിവസകലവും
ഒന്നിച്ചുചമഞ്ഞൊരുവിഷ്ണുതൻമായാരൂപം;
ഭിന്നസർവ്വാത്മഗുഹാശയനാമവൻതന്നെ
ബ്രഹ്മാദിവിബുധന്മാർക്കൊക്കെയുംമുതലായ-
തമ്മഹാവൃക്ഷച്ഛേദംവേരോടുകൂടെച്ചെയ്‌വു
തൻമൂലംപശുദ്വിജതാപസദേവാദികൾ
തമ്മെക്കൊന്നൊടുക്കുമ്പോളുന്മൂലനാശംവരും,
വൈകാതെപുനരതിനായുടനനുഗ്രഹി-
ച്ചാകൂതംവരുമാറുഞങ്ങളെയയയ്ക്കിലോ
സാധിക്കാംഞങ്ങൾചെന്നുസർവ്വകാര്യങ്ങളെയും
ആധികളേതുംഭവാനുണ്ടാകയില്ലയല്ലോ."
ഇങ്ങിനെദുർമ്മന്ത്രികൾചൊന്നതുകേട്ടുകംസൻ
അങ്ങിനെതന്നെയെന്നുസമ്മതിച്ചവർകളെ
എങ്ങുമേകല്പിച്ചയച്ചീടിനാൻസാധുക്കളെ
തങ്ങളാലാകുംവണ്ണംദ്വേഷിപ്പാനെല്ലാടവും,
മുന്നമേതന്നെയവൻതന്നുള്ളിലിരിക്കുന്ന-
തന്നല്ലോമുഴുവനായ്‌വന്നിതുവിധിവശാൽ.
മൃത്യുപാശത്താൽപരിബദ്ധകന്ധരനായോ-
രുത്തമദ്വേഷികംസനിത്തരംനിയോഗിച്ചു.
സത്വരമയച്ചുള്ളദാനവന്മാരെല്ലാരും
എത്രയുംമായാവികൾതങ്ങൾക്കുവേണ്ടുംവണ്ണം
വിഭൃതംചമയാവോരശേഷശസ്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടു
ഭദ്രന്മാരെല്ലാംസതാംദ്വേഷങ്ങൾക്കൊരുമ്പെട്ടു
നിശ്ചലാത്മാക്കൾചെന്നുദിക്കുകൾതോറുംപുക്കാർ.
ദുശ്ചരിത്രന്മാർതങ്ങൾനശിപ്പാനടുക്കയാൽ,
നാശകാലത്തുവിപരീതങ്ങളൊഴിഞ്ഞൊന്നും
ആശയംതെളിവുള്ളോരാകിലുംതോന്നിക്കൂടാ.
കേശവഭക്തന്മാരാംദിവ്യന്മാരതുമൂലം
ഈശനാമാത്മാവിങ്കലൊക്കവേസമർപ്പിച്ചു
ഭേദവിഭ്രമംതീർത്തുമോദേനവസിക്കുന്നു
സാദരംദയാസമബോധമോടതേനല്ലു.
നല്ലതുതാന്താൻചെയ്യതെന്നിയേമററില്ലെന്നു
നല്ലസജ്ജനങ്ങൾക്കുംതോന്നുന്നുമായാവശാൽ.
നല്ലതേനല്ലൂപുനരെല്ലാർക്കുമെല്ലാനാളും
നല്ലതുവേണംചിന്തിച്ചീടുവാനെല്ലാവരും.
നല്ലതുനാരായണനാമകീർത്തനധ്യാനം
നല്ലവരതുതന്നെശീലിച്ചുകൊൾവിൻ!നിത്യം
നല്ലസല്കഥയെല്ലാമിങ്ങിനെപലനേരം
നല്ലതുവരുവാനായ്‌ചൊല്ലിയകിളിമകൾ
മെല്ലവേനാളെശ്ശേഷംചൊല്ലുവനെന്നുചൊല്ലി.
കല്യാണംകലർന്നിരുന്നീടിനാളക്കാലമേ.

പൂതനാമോക്ഷം.

ബാലേ!ശുകപ്പൈതലേ!കഥാശേഷവും
കാലേപറകനീസാനന്ദമോമലേ!
മേലേടമുള്ളകഥകൾചൊല്ലീടുവാൻ

വേലയുണ്ടല്ലോഗ്രഹണമനന്തനം
ശേഷംകഥകളെന്നാലുംചുരുക്കിഞാൻ
ദോഷമകലുവാനൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലുവൻ
കേട്ടുകൊൾകെങ്കിലനശനാദിക്രമാൽ
വാട്ടമൊഴിഞ്ഞുതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിന
പാർത്ഥിവശ്രേഷ്ഠനാംവിഷ്ണുരാതൻമുഖം
പാർത്തുമന്ദസ്മിതംചെയ്തുമുനീശ്വരൻ
നേത്രേന്ദ്രിയാർത്ഥനാംകൃഷ്ണപാദാംബുജം
ധ്യാത്വാലയിച്ചുമുതാർദ്രമുദാത്മനാ
ചൊല്ലിനാ"നെങ്കിലോകേൾക്കെടോ! മന്നവ
ചൊല്ലെഴുംശൂരജൻകൊണ്ടുചെന്നാക്കിയ
പുത്രനെക്കണ്ടുളവേററംമുദിതനാ-
യുത്തമനാകിയനന്ദഗോപാധിപൻ,
വിപ്രപ്രവരരേയുംവിളിപ്പിച്ചുകൊ-
ണ്ടപ്പോളവർക്കുദാനങ്ങളുംചെയ്തുടൻ,
സ്വാസ്ത്യയനങ്ങൾചെയ്യിപ്പിച്ചുബാലനെ-
സദ്യഃകുളിപ്പിച്ചുപൂർവ്വമാർഗ്ഗേണതാൻ
ജാതകർമ്മംചെയ്തുദേവപിതൃപ്രിയ-
പൂതകർമ്മങ്ങളുംചെയ്തതിസാദരം
മേദിനീദേവാദിസർവ്വലോകങ്ങൾക്കു-
മോദനാഭ്യംഗവസ്ത്രാഭരണാദികൾ
ഗോധനധാന്യരത്നങ്ങളോരോന്നോരോ-
ന്നാദരാൽദാനങ്ങൾചെയ്താനോരോവിധം
ഭൂസുരസത്തമന്മാരതിദിവ്യരാ-
യാസുരീഭാവങ്ങളെന്നിയേസന്തതം
നീതിയോടേപിതൃദേവാഗ്നിതാപസ-
ജാതിപ്രമുഖപ്രിയങ്കരരായ്മുദാ
വേദജപംചെയ്തുമേവുംകുടുംബികൾ-
ക്കാദരപൂർവ്വംതെളിവോടുപിന്നെയും
കേവലമമ്പോടിരുപതിനായിരം.
ഗോവുകൾതന്നുടെശൃംഗഖുരങ്ങളെ
ഹേമരജതങ്ങൾകെട്ടിനിറത്തോടു
ചാമീകരാംബരംകൊണ്ടുമൂടിദ്രുതം
പാരാതെരത്നങ്ങളിട്ടതിശോഭകൾ
ചേരുംകനകകുംഭങ്ങളഴകിയ
ഹാടകനിർമ്മിതദീധിതിതേടിന
പാടലവർണ്ണാംബരങ്ങളാലൊക്കവേ
മൂടിസുവർണ്ണസൂത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടകം
വാടാതെബന്ധിച്ചുഗോക്കൾകഴുത്തില-
പ്പാശങ്ങളുമതുംകൂടെയെടുത്തോരോ-
ന്നാശയാനന്ദവേഗേനതാൻനൽകിനാൻ-
പ്രീതനായേഴതിലാദ്രികളുംബഹു-
ജാതകുതൂഹലത്തോടുതാൻനൽകിനാൻ,
ചേതസാശൌചാചമനവസുമതീ
സ്രോതസ്വിനീമഹാസ്നാനങ്ങളെക്കൊണ്ടും,
ഭ്രൂണോത്ഭവപ്രസവാന്തരുത്ഭവാ-
ദ്ദ്യേനസ്സുകളൊഴിഞ്ഞീടുംതപസ്സിനാൽ
മാനസേന്ദ്രിയങ്ങളുംശുദ്ധമായീടെഴും
നൂനംമഖവിപ്രദേശികദക്ഷിണാ-
ദാനങ്ങൾകൊണ്ടുംധനാഗമശുദ്ധിയും
ദീനമൊഴിഞ്ഞുവന്നീടുമസംശയം.
സന്തോഷകാരണമായുമനശ്ശുദ്ധിയും
സന്തതംവന്നുകൂടീടുന്നുനിർണ്ണയം.
ചിന്താവിചാരവിജ്ഞാനങ്ങളാലുടൻ
അന്തഃകരണങ്ങളുംതഥാസന്മയേ
വിദ്യാവിനോദരതികൊണ്ടുണവെഴും
വിദ്വാനുടെപരമാത്മാനശുദ്ധിയും.
വന്നുകൂടുന്നതെന്നോർത്ഥനന്ദനും
അന്നേരമേവദാനങ്ങളെച്ചെയ്തയാൽ.
വന്ദിതന്മാരായഭൂദേവമണ്ഡലം
നന്ദിതന്മാരായ്പ്രസാദിച്ചുടനുടൻ
ചൊല്ലിനോരാശീർവ്വചനങ്ങളുംഗ്രഹി-
ച്ചല്ലലൊഴിഞ്ഞുകല്യാണമനസ്കനായ്.
നില്ലുംവിധൌസൂതമാഗധവന്ദികൾ
ഒക്കവേവന്നുളരായോർസഭാന്തരേ!
പണ്ടുള്ളവസ്ഥകൾകൊണ്ടുചുരുക്കമായ്
കൊണ്ടുപുകഴ്ന്നുപാടുംസൂതവന്ദികൾ
കുണ്ഠതതീർത്തനുഭൂതവൃത്തങ്ങളെ-
ക്കൊണ്ടുപാടീടുവോരന്വഹമന്വയേ
വർത്തിച്ചിരിക്കുന്നപൂർവ്വവൃത്താന്തങ്ങൾ
ഉത്സവമുൾക്കൊണ്ടുമാഗധരേവരും
വർണ്ണിച്ചിരിപ്പവരെന്നിവരേവരും
വന്നുതുടങ്ങിനാരഭ്യാസരീതികൾ
പിന്നെയുംഗായകന്മാർവന്നുപാടിനാർ
അന്യൂനമോദേനശൃംഗചിഹ്നാദികൾ
മംഗലശബ്ദംക്രമേണതുടങ്ങിനാർ
തുംഗാരവപ്രഘോഷങ്ങളോടുംദ്രുതം
മററുള്ളവാദ്യങ്ങൾനൃത്തങ്ങൾതാളങ്ങൾ
ഉററുമേളിച്ചുതുടങ്ങിനാരേവരും
അട്ടമമ്മാനമൊട്ടോരോവിധംകളി
പാട്ടുംപദങ്ങളെന്നിങ്ങിനെതങ്ങളാൽ
സാദ്ധ്യമായുള്ളവിലാസരസങ്ങളാൽ
ബോദ്ധ്യമനുകരിച്ചാരഥസർവ്വരും.
തൽക്ഷണേലക്ഷ്മീനിവാസമിയന്നതി-
ലക്ഷണംശോഭകൾചേർന്നോരമ്പാടിയിൽ
വിപ്രാന്തരാമലചത്വരവീഥികൾ
എപ്പേരുമൻപോടടിച്ചുതളിച്ചുടൻ
പാട്ടുകൾനാനാവിധപ്രഭമായവ
മുട്ടിച്ചിടകലർന്നങ്ങുമേമേളമായ്
ദൃഷ്ടികൾക്കേററംമനോഹരമായുരി-
തുഷ്ട്യാവിതാനിച്ചുചിത്രമായത്രയും
സൽഗന്ധമേളങ്ങൾവീയിനിരന്നെഴും
കുശ്മളരാശികൾകൊണ്ടുതൊട്ടത്തോരോ
ശില്പസ്രഗാദ്യങ്ങൾതൂക്കിപ്രകരണെ-

രഷ്ടമംഗല്യവുംചേൎത്തതിവിളതം.
ഗോപുരദ്വാരിബ്ബഹിൎദ്ദിശിചൂഴവും
ഗോപാലർസാലധ്വജപതാകങ്ങളും.
ചേൎത്തുകളിച്ചുപുളച്ചുമഹോത്സവ-
വാൎത്തകളുംചേൎത്തുഗോക്കളെയൊക്കവേ
തേച്ചുകഴുകിക്കിടാക്കളേയുമ്മദ-
വായ്പ്പേഴുംകാളകൾതമ്മെയുംകൂടവേ,
ഗോഷ്ഠങ്ങൾതോറുംപൊടിച്ചുള്ളമഞ്ഞളും
കൂട്ടിത്തിലരസംതേച്ചുമേച്ചീടിനാർ.
തങ്ങളുംപിന്നെക്കളിച്ചുദിവ്യാംബര-
മങ്ങവർമോദംകലൎന്നുടുത്തഞ്ജസാ
സമ്മേളനംചെയ്തുമൌലൌമയിൽപീലി-
ചെമ്മേനിറംചേൎത്തുകുത്തിയൊപ്പിച്ചുടൻ.
കെട്ടിപ്പുരിചോട്ടുചെങ്കൽക്കളിക്കുറി-
യിട്ടുചമഞ്ഞുവിളങ്ങിനാരേവരും.
ഗോപാലർഗോപികമാരതിസുന്ദര-
രൂപികളുംനന്ദനന്ദനനാകിയ
ബാലൻജനിച്ചതുകേട്ടുടനാശ്ശൂതൽ-
ക്കാലേമുതിൎന്നുകാണ്മാനൊരുമ്പെട്ടുടൻ
ബാലതരുണികൾപോതസമൂഹവും
ചാലെക്കളിച്ചുദിവ്യാംബരപാളികൾ
മേളംവരുമാറുടുത്തുകുറിയിട്ടു
വ്രീളാക്ഷിമാർമഷിചേൎത്തുമിഴികളിൽ
നീലത്തഴതോറെറഴുംപുരിചായൽപൂ
മാലകൾചേൎത്തുതിരുകിയൊപ്പിച്ചുടൻ
കുണ്ഡലഹാരകടകകടിസൂത്ര-
മണ്ഡനാദ്യങ്ങളാലംഗങ്ങളൊക്കവേ
രമ്യങ്ങളാക്കിച്ചമച്ചിളംപോർമുല-
പ്പൊൻമുകുളദ്വിതീയാന്തരേസാദരം
കുങ്കുമപങ്കമിഴുകിത്തെളിഞ്ഞെഴും
പങ്കജസന്മുഖിമാരവരേവരും
പങ്കേരുഹാലയമാരോടുതുല്യരായ്
തങ്കൈകളിൽകളിത്താമരപ്പൂവുകൾ
കൈക്കൊണ്ടുചാലെബ്ഭ്രമിപ്പിച്ചുപോരുന്ന
മൈക്കണ്ണിമാർതങ്ങടെദാസികളാലെ
ദുഗ്ദ്ധദധിനവനീതഘൃതങ്ങളെ
പ്രത്യേകമൻപിനോടുധരിപ്പിച്ചോരോ
പാത്രങ്ങൾതോറുംവഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുട
നാസ്ഥയാവന്നാരതികുതുകാശയാ.
താൎത്ത്യൽതൻമണവാളനാംബാലനെ
നേത്രങ്ങളാലണിഞ്ഞാശ്ചൎയ്യചേതസാ
വാഴ്ത്തിവന്നങ്ങിപ്പെരികനാളെങ്ങളെ-
ക്കാത്തുകൊൾകായുഷ്മാനായിവനെന്നെല്ലാം
കീൎത്തിച്ചുരുതരമാശികൾതൂകിന
കോൽത്തേൻമൊഴികൾനിശാതൈലമുണ്ണിതൻ
ഗാത്രത്തിലാമ്മാറുവാരിത്തളിച്ചതി-
പ്രീത്യാമുകുന്ദചരിത്രരസങ്ങളും

പാടിക്കളിച്ചുതുടങ്ങിനാരപ്പൊഴു-
താടിക്കുഴഞ്ഞീടുമംഗനമാരുടെ
കേശങ്ങളിൽനിന്നുതൂകുംമലർനിര-
കേശവൻതന്നുടെചൂഴംധരണിയിൽ
നീളച്ചിതറിവീണീടുന്നതെത്രയും
മേളംകലൎന്നുസുഗന്ധപൂരത്തൊടും.
നാരായണ! ഹരേ! രാമ! ജയജയ
നാരിമാരേവമാനന്ദപൂൎണ്ണാശയാ
നാടകരീതികളാചരിക്കുംവിധൌ
കൂടെത്തുടൎന്നുഗോപാലബാലാദികൾ.
വേറേചമഞ്ഞുപുറപ്പെട്ടുനിന്നിരു-
കൂറായ്ചമഞ്ഞുപാടിക്കളിച്ചീടിനാർ.
മോദേനവെണ്ണകൊണ്ടേറുംപലവിധം
ആദരാലാശുപാൽകൊണ്ടുടനുക്കയും
ചെയ്താർകളിച്ചുരമിച്ചവർതങ്ങളിൽ
കൈതവമല്ലപറയുന്നതേതുമേ;
ദൈവാനുകൂല്യമിയന്നുവിളങ്ങിന-
ദിവ്യജനോത്തമനാകിയനന്ദനും
പുത്രനുണ്ടായതുവേററംമഹോത്സവ-
യുക്തമാക്കീടിനാനൊക്കവേതൽപുരം
തത്രമഹീസുരരാദികളൊക്കെയും
ഭുക്തപാതെളിഞ്ഞുമേവുംവിധൌസാദരം
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുവാരിക്കൊടുത്തീടിനാ.
രൎത്ഥങ്ങളെല്ലാം, പരിഗ്രഹിച്ചെത്രയും
തൃപ്തരായാശീൎവ്വചനങ്ങൾചെയ്തുകൊ-
ണ്ടുൾപ്രമോദേനനടന്നാർസമസ്തരും-
വാഴ്ത്തിവന്ദിസ്തുതിപാഠകരാദിയാം
വാദ്യപ്രഘോഷികൾക്കുംമുഹുരഞ്ജസാ
യോഗ്യമായുള്ളവണ്ണംസകലാൎത്ഥങ്ങൾ
ആഗ്രഹപൂൎവ്വംകൊടുത്തനേകംവിധം
നല്ലവണ്ണംവരികെന്നുള്ളനുഗ്രഹം
ചൊല്ലിച്ചുകൊണ്ടാൻതനിക്കുംകുലത്തിനും.
കല്യാണിനിയായരോഹിണിയുംകനി-
ഞ്ഞല്ലലൊഴിഞ്ഞുഗുണംവരുമാറോരോ
ധൎമ്മദാനാദിക്രിയകൾപിഴയാതെ
ചെമ്മേതെളിവോടുചെയ്തിരുന്നീടിനാൾ.
നന്ദാത്മജനായനാരായണൻപരൻ
ഇന്ദിരാവല്ലഭനിന്ദീവരേക്ഷണൻ
പന്നഗശായിപരൻപുരുഷോത്തമൻ
പന്നഗവംശവിനാശനകേതനൻ
വന്നിങ്ങവതരിച്ചീടിനകാരണം
അന്നുതുടങ്ങിപ്പിരിയാതെസന്തതം
സന്നിധൌഗോപാലമന്ദിരമാദിയാം
മന്നിടംതന്നിലങ്ങെല്ലാടവുംസദാ
നിന്നുവിളങ്ങിനാനിന്ദിരാദേവിതാൻ
എന്നതുകൊണ്ടുഭൂദേവനിവാസികൾ
സൎവ്വസമ്പൽസമൃദ്ധികരായ്മേവിനാർ

സർവ്വരുമേറ്റംവിളങ്ങിനാൾഭൂമിയും.
അക്കാലമബ്ദങ്ങൾതോറുംപ്രസാദിച്ചു
തൽക്കലമൻപൊട്ടരക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
മുഷ്കരനാകിയകംസനുതാൻമുദാ
സല്ക്കരിച്ചീടുംതിറകൊടുത്തീടുവാൻ
ചെററിനിവൈകരുതിക്കാലമെന്നക-
മുററനുചാരകന്മാരെവിളിച്ചിഹ
നില്പിനിവിടെയാപത്തുകളെന്നിയേ,
മൽപ്രജാവൃന്ദത്തെയുംപുരിതന്നെയും
പത്നിയേയുംസഖിമാരേയുമെന്നുടെ
പുത്രരേയുംതടായസ്യൂദരയുംമുദാ
രക്ഷിച്ചുകൊൾകെന്നുയാത്രയുംചൊല്ലിയ-
ങ്ങക്ഷണംചെന്നുഗ്രസേനജനാകിയ-
ഭൂപനെക്കണ്ടുതൊഴുതുതനിക്കൊരു
താപമേതുംഭവിയാതെതരംതരം
പാലിച്ചുകൊൾകയെന്നർത്ഥിച്ചുയാചിച്ചു
ചാലെത്തിറയുംകൊടുത്തുവൈകാതെതാൻ;
പോരുംവിധൌവസുദേവരെക്കണ്ടിങ്ങു
പോരേണമെന്നുള്ളതോർത്തുമനേതരം
ചാലവിളങ്ങിനാശൂരജൻതന്നുടെ
ചാരുനിലയനാഗ്രായാതനാകിയ
ഗോപാലനാഥനെക്കണ്ടുയദൂത്തമൻ
ആപീനസംഭ്രമസ്നേഹാദതിദ്രുതം
പാരാതെചെന്നെതിരേററിങ്ങുകൊണ്ടുപോ-
ന്നാരാലഴകോടുസല്ക്കാരപൂർവ്വകം
മോദേനചെമ്മേപിടിച്ചിരുത്തിപ്പുന-
രാദരപൂർക്കൊണ്ടുതാനുമിരുന്നുടൻ
പ്രേമവശേനമൃദുസ്മിതവക്ത്രരായ്
“മാമാവ്രജത്തിങ്കലിക്കാലമേതുമേ
ബാധകൂടാതെവസിക്കുന്നിതോതവ
സ്വാധീനജാതികളേവരുമനാഹം?
കോമളന്മാരായബാലകന്മാരുമ-
ങ്ങാമയഹീനംവളരുന്നിതോസഖേ!
ഭാഗധേയത്താൽമഹാഭാഗനായനു-
ഭോഗിയായേററംവയോധികനാകിയ
കാലംനിനക്കൊരുബാലനുണ്ടായതു-
മൂലമിനിക്കുംസുഖമായിതേററവും.
ഞാനതിഭാഗ്യഹീനൻപുനരെങ്കിലും
നൂനംതവാത്മജനെന്മകനെന്നുമൽ-
ചേതസിസങ്കല്പമാകുന്നിതെ”ന്നെല്ലാം
പ്രീതിയോടേവസുദേവർചൊല്ലുംവിധൌ
നന്ദനമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുചൊല്ലിനാൻ:—
“നന്നായിരിക്കുന്നിതെല്ലാരുമനാഹം
ഇന്നൊരാപത്തുകളേതുംവിശേഷിച്ചു
വന്നുകണ്ടീലിനിയെന്തെന്നതൊക്കയും
ദൈവമറിഞ്ഞിരിക്കുന്നിതുസത്യം
അവതല്ലല്ലോനമുക്കറിഞ്ഞീടുവാൻ.
എല്ലാംവിധിമതമത്രേവിചാരിക്കിൽ
ഇല്ലനമ്മാൽവരുത്താവതൊന്നേതുമേ.
കല്യാണശീലനായുള്ളഭവാനുടെ
വല്ലഭയാകിയദേവകൻതന്മകൾ
പെററുളവാകിയപൈതങ്ങളെപ്പുന-
രററമേകംസൻവധിച്ചുകളഞ്ഞതും
കേട്ടുനടുങ്ങിനേനെന്താവതീശ്വരൻ
കാട്ടുംകളികൾസഹിച്ചുകൊൾകെന്നിയേ.
പിന്നെയിന്നാളൊരുകന്യകതാനിഹ-
വന്നുളവായവൾതന്നെയുമന്നവൻ
കൊന്നീടുവാനായെടുത്തങ്ങുകൊണ്ടുപോയ്
ചെന്നുപാറപ്പുറത്തങ്ങുതല്ലീടുവാൻ
കോപ്പിട്ടുപാപിച്ചുഴററുന്നളവവൾ
മേല്പോട്ടുപോയതുംകേട്ടേനൊരത്ഭുതം.
വാർദ്ധക്യകാലത്തിനിയെന്തൊരാശ്രയം
അർത്തിതീർത്തീശ്വരൻകാത്തുകൊള്ളുംദൃഢം.
ആത്മജബന്ധുക്കളായതുസർവ്വലോ-
കാത്മകൻതന്നുടെമായാവികൃതികൾ.
പാർത്താലനിത്യമത്രേതുലോമൊക്കെയും
പ്രാർത്ഥിച്ചിരിപ്പതുനല്ലതുനിർണ്ണയം,
മേല്ക്കുമേലിന്നുംസുതരുളവാകിലും
അർക്കമോടിന്നവർനന്നായ്പുളരുമോ?
നീക്കമൊഴിഞ്ഞുവളർന്നുളവാകിലും
കേൾക്കപുനരവർനമ്മെഭരിക്കുമോ?
അക്കറിയാവതിവണ്ണമിരിക്കുന്നോ-
രാത്മജന്മാരിൽമോഹംവളരുന്നതും
നീക്കിനിരന്തരമാത്മാർപ്പണംചെയ്തു
പാർക്കവേഹംസമദ്ധ്യാശയാസന്തതം.”
വാർത്തകളിങ്ങനെവല്ലവാധീശ്വര-
നാസ്ഥയാചൊന്നതുകേട്ടശൂരാത്മജൻ
പേർത്തുംചിരിച്ചുചൊല്ലീടിനാനിങ്ങനെ:—
“വാത്സല്യമുള്ളബന്ധുക്കളെസ്സന്നിധൌ
കണ്ടവരോടുള്ളസല്ലാപസൌഖ്യത്തി-
നുണ്ടോസമമൊന്നുചൊല്ലുവാൻമററു
കൊണ്ടുതവാഗമനത്തിനെന്മാനസ-
ത്തുണ്ടിൽവളർന്നതത്യാനന്ദമെത്രയും.
കുണ്ഠതയെന്നിയിന്നോടമേവംനമു-
ക്കിണ്ടലൊഴിഞ്ഞിരിക്കായിരുന്നുസഖേ!
ഉണ്ടതിനിന്നൊരുദണ്ഡംവ്രജത്തിനു
മണ്ടിവിരവോടുപോകനീവേണ്ടതും.
സന്താപമിങ്ങുവരുത്തുവാനായ്പരി-
പന്ഥികൾവന്നുനശിച്ചുപോർത്തങ്ങളെ
സങ്കടമേതുംനമുക്കുഭവിക്കയി-
ല്ലെങ്കിലുമുണ്ടുവ്രജത്തിങ്കലീടെഴും
ബന്ധുക്കൾബാലവൃദ്ധാദികൾസർവ്വരു-
മന്തികേനാഥരായാരുമില്ലായ്കയാൽ
സംഭ്രമിച്ചീടുവോരിങ്ങുഭോജേന്ദ്രനും

സംഭോഗഭാവവുംനൽകിനനീയിനി
സന്തതംചെന്നുപാലിക്കപുരംപുക്ക
സന്തതിജ്ജാലങ്ങളോട്ടുകൂടെക്കലം.
ചിന്തയുംസവ്വജഗന്മയനാകിയ
സന്തതാനന്ദാകരൻപരൻമാധവൻ
തന്മുദാംഭോരുഹത്തിങ്കലാമ്മാറുചേ-
ത്തമ്പോട്ടുറപ്പിച്ചിരുന്നുകൊൾകെപ്പൊഴും.
പോയാലുമെങ്കിലിനിയങ്ങുനീയുമി-
ഞാനുമൊന്നില്ലൊരുഭേദ"മെന്നീദൃശം
മായമൊഴിഞ്ഞുവസുദേവർവാക്കുകേ-
ട്ടായർകോനാശുചാടേറിസവിധ്രതം
പോകുന്നനേരംനിരൂപിച്ചിതാത്മനി:—
"വ്യാകുലമോടുവസുദേവർചൊല്ലിയ
വാണികൾനേരായിരിക്കുമങ്ങെന്തൊരു-
ദീനതവന്നകപ്പെട്ടതുദൈവമേ!
നാരായണ!പരമാത്മൻ!ജഗന്മയ!
കാരുണ്യവാരിധേ!കാത്തുകൊള്ളേണമേ!
ബാലകന്മാരോട്ടുകൂടെക്കലഞ്ചമേ
മേലിലു"മെന്നവനോർത്തണയുംവിധൌ
ഭോജാധിപൻനിയോഗേനപലേടവും
വ്യാജേനപത്തുനാളുള്ളിലുണ്ടാകിയ
ബാലകന്മാരെത്തിരഞ്ഞുകണ്ടാശുതൽ-
കാലവശംഭവിപ്പിപ്പതിന്നായോരോ
പാപികൾനീളെനടന്നുതുടങ്ങിനാർ
പാപമറ്റുത്തഗതിവരുത്തീടുവാൻ.
ദാനവജാതികളായവരേവരും
മാനസമൊത്തതിലെത്രയുംഘോരയാമ
പൂതനതാൻതനിക്കൊത്തവണ്ണംപല-
ജാതിവേഷംധരിക്കായവളങ്ങിനെ
നീളെനടന്നിളപോതങ്ങളെപ്പുരി
ലാളനാശ്ലേഷാദ്യനുസരണങ്ങളാൽ
വേഗേനകൊന്നുകൊന്നങ്ങിനെപോന്നവ-
ന്നാഗമക്കാതലാമാദിനാരായണൻ
ബാലനായ്മേവുമമ്പാടിയിലങ്ങതി-
ലീലയാചെന്നുപുക്കാൾനിജഘോരമാം
വേഷംമറച്ചൊരുനാരീമണിയുടെ
വേഷംപരിഗ്രഹിച്ചാഭരണങ്ങളും
കാണുന്നവക്കതിമോഹനമായണ
ഞ്ഞേണാങ്കമണ്ഡലതുല്യവദനയായ്
വാരിളംപോർമുലമൊട്ടുകളെത്രയും
പാരംകൊതിവരുമാറുചമച്ചതിൽ
കാകോളമാവോളമാശുനിറച്ചുതേ-
ച്ചാകാശവൽപരികൽപ്യനിതംബിനി
കോൾമയിർപ്രചുരദിവ്യാംബരംകൊണ്ടുടു-
ത്താമോദശാലിനിപാണിയുഗളത്തിൽ
കേളീസരോജങ്ങളുംഭ്രമിപ്പിച്ചതി-
ലാളനമേളെസുഗന്ധിനിസാദരം
സാരസസംഭവവാഹനമാനസ-
ഹാരിണികൾക്കുംകരിണീകുലത്തിനും
നാണംവരുത്തിവിളങ്ങുമതിമൃദു-
യാനേനസാനന്ദമങ്ങുചെല്ലുന്നവൾ
താനഴകോട്ടുതന്മാനസനാഥനാം
ആനകദുന്ദുഭിസൂനുവായ്മേവിന
ഭത്താവിനെത്തിരഞ്ഞാഹന്തവന്നൊരു
പൊൽത്താരിൽമാനിനിയെപ്പോലെതൽക്ഷണം
ചെന്നണയുന്നതുകണ്ടവരേവരും
നിന്നാരിതാരൊരുസുന്ദരിയാമിവൾ
വന്നിതങ്ങെന്നതോത്തങ്ങിനെസവ്വരും
വന്ദനയാബഹുമാനിച്ചയനവും.
സമ്മോദമുൾക്കൊണ്ടുകലൈഭ്രമത്തോടു
ചെമ്മേതിരിഞ്ഞുപോകുന്നവരാരെയും
നോക്കാതെബാലകുലസുഗ്രഹിചെന്നു
കാൽക്ഷണംകൊണ്ടുട്ടത്തീടിനാൾഗോപുരം.
തത്രപിരിയാതെനിൽക്കുന്നരക്ഷികൾ
എത്രയുംമോഹനരൂപിണിയാമവൾ
തൽക്ഷണംവന്നതുകണ്ടുപരിഭ്രമി-
ച്ചൊക്കെയെല്ലാരുംവഴിതിരിഞ്ഞീടിനാർ.
തെറെറന്നുചെന്നകംപുക്കാളവളിവൾ
കുററമൊഴിഞ്ഞവളെന്നുതോന്നുംവണ്ണം,
മറെറാരുചിന്തയുമില്ലവൾതന്നുയി-
രററുമുകുന്ദസായൂജ്യമടുക്കയാൽ.
പററിമുഴ്ത്തൊരുവാസനയാതുട-
ന്നുററുചുഴന്നഗോപാലകുലത്തെയും.
ചെററകമേബഹുമാനമൊഴിഞ്ഞുടൻ
കുററങ്ങളെല്ലാമൊഴിഞ്ഞുവിളങ്ങിന-
നന്ദഗോപാലയംചെന്നുപുക്കീടിനാൾ
നന്ദവിലാസിനിയാമവൾകേവലം;
നന്ദനൻതന്നക്കിടത്തിയരികത്തു
നന്ദിച്ചുകൂടെപ്പിരിയാതിരിക്കുന്നു
ചെന്നളവുജഗന്നായകനാകിയ
പന്നഗശായിപരന്പൂരുഷൻപരൻ
തന്നുടെചാരത്തുനിന്നുകണ്ടീടിനാൾ
അന്നേരമാനന്ദശാലിനിരാമയൻ;
തന്നിലാമ്മാറുതൻതേജോമയങ്ങളെ-
ചരന്നമാക്കിക്കിടന്നീടിനാൻമെല്ലവേ.
കണ്ണുകൾരണ്ടുമടച്ചുകുനൽക്കട്ടെ
വെണ്ണീറുകൊണ്ടുമൂടിക്കിടക്കുംവണ്ണം
ചെമ്മേകിടക്കുംജഗന്നാഥബാലനെ
സമ്മോദമുൾക്കൊണ്ടുകണ്ടൊരുപൂതന
തന്മാനസഗതിവന്നിതെന്നോത്തുടൻ
അമ്മാമലർപ്പെൺമണവാളനന്തികേ
ചെന്നിരിക്കുന്നപോലേതദാസാദരം
തന്നരികത്തിരുന്നാശുകരങ്ങളാൽ
മന്ദമന്ദംതലോടിത്തലോടിപ്രതി-

നന്ദിച്ചെട്ടുത്തുമടിയിൽവെച്ചീടിനാൾ.
പിന്നതവിട്ടുറങ്ങുംദധിജ്ഞിഹോചന്ദ്രനെ
മുന്നിലാമ്മാറുരജ്ജചഗ്രചണ്ഡാശയാ
കണ്ടെട്ടുക്കംവണ്ണമാനന്ദചേതസാ
കൊണ്ടൽനേർവ്വർണ്ണനെച്ചെന്നെടുക്കുന്നതും
സംഭ്രമത്തോടുപുണർന്നുമുകർന്നുകൊ-
ണ്ടൻപോടു മടിതന്നിൽവെക്കുന്നതും
കണ്ടിരിക്കുന്നയശോദയുമന്തികേ
കണ്ടിക്കരിംകുഴലാളായഴകിയ
രോഹിണിയുമവരങ്ങിനെമായയാ
മോഹനവേഷംധരിച്ചുവിളങ്ങിന
പൂതനതന്നുടെതേജോമഹിമകൾ
ചേതസാകണ്ടുകൊണ്ടാടിനിന്നീടിനാർ
പാരംമനോഹരരൂപംകലർന്നൊഴും
നാരീമണിജഗന്മോഹിനിയെങ്കിലും
കോളേതെളികടഞ്ഞെറെനിശിതമാം
വാളുറയിൽപരിചോടുചേരുംവണ്ണം
ഘോരയാംകശ്മലതന്നുടെമാനസ-
താരതിനോടുകൂടെപ്പുനരങ്ങിനെ
ബാലനെത്തന്മടിതന്നിൽവച്ചാദരാൽ
ബാലകൾക്കുർമുലവായിൽനൽകീടിനാൾ.
വാസുദേവൻനിജപാണിയുഗളത്താൽ
വാസവാരാതികുലാംഗനതന്നുടെ
വാർമുലക്കോരകമാശുമുറുകവെ
സാമോദഭാവംനടിച്ചുപിടിച്ചുടൻ
കാകോളപങ്കരസത്തെനീക്കിക്കള-
ഞ്ഞാകുതുകേനപാനംതുടങ്ങീടിനാൻ
മാതാപുതൻമുലപോലേനിരന്തരം
ഏതുംപെയസ്സുകൾകിട്ടായ്കയാലതി-
കോപേനനിർദ്ദയയാമവൾതന്നുടെ
ജീവനെക്കൂടെക്കുടിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ.
പ്രാണങ്ങളെപ്പരമാത്മാജഗന്മയൻ
പാനംതുടങ്ങിയപോതസുരാംഗന
വേദനപൂണ്ടാളനക്രമാലിന്ദിരാ
നാഥനുംമേന്മേൽനുകർന്നാനുടനുടൻ
അന്നേരമേറിയസങ്കടംപൂണ്ടവൾ
ഉണ്ണി!വിടെന്നുബാലൻമുഖാംഭോരുഹം
ചെമ്മേപിടിച്ചുകററീടുംപൊഴുതുടൻ
അമ്മായികൻമുറുക്കീടിനാനേററവും
വന്നോരഴൽസഹിയാഞ്ഞസുരാംഗന-
തന്നുടെദന്തമിളിച്ചുകൂന്നീടിനാൾ
പിന്നെഞെളിഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൾകേവലം
എന്നല്ലചെമ്മേപിരിഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൾ.
കണ്ണീർചൊരിഞ്ഞുംകരഞ്ഞുംമുലവിടെ
ന്നുണ്ണിയോടേറെപ്പറഞ്ഞുംപദങ്ങളാൽ
മന്നിടംതന്നിലറഞ്ഞുംപൊട്ടുന്നനെ-
ക്കണ്ണുംതുറിച്ചുമലർന്നുവീണീടിനാൾ.

പൂതനാമോക്ഷം.

വീണുവിറച്ചുരോമങ്ങൾതോറുംചെറു-
ശോണിതവുംപൊടിഞ്ഞാശുതൽപ്രാണനെ
മാധവൻവായിൽക്കൊട്ടുത്തടങ്ങീടിനാൾ
നാഥനുംവക്ഷസിലീലതുടങ്ങിനാൻ
മോഹനരൂപയായ്പൂന്നവൾതന്നുയി-
രാഹന്ത!വേർപിരിഞ്ഞീടുംപൊഴുതവൾ
വേഷമായ്പുനുചമഞ്ഞാളതിയ-
ഭീഷണരൂപയായ്പുന്നാളവഞ്ജസാ.
വേദനപൂണ്ടമറീടിനനാദവും
മേദിനിതന്നിൽവീണീടിനനാദവും
കൂടെക്കലർന്നുബ്രഹ്മാണ്ഡകടാഹത്തി-
നൂടേവിറയൽപിടിച്ചിതുമെല്ലവേ
ഘോരനിനാദപ്രതിധ്വനിപൂരവും
പാരിൽപരന്നുമുഴങ്ങിനിന്നുതുലോം.
പ്രാണികുലംപ്രളയാവധിയെന്നോരു
മാനസദീനതപൂണ്ടരണ്ടീടിനാർ.
തൽക്ഷണമിങ്ങനെചത്തുമറിഞ്ഞഗ-
പക്ഷാരിതന്നുടെവജ്രമേറേറകദാ
മുഷ്കരനാകിയവൃത്രാസുരനിവ
ഷൾക്കാതമായതമുണ്ടവൾതന്നുടെ
വിഗ്രഹംവീണുകിടക്കുന്നതങ്ങതി-
ലുൾക്കകപ്പെട്ടുവൃക്ഷാദികൾസർവ്വവും
ചിക്കനേചേർന്നുചതഞ്ഞഴിഞ്ഞുബലാൽ
ഒക്കവേകശ്മലയാമവൾതന്നുടെ
വക്ത്രരന്ധ്രാംകുരദംഷ്ട്രയോരോകരു-
വിക്കോൽകണക്കെയിരിക്കുന്നിതുമതി
വട്ടംതിരണ്ടുകുഴിഞ്ഞുനീർവററിയ
പൊട്ടക്കിണറുകൾപോലെമിഴികളും
വിസ്തൃതാഗാധഹ്രദംജലമററതി-
നൊത്തജഠരംമണൽതിട്ടയാസമം
വസ്തിയുംസേതുബന്ധങ്ങൾപോലെപദ-
ഹസ്തങ്ങളുമതിഭീഷണമെത്രയും.
ദേഷ്ടാചാകിടക്കുന്നപൂതനതന്നുടൽ
തുഷ്ടികലർന്നുചുഴന്നണഞ്ഞാക്കവേ
തിക്കിത്തിരക്കിപ്പുശ്ശപാലസംഘവും

മൈക്കണ്ണിമാർബാലവൃദ്ധാദിസർവ്വരും
ചെന്നുനോക്കുംവിധൌനന്ദജനാകിയ
പന്നഗശായിപരൻപുരുഷൻപരൻ
ഖിന്നതവിട്ടവർതന്നുടെമാറിടം
തന്നിൽകളിച്ചുകിടക്കയാകുന്നതും
ചെമ്മേതെളിവോടതുകണ്ടുഗോപികൾ
സമ്മോദമുൾക്കൊണ്ടൊരുമിച്ചുചെന്നുടൻ
വാരിയെടുത്തുകൊടുത്തുയശോദയാം
ചാരുസരോജമുഖീകരതാർതിൽ
പാരംപരിഭ്രമിച്ചാരഴൽതേടിന-
നാരീമണിനന്ദനന്ദിനിയുംമുദാ
നാരായണനെയുംവാങ്ങിമുതിർന്നുകൊ-
ണ്ടോരാലഴകോടണച്ചുപുൽകിദ്രുതം.
പാരാതെപാവനസൽക്രിയാണാംപരി-
ചാരകന്മാരോടുകൂടിയൊരുമിച്ചു
നേരേകനിവോടുചെയ്തുതുടങ്ങിനാർ
ഓരോവിധംപശുവാൽകൊണ്ടുഴിഞ്ഞുടൻ
ഗോമയംതേച്ചുഗോമൂത്രജലങ്ങളാൽ
ആമോദമോടുകുളിപ്പിച്ചുനാഥനെ
ദ്വാദശഭാഗമംശിച്ചുശരീരവും
ദ്വാദശമക്ഷരസ്ഥാപനംചെയ്തഥ
മോദമിയന്നംഗസന്ധികൾക്കൊക്കവേ
സാദരംചേർത്തുബീജന്യാസവുംക്രമാൽ
പാലനത്തിന്നനുദേവതമാരെയും
ചാലേസ്മരിച്ചുറപ്പിച്ചുനിന്നീടിനാർ
കാലിണനിത്യംഭജിക്കജ,ന്തമ്മുഴ-
ങ്കാലണിമാറുരുയജ്ഞൻകടിതടം.
പായാദനുദിനമച്യുതനശ്വഗ്രീ-
വായുതനുംജഠരംഹൃദയംതഥാ
കേശവ;നീശനുര,സ്സിനൻകണ്ഠവും
കേശമഴകിനോടീശ്വരനാനനം
ചക്രിമുമ്പന്യഭാഗംഗദാപാണിയും
ദക്ഷിണവാമമസിധരനുംമുദാ
രക്ഷിക്കയോർദ്ധ്വദേശങ്ങൾധനുർദ്ധരൻ
ശിക്ഷയാദിക്കുകൾനാലുംഗരുഡനും
നിത്യമസിധരനുംമധുവൈരിയും
ഒത്തഴകോടുപാലിച്ചുകൊൾകെപ്പൊഴും
മുക്കനാലുംശംഖധാരുരുഗായനു-
മുൾക്കനിവോടുമേലേടമുപേന്ദ്രനും
ദുഃഖമൊഴിഞ്ഞുകീഴേടംഹലധരൻ
ഒക്കെയെല്ലാടവുംരക്ഷിക്കസന്തതം
പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളെരക്ഷിച്ചുകൊള്ളുക
വഞ്ചനമെന്നിയേകണ്ടഹൃഷീകേശനും
കിഞ്ചനസംശയംതീർന്നുബാലപ്രാണ-
സഞ്ചയംനാരായണൻപരിപാലയേൽ
ശ്വേതദ്വീപാധിപനാകിയമൂർത്തിതാൻ
ചേതസ്സു,യോഗീശ്വരൻമനസ്സുംതദാ
പൃശ്നിഗർഭസ്ഥനാമ ശ്വരൻബുദ്ധിയും,
നിശ്ചലാത്മാനംപരമപുരുഷനും.
രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുകസർവ്വകാലംപരൻ
നിഷ്കളന്താൻകേളിചെയ്തിരിക്കുംവിധൌ
നിത്യസുഖേനഗോവിന്ദനുംമാധവൻ
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുകിടക്കുംപൊഴുതിലും
സദ്യോനടക്കുന്നവിടെവൈകുണ്ഠനും
തസ്യസ്ഥിതൌകമലാലയാകാന്തനും
ഭുക്തിസമയേമനസാകനിവോടു
രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുകയജ്ഞഭുക്കുംസദാ
സത്യസ്വരൂപിസകലകാലോദയ
സദ്വൃത്തികളിലുംരക്ഷിക്കസന്തതം.
യക്ഷരക്ഷഃപിശാചപ്രേതഗന്ധർവ്വ-
യക്ഷിഭയങ്കരാപസ്മാരകഭ്രത-
പക്ഷിമൃഗനാഗമാരുതഗ്ന്യംബുരാ-
ശ്യുഗ്രബാലഗ്രഹമാതൃകാദ്യാഖില-
ദുർദ്ദേവതാപീഡകളുമുപദ്രവ
ദുഃഖങ്ങൾദുസ്സ്വപ്നമെന്നിവയൊക്കവേ
വിഷ്ണുസ്മരണനാമോക്തികൾകൊണ്ടുടൻ
തൽക്ഷണംനീങ്ങുമതിനില്ലസംശയം.
പുത്രനീവണ്ണംസഹപരിപാലനം
മതാപരിചോടുചേർത്തുയശോദയും
തത്സഖിമാരോടൊരുമിച്ചകംപുക്കു
വത്സനതന്നുടെവക്ഷോജദുഗ്ദ്ധവും
തൃപ്തിവരുമാറുനൽകിപ്പരിമൃദു-
തല്പേകിടത്തിമരുവിനാളന്തികേ.
തത്രതദനുവിരവോടുനന്ദനും
വിഭ്രമത്തോടുവന്നെത്തിനാനത്യരം
ചത്തുകിടക്കുന്നപൂതനതന്നുടൽ
എത്രയുംഭീഷണമായ്ക്കണ്ടുകൌതുക-
ചിത്തനായുത്തമനാംവസുദേവർത-
ന്നുക്തികളോർത്തുടനത്ഭുതംതേടിനാൻ.
വൃത്താന്തമിത്ഥമറിഞ്ഞുപറഞ്ഞതും
ചിത്തമതിദിവ്യനത്രേശൂരാത്മജൻ
മററിവണ്ണംപറഞ്ഞീടുവാനാവത-
ല്ലററുണർച്ചുള്ളയോഗേശ്വരനങ്ങവൻ.
നിശ്ചയമെന്നതോർത്തോർത്തങ്ങതിശയ
വിശ്വാസവാത്സല്യയുക്തനായീടെഴും
ഭൃത്യജനത്തോടുമൊത്തവിളംബിതം
മൃത്യുഭവിച്ചോരുപൂതനതന്നുടൽ
വെട്ടിനുറുക്കിപ്പരിചോടവയവം
ഒട്ടൊഴിയാതെവെവ്വേറേചിതകളിൽ
വെച്ചുസംസ്കാരക്രിയകൾതുടങ്ങിനാൻ
തൽശ്മശാനാഗ്നികൾതോറുമെഴുന്നെഴും
ധൂമമകിൽപോലെഗന്ധംകലർന്നതി-
കോമളമായനുവ്യാപിച്ചിതെങ്ങുമേ.
ഊനമതുവരുമല്ലോജഗല്പര-

മാനന്ദശായിസനാതനൻമാധവൻ
താനവൾതന്നുയിരുൺകയാലങ്ങെഴു-
മേനസ്സുകളൊഴിഞ്ഞുശരീരത്തിനും
ക്കൂടവേവന്നവൾപുത്രനേപ്പോലെത-
ന്നുടേവളന്നെഴുംദ്വേഷമുണ്ടെങ്കിലും
ജാതമോദംമുലനൽകിമരിക്കയാൽ
മാതാവിനുള്ള ഗതിലഭിച്ചീടിനാൾ.
ചേതസാനിത്യമനുസരിക്കുന്നവ-
ൎക്കേതൊരുസൽഗതിവേണ്ടതിനിപ്രഭോ!
ദേവദേവേശ! ജഗൽഗുരോ! ദൈവമേ!
ദേവകീസൂനോ! ജനാൎദ്ദന! ഗോപതേ!
കാരുണ്യവാരിധേ! കാമഫലപ്രദ!
നാരായണാപരമാത്മൻ! നമോനമഃ
മായാമയ! ജഗന്നാഥ! മായാപതേ!
മായാവര! പരമാനന്ദകേശവ!
ദീനപ്രിയനായനിന്നുടെലീലകൾ
ഞാനോതിരിക്കരുതെന്നറിഞ്ഞീടിനേൻ.
പൂതനതന്നുടൽചുട്ടളവങ്ങിനെ
വാതവേഗേനപരന്നോരകിൽമണം
മേളംകലൎന്നങ്ങനുഭവിച്ചേവരും
ചീളന്നുതൽസ്ഥലംനോക്കിവന്നീടിനാർ.
വന്നുചുഴന്നുമഹാജനമുണ്ണിയെ
ചെന്നുമനോഹരവേഷംധരിച്ചവൾ
സമ്മാനഭാവംനടിച്ചെട്ടത്തഞ്ജസാ
തൻമുലനൽകിമരിച്ചവാറൊക്കവേ
നിന്നുപുരവാസികൾവചനങ്ങൾകേ-
ട്ടെന്നേവിശേഷമേനന്നുനന്നെത്രയും
വന്നുശിശുവിനെക്കൊന്നീടുവാൻതുനി-
ഞ്ഞന്നേരമാശുതാൻതന്നെമരിച്ചതും
നന്ദജന്നേതുമാപത്തൊഴിഞ്ഞേററമാ-
നന്ദമിയന്നുനമുക്കുലഭിച്ചതും
പന്നഗശായിപരൻപുരുഷൻപരൻ
തന്നുടെകാരുണ്യമെന്നതുനിൎണ്ണയം.
സന്ദേഹമെന്നിയേനിത്യമരവിന്ദ
മന്ദിരാകാന്തൻപദാംബുജംമാനസ-
ക ലികയിങ്കൽകനിവോടുചിന്തിച്ചു
വൎണ്ണഭേദംസ്വയംജ്യോതിരൂപത്തെയും
ബ്രാഹ്മണിചേൎത്തുലയിപ്പിച്ചനുദിനം
കൎമ്മങ്ങൾതത്രസമൎപ്പിച്ചുപൂജയാ
വന്ദിച്ചിരിക്കുന്നനമ്മുടെനായകൻ
നന്ദഗോപൎക്കിനിയൊന്നുമേസങ്കടം
വന്നുകൂടാപരമാത്മാജഗന്മയൻ
നന്നായഴകോട്ടുരക്ഷിക്കുമെന്നഹം
നന്ദനൻതാനുംമഹാഭാഗ്യവാനിവൻ
ധന്യയല്ലോയശോദാഖ്യയാമമ്മയും
പുണ്യംനമുക്കുമുണ്ടിന്നിവൾതന്നുടെ
സന്നിധൌനിൽപ്പതിനെന്നവരേവരും ."

വൎണ്ണനംചെയ്തുചെയ്തങ്ങിനെകേവലം
ചെന്നുഗൃഹങ്ങൾതോറുംമരുവീടിനാർ.
നന്ദനുംതന്നുടെനന്ദനനുണ്ണിയെ
ചെന്നുകനിവോടെടുത്തുപുണൎന്നുടൻ
കൽമഷനാശനൻതന്നെമുകൎന്നുടൻ
തന്മാനസേനിരൂപിച്ചാനുപായങ്ങൾ:—
"എന്നുടെനന്ദനനാലിന്നിനിക്കിവൻ
തന്നെയുമീശ്വരൻതന്നതെന്നിങ്ങിനെ
വന്നുമരിച്ചുഭയങ്കരിതാനവൾ
കൊന്നുകൊറിച്ചുകളഞ്ഞേനുമീശ്വര!
നിന്നുടെമായയ്ക്കുരുതാതകാരിയ-
മൊന്നുംനിരൂപിക്കിലില്ലജഗത്ത്രയേ.
വന്ദേപദംകരുണാനിധേസന്തത-
മെന്നുടെവംശംപരിപാലയപ്രഭോ!"
എന്നിങ്ങിനെപറഞ്ഞാത്മജൻതന്നെയും
അന്നാഹംലാളിച്ചനുകൂലയാസമം
മന്ദിരേഗോകുലഗോപാലജാതികൾ-
ക്കന്യൂനസൌഖ്യംവരുത്തിവിളങ്ങിനാൻ.
ഇങ്ങിനെപൂതനാമോക്ഷംകഥാമൃതം
മംഗലമൂൎത്തിതൻമായാവികൃതികൾ
യാതൊരുത്തൻകനിവോടുപഠിക്കുതാൻ
ചേതസിഭക്തികൊണ്ടോൎക്കുതാൻകേൾക്കുതാൻ
ചെയ്യുന്നവൎക്കുദുരിതങ്ങൾവേരററു
പൊയ്യല്ലമോക്ഷംലഭിച്ചുകൂടുംദൃഢം.
മെയ്യെപറഞ്ഞുപറഞ്ഞതികേവലം
പയ്യെപ്പുരിചോടടങ്ങികിളിമകൾ-

ബകവധം.

കല്യാണശീലേ! ശുകപ്പൈതലേ! വരി-
കല്ലെല്ലാമൊഴിഞ്ഞുള്ളംതെളിഞ്ഞുനീ
നല്ലകഥയിനിമേലേടമൻപോടു
ചൊല്ലുചൊല്ലാൎക്കുംതെളികയില്ലെങ്കിലും
വല്ലായ്മയില്ലനമുക്കുള്ളപാപങ്ങ-
ളെല്ലാമൊഴിഞ്ഞുപോമില്ലൊരുസംശയം.
ചൊല്ലിനാളെന്നതുകേട്ടുശുകകുല-
നല്ലാർമണികമലാലയാവല്ലഭൻ
സല്ലീലകൾവസുദേവജനായനാ-
ളുള്ളവയെല്ലാമറിഞ്ഞുചൊല്ലീടുവാൻ
കല്യതകോലിനകല്യാണവാണികൾ
വെല്ലമനന്തനുമാവതല്ലെങ്കിലും
മെല്ലെക്രമേണവിചാരിച്ചറിഞ്ഞതു
ചൊല്ലുന്നതുണ്ടുകനക്കെച്ചുരുക്കിഞാൻ
കേൾക്കേണമെങ്കിലോകേൾപ്പിൻകളമൃദു-
വാക്കുകൾശ്രീശുകൻചൊന്നതുകേട്ടുക-
തിക്കിവഴിഞ്ഞുവരുന്നൊരുകൌതുകം
വായ്ക്കുംമഹീപതിവ്യാസാത്മജൻപദം
കൂപ്പിത്തൊഴുതുചൊല്ലീടിനാനാദരാൽ.
"രാപ്പകലന്നാഹമിങ്ങിനെതാവകം

വാക്യങ്ങളെന്റെ ഭഗവൽചരിതങ്ങൾ
കേൾക്കകൊണ്ടേതും മതിവരുന്നീലമേ
മേൽക്കുമേലിന്നും ശ്രവണാമൃതം ജഗൽ-
സാക്ഷിഭൂതൻ കളിവാർത്തകൾ സാമ്പ്രത
കേൾപ്പതിന്നെന്നിമറെറാന്നിലുമില്ലൊരു-
താല്പര്യസക്തി മോക്ഷത്തിന്നും മാനസേ.
യാതൊരു മർത്ത്യൻ മുകുന്ദചരിത്രങ്ങൾ
ചേതസി ശീലിച്ചിരിപ്പതവനതി-
പൂതനായ്പുന്നുവേണ്ടുന്നതെല്ലാമനു-
ഭൂതങ്ങൾ താനേ ഭവിക്കുമില്ലന്തരം.
ഭോഗവും മോക്ഷവും വന്നുകൂട്ടും ദൃഢം
ഭാഗവതപ്രിയനാകയാലനഘം
കേവലമാത്മനാശുദ്ധികലർന്നുടൻ
സേവകന്മാർക്കഭിലാഷങ്ങൾ നൽകിന
ദേവദേവൻ പുരുഷോത്തമനച്യുതൻ
ദേവകീപുത്രനായങ്ങു വ്രജം പുക്കു
പൂതനയെക്കൊന്നശേഷമനുഷ്ഠിച്ചു
പോതലീലാവിലാസങ്ങളെല്ലാം മമ
മാനസാഗ്രം തെളിഞ്ഞീടുമാറേററമ-
ത്യാനന്ദമോടരുൾചെയ്കതരേണമെ!
മോദാലകം തെളിഞ്ഞേററമപേക്ഷിച്ചു
മേദിനീപാലൻ നമസ്കരിക്കും വിധൌ
ശ്രീശുകനാശയാനന്ദമിയന്നകം
കേശവൻ തങ്കൽ സമർപ്പിച്ചുണർവ്വെഴും
ധാരണയാ പറഞ്ഞാനെടോ! മന്നവ!
നാരായണൻ മഹാമായാമഹിമകൾ
വേറെതിരിച്ചറിവാനും പറവാനും
ആരാലുമോർത്താലരുതാത്തതെങ്കിലും
കേൾപ്പതിനാഗ്രഹം പൂണ്ടിരിക്കുന്നിന-
ക്കേൾപ്പാനെളുപ്പമുണ്ടെന്നതുകൊണ്ടു ഞാൻ
താല്പരിയം മാത്രമൊട്ടു ചുരുക്കിനി-
ന്നാത്മനി സൌഖ്യം വരുമാറു ചൊല്ലുവൻ.
കേൾക്കെങ്കിലംബുജനേത്രനവതരി-
ച്ചാക്കം കലർന്നു ഷൾമാസാന്തരാവധൌ
വാതിൽപുറപ്പാടുമാഘോഷിച്ചു നന്ദനും
നീതിയോടേകഴിച്ചന്നും ബഹുവിധം
ദാനങ്ങൾ ഭൂസുരാദിപ്രജകൾക്കതി
മോദേന ചെയ്തു ചെയ്തങ്ങു നിൽക്കും വിധൌ
ശ്രീവാസുദേവൻ ജഗന്മയനച്യുതൻ
ദേവകീസൂനു ജനാർദ്ദനനാദ്യയൻ
പാലാഴിമാനിനീവല്ലഭനീശ്വരൻ
നീലാരവിന്ദദളായതലോചനൻ
ദാനവവംശവിനാശനകാരണൻ
ആനകദുന്ദുഭിസൂനു നിരാമയൻ
വേദാന്തവേദ്യനവേദ്യനശേഷൈക-
നാദാന്തരൂപൻ നളിനനാഭൻ പരൻ
കാലസ്വരൂപൻ കമനീയസുന്ദരൻ
ബാലൻ തളർന്നുറക്കം തുടങ്ങീടിനാൻ.
തൽപ്രകാരം തദാ കണ്ടു യശോദയു-
മർഭകൻ തന്നെക്കിടത്തി വച്ചാദരാൽ
സത്വരം വന്നൊരുമിച്ചു ബന്ധുക്കളെ
സല്ക്കരിച്ചങ്ങിനെ സഞ്ചരിച്ചീടിനാൾ.
അപ്പൊഴുതുഗ്രസേനാത്മജൻ തന്നുടെ
കല്പനയാ പെരുമാറുന്നതിലൊരു
ദുഷ്ടനരക്കൻ കലർന്നു മുകുന്ദനാം
കുട്ടക്കിടാവു തന്നന്തികേ മേവിന
ചാട്ടിൽ പരിചോടു തന്മായയാലുയിർ
കൂട്ടിപ്പുടുതയോടേററം തിരിഞ്ഞുടൻ
ശീഘ്രമടുത്തു വന്നീടിനാ, നങ്ങതു
സൂക്ഷ്മം ഗ്രഹിച്ചു പരൻ പുരുഷൻ പരൻ
ജൃംഭിതനായുണർന്നമ്പരന്നേററവും
സംഭ്രമിച്ചെന്നപോലെ സതതം പ്രതി-
കമ്പം കലർന്നു നിജാംഘ്രിദ്വയം കുട-
ഞ്ഞുമ്പർകോനേറെത്തെട്ടിക്കരഞ്ഞീടിനാൻ.
തദനു സകലേശപാദപ്രഹരങ്ങളാൽ
ശകടമുടനച്ചുതണ്ടോടുകൂടെ ക്ഷിതൌ
കടുകുമണിപോലെ ചിന്നിത്തകർന്നങ്ങിനെ
ഝടിതി ചിതറുന്ന കോപ്പാശു കണ്ടന്തികേ
നില്ക്കുന്ന ഗോപാലജാതികളേവരും
ഉൾക്കുതുകം പൂണ്ടു വിഭ്രമിച്ചീടിനാർ.
തത്ര തനയരുതങ്ങൾ കേട്ടോടിവ-
ന്നെത്രയും സംഭ്രമം പൂണ്ടു യശോദയും
പുത്രനെ സത്വരമത്തലൊഴിച്ചെടു-
ത്തത്ര നിരാമയനെന്തെന്നറിയാഞ്ഞു,
ബുദ്ധിഭ്രമത്തോടു തത്സവിധേ കളി-
ച്ചൊത്തിരുന്നോരു പോതങ്ങളോടത്വരം
ചോദിച്ചതു കേട്ടു ചൊല്ലിനാരുണ്ണിതൻ-
പാദപ്രഹരങ്ങളേറ്റു ചാടങ്ങു സാ
പാരിൽ തകർന്നു വീണീടുന്ന കോപ്പുക-
ണ്ടോരാലകന്നു ഭയപ്പെട്ടു ഞങ്ങളും.
ഇത്തരമർഭകന്മാരുടെ വാക്കുകേ-
ട്ടൊത്തീലതാർക്കുമന്നേരത്തു നന്ദനും
വർത്തമാനങ്ങൾ കേട്ടോടി വന്നെത്തിനാ-
നത്തൊഴിൽ കണ്ടു പറഞ്ഞു യശോദയും:—
"ബാലഗ്രഹപീഡകൊണ്ടിന്നു നമ്മുടെ
ബാലനീവണ്ണമനുഭവിച്ചു ദൃഢം
നൂനമതിൻ പ്രതിഹാരങ്ങൾ ചെയ്തുടൻ
ദീനമൊഴിച്ചുകൊണ്ടാലു"മെന്നിങ്ങനെ.
വല്ലഭതന്നുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടഥ
വല്ലവാധീശ്വരനാകിന നന്ദനും
ചൊല്ലെഴും ദിവ്യമഹീസുരരോടതു
ചൊല്ലിനാനപ്രകാരങ്ങൾ കേട്ടെത്രയും
നല്ല കല്യാണമതികളസൂയയാ-
ല്ലെലനുതമിച്ഛാദികളെന്നിയേ."

തുല്യസദൃക്കുകളായവേദാന്തികൾ
എല്ലാരുമൊന്നിച്ചുചിന്തിച്ചുകല്പിച്ചു
ദുർദ്ദേവതാപീഡനാദികൾസർവ്വവും
അദ്യാപിനീങ്ങുമാറർഭകനഞ്ജസാ
ദിഗ്ദേവതകൾക്കുപൂജാബലികളും
സദ്യോപിതത്തൽക്രമെനനുഷ്ഠിച്ചോരോ
സിദ്ധൌഷധങ്ങളുമിട്ടുജപിച്ചതി-
ശുദ്ധകലശാഭിഷേകവുംചെയ്തനു-
മതാകരേചാരികൽപ്യസദ്യസ്സ്വവും
ധൃതചാരേിച്ചുജഗത്ത്രയപാലകം.
തൽക്രിയാന്നാമവധൌനന്ദനങ്ങവ-
ക്കൊക്കെക്കനിവോടുദക്ഷിണയുംചെയ്തു
ദാനങ്ങളുംചെയ്തതെല്ലാംപരിഗ്രഹി-
ച്ചാനന്ദമുൾക്കലന്നാശീർവ്വചനവും
ചെയ്തെഴുന്നള്ളിനാർവിപ്രപ്രവരരും
കൈതവമെന്നിയേമററുള്ളവർകളും
പോയൊരുചിതസല്ക്കാരെരകന്തെളി-
ഞ്ഞായർകോനാലയേശാന്തനായ്മേവിനാൻ.
ചാട്ടുംപുറെവച്ചേത്തൊട്ടിൽച്ചോരുമിച്ചു
കൂടവേസന്നിധൌവെച്ചുഗോപാലരും
മായയാവന്നിവണ്ണംശകടോപഗ.
നായദൈതേയന്മരിച്ചോരനന്തരം
പിന്നെയുംകംസനയച്ചുവരുന്നതി-
ലുന്നതനാംതൃണാവർത്തനൊരുദിനം
വന്നുവ്രജംപുക്കുതന്നുടെദേഹവു-
മന നമായയാലാശുമറച്ചവൻ
സന്നിധിപുക്കതറിഞ്ഞുനന്ദാത്മജ-
മുണ്ണിയെസമ്മോദമുൾക്കലന്നമ്മയും
ചെമ്മേപരിചോടെടുത്തുപരിചരി-
ച്ചമ്മിഞ്ഞനൽകിനടക്കുംദശാന്തരേ
പാരംകനത്തുതുടങ്ങിജഗത്ത്രയ-
കാരണനാംജഗൽകുക്ഷിതിരുവുടൽ
ഭാരംമുഴുത്തെടുത്തീടരുതായ്കയാൽ
ചാരുതല്പേകിടത്തീട്ടുവാനായവൾ
നേരേനടന്നരുതാഞ്ഞുവീഴുംഭരം
പാരിലിരുന്നുനാരായണൻതന്നെയും
വെച്ചുളവനൈകനായകനാകിയോ-
രച്യുതൻതന്നെയുംധ്യാനിച്ചോരിത്തിരി-
പ്പൃത്ഥ്വിയിലാമ്മാറിരുന്നെഴുനേററുത-
ദംഘ്രിപാദക്ഷാളനായ്പോകുംവിധൌ
തെറെറന്നുകാററായ്ചുഴന്നുവന്നുണ്ണിയെ-
ച്ചുററിയെടുത്തുനടന്നാനസുരനും.
കാററുംപൊടിയുംമുഴുത്തോരിരുട്ടുമ-
ങ്ങേററംവളർന്നോരിരപ്പുംമുഴക്കവും
ചേർത്തുചുഴിഞ്ഞുചുഴിഞ്ഞുപൊങ്ങീടിനാ-
നാർത്താർത്തിനാശനന്തന്നെയുങ്കൊണ്ടവൻ.
തത്സമയേസകലേശനായ്മേവിന
വത്സനെക്കാണാഞ്ഞുനന്ദവിലാസിനി
ദുഃഖിച്ചുവക്ഷസിതാഡിച്ചുപാരിൽവീ-
ണൾക്കനംവിട്ടുകരഞ്ഞുരുണ്ടീടിനാൾ.
മററുള്ളഗോപീജനങ്ങളുംവീണുരു-
ണ്ടുററവനെച്ചൊല്ലിവാവിട്ടലറിനാർ.
നന്ദനുമിന്ദിരാവല്ലഭനാകിയ
നന്ദനൻതന്നെനിരൂപിച്ചുദുഃഖിച്ചു
നിന്നാനൊരുമരപ്പാവപോലേതദാ
തന്നെമറന്നുമോഹിച്ചുയശോദയും
മന്നിടംതന്നിൽകിടന്നാൾപൊടികൊണ്ടു
കണ്ണുമിഴിച്ചുകൂടാഞ്ഞുഗോപാലരും
നിന്നാർപരവശപ്പെട്ടുപശുക്കളും
കന്നുകൾതമ്മെവെടിഞ്ഞോരുദിക്കിനു
പെട്ടെന്നുവാലുമുയർത്തിമണ്ടീടിനാർ
പെട്ടപാടെന്തുപറയാവതീശ്വര!
കഷ്ടമേകാററുംചുഴലിയുംപോയ്മറ-
ഞ്ഞൊട്ടൊട്ടുദിക്കുകൾകാണായളവോരോ
കട്ടകൾകല്ലുകൾമുട്ടികൾപാറകൾ
വട്ടയിലകൾപത്രങ്ങൾപത്രികൾ
പുഷ്കരേനിന്നങ്ങുവീണധരിത്രിയിൽ
അക്ഷണമങ്ങവകണ്ടുഗോപാലരും
മണ്ടിനാർപേടിച്ചരണ്ടസുരേന്ദ്രനും
കൊണ്ടൽനേർവ്വർണ്ണനെക്കൊണ്ടുവിഹായസാ
കണ്ടുകൂടാതോളമാശുമേല്പോട്ടൊരു
കുണ്ഠതയെന്നിയേചെന്നുതന്നാത്മനി
ചിന്തിച്ചകാര്യംലഭിച്ചിതെന്നിങ്ങിനെ
ചിന്തിച്ചുകൊന്നുഭുജിപ്പതിനായവൻ
ചിന്തിച്ചളവുമഹാമഹതാംമഹൽ
ചിന്തനീയപ്രദനായനിരാമയൻ
സംപ്രതിതത്സ്വതാവീര്യഭാരംജ്വലി-
ച്ചമ്പരന്നെന്നപോലേവലഞ്ഞീടിനാൻ.
തൽക്ഷണമങ്ങൊരുപൃഥ്വീധരോപമം
ഉത്തമശ്ലോകനാമർഭകൻതന്നുടൽ
സത്വരമേററംകനത്തുചമഞ്ഞതി-
ശക്തനങ്ങുല്പതിച്ചീടരുതായ്കയാൽ

തൃണാവർത്താസുരവധം.

വട്ടംതിരിഞ്ഞുതിരിഞ്ഞുഴലുന്നവൻ
കട്ടക്കിടാവിനെവേർപെടുത്തീടുവാൻ
പെട്ടന്നനേകംതൊഴിലെടുത്തീടിനാൻ
കെട്ടിപ്പിടിച്ചുപററീടിനാൻബാലകൻ
കണ്ണംമുറുകെമുറുകെക്രമേണഭീ-
കൊണ്ടെന്നപോലെവൈകുണ്ഠൻപിടിച്ചതു
കൊണ്ടവൻവീർപ്പുകൾനേരെപുറപ്പെടാ-
ഞ്ഞിണ്ടൽപൂണ്ടുണ്ടായസങ്കടംകൊണ്ടുകാൽ
രണ്ടുംതലയുംകുടഞ്ഞുകുടഞ്ഞക-
തണ്ടിലെഴുമിടർകൊണ്ടുമിഴികളും
നട്ടുനിശ്ചേഷ്ടനായാശുമറിഞ്ഞുകീ
ഴ്പ്പോട്ടുപോന്നങ്ങിനെവട്ടശ്ശിലയുടെ
മീതേമലൎന്നുമരിച്ചുവീണീടിനാൻ.
പ്രേതനാഥാന്തകബാണമേററഞ്ജസാ
താരകസൂനുമരിച്ചുവീഴുംതരം
പാരിൽവീണീടിനദാനവന്തന്നുടെ
മാറിലാമ്മാറുമുകുന്ദനാമുണ്ണിയും
വേറിടാതെപരിചോടുവീണീടിനാൻ
ചോരയുംചേറുമണിഞ്ഞതുകണ്ടപോ!
തേറെഭ്രമിച്ചുഗോപീജനംചെന്നുടൻ
വാരിയെഴുത്തുപുണൎന്നുമുകൎന്നുസം-
ഭാരമോദേനകരഞ്ഞഴൽതേടിന
മാതാവുതൻകരതാരിൽവെച്ചീടിനാർ.
മാധവൻതന്തിരുമേനികണ്ടങ്ങവർ
മാനസതാരിലെഴുന്നസന്തോഷമെ-
ന്താനനമായിരംകൊണ്ടുചൊല്ലാവതോ?
കേവലമാനന്ദവാരിധിതന്നിൽനീ-
ന്നാവോളമോളംകളിച്ചിതുനന്ദനും.
ഗോപാലരുംപരമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടു
താപമൊഴിഞ്ഞുചൊല്ലീടിനാരെത്രയും
“പാരമുണ്ടീശ്വരാനുഗ്രഹംനമ്മുടെ
ചാരുസരോജനയനനാമുണ്ണിയെ
ഘോരനാംദാനവൻവന്നുചുഴലിയാ-
യാരാലെടുത്തുവ്യോമാന്തമിയന്നവൻ
നേരേതിരിഞ്ഞിഴഞ്ഞിങ്ങുവന്നിക്കൊട്ടം
പാറമേൽവീണുതകൎന്നിവൻതന്നുടെ
മാറിൽകിടന്നൊരുബാലനുസങ്കടം
വരാഞ്ഞതെത്രയുമത്ഭുതമല്ലയോ?
കാരണനായജഗന്മയനീശ്വരൻ
നാരായണൻപരിപാലിച്ചിതുദൃഢം.
മായാമയനുടെമായയ്ക്കുരുതാത-
കാൎയ്യമില്ലെല്ലാമവൎരവർതമ്മുടെ
പൂൎവ്വകൎമ്മോദ്യൽഫലങ്ങൾദാനങ്ങൾചെ-
യ്യേവരേയുംധൎമ്മമാൎഗ്ഗംപിഴയാതെ
പാലിച്ചുപോരുന്നനാഥൻപദസ്തുതി
ശീലിച്ചിരിക്കുന്നനമ്മുടെനാഥനാൽ
കേവലംപണ്ടുചെയ്യോരുസുകൃതമി-
ബ്ബാലകൻതന്നെലഭിച്ചതുമിങ്ങിനെ.
കേട്ടുകൂടാതെകുറഞ്ഞോരളവുള്ളി-
ലൂടെകടക്കിലെപ്പോഴുമെല്ലാവരും
നാരായണസ്വാമിതന്റെപാദാംബുജ-
ത്താരിലാരാധിച്ചിരിക്കമനോമലർ.
സാദരമെന്നാലവൎക്കഭിലാഷങ്ങൾ
മോദേനനൽകുമഖിലജഗന്മയൻ
താനതിനില്ലകില്ലേതു”മെന്നിങ്ങിനെ
മാനസമുററുഗോപാലർചൊല്ലുംവിധൌ
സൂനുതന്മേനിയുംകണ്ടുകണ്ടുള്ളിലെ-
ത്ത്യാനന്ദമൂൎത്തിയെധ്യാനിച്ചുനന്ദനും.
മുന്നംവസുദേവർചൊന്നതോൎത്തങ്ങവൻ
തന്നെപ്രശംസിച്ചുവൎണ്ണിച്ചുസന്തതം
സുന്ദരിയോടുംതനയനായ്യേവിനോ-
രിന്ദിരാവല്ലഭനോടുംമരുവിനാൻ.
അങ്ങിനെനാലഞ്ചുനാൾകഴിഞ്ഞാരകം
തിങ്ങിവളൎന്നൊരുസന്തോഷവാരിയിൽ
മുങ്ങിമയങ്ങിത്തളൎന്നയശോദതാ-
നംഗനായുള്ളമുകുന്ദനാമുണ്ണിയെ
തന്മടിതന്നിൽവച്ചാദരപൂൎവ്വകം
ചെമ്മേമുലയുംകൊടുത്തിരിക്കുംവിധൌ
കല്മഷനാശിനിയാമവളെന്മകൻ
നിൎമ്മലനെന്നുതേറിച്ചിരിച്ചീടിനൾ.
അപ്പൊഴുതംബുജമന്ദിരാവല്ലഭൻ
ഉല്പലനേത്രനുമാവരാരാധിതൻ
ഭക്തപ്രിയൻപരമേശ്വരനച്യുതൻ
മുക്തിപ്രദൻമുനിവൃന്ദനിഷേവിതൻ
ശക്തിയുക്തൻശരണാഗതവത്സലൻ
ശക്തിധരാഗ്രജമാതുലനവ്യയൻ
നിഷ്കളങ്കൻനിരാതങ്കൻനിരുപമൻ
നിഷ്കളൻനിഷ്ക്രിയൻനിത്യൻനിരഞ്ജനൻ
നിൎമ്മലൻനിൎമ്മമൻജന്മനാശാപഹൻ
സന്മയൻചിന്മയൻശാന്തൻദയാപരൻ
ബ്രഹ്മാത്മകൻവിരിഞ്ചാദിദിരച്ചിതൻ
ജിഹ്മഗനായകശായിപരൻപുമാൻ
കൎമ്മണാമാധാരരൂപിഗുണാത്മകൻ
ജന്മിനാമാരുയിരായജഗന്മയൻ
ധൎമ്മേണവിശ്വരക്ഷാൎത്ഥംവസുദേവൻ
തന്മകനായ്വ്രജംപുക്കനന്ദാത്മജൻ
സമ്മോദമുൾക്കലൎന്നമ്മതന്നാശയ-
മുന്മിഷിക്കുംമൃദുരമ്യഹാസാഭയ
കോട്ടുവായിട്ടുതന്നുൾത്താരിലാമ്മാറു
കാട്ടിക്കൊടുത്തുസമസ്തലോകങ്ങളും
കണ്ടാളവൾധരാചക്രവുംമേരുവും
കുണ്ഠതയെന്നിയേമേവുംഗിരികളും
സന്തതമുള്ളവനങ്ങൾനദികളും
അന്തൎമ്മുദാജലരാശികൾപൂരവും

ദ്വീപങ്ങൾമര്യാദശൈലനദികളും
ദ്വീപാന്തരങ്ങളുംചക്രവാളാദ്രിയും
പാതാളവുംജഗൽകന്ദനിലകളും
വേതാളഭൂതപിശാചാദിയാനവും
മാനുഷവേഷതിര്യഗ്ജാതികളേയും
നാനാചരാചരജാതികൾതമ്മെയും
ദേവേന്ദ്രവഹ്നിധർമ്മാദിദിക്പാലക-
ദേവതമാരെയുമാശാന്തരങ്ങളും
നാകലോകത്തെഴുംനാകികൾതമ്മെയും
ആകാശചക്രഗതികൾഭേദങ്ങളും
ജ്യോതിസ്വരൂപങ്ങളുംതാരകങ്ങളും
ആദിത്യചന്ദ്രഗ്രഹാദികൾതമ്മെയും
കണ്ടുവിറച്ചുവിറച്ചുടൻകൊൾമയി-
ക്കൊണ്ടുതൻകണ്ണുകൾരണ്ടുമടച്ചവൾ
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണനാമെന്മകനീശ്വരൻ
തണ്ടലർമാനിനീവല്ലഭനെന്നക-
തണ്ടിലുറച്ചതുസംഭ്രമംകൊണ്ടെഴും
കുണ്ഠതകൊണ്ടുമറച്ചിതുമായയും
സന്തതമെന്മകനെന്നൊഴിഞ്ഞില്ലൊരു
ചിന്തയുമങ്ങവൾക്കിങ്ങിനെനിത്യവും
ചെന്താമരാക്ഷനാംപുത്രനെക്കണ്ടുക-
ണ്ടന്തർമ്മുദാവസിക്കുന്നാളൊരുദിനം
പണ്ടേയദുകുലാചാര്യനായുള്ളവ-
നുണ്ടല്ലോഗർഗ്ഗമുനീന്ദ്രനവനോടു
കണ്ടുപറഞ്ഞുവസുദേവർതാനയ-
ച്ചിണ്ടലൊഴിഞ്ഞുവിളങ്ങുംമുനീശ്വരൻ
താനങ്ങുനന്ദഗോപാലയംപുക്കള-
വാനായർകോനവനെക്കണ്ടുസാദരം
വേഗേനചെന്നങ്ങുടനെതിരേറ്റുകൊ-
ണ്ടാഗമിച്ചാലയംപുക്കുസവിസ്തൃതം
ഭദ്രപീഠോപരിവെച്ചുപാദാംബുജം
ഭദ്രാത്മനാകഴുകിപ്പിച്ചുതജ്ജലം
മൌലൌധരിച്ചാർദ്രദേഹനായ്‌വീണുടൻ
കാലിണയിങ്കൽനമസ്കരിച്ചീടിനാൻ.
മാധവബുദ്ധ്യാപുനരെഴുന്നേറ്റതി-
പ്രീതനായമ്മുനിയെത്തൊഴുതങ്ങിനെ
ചൊല്ലിനാൻ"നല്ലലിൽവീണുഴലുംമമ
നല്ലതുമേന്മേൽവരുത്തുവാനായ്മുദാ
കല്യാണവാരിധിയാംഭവാനിങ്ങെഴു-
ന്നള്ളിയമൂലംപവിത്രനായേനഹം
ഇങ്ങനെയുള്ളദിവ്യാത്മാക്കളാകിയ
നിങ്ങൾചിലർതെളിവോടെഴുന്നള്ളിയാൽ
പിന്നെയിവിടെയുള്ളാപത്തുകളൊഴി-
ഞ്ഞനേകംനല്ലതുവന്നുകൂടുംദൃഢം.
നിത്യമത്യന്തശരണാഗതനായ
ഭൃത്യനുംമുഖ്യനെട്ടുത്തമനാംതവ
ശിഷ്യനുംചെറ്റൊരുഭേദമില്ലെന്നത-
ങ്ങുൾത്താരിലാമ്മാറനുഗ്രഹിക്കേണമേ;
നിഗ്രഹാനുഗ്രഹശക്തരാംബ്രാഹ്മണ-
മുഖ്യരത്രേസർവ്വവർണ്ണികൾക്കാശ്രയം.
നിശ്ചയമീശ്വരൻതാനുമവർക്കെഴു-
മിച്ഛാനുസാരിയായ്നില്ക്കുന്നുസന്തതം.
സത്യപ്രതിജ്ഞനാകുംഭവാനെന്നാകി-
ലുത്തമനായസർവ്വജ്ഞനെന്നാകയാൽ
ചിത്തേകഴിഞ്ഞതുംമേലിൽവരുന്നതും
വർത്തമാനങ്ങളുമൊക്കെനിരന്തരം
കണ്ടുതെളിഞ്ഞിരിക്കുംവിഭോ!കേവല-
മുണ്ടുമുഹൂർത്തമടുത്തെങ്കിൽനമ്മുടെ
ബാലകന്മാർക്കിരുവർക്കുമഴകോടു
കാലംകളയാതെനാമകരണങ്ങൾ
ചെയ്തരുളേണംവിശേഷിച്ചവരുടെ
ജാതകവുംവിചാരിച്ചരുൾചെയ്യേണം"
മോദംകലർന്നിവണ്ണംപശുപാധിപ-
നാദരപൂർവ്വംവിനീതനായെത്രയും
ഭക്ത്യാതൊഴുതുണർത്തിച്ചതുകേട്ടത-
ദ്വക്ത്രാരവിന്ദമാലോക്യമന്ദസ്മിതം
കൃത്വാവസുദേവർതന്മനസ്സംഗതി
മത്വാമറച്ചരുൾചെയ്തിതുഗർഗ്ഗനും:—
"നന്നുനന്നിന്നുനീചൊന്നതുചിതമി-
തെന്നുള്ളിലുംമടിയില്ലതിനേതുമേ-
നിന്നുടെവാഞ്ഛിതമേവമനുസരി-
ക്കെന്നുവന്നാലതിനുണ്ടൊരുദണ്ഡവും
ചെമ്മേപുനരതെന്തെന്നുംതെളിവിനോ-
ടുണ്മതന്നേപറഞ്ഞീടുവൻകേൾക്കനീ.
ഞാനിച്ചെറിയവനിന്നുകുതൂഹലാൽ
നൂനമുടനഭിധാനംവിളിക്കിലോ
മാനസേകംസനുസംശയമായ്വരു-
മാനകദുന്ദുഭിദേവകീപുത്രനെ
താനിങ്ങുടൻകടത്തീടിനാനെന്നഭി
മാനിതനിക്കുള്ളിലുണ്ടല്ലോമുന്നമേ
ശങ്ക,സഹോദരിപെറ്റതെട്ടാമതു
പെൺകിടാവായതുമന്നശരീരിതാൻ
ചൊന്നതസത്യമാവാനുംനിമിത്തമി-
ല്ലെന്നുള്ളചാഞ്ചല്യമുൾക്കലെന്നങ്ങവൻ
തന്നുടെഭൃത്യഗണത്തെയെങ്ങുംനട-
ന്നന്വേഷണംചെയ്യതിന്നയച്ചീടിനാൻ.
ചെന്നവർനീളെനടന്നുശിശുക്കളെ-
ക്കൊന്നുതുടങ്ങിനാരെന്നതിലുള്ളവർ
വന്നുചിലർമരിച്ചാരിവിടത്തിൽനി-
ന്നെന്നതിൻമൂലമെന്തെന്നറിയാഞ്ഞവനു
തന്നുള്ളിലീഷൽപ്രസംഗതിചേർന്നതും
ഇന്നഴകോടുഞാനിങ്ങനെസാദരം
നാമകരണമമ്പോടുചെയ്താലുടൻ
തുമവരുമവനില്ലൊരുസംശയം"

പ്രേമംകലൎന്നിവണ്ണംമുനീന്ദ്രോത്തമ-
നാമയംതീൎത്തരുൾചെയ്തതുകേട്ടേഴും
പ്രീതിയോടാശുഗോപാലകനായകൻ
ചേതസാചിന്തതുടൎന്നഥസാദരം.
വീണുതൊഴുതുണൎത്തിച്ചാ"നരുൾചെയ്ത
വാണികൾസൂക്ഷ്മമില്ലീഷലെന്നാകിലും
ചൊല്ലാമുപായമൊന്നാരുമറിയാതെ
മെല്ലവേനാമൊരുമിച്ചുവിവിക്തമാം
കല്യാണമന്ദിരംപുക്കുചിതക്രിയ-
യെല്ലാമേചെയ്തഴകേറുംനാമങ്ങളും
ബാലകന്മാൎക്കുവിധിച്ചുമോദിച്ചനു-
കൂലതയോടുടനാശീൎവ്വചനവും
ചെയ്തരുളീടുകവേണംഭവാനതി-
ന്മീതേനൃപാജ്ഞയുണ്ടാകയില്ലേതുമേ."
കേവലമേവംപശുപാലകാധിപ
ഗോപുകൾകേട്ടുണവേറിനഗൎഗ്ഗനും
പാരംപ്രസാദിച്ചനുവദിച്ചീടിനാൻ
നേരേപുനരതവ്വണ്ണംവരുത്തുവാൻ
തന്നേതനിക്കകതാരിൽകൊതിയുള്ള-
തന്നേരമങ്ങിനെനന്ദവചസ്സുകൾ
കേട്ടതികൌതുകംപൂണ്ടുതാൻമുന്നമേ
വാട്ടമൊഴിഞ്ഞുകല്പിച്ചമുഹൂൎത്തഗേ
നീക്കമൊഴിഞ്ഞതിനാഹന്തവേണ്ടതു.
ണ്ടാക്കിമററാരുമൊരുത്തരറിയാതെ
പേൎത്തുംമറച്ചൊരുമിച്ചുശുഭോദയം
പാൎത്തുഗണേശസംപ്രീത്യൎത്ഥമാദിയാം
കൎമ്മങ്ങൾചെയ്തുസുതന്മാരെയുംധരി-
ച്ചമ്മമാരിങ്ങുവരികെന്നുരച്ചുതാൻ
നന്ദനുമായിരിക്കുംവിധൌരോഹിണീ-
നന്ദനന്തന്നെയുംകൊണ്ടുവന്നീടിനാൾ.
തദനുമുഹുരരികിലവൾനന്ദനന്തന്നെയും
തത്രകൊണ്ടന്നുനില്ക്കുംവിധൌഗൎഗ്ഗനും
പ്രണയതരഹൃദയമൊടുമവനുടലശേഷവും
പ്രീത്യാതെളിവോടുനിരീക്ഷിച്ചരുളിനാൻ.
"ഇവനഖിലജനനയനരമണതരഗാത്രനാ-
യെത്രയുംസുന്ദരനായ്വരുംനിൎണ്ണയം"
സതതമുടനതുകരുതിവിരവിനൊടുരാമനാം
സല്പമാനെന്നുനാമംവിധിച്ചീടിനാൻ.
കരുണഗതിവരിമിഴികൾകുലമതിനുനൽകുവോൻ
കാമപാലാഖ്യതല്ക്കാരണാലുള്ളവൻ
പുനരിനിയുമിവനഖിലജനികളതിൽവെച്ചുസം-
പൂൎണ്ണബലനായിരിക്കുമെന്നാകയാൽ
കനിവിനൊടുബലനിതിവിശേഷഭദ്രാഖ്യയും
കല്പിച്ചിതെത്രയുമല്ലകേളനഘം
യദുജനനിതിലകരവൎത്മമിലേതാനുമൊ.
ന്നേററമയക്കിൽനിരത്തുമെന്നുള്ളതും
സാപദിമുഹുരവൎകളകമാകൎഷണാകൃതേ.

സ്സങ്കൎഷണാഖ്യയുമുണ്ടായ്വരും" പുരാ.
നിയമകൃതജനനിജനജഠരഗതിലീലയും
നിൎല്ലീനചേതസാവച്ചുമറച്ചവൻ
സരസതരമവദദിതിനിയതമുരുകാരണാൽ
സംജ്ഞകളേററമുണ്ടായ്വരുംമേല്ക്കുമേൽ"
മുനിവരനമിതിവിവിധതരമരിയരാമനാം
മൂത്തവൻനാമങ്ങൾകല്പിച്ചനന്തരം,
വന്നുയശോദമകനെയുംകൊണ്ടുടൻ

നാമകരണം.

അന്നേരമുണ്ണിയെക്കണ്ടുമററാമുനി
കണ്ണിണകൊണ്ടുമുകന്നുതന്മാനസ
കൎണ്ണികാമദ്ധ്യേകരുതിയുറച്ചുടൻ
നന്ദനോടേററമാനന്ദംകലൎന്നേഴും
മന്ദസ്മിതത്തോടുകൂടവേചൊല്ലിനാൻ:—
"നിന്മകനായുളനായവനിന്നതി
നിൎമ്മലൻധൎമ്മപരായണനെത്രയും
മുന്നമേയുള്ളവനന്നന്നുപാലന-
ത്തിന്നുപലവൎണ്ണമായ് ചമഞ്ഞീടുവോൻ
ചെമ്മേകൃതയുഗത്തിങ്കൽവിശദമായ്
നിൎമ്മലൻത്രേതായുഗേകുങ്കുമാഭയാ
സമ്മോദമോടതിശ്യാമളാകാരമാ-
യുന്മേഷമുൾക്കലൎന്നീദ്വാപരത്തിലും
നിന്നാനുടനൊരുകൃഷ്ണനായുംകലി-
തന്നിലവയറിഞ്ഞിന്നുനാമത്തെയും
കൃഷ്ണനെന്നിങ്ങിനെഞാൻവിധിച്ചേനൊരു
തൃഷ്ണയാപണ്ടുവസുദേവർതന്നുടെ
പുത്രനായ്വന്നുളനായാനൊരിക്കലെ-
ങ്ങത്രതല്ക്കാരണംകൊണ്ടഴകാൎന്നേഴും
വാസുദേവാഖ്യയുംകൂടെയുണ്ടായ്വരും

വാസവാദ്യാഖിലസമ്മതമായെടോ!
മേലിലതിമാനുഷതാംഭവിക്കുമി-
ബ്ബാലനതുകൊണ്ടനേകനാമങ്ങളും
കാലേതരംതരമുണ്ടായ്വരുംപരി-
പാലനതല്പരനാകുന്നതുമിവൻ.
ഞാനറിഞ്ഞതുദിവ്യബോധേനതൽ-
ക്കാലംദശാമററിയാവതല്ലേതും.
മുന്നംവഴിയേപരിപാലനത്തിനു
മന്നിടത്തിങ്കലൊരുത്തനില്ലായ്കയാൽ
നിർമ്മരിയാദകന്മാർമുഴുത്തേററവും
ധർമ്മകർമ്മങ്ങൾമറഞ്ഞതുകണ്ടിവൻ
തന്നെഗ്ഗുണദ്വേഷികളെക്കൊലചെയ്തു
നന്നായഴകോടുസാധുജനങ്ങളെ
ധർമ്മേണവിഷ്ടപേപാച്ചുരക്ഷിച്ചതി-
നിർമ്മലൻതാൻമരിയാദകൾചേർത്തവൻ,
തന്മഹിമാനമറിഞ്ഞവരാരുമി-
ല്ലിമ്മഹീചക്രത്തിലെന്നറിഞ്ഞീടുനീ.
യാതൊരുമർത്ത്യനിവൻപ്രിയമായവ
ചേതസിഭക്തിയോടെബതചെയ്യുതും
തൽപുരുഷോത്തമൻതന്നഭിലാഷങ്ങ-
ളെല്ലാരുമമ്പോടുനൽകുംനിരന്തരം.
വിഷ്ണുഭക്തന്മാർക്കനുഭവിക്കുംബഹു-
തൃഷ്ണകളെല്ലാമതിനില്ലസംശയം.
നിത്യവുംപാലനതല്പരനാമിവ-
നെത്രയുംകാരുണികൻമഹാകീർത്തിമാൻ
ലക്ഷ്മീശനൈശ്വര്യവൃദ്ധനനാമയൻ
ലക്ഷണസംയുക്തനായനിശംമുദാ
കൃഷ്ണനിവൻതവപുത്രനാമർഭകൻ
വിഷ്ണുഭഗവാനുതുല്യനെല്ലാംകൊണ്ടും;
ചിത്തേവികല്പമുണ്ടാകൊലാ,സങ്കടം
എത്തുകയില്ലനിനക്കിനിയെന്നുമേ.
ശത്രുക്കളുമില്ലിവനുളരാകിലോ
സത്വരംനഷ്ടരായ്വന്നുപോംതങ്ങളെ
വിസ്തരിച്ചെന്തിനോരോന്നുഞാനിങ്ങിനെ
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുനിന്നോടുചൊല്ലീടുന്നു?
നിന്നുടെപുണ്യമുരുക്കൂട്ടിവന്നൊരു
നന്ദനനായുളനിന്നിവൻനിർണ്ണയം.
നന്നായഴകോടുരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുനി
ർബന്ധമൊഴിച്ചുവളർത്തുകൊൾകന്വഹം.
നന്നായ്വരുംമേലിലില്ലൊരുസംശയം”
എന്നിവയെല്ലാമരുൾചെയ്തമാമുനി
പിന്നെത്തെളിവോടുബാലകന്മാരെയും
തന്നകതാർതെളിഞ്ഞാശീർവചനങ്ങൾ
ചെയ്തുചെയ്തങ്ങുനൽകീടിനാൻ,ദക്ഷിണ
ചെയ്തനമസ്കരിച്ചീടിനാൻനന്ദനും.
കൈതവമെന്നിയേരോഹിണിയുംനിജ-
പൈതൽതന്നഭ്യുദയാർത്ഥമായെത്രയും
ദ്രവ്യങ്ങൾവാരിക്കൊടുത്താളനവധി;
നിർമ്മലയായയശോദയുമങ്ങിനെ
തന്മകൻതന്നുടെചെമ്മുവരുത്തിനാ-
ളമ്മുനീന്ദ്രൻപ്രസാദിക്കുമാറഞ്ജസാ.
ദാനങ്ങൾചെയ്തവയെല്ലാംപരിഗ്രഹി-
ച്ചാനന്ദമുൾക്കലെന്നാശീർവ്വചനവും
വംശവൃദ്ധ്യർത്ഥമായമ്പോടുചെയ്തുചെ-
യ്തംശുമാലീപ്രഭനാകിയഗർഗ്ഗനും
ദേവകീപുത്രനെധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടെഴു-
മാവിർമ്മുദാതെളിവോടെഴുന്നള്ളിനാൻ
മാമുനിതന്നുടെയാനവുംകണ്ടുക-
ണ്ടാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുമേവിനാൻനന്ദനും,
മാനസതാരിൽനിരൂപിച്ചിതിന്നുമ-
ന്മാനുഷജന്മഫലംലഭിച്ചീടിനേൻ.
നാരായണസ്വാമിതൻകൃപയാബഹു-
പൂരിതകാമനായേനിനിയുംമമ
ചേതോമുകുരമാലിന്യംതവപാദ
പാഥോജരേണുക്കൾകൊണ്ടൊഴിച്ചന്വഹം
നാഥ!തേതേജോമഹിമചിത്താഗ്രസം.
ബോധേരമിക്കുമാറാദിശതുപ്രഭോ!
പാതകയൂഥനിവാരണ!മൽക്കുല-
ജാതങ്ങളെല്ലാംപരിപാലയാനിശം
ദീനപ്രിയ!ജഗന്നാഥ!നീയെന്നിയേ
ദീനനായോരിനിക്കില്ലമററാശ്രയം.
ദാനവാരേ!ശരണംചരണാംബുജം
നാനാജഗല്പതേ!നിത്യംനമോസ്തുതേ.
കേവലമാനന്ദമൂർത്തിയെസ്സന്തത-
മേവമകത്തുംപുറത്തുമൊരുപോലെ
കണ്ടുകനിഞ്ഞു സേവിച്ചുലാളിച്ചുകൊ-
ണ്ടിണ്ടലുംതീർത്തിരുന്നീടിനാൻഭാഗ്യവാൻ.
അക്കാലമംബുജനേത്രനാമുണ്ണിയും
അഗ്രജനാകിയശ്രീബലഭദ്രരും
നിത്യംവഴിയേവളർന്നുതുടങ്ങിനാർ
മർത്ത്യവേഷേണമനോജ്ഞഭാവത്തോടും
സുസ്മിതവക്ത്രപത്മങ്ങളോടുംബഹു-
വിസ്മയംസർവ്വനേത്രേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കോരോ
വൃത്തികൾകൊണ്ടുചേർത്തമ്മമാർതന്നുടെ
ചിത്താംബുജങ്ങൾമോദിക്കുമാറങ്ങിനെ
പൃഥ്വീതലത്തിൽകിടത്തിനാലാശുസു-
വ്യക്തമാമ്മാറുനീന്തിത്തുടങ്ങീടിനാർ.
ധൃഷ്ടതയോടിഴഞ്ഞങ്ങുതുടങ്ങിനാ-
രൊട്ടൊട്ടുമുട്ടുകളൂന്നിനടക്കയും
പുഷ്ടികലർന്നെഴുനീററുകാൽമുട്ടുകൾ
തുഷ്ട്യാപിടിച്ചുകൊണ്ടൊട്ടൊട്ടുനില്ക്കയും
പൊട്ടടിവെച്ചും,നടന്നുംമറിഞ്ഞുപോയ്
പെട്ടെന്നുവീണുകരഞ്ഞുമെഴുന്നുടൻ
ദൃഷ്ടികൾക്കേററമാനന്ദവിലാസങ്ങൾ

ദിഷ്ട്യാചിരതരമാചരിച്ചീടിനാർ.
അന്നദന്തങ്ങളും വന്നു നിഴലിച്ചു
നന്ദിതനന്ദനമാരാം ജനനികൾ
ചെന്നെടുത്താശ്രുമുലകൾ നൾകും വിധൌ
നന്നായറിയായ്ചമഞ്ഞു മുലകൾക്കും
മന്ദസ്മിതാനന്ദസുന്ദരവക്ത്രാര-
വിന്ദങ്ങൾ കാണ്മവർകണ്ണിനാനന്ദവും

ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ബാലലീല.

വന്നു മുഴുത്തു നിന്നന്യസ്മൃതികളു-
മെന്നിയേ നന്നായ് രമിച്ചാരഖിലരും.
ചുംബനാലിംഗനാദ്യാദികൊണ്ടമ്മമാർ
സച്ചിദാനന്ദിനിമാരായിതവ്വണ്ണം.
ആഭീരജാതികളേവരും വന്ദിച്ചി-
തുണ്ണികൾ തൻ വിലാസങ്ങളാലെത്രയും
കിങ്ങിണിയും തളയും വളയും മണി
ചങ്ങലപൊന്നരഞ്ഞാൺ ഗളസീമനി
തിങ്ങും പുലിനഖവും കുഴൽമോതിരം
ഇങ്ങനെയുള്ള നിത്യാഭരണങ്ങളും
തങ്ങളണിഞ്ഞു ബാലന്മാരിരുവരും.
എങ്ങുമേ മണ്ടി നടന്നു തുടങ്ങിനാർ.
കണ്ടവർ കണ്ടവർ തമ്മുടെ പിന്നാലെ
മണ്ടി വിരവോടു ചെല്ലും ശിശുക്കളെ
ക്കണ്ടുകൊൾവാൻ കൊതിച്ചുണ്ടായ കൌതുകം
കൊണ്ടവരിങ്ങു മറിഞ്ഞു നോക്കും വിധൌ
കുണ്ഠതപൂണ്ടു ഭീകൊണ്ടെന്നപോലെ ചെ-
ന്നിണ്ടലോടേ കരഞ്ഞമ്മമാർ തമ്മുടെ
മുമ്പിൽ വീഴും പൊഴുതൻപുകൊണ്ടേററവും
സംഭ്രമത്തോടെടുത്തോമൽമെയ്തന്നുടെ
ചേറും പൊടിയും തുടച്ചിട്ടു താദരാൽ
ഏററെക്കനിഞ്ഞു പുണർന്നു മുകർന്നുടൻ
പോർമുലക്ഷീരവും നൽകിയിണങ്ങിയ
ങ്ങാമോദശാലിനിമാരിരുന്നും വിധൌ
കൂടത്തുടർന്നേഴുനേററു ചെന്നേററവും
കാട്ടുകളാചരിച്ചീടിനാർ മേൽക്കുമേൽ

നിത്യം പ്രഭാതസമയേ ജനനിമാർ
ചിത്തം തെളിഞ്ഞുണരുന്നതിൻ മുന്നമേ
വക്ഷോജയുഗ്മേ കലർന്നു സന്തൃപ്തരായ്
ലക്ഷണയുക്തമഹാചരിത്രങ്ങളും
കൃതപാമധുരഗീതേന നന്ദാന്തികം
ഗതപാമദിച്ചിട്ടുപില്പാടോരോവിധം
ചിത്രചരിത്രങ്ങളാചരിച്ചു നാഥം
എത്രയും വ്യാജമാട്ടം തുടങ്ങീടിനാർ.
പൈകറന്നീടുവാനമ്മമാർ പാൽക്കിഴ
കൈകളിലേന്തി ശിശുക്കളെയും കൊണ്ടു
വൈകല്യമെന്നിയേ ചെല്ലുന്നളവുടൻ
ഐകമത്യാത്മനാരാമനും കൃഷ്ണനും
ചെന്നു പശുശിശുവൃന്ദങ്ങൾ വാൽനിര-
യൊന്നിച്ചു കൂട്ടിപ്പിടിച്ചു തുങ്ങും വിധൌ
കന്നുകൾ സംഭ്രമിച്ചോടുന്ന നേരത്തു
പിന്നാലെ തങ്ങളിഴഞ്ഞു ചെല്ലും ദൃഢം.
ചെന്നു ചാടിക്കുഴഞ്ഞതന്യൂനലീലകൾ
നിന്നു തുടങ്ങും പശുക്കൾ മുമ്പിൽ തദാ.
ശൃംഗികളാം പശുവൃന്ദം തിരുവുടൽ
സംഗിച്ചു രമ്മിനക്കീടുവാനഞ്ജസാ
വന്നൊരുമിച്ചതു കണ്ടു കുത്തീടുവാൻ
എന്നതോർത്തമ്മമാർ ദൂരെനിന്നും വിധൌ
കന്നുകിടാക്കളെ വിട്ടു കുടിപ്പിച്ചു
പിന്നെ ക്ഷുധിതരായന്നന്നോരോതരം
മുന്നിലാമ്മാറു കാണായതെല്ലാം തക-
ർത്തന്യായകർമ്മങ്ങളാചരിച്ചീടുവോർ.
പാൽക്കിഴതട്ടിച്ചരിക്കും ജലങ്ങളും
പാത്രങ്ങൾ തച്ചുടച്ചു മകം പുക്കുടൻ
കാല്ക്കലാമ്മാറു കാണായതെല്ലാമെടു-
ത്താക്കമോടങ്ങുമിങ്ങും പ്രഹരിച്ചുടൻ
പാത്രങ്ങളും പെരുനാഴികൾ നാഴികൾ
മൂത്രങ്ങൾ കൊണ്ടു നിറച്ചുവച്ചഞ്ജസാ
കാച്ചിക്കുറുക്കിക്കൊഴുത്തിരിക്കുന്ന പാൽ
പൂച്ചകൾക്കും കൊടുത്താശു തൽകുക്ഷിയിൽ
പൂർത്തിവരുമാറു പീതപാപി, തങ്ങളും
കൂർത്തകോൽകൊണ്ടു പാത്രങ്ങൾ തൻ മൂട്ടുകൾ
ചോർത്തുകളയും പൊഴുതു ജനനികൾ
പാർത്തു പിന്നാലെപോയ് ചെന്നടുക്കും വിധൌ
ചീർത്തെഴും ഭീതികൊണ്ടെന്നപോലേ പുറ-
ത്താർത്ത്യാ കരഞ്ഞു മണ്ടിപ്പുറപ്പെട്ടുടൻ
ശീഘ്രം വിരവോടു പോയ് ചെന്നു സതപരം
മാർഗ്ഗേ നടന്നുള്ള ജന്തുക്കൾ തമ്മെയും
നോക്കിപ്പിടിച്ചു കളിപ്പിക്കുമൊട്ടവ-
പൊയ്ക്കളഞ്ഞുള്ള ഖേദേന കേഴും ചിരം
നീക്കുഴികൾക്കകത്താക്കമോടാകാശ-
ഭാസ്കരമണ്ഡലാദ്യങ്ങൾ കണ്ടങ്ങവർ
നീക്കമൊഴിഞ്ഞു പിടിച്ചുകൊൾവാനുമൊ-

ട്ടാഗ്രഹിച്ചേററം പരിശ്രമിക്കും മുദാ
സാക്ഷിഭ്രതസ്വരൂപൻ പ്രതിച്ഛായകൾ
വീക്ഷ്യാചന്ദ്രാൎക്കദീപ്ത്യാതപൈകേവലം
നേത്രകുതൂഹലത്തോടതിനോടുതാൻ
ധാത്രിയിൽനിന്നു പടകളിക്കും വിധൌ
ഹാസ്യവിലാസങ്ങളും വചനങ്ങളും
ലാസ്യകമായ്ക്കൊണ്ടു കോപാൽ വിരവോടു
പാച്ചിൽതുടങ്ങും പിടിച്ചുടിച്ചീടുവാൻ
പോയ്ചെന്നൊരേടത്തൊടുങ്ങുവോളം ദ്രുതം
കാൽത്തളയും വളയും കിലുങ്ങാതെതാൻ
മൂത്തവനോടൊരുമിച്ചു ചെന്നന്ധുവിൻ
വാൎയ്യുരെന്നിന്നുറക്കെപ്പറയും പ്രതി-
വാക്യങ്ങൾ കേൾപ്പതിന്നാഗ്രഹം വായ്ക്കയാൽ
നോക്കും വിധൌ ജലമണ്ഡലേ തന്നിഴൽ
അക്കമോടങ്ങു കാണുന്നതിനോരോരോ
ഗോപ്യികൾ കാട്ടും ചിരിക്കും കളിക്കുമ-
ക്കൂട്ടുകൊണ്ടാട്ടമിട്ടീടും ചുഴലവും
ഗോത്രേന്ദ്രനെപ്പുറത്താമയായാഴിയിൽ
അൎത്തിതീൎത്തങ്ങു പൊങ്ങിച്ചവനങ്ങതിൽ
കീഴ്പ്പോട്ടുവീണുപോമെന്നുള്ള സംഭ്രമ-
വായ്പുകൊണ്ടിങ്ങെടുത്തമ്മ ചെന്നാദരാൽ
ചേൎത്തുപുണൎന്നു മുകൎന്നു മുലകളും
പൂൎത്തിവരുമാറു നൽകിയിരുത്തുമ്പോൾ
കാൽക്ഷണകാലമീവണ്ണമോരോവിധം
മോക്ഷദൻ താൻ വിളയാടും വികൃതികൾ
നോക്കിനോക്കിപ്പരിപാലിക്കയെന്നിയേ
വീൎക്കുമളവടിയില്ലൊരുനേരവും.
ഭാഗ്യവതികളാം ഗോപികളും ജ്ജഗൽ
സാക്ഷിലളിതചരിത്രങ്ങളിൽ നിന്നു
നീക്കം വരാതൊരനുഭൂതി മേല്ക്കുമേൽ
വായ്ക്കയാലന്യസ്മൃതികളൊഴിഞ്ഞവർ
പാൽക്കുഴമ്പും കദളിക്കനിയും കൊട്ടു-
ത്തിക്ഷുണേന്ദ്ര്യാൎത്ഥനാമീശ്വരനെക്കൊണ്ടു
മാധ്വീമൊഴികൾ ജഗന്മനോമോഹന-
വാൎത്തകളാചരിപ്പിച്ചുമിടയിടേ
ചേൎത്തുപുണൎന്നു മുകൎന്നു കൊണ്ടാടിയും
നേത്രവിലാസേന പാണിയുഗളവും
കോൎത്തുപിടിച്ചു ചാഞ്ചാടിയും പാടിയും
ആൎത്താൎത്തിനാശനൻ തന്നോടു കൂടവേ
രാപ്പകലന്വഹമിങ്ങിനെ ഗോപികൾ
താല്പൎയ്യമാൎന്നു കഴിച്ചിതു കാലവും.
കേൾക്കമഹീപതേ! പണ്ടവർ ചെയ്തസൌ-
ഭാഗ്യസുകൃതമെന്താൎക്കുവാൎത്താമെടോ?
പാൎക്കുടൽമാനിനിക്കും ലഭിയാതെക-
ണ്ടാക്കമോടേറെ വായ്ക്കും മഹാനുഗ്രഹം
സാദ്ധ്യമായ്വന്നതുകൊണ്ടവരാശ്രുസു-
മേധ്യശീലാംഗിമാരായ്വളൎന്നീടിനാർ.

ഏവം മഹാഭാഗമാരായഴകെഴും
ഗോപാലബാലികമാരവർ മേവിന
ഗേഹങ്ങൾ തോറും മനോഹരനാകിയ
മോഹനാകാരശീലൻ വസുദേവജൻ
കാരുണ്യമുൾക്കൊണ്ടവരെയനുഗ്രഹി-
ച്ചോരോവിധം ഗുണമാശ്രുവരുത്തുവാൻ
ഗോപാലവംശജന്മാരാം നിജസമ-
രൂപവയോധരന്മാരാം സഖികളും
രോഹിണീനന്ദനന്താനും പിരിയാതെ
മോഹനാകാരലീലാവിലാസങ്ങളും
സ്വീകരിച്ചാനന്ദഗാനങ്ങളും ചെയ്തു
ശ്രീകരുണാകരൻ താൻ നടന്നീടിനാൻ.
താർമകൾ തന്നകതാർകവരും കടാ-
ക്ഷാമൃതാലോകനഭാവപ്രകല്പിത-
ഭ്രൂവിലാസങ്ങളോടാമൃദുഹാസവും
ദേവദേവൻ കലൎന്നിങ്ങിനെ ചെന്നോരോ
ഗോപികൾ തന്നുടെ മാനസധീരത
വേർപെടുത്തോമനലീലകൾ കണ്ടവർ
പാലും നവനീതവും കനിവോടനു-
കൂലതയാ സകലം കൊടുക്കുന്നവ
ചാലെപ്പരിചോടു വാങ്ങിനുകൎന്നതി-
വേലം മതിവരാഞ്ഞാശ്രുകരകയും,
സ്വാദുകരങ്ങളായുള്ളതെല്ലാം കൊടു-
ത്താദരവോടവരേറെലാളിക്കയും
ചെയ്തു സുഖിച്ചാരനുദിനമെത്രയും
പൈതലായുള്ള നന്ദാത്മജനന്നോരോ
മാധുൎയ്യസാധനം തോറുമഭിരുചി
ചേതസിപാരം വളൎന്നു ചമഞ്ഞവ
മാതാവുമാഭീരനാരികളും കൊടു-
ത്തേതുമലം ഭാവമെന്നിയേ സന്തതം
തോഷമാൎന്നമ്പോടവസരം കണ്ടവൻ
മോഷണലീലകളും തുടങ്ങീടിനാൻ.
പാർവെണ്ണനിത്യം കവൎന്നു കവൎന്നഥ
കാൎവ്വൎണ്ണനണ്ണിരസിച്ചു തുടങ്ങിനാൻ.
പാരമുയൎന്നു നിന്നീടുമുറികളിൽ
ചേരും പയസ്സും നവനീതവും മുദാ
വാരിയെടുത്തു മാൎജ്ജാരകുലത്തിനും
ചാരത്തു കാണായ ശാഖാമൃഗങ്ങൾക്കും
കാരുണ്യമുൾക്കൊണ്ടു നല്ലിയെറിഞ്ഞുമി-
ല്പാരിച്ചുഴറേറാടു താനും നുകൎന്നു പാൽ
പാനവും ചെയ്തു പോകും വിധൌ ഭാജന-
മൂനം വരുത്തിക്കളയും മടിയാതെ.
മാനിനിമാർ ചിലരത്തൊഴിൽ കണ്ടഭി-
മാനേന കോപിച്ചു നില്ക്കിലവരുടെ
ചാരത്തകലെനിന്നോരോരോ ഗോഷ്ഠികൾ
ധീരതമുൾക്കൊണ്ടു കാട്ടിച്ചിരിപ്പിച്ചും
പേരിക്കളമൊഴിമാർ ചെന്നെടുത്തതി

ഭാരപ്രമോദേനനൽകിക്കനിവോട്ട
നേരേകൊട്ടുക്കുന്നവയും പരിഗ്രഹി-
ച്ചാരോമലംബുജലോചനൻപിന്നെയും
നീളെനടന്നുപാൽവെണ്ണകട്ടീടുവാൻ
പാളിനിന്നാരിളമാൻമിഴിമാരവർ
വേർപെടാഞ്ഞാലയം പുക്കുപോയ് ചെന്നതി-
കോപംമറച്ചുവെച്ചേറെലാളിതമാം
ലീലകളും മൃദുഹാസേനസംസ്കരി-
ച്ചാലംബഭൂതനുറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന
ബാലന്മാർതമ്മെനുള്ളിക്കരയിച്ചുമ-
ല്ലോലെപലവിധംമററുമോരോവിധം
നാരിമാരെഭ്രമിപ്പിച്ചുകററിക്കള-
ഞ്ഞോരോരവസരംകണ്ടോരോമോഷണ-
ലീലകൾകൈതുടന്നീടിനാൻമേല്ക്കുമേൽ
ഭൂലോകപാലനതല്പരനീശ്വരൻ.
വാസരംതോറുമേവംജഗദീശ്വരൻ
മാധവൻചെയ്യുമുപദ്രവംകൊണ്ടഹോ
പാരംപൊറുതികേടായ് ചമഞ്ഞംഗന-
മാരവരേതുമൊന്നാവതല്ലായ്കയാൽ
മാതാവിനോടുപറകിൽമകനതു
ചേതസാചെയ്കയില്ലെന്നതോർത്തമ്മയും
പ്രീതിയോടേപറഞ്ഞീടിനാളെന്മകൻ
നീതികേടാചരിച്ചീടുകയില്ലതേ
നൂനമറിയാതെചെയ്കിലഹോപിതൻ-
മാനസേനിങ്ങളറിഞ്ഞടങ്ങീടുവിൻ!
മോദമിയന്നനുവാസരംതോറുമ-
ങ്ങാദരാലേഷണ്ഠാനെന്നപോലെചിരം
കാലമുൾസ്നേഹേനലാളിപ്പിനേതുമേ
കാലമായീലശാസിപ്പതിനൊട്ടുമേ
കേവലമേവംജനനീമനോഹര-
രൂപികളോടുപറഞ്ഞയയ്ക്കുന്നതാ-
മോദേനകേട്ടുനിന്നീട്ടുംജഗന്മയൻ
മാതാവിനോടുംതുടങ്ങിനാൻമോഷണം.
പാൽവെണ്ണനിത്യംകുറഞ്ഞുകാണുന്നതെ-
ന്തായ്പതെന്നുപുനരെന്നറിയാഞ്ഞവൾ,
ചേതസിസംശയംചെററുതുടന്നഥ
വാസരമാറേഴുപോയോരനന്തരം
താനൊരുനാളഴകോട്ടുകുളിപ്പതി-
ന്നായായർമാനിനിമാരുമായങ്ങിനെ
ബാലനെച്ചെങ്ങാതിമാരോട്ടുടൻമുല-
പ്പാലുംകൊടുത്തിരുത്തിഗ്ഗമിച്ചീടിനാൾ.
തൽക്ഷണേപത്മപത്രേക്ഷണൻമാധവൻ
അക്ഷിമനോഹരൻസുന്ദരൻനന്ദനൻ
ചിത്തേവിചാരിച്ചുകണ്ടാൻതികത്തിയ
ദുഗ്ദ്ധമകത്തമ്മവച്ചതറിയാതെ
കൈക്കൊണ്ടെടുത്തുനുകർന്നുകൊൾവാനിനി-
ക്കുൾക്കാമ്പിൽനല്ലോരവസരമെന്നകം
പുക്കാനരികെവിളങ്ങുംസഖികളെ
ഒക്കെക്കുശൽകൊണ്ടകററിനിർത്തിദ്രുതം
ചിക്കനെച്ചെന്നുപാൽവെച്ചങ്ങെടുക്കിയ
ശക്യമതിങ്കീഴകലെച്ചുഴലവും
ചിത്തഭ്രമത്തോട്ടുനോക്കിനോക്കിപ്പുന-
രിത്തിരിനീളമില്ലാഞ്ഞുഴന്നീടിനാൻ.
മുല്ലാട്ടുലോകത്രയത്തെയെല്ലാംപടം
ഒപ്പിച്ചുമൂന്നായളന്നജഗൽഗുരു
ചില്പുമാനിപ്പോളിതിനെന്തുപായമെ-
ന്നൾപ്പുവിലോത്തോർത്തുകല്പിച്ചരികത്തു
നില്ക്കുമുലൂഖലംകണ്ടുഴറേറാടുചെ-
ന്നുൾക്കരുത്തോടിങ്ങിഴച്ചുട്ടപ്പിച്ചുടൻ,
വെച്ചാനുറിക്കുകീഴൊപ്പിച്ചുപിന്നെയും
അച്യുതനെത്തുകയില്ലെന്നറിഞ്ഞഥ
ചതുരാരിപാദസംയുക്തമായ്മേവിനോ-
രുത്തമപീഠമെടുത്തുരൽതന്നുടെ
മസ്തകേവച്ചതിന്മീതേകരേറുവാൻ
എത്താഞ്ഞുപിന്നെമററുച്ഛ്രിതമാന്നൊഴും
ബലപാദാസനംകീഴങ്ങുചേർത്തുവെ-
ച്ചത്യാരമങ്ങതിന്മീതേറിനിന്നതി-
വിഭ്രമത്തോട്ടുറിയെത്തിപ്പിടിച്ചുള-
വുത്തമപൂരുഷൻനിന്നരുളീടിന
പീഠംപുരണ്ടങ്ങുതാഴത്തുവീഴ്കയാൽ
ആടിത്തുടങ്ങിനാനങ്ങുമിങ്ങുംദ്രുതം.
ചാടിക്കളഞ്ഞങ്ങുനിന്നരുളീടുവാൻ
പേടിക്കകൊണ്ടഭയപ്രഭനേററവും
വാടിക്കരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻ, കണ്ണുനീർ
കൂടത്തിട്ടുതിടവാർത്തുവാർത്തന്തികേ
കൂടെക്കളിച്ചിരുന്നോരുസഖികളും
ഓടിവന്നാവതില്ലാഞ്ഞുഴന്നീടിനാർ.
ചെന്നുവിളിച്ചാർചിലരവരമ്മയെ
തന്നുടെനന്ദനൻതാൻകരയുന്നതും
കേട്ടുപരിഭ്രമിച്ചോട്ടുകുളിച്ചുതൻ-
കൂട്ടരുമായുടനോടിവന്നീടിനാൾ.
വാട്ടമേതുംഭവിയാതെഗോപാലക-
ശ്രേഷ്ഠവിലാസിനിതാനവളാത്മജൻ
കാട്ടുംചരിത്രങ്ങളിത്തരമങ്ങതി
ക്കുട്ടനന്നെന്നുചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചൊരു
കാൽക്ഷണംനാസികമേൽകൈവിരൽവച്ചു
സാക്ഷിഭൂതൻകളികണ്ടുനില്ക്കുംവിധൌ,
നേത്രാംബുതൂകിഭ്രമിച്ചുചുട്ടുചുട
വീർത്തുകരയുംമകനുടെസങ്കടം
പാർത്തുപാർത്താർദ്രബുദ്ധ്യാപിയശോദചെ-
ന്നാത്തിതീർത്തിങ്ങെടുത്താത്മജൻതൻമൃദു-
ഗാത്രംപുണർന്നുമുഖാബ്ജംമുകർന്നതി,
മാത്രമാരോമൽകിടാവിൻകരദ്വയം
നേത്രങ്ങളോടുചേർത്താസ്ഥയാകൌതുക

വാൎത്തകളാൎത്തിതീൎത്തേററമോതിട്ടതും
മാധ്വീമൊഴിവിനോദിപ്പിച്ചുപുത്രന
വാത്സല്യമോടുമുലകൾനൾകുംവിധൌ
പേൎത്തുപേൎത്തിതികേണില്ലുംസഖികളോ-
ടോൎത്തുചൊല്ലീടിനാളിത്തരമെന്മകൻ
വാൎത്തകളാചരിക്കുന്നതിനെന്തുതാൻ
ഓൎത്തുമാററുവാനെന്നുചൊല്ലീടുവിൻ!”
പ്രേഷ്യകമാരതുകേട്ടീവനോടുനാം
ദ്വേഷ്യപ്പെട്ടുവാനവകാശമില്ലിതി-
ക്കുട്ടദുശ്ശീലമറിഞ്ഞുതുടങ്ങിയാൽ
കാട്ടുകയില്ലതുപാൎത്തുകൊൾകെന്നതേ
തായ്ക്കുന്നമുക്കമൊന്നാവതുള്ളുപറ-
ഞ്ഞാൎക്കടക്കാമതല്ലാതെകണ്ടിത്തരം.”
ഭാഗ്യവതികളാംഗോപികളിത്ഥമാ-
ലോക്യതമ്മിൽപറഞ്ഞീടുംദശാന്തരേ
പാല്ക്കടൽമാനിനീവല്ലഭനാകിയോ-
രീക്ഷണേന്ദ്യാൎത്ഥനാമീശ്വരനുണ്ണിയെ
നോക്കിനോക്കിച്ചിരിച്ചാശുയശോദതാ-
നാക്കമോടാഹന്ത!ചോദിച്ചരുളിനാൾ:—
“എന്തെന്മകനേ!നിനക്കോരോന്നിങ്ങിനെ
സന്തതമന്തകാരങ്ങൾതോന്നീടുവാൻ
ഹന്തബന്ധം?പുനരെന്തൊരുസാഹസം
അന്തരാനീനിരൂപിച്ചിതുമാനസേ!
സമ്പ്രതിനല്ലതല്ലിത്തര”മെന്നുകേ-
ട്ടൻപുപൂണ്ടമ്പരനമ്പർകോൻതമ്പുരാൻ
കിഞ്ചനകൊഞ്ചിനപുഞ്ചിരിപ്പൂണ്മയോ-
ടഞ്ചിതചന്ദ്രനമഞ്ജുമാറഞ്ജസാ
നെഞ്ചന്തെളിഞ്ഞൊരുചാഞ്ചല്യമെന്നിയേ
വഞ്ചനമായൊരുവാൎത്തചൊല്ലീടിനാൻ.
“അമ്മേ!ഭവതികുളിപ്പതിന്നായുടൻ
ചെമ്മേവിരവോടുപോയളവിങ്ങുപാൽ
വെണ്ണകൾസൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിതോകേവല-
മെന്നറിയേണമെന്നോൎത്തകംപുക്കുഞാൻ
നോക്കുവാനായുറിചെന്നുപിടിച്ചുള-
വാക്കംകുറഞ്ഞിഴഞ്ഞേററമുഴന്നിതു.
ഭോഷ്ക്കുരചെയ്കയെന്നോൎക്കൊലാമാ,മക-
താൎക്കകത്തില്ലൊരുധൂൎത്തൊരുനേരവും.
കേൾക്കമൂൎത്താവേ!നിനയാത്തതോൎക്കരു-
താൎക്കുമതിന്നുപാപംഫലമായ്വരും.
മേല്ക്കുമേലൊക്കയുമാക്കമോടനാഹം
കാക്കയെന്നുള്ളതിങ്ങാഗ്രഹമെപ്പൊഴും.
രാപ്പകലേറാംപരിഭ്രമിച്ചിങ്ങനെ
വായ്പെട്ടുമാതാവുമാൎജ്ജിച്ചുനിത്യവും
കാച്ച്യപാൽവെണ്ണമാൎജ്ജാരകനംചെറു-
പൂച്ചകളുംനുകൎന്നീടുവാനൊക്കവേ
പാൎത്തുനിൽക്കുന്നവകട്ടൊട്ടുക്കീട്ടുമെ-
ന്നോൎത്തൊരുസാഹമെൻസാഹസമായതും.
അല്ലാതെകണ്ടൊരുവല്ലായ്മയോൎക്കയ-
ല്ലല്ലോമയാബാഹുകല്യാണമാനസേ!
നല്ലതല്ലാതെകണ്ടില്ലൊരുശീലമ-
ങ്ങുള്ളമാറുംചിലപിള്ളരെണ്ണംവണ്ണം
വല്ലാതെപാൽവെണ്ണകണ്ടുകൊതിക്കയു-
മില്ലവിറുണ്ടുകൊണ്ടെന്നറിയേണമേ!
വല്ലവാധീശനാമെൻപിതാവിന്നലെ
യല്ലോമടിയിലിരുത്തിവച്ചെന്നോടു
കല്യാണരൂപിയാമെന്മകനെത്രയും
നല്ലൊരുശീലമെന്നിങ്ങനെചൊന്നതും
കേട്ടതില്ലേപുനരെന്നതുകൊണ്ടുമ-
ക്കുട്ടദുരാകൃതിയില്ലിനിക്കേതുമേ!
നീക്കമില്ലെന്നാലിനിദിവസംപ്രതി
സൂക്ഷിപ്പതിന്നുപാൽവെണ്ണകളെന്നെനീ
വാത്സല്യമോടുടനാക്കുകിൽമറെറാരു
വാഴ്വരുവാനയയ്ക്കയില്ലൊട്ടുമേ.
ഭോക്തുംഭവതിതരുന്നതൊഴിഞ്ഞിനി-
ക്കാഗ്രഹവുംമുഹുരില്ലൊരുനേരവും”
പ്രീത്യാപടുക്കളാംവാക്യങ്ങളിത്തര-
മാത്മജൻചൊന്നതുകേട്ടുയശോദയും
നേത്രമനോഹരനാകിയപുത്രനെ
ചേൎത്തുപുണൎന്നുമുകൎന്നുമുലകളും
നൽകിക്കനിവിനോടോമനപ്പൂവൽമെ
പുൽകിപ്രസാദിച്ചിരുത്തിവച്ചഞ്ജസാ
വൈകാതെപിന്നെമറെറാന്നിനായങ്ങവൾ
പോകുന്നപോക്കുകണ്ടാകുതുകാശയാ
ചേതസിപാൎത്തുചിന്തിച്ചുചൊല്ലീടിനാൻ
പൂതനാരാതിജഗൽഗുരുമാധവൻ:—
“എന്തൊരുമ്പട്ടതമ്മേ!മമസാഹസോ-
ദന്തപ്രതികാരാൎത്ഥമായപാൽവെണ്ണകൾ
സന്തോഷമോടുനൽകാതെകണ്ടാൎത്തയാ-
യെന്തിനേററംശ്രമിച്ചുപുനരോൎക്കനീ.
സന്തതംസൎവ്വജന്തുക്കളാലുംപ്രവൃ-
ത്താന്തസിദ്ധാന്തമെന്തെന്നതോൎക്കണമേ.”
ഹന്തപുനരിവണ്ണംപറഞ്ഞോമന-
ദന്താധരങ്ങൾപിളൎത്തിനിന്നീടിനാൻ.
ചെന്താമരാക്ഷ!നതുകേട്ടുമാനസേ
ചിന്തയുംപൂണ്ടുപോയ്ചെന്നുയശോദയും
ചെററുനവനീതവുംകൊണ്ടുവന്നുടൻ
തെററന്നുപുത്രൻവലത്തുകരാംബുജേ
വച്ചാളതുകണ്ടുമന്ദസ്മിതാനന-
നച്യുതനുണ്ണിചൊന്നാൻ“ഭവതിക്കിഹ
സിദ്ധമല്ലായ്കയുണ്ടായതെന്തെന്നുടെ
ഹസ്തമൊന്നിന്നഹോവെണ്ണനൽകീടിനാൽ
മറേറതിനെന്തുതോന്നും,രാമനേതാനു-
മുററുനൽകുംപൊഴുതേഷമാമേവതേ”
പുത്രവൈദഗ്ദ്ധ്യവാക്യങ്ങളോരോന്നിവ

ചത്രതരാത്മനാകേട്ടയശോദയും
വിസ്മയിച്ചാരോമലുണ്ണിതൻകോമള-
ഹസ്തമങ്ങേതിലുംവെണ്ണനൽകീടുവാൻ
സത്വരമങ്ങുതിരിഞ്ഞുനടന്നള-
വുത്തമപൂരുഷൻതൻകരതാരിലെ
വെണ്ണയുമാസ്വാദി"ച്ചെങ്കയ്യിൽമേവിന
വെണ്ണവന്നിന്നൊരുകാകൻവിരവൊടു
കൊത്തിവിഴുങ്ങിപ്പറന്നാനിതെന്തൊരു
ചിത്രംമഹാഭോഷനായ്ചമഞ്ഞേനഹം."
ഇത്ഥംപറഞ്ഞുകരഞ്ഞുനിന്നീടിനാൻ
അത്തൊഴിൽകണ്ടുചിരിച്ചുജനനിയും
പിന്നെയുംനല്ലപുതുവെണ്ണകൊണ്ടുവ-
ന്നുണ്ണിതൻപാണികൾരണ്ടിലുമൊപ്പമേ
തിണ്ണമഴകോടുരുട്ടിവെച്ചീടിനാൾ
അണ്ണോജമാനിനീവല്ലഭനീശ്വരൻ
കണ്ണൻകരിമുകിൽവർണ്ണനതുകണ്ടു
വെണ്ണിലാവിന്നഴലേകുമാറീടെഴും
മന്ദസ്മിതാമൃതംതൂകിക്കനിവിനോ-
ടന്നേരമങ്ങതുമാസ്വാദിച്ചീടിനാൻ.
ചെമ്മേവിരവോടതുപൊഴുതുമുഗ്ദ്ധ-
രമ്മായവാനൊരുനർമ്മവിനോദകം
ചൊന്നാൻജനനിയോ"ടമ്മേ!ഭവതിത-
ന്നിന്നുവിഴുങ്ങിയവെണ്ണഞാനങ്ങുമേ
മുന്നംവിഴുങ്ങിയവെണ്ണമേലാമ്മാറു
ചെന്നുതടഞ്ഞുവിലങ്ങുന്നിതേറ്റവും
ഇന്നിതിന്നാശുചൂടുള്ളപാൽചെന്നൊഴി-
ഞ്ഞെന്നിയേനീങ്ങുകയില്ലതുനിർണ്ണയം."
എന്നുപറഞ്ഞുകണ്ണുംതുറിച്ചുണ്ണിതാ-
നന്നതഗ്രീവനായ്നിന്നുഞെളിഞ്ഞതി-
ഖിന്നഭാവത്തെയുംകാട്ടിപ്പിരിഞ്ഞുകൊ-
ണ്ടൊന്നൊന്നേദീർഘമായ്വീർത്തുതുടങ്ങിനാൻ.
എന്നതുകണ്ടുപരിഭ്രമിച്ചമ്മയും
നന്ദനൻചൊന്നതുനേരെന്നതോർത്തുതാൻ
ചെന്നുവിരവോടുചൂടുള്ളപാൽകൊണ്ടു
വന്നുകൊടുത്തുതലോടിനാൾമെല്ലവേ
നന്നായതുംനുകർന്നീടിനാനംബുജ-
നന്ദനാവല്ലഭനുണ്ണിനന്ദാത്മജൻ.
നിർമ്മലനിങ്ങിനെനിന്നനേരംമുതി-
ന്നെന്മകനുണ്ടായദണ്ഡമൊഴിഞ്ഞിതോ
എന്നമ്മചോദിച്ചതുകേട്ടുനന്ദനൻ
നന്നായ്ചിരിച്ചുമാതാവോടുചൊല്ലിനാൻ:—
"ഇന്നുഞാനേവമെല്ലാംപറയായ്കിൽനീ
തന്നുനിന്നീടുമോവെണ്ണയുംദുഗ്ദ്ധവും?
മന്ദനാമിങ്ങിനിക്കെന്നതോർത്തിങ്ങിനെ
ചൊന്നേനകംകുളുർത്തമമസാദരം."
ചെമ്മേവിരവിനോടമ്മയോടിത്തര-
മുണ്മയെല്ലാംപറഞ്ഞംബുജാക്ഷൻമുദാ

പിന്നെയുമോരോരോലീലാവിലാസങ്ങൾ
മുന്നേതിലേറ്റമനുകരിച്ചീടിനാൻ.
തന്നുടെചങ്ങാതിമാരുമായന്വഹ-
മന്നന്നനുദിനമെങ്ങുമോരോവിധം
മന്ദിരംതോറുംനടന്നുവൃന്ദാരക
സുന്ദരിമാരിങ്ങുവന്നുളരാകിയ
തന്വികൾക്കുള്ളിലാനന്ദംവളർത്തവർ
തന്നെബ്ഭജിച്ചഫലംവരുത്തീടുവാൻ.
പിന്നെയുംവിഭ്രമസ്നേഹംവളരുമാ-
റന്യായകർമ്മങ്ങളാചരിച്ചീടിനാൻ.
പാലുംനവനീതവുംഗുളവുംമധു-
വോലുംകദളിക്കനികൾപാലന്നവും
ചാലെക്കവർന്നുകവർന്നുകരഞ്ഞുമ-
ക്കാലമനർത്ഥപ്പെടുത്തിനിന്നീടിന
മൂലംപരവശമാരായ്ചമഞ്ഞവർ
ബാലനോടേതുമൊന്നാവതില്ലായ്കയാൽ
നല്ലതെന്തോന്നിതിനെന്നറിയാഞ്ഞവ-
രെല്ലാവരുമൊരുമിച്ചുചെന്നഞ്ജസാ
വല്ലവാധീശവിലാസിനിയാകിയ
കല്യാണശീലയോടല്ലൽചൊല്ലീടിനാർ:—
"എന്തെന്തുതവസന്തതിയാകിയ
ചെന്താമരാക്ഷൻതൊഴിലെന്തിതിങ്ങനെ?
സന്തതമന്ധകാരങ്ങളാദ്യോയതു
ചിന്തചെയ്യായ്കതിനെന്തൊരുകാരണം?
പങ്കജനേത്രനാമുണ്ണിനന്ദാത്മജൻ
കിങ്കരിമാരായഞങ്ങളോടന്വഹം
ശങ്കകൂടാതെചെയ്തീടുമുപദ്രവ
സങ്കടവായ്പുകളെന്തുചൊല്ലാവതോ!
പാലോടുവെണ്ണകട്ടുൺകയെന്നുള്ളതു
ബാലകന്മാരുടെ ശീലമല്ലോസഖി!
ഭാജനംകൂടെത്തകർത്തുകളവതെ-
ന്താചാരമോ?നീനിരൂപിക്കമാനസേ"
വേദനയായതതത്രേപുനരതി-
ന്നീതേപലവിധമെന്തുചൊല്ലാവതോ?
പാരമുയർന്നുനിന്നീടുമുറികളിൽ
ചേരുംകലങ്ങളെത്തായ്കിലതിനുടെ
നേരേചുവട്ടിലുരലിട്ടുപാഞ്ഞുചെ-
ന്നേറിയെടുത്തുകൊൾവാനതുമെന്നിയേ
പോരായ്കിലാസനപീഠാദികൾപല
വേറേയടുപ്പിച്ചുവെച്ചതെത്തായ്കിലോ
കോൽകൊണ്ടുഭാജനംമൂട്ടുതുളച്ചുതൻ
വായ്കൊണ്ടുവീഴുന്നപാൽനുകർന്നീടുവോൻ.
തന്നണയത്തുചൂഴുംപരിചോടുവ-
ന്നാനനപത്മവുംകണ്ടുകണ്ടങ്ങിനെ
നില്ക്കുന്നമർക്കടമാർജ്ജാരകാദികൾ-
ക്കൊക്കെത്തെളിവോടുമങ്ങുകൊടുക്കയും
ചെയ്തുകളയുമതുകണ്ടുഞങ്ങള-

ല്ലെതൽതന്നന്തികേചെല്ലുകിലഞ്ജസാ
പാഞ്ഞൊളിച്ചീടുമാകുലങ്ങൾവന്നുകൂ-
ടാഞ്ഞുള്ളകോപംമറച്ചുരണ്ടാമതും
പോന്നവനേററമുപദ്രവിച്ചീടുവോൻ
ചേൎന്നുനിന്നൻപോടരികേമരുവിന
പിള്ളരെക്കൂത്തുമൂത്തുള്ളനഖങ്ങളാൽ
ഉള്ളമഴൽപെട്ടുതുള്ളുമാറൊക്കവേ
നുള്ളിക്കരയിക്കുമുള്ളംകലങ്ങിനി-
ന്നെള്ളോളമില്ലതിനുള്ളൂള്ളമേതുമേ.
ചൊല്ലുവതെന്തിനിയുംതവനന്ദനൻ
അല്ലൽപെടുത്തവയെല്ലാമോരോവിധം
നല്ലപാൽവെണ്ണകവൎന്നീടുവാൻതനി-
ക്കില്ലങ്ങവസരമെന്നാകിലമ്പോടു
മെല്ലെക്കളിച്ചുവന്നുള്ളകംപുക്കുനി-
ന്നുള്ളംതെളിഞ്ഞേഴുംകൌശലവാക്കുകൾ
ചൊല്ലിശയിച്ചതിനല്ലനായങ്ങനെ
കല്യാണശീലനായെങ്ങുംനടന്നോരോ
പാത്രങ്ങൾപാൽക്കിഴപാൽക്കലമെന്നിവ
ചോൎത്തുകളഞ്ഞുറുത്തീടുമുറികളും
പോയ്ചെന്നുഞങ്ങൾനോക്കുന്നതിൻമുന്നമേ
വെഴ്ഛയായാത്രയുംചൊല്ലിനടന്നോരോ
വാട്ടമേതുംഭവിയാതെകണ്ടന്യമാം
വീട്ടിലകംപുക്കൊരുത്തരറിയാതെ
പൈക്കളെയൊക്കെവത്സങ്ങളെവിട്ടട-
നൾക്കനിവോടുകുടിപ്പിച്ചുവിടെയും
നിൽക്കയില്ലങ്ങൊരേടത്തുചെന്നാലുമു-
ണ്ടക്കണ്ണെത്രേമഹാകഷ്ടമോൎക്കനീ.
വൎത്തമാനങ്ങളോരോന്നിവകണ്ടുക-
ണ്ടത്തൽപ്പെട്ടുമാറുഞങ്ങൾചെന്നന്തികേ
ബദ്ധപ്പെട്ടുനിൽക്കുന്നളവൻപെഴും
മുഗ്ദ്ധസ്മിതാനനപത്മവിലാസവും
സുഭ്രൂലതായുഗളാഗ്രന്റെറിവുപൂ-
ണ്ടുള്ളതാപാംഗഭാവങ്ങളുംമേചക-
വിഗ്രഹഭംഗിയുംകണ്ടാലഹോവെറു-
പ്പുക്കരുതെന്നുതോന്നീടുമത്രേവയം
നിത്യംപിടിച്ചുപുണൎന്നുമുഖാംബുജ-
മത്യന്തംമുകൎന്നയച്ചീടുകയെന്നിയേ
വ്യഗ്രംനിരൂപിക്കകൊൺകകേട്ടൊക്കെയും
അഗ്രകളിച്ചിതനിന്നാനിവിടെയും
തസ്കരൻതന്നെവമ്പുററുവൈകാതെക-
ണ്ടിക്കാലമിങ്ങടക്കീടുകവേണമേ
മറെറാന്നുതോഴി!പറവതിനിക്കുഞാൻ
പെററവനോളംപ്രിയമുണ്ടിവനെയും
ചെറെറാരുഭേദമുണ്ടെന്നുതോന്നീടരു-
തുററവോടുകേട്ടാലുമതുസഖി!
ഞാനൊരുനാളുഴകോട്ടുമൽപുത്രനു
മാനസമുററുനൽകീടുവാൻപായസം
നിൎമ്മിച്ചുടനൊരുപാത്രത്തിലാക്കിവെ-
ച്ചെന്മകന്തന്നെവിളിച്ചുവരുത്തുവാൻ
പോയേനവസരംതാനതുകണ്ടതി-
മായാമയനിവനാശുതല്ക്കാലമേ
വേഗേനതോഴരുമായ്ക്കളിച്ചങ്ങൊരു
ഭാഗേകടന്നുചെന്നാഹന്ത:പായസം
കേവലമേവരുമായശിച്ചങ്ങതിൽ
ഗോവിൾപ്രചൂരിതമാക്കിവെച്ചങ്ങുതാൻ
പാരാതെദൂരവേപോയ്മറഞ്ഞീടിനാൻ.
ഓരാതെഞാന്മമപുത്രനായ്മേവിന
ബാലനെക്കണ്ടൊരുമിച്ചുചെന്നങ്ങു
ചാലേകൊടുപ്പാനെടുത്തുനോക്കുംവിധൌ
കണ്ടറിഞ്ഞേനതിനെന്തോന്നുമാനസ-
ത്തണ്ടിലോൎത്താൽപറയാവതോ!മാമകേ.
കൊണ്ടൽനേൎവ്വൎണ്ണൻമറിവുകളിത്തരം
കൊണ്ടുപറഞ്ഞാലൊടുക്കമില്ലേതുമേ.
കണ്ടാലിവനതിക്കൂട്ടുചെയ്തീടുമെ-
ന്നുണ്ടോനമുക്കുതോന്നുന്നിതുപാൎക്കനീ."
സന്തോഷമാൎന്നവളിത്തരംചൊന്നള-
വന്തികേചെന്നുനിന്നീടിനോരന്യയും
ചൊല്ലിനാള"ശ്രീമലർമകൾവല്ലഭൻ
കല്യാണശീലനിവന്തവനന്ദനൻ
വല്ലവാധീശതനൂജൻപലവിധ-
മല്ലലിനിക്കുചേൎത്താനവയൊക്കവേ
ചൊല്ലുവാനില്ലപകലെന്നിരിക്കിലും
എല്ലായിലുമൊരുവിസ്മയംകേൾക്കനീ.
ഞാനൊരുനാളായർവീട്ടുവാഴീന്ദ്രനാം
ആനായർനാഥൻവയോധികനെത്രയും
ദീനനായ്നിത്യംതനിക്കുവേണ്ടുന്നതും
താനേവഹിച്ചുകൂടാതെമുടന്നൊരു
കോണകംതന്നിലാമ്മാറുമിഴികളും
കാണരുതാതെവലഞ്ഞുകിടപ്പവൻ
മാമകംപൂൎവ്വകന്മാൎക്കുപകാരിതൽ
പ്രേമബന്ധനകാണ്മാനൊരുമ്പെട്ടൊരു
സല്ക്കാരമാത്രമഞ്ചെട്ടുനെയ്യപ്പവും
തൽക്ഷണംനിൎമ്മിച്ചുവെച്ചോരുഭാജനേ
കെട്ടിപ്പുരികേചാട്ടുസൂക്ഷിച്ചുസംഗ്രഹി-
ച്ചൊട്ടുറങ്ങീസഖിമാർവരുവോളവും,
തത്സമയേകമലേക്ഷണൻതൽസുത-
നുത്സാഹമുൾക്കൊണ്ടുതത്സഖിമാരോടു
യുക്തനായ്പുന്നകംപുക്കതുകണ്ടുട-
ത്തൊക്കെയെല്ലാരുമായൊത്തുഭുജിച്ചുടൻ
ശുഷ്കകവളങ്ങളായുള്ളഗോമയം
മിക്കതുംഭാജനേചേൎത്തുമുന്നേപ്പോലെ
ശിക്ഷയാബന്ധിച്ചുവെച്ചുപുറത്തുപോ-
യക്ഷിമനോഹരൻതാൻകളിച്ചീടിനാൻ.
വന്നാർസഖികളുണൎന്നുഞാനുംതദാ

ചെന്നെടുത്തങ്ങതും കൊണ്ടു വൃദ്ധാലയം
തന്നിലകം പുക്കു മന്ദം വയോധികൻ
തന്നെ വിളിച്ചു കൈക്കൽ കൊടുത്തീടിനേൻ.
എന്തൊന്നിതെന്നു ചോദിച്ചുടനച്യുതം
സന്തോഷമോടെഴുന്നീററിരുന്നാദരാൽ
രണ്ടു കൈ കൊണ്ടുമാഹന്ത! തപ്പിത്തട-
ഞ്ഞുണ്ടായ മോദാലണച്ചുവച്ചാശുതൽ
ബന്ധമഴിച്ചെടുത്തന്തികേ നില്ലവ-
ൎന്ധനോരോന്നു കൊടുത്തു തൻ കൈകളിൽ
രണ്ടിലുമൊപ്പമീരണ്ടെടുത്തുള്ളിച്ചുൽ-
ക്കണ്ണാമുഴുത്തതു കൊണ്ടു തെരുതെരെ
വൻ കൊതിച്ചുണ്ടു ഭുജിച്ചു തുടങ്ങിനാൻ,
ശങ്ക കൂടാതെ കണ്ടപ്പൊഴുതെന്തിതു
ഗന്ധം പശുമലം പോലെയായുന്നതെ-
ന്തെന്തതിന്നൊരു ബന്ധമില്ലെന്നു ഞാൻ
ചൊന്നളവങ്ങെറിഞ്ഞീടിനാൻ വൃദ്ധനും
തന്നെ പശുമലമെന്നു ചൊല്ലീടുതം
നിന്നവരോടു നോക്കീടുവാൻ ചൊല്ലിനാൻ
പിന്നെക്കരച്ചു വമിച്ചു തുടങ്ങിനാൻ.
നിന്ന ബന്ധുക്കളും കൊഞ്ഞങ്ങൾ കാട്ടുന്നി-
തന്നേരമാഹന്ത! തമ്മിലെന്നും വണ്ണം
വക്ത്രങ്ങൾ കൊണ്ടു ദുസ്സ്വാദുസഹിപ്പതി-
ന്നൾക്കാമ്പിലാവതല്ലാഞ്ഞൊരു ഗോഷ്ടികൾ
കാട്ടിത്തുടങ്ങിനാർ മർക്കടോനാം ബഹു
ചേഷ്ടകൾ പോലെ തൽപ്പാത്രത്തിലങ്ങതിൻ
കൂട്ടിരിക്കും ശിഷ്ടമങ്ങു വെളിച്ചത്തു
കാട്ടിനാനിങ്ങിനെ വന്നതിനെന്തൊരു
കാരണമെന്നറിയാഞ്ഞു ചിന്തിച്ചു ഞാൻ
ആരെയും നേരേ നോക്കാതെ കുമ്പിട്ടഭി-
മാനവും കെട്ടു നാണിച്ചു നില്ക്കുന്ന മാ-
മാനനം പാൎത്തവർ ചൊന്ന ദുർവ്വാണികൾ
കേട്ടിളിഞ്ഞിങ്ങു പോന്നേനിവൻ ചെയ്തതും
കേട്ടറിഞ്ഞേൻ ചെറിയോർ പറഞ്ഞൊക്കവേ
കേട്ടു കൊൾകിത്ഥം തവാത്മജനനാഹം
കാട്ടും തൊഴിൽ പൊറുക്കാവതോ ചൊല്ലുനീ.
വല്ല കണക്കിലും നിന്മകന്തന്നുടെ
വല്ലായ്മയെല്ലാമടക്കുകിലെന്നിയേ
നല്ലതില്ലാർക്കു"മെന്നുള്ളൊരു ഗോപികൾ
എല്ലാവരും പറഞ്ഞീടും ദശാന്തരേ
നല്ലാർകുലമൌലിമാലികയാകിയ
കല്യാണദേവതാവല്ലഭൻ തന്നുടെ
മാതാവു നന്ദനൻ തൻ മുഖം കണ്ടെഴും
പ്രീതിയോടാശു ചൊല്ലീടിനാൾ മെല്ലവേ:
"എന്തെന്തു തോഴിമാരേ! പുനരിന്നു ഞാൻ
എന്തിവനോടൊന്നു ചെയ്യുതു? ചൊല്ലുവിൻ.
തല്ലുവാനില്ലൊരു തെല്ലിടൽ വായ്പഹോ!
ചൊല്ലിയാൽ കേൾപ്പതിനില്ലറിവും തഥാ
നല്ലതെന്തൊന്നിവയല്ലാതെ കണ്ടിവൻ
വല്ലായ്മ ചെയ്യുതെല്ലാമടക്കീടുവാൻ
ഉള്ളിലൊരു കഴിവുള്ളതു പാൎക്കിലി-
ന്നുള്ള മുണൎന്നുണ്ണി താനറിഞ്ഞെന്നിയേ
അത്ര നാളേക്കുമിന്നിങ്ങളോൎത്തനാഹ-
മത്ര നല്ലൂത്രനെസ്സതതമേവരും
ദുശ്ശീലവൃത്തികളെല്ലാം സഹിച്ചു കൊ-
ണ്ടുത്സാഹമോടനുലാളിച്ചു കൊള്ളുവിൻ!
മറെറന്തിനിക്കൊന്നു ചൊല്ലാവതിന്നിനി
ഉററകമേനിരുപിപ്പിനെല്ലാവരും.
മല്പുത്രനാഹന്ത! കേട്ടു വരുത്തിയ-
തെല്ലേതുമമ്പോടു ഞാനിഹ സാദരം
പ്രത്യർത്ഥമൊക്കെ നിങ്ങൾക്കു നൽകീടുവൻ
സത്യം പറഞ്ഞാലിളക്കമില്ലേതുമേ.
മങ്കലം കേട്ടു വരുത്തിനാനെന്മക-
നെങ്കിലതിന്നു നൽകീടുവൻ വെങ്കലം
വെങ്കലവും തകൎത്താനതിനെങ്കിലോ
പൊങ്കലം ശങ്ക കൂടാതെ കണ്ടാദരാൽ
മൺകുടം കിണ്ടി കിണ്ണങ്ങളിത്യാദികൾ
പൊൻകുടമന്തമായെന്തൊന്നുഴകിയ
പങ്കജനേത്രൻ കളഞ്ഞതവററിനു
ശങ്ക കൂടാതെ മേന്മേല്പ്പൂമേൽ നൽകുവൻ.
സങ്കടമെങ്കിലതാവിങ്കൽ നിന്നങ്കുരാ-
തങ്കമുള്ളങ്കസങ്കേതദേശാന്തരാൽ
സംഭവിച്ചാലതെൻ പുത്രനു നല്ലത"-
ല്ലൻപു പൂണ്ടിത്ഥം ജനനി യശോദ താൻ
ചൊന്ന വണ്ണം മടിയാതെ കണ്ടൊക്കവേ
സുന്ദരിമാൎക്കു നന്ദിച്ചു നൽകിനാൾ.
ചെമ്മേ പുനരവ വാങ്ങി നിന്നീടിന
നിൎമ്മലരൂപിണിമാരവരേവരും
സന്തോഷമുൾക്കൊണ്ടു ചെന്താമരാക്ഷനെ
ചിത്തസുഖത്തോടെടുത്തു പുണൎന്നുടൻ
നല്ലതു മേന്മേൽ വരികെന്നനുജ്ഞയും
ചൊല്ലി ഗൃഹങ്ങൾ തോറും നടന്നീടിനാർ.
ചൊല്ലെഴും വല്ലവാധീശൻ പ്രണയിനി
ചൊല്ലീലതന്മകനോടതിന്നന്നൊരു
തെല്ലുമഭീഷ്ടവിരോധങ്ങളെന്നതേ
യല്ല ചുരന്നിരിക്കുന്ന മുലകളും
മെല്ലെയെടുത്തു പുണൎന്നു മുകൎന്നതി
കല്യാണമോടേ കൊടുത്തതേയുള്ളു പോൽ
അങ്ങിനെ ചെല്ലുന്ന കാലത്തൊരു ദിനം
അങ്ങു ചങ്ങാതിമാരും ബലദേവനും
മംഗലദേവതാവല്ലഭനാകിയ
ശൃംഗാരയോനി തൻ താതനാമുണ്ണിയും
ഒന്നിച്ചു നിൎമ്മലചത്വരവീഥികൾ
തന്നിലാമ്മാറു കളിച്ചിരിക്കുംവിധൌ
മണ്ണു തിന്നീടിനാനുണ്ണി ചെന്താമര-

കണ്ണനെന്നുണ്ണികളുംബലദേവനും
ചെന്നറിയിച്ചുനിന്നീടിനാരമ്മയോ-
ടെന്നതുകേട്ടുകോപിച്ചുയശോദയും,
നന്ദനന്തൻകരപല്ലവങ്ങൾചേർത്തുകൊ-
ണ്ടൊന്നിലാക്കിപ്പിടിച്ചന്യകരാംബുജം
തന്നിലാമ്മാറൊരുകോലുമെടുത്തതി-
ഖിന്നനാമ്മാറുചോദിച്ചരുളീടിനാൾ:—

ശ്രീകൃഷ്ണൻ മണ്ണുവാരിഭക്ഷിച്ചതിനെ കേൾക്ക
യാൽ യശോദ ശാസിപ്പാനായി ഭാവിക്കുന്നതു്.

"എന്തെന്മകനേ! നിനക്കുമൺതിന്മതി-
നന്തർമനസിഭവിച്ചതഭിരുചി?
സന്തതമെന്തിനായിട്ടാണുനീയിത്തര-
മന്ധകാരങ്ങൾകാട്ടുന്നതോരോന്നഹോ?
ചൊല്ലുചൊല്ലെ"ന്നവൾചൊല്ലിനിന്നങ്ങിനെ
തല്ലുവാനെന്നപോലെതുടങ്ങുന്നതു
കണ്ടതികുണ്ഠഭാവംനടിച്ചാശുവൈ
കുണ്ഠനാംകൊണ്ടൽവർണ്ണൻനിജകോമള-
ച്ചുണ്ടുകളുംപിളുക്കിക്കരഞ്ഞക്ഷികൾ
രണ്ടിലുംനിന്നൊഴുകീടുന്നവാരികൾ
കൊണ്ടുതിരുചുടലുംനനച്ചമ്മയോ-
ടിണ്ടൽപൂണ്ടെന്നപോലെപറഞ്ഞീടിനാൻ:—
"അമ്മേ! ഭവതികേൾക്കേണമിന്നേരമെൻ
നിർമ്മലവാണികളുണ്മഞാൻചൊല്ലുവൻ.
ചെമ്മേചെറിയവർക്കിന്നോട്ടലീലയിൽ
ദുർമ്മത്സരമുണ്ടതുകൊണ്ടവരിതു
നിർമ്മരിയാദനിർമ്മിച്ചുചൊല്ലീടിനാർ
നിന്മാനസേധരിക്കേണമെന്നഗ്രജൻ
നിർമ്മലൻപിള്ളേർപറഞ്ഞതുസത്യമെ-
ന്നമ്മാനസേനിനച്ചത്രേപറഞ്ഞതും.
നീയതുകേട്ടുതല്ലീടൊലാഞാനൊരു
മായംപറകയല്ലേതു"മെന്നിങ്ങനെ
പാരംപരവശഭാവംകലർന്നുടൻ
ആരോമലുണ്ണിചൊല്ലുന്നതുകേട്ടവൾ
താനുംചുഴിഞ്ഞുചൊല്ലീടിനാ"ളെങ്കിൽനി-
ന്നാനനപത്മപ്രപാടനംചെയ്കനീ.
പക്ഷേതെളിവോട്ടുവക്ത്രരന്ധ്രംപരി-
വ്യക്തമായ്ക്കാണാമിനിക്കെ"ന്നുകേട്ടഥ
പത്മവിലോചനൻമുഗ്ദ്ധസ്മിതംപൂണ്ടു
സത്യംപറഞ്ഞരുളീടിനാ"നെങ്കിലോ
കണ്ടുകൊണ്ടാലുമെൻവാപിളർന്നീടുവൻ
ഉണ്ടീലമണ്ണുഞാനിന്നതുനിർണ്ണയം.
ഉണ്ടുപണ്ടേമമകുക്ഷിയിൽമണ്ണതു
കണ്ടുകൊണ്ടിലുണ്ടാകൊലാശങ്കയും"
എന്നുപറഞ്ഞുവായുംപിളർന്നന്തികേ
നിന്നരുളീടിനനന്ദനന്ദനനിലേ
മുന്നേപുരാതനമായുള്ളലോകങ്ങൾ
ഒന്നൊഴിയാതെകണ്ടീടിനാളൊക്കവേ
ഭൂലോകവുംജലരാശികളുംദ്വീപ-
മാലാവൃതങ്ങളുംചക്രവാളാദ്രിയും
മേരുഗിരിമുതലായഗിരികളും
ഓരോനദികൾനദനങ്ങൾരാജ്യങ്ങളും
പാതാളവുമമരാസുരരാക്ഷസർ
വേതാളഭൂതപിശാചങ്ങൾമേവിന്ന
ലോകങ്ങളുമിന്ദ്രാദിദിക്പാലമന്ദിര-
യോഗങ്ങളുദ്യാനദേശഭേദങ്ങളും
വാരണയുഗ്മങ്ങളന്തരാളങ്ങളും
ചാരണവിദ്യാധരാദിലോകങ്ങളും,
ആദിത്യചന്ദ്രനക്ഷത്രഗ്രഹസ്ഥിതി-
ഭേദങ്ങളുംജ്യോതിശ്ചക്രഗതികളും
മേഘങ്ങൾമേഘപുഷ്പോദ്ധരണോദയ-
വേദങ്ങളാകാശവായ്വഗ്നിവാരിഭൂ-
ഭൂതങ്ങൾവൈകാരികേന്ദ്രിയസംഗതി
ജാതനൈന്ദ്രസപരൂപങ്ങൾഗണാധിപ,
രൂപങ്ങൾജംഗമാജംഗമജാതികൾ
ഏവമെല്ലാംമുകുരേണകാണുംവണ്ണം
കണ്ടുകുതൂഹലംപൂണ്ടുടൻകൊൾമയി-
ക്കൊണ്ടുവിറച്ചുമിഴികൾചീകൊണ്ടവൾ
രണ്ടുംപരികുണ്ഠതയാലടച്ചുക-
ത്തൊണ്ടിണ്ടൽപൂണ്ടൊട്ടുനിന്നാളവഞ്ജസാ.
രണ്ടാമതുംനയനങ്ങൾതുറന്നുടൻ
കൊണ്ടൽവർണ്ണൻവദനാന്തരേനോക്കിനാൾ,
കണ്ടാളതുപൊഴുതിന്ദ്രാദിദേവകൾ
പണ്ടേവസിച്ചരുളുംപ്രവാസങ്ങളും
പങ്കജയോനിവാഗീശചരിതന്നെയും
ശങ്കരനേപരിവാരാദികളേയും

‘ചെന്താമരാക്ഷനാമാദിനാരായണൻ
സന്തതംഭോഗീന്ദ്രഭോഗശയനവും.
പങ്കരുഹാലയന്തന്നധിവാസവും
പങ്കവിനാശിനികൺകുളിരുംതരം
കണ്ടുടനാമ്പാടിയുംഗോപസംഘവും
ഇണ്ടലൊഴിഞ്ഞുനന്ദാധിപൻതന്നെയും
വണ്ടാർതഴക്കുഴലാളിനെത്തന്നെയും
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണനാമുണ്ണിയെത്തന്നെയും
കണ്ടതുപോലെകണ്ടാളവനുള്ള ക-
ത്താണ്ടിലുംകണ്ടാളിവണ്ണമെല്ലാംദ്രുതം.
എന്തൊരുമായാപ്രബന്ധമിതെന്നവൾ
ചിന്തയാസംഭ്രമിച്ചന്തരാമെല്ലവേ
നേത്രനിമീലനംചെയ്തുകുറഞ്ഞൊന്നു
പാർത്തുനിന്നാർത്തിതീർത്തോർത്തുതുടങ്ങിനാൾ:—
“എന്റെമകൻതന്നുദരത്തിലിങ്ങിനെ
സന്തതംചെമ്മേസമസ്തലോകങ്ങളും
കാണ്മതിനെന്തൊരുകാരണമീശ്വര-
നാമ്നായസാരാർത്ഥമൂർത്തിജഗന്മയൻ
പത്മനാഭൻപുരുഷോത്തമനദ്വയൻ
പത്മവിലോചനൻപത്മിനീവല്ലഭൻ
പത്മശരാരിനിഷേവിതൻകോമളൻ
പത്മപാദാംബുജയുഗ്മൻപരാപരൻ
പത്മസുഹൃൽശശാങ്കേക്ഷണൻഭക്തസുഹൃൽ
പത്മസഹസ്രാംശുപത്മശരഗുരു-
പത്മാസനോത്ഭവപത്മനാഭൻജഗൽ-
പത്മസകലശരീരിഹൃദാശ്രിതൻ;
പത്മഗദാശംഖചക്രായുധകര-
പത്മചതുഷ്ടയനച്യുതനവ്യയൻ
വിശ്വജഗൽപരിപാലനതല്പരൻ
വിശ്വസൃഗണ്ഡങ്ങളത്യസംഖ്യംനിജ-
കുക്ഷിയിലാമ്മാറുചേർത്തുപാലാഴിയിൽ
ചക്ഷുശ്രവണപ്രവരതല്പോപരി-
യോഗനിദ്രാവശനായനാരായണൻ
ആഗമക്കാതലാമാദിജഗൽഗുരു
താനിവൻഭൂമിപാരാപഹാരായമൽ.
സൂനുവായ്യന്നവതീർണ്ണനായീടിനാൻ.
നൂനമിതല്ലാതെകണ്ടിവണ്ണംബഹു-
മാനങ്ങൾകാണ്മതിനില്ലവകാശവും
കേവലമേവംനിരൂപിച്ചുറപ്പിച്ചു
ഭാവവൈവർണ്ണ്യംകലർന്നവൾതന്നുടെ
പുത്രനോടായുടനാശുചൊല്ലീടിനാൾ:—
“ഇത്രയെല്ലാംതവമായാവികൃതികൾ
കാട്ടേണമജ്ഞാനയോനികളിൽപരം
ഗോഷ്ഠിനിയാമിനിക്കെന്നുതോന്നിച്ചതും
നിന്തിരുമായാമഹിമയാലെന്നുടെ
സന്തതാനന്ദസ്മൃതിവരുത്തീടുവാൻ
കൃപതതീന്നിങ്ങനുഗ്രഹിച്ചീട്ടതി-
നിന്ദവുംതീർത്തുവായുംമുറുക്കിടുനീ.”
എന്നുപറഞ്ഞുതൊഴുതുമകനേയും
കണ്ണിൽവച്ചൊന്നിച്ചടച്ചുതന്മാനസ
കർണ്ണികാമദ്ധ്യേകനിവോടുചേർത്തുകൊ-
ണ്ടർണ്ണോജനേത്രങ്കലാമ്മാറുതന്നെയും
നന്ദനെത്തന്നെയുംനന്ദനന്തന്നെയും
മന്ദിരധാന്യധനങ്ങൾപശുക്കളും
കന്നുകിടാങ്ങളുംഗോപാലസംഘവും
പിന്നെമറ്റുള്ളസർവ്വസംഭാരങ്ങളും
നിന്നുടെമായയിൽനിന്നുളവായവ-
നിന്നാലനുഗ്രഹണീയംസ്വപാലിതം
നിർണ്ണയമില്ലകില്ലേതുമെന്നാശ്രിത-
നുണ്ണിയിങ്കൽസമർപ്പിച്ചുസകലവും,
പുണ്യാംബുധിപരമാനന്ദവാരിധി
തന്നിൽമുഴുകിമിഴിച്ചുനോക്കുംവിധൌ
മുന്നിലാമ്മാറുവായുംപിളർന്നന്തികേ
നിന്നരുളീടുംജഗന്മയനുണ്ണിയെ
നന്ദനാകാരണമന്ദസ്മിതംചെയ്തു.
നിന്നതുകണ്ടവൾതന്നകതാരതിൽ
കണ്ടബഹുതരങ്ങൾനിദ്രയിലാമ്മാറു
കണ്ടപോലെമറന്നീടിനാളൊക്കവേ
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണനേച്ചെന്നെടുത്തൻപിനോ-
ടിണ്ടലൊഴിച്ചുമുലകളുംനൽകിനാൾ.
തണ്ടാർമകൾമണവാളൻമുഖാംബുജം
കണ്ടുസുഖിച്ചുതിരുമെയ്പുണർന്നുടൻ
ചിത്തസുഖേനമരുവിനാളെന്നുടെ
സന്തതിയെന്നവാത്സല്യഭക്ത്യാചിരം.
അന്നൊരുനാളരുണോദയേസാദരം
നന്ദവിലാസിനിതാനുണർന്നഞ്ജസാ
നന്ദനന്തന്നെമുലയുംകൊടുത്താന-
ന്ദിച്ചിരുത്തിവച്ചാശുജലാശയേ
ചെന്നുപാദമുഖക്ഷാളനംചെയ്തുള-
വന്ന്യൂനമോദാലൊരുദുകൂലത്തെയും
പെട്ടന്നെടുത്തുവിഴുപ്പുപകർന്നുട-
നിഷ്ടമായുള്ളനിത്യാഭരണങ്ങളും
ചേർത്തുതൻദാസിമാർക്കോരോരോവേലകൾ
ഓർത്തോർത്തുനിയോഗിച്ചോരനന്തരം
താനതിതുംഗമാംകുണ്ഡലിതന്നില-
ത്യാനന്ദമോടുചേർത്തൊരുദധിയേയും
മെല്ലെമഥിച്ചുതുടങ്ങിനാളീശ്വര-
നല്ലീമലർമകൾവല്ലഭനാംനിജ-
പുത്രൻചരിത്രങ്ങൾപൂതനാനിഗ്രഹാ-
ദ്യത്ഭുതകേളികളൊക്കവേസാദരം
ശിക്ഷയാതാളക്രമേണസംഗീതമാ-
യുൾക്ഷേമമുൾക്കൊണ്ടുരുവിട്ടുമുദാ-
ത്തമനോഹരിയാമവൾമാനസ
പത്മപ്രസാദേനവിജ്വലിച്ചുതല്ലോ.

മന്മഥപ്രയോഗേന ദോർദ്ദണ്ഡമണ്ഡിത-
ബന്ധാഭരണങ്ങൾ കാഞ്ച്യഗ്രവും വളർ
കൊങ്കകളോടിടചേർത്തെഴും മണ്ഡന-
സംഘവും ചഞ്ചൽപ്രതിധ്വാനിമണ്ഡിത-
കമ്പനമാർന്നേറ്റൻപും കഴൽകളിൽ
അൻപോട്ടുചേർന്നെഴുമാഭരണങ്ങളും
ഗന്ധാലയങ്ങളാം ചുംബ്യവിലാസിനി
പുണ്ഡരീകപ്രഫുല്ലോപമഹാസിനി.
പ്രസൂനബാല്യഫലമ്മാംകുരമാലിനി
നിർമ്മലതാനധികം മനോമോഹിനി
കല്മഷഹാരിണി തൻ കചഭാരമാ-
നന്ദമഴിഞ്ഞങ്ങു ചിന്നിവീഴുന്നതിൽ
നിന്നുതിരും മലർമാലകളാകുമ-
ത്യന്യൂനമേളസുഗന്ധവിലാസിനി
തന്നുടെ മാതാവു തൻ ലളിതാകൃതി
മുന്നിലാമ്മാറു കളിച്ചിരുന്നീടുന്ന
പുണ്യപുമാൻ പുരുഷോത്തമനച്യുതൻ
അംഭോജനാഭനനന്തനനാമയൻ
കണ്ണൻ കരിമുകിൽവർണ്ണനാരോമലാ
മുണ്ണി നന്ദാത്മജൻ കണ്ടുകണ്ടന്തികേ
നിന്നവനാനന്ദമുൾക്കലർന്നങ്ങുപോയ്
ചെന്നു ചേർന്നമ്മതന്നങ്കമേറിട്ടുതൻ
തൃക്കാൽ സരോജരേണുക്കളെത്തുപൊഴു-
തൊക്കെ മാതാവു ചുറ്റത്തൊരു വെൺപട്ടതിൽ
ചിത്തസന്ദേഹമൊഴിച്ചു തേച്ചഞ്ജസാ
ഹസ്താംബുജങ്ങളിലുള്ള ചേറുമുദാ
വക്ഷോരുഹയുഗമദ്ധ്യസങ്കേതാ-
മ്യോത്തമപാർശ്വങ്ങളിലും തുടച്ചുടൻ
വക്ത്രസ്മിതാധരപത്മവികസിത-
നൾക്കനി ചുററകം പാണിനാ സതാരം
മറേറമുലയ്ക്കൽ തടവിത്തടഞ്ഞുകൊ-
ണ്ടുററവാമസ്തനം താൻ നുകർന്നീടിനാൻ.
തൽപ്രസംഗേ കടകോവുമയച്ചുടൻ
ഉൾപ്രമോദേന ജഗന്മയനാകിയ
പുത്രൻ തിരുവുടൽ ചേർത്തു പുണർന്നതി-
സ്നിഗ്ദ്ധതയാമരുവീടിനാളമ്മയും.
ഇത്ഥം ശുകോക്തികൾ കേട്ടളവെത്രയു-
മത്യന്തഭക്ത്യാ തൊഴുതഭിമന്യുജൻ
ചിത്തകുതൂഹലം പൂണ്ടു ചോദി“ച്ചിതെ-
ന്തിതുഭാഗ്യം യശോദയ്ക്കുളവായതിൻ
കാരണം? പണ്ടവളാരായിരുന്നതി
കാരുണ്യമൂർത്തി സനാതനൻ മാധവൻ
നാരായണസ്വാമി തൻ പ്രസാദം വന്നു
ചേരുവാനേവമെല്ലാം പരിചോടൊരു
സൽക്കർമ്മമെന്തൊന്നനുഷ്ഠിച്ചതു നന്ദ-
നൾക്കനി ചുററിവണ്ണം ഭവിച്ചീടുവാൻ
ചെയ്തു സുകൃതമെന്തൊന്നരുൾചെയ്കതി-
കൗതൂഹലം പൂണ്ടു സത്തുക്കൾ നിത്യവും
ശുദ്ധഹൃദയാഗ്രഭക്ത്യാ പരബ്രഹ്മ-
വിത്തായ വേദാന്തവസ്തുതത്ത്വാത്മമി-
കൃഷ്ണൻ വസുദേവപുത്രനായ്മേവിന
വിഷ്ണു ചരാചരദേശികൻ ബാലനായ്
നിത്യമനുകരിച്ചീടുന്ന ലീലകൾ
എത്രയുമാനന്ദമഗ്നരായന്വഹം
ദുഷ്കൃതശാന്തിവരുത്തുവാനും കർമ്മ-
മുക്തിവരുത്തീടുവാനുമോരോതരം
വന്ദിച്ചിരിക്കും ചരിത്രകർത്താവിനെ
കണ്ണിലാമ്മാറു തെളിഞ്ഞു കണ്ടിങ്ങിനെ
സമ്മോദമോടനുലാളിപ്പതിന്നുത-
ന്നമ്മയാം ദേവകിക്കും മനോനാഥനും
വന്നീലവകാശമന്നവർക്കങ്ങതു
വന്നുകൂടീടുവാനെന്തൊരു കാരണം
ചെമ്മേ തിരിച്ചരുൾചെയ്തരുളേണമേ!
മന്മനസ്സന്ദേഹമാശു തീരുംതരം.”
ഏവം നൃപതി ചോദിച്ചളവാദര-
പൂർവ്വം ചിരിച്ചരുൾചെയ്തു മുനീശ്വരൻ.
“നാരായണൻ തിരുമായാവികൃതികൾ
ആരാലുമോർത്താലറിയാവതല്ലെടോ!
കർമ്മവശത്താലുളവാം ഫലങ്ങളും
ജന്മിനാമന്നനുഭൂതകർമ്മങ്ങളും
ധർമ്മവും പുണ്യപാപാദിഭേദങ്ങളും
ബ്രഹ്മാവിനും തിരിക്കാവതല്ലെങ്കിലും
കേട്ടുകൊണ്ടാലുമൊരുപുരാണം കവി-
ശ്രേഷ്ഠൻ പിതാവരുൾചെയ്തു കേട്ടേനതും.
മുന്നം വസുക്കളിൽ ദ്രോണനാകുന്നവൻ
തന്നുടെ ഭാര്യാധരയാസമമൊരു
കർമ്മഹേതുപ്രാന്തരഭൂമിയിൽ മാനുഷ-
ജന്മം കഴിച്ചുപോരേണമെന്നായുന്ന
ചെമ്മേ പുനരതിന്നു ചതുർമ്മുഖൻ
നിർമ്മലൻ തന്നെ വിളിച്ചരുളിച്ചെയ്തു:—
“ധർമ്മമാർഗ്ഗക്രമമേതും പിഴയാതെ
ജന്മം പശുപാലകേന്ദ്രനായ്ക്കൊണ്ടുനീ
നന്ദഗോപാഖ്യനായ് നന്ദനയാ സമം
നന്നായ് സുഖിച്ചു സുചിരം വസിക്കതോ
ഗോപാലപാലനം ചെയ്തു നാരായണ-
ശ്രീകരുണാകരൻ തൻപ്രസാദത്തെയും
കൈക്കൊണ്ടു കാര്യം വഹിക്കെ”ന്നരുൾചെയ്തു
പുഷ്കരസംഭവൻ താനയയ്ക്കും വിധൌ
ഹസ്താഞ്ജലി ചേർത്തപേക്ഷിച്ചിതൻപൊടും
ദ്ധ്യേയം നിത്യമുള്ളോരാർത്തുതാൻ ദ്രോണനും:—
“ഞങ്ങളീവണ്ണം മനുഷ്യരായ് ചെന്നട-
ന്നങ്ങു ജനിക്കാമതൾചെയ്തവണ്ണമേ.
സന്ദേഹമില്ലിതിനേതുമെന്നാൽ പരൻ
ഇന്ദിരാവല്ലഭനായ ജഗൽഗുരു

പന്നഗശായികെചറുപ്പൈതലായുള്ളു
മുന്നിലാമ്മാറുകളിച്ചുനിന്നന്വഹം
കാണായ്വരുമാറനുഗ്രഹിച്ചീടുക
വേണ”മെന്നുള്ളതുകേട്ടുധാതാവൊരു
കാണിക്ഷണംവിചാരിച്ചു“നിങ്ങൾക്കതു
വേണുന്നവണ്ണംവരു”മെന്നനുജ്ഞയാ
വാണിയുംനൽകിയയച്ചോരവരിഹ
ക്ഷോണിയിൽവന്നുജനിച്ചാരിരുവരും.
നന്ദനുംധന്യയായുള്ളയശോദയും
മുന്നമീവണ്ണമുള്ളോരവരിങ്ങിനെ
നിന്നകാലംവനമാലീവസുദേവ,
നന്ദനനായവതീർണ്ണനാമീശ്വരൻ-
തന്നെയുംതന്നിയോഗേനവസുദേവർ
നന്ദഗോപാലയംതന്നിലാക്കീടിനാൻ.
പിന്നെയുമുണ്ടായിരിക്കുമോരോതരം
മന്നവ!കാരണമെന്തറിയാവതും?
നിൽക്കജഗൽഗുരുതന്നെമടിയിലി-
ങ്ങുൾക്കനിവുറവെച്ചമ്മപുണർന്നുടൻ
ഭക്ത്യാമുലകൾകൊടുത്തിരിക്കുന്നള
വഗ്രേതികയ്ക്കുന്നപാൽകണ്ടതിശയം
ബദ്ധതയോടതുവാങ്ങിവച്ചിങ്ങുഞാൻ
എത്രയുമോടിവരുവോളമെന്മകൻ
ഭദ്രാസനേവസിക്കെന്നവൾചൊന്നതി-
നുൾത്താരിലേതുമനുസരിക്കാഞ്ഞവൻ
കഷ്ടമിതുനോക്കുകെന്നുടനുണ്ണിയെ
പെട്ടെന്നിറക്കിവച്ചപ്പൊഴുതങ്ങവൾ
പോയളവുള്ളിൽപരിതപ്പവന്നത-
ല്ലായതലോചനനാകയാലേററവും
ക്രോധവശേനദന്തങ്ങളിറുമ്മിനി-
ന്നേരതൊരുഝാതിതോല്ലിപ്പുജനനിയെ
ഞാനിതിനെന്നകക്കാമ്പിലുപായമോ-
ർത്താനന്ദരൂപിനീളെക്കടാക്ഷിച്ചൊരു
കോണിലുകിടന്നൊരമ്മിച്ചെറുപ്പിള്ളയെ
കാണായതിങ്ങെടുത്താശുകൊണ്ടന്നുടൻ
ചീളെന്നുതന്തലമിതേയാങ്ങോങ്ങിനി-
ന്നോളമടങ്ങിയഗോരസഭാജനേ-
ചാടിച്ചുതേററളവേററെത്തകന്നുടൻ
കാടായ്ത്തെറിച്ചുപോയ്ക്കുണ്ഡലീചൂഴവും.
ഗോരസവുംപരന്നുതദാഭൂമിയിൽ
ഘോരനാനങ്ങതിൽപാറിനവെണ്ണയും
പാണികളിൽപുനരങ്ങതുമായഥ
കേണിറങ്ങീടിനാൻചത്വരവീഥിയിൽ.
ഖേദമായെന്നപോലേതദാസാദരം
മോദമാന്നാനനംകണ്ടുകണ്ടന്തികേ
നില്ക്കുന്നമാർജ്ജാരമർക്കടങ്ങൾക്കുതാൻ
ഒക്കെനുള്ളിപ്പുരിചോട്ടുരുൾവെണ്ണകൾ
സല്ക്കരിച്ചൊട്ടുതാനുംനുകർന്നങ്ങുപോയ്
പൂക്കാർമുതിന്നൊരുമുക്കിലാമ്മാറവൻ.
തത്സമയേതികന്നീടിനദുഗ്ദ്ധവും
സ്വസ്ഥാനമാക്കിവെച്ചങ്ങുയശോദതാൻ
ചിക്കനെപോന്നുവന്നൊക്കെനോക്കുന്നള-
വ്ക്കുണ്ഡലിതകന്നീടിനകോപ്പുകൾ
കണ്ടുകൌതുഹലംപൂണ്ടുകാണിക്ഷണം
കൊണ്ടാടിനിന്നെഴുമിണ്ടലോടഞ്ജസാ
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണനാമുണ്ണിയെനോക്കുവാൻ
ഉണ്ടായകോപേനവേഗാൽചെറുതായ
കോലുമെടുത്തുതിരിഞ്ഞുചെല്ലുമ്പൊഴു-
താലംബഭൃതനെക്കാണായിതങ്ങൊരു
കോണിൽനിന്നീടുമുലൂഖലത്തിൻമുകൾ-
സ്ഥാനേചുഴന്നകപികൾക്കുവെണ്ണയും
നുള്ളിനുറുക്കിയെറിഞ്ഞുകൊടുത്തത-
നുള്ളിലുണ്ടുള്ളമെന്നഭാവത്തെയും
കാട്ടിനിന്നൊട്ടുഭുജിച്ചുംകരഞ്ഞുമ-
ക്കുട്ടുകണ്ടങ്ങടുക്കുന്നമാതാവിനെ
കണ്ടുറക്കെക്കരഞ്ഞേററംകുതിച്ചവൻ
ഇണ്ടൽപൂണ്ടങ്ങുകലത്തുചാടിദ്രുതം
മണ്ടിത്തുടങ്ങിനനേരത്തുനില്ലുനി-
ല്ലുണ്ടുകഴിവിനിയെന്നുയശോദയും
തൊണ്ടവിറച്ചുപറഞ്ഞുപാഞ്ഞെത്തിനാൾ
കണ്ടുകണ്ടാശുപാഞ്ഞീടിനാനുണ്ണിയും.
നിത്യംതിരഞ്ഞുഭൂതേശാദിയോഗികൾ-
ക്കുൾത്താർമിഴികളാലെത്താതവേദാന്ത
വിദ്യാവിനോദപരബ്രഹ്മകാരണ
തത്വാത്മനിർമ്മലവസ്തുതേജോമയൻ,
സൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയാനുഗ്രഹകാരണം
ഇഷ്ടഫലപ്രദമിത്രിലോകാത്മകം,
കൈക്കലാക്കീടുവനെന്നുനിനച്ചതി
ചിക്കനെച്ചെന്നടുക്കുന്നയശോദതൻ.
വിഗ്രഹംപാരംകനത്തുചമകയാൽ
അക്ഷണംചെററുമന്ദിച്ചവൾതന്നുടൽ
വിത്തുഴന്നേററവുംചീത്തുഴന്നൊട്ടിരു-
ന്നാത്തയായ്ക്കേശഭാരംകരാഗ്രേണതാൻ
താങ്ങിയിരുന്നതുകണ്ടുജനാർദ്ദനൻ
ശാർങ്ഗവരായുധൻഭക്തപരായണൻ
പാഞ്ഞുഴന്നിങ്ങുമറിഞ്ഞുനോക്കുംവിധൌ
ചാഞ്ഞിരുന്നീടുംജനനിയെക്കണ്ടെഴും
പൂർണ്ണകാരുണ്യഹൃദയനായൊക്കെയും
ചേർന്നവണ്ണംചെയ്തുകൊൾകെന്നനുഗ്രഹം
ചെയ്തുതിരിഞ്ഞുനില്ക്കുന്നതുകണ്ടുതൻ
പൈതലെന്നോർത്തുപിടിച്ചുജനനിയും
സർവ്വപ്രപഞ്ചൈകസാക്ഷിയാമീശ്വരൻ
സർവ്വജഗത്തിനകംപുറമെന്നിയേ
സർവ്വദാസർവ്വംനിറഞ്ഞുതെളിഞ്ഞെഴും
സർവ്വജഗൽഗുരുമായാമയൻപരൻ

സർവ്വസൃഷ്ടിപാതസർവ്വസംഹാരകൻ
സർവ്വഗനിങ്ങിനെനിന്നിതുകണ്ടഥ
നിർവ്വികല്പൻനിജപുത്രനെന്നോർത്തവർ
സർവ്വമാതാക്കൾമററുള്ള ബാലാനിവ
ചെന്നുപിടിച്ചുവലിച്ചിഴച്ചങ്ങവർ
മുന്നംനിനച്ചോരുരജ്ജോടണച്ചുടൻ
കെട്ടുവാനായ്ക്കൊണ്ടുചേർത്തുനിർത്തിപ്പുന-
രൊട്ടുംമടിയാതെകണ്ടോരുദാമവും
പെട്ടെന്നെടുത്തുചുററീടിനാളങ്ങതിൽ
വട്ടംതികഞ്ഞുകൂടീട്ടുവാൻകേവലം
രണ്ടുവിരൽപ്രമാണംതികയാഞ്ഞതു
കണ്ട്വിളംബിതമങ്ങുമറെറാന്നഥ
കൊണ്ടുവന്നൻപോടിയച്ചുളവുംപുന-
രുണ്ടുനടേകണ്ടുപോരായ്കപിന്നെയും.
കിങ്കിമിദംസർവ്വബന്ധമോക്ഷാത്മകൻ
തൻകുശൽവിസ്മയമല്ലതേതുംശിവ
ശങ്കര! മററനേകംദാമമാലകൾ
കിങ്കരിമാർകൊണ്ടുവന്നുകൊടുത്തവ
കൊണ്ടുബന്ധിച്ചുളവുംനടേക്കണ്ടതു-
ണ്ടുണ്ടുരണ്ടംഗുലംമാത്രമെത്തായ്കയായ്;
ഇണ്ടിനെപത്തുനൂറായിരംദാമങ്ങൾ
അങ്ങുരലോടുചേർത്തംബുജനേത്രനാം
നന്ദനൻതന്നുദരസ്ഥലേവേഷ്ടിച്ചു
നന്ദവിലാസിനിനിന്നിതെന്നാകിലും
പിന്നെയുമേതുമടുക്കയില്ലെന്നത-
ങ്ങന്നന്ദയാളറിഞ്ഞകതാരിടം
ഖിന്നയായ്നിന്നുഴലുന്നതുകണ്ടുതൽ
സന്നിധൌകൌതുകംപൂണ്ടുനിരക്കവേ
നിന്നഗോപാംഗനമാർചിരിച്ചീടിനാർ.
അന്നേരമംബുജമാനിനീവല്ലഭൻ
മാതാവുതൻവിഷണ്ണതാങ്ങൾകണ്ടുതൻ-
ചേതസിപാരിച്ചെഴുംകൃപയാപരൻ-
പൂരുഷനൊന്നുകടാക്ഷിച്ചരുളിന
നേരമകമുണർന്നോരുജനനിയും
ബന്ധിച്ചുകൊണ്ടാൾനടേമുമ്പിനാൽപരി-
ബന്ധിച്ചദാമേനശേഷിച്ചിതേററവും.
അപ്പൊഴുതേറെക്കടഞ്ഞാനനാമയൻ
ഉൾപ്രമോദേനചിരിച്ചുയശോദയും.
മുപ്പാരിലെപ്പേരുമുൾപ്പൂവിലായ്ക്കൊണ്ടു
നില്പോരുചിൽപുമാനത്ഭുതവിക്രമൻ
തൽപ്രസാദംഭവിച്ചിട്ടുകിലെത്രയും
അല്പപ്രയാസമത്രേസകലംനൃണാം
നിശ്ചയമെന്നതവർക്കുകാട്ടീടുവാൻ
ഇച്ചരിത്രങ്ങളനുകരിച്ചീടിനാൻ.
ഭക്തപ്രിയൻനിജപാദഭക്തോത്തമർ
നൽത്താരിലുള്ളഭിലാഷങ്ങൾസർവ്വവും
സൽക്കരിപ്പാൻപാരവശ്യംകലർന്നെഴും
ശക്തിയുക്തപ്രഭുതൽപ്രസാദോദയം
സിദ്ധയായേററംവിളങ്ങിനാളേഷണാ-
ബദ്ധയെന്നാകിലുമുത്തമയാമവൾ.
"പത്മോത്ഭവനുംപുരാരിയുമിന്ദ്രനും
പത്മാലയാദേവിതാനുംമുനികളും
വിദ്യാവിനോദികളായയോഗീന്ദ്രർ-
മിത്ഥംപ്രസാദംലഭിച്ചീലനിർണ്ണയം.
വിശ്വൈകസാക്ഷിവിരിഞ്ചഹരാർച്ചിത-
നപ്രമേയൻപരമൻപരമേശ്വരൻ
മുക്തിപ്രദൻമുനീന്ദ്രോത്തമമാനസ-
പത്മസുഖിപരബ്രഹ്മതത്ത്വാത്മകൻ
കൃഷ്ണൻകൃപാലയനാനന്ദമന്ദിരൻ
വൃഷ്ണികുലോത്ഭവൻവിശ്വംഭരാവരൻ
വിഷ്ണുചരാചരാചാര്യനനാമയൻ
ഉഷ്ണേതരാംശുസമാനമൃദുസ്മിതൻ
വക്ത്രാരവിന്ദരമ്യാഭയാഭക്തഹൃൽ-
പത്മവികസികാനന്ദവിഭൂഷിതൻ
പത്മേക്ഷണൻപത്മനാഭനുലൂഖലേ
ബദ്ധനായ്നിന്നളവെന്തൊന്നിവിടെക്കാൺ
കർത്തവ്യമത്യത്ഭുതമത്രൈവചിത്തസം-
സിക്തശത്യാവിചാരംകലർന്നങ്ങുമേ
സദ്ഘൃണതേചനകടാക്ഷിച്ചരുളിന
മുഗ്ദ്ധസ്മിതത്തോടുമപ്പൊഴുതന്തികേ
നിൽക്കുംമരുതുമരങ്ങളത്യുന്നത-
യുഗ്മമതേഗ്രതഴച്ചുകണ്ടങ്ങതിൻ
വൃത്താന്തമെല്ലാംഗ്രഹിച്ചരുളീടിനാൻ.
"ചിത്രമിദംകുബേരാത്മജന്മാരിവർ
മുന്നംനളകൂബരമണിഗ്രീവന്മാ-
രെന്നവ,മാമുനിനാരദന്തന്നുടെ
ശാപേനവന്മരുതായ്മന്നവർക്കരു-
താപമൊഴിച്ചുഗതിവരുത്തീടുവാൻ
ഞാനിനി"യെന്നുചിന്തിച്ചരുളീടിനാൻ
മാനവതാരിലാമ്മാറുനാരായണൻ.
താനതുകേട്ടഭിമന്യുജനാകിയ
മാനവേന്ദ്രൻശുകനോടഥസാദരം
ചോദിച്ചിതൻപോൾ"ഗടെളിബിളിപുത്രര-
ങ്ങാദൌനടന്നവാറെങ്ങിനെസർവ്വദാ
ദേവമുനീന്ദ്രനവരെശ്ശപിക്കയാൽ
ഏവംമരുതുകളായ്പന്നതുംമമ-
ചേതസിസമ്പ്രതിതേറുമാറൊക്കവെ-
പ്രീതികലർന്നരുൾചെയ്തരുളേണമേ!"
കേവലമേവംനൃപതിചോദ്യംബുദ്ധ-
ഭാവസുഖാനുമോദേനകേട്ടഞ്ജസാ
ശ്രീശുകനാശുചൊല്ലീടിനാ"നെങ്കിലോ
കേശവഭക്തപ്രവര! കേൾനീയതിൻ-
മൂലംനളകൂബരമണിഗ്രീവന്മാർ
കാലാരിതന്നനുചാരകരായതി-

വേലംമധുമൊഴിമാരുമായ്മന്മഥ-
ലീലയാനീളെരമിച്ചുനടന്നതു
കാലംകദാചിദമരവരാംഗനാ-
ജാലേനസാകമൻരാഗഭാരേണ
ചാലെച്ചുഴന്നാപായ്ചെന്നുകൈലാസശൈ-
ലാലയസീമനിമന്ദാകിനിയുടെ
തീരദേശേമന്ദമാരുതസഞ്ചാരേ
മാരമനോഹരാരാമലതാഗൃഹം
പുക്കിരുന്നൊത്തുമധുപാനവുംചെയ്തു
മയ്ക്കണ്ണിമാരുടെതെക്കൊങ്കമൊട്ടുകൾ
മുഗ്ദ്ധപ്രമത്തോടണച്ചുപുണർന്നതി-
സ്നിഗ്ദ്ധതയാലയിച്ചത്യന്തമത്തരായ്
പാടിയുമാടിയുമോരോവനങ്ങളിൽ
തേടിയറുത്തുള്ളപൂവുകൾചൂടിയും
ചാടിയുമോടിയുമൊട്ടുചാഞ്ചാടിയും
വാടിമയങ്ങുംനയനങ്ങൾചാമ്പിയും
മാരോത്സവരസലീലകളിൽപുന-
രോരോവിധംമദനപ്പടകൂട്ടിയും
കൂരമ്പുകൾമാരനേറെച്ചൊരികയും
ചാരുചാപങ്ങൾവളഞ്ഞിടർതേടിയും
വായ്മലരാമോദമുൾക്കൊണ്ടുനൽകിയും
കാമസാരസ്യങ്ങളേറ്റെപ്പറകയും
കൊൾമയിർക്കൊണ്ടുദേഹങ്ങൾവിയർക്കയും
പ്രേമംകലർന്നവർകൊങ്കകൾപുൽകിയും
കോമളരൂപിണിമാരോടുചേർന്നവർ
പ്രേമദഭ്രാന്തിപൂണ്ടിങ്ങനെസന്തതം
തങ്ങളേയുംമറന്നങ്ങനമാരുമായ്
അങ്ങുപോയ്ചെന്നിറങ്ങീടിനാർഗംഗയിൽ
വസ്ത്രങ്ങളെല്ലാമഴിച്ചുതീരത്തുവെ-
ച്ചത്യന്തമദ്യമത്തോൽഭ്രാന്തിചേർന്നേഴും
ചിത്തഭ്രമത്തോടിളംകരിണീകുല-
മദ്ധ്യേമതിച്ചെഴുംദ്വിദ്വിരദങ്ങൾസം-
തിഷ്ഠതീത്യേവനിൽക്കുംവിധൌതൽക്ഷണേ
പെട്ടെന്നുതൽപുരോഭാഗേയദൃച്ഛയാ
വിഷ്ണുനാമപ്രഗാനേനവീണാധരൻ
വിഷ്ണുപദത്തിങ്കൽനിന്നിറങ്ങീടിനാൻ.
തൽപ്രസംഗേരതിമദ്ധ്യേമുനീശ്വരം
സുപ്രസാദേനകണ്ടപ്പൊഴുതേററ
ലജ്ജയുംഭീതിയുമുൾക്കൊണ്ടുനാരിമാർ
അജ്ജലേനിന്നുകരേറിമണ്ടീടിനാർ
ബദ്ധപരവശബുദ്ധ്യാപലപല-
പദ്ധതിയൂടെപൊത്തെങ്ങുമിങ്ങുംദ്രുതം
പുക്കൊളിച്ചാർനറുംപുഷ്പലതാഗൃഹേ.
നഗ്നമേ,വിസ്ത്രസ്രവാർദ്ദപദരായ
യക്ഷാധിപാത്മജന്മാരറിഞ്ഞീലതും,
തൽക്ഷണേചിന്തിച്ചരുളിനാൻനാരദൻ
മുഖ്യനാംവൈശ്രവണാത്മജന്മാരിവർ

ഇക്കാലമിങ്ങനെദുഷ്കരവൃത്തികൾ
കൈക്കൊണ്ടുമദ്യപാനംചെയ്തുമത്തരായ്.
മയ്ക്കണ്ണിമാരിലഴിഞ്ഞുപരവശ-
ബുദ്ധ്യാമതിമറന്നത്യന്തമുത്തമ-
സത്തുക്കളിൽപ്രതിശങ്കയുമെന്നിയേ
ദുഷ്കൃതന്മാരായ്ചമഞ്ഞതുനല്ലത-
ല്ലൊക്കെക്ഷമിച്ചുസുകൃതമിവർക്കഹോ!
കഷ്ടമാഹന്തകഷ്ടം!നല്ലസജ്ജനം
ദുഷ്ടമാർഗ്ഗേഗമിക്കുംവിധൌനല്ലവർ
നല്ലവഴിക്കുനടക്കുമാറാക്കുക
നല്ലതാകുന്നതല്ലോബുധമതം.
എന്നാലിവർക്കിനിനല്ലതുമേലിൽവ-
ന്നന്യൂനമോദേനസംഭവിച്ചീടുവാൻ
ഇന്നുളവായമദംക്ഷയിച്ചീടുമാ-
റിന്നൊരുശാപമാഹന്തചെയ്തീടുവൻ!
പിന്നെനന്നായ്വരുവാനൊരുപായവും
വന്നുകൂടുംഭഗവാൻപരമേശ്വരൻ
പന്നഗശായിപരൻപുരുഷൻപരൻ
മന്നിടത്തിങ്കൽവസുദേവപുത്രനായ്
കൃഷ്ണനായ്വന്നവതീർണ്ണനാംനാഥനെ
ദൃഷ്ട്വാപി,ചൈവ,സംപൃഷ്ട്വാ,മമശാപ.
മുക്തരായാശുസാധുത്വംഭവിക്കുമാ-
റെത്രയുമൻപോടനുഗ്രഹംചെയ്തിഹ
രക്ഷിച്ചുകൊൾവാൻ,മഹാവിഷ്ണുമായയി-
ലൊക്കെസകലവുംമോഹിച്ചുഴൽവതും
കുററമല്ലേതുമഹമ്മതിചേതസാ
പററിനിൽക്കുന്നതുംദേഹമൂലംദൃഢം.
ദേഹമാകുന്നതുഞാനെന്നുറച്ചൊരു
മോഹഭ്രമംമനസാഭവിക്കുന്നതും
കാരണമായതുസംസാരസാഗര-
തീരമടായ്വാനബോധികൾക്കന്വഹം.
ഞാനതിശക്തൻപ്രധാനകുലോത്ഭവൻ
നൂനമതിശയസുന്ദരൻനിർമ്മലൻ
ശ്രീമാൻധനവാനനേനസ്വകീർത്തിമാൻ
ഭൂമീപതീന്ദ്രൻദ്വിജേന്ദ്രൻമഹാജന-
പൂജിതൻധീരപരാക്രമൻവിക്രമൻ
തേജോനിധിസകലൈകഗുണാലയൻ
തുല്യരായുള്ളോരുഭൂതരിനിക്കിതി
കല്യാണമുൾക്കൊണ്ടുവല്ലാതെകണ്ടോരോ
ദുർല്ലഭവസ്തുക്കളിൽഭ്രമിച്ചങ്ങതു
നിർല്ലജ്യനായ്ചമഞ്ഞെല്ലൽപിണഞ്ഞത്തു
ചൊല്ലിസ്സകലഹിംസാകരനായ്ചമ-
ഞ്ഞെല്ലായ്പ്പൊഴുംരുഷിതാശയാതന്നുടെ
വല്ലായ്മയൊന്നുമറിയാതതാൻചെയ്യു-
തെല്ലാമതിഗുണമെന്നുതോന്നിദൃഢം;
മററുള്ളവരിൽകൃപയുമൊഴിഞ്ഞുള്ള
കുററങ്ങളുൾക്കൊണ്ടുഗർവ്വിച്ചഹംകൃത-

ചിത്തനായ്ദേഹമൂലാഷ്ടരാഗങ്ങളാൽ
ബദ്ധനായ്വത്തിച്ചുനിന്നുളവഞ്ജസാ
വൃദ്ധതയുംമഹാവ്യാധികളുംവള-
ന്നെത്തുകിലുംപുനരല്ലായ്കിലും[illegible]
തെറെറന്നുജീവനിർവാണംവരുമ്പൊഴു-
താററുവീഴുംഫലാന്ന്യേവമധരിത-
വിഗ്രഹംവെന്തുനീറാകിലുമാമുട-
ന്നഗ്രജന്തുക്കൾഭക്ഷിക്കിലുമാംഗദം
പൃഥ്വിയിലിങ്ങുകുഴിച്ചുപുതയ്ക്കയാ-
ലെത്രയുംചീഞ്ഞുപുഴുമായങ്ങഹോ!
കഷ്ടമീവണ്ണമനുഭവിച്ചീട്ടുമെ-
ന്നൊട്ടുമറിയാതെരക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന
ദേഹമാക്കുള്ളുനിരൂപിച്ചുകാൺകിലോ
ദേഹത്തിലാഹന്തനില്ക്കുന്നനാഥനോ
പാലനംചെയ്തിരിക്കുന്നതിന്നൊക്കെ
മൂലംജനിപ്പിച്ചബീജകത്താവിനോ
നീതിനിരൂപിക്കമാതാവിനോമെത
മാതാമഹനോപിതാമഹനോവില
മേലേകൊടുത്തുകൊള്ളുന്നവനോബലം
ചാലേചരിച്ചിന്നോടേറുംപ്രഭുവിനോ?
കേവലമോക്കിലാക്കുള്ളശരീരമെ-
ന്താവൂഭരിപ്പതാക്കെന്നറിഞ്ഞിട്ടതിൽ
ചാപല്യമൂലമായുള്ളദേഹംഭരി-
ച്ചാപന്നൊഴിഞ്ഞൊരുസൌഖ്യമില്ലേതുമേ.
കേവലമേവമറിഞ്ഞുസാധുക്കളാം
കോവിദന്മാർജഡാദ്യാഖിലാത്ഥങ്ങളിൽ
ചേതസാസംഗമൊഴിച്ചുനിത്യംപരം
പൂതമാത്മാനമവ്യാകുലമവ്യയം
വേദാന്തസാരനിലീനമരൂപകം
നാദാന്തരൂപംനയജ്ഞമതീക്ഷണം
ധ്യാനനിരതംപുരാണമേകംശിവം
ജ്ഞാനമാനന്ദപരിപൂർണ്ണമദ്വയം
നാനാചരാചരാന്തസ്ഥമവ്യാകൃതം
മാനവിഹീനമുപവസിച്ചന്വഹം
രാഗാദിദോഷങ്ങളെല്ലാമൊഴിഞ്ഞുസ-
ജ്ജാഗരേദിവ്യസ്വയംജ്യോതിരുജ്ജ്വലേ
കാരുണ്യവുംജന്തുജാതൈരിടകല-
ന്നാരെയുമേതുമൊരുഭേദമെന്നിയേ
വേദശാസ്ത്രാദിപുരാണങ്ങളുംപഠി-
ച്ചാദരാലത്ഥനിർല്ലീനബുദ്ധ്യാചിരം
സംസാരമുക്തരായ്വാഴുന്നവക്കുടൻ
ഹംസപാദേരമിക്കായ്വരുംമാനസം.
വൈരാഗ്യമായതുമൂലമതിന്നതു
സൈ്വരവാന്മാക്കുവരികയില്ലെന്നുമേ.
ശ്രീമദംകൊണ്ടഹങ്കാരികളാകിയ
താമസന്മാക്കുമററന്യജന്തുക്കളിൽ
കാരുണ്യമുണ്ടാകയില്ലതുകൊണ്ടക-
താരിലാമ്മാറുസാധുക്കളിൽഭക്തിയും
പററുകയില്ലസദാചാരികളെപ്രതി
ചെററുവിശ്വാസവുമില്ലൊരുനേരവും.
ദൈവനാസ്തിക്യവാന്മാരവർതങ്ങളിൽ
ചെയ്പതെല്ലാംഗുണമെന്നുകല്പിച്ചോരോ
ദുർവ്വിചാരകന്മാർക്കൊരുനേരവും
മൈവഴിനല്ലതുണ്ടായ്വരാനിർണ്ണയം.
നിത്യദാരിദ്ര്യവാന്മാരായിരിപ്പവ-
ർക്കുംതാരിലില്ലഹങ്കാരമൊരിക്കലും.
ചിത്തേവിചാരവുമുണ്ടായ്വരുമവ-
ക്കെത്തുമതുമൂലമാശുവൈരാഗ്യവും
ബുദ്ധിവശിത്വവുംശാന്തിയുംമാനസ-
ശുദ്ധിയുമിന്ദ്രിയനിഗ്രഹാത്ഥത്വവും.
വിജ്ഞാനവുംകലന്നീടുംപൊഴുതുട-
നജ്ഞാനവുമകന്നീടുംതദൈവതൽ-
ശ്രദ്ധയുംഭക്തികഴിവതിന്നെന്നിയേ
വദ്ധിക്കയില്ലമറെറാന്നിലുമേകദാ.
സത്തുക്കളോടുസമ്പക്കവുംതദ്വച-
സ്സത്യപ്രതിജ്ഞയുമുത്ഭവിക്കുംവിധൌ
ദൈവാനുകൂല്യവശത്താലുദിച്ചെഴും
ദൈവഗതിവിലാസങ്ങളുംമാനസേ
ദിവ്യസ്വയംബോധവുംഹൃദയാഭയോ
സുവ്യസിച്ചീടുംതദന്വിതൽക്ഷണേ
സവസത്വങ്ങളിലുത്ഭവിക്കുംവിധൌ
സവ്വസത്വങ്ങളിലുള്ളനുകമ്പയും
സവ്ദാകൈവരുമില്ലൊരുസംശയം.
അങ്ങിനെസാധുക്കളാമവരിൽചില-
ക്കങ്ങുജന്മാന്തരകമ്മപുണ്യോദയാൽ
വന്നുകൂടീടുകിലാംപരമാത്ഥമായ്
നിന്നുപദപ്രാപ്തിയെന്നിയേസന്തത-
ദുമ്മ്നബഹുത്വവശാലഹങ്കാരികൾ
ഉന്മേഷദുമ്മദകമ്മദോഷങ്ങളാൽ
കല്മഷാന്ന്യേവരമിച്ചുഫലങ്ങളാൽ
നിമ്നഗന്മാരായ്വരുന്നുനിരന്തരം.
ചെമ്മേപുനരിവരെന്നപോലെധന-
വന്മദംകൊണ്ടുവളന്നോരഹംമതി
തന്മാനസാഭ്യമിടകലന്നൻപെഴും
രമ്യാംഗിമാരിലഴിഞ്ഞുനിരന്തരം
മദ്യപാനംചെയ്തുമത്തരായ്മന്മഥ-
വിദ്യയുമഭ്യസിച്ചുള്ളകാലത്തെയും
വ്യത്ഥമാക്കിക്കളഞ്ഞിതംസ്വതന്ത്രരായ്
മിഥ്യാവിലാസങ്ങൾവാസ്തവെന്നോത്തഹോ!
കഷ്ടമഗതികളായ്ചമവാനൊരു-
മ്പെട്ടതുതങ്ങളറിയാതെമൂഢരാം
ദുർബോധികൾമഹാകശ്മലന്മാരതി-
കിൽബിഷകാരികളത്തരാശാധിപ-
പുത്രരിങ്ങേഷഞാൻവന്നകപ്പെട്ടതൊ-

ന്നത്രൈവചെറ്റുമറിയാതെനിസ്ത്രപം
നഗ്നമേവീശ്വസ്വാർഭപദാദികൾ
സംസർഗ്ഗജോത്സവപീതാന്ധ്യമാത്മനോ
നിൽക്കുന്നധിക്കൃതന്മാർമഹാസ്ഥാവര-
യുഗ്മങ്ങൾപോലെനിന്നീടിനകാരണം
തൽപ്രകാരേണമരുതുമരങ്ങളായ്
നില്പിനിരുവരുമിപ്പൃഥിവീതലേ.
ഇത്ഥേമമശാപവാക്യബലവശാ
ലിത്ഥംതരുക്കളായ്പ്പിന്നിതെന്നുള്ളതും
മത്വാപി,ചെയ്യപശ്ചാൽപരിതാപസം.
യുക്ത്യാശതദിവ്യസംവത്സരാവധൌ
പൃഥ്വീഭരാപഹാരായജഗന്മയൻ
ഉത്തമശ്ലോകനമാവരാരാധിതൻ
വിഷ്ണുചരാചരാചാര്യനനാമയൻ
വൃഷ്ണികുലോത്ഭവനായുളനാമവൻ
കൃഷ്ണനാമുണ്ണിനന്ദാത്മജനെത്രയും
തൃഷ്ണാവശേനപാൽവെണ്ണകൾകട്ടോരോ
വ്യാജകർമ്മംതുടങ്ങീടുകകൊണ്ടെഴും
ത്യാജ്യമാട്ടംസഹിയാഞ്ഞുമാതാവിനാൽ
കെട്ടുപെട്ടീട്ടുമുരലോടുചേർത്തതും
പെട്ടെന്നിഴച്ചുകൊണ്ടംബുജലോചനൻ
ദുഷ്ട്യാകുലർക്കെക്കടാക്ഷിച്ചുപാപങ്ങൾ
നഷ്ടമാക്കിക്കളഞ്ഞിഷ്ടഫലപ്രദൻ
മദ്ധ്യേകടന്നുനടപ്പുളവങ്ങുതാൻ
ബദ്ധനായ്നിന്നുവിലങ്ങിവലിഞ്ഞുടൻ
പൊട്ടിഞെരിഞ്ഞുവീഴുംവിധൌസാദരം
വിഷ്ടപാദ്യേശ്വരാംഭ്രഷ്ടാതദംഘ്രികൾ
ന്ത്വാമുഹുർമ്മുഹുസ്തുത്വാപി;ചെയ്പു,സത്
കൃത്യപുരാതനഭാവംഭവിച്ചഴൽ
പെട്ടനാരായണഭക്തരിലുത്തമോൽ
കൃഷ്ടരായ്നല്ലരായ്പുന്നുകൂടീടുവിൻ.”
ഇത്ഥംകനിഞ്ഞിതിസൂക്ത്വാസുരമുനി-
സത്തമൻതൽപ്രകാരേണയക്ഷാധിപ-
പുത്രരെനോക്കിസ്മരിച്ചുമോക്ഷത്തെയും
ദത്വാബദര്യാശ്രമംപുക്കരുളിനാൻ.
തൽക്ഷണേവീതതരുക്കളായാരിവ-
രിക്ഷമയാലിനിഞാൻമുനീന്ദ്രോക്തികൾ
സത്യമാക്കുന്നതുണ്ടെന്നാചലകേശ-
നൾത്താരിലാററംപ്രസാദിക്കമത്യരം.
ദൃഷ്ടിചെന്നവരഗ്രഭാഗേചെന്നു
ഭക്ത്യാതൊഴുതുനില്ക്കുമ്പൊഴുതീശ്വരം
പുഷ്കരാക്ഷൻതിരുവുള്ളംകലർന്നഥ
മുല്പാടുയന്നുനിന്നീടുംതരുക്കളിൽ
അല്പേതരമനുകമ്പയാസാദരം
കെട്ടുപെട്ടീട്ടമുരലുമിഴച്ചൊരു-
മ്പെട്ടുപതുക്കെപ്പതുക്കെനടന്നനു.
ഗത്വാതയോരന്തികേക്ഷുരാൻചെന്നുകൾ

ങ്ങത്തെലൊഴിപ്പാനിരട്ടമരുതുകൾ
നിൽപതിൻമദ്ധ്യേകടന്നുനടന്നുടൻ
മറേറപ്പുറത്തുപുറപ്പെട്ടുമുന്നമേ
തല്പരിബദ്ധമായ്നിൽക്കുമുലൂഖലം
പിമ്പാടെഴുന്നിരുപാട്ടുംദ്രുമങ്ങളെ
പററിവിലങ്ങിത്തടഞ്ഞുവലിഞ്ഞതും
അററുപോകാതെദാമപ്രശക്ത്യാനിജ-
ശക്തിയുംകൂടെവലിഞ്ഞതുകണ്ടഥ-
ശക്തിയുക്തപ്രഭുസർവ്വജഗന്മയൻ
ചെററുവാങ്ങിക്കഴിഞ്ഞേറെക്കുതിച്ചങ്ങു
തെററെന്നുചെമ്മേവലിച്ചരുളീടിനാൻ.
തൽക്ഷണേരണ്ടുമരുതിന്നുമുള്ളവേ-
രൊക്കെപ്പറിഞ്ഞുമുറിഞ്ഞിളകിദ്രുതം
പൊട്ടിഞെരിഞ്ഞുതകർന്നുടഞ്ഞുള്ളുടൻ
വട്ടംചുഴന്നുമുറിഞ്ഞലറിക്ഷിതൌ
പെട്ടന്നുരണ്ടുപാട്ടുംപൃഥിവീതലം
ഞെട്ടുമാറുച്ചകൈരാഹന്ത!വീണെഴും
ശബ്ദങ്ങളെല്ലാമൊരുമിച്ചുവൻപ്രതി-
ശബ്ദവുംപൊരിൽപരന്നുപൊങ്ങീതുലോം.
തത്സമയേധനേശാത്മജന്മാരവ-
രൊത്തുടനഗ്നികീലാസമമെത്രയും
ചിത്രതരമുണർന്നുത്ഭവിച്ചേററവും
ഭദ്രരായ്പ്പീരതരുക്കളിൽനിന്നുടൻ
വിഷ്ണുപദത്തിങ്കലുല്പതിച്ചൻപെഴും
വിഷ്ണുകൃപയാപുരാതനനാകിയ
വിഷ്ണുഭക്താനുചരാകൃതിപൂണ്ടവർ
വിഷ്ണുബുദ്ധ്യാതെളിഞ്ഞാത്മയോരൈക്യതോ
വിഷ്ണുഭക്ത്യാതിരിഞ്ഞിങ്ങുനോക്കുംവിധൌ
വിഷ്ണുസ്വരൂപിയെക്കണ്ടിഴിഞ്ഞാംജസാ
വൃഷ്ണികുലോത്ഭവനായ്നിന്നരുളിന
വിഷ്ണുപദംകണ്ടുശാന്തരായ്വന്നുടൻ
കൃഷ്ണകൃഷ്ണേതിജപിച്ചതിഭക്തിയാം
വിഷ്ണുപതിയിൽവീണാണ്ടുകുളിച്ചെഴും
ശ്രദ്ധബുദ്ധ്യാവലംവച്ചുദീർഘായവീ-
ണത്ഥായകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുനമിച്ചനു-
മത്വാതരംതരംതത്തദ്വൈവകൃതി-
കൃത്വാമുഹുർമ്മുഹുസ്തുത്വാബഹുവിധം
“കൃഷ്ണകൃഷ്ണപ്രഭോ!യോഗമൂർത്തേ!ഹരേ!
വിഷ്ണോ!പരമകല്യാണായതേനമഃ
നിത്യംത്വമാദ്യംപുരുഷവേദാന്തവിൽ
സത്യവിഭോ!തത്വസൂക്ഷ്മായതേനമഃ
ഭക്തജനമനഃപത്മസുസ്ഥായതൽ
ഭക്തിമുക്തിപ്രദായാത്മനതേനമഃ
വിശ്വസ്വരൂപവിശ്വാത്മനേതേനമോ
വിശ്വരൂപാനേകവിശ്വായതേനമഃ
യത്വാമഖിലദേവേന്ദ്രിയാത്മാകൃതേ
തത്തൽസമസ്തഭിന്നാത്മനേതേനമഃ

യദ്വദനകൃതകമ്മഭേദോചിതൈ-
രുദ്വദുപാധികൾത്ത്രേതേനമോനമഃ
സത്വരജസ്തമോനാമഗുണത്രയ-
യുക്തസൃഷ്ടിസ്ഥിതിനാശനാനുഗ്രഹ-
വൃത്തപ്രഭേദകാലസ്വരൂപാഖില
വിസ്വതാക്ഷേത്രസവ്വാദ്ധ്യക്ഷ!തേനമഃ
മൂലമദ്ധ്യാന്തവിനാശായതേനമഃ
സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മാത്മനേമൂലപ്രണവഭി.
ന്നാലംബപഞ്ചപഞ്ചാത്മനേതേനമഃ
ബാല്യതാരുണ്യവാൎദ്ധക്യഭേദമതി-
കാലഭേദാത്മനേകാലായതേനമഃ
കാലസ്വരൂപകാലാംശായതേനമഃ
കാലാത്മനേകാലമൂലായതേനമഃ
കാലവിഭോ!കാലകാലായതേനമഃ
കാലധമ്മായകാലാന്തായതേനമഃ
ഭൂലോകമൂലമൂലാത്മായതേനമോ
മൂലമദ്ധ്യാന്തവിനാശായതേനമഃ
പാലനോദന്തപരായണ!നിമ്മല-
ലീലാവതാരവിനോദായതേനമഃ
നാരായണായനമോനമോദൈവമേ!
നാരദാദ്ദ്യാശേഷപൂജ്യായതേനമഃ
നീരദശ്യാമളകോമളാംഗായതേ
നീരജലോചന!നിത്യായതേനമഃ
വാസുദേവായശാന്തായകാന്തായസ-
വ്വാസുരീഭാവവിനാശായതേനമഃ
വാസവാദ്യാമരൌഘാരാധിതാംഘ്രയേ
ദാസാവനിശമാവാ,ന്തേനമോനമഃ
നിന്നുടെകാരുണ്യമുണ്ടാകകൊണ്ടടൻ
ഇന്നനേകംദിവ്യസംവത്സരാവധൌ
വന്നിതാവാംബ്രഹ്മശാപമോക്ഷംപുന.
രൊന്നിനിന്നായനുഗ്രഹിക്കേണമേ!
നന്ദസൂനോ!ഭവദ്രൂപമേവാംമനോ-
മന്ദിരാഭ്യാമനിശംരമിക്കേണമേ!
കണ്ണുകൾകൊണ്ടുകാണുന്നതെല്ലാംതവ
സുന്ദരവണ്ണരൂപങ്ങളാക്കേണമേ!
കൎണ്ണങ്ങൾകൊണ്ടുകഥാശ്രവണങ്ങൾചെ-
യ്യണ്ണോജനേത്രമേന്മേൽഭവിക്കേണമേ!
പുണ്യകഥകൾചരിത്രനാമങ്ങൾസൌ-
വണ്ണനീയപ്രകാശങ്ങൾഭവൽസ്വതാ-
നിൎണ്ണയാനന്ദസങ്കീൎത്തനംമേൽക്കുമേൽ
അനാഹംജിഹ്വകളായ്ചമയേണമേ!
കയ്യിണകൊണ്ടുപാദാംബുജാരാധനം
ചെയ്യാവ്വരികയുംവേണമവ്വണ്ണമേ!
സവ്വദാത്വന്നിലയങ്ങൾതോറുംവലം-
ചെയ്യതിന്നാവ്വരേണംചരണങ്ങളാൽ.
മസ്തകാദ്ദ്യാഞ്ചത്വൽപാദയുഗ്മാന്തരേ
നിത്യംനമസ്കരിക്കായിരിക്കേണമേ!

സത്സമന്ത്വൽപാദസേവകന്മാരിലും
ഉത്സവത്തോടജസ്രംഭവിക്കേണമേ?
സത്തുക്കളോടുസമ്പക്കവുംഭക്തിയും
ചിത്തവിശ്വാസവുമുണ്ടുഭവിക്കേണമേ!
നിത്യംസകലേഷുനീയെന്നുറച്ചൊരു
ബുദ്ധിസുഖമായനുഭവിക്കേണമേ!
ഭക്തപ്രിയായനമസ്തേനമോനമഃ
സ്തുത്യാപ്രസീദ!പ്രസീദ!പ്രഭോഹരേ!”
ഇത്ഥംഭഗവൽപ്പദസ്പർശഹേതുനാ
ശുദ്ധരായേററമത്യുത്തമരാകിയ
മൃത്യുഞ്ജയാനുചരന്മാരിരുവരും
ചിത്തമഴിഞ്ഞരുണാംഘ്രിയുഗ്മാന്തരേ
നത്വാമുഹുമ്മുഹുസ്തുത്വാപിചെയ്യുസൽ-
കൃത്വാപിബദ്ധാഞ്ജലിയോടുമങ്ങിനെ
നില്ക്കുന്നതുകണ്ടുമൂഖലേബദ്ധനായ്
നില്ക്കുംകരുണാകരൻകമലേക്ഷണൻ
ഭക്തപ്രിയനവർതമ്മുടെഭക്തിക-
ണ്ടേത്രയുമേററംപ്രസാദിച്ചുതന്നുടെ
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുമന്ദസ്മിതംപൂണ്ടനു-
സൂത്യകടാക്ഷിച്ചരുൾചെയ്തിതാദരാൽ:—
“വിശ്രവസസ്സുതപുത്രരായുമ്മവിന
വിശ്രുതകീൎത്തിമാന്മാർനിങ്ങളെന്നതും
ഭദ്രമാമ്മാററിഞ്ഞീടിനേനേഷഞാൻ
ഭദ്രരായുന്നുകൂടിഭവാന്മാരിനി,
മറെറാരുബന്ധങ്ങളുണ്ടായ്വരാദ്ഭവി
പററുമെന്നെപ്രതിഭക്തിയുംമേല്ക്കുമേൽ.
സത്തുക്കൾക്കെന്നെയൻപുററുകാണ്മോളമേ
മിത്ഥ്യാഭിമാനസംബന്ധമുണ്ടായ്വരു.
പിന്നെയവൎക്കൊരുകമ്മബന്ധങ്ങളും
വന്നുകൂടീടുകയില്ലിതുനിൎണ്ണയം.
ചെമ്മേമിനേശനെക്കാണ്മവർതമ്മുടെ
കൺമുനകൊണ്ടുമറെറാന്നുമേസമ്പ്രതി
കണ്ടുകൂടായ്വതുപോലെയഥാരുചി
കൊണ്ടൽനേവൎണ്ണനാമെന്പദമീദൃശം.
കണ്ടറിഞ്ഞീടുവാനാഹന്തനാരദൻ
പണ്ടേധനമദംപൂണ്ടുള്ളനിങ്ങളെ
വണ്ടാർതഴക്കുഴലാരിടയിൽപരി.
ക്കണ്ടരായ്ക്കണ്ടുശപിച്ചതനുഗ്രഹം
കൊണ്ടുതന്നേസ,താംശീലമതുംദയ-
യുണ്ടാകകൊണ്ടുസാധുക്കളോടേകദാ
സമ്പക്കമുണ്ടായ്വരികിൽനന്നായ്വരും
സമ്പ്രതിമേല്ക്കുമേലില്ലൊരുസംശയം.
എന്നാൽമഹാമുനിനാരദനേററവും
നന്നായ്വരുവാനനുഗ്രഹിച്ചുയുവാം.
പിന്നെഞാനിന്നുമത്ഭക്തരിൽനല്ലരാ-
യ്വന്നീടുവാനനുഗ്രഹിച്ചീടിനേൻ.
എന്നെമറന്നുപോകാതെകണ്ടങ്ങിനി-

ച്ചെന്നുകുബേരനെക്കണ്ടുവന്ദിച്ചവൻ
തന്നോടവസ്ഥകളെല്ലാമറിയിച്ചു
മുന്നേതിലേററംസുഖിച്ചിരുന്നീടുവിൻ!
പോയാലുമെങ്കിലിനി"യെന്നുയാത്രയും
മായാമയനരുൾചെയ്തയയ്ക്കുംവിധൌ!
കായാമലർപ്രഭകൈതൊഴുതീടെഴും
കായവിലാസംകലൎന്നുവിളങ്ങിന
ദാമോദരനെവലംവെച്ചുകൈതൊഴു-
താമോദമോടുമനസ്സിലെടുത്തവർ.
വീണുനമസ്കരിച്ചുതഥായയാത്രയും
താണുതൊഴുതപേക്ഷിച്ചുപിരിയുന്ന
ഖേദവുമുള്ളിലടക്കിവച്ചാശുസ-
മ്മോദംകലൎന്നുവടക്കുനോക്കിദ്രുതം
ദിവ്യയാനേനപോയ്ചെന്നളകാപുരം
പ്രാപിച്ചുതാതനെക്കണ്ടുതൊഴുതതി-
ഖേദംപിരിഞ്ഞിരുന്നുണ്ടായതൊക്കവേ
സാദരംതീൎത്തുസുഖിച്ചിരുന്നീടിനാർ.
കേവലമേവംജഗല്പതിമാധവൻ
ദേവകീദേവിതിരുമകനീശ്വരൻ
ലീലാവിലാസങ്ങൾചൊൽകതാൻകേൾക്കതാൻ
ചാലേകനിവുകലൎന്നുടനോൎക്കതാൻ
ചെയ്യുവനാശുസംസാരനിൎമ്മോചനം
കൈവരുംദൈവകാരുണ്യേനനിൎണ്ണയം
വൈഭവമില്ലവാക്കിന്നിനിക്കെങ്കിലും
കൈവല്യമൂൎത്തിചരിത്രമൊട്ടൊട്ടുഞാൻ
ശേഷമിനിയുംപറയുന്നതുണ്ടതു

മരുതുമരങ്ങൾ വീഴുന്ന ശബ്ദംകേട്ടു യശോദ
മുതലായവർ ഓടിവരുന്നത്.

ദോഷമൊഴിഞ്ഞുകേട്ടിടുവിൻവേണ്ടുകിൽ.
വീരദ്രുമങ്ങൾഞെരിഞ്ഞുതകൎന്നതി
ഘോരനിനാദേനഭൂമിയിൽവീണെഴും
ഘോഷമാഹന്ത! കേട്ടുള്ള ഗോപാലരും
തോഷമോടൊത്തുള്ള ഗോപീജനങ്ങളും
നാരായണപ്രിയനാകിയനന്ദനും
താരാർമകളോടുനേരാംയശോദയും
മററുംപുരവാസികളവരേവരും
തെറെറന്നുപാഞ്ഞുചെന്നങ്ങുനോക്കുംവിധൌ
കണ്ടാർമരുതുകൾരണ്ടുംചരിഞ്ഞതും
കൊണ്ടൽനേർവൎണ്ണനുഴന്നുനിൽക്കുന്നതും
എന്തിതിൻകാരണമായതസുരകൾ
വന്തിമപ്പോടുടനന്തീടുകല്ലല്ലീ?
ജംഭാരിനാമാപൂൎവ്വാസൂയയാവര-
ദംഭോളികൊണ്ടുതാനന്തരിച്ചീലല്ലീ?
ദന്തിവരന്മാർമദിച്ചുരമിച്ചിട്ടതി-
നന്തരാനിന്നുതിക്കീടുകയല്ലല്ലീ?
കൊമ്പുകൾപക്വഫലങ്ങൾചുമന്നരു-
കമ്പംകലൎന്നുമുറിഞ്ഞുവീണീലല്ലീ?
മുമ്പേപതിഞ്ഞവേർമൂലങ്ങളൊക്കവേ
സമ്പ്രതിചെമ്മേനരുമ്പിവീണീലല്ലീ?
ഗന്ധവാഹനുമലച്ചുവീശീലൊരു
ബന്ധംമരുതുകളെന്തുവീണീടുവാൻ?
ചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചുവൎണ്ണമവരവ-
രന്തികേനിന്നുവിവാദിച്ചോരോതരം
ചൊല്ലുന്നതുകേട്ടുമുന്നേകളിച്ചതി-
കല്യാണമുൾക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നബാലന്മാർ
ചൊന്നാരുരലുമായംബുജലോചനൻ
വന്നുചാടിത്തകൎത്തീടിനാനെന്നതും,
പിന്നെക്കുബേരസുതന്മാരിരുവരു-
മൊന്നിച്ചുബാലനെവന്ദിച്ചുനിന്നതും:
മന്ദംപ്രദക്ഷിണംചെയ്തുനമിച്ചര-
വിന്ദീവരേക്ഷണംവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചതും;
വന്ദ്യനാംബാലനനുഗ്രഹംചെയ്തതും
സന്ദേഹമുൾക്കൊണ്ടുചൊന്നാരവരുടൻ.
തച്ചരിത്രങ്ങൾകേട്ടാൎക്കുമേതുംമനോ-
നിശ്ചയംവന്നീല, നാലബ്ദമായുള്ള
വത്സനണ്ടോമഹാവൃക്ഷങ്ങളിങ്ങനെ
നിഷ്ക്രമിപ്പിപ്പതിന്നാവതന്നൂഹരേ!
വിസ്മയമെത്രയുമിത്തൊഴിലില്ലൊരു
വിശ്വാസമെന്നവരേവരുമിങ്ങിനെ
ചിത്തഭ്രമംപൂണ്ടുനിൽക്കുന്നളവതി-
സത്വരംചെന്നുനന്ദാധിപന്താൻനിജ
പുത്രനെക്കെട്ടുപെട്ടീടുമുലൂഖലം
തത്രവിരവോടഴിച്ചുകളഞ്ഞുടൻ
ചേറുംപൊടിയുംതുടച്ചുകളഞ്ഞുത.
ന്മാറിലണച്ചുപുണൎന്നുപുണൎന്നവൻ

നേരേശിരസിമുകന്നുമുകന്നതാ-
ഭാരമോദേനകൊണ്ടിങ്ങുപോയീടിനാൻ.
താനതുകണ്ടുപായങ്ങളോർത്തോർത്തുത-
ന്മാനസംമാഴ്കിത്തളൎന്നുയശോദയും
ദീനതപൂണ്ടന്നുയാനാദരനന്നയി-
ച്ചാനായർകോനവനോടുതനൂജനെ
സ്വാഭായമന്ദംപുണൎന്നുമുകൎന്നതി-
മോദാൽമുലയുംകൊടുത്തിരിക്കുംവിധൌ
ചുഴെവിളങ്ങുംനിജാനുചരികളോ
ടാഴമേറുംവിചാരേണചൊല്ലീടിനാൾ:—
"ഞാനഹോ! തോഴിമാരേ! മമനന്ദനൻ
താനിവൻത്യാജ്യമാട്ടങ്ങളോരോവിധം
കേവലമന്നന്നുചെയ്യുകണ്ടോരുട-
നേവരുംശിക്ഷിയാഞ്ഞേറെപ്പറഞ്ഞതും
കേട്ടുകേട്ടിന്നുശിക്ഷിച്ചേനതുമൊരു
ഗോപ്യിയെന്നായ്പ്പുരുമാറുചമഞ്ഞതും.
ദൈവംതുണയാകകൊണ്ടൊരുസങ്കടം
കൈവരാഞ്ഞുമതിയുണ്ടിനിശ്ശിക്ഷകൾ.
ചെയ്യതെല്ലാംസ്വഭാവങ്ങളെന്നേതുമെൻ-
പൈതലിവന്നുനന്നല്ലെന്നുസവ്വരും
ചൊല്ലുന്നതുസഹിച്ചീടുവനിങ്ങിനെ
നല്ലതായാൽമതിപോരുമെന്നേവരും.
കല്യാണശീലവുംമൈവിലാസങ്ങളും
ഫുല്ലാംബുജംതൊഴുതുള്ളമുഖാബ്ജവും
കണ്ടാലുമഞ്ചിതനോട്ടകയപ്പതി-
നുണ്ടോനമുക്കുതോന്നുന്നിതുചൊല്ലുവിൻ!
പണ്ടുവിധാതാവുകല്പിച്ചിരിപ്പതു
കൊണ്ടുമതിയതുനിക്കരുതാക്കുമേ"
കണ്ടുകണ്ടേവമതിശയാനന്ദമുൾ-
ക്കൊണ്ടുപുണൎന്നുമുകന്നുടനുണ്ണിയെ
കൊണ്ടാടിമാനിച്ചുദുഗ്ദ്ധവുംവെണ്ണയും
കൊണ്ടുവന്നമ്പോടുനൽകിച്ചിരുത്തിനാൾ.
കൊണ്ടൽനേർവണ്ണനതുണ്ടുമഹരഹ-
രിണ്ടലൊഴിഞ്ഞുവിളങ്ങിനാനേറവും
തത്സമംവാസരംതോറുമുഷസ്സ്യഷ-
സ്സ്യത്തമൻതാനുണൎന്നുതഥായസാദരം
മുഗ്ദ്ധസ്മിതത്തോടുവക്ഷോരുഹങ്ങളും
തൃപ്തിവരുമാറുപീത്വാസസോദരം
ശില്പമാമത്ഭുതാനന്ദനവമൂൎത്ത-
കല്പിതമേചകവിഗ്രഹസൌഭഗ-
ലക്ഷണഭംഗികൾചേൎത്തുകളസ്വര-
ലഗ്നമേളങ്ങൾതാളക്രമശിക്ഷയാ
സഞ്ചരിച്ചാലയംതോറുംനടന്നുതൽ-
ഭക്തികലൎന്നവർതമ്മെയെല്ലാരെയും
ദൃഷ്ട്വാരമിപ്പിച്ചുനിന്നസഖികളിൽ
ഇഷ്ടരാംതുല്യവയോധരന്മാരോടു.
യുക്തനായ്ചെന്നുപാദമുഖക്ഷ്മാളനാ

ദ്യുത്തമശുദ്ധികളുംവരുത്തിദ്രുതം
പുഷ്കരബാന്ധവമണ്ഡലംകണ്ടുരു-
ഭക്ത്യാതൊഴുതുപരബ്രഹ്മതേജസാ
നിഷ്കളൻനിത്യസ്വരൂപൻനിരഞ്ജനൻ
നിഷ്ക്രിയൻതാൻകളിച്ചീടുമോരോവിധം-
അച്ഛനെപ്പോലെനടിപ്പനിരപ്പതി-
ങ്ങിച്ഛയാനന്നായുടുപ്പനവ്വണ്ണമേ
നിശ്ചയമെന്നുചൊല്ലിപ്പുനരൊക്കയും
പിച്ചയായെല്ലാമനുകരിക്കുംചിരം
സച്ചിൽപരബ്രഹ്മമൂൎത്തിസനാതന-
നച്യുതനച്ഛന്റെമുമ്പിൽനിന്നാദരാൽ
നൃത്തങ്ങളുദ്യൽസുധീയാമനൈരുപ-
പദ്യൈസ്വരക്രമതാളമാൎഗ്ഗൈരലം
കൃതസ്വാകരചരണാക്ഷഭാവൈരനു-
വൃത്താന്തമേകദാപ്യന്യൈസ്സകൃൽപ്രതി-
പക്ഷംനടിച്ചുവാങ്ങിപ്പതിഞ്ഞായത-
ദക്ഷിണപാണിപരത്തിമറേറതുതൻ
വക്ഷസിനേരേതടുത്തടുത്തേററവും
ശിക്ഷയാചെന്നുജനകനോടിങ്ങിനെ
നില്ക്കുംപടകളിച്ചീടുവാനായ്ത്തുനി-
ഞ്ഞഗ്രേസകൃൽകുതുകാശയാസത്വരം
തൽപ്രഭാവത്തിനച്ഛൻപ്രതിപക്ഷമായ്
നില്പാൻമടിക്കിലടുത്തുപോയ്ചെന്നുടൻ
കൈപിടിച്ചിങ്ങുവലിച്ചുതുങ്ങീടുമ-
കൈതവമൂൎത്തിതാനെങ്കിലുംചെന്നുടൻ
കാൽപിടിച്ചങ്ങുപൊങ്ങിക്കുംകളിക്കൊരു
കോൽപിടിച്ചോങ്ങിനാലുമിണങ്ങായ്കിലോ
തോൾപിടിച്ചാശ്ശുതാഴ്ത്തിപ്പുറത്തേറിനി.
നാവോളമാനകളിക്കുംചിരാതരം
സേവകനിഷ്ടഫലപ്രദനീശ്വരൻ
സേവയിൽചെററുതേവാരമുണ്ടിങ്ങഹോ
പൂവുകളെല്ലാമറുത്തുനിന്നിന്നിനി
ക്കാവിൎമ്മുദാതരികെന്നുള്ളതജ്ജസാ.
ചൊല്ലുമൊരിക്കലങ്ങല്ലഞാനച്ഛനെ
മെല്ലെയെടുപ്പാനെന്നായ്ക്കൊണ്ടൊരുമ്പെടും
നല്ലവിളക്കിതാകാശമാംപന്തലിൽ
എല്ലാമെടുത്തങ്ങുതുക്കുവാനെന്തൊരു
തെല്ലുമോരാതെനില്ക്കുന്നതച്ഛ! നമു-
ക്കല്ലേവിതാനമിതുള്ളൂ? പറകനീ
തന്നിലമ്മാറുതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങുന്ന
ചന്ദ്രദിവാകരന്മാരിവരാക്കുള്ളൂ?
നന്നായിരുന്നുകളിപ്പതിനായിനി-
ക്കിന്നുനീചെന്നുപിടിച്ചുപറിച്ചുടൻ
തന്നാലുമെന്നതാമെല്ലെന്നുതാതനാൽ
ചൊന്നാലുമിങ്ങിനെതന്നെദിനമനു-
പിന്നെയുംപിന്നെയുംചൊല്ലീടുമങ്ങിനെ
വന്നുകൂടാതതെന്നുള്ളതുകേട്ടവൻ

തന്നുടെകയ്യാലവരെവളച്ചുകൊ-
ണ്ടന്യൂനവേഗാൽവരുത്തിയെട്ടുത്തുടൻ
സമ്മാനമുൾക്കലെന്നമ്മാനയാടിനി-
ന്നുണ്മയാമ്മാറങ്ങയച്ചുരുളീടിനാൻ.
എന്നുതോന്നിപ്പിതാവിന്നതിനാലതി-
വന്ദ്യനായ്നിന്നാനഖിലജഗന്മയൻ
ചിന്മയനെന്മകനെന്നറിഞ്ഞനാഹം
ജന്മനാശാപഹംകണ്ടുകൊണ്ടാടിനാൻ,
ഇങ്ങനെയെല്ലാംജനകന്മാനസേ
തിങ്ങിനകൌതുകത്തുവിളങ്ങിന
കല്മഷനാശനനംതന്നാശയ-
മുന്മിഷിക്കുംമൃദുരമ്യഹാസാഭയാ
സമ്മാനമായോരോശില്പികൾനൾകിയ
നിർമ്മലരൂപികളാംമരപ്പാവകൾ
തമ്മെയുംകൊണ്ടുചെന്നുസംഗമാരൂഢ്യ
ചെമ്മേമുലകൾനുകന്നിരിക്കുംവിധൌ
സമ്മോദമോ“ടിവററിന്നുക്കുടെപ്പുന-
രമ്മിഞ്ഞിനൽകുകവേണ”മെന്നിങ്ങനെ
ചൊല്ലിക്കൊടുക്കുംജനനിതൻകയ്യതിൽ
മെല്ലെമുലകൾവായിൽകൊടുക്കുംചിരം
പാലുംപഴവുംഗുളവുമന്നങ്ങളും
ചാലേഭുജിക്കുന്നനേരമവററിനും
കൂടെക്കൊടുക്കണമെന്നുചൊല്ലുംകളി-
ച്ചീടുംപൊഴുതുക്കുടെക്കളിപ്പിക്കയും
ചെയ്യുംകുറികളിടീപ്പിക്കുമൊക്കവേ
മെയ്യിലലങ്കരണങ്ങൾമററുള്ളവ
ചെയ്യതെന്തോന്നതാനൊക്കെയവററിനും
സർവമവ്വണ്ണമഭേദമാമ്മാറുടൻ
നിർവഹിക്കുംകളിപ്പാനുമെങ്ങുംപരൻ
അവ്യയൻകൊണ്ടുനടക്കുമെല്ലാടവും.
നിർവികല്പന്താനുറങ്ങുന്നനേരവും
നിർവ്യാജമന്തികേചേർത്തുകൊള്ളുംദൃഢം.
ദിവ്യഹൃദിസ്ഥിതൻമാതാവിനോടുത-
ദ്ദിവ്യരൂപപ്രതിശോഭകണ്ടാദരാൽ
നീയതിന്നുമുലനൽകുകെന്നാശുതാൻ
മായയാചൊല്ലും,നിഴലവനോടുതാൻ
നേരംപെടകളിച്ചീടുമോരോവിധം
സാരസ്യരീതിതുടന്നുനില്ക്കുംചിരം
പാരിൽസ്ഫടികശിലകൾപടുത്തതി-
ചാരുതരമായ്വിളങ്ങുന്നചത്വര-
വീഥികൾതോറുംനിജതനുച്ഛായകൾ
പാഥോജലോചനൻകണ്ടുകുതുഹലാൽ
ചാടുമോടുംകരതാരെടുക്കുംപരി-
ചോടെതലകുലുക്കീടുമതൊക്കെയും
കൂടെയവ്വണ്ണമച്ഛായാകൃതികളിൽ
കൂടസ്ഥനുംകുതുകംതേടുമേറാവും
കേവലമാദർശമണ്ഡലാദ്യൈരസ-
ന്ദ്ഭാവികളോടുമവ്വണ്ണമോരോവിധം
ലീലാവിലാസങ്ങളുൽപ്രകൃഷ്ടിപ്പത-
പ്പോലെപറയാവതല്ലിനിക്കേതുമേ
ബാലലീലാവിലാസങ്ങളാലേവഗോ-
പാലവംശംപരിശുദ്ധമാക്കീടിനാൻ.
കാലേപരിചരിച്ചാനന്ദമഗ്നരായ്
മാലകന്നീട്ടുവാനായുളരാകിയ
ബാലഗോപാലികന്മാർമനക്കാമ്പുക-
ളാലോകനാലിംഗനാലാപനാദിഭിഃ
ലീലകൾകൊണ്ടനേകംപ്രകാരേണതൽ-
ക്കാലേസദൈവരമിപ്പിച്ചിതേററവും.
പാലുംനവനീതവുംഗുളവുംമധു-
വോലുംകനികൾപാലന്നമിത്യാദികൾ
ബാലന്നുകന്നുംകവന്നുംകളഞ്ഞോരോ
ശീലമാകായ്കയുമുണ്ടതെന്നാകിലും
പാലാഴിമാനിനിക്കുംലഭിയാതനു-
കൂലാകൃതികൾകണ്ടാലവയൊക്കവേ
ചാലേമറന്നുപോമെന്നതേയല്ലനു-
വേലംരമിച്ചുകൊണ്ടാടിനാരെത്രയും.
നീലവിലോചനമാരതേയല്ലപോ-
ലാലയബന്ധുപുത്രാത്മദേഹങ്ങളും
കൂടെമറന്നഖിലേശൻകളികളിൽ
കൂടിരമിച്ചുസുഖിച്ചാർനിരന്തരം.
നാരായണനുമവൎക്കനുകൂലനായ്
നേരേതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിനാനഹം.
താരാർമകളിലുംകൂടെയഴിയാതെ
ധീരതവിട്ടഴിഞ്ഞീടിനാനണ്ണിയും.
വേലകൾകൂലിപാലെന്നുകേൾക്കിൽപരി-
പാലനതല്പരൻചെയ്യുമെല്ലാംതുലോം.
കാലുംപിടിച്ചുപിന്നാലേനടക്കുമെ-
ങ്ങാലയംതോറുംകളിച്ചുകളിച്ചോരോ-
ബാലകന്മാരോടൊളിച്ചുകണ്ടെത്തിയും
നാലുവേദപ്പൊരുളാമഖിലേശ്വരൻ
കാലികളെക്കറപ്പാനുപകാരമായ്
നീലവിലോചനമാരോടുചേർന്നോരോ
കീലാലപാത്രങ്ങളാദ്യചിതായപാ-
ലോലുംമൊഴിമാൎക്കുനൽകുംപശുക്കളെ
കോലുംപിടിച്ചുതെളിച്ചുടുപ്പിക്കുമെ-
പ്പോലെകയത്തുചെന്നാലുംപലവിധം
ലീലയാവേലകളാചരിക്കുംഗുണ-
ശാലിനിമാൎക്കുസ്നേഹമേറുംതരം.
“ബാല!വസുദേവനന്ദന!നീതവ
കാലെടുത്താശുനൃത്തംനടിച്ചീടെടോ!
കാലേതരംതര”മെന്നവർചൊല്ലുമ-
പ്പോലെകളിക്കുമഖിലജഗന്മയൻ
പാണികൾവക്ഷസിചേർത്തുടുത്തേതുമേ
നാണിയാതെതിരുമേനികുഴഞ്ഞുനി

താനുകളിക്കകൊണ്ടമാൻസുഖമുണ്ടതെ-
ന്നേണവിലോചനമാർപറയുംവിധൌ
നാനാചരാചരാചാര്യനാതങ്ങിനെ
മാനസതാരഴിഞ്ഞാശ്ലേഷചെയ്യുംചിരം.
ചാരുതരംപശുപാംഗനമാർകര-
താരിണവീശീമന്ദംനടപ്പാനൊരു
നേരംപറകിലതുതെന്നുചൊൽകയി-
ല്ലാരോമലുണ്ണിതന്നോടവർപിന്നെയും
വാരിളംപോർമുലമൊട്ടുകളന്തരാ-
ഭാരമോദേനനാരായണൻതൻമൃദു-
ചാരുതിരുവുടൽചേർത്തുപുണർന്നുസ-
സ്മേരമുഖാംബുജവുംമുകർന്നൊരുമ്പും
പാരംലയിച്ചുരമിച്ചുപുണർന്നുകൊ-
ണ്ടോരോരോവേലകളോരോരവസര-
കാലേകനിവോടവരവർചൊൽവത-
ങ്ങാലംബഭൃതൻമടിക്കയില്ലേതുമേ!
"വീഴാതെവീഴുന്നകണ്ടകിപാത്രമി-
പ്പോഴെടുത്താറേഴുകൊണ്ടുവരികെടോ!
തോഴായവാഗ്ഗുപാനേ"തികേട്ടാലത-
പ്പോഴതുമാചരിക്കുംതഥാസതതം.
നാഴികൾചെന്നെടുത്തിങ്ങുടൻകൊണ്ടുവ
ന്നാഴിയിൽവീഴാതെതന്നാലുമെന്നോരോ-
നേരമവരവർചൊല്ലുമതുമെട്ടു-
ത്താരൂഢമോദാൽശ്രമിച്ചുവന്നീടുവോൻ.
പാരംപരിശ്രമമുണ്ടുതനിക്കതെ-
ന്നാരോമലുണ്ണികാട്ടുന്നതത്രേപരം
കോഴയൊഴിഞ്ഞെടുത്തിങ്ങുവാനീപെരു-
നാഴികളെന്നുകേട്ടാലതുംതാദൃശം
തോഴമയോടുചെയ്തീടുവാനങ്ങതെ-
പ്പോഴുമൊരുമടിയില്ലപോലൊന്നിനും
സാദരംകിണ്ടികിണ്ണങ്ങൾതാലങ്ങളും
പാദുകാന്യാസനാദ്യേവമുപകൃത-
സാധനദ്രവ്യങ്ങളെന്തെന്തവരവർ
സാധുവാദേനചൊല്ലുന്നതെല്ലാംദ്രുതം
പ്രീതിയോടേതന്നെചെയ്തരുളീടുവോൻ
ദാസഭാവംനടിച്ചാദരാലനഘം.
സേവാകാനാമനുകൂലിയായ്നിന്നുടൻ
ഏവമെല്ലാമഭീഷ്ടങ്ങളിത്യാദികൾ
ചെയ്യതിനുള്ള ഭക്തപ്രിയൻതാനിതെ-
ന്നുർവ്വരാധീശനൻപോടുകാട്ടീടിനാൻ.
സർവ്വജഗന്മനോമോഹനാനന്ദഗൻ
സർവ്വചിത്താനുഗനായഖിലേശ്വരൻ
സർവ്വലോകേശനെപ്പോലൈകാരുണ്യവും
സർവ്വഭക്താനാമഭിപ്രതസ്നേഹവും
സർവ്വദാകൈവരാമറ്റൊരുവർക്കുമേ
സർവ്വേശ്വരനരുതായ്കയില്ലൊന്നുമേ.
സർവ്വജഗൽഗുരുതൻപദപങ്കജം
സർവ്വകാലംഭജിച്ചീടുവിനേവരും
സർവ്വകാമങ്ങളുംഭക്തിയുണ്ടെങ്കിലോ
സർവ്വചൈതന്യവാൻതാൻതരുംനിർണ്ണയം.
നിർവ്വികല്പനുടെദാസിമാരാകിയ
സർവ്വസൌഭാഗ്യവതികളാംഗോപികൾ
സർവ്വരുംസർവ്വഭോഗങ്ങൾമറ്റൊക്കെയും
സർവ്വദാമിഥ്യയെന്നോർത്തുപേക്ഷിച്ചുടൻ
സർവ്വേശ്വരനോടുചേർന്നോരോലീലകൾ
സർവ്വകാലംപ്രകടിച്ചതിസൌഖ്യമായ്
നിർവ്വഹിച്ചീടിനാർസർവ്വലാഭങ്ങളും.
മെയ്കളുംതമ്മിലമ്പോടുചേർത്താദരാൽ
കൈകൾകൊണ്ടേറെമുറുകെത്തഴുകിയും
കൈകളുംകോർത്തുപിടിച്ചുചാഞ്ചാടിയും
മെയ്കളന്യോന്യംതലോടിയുംപാടിയും
കൈകൾവിവിക്തദേശേഷുചെന്നെത്തിയും
വൈകാതെമോടുടൻക്രീഡിപ്പെട്ടുത്തിയും
പാരംവപുസ്സുകൾകോടിയുമാടിയും
ധീരതവിട്ടുകൂടെപ്പുണർന്നുംമുദാ
ദൂരെനിന്നോമനപ്പൈതൽനന്ദാത്മജൻ
ചാരുമന്ദസ്മിതംതൂകിനിന്നാടിയും
പാരിൽനിന്നോടിയണഞ്ഞുഗോപാംഗനാ-
മാരഖിലേശനെവാരിയെടുത്തുടൻ
വാരിളംപോർമുലമൊട്ടുകൾരണ്ടിനും
നേരേനടുവിലിരുത്താശുവിഭ്രമണാ-
കാരംപരിചോടുചേർത്തുകൊണ്ടങ്ങമ
ങ്ങാരൂഢമോദംനടന്നധരാമൃത-
പാനാദിവേലകളുംതുടങ്ങീടിനാർ.
മാനസാനന്ദപരവശലീനമാർ
കാമനുംകാമിനിമാരവർതമ്മെയ-
ക്കാർമുകാഗ്രേണതൊട്ടീടിനാൻകൂടവേ.
മേലിലഖിലേശ്വരനുടെയൌവ്വന-
കാലംവരുന്നതുംപാർത്തുപാർത്തങ്ങിനെ
ഗോപാലവംശജന്മിനാംമണിമയ
ദീപായനിത്യംതെളിഞ്ഞുജഗന്മയൻ
മോഹനരൂപശീലാകൃതിപൂണ്ടുടൻ
അഹന്ത!താൻവളരുന്നാളൊരുദിനം
നീലമുകിൽനിഭന്താനുംസഖികളും
നീലാംബരനുമായൊത്തുമേളംകല-
ർന്നാനന്ദമോടുകളിച്ചുനടന്നുപോയ്
കാളിന്ദിതീരദേശേമനോമോഹനേ
ചാരുസികതാമയേവസിക്കുംവിധൌ
സാരസലോചനയാകിയരോഹിണി
ചെന്നുവിളിച്ചാൾചെറിയവർതമ്മെയ-
ങ്ങന്യൂനമോദാലകത്തുവരികെടോ!
നന്ദനന്മാരേ!ഭുജിപ്പതിനെന്നനു-
നന്ദിച്ചവൾവിളിക്കുന്നതെല്ലാംകളി-
തന്നിൽമുഴുത്തെഴുംഭ്രാന്തുകൊണ്ടാന്നുമേ

നന്ദാത്മജാതികൾകേട്ടതില്ലായ്കയാൽ
പിന്നെയുംപിന്നെയുംനിന്നുവിളിച്ചവൾ
തന്നാലസാദ്ധ്യമെന്നോർത്തുടനങ്ങുപോയ്
ചെന്നുനന്ദനന്ദിനിയോടുചൊല്ലീടിനാൾ:—
"എന്നാൽവിളിച്ചുവരുത്തുവാനുണ്ണികൾ
തമ്മെയാമല്ലനീതാനങ്ങുചെന്നുടൻ
ചെമ്മേവരുത്തുകവല്ലുകണക്കിലും
നിർമ്മലന്മാരെ"യെന്നിങ്ങിനെരോഹിണി
തന്മൊഴികേട്ടുയശോദതാനഞ്ജസാ
ചെന്നുകാളിന്ദിതീരേകളിക്കുംമകൻ-
തന്നെയൻപോടുകണ്ടോരളവെത്രയും
പ്രേമഭാരേണചുരന്നൊഴുകുംമുല-
പ്പാൽമയിയായ്‌വിളിച്ചീടിനാൾമെല്ലവേ:—
"ഉണ്ണിമകനേ!സരോജനേത്രാ!നിന-
ക്കുണ്ണികളോടുചേർന്നിത്ഥംകളിക്കയിൽ
തന്നെമനസ്സായിരുന്നാൽകഴിഞ്ഞിതൊ?
നിന്നുള്ളിലോരാത്തതെന്തുവിശപ്പുനീ?
വന്നുമുലയുണ്ടുകൊൾകചുരന്നൊഴു-
കുന്നതുകാൺകബാലാലഹോനന്ദന!
മദ്ധ്യാഹ്നകാലമിതായിതുനിങ്ങൾപ-
ണ്ടിത്രവിശന്നറിയുന്നതില്ലേതുമേ
വിശ്രുതംശീലഗുണങ്ങൾതേടുംബല-
ഭദ്രസഹോദരൻതന്നോടുമൊത്തുനീ
പോരേചെറിയവർതമ്മോടുമൊന്നിച്ചു
ചാരുതരേണഭുജിക്കേണമെന്നൊരു
ധാരണയാനന്ദഗോപനിരിക്കുന്നി-
താരാലതിവൃദ്ധനാമവന്തന്നുടെ
മാനസാഭീഷ്ടംമനസിവാച്ചാലത-
ത്യാനന്ദമായ്‌വരുമെങ്ങൾക്കുമൊക്കവേ.
ബാലകന്മാരേ!സഖികൾക്കുമൊക്കെയ-
ങ്ങാലയംപുക്കുഭുജിച്ചുവന്നാമിനി
കാലേകളികൾക്കുചേറുംപൊടികളും
മേലുള്ളതെല്ലാമൊഴിച്ചുകുളിച്ചൊരു
പോലേകുറികളുമിട്ടുകുറുകയും
മൂലമറിഞ്ഞുധരിച്ചുതെളിഞ്ഞുടൻ
ഗോദാനവുംചെയ്തുവേണംഭുജിപ്പതി-
ന്നാദരാലിന്നുജന്മർക്ഷമെന്നാകയാൽ.
ചോറുംകറികളുമാറിയിരിക്കുന്നു
ഏറെവൈകാതെപോന്നീടുവിനെ"ന്നവൾ
ചാരുസ്വരേണവിളിച്ചുചൊല്ലുന്നത-
ങ്ങാരോമലുണ്ണികൾകേട്ടതില്ലെന്നതു
നേരംപരിചോടുനേരേയടുത്തുടൻ
നാരായണനെയുംരാമനെയുംമുദാ
പാണികൾകൊണ്ടൊരുമിച്ചുപിടിച്ചുകൊ-
ണ്ടേണവിലോചനവേഗേനചെന്നുതൽ-
ക്കാലേകുളിപ്പിച്ചലങ്കരിപ്പിച്ചുന
കൂലേനദൂർവ്വാദികളുംധരിപ്പിച്ചു

ബാലകന്മാർക്കുഗുണംവരുമാറോരോ
പാലനദേവതാന്ന്യാരാധനകളും
ഭൂദേവരാശിപ്രസാദായകേവലം
മോദേനഗോധനാദ്ദ്യങ്ങൾദാനങ്ങളും
ചെയ്തനന്ദേനസാകംഭുജിപ്പിച്ചുടൻ
കൌതുകത്തോടിരുന്നീടിനാൾസാദരം.
തത്രതദനുവന്നൊത്തൊരുമിച്ചുള്ള
മിത്രവർഗ്ഗംപുനരന്മ്പോടു ചൊല്ലിനാർ:—
"സതതരംനമ്മുടെബാലകന്മാരിവർ
എത്രയുംഭാഗ്യവാന്മാരെന്നുനിർണ്ണയം
ചിത്തേവിചാരിച്ചുകാൺകപലപല-
ശത്രുക്കൾചെയ്തൊരുപദ്രവമൊന്നുമേ
സിദ്ധിച്ചതില്ലദൈവാനുഗ്രഹാലിനി
സിദ്ധിക്കുമാപത്തതിനെളുതെത്രയും.
ബദ്ധവൈരംകലനുള്ളശത്രുക്കൾവ-
ന്നെത്തുവാനിന്നുമിവിടെയുണ്ടായ്‌വരും.
നന്നല്ലിവിടെയിരിക്കിലിനിനമു-
ക്കെന്നുള്ളതൊന്നുണ്ടുതോന്നുന്നിതനഹം.
പുണ്യദേശങ്ങൾമറെറങ്ങൊരേടത്തതി-
ധന്യമായുള്ളതെന്നന്വേഷണംചെയ്തു
നിന്നുകണ്ടങ്ങവിടേക്കുപോയ്ചെന്നുനാ-
മൊന്നിച്ചിരിക്കവേണ്ടുന്നതെന്നിങ്ങിനെ
തോന്നുന്നിതാപത്തുകൾനടേവന്നതൻ-
പാരന്നേഴമീശ്വരസാക്ഷിയായെന്നിയേ
നീങ്ങുകയില്ലതുനിർണ്ണയമിന്നുമീ-
ശാർങ്ഗവരായുധൻപാലിക്കുമെങ്കിലും
വാങ്ങിനാമങ്ങൊരേടത്തുചെന്നീശ്വരൻ
താങ്ങുവോനാകയെന്തിങ്ങിനെസന്തതം
ചിന്തയാനാംവസിക്കേണമെ"ന്നിങ്ങിനെ
ചിന്തിച്ചുബന്ധുക്കൾചൊന്നളവന്തികേ
ചിന്തയുംപൂണ്ടുനിന്നീടുന്നവൃദ്ധന-
ത്യന്തഗുണാലയനാനന്ദമന്ദിരൻ
പണ്ടുള്ളനീതികൾകാലദേശോചിതം
കൊണ്ടുള്ളവസ്ഥകളെന്നുള്ളതൊക്കവേ
കണ്ടറിഞ്ഞുംകേട്ടുകൊണ്ടുംവിചാരങ്ങൾ
കൊണ്ടറിഞ്ഞുമൊരുകുണ്ഠതയെന്നിയേ
കൊണ്ടൽവർണ്ണങ്കൽവളർന്നേഴുംഭക്തിയെ-
ക്കണ്ടുതെളിഞ്ഞെഴുമാത്മബോധത്തൊടും
സന്മ്രതിനന്ദഗോപക്കുഞ്ഞാതിമ-
റന്മ്പരിലന്മ്പനുപനന്ദനെന്നവൻ
ചൊല്ലിനാ"നൊന്നുണ്ടുചൊല്ലുന്നതിന്നുഞാ-
നെല്ലാവരുംചെവിതന്നുകേട്ടീടുവിൻ!
നല്ലതിവിടെനിന്നല്ലലൊഴിപ്പതി-
നെല്ലാവരുമൊരുമിച്ചുപുറപ്പെട്ടു
പൊയ്ക്കൊൾകവേണമതിശയമംഗലം
വായ്ക്കുംശുഭസ്ഥലംനോക്കിസ്സവിഭ്രമം.
കേൾക്കമുന്നംനമുക്കിസ്ഥലത്തിങ്കൽനി-

ന്നോക്കിൽസഹിക്കരുതാത്തവിപത്തുകൾ
മേൽക്കുമേൽവന്നതൊന്നുംപിണയാതെക-
ണ്ടാക്കിയതീശ്വരനെന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ!
പൂതനാനാമാസുരാംഗനതാനതി-
ഭീതിയായുള്ളഭയങ്കരരൂപിണീ
വന്നുപതിന്നഞ്ചുനാൾതികയാതവൻ
തന്നെവിരവോടെടുത്തുവിഷമുല-
തന്നതൻപോട്ടുനുകന്നതുളുംനന്ദ-
നന്ദനനേതുമേസങ്കടമെന്നിയേ
വന്നതുമങ്ങവൾതാനേമരിച്ചതും
നന്നുനന്നത്ഭുതമെത്രയുമീശ്വരൻ-
തന്നുടെമായയ്ക്കരുതാത്തകാൎയ്യമെ-
ന്തൊന്നുമില്ലെന്നറിഞ്ഞീടുവിനേവരും.
പിന്നെശ്ശകടോപഗനായദാനവൻ
വന്നവനുണ്ണിതൻകാൽകൊണ്ടുഭൂമിയിൽ
ചിന്നിച്ചിതറിത്തകൎന്നുതെറിച്ചതും
നന്നുനന്നീശ്വരവൈഭവമത്ഭുതം!
കാററായ്ചമഞ്ഞുവന്നൊരസുരേശ്വരൻ
ഊററമാമ്മാറുചുഴന്നെടുത്തുണ്ണിയെ
നൂററിലുമേററമുയൎന്നുകൊണ്ടങ്ങുപോ
യാററിയെടുത്തുകൊൽവാനരുതാഞ്ഞിട്ടു
കീഴ്പ്പോട്ടുവന്നൊരുപാറപ്പുറത്തവൻ
പേപ്പെട്ടുവീണുമരിച്ചതുമത്ഭുതം!
വന്മരുതിന്നിടയിൽചെന്നുരലുമാ-
യംബുജലോചനൻചാടിനില്ക്കുംവിധൌ
നിൎമ്മൂലമാശ്ശുമരങ്ങൾമുറിഞ്ഞുടൻ
ഇമ്മുകിൽവൎണ്ണനേലാതെപതിച്ചതും
മററുംപലവിധമാപത്തോരോവിധം
മുററുമന്നന്നുപോന്നെത്തിയതൊന്നുമേ
പററാഞ്ഞതീശ്വരാനുഗ്രഹംകൊണ്ടൊരു
ചെററുസന്ദേഹമില്ലേതുമവ്വണ്ണമേ
മേലിലുമുണ്ടുദൈവാനുഗ്രഹംസക-
ലാലംബിനാരായണനെന്നിരിക്കിലും
ചെന്നുവൃന്ദാവനംതന്നിൽനാമേവരു-
മൊന്നിച്ചിരിപ്പതുനല്ലതുനിൎണ്ണയം.
നന്നതിപുണ്യസ്ഥലമവിടെപ്പുന-
രൊന്നിനുമില്ലൊരുദീനതദൈവമേ!
കാളിന്ദിതന്നിലതിശയമങ്ഗലം
മേളംകലൎന്നുപശുക്കൾക്കുസന്തതം
നല്ലതണ്ണീരുംതൃണങ്ങളുമുണ്ടതി-
കല്യാണമെത്രയുമില്ലൊരുസംശയം.
സ്വൎല്ലോകതുല്യങ്ങളായവിടത്തിൽനാം
ഇല്ലങ്ങളുംചമച്ചൊന്നിച്ചിരിക്കിലേ
നല്ലതുള്ളൂനമുക്കെന്നെന്മതമിത-
ങ്ങുള്ളിലഭിരുചിയേവക്കുമെങ്കിലോ
ചൊല്ലുവിനല്ലായ്കിലിന്നുഞാൻചൊന്നതു
വല്ലായ്മയെന്നോൎത്തടങ്ങുവിൻ!മാനസേ"

ഏവമുപനന്ദവാണികൾകേട്ടപോ-
തേവക്കുമുള്ളിൽനടേയുള്ളഭിരുചി
പാരംവളൎന്നുമുതിൎന്നുനിരൂഢ-
നാരീതരുണബാലാദികൾസാദരം.
രാമകൃഷ്ണന്മാക്കുമാമോദമോടതു
കാമമാകുന്നതുമുന്നേനിരന്തരം.
അങ്ങിനെതന്നെനമുക്കുനന്നായ്വരും
അങ്ങുപോകെങ്കിലെന്നാരവരേവരും,
തങ്ങളിൽകൂടിനിരൂപിച്ചൊരുമിച്ചു
തിങ്ങുംപ്രമോദേനചെമ്മേപുറപ്പെട്ടാർ.
ചാട്ടുകളെല്ലാംവരുത്തിയൊരുമിച്ചു
കേട്ടുകളെല്ലാമൊഴിച്ചുചമച്ചുടൻ
കൂടേസമസ്തപരികരണങ്ങളു-
മൂടേമറന്നുപോകാതെകണ്ടൊക്കവേ
മെല്ലെമെല്ലക്രമത്താലെടുത്താദരാൽ
എല്ലാമൊരുമിച്ചുകൊണ്ടുനല്ലാരെയും
ബാലവയോധികന്മാരെയുംചാടതിൻ-
മേലേകരയേററിനിന്നുസമസ്തരും.
കാലികളേയുംതെളിച്ചുചേൎത്താശ്ശുതൻ-
ബാലങ്ങളേയുംപിരിഞ്ഞുപോയ്പോകാതെ
ചാലെയടുപ്പിച്ചുകന്നുപോകാതെഗോ-
പാലകന്മാർനടന്നീടിനാർമുമ്പിലേ
വാളുംപരിചയുംവില്ലുംശരങ്ങളും
പാണികൾതോറുംപിടിച്ചുവഹിച്ചഭി-
മാനേനതങ്ങളാലഭ്യാസരീതികൾ
നീതിയിലാചരിപ്പിച്ചുവാദ്യങ്ങളും
ചേതോഹരമായനുകരിപ്പിച്ചൊരോ
സൂതവന്ദിസ്തുതിപാഠകഗായക-
ജാതികളോടുമൊരുമിച്ചുസത്വരം
ചീളന്നുമുമ്പിൽനടന്നാർപശുപാല-
സ്ത്രീളാക്ഷികൾതങ്ങൾബാലകന്മാരെയും
ചേൎത്തുമടിയിലിരുത്തിഭ്രമിയാതെ
പാൎത്തുചാടേറിനടന്നാർനിരക്കവേ.
നന്ദൻപുരോഹിതമാത്യഭൃത്യാദിക-
ളനഘംയോഗ്യജാതന്മാരഖിലാവും
മുന്നിലാമ്മാറൊരുചാടേറിനിന്നുപ-
നന്ദേനസാകംനടന്നാരഹോനിജ-
നന്ദിനിമാരുമെല്ലാംനടന്നീടിനാർ.
ഒന്നിച്ചുമന്ദംനടന്നുപിരിയാതെ
നന്ദവിലാസിനിതന്നോടുചേൎന്നുപ-
നന്ദപ്രിയയോടുരോഹിണീദേവിയും
നന്ദനന്മാരെമടിയിലെടുത്തുവ-
ച്ചിന്ദിരാവല്ലഭൻതൻമുഖാംഭോരുഹം
കണ്ടുരമിച്ചുസുഖിച്ചുകുതുകമുൾ-
ക്കൊണ്ടുടൻപൂതനാനിഗ്രഹാദ്യുത്തമ-
ലീലകൾപാടിനടന്നുതുടങ്ങിനാർ
നാലുപുറവുംചുഴന്നുമറേറവരും

ചാട്ടുന്നപാട്ടുകൾതോറുംചെറിയവർ
പേടിയാപാതങ്ങുമന്ദംനടന്നുടൻ
പോയാരഖിലപദാർത്ഥങ്ങളോടുമ-
ങ്ങായർകുലമൊരുമിച്ചുചെന്നങ്ങിനെ
വൃന്ദാവനേയമുനാനദിയാലതി
സുന്ദരമായുള്ളപുണ്യദേശേമഹാ-
നിമ്മലേകാലഭേദങ്ങളൊഴിഞ്ഞൊരു
രമ്യസുരപുരനന്ദനസന്നിഭേ
മന്ദമൊഴിഞ്ഞുപഗമ്യനിന്നഞ്ജസാ
നന്ദിച്ചുനോക്കിനടന്നുപരന്നുള്ള-
സുന്ദരഭൂമൌതനിക്കുതനിക്കോരോ
മന്ദിരമാനന്ദമോടുതീർത്തീടുവാൻ
കല്പിച്ചുറപ്പിച്ചവിടങ്ങളിൽച്ചെന്നു
സുപ്രമോദേനനിന്നെല്ലാവരുംനിജ-
ചാട്ടുകൊണ്ടേകഭാഗംമറച്ചൻപില-
ങ്ങേടംകരിമ്പടംകൊണ്ടുമഴകിയ-
വസ്ത്രാദ്യവയവംകൊണ്ടുമവരവർ
ഒത്തുകൂടാരംവലിച്ചുന്നതിലങ്ങു-
പുക്കുവസിച്ചാരപരദിനാദിയിൽ
ഒക്കെയെല്ലാരുംതരംതരംനിമ്മല-
വസ്ത്രങ്ങളുംചമയിച്ചുമുന്നേതിലും
സ്വസ്ഥരായ്ച്ചെന്നുവെവ്വേറെപുക്കാരതി-
ചിത്തസുഖേനദിനകരനാദികൾ
ഉത്തമാംഭസ്സുകൾപുക്കപോലേതദാ-
നിത്യസുഖത്തോടമർത്ത്യലോകേസുര-
സത്തമർവൃത്രാരിണാവസിക്കുംതരം
തത്രവൃന്ദാവനേഗോവർദ്ധനഗിരി-
പ്രസ്ഥദേശേയമുനാതടശോഭിതേ
പുഷ്പഫലദലപക്വപരിപൂർണ്ണ-
വൃക്ഷലതാദ്യലംകൃത്യാവിചിത്രിതേ
വിസ്ഫുരിതാനന്ദഗാനസമ്മാനിത-
ഷൾപ്പദകോകിലശാരികാചാതക
കുക്കുടഹംസകാരണ്ഡവസാരസ-
നിഷ്കുടവാസികൾമറ്റുംപലപല-
പക്ഷികുലാഞ്ചിതേസിംഹതരുവൃകാ-
ദ്യൈതയുംനാനാമൃഗകുലസേവിതേ
ചിത്തനേത്രാനന്ദവൃദ്ധിതരോമ്മിഷേ
നിത്യംനമുക്കുകളിപ്പതിനെത്രയും
ചിത്രമത്രൈവവനത്തിയതെന്നക-
ല്പിത്തമേവിചാര്യപത്മേക്ഷണൻദേവകീ
പുത്രൻതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിനാനാകയാൽ
എത്രയുംശോഭിച്ചിതുസ്ഥലംപിന്നെയും
സവ്വകാലംവസന്താഭകലർന്നെഴും
ദിവ്യദേശംകണ്ടുതാനുംസഖികളും
രാമനുമായൊരുമിച്ചുകളിച്ചുപോ-
ന്നാമോദശാലിനിമാരായഗോപികൾ
വീട്ടുതോറുംപരിചോടുകലാതുക-
ണ്ടോടിക്കളിച്ചുനടന്നോരോവാസരം
മോഹനാനന്ദചരിത്രങ്ങൾകൊണ്ടോരോ
സ്നേഹമവർക്കുവളർന്നുവരുംതരം
വാസരംതോറുംശിശുശശിതുല്യനായ്
വാസുദേവൻവളർന്നീടിനാനന്വഹം
മാതാവുതാനുംപിതാവുമേററംമനഃ
പ്രീതിപൂണ്ടാർമകനായജഗന്മയൻ
പോതലീലാവിലാസങ്ങൾകണ്ടാശു,സ-
മ്പ്രീതരായ്വന്നാരഖിലജനങ്ങളും.
മാധവൻതൻവചശ്രേണികൾസന്തതം
മാധുര്യസാരരസങ്ങൾരഞ്ജിച്ചതി-
മോദാലറിഞ്ഞുതെളിഞ്ഞുള്ളകൊഞ്ചുകൾ
സാദരംതീർന്നുതെളിഞ്ഞുവന്നുതുലോം.
സാരസ്യരീതികൾചേർന്നഴൽതീരുമാ-
റോരോവിധമരുൾചെയ്യുന്നവാണികൾ
കേൾക്കയിലാഗ്രഹംവാച്ചുണ്ണിതൻമുഖം
നോക്കിസ്സുഖിക്കുമാറായിതുസവ്വരും.
ഭാഗ്യമനന്തികേചേന്നുള്ളവർക്കുള്ള-
താക്കുചൊല്ലാംനരവീരശിഖാമണേ!
സാക്ഷാൽപരബ്രഹ്മമൂർത്തിസനാതനൻ
സാക്ഷിഭൂതൻസഖിഭിർബലസംയുതൻ
ഗോക്കളിലേററംചെറിയവററമ്മെയും
ആക്കമോടൊന്നിച്ചുമേച്ചുചെത്തങ്ങിനെ
സാദ്ധ്യമായുള്ളകാളിന്ദിതീരസ്ഥലം
മേദ്ധ്യമാക്കിച്ചമച്ചീടിനാനെത്രയും
അങ്ങിനെയെല്ലാംകളിപ്പതിനായുടൻ
അങ്ങുപൈക്കുട്ടത്തെയുംതെളിച്ചങ്ങിനെ
പോകുന്നപോതോരോകണ്ടകിപത്രങ്ങൾ
ആകുതുകേനചിരട്ടകളെന്നിവ
കൂടെയെടുത്തുകൊണ്ടാശുചെന്നേവരും
കൂടെയിരുന്നൊരുമിച്ചുകിളർന്നെഴും
പൂഴികോരിക്കൊണ്ടതുകൊണ്ടഥൈവതൻ-
തോഴരോടൊത്തുചോറുംകറിയുംപല
ഭേദംവരുത്തിയെടുത്തുവിളമ്പിയും
സാദരംകൂട്ടിയുണ്ടുംകഴിച്ചുംമുദാ
സായാഹ്നകാലേഗൃഹംപുക്കുറങ്ങിയും
മായാമയൻദിവസംപ്രതികേവലം
ചേതോഹരാകൃതിയോടേനിരന്തരം
നീതിയോടേകഴിയുന്നാളൊരുദിനം
സാരസ്യരീതികലർന്നുവിളങ്ങിന-
ചാരുസ്മിതത്തോടുകൂടവേസാദരം
കാരുണ്യരാശിപിതാവിൻമടിയില-
ങ്ങാരുഹ്യമന്ദംപുണർന്നുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"അച്ഛാ! തെളിവോടെനിക്കൊരോടക്കുഴൽ-
ക്കിച്ഛയുണ്ടിന്നതുതീർത്തഴകോടുനീ
പിച്ചയാമ്മാറുമററുള്ളവർക്കുള്ളതി-
ലൊച്ചയേറെപ്രസംഗിക്കുമാറേററവും

സ്വച്ഛവൎണ്ണക്രമതാളമേളങ്ങൾപോ-
ന്നുച്ചമാധുൎയ്യമോടുജ്ജ്വലിക്കുംതരം
വിസ്മയമായ്ത്തരികെന്നുകേട്ടപ്പൊഴ്-
തത്ഭുതമായ്ച്ചമച്ചങ്ങനെസത്വരം
പുത്രനുനൽകിയതാശ്രുകൈക്കൊണ്ടട-
നെത്രയുമേററംതെളിഞ്ഞുസഖികളും
താനുംബലഭദ്രനുമൊരുമിച്ചൊരു-
ദീനതയെന്നിയേഗോബാലവൃന്ദവും
മേച്ചുകളിച്ചുടുത്തുള്ള ദേശങ്ങളിൽ
വാച്ചെഴുംകൌതുകത്തോടുവിളങ്ങിനാൻ.
വിലാദലകഫലങ്ങൾകൊണ്ടടൻപുഷ്പ-
ങ്ങെല്ലാവരുമായെറിഞ്ഞുകളിക്കയും
തുല്യതരമിരുകൂറായ്പകഞ്ഞവർ
തല്ലുകളുംവളൎന്നല്ലൽപ്പെട്ടുകയും
കല്യാണമുൾക്കൊണ്ടൊളിച്ചുകളിക്കയു-
മെല്ലാംതളവളകിങ്ങിണിമാലകൾ,
മെല്ലെമെല്ലെക്കിലുങ്ങാതെയടക്കിയു-
മുല്ലാസമോടോരോവാത്തുകൾചൊൽകയും
കാളകൾപോലെചമഞ്ഞുകളിക്കയും
വേളിയെടുത്തുടൻമുക്കറപാടിയും
കാലികൾപോലെനടന്നുകളിക്കയും
ദീപികൾപോലെയിടയിൽചിലരങ്ങു-
ചാടിയുംപേടിയോടോടിയൊളിക്കയും
കാട്ടുകൾതോറുംതിരഞ്ഞുനടക്കയും
പാളിയിരുന്നോരോനാദങ്ങൾകാട്ടിയും
ചീളെന്നവരെത്തിരഞ്ഞുകണ്ടെത്തിയും
കൂടിയൊന്നിച്ചുകൈകൊട്ടിച്ചിരിക്കയും
വാടിമാഴ്കിത്തളൎന്നോടിക്കിഴയ്ക്കയും
മൎക്കടവേഷങ്ങൾപോലെചമഞ്ഞുകൊ-
ണ്ടൊക്കെവൃക്ഷാഗ്രങ്ങൾതോറുംനടക്കയും
കുക്കുടാകാരേണക്കുകിക്കുഴകയും
വിക്രമിച്ചാഹന്തതമ്മിലെതിൎക്കയും
പക്ഷികൾപോലെതച്ചുബ്ദീകരിക്കയും
തൽക്ഷണംമററുമിത്യാദികളെന്തഹോ!
ചൊല്ലുന്നതങ്ങളിച്ചുട്ടോരോവിദ്യകൾ-
ക്കെല്ലാമനുകരിച്ചംബുജനേത്രനും
രാമനുംബാലകന്മാരുംപശുക്കളേ-
സ്സാമോദമൊന്നിച്ചുമേച്ചുനില്ക്കുംവിധൌ
വന്നാനവിടേക്കുടനൊരുദാനവ-
നന്നുഭോജേന്ദ്രനയച്ചുമുകുന്ദനെ-
ക്കൊന്നുകളവതിനദ്ധ്യവസിച്ചഥ
മുന്നേതുനിഞ്ഞുപോകുന്നതു, ദേവകൾ
തങ്ങളറിഞ്ഞുവിമാനമാരുഹ്യവ-
ന്നങ്ങുവിഹായസിനിന്നാരടുക്കവേ.
ദാനവനുംപശുവേഷംധരിച്ചുത-
ദ്ധേനുസമൂഹത്തിലൊന്നിച്ചുകൂടിനാൻ,
താനതിൽമുന്നമുള്ളോരുഗോവത്സമെ-
ന്നായബാലകന്മാൎക്കുതോന്നുംവണ്ണം.
നാരായണനതുസൂക്ഷ്മംഗ്രഹിച്ചുകൊ-
ണ്ടാരൂഢമോദംബലഭദ്രരോടുടൻ
മന്ത്രിച്ചറിയിച്ചുചിന്തിച്ചിരിക്കയെ-
ന്നന്തൎമ്മനസിനന്നായുറപ്പിച്ചുടൻ
സന്തതമേതുമറിഞ്ഞീലതാനൊന്ന-
തന്തികേകാണുന്നവൎക്കുതോന്നുംവണ്ണം
സമ്പ്രതിനീളെക്കളിച്ചുനടന്നുചെ-
ന്നമ്പുകലൎന്നുപശുക്കളെടത്തിലും
തൊട്ടതലോടിക്കടന്നുനടന്നൊരു-
മ്പെട്ടുപശുവായദാനവന്തന്നുടെ
പിന്നുടെചെന്നുവാലുംചരണങ്ങളു-
മൊന്നിച്ചുകൂട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടശ്രമം
പൊങ്ങിച്ചുതൂക്കിച്ചുഴററിത്തലകുനി-
ച്ചങ്ങുമുമ്പിൽപ്രതികാണായമമ്പഥ-
വൃക്ഷത്തിനോടെറിഞ്ഞീടിനോരേറുകൊ-
ണ്ടക്ഷണമക്കപിത്ഥംമുറിഞ്ഞന്തികേ
നില്ക്കുന്നവറെറത്തകൎത്തുവീണമ്പര-
ന്നൊക്കെയതുകണ്ടുനിന്നഗോപാലരും.

ധേനുകവധം.

ചത്തഗോവത്സംദനുജാധിപാകാരാൽ
തത്രകിടന്നതുകണ്ടുകൌതൂഹല-
ചിത്തഭക്ത്യാനമസ്കൃതചാമുകുന്ദനോ-
ടൊത്തധികംപ്രശംസിച്ചുനില്ക്കുംവിധൌ
തുഷ്ടികലൎന്നുസുരദ്രുമസൂനസം-
വൃഷ്ടിചെയ്തിഷ്ടലാഭത്താലമൎത്ത്യരും.
തുംബുരുനാരദന്മാരുംമുനികളു-
മംബരാന്തേനിന്നുദിവ്യജനങ്ങളും
വന്ദിച്ചുവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചുപാടിദ്രുതം
വന്ദനീയൻപദംചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചു
ചെന്നുനിജാലയംതോറുമരുവിനാർ.
നിത്യമമൎത്ത്യകാൎയ്യാൎത്ഥമിത്ഥംപുരു-
ഷോത്തമനത്തമോത്തംസഭക്തപ്രിയൻ
സത്യസ്വരൂപിസൎവ്വത്രസച്ചിന്മയൻ
തത്സഖിമാരോടുമൊത്തുദിനംപ്രതി

മുഗ്ദ്ധചരിത്രസംസിക്തനായഗ്രജ-
മുഖ്യനായന്തികേഗോവത്സവൃന്ദവും
രക്ഷിച്ചുനില്ക്കുമഹരഹരങ്ങതി-
നർക്കോദയംകണ്ടുപോരുംവിധൌതദാ
ചോറുംകറികളുമൊക്കെയെടുത്തുറി-
തോറുമെല്ലാരുമൊരുമിച്ചുവച്ചൊരു-
പോലെവനംപുക്കഗോക്കളെമേച്ചുകീ-
ലാലവുംനൽകിയൊരുമിച്ചൊരേടത്തു-
ചേർത്തുനിർത്തിപ്പുരിചോടഫലങ്ങളും
മാർത്താണ്ഡജയിലിറങ്ങിക്കളിച്ചുടൻ
സവ്ദിദേവതാവന്ദനാദ്യൈരപി
സർവ്വവിഭൂഷണാലങ്കരണങ്ങളും
നിർവ്വഹിച്ചുത്തമദേശേശുഭസ്ഥലേ
സംവദിച്ചോരോവിനോദരസങ്ങളും
ചൊല്ലിച്ചുഴന്നിരുന്നൊത്തുമൃഷ്ടാഷ്ടിയും
നല്ലവണ്ണംകഴിച്ചുല്ലലൊഴിച്ചോരോ-
കല്യാണലീലകളാദരിച്ചാദരാൽ
അല്പണിയുന്നതിൻമുന്നേവ്രജത്തിനു-
ചെല്ലുമുഷസിപുറപ്പെട്ടുമങ്ങിനെ
ചെല്ലുന്നകാലത്തൊരുദിവസംമുദാ
മദ്ധ്യാഹ്നകാലേപശുക്കളേയുംമേച്ചു
ഭുക്തിയുംതങ്ങൾകഴിച്ചുസംതൃപ്തരായ്
മൃത്യുസഹോദരീതീരദേശേശുഭേ
ചിത്തമൊത്തേററംകളിച്ചിരിക്കുംവിധൌ
സദ്ദ്വേഷകനായഭോജാധിപൻനിയോ-
ഗത്താലസുരകുലേന്ദ്രനതിശയ-
ശക്തൻബകൻമഹാസത്വപരാക്രമ-
യുക്തനത്യന്തക്രൂരൻനടേപൂതന-
ചത്തവൾതന്നുടെസോദരന്മാനസേ
തത്സാപന്യനിഗ്രഹം ചെയ്യതിനിക്കൊരു-
വിഘ്നമേതുംഭവിയാതെവിളങ്ങിന-
കൃഷ്ണനേയുംബലഭദ്രനേയുംസഖി-
വർഗ്ഗത്തെയുംപശുസംഘത്തെയുംകൊന്നു
ഭക്ഷിച്ചിനിക്കപരിഭവമൊക്കവേ
തീർക്കുന്നതുണ്ടെന്നൊരുമ്പെട്ടുപോന്നവ-
നാക്രമിച്ചാനൊരുപുള്ളായ്ചമഞ്ഞതി-
തീക്ഷ്ണതുണ്ഡാഗ്രഭയങ്കരനായ്മഹാ
മാർഗ്ഗേകളിച്ചവൻചെല്ലുന്നവസരം
പാർത്തുവായ്ക്കൊൾവതിനായ്ക്കിടന്നീടിനാൻ.
അത്തരമായോരതുകണ്ടുഗോപാലരും
എന്തെന്തെടോ!സഖിമാരേ!കിടന്നതി-
തെന്തൊരുജന്തുവിതെന്തിനായിങ്ങനെ?
ഹന്ത!പോന്നിങ്ങിവിടേക്കുവന്നുപുന-
രന്തരാബന്ധമില്ലേതുംനമുക്കൊരു
ബന്ധുവായില്ലതിനന്തരംനേർവ്വഴി
ബന്ധിച്ചുമുട്ടിച്ചിതുകിടക്കുന്നിതും
സംക്രന്ദനൻകുലിശംകൊണ്ടുടൻഗരു-
ത്സംകൃന്തനംചെയ്കയാലേവലഞ്ഞൊരു
വൻകുലപർവ്വതവീരനിവിടെയി-
പ്പങ്കജബാന്ധവനന്ദനതന്നുടെ
തീരദേശേവന്നുകൂട്ടുകയോ?മന-
താരിൽവളർന്നൊരുമാരലീലാശയം.
കേവലമെന്നിയേദാനവമായയാൽ
ഏവനൊരുവനിവിടെക്കിടക്കയോ?
ദാരുണവേഷംകലർന്നുഭാരുണ്ഡമി-
പ്പാരിൽവിശന്നുവന്നേകൻകിടക്കയോ?
വല്ലതുംകണ്ടാൽനമുക്കസഹിക്കരു-
തല്ലോഭയങ്കരമെത്രയുമീദൃശം.
ചൊല്ലെഴുംദേവകീനന്ദനാ!ദൈവമേ!
മെല്ലവേനീയിതുകാണ്കെടോപൈതലേ!
നല്ലതെന്തോന്നുനമുക്കിവിടെപ്പുന-
രല്ലലൊഴിപ്പതിനെന്നുഗോപാലക
തുല്യവയോധരന്മാരാംസഖികൾനി-
ന്നല്ലൽകലർന്നെഴുമുള്ളുള്ള ചേതസാ
ചൊല്ലുംബഹുഭയവാണികൾകേട്ടുകേ-
ട്ടല്ലീമലർമകൾവല്ലഭൻകേശവൻ
മന്ദസ്മിതാനന്ദസുന്ദരവക്ത്രാര-
വിന്ദമകരന്ദസന്നിഭൻമെല്ലവേ
"നിങ്ങൾഭയപ്പെടായ്കെ"ന്നരുൾചെയ്തുടൻ
അങ്ങുകടന്നുനിന്നഞ്ജസാതന്നുടെ
പിന്നിലാമ്മാറുസഖികളെരാമനോ
ടൊന്നിച്ചുനിർത്തിയടുത്തുചെല്ലുംവിധൌ
മന്ദേതരംതീക്ഷ്ണതുണ്ഡനാകുംദനു-
ജേന്ദ്രനങ്ങിന്ദിരാവല്ലഭനുണ്ണിയെ',
സന്നിധൌകണ്ടുതാൻചിന്തിച്ചകാര്യമി-
ങ്ങിന്നിനിക്കാഹന്ത!സാധിച്ചിതെന്നൊരു-
വന്മദക്രോധവായ്പോടവൻകൊത്തുവാൻ
ഉന്മേഷമോടുതുണ്ഡങ്ങളകററിനാൻ
ചെന്നുവായിൽകടന്നീടിനാനുണ്ണിതാ-
നെന്നനേരംമുറുക്കീടിനാനങ്ങവൻ.
നിന്നഗോപാലവത്സന്മാരഹോനന്ദ-
നന്ദനൻതൻസഖിമാരതുകണ്ടതി-
ഖിന്നതപൂണ്ടുജീവൻപിരിഞ്ഞീടിനോ-
രിന്ദ്രിയാണ്യേവവിഷണ്ഡരായാകുലാൽ
അന്നേരമേതുമൊരുവികാരങ്ങളു-
മെന്നിയേദാരുരൂപങ്ങൾപോലേതദാ
കണ്ണുനീർതൂകിവാവിട്ടുചെങ്ങാതിയാം
കണ്ണനെച്ചൊല്ലി ദുഃഖിച്ചുകേഴുംവിധൌ
നന്ദാത്മജൻനരമൂർത്തിമാനീശ്വരൻ
ഉണ്ണികൾവൈഭവമായതേജസ്സിനാൽ
ചുട്ടുപൊറുതികെട്ടൊട്ടേറെയുമ്മഹാ-
ദുഷ്ടനതാലുമൂലംപൊട്ടമാറതി-
ക്ലിഷ്ടതയാപിവട്ടന്തിരിഞ്ഞിട്ടവൻ
പെട്ടെന്നുകൃഷ്ണനെച്ഛർദ്ദിച്ചിതെത്രയും

രക്തവുംകൂടെച്ചൊരിഞ്ഞിതുവായിൽനി-
ന്നതച്ചൂണ്ണിക്കൊരുതെല്ലുമില്ലേതുമേ.
പക്ഷാവസാനേവിധുന്തുദനക്ബിം-
ബോഷ്ണവശാൽഗ്രസിപ്പാനരുതാഞ്ഞു തി-
വ്യഗ്രതകൊണ്ടൊഴിക്കുന്നപോലെമുഹു-
രഗ്രജന്മാദികളോടുകൃഷ്ണന്തദാ:
"വിഘ്നമില്ലേതുംപരിഭ്രമിയാതെനി-
ന്നിക്കളിപ്രാഭവംകാൺകയെ"ന്നമ്പൊഴും
മുഗ്ദ്ധസ്മിതത്താടതൽചെയ്തുകേവലം
ചിക്കനെച്ചെന്നടുക്കുംവിധൌദാനവൻ
കൃഷ്ണനെച്ചെന്നാശുകൊത്തിവിഴുങ്ങുവാൻ
തൃഷ്ണയാവക്രതുണ്ഡങ്ങളകററിനാൻ.
തൽക്ഷണമങ്ങതുകണ്ടവനന്തനുടെ
കൊക്കുകൾരണ്ടുംപിടിച്ചുകററിളതം

ബകവധം.

പിച്ചുയായങ്ങുവലിച്ചുകററിപ്പൊളി-
ച്ചുശ്രമംകീറിമുറിച്ചെറിഞ്ഞഗ്രജൻ
മുന്നിൽവിളങ്ങിനിന്നീടിനസോദരൻ
തന്നെയേററംബഹുമാനിച്ചുരാമനും
നിർഗ്ഗുണന്താനൊരുചെങ്ങണാപ്പുൽക്കൊടി-
ക്കഗ്രംപിടിച്ചുപറിച്ചുപൊളിച്ചുടൻ
കീറിമുറിച്ചെറിഞ്ഞേതറെദൂരത്തിരു-
കൂറായ്മറിഞ്ഞുവീഴുന്നപോലെമഹാ
ദാനവന്തനുടൽരണ്ടായ്പ്പൊളിഞ്ഞഹോ!
വാനിലോട്ടങ്ങുയന്നിങ്ങുവീഴുന്നതും
കണ്ടുവിഹായസിനിന്നോരമരകൾ
കൊണ്ടാടിമാനിച്ചുസന്താനമാമലർ-
കൊണ്ടവർകൊണ്ടൽമഴചൊരിയുംവണ്ണം
കൊണ്ടൽവർണ്ണന്നഭിഷേകവുംചെയ്തഥ
ഗന്ധപുഷ്പാദ്യൈരലങ്കരിച്ചാശുതൽ-
ബന്ധുപദംതൊഴുതന്തർമ്മുദാശയാ
സമ്പ്രമോദേനവേദാന്തപ്പൊരുളായ
സമ്പ്രദായാംഘ്രിപങ്കേരുഹംകണ്ടെഴും.
സന്തതാനന്ദലഹരികലന്നുടൻ
ചിന്താമദഭ്രമംഭക്ത്യാതരന്തരം

ദുന്ദുഭിമുമ്പായവാദ്യഘോഷങ്ങളും
മന്ദേതരംപ്രയോഗിച്ചുശംഖങ്ങളും
ചെമ്മേമുഴക്കിപ്പുരാപരമവ്യയം
ഹൃന്മലർതോറുമിതത്തിവ്ളങ്ങിനാർ.
തത്സമയേവിമോഹിച്ചുകിടന്നവ-
രുത്സവത്തോടുജീവിച്ചെഴുംവണ്ണമേ.
ചിത്രത്തൈപ്പെസ്സമംനിന്നസഖികളും
തത്രകുതിച്ചുചാടിപ്രമോദാന്വിതം
ചിപ്പുരുഷൻചരണോല്പലയുഗ്മക-
മല്പേതരംനമസ്കൃത്യപലവിധം
വിശ്വാസഭക്ത്യാപിടിച്ചുപുൽകീടിനാ-
രച്യുതനെച്ചിലർകൈപിടിച്ചാത്തികൾ
തുച്ഛീകരിപ്പൊരുബന്ധുവിതെന്നെഴും
ഇച്ഛയാനിശ്വസിച്ചാർചിലർകേചന;
സ്പഷ്ടഹാസാംകുരരമ്യവിനോദസേ-
ന്തുഷ്ട്യാപരസ്പരംഭ്രഷ്ട്വാപികൌതുകം
ജതൈപ്പഗാധവത്തമാനങ്ങൾപറഞ്ഞനു-
സൃത്യാരമിച്ചുനിന്നീടിനാർകേചന-
ദുഷ്ടനുടെവക്ത്രരന്ധ്രംപ്രവിശ്യകേ-
ടൊട്ടൊരേടത്തുളവായഭവാനിതി
വിഭ്രമത്തോടുടൻതൊട്ടുതലോടിനാർ
അർഭകന്മാരതിക്കൂട്ടനേകംവിധം
ചുററുംചുഴന്നുപായങ്ങളെല്ലാംപറ-
ഞ്ഞുറവുറവോടുനിൽക്കുംവിധൌസാദരം
കൃഷ്ണൻനിജാഗ്രജൻതമ്പദാംഭോരുഹ
ദ്വന്ദ്വാനമസ്കരിച്ചീടിനാൻഭൂമിയിൽ.
വിശ്വൈകവിദ്വാൻബലഭദ്രരുംപിടി-
ച്ചച്യുതൻതന്നെനിവത്തിസസംഭ്രമം
ദുഷ്ടിവരികെന്നുചൊല്ലിക്കനിവിനോ-
ടിഷ്ടകനിവുംമുറുകെത്തഴുകിനാർ.
പശ്ചാന്മന്ദസ്മിതംപൂവ്വക"മിന്നുനീ!
മച്ചരണദ്വയത്തിങ്കൽവണങ്ങുവാൻ
മത്ത്യവേഷക്രമംകൊണ്ടുചിതംനിന-
ക്കത്യന്തമല്ലായ്കിൽനിന്നെഞാനിങ്ങിനെ-
നിത്യാവണങ്ങുകയോഗ്യമെ"ന്നാദര-
ഭക്ത്യാഭവിച്ചുഭവാന്തർഗ്ഗതാശയാ
നില്ക്കുംബലനോടുകൂടവേപൈക്കളെ
ക്കൈയൊരുമിച്ചുതത്സഖിമാരൊടും
ചിക്കനെച്ചെന്നുസായാഹ്നകാലേപരി-
ചില്ക്കമനീയഗേഹങ്ങൾപുക്കീടിനാർ.
കൃഷ്ണാദികളസുരന്മായയാലൊരു-
പക്ഷിയായ്ചെന്നുവഴിയിൽകിടന്നതും
കശ്മലൻതന്നെനന്ദാത്മജൻകൊന്നതും
വിസ്മയത്തോടറിയിച്ചാർചെറിയവർ
തൽപുരവാസികളോടതുകേട്ടവ-
ക്കൾക്കുപ്പുവിലാനന്ദമുണ്ടായ്വരുംവണ്ണം
ചിത്തകൌതുഹലംപൂണ്ടസുരാധിപൻ

ചത്തുകിടന്നതുകാണ്മതിനായ് മുദാ
വിപ്രബാലസ്ത്രീതരുണവൃദ്ധാദികൾ
ഒത്തുടനുത്സവയുക്തരായേവരും
തത്രപോയ് ചെന്നുകണ്ടാശ്ചൎയ്യമുൾക്കല-
ന്നിത്രവലിയോരസുരകുലേന്ദ്രനെ
സത്വരമഞ്ചുവയസ്സുചെല്ലാതവൻ
മൃത്യുപുരത്തിന്നയച്ചതെല്ലാം മഹാ-
വിസ്മയമീശ്വരാനുഗ്രഹശക്തിയു-
ണ്ടസ്മാകമർഭകനില്ലൊരുസംശയം.
ചുററുമിയന്നവരിത്ഥംപറഞ്ഞുടൻ
ചുററുംചുഴന്നുശ്രീകൃഷ്ണനെത്തന്നെയും
കണ്ടുകണ്ടാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടതിശയം
കൊണ്ടാടിമാനിച്ചുചൊല്ലിനാർപിന്നെയും:—
"പണ്ടുകഴിഞ്ഞജന്മങ്ങളിലൊക്കെയും
കൊണ്ടൽവൎണ്ണൻപരിപന്ഥിയായ്വന്നതു
കൊണ്ടവരെല്ലാമസുരകളായ് ചമ-
ഞ്ഞുണ്ടാകയാലിന്നുപൂർവ്വവൈരങ്ങളെ-
ച്ചിന്തിച്ചുതത്തൽപകരങ്ങൾവീട്ടുവാൻ
അന്തൎഗ്ഗതികലൎന്നീടുവാനെങ്കിലും
ചെന്താമരാക്ഷനോടാവതില്ലാർക്കുമേ
സന്തതമപ്പെഴമീശ്വരാനുഗ്രഹാൽ
സപ്തദ്വീപംവിഴുങ്ങീടുവാൻപാററകൾ
സമ്പ്രതിവന്നുചുഴന്നുപോകുംവണ്ണം
വമ്പുള്ളരികളിവനെഹനിപ്പതി-
ന്നിമ്പംകലൎന്നുപോന്നിങ്ങുവന്നിങ്ങനെ
തങ്ങൾനശിച്ചുപോകുന്നുവിധിമതം
ഇങ്ങിനെതന്നെവരുമതുനിൎണ്ണയം.
മുന്നംതപോനിധിഗൎഗ്ഗനരുൾചെയ്ത-
തൊന്നും പിഴച്ചുപോയീലതുമത്ഭുതം!
സൽപുരുഷന്മാരരുൾചെയ്തതൊന്നുമേ
നിഷ്ഫലമായ്വരാനിൎണ്ണയമീദൃശം
നിൎമ്മലനാകിയനന്ദാത്മജനിവൻ
നമ്മുടെബന്ധുവായന്തികേസന്തതം
നിന്നുവിളങ്ങുകകൊണ്ടൊരുസങ്കടം
വന്നുകൂടാനമുക്കാൎക്കുമൊരിക്കലും.
നന്ദനുംഭാൎയ്യയുംചെയ്തസുകൃതമെ-
ന്തൊന്നെന്നനന്തരമാമല്ലവാഴ്ത്തുവാൻ
നിൎണ്ണയമെന്നിവണ്ണംപുരവാസികൾ
വൎണ്ണിച്ചുവൎണ്ണിച്ചുമന്ദമന്ദംമുദാ
കണ്ണനെവേർപിരിവാനരുതാഞ്ഞുഹൃൽ
കൎണ്ണികാഗ്രങ്ങൾതോറുംസമൎപ്പിച്ചുപോയ്
ചെന്നുനിജനിജമന്ദിരേമേവിനാർ.
അന്നേരമേററമാനന്ദംകലൎന്നെഴും
നന്ദനുംനന്ദിനിയുംതൽസുതന്മാരും
ഒന്നിച്ചുചെന്നുതന്നാലയംമേവിനാർ.
പിന്നെയുംനന്ദാദിയായഗോപാലരും
സുന്ദരനാകിയകൃഷ്ണൻകഥകളെ

ചിന്തിച്ചുമോദിച്ചുളവായസന്താപ-
ചിന്തയൊരാതെരമിച്ചിതെല്ലാവരും.
ഇന്ദിരാവല്ലഭനിന്ദ്രാദിസേവിതൻ
മന്നിടംപാലിപ്പതിന്നുസോമാന്വയം
തന്നിൽയദുവംശജാതനായ്പിന്നെയും
നന്ദാദികൾക്കുസന്തോഷംകൊടുപ്പാനും
എന്നല്ലനേകകാൎയ്യാൎത്ഥമേവംജഗ-
ത്തിന്നൊരുകാരണംസന്തോഷകാരണം.
സന്താപനാശനനാനന്ദസന്താന-
മന്തരസേവിതനന്തകനാശനൻ
ചിന്താഫലപ്രദൻസന്തതിയായ് നന്ദ-
നന്തികേനില്ക്കയാലാവ്രജത്തിങ്കല-
ന്നുണ്ടായസന്തോഷതുല്യംപറയുവാൻ
ഉണ്ടുവൈഷമ്യമെന്നാലതുതേതുമേ.
ദേവദേവേശനാംകൃഷ്ണലീലാമൃതം
ആവോളമിന്നുശീലിപ്പതത്യുത്തമം.
ഷൾഭാവഹീനൻപ്രകൃതിഭിന്നാത്മകൻ
ഉല്പലനേത്രൻെറകൌമാരലീലയോ-
ത്ത്ഭുതമാംതൽപ്രകൃതീവിലാസത്താൽ
ചില്പുമാൻനിൎഗ്ഗുണൻനിഷ്ക്രിയൻനിശ്ചലൻ
നിഷ്പ്രപഞ്ചൻനിരാകാരൻനിരുപമൻ
അച്യുതനാദിമദ്ധ്യാന്തഹീനൻപരൻ
ചിത്സ്വയംജ്യോതിൎമ്മയനവേദ്യൻസ്വയം
ചിത്സ്വരൂപൻപരബ്രഹ്മമഗോചരൻ
ഏകമെന്നുംദ്വൈതമെന്നുമില്ലാത്തതായ്
ഏകമേവൈവമെന്നുള്ളവസ്ഥാവിധൌ
അജ്ഞാനപ്രാഗ്ഭവനാമഹേതുക്കളാൽ
പ്രജ്ഞാനവസ്തുവിധിവാക്യമസ്തിചേൽ,
നിത്യനായ് നിൎമ്മലാത്മാസകലേശനായ്
സത്യമായ്സത്തുചിത്താനന്ദപൂൎണ്ണനായ്
യുക്തനായവ്യക്തനായ്ഗുണാത്മാവുമായ്
വ്യക്തനായ്പ്പെരാജ്ഞനാമാദിയുക്തനായ്
മററുമേവംബ്രഹ്മവിഷ്ണുരുദ്രാദികൾ
അററമില്ലാതദേവാസുരാദ്യാദികൾ
അററമില്ലാതബ്രഹ്മാണ്ഡഭേദങ്ങളും
സൃഷ്ടിച്ചുകാത്തഴിക്കുന്നപരബ്രഹ്മ-
വസ്തുസ്വമായയാപാൎക്കിലില്ലേതുമേ.
സത്യമല്ലാതവസത്യമാക്കിച്ചമ-
ച്ചത്യത്ഭുതമതിൽമഗ്നമാകുന്നതും
സത്യമാകുംപരമാൎത്ഥംതെളിഞ്ഞിട്ടു
മുക്തിസിദ്ധിപ്പതിനിത്ഥംവിലാസങ്ങൾ
അദ്വയൻതാനിഹചെയ്യുന്നിതെന്നോൎത്തി-
ട്ടുദ്വയഭാവേനകൃഷ്ണലീലാമൃതം
സേവിച്ചുകൊള്ളുകശേഷംകഥകളി-
ന്നാവോളമൊക്കെനാളെപ്പറഞ്ഞീടാമെ-
ന്നേവംപറഞ്ഞുഗോവിന്ദകൌമാരമാം
സേവകളോൎത്തുസുഖിച്ചിരുന്നാൾശുകം.

വത്സസ്തേയം.

ബാലേ! ശുകകുലനാഥേ! വരികിരി
കാലംകളയരുതിനിവെറുതേ.
മൂലംജഗദഖിലാലംബനമനു-
കൂലംത്രിഭുവനഗുണചരിതം
ലോലകുടിലവിശാലവിലോചന-
മാലാകൃതാഭരണോപസുശീലം.
നാലാമ്നായപ്പൊരുൾതിരയുംപദ-
മൂലംകലിയുഗസമയവിധൌ
ലീലാമാനുഷവേഷംധൃതപശു-
പാലാന്വയസുഖകരമമലം.
നീലംതൊഴുതൊരുകോലംവിരചിത-
ബാലമധുരിപുചരിതരസം
മേലേടംബഹുലീലംപ്രിയജന-
ശീലംപരിണതമധുരതരം
കാലേവദ,ദശേഷംപുനരനു-
വേലംദുരിതവിനാശകരം.

മേലേടംചരിതങ്ങൾചൊല്ലുവാനനന്തനും
വേലയുണ്ടെന്നാകിലുമൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലാമല്ലോ.
പൂതനാസഹോദരനാകിയബകന്തന്നെ
പ്രേതനാഥനുവശനായയച്ചനന്തരം
പ്രീതനായുറങ്ങിയപ്പോടുണർന്നുഷഃകാലേ
ചേതസിതെളിഞ്ഞെഴുംസ്ഫീതകൌതുകത്തോടും
മാധവൻചങ്ങാതിമാരോടരുൾചെയ്തീടിനാൻ:—
"സ്വാദുവായ്യന്നംപുക്കവേണമൂണതിന്നിന്നു
പാരാതെകറികളുംചോറുമങ്ങുറികളിൽ
ചേരുമാറെടുത്തുകൊണ്ടീടുവിനെല്ലാവരും."
കാലികളേയുംവിട്ടുകൂറൊപ്പിച്ചവ്വണ്ണംതാൻ
കോലൊടുകുഴലുമായഗ്രജനോടുംചേർന്നു
മേളമായ്നടന്നരുളീടിനാനതുകണ്ടു
ചീളെന്നുസഖികളുംതങ്ങൾക്കുതങ്ങൾക്കുള്ള
ബാലഗോജാലങ്ങളുംചേർത്തുടൻപലവഴി
നാലുദിക്കിലുംനിന്നൊന്നായൊരുമിച്ചുകൂടി
കാലംവൈകാതെതുടർന്നോടിച്ചെന്നെല്ലാവരും
നീലക്കാർവർണ്ണൻതന്നോടൊന്നിച്ചുകൂടീടിനാർ-
ആയിരത്തിലുംപുറമുള്ളസംഖ്യകളുണ്ടി-
ന്നായന്മാരുടെപശുവൃന്ദങ്ങളൊന്നൊന്നെല്ലാം
കാലികൾകാർവർണ്ണനുണ്ടേറെയങ്ങനനവധി-
ശീലാദിഗുണങ്ങൾചേർന്നുള്ളവയവയെല്ലാം
കാളിന്ദീതീരേമനോമോഹനാരാമസ്ഥലേ
കാളിമാകരതൃണസംകുലസൌലളിതേ
ഗോവിന്ദൻതനിക്കുള്ളഗോവൃന്ദംമേയുന്നപ്പോൾ
ഗോപന്മാർതങ്ങൾക്കുള്ളഗോവൃന്ദവൃന്ദങ്ങളും.
സീമനികൂടെക്കൊണ്ടുചെന്നുചെന്നൊരുമിച്ചു
താമസമൊഴിഞ്ഞുമേച്ചാദരസമന്വിതം
സാനന്ദംപിന്നെച്ചെന്നുനന്ദനന്ദനന്തന്നോ-
ടാനന്ദവിവശന്മാരൊന്നിച്ചുനിന്നാരുള്ളിൽ
ഭീതികളിനിനമുക്കേതുമില്ലെന്നുള്ളൊരു-
ജാതകൌതുകബഹുസ്നേഹവിശ്വാസത്തോടും
കൂടവേകൂടസ്ഥനാംകോടക്കാർവർണ്ണന്തന്നെ
ക്കൂടെക്കൊണ്ടലങ്കരിച്ചീടിനാരാകുംവണ്ണം.
സ്വർണ്ണനിർമ്മിതരത്നമണ്ഡനനികരങ്ങൾ
അർണ്ണോജനേത്രാദികൾക്കുണ്ടവയവങ്ങളിൽ
മുന്നമങ്ങോരോവനമാലകളവയുമു-
ണ്ടന്നവരെല്ലാവരുമന്യകാനനംപുക്കു
നിർമ്മലസുഗന്ധപൂമാലകൾപലതരം
സമ്മോഹംകലർന്നലങ്കരിച്ചാരംഗങ്ങളിൽ
മസ്തകങ്ങളിൽമയിൽപ്പീലികൾനിരക്കവേ
കുത്തിവൃത്തത്തിലൊത്തുനിർത്തിയഗ്രങ്ങൾകൂട്ടി-
ക്കെട്ടിയങ്ങതിന്മീതേഗുഞ്ജകളരച്ചുകോ-
ർത്തോട്ടേറെച്ചമച്ചുള്ളമാലകൾകൊണ്ടുംകെട്ടി
പുഷ്ടമോദേനചേർത്തങ്ങൊട്ടുകുണ്ഡലങ്ങളാ-
യിട്ടുകൊണ്ടഹോചെങ്കൽധാതുനാകുറികളും
തൊട്ടലങ്കരിച്ചുള്ളകുട്ടികൾഗോപാലന്മാർ
ദുഷ്ടാരിതന്നോടുചേർന്നിട്ടൊരുമ്പെട്ടാരേവം.
പെട്ടെന്നുതങ്ങൾക്കെല്ലാംമൃഷ്ടമായുണ്മാനുറി-
കെട്ടിവെച്ചെടുത്തുള്ളഭക്തമുണ്ടതിൽചിലർ
കട്ടുടൻമറച്ചീടുമേകദാചിലർകാണാ-
ഞ്ഞിട്ടുഴൽപെട്ടുനടന്നന്വേഷിച്ചുടനവർ
ദൃഷ്ടികൾതന്നിലകപ്പെട്ടീലെന്നിരിക്കുമ്പോൾ
ഒട്ടുംവൈകാതെചെന്നുകൃഷ്ണനോടറിയിച്ചു
നിൽക്കുമ്പോളതുതിരഞ്ഞെത്തിയംബുജനേത്രൻ
സല്ക്കരിച്ചെടുത്താവർതമ്മെക്കൊണ്ടേല്പിച്ചീടും
പ്രായശ്ചിത്തവുംനാഥന്താനൊരേടത്തുവസി-
ച്ചായന്മാർകളിക്കുമ്പോൾവേറേമറ്റൊരേടത്തു
ചേരുനാപരദ്രവ്യംമറച്ചുവെച്ചുനട-
ന്നാരായ്വാൻതക്കവണ്ണമന്വേഷിച്ചുഴലുമ്പോൾ
പാരാതെകരങ്ങളിൽകൊടുത്തുംഹരിച്ചുംനി-
ന്നോരോരോവിധംകേചിൽകേശവനകലുമ്പോ-
ളാരങ്ങുമുമ്പിൽചെന്നുകൂട്ടുന്നതെന്നുംകേചി-
ദാരൂഢാനന്ദംകലർന്നോടീടുംതൊടുവോളം.
പാടീടുംചിലർചിലരോടീടുമൊരുപൊഴു-
താടൽകൂടാതെനൃത്തമാടീടുംചിലർചിലർ,
കൂടവേതുടർന്നുടനാടീടുംചിലർമന്ദം
പാടീടുമളികളെപ്പോലെമൂളീടുംചിലർ
കോലപ്പൂംകുഴൽചിലരൂതീടുംശൃംഗങ്ങളും
ബാലന്മാർചിലചിഹ്നകാഹളങ്ങളുമെല്ലാം
പീലിയുംകെട്ടിമയിലാടീടുംചിലരതു-
കാലേകോകിലധ്വനിപാടീടുംചിലരപ്പോൾ
പക്ഷികൾപറക്കുമ്പോൾതൽപ്രതിച്ഛായാമാർഗ്ഗേ
തൽക്ഷണംപിടിപ്പാനായുഴറിച്ചോടുംചിലർ.
വൃക്ഷാണാമഗ്രങ്ങളിലുൽഗമിച്ചുഴറിന-
മർക്കടനധരിതപുച്ഛങ്ങളെത്തിച്ചിലർ
പെട്ടെന്നുപിടിപെടുമപ്പൊഴുതവയെല്ലാം

ഞെട്ടിമേല്പോട്ടുചാടുമ്പോഴുംവിട്ട് ടായുമ്പോൾ
ഒട്ടേടമവയിങ്ങോട്ടേക്കുപോന്നീടുംപുന-
രൊട്ടങ്ങുചാടുന്നേരംതങ്ങൾമേല്പോട്ടുചെല്ലും
വൃക്ഷാഗ്രങ്ങളിൽകൂടെയങ്ങുചെന്നേറിത്തുയ-
ന്നുൾക്കഷ്ഠിച്ചീടുംചിലശബ്ദങ്ങളതുകേട്ടു;
വ്യഗ്രമുൾക്കൊണ്ടുകേൾക്കാവുന്നതെന്തെന്നുവേണ്ട-
തൊക്കവേചെവിപാത്തുനിന്നറിഞ്ഞീടുന്നേരം
നിർഭയംവൃക്ഷങ്ങളെയേറിയോത്തിരുന്നീടും
ആത്തരംകണ്ടാലേററംവിഭ്രമിച്ചീടുംചിലർ.
മൽസ്യഭാവത്തെക്കണ്ടിട്ടുൾപ്പൂവിൽഭ്രമിപ്പാനെ-
ന്തിവർഭോഷന്മാരെന്നുരചെയ്തുടൻചിരിച്ചീടും.
മററങ്ങുചിലരരയന്നങ്ങൾതമ്മെപ്പോലെ
കുററമെന്നിയേനടന്നീടുമാനന്ദത്തോടേ.
ചിത്തമൊത്തിത്ഥംരിവൎത്തനമ്മാൎത്ഥങ്ങളാ-
ലുത്തമശ്ലോകന്തന്നോടൊത്തവരോരോവിധം
സതാരംചെന്നുസൂര്യപുത്രിതൻതീരസ്ഥലേ
എത്രയുമത്യുത്തമശുഭ്രദേശത്തെപ്പുക്കാർ.
കൎക്കടകങ്ങളെല്ലാംഛിദ്രങ്ങൾതോറുംപുക്കാ-
രക്കാലമതുകണ്ടഗ്രങ്ങൾകൂത്തുള്ളകോൽ-
കൈക്കൊണ്ടുതുടൎന്നുചെന്നൊക്കെ…ങ്ങളകളിൽ.
പുക്കീടുംജന്തുക്കളെദുഃഖിപ്പിച്ചീടുംചിലർ.
തൽപ്രയോഗങ്ങൾകണ്ടാലപ്പൊഴുതഖിലേശൻ
ചിൽപുമാൻ“നമ്മോടുപദ്രവിപ്പാനരുതാത
സത്വങ്ങൾതമ്മെപ്പുനരിത്തരംദ്വേഷിച്ചാലി-
ങ്ങെത്തീടുംദുരിതമല്ലാതെകണ്ടേന്തോന്നുള്ളു.
ദുശ്ശീലംകാട്ടീടായ്പി”നെന്നരുൾചെയ്തുകേട്ടു
തച്ചരണാബ്ജംതൊഴുതെത്രയുംവിനീതരായ്
നിൽക്കിലുംപുനൎന്ദീവക്കിനങ്ങടുത്തുചെ-
ന്നൊ…മേവീടുംചിലദർദ്ദുരങ്ങളെക്കണ്ടു-
ചിക്കെന്നെസ്സവിധേചെന്നൊത്തിരുന്നീടുംനേരം
അക്കശാനപായംപാഞ്ഞുചെന്നുവെള്ളത്തിൽചാടും
തത്സമന്താഭിമ്മനോമത്സരംതോന്നിച്ചാശു
മത്സ്യമന്ദിരത്തിങ്കൽതങ്ങളുംകൂടെച്ചാടും.
ബദ്ധാനന്ദോദ്യൽകുതുകാശയാപരിചിനോ-
ടബ്ധിയിൽമദ്ധ്യേജലമഗ്നരായ്നിൽക്കുംതത്ര-
തൽക്ഷണംപ്രതിചരായാമണ്ഡലങ്ങളെക്കണ്ടു
വിസ്മരിതാത്മാനന്ദംപൂണ്ടേറച്ചിരിച്ചീടും;
ശബ്ദിക്കുന്നേരംപ്രതിശബ്ദങ്ങൾകേൾക്കാമതിൽ
ശ്രദ്ധിച്ചുമെന്മേലേററംശബ്ദിക്കുംപലതരം-
വിഷ്ണുവിശ്വാത്മാജഗല്പാലകൻനാരായണൻ
കൃഷ്ണനാംചങ്ങാതിയോടൊത്തവരിത്ഥംചെമ്മേ
ചിത്തകൌതുകംകലൎന്നുദ്യൽകൌതുകംകേളീ-
വൃത്തികൾകൊണ്ടുരമിച്ചീടിനാരോരോവിധം.
നിത്യമീവണ്ണംജഗത്സ്വാമിയോടൊരുമിച്ചു
വൃത്താന്തഭേദങ്ങൾ…ണ്ടെത്രയുമാനന്ദിച്ചു
നിൽക്കുംതൽഗോപാലക…ലകനതിശയ-
സൽകൃതപ്രഭാ…ങ്ങൾചൊല്ലുരുതിനിക്കേതും

ഭക്തന്മാൎക്കെല്ലാംപരദൈവതമായുള്ളോരു
ഭക്തവത്സലൻഭുക്തിമുക്തിദാനൈകപരൻ
മൎത്ത്യയോനിയിലതികുത്സിതാന്വയത്തിങ്കൽ
ഉത്ഭവിച്ചവൎക്കവശ്യനായ്പ്പന്നാനല്ലോ.
വിശ്വനായകൻതിരുവുള്ളമെങ്ങിനെയെന്നു
വിശ്വസിക്കരുതതുവിശ്വസിക്കയുംചെയ്യാം.
ഭക്തിയോഗത്തോടഭിയുക്തനായ്നിൽക്കുംനാഥൻ
ഭക്തിയിൽപരമൊരുസിദ്ധിയില്ലേതുംനൂനം.
പുത്രഭാവത്തെക്കൊണ്ടുനന്ദനുംയശോദയ്ക്കും
മിത്രഭാവത്തെക്കൊണ്ടുതത്സഖികുലത്തിനും
മുഗ്ദ്ധഭാവത്തെക്കൊണ്ടുഗോപകന്യകമാൎക്കും
സ്നിഗ്ദ്ധഭാവത്തെക്കൊണ്ടുമററുള്ളബന്ധുക്കൾക്കും.
ശത്രുഭാവത്തെക്കൊണ്ടുകംസാദിശത്രുക്കൾക്കും
തത്രഗോപാലബാലഭാവംകൊണ്ടജ്ഞന്മാൎക്കും
ഭക്തിദാനത്തെക്കൊണ്ടുഭക്തന്മാൎക്കെല്ലാവൎക്കും
സക്തിയോഗത്തെച്ചേൎത്തുനില്ക്കുന്നോരഖിലേശൻ
പൃഥഗീശനിത്ഥമേവംയദ്യദ്യദനുഭാവ-
യുക്തനായ്തത്തൽതത്താദൃശ്യനായ്പ്പിളങ്ങീടും,
ഭക്തവത്സലൻതന്നോടൊത്തുചേൎന്നിരിക്കയാ-
ലത്യന്താനന്ദംപൂണ്ടുവൎത്തിക്കുംവ്രജൌകസാം
സദ്രുചിതാനന്ദസൌഭാഗ്യവാദ്ധ്യക്യങ്ങളെ-
ന്തെത്രയെന്നിനിക്കുചൊല്ലാവതല്ലെടോസഖേ!
സത്യസങ്കല്പന്മാരായുത്തമോത്തമന്മാരായ്
അത്യന്തംദയാവശഹൃദ്രുചികലൎന്നുഴും
സത്തുക്കൾപലപലജന്മങ്ങൾതോറുംഭക്ത്യാ
നിത്യവുംപലകല്പകാലമാരാധിച്ചാലും
വിഷ്വക്സേനാംഘ്രിപത്മരേണുസ്പർശനംപോലും
വിസ്മരിപ്പതിന്നാളരല്ലെന്നുചൊല്ലിക്കേൾപ്പൂ.
അങ്ങിനെയുള്ളവേദാന്താൎത്ഥദുർല്ലഭ്യപദ-
മിങ്ങിനെചെന്നുകണ്ടുകൊണ്ടിരിപ്പവരുടെ
പുണ്യമെന്തെത്രയെന്നുചിന്തിച്ചാലിനിക്കേതും
വൎണ്ണിക്കാമല്ലെന്നൊഴിഞ്ഞൊന്നില്ലചൊല്ലീടുവാൻ.
താനവരോടുചേൎന്നുകളിക്കയാകുന്നത-
ങ്ങാനായബാലന്മാരാംദിവ്യന്മാരവരെല്ലാം
കാളിന്ദിയാകുംപുണ്യവാരിധിതന്നിൽക്കളി-
മേളങ്ങൾസമൎപ്പിച്ചുചിലെന്നുകുളിച്ചുടൻ
നിലക്കാവൎണ്ണന്തന്നോടൊന്നിച്ചുകരയേറി
ശീലാദിഗുണംതേടുംഗോപാലജാലങ്ങളെ
തീനുള്ളേടത്തുനിൎത്തിച്ചേൎത്തുമോദേനതീററി-
പ്പാനീയപാനങ്ങളുംചെയ്യിപ്പിച്ചലസാതെ,
തേജസാംനിധികൾസല്ലീലയാമേവുന്നേരം
ഭോജാധിപതിനിയോഗത്താലാകാശേവന്നു
കൂടിനാനാലനായദാനവനവൻകളി-
ച്ചീടിനവിലാസങ്ങൾകണ്ടുടൻപെരുകിന
പോരായ്മയോടുംദേവന്മാരെല്ലാമവന്തന്നാൽ
ഏററിനഭയംപൂണ്ടുമേവുന്നുസദാകാലം-
പ്രാണരക്ഷണത്തിങ്കലാശയാമുന്നംഞങ്ങൾ

സാനന്ദമമൃതാഹാരംചെയ്താരെന്നുള്ളതും
നൂനമന്നഹമമരന്മാരായുള്ളോരെന്നും
മാനസേമറന്നാലൻതന്നിലെബ്ഭയംകൊണ്ടും
ദീനന്മാരായാർവൈകീടാതെകണ്ടിവന്മരി-
ച്ചാനന്ദംപ്രാപിച്ചാവൂകേവലമെന്നുള്ളൊരു
ഭാവനകലന്നിരിക്കുന്നവരെല്ലാമവൻ
ദേവകീതനയന്നെക്കൊല്ലുവാൻഭാവിച്ചുടൻ
പോകുന്നതറിഞ്ഞുകാണ്മാനായിപ്പുറപ്പെട്ടു
പാരാതെമന്ദംമന്ദംകൂടവേവഴിപ്പെട്ടാർ.
പൂതനതന്നിക്കട്ടുത്തുള്ളൊരുബകന്തൻെറ
ഭ്രാതാവാമവനവർതമ്മെക്കൊന്നതിനുള്ള
പോരായ്മപരിഭവംകൊണ്ടുള്ളിൽവളന്നതി-
ഘോരാകാരേണവന്നങ്ങാശയാമാർഗ്ഗത്തിങ്കൽ
നിന്നവർവിചാരിച്ചുതുടങ്ങിമനക്കാമ്പിൽ:—
"എന്നുടെസഹോദരിയേയുംസോദരനേയും
കൊന്നതിക്കാണായവർതന്നിൽവെച്ചിളയവ-
നെന്നാൽഞാനിവനെഗോപാലബാലന്മാരോടേ
കൊന്നതിന്നീട്ടുന്നേരംവന്നീടുംരുധിരത്തിൽ
നിന്നുചെയ്തീടാംസോദര്യോദകകർമ്മാദികൾ.
മന്മനോഹിതംവരുമാറെന്നാൽപശുപന്മാ-
ക്കുൻമൂലനാശംവരുമില്ലസംശയമേതും.
ഗോപാലന്മാക്കുജ്ജീവനാകുന്നതിവൻതന്നെ
പാപികൾതമ്മെക്കൊൽവാനെന്തൊരുകഴിവുള്ളു
ചേതസാവിചാരിക്കിലെ"ന്നെല്ലാമോത്തോത്തുഴം
ജാതകൌതുകാല്പെരുമ്പാമ്പായിച്ചമഞ്ഞവൻ
താനതിവലിയൊരുയോജനായതത്തോട്ടും
ദീനമെന്നിയേപാദയോജനവണ്ണംചേന്നു
ഗോഗണത്തോടുംകൃഷ്ണരാമന്മാർഗോപന്മാരും
വേഗേനവരുംവഴിയൊക്കവേയടച്ചുടൻ
വാപിളന്നൊരുമഹാപവ്വതഗുഹപോലെ
വ്യാവൃതംകിടന്നുകൊണ്ടീടിനാനവനിയിൽ.
മേദിനിയോട്ടുകീഴുംമേലേതുമേഘത്തോട്ടും
മേദുരനുടെചുണ്ടുരണ്ടുമായെത്തീടുന്നു
മേരുതൻശിഖരങ്ങൾപോലെദംഷ്ട്രകളന്യാ-
കാരമാംനാവുംകനൽക്കട്ടകൾദഹിച്ചിരു-
ക്കുറായ്നിന്നുടനൊരുയോജനയിലുംപുറം
വേറായ്നിന്നതിശയാകാരമാംനേത്രങ്ങളും.
നാസാരന്ധ്രങ്ങളൂടേനിന്നുവന്നീടുംഘോര-
വാതവുമൊരുപൂതിഗന്ധവുംസഹിയാതെ
നീളവേപരന്നളവെന്തിതെന്നൊരുമിച്ചു
കാളിന്ദീതീരേകളിക്കുന്നഗോപാലന്മാരും
ചിന്തിച്ചുതുടങ്ങിനാരെന്തൊരുദുഗ്ഗന്ധവും
സന്താപബഹുതവുമുണ്ടാവാനവകാശം?
പണ്ടിതിൻകീഴിലേവമുണ്ടായീലൊരിക്കലും
കൊണ്ടൽനേർവണ്ണന്തൻെറവൈരികളസുരകൾ
സമ്പ്രതിവിരോധിപ്പാൻവന്നുളരായാരെങ്കിൽ
അമ്പരിലമ്പൻതുണയുണ്ടല്ലോനമുക്കെല്ലാം

മുമ്പിലന്തകപുരത്തിന്നുതാൻതന്നെപോയാൻ
വമ്പനാംബകനവനങ്ങുചഞ്ചുദാരിതംപോലെ
പിമ്പിടതുടന്നുചെൽകെന്നയച്ചീടുമെന്നും
കമ്പമില്ലരികളെയെങ്കിലുംനമുക്കുള്ളിൽ
പ്രാണസങ്കടംവലുതാകയാൽവിരോധികൾ
കാണാതെമറെറങ്ങാനുംപോകയെന്നെല്ലാവരും
കൂടിനിന്നുഴന്നുചിന്തിച്ചുമന്ത്രിച്ചുതമ്മിൽ
പേടിയുംപറഞ്ഞകതാരിടമിടർതേടി
മാനസംഭ്രമിച്ചെഴുമാനന്ദംകുറഞ്ഞതി
മാനികൾദീനന്മാരായ്ചെന്നുടൻതെരുതെരെ
ദാനവൻപെരുമ്പാമ്പായാനനംപിളന്നതി-
ലാനായകുമാരന്മാരേതുമൊന്നറിയാതെ
വൃന്ദമങ്ങവൻജഠരാലയത്തിനുനേരേ
യാനവുംതുടങ്ങിനാരാശ്ശുവന്നമരകൾ
വാനിൽനിന്നവർകണ്ടുദീനരായതുകാലം
പീനവേദനകലന്നാലാപംതുടങ്ങിനാർ:—
"കഷ്ടമാഹന്തകഷ്ടം! ദുഷ്ടനാമഘൻവായിൽ
പെട്ടാരിക്കുമാരന്മാരുൽകൃഷ്ടന്മാരെങ്കിലും
നഷ്ടരായ്ചമഞ്ഞതിനെത്രയുമെളുതുനോ-
രൊട്ടുമുൾത്താരിലറിഞ്ഞീലവരൊരുവരും
തല്പരമാത്മംഗ്രഹിപ്പിപ്പതിനാരുള്ളതി-
ങ്ങിപ്പോൾനാമിവിടെനില്ക്കുന്നതുവൃഥാഫലം.
കൃഷ്ണനുംബലഭദ്രരാമനുമിനിയക-
പ്പെട്ടുപോകായ്വാനെന്തുനല്ലതെ"ന്നോരോതരം
വിഭ്രമിച്ചുഴൽപൂണ്ടുനിർജ്ജരാദികളെല്ലാ-
മഭ്രേയാനേനനില്ക്കുന്നേരത്തുമുകുന്ദനും
തത്സഖികുലംദനുജേന്ദ്രവക്ത്രത്തിൽപുക്ക
വൃത്താന്തംപരമാത്മമുൾത്താരിൽഗ്രഹിച്ചുടൻ
തൽക്ഷണമവരെവിട്ടീടുവാനുപായാത്മം
ഉൾക്കേഷപംകലന്നുപോയ്ചെന്നുതാൻകൂടെപ്പുക്കാൻ
തദൃത്തംകണ്ടസുരന്മാരെല്ലാംനടേതിലും.
ചിത്തതാരുഴന്നതിവിഭ്രമംമുഴുത്തയ്യോ!
കഷ്ടമംഭോജനേത്രൻതാനുമങ്ങകപ്പെട്ടാൻ
ഒട്ടൊഴിയാതെവിഴുങ്ങീടിനാനസുരനും
നല്ലതില്ലേതുംനമുക്കല്ലൽതീന്നിതുകംസ-
നെല്ലാമെന്നമരകൾചൊല്ലിനിന്നുഴലുമ്പോൾ,
വാമുറുക്കിനാനഘന്താനവനോത്താനുള്ളിൽ
കാമമായുള്ള കാര്യംസാധിച്ചിതിനിക്കിപ്പോൾ
താമരസാക്ഷൻമുമ്പിൽവന്നവന്തന്നെക്കൊന്ന-
താമസന്തന്നെക്കൊൽവാൻഞാനൊരാളായേനല്ലോ
മാമകംമഹാഭാഗ്യമെത്രയുംവലുതിനി
സ്വാമിതൻപ്രിയങ്കരനായ്വരികയുംചെയ്യും;
നൂനമില്ലിതിന്നുസന്ദേഹമെന്നെല്ലാംബഹു-
മാനവിഭ്രമവിചാരങ്ങൾതേടീടുംനേരം
ദാനവനുടെവായിൽനിന്നഖിലേശൻപരൻ
ദാനവകുലവിപിനാനലൻനിരാമയൻ
ദാനവാനയവനിതാസുചാനാനന്ദദൻ

ദാനവശകടവാതാകാരവിനാശനൻ
ദാനവപശുരൂപമാനദർപ്പാപഹാരി
ദാനവപ്രചണ്ഡതുണ്ഡപ്രപാടനകരൻ
ദാനവകുലവരനായമാബലിയോടു
ദാനവാരിയുംവാങ്ങിമൂവ്വടിയളപ്പാനായ്–
ത്താനുടൻപണ്ടുവളൎന്നീടിനപോലെതന്നെ
ദീനമെന്നിയേവളൎന്നീടിനാനതിദ്രുതം.
തൽക്ഷണമവനുതൽശ്വാസങ്ങൾപുറപ്പെടാ–
ഞ്ഞുൾക്കാമ്പിലഴൽപൂണ്ടുവിഭ്രമിച്ചതിശയ–
വ്യഗ്രതകലൎന്നമെയ്യൊക്കവേവിറച്ചുവാ–
ലഗ്രമങ്ങോടിങ്ങോട്ടുതച്ചുതച്ചുടലിടെ
രക്തവുംപൊഴിഞ്ഞുവട്ടന്തിരിഞ്ഞതുപൊഴ്–
ത്തക്ഷികൾതുറിച്ചതിക്രുദ്ധനുൾക്കൎഷത്തോടും
കൃഷ്ണനിൽപ്രതിവൈരവൃദ്ധചേതസാവരും
ഉഷ്ണനിശ്വാസവേഗാലുത്തമാംഗാന്തൎഭാഗം
പൊട്ടിവൈകാതെപിരിഞ്ഞപ്പൊരുവഴിയൂടെ
പെട്ടെന്നുജീവൻപുറപ്പെട്ടുപാഞ്ഞതുനേരം

അഘാസുരവധം.

പുഷ്കരദേശത്തിങ്കലുല്പതിച്ചതുകണ്ടാർ
ഒക്കവേവിബുധന്മാരഗ്നിതാൻജ്വലിച്ചെഴും
വിസ്ഫുരിതാനന്ദകീലോദയസമംമനോ–
വിസ്മയമവൎക്കെല്ലാംവളൎച്ചുപുനരപ്പോൾ
തത്സഖികുലംദനുജേന്ദ്രവക്ത്രത്തിൽപ്പുക്ക
മൃത്യുവന്നവരേയുംജീൎണ്ണദേഹികളേയും
വിഭ്രമംകലൎന്നുമോഹിച്ചുവീണവരേയും
അത്ഭുതപുരുഷനാമുല്പലവിലോചനൻ
കൃഷ്ണനമ്പെഴുമമൃതാൎദ്രവീക്ഷണങ്ങളാൽ
കൃൽസ്നസങ്കടങ്ങൾതീൎത്താത്തവരോടുംകൂടി
സുപ്രസന്നാത്മാകരൈരബ്ജന്യക്ഷങ്ങൾചുഴ–
ന്നഭ്രനിമ്നലോഖനനിൎമുക്തനാകുംവണ്ണം
മുഷ്കരാസുരവദനാന്തരാദവനിയിൽ
നിഷ്ക്രമിച്ചതുകണ്ടുതൽക്ഷണമവനുടെ
മസ്തകംപിളൎന്നുമേല്പോട്ടുപോയ്നില്ക്കുംജീവൻ
എത്രയുംതെളിഞ്ഞാളിചുറ്റെഴുംദീപമ്പോലെ
സത്വരംചുഴന്നിഴിഞ്ഞിന്ദുവന്നംഭോജാക്ഷൻ
തത്സ്വരൂപത്തോടുസംസക്തമായ്ക്കാണായ്വന്നു
തത്രതദ്ദനുജസായൂജ്യസൌഖ്യത്തെക്കണ്ടു
ചിത്തകൌതുകംപൂണ്ടുനിൎജ്ജരന്മാരുംനല്ല
കല്പകമലൎക്കലനിരകൾവാരിക്കോരി
സുപ്രമോദേനചൊരിഞ്ഞീടിനാർമഴപോലെ
ചില്പുമാൻശിരസിവേദദ്രുമസൂനങ്ങളിൽ
എപ്പോഴുമിണങ്ങിനഷൾപ്പദനികരങ്ങൾ
ഷഡ്ഗ്ധാതിസ്വരങ്ങളുംമൂളിക്കൊണ്ടംഭോജാക്ഷൻ
തത്സ്വരൂപത്തെച്ചുഴന്നാനനപത്മംകണ്ടു
ചുറ്റുമുൾക്കൊണ്ടുചുററിനിന്നുപൂജിച്ചുമേന്മേൽ
കുററമെന്നിയേവലംവെയ്ക്കുമ്പോഴമരന്മാർ.
ദുന്ദുഭിമുമ്പായുള്ളവാദ്യങ്ങളാഘോഷിച്ചു
വന്ദിച്ചുകൂപ്പിസ്തുതിച്ചീടിനാരപ്സരസാം
സുന്ദരിവൎഗ്ഗംനൃത്തമേളഭേദങ്ങൾകൊണ്ടും
നന്ദനന്ദനന്തന്നെസ്സേവിച്ചാരാനന്ദത്താൽ.
ഗന്ധൎവ്വസംഘംസംഗീതങ്ങൾകൊണ്ടതുനേരം
അന്ധകാന്വയബാലന്തന്നെയവ്വണ്ണംതന്നെ
കണ്ടുകണ്ടകംതെളിഞ്ഞാനന്ദനിമഗ്നരായ്
കുണ്ഠതയൊഴിഞ്ഞുസേവിച്ചാർമററെല്ലാവരും.
ഭക്തിയാമബ്ധൌനിമജ്ജ്യോത്ഥായതരന്തരം
ഭക്തവത്സലന്തന്നെസ്സേവിച്ചാരോരോവിധം.
ഹസ്താഞ്ജല്യോദ്യൽബഹുഭക്തിഭാവനാരസ–
ജ്ഞതൈസ്തിഭിരപിലരുംനില്ക്കുമ്പോളാമ്നായന്ത
ഗദ്യപദ്യങ്ങൾകൊണ്ടുവിപ്രന്മാരവേദ്യനാം
വിദ്യാവേദ്യനെസ്തുതിച്ചീടിനാരന്മേന്മേലേററം.
ഭക്തന്മാരെല്ലാംജയശബ്ദങ്ങളാഘോഷിച്ചാർ
മൎത്ത്യന്മാർനിലവിളിച്ചീടിനാർസന്തോഷത്താൽ.
തൽപ്രതിധ്വനികളെല്ലാററിലുംവളൎന്നുടൻ
അപ്പോഴുതസ്വപ്നന്മാർദുന്ദുഭിമഹാഘോഷം
സത്യലോകത്തിങ്കലത്യുത്തമസഭാന്തരേ
നിത്യവുംവേദാഭ്യാസംചെയ്തിരുന്നരുളീടും
ഭദ്രപീഠസ്ഥൻപരമേഷ്ഠികേട്ടുടനുടൻ
ഭദ്രചേതസാപിരിയാതെശിഷ്യകളോടും
ഭദ്രയാംജഗത്ത്രയവിദ്യാരൂപിണിമഹാ–
രുദ്രാംശസ്വരൂപിണിശക്തിതന്നോടുംകൂടി
സത്വരംരാജഹംസമുഖ്യവാഹനോപരി
സ്ഥതപാതൽക്ഷണമെഴുന്നള്ളിനാനത്യന്തികം
ഗതപാതംചതുൎമ്മുഖംദൃഷ്ടപാനിൎജ്ജരന്മാരും
നതപാസാമ്പ്രതമനുസൃത്യവൃത്താന്തംമനോ–
വിസ്മയംകലൎന്നുണൎത്തിച്ചാരങ്ങാലൻഭഗവ–
ത്സായൂജ്യത്തെപ്രാപിച്ചീടിനോരത്യത്ഭുതം.
ശ്രുത്വൈവവിധാതാവുംതല്ക്ഷണംനിശമ്യതാ–
മത്യന്താനന്ദലീനഭക്തിസംസക്താത്മനാ
ഗൽഗ്ഗദാക്ഷരമധുരോക്തിഭിർമൃദുസ്മിത
വക്ത്രനായരുൾചെയ്താ "നിക്കണ്ടതെന്താശ്ചൎയ്യം!
കൃഷ്ണനെജ്ഞാനഭൂനദംകൊണ്ടെന്നുവരികിലു–
മശ്മങ്ങൾകൊണ്ടാകിലുംദാരുക്കൾകൊണ്ടാകിലും

മുത്തുകൊണ്ടൊരുവനെന്നാകിലുംപ്രതിബിംബം
ചിത്തത്തിലുറപ്പിച്ചുകല്പിച്ചുവഴിപോലെ
നിൎമ്മിച്ചുകനിവെഴുംഭക്തിപൂണ്ടതുമെത
തന്നുമ്പിലഴകൊട്ടുവച്ചുപൂജിച്ചാകിലും
ധ്യാനിച്ചവണ്ണംപുനരാകിലുംബന്ധങ്ങൾതീ-
ൎന്നാനന്ദപദപ്രാപ്തിയെത്തുന്നുനിരന്തരം.
താനവനകത്തുനിന്നീടുമ്പോൾമരിച്ചവൻ
ദാനവൻസായുജ്യംപ്രാപിച്ചതെന്തത്യാശ്ചൎയ്യം?
സാദരമതില്പരമുണ്ടൊരത്ഭുതംജഗ-
ന്നാഥനിൽവളൎന്നെഴുംഭീതികൊണ്ടെന്നാകിലും
ചേതസാതദ്ധ്യാനമുണ്ടാകിലതുകൊണ്ടും
പ്രീതനായനുഗ്രഹിച്ചീടുന്നുഭക്തപ്രിയൻ
യാതൊരുമാൎഗ്ഗേണതൽഭക്തിമുക്തിദയല്ലോ
നാമകീൎത്തനംകൊണ്ടുംരൂപചിന്തനംകൊണ്ടും
കാമദനഭീഷ്ടങ്ങൾനൽകുന്നുസകലൎക്കും
ജാതിനാമാദിക്രമഭേദങ്ങളതിനില്ല
ചേതനനല്ലോസൎവ്വഭൂതനാമഖിലേശൻ
ദേവതകളേ! പരബ്രഹ്മചിന്മയൻപരൻ
ദേവദേവേശൻജഗൽസ്വാമിമാധവനിവൻ
ദേവകീതനയനായുന്നവതരിച്ചുഭൂ-
ദേവിതൻഭാരംതീൎപ്പാൻഗോപാലവംശത്തിങ്കൽ
കേവലംമായാമൎത്ത്യബാലഭാവത്തെപ്പൂണ്ടു
ദേവാംശജാതന്മാരാംസേവകസഖികളും
താനുമായിടചേൎന്നുദാനവാദികളഭി-
മാനേനവരുന്നവർതമ്മെയുംകൊന്നുകൊന്നു,
ദീനമെന്നിയേവളൎന്നീടുമഞ്ജനനിഭ-
മേനിയോന്തന്നെസ്സേവിച്ചീടുവിനെല്ലാവരും.
ഭോഗമോക്ഷങ്ങൾസാധിച്ചീടുവാനിവമ്പദ-
യോഗസേവയിൽമീതേമറ്റൊന്നില്ലറിഞ്ഞാലും
മാനസേചെറുതിളകീടാതെമഹാത്മാനം
ധ്യാനിച്ചീടുകിൽസാധിച്ചീടുന്നുനിരന്തരം.
"നന്ദ"മെന്നരുൾചെയ്തുധാതാവുംമനഃപത്മ-
സ്ഥാനകണ്ണികാമദ്ധ്യേനാഥനെധ്യാനിച്ചുതൽ-
പ്രാണികൾകൂട്ടിത്തൊഴുതാനന്ദംകലൎന്നുഗീ-
ൎവ്വാണന്മാരോടുകൂടിമേവിനാൻതത്രാകാശേ.
തൽക്കാലംവസുദേവനന്ദനൻനാരായണൻ
ഉൾക്കനിവിയന്നെഴുംതൽസഖികുലത്തൊടും
ചിത്തമൊത്തോരോവിലാസങ്ങളുമനുകരി-
ച്ചത്യന്തംമഹാവിഷ്ണുമായയാവിളങ്ങിനാൻ.
മുഷ്കരാഹീന്ദ്രനായദാനവന്തന്നെകൃഷ്ണൻ
നിഗ്രഹിച്ചവസ്ഥകളക്കുമാരന്മാർപുരം
പുക്കുനിന്നറിയിച്ചവൃത്താന്തവിചിത്രങ്ങൾ
ഒക്കവേകേട്ടുപൌരന്മാരെല്ലാംപുറപ്പെട്ടു.
തൽക്ഷണംചെന്നുനോക്കുംനേരമോരാണ്ടുപോതും
അക്ഷികൾക്കുന്നുന്ദ്രൻചത്തുകിടന്നിതെന്നുള്ളൊരു
നിശ്ചയംതൽശോഷണാദ്യാകാരഭേദങ്ങൾക-
ണ്ടുൾച്ചേൎന്നിതെല്ലാവൎക്കുംപൃഥ്വീശതിലകമേ!

തൽപ്രബന്ധത്തിന്നവകാശമായതുകൊണ്ടുമാ-
രപ്രയോഗത്തെസഖിമാരെല്ലാമൊരുമിച്ചു
വൎസ്ത്യമുൾപ്പുക്കങ്ങറിയിച്ചതുപൌഗണ്ഡത്തിൽ
എത്രയെന്നതുകേട്ടുപൃത്ഥ്വീശൻവിഷ്ണുരാതൻ
ഭക്തവത്സലൻചരിത്രങ്ങളോൎത്തതിശയ
ഭക്തിപൂണ്ടത്യുത്തമചിത്തകൌതുകത്തോടേ
വന്ദിച്ചുതൊഴുതുചൊല്ലീടിനാനഥവ്യാസ-
നന്ദനനായമഹാമാമുനിതന്നോടപ്പോൾ:—
"നിന്തിരുവടിയുടെവദനപങ്കേരുഹാ-
ദന്തരാമൊഴിഞ്ഞരുളീടിനഹരികഥ;
സന്തതംപാനംചെയ്തുചെയ്തിരുന്നിനിക്കൊരു
സംതൃപ്തിവരുന്നതില്ലേതുമേനിരന്തരം
ബന്ധുവത്സല! തവവചനാമൃതംകൊണ്ടു
ബന്ധമോക്ഷദനുടെചരിതാമൃതരസം
സമ്പ്രതികേൾപ്പാൻപാത്രമായതുംഭവദനു-
കമ്പയാലത്രേപുനരില്ലസംശയമേതും
ക്ഷത്രിയകുലത്തിൽവച്ചേത്രയുംനികൃഷ്ടനായ്
വൎത്തിക്കുംമഹാബഹ്വഘപ്പൃഷ്കൃതപടലങ്ങൾ
ഭസ്മമായ്ക്കുളവതിന്നുൾക്കാമ്പിൽവളൎന്നെഴും
സുസ്നേഹവശാത്സ്വതാനിരതമരുൾചെയ്തു.
സല്ക്കഥാമൃതംവേദാന്താൎത്ഥസംഗ്രഹമഭി-
മുഖ്യമായിരിക്കുന്നഭഗവൽചരിത്രങ്ങൾ.
സൽകൃതിപ്രവരരാംസത്തുക്കൾക്കിനിമേലിൽ
അക്കലിയുഗത്തിങ്കലറിവാനവകാശം
സിദ്ധമാകയുംചെയ്തുചിന്തിച്ചാലതുനമു-
ക്കെത്രയുമനുഗ്രഹമെന്നുനിശ്ചയമെന്നാൽ.
വിസ്തരിച്ചിനിക്കുള്ളസംശയഭ്രമംതീൎന്നു
ചിത്തവിശ്വാസംവരുമാറരുൾചെയ്തീടണം.
മൎത്ത്യന്മാൎക്കെല്ലാംജന്യനാദവാസരംതൊട്ടു
വത്സരമഞ്ചാവോളംകൌമാരമതിന്മീതേ
പത്തബ്ദങ്ങളോളംപൌഗണ്ഡമഞ്ചാഥാപരേ
തത്തരംകൈശോരമങ്ങേതുയൌവ്വനംനൂനം.
വാൎദ്ധക്യമറുപത്തുനാലിനങ്ങേടംപുന-
രുൎദ്ധ്വമങ്ങെഴുപത്താറിങ്കൽനിന്നെന്നുംചിലർ
ചൊല്ലുന്നു, വയോനുമാനങ്ങളെന്നല്ലോമുന്നം
ചൊല്ലെഴുംഭവാനരുൾചെയ്തുകേട്ടിരിക്കുന്നു.
തുല്യചേതസാപുനരെന്നുകേട്ടിരിക്കുമ്പോൾ
വല്ലവന്മാൎക്കുദീനവത്സലഭ്രമംതോന്നി-
ക്കൊള്ളുവാനവകാശമെന്തതെന്നറിയാഞ്ഞി-
ങ്ങുള്ളിലുണ്ടിനിക്കുണ്ടാകുന്നുസന്ദേഹംചെമ്മേ
ചൊല്ലേണമതുതിരിച്ചെന്നോടെ"ന്നവനീശൻ
ചൊല്ലിനാരളവഖിലേശ്വരചരിതങ്ങൾ
ചിന്തയിൽലയിച്ചമൃതാൎദ്രചേതസാതള-
ൎന്നന്തൎമ്മാനസേമുഹുരനുകാരവുംതീൎന്നു
പുഞ്ചിരികലൎന്നെഴുംഗൽഗ്ഗദാക്ഷരവാചാ
ചഞ്ചലസ്വരേണചൊല്ലീടിനാൻമുനീശ്വരൻ;—
തിങ്കൾവംശോൽഭൂതഭൂപാലകതിലകമേ!

ശങ്കരാത്മക!സർവ്വജ്ഞോത്തമ!തപോനിധേ!
നിങ്കലുറെറഴുംവിചാരംപെരികഴകിയോ–
രംകുഠാനന്ദസഹായംബോധമത്ഭുതമിദം
പങ്കജേക്ഷണൻമായാവൈഭവവിലാസങ്ങൾ
പങ്കനാശനകരംകേൾപ്പതിന്നഭിരുചി
തങ്കലുള്ളുണന്നുള്ളസജ്ജനമാനകമു–
ണ്ടെങ്കിലുമേവംഭവാനെപ്പോലെജഗന്നാഥൻ
തൻകഥാനവകൃതമാക്കുവാൻജഗത്ത്രയ–
ത്തിങ്കൽമറെറാരുവരെക്കണ്ടതില്ലെന്നുംഞാനോ
നിന്തിരുവടിയുടെകാരുണ്യലേശംതന്നെ
ചിന്തിക്കിലതിന്നൊരുബന്ധുവായതുനൂനം
ബന്ധമോക്ഷദൻചരിതാമൃതരസങ്ങൾസം–
സന്ധിച്ചുപോരുംലളിതാനന്ദവിലാസങ്ങൾ
സന്തതംചിന്തിക്കയുംകേൾക്കയുംപറകയും
സന്തശ്ശീലങ്ങൾനിത്യമിന്ദ്രിയാദ്യവരുടെ
സംപ്രീയതാകാരങ്ങൾഭഗവച്ചരിത്രങ്ങൾ
അൻപുപൂണ്ടനുഭവിച്ചീടുവാനുണ്ടായുള്ള
കമ്പമില്ലവർക്കിന്നൈഹികപാരത്രികം
സംപ്രീതിരസ്ഥമാകുന്നതെന്നറികെടോ!
യാതൊരുമർത്ത്യൻഭക്ത്യാമാധവൻചരിതങ്ങൾ
ചേതസാവിചാരിച്ചുപുളകിച്ചുമയ്യുന്നു
മേദിനിയിങ്കൽഭഗവാനനുഗ്രഹിക്കയാൽ
സാദരംപരോപകാരത്തിനായതുനൂനം.
ദീനവത്സലൻഭഗവാനറിഞ്ഞാലുംതവ
മാനസേസന്ദേഹമുണ്ടാകുന്നതിടയിടെ
മോദേനവിചാരിച്ചുചോദിച്ചുകൊള്ളാമതും
മേദിനീപതേ!നല്ലോന്നീഷൽതീർപ്പാനുംമമ
ബോധസംഗതിവ്യാസത്തിനുമത്യുപകാര–
സാധനസാധ്യയുക്തിയുക്തലക്ഷണമിദം
സ്നേഹമെത്രയുംപാരമുള്ളശിഷ്യകൾക്കസ–
ന്ദേഹമുള്ളതുംതീർത്തുരഹസ്യമെന്നാകിലും
കാരുണ്യത്തോടേഗുരുഭൂതന്മാരുപദേശി–
ച്ചാരൂഢാനന്ദംവളർത്തീടുന്നുനിരന്തരം.
മാനസേനിന്നിൽസ്നേഹമേറെയുണ്ടാകകൊണ്ടു
ഞാനുമവ്വണ്ണംതവചൊല്ലുവനാകുംവണ്ണം.
കേട്ടുകൊൾകെങ്കിലാലന്തനുടെവക്ത്രാന്തരേ
ഗോഷ്ഠവാസികളായബാലന്മാരകപ്പെട്ടു
വാട്ടമെന്നിയേപുറപ്പെട്ടനന്ദജനോടും
കൂട്ടമിട്ടാർത്തുകളിച്ചാസ്ഥയാദിവൌകസാം
സ്തോത്രകീർത്തനങ്ങളുംഭക്തസജ്ജനമൃദു–
മാത്രാദിസഞ്ചരക്രമഭേദവർണ്ണനങ്ങളും
പ്രീത്യൈവകേട്ടുകേട്ടുപുഷ്പവൃഷ്ടിയുമേറെ
റാർത്തിനാശനകരന്തന്നോടുകൂടെച്ചേർന്നു
മാർത്താണ്ഡാത്മജാതീരനിർമ്മലദേശേശുഭ
ധാത്രിയിലൊരുമിച്ചുകളിച്ചുനില്ക്കുന്നേരം
രാത്രീശനഴൽപെട്ടുമാറുപുഞ്ചിരിപൂണ്ടു
നേത്രമോഹനതരഗാത്രനാരോമൽക്കണ്ണൻ —

ചീർത്തെഴുംകൌതൂഹലത്തോടുതത്സഖികളോ–
ടോത്തുടനരുൾചെയ്താനിങ്ങുവന്നിതുകാണ്മിൻ!
നല്ലഭദ്രദേശംനമുക്കിവിടെകളിപ്പതി–
നില്ലമറെറാന്നുമിത്രസൌഖ്യമിപ്പശുക്കൾക്കും.
പുല്ലുമുണ്ടല്ലോമേഞ്ഞുകൊള്ളുവാനെല്ലാനാളും
അല്ലലെന്നിയേനദീവെള്ളവുംമനോഹരം
പല്ലവഫലപാകപുഷ്പാദിദ്രവ്യങ്ങൾചേ–
ന്നുല്ലസിച്ചുചിലതുഭേദങ്ങളൊഴിഞ്ഞോരോ
വൃക്ഷങ്ങൾപരോപകാരത്തിനുള്ളവയെല്ലാം
സൽകൃതിപ്രവരങ്ങളെത്രയുമത്യത്ഭുതം!
പക്ഷികൾനളിനങ്ങൾതോറുമാനന്ദംപൂണ്ടു
ശിക്ഷയാപരിഭ്രമിച്ചുല്ലസിച്ചവയെല്ലാം
ശബ്ദിക്കുംകളകളനിസ്വനപൂരങ്ങളും
ഷൾപ്പദനികരങ്ങളുല്ലസിച്ചവയുടെ
ഷഡ്ജമാധുര്യസഞ്ചാരഗാനസമ്മേളങ്ങളും
മജ്ജനാദ്യവിലവൃക്ഷാഗ്രങ്ങൾതോറുംചെന്നു
പററിനിൽപ്പതുംകാണ്മിനെത്രയുംസുഖകരം
കുററമില്ലിതുസുഖംമറെറങ്ങുംവരായല്ലോ.
തെററന്നീപ്രഥിവിയിൽനാമിരുന്നുണ്ടീടേണം
ചെററുവൈകരുതിനിനാമാരുമുണ്ടീലല്ലോ
പൈക്കലങ്ങളേതൃണസങ്കലേമാടീടുവിൻ
ഒക്കവേപാനീയപാനങ്ങളുംചെയ്യിപ്പിച്ചു
ചിക്കനെപ്പോന്നീടുവിനുണ്മതിന്നലസാതെ."
മുഗ്ധലോചനനിതമരുളിച്ചെയ്തുകേട്ടു
തത്സഖികുലംപരിതുഷ്ടിപൂണ്ടതുനേരം
വത്സഗോവൃന്ദങ്ങളെയൊക്കവേസവിദൃതം
പുഷ്കരാലയംപ്രവേശിപ്പിച്ചുജലപാനം
ഉൾക്കാമ്പിലവററിനുതൃപ്തിയാംവണ്ണംചെമ്മേ
ചെയ്യിപ്പിച്ചൊരുമിച്ചുചേർത്തുടൻകരയേററി
പയ്യവേനല്ലപുല്ലുള്ളേടത്തുപിരിയാതെ
മാടിവെച്ചെല്ലാവരുംതങ്ങൾക്കുഭുജിക്കുമ്പോൾ
കൂടക്കൂടവേനന്നായൂണ്മതിന്നാകുംവണ്ണം
നിർത്തിവെച്ചലസാതെതങ്ങൾപോരുമ്പോൾമുന്നം
വസ്ത്യങ്ങൾതോറുംനിന്നുകൊണ്ടുപോന്നിരിക്കുന്ന
ഭക്തങ്ങൾകറികളുമൊക്കെയെങ്ങുറികളിൽ
നിക്ഷേപിച്ചുറപ്പിച്ചുകെട്ടിവച്ചവയെല്ലാം
കെട്ടുകളഴിച്ചെടുത്തൊക്കവേയൊരുമിച്ചു
തുഷ്ടരായുണ്ണിന്നൊരുമ്പെട്ടിരുപ്പതുകാലം
തങ്ങളങ്ങന്യോന്യമെല്ലാവരുംതമ്മിൽതമ്മിൽ
തിങ്ങുമാനന്ദംപൂണ്ടുകണ്ടുകണ്ടിരിപ്പാനും
തങ്ങളെജഗന്മയന്തനിക്കങ്ങെല്ലാരേയും
ഭംഗുനാഥനെത്തങ്ങൾക്കെല്ലാർക്കുമതുപോലെ
കണ്ടുകണ്ടിരുന്നുകൊണ്ടുണ്ടുകൊൾവതിന്നുമ–
ക്കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണനിരിക്കുന്നതിൻചുഴലവും
കുണ്ഠതയൊഴിഞ്ഞുവട്ടത്തിലൊത്തിരുന്നവർ
ഇണ്ടലെന്നിയേസരോജാന്തരാൽവരാടകം
കേസരകുലത്തോടുശോഭിച്ചുനില്ക്കുംവണ്ണം

വാസുദേവനാൽശോഭിച്ചീടിനാർഗോപാലന്മാർ
ബാലന്മാരവരുണ്മാനിലകളില്ലാഞ്ഞൊരോ
സാലപത്രങ്ങൾചിലർതാമരയിലകളും
ഉത്താനാകാരംപരന്നീടിനശിലകളും
പൂതനാരാതിസഖിമാരെല്ലാംപുരോഭുവി
ചേർത്തവതോറുംചോറുംകറികൾവേണ്ടുന്നതു
ചേർത്തുകൊണ്ടെല്ലാവരുമൊത്തിരുന്നീടുംനേരം
വാത്സല്യമാനന്ദരസംകൊണ്ടുപുഞ്ചിരിപൂണ്ടു
നോക്കിയങ്ങവരകതാരെല്ലാംകുളുർപ്പിച്ചു
ഭാഗ്യവാരിധിചൂരക്കോൽനിജകക്ഷത്തിൽകീ-
ഴാക്കിനിന്നോടക്കുഴലെടുത്തുനാഭിസ്ഥലേ
യോഗ്യമായ്ത്തിരുകിവച്ചമൃതമയംദധി-
യോജ്യംചേർത്തുരുട്ടിനചോറിടംകരതാരിൽ
ആക്കിവെച്ചെടുത്തുടനംഗുലീദലങ്ങളിൽ
ആഗ്രഹമേറുംകറിചേർത്തുടനെല്ലാററാലും
മാർഗ്ഗമായ്വലംകൈകൊണ്ടെടുത്തുമന്ദംമന്ദം
ഭാർഗ്ഗവീവരൻഭുജിച്ചീടുമ്പോൾമറെറല്ലാരും
കൂടിയുണ്ടീടുമ്പൊഴുതോരോരോവിനോദങ്ങൾ
കൂടസ്ഥനഖിലലോകേശ്വരൻനന്ദാത്മജൻ
താനരുൾചെയ്തുസഖിമാർക്കുംഭ്രമിപ്പിച്ചു
സാനന്ദംചിരിപ്പിച്ചാനായന്മാർക്കെല്ലാവർക്കും
ചോറങ്ങുവായിലകപ്പെട്ടിറങ്ങീടുംമുമ്പേ
കേറിച്ചെഞ്ചമ്മേചിരിച്ചീടുമാറതിദ്രുതം
ഗോഷ്ഠികൾകാട്ടുംപൊട്ടിച്ചിരിപ്പാൻതക്കവണ്ണം
ശ്രേഷ്ഠനാന്തന്നോടവർക്കാവതില്ലേതുന്താനും;
വാട്ടമെന്നിയേമുഹുരിങ്ങിനെമുകുന്ദനും
ജ്യേഷ്ഠനുംസഖികളുമായ്ചുഴന്നുണ്ണുന്നേരം
വാർത്തകളിവയെല്ലാംകണ്ടിട്ടുവിരിഞ്ചനും
ആർത്തിതീർത്തമരരുംനില്ക്കുന്നവിഹായസി.
തൽക്ഷണേചതുർമ്മുഖൻതാരിൽവിചാരിച്ചാ-
നിക്കൃഷ്ണൻമനുഷ്യഭാവംകൊണ്ടുമായയ്ക്കുണ്ടോ
ശക്തിഹീനത്വം?പരീക്ഷിക്കേണമെന്നുള്ളതി-
ന്നൊക്കവേപശുക്കളെമറച്ചാൻമായാവശാൽ.
ഭക്തിവേലയിൽതങ്ങൾക്കൊക്കവേകൂടക്കൂടെ
പയ്യുലങ്ങളെക്കാണ്മാനാകുന്നവണ്ണംതന്നെ
നിർത്തിവച്ചുണ്ണുന്നേരംകണ്ടുകണ്ടിരുന്നിതു
തത്രതൽക്ഷണേകണ്ടീലെന്തതെന്നറിയാഞ്ഞു
ചിത്തവിഭ്രമംകലർന്നെത്രയുംബദ്ധപ്പെട്ടു
വിദ്രുതമൊട്ടൊട്ടുണ്ടുസത്വരംനോക്കീടുവാൻ
തത്സഖികുലംപായുന്നേരമങ്ങതുകണ്ടു
ഭക്തവത്സലൻചിരിച്ചവരോടരുൾചെയ്തു:—
"നിങ്ങളെന്തേവംഭ്രമിച്ചീടുവാനെല്ലാവരും
ഇങ്ങിനെതുണ്ണംപുല്ലുള്ളേടംകണ്ടെങ്ങാനും
ചെന്നകപ്പെട്ടാർപശുവൃന്ദങ്ങളുണ്ണിനാം
അന്നമുള്ളേടംതിരഞ്ഞിങ്ങുവന്നതുപോലെ.
ചെന്നുതിരഞ്ഞുകണ്ടിങ്ങുഞാൻവന്നീടുവൻ
ഇന്നിലംതന്നിൽനിങ്ങളേതുമൊന്നലസാതെ
മുന്നേതിലേററംസുഖമായുടനുണ്ടീടുവിൻ"
എന്നെല്ലാമരുൾചെയ്തുസമ്മോദംവളർത്തവർ
തമ്മെയിങ്ങിരുത്തിവെച്ചംബുജവിലോചനൻ
ചെമ്മേതാനുണ്ടുണ്ടിരുന്നോരുചോറിടംകയ്യിൽ
വെച്ചിരുന്നതുമെടുത്തുണ്ടുണ്ടുകറികളും
ഇച്ഛയാംവണ്ണംകൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെന്നടവിയിൽ
പ്പുക്കുനോക്കീടുമ്പൊഴുതെങ്ങുമേകണ്ടീലെല്ലോ;
പൈക്കലങ്ങളെയട്ടത്തൊച്ചയുംകേട്ടീലെങ്ങും
കഷ്ടമങ്ങിനെയത്തുനിന്നുമേഞ്ഞിരുന്നപൈ-
ക്കുട്ടികളകന്നുപൊയ്പോവതിനെന്തെന്തൊരു
കാരണമൊന്നുള്ളതെന്നോർത്തുടൻവൃന്ദാവനേ
കാരണപൂരുഷനന്വേഷിച്ചുപരിചെഴും
ഗോവർദ്ധനാഖ്യാചലത്തിൻമുകൾപ്പരപ്പേറി
ഗോവൃന്ദംമേഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിറങ്ങിപ്പോയീലല്ലീ?
ഘോരമാംകൊടുങ്കാട്ടിലെന്നതോർത്തവിടെയും
പാരാതെനടന്നന്വേഷിച്ചുടൻകാണാഞ്ഞിങ്ങു
ബാലന്മാരുണ്മാനിരുന്നേടത്തുംകണ്ടീലല്ലോ
കാലികൾതമ്മെപ്പുനരെന്നോർത്തവിരവോടെ
സാദരമവിടെപ്പോയ്ചെന്നുനോക്കീടുന്നേരം
ഓദനാദികളേയുംകണ്ടതില്ലെങ്ങുംതത്ര
കാനനംതോറുംപശുവൃന്ദങ്ങളന്വേഷിപ്പാൻ
ആനായബാലന്മാർപോയാരെന്നുനിനച്ചുടൻ
താനവരുടെനാമധേയങ്ങൾനീളെച്ചൊല്ലി-
സ്സാനന്ദംവിളിച്ചുകൊണ്ടീടിനാൻപലേടത്തും.
"വേദങ്ങളോതിത്തിരഞ്ഞാദരാൽകാണാതൊരു
പാദപങ്കജങ്ങളിക്കല്ലിലുംമലയിലും
പാരിച്ചപടലിലുംമുള്ളിലുംനടന്നിടർ
പൂരിച്ചുവശംകെട്ടുമാഴ്കിപ്പോകയല്ലല്ലീ?
ബാലഗോജാലങ്ങളെവേർപെട്ടുപോന്നേനെന്ന-
ങ്ങാലയേചെന്നാലമ്മകോൽകൊണ്ടുതല്ലീലല്ലീ?
പാൽവെണ്ണനിത്യംനുകർന്നാനന്ദിച്ചീടുമുണ്ണി
ക്കാവണ്ണമിവയില്ലാഞ്ഞാതങ്കംവായ്ക്കയാലെ
കായവുംതപിച്ചുരുവ്യാധികൾപിടിപെട്ടു
പേയായിച്ചമഞ്ഞുപോകല്ലല്ലീ?വിശേഷിച്ചും
കോമളൻതനിക്കയിരാകിയചങ്ങാതികൾ
യാമിനികളിലുറങ്ങുമ്പൊഴുംപിരിയാതെ
കൂടിനില്പവരോടുവേർപിരിഞ്ഞുഴൽപെട്ടു
ചൂടുള്ളിൽമുഴുത്തുയിർവേർപെട്ടുപോകല്ലല്ലീ?
ധാതാവേ!ചെറിയൊരുബാലനോടിതുഭവാൻ
നീതിയല്ലല്ലോചെയ്തതെ"ന്നെല്ലാമമരകൾ
മാനസങ്ങളുംഭ്രമിച്ചാവോളമപേക്ഷിച്ചു
യാനങ്ങൾതോറുംപരിദീനരായ്നില്ക്കക്കണ്ടു
ദേവകീസുതൻവസുദേവനന്ദനൻകൃഷ്ണൻ
ദേവദേവേശൻപുനരന്നേരമകതാരിൽ
മേവിനമിഴികൊണ്ടുതന്നോടുകൂടെപ്പോന്ന
സേവകജനങ്ങളെഗോകുലത്തോടുംകൂടി-
ക്കാണായ്വാനവകാശമെന്തെന്നുനോക്കുന്നേരം,

കാണായിവിധാതാവിൻമായാവൈഭവമെല്ലാം.
കോളേകേവലമതിന്നുണ്ടുപായങ്ങളിനി
നാളെയാമിതിനിന്നെന്താവതുന്നിരൂപിച്ചാൽ?
നാളീകാസനൻമദംപോക്കുവൻക്രമംകൊണ്ടു-
ങ്ങാളുകളേയുംകാലിജാലങ്ങളേയുംചെമ്മേ
ഞാനിങ്ങുചെല്ലുന്നേരമെങ്ങിനെപുരത്തിങ്കൽ
ആനായന്മാരെക്കണ്ണെക്കൊപ്പിപ്പൂവഴിപോലെ.
ബാലന്മാർപശുക്കളുമെന്തുചെയ്താരെന്നുടൻ
ഗോപന്മാർചോദിക്കുമ്പോളെന്തോന്നുപറവൂഞാൻ.
ധാതാവെങ്കളികാണ്മാൻകോപ്പിട്ടിട്ടിതുചെയ്താ-
നേതാനുമതിനൊന്നുകാട്ടേണമെന്നുണ്ടല്ലോ.
ഗേഹേഷുമരുവീടുംമാതാക്കന്മാക്കുംമന-
സ്സാഹിത്യപ്രഭംഗങ്ങൾചെയ്യരുതെന്നുണ്ടതു
സാധിപ്പനതുരണ്ടുമൊന്നുകൊണ്ടിവിടെഞാൻ.
മാധവനേവംകല്പിച്ചുറച്ചുമനക്കാമ്പിൽ
സാദരമദ്വൈതൽസേവകന്മാരായ്പിരി-
യാതെപോന്നപാർഹതന്മാരായസഖികളെ
ഗോകുലത്തോട്ടുകൂടെവേഗേനനിർമ്മിച്ചാന-
ങ്ങാകവേസംഖ്യകളുണ്ടാക്കിനാൻനടേതന്നെ
കേവലംതങ്ങൾതങ്ങൾക്കൊത്തുപമിതകളാം
ഭാവാദിഭേദങ്ങളുമൊക്കവേവരുത്തിനാൻ.
നീളമൊട്ടേറെയുണ്ടുബാലന്മാർചിലർചില-
രാളുകൾതടിച്ചുനീണ്ടുള്ളവർചിലരെല്ലാം
നീളത്തിലേററംമെലിഞ്ഞുള്ളവരതിൽചിലർ
നീളമെന്നിയേതടിച്ചുള്ളവരൊരുതരം
കാലെഴുന്നുടൽചെറുതായൊരുപരിഷകൾ
കാലുമിങ്ങുടലുമൊത്തുണ്ടല്ലോചിലരവർ
കാലതികൃശങ്ങളുമായങ്ങൾവളന്നവർ.
കാലുമംഗവുംകൃശന്മാരായുള്ളവർചിലർ
ബാലന്മാരത്യുന്നതതടികൾകേചിൽകേചിൽ
ലോലമധ്യന്മാർവ്യായോരസ്സുകളോരോതരം
പീനകുക്ഷികളുരസ്കൃശന്മാർകേചിൽകേചിൽ
താണിപാണികൾനീണ്ടുംകുറഞ്ഞുംകേചിൽകേചിൽ
ഗ്രീവകൾതടിച്ചുവട്ടിച്ചുമൊട്ടേറെനീണ്ടും
ആവോളമിടുങ്ങിയുമോരോരോതരംതരം
കേശപാശങ്ങൾമുഴുത്തേറെനീണ്ടവർചിലർ
കേശമാകവേധരിച്ചുള്ളവർചിലരെല്ലാം
കേചനനറുംകേശധാരികൾചിലരഹോ!
കേശമുണ്ഡന്മാർചിലരളകലളിതന്മാർ
കേചിദുന്നതനാസന്മാർമുറിമൂക്കന്മാരും
പതിനാസന്മാർചിലർമററുമോരോരോവിധം
കേചനസുരുചിരഭ്രൂലളിതന്മാരവർ
കേചിദായതനേത്രന്മാർചിലരുല്പാക്ഷന്മാർ
കേചനപരിവൃതാക്ഷന്മാരൊട്ടധോക്ഷന്മാർ
കേചനകോണവിലോലാക്ഷന്മാരോരോവിധം
കേചനവിശാലാക്ഷന്മാർചിലർസപ്പ്രാക്ഷന്മാർ
കേചനപുരീഷാക്ഷന്മാർനിമീലനംപ്രതി

ലോചനാഢ്യന്മാർചിലർചരിദ്ഗക്കകൾചിലർ
കേചനമന്ദസ്മിതസുപ്രസാദാസ്യന്മാരും
ക്ലേശിതമന്ദപ്രസാദാനന്ദകലുഷന്മാർ
കേചിദുന്നതരദനാധരവികൃതികൾ
കേചനലംബോഷ്ഠന്മാരെന്നിവരെന്തന്തഹോ!
ഞാനിഹവേറേവേറേവേറേചൊല്ലുന്നതെല്ലാം
ആനായാർഭകന്മാർതൻപ്രകൃതിവിശേഷങ്ങൾ
കേചനകഫാനിലപൈത്തികാകൃതികൾതാൻ
കേചനകേചില്ലുകനുള്ളവരോരോവിധം.
കേചനരജസ്തമസ്സാത്വികാകാരരതിൽ
കേചനകേചിന്നിർമ്മലാകാരവികൃതികൾ
കേചനകറുത്തവർകേചനവെളുത്തവർ
കേചനചുവന്നവർകേചനദചിവർണ്ണന്മാർ
കേചനമുഷിഞ്ഞവർകേചനതെളിഞ്ഞവർ
കേചനവികൃതികൾകേചനസുകൃതികൾ
കേചനപീതാംബരന്മാരതിശയംപരി-
മേചകാംബരധരന്മാർചിലർചിലരെല്ലാം
ലോഹിതവസനന്മാർപീതവസ്ത്രന്മാർചിലർ
മോഹനാംബരന്മാരായുള്ളവർചിലരെല്ലാം
കേചനതുലോംപരിജീർണ്ണവസ്ത്രന്മാർചിലർ
കേചനവിഭൂഷണധാരികളംഗങ്ങളിൽ
കേചനചിലർവിഭൂഷണങ്ങൾധരിച്ചവർ
കേചനചിലർവിഭൂഷണഹീനന്മാരതിൽ
കേശവ!ശിവ!ശിവ!ചൊൽവതിനിനിക്കേതും
പേശലതകളില്ലനാവിനെന്നിരിക്കിലും.
കേളെടോ!നരപതേ!ബാലന്മാർകരങ്ങളിൽ
മേളമാന്നോരോവിധമുണ്ടല്ലോസുധൃതികൾ
കോലുണ്ടുചിലരുടെകൈകളിൽകുഴലുണ്ടു
കോലപ്പൂംകുഴലുണ്ടുകേചനകരങ്ങളിൽ
ബാലന്മാർകരങ്ങളിൽതോട്ടിക്കോൽചിലക്കെല്ലാം
കോലുമമ്പോട്ടുകൊമ്പുംകൂടെയുണ്ടല്ലോകേചിൽ
കോലക്കോൽകൊമ്പുകളുമായുണ്ടുചിലരതിൽ
സാദരമേവംപലവിധങ്ങളോരോതരം
മാധവസഖികളാംഗോപന്മാക്കെല്ലാംമുമ്പിൽ
മോദേനഗൃഹങ്ങളിൽനിന്നുപോരുമ്പോഴുള്ള-
താദരാലൊന്നുംമാറില്ലോകാതെതത്തൽസമം
നാദഭ്രൂഭേമാദ്യൽപ്രഭാജ്ജാതസംരാവങ്ങളും
മോദഖേദാദിപ്രഭേദാദികൾഭാവങ്ങളും
നാമാനുസ്മൃതഗതബോധസംഗ്രഹങ്ങളും
പ്രേമനിസ്നേഹസംരാഭീഷ്ടാദിസകലവും
നീതരായവർക്കുള്ളതൊക്കെയുവ്വണ്ണംമായാ-
ഹേതുജന്മാക്കുംധരിപ്പിച്ചുടൻരഞ്ജിപ്പിച്ചു
കാലികളുടെസംഖ്യയിട്ടുകൊണ്ടതുമുന്നേ-
പ്പോലെതാനനുകരിപ്പിച്ചുതത്ഭേദങ്ങളും.
കാലികൾക്രാലികളുംമൈലികൾസുഭഗകൾ
മേളിനികളായുള്ളബാലിനികളുംചെമ്മേ
ശീലിനികളുംചിലപ്രേളിനികളുംചില-

നീലിനികളും വിശദാംഗിനികളും നല്ല
വാലിനികളും മുറിവാലിനികളും ബഹു
പാലിനികളും പുള്ളിമാലിനികളുമിഴ-
വാലികൾ, കൊടിച്ചികൾ, കാരിനികളും നറും
കാലികൾ നരിച്ചികൾ ഫാലതുംഗിനികളും
ചുട്ടികൾ ശൃംഗാംകുരസ്ഥൂലിനികളും ചില
മോഴിനികളും ചിലഭേദിനികളും കണ്ണ-
ച്ചികളെന്നിത്യാദികൾ പിന്നെയും പലപല
ഭേദഭാവാകാരങ്ങൾ ചേർന്ന ഗോകുലത്തേയും
താനുടൻ മുന്നേയുള്ള ഗോപാലങ്ങളെപ്പോലെ
മാനസഗ്രഹഗതിഭേദസംബന്ധങ്ങളും
നാദാദിസ്വഭാവഭേദങ്ങളും തത്തത്സമം
മാധവൻ ചമച്ചുരുക്കൂട്ടിനിന്നനന്തരം
ഗോപാലകുമാരന്മാർ തങ്ങൾക്കു തങ്ങൾക്കുള്ള
ഗോബാലജാലങ്ങളെ സംഗ്രഹിച്ചതു കണ്ടു
താനും തന്നുടെ ഗോപാലാനീകങ്ങളെയെല്ലാം
സാനന്ദം പരിഗ്രഹിച്ചവരുമൊരുമിച്ചു
ലീലയാ നിത്യവൃത്തി സായാഹ്നകാലേ ചെല്ലും
പോലെ ചെന്നകം പുക്കാരാലയങ്ങളിലെല്ലാം
താന്താനിക്കുള്ള ചിഹ്നങ്ങളുമായ്ക്കുമാരരും
താന്തതയൊഴിഞ്ഞ ഗോബാലജാലവും തത്ര
വേശ്മങ്ങൾ തോറും നിജഗോഷ്ഠങ്ങൾ തോറും ചേർത്താ-
നാശ്ചര്യമൊന്നിനൊന്നു പിഴച്ചുപോയീലേതും
സൂക്ഷ്മകനായ ഭഗവാനല്ലോ സകലവും
സൂക്ഷ്മമല്ലാതെയുണ്ടോ കേവലം തോന്നീടുന്നു?
പാർത്തു പാർത്തിരിക്കുന്ന ഗോപികളണയത്ത-
ങ്ങാസ്ഥയാ നിജനിജനന്ദനാകാരങ്ങളെ
നേത്രഗോചരാത്മന്മാരായപ്പോൾ സന്ദേഹാദി
മാത്രമൊട്ടൊരേടത്തുമൊന്നിലുമുണ്ടാകാതെ
വാത്സല്യത്തോടെ ചേർത്തു ചുംബിച്ചു ജലങ്ങളാൽ
ഗാത്രക്ഷാളനങ്ങളും ചേർത്തലങ്കരിപ്പിച്ചു
പൂർത്തിയാമ്മാറങ്ങശിപ്പിച്ചിരുത്തിയാരുള്ളിൽ
ഓർത്തു കണ്ടാലും തത്തുല്യം പശുക്കളുമെല്ലാം
താല്പര്യാധിക്യങ്ങൾ പൂണ്ടാത്മജാകാരങ്ങളിൽ
വാച്ചെഴുമനുരാഗസ്നേഹവിഭ്രമങ്ങളാൽ
ചേർത്തു സംശയം വിട്ടു ചുരന്ന മുലകൾ സം-
പൂർത്തിയാം വണ്ണം കൊടുത്തുരുമ്മിനക്കീടിനാർ
സാക്ഷാലീവണ്ണം സർവാത്മാവായ ജഗൽസർവ-
സാക്ഷിതാൻ വരുത്തിയതെന്തൊരത്ഭുതമോർത്താൽ
സ്വാത്മനി ചരാചരഭൂതങ്ങൾക്കലെന്നേഴും
ആത്മയോന്യന്ധങ്ങളത്യസംഖ്യമുദിപ്പിച്ചു
കാത്തഴിപ്പതും തമ്മിൽ ചേർത്തു മനോഹരം നേത്ര-
മാത്രലീലകളാലെ ചേർത്തരുളീടും ഗുണ-
സാമ്യകൻ ഗുണാതീതനാകിലുമേവം തീർത്തു
ചേർത്തു ചിന്തിച്ചാലെന്താശ്ചര്യമുണ്ടാകേണ്ടു?
മോക്ഷദൻ ചരിത്രങ്ങളോർത്തു സന്തതം രമി-
ച്ചാശ്ശമോടാകംവണ്ണം സേവിച്ചുകൊൾകേവേണ്ടു

ഭാഗ്യഭോഗ്യാരോഗ്യായുസ്സമ്പത്സംയോഗാദികൾ
അനുഗ്രഹോപാഗ്രഗ്രാഹ്യം നൽകുന്ന ഭക്തപ്രിയൻ
കേൾക്കെടോ! മഹീപതേ! പിന്നെയുമേവം ജഗ-
ത്സാക്ഷിതാൻ വൃജൌകസാമത്ര്യന്തം രമിപ്പിച്ചു.
നീക്കമെന്നിയേ മായാസംഭൃതന്മാരാം സഖി
മാർക്കുമാനന്ദം ചേർത്തെല്ലാരുമായൊരുമിച്ചു
നീക്കമെന്നിയേ തത്രവൃന്ദാവനാലയങ്ങ-
ളിലുല്ലസിച്ചിടകലർന്നോരാണ്ടു കാലം ചെന്നു.
അക്കാലമൊരു ദിനം കൃഷ്ണനും ഗോപന്മാരും
ഉൾക്കനിവിയന്നാനായികബാലകന്മാരും
പൈക്കുലങ്ങളെ മേച്ചു ചെന്നുടൻ വൃന്ദാവനം
പുക്കു കാനനശോഭ കണ്ടു കണ്ടഴകിയ
പുഷ്കരസഹസുതാതീരമാർഗ്ഗത്തൂടേ പോയ്
മുഖ്യനാം ഗോവർദ്ധനപർവ്വതവരനുടെ
ശിക്ഷ ചേർന്നീടും മുകൾപ്പരപ്പിലൊരുമിച്ചു
നില്ക്കുന്നോരളവു പത്മാസനൻ പുരാ കാലേ
കൃഷ്ണലീലകൾ കാണ്മാനിച്ഛിച്ചു തന്മായയാ
കൃത്സ്നവേശേന മറച്ചീടും ഗോവത്സങ്ങളെ
വത്സന്മാരോടുമീഷദ്ദൃഷ്ടമാമ്മാറങ്ങുടൻ
ഉത്സവയുക്തം പ്രകാശിപ്പിച്ചാനമ്പാടിയിൽ.
തൽപ്പശുക്കിടാക്കൾ മേഞ്ഞീടുന്നതുറൊപ്പുമ-
ങ്ങപ്പശുക്കുലം ബഹുസ്നേഹവിഭ്രമങ്ങളാൽ
കണ്ടു തന്നപത്യങ്ങളാകുന്നതവയെന്നു
കൊണ്ടെഴും ബുദ്ധ്യാ തത്ര മണ്ടിനാർ തെരുതെരെ.
തൽപ്രദേശങ്ങൾ കണ്ടു ഗോപാലകുലം ചെന്നു
മുൽപ്പുക്കു തടുത്തു നിർത്തീടിനാരതിന്നേതും
ചെറ്റു ഗോജാലം ബഹുമാനിച്ചീടാതെ ചുര-
ന്നിററിററു വീണുവീണങ്ങൊഴുകും ദുഗ്ദ്ധങ്ങളാൽ
പൃഥ്വീചക്രവും ധവളീകൃതമാക്കിച്ചമ-
ച്ചേത്രയുമുഴറേറാടേ വിഭ്രമിച്ചണയുമ്പോൾ
കുട്ടികളവയെല്ലാം തൽപ്രസൂക്കളെക്കണ്ട-
ങ്ങൊട്ടേറെ മുഴുത്തെഴും വിശ്വാസാൽ മുലകളും
മസ്തകങ്ങളാൽ മുട്ടിക്കുടിക്കുന്നേരം മൂത്ര
വിസ്രവങ്ങളും കൃതചാപല്യരം ചെവികളും
കൂപ്പിച്ചു രോമാഞ്ചങ്ങൾ പൂണ്ടുടനനുസരി-
ച്ചുൾപ്രമോദേന ഗോക്കൾ നക്കിനാരുരുമ്മിനാർ
മേച്ചുനിന്നീടും ഗോപബാലന്മാരെല്ലാമങ്ങു
പോയ് ചെന്നു പുരാതനഗോകുലബാലങ്ങളെ
സാക്ഷാലീവണ്ണം ചെന്നു കണ്ടു കൌതുകത്തോടെ
നോക്കുമ്പോളണയത്തു നമ്മുടെ ബാലന്മാരെ
സ്വാത്മസംബന്ധാത്മജന്മാരെയും കണ്ടു കണ്ട-
ങ്ങാത്മസംഭ്രമങ്ങൾ പൂണ്ടാനന്ദപരവശാൽ
വാത്സല്യാധിക്യങ്ങളോടെടുത്തു മടികളിൽ
ചേർത്തു വച്ചാശ്ലേഷിച്ചു മൂർദ്ധാവിൽ മുകർന്നു താൻ.
നേത്രാംബുദവപ്രവാഹങ്ങളാൽ നനച്ചുടൻ
പേർത്തുമാനന്ദാബ്ധിയിൽ വീണുടൻ മുഴുകിനാർ.
ഭാഗ്യവാരിധികളാം ഗോപാലകുലവുമ-

ത്യാഗ്രഹപ്രസിദ്ധങ്ങളായഗോകുലങ്ങളും
കോപ്പുകളിവയെല്ലാങ്കണ്ടുനിന്നീടുംബല-
നാത്മനികുതൂഹലത്തോടുടൻനോക്കീടിനാൻ.
"എന്തൊരുവിലാസമിക്കാണായതഖിലേശൻ
തന്തിരുവടിയുടെമായാവൈഭവങ്ങളോ?
ചിന്തിക്കിലാദിതേയാനാംപ്രകൃതികളിൽവെ-
ച്ചന്തരാഭവിച്ചിതോദാനവമായങ്ങളോ?
സമ്പ്രതിജഗല്പതിമല്പതിനാരായണൻ
തൻപ്രകൃതികളൊഴിഞ്ഞിങ്ങിനെവരായെന്നു
സന്തോഷകലനകൺകൊണ്ടതിൻപരമാത്ഥം
അന്തരാകണ്ടുസഹോദരനെസ്സമ്മാനിച്ചു
പുഞ്ചിരിപൂണ്ടുതമ്മിലന്യോന്യംകടാക്ഷിച്ചു-
ഞ്ചിതപുരുഷന്മാർനിന്നരുളീടുന്നേരം
മാധവൻവിശേഷിച്ചുതൽക്കടാക്ഷാഗ്രങ്ങളാൽ
സ്വാധീനസ്വരൂപയാംമായയെനിയോഗിച്ചാൻ.
ധാതാവുംഭഗവന്മായാവശാലുണ്ടാക്കിയ
പൈതങ്ങളേയുംപശുജാലങ്ങളേയുംതത്ര
താനയച്ചവരേയുംകൂടവേവൃന്ദാവനേ
സ്ഥാനമംഗലേകളിക്കുന്നതേതുമേതമ്മിൽ
ഭേദമെന്നിയേരൂപശീലാകാരങ്ങളായി-
ട്ടാദിനമൊരുപോലെശോഭിച്ചുതരന്തരം.
കണ്ടുടൻകൊണ്ടൽവർണ്ണൻതന്നെമോഹിപ്പിപ്പാനാ-
യ്ക്കൊണ്ടൊരുമ്പെട്ടുമോഹിച്ചീടിനാൻതാനേതന്നെ.
കുണ്ഠതയൊഴിഞ്ഞുവൈകുണ്ഠമായയെജ്ജയി-
ച്ചിണ്ടലെന്നിയേനില്പാനാരുമില്ലുലകതിൽ
വൻതമസ്സിങ്കൽപ്രാലേയതമസ്സുണ്ടോമഹ-
ദന്തരാശോഭിക്കുന്നു?സന്തതമഹസ്കരൻ-
തൻപ്രഭാമദ്ധ്യേഖദ്യോതാഭകൾവിളങ്ങുമോ?
തമ്പുരാന്മായമെന്മായയ്ക്കുണ്ടോജയിക്കാവൂ.
ചിന്താസംഭ്രമമത്രേചിന്തിച്ചതെല്ലാമെന്നോ-
ർത്തന്തരാചതുർമ്മുഖൻതാനഹോനോക്കുന്നേരം
കൃഷ്ണനുംഗോപാലരുംപൈക്കലങ്ങളുമെല്ലാം
ഒക്കവേവിഷ്ണുരൂപമായുടൻകാണായ്വന്നു
ചതുരികരങ്ങളുംശംഖചക്രാബ്ജഗദാ-
ദ്യുത്തമായുധകടകാംഗദാംഗുലീയക-
സുപ്രഭകളുമയുതാർക്കമണ്ഡലംകൂപ്പി
നില്പോളമൊളിയെഴുംമകുടനിരകളും
പുണ്ഡ്രങ്ങളളകങ്ങൾചില്ലിവല്ലരികളും
പുണ്ഡരീകാക്ഷങ്ങളുംമകരക്കുഴകളും
ഗണ്ഡമണ്ഡലപ്രതിബിംബിതരുചികളും
കണ്ണിനാനന്ദസ്മിതവക്ത്രപങ്കജങ്ങളും
ശ്രീവത്സവക്ഷസ്സുകൾകൌസ്തുഭരത്നങ്ങളും
മൌക്തികവനമാലാതുളസീദാമങ്ങളും
നാഭിപങ്കജങ്ങളുംസൂദരബന്ധങ്ങളും
അഭയാപീതാംബരശോഭിതമദ്ധ്യങ്ങളും
നൂപുരകടിസൂത്രാദ്യാഭരണങ്ങൾകല
ന്നാപൂർണ്ണശരീരികളായ്മഹാവൃന്ദാവനം
വിഷ്ണുമായയാലുള്ളവിഷ്ണുരൂപികളുടെ
കൃഷ്ണശോഭകളാലെവ്യക്തമായ്ക്കാണായ്വന്നു.
യക്ഷകിന്നരഗന്ധർവ്വാപ്സരോവിദ്ധ്യാധര-
രക്ഷോഗുഹ്യകസിദ്ധചാരണോരഗഭൃത
സത്തമോത്തമന്മാരുമണിമാദ്യൈഷ്ടൈശ്വര്യ-
കൃത്തുകളെല്ലാംമൂർത്തിമത്തുകളായുംചെമ്മേ
തത്ത്വങ്ങളിരുപത്തുനാലുമാമ്നായംമുമ്പാം
ഉത്തമവിദ്ധ്യാകലാജ്ഞാനാന്തമഖിലവും
വിദ്ധ്യാവത്തുകൾമോക്ഷവിത്തുകളാകുംമുനീ-
ന്ദ്രോത്തമന്മാരുംനാഭിപത്മനാന്മുഖന്മാരും
പ്രത്യേകമോരോവിഷ്ണുരൂപികൾതമ്മെക്കൂപ്പി
സ്തുത്വാവന്ദിച്ചുനൃത്തമാടുകപാടീടുക
വാദ്യങ്ങളലങ്കരിച്ചീടുകെന്നിത്യാദികൾ
പേർത്തുപേർത്തെല്ലാംതുടങ്ങീടിനാരോരോവിധം.
സാക്ഷാലീവർണ്ണംബഹുതത്വങ്ങൾകണ്ടതിനെല്ലാം
സാക്ഷിയായ്നില്ക്കുംകൃഷ്ണനേവനിങ്ങിതിലെന്നും
നോക്കിനോരളവുശ്രീഭൂമികളിരുപാടും
ആക്കമോടനുകരിക്കുന്നതുംവേറേവേറേ
പാർശ്വഭാഗങ്ങൾതോറുംകണ്ടവക്കെല്ലാവർക്കും
ആശ്ചര്യമകക്കാമ്പിൽമേല്ക്കുമേലുണർന്നെഴും
പത്മജന്തനിക്കുപത്മാലയാനിവാസിത-
പത്മബാന്ധവസുതാതീരമംഗലദേശേ
പൃത്ഥ്വീചക്രവുംസമുദ്രങ്ങളുംദ്വീപങ്ങളും
അദ്രികൾവനങ്ങൾരാജ്യങ്ങളെന്നിവയെല്ലാം
കണ്ടതിവിരവിനോടണ്ടർകോൻനഗരിയും
ഇണ്ടലെന്നിയേവിബുധാലയേസുകൃതികൾ
സന്തതംസുഖിച്ചുവാഴുന്നതുമതിശയ-
മന്തസ്താപേനമഹാപാപികൾനരകത്തിൽ
സങ്കടത്തോടേദണ്ഡിക്കുന്നതുംവിശേഷിച്ചു
പങ്കജാസനനായതന്നുടെലോകത്തെയും
തന്നെയുംതന്നെപ്പോലെകണ്ടുസംഭ്രമംകല-
ന്നബ്ജാസനൻപരിഭ്രമിച്ചുപരവശ-
ചിന്തയാപയഃപയോരാശിതന്നന്തർഭാഗേ
സന്തതാനന്ദാലയനായമാധവനുടെ
യോഗനിദ്രയുംതന്റെനാഭിസ്ഥനായുള്ളൊരു
ലോകേശനവനേയും കാണായിതസന്നിധൌ
സാദരംവിഷ്ണുരൂപിമാരവരുടെനാഭി-
പാഥോജോത്ഭവന്മാരായുള്ളവരെയെല്ലാരേയും
കാണായോരളവുള്ളിലേറിനപാരവശ്യാൽ
നാണവുംഭയവുംദീനത്വവുംവളർന്നഭി-
മാനഹാനിയുംബഹുഭാവവൈവർണ്ണ്യമതും
മാനസേവളർന്നൊരുസാലഭഞ്ജികപോലെ
ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയെല്ലാമടക്കിസമബുദ്ധ്യാ
മന്ദനായൊന്നുംചൊല്ലീടാതെതാൻവിഷണ്ണനായ്
നിന്നുനാഥനെസ്സേവിച്ചീടുവാനൊരുമ്പെട്ടു
തന്നുള്ളിൽവിചാരിച്ചുശങ്കിച്ചുവിറച്ചതി-
സ്തബ്ധനായുടനിടർപൂണ്ടുരോമാഞ്ചത്തേയും

ലബ്ധനായ്നറുങ്ങിനിന്നീടിനോരളവപ്പോൾ
നീയ്യാരെന്നവനോടുനേരിട്ടുചെന്നുനിന്നു
മായികനായചതുരാനനൻമുനിഞ്ഞുടൻ
സ്വാതേയനായുള്ളവനോടവൻചോദിച്ചപ്പോൾ
ധാതാവുഞാനെന്നുചൊല്ലീടിനാന്മറേറവനും.
ധാതാവുനീയല്ലഞാനെന്നവൻചൊല്ലുന്നേരം
ദൈതേയനായമഹാകൈടഭൻപോന്നുവന്നു
ചാടിനാനവനെക്കണ്ടോടിനാൻചതുർമ്മുഖൻ
കൂടവേതുടർന്നുടനെത്തിനാൻഭയങ്കരൻ
പാരിടംതന്നിൽഭ്രമിച്ചോടിനാനെന്നുള്ളക-
താരിടംഭ്രമിച്ചിടർതേടിനാനതിശയം.
കൂരിരുൾമുഴുത്തെഴുംകോണകംതന്നിൽചെന്ന-
ങ്ങാരുമേസഹായവുംകൂടാതെഭയപ്പെട്ടു
താനെന്നിന്നുഴലുന്നബാലനെന്നതുപോലെ
മാനസംഭ്രമിച്ചുഴൽതേടിനാനെന്നുള്ളൊരു
ചേതസാപരമ്പരമാത്മാവാംജഗന്മയൻ
പൂതനാരാതിതന്നെസ്സേവിച്ചുനിന്നീടിനാൻ.
തല്ക്കാലേചതുർമ്മുഖന്തന്നുള്ളിൽവളൎന്നെഴും
ഭക്തികൊണ്ടഹമ്മതിവേർപെട്ടുനിന്നീവണ്ണം
നിഷ്കളനായതന്നെധ്യാനിച്ചുതുടങ്ങിയ-
തുൾക്കാമ്പിലറിഞ്ഞഖിലേശ്വരൻനാരായണൻ
കൃഷ്ണനംനിജമായാവിദ്യകളടക്കിയ-
ങ്ങൊക്കവേമുമ്പേപ്പോലെയാക്കിനാൻവൃന്ദാവനം.
തൽക്ഷണേഭഗവന്മായായവനികാപടം
അക്ഷിഗോചരമല്ലാഞ്ഞപ്പൊഴുതബ്ജോത്ഭവൻ
സ്വസ്ഥനായാശ്വസ്ഥനായീടിനാന്മരിച്ചവൻ
എത്രയുംതെളിഞ്ഞുജീവിച്ചെഴുനീല്ക്കുംവണ്ണം.
തത്രകേവലമതിശോഭിതവൃന്ദാവനം
അത്യന്തംത്രിവിഷ്ടപോദ്യാനവല്ക്കാണായ്വന്നു;
ദക്ഷിണേതരകരംതന്നിൽചോറുരുളസം-
യുക്തമായുണ്ടുണ്ടുഗോബാലജാലങ്ങൾനോക്കി
നില്പതെങ്ങിനെപുരാതത്തദൈവാകാരേണ
സൽപുരുഷനെത്തെളിവൂററുകണ്ടതിശയ-
ഭക്തിപൂണ്ടുടൻപരമാനന്ദപരിപൂൎണ്ണ-
ചിത്തസംവൃദ്ധ്യാനിജവാഹനത്തിന്മേൽനിന്നു
ഭദ്രനാംപിതാമഹനിങ്ങുതാണിഴിഞ്ഞതി-
വിദ്രുതംകശ്ചിദ്രുമദണ്ഡസന്തപ്തജ്യോതി-
വിൽപ്പതിപ്പതുപോലെവിജ്വലിച്ചവനിയിൽ
അച്യുതപാദാംബുജദ്വന്ദ്വസീമനിമദ്ധ്യേ
വീണുടൻനമസ്കരിച്ചക്ഷികൾതോറുംനിന്നു
വീണൊഴുകീടുംജലവാഹിനീപൂരംകൊണ്ടും
മേളമുൾക്കലെന്നാമ്നായാന്തസംഗ്രഹപദ
ക്ഷാളനംചെയ്തുചെയ്തന്നുടെശരീരവും
മോദേനതളൎന്നകതാരഴിഞ്ഞതിഭക്ത്യാ
സാദരംവളൎന്നീടുമാനന്ദപാരവശ്യാൽ
ക്ഷീണനായ്ത്തൊഴുതെഴുനീററുമങ്ങുടനുടൻ
താണുകൂപ്പിയുംനമസ്കരിച്ചുമെഴുനീററും
വീണൊഴുകീടുംനയനാംബുക്കൾതുടച്ചുമ-
പ്പാണികൾകൂപ്പിനമസ്കരിച്ചുംബഹുവിധം
ഭക്തിയാമംഭോനിധൌമജ്ജനംകൃത്വാശീഘ്ര-
മുത്ഥായമുന്നംതാൻകണ്ടീടിനബഹുതത്വങ്ങൾ
ചിത്തവിഭ്രമത്തോടെചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചുള്ളിൽ
അത്യന്തംവളൎന്നവൈരാഗ്യസംപ്രതാപേന
ഭക്തവത്സലൻപാദപത്മങ്ങൾകൂപ്പിസ്തുത്വാ
നില്ക്കുമ്പോളുണൎന്നുഴന്നീടിനോരുള്ളത്തോടെ
മസ്തകത്തിങ്കൽമയില്പീലികൾനിരക്കവേ
കുത്തിയങ്ങതിന്മീതേകുന്നിമാലകൾകൊണ്ടും
കെട്ടിയൊട്ടൊട്ടുവിയപ്പാൽനനഞ്ഞളകങ്ങൾ
പൊട്ടണിഞ്ഞലംകൃതമാകിയലലാടത്തിൽ-
പററിനവിലാസവുംമകരക്കുഴകളാൽ
ഉററുശോഭിക്കുംഗണ്ഡമണ്ഡലദ്യുതികളും
വിശ്വപാലനഭ്രമചില്ലിവല്ലരികളും
ശശ്വദാനന്ദനയനാഗ്രസംഗ്രഹങ്ങളും.
മുഗ്ദ്ധഹാസവുംമുഖപത്മവുംശ്രീവത്സവും
മുക്താഹാരവുംവനമാലാകൌസ്തുഭങ്ങളും
ദക്ഷിണേതരകരന്തന്നിൽചോറുരുളയും
കക്ഷത്തിൻകീഴേകുഴലരയിൽചൂരൽക്കോലും
മഞ്ഞപ്പൂപ്പട്ടുംചെറുകിങ്ങിണിവളകളും
ശിഞ്ജിതമായുള്ളകാഞ്ച്യഗ്രനൂപുരങ്ങളും
ഭംഗിതേടിനമൃദുപാദപല്ലവങ്ങളും
മംഗലകരങ്ങളുംകണ്ടുകണ്ടഴകിന-
നന്ദനന്ദനംപരമിന്ദിരാവരമര-
വിന്ദസംഭവൻകൂപ്പിസ്തുതിച്ചാനത്യുത്തമം; —
"നമസ്തേനാരായണ!നമസ്തേനരകാരേ!
നമസ്തേദാമോദര!നമസ്തേമധുരിപോ!
നമസ്തേപീതാംബര!തുളസീദാമപ്രിയ!
നമസ്തേമമജന്മസ്ഥിതപങ്കജനാഭ!
നമസ്തേശംഖചക്രപങ്കജഗദാധര!
നമസ്തേചതുർഭുജ!നമസ്തേവനമാലിൻ!
നമസ്തേമൃദുസ്മിതസുന്ദരാനന്ദാനനാ!
നമസ്തേമകരകുണ്ഡലനിൎമ്മലഗണ്ഡ!
നമസ്തേരവിചന്ദ്രദ്വിതയവിലോചന!
നമസ്തേകിരീടരമ്യായുതരവിപ്രഭ!
നമസ്തേദുഗ്ദ്ധാംബുധിനിലയ!ജഗല്പതേ!
നമസ്തേഫണികുലനാഥതല്പഗ!വിഷ്ണോ!
നമസ്തേസമസ്തവിശ്വോത്ഭവസ്ഥിതിലയ
നമസ്തേപാപഹര!പവിത്രസദാത്മക!
നമസ്തേമത്സ്യരൂപ!വേദവിഗ്രഹ!ഹരേ!
നമസ്തേഗിരിവരമന്ഥകച്ഛപധര!
നമസ്തേധരാപരിഗ്രഹണകിരിവര!
നമസ്തേനരസിംഹരൂപ!ദാനവഹരേ!
നമസ്തേസഹസ്രനേത്രാനുജ!ത്രിവിക്രമ!
നമസ്തേനൃപകുലദുഷ്ടനാശനകര!
നമസ്തേജമദഗ്നിനന്ദനഭൃഗുപതേ!

നമസ്തേ ദശരഥസുത! കൌസല്യാത്മജ!
നമസ്തേ സീതാപതേ! രാവണകുലഹര!
നമസ്തേ ബലഭദ്രരാമരോഹിണീസൂനോ!
നമസ്തേ വസുദേവനന്ദന! മായാപതേ!
നമസ്തേ യദുകുലജാത! പൂതനാരാതേ!
നമസ്തേ ശകടമാരുതദൈത്യഹര!
നമസ്തേ പശുരൂപതീക്ഷ്ണതുണ്ഡാഘാരാതേ!
നമസ്തേ ബാലപശുകുലവിഗ്രഹധര!
നമസ്തേ സമസ്തലോകേശ്വര! മായാകൃതേ!
നമസ്തേ ഭക്തപ്രിയ! മുക്തിദാനൈകപര!
നമസ്തേ ശത്രുകുലനാശന! രമാപതേ!
നമസ്തേ ചരാചരാചാര്യശങ്കരപ്രിയ!
നമസ്തേ സമസ്തലോകാനന്ദഭൂതിപ്രദ!
നമസ്തേ ഭവഭൃതിഭഞ്ജന! വരപ്രദ!
നമസ്തേ സച്ചിന്മയസകലജഗന്മയ!
നമസ്തേ മായാതീതപരമപുരാതന!
നമസ്തേ വിഷ്ണോ! പരബ്രഹ്മതേജസേ നമഃ
നിന്തിരുവടിയുടെ മായാവൈഭവങ്ങൾ ഞാൻ
എന്തറിവതു മൂഢയോനിയായിങ്ങനെ ഞാനും
ബന്ധുവത്സല! കിടന്നുഴലുന്നിതു തവ-
സന്തതിയെന്നോർത്തനുഗ്രഹിക്ക ദയാനിധേ!
നിന്നുടെ പരമാത്മമറിവാൻ ഭവൽകൃപ
യൊന്നുകൊണ്ടൊഴിഞ്ഞൊരു ഭൂതരാലാവോന്നല്ലേ
നിർമ്മലാകൃതേ! വിരാൾപുരുഷനാകും പര-
ബ്രഹ്മചിന്മയസത്യരമ്യമാനന്ദോദയം.
കന്മഷഹരശരണീയ! പാദാംഭോരുഹം
എന്മനക്കാമ്പിലുദിപ്പാനൊരു മിഴിമുന-
സമ്മാനമാശ്ശുമരുളീടുകിലതിന്മീതെ.
നന്മയെന്തിനിക്കമറ്റുള്ളതു ജഗല്പതേ!
നിമ്പാദാംഭോജത്തിങ്കൽ ഭക്തികൂടാതെ മറ്റു-
ള്ളവൻ പെരുംവിദ്യാഭ്യാസമുണ്ടായാലെന്തു ഫലം?
ഭക്തിയോ ബലാലുണ്ടാവുരികയില്ല തവ-
ഭക്തന്മാരുടെ പാദസേവകന്മാരായുള്ള
സജ്ജനങ്ങളെ സ്സേവിച്ചന്തികേ നില്ക്കുന്നേരം
അജ്ഞനാത്മനാമേവും സത്തുക്കൾ പാഠം ചെയ്യും
മുക്തിദനായ ഭഗവൽചരിത്രങ്ങളനു-
യുക്തമാം കഥാശ്രവണത്തിനു യോഗം വരും
തൽപ്രസംഗത്തിലാചാരജ്ഞനായീടുന്നേരം
തൽപ്രസാദവും വന്നു സിദ്ധിക്കും കാലാന്തരാൽ
തൽപ്രസാദത്താലാത്മജ്ഞാനമുണ്ടെന്നാലവ-
നപ്പൊഴുതുടൻ തവ ഭക്തിയുമുണ്ടാവുതും
ഭക്തിയുണ്ടായാൽ പിന്നെ മുക്തിയോ വരുമല്ലോ
ഭക്തനാമവനു സാലോക്യങ്ങൾ മറ്റെന്തൊന്നുള്ളു?
ഭക്തികൂടാതെ പരമാത്മജ്ഞാനത്തിനുള്ളിൽ
ശ്രദ്ധിച്ചാൽ പ്രയത്നം ചെയ്യുന്നതേ ഫലമുള്ളൂ.
മുക്തിയാം സിദ്ധാന്തമുണ്ടാകയില്ലല്ലോ പതിർ.
കുത്തിയാലരിയുണ്ടോ നില്ക്കയിന്നതുപോലെ.

ഭക്തിയുണ്ടായാൽ വിദ്യാഭ്യാസമില്ലെന്നാകിലും
മുക്തിയേ സിദ്ധിപ്പതിനെത്രയുമെളുതല്ലോ.
ഭക്തിയുക്തനു വിദ്യാഭ്യാസമുണ്ടാകിലതി-
വ്യക്തിയുണ്ടവനുടെ ഭക്തിക്കെന്നേതേയുള്ളു.
ഭക്തിയില്ലാതെ വിദ്യാജ്ഞാനങ്ങൾ കൊണ്ടും ചെറു-
തുത്തമന്മാർക്കും പരിവ്യക്തിയുണ്ടാകെന്നില്ല,
ഭക്തിയുക്തന്മാരായുള്ളുത്തമയോഗീന്ദ്രന്മാർ
ഭക്തി സിദ്ധിച്ചാൽ വിദ്യാജ്ഞാനങ്ങൾ കുറകിലും
ഭക്തിയുള്ളവരമലാന്തരാത്മാക്കളാകിൽ
ഉത്തമമുക്തിയവർക്കെത്തീടുമസന്ദിഗ്ദ്ധം.
ഭക്തിയില്ലരമൊരു സിദ്ധിയില്ലേതും തവ
വ്യക്തയാം മഹാമായാപ്രാഭവത്തിങ്കലുള്ള
സത്വമാം ഗുണത്തിങ്കൽ നിന്നുണ്ടായുളവായ
വിദ്യാവേദ്യയാലറിയാമല്ലെന്നറിഞ്ഞീടാം.
നിന്മഹിമകൾ ഗുണാഹിതത്തിങ്കലുള്ള-
തുന്മവാക്കറിയരുതാർക്കുമാരാലും ചെമ്മേ;
കല്മഷരഹിതന്മാർ തന്മനക്കാമ്പിൽ തവ-
ചിന്മയാനന്ദരമ്യത്തിങ്കലാകിലേവരു.
നിർമ്മലസ്വയംജ്യോതിരൂണമയിൽ തവ പദ-
രമ്യവേലയാ ഭക്തന്മാർ ചിലരൂഹിക്കുന്നു.
ത്വന്മഹിമകളെന്നല്ലാതെ കണ്ടല്ലാരുമേ
സന്മയാകൃതേ! ഗണിക്കാവതല്ലോർക്കിലും.
ഭൂമിയിലുള്ള മണൽത്തരികളെണ്ണിക്കൂട്ടാം;
വ്യോമനി നക്ഷത്രങ്ങൾ തമ്മെയുമതുപോലെ;
തുമയോടെണ്ണിക്കൂടാ നിന്മഹാമഹിതമൻ
പ്രാമാണ്യങ്ങളെ ഗണിക്കാവതല്ലാരാലുമേ,
യാതൊരു പുമാൻ ഭക്ത്യാ മാനസവചഃകർമ്മ-
ണ്യോദയാദികൾ കൊണ്ടു നിന്നെപ്പൂജിച്ചു നിത്യം.
ജീവിക്കുന്നതുമവൻ ചെയ്തതൊക്കെയും ഭവാൻ
ആവിർമ്മോദത്തോടനുഭവിച്ചു നല്കീടുന്ന-
കാരുണ്യവശവർത്തിയായിരിപ്പവനൊരു-
ക്കൂറുണ്ടു മുക്തിപദംതന്നിലെന്നല്ലോ കേൾപ്പൂ.
ഞാനേതുമറിയുന്നോനല്ലെൻറ ഭഗവാനേ!
ദീനകാരുണ്യാംബുധേ! മായയാലെന്നെ ഭവാൻ
മോഹിപ്പിക്കരുതു നിൻനാഭിപങ്കജത്തിൽ നി-
ന്നാഹന്ത ജനിച്ചൊരു സൂനുതാനറിയാതെ
ചെയ്തപരാധങ്ങളെ ക്ഷമിച്ചു വഴിപോലെ
കൈതവമൊഴിഞ്ഞു കാത്തരുളേണമേ! നിത്യം.
നിന്നുടെ രജോഗുണത്തിങ്കൽ നിന്നുണ്ടായ്വന്നോ-
ന്നെന്നുള്ളിലജനഹമെന്നുള്ളൊരഹങ്കാരാൽ
വന്നെഴുമന്ധാത്മചക്ഷുസ്സനാഥനാമിവൻ
എന്നറിഞ്ഞനുദിനം പാലയ ദയാനിധേ!
ഭിന്നമായികളാകും ജന്തുക്കൾ ജഗത്ത്രയം
തന്നിലുള്ളതിൽ വെച്ചിങ്ങൊന്നു ജ്ഞാനസാരജ്ഞൻ.
നിന്നുടെ കാരുണ്യത്താൽ സൃഷ്ടിച്ചേൻ പ്രജകളെ
തന്നിമിത്തത്താൽ വിശ്വകർത്താവെന്നല്ലാവരും
ചൊല്ലുന്നോരെന്നെയതുകൊണ്ടഹം കൃതിപൂണ്ടു

വല്ലായ്മകളും ചിന്തിച്ചുള്ളിൽ വീണീടിനേൻ
തുല്യനെന്നുള്ള ഭാവമുള്ളിലുണ്ടായീലൊരു-
തെല്ലുമിന്നുണ്ടായതു നശിച്ചു കൂടിതാനും.
നിന്തിരുവടിയോടു തുല്യനെന്നിനിക്കുള്ളിൽ
എന്തുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്നു ചിന്തിച്ചാലഖിലേശാ!
സന്തതം തവ ജഠരത്തിങ്കൽ ലയിച്ചുകൊ-
ണ്ടന്തമില്ലാതോളം ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങൾ കിടക്കുന്നു
അണ്ഡങ്ങളസംഖ്യമായുണ്ടവയെല്ലാററിലും
അണ്ഡജോത്ഭവന്മാരുമുണ്ടല്ലോ വേറേവേറെ.
നിന്നകത്തടങ്ങിയും കൂടവേ പുറപ്പെട്ടു-
മൊന്നിച്ചു തവ ശ്വാസഹംസസംക്രമവശാൽ
എന്നതിലൊന്നിൽ പിടിമുഴമേഴായിട്ടുണ്ടു
നിന്നുടെ നാഭിപത്മസ്ഥിതനായുള്ളോനഹം
പിന്നെയുമനവധി രോമകൂപങ്ങൾതോറും
അനുഗ്രഹം ധരിച്ചരുളിടിന നീയും ഞാനും
ചിന്തിച്ചാലണുവേളമില്ലൊരിക്കലും പുന-
രന്തരം തമ്മിലെത്ര പാരമുണ്ടോർക്കുന്നേരം
നിത്യവും കൂട്ടും ബൈകഭരണ പരിശ്രമേ
ശ്രദ്ധയാ വലയുന്നേൻ നിന്മായാബലവശാൽ
ചത്തുമമ്പോടു പിന്നെപ്പിറന്നും മരിച്ചുമി-
ങ്ങനുഭവിച്ചഹോ ചത്തും പിറന്നും താനേതന്നെ
വർത്തിച്ചു കഴിയുന്നതെത്രനാളുണ്ടീവണ്ണം
എത്രനാളേക്കു വേണ്ടു കേവലമിനിയും ഞാൻ
നിത്യനാം നിനക്കൊരു ഭേദമില്ലൊരിക്കലു-
മുൾത്താരിലത്യാനന്ദവൃത്തി രമ്യതയെന്യേ.
ചെററല്ല ഭേദം തമ്മിലെത്രയും വളരെയു-
ണ്ടുറററിവില്ലാതൊരജ്ഞാനി ഞാനസാരജ്ഞൻ.
പുത്രനാമിവനറിയാതെ ചെയ്ത പരാധം
ചിത്തത്തിലഖിലജ്ഞനായ നീയറിഞ്ഞുള്ളിൽ
ഒക്കെയും ക്ഷമിക്കേണമെന്നു കാരുണ്യം കല-
ർന്നൾക്കാമ്പിലനുഗ്രഹിക്കേണമേ; ദയാനിധേ?
ഗർഭഗ കരചരണ പ്രയോഗങ്ങൾ കൊണ്ടു
ഗർഭിണിതനിക്കുള്ളിൽ വേദനയുണ്ടെങ്കിലും
തൽസുതൻ പുനരുടനുത്ഭവിച്ചീടുന്നേരം
മത്സരം മാതാവിനുണ്ടാകയില്ലൊരിക്കലും.
തൽപ്രകാരേണ പുനരെന്നുടെ ബഹുദോഷ-
മെല്ലാമിതും ക്ഷമിച്ചുകൊള്ളേണമേ! ജഗല്പതേ!
കല്പാന്തജലാശയത്തിങ്കലീജ്ജഗത്തെല്ലാം
ഉൾപ്പൂവിലടക്കിക്കൊണ്ടേകാന്താനന്ദം പൂണ്ടു
നിത്യവും യോഗാഭ്യാസനിദ്രയാ ശയിച്ചീടു-
മുത്തമാത്മാവാം തവ നാഭിപത്മജനായ
പുത്രനു പിരിഞ്ഞിരുന്നീടരുതെന്നുള്ള തോ-
ന്നത്രേ തല്പത്മേ തന്നെ നിത്യവും വസിക്കുന്നു.
ത്വൽപ്രഭാവേന വാഴുമല്പജ്ഞൻ തന്നെക്കനി-
ഞ്ഞിപ്പൊഴുമനുഗ്രഹിക്കേണമേ ദയാനിധേ!
നിന്തിരുവടി തിരുവുള്ളത്തിൽ തന്നേ തെളി-
ഞ്ഞന്തരാത്മാനന്ദേന നിത്യവും വസിക്കുന്നു.

ചിന്താസൌഖ്യേന നിന്റെ നാഭിപങ്കജത്തിങ്കൽ
സന്തതം പിരിയാതെ ഞാനുമങ്ങിരിക്കുന്നു.
സമ്പ്രതി പുനരതുകൊണ്ടോരോ നാമങ്ങളും
അൻപോടു നിനക്കുണ്ടിനിക്കും ചൊല്ലീടുന്നു.
സർവ്വസാക്ഷികനാകും നിന്തിരുനാമാമൃതം
സർവ്വസമ്മതം നാരായണനെന്നതുതന്നെ
സർവ്വദാ നാരായണനായിരുന്നതുകൊണ്ടും
സർവ്വലോകരാൽ പരിപാഠമായ്ച്ചമഞ്ഞീടുന്നു.
സർവ്വേഷാം നരാണാമാത്മാവാസം കൊണ്ടെന്നു ചിലർ
സർവ്വാത്മാവാകകൊണ്ടും സർവ്വസാക്ഷിത്വം കൊണ്ടും
സർവ്വജ്ഞനാം സർവ്വാശ്രയമാം നാരങ്ങളിൽ
സർവ്വാത്മാവാകും തവായനശായിത്വം കൊണ്ടും
ചൊല്ലുന്നോരവരവരോരോന്നു കല്പിച്ചുള്ളിൽ
എല്ലാജ്ജാതിയും നാരായണനെന്നെല്ലാം കൊണ്ടും
സൂക്ഷ്മമായിതുകൊണ്ടെന്നാർക്കുമേ ചൊല്ലീടുവാൻ
ഓർക്കിലില്ലറപ്പേതുമെന്നു വന്നിരിക്കുന്നു.
നാരങ്ങളയനങ്ങളാകയാലെല്ലാം കൊണ്ടും
പേരിതു നാരായണനെന്നതേ പറയേണ്ടു.
കാരണം തവ നാഭിപത്മോത്ഭവാസനം കൊണ്ടും
നീരജോത്ഭവനെന്നുണ്ടെന്നെയും ചൊല്ലീടുന്നു.
ദൂരമെത്രയും പാരമുണ്ടിവിടെയും തമ്മിൽ
ആരാലും തിരിക്കാവതല്ല നിന്മഹിമകൾ
നീർജലത്തിങ്കൽ സത്തായുണ്ടെന്നു കല്പിച്ചു ഞാൻ
രാജീവനാളത്തൂടെ പോയ് നൂററാണ്ടന്വേഷിച്ചേൻ.
കണ്ടതില്ലിതിങ്കൽ നിന്നപ്പൊഴുതുടൻ വീണ്ടു-
കൊണ്ടു നിന്നെ ഹൃദയസ്ഥനെന്നുറച്ചിട്ടു
സന്തതമാത്മാവിങ്കൽ ധ്യാനിച്ചേൻ പലകാലം
അന്തരാത്മനി കണ്ടതില്ല ഞാനവിടെയും
പിന്നെയും ഭക്ത്യാ മനക്കാമ്പു സംഭ്രമിച്ചു ഞാൻ
നിന്നെ വ്യൂഢനേ കാണ്മാനുപ്പുരികയും ചെയ്തു.
നിന്നുടെ കാരുണ്യമുണ്ടായ്വരികയാലതു
മെന്നിയേ പുനരാർക്കും കണ്ടുകിട്ടുകയില്ല.
നിന്നുടെ കാരുണ്യമുണ്ടെന്നു വന്നീടുന്നാകിൽ
അന്നേരമവിടെക്കാണ്മായ്വരുമഖിലവും-
നിർണ്ണയം ജനനിയാം നന്ദനന്ദിനിക്കു നീ
നിന്നകതാരിൽ തന്നെ കാട്ടിനാൻ ജഗത്രയം.
പിന്നെയങ്ങെനിക്കിവിടെക്കുറഞ്ഞൊരു നേരം
നിന്നെ വ്യൂഢൻ കാട്ടിത്തന്നതും കണ്ടേനല്ലോ.
മുന്നം ഞാനപഹരിച്ചുള്ളതൊക്കയും താനാ-
യൊന്നിച്ചു ചമഞ്ഞതുമനുഗ്രഹം വിശേഷിച്ചേൻ-
കണ്ണിലാമ്മാറു കാണായ്വന്നതൊക്കയും വിഷ്ണു
വർണ്ണമായ് നിറഞ്ഞതുമപ്പോൾ നീ ശേഷിച്ചതും
സന്നിധൌ കണ്ടേൻ തവ മായാവൈഭവങ്ങളി-
ന്നൊന്നുമിങ്ങിനിക്കറിയാവതല്ലൊരിക്കലും
ത്വൽസ്വരൂപത്തെയറിവാനപേക്ഷയാ പുന-
രുൾപ്പൂവിൽ പ്രകൃതിസ്ഥനെന്നു തോന്നീടുംവണ്ണം
വിശുദ്ധമാഹിനിയായ മായയാരജോഗുണാ-

ദച്യുതനായഭവാൻഞാനായ്നിന്നിപ്രപഞ്ചം
സൃഷ്ടിച്ചുവഴിപോലെസന്തതംപരിചിനാൽ
തുഷ്ടിപുഷ്ടികളോടേധർമ്മനിഷ്ഠയെച്ചേർത്തു
രക്ഷിച്ചീടുവാൻസത്വഗുണമാശ്രയിച്ചൊരു
വിഷ്ണുരൂപത്തെപ്പരിഗ്രഹിച്ചുതോന്നിക്കുന്നു.
സത്വരംസംഹാരത്തിന്നായ്ക്കൊണ്ടുതമോഗുണ-
യുക്തനായ്മൃത്യുഞ്ജയനായുംനിന്നരുളുന്നു.
നിർഗ്ഗുണനായഭവാനിക്കാലമുലകതിൽ
ഇക്കർമ്മങ്ങളെയെല്ലാമെന്തിനുചെയ്യീടുന്നു?
ചിത്തസംഗതിനിനക്കിതുചെയ്വതിനെന്നു-
മിത്തരംപ്രവൃത്തികളെവിടെനിന്നെങ്ങിനെ
വർത്തിച്ചീടുന്നുഭവാനെന്നുമേതൊരുകാല-
മിത്തൊഴിൽതുടങ്ങിപ്പണ്ടെന്നുമുണ്ടിതുബത
നിർത്തുവാനവസാനകാലമെന്നിനിയെന്നു.
മാദിമദ്ധ്യാന്തങ്ങളൊന്നായ്പ്പുരുമെന്നമൂല-
സാധനമിതിനെന്തെന്നുള്ളതുംചിന്തിച്ചൊരു-
ഭൂതരാലൊരിക്കലുമൊന്നുകൊണ്ടൊരേടത്തും
ചേതസാതിരിച്ചറിഞ്ഞീടുവാനരുതാത-
മായാവൈഭവംനിഴൽപ്രായമായിരിപ്പോന്ന-
തായതിജ്ജഗത്തെല്ലാമസത്യമല്ലോദൃഢം.
സ്വപ്നസന്നിഭംമിത്ഥ്യാവസ്തുക്കളെസത്യമി-
തെപ്പേരുംനീർപ്പോളകൾപോലെനിന്നിഴിഞ്ഞീടും.
സച്ചിദാനന്ദമേകമദ്വയമരൂപക-
മച്യുതമനാധാരമഖിലസമാധാരം
നിശ്ചയംനിഗമാന്തസാരനിവേദ്യംപരം
നിശ്ചയംനിരാകാരംനിർമ്മലംനിരഞ്ജനം,
ശശ്വദവ്യയംസകലൈകകാരണംശാന്ത-
മക്ഷരരഹിതമവ്യക്തമാത്മാമൃതം
നിത്യനിർഗ്ഗുണംപരബ്രഹ്മംനിന്തിരുവടി
നിത്യമായതുമററില്ലാതൊന്നിക്കണ്ടതെല്ലാം.
അങ്ങിനെവിളങ്ങിന്നനിന്തിരുവടിയേയി-
നെങ്ങിനെതിരഞ്ഞുകണ്ടെത്തുന്നുമൂഢാത്മനാം?
നിന്നുടെകാരുണ്യമുണ്ടായ്വരുന്നേരംതന്നിൽ
തന്നെനിന്നുണർന്നീടുമേകനപ്പരമാർത്ഥം
പുണ്യവാന്മാരിലതിധന്യനെത്രയുമവൻ
തന്നെന്വേഷിച്ചുസന്തോഷിപ്പിച്ചുനില്ക്കുന്നേരം,
ഭക്തിവിശ്വാസംകണ്ടാലുത്തമന്മാരായ്യേവും
ഭക്തന്മാർക്കുപദേശിച്ചീടുകിലുപനിഷൽ-
ചക്ഷുഷാപരമാത്മതേജസ്സുകാണുന്നവൻ
മുക്തനായുടൻഭവാംഭോനിധികടന്നുടൻ
തൽപ്രകാരേണപരമാത്മാനമാത്മാവുകൊ-
ണ്ടുൾപ്പൂവിലുണർന്നുകാണുന്നവർക്കനുദിനം
ദുഃഖസാധനകരമാകുമിപ്രപഞ്ചമി-
തുൾക്കാമ്പിൽസത്യമെന്നുതോന്നിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.
വിജ്ഞാനിതനിക്കിതുമിത്ഥ്യയെന്നതുംതോന്നു-
മജ്ഞാനിജനങ്ങൾക്കുമായാസംഭ്രമവശാൽ
രജ്ജുഖണ്ഡത്തെത്തമസ്സിങ്കലങ്ങുടൻകണ്ടാൽ
സജ്വരാത്മനാസർപ്പശങ്കതോന്നീടുംവണ്ണം
വിജ്ഞാനപ്രകാശേനസൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നേര-
മജ്ഞാനാത്മനാപരമാർത്ഥത്തെക്കാണുന്താനും
അജ്ഞാനോത്ഭവങ്ങളാംജന്മാദിപ്രബന്ധങ്ങൾ
സുജ്ഞാനസ്വരൂപനാംനിങ്കലില്ലൊരിക്കലും.
കാലദോഷങ്ങളനക്രമിക്കുംജഗത്ത്രയ-
കാലാത്മാവിനുകാലഭേദമില്ലൊരിക്കലും.
മൂലനിർമ്മലസ്വയംജ്യോതിരാനന്ദപ്രഭ
നീലക്കാർവ്വർണ്ണനായനിനക്കുമതുപോലെ
ഭേദങ്ങളൊരിടത്തുമില്ലല്ലോശരീരിണാം
നാദവിന്ദ്വാത്മാനമാനന്ദമവ്യയംപരം
കാമദമഖിലചൈതന്യമാമാത്മാമൃത-
ധാമമാത്മനാതന്നെകേവലംകാണേണ്ടു
സാധനംനിലയനേചെന്നിരുന്നീടുംദ്രവ്യ-
ബോധമില്ലാഞ്ഞാലുണ്ടെന്നുള്ളകേളിയാലെങ്ങും
നീളവേനടന്നപേക്ഷിച്ചുഴന്നീടുംവണ്ണം
നാളസൂത്രത്തുടേകാണാതെകണ്ടജ്ഞന്മാരും
മേദിനിതന്നിൽപ്രതിമാദികൾതോറുംനട-
ന്നാദരാലന്വേഷിച്ചുദീനരായ്യലയുന്നു.
നിന്നുടെകാരുണ്യമില്ലായ്കയാലജ്ഞന്മാർക്കു
നിന്നുടെപാദാംബുജംതന്നിലുള്ളറിവേതും
തന്നിലുണ്ടാകയില്ലഭക്തിയില്ലാഞ്ഞാൽഗുരു-
വിനുപദേശിപ്പാനുംപാത്രമല്ലെന്നേയാകും.
നിർണ്ണയമാത്മോപദേശത്തിനുഗുരുവരൻ
എന്നുവന്നതുംപരമാത്മാവാംഭവാന്തന്നെ,
സന്ദേഹമതിനില്ലനിന്തിരുവടിക്കെന്നി-
ലന്യൂനകാരുണ്യമുണ്ടായ്വരികയാലിപ്പോൾ
നിർമ്മലംപരമാത്മചിന്മയംസദാനന്ദം
ജന്മനാശാദിഹീനംകന്മഷവിരഹിതം
നന്ദനന്ദനനായനിന്നുടെപദദ്വന്ദ്വം
എന്നുടെകണ്ണിൽകാണായ്വന്നതുംമഹാഭാഗ്യം,
നിന്നുടെമായാഭ്രമമിന്നുമുണ്ടാകായ്വാനായ്
അംബുജവിലോചന!സന്തതംനമസ്തുഭ്യം.
ജന്മങ്ങളിനിയുമുണ്ടേറെയെന്നിരിക്കിലും
കർമ്മങ്ങൾപലവിധംചെയ്യേണമെന്നാകിലും
നിന്മലരടിയിണകാണായിച്ചമഞ്ഞതിൽ
സന്മയത്തിങ്കൽരമിക്കേണമേസദൈവമേ!
ബ്രഹ്മനെത്തന്നെഭജിച്ചീടുന്നേനെന്നാകിലും
ജന്മങ്ങൾപലവിധമുള്ളതിലൊന്നാകിലും
മന്മനക്കാമ്പിൽസദാനന്ദസദ്ഭക്ത്യാപര-
ബ്രഹ്മസർവ്വസ്വമനുഗ്രഹിക്കായ്വരേണമേ!
നിന്മഹാവിഷ്ണുരൂപമീദൃശംകാണായ്വന്ന-
തെന്മഹാഭാഗ്യംതന്നെകേവലമിനിയുംഞാൻ
നിന്നടിയിണകളിലന്വഹംപിരിയാതെ
നിന്നനുഭവിപ്പതിനൊന്നനുഗ്രഹിക്കണം
ഞാനിനിവൃന്ദാവനേവല്ലതുമൊരുതരം
കാനനോത്ഭവതൃണാദ്യങ്ങളായ്വരികിലും

ദീനകാരുണ്യാംബുധേ! മതിയായിരുന്നുനി-
ന്നാനന്ദപാദാംബുജസാമീപ്യംവരുംവണ്ണം
നിന്തിരുവടിയുടെനിൎമ്മലസ്വരൂപമി-
തന്തരാനന്ദംപൂണ്ടുസന്തതംയോഗീന്ദ്രാണാം
ചിന്തയാലെത്താതവേദാന്തസംഗ്രഹംപരം
അന്തികെപിരിയാതെകണ്ടുകണ്ടിരിക്കുന്ന-
ഗോപാലകുലത്തിന്റെഭാഗ്യപൂൎണ്ണത്വംപോലെ
ഗോപതേ! ലോകത്തിങ്കൽമറ്റാൎക്കുമുണ്ടായ്വരാ.
ഗോക്കളുംഗോപാംഗനമാരുമോരാണ്ടുകാലം
സാക്ഷിയായ്നിന്നാലപത്യാകൃതികലൎന്നേഴും
ഗാത്രങ്ങളെല്ലാംചേൎത്തുചേൎത്തനുസരിച്ചുസം-
പൂൎത്തിഭാഗ്യങ്ങളോൎത്താലാൎക്കുകൈവരുംവിഭോ!
ഭാഗ്യവാരിധിയശോദാദ്യൈൎന്നിന്മാതാവായ്നി-
ന്നാക്കമോടനുസരിച്ചീടിനാളല്ലോതാനും.
ചെല്ക്കണ്ണിമാരാംഗോപസ്ത്രീകളുംനിന്മെമെയ്യിൽ
ചേൎക്കയാലധികസൌഭാഗ്യമാരായാരല്ലോ
നീക്കമെന്നിയെവൃന്ദാവനത്തിൽനിത്യംവസി-
ല്പോൎക്കുമെന്തൊരുഭാഗ്യപൂൎണ്ണത്വമോൎക്കുന്തോറും
സാക്ഷാൽനിന്പാദപത്മരേണുസ്പൎശനംനിത്യം
അനുഗ്രഹിച്ചീടുംഭക്തന്മാൎക്കനുഭവിയാതെ
മോക്ഷസാധനംവനഗോചരജന്തുക്കൾക്കും
മേല്ക്കുമേലനുഭവിക്കായ്വന്നിതനുഗ്രഹാൽ.
കേൾക്കസന്തതംവിചാരിക്കിലീഗോപാലക-
ന്മാൎക്കുള്ളസുകൃതമിന്നാൎക്കുപോലറിയാവൂ?
ഭാഗ്യവാന്മാരാമവൎതമ്മുടെചരണസം-
യോഗ്യപാംസുക്കൾസേവിപ്പോരുമത്യന്തംമഹാ-
ഭാഗ്യവാന്മാരെന്നത്രേചൊല്ലുന്നുവിദ്വത്തുകൾ
അനുഗ്രഹദാതാവായനിന്തിരുവടിയുടെ
പാദതാരിണകാണ്മാനാഗ്രഹിച്ചനുദിനം
ആദരാൽവേദങ്ങളുംഭക്തിപൂണ്ടന്വേഷിച്ചു
കാണാഞ്ഞുനിത്യംധ്യാനിച്ചീടിനപാദാബ്ജങ്ങൾ
കാണായ്വന്നതുമൂലമിക്കണ്ടതെങ്ങൾക്കെല്ലാം
ദീനാനുഗ്രഹപരനായനിൻകൃപാലേശം
ആനന്ദസാദ്ധ്യംപ്രാപിപ്പാനെളുതായുംവന്നു.
കേവലമേവംകാണായ്വന്നതിനോളംഭക്ത-
സേവകപ്രിയനായ്മറ്റാരുമില്ലൊരേടത്തും.
ദാനവാംഗനയായപൂതനമുതലായി-
ട്ടാനവരെല്ലാംനിന്നെച്ചതിപ്പാനൊരുമിച്ചു
മായയാവന്നുമരിച്ചവൎക്കുമോരോവിധം
മായമെന്നിയെമോക്ഷദാനതല്പരനായ
നീയൊരുകാരുണ്യസന്താനമിഗ്ഗോപാലന്മാ-
രായതവിലോചന! നിന്നോടീവണ്ണംചേൎന്നു-
സേവകൾകൊണ്ടുസന്തോഷിച്ചോരങ്ങൎത്ഥാലയ
ഗോവധൂസുഹൃൽസുതാദ്യഖിലംനിങ്കൽതന്നെ
ഭാവനവശാൽസമൎപ്പിച്ചനുദിനംപരി-
ജ്ജീവിച്ചീടുന്നുജന്മസാഫല്യംവരുത്തുവാൻ:
തപ്പോദാംഭോജത്തിങ്കൽഭക്തിയെന്നിയേനില്ക്കും
അല്പജ്ഞന്മാൎക്കുകാരാഗൃഹങ്ങൾതൽഗേഹങ്ങൾ,
അൎത്ഥങ്ങളനൎത്ഥങ്ങൾ, ശത്രുക്കൾരാഗാദികൾ,
അത്യന്തംമോഹങ്ങൾകാൽതളകളെന്നുംവന്നു.
പുത്രദാരാമാത്യബന്ധുക്കൾസംബന്ധങ്ങളും
നിത്യോപദ്രവങ്ങൾക്കായുള്ളതെന്നതുംവന്നു.
ഇപ്രപഞ്ചാൎത്ഥങ്ങളെല്ലാമരാതികളവ-
ൎക്കെപ്പേരുമതുതന്നെഭക്തന്മാൎക്കനുഗ്രഹം.
നിന്തിരുവടിയിങ്കൽഭക്തിയുള്ളവൎക്കെല്ലാം
സന്തതാനന്ദകരനായ്ത്തെളിഞ്ഞനുകൂല-
ബന്ധുവായഭീഷ്ടങ്ങളായുള്ളതെല്ലാംനല്കി
ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾനല്കീടുന്നുനീദയാവശാൽ.
ഭക്തന്മാർതമ്മെക്കുറിച്ചിത്രവാത്സല്യംപൂണ്ട
ഭക്തവത്സലനായചില്പുരുഷനെപ്പോലെ
മറ്റൊരുവരുമുണ്ടായ്വരികയില്ലെന്നുള്ളിൽ
ചെറ്റുസന്ദേഹമില്ലതന്നെയുംകൂടത്തരും.
ബുദ്ധിയിൽകുറഞ്ഞൊരുശുദ്ധിയുള്ളവരെല്ലാം
ശുദ്ധനവ്യയൻതന്നെസ്സേവിപ്പിനാകുംവണ്ണം
സല്പുമാൻചരിതനാമസ്വരൂപങ്ങളോരോ-
ന്നൾപ്പുവിൽധ്യാനിക്കതാൻകേൾക്കതാൻന്യസിക്ക
വല്ലതുംതന്നാൽത്തന്നാലായതെന്നതുകൊണ്ടു (താൻ
കല്യാണാലയൻപ്രസാദിച്ചനുഗ്രഹിക്കുന്നു:
കില്ലില്ലിന്നതിനേതുമെന്നുറച്ചെല്ലാവരും
എല്ലാജാതിയുംസേവിച്ചീടുവിനെന്നേവേണ്ടു.
നല്ലതുവരുത്തുവാനീവണ്ണംജഗത്തിങ്ക-
ലില്ലമറ്റൊരുവരെന്നുള്ളതുതാനേതന്നെ
ചൊല്ലുന്നേനറിവുള്ളിലുള്ളവരെല്ലാവരും
എല്ലാജാതിയുംസേവിച്ചീടുവിനാത്മാമൃതം
തുല്യനായെല്ലാന്താനായെല്ലാൎക്കുമുടയതായ്
എല്ലാൎക്കുമൊക്കെച്ചൈതന്യസ്വരൂപാനന്ദനായ്
സൎവ്വലോകേഷുനിറഞ്ഞീടിനപരബ്രഹ്മം
സൎവ്വലോകേശനായനിന്തിരുവടിയല്ലോ
ഇങ്ങിനെയെല്ലാമിരിക്കുംഭവാനുടെമുന്നിൽ
എങ്ങിനെയെന്നില്ലാതെഞാനിവചപലതരം
പൊങ്ങിനമദംകൊണ്ടുള്ളജ്ഞാനാന്ധത്വംകൊണ്ടി-
ങ്ങിന്നുനിന്തിരുവടിയോടുചെയ്തതുംപിന്നെ
സന്നിധൌനിന്നോരോന്നേപൊന്നതുമപരാധം
എന്നുവന്നവയെല്ലാംക്ഷമിച്ചുകൊള്ളേണമേ!
നിന്തിരുവടിയൊഴിഞ്ഞെനിക്കില്ലൊരുഗതി
സന്തതംബന്ധുക്കളുമില്ലമറ്റൊരുവരും.
താതനായതുംനീയേമാതാവായതുംനീയേ
ചേതനനാകുന്നതുമാചാൎയ്യനായതുംനീ!
ബോധമില്ലാതെമൂഢന്മാർചെയ്യുംകൎമ്മങ്ങളെ
ബോധമുള്ളവരറിഞ്ഞറിയപ്പോകാഞ്ഞതുള്ള
നീതികേടെത്രയെന്നുശമിച്ചുതന്നാൽതന്നാൽ
ഏതാനുമങ്ങുബോധിപ്പിക്കേണമെന്നുണ്ടല്ലോ.
സൎവ്വജ്ഞന്മാൎക്കുസൎവ്വശാന്തിയിൽപ്പരമൊരു
സൎവ്വാനുഗ്രഹസാദ്ധ്യമില്ലെന്നുചൊല്ലിക്കേൾപ്പൂ.

സർവ്വബാന്ധവനായനിന്തിരുവടിയെന്റെ
സർവ്വാപരാധങ്ങളുംക്ഷമിച്ചുകൊള്ളേണമേ!
ദൈവമേ!സദാനന്ദപൂർണ്ണഭൂദേവദ്വിജ-
ദിവ്യഗോകുലചന്ദ്രദുർജ്ജനമഹാവന-
ഹവ്യവാഹന!യദുവംശപങ്കജസൂര്യ-
ദവ്യയധർമ്മതിമിരാപഹദിനകര!
നിർവ്വാണപ്രദ!നിത്യനിർമ്മല!നിരഞ്ജന!
സർവ്വമംഗല!പരിപാലയകൃപാലയ!
സർവ്വകർത്ത്രേതേനമഃസർവ്വഭർത്ത്രേതേനമഃ
സർവ്വഹർത്ത്രേതേനമസ്സർവ്വസ്മൈനമോനമഃ"
ഭക്തിപൂണ്ടിത്ഥംകൂപ്പിസ്തുതിച്ചുനമസ്കരി-
ച്ചുത്ഥായജഗത്ത്രയകർത്താവുപിതാമഹൻ
ഭക്തവത്സലംവസുദേവജമാത്മാനന്ദം
ചിത്സ്വരൂപനായസാരസംഗ്രഹംപരം
വിശ്വകാരണംവിശ്വജീവനംവിശ്വാത്മാനം
വിശ്വരൂപിണംവിശ്വവ്യാപിനംവിശ്വേശ്വരം
വിശ്വമോഹനംവിശ്വസാക്ഷിണംവിശ്വാധാരം
ശശ്വദവ്യയംസർവ്വലോകസന്മയംശിവം
മുഗ്ദ്ധഹാസാനന്ദരമ്യാമൃതവക്ത്രാംബുജം
മുക്തിദാനാഢ്യംമുനീന്ദ്രാത്മമോഹനംശാന്തം
വൃഷ്ണിവിശ്വാനന്ദദാനായ,വന്നവതീർണ്ണം
വൃഷ്ണിവംശജംകൃഷ്ണരൂപിണംകുമാരകം
കണ്ടുകണ്ടാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടിടമിടർപൂണ്ടു
കൊണ്ടാടിസ്തുതിച്ചുകൈരണ്ടുമപ്പോൾകൂപ്പി-
ക്കൊണ്ടിടയിടെനമസ്കരിച്ചുമതിശയം
കൊണ്ടൽനേർവ്വർണ്ണൻപദംമൂന്നുവലംവച്ചു
കൊണ്ടുടൻതൂഷ്ണീംഭാവംപൂണ്ടളവുഴറിവൈ-
കുണ്ഠനമതുകണ്ടുകാരുണ്യമിടചേർന്നാൻ.
കണ്ണിനൊരാനന്ദവല്ലിപ്പൂപൂത്തതുപോലെ
പുഞ്ചിരികലർന്നതിൻപൂമധുതൂകുംവണ്ണം
കിഞ്ചനകൊഞ്ചുംമൃദുവാണിഭിർവ്വിരിഞ്ചനോ-
ടഞ്ചിതംപൂമാനരുൾചെയ്തുളിനാനേവം.
എന്തെടോ!വിധാതാവേ!നിന്നുടെമനക്കാമ്പി-
ലെന്തുതോന്നിയതെന്നോടേതുമൊന്നറിയാതെ
സഞ്ചരിച്ചിവിടെനിന്നഞ്ചാതെകളിച്ചീടും
ചഞ്ചലാത്മാവാംബാലനാഗതിതന്നോടേവം
വഞ്ചതികാട്ടീടുവാനെന്നോടൊന്നിച്ചുപോന്ന-
കൊഞ്ചുകളേയുംപശുക്കളെയുംകൂടാതെഞാൻ
മണ്ടിപ്പോയ്ചെല്ലുന്നേരമാമ്പാടിതന്നിലുള്ളോ-
രിണ്ടൽപൂണ്ടുഴൽവതുമെന്നെക്കോലെടുത്തമ്മ-
സമ്പ്രതിദണ്ഡിച്ചുബന്ധിച്ചതല്ലീടുന്നതും
സമ്പ്രമോദേനകണ്ടുകൊള്ളാമെന്നല്ലല്ലീനീ
ചിന്തിച്ചതതിനിനിക്കീശ്വരൻതുണയല്ലോ.
ചിന്തിച്ചീലൊരുദോഷമാരോടുമേതുംഞാനോ
വമ്പരാംവൃദ്ധന്മാരായുള്ളസമ്പ്രദായികൾ
അൻപുകൂടാതെതുലോംബാലകന്മാരോടേവം
വൻകളിതുടങ്ങിയാലന്ധരാംകുമാരന്മാർ
ശങ്കിച്ചുനില്ക്കേണ്ടവരെന്തുചെയ്യുതുപിന്നെ
സങ്കടമതുകൊണ്ടില്ലാർക്കുമെന്നതുമെന്നാൽ
പങ്കജാസന!ഭവാൻസന്തോഷിച്ചാലുംമേന്മേൽ.
നിങ്കളികൾക്കയൊലെങ്കളികളിപ്പതി
ങ്കരിച്ചിതുമഹാവൈഭവമിനിക്കേറ്റം
തൽപ്രസാദത്തെകണ്ടിട്ടുൾപ്രസാദത്വംപൂണ്ടു
നില്പൊരുഭവാനുള്ളദർപ്പങ്ങളെല്ലാംതീർന്നു
ഭക്തിചേർന്നേഴുംതവഭക്തിവിശ്വാസംകണ്ടു
ഭക്തവത്സലനായഞാനേറ്റംപ്രസാദിച്ചേൻ.
ചിത്താപേക്ഷകൾഭവാനെന്തെന്നാലവയെല്ലാ-
മൊത്തവണ്ണമേകവിക്കെന്നനുഗ്രഹിക്കുന്നേൻ.
ഭദ്രാംഗിയായുള്ളൊരുവിദ്യയോടൊരുമിച്ചു
വിദ്യാഭ്യാസവുംചെയ്തുമദ്രൂപധ്യാനത്തേയും
ചിദ്രൂപത്തിങ്കൽസമർപ്പിച്ചുകൊണ്ടാനന്ദമായ്
വിട്ടുതമലസാതെസത്യലോകംപ്രാപിച്ചു
സൃഷ്ടിവേലയുംചെയ്തുതുഷ്ടനായിരുന്നാലും.
സ്രഷ്ടാവേ!ഭവാനുംമന്മായാവൈഭവംകൊണ്ടു
ബദ്ധപ്പാടുണ്ടായതുകുറ്റമല്ലേതുംനിന്റെ
ബദ്ധപ്പാടുണ്ടാകായ്വാനായനുഗ്രഹിക്കുന്നേൻ.
സിദ്ധിക്കുമിനിസർവ്വസിദ്ധികൾഭവാനെല്ലാം
പോയാലുമിനിയെങ്കിലെന്നുയാത്രയുമയ-
ച്ചായർകോൻമകൻനില്ക്കുന്നേരത്തുവിരിഞ്ചനും
പാദതാരിണകളിൽവീണുടൻനമസ്കരി-
ച്ചാദിനായകൻതന്നെധ്യാനിച്ചുപിരിയാതെ
ബാലപ്പെൺമണവാളൻപോയ്നിജാലയംപ്രാപി-
ച്ചാലംബിച്ചിരുന്നരുളീടിനാൻസഭാന്തരേ.
ഗോകുലത്തേയുംബാലന്മാരേയുംകണ്ടുകൊണ്ടു
ശ്രീകൃഷ്ണൻനദീതീരത്തോരാണ്ടായപ്പോൾചെന്നാൻ
ബാലന്മാരകതാരിലറിഞ്ഞീലേകക്ഷണ-
കാലംനാഥനെക്കാണാഞ്ഞതാലൊരുസംവത്സരം
പോലെതോന്നീടുമവർക്കേകവത്സരംചെന്ന-
കാലമങ്ങൊരുമാത്രകാലമെന്നതുപോലെ
മാനസേതോന്നിക്കൊണ്ടതെന്തൊരത്ഭുതംസർവ്വ-
മാനസവിമോഹിനിയല്ലയോമഹാമായാ
താനവർതന്നിൽഭ്രമിച്ചാനന്ദപരവശ-
ലീനനായ്മറഞ്ഞുനിന്നീടിനാൻജഗന്മയൻ
താനുമെന്നതില്ലരമിങ്ങിനെമുന്നംതങ്ങൾ
ആനന്ദംകലർന്നന്നേരത്തുപിരിഞ്ഞൊരു
മാധവൻതന്നെക്കണ്ടുണ്ടായസംഭ്രമത്തോടും
ആധികളൊഴിഞ്ഞുടനാനന്ദംവളർന്നേഴും
ചേതസാകുമാരന്മാർചൊല്ലിനാരെ"ഭോസഖേ!
പൂതനാരാതേനിമേഷമാത്രേണഭവാൻ
കാലികളേയുംകണ്ടുകൊണ്ടുവന്നതുകൊണ്ടി-
ക്കാലമൂണിനുസുഖമായിതുനമുക്കെല്ലാം.
നീപശുക്കളെത്തിരഞ്ഞങ്ങുപോയുടനിങ്ങു
താപങ്ങളൊഴിച്ചുവന്നീടുന്നകാലംപാർത്തു
കേവലമേകഗ്രാസമുണ്ടീലവയംപുന-

രാവിമ്മോദേനനാമെല്ലാരുമായിരുന്നിനി
സാദരമുണ്ടീടുകനീമുന്നമിടങ്കയ്യി-
ലാദരാൽവഹിച്ചുള്ളൊരോദനത്തിന്നുമേത്തും
പാരമൊരഴിവുണ്ടായ്പ്പോയീലപശുക്കളേ-
പ്പാരിലന്വേഷിക്കയാലെല്ലാരുമൊരുപോലെ"
ഗോപാലകുലജാതന്മാരവർചൊല്ലുകേട്ടു
ഗോപാലാധിപസുതനാകിയജ്ജഗല്പതി
മായാവൈഭവമോൎത്തുമന്ദഹാസവുംകല-
ൎന്നായന്മാരായകുമാരന്മാരോടൊരുമിച്ചു
ശേഷമുണ്ടെല്ലാവരുമായിരുന്നഖിലസ-
ന്തോഷണകരമുഖക്ഷാളനങ്ങളുംചെയ്തു
ഗോകുലംപരിചോട്ടുമേഞ്ഞുനില്പവററിന്നു
ആകുലമൊഴിച്ചുപാനീയവുംനൾകിച്ചെമ്മേ
മാടിച്ചേൎത്തൊരുമിച്ചുസായാഹ്നകാലത്തിങ്കൽ
കൂടസ്ഥനഖിലലോകേശ്വരനാമ്പാടിക്കു
പോകേണമിനിനാമെല്ലാരുമായിടചേൎന്നു
പോകുമ്പോൾസഖികൾക്കുദാനവനാഥൻചത്തു
പാരതിൽമലപോലെകിടക്കുംശവത്തെയും
പാരാതെകാട്ടിക്കൊടുത്താശ്രുധാനന്ദത്തോടെ
മായാജാതങ്ങളോടുംതത്സഖികുലത്തോടും
മായാമാനുഷനൊരുമിച്ചുടൻനടക്കുമ്പോൾ
കോലപ്പൂങ്കുഴലുകൾകൊമ്പുകളിവയെല്ലാം
ബാലന്മാരവരവർമേളിച്ചുവിളിക്കയും
കാലികൾതെളിക്കയുമാൎക്കയുംകളിക്കയും
ആലയമടുത്തുചെല്ലുന്തോറുംമേന്മേലേററം
മേളമിങ്ങിനിക്കചൊല്ലാവതല്ലെല്ലാവരും
ചീളെന്നുതത്തല്ക്കാലിവൃന്ദങ്ങളോടുംചേൎന്നു
വീടുകൾതോറുംപ്രാപിച്ചീടുമ്പോൾവ്രജൌകസാ
മൂടേവാച്ചെഴുംസുഖമെങ്ങിനെചൊല്ലീടുന്നു?
കാലമോരാണ്ടുകഴിഞ്ഞിങ്ങിനെകാണായ്വന്ന
ബാലന്മാരെയുംകാലിജാലങ്ങളേയുംക്കണ്ടാൽ
മേലേവൎദ്ധിക്കുംസുഖമുണ്ടല്ലോപുനരതി-
ന്മേലേമാധവൻതന്നാൽനിൎമ്മിതങ്ങളായുള്ള
കാലികളെയുംബാലന്മാരെയുമൊരുപോലെ
കാലേകണ്ടുണ്ടായ്വന്നസന്തോഷംവലുതല്ലോ.
ബാലപ്പൊൻമൃഗാക്ഷികളെല്ലാരുംനിജനിജ-
ബാലന്മാർതമ്മെക്കണ്ടുചേൎത്തുചേൎത്താശ്ലേഷിച്ചു.
മേളിച്ചുകളിപ്പിച്ചുലാളിച്ചംഗങ്ങൾമുന്നേ-
ക്കാളേററമലങ്കരിപ്പിച്ചുടൻഭുജിപ്പിച്ചു
നീളവേമഹോത്സവംതേടിനാർപശുക്കളും
മേളമുൾക്കൊണ്ടുവിളങ്ങീടിനാർഗോഷ്ഠങ്ങളിൽ.
ലീലയാമുന്നംകൃഷ്ണനോടൊരുമിച്ചുനില്ക്കും
ബാലന്മാരവർപെരുമ്പാമ്പായോരഘൻതന്നെ
മാധവനിന്നുകൊന്നാനെന്നുടനായന്മാരോ-
ടാധികളൊഴിഞ്ഞറിയിച്ചുകേട്ടോടിച്ചെന്നു
കാണുമ്പോൾകാലമോരാണ്ടായതുമൂലംകൊണ്ടു-
ന്നാനായന്മാൎക്കുദിനവത്സരഭ്രമംപൂണ്ടു

മാനസേസന്ദേശമുണ്ടായതിന്നവകാശം
മാനവശിഖാമണേകേൾക്കകൌമാരോദന്തം
പൌഗണ്ഡത്തിങ്കലറിയിച്ചതിൻനിമിത്തവും
അകുന്നതതുതന്നെകേവലമറികെടോ!
"സാനന്ദംശുകനേവംചൊന്നളവതുകേട്ടു-
ത്ത്യാനന്ദംവളൎന്നെഴുംഭൂപതിതാനുംചൊന്നാൻ:—
"നിന്തിരുവടിയുടെവചനാമൃതംനുക-
ൎന്നന്തരാത്മനിവളൎന്നുള്ളചഞ്ചലവിഷം
മണ്ടിപ്പോയകന്നുള്ളകുണ്ഠതകളുംതീൎന്നു
കൊണ്ടാടിക്കൊണ്ടുണ്ടൊന്നുഞാനിന്നുചോദിക്കുന്നു
എന്തുകാരണംഗോപാലാംഗനമാൎക്കുംബഹു-
പംക്തികൾതോറുംവിളങ്ങീടിനപശുക്കൾക്കും
സന്തതിജാലങ്ങളിലേറെമാധവൻതന്നാൽ
അന്തരാനിൎമ്മിച്ചുള്ളകൃത്രിമജാതങ്ങളിൽ
സന്തോഷസ്നേഹാദികളത്യന്തമേററംപ്രതി-
സന്ധിച്ചീടുവാനവകാശമെന്തുംമമ
ചിന്താസംശയംതീരുമാറരുൾചെയ്തീടണം
നിന്തിരുവടി"യെന്നുകേട്ടുപുഞ്ചിരിപൂണ്ടു
ചഞ്ചലംനൃപനുള്ളിലുണ്ടായ്വന്നതുംതീൎത്തു
ചെഞ്ചമ്മേതെളിഞ്ഞരുളിച്ചെയ്തുകേട്ടാലുംനീ.
സന്തതംജന്തുക്കൾക്കുസ്വാൎത്ഥകരണങ്ങൾ
അന്തരാത്മാനന്ദസംപൂൎണ്ണത്തിനുള്ളോന്നെല്ലോ.
നിങ്കൽനീനിരൂപിച്ചുകണ്ടാലുമാത്മാവിനെ-
ത്തങ്കലാമ്മാറുഭരിച്ചീടുവാനായ്ക്കൊണ്ടേവം
സൎവ്വപ്രാണികളുംജീവിച്ചുണൎന്നിരിക്കുന്നു
സ്വാൎത്ഥങ്ങളുമാത്മാൎത്ഥങ്ങളായുള്ളോന്നത്രേ
ആത്മാവിന്നധിവസിച്ചീടുവാന്തന്നൊരുനാം
വായ്ക്കെഴുംശരീരങ്ങൾവേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നു
അങ്ങിനെയുള്ളശരീരസ്നേഹംശരീരികൾ
ക്കെങ്ങിനെയുള്ളോന്നെന്നോഞാൻപറയേണ്ടയല്ലോ
അപ്പൊഴോശരീരത്താലൊട്ടുപേക്ഷിച്ചെങ്കിലു-
തിപ്രാണികുലമാത്മസുഖത്തെരക്ഷിക്കുന്നു.
തല്പ്രകാരേണബഹുസ്നേഹവാൎദ്ധക്യംചേൎന്നു
നില്പിതാത്മാവജ്ജഗല്പാലകൻനാരായണൻ
ചിൽപുമാൻകൃഷ്ണൻതന്നെസൎവ്വേഷാംകില്ലില്ലേതും
അല്പരമാത്മാവുതാന്തന്നെകൃത്രിമങ്ങളായ്
നിശ്ശേഷംചമഞ്ഞതെന്നാൽസ്നേഹമുണ്ടാമല്ലോ.
വിശേഷമഹാമായയ്ക്കെന്തരുതാതെയുള്ളൂ.
നിൎഗ്ഗുണാത്മായാജഗത്തുൾക്കമലത്തിൽച്ചേൎത്തു
സൽഗുണമനുസരിച്ചഖിലാത്മകസ്വതാ-
വിത്തായജഗന്മയൻതല്പാദാംബുജംചേൎന്നു
സത്താമാത്രകംഭജിച്ചീടുകിലവനപ്പോൾ
ചെററുംവൈഷമ്യമെന്ന്യേവൻപെഴുംഭവാംബുധി
കററുകാൽകുളമ്പിനുതുല്യമായ്കടന്നീടാം.
സ്വപ്നത്തിൽപോലുംവിഷ്ണുഭക്തിയില്ലാഞ്ഞാലവ-
നെപ്പൊഴുംസംസാരവാരാന്നിധൌകിടന്നേററം
ദുഃഖിച്ചുവലഞ്ഞീടുംതത്തീരമണയാതെ

ദുഷ്കൎമ്മവശാലാത്മാനുഗ്രഹമില്ലായ്കയാൽ
സൎവ്വാത്മാവായഭഗവല്പാദാംബുജമുള്ളിൽ
ഗൎവ്വങ്ങളകന്നൊരുനാളൊരുനേരംപോലും
സൎവ്വസംഗങ്ങളൊഴിഞ്ഞാത്മനിചിന്തിക്കിലോ
സൎവ്വസങ്കടംതീരുംസംശയമുണ്ടാകേണ്ട.
സൎവ്വലോകേശൻകൃപയുണ്ടാകിലൊഴിഞ്ഞതു
നിൎവ്വഹിപ്പതിനെളുതല്ലകേളെടോ! സഖേ!
സൎവ്വനായകൻപ്രസാദിക്കേണമെന്നാകിലോ
സൎവ്വകൎമ്മങ്ങൾതങ്കൽസമൎപ്പിക്കയുംവേണം.
ദൈവമേ! നാരായണ! നിമ്പദാംബുജദ്വന്ദം
സൎവ്വദാതോന്നീടുമാറായനുഗ്രഹിക്ക!മേ.
സൎവ്വഗൻചരിത്രങ്ങളിത്തരംഗോപാലക-
സൎവ്വബാലകന്മാരോടൊന്നിച്ചുവൃന്ദാവനേ
സൎവ്വമംഗലപ്രദേസൎവ്വലീലയാനിന്നു
സൎവ്വദാനവകുലനാഥനാമാലൻതന്നെ
സൎവ്വാത്മാവധിച്ചതുംസായുജ്യംകൊടുത്തതും
സൎവ്വദേവകൾകൂപ്പിപ്പൂമഴചൊരിഞ്ഞതും
സൎവ്വഗോകുലഗോപാലാൎഭകന്മാരെജ്ജഗൽ-
സൎവ്വദൃക്കപഹരിച്ചീടിനോരളവത്ര
സൎവ്വവുംമായാവശാൽതാനുടൻചമച്ചതും
സൎവ്വകാലാത്മാകാലമോരാണ്ടുകഴിച്ചതും
സൎവ്വലോകേശൻപിന്നെയിങ്ങതുകൊടുത്തതും
സൎവ്വേശനുടെമായകണ്ടുതാൻഭ്രമിച്ചതും
സൎവ്വാത്മാവിനെക്കൂപ്പിസ്തുതിച്ചുവന്ദിച്ചതും
നൎവ്വാനുഗ്രഹംഗ്രഹിച്ചാനന്ദംപ്രാപിച്ചതും
സൎവ്വപാലകൻകൃഷ്ണൻതത്സഖികുലത്തൊടും
സൎവ്വഗോകുലത്തൊടുംസൎവ്വഘോഷങ്ങളോടും
സൎവ്വമോഹനകരമായ്‌വ്രജമകംപുക്കു
സൎവ്വലോകാനന്ദംചേൎത്തിങ്ങിനെവസിച്ചതും
സൎവ്വമിക്കഥാമൃതമൊക്കവേസരസമായ്
സൎവ്വമോഹനകരംകേൾക്കയുംകേൾപ്പിക്കയും
സൎവ്വസംഗങ്ങളൊഴിച്ചാത്മനിചിന്തിക്കയും
സൎവ്വദാചെയ്യുന്നവരേവരുമിഹലോകേ
സൎവ്വഭോഗാനുഭവസൌഖ്യസൌഭാഗ്യങ്ങളും
സൎവ്വദാനന്ദംലഭിച്ചായുരാവധൌകൎമ്മ-
സൎവ്വമുക്തിയുംവന്നുഭഗവൽപാദാംബുജം
സൎവ്വമംഗലപ്രദംസാധിക്കുമസന്നിഗ്ദ്ധം.
സൎവ്വമീവണ്ണംപറഞ്ഞാത്മചേതസിചേൎന്നു
സൎവ്വദാശയിച്ചരുളീടിനാൾകിളിപ്പെണ്ണും.

ധേനുകവധം.

നാരായണ! ജയ! നാരായണ! ജയ
നാരായണ! ജയനാരായണ! ഹരേ
നാരായണചരിതാമൃതമിന്നുമ-
ത്ത്യാരോമലേ! ശുകീ! ചൊല്ലെടോ! ശേഷവും
ശാരികപ്പൈതലുംചൊല്ലിനാളൻപെഴും
സാരനാംഭൂപതിയോടുവ്യാസാത്മജൻ
താനരംപറഞ്ഞുതുടങ്ങിനാനംബുജ-
യോനിക്കനുഗ്രഹംചെയ്തനാരായണൻ
ഗോക്കളെമേച്ചുഗോപാലശിശുക്കളൊ-
ലാക്കമോടെപരിസംവൃതനായൊരു
ഭാൎഗ്ഗവീനാഥൻവനമാലിഗോവിന്ദൻ
അനുഗ്രഹദാതാവനന്തനനാമയൻ
ഭാഗ്യപയോധിവസുദേവജൻവന-
യോഗ്യസ്ഥലേവസിച്ചീടിനാൻപിന്നെയും
പൌഗണ്ഡമാംവയഃകാലേധരണിയിൽ
യോഗേശനെങ്ങുകളിച്ചുനടക്കയാൽ
ലോകമശേഷംവിശുദ്ധമായ്വന്നിത-
ങ്ങാകുലമൊക്കെയകന്നിതെല്ലാടവും.
ചാരുപദസ്പർശഹേതുനാസന്തതം
ഭാരംചുരുങ്ങിവിളങ്ങിനാൾഭൂമിയും.
പാണിയുഗസ്പർശനേനലതകൾവൃ-
ക്ഷാണാംവിശുദ്ധങ്ങളായിതഖിലവും
ശ്രീവാസുദേവനായുള്ളജഗല്പതി
ദേവകീനന്ദനൻതൻകടാക്ഷങ്ങളാൽ
ഭൂമിയിലുള്ളഗിരികൾനദികളും
വ്യോമ്നിചരിക്കുന്നപക്ഷികുലങ്ങളും
കാടുകൾതോറുംമരുവുംമൃഗങ്ങളും
പാടേഇടയിലിരുന്നജന്തുക്കളും
ദേവഗന്ധൎവ്വവിദ്യാധരചാരണ-
രേവരുമെന്നുവേണ്ടാസകലങ്ങളും
പാരംവിചിത്രമായ്‌വന്നിതുമേല്ക്കുമേ-
ലാരുള്ളതല്പരമാൎത്ഥങ്ങൾചൊല്ലുവാൻ!
ഗോപിജനങ്ങൾപുല്കീടുകയാൽമഹാ-
പാപമകന്നുവിളങ്ങിനാരേററവും.
ശ്രീദേവിയോടുസമാനമാരായതി-
മോദപരവശമാരായിതന്വഹം.
അക്കാലമങ്ങൊരുനാളഖിലേശ്വരൻ
അഗ്രജനോടുമനുചരന്മാരൊടും
ചിത്തമൊരുമിച്ചുഗോക്കളെമേച്ചുകൊ-
ണ്ടത്യാദരാലൊരാരാമമകംപുക്കാൻ.
പുഷ്പമിണങ്ങിനിറഞ്ഞുവിളങ്ങിന-
പുഷ്പവനപ്രഭകണ്ടുകുതൂഹലാൽ
സത്വരമോടക്കുഴൽവിളിച്ചീടിനാൻ
സപ്തസ്വരങ്ങൾപാടീടിനാർബാലരും.
സങ്കർഷണനുടൻമുമ്പിൽപശുക്കളെ
സങ്കടമെന്ന്യെനടത്തിനടക്കുന്നു
സന്തതമുൾക്കനിവോടുകുസുമസൌ-
ഗന്ധങ്ങളുംപാൎത്തുപാൎത്തുഗീതങ്ങളും
സന്തോഷമോടുപാടിഭ്രമിച്ചങ്ങിനെ
സഞ്ചരിക്കുന്നിതുവണ്ടിൻനിരകളും
സമ്പ്രമോദേനഖഗൌഘങ്ങളുംചേത
കമ്പമൊഴിഞ്ഞുഭ്രമിച്ചുപാടീടുന്നു.
കിഞ്ചനചഞ്ചലമെന്ന്യെരമിച്ചുനി-
ന്നഞ്ചിമൃഗങ്ങളുഴറിയൊളിക്കുന്നു.

സഞ്ചയത്തോടുമൊരുമിച്ചുതാളത്തിൽ
അഞ്ചിതമായ്മയിൽപേടകളാടുന്നു.
ഗന്ധവാഹനംതിഗുണപ്രഭാവേന
ചന്തമായൻപിന്നോടന്തരാവീഴുന്നു;
സന്തതംസജ്ജനമാനസതുല്യമായ്
അന്തരമെന്യേനദികളൊഴുകുന്നു
മററുംപലവിധമുള്ളതെല്ലാമൊരു
കുററമൊഴിഞ്ഞുചൊല്ലീടുവാനേതുമേ
ദക്ഷതയില്ലനാഥനിന്നെനിക്കാകയാൽ
അക്കഥയെല്ലാമിനിക്കേൾക്കമന്നവ!
ഇസ്ഥലത്തിങ്കൽനമുക്കെകളിപ്പതി-
നെത്രയുമാനന്ദമുണ്ടെന്നുകല്പിച്ചു
കൃഷ്ണൻജഗൽഗുരുനാരായണൻപരൻ
തുഷ്ണമുഴത്തതിന്നദ്ധ്യാവസിച്ചഥ
ചിത്താംതെളിഞ്ഞുകിഞ്ചിൽസ്മിതംരോഹിണീ-
പുത്രൻമുഖാരവിന്ദംപാത്തുചൊല്ലിനാൻ:—
"പശ്യപശ്യപ്രഭോ!വിശ്വവിമോഹന
വശ്യകരമിമാംപുഷ്പവനപ്രഭാം
ചിത്രമത്യത്ഭുതംവൃക്ഷലതാദിയാം
സത്വങ്ങളായതുംദൃഷ്ടമാകയാൽ
തൽകൃതദുഃഖമകറവാനായ്തവ
തൃക്കാലിണകണ്ടുപത്രഫലപുഷ്പ-
വഗ്ഗങ്ങളുംചുമന്നുള്ളവയൊക്കെയും
ഉൾക്കനിവോടുനമസ്കരിച്ചീടുന്നു.
ഭക്തിമാന്മാരാമൃഷികളുംബ്രാഹ്മണ-
മുഖ്യകുലവുംഭവാനിഹകേവലം
മത്ത്യവേഷംധരിച്ചിക്കാനനേപുന-
രത്രൈവസഞ്ചരിക്കുന്നതുകാൺകയാൽ
ഷൾപദാദിപ്രഭാവേനഭജിപ്പതി-
ന്നുൾപ്പൂവിലാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടുസാദരം
സന്തതമന്തികേചൂഴുംഭ്രമിക്കുന്ന-
തെന്തൊരുചിത്രം!ഭവൽകീത്തികളായ
ഗാനങ്ങളുംചെയ്തുപാടിയാടുന്നത-
ത്യാനന്ദമോടുംസദൈവനിരന്തരം.
നാനാവിധംതവമോഹനമാന്തിരു-
മേനിയുമാനന്ദപത്മവിലാസവും
മാസനസന്തോഷമോടുകണ്ടാനന്ദ-
പീനരസഭാവമോടുലഘുതരം
കോമളമാംമയിൽക്കൂട്ടങ്ങളാടുന്ന-
താനന്ദമോടുംഭവൽപ്രസന്നാത്ഥമായ്
നീലവേകാങ്കെ,മൃഗങ്ങൾശരീരങ്ങൾ.
പോലുംമറന്നുരസിച്ചുനില്ക്കുന്നതും.
കേവലംകാൺക!മറേറാരോവനൌകസൌ
ഭാവംകലന്നുദിവ്യാത്മാക്കളേവരും
പൂരുഷവേഷംധരിച്ചുഭവൽപ്പദ-
വാരിജയുഗ്മംഭജിപ്പതിന്നന്വഹം
ചാരുവനാന്തരേമേവുംചരാചര-
ചാരുജന്തുക്കളിക്കാണായവററിനും
ചേരുംപുരാതനമായപുണ്യോദയം
നേരേയറിഞ്ഞുകൊള്ളാവതല്ലാക്കമേ."
ഏവംമുദാസ്മിതപൂവ്വംവസുദേവ-
ദേവകീസൂനുജഗന്മയൻതന്നുടെ
കോമളവാണികൾകേട്ടുകുതൂഹല
പ്രേമവിവശബന്ധോനഹലായുധൻ
സോദരനോടുംസഖികളോടുംകല-
ന്നാദരത്തോടുതരന്തരമെങ്ങുമേ
മായാമയൻമഹീമണ്ഡലേകാനന
തോയാശയാദിരികന്ദരാദ്യങ്ങളിൽ
നാനാവിധവിലാസേനകളിച്ചവ-
റ്റുന്നമൊഴിഞ്ഞുചൊല്ലീടുവാനേതുമേ
ഭംഗിപോരാവാക്കിനാകയാൽനില്ക്കുതു
മംഗലപൂരുഷനായമായാമയൻ
ചങ്ങാതിമാരോടൊരുമിച്ചൊരുനേര-
മങ്ങളിപോലെമുരളുംതരന്തരം;
അന്നങ്ങൾപോലെനടക്കുംമയിൽക്കുലം
എന്നപോലെപുനരാടുംകഥാചന;
നന്ദാത്മജൻചിരിപ്പിക്കുമെല്ലാരെയും-
മന്ദംഖഗസ്വരമുച്ചരിക്കുംചിലർ
ഭിന്നധൈയ്യങ്ങളാകുംതരംകേസരി
എന്നതുപോലെശാദ്ദൂലങ്ങൾപോലെയും
നിന്നരുളീടുംചിലരതുകേൾക്കയാൽ
അന്നേരമാഹന്ത!വാരണൌഘങ്ങളും
ഖിന്നാത്മനാസരയംപാഞ്ഞൊളിക്കുമ-
വ്വണ്ണംപശുക്കളമോടിയകന്നുപോം.
കണ്ണനോടുണ്ണികൾചെന്നറിയിക്കുമ-
ങ്ങണ്ണാജനേത്ര!നമുക്കുള്ളഗോക്കളെ
ഞങ്ങളോകണ്ടതില്ലെന്നുകേട്ടാലുടൻ
ഇങ്ങുനിന്നോടക്കുഴൽകൊണ്ടുവററിനെ
ചെമ്മേവിരവോടുനാമങ്ങൾചൊല്ലിയ-
ങ്ങുന്മേഷമോടുവിളിച്ചരുളുംവിധൌ
തിന്നുന്നതുമുപേക്ഷിച്ചുപാഞ്ഞൊക്കവേ
വന്നുചുഴന്നുകാരുണ്യാംബുധിയുടെ
മഞ്ജുളാകാരമാമാനനപങ്കജ-
രഞ്ജനാഭാംകണ്ടുനില്ക്കുമത്രേസദാ
എങ്ങുംപിരിഞ്ഞുപോകാതെയവറെറയും
മങ്ങാതെകാത്തുനടക്കുമെല്ലാരുമായ്
പുല്ലുള്ളിടത്തുമേവാൻനോക്കിനിത്തിവെ-
ച്ചുല്ലാസമോടുകളിക്കുംതദന്തരേ
പിള്ളരെക്കൊണ്ടുചാടിക്കമോടിക്കുമൊ-
ട്ടുള്ളറിഞ്ഞൻപോടുപാടിക്കുമേകദാ,
തല്ലിക്കുമൊട്ടുതല്ലേററുമാഴ്കുന്നവ-
രെല്ലാംതലയിലാമ്മാറുതരംതരം
വെള്ളംചൊരിയിച്ചുവെഞ്ചാമരമെന്നു
ചൊല്ലിവലിയപത്രങ്ങളാൽവീയിക്കും

മല്ലാരിമാധവനഗ്രജൻതമ്പിദം
മെല്ലെയെടുത്തുമടിയിൽവെച്ചാദരാൽ
തുല്യമില്ലാതവാത്സല്യഭക്ത്യാമുക-
ന്നല്ലൽതീർത്തൊട്ടുപുണർന്നുതലോടിയും.
തല്പുകൊണ്ടേറെറംതളർന്നുകിടപ്പവ-
രെല്ലാരെയുമുടനാശ്വസിപ്പിക്കയും
ഇങ്ങനെയെല്ലാംപലപ്രകാരംപല
മംഗലലീലകളാചരിച്ചനൽഹം
നിന്ദ്യമായുള്ളപശുപാകൃതിപൂണ്ടു
വന്ദ്യനുമേററംരമിപ്പിച്ചിതൊക്കവേ
അന്നുശ്രീദാമാവവറെറയധികാര-
മിന്നവറെറക്കൊണ്ടുസാദ്ധ്യമെന്നോക്കയാൽ
സങ്കർഷണനോടുവൻപുറവുമേവിന-
പങ്കജലോചനനോടുമായാദരാൽ
സന്തോഷമുൾക്കൊണ്ടുചൊല്ലിനാ"നിങ്ങിഹ
സന്തതമന്തികേമുമ്പിലാമ്മാറൊരു-
വങ്കാനനംകളിസംകുലമായ്പുരാ-
ണാങ്കിതമായതിഘോരമായുള്ളതേ
കണ്ടുകൊണ്ടാലുമനേകംഫലപക്വ-
മുണ്ടതിസ്വാദുകരങ്ങളായേററവും.
ദുഷ്ടനാംധേനുകനായദൈതേയന-
ങ്ങൊട്ടുനാളുണ്ടതിൽനിത്യമിരിക്കുന്നു.
അപ്പാപിയെബ്ഭയപ്പെട്ടൊരുവക്കമ-
ങ്ങപ്പാടടുത്തുചെന്നീടരുതാക്കമേ.
കശ്മലനാമവൻതന്നോടുകൂടെയു-
ണ്ടശ്മസമാനകാഠിന്യശരീരികൾ.
നിർഭയന്മാരവരേവരുമനൽഹം
ഗർദ്ദഭവേഷംധരിച്ചിരിക്കുന്നതും
തൽക്രൂരവിക്രമൈരാക്കമടുക്കരു-
തക്കാനനത്തിലവർവരുംമുന്നമേ
മർത്ത്യജനാദികളുൾപ്പുക്കുപക്വാദി
നിത്യമെല്ലാംഗ്രഹിച്ചീടുമാറാകുന്നു.
അപ്പനംപക്വസുഗന്ധമെല്ലാടവും
ശില്പമായ്വ്യാപിച്ചിരിപ്പതുപാർത്തിതോ
പക്വമവചിലഭക്ഷിപ്പതിനിനി-
ക്കൾംത്താരിലാശയുണ്ടായിതുന്തുലോം"
ചുററുംചുഴന്നഗോപാലസഖികളും
ചുററുമിയന്നതുപോലെചൊല്ലീടിനാർ.
കൃഷ്ണനുംരാമനുമക്കഥകേട്ടുടൻ
ഉൾക്കുതുകേനമന്ദസ്മിതപൂർവ്വകം
ചിത്തമൊരുമിച്ചുതമ്മിൽകടാക്ഷിച്ചു
സത്വരംപൈക്കളെമേവാനകലവേ
നിർത്തിപ്പരിചിനോടത്താലകാനനം.
ശതാമുദാസിംഹനാദേനസാമ്പ്രതം
പെട്ടെന്നുമുഷ്ടിചുരുട്ടിബലഭദ്രൻ
ഒട്ടുംമടിയാതെതാലമൂലേരുഷാ
കുത്തിക്കുലുക്കിക്കൊഴിച്ചുപനമ്പഴം
അത്യന്തമേററവുംവീണുധരിത്രിയിൽ
മത്തനായെത്രയുമുത്തുംഗനായൊരു
ഹസ്തിവരനാദമാർത്തുഗോപാലരും.
അപ്പോഴസുരരാജാവായധേനുകൻ
ദർപ്പാതിരേകേണവന്നുനോക്കുംവിധൌ
നില്ക്കുന്നിതുബലഭദ്രരുംകൃഷ്ണനും
ശക്തികുറഞ്ഞഗോപാലസമൂഹവും
ക്രുദ്ധിച്ചതുകണ്ടുപൊട്ടിച്ചിരിച്ചവ-
നദ്ഭുതമാമ്മാറലറിദിക്കൊക്കവേ
പൊട്ടുമാറുച്ചവേഗംപറഞ്ഞീടിനാൻ:—
"ഒട്ടുമറിവകതാരിലില്ലായ്കയാൽ
ചിത്തേമമാലയമിക്കൊടുങ്കാടെന്നു
സിദ്ധമല്ലായ്കയോവന്നകപ്പെട്ടതു
മുഷ്കര!തൽപ്രഭാവേനമുഴുത്തെഴും
ധിക്കാരമോപുനരെന്തിതുതോന്നുവാൻ?
ശക്തിമാനേവനിതിലിപ്പനംപഴം
കുത്തിക്കുലുക്കിക്കൊഴിപ്പതിനായവൻ?
മുല്പെട്ടുപേടിയൊഴിഞ്ഞിങ്ങുവന്നാലു-
മിപ്പോൾക്ഷണേനകൃതാന്താലയത്തിനു
വിട്ടീടുവാനഴകോടുവസിപ്പതി-
നൊട്ടുമതിന്നൊരുദണ്ഡമിനിക്കില്ല.
നിശ്ചയ"മെന്നുപറഞ്ഞദൈതേയനോ-
ടച്ചുബുദ്ധ്യാപുനരാനകദുന്ദുഭി-
പുത്രരിലഗ്രജൻതാനഥചൊല്ലിനാൻ:
"എത്രയുംനന്നുനീചൊന്നതെടോ!സഖേ!
ഒട്ടുമറിവിനിക്കില്ലായ്കകൊണ്ടല്ല;
ദുഷ്ടനായുള്ളൊരുനിന്നെയുംനിന്നുടെ
നത്യസഹചരന്മാരെയുമൊക്കവേ
മൃത്യുപുരത്തിന്നയക്കേണമെന്നതു
കല്പിച്ചുവന്നകംപുക്കേനിവിടെവൈ-
കല്പ്യമിയന്നുനില്ലാതെവരികെടോ!"
എങ്കിൽനീയെത്രയുംനന്നെന്നുധേനുകൻ
ശങ്കവെടിഞ്ഞുപറഞ്ഞണഞ്ഞുടൻ
മുങ്കാലുയർത്തിച്ചവിട്ടുവാനങ്ങവൻ
പിൻകാലെടുത്തുതിരിഞ്ഞുചവിട്ടുവാൻ
പങ്കിതാംഗക്കോടടക്കിയതശ്രമം
സങ്കടമെന്നിയേമാറിക്കളഞ്ഞുടൻ
അന്തർദ്ദിശിനിന്നുവേഗാൽപ്പിടിച്ചുകൊ-
ണ്ടന്തരംതൻതലമീതേസവിഭ്രമം
വട്ടത്തിലൊന്നുചുഴററിയെടുത്തങ്ങു
ദുഷ്ടമായോരുകരിമ്പനതന്നൊടു
പെട്ടെന്നെറിഞ്ഞുകളഞ്ഞാൻചുഴററിയ-
വട്ടംതിരിഞ്ഞുകൂട്ടുന്നതിൻമുന്നമേ.
ദുഷ്ടനുടെജ്ജീവനൊട്ടുകനുശവം
ഇട്ടുകളകയത്രേമറെററിഞ്ഞതും
തത്രപുനരതേറേറാരുതാലംമുറി-
ഞ്ഞത്യന്തികസ്ഥതാലങ്ങൾമേലേല്ക്കയാൽ

പൊട്ടിഞ്ഞരിഞ്ഞുമുറിഞ്ഞനേകംപന-
ങ്ങെട്ടിയലച്ചുപതിച്ചിതോരോവിധം.
വെട്ടുമിടിയുംകൊടുങ്കാററുമായ്വന്നു
പുഷ്പ്രാകളളീവനംതകക്കുംതരം.
ചിത്രമല്ലോക്കിലതെത്രമോതപ്രേത-
വർത്തിനിയായുള്ളഭൂതധരിത്രിയെ
നിത്യംധരിച്ചോരനന്തനല്ലോബല-
ഭദ്രനത്യാശ്ചര്യമല്ലിതൊഴിലേതും.
ഭർത്തൃവധംകണ്ടുഖേദകോപത്തോടും
തത്രസമബലധേനുകന്മാരെല്ലാം
ഗർദ്ദഭവേഷംധരിച്ചുനിരക്കവേ
സദ്യോനിരന്തരംതത്രസരഭസം
അട്ടഹാസംചെയ്തടുക്കുന്നതുകണ്ടു
പുഷ്ടകോപത്തോടുകൃഷ്ണനുംരാമനും
അഗ്നിയുംവായുവുമൊത്തരണ്യാന്തരം
പുക്കുപിടിച്ചുദഹിക്കുന്നതുപോലെ,
മുഷ്ക്കോടണഞ്ഞുപിടിച്ചുചുരുട്ടിയ-
മ്മുഷ്ടികളാൽപ്രഹരിച്ചുമനദ്ഭുതം,
വൃക്ഷങ്ങൾതോറുംപിടിച്ചുചുഴററിയ-
ങ്ങക്ഷണമൂക്കോടെറിഞ്ഞുമൊരുത്തനെ.
കൈകൊണ്ടുമററൊരുത്തന്മേലെറിഞ്ഞുമ-
ന്നിഷ്ടുപന്മാരെയൊടുക്കിനാരൊക്കവേ.
തൽക്ഷണേചത്തുനിരക്കെവീണീടുമ-
ശ്ശൂകശിഷ്യന്മാർശവങ്ങളാലുംബത
താലസമയത്തിങ്കലാശ്ശുമറിഞ്ഞുവീ
ണെത്രയുമേററംപനകളാലുംതഥാ;
മിക്കതുമൊക്കെമറഞ്ഞുധരാതലം
ഒക്കെയതുപൊഴുതന്തരീക്ഷാന്തരേ
ചിക്കനേവന്നമരൌഘമകംകനി-
ഞ്ഞുൾക്കുതുകേനപൂമാരിതൂകീടിനാർ
ഭദ്രാത്മനാവാദ്യഘോഷേണതാളങ്ങ-
ളെത്തിസ്തുതിച്ചുബലാനുജന്മാരെയും
നൃത്തഗീതസ്തുതികേട്ടുസന്തോഷമാ-
ന്നെത്രയുമാശ്ചര്യമുൾക്കൊണ്ടുബാലരും
സത്വരംകൃഷ്ണരാമന്മാരെയുംപുണ-
ന്നത്യാദരേണമേവീടിനാർചൂഴവും.
അന്നുതുടങ്ങിപ്പനംപഴമേവരും
ചെന്നെടുത്താസ്വാദിച്ചീടുമാറായിതു.
മുന്നേക്കണക്കേപശുക്കൾക്കുപേടിയു-
മെന്ന്യേനടന്നുപുൽമേയുമാറായ്വന്നു
നന്നായ്നടന്നുതുടങ്ങിനാർപാമരരും
നന്ദസുതാഗ്രജന്മാരെവാഴ്ത്തിസ്സദാ
പിന്നെബലഭദ്രരുംനന്ദസൂനുവും
ധന്യാംബുധികളാംഗോപാലബാലരും.
കന്നുകിടാങ്ങളെയുംതെളിച്ചാശ്ശുസാ
യാഹ്നേനടന്നിതമ്പാടിപുക്കീടുവാൻ.
സുന്ദരാനിന്ദിരാവല്ലഭൻനന്ദജൻ
മന്ദംകുഴൽവിളിക്കുന്നതുകേൾക്കയാൽ
വന്നുതുടങ്ങിമുകിൽവർണ്ണനർണ്ണിയെ-
ന്നന്നിവ്രജസ്ത്രീകളാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടു
കണ്ണുകളേയുംവഴിയിൽപതിച്ചുമ-
റെറാന്നുമറിയാതെനിന്നുപോയാർബലാൽ.
നിർമ്മലാകാരമാംഭിത്തിമേലെങ്ങുമേ
നിർമ്മിതമാംചിത്രരൂപികളെപ്പോലെ
മന്ദസ്മിതാനനാംഭോരുഹംകൊണ്ടുടൻ
മന്ദംവികസിച്ചുകണ്ടളവന്തികേ
സുന്ദരിമാർനയനഭ്രമരംമക-
രന്ദംനുകർന്നുതൃപ്ത്യാതഴുകീടിനാർ.
മന്ദിരേനിങ്ങൾപോകെന്നുനന്ദാത്മജൻ
ചന്ദ്രസമാനനംകൊണ്ടുനിയോഗിച്ചാൻ.
കന്നുകിടാങ്ങളുമായഥമന്ദിരേ
ചെന്നാരെശോദയുംരോഹിണീദേവിയും
നന്ദനന്മാരെക്കുളിപ്പിച്ചുവസ്ത്രവും
നന്നായുടുപ്പിച്ചുമാലകളുംചാർത്തി
ചന്ദനംകൊണ്ടണിയിച്ചുകുറികളും
അന്നദാനങ്ങളുംചെയ്യിച്ചുസാദരം
സന്മൃദുമെത്തമേലാശുകിടത്തിനാർ
അമ്മമാർനന്ദനന്മാരെയുറങ്ങുവാൻ
അന്നുരജനിയവ്വണ്ണംകഴിഞ്ഞള-
വന്യദിനമുഷസ്സിങ്കലുണർന്നഥ
നന്ദാത്മജൻബലനോടുപിരിഞ്ഞുതാൻ
മന്ദംസഖികളോടൊന്നിച്ചുപോയ്വനം
തന്നിൽനടന്നാൻപശുക്കളുമായ്മുദാ
ജന്യനിവഹചൈതന്യസ്വരൂപന-
ങ്ങന്യോന്യമുൾക്കൊണ്ടുചങ്ങാതിമാരോടും.
ചെന്നുയമുനാപുളിനേപശുക്കൾപുൽ-
തിന്നുന്നതുംകണ്ടുതങ്ങൾകളിക്കുമ്പോൾ
വന്നുപരന്നോരിളംവെയിലേല്ക്കയാൽ
മന്ദംതളർന്നുഗോപാലജാലങ്ങളും
പന്നഗനായകനാകിയകാളിയൻ
തന്നധിവാസിതമായമഹാഹ്രദേ
നിന്ദിതമായവിഷനീർകരങ്ങളാൽ
അന്നേരമാശുകോരിക്കുടിച്ചീടിനാർ.
കന്നുകിടാങ്ങളുംചെന്നഗാധസ്ഥമാ-
കുന്നജലംനുകർന്നാഹന്ത!ജീവനം
ഖിന്നതയാപിരിഞ്ഞൊക്കെനിരക്കവേ
മന്നിടംതന്നിൽവീണാരഹോ!കേവലം
തത്രതദനുചരാചരചാർവ്വനാം
ഉത്തമശ്ലോകനുദാരൈകനിർമ്മലൻ
കൃഷ്ണനദിതദിനേശനവരുചി
തൃഷ്ണയൊഴിഞ്ഞുവിവർജ്ജിച്ചുഴകിയ-
പുഷ്പലതാരുചിചേർന്നവനാന്തര-
ശില്പങ്ങൾകണ്ടുകണ്ടാമന്ദസഞ്ചരൻ
ഒട്ടുമലസാതെപോന്നുവന്നങ്ങതി

തുഷ്ട്യാകനിഞ്ഞെഴുന്നള്ളിനോക്കുംവിധൌ
ചത്തുനിരക്കെക്കിടക്കുംസഖികളും
അത്യന്തികസന്ദേഹസംഘവുംകാണ്കയാൽ
ചെററുപരിഭ്രമമുള്ളിലുണ്ടായത്രെ
തെററെന്നടക്കിഗ്ഗുണത്രയകാരണൻ
ചുററുമിയന്നുദിവ്യേക്ഷണംകൊണ്ടുതാൻ
പാററിനോക്കിപ്പരമാൎത്ഥംഗ്രഹിച്ചുടൻ
ചുററുംനടന്നവാമേക്ഷണംതന്നില-
ങ്ങുററസുധാവിന്ദുതൂകിക്കടാക്ഷിച്ചു
മുററുമുറങ്ങിക്കിടന്നവരൻപിനോ-
ടുററുണൎച്ചുറെറഴുനീല്ക്കുന്നതുപോലെ
കുററമൊഴിഞ്ഞെഴുനീററാൎവിഷജ്വാല
പാറിമയങ്ങിക്കിടന്നവരേവരും
ചിത്തംതെളിഞ്ഞഖിലേശ്വരൻദേവകീ-
പുത്രാന്തികേമരുവീടിനാരിങ്ങിനെ.
തത്രനിഷിദ്ധജലയായകാളിന്ദി
ശുദ്ധകീലാലയാക്കേണമെന്നുള്ളതു
കല്പിച്ചഖിലജഗന്മയനീശ്വര-
നപ്പന്നഗേന്ദ്രനാംകാളിയൻതന്നുടെ
ദൎപ്പംശമിപ്പിച്ചുഭക്തിവളൎത്തുടൻ
ഉല്പന്നമോദാലഭയംകൊടുത്തുടൻ
പുത്രദാരാദികളോടുകൂടെദ്രുത-
മെത്രയുംദൂരെനീക്കിക്കളഞ്ഞഞ്ജസാ
തൽപ്രദേശംപരിസേവ്യമാക്കീടിനാ-
നൾപ്പൂവിലെല്ലാൎക്കുമൊത്തവണ്ണംമുദാ.
തൽക്കഥയേവംനിശമ്യതൊഴുതതി-
ഭക്ത്യാനരപതിപിന്നെയുംചൊല്ലിനാൻ:—
"വിസ്തരിച്ചെന്നുമമ്പോടുബോധാഗ്രസ-
ന്നിബദ്ധങ്ങളെല്ലാമൊഴിയുമാറിങ്ങിനെ
ചിത്രചരിത്രവിലാസങ്ങൾകാളിയ-
മൎദ്ദനമാദിയേചൊല്ലിത്തരേണമേ!
ഏവംനരപതിചൊന്നളവൻപെഴും
ഭാവനയാശുകന്താനഥചൊല്ലിനാൻ.

കാളിയമൎദ്ദനം.

കാളിന്ദിയായസൂൎയ്യാത്മജതന്നില-
ക്കാളിയൻജ്ഞാതികളോടുകൂടിസ്സദാ-
കാലംവസിച്ചുളനായതുകൊണ്ടതി-
കാളകൂടമയമായനദീജലം
പാരംനിരഞ്ഞുതിളച്ചുപുകഞ്ഞെഴും
വാരിയതിങ്കലേറേറശുന്നകാററിനാൽ
തീരേയടുത്തുചുഴന്നതൃണങ്ങളും
ഓരോവിധംലതാദ്യങ്ങളുമൊക്കവേ
താരുംതളിരുംഫലങ്ങളുംവീണഹോ,
വേരോടുകൂടിയുണങ്ങിവരണ്ടുള്ള
ഘോരവനാന്തരേമേവുംമൃഗങ്ങളെ-
ല്ലേരുംവിഷാവേഗമൂലംനശിച്ചുപോയ്
മീതേപറക്കുന്നപക്ഷികളുംവിഷ-
വാതവശേനകീലാലസമുദയേ
ജീവൻപിരിഞ്ഞുവീണീടുംജലാശയേ
മേവുന്നവയോപറയേണ്ടതില്ലല്ലോ
വേറേപറയുന്നതെന്തിനോരോന്നുഞാൻ
നീരതിൽനിന്നെഴുംമാരുതസംഗതി
ചേരുംചരാചരാദ്യങ്ങളശേഷമ-
ങ്ങാരാൽനശിച്ചുകൂടിദിവസംപ്രതി.
കേവലമേവംപലനാൾകഴിഞ്ഞളു
ദേവകീനന്ദനനായജഗന്മയൻ
ഗോവൃന്ദപാലനംചെയ്യവിടേക്കുചെ-
ന്നേവമാപത്തുകൾതീൎത്തിരിക്കുംവിധൌ
ഭോഗിശയനനവിടെനിന്നപ്പൊഴേ
വേഗേനകാളിയനാമിവൻതന്നെഞാൻ
ദൂരെക്കളവനെന്നദ്ധ്യാവസിച്ചുകൊ-
ണ്ടാരൂഢമോദാൽതളിൎത്തുകുളുത്തൊരു
നീലക്കടമ്പുനില്ക്കുന്നതുകണ്ടതി-
ന്മേലാശുപാഞ്ഞുകരയേറിമെല്ലവേ
കാളിയൻതാൻവസിക്കുന്നവിടംകണ്ടു
കാളിന്ദിതന്നിൽമടിയാതെചാടിനാൻ."
ചോദിച്ചിതുശുകനോടതുകേട്ടപോ-
താദരപൂൎവകമാശുമഹീപതി:—
"കാളകൂടമയവേഗാലടുത്തുള്ള
കാനനസംവൃതമൊക്കെനശിച്ചുപോയ്
കേവലമെന്നല്ലോമുന്നമരുൾചെയ്തി-
തീവണ്ണമെന്തുകടമ്പുനിന്നീടുവാൻ?"
"ശ്രീശുകൻതാനുംചിരിച്ചുചൊന്നാ"നവ-
കാശമതിനുണ്ടുകേളെടോഭൂപതേ!
പണ്ടുവിനതാത്മജൻപന്നഗാന്തക-
നിന്ദതൽതൻമാതാവിനാശുതീൎത്തീടുവാൻ
ചന്തമേറുംത്രിദിവംപ്രവേശിച്ചമൃ-
തന്തരമെന്നിയേകൊണ്ടുപോരുന്നനാൾ,
കുന്നതതീൎത്തുകോപാൽതൻപുരോഭുവി-
കണ്ടുകടമ്പതിന്മേലിരുന്നീടിനാൻ.
കമ്പംകലൎന്നുകലശംതുളുമ്പിവീ-
ണമ്പോടതിന്മേലൊഴുകിനിരന്തരം
സംപ്രതിമേന്മേലതുകൊണ്ടതിന്നൊരു
തുമ്പമണയാഞ്ഞതിന്നൊരുകാരണം;
പിമ്പൊരുകാലമമ്പോടമൃതാത്മകൻ
തൻപദാംഭോരുഹസ്പൎശമുണ്ടായ്വരും
ബന്ധമതുകൊണ്ടുമുണ്ടുകടമ്പിന്നു
സന്താപമേതുമില്ലായ്വാൻമഹീപതേ!
ബന്ധുവായുള്ളഭഗവാനരവിന്ദ-
ബന്ധുസുതയിലാമ്മാറുചാടുംവിധൌ
ചെമ്പൊൻഗിരീന്ദ്രൻമഹാമേരുതാനുട-
നംഭസ്സിൽവീഴ്‌വതുപോലെവീണീടിനാൻ.
കീഴ്മേൽമറിഞ്ഞിതുകാളിന്ദിവാരിയും
സാമാന്യമെന്യേയുയൎന്നിതങ്ങോളവും.

കാളിയൻതന്നുടെകാമിനിമാരൊടും
മേളമിയന്നഹിബാലഗണത്തൊടും
കൂടിക്കളിക്കുന്നനേരമെന്തോന്നിതെ-
ന്നാദൽപിടിച്ചുപേടിച്ചതിവിഭ്രമം
തേടിപ്രസരിച്ചുഴന്നുഞെട്ടിത്തെറി-
ച്ചുടകിട്ടുകിട്ടത്തെറ്റെനെട്ടങ്ങിനാൻ.
പാരമുമിണ്ണാൻവിഷംചുമത്തുപൊഴ്-
താത്രഘോരകോപമിയന്നൊരുകാളിയൻ.
നീരിൽമുഴുകിക്കിടന്നുചൊല്ലീടിനാൻ
ആരെടോ!വന്നതെന്നാലയസീമനി?
പ്രാണഭയമൊട്ടുമില്ലായ്കയോ?ബാഹു-
മാനംകുറഞ്ഞിങ്ങുവന്നുചാടീടുവാൻ?
ചാകയെന്നുള്ളതൊഴിഞ്ഞുടനങ്ങുനീ
പോകേണമെന്നുനിനയ്ക്കാലാമാനസേ"
ഏവംചപലകളായുള്ളവാക്കുക-
ളേറെപ്പറഞ്ഞുകോപിച്ചുഫണങ്ങളും
പാരാതെപൊങ്ങിച്ചുനേരത്തുനാസികാ-
മാരുതമേറ്റുപാരംതികന്നുജ്ജലം.
വാരിതന്മീതേനികന്നവൻനോക്കിനാൻ
ദൂരവേകാണായിനാരായണനേയും.
മേളമിയന്നുള്ളമേചകവാരിയിൽ
നീളവേപാരംതുടിച്ചുനീന്തുന്നതും
കീഴിലൊരുത്തനീവണ്ണമിപ്പാടവ-
ന്നാഴിയിന്നീരിതുതൊട്ടീലതിന്നിന്നു
പാരംചെറിയൊരുബാലനിവനുടൻ
ധീരതയോടുമാളായതുപാർത്തൊരു
ഘോരായ്മയോടുഫണങ്ങൾസഹസ്രവും
നേരേയെടുത്തടുത്താനതിവിദ്രുതം;
സിംഹികതന്നുടെനന്ദനനാകിയ
രാഹുശശാങ്കനെക്കണ്ടടുക്കുംവണ്ണം.
താരാർമകൾനിജപാണിയുഗളത്താൽ
അത്രൂഢമോദംതലോടിനിറന്നുള്ള-
ചാരുകഴലിശതന്മേൽമടിയാതെ
ഘോരനാംകാളിയനോരോന്നുദംശിച്ചാൻ.
ഏതുമതിന്നൊരുപീഡയില്ലായ്കയാൽ
ഏറെയടുത്തുടൻപിന്നെയുംമേൽക്കുമേൽ
മർമ്മങ്ങൾതോറുംകടിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ
നിർമ്മലനായൊരുനന്ദതനയനെ.
കന്മഷന്മാർക്കുതോന്നുമല്ലോതെളി-
ഞ്ഞാന്മനഃപങ്കജേവാഴ്കപോകായ്ക്കെങ്ങും
ഉണ്ണിയെമസ്തകംകൊണ്ടടിച്ചീടിനാൻ
തിണ്ണമടുത്തുചുറ്റീടിനാൻപിന്നെയും
കണ്ണനുടെയുടൽകാളിയൻചുറ്റിയ-
വണ്ണമേകണ്ടൊരുഗോപാലബാലരും
പുണ്യമിയന്നുള്ളഗോക്കളുമൊക്കവേ
കണ്ണുനീർതൂകിനാർമായാമയങ്ങളും.
അന്നേരമമ്പാടിതന്നിലോരോവിധം
ദുർന്നിമിത്തങ്ങൾകാണായിപലതരം.
നന്ദനിടത്തുതുടതോൾനയനവും
നന്നായ്‌വിറച്ചുതുടങ്ങിനിരന്തരം.
നന്ദവിലാസിനിക്കന്യഭാഗങ്ങളും
നന്നായ്‌വിറച്ചിളകുമ്പൊഴുതങ്ങവൾ
കണ്ണുനീർവാർത്തുതോഴീജനത്തോടഥ
ചൊന്നാൾകരഞ്ഞുകരഞ്ഞുയശോദയും:—
"എന്മകനിന്നലെയിന്നേരമൻപൊടു
ചെമ്മേസഖികളുമായിവന്നാനല്ലോ.
ഇന്നുവരുവതിന്നേറെവൈകീടുവാൻ
അന്യംപുനരൊരുകാരണമെന്തയ്യോ!
മന്ദസ്മിതംപൂണ്ടസുന്ദരവക്ത്രാര-
വിന്ദമെൻമുന്നിലാമ്മാറുകാണായ്കയാൽ
ഉള്ളിൽവരുന്നഴൽചൊല്ലാവതല്ലമ-
റ്റുള്ളമുഴന്നുമാഴ്കീടിനാൻനന്ദനും
കന്നുകിടാങ്ങളെമേച്ചുവനങ്ങളിൽ
ചെന്നുകടന്നുമുള്ളൊന്നുകുത്തീലല്ലീ?
കന്ദരവാസിമൃഗേന്ദ്രനിനാദമാ-
കർണ്യവിറച്ചുമോഹിച്ചുവീണീലല്ലീ?
പർണ്ണപുഷ്പങ്ങൾപറിപ്പാനൊരുവെട്ടു
ചെന്നുമരമേറിനിന്നുവീണീലല്ലീ?
വമ്പുലിമുന്നിലകപ്പെട്ടുസംഭ്രമി-
ച്ചമ്പരച്ചൊല്ലിവലഞ്ഞുപോയീലല്ലീ?
പിള്ളരുമായിടിപെട്ടഭിമാനിച്ചു
തല്ലിമയങ്ങിയുള്ളുള്ളമായീലല്ലീ?
ഉള്ളകറികളുംചോറുമാറീതിനി-
ക്കുള്ളഴൽപെട്ടചൂടായ്ചമഞ്ഞൂവിഭോ!
മക്കൾതനിക്കൊന്നുമില്ലായിലെപ്പൊഴും
ദുഃഖിച്ചിരിക്കയെന്നായ്വരുമീശ്വര!
പെറ്റുവളർത്തുകൊൾവാനുംപണിതുലോം
മറ്റാരുമില്ലൊരാധാരമോർത്താലയ്യോ!
ചിത്തവിചാരിക്കപുത്രസമ്പത്തികൾ
ഇത്രപരിഭ്രമിക്കുന്നവരാരുള്ളു.
ദുഃഖിപ്പതിന്നൊരുപാത്രമായേനഹം
വ്യാഘ്രംപ്രസവിയാഞ്ഞെത്രചൂണ്ടേൻനടേ;
പെറ്റുചെറിയവനെക്കണ്ടനാൾമുത-
ലുറ്റുതുടങ്ങിയദുഃഖംമരിപ്പോളം
പാറ്റവിട്ടുപോയീടുകയില്ലത്തു
പറ്റുംകുമാരനെക്കിട്ടുകിലീശ്വരാ!
ഒട്ടുമടുത്തുവന്നീലെന്മകൻ പശു-
ക്കുട്ടികളൊച്ചകൾകേട്ടതില്ലെങ്ങുമേ.
മൽപ്രജാതൻകുഴൽനാദവുംകേട്ടതി-
ല്ലിപ്പോഴിനിക്കിനിയെന്താവതീശ്വര!
എന്തെന്തുതോഴി!വരായ്വാൻമമാത്മജൻ?
അന്തരാവൈരികളുണ്ടവനേറ്റവും
കാളിന്ദിതന്നിലിറങ്ങിനീന്തുംവിധൌ
കാളിയൻചുറ്റിവലഞ്ഞുപോയീലല്ലീ?

ബാലക"നെന്നവൾചൊന്നളവങ്ങു-
മൂലവേരാശ്ശതിനെന്നശരീരിതൻ
വാക്കുകളൻപോടുകേൾക്കായ്ചമഞ്ഞതു
നീക്കമൊഴിഞ്ഞുറപ്പിച്ചുപരിഭ്രമാൽ,
തെറ്റന്നുടനങ്ങുചാടിപ്പുറപ്പെട്ടു
ചുറ്റമിയന്നയശോദയുംനന്ദനും
മറ്റുള്ളഗോപാലവൃദ്ധരുംബാലരും
ചുറ്റുംചുഴന്നഗോപാംഗനാവർഗ്ഗവും
സത്വരംരാമനുമൊക്കെനടന്നുള
വഭ്രേഷരിവേഷവുംകണ്ടിതേറ്റവും.
പൃത്ഥ്വീചലനവുംചെറ്റുതോന്നീപുന-
രുൾത്താരിലത്തൽമുഴുത്തിതെല്ലാർക്കുമേ.
കൃഷ്ണനുടെമഹിമാനമറിഞ്ഞൊരു
വിഷ്ണുശയനഭാഗൻബലഭദ്രരും;
"ചിത്തഭ്രമംപുനരൊട്ടുചുരുക്കുവിൻ-
നത്തലെൻകൃഷ്ണനുസിദ്ധിക്കയില്ലതു
വിശ്വസിച്ചീടുവിൻമന്ദചശ്രേണികൾ;
അയ്യോ!വിപരീതംകാട്ടരുതാരുമേ.
ശത്രുസംഹാരത്തിനായ്ക്കൊണ്ടുഭൂമിയിൽ
ഉത്ഭവിച്ചുള്ളവനെന്നുടെസോദരൻ,
വിഘ്നമവന്നുസിദ്ധിക്കയില്ലേതുമേ
ചിത്തേധരിപ്പിൻ"എന്നാൻബലഭദ്രനും.
പത്മവിലോചനൻതൻചുവടുള്ളിലു-
ള്ളത്തൽചുരുക്കിനോക്കിപ്പുനരങ്ങവർ
പെട്ടെന്നുചെന്നുകാളിന്ദീതീരത്തുഴൽ-
പ്പെട്ടുകരഞ്ഞുഴലുന്നൊരുഗോപാല
വർഗ്ഗത്തെയുംപശുവൃന്ദത്തെയുംകണ്ടു
ഗൽഗ്ഗദസുസ്വരത്തോടുയശോദയും
അക്ഷിജലങ്ങൾതുടച്ചുകരങ്ങളാൽ
അക്ഷണമത്തൽമുഴുത്തുചൊല്ലീടിനാൾ:—
"ബാലകന്മാരേ!മനോഹരനെന്മകൻ
നീലമുകിൽവർണ്ണനെങ്ങുപോയാനയ്യോ!
പാരാതെചൊല്ലുവിനാരോമലുണ്ണിതൻ
ചാരുതിരുവുടൽകാണാഞ്ഞു സങ്കടം
പാരമിനി"ക്കെന്നുകേട്ടുള്ളബാലന്മാർ
ഏറെക്കരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാരാകുലാൽ.
"എന്തെന്തിതയ്യോ!മമാത്മജനാകിയ
ചെന്താമരക്കണ്ണനെന്തുചെയ്താനയ്യോ!
പുഞ്ചിരികൊണ്ടുവിളങ്ങുംമുഖാംബുജം
ചെഞ്ചെമ്മേ ഞാനിനിക്കാൺമനോദൈവമേ?
ചൊല്ലുവിൻചൊല്ലുവിനുണ്ണികളേ!മമ
കല്യാണശീലനാമുണ്ണിയെങ്ങോനയ്യോ!"
വല്ലവിമാരുമെല്ലാവരുമിങ്ങനെ
ചൊല്ലിക്കരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാർപിന്നെയും
വല്ലീലചൊല്ലുവാനുണ്ണികളാർക്കുമു-
ള്ളല്ലൽമുഴക്കയാലെള്ളോളവുംതഥാ.
ഉണ്ണീമനോഹര!കൃഷ്ണ!മമാത്മജ!
കണ്ണാ!കരിമുകിൽവർണ്ണ!കുമാരക!
നിന്നുടൽകാണാഞ്ഞെഴുന്നൊരുസങ്കട-
മിന്നുപൊറുക്കാവതല്ല"പുനരിതി
കണ്ണീരൊലിപ്പിച്ചുനന്ദനമമ്മയും
ധന്യാംഗികളായഗോപീജനങ്ങളും
തൂർണ്ണംപരവശപ്പെട്ടുതൊഴിച്ചുല-
ച്ചുണ്ണിയെനോക്കിനാരെങ്ങുമേനീളവേ.
അന്നേരമൊട്ടകലത്തുകാളിന്ദിയിൽ
നിന്നൊരുകാളിയൻതന്നാൽനിബദ്ധനായ്
കണ്ണനെക്കണ്ടുനടേതില്ലുമേറിയ
മന്യുമുഴുത്തുയശോദയുംനന്ദനും
"അയ്യോമകനെ!ചതിച്ചിതോഞങ്ങളെ!
നീയെന്നുചൊല്ലിക്കരഞ്ഞങ്ങുചെന്നുടൻ
പയ്യെപ്പിടിപ്പതിനായ്ക്കൊണ്ടുഴറോടു
സൂര്യസുതയിലാമ്മാറുചാടീടുവാൻ
കയ്യുമ്പരത്തിയോടുമ്പൊഴതച്യുത
ശയ്യാഭഗൻബലഭദ്രരുംകൂടവേ
തെറ്റെന്നുചെന്നുമുല്പുക്കചൊല്ലീടിനാൻ;—
"പാറ്റവിവശത്വംകാട്ടരുതാരുമേ.
നില്പിനടങ്ങിയൊരിത്തിരിനേരമെ-
ന്നുല്പലനേത്രനാംകൃഷ്ണനുസങ്കടം!
സിദ്ധിക്കയില്ലതോതെന്തിനുമാനസം
കത്തിയെരിഞ്ഞഴൽതേടുന്നുസന്തതം"
ഇത്ഥംബലഭദ്രൻചൊന്നതുകേട്ടുള-
വുൾത്താരിൽനന്ദനോത്താൻഗർവ്വാണികൾ
വിഭ്രമവുംകുറച്ചീടിനാനൊട്ടുതാൻ
സുഭ്രുവായുള്ളയശോദതാൻപിന്നെയും
ദുഃഖപരവശമുൾക്കൊണ്ടുനില്ലാഞ്ഞു
ചിക്കനെച്ചെന്നുപിടിച്ചിതുരാമനും
തമ്മിലുരുമ്മീട്ടൊരാവതില്ലായ്കയാൽ
അമ്മായവാനരികത്തവളുംനിന്നാൾ.
ചെമ്മേപുനരിക്കഴപ്പുങ്ങൾകണ്ടതി-
നിർമ്മലനാകിയനന്ദതനയനും
വൈകരുതിപ്പോളിവനോടുഞാൻകളി-
ചെയ്ക,മത്യാപരാധീനരായെത്രയും
മാഴ്കിത്തളന്നബന്ധുക്കൾതന്നന്തികേ
പോകേണമെന്നുനിനച്ചുമായാമയൻ
ചുറ്റിക്കിടന്നൊരുകാളിയൻതന്നെവേ-
റുറ്റുകൊൾവാൻകഴിവില്ലാഞ്ഞുതൽക്ഷണം
ഭക്ഷിപ്പതിന്നടുത്തോരഹൻതന്നുടെ
വക്ത്രരന്ധ്രത്തിലതൃപ്തമായ്മുന്നമേ
വിസ്തൃതാകാരംവളന്നുപോലെതാൻ
എത്രയുമേറ്റംവളന്നുതുടങ്ങിനാൻ.
ചക്ഷുശ്രവോന്വയാധീശനാംകാളിയൻ
തൽക്ഷണംതന്നുടൽപൊട്ടുമെന്നോർത്തഥ
ചുറ്റുമഴിഞ്ഞുഫണങ്ങൾപരത്തിയ-
ങ്ങറ്റമില്ലാതൊരുകോപംമുഴക്കയാൽ

ഛർദ്ദിച്ചുടൻവിഷംമേല്ക്കുമേലംഭസി
കദ്രുസുതാധിപൻപിന്നെയുംമാഴ്കിനാൻ.
അപ്പോഴവനെയുപദ്രവിച്ചീടുവാൻ
ഉൾപ്പൂവിലാമ്മാറവസരംപാർത്തുടൻ
ദുഷ്ടാകരേണഫണങ്ങൾപിടിച്ചുകൊ-
ണ്ടഷ്ടാംഗയോഗികളുള്ളിൽനടപ്പവൻ
പെട്ടെന്നുതാഴ്ത്തിക്കരയേറിനിന്നുടൻ
ഒട്ടേറെയുംതദാനൃത്തംതുടങ്ങിനാൻ.
തൃക്കാലിണനടയെക്കാളധികമായ്
മുഷ്കനാകിയകാളിയൻതന്നുടെ
മസ്തകാഗ്രസ്ഥിതരത്നപ്രഭകളാൽ
എത്രയുമേറ്റമേറ്റംവിളങ്ങീതദാ.
ചിത്രമത്യത്ഭുതം!നൃത്തപ്രകാരങ്ങൾ
ഉൾത്താരിലോർത്തറിയാവതല്ലേതുമേ.
മൃത്യുഞ്ജയനദ്രിനന്ദനാവല്ലഭൻ
നൃത്തപ്രിയനുടെനൃത്തഭേദംപോലെ
ചിത്രതരംപരമത്ഭുതമേവമെ-
ന്നിത്രിലോകീജനമൊക്കെപ്പുകഴ്ത്തുംവിധൌ
പുഷ്കരേവന്നുനിരന്നിതുദേവകൾ
ഒക്കവേദുന്ദുഭിതാക്കിനാനാദരാൽ
മയ്ക്കണ്ണിമാരാകുമപ്സരസ്ത്രീകളു-
മുൾക്കാമ്പഴിഞ്ഞുസംഗീതംതുടങ്ങിനാർ.
തുംബുരുനാരദനാദികളേവരും
സന്മയംകണ്ടുവന്ദിച്ചുവാഴ്ത്തീടിനാർ.
ചിന്മയനംബുജലോചനൻമാധവൻ
സന്മയൻസർവ്വചരാചരദേശികൻ
നിർമ്മലൻനിർമ്മമൻജന്മമൃതിഹരൻ
കർമ്മണാമാധാരമായജഗന്മയൻ
പിന്നെയുംപിന്നെയുമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടു
പന്നഗനാഥനാംകാളിയൻതന്നുടെ
പൊങ്ങുംഫണങ്ങളിലൊന്നുതാഴുംപൊഴു-
തങ്ങേതുമന്നുകാണാമതിന്മേലുടൻ
ചെമ്മേപകർന്നഴകോടുനടിച്ചിട്ടു-
മുന്മേഷമോടതുതാഴുപോളംതഥാ
തുംഗമാമങ്ങതുതാഴുംപൊഴുതേക-
മംഗജതാതനതിന്മേലുഴറ്റോടു
നിന്നുടനന്യേപഃകന്നുതാഴുംപൊഴു-
തൊന്നുയർന്നീടുമതിന്മേലുമങ്ങിനെ
തന്നെഫണങ്ങൾസഹസ്രങ്ങളിലുമായ്
നിന്നുകടന്നുനടന്നുനടിക്കുമ്പോൾ
ഉണ്ണിതൻകാലടികാളിയൻമസ്തകേ
കുന്നുകൾവന്നുവീഴ്കെന്നുതോന്നീടുന്നു.
മന്ദേതരംതളർന്നീടിനാനേറ്റമ
ത്യുന്നതനായഫണികുലനായകൻ
തന്നുടെദർപ്പമശേഷംനശിച്ചഥ
വന്നുചോരിഞ്ഞിതുവക്ത്രേണരക്തവും.
ഖിന്നനായ്മന മുഴുത്തഴൽപൂണ്ടവ-

കാളിയമർദ്ദനം.

നന നഃഖേദാൽകരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻ.
ഭിന്നധൈര്യേണപിരിഞ്ഞുപോകെന്നതു
വന്നുകൂട്ടുംമമജീവനംനിർണ്ണയം.
എന്നിത്തരംബഹുചിന്തകലർന്നവ-
നെന്നുടെമസ്തകത്തിന്മേലിവണ്ണമേ
വന്നുകടന്നുകരേറിനടിപ്പവ-
നിന്നുനിനച്ചാലസാരനല്ലൊട്ടുമേ
നിന്ദിച്ചുപോയേനിവനെയാരെന്നുവാ-
നെന്നുള്ളിലോർത്തറിയായ്കയാലീശ്വര!
വന്ദേപദംകരുണാനിധേ!സാമ്പ്രതം
നിന്നെയാരെന്നതറിയായ്വരേണമേ!
നിന്ദ്യനാമെന്നപരാധങ്ങളൻപോടു-
വന്ദ്യനായുള്ളനീതാൻക്ഷമിക്കേണമേ!
ധന്യാകൃതേതിപുനഃപുനരോർത്തോർത്തു
നന്നായ്മനസാവണങ്ങിനാനേറ്റവും.
സത്സമയേസകലാത്മപ്രബോധകൻ
ചിത്സ്വരൂപൻപദയുഗമഹിമയാ-
ശ്ശുദ്ധസ്വരൂപവിജ്ഞാനമുണർന്നുതൻ-
ബുദ്ധിതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിവളർന്നെഴും
ഗർവ്വമശേഷമൊഴിഞ്ഞതിശാന്തനാ-
യുർവ്വരാധീശനെധ്യാനിച്ചുമാനസേ
ശർവ്വവിഭൂഷണവംശജനക്ഷികൾ
സർവ്വമടച്ചുമന്മസ്തകേനാടനം
നിർവ്വഹിക്കുന്നവനാരെന്നചിന്തയാ
നിർവ്വൈരവാൻനിരൂപിച്ചുളവഞ്ജസാ
സർവ്വജഗൽഗുരുനാരായണൻപരൻ
ശർവ്വവന്ദ്യൻശരണാഗതവത്സലൻ
പർവ്വതപക്ഷാരിസോദരൻമാധവൻ
പർവ്വതച്ഛത്രധരൻപരമൻപ്രഭു
പർവ്വചന്ദ്രാഭിരാമാനനൻകേശവൻ
ദുർവ്വിനീതൌഘകുലാന്തകനാര്യയൻ
ദർവ്വീകരകുലനാശനകേതനൻ
ദർവ്വീകരാഗ്രഗശായിജനാർദ്ദനൻ
തുർവ്വസുപൂർവ്വജവംശജൻമംഗലൻ
ഉർവ്വിപ്രിയനുർവ്വിഭാരാപഹാരകൻ
സർവ്വാത്മകൻമമമസ്തകേനിന്നതി-
ദിവ്യനടനംനടിക്കുന്നതെന്നുടെ
ദൈവാനുകൂലതകൊണ്ടെ,ന്നറിഞ്ഞുതൻ

കുർവ്വാണഭാവാലകമഴിഞ്ഞത്രയും
ഭക്ത്യാപരബ്രഹ്മതേജോമയനായ
ഭക്തപ്രിയൻപദാംഭോരുഹേമാനസ-
പത്മമാരാധിച്ചുവന്ദിച്ചുതരം
സ്തുത്വാലയിച്ചുരമിച്ചുഫണീശ്വരൻ.
കൃത്വാപരാധങ്ങളൊക്കെക്ഷമിക്കെന്നു
മത്വാനമസ്കരിച്ചീടിനാനാവോളം.
അപ്പോഴവനുടെഭാര്യമാരാകിയ
സർപ്പവധുക്കളുംപുത്രകദംബവും
ചിത്താകുലതയാപോന്നവന്നേററമു-
ള്ളത്തൽമുഴുത്തുഭക്തപ്രിയൻതന്നുടെ
തൃക്കാലിണകളിൽവീണുനമസ്കരി-
ച്ചുസ്മാൻകൃപയോടുപാലയേതിദ്രുതം
ദുഃഖിച്ചുദുഃഖിച്ചുകണ്ണീരൊലിപ്പിച്ചു
വ്യഗ്രിച്ചുപാരംകരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാർ:—
"നിത്യമടിയങ്ങൾവാഴുംജലത്തിങ്കൽ
അത്യന്തബന്ധുവായുള്ളതവപദ-
യുഗ്മവിലോകനത്തിന്നുള്ളവകാശ-
മിക്കാലമുണ്ടായ്ചമഞ്ഞത്യത്ഭുതം!
വിഷ്ണോ!മുകുന്ദ!മുരാരേ!ജഗല്പതേ!
ജിഷ്ണുസഹജ!ജയജയസന്തതം
തുഭ്യംനമസ്തേനമോനമോദൈവമേ!
സത്യസ്വരൂപ!സർവ്വാത്മനേതേനമഃ
ഭക്തജനമനോദർപ്പണമാലിന്യ-
മൊക്കെത്തെളിവോടകററിക്കളവൊരു
തൃക്കാൽസരോജരേണുക്കൾധരിപ്പതി-
ന്നിക്കാലമെന്തൊരുപുണ്യമിവനെന്നു
പത്മേക്ഷണ!ഞങ്ങളേതുമറിഞ്ഞതി-
ല്ലത്ഭുതംതേമഹാമായതൻവൈഭവം.
സർപ്പാന്വയത്തിൽജനിച്ചതുപാപമെ-
ന്നെപ്പേരുമുണ്ടുചൊല്ലുന്നിതെന്നാലതിൻ
മദ്ധ്യേഭവല്പദാംകണ്ടുകൊൾവാനൊരു
ശുദ്ധക്രിയചെയ്തതെന്തറിഞ്ഞീലല്ലോ.
മുഷ്കരനായതിദുഷ്കരനാകിയോ-
രിക്കാളിയൻപ്രിയൻഭർത്താവിവനെന്നീ
വിശ്വംഭരാ!പരിവിശ്രമിപ്പിച്ചതു
നിശ്ചയമോർക്കിലയോഗ്യമല്ലോട്ടുമേ.
ദർപ്പമൊഴിച്ചുതനിക്കുള്ളവരെര-
ക്ഷിപ്പതുനിന്നുടെശീലമെന്നാകയാൽ
ശില്പമായിപ്പോഴനുഗ്രഹിച്ചീടുവാൻ
അല്പംവികല്പമുണ്ടാകരുതേതുമേ.
മുക്കണ്ണനുംപരമേഷ്ഠിയുമിന്ദ്രനും
ഭക്തികൊണ്ടുള്ളംതെളിഞ്ഞമുനികളും
ലക്ഷ്മീഭഗവതിതാനുംവ്രതങ്ങളും
ലക്ഷണമാർന്നവേദാന്താംഗവിദ്യയും
നിത്യമന്വേഷിച്ചുകാണാതിരിക്കുന്ന
സത്യസ്വരൂപനാംത്വച്ചരണദ്വയം
മത്സരാദിപ്രദോഷംകലർന്നോരിവൻ
മസ്തകത്തിങ്കൽവിളങ്ങുമാറായല്ലോ,
ഇപ്പോഴിതിൽമീതേമററെന്തിനിയൊന്നു
പത്മാലയാപതേ!വേണ്ടതുദൈവമേ!
കൃഷ്ണ!കൃഷ്ണ!പ്രഭോ!പാഹിനമോസ്തുതേ
വിഷ്ണോ!മുകുന്ദ!മുരാരേ!നമോസ്തുതേ!
സത്വരജസ്തമോഭേദരൂപാത്മനേ
ശക്തിയുക്തപ്രഭോ!നിത്യംനമോസ്തുതേ!
സർവ്വസത്വാന്തർഗ്ഗതായനമോനമഃ
സർവ്വഭൂതാകൃതേ!നാഥ!നമോസ്തുതേ
സർവ്വാത്മകാരണ!ഭൂതായതേനമഃ
സർവ്വബീജാംകുരായപ്രണവാത്മനേ
സർവ്വാദിമദ്ധ്യാവസാനായതേനമഃ
സർവ്വാന്തര്യാമ്യഭിന്നാത്മനേതേനമഃ
സർവ്വപൂർണ്ണസ്വരൂപാത്മനേതേനമഃ
സർവ്വഭൂതോദയഹേതവേതേനമഃ
സർവ്വജഗൽപരിപാലന!തേനമഃ
സർവ്വസർവ്വസ്മൈസനാതന!തേനമഃ
സർവ്വപൂർണ്ണസ്വരൂപാത്മനേതേനമഃ
സർവ്വകാലാവകാശായനമോനമഃ
സർവ്വാത്മസന്നിധിസംസ്ഥിതായപ്രഭോ!
സർവ്വദൂരസ്ഥസർവ്വസ്മൈനമോനമഃ
നാരായണ!നരകാരേ!നരാധിപ!
നാരദാദിപ്രമുഖാരാധിതാംഘ്രയേ
കാരുണ്യവാരിധേ!കാമദാനപ്രഭോ!
നീരദവർണ്ണ!നിരാകുല!ദൈവമേ!
ഗോവിന്ദ!ഗോപാലവംശാധിപാത്മജ!
ദേവേന്ദ്രസോദര!ദേവ!യദുപതേ!
ദേവകീസൂനോ!വസുദേവനന്ദന!
ദേവദേവ!പ്രഭോ!പാഹിനോപ്യനാഥ
നിന്മഹാമായാവിലാസമഹിമകൾ
അംബുജനേത്ര!പാർത്താലൊരുകാലവും
ചിന്മയരൂപ!ചിന്തിച്ചുകണ്ടോളമി-
ങ്ങുന്മേഷമോടറിയാവതല്ലാർക്കുമേ.
ജംഗമജംഗമാജാതികളൊക്കെയും
മംഗലദേവതാവല്ലഭനാംതവ
നന്ദനജാതികളാകുന്നതുജഗ-
നന്ദിനിയാകുന്നമായാഭഗവതി
തന്നുടെമാനസാനന്ദകരനായ
നിന്നുടെസന്നിധൌനിന്നളവന്വഹം
നിർമ്മിച്ചുനില്ക്കുന്നവിശ്വംജഗൽപ്രതി-
ബിംബിതനായതിൽമൂന്നുവിധംഭവാൻ
ചിന്മയ!സൽപ്രഭാവത്വംകലർന്നോരോ
ജന്മിനാമന്തർഗ്ഗതാത്മരൂപങ്ങളിൽ
കർമ്മണാമാധാരരൂപഭേദേനസ-
ത്യന്മിഷന്മാർഗ്ഗഗമ്യാശയാതന്മഹി-
മാനപ്രഭാവായശാന്തായനിർമ്മല

നിൎമ്മലമായൊന്നുപാധിന്നോതശാന്തവും
വന്മദമാൎന്നമൂഢത്വമാൎന്നുപുന-
രിമ്മൂന്നിലുംപ്രശാന്തോന്മിഷാത്മാക്കളിൽ
സന്മയനായനീനിൎമ്മലാനന്ദവിൽ
ബിംബപ്രതിമയാനിന്നണവീടെഴും
ത്വന്മഹിമാനമശാന്തങ്ങളിൽപ്രതി
കന്മഷാഭേദനതമസ്സംവൃതങ്ങളായ്
വന്നുകൂടുന്നതന്നേപ്പിജഡങ്ങളിൽ
പിന്നെജഡാത്മകത്വംകലൎന്നുംസദാ
നിന്നതിൽമുന്നേതതിപ്രിയന്താവക-
മെന്നതുകാരണമായശാന്തങ്ങളാം
തദ്വിപരീതങ്ങളായ്വരുമപ്പൊഴേ
ശത്രുത്വവുംതമ്മിലുണ്ടായ്വരുമല്ലോ.
അപ്പോൾഗുണദ്വേഷികളെപ്രഹരിച്ചു
സല്പുമാന്മാരെയുംധൎമ്മമൎയ്യാദയും
രക്ഷിച്ചുമേന്മേൽവളൎത്തുനടത്തുവാൻ
ഇക്ഷിതിയിങ്കൽനീയനന്തോരോവിധം
വൎത്തമാനപ്രഭേദത്താലവതരി-
ച്ചുത്തമപൂരുഷനാംഭവാനന്വഹം
നിഗ്രഹാനുഗ്രഹംചെയ്തരുളായ്കിൽമ-
റ്റിപ്രജകൾക്കൊരാധാരമെന്തീശ്വര!
കൃഷ്ണനായിപ്പോൾവസുദേവമന്ദിരേ
തൃഷ്ണയാവന്നവതീൎണ്ണനായീദൃശം
ദുഷ്ടജനമനോദൎപ്പംശമിപ്പിച്ചു
ശിഷ്ടജനങ്ങൾതന്നിഷ്ടപ്രദനായ
ചിത്സ്വരൂപപ്രഭോ!നിന്മഹിമാനമി
ങ്ങുൾത്താരിലേതുമറിയാതെകശ്മലൻ
ധിക്കാരമുൾക്കൊണ്ടുവിശ്വൈകവന്ദ്യമാം
തൃക്കാലിണകൾമേലാഹന്ത!ദംശിച്ചു
ചിത്തകാഠിന്യമോൎത്തോളമത്യുഗ്രമാ-
യെത്തുംമഹാമൂഢകൎത്താവിവൻദൃഢം.
ത്വൽപ്രഭാവപ്രകാരങ്ങളത്രേയതും
അല്പജ്ഞനെന്തറിയാഞ്ഞഖിലേശ്വര!
വിജ്ഞാനമൂൎത്തിമാനാംഭവാനോടസാ-
രജ്ഞനിവ്വെറവചെയ്താരപരാധങ്ങൾ
സംഖ്യണയാനമുക്കുള്ളവയെന്നത-
ങ്ങൾക്കൊണ്ടുനന്നായ്ക്ഷമിച്ചരുളേണമേ!
സൎപ്പകുലാധിപനാമിവനെത്രയും
ദൎപ്പംകലൎന്നതെപ്പേരുമകലവേ
സത്വരംനീക്കിക്കളഞ്ഞതുനല്ലതാ-
യത്രേഭവിച്ചതായംകരുണാനിധേ!
കൎക്കശനാമിവൻതന്നുടെജീവനം
ഇക്കാലമെങ്ങൾക്കുതന്നരുളേണമേ!
നിഗ്രഹാനുഗ്രഹകാരണനാംഭവാൻ
ഉൾക്കനിവോടനുഗ്രഹിക്കേണമേ
മറ്റൊരാധാരമിവനൊഴിഞ്ഞാതമി-
ല്ലുറ്റവരാമടിയങ്ങൾക്കുദൈവമേ!

രക്ഷിതാവായനീഞങ്ങളേയുംപരി-
രക്ഷിച്ചുകൊൾകയെ,ന്നിത്യാല്പതരം
ഗൽഗ്ഗദവാചാപറഞ്ഞുംസ്തുതിച്ചുമ-
ങ്ങുൾക്കനിവുറ്റുനമസ്കരിച്ചുംമുദാ
ഹസ്താഞ്ജലിയോടുസൎപ്പവധുക്കളും
പുത്രസമൂഹവുമൊത്തഹോ ചൂഴവും
ഭക്തിവളൎന്നിന്നിത്ഥമൎത്ഥിച്ചുകൊ-
ണ്ടെത്രയുമേററം നമസ്കരിക്കുംവിധൌ
കൃഷ്ണനശേഷചരാചരദേശികൻ
ഉഷ്ണേതരാംശുകുലോത്ഭവനീശ്വരൻ
സച്ചിന്മയൻസനകാദിഭിസ്സേവിതൻ
അച്യുതനന്തകാരാതിനിഷേവിതൻ
വിശ്വംഭരൻവിവാദാത്മകനദ്വയൻ
വിശ്വംസഹാകമലാലയാവല്ലഭൻ
നിത്യൻനിരുപമൻനിഷ്കളൻനിഷ്ക്രിയൻ
സത്യസ്വരൂപൻസനാതനനവ്യയൻ
നിഷ്കളങ്കൻനിരാതങ്കൻനിരാശ്രയൻ
നിഷ്കിഞ്ചനപ്രിയൻനിൎമ്മലൻനിൎമ്മമൻ
പത്മേക്ഷണൻപത്മനാഭൻപരാപരൻ
പത്മപ്രിയാരിദ്വയേക്ഷണൻകേശവൻ
സൽപുമാൻസൎവ്വശൎമ്യൻസകലേശ്വരൻ
സത്വരജസ്തമോഭേദചിഹ്നാത്മകൻ
വിദ്വന്മനഃപത്മഭൃംഗൻവിവിക്തകൻ
വിദ്യാവിനോദനാമ്നായാന്തസംഗ്രഹൻ
ഭക്തപ്രിയൻവനമാലിപീതാംബരൻ
മുക്തിപ്രദൻപരമാത്മാപരൻപുമാൻ
ചക്ഷുശ്രവണകുലാന്തകകേതനൻ
ചക്ഷുശ്രവേന്ദ്രശയനൻസനാതനൻ
ചക്ഷുശ്രവാന്വയഭൂഷണാരാധിതൻ
ചക്ഷുശ്രവണകുലാൎച്ചിതനദ്വയൻ
ശക്രാനുജൻശരച്ചന്ദ്രനിഭാനനൻ
ചക്രായുധൻശരണാഗതവത്സലൻ
വൃഷ്ണികുലത്തിൽപിറന്നുഗോപാന്വയേ
വിഷ്ണുചിഹ്നങ്ങൾമറച്ചുനിൽക്കുന്നവൻ
തൽക്ഷണേന്ദ്രത്തപ്രവൃത്തിനിവൎത്തനൻ
അക്ഷിശ്രവോധിപമസ്തകേനിന്നതി
വിഭ്രാന്തംമിത്രാത്മജയിലഗാധമായ്
എത്രയുമത്യച്ഛമായതോയാശയേ
പെട്ടെന്നുചാടിനിന്നീടിനാൻകാളിയ-
ന്നൊട്ടുപരിശ്രമവുംകുറഞ്ഞൂതദാ.
തത്രപുനരൊരുവണ്ണമവനുടെ
ചിത്തവുമിന്ദ്രിയവൎഗ്ഗവുമെല്ലവേ
സ്വസ്ഥാനമായ്ചമഞ്ഞാശ്വസിച്ചോരള-
വുത്തമപൂരുഷനാകിയനാഥനെ.
തല്പരോഭാഗേതെളിഞ്ഞുകണ്ടാദരാൽ
ഉല്പന്നമോദാൽതൊഴുതുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"നാഥ!ഗോവിന്ദ!നരകാരിദൈവമേ!

പാഥോജലോചന! പാഹി മാമനാഥം.
നിന്നെ ഞാനുള്ളവണ്ണം ഗ്രഹിയായ്കയാൽ
ഇന്ദിരാവല്ലഭ! ചെയ്തപരാധങ്ങൾ
നിന്ദ്യനാം മൂഢനറിയാതെ കപ്പെട്ട-
തെന്നതിരുമനസ്സിൽ ക്ഷമിക്കേണമേ!
നിന്നുടെ മായാവിലാസവികൃതികൾ
ഒന്നുകൊണ്ടുമൊരുകാലത്തൊരുവനും
നിർണ്ണയിക്കാവതല്ലെന്നതു നിർണ്ണയം
അർണ്ണോജനേത്ര! നമസ്തേ നമോ നമഃ
ഞങ്ങളെയൊക്കെ നീ മുന്നം ഗുണദ്വേഷി-
കങ്ങളാക്കിച്ചമച്ചീടിനാൻ സാമ്പ്രതം
വല്ലോരെയുമടുത്തിങ്ങു കണ്ടാലുടൻ
എല്ലാരെയും കടിക്കെന്നുള്ളതിന്നു ഞാൻ
വല്ലവേന്ദ്രാത്മജ! ചെയ്തേനിതു ബത
വല്ലായ്മ കല്യാണവാരിധേ! ഗോപതേ!
എല്ലാററിനും മൂലമായുള്ള നീയിവ-
യെല്ലാമറിഞ്ഞിങ്ങനുഗ്രഹമെങ്കിലും
നിഗ്രഹമെങ്കിലുമൊത്തതു ചെയ്യൊരു
വ്യഗ്രമില്ലെ"ന്നു വർണ്ണിച്ചവൻ ചൊന്നതു
ഭക്ത്യാ തെളിവോടു കേട്ടു നാരായണൻ
ഉൾക്കാമ്പഴിഞ്ഞുടൻ മന്ദഹാസാന്വിതം
സൽക്കാരമാനം കടാക്ഷിച്ചുണവെഴും
വ്യക്തസ്വരത്തോടുമിത്ഥമരുൾചെയ്തു:—
"ദുഃഖിക്കവേണ്ടാ പുനരിനി നിന്നുടെ
ഭക്തി കണ്ടേററം പ്രസാദിച്ചിതിന്നു ഞാൻ.
മൽപ്രിയം ചെയ്യവർക്കില്ലൊരു സങ്കടം
ഇപ്പോഴിനിക്കിനിയൊന്നു വേണം ഭവാൻ
പുത്രദാരാദികളോടൊരുമിച്ചു പോ-
യ്ക്കൊള്ളേണം രമണകദ്വീപത്തെ.
നിത്യസുഖത്തോടവിടെയിരിക്ക നീ,
ഇസ്ഥലത്തിങ്കൽനിന്നങ്ങു പോകേണമേ!
മുഖ്യയാമർക്കജതന്നിലെ നീരിതെ-
ല്ലാർക്കും സുഖമായനുഭവിക്കാകണം."
ഇത്ഥം ഭവാനരുൾചെയ്തതു കേട്ടിട്ടു
ചിത്താകുലതയാ വന്ദിച്ചു കാളിയൻ
കൃഷ്ണനാമുണ്ണിതന്നോടു ചൊല്ലീടിനാൻ:—
"വിഷ്ണോ! മുരാരേ! ഹരേ! ജഗന്മംഗല!
നീയരുൾചെയ്തതു കേൾക്കയെമ്പോടു ഞാൻ
തോയജാക്ഷ! ബന്ധമുണ്ടതിനൊന്നു കേൾ.
പോയാലൊരേടത്തിരുന്നുകൂടാ വൈന-
തേയൻ പിടിച്ചു ഭക്ഷിക്കുമവനോടു
പാരമ്പിഴച്ചു പോന്നിങ്ങിരുന്നീടിനേൻ
ഏറെനാളുണ്ടിവിടെസ്സദാ മേവുന്നു.
കാരുണ്യവാരിധേ! സൌഭരിയാകിയ
ഘോരതപോനിധി പണ്ടു ശപിക്കയാൽ
നേരെയടുത്തിങ്ങു വന്നീടുകയില്ല
വൈരിയായുള്ള ഖഗേശ്വരനാമവൻ.
വാരീരുഹസഖിനന്ദനതന്നിലെ-
നീരിലിവിടെക്കിടന്നു കൊണ്ടീടിനേൻ"
ഏവം തൊഴുതു പറഞ്ഞു കരഞ്ഞൊരു
പാവകമിത്രാശനനോടു മാധവൻ
ചാരുസ്മിതാമൃതം തൂകിക്കനിവോടു
ചാരത്തു നിന്നരുൾചെയ്താനിതിസ്മൃതം.
"എന്നുടെ പാദങ്ങൾകൊണ്ടണിഞ്ഞീടിന-
ധന്യചിഹ്നങ്ങളോടേ മരുവും തവ
സന്നിധൌ മേവുന്ന ബന്ധുജനത്തെയും
വന്നിനി തീണ്ടുകയില്ല ഖഗേശ്വരൻ"
ചൊന്നവൻ തന്നെയമ്പോടു കണ്ടാ[illegible]മ-
ന്നന്നവൻ തന്നെയനുഗ്രഹിച്ചീടിനാൻ.
സമ്മോദമോടതു സമ്മതിച്ചേവരും
ജിഹ്മഗജാതികളൊന്നിച്ചു ചിന്തിച്ചു
കല്പിച്ചു നാഗരത്നങ്ങൾകൊണ്ടെത്രയും
ശില്പമായ് നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്ന കാഞ്ചന-
മണ്ഡനാളൈരലംകൃത്യ മുകുന്ദനാം
ഉണ്ണിയെക്കൂപ്പിത്തൊഴുതു വലം വച്ചു
നിന്നു തൊഴുതു നമസ്കരിച്ചഞ്ജസാ
തന്നുടെ മസ്തകത്തിന്മേലെടുത്തുടൻ
പുണ്യനദീതീരമങ്ങു ചേർത്തീടിനാർ
പുണ്യപുരുഷനനുജ്ഞയും നൽകിനാൻ.
പോയാലുമെങ്കിലിനിയെന്നു യാത്രയു-
മായർകോൻപുത്രനയച്ചോരനന്തരം
കായാമലർനിറം തൂകിവിളങ്ങിന-
മായാമയൻ പരനാരോമലുണ്ണിയെ
ധ്യാനിച്ചുറപ്പിച്ചു കണ്ടു കണ്ടൻപെഴും
നാനാസുഹൃജ്ജനത്തോടും പുറപ്പെട്ടു
ചെന്നു രമണകദ്വീപം പ്രവേശിച്ചു
പന്നഗേന്ദ്രൻ വസിച്ചീടിനാനന്വഹം.
മന്ദാകിനീസൂര്യനന്ദനാവാരിയും
പിന്നെത്തെളിഞ്ഞമൃതോപമയായതി-
ധന്യയായ് നാനാജനങ്ങളാലന്വഹം
വന്ദ്യയായേററം പവിത്രയായീടിനാൾ
മന്നവ! മുന്നേതിലേററമതിസ്ഫുടം.
ചെന്നു കുളിച്ചു പിതൃദേവതർപ്പണം
അന്നദിയിൽ ചെയ്തുകൊള്ളുന്ന മർത്ത്യനു
കന്മഷമെല്ലാമകന്നിഹലോകവും
ചെമ്മേ പരലോകവും സുഖമായ്വരും
"സർപ്പാന്വയം ഭ്രമിതന്നിലല്ലാതെ മ-
ററപ്പുകളിൽ മരുവീടുമാറില്ലല്ലോ.
ഇക്കാളിയനൊഴിഞ്ഞുള്ള നാഗങ്ങളു-
ണ്ടൊക്കെ ധരിത്രിയിൽ മററുമോരോവിധം
തത്ര വിശേഷിച്ചിവനെന്തഴകിയ
മിത്രാത്മജയിലാമ്മാറു വാണീടുവാൻ?
ശത്രുതയെന്തൊന്നു കാളിയൻ പന്നഗ-
ശത്രുവോടാഹന്ത! ചെയ്തതു കേവലം?

പക്ഷീന്ദ്രനെശ്ശപിപ്പാനെന്നുസൌഭരി
നിഷ്കൃപയാപുനരെന്നതുമെന്നുടെ
ചിത്തസന്ദേഹമൊഴിയുമാറൊക്കവേ
വൃത്താന്തമൻപോടരുൾചെയ്കവേണമേ!”
കൃഷ്ണശിഷ്യോത്തമനാകിയമാമുനി
വിഷ്ണുരാതനുചൊല്ലീടിനാനെങ്കിലോ
“മുന്നംധരാതലത്തിങ്കലഹികളെ-
പ്പന്നഗാരാതിതാനാട്ടിപ്പിടിച്ചുടൻ
തിന്നൊടുക്കുന്നതുകണ്ടുനാഗാന്വയം
ഖിന്നരായൊന്നിച്ചുചിന്തിച്ചുകല്പിച്ചു
ശത്രുനിവസതിപക്കദിനംതോറും
അത്യന്തമഞ്ഞോരോരുത്തനവനുടെ
ഭക്ഷണമാവതുതക്കതെന്നിങ്ങിനെ
ദുഃഖമോടാശുചിന്തിച്ചുകല്പിച്ചിതു
കൃതചാപലനാൾകഴിഞ്ഞോരനന്തരം
ഓർത്തുവിചാരിച്ചുകല്പിച്ചുപിന്നെയും
“പർവ്വദിനങ്ങൾതോറുംനമുക്കാദരാൽ
ഉർവ്വിയിലുള്ളദിവ്യാത്മാക്കൾനൽകുന്ന
സർവ്വബലികൾതന്റെഹവിർഭാഗങ്ങൾ
സർവ്വേശവാഹകനാഞ്ഞുനൽകീടുക.
ജീവവിയോഗംനമുക്കവനാലിനി-
ക്കേവലംവന്നുകൂടായ്വതിന്നെ”ന്നിദം
കല്പിച്ചുറച്ചോരുവൃക്ഷമൂലേയവർ
ഉൾപ്പേടിപൂണ്ടങ്ങുനൽകിനാരായമെടോ!
മുഷ്കരനാകിയകാളിയനന്നതി-
ശക്തനെന്നുള്ളൊരുചിത്തമദത്തിനാൽ
തല്ക്കുലത്തോടിണങ്ങാതെതസ്യാഹരി
വിഷ്ണുവാഹനുകൊടുക്കയില്ലെന്നല്ല
മറ്റുഫണികളവനുനൽകുന്നതും
മുറ്റിവളർന്നധിക്കാരംമുഴുക്കയാൽ
തെറ്റെന്നുതാൻഭുജിച്ചീടുമവസ്ഥകൾ
കുറ്റമില്ലാതെസുപർണ്ണനറിഞ്ഞുടൻ
കോപിച്ചവനെഞ്ഞാനാശുവധിപ്പനെ-
ന്നേവമുറച്ചടുക്കുന്നഖഗേന്ദ്രനെ
ദൂരെവരുന്നതുകണ്ടൊരുകാളിയൻ
വീറോടുതന്റെഫണങ്ങൾസഹസ്രവും
നേരേയെടുത്തടുത്താനതിവിദ്രുതം
പാരംമുഴുത്തൊരുകോപേനതാർക്ഷ്യനും
പാരാതെനേരേചെറുത്തുവരുന്നൊരു
മാരുതഭക്ഷകനെക്കണ്ടുചിക്കെന-
ത്താവിയടിച്ചാൻചിറകടിയേറ്റവൻ
ആവോളമംഗംതളർന്നുചുഴന്നവൻ
പാരംഭ്രമിച്ചുചിറകടിയാൽചുഴ-
ന്നാവോളമങ്ങുദൂരെത്തെറിച്ചീടിനാൻ-
കാളിന്ദിതന്നിലവിടേക്കഹികുല-
കാലൻവരാഞ്ഞതിൻമൂലവുംകേൾക്കനീ!
മുന്നമൊരുദിനംസൌഭരിയാകിയ
ധന്യതപോധനൻചെന്നുകാളിന്ദിയിൽ
നിന്നുകുളിച്ചുത്തുസന്ധ്യയുംവന്ദിച്ചു
കണ്ണുമടച്ചുജപിച്ചുനില്ക്കുംവിധൌ
അംബരമാർഗ്ഗേണസഞ്ചരിച്ചീടിനോ-
രംബഖഗാധിപനത്രപോയ്ച്ചെന്നുടൻ
മത്സ്യങ്ങളിലൊന്നുകൊത്തിയെടുത്തതി-
മുഖ്യതപോധനൻതന്നുടെവിഗ്രഹം
പുഷ്കരവിന്ദുക്കൾമത്സ്യംപിടിക്കയാൽ
ഒക്കെത്തെറിച്ചുനനഞ്ഞതുകണ്ടഹോ!
ചിത്തകോപംകലർന്നുത്തമനാകിലും
ഇത്ഥമതിക്രമിച്ചുള്ളവൻതാനിനി
ഇസ്ഥലത്തിങ്കൽവന്നീടുകിലപ്പൊഴേ
പത്തുനുറുങ്ങിമരിക്കെന്നുശാപവും
പത്രികുലേന്ദ്രനെച്ചെയ്തിതുസൌഭരി;
തൽസ്ഥലത്തിങ്കലായ്വാണിതുകാളിയൻ.
പുത്രദാരാദികളൊക്കെയ്തുകേട്ടു
തത്രവന്നൊത്തിരുന്നാർപലകാലവും.
അങ്ങനെയുള്ളവൻതന്നെനാരായണൻ
അങ്ങുരമണകത്തിങ്കലാക്കീടിനാൻ.
പിന്നെജ്ജഗത്ത്രയപാലകനാകിയ
നന്ദാത്മജൻദയയാനന്ദസുന്ദരൻ
ഖിന്നതയെല്ലാമൊഴിച്ചയച്ചീടുമ-
പ്പന്നഗജാതികളൊന്നിച്ചുനൽകിന
രത്നാഭരണങ്ങൾകൊണ്ടുവിളങ്ങിന
ലക്ഷ്മീപതിമിഹിരാഭകശോഭയാ
വന്നുനില്ക്കുന്നതുകണ്ടുഗോപാലരും
ചെന്നുചങ്ങാതിമാരാകിയബാലരും
സുന്ദരിമാരായഗോപീജനങ്ങളും
മന്ദമന്ദംപുണർന്നീടിനാരുണ്ണിയെ.
നന്ദനുംചെന്നുപുണർന്നിട്ടുതാനനാ-
നന്ദാംബുജംനുകന്ശ്രുകണങ്ങളാൽ
നന്ദനന്തന്നുടലൊക്കെനനച്ചാന-
ന്ദിച്ചുമൂർദ്ധ്നിമുകന്നുനിന്നീടിനാൻ.
ധന്യാംബുധിയായരോഹിണിതാനുമ-
ങ്ങന നമോദേനചെന്നുപുൽകീടിനാൾ.
നന്ദവിലാസിനിതന്നെയയച്ചനു-
നന്ദിച്ചനുജനെക്കണ്ടുസങ്കർഷണൻ
പന്നഗദഷ്ടമാംപുണ്ണുകളൊക്കെവി-
ച്ഛിന്നമാമ്മാറുപുണർന്നുതലോടിനാൻ.
പിന്നെക്കരങ്ങളുംചേർത്തുപിടിച്ചവൻ
നിന്നുവിളങ്ങുന്നനേരംപശുക്കളും
പെട്ടെന്നുചെന്നുചുഴന്നുഗോവിന്ദനെ
ദൃഷ്ടികൾകൊണ്ടുപുണർന്നുപുണർന്നുടൻ
പുഷ്ടപ്രമോദേനരോമാഞ്ചരൂപികൾ
മുട്ടിനാർനക്കിനാർഗന്ധിച്ചുരുംബിനാർ
തൽക്ഷണേനവിനുഗീതംതുടങ്ങീടിനാൻ
കൃഷ്ണനാമുണ്ണി,സുഖിച്ചിതെല്ലാവരും.

നന്ദനീനാശംഭവിച്ചുളനായ്വന്ന
നന്ദനംപോലെട്ടത്താശ്ലേഷവുംചെയ്തു
നന്ദിച്ചുതന്നകമേററിയശോദയും
വന്ദ്യോരപായങ്ങളോർത്തുകരഞ്ഞവർ
നന്ദിച്ചുസൗഖ്യംപോയ്മറഞ്ഞീടിനാൻ.
നന്ദനുംനന്ദനർരാമകൃഷ്ണന്മാരും
കന്നുകിടാങ്ങളുംഗോപാലവൃന്ദവും
മന്നവ!കാളിന്ദിതീരേശുഭസ്ഥലേ
ഒന്നിച്ചുവാണുക്ഷുത്തൃഷ്ണാവിശ്രാന്തരായ്
മന്ദിച്ചുറങ്ങുന്നനേരംദാവാനലൻ
വന്നുചുഴന്നതുകണ്ടുപരിഭ്രമി-
ച്ചൊന്നിച്ചുനന്ദാത്മജനോടുചൊല്ലിനാർ:—
"കൃഷ്ണ!കൃഷ്ണ!മഹാബാഹോ!ബലഭദ്ര!
കൃഷ്ണ!കൃപാലയ!കാരുണ്യവാരിധേ!
മായാമയ!കൃഷ്ണ!നാരായണ!വിഷ്ണോ!
മായാപതേ!പാഹിപാഹി!നമോനമഃ
കൃഷ്ണവർത്മാവിഹ ഭക്ഷിപ്പതിൻമുമ്പേ
കൃഷ്ണ!നീയെന്നിയേരക്ഷിപ്പതാരഹോ!"
ഏവംപറയുന്നനന്ദാദിവാക്കിനാൽ
ദേവകീനന്ദനൻയോഗേശമൂർത്തിമാൻ
അത്യന്തമില്ലാതനന്തശക്ത്യാത്മകൻ
ആദ്യൻപ്രകൃതിഭിന്നൻപരനീശ്വരൻ
ഐശ്വര്യകൃത്താമനലമുടൻജഗ-
ദീശ്വരനപ്പോൾവിഴുങ്ങിനാനഗ്നിയെ.
ആശ്ചര്യചേതസാമേളിച്ചുഗോകുല-
മീശ്വരനോടുഷസ്സിങ്കലൊരുമിച്ചു
ചെന്നുവ്രജേസ്നാനകർമ്മാദികൾമററും
അന്നപാനാദിയുംചെയ്തുവാഴുന്നനാൾ.

ഋതുവർണ്ണനം.

ഗ്രീഷ്മമാംകാലവുംവന്നുവർദ്ധിച്ചിത-
ങ്ങുഷ്മങ്ങൾകൊണ്ടുപൊറാഞ്ഞിതുമേദിനി
നിർജ്ജരവാരിനിനാദംകുറഞ്ഞിതു
നിർജ്ജലമായിനദീതടാകാദികൾ
മേഘസഞ്ചാരംകുറഞ്ഞുചമഞ്ഞിതു
കേകികൾമന്ദതകൊണ്ടുമാഴ്കീതുലോം;
പത്മകൽഹാരകുമുദാദിപുഷ്പങ്ങൾ
അല്പമായ്ഷൾപ്പദഹംസവിനോദവും
ജല്പിച്ചിതുന്നങ്ങനേകവിധംഗ്രീഷ്മ-
കല്പനകാലമതുംപാർത്തുകാങ്കിലോ
ചില്പുമാനാകിയനാരായണൻപരൻ
ഉല്പലാക്ഷൻനിജചങ്ങാതിമാരുമായ്
ഒത്തുവൃന്ദാവനംപുക്കുകളിക്കയാ-
ലത്രവസന്തകാലംപോലെയായ്വന്നു
നന്ദാത്മജൻനരമൂർത്തിമാനീശ്വരൻ
തന്നുടെസോദരനോടുമൊരുമിച്ചു
വൃന്ദാവനശോഭകണ്ടതിലാശപൂ-
ണ്ടൊന്നിച്ചുപുഷ്പങ്ങളെല്ലാമിറുത്തവർ
ഓരോതരമുള്ളമാലകൾബന്ധിച്ചും
ചാരുതരംവട്ടമിട്ടുകളിക്കയും
ഓടക്കുഴൽകൊമ്പുകാളങ്ങൾമേളിച്ചു
ചാടിയുമോടിയുമൊട്ടുചാഞ്ചാടിയും
കൂടിനിരുപിച്ചുരാമകൃഷ്ണാദികൾ
ഈടെഴുന്നോരുപടകളിച്ചീടുവാൻ
ഏവംവിഭാഗിച്ചുനിന്നുമഥപക്ഷ-
ഭാവംനടിച്ചുപടകളിച്ചീടിനാർ.
പർവ്വതംതന്നിടതോറുംനദികളിൽ
ഉർവ്വിയിൽനല്ലസികതാസ്ഥലത്തിലും
തത്രതത്രൈവപശുക്കളെമേച്ചുടൻ
മിത്രാത്മജയിലിറങ്ങിജലംകാട്ടി
നില്ക്കുന്നനേരത്തുകേൾക്കെടോമന്നവ!
ചിക്കെന്നവർശപഥംപറഞ്ഞീടിനാർ.
തല്ലിൽമടങ്ങുന്നവനെടുത്തീടണം
തല്ലിൽജയിച്ചവൻതന്നെമടിയാതെ
ഏവംപറഞ്ഞിരിക്കുംവിധൌഘോരനാം
ദേവാരിയായപ്രലംബൻമഹാസുരൻ
ഗോപാലവേഷംധരിച്ചുവനംപുക്കു
ഗോപാലബാലകന്മാരോടൊരുമിച്ചു
ചെന്നുകളിക്കുന്നനേരംപ്രലംബനെ
നന്ദാത്മജന്മാരറിഞ്ഞുവഴിപോലെ
ഗോകുലവൃന്ദവുംമേച്ചുഭാണ്ഡീകര-
നാമവടമൂലേചെന്നിതെല്ലാവരും.
പിന്നെയുംനിന്നുപടകളിക്കുംവിധൌ
നന്ദജന്തന്നെജ്ജയിച്ചുശ്രീദാമാവും
ഭദ്രസേനൻജയിച്ചാൻവൃഷഭംബല-
ഭദ്രനുംവെന്നാൻപ്രലംബാസുരബലാൽ.
നന്ദാത്മജൻതാനെടുത്തുശ്രീദാമാനം
ഉന്നതൻഭദ്രസേനൻവൃഷഭാഖ്യനെ
പിന്നെപ്രലംബനെടുത്തുബലഭദ്രം
നന്ദാത്മജനെവഞ്ചിക്കതാകയാൽ
ഭൂധരൻതന്നെധരിച്ചുപ്രയാസേന
ബോധഹീനൻഗമിച്ചീടിനാൻവ്യോമനി-
ഭീമമാംദാനവരൂപംപ്രകാശിച്ചു
കാമപാലൻകണ്ടുചെററുഭയപ്പെട്ടു
നേരേപരമാത്ഥമോർത്തുബലഭദ്രൻ
പാരംരുഷിതനായ്ദാനവൻതൻതല
മേലേകരംകൊണ്ടടിച്ചുതകർത്തുതൽ-
ക്കാലത്തുദുഷ്ടൻെറജീവനംവേർപെട്ടു
പാരതിൽപർവ്വതംവീഴുന്നപോൽവീണ-
ഘോരനെക്കണ്ടുഗോപാലബാലാന്വയം
പാരംഭയപ്പെട്ടുവിസ്മയിച്ചീടിനാർ.
നാരായണനുംപ്രസാദിച്ചിതേററവും
പാപിപ്രലംബൻമരിക്കതുകാൺകയാൽ
താപഹീനംദേവസംഘമൊരുമിച്ചു
കല്പകപ്പൂമലർവർഷിച്ചിതേററവും

ചൊല്ലുമാനഗ്രജന്തൻപ്രസാദാൽമമായ്
ബാലകന്മാർരാമനെച്ചുഴന്നേവരും
ആലിംഗനംചെയ്തകൃഷ്ണനുമൊന്നിച്ചു
പൈക്കളെനോക്കിനാർകണ്ടീലഗോവൃന്ദം
ഒക്കവേചെന്നുമഹാതൃണകാനനം
പുക്കതറിയാഞ്ഞുഗോഷ്പദലാഞ്ഛനം
ഒക്കെനോക്കിബ്ബഹിതൃദ്ധതൃണവനം
അക്ഷവിമോഹനംകണ്ടുപശുകുലം
അക്ഷികകത്തുകാണാഞ്ഞൊച്ചകേട്ടുടൻ
തല്ക്കരവേണുകൊണ്ടപ്പശുനാമങ്ങൾ
ഒക്കെക്രമേണവിളിച്ചുവരുത്തിനാൻ.
അപ്പൊഴുതഗ്നിചുററുംവളഞ്ഞുജ്ജ്വലി-
ച്ചൊപ്പമെത്തുന്നതുകണ്ടുഗോപാലരും
കൃഷ്ണകൃഷ്ണ!പ്രഭോ!രാമ!മഹാബാഹോ!
ഇക്ഷണംഭസ്മമാംനാമെന്നുനിർണ്ണയം.
കണ്ടീലയോവഹ്നിചുഴംവളഞ്ഞതു
പണ്ടേതിലേററവുമുണ്ടുദഹനനും
മണ്ടുവാനുമൊരേടത്തൊഴിവില്ലിഹ
കൊണ്ടൽവർണ്ണ!പ്രഭോ!രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുക.
നിങ്ങളിരുവരുമെന്നിയെന്താശ്രയം
മംഗലമൂർത്തേ!ശരണംനമോസ്തു തേ.
ഏവംപറയുന്നവാക്കുകൾകേട്ടൊരു
ഗോവിന്ദനപ്പോളരുൾചെയ്തുവേഗേന
ഞാൻപറയുന്നതുകേൾപ്പിനെല്ലാവരും
കമ്പമെന്ന്യേകണ്ണടച്ചുനിന്നീടുവിൻ!
പിന്നെമിഴിപ്പതിന്നുംപറഞ്ഞീടാമി”-
തെന്നതുകേട്ടതുചെയ്തുഗോപാലരും;
യോഗേശനാകിയനാരായണൻപരൻ
യോഗിഹൃദ്ധ്യാനഗമ്യൻപുരാണൻശിവൻ
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻമുഖംകൊണ്ടുപാനവും
പണ്ടേതുപോലെചെയ്താൻബൃഹതഭാനുവെ.
കണ്ണുതുറപ്പിനെന്നാൻകൃഷ്ണനന്നേരം
കണ്ണുതുറന്നവർനോക്കുന്നനേരത്തു
വഹ്നിയെക്കണ്ടീലവിടെയവരപ്പോൾ
നന്നുനന്നെത്രയുമോർത്തുകണ്ടോളവും.
മുന്നംപ്രലംബൻമരിച്ചുദിശിയതും
നന്ദാത്മജൻനരനല്ലനാരായണൻ
എന്നൊരുസംശയംപൂണ്ടുഗോപാലരും
സായാഹ്നകാലേകുമാരരുംരാമനു-
മായിജ്ജനാർദ്ദനൻവേണുശൃംഗാദികൾ
ഘോഷിച്ചുമേളിച്ചുചെല്ലുന്നനേരത്തു
തോഷേണഗോപീജനങ്ങളുമൊക്കവേ
ഗോവിന്ദദർശനംകണ്ടതിതുഷ്ടരാ-
യാവിർഭാനന്ദേനസാകംവസിച്ചിതു.
അന്നുഗോപാലകന്മാർപറഞ്ഞീടിനാർ
നന്ദാത്മജനഗ്നിതന്നെഭക്ഷിച്ചതും
ദാനവൻതന്നെരാമൻവധിച്ചാനെന്നും
ആനന്ദഭമോടുകേട്ടോരുനന്ദാദികൾ.
രാമകൃഷ്ണന്മാർസുരവരന്മാരെന്നും
ആമോദമോടുമാനിച്ചുവസിച്ചിതു.
ഔഷധിസമ്പത്സമൃദ്ധികരംഭുവി।
വർഷകാലംവന്നുവിദ്യുത്തുകൾപൊങ്ങി.
അവ്യക്തമായിരിക്കുംപരബ്രഹ്മണി
സുവ്യക്തമാംത്രിഗുണങ്ങളതുപോലെ
നിർമ്മലാത്മാസഗുണചരായപോലെയും
കർമ്മജാലൈന്ദ്രജാലാദികൾപോലെയും
കാർമേഘമാലകളുത്ഭവിച്ചങ്ങിനെ
നിർമ്മലാകാശേപരന്നുചമഞ്ഞിതു.
സൂര്യേന്ദുതാരകശോഭകൾമന്ദിച്ചു
ക്രൂരമാംവായുവുംവീയീതുമേല്ക്കുമേൽ.
പ്രാണഭയംവരുമാറങ്ങിടികളും
കാണായിഘോരമായുള്ളവർഷങ്ങളും
കാഠിന്യമായിക്കിടന്നോരുമേദിനി
കാഠിന്യമെന്ന്യേചെളിയായ്ചമഞ്ഞിതു
സസ്യസമ്പൂർണ്ണയായ്പ്പുന്നുധരിത്രിയും
മത്സ്യങ്ങൾശക്തിവർദ്ധിച്ചുപുളച്ചിതു
വൃക്ഷലതാദികളൊക്കെത്തളർത്തിതു
തൽക്ഷണംകർഷകന്മാരേറെമോദിച്ചു
കാമ്യതപസ്വികൾതൽഫലംസിദ്ധിച്ചു
സൌമ്യമാംവർണ്ണംതെളിഞ്ഞിതചരങ്ങൾ.
പാപപാഷണ്ഡികളാലേകലിയുഗേ
ശോഭിക്കയില്ലവേദങ്ങളതുപോലെ
മൌനംകലർന്നുകിടന്നമണ്ഡൂകങ്ങൾ
ആനന്ദമോടുഘോഷങ്ങൾതുടങ്ങിനാർ.
അന്തണർമൌനകർമ്മങ്ങൾകഴിച്ചതി
സ്വാന്തമുദാവാൽഘോഷിപ്പതുപോലെ
ശുഭ്രതോയങ്ങളശുഭ്രതോയങ്ങളും
ഏത്രയുംതമ്മിൽകലർന്നുകൊണ്ടങ്ങിനെ
ചിത്രമണിമാദിവിദ്യകൾപോലെയും
ചിത്രപടത്തിലെവർണ്ണങ്ങൾപോലെയും
മുഖ്യനദികൾസംഗംകൊണ്ടുദധിയും
വിഖ്യാതമുജ്ജ്വലിച്ചൂർമ്മികൾപൊങ്ങിയും
ചിത്തേപരിപാകമില്ലാതയോഗികൾ
ചിത്തത്തിൽഭോഗങ്ങൾവർദ്ധിച്ചതുപോലെ
ഗർവിച്ചുമേഘങ്ങൾവർഷിച്ചതുകൊണ്ടു
പർവതവൃന്ദങ്ങളേതുമിളകീല
നിത്യമുക്തന്മാർക്കുത്തൃപ്പെന്നുള്ളൊരു-
ചിത്തഭ്രമമുള്ളിലില്ലാത്തതുപോലെ
മാർഗ്ഗങ്ങൾസഞ്ചാരലോഭാൽതൃണംകൊണ്ടു
മാർഗ്ഗമറിവതിന്നുണ്ടായിസംശയം
വിദ്യാനിരതശീലന്മാർക്കനാരതം
അഭ്യാസമില്ലായ്കിൽവന്നുപോംസംശയം
മേഘങ്ങളേററവുംപാഞ്ഞുഗമിക്കയാൽ
ആകവേവിദ്യുത്തതിലടങ്ങീടുന്നു

പിന്നെയുമുജ്ജ്വലിച്ചന്യമേഘങ്ങളിൽ
ചെന്നുലയിക്കുന്നു;പുംശ്ചലിയെപ്പോലെ
പാഷണ്ഡികൾകലൌവേദങ്ങൾവാദിച്ചു
ദൂഷണംചെയ്തുതള്ളീടുന്നതുപോലെ
കൂടിനദികളഴിസേതുഖണ്ഡിച്ചു
തോട്ടുംപുഴകളുമൊന്നായൊലിക്കുന്നു;
ജ്യോതിസ്വയംബ്രഹ്മസന്നിധിമായയാ-
ജാതഭൂതാംശബ്രഹ്മാണ്ഡാവരണത്താൽ
സർവ്വദേഹേന്ദ്രിയാദ്യങ്ങളിൽചരന്നനായ്
ജീവനായ്ജന്മമരണസംയുക്തനായ്
കേവലംതസ്വയംജ്യോതിസ്വരൂപനായ്
മേവുന്നപോലെവിധുമേഘബന്ധനായ്
മോചിച്ചുശോഭിച്ചുപിന്നെയുംപിന്നെയും
വർഷസസ്യാദികളാൽസമൃദ്ധീകൃത
പോഷകയായിച്ചമഞ്ഞിതുമേദിനി.
കൃഷ്ണനുംരാമനുംഗോപാലർഗോക്കളും
ഉഷ്ണമൊഴിഞ്ഞൊരുവർഷകാലത്തെയും
കണ്ടുസുഖിച്ചതിവർഷമേററുകൊണ്ടു
കുണ്ഠതയെന്നിയെകാനനംപുക്കുടൻ
നല്ലഗുഹയ്ക്കകംപുക്കുകായ്യുംകനി
നല്ലമൂലങ്ങൾദധ്യോദനമെന്നിവ
ഭക്ഷിച്ചുതൃപ്തരായ്നിർജ്ജരവാരിയിൽ
ശിക്ഷയാചെന്നുകരക്ഷാളനംചെയ്തു
വൃന്ദാവനംവർഷകാലേജഗല്പതി
തന്നെവഴിപോലെപൂജിച്ചുതോഷിച്ചു
ഇങ്ങിനെകാനനശോഭകൾകണ്ടവർ
മങ്ങാതെസായാഹ്നകാലേവ്രജംപുക്കു
പിന്നെയുംപിന്നെയുമിങ്ങിനെകാനനേ
ചെന്നുപോന്നുംവർഷകാലംകഴിഞ്ഞിതു.
കാരണമാംപരബ്രഹ്മപ്രകാശത്തിൽ
ആരോപഭൂതചരാചരലോകങ്ങൾ
കാരണകാര്യമായ്തോന്നിച്ചിരിപ്പതു
നേരേപരമാത്മമോർത്തറിയുന്നേരം
ആകാശമാർഗ്ഗത്തുളവായിമേവുന്ന
മേഘങ്ങൾപോലെജഗൽശരീരാദികൾ
നേരല്ലിവനശ്വരമെത്രയുംനാസ്തിയാം
നാരായണൻനിർമ്മലാത്മാപരബ്രഹ്മം
നിത്യമിത്ഥംവിചാരിച്ചുതെളിഞ്ഞുണ-
ർന്നുത്തമയോഗിതൻചിത്തമതുപോലെ
ചാരുതരമാംശരൽക്കാലവുംവന്നു
പാരംതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിഗഗനവും;
താരങ്ങളോടുംതെളിഞ്ഞിതുചന്ദ്രനും
പാരംതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിദിവാകരൻ
നാരായണൻഗോപപൈതങ്ങളോടൊത്തു
വാരമ്പ്രതിനടക്കുമ്പോൾഗഗനവും
തോയമടങ്ങിനിലപ്പെട്ടിതന്നേരം
തോയജന്തുക്കളേതുമറിഞ്ഞീല
മായയാലായുസ്സുപോകുന്നതുപോലെ
വായുവുംമന്ദമായ്വീയിത്തുടങ്ങിനാൻ.
പങ്കങ്ങൾപോയിട്ടുറച്ചിതുമേദിനി
പങ്കജമാദികുസുമങ്ങൾവർദ്ധിച്ചു
നിർജ്ഝരവാരികളേററംകുറഞ്ഞതി
സ്വച്ഛമായ്ത്തൽക്കാരണേഗമിച്ചീടുന്നു.
സൂതികളേവരുംനീതിവാക്യങ്ങളാൽ
കാരണാത്മാവിലടങ്ങുന്നതുപോലെ
ഭൂതലംരാജാവുതന്നുടെശിക്ഷയാ
ഭീതിദസ്യുക്കളാലില്ലാതെപോലെയും
ശീതോഷ്ണതുല്യംശരൽക്കാലമാകയാൽ
ചേതസിസൌഖ്യമായ്സർവ്വജനങ്ങൾക്കും
മേദിനീവല്ലഭനാനന്ദചേതസാ
മോദേനരാമനോടുംസഖിമാരുമായ്
കാമദൻഗോകുലംമേച്ചുവൃന്ദാവനേ
ആമോദമോടുകുഴൽവിളിച്ചീടിനാൻ.
ഗോകുലകാമിനിമാരതുകേൾക്കയാൽ
ഗോകുലമന്ദിരേനിന്നുചൊന്നാരവർ
ശോകഭാവേനമദനമാലേല്ക്കയാൽ
പീലിയോടുംനല്ലകാർകുന്തലുംകെട്ടി
ബാലമുഖംമൃദുമന്ദഹാസാഭയും
നല്ലവനമാലകളുമണിഞ്ഞതി
കല്യാണരൂപൻകരത്തിൽകുഴലുമായ്
മെല്ലെപ്പശുക്കളുമായ്നടന്നീടുന്ന
മല്ലവിലോചനന്തന്നെപ്പിരിഞ്ഞൊരു
തെല്ലുംവസിപ്പാനൊരുത്തക്കുതോന്നുമോ?
കണ്ണുകൾക്കുള്ള ഫലംവേണമെങ്കിലോ
കണ്ണനെക്കാണാതെവന്നുകൂടാദ്ദൃഢം.
കാനനവാസികൾനേത്രഫലങ്ങളെ
കാനനേകൃഷ്ണനെക്കണ്ടുസാധിക്കുന്നു.
സ്വർല്ലോകനാരികൾകണ്ടുസാധിക്കുന്നി-
തില്ലൊരുസംശയംതെല്ലുമതിന്നിഹ
നല്ലതൃണഫലമൂലജലങ്ങളും
നല്ലപുഷ്പങ്ങൾതളിരുംദലങ്ങളും
സ്വച്ഛങ്ങളാംകന്ദരങ്ങൾശിലകളും
ഇച്ഛിച്ചപോലെകൊടുത്തുവൃന്ദാവനം.
വെച്ചുപൂജിക്കുന്നുകൃഷ്ണനെനിത്യവും
നിശ്ചലഭാഗ്യമായ്യുന്നുവൃന്ദാവനം:
കാട്ടിലിരിക്കുന്നകാട്ടാളനാരികൾ
ശ്രേഷ്ഠരാംകൃഷ്ണരാമന്മാരുടെനല്ല
കാല്പൊടിവാരിക്കുചങ്ങൾതോറുംചേർത്തു
സ്വാത്മനിമാരതാപങ്ങളൊഴിക്കുന്നു.
ഏവമ്പറഞ്ഞുസദാകൃഷ്ണരൂപമ-
ങ്ങാവോളമോർത്തുഭജിക്കുന്നഗോപികൾ
യോഗമഹാവൈഭവംപരമാനന്ദ-
യോഗസായൂജ്യംവരുങ്കാലമറികെടോ!
കേൾക്കനൃപ!കുഴൽനാദഭേദങ്കേട്ടു

നോക്കിനിന്നാർമൃഗജാതികൾതിന്നാതെ
ജാത്യാദിവൈരംവെടിഞ്ഞുജന്തുക്കളും
ആദ്യൻകുഴൽസ്വനംകൊണ്ടുനിശ്ചലരായിതു.
ദേവമനുഷ്യമൃഗജാതിപക്ഷികൾ
ഏവരുമൊന്നിച്ചിതെന്നേപറയേണ്ടു.
മായാമയൻമായയാലിപ്രപഞ്ചങ്ങൾ
കായഭേദേനതോന്നിച്ചുകളിപ്പവൻ
നാദവിദ്യാതീതനാത്മാപരൻകൃഷ്ണൻ
നാദഭേദേനമോഹിപ്പിച്ചതുമൊരു
കാര്യസാദ്ധ്യംതന്നെയാമെന്നുചിന്തിച്ചു
ശൌരിപാദംഗമിക്കേണമെന്നാകിലാം
നില്പവയെല്ലാമേഹേമന്തകാലാദി

ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വേണുനാദത്തെകേട്ടു.
ഗോപന്മാരും പശുക്കളും വന്നുചേരുന്നതു്.

മുഖ്യമാസേനല്ലഗോപകുമാരികൾ
കാളിന്ദിതന്നിൽകുളിച്ചവഴിപോലെ
കാളിയാംദേവിയെപൂജിപ്പതിന്നവർ
മുത്തുകൊണ്ടത്ഭുതദേവീരൂപംചമ
ച്ചുത്തമസ്ഥാനേപ്രതിഷ്ഠിച്ചുപൂജിച്ചു
മുഗ്ദ്ധപ്രവാളഫലതണ്ഡുലങ്ങളാൽ
ഭക്തിയോടൊക്കെനിവേദിച്ചുപിന്നെയും
ശുദ്ധപുഷ്പങ്ങൾധൂപാദിദീപങ്ങളാൽ
എത്രയുംപൂജിച്ചുഭക്ത്യാസ്തുതിച്ചവർ
കാത്യായനീ!മഹാമായേഭഗവതീ!
ആർത്തിനാശേ!മഹായോഗിന്യധീശ്വരി!
സുന്ദരൻനന്ദാത്മജനെങ്ങൾവല്ലഭ-
നെന്നായ്വരുവതിനായ്ക്കൊണ്ടനുഗ്രഹം
തന്നീടവേണമതിന്നുനമസ്കാരം.
എന്നിങ്ങിനെയവർസേവിച്ചുദേവിയെ
പ്പിന്നെഹവിസ്സുംഭുജിച്ചുപോരുമവ-
രന്നൊരുനാൾനിത്യകർമ്മാവസാനത്തിൽ
നല്ലൊരിളവെയിലേറ്റുശീതംപോക്കി
മല്ലാക്ഷിമാരൊരുമിച്ചുമുതിന്നവർ
തന്നുടെതന്നുടെവസ്ത്രങ്ങൾകാളിന്ദി
തന്നുടെതീരത്തഴിച്ചുവെച്ചിട്ടുടൻ
ചെന്നുകാളിന്ദിയിൽനീന്തിക്കളിക്കുമ്പോൾ
നന്ദജൻകാളിന്ദിതീരത്തുചെന്നിതു
നല്ലാർകുളിക്കുന്നതുകണ്ടുകേശവൻ
മെല്ലവേചേലകളെല്ലാമെടുത്തുടൻ
ചെന്നുനീപേകരേറിജഗന്മംഗല-
നൊന്നൊന്നേകുറകൾകെട്ടിശിഖകളിൽ
അൎണ്ണോജനേത്രൻകുഴൽവിളിച്ചീടിനാൻ
അൎണ്ണസിനിന്നുകുളിക്കുന്നഗോപികൾ
കണ്ണനോടേറെപ്പറഞ്ഞിതോരോവിധം
അൎണ്ണസ്സിൽനിന്നുകരേറിവന്നാലുടൻ
നിർണ്ണയംചേലനൽകാമെന്നുകൃഷ്ണനും
എല്ലാവരുമൊരുമിച്ചുവന്നീടുകി
ലല്ലലുണ്ടാമിനിക്കെന്നുംപറഞ്ഞിതു
ഗോകുലനാഥജനായതികോമള-
നാകുന്നനീയിതുചെയ്തതയോഗ്യമാം.
നിന്നുടെദാസികൾഞങ്ങൾഭവാനൊന്ന-
തൊന്നിനുമല്ലെന്നതില്ലഞങ്ങൾക്കിഹ
ഇന്നിവണ്ണംപറയാതെവസ്ത്രങ്ങൾനീ
തന്നതില്ലെങ്കിലൊനന്ദനോടതുവൻ!
അച്ഛനറിഞ്ഞാലിനിക്കില്ലചേതമെ-
ന്നച്യുതവാക്കുകേട്ടോരുഗോപീജനം
അന്യോന്യമീക്ഷിച്ചുമന്മഥമന്ദിരം
നന്നായ്ക്കരംകൊണ്ടുപൊത്തിവന്നീടിനാർ.
ചൊന്നാൻജഗന്മയൻശൂന്യകാളിന്ദിയിൽ
നിന്ദിച്ചുവസ്ത്രങ്ങൾകൂടാതെലീലകൾ
ചെയ്തുപാതകമീശ്വരനിന്ദയെ-
ച്ചെയ്തതിനഞ്ജലിചെയ്കമേവീടുവിൻ"
എന്നതുകേട്ടേകപാണിനാമൂർദ്ധനി
വന്ദിച്ചുവെച്ചുതൊഴുതുഗോപീജനം
എന്നതുകണ്ടുപറഞ്ഞുജനാർദ്ദനൻ
ഒന്നുകൊണ്ടീശനെക്കൂപ്പുന്നതാകിലോ
അന്യകരമറുക്കെന്നുശാസ്ത്രോക്തിയും
എന്നാകയാലൊന്നുരണ്ടുമൂന്നേററവും
വന്ദിച്ചുകൊള്ളേണമെന്നുമുകുന്ദനും
ചൊന്നതുകേട്ടവർകാമംവരുവാനായ്
പിന്നെയുംപിന്നെയുംകൂപ്പുന്നതുകണ്ടു
നന്ദിച്ചുകൃഷ്ണനുംനാരിമാർതന്നുടെ

ഗോപജനാവസ്ത്രാപഹരണം.

ഭിന്നമെന്ന്യെയുള്ള ഭക്തിയെക്കാണ്കയാൽ
പിന്നെവസനങ്ങളെല്ലാംകൊടുത്തിതു
മല്ലവിലോചനൻതന്നോടവൎക്കൊരു
തെല്ലുപോലംവൈരമുണ്ടായതുമില്ല.
വസ്ത്രങ്ങൾമോദാൽധരിച്ചവരേവരും
ഇത്രിലോകീശംപിരിയാതെനില്ക്കയാൽ
പാരമനുരാഗമുണ്ടവൎക്കെന്നറി-
ഞ്ഞാരണക്കാതലാംനാരായണൻചൊന്നാൻ:—
"നിശ്ചലഭക്തിയോടെന്നെബ്ഭജിപ്പവ-
ൎക്കിച്ഛയുംമുക്തിയുംനൽകുവോൻഞാൻമുദാ
ഭോഗത്തിനായ്ക്കൊണ്ടുസേവിപ്പവൎക്കുമു
യോഗംവരുത്തിക്രമേണനൽകുംമുക്തി,"
ഭക്ത്യാഭഗവതിതന്നെബ്ഭജിച്ചതി-
നൊത്തഫലംവരുമെന്നുകേട്ടേവരും.
ചിത്തമോദേനതത്തൽഗൃഹംപുക്കവർ
കൈതവമൂൎത്തിവളരുന്നതുംപാൎത്തു
ചെയ്തുസന്തോഷേണവാണിതുനാരിമാർ
ദേവകീനന്ദനൻഗോകുലത്തോടുതൽ-
സേവകന്മാരുമായ്രാമനമൊന്നിച്ചു
വൃന്ദാവനംതന്നിൽദൂരവേസഞ്ചരി-
ച്ചുന്നതവൃക്ഷമൂലേവെയിൽകൊണ്ടവർ
ചെന്നുനിന്നാർതരുച്ഛായാകുടകളിൽ
ഇന്ദീവരാക്ഷാംശമായശ്രീദാമാവു
തന്നോടുപിന്നെബ്ബലഭദ്രനോടുമായ്

അന്യഗോപാലരോടുമരുൾചെയ്തിതു
നന്ദാത്മജൻനരകാരിനാരായണൻ.
"കാനനവൃക്ഷജാലംകാണ്മിനേവരും
ദീനമോടേവാതവൎഷഹിമാദികൾ
ഏററുഫലപത്രപുഷ്പവൃക്ഷാദികൾ
പാററുംപരോപകാരാൎത്ഥമായൊക്കെയും
ഏററംചുമന്നുനില്ക്കുന്നുരക്ഷിപ്പാനായ്
തല്ക്കൎമ്മപുണ്യഫലമീശ്വരേച്ഛയാ
തീക്ഷ്ണമാമൎക്കന്റെരശ്മിയേല്ക്കാതെനാം
വൃക്ഷനിഴൽച്ഛത്രമേററുനില്ക്കുന്നതും
എത്രയുംതങ്ങൾദുഃഖിക്കുന്നതാകിലും
മിത്രമായന്യരെരക്ഷിക്കുമുത്തമർ.
പക്ഷിമൃഗങ്ങൾവൃക്ഷങ്ങൾജലങ്ങളി-
ങ്ങിക്ഷിതിയിൽവിശേഷജ്ഞാനജന്തുഭി-
രപ്പിച്ചദേഹംപരോപകാരാൎത്ഥമി-
തല്ലൊഴുതുല്യമൂല്യംജന്മമായ്വരും.
ഓൎക്കിലോരോരുപ്രകാരമായ്മേദിനീ
പാൎക്കുന്നുധൎമ്മദാനാൎത്ഥമുക്ത്യൎത്ഥമായ്;
പ്രാണികളിൽപ്രധാനാത്മാക്കളായുള്ള
മാനുഷൎക്കോപറയേണ്ടതില്ലേതുമേ
പ്രാണാൎത്ഥബുദ്ധിവാക്കുശ്രേയകൎമ്മങ്ങളാൽ
ത്രാണനംചെയ്തുകൊള്ളേണമതുത്തമം"
ഇത്ഥമരുൾചെയ്തുഗോക്കളോടൊന്നിച്ചു
സത്വരംകൃഷ്ണഗോപാലകവൃന്ദവും
തൃഷ്ണയാചെന്നുയമുനാജലത്തെയും
തൃപ്തിവരുമാറുപാനവുംചെയ്തവർ
ചിത്തമോദേനകുളിച്ചുകരയേറി
മുക്തിപ്രദൻവനംപുക്കുനരോത്തമൻ.

വിപ്രപത്ന്യനുഗ്രഹലീല.

വിഷ്ടപത്രാണനിപുണൻജഗല്പതി-
ക്കിഷ്ടരാംഗോപാലബാലകന്മാരവർ
ക്ഷുത്തുകൊണ്ടാൎത്തരായ്ചത്ത്രപ്പോമിപ്പൊഴെ-
ന്നോൎത്തുപറഞ്ഞുകുമാരകന്മാരിദം
"കൃഷ്ണകൃഷ്ണ!മഹാബാഹോബലഭദ്ര!
തൃഷ്ണവിശപ്പുംസഹിക്കരുതാൎക്കുമേ.
ഏവംഗിരംകേട്ടുദേവദേവൻപരൻ
ദേവകീനന്ദനൻകാരുണ്യവാരിധി
ഷൾഭാവഹീനൻഷഡൂൎമ്മിവിരഹിതൻ
ഉത്ഭവനാശവിഹീനനരുൾചെയ്തു:—
ഭക്തരാംവിപ്രരുംതല്പത്നിമാരുമായ്
സത്രമാരംഭിച്ചിരിപ്പൊണ്ടുക്കവേ
യജ്ഞശാലയ്ക്കൽഗമിച്ചന്നമൎത്ഥിപ്പിൻ!
അജ്ജനംചൊല്ലുന്നതുംകേട്ടുപോരുവിൻ"
എന്നതുകേട്ടോരുഗോപാലബാലരും
ചെന്നുവന്ദിച്ചുചൊന്നാരവരോടിദം:—
"നന്ദജന്മാർപശുവൃന്ദങ്ങളോടൊത്തു
വന്നുപാൎക്കുന്നുഗോപാലരുമായ്പ്പനേ.

ക്ഷുത്തുകൊണ്ടേററംതളൎച്ചയുമുണ്ടതി-
നുത്തമരാംനിങ്ങളന്നംതരേണമേ?
ഏവംഗിരംകേട്ടുഭൂസുരരാരുമേ
ചാരുഗോപാലരോടൊന്നുംപറഞ്ഞീല
ബാലിശന്മാരവർകാലഭ്രമംകൊണ്ടു
മൂലമറിയായ്കയാലെന്നുമുണ്ടെടോ!
ബാലകന്മാർചെന്നുകൃഷ്ണനോടിക്കഥ
ചാലവേവേഗാൽപറഞ്ഞോരനന്തരം
ദേവദേവേശൻമുകുന്ദൻജനാൎദ്ദനൻ
ദേവകീസൂനുചിരിച്ചരുൾചെയ്തിതു
മത്സ്വരൂപത്തെയുംധ്യാനിച്ചിരിക്കുന്ന
മത്സരമില്ലാതെസൽപത്നിമാരുടെ
ചിത്തത്തിലേവംഗ്രഹിപ്പിക്കനിങ്ങളെ.
ഉത്തമൻവാക്കുകേട്ടോരുഗോപാലരും
ചെന്നുപറഞ്ഞതുകേട്ടുഭക്ത്യാപുന-
രൊന്നിച്ചുപത്നിമാർകൂടിപുറപ്പെട്ടു
മാനസശുദ്ധിയോടന്നാദികളെടു-
ത്താനയിക്കുമ്പോൾതടുത്തിതുവിപ്രരും.
ആയതിന്നേതുമേനിന്നീലവർകളും
മായാമയൻകൃഷ്ണസന്നിധൌചെന്നവർ,
കായാമലർപ്രഭവെല്ലുംനിറത്തോടും
ചായലുംപിഞ്ഛവുംകൂടിബന്ധിച്ചതി
ശോഭനമാംതിലകോജ്ജ്വലഭംഗിയും
സുന്ദരാപാംഗാനനാഭയുംനാസയും
കുന്ദപുഷ്പപ്രഭവെല്ലുന്നദന്തവും
ചെന്തൊണ്ടിവായ്മലർകുണ്ഡലഗണ്ഡങ്ങൾ
ചന്തമെഴുംവനമാലയുംമാലയും
പീതവസനവുംരത്നകാഞ്ചിമററും
ചേതോവിമോഹനരൂപഭംഗിയും
കങ്കണംതോൾവളരത്നാംഗുലീയവും
പങ്കജംവേണുവുംകൈകളിലെങ്കിലും
തങ്കരമൊന്നുശ്രീദാമാവുതന്നുടെ
കന്ധരേവെച്ചുഗോപാലരെനോക്കിയും
യോഗയോഗേശനാംകൃഷ്ണനെക്കണ്ടോരു
യോഗിനിമാരതിഭക്ത്യാവണങ്ങിനാർ.
നേത്രംസഫലംനമുക്കെന്നുചിന്തിച്ചു
നേത്രേണകൃഷ്ണഗാത്രമകത്താക്കിനാർ.
ചിന്തിച്ചിരുന്നയഥേഷ്ടമെല്ലാമവ-
രന്തരാമെന്നിലഭിച്ചുനൃപോത്തമ!
കാരുണ്യമൂൎത്തിയാംകൃഷ്ണനങ്ങാരണ-
നാരികളോടുരുമന്ദഹാസാന്വിതം
മന്ദംപറഞ്ഞു"സുഖമല്ലീയെല്ലാൎക്കും?
മന്നിടത്തിലതിമുഖ്യരല്ലോനിങ്ങൾ.
എന്നാലിനിയെന്തുവേണ്ടതുചൊല്ലുവിൻ!
തന്നുടെഭൎത്തൃപുത്രാദിസകലവും
നന്നായുപേക്ഷിച്ചുചിത്തത്തിലെന്നെയും
വന്ദിച്ചുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവഴിപോലെ
വന്നതുമൂലമതിതുഷ്ടനായിഞാ-
നന്യമുപേക്ഷിച്ചുസേവിപ്പവൎക്കെന്നും
വന്നുകൂടാജന്മസംസാരദുഃഖവും
ഭക്തിയോടെന്നെഭജിക്കുന്നവൎക്കാശു
മുക്തികൊടുക്കുമതിനില്ലസംശയം
നല്ലതുമേന്മേൽഭവിക്കുമേനിങ്ങൾക്കു
കല്യാണഗാത്രിമാരേ!ഗമിച്ചീടുവിൻ
യജ്ഞഭംഗംവരുത്തീടരുതെ"ന്നുകേ-
ട്ടജ്ഞരല്ലാതവർചിന്താവിഷണ്ണരായ്
ചൊല്ലിനാർകൃഷ്ണാ!കൃപാബ്ധേ!മനോഹര!
മല്ലവിലോചനചൊല്ലരുതിത്തരം
ത്വത്സാവകാശംപുനരംഗസംഗമം
ത്വൽപദസ്പൎശനംമോക്ഷപ്രദമതും.
ഉൾപ്പൂവിലെത്രനാളുണ്ടുതവരൂപ-
മിപ്പോളെധ്യാനിച്ചിരിക്കുന്നുഞങ്ങളോ-
ടിപ്പോഴീവണ്ണംപറയാതെവേഗേന
ത്വൽപാദപങ്കജമെങ്ങൾതൻമൂൎദ്ധ്നി
ചില്ലുമാനായനീവെച്ചുകൊള്ളണമേ!
സൽപുരുഷപ്രഭോ!സേവാഫലപ്രദ-
നിമ്പദാംഭോരുഹസ്പൎശനാലെങ്ങളെ
യമ്പോടുപേക്ഷിച്ചുബന്ധുക്കളെങ്കിലോ
തുമ്പകമ്പങ്ങളെന്യേനിമ്പദമൂലേ
തന്വരാനേവസിച്ചീടാമതേനല്ലൂ."
ഏവംദ്വിജവരനാരിമാർവാക്കുകേ-
ട്ടാവിർമ്മുദാഭക്തവത്സലൻചൊല്ലിനാൻ:—
"എങ്കലേദത്തമായോരുമനോഭക്തി
തങ്കലുള്ളോൎക്കുഞാനംപ്രിയനാമതു
അന്യോന്യഭംഗസംഗാനുരാഗാദികൾ
എന്നിലേഞാനവർതന്നിലുംനിശ്ചയം
സൎവ്വമെങ്കലിരിക്കുന്നുഞാനുമി-
സ്സ്വത്തിലമരിക്കുന്നിതനിത്യമായ്
ഏവമെല്ലാപരമാൎത്ഥമിതിനിങ്ങൾ
ഏവരുംപോയ്യജ്ഞവാടംപ്രവേശിക്ക"
വന്ദിച്ചുപത്നിമാർകൃഷ്ണനെമാനസം
തന്നിലാക്കീട്ടവർശാലപുക്കീടിനാർ
യജ്ഞാധിപനായബ്രാഹ്മണൻതന്നുടെ
യജ്ഞാധിപാംഗനകൃഷ്ണനെക്കാണാതെ
യജ്ഞകൎമ്മത്തെയുംഭൂസുരൻതന്നുടെ
യാജ്ഞയുംലംഘിക്കരുതാഞ്ഞവൾപിന്നെ
നാരായണനെസ്മരിച്ചുമരിച്ചുടൻ
പാരാതെസൽഗതിവന്നിതത്യത്ഭുതം!
കേശവൻതന്നുടെശബ്ദഗ്രഹണേന
പാശങ്ങൾതീൎന്നുടൻമുക്തിലഭിക്കയാൽ
മാധവനെസ്സദാവാങ്മനഃകൎമ്മഭി
സേവിപ്പവൎക്കെന്തുചൊല്ലേണ്ടുമന്നവ!
ആരണനാരിമാർനൽകിനോരന്നവും.
പൂരണമാമ്മാറുഭക്ഷിച്ചുതൃപ്തരായ്

ഗോവിന്ദരാമാദിബാലകന്മാരവർ
ഗോവൃന്ദമോടേവ്രജംപുക്കിതദ്ദിനം
ലോകവിശുദ്ധിവരുത്തുവായ്ക്കൊണ്ടു
ലോകനാഥൻമനുജാകൃതികൈക്കൊണ്ടു
ഓരോരോലീലകൾവണ്ണമൊക്കയും
നാരായണൻപരൻചെയ്യുന്നമായയാ.
ആരണേന്ദ്രന്മാരറിഞ്ഞുമുകുന്ദനെ-
ക്കാരണനായനാരായണനെന്നതും
ആരണർതമ്മിൽപറഞ്ഞുതുടങ്ങിനാർ:—
"കാരണമെല്ലാററിനുംജഗദീശ്വരൻ
നാരായണനായകൃഷ്ണനിൽകൎമ്മങ്ങൾ
നേരേസമൎപ്പിക്കവേണമെല്ലാവരും
മൂലംനനയ്ക്കിലോവൃക്ഷമെല്ലാംതെളി-
ഞ്ഞാലോഹലംവേണ്ടതൊക്കവേസിദ്ധമാം.
കൎമ്മധൎമ്മാദികൾമൂലമറിയാതെ
ജന്മങ്ങളേറെനാൾചെയ്കിലുംനിഷ്ഫലം
കേവലംവേദമൂലാധാരകൃഷ്ണനെ
സേവിച്ചീലെന്നല്ലദോഷവുംവന്നിതു
ശുദ്ധിയില്ലാതൊരുനാരിമാൎക്കൊക്കവേ
ശുദ്ധനാംകൃഷ്ണങ്കലുത്തമഭക്തിയും
സിദ്ധിച്ചിതുത്തമമത്യത്ഭുത"മെന്നു
ബുദ്ധിയിലോൎത്തുപറഞ്ഞുതങ്ങൾക്കെല്ലാം
ശുദ്ധിവരുവാൻനമസ്കൃത്യവന്ദിച്ചു
ഭക്ത്യാമുകുന്ദനെസ്സേവിച്ചുവിപ്രരും.
കൎമ്മങ്ങളുംകൎമ്മസാക്ഷിയുംകൎത്താവും
നിൎമ്മലൻകൃഷ്ണൻസമസ്തമെന്നോൎത്തവർ
കന്മഷാധീശനാംഭോജാധിപങ്കലെ-
ക്കന്മഷഭീതികൾവന്നുതട്ടുകയാൽ
ജന്മമരണനിവൃത്തിചെയ്യുംപരൻ
ചിന്മയൻകൃഷ്ണനെക്കണ്ടീലവിപ്രരും

ഇന്ദ്രദൎപ്പഹരണം.

ഇങ്ങിനെവാഴുന്നകാലമൊരുദിനം
മംഗലന്മാരായനന്ദാദിവൃന്ദരും
യാഗംകഴിപ്പതിന്നാരംഭമായവർ
യോഗംശ്രമിപ്പതുകണ്ടുനന്ദാത്മജൻ
"എന്തുശ്രമിക്കുന്നതെന്തിനിക്കോപ്പുകൾ?
എന്താതനെന്നോടുചൊൽകെന്നു"ചോദിച്ചാൻ.
നന്ദജൻവാക്കുകേട്ടൌൽസുക്യമുൾക്കൊണ്ടു
നന്ദനുംനന്ദനൻതന്നെമടിയിൽവെ-
ച്ചുണ്ണിയോടേറെലാളിച്ചുപറഞ്ഞിതു
"നിൎണ്ണയമോൎത്തറിഞ്ഞീടുകനീയതും
സസ്യസംപൂൎണ്ണയായുള്ളധാരിത്രിയും
സസ്യങ്ങൾകൊണ്ടുജീവിക്കുന്നപ്രാണികൾ
സസ്യങ്ങൾവൎഷേണവൎഷവുംമേഘേന
സസ്യാധിപനിന്ദ്ര,നസ്യതാഷാത്മമായ്
ഭൂദേവകൎമ്മയജ്ഞങ്ങളാലിന്ദ്രനു
മോദംവളൎത്തുന്നുവത്സരേവത്സരേ
ആയതിന്നുള്ളസംഭാരവൎഗ്ഗമതും
ചെയ്തിടിൽനമ്മെരക്ഷിക്കുംശചീപതി."
താതന്റെവാക്കുകൾകേട്ടുജഗല്പതി
ചേതസിമന്ദഹാസംപൂണ്ടുമെല്ലവേ
ചൊല്ലിനാൻ"താതനിച്ചൊന്നതുയോഗ്യമ-
ല്ലെന്നുതോന്നുന്നുണ്ടുചൊല്ലുവൻകേൾക്കതും.
നിൎമ്മലാത്മാപരബ്രഹ്മണിമായയാ
കൎമ്മവശാലുളവായിഗുണത്രയം
സത്വരജസ്തമസ്സെന്നതിൻനാമങ്ങൾ
ഇത്രിലോകങ്ങളതിലുളവായിതും.
ജീവൻരജോഗുണസംയുക്തനാകയാൽ
ജീവിതത്തിന്നുരജോഗുണാംശങ്ങളാം
ജീവനുംരാജസകൎമ്മാനുസാരിയാം
ജീവനാകുന്നതുകൎമ്മസദാസന.
ജീവനുവാസത്തിന്നുള്ളതുദേഹമാം
ജീവഭേദങ്ങളത്രേകൎമ്മമായതും
കൎമ്മഭോക്താവുജീവാത്മാവറിയേണം
കൎമ്മങ്ങൾപുണ്യമിശ്രംപാപമാകുന്നു.
ബ്രാഹ്മണക്ഷത്രിയവൈശ്യശൂദ്രാദികൾ
ബ്രഹ്മകൎമ്മങ്ങൾശിക്ഷാരക്ഷവാണിഭം
ബ്രാഹ്മണശുശ്രൂഷയെന്നുജാത്യാചാര
സന്മാൎഗ്ഗമായവേദോക്തികളായതും.
രാജസത്തിങ്കൽനിന്നുണ്ടായിവൎഷവും
ഭോജനസാധനംവൎഷിച്ചുളവാകും.
കൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുവരുന്നിതുജന്മവും
കൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നേമൃതിയുംവരും.
കൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നേപരിപാലിച്ചു
കൎമ്മമത്രേസൎവ്വവസ്തുക്കളുംനൃണാം.
കൎമ്മങ്ങൾകാരണമായജന്തുക്കൾക്കു
നന്മകൾനൽകുവാൻമററാരുമില്ലല്ലോ.
നല്ലതുചെയ്കിലോനല്ലതിന്ദ്രൻതരും
നല്ലാത്തതാകിലാപത്തുംതരുമവൻ.
കൎമ്മഫലപ്രദനാകുന്നൊരിന്ദ്രനും
കൎമ്മപാശേനസംബദ്ധനായീടുന്നു;
എന്നല്ലലോകനാഥന്മാർത്രിമൂൎത്തികൾ
എന്നിവരൊക്കെയുംകൎമ്മവശരല്ലോ.
നല്ലാതതുചെയ്തുവാഴുംജനത്തിനു
നല്ലതുനൽകുവാനിന്ദ്രനാളാകുമോ?
ആകയാൽകൎമ്മവശരാംജനങ്ങൾക്കു
പാകാരിയാലെന്തുസാദ്ധ്യമെന്നുള്ളതും
തൽകുലദേവതമാരെബ്ഭജിപ്പവ-
ൎക്കൊക്കെശ്ശുഭമെന്നുചൊല്ലുന്നുവേദങ്ങൾ.
തൽകുലദൈവങ്ങളേയുപേക്ഷിച്ചുടൻ
ധിക്കാരമോടുമററന്യരെപ്പൂജിക്കിൽ,
സിദ്ധിക്കയില്ലഗുണമെന്നതുമല്ല
സിദ്ധിക്കുമാപത്തിനിന്നെളുതായ്വരും!
നാരിമാർഭൎത്താവിനെവെടിഞ്ഞന്യനാം

പൂരുഷംചേരുന്നപുംശ്ചലിപോലെയാം.
ഗോപാലരാംനമുക്കോർക്കിൽപശുക്കളും
താപസന്മാരായവേദവിത്തുക്കളും
ഗോപ്യകൾക്കെല്ലാംതൃണംനൽകിമേയുന്ന
ഗോവർദ്ധനംകുലദൈവംനമുക്കിഹ.
ദേവേന്ദ്രയാഗത്തിനുള്ളതുകൊണ്ടുനാം
സേവിക്കഗോവർദ്ധനത്തെയെന്നാലിവൻ
വേണ്ടുംഫലംതരു"മെന്നുജഗല്പതി
കൊണ്ടൽവർണ്ണൻജഗദീശൻപറഞ്ഞതു
കേട്ടുനന്ദാദികൾക്കേററമതുമതം
വാട്ടമില്ലങ്ങിനെയെന്നുശ്രമിച്ചിതു.
നാരിമാരാനന്ദമോടെവാടങ്ങളിൽ
ഓരോതരമലങ്കാരങ്ങൾചേർത്തവർ
അപ്പമടകളുംപകചാപൂപങ്ങളും
ശില്പമായ്യററുമുണ്ടാക്കിഭോജ്യാദിയും
നന്ദാദികൾപർവ്വതത്തെയലങ്കരി-
ച്ചുന്നതമാംകൊടിതോരണംതൂക്കിനാർ.
വാദ്യംപലതുംവദിപ്പിച്ചുമേളിച്ചി-
താദ്യനാംകൃഷ്ണനോടുമൊരുമിച്ചവർ
ഗോകുലത്തേയുമലങ്കരിച്ചങ്ങിനെ
ഗോവർദ്ധനത്തെയുംമൂന്നുവലംവച്ചു
വന്ദികൾനാദവുംവേദധ്വനിഹോമം
നന്ദാദിഗോകുലവാസികൾഘോഷവും
അംഗനമാരുടെനൃത്തഗീതങ്ങളും
മംഗലധൂപദീപാദികൾകൊണ്ടുടൻ
പായസമപ്പമടകളനവധി
മായമെന്യേവച്ചുപൂജിച്ചതുകണ്ടു
മോദേനകൃഷ്ണനുംപർവ്വതംഭേദിച്ചു
പാദാദികേശമതിസ്ഥൂലരൂപമായ്
പർവ്വതാകാരനായ്നിന്നുനിവേദ്യാദി
സർവ്വംഭക്ഷിച്ചുപർവ്വതംഞാനെന്നു
നല്ലവണ്ണംവരുമെന്നനുഗ്രഹി-
ച്ചെല്ലാവരുംകേൾക്കുമാറുപറഞ്ഞിതു.
ദേവകളൊക്കെപ്രസാദിച്ചിതെന്നതു
കേവലംവാക്കുകൾകേട്ടുപ്രസാദിച്ചു
വന്ദിച്ചിതേവരുംകൃഷ്ണനുംവന്ദിച്ചു
പർവ്വതംപ്രത്യക്ഷമായുണ്ടതുമൂലം
സർവ്വരുംതുഷ്ടരായ്വന്നിതതുനേരം.
മായാമയമായപർവ്വതാകാരവും
പോയിതതുംകൃഷ്ണമായാമഹിമകൾ.
രാമനുംകൃഷ്ണനുംഭൂദേവഗോപാല-
രാമോദമോടേവ്രജവുമകംപുക്കാർ.
മായാമയൻതന്റെലീലാവിശേഷങ്ങൾ
മാനവേന്ദ്ര!ഭവാൻകേട്ടുകൊൾകിന്നിയും.
വൃത്താന്തമെല്ലാമറിഞ്ഞുമഹേന്ദ്രനും
ക്രുദ്ധനായ്മേഘങ്ങളോടുകല്പിച്ചിതു:—
"കേൾപ്പിനൊരത്ഭുതംഗോപാലകൃഷ്ണന്റെ
മൂപ്പുകൾഭോഷ്കിന്നതിശ്രേഷ്ഠനാമവൻ
നന്ദാദികളെപറഞ്ഞുഭേദിപ്പിച്ചു
നന്ദിച്ചുനമ്മുടെയജ്ഞഹവിർഭാഗം
ഗോവർദ്ധനത്തിനാക്കീടിനാനിക്കാലം
പാവതിന്നായവർചെയ്തിതുദുഷ്കൃതം,
കഷ്ടമതിനുഗോവൃന്ദത്തിനുമീതേ
വൃഷ്ടിചെയ്തൊക്കവേനഷ്ടമാക്കീടുവിൻ!
മുമ്പിൽനടപ്പിൻ!വഴിയേവരുംഞാനു-
മുമ്പരുമായെന്നുകല്പിച്ചയച്ചിതു."
മേഘവൃന്ദങ്ങൾനടന്നുപോയ്ഗോകുല-
മാകവേപുക്കുപരന്നിതങ്ങംബരേ
അന്ധകാരമയമായിതുഗോകുലം
ബന്ധമെന്തെന്നുചിന്തിച്ചിരിക്കുംവിധൌ
പാരമിടികളുംഘോരമാംവർഷവും
മാരിയോടുൾച്ചേർന്നുമിന്നലുമേററമായ്
സ്തംഭസമാനംമഴത്തുള്ളിയോരോന്നു
കമ്പംകലർന്നുതളർന്നിതുമേദിനി
അശ്മവർഷങ്ങളുമുണ്ടങ്ങിടയിടെ
വിശ്വമെല്ലാമിളക്കീടുന്നവായുവും.
ഘോരമീവണ്ണംമഴകൊണ്ടുദീനരായ്
ധീരതവിട്ടുനന്ദാദികൾചൊല്ലിനാർ:—
"കൃഷ്ണകൃഷ്ണ!മഹാബാഹോ!ബലഭദ്ര!
ജിഷ്ണുസത്രംമുടക്കീടുകകാരണം
ജിഷ്ണുനിയോഗേനമേഘവർഷംകൊണ്ടു
വിഷ്ണോ!നശിച്ചുപോമിപ്പോഴേസർവ്വരും"
കൃഷ്ണനോടായിപ്പറഞ്ഞിതുപിന്നെയും,
"ഗോകുലമെല്ലാംക്ഷണേനനശിച്ചുപോം
ഗോകുലനാഥ!പാലിക്കദയാനിധേ!
ദേവദേവേശൻജഗന്മയനീശ്വരൻ
ദേവകീസൂനുജഗല്പതിമാധവൻ
പേടിയായ്കേതുമെന്നാശുപറഞ്ഞുടൻ
ചാടിപ്പുറപ്പെട്ടുമുഷ്ടിചുരുട്ടിവൻ-
പോട്ടുകുത്തിപ്പറിച്ചീടിനാൻപർവ്വതം
തന്നുടെകയ്യിൽകുടയായ്പിടിച്ചി"തിൽ
വന്നുപുക്കീടുവിൻഗോക്കളോടേവരും.
മൽക്കരേനിന്നുഗിരിവീഴുമെന്നത-
ങ്ങുൾക്കാമ്പിലോർത്തുപോകായ്വിനൊരുത്തരും."
കന്നുകൾബാലരുംഗോപനാരീകുലം
കുന്നിൻഗുഹയിലിരുന്നിട്ടുപിന്നെയും
വിസ്താരമുണ്ടുവളരെയതിനകം
പുത്തൻകനകപ്രഭകൊണ്ടുശോഭിതം.
വാതവർഷങ്ങളുണ്ടെന്നുള്ളവസ്ഥക-
ളേതുമേതോന്നീലസൌഖ്യമെന്നേവേണ്ടു.
വാമനനായവനേകപദസ്ഥനായ്-
വാമകരംകൊണ്ടുഗോവർദ്ധനത്തെയും
വമേതരകരേവേണുവുംകൈക്കൊണ്ടു
കോമളഗാനവുംചെയ്തോരനന്തരം

കൃഷ്ണരൂപാമൃതംകണ്ടുനേത്രങ്ങളും
കൃഷ്ണൻെറവേണുനാദംകൊണ്ടുശ്രോത്രവും
ചിത്തവുംനിശ്ചലമായിഗോവൃന്ദങ്ങ-
ളുത്തലേതുംമനസ്സിങ്കലറിഞ്ഞീല.
ബാലൻചെറിയകുടപിടിച്ചീടിന-
പോലെയുംകൂൺകുടചൂടിയപോലെയും
ഏഴുരണ്ടായലോകാത്മാവിരാൾപ്പുമാൻ
ഏഴുദിനമൊരുപോലെനിന്നീടിനാൻ
ആഴിയിൽതാഴുന്നപവ്വതംപണ്ടിവൻ
താഴാതെപൃഷ്ഠേധരിച്ചകമഠമായ്

ഗോവൎദ്ധനഗിരിയെ ചുമന്നുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന കൃഷ്ണൻെറ മുമ്പിൽ ദേവേന്ദ്രൻ പ്രവേശിക്കുന്നതും അനപ്പുറത്തുനിന്നുംഇറങ്ങി കൃഷ്ണനെ സ്തുതിക്കുന്നതും.

ആഴിവൎണ്ണനിവനിച്ചെയ്യതോക്കിലി-
ന്നാഴിമാതിൻപതിമായമിതൊക്കയും.
മേഘങ്ങൾമാനംപൂകെട്ടുനിന്നീടിനാ-
രാഖണ്ഡലൻവന്നുനോക്കിനാനൂഴിയിൽ.
ഏഴഹോരാത്രമതിവർഷമായിട്ടു-
മൂഴിയിലില്ലുജലമെന്നുകാൺകയാൽ,
നാകാധിപനരുള്ളദൎപ്പമുപേക്ഷിച്ചു
പോകെന്നുമേഘങ്ങളെനിയോഗിച്ചിതു.
ദേവദേവൻതൻെറമായകളോൎത്തോൎത്തു
ദേവേന്ദ്രനംലജ്ജയാ മരുവീടിനാൻ.
വ്യോമ്നിതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിനാൻഭാസ്കരൻ
പേമഴപോയി,പുറത്തുപോന്നീടുവിൻ.

നല്ലസുഖമായിതല്ലലിനിയില്ലു
തെല്ലു"മെന്നാജ്ഞകൾചെയ്തിതുകേശവൻ.
നന്ദനുംനന്ദിനിയാദിഗോവൃന്ദവും
വന്ദിച്ചുപിന്നെപ്പുറത്തുപോന്നീടിനാർ.
കല്യാണരൂപിയോഗേശ്വരനീശ്വരൻ
മെല്ലെഗ്ഗിരീന്ദ്രനെത്താഴത്തുവെച്ചിതു.
നന്ദനുംനന്ദിനിരോഹിണിരാമനും
നന്ദാത്മജനെപ്പുണൎന്നുതലോടിനാർ.
ദേവകൾപൂമലർമാല്യങ്ങൾവർഷിച്ചി-
താവോളമൊക്കെവന്ദിച്ചുസ്തുതിച്ചിതു.
ഗന്ധൎവ്വസംഘങ്ങൾഗാനേനമോദിച്ചു
സംഘമോടപ്സരസ്ത്രീകൾ നൃത്തംചെയ്തു.
ദേവകളാനന്ദമത്തരായങ്ങനെ
ദേവകീപുത്രനെവാഴ്ത്തിനിരാകുലം.
നന്ദാദിഗോപാലഗോകുലംപുക്കഥ
നന്ദനെമാനിച്ചുപൂജിച്ചുചൊല്ലിനാർ:—
"ഏഴാണ്ടുപുക്കൊരുബാലൻഗിരീന്ദ്രനെ
ഏഴുദിനംധരിച്ചീടിലതോൎക്കിലോ
ആരിവൻമൂൎത്തികൾമൂവരിലേകനോ
ചേരുമില്ലായ്കിലിതുവരാനിണ്ണയം
മുന്നമേഭൈരവിദുഷ്ടൻശകടനെ
പിന്നെവാതാസുരംകൊന്നുബകനെയും
അൎജ്ജുനവൃക്ഷങ്ങൾചെന്നുതകൎത്തതും
നിൎജ്ജിതനാക്കിരക്ഷിച്ചിതുകാളിയം
ഏവമോരോന്നുചിന്തിക്കിലബ്ബാലക
നാവതല്ലിന്നവനെന്നറിഞ്ഞീടുവാൻ"
എന്നിവകേട്ടുനന്ദൻഗൎഗ്ഗമാമുനി
മുന്നമേതന്നോടുനാമക്രിയാന്തരേ
ചൊന്നവചനംപ്രജത്തിങ്കൽവൃദ്ധരോ
ടൊന്നൊഴിയാതെഗ്രഹിപ്പിച്ചനന്തരം,
നന്ദനെമാനിച്ചുവന്ദിച്ചവർകളും
നന്ദജനീശ്വരനെന്നുനണ്ണീടിനാർ.
വൃദ്ധിസമസ്തവുംവന്നുനമുക്കെന്നു
ചിത്തമോദേനവാണാർനന്ദനാദികൾ.
വൃന്ദാവനത്തിങ്കൽവന്നുസുരഭിയു
മിന്ദ്രനുമൊന്നിച്ചുകണ്ണനെക്കാണുവാൻ.
അന്നേരമിന്ദ്രനുംകണ്ടുമുകുന്ദനെ
വന്ദിച്ചുലജ്ജയാകൂപ്പിവണങ്ങിനാൻ.
നാരായണന്തൻെറതേജസ്സുതേററപ്പോൾ
ദൂരെയകന്നുത്രിദിവേശനമിദം;
ചിത്തംതെളിഞ്ഞുസന്തുഷ്ടനായ്പിന്നെയും
ഭക്ത്യാഭഗവൽസ്തുതിതുടങ്ങീടിനാൻ:—
ശുദ്ധസാത്വീകപ്രകാശസ്വരൂപനായ്
നിത്യംശമനിയമായതപോമയ-
തത്വാത്മവൈഷ്ണവമാംതവവിഗ്രഹം
ബദ്ധരജസ്തമസ്സായഗുണദ്വയം
മായാമയമജ്ഞരൂപങ്ങളാകയാ-

ലായവകൊണ്ടുടനിൻതത്വമറിവീല.
ഈശനായുള്ള തവ തത്വദർശനാ-
ലാശാലോഭാദിപാശങ്ങൾ നശിച്ചിതു.
സർവ്വജഗൽപിതാവാകുന്നതും ഭവാൻ
സർവ്വജഗൽഗുരുവാകുന്നതും ഭവാൻ
സർവ്വലോകേശനായീടുന്നതും ഭവാൻ.
സർവ്വധർമ്മങ്ങളെ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
ഉർവ്വിയിൽ വന്നവതീർണ്ണനായിങ്ങിനെ
ഗർവ്വിതന്മാരായ ദുഷ്ടരെ നിഗ്രഹി-
ച്ചുർവ്വിയെയും ശിഷ്ടരായുള്ളവരെയും
സർവ്വകാലം പരിപാലിച്ചുകൊള്ളുന്ന
നിർവ്വാണമൂർത്തേ! മയാ കൃതമാകിയ
സർവ്വാപരാധം ക്ഷമിച്ചുകൊള്ളേണമേ;
നിർവ്വികാരാത്മൻ! നമസ്തേ നമോ നമഃ
തന്മായയാ മൂഢരായി മേവീടുന്ന
ബ്രഹ്മാദിദേവനരാസുരന്മാരെയും
സർവ്വേശ! തദ്ദർശനേന നാനുശാസനാൽ
സർവ്വാഭിമാനകർമ്മങ്ങൾ ത്യജിപ്പിച്ചു
നിർമ്മലന്മാരാക്കി നിത്യം വഴിപോലെ
സന്മാർഗ്ഗകർമ്മങ്ങളോടിടചേർത്തുടൻ
നല്ലരാക്കീടുന്നതാൽ കൃപാലേശേന
നല്ലവഴി കാട്ടിയാലും നടക്കാതെ
കല്ലാതകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ദുഷ്ടരെ
എല്ലാമൊടുക്കി ഭൂഭാരവും തീർത്തുടൻ
അല്ലൽ വരാതെ ലോകത്തെ രക്ഷിക്കുന്ന
കല്യാണമൂർത്തിയാം നിന്മറിമായങ്ങൾ
തെല്ലുപോലുമറിയാതഹംഭാവനാ-
ലൈശ്വര്യമത്തനായ് ചെയ്തോരപരാധം.
ഈശ്വര! സർവ്വം ക്ഷമിച്ചുകൊള്ളേണമേ!
ശ്രീവാസുദേവായ കൃഷ്ണായ തേ നമഃ
ശ്രീപൂരുഷായ മഹാത്മനേ തേ നമഃ
തത്വാത്മനേ തത്വരൂപായ തേ നമഃ
സത്യസ്വരൂപായ നിത്യായ തേ നമഃ
വേദസ്വരൂപായ വിജ്ഞാനമൂർത്തയേ
നാദാത്മനേ സർവ്വഭൂതാത്മനേ നമഃ
സർവ്വബീജായ ഭഗവതേ ബ്രഹ്മണേ
നിർവ്വികാരാത്മനേ നിത്യായ തേ നമഃ
എന്നുടെ യജ്ഞം മുടക്കിയ കാരണം
മന്നൃകൈക്കൊണ്ടഭിമാനം നടിച്ചു ഞാൻ
വാതവർഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു വ്രജകുല-
മാതങ്കമാക്കി നശിപ്പിച്ചതിന്നിഹ-
ചെയ്തപരാധം പൊറുത്തിങ്ങനുഗ്രഹം
ചെയ്തീടുവാനതിനെന്നും നമസ്കാരം.
ഈശ്വരനും ഗുരുവും പരമാത്മാവും
വിശ്വവും നീയേ ശരണം ഗതോസ്മി ഞാൻ."
ഏവം സ്തുതിച്ചു വണങ്ങി നിൽക്കുന്നൊരു
ദേവേന്ദ്രനോടതിഗംഭീരമായുള്ള
മേഘനാദം പോലരുൾചെയ്തു കേശവൻ
ശോകവിനാശനനിന്ദിരാവല്ലഭൻ:—
"ഞാൻ തവ യജ്ഞഭംഗം ചെയ്ത കാരണ-
മെന്തിനെന്നാലതു കേൾക്ക ശതമഖ!
മാനമദൈശ്വര്യമത്തരായിട്ടുമേ
ജ്ഞാനമില്ലാതവരെന്നെ മറന്നുപോം.
നിർമ്മലജ്ഞാനമില്ലാതവരും വിധൌ
നിർമ്മൂലമാപത്തകപ്പെട്ടു മേവനും
എന്നതുകൊണ്ടു നീയെന്നെ മറക്കാതെ
നിന്നുടെ കാര്യം വഹിച്ചു വസിക്കനീ."
ഏവമരുൾചെയ്തു നിൽക്കുന്നദശാന്തരേ
ദേവസുരഭിയും ഭക്ത്യാ വിനീതയായ്
ഗോകുലഗോപാലവേഷം ധരിച്ചൊരു
ലോകേശനാമീശ്വരനോടു ചൊല്ലിനാൾ:—
"കൃഷ്ണ! കൃഷ്ണ! മഹായോഗി വിശ്വാത്മക!
വിഷ്ണോ! ജഗൽസൃഷ്ടിരക്ഷസംഹാരക!
മൂലപ്രകൃതിപുരുഷകാലാത്മക
ലീലയാ ഗോപാകൃതിപൂണ്ട മാധവ!
സാധുക്കളായുള്ള ഞങ്ങൾക്കു ദൈവതം
നീ തന്നെ വേറെയില്ലെന്നങ്ങിരിക്കിലും,
ഗോവിപ്രദേവസമൂഹത്തിനൊക്കയും
കേവലനാം ഭവാനിന്ദ്രനായ് വാഴണം;
ദേവേന്ദ്രനുമഭിഷേകം കഴിച്ചീടു-
മേവം ഭവാനോടുണർത്തിച്ചു വൈകാതെ
ഭൂമിഭാരഹരണം ഭവാൻ ചെയ്യുവാൻ
നാന്മുഖൻ താനരുൾചെയ്തിങ്ങയച്ചിതു"
ഇങ്ങിനെ ചൊല്ലി സുരഭിയും വന്ദിച്ചു
തിങ്ങിന ഭക്ത്യാ നമസ്കരിച്ചിട്ടവൾ
തന്നുടെ ക്ഷീരജലം കൊണ്ടഭിഷേകം
നന്ദാത്മജനു ചെയ്തീടിനാളാദരാൽ.
പിന്നെയാകാശജലമൈരാവതം
തന്നുടെ കൈകൊണ്ടഭിഷേകവും ചെയ്തു.
ദേവേന്ദ്രദേവർഷികളൊരുമിച്ചപ്പോൾ
ഗോവിന്ദനെന്നു നാമം വിളിച്ചീടിനാർ.
ദേവകൾ കല്പകപ്പൂ മലർതൂകിനാർ
ദേവവാദ്യങ്ങൾ ഘോഷിച്ചു മേളിച്ചിതു
സിദ്ധവിദ്യാധരഗന്ധർവ്വസംഘവും
ചിത്തമോദേന പുകഴ്ത്തി സ്തുതിച്ചിതു
നാകയുവതികളേറെ മോദിച്ചിതു
ലോകങ്ങളൊക്കെ തെളിഞ്ഞിതു തത്കാലം
ഗോക്കൾക്കധികമായ് സസ്യമുണ്ടായ്‌വന്നു
വൃക്ഷങ്ങളൊക്കെ മധുവർഷവും ചെയ്തു
നാനാരസങ്ങളായ് വന്നു സരിത്തുകൾ
കാനനജാലവൃക്ഷൌഷധിവർഗ്ഗമായ്
ഉർവ്വിയും നന്നായ് വിളങ്ങി വിളയുന്നു
പർവ്വതമൊക്കെ വേരത്നങ്ങൾ വർഷിച്ചു.
ജാത്യാദി വൈരം വെടിഞ്ഞു ജന്തുക്കളും;

പ്രീത്യാസുരന്മാരതിശക്തരായിതു
വിപ്രക്കുനിത്യവുംഭക്തിവൎദ്ധിച്ചുടൻ
ചിൽപ്രകാശാത്മവിജ്ഞാനികളേററമായ്
ദേവദേവേശനഭിഷേകവുംചെയ്തു
ദേവാജ്ഞയാദേവവൃന്ദംദിവംപൂക്കാൻ

നന്ദമോക്ഷം.

കേൾക്കെടോ!മന്നവ!നന്ദനേകാദശി
നോററുപാറേറദ്ദിനമക്ഷോദയേചെന്നു
കാളിന്ദിയിൽകുളിച്ചീടുന്നനേരത്തു
ചീളെന്നുചെന്നുവരുണനിയോഗേന
തൽഭൃത്യനായുള്ളസുരനുംനന്ദനെ
അപ്പതിതന്നന്തികേകൊണ്ടുപോയിതു
അന്നേരമാശുഗോപാലരാക്രോശിച്ചി-
തെന്നതുകേട്ടുബലഭദ്രനൊന്നിച്ചു
ചെന്നുമുങ്ങിജ്ജലേനാരായണൻപരൻ
തന്നുടെതാതനെയന്വേഷണംചെയ്തു
ചെന്നുവരുണാലയംപുക്കിതന്നേരം
കൊണ്ടൽനേർവൎണ്ണനെക്കണ്ടുവരുണനും
ഉണ്ടായസന്തോഷമോടെനമസ്കൃത്യ
ഭക്ത്യാസ്തുതിച്ചുചൊല്ലീടിനാനിത്തരം;—
"ഭക്തപ്രിയ!പ്രഭോ!ത്വൽപ്പദംകാണ്മതി
ന്നിപ്രദേശേനന്ദനെക്കൊണ്ടുപോന്നതും
ചിൽപുരുഷ!വിഭോ!ശുദ്ധനായേനഹം.
ജന്മസാഫല്യവുംവന്നതിന്നിക്കിന്നു
നിൎമ്മലതത്ത്വപരബ്രഹ്മണേനമഃ
തുഭ്യംനമസ്തേഭഗവതേശാന്തായ
ഷൾഭാവഹീനായനിത്യംനമോനമഃ
കാരണാത്മാവായനിങ്കൽനിന്നുണ്ടായി
കാൎയ്യമതായത്രിവിധഗുണങ്ങളും.
മായാഗുണങ്ങളിൽനിന്നുതന്മാത്രക-
ളായവശബ്ദാദിപഞ്ചഭൂതങ്ങളായ്
പഞ്ചഭൂതങ്ങളിലുണ്ടായ്വിരാൾപുമാ-
നഞ്ചിതഭൂതജാലേശയിച്ചീടിന
ത്വന്നാഭിപങ്കജത്തിങ്കലുളവായി
മുന്നംചതുൎമ്മുഖൻതന്റെനിയോഗത്താൽ
സൃഷ്ടിവികല്പങ്ങളായകാലങ്ങളിൽ
പെട്ടുഴലുന്നിതുമായകൊണ്ടേവരും;
കാരണകാൎയ്യപ്രപഞ്ചഭേദങ്ങളും
കാരണനായനിൻമായയാകല്പിതം.
എന്നതിലപ്പതിയായതാനെത്രയും
മുന്നമേതാമസശീലനല്ലോവിഭോ!
ആകയാലെന്നാൽകൃതമായതൊക്കെയും
ഭോഗിശയന!പൊറുത്തുകൊള്ളേണമേ!
കൃഷ്ണ!ഭഗവൻജഗദഖിലേശ്വര!
വിഷ്ണോതവതാതനെക്കൊണ്ടുപോയാലും"
ഏവംപറഞ്ഞുവണങ്ങിവരുണനും
അവിരാനന്ദംപുറപ്പെട്ടുകൃഷ്ണനും.
നന്ദനുംലോകപാലന്റെനഗരിയെ
മന്ദതകൂടാതെകണ്ടുതെളിഞ്ഞിതു.
നന്ദനുംകൃഷ്ണനുമൊന്നിച്ചുഗംഗയിൽ
നിന്നിങ്ങുപോന്നതുകണ്ടൊരുനേരത്തു!
ഗോകുലവാസികൾതന്നുടെസന്തോഷം
ആകുലമുണ്ടുപറവാനനന്തനും
ഗോകുലത്തോടുനന്ദൻവരുണാലയം
പൂകിനമാൎഗ്ഗമങ്ങുള്ളവിശേഷവും
ശോഭയുമോരോന്നേകൃഷ്ണനിൽഭക്തിയും
പ്രാഭവത്തോടുകേട്ടോരുഗോപാലരും
കാരുണ്യമൂൎത്തിയാമീശ്വരൻകൃഷ്ണനെ
നേരേജഗദീശനെന്നറിഞ്ഞേവരും
തന്നുടെവംശമെന്നോൎത്തുനമുക്കിന്നു
നന്ദാത്മജൻപരമാത്മസ്വരൂപത്തെ
ഇന്നുകാട്ടിത്തരുമോയെന്നറിഞ്ഞീല
മന്ദരാമെന്നോൎത്തുതന്നെമറയ്ക്കുമോ?
ഇത്ഥമവർവിചാരിച്ചറിഞ്ഞുടൻ
അക്ജതന്നിൽനിഴൽപോലെകാട്ടിനാൻ.
മുന്നമേമാതാവിനുവാപിളന്നനു-
മന്നുമതുപോലെതോന്നിച്ചുമാധവൻ
കേൾക്കനൃപവര!ബ്രഹ്മാണ്ഡലോകങ്ങൾ
ഒക്കെയുംസൃഷ്ടിച്ചുകാത്തഴിക്കുംപരൻ
യോഗേശനീശ്വരൻതന്മറിമായങ്ങൾ
യോഗികൾക്കുമറിവാൻപണിനിൎണ്ണയം.
വേദവേദാന്തസ്വരൂപനുടെപദം
വേദങ്ങൾചൊല്ലിമുടിയാതെനില്ക്കുന്നു.
ബ്രഹ്മാണ്ഡമാദിസമസ്തവുംകൃഷ്ണനേ
സമ്മോദമോടുകണ്ടോരുനന്ദാദികൾ
സച്ചിദാനന്ദമാകുന്നബ്രഹ്മാബ്ധിയിൽ
നിശ്ചലാനന്ദരായാണുപൊങ്ങുംവിധൌ
കണ്ടവേയൊന്നുമേകണ്ടീലവൎക്കേതും
കൊണ്ടൽവൎണ്ണൻപ്രാഭവംപറയാവതോ?

രാസക്രീഡ.

നന്ദാദികൾവ്രജേവാണിരിക്കുംവിധൌ
നന്ദാത്മജൻനരമൂൎത്തിമാനീശ്വരൻ
തന്നുടെഭക്തരാംഗോപികമാരുമു-
ണ്ടെന്നേനിരൂപിച്ചുദുഃഖിച്ചുവാഴുന്നു.
ദുഃഖിക്കരുതവരെന്നോൎത്തുതാൻചെന്നു
ദുഃഖസുഖാദിയില്ലാതനാരായണൻ
വൃന്ദാവനംപുക്കഭാനുവുമസ്തമി.
ച്ചിന്ദുവുമപ്പോളുദിച്ചുപരന്നിതു
മല്ലികാമുല്ലകുസുമങ്ങളെല്ലാമേ
അല്ലിമകൾമണവാളൻമദനന്റെ
ചൊല്ലിന്നുതക്കവണ്ണംവനത്തിങ്കലും!
നല്ലവണ്ണംതെളിഞ്ഞുണ്ടായിവന്നിതു.
മംഗലനോടക്കുഴൽവിളിച്ചീടിനാൻ
അംഗജതാപംവളരുമാറങ്ങിനെ.

ഗോപീജനമതുകേട്ടുപുറപ്പെട്ടു
പാപിമാരൻതള്ളിയാട്ടിയോട്ടീടിനാൻ.
വല്ലഭന്മാരുമററുള്ളവരുമെടോ!
തെല്ലുംതടുത്തിട്ടുനിന്നീലഗോപിമാർ
പാലുംകിഴയുമെറിഞ്ഞുചിലർചിലർ
പാലടുപ്പത്തുവച്ചുംപതിരക്ഷകൾ
വിട്ടുംകളഞ്ഞുസുതരെയുംകൈവിട്ടു
പെട്ടികൾപെട്ടകംപൂട്ടാതെയുംചിലർ
ഭൂഷണമെല്ലാമെടുത്തുമെടാതെയും
തോഴിമാരാഴിവർണ്ണൻസമീപത്തുപോയ്
താലിയരയിലുംചേലകഴുത്തിലും
കാലിൽവളകളുംകയ്യിൽതളകളും.
മാലകൾകാലിലുംകുണ്ഡലംമൂൎദ്ധ്നി
നീലാഞ്ജനംകുചേകുംകുമംകണ്ണിലും
ചേൎത്തുപരിഭ്രമിച്ചോടിനാരെന്നതിൽ
പാൎത്താർചിലർഭൎത്തൃഭാവവുംകൈക്കൊണ്ടു
കൃഷ്ണനെച്ചിന്തിക്കകൊണ്ടുപുണ്യംവന്നു
കൃഷ്ണനോടൊത്തുകൂടായ്കയാൽദുഃഖവും
കൃഷ്ണനെമാനസംകൊണ്ടുസംഗിക്കയാൽ
തൃഷ്ണയാകാമ്യപുണ്യമതുംപോയിതു
ദുഃഖിച്ചുപാപവുംഭോഗിച്ചുപുണ്യവും
മയ്ക്കണ്ണിമാൎക്കുപോയ്മുക്തരായ്മന്നവ!
ഏവമഭിമന്യുജൻകേട്ടനന്തര-
മാവിൎമ്മുദാശുകംവന്ദിച്ചുചോദിച്ചു:—
"നിൎമ്മലബ്രഹ്മമൊന്നെന്നുള്ളറിവുകൊ-
ണ്ടെന്നിയേമോക്ഷമില്ലെന്നിരിക്കുംവിധൌ
അംഗനമാർമനംമായാഗുണങ്ങളിൽ
സംഗിച്ചുകൃഷ്ണനെക്കാന്തനെന്നല്ലാതെ
നിൎമ്മലമാംപരബ്രഹ്മജ്യോതിൎമ്മയം
ചിന്മയംസച്ചിന്മയമെന്നറിയാതെ
നാരീജനങ്ങൾക്കുമുക്തിസിദ്ധിച്ചതു
ചേരുന്നതല്ലിതുനേരേയരുൾചെയ്ക."
ഏവംനൃപോക്തികൾകേട്ടുമുനിവരൻ
ഭാവസമ്മോദംകലൎന്നുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"ഏതൊരുമാൎഗ്ഗമെന്നാലുംമുകുന്ദനെ
ചേതസിചിന്തിക്കിൽമുക്തിവരുമെന്നു
മോദിച്ചുസപ്തമസ്കന്ധേപറഞ്ഞൊരു
ചേദിശമോക്ഷംഭവാനറിഞ്ഞീലയോ?
സച്ചിദാനന്ദപരബ്രഹ്മവസ്തുവാ-
മച്യുതനിൽഭക്തിമാൎഗ്ഗംപലവഴി
എത്തുകിൽബ്രഹ്മണോഭാവമായ്നിന്നിട്ടും
ചിത്തത്തിലിച്ഛയുണ്ടാകേണ്ടനിർണ്ണയം,
തോടുംപുഴകൾപലവഴിയൂടേപോയ്
കൂടുന്നതോയംലവണജലധിയിൽ
ചേരുന്നനേരംലവണജലമയം
പൂരിതമാകുന്നപോലെസ്വഭാവമാം."
നില്പുവെകൃഷ്ണനരികത്തുഗോപിമാ-

രൊക്കവേചെന്നതുകണ്ടുമുകുന്ദനും
മന്ദഹാസംചെയ്തുചൊന്നാനിവിടെയി-
ന്നൊന്നിച്ചുവന്നതിനെന്തുമൂലംനിങ്ങൾ
എന്നാലിനിയെന്തുവേണ്ടതുചൊല്ലുവിൻ
യന്നായിനിങ്ങളിവിടേക്കുവന്നതും.
ഘോരമഹാവനമാമിതിലേററവും
ക്രൂരജന്തുക്കളുമുണ്ടുപലതരം
പാരംനിശീഥിനിയായിച്ചമഞ്ഞിതു
പാരാതെപോകബന്ധുക്കൾതിരഞ്ഞീടും.
എങ്കലേസ്നേഹനവന്നതെന്നാകിലും
മങ്കമാരേ!നിങ്ങൾച്ചിത്തത്തിലൊക്കയും
പുത്രമിത്രാദിവൎഗ്ഗങ്ങളിലേററവും
ചിത്തംരമിച്ചിരിക്കുന്നിതതുകൊണ്ടു
ഭൎത്തൃശുശ്രൂഷണംചെയ്വിനിന്നങ്ങുപോയ്
ഭൎത്താവുദൈവംതരുണിമാൎക്കൊക്കെയും
ഭൎത്താവിനെവെടിഞ്ഞന്യനെക്കൈക്കൊൾകി-
ലെത്രയുംനിന്ദ്യംവിധിമതമല്ലല്ലോ.
കേൾക്കയുംകാൺകയുംധ്യാനിക്കയുംചെയ്കിൽ
മേല്ക്കുമേൽഭക്തിയുമെന്നിലുണ്ടായ്വരും.
എപ്പോഴുമൊന്നിച്ചിരുന്നിതെന്നാകില-
ങ്ങല്പമായ്വന്നുപോംഭക്തിയതിനാലെ
ഇപ്പൊഴേപോവിൻമടിയാതെയെന്നെല്ലാം
ഉല്പലനേത്രവാക്യംകേട്ടുനാരിമാർ
ഉൾപ്പൂവതുഷ്ണിച്ചുകണ്ണുനീർവാൎത്തുടൻ
അപ്പൊഴേചിൽപുമാൻനിസ്സംഗനാംപരൻ
കേശവൻതൻകരംകൊണ്ടവർകണ്ണുനീ-
രാശുതുടച്ചതുനേരത്തുനാരിമാർ
കിഞ്ചനകോപമൃദുഹാസഗൽഗ്ഗദാൽ
അഞ്ചിതമൂൎത്തിയോടേവംപറഞ്ഞിതു:—
"കാഠിന്യവാക്യംപറയുന്നിതോഭവാ-
നുദ്ധരാഃഗണനിൻമൂലമായ്ഞങ്ങളും
ഭൎത്തൃപുത്രാദികളേയുമുപേക്ഷിച്ചു
മിത്രമാംനിമ്പദംസേവചെയ്തീടുവാൻ
വന്നൊരുഞങ്ങളെപോകെന്നുചൊൽകിലോ
പിന്നെയെന്തോന്നുചൊല്ലേണ്ടുദയാനിധേ!
ഭൎത്താവുനാരികൾക്കീശ്വരനെന്നതും
ഓൎത്താൽജഗൽപതിയല്ലോഭവാൻദൃഢം.
നിന്നെബ്ഭജിക്കുന്നഞങ്ങളിനെന്തിനായ്
അന്യഭൎത്താവിനെശ്ശുശ്രൂഷചെയ്യുന്നു?
ഞങ്ങളുടെമനസ്സൊക്കെനീവാങ്ങിവെ-
ച്ചുങ്ങുപോകെന്നാൽപദങ്ങൾനീങ്ങുന്നീല
മന്ദാക്ഷഭാവാദികൊണ്ടെങ്ങൾമാനസം
തന്നെമദനാഗ്നിയാലെരിക്കുംഭവാൻ
ഇന്നതുശാന്തിചെയ്യായ്കിൽദഹിച്ചുടൻ
നിന്നുടെപാദപത്മേചേന്നുകൊള്ളുവോർ.
സുന്ദര!നിന്നുടെരൂപാമൃതംകാൺകിൽ
തന്വീമണികൾകാമിക്കാതിരിക്കുമോ?

ലോകമാതാമഹാലക്ഷ്മീതവരൂപം
ലോകേശ!കാംക്ഷിച്ചുതന്നെവസിക്കുന്നു.
ചിന്തിതംനൽകുവൻ!പാൎപ്പിനെന്നെങ്ങളോ-
ടന്തമ്മുദാപറഞ്ഞീലയോമുന്നമേ?
ചിത്തേമറന്നുപോകാതെജഗൽപ്രഭോ!
നിത്യംഞങ്ങളെരക്ഷിച്ചുകൊള്ളുക!
നാരിമാർദീനവാക്യംകേട്ടുകാരുണ്യ-
വാരിധികൃഷ്ണൻമന്ദസ്മിതത്തോടുടൻ
ഗോപിമാർചൂഴവുംകാളിന്ദിതീരത്തു
ശോഭിച്ചചന്ദ്രതാരങ്ങളതുപോലെ.
കാമവശ്യങ്ങളാംചുംബനാലിംഗനാൽ
ആമവർതമ്മെരമിപ്പിച്ചുകേശവൻ.
കാമംലഭിച്ചൊരുനേരംമദംകൊണ്ടു
കാമുകൻകൃഷ്ണനെങ്ങൾക്കുവശനെന്നു
മാനിച്ചിരിക്കുന്നനേരമനാമയൻ
മായയാമെല്ലെമറഞ്ഞിതതുനേരം.
ആയർകോൻതന്നെത്തിരഞ്ഞുവിപിനത്തി-
ലായവരോരോന്നുചൊല്ലിക്കരകയും
മാരമാൽപൂണ്ടുഭ്രമിച്ചവർചോദിച്ചു
കാരണപൂരുഷനെക്കണ്ടുകൊള്ളുവാൻ.
വൃക്ഷങ്ങൾവള്ളിപുഷ്പങ്ങളോടുമഥ
പക്ഷിമൃഗങ്ങളോടൊക്കെയന്വേഷിച്ചു
ചിത്തതാപേനതിരഞ്ഞുനടക്കയും
ചിത്തഭ്രമംകൊണ്ടുഗോഷ്ഠികൾകാട്ടിയും
കൃഷ്ണാകൃതിപൂണ്ടതിൽചിലരങ്ങിനെ
കൃഷ്ണവിലാസങ്ങളൊക്കെനടിക്കയും
പൂതനാനിഗ്രഹാദിപ്രഭാവങ്ങളും
ചേതസിമാനിച്ചുനൃത്തംനടിക്കയും
ഏവംതിരഞ്ഞുനടക്കുംവിധൌവേദ-
സേവകനമ്പദപങ്കജംഭൂമിയിൽ
ചെമ്മേപതിഞ്ഞതുകണ്ടുതന്നന്തികേ
നിൎമ്മലഗാത്രിമാരിലൊരുത്തിപദം
തന്നോടുകൂടികലൎന്നതുകാൺകയാ-
ലന്നേരമന്യയോടേർമിച്ചാനെന്നും
പിന്നെയവളടിയൊന്നുമേകാണായ്ക-
തന്നെയവരിതിചിന്തിച്ചിതന്നേരം
മാധവൻകാമിനിതൻവശനായവ-
നാധീനയാമവളെവഹിച്ചുനട-
ന്നീടിനാനെന്നുപറഞ്ഞതിദുഃഖേന-
തേടിനടക്കുംവിധൌരാധയെക്കണ്ടു
ചൊല്ലിനാർരാധസഖികളോ"ടെന്നെയും
മല്ലവിലോചനൻകൈവെടിഞ്ഞീടിനാൻ
നിങ്ങളെല്ലാരിലുംനല്ലതുഞാനെന്ന-
തിന്ദഹംഭാവംനടിച്ചുമുകുന്ദനോ-
ടെന്നെയെടുക്കനടപ്പാൻവശമല്ല-
എന്നതുകേട്ടതിനാരംഭമായിട്ടു
നിന്നമുകുന്ദനെക്കണ്ടീലഞാനെങ്ങു-
മങ്ങുതിരഞ്ഞുകണ്ടേനിഹനിങ്ങളെ."
ഏവംപറഞ്ഞവരൊന്നിച്ചുകേശവ-
ദേവദേവേശനെനോക്കിനടക്കുമ്പോൾ
സോമൻപറഞ്ഞിതുകാമിനിമാർമുന്നം
നാമിരുന്നേടത്തുപോകെന്നുവന്നിതു
നന്ദാത്മജംനരമൂൎത്തിമാനീശ്വരം
സുന്ദരിമാർഭക്തിയോടേസ്തുതിച്ചിതു.
"ശ്രീപതിയാംഭവാൻഞങ്ങൾകുലത്തിൽവ-
ന്നീവണ്ണമുത്ഭവിച്ചീടുകമൂലമായ്
ദേവിയാംലക്ഷ്മിവിളങ്ങുന്നിതിക്കുലേ
ദേവകൾപോലുംസ്തുതിക്കുന്നുഗോകുലം.
ജീവനാകുംനിന്നെയന്വേഷണംചെയ്തു
ദേവികൾഞങ്ങൾദുഃഖിക്കുന്നുനിന്നുടെ
ദാസികൾഞങ്ങൾക്കുകാണുമാറാകണം
വാസവവന്ദിത!നിൻമുഖപങ്കജം-
കോമള!നിൻചില്ലിവല്ലരിതാപനാൽ
കാമൻനശിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നുഞങ്ങളെ.
ആപത്തകപ്പെട്ടതെല്ലാമകററിനീ
ഗോപതേ!രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുകഭവാനെന്നും.
കാമാഗ്നിതന്നിൽദഹിക്കുന്നഞങ്ങളെ
ക്കാമദ!രക്ഷിപ്പതിനെന്തുതാമസം?
വിഷ്ണുഭഗവാൻവിരിഞ്ചാദിവന്ദിതൻ
വൃഷ്ണിവംശേവസുദേവതനൂജനായ്
ദുഷ്ടവിനാശനശിഷ്ടരക്ഷാൎത്ഥമായ്
വിഷ്ടപത്തിങ്കലവതീൎണ്ണനാംഭവാൻ.
തവൽക്കരപത്മമസ്മൽമൂൎദ്ധ്നിചേൎക്കണം
പുഷ്കരാക്ഷ!ചതുരാനനപൂജിത!
പത്മപദങ്ങൾമൂൎദ്ധ്നിവച്ചുഹൃൽ-
പത്മമാലിന്യമൊഴിച്ചരുളീടണം
താമസിച്ചീടരുതേതുമേകാമദ!
അഭയംപാരംപരിപാലയപ്രഭോ!
നാഴികപോലുംനിൻവേർപാടതോൎക്കിലോ
ആഴിവൎണ്ണ!കാലമേററമായ്തോന്നുന്നു.
ഇത്ഥമിരിക്കുന്നഞങ്ങളിന്നിങ്ങിനെ
ചിൽപ്രഭോനിന്നെപ്പിരിഞ്ഞാൽപൊറുക്കുമോ?
പ്രാണനാഥ!പദപത്മങ്ങൾകല്ലിലും
കാനനേമുള്ളിലുമൊക്കെനടപ്പതും
ഓൎക്കുന്നനേരംമനമുരുകുന്നിതു
തീൎക്കമാറെങ്ങളിൽകാരുണ്യമേകുനീ.
തവൽസംഗമംകൊണ്ടുഗൎവ്വിതരാംഞങ്ങൾ
മത്സരാദിപ്രദോഷങ്ങളകന്നിപ്പോൾ
ഉത്സാഹമായമരണത്തിനിമ്മൂലം.
ചിത്സ്വരൂപപ്രഭോ!രക്ഷണംചെയ്യണം
പ്രാണൻനശിച്ചുപോകുന്നതിൻമുന്നമേ
പ്രാണാത്മക!പ്രാണനാഥ!നമോനമഃ"
ഏവംസ്തുതിച്ചുനാരീജനംമാനസം
ദേവദേവങ്കൽസമൎപ്പിച്ചുദീനരായ്.

ഗോപികാഗീതമറിഞ്ഞുഗോവിന്ദനും
പാപഹാരീജഗന്മംഗലൻമാധവൻ
നാരായണൻഭക്തവത്സലനീശ്വരൻ
ആരണാന്താത്മസൂക്ഷ്മജ്ഞനാനന്ദൻ
ഭേദവിഹീനൻപരാപരൻസർവ്വഗൻ
വേദാന്തവിഗ്രഹൻനാദവിന്ദ്വാത്മകൻ
മോഹവിഹീനസേവാഫലതല്പരൻ
ദേവനസംഗൻതരുണിമാർമാനസ-
ഭക്തികൊണ്ടേററംപ്രസന്നനായ്ഗോപികൾ
ഭക്തിഭവാത്മസങ്കല്പസ്വരൂപനായ്
പ്രത്യക്ഷനായവർമുമ്പിൽവിളങ്ങിനാൻ:
അദ്ദേഹൻമൊഴികൾസന്തോഷംപറയാമോ
കൂട്ടമേനാരികൾനാരായണംചെന്നു
പുഷ്ടമോദേനപുണർന്നുതുടങ്ങിനാർ
നാരിമാർക്കിഷ്ടമൌവ്വണ്ണമതുപോലെ
നാരദസേവ്യൻപരൻരമിച്ചീടിനാൻ.
ചിന്തിതമെല്ലാംലഭിച്ചുതരുണിമാർ
ചെന്താമരാക്ഷനോടായ്ക്കൊണ്ടുചോദിച്ചാർ.—
"തന്നെബ്ഭജിച്ചവരെത്താൻഭജിച്ചീടും
എന്നതൊരുവിധംപിന്നെയുമുണ്ടല്ലോ,
തന്നെബ്ഭജിക്കായ്കിൽനന്ദിച്ചുസേവിക്കും
അങ്ങോട്ടൊരുവിധംപിന്നെയുമുണ്ടല്ലോ;
തന്നെബ്ഭജിക്കിലിങ്ങോട്ടുഭജിക്കയി-
ല്ലിങ്ങിനെനീയെന്നപോലെമൂന്നുവിധം.
ഇത്തരമുള്ളതിലുത്തമമേതെന്നും
ഉത്തമനാംഭവാനൊന്നരുളീടണം"
സുന്ദരിമാർവാക്കുകേട്ടുമുകുന്ദനും
മന്ദഹാസേനചൊല്ലീടിനാനുത്തരം:—
"തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുള്ള കാര്യാർത്ഥമായവർ
തങ്ങൾപരസ്പരംസേവിക്കുമോർക്കണം
അങ്ങിനെയുള്ളവരോടുള്ളസഖ്യവും
എന്നുമരുതതുനിർണ്ണയിച്ചീടുവിൻ.
തന്നെബ്ഭജിക്കയില്ലാരുമെന്നാകിലും
നന്നായ്ബ്ഭജിക്കുമങ്ങോട്ടുകൃപാത്മാക്കൾ.
പാരിൽജനത്തിന്നവരോടുസഖ്യവും
നേരായതങ്ങേറെനന്നുധരിച്ചാലും.
ജ്ഞാനസമരസസത്തുക്കളാരെയും
മാനസേസേവിക്കയില്ലെന്നിരിക്കിലും
സേവിക്കവേണമവരെയങ്ങോട്ടുതു
സേവയാസർവ്വഗുണമതേവർക്കുമാം-
ആപ്തകാമന്മാരെയങ്ങോട്ടുസേവിക്കിൽ
പ്രാപ്തമൊന്നില്ലിങ്ങുസേവിക്കയില്ലവർ.
എന്നതുകൊണ്ടുഫലമില്ലറിഞ്ഞാലും
പിന്നെകൃതഘ്നഗുരുമിത്രദ്രോഹികൾ
ഇങ്ങുഭജിയാതവരെഭജിക്കിലും
അങ്ങവരോടുസഖ്യങ്ങളുണ്ടാകിലും
വന്നുപോംപാപമനർത്ഥമെന്നോർക്കുവിൻ.

ഏവംത്രിവിധമായുള്ള ജനങ്ങളും
ഈവകപോലെഞാനല്ലെന്നറിയണം.
നിത്യവുംഭക്തിയോടെന്നെബ്ഭജിക്കുന്ന
സത്യവാന്മാർക്ക്ദാസൻഞാനറിഞ്ഞാലും.
ഇന്നുമദമാനമേറിയനിങ്ങൾക്കു-
മെന്നിലെഭക്തിക്കുചാഞ്ചല്യമൂലമായ്
മാനമടക്കിവിശുദ്ധഭക്ത്യർത്ഥമായ്
മാനിനിമാരെ!മറഞ്ഞുനിന്നേനഹം.
ഞാനതിഹീനൻജളൻസ്ത്രീവശനെന്നു
മാനസേനിങ്ങൾക്കുതോന്നരുതെന്നുമേ-
ഭക്തവാത്സല്യമെന്നോളമീശന്മാർക്കു
ചിത്തത്തിലാർക്കുമില്ലെന്നുറച്ചീടുവിൻ!
ചിത്തശുദ്ധ്യാഭക്തിയെന്നിലുണ്ടായിതു
ചിത്തത്തിൽനിങ്ങൾക്കുപ്രത്യക്ഷനായില്ലേ്പാൾ.
ഇന്നിനിമുന്നമേപ്പോലെരമിച്ചാലും
മുന്നമുണ്ടായദുഃഖംകളഞ്ഞീടുവിൻ
ഏവമരുൾചെയ്തതുകേട്ടുഗോപികൾ
താപംകളഞ്ഞുതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങിനാർ.
നിഷ്ക്രിയൻരാസക്കളിക്കുനല്ലാരോടു
നിർഗ്ഗമിച്ചോരോരോനാരിപാർശ്വങ്ങളിൽ
ഏകനനേകകൃഷ്ണാകൃതികൈക്കൊണ്ടു
ഏകനാരിക്കേകകൃഷ്ണസമന്വിതം
വട്ടത്തിൽനിന്നതിന്മദ്ധ്യേപരബ്രഹ്മ-
പുഷ്ടചിത്താംജഗദീശനെന്നോർത്തവർ
ഓരോരോനാരിയുംഒരോരോകൃഷ്ണനും
ചാരുരൂപങ്ങൾചേർത്തൊത്തുകയ്യുംപിടി-
ച്ചാരതുപാർക്കിൽമനോഹരമെത്രയും
നാരായണൻനരകാരിനരോത്തമൻ
പത്തരമാററുള്ളപൊന്മണിമുമ്പപി-
ന്മുത്തമമിന്ദ്രനീലക്കന്മണികളാൽ
ഒന്നിച്ചുമാല്യംതൊടുത്തപോലേകൃഷ്ണ-
സുന്ദരിമാർതമ്മിൽയോജിച്ചുനിന്നുടൻ;
പാടിവരാടിയുംതോടിയുമെന്നിവ
മോടിപുന്നാഗവരാടിയിത്യാദികൾ
ആടിയുംചെമ്പടാപിമ്പടതാൻ…
പാടിപഞ്ചാരിതാളങ്ങളിത്യാദി…
കൂടിചാഞ്ചാടിതാണൊത്തിക്ര…
പാടേകളിക്കുന്നതുകണ്ടുദേവ…
മാമുനിമാർസിദ്ധസാദ്ധ്യഗ…
കാമിനിയപ്സരസ്സാദി…
വ്യോമനിവന്നു…
കാമിനിമാർപ…
വന്നുചുഴന്നിതു…
നന്നായ്പൊഴിച്ചു…
വേദാന്തവിഗ്ര…
മാദിപുരുഷ…
ഏകമെന്നും…

സേവകാഭീഷ്ടദന്തന്നെമുനിജനം
നന്ദിച്ചുവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചരാസക്രീഡ
നന്ദിച്ചുകണ്ടുദേവാംഗനമാരപ്പോൾ
തമ്മിൽപറഞ്ഞാരിവണ്ണം"മീവല്ലവീ-
സുന്ദരിമാർനമ്മിലേററംസുഭഗമാർ.
നമ്മുടെസൌന്ദൎയ്യഗൎവ്വാദിമാനങ്ങ-
ളുന്മൂലനാശംഭവിച്ചിതിതുകണ്ടു.
ഇന്ദിരാവല്ലഭനിന്ദ്രാദിസേവിത-
നിന്ദുചൂഡാൎച്ചിതൻകന്ദൎപ്പകാരണൻ
തന്നോടുചേൎന്നുരമിക്കുന്നനാരിമാ-
രിന്ദിരതന്നംശമെന്നുവരുമെടോ!
ഇന്നിവർപുണ്യവുംനമ്മുടെപുണ്യവു-
മൊന്നുപോലേവരാ"യെന്നുമാഴ്കീടിനാർ!
ഗോപീജനങ്ങളുമത്രഗോവിന്ദനു-
മാപാദചൂഡംവിളങ്ങുന്നശോഭയും
കേശമഴിഞ്ഞുകൊഴിയുന്നപൂമലർ
തോഴിമാരംബരങ്ങളഴിഞ്ഞുംസ്വേദ
ലേശങ്ങൾപൊങ്ങിഗീതങ്ങൾമൃദുസ്വര
ലേശങ്ങളായ്പാദനൃത്തങ്ങൾമന്ദമായ്
ക്രീഡിച്ചിതുമേഘവിദ്യുത്സമപ്രഭ-
മീഡിതാഢ്യൻഗോപിമാരോടൊരുമിച്ചു
കൃഷ്ണസംഗേനസന്തുഷ്ടരാംഗോപികൾ
തൃഷ്ണയാസംഗീതതുഷ്ടരായാർചിലർ
കൃഷ്ണകണ്ഠേകരംവെച്ചുനിന്നീടിനാ-
രുഷ്ണേനമറെറാരുനാരികൃഷ്ണൻകരം
തൃഷ്ണയാചുംബിച്ചുമറെറാരുത്തിമുഖം
കൃഷ്ണൻമുഖത്തുമോദേനചേൎത്തിട്ടവൾ
കൃഷ്ണൻെറവായിലെചൎവ്വിതതാംബൂലം
തൃഷ്ണയാവാങ്ങിനാളപ്പോൾമുകുന്ദനും
ചിത്തമോദത്തോടവളെപ്പുണൎന്നുടൻ
സ്നിഗ്ദ്ധതയാമുഖത്താശുചുംബിച്ചിതു.
കാചനനാരിതളൎന്നുകൃഷ്ണൻകര-
മാചരിച്ചാൾകുചമദ്ധ്യേപതിച്ചഥ-
തമ്മിലന്യേ[...]ന്യംപുണൎന്നുമുകന്നവർ
തന്മന[...]ന്നമഭിരുചി
[...]ാവിന്ദനാരിമാ-
[...]ംരമിച്ചിതു.
[...]യവ-
[...]ൻജലേ,
[...]ന്തകിയും

ചെന്നുഭവനത്തിൽവള്ളിക്കുടിൽക്കുള്ളുക-
മെന്നല്ലവൃക്ഷങ്ങൾതന്നുടെകീഴിലും
നന്നായ്രമിച്ചാർവനേവനക്രീഡക-
ളെന്നതുകൊണ്ടുംരമിപ്പിച്ചുനല്ലാരെ.
മല്ലവിലോചനനല്ലിശരതാത-
നെല്ലാററിനുംസൌഖ്യദൻസുഖവിഗ്രഹൻ
തന്നുടെഭക്തരായുള്ളവൎക്കൊക്കെയു-
മെങ്ങിനെയെങ്കിലുമല്ലൽതീൎത്താനന്ദ
ദുൎല്ലഭസാദ്ധ്യപദംകൊടുത്തീടുവോ-
നല്ലോമുകുന്ദനിവങ്കൽസദാഭക്തി
ഉല്ലസിച്ചുള്ളവൎക്കെന്തസാദ്ധ്യംനൃപ!"
തന്നുടെഭക്തരാംഗോപീജനത്തിനെ
നന്നായ്രമിപ്പിച്ചുനാരായണൻപരൻ
എന്നതുകേട്ടുസന്തോഷേണമന്നവൻ
മന്ദസ്മിതംചെയ്തുശങ്കിച്ചുചോദിച്ചാൻ:—
"മേദിനിയിങ്കലധൎമ്മംകളവാനായ്
വേദമാൎഗ്ഗാദിധൎമ്മങ്ങളെസ്ഥാപിച്ചു
ലോകവിശുദ്ധിവരുത്തുവാനായ്ക്കൊണ്ടു
ലോകനാഥൻവിഷ്ണുനാരായണൻപരൻ
കൃഷ്ണനായ്വന്നവതീൎണ്ണനാമീശ്വരൻ
കൃഷ്ണകൎമ്മംപരദാരാദിസംഗമം
ചെയ്തതുപാൎത്താലതികഷ്ടമാമിതു
ചെയ്തതുമാൎഗ്ഗമെന്നോൎത്തുപോമേവരും.
ലോകത്തിലുത്തമന്മാർനടക്കുന്നതു
ലോകസ്വധൎമ്മമെന്നോൎത്തുമററുള്ളവർ
ഏവംനടക്കുമതുകൊണ്ടധൎമ്മങ്ങ-
ളാവോളമേററംവളരുമല്ലോഭുവി.
ലോകത്തിലുത്തമരെല്ലാമറിയുമെ-
ന്നാകയാൽവേദമാൎഗ്ഗക്രമമെന്നിയേ
ഏതുംനടക്കയില്ലെന്നതോൎത്തവരും
പാതകരായ്വന്നുപോമതിൻകാരണം
ഈശാനമെന്നുംവരുമസ്ഥിതൻ
നാശംവരുത്തുന്നലോകമെന്നായ്വരും.
ഈവകശങ്കയൊഴിച്ചരുളേണമേ!
ദേവേശഭക്ത!സൎവ്വജ്ഞമഹാമുനേ!"
എന്നതുകേട്ടരുൾചെയ്തുമുനിവര-
"നിന്നതിൻമൂലമറിയരുതാൎക്കുമേ
എങ്കിലുംകേൾക്കത്രൈലോക്യാധിപന്മാരാം
പങ്കജനേത്രധാതൃഗിരീശന്മാരും
ഉണ്ടുധൎമ്മങ്ങൾഭംഗംവരുത്തുന്നതും
പണ്ടുമുണ്ടിങ്ങിനെയെന്തെന്നതോൎക്കിലോ
ചിന്മയരൂപികൾക്കില്ലധൎമ്മാധൎമ്മ
കൎമ്മങ്ങളഗ്നിപോലെശുദ്ധരാമവർ
കൎമ്മസാക്ഷീജഗദീശ്വരരാകയാൽ
കൎമ്മങ്ങൾസംബന്ധമില്ലവൎക്കുമേ.
സൂൎയ്യപ്രഭയാലെകൎമ്മംനടക്കുന്നു
സൂൎയ്യനില്ലകൎമ്മബന്ധങ്ങളൊന്നുമേ.

വേദവിധീകൃതഭേദധർമ്മങ്ങൾക്കു-
മാധാരമായതുംഭക്തിയാകുന്നതും
ഭക്തിയോഗംധരിച്ചാൽപൂർവ്വകർമ്മങ്ങൾ
യുക്തമല്ലെന്നുവേദങ്ങൾനിഷേധിച്ചും
ഭക്തവാത്സല്യപരായണനീശ്വരൻ
മുക്തികൊടുക്കുമെവ്വണ്ണമെന്നാകിലും.
കേവലംപാർക്കിൽജഗത്തുചിദംശകം
കേവലംമായയാഭിന്നമായുന്നിതു
വ്യക്തമായ്തോന്നുംപ്രപഞ്ചത്തിൽനിന്നുടൻ
മുക്തിസിദ്ധിപ്പാൻത്രിവിധകർമ്മങ്ങളെ
വ്യക്തമായ്വേദംവിധിച്ചിരിക്കുന്നിതു
ഭക്തിയോടേപുണ്യകർമ്മങ്ങളെച്ചെയ്താൽ
മുക്തിവരുമെന്നുചൊല്ലുന്നതോർക്കിലോ
ഭക്തിയുംമുക്തിയുംസിദ്ധിപ്പതിനല്ലോ
യുക്തമല്ലാതകർമ്മങ്ങൾചെയ്തീടിലും
മുക്തിയാകുംഫലംസിദ്ധിക്കുമെങ്കിലോ.
പൂർവ്വവിധിനിഷേധിച്ചകർമ്മങ്ങളാൽ
നിർവ്വാണസാധ്യമെന്നാലതുചെയ്തിടാം
യാഗകർമ്മത്തിൽപശുവധംചെയ്യേണം-
മാഗമപൂർവ്വവിധിചൊന്നതുതള്ളി
കന്മഷനാശംവരുംതപസായെന്നു
നിർമ്മലജ്ഞാനാഗ്നികൊണ്ടുകർമ്മങ്ങളും
ഉന്മൂലനാശംഭവിച്ചുപരബ്രഹ്മ
ചിന്മയൻചേരുമെന്നുള്ളപരശ്രുത്യാ
മാതാപിതാക്കളേശ്ശുശ്രൂഷചെയ്യേന്നു
വേദവിധിചൊന്നതൊക്കെനിഷേധിച്ചു
സത്യധർമ്മത്തെയുംഭക്തിയുംമുക്തിയും
സിദ്ധിക്കുമെന്നുപ്രഹ്ലാദരാമാദികൾ
മററുംപലദേവമാനുഷരാക്ഷസ-
രുററഭക്ത്യാപൂർവ്വപക്ഷംനിഷേധിച്ചു
സത്യമപരശ്രുതിപ്രമാണമതു-
മെത്രയുമുത്തമമെന്നവേദോക്തിയെ
ചിത്തത്തിൽനന്നായുറച്ചുജഗത്തിങ്കൽ
അത്തൽകളഞ്ഞവർമുക്തിയുംസാധിച്ചു.
സർവ്വകർമ്മങ്ങളുപേക്ഷിച്ചുസന്ന്യസി-
ച്ചുർവ്വിയിൽവാഴുന്നസജ്ജനമിപ്പൊഴും.
മുക്തിദാനാത്മപരബ്രഹ്മവിത്തുകൾ
ഭക്ത്യാകൃതകർമ്മണാമുക്തിയുംവരും.
എന്നല്ലമുക്തിളുവ്യാത്മാക്കൾചെയ്വതു
നിന്ദിതമെങ്കിലുംവന്ദിതമായ്വരും.
കേൾക്കമുകുന്ദനജൻനിർവ്വികാരാത്മ
നിഷ്ക്രിയൻനിർല്ലേപനിസ്സംഗനിർവ്വാണൻ
അദ്വൈതനാമാത്മരൂപനതീന്ദ്രിയൻ
വേദ്യമല്ലാതചിന്മാത്ര!പരബ്രഹ്മം
ഇത്ഥമറിവില്ലയാതമൂഢന്മാരു-
മിത്തരമോർത്തുചെയ്താലതുപാപമാം.
മാരാരിപണ്ടുവിഷപാനവുംചെയ്തു
വാരിയിൽമന്ദരംനിർത്തിനാരായണൻ
ഈശ്വരന്മാർചെയ്വതെല്ലാംഗുണങ്ങളാം
ആശ്ചര്യമില്ലവർക്കേതുംഗുണദോഷം
പാർക്കിലോഗോപികൾഗോപാലരൊക്കയും
ഓർക്കനീനാരായണാന്താനതല്ലയോ?
തന്നുടെമായാമയംജഗത്തൊക്കെയും
തന്നംശമെന്നിയേവേറില്ലവയൊന്നും.
സംഗിപ്പതിന്നുവേറൊന്നില്ലമന്നവ!
നിന്നുള്ളിലീഷലുണ്ടാകരുതേതുമേ.
ഏവംശരൽക്കാലമത്രയുംമാധവൻ
ദേവദേവൻഗോപിമാരെരമിപ്പിച്ചു
ഭക്തപ്രിയൻകരുണാവശനാകയാൽ
ഭക്തിയുള്ളോർക്കേതുചെയ്യുംദയാപരൻ
ഭുക്തിയുംമുക്തിയുംനൽകുമസംശയം;
ഭാര്യമാർ വല്ലഭന്മാരോടൊരുമിച്ചു
ചാരേവസിച്ചതുപോലെതോന്നീസദാ;
വൃഷ്ണിവംശോത്ഭവൻമായാമയനായ
കൃഷ്ണനോടൊന്നിച്ചുപോയതറിഞ്ഞീല.
ഭക്തപ്രിയൻപരമാത്മാസനാതനൻ
ശക്തിയുക്തൻപ്രഭുമായാമയനല്ലോ.
ആരറിയുന്നുപരാപരലീലകൾ
നാരായണൻരാസക്രീഡകളിത്തരം
കേൾക്കിലുംചൊൽകിലുംദുഃഖങ്ങൾപോയ്നല്ല
ഭക്തിയുംമേന്മേൽവളരുംദിനംപ്രതി.
അന്നൊരുനാൾനന്ദനാദിഗോപാലരും
ഒന്നിച്ചുമേവിവനംപുക്കവർകളും
വന്ദിച്ചുഭക്ത്യാസരസ്വതിയാംനദി
തന്നിൽകുളിച്ചുമഹേശനെദ്ദേവിയോ-
ടൊന്നിച്ചു പൂജിച്ചുബ്രാഹ്മണർക്കുംമററും
അന്നദാനങ്ങളുംചെയ്തിതാവോളവും;
അന്നുറങ്ങാതുപവാസംനദീതീരേ
ഒന്നിച്ചുചെയ്യുന്നരാത്രിയിൽനന്ദനെ
വന്നുപിടിച്ചുമഹാപന്നഗമപ്പോൾ
നന്ദനുംകൃഷ്ണകൃഷ്ണേതിമുറയിട്ടു
എന്നതുകേട്ടുഗോപാലർപെരുമ്പാമ്പു-
തന്നുടെമേൽകൊള്ളിവച്ചുതാഡിച്ചിട്ടും
ഒന്നുകൊണ്ടുംവേർപെട്ടീലപന്നഗം
നന്ദാത്മജനിന്ദിരാപരിലാളിത-
സുന്ദരപാദപത്മേണചവിട്ടിനാൻ,
അന്നേരമാശുമരിച്ചിതുപന്നഗം
തന്നുള്ളിൽനിന്നുജ്വലിച്ചുമിന്നീടുന്ന
സുന്ദരരൂപംപുറപ്പെട്ടുസത്വരം
നന്ദാത്മജപദംഭക്ത്യാനമസ്കരി-
ക്കുന്നവൻതന്നെക്കടാക്ഷിച്ചുമാധവൻ:—
"ഇന്നുനീയാർസർപ്പമാവതിൻകാരണം
ഒന്നൊഴിയാതെപറകമഹാമതേ!"
എന്നതുകേട്ടവൻവിദ്യാധരാത്മജൻ

“എന്നുടെനാമംസുദർശനനെന്നല്ലോ;
സുന്ദരിമാരുമായ്സൌന്ദൎയ്യഗർവ്വനായ്
ഒന്നിച്ചുലോകേഷുഭോഗാൽനടക്കുമ്പോൾ
മുന്നിലാമ്മാറുകണ്ടംഗിരസ്സാദിയെ
നിന്ദിച്ചുദുർഭഗന്മാരെന്നുഞാനപ്പോൾ.
വന്നകോപേനമുനികൾശപിച്ചിതു
പന്നഗവീരനായ്പോകയിവിടെനീ.
എന്നതുകേട്ടുഭയേനപാദാംബുജം
നന്നായ്നമസ്കരിച്ചർത്ഥിച്ചുഞാനപ്പോൾ
നന്ദിച്ചവരതുളിച്ചെയ്തിതെന്നോടു
നന്നായ്യുഗംമേലിൽദ്വാപരാന്തേജഗ-
ത്തിങ്കൽമഹാസുരപാപിനൃപന്മാരെ-
ക്കൊന്നുധർമ്മത്തെരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടീടുവാൻ
വന്നവതീർണ്ണനാംവിഷ്ണുനാരായണൻ
നന്ദാത്മജനായിഗോകുലേവാണീടും
അന്നുജഗല്പതിതന്നുടെസ്പർശനം
വന്നുകൂട്ടുംനിനക്കന്നുഭവൽകൃപ
തന്നാലതിശുദ്ധനാമെന്നരുളിനാർ
മുന്നംമുനിവരന്മാരന്നുതൊട്ടുഞാൻ
ഇങ്ങിനെയായിവിടെക്കിടക്കുന്നിതു.
ഇന്നുഭവൽകൃപാകാരണംശാപവും
തീർന്നുഭവല്പാദസംഗേനശുദ്ധനായ്
വന്നതുമോർത്താലത്ഭുതമല്ലതു
നിന്നുടെമായയാൽമൂടിമറിച്ചിന്നു
നന്ദാത്മജനായനാരായണ!ഹരേ!
നിൻനാമമൊന്നറിയാതെചൊല്ലീടിലും
വന്നുപോംപാപനാശംപിന്നെമോക്ഷവും
എന്നിരിക്കേഭവൽപാദസംഗേനഞാൻ
നന്നായിവന്നതെന്നുംപറയേണമോ.
നിന്നുടെപാദപത്മംമേസദാഹൃദി
നന്നായ്വിളങ്ങുവാനായുള്ളനുഗ്രഹം
തന്നീടുകെ”ന്നുനമസ്കാരവുംചെയ്തു
നന്നാത്മജംഭക്തിയോടേതൊഴുതവൻ
വന്ദിച്ചനുഗ്രഹവുംവാങ്ങിമോദേന
ചെന്നവൻനാകലോകംപുക്കുമേവിനാൻ.
നന്ദാദികളതുകണ്ടുമോദത്തോടെ
നന്ദാത്മജനീശ്വരനെന്നുറച്ചിതു
പിന്നെമറന്നുമായാവൈഭവംകൊണ്ടു
തന്നുടെനന്ദനനെന്നുംനിരൂപിച്ചു
പിന്നെയുമുപവാസപാരണയുംചെയ്തു
നന്ദാത്മജനെസ്തുതിച്ചുഗോപാലരും
ഒന്നിച്ചുഗോകുലംപുക്കുവാഴുന്നനാൾ
വന്ദിതരാംരാമകൃഷ്ണഗോപാലരും
സുന്ദരിമാരായഗോപികമാരോടും
കന്നുകളോടുമൊരുമിച്ചുരാത്രിയിൽ
വൃന്ദാവനംചെന്നുപുക്കുകളിപ്പാനായ്
കുന്ദചേമന്തികജാതികൾചെമ്പകം
എന്നിവപൂചൊരിയുന്നുസന്തുഷ്ടരായ്.
വന്നുദിച്ചുശശിചന്ദ്രികവ്യാപിച്ചു
നന്ദിച്ചുഭൃംഗകുയിൽമയിൽനാദങ്ങൾ.
മന്ദവാദംസുഗന്ധാനന്ദസംയുതം
വൃന്ദാവനശോഭകണ്ടുമോദിച്ചവർ.
നന്ദാത്മജൻരാമനുംവേണുഗാനവും
ഒന്നിച്ചുപാടുന്നതുകേട്ടുമോഹിച്ചു
സുന്ദരിമാർതമ്മെയുംമറന്നങ്ങിനെ
നിന്നുവസ്ത്രങ്ങൾകൂടാതെരമിച്ചവ-
രന്നേരംവൈശ്രവണന്തന്റെദാസനായ്
നിന്നൊരുശംഖചൂഡൻചിത്തമോദേന
സുന്ദരിഗോപികമാരെപ്പിടിപെട്ടു
മന്ദമെന്യേകൊണ്ടുപോകുന്നനേരത്തു.
സുന്ദരിമാരൊരുമിച്ചുമുറയിട്ടാർ.
നന്ദാത്മജന്മാരതുകേട്ടുവേഗേന
വന്നൊരുവേദനയോടോടിയെത്തിനാർ.
ഉന്നതമാംസാലവുംപറിച്ചുകൊണ്ടു
വന്നൊരുരാമനെക്കണ്ടൊരുശംഖനും
വന്നിതുകാലനെന്നോർത്തുമണ്ടീടിനാൻ
നിന്നിതുനാരികളെക്കാത്തുരാമനും.
നന്ദാത്മജൻകൃഷ്ണനോടിപ്പിടിപെട്ടു
കൊന്നിതുശംഖനെയെന്നേപറയേണ്ടു.
കൊന്നൊരുശംഖൻശിരോരത്നവുംകൊണ്ടു
വന്നുതത്സോദരൻകയ്യിൽനൽകീടിനാൻ.
നന്ദിച്ചുഗോപികമാരതുകണ്ടഥ
അന്നിശിപോയവർഗോകുലംപുക്കിതു.
പിന്നെപ്പലദിനംഗോപികമാരുമായ്
ഒന്നിച്ചുരാത്രിയിൽക്രീഡിച്ചുഗോവിന്ദൻ
ഗോകുലനാരികൾപോകുന്നതുംനിശി
പോകുന്നനേരംവരുന്നതുമേതുമൊ-
ന്നാനായന്മാരറിയുന്നതില്ലേതുമേ,
മായാമയന്മായമെന്തുചൊല്ലാവതും;
ഗോപീജനംപകലുള്ളസമയത്തു
ഗോപതിലീലകളോർത്തുപറകയും.
വേണുഗീതത്തെയുംകൃഷ്ണന്റെഭാവവും
വാമകവിൾത്തടംവാമചുമലതിൽ
കോമളംവെച്ചുകുഴലൂതിമോദമായ്
മല്ലീശരന്തന്റെവില്ലിനെവെല്ലുന്ന
ചില്ലികൾകൊണ്ടുതാളമ്പിടിച്ചങ്ങിനെ
മല്ലക്കരേചേർത്തവേണുരന്ധ്രങ്ങളിൽ
മെല്ലവേയംഗുലിചേർത്തങ്ങതിൻധ്വനി
നാനാവിമോഹനശൃംഗാരമോടതി
മാനസവൃത്തിങ്കൽലയിക്കുന്നനേരത്തു
വാനവർനാരിമാർകേട്ടുമയങ്ങുന്നു
പാവകൾപോലെനില്ക്കുന്നതോർത്തീടുകിൽ
നാണിക്കവേണമെന്നാശുനാരീജനം
വാണികൾചൊല്ലിരമിക്കുംപകലെല്ലാം

പിന്നെരജനിയിൽകൂടിക്കളിക്കയും
നന്ദാത്മജനായവാസുദേവൻപരൻ
ഇങ്ങിനെഗോപികമാരുടെകാമത്തെ
മംഗലംപൂരിച്ചുവാണുയഥാസുഖം.
മായാമയൻതൻെറവേണുഗീതത്തെയും
മായമാരോടുള്ള സംയോഗലീലയും
ദേവമനുഷ്യമൃഗാദ്യങ്ങളേ
ദേവദേവൻവേണുഗാനവിലാസത്താൽ
മോദംവളൎത്തവർമാനസമൊക്കവേ
നാദവിന്ദാത്മകൻതൻവശമാക്കിവെ-
ച്ചാനന്ദഭക്തികൾനൽകിയതോൎക്കിലോ
മാനവേന്ദ്ര!പറവാൻപണിനിൎണ്ണയം.
ഘോരനാംകംസൻെറഭൃത്യനരിഷ്ടനും
ഘോരവൃഷരൂപമായ്‌വ്രജംപുക്കിതു.
ആകാശമാൎഗ്ഗേഗമിക്കുന്നമേഘങ്ങൾ
പാകാരിവൈരിവൃഷത്തിൻകഴുത്തതിൽ
പൎവ്വതമെന്നുനിനച്ചുവസിക്കുന്നു
ഗൎവ്വിതനായവനെക്കണ്ടനേരത്തു
സൎവ്വരുമാമ്പാടിവിട്ടുമണ്ടീടിനാർ.
ഉൎവ്വീധരങ്ങളെക്കുത്തിത്തകൎക്കയും
കാളതാനേററംമദിച്ചുഞെളികയും
മേളമായ്‌ച്ചാടിയുംമുക്കുറപാടിയും
പാടവമോടിടയിൽചുരമാന്തിയും
ഓടിയുംകണ്ടവർനേരേയടുക്കയും
ഗോക്കളുംസ്ത്രീകളുമേറെഭയപ്പെട്ടു
മൂത്രംപുരീഷേണകൂടിസ്രവിക്കുന്നു.
ഗാത്രംപൊടികൊണ്ടുമൂടിവൃഷഭവും
മൂത്രംസ്രവിക്കയുംകൂത്തുസ്രവിയും,
പൂത്തൻെറപുച്ഛമുയൎത്തിക്കളിക്കുമ്പോൾ
ഉൽപ്പാമാൎഗ്ഗേമേഘമൊക്കവേനില്ക്കുന്നു.
കുന്നുകൾകുത്തിയെറിയുന്നുകൊമ്പിനാൽ
മന്നിടംകീഴ്‌മേൽമറിക്കുന്നുദുഷ്ടനും.
നേത്രംചുവപ്പിച്ചുകാണുംജനത്തിൻെറ
നേത്രംമിഴിച്ചിമയ്ക്കുന്നതിൻമുന്നമേ!
പാഞ്ഞടുക്കുന്നതുകണ്ടുഗോപാലരും
പാഞ്ഞുബലഭദ്രകൃഷ്ണന്മാരന്തികേ
ചെന്നുഭയത്തോടുചൊല്ലിനാർ"കേശവ!
സുന്ദര!രാമ!പാലിച്ചുകൊള്ളേണമേ!"
എന്നതുകേട്ടുനന്ദാത്മജൻകൃഷ്ണനും.
വന്നവൃഷാസുരനോടടുത്തീടിനാൻ
അന്നേരമാശുകോപിച്ചുകുത്തീവൃഷം
നന്ദാത്മജൻശക്തിയുക്തൻപരൻപുമാൻ
തന്നുടെഹസ്തപത്മംകൊണ്ടടിച്ചുടൻ
ചെന്നുവീണുശതദണ്ഡുദൂരംവൃഷം.
പിന്നെയുംപാഞ്ഞുവന്നാൻവൃഷഭാസുരൻ
എന്നതുകണ്ടുമുകുന്ദനടുത്തവൻ
തന്നുടെശൃംഗമേറീടുന്നകണ്ഠവും,

നന്നായ്പിടിച്ചുതിരിച്ചുപാഴാക്കിതു
മന്നവ!വസ്ത്രംപിഴിയുന്നതുപോലെ
ഘോരവൃഷഭംമരിച്ചിതുനേരം
പാരമാനന്ദിച്ചുനന്ദാദിഗോപരും.
വാനവർദാനവൻചത്തസന്തോഷേണ
മാനിച്ചുവാരിച്ചൊരിഞ്ഞിതുപൂമലർ
ദേവദേവേശനെവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചൊരു
ദേവകൾസന്തോഷമോടുവാണീടിനാർ.
നാരദൻതാനരിഷ്ടൻെറവധംകണ്ടു
പാരമാനന്ദേനകംസഗൃഹംപുക്കു;
നാരദൻവന്നതുകണ്ടൊരുകംസനും
പാരാതെപൂജിച്ചിരുത്തിസിംഹാസനേ
വന്ദിച്ചുകംസനോടായിദംമാമുനി
മന്ദമന്ദമരുൾചെയ്തുതുടങ്ങിനാൻ:—
"നന്ദാത്മജന്മാർമുകുന്ദനുംരാമനും
നിന്നുടെശത്രുക്കളെന്നുമറികനീ.
ദേവകിതന്നുടെകാന്തനാകുംവസു-
ദേവനവരുടെതാതനറികനീ.
ദേവകീസൂനുദേവേശനാംകൃഷ്ണനും
ദേവിയാംരോഹിണിപുത്രൻബലഭദ്രൻ
നന്ദൻെറകയ്യിൽകൊടുത്തുവസുദേവൻ
നന്ദാത്മജയെയിങ്ങോട്ടുകൊണ്ടുംവന്നു.
നിന്നുടെകയ്യിൽസമൎപ്പിച്ചതുമകൾ
നിന്നോടുവ്യോമനിനിന്നുപറഞ്ഞതും
നന്നായ്നിരൂപിക്കസത്യമതുമെടോ!
നന്ദാത്മജൻവിഷ്ണുതന്നംശമാംകൃഷ്ണൻ
ഉന്നതനാംബലഭദ്രനനന്തനും
നിന്നുടെഭൃത്യരാംപൂതനയാദികൾ
ഒന്നൊന്നേകൊന്നതവരെന്നുനിൎണ്ണയം.
മന്നവൻശൂരസേനൻവസുദേവനും
നിന്നുടെശത്രുക്കൾദേവാംശമോൎക്കനീ,
നിന്നുടെജന്മവുംപാൎക്കിൽദേവാരിനീ.
പിന്നെയുംഗന്ധൎവ്വവംശമാകുന്നതും
എന്നിവയൊന്നുമറിയാതെമന്ദനാം
നിന്നെയുംകൊല്ലുമവനെന്നുതേറുനീ."
നാരദവാക്കുകളീദൃശംകേൾക്കയാൽ
ചീറിയെഴുനീററുവാളുമായ്‌തൽക്ഷണേ
ശാന്തൻവസുദേവനെവധിച്ചീടുവാൻ
ഭ്രാന്തനെപ്പോലെയടുത്തുഭോജാധിപൻ
ശാന്തമാംവാക്കുകൾചൊല്ലിദേവമുനി
ശാന്തനാക്കിക്കംസനേയുമതുനേരം
നാരദൻവീണയുമായിനാരായണം
പാരമാനന്ദേനകീൎത്തിച്ചുപോയിനാൻ
പിന്നെഭോജാധിപൻദേവകിതന്നെയും
തന്നുടെകാന്തൻവസുദേവൻതന്നെയും
നന്നായ്മുറുക്കിനാൻചങ്ങലകൊണ്ടവൻ
പിന്നെരോഷേണവിളിച്ചുതൽഭൃത്യരെ

കേശിയോടാശുമന്ത്രിച്ചുവൃത്താന്തങ്ങൾ
കേശവൻതന്നെവധിപ്പാൻനിയോഗിച്ചു
മുഷ്ടികചാണൂരനാദിയാംമല്ലരോ-
ടിഷ്ടമാംമാറുപറഞ്ഞിതുകംസനും
"എന്നുടെനാശംവരുത്തുവാനായിട്ടു
നന്ദവ്രജത്തിൽനന്ദാത്മജൻരാമനും
കൃഷ്ണനുംകൂടിവളരുന്നിതെന്നതും
വിഷ്ണുവിന്നംശമവരെന്നതുംമുനി-
സത്തമൻനാരദനെന്നോടരുൾചെയ്തു
സത്യമതെന്നുമറിഞ്ഞീടുവിൻനിങ്ങൾ"
ഏവംവചനങ്ങൾകേട്ടൊരുമന്ത്രികൾ
ഭാവംനടിച്ചുപറഞ്ഞിതതുനേരം:—
"നമ്മെയുംശങ്കിച്ചുപോരുന്നതാപസൻ
നമ്മുടെമുമ്പിൽപറയുമോസത്യവും?
ദേവകൾചൊന്നതുസത്യമായീലതു
ദേവാന്തകപ്രഭോ! തോന്നുന്നതില്ലയോ?
അഷ്ടമബാലൻയുവതിയായ്വന്നതും
പൊട്ടരല്ലോദേവമാമുനിമാർകളും.
വേദവിഭ്രാന്തരായ്സതപൂണത്തിനാൽ
വേദിച്ചുചേതസ്സുശൂന്യമവർക്കെല്ലാം.
ശ്രേഷ്ഠനാംസിംഹത്തെക്കൊല്ലുന്നുജംബുകം
നാട്ടിലീവണ്ണംപറയുന്നതുപോലെ,
കാട്ടിൽപശുക്കളെമേച്ചുകഴിയുന്ന
കാട്ടാളർപോൽനിരാധാരികളാകുന്ന
ഗോഷ്ഠവാസർരാമകൃഷ്ണർഭവാനിന്നു
കോട്ടംവരുത്തുവാനാളെന്നുചൊന്നതും
ശ്രേഷ്ഠമതേ! പരമാർത്ഥമായുംവരാ,
ശ്രേഷ്ഠരാംബന്ധുക്കളില്ലേനമുക്കിങ്ങു?
മാഗധൻഭൌമനുംബാണൻവിവിധനും
വേഗമേറുംമല്ലർമുഷ്ടികചാണൂരർ
ബന്ധുക്കളായുണ്ടുപാർക്കിലവർപരി-
പന്ഥികൾക്കന്തകന്മാരെന്നറിയണം.
കൃഷ്ണനാകുന്നതുവിഷ്ണുവെന്നുള്ളതും
വിഷ്ണുപ്രിയൻമുനിചൊന്നതസത്യമാം.
വിഷ്ണുവിനില്ലജനനനാശമവൻ
കൃഷ്ണനായ്വന്നാനതെങ്കിൽമരിച്ചുപോം.
ഏതെങ്കിലുംഗോപബാലകന്മാരെനാം
പ്രേതരാജാലയത്തിങ്കലാക്കീടണം.
വൈരിയായുള്ളവൻദുർബ്ബലനെങ്കിലും
വേരോടെനാശംവരുത്തുന്നതുത്തമം."
മന്ത്രികളിത്തരംചൊന്നതുകേൾക്കയാൽ
അന്തർഗ്ഗതംപാർത്തുചൊല്ലിനാൻകംസനും:—
"ഇന്നുനമുക്കുധനുര്യ്യാഗമാരംഭി-
ച്ചിങ്ങുവരുത്തവേണംഗോപബാലരെ
മുഷ്ടിയുദ്ധേനകളിച്ചവർതന്നെയും
മുഷ്ടികൻചാണൂരനാദികൾകൊല്ലേണം.
മല്ലയുദ്ധംകാണ്മതിന്നുജനത്തിനും
എല്ലാമിരിപ്പതിനുംമാടഹർമ്മ്യങ്ങൾ
മല്ലരംഗമതുംമററുവേണ്ടുന്നതും
എല്ലാമെവൈകാതെതീർക്ക"കേളിന്നിയും
ഊക്കനായീടുംകുവലയാപീഡത്തെ
മേയ്ക്കുന്നവനെവിളിച്ചുമന്ത്രിച്ചിതു
"നിർത്തുകനീഗജംതന്നെരംഗദ്വാരി
കുത്തിച്ചുകൊല്ലുകനന്ദാത്മജന്മാരെയും
ഇക്കഥയെല്ലാംകരുതിനിന്നീടുവാൻ,
ചിത്തത്തിൽമററുമൊന്നുംനിനച്ചീടൊലാ."
ഏവംപറഞ്ഞുറപ്പിച്ചുഭോജാധിപൻ
സേവകനക്രൂരൻതന്നുടെപാണിയും
ചേർത്തുപിടിച്ചുകംചേർത്തുമന്ത്രിച്ചു"നീ-
ഓർത്തീടവേണമിന്നെന്നുടെവാക്കുകൾ.
വീര്യപുമാന്മാർപരാശ്രയംചെയ്യീല
കാര്യാദിഗൌരവംകൊണ്ടുചൊല്ലുന്നുഞാൻ.
ഇന്ദ്രനുംനാരായണനെബ്ഭജിക്കുന്നു
തന്നുടെകാര്യസാദ്ധ്യത്തിന്നെന്നോർക്കെടോ!
നന്ദൻറനന്ദനൻകൃഷ്ണനെൻകാലനെ-
ന്നിന്നുനാംകേട്ടതിനൊന്നുണ്ടുപായവും
ചെന്നുനീഗോകുലംപുക്കവർതന്നെയും
നന്ദനേയുംഗോരസാദിദധികളും
നന്നായെടുപ്പിച്ചുരാമകൃഷ്ണന്മാരെ
ഇന്നുധനുര്യ്യാഗംകാണ്മതിനായ്ക്കൊണ്ടു
പോന്നീടവേണമതിന്നെൻറസ്യന്ദനം
തന്നെയതിന്നുനീകൊണ്ടുപോയീടുക
എന്നാലവരിവിടേയ്ക്കുവന്നാലുടൻ
ഉന്നതദന്തിയെക്കൊണ്ടുകൊല്ലാമെടോ!
അല്ലെങ്കിൽമല്ലയുദ്ധംകൊണ്ടുകൊന്നിടാം
കില്ലില്ലതിന്നെന്നുമാനസേതേറുനീ.
രാമാദികളെക്കൊലചെയ്തുപിന്നെയും
താമസനാംവസുദേവനെക്കൊന്നീടാം.
പിന്നെയവന്തൻറബന്ധുജനത്തെയും
എന്നുടെതാതനതിവൃദ്ധനാമവൻ
തന്നെയുംകൊല്ലാമവൻപ്രതിപക്ഷമായ്
നിന്നുടെരാജ്യംകൊതിക്കുന്നിതതിശഠൻ
താതനെക്കൊൽവതുകഷ്ടമെന്നോർക്കൊല്ലാ
താതനല്ലുഗ്രസേനൻകേൾക്കതദ്വൃത്തം.
മാതാരജസ്വലയായിരിക്കുംവിധൌ
പ്രീതിയോടേസഖിമാരുമൊരുമിച്ചു
ചെന്നുവനാന്തരംപുക്കിതുദ്യാനത്തിൽ
ഒന്നൊന്നേകണ്ടുകാമാർത്തയായീടിനാൾ.
ഉഗ്രൻദ്രമിളനാംഗന്ധർവ്വനപ്പോൾ
ഉഗ്രസേനന്തൻറരൂപംധരിച്ചവൻ
സുഭ്രുവിലാസിനിയെക്കണ്ടുകാമിച്ചു
വിഭ്രമിച്ചംഗീകരിച്ചുഗജംപോലെ
വൃത്താന്തമപ്പോളറിഞ്ഞുമാതാവുടൻ
ഏറ്റവുംകോപേനഭത്സിച്ചുചൊല്ലിനാൾ:—

"ദുഷ്ടനായ്നിസ്ത്രപനായനിയെന്നുടെ
നിഷ്ഠയാംഭർത്തൃവ്രതംനിഷേധിക്കയാൽ
നിഷ്ഠുരനാംനീനരകേപതിച്ചുപോം"
ക്ലിഷ്ടമായിങ്ങനെചൊന്നതുകേൾക്കയാൽ
ചൊന്നാൻദ്രമിളനും"ഗന്ധർവ്വനാമഹം
സുന്ദരിദേവാംഗനമാർക്കുയോഗ്യനായ്
മന്നിലുംവിണ്ണിലുമെല്ലാംഗമിക്കുന്ന
സുന്ദരൻഗീർവ്വാണസംഘത്തിലുത്തമൻ.
ജന്മജരാമരണാദിസംയുക്തരായ്
കന്മഷരൂപികളായ ഭുവിവാഴുന്ന
മാനുഷനാരികളായ നിങ്ങൾക്കിഹ
വാനവരായുള്ള ഞങ്ങളെസ്സിദ്ധിപ്പാൻ
ദുർല്ലഭമാകുന്നിതെന്നുമറിഞ്ഞാലും
നല്ലതുസിദ്ധിച്ചിതുനിനക്കോർക്കനീ."
ഏവംദ്രമിളവാക്യംകേട്ടുകോപേന
ഭാവംപകർന്നുപറഞ്ഞിതുമാതാവും:—
"ഭൂവാരിവഹ്നിവാതാകാശചന്ദ്രാർക്ക
ദേവദിക്കുപാലധർമ്മങ്ങൾസന്ധ്യാദികൾ
ഏവരേയുമതിക്രമ്യഭവാനിപ്പോൾ
ഏവംമലിനയായ്മേവുന്നനേരത്തു
ദേവനെന്നാകിലിവണ്ണംനടക്കുമോ?"
ഏവംപറഞ്ഞതുകേട്ടുദ്രമിളനും:—
"നിർമ്മലഗാത്രി! കേട്ടീടുഞാൻചൊൽവതു
ധർമ്മംമനുഷ്യരിൽദേവകൾക്കാമല്ലോ.
ധർമ്മമല്ലദേവകളിൽനരന്മാർക്കു
സന്തതിസംഗമത്തിന്നുള്ള മാർഗ്ഗമി-
തെന്തറിയാതെപറയുന്നിതത്തരം.
ആയതിനാൽനിനക്കുണ്ടായിഗർഭവും
ആയവൻപുത്രനായ്പ്പന്നുകൂട്ടംഗധം.
ശ്രീമാനവൻബുദ്ധിമാൻമഹോത്സാഹി
ഭൂമീവരനായ്വരുമെന്നറികനീ."
ഇത്തരംവാക്കുകൾകേട്ടുമമമാതാ
ചിത്തകോപേനപറഞ്ഞിതതുനേരം:—
"നിന്ദിതനായനിൻപുത്രനായുണ്ടാകിൽ
എന്നുടെകാന്തന്റെവംശത്തിലുണ്ടായ
നന്ദനന്മാരിലൊരുത്തനവൻതന്നെ-
ക്കൊന്നീടുമെന്നതറികനീകശ്മല!"
എന്നുരചെയ്തുപോന്നീടിനാൾമാതാവു-
മെന്നെപ്രസവിച്ചിതെന്നുകേൾപ്പുണ്ടെടോ!
മാതാപിതാക്കളുംദുഷ്കനെന്നോർത്തു
ചേതസിമോദമില്ലാതെ ത്യജിച്ചിതു.
കർമ്മബലേനവളർന്നിതുഞാനിഹ
തമ്മിലേതുംചേർച്ചയില്ലതുമൂലമായ്.
ഗന്ധർവ്വവംശമെൻമൂലമെന്നോർക്കണം
അന്ധകവൃഷ്ണികൾവംശമതല്ലെന്നും
ഏവമെന്നോടറിയിച്ചിതുനാരദൻ
പാപമില്ലുഗ്രസേനൻതന്നെക്കൊല്ലുകിൽ.
മൽഗുരുഭൂതനാകുംജരാസന്ധനും
സൽഗുണവാനാംനരകനുംശംബരൻ
പിന്നെവിവിദനുമുണ്ടെന്നറിയേണം.
ഇന്നുഞാൻവൈരികളെക്കൊലചെയ്തുടൻ
മന്നവനായ്ഭുവിസൈരമായ്വാഴുവ-
നെന്നതുകൊണ്ടുനീമിത്രകാര്യാർത്ഥമായ്
ചെന്നുധനുര്യാഗകാര്യംനിമിത്തമായ്
ബാലകന്മാരെയുംകൊണ്ടിങ്ങുപോരണം,
ചാലപ്പതിന്നാലുനാളുണ്ടുയാഗവും"
ഏവംപറഞ്ഞുറപ്പിച്ചിതുകംസനും
സേവകനക്രൂരനുംകേട്ടുചൊല്ലിനാൻ:—
"പോകുവതിന്നുഞാൻനിന്റെനിയോഗത്താ-
ലേകനാംദൈവവിധിമതമുണ്ടെങ്കിൽ
പാരിൽജനിപ്പോർക്കസാദ്ധ്യവുംസാദ്ധ്യമാം
നാരായണൻകൃപയില്ലെങ്കിലെന്നുമേ
ഭാവിച്ചവണ്ണംഭവിക്കയില്ലോർക്കണം
ദൈവമതംസർവ്വമെന്നാകിലും
നിന്നുടെകാര്യംവരുത്തുവാനായ്ക്കൊണ്ടു
മന്ദമെന്യേമുതിർന്നീടുന്നതുണ്ടുഞാൻ
പിന്നേടമൊക്കയുംനിന്നുടെഭാഗ്യമ-
തെങ്ങിനെയാകിലതുപോലെയായ്വരും"
എന്നുപറഞ്ഞുതൻപത്തനംപുക്കിതു
ഗാന്ദിനീനന്ദനൻകേൾക്കപിന്നേടവും
കേശിയാംഘോരനസുരൻപുറപ്പെട്ടു
ക്ലേശാതെചെന്നുവ്രജംപുക്കിതശ്വമായ്
അശ്വമതിന്നൊച്ചകേൾക്കുംജനമെല്ലാം
വിശ്വത്തിൽനിന്നുപോവാൻതുടങ്ങീടുന്നു.
ഘോരഹയത്തിൻകഴുത്തിലെരോമങ്ങൾ
പാരമുരുമ്മിമേഘങ്ങൾഭേദിക്കുന്നു.
പക്ഷങ്ങളെല്ലാംതകർത്തുകൊണ്ടങ്ങിനെ
പക്ഷിപോലെപെരുമാറുന്നുകേശിയും.
ഗോകുലവാസികൾഭീതിപൂണ്ടേവരും
ആകുലംപൂണ്ടുഴലുന്നതുകണ്ടൊരു
കേശവൻനന്ദജൻകൃഷ്ണനുഴറോടെ
കേശിയാംവീരനോടായടുത്തീടിനാൻ.

കേശിവധം.

വായുംപിളൎന്നുലോകംവിഴുങ്ങീടുവാ
നായ്വരുംദൈത്യനോടേശിനാൻകേശവൻ
മായാവിമായാമയനെവിഴുങ്ങുവാ-
നായിത്തുടങ്ങിയനേരംമുകുന്ദനും
വായിൽകരംകടത്തീടിനാൻകൃഷ്ണനും
മായാവിനന്നായ്മുറുകെക്കടിച്ചിതു.
കേശിതൻദന്തങ്ങളൊക്കെക്കൊഴിഞ്ഞതി-
ക്ലേശിതനായിപ്പിണങ്ങിനാൻപിന്നെയും
കേശവൻതൻറെകരംപണ്ടുവാമന-
നാശകളൊന്നായ്വളൎന്നപോലേതടി-
ച്ചീടിനനേരമസുരൻറെശ്വാസങ്ങൾ
ഓടുവാൻവല്ലാഞ്ഞുചോരയുംഛൎദ്ദിച്ചു
കണ്ണുംതുറിച്ചവൻഘോരകരങ്ങൾകാൽ-
മണ്ണിലടിച്ചവൻവിണ്ണിലകംപുക്കാൻ.
കേശവൻകേശിയെക്കൊന്നതുമൂലമായ്
കേശവനെന്നുനാമംപുകഴ്ത്തീദിവി-
വാഴുന്നദേവകൾകല്പകപ്പൂമലർ
തോഷിച്ചുപേമഴപോലെചൊരിഞ്ഞിതു.
നാരദമാമുനിയപ്പോഴവിടേക്കു
പാരാതെവന്നുടൻകൃഷ്ണനെവാഴ്ത്തിനാൻ.
ശ്രീകൃഷ്ണ!വിഷ്ണോ!ജഗദീശമാധവ!
ലോകപാല!കരുണാകരവാരിധേ!
സൎവ്വഭൂതാത്മൻസൎവ്വാധാരയോഗേശ!
നിൎവ്വികാര!നിരുപാത്മജ്യോതിൎമ്മയ!
സൎവ്വഗുഹസ്ഥഗൂഢ!മഹാപൂരുഷ!
സൎവ്വേശ്വര!പരമാത്മൻപരാപര!
ആത്മാവിനുമനാത്മാവിനുംമൂലമായ്
സൂക്ഷ്മമായ്സൃഷ്ടിക്കുപൂൎവ്വമായ്സാക്ഷിയായ്
മായാഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടുവിശ്വംചമ-
ച്ചായതിസ്സത്യസങ്കല്പസ്വരൂപനായ്
ചേതനനായനീസത്യരക്ഷാൎത്ഥമായ്
ഭൂതലേവന്നവതീൎണ്ണനായന്നന്നു
ഭൂതലഭാരഹരണംവരുത്തുവാൻ
ജാതനാകുന്നിതുമായാമഹിമയിൽ.
ദുഷ്ടരായുള്ളോരുദൈത്യരെയൊക്കെയും
നഷ്ടതചെയ്തുടൻവിഷ്ടപംരക്ഷിച്ചു
നഷ്ടമാക്കിക്കളഞ്ഞീടുന്നനീയിന്നു
ദുഷ്ടനാംകേശിയെക്കൊന്നതെന്തത്ഭുതം?
എങ്കിലുംഭക്തജനങ്ങൾപറയുന്നു
പങ്കജനേത്ര!നീചെയ്തതത്യത്ഭുതം!
ആയുധമേററുമൃതിയുമവനില്ല.
മായവുമേററവുമുണ്ടിവൻതന്നുടെ
നാമംശ്രവണേനകേൾക്കുന്നദേവകൾ
ആമയംപൂണ്ടൊളിക്കുന്നതുപോയിതു
മേലിലിന്നുംമല്ലവിഗ്രഹവുംജഗൽ
പാലക!കംസനേയുംഭവാൻകൊൽവതും,
കാണ്മതിന്നായിവന്നീടുന്നതുണ്ടുഞാ-
നാണ്മയാനാളേക്കുനാളേമധുരിപോ!
പിന്നെയവനനരകമുരദൈത്യ-
രുന്നതന്മാരെവധിപ്പതുകണ്ടീടാം.
ദേവേന്ദ്രനോടുടൻപാരിജാതത്തെയും
ദേവേശ!വാങ്ങുന്നതുംവിവാഹങ്ങളും
ധന്യനൃഗമോക്ഷംജാംബവൽപുത്രിയാം
കന്യാവിവാഹംസ്യമന്തകപ്രാപ്തിയും
പിന്നെമൃതനാംഗുരുപുത്രൻതന്നെയും
അന്വേഷണംചെയ്തുകൊണ്ടന്നുദക്ഷിണ
ചെയ്വതുംപൌണ്ഡ്രകൻതന്നെവധിപ്പതും
ജാതവേദസ്സിനാൽകാശീപുരംചുട്ടു
ദന്തവക്രൻതന്നെക്കൊന്നുധൎമ്മാത്മജൻ
സന്തതംബന്ധുവായ്രാജസൂയംചൈദ്യ-
മന്തരാമോക്ഷവുംനൽകിഭൂഭാരത്തി-
നന്തരംചെയ്വതിനൎജ്ജുനസാരഥ്യം
ദുൎയ്യോധനാദികളെവധിപ്പിപ്പതും
വൈരംയദുക്കൾതമ്മിൽഭവിപ്പിച്ചിഹ
കാൎയ്യംവരുത്തുവാനായതുംസംഹരി-
പ്പാനവർതമ്മിലൊന്നിന്നൊന്നുതല്ലിച്ചു
ഇങ്ങിനെയുള്ളവിലാസമായാരസ-
മിങ്ങുകാണ്മാൻഞാൻവരുന്നതത്തൽകാലേ-
ഇന്നിനിക്കാരുണ്യമെങ്കലുണ്ടാകണം
ചിന്മയമൂൎത്തേ!ജഗൽപതേ!മാധവ!
നല്ലതുമേന്മേൽവരികെന്നനുഗ്രഹം
ചൊല്ലിയഥാഗമനംചെയ്തുനാരദൻ.
നന്ദിച്ചുരാമനുംഗോപാലവൃന്ദവും
ഒന്നിച്ചുകൃഷ്ണനുംവാണിതുകാലം.
പിന്നെയുംകാനനംപുക്കുഗോവിന്ദനും
തന്നുടെമിത്രങ്ങളോടുംകളിക്കുമ്പോൾ
ഗോക്കളെമോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടങ്ങൊളിക്കയും
വെക്കംതിരിഞ്ഞങ്ങുകണ്ടെത്തിയുംചിലർ
മേഷഭാവംനടിച്ചും.ചിലരങ്ങതിൽ
മേഷപാലന്മാരതായിക്കളിക്കയും.
അന്നുമായാസുരൻതന്നുടെസൂനുവായ്
നിന്നൊരുവ്യോമാസുരൻപോന്നുവന്നുടൻ
നന്ദാത്മജൻകൃഷ്ണരാമാദിഗോപാലർ
തന്നുടെകൂട്ടത്തിലൊന്നായകംപുക്കു.
മേഷരൂപംധരിച്ചീടുന്നബാലരേ
മോഷണംചെയ്തുഗുഹയ്ക്കകത്താക്കിനാൻ.
കല്ലുകൾകൊണ്ടുഗുഹദ്വാരവുമട-
ച്ചല്ലീമകൾകാന്തനെല്ലാമറിഞ്ഞുടൻ.
ദാനവനാംവ്യോമനെപ്പിടിപെട്ടിതു
ദാനവരൂപംപ്രകാശിച്ചിതന്നേരം.
പോവതിനായിത്തുനിഞ്ഞിതുവ്യോമനും
ദേവദേവൻയമലോകേഗമിപ്പിച്ചു
ബാലകന്മാരെത്തുറന്നുപുറത്താക്കി
ചാലവേവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചിതുദേവകൾ.

എന്നതുകേട്ടസന്തോഷേണകൃഷ്ണനും
ചെന്നുതൽഗോകുലംപുക്കുവാണീടിനാൻ.
പിന്നെയക്രൂരനാംതന്നുടെപത്തനേ
നിന്നുപുറപ്പെട്ടുകൃഷ്ണനെക്കാണ്മവാൻ.
തേരിലേറിക്കൊണ്ടുപോകുന്നനേരമ-
ങ്ങോരോന്തരംവിചാരിച്ചിതക്രൂരനും.

കംസൻെറ നിയോഗപ്രകാരം അക്രൂരൻ രഥാരൂഢനായി അമ്പാടിയിലേക്കു പോകുന്നതു.

ദുഷ്ടനാംകംസനിന്നമ്പാടിയിലെന്നെ
വിഷ്ടപനാഥനെക്കാണ്മാനയച്ചിതു.
എന്നുടെഭാഗ്യമിതെന്നേപറയാവു
നന്ദാത്മജൻനരമൂൎത്തിമാനീശ്വരൻ
തന്നുടെരൂപംനമുക്കുകണ്ടീടുവാൻ
എന്നുതുടങ്ങിഭക്ത്യാഭജിക്കുന്നുഞാൻ.
ഇന്നതുസാദ്ധ്യമായ്‌വന്നുകൂടീടുകിൽ
എന്നുടെജന്മസാഫല്യമതുംവന്നു.
സൎവ്വാത്മകനായകൃഷ്ണൻെറനാമമൊ-
ന്നുൾവിയിലുള്ളിലോൎക്കുന്നവർപാതകം
ഒക്കെയുംഭസ്മമായ്‌ചിത്തംതെളിഞ്ഞുടൻ
ഭക്തിയുംമുക്തിയുംവന്നുകൂടുംദൃഢം.
നിത്യസ്വരൂപനാംകൃഷ്ണനെയോഗികൾ
നിത്യംയമനിയമാദികളാൽതപം
ചെയ്യുന്നിതുപരബ്രഹ്മസ്വരൂപമായ്‌
മായാമയനായകൃഷ്ണൻെറമായയാൽ
തോയാലയേവിളങ്ങീടുംഗഗനംപോൽ
മായാവികാരലോകഭ്രമമൊക്കയും
സത്യമായ്‌ത്തോന്നിവരുന്നുബുധന്മാൎക്കു
നിത്യസ്വരൂപൻെറകാരുണ്യമുണ്ടായി
സത്യവുംനേരേതെളിഞ്ഞുമായാമോഹം
മിഥ്യയെന്നുമറിയുന്നുവിദ്വജ്ജനം.
ഇങ്ങിനെയുള്ളഭഗവൽസ്വരൂപത്തെ
ഇങ്ങുകാണ്മാനവകാശംവരുന്നാകിൽ
ഇങ്ങിതിൻമീതേമറെറന്തുവരേണ്ടതു?
മന്നിടത്തിങ്കൽജനിച്ചഫലംവന്നു.
മന്ദഹാസേനമുഖാരവിന്ദത്തെയും
ഒന്നിച്ചുകണ്ടുഭവല്ലദേകുപ്പുമ്പോൾ

സന്തോഷമോടെന്നെപ്പാണിപത്മങ്ങളാൽ
ചെന്താമരാക്ഷൻപിടിച്ചെഴുന്നേല്പിക്കും.
ഭക്തരായുള്ളജനത്തിന്നഭയത്തെ
ദത്തമേകുംകരംകൊണ്ടെന്നെസ്പൎശിക്കും.
സൎവ്വജഗൽപിതാവാകിയമാധവൻ
ഉൎവ്വീപതിമമതാതനെന്നുംചൊല്ലും.
അപ്പൊഴുണ്ടാകുമെന്നുള്ളിൽമോദമിതി-
ങ്ങിപ്പൊഴുതിന്നവണ്ണമെന്നറിയാമോ?
മാധവൻമാനിയാതുള്ളവൎക്കെത്രയും
ബാധയാംജന്മവുംവ്യൎത്ഥമായ്പ്പോന്നുപോം.
ദുഷ്ടനാംകംസൻെറസേവകൻഞാനെന്ന-
തൊട്ടുമേതോന്നുകയില്ലമുകുന്ദനും.
സൎവ്വജ്ഞനായ്‌സൎവ്വതത്വത്തിലൊക്കയും
സൎവ്വദാദൃഗ്വസ്തുവല്ലോജഗന്മയൻ
എന്നുടെമാനസഭക്തികൊണ്ടേറവും
നന്നായ്പ്പുരുമെന്നനുഗ്രഹിക്കുംപരൻ
ഇങ്ങിനെമാൎഗ്ഗമദ്ധ്യേനിരൂപിച്ചേററം
മംഗലൻസംഭ്രമത്തോടുമതിഭക്ത്യാ
സന്ധ്യാസമയേവ്രജത്തിന്നടുത്തപ്പോൾ
അന്തരമെന്നിയേകണ്ടിതക്രൂരനും
ഗോപുരദ്വാരിപഥിതലേരേണുവിൽ
താപസസേവ്യൻഹൃദിസ്ഥിതൻമാധവൻ
തന്നുടെപാദാരവിന്ദപതനവും.
എന്നതിൽവജ്രമത്സ്യാംകുശരേഖകൾ
കണ്ടുരഥേനിന്നിറങ്ങിയക്രൂരനും
ഉണ്ടായമോദാൽപൊടിവാരിമൌലിയിൽ
നന്നായണിഞ്ഞിതുകേൾക്കെടോ! മന്നവ!
പന്നഗഭൂഷണനാദികൾക്കുമിതു
വന്നുകൊൾവാൻപണിയെന്നോൎത്തുനിത്യവും
വന്ദിതപൂജിതനെബ്ഭജിച്ചീടുന്നു;
പിന്നെയക്രൂരനുംതേരിലേറിച്ചെന്ന-
ങ്ങുന്നതഭക്ത്യാപരമസന്തുഷ്ടനായ്‌
ചെന്നിതങ്ങമ്പാടിതന്നിലതുനേരം
ഒന്നൊന്നേകണ്ടാൻവിശേഷംപലതരം.
കണ്ടുമോരോന്നുകേട്ടുംചെന്നുചെന്നുടൻ
നന്ദാത്മജനേയുംരാമനേയുംകണ്ടു
വന്നുസമ്പ്രീതിയോടേപുളകാങ്കിതം
തന്നാകംകൊണ്ടതിഭാഗ്യവാനക്രൂരൻ.
ഭക്തിയോടുത്ഥാനവുംചെയ്തുസ്യന്ദനാം
നിൎത്തിയിറങ്ങിപരിഭ്രമചേതസാ
ചെന്നുബലനേയുംകൃഷ്ണനേയുമുടൻ
വന്ദനംചെയ്തുപാദാന്തേനമസ്കാരം
ചെയ്തവൻഗൽഗദാൽവീണുകിടന്നിതു
ദണ്ഡുപോൽതന്നെമറന്നൊരക്രൂരനെ
വേഗേനരാമനുംകൃഷ്ണനുംചെന്നെട്ടു-
ത്താഗതനായൊരക്രൂരനെപ്പുൽകിനാർ
പങ്കജനേത്രൻെറസംഗമംകൊണ്ടുടൻ

പങ്കങ്ങൾതീർന്നതിശുദ്ധനായക്രൂരൻ
വേദങ്ങളാലുമറിഞ്ഞുകൂടായുന്ന
വേദിതവേദ്യൻപരന്പുമാൻചിന്മയൻ
ഭക്തിമാന്മാൎക്കുഭവിച്ചവണ്ണംതന്റെ
ശക്തിയാംമായയിൽനിന്നുളവാംബ്രഹ്മം
ഭക്തനാമക്രൂരനെപ്പുണൎന്നപ്പൊഴേ
ചിത്തത്തിലാനന്ദമുണ്ടായിതേററവും.
ചിത്തേകുശലംവിചാരിച്ചുകൃഷ്ണനും
ഒത്തുകയ്യുംപിടിച്ചന്തൎഗ്ഗൃഹംപുക്കു
പാദങ്ങൾരണ്ടുംകഴുകിമുകുന്ദനും
മോദമോടൎഗ്ഘ്യാദിപൂജയുംചെയ്തുടൻ
ചിത്രമാമാസനവച്ചിതക്രൂരനെ
ശുശ്രൂഷചെയ്തിതുരാമകൃഷ്ണന്മാരും.
പിന്നെയുംമൃഷ്ടമായ് ഭോജനംചെയ്യിപ്പി-
ച്ചന്നാതാനന്ദേനഗന്ധമാല്യാദികൾ
താംബൂലമാദികൾകൊണ്ടുബലഭദ്രൻ
ആമോദംപൂണ്ടുപൂജിച്ചിതക്രൂരനെ
നന്ദനുംസന്തോഷചേതസാചൊല്ലിനാൻ —
"നന്നായിതിന്നുഭവാൻവന്നതിപ്പൊഴേ
എന്നുടെമാനസേസൌഖ്യംപറയാമോ
എന്നുടെബന്ധുവാംനിന്നെദൎശിക്കയാൽ?
ശിഷ്ടയാംതത്സോദരിതൻസുതന്മാരെ
ദുഷ്ടനാംകംസൻനശിപ്പിച്ചുവാഴുന്നു.
അങ്ങിനെയുള്ളരാജ്യത്തിൽവസിക്കുന്ന
നിങ്ങൾക്കുസൌഖ്യമായെന്നുചൊല്ലേണമോ?"
എന്നിവണ്ണംവൎത്തമാനംപറഞ്ഞതി-
നന്ദിതനായിരുന്നീടിനാൻനന്ദനും.
രാമനുംകൃഷ്ണനുംകൂടിമൃഷ്ടമായ-
കാമിതമാകിനശയ്യമേലങ്ങിനെ
ഭക്തനാമക്രൂരനെശ്ശയിപ്പിച്ചവർ
ചിത്തശുദ്ധ്യാഭോജനത്തിനായ്പ്പോയിതു.
വന്നസന്തോഷേണമാനസേചിന്തിച്ചു
തന്നുള്ളിലോൎത്തിതോരോന്നേയക്രൂരനും:—
"മുന്നമേമാൎഗ്ഗത്തിലോൎത്തവണ്ണംതന്നെ
വന്നതുകൊണ്ടുസന്തോഷിപ്പതിനില്ല.
നന്ദജൻസൎവ്വജഗല്പതിമാധവൻ
ഇന്ദിരാവല്ലഭനിന്ദ്രാരിസംഹാരൻ
ഇന്ദ്രാദിസേവിതൻമായാമയൻഗുരു
ചന്ദ്രബിംബാനനനിന്ദുകുലോത്ഭവൻ
ചിന്മയൻതാൻപ്രസാദിക്കിൽസകലവും
നന്മയാംതാപങ്ങൾപിന്നെയില്ലൊന്നുമേ"
ഏവംനിരൂപിച്ചുനന്നായ്യുടക്കുമ്പോൾ
ദേവദേവേശനുംരാമനുംവന്നിതു
പിന്നെയുംശുശ്രൂഷചെയ്തുമുകുന്ദനും
മന്ദഹാസേനതാല്പൎയ്യവേഗവശാൽ
തന്നുടെഭക്തനാമക്രൂരനോടിദം
വന്ദനീയൻപരൻചോദിച്ചശാന്തനായ്

"ഭാഗവതോത്തമനായമഹാമതേ!
സ്വാഗതംസിദ്ധിച്ചിതോ?പറഞ്ഞീടുക.
മാതുലൻകംസനെന്നോരുമഹാരോഗ
ഹേതുവായാതുരന്മാരായനിങ്ങൾക്കു
വ്യാധിശമിക്കുംചികിത്സചെയ്യാതെഞാൻ
ചോദിപ്പതെന്തുകുശലംകുലത്തിന്റെ
എന്നുടെതാതമാതാക്കൾക്കുബന്ധനം
വന്നതുംപുത്രനാശംകൊണ്ടുദുഃഖങ്ങൾ
വന്നതുംപാൎത്താലതൊക്കെയുമെന്മൂലം
എന്നതുമൂലമെനിക്കുണ്ടുദുഃഖവും.
എന്നിങ്ങിരിക്കിലുംത്വദ്ദൎശനംകൊണ്ടു
ഇന്നുസുഖമെനിക്കേററവുമുണ്ടല്ലോ.
താതനിൽസ്നേഹമേറീടുന്നപുത്രൎക്കു
താതവിയോഗംബഹുകാലമാംവിധൌ
താതനെക്കണ്ടാൽവരുംസുഖമെങ്ങിനെ
ചേതസാപാൎത്താൽപറവാനരുതേതും.
ഇന്നുഭവാൻവന്നകാരണംചൊല്ലണം.
എന്നോടെനിക്കതുകേൾക്കാമതെങ്കിലോ."
ദേവകീനന്ദനൻവാക്കുകൾകേട്ടൊരു
ദേവേശഭക്തനക്രൂരനുംചൊല്ലിനാൻ:—
"കംസനാലുള്ളൊരുപദ്രവംസൎവ്വവും
കംസനോടായ് നാരദൻഭവദ്വൃത്തങ്ങൾ
നേരേപറഞ്ഞതുംനാരായണൻതന്റെ
കാരണംതാതവസുദേവർതന്നെയു-
മ്പായിവധിപ്പാനടുത്തോരവസ്ഥയും"
ഏവംഗ്രഹിപ്പിച്ചുതാൻവന്നകാരണം
ദേവദേവേശനെക്കേൾപ്പിച്ചുപിന്നെയും
ഭൂപതിഭോജാധിപൻപറഞ്ഞീടിനാൻ:—
"ചാപയജ്ഞംതുടങ്ങീടുന്നുഞാനിപ്പോൾ
വേണമതുപതിനാലുദിനംനീയും
ക്ഷീണതകൂടാതെയെന്നുടെതേരേറി
ഗോകുലേചെന്നുനന്ദാദിഗോപാലരെ
ആകെയറിയിച്ചുമത്സോദരിപെററോ-
രാരോമലുണ്ണികളാമെന്മരുമക്കൾ
ചാരുമനോഹരർരാമകൃഷ്ണന്മാരെ
പാരാതെതേരിലേററിക്കൊണ്ടുപോരണം
ചാരുതചേൎന്നധനുൎയ്യാഗവേലയാ.
പൈതലായ്വാഴുന്നകാലത്തിലുത്സവം
ചേതസികാണ്മാൻകൊതിപെരുതാമല്ലോ.
എന്നല്ലമത്ഭാഗിനേയർമുഖംകണ്ടു
നന്ദിച്ചുകൊൾവാനുമേററമിങ്ങാഗ്രഹം.
ചെന്നുവൈകാതെവരുത്തേണമെന്നതും
നന്ദാദികൾഗോരസാദിമററുംവേണ്ട-
തൊന്നൊന്നേയുള്ളതുമൊക്കെയെടുപ്പിച്ചു
നന്ദാദികളോടുവന്നീടുവൈകാതെ
നന്ദനന്മാർനടപ്പാൻവശരല്ലല്ലോ
സ്യന്ദനംനീതെളിച്ചീടുകഭയമായ്."

"ഇങ്ങിനെകംസൻപറഞ്ഞതെന്നോടവൻ
നന്ദിയാതെവന്നിതിങ്ങിനെകാൎയ്യങ്ങൾ
അങ്ങുനിരൂപണമിങ്ങറിയാവതോ
എങ്ങിനെയെങ്കിലതങ്ങിനെയാകട്ടെ.
സൎവ്വത്തിലുംപരിപൂൎണ്ണനായ്സൎവ്വദാ
സൎവ്വജ്ഞനായിരിക്കുംനിനക്കൊക്കെയും
ഓൎത്താലറിയാമതിംഗിതജ്ഞതചും
അത്രകഷ്ടപ്രഭോ!പേൎത്തുചൊല്ലേണമോ?
കാൎവ്വൎണ്ണനാംനീയിതോൎത്തിനിവേണ്ടതു
നിൎവ്വഹിപ്പാനുറച്ചിങ്ങുപോരുന്നാകിൽ.
ഞാനങ്ങുകൊണ്ടുപോയാക്കുവൻ!നിങ്ങളെ
ആനന്ദമൂൎത്തേ!യതല്ലായ്കിലായതും
ചെന്നുചൊല്ലാംകംസനോടപ്പുരമാൎഗ്ഗം
നന്ദസൂനോ!പറഞ്ഞീടുകവേണ്ടതും"
അക്രൂരവാക്യമീവണ്ണംധരിച്ചൊരു
വിക്രമശാലിരാമൻകൃഷ്ണനുമായി
നന്ദനോടിത്ഥമറിയിച്ചനേരത്തു
നന്ദനാനന്ദേനഗോപാലരോടിത്ഥം
ചൊന്നാൻ"നമുക്കുഭോജേശനെക്കാണുവാൻ
ഇന്നുപുലരുന്നതിൻമുമ്പേപോകണം.
നല്ലമധുരാപുരിക്കുഘൃതാദിയും
എല്ലാമെടുത്തുപുറപ്പെട്ടുകൊള്ളുവിൻ!
എല്ലാവരുംധനുൎയ്യാഗേവരുംപിന്നെ
നല്ലശുഭകാലമാകയുമുണ്ടല്ലോ.
ഉത്സവംകാണാംനൃപനെയുംകണ്ടീടാം
വത്സരുമുണ്ടുചാടൊക്കയുംപൂട്ടുവിൻ.
യാത്രയ്ക്കുകോപ്പുകളിന്നൊരുക്കീടണം
രാത്രിയെന്നോൎത്തുപാൎത്തീടരുതാരുമേ."
ഇത്ഥംപറഞ്ഞുറങ്ങീടിനാൻനന്ദനും
വൃത്താന്തമൊക്കവേകേട്ടുഗോപീജനം
സീരിമുകുന്ദവിയോഗംനിരൂപിച്ചും
ഓരോതരംദുഃഖമുൾക്കൊണ്ടുനാരിമാർ.
താപസസേവ്യംജഗന്മയംചിന്തിച്ചു
താപസിമാരെന്നപോലെചിലർചിലർ
ജീവനുംബ്രഹ്മവുമൊന്നെന്നുദർശിച്ചു
ഭാവനയാലേകമായ്ലയിക്കുംപോലെ
മാധവനോടുരമിച്ചതോൎത്തുള്ളവും
മാധവങ്കൽരമിപ്പിച്ചുവഴിപോലെ.
ചക്ഷുൎന്നിമീലനംചെയ്തുകേചിജ്ജനം
ഈക്ഷണേന്ദ്രാൎത്ഥനാമീശപരംചിന്തിച്ചു
ചിത്തംമയങ്ങിമോഹിച്ചുവീണാർചിലർ
ഉത്തമൻലീലപാടിക്കളിച്ചാർചിലർ
കൃഷ്ണകൃഷ്ണേതിമുറയിട്ടിതുചിലർ
കൃഷ്ണനെച്ചിന്തിച്ചുനിശ്ചലരായ്ചിലർ
പിന്നെപ്പലതരംചൊല്ലിത്തുടങ്ങിനാർ
നന്ദാത്മജൻപിരിയുന്നദുഃഖത്തിനാൽ.
"സൃഷ്ടികൎത്താവേ!ജഗന്മയ!സന്തതം
ഒട്ടുമില്ലേതവകാരുണ്യമെങ്ങളിൽ?
വല്ലവിമാരായഞങ്ങൾക്കുനൽകിനീ
എല്ലാരസങ്ങളെടുത്തുവിശേഷമായ്
മല്ലീശരനൊരുകാരണമൂൎത്തിയായ്
വല്ലവാധീശസുതനായകൃഷ്ണനെ
സൃഷ്ടിച്ചുഞങ്ങളോടൊപ്പിച്ചതിലേററം
പുഷ്ടരാഗംവളൎത്തൊത്തുസംഗിപ്പിച്ചു
ചിത്തമതിങ്കൽലയിപ്പിച്ചുബന്ധിച്ചു
വ്യൎത്ഥമാക്കീടുവനെന്തൊരുകാരണം?
ചിത്തത്തിൽവേണ്ടാത്തതിനെവേണ്ടിക്കയും
ചിത്തത്തിൽവേണ്ടതില്ലാതെചമയ്ക്കയും,
ഇത്തരംതാവകലീലയോൎക്കുംവിധൌ
ചിത്തഭ്രമംഭവാനുണ്ടെന്നുതോന്നുന്നു.
ചിത്തഭ്രമമുള്ളവൎകൾക്കുതാനെന്ന
വൃത്തികൾക്കുംക്രമമുണ്ടുപാൎക്കുംവിധൌ
നാരിമാരായുള്ളഞങ്ങൾക്കുജീവനാം
കാരണപൂരുഷംനാരായണംകൃഷ്ണം
കൊണ്ടുഗമിപ്പതിന്നായിങ്ങുവന്നവൻ
ഇണ്ടലെപ്പെടുത്തുന്നക്രൂരനല്ലോദൃഢം.
അക്രൂരനുമല്ലദൂതനുമല്ലിവൻ
വക്രതപാരംപെരുതുണ്ടുപാൎക്കിലോ.
ദൂതനെന്നാകിൽവൃത്താന്തംപറവതു
ദൂതധൎമ്മമിതെന്നുണ്ടുചൊല്ലുന്നിതു.
പോകുംവഴിക്കുമേവീടുംജനങ്ങളും
ശോകഹീനംകംസമന്ദിരേമേവിടും.
നാരീജനങ്ങൾനരന്മാരുമേവരും
കാരുണ്യമൂൎത്തിമുഖാംബുജംകണ്ടിട്ടും
ഓരോതരംസുഖമോടേരമിച്ചിടും
നന്മയോടങ്ങവർചെയ്തപുണ്യമതു
നമ്മുടെഭാഗ്യഹീനതചമതായതും.
മാധുൎയ്യമേറുംമധുരാപുരന്തന്നിൽ
മാധവൻചെല്ലുമ്പോളങ്ങുള്ളനാരിമാർ
ഹാസവുംഭാവവിശേഷമുഖങ്ങളും
നാസാഭ,ഗാത്രവിശുദ്ധിയുമീക്ഷണ-
ലീലയുംശീലമദനവിലാസവും
ഫാലദേശേനല്ലചാന്തുംകുറികളും
മോഹനവാക്യസാരസ്യസൌജന്യവും
മോഹനകാമകേളീലാഗ്രഹശോഭയും
കാണുന്നനേരമക്കാമിനിമാർകളിൽ
ത്രാണനിപുണൻവശനായിവന്നിടും
കാമുകന്മാൎക്കൊരുകാരണനാംകൃഷ്ണൻ
കാമിനിമാരിൽമയങ്ങാതിരിക്കുമോ?
രാജസശീലവുമേറുംമധുരയിൽ
രാജധാനീവാസിനാരിമാൎക്കേററവും
കാരുണ്യമുള്ളവൻകൃഷ്ണനെന്നാകിലും
സാരമില്ലാതൊരുമുഗ്ദ്ധമാൎത്തമ്മെയും
നാരായണൻചിന്തചെയ്കയില്ലേതുമേ

നാരായണ! ഞങ്ങളെന്തിനിച്ചെയ്യുന്നതും.
മന്ദഹാസങ്ങളും ചന്ദ്രവദനവും
മന്ദകടാക്ഷവും മഞ്ജുളവാക്യവും
നിന്നുടെ കേളീവിലാസരസങ്ങളും
സുന്ദരമായ ശരീരസൌഭാഗ്യവും
എങ്ങിനെ കാണാതെ ഞങ്ങൾ പൊറുക്കുന്നു
മംഗലമൂർത്തേ! നന്ദാത്മജ! ദൈവമേ!
പ്രാണങ്ങൾ പോകുന്നതിൻ മുന്നമെങ്ങളെ
ത്രാണനം ചെയ്കെങ്ങൾ പ്രാണനാഥ! കൃഷ്ണ!"
ഏവമോരോന്നേ പറഞ്ഞും തരുണിമാർ
കേവലം ചിന്തിച്ചു ചിന്തിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ
മിത്രനുദയാദ്രിതന്മേൽ വിളങ്ങുവാൻ
ഉൾക്രമിക്കുന്നതു കണ്ടു മുകുന്ദനും
രാമനുമൊന്നിച്ചു തേരിലുമേറിനാൻ
ആമോദമോടു നന്ദാദി ഗോപാലരും.
ഗോരസമാദിയാം കാഴ്ചകൾ കൈക്കൊണ്ടു
പാരാതെ ചെന്നു ചാടേറിനാരേവരും.
എന്നതു കണ്ടു പറഞ്ഞിതു നാരിമാർ:—
"നന്ദാത്മജന്നു പോകുന്നതു സന്തോഷം,
നമ്മോടൊരല്പവും സ്നേഹവുമില്ലല്ലോ
നമ്മോടു യാത്ര പറഞ്ഞതില്ലെങ്കിലും
നിർമ്മലനൊന്നു തിരിഞ്ഞു നോക്കീടുകിൽ
നന്മയിങ്ങൊട്ടും കുറഞ്ഞുവരായല്ലൊ
നമ്മെയെന്തിന്നു തിരിഞ്ഞു നോക്കീടുന്നു?
വന്ദിക്കുമോ ചാതകങ്ങളെ മേഘങ്ങൾ?
ചന്ദ്രിക സേവിക്കയില്ല ചകോരത്തെ
നന്ദാത്മജൻ നമ്മെയൊക്കെ ത്യജിച്ചിതു
നന്ദാദികൾ പിമ്പേ മാനിച്ചു കൂടിയാർ
നന്ദിതന്മാരായ വല്ലവന്മാർ ശഠർ"
എന്നിവണ്ണം ഗോപിമാർ മനം കേഴുമ്പോൾ
നന്ദാത്മജൻ കൃപാശാലി ജനാർദ്ദനൻ
സന്ദേശവാക്കുകൾ കൊണ്ടവർ മാനസം
തന്നെ തണുപ്പിച്ചിതെന്നറിമന്നവ.
തേരും നടത്തിനാനക്രൂരനന്നേരം
പാരാതെ ചാടും നടത്തി ഗോപാലരും
പിന്നാലെ വന്നു കൂടീടിനാർ ഗോപികൾ
ഉന്നതസ്യന്ദനം ചാടുകളോടോടി—
ച്ചെന്നു മറയുന്ന സ്യന്ദനം തൻ കൊടി
തന്നെയും തന്റെ ധൂളി തന്നെയും നോക്കീട്ടു
നിന്നീടിനാർ ഗോപസുന്ദരിമാർ പിന്നെ
മന്ദമെന്യേ തേർപ്പൊടിയും മറഞ്ഞൊരു
നേരത്തു നാരിമാർ ദുഃഖവും കൈക്കൊണ്ടു
നാരായണം ജീവിതേശ്വരം കൈവിട്ടു
ജീവിച്ചുവാഴ്കയിലുള്ള മോഹത്തെയും
ഗോപിമാർ കൈവിട്ടു ഗോകുലം പുക്കിതു.
ചന്ദ്രൻ മറഞ്ഞ ഗഗനമതുപോലെ
വന്നു ഭവിച്ചിതു ഗോകുലമക്കാലം.

ഗോവിന്ദവൃത്തഗീതേന സുഖം പൂണ്ടു
ഗോപിമാർ ശോകം ലേശം ത്യജ്യാവസിച്ചിതു.
രാമനും കൃഷ്ണനുമക്രൂരനും മറ്റും
കോമളമായ കാളിന്ദീതടം പുക്കാർ.
തേരതിൽനിന്നങ്ങിറങ്ങി മുകുന്ദനും
സീരിയുമായ് ചെന്നു ദേഹശുദ്ധ്യാദിയും
പാരാതെ പിന്നെ ജലപാനവും ചെയ്തു
തേരതിൽ വന്നിങ്ങിരുന്നിതിരുവരും.
തേരുമൊരു തരുച്ഛായയിൽ നിർത്തിനാൻ
സാരനാമക്രൂരനും പോയ് ജലാശയേ
ചെന്നു മുങ്ങിക്കിടന്നുള്ളിൽ വിചാരിച്ചാൻ
ചിന്മയം നാരായണം മൂലമന്ത്രവും
അപ്പോൾ ജലം തന്നിൽ കണ്ടിതക്രൂരനും
ചിൽപുമാൻ കൃഷ്ണരാമന്മാരെയപ്പോഴേ
ചിത്തഭ്രമത്തോടുടൻ പൊങ്ങി നോക്കിനാൻ
ചിത്രമാകും രഥേ കണ്ടിതവരേയും
പിന്നെയും മുങ്ങി നോക്കീടുന്ന നേരത്തു
പന്നഗനായകം പിന്നെയും കണ്ടിതു.
പൂർണ്ണശശാങ്കനെക്കാളും നിറത്തോടും
സ്വർണ്ണപ്രഭാസഹസ്രാഷ്ടഗണത്തോടും
മിന്നിവിളങ്ങുന്നിതു ശ്വേതപർവതം
ഉന്നതശൃംഗജാലത്തോടതു പോലെ.
മിന്നിവിളങ്ങുമനന്തനാകും നല്ലോ-
രുന്നതശയ്യതന്മേൽ ക്ഷീരവാരിധൌ
ചിന്മയം സന്മയം നാരായണം പരം
നിർമ്മലൻ നിർമ്മലം വിഷ്ണുരൂപം കണ്ടു
നീലമരതകം തോല്ക്കും നിറത്തോടും
പാലാഴിവർണ്ണൻ മുഖമന്ദഹാസവും
മിന്നും മകരമണികുണ്ഡലാഭയും
മിന്നുന്ന ഗണ്ഡങ്ങളും കമലാക്ഷവും
വജ്രപുഷ്പം തോറ്റൊളിക്കുന്ന നാസിക
വിജയിക്കും നല്ല ചില്ലിവിലാസവും
പഞ്ചമിചന്ദ്രസമാനലലാടവും
അഞ്ചിതകുഞ്ചികളാകുന്ന കൊണ്ടലും
പൊന്മയമായ കിരീടപ്രകാശവും
തന്മേൽ വിളങ്ങുന്ന രത്നങ്ങൾ ശോഭയും
ബന്ധൂകപുഷ്പസമാനാധരാഭയും
ചന്തമേറും കുന്ദസൂനാഭദന്തവും
ഗ്രീവാസുശോഭയും കൌസ്തുഭശോഭയും
ശ്രീവത്സവക്ഷവികസിതശോഭയും
ചാരുചതുർഭുജം ചാരുകൃശോദരം
ഈരേഴു ലോകം ധരിച്ചുള്ള നാഭിയും
ചാരുരോമാളി കടീതടശോഭയും
ഊരുക്കൾ നീലമരതകസ്തംഭവൽ
ജാനു ചും ലക്ഷ്മീപരിലാളിതമായോ-
രാനന്ദമായ് വിളങ്ങും കണങ്കാലും
ശ്രീപാദപത്മനഖരപ്രകാശവും

ചാപമത്സ്യാദിയാംരേഖാസമൂഹവും
കങ്കണജാലവുംതോൾവളജാലവും
പങ്കജപാണിതലാംഗുലീയങ്ങളും
തങ്കപ്പതക്കവനമാല്യശോഭയും
പങ്കജമാല്യതുളസിമാല്യങ്ങളും
പീതവസനവുംകാഞ്ചികൾനൂപുരം
പാദയുഗ്മേരത്നമാല്യശിഞ്ജീരവും
ശംഖചക്രങ്ങൾശാർങ്ഗങ്ങളാദ്യായുധം
പങ്കജമാനിനിശ്രീഭൂമിദേവിയും
പങ്കജനേത്രനിരുപാട്ടുമിങ്ങിനെ
തങ്കടാക്ഷേണശുശ്രൂഷിച്ചിരിപ്പതും
കൈലാസവാസികമലോത്ഭവാദിദി-
ക്പാലകദേവകൾമാമുനിഗന്ധർവ-
ചാരണകിന്നരയക്ഷസിദ്ധഗണ-
നാരദയോഗിസനൽക്കുമാരാദികൾ
നന്ദാദിപാർഷദന്മാർരക്ഷിസംഘവും
പന്നഗപ്രഹ്ലാദനാദിവസുക്കളും
കീർത്തിയുംതുഷ്ടിയുംശ്രീപുഷ്ടിവിദ്യയും
മൂർത്തിയവിദ്യയുമെന്നിവയൊക്കെയും
തത്തൽക്രമേണസമസ്തവ്യാപ്യംപരം
ഉത്തമംഭാഗവതാഢ്യംസ്തുതിക്കയും
ഭക്തിയോടങ്ങവർചൂഴററുനിന്നിടം
ഉത്തമംനാരായണംഭജിക്കുന്നതും
ചിത്തത്തിലിങ്ങിനെകണ്ടൊരക്രൂരനും
ഭക്തിയോടുത്തമപൂരുഷംവാഴ്ത്തിനാൻ:—
"സർവൈകകാരണംനാരായണമാദ്യം
അവ്യയംപൂരുഷംനിത്യംനമാമ്യഹം.
ആദിപൂരുഷനാംനിന്നാഭിപങ്കജേ
ജാതനായീടിനവേധാവുമീശനും
ആകാശവായുവഹ്ന്യംബുപൃഥിവിയും
ലോകസ്വരൂപനാകുംവിരാട്ടായതും
മാനസമാദിയാമിന്ദ്രിയാദ്യങ്ങളും
മാനവരുംമനുഷ്യാസുരവർഗ്ഗവും
കാനനവൃക്ഷഗിരിപക്ഷിവർഗ്ഗവും
നാനാചരാചരഭൂതങ്ങളൊക്കെയും
ആദിപൂരുഷനാകുംതവാംശങ്ങളാം
ആദിമദ്ധ്യാന്തമില്ലാതനീയെന്നിയേ
സർവവുംവേറെയില്ലെന്നറികയാൽ
സർവ്വാത്മകനെന്നുചൊല്ലുന്നുവേദവും;
ബ്രഹ്മനുംവിഷ്ണുവുംശ്രീമഹാദേവനും
ബ്രഹ്മമാകുംഭവാൻതന്നെയെന്നാകിലും
ബ്രഹ്മമാകുംതവമായാഗുണങ്ങളാൽ
ബ്രഹ്മാണ്ഡസൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയകർത്തൃത്വ-
ബന്ധരായ്ദ്വൈതസങ്കല്പഭ്രമങ്ങളാൽ
അന്ധരായ്നിന്നെയറിയുന്നതില്ലേതും.
ആധ്യാത്മദൈവികഭൗതികരൂപമായ്
[illegible]ന്ദ്രിയാദിസമസ്തവിഷയമായ്
സൽഗുണനായ്മഹാപൂരുഷനായ്ഭവാൻ
നിർഗ്ഗുണനായ്നിരാകാരനായ്ശാന്തനായ്
നില്ക്കുന്നനിന്നെമഹായോഗികളെല്ലാം
ഉൾക്കമലേയജിക്കുന്നിതദ്വൈതത്താൽ
വൈദികന്മാരായഭൂസുരശ്രേഷ്ഠന്മാർ
ദേവാത്മകനാംഭവാനെബഹുവിധം
ദേവരൂപാദ്യഭേദേനയജിക്കുന്നു
കേവലനാകിയനിന്നെവഴിപോലെ
ഒട്ടൊഴിയാതുള്ളകർമ്മങ്ങളൊക്കയും
പെട്ടെന്നുനിങ്കലുപേക്ഷിച്ചുനിത്യവും
ജ്ഞാനസ്വരൂപനായീടുംഭവല്പദേ
ജ്ഞാനയജ്ഞംയജിക്കുന്നുവിജ്ഞാനികൾ
അന്യരായുള്ളദ്വൈതാത്മാക്കളനേകനാം
നിന്നെയജിക്കുന്നിതോരോരോമൂർത്തിയായ്
സർവത്തിനുംഭവാൻമൂലമെന്നാകയാൽ
സർവ്വയജനസേവാർത്ഥങ്ങളൊക്കെയും
സർവസ്വരൂപനാംനിങ്കൽവന്നെത്തീട്ടു
പർവതേനിന്നൊഴുകീടുംജലമെല്ലാം
ഓരോനദികൾമാർഗ്ഗത്തൂടെചെന്നിട്ടു
വാരാന്നിധിയോടുകൂടുന്നതുപോലെ.
നിത്യസ്വരൂപനാകുംഭവാൻതന്നുടെ
സത്വരജസ്തമസ്സെന്നനാമത്തോടു
ദുസ്തരയാകുംപ്രകൃതിഗുണങ്ങളാൽ
ചിത്തപരവശബദ്ധരായ്നിത്യവും
ആബ്രഹ്മസ്തംബപര്യന്തമായുള്ളവ
വിഭ്രമിച്ചീടുന്നുപ്രാകൃതമാകയാൽ.
ഇന്നുഭവൽകൃപകൊണ്ടെനിക്കുണ്ടായി
വന്നിതുമോഹമതുംഭാഗ്യമായല്ലോ.
എന്നതിലുംതവരൂപമായിങ്ങിനെ
ഇന്നുഞാൻകണ്ടതുമെത്രയുമത്ഭുതം!
ഇക്കണ്ടരൂപമെൻമാനസേസർവദാ
സൽഗുണമൂർത്തേ!വസിക്കണമെപ്പോഴും
മായയാംമോഹങ്ങളിനിയുണ്ടാകരു-
തായതിനായിഹതുഭ്യംനമോനമഃ
നിർവാണരൂപമായ്സർവാത്മകമായി
സർവത്തിനുംസാക്ഷിചിന്മാത്രരൂപനായ്
നിർഗ്ഗുണനായനിൻമായാപ്രഭാവേന
സൽഗുണസത്വരജസ്തമോരൂപമായ്
നില്പതിലങ്ങവിദ്യാഗുണംകൊണ്ടിഹ
കല്പിച്ചുളവായതിന്നുവിരാൾപ്പൂമാൻ
ഇങ്ങിനെയുള്ളവിരാൾപ്പൂമാൻതന്നുടെ
അംഗങ്ങളല്ലോസമസ്തപ്രപഞ്ചവും
ആകാശമാകുന്നതുശിരോദേശവും
മേഘസമൂഹംശിരോരോമമായതും
വീതിഹോത്രൻമുഖംദിക്കുശ്രോത്രദ്വയം
ആദിത്യസോമന്മാർനേത്രയുഗളവും
അശ്വിനീദേവകൾനാസികയായതു

നിശ്ശേഷനക്ഷത്രവർഗ്ഗംദ്വിജങ്ങളും
ചണ്ഡാംശുജൻതവദംഷ്ട്രകളായതും
ചരദസ്രകൾവാക്കുജിഹ്വാവരുണനും
മന്ദഹാസങ്ങളാകുന്നതുമായയും
ഇന്ദ്രാദിദിക്പാലകന്മാർഭുജങ്ങളും
സപ്തസമുദ്രങ്ങൾകുക്ഷിയാകുന്നതും
സപ്തവായുക്കൾപ്രാണങ്ങളാകുന്നതും
നാഭിനഭോദിക്പ്രജാപതിമേഢ്രവും
ശോഭിതപാദങ്ങൾമേദിനിയായതും
പർവതമസ്ഥികൾഭ്രൂചഞ്ചലംകാലം
സർവവർഷങ്ങളായുള്ളതുരേതസ്സും
രാവുംപകലുമുന്മേഷനിമേഷങ്ങൾ
കേവലംനിന്മനസ്സായതുചന്ദ്രനും
ബുദ്ധിചതുർമ്മുഖൻരുദ്രനഹങ്കാരം
ചിത്തമാകുന്നതുവിഷ്ണുഭഗവാനും
ത്ര്യക്ഷനാംദേവൻഹൃദയമാകുന്നതും
നിശ്ചലജ്ഞാനമാകുന്നതുശക്തിയും
ധർമ്മമാകുന്നതുപ്രാഗധർമ്മംപിന്നു
നിർമ്മലപാദമൂലമതല്ലോതാളം
പിന്നെപ്പുറവടിയല്ലോമഹാതലം
നിന്നരിയാണിരസാതലമായതും
മിന്നുംകണങ്കാൽതലാതലംജാനുക്കൾ
തന്നെസുതലമെന്നല്ലോപറയുന്നു,
പിന്നെവിതലമതലവുമൂരുക്കൾ
മന്നിടമാംകടിസ്ഥാനംമഹീലോകം
നാഭിനഭോദേശമായതരവിന്ദ
സംഭവൻതൻമൂലമെന്നുംപറയുന്നു
വക്ഷഃപ്രദേശംസുരലോകമായതു
ശിക്ഷയേറുംഗ്രീവയല്ലോമഹർല്ലോകം
തുണ്ഡമായീടുന്നതുജനർല്ലോകവും
പിന്നെഭ്രുവോർമ്മദ്ധ്യമല്ലോതപോലോകം.
ഉത്തമാംഗംസത്യലോകമാകുന്നതും
ഇത്ഥംചതുർദ്ദശലോകങ്ങളായതും.
സർവജ്ഞനായ്സർവസാക്ഷിയായ്മേവുന്നോ-
രവ്യയനാംപുരുഷങ്കൽപ്രകല്പിതം.
സർവലോകാദിചരാചരജന്തുക്കൾ
സർവവുമൊന്നെന്നറിവതിന്നിത്തരം
ലോകങ്ങളെല്ലാമടക്കിവിരാട്ടെന്നും
ഏകനാംനിങ്കലാരോപമായ്ചൊല്ലുന്നു.
വെള്ളത്തിന്നുള്ളിൽകിടക്കുന്നജന്തുക്കൾ
ഉള്ളിലുംപിന്നെപ്പുറത്തുമൊരുപോലെ
വ്യാപിച്ചിരിക്കുമാകാശമതുപോലെ
ശോഭിച്ചുസർവഗനായ്സർവരൂപനായ്
മേവുന്നനീയൊഴിഞ്ഞില്ലമറ്റൊന്നുമേ
ആകാശമില്ലയെന്നാകിൽചരാചര
ലോകങ്ങളൊന്നുമുണ്ടാകയുമില്ലല്ലോ.
എന്നല്ലവ്യോമമില്ലെങ്കിലിബ്രഹ്മാണ്ഡം
ഒന്നുമിരിക്കയുമില്ലെന്നതുപോലെ
ചിന്മയനാംഭവാനില്ലെന്നിരിക്കിലോ
തന്മായയാപിന്നെയെന്തുളവാകുന്നു?
ആകയാൽസർവ്വവുംസച്ചിന്മയംപരം
ഏകനാംനീയെന്നേ്യവേറെയില്ലൊന്നുമേ.
ഇങ്ങിനെയെല്ലാമിരിക്കുംഭവദ്രൂപം
ഇന്നുതോന്നേണമതിന്നുനമസ്കാരം.
മത്സ്യരൂപായകൂർമ്മായവരാഹായ
വത്സായവാമനമൂർത്തായതേനമഃ
ഭാർഗ്ഗവരാമരാമാഭ്യാംനമോനമോ
ഭാർഗ്ഗവശിഷ്യാന്തകായനമോനമഃ
പ്രദ്യുമ്നാനിരുദ്ധസംയുതാഭ്യാംബല-
ഭദ്രകൃഷ്ണാഭ്യാംനൃസിംഹായതേനമഃ
ബുദ്ധായഖഡ്ഗിരൂപായനമോനമഃ
ശുദ്ധായനിത്യായദേവായതേനമഃ
ത്വന്മായയാജീവജാലങ്ങളൊക്കെയും
കന്മഷമോട്ടുഞാനെന്നുമെന്റേതെന്നും
ചിന്തിച്ചുസർവദാകർമ്മമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ
ബന്ധിച്ചുനിന്നുഴലുന്നുമൂഢാത്മാക്കൾ
ഓർത്താലനിത്യജഡദുഃഖരൂപമായ്
ചിത്തത്തിലുണ്ടായസ്വപ്നസമാനമായ്
മിഥ്യയാംപുത്രദാരാർത്ഥസ്വജനങ്ങൾ
നിത്യമെന്നോർത്തുഭ്രമിക്കുന്നിതന്വഹം.
സച്ചിദാത്മാവഹമെന്നതറിയാതെ
ഇച്ഛയായ്മോഹിച്ചുദ്വൈതാത്മചിത്തരായ്
വാഴുന്നവർനിന്നെയേതുമറിയാതെ
കേഴുന്നുപാഴായസംസാരസാഗരേ.
പൂർവജന്മാർജ്ജിതപുണ്യവൽജാതരായ്
പൂർവദേവോക്തകർമ്മാനുസംയുക്തരായ്
നിഷ്കാമകർമ്മവൈരാഗ്യസമ്പന്നരായ്
ദൃഷ്ടകൃതഹീനരായ്സൽഗുരുഭക്തരായ്
വേദാന്തശാസ്ത്രശ്രവണമനനാദി-
സാധനാലിന്ദ്രിയനിഗ്രഹശീലരായ്
ദേഹേന്ദ്രിയാദിതത്ത്വങ്ങൾസമസ്തവും
ഗേഹപുത്രാർത്ഥകളത്രവർഗ്ഗങ്ങളും
പഞ്ചഭൂതത്തിൽനിന്നുണ്ടായദേഹാദി-
പഞ്ചഭൂതാകാരമല്ലാതെയില്ലിവ.
മൃത്തിൻഘടശബ്ദമെന്നപോലെതോന്നും
തത്ത്വഭേദങ്ങൾവചനമാത്രന്തന്നെ.
ഇത്ഥമറിഞ്ഞുഭൂതങ്ങളഞ്ചുംപുന-
ശ്ശബ്ദാദിമാത്രകളായതൽക്കാരണേ
ചേർത്തുവിചാരിച്ചുപേർത്തുനോക്കുന്നേരം
മാത്രകളല്ലാതെയില്ലിഹഭൂതങ്ങൾ
നേർത്തുള്ളപഞ്ചവർണ്ണങ്ങളാലിന്നിഹ
തീർത്തൊരുചിത്രങ്ങൾപോലെഭൂതങ്ങളും
മാത്രയിൽകല്പിതമെന്നുമറിഞ്ഞുടൻ
മാത്രകൾതൽക്കാരണമായപാഴതിൽ

പേർത്തുവിചാരിച്ചുനേർത്തുപോയീടുന്നു.
ആകാശമേഘമതിൽനിന്നുവർഷിച്ചു
പോകുന്നതൽക്കാരണമായവ്യോമനി.
മായാവിതന്നുടെയിന്ദ്രജാലംപോലെ
മായയാൽപാഴിതുളെന്നുതോന്നുന്നതും.
ആകാശമങ്ങതിൽനീലനിറംപോലെ
ഏകനാമാത്മനിതോന്നുന്നമായയും
ബ്രഹ്മാണ്ഡലോകപ്രപഞ്ചംചരാചരം
ബ്രഹ്മമൊന്നെന്നുവിചാരസംയുക്തരായ്
തോന്നുംപ്രപഞ്ചംനിഴൽപ്രായതുല്യമായ്
തോന്നിയുംപിന്നെമൃഗതൃഷ്ണാനാശവൽ
സൂര്യകിരണേനതോന്നുംമരീചിക
സൂര്യനില്ലെങ്കിൽമരീചികയില്ലെന്നും
കാരണമാംബ്രഹ്മമെന്നിങ്ങിരിക്കയാൽ
കാര്യപ്രപഞ്ചങ്ങൾമായയാതോന്നുന്നു.
മായാവികാരങ്ങൾമിഥ്യയെന്നാകയാൽ
മായയ്ക്കുകാരണമാത്മാവിനില്ലെന്നും
കാരണകാര്യഭേദാഭേദദ്വൈതങ്ങൾ
കാരണാത്മാവാംപരബ്രഹ്മണിനാസ്തി.
കാരണകാര്യങ്ങൾതോന്നുന്നതൊക്കെയും
കാരണാത്മാപരബ്രഹ്മജ്യോതിർമ്മയം
ഇത്ഥംവിചാരിച്ചറിഞ്ഞുതെളിഞ്ഞൊരു
വിദ്വജ്ജനങ്ങളാനന്ദസ്വരൂപന്മാർ
സാധുക്കളായവർജീവപരമാത്മാ
ഭേദബോധസ്വരൂപാണൈക്യമുക്തരായ്
മേവുന്നയോഗികളാലറിയപ്പെട്ട
കേവലനാന്തവപാദംനമാമ്യഹം,
അജ്ഞാനനാശകരായനമോനമഃ
വിജ്ഞാനമാത്രായതുഭ്യംനമോനമഃ
ബ്രഹ്മസ്വരൂപായകൃഷ്ണായതേനമഃ
നിർമ്മലാത്മസ്വരൂപായനമോനമഃ
സർവ്വഭൂതക്ഷയായഹൃഷീകേശായ
സർവ്വപുരുഷേശ്വരപ്രധാനായതേ
സച്ചിദാനന്ദായനിത്യായതേനമോ
നിശ്ചലാനന്ദായശക്തായതേനമഃ
മായാവിമോഹമകലെക്കളഞ്ഞെന്നെ
മായാപതേപരിപാലിക്കവേണമേ.
ഇത്ഥമക്രൂരൻസ്തുതിച്ചുനില്ക്കുംവിധൌ
തത്രമറഞ്ഞിതുവൈഷ്ണവരൂപവും
അക്രൂരനൊന്നുപരിഭ്രമിച്ചുന്നേരം
നിഷ്ക്രമിച്ചംഭസിപൊങ്ങിനോക്കീടിനാൻ.
കണ്ടിതുതേരതിൽകൃഷ്ണനെപ്പിന്നെയ
ങ്ങിണ്ടലൊഴിച്ചുസന്ധ്യാവന്ദനംചെയ്തു
രാമകൃഷ്ണന്മാരിരിക്കുന്നസന്നിധാ—
വാമോദമോടുചെല്ലുന്നൊരക്രൂരനോ
ടാമയനാശനാംകൃഷ്ണനുംചോദിച്ചു: —
"താമസഹീന!ഗുണാംബുധേ!ചൊല്ലുക
എന്തൊരാശ്ചര്യമുണ്ടായതിപ്പോൾനിന-
ക്കന്തരംഗത്തിലൊന്നുണ്ടെന്നുതോന്നുന്നു.
എന്തെന്നുമേതൊരുദിക്കിലെന്നുള്ളതും"
ചെന്താമരാക്ഷൻറെവാക്കുകേട്ടക്രൂരൻ
ചൊല്ലിനാ"നത്ഭുതംനിന്നുടെലീലകൾ
അല്ലാതെമറ്റൊന്നുകണ്ടീലഞാനിഹ.
ശാശ്വതമൂർത്തേ!ഭവാനുടെലീലകൾ
ആശ്ചര്യമായ്വരുംലോകർക്കുകാണുകിൽ."
ഏവംപറഞ്ഞുമോദേനമഹാരഥം
ദേവേശഭക്തനക്രൂരൻനടത്തിനാൻ.
മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേവന്നുരാമകൃഷ്ണന്മാരെ
ആഗ്രഹംപൂണ്ടുകണ്ടോരുജനമെല്ലാം
മാധവൻതൻമുഖപങ്കജംകണ്ടവർ
ആദരവോടിളകാതെനിന്നീടിനാർ.
രാമകൃഷ്ണന്മാരുമോരോരോദിക്കുകൾ
ആമോദമോടുനോക്കിക്കണ്ടപരാഹ്നേ
ശോഭിതമായമധുരാപുരിക്കഗ്രേ
ശോഭിച്ചിരിക്കുമുപവനംപ്രാപിച്ചു
മുന്നമേചെന്നിതുനന്ദാദിഗോപാലർ
വന്നീലകൃഷ്ണനെന്നോർത്തിരിക്കുംനേരം
ചെന്നുമുകുന്ദനുംരാമനുമൊന്നിച്ചു
വന്ദിച്ചുനന്ദഗോപൻപദപങ്കജേ.
നന്ദനുമേറ്റമാശീർവാദവുംചെയ്തു
നന്ദനന്മാരെയാശ്ലേഷിച്ചിതന്നേരം
കേശവനക്രൂരനോടരുൾചെയ്തിത-
"ഞാങ്ങൾഗമിക്കുമുമ്പേകംസസന്നിധൌ
വൃത്താന്തമെല്ലാമറിയിച്ചുനിൻഗൃഹം
അത്തലെന്ന്യേപുക്കുവാണീടുകെങ്ങളും
സൂര്യോദയേമധുരയ്ക്കകംപുക്കിട്ടും
കാര്യങ്ങൾപിന്നേതുകാലവശംപോലെ
വന്നീടു"മെന്നതുകേട്ടൊരക്രൂരനും
ഖിന്നതയോടുചൊന്നാ"നെൻഗൃഹത്തിങ്കൽ
ഇന്നുനീയങ്ങുവന്നീടുകമാധവ!
നിന്നുടെപാദാംബുജസ്പർശനാൽമമ
മന്ദിരംശുദ്ധമാക്കേണംദയാനിധേ!
ത്വല്പാദതീർത്ഥമെൻമൂർദ്ധ്നിയേല്പതി-
നുല്പലാക്ഷ!നീയനുഗ്രഹിക്കേണമേ!
കാമാരിനിൻപദതീർത്ഥംശിരസ്സിങ്കൽ
കാമദാ!നിത്യംധരിച്ചുവസിക്കുന്നു;
നിത്യനാംനിൻപാദപൂജാനിമിത്തമായ്
ദൈത്യൻബലിനിത്യസൌഖ്യംലഭിച്ചിതു
അങ്ങനെയുള്ളഭവൽകൃപകൊണ്ടെന്നെ
മംഗലംതന്നുപാലിക്കദയാംബുധേ!
എന്നുടെഗേഹേഭവാൻവന്നുവെങ്കിലേ
വന്നീടുമേജന്മസാഫല്യവുംധ്രുവം
പാപങ്ങൾപോയുടൻമൽക്കുലംശുദ്ധമാം
താപസദേവപിതൃശുദ്ധിയുംവരും.

അകയാലിന്നെൻ ഗൃഹത്തിനു പോരണം
ലോകനാഥ! തവ പാദം വണങ്ങുന്നേൻ."
ഭക്തിപൂണ്ടക്രൂരനിത്തരം ചൊല്ലിയ-
ത്തുത്തമപൂരുഷൻ കേട്ടോരനന്തരം
"ഉത്തമൻ നീയെന്നറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു മൽ-
ഭക്തിയാൽ മേലിലുമുത്തമനാം ഭവാൻ.
കംസൻെറ കാര്യാർത്ഥമായ്വന്ന ഞാനിന്നു
കംസനെക്കണ്ടു നൃമന്ദിരേ ചെല്ലണം
അല്ലായ്കിലങ്ങുമിങ്ങും നല്ലതല്ലിതു
നല്ലനാം നിങ്കലെ കാരുണ്യമുണ്ടല്ലോ.
ദുഷ്ടനാം കംസനെക്കൊന്നു ഞാൻ നിന്നുടെ
ഇഷ്ടം വരുത്തുവാൻ വന്നീടുവൻ ഗൃഹേ."
ഇത്ഥമരുൾചെയ്തതു കേട്ടോരക്രൂരൻ
ചിത്തമോദേന കൃഷ്ണൻ പദം വന്ദിച്ചു
ചെന്നുടൻ കംസനെക്കണ്ടു വൃത്താന്തവും
നന്ദിച്ചു കേൾപ്പിച്ചു തൽഗൃഹം പുക്കിതു
വന്നിതു സായാഹ്നകാലമതു നേരം
നന്ദാത്മജന്മാർ വയസ്യരോടൊന്നിച്ചു
ചിത്രമാകും മഥുരാപുരി തന്നുടെ
ചിത്രവിമോഹനം കാണ്മാൻ പുറപ്പെട്ടാർ.
ശോഭയേറീടും മഥുരാപുരിയുടെ
പ്രാഭവമൊട്ടു പറഞ്ഞിതു മുന്നമേ.
വിസ്തരിച്ചങ്ങതു ചൊല്ലുവാനോർക്കിലോ
വിസ്തരിക്കാവല്ലനന്തനുമേതുമേ.
ഇങ്ങനെയുള്ള മഥുര തൻ മോഹനം
മംഗലന്മാർ നോക്കി നോക്കി നടക്കുമ്പോൾ,
രാമനും കൃഷ്ണനുമിങ്ങു വന്നാരെന്നു
കാമിനിമാർ കേട്ടു ഹർമ്മ്യങ്ങളേറിനി-
ന്നാമോദവിഭ്രമത്തോടു ഹർമ്മ്യങ്ങൾ തൻ-
കോമളഭാഗാരണനോക്കി നാരീജനം
ചിത്രരൂപം പോലെ നിന്നു ചിലരപ്പോൾ
വിഭ്രമത്തോടാഭരണമെന്യേ ചിലർ
കാലിൽ വള, കരേ നല്ല തളകളും
താലിയരയിലും ചേലകഴുത്തിലും
കുണ്ഡലം മൂർദ്ധ്നി കണ്ണത്തിൽ മാലകൾ
കണ്ണതിൽ കുങ്കുമമഞ്ജനം കൊങ്കയിൽ
അംഗങ്ങളിൽ മാറിയോരോന്നണിഞ്ഞിട്ടു
മംഗലഗീതമായ്വന്നു കാചിൽ ക്കാചിൽ.
കയ്യിൽ കബളം ധരിച്ചും ചിലർ ഭ്രമാൽ
കയ്യതിൽ പാത്രം ധരിച്ചും ചിലർ തങ്ങൾ
മെയ്യതിൽ കയ്യുകാലോരോന്നണിഞ്ഞിട്ടും
കയ്യതിൽ വസ്ത്രാഭരണമായും ചിലർ
കേശമഴിച്ചിട്ടുമൊട്ടു കെട്ടിച്ചിലർ
ആശയാ പല്ലു തേച്ചും ചിലരങ്ങിനെ.
ചന്ദനഗന്ധാദ്യലങ്കാരമായ്ക്കാചിൽ
മന്ദമെന്യേ ചിലരംഭ്യംഗമായ് ചിലർ
മുങ്ങിയോലോലയുമൊട്ടു തോർത്തിച്ചിലർ.

അങ്ങിനെ ചെല്ലുന്നതോരോ വിധമിളം
മംഗലഗാത്രിമാരോരോ വിധമായി
നന്ദാത്മജന്മാരെ വന്നു കണ്ടീടിനാർ.
രാമകൃഷ്ണന്മാരെക്കണ്ടൊരു നാരിമാർ
ആമയം പോയ്മോദവാരിധൌ മഗ്നരായ്
കൃഷ്ണൻെറ സൌന്ദര്യമോരോന്നു കേട്ടവർ
കൃഷ്ണനെത്തൃഷ്ണയാ ചിന്തിച്ചു വാഴുമ്പോൾ
ഏററം യദൃച്ഛയാ കൃഷ്ണനെക്കണ്ടപ്പോൾ
ഏററവുമുണ്ടു ശ്രവിച്ചതിലും ഗുണം
ഇങ്ങിനെ കണ്ടവർ കണ്ണുകൾ കൊണ്ടുടൻ
മംഗലകൃഷ്ണനെപ്പാനവും ചെയ്തഥ
ധ്യാനമാമാശ്ലേഷണാദി സൌഖ്യങ്ങളാ-
ലാനന്ദസിന്ധുവിൽ വീണു മുഴുകിന
നാരീജനം രാമകൃഷ്ണന്മാർ മൂർദ്ധ്നി
വാരിച്ചൊരിഞ്ഞിതു പുഷ്പമാല്യങ്ങളും
മോഹനഗാത്രവുമീക്ഷണഹാസവും
മോഹനഭാവവിലാസരസങ്ങളാൽ
നാരിമാർ ചിത്തം രമിപ്പിച്ചിതേററവും
നാരായണൻ പരൻ സത്യപുമാൻ പിന്നെ
ഗന്ധമാല്യാദികൾ കാഴ്ചവച്ചീടിനാർ
അന്തർമ്മനസി സന്തുഷ്ട്യാ ദ്വിജന്മാരും
വേദിയന്മാരെയും വന്ദിച്ചു കേശവൻ
ആദരവോടിങ്ങനുഗ്രഹവും വാങ്ങി
മോദാൽ നടക്കുന്ന നേരത്തു കണ്ടിത-
ങ്ങാദരമില്ലാതവൻ വസ്ത്രഭാണ്ഡവു-
മായി വരുന്നതു കണ്ടു ദാമോദരൻ
ആയവനോടു ചോദിച്ചു "നിൻ കാരുണ്യാൽ
സാദരം വസ്ത്രങ്ങൾ നൽകുകെങ്ങൾക്കിന്നു
ഖേദങ്ങൾ പോയ് നല്ലനായ്വരും നീയെന്നു"
ദേവകീനന്ദനൻ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ
കോപിച്ചു ചൊല്ലിനാൻ ദുഷ്ടൻ രജകനും
"പെട്ടെന്നു വെട്ടുപെട്ടാശു മരിച്ചുപോം
ദുഷ്ടബാലന്മാരേ! ദൂരത്തു പോയാലും
ഭൂപതിമാരുടെ ദ്രവ്യം കൊതിക്കിലോ
പാപം വരും നൃപഭൃത്യർ ഹനിച്ചിടും
കാനനേ ഗോക്കളെ മേച്ചു നടക്കുന്ന
കാനനവാസികുലഗോപരാം നിങ്ങൾ
സ്ഥാനമാനം ജയിച്ചീടും നൃപരുടെ
മാനം വളക്കുന്ന വസ്ത്രം ദിനം തോറും
നിങ്ങളുടുക്കുമോ? ദുർമ്മോഹമിത്തരം
ഇങ്ങു തുടങ്ങിയാൽ നാശം വരും ദൃഢം"
ഇത്ഥം രജകൻെറ വാക്കു കേട്ടന്നേരം
ഉത്തമപൂരുഷൻ കൃഷ്ണനവൻ തന്നെ
രുഷ്ടതയോടൊന്നടിച്ചാനതു കൊണ്ടു
പെട്ടെന്നു സൂര്യാത്മജാലയം പുക്കിതു
ദുഷ്ടൻെറ ഭൃത്യർ മററുള്ളോരതു കണ്ടു
പെട്ടെന്നു ഭാണ്ഡങ്ങളിട്ടു മണ്ടീടിനാർ.

ബാലകന്മാൎക്കു നല്ചേലകൾ നല്കിനാൻ
നീലാംബരം ബലഭദ്രനും പൂണ്ടിതു
പീതാംബരം താനെടുത്തു ധരിച്ചിതു
ചേതസാ മോദേന കൃഷ്ണൻ നടന്നിട്ടു
കംസന്റെ കഞ്ചുകവേല ചെയ്യുന്നവൻ
സഞ്ചരിക്കും രാമകൃഷ്ണാദിയെക്കണ്ടി-
ങ്ങഞ്ചാതെ നേരേ അണഞ്ഞവൻ കഞ്ചുക-
സഞ്ചയം തൊപ്പികളെന്നിവ വേണ്ടതു
മല്ലവിലോചനൻ തൻ പ്രസാദാൎത്ഥമായ്
നല്ലവണ്ണം കാഴ്ചവെച്ചു വണങ്ങിനാൻ.
ഭക്തപ്രിയൻ ഭക്തിമുക്തിസാരൂപ്യാദി
മുക്തിയും നല്കിനാനുണ്ണീഷകന്നപ്പോൾ.
വായകൻ നല്കിയതെല്ലാമെടുത്തുടൻ
ആയർകോൻ നന്ദനന്മാർ ധരിച്ചീടിനാർ.
പിന്നെ സ്സുദാമാവുതൻ ഗൃഹം പുക്കിതു
നന്ദാത്മജന്മാരതു കണ്ട നേരത്തു
വന്ന സന്തോഷേണ ഭക്ത്യാ നമസ്കരി-
ച്ചുന്നതമോദേന പൂജിച്ചു ചൊല്ലിനാൻ;
"ധന്യനായ്വന്നു ഞാൻ നിങ്ങളെക്കാൺകയാൽ
മന്നിടം പാലിക്കുമീശ്വരന്മാർ നിങ്ങൾ.
ഇന്നെൻ ഗൃഹത്തിങ്കൽ വന്നതു മൂലമായ്
വന്നിതു ജന്മസാഫല്യമിനിക്കിന്നു.
സൎവ്വവിശുദ്ധിയും വന്നതെനിക്കിഹ
സൎവ്വദാ നാഥന്മാർ നിങ്ങൾക്കു ഞാനിഹ
എന്തൊന്നു ചെയ്യേണ്ടതിന്നു ഞാനെന്നതു
ചിന്തിക്കിലിങ്ങറിയാ"മെന്നു ചൊല്ലീട്ടു
നല്ലകുസുമങ്ങളാൽ രണ്ടു മാല്യവും
നല്ല സുദാമാവു തീൎത്തു മുകുന്ദനും
രാമനും നല്കിയ നേരം ജനാൎദ്ദനൻ
ആമോദമോടരുൾ ചെയ്തിതിങ്ങിത്തരം;—
"ചിത്തത്തിലേറ്റവും മോദിച്ചു ഞങ്ങളും
ഉത്തമനാം നിനക്കാഗ്രഹമുള്ളവ
യൊക്കെയും നല്കുവനെ"ന്നതു കേട്ടവൻ
ഉൾക്കൊണ്ടു കാൽനിശ്ചലവിഷ്ണുഭക്തിയേ
ചിത്തശുദ്ധൻ വരിച്ചീടിനാൻ പിന്നെയും
ചിത്തമോദത്തോടപേക്ഷിച്ചിതിങ്ങിനെ.
രണ്ടാമതും വിഷ്ണുഭക്തബന്ധുത്വവും
കൊണ്ടൽവൎണ്ണൻ സൎവ്വഭൂതകാരുണ്യവും
ഇങ്ങിനെ മൂന്നായനുഗ്രഹിച്ചൻപോടു
മംഗലൈശ്വൎയ്യസായൂജ്യമതും നല്കി-
പ്പിന്നെ വയസ്യരും രാമനുമൊന്നിച്ചു
നന്ദാത്മജൻ നടന്നീടുന്ന നേരത്തു
മംഗലഗാത്രിയായോരു തരുണിയു-
മംഗരാഗം നല്ല പാത്രത്തിൽ വച്ചിട്ടു
മന്ദം നടന്നു വരുന്നതവൾ മുതു-
തന്നിലുമുണ്ടു വലുതായൊരു കൂനും-
ഇങ്ങിനെ വന്ന തരുണിയോടിത്തരം

മംഗലൻ നാരായണൻ പരൻ ചോദിച്ചു:-
"അംഗനമാർമണിമൌലേ! നീയാരെടോ!
മംഗലമാം കുറിക്കൂട്ടിതാൎക്കുള്ളതു?
അംഗരാഗമിതു ഞങ്ങൾക്കു നല്കുകിൽ
മംഗലം വന്നുകൂടും നിനക്കിപ്പൊഴേ."
നന്ദിച്ചു ചൊല്ലിനാനന്നേരമങ്ങവൾ
"സുന്ദരമൂൎത്തേ ഞാൻ സൈരന്ധ്രിയാകുന്നു.
നാമം ത്രിവക്രയെന്നാകുമറിഞ്ഞാലും
കാമരൂപ! ഗന്ധകൎമ്മണി ശ്രേഷ്ഠ ഞാൻ.
എന്നുടെയംഗരാഗം കംസനേറ്റവും
നന്ദിച്ചു പോരുമറ്റൊന്നിലില്ലിച്ഛയും.
സുന്ദരന്മാർ നിങ്ങളല്ലാതെയാരുള്ളു-
തിന്നിതിന്നംഗരാഗം ധരിച്ചീടുവാൻ?
ത്രൈലോക്യവാസികളാരുമില്ലാദൃശം.
ചാലവേ വേണ്ടതു നല്കുന്നതുണ്ടു ഞാൻ
മംഗലം വന്നുകൂട്ടമെനി"ക്കെന്നവൾ
ഇങ്ങിനെ ചൊല്ലി നന്ദാത്മജൻ തന്നുടെ
സുന്ദരരൂപവും മന്ദഹാസാഭയും,
മന്ദകടാക്ഷവും മഞ്ജുളവാക്യവും
എല്ലാം ഗ്രഹിച്ചവൾ മന്മഥദീനയായ്
മല്ലവിലോചനന്നംഗരാഗമതും
പാത്രവും കൂടി നല്കീടിനാളപ്പൊഴു-
താൎത്തിവിനാശരാം കൃഷ്ണനും രാമനും
സന്തോഷമോടതു ഗാത്രേ ധരിച്ചിതു.
തന്നുടെയംഗത്തിനു യോഗ്യമാകിയോ-
രംഗരാഗം ധരിച്ചേറ്റം വിളങ്ങിനാർ.
സുന്ദരി കൃഷ്ണന്റെ ശോഭ കണ്ടേറ്റവും
നന്ദിച്ചു നിന്നിതു കുബ്ജയതു നേരം.
"ഭക്തിയോടെന്നെ ദ്ദൎശിച്ചു പൂജിച്ചവൾ-
ക്കുത്തമസാഫല്യമിപ്പൊഴേ നല്കണം."
ഇത്തരം ചിന്തിച്ചു മന്ദഹാസാന്വിതം
ഉത്തമൻ കൃഷ്ണൻ നിരുപമൻ കുബ്ജ തൻ
അന്തികേ ചെന്നവൾ തൻ പദേ കൃഷ്ണന്റെ
ചെന്താമരാഭ തേടീടും പദം കൊണ്ടു
നന്നായ് ചവിട്ടി മൂന്നീവലം പാണിനാ
സുന്ദരി തൻ താടിതന്മേൽ പിടിച്ചിട്ടു
വാമകരമവൾ മസ്തകത്തിൻ പിമ്പി-
ലാമോദമോടു ചേൎത്തങ്ങുയൎത്തീടിനാൻ.
അപ്പോളവളുമുനിവന്നുപോയ് സ്വച്ഛയായ്
ചില്പുമാൻ സ്പൎശനപുണ്യവിലാസേന.
സുന്ദരിമാൎക്കൊരു സുന്ദരിയാമവൾ
മന്ദാക്ഷലജ്ജയാ കുമ്പിട്ടു തൽക്ഷണം
മന്ദഭാവേന മറച്ചു ഭൂമണ്ഡലേ
തന്നുടെ കാൽവിരൽ കൊണ്ടു വരച്ചിട്ടു
നന്ദാത്മജനോടു ചൊല്ലിനാൾ മന്ദമായ്:
"സുന്ദരനാം ഭവാനിന്നെൻ ഗൃഹത്തിങ്കൽ
വന്നു പോരേണമതെന്നോമതിയാവൂ.

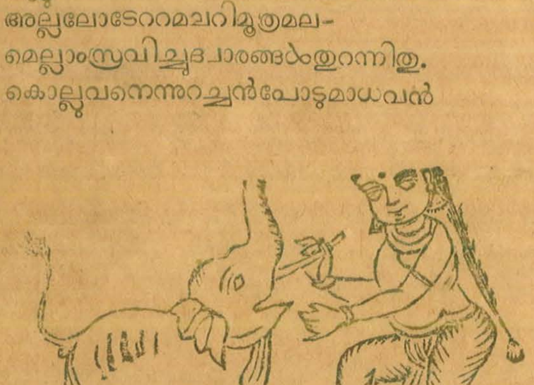
നിന്നെപ്പിരിഞ്ഞുപോവാൻവശമില്ലിനി
ഇന്നുഭവൽകൃകൊണ്ടുരക്ഷിക്കമൊം.
സുന്ദരിവാക്കുകൾകേട്ടുമുകുന്ദനും
തന്നുടെകൂടെയുള്ളോരുവയസ്യരെ
ഒന്നുതിരിഞ്ഞുനോക്കിപ്പറഞ്ഞീടിനാൻ:—
"സുന്ദരിമാർകുലമൌലിമാണിക്യമേ!
ചന്ദ്രസമമുഖിചന്ദ്രികാഹാസിതേ!
കാമുകന്മാർക്കുതാപംകളഞ്ഞീടുന്ന
കാമിനീനിൻഗൃഹേവന്നീടുവൻഞാനും.
ഇന്നൊരുകാൎയ്യംനിമിത്തമായ്പോകുന്നു
മന്ദമെന്ന്യേയതുസാധിച്ചുമോദേന
വന്നീടുവൻനിൻഗൃഹത്തിൽവൈകീടാതെ
സുന്ദരീ!നിന്മനസ്സാദ്ധ്യംവരുത്തുവൻ
ദാരസംയുക്തരല്ലാത്തപാന്ഥൎക്കിഹ
സാരസലോചനേ!നീയേഗതിയല്ലോ"
ഇത്ഥംമനോഹരവാക്യങ്ങൾകൊണ്ടവൾ
ചിത്തമോദംവളൎത്തംഗനതന്നെയും
നന്നായ്പറഞ്ഞയച്ചുമുകുന്ദനും
നന്ദിച്ചുപിന്നെനടക്കുന്നനേരത്തു
കാണുന്നകാണുന്നനാരിമാരേവരും
പ്രാണാദികൾമറന്നീടുന്നചിത്തജ-
താപംകളഞ്ഞുമുകുന്ദസ്മരണയാ
പാപംനശിച്ചുമോദാബ്ധൌമുഴുകീട്ടു
പാവകൾപോലെശോഭിച്ചുനിന്നീടുന്നു.
പാപഹീനൻപരമാനന്ദവിഗ്രഹൻ
പൌരജനത്തിന്റെകാഴ്ചപരിഗ്രഹി-
ച്ചോരോതരംലീലകണ്ടുംനടന്നുപോയ്
യാഗംയജിക്കുന്നശാലയെച്ചോദിച്ചു
വേഗേനകാട്ടിക്കൊടുത്തുചിലരപ്പോൾ
യാഗശാലയ്ക്കുള്ളിൽകണ്ടിതൊരുചാപം
യോഗേശ്വരന്മാരുമിന്ദ്രധനുസ്സമം
രത്നാംബരാഭരണാദ്യലംകാരേണ
രത്നദീപോജ്ജ്വലംധൂപദീപാദിയാൽ
ഉജ്ജ്വലിപ്പിച്ചുനിവേദ്യാദിപൂജയും
വിജ്വലിച്ചുള്ളമാല്യങ്ങളാൽശോഭിതം
ഇങ്ങിനെമാനിച്ചുപൂജിച്ചിരിക്കുന്ന
മംഗലചാപവുംകണ്ടുമുകുന്ദനും
കാവലായ്നില്ക്കുംജനങ്ങളോരാതെതാൻ
കേവലംശാലയ്ക്കകത്തുപുക്കൻപോട്ടു
വാമകരേണധനുസ്സുലീലാൎത്ഥമായ്
ദേവദേവൻകുലയേററാൻതുടന്നപ്പോൾ
കാത്തുനിന്നീടുംജനംവരുംമുന്നമേ
ആൎത്തിവിനാശനൻരണ്ടായ്മുറിച്ചിതു.
മത്തഗജംകരിമ്പിൻകഴൽപൊട്ടിക്കിൽ
ഇത്രയെളുപ്പമില്ലെന്നോൎത്തുകണ്ടവർ.
പാരിച്ചവില്ലുമുറിഞ്ഞനാദംകൊണ്ടു
പാരിടമെല്ലാംമുഴങ്ങിയനേരത്തു
ധീരനാംകംസൻഭയംപൂണ്ടതിതേററവും
പാരാതെചാപത്തെരക്ഷിച്ചുനില്ക്കുന്ന
വീരരടുത്തുമുകുന്ദനെക്കെട്ടുവിൻ!
പാരാതെകൊല്ലുവിനെന്നടുക്കുംവിധൌ
ചാപംമുറിച്ചഖണ്ഡങ്ങളെട്ടത്തിട്ടു
പാപികളെത്തച്ചുകൊന്നുമുടിച്ചിട്ടു
ശാലയിൽനിന്നുപുറത്തുപുറപ്പെട്ടു
ലീലയാകൃഷ്ണനുംരാമനുംബാലരും
ഓരോവിചിത്രങ്ങൾകണ്ടുനടക്കുമ്പോൾ
പൌരവന്മാരവർതന്റെപരാക്രമം
കണ്ടതുകൊണ്ടിവർദേവാധിപന്മാരാം
ഇണ്ടലില്ലെന്നുനിരൂപിച്ചിതേററവും.
സൂൎയ്യൻമറഞ്ഞിതുസന്ധ്യയുംവന്നപ്പോൾ
പാരാതെബാലകന്മാർജലസന്നിധൌ
ചെന്നുപദമുഖക്ഷാളനവുംചെയ്തു
വന്ദിച്ചുസന്ധ്യയെപ്പിന്നെമോദത്തോടും
ഊണുംകഴിച്ചുക്ഷീരങ്ങളുംസേവിച്ചു
വാണിതുനിദ്രയെസ്സേവിച്ചവർകളും
കൃഷ്ണരാമന്മാരുറങ്ങാതെകംസന്റെ
കൃഷ്ണകൎമ്മങ്ങളെയോൎത്തുകിടന്നിതു.
നന്ദാത്മജൻവില്ലെടുത്തങ്ങൊടിച്ചതും
തന്നുടെഭൃത്യരെക്കൊന്നതുമോൎത്തോൎത്തു
അന്ധനാംകംസനുനിദ്രയുണ്ടായീല
അന്ധതയാഭയംപൂണ്ടുവാഴുന്നേരം
കണ്ടിതുതന്മരണത്തിൻനിമിത്തങ്ങൾ
കണ്ടിതുമസ്തകഹീനമായ്തന്നിഴൽ.
ഏകദീപംരണ്ടുദീപമായുണ്ടിതു
ഏകമാകുംനിഴൽഛിദ്രമായുണ്ടിതു.
വാമഭാഗംവിറയ്ക്കുന്നിതംഗത്തിനു
വാമൊഴിനഷ്ടമായ്പോട്ടിതപശ്രുതി.
അഗ്നിജ്വലനമായ്തോന്നിദിക്കുകളും
അഗ്നിജ്വലനഹേമാഭയായ്വൃക്ഷങ്ങൾ
തന്റെപദംതനിക്കങ്ങുകാണ്മാനില്ല
തന്റെജ്ഞാഗ്രത്തിലിതികണ്ടുകംസനും
സ്വപ്നത്തിൽമുണ്ഡിതാഭ്യംഗമയനായി
വിഷ്ണംഭവിച്ചുപ്രേതങ്ങൾപുല്കീടിനാർ.
ഗൎദ്ദഭോഷ്ട്രമഹിഷങ്ങളിലേറിയും
അൎദ്ദബന്ധൂകകുസുമദലങ്ങളാൽ
മാല്യംധരിച്ചുതൈലംതേച്ചുവസ്ത്രനായ്
കാലപുരത്തിനുയാത്രപോകുന്നതും.
ഏവംപലവിധംകണ്ടുമൃതിഭയാൽ
ദേവാരികംസനുനിദ്രയുണ്ടായീല.
ചിന്തിച്ചിവണ്ണംപുലൎന്നിതൊരുതരം
ചന്തമായ്മല്ലരംഗങ്ങൾശോഭിപ്പിച്ചു
വാദ്യങ്ങൾഘോഷിച്ചുനന്നായ്പ്പടിപ്പിച്ചു
പാദപ്രഘോഷിതംകേട്ടതിതുഷ്ടരായ്
വന്നനൃപന്മാരെനല്ലമഞ്ചങ്ങളിൽ

കംസനും പരിവാരങ്ങളും മല്ലരംഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു്.

ഒന്നൊന്നേവേണ്ടുംക്രമേണവസിപ്പിച്ചു
നാനാജനങ്ങളുംതത്തൽക്രമംപോലെ
ആനന്ദമോടുമിരുന്നിതോരോദിശി.
നിർമ്മലഗാത്രിമാർഹർമ്മ്യങ്ങളിലേറി
മന്മഥരൂപനാംകൃഷ്ണനെച്ചിന്തിച്ചു
നോക്കിനോക്കിസ്സുഖത്തോടുമിരുന്നിതു
അക്രൂരനാദിയാംമുഖ്യയദുക്കളും
സഖ്യഭാവത്തോടൊരുമിച്ചുചെന്നവർ
മുഖ്യമാംമഞ്ചംകരേറിയിരുന്നിതു;
നന്ദാദിഗോപാലരേയുംവരുത്തീട്ടു
നന്ദിച്ചുകംസനുംമഞ്ചേവസിപ്പിച്ചു.
എല്ലാവരേയുമിരുത്തിഭോജാധിപൻ
നല്ലമഹാതുംഗമഞ്ചേതൽഭൃത്യരും.
ഒന്നിച്ചുചെന്നുകരേറിസുവർണ്ണാസനേ
ചന്ദ്രാർക്കദീപ്തനായുന്നതനായിങ്ങനെ
തിങ്കൾതെഴുമാലവട്ടവെഞ്ചാമര-
വെൺകൊററച്ചത്രംപിടിപ്പിച്ചിരുന്നിതു.
ചുററുംചുഴന്നുള്ളചാവരന്മാരാലും
ഏററവുംസേവ്യനായ്സന്തോഷഭവ്യനായ്
തങ്കലുള്ളോരുചാപല്യംമറച്ചവൻ
ശങ്കാവിഹീനനായേററവുംശോഭിച്ചാൻ.
മല്ലവാദ്യങ്ങൾഘോഷിച്ചിതുനേരം
മല്ലവീരന്മാർചമഞ്ഞുവന്നീടിനാർ.
ധീരനാംചാണൂരനുഗ്രനാംമുഷ്ടികൻ
സാരനാംകൂടൻശലൻകോസലൻമററും
വീരരാംമല്ലരവരുപാദ്ധ്യായനും
പാരാതെമല്ലരംഗംവന്നുപുക്കിതു.
ആരാവഘോഷേണവന്ദിച്ചുകംസനെ
പാരാതവർഗ്ഗുരുതന്നെയുംകുപ്പിനാർ.
നാലഞ്ചുബാലരുംരാമനുംകൃഷ്ണനും
കോലാഹലംകേട്ടുസന്നദ്ധരായ്ക്കൊണ്ടു
മല്ലരംഗത്തിന്നുപോവതിന്നായിട്ടു
മല്ലവിലോചനൻചെല്ലുന്നനേരത്തു
രംഗമാർഗ്ഗേവീരനാകുംഗജേന്ദ്രനെ
മന്ദമായ്നിർത്തിയിരിക്കുന്നതുകണ്ടു
തന്നുടെകാർക്കുന്തൽനന്നായ്മുറുക്കീട്ടു
നന്ദാത്മജൻകൃഷ്ണനാശുപറഞ്ഞിതു:—
"കേൾക്കഗജപാല! മാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നുനീ!
ഊക്കനാമാനയെനീക്കിനിർത്തീടുക!
മാർഗ്ഗംമുടക്കിനിന്നീടുന്നനിന്നെയും
മാർഗ്ഗത്തിൽനില്ക്കുംഗജത്തെയുംപോകായ്കിൽ
മാർഗ്ഗമാക്കീടുംകൃതാന്തസമീപത്തേ-
ക്കാക്കുനീ"യെന്നുകേട്ടോരുഗജപാലൻ.
നന്ദാത്മജൻകൃഷ്ണനെപ്പിടിച്ചീടുവാൻ
മന്ദമെന്ന്യേഗമിപ്പിച്ചാൻഗജത്തെയും
കാലനെപ്പോലെവരുന്നാഗജംകണ്ടു
മാലോകർപേടിച്ചുമണ്ടിമുറയിട്ടാർ.
വന്നാപിടിച്ചുമുകുന്ദനെച്ചാരണം

മന്ദതകൂടാതടിച്ചുമുകുന്ദനും
പിന്നെഗ്ഗജത്തിൻനടയ്ക്കകംപുക്കിതു
നന്ദാത്മജനെക്കാണാഞ്ഞുഗജേന്ദ്രനും
കോപംമുഴുത്തുഘ്രാണത്താലറിഞ്ഞിതു
ഗോവിന്ദനെപ്പിടിച്ചീടിനാൻപിന്നെയും
പിന്നെനടയൂടെചെന്നുമുകുന്ദനും
ഉന്നതവാരണപുച്ഛംപിടിപെട്ടു
പിൻനോക്കിവാങ്ങിവലിച്ചുഗജത്തെയും
അന്നേരമോരുറുവിൽക്കോലകംഗജം
പന്നഗത്തെഗ്ഗരുഡനിഴയ്ക്കുംപോലെ;
നന്ദിച്ചുനിന്നുകണ്ടോരുജനങ്ങളും;
നന്ദാത്മജൻവാലുമിട്ടുമണ്ടീടിനാൻ.
നന്ദാത്മജനുംനരകാരിനാരായണം
ഏറ്റമമർഷംമുഴുത്തോടിവാരണം
ചീററമോടേപിടിപെട്ടുദാമോദരം
ഭൂമിയിൽവീണതുപോലെജഗന്മയൻ
ഭൂമീപതികിടന്നീടിനാൻഭൂമിയിൽ.
ഘോരനാംകുംഭിതകന്നുകുത്തീടിനാൻ
നാരായണനുമുരുണ്ടുമണ്ടീടിനാൻ
ഭൂമിയിലാണൊരുകൊമ്പെടുത്തീടുവാൻ
ആമയംപൂണ്ടുവലഞ്ഞുഗജേന്ദ്രനും
മേദിനീവല്ലഭൻതാൻവരുവോളവും
ഖേദിക്കവാരണമെന്നുപിടിക്കയോ?
ഏററംപണിപ്പെട്ടുകൊമ്പുപറിച്ചവൻ
ചീററമോടേമുകുന്ദന്തന്നോടേശിനാൻ.
മെല്ലെക്കരംകൊണ്ടുഹസ്തിതൻമസ്തകേ
മല്ലവിലോചനൻതാഡിച്ചുപിന്നെയും
തല്ലുകൊണ്ടേററംതളന്നുകുംഭീന്ദ്രനും
അല്ലലോടേററമലറിമൂത്രമല-
മെല്ലാംസ്രവിച്ചുദ്വാരങ്ങൾതുറന്നിതു.
കൊല്ലുവനെന്നുറച്ചൻപോടുമാധവൻ

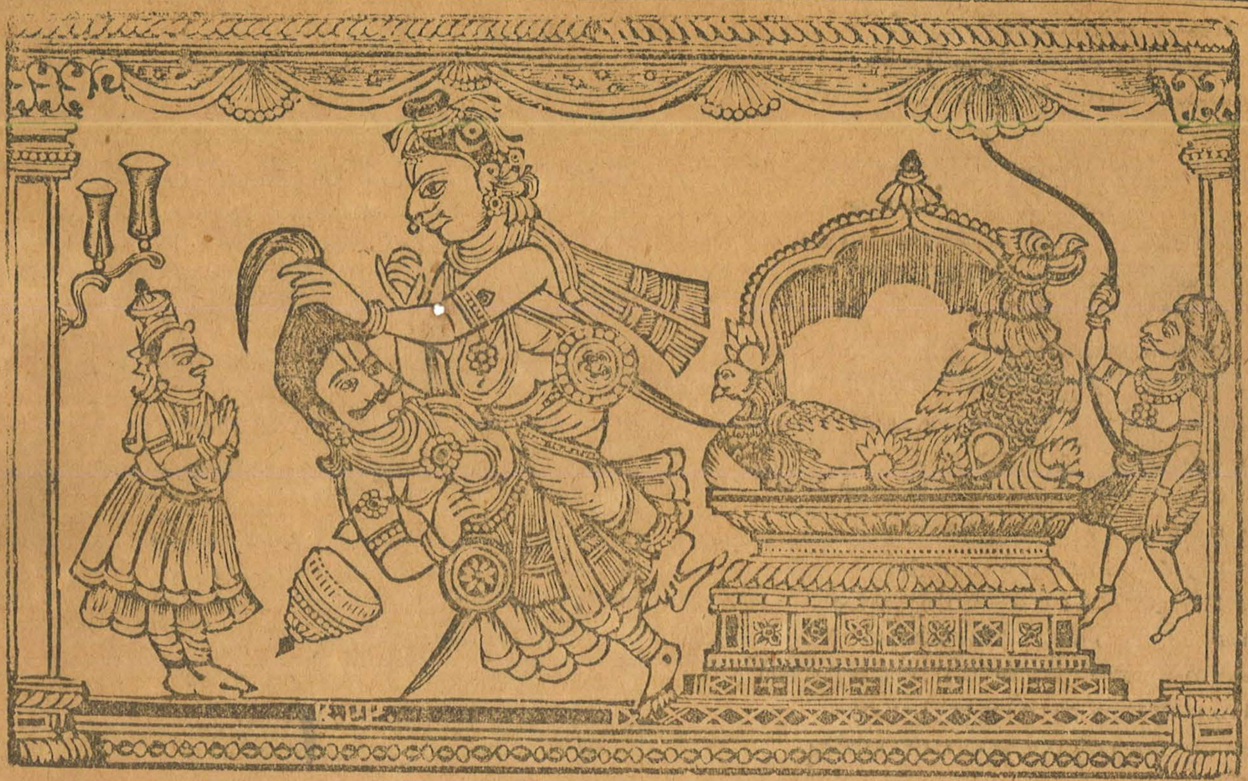
‘കുവലയാപീഠ’വധം.

തുമ്പിക്കരംപിടിച്ചൻപോടുഭൂമിയിൽ
കമ്പിടീപ്പിച്ചവൻകൊമ്പുകൾരണ്ടിനെ
ഹസ്തങ്ങൾകൊണ്ടുപിടിച്ചുവലിച്ചുടൻ
മസ്തകത്തിന്മേൽചവിട്ടിപ്പറിച്ചപ്പോൾ
അന്തകൻവീട്ടുപുക്കുഗജശ്രേഷ്ഠനും.
ദന്തിയെപ്പാലിച്ചുപോരുന്നദുഷ്ടരെ
ദന്തിദന്തത്താൽപ്രഹരിച്ചൊട്ടുക്കിനാൻ.
ദന്തിതൻകൊമ്പൊന്നുരാമനുനൽകിനാൻ.
ചന്തമായൊന്നുതൻതോളിൽവച്ചങ്ങിനെ
വേർപ്പുപൊടിഞ്ഞമുഖശോഭയാസമം
സ്വല്പമാകുംപാംസുഭൂഷിതഗാത്രനായ്
ദന്തിതൻദന്തമാമായുധവുംപൂണ്ടു
സന്തോഷമോടേബലഭദ്രനന്തനും
തന്റെസഖികളാംനാലഞ്ചുബാലരും
ഒന്നിച്ചുചെന്നുരംഗംപ്രവേശിക്കുന്ന
നാരായണൻസർവ്വഭാവാത്മകന്തന്നെ
ക്രൂരരാംമല്ലദ്ദൂതന്മാർക്കുമാനസേ
ഘോരമാകുമിടിത്തീയെന്നുതോന്നിയി-
പ്പാരിലസാരനരന്മാർക്കൊക്കവേ
പാരതിൽമാനുഷന്മാരിൽവരനെന്നും
നാരിമാർക്കൊക്കെയുംകാമനിവനെന്നും
ചാരുഗോപാലകനെന്നുഗോപാലർക്കും
കണ്ടകഭൂപതിമാർക്കിവൻനമ്മുടെ
കണ്ടകൻശാസ്താവിതെന്നുംഭവിച്ചിതു.
നന്ദവസുദേവദേവകിമാർക്കിതു
നമ്മുടെസൂനുകൃഷ്ണൻബാലനെന്നതും
അന്തകനെന്നുകംസനുതോന്നീടിനാൻ
ചിന്തയിൽകർമ്മികൾക്കൊക്കെവിരാട്ടെന്നും,
ബ്രഹ്മവിത്തുക്കൾക്കുബ്രഹ്മമെന്നുംതോന്നി
നമ്മുടെദൈവമെന്നായിയദുക്കൾക്കും.
ഇത്തരംനാനാരസങ്ങൾഭേദങ്ങളായ്
ചിത്തത്തിലേവർക്കുമങ്ങുതോന്നീടിനാൻ
തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുഹൃദയത്തിൽനില്പതു
തന്നെയീവണ്ണംഭവിച്ചതുനിർണ്ണയം.
എങ്ങുംനിറഞ്ഞപരംപുരുഷോത്തമം
എങ്ങിനെഭാവമെന്നാലതുപോലെയാം;
നാനാവിധംഹൃദിതോന്നിച്ചതെങ്കിലും
മാനസാനന്ദസാദ്ധ്യംഫലമാമതും.
രാമനുംകൃഷ്ണനുംരംഗംപ്രവേശിച്ചി-
താമോദമുണ്ടായിരംഗമതുകണ്ടു,
വീരനായീടുംഗജത്തെനാരായണൻ
പാരാതെകൊന്നതുകാൺകയാലേവരും
രാമകൃഷ്ണന്മാർസമസ്തജിതാത്മാക്ക-
ളാമിവർതമ്മെജ്ജയിപ്പാൻപണിയെന്നു
മാനസംതന്നിൽഭയംപൂണ്ടുകംസനും
മാനമോടേഭയമങ്ങടക്കീടിനാൻ.
ശോഭിതപാദാദികേശസൌന്ദര്യവും
ശോഭിതമായവിഭൂഷണശോഭയും
ഭക്തൻസുദാമാവുനൽകിയമാല്യവും
ഭക്തപ്രിയൻകൃഷ്ണൻരാമനുമായ്ചെന്നു

നാട്യംനടിക്കുന്നനത്തകന്മാർപോലെ
ശ്രേഷ്ഠരാംരാമകൃഷ്ണന്മാർകുമാരരും
ചെന്നുടൻമല്ലരംഗംപ്രവേശിച്ചപ്പോൾ
മിന്നൽപോലേററംപ്രകാശിച്ചുരംഗവും
മുററുമിരുന്നനഗരവാസീജനം
മററുമുള്ളോരുജഗന്മയൻതന്നുടെ
ശുദ്ധശരീരമുഖാംബുജഭംഗിയും
ബദ്ധദൃഷ്ട്യാകണ്ടുതുഷ്ടിവരായ്കയാൽ
ചൊല്ലിനാർത്രൈലോക്യനാഥനാകുംപരൻ
മുല്ലബാണാരിസേവ്യൻജഗദീശ്വരൻ
കാലസ്വരൂപനാംലക്ഷ്മീവരൻഭുവി
പാലനംചെയ്യാൻവസുദേവർതന്നുടെ
സൂനുവായ്വന്നുയദുകുലേജാതനായ്
മാനവവീരനിവനുടെലീലകൾ
മാനസവാചാപറഞ്ഞാലൊടുങ്ങുമോ?
മാനിനീദേവകിതന്നുടെസൂനുവായ്
ആനന്ദമോടേവളന്നുപോൽഗോകുലേ.
ആരുമറിഞ്ഞീലവൃത്താന്തമൊന്നുമേ
പൂതനമുമ്പായദുഷ്ടനാരിഷ്ടനും
പാതകൻകേശിബകൻവ്യോമനാദിയെ
പ്രേതരാജാലയത്തിന്നായയച്ചതും
പെയ്തമഴകൊണ്ടുഗോവദ്ധനംചൂടി
ദേവേന്ദ്രദപ്പംകളഞ്ഞിതുപിന്നെയും
പാവകൻതന്നെയശിച്ചതുംകാളിന്ദീ
തോയമെല്ലാക്കുമുപകാരമാക്കിനാൻ.
മായകൾമററുമോരോന്നിവൻചെയ്തതും
ഗോപികമാരോടുകൂടിരമിച്ചതും
ഗോവിന്ദനാംനന്ദസൂനുവിവനല്ലോ.
ധേനുകൻപിന്നെപ്രലംബനവനെയും
ദീനമെന്യേകൊന്നരാമനിവനല്ലോ
ഇങ്ങിനെസുന്ദരന്മാരാമിവരോടും
ഒന്നിച്ചുവാഴുന്നഗോകുലനാരിമാർ
തന്നുടെഭാഗ്യംപറയാവതല്ലേതും
വന്നിതുസൌഖ്യമവക്കെന്നുനിണ്ണയം.
ഇന്നിവർയാദവവംശേജനിക്കയാൽ
വന്നുകുലശുദ്ധികീത്തിയെല്ലാനാളും"
ഏവംപുരവാസികളാംജനങ്ങളും
ആവോളമോരോന്നുചൊല്ലിനിൽക്കുംവിധൌ
മല്ലവാദ്യങ്ങൾമുഴക്കിനാർമേൽക്കുമേൽ
മല്ലനാംചാണൂരൻകൃഷ്ണരാമന്മാരെ
നന്നായ്വിളിച്ചുപറഞ്ഞിതങ്ങിത്തരം
തന്നുള്ളിലുള്ളകപടംമറച്ചവൻ:—
"വീരപുരുഷശിരോമണിമൌലിയിൽ
ചാരുവാംരത്നമായ്മേവുന്നഹേകൃഷ്ണ!
ശൌയ്യാംബുധേ!രാമ!വീയ്യപരാക്രമ!
ചാരുയുദ്ധത്തിൽപരാക്രചാതുയ്യം
പാരതിലുള്ളോരിൽമുമ്പരാംനിങ്ങളും.
കല്യാണശീലനായീടുന്നകംസനു
കല്യരാംനിങ്ങളെക്കാണ്മതിനാഗ്രഹി
ച്ചിങ്ങുവരുത്തിയതെന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ!
മംഗലന്മാർനിങ്ങളില്ലൊരുസംശയം
ഭൂമിയിൽവാഴുംപ്രജകളാരെങ്കിലും
ഭൂമീപതിക്കിഷ്ടമായതുചെയ്യുകിൽ
നല്ലതെല്ലാക്കുംവരുമതല്ലെങ്കിലോ
വല്ലാത്തതുവന്നുപോമതുചെയ്തവർ
ചെന്നുനരകവുംപൂകുമതുപാക്കിൽ
തന്നുടെഭൂപതിക്കിഷ്ടങ്ങൾചെയ്യണം.
വല്ലവബാലരുമായിപ്പശുക്കളും
വല്ലഭമുള്ളവർനിങ്ങളുമൊന്നിച്ചു
കാനനംപുക്കുകളിക്കുന്നനേരത്തു
മാനമുൾക്കൊണ്ടുകളിക്കുന്നുമല്ലിനാൽ
മല്ലയുദ്ധത്തിങ്കൽവല്ലഭമുൾക്കൊണ്ടു
അല്ലലില്ലാതെവാഴുന്നുപോൽനിങ്ങളും.
എന്നിവണ്ണംനൃപൻകേട്ടുകൊതിക്കുന്നി-
തിന്നതുനാമൊരുമിച്ചുകാട്ടീടുക.
സവ്വസന്തോഷമായ്വന്നുകൂടുംനൃപ-
സവ്വസന്തുഷ്ടിചെയ്താലെടോബാലരെ!
സവ്വഭൂതാംശമായുള്ളനൃപന്മാരും;
ഉവ്വിയിൽഭൂപതിസവ്വേശ്വരനല്ലോ"
സവ്വാത്മകൻസവ്വഭൂപതികൃഷ്ണനും
ഗവ്വിതൻചാണൂരനോടുമരുൾചെയ്തു.
"ഭോജാധിപൻതന്റെഭൂമിയിൽവാഴുന്ന
ഗോജാലപാലകന്മാരായഞങ്ങളും
ഭൂപതിയെന്നുകേൾക്കുന്നനേരംഹൃദി
താപവുംപേടിയുമുണ്ടുഞങ്ങൾക്കിഹ.
സേവിച്ചുപോരുന്നുഞങ്ങളുംഭൂപനെ
താപംകളഞ്ഞുരക്ഷിക്കുന്നിതുനൃപൻ.
ഞങ്ങൾക്കുതുല്യരാംബാലകന്മാരോടു
മംഗലമല്ലയുദ്ധംവഹിച്ചീടുവാൻ;
ധമ്മമല്ലാത്തരണംപലർകാണുമ്പോൾ
നിമ്മലന്മാർപാപമെന്നുപറഞ്ഞീടും.
യുദ്ധശാസ്ത്രത്തിനുയുക്തമല്ലെന്നതും
സിദ്ധമല്ലെന്നതുംകേട്ടുചാണൂരനും:—
"ബാലകന്മാർനിങ്ങളെന്നത്യത്ഭുതം!
ലീലയായായിരമാനകൾക്കുജയം
വേലയായുള്ളഗജത്തിൻബലംക്ഷണം
ചാലവേപോക്കിക്കൊലചെയ്തുനീയിപ്പോൾ
ബാലക!നിന്തൊഴിലിത്തരംപിന്നെയും
ഉഗ്രനായോരുപ്രലംബനെക്കൊന്നിതു
ചിക്കെന്നുരാമനതുംനിരൂപിക്കിലോ
ബാലകന്മാർനിങ്ങളെന്നുവരാദ്ധ്വം;
മാലോകരിത്ഥമറിഞ്ഞിരിക്കുന്നിതു.
ആയകാൽനാമൊത്തുയുദ്ധംവഹിക്കിലോ
ആകായെന്നാരുംപറയാധരിക്കനീ

രാമനുമായ്പ്പോരുതീടുമമ്മുഷ്ടികൻ
താമസഹീനമായ്നാമിനിയിരുവരു-
മായിപ്പൊരുതേണമെന്നു ചാണൂരനും.
ആയവണ്ണംരണംചെയ്തുതുടങ്ങിനാൻ;
മുഷ്ടികൻരാമനുമായ്പൊരുതീടിനാൻ
കഷ്ടമെന്നായതുകാണ്മജനങ്ങളും
മുഷ്ടിചുരുട്ടീട്ടുമുട്ടിലടിക്കയും
മുഷ്ടിയാൽമെയ്മേൽപരസ്പരംമുട്ടിയും
ദൃഷ്ടിചുവക്കയുംദന്തംകടിക്കയും
വെട്ടമിടിക്കുരൽപോലെഗർജ്ജിക്കയും
രുഷ്ടരായ്ത്തങ്ങളിൽനഖംകൊണ്ടുമാന്തിയും
പൊട്ടിയൊലിക്കുന്നചോരപലവഴി.
തെക്കുംവടക്കുംകിഴക്കുംപടിഞ്ഞാറും
ദിക്കുകൾനാലിലുംതുങ്ങിക്രമോൽക്രമാൽ.
ഒത്തുപിടിച്ചുമങ്ങട്ടഹസിക്കയും
ഒത്തിയുംമസ്തകംമുട്ടിമറിക്കയും
വാങ്ങിയുംതുങ്ങിയുംചാടിപ്പതിക്കയും
ഓങ്ങിയുംതല്ലിത്തട്ടുത്തുതിരിക്കയും
അസ്ഥിഞെരിക്കയുംകുത്തിയമക്കയും
മസ്തകംകൊണ്ടടിച്ചുംപൽഞെരിക്കയും
നില്ലെടാ!നില്ലെടായെന്നങ്ങട്ടക്കയും
ഉല്ലാസമോടുവാ!വാ!യെന്നുരയ്ക്കയും
കൈകാൽപിടിച്ചോടിച്ചങ്ങനെവീഴ്ക്കയും
മെയ്യുകൾകൊണ്ടുക്കോട്ടുതങ്ങളിൽമുട്ടിയും
രുഷ്ടരാംസിംഹങ്ങൾപോലുള്ളടവുകൾ
രുഷ്ടരാംമത്തഗജങ്ങൾപൊരുംപോലും
ചിത്തമോദത്തോടുമല്ലവീരന്മാരും
ഉത്തമരാമകൃഷ്ണന്മാരുമായിട്ടു
യുദ്ധങ്ങൾചെയ്തുചൊല്ലിയൊപ്പിപ്പതി-
നെത്രയുംനമ്മാലരുതെന്നടങ്ങുന്നു.
മായാവികൾമായമെന്തെന്തുചൊൽവത-
ങ്ങായവ്യയംതുല്യമാകുന്നുയുദ്ധവും.
മുഷ്ടിയുദ്ധത്തിൻധ്വനികളുലച്ചിതു
എട്ടുദിക്കിങ്കലുമപ്പൊഴേദേവകൾ
വന്നുവിമാനവുമായ്നിന്നുമോദേന
നന്ദാത്മജന്മാരെനന്നായ്വാഴ്ത്തിനാർ.
നാരദൻദ്വന്ദ്വയുദ്ധംകണ്ടുമോദിച്ചു
പാരംസ്തുതിച്ചുവീണാരവപൂരമായ്
യുദ്ധകോലാഹലംകൊണ്ടുവിസാഗരം
ഒക്കെക്കുലുങ്ങിക്കലങ്ങിശിവ!ശിവ!
ഭൂമീധരൻകുലുങ്ങീടുന്നനേരത്തു
താമസമെന്തിതിലെന്തിങ്ങൊരത്ഭുതം!
നാരീജനംയുദ്ധകൗശലംകണ്ടിട്ടു
പാരംപഴിച്ചുപറഞ്ഞിതുനേരം:—
"ഉത്തമമല്ലാതെയുദ്ധമതുകാൺകിൽ
ഉത്തമന്മാർക്കുംപാപങ്ങളുണ്ടായ്വരും.
ധർമ്മമല്ലാതതുകാണുന്നനേരത്തു
ധർമ്മിഷ്ഠരായവർനിൽക്കരുതസ്ഥലേ.
എന്നുചൊല്ലുന്നിതുശാസ്ത്രങ്ങളിലതും
വന്ദിതമാംസഭയേറവുംദുർല്ലഭം.
എന്നതുകൊണ്ടുസത്തുക്കളായുള്ളവർ
ചെന്നീടരുതുസഭയിലെന്നുമുണ്ടു.
നല്ലതുമല്ലാത്തതുമറിവാനുമീ
നല്ലതുചൊൽവാനുമേറംപണിയത്രേ.
നല്ലതുചൊല്ലീലയെന്നങ്ങിരിക്കിലും
വല്ലാത്തതുപറഞ്ഞീടിലുംപാപമാം.
ദുഷ്ടനാംകംസനുമീസഭയോഗ്യരും
ദുഷ്ടോദ്ധതമദമുള്ളോരുമല്ലരും.
ശിഷ്ടരാംബാലരുമായ്രണംചെയ്കിലോ
ഒട്ടുംകുറവല്ലയെന്നുപറഞ്ഞതു
കഷ്ടമതിപാപമെന്നേപറയാവൂ.
പർവ്വതതുല്യശരീരികൾമല്ലരും
യൗവനമില്ലാതെമേവുന്നബാലരും
വജ്രസമാനശരീരികളായ്ചിലർ
വജ്രപുഷ്പങ്ങൾകമലപദങ്ങളും
തോലുംമൃദുഗാത്രർശൗരിസുതന്മാരും.
ഒക്കുമോയെന്നോർത്തുനന്നായറിഞ്ഞാലും.
അല്പശ്രമത്താൽമൃദുമുഖസ്വേദവും
ഉല്പലനേത്രവിലാസചലനവും
ഒത്തുവിളങ്ങുംമുഖശോഭപാർക്കിലോ
ചിത്രംഹിമകണഭൂഷിതപത്മവൽ
ശോണിതശോഭകലർന്നനയനവും
ശോണിതപത്മാഭവെല്ലുംബാലാനനം.
ഇന്നിവർതൻമുഖപങ്കജംകണ്ണിനാൽ
നന്ദിച്ചുകണ്ടുവാഴ്ത്തുന്നുഗോപീജനം.
പുണ്യമവർചെയ്തതോർക്കിലത്യത്ഭുതം!
കണ്ണൻചരിതംസദാപാർത്തുമേവുന്ന
മുഗ്ദ്ധരാംഗോപിമാർശുദ്ധരായാരല്ലോ
സിദ്ധിച്ചിതുസർവ്വകാമമവർക്കതും."
ഏവംപറയുംജനവാണികേൾക്കയാൽ
ദേവകിയുംവസുദേവരുംമാനസം
ദേവദേവങ്കലുറപ്പിച്ചിതേറവും,
ദേവനാംപുത്രനെച്ചിന്തിച്ചുചിത്തവും
കേവലംതങ്കൽനിർത്തീടിനാർനിശ്ചലം.
വിഷ്ടപരക്ഷാകരനാംബലഭദ്രൻ
ദുഷ്ടനെവേഗേനകൊല്ലണമെന്നോർത്തു
ദുഷ്ടനാംമുഷ്ടികൻമുഷ്ടികളേല്ക്കയാൽ
രുഷ്ടനായ്രാമനുംമുഷ്ടികൻതൻമാറിൽ
പെട്ടന്നടിച്ചതുകൊണ്ടു[illegible]മൌമരം
പൊട്ടിവീഴുന്നപോൽമുഷ്ടികൻവീണുടൻ
പെട്ടെന്നുചോരയുംഛർദ്ദിച്ചുദുഷ്ടനും
ക്ലിഷ്ടനായ്പെട്ടുപോയീയമസന്നിധൌ.
മാധവൻതന്നംഗഘട്ടനംകൊണ്ടിട്ടു
ബാധിച്ചുഭൂമിയിൽവീണുചാണൂരനും.

കൂടവേവീണുമുകുന്ദനുംതങ്ങളിൽ
കൂടിപ്പിടിച്ചു ചാണൂരൻമുകുന്ദന്റെ
മാറിൽകരേറിയാർത്തീടിനാൻകേശവൻ
ചീറാതെമെല്ലെക്കിടന്നുമായാമയൻ.
ചാണൂരസിംഹനാദംകേട്ടുകംസനും
ചാണൂരമല്ലനുനൽകുവാൻസമ്മാനം
ഏതേതുവേണ്ടതെന്നോർത്തുമോദാന്വിതം.
പാതകാരാതിജഗന്മയനീശ്വരൻ
പാദങ്ങൾരണ്ടുംപിടിച്ചുചാണൂരന്റെ
വേദാന്തസാരൻമറിച്ചുവീഴ്ത്തീടിനാൻ.
കാലുരണ്ടുംപിടിച്ചാശുമുകുന്ദനും
ബാലകന്മാർവടിവീശുന്നതുപോലെ
വട്ടംചുഴററിയടിച്ചിതുഭൂമിയിൽ
ദുഷ്ടനാംചാണൂരനേററംശിഥിലമായ്
പൊട്ടിത്തെറിച്ചുമരിച്ചോരനന്തരം,
പെട്ടെന്നുകൂടവേരുഷ്ടൻബലഭദ്രൻ
കൊന്നിതുവാമകരേണതാഡിച്ചപ്പോൾ
വന്നശലൻതന്നെപ്പാദേനമാധവൻ
കൊന്നതുകണ്ടുപാഞ്ഞെത്തിനാൻകോസലൻ
വന്നവൻതന്നെരണ്ടായിപ്പൊളിച്ചുടൻ
കൊന്നാൻജനാർദ്ദനൻരാമനോടൊന്നിച്ചു
വന്നോരുമല്ലരെക്കൊന്നോരനന്തരം
ചാണൂരനാദിയാമഞ്ചുമല്ലന്മാരും
വീണുമരിച്ചതുകണ്ടോരുനേരത്തു
ശേഷിച്ചമല്ലരുമോടിവനംപുക്ക
തോഷിച്ചുരാമനുംകൃഷ്ണനുംപിന്നെയും;
തന്റെവയസ്യരേയുംവിളിച്ചൻപോടു
നന്നായിനീളെനടക്കുന്നനേരത്തു
കംസനല്ലാതവരേവരുംതങ്ങളിൽ
സംസാരമായിനന്നെന്നുഘോഷിക്കയും,
രാമകൃഷ്ണന്മാരെമാനിച്ചുപൂജിച്ചു
താമസൻകംസനുംവാദ്യംമുഴക്കിച്ചു.
താമസഭാവേനചൊല്ലിനാനിത്തരം:—
"നിന്ദിതനായവസുദേവർതന്നുടെ
നന്ദനന്മാരെമമപുരേനിന്നിപ്പോൾ
ആട്ടിക്കളയണംവൈകരുതേതുമേ
ഗോഷ്ഠനിവാസികൾക്കുള്ളതെല്ലേതുമേ
പാട്ടിലടക്കുക! നന്ദദുർബ്ബുദ്ധിയേ-
ക്കെട്ടിമുറുക്കുവിൻ, ദുഷ്ടൻവസുദേവൻ
വീട്ടിൽനിന്നാശുയമപുരേപോകണം.
മല്ലിതാവുഗ്രസേനൻപരിപന്ഥികൾ-
ക്കുൾപ്പൂവിൽബന്ധുവാകുന്നദുർബ്ബുദ്ധിയെ
കെട്ടിവൈകാതെകാളിന്ദിതൻമദ്ധ്യത്തിൽ
ഇട്ടുകൊണ്ടാലില്ലദോഷമതിന്നേതും;
അച്ഛനെന്നാലുംപ്രതിബന്ധുവാകിലോ
നിശ്ചയംകൊല്ലാമിതെന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ"
ഇത്ഥംപറയുന്നകംസദുർവ്വാക്കുകൾ
ഉത്തമപൂരുഷൻകേട്ടോരനന്തരം
ഉഗ്രനാംകംസനിരിക്കുന്നമഞ്ചത്തിൽ
ഏത്രയുംവേഗേനചെന്നുമുകുന്ദനും
കാലനാംകൃഷ്ണനെക്കണ്ടോരുകംസനും
കാലഭയത്തോടെഴുന്നീററുസത്വരം
വാളുംപരിചയുംകൈക്കൊണ്ടുപൊങ്ങിനാൻ
ചീളന്നുപക്ഷിപറക്കുംകണക്കിനെ
മഞ്ചത്തിൽനിന്നങ്ങെതിരിടുംമുന്നമേ
പഞ്ചപാപഹരൻകംസന്റെകേശവും
ചെന്നുപിടിച്ചിതുപോവതിന്നായ്ക്കംസൻ
നിന്നുകുതന്നോരുനേരംജഗന്മയൻ
നന്ദാത്മജൻസർവ്വവ്യാപിസർവ്വാത്മകൻ
തുംഗമാംമഞ്ചത്തിൽനിന്നുകീഴ്പ്പോട്ടേക്കു
മംഗലൻതള്ളിവിട്ടീടിനാൻകംസനെ
രംഗത്തിൽവന്നുവീണീടിനാൻകംസനും
വന്നഭീത്യാദിസംഭ്രമത്തോടുടൻ
നന്ദാത്മജനെനോക്കീടുന്നതിന്മദ്ധ്യേ,
കൂടവേചാടിനാൻകൃഷ്ണനവന്മീതെ
കൂടിവീണപ്പൊഴേകംസന്റെജീവനും
കൂടുവിട്ടുമരിച്ചീടിനാൻകംസനും.
കംസന്റെദേഹത്തെമേദിനിതന്നില-
ക്കംസാരിപാദംപിടിച്ചിഴച്ചീടിനാൻ.
ഹാഹാ! ഹഹോ! ഹഹോ! ശബ്ദമയമായി
ഹാഹേതിഘോഷമായ്പ്പുന്നുജഗത്തുകൾ.
സ്നേഹവശാൽബലഭദ്രനുംകൃഷ്ണന്റെ
ദേഹേതലോടിത്തഴുകിനാൻമേല്ക്കുമേൽ.
സർവ്വാത്മകനായിമേവുംമുകുന്ദനെ
സർവ്വദാഭീതിയാൽചിന്തിച്ചുകംസനും
വേട്ടാളനെസ്സദാചിന്തിച്ചുകീടവും
വേട്ടാളനായ്പ്പുതുംപോലെകംസനുടൻ
ലോകേശനായനാരായണനാംകൃഷ്ണ-
സാരൂപ്യവുംവന്നുമുക്തനായീടിനാൻ.
പുണ്യമില്ലാത്തജനത്തിന്നിതുവരാ
പുണ്യപുരുഷനാകുന്നിതുകംസനും.
കംസന്റെസോദരന്മാരവരെട്ടുപേർ
അങ്ങുവരുന്നതുകണ്ടുബലഭദ്രൻ
നല്ലപരിഘമെടുത്തെട്ടുപേരെയും
തല്ലിമുടിച്ചതുകണ്ടോരുദേവകൾ
പൂമഴമേന്മേലേവർഷിച്ചുവാദ്യവും
ആമോദമോടുമേന്മേൽമുഴക്കീടിനാർ.
കാമദനായമുകുന്ദനെയററവും
കാമലാഭാൽസ്തുതിച്ചീടിനാർതുഷ്ടരായ്.
അപ്സരസ്ത്രീകൾനൃത്തംതുടങ്ങീടിനാർ,
ചിൽപുമാൻതന്നെസ്തുതിച്ചിതുനാരദൻ.
അപ്പൊഴുതന്തഃപുരസ്ത്രീകൾദുഃഖിച്ചു
പില്ലാട്ടുകംസദേഹംവന്നുകണ്ടപ്പോൾ
വന്നൊരുശോകേനതന്നെമറന്നവർ

കംസവധം.

തന്നെത്താൻതാഡിച്ചുമോഹിച്ചെഴുന്നീറ്റു
വാവിട്ടതങ്ങൾപറഞ്ഞു കരകയും
താപമുൾക്കൊണ്ടവർപിന്നെയുമിങ്ങിനെ
ഭർത്തൃദേഹത്തെയങ്ങാശ്ലേഷവുംചെയ്തു
കത്തിയെഴുന്നശോകാഗ്നിയിൽമുങ്ങിയും
പിന്നെവിങ്ങിക്കരഞ്ഞീടിനാരിങ്ങിനെ:—
“ഇന്നെങ്ങുപോയെങ്ങളെത്യജിച്ചുഭവാൻ!
ഹാ!ഹാ!ശിവ!ശിവ!ജീവനാകുംഭവാൻ
ഹാ!ഹാ!ഹൃദയത്തിലഗ്നിദഹിക്കുന്നു
ഹാ!ഹാ!നീയെന്നിഞങ്ങൾക്കെന്തൊരുഗതി?
പൊയ്ക്കൊള്ളുഞങ്ങളെക്കൊണ്ടുപോയീടുനീ!
നീയല്ലയോജീവനായതുഞങ്ങൾക്കു.
ഉത്തമസ്ത്രീകൾഭർത്താവെപ്പിരിഞ്ഞിഹ
വർത്തിക്കരുതെന്നുകേൾപ്പുണ്ടുഞങ്ങളും.
മാധുര്യമുള്ളമഥുരാപുരിയിലെ
മാധുര്യമൊക്കവേനഷ്ടമായ്വന്നിതു.
വൈധവ്യഹിന്നരാംഞങ്ങളെപ്പോലെയും
വൈധവ്യഹിന്നാമഥുരാപുരിവിഭോ!
സത്തുക്കളെഹേതുകൂടാതെനിത്യവും?
മത്തനായ്ദ്വേഷിക്കകൊണ്ടുഭവാനിന്നു
ദുഷ്ടരെപ്പോലെമരിക്കുമാറായിതു
കഷ്ടമല്ലാതെവരാ!ശിഷ്ടദ്വേഷത്താൽ.
ലോകേശനായനാരായണൻതന്നോടു
മാകാതെകർമ്മമോരോന്നുപലകാലം
ചെയ്തതോർത്താൽപറയാവതല്ലേതുമേ
പെയ്തമദേനയോരോന്നിതികഷ്ടമായ്
ഈശ്വരൻതന്നോടുവൈരംതുടങ്ങിയാൽ
ശാശ്വതദുഃഖമല്ലാതെസുഖമില്ല.”
ഏവംകരയുംനൃപസ്ത്രീജനങ്ങളെ
കേവലനേകമത്യേനപറഞ്ഞുടൻ
ഭേദംവരുത്തിതെളിയിച്ചുമന്നവ!
വേദാന്തവേദ്യനെന്തോന്നരുതാത്തതും?
സംസ്കാരമാദിയായുള്ളൊരുകർമ്മങ്ങൾ
ഒക്കെയുംവേദിയരെക്കൊണ്ടുചെയ്യിച്ചു
വേഗേനബന്ധനംചെയ്തുകിടക്കുന്ന
ഭാഗവതർതാതമാതാക്കൾതന്നുടെ
ബന്ധനംവേർപെടുത്തീടിനാൻരാമനും
ബന്ധുവില്ലാതോർക്കുബന്ധുവാംകൃഷ്ണനും.
വീണുനമസ്കരിച്ചീടിനാർഭക്തിയാൽ
ത്രാണനിപുണന്മാരാംകൃപാശാലികൾ;
വന്ദിച്ചുനിന്നതുകണ്ടുവസുദേവർ
തന്നുടെപത്നിയുംതാനുംസുതന്മാരെ
നന്ദിച്ചതില്ലജഗദീശരെന്നോർത്തു
വന്ദിച്ചുമാനസഭക്തിയാൽതന്നുടെ
നന്ദനന്മാരെയാശ്ലേഷവുംചെയ്തീല
മന്നവ!കേൾക്കജഗന്മയൻമായകൾ

നന്നനന്നൊക്കെവിചാരിച്ചുകാൺകിലോ
മാതാവിനും പിതാവിന്നും പരമാത്ഥം
ചേതസിനന്നായ്ഗ്രഹിച്ചതുമൂലമായ്
മായാവികാരങ്ങളുള്ളിൽവളക്കാഞ്ഞാൽ
കാൎയ്യങ്ങളുള്ളതുചെയ്യാതിരുന്നുപോം.
എന്നുള്ളിലോൎത്തുമുകുന്ദനുംമായയാ
നന്നായ്മറച്ചുമോഹിപ്പിച്ചുചൊല്ലിനാൻ:—
"താതമാതാക്കളെയോൎത്തുകണ്ടീടുകിൽ
താതനാകുന്നതുമീശ്വരൻതാൻതന്നെ
മാതാവുമീശ്വരിസംശയമില്ലേതും
ആകയാൽനിങ്ങളെശ്ശുശ്രൂഷചെയ്യുവാൻ
യോഗമുണ്ടായീലഞങ്ങൾക്കതിൻമുൻപേ.
ശൈശവലീലകൾകണ്ടുമോദിപ്പാനും
ഈശൻവിധിച്ചീലനിങ്ങൾക്കുമിങ്ങിനെ
കാലക്രമമബോധമായതിതൊക്കയും
ബാല്യകാലേപിതൃമാതൃജനങ്ങളും
ലാളിക്കുംസൌഖ്യമുണ്ടായീലഞങ്ങൾക്കും.
അളുകൾക്കൈഹികപാരത്രികത്തിനും
കാരണമാവുന്നദേഹംജനിപ്പിച്ചു
കാരുണ്യമോടുവളക്കുന്നതാതനും.
മാതാവിനുംതുഷ്ടിചെയ്തിഹമേൽക്കുമേൽ
ചേതനംവേർപെട്ടുപോവോളമിങ്ങിനെ
മേവുകിലുംമതിയാവ്വരാനിൎണ്ണയം.
പുത്രൻപിതാക്കളെതങ്ങളാലാംവണ്ണം
പ്രത്യുപകാരശ്ശുശ്രൂഷകൾചെയ്യേണം
ഭക്തങ്ങളൎത്ഥമഭ്യംഗങ്ങളെന്നിവ
ശക്തിപോലെസൎവ്വംചെയ്യുവനുത്തമൻ
ഇങ്ങിനെചെയ്യാതവർതൻെറമാംസത്തെ
അന്തുനരകേഗമിച്ചുഭുജിക്കണം,
ജനനീജനകപതിവ്രതാഭാൎയ്യയും
തനയാബാലവിപ്രർസൽഗുരുഭൃതരും
നിസ്സാരമെങ്കിലുമാശ്രയിച്ചോർകളെ
ഉത്സാഹമൊടുരക്ഷിച്ചീടുകവേണ്ണം;
ഇത്ഥമില്ലാതവർജീവിച്ചിരിക്കുന്ന-
തുത്തമമല്ലുശവശരീരങ്ങളാം.
ആകയാൽതാവകപുത്രരാംഞങ്ങളും
ഗോകുലംതന്നിലതിഗൂഢമായ്ക്കൊണ്ടു
കംസഭയത്തിനാൽവാഴുകമൂലമായ്
ഹംസപദയോഗ്യരായുള്ളനിങ്ങളെ
ഞങ്ങളുംശ്ശുശ്രൂഷചെയ്യാതെകാലങ്ങൾ
മംഗലമല്ലിതുവ്യൎത്ഥമായ്പോയിതു.
ആകയാൽചെയ്തപരാധങ്ങളൊക്കെയും
ബോധമുള്ളോരുനിങ്ങൾപൊറുക്കേണമേ"-
കൃഷ്ണൻെറമോഹനമായവാക്യങ്ങളാൽ
കൃഷ്ണമാതാപിതാമോഹിച്ചിതേററവും.
വേഗേനചെന്നെടുത്താർകുമാരന്മാരെ
മോദമോടാശ്ലേഷവുംചെയ്തവർമടി-
തന്നിലിരുത്തിമുകന്നുഹൎഷാശ്രുക്കൾ
നന്നായിവീഴ്ത്തിയഭിഷേകവുംചെയ്തു
മോഹമാംവാരിധൌമുങ്ങിയിടമിടർ
മോദേനപൂണ്ടുമേവീടുന്നവർകളെ
യാമോദമോടുപറഞ്ഞാശ്വസിപ്പിച്ചു
ആമയഹീനമാക്കി;മാത്രമല്ലിതാ
ഉഗ്രസേനംയദുരാജനാക്കിക്കൊണ്ടു
അഗ്ര്യമേദോലഭിഷേകവുംചെയ്തിദം
ചൊല്ലിനാൻകൃഷ്ണനു"മുഗ്രസേന!ഭവാൻ
വല്ലഭമുള്ളയദുരാജാകേൾക്കേണം
ഞങ്ങൾതവഭൃത്യരെന്നുമറിയേണം
മംഗലത്തോടെരാജ്യംപരിപാലിക്ക.
നിന്നുടെയാജ്ഞകളെന്തെങ്കിലുമതു
മന്ദ്യമെന്യേനടത്തീടുവൻഞങ്ങളും.
മുന്നംയയാതിനൃപതിശപിക്കയാൽ
മന്നവസ്ഥാനമില്ലല്ലോയദുക്കൾക്കും.
ത്വൽഭൃത്യനായ്ഞാൻഭവിച്ചതുമൂലമായ്
സത്ഭക്ത!നീനൃപരാസനംവാഴ്ക!
ശങ്കിക്കവേണ്ടത്വൽഭൃത്യനാകുമഹം
കിങ്കരനായ്ഭുവിവാഴുന്നകാലത്തു
ദേവാസുരാദികൾവന്ദിച്ചുശങ്കിച്ചു
സേവകരായ്നിനക്കുകരവുംതരും
ആകയാൽമാനുഷഭൂപതിമാർനിന്നെ
ആദരിപ്പാനൊരുബന്ധമുണ്ടാവ്വരാ."
ഏവമരുൾചെയ്തിതുഗ്രസേനൻതന്നോ-
ടേവരാംബന്ധുജനവൃഷ്ണികളേയും
അന്ധകവംശജാതന്മാരെയുംനിജ-
ബന്ധുക്കൾരാജ്യനഗരജനത്തേയും
മുന്നമേകംസഭയത്തിനാൽവേറിട്ടു
അന്യരാജ്യത്തുവാണോരുജനത്തെയും
ഒക്കെവരുത്തിയിരുത്തിസ്സുഖിപ്പിച്ചു
വസ്ത്രാദിവിത്തങ്ങൾവേണ്ടതുനൽകിനാൻ.
കാമദർകൃഷ്ണരാമാദികൾതങ്ങളെ
യാമോദമോടുവാഴിക്കനിമിത്തമായ്,
കാമിച്ചതെല്ലാംലഭിച്ചുയദുക്കൾക്കു
കാമലാഭാൽസ്വൎഗ്ഗവാസിസമാനരായ്.
ആനന്ദമൂൎത്തിയാംകൃഷ്ണരൂപാമൃത-
മാനന്ദമോടുസേവിക്കയാലങ്ങവർ
വൃദ്ധാജനംയൌവ്വനാത്മാക്കളായിതു
വൎദ്ധിച്ചുതേജസ്സൈധൈൎയ്യശൌൎയ്യങ്ങളും.
ഭക്തജനത്തിനുസൎവ്വസുഖങ്ങളും
മുക്തിയുംനൽകുംജഗന്മയനീശ്വരൻ
ചിത്സ്വരൂപൻപരബ്രഹ്മസൎവ്വാത്മകൻ
വിത്സ്വതന്ത്രൂപൻകരുണാകരൻകൃഷ്ണൻ
രക്ഷിപ്പതിന്നുമതിന്നുന്നിലുംകാലം
രക്ഷകൊണ്ടെന്നുചൊല്ലേണ്ടുന്നുപോത്തമ!
സൎവ്വദോഷങ്ങളുംനീക്കിസ്സമസ്തവും

നിൎവ്വാണസൌഖ്യംസുഖേനരക്ഷിപ്പൊരു
സൎവ്വാത്മകന്നിതുചെയ്യതെന്തത്ഭുതം!
സൎവ്വംമായാമയമെന്നറികെടോ!
രാമകൃഷ്ണന്മാരുടൻചെന്നുനന്ദനെ
യാമോദമോടുപുണൎന്നുചൊല്ലീടിനാർ:—
"താത! സുതന്മാരിലുമതിപ്രീതിയാൽ
പൈതലാമെങ്ങളെനീവളൎത്തുള്ളതും
ചേതസിചിന്തിക്കിൽനിന്നിലെസ്നേഹവും
ഏതുമെളുതല്ലചൊല്ലുവനോക്കണം
മാതാപിതാക്കൾവളൎത്തുംസുതന്മാരെ
മാതൃപിതൃദേഹത്തെക്കാളതിപ്രിയം
ദേഹംജനിപ്പിച്ചതാതമാതാക്കൾക്കു
ദേഹമൂലാത്മാക്കളെന്നശബ്ദംതന്നെ
ദുഃഖിച്ചെട്ടുത്തുവളൎത്തുന്നവരല്ലോ.
ഉത്തമതാതമാതാക്കളറിയണം.
പെററനാളേമമതാതമാതാക്കൾക്കു
ചെറുവപോലുംവളൎപ്പാനരുതായ്കയാൽ
തെറെറന്നുപേക്ഷിച്ചുനിങ്ങളുംദുഃഖിച്ചു
കുററമെന്ന്യേയിത്രനാളുംവളൎത്തതും
ഉററുപാൎത്താൽമാതൃതാതരെന്നുള്ളതു
ചെറുമററില്ലഞങ്ങൾക്കുനിങ്ങൾധ്രുവം.
ഭംഗിവാക്കല്ലിതുചെയ്തകാൎയ്യത്തിനൊ—
ന്നാണ്ടുപ്രതിക്രിയകണ്ടീലഞങ്ങളും
എന്നതിനായിതാനിൻപദപങ്കജേ
വന്ദിച്ചുമാതൃപദത്തെയുംകൂപ്പുന്നേൻ.
അമ്പാടിതന്നിൽസുഖേനപോയ്ക്കാണാലും!
സങ്കടംഞങ്ങളോടുള്ളവിയോഗത്താൽ
ചിന്തയിലുണ്ടാകരുതിന്നൊരല്പവും
സന്തതംസൌഖ്യമായങ്ങുവാണീടുവിൻ!
ഇങ്ങുയദുകുലംപുഷ്ടിവരുത്തീട്ടു
അങ്ങുവൈകാതെവന്നീടുവൻഞങ്ങളും.
അമ്മയോടുമിവണ്ണംപറഞ്ഞീടണം,
നിൎമ്മലമാമെൻെറവസ്ത്രങ്ങൾവില്ലുകൾ
നന്ദിച്ചുനീതന്നവയുമന്നന്നവ
യൊന്നുമേകേടുവന്നീടാതെവെയ്ക്കണം."
ഇത്ഥംപറഞ്ഞവർനന്ദനെൻറപാദത്തിൽ
ഉത്തമന്മാർനമസ്കാരവുംചെയ്തിതു.
നന്ദനന്മാരെപ്പിടിച്ചെഴുനീല്പിച്ചു
നന്ദനുമാശ്ലേഷവുംചെയ്തഗൽഗ്ഗദാൽ
ഒന്നുമേവല്ലാതെനിന്നുനേത്രാംബുനാ
നന്ദനന്മാരെപ്പിരിയുന്നസങ്കടാൽ
പിന്നെയുംപിന്നെയുംനന്നായ്പുണൎന്നുടൻ
നന്ദനന്മാരാമടിയിലിരുത്തീട്ടു
ഒന്നുമേചൊൽവാൻവശമില്ലയെങ്കിലും
നന്നായ്വരികെന്നനുഗ്രഹിച്ചീടിനാൻ.
മന്ദമായ്പിന്നെയുമങ്ങെഴുനീററുടൻ
നന്ദനുംഗോപാലകരോടൊരുമിച്ചു
മന്ദമന്ദംദുഃഖമോടുംകൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ
മുന്നമമ്പാടിയിൽനിന്നുപോരുന്നേരം
ഇങ്ങുകൊണ്ടന്നൊരകടത്തിലൊക്കയും
പൊന്നുംപണംവസ്ത്രരത്നാദികൾപല—
തുന്നതമായിനിറച്ചയച്ചീടിനാൻ.
നന്ദാത്മജൻനന്ദനാനന്ദനാംനൃപൻ
ഇന്ദിരാവല്ലഭനെന്നുചേതമെടോ!
നന്ദനെൻറപിന്നാലെരാമകൃഷ്ണന്മാരും
നന്ദിച്ചുചെന്നങ്ങയച്ചിങ്ങുപോന്നിതു.
പിന്നെവസുദേവർരാമകൃഷ്ണന്മാൎക്കു
വന്ദിതവിപ്രപ്രവരഗൎഗ്ഗാദിയാൽ
നന്ദിച്ചുപനയനാദികൎമ്മങ്ങളും
വന്ദനീയനുചെയ്യിച്ചുതപിന്നെയും
മുന്നംജനനകാലേതാൻമനംകൊണ്ടു
നന്ദിച്ചുചെയ്തിരിക്കുന്നപശുദാനം
വന്നുനിറഞ്ഞൊരുഭൂസുരന്മാൎക്കായി
മന്ദമെന്ന്യേസുവൎണ്ണഭൂഷണജാലത്താൽ
കെട്ടിച്ചമയിച്ചുലക്ഷംപശുവൃന്ദം
തുഷ്ടനായ്ദാനവുംചെയ്തുവസുദേവൻ.
ദേവദേവേശപ്രസാദാൎത്ഥമായതു
മാവിൎമ്മുദാവിപ്രവൎയ്യരുംവാങ്ങീട്ടു
മോദാലനുഗ്രഹംചെയ്തതത്തൽഗൃഹം
ആനന്ദമോടെപ്രവേശിച്ചിതക്കാലം.
ബ്രഹ്മചൎയ്യാശ്രമംപുക്കുകുമാരന്മാർ
ബ്രഹ്മജ്ഞനായഗൎഗ്ഗൻെറനിയോഗത്താൽ
ബ്രഹ്മസ്വരൂപമാകുംമുകുന്ദൻപരൻ
ബ്രഹ്മാണ്ഡധാരിയായീടുന്നരാമനും
കാശ്യനാംസാന്ദീപനിനാമവിപ്രൻെറ
പാൎശ്വത്തിലായ്വിദ്യാഭ്യാസസിദ്ധയേ
ശുശ്രൂഷശുദ്ധിവിനയങ്ങൾകാൺകയാൽ
ഏറ്റവുംപ്രീതനായോരുസാന്ദീപനും
വേദങ്ങളംഗങ്ങൾവിജ്ഞാനശാസ്ത്രങ്ങൾ
വേദാത്മസാരധൎമ്മാദിസംഹിതകൾ
മൂൎത്തിഭേദാദിപുരാണമിതിഹാസം
മൂൎത്തിമാന്മാൎക്കുധനുൎവ്വേദമെന്നിവ
സൂത്രക്രമങ്ങൾവിധിവഴിപോലെയും
ശാസ്ത്രസാരന്മാർപഠിച്ചുറപ്പിച്ചിതു
സൎവ്വജ്ഞരെപ്പഠിപ്പിച്ചുസാന്ദീപനും
സൎവ്വജ്ഞർതച്ഛബ്ദമാത്രസൎവ്വജ്ഞരായ്
ദിവ്യവിജ്ഞാനികളാമിവരെന്നോൎത്തു
ദിവ്യമാകുംകലാവിദ്യകളൊക്കെയും
അവ്യാജഭക്തരാമമുകുന്ദന്മാൎക്കു
ദിവ്യനാംസാന്ദീപനിയുപദേശിച്ചു.

ഗുരുദക്ഷിണ.

ദക്ഷനാംരാമകൃഷ്ണന്മാരതുനേരം
ദക്ഷിണചെയ്യതിനെന്തെന്നുചൊൽകെന്നാർ.
എന്നതുകേട്ടുപറഞ്ഞിതുഭൂസുരൻ

തന്നുടെപത്നിയോടുംനിരൂപിച്ചവൻ,
ദിവ്യപുമാന്മാരിവരെന്നുറച്ചിട്ടു
ദിവ്യനാംസാന്ദീപനിപറഞ്ഞീടിനാൻ —;
"മുന്നംപ്രഭാസതീർത്ഥത്തിൽകുളിക്കുമ്പോൾ
എന്നുടെനന്ദനൻതന്നെഞാൻകണ്ടീല.
ഇന്നിഹകൊണ്ടുവന്നുതന്നീടെന്നാകിലോ
ഇന്നതിന്മീതെമറ്റില്ലിങ്ങൊരാഗ്രഹം;
അങ്ങിനെതന്നെയെന്നാശ്ശുമുകുന്ദനും
തന്നുടെജ്യേഷ്ഠനുമായ്‌രഥമേറിപ്പോയ്-
ച്ചെന്നുസമുദ്രതീരേനിന്നതുകണ്ടു
വന്നുവരുണൻനമസ്കരിച്ചീടിനാൻ.
അപ്പോൾമുകുന്ദനരുൾചെയ്തിതിത്തരം-
"മൽപ്പതേ!മൽഗുരുപുത്രനെവൈകാതെ
തന്നീടവേണ"മെന്നങ്ങതുകേട്ടപ്പോൾ
നിന്നവരുണൻപറഞ്ഞിതുതദ്വൃത്തം.
"മജ്ജലംതന്നിൽവസിക്കുന്നുനിത്യവും
നിർജ്ജരവൈരിയാംപാഞ്ചജനനവൻ:
വഞ്ചിച്ചിതുഭവദ്ദേശികൻതന്നെയും
അഞ്ചാതെപുത്രനെക്കട്ടതവനല്ലോ.
മായാവി,ശംഖരൂപംപൂണ്ടിരിക്കുന്നു
മായാപതേ!പരമാർത്ഥങ്ങളിത്തരം."
എന്നതുകേട്ടടനംഭസിച്ചെന്നുടൻ
കൊന്നിതുശംഖനെകൃഷ്ണനതുനേരം.
ശംഖത്തിനുള്ളിൽഗുരുസുതംകണ്ടീല
ശംഖമെടുത്തുപോന്നീടിനാൻകേശവൻ.
പാഞ്ചജനദേഹസംഭവശംഖമഹ
പാഞ്ചജന്യമതാമെന്നുചൊല്ലുന്നിതു.
പാഞ്ചജന്യംവിളിച്ചങ്ങിനെകൃഷ്ണനും
അഞ്ചിതരാമനുമായ്‌രഥത്തൂടെപോയ്
കാലപുരംപുക്കനേരത്തുനാകേ
കാലാജ്ഞയാകിടന്നീടുംജനത്തിനും
കാലസുഖമായിവന്നതുകാൺകയാൽ
കാലഭൃത്യന്മാർഭ്രമിച്ചിതതുനേരം.
കാലസ്വരൂപൻനരകാരിതന്നുടെ
ലീലകൾചിന്തിപ്പവർക്കില്ലസങ്കടം.
ഘോരമാംശംഖധ്വനിപൂരഘോഷേണ
ഘോരയമപുരികീഴ്മേൽമറിച്ചിതു.
കാലനുംവന്നുനമസ്കരിച്ചിട്ടുടൻ
ചാലവേമാനിച്ചുപൂജിച്ചുനിന്നപ്പോൾ.
കാരുണ്യമൂർത്തിമുകുന്ദനരുൾചെയ്തു: —
"പാരാതെമൽഗുരുപുത്രനെനൽകനീ!"
എന്നതുകേട്ടുഗുരുപുത്രനെക്ഷണം
നന്ദാത്മജന്മാർക്കുനൽകിപ്പറഞ്ഞിതു: —
"താൽകൃപകൊണ്ടിവണ്ണംദുഷ്ടവർഗ്ഗത്തെ
ദുഷ്കൃതിദണ്ഡങ്ങൾചെയ്യുന്നിവരെഞാൻ.
സത്യസ്വരൂപ!നിൻകാരുണ്യമെന്നുള്ളിൽ
നിത്യവുമുണ്ടാകവേണംജഗൽപ്രഭോ!"

മൃത്യുവ്‌വണ്ണമപേക്ഷിച്ചനേരത്തു
സത്യസ്വരൂപനനുഗ്രഹിച്ചങ്ങിനെ
ചിത്തമോദേനഗുരുപുത്രനെക്കൊണ്ടങ്ങു-
ത്തമന്മാർയമലോകംവെടിഞ്ഞഥ
രാമനുംകൃഷ്ണനുംവന്നുഗുരുവിനു
താമസമെന്നിയേപുത്രനെനൽകീട്ടു
ഇഷ്ടമിനിയെന്തുചൊൽകെന്നുകേട്ടുടൻ
പുഷ്ടമോദത്തോടനുഗ്രഹിച്ചിത്തരം
വിഷ്ടപാധീശനോട്ടുഗുരുചൊല്ലിനാൻ: —
"ഇങ്ങിനെയുള്ളശിഷ്യന്മാരുടെഗുരു
തന്നുള്ളിലോർത്തതെല്ലാംവരുംനിർണ്ണയം,
എത്രയുംതുഷ്ടനായ്‌ഞാനിനിനിങ്ങളും
ഉത്തമന്മാരായിവിദ്യകൾവർദ്ധിക്കും.
ഇത്ഥംഗുരുപ്രീതിചെയ്തവരാരുമേ
ഇത്രിലോകത്തിങ്കലില്ലെന്നുനിർണ്ണയം.
നല്ലതുമേന്മേൽവരുമിനിനിങ്ങൾക്കു
മംഗലന്മാർഗമിക്കെ"ന്നുഗുരുവാക്യം
കൈക്കൊണ്ടനുഗ്രഹവുംവാങ്ങിസത്വരം
ഉത്തമന്മാർമഥുരാപുരിപുക്കിതു.
രാമംമുകുന്ദഞ്ചകണ്ടുയദുകുലം
ആമോദമോടുസൽക്കാരവുംചെയ്തിതു.
പൂർവ്വമുള്ളധനംകാണാതെകാലത്താൽ
കൈവന്നതുപോലെതുഷ്ടിയുമുണ്ടായി.
യാദവന്മാർക്കുവളർന്നിതുമോദവും
യാദവരാമകൃഷ്ണന്മാരൊരുമിച്ചു-
ങ്ങാമോദമോടുവസിച്ചിതെല്ലാവരും.
കാമദത്തൻവിലാസങ്ങളത്യത്ഭുതം!
ഇത്ഥംമുനീന്ദ്രന്റെവാക്കുകൾകേട്ടതി-
ചിത്തവിശുദ്ധനായ്മോദിച്ചുഭൂപതി
നാളെപ്പറഞ്ഞീടാംശേഷംകഥയെന്നു
മോദമോടേവസിച്ചാൾശുകപ്പൈതലും.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ ദശമസ്കന്ധേ
ഗുരുദക്ഷിണാന്തം സമാപ്തം.

കേവലാനന്ദാമൃതപാനംചെയ്യുതിന്നായി
കേവലംസ്വയംപ്രകാശാത്മരൂപംതന്നെ
പഞ്ചവർണ്ണത്തെപ്പൂണ്ടപൈങ്കിളിക്കുലംതന്നിൽ
അഞ്ചാതെമനോഹരയായ്പ്പിറന്നുനീ.
പഞ്ചതാപംതീർന്നുകൊൾവാൻപങ്കജനേത്രന്റെ
അഞ്ചിതഭാഗവതധർമ്മത്തെപ്പാടിക്കൊണ്ടു
സഞ്ചരിച്ചീടുന്നൊരുശാരികേവരികിളി
പഞ്ചതാരയുംപാവുംപഴചുംമറ്റുമുള്ള
സഞ്ചയമുകുന്ദങ്ങളിൽവേണ്ടതുഭുജിക്കെടോ!
സഞ്ചാരഖേദംപോക്കിമാനസതുഷ്ടിയോടും
നിർമ്മലൻനാരായണൻസർവ്വാത്മാസനാതനൻ
നിർമ്മൻസർവ്വാധാരൻനിരുപികാരാത്മാനന്ദൻ

ചിന്മയൻസ്വയംപ്രഭനച്യുതനഖണ്ഡാത്മാ
നിർമ്മലനഗോചരനവ്യക്തൻനിരുപമൻ
ജന്മനാശാദിഹീനൻനിർമ്മലൻകൃഷ്ണൻതന്റെ
നിർമ്മലപ്രകൃതിയാൽമിഥ്യയാബന്ധംതീർത്തു
നിശ്ചലത്വംവരുത്തുംസത്യമാംകഥാശേഷം
വിശ്വമോഹനംപറഞ്ഞീടെടോമടിയാതെ.
കേട്ടുകൊള്ളുകകൃഷ്ണൻകംസനെക്കൊലചെയ്തു
വാട്ടമെന്നിയേശിഷ്ടരക്ഷണംചെയ്തുകൊണ്ടു
ഗോവിന്ദൻമഥുരയിൽവാഴുന്നാളൊരുദിനം
ജീവശിഷ്യനായേററമുത്തമനായനിജ-
ഭാവത്തെമുന്നമറിഞ്ഞീടിനമന്ത്രികളിൽ
കേശവഭക്തനായിജ്ഞാനസമ്പന്നനായി
സത്യബുദ്ധിമാനായിമേവീടുമുദ്ധവനെ
സത്വരംവിളിച്ചതിമന്ദഹാസേനകൃഷ്ണൻ

ഉദ്ധവദൂത്.

ഉദ്ധവകരംപിടിച്ചീവണ്ണമരുൾചെയ്തു:—
“ബുദ്ധിശുദ്ധിയുംജീവജന്തുക്കൾതന്നിൽകൃപ
കേവലംസമത്വവുംദൈവവിശ്വാസമതും
കേവലംസത്വഗുണലക്ഷണങ്ങളുമിവ
ഏറെയുള്ളൊരുഭവാനെന്നുടെജീവനേക്കാൾ
ഏറെയുണ്ടെടോ!നിന്നെസ്നേഹമെന്നറിഞ്ഞാലും.
ആകയാലിന്നുനമുക്കുപകാരാർത്ഥമായി
ഗോകുലത്തിനുഗമിച്ചങ്ങുചെന്നൊന്നുവേണം.
താതനുംമാതാക്കൾക്കുംശോകത്തെക്കളയേണം;
ചേതസ്സിലെന്നെപ്പിരിഞ്ഞീടുകനിമിത്തമായ്
താപത്തെപ്പൂണ്ടുവാഴുംഗോപികാജനത്തോടും
താപഹീനാർത്ഥമെന്റെസന്ദേശവാക്യത്തേയും
ചൊല്ലുനീയവർകളുള്ളിലല്പവുംമോചിപ്പിച്ചു
നല്ലമാനസംതേറിച്ചിങ്ങുവന്നീടവേണം?
തന്നുടെപിതൃമാതൃഭർത്തൃബാന്ധവന്മാരെ-
ത്തന്നെയുംസുതരേയുമെൻമൂലംഗോപീജനം
നിർമ്മലാത്മാക്കളുപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നമൂലം
നന്മകൾവരുത്തുവാൻഞാനെന്ന്യേയവർക്കില്ല”
ഇങ്ങിനെസന്ദേശമാംവാക്കുകൾകൃഷ്ണൻചൊന്നാൻ
മംഗലംനൃപോത്തമ!കേട്ടാലുമിനിയുംനീ.
മാംഗലനുദ്ധവനുംനാഥന്റെയാജ്ഞയാലെ
മംഗലൻകൃഷ്ണൻതന്നെതന്നുള്ളിലാക്കിക്കൊണ്ടു
തന്നുടെതേരിലേറിഗ്ഗോകുലേചെന്നനേരം
വന്നിതുസന്ധ്യാകാലമന്നേരംഗോകുലത്തിൽ
വന്നുഗോവൃന്ദംപശുപാലസംഘങ്ങളോടും
അന്നിലമെല്ലാമപ്പോൾപാംസുധൂളിതമായി.
കാളകൾതമ്മിൽക്കുത്തിക്കുതന്നുഗോവത്സങ്ങൾ
നീളവേയോടിക്കൊണ്ടുധ്വനിച്ചുംപൈകറക്കും
നാദവുംബാലന്മാർതൻവേണുക്കൾനാദങ്ങളും.
ആദരവോടുദീപംകൊളുത്തിക്കൊണ്ടുവരും
ഗോപിമാർമെയ്യിലണിഞ്ഞിരിക്കുംഭൂഷണത്തിൻ
ദീപശോഭയുമായിവിളങ്ങീടുന്നുചിലർ.

ഗോവിന്ദൻതന്റെശീലലീലാദിഗുണങ്ങളും
ഗോപികളാനന്ദത്തോടിങ്ങനെചൊല്ലുന്നതും
കേട്ടുകേട്ടുകക്കാമ്പിലേററമാനന്ദംപൂണ്ടു
ഗോഷ്ഠവാസികൾപുരംപുക്കിതുദ്ധവൻതാനും.
ഭിത്തികൾതോറുംദിവ്യമൂർത്തികൾചിത്രംകണ്ടു
ചിത്തമോഹനംപൂണ്ടുചെന്നൊരുദ്ധവർതന്നെ-
ക്കണ്ടപ്പോൾനന്ദനുംമണ്ടിച്ചെന്നുകംപൂകി-
ച്ചിണ്ടൽതീർത്തർഘ്യാദികൾകൊണ്ടുപൂജിച്ചുപിന്നെ
തന്നുടെശയ്യതന്മേൽകിടത്തിമാനിച്ചുടൻ
വന്നൊരുമാർഗ്ഗഖേദമൊക്കവേനശിപ്പിച്ചു
ആദരവോടുചോദിച്ചീടിനാൻ“മമജീവ-
നാകിയവസുദേവനന്ദനന്മാരുംനന്നായ്
മോദത്തെപ്പൂണ്ടുവസിക്കുന്നിതോ?മഹാമതേ!
നിർദ്ദയൻകംസൻതന്നാൽക്ലിഷ്ടമാംയദുകുലം
ക്ലിഷ്ടതപോയിസ്സുഖമായിവാണീടുന്നിതോ?
ശിഷ്ടരെപ്പീഡിപ്പിക്കുമൂലമായ്കംസൻതാനും
നഷ്ടമായിതുദൈവമതമാർക്കറിയാവൂ?
എന്നെയുംമാതാവായിമേവിനയശോദയേ
തന്നെയുംദിനംപ്രതിയൊന്നിച്ചുവസിച്ചോരു
ഗോപാലബാലരേയുംഗോകുലത്തേയുമഥ
ഗോപികാജനത്തേയുംഗോവത്സവൃന്ദത്തേയും
ഗോവർദ്ധനാദ്രിയേയുംകാളിന്ദീതീരത്തേയും
ഗോവിന്ദൻകൃഷ്ണനുണ്ണിയെന്മകൻമറന്നിതോ?
കൃഷ്ണനെക്കാണായ്കയാൽദുഃഖിച്ചുവസിക്കുന്നോ
രുഷ്ണമെങ്ങൾക്കുതീർപ്പാനിജ്ജനംവസിക്കുന്നോ-
രിന്നിലംകാണ്മാനായിവരുമോനാരായണൻ
വന്നീടുന്നാകിൽമമബാലകൻമുഖാംബുജം
മന്ദഹാസേനകാണായിരുന്നുനമുക്കതും.
അന്നന്നുപലതരമാപത്തുവന്നതെല്ലാം
ഒന്നൊഴിയാതെതീർത്തുരക്ഷിച്ചുപൂത്താന്തവു
കല്പകവൃക്ഷത്തിനുതുല്യമാംകൃഷ്ണനുണ്ണി
അല്പനല്ലവയെല്ലാമെന്മകൻമറക്കുമോ?
ബാലന്മാരൊരുമിച്ചുകളിക്കുംവൃന്ദാവന-
ദേശങ്ങൾഗോകുലവുംകാളിന്ദീതടമതും
നോക്കുകിലെന്മകനോടുള്ളൊരുവിയോഗത്താൽ
വായ്ക്കുന്നസന്താപവുംഭോഷ്കല്ലെന്നറികെടോ
സുന്ദരൻസുശീലനാമെന്മകൻമുഖത്തേയും
മന്ദഹാസവുംമൃദുമോഹനവാക്യങ്ങളും
എന്നുടെമനംതന്നിലോർക്കുന്നനേരത്തിങ്കൽ
ഒന്നുചെയ്തീടുവാനുംതോന്നുന്നതില്ലെനിക്കും.
രാമകൃഷ്ണന്മാർജ്ജഗദീശ്വരന്മാരാമെന്നു
മാമുനിഗർഗ്ഗൻതാനുമെന്നോടുമുന്നംചൊല്ലി.
പതിനായിരമാനയ്ക്കുള്ളശക്തിയേപ്പൂണ്ടോ-
രതിപാപിയാംകംസൻതന്നെയുംചാണൂരാദി
അതിവിക്രമന്മാരാംമറവുള്ളോരസുരരെ
അതിഘോരത്വമാർന്നപൂതനാദികളേയും
അതിവിക്രമത്തോടുംകൊന്നതുപാർത്തീടുകിൽ

മതിയിൽനിശ്ചയിക്കാമീശ്വരന്മാരെന്നതും
എങ്കിലുംസ്നേഹംപാരംനമുക്കെന്നരചെയ്ത
ശങ്കയെന്നിയേകരഞ്ഞീടിനാനിടർമുട്ടി.
അശ്രുക്കൾവീഴ്ത്തിക്കൊണ്ടുനിസ്തബ്ധസംയുക്തനാ
യ്വിശ്വനാഥനെത്തന്നെമനസ്സിൽനിർത്തിനന്ദൻ
പുത്രന്റെഗുണഗണംവർണ്ണിക്കുന്നതുകേട്ടു
ചിത്തവുമലിഞ്ഞുടൻമുലയുംചുരന്നിട്ടു
ചിത്തത്തിൽകൃഷ്ണൻതന്നെധ്യാനിച്ചുനേത്രാംബുവും
എത്രയുംവീഴ്ത്തിവീഴ്ത്തിനിന്നിതുയശോദയും."
ഇത്തരമവരുടെഭക്തികണ്ടുദ്ധവനും
ചിത്തത്തിൽബഹുമാനിച്ചാനന്ദാത്മനാചൊന്നാൻ
"ഇത്തരംകൃഷ്ണഭക്തിയുള്ളൊരുനിങ്ങൾപാർത്താൽ
ഉത്തമോത്തമന്മാരാമില്ലസംശയമേതും.
മൃത്യുസന്നിദ്ധകാലമാനന്ദാമൃതനായ
ചിത്സ്വരൂപനാംകൃഷ്ണംകാൽക്ഷണമെന്നാകിലും
ചിത്തത്തിൽസ്മരിക്കിലോമോക്ഷവുംവന്നുകൂടു
ഇത്തരംസർവ്വദേവസമ്മതമെന്നാകയാൽ.
സർവ്വദാകൃഷ്ണഭക്തിയീവണ്ണമുള്ള നിങ്ങൾ
നിർവ്വാണപദംപൂകുംജന്മവുംസഫലമായ്
കർമ്മങ്ങളനേകമുണ്ടെന്നതങ്ങിരിക്കിലും
നിർമ്മലാത്മാക്കൾനിങ്ങൾചെയ്യേണ്ടതില്ലയൊന്നും
സംഗനാശനനെങ്ങുംനിറഞ്ഞപുമാൻകൃഷ്ണൻ
മംഗലംവളർത്തുവാൻനിങ്ങൾക്കുവൈകീടാതെ
വന്നീടുമിവിടേക്കുമെന്നതുമറിയേണം
സന്ദേഹംകളഞ്ഞാലുംചൊല്ലുവൻകേട്ടുകൊൾക
ബ്രഹ്മാണ്ഡചരാചരലോകങ്ങളെല്ലാററിലും
ബ്രഹ്മമായ്വ്യോമംപോലെയുള്ളിലുംപുറത്തുമായ്
നിന്നീടുംജഗന്മയനാകിയകൃഷ്ണൻതന്നെ
നന്ദഗോപതേ!സദാകാണുന്നില്ലയോ?നിങ്ങൾ
ശത്രുമിത്രോദാസീനരാഗദ്വേഷാദിഭേദം
പുത്രതാതാദിമാതൃജനനംമരണവും
ഇന്നവനുടെപുത്രനെന്നതുംനീഞാനെന്ന
ഭിന്നഭേദങ്ങളൊന്നുമില്ലാതെപരൻപുമാൻ
നിർമ്മലൻനിർവ്വികാരൻനിർഗ്ഗുണൻനിരാകാരൻ
സന്മയൻസനാതനനവ്യയൻജഗദീശൻ
ചിന്മയൻലീലാർത്ഥമായവതാരത്തെച്ചെയ്തു
തന്മായായുക്തനായിബ്ഭൂഭാരഹരണാർത്ഥം
സാധുക്കളായുള്ളവർതങ്ങളെരക്ഷിച്ചിട്ടു
ബോധത്തെനല്കുംകൃഷ്ണൻതന്നെയിന്നോർത്തുകണ്ടാൽ
നിങ്ങൾക്കുസുതനല്ലസർവ്വാത്മാസർവ്വസുതൻ
മംഗലൻസർവ്വമാതാവായതുംപിതാവതും
സർവ്വജീവനുംസർവ്വലോകങ്ങൾചരാചരം
സർവ്വവുംസമസ്തമിക്കാണുന്നദൃഷ്ടങ്ങളും
സർവ്വവുമല്ലാത്തതുംസർവ്വമായതുമിഹ
നിർവ്വാണാത്മാവായ്മേവുംകൃഷ്ണനെന്നറികനീ!
സർവ്വവുംപൂർണ്ണമായിനീയുംനിൻപത്നിതാനും
നിർവ്വികാരാത്മാകൃഷ്ണൻതാനെന്നുമറിയേണം
ഇത്തരംപരമാർത്ഥവസ്തുവാംനാരായണം
ചിത്തത്തിൽവിചാരിച്ചുദുഃഖിപ്പാനെന്തുമൂലം?
ഭക്തികൊണ്ടേററംകൃഷ്ണന്തങ്കലേനില്ക്കുംനിങ്ങൾ-
ക്കുത്തമൻമുക്തിനല്കുമില്ലസംശയമേതും."
ഇങ്ങിനെമുകുന്ദന്റെവൃത്താന്തമോരോതരം
നന്ദിച്ചുദ്ധവൻനന്ദൻതന്നോടുചൊല്ലിക്കൊണ്ടു
മോദിച്ചുവാണീടുമ്പോൾസൂര്യനുമുദിപ്പതി-
ന്നുന്നിച്ചുതുടങ്ങിയനേരത്തുഗോപീജനം
മോദമോടെഴുന്നേററുദേഹശുദ്ധിയുംചെയ്തു
സാദരംദീപാദ്യഷ്ടമംഗലമതുംവച്ചു
പുഷ്ടഘോഷത്തോടവർദധിയുംകലക്കിനാർ
വിഷ്ടപേശ്വരഭക്തമാരാകുമവർകരേ
ചേർത്തിരിക്കുന്നവളതങ്ങൾതച്ചുബൂങ്ങ
ചേർത്തിരിക്കുന്നദധിമഥനധ്വനികളും
മാധവൻതന്റെലീലാമാധുര്യസ്വരങ്ങളാൽ
മാധവഭക്തിയോടുംധ്വനിക്കുംനാദങ്ങളും
ദിക്കുകൾപരന്നിതുതല്ക്കർമ്മമൂലമായി-
ട്ടാകെയുമേററംതെളിഞ്ഞുജ്ജ്വലിക്കുന്നുലോകം.
ആദിത്യനുദിച്ചീടുംമുന്നമേസ്നാനംചെയ്തു
മോദേനനിത്യകർമ്മംചെയ്തിതുവഴിപോലെ.
ശുദ്ധനായ്നിത്യദാനമായതുംചെയ്തുസുപ്ര-
സിദ്ധനായ്നന്ദഗേഹേചെന്നിരുന്നുദ്ധവനും
ഗോപികാജനംകാലംപുലർന്നീടുന്നനേരം
താപവുംവിട്ടുപുറംപുക്കുനോക്കുന്നനേരം
കാണായിതൊരുതേരുംകൊടിയുമുയരത്തിൽ
ഏണാങ്കമുഖിമാരുംസൂക്ഷിച്ചുനോക്കിനോക്കി
ചിന്തിച്ചുതമ്മിൽപറഞ്ഞീടിനാർ"കംസന്റെ
അന്തികേമേവീടിനദുഷ്ടനാമക്രൂരനും
പെട്ടെന്നുനമ്മെക്കൂടിക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടങ്ങുചെന്നു
ദുഷ്ടനാംകംസൻപോയവഴിക്കങ്ങയപ്പാനായ്
ദുർമ്മതിയായീടുന്നോരക്രൂരൻവന്നാനോചൊൽ
നിർമ്മലനവൻനാമംചിന്തിക്കിൽക്രൂരനല്ലോ;
നന്ദനന്ദനൻതന്നെക്കൊണ്ടങ്ങുപോയദുഷ്ട-
നെന്നുമേഗുണംവന്നുകൂടുകയില്ലനൂനം."
ഇങ്ങിനെയോരോതരംപറഞ്ഞുഗോപീജനം
നന്ദനന്ദനംചിന്തിച്ചന്വേഷിച്ചീടുംനേരം
വന്നുള്ളോരുദ്ധവനെക്കണ്ടിതുഗോപീജനം
"സുന്ദരനായുള്ളവനാരുപോൽനാരായണ!
വന്ദിച്ചീടുകവേണമിവനെയസംശയം
നന്ദനന്ദനന്തന്റെവേഷത്തെക്കൈക്കൊണ്ടവൻ.
നീണ്ടുള്ളഭുജങ്ങളുംമന്ദഹാസവുംകണ്ടാൽ
രണ്ടില്ലമനോഹരനെത്രയുമിവൻനൂനം"
ഇങ്ങിനെഗോപീജനമന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞിതു
മംഗലനുദ്ധവനുംവന്നൊരുവൃത്താന്തങ്ങൾ
ഉത്തമനുദ്ധവരെഗ്ഗോപികാജനമപ്പോൾ
ചിത്തമോദേനചെന്നുസല്ക്കാരംചെയ്തുപിന്നെ
നല്ലൊരുകുശലങ്ങളായുള്ളവാക്കുകളും

നല്ലോരുഗോപിമാരുമല്ലലുംലജ്ജയോടും
മോദവുംപൂണ്ടിട്ടാരുമില്ലാത്തനേരംചെന്നു
ചോദിച്ചുമന്ദമന്ദംമന്ദഹാസാഭയോടും:—
"കൈതവമൂർത്തികൃഷ്ണൻതന്നുടെദൂതനെന്നു
ചേതസിഭവാനെയുമറിഞ്ഞുഞങ്ങളെല്ലാം
താതമാതാക്കൾമനസ്സന്തോഷംചെയ്യേണ്ണതേ
ചേതസിഗോവിന്ദനുംഗോകുലേകാര്യമുള്ളു;
മറ്റൊന്നുഗോകുലത്തിൽചിന്തിപ്പാനില്ലയല്ലോ
ചുറ്റമെന്നുള്ള തോന്നാൽകരുണാബന്ധമല്ലോ.
താപസന്മാർക്കുംതവസജ്ജനബന്ധുക്കളിൽ
ചേതസികൃപപോവാനെത്രയുംപണിയുണ്ട്.
തങ്ങൾക്കുകാര്യാർത്ഥമായുണ്ടാകുംമമതയും
തങ്ങൾക്കുകാര്യംവന്നാൽമമതയുംവിട്ടുപോകും.
പുഷ്പത്തിൽമേവുംമധുവുണ്ടൊടുങ്ങിയാൽപിന്നെ
ഷൾപ്പദംനിരൂപിക്കയില്ലല്ലോകുസുമത്തെ
അങ്ങിനെതന്നെയല്ലോനാരിമാർപുരുഷരും
അംഗനമാരുംവിത്തമൊടുങ്ങുംപുമാനെയും
ഭൂമിയെനൃപന്മാരുമേറിയകാലംനന്നായ്
കാമിതവൃദ്ധിയോടേരക്ഷിച്ചങ്ങിരിക്കിലും
കാലത്താലപരാജ്ഞയായ്പരുംനൃപനേയും
ശീലക്കേടെന്നുചൊല്ലിത്യജിക്കുംപ്രജകളും
വല്ലഭമേറെയുള്ളവിദ്വാനെന്നിരിക്കിലും
തെല്ലുമേമടിയാതെവിദ്യകൾഗ്രഹിച്ചിട്ടു
പിന്നെയങ്ങുപേക്ഷിക്കുമെന്നതുപോലെഗുരു
ദക്ഷിണകഴിഞ്ഞൊരുയജ്ഞാധിപതിയേയും
തൽക്ഷണംവെടിയുന്നിതൃത്വിക്കായുള്ളജനം
പക്ഷികൾഫലമുള്ളവൃക്ഷത്തിൽചെന്നുപിന്നെ
തൽക്ഷണംഫലം കഴിഞ്ഞീടുമ്പോൾപോകുമ്പോലും
ഭോജനശാലപുക്കുഭോജനംകഴിച്ചുപിൻ
ഭോജനഗൃഹംവിട്ടുപോകുന്നഷാന്ഥർപോലും
കാനനംദഹിച്ചൊട്ടങ്ങീടുന്നനേരത്തിങ്കൽ
താനുടൻവെടിയുന്നുഅഗ്നിയുംവനന്തന്നെ
ജാരന്മാർചതുരതയോടുടൻനാരികളെ
ഓരോന്നുപറഞ്ഞുടൻരസിപ്പിച്ചവരേയും
പാരാതെസംഗംചെയ്തുപോകുന്നുപുരുഷന്മാർ,
നാരിമാർതമ്മെപ്പിന്നെയോക്കുന്നില്ലല്ലോജാരൻ.
വന്നതില്ലവൾക്കലംഭാവമെന്നതാകിലും
പിന്നെയപ്പുമാനില്ലമമതയവളേയും.
ഇത്തരംപറഞ്ഞവർചിത്തത്തിൽകൃഷ്ണന്തന്നെ
മത്തേഭഗാമിനിമാർചിന്തിച്ചുകരഞ്ഞിതു.
ലോകൈകനാഥൻതന്നെച്ചിന്തിച്ചുവിലജ്ജയാ
ലൌകികമതുംവിട്ടുമാധവബാലലീല
ചിത്തത്തിൽനിരൂപിച്ചുപാടിനാരവരപ്പോൾ
എത്തിനാനൊരുഭൃംഗംതത്സഭാതലത്തിങ്കൽ.
ഇന്നിവൻകൃഷ്ണന്തന്റെദൂതനായ്വന്നാനെന്നു
നന്ദിച്ചുപറഞ്ഞിതുഷൾപ്പദത്തോടായവർ.
ദുഷ്ടതപെരുത്തോരമിഷ്ടമല്ലാതെമേവും
കൃഷ്ണന്തന്നിഷ്ടനായിനീയിപ്പോൾവന്നതോർത്താൽ
കേശവനിഷ്ടയായനാരിതൻകുചങ്ങളിൽ
കേശവനണിയിച്ചമാലയിലവൾമാറിൽ
തേച്ചീടുംകുങ്കുമവുംനിന്നുടെശരീരത്തിൽ
തേച്ചുനീദുശ്ശീലനായ്വന്നെങ്ങൾപദന്തന്നെ
തൊട്ടുപോകാതെമൂഢ!നീയിപ്പോൾവേണ്ടുന്നതും
ഒട്ടുംവൈകാതെകൃഷ്ണൻനിന്നോടുചോദിപ്പാനായ്
അങ്ങുള്ള കൃഷ്ണകാന്തമാരുടെസേവചെയ്ക
ഇങ്ങുനിന്നെങ്ങളെനീസല്കരിച്ചീടുന്നാകിൽ
വന്നുപോംമുകുന്ദനുജ്ജളതമത്തുകൊണ്ടു
വന്നീടാനിനക്കിന്നുവേണ്ടതുപോകനീയും
അല്പമായ്ചിലസുഖങ്ങളെയുമറിയിച്ചു
ചിലുമാനുപേക്ഷിച്ചുപോയതുമറികനീ.
കുസുമമധുചുണ്ടങ്ങൊടുങ്ങിക്കൂടീടുകിൽ
കുസുമംതന്നെനീയോനിനയ്ക്കാത്തതുപോലെ,
മായാമാനുഷന്തന്റെകപടവാക്യങ്ങളാൽ
മായാദേവിയാംലക്ഷ്മിമോഹിച്ചുശുശ്രൂഷിപ്പൂ.
എന്തിനുമനോഹരമായിപ്പോൾവന്നുനീയും
ചന്തമായ്മധുരിപുവൃത്തങ്ങളോതീടുന്നു?
കാന്തനിങ്ങില്ലാതൊരുശാന്തരാംഞങ്ങൾനിന-
ക്കെന്തൊരുസമ്മാനത്തെത്തരുന്നുഭ്രമരമേ!
ഉത്തമോത്തമൻകൃഷ്ണൻസന്നിധൌസദാവാഴും
മത്തേഭഗാമിനിമാർസന്നിധൌചെന്നുനീയും
ഉത്തമകൃഷ്ണഗീതംപാടീടിൽനിനക്കേറ്റം
ചിത്തത്തിൽവേണ്ടതെല്ലാംസാധിപ്പിച്ചീടുമവർ.
മന്ദഹാസവുംചാരുചരിതകടാക്ഷവും
എന്നിവഗുണങ്ങളെക്കാണുമ്പോൾകൃഷ്ണൻതന്നെ-
ച്ചെന്നുടൻവരിച്ചീടുമേതൊരുനാരികളും
അങ്ങിനെയിരിക്കയാൽകൃഷ്ണനുംനാരികളിൽ
മംഗലപ്രേമമില്ലെന്നാകിലുമവനിപ്പോൾ
പെരികെപ്പരവശമാരാംഞങ്ങളിൽചെറ്റു
കരുണയില്ലാത്തതുകൃഷ്ണനുയോഗ്യമാമൊ?
ഉത്തമശ്ലോകനെന്നനാമവുംകൃഷ്ണനുണ്ടു
ചിത്തകാരുണ്യാലത്രേനാമമതെന്നുചൊൽവൂ.
കൃഷ്ണൻതൻമൂലമായിമറ്റുള്ളസമസ്തവും
തൃഷ്ണയില്ലാതെവെടിഞ്ഞങ്ങിനെവസിക്കുന്നു.
നിർമ്മൂലമായ്വെടിഞ്ഞുനിർമ്മൂലനോടങ്ങൊത്ത-
നിർമ്മലതയുംവരുത്താൻവന്നിതോ?നീയുംവൃഥാ-
വാനരന്തന്നെപ്പോലെനിർമ്മൂലംബാലിതന്നെ
മാനമോടെയ്തുകൊന്നുമാധവനതുമൂലം
കാമിച്ചുഭജിച്ചോരുരാവണഭഗിനിയെ-
ക്കാമുകൻവിരൂപയാക്കീടിനാനതുമല്ല.
പാരിച്ചഭക്തിയോടുസർവ്വവുംനൽകിമുന്നം
വിരോചനാത്മജനാംബലിയെപ്പുനരഥ
പിടിച്ചുകെട്ടിച്ചിതുഗരുഡന്തന്നെക്കൊണ്ടു
കട്ടപ്പമോട്ടാദയാഹീനനോട്ടുള്ളസഖ്യം
ഇനിമേൽവേണ്ടാദയാഹീനനാമെന്നാകിലും

വന്ദനീയനാംകൃഷ്ണൻതല്ലൂഫാമൃതമത്തും
ചൊൽകയുംകേൾക്കകൊണ്ടുംചേതസിമോഹങ്ങളും
അകവേനശിച്ചതിശുദ്ധരായ്ക്കുന്ന് ടുന്നു.
സർവ്വാത്ഥകളത്രമിത്രാദികൾനിത്യമല്ലെ.
നൾവ്വിയിൽസന്മാർഗ്ഗികൾവെടിഞ്ഞുമുക്തരായി
ഏറിയജനമുണ്ടുവാഴുന്നുസുഖമായി
ട്ടേറിയജനംമുക്തിസാധിച്ചുപണ്ടുപണ്ടും
അങ്ങിനെയുള്ളകൃഷ്ണൻതന്നുടെചരിതമി-
ന്നൊങ്ങിനെകേട്ടീടാതെവാഴുന്നുഞങ്ങൾഭുവി?
കണ്ടുമെന്നിയേവേടൻവനത്തിലൊളിച്ചിട്ടു
മാമ്പിടപോലെകൂകുംനാദമോഹനമൃഗം
ഓടിയങ്ങരികത്തുചെല്ലുന്നനേരത്തവൻ
പാടവമോടുശരമെയ്തുകൊന്നീടുംപോലെ
കൈതവമൂർത്തികൃഷ്ണൻഞങ്ങളെമോഹവാക്യാൽ
ചേതസിമദനമാലാംരസമറിയിച്ചു
കോമളപാണിപത്മശോഭിതനഖങ്ങളാൽ
ആമയംവരുത്തിത്തൻകാമാഗ്നിതന്നിൽവീഴ്ത്തി,
കാരുണ്യമില്ലാതവൻവേഗത്തിലുപേക്ഷിച്ചു
ധീരനായ്പ്പോയകൃഷ്ണൻവാർത്തകളൊഴിഞ്ഞന്യേ
ഏതാനുമുണ്ടെന്നാകിൽചൊല്ലുകമററുംവേണ്ട
കാതരാക്ഷിയാമൊരുഗോപിതാനേവംചൊല്ലി.
അന്യമായൊരുഗോപിചൊല്ലിനാളീവണ്ണമായ്:—
"ഇങ്ങുനിന്നെങ്ങളേയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടങ്ങുചെൽവാൻ
തിങ്ങിനവേഗത്തോടെവന്നാനോനീയെന്നാകിൽ
മാന്യൻനീയതുകൊണ്ടുമാനിച്ചീടുന്നുനിന്നെ
വന്ദനീയനാംനിനക്കൊക്കയുംനൽകീടുവൻ!
പങ്കജനേത്രന്തൻെറവക്ഷസിമഹാലക്ഷ്മീ
സങ്കേതമായിസ്സദാവാഴുകമൂലമായി
ഞങ്ങളെനീയുമങ്ങുകൊണ്ടുപോയാക്കീടുകിൽ
ഞങ്ങളുമങ്ങുവന്നിട്ടെന്തൊന്നുചെയ്തീടേണ്ടു?
ചേതോമോഹനൻമോദാൽവാഴുന്നോമധുരയിൽ
മാതാവുംപിതാവുംതൽബന്ധുക്കൾവയസ്യരും
ഗോകുലംവൃന്ദാവനമെന്നിവമനംതന്നിൽ
ശോകനാശനൻകൃഷ്ണൻചിന്തിപ്പതുണ്ടോചൊൽക
ഗോപികാജനത്തിൻെറവൃത്താന്തമേതെങ്കിലും
ഗോവിന്ദൻചൊൽവതെപ്പോഴെങ്കിലുംകേട്ടതുണ്ടോ.
വടിവിൽസുഗന്ധമാംചന്ദനമകിൽപൂണ്ട
ഏടലർശരസമൻകൃഷ്ണൻതൻകരാംബുജം
ചേതസികൊതിയുണ്ടെൻമൂർദ്ധനിവെച്ചീടുവാൻ
ഏതൊരുകാലംഞങ്ങൾക്കുവ്വെഴിദയാനിധേ!"
ഇത്ഥമങ്ങോരോതരംഗോപികാജനത്തിൻെറ
ചിത്തത്തിൽമാധവനെബ്ഭജിക്കുംഭക്തികൊണ്ടു
ചിത്തത്തിൽബഹുമാനിച്ചുത്തമനുദ്ധവനും
ചിത്തമോഹനവാകൃംഗോപികളോടുചൊന്നാൻ:—
"കാമിനിമാരാംനിങ്ങൾക്കൊക്കെയുംസഫലമാം
കാമദനായകൃഷ്ണൻതന്നിലേയെന്തീവണ്ണം
ചേതസിഭക്തിവർദ്ധിച്ചീടുകമൂലംനൂണാം
പൂതമാനസരായിനിശ്ചലഭക്തിമൂലം
ലോകവാസികളിൽവെച്ചുത്തമരായനിങ്ങൾ
ലോകത്തിനിതിന്മീതേമററുസാധിപ്പാനില്ല.
ഇത്തരമെൻെറമതമുത്തമമെന്നുനിങ്ങൾ
ചിത്തത്തിലറിയേണമിനിയുംകേട്ടുകൊൾവിൻ.
മാനസംകൃഷ്ണൻതങ്കൽചേർന്നിപ്പതിനായി
ദാനയജ്ഞാദിസർവ്വംചെയ്തീടുന്നതിൻസാരം
ഇത്തരമൊന്നുചെയ്തീടാതൊരുനിങ്ങൾക്കുള്ളിൽ
ഇത്തരംഭക്തിവന്നതെത്രയുമത്യത്ഭുതം!
നിത്യവുംതപംചെയ്തുധ്യാനിച്ചുമേവീടുന്നോ-
രുത്തമമുനികൾക്കുമിത്തരംവന്നുകൂടാ,
ഭർത്തൃപുത്രാർത്ഥസമസ്തങ്ങളുമുപേക്ഷിച്ചു
ചിത്തത്തിൽകൃഷ്ണൻതന്നെനിങ്ങളുംസ്മരിക്കയാൽ
നല്ലരായ്മഹാഭാഗ്യയുക്തരായ്വന്നുനിങ്ങൾ
മല്ലാരിയോടുമിപ്പോൾവിരഹംഭവിച്ചതും
നല്ലതായ്വന്നിതതുപാർത്തിഹകേട്ടീടുവിൻ!"
മല്ലാരിയനുഗ്രഹംനിങ്ങൾക്കുമതുമൂലം
എല്ലാനേരവുംഭജിച്ചീടുവാൻകഴിവന്നു
മല്ലാരിയരുൾചെയ്തിങ്ങയച്ചോരവസ്ഥകൾ
അല്ലൽതീർത്താമോദേനകേട്ടുകൊള്ളുവിൻനിങ്ങൾ
"സർവ്വാത്മാവഹംസർവ്വഭൂതകാരണാധാരം
സർവ്വലോകങ്ങളിലുംവ്യാപ്തനായുള്ളോരുഞാൻ
എല്ലാകാലവുമെല്ലാവസ്തുവിലെല്ലാരോടും
അല്പവില്ലാതെവിരോധംവിനാവാണീടുന്നു
ഞാനെന്നുമിനിക്കെന്നുമെൻേറതെന്നതുമില്ല
മാനാദിഭേദാഭേദസുഖദുഃഖവുമില്ല.
ഉണ്ടെന്നുജനങ്ങൾക്കുതോന്നീടുന്നതുപാർത്താൽ
രണ്ടായ്തോന്നീടുമെൻെറമായയാലറിയേണം.
ഇക്കണ്ടചരാചരംകാണ്മതുംകാണാത്തതും
ഒക്കെയുംസ്വപ്നമെന്നുംമിഥ്യയെന്നതുമുള്ളിൽ
എപ്പോഴുമോർത്തീടുവിൻ!സത്യമിതറിഞ്ഞാലും
ഇപ്രപഞ്ചങ്ങൾകണ്ടീടുന്നതുദീർഘസ്വപ്നം.
സ്വപ്നകാലത്തിലതുസത്യമായ്ത്തോന്നിവരും
മിത്ഥ്യയായ്വരുംനിദ്രയുണർന്നുനോക്കുന്നേരം
എന്നതുപോലെമായാവിഭ്രമംതോന്നീടുമ്പോൾ
ഇന്നിക്കാണുന്നവിശ്വംമായയാകാണ്മനില്ല.
ജാഗ്രത്തിൽസ്വപ്നമില്ലസ്വപ്നത്തിൽജാഗ്രത്തില്ല
ജാഗ്രൽസ്വപ്നങ്ങൾരണ്ടുംസുഷുപ്തിതന്നിലില്ല
സ്വപ്നമോജാഗ്രൽസ്വപ്നംരണ്ടിലില്ലതുകൊണ്ടു
സ്വപ്നസന്നിഭംമായാമയമാമവസ്ഥകൾ
ഇത്തരമറിഞ്ഞിട്ടുനിങ്ങളുമൊരിക്കലും
അല്പവുംവേർപാടില്ലെന്നറിഞ്ഞുദുഃഖങ്ങളും
ത്യക്തവാമോദേനവാണുകൊള്ളുവിൻഞാനുമിപ്പോൾ
വ്യക്തമായ്നിങ്ങളോടുനിന്നതിൻമൂലംകേൾപ്പിൻ.
നിങ്ങൾക്കേററവുംഭക്തിയെന്നിലിങ്ങുറപ്പായ്
ഇങ്ങുവന്നിരിക്കുന്നതെന്നതുമറിയേണം
ദൂരസ്ഥനായിമേവുംഭർത്താവുതന്നെസ്സദാ

നാരിമാർചിന്തിച്ചീട്ടും ചാരത്തുവസിക്കിലോ
മാനസംമറേറാരോന്നിൽപോയിപ്പോമറിയാതെ
മാനിനീജനത്തിനങ്ങേററവുമറിയണം;
അന്യചിന്തകളൊന്നുമില്ലാതെനിങ്ങൾസദാ
എന്നെയുംചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കമൂലമായി
എത്രയുംവേഗമോടുനിങ്ങളുമെങ്കൽതന്നെ
അത്തലെന്നിയേചേരുമില്ലസംശയമേതും.
രാസലീലയിങ്കൽക്കൂടാതെപതിബന്ധ-
രായവരെന്നെധ്യാനിച്ചാത്മാനന്ദത്തെച്ചേന്നു
ഏവമോരോരോവിധമങ്ങിനെയരുൾചെയ്തു
ദേവദേവേശൻകൃഷ്ണൻസത്യമെന്നറിഞ്ഞാലും;
മാധവനരുൾചെയ്തതൊക്കയുംനിങ്ങളോടു
മാധവകൃപകൊണ്ടുചൊല്ലിനേൻഗോപിമാരേ!”
ഇത്തരമുദ്ധവരാൽമാധവസന്ദേശമാം
ചിത്തമോഹനസത്യവാക്കുകേട്ടനന്തരം
ഗോപിമാർചേതസ്സിങ്കലല്പവിജ്ഞാനത്താലെ
ഭാവസമ്മോദത്തോടുമുദ്ധവരോടുചൊന്നാർ:—
“സത്തമന്മാരായൊരുയാദവശ്രേഷ്ഠന്മാരേ
നിത്യവുമുപദ്രവിച്ചീടുകമൂലംകംസൻ
ചത്തുപോയതുമവൻകർമ്മമാംവിധിബലാൽ
എത്രയുംനന്നായിതുമാധവൻമഥുരയിൽ
ഉത്തമയദുകുലേസത്യപൂരുഷൻകൃഷ്ണൻ
ചിത്തസന്തോഷത്തോടുവാണീടുന്നിതോ?സഖേ!
മാധവൻമഥുരയിൽപൌരനാരികൾക്കെല്ലാം
ബാധമെന്നിയേമോദംവളൎത്തീടുന്നതില്ലേ?
സർവ്വസാരസ്യമെല്ലാമറിയുംപരൻപുമാൻ
സർവ്വജ്ഞനിന്ദീവരലോചനൻനാരായണൻ
സുന്ദരിമാരായീടുംപൌരനാരിമാർതന്റെ
മന്ദഹാസാഭകേളിസാരസ്യലീലകളും
ചുററുമായ്ത്തെററന്നിവകാണുന്നനേരത്തിങ്കൽ
പററീടുമവരോടുനിസ്സംഗനെന്നാകിലും.
നാരിമാരോടുമൊത്തിട്ടിങ്ങിനെയിരുന്നിട്ടും
ഓരോരോലീലയിങ്കലെങ്ങളെച്ചിന്തിക്കുമോ?
മാധവൻവൃന്ദാവനേഞങ്ങളോടൊരുമിച്ചു
ബോധസംയുക്താനന്ദംക്രീഡിച്ചുവസിച്ചതും
കാമസുന്ദരൻലക്ഷ്മീവാസമന്ദിരൻകൃഷ്ണൻ
കോമളൻമറന്നിതോ?ഞങ്ങളെമനസ്സിങ്കൽ
മാധവംകുറിച്ചേററംദുഃഖിച്ചുവസിക്കുന്ന
ബോധമില്ലാത്തഞങ്ങൾക്കിന്നുതൽക്കടാക്ഷമാം
വാരിവർഷത്തെപ്പെയ്തുദീനത്തെപ്പോക്കീടുവാൻ
കാരണവുമാണൊരുദീനമെന്നിരിക്കിലും
ഇങ്ങോട്ടുവരുന്നതെന്നാകുന്നതെന്നുള്ളതും
നന്ദനീയനാംഭവാനറിഞ്ഞതുണ്ടോസുധീ?
ശത്രുസംഹാരംചെയ്തുപിതൃമാതൃക്കൾമന്ത്രി-
പുത്രബാന്ധവജനസമ്മതസംയുക്തനായ്
രാജ്യാധികാരംചെയ്തുസർവ്വലോകരാൽമഹാ-
പൂജ്യനായതിസമ്മതത്തോടുസുന്ദരിമാരാം

നാരികളോടുംരമിച്ചാനന്ദിച്ചിരിപ്പൊരു
ചാരുപൂരുഷൻകൃഷ്ണനെന്തോന്നുചിന്തിച്ചാലും
ഇങ്ങുവന്നിട്ടുവേണ്ടുംകാര്യമൊന്നില്ലെങ്കിലും
ഞങ്ങൾക്കുസ്നേഹംകൊണ്ടുകാണ്മതിന്നിച്ഛയുണ്ടു.
ഇച്ഛാമോഹാദിതോന്നീടുന്നതിങ്ങുള്ളത്തിങ്കൽ
നിശ്ചയിച്ചോൎത്താലററമില്ലല്ലോമഹാമതേ!
കേശവരൂപമൊരുദിനംകണ്ടവരുടെ
ആശയന്തന്നിൽമറന്നീടുന്നോരാരുമില്ല.
അങ്ങനെയിരിക്കുന്നമാധവന്തന്നോടുള്ള
സംഗമംഞങ്ങൾചിത്തേയെങ്ങനെമറക്കുന്നു?
ശ്രീപതിസർവ്വകാമസിദ്ധനായ്ലോകേശനായ്
കേവലനായിസ്സർവ്വഗുണസമ്പന്നനായ
കേശവനോൎത്താൽഗോപിമാരിലുംമററുള്ളോരു
വേശ്യാനാരികളിലുംകാര്യമൊന്നില്ലെന്നതും
ആശയംതന്നിൽഞങ്ങളറിയുമെന്നാകിലും
കേശവൻതന്നിലാശവർദ്ധിക്കുന്നിതുപാരം.
ആശയ്ക്കൊരവസാനമില്ലെന്നുമറിയുന്നു.
ഓരോന്നിലാശമൂലംദുഃഖങ്ങളുണ്ടാകുന്നു
ഓരോന്നിങ്ങുളവാക്കിദുഃഖിപ്പിക്കുന്നീതിവ
ഗോവർദ്ധനാദിവൃന്ദാവനവുംഗോവത്സരും
ഗോപാലർഗോകുലവുംതങ്ങളേകൃഷ്ണോദന്തം
തോന്നിച്ചീടുന്നുസദാമേല്ക്കുമേൽഞങ്ങളുള്ളിൽ
ഇന്ദുതുല്യമാംമുഖശോഭിതകടാക്ഷവും
മന്ദഹാസവുംമൃദുമഞ്ജുളവാക്യങ്ങളും
എന്നിവയെല്ലാംകൊണ്ടുംഞങ്ങൾമാനസംതന്നെ
നന്നായിങ്ങപഹരിച്ചിന്ദിരാവരനായ
ഗോവിന്ദൻതന്നെഞങ്ങളെങ്ങനെമറക്കുന്നു?
ദൈവമേ!ശുഭരൂപ!സന്മയ!മധുരിപോ!
മാധവ!ഹാഹാ!ലക്ഷ്മീവല്ലഭ!ജനാർദ്ദന!
ബോധരൂപകാ!ഹാഹാ!മുകുന്ദജഗല്പതേ!
ഹാഹാ!ഗോകുലനാഥഹാഹാ!കാരുണ്യശീല!
ഹാഹാ!വല്ലവീവര!വലഞ്ഞുഞങ്ങളെല്ലാം
ദേഹവുംതളരുന്നുദാഹവുംപെരുകുന്നു
മോഹവുംവളരുന്നുമോഹനാശന!കൃഷ്ണ!
പ്രാണനാഥനാംതവസുന്ദരരൂപാമൃതം
കാണാതെഞങ്ങളെല്ലാംമന്ദിച്ചുമരിച്ചുപോം
ദുഃഖാബ്ധൌമഗ്നമാരാംഞങ്ങളെരക്ഷപ്രഭോ!
ദുഃഖാൽനിന്നുദ്ധരിക്കസർവ്വദുഃഖാപഹാരിൻ!
സന്താപനാശനത്താൽനിനക്കുപേരുണ്ടായി
സന്തതാനന്ദനെന്നതായതുമോക്ഷദവാൻ”
ഇങ്ങനെകരഞ്ഞീടുംഗോപികമാരെക്കണ്ടു
മംഗലനുദ്ധവനുംകാരുണ്യപാരവശ്യാൽ
പിന്നെയുംതത്ത്വാത്മമാംകൃഷ്ണസന്ദേശവാക്യം
ഒന്നൊന്നേപാരംപാരംപറഞ്ഞോരനന്തരം
ഗോപികമാൎക്കുചിത്തസന്താപംകുറഞ്ഞിത-
ങ്ങാവോളംതത്ത്വബോധമെന്നതുമുണ്ടായ്വന്നു.
സുന്ദരിമാരാംഗോപീജനങ്ങൾപിന്നെമോദാൽ

വന്ദിതനുദ്ധവനെപ്പൂജിച്ചുമാനിച്ചിതു.
ഗോകുലംതന്നിൽവസിച്ചീടുന്നജനങ്ങൾക്കു
ശോകങ്ങളൊക്കെത്തീൎത്തിട്ടുദ്ധവൻയാത്രയ്ക്കായി
മാധവലീലകളെയപ്പോഴുമെല്ലാരോടും
ബോധമോദേന ചൊല്ലിച്ചെറ്റുനാൾവാണുപിന്നെ
കേശവചരിതങ്ങൾകേട്ടവൎക്കെല്ലാവൎക്കും
ക്ലേശവുംതീൎന്നുമറ്റൊന്നാശയുമില്ലായ്കയാൽ
ഓരോരോദിനംകഴിഞ്ഞീടുന്നതൊക്കെയുമ-
ങ്ങോരോരോനിമിഷമെന്നുള്ളതുംതോന്നീകൂടി.
ഗോപികാജനത്തിന്റെഭക്തിയുംശുദ്ധികളും
കേവലംമോദാല്ക്കണ്ടിട്ടാനന്ദിച്ചുദ്ധവനും
ഗോപിമാരുറങ്ങീടുംനേരമുദ്ധവന്താനും
ഗോപികമാരെത്തൊഴുതീവണ്ണംചിന്തചെയ്തു.
ഉത്തമപുരുഷങ്കലിത്തരംഭക്തിയുള്ളോ-
രുത്തമന്മാരിൽവെച്ചിട്ടുത്തമമാരാണിവർ.
ഇത്തരംഭക്തിയുള്ളോർത്രിലോകത്തിലാരും
ചിത്തത്തിലോൎത്താലില്ലനിൎണ്ണയമെന്നുവന്നു.
കേവലംനാരായണഭക്തിയില്ലാതവിപ്രർ
ആയവരുടെജന്മംപാൎത്താൽനിഷ്ഫലംനൂനം.
ഭക്തിയുള്ളവർനീചജാതിയെന്നിരിക്കിലും
ഉത്തമരവരതിന്നില്ലസംശയമേതും
ബുദ്ധിയുംശാസ്ത്രംഗുരുസേവയുംദേഹശുദ്ധി-
സിദ്ധിസൽക്കാരതത്വജ്ഞാനകൎമ്മവുമില്ല
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നഗോപിമാൎക്കിതുംഭക്തി-
വന്നുവൎദ്ധിച്ചതോൎത്താലെത്രയുമത്യത്ഭുതം!
ധന്യമാരാകുമിവൎക്കിതുകാരണംഭക്തി
യെന്നല്ലമോക്ഷംസൎവ്വസൌഖ്യവുംവരുംനൂനം.
തന്നുടെമഹാവ്യാധിക്കുള്ളൊരുസിദ്ധൌഷധം
നന്നെന്നതറിയാതെരോഗിതാൻസേവിക്കിലും.
തന്നുടെമഹാവ്യാധിനശിച്ചുപോകുംപോലെ
തന്നുടെതത്വമൊന്നുമറിയാതവർകളും
തന്നുള്ളിൽനാരായണഭക്തിയുണ്ടെന്നാകിലോ
തന്നുടെമനസ്സിങ്കൽവേണ്ടതുസാധിപ്പിക്കും
എന്നല്ലസായൂജ്യവുംകൊടുക്കുമെല്ലാവൎക്കും
ഗോപികമാരാമിവർരാസലീലയിങ്കൽ
ഗോവിന്ദശ്ലേഷനീതിമാൎഗ്ഗാദിനിത്യസുഖം
സാധിച്ചാരിതുപോലെദേവനാരികൾക്കുമേ
സാധിച്ചീലവരുടെപാദാരവിന്ദധൂളി-
സാധിച്ചുനില്ക്കുംവൃന്ദാവനത്തിൽവാണീടുന്നോ-
രൌഷധികൃതരുവല്ലിയെന്നതിലൊന്നായിട്ടു
മാമകജനിപ്പിനായ്ക്കൊരുജന്മമുണ്ടാകേണം
കാമദ!ജഗല്പതേ!മാധവ!നാരായണ!
സുന്ദരിമാരാമിവർപാടീടുംശബ്ദംകൊണ്ടു
വന്നിതുലോകങ്ങൾക്കുകന്മഷാപഹശുദ്ധി
ആകയാൽവനിതമാരായീടുംഗോപീജന-
പാദപാതങ്ങളായരേണുക്കൾക്കായ്ക്കൊണ്ടുഞാൻ
വന്ദിച്ചീടുന്നേനെന്നങ്ങിത്തരമുദ്ധവനും
നന്ദിച്ചുഗോപീജനത്തോടുയാത്രയുംചൊല്ലി
നന്ദനോടനുജ്ഞയുംകൈക്കൊണ്ടുവന്ദിച്ചുടൻ
ചെന്നുതേരതിലേറുംനേരത്തുനന്ദാദികൾ
കാഴ്ചകളോരോതരംതേരതിൽകൊണ്ടുവച്ചി-
ട്ടീശ്വരഭക്തിയോടുമിത്തരംചൊല്ലീടിനാൻ;—
"ശാശ്വതമൂൎത്തിയാകുംകൃഷ്ണങ്കൽസദാഭക്തി
നിശ്ചലയായീടണംഞങ്ങൾക്കുദിനംതോറും.
കായമിങ്ങതുനമസ്കാരാൎത്ഥംവന്നീടണം
വായിനാൽചൊൽവതൊക്കെസ്സല്ക്കഥയാകവേണം
ചെയ്യുന്നതൊക്കെയുമീശപൂജയായ്വന്നീടണം
ദൈവമെന്നിയേമറ്റുഞങ്ങൾക്കുഗതിയില്ല.
ഇത്തരംപറഞ്ഞയച്ചീടിനാനുദ്ധവനും
ചിത്തസൌഖ്യേനമന്ദംമഥുരാപുരിപുക്കു
നന്ദാദിഗോപാലന്മാർനന്ദിച്ചുനൽകിയൊരു
പൊന്നാദികാഴ്ചയെല്ലാമുദ്ധവർകൊണ്ടുപോയി
നന്ദനന്ദനന്മാൎക്കുംയാദവേശ്വരനുമായ്
ഒന്നൊന്നേനൽകിനന്ദഗോകുലവൃത്താന്തങ്ങൾ
ഒന്നൊഴിയാതെഭക്തിശോകസ്നേഹാദിരാഗം
എന്നിവനന്ദാത്മജംകേൾപ്പിച്ചിതുദ്ധവനും.
ഇങ്ങിനെവാണീടുന്നകാലമങ്ങൊരുദിനം
മംഗലൻമധുവൈരിയാകിയദാമോദരൻ
പുഷ്കരവിലോചനയാകിയസൈരന്ധ്രിതൻ
ദുഃഖത്തെക്കളയേണമെന്നോൎത്തുദ്ധവനോടും
ചെന്നുസൈരന്ധ്രിതന്റെമന്ദിരമകംപുക്കു-
കൃഷ്ണനെക്കണ്ടനേരമേറ്റവുംസന്തോഷമായ്
തൃഷ്ണാലജ്ജയാവേഗംസംഭ്രമസമന്വിതം
തത്സഖീജനത്തോടുംസത്വരമെഴുനീറ്റു
ചിത്സ്വരൂപനെയെതിരേറ്റിട്ടങ്ങത്യാദരാൽ
പാദക്ഷാളനംചെയ്തുമുഖശുദ്ധിയുംചെയ്യി-
ച്ചാദിനായകനേയുംനല്ലൊരുശയ്യതന്മേൽ
മല്ലലോചനവസിപ്പിച്ചുടൻപുറംപുക്കു
നല്ലനാമുദ്ധവനെപ്പൂജിച്ചുസൈരന്ധ്രിയും
വസ്ത്രാനുലേപനാദിഭൂഷണങ്ങളെക്കൊണ്ടു
മെത്രയുംമേന്മേലലങ്കാരങ്ങൾചെയ്തുപിന്നെ
ചെമ്പകമലർനല്ലമാലതീകുന്ദമാല്യം
ഇമ്പമായ്വിളങ്ങീടുംമുത്തുദാമങ്ങളാലും.
നന്നായങ്ങലങ്കരിച്ചായതിലകിൽനല്ല
ചന്ദനകൎപ്പൂരാദിധൂപഗന്ധങ്ങളാലും,
പൂൎണ്ണകുംഭങ്ങൾരത്നദീപങ്ങൾസ്വൎണ്ണപാത്ര-
വൎണ്ണത്തെപ്പൂണ്ടുള്ളൊരുദൎപ്പണജാലങ്ങളും
നന്നായിവിളങ്ങീടുംനല്ലൊരുമണിയറ-
തന്നുള്ളിൽവിളങ്ങീടുംമാധവസമീപത്തു
സുന്ദരിചെന്നീടിനാൾസംഭ്രതലജ്ജാന്വിതം
തന്നുള്ളിലനുരാഗസൌഖ്യമന്ദാക്ഷത്തോടും
മന്ദഹാസവുംപൂണ്ടുമാധവനെഴുനീറ്റു
സുന്ദരിയുടെകരംപിടിച്ചുമോദത്തോടും
മെത്തമേലവളെയുമിരുത്തിമൃദുവാക്യം

ഉത്തമസൈരന്ധ്ര്യാലലംകൃതമാകും കൃഷ്ണൻ
ചിത്താനന്ദത്തോടവൾതന്നോടും രമിച്ചിതു
ചിത്തത്തിലാനന്ദവും വളർന്നുസൈരന്ധ്രിയും
തന്നുള്ളിലാഗ്രഹങ്ങളുള്ളവയെല്ലാം ചെയ്തു
സുന്ദരിതന്നാഗ്രഹമെങ്ങിനെയറിയുന്നു.
ആനന്ദാത്മകൻസുഖവിഗ്രഹൻ വിണ്ട-
നായവനോടുരമിച്ചീടിനാൾചൊല്ലണമോ?
മാധവൻകൃഷ്ണനെന്നുള്ളതറിയാതെ
മാധവൻതനിക്കംഗരാഗത്തെക്കൊടുക്കയാൽ
സുന്ദരിയായിവന്നുസൈരന്ധ്രിയവൾപിന്നെ
തന്നുള്ളിൽസുഖംപൂണ്ടതെത്രയുമത്ഭുതം!
സർവ്വാത്മാവീശൻവിഷ്ണുകൃഷ്ണനെന്നെല്ലായ്പോഴും
സർവാത്ഥങ്ങളാൽപൂജിക്കുന്നവൾക്കിനിയെന്തേ!
ആനന്ദാത്മകനോടുമൊന്നിച്ചുസൈരന്ധ്രിയും
ആനന്ദംപൂണ്ടുരമിച്ചങ്ങിനെവസിക്കുന്നാൾ
ഭാഗ്യമങ്ങുണ്ടാകയാൽമുക്തിയെനൽകീടുവാൻ
യോഗ്യനാംനാഥനോടിത്തരംചൊന്നാളവൾ; —
"കാമസുന്ദര!കാന്ത!മത്സുഖംഭവാന്തന്നെ
മേപിരിഞ്ഞിരിപ്പതിനൊട്ടുമേശക്തിയില്ല.
ആകയാലിന്നുംചിലദിനമെന്നോടുകൂടി
മകരധ്വജലീലപൂണ്ടുവാഴേണംഭവാൻ;
സന്ദേഹമതിനില്ലെന്നുവ്വർണ്ണമെന്നുംകൃഷ്ണൻ
സുന്ദരിയോടുംതത്രവാണിതുചിലദിനം.
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻതനിക്കക്കാലംസൈരന്ധ്രിയി-
ലുണ്ടായാനുപശ്ലോകനെന്നൊരുചാരുപുമാൻ
സംഖ്യയില്ലാതെശാസ്ത്രംഗ്രഹിക്കമൂലമവൻ
സാംഖ്യയോഗാചാര്യനായ്വന്നിതെന്നറിഞ്ഞാലും.

രാമോദപാഹം.

രാമനുംകൃഷ്ണൻതാനുമുദ്ധവർതാനുമായി
സാമോദമൊരുദിനമക്രൂരഗൃഹംപുക്കാർ.
അക്രൂരൻതന്റെകാമസിദ്ധിയെച്ചെയ്പ്പാനായി
നിർഗ്ഗമിച്ചൊരുബന്ധുസത്തമംകൃഷ്ണംകണ്ടു
സമ്മോദമോടുമെഴുന്നീറ്റുചെന്നാശ്ലേഷിച്ചു
വന്ദിച്ചുരാമകൃഷ്ണന്മാരെയുംവിധിപോലെ
പൂജിച്ചുവസിപ്പിച്ചുപ്രീതിയോടക്രൂരനും
പൂജിതപാദതീർത്ഥംതന്നുടെശിരസ്സിങ്കൽ
വ്യാജമെന്നിയേമോദാൽധരിച്ചുനൃപോത്തമ!
കാമദന്തന്നെവസ്ത്രാഭരണമാല്യഗന്ധ-
രാമോദമുപചാരപൂജകൾചെയ്തുപിന്നെ
അന്നപാനാദികൊണ്ടുമെത്രയുംസൽക്കരിച്ചു
വന്നോരാനന്ദാംബുധൌമഗ്നനായ്മുകുന്ദന്റെ
പാദപങ്കജദ്വയംശിരസിചേർത്തുകൊണ്ടു
മോദമോടക്രൂരനുംരാമകൃഷ്ണന്മാരോടായ്
ചൊല്ലിനാൻഭാഗ്യത്താലെകന്മഷഹീനനായി
നല്ലനായ്വന്നുകംസൻകുലവുംശുദ്ധമായി
നിങ്ങളാൽപണിപ്പെട്ടജഗത്തുംതന്മയമായ്
നിർമ്മിച്ചുനിങ്ങളെന്ന്യേയില്ലമറ്റേതുമൊന്നും.

ആത്മസൃഷ്ടമാംവിശ്വംവേറില്ലസ്വശക്തിഷു
ആത്മാവാംവിശ്വംബഹുവിധമായ്പ്രത്യക്ഷമായ്
ഗോചരമായബ്രഹ്മചൈതന്യന്തന്നെശോഭി-
ച്ചേകമായ്ചരാചരമാകുന്നതത്തിലും
ജ്ഞാനാദിയായിസർവ്വയോനിഷുശോഭിപ്പതും,
ഏവമാംഭവാനാത്മയോനിഷുവാത്മതന്ത്ര-
നായ്ബഹുപ്രകാരമായ്ശോഭിച്ചുരജസ്സത്വ-
താമസഗുണശക്തിസൃഷ്ടമാംവിശ്വമെല്ലാം.
തന്മായതന്നാൽസൃഷ്ടമാകിയവിശ്വമൊന്നും
തന്നിലേബന്ധിപ്പീലതൽഗുണവികൃതികൾ.
ജ്ഞാനാത്മാവാകുന്നിനക്കെന്തൊരുബന്ധഹേതു
നൂനമേതുമേയില്ലദേഹാദിഭേദക്രമം.
ചിന്തനമാകുന്നതുജന്മാദിമൃതിബന്ധം
അന്തരാത്മനിഭവിക്കുന്നതുംസംസൃതിയാൽ,
ആയതുകൊണ്ടുബന്ധംബന്ധത്താലല്ലോമോക്ഷം
ആയതുഹേതുവായിബന്ധമോക്ഷവുമില്ല.
നിന്തിരുവടിക്കൊരുബന്ധകർമ്മങ്ങൾകാമം
ചിന്തിക്കിൽവിവേകവുമവിവേകവുമില്ല
നിന്തിരുവടിതന്നാലുദിതംജഗദ്ധിത
സമ്മതപുരാണങ്ങളായതുപാഷണ്ഡികൾ
തന്നാലെബാധിച്ചീടുമപ്പോഴേഭവാന്തന്നെ
തന്നുടെസത്വഗുണവൃത്തിയെബിഭരിക്കുന്നു-
ആയതിനായിവസുദേവമന്ദിരത്തിങ്കൽ
ചെയ്തിതങ്ങവതാരംഭൂഭാരംകളവാനും
അസുരന്മാരാംനൃപകണ്ടകന്മാരെക്കൊന്നു
അധുനാകുലത്തിനുകീർത്തിയെയുണ്ടാക്കുവാ
നായ്ക്കൊണ്ടുദേവപിതൃഭൂതാദിനരമൂർത്ത്യാ
സകലത്തിനുംനിർവ്വാണപ്രദനായിക്കൊണ്ടും
ഇരിക്കുംതവപാദാബ്ജക്ഷാളനജലതീർത്ഥം
ശിരസിധരിക്കയുംസ്പർശിച്ചുലോകത്രയം
ശുദ്ധമായ്വരുന്നിതുസർവ്വകന്മഷംതീർന്നു
സിദ്ധിബോധവുംനൽകീടുന്നതവപാദതീർത്ഥം.
സാത്വികഗുണരൂപനായിട്ടുവിഷ്ണുവായി
നിത്യനാംനിന്നെസ്സദാശരണംപ്രാപിക്കുന്നു
ഭക്തക്കുപ്രിയാദ്ഭുതവചനസുഹൃത്തായി
കൃതജ്ഞനായിസ്സർവ്വകാമദനായിക്കൊണ്ടു
യോഗേശസുരേശ്വരന്മാരാലുമച്ഛേദ്യനായ്
യോഗമായയാൽപുത്രകളത്രമിത്രധന-
ദേഹഗേഹജങ്ങളാംമോഹാദിരശനയെ
മോഹങ്ങൾസമസ്തവുംതവന്മായതന്നൊന്നുനൂനം,
ഭക്തനാമക്രൂരനാലിങ്ങനെസ്തുതനായി
അർച്ചിതനായഭഗവാനാകുംമുകുന്ദനും
മന്ദഹാസവുംചെയ്തുമന്ദമായ്മോദമോടും
അന്നേരമക്രൂരനോടരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ:—
എന്നുടെതാതനായീടുന്നതുംഭവാനോർത്താൽ
വന്ദ്യനായിരിപ്പൊരുഗുരുവുംഭവാനല്ലോ.
പ്രീതിയുംസ്നേഹംകൃപാതാവകംമനസ്സിങ്കൽ

പുത്രനാമെന്നിൽസദാവദ്ധിച്ചീടുകവേണം
സജ്ജനദർശനത്താൽസദ്യസ്സംഭവിച്ചീടും
ദുർജ്ജനങ്ങൾക്കശുദ്ധിയെന്നതുചൊല്ലേണമോ?
സജ്ജനങ്ങളിൽമുഖ്യനാകിയഭവാനിപ്പോൾ
ഇജ്ജനത്തിനുവേണ്ടതൊക്കയുംചെയ്യുമല്ലോ
എന്നതുകൊണ്ടുഭവാൻഹസ്തിനാപുരത്തിങ്കൽ
ചെന്നുവൃത്താന്തമറിഞ്ഞിങ്ങുപോന്നീടവേണം
പാണ്ഡുവാംനൃപൻമരിച്ചീടുന്നാൾശിശുക്കളും
പാണ്ഡവന്മാരുംമാതാവാകിയകുന്തിതാനും
ഹസ്തിനാപുരത്തിങ്കൽവാണീടുംവൃത്താന്തങ്ങൾ
വിസ്താരംസംക്ഷേപമായറിഞ്ഞതനല്ലോഭവാൻ.
ദുഷ്ടനാംസുയോധനനിഷ്ടമായ്ക്കൊണ്ടാടുന്ന
ദൃഷ്ടിഹീനനാംവൃദ്ധൻധൃതരാഷ്ട്രനുംപാർത്താൽ
പാണ്ഡുതൻപുത്രന്മാരെസ്വാത്മജന്മാരെപ്പോലെ
നിർണ്ണയംപാലിക്കയുമില്ലവനവയെല്ലാം
ചെന്നുനീയറിഞ്ഞിങ്ങുവന്നുവൃത്താന്തംപോലെ
നമ്മുടെപാണ്ഡവരെനന്മയായ്വെക്കാംപക്ഷേ.”
ഇത്തരമക്രൂരനോടരുൾചെയ്തനന്തരം
ഉത്തമനായകൃഷ്ണൻരാമനുമുദ്ധവനും
ഒന്നിച്ചുപോന്നുവന്നുമഥുരാപുരിതന്നിൽ
നന്നായിസ്സുഖിച്ചുവാണീടിനാൻനൃപോത്തമ!
ഹസ്തിനപുരത്തിങ്കലക്രൂരനശങ്കിതം
എത്രയുംവേഗത്തോടുംചെന്നതിന്നനന്തരം
അന്ധനാംനൃപനെയുംപത്നിഗാന്ധാരിയെയും
ബന്ധുക്കൾഭീഷ്മർവിദുരഭരദ്വാജകർണ്ണ
ഗൌതമബാൽഹികദുര്യോധനാദ്യന്മാരെയും
ജാതമോദേനകണ്ടുകുശലംവിചാരിച്ചു
സോദരിയായകുന്തിതന്നുടെഗൃഹംപുക്കു
സോദരൻതന്നെക്കണ്ടുപൂജിച്ചുകുന്തിതാനും
ഖേദമുൾക്കൊണ്ടുതന്റെവേദനയെല്ലാമോരോ-
ന്നാദരവോടുകുശലപ്രശ്നങ്ങളായിച്ചൊന്നാൾ:—
“താതനുംഭ്രാതാക്കളുംനിങ്ങളുംഭ്രാതൃപുത്ര
സോദരീവർഗ്ഗങ്ങളുംസൌഖ്യമായ്വാഴുന്നില്ലേ?
മാനസശോകത്തോടെവാഴുന്നോരെന്നെനിങ്ങൾ
മാനസേമറന്നിതോ?ഞാനേതുമറിഞ്ഞീല.
പൈതൃഷ്വസേയന്മാരാമെന്നുടെപുത്രന്മാരെ-
ച്ചേതസിരാമകൃഷ്ണന്മാരുള്ളിലോർത്തീടുമോ?
ദുഷ്ടരാംചെന്നായ്ക്കൾതന്മദ്ധ്യത്തിൽഭയംപൂണ്ടു
പെട്ടിഹകിടക്കുന്നഹരിണീകണക്കിനെ
എത്രയുംദുഃഖത്തോടെഭീതിയുംകൈക്കൊണ്ടിഹ
ശത്രുക്കൾമദ്ധ്യേകിടന്നീടുന്നോരെന്നെപ്പിന്നെ
താതനില്ലാത്തബാലന്മാരെയുംജനാർദ്ദനൻ
ചേതസികാരുണ്യത്താലിങ്ങൊരുദിനംവന്നു
കണ്ടുമാനസതാപമാശ്വസിപ്പിച്ചീടുമോ?
അണ്ഡർകോനായകൃഷ്ണ!നമസ്തേ!നമോസ്തുതേ!
മാനസശോകഹര!കൃഷ്ണായനമോസ്തുതേ
അനന്തമൂർത്തേ!തവപാദപങ്കജമെന്ന്യേ
മാനസഗതിയിനിക്കില്ലേതുംദയാനിധേ!
ദുഃഖിയാമെന്നെയുംമൽപുത്രരാംബാലരേയും
ദുഃഖങ്ങൾതീർത്തുദുഃഖനാശന!വേഗേനനീ!
കാത്തുകൊള്ളുകയെന്നുമിത്തരംചൊല്ലിക്കുന്തി
ചിത്തശോകേനകരഞ്ഞീടിനാളതുനേരം”
നല്ലനാംവിദുരരുംഗാന്ദിനീസുതന്താനും
അല്ലൽപൂണ്ടുള്ളിൽനല്ലസാന്ത്വനവാക്യങ്ങളാൽ
ആശ്വസിപ്പിച്ചുകുന്തിതന്നിലെസ്നേഹത്താല-
ങ്ങീശ്വരധ്യാനംചെയ്തുമേവിനാൾകുന്തിതാനും.
വാർത്തകളറിവാനായവിടെയക്രൂരനും
പാർത്തിതുചെറുദിനമോരോന്നേയോർത്തോർത്തവൻ.
പാണ്ഡവരുടെബുദ്ധിഗുണങ്ങൾധർമ്മകർമ്മ-
പാണ്ഡിത്യശ്രുതിശൌര്യധൈര്യസജ്ജനഭക്തി
വീര്യപുംവിത്ര്യാദാനശീലസൽഗുരുഭക്തി
ആര്യമാർഗ്ഗങ്ങളിവയാകിയഗുണമെല്ലാം
ഉണ്ടായിവരികയാലവരിൽപ്രജകൾക്കും
ഉണ്ടായിതനുരാഗമായവസഹിയാഞ്ഞു
കാരണംകണ്ണില്ലാത്തവൃദ്ധനാംനൃപൻകണ്ണൻ
ദുരിയോധനൻപിന്നെശ്ശകുനിയിവരെല്ലാം
ഒന്നിച്ചുനിരൂപിച്ചുഭീമനെക്കൊന്നീടുവാൻ
പിന്നെയുംദുഷ്കർമ്മങ്ങളോരോന്നേചെയ്തതെല്ലാം
വിദുരർകുന്തിതാനുംമറ്റുള്ളബന്ധുക്കളും
മതിമാനായീടുന്നോരക്രൂരംകേൾപ്പിക്കയും
മതിയിലോർത്തുകണ്ടുമറിഞ്ഞുവൃത്താന്തങ്ങൾ
മതിയിലുറപ്പിച്ചുസോദര്യോടായുംപിന്നെ
മതിമാൻവിദുരരോടായുമങ്ങാദരവിൽ
യാത്രയുംചൊല്ലിത്തത്രപോന്നിതങ്ങക്രൂരനും
എത്രയുമേറ്റമുള്ളിൽവൃത്താന്തമോർത്തോർത്തവന്
പോന്നുടനന്ധനൃപൻതന്നുടെസമീപത്തിൽ
ചെന്നുബന്ധുത്വഭാവമോടിത്ഥംപറഞ്ഞിതു:—
“വൈചിത്രവീര്യകുലഭൂപതേ!മഹാമതേ!
വൈചിത്രകീർത്തേ!ഗുണവാരിധേകേട്ടീടണം;
പൂജ്യനായീടുംപാണ്ഡുമരിച്ചശേഷംനീയും
രാജ്യവുംവേണ്ടുംവണ്ണംപാലിച്ചുപോരുന്നില്ലേ.
ഭൂപതിഭൂമിതന്നെധർമ്മേണരക്ഷിക്കേണം
പാപകർമ്മങ്ങൾചെയ്തീടാതെവാഴ്കയുംവേണം
രാജാവിനുടെഗുണംകൊണ്ടുതൽപ്രജകൾക്കു
യോഗ്യതയുണ്ടാകേണംനല്ലതുചൊല്ലീടേണം
കർമ്മണാവാചാമനസ്സാനൃപഗുണങ്ങളാൽ
മമതയുണ്ടാക്കേണംമത്സരവിഹീനനായ്
പക്ഷപാദത്തെത്തുടങ്ങീടിനനൃപന്മാരെ
തൽക്ഷണംത്യജിച്ചീടുംപ്രജകളറിയേണം.
ഇങ്ങിനെയുള്ള ജനത്തിന്നുടെസ്വഭാവംകേൾ
മംഗലംവരുവാനായ്പാണ്ഡുനന്ദനരേയും
നിന്നുടെസുതന്മാരെത്തന്നെയുമൊരുപോലെ
നന്ദിച്ചുവളർത്തുകാരുണ്യേനവാഴ്കരാജ്യം.
എന്നുടെഭാര്യമക്കളിത്തരംഭേദഭ്രമം

തോന്നീടുന്നതുമഹാമായയാഭ്രമമെടോ!
കൂടിയല്ലല്ലോജനിക്കുന്നതിങ്ങാരുംപാർത്താൽ
കൂടിയല്ലാരുംപിന്നെമരിക്കുംപൊഴുംനൃപ!
മദ്ധ്യപക്ഷത്തിൽചിലരൊന്നിച്ചുകൂടീടുന്ന
പദ്ധതിമദ്ധ്യത്തിങ്കൽജനങ്ങളെന്നപോലെ
പുത്രമിത്രാദികളത്രങ്ങളെപ്പാലിപ്പാനായ്
എത്രയുംദുഃഖിച്ചുധർമ്മേണമൂഢരാമവർ
വിത്തമുണ്ടാക്കിവച്ചാലായതുദിനംദിനം
പുത്രമിത്രാദിയായോർതിന്നിഹമുടിച്ചീടും;
വിത്തമെല്ലാമെയൊടുങ്ങീടുമ്പോളിവനെയും
പുത്രാദിമിത്രങ്ങളുംത്യജിച്ചുദ്വേഷിച്ചീടും
കഷ്ടമെന്നോർത്തുതാനുംവൃദ്ധനായുഴന്നീടും
അഷ്ടിക്കുപോലുമില്ലാഞ്ഞേററംപുംവലഞ്ഞീടും
മുന്നംതൽക്കുടുംബരക്ഷാർത്ഥമായ്ദുരിതങ്ങൾ
അന്നന്നുപലതരംചെയ്തവയെല്ലാംകൊണ്ടും
തന്നുടെദേഹംവിട്ടുയമലോകത്തുചെന്നി-
ട്ടുന്നതനരകത്തിൽകിടന്നുവലഞ്ഞീടും;
എന്നതുകൊണ്ടുഞാനെന്നുള്ളതുമിനിക്കെന്നും
എന്നുടെപുത്രമിത്രകളത്രഭേദഭ്രമം
എന്നിവയൊന്നുംനിനയ്ക്കാതെനിത്യവുംസദാ
ഒന്നിനുമൊരുഭേദമാരൊടുംനിനയ്ക്കാതെ
കന്മഷകർമ്മങ്ങളെച്ചെയ്യാതെവാണീടുന്ന
നിർമ്മലഭൂപന്മാർക്കുകീർത്തിസൌഖ്യങ്ങൾവരും.
ആകയാൽഭവാൻസർവ്വസമ്മതബുദ്ധിയോടും
ആകവേപാലിക്കേണമതിനാൽസുഖമുണ്ടാം
ഈവണ്ണമല്ലന്നാകിലനർത്ഥമുണ്ടായ്വരും
ഈവകഭവാനറിയാഞ്ഞല്ലപറഞ്ഞതും
സ്നേഹവുംനമ്മിലേററമുണ്ടെന്നൊന്നുള്ളിലുള്ള
മോഹമുണ്ടാകമൂലംഞാനിഹപറഞ്ഞതും"
ഇത്തരമക്രൂരൻെറവാക്കുകളെല്ലാംകേട്ടി-
ട്ടുത്തരംധൃതരാഷ്ട്രനായമന്നവൻചൊന്നാൻ:—
"എത്രയുംശുഭമെടോ! ധന്യനാംനിൻെറവാക്യം
ഇത്തരംകേട്ടിട്ടിനിക്കേതുമേമനക്കാമ്പിൽ
തൃപ്തിവന്നീലനരന്മാർക്കുപീയൂഷപാനം
ചെയ്തീടിൽതൃപ്തിവരായെന്നതുപോലെനിൻെറ
കൈതവഹീനവാക്യമെന്നുള്ളിൽമായാവശാൽ
പുത്രമിത്രാർത്ഥരാഗവിഷയമാകുംചിത്ത-
മെത്രയുംനിറകയാലേൽക്കയില്ലറിയേണം.
മായാവല്ലഭൻപരൻപുരുഷൻനാരായണൻ
മായാമാനുഷവേഷംധരിച്ചുഭൂമണ്ഡലേ
വൃഷ്ണിവംശത്തിൽവന്നുപിറന്നുവളർന്നൊരു
കൃഷ്ണൻതൻമായാവിലാസങ്ങളാക്കറിയാവൂ
ഈശ്വരാജ്ഞയാവരുമ്പോലെവന്നീടുമെന്നു
ശാശ്വതജ്ഞാനമുള്ളിലുറച്ചേന്മഹാമതേ!
ഈവണ്ണംധൃതരാഷ്ട്രർതന്നുടെവാക്കുകേട്ടു
കേവലമതിനർത്ഥമറിഞ്ഞിട്ടക്രൂരനും
നന്ദിച്ചുയാത്രചൊല്ലിച്ചെന്നുടൻമഥുരയിൽ
വന്നുവൃത്താന്തമെല്ലാംമാധവരാമന്മാരെ-
ക്കേൾപ്പിച്ചുമോദത്തോടുംവസിക്കുംകാലമപ്പോൾ
താല്പര്യമോടുയുദ്ധമുണ്ടായിതതുംകേൾക്ക.
കംസൻെറഭാര്യമാരാമസ്തിയുംപ്രാപ്തിയുമ്പോ-
യ്ക്കംസനെകൃഷ്ണൻകൊന്നസങ്കടംനിമിത്തമായ്
തങ്ങൾക്കുതാതനായിമേവീടുംജരാസുതൻ
തന്നോടുസങ്കടങ്ങളൊക്കയുമറിയിച്ചാർ.
പുത്രികൾവാക്കുകേട്ടുക്രുദ്ധനായ്ജരാസുതൻ
സത്വരംയുദ്ധത്തിനുകോപ്പിട്ടുപുറപ്പെട്ടു
യാദവവംശംമുടിച്ചീടുവൻവേഗമെന്നു
സാദരവ്യൂഹംചമച്ചീടിനാൻവഴിപോലെ.
ഇരുപത്തോരായിരത്തെണ്ണൂറുമെഴുപതും
കരികളത്രതേരുംചമച്ചുറിത്തിപ്പിന്നു
അശ്വങ്ങളെഴുപത്തയ്യായിരത്തറുനൂറും
നിശ്ചയമിതിന്മേലെയശ്വങ്ങൾപത്തുംകൂട്ടി
കാലാളുംനൂറെററാമ്പതിനായിരത്തുമുന്നൂററി-
ന്മേലെയമ്പതുകൂട്ടീട്ടുള്ളസംഖ്യയെത്തന്നെ
ഇമ്പമാമക്ഷൌഹിണിയൊന്നെന്നുപറയുന്നു.
ഇത്തരംവിംശതിയുംത്രയവുമക്ഷൌഹിണി
ചിത്തമോഹനയുദ്ധവേഷമായ്ചമഞ്ഞുടൻ
ആനകപടഹാദിവാദ്യഘോഷങ്ങളോടും
മാനമുൾക്കൊണ്ടുമഗധാധിപൻപുറപ്പെട്ടു
മഥുരാപുരിചൂഴുംവളഞ്ഞിതങ്ങുപോലെ
യാദവന്മാരുമേററമുൾപ്പേടിപൂണ്ടനേരം
യാദവപതികൃഷ്ണൻപേടിയായ്കെന്നുചൊന്നാൻ.
കാരണപൂരുഷനായീടിനകൃഷ്ണനുള്ളിൽ
കാരണാത്മാവുകൊണ്ടുപൂർവ്വവൃത്താന്തമോർത്താൻ.
കാരണാത്മാവായ്പുരുഷോത്തമനാകുന്നഞാൻ
കാരുണ്യവശാൽകാലാവസ്ഥാദിഗുണങ്ങളാൽ
ജാതനായതിൻമൂലമെന്തെന്നാൽഭൂഭാരത്തെ
ചെയ്തീടുംദുഷ്ടനൃപരാദിയെവധംചെയ്തു
ഭൂഭാരത്തെത്തീർത്തുധർമ്മരക്ഷയുംചെയ്തു
സാമോദംശിഷ്ടന്മാരെപ്പരിപാലിപ്പാനല്ലോ.
ആകയാൽമാഗധനാംപടയുംവരുന്നതും
ആകവേമുടിച്ചെൻെറകാര്യവുംസാധിച്ചീടാം.
ആയതുകൊണ്ടുയുദ്ധംചെയ്തുഞാനക്ഷൌഹിണി-
യാകവേനശിപ്പിപ്പനെന്നുള്ളിൽനിശ്ചയിച്ച-
ങ്ങിരിക്കുംനേരംമഗധാധിപനുടെപട
പരന്നുവന്നുമഥുരാപുരിക്കുപവനേ
മാഗധാജ്ഞയാസാല്വൻകലിംഗൻചേദിപനും
വേഗവാൻദന്തവക്ത്രൻപിന്നെയുംവിദൂരഥൻ
ബലവാനുലൂകനുംവേണുദാർശനുംശൈബ്യൻ
മാലിയററീടുന്നൊരുഭീഷ്മകനിത്യാദികൾ
മഥുരാപുരിയുടെപൂർവ്വദ്വാരത്തിൽനിന്നു
മാധവപുരത്തിൻെറദക്ഷിണഭാഗത്തിങ്കൽ
വിന്ദനുമനുവിന്ദൻനരകൻവിരാടനും
സന്നാഹവീരനേകലവ്യനുംബാൽഹീകനും

വഞ്ചനാധീശ്വരനുമെന്നിവരൊരുമിച്ചു
നിന്നിതുയാദവന്മാർവരവുംപാർത്തുപാർത്തു
പൌണ്ഡ്രകൻബൃഹൽക്ഷത്രൻശല്യനുംയുധാജിത്തും
പാണ്ഡിത്യംരണത്തിങ്കലേറിയഭൂരിശ്രവാ
രുഗ്മിയുംദ്രുപൻസുദക്ഷിണനമിത്രാദികൾ
തിഗ്മസൈന്യങ്ങളുമായ്പശ്ചിമദ്വാരത്തിങ്കൽ
ദ്രുപദൻശിശുപാലൻത്രിഗർത്തൻജയദ്രഥൻ
കപടമേറീടുന്നശകുനിഃസോമദത്തൻ
കണിന്ദൻജരാസന്ധനെന്നിവരെല്ലാവരും
രണങ്ങളൊരുമിച്ചിട്ടുത്തരദ്വാരത്തിങ്കൽ
സമുദ്രംഭൂമണ്ഡലംവളയുന്നതുപോലെ
സമസ്തനൃപന്മാരുംമഗധനൃപന്താനും
മധുരാപുരിചുഴന്നിണ്ടനെസിംഹനാദം
അധികംശംഖധ്വനിഭൈരവഭേരീധ്വനി
മററുമിങ്ങോരോതരംകൊടികൾകൊടിക്കൂറ
അററമില്ലാതകാലാൾതന്നുടെനിലവിളി
എന്നിവകൊണ്ടുഭൂമികുലുങ്ങിത്തുടങ്ങിനാൻ
അന്നേരംയുഗാന്തേഷുമേഘങ്ങളെന്നപോലെ
പിന്നെയുംസമുദ്രങ്ങൾപോലെയുംഘോരഘോരം
മന്നവ!രിപുകുലമിളകീതോരോതരം.
മാനസനിശ്ചലനാംകൃഷ്ണനുമിളകീല
മഗധാധിപനൃഗലാദികൾഘോഷങ്ങളാൽ
മൃഗരാജനുതുല്യവിക്രമമൂർത്തിയായ
മാധവനേതുമിളകാതെരാമനോടിദം
ആധിഭൂവിനുതീർപ്പാനുള്ളൊരുവഴികളെ
ഗൂഢമായറിയിച്ചിതന്നേരംമനക്കാമ്പിൽ
ഗൂഢപാദീശാംശജനേററവുംമോദംപൂണ്ടു
നിഷ്കളംബോളംബരത്തിൽനിന്നുവന്നിതുതേരും
അർക്കതേജസ്സെവെല്ലുംചക്രാദ്യായുധങ്ങളും
ഒക്കെവന്നതുകണ്ടുയദുരാജാജ്ഞയോടും
പുഷ്കരേക്ഷണൻതാനുംരാമനുമൊരുമിച്ചു
തേരതിൽകരയേറിയുദ്ധസന്നദ്ധന്മാരായ്
പാരാതെയദുക്കളെമൊക്കവെയൊരുമിച്ചു
യുദ്ധകോലാഹലേനതിക്കിയുംതിരക്കിയ-
ങ്ങുദ്ധതന്മാരായ്ഭയഹീനരായ്പുറപ്പെട്ടു
കൃതവർമ്മാവുമുദ്ധവനിത്യാദികൾ
അതിവിക്രമംപൂണ്ടുകൃഷ്ണനുമൊരുമിച്ചു
പൂർവ്വഗോപുരത്തൂടെപുറത്തുപുറപ്പെട്ടു
പൂർവ്വികനുഗ്രസേനൻപൃഥുവുംവിപൃഥുവും
പിന്നെയസ്സുദാമാവുംഹരിയുമൊരുമിച്ചു
സന്നാഹത്തോടുതെക്കേഗോപുരംപുറപ്പെട്ടു
സാത്യകിഗദൻപ്രസേനനുമക്രൂരനും
സത്യപൂരുഷൻഹരിതനോടുമൊരുമിച്ചു
പശ്ചിമദ്വാരത്തൂടെശത്രുസംഹാരംചെയ്വാൻ
നിശ്ചലന്മാരായ്പുറപ്പെട്ടിതുകോലാഹലാൽ.
ഗോവിന്ദൻമഹാതേജോമയമാംരഥത്തോടും
സാരഥിയായിമേവുംദാരുകനോടുംകൂടി
രാമനുമൊരുമിച്ചുകേവലംജഗദീശൻ
താമസരക്ഷോഗണനാശനശംഖധ്വനി-
പൂരേണപുറപ്പെട്ടുവടക്കേഗോപുരത്തൂ-
ടോരോരോവഴിക്കപ്പായൊളിച്ചാർദൈത്യവംശം
ഏകനായ്ബഹുവായിട്ടിരിക്കുംകൃഷ്ണൻനാലു-
ഗോപുരത്തൂടെനാലായ്തീർന്നതെന്തത്ഭുതം!
തേരതിലേറിവന്നമാധവരാമന്മാരെ-
പ്പാരാതെനോക്കിക്കണ്ടുചൈദ്യമാഗധന്മാരും
പിന്നെയുണ്ടായയുദ്ധവൈദഗ്ധ്യംചൊല്ലീടുവാൻ
എന്നാലെളുതല്ലിന്നൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലാമതും;
രാമകൃഷ്ണന്മാരൊരുമിച്ചതിശോഭയോടും
ആമയഹീനംവന്നനേരത്തുനൃപജനം
കോപേനബാണഗണവർഷവുംതുടങ്ങിനാർ
ഗോവിന്ദരാമന്മാരുമവ്വണ്ണംപൊരുതിതു
തേരുകൾനിനാദവുംസിംഹനാദങ്ങളാലും
ഘോരമാംശംഖധ്വനിപൂരമാരാവത്താലും
പാരിടമിളക്കിയശത്രുക്കൾഹൃദയങ്ങൾ
ഓരോരോതരംഭയപ്പെട്ടിഹഭ്രമിച്ചിതു
പൂർവ്വഗോപുരദ്വാരേയാദവവീരന്മാരും
ഗർവ്വിതന്മാരാംശത്രുവർഗ്ഗവുമൊരുമിച്ചു
നാലെട്ടുദിനമൊരുപോലെസംഗരംചെയ്തു
യാദവവീരർതെക്കേപ്പുറത്തുമതുപോലെ
അപരദ്വാരിവില്ലാളികളാംയദുക്കളും
അവനികുലുങ്ങുമാറങ്ങിനെയുദ്ധംചെയ്തു
മററുള്ളയാദവന്മാർരാമകൃഷ്ണന്മാരോടും
തെറെറന്നുത്തരഭാഗേനിന്നുയുദ്ധവുംചെയ്താർ
പിന്നെയുംരാമകൃഷ്ണന്മാരെയുംനോക്കിക്കണ്ടു
മന്ദഹാസവുംചെയ്തുചൈദ്യമാഗധന്മാരും
"ഹേകൃഷ്ണ!നരാധമ,നിന്നൊടുയുദ്ധംചെയ്വാ-
നാഹന്തനമുക്കിച്ഛയില്ലെന്നുമാഗധനും
ചൊല്ലിനാൻബാലനല്ലോകൃഷ്ണ!നീയതുമൂലം
നല്ലതായ്വരാനമ്മിൽയുദ്ധംചെയ്വതുകഷ്ടം!
രാമനുംഞാനുമായിട്ടൊട്ടൊട്ടുരണംകൊള്ളാം
കോമള!നിൻെറദേഹംമൽശരൈർഭിന്നമായ്പോം
പോരുംശൂരതവാക്കെചൊന്നനിൻപൌരുഷവും
നേരേഞാനൊട്ടറിയുമെന്നുമാധവൻചൊന്നാൻ.
ഇത്തരംകൃഷ്ണവാക്യംകേട്ടോരുജരാസുതൻ
ക്രുദ്ധനായ്മഹാബലസൈന്യസാരഥിയുതം
മത്തഹസ്തീന്ദ്രൻപോലെരാമകൃഷ്ണന്മാരോടു
യുദ്ധവുംതുടർന്നിതുമാഗധനതുനേരം
ദിക്കുകൾദിവിസ്പൃശ്വന്താനംഭ്രരേണുകൊണ്ടു
മറഞ്ഞുചമഞ്ഞിതുവൈരികൾതമ്മിലേററു
നിറഞ്ഞരോഷമോടെമഥുരാപുരിതൻെറ
ഗോപുരങ്ങളിൽസമാശ്രിതങ്ങളായിപ്പട-
ഗോവിന്ദന്തൻെറസൈന്യംമാഗധസൈന്യത്താലെ
അസ്ത്രവർഷങ്ങൾകൊണ്ടുപീഡിക്കുന്നതുകണ്ടു
സത്വരംമാധവനുംതേരതിൽ [illegible]

യുദ്ധവുംതുടങ്ങിനാൻരാമനുമതുപോലെ
ക്രുദ്ധവൈരേണസമരത്തിന്നായൊരുമ്പെട്ടു
ദേവാസുരാദികളാൽപൂജ്യനായിന്നൽപോലെ
കേവലംശോഭിക്കുന്നചക്രഖഡ്ഗാദ്യായുധം
കൈവേധരിച്ചുവില്ലുകളുംഞാൺവലിച്ചു
വിക്രമമായശരമെടുത്തുതൊടുത്തിട്ടു
ബാണസഞ്ചയംപ്രയോഗിച്ചുവാരണരഥ-
സേനകളെയുംനശിപ്പിച്ചുകൊള്ളിമീൻപോലെ
വിളങ്ങുംചക്രമതുശോഭിച്ചുകാണുന്നിതു
വിളങ്ങുംചന്ദ്രതുല്യതേജസാമഹാരവ-
പൂരിതമായിദൈത്യവർഗ്ഗഭീഷണമായി-
ട്ടിരിക്കുംപാഞ്ചജന്യംവിളിച്ചുഭഗവാനും
അതിന്റെരവപൂരാൽദുഷ്ടമന്നവഹതം
യദുക്കൾസകലരുമേറ്റവുംമുദിതരായ്
പാഞ്ചജന്യത്തിൻധ്വനികേട്ടുമന്നവരെല്ലാം
ചഞ്ചലഹൃദയരായ്ഭീതരായ്പ്പിറച്ചിതു-
യാദവരാജന്താനുംവൈരിസൈന്യങ്ങളേയും
ആയുധംകൊണ്ടുയുദ്ധംചെയ്തേറ്റമൊടുക്കിനാൻ
മഥുരാപുരിതന്റെഗോപുരേചുഴലവും
യുദ്ധത്തെച്ചെയ്തുനില്ക്കുംനൃപന്മാർതമ്മെയെല്ലാം
യാദവവീരന്മാരുംനന്ദിച്ചുരണംകൊണ്ടു
യാദവപതികൃഷ്ണൻചൈദ്യന്റെവില്മുറിച്ചാൻ
ഭത്സിച്ചുചൈദ്യന്താനുമടുത്തുകൃഷ്ണനോടു
വത്സ!നില്ലെട!കൃഷ്ണ!നില്ലുനില്ലെന്നടുത്താൻ
അന്നേരംമുകുന്ദനുമേറിയബാണങ്ങളെ
നന്നായിവർഷിച്ചിതുപിന്നെയുംചൈദ്യന്തന്റെ
ധനുസ്സുമുറിച്ചപ്പോൾചൈദ്യനുംസിംഹനാദാൽ
പിന്നെയുമഞ്ചുശരംക്രോധിച്ചുപ്രയോഗിച്ചാൻ.
മാധവസാരഥിയെപ്പിന്നെയുംപത്തുബാണം
മധുസൂദനന്മേലുമെയ്തിതത്യുഗ്രമായി.
അസ്ത്രങ്ങളുതടുത്തേറവുംബലത്തോടും
ഉത്തമൻകൃഷ്ണനപ്പോൾമാനിച്ചുചൈദ്യനോടു
ചൊല്ലിനാൻ"നെടോ!ചൈദ്യനീബലവാനെത്രയും
ഇല്ലസംശയമതുകൊണ്ടുദുർബ്ബുദ്ധേ!കാൺക
എന്നുടെധനുഷ്പ്രയോഗങ്ങളെരണത്തിങ്കൽ
എന്നുമാധവനരുൾചെയ്തുകേട്ടുനേരം
മന്നവന്മാരെല്ലാരുമെതിർത്തങ്ങടുത്തിതു
നന്നായിബാണങ്ങളാൽഘോരമായ്രണംചെയ്തു
മാധവനവർകളെപ്രത്യേകമഞ്ചഞ്ചായി
ബാണങ്ങൾതന്നാൽരഥസേനയെപ്രയോഗിച്ചു
മുമ്മൂന്നുശരത്താലേമർമ്മങ്ങൾതന്നിലെയ്തു
വന്മദനൃപന്മാരെയേകമാംശരംകൊണ്ടു
വക്ഷസിപ്രയോഗിച്ചുമാധവൻപിന്നെനന്നാ
യ്തീക്ഷ്ണമാമസ്ത്രംത്രിംശദോരോരോനൃപന്മാരിൽ
അയച്ചുഛേദിച്ചിതുമുപ്പതുനൃപന്മാരെ
ആയതുകൊണ്ടുചൈദ്യഭൂപനുംമുകുന്ദന്റെ
നേരേവന്നടുത്തപ്പോൾധനുസ്സുംഖണ്ഡിച്ചിട്ടു
പാരാതെമൂന്നുശരംകൊണ്ടവൻതേർക്കൊടിയും
കുടയുംഛേദിച്ചിട്ടുമാധവൻപത്തുശരം
ഉടനെചൈദ്യാംഗത്തിൽസമസ്തംകല്പിച്ചിട്ടു
അയച്ചിതതുനേരമസ്ത്രങ്ങളരികൾതൻ
കായത്തെദഹിപ്പതിനുജ്ജ്വലിച്ചടുക്കുന്നു
ചക്രവുമതുപോലെജ്വലിച്ചുതേജോമയാൽ
വിക്രമമോടുശുഷ്കപത്രേഷുവഹ്നിപോലെ
രിപുവൃന്ദത്തെദഹിച്ചിങ്ങിനെനടക്കുന്നു
രിപുക്കൾതന്റെകണ്ഠേകധികൾതന്റെകണ്ഠേ
സേനകൾതമ്മെരഥമെന്നിവയെല്ലാറ്റെയും
ദീനമെന്നിയേഖണ്ഡിച്ചകത്തുംപുറത്തുമായ്
ഭേദമെന്നിയേസൂര്യജ്യോതിസ്സായ്വിളങ്ങീട്ടു
താനേസഞ്ചരിക്കുന്നമാധവസുദർശനം
കല്പാന്തകാലേമേഘവർഷവൽമുകുന്ദനും
ശില്പമാമസ്ത്രങ്ങളാൽഘോരമായ്വർഷിക്കുന്നു
കല്പാന്തേമഹാനാദംപോലെമാധവധനു-
സ്സല്പന്നജ്യാനാദമ മിടിതൻധ്വനികളും
കല്പാന്തപവനനാൽവൃക്ഷപത്രങ്ങൾപോലെ
കുപ്രഭജ്ഞനങ്ങളാമരിവൃന്ദങ്ങളെല്ലാം
കല്പാന്തകാലേഗിരിമുകളിൽനിന്നുവെള്ള-
മെപ്രകാരത്തിൽവരുമതുപോൽശത്രുക്കൾതൻ
മേനിയിൽനിന്നുരക്തവാരിയുംപരക്കുന്നു
ഘോരമായ്രണംനേരിട്ടിങ്ങിനെമുറുകുന്നു
സീമയില്ലാതെരിപുവൃന്ദങ്ങൾമരിക്കുന്നു
സീമയില്ലാതെജനംനിന്നടനെതിർക്കുന്നു
വില്ലുകൾശരങ്ങളുംവാളുകൾപരിഘങ്ങൾ
നല്ലോരുഗദകളുംവേലുകൾചുരികങ്ങൾ
ചക്രങ്ങൾശതഘ്നികൾകുന്തങ്ങൾമുസലങ്ങൾ
മുഷ്കരമായമറ്റുമോരോരായുധജാലം
കൈക്കൊണ്ടുനരപതിസേനകളെതിർക്കയും
ഉൾക്കരുന്നിങ്കൽഭീതിയെന്നിയേമരിക്കയും
ജീവിതാശയുംവിട്ടുപാഞ്ഞുപാഞ്ഞടുക്കയും
കേവലമൂർത്തികൃഷ്ണൻകൊന്നുകൊന്നൊടുക്കയും
ഭീരുക്കളായുള്ളവർപേടിച്ചുമാറുകയും
ചോരയുംപലവഴിപുഴയായൊലിക്കയും
നില്ലെടാ!നില്ലുനില്ലെന്നങ്ങടുക്കുമ്പോൾ
ചൊല്ലിക്കൊണ്ടെയ്തുഭൂമൌവീണിട്ടുമരിക്കയും
നല്ലൊരുവീരസ്വർഗ്ഗംപുക്കുടൻസുഖിക്കയും
നല്ലൊരുഗദായുദ്ധസമർത്ഥരായജനം
നല്ലൊരുഘടങ്ങളെതച്ചുടയ്ക്കുന്നപോലെ
കരികൾരഥമിവതച്ചുടൻപൊടിക്കയും
ശരങ്ങൾകൊണ്ടുപിളർന്നട്ടഹാസിക്കുംചിലർ
അട്ടഹാസിക്കുംമദ്ധ്യേജീവനുംവിട്ടുപോകും
ദുഷ്ടരായ്ത്തിരിഞ്ഞുനിന്നെതിർക്കുന്നുചിലർ
സംഗരംകാണികൾക്കുകണ്ണുകൾമറുകുന്നു
സംഗരംകണ്ടുകൊണ്ടാടുകയുംപുകഴ്ത്തിയും
ഇന്നിതുപാർത്താൽമഗധാധിപൻദുഷ്ടനെന്നു

നിന്ദിച്ചുപറയുന്നുകാണികളായ ചിലർ.
സ്വർഗ്ഗവാസികൾകണ്ടുസന്തുഷ്ടരായീടുന്നു.
മഗധാധിപപടയൊക്കെയുംമരിച്ചിട്ടു
രക്തമാമംബുധിയുംപരന്നുശോഭിക്കുന്നു
രക്തവാരിധിതന്നിൽചത്തൊരുസേനാഗണം
മത്സ്യമായ്കല്ലുകളായ്നക്രമായ്ശംഖുമായി
തത്സമമിടകലന്നങ്ങതിൽരത്നങ്ങളായ്
ചത്തൊരുജനത്തിന്റെവീരഭൂഷണങ്ങളും
എത്രയുംകേശങ്ങളാംചണ്ടിയുംപൂർണ്ണമല്ലോ;
വാരിധിതന്നിലുള്ളവസ്തുക്കളെല്ലാമുണ്ടു
വാരിധിയായരക്തജലത്തിലെന്നേവേണ്ടു
സൈന്യനാശത്തെക്കണ്ടുകോപിച്ചുജരാസന്ധ-
ന്മാന്യനായ്രഥമേറിച്ചെന്നുരാമനുമായി
തമ്മിലുണ്ടായരണമെത്രയുമത്യത്ഭുതം!
വന്മലതമ്മില്പോലെഹസ്തികളെന്നപോലെ
തങ്ങളിൽഗദായുദ്ധമെത്രയുംചെയ്തുഘോരം
മംഗലരാമന്താനുംമാഗധന്താനുമായി.
മാഗധൻഗദകൊണ്ടുരാമന്റെവക്ഷസ്സിങ്കൽ
തുംഗമായോങ്ങിയൊന്നുതച്ചിതുക്രോധത്തോടെ
രാമനുമതുതട്ടിപ്പിന്നെയുംയുദ്ധംചെയ്തു.
മാഗധൻതാനുംകുറഞ്ഞീടാതെപൊരുതിതു.
പിന്നെയുംഗദായുദ്ധശ്രാന്തനായ്മാഗധനും
ചെന്നുടൻവില്ലെടുത്തുശരങ്ങൾതൂകീടിനാൻ.
രാമനുമതുനേരംസീരത്താൽരഥത്തേയും
സീമയില്ലാത്തരുഷാപൊടിച്ചുകളഞ്ഞിട്ടു
രാമനുംമാഗധനെപ്പിടിച്ചുകെട്ടിക്കൊൽവാ-
നായിട്ടുതുടങ്ങുമ്പോൾകൃഷ്ണനുംരാമനോടു
ചൊല്ലിനാൻകൊന്നീടൊല്ലായിവനെനാമിപ്പോഴേ-
കൊല്ലാതെവിട്ടാലിവൻമൂലമായുററുമുള്ള
ദുഷ്ടരാംനൃപന്മാരുംപടയുംവന്നുനമ്മോ-
ടൊട്ടേറയുദ്ധമുണ്ടാമപ്പോൾഞാൻസൈന്യങ്ങളാൽ
ഭൂമിഭാരവുംമററുദുഷ്ടന്മാരെയുംകൊല്ലാം.
താമസമെന്ന്യേയിപ്പോൾമാഗധംവിട്ടയയ്ക്കു.
ഇത്താരംകേട്ടുരാമൻമാഗധംവിട്ടയച്ചു
സത്വരംമാഗധനുംമാനംകെട്ടങ്ങുപോയാൻ.
മാനവന്മാരാൽപൂജ്യനായമാധവൻതാനും
വന്ദിതരായകൃഷ്ണാദികളാംയദുക്കളാൽ
മടങ്ങിപ്പോയിമധുസൂദനൻതന്നാൽവിട്ടി-
ട്ടുടനേതന്റെപുരംചെന്നുപുക്കിതുപിന്നെ.
മാനിയാംനൃപനെല്ലാംമാനഹീനതപൂണ്ടു
യാദവവരന്മാർക്കുമാഗധൻമൂലമായി
നാമെല്ലാംശത്രുക്കളായ്വന്നതുംകർമ്മബന്ധം
എന്നിവനിരൂപിച്ചുദുഃഖിച്ചുപോയീടിനാർ.
അംബരംതന്നിൽനിന്നുദേവകൾസന്തോഷിച്ചു
നിർമ്മലന്മാരാംരാമകൃഷ്ണന്മാരെയുമേററം
സ്തുതിച്ചുപുഷ്പവർഷംചെയ്തുമേററുകൊണ്ടു
മതിമോഹനനൃത്തഗീതവാദ്യാദിയോടും

യുദ്ധത്തിലലയിച്ചോരുവീരഭൂഷണധനം
ബദ്ധമോദത്തോടൊക്കെയെടുപ്പിച്ചാഘോഷത്താൽ
ചെല്ലുന്നനേരംരാജ്യനഗരവാസീജനം
കല്യാണമോടുവാഴ്ത്തിക്കൊടിതോരണത്തോടും
എതിരേറ്റുവന്നുസവ്വാലംകൃതൈഃപൂജിച്ചപ്പോൾ
മതിമോദേനപൌരജനത്തെക്കടാക്ഷിച്ചു
വാദ്യഘോഷങ്ങളോടുംചെന്നുയാദവരാജൻ
പദത്തിൽബഹുധനംസമർപ്പിച്ചിതുവിഭു.
യദുരാജനുമേററമാനന്ദത്തോടുകൂടി
യാദവപതിജഗന്മംഗലൻകൃഷ്ണൻതന്നെ
ബഹുമാനിച്ചുചിത്തേമാധവരാമന്മാരും
ബഹുമോദേനയദുവൃന്ദവുമൊരുമിച്ചു
നന്നായിവാഴുന്നനാൾപിന്നെയുംമൂന്നാംമാസേ
ബലിയായുമഹദ്രഥനാകിയനൃപൻവന്നു
പുലരുന്നതിൻമുമ്പേപത്മങ്ങൾവിടരുമ്പോൾ
ജയിച്ചുകൂടാത്തൊരുപടയുംവാദ്യഘോഷാൽ
ഹയങ്ങൾഗജങ്ങളുംരഥവുമേററമായി
മാഗധനൃപൻവൃത്തവ്യൂഹമായ്ഘോരരവാൽ
മാഗധകുലജാതിവ്യൂഹവുമൊരുമിച്ചു
മഥുരാപുരിവന്നുവളഞ്ഞുവാരിധിവൽ,
അധുനാപടപരന്നീടിനാർപുലർകാലേ.
കേൾക്കെടോ!നൃപസേന!പെരുത്തുവട്ടമിട്ടു
മുഷ്കരന്മാരാംരിപുസൈന്യങ്ങൾതേരിലേറി
കുതിരമേലുമാനമേലുമായ്നില്ക്കുംമദ്ധ്യേ
പീതവസ്ത്രവുംധരിച്ചങ്ങിനെയദുപതി
പടമദ്ധ്യത്തിൽപ്രവേശിച്ചതുനേരംനൃപ-
പടവ്യൂഹത്തെക്കണ്ടുഹസിച്ചാർചിലരെല്ലാം.
ഓട്ടമായിതുചിലരടികൂട്ടിനാർചിലർ
മുട്ടിനാർചിലർകാലുംകരങ്ങൾപോയിച്ചിലർ
കൈകാലുംതുടതോളുംമുറിഞ്ഞുചിലർക്കെല്ലാം
ഉൾക്കാമ്പിൽക്രോധത്തിനാൽനേത്രങ്ങൾചുവപ്പിച്ചു
വാഹനാദികളിലങ്ങേറിനാർചിലരെല്ലാം.
വേഗത്തിൽനിദ്രനാശംചെയ്തതുമൂലമായി
ചിത്തവൈരവുമുണ്ടായേററമെന്നതേവേണ്ടു.
എത്രയുംപരാക്രമന്മാരായരിപുക്കളെ
സത്വരമടിച്ചടിച്ചേററവുംപൊടിയാക്കി
നൃപവൃന്ദങ്ങൾസേനാനാശംകണ്ടിട്ടുയുദ്ധം
സാവധാനവുമാക്കിക്കാടകംപുക്കാർചിലർ.
ഗോവിന്ദനൊരുരഥമേറിച്ചെന്നതിന്മദ്ധ്യേ
പാപികളായനൃപവൈരിവാരിധിപുക്കു
യുദ്ധസന്നദ്ധനായിവൈരികളായിക്കൊണ്ടു
ഉദ്ധതന്മാരാംയുദ്ധസന്നദ്ധനൃപന്മാരെ
പലരെക്കൊലചെയ്തുമനുംബഹുസൈന്യ-
ബലത്താൽമാഗധന്റെപടയെവളഞ്ഞിട്ടു
മാഗധന്തന്നെപ്പിടിച്ചടിച്ചുമർദ്ദിച്ചിതു
വീരനാംശിനീസുതൻദക്ഷിണപുരത്തൂടെ
പാരാതെചെന്നുഘോരയുദ്ധവുമുണ്ടായ്വന്നു.

പിന്നെയുംമത്സ്യരൂപമാളവചേദികരു
പാഞ്ചാലകേരളനെക്കണിന്ദകുന്തളനെ
അവന്തികാശിഗാന്ധാരനെസൃഞ്ജയനേയും
കലിംഗകേകയനെഅനത്ത്ദശാർണ്ണനെ
അംഗസൈന്ധവനാദിത്രിഗർത്തനിത്ര്യാദിയാം
മന്നവന്മാരെയെല്ലാംവിളിച്ചുവഴിപോലെ
പടയാമക്ഷൌഹിണിയിരുപത്തുമൂന്നോടും
കൂടിമാഗധന്മാരെയൊക്കവേയതിക്രമ്യ-
പശ്ചിമദിക്കുനോക്കിപ്പോയിഭൂപാലന്മാർതൻ
അശ്വമാതംഗരഥനായകജനത്തെയും
എല്ലാമേയാകർഷിച്ചീടുന്നുപിന്നെയുംമേന്മേൽ
നല്ലൊരുമഥുരയെത്തടുപ്പാനായിക്കൊണ്ടു
യമുനാതടത്തിങ്കൽശോഭിച്ചുനൃപരോടും
സമരചതുരരാംപടസൈനികത്തോടും
സൂതമാഗധവന്ദിവൃന്ദവ്യൂഹങ്ങളോടു-
മാതപത്രാദിയോടും വസിച്ചുവൈരിജനം
സാത്യകിതാനുംനൃപന്മാരുമായ്പിണങ്ങീട്ടു-
ങ്ങെത്രയുമേററംധനംപിടിച്ചുപറിക്കുന്നു.
യുദ്ധസന്നാഹോദ്യമംമാഗധസേനാജനം
ബദ്ധഘോഷേണകേട്ടുനേരമിത്തരമോർത്താർ.
മാധവൻബലനോടുംവസുദേവോദ്ധവാദി
സേനകളോടുംരണത്തിന്നായിവരവെന്നാർ.
ആദിത്യനുദിച്ചപ്പോൾമാധവൻയദുവീര-
രാദിയെവിളിച്ചിട്ടുപടയെമൂന്നംശമായ്
പകുത്തുബലനെയുംബലൻെറസേനയോടും
മാഗധന്തന്നെനോക്കിവാമമാംമാർഗ്ഗേവിട്ടു.
ശൈനേയന്തന്നെപ്പിന്നെവിപൃഥൂദ്ധവനെ
സേനയുമായിട്ടുടൻദക്ഷിണമാർഗ്ഗത്തൂടെ
കൃഷ്ണനുംകതിപയജനവ്യൂഹവുമായി
ഉഷ്ണാംശുതുല്യതേജോയുതനായ്മാഗധൻെറ
നേരേചെന്നിതുമാഗധാധിപബാഹുസേനാ-
വാരിധിയോടുംയമുനാതടത്തിങ്കൽനന്നായ്
വസിച്ചുതൻെറസൈന്യംരക്ഷിച്ചുനിൽക്കുംവിധൌ
വാസുദേവൻെറവരവങ്ങിനെകണ്ടനേരം
സേനകൾഭയപ്പെട്ടുമണ്ടിനാർവേഗമപ്പോൾ
സാത്യകിതാനുംപഞ്ചയോജനമാഗധനെ
സൈന്യത്തെക്കൂടെജ്ജയിച്ചഗിരിതുല്യങ്ങളായ
വാരണങ്ങളെക്കൊന്നവിഭ്രതംഗജരഥ
തുരഗഭൂഷണങ്ങൾകൊടികൾഛത്രാദികൾ
ഇത്തരംബഹുവിധംവടിവോടാവോളമ-
ങ്ങെത്രയുംവേഗമോടെയെടുത്തുകൊണ്ടുപോന്നു
ബലഭദ്രനുംമഗധാധിപസൈന്യദ്രവ്യം
പലതുമാവോളമിങ്ങടക്കിവിജയനാം
യദുരാജനുംകൊണ്ടുവന്നിട്ടുകൊടുത്തിതു.
യാദവപതികൃഷ്ണൻതന്നോടുമടങ്ങീട്ടു
മാഗധൻപരവശനായിട്ടുബലിസുതം
കാണ്മാനായ്ക്കൊണ്ടുപോയിശോണിതപുരംപുക്കു
ബാണനെക്കണ്ടുചൊന്നാനെന്നുടെരാജ്യംസൈന്യം
ഭീമമാംഗജങ്ങളുംഭൂഷണാദികളേയും
ഹസ്ത്യശ്വരഥപത്തിസമസ്തത്തെയുമെന്നെ
യുദ്ധേവെന്നിട്ടുവിഷ്ണുകൊണ്ടുപോയിതങ്ങെന്നു
മാഗധൻബാണന്തന്നെകേൾപ്പിച്ചോരനന്തരം
മാഗധന്താനുംബാണന്തന്നോടുമിത്രതമായ്
സൽക്കാരഭോജനാദിസുഖങ്ങൾപൂണ്ടുതൃപ്ത്യാ
ഉൾക്കാമ്പിൽമുദിതനായ്മാഗധൻപറഞ്ഞിതു
"ദാനവപതേ! കേൾക്കദുർവ്വിനീതന്മാരായി
മാനവുമില്ലാതധർമ്മികന്മാരായിരിക്കും
ഗോപന്മാർരാത്രിയിങ്കൽപ്രാഭവംകൊണ്ടുഗജം
ആദിയായ്രഥമശ്വദ്രവ്യങ്ങൾബഹുധനം
ഒക്കെയുംകൊണ്ടുപോയിമറവുള്ളനൃപജനം
ഒക്കെയുമിനിക്കേററംതുണയുംചെയ്തുപോരും;
ദാനവപ്രഭോ! നീയുംകൂടിമത്സഹായത്തെ
ദീനമെന്നിയേചെയ്കവേണമെന്നതുകേട്ടു
ബാണനുംമാഗധനുമൊന്നിച്ചിട്ടന്നിശി
പ്രാണസമ്മതരായിപ്പോയിരുന്നനന്തരം
ബാണനുംമാഗധൻെറകൂട്ടരെയെല്ലാരെയും
മാഗധനെയുമേററംമാനിച്ചുസല്ക്കാരവും
ചെയ്തിട്ടുസ്നാനവസ്ത്രഗന്ധഭോജനാദികൾ
ആയതുംചെയ്യിപ്പിച്ചുമാഗധാദികളായ
മന്നവന്മാരാൽപരിവൃതനായ്സിംഹാസനം
തന്നിലങ്ങിരുന്നവൻവേണ്ടുംവൃത്താന്തമോർത്തു
ബാണനുംപറഞ്ഞിതുമാഗധനൃപ! കേൾക്ക
പ്രാണസമ്മിതസത്യമായതുചൊല്ലുന്നുഞാൻ.
എന്നുടെരാജ്യധനസൈന്യങ്ങൾസമസ്തവും
നിന്നുടെയധീനമാമില്ലസംശയമേതും
എന്നുടെരാജ്യമെന്നുംനിന്നുടെരാജ്യമെന്നും
ഭിന്നതാപംനമുക്കില്ലരണ്ടുമൊന്നെന്നുകാങ്ക."
ഇത്തരംബാണൻപറഞ്ഞങ്ങിനെമാഗധനു
ഹസ്തികളറുപതിനായിരംലക്ഷംരഥം
തുരഗംനൂറായിരംപിന്നെയുംനൂറായിരം
തുരഗമതുമനോവേഗത്തിനൊത്തതെല്ലാം
എത്രയുംമായാവികൾരണത്തിൽസമർത്ഥരായ്
ദൈത്യന്മാർബാണതുല്യമുള്ളവർമുന്നൂറുപേർ.
പല്ലക്കുപലവിധംകൊടികൾഛത്രങ്ങളും
വല്ലഭമുള്ളമററുംദിവ്യവസ്തുക്കൾവാദ്യം
ശയ്യകൾഭണ്ഡാരങ്ങളാസനാദിയുംനൽകി
വീര്യമന്ത്രികളായകുംഭാണ്ഡകൂപകർണ്ണ-
ന്മാരെയുംകൂടിയിവയെല്ലാമേബലിസുതൻ
വീരനാംമാഗധനോടൊന്നിച്ചുനിയോഗിച്ചു.
മന്നവ! കേൾക്കകൂപകർണ്ണനുംകുംഭാണ്ഡനും
ഒന്നിച്ചുദേവാസുരതുല്യമാംയുദ്ധംചെയ്താർ.
യാദവന്മാരോടതുംകേൾക്കശോണിതപുരേ
മോദേനവാഴുംമഗധാദികൾമററുമുള്ള
ഭൂപതിവരന്മാരുമൊന്നിച്ചുപുറപ്പെട്ടു

മേദിനിയിളകുമാറുള്ളൊരുപടയോടും
ചെന്നിത്രിംശൽദിനംകൊണ്ടുമാധവപുരേ
ചെന്നവർഗോപുരങ്ങൾമതിലുംകൊടിമരം
എന്നിവയുപവനമുദ്യാനമിത്യാദികൾ
ഭിന്നമാക്കിനാൻശിലാവൃക്ഷാദിമുസലത്താൽ
കുന്തത്താൽകുഠാരത്താൽചുരുക്കുകുന്താണിയാ-
ലന്തരംവരുത്തിനാർരാജ്യത്തിൽസമസ്തവും
രാമകൃഷ്ണന്മാരേവമറിഞ്ഞുശീഘ്രമായി
സീമയില്ലാത്തപടസേനയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടു
ആയുധധരന്മാരായ്‌യുദ്ധസന്നദ്ധന്മാരായ്
ആയാസമോടുതേരിലേറിക്കൊണ്ടെതിർത്തിതു.
സാത്യകികൃതവർമ്മാവുഗ്രസേനാദികളും
ചിത്തചാഞ്ചല്യംവിട്ടിട്ടവരുമൊരുമിച്ചു
മാഗധാദികളോടുയാദവവീരന്മാരും
ഭീതിയാംവണ്ണംരണംചെയ്തുപലതരം
മായായുദ്ധങ്ങൾകണ്ടുമായാമാനുഷൻകൃഷ്ണൻ
മായാനാശനവിജ്ഞാനാസ്ത്രമായയച്ചുകൊണ്ടു
സാത്യകികൃതവർമ്മാതന്നോടുമതുൾചെയ്തു
എത്രയുംഘോരമായയുദ്ധത്തെച്ചെയ്യിൻനിങ്ങൾ
മാധവനൊരുവില്ലാൽനൂറുമന്നവരോടു
ബാധയെന്നിയേചെന്നുയുദ്ധവുംചെയ്തീടിനാൻ.
ചിത്രമെത്രയും! യുദ്ധമെന്നുചൊല്ലിനാർപലർ
മത്തവാരണങ്ങൾതൻമസ്തകമററുവീണും
തേരുകൾതൻെറകൊടിമരങ്ങൾമുറിയുന്നു
തേരുകളുടയുന്നുകൊടികൾതെറിക്കുന്നു
അശ്വങ്ങൾചെന്നുടഞ്ഞുകളായ്പിളർന്നുമരിക്കുന്നു
വിശ്വങ്ങൾമറുകുന്നുഭടന്മാർതളരുന്നു.
രക്തഭൂഷിതരായിക്കളിക്കുന്നിതുചിലർ
വൃഗ്രമാകുന്നുകൈകാൽഭിന്നമാകുന്നുദേഹം
അംഗങ്ങളെല്ലാംപ്ലാശിൻപൂപോലെയായിവന്നു
വില്ലുകൾതെറിക്കുന്നുശരങ്ങൾവിടുന്നിതു
പല്ലുകൾതെറിക്കുന്നുവസ്ത്രങ്ങൾപോകുന്നിതു
നൂലുബന്ധങ്ങളുമില്ലാതെഭടന്മാരും
ബാലരെപ്പോലെരക്തപൂരമായുളിക്കുന്നു
കാലാൾക്കുകാലാളുകൾരഥിക്കുരഥികളും
ബലവാനോടുബലവൻതുരഗത്തിനോടശ്വം
അസ്ത്രത്തിന്നസ്ത്രംഗദതന്നോടുഗദകളും
ഹസ്തിക്കുവാരണവുമിങ്ങിനെതരംതരം
ഒന്നിനുപത്തുമടങ്ങിങ്ങിനെദ്വന്ദ്വയുദ്ധം
ഇന്നവണ്ണമെന്നുറച്ചീടാതവണ്ണംചെയ്താർ
ഇത്തരമുള്ളയുദ്ധേമാഗധൻരഥമേറി
സത്വരംചെന്നുബലഭദ്രനോടെതിരിട്ടു
പൂർവ്വമുള്ളൊരുവൈരമോർത്തുകോപേനശീഘ്രം
ഗർവ്വേണസപത്നമയമായത്യുന്നതമായ
കൊടിയുമായിവരുംമാഗധംകണ്ടുസർവ്വ
പടുവായ്‌സർവ്വരിപുദർപ്പാപഹാരിരാമൻ
പർവ്വതതുല്യനായമാഗധനോടുചൊന്നാൻ:—

"ദുർവ്വിനതനായന്നയിന്നെന്നുടെബലത്തെയും
ആയുധപരാക്രമവീര്യങ്ങളെല്ലാററെയും
ന്യായമായടക്കിനീജയിക്കാമെന്നുനിൻെറ
ചിത്തവിഭ്രമംഭോഷാ! കഴികയില്ലോക്കനീ!"
ഇത്തരംരാമൻചൊല്ലിക്രോധതാമ്രാക്ഷനായി
മുസലമെടുത്തിട്ടങ്ങിടിമിന്നനപോലെ
ബലനമിളക്കിനാൻസൂര്യസന്നിഭപ്രഭം
ഇത്തരംമുസലത്തെഎടുത്തുകൈചുഴററി
മത്തവാരണസമംമേദിനിയിളക്കവേ
നിൽക്കുന്നരണശൂരരാമരൂപത്തെക്കണ്ടു
ദിക്കുകൾതോറുംമണ്ടിയൊളിച്ചാരരിവൃന്ദം;
ഇത്തരംകണ്ടുമഗധാധിപൻരണ്ടാമതും
സത്വരംകോപത്താലെമൂർച്ഛിതചിത്തനായി
ഇരിമ്പുഗദയെടുത്തങ്ങിനെചുഴററീട്ടു
പരിചിൽരാമനോടുനേരിട്ടുതുങ്ങീടിനാൻ
മേദിനികുലുങ്ങവേചവുട്ടിരാമന്താനും
മേദിനിതന്നിലങ്ങുമിങ്ങുംതാണാശ്ശുതുങ്ങി
വാങ്ങിയുംചുററിച്ചെന്നുതങ്ങളിലടുത്തിട്ടു
ഓങ്ങിയുംതരംകാണാഞ്ഞങ്ങിനെപിൻവാങ്ങിയും
തടുത്തുംതല്ലിത്തമ്മിൽമുസലംതമ്മിൽകൊട്ടീ-
ട്ടെട്ടുദിക്കുകൾപൊട്ടുമാറുള്ളശബ്ദപൂരം
തട്ടിയുംതമ്മിൽമുട്ടിക്കൂടിയുമടിക്കയും
പൊട്ടിമേദിനികിളർന്നങ്ങിനെപൊടിയാർത്തും?
മത്തവാരണങ്ങൾപോൽപർവ്വതസമരംപോൽ
എത്രയുംഘോരഘോരംഗദായുദ്ധങ്ങൾപാർത്താൽ.
മാഗധനടിച്ചിതുരാമൻെറവക്ഷസ്ഥലേ
രാമനുമതുതട്ടിവക്ഷസ്സുമുസലത്താൽ
മാഗധൻതന്നെയടിച്ചീടിനാൻരാമൻതാനും;
മാഗധൻവക്ഷോബലംകൊണ്ടതുതടുത്തിതു
അടിച്ചുചാടിപ്പിന്നെത്തട്ടുത്തുചേർന്നുചെന്നു
കൊട്ടുകുംമുഷ്ടിവികലങ്ങിനെയിരുവരും
തല്ലുകൾകൊണ്ടുരാമൻക്രോധമൂർച്ഛിതനായി
തെല്ലുമേകുറയാതെമാഗധശരീരത്തിൽ
പാദാദികേശാന്തവുംകേശാദിപാദാന്തവും
വാദിച്ചുതമ്മിൽതമ്മിൽമർമ്മത്തിലടിയായി;
സന്ധികൾതമ്മിൽതമ്മിലടിച്ചുതെരുതെരെ
ക്രുദ്ധരായ്തമ്മിൽതമ്മിൽവധിപ്പാനിച്ഛിതരായ്
തങ്ങളിൽമുസലത്താൽയുദ്ധംചെയ്തുഭീമ-
മങ്ങിനെപിന്നെനൂറുനൂറുവില്ലുകളാലും
ഇങ്ങിനെമാഗധനുംഗദായുദ്ധത്തിനാലെ
പിന്നെയുംരാമനോടുസമരഭീതിയാലെ
തളർന്നുയുദ്ധമതുംനിർത്തിപ്പോയതുനേരം
വിളങ്ങുംമുസലത്താൽരാമനുംഗിരിവൃക്ഷം
തല്ലിയുംതകർത്തിട്ടുമന്നവന്മാരെച്ചെന്നു
തല്ലിനാൻതച്ചുതകർത്തേററവുംചൂർണ്ണമാക്കി
ഭൂധരേന്ദ്രൻെറബലക്രോധത്തെസ്സഹിക്കുവാൻ
ഭൂപതിമാരായോർക്കസാദ്ധ്യമല്ലെന്നേവേണ്ടു.

തേജസാംമയനായസാത്യകികുംഭാണ്ഡനെ
ആജിയിൽമൂന്നുശരംകൊണ്ടുടൻപ്രയോഗിച്ചു
കുംഭാണ്ഡൻബാണമേററുക്രുദ്ധനായഞ്ചുബാണം
സംഭ്രമത്തോടുംസാത്യകിയെക്കൊന്നീടുവാൻ
അയച്ചിതുനേരംസാത്യകികുംഭാണ്ഡന്മാർ
നയത്തെവിട്ടുഘോരയുദ്ധവുംതുടൎന്നിതു
സാത്യകികുംഭാണ്ഡനെബാണത്താൽമൎമ്മങ്ങളിൽ
എത്രയുംപാരമെയ്തുദിവ്യാസ്ത്രമതിനാലും
തങ്ങളിൽപൊരുതതികുംഭാണ്ഡദീനംകണ്ടു
അന്നേരംകുംഭാണ്ഡന്റെസാരഥിരഥത്തെയും
തിരിച്ചുകൊണ്ടുപോയീതന്നേരംകൂപകൎണ്ണൻ
തെരിക്കെന്നുഴറോടെകുംഭാണ്ഡൻബാണേതോററു
മരിച്ചപോലെയുള്ളവൃത്താന്തംകണ്ടുകോപി-
ച്ചുരത്തുകൃതവൎമ്മാതാനുമായ്യുദ്ധമേററു
പോരുകൾതമ്മിൽചെയ്തതെത്രയുംഭയങ്കരം
ബാണമന്ത്രികൾകൊണ്ടുവന്നൊരുപടയതും
ക്ഷണത്തിൽനശിച്ചതിൽശേഷിച്ചബലത്തോടും
കുംഭാണ്ഡകൂപകൎണ്ണന്മാരുമെത്രയുംയുദ്ധ
സംഭ്രമത്തോടെതോററുപ്രാണസംശയന്മാരായ്
മാഗധംത്യജിച്ചവർബാണമന്ദിരംപുക്കു
ദാനവൻബാണൻതന്റെസൈന്യനാശവുമോൎത്തു.
മാനികളായനൃപന്മാരുടെനാശമോൎത്തും
മാനസേമാനഹീനഭാവത്തെപ്പൂണ്ടീടിനാൻ.
കേൾക്കെടോ!നൃപനൃപന്മാരെയുംസൈന്യത്തേയും
വിക്രമശാലികൃഷ്ണൻതന്നുടെരണത്തേയും
മാഗധബലത്തേയുംകണ്ടിട്ടുമാഗധനെ
വാമപാണിനാഹലംകൊണ്ടുരാമനുമേററം
വലിച്ചുബലത്തിനാവീഴ്ത്തീട്ടുമാഗധന്റെ
തലയുംതല്ലുവാനായ്‌രാമനുംതുടങ്ങുമ്പോൾ
കണ്ടൊരുജനംരാമൻമാഗധൻതന്നെയിപ്പോൾ
രണ്ടില്ലപക്ഷംകൊല്ലുമെന്നതുനിശ്ചയിച്ചാർ.
അന്നേരമംബരത്തിൽനിന്നശരീരിവാക്യം
നന്നായിക്കേട്ടു"വിഭോ!ഹേരാമ!മഹാമതേ!
നിന്നാലെജരാസന്ധൻവദ്ധ്യനല്ലതിനാലെ
നന്നായിസുഖത്തോടെവസിച്ചീടേണമെന്നും.
ഇത്തരംകേട്ടനേരംരാമനുംമാഗധനെ
സത്വരംവിട്ടുയുദ്ധഭൂമിയിൽനിന്നുവേഗം
തേരതിൽകരയേറിഗമിച്ചുബ്രഹ്മൎഷികൾ
ഓരോരോതരംവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചുംവന്ദ്യനായി.
മാഗധൻമററുള്ളമന്നവന്മാരാൽവന്ദ്യ-
നായിട്ടുജയഭാവാൽശേഷംസൈന്യങ്ങളോടും
കൂടവേരണത്തിങ്കൽനിന്നിട്ടുനിവൃത്തനായ്
പാടവമോടെപോയിതന്നുടെപുരംപുക്കു.
വിശ്വരൂപനാംകൃഷ്ണൻയാദവസമൂഹേന
ഉത്സാഹമോടുബഹുദുഷ്ടരാംനൃപന്മാരെ
കൊന്നിട്ടുസുരന്മാരാൽസ്തുത്യനാമോദമോടെ
വന്ദിതസ്തുതിപാഠനൎത്തകജനത്താലും
സേവ്യനായുമഹാവിപ്രവൎഗ്ഗരാംജനത്താലും
വേദവിൽസ്പഷ്ടാക്ഷരകീൎത്തനസ്തുതിയോടും
മേളമായ്മാഗധനുംബ്രാഹ്മണജനങ്ങളെ
നാളീകദലനേത്രകാരുണ്യകടാക്ഷത്താൽ
അൎച്ചിച്ചുകോലാഹലാൽമധുരാപുരിക്കകം.
അച്യുതനാദികളുംചെന്നുപുക്കനന്തരം,
പുഷ്ടരായ്‌തുഷ്ടരായിട്ടിരിക്കുംജനവൎഗ്ഗാൽ
ഉന്നതമായിട്ടുള്ളഗോപുരങ്ങളുമായി
മിന്നീടുമതിൽമൂന്നുംശോഭിതമുദ്യാനങ്ങൾ
മന്ദവാതവുംനല്ലകദളിപ്പെരുംകൂട്ടം
എന്നിവയാദിയായിശോഭിച്ചരാജമാൎഗ്ഗം
എന്നതിൽകൂടിമന്ദംനടന്നുചെല്ലുമപ്പോൾ
തന്നുടെപുരവാസിജനങ്ങൾനാരിമാരും
നാനാമോഹനപുഷ്പസുഗന്ധമാല്യാദിയാൽ
ചന്ദനംകളഭകസ്തൂരികൾപനിനീരും
എന്നിവകൊണ്ടുകോരിയൂത്തുകൊണ്ടംഗങ്ങളിൽ
നന്നായിവീഴ്ത്തിക്കൊണ്ടുമാധവനാദികളെ
വന്ദിച്ചുദിവ്യങ്ങളാംകാഴ്ചകൾവെച്ചുകൊണ്ടു
ഇത്തരമെല്ലാംജഗദീശനായ്‌വിഷ്ണുവായി-
ട്ടുത്തമനായകൃഷ്ണൻതന്നെയുംമോദിപ്പിച്ചാർ.
ഇങ്ങനെയെല്ലാംയദുസത്തമനായകൃഷ്ണൻ
മംഗലരാജമാൎഗ്ഗത്തൂടേപോയ്പലുതായ
രാജമന്ദിരസഭതന്നിലേപ്രവേശിച്ചു
തേജസാംനിധിദിവ്യമാകിയസിംഹാസനേ
രാമനുമൊരുമിച്ചുസാത്യകിമുതലായ
ധീമാന്മാർതന്നാൽപൂജ്യനായ്കൊണ്ടാനന്ദമായി
ദേവകൾദേവസഭതന്നിൽദേവേന്ദ്രനേയും
മാനിച്ചുനില്ക്കുമ്പോലെമററുള്ളജനത്താലും
സേവ്യനായ്‌ദേവേന്ദ്രനെപ്പോലെമാധവൻതാനും
ദിവ്യചേതസാവസിച്ചീടിനാൻപിന്നെയത്ര
ബുദ്ധിമത്തുക്കളായിമാഹാത്മ്യംബഹുവായി
ബോധിതന്മാരാമുഗ്രസേനോദ്ധവാക്രൂരാദി
യാകിയയദുമുഖ്യന്മാരുമായ്വിചാരിച്ചു
മാധവൻബലഭദ്രൻതന്നോടുംസഹായനായ്
ശ്രേഷ്ഠമാൎഗ്ഗമായേവുംഗോമന്തപൎവ്വതത്തെ
ശ്രേഷ്ഠനാംകൃഷ്ണൻകാണ്മാനിച്ഛിച്ചുകല്പിച്ചിതു
മഥുരാപുരിതന്നിൽനിന്നുദക്ഷിണമുഖ-
മധുനാഗമിച്ചിതുരാമനുമൊരുമിച്ചു;
യമുനാനദികടന്നങ്ങിനെബഹുദേശ-
മിവയുംഗിരികൾതൻനിമ്നങ്ങൾസരിത്തുകൾ
കടന്നുകടന്നുപോയ്‌ചെന്നപ്പോൾവനദേശേ
വിടപമൂലേവസിക്കുന്നിതങ്ങൊരുമുനി-
ജടിലമണ്ഡിതനായ്‌ചീരകൃഷ്ണാജിനത്തെ
വടിവിൽപൂണ്ടുകമണ്ഡലുവുംതേജോമയ-
ധരനായ്‌സമാസ്ഥനായ്‌രവിസന്നിഭനായി
പുരുഷംശതശിഷ്യാവൃതനായ്‌ഫലമൂലം
ഉപജീവനനായിട്ടിരിക്കുന്നതുകണ്ടു

കമലാക്ഷനും രാമനും താനുമേററവും ഭക്ത്യാ
ബഹുമാനേന മോദമുൾക്കൊണ്ടു വഴിപോലെ
ബാഹുക്കൾ നീട്ടി വീണു നമസ്കാരവും ചെയ്താർ
മടികൂടാതങ്ങിതരം ചെയ്തെഴുന്നേററു പിന്നെ
വിഷ്ടപാധിപൻ കൃഷ്ണൻ മുനിയെ കേൾപ്പിച്ചിതു:—
"നമസ്തേ ഭാർഗ്ഗവ! ശ്രീമൻ ഹേ ജാമദഗ്ന്യായ
നമസ്തേ തപോധന രാമകൃഷ്ണന്മാർ ഞങ്ങൾ:
വസുദേവനായ്‌ ധർമ്മാത്മാവാകുമവനാലേ
വാസരത്തിങ്കലൊരു പ്രാവശ്യം ജാമദഗ്ന്യൻ
എന്നു നിന്തിരുവടി തന്നുടെ കഥ കേട്ടേൻ
എന്നതു കൊണ്ടു ഞങ്ങളറിഞ്ഞേൻ ഭവാനെയും"
ഇങ്ങിനെ കേട്ട നേരം ജാമദഗ്ന്യനും നേത്രം
നന്നായി മിഴിച്ചിട്ടു രാമകൃഷ്ണന്മാരെയും
സൂക്ഷിച്ചു നഖശിഖാപര്യന്തം നോക്കിക്കണ്ടു
സാക്ഷാൽ വൃത്താന്തമറിഞ്ഞിരിക്കും മുനി ചൊന്നാൻ.
"യാദവശ്രേഷ്ഠ! നിങ്ങൾക്കാവശ്യമെന്തു ചൊല്ലു?
വേദവിഗ്രഹന്മാരാം നിങ്ങളെ ഞാനറിയും
കാര്യാകാരണപൂർവ്വരൂപമായ്‌ വിഷ്ണുവായി-
ക്കാര്യകാരണജഗദാദിപൂരുഷനായി-
ട്ടിരിക്കും ഭഗവാനെയറിയും കമലാക്ഷ!
പുരുഷോത്തമ! നമസ്കരിച്ചീടുന്നേനഹം.
ലോകൈകഭാവമൊന്നായെന്തോന്നിനായിക്കൊണ്ടു
ലോകവന്ദിതന്മാരാം നിങ്ങളിന്നിരുവരും
ഇവിടെ വന്ന"തെന്നു ചോദിച്ചു ജാമദഗ്ന്യൻ.
ഏവമായതുൾ ചെയ്തു രാമകേശവന്മാരും.
"ഗോമന്തഗിരിവരം കാണ്മാനിച്ഛയുമുണ്ടെ-
ന്നായതു കേട്ടു ജാമദഗ്ന്യനും പറഞ്ഞിതു:—
"ഹേ മഹാബാഹോ! ഗമിച്ചീടുക വഴിപോലെ
ഗോമന്തപർവ്വതത്തിൻ ചുവട്ടിൽ കരവീര
നാമമാം രാജ്യം സൃഗാലാഖ്യ വാസുദേവനാൽ
പാലിതമായിരിക്കുമപ്പുരി തന്നിൽ ചെന്നു
ദുഷ്ടനാം സൃഗാലനെക്കൊല്ലണം മടിയാതെ
ശിഷ്ടരക്ഷണമതു കൊണ്ടെ"ന്നു ജാമദഗ്ന്യൻ
ചൊന്നതു കേട്ടു രാമകൃഷ്ണന്മാർ ജാമദഗ്ന്യൻ
തന്നുടെയാജ്ഞയോടും ദക്ഷിണാമുഖന്മാരായ്‌
ചെന്നിതു കരവീരപുരത്തിൽ ഗോമന്താദ്രി
തന്നുടെ ചുവട്ടിലെ രാജ്യവുമത്യത്ഭുതം!
തുംഗതോരണമായ സ്വർണ്ണഗോപുരങ്ങളും
മംഗലമതു കണ്ടു മാധവൻ പാഞ്ചജന്യം
വിളിച്ചു ശംഖധ്വനി കേട്ടിട്ടു സൃഗാലനും
പുളച്ചു മദം കൊണ്ടു ക്രോധവിഹ്വലനായി
വീരനാം മന്നൻ യദുനന്ദനന്മാരോടായി
പ്പാരാതെ നേരിട്ടു വന്നിതു സൈന്യത്തോടും
ആനകൾ കുതിരകൾ തേരുകൾ കൂട്ടത്തോടും
മാനമുൾക്കൊണ്ടു ശരവർഷവും ചെയ്തു മന്നൻ
മാധവരാമന്മാരെയസ്ത്രത്താൽ മൂടീടിനാൻ
യുദ്ധത്തിൽ സൃഗാലവാസുദേവനുമതു നേരം.

രാമകൃഷ്ണന്മാർ യുദ്ധമെത്രയും ഘോരം ചെയ്തു
കാമപാലനോടേററു തോററു മണ്ടിനാർ ചിലർ.
യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ചിതു പലരുമതു നേരം.
മാധവൻ സൃഗാലന്റെ മകുടകിരീടവും
ശിരസ്സും കൂടി ചക്രം കൊണ്ടു ഖണ്ഡിച്ചു വേഗം
ധരണി തന്നിൽ വീഴ്ത്തിയെന്നതേ പറയേണ്ടു.
രാമഗോവിന്ദന്മാരും കരവീരമാം പുരേ
സാമോദം പുക്കു വിപ്രവണിക്കാദികളാലെ
വേഗേന പൂജിതരായ്‌ നൃപനാം സൃഗാലന്റെ
ധനസഞ്ചയമശ്വരഥങ്ങൾ ഗജങ്ങളും
ദിവ്യരത്നങ്ങളിവ പലവും കരവീരം
അവിടെ വാഴും ഭൃത്യപൂരുഷന്മാരെക്കൊണ്ടും
എടുപ്പിച്ചിട്ടും മററുമൊക്കെയും മഥുരയ്ക്കു
കൊടുത്തു വിട്ടീടിനാർ മാധവരാമന്മാരും.
പിന്നെ ക്കേൾ ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടുന്നത ലതാവൃക്ഷ-
സംയുതമായി സ്സാലതമാലായുതമായി
ചെമ്പകാശോകകടമ്പിന്തകൾ കവുങ്ങുകൾ
വമ്പിച്ച പുന്നാഗങ്ങളിത്യാദി വിശേഷമാം
തരുക്കൾ തന്നാൽ ലതാദികളാൽ ശോഭിതമായ്‌
പെരുത്ത കദളികൾ കൂട്ടമായ്‌ മേവുമതിൽ
മത്തകോകിലരതി കൂജിതശബ്ദഘോഷ-
യുക്തമായ്‌ ഭ്രമരങ്ങൾ സംഘമായ്‌ മൂളും രവം
എത്രയും ഫലമുള്ള കേരങ്ങൾ ശോഭിച്ചു കൊ-
ണ്ടെത്രയും തെളിവോടു നിൽക്കുന്ന തരുക്കളും
ചോലകൾ പലതരമൊലിച്ചു നില്ക്കുമതിൽ
നല്ലൊരു ശബ്ദപൂരം നിർമ്മലജലങ്ങളും
ഇത്തരം മനോഹരരൂപമായിരിക്കുന്നോ-
രുത്തമഗോമന്താദ്രിതൽപ്രദേശത്തെ നന്നായ്‌
രാമകൃഷ്ണന്മാർ കണ്ടു മോദിച്ചിട്ടനന്തരം
ഗോമന്തപർവ്വതത്തിൽ മൂർദ്ധനി ശിഖയായി-
ട്ടിരിക്കും പ്രവർഷണഗിരിയെ കണ്ടു കൊണ്ടാർ.
ധരിക്ക നിത്യവർഷമുണ്ടെടോ! പ്രവർഷണേ.
ആയതു മൂലം പ്രവർഷണമെന്നായി നാമം
ആയതമുള്ള പ്രവർഷണമാം ഗിരിക്കെടോ!
പർവ്വതമൂർദ്ധനി യദുശ്രേഷ്ഠന്മാരേറിച്ചെന്നു
സർവ്വദിക്കുകൾ സമമായ്‌ കണ്ടു നോക്കും ദിശി
സന്തുഷ്ടന്മാരായ്‌ രാമകൃഷ്ണന്മാർ സമദൃഷ്ട്യാ
ഹന്ത! മറെറാരു ദൃശ്യം കണ്ടീലങ്ങതു കൊണ്ടു
ചിത്തവുമാകാശവും തുല്യമായാനന്ദിച്ചു
ഉത്തമന്മാരാമവർ സുഖിച്ചു നിന്നീടിനാർ.
ക്ഷീരസാഗരോന്നതസമമാമദ്രിമൂർദ്ധനി
മേരുമോഹനദിക്കു തന്നിൽ മാധവൻ താനും
വസിച്ചിട്ടുപാസിതനായിരിക്കുന്ന നേരം
വസിക്കും മഹാബാഹുവായ്ക്കൊണ്ടു ബലവാനാ-
യിരിക്കും വൈരോചനി ദേവദേവന്റെ രത്നാ-
സ്ഫുരത്തായ്‌ ചിത്രിതമായിന്ദ്രനീലങ്ങളായി
സഹസ്രസംയുക്തമായ്‌ മേവീട്ടും ഗോമേദത്താൽ

അധികോജ്ജ്വലതരരുചിരപ്രഭാശത-
മഹത്തായുത്തമരാഗമതിനാൽമഹാനീല-
മഹത്താംമുക്താജാലശോഭിതപുഷ്യരാഗ-
മഹൽപൌഷാദ്യദ്രവ്യകാഞ്ചനനിർമ്മിതമായ്
ജ്വലിക്കുംമഹാമണിനിർമ്മിതംചിത്രമായി-
ട്ടിരിക്കുംകിരീടത്തെധരിക്കുംഭഗവാന്റെ
സ്ഫുരത്താംകിരീടത്തെദാനവവീരന്തന്നാൽ
കൊണ്ടുപോയതുപ്രവർഷണമൂർദ്ധനിവാണു.
ഇണ്ടലെന്നിയെപുരപാലകനായികൊണ്ടു
മേവീടുംവൈനതേയനായതുമറിഞ്ഞിട്ടു
വേഗേനദാനവേന്ദ്രംപ്രാപിച്ചുമഹാഘോര
യുദ്ധത്തെച്ചെയ്തുദനുജേന്ദ്രനെജ്ജയിച്ചിട്ടു
രത്നനിർമ്മിതസൂര്യസന്നിഭകിരീടത്തെ
കൊണ്ടുപോന്നംഭോജാക്ഷരാമന്മാർവസിക്കുന്ന
സന്നിധൌചെന്നുകണ്ടുഗോമന്തപർവ്വതാഗ്രേ
ഇണ്ടലെന്നിയേദിവ്യഭൂഷണകിരീടത്തെ
വെച്ചിട്ടുഭഗവാന്റെപാദത്തിൽനമിച്ചിട്ടു
നിശ്ചലഭക്ത്യാസ്തുതിച്ചീടിനാൻഗരുഡനും:—
"കാരണപൂരുഷനായ്വിഷ്ണുവായ്സർവ്വാത്മാവായ്
പൌരുഷസകലനായ്ദേവാരിസംഹാരനായ്
കാരണനായിസ്സർവ്വസാക്ഷിയായ്നാരായണ-
പൂരുഷനായിബ്രഹ്മവിഷ്ണുരുദ്രാംശന്മാരായ്
സൃഷ്ടിപാലനസംഹാരങ്ങൾക്കുകർത്താവുമായ്
വിഷ്ടപാധിപനായനിൻപാദേനമസ്കാരം.
നിന്തിരുവടിയുടെഭക്തനായ്ഭൃത്യനായി
സ്സന്തതംവസിക്കുന്നഗരുഡനാകുന്നുഞാൻ.
എന്തുഞാനിനിവേണ്ടതെന്നരുൾചെയ്കയെന്നും
നിന്തിരുവടിക്കിഷ്ടമെന്തെന്നുമരുൾചെയ്ക."
എന്നുള്ളവാക്കുചൊല്ലിക്കുമ്പിട്ടുഗരുഡനും
വന്ദിച്ചുമുകുന്ദന്റെസന്നിധൌകൂപ്പിനില്ക്കും
ഗരുഡൻതന്നെക്കണ്ടുമാധവൻസന്തുഷ്ടനായ്
നരകാരിയാംകൃഷ്ണൻഗരുഡന്തന്നെനന്നായ്
തന്നുടെപാണിപത്മമതിനാൽതടവീട്ടു
നന്നായിട്ടരുൾചെയ്തു"കേൾക്കെടോ!വൈനതേയ!
വേണ്ടതെല്ലാമെസാധിച്ചീടിനാനെനിക്കെടോ!"
എന്നിവപറഞ്ഞിട്ടുരാമകൃഷ്ണന്മാർപിന്നെ
വൈനതേയനെപ്പോവാനായ്ക്കൊണ്ടുനിയോഗിച്ചാർ
രാമകൃഷ്ണന്മാർപിന്നെഫലമൂലാദികളും
സാമോദംഭുജിച്ചിട്ടുചോലവെള്ളവുംസേവി-
ച്ചദ്രിയാംപ്രവർഷണമൂർദ്ധനിന്നിന്നുപോന്നു
വിട്ടുതംകരവീരപുരത്തിലവർപിന്നെ
നാലുമാസവുംപാർത്തുമഹത്താംസൈന്യത്തോടും
പാലനപൂരുഷന്മാർമഥുരാപുരിപുക്കാർ.
പിന്നെയുംസൃഗാലനെവധിച്ചുമൂലമായി
മന്നവൻമാഗധനുംക്രോധവിഹ്വലനായി
ബഹുസേനയാവന്നുരാമകൃഷ്ണന്മാരുമായ്
ബഹുഘോരമായ്സപ്തദിവസംരണംചെയ്തു.
മാധവന്മാരോടേററുതോററുപോയ്മാഗധനും
മാധവന്മാരുംയുദ്ധവിജയകോലാഹലാൽ
സൂതവന്ദിതനർത്തപാഠകകോലാഹലാൽ
ചേതസിമോദത്തോടുംമഥുരാപുരിപുക്കു
രാമകൃഷ്ണന്മാർവസിച്ചീടിനാരതുകാലം.
മാഗധൻപതിനേഴാമതുമങ്ങക്ഷൌഹിണി-
പ്പടയുമായികൃഷ്ണപാലിതന്മാരായ്മേവും
പടുതയുള്ളയദുവീരരോടേററുതോററു.
മാഗധസൈന്യബലംവൃഷ്ണികളാലേനശി-
ച്ചാതുരരായികൃഷ്ണതേജസാനശിക്കയാൽ
മാഗധൻപോയിപ്പുരിപുക്കവാണിതുപിന്നെ
വേഗേനപതിനെട്ടാമതുമങ്ങക്ഷൌഹിണി-
പ്പടയുമായിപ്പുറപ്പെട്ടൊരുനേരത്തിങ്കൽ
ദുഷ്ടനായവനനുംനാരദവാക്യംകേട്ടു
മാഗധനോടുപടയ്ക്കായ്ക്കൊണ്ടുവരുംവിധൌ
മാഗധൻതാനുംമ്ലേച്ഛരോടുമായൊരുമിച്ചാൻ.
പിന്നെയുണ്ടായയുദ്ധമെത്രയുംഘോരംഘോരം
മന്നവ!കേട്ടുകൊൾകയവനയുദ്ധംമുന്നേ.
നാരദൻനാരായണൻകൃഷ്ണനെന്നിത്യാദികൾ
ഓരോന്നേചൊല്ലിക്കേട്ടിട്ടീർഷ്യയായവനനും
മാധവന്മനുഷ്യനായ്ബാലനായമിത്രമായ്
ആയുധങ്ങളുംവിട്ടേയെൻമുന്നിൽവന്നുകൂട്ടു.
ഇത്തരമെല്ലാമോർത്തുമ്ലേച്ഛവ്യൂഹങ്ങളോടും
സത്വരമക്ഷൌഹിണിപ്പടയുംമുറപ്പിച്ചു
കൃഷ്ണനോടെതിർപ്പാനായ്ത്വരവുതുടന്നപ്പോൾ
വിഷ്ണുവിശ്വാത്മാകൃഷ്ണന്തൻചിത്തേയിത്ഥമോർത്താൻ
"മ്ലേച്ഛജാതികളായപടയുംകൂട്ടിക്കൊണ്ടു
മ്ലേച്ഛനുംമൂർച്ഛിതനായ്വരുന്നുയുദ്ധത്തിനായ്
രണ്ടുനാൾപാർക്കനേരംമാഗധന്താനുംവരും
ഇണ്ടലായ്വരുംപിന്നെനമുക്കുമോർത്തുകണ്ടാൽ.
മാതുലഭാര്യമാർക്കുതാതനാംജരാസുതൻ
ചേതസിവിചാരിച്ചാൽബന്ധുവെന്നൊരുപക്ഷം.
മാഗധപുത്രികൾക്കുജാതരാംപുത്രന്മാർക്കു
വേണമീരാജ്യമെന്നുചിത്തത്തിലുണ്ടവനും.
ആകയാലവന്തന്നെനാംവധിച്ചീടരുതു
ആകവേയോർത്തുവേണംമറെറാരുത്തരാംല്ലൊല്ലാം!
നാമിപ്പോൾസമുദ്രത്തിന്മദ്ധ്യത്തിൽകോട്ടതീർത്തു
താമസമെന്ന്യേബന്ധുവർഗ്ഗവുംസമസ്തവും
കടത്തിപ്പാർത്തീടുകിലവിടെവരികയി-
ല്ലടല്ക്കുജരാസുതനെന്നുമേയല്ലതാനും.
അവിടെശ്ശത്രുക്കളാൽബാധയുംനമുക്കില്ല
ഉടനേവരുവീലവന്നീടിൽജയിക്കുംനാം.
അംബുധിതന്നിൽകുശസ്ഥലിയാംദ്വീപുതന്നിൽ
മുന്നമേയങ്ങുകോട്ടദുർജ്ജയംജനങ്ങളാൽ
അയുതമാനത്തന്റേതാകുന്നുവരുണനും
തോയത്തിൽമുക്കിത്തമ്മിൽവൈരസ്യമാകയാലേ.
അവിടമിന്നുംവനമായിട്ടുകിടക്കുന്നു.

അവിടെത്തീൎക്കാംകോട്ടനമുക്കെന്നതുംനൂനം.
അവിടെച്ചെൽവാൻസേതുയോജനായതമായി
ജ്ജലധിതന്നിൽമുങ്ങിക്കിടപ്പതുണ്ടുതാനും.
ശത്രുക്കൾവരുന്നേരംവെള്ളത്താൽകൂട്ടംസേതു
മിത്രങ്ങൾതങ്ങൾക്കെന്ന്യേവരുണൻവഴിനൽകാ."
ഇത്തരംചിന്തിച്ചിടംരാമനെക്കേൾപ്പിച്ചിട്ടു
ചിത്തമോദത്തോടൊരുമിച്ചുടൻപുറപ്പെട്ടു
മഥുരാപുരിതന്നിൽനിന്നുപശ്ചിമദിശി
ക്കധുനാതെക്കേമൂലയാകിയദിശയൂടെ
ചെല്ലുന്നനേരംനല്ലസേതുവുംയോജനയായ്
ജലപ്പുംനീങ്ങിനിന്നുകൊടുത്തുവരുണനും.
സേതുവിന്മേലേപ്പായിയോജനചെല്ലുന്നേരം
ചേതോമോഹനകുശസ്ഥലിയാംദ്വീപിൽചെന്നു
മഥുരാപുരിതന്റെപശ്ചിമാംബുധൌന്നിന്നി-
ട്ടധുനാജ്ജലംനാലുകാതമുണ്ടദ്വീപിന്നും.
ഇത്തരമുള്ളദ്വീപുപുക്കിതുഭഗവാനും
ചിത്തത്തിൽനിരൂപിച്ചുവിശ്വകൎമ്മാവുതന്നെ.
വിശ്വകൎമ്മാവുതാനുമപ്പോഴേവന്നുനിന്നു
വിശ്വനായകപാദംകുപ്പിനാനതുനേരം.
വിശ്വകൎമ്മാവിനോടുവിശ്വപാലകൻതന്റെ
നിശ്ചയമറിയിച്ചാൻവിശ്വകൎമ്മാവുതാനും.
ദിവ്യമാംമുഹൂൎത്തത്താൽനല്ലനക്ഷത്രേതന്നെ
ദിവ്യമാംപുരംനിൎമ്മിച്ചീടുവാനുദ്യോഗിച്ചു
വരുണൻഭഗവാൻതന്നാജ്ഞയാത്തജ്ജലത്തെ
വിരവിൽദൂരെനീക്കിപ്പത്തുയോജനവഴി
പശ്ചിമാംബുധിമദ്ധ്യേസ്വച്ഛമാംമരതകം
ഇച്ഛിക്കുംശോഭയോടെദ്വീപാവുമുണ്ടാക്കിനാൻ.
വിസ്താരംദീൎഘസമംദശയോജനവഴി
അസ്ഥലംചൂഴേഴുമതിലുംസുവൎണ്ണത്താൽ
ഏഴായമതിലുകൾക്കോരോന്നിൽനന്നാലായി
ചൂഴവുംനന്നാലായിഗോപുരമതുംതീൎത്തു;
അകവേഗോപുരങ്ങളിരുപത്തെട്ടാകുന്നു
ആകാശമോലമാൎഗ്ഗത്തോളമുണ്ടുന്നതിയും.
ചാരുത്രിമകുടങ്ങളോടുമഗ്ഗോപുരങ്ങൾ
മേരുക്കൾമകുടങ്ങളോടുമെന്നതുപോലെ.
ശോഭിതമായിട്ടുവനിൎമ്മിച്ചുമഹോജ്ജ്വലം.
ശോഭനമായമണിഗൃഹങ്ങൾപലതരം.
ഇങ്ങിനെശതംശതസഹസ്രഗൃഹങ്ങളും
മംഗലസുവൎണ്ണത്താൽതീൎത്താനങ്ങതേവേണ്ടു.
പിന്നെയുംമഹോജ്ജ്വലരത്നങ്ങൾബഹുവിധം
നന്നായിപ്പതിച്ചിതുഗൃഹങ്ങൾക്കതൊക്കെയും
ഇന്ദ്രനീലത്താൽതീൎത്തസൌധങ്ങളോരോതരം
ചന്ദ്രമാൎഗ്ഗത്തെച്ചെന്നുതൊട്ടിതെന്നതുതോന്നും.
ഓരോരോതരംരത്നവൎണ്ണത്തിൻപ്രഭകളാൽ
ഓരോരോതരമുള്ളസൌധങ്ങളുണ്ടനേകം.
ചിത്രമാംഗൃഹംബെഹനത്തനശാലകളും
എത്രയുംവിളങ്ങുന്നമണ്ഡപജ്ജാലങ്ങളും

ചന്ദ്രികാങ്കണങ്ങളുംസുന്ദരീനൃത്തശാലാ
സംഗീതഗൃഹങ്ങളുംചന്ദ്രികാശാലകളും,
കേളിമന്ദിരംസ്നാനമന്ദിരംപാനശാല
ആളിമന്ദിരംനല്ലഭോജനശാലകളും
നാനാവൎണ്ണികൾതങ്ങൾവാഴുവാനുള്ളഗൃഹം
ആനകൾക്കുള്ളപന്തികുതിരപ്പന്തികളും
നിൎമ്മലബ്രഹ്മാലയംനല്ലദേവതാലയം
നിൎമ്മലവൈശ്യഗൃഹമാപണവീഥികളും
രാജമാൎഗ്ഗങ്ങൾനന്മൈയ്യാവുകൾപഥിഗൃഹം
ഈവൎണ്ണമോരോതരംപൊന്മയസമങ്ങളായ്
കേവലാജ്ഞയാതീൎത്താൻനിമിഷാദ്ധേനശില്പി-
സ്വൎണ്ണപങ്കേരുഹങ്ങൾപൂൎണ്ണമാംകുളങ്ങളും
സ്വൎണ്ണസമ്മിതമായസോപാനമണ്ഡപങ്ങൾ
കൂപങ്ങൾപലതരംനദികൾപൊയ്കകളും
പാപനാശനകരമായുള്ളതീൎത്ഥങ്ങളും
സ്വച്ഛമാംജലങ്ങളുംപത്മാദികുസുമങ്ങൾ
ഇച്ഛയായതിൽക്രീഡചെയ്യാനായ്ഹംസാദിയാം
പക്ഷികൾക്ഷീരംതേനാമൃത്തമരസംപൂണ്ടു
ശിക്ഷയാവാരിപൂരംദീൎഗ്ഘമാംനദികളും
സവ്വൎത്തുഫലകുസുമാഢ്യപാദപലതാ-
സവ്വമോഹനംശുകഭൃംഗകോകിലാരവം
നാനാപക്ഷികൾനാദംകൊണ്ടതിമനോഹരം
കാന്തനമൃഗഗണംചിത്രമാമുദ്യാനങ്ങൾ
നന്ദനോദ്യാനംവന്നുസവ്വദാസേവിച്ചീടും
വൃന്ദാരകാഢ്യന്മാരുംക്രീഡിച്ചുവാഴുംസദാ.
ഇത്തരമുള്ളസ്ഥലമെത്രയുംഹൃദ്യസ്ഥല-
മെത്രയുംതീൎത്തുപിന്നെനന്നായിവഴിപോലെ
ദേവദേവേശനായഭഗവാനിരിപ്പാനായ്
ശോഭയോടൊരുമണിഗൃഹത്തെയത്യത്ഭുതം!
ഇന്ദ്രനീലത്തെക്കൊണ്ടുനല്ലൊരുസൌധമതും
ചന്ദ്രധാവള്യതുല്യമായുള്ളഭിത്തികളും
ജാലരന്ധ്രങ്ങൾമണിവിദ്രുമങ്ങളെക്കൊണ്ടു
മാലകൾമൌക്തികത്താൽവിളങ്ങുംവിതാനങ്ങൾ
ദൎപ്പണവിലാസമായ്പ്പിളങ്ങുംനിലങ്ങളും
സൎപ്പനായകരൂപംചേൎത്തൊരുമണിക്കട്ടിൽ
ഫേനവൎണ്ണങ്ങൾപൂണ്ടമൃദുശയ്യകൾപല
മാനസാനന്ദംവരുമാറുള്ളോരുപധാനം
വൎണ്ണങ്ങൾപലവിധംതോന്നിക്കുംമേലാപ്പുകൾ
സ്വൎണ്ണകുംഭങ്ങൾരത്നദീപങ്ങൾപലതരം
നല്ലൊരുമരതകാദ്യാദിയാംനവരത്ന-
മുല്ലാസത്തോടേചേൎത്തുചുഴററീപലതരം
ആലവട്ടങ്ങൾവെഞ്ചാമരങ്ങൾപലതരം
മാലതീപത്മകുന്ദദാമങ്ങൾപലതരം.
എന്നുമേവാടാതുള്ളപുഷ്പങ്ങൾസൌരഭ്യവും
ചന്ദനമകിൽകൎപ്പൂരാദികളിവയെല്ലാം
നിത്യവുംധൂപിക്കാതെസവ്വദാസൌരഭ്യവും
ഉത്തമഹൎമ്മ്യങ്ങൾക്കുതാഴ്വരരത്നഗൃഹം

അങ്കണംമരതകംപത്മരാഗാദികൊണ്ടു
പങ്കജേക്ഷണഗൃഹേസോപാനമതുംതീൎത്തു.
വജ്രരത്നങ്ങളല്ലോകുഡ്യങ്ങൾസ്തംഭങ്ങളും
വിജ്വലിച്ചീടുംരത്നമതിന്മേൽപലചിത്രം
ഉജ്ജ്വലിച്ചീടുന്നൊരുനിൎമ്മിതരൂപങ്ങളും
ഭിത്തികൾതോറുംപലചിത്രങ്ങൾനവരത്ന-
ചിത്തമോഹനദീപദൎപ്പണജാലങ്ങളും
വേണുവീണകളെല്ലാംതാനേഗീതങ്ങൾചെയ്യും
വാണികൾപറയാതെതാനേശബ്ദിക്കുംയന്ത്രം.
കാണികൾക്കെല്ലാംജലനിൎജ്ജലഭ്രാന്തികളും
വാണീടിലില്ലയെന്നുമില്ലായ്കിലുണ്ടെന്നതും
ഇങ്ങിനെയന്ത്രഗേഹംദിവ്യമാംവിമാനങ്ങൾ
മംഗലരത്നശോഭപൂണ്ടോരുധ്വജങ്ങളും
ശോഭിതമതിലുകൾകിടങ്ങുംഗോപുരങ്ങൾ
ശോഭയായിരിക്കുന്നയന്ത്രവാതിലുംപിന്നെ
ഇത്തരംവേണ്ടതെല്ലാമോരോന്നേശില്പിശ്രേഷ്ഠൻ
ചിത്രമായ്തീൎത്തീടിനാനെന്നതേപറയേണ്ടു.
സഹസ്രവദനനുംസഹസ്രാക്ഷനുമതിൻ
മഹത്വംപറവാനുംകാണ്മാനുംപണിയാംപോൽ.
വിശ്വകൎമ്മാവുംതന്റെവിസ്മയവിചിത്രങ്ങൾ
വിശ്വത്തിലൊരേടത്തുംകാട്ടിയതില്ലീവണ്ണം
ത്രൈലോക്യവാസിജനമിപ്പുരിക്കൊത്തപുരി
ത്രൈലോക്യത്തിങ്കലില്ലെന്നുറച്ചുവിസ്മയിച്ചാർ.
വിശ്വകൎമ്മാവുമൂന്നേമുക്കാൽനാഴികകൊണ്ടു
വിശ്വവിസ്മയംചമച്ചീടിനാനേവംപുരം.
സൎവ്വാത്മാവായകൃഷ്ണൻതന്നുടെമായമോൎത്താൽ
ഏവമിങ്ങിതിലെല്ലാമെന്തൊരത്ഭുതമെടോ!
വേഗേനമുകുന്ദനെച്ചെന്നുവന്ദനംചെയ്തു
വേഗമോടനുജ്ഞയുംനൽകിമാധവൻതാനും
നന്ദിച്ചുവിശ്വകൎമ്മായാത്രയുംചെയ്തുപിന്നെ
ഇന്ദിരാപതികൃഷ്ണൻമായമെന്തറിയാവൂ.
ആനകൾകുതിരകൾവിപ്രതാപസന്മാരും
മാനവജനത്തേയുംരത്നാദിഭൂഷണങ്ങൾ
യാദവകുലത്തേയുംനാട്ടിലുള്ളവയെല്ലാം
യാദവപതികൃഷ്ണനാരുമേയറിയാതെ
യോഗയോഗേശനീശൻയോഗേനകൊണ്ടുപോയി
വേഗത്തിലബ്ധിമദ്ധ്യേസൃഷ്ടിച്ചരാജ്യത്താക്കി.
അന്നേരമോരോഗൃഹംചെന്നവർനോക്കുന്നേരം
വന്നൊരാശ്ചൎയ്യമാൎക്കുംഗണിക്കാവല്ലപൂൎണ്ണം.
തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുബോധിച്ചീടിനഗൃഹന്തന്നിൽ
മംഗലംപൂണ്ടുവാഴ്വാൻകല്പിച്ചുജഗല്പതി
ചെന്നവർമോദത്തോടേബോധിച്ചഗൃഹങ്ങളിൽ
ചെന്നുപുക്കുരക്ഷിച്ചിരുന്നിമുകുന്ദനും.
സ്വൎഗ്ഗലോകത്തുവസിച്ചീടുന്നപോലെതന്നെ
തൽഗൃഹംതോറുംസുഖിച്ചിരുന്നിതെല്ലാവരും.
ചെന്താമരാക്ഷന്തന്റെകാരുണ്യമുണ്ടെന്നാകിൽ
ചിന്തിച്ചവണ്ണംവന്നുകൂടീടുമെല്ലാവൎക്കും.

ദേവേന്ദ്രനതുനേരംപാരിജാതത്തോടുടൻ
ദിവ്യമായിരിപ്പൊരുസുധൎമ്മയതുംകൊണ്ടു
ഭക്തിയോടാദരവിൽകൃഷ്ണനുകാഴ്ചവെച്ചു
ഭക്തവത്സലനിന്ദ്രൻതന്നോടായരുൾചെയ്തു:—
"തുഷ്ടനായ്വന്നേനഹമിതിനാൽഞാനുമിനി
വിഷ്ടപകാൎയ്യംസാധിച്ചങ്ങോട്ടുപോകുംവിധൌ
ദേവലോകത്തുവരുമിവ"യെന്നതുകേട്ടു
ദേവേന്ദ്രനനുജ്ഞയുംകൈക്കൊണ്ടുവാണീടിനാൻ.
നന്ദിച്ചുകൃഷ്ണൻതാനുംനല്ലൊരുസുധൎമ്മയെ-
ത്തന്നുടെമന്ദിരത്തിൽവെച്ചിതുവഴിപോലെ.
ഉത്തമയായീടുന്നസുധൎമ്മതന്നിൽവാഴും
മൎത്ത്യൎക്കുമൃത്യുഭയാദികളില്ലെന്നുകേൾപ്പു.
ശ്രദ്ധമായിരിപ്പോരുസ്ഥാനത്തുപാരിജാതം
ശ്രദ്ധപൂരുഷൻവച്ചുപാലിച്ചുകൊണ്ടീടിനാൻ.
വരുണൻമനോവേഗതുല്യമായ്ശ്വേതമായ
നിറമായ്ദീൎഘവാലായ്ചെവികളേകമായി-
ട്ടിരിക്കുംതുരഗങ്ങളായിരംകാഴ്ചവച്ചാർ
പരമപുരുഷനാംകൃഷ്ണനുഭക്തിയോടെ.
പുഷ്ടമോദത്തോടെട്ടുനിധിയുമെടുത്തുടൻ
വിഷ്ടപാധിപനായിനൽകിവൈശ്രവണനും.
മുനാംദിക്കുപാലന്മാരോരോന്നനുമുകുന്ദനും
നന്ദിച്ചുകൊടുത്തവകൃഷ്ണനുകാഴ്ചവച്ചാർ.
നന്ദിച്ചുദിക്പാലന്മാൎക്കാശീൎവ്വാദവുംചെയ്തു
വന്ദിതപുരുഷനമയച്ചോരനന്തരം;
തന്നുടെപുരത്തിങ്കൽതന്നുടെസാന്നിദ്ധ്യവും
എന്നുമേനില്ക്കയാലേമുക്തിക്കുദ്വാരമതു
എന്നുറച്ചപ്പുരിക്കുനാമവുംദ്വാരാവതി
യെന്നുചൊല്ലിനാൻസൎവ്വസമ്മതമതുതാനും.
ഇങ്ങിനെദ്വാരാവതിതന്നിൽതൻജനങ്ങളെ
മംഗലസുഖത്തോടെവാഴിച്ചുപിന്നെച്ചെന്നു.

മുചുകുന്ദമോക്ഷം.

തന്നുടെമധുരയിൽരാമനുമൊരുമിച്ചു
പിന്നേടംവേണ്ടതെല്ലാമൊന്നിച്ചുവിചാരിച്ചു
മായയാമനുഷ്യനായീടിനജഗല്പതി
ആയുധമില്ലാതെപോയ്സ്വസ്ഥഭാവത്തെപ്പൂണ്ടു
യവനവ്യൂഹംവന്നുചുഴലുംസഭാമദ്ധ്യേ
കേവലംപരമാത്മൻചെന്നുനിന്നതുനേരം
കണ്ടിതുയവനനുംചതുൎബ്ബാഹുക്കളോടും
കൊണ്ടൽവൎണ്ണവുംശ്രീവത്സാഭയുംവനമാല.
ഗ്രീവാശോഭയുംനല്ലകൌസ്തുഭമണിപ്രഭ
പീതവാസസംപത്മനേത്രങ്ങൾകുണ്ഡലങ്ങൾ
ശോഭിതംമൃദുഹാസമാൎദ്രമാമാനനവും
ശോഭിച്ചവിഷ്ണുരൂപമായ്പൂണ്ടുകൃഷ്ണൻതന്നെ.
അന്നേരംയവനനുംനാരദവാക്യമെല്ലാം
ഒന്നൊഴിയാതെകണ്ടുകൃഷ്ണനെന്നുറച്ചിതു.
ആയുധമിവനൊന്നുമില്ലാതെനില്ക്കയാലേ
ആയുധംകൂടാതെഞാൻയുദ്ധത്തെച്ചെയ്യവേണം.

ഏവം ചിന്തിച്ചു പാഞ്ഞങ്ങെത്തിനാൻ യവനനും
ദേവദേവേശനിവനെന്നാലെയവദ്ധ്യനാം
എന്നു നിർണ്ണയിച്ചതിഭീതിയും ഭാവിച്ചിട്ടു
മന്ദമായ്മണ്ടിക്കൂടെയോടിനാൻ യവനനും.
ചെന്നുടൻ പിടിക്കാമെന്നോർത്തുടൻ പിടിക്കുമ്പോൾ
പിന്നെയുമല്പം ദൂരം കണ്ടീടും മുകുന്ദനെ.
പിന്നെയുമോടിച്ചെല്ലുമപ്പോഴങ്ങിനെതന്നെ
പിന്നെയുമീവണ്ണമായ്പാഞ്ഞുടൻ നടക്കയും
കിട്ടിയെന്നോർക്കുന്നേരം കിട്ടാഞ്ഞു യവനനും
രുഷ്ടനായ് "ഗോപശിശോ! നില്ലു നീ! നില്ലു" യെന്നും
"നീയെന്യേ യദുവംശേ ജനിച്ച ജനമാരും
പൊയ്ക്കില്ല ശത്രുഭീത്യാ മണ്ടീല പണ്ടാരുമേ.
നില്ലെടോ! നില്ലു നീയുമെൻമുന്നിൽ രക്ഷണം
വല്ലഭമുള്ള നിന്റെ ചന്തങ്ങൾ കാട്ടിത്തരാം."
ഇത്തരം യവനന്റെ നിന്ദാവാക്കുകളൊന്നും
ചിത്തത്തിൽ കേട്ടീലെന്നു ഭാവിച്ചു ചെന്നു കൃഷ്ണൻ
പർവ്വതഗുഹ പുക്കുവഴിയേ യവനനും
ദുർവ്വചനങ്ങളോരോന്നേറവും ചൊല്ലിക്കൊണ്ടു
പിന്നാലെ പാഞ്ഞു ചെന്നു പുക്കിതു യവനനും
അന്നേരം മുകുന്ദനെക്കണ്ടീലങ്ങൊരേടത്തും
ദുഷ്ടനായ്പിമ്പേ ചെല്ലും യവനൻ മുകുന്ദനെ
ദൃഷ്ടിവേഗേന തിരഞ്ഞങ്ങുമേ കണ്ടീലപ്പോൾ
കണ്ടിതു ഗുഹയ്ക്കകത്തൊരു മാനവവീര-
നിണ്ടൽ കൂടാതെ കിടന്നുറങ്ങീടുന്നതപ്പോൾ
കൊണ്ടൽ നേർവർണ്ണനിവൻ ഞാനറിയാതെ വന്നു
ഇണ്ടലെന്നിയേയുറങ്ങീടുന്നതെന്നോർത്തിട്ടു
വാങ്ങിനിന്നൊന്നു ചവിട്ടീടിനാൻ യവനനും
അങ്ങതു കൊണ്ടിട്ടുണർന്നിരുന്നു കണ്ണുരണ്ടും
മിഴിച്ചു ചുഴലവും ഭ്രമിച്ചു നോക്കുന്നേരം
മുഴുത്ത കോപത്തോടേ കണ്ടിതു യവനനെ.
എത്രയും കോപത്തോടേ നോക്കിനാൻ യവനനെ
നേത്രാഗ്നി തന്നിൽ ദഹിച്ചീടിനാൻ യവനനും
ഭസ്മമായ് ധൂളിപ്പോയി യവനനെന്നോർത്തതി-
വിസ്മിതചിത്തന്മാരായ്വന്നിതു ദേവഗണം.
ഇത്തരം മുനീന്ദ്രന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടനേരം
ചിത്തസംശയം പൂണ്ടു ചോദിച്ചു നൃപോത്തമൻ:—
"പർവ്വതഗുഹതന്നിലുറങ്ങീടുന്ന പുമാ-
നേവനെന്നതുമവനവിടെയുറങ്ങുവാൻ
കാരണമെന്തെന്നതും കോപ്യമവൻ തപ-
സ്സാരുമൂലവുമതുൾ ചെയ്ക ശ്രീശുകമുനേ!"
എന്നതു കേട്ടു വ്യാസനന്ദനനരുൾ ചെയ്തു:—
"മന്നവ! ധന്യനായ മാന്ധാതാ മഹീപതി
തന്നുടെ പുത്രനവൻ മുചുകുന്ദനെന്നു പേർ
മന്നിടം രക്ഷിച്ചവൻ പണ്ടു വാഴുന്ന കാലം
ദേവലോകത്തു ചെന്നു ദേവവൈരികളോടു
പോർ ചെയ്തു ബഹുകാലം നാകവൈരികളേയും
ഒടുക്കിയതുമൂലം നാകികളത്രിക്കയാൽ
പടുതമോടു സ്വർഗ്ഗേ വസിച്ചു ദേവഗണം;
സ്കന്ദനെ സേനേശത്വം വഹിപ്പിച്ചനന്തരം
നന്ദിച്ചു മുചുകുന്ദനൃപനോടിന്ദ്രൻ ചൊന്നാൻ:—
"എത്രയും പരാക്രമശാലിയാം ഭവാൻ സ്വർഗ്ഗേ
എത്രയും കൃപയാലെ വസിക്കനിമിത്തമായ്
എത്രയും സുഖത്തോടെ വാണിതിങ്ങിത്രനാളും
ശത്രുസംഹാരം ചെയ്തു മിത്രമായ് ദേവഗണം
രക്ഷിച്ച ഭവാനിന്നു ചെയ്യേണ്ടതെന്തൊന്നു ഞാൻ
രക്ഷിപ്പതെല്ലാറ്റിലുമുത്തമം നൃപധർമ്മം.
തന്നുടെ പിതൃമാതൃകാന്താപുത്രാദിമിത്രം
മന്നവ! നശിച്ചിതു കാലമൊട്ടേറെയായി-
സന്താപം ഭവാനിതുകൊണ്ടേതും ഭവിക്കൊലാ
ചിന്തിക്കിൽ കാലഗതികൊണ്ടു ദേവകൾ പോലും
കാലത്തിന്നധീനരായ് നശിച്ചുപോകുന്നിതു
കാലമാകുന്നതെന്തെന്നാകിലീശ്വരൻ തന്നെ.
ആകയാൽ നിനക്കുള്ളിൽ വേണ്ടുന്ന വരങ്ങളെ
വൈകാതെ തന്നീടുവൻ വരിക്കവേണ്ടതെല്ലാം-
മോക്ഷത്തെയല്ലാത്തവയൊക്കെ നൽകുവനഹം
മോക്ഷത്തെ നൽകീടുവാൻ വിഷ്ണുമറ്റന്യരില്ല."
എന്നതു കേട്ടു മുചുകുന്ദനാം നൃപവീരൻ
വന്ദിച്ചു ദേവേന്ദ്രനോടിത്തരം പറഞ്ഞിതു:—
"കാലമൊട്ടേറെയിപ്പോൾ നിദ്ര ചെയ്തീടായ്കയാ-
ലാലസ്യം നമുക്കുമുണ്ടതിനു വരം വേണം."
ദേവേന്ദ്രനതു കേട്ടി "ട്ടേറിയ കാലം ഭവാൻ
മേവുക നിദ്ര പൂണ്ടു ബാധയില്ലാരാലുമേ.
നിദ്രയ്ക്കു ഭംഗം വരുത്തീടുന്നതാരെന്നാലും
നിദ്രയെ വിട്ടു ഭവാൻ നോക്കുന്ന നേത്രാഗ്നിയിൽ
അപ്പൊഴേ ഭസ്മമായ്പ്പോമില്ല സംശയ" മെന്നും
ഇപ്രകാരത്തിലിന്ദ്രൻ വരവും കൊടുത്തിതു.
ഇത്ഥം ഭൂപതിയിന്ദ്രദത്തമാം വരത്തോടും
ചിത്തസൌഖ്യേന മുചുകുന്ദനും പോന്നു വന്നു
പർവ്വതഗുഹ പുക്കിട്ടുറക്കം തുടങ്ങിനാ-
നീവകയെല്ലാം ഗ്രഹിച്ചീടിന നാരായണൻ
ദുഷ്ടനാം യവനനെക്കൊണ്ടു ഭൂപതിതന്റെ
പുഷ്ടനിദ്രയെ ഭേദിപ്പിച്ചവൻ ഭസ്മമാക്കി.
പിന്നെയും ജഗദീശൻ തന്നുള്ളിൽ മുചുകുന്ദ-
മന്നവൻ തന്നെക്കണ്ടു മോക്ഷം നൽകേണമെന്നും
ഏവമെല്ലാമേയിതിൻ കാരണമറിയേണം
കേവലൻ മായാവിചാരങ്ങളാക്കറിയാവൂ?
യവനൻ ഭസ്മമായിപ്പോയതിന്നനന്തരം
കേവലൻ കൃഷ്ണൻ താനും തത്ര ചെന്നതുനേരം
എത്രയും തേജോമയമായ മാധവം കണ്ടി-
ട്ടെത്രയും കുതൂഹലാൽ ചോദിച്ചു മുചുകുന്ദൻ:—
"എത്രയും ചാരുതേജോമയ കാരണൻ ഭവാൻ
ഉത്തമനാരെന്നാലും ഞാൻ കണ്ടതത്യത്ഭുതം!
ഇന്ദ്രാഗ്നി ചന്ദ്രസൂര്യന്മാരിലേകനാം ഭവാൻ
ചന്ദ്രക്കലാധരനോ? ലക്ഷ്മീവല്ലഭനോ താനോ?

ദേവനായകന്മാരിലൊരുത്തൻഭവാനെന്നു
കേവലംഞാനുമെന്റെമാനസേധരിച്ചിതു.
നിന്നുടെതേജസ്സേററമുജ്ജ്വലിച്ചീടുകയാൽ
ഇന്നിഹഗുഹാന്തരേതിമിരംമറഞ്ഞിതു
ആരെടോഭവാനിവിടത്തിൽവന്നതുമെന്തു
കാരണമെന്നുപറഞ്ഞീടുക?മഹാത്മാവേ!
നിന്നുടെതേജസ്സുകൊണ്ടേററവുംമമമനം
തന്നിൽഭീതിയുമുണ്ടുചോദിപ്പാനതുതൊന്നും
ഇക്ഷ്വാകുനൃപവരവംശജനഹമിതു
ഇക്ഷിതിപതിമുചുകുന്ദനെന്നല്ലോനാമം.
ദേവേന്ദ്രവരത്തിനാൽനിദ്രയെസ്സേവിച്ചിഹ
മേവുന്നോരെന്നെയൊരുപാപിവന്നുണർത്തിനാൻ.
തന്നുടെകർമ്മവശാൽഭസ്മമായിതുമവൻ
പിന്നെഞാൻഭവാനെയുമെൻമുന്നിൽകണ്ടേനല്ലോ;
എന്നുടെവൃത്താന്തങ്ങളിത്തരമാകുന്നിതു”
മന്നവ!മുചുകുന്ദവാക്കുകൾകേട്ടനേരം
മാധവനരുൾചെയ്തു“തെന്നുടെനാമമോർത്താൽ
വേധാവുതന്നിക്കുമോർത്തീടിനാലെണ്ണമില്ല.
ജന്മങ്ങൾകർമ്മങ്ങളുമേററമുണ്ടറിഞ്ഞാലും
നമ്മുടെനാമകർമ്മജന്മങ്ങളഗണ്യമാം.
ഭൂമിയിലുള്ളപൊടിത്തരിധൂളികളെണ്ണി
സീമയിട്ടീടാംജന്മമേറെയെന്നിരിക്കിലും.
മാമകവൃത്താന്തമിന്നെവ്വണ്ണമതുചൊൽവാൻ
കാമിച്ചാലതുസാദ്ധ്യമായ്വരായെന്നാകിലും.
ഇക്കണ്ടവൃത്താന്തങ്ങൾചൊല്ലുവൻകേട്ടുകൊൾക
സൽകൃതിപ്രവരനായീടിനമുചുകുന്ദ!
ദുഷ്ടരാംദൈത്യനൃപകണ്ടകന്മാരെക്കൊന്നു
ശിഷ്ടരാംജനത്തേയുംധർമ്മവുംപാലിപ്പാനായ്
ധാതാവുമുന്നമർത്ഥിച്ചീടുകനിമിത്തമായ്
ഭൂതലത്തിങ്കൽവന്നുപിറന്നുഞാനുമെടോ!
ധന്യനായീടുംവസുദേവയാദവൻതന്റെ
നന്ദനൻഞാനെന്നതുമറിഞ്ഞീടുകനീയും.
വസുദേവാത്മജനായ്വന്നതുമൂലംകൊണ്ടു
വാസുദേവനെന്നെന്റെനാമവുംപറയുന്നു.
കംസനായ്പിറന്നൊരുകാലനേമിയെക്കൊന്നു
വാസവുംചെയ്തീടിനേൻമധുരാപുരിതന്നിൽ.
അവിടെയവനനുംവന്നിതുപടയുമാ-
യവനുശിവൻകൊടുത്തീടിനവരത്തിനാൽ
യാദവാനാചയത്തിനാൽവധ്യനല്ലവനതി-
നാദരാൽഭവാനവൻതന്നെക്കൊല്ലുമെന്നോർത്തു
വന്നുഞാനിവിടേയ്ക്കുപിന്നാലെയവനനും
വന്നിതുഭവാനവൻതന്നെക്കൊൽകയുംചെയ്തു.
പിന്നെയുംഭവാനെന്നെയേറിയജന്മമായി-
ട്ടുന്നതഭക്ത്യാസേവിച്ചീടുന്നുദിനന്തോറും,
ആകയാൽവേണ്ടുംവരംതരുവാനായിക്കൊണ്ടും
മാനവവീര!ഞാനുമിവിടെവന്നീടിനേൻ.
ആകയാൽനിനക്കിന്നുവേണ്ടതുചൊല്ലിക്കൊൾക
ശോകവുംമമഭക്തർക്കുണ്ടാകയില്ലയെന്നും”
ഇത്തരംമുകുന്ദന്റെവാക്കുകൾകേട്ടനേരം
ചിത്തവിഭ്രമത്തോടുനൃപനുമെഴുനീററു
ലക്ഷ്മീവല്ലഭൻതന്നെനിൻമുന്നിൽകാണുമെന്നു
സൂക്ഷ്മമായ്ഗർഗ്ഗൻമുന്നംചൊന്നതുമോർത്തുമോദാൽ
ഭക്തവത്സലൻതന്നെഭക്ത്യൈവവന്ദിച്ചവൻ
ഉത്തമാംഗേനവീണുനമസ്കാരവുംചെയ്തു.
ഗൽഗ്ഗദഹൃദയനായെഴുനീററുടൻപിന്നെ
ഗൽഗ്ഗദാക്ഷരയുക്തനായ്ക്കൊണ്ടുപറഞ്ഞിതു
“ശോകഹീനനായ്ജഗല്പതിയാംവിഷ്ണുഭവാ-
നാകുന്നതെന്നുമിപ്പോഴറിഞ്ഞുകൊണ്ടേനഹം.
ഇന്നിഹഭവാനെഞാൻകണ്ടതുമൂലമെന്റെ
ജന്മവുംസഫലമായ്വന്നിതുത്വൽകൃപയാൽ
ത്വന്മായാവിമോഹിതരാകയാലെല്ലാവരും
ചിന്മയനായനിന്നെസ്സേവിപ്പോർകുറഞ്ഞീടും;
ദുർല്ലഭംനരജന്മംസിദ്ധിച്ചുകൊണ്ടീടുവാൻ
നല്ലപുണ്യവാന്മാർക്കേസാധ ക്കുലഭിക്കിലും
സർവ്വമംഗലപ്രദനാകിയഭവത്ഭക്തി
സർവ്വദാവിട്ടുഗർവ്വിച്ചെന്നുടെഗൃഹാർത്ഥങ്ങൾ
നിത്യമെന്നോർത്തുകൊണ്ടുപുത്രദാരാന്ധകൂപേ
ചിത്തവിഭ്രമത്തോടുമാഹാരമൈഥുനാദി
നിദ്രവേലയാഗമിച്ചങ്ങിനെപശുസമം
ദരിദ്രിച്ചുതമ്മിൽഭോഗമോഹഹേതുക്കളാലെ
ശിഷ്ടനായിരിപ്പൊരുനൃപതിയെന്നോർത്തിട്ടു
കഷ്ടകർമ്മങ്ങൾചെയ്തുരാജസംനടിച്ചിഹ
മാനസമദംകാട്ടിനടന്നുമഹാകഷ്ടം
താനേപോയിതുകാലമെന്നുടെദുർമ്മോഹത്താൽ;
പഞ്ചഭൂതാകാരമായ്ബുൽബുദസമാനമായ്
സഞ്ചിതമായദേഹംഞാനെന്നനിമിത്തമായ്
ഓരോരോമോഹങ്ങളുംചിന്തിച്ചുപ്രപഞ്ചത്തിൽ
ഓരോന്നുചെയ്തുകൊണ്ടുപാർത്തീടുംദശാന്തരേ
ഓരോരോദിനംകഴിഞ്ഞീടുന്നതോർത്തീടില്ലാ
പാരാതെമൃത്യുദിനംവിഴുങ്ങിവരുന്നിതു.
മൃത്യുവാകുന്നദിനംവിഴുങ്ങിവന്നുവന്നു
എത്തിത്തന്നെയുംവിഴുങ്ങീടുന്നിതസംശയം
ഭൂപതിയെന്നാകിലുംവിപ്രേന്ദ്രനെന്നാകിലും
പാപിയാകിലുംനല്ലസുന്ദരിയെന്നാകിലും
ഞാനെന്നുള്ളൊരുദേഹംമൃത്യുവന്നീടുംപിന്നെ
മാനമുൾക്കൊണ്ടുശേഷമുള്ളവർഭസ്മമാക്കും.
അല്ലെന്നാൽമണ്ണിൽകുഴിച്ചിട്ടുമൃന്മയമാക്കും
അല്ലെന്നാൽജന്തുക്കൾഭക്ഷിച്ചുകാഷ്ഠമായ്പ്പോകും.
ത്വന്മായാനൃപഭാവംനടിച്ചുസിംഹാസനേ
നന്മയോടിരുന്നുഭൂമണ്ഡലപ്രൌഢിയോടും
വാഴുന്നജനങ്ങളെമായയാനാരികൾക്കു
പാഴതിൽകളിപ്പിക്കുംമർക്കടനെന്നപോലെ
നിന്നുടെമായകൊണ്ടുമോഹിപ്പിച്ചോരോതരം
ഇങ്ങിനെകളിപ്പിച്ചുകാണിച്ചുപലവിധം

ഭൂപനായീടേണംഞാനെന്നാൽസൌഖ്യമാമെന്നും
ഭൂപതിയാകിൽചക്രവൎത്തിയാകേണമെന്നും
ചക്രവൎത്തിക്കുദേവാധിപനാകേണമെന്നും
ശക്രനുബ്രഹ്മനായിവന്നീടവേണമെന്നും
ഇങ്ങിനെമേന്മേൽമോഹംപോവതിന്നന്തമില്ല
മംഗലനായനിന്റെമായയാലിവയെല്ലാം
ആകയാലെല്ലാവൎക്കുംനല്ലതുവരുവാനും
ആകവേവിചാരിച്ചാൽസജ്ജനസംഗംനല്ലു.
സജ്ജനത്തോടുചേൎച്ചയുണ്ടെങ്കിലവൎക്കുള്ളോ-
രജ്ഞാനങ്ങളുംപോയിനിൎമ്മലാത്മാക്കളായി
സജ്ജനവൃത്തരായിവന്നീടുമപ്പോൾതവ-
അജ്ജനഭക്തിയുണ്ടാംപിന്നെമറെറന്തുവേണ്ടു?
തവകാരുണ്യത്താലെന്റെരാജ്യവുംബന്ധുക്കളും
ഒക്കെഞാൻത്യജിക്കാതെനഷ്ടമായ്ഭവിച്ചതും
ആകയാൽദുഃഖമെനിക്കുള്ളതിൽവരാഞ്ഞതും
താവകപാദഭക്തിമറെറനിക്കേതുംവേണ്ട.
ബന്ധവിച്ഛേദനാകുംനിന്തിരുവടിയോടു
ബന്ധഹേതുക്കൾജന്മമാരിഹവരിക്കുന്നു?
നിന്നുടെപാദഭക്തിക്കിളക്കംവരായ്വതി-
നിന്നിനിക്കനുഗ്രഹിച്ചീടേണംദയാനിധേ!
നിന്നുടെമായാമോഹമോരോന്നേമലിലെങ്കൽ
വന്നുകൂടാതെപാലിച്ചീടുക്മോഹഹൎത്തഃ”
ഇത്തരംമുചുകുന്ദഭൂപന്റെവാക്കുകേട്ടി-
ട്ടെത്രയുംമോദത്തോടുകൃഷ്ണനരുൾചെയ്തു:—
“ചിത്തശുദ്ധിയുമെങ്കലുത്തമഭക്തിയതും
ഉത്തമനായഭവാനേററവുംവന്നുകൂടി
നിഷ്കാമമായഭക്തിയെപ്പോൾവന്നുദിപ്പോൎക്ക്
മുഷ്കരകാമവരത്തിങ്കലിച്ഛയുംവരാ.
ചിത്തത്തിൽസദാകാലമെന്നെയുംധ്യാനിച്ചുനീ
മുക്തനായ്ഗമിച്ചാലുമുത്തമമഹീപതേ!
ക്ഷത്രിയധൎമ്മത്തിനാൽനായാട്ടുചെയ്തനീയും
എത്രയുംസത്വങ്ങളെഹനിച്ചപാപങ്ങളെ
നിത്യവുമെന്നെത്തന്നെധ്യാനിച്ചുതപംചെയ്തു
മുക്തമാക്കുകപിന്നെനിനക്കുവിചാരിച്ചാൽ
ജന്മവുമൊന്നുവേണംവിപ്രനായ്‌വരുമതു.
നിൎമ്മലനായനീയുംപിന്നെസൽകൎമ്മങ്ങളാൽ
എന്നെയുംസേവിച്ചുകൊണ്ടെപ്പോഴുംധ്യാനിച്ചുകൊ-
ണ്ടെന്നോടുചേരുമെന്നുനൃപനോടരുൾചെയ്തു.
കേവലമെന്നോടേവമനുജ്ഞവാങ്ങിക്കൊണ്ടു
ദേവദേവേശൻതന്നെവന്ദിച്ചുമുചുകുന്ദൻ.
സാദരംമന്ദംമന്ദംനടന്നുഗുഹവിട്ടു
മോദത്തോടുടൻപുറത്തിറങ്ങിനോക്കുംനേരം
പൎവതവൃക്ഷതൃണജലജാതിയെമററും
ഉൎവിയിലോരോന്നിവയേററവുംചെറുപ്പമായ്
കണ്ടതിവിസ്മയവുംപൂണ്ടുമാനസേയോൎത്താൻ
പണ്ടേതുപോലെയല്ലവന്നിതുകലിയുഗം
എന്നിവയോൎത്തുബദൎയ്യാശ്രമേചെന്നുപിന്നെ
നന്ദിച്ചുവാണുശുദ്ധാന്തത്തിങ്കൽനിൎമ്മലനായ്
സംഗങ്ങൾനിവൎത്തനായ്മാധവഭക്തനായി
മംഗലൻതത്രതപസ്സാചരിച്ചിരുന്നിതു.
മാധവൻപിന്നെവേഗംമഥുരാപുരിപുക്കു
ബാധിച്ചയവനന്റെസൈന്യമൊക്കെയുംകൊന്നു.
യുദ്ധത്തിൽജയിച്ചവർതന്നുടെവിത്തമെല്ലാം
ബദ്ധമോദത്തോടെടുപ്പിച്ചുരാമനുംതാനും
ദ്വാരകാപുരത്തിനുപോകാനായ്തുടങ്ങുമ്പോൾ
പാരാതെജരാസുതൻവിംശതിതൃതീയമാം
ഘോരമാമക്ഷൌഹിണിപ്പടയുമായിവന്നു
ഘോരഘോരമാംയുദ്ധംതുടൎന്നനേരത്തിങ്കൽ
കേൾക്കമെന്നവ! വിഷ്ണുമാനുഷാകൃതിതന്നെ-
കൈക്കൊണ്ടമൂലംകൃഷ്ണനെന്നുശങ്കിതനായി
വേഗേനവിത്തമതങ്ങൊക്കയുമുപേക്ഷിച്ചു
മാഗധനോടുഭയംകൈക്കൊണ്ടുശീഘ്രമായി
ഓടിനാനതുകണ്ടുമാഗധൻചിരിച്ചിട്ടു
കൂടത്തന്നുടെസൈന്യയുക്തനായോടീടിനാൻ.
ഓടിപ്പോയ്പ്രവർഷണമൂൎദ്ധ്നിമാധവനേറി
കൂടെമാഗധന്താനുംപൎവ്വതംകരയേറി
മാഗധൻപടയോടുംപൎവ്വതംചൂഴുംവള-
ഞ്ഞാഗമക്കാതൽതന്നെത്തേടിനോക്കുന്നനേരം
കണ്ടീലപൎവ്വതത്തിലാരെയുമതുനേരം
ഉണ്ടായകോപാൽഗിരിചുഴവുംതീകൊളുത്തി
അഗ്നിയുംകത്തിജ്വലിച്ചീടിനനേരത്തിങ്കൽ
അഗ്രജനോടുംകൂടികൃഷ്ണനുമതുനേരം
നന്നായിക്കുതിച്ചുചാടീടിനാൻപുറത്തേക്കു
മിന്നലെന്നതുപോലെപോയിതുബഹുദൂരം.
ഭൂമിയിൽനിന്നുപതിനൊന്നുയോജനയോളം
ആമിതുപൎവ്വതത്തിന്നുയരമറിഞ്ഞാലും;
സൎവ്വാത്മാവായകൃഷ്ണൻരാമനുമൊരുമിച്ചു
പൎവ്വതത്തിന്നുദ്വാരാപുരിയിൽചാടിവീണാർ.
സ്വൈരമായ്ദ്വാരകയിലിരുന്നുമുകുന്ദനും
ആരുമേയറിഞ്ഞീലമാഗധാദികൾപിന്നെ
വൈരവുംകൈക്കൊണ്ടിട്ടുവഹ്നിയിൽദഹിച്ചിതു
വൈരികളായരാമകൃഷ്ണന്മാരെന്നോൎത്തിട്ടു
മൂഢനാംജരാസുതൻസേനയുമൊരുമിച്ചു
പ്രൌഢതപൂണ്ടുമാനംനടിച്ചുജയഭാവാൽ
മാനമുൾക്കൊണ്ടുചെന്നുതന്നുടെപുരിപുക്കു
മാനവുംപറഞ്ഞുവാണീടിനാൻപിന്നെക്കേൾക്ക.
രൈവതനായീടുന്നോരാനൎത്തനൃപന്തന്റെ
രേവതിയായീടുന്നപുത്രിയെമുസലിക്കു
ധാതാവിൻനിയോഗത്താൽനൽകിനാൻനൃപതിയും
ഹേതുവുമതുമുന്നേപറഞ്ഞുകേട്ടേന്നല്ലോ.
ഭീഷ്മകനൃപന്തന്റെപുത്രിയായ്ലക്ഷ്മിതാനും
രുഗ്മിണിയെന്നനാമത്തോടിഹപിറന്നിതു
രുക്ഷരാംനൃപന്മാരെയൊക്കവേവെന്നുകൃഷ്ണൻ
രാക്ഷസോദ്വാഹമായിക്കൊണ്ടുവേളിയുംചെയ്താൻ.

മാമുനിശ്രീശുകൻെറവാക്കുകളിത്ഥംകേട്ടു
സാമോദംപരീക്ഷിത്തുവന്ദിച്ചുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"കേശവന്തൻെറവിവാഹോത്സവവൃത്താന്തങ്ങ-
ളാശയംതെളിവാനായാവോളംചുരുക്കാതെ
അരുളിച്ചെയ്തീടേണംഭഗവത്ഭക്തന്മാൎക്ക്
പരിചിൽഹരികഥകേട്ടാൽതൃപ്തിയുണ്ടാമോ?
മന്നവൻപറഞ്ഞതുകേട്ടുവ്യാസാത്മജനും
വന്നൊരുസന്തോഷത്താൽകേൾക്കെന്നുമരുൾചെയ്തു.

രുഗ്മിണീസ്വയംവരം.

"മന്നവൻവിദൎഭനാംഭീഷ്മകൻതനിക്കിഹ
നന്ദനന്മാരായഞ്ചുപേരതിൽമുമ്പൻരുഗ്മി.
ആറാമതുണ്ടായിതുരുഗ്മിണിയെന്നപുത്രി
ശ്രീയവൾലക്ഷ്മിതൻെറവേറല്ലെന്നതുകൊണ്ടു
രുഗ്മിണിയുടെചാരുസൌന്ദൎയ്യംചൊല്ലീടുവാൻ
വാഗ്മിത്വമുള്ളവാഗീശ്വരിക്കുംവേലയത്രേ.
കേശവനുടെചാരുസൌന്ദൎയ്യവൃത്താന്തങ്ങൾ
ആശയാപലർപറഞ്ഞതങ്ങിനെകേട്ടിട്ടവൾ
മാധവനിനിക്കിഹഭൎത്താവാകേണമെന്നു
ബോധവുമുറച്ചുവാണീടിനാൾരുഗ്മിണിയും.
വിശ്വനായകൻതാനുമങ്ങിനെചിത്തത്തിങ്കൽ
നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നുരുഗ്മിണിലീലകേട്ടും
സുന്ദരഗാത്രിയാകുംരുഗ്മിണിയുടെതാതൻ
തന്നുടെബന്ധുക്കളുംമാതാവുമെല്ലാവരും
കാമകല്പകനായകൃഷ്ണനുകൊടുക്കണം
കാമവല്ലിയാമിവൾതന്നെയെന്നിരിക്കുമ്പോൾ
രുഗ്മിയുംകൃഷ്ണന്തൻെറമാഹാത്മ്യമറിയാതെ
കശ്മലൻകൃഷ്ണനോടുശത്രുവായിരിക്കയാൽ
താതമാതാക്കളേയുമേററംനിന്ദിച്ചവൻ
സ്വാതന്ത്ര്യമുള്ളശഠൻദേഹാഭിമാനിനൃപൻ
തൽബന്ധുശിശുപാലഭൂപനുനൽകീടേണം
തൽസ്വസാവിനെയെന്നുനിശ്ചയിച്ചതുകാലം.
രുഗ്മിണിതൻെറതോഴിചൊല്ലിയവൃത്താന്തങ്ങൾ
വിസ്മയഹീനംകേട്ടുവൈദൎഭിയതുനേരം
എത്രയുമിഷ്ടനായബ്രാഹ്മണോത്തമൻതന്നെ
ഗുപ്തമായറിയാതെവരുത്തിവൃത്താന്തങ്ങൾ
ഓരോന്നേപറഞ്ഞയച്ചീടിനാൾകൃഷ്ണാന്തികേ
ഖേദിച്ചീടരുതുനിൻകാൎയ്യംഞാൻവരുത്തുവൻ
വേദിയവരൻനന്നായ്പാൎക്കെന്നുംചൊല്ലിപ്പോയാൻ.
അൻപിനോടതിവേഗംനടന്നുവിപ്രേന്ദ്രനും
അൻപോടുകൃഷ്ണഗൃഹഗോപുരേചെന്നീടിനാൻ.
ഗോപുരപാലൻകൃഷ്ണൻതന്നെയുമറിയിച്ചു
ഗോവിന്ദൻകൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരികെന്നതുകേട്ടു
വേദിയൻതന്നെച്ചെന്നുകൂട്ടികൃഷ്ണൻെറമുമ്പിൽ
ആദരവോടുവിട്ടുഗോപുരപാലൻചെന്നാൻ
വിപ്രനെക്കണ്ടനേരംകൃഷ്ണനുമെഴുനീററു
സുപ്രസാദേനചെന്നുകൈപിടിച്ചാദരേണ
സ്വച്ഛമാംനിജാസനേയിരുത്തിപ്പൂജിച്ചിട്ടു
സ്വച്ഛമാംഭോജനവുംകഴിപ്പിച്ചന്തൎഗ്ഗൃഹേ
സ്വച്ഛയാംശയ്യതന്മേൽകിടത്തിമുകുന്ദനും
അച്യുതൻതാനുമേററംമോദമോടാദരേണ
പാദശുശ്രൂഷചെയ്തുചോദിച്ചുവിപ്രനോടു
"വേദവിത്തമ!ഭവാൻദുഃഖങ്ങളുപേക്ഷിച്ചു
സല്ക്കൎമ്മനിരതനായീശ്വരാജ്ഞയാവന്നു
കൈക്കലായതുകൊണ്ടുതുഷ്ട്യാവാണീടുന്നിതോ?
എന്തൊന്നുവരികിലുംധൎമ്മത്തിൽപിഴയാതെ
സന്തുഷ്ടനായിത്തന്നെവാഴേണംദ്വിജോത്തമൻ.
എന്നുമേസന്തോഷമായ്വാഴുന്നിതെന്നാകിലും.
വന്നീടുമതിനിടെശോകമിന്നെന്നാലും.
ആത്മലാഭത്തെക്കൊണ്ടുസന്തുഷ്ടചിത്തന്മാരാ-
യാത്മാവുപോലെതന്നെസമസ്തജനത്തെയും
ചിന്തിച്ചിട്ടറിഞ്ഞഹംകാരത്തെക്കളഞ്ഞുള്ളോ-
രന്തണന്മാരെഞാനുംകുമ്പിട്ടീടുന്നുസദാ.
ത്വൽപുത്രമിത്രാദികൾസുഖമായ്വാഴുന്നിതോ?
സൽപുമാനായഭവാൻദുൎഗ്ഗങ്ങൾനദിഗിരി
കടന്നുവന്നീടുവാനെന്തുകാരണമെന്നു
വടിവോടിനുകേൾപ്പാനാഗ്രഹമുണ്ടുപാരം;
കേൾക്കാമെങ്കിലോകേൾപ്പിക്കേണംകേൾക്കരുതെങ്കി
ലുൾക്കാമ്പിലെന്നാലെന്തുവേണ്ടതുചൊൽകഭവാൻ"
ഇത്തരംകൃഷ്ണന്തൻെറവാക്കുകൾകേട്ടനേരം
ചിത്തമോദത്തോടിത്ഥംപറഞ്ഞുവിപ്രൻതാനും:—
"യോഗയോഗേശ്വരനായീടുംത്വദ്രൂപംകാണ്മാൻ
യോഗംവന്നതുപാൎത്താലെന്നുടെഭാഗ്യമല്ലോ.
എന്തിതില്പരമൊരുകുശലമിനിക്കിഹ
ഹന്ത!ജന്മമതുസഫലമായിവന്നു.
കുണ്ഡിനനൃപൻതൻെറപുത്രിരുഗ്മിണിയായോ-
രബ്ജാക്ഷവിലോചനതന്നുടെവാക്യത്തിനാൽ
വന്നതുമിവിടേക്കുഞാനെന്നുമറിയേണം
ഇന്ദീവരാക്ഷ!കൃഷ്ണ!കാരുണ്യവാരാന്നിധേ!
ഭക്തന്മാർപറയുന്നവാക്കുകളേതെങ്കിലും
ഭക്തവത്സലനായനീപൊറുത്തീടവേണം.
ത്വൽഭക്തജനങ്ങളിൽമൌലിയായ്മേവീടുവാൻ
ഉത്ഭവിച്ചിരിപ്പോരുസുന്ദരിമൌലിരത്നം
രുഗ്മിണിചിത്തദുഃഖംപെരുത്തുസഹിയാഞ്ഞു
കാമദനായനിന്നോടായ്ക്കൊണ്ടുചൊല്ലീടുവാൻ
സന്ദേശവാക്യമോരോന്നെന്നോടുപറഞ്ഞിതു
ഇന്നുഞാൻഭവാനോടുചൊല്ലുവനവയെല്ലാം.
നന്നായിച്ചെവിതന്നുകേട്ടുകൊള്ളുകഭവാൻ."
എന്നുരചെയ്തുപറഞ്ഞീടിനാൻവിപ്രൻതാനും
"ലോകൈകസുന്ദരനായ്മേവുന്നഭവാന്തൻെറ
ലോകമോഹനമായമൂൎത്തിമാംഗുണഗണം
തജ്ജനമാഹ്ളാദത്താൽപുകഴ്ത്തുന്നതുകേട്ടു
ലജ്ജകൈവിട്ടുമമമാനസംശങ്കിയാതെ
വന്നുനിൻമുഖപത്മേവാഴുന്നുസദാകാലം.
എന്നതുപാൎത്താലതിന്നുണ്ടൊരുകാരണവും-

വിദ്യയുംധനംരൂപംസൌന്ദര്യംഹൃദ്യങ്ങളാം
വിദ്യാസംയുതവാക്യപീയൂഷവീര്യശൌര്യം
കുലശുദ്ധിയുംധൈര്യംസാരസ്യംസൌജന്യവും
പലരീതിയുംഭവാനൊത്തവരില്ലലകിൽ.
ആകയാൽയൌവ്വനമായീടുന്നകാലത്തിങ്കൽ
നാകനാരികൾദിവ്യകുലസ്ത്രീയെന്നാകിലും
നിന്നെത്താൻവരിക്കാതെയുള്ളൊരുനാരീജനം
ഇന്നുമന്നിടത്തിങ്കലാരുമില്ലോർത്തീടുകിൽ
എന്നതുമൂലംഞാനുംവരിച്ചുഭവാൻതന്നെ
വന്നിനിവൈകീടാതെകൊണ്ടുപോകേണമെന്നെ.
ചേദിപനായശിശുപാലനുനല്കീടുവാൻ
സോദരൻരുഗ്മിയെന്നെനിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു.
വീരനാംമൃഗാധിപൻതന്നുടെഭാഗംവന്നു
പാരാതെജംബുകന്താൻകൊണ്ടുപോകുന്നപോലെ.
തവഭാഗമാകുമെന്നെമന്നവൻശിശുപാലൻ
തത്ഭാഗമെന്നുവച്ചുകൊണ്ടുപോകരുതല്ലോ.
ദാനാദിജപതപോഹോമകർമ്മങ്ങൾബഹു
ഞാനിഹനിത്യംവിപ്രപ്രീത്യർത്ഥംചെയ്കയാലെ
മാധവപ്രസാദവുമുണ്ടെന്നുവന്നീടുകിൽ
മാധവൻകൃഷ്ണൻമമപതിയായ്വരേണമേ!
മാനസകൃപയോടുചതുരംഗിണിയായ
സേനയോടൊരുമിച്ചുവന്നുചൈദ്യാദിനൃപ-
വീരരെവെന്നുഭവാൻരാക്ഷസോദ്വാഹമായി
പാരാതെകൊണ്ടുപോകവേണമ്മാമസംശയം.
എന്നുടെബന്ധുക്കൾതൻമദ്ധ്യത്തിലന്തഃപുരേ
എന്നെയുംഗൂഢമായിമറച്ചുപോകമൂലം
തൽബന്ധുജനങ്ങളെവധിച്ചെന്നിയേനിന്നെ
മൽബന്ധുവാക്കിക്കൊണ്ടുപോരേണ്ടതെന്നുണ്ടെങ്കിൽ
ശങ്കിക്കവേണ്ടവഴിചൊല്ലുവനതുകേൾക്ക
തന്നുടെകുലദൈവാകന്യകമുമ്പേതന്നെ
വന്ദനംചെയ്തീടുന്നിതതിനുപോകുംഞാനും
അന്നേരംതേരിലേറ്റിക്കൊണ്ടുപോയ്ക്കൊണ്ടീടുവാൻ
സന്ദേഹമില്ലനല്ലസമയമുണ്ടായ്വരും;
തവപാദാംബുജരജസ്സുത്തമാംഗത്തിൽചേർപ്പാൻ
സർപ്പഭൂഷണവിധിശക്രാദിജനംപോലും
എത്രയുംമോഹിച്ചല്ലോനിത്യവുംസേവിക്കുന്നു
അത്രമാഹാത്മ്യമുള്ളനിന്നുടെകൃപനമു-
ക്കെത്തുകയില്ലെന്നാകിൽപിന്നെയുമൊന്നുചെയ്വൻ
നിരാഹാരതപവായുവർഷമിത്യാദിസഹി-
ച്ചാഹാരാദികളെയുംത്യജിച്ചുഘോരവനേ
വാണുഞാൻതപംചെയ്തിട്ടേറിയജന്മംകൊണ്ടു
വേണമെന്നാലുംപരബ്രഹ്മമാംഭവല്പദേ
ചേർന്നുകൊള്ളുന്നതുണ്ടുഞാനുമിന്നിവയെല്ലാം
ചെന്നുകൃഷ്ണനെക്കേൾപ്പി"ക്കെന്നെന്നോവൈദർഭിയും.
ചൊല്ലിയിങ്ങയച്ചിതു"മാധവ!ജഗല്പതേ!
മല്ലലോചന!സർവ്വവന്ദിതമധുരിപോ!
ഇങ്ങനെയെല്ലാമുള്ളോരവസ്ഥയോർത്തുഭവാൻ
ഇങ്ങിനിവേണ്ടുന്നതുവേഗേനചൊല്ലുമല്ലോ."
സുന്ദരിമാരിൽവച്ചിട്ടഗ്ര്യയായിരിപ്പൊരു
സുന്ദരിരുഗ്മിണിതൻസന്ദേശവാക്യംകേട്ടു
മന്ദഹാസവുംചെയ്തുമാധവൻവിപ്രവരൻ
തന്നുടെകയ്യുംപിടിച്ചാമോദമോടുചൊന്നാൻ:—
സുന്ദരിയായീടുന്നരുഗ്മിണിക്കെന്നിലേറ്റം
നന്ദിച്ചോരനുരാഗമുണ്ടെന്നാണ്ടിരിക്കിലോ
എന്നുടെജന്മമിതുസാഫല്യംവന്നുനൂനം
മുന്നമേഞാനുമിതുമോഹിച്ചുവസിക്കുന്നു.
പുഷ്കരനേത്രയായരുഗ്മിണിതന്നിലെന്യേ
ഭോഷ്കല്ലമറ്റൊന്നിലില്ലിങ്ങിനിക്കിപ്പോൾചിത്ത-
ബോധമില്ലാത്തരുഗ്മിക്കെന്നോടുമുന്നേവൈര-
ബോധമുള്ളതുമിപ്പോൾരുഗ്മിണിതന്നെയെനി-
ക്കായ്ക്കൊണ്ടുനൾകുന്നതുസമ്മതമല്ലെന്നതും
ഒക്കെയുംമുന്നേതന്നെഞാനറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.
കായംഞാനെന്നഭാവാലെത്രയുമഭിമാനാൽ
ധൈര്യമെന്നിയേരജോഗുണഭാവവുംകാട്ടി
നടക്കുംരാജാധമന്മാരെയുംവെന്നുഞാനും
പടുതമോടുവേഗമെന്നുടെകാന്തയാകും
വൈദർഭിതന്നെയിങ്ങുകൊണ്ടുഞാൻപോന്നീടുവൻ
വേദിയവര!ഇതിനൊന്നുംസംശയംവേണ്ട."
ഏവംചൊല്ലീട്ടുകൃഷ്ണൻവിപ്രനുമൊരുമിച്ചു
വൈവാഹികാവസരംപാർത്തുതേരതിലേറി
വേഗേനതേരുംതെളിച്ചീടിനാൻസാരഥിയും
വേഗത്തിലേകരാത്രംകൊണ്ടിട്ടാനർത്തരാജ്യാൽ
വേഗത്തിൽദശാലടികൊണ്ടുകുണ്ഡിനംപുക്കാർ.
ഭീഷ്മകൻപുത്രസ്നേഹമഗ്നനായ്മകളായ
രുഗ്മിണിതന്നെശിശുപാലനുനൽകീടുവാൻ
മോദമോടോരോതരംകോപ്പുകൾകൂട്ടീടിനാൻ.
ആദിയിൽരാജ്യമെല്ലാമേറ്റവുംശോഭിപ്പിച്ചു
കൊടികൾതോരണങ്ങളൊക്കെയുംശോഭിപ്പിച്ചു
വടിവോടോരോവിതാനങ്ങളുംവിതാനിച്ചു
ദിവ്യധൂപങ്ങൾദീപാവലികൾജ്വലിപ്പിച്ചു
ദിവ്യപുഷ്പങ്ങൾനല്ലോരിളനീർക്കുലകളും
കദളിപ്പഴക്കുകളെന്നിവകുലകളാൽ
മുദിതമാകുംവണ്ണംശോഭിപ്പിച്ചിതുപിന്നെ.
സൽകർമ്മത്തിനുവേണ്ടതൊക്കെയുമൊരുക്കീട്ടു
സൽകർമ്മവരരായവിപ്രരെവരുത്തിനാൻ.
കാൽകഴുകിച്ചുപൂജിച്ചായവർക്കെല്ലാവർക്കും
ശ്രീകരരത്നപട്ടുവസ്ത്രങ്ങൾദാനംചെയ്തു
പിന്നെയുംവേണ്ടുന്നതുകൊടുത്തുനൃപവരൻ
ഉന്നതാനന്ദമവരാശീർവാദവുംചെയ്താർ.
പിന്നെയുംവിപ്രന്മാരെക്കൊണ്ടോരോദേവപൂജ
മന്നവൻചെയ്യിപ്പിച്ചുഘോഷിച്ചുപലതരം.
സുന്ദരിമാരാമന്തഃപുരനാരികൾകൂടി-
ക്കന്യകതന്നെക്കുളിപ്പിച്ചലങ്കരിപ്പിച്ചു
നന്നായിട്ടിണപ്പുടയുടുപ്പിച്ചവർപിന്നെ

നന്ദായ്ക്കല്യാണമായിമൂടിയങ്ങിരുത്തിനാർ.
പുണ്യാഹാദികൾമുതലായവകന്യകയ്ക്കു
മന്നവൻചെയ്യിപ്പിച്ചുമററുവേണ്ടതുമെല്ലാം.
ചേദിപനായീടുന്നമന്നവൻദമഘോഷൻ
മോദേനപുത്രനായശിശുപാലനന്നായ്
തേജസ്സുവരുംവണ്ണമൊക്കവേസല്ക്കാരങ്ങൾ
പൂജയുംമററുമോരോന്നൊക്കെയുംചെയ്യിപ്പിച്ചു.
തന്നുടെരാജ്യവാസിജനവുമാഘോഷമായ്
ഒന്നിച്ചുചെന്നുചതുരംഗവാഹിനിയോടും
വാദ്യഘോഷങ്ങളോരോതരത്തിൽവദിപ്പിച്ചു
ചൈദ്യനുംവന്നുപുക്കുകുണ്ഡിനനഗരത്തിൽ,
അന്നേരംഭീഷ്മകനുംരുഗ്മിയുംകോലാഹലാൽ
ചെന്നെതിരേററുകൊണ്ടുനല്ലൊരുഗൃഹത്തിങ്ക-
ലെത്രയുംശോഭയോടേവസിപ്പിച്ചിതുപിന്നെ
മിത്രാത്ഥംസല്ക്കാരവുംചെയ്തിതുവഴിപോലെ.
അംഗനുംകലിംഗനുംമാളവൻകേകയനും
വംഗനുംമാഗധനുംകോസലൻസാല്വന്താനും
കാശിഭൂപനുമവന്തീനൃപൻനിഷധനും
വാശിയേറീടുന്നൊരുകൊങ്കണൻഹൈഹയനും
വങ്കനുംസിന്ധുരാജൻസൌവീരൻമാത്സ്യന്മാരും
ശങ്കരഭക്തൻചോളൻപാണ്ഡ്യനുംകേരളനും
സൌരാഷ്ട്രനൃപൻമററുമിങ്ങിനെനൃപജനം
ഓരോരോപ്രകാരേണസേനയോടൊരുമിച്ചു
വാദ്യങ്ങൾഘോഷങ്ങളുമായവർക്കാകുംവണ്ണം
അദ്ധ്യസ്ഥാനവുംനടിച്ചെത്തിനാർകുണ്ഡിനത്തിൽ.
വന്നുവന്നുടൻനിറഞ്ഞീടിനനൃപന്മാരെ
നന്ദിച്ചുസല്ക്കരിച്ചുഭീഷ്മകൻവഴിപോലെ
വീര്യവിത്താഢ്യജാത്യാദ്യനുരൂപേണതന്നെ
ഓരോരോമഞ്ചങ്ങളിലിരുത്തിഭീഷ്മകനും
കോപിയാംസാല്വൻജരാസന്ധനുംവിഡൂരഥൻ
പാപികൾദന്തവക്ത്രൻപൌണ്ഡ്രകനിത്യാദികൾ
ചേദീശൻശിശുപാലൻതന്നുടെപക്ഷക്കാരും
മോദമോടൊരുമിച്ചുനിന്നിതുവഴിപോലെ.
മാധവൻവരുന്നാകിൽപിണങ്ങീടണമെന്നു
ബാധിപ്പാനൊരുമ്പെട്ടുറച്ചുനിന്നീടിനാർ.
കന്യകതന്നെക്കൊണ്ടുപോരവാൻമുകുന്ദനും
വന്നതുവിരോധിപ്പാൻമാഗധനാദികളും
സന്നദ്ധരായതൊക്കെഗ്രഹിച്ചുബലഭദ്രൻ
തന്നുടെസഹോദരവാത്സല്യംമുഴുക്കയാൽ
തന്നുടെസേനയോടുംകുണ്ഡിനംപുക്കുരാമൻ
നന്ദസൂനുവാംകൃഷ്ണൻവരവുംപാർത്തുപാർത്തു
തന്നുള്ളിൽകൃഷ്ണൻതന്നെധ്യാനിച്ചുവൈദർഭിയും
അന്തണപ്രവരനെയെങ്കിലുംകണ്ടീലല്ലോ
എന്തുവാനിനിയെന്നുദുഃഖിച്ചുചിന്തചെയ്താൾ.
എന്നുടെപാണിപിടിച്ചീടുവാൻമുഹൂർത്തവും
വന്നടുത്തിതുനന്ദനന്ദനംകണ്ടീലല്ലോ;
ഭാഗ്യഹീനമാർനാരീജനത്തിൽമുമ്പിനിക്ക

യോഗ്യമായ്വന്നുപാർത്താലെന്നുതോന്നീടുന്നിതു.
അന്തണന്താനെങ്കിലുംവന്നീലവരായ്വതി-
നെന്തുകാരണമെന്നതറിഞ്ഞീലല്ലോഞാനും.
എങ്കലേദോഷങ്കൊണ്ടോഞാൻചൊന്നസങ്കടങ്ങൾ
പങ്കജേക്ഷണനോടുബ്രാഹ്മണൻചൊല്ലായ്കയോ?
പങ്കജേക്ഷണൻവരാഞ്ഞീടുകനിമിത്തമായ്
സങ്കടംപെരുകുന്നെന്മാനസേസദൈവമേ!
ദൈവമായിരിപ്പൊരുദേവനാംപരമേശൻ
ദേവിയുംവിമുഖരായ്വന്നിതോയിനിക്കിപ്പോൾ
ഈവണ്ണംനിരൂപിച്ചുകണ്ണുനീർവാർത്തുവാർത്തു
മേവുന്നരുഗ്മിണിക്കുവാമാംഗംവിറച്ചിതു.
അന്നേരംതൻറകാമംസാധിക്കുമെന്നുറച്ചാൾ
അന്നേരംകൃഷ്ണൻവന്നിതെന്നുവിപ്രനുംചൊൽവാൻ
വന്നതുകണ്ടുവിപ്രമുഖശോഭയെക്കണ്ടു
തന്വംഗിമണികാര്യംസാധിച്ചിതെന്നോർത്തുള്ളിൽ
ബോധിപ്പാൻചോദിച്ചപ്പോൾവിപ്രനുംപറഞ്ഞിതു
“സാധിച്ചുപോന്നുകൃഷ്ണൻവന്നിതാപാർത്തീടുന്നു.
രാമനുംസൈന്യങ്ങളുംവന്നിതാപാർത്തീടുന്നു.
കാമിനീമണിമൌലേ! ഖേദിച്ചീടുകവേണ്ട.
നിന്നെയുംകൈക്കൊണ്ടുപോയീടുവനെന്നുകൃഷ്ണ-
നെന്നോടുസത്യംചെയ്തുചൊല്ലിയതന്യേവരാ.
ഞാൻപോയകാര്യമെല്ലാംസാഫല്യമായ്വരുമെടോ!
തേൻചോരുംവാണിനീയുംകൃഷ്ണനുമൊരുമിച്ചു
ദ്വാരകാപുരത്തിങ്കൽവാഴുന്നാൾകാണ്മാനായി
വാരിജേക്ഷണേ!വരുന്നുണ്ടുഞാൻക്ലേശിക്കൊലാ.”
ഇത്തരംചൊല്ലിപ്പിന്നെകൃഷ്ണൻചൊന്നവയെല്ലാം
ചിത്തമോദത്തോടൊക്കെപ്പറഞ്ഞുവിപ്രന്താനും
വൃത്താന്തമെല്ലാംകേട്ടുസന്തോഷചിത്തത്തോടും
വിത്തവസ്ത്രാദിമേന്മേലവനുവേണ്ടുവോളം
കൊടുത്തുഭൂസുരനുംപോരായിന്നിവയെന്നു
മടുത്തുകനമൊഴിരുഗ്മിണിതന്നുള്ളിൽ
കൊടുത്തതൊന്നുംപോരായെന്നോർത്തുസാഷ്ടാംഗമായ്
തുടർന്നുനമസ്കരിച്ചീടിനാൾവിപ്രന്തന്നെ.
നല്ലതുമേന്മേൽവന്നുകൂടുമെന്നാശീർവാദം
ചൊല്ലിഭൂസുരന്താനുംതന്നുടെഗേഹംപുക്കാൻ.
ലോകേശപാദാംബുജംവന്ദിച്ചുവൈദർഭിയും
ശോകവുമുപേക്ഷിച്ചുപിൻകാര്യമോർത്തിരുന്നിതു.
രാമകൃഷ്ണന്മാർവന്നവൃത്താന്തംകേട്ടനേരം
സാമോദംപുറപ്പെട്ടുഭീഷ്മകനെതിരേററു
പൂജിച്ചുതങ്ങളെക്കരിച്ചെത്രയുംമോദത്തോടെ
രാജീവമയമായചിത്രമാമുപവനേ
ചിത്രമായ്ക്കണ്ടുഗൃഹംതീർപ്പിച്ചുവസിപ്പിച്ചി-
തെത്രയുംജനമകതാരുകമ്മോദമായി.
ഉത്തമപുരുഷനാംകൃഷ്ണൻവന്നതുകേട്ടി-
ട്ടെത്രയുംസന്തോഷത്താൽപുരവാസികളെല്ലാം
എത്രയുംവേഗംവന്നുകണ്ടിതുമുകുന്ദനെ
വിസ്മയമുഖാംബുജംകണ്ടുമോഹിച്ചുനിന്നാർ.

"വല്ലഭമേററമിവൻവൈദർഭിതനിക്കിന്നു
വല്ലഭനെന്നാകിലേച്ഛയുമുള്ളൂററനം.
ഈവണ്ണമുള്ളിവൻറകാന്തയാവതിന്നിവൾ
കേവലംതന്നെവേണംമററാതുമുണ്ടായ്വരാ.
ദുർഗ്ഗൻശിശുപാലൻതനിക്കുരുഗ്മിണിയെ
നിർഭരംകൊടുക്കിലോച്ഛേച്ഛയില്ലെന്നുദ ധം.
മുന്നംനാംനാരായണപ്രീത്യർത്ഥംചെയ്തകർമ്മം
ഒന്നൊന്നേജഗന്മയൻതൻപ്രസാദങ്ങളെല്ലാം
ഇന്നിവൾകാന്തൻകൃഷ്ണനാവതിന്നായിക്കൊണ്ടു
ഇന്നുമാധവൻതന്നെഞങ്ങളെരക്ഷിക്കേണം".
ഇത്തരമോരോതരംപ്രാർത്ഥിച്ചുപറകയും
ചിത്തവിസ്മയവാദ്യഘോഷങ്ങൾപലതരം
കൂടവേകലർന്നിടകൂടിമളിച്ചുജനം
പാടവംവാക്കിനില്ലചൊല്ലുവാനവയൊന്നും.
അന്നേരമന്തഃപുരസ്ത്രീകളുംദാസിമാരും
ഒന്നിച്ചുപുറപ്പെട്ടുരുഗ്മിണിയോടുംകൂടി
ഗൌരിയെവന്ദിപ്പാനായെത്രയുംമേളത്തോടും
സാരസനേത്രയായരുഗ്മിണിതൻറനാലു
ഭാഗത്തുനിറഞ്ഞൊരുപൌരനാരികളാലും
വേഗമെന്നിയേനടന്നങ്ങുപോകുന്നനേരം
കൃഷ്ണപാദാബ്ജമുള്ളിലുറവുമുറപ്പിച്ചു
കൃഷ്ണകൃഷ്ണേതിനാമംജപിച്ചുവൈദർഭിയും
സംഗീതവന്ദിസ്തുതിപാഠകാദികളോടും
മംഗലമൃദുവാദ്യമേളഘോഷങ്ങളോടും
ഏററിയപൌരനാരീജനങ്ങൾശോഭിച്ചിട്ടു-
ങ്ങേറിയഭൂഷണങ്ങളണിഞ്ഞുമന്ദംമന്ദം
ചെന്നിതുഹൈമവതിതന്നുടെഗൃഹോപാന്തേ
ചെന്നുദേഹവുംശുദ്ധിവരുത്തിയകംപുക്കാർ.
സുന്ദരിതന്നെക്കൊണ്ടുപോന്നീടവേണമെന്നു
നന്നായിനിരൂപിച്ചുകൃഷ്ണനുംമുന്നേതന്നെ
ഓരോരോവിചിത്രങ്ങൾനടന്നുകണ്ടുകണ്ടു
ഗൌരിതൻഗൃഹാന്തത്തിൽച്ചെന്നങ്ങുപാർത്തീടിനാൻ
അന്നേരംഭൂസുരസ്ത്രീജനങ്ങളുംസന്തൃപ്തമായ്
വന്നിതങ്ങലങ്കാരത്തോടുപാർവ്വതിക്ഷേത്രേ
വൃദ്ധമാരായീടുന്നഭൂസുരസ്ത്രീകൾവന്നു
ബദ്ധമോദേനക്രമാൽരുഗ്മിണിതന്നെക്കൊണ്ടു
മന്ത്രമുച്ചരിപ്പിച്ചുസാദരംവന്ദിപ്പിച്ചു
മന്ത്രാർത്ഥസ്വരൂപിണിയാകിയഗൌരിതന്നെ.
"രാജവർഗ്ഗങ്ങൾക്കെല്ലാംദൈവമാംഹരനേയും
പൂജിതന്മാരായ്മേവുംനിന്നുടെപുത്രരേയും
വന്ദിച്ചുവണങ്ങുന്നേൻദേവനാഥയായ്മേവും
നിന്നുടെപാദാംബുജംവണങ്ങീടുന്നേനഹം
നന്ദനന്ദനൻമമകാന്തനായ്വന്നീടുവാൻ
ഇന്നുനിൻകൃപവേണ"മെന്നൊരുധ്യാനത്താലേ
വന്ദിച്ചുവഴിപോലെരുഗ്മിണിതാനുംപിന്നെ
നന്നായിനമസ്കരിച്ചീടിനാളിത്ഥമോർത്തു.
അപ്പങ്ങൾമലർപഴംപായസാദ്യാദികൊണ്ടും
പുഷ്പമാല്യാദിധൂപദീപങ്ങളിവകൊണ്ടും
വിപ്രപത്നിമാർഗൌരിതന്നെയുംപൂജിച്ചരി-
ന്യപ്രസാദാത്മാവോടുംതീർത്ഥവുംപ്രസാദവും
വൈദർഭിതനിക്കങ്ങുകൊടുത്തിതവർക്കായി
വൈദർഭിവിത്തരത്നവസ്ത്രാദി വേണ്ടുവോളം
ചിത്തമോദത്തോടേറെക്കൊടുത്തിതവർകളും
ചിത്തവുംതെളിഞ്ഞേററമാശീർവ്വാദവുംചെയ്തു.
ചെന്താമരാക്ഷൻതൻറകാന്തയായ്വരികയെ-
ന്നന്തണനാരികളുമേററമുമാജ്ഞാപിച്ചു
വന്ദിച്ചിട്ടവരോടങ്ങാജ്ഞയുംവാങ്ങിക്കൊണ്ടു
പിന്നെത്തൻമുനിവ്രതത്യാഗവുംചെയ്തുകൊണ്ടു
ഗൌരിവന്ദനംചെയ്തുപുറത്തുപുറപ്പെട്ടു
പരമാനന്ദത്തോടേനടന്നുമന്ദംമന്ദം
ഉത്തമരത്നങ്ങളാംമോതിരങ്ങളാൽശോഭി-
ച്ചെത്രയുംവിളങ്ങുന്നപാണിപത്മത്തെക്കൊണ്ടു
ഇഷ്ടമായിരിപ്പൊരുതോഴിതൻപാണിപിടി-
ച്ചുഷ്ടലക്ഷ്മികളോടുലക്ഷ്മിതാൻവരുംപോലെ
കണ്ടുമന്നവരേററംവിഭ്രമചിത്തന്മാരായ്
കൊണ്ടവുംചന്ദ്രതുല്യവദനസുശോഭയും
ചന്ദ്രികപരന്നതുപോലെയമ്മുഖാംബുജേ
മന്ദമായ്വിളങ്ങുന്നമൃദുഹാസാഭയോടും
കാമൻറധനുസ്സിനെവെന്നീടുംചില്ലികളും
കാമുകന്മാർക്കുചിത്തമിളക്കുംകടാക്ഷവും
കുന്ദസൂനങ്ങൾതന്നെജ്ജയിച്ചദന്തശോഭ
മിന്നുന്നകുണ്ഡലത്താൽശോഭിതഗണ്ഡങ്ങളും
ചെന്തൊണ്ടിപ്പഴംശോഭിച്ചീടിനപവിഴവും
ചന്തമില്ലെന്നുനാണിച്ചീടിനോരധരങ്ങൾ
വ്യഞ്ജനസ്ഥലങ്ങളിൽശോഭിച്ചഭൂഷണങ്ങൾ
മഞ്ജുളമായകൃശമദ്ധ്യവുംദിവ്യാംബരം
തന്മീതേയണിഞ്ഞൊരുകാഞ്ചിനൂപുരങ്ങളാൽ
സന്മയപ്രഭപാദകേശാന്തംമനോഹരം
ഏവംവൈദർഭിതൻറസൌന്ദര്യശോഭകണ്ടു
ഭൂവരന്മാരുമേററംമോഹിച്ചുപറഞ്ഞിതു.
ആശ്ചര്യമേററമിദമാശ്ചര്യംഹാ! ഹാ! ജയ!
ആശ്ചര്യംഹരിഹരി! ആശ്ചര്യം! ചൊല്ലാവതോ?
ഇങ്ങിനെപലജനംപറയുംനേരത്തിങ്കൽ
മംഗലസ്വരൂപിണിയാകിയരുഗ്മിണിയും
വാമമാംകരാംഗുലംകൊണ്ടുതൻപുരികുഴൽ
കാമിനിചെററുനീക്കിക്കാമുകംകൃഷ്ണംകാണ്മാൻ.
മന്ദമായ്ക്കടാക്ഷിച്ചുലജ്ജയാവൈദർഭിയും
വന്നൊരുനൃപന്മാരെയൊക്കവേപരക്കവേ.
എന്നതുനേരമവൾകൃഷ്ണനെക്കണ്ടപ്പോഴേ
മന്ദാക്ഷമോട്ടുമുഖപത്മവുംതാഴ്ത്തീടിനാൾ.
നല്ലാരിൽമണിമൌലിരുഗ്മിണിതൻറനല്ല-
ചില്ലികൾകൊണ്ടുതല്ലുകൊണ്ടുഭൂപതിവീരർ
തേരിലുമാനമേലുംകുതിരമേലുംനിന്നു
പാരാതെഭ്രമിതന്നിൽപതിച്ചുവിസ്മയിച്ചാർ.

ലോകനായകൻതന്റെമായാദേവിയെക്കണ്ടാൽ
ലോകവാസികൾഭ്രമിക്കുന്നതെന്തൊരുചിത്രം
കോമളഗാത്രിയാകുംകന്യകതന്നെക്കണ്ടു
ഭൂമിപന്മാരുംകന്യതന്നെയുംനോക്കിനിന്നാർ.
വീരന്മാരായനൃപശ്രീരുക്കൾകാണ്കെത്തന്നെ
തേരുമായ്ചെന്നുകൃഷ്ണൻവേഗേനവൈദർഭിതൻ-
പാണിപത്മത്തെപ്പിടിച്ചാദരവോടുശീഘ്രം
ക്ഷോണിയിൽനിന്നുരഥംതന്നിലങ്ങെടുത്തേററി,
മുന്നമങ്ങമരകൾസഭയിൽനിന്നുസുധാ
പന്നഗാരാതികൊണ്ടുപോന്നൊരുകണക്കിനെ
സുന്ദരിതന്നെക്കൊണ്ടുമാധവൻയദുക്കളോ-
ടൊന്നിച്ചുമന്ദംമന്ദംയാത്രയുംതുടങ്ങിനാൻ.
അന്തഃപുരസ്ത്രീജനംഭീഷ്മകൻബ്രാഹ്മണരും
അന്തഃപുരവാസികളായുള്ള ജനങ്ങളും
നന്നുനന്നെന്നുമേന്മേൽപുകഴ്ത്തിത്തുടങ്ങിനാർ
വന്നുവീണിതുപുഷ്പവർഷവുംമേല്ക്കുമേലേ.
ജംബുകന്മാർതന്മദ്ധ്യേയിരിക്കുംസിംഹഭാഗം
ജംബുകൾകണ്ടിരിക്കെക്കൊണ്ടുപോകുന്നപോലെ
കൊണ്ടുപോവതുകണ്ടുമററുള്ളനൃപന്മാരും

ശ്രീകൃഷ്ണൻരുഗ്മിണിയെതേരില്ക്കരേററിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതു

കൊണ്ടൽവർണ്ണനാംസിംഹത്തോടപ്പോൾവ്യഗ്രിച്ചിട്ടു-
വീരനാംജരാസുതനാദിയാംനൃപന്മാരും
പാരംമാനസഭ്രമംകൈക്കൊണ്ടുചൊല്ലീടിനാർ: —
"കഷ്ടം!മാഹന്ത!കഷ്ടം!മിന്നതിഖലനോർത്താൽ
ദുഷ്ടഗോപാലൻനാമിന്നൊക്കവേയിരിക്കവേ
കന്യകതന്നെക്കൊണ്ടുഗമിപ്പതോർത്തുകണ്ടാൽ
വന്നിതുയശോഹാനിനമുക്കിന്നെല്ലാവക്കും
ഇന്നുവില്ലാളിവീരന്മാരായനാമൊന്നിച്ചു
ചെന്നുകൃഷ്ണനെക്കൊന്നുപെണ്ണിനെവീണ്ടീടണം."
ഇത്തരംപറഞ്ഞവരൊക്കെയുമൊരുമിച്ചു
യുദ്ധസന്നദ്ധന്മാരായ്സത്വരംപുറപ്പെട്ടാർ

ചെന്നുയാദവന്മാരെത്തടുത്തുനൃപന്മാരും
അന്യൂനകോപത്തോടുയുദ്ധവുംതുടങ്ങിനാർ.
അന്നേരംമുകുന്ദനുംരാമനുംകോപത്തോടെ
പിന്നെസാത്യകിമുതൽയാദവവീരന്മാരും
ഒന്നിച്ചുശരവർഷംതുടങ്ങിനൃപസൈന്യം
കൊന്നുകൊന്നൊടുക്കിനാർകോപേനരാമാദികൾ
സൈന്യനാശത്തെക്കണ്ടുമന്നവന്മാരുമേററം
വന്ദിച്ചുനന്നുനന്നെന്നെതിർത്താരതിഘോരം.
യാദവവീരന്മാർക്കബാണങ്ങളേല്ക്കമൂലം
മോദവുംകുറഞ്ഞുള്ളിൽക്ഷീണഭാവത്തെക്കണ്ടു
വൈദർഭിലജ്ജയോടുംമാധവമുഖാംബുജം
വേദനപൂണ്ടുനോക്കിമാഴ്കിനാളതുകണ്ടു
"പേടിക്കവേണ്ടബാലേ!പേടിയാക്കേതുമെടോ!
വേദനതീർപ്പൻബാണവർഷത്താൽക്ഷണംഞാനും."
ഇത്തരമരുൾചെയ്തുഭൂപതിവീരന്മാർക്കു
ചിത്തചാഞ്ചല്യംവരുമാറുബാണങ്ങൾപെയ്താൻ."
അനന്തരംനൃപതികൾപ്രാണസങ്കടത്തോടും
നിന്നുകൂടാഞ്ഞോടിയൊളിച്ചാരോരോദിശി.
ഭാര്യയെമോഹിച്ചതിദുഃഖിതചിത്തത്തോടും
വീര്യവുമുപേക്ഷിച്ചുവാണീടുംശിശുപാലൻ
തന്നോടുചൊല്ലീടിനാൻക്ഷോണിപൻജരാസന്ധൻ
"ഇന്നിതുനിരൂപിച്ചുഖേദിക്കവേണ്ടാഭവാൻ
ദൈവത്തിൻഗതികൊണ്ടുവരുന്നതിവയിതി-
ന്നേവംഖേദിച്ചീടരുതിങ്ങിനെയുള്ളപാർത്താൽ
നരന്മാർക്കോർത്താൽസുഖദുഃഖങ്ങളിടതുട-
ന്നിരിക്കുമിതുയന്ത്രചക്രങ്ങൾപോലെയെടോ!
കാലഗതികൾമേലേമറിഞ്ഞുമറിഞ്ഞുള്ള
കാലത്തിൻഗതിതടുത്തീടുവാനാമല്ലാർക്കും.
ഇക്കാലംനമുക്കെല്ലാംദുഷ്കാലമാകമൂലം
ഒക്കെയുംനാശമിതുനല്ക്കാലംനമുക്കിഹ
വന്നുകൂടീടുംനേരംസർവ്വുംശുഭമാകും
നന്ദനന്ദനനെയുംജയിക്കാംതാനേതന്നെ.
ഏററുഞാൻപതിനേഴുസമയംരണമിവൻ
തോററീലപിന്നെയൊരുവിധത്തിൽജയിച്ചുഞാൻ
തോററതുംജയിച്ചതുമോർത്തുള്ളിലിനിക്കേതും
ഏററതില്ലെടോ!മാനമവമാനാദിഭാവം
ഏവംനീവിചാരിച്ചുപോയാലുംശോകമായ
ഭാവകുന്നിതംവിട്ടുസൌഖ്യമായ്വാഴ്കഗൃഹേ."
ഇത്തരംജരാസന്ധവാക്യത്തെക്കേട്ടുഖേദം
ഒക്കെയുംനീക്കിവീര്യംകൈക്കൊണ്ടുശിശുപാലൻ
ചെന്നുമന്ദിരംപുക്കവാറിതുനൃപന്മാരും
ഒന്നൊഴിയാതെതോററനേരത്തുരുഗ്മിതാനും
കോപേനപറഞ്ഞിതു"മാധവൻതന്നെക്കൊന്നു
ഭൂപതിമാരേ!മമഭഗിനിതന്നെയിങ്ങു
കൊണ്ടുപോന്നീടുവൻഞാനല്ലായ്കിലെൻവില്ലാണ
രണ്ടില്ലകുണ്ഡിനത്തിൽവാഴ്കയില്ലിനിഞാനും"
ഇങ്ങിനെപ്രതിജ്ഞയുംചെയ്തവൻപടയോടും

മംഗലവാദ്യങ്ങളോടേററിതുരണാംക്ഷണം
നന്ദനന്ദനൻതന്നോടിങ്ങിനെചൊല്ലിരുഗ്മി
"നന്നുനന്നെടോ! നിന്റെദുർമ്മോഹമത്യത്ഭുതം!
ചേദിഭൂപാലൻതന്റെഭാര്യയാംമത്സോദരീം
മോദേനകട്ടുകൊണ്ടുപോയിനിന്നാലയത്തിൽ
ചെന്നുജ്ജീവനത്തോടുംസൌഖ്യമായ്വാഴാമെന്നു
നിന്നുടെയുള്ളിലോർത്താൽഗോരസമല്ലിതാക്ക.
ജീവിച്ചുവാഴ്വാനാശനിന്നുള്ളിലുണ്ടെങ്കിലോ
ചൊവ്വോടെമെസോദരിതന്നെയിങ്ങയച്ചാലും.
അല്ലായ്കിൽയമലോകംഗമിച്ചുവാഴാമിപ്പോൾ
മല്ലകംസാദികൾപോലല്ലഞാനെന്നോർക്കെടോ!"
ഏവംപറഞ്ഞുരുഗ്മിവേഗേനമൂന്നുശരം
കേവലൻകൃഷ്ണൻതന്റെമാറത്തുതൊടുത്തിതു.
മാധവൻമന്ദസ്മിതംചെയ്തുടൻശരങ്ങളാൽ
ബോധഹീനനാംരുഗ്മിതന്നുടെവിൽമുറിച്ചാൻ.
പിന്നെയുമൊരുവില്ലുമെടുത്തുരുഗ്മി,യതും
അന്നേരംമെയ്യമുറിച്ചീടിനാൻമുകുന്ദനും
പിന്നെയുമോരോതരമെടുത്തൊരായുധങ്ങൾ
മന്ദമെന്നിയെയെയ്തുമുറിച്ചാൻകൃഷ്ണൻതാനും
ആയുധമോരോന്നേവംകഴിഞ്ഞോരനന്തരം
പേയായകോപത്തോടേരുഗ്മിയുമതുനേരം (ൻ
ഖഡ്ഗചർമ്മങ്ങൾകൈക്കൊണ്ടംബരേപൊങ്ങീടിനാ
നിഗ്ഗമിച്ചപ്പോളെയ്തുകളഞ്ഞാൻകൃഷ്ണൻതാനും;
വാളുമിങ്ങെടുത്താശുമാധവൻരുഗ്മിനേരേ
ചീളെന്നടുക്കുന്നേരംരുഗ്മിയെക്കൊല്ലുമെന്നു
ചേതസിനിരൂപിച്ചുവൈദർഭിസഭീത്യാ
ചേതസികാരുണ്യത്താൽകമലനേത്രൻതന്റെ
പാദപങ്കജേവീണുകണ്ണുനീരോടുംകൂടി
സാദരംമുകുന്ദനോടായിദംചൊല്ലീടിനാൾ:—
"ലോകൈകനാഥ! കൃപാവാരിധേ! ദുഃഖാപഹ!
ഏകാത്മൻമമകാന്ത! മാധവ! ദുഷ്ടാരാതേ!
മംഗലനായഭവാനെന്നെസ്വീകരിക്കുന്ന
മംഗലമായശുഭകർമ്മകാലത്തുവെച്ചു
സോദരനിവൻതന്നെക്കോപിച്ചുവധിക്കൊലാ
ഖേദമിന്നിനിക്കിതുമൂലമായുണ്ടാക്കൊലാ
ചേതസിപരമാർത്ഥബോധമങ്ങില്ലാഞ്ഞിവൻ
ചെയ്തപരാധമെല്ലാംപൊറുത്തുകൊള്ളേണമേ!"
ഗൽഗദവാക്യമിത്ഥംരുഗ്മിണിചൊന്നനേരം
രുഗ്മിണീകാന്തൻകൃഷ്ണൻകേട്ടുടൻകാരുണ്യത്താൽ
കൊല്ലുന്നില്ലിവനെഞാനെന്നുറച്ചതികോപാൽ
മല്ലലോചനൻകെട്ടിത്തൽക്ഷണംമീശകേശം
എല്ലാമേകരിച്ചവൻതന്നെയുംവിരൂപിച്ചു
മല്ലലോചനൻവിശ്വനായകൻനില്ക്കുന്നേരം
വൈദർഭൻതന്റെസൈന്യമെല്ലാമേയൊടുക്കീട്ടു
യാദവന്മാരുമായിട്ടവിടെച്ചെന്നുരാമൻ
അന്നേരംവൈരൂപ്യംവന്നുബന്ധനപ്പെട്ട
തന്നുടെബന്ധുവാകുംരുഗ്മിയെക്കണ്ടുരാമൻ

കഷ്ടമാമിതുകൃഷ്ണ! നീ ചെയ്തകാര്യമോർത്താൽ
ഒട്ടുമേനന്നായ്‌വീലനിശ്ചയമിതുപാർത്താൽ
ബന്ധുക്കൾതന്നെവിരൂപിക്കുകയെന്നുള്ളതു
ബന്ധുക്കൾതന്നെവധിക്കുന്നതിൻസമംതന്നെ.
എന്നുചൊല്ലീട്ടുരാമൻരുഗ്മിതൻബന്ധനത്തെ
മന്ദമെന്നിയേപോക്കിയാത്രയുമയപ്പിച്ചു.
രുഗ്മിതന്നെയുമയച്ചുന്നേരംബലഭദ്രൻ
രുഗ്മിണിയോടായിത്ഥംപറഞ്ഞുവഴിപോലെ:—
"ഇന്നിതുകൊണ്ടുനിന്റെമാനസംതന്നിലൊട്ടും
വന്നുപോകരുതേതുംശോകവുംമനോഹരേ!
മാനാവമാനസുഖദുഃഖാദിഭേദമെല്ലാം
മാനസേതോന്നീടുന്നതജ്ഞാനമറികനീ.
ജ്ഞാനഹീനമാമഹംഭാവമുണ്ടാകമൂലം
മാനുഷജനത്തിനുംതോന്നുന്നതിവയെല്ലാം.
പഞ്ചഭൂതാത്മകമായുള്ളദേഹാദികൾക്കു
ചഞ്ചലമില്ലനിത്യമെന്നോർത്തുജനങ്ങളും
ഞാനെന്നുംനീയെന്നുമിതിനിക്കുള്ളവയെന്നും
ജ്ഞാനമില്ലായ്കകൊണ്ടുതോന്നുന്നുമാനസത്തിൽ.
ദേഹാദിലോകമെല്ലാമനിത്യംസുഖദുഃഖ-
മോഹമാനാവമാനമെന്നിവയോർത്തുകണ്ടാൽ
ആത്മാവിന്നിവയില്ലനിത്യനിർമ്മലമതു
സ്വാത്മാവുകൊണ്ടുതന്നെയാത്മാനമറിയുമ്പോൾ
മായയാൽവിചാരമില്ലായ്കയാൽഭ്രമംകൊണ്ടു
കാലാദിബന്ധമുണ്ടെന്നുള്ളതുംമിഥ്യയെന്നും
ആയതവിലോചനേ! ചിന്തിച്ചുവഴിപോലെ
മായാവിഭ്രമദുഃഖമാദിയെത്യജിക്കനീ!
ഇത്തരംരാമന്തന്റെവിജ്ഞാനവാക്യങ്ങളാൽ
ചിത്തവുംതെളിഞ്ഞുമേവീടിനാൾവൈദർഭിയും.
കൊല്ലാതെകൊലചെയ്തുരുഗ്മിയുംപിന്നെയത്ര
നില്ലാതെവെല്ലായ്മയാൽകുണ്ഡിനാന്തികംപുക്കു
ചിത്രമായ്ഭോജകടമെന്നുപേരായപുരം
സത്വരംനിർമ്മിപ്പിച്ചുചെന്നതിൽവാണീടിനാൻ.
മുന്നംതാൻപറഞ്ഞതുപോലവനീട്ടുവോളം
എന്നുമേകുണ്ഡിനത്തിൽപോകയില്ലെന്നുവാണാൻ.
ഇത്ഥംഭൂപതിമാരെജ്ജയിച്ചുമുകുന്ദനും
ഉത്തമനാരീമണിവൈദർഭിയോടുംകൂടി
യാദവസേനയോടുമൊന്നിച്ചുവേഗേനപോയ്
മോദേനശ്രീമദ്ദ്വാരാവതിയിലകംപുക്കാൻ.
ദ്വാരകാപുരിനന്നായ്ശോഭിപ്പിച്ചലംകരി-
ച്ചാരുപ്രമോദത്തോടുദ്വാരകവാസിജനം
ഏവരുമൊരുമിച്ചുചെന്നെതിരേററുകൊണ്ടു
കേവലൻകൃഷ്ണന്തന്റെകല്യാണമാഘോഷിച്ചാർ.
മല്ലലോചനനായമാധവൻവൈദർഭിയെ
നല്ലോരുമുഹൂർത്തത്താൽവിവാഹംകഴിച്ചിതു,
വേദത്തിൻവിധിപോലെവേണ്ടുന്നകർമ്മമെല്ലാം
ആദരവോടുചെയ്തുവിപ്രാദിസദ്യകളും
മുന്നമേജഗല്പതിയാകിയനാരായണൻ

ഇന്ദിരതന്നെവേളികഴിച്ചീടിനപോലെ.
എന്നതേപറയേണ്ടുമാധവൻമായാമയൻ
എങ്ങിനെയെന്നാലവയെല്ലാമങ്ങിനെതന്നെ.
ബ്രഹ്മചര്യ്യാശ്രമത്തെക്കൈവിട്ടുപരബ്രഹ്മ
ചിന്മയൻദീക്ഷിച്ചിതുഗൃഹസ്ഥാശ്രമംപിന്നെ.
കല്യാണഘോഷമെല്ലാംകഴിഞ്ഞുവഴിപോലെ
മല്ലാരിയോടുംകൂടിട്ടെല്ലാരുംവാണീടിനാർ
ഏറിയകാലംകൊതിച്ചിരുന്നവൈദർഭിക്കു
സാരസവിലോചനൻഭർത്താവായ്വന്നമൂലം
മാനിനിമാരിൽമണിരത്നമാംരുഗ്മിണിയും
ആനന്ദാംബുധൌമുങ്ങിമഗ്നയായ്വാണീടിനാൾ
മാധവൻകാമാരിയാംശങ്കരന്തന്നാജ്ഞയാ
വൈദർഭിതന്നിൽകാമൻതന്നെയുംജനിപ്പിച്ചാൻ"
ഇത്തരമരുൾചെയ്തശ്രീശുകൻനൃപനോടു
ചിത്തമോദേനനൃപൻപിന്നെയുംചോദ്യംചെയ്താൻ;
"ദേവദേവേശനായികൈലാസാദ്രിവാസിയായ്
ലോകേശസംപ്രീതനായിട്ടിരിക്കുംശങ്കരനെ
തപസാമോഹിപ്പിച്ചുരുഗ്മിണിതന്നിൽക്കാമ-
ദേവനെപ്പുത്രനായിപ്രദ്യുമ്നനാമമായി
വിഖ്യാതഗുണഗണയുക്തനാംകാമോത്ഭവം
ഒക്കെയുംകൈലാസാദ്രൌചെന്നിട്ടുശങ്കരനെ
കണ്ടതുംമധുരിപുവന്ദിതശങ്കരനെ-
ക്കണ്ടെന്തുചെയ്തുവെന്നുംതമ്മിലെസംവാദവും
എങ്ങിനെയെന്നുമെന്നോടിന്നായിക്കേൾപ്പിക്കേണം
ഇങ്ങിഹമമചിത്തമതിനായിച്ഛിക്കുന്നു."
"കേട്ടാലുമെങ്കിൽനൃപ! മാധവൻശയിക്കുമ്പോൾ
ശ്രേഷ്ഠയാംരുഗ്മിണിയുംപുത്രാർത്ഥംവരിച്ചതും
കേട്ടിട്ടുപത്നിയുതംപ്രാതഃകാലത്തുകൃഷ്ണൻ
പുഷ്ടമോദേനപുറപ്പെട്ടുവാനാരംഭിച്ചു
രേവതീസുതൻശിനീസാത്യകികൃതവർമ്മാ
വാമവർത്മൌയുഗ്രസേനനെയുദ്ധവനെ
താതനാംവസുദേവരിവരേരാജ്യംരക്ഷി-
ച്ചേതുമേയിളകാതെയിരിപ്പാൻനിയോഗിച്ചു
മറ്റുള്ളയദുക്കളോടൊന്നിച്ചുസഭയിങ്കൽ
ചുരുമായ്സിംഹാസനേയിരുന്നുകമലാക്ഷൻ!
തന്നുടെയഭീഷ്ടത്തെസാധിപ്പാൻവൃഷ്ണ്യന്ധക
രെന്നിവർകളെപ്പുരപാലനമതിനായും
കല്പിച്ചിട്ടനുജ്ഞയുംനൽകിമാധവന്താനും
ഉൾപ്പൂവിൽപക്ഷീന്ദ്രനെച്ചിന്തിച്ചിതുനേരം
പക്ഷിപുംഗവൻവന്നുനമസ്കാരവുംചെയ്തു
കൃഷ്ണനോടിനിയഹംവേണ്ടതുചൊൽകയെന്നാൻ.
മല്ലാരിയതുനേരമരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ
കൈലാസേഗിരിശനെക്കാണേണമിനിക്കെന്നാൻ,
അന്നേരംഗരുഡനുംകൈലാസേപോവാനായി
മെല്ലവേയമർന്നുതൻകണ്ഠേമാധവൻതാനും.
ഇരുന്നുവ്യോമാന്തികേപറന്നുവൈനതേയൻ
പരിചിൽപോകുന്നേരംദേവകളൃഷികളും
ഗന്ധർവ്വാപ്സരസിദ്ധചാരണകിന്നരന്മാർ
അംബരചാരിജനമേവരുമൊരുമിച്ചു
വെൺകൊറ്റക്കുടതഴവെഞ്ചാമരികളോടും
പങ്കജനേത്രൻതന്റെലീലകൾപാടിക്കൊണ്ടു
കീർത്തിച്ചുംനമിക്കയുംസ്തുതിച്ചുംദേവവാദ്യം
ആർത്തിയെവിട്ടുഘോഷിച്ചങ്ങിനെപുഷ്പവർഷം
മേല്ക്കുമേൽചെയ്തുസ്വർഗ്ഗമാർഗ്ഗേണപൂജിതനായ്
ചൊല്ക്കൊണ്ടബദര്യ്യാശ്രമത്തെപ്രാപിച്ചിതു.
സായാഹ്നകാലേയപ്പോൾബദരീപുണ്യസ്ഥലേ
മേവീടുംമുനികളുംമാധവംദൃഷ്ട്വാന്തികേ
പാദ്യാർഘ്യാദികളാലുംവന്യഭോജനത്താലും
ആദ്യന്തഹീനന്തന്നെപ്പൂജിച്ചാർഭക്തിയോടെ.
ഗരുഡൻ തന്റെ കണ്ഠേനിന്നിറങ്ങിനാൻകൃഷ്ണൻ
പരമപുമാൻമുനിവർഗ്ഗവുമൊരുമിച്ചു
ബദര്യ്യാശ്രമേവനത്തിങ്കൽചെന്നതുനേരം
അഗ്നികളെല്ലാമേദീപജ്വാലപോൽവിളങ്ങുന്നു.
അന്നേരംമഹാവനേനായാട്ടുചെയ്തീടുവാൻ
വന്നിതുഘണ്ടാകർണ്ണനായവൻശ്വാക്കളോടും
വന്നിതുപലദിശിനിന്നുപൈശാചരേറ്റം
ഘോരമാംദംഷ്ട്രകളുംനിമ്നമാംനേത്രങ്ങളും
ഘോരമാംദീർഘജിഹ്വചെമ്പിച്ചകേശാദികൾ
ഹാഹാ! ഹുഹു! പ്രഭൃതിഘോരമാംരവത്തോടും
ഹാഹേതിസിംഹവ്യാഘ്രസൂകരാരവത്തോടും.
കാനനംതള്ളിത്തല്ലിത്തകർത്തുംമഹാഭയം
ശ്വാക്കളുംമഹാഘോരംഭീമമാംധ്വനിപൂരം
വില്ലുകൾപലവിധമായുധജാലത്തോടും
എല്ലാരുമൊരുമിച്ചുകാനനമിളക്കുന്നു.
അന്നേരംമുനികളുംമൃഗലുബ്ധരാമവർ
തമ്മെയുംമഹാഭയകർമ്മവുംവേഷങ്ങളും
കണ്ടതിഭീതരായിട്ടഗ്നിഹോത്രാദികർമ്മം
വേണ്ടായെന്നൊഴിച്ചവരെല്ലാമേകൃഷ്ണനോടു
ബോധിപ്പിച്ചിതുനേരമവിടെയവിടേയും
നിന്നുവന്നീടുന്നൊരുപൈശാചന്മാരെല്ലാരും
നിശയിൽക്കഠിനമായ്ക്കരഞ്ഞുശബ്ദിക്കയും
വിഷ്ണുഞാൻവിഷ്ണുശ്വാനൻഹരൻസൂകരിവിഷ്ണു
ഞാനിഹത്രൈവിക്രമൻസാക്ഷാലെത്രയുംമഹാ
ബലിയെബദ്ധനായിഹൃഷീകേശനുമായി
പുരുഷനായിനാരായണനായ്സുരേശനായ്
ഇരിക്കുന്നതുമഹമേവമങ്ങോരോതരം
സ്മരിച്ചുചൊല്ലിക്കളിച്ചീടിനപിശാചന്മാർ
സാക്ഷാൽപൂരുഷനായിദേവവന്ദിതനായി
മോക്ഷദനായിരിക്കുംകൃഷ്ണനെക്കണ്ടുകൂപ്പി-
ക്കൊണ്ടോരോപിശാചവീരന്മാരെക്കണ്ടുകൊണ്ടു
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻമന്ദഹാസവുമല്പംചെയ്താൻ.
ഞാൻതന്നെപിശാചുക്കളെന്നേരംമഹീതലേ
വീണുമേല്പോട്ടുചാടിശ്ശോണിതംകുടിക്കയും
മാംസഭക്ഷണംചെയ്തുംകുടൽമാലകൾപൂണ്ടും

രുധിരപരിപൂർണ്ണരൂപികളായിരിക്കും
ഹാഹാ! ഹീഹീ! യവരെക്കണ്ടിട്ടുമുനിജനം
ആഹന്തകഷ്ടമെന്നുനിന്ദിച്ചുമോരോതരം.
ഹാ! ഹാ! പാദികളിലിങ്ങൊരുത്തൻഗോവിന്ദനെ
ആഹന്ത! അറിയാതെപിന്നെയുംവേഗംവേഗം
പോകുന്നതെന്തെന്നെന്നതുപറഞ്ഞുമറ്റവനും
പോകുവാൻകുറഞ്ഞൊന്നുപാർത്തുഞാനിരിക്കുന്നു.
അന്നേരമന്ന്യൻനമസ്കരിച്ചുനീയെന്തിന്
ഇന്നിലത്തിരിക്കുന്നു? എന്നുചൊല്ലിനാനന്ന്യൻ.
ദേവദേവേശംകാണ്മാൻദ്വാരകാപുരിക്കുനാം
വേഗത്തിൽപോകചെന്നുപുണ്ഡരീകാക്ഷംകണ്ടു
ഘോരമാംദുഷ്കർമ്മങ്ങൾവേഗത്തിൽകളഞ്ഞിട്ടു
പാരാതെകൃതകൃത്യരാകനാമെന്നിങ്ങനെ
ഓരോരോതരംപിശാചന്മാർതൻവാക്കുകേട്ടു
വാരിജേക്ഷണൻചിത്തവിസ്മയാലരുൾചെയ്തു.
ഹാഹാ! ഹീഹീ! തിയെന്നുരണ്ടുപേരോടുമായി:—
"അഹന്ത! സർവ്വംവിഷ്ണുമയമായുണ്ടുനിങ്ങൾ
പ്രേമസിദ്ധാന്തവാദിവര്യരായ്വികൃതരായ്
കന്മഷകൃതരായനിങ്ങളാരെന്നുംപിന്നെ
എന്തിനായിവിടത്തിൽവന്നതെന്നതുംനാമ-
മെന്തെന്നുംപറയേണ"മെന്നരുൾചെയ്തനേരം
ഘോരരാംപിശാചന്മാർദേവദേവേശനോടു
പാരാതെയുത്തരത്തെച്ചൊന്നതുംകേൾക്കനൃപ!
"ചോദിച്ചീടുന്നനീയിന്നാരെന്നുംപരമാർത്ഥം
ബോധിപ്പാൻഞങ്ങളോടുചൊൽകെ"ന്നുകേട്ടനേരം
ദേവകീസുതൻപിശിതാശനരോടുചൊന്നാൻ:—
"ഇവർകളെല്ലാവരുമൃഷിപുംഗവന്മാരാം;
ക്ഷത്രിയനാകുന്നുഞാൻയാദവകുലേജാതൻ
സത്യധർമ്മത്തെപ്പാലിച്ചീടുകവ്യാപാരവും,
ദുഷ്ടനിഗ്രഹശിഷ്ടപാലനതല്പരൻഞാൻ
ദുഷ്ടനിഗ്രഹാർത്ഥമായ്വന്നുഞാനിവിടെയും.
ഇത്തരംമമവൃത്താന്തങ്ങളെന്നറിഞ്ഞാലും
വ്യക്തമായ്നിങ്ങളുടെവൃത്താന്തംകേൾപ്പിക്കേണം"
ഇത്തരംമുകുന്ദന്റെവാക്കുകൾകേട്ടനേരം
സത്വരംപിശാചരുംദക്ഷിണാമുഖന്മാരായ്
ഉത്തമപുരുഷായനാരായണായനമഃ
ഇത്തരംമന്ത്രംചൊല്ലിനമസ്കാരവുംചെയ്തു
തങ്ങൾതൻവൃത്താന്തവുംചൊല്ലിനാർ"മമനാമം
മംഗലമൂർത്തേ! ഘണ്ടനാകുന്നിതറിഞ്ഞാലും.
ധർമ്മജ്ഞനായകൃഷ്ണ! ശങ്കരപ്രിയനായി
ശർവ്വഭൃത്യനായ്മേവീടുന്നൊരുപിശാചൻഞാൻ.
ദേവദേവേശനായികന്മഷഹരനായി
കേവലസ്വരൂപനാംരുദ്രൻതന്നാജ്ഞയാലെ
ലോകേശനായിത്രൈലോക്യാധിപനായിക്കൊണ്ടു
ദേവദേവേശനായിമൂർത്തിത്രയവിഗ്രഹനായ്
ആനന്ദസ്വരൂപനായദ്വയനായിരിക്കും
ഏകനാംനാരായണനെക്കുറിച്ചിതുമൂലം
തൽപ്രസാദാർത്ഥംദ്വാരാപുരിക്കുപോകുന്നിതും
ഇപ്പൊഴുതിവിടേക്കുവന്നതുമതുമൂലം
ദ്വാരകാപുരിപുക്കുകൃഷ്ണംകണ്ടതിശുഭം
വരുത്തീടേണംഞങ്ങൾക്കെന്നോർത്തിച്ഛയാതന്നെ
ശങ്കരന്തന്നാജ്ഞയുമുണ്ടതിന്നതുമൂലം
ശങ്കയെന്നിയേപോയീടുന്നതുഞങ്ങളെല്ലാം"
ഇങ്ങിനെപറഞ്ഞവർബഹുതരവികൃതികൾ
നന്നായിക്കളഞ്ഞിട്ടുഗോവിന്ദൻതന്നോടായി
പോ! പോയെന്നുരച്ചപ്പോൾമാധവനുത്സാഹിയാം
ഭാവത്തെപ്പൂണ്ടഘോരംപിശിതാശികളെല്ലാം
പുഷ്പത്തെബ്ഭൂമൌവർഷിച്ചിട്ടുഭൂമിയിൽനോക്കി
താല്പര്യത്തോടുപത്മാസനസ്ഥനായിരുന്നു
ആകുലമെന്ന്യേശ്രോത്രാദീന്ദ്രിയങ്ങളെനിർത്തി
ശോകഹീനനായ്നാസാഗ്രേക്ഷണയുക്തനായി
തുല്യനാംസമാധിസ്ഥനായുണ്ടുചിത്തേനനാ-
യുല്ലഭമുള്ളസമാധിയിലെലയിപ്പിച്ചു
മാധവന്തന്നെയന്വേഷിച്ചിതുചിത്തംകൊണ്ടു
മാധവംകാണായ്കയാൽനേത്രങ്ങൾതുറന്നപ്പോൾ
കേവലാനന്ദമൂർത്തിതന്നെക്കണ്ടതുനേരം
ശൈവഭൃത്യരുംപറയുന്നിതുനൃപോത്തമ!
ഹരിയായ്ശ്വപചനായ്ത്താനായിസ്സകലമായ്
പരമാത്മാവായ്മേവുംമാധവംകണ്ടാരെന്നും
പിന്നെയിപ്പിശിതാഹാരികളാംപിശാചന്മാർ
നന്നായിനൃത്തഹാസ്യഗാനങ്ങളതുംചെയ്തു
സുഖമാകുന്നവണ്ണംസന്തുഷ്ട്യാഭക്തിയോടും,
പിശിതാഹാരന്മാരുംവസിച്ചവാസുദേവം
ഭക്ത്യാവന്ദിച്ചുകൊണ്ടുചൊല്ലിനാരവർകളും
"മുക്തിദനായമൂർത്തേനിന്തിരുപ്രസാദത്താൽ
എന്തൊന്നുഞങ്ങൾക്കനുഗ്രഹിച്ചീടുന്നുഭവാൻ
ചെന്താമരാക്ഷ"യെന്നുനന്നായിട്ടർത്ഥിച്ചവർ
"നിന്തിരുവടിഞങ്ങൾതങ്ങളിൽതുഷ്ടനാക
സന്തതാനന്ദഭക്തിക്കന്തമുണ്ടാകായ്വാൻ
ശങ്കരകിങ്കരന്മാരാകിയഞങ്ങൾചെയ്ത
സമസ്തമപരാധമാകവേക്ഷമിക്കെന്നാർ."
ജഗതീപതിമുനിമാരോടുംമന്ദഹാസാൽ
ഗംഗാകാമുകഭൃത്യന്മാരോടായരുൾചെയ്തു.
"നിർമ്മലശിവഭക്തരാകിയനിങ്ങൾക്കൊരു
കന്മഷമൊരുനാളുമില്ലെന്നുമുനീന്ദ്രരാൽ
സമ്മതമതുസർവ്വവേദസമ്മതംതന്നെ
സമ്മതമിതിന്നുസന്ദേഹവുമില്ലനൂനം."
ശങ്കരഭക്തന്മാർക്കുകന്മഷമില്ലെന്നതു
പങ്കജനേത്രനരുൾചെയ്തിതുനൃപോത്തമ!
ഇത്തരമരുൾചെയ്തുമാധവൻപിശാചുക്കൾ
ക്കുത്തമസിദ്ധ്യർത്ഥമായ്സ്പർശിച്ചാരവർകളെ
അന്നേരംവികൃതിയാമാകൃതിപോയിപ്പിന്നെ
സുന്ദരരൂപമായിഹരിയെവന്ദിച്ചിതു.
പിന്നെയുംമുനീന്ദ്രന്മാരായോക്കുംമറ്റുള്ളോർക്കും

മന്നവ! ബദര്യാശ്രമത്തിൽവെച്ചു തന്നെ
ദേവദേവേശൻതന്റെ ദർശനം ഹേതുവായി
ക്കേവലം കൃതാർത്ഥത സിദ്ധിച്ചുവഴിപോലെ
പിന്നെയും ഘണ്ടാകർണ്ണൻ ചൊന്നാൻ "എന്നുടെയനുജനായ്
നിന്നുടെ ഭക്തനായി ശങ്കരഭൃത്യനായി
മേവീടും കർണ്ണനെന്നു പേരാകുമിവനെയും
കേവലം ഭവാനനുഗ്രഹത്തെച്ചെയ്തീടണം
ഇത്തരം പറഞ്ഞതു കേട്ടൊരു ഗോവിന്ദനും
സത്വരമവനേയും സ്പർശിച്ചാനതുനേരം
സുന്ദരശരീരന്മാരായ്വന്നിതു ഘണ്ടാകർണ്ണ-
രെന്നിവരിരുവരുമേററവും മോദിതരായ്
വിചിത്രമധുരരായ് സുസ്വരഗീതങ്ങളാൽ
സ്തുതിച്ചു ജയശബ്ദത്തോടു ഗന്ധർവ്വവരൻ
രണ്ടുപേർ വഴിപോലെ വന്ദിച്ചു ഹരിതന്നെ
കൊണ്ടാടിപ്രസാദിച്ചു ശങ്കരഭൃത്യന്മാരാം
പൈശാചരിരുവരും മററുവർഗ്ഗവുമായി
നിശതന്നന്തത്തിങ്കൽ വേഗേന പുറപ്പെട്ടു
ഭഗവദാജ്ഞയാലെ കൈലാസാചലേ പോയി
ഭഗവന്മാഹാത്മ്യവും പൈശാചചേഷ്ടിതവും
കണ്ടതിവിസ്മിതന്മാരായിതു മുനികളും
കൊണ്ടാടി മുകുന്ദനെപ്പൂജിച്ചു സ്തുതിച്ചിതു
താപസവരന്മാർക്കു വാഞ്ഛിതമിഷ്ടങ്ങളെല്ലാം
കേവലമനുജ്ഞാപിച്ചു കൊടുത്തീട്ടുവീടുന്ന
രാത്രിയും കഴിഞ്ഞുദയത്തിലപ്പുറപ്പെട്ടാൻ
ആശ്രിതപരായണൻ കൈലാസത്തിങ്കലേക്കായ്
ബദര്യാശ്രമവാസികളാം മുനിമാരും
സദയം ഭഗവാനും ഗരുഡോപരി ദീപ്ത്യാ
ഇരുന്നു കൈലാസാദ്രിക്കായിക്കൊണ്ടു പോകും വിധൌ
മാധവനേയും ഗിരീശനേയും കാണ്മാനായി
വേധാവാദികളായ ദേവകളസുരരും
ഗന്ധർവ്വന്മാരുമിന്ദ്രൻ വഹ്നിയും വരുണനും
ഗന്ധവാഹനന്തനും സൂര്യന്മാർ സോമന്താനും
ധർമ്മരാജനും പിന്നെ നിരൃതി വിദ്യാധര
കിന്നരാപ്സരോമുനിചാരണവൃന്ദങ്ങളും
നക്കവെ സ്തുതിനമസ്കാരങ്ങൾ പ്രസംഗങ്ങൾ
ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടു ഹൃഷീകേശനെച്ചെയ്തു കൊണ്ടാർ.
നൃത്തഗീതങ്ങളോടും ദേവവാദ്യങ്ങളോടും
വിദ്യുദ്യുതിയും മഹാഘോഷാൽ നൂറുമായിരത്തിൽ
പാമായ് സഹസ്രമായനന്തശംഖധ്വനി
പൂരിതഘോഷങ്ങളും പണവാനകാദ്യാദി
പതിനെട്ടായ വാദ്യഘോരമംഗലരവ
മതിവിസ്മയം പുഷ്പവർഷവുമതിനുണ്ണം
മാധവൻതന്റെ ഗമനത്തിങ്കൽ വിമാനങ്ങൾ
ആദരവോടു വാഴ്ത്തിക്കൂട്ടിനാർ ദേവാദികൾ
മാന്ദ്യസൌരഭ്യശൈത്യഗുണസംയുതനായി
മന്ദവായുവും നന്നായെത്തുളിത്തു വീയീടിനാൻ.
പത്രങ്ങൾ പുഷ്പഫലപല്ലവാദികളോടും
സത്രയും തെളിഞ്ഞെറ്റം ശോഭിച്ചു ലതാവൃക്ഷം.
ജലങ്ങൾ നിർമ്മലമായ് ഭവിച്ചു ശീതളത്താൽ
ജലദങ്ങളാം കുസുമാദിയും പരിചുണ്ണം
സുശബ്ദശീതളത്താലതിവിയാദൃകളും
സുശബ്ദത്തോടുമൊഴുക്കീടുന്ന നദികളും.
കാനനസിംഹവ്യാഘ്രസൂകരാദികളായ
വനസഞ്ചയം വൈരരഹിതമോദാന്വിതം
കളിക്കുന്നതുമിവയൊക്കെയും കണ്ടറിഞ്ഞു
തെളിഞ്ഞു ഗിരീശനും ഘണ്ടാകർണ്ണാദികളും
പറഞ്ഞു വൃത്താന്തവും ഗ്രഹിച്ചു മോദമോടെ
നിറഞ്ഞ മോദത്തോടും പാർവ്വതീസമേതനായ്
തുംഗമാം വൃഷമേറി സ്കന്ദവാരണാനന-
രെന്നിവരോടും കൂടി മുകുന്ദം കാണ്മാനായി
ഭൂതസഞ്ചയത്തോടും പൈശാചവൃന്ദത്തോടും
വേതാളയക്ഷോരഗകിന്നരകുബേരാദി
ബ്രഹ്മരാക്ഷസഗുഹ്യകാദിയാൽ വന്ദിതനായ്
ചന്ദ്രശേഖരൻ പുറപ്പെട്ടിതു കോലാഹലാൽ.
ഭസ്മധൂളിതനായി ഭസ്മത്താൽ സർവ്വാംഗനായ്;
വൃഷഭാരൂഢനായി സർപ്പകങ്കണനായി;
സർപ്പകുണ്ഡലനായി സർപ്പത്താൽ കടിസൂത്ര-
കടകമഞ്ജീരനായ് സകലഭൂഷണനായ്
കൃത്തിവാസസ്സായിക്കൊണ്ടു ജടിലനായിക്കപാ-
ലിയുമായ് ശൂലിയായിപ്പിംഗലേക്ഷണനായി
ചന്ദ്രശേഖരനായി മംഗലത്രിനേത്രനായ്
തടിയിൽ ജ്യോതിസ്സമനായെന്ന പാശങ്ങൾ ഖ-
ഡ്വാംഗങ്ങൾ ചക്രധരനായിരിക്കുന്ന രുദ്രൻ
സ്കന്ദാദിപുത്രരോടും ഭൂതസഞ്ചയത്തോടും
വരുന്നനേരം പീതവാസസം ധരനായി
പരിചിൽ ചതുർബ്ബാഹു ശംഖചക്രാദ്യായുധ-
ധരനായ്കിരീടിയായ്മകരകുണ്ഡലിയായ്
ഹാരകേയൂരവിഭൂഷിതനായ് മനോഹര-
കങ്കണാംഗദരത്നച്ഛന്നവൈരാജിതനായ്
പങ്കജനേത്രനായി ശ്രീവത്സവക്ഷസ്സായി
ചാരുകൌസ്തുഭപ്രഭോദ്ഭാസിതനായ് വനമാല്യ-
ചാരുഗ്രീവനായ് താർക്ഷ്യവാഹനനായിക്കൊണ്ടു
സർവ്വദേവാദികളാൽ വന്ദ്യനായ് സ്തുതിതനായ്
ദേവകളാലെച്ചൂഴപ്പെട്ടു വാദ്യങ്ങളാലും
സേവിതനായി പുഷ്പവർഷിതാനന്ദനായി
മേവുന്ന മധുരിപുതന്നേയും പശുപതി
കണ്ടതുനേരം വൃഷവാഹനം വെടിഞ്ഞിട്ടു
വന്ദിച്ചു കൂപ്പീട്ടർഘ്യ പാദ്യമെന്നിവ ചെയ്തു
മാധവപദങ്ങളിൽ കുസുമാർച്ചനം ചെയ്തു.
ശംഭുവിൻകരം മധുസൂദനൻ പിടിച്ചിട്ടു
പരമേശനെ മാധുര്യവാക്യങ്ങളാൽ
പരമപുരുഷനും സ്തുതിച്ചു വഴിപോലെ.
പിന്നെയും ശിവൻ സ്തുതിച്ചീടിനാൻ മുകുന്ദനെ
വന്ദിതവാക്യങ്ങളാലിത്തരം നൃപോത്തമ:—

“ദേവേശ!ബ്രഹ്മയോനേ!യാദിമദ്ധ്യാന്തഹീന!
കേവല!സനാതന!തവ്പാദേനമസ്കാരം
വ്യക്താവ്യക്തസ്വരൂപനായ്വിശ്വഹേതുവായി
മുക്തിരൂപനാംവിഷ്ണുവിന്നായിസമസ്കാരം
ബ്രഹ്മരൂപനായ്മഹാവിഷ്ണുരൂപനായ്ക്കൊണ്ടു
നിൎമ്മായമോടുനമസ്കരിച്ചീടുന്നേൻഞാനും.
പുരുഷോത്തമ!വിഭോ!വൈകുണ്ഠ!കമലാക്ഷ!
നാരായണായവാസുദേവായമാധവായ
നമസ്തേഹൃഷീകേശ!ദേവേശജഗന്നാഥ!
മധുസൂദന!സൎവ്വകന്മഷാപഹ!വിഭോ!
അനന്തനാരായണ!നിന്തിരുപാദാംബുജേ
സാനന്ദംനമസ്കരിച്ചീടുന്നേൻഞാനുംസദാ.
കൃഷ്ണനായ്വാസുദേവനായ്ക്കൊണ്ടുഹരനായി
വിഷ്ണുവായ്പരമാത്മാവായ്വിശ്വരൂപനായി
സൎവ്വഭൂതനായിരിക്കുന്നൊരുതവ്പാദാബ്ജേ
സൎവ്വദാനമസ്കാരംനമസ്തേനമോസ്തുതേ.
രുദ്രരൂപനായ്ശക്തിരൂപനായിരിക്കുന്ന
ചിദ്രൂപനായിക്കൊണ്ടുഞാനിതാവണങ്ങുന്നേൻ.
ഇന്ദ്രനായ്വഹ്നിയായിയമനായ്നിരൃതിയായ്
വരുണനായിവായുരൂപനായ്കുബേരനായ്
സ്കന്ദരൂപനായിരിക്കുന്നനിന്തിരുപ്പാദേ
വന്ദിച്ചീടുന്നേനഹമെപ്പോഴുംനമസ്കാരം.
സഹസ്രശിരസ്സായിസഹസ്രനയനനായ്
സഹസ്രബാഹുവായിസഹസ്രചരണനായ്
സഹസ്രജിഹ്വനായിസഹസ്രഗുണാധാര!
സഹസ്രനാമാവായിനിത്യനായ്നിത്യാനിത്യ-
ഹേതുവായിരിക്കുന്നനിന്തിരുവടിക്കായി
സാദരംവീണുനമസ്കരിച്ചീടുന്നേനഹം.
നിന്നുടെമുഖത്തിങ്കൽനിന്നുളവായിവിപ്രൻ
നിന്നുടെബാഹുക്കളിൽനിന്നുക്ഷത്രിയന്താനും
ഊരുവിങ്കേന്നുവൈശ്യൻപാദത്തിൽനിന്നുശൂദ്രൻ
സൂൎയ്യനുംനേത്രത്തിങ്കൽമാനസത്തിങ്കൽചന്ദ്രൻ.
നിന്നുടെശിരസ്സായീടുന്നതുമാകാശവും
നിന്നുടെശ്രോത്രംദിക്കുമന്തരീക്ഷത്തിൽവായു
വായുവിലഗ്നിവായുപ്രാണനായിരുന്നുഞാൻ
ധാതാവുംശക്രൻയമൻപാവകന്മറ്റുമുള്ള
സകലദേവകളുംനിന്തിരുവടിയായി
സകലാത്മക!ഭവിച്ചീടുന്നുമറ്റെയില്ല.
യാതൊരുവസ്തുക്കൾക്കുംനിന്തിരുവടിതന്നെ
പ്രാധാന്യമാകുന്നതുത്രിദശന്മാൎക്കുനൂനം.”
കേൾക്കെടോ!നൃപ!ശിവനിത്തരംഭഗവാനെ
ഉൾക്കുതുകേനസ്തുതിച്ചീടിനോരനന്തരം
വിഷ്ണുവാംകൃഷ്ണൻരുദ്രൻതന്നെയുംകൃതാഞ്ജലി
ഭദ്രമായ്ചെയ്തുസ്തുതിച്ചീടിനാനിവണ്ണമായ്.
“സൎവ്വസംഹാരമൂലമായമൃതാത്മാവായി
സൎവ്വനായ്ശുദ്ധനായിസൎവ്വദാനന്ദനായി
സുഖവിഗ്രഹനായിസത്യവിഗ്രഹനായി
സുഖസന്ന്യസ്തനായിസത്യാധാരനായ്പ്പോഴും
ശ്രീപരമേശ്വരനായ്ക്കൊണ്ടിതാനമസ്കാരം.
ഘോരനായ്ഘോരഘോരരൂപനായ്ക്കൊണ്ടുജന്മ-
മാദിയായ്മരണാന്തമില്ലാതാത്മവിഗ്രഹ-
ജനനകാരനായിജ്ഞാനചിത്സ്വരൂപനായ്
ജ്ഞാനത്താൽഗമ്യനായിജ്ഞാനാധാരനുമായി
പിംഗലനേത്രനായിപ്പുലിത്തോൽവസ്ത്രനായി
ദക്ഷയജ്ഞാന്തകനായ്നീലകണ്ഠനായ്ക്കൊണ്ടും
നമസ്തേ!നീതന്നെഞാൻധാതാവുംശക്രന്താനും
ദ്യുമണിതാനുംപിന്നെവരുണകുബേരനും
യമനുംസമീരണൻവഹ്നിയുംസോമൻതാനും
ഭൂമിയുംശ്രീയായ്മമവക്ഷസിവസിപ്പതും
നിന്തിരുവടിതന്നെദേഹാൎത്ഥനായീടുന്ന
നിന്തിരുവടിതന്നെസൎവ്വവുംകാണുന്നതും
കേൾപ്പതുംസൂക്ഷ്മമായിച്ചിന്തിച്ചാൽദേവകളും
ഇപ്രപഞ്ചവുമൃഷിവൎഗ്ഗവുംഭവാന്തന്നെ
എന്നുടെഭക്തനായിനിന്തിരുവടിതന്നെ
നിന്ദിച്ചീടുന്നതവനെന്നെനിന്ദിച്ചവൻതാൻ.
നിന്തിരുഭക്തനെന്നെനിന്ദിച്ചാൽഭവാൻതന്നെ
സന്തതംനിന്ദിച്ചവനില്ലസംശയമേതും.
രണ്ടെന്നുശാസ്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടുനിന്ദിക്കുന്നവർ
കണ്ടുകൊള്ളുകയില്ലപരമാത്മാൎത്ഥത്തേയും.”
കേട്ടാലുംനൃപവര!മാധവവാക്യമിത്ഥം
കേട്ടോരുനേരമൃഷിവൎഗ്ഗവുംസുരന്മാരും
കൈകൂപ്പിക്കൊണ്ടുവീണുനമസ്കാരവുംചെയ്തു
ശങ്കരമാധവന്മാർതമ്മെയുംസ്തുതിചെയ്താർ:—
“ദേവദേവേശ! ശംഖചക്രധാരിണേനമോ
ദേവപിംഗലനേത്ര!ശൂലഖട്വാംഗധര!
ശ്രീപരമേശ്വരനായ്സൎവ്വദാനമസ്കാരം
ശ്രീപതേ!കമലാക്ഷ!കമലനാഭനായി
ശ്രീവത്സവക്ഷസ്സായിവിഷ്ണുവാംഭഗവാനു
ദേവാദിയായഞങ്ങൾസൎവ്വദാനമസ്കാരം.
നീലകണ്ഠനായ്ഭസ്മധാരനായ്ശംഭുവായി-
ശൂലിയാംഭഗവാനായ്ക്കൊണ്ടിതാനമസ്കാരം.
കംസഘ്നകൈടഭാരേ!നമസ്തേനമോനമഃ
ധ്വംസിതദക്ഷയജ്ഞ!നമസ്തേ!നമോനമഃ
അസുരാപഹ!നമോനമസ്തേ!ശംഭോനമഃ
സംസാരവിമോചന!നമസ്തേ!വിഷ്ണോനമഃ”
ഇങ്ങിനെമുനികളുംദേവകളസുരരും
മംഗലന്മാരാംഹരിഹരന്മാർതന്റെപാദേ
നമസ്കാരവുംചെയ്തുനില്ക്കുമ്പോൾമഹേശ്വര-
നമൎത്ത്യവൈരിരിപുതന്നോടുപറഞ്ഞിതു:—
“നിന്തിരുവടിയുടെവാക്കിനാൽഞാനുമേറ്റം
സന്തുഷ്ടനായേൻവിഭോ!ലോകനായക!വിഷ്ണോ
നിന്തിരുവടിയിപ്പോൾദേവകളോടുംകൂടി.
എന്തൊരുമൂലംവന്നിതെന്തോന്നുവേണ്ടുഞാനും”
ഇത്തരംപരമേശൻതന്നുടെവാക്കുകേട്ടു

ചിത്തമോദേന ഭഗവാനുമങ്ങരുൾചെയ്തു:—
"ഇന്നു ഞാനിവിടേക്കു വന്നതു ഭവാന്തന്നെ
നന്ദിച്ചു കാണ്മതിനായെന്നതുമറിഞ്ഞാലും
ഉക്ഷവാഹനപുത്രാർത്ഥത്തിനായ്ക്കൊണ്ടു ഞാനും
ദക്ഷനാം നിന്നോടൊക്കെക്കേൾപ്പിപ്പാൻ വന്നേനിഹ,
ഇത്തരം ഭഗവാന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടനേരം
ത്ര്യക്ഷനാം പരമേശൻ താനരുൾചെയ്തീടിനാൻ:—
"മുന്നമേ തന്നെയെന്നാൽ നിനക്കു പുത്രന്തന്നെ
നന്നായിദത്തമായിട്ടിരിക്കുന്നിതു വിഭോ!
മുന്നമെൻ നേത്രാഗ്നിയിൽ ദഹിച്ച കാമദേവൻ
തന്നുടെ പത്നി രതികാംക്ഷയാൽ സേവിക്കയാൽ
പിന്നെയും ജനിപ്പാനായിരിക്കുന്നിതു കാമൻ
നിന്നുടെ പത്നിയായ രുഗ്മിണി തന്നിൽ തന്നെ.
പ്രദ്യുമ്നനെന്നു നാമം കൈക്കൊണ്ടു യദുവംശേ
വിഖ്യാതപുമാൻ ജനിച്ചങ്ങിനെ കല്പാന്തരം
വരുവോളവും കാമൻ തന്നുടെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ
പരിചോടിരുന്നീടുമില്ല സംശയമേതും
മന്നവ! ശിവനേവമരുളി മുകുന്ദന്റെ
നിർമ്മലപാണിപത്മം പിടിച്ചു കൃതാർത്ഥനായ്
മോദിച്ചു തമ്മിൽ തമ്മിലനുജ്ഞ കൈക്കൊണ്ടിട്ടു
ദേവനാം പരമേശൻ ദേവകളൃഷികളാൽ
സേവിതനായി ഗൗരി തന്നോടും കുബേരാദി
നന്ദിവൃന്ദങ്ങളോടും സ്കന്ദാദിപുത്രരോടും
തന്നുടെ വാസസ്ഥലേ ഗമിച്ചു ശിവൻ താനും.
അന്നേരം ദേവദേവനാകിയ ഭഗവാനും
ദേവഗന്ധർവ്വസിദ്ധസാദ്ധ്യാദി മഹർഷികളാൽ
സേവ്യനായ്താർക്ഷ്യൻ കണ്ഠേ ദേവസന്ദോഹത്തോടും
ഇരുന്നു പോന്നു മൂന്നാം ദിവസം വന്നീടിനാർ
നരനാരായണന്മാർ മരുവും മനോഹര-
ബദര്യാശ്രമത്തിൽ പോന്നു വന്നിതു ഹരി
സേവിതജനങ്ങളാൽ പൂജിതനായിക്കൊണ്ടു
നന്നായി വസിച്ചിതു മാധവനായ കൃഷ്ണൻ.
പിന്നെയും ബദര്യാശ്രമത്തിൽ നിന്നു താർക്ഷ്യൻ
തന്നുടെ കണ്ഠമേറിപ്പോന്നിട്ടു വൃഷ്ണ്യന്ധക-
രെന്നിവരോടും കൂടി രാമനാൽ പാലിതമാ-
യിരിക്കും ദ്വാരകയെ പ്രാപിച്ചു മുകുന്ദനും
തെരുക്കെന്നെല്ലാവരും ചെന്നെതിർത്താനന്ദത്താൽ
അകത്തു പുക്കു വസുദേവാദിജനത്തേയും
അകക്കാമ്പിങ്കൽ മോദാൽ വന്ദിച്ചു മുകുന്ദനും;
വൃത്താന്തമെല്ലാവരും ഗ്രഹിച്ചു മോദത്തോടും
ഉത്തമന്മാരാം യദുവൃന്ദവും വാണീടിനാർ.
കേട്ടാലും വസുദേവൻ തന്നുടെയംശമായി
ശ്രേഷ്ഠനായ് ശ്രീപുത്രനായുണ്ടായ കാമൻ മുന്നം
ഇന്ദുശേഖരൻ തന്റെ നേത്രത്തിൽ ദഹിച്ചവൻ
വന്നു ദേഹാർത്ഥം കൃഷ്ണന്മാനസേ വസിച്ചിതു.
അക്കാലം രുഗ്മിണിക്കു പ്രഥമഗർഭമുണ്ടാ-
യുൾക്കുതുകേന പെററനേരത്തു ശിശു തന്നെ
തൽക്ഷണം ശംബരനാമസുരന്മായയാലെ
രൂക്ഷഭാവേന കൊണ്ടുപോയിത്തൻ മൃതിഭയാൽ
കാമനായീടുന്നനാൾ തനിക്കു മൃതിയെന്നു
ശംബരനുണ്ടു വരമതു കൊണ്ടൊരു ദിനം
വേഗത്തിലബ്ധി തന്നിലെറിഞ്ഞു ബാലം ദൈത്യൻ
വേഗത്തിലൊരു മത്സ്യം ഭക്ഷിച്ചു കുമാരനെ
കൈവർത്തൻ തനിക്കപ്പോൾ കിട്ടിനാനമ്മത്സ്യത്തെ
ദൈവത്തിൻ ഗതിയതു കൊണ്ടു ദാശനും വേഗം
ദേവകണ്ടകനായ ശംബരാസുരനായി
കൈവർത്തൻ കാഴ്ചവെച്ചാൻ ശംബരനതു നേരം
പാചകപ്രവൃത്തി ചെയ്തീടിന മായാവതി
പാചികകയ്യിൽ പചിപ്പിക്കാനായ്ക്കൊടുത്തിതു.
കാമന്റെ കാന്താ രതിയായിതു മായാവതി
കാമൻ താൻ നശിച്ച പിൻ നാരദവാക്യത്തിനാൽ
ശംബരാസുരൻ തന്റെ വേശ്മത്തിൽ പാർപ്പിച്ചിതു
നിർമ്മലഗാത്രി പാകം ചെയ്തവയത്യത്ഭുതം!
ശംബരഗൃഹേ, രതി വാഴ്വാനൊരു രൂപം
നിർമ്മലഗാത്രി രതിക്കുണ്ടെന്നുണ്ടൊരു പക്ഷം
ശംബരൻ തനിക്കവളുണ്ടാക്കും പാനാശനം
നന്മയിൽ രുചികരമേറിയ മോദത്തോടും
വാണിതു മായാവതി തന്മായ മറിഞ്ഞീല
പ്രാണനാശനത്തിന്റെ കർമ്മമിതാകമൂലം.
മായയാ നാമം മറച്ചങ്ങിനെ വാഴ്കമൂല-
മായിതു മായാവതിയിവൾക്കെന്നുള്ള നാമം.
കാമന്റെ പുനർജ്ജന്മം കാമിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന
കാമിനീ രതി മുനിനാരദവാക്യത്താലും
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്ന നാരിയാം മായാവതി
മംഗലശോഭയോടും കണ്ടിതു മത്സ്യത്തിനെ
കീറി നോക്കിയനേരം ശോഭിതബാലം കണ്ടി-
ട്ടേറിയ സംശയത്തോടോർത്തിരിക്കുന്നനേരം,
നാരദൻ ചെന്നു കാമനുണ്ടായ വൃത്താന്തങ്ങൾ
സാരസാക്ഷിയെ ബോധിപ്പിച്ചുടനെഴുന്നള്ളി
ആരുമേയറിയാതെ ബാലനാം കാന്തൻ തന്നെ-
പ്പാരാതെ വളർത്തിതു സാദരം മായാവതി.
കാമദൻ കൃഷ്ണന്റെ നന്ദനൻ താനും പിന്നെ
സീമയില്ലാതെ ഗുണത്തോടും യൗവനം വന്നു
കാമസുന്ദരൻ മുഖപത്മവും നേത്രദ്വയം
കോമളബാഹുക്കളും പാദാദികേശാന്തവും
ശോഭിച്ചു മദനന്റെ രൂപലാവണ്യം കൊണ്ടു
വാദിക്കേണ്ടതുമില്ല മോഹനമെന്നേ വേണ്ടു.
കാമനാം തന്റെ കാന്തൻ തന്നെക്കണ്ടഥ രതി
കാമലീലകൾ തുടർന്നീടിനാൾ വഴിപോലെ
അന്നേരം കൃഷ്ണാത്മജൻ ചൊല്ലിനാൻ "മമ മാതാ
നിന്നുടെ മോഹമിതു യോഗ്യമല്ലെ"ന്നനേരം
ചൊല്ലിനാൾ മായാവതി വൃത്താന്തം സമസ്തവും:—
മല്ലലോചനൻ കൃഷ്ണൻ നിന്നുടെ താതനെടോ!
മുന്നം നീ കാമദേവൻ ശങ്കരൻ തന്റെ കണ്ണിൽ

മുന്നമേദഹിച്ചവൻശങ്കരാജ്ഞയാലിപ്പോൾ
പങ്കജനേത്രപുത്രനായ്ക്കൊണ്ടുപിറന്നിതു
ശങ്കയെന്നിയേനിന്നെശംബരാസുരനിവൻ
തന്നുടെമരണത്തിൻഭീതിയാസമുദ്രത്തിൽ
നിന്നെയുമെടുത്തെറിഞ്ഞീടിനാനതുമപ്പോൾ
വന്നുമത്സ്യവുംവിഴുങ്ങീടിനനേരമതു
ചെന്നുദാശൻറെവലതന്നിലുമകപ്പെട്ടു
ദാശനുംശംബരനുകാഴ്ചയായ്വെച്ചാനതു
ഞാനെടുത്തറിയാതെവളർത്തേനിത്രനാളും
എന്നുടെപതിയായനീമുന്നംദഹിച്ചതിൽ
പിന്നെയിദ്ദൈത്യനായശംബരൻവരംവാങ്ങി
മരിച്ചജനമിനിവരികയില്ലെന്നോർത്തു
മരണംകാമനുണ്ടാമനന്നേയിങ്ങിനിക്കാവു.
എന്നതുമൂലംനിന്നെക്കൊലചെയ്വതിനായി-
ട്ടിന്നിവൻമുതിന്നിതുമെന്നുരയ്ക്കുന്നുചിലർ.
ഞാനിഹനിൻറെകാന്താരതിയെന്നറിയേണം.
നൂനംനാരദമുനിവൃത്താന്തമിവയെല്ലാം
എന്നോടുപറഞ്ഞിതുഞാനുമിങ്ങിവിടത്തിൽ
നിന്നുടെവരവിനെപ്പാർത്തിട്ടുമായയാലേ
നിന്നുപോരുന്നുമുനിനാരദവാക്യത്താലും
നിന്നുടെമാതാനിൻറെഹേതുവായ്ദുഃഖിക്കുന്നു
ഇന്നുനീശംബരനെവേഗത്തിൽകൊലചെയ്തു
മന്ദമെന്നിയേദ്വാരാവതിക്കുപോകെടോ!നാം
മായാവിയായദൈത്യൻശംബരൻതൻറെമായ
മായയ്ക്കുപതിയായോരിനിക്കിങ്ങേല്ക്കയില്ല.
അവൻറെമായയെല്ലാമിനിക്കിങ്ങറിഞ്ഞീടാം
അവനെച്ചെന്നുദുർവ്വാക്യങ്ങളെച്ചൊല്ലുന്നേരം
അവനുംമുതിർന്നേറ്റുകൊള്ളുമെന്നറിയേണം.”
ഇത്തരംരതിവാക്യംകേട്ടുകൃഷ്ണാത്മജനും
സത്വരംയുദ്ധത്തിനായ്‌വിളിച്ചുശംബരനെ
എന്നതുകേട്ടവനുംകോപിച്ചുയുദ്ധത്തിനായ്
വന്നുസംഗരംതുടങ്ങീടിനാൻപലതരം.
ഓരോരോതരംധർമ്മയുദ്ധങ്ങൾചെയ്തനേരം
നേരേനില്ക്കരുതാഞ്ഞുശംബരൻമായകളും
കാട്ടിനന്മായാസുരവ്യാഘ്രജന്തുക്കളാലും
കൂട്ടമിട്ടോരോതരംകാമനെനശിപ്പിപ്പാൻ.
വരുന്നമായകളെത്തടുത്തുദിവ്യാസ്ത്രത്താൽ
തിരക്കിരണംചെയ്തുമടങ്ങീടാതെനിന്നു.
ഘോരമായ്പ്പാരംമായകാട്ടിനാനസുരനും
പാരമായതിന്മീതേതാൻകണ്ടുയുദ്ധംചെയ്തു.
ദുഷ്ടനാംശംബരനെവധിച്ചിതതുനേരം
പുഷ്ടമോദേനപുഷ്പവൃഷ്ടിയുംചെയ്തുസുരർ
പിന്നെത്താൻപത്നിയോടുമൊന്നിച്ചുവ്യോമമാർഗ്ഗേ
ചെന്നുകാമനുംവേഗാൽദ്വാരകാപുരിപുക്ക.
മിന്നലുംമേഘവുമായൊന്നിച്ചുശോഭിച്ചപോൽ
അന്നേരംദ്വാരകയിൽമേവീടുംജനംകണ്ടു
ആരിതുവരുന്നതെന്നോർത്തുവിസ്മയംപൂണ്ടാർ,
കാരണപൂരുഷനാംകൃഷ്ണനെന്നോർത്തുചിലർ.
കണ്ടുകണ്ടവരെല്ലാംനിന്നിതുനില്ക്കുന്നില
വണ്ടാർപൂംകുഴലാളാംരുഗ്മിണിയതുനേരം
ചിത്തത്തിൽനിരൂപിച്ചു“മാധവപ്രതിബിംബം
വ്യക്തമായതുപോലെയാരിവൻ?മഹാപുമാൻ
മൽപുത്രൻമുന്നമുണ്ടായ്വന്നതിന്നുണ്ടെങ്കിലി-
ന്നിപ്പൂമാനോടുതുല്യംവയസ്സുംകാന്ത്യാദികൾ.
എന്നുടെസൂനുമുന്നംപോയവനിവന്താനോ?
ഒന്നുമേയറിയാവതല്ലെൻറെഭഗവാനേ!
ചെന്താമരാക്ഷൻതൻറെതുല്യമായ്വന്നീടുവാൻ
ഒന്നുകൊണ്ടുമേവരാമററുള്ളോരാരെങ്കിലും.
സുന്ദരനിവൻതന്നെക്കാണുന്നനേരമേറ്റം
എന്നുള്ളിൽവളരുന്നുസ്നേഹവുമതുമല്ല,
എന്നുടെമുലകളുംചുരന്നുവരുന്നിതു
എന്നല്പപാണികളുമെടുപ്പാൻഭാവിക്കുന്നു.”
എന്നിവവൈദർഭിയുംചിന്തിച്ചുവാഴുന്നേരം
നന്ദജന്താനുംചെന്നുകണ്ടുമിണ്ടാതെനിന്നു.
വന്നിതന്നേരംമുനിനാരദൻകൃഷ്ണൻതാനും
വന്ദിച്ചുപൂജിച്ചിതുനാരദനതുനേരം.
നന്ദനന്ദനനോടുവാസ്തവമരുൾചെയ്തു
പിന്നെയുണ്ടായകഥശംബരവധങ്ങളും
ഒന്നൊഴിയാതെവസുദേവദേവകിമുതൽ
എന്നിവയദുവരന്മാരോടുമറിയിച്ചു
നന്ദജനുടെപുത്രനെന്നിവൻജ്യോതിർമ്മയൻ
എന്നതുകൊണ്ടുപ്രദ്യുമ്നനെന്നുള്ളോരുപേരും
നന്ദിച്ചുമുനീന്ദ്രനുമരുളിച്ചെയ്തുപിന്നെ
നന്ദിതനായമുനിനാരദനെഴുന്നള്ളി-
വൃത്താന്തമിവയെല്ലാംകേട്ടോരുജനങ്ങൾക്കു
ചിത്താനന്ദത്തെയെന്തുചൊല്ലുന്നുനരോത്തമ!
പുത്രനെച്ചെന്നുവേഗമെടുത്തുവൈദർഭിയും
എത്രയുംവേഗത്തോടെപുണർന്നുമുകർന്നിതു.
ആനന്ദത്തോടുപുണർന്നീടിനാൻമുകുന്ദനും
ആനന്ദാന്വിതംപുണർന്നീടിനാൻരാമന്താനും
ദേവകീവസുദേവർതനിക്കുംപൌത്രസ്നേഹം
ആവോളമുള്ളിൽവർദ്ധിച്ചാനന്ദിച്ചിതുപാരം.
ദ്വാരകാവാസിജനംദമ്പതിമാരെവന്നു
പാരമാനന്ദംകൈക്കൊണ്ടാനന്ദിച്ചിതുപാരം.
ദമ്പതിമാരെവന്നുകണ്ടിതുപലജനം
അന്തരംഗത്തിൽമോഹമേറുകമൂലമായി
നഷ്ടമായൊരുദ്യുമ്നപ്രദ്യുമ്നംലഭിക്കയാൽ
തുഷ്ടിപൂണ്ടവർകളുംവാണിതുദ്വാരകയിൽ.
പ്രദ്യുമ്നരൂപംകണ്ടുതന്നുടെമാതാക്കൾക്കു
സദ്യസ്സംഭവിച്ചിതുകന്ദർപ്പവിഭ്രമങ്ങൾ.
ആകയാൽപ്പിന്നെയുള്ളനാരികൾക്കെന്തേചൊൽവൂ
ലോകനായകസുതൻകന്ദർപ്പൻതന്നിലേറ്റം
ലോകത്തിലുള്ളനാരീജനങ്ങളെല്ലാവരും.
ഐകമത്യേനരമിച്ചീടിനതെന്താശ്ചര്യം!

സ്യമന്തകം.

കേൾക്കെടോ. സത്രാജിതനായയാദവമൂഢ-
നോക്കാതെമുകുന്ദങ്കലപവാദങ്ങൾചൊന്നാൻ.
ആയതുമൂലമവൻഭീതനായ്തന്റെപുത്രി
ആയതവിലോചനയായൊരുസത്യഭാമ-
തന്നെയുംസ്യമന്തകമണിയുംകൂടിത്തന്നെ
നന്ദനന്ദനൻകൃഷ്ണൻതനിക്കായ്ക്കാഴ്ചനൽകി-
എന്നിവകേട്ടനേരംചോദിച്ചുപരീക്ഷിത്തു
"നന്ദിച്ചുസത്രാജിതനെന്തുകൃഷ്ണനെക്കൊണ്ടു
ചൊന്നതെന്നതുമവൻപുത്രിയെമണിയോടും
ഒന്നിച്ചുകൊടുത്തതുംമണിതൻവൃത്താന്തവും
എങ്ങിനെയെന്നതിരിച്ചരുളിച്ചെയ്തീടണം
ഇങ്ങറിവതിന്നെന്നുകേട്ടൊരുമുനിശ്രേഷ്ഠൻ
ചൊല്ലിനാൻ"സത്രാജിതനായയാദവൻപണ്ടു
നല്ലവണ്ണമേവിത്താൽത്ഥത്തിന്നായ്സൂര്യൻതന്നെ
സേവിച്ചുസൂര്യൻതാനുംമോദിച്ചുസ്യമന്തക-
പാവനമണിതാനുംകൊടുത്തുസത്രാജിതേ-
നിത്യവുംഭക്തിയോടെവിപ്രന്മാർപൂജിക്കിലോ
നിത്യവുമെട്ടുഭാരംകനകംമണിനൽകും
സത്രാജിത്താകുമവന"മ്മണികണ്ഠേധരി!
ച്ചെത്രയുംദീപ്ത്യാവ്യോമമാർഗ്ഗേസഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ
ദ്വാരകാവാസികളുംവിസ്മയിച്ചക്ഷികളും
പാരമാംതേജസ്സിനാൽമിഴിച്ചുകൂടായ്കയാൽ
നേത്രങ്ങൾപൊത്തിക്കൊണ്ടുബാലരുംവേഗമോടേ
"ആർത്തത്രാണനഹരേ!പാഹിമാംനമോസ്തുതേ.
ശംഖചക്രാബ്ജഗദാധാരിൻഹേദാമോദര!
സങ്കടവിനാശന!യദുനന്ദന!പ്രഭോ!
അക്കനിങ്ങിറങ്ങിവന്നീടുന്നുജഗൽപ്രഭോ!
നില്ക്കരുതിവിടത്തിൽഞങ്ങൾക്കുദയാനിധേ!
നിന്തിരുവടിതന്നെക്കണ്ടുപോവതിന്നായി-
ട്ടന്തരാസൂര്യൻദീപ്ത്യാവരുന്നിതിവിടത്തിൽ
സൂര്യരശ്മികൾകൊണ്ടുനേത്രങ്ങൾപൊട്ടിപ്പോകും
കാരുണ്യാംബുധേ!പാലിച്ചീടുക"യെന്നിത്തരം
ചൊന്നതുകേട്ടുകൃഷ്ണൻചിന്തിച്ചുകണ്ടറിഞ്ഞു
"വന്നീടുന്നതുസൂര്യനല്ലതിൻവഴികേൾപ്പിൻ
സൂര്യസേവയാസൂര്യൻകൊടുത്തമണിയുമായ്
സൂര്യസന്നിഭശോഭപൂണ്ടൊരുസത്രാജിതൻ
ആകിയയദുവരൻപോകുന്നുദേവലോകേ"
ലോകക്കുംമണിയുടെമഹത്വംകേൾപ്പിച്ചിതു
"ഇമ്മണിയിരിപ്പേടത്തുടക്കയില്ലദോഷ-
ദുർമ്മരണങ്ങളാധിവ്യാധികൾജരാഭ്രാന്തി
നന്മണിദിനമെട്ടുഭാരംദ്രവ്യത്തെനൽകും
എന്നു"മിത്തരമെല്ലാമരുൾചെയ്തിതുകൃഷ്ണൻ:
സത്രാജിത്താകുമവൻതന്നോടായൊരിക്കലേ
ഉത്തമപുരുഷനാംകൃഷ്ണനുംവഴിപോലെ
ചോദിച്ചാൻ"മഹാമണിമന്നവന്മാൎക്കുയോഗ്യം
മോദമുണ്ടാകുംയദുരാജനുനൽകീടുകിൽ.

ആകയാൽനിനക്കിന്നുവേണ്ടുന്നധനമെല്ലാം
ആകവേതരുവൻഞാനില്ലസംശയമേതും."
ഇത്തരംസത്രാജിത്തുകേട്ടുസൂൎയ്യാജ്ഞയില്ലി-
ങ്ങിത്തരംചെയ്വാൻകൊടുത്തീടുകയില്ലെന്നതും
ചൊല്ലിനാൻദ്രവ്യലോഭാൽ,മാധവനതിന്നേതും
ചൊല്ലീലപോന്നുസത്രാജിത്തുംചൊല്ലീലയേതും
അങ്ങിനെയിരിക്കുന്നകാലത്തുസത്രാജിത്തു
തന്നുടെസഹോദരനാകിയപ്രസേനനും
ഉല്ലാസമാകുംമണികണ്ഠത്തിൽധരിച്ചിട്ടു
നല്ലൊരുകുതിരതൻമുകളിലേറിക്കൊണ്ടു
വിക്രമത്തോടുനായാട്ടിന്നവൻവനംപുക്ക
അന്യനുധരിപ്പാനായ്നൽകീലമണിരവി
ഇന്നിതുമൂലംസത്രാജിതനുവന്നുദോഷം.
ഉൾക്രമിച്ചീടുംമണിശോഭകണ്ടേററംകോപാൽ
വിക്രമവീരസിംഹംവന്നുടൻപ്രസേനനെ
കുതിരയോടുംകൊന്നുമണിയുംകൊണ്ടുസിംഹം
അതിശോഭയാപോകുന്നേരമങ്ങതുകണ്ടു
വീരനായീടുന്നൊരുജാംബവാൻകപിശ്രേഷ്ഠൻ
പാരാതെകണ്ടുസിംഹംതന്നെയുംകൊന്നുവേഗം
ചാരുതകലന്നൊരുമണിയുംകൊണ്ടുതന്റെ
ചാരുത്വംചേന്നഗുഹപുക്കുതൻപുത്രനാകും
വാനരസൂനുസുകുമാരനുകളിപ്പാനായ്
വാനരവീരൻകൊടുത്തിതന്നുതപസ്സോടും.
കാനനേനായാട്ടിനായ്പ്പോയൊരുപ്രസേനന്താൻ
വന്നതില്ലതിനാലെതിരഞ്ഞുസത്രാജിത്തും
കാടതിൽതിരഞ്ഞെങ്ങുംകാണാഞ്ഞുദുഃഖത്തോടും
വീടതിൽവന്നുപറഞ്ഞീടിനാൻരഹസ്യമായ്:—
"മുന്നമെന്നോടുമണിചോദിച്ചിതൊരുപുമാൻ
തന്നീടുകെന്നുകൊടുത്തീലന്നുഞാനുമിപ്പോൾ
എന്നുടെസഹജനെക്കൊന്നവൻമണിയതും
ഇന്നുകൊണ്ടങ്ങുപോയിമററാരുമല്ലവൻതാൻ.
ബാലനായുള്ളനാളിൽശീലിച്ചതൊഴിലെല്ലാം
കാലമേറവേന്നെണ്ണംചെൽകിലുംപോകയില്ല
ബാലനായീടുംനാളേകവന്നുനടന്നൊരു
ശീലമുള്ളാളുകളാമിച്ചെയ്യുതെന്നേവരൂ.
വിത്തത്തിനാഗ്രഹങ്ങൾവിത്തേശനെന്നാകിലും
ചിത്തത്തിൽമതിവരാഉത്തമരെന്നാകിലും
നല്ലൊരുവിളകളെവേലിതാനിനിമേലിൽ
തെല്ലുമേമടിയാതെതിന്നീടുമെന്നേവേണ്ടു.
രക്ഷിച്ചുപുലർത്തേണ്ടുമാളുകൾമുതിന്നിട്ടു
ഭക്ഷിച്ചുതുടങ്ങിയാലിന്നെയെന്തൊന്നുചെയ്വൂ.
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നേരാജ്യത്തുവസിക്കയിൽ
മംഗലമിനിമൃതിയെന്നതേവക്കുംപാൎത്താൽ."
ഇത്തരമോരോതരംശങ്കായുക്തങ്ങൾചേൎത്തു
ചിത്തസന്ദേഹാലേകകണ്ണത്തിൽസത്രാജിതൻ
ചൊല്ലിനാനതുപിന്നെമററവൻമററവനോ-
ടെല്ലാടമിതുപോലെപരന്നിതപവാദം

അതുമേബഹിർഭാഗേകണ്ടാൽമിണ്ടുകയില്ല
ചാരത്തുംകോണതിലുംവിസ്താരമായിനീളെ.
ചൈതന്യസ്വരൂപനായീടുന്നമുകുന്ദനും
ചേതസിവിചാരിച്ചങ്ങറിഞ്ഞാനവസ്ഥകൾ
രാജ്യവാസികളോടുംനായാട്ടിനായിക്കൊണ്ടു
യജ്ഞപൂരുഷൻപുരുഷോത്തമൻപുറപ്പെട്ടു
ഘോരമാംവനംപുക്കുതിരഞ്ഞുനോക്കുന്നേരം
പാരാതെകണ്ടീടിനാൻചത്തൊരുപ്രസേനനെ.
കുതിരയോടുംചത്തുകിടക്കുന്നതുകണ്ടു
പതിഞ്ഞുകാണായിതുസിംഹത്തിൻപാദത്തേയും
കണ്ടവൻസിംഹമിവൻതന്നെക്കൊന്നതുസന്ദേഹം
രണ്ടില്ലെന്നോർത്തുസിംഹംതന്നുടെപദംനോക്കി
ചെന്നപ്പോൾമഹാവനേകണ്ടിതുകൃഷ്ണാദികൾ
ഉന്നതസിംഹംചത്തുകിടക്കുന്നതുംപിന്നെ
അവിടെയാരാഞ്ഞപ്പോൾവാനരപദംകണ്ടു
അവിടെക്കപിസിംഹംകൊന്നിതെന്നോർത്തുപിന്നെ
പാരാതെവാനരത്തിൻപാദലാഞ്ഛനംനോക്കി
നേരേചെന്നപ്പോൾമഹാഗഹ്വരംകണ്ടീടിനാർ.
ഘോരമാംഗുഹയതിലേററവുമന്ധകാരാൽ
വീരന്മാരായയദുക്കൂട്ടവുംഭടന്മാരും
പേടിച്ചുനിന്നീടിനാരന്നേരംമുകുന്ദനും
പേടിക്കവേണ്ടനിങ്ങൾനില്പിനിങ്ങിവിടത്തിൽ
എന്നരുൾചെയ്തുകൃഷ്ണൻഗുഹയിൽകടന്നുപോ-
യ്മന്ദമെന്നിയേയേറെനടന്നോരനന്തരം
കണ്ടിതങ്ങൊരുകപിബാലകൻമിന്നുംമണി-
കൊണ്ടുക്രീഡിച്ചുവസിക്കുന്നതുമുകുന്ദനും
വേഗത്തോടടുക്കുന്നമാനുഷരൂപംകണ്ടു
വേഗത്തിൽപേടിക്കമാറലറികപിസൂനു-
ഊററമാംക്രന്ദിതത്തെക്കേട്ടൊരുനേരത്തിങ്കൽ
തെററന്നുജാംബവാനുംചെന്നുടൻനോക്കുന്നേരം
മർത്ത്യവേഷമെന്നോർത്തിട്ടടിച്ചാൻജാംബവാനും
സത്വരംകൃഷ്ണൻതാനുംകുത്തിനാൻജാംബവാനെ.
പിന്നെത്തങ്ങളിൽചെയ്തരണത്തിൻവൈദഗ്ദ്ധ്യങ്ങൾ
ഇന്നവണ്ണമേയെന്നുചൊല്ലുവാൻപണിതുലോം.
മുഷ്ടിപാഷാണവൃക്ഷമെന്നിവകൊണ്ടേററവും
പുഷ്ടകോപേനപൊരുതീടിനാരതിഘോരം.
എട്ടുമൊരിരുപതുംദിവസമൊരുപോലെ
മുഷ്ടിയുദ്ധങ്ങൾചെയ്തുനിന്നിതുദിവാനിശം.
മുഷ്ടികൾതന്മേലേററുതളർന്നുകപിവരൻ
പെട്ടെന്നുഭ്രമിതന്നിൽമോഹിച്ചുവീണശേഷം
തന്നുടെയുള്ളിൽപൂർവ്വവൃത്താന്തമോരോതരം
നന്നായിവിചാരിച്ചുവിരിഞ്ചൻചൊന്നവാക്കും:—
"സകലഭൂതങ്ങൾക്കുംകാരണനായിക്കൊണ്ടു
സകലസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരകർത്താവായി
പ്പരമപുരാണപൂരുഷനായിരിക്കുന്ന
പരമാത്മാവാംവിഷ്ണുഭഗവാനെന്ന്യേമററു
ഒരുപൂരുഷന്മാരുമെന്നെയുംജയിപ്പീല

എന്നരുളിക്കയാലെന്നെജ്ജയിച്ചഭവാനിന്നു
നിർണ്ണയംപരമാത്മാവായ്കാലരൂപനായി-
ട്ടിരിക്കുംവിഷ്ണുഭവാൻനാന്തിതുവടിയെന്നു
അറിഞ്ഞുകൊണ്ടീടിനേൻഞാനെന്നുമതുമല്ല
നക്രങ്ങൾതിമിംഗലാദ്യാദിജന്തുഭിയുതം
അബ്ധിയെച്ചിറകെട്ടിസ്വർണ്ണശോഭിതമായി-
ട്ടിരിക്കുംലങ്കതന്നിൽഗമിച്ചുതവൽബലത്താൽ
ഘോരരാക്ഷസന്മാരെക്കൊന്നതുംഭവാൻതന്നെ.
ഇങ്ങനെയെല്ലാമുള്ളഭഗവാൻതന്നെയിന്നു
ഇങ്ങുവന്നെന്നെജ്ജയിച്ചേനെന്നുമറിഞ്ഞുഞാൻ."
ജാംബവാൻതന്റെവാക്യമിങ്ങിനെകേട്ടനേരം
കന്മഷഹരൻകൃപാവാരിധികൃഷ്ണൻമോദാൽ
ദീനഭീതികൾതീർത്തുവരങ്ങൾനൽകുംകയ്യാൽ
വാനരവീരന്തന്നെനന്നായിത്തലോടിനാൻ.
അന്നേരമാലസ്യംതീർന്നുസന്തുഷ്ടനായി
വന്ദിച്ചകപിയോടുകൃഷ്ണനുമരുൾചെയ്തു:—
"ഉത്തമമായീടുന്നരത്നമാംസ്യമന്തകം
ഓർത്തുഞാനിവിടേയ്ക്കുവന്നിതെന്നറികനീ.
ദുഷ്കീർത്തിസ്യമന്തകമൂലമായിനിക്കുണ്ടു
ദുഷ്കൃതിയതുമിതുതന്നുനീക്കുക ഭവാൻ."
എന്നതുകേട്ടനേരംമോദേനകപീന്ദ്രനും
ചെന്നുതല്പുത്രിയായകന്യകാരത്നത്തേയും
ഉത്തമംസ്യമന്തകമണിയുംജാംബവതി-
യുത്തമസ്ത്രീരത്നവുംകൃഷ്ണനുനൽകിപ്പിന്നെ
ഭക്തിയോടേററംതൊഴുതടിയിൽവീണുകൂപ്പി
ഭക്തവത്സലൻനന്നായ്പുരികെന്നരുൾചെയ്തു.
കന്യകാരത്നത്തെയുംമണിയുംകൈക്കൊണ്ടഥ
നന്ദജൻഗുഹയിൽനിന്നാൻപോട്ടുപുറംപുക്കു
നോക്കുന്നനേരംയദുവൃന്ദത്തെക്കണ്ടീലെങ്ങും
വെക്കത്തിൽദ്വാരാവതിക്കങ്ങിനെചെന്നുകൃഷ്ണൻ
യാദവവീരന്മാരുംസേനയുംഗുഹാമുഖേ
ദ്വാദശദിനംനിന്നുമോദമെന്നിയേപിന്നെ
കൃഷ്ണനെക്കാണാഞ്ഞേററംദുഃഖിതചിത്തത്തോടും
തൽക്ഷണംദ്വാരാവതിപുക്കുവൃത്താന്തമെല്ലാം
യദുക്കളോടുംവസുദേവദേവകിമാർക്കും
വേദിപ്പിച്ചിതുപിന്നെഖേദിച്ചയദുക്കളും
ഖേദിച്ചവസുദേവദേവകിരുഗ്മിണ്യാദി
വേദനപ്പെട്ടുസത്രാജിതനെശ്ശപിച്ചിതു.
പിന്നെയുംദുർഗ്ഗതന്നെസ്സേവിച്ചുദുഷ്കാലവും
ഭിന്നമായ്ഗുണങ്ങൾക്കുകൃഷ്ണനിങ്ങെത്തുവാനും
ദേവിയെപ്പൂജചെയ്തുദക്ഷിണാസമയത്തു
ദേവകീസുതൻമണിരത്നവുംസ്ത്രീരത്നവും
കൈക്കൊണ്ടുദ്വാരാവതിപുക്കുതൽസഭയിങ്കൽ
ഉൾക്കുതുകേനകണ്ടാർദേവക്യാദികൾക്കപ്പോൾ.
ചിത്തത്തിലുണ്ടായ്വന്നമോദമെങ്ങിനെചൊൽവു
സത്യപൂരുഷൻവൃത്താന്തങ്ങൾതത്സഭയിങ്കൽ
എത്രയുംപരസ്യമായ്ചൊല്ലിയങ്ങറിയിച്ചു.

സത്രാജിത്താകുംനൃപൻതന്നെയുംവരുത്തീട്ടു
ഉത്തമമണികൊടുത്തീടിനാനവൻകയ്യിൽ
വൃത്താന്തമതുമൊക്കെപ്പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചപ്പോൾ
വക്ത്രവുംകുമ്പിട്ടവനെത്രയുംഭയത്തോടും
ചിത്തശോകവുംപൂണ്ടുമണിയുംവാങ്ങിക്കൊണ്ടു
ചിത്തചഞ്ചലത്തോടുംചെന്നുതൻമന്ദിരത്തിൽ
ചിന്തിച്ചുപലതരംപാർത്തുഞാനെന്തുവേണ്ടു
ചെന്താമരാക്ഷനോടുപിഴച്ചുപോയാനല്ലോ.
സത്യഭാമാഖ്യയായപുത്രിയുംസ്യമന്തക-
രത്നവുംകൂടികൃഷ്ണൻതനിക്കുകാഴ്ചവച്ചു
കാല്ക്കൽവീണപേക്ഷിച്ചെന്നപരാധങ്ങൾതീർക്കാം.
നീക്കമില്ലതിനെന്നുചിന്തിച്ചുസത്രാജിതൻ
സത്യഭാമയാംപുത്രിതന്നെയുംരത്നത്തെയും
സത്യരൂപനാംകൃഷ്ണൻതനിക്കുകാഴ്ചവച്ചു.
ചെയ്തപരാധംപൊറുക്കെന്നുചൊല്ലീട്ടുവീണു
കൈതൊഴുതൊരുനേരംചിന്തിച്ചുമുകുന്ദനും
ആസ്ഥയാപലനൃപന്മാരിവൾതന്നെച്ചെന്നു
പ്രാർത്ഥിച്ചുലഭിയാതെയിരിക്കുമിവൾതന്നെ
തനിക്കുലഭിക്കയാൽസന്തോഷംപൂണ്ടുകൃഷ്ണൻ
നിനച്ചുസത്രാജിതനോടേവമരുൾചെയ്തു:—
"നിന്നുടെമണിയിനിക്കാഗ്രഹമില്ലയെടോ!
നിന്നുടെകയ്യിൽതന്നെയിരുന്നാൽമതിതാനും.
പുത്രിയെയിനിക്കുനീതന്നതുകൊണ്ടുള്ളതിൽ
എത്രയുംപ്രിയംവന്നുമിത്രമായ്പ്പന്നേനല്ലോ;
അപ്രിയമിനിക്കില്ലെന്നല്ലമുന്നമേയില്ല
സുപ്രീതനായിഭവാൻപോയാലുംമണിയുമായ്.
മിത്രനാൽദത്തമായമണിനിന്നുടെഗൃഹേ
എത്രയുംമോദത്തോടെവസിപ്പിച്ചതിൻഫലം
മിത്രഭക്തനാംഭവാൻതന്നെതൽഭോഗകർത്താ,
ആകയാൽമോദത്തോടെപോക"യെന്നരുൾചെയ്തു
വൈകാതെസത്രാജിതൻമണിയുംകൊണ്ടുപോയാൻ.
മല്ലലോചനൻപിന്നെക്കന്യകമാരെമോദാൽ
കല്യാണംകഴിച്ചവരെല്ലാരുംമോദത്തോടെ
നല്ലദ്വാരകതന്നിൽവസിച്ചുസുഖത്തോടും
മല്ലലോചനനോടുമങ്ങിനെനൃപോത്തമ!
കുന്തിയുംപാണ്ഡവരുംജാതുഷഗൃഹത്തിങ്കൽ
വേന്തുപോയെന്നുള്ളതുകേൾക്കയാൽരാമൻതാനും
എല്ലാമെമുന്നമറിഞ്ഞിരിക്കുംമല്ലാരിയും
അല്ലൽപൂണ്ടൊരുമിച്ചുഹസ്തിനംപുക്കീടിനാർ.
ഇഷ്ടൻവിദുരർഭീഷ്മഗാന്ധാരിദ്രോണൻധൃത-
രാഷ്ട്രരെന്നിവരെയുംതുല്യദുഃഖേനകണ്ടു
വാണീടുന്നതുകാലമക്രൂരൻകൃതവർമ്മാ
പ്രാണസ്നേഹേനയവരിരുവരൊരുമിച്ചു
അന്ധനാംശതധന്വാവായയാദവഗൃഹേ
ബന്ധുവായ്ചെന്നുചൊന്നാരവരുമൊരുദിനം:
"കേട്ടാലുംശതധനുസ്സാകിയയദൂത്തമ!
കേട്ടീലേസത്രാജിതൻതന്നുടെവൃത്താന്തവും
കശ്മലനവന്തന്റെപുത്രിയെഞാനുംചെന്നു
ഇച്ഛയാചോദിച്ചിതിങ്ങിനിക്കുനൽകീടുവാൻ
താൻചെയ്തോരപരാധാൽപേടിച്ചുപുത്രിതന്നെ
ചഞ്ചലബുദ്ധ്യാകൊണ്ടക്കൊടുത്തുമുകുന്ദനും
എത്രയുംശഠനവൻതന്നെയുംകൊന്നുനീയും
ഉത്തമരത്നമതുംകൊണ്ടുപോരാഞ്ഞതെന്തേ?
കേശവൻതന്നോടവൻപാപങ്ങൾചെയ്കമൂലം
കേശവൻനിന്നോടേതുംകോപിക്കയില്ലതിന്നും.
എന്നിരിക്കിലുംകൃഷ്ണൻകോപിച്ചിതെന്നാകിലും
നിന്നുടെപക്ഷത്തിന്നുഞങ്ങളുമുണ്ടുതാനും."
"ഇത്തരംകേട്ടുശതധന്വാവുമിതുപാർത്താൽ
എത്രയുംനന്നെന്നോർത്തുരാത്രിയിൽമടിയാതെ
സത്വരംചെന്നുസത്രാജിതനെക്കൊന്നീടിനാൻ
വിത്തവർദ്ധനമായമണിയുംകൊണ്ടുപോന്നാൻ."
താതനെക്കൊന്നമൂലംസത്യഭാമയുംവേഗാൽ
താതദേഹത്തെതൈലത്തോണിയിലിട്ടുപിന്നെ
താതതാതേതിവിലാപിച്ചുസത്വരംചെന്നു
ഹസ്തിനമായപുരിപുക്കുകൃഷ്ണനെക്കണ്ടു
വാർത്തകളവ്വെല്ലാംഖേദത്തോടറിയിച്ചാൾ.
അന്നേരംമുകുന്ദനുംരാമനുംബദ്ധപ്പെട്ടു
ഇന്നുവൈകാതെപോകെന്നാശുയാത്രയുംചൊല്ലി
പോന്നവരിങ്ങുവന്നുചിന്തിച്ചുനിശ്ചയിച്ചാർ
ഇന്നിനിശതധന്വാവാകിയദുഷ്ടൻതന്നെ
കൊന്നിനിക്കാര്യമെന്നുകൃഷ്ണനുംരാമന്താനും
ഒന്നിച്ചുതേരിൽക്കരേറീട്ടുടൻപുറപ്പെട്ടു,
ആയതുസമയത്തുപാഞ്ചാലനൃപന്തന്റെ
പുത്രിയാംപാഞ്ചാലിതൻകല്യാണമറിയിച്ചു
എത്രയുംവേഗംചെൽവാൻദൂതനുംവന്നനേരം
പാഞ്ചാലപുരംപുക്കുവിപ്രരാംപാണ്ഡവരെ
വാഞ്ഛയാകണ്ടുരാമൻതനിക്കുംകാണിച്ചിതു
രാമനുമപ്പോൾചിത്തശോകവുംകളഞ്ഞിതു
കാമദൻകൃഷ്ണൻചെന്നുകുംഭകാരാലയത്തിൽ
താതസോദരിയായകുന്തിയെക്കണ്ടുചൊല്ലി
ചേതസിനിശ്ചയിച്ചുപിന്നേടമവിടുന്നു
പാഞ്ചാലൻതന്നെക്കൊണ്ടുപോന്നതുരാമനുമായ്
അഞ്ചിതകൃഷ്ണൻപോന്നുദ്വാരകാപുരിതന്നിൽ.
പിന്നെയശ്ശതധന്വാതന്നെത്തേടിനാൻജവം
തന്നെക്കൊൽവതിന്നായിവരുന്നുശ്രീകൃഷ്ണ-
രെന്നുകേട്ടൊരുശതധന്വാവുംഭീതിയോടെ
ചെന്നുടനക്രൂരനോടെന്നെരക്ഷിക്കയെന്നു
ചൊന്നതുകേട്ടുകൃതവർമ്മാവുമക്രൂരനും
ഒന്നിച്ചുഭയപ്പെട്ടുചൊല്ലിനാർ"കേട്ടാലുംനീ.
രാമകൃഷ്ണന്മാരോടുപോർചെയ്തുകൊണ്ടീടുവാ-
നാമല്ലമൂന്നുലോകത്തിങ്കലുള്ളോരാർക്കും.
ലോകേശാധിപന്മാരായീടിനോരീശന്മാരോ-
ടാകായ്കകാട്ടീടുവാനാരുള്ളൂലോകത്തിങ്കൽ
ഓരോരോവിശേഷങ്ങൾമാധവൻഗോകുലത്തി-

ല്ലാരമായ്ചെയ്തതൊന്നുംകേട്ടതില്ലയോ! ഭവാൻ!
വീരനാംകംസൻപിന്നെമാഗധനിവർതന്റെ
കാരിയമെല്ലാംനീയുമറിയുന്നില്ലേ? പാർത്താൽ
ബാലന്മാർക്കുനെട്ടത്തുപിടിക്കുന്നതുപോലെ
ബാലഗോപാലൻഗിരിപൊങ്ങിച്ചുസപ്തദിനം
നമസ്തേകൃഷ്ണായതേ! അത്ഭുതകർമ്മണേതേ!
നമസ്തേജഗൽസൃഷ്ടിസ്ഥിതിനാശനമൂർത്തേ!
ആദ്യന്തമില്ലാതനാന്താത്മനേകൂടസ്ഥായ
വേദ്യമല്ലാത്തപരമാത്മനേകൃഷ്ണായതേ"
ഇങ്ങിനെപറഞ്ഞവർപിന്നെയുംചൊല്ലീടിനാ-
"രിന്നുനീവല്ലേടവുംവേഗേനപോയീടെടോ"
ഇത്തരംകേട്ടുശതധന്വാവുംഭയത്തോടു
സത്വരമക്രൂരങ്കൽമണിയുംസമർപ്പിച്ചു
നൂറുയോജനദിനംപായുന്നവാജിയേറി
നീറുന്നോരുള്ളവുമായ്പ്പാഞ്ഞിതുപലദിശി.
ഗരുഡധ്വജമേറിസ്സീരിയുംകൃഷ്ണൻതാനും
ഒരുമിച്ചെത്തുന്നിതുവഴിയേയെന്നേവേണ്ടു.
മിഥിലാപുരംപുക്കനേരത്തുകുതിരയും
പതിതാൻമരിച്ചിതുശതധന്വാവുതന്റെ.
അപ്പൊഴുതവിടേയ്ക്കുകൃഷ്ണനുംരാമൻതാനും
ഒപ്പമായെതിർത്തെത്തീടുന്നിതതുകണ്ടു
സത്വരമോടിട്ടുശതധന്വാവുമതുനേരം
സത്വരംതേരിൽനിന്നങ്ങിറങ്ങിമുകുന്ദനും.
സത്വരമോടിയോടിത്തൊട്ടിട്ടുംതൊടാതെയും
മിഥിലാരാജ്യത്തിന്റെഉത്തരഭാഗത്തിങ്കൽ
ശോഭിച്ചോരുപവനസീമനിചെന്നനേരം
പിടിച്ചുശതധന്വാവാകിയഗുരുദ്രോഹിം
കട്ടക്കെന്നതികോപാൽവധിച്ചുമുകുന്ദനും
ചക്രത്താൽശതധനുസ്സാകിയദുഷ്ടനേയും
ചക്രപാണിയുംവധിച്ചീടിനോരനന്തരം
ചത്തുവീണവൻതന്റെശിലയിൽസൂക്ഷ്മശീല
ചിത്രമാംവില്ലതിന്മേൽമണിയെനോക്കികൃഷ്ണൻ
തിരഞ്ഞുകാണാഞ്ഞിട്ടുരാമനോടായികൃഷ്ണൻ
പറഞ്ഞു "വൃഥാലിവൻതന്നെനാംകൊന്നുകഷ്ടം
ഇവന്റെകയ്യിൽമണിരത്നത്തെക്കാണ്മാനില്ല"
ഏവംകൃഷ്ണന്റെവാക്യംകേട്ടുരാമനുമുള്ളിൽ
ഏതുമേബോധിക്കാഞ്ഞുചിന്തിച്ചുപറഞ്ഞിതു:—
ചേതസ്സിലോർത്താലൊന്നുതോന്നുന്നിതിനിക്കിപ്പോൾ
മറ്റൊരുപുരുഷങ്കൽരത്നത്തെയിവൻതാനും
ഉറ്റവിശ്വാസത്തോടെഭീതികൊണ്ടെന്നാകി
കൊടുത്തിതെന്നുമമനിശ്ചയമതിന്നുനീ
പടുത്വമോടങ്ങുപോയ്ചെന്നുടൻമണിയതു
വരുത്തീടുകഞാനുംമിഥിലൻതന്നെക്കണ്ടു
വരുവൻവൈകീടാതെ"യെന്നുരാമനുംചൊല്ലി
ചെന്നിതുവിദേഹന്റെമന്ദിരേയതുനേരം
ചെന്നുസല്ക്കാരംചെയ്തുമോദേനവിദേഹനും
തന്നുടെരാജ്യത്തിങ്കലിരുത്തിവിദേഹനും

അന്നുരാമങ്കൽനിന്നുപഠിച്ചുദുര്യോധനൻ
മംഗലഗദായുദ്ധമെത്രയുംശിക്ഷയോടും.
മംഗലമൂർത്തികൃഷ്ണൻദ്വാരകപുക്കുവേഗം
തന്നുടെപക്ഷങ്ങളോടിക്കഥയറിയിച്ചു.
പിന്നെത്തൻമണികണ്ടീലെന്നതുംചൊല്ലിശ്ശേഷം
സത്യഭാമയെക്കൊണ്ടിട്ടവൾതൻപിതാവിനു
ഉത്തമമായപിതൃകർമ്മാദിചെയ്യിപ്പിച്ചു.
പിന്നെത്തൻമണിയേയുമന്വേഷിച്ചംഭോജാക്ഷൻ
തന്നുടെപുരത്തിങ്കലിരുന്നുമോദത്തോടും,
അന്നേരമക്രൂരനുംകൃതവർമ്മാവുംകൂടി
വന്നൊരുഭീത്യാപോയിക്കാശിയിൽഗൂഢമായി
വാണിതുപിന്നെപ്പലയാഗമങ്ങക്രൂരനും
ക്ഷീണതയെന്യേബഹുദക്ഷിണയോടുംകൂടി
ചെയ്തിതങ്ങിനെവസിച്ചീടുന്നകാലത്തിങ്കൽ
കാണായിദ്വാരകയിലനർത്ഥംപലവിധം
ഭൂതഭൌതികദൈവീകങ്ങളാൽവർഷാദിയാൽ
ചേതസിദുഃഖംപൂണ്ടുദ്വാരകാവാസികളും.
വൃദ്ധന്മാരായയദുകുലങ്ങൾവിചാരിച്ചു
മുഗ്ദ്ധലോചനനോടുചൊല്ലിനാർപുരാവൃത്തം
കാശീശൻദ്വാദശാബ്ദംവർഷമില്ലാഞ്ഞമൂലം
ദേശവാസികളോടുംദുഃഖിച്ചുപിന്നെയവൻ
മുഖ്യനാംശ്വഫല്ക്കനെകൊണ്ടുപോയ്‌രാജ്യത്തിങ്കൽ
മുഖ്യമായ്പ്പാർപ്പിച്ചാനപ്പോൾവർഷവുമുണ്ടായ്വന്നു
ദുഃഖങ്ങൾതീർന്നീടുവാൻകാശിഭൂപതിതന്റെ
വിഖ്യാതഗുണമായഗാന്ദിനീതന്നെയന്നു
നല്കിനാൻശ്വഫല്ക്കനുതൻപുത്രനക്രൂരനും.
ആകയാലിവന്മഹാമതിമാൻഭാഗിവൃദ്ധൻ
താതന്റെഗുണങ്ങളിലേതുമേകുറവില്ല
ചേതസിധരിക്കനീയക്രൂരനറിഞ്ഞാലും.
ആകയാലക്രൂരനങ്ങിരിക്കുമവിടത്തിൽ
ശോകങ്ങളൊന്നുമുണ്ടായ്വരികയില്ലതാനും.
ആകയാലവൻതന്നെത്തിരഞ്ഞുവരുത്തേണം
ശോകങ്ങളൊന്നിനാലുംപിന്നൊട്ടുംനമുക്കില്ല."
ഇത്തരംകേട്ടുകൃഷ്ണൻസത്വരമക്രൂരനെ
ചിത്തമോഹേനകാണ്മാൻവരുത്തിയതുനേരം
എത്രയുംഭയംപൂണ്ടുമേവുന്നോരക്രൂരനെ
ചിത്തമോദേനകണ്ടുകൃഷ്ണനുംചൊല്ലീടിനാൻ:—
"നിന്നെക്കണ്ടതുമൂലംഞങ്ങൾക്കുള്ളൊരുദുഃഖം
ഒന്നൊഴിയാതെതീർന്നുസൌഖ്യമായ്വന്നിതിപ്പോൾ.
യജ്ഞങ്ങളെല്ലാമൊരുവിഘ്നവുംവന്നീടാതെ
അജ്ഞാനമെന്യേസമാപ്തികളുംസാധിച്ചിതോ?
നിന്നുടെകയ്യിൽമണിയിരിക്കുന്നതുമെല്ലാം
മുന്നേഞാനറിഞ്ഞിരിക്കുന്നിതുമഹാമതേ!
സത്രാജിത്തിനുപുത്രരില്ലായ്കനിമിത്തമായ്
പുത്രിതൻപുത്രന്മാർക്കുതന്മണിക്കവകാശം.
എന്നിരിക്കിലുംമറ്റുമാർക്കുമേമണിയതു
തന്നുടെകൈക്കൊണ്ടുധരിച്ചീടുന്നതല്ലായ്കയാൽ

നിന്നുടെകണ്ഠേമണിധരിച്ചുകൊണ്ടീട്ടുക
എന്നുമേമമദ്ധ്യേസ്ഥൻരാമനുംജനങ്ങൾക്കും
ഇന്നിനിസ്സംശയങ്ങൾതീരുവാനായിക്കൊണ്ടു
എന്നുടെകരംതന്നിൽതന്നാലുംമണിയതു
ഇന്നിവൎക്കാശുകാട്ടിനിങ്കയ്യിലപ്പോൾതരാം."
ഇത്തരമക്രൂരനുംകേട്ടുതൻശിലയിൽനി-
ന്നുത്തമമായമണിയെടുത്തുകൃഷ്ണൻകയ്യിൽ
കൊടുത്താനതുനേരംയാദവൎക്കെല്ലാവൎക്കും-
ഉടനേസംശയവുംതീൎന്നിതങ്ങനന്തരം
രാമനെവേഗംവരുത്തീടിനാൻകൃഷ്ണന്താനും
രാമനുമിവകേട്ടുസന്ദേഹംതീൎന്നുമോദാൽ
സാമോദംപുണൎന്നിതുകൃഷ്ണനെരാമൻതാനും
അഞ്ചാറുസംവത്സരംപിരിഞ്ഞുവാണമൂലം
തഞ്ചിനോരന്തസ്താപംതീൎന്നുരാമന്റെകയ്യിൽ
കൊടുത്തുകാണിച്ചിതുരത്നവുമതുപിന്നെ
പ്പുട്ടുതചമോടുംകൃഷ്ണനക്രൂരൻകയ്യിൽനൽകി.
ഹേനൃപ!മാധവനുംസത്യഭാമതൻപുത്ര-
ൎക്കാകുമോമണിയെന്നുരാമനോടുരച്ചപ്പോൾ
മാധവൻതന്നോടായിരാമനുംപറഞ്ഞിതു:—
"ബോധിക്കനമുക്കിവയൊന്നുമോൎക്കേണ്ടതില്ല.
ജാംബവാൻപുത്രിയോടെനൽകിനാനിവിടേക്കു
ജാംബവതീതൻപുത്രന്മാൎക്കുതാൻവേണ്ട"തെന്നു
പറഞ്ഞിട്ടക്രൂരന്റെകരത്തിൽപിന്നെരത്നം
പറഞ്ഞവണ്ണംപ്രത്യൎപ്പിച്ചിതുമഹാവിള
യാതൊരുഭഗവാനായ്വിഷ്ണുവാമീശൻതന്റെ
യാതൊരുകഥയിഹവൃജിനഹരമായി
മംഗലമാകുമിതുകേൾക്കിലുംചൊല്ലീടിലും
തന്നുടെചിത്തേചിന്തിച്ചീടിലുമവൻതന്റെ
ദുഷ്കീൎത്തിമഹാപാപമൊക്കയുംശാന്തമായി
സൽക്കീൎത്തിപ്രവരരായ്വന്നീടുമെന്നുനൂനം.

കാളിന്ദീവിവാഹം.

കേട്ടാലുംപാണ്ഡുപുത്രർദഹിച്ചുപോയുള്ളവർ
വാട്ടമില്ലാതെയുണ്ടുഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽ
വാഴുന്നിതെന്നുകേട്ടുസാത്യകിവീരരോടും
തോഷമായ്പുറപ്പെട്ടുചെന്നിതുകൃഷ്ണൻതാനും.
ജീവനായിരിപ്പൊരുകൃഷ്ണനെക്കണ്ടുവേഗം
വിശ്വാസമേറീടുന്നധൎമ്മജനാദികളും
സംഭ്രമിച്ചെഴുന്നേറ്റുചെന്നുസമ്മോദത്തോടെ
അംഭോജാക്ഷനെനന്നായ്സൽക്കരിച്ചനന്തരം
സാത്യകിവീരരേയുംസൽക്കരിച്ചിതുനന്നായ്
പാൎത്ഥഭീമാദികളുംകൃഷ്ണനുംവേഗംചെന്നു
കുന്തിയെമോദാൽവന്ദിച്ചീടിനാൻകൃഷ്ണൻതന്നെ
ചിത്തലജ്ജയാവണങ്ങീടിനാൾകൃഷ്ണതാനും.
കുന്തിയുംയദുകുലവൃത്താന്തംചോദിച്ചിതു:—
"സന്തതികളുമെന്റസോദരന്മാരുമെല്ലാം
സന്താപമെന്ന്യേവസിച്ചീടുന്നതല്ലീചൊൽനീ"
കുന്തിയോടേവംപറഞ്ഞിത്തരംചൊന്നാൻകൃഷ്ണൻ:—
ചിന്തിച്ചീലിനിനമ്മിൽക്കാണുമെന്നതുഞാനോ.
ദൈവവിശ്വാസംനിങ്ങൾക്കുണ്ടാകമൂലംതന്നെ
ദൈവംതാൻതുണയുണ്ടുനിങ്ങൾക്കെന്നതുമൂലം"
ഇങ്ങനെകേട്ടനേരംകുന്തിയുംചൊല്ലീടിനാൾ;—
"എങ്ങൾക്കുതുണനീയേമറ്റാരില്ലൊരുനാളും.
ഹസ്തിനേഞങ്ങൾമുന്നംദുഃഖേനവാഴുന്നനാൾ
ചിത്തകാരുണ്യാൽനീയുമക്രൂരൻതന്നെയിങ്ങു
നന്നായിപ്പറഞ്ഞയച്ചന്നുനാൾമുതൽതന്നെ
വന്നിതുമമമനസ്സിങ്കൽമോദവുംവിഭോ!"
പിന്നെധൎമ്മജൻപറഞ്ഞീടിനാൻമുകുന്ദനോ-
"ടിന്നിഹഭവാൻവന്നകാരണംകൊണ്ടെന്നുടെ
വംശവുംശുദ്ധമായിവന്നിതുമമജന്മം
സംശയമില്ലമുദ്ധ്യസഫലമായിവന്നു.
യോഗേശനായഭവദ്ദൎശനംലഭിക്കുവാൻ
യോഗീന്ദ്രന്മാരാംഭക്തന്മാൎക്കുംദൌൎല്ലഭ്യമല്ലോ.
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നനിന്തിരുവടിയെഞാൻ
ഇങ്ങനെകണ്ടമൂലംമൽഭാഗ്യമെന്തുചൊൽവൂ?"
ഇങ്ങിനെപറഞ്ഞവരെല്ലാരുമൊരുമിച്ചു
നന്നായിസ്സുഖിച്ചുവാണീടിനാർകൃഷ്ണന്താനും.
അന്നല്ലോവഹ്നിവന്നിട്ടൎത്ഥിച്ചമൂലംപാൎത്ഥൻ
നന്ദനന്ദനനൊടുംഖാണ്ഡവദാഹത്തിനായ്
ചെന്നവർവനംപുക്കുവഹ്നിയുംപിടിപെട്ടു
നന്നായിവനമൊക്കെവെന്തുഭസ്മമായ്കൂടി.
ഇന്ദ്രനുംവന്നുവർഷംതുടങ്ങിയതുനേരം
നന്ദജൻകൃഷ്ണന്തന്നെസാരഥിയാക്കിക്കൊണ്ടു
വർഷത്തെശരംകൊണ്ടുതടുത്തുനിൎത്തിവഹ്നി
തോഷത്തോടടവിയുംദഹിച്ചുപാൎത്ഥനായി
ഗാണ്ഡീവമായവില്ലുമക്ഷയതൂണീരവും
പാണ്ഡവനായപാൎത്ഥൻതനിക്കുവഹ്നിനൽകി.
പാൎത്ഥനുംകൃഷ്ണനുംവന്നിന്ദ്രപ്രസ്ഥവുംപുക്കു
പാൎത്ഥിവൻധൎമ്മാത്മജൻതന്നിക്കുകൃഷ്ണന്താനും
വിശ്വവിസ്മയകരമാകിയപുരമത്തു
വിശ്വകൎമ്മാവുതന്നെക്കൊണ്ടന്നുതീൎപ്പിച്ചിതു.
ഖാണ്ഡവദാഹത്തിങ്കൽമയനാംശില്പിതന്നെ
പാണ്ഡവൻരക്ഷിക്കയാൽസന്തോഷിച്ചവനൊരു
സഭയുംനിൎമ്മിച്ചതുപാൎത്ഥനുനൽകീടിനാൻ
സഭയിൽജലസ്ഥലഭ്രാന്തിയുമുണ്ടാക്കിനാൻ.
ദേവകളുടെസഭയാകിയസുധൎമ്മയും
കേവലമിതിനോടുതുല്യമായ്വരാപാൎത്താൽ.
ഇസ്സഭതന്നിൽധൎമ്മനന്ദനൻവഴിപോലെ
മത്സരമെന്ന്യേവാണുഭൂമിയെപ്പാലിക്കുന്നാൾ
നന്ദജൻപാൎത്ഥന്താനുമൊന്നിച്ചുതേരിലേറി
ച്ചെന്നുകാനനംപുക്കുദുഷ്ടജന്തുക്കൾതന്നെ
ക്കൊന്നുടൻനടക്കുമ്പോൾദാഹത്തെത്തീൎപ്പാനായി
ച്ചെന്നുകാളിന്ദീതീരേജലപാനവും ചെയ്തു
ഫൽഗുനൻനില്ക്കുന്നേരംകണ്ടിതന്നദീതീരെ
സൎവ്വനാരികൾപോലുംമാനിക്കുമൊരുത്തിയെ

"ആരു നീയിവിടത്തിൽവസിപ്പാനെന്തുമൂലം
നേരോടെപറകെ"ന്നുപാൎത്ഥവാക്യങ്ങൾകേട്ടു
ചൊല്ലിനാളവൾ"മമകാളിന്ദിയെന്നുനാമം
അല്ലിവല്ലഭൻമമതാതനെന്നറിഞ്ഞാലും.
അൎക്കനാമെന്റെതാതനനുഗ്രഹംനൽകിയതു
പാൎക്കുന്നുപലനാളുണ്ടിവിടെത്തപസാഞാൻ
ഉത്തമപുരുഷനാംമാധവന്താനല്ലാതെ
ഭൎത്താക്കന്മാരെപ്പരിഗ്രഹിക്കയില്ലഞാനും
അയതുവരാറ്റിൽഞാൻസേവിച്ചതല്ലാദാമോദ
രായമെന്നിയേഹൃദന്തിൽകൊള്ളുവ"നെന്നിത്തരം
ചൊന്നതുകേട്ടപാൎത്ഥൻവേഗേനകൃഷ്ണനോട്ടു
ചെന്നുചൊല്ലിനാനിവകേട്ടുകാരുണ്യത്തോടും
ചെന്നുകാളിന്ദിതന്നെത്തേരതിലേററിക്കൊണ്ടു
പോന്നുഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥംപുക്കിതുമുകുന്ദനും.
പാണ്ഡവന്മാൎക്കുമോദംവരുത്തിത്തത്രകൃഷ്ണൻ
ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥേനാലുമാസംപാൎത്തിതുപിന്നെ
യാത്രയുംചൊല്ലിച്ചെന്നുദ്വാരകാപുരിപുക്കു
എത്രയുംമോദംപൂണ്ടുദ്വാരകാവാസികളും
നല്ലൊരുമുഹൂൎത്തത്താൽകാളിന്ദിമനോഹരി
തന്നുടെകല്യാണവുംകഴിച്ചുകൃഷ്ണൻതാനും.
മോദമോടെല്ലാവരുംസുഖമായ്വാഴുന്നനാൾ
ഉത്തമമായീടുന്നോരവന്തീഭൂമണ്ഡലേ
ഉത്തമനായതന്റെതാതസോദരിയായ
ധന്യയാംരാജ്യാധിപൻതന്നുടെമകളായ
വിന്ദാനുവിന്ദതന്റെസഹജയായമിത്ര-
വിന്ദയുംകൃഷ്ണൻതന്നെവരിച്ചമൂലമായി-
ട്ടന്നവൾസഹോദരൻധൃതരാഷ്ട്രജൻപക്ഷം
നിന്നതുനിഷേധിച്ചുമേവുകനിമിത്തമായ്
ഖേദിച്ചുവസിക്കുന്നിതവളുമതുമൂലം
ചെന്നവൾസ്വയംവരേകേവലൻപോന്നുവന്നു
മന്നരെവെന്നുകന്യാതന്നെയുംകൈക്കൊണ്ടുടൻ
ഇങ്ങുപോന്നിതുകൃഷ്ണനവൾതന്നെയുംവേട്ടു
മിത്രവിന്ദയാസാകംസുഖമായ്വസിക്കുന്നാൾ,
ഭാഗ്യവാൻകോസലനാംമന്നവനഗ്നിജിത്തു
യോഗ്യരാംനൃപരുടെയുന്നതവീൎയ്യംതന്നെ
നന്നായിപ്പരീക്ഷിച്ചുമല്പുത്രിയായീടുന്ന
സുന്ദരിസത്യകയെനൽകുവനെന്നെല്ലാടം
അറിയിച്ചേററംമത്തവാരണതുല്യങ്ങളായ്
ഘോരമായ്നമുക്കുള്ള സപ്തകാളകൾതന്നെ.
കെട്ടുകിലവൎക്കുപുത്രിയെനൽകുമെന്നു
കേട്ടൊരുനൃപന്മാരുംചെന്നേററംപിണങ്ങിയാർ.
വൃഷങ്ങളുടെനേരേകുത്തുകൾവടികളും
വിഷമംസഹിക്കയില്ലെന്നെല്ലാമശക്തരായ്
കഴിച്ചാർനൃപർപലൎക്കംഗഭംഗങ്ങൾവന്നാ-
ങ്ങഴൽപെട്ടേററംനാണംകെട്ടുപോയിതുചിലർ.
ഇങ്ങിനെപലനൃപർതോററുപോയ്ചിലരിതു
മംഗലമല്ലനമുക്കെന്നുപോയിതുചിലർ.

ഇക്കഥകേട്ടുകൃഷ്ണൻപാൎത്ഥനുമൊരുമിച്ചു
ചിക്കനെച്ചെന്നുമന്നൻകോസലരാജ്യംപുക്കാൻ.
തദ്വൃത്തമെല്ലാമേമുന്നമറിഞ്ഞകോസലനും
സത്യരൂപനാംകൃഷ്ണൻതന്നെയുംപൂജിച്ചിതു.
സത്യയുംകൃഷ്ണൻതന്നെക്കണ്ടുമാരമാൽപൂണ്ടു
പ്രാൎത്ഥിച്ചുകുലദൈവമായഗൌരിയെഭക്ത്യാ-
"ശങ്കരപ്രിയേ! കാത്യായനിയാംഭഗവതി
പങ്കജനേത്രൻകൃഷ്ണൻമൽപതിയാകദേവി!
മന്ദഹാസവുംചെയ്തുമാധവൻനൃപനോടു
മന്ദമായ്പറഞ്ഞിതുസത്തുക്കളായുള്ളോൎക്കു
ഉത്തമവൃത്തമതുചിന്തിക്കിലൎത്ഥിയാതെ
നിത്യവുമിരിപ്പതു,നിന്ദിതമൎത്ഥിപ്പതും.
എന്നിരിക്കിലുംമുഖ്യനായനിന്നോടുകൂടി
വന്നീടവേണംമൈത്ര്യംനമുക്കമതുകൊണ്ടു
നിന്നുടെപുത്രിയായസുന്ദരിതന്നെമമ
തന്നീടവേണമേതുംമടിച്ചീടൊലാഭവാൻ,
എന്നാകിൽഭവാനേററംഗുണങ്ങൾവന്നുകൂടും"
എന്നതുകേട്ടുനൃപൻചൊല്ലിനാൻമോദത്തോടെ:—
"പാരിരേഴിനുംമൂലമാകിയവിഷ്ണുവെന്നും
നേരെഞാനറിഞ്ഞിരിക്കുന്നിതുഭവാനെയും,
ലോകൈകമൂൎത്തിയായനിനക്കുമല്പുത്രിയെ
വൈകാതെതന്നീടുവാനിനിക്കുഭാഗ്യമുണ്ടോ?
ഇന്നിതിനിങ്ങുയോഗംവന്നുകൂടീടുന്നാകിൽ
ഇന്നിതിന്മീതേയൊന്നുംവന്നുകൂടേണ്ടതില്ല.
സപ്തകാളകൾതന്നെബന്ധിച്ചീടുന്നവൎക്കു-
ങ്ങളെപ്പൊഴേമല്പുത്രിയെനല്കുവനെന്നുസത്യം.
മുന്നംഞാൻപറഞ്ഞതുമൂലമായ്നൃപന്മാരും
വന്നുമാനവുംകെട്ടുപോയിതുവിഷണ്ണരായ്.
എന്നുടെവാക്കുസത്യമാക്കിവെപ്പതിനിന്നു
നിന്നുള്ളിൽനിരൂപിച്ചാലേതുമേബന്ധമില്ല."
ഇത്തരംകേട്ടനേരംസപ്തരൂപമായ്കൃഷ്ണൻ
സത്വരംപാശങ്ങളുമെടുത്തുമാല്യമായി
കാളകളേഴിനേയുംബന്ധിച്ചതുല്യകാലം
നാളീകവിലോചനൻമേഘഗംഭീരശബ്ദാൽ
നിന്നപ്പോൾകാളകളുംകരഞ്ഞുമദംവിട്ടു
മന്നിങ്കൽവൃഷങ്ങളുംചരിഞ്ഞുപതിഞ്ഞിതു.
ആശ്ചൎയ്യമാശ്ചൎയ്യമിതെന്നുഘോഷിച്ചുജന-
മച്യുതൻതന്നെവാഴ്ത്തിനിന്നിതുമോദത്തോടും;
എത്രയുംമോദത്തോടുംഭൂപതിപ്രവരനും
പുത്രിയെമുകുന്ദനുനൽകിനാനതുനേരം.
സുന്ദരിയായുള്ളൊരുസത്യയാംകന്യകയ്ക്കു
ഇന്ദിരാപതിപതിയാകയാലന്തഃപുരേ
രാജനാരികൾനൃപന്താനുമാനന്ദംപൂണ്ടു
രാജവൃന്ദങ്ങളോടുമുത്സവംഘോഷിച്ചിതു.
വിത്തവസ്ത്രാഭരണപാത്രങ്ങൾദേശങ്ങളും
ഉത്തമരത്നങ്ങളുംദാസികൾമൂവായിരം
ആനകൾരഥങ്ങളുംകുതിരപ്പടകളും

ആനന്ദംപൂണ്ടുകന്യാരത്നവുംനൽകിനൃപൻ.
കന്യകാധനങ്ങളെക്കൈക്കൊണ്ടുമുകുന്ദനും
നന്നായ്ഘോഷിച്ചുയാത്രയയച്ചുകോസലനും.
യാത്രയുംപുറപ്പെട്ടനേരത്തുനൃപന്മാരും
ഏത്രയുംകോപാൽവന്നുയുദ്ധവുംതുടങ്ങിനാർ.
അസ്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടുവർഷംതുടങ്ങിവിജയനും
വിത്രസ്തരായിനൃപന്മാരുടനോടിപ്പോയാർ.
പാരാതെമുകുന്ദനുംപാർത്ഥനുമൊരുമിച്ചു
ദ്വാരകാപുരിപുക്കുസൌഖ്യമായെല്ലാവരും
ഉത്സവംപൂണ്ടുസത്യതന്നെയുംവേളികഴി-
ച്ചുത്സവാൽചേർന്നുവാണുമുകുന്ദനെല്ലാരുമായ്.
പിന്നെയുംശ്രുതകീർത്തിതന്നുടെമകളായ
സുന്ദരീഭദ്രതന്നെവേട്ടിതുമുകുന്ദനും.
തന്നുടെപിതൃഷ്വസാതനിക്കുകൈകേയിയാം
സുന്ദരിഭ്രാതൃഭിയെക്കൊടുത്തുകൃഷ്ണനപ്പോൾ,
മാദ്രാധിപതിസുതയാകിയലക്ഷണതൻ
ഭദ്രമാംസ്വയംബരേചെന്നുതേരതിൽവെച്ചു
പന്നഗാരാതിസുധാകുംഭംകൊണ്ടുന്നപോലെ
പന്നഗശായികൃഷ്ണംവേട്ടിതങ്ങവളേയും.

നരകാസുരവധം.

പിന്നെയുംമുന്നംനരകാസുരൻനൃപവര-
കന്യകമാരേബലാൽപിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി
പാരാതെകാരാഗൃഹംതന്നിലിട്ടതിൽപിന്നെ
വാരിജനേത്രൻകേട്ടുപോയ്നരകനെക്കൊന്നു
കന്യകമാരെയെല്ലാംമാധവൻകൊണ്ടുപോന്നു
നന്നായിവിവാഹവുംകഴിച്ചുകൊണ്ടീടിനാൻ.
നാരിമാരതുപതിനായിരമുണ്ടുനൃപ!
കാരണപുമാൻതന്റെമായാവൈഭവംചിത്രം!
ഇത്തരംകേട്ടനേരംമന്നവൻചോദ്യംചെയ്തു:—
"ഉത്തമപുമാൻകൃഷ്ണൻനരകൻതന്നെക്കൊൽവാൻ
എന്തുകാരണമവനാരുടെപുത്രനെന്നും?
എന്തിതുകന്യാജനംബന്ധിച്ചുകാരാഗൃഹേ
എന്തവന്തന്റെബലവീര്യശൌര്യങ്ങളെന്നും?
നിന്തിരുവടിയരുൾചെയ്തിവകേൾപ്പിച്ചെന്റെ
ചിന്താസംശയങ്ങളെതീർത്തരുൾചെയ്യേണമേ."
എന്നതുകേട്ടുമുനിമന്ദഹാസവുംചെയ്തു
നന്ദിച്ചുനൃപനോടു"കേൾക്കനീയിവയെന്നാൻ.
മുന്നമങ്ങൊരുനൃപപത്നിമാർകന്യകമാ-
രൊന്നിച്ചുപതിനാറായിരവുംനൃപന്മായ്
ഇരിക്കുംവിധൌ"വിഷ്ണുഭഗവാൻഭിക്ഷുവായി-
ച്ചരിച്ചുചെന്നുനൃപസന്നിധൌതേജോമയൻ.
നാരിമാർനൃപനേയുംവിട്ടുഭിക്ഷുവിൻവശം
ചേരുവാൻകാമിച്ചപ്പോൾശപിച്ചുനൃപന്താനും
പിന്നെയുംനാരിമാർക്കുവരവുമുണ്ടുപുരാ-
വന്നീടുംഭർത്താവായിവിഷ്ണുവാംകൃഷ്ണനെന്നും
ചൊല്ലീടുമൊരുപക്ഷംമുന്നേവനായനൃപ-
നല്ലോപിന്നെയുംവന്നുജനിച്ചുനരകനായ്
എന്നതുംപറയുന്നുനാരിമാർവിനിഞ്ചനെ
നന്നായിസ്സേവിച്ചിതുനാരദാജ്ഞയാലെന്നും
അന്നുധാതാവുനൽകിവരമെന്നൊരുപക്ഷം
പിന്നെനാരദവാക്യാനുഗ്രഹമെന്നുമുണ്ടു
പോകവയെല്ലാംപൂർവ്വകാരണമല്ലോസർവ്വം
ലോകനായകൻമഹാമായയാക്കറിയാവൂ.
മുന്നമേനാരായണൻഭൂമിയേസ്ഥാനത്താക്കി
ഉന്നതൻഹിരണ്യാക്ഷൻതന്നെക്കൊന്നൊന്നുള്ളതു
മുന്നമേചൊന്നേനെന്നുമാധവഘോണിശൃംഗ-
സംഗേനഭൂമിക്കന്നുപുത്രനുമുണ്ടായിതു.
ദാനവസ്പർശത്തിനാൽശുദ്ധമല്ലായ്കയാലും
ദീനയായ്മുഷിഞ്ഞതിദുഃഖിതസമയത്തു
പുത്രനുണ്ടാകയാലെയപ്പോഴേഭൂമിദേവി
പുത്രനെരക്ഷിക്കേണമെന്നുമാധവനോടു
അർത്ഥിച്ചാൾമഹാവിഷ്ണുതെളിഞ്ഞുനരകനും
അത്രനാരായണാസ്ത്രംനൾകിപ്പിന്നെയുംചൊന്നാൻ:—
"ആക്രമേയൊരുനാളുംനൾകീടാതൊരുശരം
ഓർക്കനീമൽപ്രിയാർത്ഥംഗ്രാഹ്യമാമിതുതന്നെ
ഏത്രയുംസാരമിദംമറ്റൊരുത്തനുനേരേ
ഓർത്തയയ്ക്കിലോഉരുതരമായ്ഫലിച്ചീടും.
എന്നുംനിന്നുടെകയ്യിലസ്ത്രമിതിരിക്കിലോ
നിന്നെഞാനെന്യേകൊല്കയില്ലെന്നുധരിക്കനീ."
എന്നരുൾചെയ്തുമുന്നംമറഞ്ഞുനാരായണൻ
വന്നമോദത്തോടുടൻനരകൻവന്നുപിന്നെ
വേഗേനപ്രാഗ്ജ്യോതിഷമെന്നുള്ളരാജ്യത്തിങ്കൽ
യോഗ്യമായൂർജ്ജിതമാംപുരവുംചമച്ചിതു.
പിന്നെയങ്ങതിന്നുറേതന്നുടെമായയാലേ
ഉന്നതദുർഗ്ഗങ്ങളുംതീർത്തിതുചുഴലവും
അസ്ത്രത്താൽഗിരിജലപവനദുർഗ്ഗങ്ങളും
ഏത്രയുംഘോരംമുരപാശമാംദുർഗ്ഗമതും
ഭേദിച്ചീടുകയില്ലയാരുമേദുർഗ്ഗങ്ങളെ
മേദിനിതന്റെവരശക്തികൊണ്ടറിഞ്ഞാലും;
ഇഷ്ടനാംമുരനോടുംദൈത്യവർഗ്ഗങ്ങളോടും
തുഷ്ട്യാവാണിതുനന്നായ്നരകൻപ്രാഗ്ജ്യോതിഷേ
പിന്നെയങ്ങവനോരോദുഷ്ടതതുടങ്ങിനാൻ
ചെന്നവനോരോനൃപന്മാരെയുംകൊലചെയ്തു
പാരാതെരാജകന്യമാരെയുംകൊണ്ടുപോന്നു.
ആവശ്യമില്ലാതവൻകൊണ്ടുപോയ്കാരാഗൃഹേ
കേവലമാക്കിദൈത്യവർഗ്ഗവുമൊരുമിച്ചു
ഗോവധംവിപ്രവധമിത്യാദിദുഷ്ടകർമ്മം
ആവോളംചെയ്തുചെയ്തുകഴിഞ്ഞുപലയുഗം.
അന്നേരമൊരുദിനംചെന്നിട്ടുസുരലോകം
വെന്നുദേവേന്ദ്രനാദിദേവകൾതമ്മെപ്പിന്നെ
വാനവർകോൻതന്മാതൃകുണ്ഡലംതട്ടിപ്പറി
ച്ചിന്ദ്രച്ഛത്രവുംകൊണ്ടുപോന്നിതുനരകനും.
ഇന്ദ്രനുമതുസഹിച്ചീടായ്കമൂലംവന്നു
ഖിന്നതയോടുംദ്വാരാവതിപുക്കണഞ്ഞിച്ചാൻ.

പന്നഗശായികൃഷ്ണൻഭാമയോടൊരുമിച്ചു
പന്നഗാരാതികണ്ഠമേറിപ്പോയ്പ്രാഗ്ജ്യോതിഷം
എന്നുള്ളപുരത്തിന്റെസന്നിധൌചെന്നുനിന്നു
നന്നായിട്ടപ്പുരിയിൽവൃത്താന്തമറിഞ്ഞിട്ടു
ഗദയാലദ്രിദുർഗ്ഗംസായകചക്രാലഗ്നി-
ജലവായുക്കളായദുർഗ്ഗങ്ങൾസംഹരിച്ചു
മുരപാശത്തെവാളാൽശംഖനാദേനയന്ത്രം
പെരികദുർഗ്ഗഹൃദമാദിയെഗ്ഗദകൊണ്ടും
പ്രാകാരാദികൾതകർത്തീടിനാൻപാഞ്ചജന്യം
പകരപ്പകരവേവിളിച്ചുതൽധ്വനിയാൽ
ഉന്നതദുർഗ്ഗകളെഗദാചക്രങ്ങൾകൊണ്ടും
ഭിന്നമതാക്കിക്കടന്നകത്തുചെന്നീടിനാൻ.
അന്നേരംമുരാസുരൻശയിക്കുന്നതുംവിട്ടു
വന്നുവേഗത്താൽപഞ്ചമസ്തകൻത്രിശൂലേന
ക്രുദ്ധനായ്ക്കൊണ്ടുഘോരയുദ്ധവുംതുടങ്ങിനാൻ
മുഗ്ദ്ധലോചനൻതാനുംദൈത്യനുമൊരുപോലെ
തങ്ങളിൽപൊരുതപോരെത്രയുംഘോരംഘോരം
രുക്ഷിതനായിത്താർക്ഷ്യൻനാഗത്തെക്കീറുംപോലെ
രുക്ഷനാംമുരന്തന്റെമുഖങ്ങൾകീറീടിനാൻ. (നം
ശൂലത്താൽതാർക്ഷ്യൻതന്നെക്കുത്തിനാൻദൈത്യന്താ-
ശൂലത്തിൻമുകളിലുംനിന്നുപോർചെയ്തുതാർക്ഷ്യൻ
മാധവൻതാനുംമുരന്താനുമായ്ശരങ്ങളാൽ
ബാധിച്ചുരണംചെയ്തുലോകങ്ങൾകലങ്ങവേ
ആയുധമോരോതരമെടുത്തുമുരാസുരൻ
മായയാരണംചെയ്തുമാധവൻതാനുമപ്പോൾ
ശസ്ത്രത്താൽകരങ്ങളുംമുറിച്ചുമുരന്തന്നെ
എത്രയുംവേഗാൽചക്രംകൊണ്ടുകൊന്നദ്രിപോലെ
വീണങ്ങുകിടക്കുന്നതാതനെക്കണ്ടുപുത്രൻ
ക്ഷീണതപൂണ്ടുക്രോധമുജ്ജ്വലിച്ചടുത്തിതു.
താമ്രനമന്തരീക്ഷൻശ്രവണൻവസുവിഭാ-
വസുനഭസ്വാനരുണനേഴ്പുത്രർ
മുഖ്യന്മാരവർപടയോടുംവന്നേറ്റുരണം
ഉദ്യോഗത്തോടുംരണേമാധവനവരെയും
കൊന്നിതുമുരനുടെപുത്രന്മാരെല്ലാരെയും
എന്നിവകേട്ടുകോപാൽനരകൻപുറപ്പെട്ടു
വന്നിതുപടഹവാദ്യാദിഘോഷങ്ങളോടും.
ഗരുഡോപരിസത്യഭാമാസംയുതോജ്ജ്വലം
പരമപുരുഷനാംകാർവർണ്ണംകണ്ടുവേഗാൽ
സേനകളോടുംദൈത്യവീരരുമൊരുമിച്ചു
നന്ദനന്ദനനോടുനരകൻയുദ്ധമേറ്റു
വൈനതേയനുംയുദ്ധമാംവണ്ണംതുടങ്ങിനാൻ,
സേനകളേയുംസേനാനായകന്മാരുമായി
വാനലോകത്തുപറഞ്ഞയച്ചുരണേകൃഷ്ണൻ.
സേനകൾനശിച്ചതുകണ്ടൊരുനരകനും
ദൈന്യകോപങ്ങൾപൂണ്ടുയുദ്ധസന്നദ്ധനായി
ഐരാവതാഖ്യകുലജാതികളായുള്ളോരു
വാരണയൂഥത്തോടുമൊത്തുവന്നിതുദൈത്യൻ.

ഉണ്ടവനറുപത്തുനാലുവാരണമത്ര
കണ്ടുകൊണ്ടാലുംഗിരിസന്നിഭമവർരൂപം
കൊമ്പുകൾനാലതാകുമേവർക്കുംവേഗംപാർത്താൽ
അമ്പിനെക്കാളുമുണ്ടുവാരണമെല്ലാറ്റിനും
ഉന്നതവാരണത്തിൻപുറത്തുമാനമോടു
വന്നിട്ടുനരകനുംബാണങ്ങൾതൂകീടിനാൻ.
ദൈത്യനുംദൈത്യാരിയുംതങ്ങളിലത്യുഗ്രമായ്
ഭീതികാണികൾക്കുണ്ടായ്വരുമാറുള്ളരണം
ചെയ്തിതുതമ്മിലസ്ത്രശസ്ത്രാദിവർഷങ്ങളാ-
ലെയ്തിതുതമ്മിൽതമ്മിൽപ്രത്യേകമായുംശരം
ഇങ്ങനെയുള്ളരണമെങ്ങുമേയുണ്ടായില്ല
മുന്നംനാളിലുമെന്നുപുകഴ്ത്തികാണികളും;
പക്ഷിനായകൻവീരമത്തരാംഗജങ്ങളെ-
പ്പക്ഷംകൊണ്ടെടുത്തെറിഞ്ഞീടിനാൻദിഗംബരേ
ഹസ്തികൾതന്റെമുഖംചവിട്ടിക്കൊത്തിപ്പിള-
ർന്നക്ഷണംഗജങ്ങളുമാർത്തരായ്പ്പന്തിപുക്കാൻ.
താർക്ഷ്യനാൽസേനാനാശംകണ്ടൊരുനരകനും
തൽക്ഷണംവജ്രംപ്രയോഗിച്ചിതുപിന്നെവേഗം
ശൂലവുമെടുത്തടുത്തീടിനാൻനരകനും
ശൂലിതാൻകൊടുത്തതുമയച്ചുകൃഷ്ണന്തന്നെ
വധിപ്പാനതുതന്നെമാധവൻചക്രത്തിനാൽ
വധിച്ചുനരകനെഗ്ഗജത്തിൻകഴുത്തോടും
ഛേദിച്ചുചക്രമതുംജ്വലിച്ചുപോന്നുപിന്നെ
വേദവിഗ്രഹന്തന്റെസന്നിധൌപുക്കുനിന്നു
മിന്നുംകുണ്ഡലങ്ങളുംനരകൻതലയോടും
മന്നിടത്തിങ്കൽവീണനേരത്തുദേവാദികൾ
ആശ്ചര്യമെന്നുഘോഷിച്ചെത്രയുംപുഷ്പവർഷം
ഈശ്വരൻമൂർദ്ധ്നിചെയ്തുവാദ്യഘോഷങ്ങളോടും
അപ്സരസ്ത്രീകളെല്ലാംനൃത്തവുംതുടങ്ങിനാർ
ചിൽപുമാൻതന്നെസ്തുതിച്ചീടിനാർദേവാദികൾ.
പ്രത്യക്ഷയായിവന്നുഭൂമിയുമതുനേരം
പുത്രപുത്രനാംഭഗദത്തപൌത്രനുമായി
ഛത്രവുംകുണ്ഡലങ്ങൾരത്നങ്ങളിവയോടും
ഉത്തമപൂരുഷനുകാഴ്ചയുംവെച്ചുഭൂമി
മാധവപദത്തിങ്കൽവീണുകൈകൂപ്പിക്കൊണ്ടു
മാധവപത്നിസ്തുതിച്ചീടിനാളിത്ഥംഭക്ത്യാ.
“നമസ്തേദേവദേവ!ശംഖചക്രാബ്ജധര!
നമസ്തേഭക്തഭാവരൂപായപരമാത്മൻ
നമസ്തേപത്മനാഭ!നമസ്തേപത്മയോനേ!
നമസ്തേകമലാക്ഷ!കമലമാല്യധര!
നമസ്തേപാദപത്മംവാസുദേവായവിഷ്ണോ!
നമസ്തേപുരുഷായആദിഭൂതായനമഃ
നമസ്തേപൂർണ്ണബോധ!നമസ്തേബ്രഹ്മരൂപ!
നമസ്തേഅജായതേഅനന്തശക്തായതേ
നമസ്തേപരപരമാത്മഭൂതാത്മനേതേ
നിന്തിരുകടാക്ഷത്താൽരാജസത്തിനാൽസൃഷ്ടി
നിന്തിരുവടിതമോഗുണത്താൽസംഹാരവും

സത്വമാംഗുണത്തിങ്കൽനിന്നുരക്ഷയുംഭവാൻ
ഇത്രിഗുണത്തിൻകർത്താവായതുംഭവാൻതന്നെ.
കാലമായതുംപ്രധാനാത്മപൂരുഷൻനീയേ
ലീലയാഭൂമിജലമഗ്നിവായുവുംവ്യോമം
മാത്രകളനാദിയാമിന്ദ്രിയങ്ങൾക്കുംകർത്താ
നിത്യാനിത്യാദ്യാഖിലജംഗമാജംഗമങ്ങൾ
ക്കെയ്യുംഭവാൻതന്നെവേറെയെന്നുള്ളഭ്രമം
ചിത്തേതോന്നരുതതിന്നായടിവണങ്ങുന്നേൻ.
നമസ്തേഭീതാപഹസന്തോഷപാലനമാം
സമസ്തകർമ്മങ്ങളാലതിനുനമസ്കാരം."
ഇങ്ങിനെഭൂമിസ്തുതിച്ചനേരംമുകുന്ദനും
വന്നൊരുമോദത്തോടെഭൂമിയെയയച്ചിതു.
ഭൌമമന്ദിരംപുക്കഭഗദത്തനാംവീരം
ഭൂമിപനാക്കിവച്ചുമാധവനനന്തരം
മുന്നമേനരകനുനൽകിയോരസ്ത്രമതു
ഒന്നുമേയുപകരിയാസ്കയാലതുപിന്നെ
പിന്നേവനായഭഗദത്തനുമതുപോലെ
നന്ദജൻപറഞ്ഞങ്ങുകൊടുത്തുവേഗത്തോടും;
മുന്നംദാനവൻബന്ധിച്ചീടിനകന്യാജനം
തന്നെബന്ധനംനീക്കീട്ടപ്പോൾജനാർദ്ദനൻ
കന്യകമാരെനന്നായ്പറഞ്ഞുമോദമാക്കി
കന്യകമാരുംകൃഷ്ണന്തന്നെക്കണ്ടതുമൂലം
കാമപീഡിതരായിട്ടിന്നിവൻഭർത്താവാക
യസ്മാകമപേക്ഷയെന്നർത്ഥിച്ചാർമനസ്സിങ്കൽ.
അവ്യാജഭക്തിയോടെകന്യകമാരെല്ലാരും
അവ്യയൻകൃഷ്ണന്തന്നെച്ചിന്തിച്ചിതറികെടോ!
വിധിമോദേനസ്നാനപാനാശനംചെയ്യിച്ചു
മാധവൻകന്യകമാർക്കൊക്കവേവസ്ത്രാദ്യങ്ങൾ
തൃപ്തിയാംവണ്ണംകൊടുപ്പിച്ചുടൻശിബികമേൽ
സപ്തമങ്ങളെയേറ്റിച്ചുദ്വാരകയ്ക്കായി
അയച്ചുജഗല്പതിമാധവൻനാരായണൻ
മായാമാനുഷൻക്ഷീരവാരിധിജാതങ്ങളായ്
ധവളവർണ്ണമായിനാലുകൊമ്പുകളോടും
പർവ്വതതുല്യങ്ങളായീടിനഗജങ്ങളിൽ
ഒന്നിനെഭഗദത്തൻതനിക്കുനൽകിശ്ശേഷം
നിന്നീടുമറുപത്തുരണ്ടിനെദ്വാരകയ്ക്കായ്
കൊടുത്തുവിട്ടീടിനാനർത്ഥഭൂഷണത്തോടും
കടമാന്മിഴിമാരുംചെന്നുദ്വാരകപുക്കാർ.
വാരിജേക്ഷണൻസത്യഭാമയുമൊരുമിച്ചു
പാരാതെദിവംപുക്കുവന്ദിച്ചാനദിതിയെ
കുണ്ഡലമദിതിക്കുനൽകിയനേരമവൾ
നന്നായിവരികെന്നുചൊല്ലിനാൾമോദത്തോടെ
ഇന്ദ്രനുംകൃഷ്ണന്തന്നെപ്പൂജിച്ചുഭക്തിയോടും
ഇന്ദ്രാണിഭാമതന്നെസ്സൽക്കരിച്ചിതുമോദാൽ
യാത്രയുംചൊല്ലിപ്പോരുന്നേരത്തുമുകുന്ദനോ
ടാസ്ഥയാസത്യഭാമകല്പകാശയാചൊന്നാൾ:—
"ഇന്നിതുനമ്മുക്കങ്ങുകൊണ്ടുപോകയുംവേണം"

എന്നവൾതാല്പര്യമായ്പറകമൂലംകൃഷ്ണൻ
പാരിജാതാഗരുവുംപെകുത്തുകൊണ്ടുവേഗം
അരൂഢമോദത്തോടുനടന്നുതുടങ്ങിനാൻ.
കേൾക്കെടോ!ബൃഹദിവ്യകുണ്ഡലച്ഛത്രമതും
നീക്കമെന്നിയേകൊടുത്തിങ്ങുപോരുന്നനേരം
പാരിജാതത്തിൻകൊമ്പുകൊണ്ടുപോരുന്നതുകണ്ടു
പാരിച്ചകോപമോടെചെന്നിതുമഹേന്ദ്രനും
ഐശ്വര്യമത്തമോഹാലിങ്ങിനെകുസുമത്താൽ
ഈശ്വരനോടുയുദ്ധംതുടർന്നുചിത്രം!ചിത്രം!
ദേവതാഗണത്തേയുംജയിച്ചുമുകുന്ദനും
കേവലംമോദാൽചെന്നുദ്വാരകാപുരംപുക്കു
കോമളമായുള്ളൊരുപാരിജാതത്തെസ്സത്യ–
ഭാമതൻഗൃഹത്തിങ്കൽവച്ചിതുവഴിപോലെ;
അത്തരുകുസുമത്തിൻസുഗന്ധംപരന്നീട്ടും
പത്തുയോജനദിശിസാന്ദ്രമായൊരുപോലെ;
തന്നുടേഗൃഹേമണിവൃക്ഷാസ്കമൂലംഭാമ
തന്നുള്ളിൽശോകംതീർപ്പാനാമിതെന്നൊരുപക്ഷം.
മുന്നമിങ്ങയച്ചൊരുരാജകന്യകമാരെ
നന്ദജൻകൃഷ്ണനോരോനാരിമാർക്കോരോരൂപം
ധരിച്ചുവേട്ടീടിനാൻഷോഡശസഹസ്രമ–
ങ്ങൊരുമിച്ചൊരുദിനമേകദാമുഹൂർത്തത്താൽ
എല്ലാർക്കുമോരോമണിഗൃഹങ്ങൾതീർപ്പിച്ചതിൽ.
എല്ലാനാരികളോടുംകൂടിമാധവൻതാനും
അല്ലലെന്നിയേവസിപ്പിച്ചുവാണിതുകൃഷ്ണൻ.
കല്യാണിമാരുമായിനിസ്സംഗൻനാരായണൻ
നല്ലൊരുഗൃഹസ്ഥനായ്വാണിതുവഴിപോലെ.
ലജ്ജയുമനുരാഗസന്തോഷസൌഖ്യങ്ങളോ–
ടബ്ജപത്രേക്ഷണമാർലോകൈകപതിയായ
കാന്തനുമൊരുമിച്ചുവാണിതുനാരിമാരും
ചിന്തയിൽവൈരത്തിനുബന്ധവുമുണ്ടായീല
എന്നല്ലയനുരാഗംമേല്ക്കുമേലുണ്ടായ്വന്നു
എല്ലാനേരവുമെന്നോടൊന്നിച്ചെൻഗൃഹത്തിങ്കൽ
മല്ലലോചനൻവസിക്കുന്നതെന്നോർക്കുമൂലം
എന്നിലെന്നിലേരതിമററില്ലകൃഷ്ണനെന്നു
സുന്ദരിമാർക്കുതോന്നിവൈരമില്ലതിനാലെ.
സർവ്വാത്മാപരിപൂർണ്ണൻതന്നുടെമായയാലെ
നിർവ്വികാരാത്മാവിങ്കലീവണ്ണംതോന്നിച്ചുഭോ
ഭേദവിഭ്രമാൽകളിപ്പിച്ചതുപാർക്കിൽപിന്നെ
ഭേദമേതുമേയില്ലെന്നാകിലുംതോന്നിച്ചീടും
ബോധരൂപനായ്പരബ്രഹ്മമംബരതുല്യൻ
മാധവൻമായാമയൻമായാതീതനാംവിഷ്ണു
മാനിനിമാരായുള്ളോർക്കിത്തരംതോന്നിച്ചതു
മാനസേവിചാരിച്ചാലെന്തൊരത്ഭുതമെടോ!

ഭമ്പതീവിനോദം.

ഇങ്ങിനെവാണീടുന്നകാലമങ്ങൊരുദിനം
അംഗനാരത്നമായരുഗ്മിണിയാകുമവൾ
തന്നുടെഗൃഹേമൃദുമോഹനസ്സുശയ്യ

തന്നുടെമേലേശയിച്ചുസുഖനിദ്രയോടും.
ബാലചന്ദ്രന്റെശോഭപരിപുഷ്ടമായ്ക്കൊണ്ടു
ജാലരന്ധ്രങ്ങളൂടെമന്ദവായുവുമേറ്റു
ലോകനായകനായകാന്തനാംകൃഷ്ണൻതന്നെ
ലോകമോഹിനിയായവൈദർഭിതോഴിമാരും
ഒന്നിച്ചുമുകുന്ദനെശുശ്രൂഷിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ
തന്നുള്ളിലുൾപ്രേമവുംഭക്തിയുംവൎദ്ധിക്കയാൽ
സുന്ദരിവൈദർഭിയുംരത്നമണ്ഡിതമായ
ആലവട്ടവുമെടുത്തൻപോടുമുകുന്ദനെ
പ്പാലോലുംമൊഴിവീയിത്തുടങ്ങിയതുനേരം.
അവ്യാജഭക്തിരൂപലാവണ്യങ്ങളുംനല്ല
ദിവ്യങ്ങളായവിഭൂഷണശോഭകൾകൊണ്ടും
മന്ദാക്ഷവീക്ഷണവുംമന്ദഹാസാഭകൊണ്ടും
തന്നിലേപ്രേമംകൊണ്ടുംഭക്തിവിശ്വാസംകൊണ്ടും
എന്നിവയെല്ലാംകൊണ്ടുംമാധവൻമോദത്തോടു
തന്നുള്ളിൽവിചാരിച്ചാനെന്നിലിന്നിവൾക്കേറ്റം
എന്നുമേയിളകാത്തഭക്തിയുണ്ടെന്നാകിലും
എന്നേരത്തിങ്കലുംഞാനൊന്നിച്ചിട്ടിരിക്കയാൽ
എന്നോളമിഷ്ടമില്ലമാധവനാരോടുമേ.
എന്നിൽമാധവനാനുംവശനായെന്നുള്ളൊരു
മാനഭാവവുംവരുമപ്പോഴേഭക്തിക്കേറ്റം
ഹാനിയുംവരുമതുമൂലമാപത്തുമുണ്ടാം.
ആയതിനിന്നുതന്നെയിവൾതൻഗൎവ്വത്തെയും
വ്യയവുമാക്കിനന്നായ്ശുദ്ധിയുംവരുത്തേണം.
ഇത്തരംഭക്തിവൎദ്ധിച്ചീടുവാൻദയാപരൻ
ഭക്തവത്സലൻകരുണാംബുധിനാരായണൻ
സുന്ദരിയായീടുന്നവൈദർഭിതന്നോടിദം
മന്ദഹാസമോടരുൾചെയ്തുമുകുന്ദനും.
“സുന്ദരിമാരിൽമണിമൌലിയാംസുബാലികേ!
ഇന്ദുസന്നിഭമുഖി!കഞ്ജാക്ഷി!ശുഭശീലേ!
ദീനവത്സലനായഭീഷ്മകനൃപനുടെ
മാനസത്തിന്നുപൂൎണ്ണഭാഗ്യസൎവ്വാൎത്ഥസാരേ,
ശുദ്ധവംശവുമേറ്റംയശസ്സംധനങ്ങളും
ബുദ്ധിവിദ്യയുംവീൎയ്യശൌൎയ്യസൌന്ദൎയ്യാദിയും
സൎവ്വരാൽവന്ദ്യാസൎവ്വപൂജ്യാദിസമസ്തവും
ഉൎവ്വിയിൽപ്രസിദ്ധരായ്ദിക്പാലതുല്യരായ
മന്നവന്മാരെല്ലാരുംശൈശവേതന്നെനിന്നെ-
ത്തന്നുള്ളിലേപ്പോതിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നിരിക്കുമ്പോൾ
ഒന്നിനാലുമേതവതുല്യതയില്ലാതെന്നെ
ഇന്നുനീവരിപ്പതിനെന്തുകാരണംബാലേ!
എത്രയുമേറ്റംബലവാന്മാരാംനൃപരോടും
അത്യന്തംവിപരീതംചെയ്തുഞാൻപലവിധം.
പിന്നെയുംനൃപവരന്മാരെയുംഭയപ്പെട്ടു
വന്നിഹസമുദ്രത്തിൻമദ്ധ്യേപത്തനംതീൎത്തു
ഇന്നിഹഭീതിയോടുംവാഴുന്നുഞാനുംപുന-
രെന്നുമേയില്ലനൃപചിഹ്നവുംഞങ്ങൾക്കെടോ!
പാൎക്കിലിന്നിനിക്കൊരുലൌകികമതുമില്ല

ആൎക്കുമേമാൎഗ്ഗങ്ങളുമറിഞ്ഞുകൂടാതാനും.
ഇങ്ങിനെയിരിപ്പവരോടുകൂടീടുന്നൊരു
മംഗലയുവതികൾക്കെന്തുള്ളുസൌഖ്യമെടോ?
എത്രയുംനിഷ്കിഞ്ചനൻഞാനെന്നുമിരിക്കയാൽ
വിത്തവാന്മാരായുള്ളോർസേവിക്കെന്നതുമില്ല.
വിത്തവുമാഭിജാത്യസൌന്ദൎയ്യശൃംഗാരാദി-
വാദ്യസംഗീതവിദ്യാദിയാംഗുണമെല്ലാം
പരിപൂൎണ്ണമാംനിനക്കൊക്കെയെന്നിരിക്കുമ്പോൾ
ഒരുധൎമ്മത്തിൻഗുണലേശമൊന്നുമില്ലാത്തോ-
രെന്നോടൊന്നിച്ചിരിപ്പാനെന്തുസൌഖ്യംതവ
നിന്നുടെചരിത്രരൂപജാത്യാദിഗുണംപോലെ
ഇരിക്കുന്നവരോടു സംവാദവിവാഹാദി
കരിക്കെന്നതുസൎവ്വലോകസമ്മതമെടോ!
എന്നിരിക്കുമ്പോൾസൎവ്വഗുണവുമില്ലയാത്തോ-
രെന്നുടെയവസ്ഥകളൊന്നുമോരാതെവൃഥാ,
ഭിക്ഷുജാതികൾപുകഴ്ത്തുന്നതുകേട്ടമോദാൽ
ദാക്ഷിണ്യശീലെ!യെന്നെനീവരിച്ചതുംചിത്രം
എന്നുടെവൃത്താന്തങ്ങളൊന്നുമേയറിയാതെ
നിന്നുടെബാല്യമോഹാലെന്നെനീവരിക്കയാൽ
ഇന്നുനിന്നുടെചിത്തധാന്ത്യ!സംശയമുണ്ടു
എന്നതിങ്ങിരിക്കിലോനിനക്കുയോഗ്യനായ
മന്നവവീരന്തന്നെച്ചെന്നുനീവരിച്ചാലും.
നിനക്കുനല്ലസുഖമതിനാൽവരുമെങ്കിൽ
ഇനിക്കുദുഃഖമില്ലെന്നപരഗ്ഗുണത്തിനാൽ.
അന്ധന്മാരായസാല്വശിശുപാലനുംജരാ-
സന്ധനുംദന്തവക്ത്രൻരുഗ്മിനിൻസഹോദരൻ
എന്നിവർമമരിപുവീരന്മാർക്കുള്ളിലുണ്ടു
തന്നോളംപരാക്രമശാലികളില്ലെന്നതു.
ആയതുകളയുവാൻദുൎമ്മാൎഗ്ഗശീലരാം-
നായഞാൻവേഗംമുന്നംനിന്നെക്കൊണ്ടിങ്ങുപോന്നു
പുത്രമിത്രാൎത്ഥഗൃഹകളത്രാഭിലാഷങ്ങൾ
ചിത്തത്തിൽനമുക്കേതുമില്ലെന്നതറികെടോ!
ആത്മാഭിമാനഗ്രഹാദികളുമിനിക്കില്ല
ആത്മലാഭാനന്ദത്താൽസന്തുഷ്ടൻഞാനുമെടോ!
ഇന്നുഞാൻപറഞ്ഞതവസത്യമെന്നറികെടോ!
കന്യകാമണിമൌലേ!സംശയമതിനില്ല.”
ഇത്തരംവൈദർഭിയോടരുളിച്ചെയ്തുകൃഷ്ണൻ
ചിത്തചഞ്ചലമില്ലാതങ്ങിനെകിടക്കുമ്പോൾ
ത്രൈലോക്യനാഥനാകുംതന്നുടെകാന്തൻതന്റെ
ലീലാവാക്യങ്ങളിത്ഥംകേൾക്കയാൽരുഗ്മിണിയും
മാനസഭീതിലജ്ജാഖേദചിന്തയുംപൂണ്ടു
മാനസമാലസ്യമായ്നിന്നുസ്തംഭിതയായി
മുന്നമീവണ്ണംവാക്കുകേട്ടറിവില്ലായ്കയാൽ
സ്വൎണ്ണകുംഭസ്തനത്തിൽമേവിനകുംകുമങ്ങൾ
കണ്ണുനീർകൊണ്ടുനനച്ചേറവുംപാരവശ്യാൽ
തന്നുടെപാദാംബുജദലത്താൽധരണിയിൽ
മെല്ലവേവരച്ചുനിന്നീടുന്നനേരത്തിങ്കൽ

അല്ലൽകൊണ്ടംഗംശോഷിച്ചൂർവ്വിണിതുഭ്രമൌ
കങ്കണാദിയുംപിന്നെ വിറച്ചുമോഹിച്ചവൾ
തങ്കലേനിൽക്കുംനിലയോടുംവേഗേനവീണു
തന്നുടെമനസ്സിനെമാധവൻപരീക്ഷിപ്പാൻ
എന്നിവപറഞ്ഞതെന്നറിഞ്ഞീടായ്കമൂലം
ഖേദേനവീണുഭ്രമമോഹിച്ചവൈദർഭിയെ
വേദാന്തവേദ്യൻചെന്നങ്ങെടുത്തിതാദരേണ
ബന്ധംവിട്ടഴിഞ്ഞങ്ങുകിടക്കുംകാർകൂന്തലും
ചന്തമായ്ക്കൂട്ടിപ്പിടിച്ചുകൃഷ്ണൻതന്നുടെഹസ്ത-
പത്മത്താൽകണ്ണുനീരുംതുടച്ചുവാത്സല്യത്താൽ
പത്മലോചനൻപുണർന്നീടിനാൻതുല്യഭാവാൽ.
പങ്കജനേത്രയായസുന്ദരിവൈദർഭിക്കു
തങ്കലുള്ളൊരുസ്നേഹനിർബ്ബന്ധഭക്തികണ്ടു
മല്ലലോചനൻതെളിഞ്ഞീവണ്ണംതരുണിയോ-
ടല്ലൽപോക്കുവതിന്നായിമെല്ലവെചൊല്ലീടിനാൻ:—
"ലോകസുന്ദരീനാഥെ!സൽഗുണാലയേ!ശുഭേ!
ശോകത്തെക്കളഞ്ഞാലുംകേളെടോപരമാർത്ഥം
എന്നിലെനിനക്കുള്ളഭക്തിവിശ്വാസമെല്ലാം
മുന്നമേഞാനുംനന്നായറിഞ്ഞിട്ടിരിക്കുന്നു.
ഞാനിന്നിപ്പറഞ്ഞതിന്നുത്തരംനിന്റെവാക്യം
ആനന്ദംകേൾപ്പതിന്നുംനിന്നുടെപ്രേമകോപ
ശോഭയുംമധുരവുംമുഖപത്മവുംകാണ്മാൻ
ശോഭനശീലേ!ഇവരണ്ടിനുംകൊതിച്ചുഞാൻ
ഇത്തരംപറഞ്ഞതുമത്തകാശിനി!നിന്റെ
ചിത്തത്തിലനുതാപംതോന്നരുതെടോബാലേ!
സുന്ദരീമൌലിയായകാന്തയോടൊരുമിച്ചു
നന്ദിച്ചുനർമ്മങ്ങളുംപറഞ്ഞുനന്മയോടെ
വാണീടുന്നതുഗൃഹസ്ഥാശ്രമികൾക്കുജന്മ
സാഫല്യംവിചാരിച്ചാൽവേറെമറ്റെന്തതുള്ളു?"
എന്നിവമുകുന്ദന്റെവാക്കുകൾകേട്ടനേരം
സുന്ദരിരുഗ്മിണിക്കുമുള്ളമൊട്ടാശ്വസിച്ചു
മാധവൻപറഞ്ഞതുഹാസ്യമെന്നറിഞ്ഞവൾ
ബോധവുംതെളിഞ്ഞതിസുന്ദരിരുഗ്മിണിയും
വല്ലഭൻകൈവെടിയുംതന്നെയെന്നുള്ളിലുള്ളൊ-
രല്ലലുംഭീതിദുഃഖംകൈവെടിഞ്ഞതുനേരം
മന്ദാക്ഷഭാവത്തോടുംകുമ്പിട്ടുമുഖാംബുജം
വന്ദിച്ചുകൃഷ്ണനോടങ്ങിത്തരമുരചെയ്തു:—
"സർവ്വേശനായഭവാൻചൊന്നവാക്കുകളൊത്താ-
ത്സർവ്വുംസത [illegible] ില്ലസംശയമേതും.
നാനാത്വവിധമായമായയ്ക്കുമധീനനായ്
ജ്ഞാനാത്മസ്വരൂപനായ്പ്പിണ്ണവാകുന്നഭവാൻ
മോഹനമായതവമായയാമൂടീട്ടസ്സദാ
ദേഹാഭിമാനദുഃഖതാപസന്തപ്തമായി
ജ്ഞാനലേശംപോലുമുള്ളിലില്ലാത്തമാനുഷസ്ത്രീ
ഞാനെന്നതുകൊണ്ടുനാരതമ്യത്തിൽനിരൂപിച്ചാൽ
സമത്വമല്ലെന്നതുമരുൾചെയ്തിതുഭവാൻ.
സമമല്ലതുമരുൾചെയ്തതുപരമാർത്ഥം
യോഗജ്ഞന്മാരായ്ശുദ്ധരാകിയമുനികളും
യോഗേശനായതവമാർഗ്ഗത്തെയറിയുമോ?
അകയാൽതവമാർഗ്ഗംമാനുഷരറികയി-
ല്ലാകയാലതുമുന്നമരുൾചെയ്തതുംസത്യം.
നിന്തിരുവടിയുടെതത്വങ്ങളറിയാതെ
മന്ദബുദ്ധികളായിമേവീടുന്നവർക്കെല്ലാം
ലൌകികമല്ലെന്നതുതോന്നീടുന്നതുംധ്രുവം
ലോകങ്ങൾക്കധീനനായിരിക്കുംതവകർമ്മം
ക്രോധലോഭങ്ങൾശോകമോഹങ്ങൾകാമങ്ങളും
അധിദേഹാഭിമാനമീവകയൊന്നുമില്ല.
ആയതുനിമിത്തമായ്നിഷ്കിഞ്ചനനാംഭവാൻ
തോയജേക്ഷണ!ഭവാനിച്ചൊന്നവാക്കുസത്യം
ഐശ്വര്യമദംകൊണ്ടുകണ്ണുകാണാതെമേവും
തുച്ഛബുദ്ധികൾസർവ്വോത്തമനാംഭവാന്തന്നെ
ചിത്തത്തിൽസ്മരിക്കയുമില്ലെന്നുള്ളതേവരു
ചിത്തശുദ്ധിയുംവന്നുസംസാരസന്തപ്തരായ്
നിർമ്മലന്മാരായീടുംസന്ന്യാസിജനങ്ങളും
നിത്യവുംനിത്യനാകുംനിന്നെയുംകീർത്തിച്ചുകേ-
ട്ടുത്തമപുമാൻഭവാനെന്നുഞാനറികയാൽ
നിർഗ്ഗുണാത്മകനാകുംനിന്നെഞാൻവരിച്ചതു
സൽഗുണാംബുധേ!സത്യംമുന്നംനീപറഞ്ഞതും.
ഭക്തരാംജനങ്ങൾക്കുമുക്തിയുംനൽകീടുന്ന
ഭക്തവാത്സല്യരൂപനായനിൻപാദപത്മ
സൽഗന്ധമൊരുദിനമൊരിക്കലെന്നാകിലും
ദുർഗ്ഗതിഹര!ഘ്രാണിച്ചീടിനനാരിപിന്നെ
നിന്നെക്കൈവിട്ടുപുനർമ്മന്നിങ്കൽജീവച്ഛവ-
മന്നവന്മാരെച്ചെന്നിട്ടാരിഹവരിക്കുന്നു?
ഭക്തരാംജനങ്ങൾക്കങ്ങെത്രയുമനുരൂപൻ
ഉത്തമൻഭവാൻഭക്തന്മാരിടംചൊല്ലിക്കേൾപ്പു.
തല്പാദഭക്തിമമമുഴുത്തുവരികയാൽ
ഉല്പലവിലോചന!നിന്നെഞാൻവരിച്ചതു.
സ്വാത്മനിസ്വാത്മാവിനാൽരമിക്കുംഭവാൻപിന്നെ
സ്വാത്മജകാന്താധനാദ്യങ്ങളാമവസ്ഥയിൽ
ചിത്തത്തിൽപ്രസക്തിയില്ലെന്നതുപറഞ്ഞതും
എത്രയുംസത്യമതിനില്ലസംശയമേതും
ചാപജ്യാനാദംകൊണ്ടുഭൂപതിമാരെയാട്ടി
ച്ചാപല്യമെന്യേവേഗംശ്വാക്കൾതന്മദ്ധ്യത്തിങ്കൽ
മേവീടുംസിംഹത്തിന്റെഭാഗത്തെക്കണക്കിനെ
കേവലനായഭവാൻകൊണ്ടെന്നെമുന്നംപോന്നു.
അങ്ങിനെയിരിക്കുന്നനാഥനാംഭവാനിന്നു
മംഗലാഹീന!ദുഷ്ടഭൂപരെബ്ഭയപ്പെട്ടു
വാരിധിമദ്ധ്യത്തിങ്കൽപുരവുംതീർത്തുവാണു
പോരുമെന്നതുംചൊന്നതായതുംസത്യംതന്നെ
കാശീശപുത്രിയാകുമംബയെന്നതുപോലെ
ആശയംതന്നിൽമോഹംചിലർക്കുണ്ടായതും
നല്ലൊരുകാന്തൻവിവാഹംചെയ്തങ്ങിരിക്കിലും
നല്ലവണ്ണമായ്ഭോഗംസിദ്ധിച്ചിട്ടിരിക്കിലും

ചെല്ലുമേപുംശ്ചലികളാരുതന്നപുരുഷരിൽ
അല്ലലെന്നിയേമനമെന്നുകേൾപ്പുണ്ടുഞാനും.
ആകയാൽസുഖാത്ഥിയായുള്ളവീടുമവൻചെന്നു
സ്വീകരിക്കരുതല്ലോപുംശ്ചലിയായവളെ
മോഹിച്ചുചെന്നുവരിച്ചീടുകിലതുമൂലം
ഐഹികപാരത്രികമൊക്കയുംനഷ്ടമാകും;
സവ്വജ്ഞനായഭവാൻഞാൻചൊന്നവാക്യാത്ഥങ്ങൾ
സവ്വവുംനന്നായറിഞ്ഞീടുമെന്നതുദൃഢം.
ആകയാൽഭവല്പാദപങ്കജംനന്നായ്നിത്യ-
മേകാന്തഭക്ത്യാസദാശുശ്രൂഷിച്ചിരിപ്പാനായ്
നൽകീടുകനുഗ്രഹമെന്നിയേയഭിലാഷം
ലോകനായക! എനിക്കില്ലെന്നുധരിച്ചാലും."
ഇങ്ങിനെരുഗ്മിണിയുംചൊന്നതുകേട്ടുകൃഷ്ണൻ
മംഗലവാചാമോദാലരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ:—
"ഇത്ഥംനിൻവാക്കുകേട്ടുമോദിപ്പാനായിക്കൊണ്ടി-
ങ്ങുത്തമേ! നമ്മവചനങ്ങൾഞാൻപറഞ്ഞതും
നിമ്മലശീലേ! ഖേദിച്ചീടരുതേതുമെടോ!
നന്മയോടെന്റെവാക്യാത്ഥത്തെനീയറിഞ്ഞിതു.
നീയല്ലാതാരുമെന്റെവാക്കിനുള്ളത്ഥംഭുവി
മായാമാനുഷരാരുമറികയില്ലയെടോ!
എന്നിലുള്ളൊരുഭക്തിവദ്ധിക്കനിമിത്തമായ്
സുന്ദരീ! വേണ്ടതൊക്കെവന്നിതുനിനക്കെടോ!
ഉത്തമപതിവ്രതാധമ്മവുംചിത്തശുദ്ധി-
ഭക്തിയുംനിന്നോളമില്ലിന്നൊരുനാരികൾക്കും.
എന്നതുമേറ്റെപ്പരീക്ഷിച്ചുഞാനറിഞ്ഞിതു
സുന്ദരീ! നാരിമാക്കുതപസ്സുദാനംവ്രതം
എന്നിവകൊണ്ടുമെന്നെസ്സേവിച്ചുവഴിപോലെ
എന്നുടെമായകൊണ്ടുമോഹിച്ചുപോകയാലെ
എന്നെയുംവരിക്കുന്നുകാന്തനായ്വന്നീടുവാൻ
മുക്തിയെദ്ദാനംചെയ്യുപോരുമീശനാമെന്നെ
അത്ഥകാമിതത്തിനായ്ഭജിച്ചുജനങ്ങളും
അത്ഥങ്ങൾനേടിക്കൊണ്ടുസുഖിച്ചുവസിച്ചുടൻ
വ്യത്ഥമായുള്ളയുന്നുജന്മങ്ങളിവരെന്നും
കമ്മത്തിൻനാശംതന്നെവരുത്തിക്കൊള്ളാത്തൊരു,
മന്ദഭാഗ്യന്മാരിവരെന്നതുമറികനീ.
എത്രയുംഭാഗ്യമുണ്ടായ്വന്നതുനിമിത്തമായ്
ചിത്തമോഹങ്ങളെല്ലാംവെടിഞ്ഞുനീയുമേററം
ഭക്തിയോടെന്നെയിന്നുവരിച്ചമൂലമായി
മുക്തിയുംകൈവന്നീടുമില്ലസംശയമേതും.
മത്തത്വമശേഷവുമറിഞ്ഞുനീയുംമോദാൽ
മത്തഭൂപതിമാരെത്ത്യജിച്ചുസത്സംഗത്തിൽ
ഇച്ഛയാഭൂസുരേന്ദ്രംമത്സമീപത്തുവിട്ടി-
ട്ടെത്രയുംവരിക്കയാൽനിന്നോടുതുല്യമാരായ്
എന്നുടെഭാര്യമാരിലാരുമില്ലറിഞ്ഞാലും.
നിന്നുടെസോദരനാംരുഗ്മിയെജ്ജയിച്ചുഞാൻ
മുന്നമേവിരൂപിച്ചങ്ങയച്ചുനീകാങ്കവേ
പിന്നെയുംപുത്രന്തന്റെകല്യാണോത്സവത്തിങ്കൽ
നിന്നുനിൻസോദരനെക്കൊന്നിതുമമാഗ്രജൻ.
ചൂതിങ്കലസത്യത്തെവദിക്കമൂലമതു-
മേതുമൊന്നിലുമെന്നോടപ്രിയംചൊല്ലീലനീ.
ആകയാൽശുദ്ധയായഭക്തികൊണ്ടെന്നെനീയു-
മേകനിഷ്ഠയാഭജിച്ചീടിനാൾമനോഹരേ!
ഇന്നുഞാൻപറഞ്ഞതുസത്യമെന്നതുദൃഢം
മംഗലശീലേ! നമ്മവാക്കുകളല്ലയെടോ!"
ഇങ്ങിനെയോരോന്നരുൾചെയ്തങ്ങളിലവർ
മംഗലൻകൃഷ്ണൻതാനുംവൈദർഭിതാനുമായി
ഒന്നിച്ചുരമിച്ചുവാണീടിനാനെടോനൃപ!
സുന്ദരിമാരായീടുംകാന്തമാരോടുംകൃഷ്ണൻ
നന്ദ്യാരമിച്ചുകാന്തമാരുമായവണ്ണമേ
കാലരൂപനാംകൃഷ്ണൻലീലയാമോഹിച്ചവർ
കാലംപോയതുമുള്ളിലറിഞ്ഞീലാരുമെടോ!
ഭത്തൃശുശ്രൂഷാകൾ മൊക്കയുംവേണ്ടുംവണ്ണ-
മെത്രയുംമോദത്തോടേനിത്യവുംചെയ്തുകൊണ്ടു
കാമിച്ചവണ്ണമെല്ലാംലഭിച്ചുബഹുവിധം
കാമാദിസുഖത്തോടുംവസിച്ചാരവർകളും.
മുന്നമിന്നാരീജനംമാധവൻകാന്തനാവാ-
നുന്നതതപംചെയ്തഫലത്തെക്കൊടുക്കുന്നു.
നാരിമാർപതിനാറായിരമെട്ടതിൽമുഖ്യ-
മാരായസുന്ദരിമാരെട്ടുപേരൊരോതരം
ഭത്താവുതന്നെയേററംരമിപ്പിച്ചീടുവാനാ-
യെത്രയുമോരോതരംകാമതന്ത്രങ്ങളാലും
ഓരോരോതരംരമിച്ചീടിനാരെന്നാകിലും
കാരണപൂരുഷന്റെമാനസംചലിച്ചീല;
പാരിടങ്ങൾക്കുകത്താവായചിന്മയൻതന്റെ
ഏകദൈവതങ്ങളറജ്യോതിസ്സാംമനസ്സിനെ
ലോകത്തിലാരെന്നാലുമിളക്കാനുണ്ടോനൃപ!
സുന്ദരിമാരാമവക്കുനന്ദനന്മാരു-
മൊന്നൊന്നിൽപത്തുപ്പത്തുപേരുമുണ്ടായിതാനും,
നന്ദനന്ദനൻതന്റെസൌന്ദര്യവീര്യാദികൾ
നന്ദനന്മാക്കുംകുറവില്ലൊരുത്തക്കുമൊന്നു
നന്ദനന്മാർതമ്മുടെപേരുകൾപറയുവാ-
നെന്നാലെത്രയുംപണിവിസ്താരമേററമുണ്ട്.
ആകയാൽപ്രധാനികൾതമ്മെയൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലാ-
മേകനായകപത്നിമുമ്പുവൈദർഭിതന്റെ
മക്കളിൽമുന്നേവനാകുന്നതുപ്രദ്യുമ്നനു-
മക്കുമാരന്റെവൃത്തംമുന്നേഞാൻചൊന്നേനല്ലോ.
ചാരുദേഷ്ണനംപിന്നെമൂന്നാമൻസുദേഷ്ണനും
ചാരുദേഹനുംപിന്നെസുചാരുചാരുഗുപ്തൻ
ഭദ്രചാരുവുംചാരുചന്ദ്രനുമതിചാരു-
ഭദ്രനായീടുന്നൊരുചാരുമാൻപത്താമവൻ.
കേട്ടാലുംസത്യഭാമാപുത്രന്മാരുടെനാമം
ശ്രേഷ്ഠനാംഭാനുപിന്നെസുഭാനുസ്വർഭാനുവും
പിന്നേവൻപ്രഭാനുവുംഭാനുമാൻചന്ദ്രഭാനു
പിന്നേതുബൃഹൽഭാനുഹവിർഭാനുവുംപിന്നെ

സ്വഭാനുപ്രതിഭാനുഎന്നിവർപത്തുപേരും
വൈഭവമേറുംസത്യഭാമതൻപുത്രരെടോ!
സാംബനുംസുമിത്രാദിപത്തുപേർതനയന്മാർ
ജാംബവൽപുത്രിയായജാംബവത്യാപ്യുള്ളു.
സത്യതന്മക്കൾപത്തുപേരതിൽമുമ്പനാം
ഉത്തമനായഭാനുചന്ദ്രാഭിനന്ദനന്മാർ.
പിന്നെയുംശ്രുതാദികൾപത്തുപേർകാളിന്ദിതൻ
നന്ദനന്മാരായുള്ളകേട്ടാലുമിന്നിയുംനീ.
ലക്ഷണതനിക്കുള്ളനന്ദനന്മാരിൽമുമ്പൻ
ലക്ഷണയുക്തൻപ്രഭാഘോഷാദികൾപത്തുപേരും.
പിന്നെയുംവൃകഹംസനാദികൾപത്തുമിത്ര-
വിന്ദയ്ക്കുപുത്രന്മാരെന്നറികപിന്നെബ്ഭൂപ!
ഭദ്രയ്ക്കുസംഗ്രാമചിത്താദികൾപത്തുപേരും
ഭദ്രന്മാർമുകുന്ദൻറമക്കളിതെൺപതുപേർ.
അക്കാലംരുഗ്മിതൻറമകളായുണ്ടായിതു
ചേൽക്കണ്ണിരുഗ്മാവതിയെന്നവളുടെനാമം.
രുഗ്മിണിസൂനുപ്രദ്യുമ്നനെന്നുള്ളൊരുപുമാൻ
രുഗ്മാവതിതന്നെയുംവേട്ടുകൊണ്ടിങ്ങുപോന്നു
പ്രദ്യുമ്നതൻറപുത്രനനിരുദ്ധനുമുണ്ടായ്
അദ്ധ്യയൻകൃഷ്ണൻപുത്രപൌത്രമിത്രാദിവൃദ്ധ്യാ
എത്രയുംസുഖിച്ചിരുന്നീടിനാൻസനാതനൻ
മിത്രാദിസമസ്തവർഗ്ഗങ്ങളുമൊരുപോലെ
ഇത്തരംമുനീന്ദ്രൻറവാക്കുകൾകേട്ടനേരം
ഉത്തരമുരചെയ്തുഭൂപതിവിഷ്ണുരാതൻ: —
"മാധവൻതൻറശത്രുവായരുഗ്മിയുംതൻറ
ബോധേനരുഗ്മാവതിതന്നെപ്രദ്യുമ്നനായി
കൊടുത്തുവെന്നുള്ളതുചേരുന്നീലതുമിന്നു
വിടിത്തിപ്പറഞ്ഞറിയിക്കമേ!ദയാനിധേ"
ഇത്തരംനൃപവാക്യംകേട്ടിട്ടുവ്യാസാത്മജ-
നെത്രയുംമോദത്തോടുപിന്നെയുമരുൾചെയ്തു: —

രുഗ്മിവധം.

"മുന്നംമാധവൻരുഗ്മിതന്നെയുമവമാനി-
ച്ചുന്നുരുഗ്മിയുംപിന്നെകൈലാസവാസിഹരൻ
തന്നെയുംമൂന്നുവർഷംതിഗ്മമാംതപംചെയ്തു: —
അന്നേരംശിവന്താനുംശത്രുസംഹാരത്തിനായ്
നന്ദിച്ചുരുഗ്മിക്കൊരുചാപവുംനൽകീടിനാൻ.
"ചന്ദ്രനാംനാരായണൻതന്നോടീവില്ലുകൊണ്ടു
നേരിട്ടിതെന്നാകിലോവില്ലതുമുറിഞ്ഞീടും.
പരന്മാരായശത്രുവർഗ്ഗംനീജയിച്ചാലും"
ഇത്തരമരുൾചെയ്തുശങ്കരന്മറഞ്ഞിതു
ചി തമോദേനവില്ലുമെട്ടുത്തുമാനമോടേ
പിന്നെയുംഭോജകടേരുഗ്മിയുംവസിക്കുന്നു
ഉന്നതപ്രൌഢിയോടുംമന്നരെജ്ജയിച്ചിതു
പിന്നെമാധവൻതന്നോടേററീലധനുസ്സതു
തന്നുടെനാശഭയംകൊണ്ടുസംശയത്താലെ
പിന്നെയുംകൃഷ്ണനോടുവൈരവുംരുഗ്മിക്കുള്ളിൽ
മന്ദിച്ചുശങ്കരനെധ്യാനിക്കമൂലമെടോ!

പിന്നെയുംതൽസോദരിതന്നിലെപ്രേമംകൊണ്ടും
തന്നുടെമകൾപ്രദ്യുമ്നനെയുംമോഹിച്ചിതു
ഏവമെല്ലാമേവിചാരിച്ചുരുഗ്മിയുംവൈര-
ഭാവത്തെയെല്ലാമുള്ളിൽമറച്ചുമകൾതൻറ
കല്യാണമതുകഴിപ്പിച്ചുപ്രദ്യുമ്നനായി
ട്ടുല്ലാസത്തോടുമററുംനൃപന്മാരൊരുമിച്ചു
വന്നുസംഗരംതുടങ്ങീടിനാരവരെയും
വെന്നുപ്രദ്യുമ്നനേകരഥനായ്യുദ്ധംചെയ്തു
ഉത്തമയായരുഗ്മാവതിയെക്കൊണ്ടുപോന്നു
സത്വരംപുരംപുക്കുകല്യാണോത്സവംപൂണ്ടു
കന്യകതൻറപാണിപിടിച്ചുവഴിപോലെ.
പിന്നെവൈദർഭിതൻറനന്ദനാചാരുമതി
തന്നെയുംകൊടുത്തിതുകൃതവർമ്മാവുതൻറ
നന്ദനൻതനിക്കായിസ്ത്രീധനാദികളോടും.
പ്രദ്യുമ്നതനയനാമനിരുദ്ധനെപ്പിന്നെ
ഉദ്യോഗത്തോടുംചിത്രലേഖതാൻകൊണ്ടുപോയി
ബാണൻറമകളാമുഷയോടൊന്നിപ്പിച്ചു
ബാണപുത്രിയെനന്നായ്കല്യാണംകഴിപ്പിച്ചു.
പിന്നെയുംരുഗ്മിതൻറപുത്രൻറമകളായ
സുന്ദരിരോചനയെവൈരങ്ങൾകളഞ്ഞിട്ടു
മന്നവൻരുഗ്മിനന്ദിച്ചനിരുദ്ധനുനൽകി-
അന്നല്ലോമുസലിയുംകൃഷ്ണാദിയദുക്കളും.
സുന്ദരഗാത്രിയായവൈദർഭിതാനുമായി
ഒന്നിച്ചുഭോജകടമായമന്ദിരംപുക്കു
നന്ദിച്ചുകല്യാണവുമായ്ക്കൊണ്ടുവാഴുന്നനാൾ
അന്നുരുഗ്മിയുംനന്നായ്സല്ക്കാരമതുംചെയ്തു
അങ്ങിനെയിരിക്കുന്നാൾരുഗ്മിയോടുരചെയ്തു
മന്നവൻകലിംഗനുംഗ്രൂഢമായിതുമപ്പോൾ: —
"ചൂതിങ്കൽജയിക്കനീരാമനെ"യെന്നുമിന്നു
ചൂതിങ്കൽപരിചയമില്ലെടോ!രാമ"നെന്നും.
ഇന്നിതല്ലാതെനാമിന്നിവരെയവമാനം
ഒന്നിലുംചെയ്യുന്നതുയോഗ്യമല്ലിനിയെടോ!
എന്നതുകേട്ടുരുഗ്മിനന്നെന്നുചൊല്ലി
നന്നായിരാമനുമായ്ദ്ദേവനംതുടങ്ങിനാൻ.
നൂറുമായിരംപിന്നെപ്പതിനായിരമഥ
പാരമായ്വാതുപറഞ്ഞീടിനാരിരുവരും;
വെച്ചതുവെച്ചതെല്ലാംതോററിതുബലഭദ്രൻ
ഉച്ചത്തിൽചിരിച്ചിതുകലിംഗൻപല്ലുകാട്ടി-
കോപിച്ചുരാമൻലക്ഷമിന്നിനിപ്പണയമെ-
ന്നാകാംക്ഷയോടുംചൊല്ലിസ്ത്രീക്ഷയായ്വെച്ചുപിന്നെ
അന്നേരംരാമൻജയിച്ചീടിനാൻരുഗ്മിതന്നെ
ഇന്നിതുജയിച്ചതുംഞാനെന്നുരുഗ്മിചൊന്നാൻ.
അന്നേരമസത്യത്തെക്കേട്ടുകോപിച്ചുരാമൻ
പിന്നെയുമേററംചൊല്ലിപ്പണയമതിൽനിന്നു
ധന്യനാംരാമൻരുഗ്മിതന്നെയുംജയിച്ചിതു
അന്നേരംമുന്നേപ്പോലെരുഗ്മിയുംചൊല്ലീടിനാൻ.
"ഇന്നുംഞാൻജയിച്ചിതുസംശയമില്ലയെന്നും

അല്ലായ്കിൽകണ്ടുനിൽക്കുമന്യരാംജനംചൊൽവിൻ
എന്നപ്പോൾനൃപരെല്ലാംരുഗ്മിതൻപക്ഷംചൊന്നാർ
അന്നേരമശരീരിവാക്യവുമുണ്ടായ്വന്നു.
"രുഗ്മിയെജ്ജയിച്ചിതുരാമൻസംശയമില്ല
രുഗ്മിയുംതോററുരാമൻതന്നോടുചൂതുതന്നിൽ."
ഇത്തരമശരീരിവാക്കുസമ്മതിയാതെ
മൃത്യുതത്സമയമണയാകയാൽരാമനോടു
പിന്നെയുമസത്യവാൻരുഗ്മിയിങ്ങനെചൊന്നാൻ:
"നന്നായിജ്ജയിക്കണംമാനത്തെവേണമെന്നാൽ
കാടകംതന്നിൽവാഴുംഗോപാലനായഭവാ-
നീടെഴുംചൂതിലേതുംശീലമില്ലതുമല്ല
പോരുതന്നിലുംചൂതുതന്നിലുംപരിചയം
വീരന്മാരെന്നോർക്കുണ്ടായ്വന്നീടുമോർക്കസഖേ!
ഇത്തരംരുഗ്മിതന്റെവാക്യത്തെക്കേട്ടനേരം
എത്രയുംകൈകൾകൊട്ടിച്ചിരിച്ചുനൃപന്മാരും.
എത്രയുംകോപത്തോടുരാമനുമെഴുന്നേററു
ചിത്രമായിരിപ്പൊരുപരിഘമെടുത്തിട്ടു
രുഗ്മിതന്നെയുംതച്ചുകൊന്നിതങ്ങതുകണ്ടു
രുഗ്മിതൻസഹായരാംനൃപന്മാർമണ്ടീടിനാർ.
വേഗത്തിൽചാടിരാമൻപിടിച്ചുകലിംഗനേ
വേഗത്തിൽദന്തമിടിച്ചിളച്ചുയമപുരേ.
പിന്നെയുംദുഷ്ടന്മാരാംഭൂപരെച്ചെന്നുരാമൻ
ഒന്നൊന്നേയടിച്ചതുകൊണ്ടവർശിരസ്സുകൾ
പാണികൾനേത്രങ്ങളുംപാദങ്ങൾതോളോരോന്നായ്
വീണുപോയ്ചോരയൊലിച്ചോടിപ്പോയ്നൃപന്മാരും
ഭീതിപൂണ്ടൊക്കെയോരോഗുഹകൾപുക്കൊളിച്ചു
ചൂതിങ്കലവയെല്ലാംകണ്ടുകൃഷ്ണനുമപ്പോൾ,
ഒന്നുമേമിണ്ടീലതുനന്നായിതെന്നുചൊന്നാൻ.
തന്നുടെവൈദർഭിക്കുപ്രിയമാസ്സരായിതു
നല്ലതല്ലെന്നുചൊന്നാൽരാമനുംപ്രിയമല്ല.
വല്ലതെന്നാലുമൊന്നുംമിണ്ടാതെമുകുന്ദനാം
അനിരുദ്ധനുംഭാര്യമാരുമായ്ത്തേരിലേറി
തന്നുടെദ്വാരാപുരിപുക്കുവാണിതുനന്നായ്.
രാമനുമവിടത്തിൽഭീഷ്മകാദികളോടും
സാമോദംവാണുസർവാത്ഥാദികൾസമസ്തവും
മാധവൻതങ്കൽസമർപ്പിച്ചവർസൌഖ്യമായി
മാധവാശ്രയമായിവാണിതുനൃപന്മാരും.

ബാണയുദ്ധം.

കേൾക്കെടോ!ബാണാസുരൻതന്മകൾതന്നെവേട്ടാ-
നാക്കമേറീടുംപ്രദ്യുമ്നാത്മജനനിരുദ്ധൻ.
ഉത്തമൻമഹാബലിതനിക്കുനൂറുപുത്രർ
ഉത്ഭവിച്ചതിൽമുൻപൻബാണനെന്നറിഞ്ഞാലും.
ശങ്കരനൃത്തകാലേമുരജവാദ്യങ്ങളാൽ
ശങ്കരംവിശേഷമായ്സേവിച്ചുബലിപുത്രൻ
ഭക്തവത്സലൻഹരൻസന്തുഷ്ടനായിട്ടപ്പോൾ
ഭക്തനാംബാണൻതനിക്കായിരംബാഹുനൽകി.
പിന്നെയുമരുൾചെയ്തുവേണ്ടുന്നവരങ്ങളെ
നന്നായിവരിച്ചുകൊൾകെന്നിതുശിവതാനും.
അന്നേരമപേക്ഷിച്ചാനെന്നുമേഗൃഹംകാത്തു
മെന്നോരക്ഷിച്ചുകൊൾകവേണമെന്നർത്ഥിച്ചിതു
അന്നേരംഗൃഹഗണേശാദിഭൂതങ്ങളോടും
പന്നഗവിഭൂഷണൻപാർവതീയുക്തനായി-
ച്ചെന്നുബാണന്റെപുരഗോപുരേവാണീടിനാൻ.
ചന്ദ്രശേഖരംവന്ദിച്ചുദ്ധതവീര്യമദം
തന്നുള്ളിൽവളർന്നുചൊല്ലീടിനാൻബാണാസുരൻ
"നിന്തിരുവടിതന്നാഹസ്തങ്ങളിനിക്കിന്നു
സന്തതംഭാരമായിവന്നിതുസഹസ്രവും.
എന്നോടുയുദ്ധംചെയ്വാൻനിന്തിരുവടിയൊഴി-
ഞ്ഞിന്നോർത്താലൊരുവനുമില്ലല്ലോലോകങ്ങളിൽ."
ഇത്തരംബാണവാക്യംകേട്ടുകോപിച്ചുശിവൻ
സത്വരംചൊന്നാൻ"കേട്ടുകൊള്ളുകബലിസുത!
നിന്നുടെകേതുമുറിഞ്ഞീടുന്നനാളിൽവരും
എന്നോടുതുല്യനേകൻനിന്നോടുപൊരുതവൻ
നിന്നുടെബലമദമടക്കു"മെന്നുകേട്ടു
നന്ദിച്ചുബലിസുതൻമാനസേദുർമ്മദത്താൽ
മാനിച്ചുകേതുതന്നെദിവസംനോക്കിനോക്കി
വാണിതങ്ങൊരുദിനംബാണന്റെമകളായ
ഏണാങ്കമുഖിയവൾശിവനെവന്ദിപ്പാനായ്
ചെന്നുവന്ദിച്ചിതപ്പോൾശങ്കരനനുജ്ഞയും
നന്നായിവരികെന്നുനൽകിയനേരമവൾ
ശങ്കരൻതന്നങ്കത്തിലിരിക്കുംഗൌരിതന്നെ
പങ്കജമുഖിയുഷകണ്ടുചിന്തിച്ചുചിത്തേ:—
"എനിക്കുമിതുപോലെനല്ലകാന്തനുമായി
സുഖിച്ചുവസിപ്പതിനെന്നുകൈവരു"മെന്നു?
നിനച്ചകന്യകതൻചിത്തത്തെക്കണ്ടുദേവി
മന്ദഹാസവുംപൂണ്ടങ്ങുഷയോടരുൾചെയ്തു:—
"സുന്ദരീതവചിത്തംഞാനറിഞ്ഞിതുമെടോ!
ഇന്നേക്കുമുതൽമൂന്നുദിനത്തിലകംസ്വപ്നേ
നിന്നെയുംരമിപ്പിച്ചുപോയീടുമൊരുപുമാൻ.
നിന്നുടെകാന്തനവൻതാനായിവരുമതി-
നേതുമേസന്ദേഹമി ല്ലെ"ന്നതുകേട്ടനേരം
വന്ദിച്ചുലജ്ജയോടുംചെന്നുഷഗൃഹംപുക്കാൾ.
ചണ്ഡികാദേവിവാക്യംചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചുള്ളിൽ.
ചണ്ഡികപറഞ്ഞുള്ളമൂന്നുനാൾചെന്നശേഷം
വിഭ്രമത്തോടുതളർന്നുറങ്ങിയവളപ്പോൾ
സുഭ്രുവായുള്ളപുമാൻവന്നവൾകിനാവിങ്കൽ
ഒന്നിച്ചുരമിപ്പിച്ചിതെന്നുകണ്ടുഷതാനും
ചിത്തവിഭ്രമത്തോടുപൂണ്ടന്നാളവൾതദാ
ചിത്തമോഹനകാമസുന്ദരംകാണായ്കയാൽ
അയ്യയ്യോ!ചതിച്ചിതോയെൻകാന്ത!ഭവാനെന്നു
മയ്യേലുംമിഴിമുറയിട്ടിതുദുഃഖത്തോടെ
അന്നേരംബാണമന്ത്രിയാകിയകുംഭാണ്ഡാഖ്യൻ
എന്നവൻതന്റെപുത്രിചിത്രലേഖയാംതോഴി
രോദനംകേട്ടിട്ടവളുണർന്നങ്ങുഷയോടു

മോദമോടുരചെയ്താൾമന്ദഹാസവുംപൂണ്ടു:—
"എങ്ങുപോയിതുനിൻെറകാന്തനാംമനോഹരൻ?
സുന്ദരീവിവാഹവുംചെയ്തതാരെടോ!ചൊൽക!
നിന്നെയുംചതിച്ചെങ്ങുപോയകാന്തനങ്ങേവൻ?
സുന്ദരീഞാനുമറിഞ്ഞീലതുപറയണം"
എന്നതുകേട്ടനേരമുഷയുംചൊല്ലീടിനാൾ:—
"നിന്നുടെഹാസ്യമല്ലയെന്മനസ്താപംപാരം.
സുന്ദരനായീടുന്നപൂരുഷനോടുംകൂടി
കന്ദൎപ്പലീലപൂണ്ടുകിടന്നേൻകിനാവിൽഞാൻ.
ചിത്തവിഭ്രമത്തോടങ്ങുണൎന്നുനോക്കുന്നേരം
ചിത്തജതുല്യന്തന്നെക്കണ്ടതുമില്ലഞാനും
സുന്ദരനായീടുന്നോരവനെപ്പിരിഞ്ഞിനി
യെന്നുമേജ്ജീവിച്ചിരുന്നീടുകയില്ലഞാനും"
ഇത്തരമുഷാവാക്യംകേട്ടുകുംഭാണ്ഡപുത്രി
ചിത്തസാമൎത്ഥ്യമേററമുള്ളവളതുനേരം
ചിത്രരൂപമായോരോപൂരുഷന്മാരെയെല്ലാം
എത്രയുംതുല്യമായിട്ടെഴുതിചിത്രലേഖാ.
ദേവവംശങ്ങളേയുംമാനുഷവംശത്തേയും
ദേവരാംകൃഷ്ണരാമപ്രദ്യുമ്നരിവരേയും
നന്നായിട്ടെഴുതിനാളെന്നതിൽപ്രദ്യുമ്നനെ
സുന്ദരിയുഷകണ്ടുലജ്ജയാനില്ക്കുന്നതു
കണ്ടതുനേരംചിത്രലേഖയുമനിരുദ്ധം
കണ്ടതുപോലെചിത്രമെഴുതിക്കാണിച്ചപ്പോൾ,
സുന്ദരിയുഷമമകാന്തനിപ്പുമാനെന്നാ-
ളന്നേരംചിത്രലേഖചൊല്ലിനാൾ"ഖേദിയാതെ
നിന്നുടെകാന്തംവരുത്തീടുവനിപ്പോൾഞാനും."
എന്നുകുംഭാണ്ഡപുത്രിപറഞ്ഞുപുറപ്പെട്ടു
അന്യന്മാരാരുമറിയാതവൾമായയാലേ
ദ്വാരകാപുരിപുക്കുനിദ്രയിലനിരുദ്ധം
പാരാതെകൊണ്ടുപോന്നുസഖിക്കുനൽകീടിനാൾ.
കാമനന്ദനൻതൻെറകായവൈഭവംചൊൽവാ-
നാമല്ലപണിപണിയെന്നതേപറയേണ്ടൂ.
സുന്ദരനാകുമവനൊന്നിച്ചുബാണപുത്രി
തന്നുടെദ്ദുഃഖംവിട്ടുവാണിതുസുഖത്തോടേ.
സുന്ദരിയോടുമനിരുദ്ധനുമതുപോലെ
അന്യോന്യംചേൎന്നരാഗംവൎദ്ധിച്ചുവാണമൂലം
കാലംപോയതുമേതുമറിഞ്ഞതില്ലന്നവർ
മാലോകരറിയാതെഗ്ഗൂഢമായിരുവരും
രമിച്ചുവസിക്കുന്നോൾകന്യകാചിഹ്നങ്ങളാൽ
ഗണിച്ചുപുരസ്ത്രീകൾകന്യകയിവൾക്കോൎത്താൽ
പുരുഷസംഗമുണ്ടുസംശയമില്ലയെന്നു
പൂരവാസികൾതമ്മിൽരഹസ്യവാക്യമായി.
കന്യകതൻെറകാവൽക്കാരായോരൊരുദിനം
സുന്ദരമനിരുദ്ധംകണ്ടുകന്യകയോടും
ചിത്തത്തിൽഭയംപൂണ്ടുബാണനോടവസ്ഥകൾ
ചിത്തവിഭ്രമത്തോടുചൊല്ലിനാർരക്ഷിവൃന്ദം.
ദൂഷണവാക്യംകേട്ടുദുഃഖേനബാണാസുരൻ
രോഷവുംപൂണ്ടുകന്യതന്നുടെഗൃഹംപുക്കു
സുന്ദരപ്രവരനായീടുന്നപുമാനോടും
ഒന്നിച്ചുവസിക്കുന്നപുത്രിയെക്കാണ്കയാലേ
എത്രയുംവിസ്മയത്താൽകോപവുംപൂണ്ടുബാണൻ
സത്വരംബന്ധിപ്പിനെന്നിങ്ങനെപറഞ്ഞിതു.
ദൈത്യേന്ദ്രവാക്യത്താലേദൈത്യരിങ്ങടുത്തപ്പോൾ
എത്രയുംകോപത്തോടുമനിരുദ്ധനുംവേഗം
മെച്ചമേറീടുംവട്ടപ്പരിഘമെടുത്തിട്ടു
തച്ചുകൊന്നൊടുക്കിനാൻദൈത്യഭൃത്യരെയെല്ലാം.
സൈന്യങ്ങൾനശിച്ചതുകണ്ടൊരുനേരംബാണൻ
ദൈന്യവുംപൂണ്ടുകോപാലടുത്തുയുദ്ധംചെയ്താൻ
പിന്നെയങ്ങവർതമ്മിലുണ്ടായയുദ്ധങ്ങളെ
ഇന്നുചൊല്ലുവാനേററംപണിയുണ്ടതുകൊണ്ടു
ബാണനുംകുറഞ്ഞൊന്നുപൊരുതോരനന്തരം
ക്ഷീണതപൂണ്ടുവാങ്ങിപ്പിന്നെത്തന്മായാബലാൽ।
നാഗാസ്ത്രമെയ്തുബന്ധിച്ചീടിനാനനിരുദ്ധം
വേഗേനകെട്ടിയിട്ടുബാണനുംഗൃഹംപുക്കു
സുന്ദരനനിരുദ്ധനായകാന്തനെബന്ധി-
ച്ചെന്നുഷകേട്ടുതാനുമെത്രയുംശോകത്തോടേ
കരഞ്ഞുകരഞ്ഞവൾവാണിതുദുഃഖത്തോടും
വീരനാമനിരുദ്ധൻനാഗാരിവാഹനനെ
സ്മരിക്കമൂലംകൊണ്ടുമുഷയുംഗൌരിതന്നെ
സ്മരിച്ചുഭൎത്തൃരക്ഷവരുത്തിക്കൊണ്ടുവാൻ.
ആകയാലനിരുദ്ധനേതുമേനാഗാസ്ത്രത്തിൻ
ശോകമൊന്നുമേയേററതില്ലവനറിഞ്ഞാലും.
സുന്ദരനായീടുന്നോരനിരുദ്ധനെപ്പിന്നെ
എങ്ങുമേകാണായ്കയാൽദുഃഖിച്ചുദ്വാരകയിൽ
എല്ലാരുംതിരഞ്ഞെങ്ങുംകാണാഞ്ഞുദൈവഗതി
യെല്ലാമെന്നുറച്ചുവാണീടിനാർനാലുമാസം.
അക്കാലംദ്വാരകയിൽനാരദൻതാനുംചെന്നു
സല്ക്കരിച്ചിതുമുകുന്ദാദികളതുനേരം
വൃത്താന്തമെല്ലാമറിയിച്ചിതുകൃഷ്ണനോടും
ഉത്തമന്മാരാംയദുവീരന്മാരെല്ലാരോടും
വാൎത്തകൾകേട്ടുകൃഷ്ണൻചിത്തകോപവുംപൂണ്ടു
സാത്യകിപ്രദ്യുമ്നസാംബാദികളെല്ലാവരും
രാമനുംയദുസൈന്യമൊക്കെയുംപുറപ്പെട്ടു
ഭൂമിയുംകീഴ്മേലാംക്രമറിയുമാറങ്ങിനെ.
അന്നുശോണിതപുരേബാണൻെറകേതുവതു
ഭിന്നമായതുകണ്ടുബാണനുംസന്നദ്ധനായ്
നിന്നിതുയാദവന്മാർസൈന്യസമ്മേളത്തോടും
ചെന്നിതുബാണന്തൻെറരാജ്യത്തുകടന്നവർ.
കോട്ടതൻമതിൽകിടങ്ങെന്നിവതകൎത്തവർ
കൂട്ടമിട്ടാൎത്തുചെല്ലുംവരവുകണ്ടുബാണൻ
യാദവസൈന്യത്തോടങ്ങാൎത്തടുത്തിതുവേഗം
മോദമോടേററമ്മദമുൾക്കൊണ്ടുസൈന്യത്തോടും
എതിൎത്തുതമ്മിൽയുദ്ധംതുടങ്ങിയോരോതരം
എതിൎത്തുശിവഗണഭൂതവൃന്ദങ്ങളെല്ലാം

ബാണനുബന്ധുവായശങ്കരഗണങ്ങളും
ഏണാങ്കചൂഡന്താനുമെതിൎത്തുശിവ!ശിവ!
ബാണസൈന്യവുംശിവസൈന്യവുംയദുസൈന്യം
പ്രാണസംശയംവിട്ടുതുടൎന്നസംഗ്രാമത്തെ
ചൊല്ലുവാനാൎക്കുമെളുതല്ലെന്നേചൊല്ലിക്കൂട്ടു.
ബ്രഹ്മാദിദേവഗണമംബരേനിറഞ്ഞിതു
വന്ദനീയന്മാർതമ്മിലെന്തെന്നശങ്കയോടും
ശങ്കരഗണങ്ങളുംമാധവൻതാനുമായി
ശങ്കയെന്നിയേയുദ്ധംചെയ്തിതുപലതരം.
ദിവ്യാസ്ത്രങ്ങളുമോരോന്നാവോളംപ്രയോഗിച്ചു
ദിവ്യന്മാരൊന്നിനൊന്നുതുല്യമായ്പൊരുതിതു.
തങ്ങളിൽപിന്നെദ്വന്ദ്വയുദ്ധങ്ങൾതുടൎന്നിതു
പൊങ്ങിനകോപത്തോടേസീരിയുംമുസലത്താൽ
കൊന്നുകൂപാണ്ഡകൂപകൎണ്ണന്മാരായോരെയും
ഒന്നൊഴിയാതെയവർസൈന്യവുംനശിപ്പിച്ചു.
ഗുഹനുംപ്രദ്യുമ്നനുമേറ്റിതുരണമതിൽ
ഗുഹനുംവിമുഖനായ്പ്രദ്യുമ്നനോടുതോറ്റാൻ.
ബാണനന്ദനൻസാംബന്തന്നോടുമേറ്റീടിനാൻ
ബാണങ്ങളേറ്റവനുമോടിയങ്ങൊളിച്ചിതു.
ബാണനുംസാത്യകിയുംതങ്ങളിലെതിൎത്തിതു
ക്ഷീണതയെന്ന്യേരണംചെയ്തിതുവഴിപോലെ.
ശങ്കരന്തൻെറബാണംമാധവൻഖണ്ഡിക്കയാൽ
ശങ്കരൻകോപിച്ചേറ്റുമാധവൻതന്നോടായി.
മാധവഗിരീന്ദ്രജാകാമുകന്മാരുംതമ്മിൽ
ബാധിച്ചുചെയ്തരണമാരിഹപറയുന്നു!
ശങ്കരഭൃത്യരായപ്രമഥഭൂതഗുഹ്യ-
ഡാകിനീയപസ്മാരപേതാളവിനായക-
ഭൂതമാതൃക്കൾപിശാചാദികളുശ്മാണ്ഡബ്രഹ്മ-
രാക്ഷസാദികളായോർതുടൎന്നയുദ്ധമതും
എത്രയുംഘോരംമഹാഘോരമിതത്യത്ഭുതം!
ചിത്രമെത്രയുമെന്നേചൊല്ലാവുന്നമുക്കെല്ലാം.
ശങ്കരനാരായണന്മാരുടെയുദ്ധംകണ്ടു
പങ്കജാസനൻതാനുംകഷ്ടമെന്നുരചെയ്താൻ.
ദിവ്യാസ്ത്രമോരോതരംതുടങ്ങിശിവൻതാനും
ദിവ്യനാംകൃഷ്ണൻതാനുമങ്ങിനെയെയ്തീടിനാൻ.
അഗ്ന്യാസ്ത്രേപാശിനാസ്ത്രമിന്ദ്രാസ്ത്രമാസുരത്താൽ
മഗ്നമാകുന്നുബ്രഹ്മാസ്ത്രത്തിനെബ്രഹ്മാസ്ത്രത്താൽ.
വായവ്യത്തിന്നുപാൎവംപാൎജ്ജന്യേപാശുപതം
മായാസ്ത്രത്തിനുമായയിങ്ങിനെപൊരുതവർ
ജൃംഭണാസ്ത്രത്താൽശിവന്തന്നെമാധവന്താനും
സ്തംഭനമാക്കിവേഗംബാണൻെറസൈന്യങ്ങളെ
ഒക്കെയുമൊടുക്കിനാനന്നേരംബാണാസുരൻ
ചിക്കെന്നുവന്നുകൃഷ്ണൻതാനുമായേറ്റീടിനാൻ.
അഞ്ഞൂറുകരങ്ങളിലഞ്ഞൂറുവില്ലുംധരി-
ച്ചഞ്ഞൂറുകരങ്ങളിലഞ്ഞൂറുബാണത്തോടും
അഞ്ജനശൈലമ്പോലെവന്മദത്തോടുവന്നു
കഞ്ജലോചനനായമാധവൻതന്നോടേറ്റാൻ.
ബാണങ്ങൾകല്പാന്തത്തിൽവൎഷത്തെപ്പോലെകൃഷ്ണൻ
ബാണനുനേരേചൊരിഞ്ഞീടിനാനവന്താനും
ബാണവൎഷത്തെച്ചെയ്തുതങ്ങളിൽനില്ക്കുന്നേരം
ബാണമല്ലാതെദിശികാണ്മാനില്ലറിഞ്ഞാലും
ബാണൻെറധനുസ്സുകൾതേരതുമിവയെല്ലാം
ബാണങ്കൊണ്ടാശുകൃഷ്ണൻപൊടിച്ചുകളഞ്ഞപ്പോൾ
ബാണനെകൃഷ്ണൻകൊല്ലുമെന്നോൎത്തുബാണമാതാ
നാണമെന്നിയേ കേശമഴിച്ചുനഗ്നയായി
കേശവൻമുമ്പിൽവന്നുനിന്നകോട്ടവിതന്നെ
കേശവൻനോക്കീടാതെപിന്നോക്കിവാങ്ങീടിനാൻ.
ധൎമ്മയുദ്ധത്തിലിത്ഥംവന്നുനിന്നീടുന്നേരം
ധൎമ്മവുമല്ലപിന്നെയന്നേരംയുദ്ധമതു.
വില്ലുകൾതേരുമെല്ലാംനശിച്ചുബാണൻചെന്നു
വല്ലാതെപുരമ്പുക്കുവാണിതുവിഷണ്ണനായ്.
അന്നേരംശിവജ്വരംത്രിശിരസ്ത്രിപാദേന
വന്നുടൻയാദവന്മാർതമ്മെയുംബാധിച്ചിതു.
അന്നേരംകൃഷ്ണൻശിവജ്വരത്തെബാധിപ്പാനായ്
നന്നായിവിഷ്ണുജ്വരംതന്നെയുമയച്ചിതു.
പാരമായ്പൊരുതിതുജ്വരങ്ങൾതമ്മിൽപിന്നെ
പാരാതെശിവജ്വരംതോറ്റുമണ്ടുന്നനേരം
പിന്നാലെവിഷ്ണുജ്വരംചക്രതേജസാചെന്നു
ഛിന്നമായ്ശിവജ്വരംപാഞ്ഞുപാഞ്ഞാൎത്തനായി
രക്ഷിപ്പാനാരുമില്ലെന്നുള്ളത്തിലുറച്ചവൻ
രക്ഷിപ്പാൻകൃഷ്ണാന്തികേപുക്കുവന്ദിച്ചുകൃഷ്ണം.
“നമസ്തേസൎവ്വാത്മകായനന്തശക്തിംപരം
നമഃകേവലജ്ഞപ്തിമാത്രായനമോനമഃ.
വിശ്വത്തിൻസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരഹേതുവായ
വിശ്വരൂപായബ്രഹ്മരൂപായശാന്തായതേ
നമസ്തേ!കാലാത്മനേകൎമ്മജീവസ്വഭാവ-
നമസ്തേക്ഷേത്രപ്രാണദേഹസംഘായനമഃ
സകലജ്ഞാതബീജനാദിയായീടുന്നതും
സകലജാതങ്ങളെമോചിച്ചുനില്ക്കുന്നതും
ഏകനായീടുംനിൻെറലീലയാനാനാഭാവം
ഏകനായകനായിദേവസാധുക്കളേയും
ലോകധൎമ്മങ്ങളായഹേതുക്കൾവിഭാഗിച്ചും
ആകവേനിയമിച്ചുമോക്ഷമാൎഗ്ഗങ്ങളേയും
സൃഷ്ടിക്കുംസ്ഥിതിലയങ്ങൾക്കുംകാരണനായി
വിഷ്ടപേശ്വരനാകുംനിന്തിരുവടിയുടെ
അത്യുഷ്ണമായിരിക്കുംജ്വരത്തെക്കൊണ്ടിന്നുഞാൻ
സന്താപപ്പെട്ടുനമസ്കരിച്ചുതവപാദാബ്ജേ
സന്താപമെത്രനാളുണ്ടത്രനാളേക്കുമഹം
നിന്തിരുവടിയുടെപാദാബ്ജേനമസ്കാരം.
നിന്നുടെപാദാംബുജംവണങ്ങീടുന്നതാകിൽ
പിന്നെയങ്ങവൎക്കൊരുതാപങ്ങളുണ്ടാകുമോ?
ഇന്നുനിന്തിരുവടിതന്നുടെജ്വരത്തിങ്കൽ
നിന്നെന്നെവേർപെടുത്തുപാലിക്കലക്ഷ്മീപതേ!”
ഇങ്ങിനെകേട്ടനേരംകൃഷ്ണനുംകാരുണ്യത്താൽ

നന്നായിശ്ശിവജ്വരംതന്നോടങ്ങരുൾചെയ്തു:—
"നിന്നെക്കുറിച്ചുഞാനുംസന്തുഷ്ടനാകയാലെ
എന്നുടെജ്വരത്തിനെപ്പേടിക്കവേണ്ടനീയും.
എന്നെനീഭക്തിയോടുംസ്തുതിചെയ്തതുതന്നെ
നന്നായിജ്ജപിക്കുന്നഭക്തരാംജനങ്ങൾക്കും
നാംതമ്മിലുള്ളസംവാദങ്ങളാമിവയെല്ലാം
സ്വാന്തത്തിൽനിനയ്ക്കുന്നജനങ്ങൾക്കൊരുനാളും
പിന്നെയിജ്വരഭയമുണ്ടാകയില്ലയല്ലോ
നന്നായിവരുംനിനക്കെ"ന്നതുകേട്ടനേരം
വന്ദിച്ചുഗമിച്ചിതുജ്വരവുമതുനേരം
വന്നിതുതേരിലേറിപ്പിന്നെയുംബാണാസുരൻ
ശസ്ത്രാസ്ത്രജാലമേററംവർഷവുംതുടങ്ങിനാൻ
എത്രയുംകോപത്തോടുകൃഷ്ണനുമതുനേരം
ചക്രവുമെടുത്തുടൻബാണൻെറഹസ്തങ്ങളെ
ഒക്കെയുംഛേദിപ്പതുകണ്ടുശങ്കരൻതാനും
ഭക്തവാത്സല്യംപൂണ്ടുകൃഷ്ണനിൽഭക്തിയോടും
ഇത്തരംപറഞ്ഞിതുശിവനുമതുനേരം:—
"നിന്തിരുവടിബ്രഹ്മപരമജ്യോതിർഗ്ഗൂഢം
സന്തതംപ്രണവാത്മാസൎവ്വദാഹംസതത്വം
നിർമ്മലാകാശംപോലെസൎവ്വാത്മാസനാതന-
നിർമ്മലാത്മാവാംഭവാൻകേവലംബ്രഹ്മരൂപം.
നിന്തിരുവടിയുടെനാഭിയായതുവ്യോമം
അന്തരമില്ലമുഖമഗ്നിരേതസ്സുജലം
വാക്കുകൾ ഛന്ദസ്സുകൾപൃഥിവിപാദമല്ലൊ
മനസ്സുചന്ദ്രനർക്കൻനയനമാത്മാവഹം
സമുദ്രംജഠരവുംപാണികളിന്ദ്രാദികൾ
രോമങ്ങളെല്ലാമൌഷധങ്ങളാകുന്നതും.
അംബുവാഹങ്ങൾകേശംശിരസ്സുവിധാതാവും
നിർമ്മലധിഷണനുംവിസർഗ്ഗംപ്രജാപതി
നിർമ്മലഹൃദയമാകുന്നതുമറിഞ്ഞാലും.
സകലധർമ്മങ്ങളുംനിന്തിരുവടിതന്നെ
സകലലോകങ്ങളുംനിന്നുടെരൂപംതന്നെ.
ലോകത്തിൽസമസ്തവുംഭവിക്കുന്നതുപാർത്താ-
ലേകനാംഭവാനുടെഭാവിതഭാവംതന്നെ.
നിന്തിരുവടിതന്നെയദ്വിതീയനുമായി
സത്യപൂരുഷനായിമൂർത്തിഭേദങ്ങളായും
നിന്നീടുംതന്മായയാവൈകാരരൂപനായ
നാനാത്വഗുണപ്രസിദ്ധികളെസിദ്ധിപ്പാനായ്
കാൎയ്യവുംസ്വച്ഛായയാരൂപങ്ങൾതോന്നിക്കുമ്പോൾ
കാരണനായനിൻെറഗുണത്താൽഗുണങ്ങളെ
നീളയുമുണ്ടാക്കീട്ടുഗുണങ്ങൾക്കെല്ലാമൊരു
മേളമായ്പ്രദീപമായിരിക്കുംഭവാന്തൻെറ
മായയാമോഹിതാത്മാദികളായുള്ളജനം
ജായാപുത്രാദിദേഹാൎത്ഥങ്ങളിൽമുങ്ങീടുന്നു.
ഇതിങ്കൽവിമുഖരായ്സൎവ്വംഭവാനെന്നു
മതിയിൽബോധിതരായ്മാനുഷലോകത്തിലും
സകലേന്ദ്രിയവിഷയങ്ങളിൽജിതരായി
സകലജ്ഞരായിരുന്നീടുന്നജനങ്ങൾക്കു
മോക്ഷവിഗ്രഹനായിമേവീടുന്നതുംഭവാൻ
സാക്ഷാലിന്ദ്രിയതത്വഗ്രഹണംകൂടാതെയും
ആത്മവഞ്ചകനായിദേഹാഭിമാനിയായി
ആത്മാവാമീശ്വരങ്കൽവിമുഖന്മാരായ്ക്കൊണ്ടും
വിഷയവൃദ്ധിഭാവംജനിക്കുന്നതുംഭവാൻ
വിഷയമെന്യേവിബുധന്മാരുംമുനികളും
അമലാശയന്മാരായ്ബ്രഹ്മോഹമെന്നിങ്ങിനെ
സമബോധിതന്മാരായ്മുക്തന്മാരാകുന്നതും
നിന്തിരുവടിതന്നെസകലജനത്തിനും
സന്തുഷ്ടനാകുന്നതുമീശ്വരനായിക്കൊണ്ടും
ലോകത്തിൽസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരഹേതുവായും
സമനായ്പ്രശാന്തനായ്പുണ്യാത്മാവായുള്ളാക്ക്
ആത്മാവായേകനായിദ്വൈതഹീനനുമായി
സ്വാത്മാവായ്ലോകേശനായ്ജന്മാദിഹരനായി-
ട്ടിരിക്കുംതല്പാദത്തെഭജിച്ചീടുന്നേനഹം
ധരിക്കയെൻെറയിഷ്ടനായ്ക്കൊണ്ടുദൈത്യനായി
ട്ടനുവൎത്തിയായിരുന്നീടുന്നോരിവനെയി-
നാനന്ദസ്വരൂപനായ്വരദശീലനായി
മേവീടുംഭഗവാൻെറമാനസപ്രസാദത്തെ
ദേവവൈരികൾകുലേജാതനെന്നിരിക്കിലും
നൽകീടവേണ"മെന്നുശങ്കരവാക്യംകേട്ടു
ഏകനാംകൃഷ്ണൻമോദാലിത്തരമരുൾചെയ്തു:—
"നിന്തിരുവടിയുടെഹിതമെങ്ങിനെയെന്നാൽ
അന്തരമതിന്നില്ലയെല്ലാമങ്ങിനെ"യെന്നാൻ
പിന്നെയുമരുൾചെയ്തുകൃഷ്ണനുംമോദാന്വിതം:—
"ധന്യനിന്നിവനെന്നുനിശ്ചയിച്ചിതുഞാനും.
ത്വൽക്കാരുണ്യവുമിവനീവണ്ണംവന്നമൂലം
എത്രയുംഭാഗ്യവാനാമസുരനിവൻപ്രഭോ!
നിന്നുടെവംശംതന്നിൽജനിച്ചദൈത്യന്മാരെ
എന്നുമേകൊല്ലുന്നില്ലഞാനെന്നുമുന്നേവരം
ഭക്തനാംപ്രഹ്ലാദനുകൊടുത്തേനതുകൊണ്ടു
ഇന്നിവൻതന്നെക്കൊൽകയരുതെന്നതുമല്ല,
ത്വൽഭക്തനിവൻപിന്നെത്വൽഭക്തൻമൽഭക്തനും
ഇത്തരംഭേദമില്ലെന്നുത്തമമിത്ഥമെന്നും
ചിന്തിക്കിൽഭവാനുമിങ്ങിത്തരംതന്നെഞാനും
അന്തരമില്ലരണ്ടുമൊന്നെന്നതെന്നകായാൽ
രണ്ടായിച്ചിന്തിക്കുന്നുസദ്വേഷിയായജനം
രണ്ടായിട്ടറിയുന്നിതജ്ഞാനമദത്താലെ.
അജ്ഞാനമദത്തിനാൽനരകംഫലപ്രദം
വിജ്ഞാനജനമദ്വൈതാത്മാക്കൾഭക്തോത്തമ.
ആകയാൽതൻെറപാർഷദോത്തമനാകുമിവ-
നേതുമേഭീതിയുണ്ടായ്വരികയില്ലതാനും
നാലുബാഹുക്കളിവനുണ്ടാകുമിനിമഹി
പാലിച്ചുവസിച്ചീടുംകാരുണ്യവാരാന്നിധേ!
എത്രയുംമദമിവനുള്ളതുകളവാനായ്
ഹസ്തങ്ങളെല്ലാംമുറിച്ചിന്നുഞാൻകളഞ്ഞതും.

ഭൂഭാരം തീർത്തീടുവാൻ സൈന്യത്തെയൊടുക്കിയെൻ
ഭക്തന്മാർദ്ദുഷ്ടതകൾ കാട്ടുന്നതെല്ലാററയും
ഭക്തവാത്സല്യമുള്ള നാമല്ലോ മാറേറണ്ടതും."
ഇത്തരം കൃഷ്ണവാക്യം കേട്ടു ശങ്കരൻ തൻെറ
ചിത്തകാരുണ്യാജ്ഞയാ ബാണനും വേഗം ചെന്നു
ബദ്ധനാമനിരുദ്ധൻതന്നെയും വേർപെടുത്തു
ബന്ധുഭാവേന തൻെറ പുത്രിയാമുഷയേയും
മാധവൻ തൻെറ കാല്ക്കൽ വെച്ചു കൈവണങ്ങിനാൻ
ആദരഭക്ത്യാ വീണു നമസ്കാരവും ചെയ്താൻ
നന്നായി വരികെന്നു കൃഷ്ണനുമരുൾചെയ്തു.
പിന്നെ ബാണനുമേററം ധനരത്നങ്ങളെല്ലാം
കന്യകാധനം നൽകി മാധവനവയെല്ലാം
അന്യൂനാനന്ദം പരിഗ്രഹിച്ചു ഹരനോടു
യാത്രയും ചൊല്ലി പുറപ്പെട്ടു മാധവൻതാനും
പ്രീത്യാ ദൈത്യേന്ദ്രനേയും കണ്ടു യാത്രയും ചൊല്ലി
ഘോഷമായ് പുറപ്പെട്ടു പോന്നിതു യദുക്കളും
തോഷമായ് ശിവൻ ബാണൻതന്നുടെയരികത്തു
വാണീടുമനിശവും സർവ്വനല്ലോ ശിവൻ.
പ്രാണവല്ലഭയോടുമനിരുദ്ധാദികളും
കാർവ്വർണ്ണൻതാനും വന്നു ദ്വാരകാപുരം പുക്കു
കാർവേണിയുഷയുടെ കല്യാണഘോഷം പൂണ്ടു
പിന്നെയങ്ങെല്ലാവരുമുത്സവത്തോടേ വാണാർ.
ചൊല്ലുള്ളയുഷയനിരുദ്ധനുമൊരുമിച്ചു
അല്ലലെന്നിയേ വസിച്ചീടിനാൾ സുഖത്തോടും.
പിന്നെ യാദവന്മാരും രാമകൃഷ്ണന്മാരുമ-
ങ്ങൊന്നിച്ചു മോദത്തോടേ വാണിതങ്ങെല്ലാവരും.
ബാണനെ കൃഷ്ണൻ വെന്ന കഥയെപ്പിന്നെ ശ്ശിവൻ
ബാണനുവേണ്ടി യുദ്ധം ചെയ്തതുമിവയെല്ലാം
ചിത്തത്തിൽ പ്രാതഃക്കാലേ ചിന്തിപ്പോർക്കേതുമൊരു
ശത്രുക്കൾ പീഡയില്ല സകലജയം വരും.

നൃഗമോക്ഷം.

കേട്ടാലുമൊരു ദിനം സാംബാദിബാലന്മാരും
കൂട്ടമായ് നല്ലോരുപവനത്തിൽ പുക്കീടിനാർ
ബാലന്മാർ പലരുമായ്ക്കളിക്കും നേരത്തിങ്കൽ
എല്ലാരും വെയിൽ കൊണ്ടു ദാഹത്തെപ്പൂണ്ട നേരം
ചെന്നിതങ്ങൊരു കൂപേ നിർജ്ജലമതിൽ കണ്ടി-
തുന്നതമായോരോന്തു കിടക്കുന്നതു നേരം
ബാലന്മാരൊരുമിച്ചിട്ടാശ്ചര്യാലോന്തുതന്നെ-
പ്പാലിക്കവേണം കൂപാൽ കയററിയെന്നോർത്തവർ
ഏവരുമൊരുമിച്ചു നന്നായി പ്രയത്നങ്ങൾ
ആവോളം ചെയ്തിട്ടതു സാധിക്കാഞ്ഞതു നേരം,
വേഗേന മാധവനോടറിയിച്ചതു നേരം
ആഗമാന്താർത്ഥവേദ്യനറിഞ്ഞു വൃത്താന്തവും
മന്ദമെന്നിയേ കൂപസന്നിധൌ ചെന്നു കൃഷ്ണൻ
മന്ദമായ്ക്കരം കൊണ്ടങ്ങെടുത്തു കരേററിനാൻ.
ഘോരനാമോന്തുതന്നെ മാധവൻ ദീനമെന്യേ
പാരാതെ കയററിയതോർത്തു മോദിച്ചു ബാലർ
പങ്കജനേത്രപാണിസ്പർശനാലോന്തുതാനും
പങ്കങ്ങളകന്നോന്തുവേഷവും വെടിഞ്ഞഥ
നല്ലമാനുഷവേഷം പൂണ്ടതിശോഭയോടും
നല്ലഭൂഷണങ്ങളും പൂണ്ടതിദിവ്യനായി
കണ്ടതു നേരം സർവ്വജനവുമാശ്ചര്യമായ്
കണ്ടതു നേരമൊന്നുമറിയാത്തതുപോലെ
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻ ചോദിച്ചീടിനാൻ ദിവ്യനോടു
"നീയാരാകുന്നതെന്തു? നിന്ദ്യമാം കൃകലാസ-
മായ വേഷത്തെ ധരിച്ചീടുവാൻ ദേവോപമ!
നിന്നുടെ വേഷം കണ്ടാൽ മാനുഷനല്ലനൂനം
ഇന്നു നിൻ പരമാർത്ഥം പറകെ"ന്നതു കേട്ടു
വന്ദിച്ചു മുകുന്ദനോടിത്തരമരുൾചെയ്തു:—
"മാനവനിക്ഷ്വാകുവാമവൻതന്നനുജൻ ഞാൻ.
ഉത്തമപ്രഭോ! നൃഗനെന്നാകുമെൻെറ നാമം
മൂന്നുലോകത്തും മഹാദാനശീലരിൽ മുമ്പൻ
എന്നെന്നെക്കേട്ടിരിപ്പാനവകാശവുമുണ്ടു.
എന്നതെല്ലാമേ ഭവാനറിയുമെന്നാകിലും
എന്നുടെ പരമാർത്ഥം ചൊല്ലേണമെന്നു ഭവാൻ
എന്നോടിന്നരുൾചെയ്തമൂലം ഞാൻ പറഞ്ഞീടാം.
ഞാൻ മുന്നം ഭൂമിദേയയും നന്നായിപ്പാലിച്ചിട്ടു
നിർമ്മലദാനങ്ങളുമേററവും ചെയ്തു പിന്നെ
മാനസേ വിചാരിച്ചേൻ വർഷധാരകളെല്ലാം
നൂനമായ് ഗണിച്ചേതുമഴത്തുള്ളികളത്ര
പശുക്കൾതന്നെ ദാനം ചെയ്യണം ബ്രാഹ്മണർക്കെ-
ന്നാശയാലവ്വണ്ണമായ് ചെയ്തു പോരുന്ന നാളിൽ.
മുന്നമേ ദാനം ചെയ്ത വിപ്രൻെറയൊരു പശു
വന്നെൻെറ പശുക്കളിലൊപ്പമായ് കൂടിയതു
ഞാനേതുമറിയാതെയപ്പശുതന്നെ ദാനം
ചെയ്തിതു മററുമൊരു വിപ്രനു മോദമോടെ.
ദാനവും വാങ്ങി വിപ്രൻ മോദേന പശുവുമായ്
താനഥ പോകും മാർഗ്ഗേ തൽപശുവുടയവൻ
ആകിയ ഗോസ്വാമിയും വന്നു തൽപശുവിനെ
ആകാംക്ഷയോടു പിടിച്ചുന്നതകോപത്തോടും
ചൊല്ലിനാ"നെൻെറ പശു മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോകും
കള്ളനാം നിൻെറ മോഹമെത്രയുമത്യത്ഭുതം"
ഇത്തരം ഗോസ്വാമിതൻ വാക്കുകൾ കേട്ടു വിപ്ര-
നെത്രയും കോപിച്ചിത്ഥം പറഞ്ഞു "കേൾക്ക വിപ്ര-
നിന്നുടെ പശുകട്ടതല്ല ഞാൻ നൃഗനൃപ-
നിന്നിനിക്കിതു ദാനം ചെയ്തതു മൂഢാത്മാവേ!"
ഇത്തരമവർ തമ്മിൽ ഭത്സനകലഹവും
എത്രയും ചെയ്തു മമ മന്ദിരതളമേറി
ചിത്തകോപവും പൂണ്ടിട്ടെന്നോടിത്തരം ചൊന്നാൻ
"ഉത്തമനല്ല ഭവാൻ ചെയ്തതൊക്കെയും വൃഥാ.
നിന്നുടെ ബലാൽ പരദ്രവ്യത്തെപ്പറിച്ചു നീ
മന്നവനെന്നു നടിച്ചെന്തിനു നമുക്കിപ്പോൾ
മറെറാരു വിപ്രൻ തൻെറ ധേനുവേ നമുക്കായി
ചെററു സംശയമെന്യേ ദാനം ചെയ്തിതു വിഭോ!"

ഇത്തരംപശുദാനംവാങ്ങിയവിപ്രവാക്യം
അത്രയുംകേട്ടുപിന്നെഗോസ്വാമിവിപ്രൻചൊന്നാൻ
"എന്തൊരുഫലംപരദ്രവ്യദാനത്തെക്കൊണ്ടു
ചിന്തിക്കനൃപ!കീർത്തിപുണ്യവുമിതിനില്ല.
ഇങ്ങിനെദാനംചെയ്താൽദുഷ്കീർത്തിപാപംഫലം
മംഗലമല്ലദാനംസ്വദ്രവ്യമല്ലായ്കിലോ.
തന്നുടെദ്രവ്യമൊട്ടുങ്ങീടിനാലപ്പോൾദാന-
മന്യമാററീടവേണമുത്തമനായുള്ളവൻ.
അന്യൻെറധനമെടുത്തീടാതെയിരിക്കേണ-
മെന്നിരിപ്പവർദാനംചെയ്യേണ്ടതുംഭൂവാന്മാർ"
ഇത്തരമവരുടെവാക്കുകൾകേട്ടുഞാനും
ഏത്രയുംദുഃഖംപൂണ്ടുഭീതനായ്വിപ്രന്മാരെ
വന്ദിച്ചുനമസ്കരിച്ചിത്തരംപറഞ്ഞിതു:—
"ഞാനറിയാതെചെയ്തതൊക്കയുംക്ഷമിക്കേണം
ദീനവത്സലന്മാരാംനിങ്ങളോർത്തറിയണം.
കൊമ്പുകൾകുളമ്പുകൾസ്വർണ്ണത്തിൽകെട്ടിപ്പിച്ചു
സമ്പ്രതിസ്വർണ്ണസൂത്രാഭരണങ്ങളുംചേർത്തു
സംഖ്യയില്ലാതെപശുനൽകുവൻനിങ്ങൾക്കുഞാൻ
സാംഖ്യതത്വജ്ഞന്മാർനിങ്ങൾക്ഷമിച്ചീടേണമെങ്കിൽ
ആരെന്നാകിലുമതിന്നായിഞാൻവണങ്ങുന്നേൻ
ആരണരായനിങ്ങൾക്കായിതാനമസ്കാരം
ഇത്തരംവീണുകുപ്പിച്ചൊല്ലിനാ"നല്ലെങ്കിലോ
സത്വരമെൻെറരാജ്യമൊക്കയുംനൽകാ"മെന്നും.
ചൊല്ലിനേ"നിതുനിങ്ങളൊക്കെയുംക്ഷമിച്ചിട്ടു
വല്ലായ്മതീർത്തുനന്നായനുജ്ഞചെയ്യായ്കിലോ
ഘോരമാംനരകത്തിൽവീണുപോമഹംനൂനം
കാരുണ്യാത്മാക്കൾനിങ്ങളായതിങ്ങാക്കീടൊല്ലാ."
ഇത്തരമർത്ഥിച്ചുഞാനന്നേരംഗോസ്വാമിയും
ഉത്ഥാനംചെയ്തു"നമുക്കില്ലരാജ്യത്തിലിച്ഛാ.
നിന്നുടെബലാൽനമുക്കുള്ളതിന്നപഹരി-
ക്കെന്നുള്ളതില്ലെന്നാകിൽപോരുമിങ്ങിനിക്കെടോ!
ഇന്നിമേൽപ്രതിഗ്രഹംവാങ്ങുകയില്ലഞാനും."
എന്നുരചെയ്തുപോയിഗോസ്വാമിയായവിപ്രൻ.
മറേറവൻപുറപ്പെട്ടു"നമുക്കുമെററാരുത്ത-
നററുനൽകിയപശുവേണ്ട"യെന്നവൻപോയാൻ.
പിന്നെഞാൻയമപുരേപോയൊരുനേരംതത്ര
നന്നായിവിചാരിച്ചുശ്രാദ്ധദേവനുംചൊന്നാൻ:—
"ഇന്നൊരുഗോമൂല്യവുമുണ്ടുനിൻദുഷ്കർമ്മവും
പിന്നേടംശുഭമെല്ലാമേതുവേണ്ടതുമുന്നേ?
എന്നതുകേട്ടനേരമുന്നംദുഷ്കർമ്മമെന്നു
മന്ദമെന്നിയേചൊന്നേൻഞാനുമങ്ങതുനേരം.
ഇങ്ങിനെകൃകലാസവേഷമായ്കിണററിൽഞാൻ
വന്നിഹപതിച്ചിതുപിന്നെയന്നൊന്നുകേട്ടു.
"സഹസ്രവരിഷംമിവിടെക്കിടക്കനീ
സഹസ്രപത്രോത്ഭവസേവ്യന്മാധവൻനിന്നെ
തൊടുന്നിതന്നുശാപമോക്ഷവുംവന്നുപിന്നെ
ഉടനെയിവിടത്തിൽവന്നുകൂടീടുമല്ലോ."

ഭവിക്കുംചെയ്തപുണ്യഫലമെന്നതുമൂലം
ഭവൽകാരുണ്യത്താൽഞാനായതുമറക്കാതെ
നിന്നെയുംധ്യാനിച്ചിന്നേവരയ്ക്കുംവാണീടിനേ-
നിന്നുനിൻപാണിസ്പർശംപൂർവ്വഭാഗ്യങ്ങളാലെ
വന്നതുമൂലംമമജന്മവുംസഫലമായ്
മായയാലിനിയെന്നെമോഹിപ്പിക്കരുതേതും
മായാമോചന!കാത്തുകൊള്ളുകജ്ജഗൽപ്രഭോ!
ത്വൽപ്പാദാംബുജഭക്തിക്കിളക്കമിനിമേലിൽ
അല്പജ്ഞനാകുമിനിക്കുണ്ടാകാതിരിക്കണം.
ആയതിന്നനുഗ്രഹംനൽകണംദേവദേവ!
തോയജോത്ഭവവന്ദ്യ!ഗോവിന്ദജഗല്പതേ!
പുരുഷോത്തമ!പുണ്യപൂരുഷ!ഹൃഷീകേശ!
നാരായണാത്മൻ!വിഷ്ണനാമകാച്യുത!മമ
ആജ്ഞാപിക്കണംദേവ!ഗതിക്കുമടിയാതെ
പ്രാജ്ഞരൂപായസ്വഭാവായനമോനമഃ
അനന്തശക്തായതേബ്രഹ്മണേകൃഷ്ണായതേ
അനന്തപതേ!വാസുദേവായയോഗേശായ
നമസ്തേകൃഷ്ണ!കൃഷ്ണ!പാഹിമാ"മെന്നുമുഹു-
ർന്നമിച്ചുകൃഷ്ണാജ്ഞയുംകൈക്കൊണ്ടുനൃപോത്തമൻ
സർവരുംകാൺകെത്തന്നെശോഭിതരൂപത്തോടേ
ദിവ്യമാംവിമാനവുമേറിപ്പോയ്ദിവംപുക്കാൻ.
അന്നേരംവിസ്മയിച്ചുകൃഷ്ണനെമാനിച്ചിതു
നിന്നൊരുസർവ്വജനമന്നേരംമുകുന്ദനും
ചൊല്ലിനാനവരോടും"കേൾപ്പിനിന്നെൻെറവാക്യം
നല്ലവണ്ണമായ്നിങ്ങൾചിത്തത്തിൽചിന്തചെയ്വിൻ.
ബ്രഹ്മാണ്ഡമെല്ലാംദഹിച്ചീടുന്നദഹനനും
ബ്രഹ്മസ്വമെന്നുള്ളതുദഹിക്കയില്ലതാനും.
വഹ്നിക്കുദഹിക്കരുതാതവസ്തുവുമതു
മന്നവന്മാർക്കുപാർത്താൽഗ്രഹിച്ചുകൂടീടുമോ?
വിഷവുംവിഷമല്ലനന്നായിനിരൂപിക്കിൽ
വിഷത്തിന്നോർക്കിൽപ്രതിക്രിയയുമുണ്ടുകേൾപ്പിൻ.
ബ്രഹ്മസ്വമെന്നുള്ളതുവിഷത്തിൽവിഷമല്ലോ
ബ്രഹ്മസ്വമെന്നുള്ളതുവിഷമെന്നത്രേചൊൽവൂ.
ബ്രഹ്മനുപോലുമതിന്നില്ലല്ലോപ്രതിക്രിയാ
ബ്രഹ്മസ്വമെന്നുള്ളതുസകലത്തിലുംമീതേ.
സംശയമില്ലവിഷംസേവിപ്പോൻമരിച്ചീടും;
സംശയമില്ലജലംകൊണ്ടഗ്നിശാന്തമാകും
ബ്രഹ്മസ്വമായവഹ്നിവന്നിഹപിടിച്ചീടിൽ
ഉന്മൂലനാശംവരുമില്ലസംശയമേതും
മാനസേനല്ലവണ്ണംസമ്മതമില്ലാതെയും
മൌനാനുവാദത്തോടുംയാതൊരുബ്രാഹ്മണനും
ദീനതയോടുംകൊടുത്തീടുന്നധനമതു
മാനവന്മാരനുഭവിച്ചീടുന്നതാകിൽ
മേലിലുംകീഴിലുമപ്പുരുഷാന്തരമത-
ക്കാലത്തോളവുംതാനേദഹിക്കുംപിതൃക്കളും.
വിപ്രൻെറവിത്തംബലാൽഹരിച്ചുബ്രാഹ്മണൻെറ
നേത്രാംബുഭുവിവീണനനഞ്ഞരേണുസംഖ്യാ

എത്രയുമന്ധതകാലം കുംഭീപാകമായുള്ളവും
ഉഗ്രമാം നരകവും ഭുജിച്ചു കൃമിയായി-
ട്ടായിരം സംവത്സരം വിഷ്ഠയിൽ കിടന്നുഴ-
ന്നാകുലപ്പെട്ടും നൂനമേവരുമറിഞ്ഞാലും.
ബ്രാഹ്മണദ്രോഹികളായീടുന്ന നൃപന്മാരും
നന്മയെന്നിയെയല്പായുസ്സുകളായ്‌ ഭവിക്കും-
ബ്രാഹ്മണശാപം ഹേതുവായിട്ടു ദോഷം വരും
ബ്രാഹ്മണൻ തന്നെ സമാഹിതന്മാരായിക്കൊണ്ടു
വന്ദിച്ചീടുവിൻ! നിങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണശാപത്തിനാൽ
നിന്ദിതന്മാരായധഃപതിക്കുമറിഞ്ഞാലും.
ആയതു വന്നീടാതെയിരിക്കവേണമതി-
നായിട്ടു വിചാരിച്ചു നടക്കവേണമല്ലോ.
ഇത്തരം നിജപുത്രസാംബാദിജനങ്ങളെ
ശിക്ഷയും ചെയ്തു കൃഷ്ണൻ തൽപ്പുരി പുക്കീടിനാൻ.
ബ്രാഹ്മണമാഹാത്മ്യങ്ങൾ കേട്ടവരെല്ലാവരും
ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാർക്കായപ്പോൾ നമസ്കാരവും ചെയ്തു.
പിന്നെയങ്ങെല്ലാവരും തങ്ങൾ തങ്ങൾക്കുള്ളൊരു
മന്ദിരം പുക്കു മോദാൽ വസിച്ചിതെല്ലാവരും.

പൌണ്ഡ്രകവധം.

കേൾക്കെടോ! നൃപ! ജഗന്നായകൻ ത്രികാലവു-
മോർക്കുമ്പോളറിയുന്ന മാധവൻ സാംബാദിയെ
ശിക്ഷ ചെയ്തുടൻ വസിച്ചീടുന്നു മായാമയൻ
സാക്ഷാലീശ്വരനേകൻ ദ്വൈതവർജ്ജിതൻ പരൻ
നാമരൂപാദിവർണ്ണഭേദങ്ങൾ ശൂന്യനായി
ചിന്മയനായിരിക്കും മാധവൻ മഹാമായാ
മന്നവ! തിരിച്ചറിയാമല്ലെന്നറിഞ്ഞീടാം.
പോകവയെല്ലാം കഥാശേഷവും കേട്ടീടുക
ഗോകുലം പുക്കു നന്ദാദികളെക്കണ്ടീടുവാൻ
സീരിയുമകക്കാമ്പിൽ ചിന്തിച്ചു നിശ്ചയിച്ചു
പാരാതെ കൃഷ്ണാദികൾ തമ്മോടു യാത്ര ചൊല്ലി
വേഗേന പുറപ്പെട്ടു ഗോകുലം പുക്കീടിനാൻ
വേഗത്തിൽ നന്ദൻ വേഗാൽ രാമനെപ്പുണർന്നിതു.
രാമനുമേറ്റം സുഖമുണ്ടായിതതുനേരം
കാമിനി യശോദയും രോഹിണി താനുമേറ്റം
ആമോദാൽ രാമൻ തന്നെ മുകർന്നു തലോടിനാർ.
രാമനും തന്റെ താതമാതാക്കൾ പാദാന്തികേ
പ്രേമമുൾക്കൊണ്ടു വന്ദിച്ചീടിനാൻ വിനീതനായ്‌,
എത്രയുമാഹ്ലാദത്താൽ നന്ദാദിജനങ്ങളും
ചിത്തമോദേന കുശലങ്ങളും വിചാരിച്ചാർ.
“മാധവസഹായനാം നീയും കൃഷ്ണനുമായി
ബാധകൾ തീർന്നു പുത്രപൌത്രാദിവർഗ്ഗത്തോടും.
നന്നായി വാഴുന്നിതോ”യെന്നിവയെല്ലാം തമ്മിൽ
അന്യോന്യവൃത്താന്തങ്ങൾ പറഞ്ഞു വഴിപോലെ,
“പുത്രരായീടും നിങ്ങൾ ഞങ്ങളെപ്പാലിച്ചാലും”
ഇത്തരം പലമോദവാക്യങ്ങളുരചെയ്തു.
പിന്നെ ഗ്ഗോപികമാരും രാമനെ വന്നു കണ്ടു
നന്നായി സൽക്കാരവും ചെയ്തിതു വഴിപോലെ

കോമളന്മാരായീടും വയസ്യന്മാരുമേവം
രാമനെ വന്നു കണ്ടു കുശലം വിചാരിച്ചാർ.
ഗോപവൃന്ദത്തെക്കണ്ടു രാമനും വന്ദിച്ചിതു;
ഗോപിമാർ രാമൻ സ്വസ്ഥനായിരിക്കുന്ന നേരം
ചെന്നു ചോദിച്ചാർ “കമലേക്ഷണൻ കാന്തമാരും
ഒന്നിച്ചു സദാനന്ദം പൂണ്ടു വാഴുന്നുവല്ലോ?
ഇത്തരം പറഞ്ഞവർ കരയും നേരത്തിങ്കൽ
ചിത്തമാശ്വസിപ്പിച്ചു രാമനും കൃഷ്ണൻ തന്റെ
സന്ദേശവാക്യങ്ങളെക്കൊണ്ടവർക്കാശ്വാസവും
നന്നായി വരുത്തിക്കൊണ്ടിനിയുമുണ്ടാകിലോ
എന്നു രാമനുമോർത്തു ഗോകുലം തന്നിലിന്നു
നന്നായിരണ്ടു മാസം പാർത്തിതു ബലഭദ്രൻ.
അക്കാലം വസന്തമാം കാലവുമാകയാലെ
മുഖ്യമാം വൃന്ദാവനേ രാത്രിയിൽ രാമൻ താനും
ഗോപികാജനത്തോടും നന്ദിച്ചു വനം പുക്കു
ശോഭിച്ചു വനമതു ചന്ദ്രികപരന്നേറ്റം
കുന്ദമന്ദാരമാദികുസുമശോഭയോടും
മന്ദവാതവുമിവ ശോഭകൾ കണ്ടുകണ്ടു
നിത്യവും കാമരസക്രീഡകൾ ചെയ്തുകൊണ്ടു
തത്ര രാമനും നാരീജനവുമൊന്നിച്ചൊരു
യാമിനികളിക്കുമ്പോൾ വാരുണീമദ്യമന്ദ-
ഗന്ധവും പാരമായിപ്പരന്നതോർത്തു രാമൻ
ചെന്നു കണ്ടിതത്തരുകോടരേ വരുന്നതു
നന്ദിച്ചു സുഗന്ധിയാം മദ്യം സേവിച്ചു രാമൻ
സുന്ദരിമാർക്കും നന്നായ്‌ക്കൊടുത്തു തെളിഞ്ഞിതു.
ചന്ദ്രനും താരങ്ങളും കണ്ണക്കൈഹലായുധൻ
സുന്ദരിമാരുമൊരുമിച്ചു വാണതിധൈര്യാൽ
രക്തനേത്രാഭയോടും മത്തനാം രാമൻ താനും
ഉത്തമനാരീമണിമാർമദ്ധ്യേ വിളങ്ങിനാൻ.
ദേവകൾ വിമാനസ്ഥമായി വന്നംബരത്തിൽ
ദേവവാക്യങ്ങളാലും വാഴ്ത്തിനാർ ബലഭദ്രം
പുഷ്പവർഷവും ചെയ്തു മൂർദ്ധനി രാമൻ തന്റെ
പുഷ്പമാല്യങ്ങളാലുമെത്രയും വർഷിച്ചിതു.
മത്തവാരണസമാനൈകകുണ്ഡലത്തോടും
എത്രയും ശോഭിച്ചിതു ദിവ്യമാല്യാഭരണാൽ.
പാരാതെ നാരിമാരുമായ്‌ ചെന്നു യമുനതൻ
തീരത്തു കളിപ്പാനായ്‌ വിളിച്ചു കാളിന്ദിയെ-
മത്തനാമിവനെന്നതോർത്തു ചെന്നീലവളും
ചിത്തകോപേന സീരമെടുത്തു കാളിന്ദിയെ
കൊളുത്തി വലിച്ചപ്പോൾ നിന്നു കൂടാഞ്ഞവളും
കാലുന്നോരുള്ളത്തോടും ചെന്നിതു രാമാന്തികേ
വീണുടൻ നമസ്കരിച്ചീടിനാൾ കാളിന്ദിയും;—
“ത്രാണനം ചെയ്ക രാമ! രാമ! ഹേ മഹാബാഹോ!
ധീമാനാം രാമ! മമ സകലമപരാധം
ക്ഷമിക്ക ദയാനിധേ! വിശ്വാത്മാവായ ഭവാൻ.
വിശ്വധാരിണേ! പാഹി! നമസ്തേ! നമോസ്തു തേ!
വിശ്വകാരണായാനന്തായ തേ! നമോ നമഃ”

ഇത്തരംവന്നങ്ങു ടുംകാളിന്ദിതന്നെരാമൻ
ചിത്തകാരുണ്യാലഭയംകൊടുത്തനന്തരം
കാളിന്ദീജലംതന്നിലിറങ്ങിജലക്രീഡ
നാളീകനേത്രമാരുമായിച്ചെയ്തിതുരാമൻ.
തീരത്തുകരേറിയനേരത്തുയമുനയും
ചാരുവാംനീലവസ്ത്രംനീലരത്നത്താൽമാല്യം
ആഭരണാദിനൽകിയവയുംവാങ്ങിധരി-
ച്ചൻപോട്ടുജംഭാരിതൻകുംഭീന്ദ്രസമൻരാമൻ
കമ്പമെന്നിയേനാരീജനവുമൊരുമിച്ചു
ഭാവസമ്മോദാലേററംശോഭിതവിഗ്രഹനായ്
പോന്നുഗോകുലംപുക്കുവാണിതുനൃപോത്തമ!
ഇന്നുമുണ്ടെടോ!രാമൻനാരീഭിർയമുനയിൽ
കളിച്ചസ്ഥലത്തിങ്കൽവാഴുന്നയമുനയും
ഹരിതൻവീര്യമതുശോഭിച്ചുകൊൾവാനിഹ.
രാമനുംതാതമാതൃഗോപികാഗോപന്മാരെ
ആമയമെന്യേമോദിപ്പിച്ചുഗോകുലേരണ്ടു
മാസവുംവസിക്കുന്നകാലത്തുദ്വാരകയിൽ
വസിക്കുംകൃഷ്ണാന്തികേകാരൂശനൃപനായ
പൌണ്ഡ്രകവാസുദേവൻദൂതനെയയച്ചിതു
പുണ്ഡരീകാക്ഷനോടുവൃത്താന്തമറിയിപ്പാൻ
പാരാതെദൂതൻചെന്നുകൃഷ്ണൻതൻസഭയിങ്കൽ
ധീരതയോടുകൃഷ്ണൻതന്നോടുപൌണ്ഡ്രകന്റെ
സന്ദേശവാക്യമെല്ലാമിത്തരംചൊല്ലീടിനാൻ;—
"മന്നവ!ദീനജനപാലനാംവാസുദേവൻ
ഞാനിന്നതാകുന്നിതു,നീയിന്നുവാസുദേവൻ
ഞാനെന്നുമിത്ഥ്യാനാമംകൈക്കൊണ്ടുശംഖചക്ര-
മാദിയാംചിഹ്നങ്ങളുംധരിച്ചുവാണീടുന്ന-
താകയാൽത്യജിച്ചെന്റെപാദപങ്കജേവീണു
ശരണംചെയ്തുകൊൾകതല്ലായ്കിൽവഴിപോലെ
ധീരനായ്രണംചെയ്തുകൊള്ളേണമല്ലെങ്കിലോ
സത്വരംയമപുരത്താക്കുവൻവൈകീടാതെ-
സത്വരമിവചെന്നുചൊല്ലെന്നുഭൂപാലനും
ഇത്തരംപറഞ്ഞയച്ചീടിനാനെന്നുദൂതൻ
ഉത്തമനായകൃഷ്ണസഭയിൽപറഞ്ഞപ്പോൾ
ഉച്ചത്തിൽചിരിച്ചിതങ്ങുഗ്രസേനാദികളും
അച്യുതന്താനുംപറഞ്ഞീടിനാനിവരണ്ടിൽ
ഏതൊന്നാകിലുമൊന്നുചെയ്തുകൊള്ളുവൻഞാനും.
ഇത്തരംനൃപനോടുപറകെ"ന്നരുൾചെയ്തു.
ദൂതനുംനടകൊണ്ടുകൃഷ്ണനുംരഥമേറി
ആതങ്കമെന്യേസേനാസംഘവുംപുറപ്പെട്ടു
ചെന്നിതുകാരൂശാധിഭൂപാലൻപൌണ്ഡ്രകന്റെ
സന്നിധിയിങ്കൽകൃഷ്ണനന്നേരംപൌണ്ഡ്രകനും
തന്നുടെബന്ധുവായകാശീശനൃപനുമായ്
മന്ദമെന്നിയേചെന്നുയുദ്ധവുംതുടങ്ങിനാൻ.
സേനകൾതമ്മിലേറ്റുപൌണ്ഡ്രകനൃപന്തന്റെ
സേനകൾനശിച്ചതുകണ്ടുമന്നവന്താനും
തേരതിലേറിവന്നനേരത്തുമാധവനും
വീരനാംപൌണ്ഡ്രകന്റെരൂപവുംകണ്ടീടിനാൻ;
നാലുബാഹുക്കളോടുംകൌസ്തുഭവനമാല
പാലനത്തിനുശംഖചക്രാദ്യായുധശാർങ്ഗ-
പീതവാസസ്സുമീനകുണ്ഡലംപൊൻകിരീടം
ചേതസാവിഷ്ണുരൂപംകണ്ടുമോദേനകൃഷ്ണൻ
മന്നവൻതന്നോടിദംപറഞ്ഞുഗംഭീരമായ്:—
"നിന്നുടെപാദചിഹ്നമൊക്കവേധരിച്ചുഞാ-
നായവനിനിക്കെല്ലാംവച്ചുകൈവണങ്ങുന്ന
ന്യായമായതുകാണ്കെ"ന്നരുളിസുദർശനം
കൊണ്ടവനുടെകണ്ഠംമുറിച്ചാനെന്നേവേണ്ടു.
ഉണ്ടായിതവർതമ്മിൽയുദ്ധവുമേററമേററം
വിഷ്ണുവിൻസ്വരൂപത്തെധരിച്ചുധ്യാനിക്കയാൽ
വിഷ്ണുപാദവുംചേർന്നുപൌണ്ഡ്രകനറിഞ്ഞാലും.
കാശീശന്തന്റെകണ്ഠംമാധവൻബാണത്തിനാൽ
ഛേദിച്ചുകാശീപുരിനഗരാന്തികത്തിങ്കൽ
ശിരസ്സുകൊണ്ടെവീഴ്ത്തിക്കേശവൻവേഗത്തോടും
ദ്വാരകാപുരിപുക്കുസുഖിച്ചുവസിച്ചിതു.
സൈന്യങ്ങൾകോലാഹലാൽവന്നിതുദ്വാരകയിൽ
ചെന്നുകാശീശൻപുരേവീണൊരുശിരസ്സിനെ
ചെന്നുകണ്ടവൻപത്നിമാരുംപുത്രരുമെല്ലാം
തന്നുടെപതിതാതശിരസ്സെന്നുറച്ചിതു
കുണ്ഡലമതുകണ്ടിട്ടറിഞ്ഞുദുഃഖത്താലെ
നന്നായിവിലാപിച്ചുപിന്നെത്തൻപുത്രനായ
മന്നവൻസുദക്ഷിണൻതാതസംസ്കാരമെല്ലാം
ചെയ്തിതുപിന്നെവേണ്ടുംകർമ്മങ്ങളൊക്കെച്ചെയ്തു
ചേതസിദുഃഖത്തോടുംതാതനെക്കൊന്നമൂലം
ശത്രുവേജയിപ്പാനായ്വീരനാംസുദക്ഷിണൻ
മുഖ്യമാംവാരാണസീപുരിയിൽക്ഷേത്രവാസി-
യായശങ്കരന്തന്നെപ്പെരികേലോ മായ
തപസ്സുചെയ്യുംകാലംഭക്തവത്സലൻശംഭു
വരദൻസുദക്ഷിണഭക്തികൊണ്ടേററമുള്ളിൽ
പെരികെമോദാലപ്പോൾപ്രത്യക്ഷനായിവന്നു
ഭക്തനാംനൃപനോടായരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ;—
"ചിത്തത്തിൽവേണ്ടുംവരംവരിക്കെ"ന്നതുനേരം
മന്നവൻസുദക്ഷിണൻവന്ദിച്ചുപറഞ്ഞിതു;—
"എന്നുടെതാതന്തന്നെക്കൊന്നദുഷ്ടനെക്കൊൽവാൻ
തന്നീടവേണംവരമെ"ന്നതുകേട്ടുഹരൻ
"ഇന്നിനിവൈകാതെനിൻഗൃഹത്തിൽചെന്നുമുദാ-
ലാരണന്മാരുമായിട്ടാഭിചാരാത്കൃഷ്ടമായ്
പാരാതെദക്ഷിണാഗ്നൌരാത്രിയിൽവേണ്ടുംകാര്യം.
ചിന്തിച്ചുഹോമിച്ചീടിൽഘോരയാംകൃത്യയുണ്ടാ-
മന്തരമില്ലനിന്റെതാതശത്രുവേകൃത്യാ
സംഹരിച്ചീടു"മെന്നുമരുളിച്ചെയ്തുപിന്നെ
സംഹാരമൂർത്തിതാനുംമറഞ്ഞോരനന്തരം
വേഗേനസുദക്ഷിണൻഹോമവുമാരംഭിച്ചു
ആഗമജ്ഞന്മാരായോരൃത്വിഗാദികളോടും.
തന്നുടെഹൃദിവേണ്ടുമഭിലാഷവുംപ്രാർത്ഥി-

ച്ചുന്നതഭക്തിയോടുംസ്തുതിച്ചുവാഴുംവിധൌ
അഗ്നികുണ്ഡത്തിൽനിന്നുപൊങ്ങിതങ്ങൊരുകൃത്യ
അഗ്നിയെക്കാളുമേററംജ്വലിച്ചതേജസ്സോടും.
ഘോരമാംദംഷ്ട്രങ്ങളുംചെമ്പിച്ചകേശത്തോടും
പാരമായ്ജ്വലിക്കുന്നനേത്രങ്ങൾമൂന്നുമായി
ദിക്കുകളെല്ലാമേററമെരിയുംപ്രഭയോടും
ഉൾക്കോപമോടുമൊരുശൂലവുംകൈക്കൊണ്ടിട്ടു
പൊങ്ങിക്കണ്ടതുനേരമേവരുംപ്രാണഭീത്യാ
അങ്ങുമിങ്ങുമായോടിയൊളിച്ചാരെന്നേവേണ്ടു.
കൃത്യയുമത്യുഗ്രമായ്ദ്വാരകപുക്കിതപ്പോൾ
എത്രയുംഭയപ്പെട്ടുദ്വാരകാവാസികളും
ലോകങ്ങൾദഹിപ്പിച്ചകാലാഗ്നിവരുന്നിതു
വേകുന്നിതുവരുംവഴിയുമെന്നുമേവം
ചൊല്ലിക്കൊണ്ടോടിപ്പരിഭ്രമിച്ചുജനങ്ങളും
വല്ലാതെഭ്രമിച്ചേററംദ്വാരകവാസിജനം
ഭീതരായ്ഘോരയായകൃത്യതാനെന്നാർചിലർ
ചേതസിഭീത്യാമണിമാധവംഗ്രഹിപ്പിച്ചാർ.
സർവ്വദുഃഖത്തിനുമൊരമൃതാംഭഗവാനും
ദേവനംചെയ്തീടുന്നുതന്നുടെഭാര്യയുമായ്.
ദ്വാരകാപുരംദഹിച്ചീടുന്നിതെന്നാഘോഷം
പാരമായ്കേട്ടുവേദവിഗ്രഹൻസർവ്വാത്മകൻ
എന്തതിൻമൂലമെന്നുചിന്തിച്ചിട്ടറിഞ്ഞിതു
അന്തർഭാഗവുംബഹിർഭാഗവുംപൂർണ്ണമായി
സന്തതംവിളങ്ങുന്നസാക്ഷിയാംമായാവിഭു
ചിത്തത്തിലറിഞ്ഞിട്ടങ്ങവയെത്തടുപ്പാനായ്
ഉത്തമപുമാൻതന്റെപാർശ്വസ്ഥമായിരിക്കും
ചക്രത്തെപ്പറഞ്ഞയച്ചീടിനാൻസുദർശനം
വിക്രമത്തോടുംകോടികോടിമാർത്താണ്ഡദീപ്ത്യാ
കാലാഗ്നിപ്രഭയോടുംജ്വലിച്ചുദിക്കുകളും
ചാലവേജ്വലിപ്പിച്ചുദുഷ്ടഹന്താവായ്ക്കൊണ്ടു
എരിഞ്ഞുവരുന്നതുകണ്ടൊരുകൃത്യതാനും
വിരഞ്ഞുമണ്ടിവാരാണസിയുംപുക്കുവേഗാൽ.
കൂടവേവാരാണസിപുക്കിതുസുദർശനം
പാടവമോടേസുദക്ഷിണനെകൃത്യയോടും
ദഹിച്ചുഹോതാക്കളെശങ്കരക്ഷേത്രമെന്ന്യേ
ദഹിച്ചുവാരാണസിരാജ്യവുംഗോപുരങ്ങൾ
ദഹിച്ചുഗൃഹങ്ങളുംസേനകൾസർവ്വത്തെയും
ഹർമ്മ്യങ്ങളങ്ങാടികളന്യമായുണ്ടതെല്ലാം
ചിന്മയസുദർശനംദഹിപ്പിച്ചെന്നേവേണ്ടു,
എല്ലാമേദഹിച്ചിട്ടുശോഭയാസുദർശനം
വല്ലഭമോടുപോന്നുമാധവാന്തികംപുക്കു.
മന്നവ!കാശീശന്റെരാജ്യത്തെസമസ്തവും
എന്നതിലുള്ളതൃണാദ്യങ്ങളായ്സകലവും
ജന്തുക്കളേയുംദഹിപ്പിച്ചിട്ടുസുദർശനം
പിന്തിരിഞ്ഞിങ്ങുപോന്നിട്ടബ്ഭൂമിതന്നിൽനിന്നു
ആറുയോജനമേല്പോട്ടിങ്ങിനെകീഴ്പോട്ടേയും
മാറിലചൂടുകാശീപുരമതോരായിരം
വത്സരമെന്നുചൊൽവതെത്രയുമത്യത്ഭുതം!
ചിത്സ്വരൂപനാംകൃഷ്ണമായയ്ക്കെന്തരുതാത്തു?
നിത്യാത്മാവായകൃഷ്ണന്തന്നുടെപരാക്രമം
എത്രയുമത്യത്ഭുതമിക്കഥദിനംതോറും
ചൊല്ലുകയുംകേൾപ്പിക്കയുംകേൾക്കയുംചെയ്യുന്നോർക്കു
പോകയുംചെയ്യുംസർവ്വപാപവുംദുഃഖങ്ങളും
മംഗലനായ മുനിശ്രീശുകനിവയെല്ലാം
മംഗലനായുള്ളഭിമന്യുജനൃപനോടു
കേൾപ്പിച്ചതൊട്ടൊട്ടുഞാനിങ്ങിനെചൊല്ലീടിനേൻ
കേൾപ്പിപ്പാനിനിനാളെയാമെന്നാൾകിളിപ്പെണ്ണും.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ ദശമസ്കന്ധേ
ദ്വിതീയഭാഗേ പൌണ്ഡ്രകവധം
സമാപ്തം.

വരികരികിലിളംശുകമേ!വരദനിഖിലാത്മകൻ
വാരിജാക്ഷൻകഥചൊല്ലുമേലേടവും;
ജഗദമലകരമമിതജന്മസാഫല്യദം
ജാതമോദംമടിയാതെകേൾപ്പിക്കനീ.
അതുപൊഴുതുകിളിമകളുമറിവതിനുചൊല്ലിനാൾ
അത്യാദരേണമധുരിപുതൻകഥാ,
നരകരിപുനളിനദലനേത്രൻദയാപരൻ
നാരായണൻകൃപാമൂർത്തിയാംകൃഷ്ണനും
ബലമിയലുമരിവരരിലതികുമതിപൌണ്ഡ്രക-
ബന്ധുകാശീശസുതന്മാരെയുംകൊന്നു
മണികനകരചിതമതിശോഭിതമാകിയ
മന്ദിരമാംദ്വാരകാപുരിതന്നിലും
പരമസുഖമതിരമണിയുവതികളൊടൊന്നിച്ചു
പാരമാനന്ദേനവാണിതുമോദമായ്.
ഇതികഥകൾമുദിതമൊടുമുനിവരനാദരാൽ
മർത്ത്യരിലിന്ദ്രനാകുംപരീക്ഷിത്തിനോ-
ടരുളിയതുപൊഴുതിലതികുതുകമൊടുമന്നവൻ
ഹരിചരണപങ്കജംചിത്തേയുറപ്പിച്ചു
മുനിവരപദാംബുജംകൂപ്പിവിനീതനായ്
മാന്ദ്യഹീനംവഴിപോലെപറഞ്ഞിതു:—
"മുസലധരനുടെകഥകൾസകലമരുളേണമേ
മാമുനീന്ദ്ര"യെന്നുചോദിച്ചുമന്നവൻ
മുനിവരനുമതുപൊഴുതുമോദേനചൊല്ലിനാൻ.

ദ്വിവിദവധം.

"മൈന്ദസഹജനായശ്വിനീപുത്രനായ്
ഭുവനതലമുടയപുകൾപെരിയകപിസുഗ്രീവ-
ഭൃത്യനായ്ദുഷ്ടനരകനങ്ങിഷ്ടനായ്
കപികൾവരനതിദുരിതശീലൻവിവിദനും
കശ്മലനാംനരകംകൊന്നതുകേട്ടു
രുഷിതനവനതിഝടിതിദ്വിജസുരഗൃഹങ്ങളും
രോഷേണതീവെച്ചുഭസ്മമാക്കിപ്പിന്നെ
മുനിജനതപോവിഘ്നമഗ്നികുണ്ഡത്തെയും
ഉന്നതനാശംവിവിദൻവരുത്തിനാൻ.

ബലമവനൊരയുതഗജമതവിപുലനബ്ധിയിൽ
ഝടഝവേഗംചെന്നിറങ്ങിക്കരങ്ങളാൽ
തെരുതെരെജലംതുഷ്ടാകോരിയങ്ങുത്തുത്ത
തീരവാസീജനാംസ്ഥജ്ജലേമുക്കിനാൻ.
തരുണികുലവൃന്ദമെല്ലാമുപരോധിച്ചു
തച്ചുംതകത്തുംദിശിദിശിചെന്നവൻ
നരയുവതിശിശുനിവഹമമിതബലവൃദ്ധരേ
നേരേപിടിച്ചുടൻകാനനഗഹ്വരേ
ഝടിതികൃതകൃപരഹിതമാക്കി ഗുഹാദ്വാരം
ഝടിതിയിലടച്ചുപോന്നീടുമതിശഠൻ.
കടുകിനൊടുഭ്രമരസമവടിവുടയകീടത്തെ
കൊണ്ടുപോയ് കൂടതിൽവയ്ക്കുംകണക്കെടോ!
ഇവപലവുമതിദുരിതമനവധികൾചെയ്തവൻ
ഇമ്പമോടേരൈവതകാദ്രിപുക്കിതു.
അതുപൊഴുതുമൃദുനിനദഗാനങ്ങൾകേട്ടുടൻ
അമ്പോടുകണ്ടിതുനാരീജനത്തെയും.
മദരസവുമനവരതമൊഴുകിമദവാരണം
മദകരിണിമാർമദ്ധ്യേവാഴുന്നതുപോലെ,
മദമിയലുമതിസുഭഗമദ്യവുംസേവിച്ചു-
മാദിഭ്രുതൻബലഭദ്രനുംമത്തനായ്
തരുണിമണിയവർകളുടെയിടയിൽമരുവുന്നതും
തത്രകണ്ടാശുവിവിദനുംചെന്നൊരു
തരുശിഖരമുകളിലൊരുചലനകൃതിപൂണ്ടേറി
തരുണികളൊടനവധികഭീഷണികാട്ടിനാൻ.
കലശമതുമദ്ധ്യത്തിൽവെച്ചുബലൻതാനും
കണ്ണുചിമ്മിപ്പരമാനന്ദമായ്‌വീണു.
മുസലധരബലസഹിതവിക്രമസ്നേഹേന
മുഗ്ദ്ധാക്ഷിമാർഹാസ്യഭാവംനടിക്കയാൽ,
രുഷിതമൊടുവിവിദനതുസമയമതിവേഗേന
രാമാന്തികേയിരിക്കുന്നകലശത്തെ
മദ്യരസമൊടകമലിവൊടാനന്ദചിത്തനായ്
മുസലധരനകതളിരിലതുമറിയാതെ
മദകലശമതിഝടിതികൈക്കൊണ്ടുവാനരൻ
മന്ദമെന്ന്യേവൃക്ഷമേറീരവത്തൊടും.
അതുപൊഴുതുബലനുടനെറിഞ്ഞിതുകല്ലിനാൽ
അപ്പോഴതുംപിടിച്ചൊക്കെപ്പൊടിച്ചവൻ.
ചപലനവനരിശമൊടുമദ്യവുംസേവിച്ചു
ചഞ്ചലമെന്ന്യേകലശവുംപൊട്ടിച്ചു
പലകലശശകലമതുദിശിദിശിയെറിഞ്ഞിതു
പലചലിതചിത്തനായ്ക്കോപിച്ചുവാനരൻ.
തരുവതുപിടിച്ചുകുലുക്കിപ്പരിചോടു
തരുണിമണിമാർക്കുകാട്ടീഗുദംവാനരൻ.
അതുപൊഴുതുരാമനുംകണ്ടുക്രോധാക്ഷനായ്
അതിനുസമമങ്ങിനെവാനരവീരനും
മുസലമതുതൻകയ്യിലാക്കീട്ടുരാമനും
ഉൾക്കോപമോടെഴുന്നീറ്റുകുംഭീന്ദ്രവൽ.
വിവിദനുടനതുപൊഴുതുതരുവതുപറിച്ചിട്ടു
ചീറീട്ടുരാമന്റെമൂർദ്ധ്നിതച്ചിതു.
തരുവതിനെബലനുമഥതട്ടിപ്പൊടിച്ചിതു
തത്രകണ്ടേററവുംകോപിച്ചുവാനരൻ
ഗിരികൾതരുശിലകൾപലതെരുതെരെയടർത്തിട്ടു
ഗണ്യമില്ലാതവണ്ണംരണംചെയ്തിതു.
അവപലതുമതിനിമിഷമൊക്കെപ്പൊടിച്ചഥ
അല്ലലെന്ന്യേനിന്നരാമനെക്കണ്ടവൻ
തരുശിലകൾപലതരികിലില്ലായ്കമൂലമായ്
കാലതുല്യനവൻകൈകൊണ്ടടിച്ചിതു.
മുസലധരഹൃദയമതിലതിബലമിയന്നൊരു
മുഷ്കരൻതല്ലുതട്ടിക്കൊണ്ടുരാമനും
മുനിവിനൊടുകുപിതനതിവാനരന്തന്നുടെ
മൂർദ്ധ്നിതല്ലിനാനൊന്നതുകൊണ്ടവൻ
തലയതുതകർന്നുപോയ്പലശകലമായിതു
തത്രമരിച്ചുവീണീടിനാൻഭൂതലേ.
അതുപൊഴുതുസുരമുനികൾനാരദനാദികൾ
ആരാവപൂരൈർബ്ബലനെസ്തുതിച്ചുടൻ,
മനസിബഹുമുദിതമൊടുപുഷ്പവർഷംചെയ്തി-
താനന്ദമോടേദിവംപുക്കമേവിനാർ.
ദുരിതകരവിവിദവധവുംചെയ്തുരാമനും
ദുഃഖമെന്ന്യേനാരിമാരുമായ്മന്ദിരേ
കുതുകമൊടുപോന്നുവാണീടിനാൻധീരനായ്.

സാംബോദ്വാഹം.

അതുസമയമൊരുദിവസമാശുദുര്യോധനൻ
മകളധികസുമുഖിയാംലക്ഷണതന്നുടെ
മംഗല്യകോലാഹലേകൃഷ്ണനന്ദനൻ
സുഭഗനതിബലപതിവിശേഷനാംസാംബനും
സുന്ദരിലക്ഷണതൻകരംകൈക്കൊണ്ടു.
അതുപൊഴുതുകൗരവന്മാരുംപറഞ്ഞിതു:—
"അതിദുരിതശാലിയാംസാംബൻശിശുശഠൻ
പുകൾപെരിയനമ്മെയുംധിക്കരിച്ചിത്തരം
വികൃതികൾകഥിച്ചതിന്നിന്നവൻതന്നെനാം
ഝടിതിപിടിപെട്ടിട്ടുബന്ധനംചെയ്യണം.
ഝടിതിയതുമൂലമായ്‌യാദവസൈന്യവും
കൃതികൾപെരുതുള്ളൊരുകൃഷ്ണനുംവന്നിഹ
കൃതരണമതാകുകിലെന്തുചേതമിഹ?
പടകൾരണകൗശലമസ്ത്രശസ്ത്രങ്ങളും
പടയിൽവിരുതേതുംനമുക്കങ്ങിതില്ലയോ?
ഇവശകുനികർണ്ണനുംഭൂരിശ്രവാദിയാ-
യപനയമുറച്ചുദുര്യോധനൻതാതനോ-
ടനുസരണമാക്കിയ്‌വണ്ണംതുടന്നിതു,
രണമതുതുടന്നവരൊക്കവേതോററിതു.
രണപടുതയുള്ളൊരുസാംബനോടന്നേരം
രഥമതുപൊടിച്ചിതുകൗരവർസാംബന്റെ
രഥികളവർകൃച്ഛ്രസാദ്ധ്യേനസാംബന്തന്നെ
അടൽപൊരുതിബന്ധിച്ചുഹസ്തിനമാംപുരേ
വടിവിനൊടുമാനേനവാണാരവർകളും

അതുസമയമഖിലമതുശ്രീകൃഷ്ണനോടൻപി-
ലതിരഭസമൂചേസമാഗമ്യനാരദൻ.
കഥകളതിവിവിധമതുകേട്ടുമുകുന്ദനും
രഥികളൊട്ടുസൈന്യകോലാഹലസംഗരം
അതുകരുതിയുഗ്രസേനാജ്ഞയാകൌരവർ
നഗരവുമുടൻനശിപ്പിപ്പാൻഗമിക്കുമ്പോൾ,
അരികൾകുലകാലനായുള്ളോരുരാമനും
അന്തരംഗത്തിലോർത്താനുചെയ്താനെടോ!
കുരുകുലമതിനൊരുബന്ധുവായ്നിന്നിട്ടു
കൂറോടുസന്ധിചെയ്തീടുവാനപ്പൊഴേ
യദുവരസമേതനാംകൃഷ്ണനെത്തന്നെയും
ഐകമത്യംചെയ്തമോദേനരാമനും
ഉടമയൊടുതേരതിലേറിപ്പുറപ്പെട്ടു
ഉദ്ധവയാദവവൃന്ദവുമൊന്നിച്ചു.
ഉടനെകുരുകുലമതുവസിക്കുന്നഹസ്തിനേ
ഉടമയൊടുപുക്കുതദ്ദ്വാരദേശാന്തരേ
രഥവുമതുനിർത്തിരാമൻപുനരുദ്ധവ-
രഥികനെയയച്ചിതുകൌരവസന്നിധൌ.
വിരവിനൊടുചെന്നുനീചൊൽകഞാൻവന്നിഹ
പരിചിനൊടിരിക്കുന്നതെന്നതുകേട്ടവൻ
പരിചിനൊടുചെന്നിട്ടുവീരനാമുദ്ധവൻ
കുരുകുലവരദ്രോണഭീഷ്മാദികളേയും
കുരുപതിസുയോധനൻകർണ്ണനേയുംകണ്ടു
ഉടനെകഥസർവ്വവുംരാമാഗമനവും
വടിവിനൊടുമുദ്ധവർചൊല്ലിരാമാന്തികം
ഉടനെഗമനംചെയ്തുനിന്നുവഴിപോലെ.
ബലനുടയഗമനമതുകേട്ടുദുര്യോധനൻ
പലതുമതുസൽക്കരിച്ചീടുവാൻകോപ്പുകൾ
ഉടമയൊടൊരുക്കിവേഗേന രാമാന്തികം
വടിവിനൊടുപുക്കുകുപ്പിഗ്ഗുരുവാകയാൽ.
കുമതിദുര്യോധനഭാവമറിഞ്ഞിട്ടു
കുമതികൾകുരുക്കളുംവന്ദിച്ചുരാമനെ
കുരുപതിയൊടതുപൊഴുതുരാമനുംമോദമോ-
ടുരുതരമൃദുസ്മിതത്തോടുമനുഗ്രഹം
അതുപൊഴുതുചെയ്തിതുകൌരവവീരരെ
അൻപോടുകൌരവർപൂജിച്ചുരാമനെ
കുശലവചനങ്ങളാൽകൌരവന്മാരെയും
മുസലിയുമനുഗ്രഹംചെയ്തുയോജിച്ചഥ
മുസലിയുമുരച്ചിതീവണ്ണംകുരുക്കളോ-
"ടുടമയൊടുഞാൻവന്നകാരണംകേട്ടാലും
നൃപതികൾശിരോരത്നമുഗ്രസേനാജ്ഞയാ
നിരവധികവാത്സല്യബന്ധുക്കൾനിങ്ങളെ
സുഖമൊടിഹകണ്ടുഞാൻനൃപതിവരകല്പനാ
സുഖമതുവരുത്തുവൻചൊല്ലുവൻകേൾക്കതും
പലരുമൊരുമിച്ചൊരുബാലനെവഞ്ചിച്ചു
ബലമൊടുപിടിച്ചുബന്ധിച്ചതുധർമ്മമ-
ല്ലതുമിഹസഹിച്ചുഞാൻനമ്മിലെബ്ബാന്ധവാ"
ലിതബലവചസ്സുകൾകേട്ടുകുരുക്കളും
ഈർഷ്യയോടിത്തരംതമ്മിൽപറഞ്ഞിതു:
"മതിമതിയതാശ്ചര്യമാശ്ചര്യമെത്രയും!
മിണ്ടുവാനോർക്കിലിന്നൊന്നുമില്ലെങ്കിലും.
പരമശിവകാലഗതിതൻവൈഭവമിതു
പാരിൽക്രമങ്ങൾസമസ്തംമറഞ്ഞിതു.
അതിവിമലരത്നങ്ങൾചേർത്തകിരീടങ്ങൾ
അധികബലഭൂപതിമസ്തകേവാഴുന്നു.
അതിനുടെപദസ്ഥാനമാഗ്രഹിക്കുന്നിതു
മെതിയടിചെരിപ്പു,നാണമിതുകേൾക്കിലോ.
ഇന്നുതമ്മിൽചിലബന്ധുതാമോർത്തുനാം
ഒന്നുമിളക്കാതിരുന്നു,നൃപാസനം
എന്നിവയുംകൊടുത്തൊപ്പമായ്ഭാവിച്ചു
ഒന്നിനുംനിന്ദ്യംപുറത്തുപറയാതെ.
കുടകൾതഴവെഞ്ചാമരാദിനൃപക്കുള്ള-
തിടയിലിഹധരിച്ചിരിക്കുന്നിതുവൃഷ്ണികൾ
ഉടമയൊടുനാമൊന്നിളക്കാതിരിക്കയാൽ
ഊറ്റംനടിച്ചുവരിത്രമേലായതും.
ഉരഗശിശുവേപ്പാൽകൊടുത്തുവളർക്കിലോ
ഊക്കനായ്രക്ഷിപ്പവൻപിന്നെവമ്പിനാൽ
പടുതയൊടുപന്നഗത്താൽകടിപെട്ടവൻ
ഉടനെമൃതിയാകുന്നുപാൽകൊടുക്കുന്നവൻ.
അതിനുസമമിന്നിവർമത്സരിപ്പാനായി
മതിയിൽദൃഢരായിവന്നിന്നുതുടങ്ങിയാൽ
മതിമതിയിവർക്കിനൃപതികൾപദസ്ഥാന-
മിതുസകലമില്ലെന്നതാക്കിവെക്കേണമേ.
ചപലതകളിവപറകിൽനന്നായുരാദൃഢം
ചഞ്ചലമില്ലിവർക്കെന്നതുനിർണ്ണയം.
നൃപവരനഹംമമകല്പനയെന്നതും
നൃപതികൾപറഞ്ഞതെന്നാലതുശോഭനം
നാണവുമില്ലാതെയീവകചൊൽവതു
കോണിൽനിന്നിത്തരംവേണമെന്നാകിലാം
ശന്തനുദ്രോണകർണ്ണാദിശല്യനൃപർ
അന്തമില്ലാതബലികൾനാമിന്നിഹ
ഭുവനമതിലിരിക്കുന്നകാലമിവർക്ക്
ഭുവനസുഖഭോഗമോടേവസിക്കാമല്ലോ.
മനമതിൽവിചാരിക്കവേണ്ടുന്നതെ"ന്നിതി-
മദബല വചസ്സുകൾകൌരവർചൊന്നപിൻ
അതിമദദുരുക്തികളോർത്തുപോയ്ഹസ്തിനേ
അതിദുരിതശാലികൾവീടുപുക്കൻപോടു
മരുവിനതുപൊഴുതിലതികോപിച്ചുരാമനും
പരിചിലിദമോർത്തുചിന്തിച്ചുപറഞ്ഞിതു;
"മദമതുവളർന്നവർതന്നെദണ്ഡിപ്പതു
മദശമമഹൌഷധംമറ്റുമില്ലേതുമേ
യദുവരരുമെന്നുടെസോദരൻകൃഷ്ണനും
ഏറ്റംരുഷാരണംചെയ്യാൻപുറപ്പെട്ടു
അരുതരുതിവർനല്ലസാധുക്കളെന്നോർത്തു

പാചിനൊടുശാന്തിയുംചെയ്തുപോന്നേനഹം.
ഇവിടെയിവർശമമതുവെടിഞ്ഞുദുർമ്മാർഗ്ഗികൾ
ഇവരൊടുശമംചൊന്നതോറമെൻസാഹസം
കുതുകമതുമല്ലപോൽനൃപതിശിരോരത്നമി-
ക്കമതികുരുവീരർപോൽപാണ്ഡുകംവൃഷ്ണികൾ.
അതുമധികമല്ലപോലവരുടയബാന്ധവാൽ
മതിസുഖമൊടവനിയതിൽവാഴ്കമാനേനപോൽ.
അതിവിമലരാജ്യസുധർമ്മയുംനല്ലൊരു
മതിസുഖമതേകുന്നപാരിജാതമതും
പലതുമിഹസിദ്ധിച്ചുഭുവനമതിൽമേവുന്ന
ബലമിയലുമുഗ്രസേനൻനൃപനല്ലപോൽ.
അമരവരരാദിയായ്ബലികളിഹനൽകുന്നു
അമരസുഖഭൃദ്ഭോഗമൊക്കവേതുച്ഛമായ്
സകലഭുവിവിജയമൊടുവാഴുന്നയാദവ
സകലപതിയുഗ്രസേനൻതന്നെനിർണ്ണയം.
ഇതിപസതിസകലനൃപചിഹ്നമടക്കിക്കൊ-
ണ്ടിക്ഷിതിയിൽബുദ്ധിമാനാംനൃപേന്ദ്രനു.
കുമതികുരുവീരിവർപോൽനൃപതിവരചിഹ്നങ്ങൾ
കൃപയൊടുകൊടുത്തതെന്നാകിലുംകേട്ടിഹ
മനസിശമമതുവരികയില്ലനമുക്കിഹ
മനസിയിവരോടിനിക്കില്ലൊരുസ്നേഹവും"
ഇവപലവുമുള്ളത്തിലോർത്തിട്ടുകോപിച്ചു
ഇന്നുഞാൻനിഷ്കൗരവംഭൂമിയാക്കുവൻ.
ഇതികരുതിരോഷേണനേത്രങ്ങൾവക്ത്രവും
ഏററവുംശോഭിച്ചുരക്തപ്രഭപോലെ
മുസലവുമെടുത്തുവേഗേനയെഴുനീററു
മുസലിയുടെവേഷമാലോക്യഭയത്തൊടും,
സുരഗമഥമുനിവരരുമിന്നുഭൂമണ്ഡലം
അനിമിഷമിടയിലിഹഭസ്മമാമെന്നോർത്തു
അമരമുനിവൃന്ദമോരോതരംവാഴ്ത്തുമ്പോൾ,
ഹലിയുമിഹസീരാഗ്രമസ്തിനമാംപുരേ
ഊന്നിക്കൊളുത്തിവേഗംവലിച്ചീടിനാൻ.
ഉടനെപുരിജാഹ്നവിനോക്കിച്ചരിഞ്ഞിതു.
അതുപൊഴുതുഹസ്തിനേബാലവൃദ്ധാദികൾ
പതിതമൊടുനിലവിളികൾഘോഷിച്ചുസർവ്വരും
ഝടിതിഹലധരനുടയകാൽക്കൽവീണമ്പോടു
പാരമായ്രാമനെവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചിതു.
"അവനിധരനനന്തനാകുംഭവാന്തന്നുടെ
മഹിമകളതെന്തെന്നതോരാതെഞങ്ങളും
പലപിഴകളരചെയ്തതൊക്കെക്ഷമിച്ചിഹ
കുരുകുലമിതാശുപാലിക്കനീമന്നവ!
കൃപപെരുതജനനിവഹമുഖ്യനാകുംഭവാൻ
കൃപണരിവർചൊന്നതെല്ലാംക്ഷമിക്കേണമേ!
സകലജഗദുദയലയപാലനാത്മാഭവാൻ
സത്യസ്വരൂപമഹാബലവിക്രമ
തവമഹിമലോകത്തിലാരറിയുംവിഭോ!
തതവിത്തുക്കൾകുറഞ്ഞോന്നറിയുമോ?
രഖിലദുരിതാർണ്ണവസംഹാരകാരണ!
അഖിലമപരാധംക്ഷമിക്കമഹാബാഹോ!"
ഇവപലതുഭീഷ്മാദിമുഖ്യരർത്ഥിക്കയാൽ
ഇഷ്ടമഭയവുംനൽകിബലഭദ്രൻ
കുരുകുലപതിപുരമതസ്തിനമിന്നുമേ
കുമ്പിട്ടുയർന്നുകാണാംദക്ഷിണപുരം,
കുരുപതിസുയോധനൻമോദിച്ചുതൽക്ഷണം
പരിചിനൊടുപുത്രിയെസാംബനോടൊന്നിച്ചു
മുസലധരനാംപൂരുതമ്പദേവച്ചുടൻ
ഉത്സവംകൈക്കൊണ്ടുകൈവണങ്ങീടിനാൻ.
മദഗജമതൊരുപരിചിൽപന്തിരണ്ടായിരം
മോദമേകീട്ടുമശ്വങ്ങളയുതവും
കനകമയമതിവിശദരഥമതാറായിരം
കനകമണിവസനമതുസംഖ്യയില്ലാതെയും
കനകമനവധിയണിഞ്ഞുള്ളതരുണികൾ
കന്യകാദാസികളായിരമിത്തരം
മകളുടയമമതയതുകൊണ്ടുദുര്യോധനൻ
അകമലർതെളിഞ്ഞുനൽകീടിനാനാദരാൽ.
ഇവപലവുമുടമയൊടെടുപ്പിച്ചുരാമനും
ഇഷ്ടംപുറപ്പാടുചൊല്ലിദ്വാരാവതി-
ക്കഴകൊടുവരുന്നനേരത്തുള്ളഘോഷങ്ങൾ
അഴകിനൊടുചൊല്ലുവാൻവേലയത്യത്ഭുതം!
കമലദലനേത്രയാംലക്ഷണാതന്നുടെ
കാമുകനായസാംബന്റെവിവാഹവും
പൊലിമയൊടുഘോഷമായ്ചെയ്തുയദുക്കളും;
പൊലിമയൊടുസൌഖ്യമായ്വാണിതെല്ലാവരും.

നാരദപരീക്ഷ.

അതുസമയമൊരുദിവസമമലമുനിനാരദൻ
അതികുതുകമുള്ളത്തിലോർത്താനവസ്ഥകൾ.
നരകവധമതിഝടിതിചെയ്തുമുകുന്ദനും
നാരികൾതമ്മെപ്പലതുവേട്ടീടിനാൻ.
ഒരുപൊഴുതുംദ്വൈതമില്ലാതൊരേകൻപരൻ
നരകരിപുസന്നിധൌപോയിവയൊക്കെയും
അറിയണമിതെന്നോർത്തുനാരദൻചെന്നിതു
അമരപതിസദനമതിലേററംവിളങ്ങു,ന്നോ-
രാണ്മയാംദ്വാരകാമന്ദിരംകണ്ടുക-
ണ്ടതികുതുകചിത്തനായ്മന്ദമന്ദംനട-
ന്നഖിലപതിവാഴുംപുരിക്കുചെന്നീടിനാൻ.
പുകൾപെരിയദ്വാരകതന്നുടെവൈഭവം
പാർത്താലവർണ്ണ്യമെന്നാകിലുമൊട്ടുഞാൻ
അറിവതിനുചൊല്ലിനേൻനിന്നോടുമുന്നമേ
അത്യത്ഭുതംവിശ്വകർമ്മാവുതീർത്തവ
അവപലതുമോരോന്നുകണ്ടിതുനാരദൻ
അംഭോജലോചനൻമന്ദിരംകാക്കുന്ന
ദമ്പരായുള്ളവർകഞ്ചുകമുഷ്ണീഷം
അൻപോടുചൂണ്ടതിവീരഭാവത്തോടും
വാഴുന്നഗോപുരപാലകന്മാരെയും

കോഴയൊഴിഞ്ഞുകണ്ടുണ്ടുംതടയാതെ
വടിവിനൊടുരുഗ്മിണിതന്നുടെമന്ദിരേ
പടുതയൊടുമുനിവരനമങ്ങിനെചെന്നപോ-
തമലമൃദുശയ്യയിൽപരിചിനൊടുരുഗ്മിണി
തന്നോടുയുക്തനായ്മോദേനമാധവൻ
സുഖമൊടുകിടക്കുന്നനാരദംകണ്ടപോ-
തുടനെയെഴുന്നീററുതൽപാദംകഴുകിച്ചു
വിനയമൊടുസച്ഛന്നാസനത്തിലിരുത്തീട്ടു
പൂജിച്ചുവന്ദിച്ചുമാധവൻചൊല്ലിനാൻ:
"അനവധിസുഖത്തിനുപാത്രമായേനഹം
അൻപോടുനിൻതിരുമേനിദർശിക്കയാൽ
ബഹുസുകൃതമായുള്ളതിന്നുഭവിക്കയാൽ
ദേഹികളിൽപരിശുദ്ധനായ്പന്നുഞാൻ.
അഹമിതിനിനച്ചുദേഹാദിസംബന്ധരാം
ദേഹികൾക്കിങ്ങിനെയുള്ളജനങ്ങളെ
പരിചിനൊടുസൽക്കരിപ്പാൻകൈവരികിലാ-
സ്ത്രീപുമാന്മാർക്കപിൻദുഃഖമുണ്ടായ്വരാ.
ഇവപലവുമങ്ങുപറഞ്ഞുകേൾപ്പുണ്ടുഞാൻ
അവപലവുമിന്നുഭവദ്ദർശനാൽവന്നു.
അതിസുകൃതമിന്നിദംവന്നതുനിർണ്ണയം
അതിവിമലമായ്പന്നുമല്ലൂർജ്ജജന്മവും-
മമസദനവംശവുംശുദ്ധമായ്പന്നിതു
മത്ഭാഗ്യമെത്രയുംചൊല്ലരുതേതുമേ.
സകലവുമിനിക്കിന്നുവന്നുമഹാമതേ!
സകലഗുണപൂർണ്ണനാകുംഭവാനെന്തുഞാൻ
സപദിയിഹചെയ്യേണ്ടതെ,ന്നുമുകുന്ദന്റെ
സാധുവാക്യംകേട്ടുചൊന്നാൻമുനീന്ദ്രനും.
വിനയമൊടുമാധവംവന്ദിച്ചുമാമുനി
വിശ്വമൂർത്തേ! ഞാൻപറയുന്നുകേൾക്കെന്നാൻ;—
"ജഗതിസകലാത്മാവഭിന്നനേകൻവിഭോ
ജാതമാംമായാപരൻവഹനിദ്ധൂമവൽ
തവകഥിതമായതിനുത്തരംചൊല്ലുവാൻ
തവവിഭവലോകത്തിലാരുമുണ്ടായ്വരാ.
ജഗതിസൃജരക്ഷസംഹാരകർത്താഭവാൻ
ജഗതിപത യാംഭവാനെന്തരുതാത്തതും?
തവപ്രകൃതിവൈഭവംകണ്ടുകൊണ്ടീടുവാൻ
തമ്പുരാനേ! നിൻപദാംബുജംസർവ്വദാ
മമമനസിധ്യാനിച്ചുസഞ്ചരിച്ചീടുവാൻ
മമവരമതേകുകമററുവേണ്ടീലിഹ"
ഇതിവചനമോരോന്നുരച്ചിതുനാരദൻ
രംശചരൻകൃഷ്ണൻവസിച്ചിതുസൌഖ്യമായ്.
അതിഝടിതിമാമുനിഭാമാഗൃഹംപുക്കു
അതുപൊഴുതുമാധവൻസത്യഭാമാന്വിതം
അതികുതുകമോടുചെയ്തീടുന്നുദേവനാം.
മുനിയെയഥകണ്ടപോതുദ്ധവനോടുമായ്
കനിവിനൊടുവന്ദിച്ചുമാധവൻചൊല്ലിനാൻ:—
"മുനിവരമഹാഭാഗഭാഗവതോത്തമ
മനസിസുഖമല്ലയോഞാനെന്തുവേണ്ടതും?
സകലവുമലംബുദ്ധിവന്നുമഹാമതേ!
സകലഗുണരാശേസമസ്തകാമൻഭവാൻ"
ഭഗവദനുചരിതഗിരമിങ്ങിനെകേട്ടിട്ടു
ഭാഗവതാഢ്യൻനടന്നുമുദിതനായ്.
ഝടിതിമററമന്ദിരംപുക്കുനോക്കുംവിധൌ
മടിയിൽനിജപുത്രരെവെച്ചുലാളിപ്പതും
മുദിതമതിനാരദൻകണ്ടുപോയ്മററൊരു
മന്ദിരംപുക്കുമുകുന്ദനെക്കണ്ടിതു
കളിസമയമതുപൊഴുതുമററൊന്നിൽനോക്കിനാൻ.
കളികളുമതെന്നിയേഹോമകർമ്മത്തിനായ്
മധുരിപുവസിക്കുന്നമററൊരുമന്ദിരേ
മാധവഭക്തൻമുനിചെന്നനേരത്തു
അതികുതുകമാരണർപൂജയെച്ചെയ്യുന്നി-
തതിമുദിതമന്യമാംമന്ദിരേപോയ്മുനി-
അതുപൊഴുതുമന്നവൻസന്ധ്യയെവന്ദിച്ചു
മതിദമമിയന്നുജപിക്കുന്നിതന്നേരം.
ഉടനെമുനിമററൊരുമന്ദിരംപുക്കപോ-
തുടനെമുരവൈരിയുമായുധാഭ്യാസമായ്
വടിവിനൊടുകണ്ടുകണ്ടന്യനാരീഗൃഹേ
ഉടനെമുനിചെന്നപോതാരണാഥൻപരൻ
ജലമതിലതിപ്രീതിപൂണ്ടുഭാര്യായുതം
ജഗതിപതിക്രീഡിച്ചുമേവുന്നുസൌഖ്യമായ്.
പലവിധവുമിങ്ങിനെകണ്ടുമുനീന്ദ്രനും
പങ്കജനേത്രനെനാരിമാർമന്ദിരേ
ജഗതിപതികാന്തമാർതന്നുടെമന്ദിരേ
ജാതമോദംപലകർമ്മാനുസാരിയായ്
പരമപുരുഷൈകനായ്ക്കണ്ടുമുനീന്ദ്രനും
പാരംകുതൂഹലംപൂണ്ടുഭക്ത്യായുതം.
തരുണിമണിരുഗ്മിണിതന്നുടെമന്ദിരേ
തീർത്ഥപാദൻപോയ്പുണങ്ങിമുകുന്ദനെ.
അതിമധുരമായ്പറഞ്ഞാനിവണ്ണംമുനി:—
"അത്ഭുതമത്ഭുതം! നിന്നുടെമായകൾ
തവകൃപയതെന്നിലൊരല്പമുണ്ടാകയാൽ
താവകമായതിൻവൈഭവംകണ്ടതും
സകലദിശിപൂർണ്ണനാംനിന്നെയൊഴിഞ്ഞൊന്നും.
സർവ്വദാകാണ്മാനുമില്ലെന്നുകണ്ടുഞാൻ.
തവചരിതമഖിലദിശിപാടിനടപ്പതി-
ന്നിവനിനിയൊരാജ്ഞയുംചെയ്യതിന്നാഗ്രഹം."
മുനിവചനമിദമകമേകേട്ടുമുകുന്ദനും
മന്ദസ്മിതംചെയ്തിവണ്ണമരുൾചെയ്തു:—
"കനിവിനൊടുധർമ്മോപദേശങ്ങൾചെയ്യതും
അതിനെവഴിപോലെപാലിച്ചിരിക്കുന്നതും
അതിവിമലരായുള്ളവർക്കുഗുണങ്ങളെ
മാർഗ്ഗമോടേകൊടുത്തീടുന്നതുമഹം.
വഴികൾപിഴയാതെധ ർമ്മവിധേയവർക്കും
വാക്കിനാൽചൊൽകയുംനാമസങ്കീർത്തനം

അറിവിനൊടുചെയ്യുമെന്നുടെലിംഗങ്ങൾ
കനിവൊടുകണ്ടുവന്ദിക്കയുംചെയ്തിഹ
മുനിവര!യഥാഹിതംസഞ്ചരിക്ക,ഭവാൻ
അതുസകലമംഗലംനൽകുമസംശയം.“
ഇത്ഥമാജ്ഞാപിച്ചുപോകെന്നുകൃഷ്ണനും
മുനിവരനന്നാജ്ഞയുംകൈക്കൊണ്ടുകൃഷ്ണേതി
കനിവിനൊടുജപിച്ചുപോയീടിനാനംബരേ.
നരകരിപുനാരീവൃന്ദേനമോദാന്വിതം
നന്നായ്‌രമിച്ചുവസിച്ചാൻമുകുന്ദനും
പ്രകൃതികൃതിയതിലവതരിച്ചമായാമയൻ
പ്രകൃതിപുരുഷോത്തമൻകൃഷ്ണൻജഗല്പതി-
യുടെകഥകൾകേൾക്കയുംചിന്തിക്കസേവിക്ക
യനവരതമിടയിടയതെങ്കിലുംനാമങ്ങൾ
വഴിയെജപശീലനാംതൽക്കഥചൊൽകയും
കഴിവരികിലേവനുംഭക്തിവൎദ്ധിക്കുമീ
വഴികളിതുഭക്തിമുക്തിക്കിടാമനഘ!
അഴിവൎണ്ണൻകഥചൊല്ലുവാനിന്നിയും.
ജഗതിപതിമാധവൻയുവതിമണിമാരുമായ
ജാതമോദംവസിക്കുന്നാളൊരുദിനം
നിശയിലഥയുവതിമണിമാർമുകുന്ദൈൎയ്യുതം
നിശ്ചലരായിസ്തുതിക്കുന്നതുനേരം
ഉദയഗിരിമുകളിലരുണേനസാകംരവി
ഉദിശകാലമാകുന്നസമയത്ത-
ങ്ങഴകിനൊടുവഴിവഴിയെകോഴികൾകൂകുമ്പോ-
ളുഴകിനൊടുകുക്കുടംതന്നെശ്ശപിച്ചവർ
ഉടനെഴുന്നീററിട്ടുകൃത്യംതുടങ്ങിനാർ
ഉടനെയെഴുന്നീററിതുബ്രഹ്മമുഹൂൎത്തഗേ
കടൽമകൾപതികുളിച്ചുശൗച്യവുംചെയ്തഥ
നിൎമ്മലബ്രഹ്മവുംധ്യാനിച്ചുമാധവൻ
രവിമഥവണങ്ങിഗോവിപ്രമുനിമാരെ
രഭസമൊടുകൂപ്പിശുദ്ധാന്തഃകരണനായ്
ഖുരവുമഥകൊമ്പുകൾഹേമത്തിനാൽകെട്ടി
അഖിലപരിഭൂഷിതത്തോടുപശുക്കളെ
സ്വൎണ്ണസൂത്രങ്ങളുമിട്ടുശിശുയുതം
എണ്ണമതിരണ്ടുകൂട്ടിവഴിപോലെ
വിധിവഴിയെഗോദാനമായതുംചെയ്തിട്ടു
വിധിവഴിയെമാനിച്ചുയാദവവൃദ്ധരെ
മണികനകമയവിമലമാകുംകിരീടവും
മാനിച്ചുപൂണ്ടുമററുംബഹുഭൂഷണം.
കുറിയുമഥതിലകവുമതൊക്കെയലങ്കരി-
ച്ചുറിവതിനുദൎപ്പണംനോക്കിമോദാന്വിതം
കളമൊഴികൾമിത്രഭൃത്യാദിജനങ്ങൾക്കും
കളമതുവരുത്തുവാൻവേണ്ടതുനൽകീട്ടു
കളമൊഴികൾയുവതിമണിമൌലിമാർനേത്രത്തിൽ
കളമനസ്സമാല്യവുംധൃത്വാജനാൎദ്ദനൻ
ചതുരനഥരഥതിലേറിസാമന്താദി
ചതുരതരതൂൎയ്യഘോഷസ്തുതിയൊടും

കുടകൾതഴയാലവട്ടങ്ങൾവെഞ്ചാമരം
വടിവിനൊടുനാലുഭാഗത്തുംവിളങ്ങിയ-
ങ്ങതിവിമലമാകുംസുധൎമ്മയാമാസ്ഥാന-
മതിലതിവിമോഹനരത്നസിംഹാസനേ
പരമപുരുഷൻമഹാവിഷ്ണുനാരായണൻ
പരിചിനൊടുചെന്നിരുന്നീടുന്നനേരത്തു
അതികുതുകമെല്ലാവരുംചെന്നുകൂപ്പിനാർ.
അതിവിമലനൃത്തസംഗീതശൃംഗാരസൌ
ഭഗസുഖമതാകിയവാദ്യാദിഘോഷവും
അതിവിമലവെണ്കൊററച്ചത്രമതാദിയായ്
പലരുമഥവന്നുമുകുന്ദംജഗന്മയം
പലവിധവുമാശ്ശുഭസേവതുടങ്ങിനാർ.
മണികനകരത്നസിംഹാസനേമന്ത്രിഭി-
ൎമ്മണിവിമലശോഭയാബ്രാഹ്മണസംയുതം
ജഗദുദയകാരണൻസന്താപനാശനൻ
ജാതമോദംവസിച്ചീടുംദശാന്തരേ.

രാജസൂയം.

പരിചിനൊടുദൂതനുംവന്നുപുരദ്വാരി
പാരാതെദ്വാരപാലൻചെന്നുണൎത്തിനാൻ.
അതുപൊഴുതുദൂതനെക്കൊണ്ടുവന്നീടുവാൻ
അനന്ദമൂൎത്തിയുംകല്പിച്ചതുനേരം
വിരവിനൊടുദൂതനെക്കൃഷ്ണാന്തികത്തിങ്കൽ
വാസ്യോടുകൊണ്ടുവന്നാക്കിവന്ദിച്ചവൻ
ഉഴറിയഥഗോപുരപാലനതുനേരം
വഴിയെജഗദീശനെവന്ദിച്ചുദൂതനും.
അതുപൊഴുതുമാധവൻചോദിച്ചുദൂതനോ-
“ടാരുടെദൂതനാകുന്നുനീയുമിഹ?
വരുവതിനുമൂലവുംചൊൽകെ”ന്നുകേട്ടിട്ടു
വന്ദിച്ചുദൂതനുംനന്നായ്പറഞ്ഞിതു.
വരുവതടിയൻജരാസന്ധഭൂപാലൻെറ
സദനമതിൽനിന്നുസത്യംജഗല്പാലക!
ഇവിടെയുഴറീട്ടുഭവദ്ദൎശനംചെയ്തു
ഇഷ്ടകാൎയ്യമുണൎത്തിപ്പാൻജഗൽപ്രഭോ!
ഭുവനപതിവീരരേവീരൻജരാസന്ധൻ
ഭീതിവളൎത്തുപിടിച്ചുകെട്ടിക്കൊണ്ടു
ദുരിതതരമാകിയകാരാഗൃഹത്തിങ്കൽ
ദുൎന്നയനിട്ടുവലയ്ക്കുന്നതുമൂലം,
പെരുകിനൊരുപരവശതയാലവർചൊൽകയാൽ
പരമപുരുഷപ്രഭോ!വന്നേനടിയനും
നൃപതികൾപറഞ്ഞിങ്ങയച്ചവൃത്താന്തവും
നൃപതികൾപതേ!സല്പാലക!കേൾക്കതും:—
“ദുരിതകൃതവൎഗ്ഗങ്ങളെയൊടുക്കീട്ടുടൻ
പരിചിനൊടുധൎമ്മവുംലോകവുംരക്ഷിപ്പാൻ
പ്രകൃതയതിനാൽഭവാൻജാതനായിഭുവി
പ്രകൃതിപതിയാംവിഷ്ണുവല്ലോഭവാൻധ്രുവം.
തവചരണപങ്കജംഞങ്ങൾക്കുസേവിപ്പാൻ

താവകമായയാലെത്താഴ്ക്കമൂലമായ്
ജനിമരണവിഭ്രമാബ്ധൌവുഴന്നിങ്ങിനെ
ജന്മമായ്പ്പൊങ്ങി മൃത്യുവായ്മുങ്ങിയും
ദിവസവുമലഞ്ഞതിൽപേടികൊണ്ടേററവും
ദാരാൎത്ഥപുത്രജനനിവഹങ്ങളാം
വലിയചുഴിനക്രതിമിംഗലാദ്യാദികൾ
വായിൽകടപ്പെട്ടും മൃത്യുഭവിക്കയും
ഉടനെയതിൽജാതരായ്പ്പിന്നെയുമിങ്ങിനെ
ഊൎമ്മിയായ്, സംസാരവാരിധിജാതന്മാർ
ജനനഹരനായിരിക്കുന്നഭവാനുടെ
ജീവവാത്സല്യകടാക്ഷാനുകമ്പയാ
പരിചിനൊടുഞങ്ങളെക്കെട്ടിവലിച്ചിട്ടു
മറുകരകരേറുവാൻതാൽകൃപയേകുക
തുണയതുസദാകൃപയെന്നിയില്ലേതുമേ
തതചമൂൎത്തേ! സകലാത്മക! മാധവ!
പ്രകൃതിപരവശതയാബദ്ധരായീടിലും
താപകരൻജരാസന്ധനെക്കൊന്നിഹ
തവകരുണയാലിന്നുഞങ്ങളെപ്പാലിക്ക
തീവ്രശീലൻജരാസന്ധനായനൃപൻ
ദയയൊഴികയിങ്ങുപാശത്താലെബന്ധിച്ചു
അന്നപാനസ്നാനനിദ്രാദിയില്ലാതെ
പരവശതയാദുഃഖബദ്ധരാംഞങ്ങളെ
പരമപുരുഷബന്ധവിച്ഛേദനാംഭവാൻ
പരിചിനൊടുബന്ധനമോചനംചെയ്തിട്ടു
പരിചൊടിഹപാലിക്കവേണമെന്നിങ്ങിനെ
ജഗതിപതിയാംഭവാനെന്നോടുചൊല്ലുവാൻ
അഗതിപതിമാർനൃപന്മാരയച്ചാരെന്നെ.
നരപതികൾചൊന്നതുസത്യമുണൎത്തിഞാൻ
നരകഹര! നീയിതിന്നുത്തരമെന്നോടു
അരുളിയതുകേട്ടുകൊണ്ടാലതുംചെയ്തിടാം"
നരപതികൾദൂതനീവണ്ണംപറഞ്ഞപ്പോൾ
ഗഗനമതിൽനിന്നൊരുതേജസ്സുകാണായി
ഗഗനമതിൽനിന്നക്കെന്നാർസഭാജനം.
മനസിനിരുപിച്ചിതുമാധവൻതുഷ്ടനായ്
മുനിവരനതാകിയനാരദനെന്നുള്ള
വിവരമതടുത്തുകണ്ടപ്പോളറിഞ്ഞിതു
വേഗമെഴുന്നീററുതത്സഭാവാസികൾ
സപദിമുനിതന്നെവണങ്ങിനാരേവരും.
സപദിയെഴുന്നീററുമുകുന്ദൻമുനീന്ദ്രനെ
വടിവൊടുമുദാകൂപ്പിയൎഘ്യപാദ്യാദിയാൽ
വടിവിനൊടുപൂജിച്ചുസിംഹാസനംതന്നിൽ
മുനിവരനെവാസവുംചെയ്യിച്ചുരൾചെയ്തു:—
"ഇവിടെമരുവീടിനഞങ്ങൾക്കുമംഗലം
ഇപ്പൊഴേറനൽകുവാനിങ്ങെഴുന്നുള്ളിയ
തവഗമനമെല്ലാടവുമുണ്ടതുകൊണ്ടു
തത്തചവൃത്താന്തമഖിലമറിഞ്ഞീടും
മുനിവരമഹാമതേവൃത്താന്തമുള്ളതും
മുദിതമൊടുഞങ്ങളോടൊക്കെയുരൾചെയ്ക.
സകലഭുവനങ്ങളുംപാലനംചെയ്യുവാൻ
സർവ്വജ്ഞനാംഭവാൻസഞ്ചരിക്കുന്നതും.
കനിവിനൊടുപാണ്ഡവപ്രദേശത്തുഗമിച്ചിതോ?
കാലാത്മജാതികൾവൃത്താന്തമെന്തുള്ളൂ?"
ഇദമഖിലജഗതിപതിവാക്കുകേട്ടനേരം
ഇത്ഥംനാരദൻതാനുരൾചെയ്തിതു:—
"സകലഭുവനങ്ങളുംതീൎത്ഥങ്ങളുമെല്ലാം
താവകപാദതീൎത്ഥേനശുചികളായ്
മരുവുമതുമല്ലനിൻനാമസങ്കീൎത്തനാൽ
പരമപദമാശുസാധിക്കുംസമസ്തരും.
അതിനുതവതിരുനാമസങ്കീൎത്തനേനഞാൻ
താവകാജ്ഞാവശാലേവംഗമിക്കുന്നു.
സകലകഥയറിവതിനുലോകത്തിലൊക്കെയും
സാനന്ദമോടേനടന്നുവന്നേനഹം.
തവപ്രകൃതിയാംമായയല്ലാതെമറെറാന്നും
യത്രതത്രാപികാണ്മാനില്ലകേൾപ്പാനും
സകലവുമറിഞ്ഞിരിക്കുന്നുനീയെങ്കിലും
സൎവ്വോപകാരാൎത്ഥമൊന്നുചൊല്ലുന്നുഞാൻ.
അനവരതവുംഭവത്ഭക്തൻയുധിഷ്ഠിരൻ
അന്തൎമ്മനസിനിരൂപിച്ചിരിക്കുന്നു.
കഴിവരുമൊരുരാജസൂയത്തിനായ്ക്കൊണ്ടതു
കഴിവതുവരുത്തുകവേണംഭവാനതും.
പറവതിനുവന്നുഞാനിപ്പോൾജഗൽപ്രഭോ
പാൎത്ഥിവൻതാവകഭക്തരിൽപ്രഭുധൎമ്മജൻ
താൽപാദപങ്കജംസേവിപ്പവൎക്കിനി
ചിത്തത്തിലാഗ്രഹമെന്തൊന്നതുനൽകും.
മഹിമപെരുതാകിയരാജസൂയാന്തരേ
മുനികളുമമൎത്ത്യരുംമററുള്ളഞങ്ങളും
നൃപരുമവിടേക്കുവന്നീടുംഭവാനെയും
നല്ലവണ്ണംകണ്ടുമോദിക്കയാമെല്ലാം.
വിമല, തവനാമശ്രവണാദികൊണ്ടിഹ
വന്നീടുമേപാപശാന്തിയെല്ലാവൎക്കും
പരമപുരുഷ! ഭവദ്രൂപസന്ദർശനം
പുണ്യവാന്മാൎക്കുവന്നാലെന്തുചൊൽവതും.
തവചരണപങ്കജതീൎത്ഥാംബുനാലോകം
താല്പൎയ്യമോടുശുദ്ധംവരുത്തീടുവാൻ,
ത്രിദിവമതിൽമന്ദാകിനിയെന്നുപേർപെററി-
തത്രഭൂലോകത്തിൽഗംഗയായ്പ്പാഴുന്നു.
പുനരധരസാതലേഭോഗവതിയെന്നും
പാലനംചെയ്യാനിവണ്ണംജഗത്തിങ്കൽ
കനിവിനൊടുപണ്ടുനീയുണ്ടാക്കിതല്ലദാൽ
കന്മഷംതീൎന്നുവിശചംസദാശുദ്ധമായ്.
തവമഹിമയോരോന്നിവണ്ണമുള്ളഭവാൻ
തന്നുടെമായയാതാനതിൽമഗ്നനായ്
ജനിമൃതികളൊന്നുമില്ലാതെപൂൎണ്ണനിഹ
ജന്മംമനുഷ്യനായ്വന്നതത്യത്ഭുതം!

ഇതിലധികമാശ്ചര്യമൊന്നുകണ്ടതില്ല ഞാൻ"
ഇത്ഥം നാരദൻ ചൊന്നോരനന്തരം
ഏദിമുദിതനായി മുകുന്ദൻ പറഞ്ഞിതു:—
"ഏത്തുല്യനുദ്ധവ മന്ത്രിയല്ലോ ഭവാൻ!
സകലഗുണജാലവും കാലദേശങ്ങളും
സകലഗുരുലഘുതയും കാര്യമകാര്യവും
ചതുർവിധമുപായങ്ങൾ സന്ധ്യാദിഷൾനയ-
ചാതുര്യമേറെയുള്ളോരു നീയിപ്പോഴേ
മുനിവരനുരച്ചതും നൃപതികളയച്ചതും
ഓർത്തു നീയിന്നിതിലെന്തു നാം വേണ്ടതും.
മതിയിലിവയോർത്തു ചൊല്ലേണ"മെന്നിത്ഥം
അരുളിയ മുകുന്ദന്റെ ഭാവത്തെയോർത്തിട്ടു
യജനചരിതങ്ങളും നാരദചിത്തവും
യമസുതവിചാരവും നൃപതികൾവിചാരവും
സകലജനചിത്തവും സത്തുക്കൾ ചിത്തവും
സകലവുമറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന മതിമാനായ്
സമമതി വിശുദ്ധനായ് ജ്ഞാതൃസ്വരൂപനായ്
സാത്വികനായ് സത്യനിർമ്മലശുദ്ധനായ്
കവിവരനിലുത്തമനുദ്ധവൻ ചൊല്ലിനാൻ
കല്മഷനാശനൻ കൃഷ്ണനോടായിദം:—
"ജയ! ജയ മുകുന്ദ! ഞാൻ ചൊൽവതു കേൾക്കണം
ജഗതിപതിയാം ഭവത്ഭക്തനായ് ശാന്തനായ്
നൃപതിമണിമൗലിയാം ധർമ്മജന്തന്നുടെ
നിർമ്മലചിത്തത്തിലോർത്ത യാഗത്തെയും
കനിവിനൊടു നന്നായ്ക്കഴിപ്പിക്കവേണമെ
കർമ്മമിദം മുമ്പിൽ വേണ്ടതാകുന്നതും
കാര്യം ഭവാനതുകൊണ്ടനേകം വരും
ആര്യയാം ഭൂമിയുമേറ്റം തെളിഞ്ഞിടും.
സജ്ജനജനമോദവുമാശ്രിതരക്ഷയും
സ്വയരിപുവിനാശവും ശാശ്വതകീർത്തിയും
പലഗുണമതിങ്കൽനിന്നുണ്ടായ്വരും ദൃഢം
സകലഗുണമൂലമാം രാജസൂയത്തിനാൽ
അഖിലനൃപരെജ്ജയിക്കേണമെമ്മുമ്പിനാൽ
അതിനിഹ ജരാസന്ധനെജ്ജയിക്കേണമേ
അവനെ ബഹുസൈന്യയുദ്ധേ ജയിക്കാവല്ലാ
അമിതബലമുടയവനെ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധേ മറ്റും
ആറവേയാക്കമെവെന്നുകൂടാ ദൃഢം.
അതിനുവഴിയുണ്ടതും ചൊല്ലുവനിന്നു ഞാൻ
അതിഥിഭക്തിയും ദാനമിത്യാദികൾ
അഖിലപരിവൃഢനാഹമിതെന്നു ഭാവിച്ചുടൻ
അന്തർമ്മനസി മാനിച്ചു ചെയ്യും നൃപൻ.
ദ്വിജജനമതിൽ മുഖ്യനാകുന്നു നീയെന്നു
പാരം നൃപന്തന്നെ മാനിച്ചു ചോദിച്ചാൽ
ബഹുമതിയെ മാനിച്ചു മന്നൻ ജരാസന്ധൻ
ചോദിച്ചതെല്ലാം കൊടുക്കുമസംശയം
ധരണിസുരവരനുടയ വേഷവും കൈക്കൊണ്ടു
ധർമ്മാത്മജാനുജൻ ഭീമൻ മടിയാതെ
വടിവിനൊടു ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം വേണമെന്നിഹ
യാചിച്ചു ചൊന്നാലതു കൊടുക്കുമവൻ
അവിടെയഥ ഭീമനവനെക്കൊണ്ടു കൊല്ലാം നൃപ-
മല്ലോർജ്ജരാസന്ധനാശവും വന്നതേ.
നൃപതികൾകുലത്തിന്നു മൗലി ധർമ്മാത്മജൻ
നൃപതികൾ സമസ്തരും കരമതു കൊടുത്തുപോം.
അതിവിമലകീർത്തിയും താവകകാര്യവും
അല്പവും സംശയമില്ല വരും ദൃഢം.
ഝടിതി നൃപധർമ്മജരാജസൂയത്തിനു
ജാതമോദം പുറപ്പെട്ടുകൊൾക ഭവാൻ.
ഇഹ സകലമോർക്കിലിവിനിത്തരമെന്നുടെ
ഇച്ഛയിതാകുന്നിതിനു നിരൂപിച്ചാൽ
സകലജഗദധിപതി സനാതനനാം നിന്റെ
സമ്മതമാരറിയുന്നു ജഗൽപ്രഭോ!"
മതിവിമലനുദ്ധവവാക്യങ്ങളിത്ഥം
അതിനുസദൃശങ്ങൾ മാർഗ്ഗങ്ങൾ യുക്തങ്ങളും
ഇതി വിവിധമിങ്ങിനെ കേട്ടു മുകുന്ദനും
മുനിയുമഥ സഭ്യരുമേറ്റം പുകഴ്ത്തിനാർ.
നിജമനസി ചിന്തിച്ചപോലെ മന്ത്രീശ്വരൻ
നിശ്ചയമോതി മോദിച്ചു മുകുന്ദനും
നൃപതികളയച്ചവനോരു ദൂതനെ നോക്കി
നാരായണൻ കൃഷ്ണനേവമരുൾചെയ്തു:—
"നൃപതികളെയെല്ലാമേ പാലിച്ചുകൊള്ളുവൻ
നിശ്ചയമെങ്കലവർ മനം വെക്കയാൽ
കലുഷതയവർക്കിനിയുണ്ടാകയില്ലതും
കർമ്മബന്ധം തീർന്നു നല്ലരായോരവർ.
മമഭജനമുടയവരെ ദുഃഖിപ്പതിന്നുള്ള
മാർഗ്ഗമാക്കീടുകയില്ല പോയ് ചൊൽക നീ!
മഗധനൃപനവനെയുമുടൻ വധിപ്പിച്ചു ഞാൻ
മുന്നിൽനിന്നാശു ബന്ധം വിടുത്തീടുവൻ
അനൃതവുമതല്ലിതു സത്യമെന്നുള്ളതും
അൻപൊടു ഭൂപരോടിതഹം പറക നീ"
ജഗതിപതിവചനമിതി കേട്ടു ദൂതൻ തദാ
ജാതമോദം മുകുന്ദൻ പദം വന്ദിച്ചു
ഉടനെ നടകൊണ്ടു പോയ് ഭൂപതിവീരരോ-
ടുണ്ടായ വൃത്താന്തമെല്ലാമറിയിച്ചു.
നൃപവരരുമതുപൊഴുതു മാധവധ്യാനേന
നിത്യവുമീശം ചിന്തിച്ചു മേവിനാർ.
നരകരിപുതന്നെ വന്ദിച്ചഥ നാരദൻ
നാരായണാജ്ഞയാ പോയി മറഞ്ഞിതു.
യദുപതിയെയഴകിനൊടു വന്ദിച്ചു കൃഷ്ണനും
ഇച്ഛയാ താതമാതാക്കൾ പദത്തെയും
അഴകിനൊടു കുമ്പിട്ടനുജ്ഞയും കൈക്കൊണ്ടു
ആണ്മയിൽ രാമനെ ചെന്നു വന്ദിച്ചഥ,
വടിവിനൊടനുജ്ഞയും വാങ്ങി രാജ്യത്തെയും
വീരൻ ബലഭദ്രൻ സാത്യകിയാദിയാം
യദുകുലവരന്മാരെയേല്പിച്ചു കാപ്പതി-

ന്നേകനാംകൃഷ്ണൻപുറപ്പെട്ടുവേഗേന
മണിരഥമതിൽചെന്നുസത്വരമേറിനാൻ
മാധവകാന്തമാരായജനത്തേയും
തനയരെയുമഴകിനൊടുശിബികകളിലേററിച്ചു
താനുംപുറപ്പെട്ടുനാനാരവത്തൊടും
ബഹുതരവിശേഷമാമായുധധാരികൾ
ബലമിയലുമസ്ത്യശ്വപത്തിരഥഗണം
കുടതഴകൾവെഞ്ചാമരങ്ങൾകൊടികളും
കൌതുകമേറീടുമാലവട്ടങ്ങളും
തുരഗരഥഗജവൃഷഭജനബഹുനിനാദവും
സ്തുതികൾജയശബ്ദഗീതങ്ങൾപലതരം
തുമുലതരപറപറകൾവാദ്യഘോഷങ്ങളും
താണ്ഡവമേളശൃംഗാരലീലാരസം
മുനികളുടെവേദവേദാന്തഘോഷങ്ങളും
മുദിതമൊടുവിപ്രപ്രവരുടെഘോഷവും
പാമപുരുഷൻപുത്രൻപ്രദ്യുമ്നനാദികൾ
പാരംപരാക്രമയാദവഘോഷവും
ഇവപലതുമുടനുടനെരാജസൂയംകാണ്മാൻ
ഇമ്പമോടേകൂടിമന്ദംനടനുപോയ്.
ദുരിതഹരസകലഗുണഭക്തിമുക്തിപ്രദൻ
ദാമോദരനോടുകൂടിഗ്ഗമിക്കുന്ന
ജനനിവഹസന്തോഷഭാഗ്യംപറയുവാൻ
ജന്മികൾക്കാക്കുമെളുതല്ലമന്നവ!
ബഹുവിധകൃതങ്ങളാമുത്സവംകണ്ടിടാം
ബഹുധനതരന്തരംദാനങ്ങൾലാഭമാം
ബഹുവിധകൃതംഭക്തിതൃപ്തിയുംവന്നീടും
ബഹുവിധകൃതംദോഷമൊക്കെയുംപോയീടും
സകലശുഭശോഭിതംസജ്ജനംകണ്ടിടാം
സകലകരണേന്ദ്രിയതുഷ്ടിയുംലഭ്യമാം.
സകലഗുണരാശിയായുള്ളൊരുമാധവം
സർവ്വദാകണ്ടുകൊണ്ടാടിബ്ഭജിച്ചിടാം.
ഇവപലതുലാഭമായ്കൂട്ടംജനത്തിന്റെ
ഇച്ഛയാംയാത്രകൊണ്ടെന്നുചൊൽവൂനൃപ-
ഗിരികൾപലനഗരമതുരാജ്യങ്ങൾകാനന
ഗംഭീരമാംനദിപൊയ്കകൾപിന്നിട്ടു
പൊലിമയൊടുദൃഷദ്വതിപിന്നെക്കുമുദ്വതി
പുണ്യമേറുന്നസരസ്വതിയെന്നതും.
പാഞ്ചാലമാത്സ്യരാജ്യങ്ങൾകടന്നുപോയ്
വടിവിനൊടുഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥമകംപുക്കു
വന്നിതുമാധവനെന്നതുകേൾക്കയാൽ
പെരുകിനൊരുമുദിതമൊടുവാദ്യഘോഷത്തൊടും
പാണ്ഡവന്മാർബന്ധുവർഗ്ഗവുമൊന്നിച്ചു
കമലദളനേത്രനെച്ചെന്നെതിർത്തൻപോടു
കാലാത്മജൻമുകുന്ദംമുദാപുൽകിനാൻ
കല്മഷഹാനടെമൃദുശരീരസംഗത്തിനാൽ
കാലുഷ്യമെല്ലാമകന്നൊരുഭൂപനും
നയനമതിലൊഴുകിവരുമാനന്ദബാഷ്പവും
നന്നായിവാർത്തുനിന്നാടിനാനവ്വണ്ണം.
അനിലജനുമതുപൊഴുതുകൃഷ്ണനെയവ്വണ്ണം
അനിലജയുതംധർമ്മപുത്രനുംവന്ദിച്ചു
വിബുധപതിനന്ദനപ്പോൾമുകുന്ദനെ
വിശ്വാസമോടുപുണർന്നുകൈക്കൊണ്ടിതു.
നകുലസഹദേവരുംമാധവൻതൻപദം
നന്നായ്നമസ്കരിച്ചപ്പോൾമുകുന്ദനും
വിനയമൊടുവിപ്രരെവന്ദിച്ചുപിന്നെയും
വിശ്വാസമോടുകുരുക്കളെവന്ദിച്ചു
നൃപവരനതാകിയസൃഞ്ജയകേകയ
നരപതികൾകൌരവന്മാരെയുംമാനിച്ചു
സകലജനവിവിധതരവാദ്യഘോഷത്തോടും
സർവ്വാത്മകനെയാവോളവുംസേവിച്ചാർ
അതികുതുകമന്തണർനൃത്തകോലാഹലാൽ
ആനന്ദമൂർത്തിയെവാഴ്ത്തിനാരേററവും.
വിവിധനരജനനിവഹമൊന്നായ്മുകുന്ദനും
ദാക്ഷിണ്യശീലധർമ്മാത്മജാദ്യൈര്യുതം
വിവിധതരകോലാഹലേനമന്ദംമന്ദം
വാസ്തവമോടേഗൃഹാന്തേവരുന്നേരം
ജഗതിപതിമാധവൻവന്നതുകേൾക്കയാൽ
ജാതമോദംപുരവാസിനാരീജനം
നിജനിജപ്രവൃത്തികൾകൈവെടിഞ്ഞപ്പൊഴേ
നിർമ്മലഹർമ്മ്യങ്ങളേറിനോക്കീടിനാർ.
അതുപൊഴുതുകാന്തമാരോടുംമുകുന്ദനെ
ആനന്ദമോടുവരുന്നതുകണ്ടവർ
അലിവിനൊടുപുഷ്പവർഷംചെയ്തുമേൽക്കുമേൽ
അന്തർമ്മനസിഗാഢംപുണർന്നീടിനാർ.
നയനമതുകൊണ്ടുവിശേഷംപറഞ്ഞവർ
നന്നായിത്തങ്ങളിലിത്തരംചൊല്ലിനാർ:—
"മനസിജനുമൂലമാംമാധവന്തന്നുടെ
മാനിനിമാരുടെപുണ്യംപുകഴ്ത്തുവാൻ
ഒരുപൊഴുതുമാരാലുമോർത്താൽകഴിവരാ."
ഓരോന്നിവണ്ണംപറഞ്ഞുതരുണിമാർ
കമലദളനേത്രനെനോക്കിനിന്നീടിനാർ.
കാരുണ്യശീലനെക്കണ്ടപ്പുരജനം
പലവിധമതായുള്ളകാഴ്ചയാവന്ദിച്ചു
പരിചിനൊടുമന്ദിരസന്നിധൌചെന്നപോ-
തതിസുഭഗമാരായനാരീജനംവന്നു
അത്യന്തമോദാലെതിരേററുകൊണ്ടുപോയ്
പുരമതിനകത്തുപുകിച്ചിതുമാധവം.
പുരമതിൽവരുന്നതിൻമുന്നമേധർമ്മജൻ
പരിചിനൊടുനന്നായലങ്കരിച്ചുള്ളവ
പറവതിനവർണ്ണ്യമെന്നേപറയാവിതും;
സുഖമൊടുസഹോദരപുത്രനെക്കണ്ടൊരു
സൌജന്യയാംകുന്തിസതരംശയ്യയിൽ
വടിവൊടെഴുന്നേറ്റിരുന്നൻപോടുചെന്നിട്ടു
പാപനാശംമുകുന്ദംപുണർന്നീടിനാൾ.

അഖിലജഗദീശ്വരൻതന്നുടെമൂർദ്ധ്നി
ആനന്ദബാഷ്പവർഷംചെയ്തുകുന്തിയും
അതുപൊഴുതുകുന്തിയെവന്ദിച്ചുമാധവൻ
ആശീർവചനവുംചെയ്തിതുകുന്തിയും.
അതുപൊഴുതുപാഞ്ചാലിപിന്നെസ്സുഭദ്രയും
അമ്പോടുലജ്ജയാകൃഷ്ണനെവന്ദിച്ചു
പരമശിവയോഗികൾക്കുംബഹുദുർല്ലഭം
പാർത്താൽലഭിപ്പാൻപണിയുള്ള മാധവൻ
നിജസദനെയഴകിനൊടുവന്നതുമൂലമായ്
തത്രപൂജിപ്പാനശക്തനായ്ധർമ്മജൻ
ജഗതിപതിതന്നെമനസ്സിലുറപ്പിച്ചു
ജാതമോദംനൃപൻപൂജിച്ചുകൃഷ്ണനെ
മണിസദനമതിലഥവസിപ്പിച്ചുമാധവം
ആനന്ദസല്ക്കഥാസല്ലാപവുംചെയ്തു
അഴകൊടുവസിപ്പിച്ചുധർമ്മജനർജ്ജുനൻ
ആനന്ദമൂർത്തിയോടൊന്നിച്ചുവന്നൊരു
സകലരെയുമമ്പിൽയഥാക്രമംപൂജിച്ചു
സാക്ഷിഭൂതൻതന്റെഭാര്യമാർതങ്ങളെ
കനിവിനൊടുകുന്തിതൻവാക്കിനാൽപാഞ്ചാലി
കാലുഷ്യമെന്നിയേപൂജിച്ചുസാദരം.
അവരവർവസിപ്പതിന്നോരോഗൃഹങ്ങളിൽ
ആനന്ദമോടെവസിപ്പിച്ചുപാഞ്ചാലി
വസനമതുമാഭരണാദിമററുംവേണ്ട-
വാഞ്ഛിതമെല്ലാമറിഞ്ഞുനൽകീടിനാൾ.
ഇവപലതുമുചിതവിധിചെയ്തിതുപാണ്ഡവർ
ഈശ്വരനോടുമൊരുമിച്ചുസൌഖ്യമായ്
മരുവിനതുകാരണംസന്താപവുംതീർന്നു
ആനന്ദമോടേപുരവാസിവൃന്ദവും
സകലരുമൊരുമിച്ചുവാഴുന്നനാളഥ
സഭയതുമയൻമുദാമുന്നംകൊടുത്തതിൽ
ജഗതിപതിമാധവൻധർമ്മാത്മജാദിയും
ജാതമോദംമററുബന്ധുഭൃത്യാദിയും
സകലഗുണശാലികൾസത്തമന്മാരുമായ്
സർവ്വസാരാർത്ഥസിദ്ധാന്തജ്ഞവിപ്രരും
പലരുമൊരുമിച്ചുവാഴുമ്പോൾയുധിഷ്ഠിരൻ
പരമപുരുഷംകൂപ്പിമെല്ലവേചൊല്ലിനാൻ:—
"ജയ! ജയ! മുകുന്ദ! പത്മാക്ഷ! കൃപാംബുധേ!
ജയ! ജയ! ജയ! കൃഷ്ണ! നാരായണ! ശുഭ!
ജയ! ജയ! ജഗല്പതേ! നാഥ! നമോസ്തു തേ!
ജഗദിദമശേഷംപരിപാലനാർത്ഥമായ്
ജനനമരണാദികളൊന്നുമില്ലാത്തനീ
ജന്മമെടുത്തുനിൻമായാഗുണങ്ങളാൽ
ഭവഭയവിഹീനനാംവിഷ്ണുഭവാൻമമ
ഗൃഹമിതിലതിന്നിങ്ങുവന്നതുമൂലമായ്
മമജനനസാഫല്യമൊക്കെയുംവന്നിതു
മൽക്കുലത്തോടെപരിശുദ്ധനായിഞാൻ.
തവചരണപങ്കജേഭക്തനാമെന്നുടെ
താല്പര്യകാമങ്ങൾതന്നുവല്ലോഭവാൻ
സകലസുഖഭോഗങ്ങളുണ്ടെന്നിരിക്കിലും
സമ്മോഹമുണ്ടാംനരന്മാർക്കതില്പരം
ഒരുപൊഴുതുകാമത്തിനററമില്ലായ്കയാൽ
ഒന്നുണ്ടപേക്ഷിപ്പതിന്നുമഹാമതേ!
തവകലകളിന്ദ്രാദിയായവയൊക്കെയും
തത്രജയംവരുവാൻരാജസൂയത്തെ
യജ്ഞമതുചിന്തിതംമാമകമിങ്ങതും
ഈശ്വരനാംഭവാൻസാധിച്ചുതന്നിഹ
ഭഗവദനുചരരുടയഭാഗ്യംജഗത്തിങ്കൽ
ഭക്തപ്രിയപ്രഭോ! സാധിക്കവേണമെ."
ഇതിനൃപതിവചനമതുകേട്ടുമുകുന്ദനും
"ഇന്നുനിൻചിന്തിതമാശ്ചര്യമാ"മെന്നാൻ.
"മുനികൾസുരപിതൃനൃപതിമാർഞാനുമേററവും
മോദിക്കുമുണ്ടാംനിനക്കുസൽകീർത്തിയും.
ഇതിനുടനെദിഗ്ജയംവേണമെമുമ്പിനാൽ
ഇച്ഛയാംരാജസൂയത്തിനുവൈകാതെ;
തവസഹജവീരരമ്പോടുപോയീടുക
സംശയമെന്നിയേദിക്കുജയിപ്പാനായ്
ഒരുവരുമിതെന്നെജ്ജയിക്കയില്ലിന്നുനീ
ഓർക്കെടോ! ഭക്തികൊണ്ടെന്നെജ്ജയിച്ചിതു"
കൃപയൊടിതികൃഷ്ണവാക്യംകേട്ടുധർമ്മജൻ
കൃപയൊടുസഹോദരന്മാരെദിശിദിശി
വിമലമതിധർമ്മജൻമാനിച്ചയച്ചിതു
വിദ്വാനർജ്ജുനൻതന്നെവടക്കോട്ടും
ബലമുടയഭീമനെപ്പൂർവ്വദിക്കിന്നുമായ്
ബുദ്ധിമാനാംസഹദേവനെത്തെക്കോട്ടും
നകുലനഥപശ്ചിമദിക്കിന്നുംപോയിതു
നാനാപടജ്ജനത്തോടുമൊരുപോലെ.
ദിശിദിശിയസംശയംചെന്നവർമന്നരെ
ദിഗ്ജയംചെയ്തുസംഖ്യാധനസഞ്ചയം
പരിചിനൊടുകൊണ്ടുപോന്നഗ്രജൻതമ്പദം
പാരാതെനാൽവരുംവന്നുവണങ്ങിനാർ.
വലിയബലമുടയനൃപവീരൻജരാസന്ധൻ
തന്നിലയെന്നതുകേട്ടുധർമ്മാത്മജൻ
മനസിയുരുചിന്തയുംപൂണ്ടുവാഴുംവിധൌ
മാധവനുമവർചൊന്നവയൊക്കെയും
കനിവിനൊടുധർമ്മജനോടറിയിച്ചിതു;
കാര്യംജയിച്ചിതെന്നോർത്തുധർമ്മാത്മജൻ
ഉടനെകമലാക്ഷനുംഭീമനുമർജ്ജുന
നവർവടിവൊടന്തണരൂപംധരിച്ചഥ
നൃപവരജരാസന്ധവിപ്രപ്രിയൻമുൻപിൽ
നിന്നുവിനീതരായർത്ഥിച്ചുമാധവൻ;—
"നൃപതിമതിമാൻകേൾക്കദാനശീല! പ്രഭോ!
നാണംപരാധീനമെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു
അകലവെകളഞ്ഞുള്ളിലോരോരോമോഹേന
അത്ത്യാനടക്കമതിഥികൾഞങ്ങളും.

പുകൾപെരിയനിന്നുടെകീർത്തികേട്ടെത്രയും
പാരതിൽദൂരത്തുനിന്നുവന്നീടിനേൻ.
തവനിനവിൽഞങ്ങൾതൻകാര്യമിതല്പമാം
തന്നീടവേണമർത്ഥിച്ചവനിങ്ങൾക്കും.
അനൃതവുമിതില്ലകേൾമുന്നംഹരിശ്ചന്ദ്രൻ
അസുരവരനാംബലിരന്തിദേവൻശിബി
നൃപതിവരർമററുവ്യാധൻകപോതമിവർ
നന്നായഭീഷ്ടലാഭത്തിനാൽമുക്തിയും
പരിചിനൊടുസിദ്ധിച്ചിതെന്നുകേൾപ്പില്ലയോ?
പാർത്ഥിവമംഗലശീലനാംമാഗധ!
ഇവപലതുമുചിതമിഹകൃഷ്ണവാക്യംകേട്ട
ഈശമായയിൽമോഹിച്ചുമാഗധൻ
അതിഥികളെയേററ സൂക്ഷ്മംവീക്ഷിച്ചുപിന്നെയും
അൻപോടുനോക്കിയോർത്താനിദംമാഗധൻ:—
"ഇവരുടയകരവിരലിൽഞാൺതഴമ്പുണ്ടല്ലോ
ഈശതുല്യതേജോബലവാക്യവും
ബലമിയലുമൊച്ചയുംഭാവഗാംഭീര്യവും
ബുദ്ധിപ്രഭാവാദിലക്ഷണമോക്കുമ്പോൾ
അകമലരിലന്തണരല്ലെന്നുതോന്നുന്നു
അന്നന്നുകണ്ടപരിചയംതോന്നുന്നു.
ഇവപലവുമോക്കിലിങ്ങിന്നിവർമന്നവർ
നിശ്ചയമെങ്കിലുമിന്നിവർചൊന്നതു
വിരവിനൊടുനൽകുവനില്ലൊരുസംശയം
വേണമെൻജീവനെന്നാലതുംനല്കുവൻ.
നൃപതിയുടെജീവനാംമിത്രരക്ഷാർത്ഥമാം
നിർണ്ണയംപണ്ടുമഹാവിഷ്ണുവാമനൻ
ബലിയസുരനവനോടനെസവ്ചുംനല്കിനാൻ
ബലിയുടയസല്ക്കീർത്തിയിന്നുംനടക്കുന്നു.
അസുരനവനൊന്നറിയാഞ്ഞതല്ലചെയ്തതും
അർത്ഥിച്ചതുകൊടുക്കുന്നവനുത്തമൻ"
ഇതിപലവിധംനിജചിത്തെവിചാരിച്ചു
"ഇച്ഛിച്ചതെന്തുചൊല്ലെ"ന്നുമുകുന്ദനോ-
ടനുസരണവാക്കുചൊല്ലീടിനാ"നെന്നുടെ
അംഗമൂർദ്ധാവതുവേണമെന്നാകിലും
തരുവതിനില്ലകില്ലേതുംമടിയാതെ
താല്പര്യമുള്ളവചൊല്ലുവിൻവിപ്രരേ!"
ഇതിമഗധവാക്കുകേട്ടപ്പോൾമുകുന്ദനും
ഇച്ഛയായുള്ളതിന്നായതുൾചെയ്തിതു:—
"മനസിതവസംശയംവേണ്ടകേൾമന്നവ!
മാനശീലാ!വിപ്രരല്ലയീഞങ്ങളും
നൃപതികളതാകുന്നുനിന്നോടുവന്നിഹ
നല്ലൊരുദ്വന്ദ്വയുദ്ധംവരിച്ചീടിനേൻ.
അതുനിമിഷമിന്നിഹതന്നീടുകഭവാൻ
അർജ്ജുനനിങ്ങിവൻഭീമനിവനെടോ!
അഹമതുതവശത്രുകൃഷ്ണനെന്നോക്നീ.
ആശ്ചര്യ!മാശ്ചര്യ!മെന്നതുമാധവൻ
പരിചിനൊടുകോപിച്ചുചൊല്ലിനാനിത്തരം

"പണ്ടുപലവട്ടമെന്നോടുതോററു നീ
ജലധിയിലൊളിച്ചുവാഴുന്നമൂഢപ്രഭോ!
ജളതപെരുതുണ്ടുനാംദ്വന്ദ്വയുദ്ധംചെയ്കിൽ
അരികളതുതോററുപോയോടിയൊളിക്കിലോ
അരുതരുതവരോടുയുദ്ധമധ്യമമാം.
അബലനിവനർജ്ജുനൻപോരാനമുക്കേതും.
അവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽഭീമനൊടാകിലാം."
ഇതികഥിതമോടുടൻമാഗധൻതൻഗദ
ഇമ്പമോടെരണ്ടെടുത്തുകൊണ്ടുംവന്നു
ബലമുടയഭീമനുനൽകിനാനൊന്നതു
ബലമൊടുധരിച്ചുതുടങ്ങിനാൻമാഗധൻ
വടിവിനൊടുതെക്കുംവടക്കുമായ്തുണ്ടിയും
വടിവൊടുകിഴക്കുംപടിഞ്ഞാറുമായിട്ടും
തെരുതെരെയടുത്തുചെന്നാശുതരംനോക്കി
തരമതുവരാഞ്ഞങ്ങുമിങ്ങുമൊഴിക്കയും
ഇവരുടെമഹാരണമെങ്ങിനെചൊല്ലുന്നു
ഈശ്വര!ഹാ!ഹാ!വിചിത്രമെന്നാകിലാം.
രുഷിതമവർതങ്ങളിൽതല്ലിമുറിഞ്ഞിട്ടു
രുധിരമതുഗിരിമുകളിൽമാരിപെയ്യുംവിധൌ
പെരുകിയൊഴുകീടുന്നനിർജ്ജരവാരിയിൽ
പാരമായങ്ങിനെചോരയൊലിക്കയും
പെരുകുമടിതങ്ങളിൽതട്ടുംഗദാദ്ധ്വനി
പെരുമയൊടുഗഗനമതിലെങ്ങുംപരന്നിതു.
അടികളതുകൈഗദകൊണ്ടുതട്ടിത്തമ്മിൽ
അപ്പൊഴുതാശുകൈഞെട്ടിത്തരിക്കയും
അതുപൊഴുതുവാങ്ങിയുംഭ്രൂരേണുവില്ക്കൂരം
അൻപോടുകൂട്ടിത്തിരുമ്മിനങ്ങാക്കയും;
അടച്ചുകളവർചെയ്യതൊക്കവേകണ്ടോരു-
മാശ്ചര്യമാശ്ചര്യമെന്നുപുകഴ്ത്തിയും;
ഇടപുറവലംപുറംപാദാദികേശവും
ഈർഷ്യയാകേശാദിപാദവുംമേനിയിൽ
കരുതിയവർമർമ്മത്തിലംഗസന്ധുക്കളിൽ
കാലുഷ്യമോടുകരുതിയടിക്കയും;
അതിനിടയിൽഗദകളതുരണ്ടുംപൊടിഞ്ഞതുപോയ്
അപ്പൊഴുതേമുഷ്ടിയുദ്ധംതുടങ്ങിനാർ.
അതിനുടയസദൃശമിഹചൊല്ലാവതല്ലേതു-
മദ്രിവീരന്മാരെതിർത്തതുപോലെയും
അതിരുഷിതമദകരികൾതമ്മിൽപൊരുംപോലെ!
അബ്ധികൾതമ്മിൽമുട്ടീടുന്നപോലെയും
കഠിനമൊടുകൈകാൽഞെരിച്ചുമിടിക്കയും
കഠിനമൊടുകൈത്തലംകൊണ്ടങ്ങടിക്കയും
ഇടിനിനദസമമവർകൾസിംഹനാദങ്ങളും
ഇറുമിയവർദന്തങ്ങൾതദ്ധ്വനിപൂരവും
അതിലൊരുകുറവവർക്കില്ലെന്നതുമല്ല
അനിലസുതനുണ്ടെന്നുസംശയിച്ചാർചിലർ.
അതുപൊഴുതുമാധവൻതന്നുടെതേജസ്സു-
മനിലജനുനൽകിവേഗേനജരാസന്ധം

"വധമതുകഴിക്കുവാൻരണ്ടുപൊളിച്ചിരു-
വിധമതിനെയാക്കിവിട്ടീടുവാനായ്ക്കൊണ്ടു
അനിലജനുമാധവൻസംജ്ഞയാകാട്ടിനാൻ
അർജ്ജുനൻപച്ചിലകീറിയുംകാട്ടിനാൻ.
അനിലജനുമകതളിരിലെല്ലാമറിഞ്ഞിട്ടു
അതിനുതരമോർത്തുനോക്കിപ്പോതതുംവിധൌ
അതുസമയമാശുജരാസന്ധഭൂപനെ
അനിലസുതനവനിയിൽതള്ളിയിട്ടീടിനാൻ
അനിലസുതനതിദൃഢിഗിമാഗധൻകാലൊന്നു
വമ്പോടുതങ്കരംകൊണ്ടുപിടിച്ചുടൻ
അശയാനന്ദേനമാഗധൻതൻപദേ
ഏറിനിന്നാശുചീന്തീടിനാൻരണ്ടായി.
കരിവരനതെത്രയുംക്ഷുത്തിനാൽമൂർഛരിച്ചു
പരിചിനൊടിളമ്പനച്ചീന്തുംകണക്കിനെ
മഗധനൃപതീന്ദ്രനെച്ചീന്തിയെറിഞ്ഞിതു
ഭാഗദ്വയംവ്യസ്തരൂപമായ്ദൂരവേ.
പദവുമൊരുപൊളിതലയുമിങ്ങിനെമററതും
പാപിയീവണ്ണംമരിച്ചുവീണപ്പൊഴേ,
ജനനിവഹമാഹേതിഘോഷമായേററവും
ജാതാനുമോദേനഘോഷിച്ചിതുചിലർ;
ശിവ!ശിവ!ഹരി!ഹരി!യെന്നുപുകഴ്ത്തിനാർ
ശീഘ്രംമുകുന്ദൻവിജയനുമൊന്നിച്ചു
അനിലജനെവേഗംപുണർന്നുമോദാന്വിതം
അത്രജരാസന്ധപുത്രൻസഹദേവൻ
അവനെയുമനന്തരംവാഴിച്ചുമാധവൻ
അത്രനൃപതികൾബന്ധനംപോക്കീട്ടു
പരിചൊടുപുറത്താക്കിമാധവന്മന്നരേ
പാർത്താലിരുപതിനായിരത്തെണ്ണൂറു
നൃപന്മടയബന്ധനമോചനംചെയ്തോരു
നാരായണൻതന്നെക്കണ്ടിതവർകളും
സുമുഖമൃദുഹാസവുംപൊൻകിരീടപ്രഭാ-
സുന്ദരഗണ്ഡയുഗ്മംമണികുണ്ഡലം
ചതുർഭുജശംഖചക്രാദിശാർങ്ഗങ്ങളും
ചാരായതമാർവനമാലകൌസ്തുഭം
ഭൃഗുമുനിപദാംകിതംരത്നവിഭൂഷണം
ഭൂതിവാദ്യായബ്രഹ്മാണ്ഡോദരാഭയും
തുടർമണികൾകാഞ്ചികൾപീതവസനവും
തുമ്പങ്ങൾതീക്കുംപദപങ്കജാഭയും
ഇതിവിവിധമഴകൊടുമുകുന്ദരൂപാമൃതം
ഈശ്വരഭക്ത്യാകനിഞ്ഞുനൃപതികൾ
പരിചൊടുപുകഴ്ത്തിവാഴ്ത്തിവണങ്ങീടിനാൻ:—
"പത്മനേത്രാ!പാഹിപാഹിനമോസ്തുതേ!
മാഗധനൃപനെങ്ങളെബന്ധിച്ചതുമൊരു
അനന്ദസാദ്ധ്യമായ്വന്നുജഗല്പതേ!
തവവിമലഗുണമിയലുമത്ഭുതരൂപത്തെ
താവകകാരുണ്യമോടുകണ്ടീടുവാൻ
ഇതുസമയമൊരുകഴിവുവന്നതുമൂലമായ്
ഇന്നുമഹാഭാഗ്യശാലികൾഞങ്ങളും
തവപ്രകൃതിതന്റെഗുണത്താൽവിമോഹിച്ചു
താൻതാനഭിമാനമോടുനൃപനഹം
ഇതിവിവിദമദമനസിപ്പായിതുകാലവും
ഈശ്വരാ!നിൻപദംചിത്തേനിനയാതെ
ഇതുസമയംതവൽകൃപാലേശമുണ്ടാകയാൽ
ഇപ്പോൾഭവിച്ചിതുതത്വതകത്തിഞങ്ങൾക്കും.
ഇനിയിതിനൊരഴിനിലയുമരുളുഞങ്ങൾക്കിഹ
ഇന്നതിനായിട്ടനുഗ്രഹംനൽകേണം."
ഇദമവനിവരരവതരിച്ചുവണങ്ങിനാർ
ഇന്ദിരാകാന്തനരുൾചെയ്തിതന്നേരം:—
"മനസിയഴലൊക്കെയുംകൈവിട്ടുവന്നാലും
ഇന്നുമുതൽമമഭക്തിയുംവർദ്ധിക്കും.
സകലധനമദമനിശശാന്തിവരികയും
ധർമ്മേണനിത്യംപ്രജാപരിപാലനം
സകലസുഖദുഃഖങ്ങൾനന്നായ്സഹിക്കയും
സല്ക്കർമ്മമെങ്കൽസമർപ്പിച്ചുചെയ്കയും
മനസിമുഹുരെന്നെയുംധ്യാനിച്ചുവാഴ്കിൽ
മന്നരേ!യെന്നോടുചേരുമസംശയം.
സകലമദമതുപെരുകിമുന്നംനഹുഷനും
സുരരിപുദശാനനൻഹേഹയഭൂപനും
നരകനുമവർപലരെശ്വര്യമത്തരായ്
നാശംഭവിച്ചതുമെന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ
വിവിധമിതിനന്നായ്മുകുന്ദൻപറഞ്ഞുടൻ
നിർണ്ണയിപ്പിച്ചുനരവരന്മാരെയും
ദയവിനൊടുകുളിയശനവസ്ത്രാഭരണാദി
ദാമോദരൻനൃപന്മാർക്കുവേണ്ടുന്നവ
നൃപതിസഹദേവനെക്കൊണ്ടുസല്ക്കാരവും
നല്ലവണ്ണംകൊടുപ്പിച്ചുപോയീടുവാൻ
രഥമതുവിശേഷമായോരോന്നുനല്കിച്ചു
രാജ്യത്തുപോയ്രാജസൂയത്തിനായ്ക്കൊണ്ടു
സുഖമൊടുവരേണമെന്നെല്ലാമറിയിച്ചു
സൌഖ്യമായന്നവന്മാരെയയപ്പിച്ചു.
രജനികുലനാശനൻസാക്ഷിഭൂതൻപരൻ
രാമാനുജൻഭീമപാർത്ഥനുമൊന്നിച്ചു
പരിചിനൊടുപോന്നവപാണ്ഡവപ്രസ്ഥത്തിൽ
പാരാതെവന്നുശംഖംവിളിച്ചീടിനാൻ.
കമലദളനേത്രന്റെശംഖനാദംകേട്ടു
കാര്യവുംസാധിച്ചുവന്നിതെന്നേവരും
ഒരുമയൊടുചെന്നെതിർത്തീടിനാർമന്നവ-
രൊക്കെയുംധർമ്മജനോടറിയിച്ചിതു.
അതുപൊഴുതുധർമ്മജൻചിത്തംമുകുന്ദനിൽ
ഭക്ത്യാലയിച്ചുസന്തോഷാശ്രുപൂർണ്ണനായ്
പാരംപരവശമോടുമിണ്ടീടുവാൻ
പാത്രമല്ലാതെകുറഞ്ഞൊന്നുഴന്നിതു
സകലജനമതുപൊഴുതുമോദവുംപൂണ്ടിതു
സാധുധർമ്മാത്മജൻപിന്നെമോദത്തൊടും

ജഗതിപതിമാധവനോടുപറഞ്ഞിതു:—
"ജന്മാദിയില്ലാതചിന്മയ!നിന്നുടെ
മഹിതഗുണമസുരസുരബ്രഹ്മാദിയായോൎക്കും
ഓൎത്താലറിയരുതായ്കയാൽനിമ്പദേ
സതതമഖിലാൎത്ഥംസമൎപ്പിച്ചുസേവിച്ചു
സൎവ്വാത്മകനാംഭവാനെഭജിക്കുന്നു.
അഖിലവുമനാരതംസൃഷ്ടിച്ചുരക്ഷിച്ചും
അൻപോടുസംഹാരമായതുംചെയ്തിട്ടു
തവപ്രകൃതിസൽഗുണംകൊണ്ടുസംയുക്തനായ്
തന്നോടുതൽഗുണബന്ധംവിനാനിന്നും
തവഭജനശീലൎക്കുമുക്തിദനായ്ക്കൊണ്ടും
തത്രനിൽക്കുംപരബ്രഹ്മജ്യോതിൎമ്മയം;
പരമപുരുഷപ്രഭോ!നിൻകൃപാമൂലമായ്
പാരിൽചിലർതവമാഹാത്മ്യമോൎത്തോൎത്തു
സകലജനമാനസസംസ്ഥിതനാംനിന്നെ
സകലദിശിതേടിയാത്മാവിങ്കലുംപാൎത്തു
പരിചിനൊടുകണ്ടുകൊണ്ടാത്മാനമാത്മനാ
പാൎത്തറിയാവതല്ലെന്നറിഞ്ഞമ്പോടു
അഖിലവുമനാരതംനിന്നെയൊന്നല്ലാതെ
അങ്ങുമിങ്ങുമെങ്ങുമില്ലെന്നുനിശ്ചിത്യ
അകമലരിലനവരതമോൎത്തുസേവിക്കുന്നു
അത്രമഹിമാനമുള്ളഭവാനിന്നു
ഇവിടെമരുവീടുന്നഞങ്ങൾക്കുനിൻകൃപാ-
മൂലമായ്ഭൃതകൎമ്മങ്ങൾവഹിപ്പതും
പരമപുരുഷാത്മക!മോക്ഷപ്രിയപ്രഭോ!
പാൎത്താൽതവകൃപയുള്ളജനങ്ങൾക്കു
പരമപുരുഷാൎത്ഥനായ്യേച്ചുംഭവാനോൎക്ക്
പാൎത്തലത്തിങ്കലെന്തോന്നരുതാത്തുള്ളു.
തവപ്രകൃതിയാൽസൎവ്വമെന്നിരിക്കുംവിധൌ
തൽപ്രകൃതിപുമാനായ്സൎവ്വസാക്ഷിയായ്
തനുകരണമാദിസൎവ്വത്തിനുംമൂലമായ്
തത്വാൎത്ഥനാംഭവാനെന്തരുതാത്തതും.
ഒരുപൊഴുതുമൊന്നിലുമൊന്നുമില്ലേതുമേ
ഒന്നുംഭവാനൊഴിഞ്ഞേതുമില്ലെന്നുമേ"
ഇവപലതുവന്ദിച്ചുചൊല്ലിധൎമ്മാത്മജൻ
ഈശ്വരനായകൃഷ്ണാജ്ഞയാവൈകാതെ
യജനമതുചെയ്യുവാനൃത്വിക്കുകളേയും
ഏവമുള്ളോരെവരിച്ചുനൃപവരൻ.
പരമപുരുഷാംശകവ്യാസംപരാശരം
പൈലസുമന്തുധൌമ്യഭരദ്വാജാദി-
അസിതമഥഗൌതമംവീതിഹോത്രംകണ്വ-
മംഗിരോദേവലൌമൈത്രേയകശ്യപ
കലശഭവഗൎഗ്ഗവസിഷ്ഠജാബാലിസൽ-
കീൎത്തിമാനാകുംമഹാമുനിനാരദൻ
ഇവർപലരുമറ്റുമങ്ങേറ്റംമഹാപൂജ്യർ
ഈശ്വരതുല്യരെധൎമ്മാത്മജൻനൃപൻ
പരിചൊടുവരിച്ചതുനേരംനൃപതികൾ
പാരാതെചെന്നുനിരന്നുതുടങ്ങിനാർ.
നൃപതിധൃതരാഷ്ട്രനുംപുത്രരുംവന്നിതു
നല്ലകൃപർദ്രോണഭീഷ്മകൎണ്ണാദിയും
വിമലനതിദയാശാലിയായവിദുരരും
വന്നിതുഗാന്ധാരിയാദിയാംനാരിമാർ
ചാതുൎയ്യമോടുചാതുൎവ്വൎണ്ണ്യവൎഗ്ഗവും
ചിത്തമോദേനവന്നേറ്റംനിറഞ്ഞിതു.
അനവധിസുവൎണ്ണപാത്രങ്ങൾപാത്രങ്ങളും
ആശ്ചൎയ്യമോരോന്നുകണ്ടുജനങ്ങളും
ജഗതിപതിചിന്മയൻതന്നെയുമാദരാൽ
ജാതമോദംധൎമ്മനന്ദനൻതന്നെയും
പലരുമിഹപലവിധമതായിപ്പുകഴ്ത്തീട്ടു
പാരമാനന്ദേനനിന്നിതെല്ലാവരും.
മുനികളുടെയാജ്ഞയാമോദേനധൎമ്മജൻ
മൌനേനശാലയിൽപുക്കുദീക്ഷാൎത്ഥമായ്
പരിചിനൊടുപാഞ്ചാലിയുംപുക്കുശാലയിൽ
പാരാതെയജ്ഞകൎമ്മംതുടങ്ങീടിനാർ.
പുകൾപെരിയമുനികളവർസഭയതിലിരുന്നിട്ടു
പൂൎവ്വവേദക്രമംചെയ്യുംദശാന്തരേ,
അമരകളുമിന്ദ്രാദിയൊക്കെസത്രാന്തരേ
ആനന്ദമോടുവന്നൊക്കെനിറഞ്ഞിതു.
അതുപൊഴുതുയജ്ഞമൂലംലോകമൊക്കെയും
അൻപോടുമംഗലമായിച്ചമഞ്ഞിതു.
അതിവിമലമന്നപാനാദികൊണ്ടേവരും
ആനന്ദമായിതെന്നേപറയാവിതും.
സമഹൃദയസത്തമനായയുധിഷ്ഠിരൻ
സത്തമന്മാരായോരൃത്വിക്കുകളേയും
അതിവിമലചിത്തനായ്പൂജിച്ചുസൽക്കരി-
ച്ചന്തണേന്ദ്രന്മാൎക്കുചിത്തംതെളിഞ്ഞവർ
"വരികതവമേല്ക്കുമേൽവേണ്ടുന്നതൊക്കെയും"
വന്ദ്യരെന്നിത്ഥമാശിസ്സുംകൊടുത്തിതു
അതുസമയമഗ്ര്യപൂജയ്ക്കുയോഗ്യരിതിൽ
ആരെന്നുതങ്ങളിൽചോദ്യംതുടങ്ങിനാർ.
അതുസമയമുത്തമനാകുംസഹദേവൻ
അത്രപറഞ്ഞിതുസംശയമെന്തിനു?
ജഗതിപതിമാധവൻതാനിരിക്കെപ്പിന്നെ
ജാതരിലാരെയുംപൂജിക്കവേണമോ?
സകലഗുണകൎമ്മധൎമ്മങ്ങൾചരാചര
സൎവ്വലോകംസൎവ്വജീവചൈതന്യവും
സകലവുമഖണ്ഡനാനന്ദനാത്മാപരൻ
സൎവ്വഗൻമാധവനെന്നുവേദങ്ങളും
വിവിധതരമുപനിഷത്താദിശാസ്ത്രങ്ങളും
വിവിധതരമായിപ്പറയുന്നിതുദൃഢം.
വരദനഖിലേശ്വരൻവിഷ്ണുപരബ്രഹ്മം
വിശ്വേശ്വരനാംസൎവ്വമെന്നുസൎവ്വമതം
അതുകരുതിനിവിടെഹൃദിമാധവൻവാഴ്കയാൽ
അന്തരംഗത്തിലെന്തിന്നുസന്ദേഹവും.

* വൃം *

സകലസൃജപാലനാശലീലാമൂലൻ
സർവ്വാത്മകനതാനതല്ലാതെ വേറൊന്നും
ഒരുപൊഴുതുമൊന്നുമേയില്ലാതെകേവലൻ
ഒന്നുരണ്ടെന്നുമില്ലാതെപരബ്രഹ്മം
പരമപുരുഷൻമഹാമായതൻവൈഭവം
പ്രത്യക്ഷനായിരിക്കുന്നിതുകൃഷ്ണനായ്;
അതുകരുതിയിവിടെയിഹമാധവൻതന്നുടെ
അംഭോജസന്നിഭമായപദത്തിങ്കൽ
സർവ്വംസമർപ്പണംചെയ്താൽസമസ്തവും
സർവ്വകാലംതെളിഞ്ഞീടുമല്ലോദൃഢം.
വിവിധതരശാഖയാമേവുംതരുവിന്നു
വീഴുന്നമൂലേജലമതുമൂലമായ്
തരുവുമഥശാഖയുംദലവുമഥപുഷ്പവും
തത്രതളിർത്തുവിളർത്തുംഫലമാമതും
ഇവപലവിധംശ്രുതിയുക്തിയനുഭവം
ഇന്നുകാണുന്നിതുകൊണ്ടുസകലവും
ജഗതിപതിസാക്ഷാൽപരബ്രഹ്മസന്നിധൌ
ജാതരായുള്ളവർസർവ്വകർമ്മങ്ങളും
അനവരതമർപ്പിച്ചുവാഴുന്നവർക്കുമ-
ററാഗമകർമ്മങ്ങൾമററുവേണ്ടാദൃഢം.
സകലവുമഖണ്ഡാത്മനിപരബ്രഹ്മണി
സർവ്വദാചെയ്തുകൊണ്ടീടുന്നവർക്കിനി
ഒരുപൊഴുതുബന്ധവുംവന്നീടുകയുമി-
ല്ലൊന്നിനുംവൈഷമ്യമില്ലമോക്ഷംവരും."
മഹിതവചനംസഹദേവൻപറഞ്ഞതു-
മുതിർക്കുകൾകേട്ടുമാനിച്ചിതേവരും;
അതിവിമലമതിവിമലമാശ്ചര്യമെന്നിതും
അത്രപുകഴ്ത്തിയതുകേട്ടുധർമ്മജൻ
ഭൃശമതിമുദാന്വിതംമാധവൻതൻപദം-
സാനന്ദമാശുകഴുകിച്ചുചിത്രമാം
മണികനകസിംഹാസനേവെച്ചുമാധവം
മിത്രഭാര്യാപുത്രസോദരന്മാരൊടും
ജഗതിപതിതന്റെപാദാബ്ജംകഴുകീട്ടു
ജാതമോദംധർമ്മനന്ദനനാദികൾ
ജനനമരണാപഹംപാദതീർത്ഥോദകം
മൂർദ്ധ്നിചേർത്തിട്ടവർപിന്നെയുംമംബര-
കനകമണിഭൂഷണാദ്യങ്ങളാൽമേല്ക്കുമേൽ
കൌതുകമോടുപൂജിച്ചുമുകുന്ദനെ
അതിവിമലശോഭിയായാസനേവാഴുന്നോ-
രാനന്ദമൂർത്തിയാംനാഥനെധർമ്മജൻ
അഴകിനൊടുകണ്ടുചിത്താനന്ദബാഷ്പവും
അൻപൊടുവീഴ്ത്തിയചഞ്ചലംനിന്നുപോൽ.
സകലജഗദധിപതിമുകുന്ദധർമ്മാത്മജൌ
സർവ്വരുമൻപോടുവാഴത്തിനിൽക്കുംവിധൌ,
ജഗതിപതികൃഷ്ണനെവാഴ്ത്തുന്നതുകേട്ടും
ജാതമോദംനൃപൻപൂജിച്ചതുകൊണ്ടും
കുമതിശിശുപാലനുംകോപിച്ചെഴുന്നീററു
കുത്സിതവാക്കുകളിത്തരംചൊല്ലിനാൻ:—
"മലമയലുമൊരുശിശുപറഞ്ഞതുകാര്യമായ്
മറയവരുമിഹകാലവേഗമോരാതെയും
ഇവിടെമരുവുംവൃദ്ധവൃന്ദത്തോടൊന്നിച്ചു
ഏററമപൂജ്യനാംയാദവകൃഷ്ണനെ
വടിവിനൊടുവന്ദിച്ചുപൂജിപ്പതുംകണ്ടു
വാഴുന്നിതസ്ഥലേയെത്രയുമത്ഭുതം!
ഇവിടെബഹുമഹിമയൊടുവിജ്ഞാനബോധരാം
ഈശ്വരതുല്യർമുനികൾരാജർഷികൾ
പലരുമിവമാന്യരെനിന്ദിച്ചുകശ്മല-
പാപിഗോപാലംപരിചോടുപൂജിച്ചി-
തലമലമിതെത്രയുംനിഷ്ഫലംയാഗവും
അഗ്ര്യപൂജയ്ക്കിവൻയോഗ്യനല്ലെന്നല്ല
വിധിവിഹിതമുള്ളതില്ലാതെയാകുമിവൻ
വർണ്ണഭേദാചാരധർമ്മമിത്യാദിയും
ഒരുപൊഴുതുമില്ലവനൊന്നിലുംഭേദവും
ഓർത്താലഗമ്യഗമനവുംചെയ്തിഹ
ഒരുപൊഴുതുസത്യവുംശൌചവുമില്ലല്ലോ
ഓർത്താലൊരുഗുണലേശവുമില്ലല്ലോ
അതിദുരിതനാമിവനുണ്ടുസ്ത്രീഹത്യയും
അത്രയുമല്ലഗോഹത്യയുംസ്തേയവും.
കുലഹതകനിവനിവിടെസൽപാത്രമെന്നോർത്തു
കുമ്പിട്ടുപൂജിപ്പവർക്കുനിരൂപിച്ചാൽ
ഫലമതുലഭിക്കുമോകല്പകാലംശുഭം
പാപമിതുപാർക്കിലേററംമഹാകഷ്ടം!"
പലവുമിതികുമതിശിശുപാലവാക്യംകേട്ടു
ഇഷ്ടസദസ്യസുരോത്തമർചൊല്ലിനാർ:—
"ഇതിദുരിതവചനമതുകഷ്ടമാമെത്രയും
ഇന്നിവൻദുഷ്ടനതിനില്ലസംശയം.
സകലപതികൃഷ്ണനെനിന്ദിച്ചമൂലമായ്
സർവ്വകാലമിവൻനാരകേവാണീടും.
സുരഗുരുജനങ്ങളെനിന്ദചെയ്യുന്നതു
സജ്ജനകർണ്ണേകേൾക്കിലപ്പൊഴേപോകണം.
ഇതുകഴിവുചെയ്യാതെവാണാൽനരകമാം;"
എന്നുപറഞ്ഞുപോയാരവർദൂരവേ.
പരമപുരുഷൻനിന്ദാവാക്കുകൾകേട്ടതിൽ
പാരമിളകാതിരുന്നാനതുനേരം.
പരമപുരുഷൻനിന്ദാവാക്കുകൾകേൾക്കയാൽ
പാരാതെഴുന്നേററുഹൽഗുണൻവീറോടെ.
വികൃതിയതിദുർബുദ്ധിതന്നെവധിക്കുവാൻ
വേഗേനവില്ലെടുത്തെത്തിവിജയനും.
അതുപൊഴുതുഭീമാദിപാഞ്ചാലവീരരും
അമ്പോടടുത്തതുകണ്ടുശിശുപാലൻ
പരിചിനൊടുവാളുംപരിചയുംകൈക്കൊണ്ടു
പാർത്ഥാദികളെഭത്സിച്ചുനിന്നീടിനാൻ.
ഇവരിഹരണംതുടങ്ങീടുന്നനേരത്തു
യജ്ഞഭംഗംവരുമെന്നോർത്തുമാധവൻ

വിരവൊടുസുദർശനമങ്ങയച്ചിട്ടുടൻ
വീരൻശിശുപാലകണ്ഠവുംഛേദിച്ചു
അതുപൊഴുതുനൃപതിശിശുപാലദേഹത്തിൽനി-
ന്നൻപോടൊരുപ്രഭപൊങ്ങീട്ടുമാധവൻ
കനിവിനൊടുചേൎന്നിതുദിവ്യവൽതുല്യമായ്
തത്രകണ്ടിട്ടുവാഴ്ത്തീജനംമാധവം.
"ജയജയ!മുകുന്ദ!നാരായണ!മാധവ!
ജന്മനാശാദിഹീന!ജഗല്പാലക!
തവപ്രകൃതിലീലകളിങ്ങിനെചൊല്ലുന്നു?
തമ്പുരാനേ!ഭേദമില്ലാതെദേവ!നീ
പലഗുണവിധത്തിനാൽനിൻപദംചേൎക്കുവാൻ
പാരിൽപലതരംനിന്മഹാമായയാൽ
പലവഴികൾകാട്ടിക്കളിപ്പിച്ചുതല്ലദേ
പാപങ്ങൾതീൎത്തുചേൎക്കുംപരമാത്മനേ
ജയജയജഗൽപ്രഭോ!പാലയ"യെന്നേവം
ജാതമോദംപുകണ്ണാർനാരദാദികൾ.
അതുപൊഴുതുചേദീശപക്ഷമായുള്ളവർ
എത്രയുംമണ്ടിബ്ഭയേനവനംപുക്കാർ.
രിപുതയൊടനാരതംമാനസേമാധവം
രാജാശിശുപാലൻധ്യാനിക്കമൂലമായ്
ജനിമരണവിച്ഛേദമാധവസായൂജ്യം
ജന്മങ്ങൾമൂന്നുകൊണ്ടങ്ങുചേൎന്നീടിനാൻ.
വടിവിനൊടുധർമ്മജനൃതപിക്കുദസ്യൎക്കു
വന്ദിച്ചുദക്ഷിണചെയ്തുമോദാന്വിതം.
അതിവിമലമവഭൃതസ്നാനവുംചെയ്തവർ
ആനന്ദമോടുസഭാന്തരേമേവിനാർ.
നൃപതികുലമവരവൎക്കൊക്കെവേണ്ടുന്നതു
നൃപതിപതിധർമ്മജൻപൂജിച്ചയച്ചിതു
അതിമഹിതരാജസൂയത്തെയുംമാധവ-
പദവികളതുംധർമ്മജൻതൻപ്രഭാവവും
പരിചൊടുയഥേഷ്ടമായ്വാഴ്ത്തിനാരേവരും
പാരമാനന്ദേനസാകംബഹുവിധം.
അവരവർവഴിക്കപോയ്തത്തൽഗൃഹംപുക്ക
അച്യുതൻഭക്താഭിലാഷവുംനൽകീട്ടു
കമലദളനേത്രനുംധർമ്മജാനുജ്ഞയാ
കാമദൻചെന്നുദ്വാരാവതിപുക്കിതു.
നൃപതിവരചേദീശജന്മതൽക്കാരണം
നിന്നോടുസപ്തമസ്കന്ധേപറഞ്ഞുഞാൻ.
പരമപുരുഷൻതൻെറഭക്തനാംധർമ്മജൻ
പാരതിൽപാൎത്ഥിവശ്രേഷ്ഠസല്കീൎത്തിയും
പരമഗുണധനവുമിഹവന്നതുചിന്തിച്ചു
പാൎത്ഥിവൻദുൎയ്യോധനന്നുസഹിച്ചീല.
അവനുമനസിമോദമില്ലെന്നുമല്ലകേൾ
മാനസേശോകവുംവൎദ്ധിച്ചുവാണിതു.
കുരുകുലവരന്മാരുമെന്യേസകലരും
കൌതുകത്തോടെനിജാലയേവാണിതു
സകലജയമാകിയരാജസൂയത്തെയും
സൎവ്വാത്മകൻചൈദ്യമോക്ഷംകൊടുത്തതും
ദിവസമിഹരവിയുദയേചിന്തിപ്പവൎക്കൊരു
ദുഃഖനരകങ്ങളുണ്ടായ്വരാദൃഢം.
ഇതികഥിതമഴകിനൊടുചൊന്നമുനീന്ദ്രനോ-
ടിച്ചുയാശ്രീപരീക്ഷിത്തുചോദിച്ചിതു:—
"അതിവിമലമാകിയരാജസൂയംകൊണ്ടു
അന്തൎമ്മനസിദുൎയ്യോധനനേറവും
അഹിതമുമമർഷവുംവൎദ്ധിച്ചതിൻമൂലം
അൻപോടരുൾചെയ്കവേണംദയാനിധേ!"
മുനിവരനുമതുപൊഴുതുചൊല്ലിനാൻധൎമ്മജൻ
തൻെറസുഹൃജ്ജനമായനൃപന്മാരെ
വിരവിനൊടുരാജസൂയത്തിനുമുമ്പിനാൽ
പരിചിനൊടുവേണ്ടുംശ്രമത്തിനാക്കീടിനാൻ.
സകലധനമായതുംകാപ്പാൻസുയോധനം
സത്ര്യയ്ക്കുവെപ്പിന്നധിപതിമാരുതി
അമരപതിനന്ദനനർജ്ജുനനുംപിന്നെ
അശ്വിനീപുത്രൻസഹദേവവീരനും
പരിചിനൊടുസജ്ജനപൂജശുശ്രൂഷണം
പാരാതെചെയ്യതിനാക്കിയനന്തരം
രവിസുതനെദാനങ്ങൾചെയ്യതിന്നായ്ക്കൊണ്ടു
രംഭപത്രാദിനാനാപദാൎത്ഥങ്ങളും
നകുലനെവരുത്തുവാൻനന്ദജന്മാധവൻ
നന്നായ്മറയവർപാദംകഴുകിപ്പാൻ
ദ്രുപദനൃപനാദിമറ്റുള്ളബന്ധുക്കളെ
രോഷഹീനംമറ്റുമോരോന്നിനാക്കിനാൻ.
ജഗതിപതിമാധവൻധർമ്മജഭൃത്യനായ്
ജാതമോദംകൎമ്മമോരോന്നുചെയ്യുമ്പോൾ
ഭുവനമതിൽജാതരായുള്ളജനംപിന്നെ
ഭൂപതേ!ചെയ്യതെല്ലാംപറയേണമോ?
ഇവസകലമേല്പിച്ചുധൎമ്മജൻശാലയിൽ
ഈശപരഭക്ത്യാകടന്നിതെന്നോൎക്കനീ.
സകലജനഹൃദയമതുമോദിച്ചുമെന്മേലേ
സൎവ്വരുംധൎമ്മാത്മജംപുകഴ്ത്തീടിനാർ.
കുമതിശിശുപാലനെക്കൊന്നോരനന്തരം
കൂടലർകാലനവഭൃഥസ്നാനവും
കഴിവതിനുയാത്രയായീടുന്നനേരത്തു
കാണികൾക്കുത്സവമെന്തുചൊല്ലാവതും
ഗജതുരഗരഥസൈന്യകാലാളസംഖ്യമായ്
ഗാനസംഘങ്ങൾവാദ്യങ്ങൾബഹുതരം
പരിചിനൊടുഘോഷിച്ചുവാഴ്ത്തിസ്തുതിക്കയും
പാടവസങ്കീൎത്തനാദിജയശബ്ദം
യുവതിജനവുംനവഭൂഷണാലംകൃതൈ-
രേവംയമാത്മജൻഗംഗാതടംപുക്ക
സകലജനചിത്തംകുളൎത്തുമോദാന്വിതം
സകലസുഖഗന്ധതൈലങ്ങളുംകുംകുമം
പരചിനൊടുഗോരസാദ്യാദിജാലങ്ങളും
പാരമായ്ത്തങ്ങളിലൂത്തുതുടങ്ങിനാർ.

അതുസമയമാത്മപത്ന്യാസമം ധർമ്മജ-
നതുകുളിച്ചുടൻനാനാജനങ്ങളും
സകലജനമാലമതുകഴിഞ്ഞുതൽസ്നാനേന
സകലസുരയുവതികളൊടൊത്തുദേവഗണം
പരിചിനൊടുപുഷ്പമാല്യങ്ങൾവർഷിച്ചതി-
പാരമാനന്ദേനവാഴ്ത്തിപ്പുകഴ്ത്തിനാർ.
വടിവിനൊടുധർമ്മജൻപിന്നെപ്പുരംപുക്ക
വന്നുനിറഞ്ഞൊരുനാനാജനത്തോടും
സകലരെയുമവരവരെയുചിതമതുപോലെയും
സർവ്വരുംതൃപ്തിവരുത്തിയയച്ചിതു.
വിനയമൊടുധർമ്മജൻതന്റെബന്ധുക്കളെ
വാസവുംചെയ്യിച്ചുസല്ക്കരിച്ചീടുവാൻ
അതുപൊഴുതുമാധവൻധർമ്മാത്മജൻതന്റെ
അന്തരംഗംപ്രസാദിപ്പാൻയദുക്കളെ
വടിവിനൊടുയാത്രയാക്കിപ്പിന്നെമാധവൻ
വാണിതുധർമ്മജമന്ദിരേ കൾക്കെടോ!
ജഗതിപതിയാകുന്നപോതേനധർമ്മജൻ
ജന്മികൾക്കേററംപ്രയാസമാംകാര്യത്തെ
സപദിയിഹധർമ്മജൻസാധിച്ചനന്തരം
സുരവരജനത്തിനുംസിദ്ധിയാതുള്ളൊരു
ധനമതുപെരുത്തുള്ളതുകണ്ടുകണ്ടേററവും
മനസിശുചിധൈര്യമില്ലാതെദുര്യോധനൻ
ജ്വരമതുവളർന്നിതുനിത്യമതുംപിന്നെ
ജാതമോദംധർമ്മനന്ദനൻതന്നുടെ
സഹജജനബന്ധുഭൃത്യാദികൾചൂഴവേ
സഭയതിലശേഷസാമ്രാജ്യലക്ഷ്മീയുതം
ജഗതിപതിമാധവംവന്ദിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ
ജാത്യന്ധനന്ദനൻദുര്യോധനൻതാനും
സഹജരൊടുമൊന്നിച്ചുനന്നായലംകൃത്യ
സാധുധർമ്മാത്മജംകാണ്മതിന്നായ്ചെന്നു
അതുപൊഴുതുനിർജ്ജലംജലമയമതെന്നതു-
മതുസ്ഥലേജലമെന്നുംഭ്രമിച്ചവൻ
നിലമതിൽനടന്നിതുവസ്ത്രംകയററീട്ടു
നല്ലജലത്തിൽനടന്നുജലേവീണാൻ.
അതുപൊഴുതുകൈകൊട്ടിയാർത്തിതുഭീമനും
അതുപാഞ്ചാലിഹസിച്ചിതറിയാതെ.
അതുപൊഴുതുധർമ്മജൻചൊല്ലിനാനാക്കമേ
ഹാസ്യമരുതെന്നുകേട്ടുമുകുന്ദനും
അനുസരമതിന്നതുകണ്ടുസകലരും
അത്തുഹസിച്ചതുനേരംസുയോധനൻ
വദനഹൃദമിളിവിനൊടുചേർന്ദുഃഖാനുചിതം
ഹസ്തിനമായപുരിപുക്കുമേവിനാൻ.
ഇവകരുതിധർമ്മജൻകഷ്ടമെന്നോർത്തോർത്തു
ഠരംശപര!സൌഖ്യമില്ലെന്നുവാണീടിനാൻ.
പരമപുരുഷൻതന്മനസിയോർത്താനിദം
പാർത്ഥലേഭാരാപഹാരത്തിനെത്രയും
പെരുകിനൊരുവഴിയിതെന്നോർത്തുമോദിച്ചിതു
പാപിസുയോധനനിത്തരമീർഷ്യയും
പെരുതുയമനന്ദനനാദികളിൽവന്നു
പാർത്ഥിവ!കേൾക്കെന്നുമാമുനിചൊല്ലിനാൻ.

സാല്വവധം.

കമലനയനൻശിശുപാലനെക്കൊന്നതു
കേട്ടസഹിയാഞ്ഞുയാലഥസാല്വനും
നൃപസദസികോപമൊടുയദുകുലമൊടുക്കുവാൻ
നന്നായ്പ്രതിജ്ഞയുംചെയ്തുഗമിച്ചവൻ
വിമലതരഗഹനമതിൽവിരവിനൊടുചെന്നുടൻ
ഗംഗാധരനെത്തപസ്സുതുടങ്ങിനാൻ.
ഭുവനപതിചരണമതുഹൃദികരുതിനിത്യവും
ഭൂമിപരാഗൈകമുഷ്ടിഭുജിച്ചവൻ
അനലനുടെനടുവിലധമാവികിരണവുംസഹി-
ച്ചങ്ങിനെകാലമോരാണ്ടുചെല്ലുംവിധൌ
അധികതരകരുണയൊടുമവനുടയഭക്തികണ്ടു-
ണ്ടിന്ദുശേഖരൻപ്രത്യക്ഷനായിതു.
അതുപൊഴുതുനൃപതികുലതിലകനടിവന്ദിച്ചു
ആനന്ദബാഷ്പാകുലാക്ഷനായ് ചൊല്ലിനാൻ:—
"മനുജസുരരജനിചരജാതികളാക്കമേ
എന്നെജ്ജയിക്കരുതെന്നതുംപിന്നേതു
മനുജജനമൊന്നുമേകാണാതെനല്ലൊരു
മാനസതുല്യവിമാനവുംനൽകണം;
ഇദമവനുമഖിലപതിശങ്കരന്തന്നോടു
കാംക്ഷയാചോദിച്ചനേരംനൃപനൊടു
തവഹിതമതൊക്കയുംവന്നുകൂടുമെന്നു
ചൊല്ലിമറഞ്ഞിതുശങ്കരനനന്തരം
ശിവനുടയവാക്കിനാൽയമനുമഥസാല്വനു
ശോഭനമായവിമാനവുംനൽകിനാൻ
നൃപനുമതിലേറിവന്നതുനിജസൈന്യ
നാനാവിധംവിമാനത്തിലേററിക്കൊണ്ടു
ദനുജബലബഹുലമൊടുവ്യോമനിപോയ്ചെന്നു
ദ്വാരകപുക്കുശരങ്ങൾവർഷിച്ചിതു.
അതിനിഗളമങ്ങിനെപെയ്യുംകണക്കിനെ
അതുകണ്ടാശ്ചര്യയദുവരന്മാരുമായ്
മുസലധരനമിതബലപ്രദ്യുമ്നസംയുതം
ബഹുപരുഷകോപമോടാകാശലക്ഷ്യമായ്
തെരുതെരെയയച്ചിതുബാണശസ്ത്രാദികൾ
തതുകരശിരഃപാദങ്ങളററഥ
ഭുവിഝടിതിപതിതരായ്സാല്വസൈന്യങ്ങളും
ഭൂപതിസാല്വനതുകണ്ടുകോപേന
പരിചൊടുവിമാനവുംഭൂമിയിൻതാഴ്ത്തിനാൻ
പാരമാശ്ചര്യമായുണ്ടുയദുക്കളും
നൃപതിശനിവനറികസാല്വനെന്നേവരും
നിശ്ചയിച്ചേററംശരവർഷവുംചെയ്താർ
കുമതിനൃപവൃത്തമെല്ലാംകണ്ടുരാമനും
കോപമുണ്ടായതുചൊല്ലുവാനാമല്ല
അതുപൊഴുതുസാല്വനുംയാദവന്മാരുമാ-

ന്ത്രരണംചെയ്തതേററവുമത്ഭുതം!
ഇരുപുറവുമുള്ളോരുസൈന്യങ്ങളേററവും
ഇമ്പമോടെരണംതന്നിൽമരിച്ചിതു.
നൃപതിയുടെശരനിരകളേററുപ്രദ്യുമ്നനും
നന്നായിമോഹിച്ചുവീണോരനന്തരം
അവനുടയസൂതനുംതേർതിരിച്ചോടിച്ചു
അൻപൊടുനിന്നനേരംമുകുന്ദാത്മജൻ
ഹൃദയമതുതെളിഞ്ഞുചൊന്നാനിദം"സൂത!നീ
യാഹവേതേർതെളിച്ചോടിച്ചതോർക്കിലോ
നൃപകുമതികൾക്കെന്നെനിന്ദിപ്പതിന്നുനീ
നല്ലതല്ലിച്ചെയ്തതെന്നുടെസാരഥേ!
യദുവരരിലൊരുവരൊരുരണസമയമെങ്കിലും
യുദ്ധേതിരിച്ചുനീകണ്ടിതോചൊൽകെ"ന്നാൻ
"അനയമിതതിന്നിനിവൈകാതെയിന്നിഹ
അൻപോടുമദ്രഥംകൂട്ടരിപുമദ്ധ്യേ."
കമലദലലോചനനന്ദനൻപ്രദ്യുമ്ന-
കഥിതമിവകേട്ടുതൽസൂതനതുനേരം
അരികുലവധത്തിനായ്രഥമരികൾതന്നേരേ
അമ്പിനോടോടിച്ചനേരത്തുപ്രദ്യുമ്നൻ
ശരവരിഷബാഹുല്യമതുചെയ്തുചെയ്തങ്ങിനെ
ശേഷിച്ചുസാല്വസൈന്യങ്ങളതുനേരം.
ശരനിരകൾകൊണ്ടതിക്രോധേനപ്രദ്യുമ്നൻ
സാല്വസേനാഗണംകൊന്നതുകാരണം
അതിരുഷിതമതിനൃപതിപ്രദ്യുമ്നനുമായി
അതികഠിനമായ്രണംചെയ്തിതതിഘോരം.
മതിതെളിവൊടിരുവരുമഹർന്നിശമൊന്നുപോൽ
മുവ്വൊമ്പതുനാൾരണംചെയ്തനന്തരം
ജഗതിപതിദ്ദുരിതഹരനായമുകുന്ദനും
ജാതമാംദുർന്നിമിത്തങ്ങളെക്കാണ്കയാൽ
യമതനയവിജയരവരേവരോടുംകൃഷ്ണൻ
യാത്രയുംചൊല്ലിപ്പുറപ്പെട്ടുസത്വരം
അനിലജവസമമൊടുമുകുന്ദനുംതൻഗൃഹേ
അമ്പോടുചെന്നനേരത്തുസാല്വംകണ്ടാൻ.
ഭവനമുപവനവുമഥവിമലപരിഘങ്ങളും
ഭേദിച്ചതുകണ്ടുകോപിച്ചുമാധവൻ
അതിജവമൊടിവനെയിന്നിരണമതിൽവധിപ്പനെ-
ന്നൻപോടുസാല്വനോടെത്തിനാൻകൃഷ്ണനും
സപദിനൃപവരനുമൊരുവിപുലഗദയാകൃഷ്ണ
സാരഥിതന്നുടെനേരേയെറിഞ്ഞിതു
സപദിയദുപതിയുമതുതിലസദൃശമാക്കിനാൻ
സാല്വനേയുംപുനരെയ്തുപിളർന്നിതു.
വിഗതഭയമഥനൃപനുമൊരുശരമെടുത്തുടൻ
വാമകരേയവനെയ്തിതുകൃഷ്ണന്റെ
തദനുഹരികരകലിതകനകമയശാർങ്ഗവും
താഴത്തുവീണിതുചിത്രമത്രേതുലോം
സകലജനമതുപൊഴുതുഭയവിവശചിത്തരായ്
സാല്വനുമപ്പോൾചിരിച്ചുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"കുമതിവര!രണശിരസിസദസിശിശുപാലനെ
കൊന്നീലയോനീ?ചതിച്ചുജളമതേ!
വിഗതഭയമിഹസമരഭുവികിമപിനില്ക്കിലോ
വൈകാതെചെന്നുനീവാഴുംയമാലയെ."
ഇതിനൃപതിവചനമതിപരുഷമൊടുകേൾക്കയാൽ
ഇന്ദീവരാക്ഷനവനോടുചൊല്ലിനാൻ:—
"അരികളൊടുപടപൊരുതുന്നളവിലതിനിന്ദ്യമാം
ആത്മപ്രശംസയാകിംഫലംദുർമ്മതേ!
സമരമതുവിഗതഭയമഴകിനൊടുചെയ്കനീ
സംസാരമാർഗ്ഗേണയുദ്ധേജയംവരാ."
ഇതിവചനമുടനെമധുരിപുനൃപതിയോടുര-
ച്ചുന്നതമാംഗദകൊണ്ടെറിഞ്ഞീടിനാൻ.
നിജശിരസികഠിനതരഗദയതുപതിക്കയാൽ
നിന്നുവിറച്ചുമറിഞ്ഞിതുസാല്വനും.
ശിവനുടയവരബലമൊടിത്തരംമായകൾ
ശത്രുവാംസാല്വനുകൃഷ്ണനായ്ക്കാട്ടിനാൻ
ഗദയുമതുമൂർദ്ധ്നികൊണ്ടുവേഗേനപോയ്
ഗഗനമതിൽമറഞ്ഞസാല്വംനോക്കിമാധവൻ
അതുപൊഴുതിലൊരുപുരുഷനഥകമലനേത്രനോ-
ടത്യന്തദുഃഖേനവന്നുചൊല്ലീടിനാൻ:
"തവജനനിവചനമതുകേട്ടുകൊണ്ടീടുനീ
താതനെബന്ധിച്ചുസാല്വനുംകൊണ്ടുപോയ്."
നിജജനനിചൊന്നതുസകലമഥകേൾക്കയാൽ
ഇത്തരംചിത്തത്തിലോർത്തുമുകുന്ദനും:—
"മഹിതബലവരമമസഹജനെദുർവീരരും
മൽസുതൻപ്രദ്യുമ്നനുംയുയുധാനനും
പലരുമിവരതിബലികളവിടെമരുവുംവിധൌ
പാപിയാംസാല്വൻതൊട്ടുമോജനകനെ?"
മനസിബഹുവിവശതയൊടിവപലതുമോർത്തതി
മന്ദനായ്കൃഷ്ണൻവസിക്കുംദശാന്തരേ
നിജജനകസഹിതമതികുപിതമതിസാല്വനും
നില്ക്കുന്നതുകണ്ടുപുഷ്കരവീഥിയിൽ
അഥകുമതിനരപതിയുമധികതരഹാസമോ-
ടംബുജലോചനൻതന്നോടുചൊല്ലിനാൻ:—
"അയികപടഹൃദയ!തവജനകനെനിരാകുലം
ആശുഞാനിന്നുവധിപ്പതുകാൺകനീ.
ജളതയൊടുജനകവധമരുമയൊടുകണ്ടഹോ
ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതെന്തിനുനീവൃഥാ?
പരിഭവവുമതിനുതവഭുജബലവുമുണ്ടെങ്കിൽ
പാലിച്ചുകൊൾകനീമൂഢജളപ്രഭോ!"
കുമതികളിൽവിരുതുടയനൃപനിവപറഞ്ഞാശു
കൊന്നിതുമാധവൻകാൺകവേതാതനെ.
ജനകനുടെതലയുമഥസവിധഭുവിവീണതേ
ജല്പിച്ചുനിന്നൊരുസാല്വൻമറഞ്ഞിതു
ഹൃദയമതിൽവളരുമൊരുവ്യഥയൊടഥകൃഷ്ണനും
ഹാ!ഹാ!ഹതോസ്മീതിമോഹിച്ചുവീണുതേ.
തദനുമുരമഥനനഥനിജമനസിമോഹവും

തിന്നെഴുന്ന ററാക്കുന്നോക്കംദശാന്തരേ
പുരുഷമപിജനകനുടെതലയുമൊരുദിക്കിലും
പേർത്തുകാണായ്കയാൽവിസ്മയിച്ചീടിനാൻ.
മധുമഥനനതുപൊഴുതുശാല്വപതിതന്നുടെ
മായയെന്നുള്ളതറിഞ്ഞുകോപത്തൊടും
നിരവധികശരനിരകൾഗഗനമതിൽവിട്ടിതു
നീളവേചെന്നുശരങ്ങൾനിറഞ്ഞിതു
സപദികരചരണഗളരഹിതമഥസംഗരേ
സാല്വസൈന്യങ്ങളുംചത്തുവീണീടിനാർ.
സപദിഹരികരകലിതമഹിതഗദകൊണ്ടുടൻ
സാല്വബലംതകർത്തീടിനാൻതൽക്ഷണം
തദനുനരപതിയുമൊരുനിശിതഗദകൈക്കൊണ്ടു
തൽക്ഷണംകോപേനയുദ്ധംതുടങ്ങിനാൻ.
കഠിനതരകലഹമതിലഥനൃപതിതന്നുടെ
കണ്ഠംമുറിച്ചിതുചക്രേണമാധവൻ.
പുതുമലരുമതുപൊഴുതുനരകരിപുമൂർദ്ധനി
പൂരിച്ചുനന്നായ്സ്തുതിച്ചാരമരരും.
അഖിലയദുവരരുമഥമുരഹരനെവാഴ്ത്തിനാർ
അക്കഥകേട്ടൊരുദന്തവക്ത്രൻനൃപൻ
അയുതഗജബലനവനുമൊരുഗദയുമായ്വന്നു
അംഭോജലോചനനോടെതിർത്തീടിനാൻ.
അതുപൊഴുതുമാധവൻതന്റെഗദയുമായ്
അമ്പോടുദന്തവക്ത്രൻമുമ്പിൽനിന്നിതു
മധുമഥനനൊടുനൃപനുമുച്ചമുരച്ചിതു:--
“മാതുലനെവധംചെയ്തമൂഢപ്രഭോ!
തവമനസിയൊരുവരെയുമൊരുകൃപയുമില്ലാതെ
തൽബന്ധുവർഗ്ഗംഹനിച്ചതുമൂലമായ്
തവമരണമിന്നുവരുത്തുന്നതുണ്ടുഞാൻ
താപമെനിക്കതിനില്ലൊരുതെല്ലുമേ.”
ഇതിവചനമോരോന്നുമാധവൻതന്നൊടു
ഈർഷ്യയാകാരൂശഭൂപൻപറഞ്ഞഥ
ഝടിതിഗദകൊണ്ടടിച്ചീടിനാൻകേശവം
പടുതയൊടുകൃഷ്ണൻതട്ടത്തൊന്നടിച്ചിതു.
കലുഷവരനവനുമതുകൊണ്ടുശിഥിലമായ്
കാലാലയംപുക്കിതക്കഥകേൾക്കയാൽ
കുമതിനൃപദന്തവക്ത്രന്റെസഹോദരൻ
കോപിച്ചുവന്നുവിദൂരഥനെന്നവൻ
അതുപൊഴുതുമാധവൻചക്രേണവീരന്റെ
കണ്ഠവുംഛേദിച്ചുഭൂമിയിൽവീഴ്ത്തിനാൻ.
ഇതിനൃപതികുമതിവരരെക്കൊന്നുസത്വരം
ഇന്ദിരാകാന്തൻഗൃഹംപുക്കുമേവിനാൻ.
അഖിലജനമഴകിനൊടുകൃഷ്ണനെവാഴ്ത്തിനാർ
ആനന്ദമോടെവസിച്ചിതെല്ലാവരും.

വല്ക്കലവധം.

തദനുകുരുവരരുമഥശമനസുതനാദിയും
തമ്മിൽകലഹമടുത്തതുകാണ്കയാൽ
ലിഹ ണനമലമതിരാമനുമമ്പൊടു
ആനന്ദമോടുതീർത്ഥങ്ങളാടീടുവാൻ
പരിചൊടുഗമിച്ചിതുകന്മഷനാശന-
പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളുമാടിവഴിപോലെ
വിമലമുനിജനമതുവസിക്കുന്നമംഗല-
വന്ദിതനൈമിശാരണ്യത്തിൽരാമനും
ഗമനമതുചെയ്തതുകണ്ടുമുനിവരർ
ഗാഢമോദംരാമനേയുംവഴിപോലെ
പരിചിനൊടുസല്ക്കരിച്ചത്രപാർപ്പിച്ചിതു
അതുപൊഴുതുവിഗതഭയസകലമുനിമദ്ധ്യഗേ
തത്രവീരാസനേസൂതനിരിപ്പതും
പരിചിനൊടുകണ്ടുകോപിച്ചുഹലായുധൻ
പാർത്തിവണ്ണംനിജമാനസേചിന്തിച്ചാൻ:—
“സകലമുനിസദസിവീരാസനേസ്വൈര്യമായ്
സംശയമെന്ന്യേവാഴുന്നൊരുസൂതജൻ
അധമനിവനേററവുംകഷ്ടമിതത്ഭുതം!
അധിക്യവുംസൂതസാരഥ്യമേയുള്ളു
അമൃതമഥനാന്തരേഅപ്സരസാംഗണെ-
രുച്ചൈശ്രവോയുതജാതകുലോത്ഭവൻ
ഇവനിവിടെസൂതനാകുന്നിതെന്നുംചിലർ
നിശ്ചയംചൊല്ലുംചിലരതുനില്ക്കട്ടെ.
അനവധിവിവേകവേദങ്ങൾസമസ്തവും
ആരാഞ്ഞുപാർത്തതിൻസാരമോരോതരം
വടിവൊടുഗ്രഹിച്ചൊരുബുദ്ധിമാനാമിവൻ
വ്യാസനുശിഷ്യനിവസകലംവൃഥാ.
നയവിനയമിവനുനഹിധർമ്മമില്ലൊട്ടുമേ
നമ്മെയുമേതുംബഹുമാനമില്ലഹോ.
സകലജനപൂജ്യരായുള്ള ജനങ്ങളും
സാധുമാർഗ്ഗംബഹുമാനിച്ചുനമ്മെയും.
മദരഹിതനിവനധികദുരിതമിതുചെയ്കയാൽ
ദുഷ്ടനിവനതിനില്ലൊരുസംശയം.
കലികലുഷശീലരെനാശമാക്കീടുവാൻ
കോപ്പിട്ടുവന്നുപിറന്നുഞാനിപ്പൊഴേ.
ഇവനെയിഹകൊല്ലുവനെന്നുറച്ചൻപോടു
ഈർഷ്യയാനല്ലകുശതൃണാസ്ത്രത്തിനാൽ
പരിചിനൊടുസൂതനെക്കൊന്നോരനന്തരം
വന്ദിതരാംമുനിവൃന്ദംദയാന്വിതം
മനസിബഹുപരവശതയാകഷ്ടമാമിദം
മാമുനിമാരുമീവണ്ണംപറഞ്ഞിതു-
ബലനൊടഥസകലമുനിവരരുമരുൾചെയ്തിതു.—
“ബ്രഹ്മാസനംഞങ്ങൾസൂതനുനൽകിനാർ
ദനുജരിപുമഹിതകഥസതതമതുചൊല്ലുവാൻ
ദീർഘമായുസ്സുംകൊടുത്തിതുഞങ്ങളും.
ബഹുസുകൃതമെഴുമിവനെവിരവൊടുവധിക്കയാൽ
ബഹുമതിയുമായ്യരാദോഷവുംവന്നിതു.”
ഇതിമുനികൾവചനമതുകേട്ടുഹലായുധൻ
ഇമ്പമെന്ന്യേപരാധീനനായ്ചൊല്ലിനാൻ
“കരുണയൊടുമമദുരിതശമമതിനുനിങ്ങളും

കല്പിച്ചതെല്ലാമേചെയ്യുന്നതുണ്ടുഞാൻ
മുനിജനവചസ്സുകൾസഫലതവരുത്തുവാൻ
ഇന്നിവനില്പൊഴേജീവനുണ്ടാക്കുവൻ.”
ബലവചനമിതിമുനികൾകേട്ടോരനന്തരം
ബഹുമോദംമുനിമാരുമരുൾചെയ്തു:—
“അഖിലജഗദധിപതവവരചരിതങ്ങൾത-
ന്നാഖ്യാനവുമിവനിഷ്ഫലമാക്കൊലാ.
അതിനുതരമൊരുവഴിവിധിക്കവേണംഭവാൻ
“അഖിലജഗദീശ്വരനെന്തരുതാത്തതും?”
മുനികളുടെവചനമിതികേട്ടുബലഭദ്രൻ
മാനിച്ചുപിന്നെയുമിത്തരംചൊല്ലിനാൻ:—
“സകലജനസമ്മതംസർവ്വജന്തുക്കൾക്കും
സ്വാത്മാവുപുത്രനെന്നല്ലോവേദോക്തിയും.
സകലഗുണസഹിതമൊരുതനയനിവനില്പൊഴേ
സത്യമിവന്റെദേഹത്തിൽനിന്നുണ്ടാകും.
അവനഖിലഹരികഥകളഴകൊടുരചെയ്തിടും
മററുമെന്താഗ്രഹംനിങ്ങൾക്കചൊല്ലുവിൻ.”
അതുപൊഴുതുമുനികളഥഹലനൊടുരചെയ്തിതു:—
“അല്പമിനിയുമൊരാഗ്രഹമുണ്ടുകേൾ.
അസുരവരനധികബലശൂരൻദയാഹീനൻ
അത്യന്തദുഷ്ടനായുള്ളൊരുവല്ക്കലൻ.
ഇരവുപകലിടയൊഴികെദിശിദിശിനടന്നവൻ
ഇഷ്ടികാലേഞങ്ങൾസന്നിധൌവന്നിട്ടു
അതിസുഖമൊടധികശംനവനതിപുരീഷവും
മാംസരുധിരവമനമൂത്രാദിയും
അസുരനിവവർഷിച്ചുനിത്യയജ്ഞമതും
അത്രമുടക്കുന്നവനെഭവാനിനു
കൃപമുനിജനങ്ങളിലുണ്ടായ്വധിക്കണം
കർമ്മങ്ങൾനന്നായ്വരുംപിന്നെഞങ്ങൾക്കും.
തവമനസിഹരിയുടെയരൂപവുംധ്യാധിച്ചു
തത്രതത്രഹരിശങ്കരക്ഷേത്രത്തിൽ
പരിചൊടുനടന്നഥഭാരതവത്സരേ
പാപശാന്ത്യർത്ഥതീർത്ഥങ്ങളുമാടിയാൽ
തവകലുഷപാപവുംപോയ്ശുദ്ധനായ്വരും.”
താപസന്മാരുമീവണ്ണമുരചെയ്താർ,
അതുപൊഴുതുഹലധരനുമത്രവസിച്ചിതു
അന്ത്യംവരുത്തുവാനായിട്ടുവല്ക്കലം,
അതുപൊഴുതുമുഖ്യമാംപർവ്വവുംവന്നിതു
അതുസമയമസുരനഥഗഗനഭുവിനിന്നുടൻ
അൻപോടുരക്താദിവർഷംതുടങ്ങിനാൻ.
അസുരനുടെതനുവതുഗിരിക്കുതുല്യംകണ്ടു
ആയുധത്തേചിന്തചെയ്തിതുരാമനും.
അതിഝടിതിഹലവുമഥരാമൻകരേനിന്നു
അസുരരിപുരാമനുംവല്ക്കലംകൊന്നിതു.
ഝടിതിഹലധരനുടയസീരാഗ്രഘട്ടനാൽ
ഝടിതിനിശിചരനഥകാലനൂർപുക്കപ്പോൾ
അഖിലമുനിവരരുമഥഹലധരനെവാഴ്ത്തിനി-
ന്നൻപോടുവാടാതെപങ്കജമാലയും
ഹലധരനുനൽകിനാർമാല്യംധരിച്ചിട്ടു
ഹലധരനുമെത്രയുമേററംവിളങ്ങിനാൻ.
നയവിനയസഹിതമഥമുനികളൊടുയാത്രയും
നന്നായ്പറഞ്ഞുഗമിച്ചിതുരാമനും.
ബലവചനസത്യേനസൂനുവുംജാതനായ്
ബഹുവിധവിവേകവിദ്യാഭിജ്ഞാനാചിതം.
സകലദിശിവിലസുമൊരുവിമലബഹുതീർത്ഥവു-
മാടിപ്പിതൃദേവതർപ്പണവുംചെയ്തു
വസനമണികനകപശുവഖിലപദവസ്തുക്കൾ
വിപ്രവരന്മാർക്കുദാനമസംഖ്യമായ്
പരിചിനൊടുനൽകിരാമൻഹരിശങ്കര-
പുണ്യനിലയനലിംഗങ്ങൾകണ്ടുക-
ണ്ടതികുതുകമോടുനമിച്ചുലോകത്തിങ്കൽ
കലികൃതവിനാശംവരുത്തിത്തപസ്സിനാൽ
പരിചിനൊടുഭുവിനടന്നിട്ടുദേശാന്തരേ
പാരാതെകേട്ടാൻകുരുപതിവീരരും
രണമതുഭവിച്ചതിലേററംജനങ്ങളും
രണ്ടുപക്ഷത്തിലുമുള്ളയോദ്ധാക്കളും
പലരുമിഹചത്തതുംകേട്ടുഹലായുധൻ
പൃഥ്വീഭാരംതീർന്നസൌഖ്യമായെന്നോർത്താൻ.
ഇതികരുതിയപ്പോളശരീരികേട്ടിതു,
“ഇപ്പോൾരണംഭീമദുര്യോധനന്മാരും
അതിരുഷിതമേററിതെന്നാശുകേട്ടഞ്ജസാ”
അകതളിരിലേദയകൊണ്ടുചെന്നീടിനാൻ.
അതുപൊഴുതുമാനിച്ചുദുര്യോധനാദികൾ
അഗ്രജൻതമ്പദംകൂപ്പിമുകുന്ദനും
അലിവിനൊടുനന്നായ്ത്തൊഴുകിനാൻമാധവൻ.
അപ്പോൾബലനുംപറഞ്ഞാൻവഴിപോലെ:—
“നയസഹിതമിതുമമവചസ്സുകേട്ടീടുവിൻ
നന്നല്ലതമ്മിൽപൊരുതുകയെന്നതും
ഒരുവനിഹബലസഹിതനൊരുവനഥശിക്ഷയും
ഒക്കുമിരുവർക്കുമാർക്കുംജയംവരാ”
അതികുപിതമതികളവരിതിഹലധരോക്തിക-
ളല്പവുമാദരിയാഞ്ഞതുമൂലമായ്
വിധിവിഹിതമിതികരുതിമനസിബലഭദ്രനും
വീണ്ടുപോയ്നൈമിശാരണ്യമുൾപ്പുക്കുതേ.
മുനിവരരുമതുപൊഴുതുമോദേനരാമനെ
മാനിച്ചുപൂജിച്ചുസല്ക്കരിച്ചങ്ങിനെ
മനസിസുഖസഹിതമഥരാമനുമന്നാളിൽ
മുഖ്യയജ്ഞങ്ങളുംചെയ്തുവഴിപോലെ
അനവരതമവിടെമരുവീട്ടുംതപസ്വികൾ-
ക്കാത്മവിജ്ഞാനമതുംനൽകിരാമനും
പരിചിനൊടുനിജപുരിയിലാണ്മയാചെന്നിതു
പാരാതെബന്ധുക്കൾകണ്ടുപൂജിച്ചിതു
വിവിധമിതിബലചരിതമഖിലമപികേൾക്കിലോ
വിഷ്ണുപാദാംബുജഭക്തിയുണ്ടായ്വരും.

ബലചരിതമിങ്ങനെശ്രീശുകമാമുനി
ബഹുവിധഗുണംപൂണ്ടശ്രീപരീക്ഷിത്തായ
നരവരനുചൊല്ലിനാനപ്പോളെസൂതനും
നന്നായിമാമുനിശൌനകാദ്യന്മാക്കി-
ങ്ങറിവതിനുചൊല്ലിനാനെന്നുകിളിപ്പൈതൽ
അമ്പോടുചൊല്ലിവാണീടിനാൾമോദമായ്.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ ദശമസ്കന്ധേ
വല്ക്കലവധം ബലഭദ്രചരിതം അഷ്ടാ
ശീതിതമോദ്ധ്യായം സമാപ്തം.

....

(പ്രസ്താവന)

ചൊല്ലെടോ!ശാരികേ!സല്ക്കഥാശേഷവും
അല്ലൽതീന്നമ്പോടുമുക്തിയുംസാധിക്കും.
എന്നതുകൊണ്ടുവൈകാതെകേൾപ്പിക്കനീ
എന്നതുകേട്ടുപറഞ്ഞിതുപൈങ്കിളി.
നല്ലൊരുസൽക്കഥചൊല്ലാമതെങ്കിലു-
മല്ലീമകൾമണവാളൻെറസല്ലീല.
ചൊല്ലുകയുമതുചിന്തിക്കകേൾപ്പിക്ക
എല്ലാററിലുംമുമ്പുമുക്തിസാധിക്കുവാൻ.
ഇല്ലനമുക്കിനിസംസാരമെങ്കിലും
മല്ലവിലോചനൻതങ്കലേഭക്തികൊ-
ണ്ടല്ലയോസംസാരമില്ലെന്നുചൊൽവതും
അല്ലാതെയല്ലതുകൊണ്ടുചൊല്ലുന്നുഞാൻ
കല്യാണശീലൻമുകുന്ദൻെറസൽക്കഥ
ചൊല്ലുകകേൾക്കഭക്തിക്കുമൂലംദൃഢം.
മുല്ലബാണാരിസേവ്യൻകഥമേലോടം
ഉല്ലാസമോടുചൊല്ലുന്നുണ്ടതിങ്ങതിൽ
എല്ലാക്കുമുള്ളിലില്ലേതുംരസമെങ്കിൽ
ഇല്ലൊരുചേതംനമുക്കുണ്ടതുമതി.
ചൊല്ലിനില്ലേതുംരസമെന്നിരിക്കിലു-
മില്ലരണ്ടൊന്നെന്നചിൽഘനൻസല്ലീല
വല്ലപ്രകാരവുംശീലിക്കയെന്നതു
നല്ലതുനാരായണനല്ലോസവ്വചും
എന്നുചൊല്ലുന്നിതുവേദങ്ങളുംമുനി-
വൃന്ദവുമാകയാലില്ലൊരുസംശയം.
ചൊല്ലുവാൻമാമുനിശ്രീശുകൻതന്നോടു
കല്യനാകുംനൃപൻഭംഗ്യാവചോദിച്ചു:—
"മാധവലീലകൾകേട്ടാൽമതിവരാ
ബോധംവരുത്തുംഹരികഥസാധുക്കൾ
ഭക്ത്യാനിനയ്ക്കയുംകേൾക്കയുംചെയ്കിലോ
ഭക്തക്കുമററൊന്നിലാശയുണ്ടാകുമോ?
തൽകൃപകൊണ്ടിനിയുംഹരിസൽക്കഥ
ഒക്കെയുമെന്നെയരുൾചെയ്തുകേൾപ്പിക്ക"
ഇത്ഥംനൃപോക്തികൾകേട്ടുമുനീന്ദ്രനും
ചിത്തത്തിൽനാരായണനെസ്മരിച്ചഥ

കുചേലഗതി.

ചൊല്ലിനാൻമാധവതുല്യനായെത്രയും
നല്ലൊരുഭൂസുരനായകുചേലനും
നിത്യംയമനിയമാദിസമസ്തവും
ഭക്ത്യാപ്രവൃത്തിച്ചുകൃത്യംപിഴയാതെ
നിമ്മലനാകുംകുചേലനുമാനസേ
വന്നിരിക്കുന്നിതിഹപരംവൈരാഗ്യം.
ഇങ്ങിനെയുള്ളവർനിത്യകമ്മങ്ങളും
മംഗലഭക്ത്യാപരങ്കൽസമപ്പിച്ചു
ചെയ്തുപോരുന്നനാളങ്ങവൻഭാൎയ്യയും
ചേതസിപാരംദരിദ്രതവായ്ക്കയാൽ
നിർദ്ധനനാകുംപതിയോടുചൊല്ലിനാൾ:—
"പൃഥ്വീസുരോത്തമ!സവ്വൈകസമ്മത!
സൽഗുണമൂത്തേ!സവ്വജ്ഞ!മമകാന്ത
നിമ്മലയാമെൻെറവാക്കുകൾകേൾക്കണം
വിത്തവുംധാന്യവുംബന്ധുക്കളുംബഹു-
വിത്തവാന്മാരായ്നമുക്കില്ലൊരുത്തരും,
ആകയാൽതൽപുത്രരന്നാശനമില്ല
ആകയാൽഞാനുംതപിച്ചുമഹാമതേ!
കൈകാലുടലുംതളരുന്നിതേററവും
പൈകൊണ്ടുനില്പാനരുതിനിക്കൊട്ടുമേ.
പാരംവിശന്നുകരയുംകിടാവിൻെറ
പാരവശ്യംകണ്ടുരുകുന്നുമാനസം.
നല്ലവസനകനകാഭരണങ്ങൾ
എല്ലാമേകാമിക്കുമല്ലാതരുണിമാർ
എന്നിവയൊന്നിലുമില്ലിനിക്കാഗ്രഹം.
അന്നമൊഴിക്കലൊരുദിനമാംമതി
തൽകൃപയുണ്ടെങ്കിലൊക്കെയുംസാധിക്കും
ഉൾക്കാമ്പിലൊത്താലതിനില്ലസംശയം.
ദുഷ്ടവിനാശനനിഷ്ടഫലപ്രദൻ
വിഷ്ടപാധീശൻഭജനീയകാമദൻ
ചെന്താമരാക്ഷനസുരാരിതാപഹാ
ചിന്തിക്കസെമ്പ്രമചാരിലക്ഷ്മീപതി;
പുഷ്ടകീൎത്ത്യാനിജദാരകാമന്ദിരേ
ദുഷ്ടവിനാശനൻവാഴുന്നതില്ലയോ?
സന്തതംതന്നുടെഭക്തജനത്തിനു
ചിന്തിക്കിലാത്മാവുപോലുംകൊടുത്തിടും.
ചെന്താമരാക്ഷൻെറപാദസരോജത്തെ
സന്തതംചിന്തിച്ചുവാഴുംഭവാനിഹ
ചിന്തിക്കിലിഷ്ടസഖനതുമാധവൻ
അന്തണേന്ദ്രൻഭവാനെന്തസാദ്ധ്യംഭുവി?
ഇന്നുഭവാൻചെന്നുമാധവംകാണുകിൽ
അന്നുനമുക്കുദാരിദ്ര്യവുംതീന്നിടും."
ഏവംഗൃഹിണിതൻവാക്കുകേട്ടനേരം
ദൈവഗതിയോത്തുചൊല്ലിനാൻവിപ്രനും:
"വിപ്രകുലോത്തമേ!നീചൊന്നവാക്കുകൾ
സുപ്രിയമൊക്കെയുംയോഗ്യമതുദൃഢം.
അത്ഥത്തിലാഗ്രഹമില്ലിനിക്കെങ്കിലും
വ്യത്ഥമാക്കീടാതെനിന്നുടെവാക്കിനു

വേണ്ടിഞാൻനാളീകലോചനന്നന്തികേ
ഇണ്ടില്ലപോയ്ക്കണ്ടുവന്നീട്ടവനിഹ.
പാരംസുഹൃത്താമഖിലജഗല്പതി
നാരായണൻചെന്നുകാണുന്നനേരത്തു
വല്ലതൊന്നാലുംപുരാബന്ധുവാത്സല്യം
ഉല്ലസിപ്പാനൊന്നുകാഴ്ചവെക്കേണ്ടയോ
ആയതിന്നിന്നുപ്രാഭൃതംനല്ലുകിൽ
ആയതുകൊണ്ടുഞാൻകല്യാണിപോകുവൻ"
ഇത്ഥംരമണനെൻറവാക്കുകേട്ടന്നേരം
സത്വരംനാലുഗൃഹേചെന്നുയാചിച്ചു
പത്നിയുമപ്പൊഴേനാലുഗൃഹസ്ഥരും
പത്നിക്കുനാൽപിടിനെല്ലവിൽനല്കിനാർ.
അപ്പോഴതുമൊരുഭിന്നവസനത്തിൽ
ഉല്പലാക്ഷീപത്നികെട്ടിക്കിഴിയാക്കി
ചിത്തമോദേനമുകുന്ദനുനൽകുവാൻ
ഭർത്താവുതന്നുടെകയ്യിൽനല്കീടിനാൾ.
സത്വരമായതുംകൈക്കൊണ്ടുവിപ്രനും
ചിത്തമോദേനപോകുംവിധൌചിന്തിച്ചാൻ:—
"ചെന്താമരാക്ഷനെൻറദർശനമിന്നുമേ
ചിന്തിക്കിലിണ്ടുസാധിക്കുമെസംശയം"
എന്നിവചിന്തിച്ചുചിന്തിച്ചുമോദിച്ചു
ചെന്നുകുചേലനുംമാധവമന്ദിരേ
മാധവമന്ദിരംസ്വർണ്ണമയംമനോ-
ബോധമാനന്ദേനകണ്ടുകണ്ടങ്ങിനെ
ചെന്നുകടന്നിതുഗോപുരംപിന്നെയും
ഉന്നതവാരണപ്പന്തിപത്തിഗൃഹം
നല്ലമതിലുകൾനല്ലദ്വാരങ്ങളും
നല്ലാർമണികൾഗൃഹങ്ങൾപലകണ്ടു
ചെന്നുകുചേലനൊരുഗൃഹംപുക്കിതു
മന്ദിരമങ്ങതുരുക്മിണിതന്നുടെ
അപ്പോൾമുകുന്ദനുംവിപ്രവര്യൻതന്നെ
ഉൾപ്രേമമോടുകണ്ടേറ്റംസസംഭ്രമം
വേഗേനചെന്നുപ്രിയസഖൻതന്നെയും
ആഗമാന്താർത്ഥൻപുണർന്നുവഴിപോലെ
പാണിയുംകൈക്കൊണ്ടുനിന്നുമുകുന്ദനും
പ്രാണപ്രിയസഖസംഗേനരോമാഞ്ചാൽ
പ്രാണിപതിബാഷ്പവിന്ദുക്കൾവർഷിച്ചു
നിന്നിതപ്പോൾവിപ്രവര്യനുംമാധവ
സംഗേനശ്ലഥനായ്മോദിച്ചുനിന്നിതു.
പിന്നെമുകുന്ദനുംവിപ്രേന്ദ്രപാദങ്ങൾ
നന്നായ്ക്കഴുകിയതീർത്ഥംശിരസ്സിങ്കൽ
സർവ്വപാപാപഹനായജനാർദ്ദനൻ
നിർവ്വാണദൻധരിച്ചീടിനാൻപിന്നെയും
ആരണേന്ദ്രന്റെകരംപിടിച്ചൻപോട്ടു
ചാരുതരമായതന്നുടെമെത്തമേൽ
നന്നായിരുത്തിസുരഭിലപുഷ്പങ്ങൾ
നന്നായണിയിച്ചുദിവ്യാംഗരാഗവും.

പിന്നെവിഭവോട്ടുപൂജിച്ചുമാധവൻ
അന്നേരമത്രവൈദർഭിമുതലായ
നാരിമാരാലവട്ടങ്ങൾവീയീടിനാർ.
"വിപ്രപ്രവരനിവനതിനിസ്സ്വൻ
എത്രയുംമാലിന്യശാലികറുത്തവൻ
അംഗംമെലിഞ്ഞുമലിനാംബരനിവൻ
തന്നിലഖിലേശനുബഹുവാത്സല്യം
ഇന്നുവരുവതിന്നെന്തൊരുകാരണം?
നന്നുനന്നെത്രയുമോർത്താൽവിചിത്രമാം!
ഓർത്താലഖിലഗുണമന്ദിരൻവിപ്രൻ
ആർത്തിവിനാശനൻതന്നുടെകാരുണ്യം
പേർത്തുമിവങ്കൽവസിക്കുന്നതുമൂലം
എത്രയുംഭാഗ്യവാന്മാരിലഗ്രേസരൻ."
ഇത്തരംനാരികൾമന്ദംപറയുമ്പോൾ
ഉത്തമവിപ്രൻറെപാണിപിടിച്ചിട്ടു
മല്ലാരിതാനുംകുശലംവിചാരിച്ചു
നല്ലൊരുകൂറോടുപിന്നെയുംചോദിച്ചു:—
"എത്രയുംബുദ്ധിമാനുത്തമഭൂസുര-
സത്തമനാംമേസഖാവാംഭവാനിഹ
ഇഷ്ടാനുരൂപിയായിട്ടുനാപത്നിയെ
ഇഷ്ടകാര്യാർത്ഥമായ്വേട്ടിതോ! ചൊൽകെടോ!
നിഷ്കാമകർമ്മങ്ങൾചെയ്തുവാഴുന്നിതോ
നിഷ്കന്മഷനാംസഖേ! തവമാനസേ!
ഭാര്യാസുതധനസംസാരമെന്നതിൽ
കാര്യമോഹംഭവാനില്ലെന്നുമുന്നമേ
ഞാനറിഞ്ഞത്രേയിരിക്കുന്നിതെങ്കിലും
ലൌകികമായുള്ളകർമ്മങ്ങളോരോന്നു
ലോകോപകാരമായ്ചെയ്കയുംവേണമേ.
ബ്രഹ്മചര്യംപൂണ്ടുനാംഗുരുപത്തനേ
ബ്രഹ്മസൌഖ്യത്തോടുതുല്യംവസിച്ചനാൾ
തമ്മിൽകഴിഞ്ഞവൃത്താന്തങ്ങളൊക്കെയും
നിർമ്മല! നിന്നുള്ളിലുണ്ടോമറന്നിതോ?
സൽഗുരുപത്നിതൻവാക്കിനാൽനാംചെന്നു
സത്വരംകാടകംപുക്കുവിറകിനായ്
അപ്പോൾനിശീഥിനികാലവുംവർഷവും
കെല്പോടുവന്നുവനാന്തരേപെട്ടുനാം
വന്നുനിശീഥിനികാറ്റുംമഴയുമായ്
നിന്നുകുളിരുംപൊറുത്തുവലഞ്ഞേറ്റം
പിന്നെക്കരങ്ങളുംതമ്മിൽപിടിപെട്ടു
ഖിന്നമായ്ധൈര്യവുംവിട്ടുറങ്ങീടാതെ
അപ്പോൾവനചരജാതികളാൽനമു-
ക്കുള്ളന്നമായഭയത്തെമറന്നിതോ
പിന്നെപ്പുലർന്നസമയംഗുരുവരൻ
തന്നുടെകാരുണ്യമോടുനമ്മേത്തിര-
ഞ്ഞെത്തിപ്പിടിച്ചുപുണർന്നുമോർത്തുകാ-
ണുന്നുഗുരുവരുൾചെയ്തുനിങ്ങൾക്കിനി
വന്നുസമസ്തഗുണങ്ങളെന്നുള്ളതും

നാനാഗുണകീൎത്തിവിദ്യാസമസ്തവും
നന്നായ്പരിപൂൎണ്ണമായ്പരുമെന്നതും
ഇത്തരംമോദേനസൽഗുരുനമ്മോടു-
മെത്രയുമേററമാശിസ്സുനല്കീലയോ?
ഇന്നുമോരോന്നുനാമന്നുകളിച്ചതു
നന്നായ്മറന്നിതോ?തോന്നുന്നിതോസഖേ!
സൽഗുരുതന്നുടെകാരുണ്യമുണ്ടെങ്കിൽ
സൽഗുണമൊക്കെയുംവന്നുകൂടുംന്നൂണാം"
ഇത്തരംമാധവവാക്യങ്ങൾകേൾക്കയാൽ
ഉത്തമഭൂസുരൻമെല്ലവേചൊല്ലിനാൻ:—
"നാനാനിഗമസകലകലാവിദ്യ
നാദവിന്ദുക്കൾസമസ്താപഹൻഭവാൻ
നാനാചരാചരലോകത്തിനൊക്കെയും
സ്ഥാനമായ്നില്ക്കുംപരമഗുരുഭവാൻ
സാന്ദീപനിഗൃഹേവിദ്യപഠിപ്പതി-
ന്നൊന്നിച്ചുവന്നതുമത്ഭുതമെത്രയും!"
ഇത്ഥംകുചേലൻജഗല്പതിതന്നോടും
ഉത്തരംചൊന്നതുകേട്ടുമോദത്തോടും
അച്യുതൻവിപ്രേന്ദ്രനോടിദംചൊല്ലിനാൻ:—
"നിശ്ചലസൽഗുണവാരിധേ!നീയിഹ
പോരുന്നനേരംനമുക്കുനല്കീടുവാൻ
ചാരുവാംപ്രാഭൃതംകൊണ്ടിങ്ങുപോന്നിതോ?
ആയതുനല്ലകനീയിനിയിപ്പൊഴെ
ആയതുമൂല്യമേററംഗുണമായ്പരും
മത്ഭക്തരായവർനല്കുന്നതൊക്കെയും
അപ്പൊഴെഞാൻഭുജിച്ചീടുമറിയണം;
നല്ലഫലജലംനല്ലകുസുമങ്ങൾ
നല്ലസത്ഭക്തരായുള്ളവർനല്കുകിൽ
നല്ലവണ്ണംമൃഷ്ടമായ്പരുമിങ്ങെടോ!
അല്ലാതെഭക്തിഹീനന്മാർത്രിലോകാദി
സത്വരംനല്കിലുംമോദിക്കയില്ലഞാൻ"
ഇത്താരംവാക്കുകൾകേട്ടുവിപ്രൻതദാ
ഉത്തമനാകുംമുകുന്ദനുതന്നുടെ
കക്ഷേയൊളിച്ചുവച്ചീടുംപൃഥുകത്തെ
തൽക്ഷണംനാണിച്ചുനല്കാതിരുന്നിതു.
അപ്പോൾമുകുന്ദനുംമാനസേചിന്തിച്ചു:—
"സല്പമാനാമിവനൎത്ഥത്തിനെന്നെയും
ചിത്തേഭജിച്ചതില്ലൎത്ഥത്തിനേതുമേ
ചിത്തത്തിലാശയില്ലിന്നിവനെങ്കിലും
തല്പത്നിതന്നുടെവാക്കിനാലൎത്ഥത്തി-
നിപ്പോളിവിടെവരികകൊണ്ടിന്നുഞാൻ
ദേവകൾക്കുംലഭിയാതെധനങ്ങളെ
കേവലംഭക്തവിപ്രന്നുനല്കീടുവൻ."
ഇത്ഥംവിചാരിച്ചുമാധവൻവിപ്രനോ-
ടുത്തമനാംനിൻകിഴിയെന്തിതിലെന്നും
ചോദിച്ചുഭാണ്ഡംപിടിച്ചഴിക്കുംവിധൌ
മോദിച്ചുമാധവനങ്ങവിൽകാണുകയാൽ
"നിൎമ്മലമായുള്ളവിൽകണ്ടമൂലമായ്
നിൎമ്മായമേററവുംതൃപ്തനായേനഹം."
എന്നുപറഞ്ഞുജഗന്മയനീശ്വരൻ
തന്നുടെകയ്യാലൊരുമുഷ്ടിവാരിയ-
ങ്ങേററമാനന്ദേനതിന്നുപുനരതിൽ
ഏററവുംനന്നായൊരുമുഷ്ടിവാരീട്ടു
തെറെറന്നുവായ്ക്കൊൾവതിന്നുതുടങ്ങുമ്പോൾ
തെറെറന്നുകാരുണ്യശാലികമലാക്ഷി
ഇന്ദിരയാകിയരുഗ്മിണിമാധവൻ
തന്നുടെകൈപിടിച്ചുൻപോടുലജ്ജയാ
മന്ദാക്ഷമോടുപറഞ്ഞിതതുനേരം.
"ഇന്നുമതി!മതി!വിപ്രോത്തമന്നിഹ
എന്നുംസുരന്മാൎക്കുപോലുമസാദ്ധ്യമായ്
മേവുമൈശ്വൎയ്യംഭവിച്ചുവന്നിനിഹ
ഈശനീഭക്ഷിച്ചതുകൊണ്ടുമോക്ഷവും
വന്നിതിവന്നിതുപോരു"മെന്നോതിനാൾ.
പിന്നെവിപ്രേന്ദ്രനെപ്പൂജിച്ചുമാധവൻ
തന്നുടെമെത്തമേലത്രശയിപ്പിച്ചു
പാദശുശ്രൂഷയുംചെയ്തുവസിച്ചിതു
മോദേനസൽകഥചൊല്ലിരമിച്ചിതു.
അങ്ങിനെരാത്രികഴിഞ്ഞോരനന്തരം
മംഗലവിപ്രനൎഘ്യാദികൎമ്മംകഴി-
ച്ചുൻപോടുലോകേശനോടുയാത്രപറ-
ഞ്ഞുമ്പരിലുത്തമവിപ്രൻനടന്നിതു.
പോകുന്നമാൎഗ്ഗത്തിലോരോന്നുചിന്തിച്ചു:—
"ഏകനാഥൻറവൃത്താന്തമതിശയം!
അന്തണഭക്തിയുമേററമത്യത്ഭുതം!
ചെന്താമരാക്ഷൻസുഭഗസമ്മോഹനൻ.
ഞാനായതേററംമലിനനമോമയൻ
ആനന്ദരൂപനെന്നെപ്പുണൎന്നീടിനാൻ!
ദേവാസുരാദിസകലരുമൈശ്വൎയ്യം
ആവോളമാൎജ്ജിച്ചതോൎത്തുകണ്ടീടുകിൽ
കേവലംതൽപ്രസാദത്താലതെത്രയും
സേവിപ്പവൎക്കുസകലസമ്പത്തുകൾ
സേവാഫലപ്രദൻമാധവൻനൽകുന്നു.
അൎത്ഥത്തിനായിട്ടുവന്നുഞാനായതും
അൎത്ഥിക്കയെന്നതുമില്ലാതെപോന്നുഞാൻ
മൽഗൃഹപത്നികരുണയാലേവര-
വാഗ്രഹിച്ചുത്രനോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.
എന്തുഞാനങ്ങവളോടുപറയുന്നു?
ചിന്തിക്കിൽസൎവ്വജ്ഞനല്ലോജഗന്മയൻ.
എന്തുനമുക്കുധനമിങ്ങുനല്കാഞ്ഞു?
ചിത്തേധനമദാലിന്നുനമുക്കുള്ള
കൃത്യവുംഭക്തിയുംപോമെന്നുചിന്തിച്ചോ?
നിത്യസ്വരൂപനിങ്ങൎത്ഥംതരാഞ്ഞതും
ഇങ്ങിനെയോരോന്നുചിന്തിച്ചുവിപ്രനും
ചെന്നിതുതന്നുടെപത്തനസന്നിധൌ.

അപ്പോളനേകമണിഗൃഹജാലവും
ശില്പമാംമാളികക്കൂട്ടവുംകാണായി.
നല്ലരത്നങ്ങൾവസനങ്ങൾഭൂഷണം
എല്ലാംപരിപൂർണ്ണമായപൂട്ടുഗൃഹം
ഏററംകനകമയമാമ്മതിലുകൾ.
മുററങ്ങൾനല്ലോരുപവനജാലങ്ങൾ
ചിത്രധ്വജപതാകങ്ങൾസുവർണ്ണമായ്
എത്രയുംനല്ലപത്മങ്ങളോടൊത്തതി-
നിർമ്മലമായജലസ്ഥലവാപികൾ
നിർമ്മലകൂപാദിമററുമോരോവിധം
ദേവേന്ദ്രമന്ദിരതുല്യമണിമയം;
ദേവകൾപോലുംവണങ്ങുംപുരുഷരും
അപ്സരസ്ത്രീകൾനമിക്കുന്നനാരിമാർ
അപ്പുരശോഭകൾകണ്ടുവിപ്രോത്തമൻ
പാരംപരിഭ്രമിച്ചങ്ങുനില്ക്കുംവിധൌ
പാരാതെപിന്നെയുംകണ്ടിതുവിസ്മയം
നിർമ്മലമായകനകമണികളാൽ
നിർമ്മലഭൂഷണംകൊണ്ടുമൂടീമുദാ
മക്കളുംദാസിമാർതമ്മോടുശോഭയോ
മൈക്കണ്ണിമൌലിയാംപത്നിസുമംഗലാ
മോദേനമന്ദാക്ഷമുൾക്കൊണ്ടുവന്ദിച്ചു
ഭൂസുരംചെന്നെതിർത്തപ്പോൾസവിസ്മയം
ഒക്കെയുമോർത്തുനിരൂപിച്ചുവിപ്രനും
"ഇക്കളിമാധവമായയെന്നുദൃഢം
എല്ലാംഹരിചരണങ്ങൾഗതിനമു-
ക്കില്ലൊരുസംശയമെന്നുറപ്പിച്ചഥ
ചെന്നുഗൃഹംപുക്കസൌഖ്യമായ്വാണിതു
നന്ദനഭാര്യാദിയോടുവിപ്രോത്തമൻ.
ചിന്മയനായമുകുന്ദനെച്ചിന്തിച്ചു
നന്നായ്വസിച്ചാനനുദിനംപിന്നെയും.
നിത്യസ്വരൂപനെച്ചിന്തിച്ചുമുക്തിയും
അന്ത്യകാലത്തിൽലഭിച്ചുനരോത്തമ!
സച്ചിദാത്മകനഖിലൈകപരമ്പുമാൻ
സർവ്വവുംഭക്തജനങ്ങൾക്കുനൽകുമേ
എല്ലാസുഖങ്ങളുംനന്നായ്ക്കൊടുക്കുന്ന
മല്ലാരിതന്നെബ്ഭജിപ്പിനെല്ലാവരും
സർവ്വാത്മകൻചരിതമിതുനിത്യവും
സർവ്വജനങ്ങളുംചൊൽകയുംകേൾക്കയും
സർവ്വധനസുഖംവേഗമുണ്ടായ്വരും
സർവ്വാത്മകൻകൃപസാധിച്ചുകൊള്ളുവിൻ.

തീർത്ഥയാത്ര.

മന്നവ!മാധവൻദ്വാരകാമന്ദിരേ
തന്നുടെമാതൃപിതൃകളത്രാദിയാം
സർവ്വസമ്പത്സമൃദ്ധീകൃതമായ്ക്കൊണ്ടു
സർവ്വേശ്വരൻവസിച്ചീടുന്നകാലത്തു
സർവ്വദോഷാപഹമെത്രയുംപുണ്യമായ്
ഉർവ്വിയിലന്നുസൂര്യോപരാഗമതും
ഉണ്ടായ്വരികയാൽസർവ്വജനങ്ങളും
കൊണ്ടാടുംപുണ്യപ്രദേശംമഹാതീർത്ഥം
നല്ലസമന്താദിപഞ്ചകംപുക്കിതു
ചൊല്ലുവൻകേൾസമന്താദിതീർത്ഥോത്സവം.
മുന്നംഭൃഗുകുലംതന്നിൽമഹാബലൻ
വന്നുപിറന്നുപരശുധരനിഹ
കൊന്നിതുമൂവേഴുവട്ടംനൃപകുലം
അന്നുതദ്രക്തജലത്തിനാൽതീർത്തിതു
വന്ദിതമഞ്ചുഹ്രദമതിൽരാമനും
തന്നുടെമാനസവൈരമകററുവാൻ
നന്നായതിൽകുളിച്ചാശുതാല്പര്യമായ്
നാനാമുനിസുരന്മാർക്കുംപിതൃക്കൾക്കും
സർവൈകസമ്മതംതർപ്പണംചെയ്തിതു.
ഭൂസുരന്മാരെക്കൊലചെയ്തകന്മഷം
തീരുവാനായിട്ടുയജ്ഞങ്ങളുംചെയ്തു.
പാരമഘംകളഞ്ഞിങ്ങിനെതുഷ്ടനായ്
ഇങ്ങിനെയുള്ളതീർത്ഥങ്ങളതാകയും
മംഗലരാമൻജഗല്പതിതന്നുടെ
നിർമ്മിതമത്തീർത്ഥമാകയാലുംഭുവി
നിർമ്മലതീർത്ഥങ്ങളിലതുമുഖ്യമാം.
ഇത്തരമോർത്തുസമസ്തജനങ്ങളും
ചിത്തമോദാൽഭക്തികൈക്കൊണ്ടുമുന്നമേ
സൂര്യോപരാഗംകരുതിസമന്താദി
അത്യുമാംപഞ്ചമതീർത്ഥമാടീടുവാൻ
കാത്തിരിക്കുന്നുസകലരുമന്നാളിൽ
ചിത്തമോദേനവന്നെത്തിത്തുടങ്ങിനാർ.
നാനാമുനികളുംവിപ്രരുംസന്യാസി
മാനവവീരരുംദ്രോണർഭീഷ്മാദിയും
കൌരവന്മാരുംയദുവരന്മാരുമായ്
പാരാതെകൃഷ്ണനുംപാണ്ഡവവീരരും
മാധവപത്നിമാർതത്സഖിവൃന്ദവും
മാധവതാതസഹോദരിപാഞ്ചാലി
ഗാന്ധാരിയുമവർസംബന്ധിവർഗ്ഗവും
ബാന്ധവമോടുമററുള്ളനൃപാംഗന-
മാരുംധരണീസുരസ്ത്രീജനങ്ങളും
പാരമാനന്ദേനഗോപാലഗോകുലം
നാനാജനങ്ങൾശകടരഥത്തിലും
ആനകുതിരയന്ദോളത്തിലേറിയും
വൈശ്യശൂദ്രാദിസമസ്തവർഗ്ഗങ്ങളും
വിശ്വൈകസമ്മതംതീർത്ഥാന്തികംപുക്കു
വേണ്ടുംധനങ്ങളെടുപ്പിച്ചുമോദേന
വേണ്ടുന്നഭൂഷണമെല്ലാമണിഞ്ഞിട്ടു
നാനാരസമേളകോലാഹലത്തോടും
ആനന്ദമോടുപരക്കെന്നിറങ്ങിതു.
ദേവകൾദേവാംഗനമാരുമായിച്ചെ-
ന്നേവരുമംബരേവാണിതുമോദേന.
സർവ്വരുമപ്പോൾഭൃഗുവരതീർത്ഥത്തിൽ

സർവ്വദോഷാപഹംസ്നാനവുംചെയ്തഥ
നന്നായുപവാസാദ്യുംചെയ്തുസർവ്വരും
വന്ദിച്ചവരവർക്കുംവർണ്ണമായുള്ള
ദാനങ്ങൾചെയ്തിതുഭൂസുരന്മാർക്കവർ
ആനന്ദമോടെചെയ്യുന്നുചിലർദാനം
വിത്തമനവധിരത്നമനവധി
ചിത്തശുദ്ധ്യാപശുവാരണാശ്വങ്ങളും
വസ്ത്രതിലാദിസകലദാനങ്ങളും
അത്രയോരോതരംചെയ്തഥഘോഷണം
ചെയ്തവർപിന്നെഭുജിച്ചുസകലരും
മോദിച്ചുതന്നുടെബന്ധുക്കളെക്കണ്ടാർ.
ഏറിയകാലമായിക്കാണാതിരിക്കയാൽ
ഏറിയമോദാൽപുണർന്നുപുണർന്നതി-
മോദമോടശ്രുക്കൾവീഴ്ത്തിക്കുശലങ്ങൾ
ആദിയെകണ്ടനാളദ്ദിനമന്തമായ്
ചെയ്തുവസിക്കുന്നനേരത്തുകുന്തിയും
പെയ്തമോദേനവസുദേവയാദവം
കണ്ടുവൃത്താന്തംപറഞ്ഞിടംചൊല്ലിനാൾ:—
"ഉത്തമനാംനീമമസുതന്മാരെയും
ഉൾത്താരിലെന്നുമോരാതെപോയിതോ
നിൻസഹജസുതപൌത്രാദികളോടു
നൽസുഖത്തോടുംവസിക്കുന്നതില്ലയോ?
സോദരിതന്നെപ്പിതൃജനമാദിയായ്
സാദരംനിർഭാഗ്യകാലേമറക്കുമേ.
ഇത്തരംകുന്തിപറഞ്ഞ"തുകേട്ടൊരു
ബുദ്ധിമാനായവസുദേവരന്നേരം
അശ്രുകണങ്ങളുംവാർത്തുപറഞ്ഞിതു:—
"വിശ്രാന്തഖേദമരുതുനിൻമാനസേ
എന്നുടെസോദരിയായുള്ളൊരുനിന്നെ
എന്നുമേഞാൻമറന്നീടുകയില്ലല്ലോ.
പാരുഷ്യമെന്നിൽനിനക്കുംഭവിക്കൊല്ലാ
ചാരുശീലേവിധികല്പിതമൊക്കെയും."
എന്നുപറഞ്ഞുവസുദേവർകുന്തിതൻ
ഖിന്നഭാവംകളഞ്ഞുള്ളംതെളിയിച്ചു.
പിന്നെയഗ്രജനകൌരവന്മാരെയും
സാദരംപൂജിച്ചുസല്ലാപവുംചെയ്തു
ചെന്താമരാക്ഷനോടൊന്നിച്ചുസൌഖ്യമായ്
സന്തതംവാഴുന്നയാദവവീരരെ
സർവ്വജനങ്ങളുമേററംപുകഴ്ത്തിനാർ.
സമ്മോദമോടഥനന്ദനമന്നേരം
വന്നൊരാനന്ദനാവേശാൽയദുക്കളെ
ചെന്നുകണ്ടുവസുദേവനതുനേരം
ആമോദമോടുതന്നാത്മസമനായ
നന്ദനെച്ചെന്നുപുല്കീടിനാനന്നഥ
രാമനുംകൃഷ്ണനുമേററമാനന്ദേന
സാമോദമോടുവന്ദിച്ചിതുനന്ദനെ;
അപ്പൊഴേനന്ദനുംനന്ദനന്മാരെയും
ഉൾപ്പൂക്കാംഗേനയാശ്ലേഷവുംചെയ്തു
തൻറമടിയതിൽവച്ചോരനന്തരം
തൻറജനനിയെവന്ദിച്ചുവൈകാതെ
നന്ദനന്മാരെയശോദയുംപുല്കിനാൾ
അപ്പോൾയദുകുലനാരീജനങ്ങളും
ഉൾപ്രേമമോടെയശോദയെത്തൽക്ഷണം
സല്ക്കരിച്ചാശുകുശലംവിചാരിച്ചു
തൽക്ഷണമങ്ങിനെരോഹിണീയാദികൾ
സാരസനേത്രൻകഥകളോരോതരം
പാരമാനന്ദേനചൊല്ലിവസുദേവൻ
നന്ദനമൊന്നിച്ചുവാണാരതങ്ങിനെ
പിന്നെഹൃദയത്തിലേറിയശോകേന
മുന്നംപിരിഞ്ഞുള്ളഗോപികമാരവർ
തന്നുള്ളിലുള്ളമോദക്ലേശവിഭ്രമാൽ
ചെന്താമരാക്ഷൻമുഖാംബുജവുംപാർത്തു
സന്തോഷമോടുനേത്രാംബുതൂകിക്കൊണ്ടു
നിന്നാരതുകണ്ടുഭക്താർത്തിനാശനൻ
ചെന്നിതുഗോപികമാരുടെസന്നിധൌ
വന്ദനീയൻമോദഹാസസംയുക്തനായ്
നല്ലകുശലമവരോടുചൊല്ലിനാൻ
മല്ലാരിപിന്നെവിജയവനാന്തരേ
പുണ്യമിയന്നുള്ളതൻറതരുണിമാർ
തന്നെമോദേനപുണർന്നുജനാർദ്ദനൻ
അപ്പോളവർകളുംമാധവസംഗേന
സൽപ്രഭാവാനന്ദസിന്ധൌമുഴുകിനാർ.
പാപാപഹാരിതന്നോടുപിരിഞ്ഞൊരു
താപവുംഗോപിമാർക്കൊക്കെക്കളഞ്ഞഥ
മാനസകാരുണ്യമോടുമുകുന്ദനും
മാനിനിമാർക്കുജ്ഞാനോപദേശംചെയ്തു:—
"നാനാപ്രപഞ്ചങ്ങൾനിഷ്പ്രപഞ്ചമതു
നാനാവചനവാക്യാർത്ഥസമസ്തവും
വാങ്മനഃകായനിനവുംമറപ്പതു
നിർമ്മലബ്രഹ്മമൊന്നെന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ!
ഇക്കണ്ടലോകാദിസർവ്വവുംനിങ്ങളും
ഇക്കണ്ടഞാനുംപരബ്രഹ്മബോധമാം
വേറെയൊരുവസ്തുവില്ലസർവ്വജ്ഞാന
പൂരിതമല്ലോഹൃദയേനിനപ്പവ.
തോന്നുംനിനവുകൾസർവ്വവുംചിന്മാത്രം
തോന്നുകയില്ലെന്നതുംചിത്തിനാൽതന്നെ.
ആകയാൽചിന്മയമൊന്നതല്ലാതെയി-
ല്ലായതുകൊണ്ടതിന്നന്യമുദിയാതെ
താനായിത്തന്നെയുമോരാതെനിന്നിട്ടു
ആനന്ദമാംപരബ്രഹ്മമാകുന്നഞാൻ
ആയതുകൊണ്ടുസമസ്തത്തിലുമഹ-
മായതുകൊണ്ടുഞാനാകുന്നുനിങ്ങളും.
സർവ്വവുംഞാൻസമസ്തങ്ങളുമെന്നിലും
ഏവമെന്നാൽമഹാകാശേസമസ്തവും

മേവുന്നവ്യോമമെല്ലാററിനും പൂർണ്ണമായ്
മേവുന്നതോർത്താൽസമസ്തമാകാശമാം.
വ്യോമത്തെയോരോവിധംഭൂതമാദിയായ്
നാമംപറയുന്നപോലെയെന്നിലഹം
ലോകങ്ങൾനാനാപ്രപഞ്ചനാമങ്ങളും
ഒക്കവേസ്ഥാണുപുരുഷവൽകല്പിതം
കല്പിതവാക്കുകൾശബ്ദമാത്രംതന്നെ
അല്പവും വേറില്ലസർവ്വംപരബ്രഹ്മം.
ദേഹാദിലോകമാകുന്നതുംഞാൻതന്നെ
ദേഹാദിലോകമല്ലാത്തതുംഞാനല്ലോ.
ആകയാൽനിങ്ങളുംഞാനുമൊരിക്കലും
ഏകമല്ലാതെവേർപാടില്ലറിഞ്ഞാലും.
ചിത്തേനിനപ്പതെല്ലാമേഞാനാകയാൽ
ചിത്തേയൊരിക്കലിന്നെന്നെസ്മരിപ്പവ-
ർക്കെന്നെയല്ലാതെസ്മരിപ്പാനിടയില്ല
എന്നതുകൊണ്ടവരെന്നോടുചേർന്നിതു
തന്നെമറന്നോരറിവുതോന്നീടിലോ
പിന്നെമറവിയൊരുകാലവുംവരാ.
താനിന്നവണ്ണമെന്നുള്ളൊരുചിന്തനം
നൂനമറുതിയതിനുള്ളിലോർത്താലും.
താനിന്നവണ്ണമെന്നില്ലാതജ്ഞാനത്തി-
നൂനമില്ലാപരമാത്മാവതാമഹം.
എന്നിരിക്കപ്പിന്നെയെന്തൊരജ്ഞാനാദി
വന്നുബാധിപ്പാനിരിപ്പില്ലയൊന്നുമെ.
ഒന്നിരിക്കുന്നതെന്നാലതെല്ലാമഹ-
മെന്നിരിക്കേനെല്ലസംസാരവിഭ്രമം
ഇങ്ങിനെതത്വാർത്ഥമാകയാൽനിങ്ങളു-
മെന്നോടുവേറെയല്ലെന്നുറച്ചീടുവിൻ"
ചിൽപുമാനിത്തരംചൊന്നോരനന്തരം
അപ്പൊഴുതേററമാനന്ദമായ്ഗോപിമാർ.
അപ്രകാരംപരമാർത്ഥസ്വരൂപനായ്
ചിൽപൂരുഷൻഭൂമിഭാരാപഹാരനാം
മാധവൻധർമ്മജൻതന്നോടുപിന്നെയും
ബന്ധുമോദംകുശലങ്ങൾവിചാരിച്ചു.
നിർമ്മലൻധർമ്മാത്മജൻമുകുന്ദൻപദം
നന്നായ്വണങ്ങിഹർഷാശ്രുണാചൊല്ലിനാൻ:—
"ചെന്താമരാക്ഷനാംനിൻകരുണാവശാൽ
സന്തതംസൌഖ്യമായ്വാഴുന്നുഞങ്ങളും.
നിന്തിരുപാദഭക്തന്മാർക്കുമാനസേ
സന്താപക്ലേശമുണ്ടാമോജഗല്പതേ!"
ഇത്ഥംപലപലസല്ക്കാരവാക്കുകൾ
ചിത്തമോദാൽചൊല്ലിവാണിതെല്ലാവരും
കൌരവസ്ത്രീകൾമുകുന്ദകാന്താജനം
പൌരുഷമോദസല്ക്കാരമതുംചെയ്തു.
നല്ലൊരുസൽക്കഥാവാക്കുകൾകേൾപ്പതി-
ന്നെല്ലാവരോടുമായ്പാഞ്ചാലിചൊല്ലിനാൾ:—
ഭൂമണ്ഡലത്തിലുള്ളൊരുനാരികളിൽ
സീമയില്ലാതെപുണ്യത്തോടുകൃഷ്ണന്റെ
കാന്തമാരായൊരുനിങ്ങളെയൊക്കയും
സന്തതാനന്ദനഖിലജഗല്പതി
പുണ്യപുരുഷൻപുരുഷോത്തമൻപരൻ
പാണിഗ്രഹണംകഴിച്ചവൃത്താന്തങ്ങൾ
ചൊല്ലുവി"നെന്നതുകേട്ടവർതങ്ങളും
ചൊല്ലിനാർമാധവവേളീവിശേഷങ്ങൾ.
അന്നേരമാശുപറഞ്ഞിതുലക്ഷ്മണാ:—
"എന്നെമുകുന്ദൻവരിച്ചതുകേട്ടാലും!
യജ്ഞഗുണഗണമേറുമെൻതാതനും
അജ്ഞാനികളെവെന്നെന്നെമുകുന്ദനു
നൽകുവാനായ്പിതാവിന്റെഗൃഹത്തിങ്കൽ
നാകവിമോഹനമായൊരുലക്ഷവും
ഉണ്ടാക്കിനാനതുകാണ്കയില്ലാരുമേ
കണ്ടുകൂടാചിലനേരംജലമതിൽ
ആരെങ്കിലുമിതുവെണ്ടിച്ചതേപന
പാരാതെമൽപുത്രിതന്നെക്കൊടുത്തിടും.
ഇത്തരംചൊല്ലി,പലനൃപവീരരും
അസ്ത്രങ്ങളെയ്തുമടങ്ങിനിൽക്കുംവിധൌ
വില്ലാളിവീരൻവിജയനെയ്തീടിനാൻ
തെല്ലുപോലുംമുറിഞ്ഞീലലക്ഷമതും
അപ്പോൾമുകുന്ദനൊരുവരബാണവും
കെല്പോടയച്ചാശുലക്ഷവുംഭേദിച്ചു
വീഴ്ത്തിനാനെന്നുടെതാതനമന്നേരം
ചിത്തമോദാലെന്നെനൽകിമുകുന്ദനായ്.
മന്നവന്മാരുംചെറുത്താരതുന്നേരം
മന്ദമെന്യേവെന്നുവേഗംമുകുന്ദനും
സർവ്വഗുണഗണപൂർണ്ണമായ്മേവീടും
ഗീർവ്വാണലോകതുല്യംദ്വാരകപുക്കു.
ഇത്തരംമോദേനലക്ഷ്മണതന്നുടെ
ഭർത്താവുവേട്ടവൃത്താന്തംപറഞ്ഞിതു.
സർവ്വരുംമാധവപത്നിമാർഭാഗ്യത്തെ
ആവോളമേററംപറഞ്ഞുപുകഴ്ത്തിനാർ.
മുന്നമേലക്ഷ്മണതന്റെസ്വയംബര-
വർണ്ണനമീവണ്ണമെന്നറിമന്നവ.
ഇങ്ങനെനാരിമാർതങ്ങളിൽമോദേന
പിന്നയുമോരോന്നുചൊല്ലിവസിച്ചിതു.
അപ്പോൾസകലമുനികൾമോദത്തോടും
ചിൽപുമാൻസന്നിധൌവന്നതുകാണ്കയാൽ
മന്നവന്മാരുംമുകുന്ദനുംവന്ദിച്ചു
വന്നമുനികളെപ്പൂജിച്ചിരുത്തിനാർ,
മാധവന്മാമുനിമാരോടുചൊല്ലിനാൻ:—
"ബോധിതരാംനിങ്ങളെക്കാണ്കമൂലമായ്;
മൽകൃതനാനാവിധദുരിതങ്ങളും
ഒക്കയുംനഷ്ടമായ്ജന്മംസഫലമായ്
ഒട്ടൊഴിയാതെജനാദൃരിതാപഹം
ശിഷ്ടമല്ലോഭവിതീർത്ഥങ്ങളായതും"

ഇങ്ങനെമാധവമാധുൎയ്യവാക്യത്താൽ
മംഗലഭക്തരാംമാമുനിവൎഗ്ഗവും
സൎവ്വാത്മകനാംവരദപദദ്വയം
സൎവ്വമുനികൾതൊഴുതുവാഴ്ത്തുംവിധൌ
ആനന്ദമോടുവസുദേവനന്നേരം
വന്ദിച്ചുമാമുനിമാരോടുചൊല്ലിനാൻ:—
"സൎവ്വജ്ഞരായ്സദാമേവുന്നനിങ്ങളോ-
ടീവണ്ണമൊന്നുചോദിക്കുന്നുഞാനിഹ
അംഭോജസംഭവൻതന്നാൽജനിതരായ്
സംഭവിച്ചുള്ളചരാചരജാലങ്ങൾ
കൎമ്മപാശേനബദ്ധന്മാർഭുവിയൊക്കെ
കൎമ്മനികരവുംജന്മമരണവും
പിന്നെനരകമിവസമസ്തങ്ങളും
നന്നായ്നശിപ്പതിനെന്തൊരുകൎമ്മത്തെ
ഇന്നുചെയ്യേണ്ടുന്നതെന്നരുൾചെയ്യേ"ണം
നല്ലവിനയനയവാക്യമിത്തരം
എല്ലാവരുംകേട്ടനേരത്തുമാനിച്ചു
നാരായണഭക്തരായുമഹത്തുക്കളാം
നാരദാദ്യന്മാരൊരുമിച്ചുചിന്തിച്ചാർ,—
"സത്യസ്വരൂപനസുരാരിമാധവൻ
അദ്വൈതൽപുത്രനെന്നതോൎത്തിത്തരം
ദിവ്യനാകുംവസുദേവനിച്ചൊന്നതു-
മീവണ്ണമെല്ലാംവരുംദിവ്യസംസൎഗ്ഗം
എല്ലായ്പ്പൊഴുമൊരുപോലെയിരിക്കിലോ
എല്ലാവർപോലെയെന്നാസ്ഥകുറഞ്ഞുപോം;
ദിവ്യനല്ലാതവനുംദിവ്യനായോനും
കേവലംദേഹകൎമ്മങ്ങളൊന്നാകയാൽ.
പാപഹരണമാംതീൎത്ഥസമീപത്തു
പാപമിവിടെയെന്നോൎത്തുപുണ്യത്തിനായ്
പോകുന്നതദ്ദിശിവിട്ടുബഹുദൂരെ
കാമലാഭത്തിനായജ്ഞാനികൾപോലെ
ദേവദേവൻതന്റെപുത്രനെന്നോൎത്തിട്ടു
ദേവദേവൻപിതാചൊന്നതുമിത്തരം.
ആശ്ചൎയ്യമാശ്ചൎയ്യമാശ്ചൎയ്യമെന്നോൎത്തു.
ഈശ്വരമായാവിചിത്രമോൎത്തീടിനാർ
ഇത്തരമാശ്ചൎയ്യമോടുമുനീന്ദ്രരും
ഉത്തമൻശൌരിയേമാനിച്ചുചൊല്ലിനാർ:—
"സൎവ്വഗുണനിധേ!യാദവേന്ദ്ര!കേൾക്ക
സൎവ്വകൎമ്മങ്ങൾക്ഷണംനശിച്ചീടുവാൻ
ഉണ്ടൊരുകൎമ്മംഹരിചരണമതു
വേണ്ടുന്നവണ്ണംമനസിലുറപ്പിച്ചു
ചിത്തത്തിലന്യഫലമൊന്നുമോരാതെ
നിത്യസ്വരൂപനാംപാപഹാരീപദം
തന്നുള്ളിലച്യുതപ്രീത്യൎത്ഥമോൎക്കെടോ
പിന്നെസമസ്തകൎമ്മങ്ങൾഭഗവാങ്കൽ
തന്നെസമൎപ്പണംചെയ്തുചെയ്തീടുക.
പിന്നെസമസ്തവാക്യംഹരിസൽഗുണം
എന്നുറച്ചുച്ചരിച്ചീടുകയെങ്കിലോ
പിന്നെജ്ജനിമൃതികൎമ്മനരകങ്ങൾ
ഒക്കെയുംനഷ്ടമായ്വന്നുകൂടുംധ്രുവം.
ഓൎക്കമനുജൻഭുവിജനിച്ചീടിലോ
മൂന്നൃണത്തോടുകൂടിവരുമേവരും.
എന്നതിൽബ്രഹ്മചൎയ്യത്താലൃഷികടം
പിന്നെപ്പിതൃകടംപുത്രനാലുംതഥാ
തീൎക്കയജ്ഞത്താലെദേവകൾതൻകടം
മിക്കതുമെല്ലാമൊടുങ്ങിവരുമതിൽ.
സൎവ്വഭാഗ്യാംബുധേ!നിൻപുത്രനല്ലയോ?
സൎവ്വലോകേശൻജഗന്മയനീശ്വരൻ.
ഇന്നുനീചിന്തിക്കിലെന്തസാദ്ധ്യമിഹ
നിന്നുള്ളിലോൎക്കബ്രഹ്മംസൎവ്വകാരണം.
പാൎത്താൽപരബ്രഹ്മമൂൎത്തിനിൻനന്ദനൻ
ഓൎത്താൽനിനക്കിനിയെന്തൊന്നുവേണ്ടതും?
സൎവ്വൈകകാരണനായനിൻപുത്രനിൽ
സൎവ്വദാനിൻദേഹവാക്കൎമ്മതൎപ്പണം"
സൎവ്വമുനീന്ദ്രരുമിത്ഥമരുൾചെയ്തു-
തീവണ്ണമത്രകേട്ടോരുവസുദേവൻ
അപ്പൊഴവരെവരിച്ചുയജ്ഞാൎത്ഥമായ്
ക്ഷിപ്രമവർതത്രയാഗവുംചെയ്യിച്ചു.
സൎവ്വപതിംമുകുന്ദംഹൃദിചിന്തിച്ചാൻ
നിൎവ്വൈരമാനസൻശൌരിയുമന്നേരം,
ദേവകീരോഹിണിയെന്നിവരാദിയാം
ദേവിമാരുംമുതിൎന്നോററംതെളിഞ്ഞിതു.
അഷ്ടഭാൎയ്യാജനത്തോടുമൊരുമിച്ചു
പുഷ്ടമോദംയജ്ഞദീക്ഷയുംചെയ്തിതു.
ചെന്താമരാക്ഷനുംയജ്ഞപദാൎത്ഥങ്ങൾ
അന്തമില്ലാതവണ്ണംകൂട്ടിമോദമായ്.
നാനാജനങ്ങളുംമാനുഷസ്ത്രീകളും
നാനാവിഭൂഷണകോലാഹലത്തോടും
സൎവ്വസാരരസഭോജനംമൃഷ്ടമായ്
സൎവ്വരുമാനന്ദമോടുകഴിച്ചിതു
ദേവകൾതൃപ്തരായ്വാദ്യഘോഷത്തോടും
ആവോളവുംപുഷ്പവൎഷമതുംചെയ്തു.
അന്നവിടെയുള്ളവിസ്മയമെങ്ങിനെ
ഇന്നുപറയുന്നതാവതല്ലെന്നതേ
ചൊല്ലാവുയജ്ഞംശ്രവിക്കുന്നതോൎക്കിലോ?
മല്ലവിലോചനനെന്തസാദ്ധ്യംനൃപ!
സൎവ്വമുനികളുമിത്തരംയജ്ഞവും
മൂവുലകിലിതിനൊത്തതില്ലെന്നതു
ചൊല്ലിപ്പുകഴ്ത്തിസകലജനങ്ങളും
അല്ലലെന്ന്യേയങ്ങവഭൃഥസ്നാനവും
ചെയ്തുവിശുദ്ധമായ്പിന്നെവസുദേവൻ
പെയ്തമോദേനദാനത്തിനുകോപ്പിട്ടു
ഗോക്കൾവസനധനങ്ങൾമണിരഥം
ആക്കമേറുംഗജമിത്യാദിദാനങ്ങൾ

പാരാതെചെയ്തുവസുദേവർപിന്നെയും
പാരമാനന്ദേനകൈക്കൊണ്ടവരെല്ലാം.
മോദഭരേണഭരിച്ചുകൊണ്ടാശ്ചര്യ-
മോദമുൾക്കൊണ്ടുവാഴ്ത്തിപ്പോയ് സമസ്തരും.
മന്നവന്മാരെയുംസൽക്കരിച്ചൻപോടു
ഉന്നതാനന്ദമയച്ചുവസുദേവൻ.
എത്രയുംമോദേനനന്ദനമക്കാലം
അത്രൈവനിന്നുപോകേണമെന്നൂഹിച്ചു.
തത്ര മുകുന്ദവിരഹമോർത്തെത്രയും
അത്രമാസദ്വയംപാർത്തോരനന്തരം
ചില്പുമാൻനന്ദനപത്നീസമേതനായ്
ഉൾപ്രേമമോടുബഹുധനസംയുതം
എത്രയുംമോദേനയാത്രയയച്ചിതു.
യാത്രപോയ്ഗോകുലംപുക്കിതവർകളും
പാണ്ഡവന്മാരെവിദൂരരുമായഥ
പാണ്ഡിത്യവാക്യമാനേനയയച്ചിതു.
സർവ്വംത തൽഗൃഹംപുക്കമോദേന
സർവ്വലാഭങ്ങളുംവന്നവസുദേവൻ
സർവ്വയദുക്കളുമായ്മുദാവാണിതു.
അക്കാലമംബുജനേത്രൻവസുദേവൻ
കാല്ക്കൽവീണാശുവണങ്ങിനിൽക്കുംവിധൌ
മാമുനിമാരുടെവാക്യങ്ങളോർത്തതി
മോദേനപുല്കിവസുദേവനുംചൊന്നാൻ:—
"സച്ചരാചരഭൂതലോകങ്ങളും
സർവ്വവിമോഹിനീനിന്നുടെമായയാൽ
സർവ്വരുംസൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയംചെയ്യുന്ന
നിർവ്വാണമൂർത്തിയല്ലോഭവാൻകേവലം
നിന്നുടെവൈഭവമെല്ലാംമുനിജനം
ഇന്നുപറകയാൽസത്യമറിഞ്ഞുഞാൻ.
സർവ്വജഗല്പരിപാലനാർത്ഥംഭവാൻ
ഈവണ്ണമിങ്ങുജനിച്ചസമയത്തു
സൂതികാമന്ദിരംതന്നിൽനിന്നെന്നോടു
കൈതവഹീനമരുൾചെയ്തതൊക്കെയും
ചേതസ്സിൽനിന്നുമറന്നുപോയേനഹം
ഏതുമേതോന്നീലനിൻമറിമായയാൽ.
ഇന്നുമുനികൾവചനങ്ങൾകേൾക്കയാൽ
നന്നായുണർന്നീടിനേൻമമമാനസേ.
എന്നുടെമാനസേനിന്മഹാമായയാൽ
ഇന്നിമോഹമുളവാക്കരുതേതുമേ
ആയതിന്നിന്നുനിമ്പാദംവണങ്ങുന്നേൻ
നീയൊഴിഞ്ഞാരുമിനിക്കില്ലൊരുഗതി.
തച്ചരണങ്ങളെൻമാനസേസർവ്വദാ
നിശ്ചലംതോന്നീടുവാനരുളേണമേ."
ഇത്തരംതാതൻറവാക്കുകൾകേൾക്കയാൽ
ഉത്തമപൂരുഷൻകൃഷ്ണൻപറഞ്ഞിതു:—
"സർവ്വഗുണനിധേ!മല്പിതാവിൻവാക്യം
സർവ്വംസത്യമതിനില്ലസംശയം.
ദേവതിര്യങ്മനുഷ്യാദിസർവ്വങ്ങളും
ഏവമെൻജ്യേഷ്ഠനുംതാതനുമന്യനും
ഞാനുംസകലവുമൊന്നായ്നിറഞ്ഞൊരു
ആനന്ദബ്രഹ്മപരൻപുരുഷൻതന്നെ.
ഇന്നതിനേതുമേസംശയമില്ലൊട്ടും
ഭിന്നമായ്തോന്നുന്നതൊക്കെയുംമായയാൽ.
എല്ലായ്പ്പൊഴുമേകനാത്മാഹരിപദം
നല്ലവണ്ണംഹൃദിചിന്തിച്ചുകൊള്ളുകിൽ
എല്ലാപദത്തിലുംമേലായിനില്ക്കുന്ന
ദുർല്ലഭമുക്തിയുംവന്നുസംസാരവും
തീരുമതിനേതുമില്ലൊരുസംശയം"
ചാരുമുകുന്ദവാക്യമിദംകേൾക്കയാൽ
ശൌരിയുംദ്വൈതഭ്രമംതീർന്നുസൌഖ്യമായ്
പാരമാനന്ദേനവാണോരനന്തരം
മാധവൻതൻറെജനനിയാംദേവകി
ബോധമോടെപറഞ്ഞീടിനാൾ"മാധവ!
നിങ്ങളിരുവരുമീശ്വരന്മാരെന്നു-
മെന്നുടെമാനസേനന്നായറിഞ്ഞുഞാൻ
ദേവാരികളെയൊടുക്കിഭൂമണ്ഡലം
കേവലംരക്ഷിപ്പതിന്നുധാതാവിനാൽ
പ്രാർത്ഥിക്കമൂലമെൻനന്ദനന്മാരായി
പൃത്ഥ്വിയിൽവന്നുപിറന്നിതുനിങ്ങളും.
നിന്നുടെപാദാംബുജമൊഴിഞ്ഞേതുമേ
എങ്ങുമിനിക്കൊരുബന്ധുവില്ലെന്നുമേ
നിന്നുടെഭക്തയാംഞാനെന്നുചൊല്ലുന്നു
നിന്നുടെമാനസേതേറവേണംവിഭോ!
മുന്നംമരിച്ചുപോയോരുഗുരുസുതൻ
തന്നെഗ്ഗുരുവിനുനന്നായിനീയിഹ
നിന്നുടെകാരുണ്യമോടുനൽകീടിനാ-
നെന്നുള്ളവാർത്തകൾകേട്ടുഞാനുമെടോ;
നിർമ്മരിയാദകൻകംസൻമഹാശഠൻ
നിന്നുടെപൂർവ്വജന്മാരാംമമപുത്രർ
തന്നെവധിച്ചതുനിൻമൂലമാകയാൽ
എന്നുടെദുഃഖംസഹിക്കുന്നതില്ലേതും.
ഇന്നവർതന്നെനീനിൻകരുണാവശാൽ
ഇന്നുനമുക്കുകാണ്മാനവകാശവും
നന്നായ്വരുത്തുകിൽനന്നായിരുന്നതേ."
എന്നിതുദേവകിചൊന്നോരനന്തരം
രാമനുമൊന്നിച്ചുകൃഷ്ണൻസുതലത്തിൽ
താമസമെന്യേനടന്നുചെന്നീടിനാൻ.
അപ്പോഴതിഭക്തിപൂണ്ടുമഹാബലി
ഉല്പലനേത്രയെനന്നായ്വണങ്ങിനാൻ.
തന്നുള്ളിലെല്ലായ്പ്പൊഴുംവസിക്കുംഹരി
തന്നെയുംകണ്ടുമോദേനബഹുധന-
മെന്നിവകൊണ്ടുപൂജിച്ചുസ്തുതിച്ചിതു:—
"ആനന്ദരൂപായനന്തായതേനമഃ
അത്യന്തഹീനമഹതേനമോനമഃ

കൃഷ്ണായസാംഖ്യയോഗാത്മായതേനമഃ
വിഷ്ണോ! പരബ്രഹ്മമേ! പരമാത്മനെ,
സർവ്വജഗല്പതേ! പാഹിജയജയ!
സർവ്വുംസാഫല്യമായിതിന്നിക്കിഹ
നിർഭയനായതവപാദംകാൺകയാൽ
ഇബ്ഭുവനത്തിലത്യുത്തമനായിഞാൻ.
സർവ്വചരാചരാചാര്യൻഭവാനേതും
മൂവുലകിൽലഭിക്കേണ്ടതില്ലെങ്കിലും
നിന്നുടെകാരുണ്യമോടെന്നുടെമുമ്പിൽ
വന്നതുമെന്തിനെന്നെന്നോടരുൾചെയ്ക."
അപ്പോൾമുകുന്ദൻബലിയോടുചൊല്ലിനാൻ:—
സൽപുമാനായനീകേട്ടുകൊൾകെങ്കിലോ.
ബ്രഹ്മാത്മജരാംമനസൂതരാറുപേർ
നിർമ്മലന്മാരുളരായാർപ്രസിദ്ധരായ്.
ധാതാവവരെയുംകണ്ടുകോപിക്കയാൽ
ചേതനവേറിട്ടുമൃത്യുവന്നാരവർ
ശാന്തിയില്ലാതവർദൈത്യരാകുന്നഥ
ശാന്തനാംബ്രഹ്മൻശപിച്ചോരനന്തരം
വന്നുജനിച്ചുഹിരണ്യകശിപുതൻ
നന്ദനന്മാരായവരെയെൻമാതാവു
തന്നുടെഗർഭത്തിങ്കലാക്കിമമാജ്ഞയാ
എന്നുടെമായയുമപ്പോൾക്രമാലവർ
മന്നിടംതന്നിൽജനിച്ചുവളരുമ്പോൾ
വന്നുകൊന്നീടിനാൻകംസനുംതൽക്ഷണേ
പിന്നെയവർനിൻറസന്നിധൌവാഴുന്നി-
തുന്നതന്മാരവർതന്നെയുമിന്നുഞാൻ
കൊണ്ടുപോകുന്നിതെന്മാതാവുതന്നുടെ
കുണ്ഠിതപുത്രശോകത്തെക്കളവാനായ്.
ഇന്നിവർതന്നെത്തരികവൈകീടാതെ
ഇന്നുഭവനകാര്യമവരാൽവന്നു
പിന്നെയിവരുടെശാപവുംതീർന്നിതു
ഇന്നിവർക്കിത്തരമെല്ലാമെന്നാജ്ഞയാ
വന്നിതവർക്കുമല്ലാദേചേർന്നിട്ടിനി
വാഴുവാനുള്ളകാലമതുകൊണ്ടുനാ।
കോഴയൊഴിഞ്ഞുതന്നീടവരെയത്തു
മൂലമായ്നല്ലതുവന്നുകൂടുന്നിന-
ക്കിഷലില്ലേതുമസുരകുലോത്തമ!"
ഇത്തരങ്കേട്ടുനോംബലിമുദാ
സത്വരമാറുപേരെക്ഷണംനൽകിനാൻ.
വന്ദിച്ചുനിന്നബലിയോടുയാത്രയും
നന്ദാത്മജൻഹരിചൊല്ലിമുസലിയും
ഒന്നിച്ചുജ്യേഷ്ഠരേയുംകൊണ്ടുപോന്നിഹ
തന്നുടെമാതാവിനാശുകാട്ടീടിനാൻ.
ദാനവരൂപികളെക്കണ്ടുമാനസേ
ദീനമുണ്ടായിപോൽദേവകിക്കന്നേരം
നന്ദനന്മാർമുഖംകണ്ടൊരുദേവകീ
തന്നുടെപുത്രരെന്നേറവുംനിശ്ചിത്യ
തന്നെയുംകൂടെമറന്നിതുപുത്രരെ
ചെന്നെടുത്തശ്രുക്കൾവീഴ്ത്തിപ്പുണർന്നിതു.
അന്നേരമാശുമുലയുംചുരന്നിതു
നന്നായിത്തന്മടിതന്നിൽവച്ചേവർക്കും
നന്നായ്മുദാമുലനൽകിയാവോളവും
തന്നുടെപുത്രർമരിച്ചനിമിത്തേന
വന്നദുഃഖംവിട്ടുവാണിതുദേവകി.
അപ്പോൾകുമാരരുംനിർമ്മലാത്മാക്കളായ്
സല്പുമാന്മാർമാതൃപാദംവണങ്ങീട്ടു
മോദേനപോയ്ദിവംപുക്കിതുസർവ്വരും
ആദിപുരുഷൻപരന്മായയിക്കണ്ട-
തൊക്കെയുമെന്നുനിനച്ചിതുകണ്ടവർ,
ഒക്കെയുമല്ലാതെയെന്തറിയുന്നതും?
ഇങ്ങിനെയോരോന്നുമാധവൻചെയ്തവ
എങ്ങിനെചൊല്ലുന്നമററുമോരോവിധം
മാധവൻചെയ്തവചൊൽകിലുംകേൾക്കിലും
ബോധമുണ്ടാംനരകങ്ങളുംതീർന്നിടും.
ഷൾക്കുമാരന്മാർക്കുജന്മംവരുവാനും
ഇക്കണക്കേശാപമോക്ഷംവരുവാനും
മാധവൻതന്നുടെയാജ്ഞയാലിങ്ങിനെ
വേധാവുചെയ്തതുമെന്നറിഞ്ഞീടുനീ!"
ഇത്ഥംശുകോക്തികൾകേട്ടുനൃപോത്തമൻ
ചിത്തമോദേനവന്ദിച്ചുചോദിച്ചിതു:—
"എന്നുടെതാതമാതാവിനെമല്ലിതാ
തന്നുടെതാതൻവിവാഹംകഴിച്ചവ
നന്നായരുൾചെയ്തുകേൾപ്പിക്കവേണമേ."
എന്നതുകേട്ടുപറഞ്ഞിതുശ്രീശുകൻ.

സുഭദ്രാഹരണം.

അർജ്ജുനൻതീർത്ഥങ്ങളാടുവാൻപോയനാൾ
മജ്ജനംചെയ്തുമഹാശുദ്ധതീർത്ഥേഷു
പിന്നെപ്രഭാസമാംതീർത്ഥാന്തികംപുക്കി-
തന്നുസുഭദ്രതൻസൌന്ദര്യവുംഗുണം
കന്നൊഴിയാതെപലരുംപറവതു
കേട്ടുമദനമാൽപൂണ്ടൊരുഫൽഗുനൻ
ശ്രേഷ്ഠമാംദ്വാരകനിലകംപുക്കു.
സന്ന്യാസിതന്നുടെവേഷംധരിച്ചിട്ടു
സന്ന്യാസിവര്യനുംവന്നോരനന്തരം
യാദവന്മാരുംബലഭദ്രരുംചെന്നു
മോദേനവന്ദിച്ചുസന്ന്യാസിതന്നെയും
കന്യകയായസുഭദ്രതൻമന്ദിരേ
സന്നിധൌമാനിച്ചുവാഴിച്ചിതുയതി
തന്നെയുംനന്നായിസല്ക്കരിച്ചീടുവാൻ
പിന്നെസുഭദ്രയെക്കല്പിച്ചുരാമനും
സന്ന്യാസിവര്യനുശുശ്രൂഷണത്തിനു
നന്നായുറച്ചങ്ങുപോയിതുരാമനും.
ചെന്താമരാക്ഷിതൻവക്ത്രാഭസൌജന്യ-
മന്തമില്ലാതഗുണമിവയൊക്കെയും

കണ്ടുമദനമാലേററവുംപൂണ്ടുള്ളി-
ലിണ്ടലുംപൂണ്ടുവസിച്ചിതുസന്ന്യാസി
കാമസമാനനാംസന്ന്യാസിയേക്കണ്ടു
കാമിനിയാംസുഭദ്രയ്ക്കുമവ്വണ്ണമാ-
യ്ക്കാലമണ്ടുബലഭദ്രൻ,തന്നുടെ
മുഖ്യനാംശിഷ്യൻദുര്യോധനനായി
സോദരിയായസുഭദ്രയേനൽകുവാൻ
മോദേനഭാവിച്ചതുകണ്ടുമാധവൻ
അംബുധിമദ്ധ്യതടേനല്ലൊരുത്സവ-
മംബുജാക്ഷൻനിയമിച്ചതിന്നൻപൊടു
രാമനുംയാദവന്മാരുംപുറപ്പെട്ടു
താമസമെന്ന്യേഗമിച്ചോരനന്തരം
ചെന്താമരാക്ഷൻസഹജയെമാധവ-
ചിത്തമറിഞ്ഞുതേരേററിനാനർജ്ജുനൻ.
അപ്പോൾയദുഭടരൊക്കെയറിഞ്ഞിട്ടു
വെക്കമേചെന്നുതടുത്തുരഥത്തെയും
അപ്പോൾവിജയനവരെയുംവെന്നിട്ടു
ഉൾപ്രേമമോടുപുരംപുക്കനന്തരം
വൃത്താന്തമൊക്കെയുംകേട്ടുബലഭദ്രൻ
ഉൾത്തുന്നകോപേനവേഗംപുറപ്പെട്ടാൻ.
അപ്പോൾയദുക്കളുംമാധവൻദേവകി
സൽപുമാനാംവസുദേവരിത്യാദികൾ
നല്ലവണ്ണംപറഞ്ഞാശ്വസിപ്പിച്ചഥ
നല്ലമോദേനബലഭദ്രർശൌരിയും
കന്ന്യാധനങ്ങൾകൊടുത്തയച്ചീടിനാർ
നന്നായ്വസിച്ചുവിജയൻസുഭദ്രയാ.
പിന്നെരാമൻപാണ്ഡവന്മാർമരുവീടും
മന്ദിരംപുക്കുവസിച്ചുപോന്നീടിനാൻ.
ഇത്തരമർജ്ജുനൻതൻെറകഥയതു
ചിത്തമോദേനപറഞ്ഞുമുനിവരൻ.

ശ്രുതിധരവർണ്ണനം.

പിന്നെമുകുന്ദചരിതംപറഞ്ഞിതു
മന്നവ!മാധവൻഭക്തൻമഹാഗുണ
വന്ദിതൻവിപ്രവര്യൻശ്രുതിദേവനും
ദാമോദരൻചരണങ്ങൾമനഃപത്മം
ആമോദമോടുറപ്പിച്ചുപൂജിച്ചിഹ
വാണതുനല്ലമിഥിലയാംരാജ്യത്തിൽ
വാണിതുമൈഥിലനായബഹുലാശ്വ-
വീരൻവിവേകിയാകുന്നനൃപന്താനും.
പാരമാനന്ദേനവാഴുന്നതുകാലം
ഭക്തജനപ്രിയൻമാധവനങ്ങവൻ
ചിത്തമോദംഫലംനൽകുവാനായ്ക്കൊണ്ടു
ചെന്നിതുമൈഥിലരാജ്യത്തിനന്നേരം
നന്ദാത്മജൻനരകാരിനാരായണൻ
മാമുനിവൃന്ദവുംകണ്ടിതുമാർഗ്ഗത്തിൽ
ആമോദമോടുമുകുന്ദനെയന്നേരം
വന്ദിച്ചവരവർക്കുള്ളധനങ്ങളാൽ
നന്ദിച്ചുകാഴ്ചവച്ചീടിനാർകൃഷ്ണനായ്.
അപ്പോൾമുകുന്ദനവരെയനുഗ്രഹി-
ച്ചുല്ലസന്നമോദംമിഥിലപുക്കീടിനാൻ.
അപ്പോൾമുനീന്ദ്രനുംമൈഥിലമന്നനും
ഒപ്പമേചെന്നെതിരേറോരനന്തരം
അത്യന്തഭക്തരായ്നിർമ്മലന്മാരവർ
അത്രനിമന്ത്രണംചെയ്താരിരുവരും.
അപ്പോൾമുകുന്ദനവർക്കഹിതാർത്ഥമായ്
ചിൽപുമാൻരണ്ടുരൂപംപൂണ്ടവരുടെ
മന്ദിരംപുക്കുതന്നേരമവർകളും
നന്ദിച്ചുവിശോകനാഥനേയുംമുനി-
വൃന്ദത്തെയുംസൽക്കരിച്ചുസ്തുതിച്ചഥ
നിത്യംഹരിപദഭക്തനാംഭൂസുര-
സത്തമൻഹർഷാശ്രുനേത്രനായ്മാധവം
ഇത്ഥംസ്തുതിച്ചുവാഴ്ത്തീടിനാനേററവും:—
“ചെന്താമരാക്ഷ!ജയജയ!മാധവ!
ചിന്തിതചിന്താമണേ!കൃപാവാരിധേ!
എന്നുടെകല്മഷമൊക്കയുംനഷ്ടമായ്
വന്നിതുമാനുഷജന്മസാഫല്യവും
നിൻപദസേവാഫലമിന്നുലബ്ധമായ്
അൻപോടിനിയെന്തുവേണ്ടുഞാൻനിൻകൃപാ
സംഭവത്തിനെ”ന്നുചൊന്നതുകേട്ടൊരു
ശംഭുവന്ദ്യൻജഗന്നായകൻകൃഷ്ണനും
ബ്രാഹ്മണൻതൻെറകരവുംപിടിച്ചിദം
ആമോദമോടുചിരിച്ചരുൾചെയ്തിതു:—
“സർവ്വമുനിവിപ്രപൂജയെച്ചെയ്കനീ
സർവ്വസന്തോഷമിനിക്കില്ലിതിന്മീതേ.
സർവ്വമുനിവിപ്രവർഗ്ഗങ്ങളൊക്കെയും
കേവലമെൻരൂപമില്ലൊരുസംശയം.
വിപ്രമുനിജനമായോരെപ്പൂജിക്ക
മൽപ്രിയമില്ലതിന്മീതേയെന്നോർക്കനീ
എന്നെയുംപൂജിച്ചുമാമുനിവിപ്രരേ
നന്നായ്പൂജിക്കയുമില്ലയെന്നാലഹം
മോദിക്കയുമില്ലയെന്നെമാനിക്കാതെ
മാമുനിമാരെയുംവിപ്രരായോരേയും
പൂജിപ്പവങ്കൽപ്രസാദിപ്പുഞാനേററം.
പൂജിച്ചുപോരുഞാനും മുനിവർഗ്ഗത്തെ
ആകയാൽമാമുനിവിപ്രജനത്തെയും
ഏകനാമെൻപ്രസാദാർത്ഥംദിനംപ്രതി
പൂജിക്കതിനാൽസകലവുംവന്നിടും
വ്യാജമെന്ന്യേതവഭക്തികണ്ടേററവും
മോദിച്ചുഞാ”നെന്നുമാധവവാക്യേന
മോദിച്ചുപൂജിച്ചുവിപ്രൻമുനികളെ.
മന്നവനുംവിപ്രവര്യനുംമോദേന
നന്നായനുഗ്രഹംനൽകിനാരായണൻ
മാമുനിമാരവർസർവ്വരുമൊന്നിച്ചു
ദാമോദരൻദ്വാരകയുമകംപുക്ക

സന്തോഷമോടുവസിച്ചിതുമന്നവ!
ചെന്താമരാക്ഷൻസകലാത്മകനിഹ
രണ്ടുരൂപംധരിച്ചിത്തരംചെയ്തതു
കൊണ്ടുവിശേഷമെന്തോന്നുപറയുന്നു?
ബ്രാഹ്മണന്താനുംമിഥിലനൃപേന്ദ്രനും
ദാമോദരൻമഹാമായയോടൊത്തുയും
താല്പര്യമോടുമുകുന്ദൻപരബ്രഹ്മ
മൂർത്തിയെന്നേററവുംനിർണ്ണയിച്ചങ്ങിനെ
മാധവൻതൻപദപങ്കജംസേവിച്ചു
ബോധമോടേവസിച്ചീടിനാർമോദമായ്.
ഇക്കഥചിന്തിക്കചൊല്കിലുംകേൾക്കിലും
ഭക്തരായുള്ളനുകൂട്ടമവർനിർണ്ണയം.
ഇത്ഥംമുനീന്ദ്രൻറവാക്കുകൾകേൾക്കയാൽ
ചിത്തമോദാൽനൃപൻവന്ദിച്ചുചോദിച്ചാൻ:—
"നാനാശ്രുതിസ്മൃതിവേദങ്ങളെല്ലാമേ
നൂനംസഗുണങ്ങളായിരിക്കുന്നിതും
നിർഗ്ഗുണമായിട്ടസത്തിനുംസത്തിനും
വർഗ്ഗങ്ങളെല്ലാററിലുംനിന്നുവേർപാടായ്
നിർണ്ണയമെന്ന്യേയനിർദ്ദേശ്യമായ്നില്ക്കും
സാക്ഷാൽപരബ്രഹ്മനിർഗ്ഗുണവൃത്തികൾ
എങ്ങിനെസഞ്ചരിക്കുന്നതെന്നുള്ളതും
ഇങ്ങുള്ളസംശയംതീർത്തരുളേണമേ,"
എന്നുനൃപന്തൻറചോദ്യമതുകേട്ടു
മന്ദഹാസേനപറഞ്ഞിതുശ്രീശുകൻ:—
"ആത്മാവുതൻറജനനത്തിനായ്ക്കൊണ്ടും
ആത്മാവുതൽകർമ്മവാസനമൂലമായ്
നാനാജനത്തിനുംപ്രാണബുദ്ധ്യാദികൾ
നൂനംവിധാതാവുമായയാസൃഷ്ടിച്ചാൻ.
ഇത്ഥമിരിക്കുന്നബ്രഹ്മവേദംപൂർവ്വ-
സത്തുക്കളാൽശ്രദ്ധയോടുംധരിച്ചിതു.
സ്വല്പമെന്നാലുംകളയാതെവൃത്തിയായ്
ഉത്ഭവമായിരിക്കുന്നതിവിടത്തിൽ.
എന്നുള്ളതിന്നുഞാൻനിന്നോടുചൊല്ലുവൻ
നന്നായിനാരായണാനന്ദിതഗാഥയെ.
മുന്നംനാരായണനായ്ക്കൊണ്ടിതുചൊന്നാൻ
വന്ദിതനാംനരനാരായണമൂർത്തി
അങ്ങിനെയുള്ളൊരുപദേശഗാഥയേ-
മംഗലനാംഭവാൻകേട്ടുകൊണ്ടീടുക.
മുന്നംഭഗവൽപ്രിയൻമുനിനാരദൻ
മന്നിടത്തിങ്കൽനടന്നുനടന്നുപോയ്
എങ്ങുംപരിപൂർണ്ണനായനാരായണം
നന്ദിച്ചുകാണ്മതിനായ്ക്കൊണ്ടുമാമുനി
ചെന്നുബദര്യാശ്രമത്തിൽവസിക്കുന്ന
നിർമ്മലപൂരുഷംകണ്ടിതത്യത്ഭുതം!
ശ്രേഷ്ഠമാംഭാരതവർഷത്തിൽമാനുഷ-
ർക്കിഷ്ടലാഭത്തിനുംസൽഗതിക്കായ്ക്കൊണ്ടും
ധർമ്മവിജ്ഞാനതപോമയയുക്തനായ്
നിർമ്മലനിഷ്ഠയാകല്പാന്തരത്തോളം
ചൊല്ലിയാലുംകലാവിഗ്രാമമങ്ങതിൽ
നല്ലവണ്ണംവസിച്ചീടുമൃഷികളാൽ
മുററുംപ്രണതനായ്മേവുംഭഗവാനും
ചുററുമായ്നാരദംകണ്ടുസന്തുഷ്ടനായ്
മോദേനനാരദനോടരുൾചെയ്തിതു
ആദിഭൂതൻനരനാരായണൻനൃപ:—
"നല്ലജനലോകവാസികളായ്മേവും
വല്ലഭമുള്ളപൂർവ്വന്മാരവരുടെ
യാതൊരുബ്രഹ്മവാദംകേട്ടുകൊള്ളുക
ചേതസിസർവ്വസന്ദേഹങ്ങൾപോമെന്നാൽ.
മുന്നംജനലോകവാസികളന്നിലേ
നന്നായിബ്രഹ്മസത്രംചെയ്തുകാലം
അന്നവിടെമഹാമുഖ്യമുനികൾക്കു
നന്നായിക്കാണ്മതിന്നായ്ക്കൊണ്ടുമാധവം
ശ്വേതദ്വീപത്തെഗ്ഗമിച്ചിരിക്കുംവിധൌ
ചേതോവിമോഹനബ്രഹ്മവാദശ്രുതി
ഓരോതരംമുനീന്ദ്രന്മാർശ്രവിച്ചിതു
നേരാകുമിശ്രുതികൊണ്ടനുജീവികൾ
ആയവർക്കേററവുംബോധവുംവന്നിടും.
ന്യായമാകുംശ്രുതിക്കർത്ഥവുംചൊല്ലുവൻ.
നിന്മഹാമായാഗുണങ്ങളാൽസൃഷ്ട്യാദി
നിന്മഹാമായതന്നന്തത്തിൽസർവ്വവും
നന്നായ്ഹരിച്ചിരിക്കുംപരൻതാൻശ്രുതി-
തന്നിലെയർത്ഥംശ്രുതിയുമിതാകുന്നു.
തുല്യശ്രുതിതപശ്ശീലരായ്മേവുന്ന
നല്ലമുനികളാൽസേവിതനായിട്ടും
വല്ലഭമുള്ളസനന്ദൻമുനിമുഖ്യൻ
എല്ലാമുനികളോടുംകൂടിയിത്തരം
ചൊന്നശ്രുതിയതുകേട്ടുകൊണ്ടീടുകിൽ
പിന്നെദ്വൈതഭ്രമമുണ്ടാകയുമില്ല.
യോഗികൾക്കുംജയിച്ചീടാതെദോഷത്തെ
നാശംവരുത്തുവാനായ്സൽഗുണമായി
വേറല്ലതുംനിന്തിരുവടിതാൻതന്നെ
വേറായ്പ്പിരുദ്ധനാകുന്നതുംനീതന്നെ
ഭിന്നമായുംസമമാകുന്നതുംഭവാൻ
പിന്നെസ്സുഖദുഃഖമെന്നിവയൊക്കെയും
സർവ്വത്തിനുംശക്തിഭോഗസ്വരൂപനായ്
നിർവ്വാണവിഗ്രഹനാകുന്നതുംഭവാൻ.
ഒന്നിനാലുംജയിപ്പാനരുതാത്തതായ്
നിന്നീടുമാത്മസ്വരൂപനായുമഥ
എന്നുമക്ഷരനായാത്മാവിനാൽതന്നെ
നിന്നുചരിക്കുന്നതുംവേദമായതും
നാനാഗുണാലബ്ധവിഗ്രഹാംഗങ്ങളും
നൂനമാമാത്മസ്വരൂപങ്ങളുംഭവാൻ
ഉദയാസ്തമയദ്വന്ദ്വങ്ങൾവികൃതികൾ
അതദിയന്തംമൃതിവൈരകൃതങ്ങളും

വാങ്മനഃകായാദിഭേദവിഭ്രാന്തികൾ
എങ്ങിനെമന്നിൽഭവിക്കുന്നിതുന്നാം.
ഉണ്ടാകയില്ലെന്നവിദ്വജ്ജനമറി-
ഞ്ഞിരുന്നലെന്ന്യേസർവ്വലോകൈകനാഥനായ്
മേവുന്നനിൻകഥാപീയൂഷവാരിധൌ
കേവലംമുങ്ങിത്തപസ്സുകൾചെയ്യുന്ന
പിന്നെസ്സ്വധാമകലകൊണ്ടുമാനസം
നന്നായ്തെളിഞ്ഞിരിക്കുന്നഗുണവാന്മാർ
എല്ലായ്പ്പൊഴുംപരമാനന്ദരൂപനായ്
എല്ലായ്പ്പൊഴുംവിളങ്ങുംഭവൽപാദാബ്ജം
നന്നായ്ഭജിക്കുന്നപിന്നെയതിവേഗം
നന്നായ്കൃതകൃത്യമായുംഭവിക്കുന്നു.
ആകയാൽനിത്യംതവാനുഗ്രഹന്മാരായ്
ആകാംക്ഷയെന്ന്യേസത്തുക്കൾവഴിപോലെ
അന്നമയമാദിയായശരീരേഷു
തന്നുള്ളിൽമോഹരഹിതൈകനിഷ്ഠരായ്
നിന്നുടെസ്പഷ്ടിവചനമാർഗ്ഗങ്ങളെ
നന്നായിദർശിതരായിട്ടസൂര്യവൽ
ശോഭിതരുല്യതവപദശീലരായ്
സേവിച്ചുതൻഹൃദയത്തിലനന്തമായ്
ശോഭിതമാംഭക്തിവാരിധൌമഗ്നരായ്
പ്രാഭവത്തോടുയാവർചിലസത്തുക്കൾ
കാലന്റെമുമ്പിൽഗമിക്കാതെപിന്നെയും
നല്ലോരുയോനികളിൽവെച്ചുനല്ലവ-
നല്ലുന്നപിന്നെസുകൃതാനുസൽകൃതി
ഏകനാംനിൻപദധാർമ്മിരാമിച്ചിട്ടു
ഏകരസത്തെഗ്രഹിച്ചുസുകൃതികൾ
ആകുംപുരുഷരിലാന്തരജ്ഞന്മാരായ്
മംഗലമാംഭവല്പാദംഭജിക്കുന്നി-
തിങ്ങിനെയോർത്തുകവികൾവേദത്തെയും
മംഗലാത്മാവായനിൻപദപത്മവും
മംഗലാത്മാക്കൾഭജിച്ചിരിക്കുന്നിതും.
യാവർചിലർമഹത്തായപ്രതൈശ്വര്യം
ഏവംപരിശ്രവണന്മാരതായ്ക്കൊണ്ടും
ആത്മതത്വനിഗമശ്രുതരായ്ക്കൊണ്ടും
ആത്മാവതായതവപദംസേവിച്ചു
സർവ്വുംതവൽപാദപങ്കജേചേർത്തിട്ടു
നിർവ്വാണമാത്രംഭജിക്കുന്നിതുചിലർ.
ത്വല്പാദപത്മമഹംസകുലസംഗത്തെ
യെല്ലൊപ്പൊഴുമുണ്ടായിനല്ലമാർഗ്ഗത്തൂടെ
ആത്മപ്രിയരായ്ചരിക്കുന്നിതുചിലർ
ആത്മനാഥവല്പാദപങ്കജംദർശിച്ചു
അന്തമില്ലാതെഭോഗൈശ്വര്യതച്ചിത്തരായ്
സന്തതംഞങ്ങളുംനിൻകൃപകൊണ്ടിഹ
സാമ്യമതികളായ്ക്കന്മഷഹാരിയാം
നിന്റെസമദൃഷ്ടിപാദപത്മാമൃത
ലബ്ധരായ്വേദപരന്മാരതായ്ക്കൊണ്ടു
നീക്കമെന്ന്യേജന്മലീനാഗ്രമാംപദ-
പ്രാപ്തരാകുന്നനിൻകാരുണ്യലേശേന
പ്രാപ്തമായിപ്പദംസർവ്വജ്ഞനത്തിനും.
പിന്നെച്ചിലർകാലഭേദശാസ്ത്രങ്ങളെ
നന്നായനുകരിച്ചെപ്പോഴിരിക്കുന്നി-
തത്രനാളുംജന്മനാശമായ്യേവുന്ന
ചിത്തഭ്രമമാമസൽസ്മൃതിയാത്മാവിൽ
തോന്നിവരുംഭേദചിന്തയുമുണ്ടാകും
തോന്നിപ്പുണ്ഡുംരജഃതാമസവൃത്തികൾ
ദ്വൈതംജനിപ്പിപ്പതുംത്രിഗുണങ്ങളാൽ
ദ്വൈതത്രിഗുണപുമാന്മാർദ്വിഭേദമായ്
ദ്വൈതസഗുണത്തെനിങ്കലോർക്കുന്നതും
ദ്വൈതവാന്മാർക്കുംഗുണത്രയംനിങ്കലേ
ദ്വൈതബുദ്ധ്യാപ്രവേശിക്കുന്നചിത്തത്തി-
ലായതുകൊണ്ടുഗുണവശാൽമാനുഷർ
ജാതരായ്ക്കീഴ്പോട്ടുതന്നെപതിക്കുന്നു.
ദ്വൈതമായുള്ളഗുണങ്ങൾവികൃതമെ
ന്നാകയാലായതുനീക്കുന്നസത്തുക്കൾ
ആത്മാവുതന്റെഗുണങ്ങളെപ്രാപിച്ചു
ആത്മാവിനോടുകൂട്ടുംസമചിത്തന്മാർ.
ആനന്ദമായിട്ടിരിക്കുന്നപിന്നെയും
ആനന്ദമദ്വൈതസിദ്ധിയാകുന്നിതും
ദേവകളുംമിത്ഥ്യമായാഗുണങ്ങളെ
കേവലംനന്നായതിക്രമിപ്പിച്ചിട്ടു
കേവലാത്മാപരിപൂർണ്ണനായ്ജ്യോതിസ്സായ്
ദേവദേവേശനാംനിങ്കലേസൌഹൃദ-
ന്മാരായിരിക്കുന്നവരെയുംപാലനം
നേരോടെചെയ്യപോരുന്നിതുതവൽബലാൽ
ആദ്യന്തമില്ലാതനിന്നിൽമഹാശ്രദ്ധ
വേദ്യമല്ലാതൊരുനിന്റെമഹത്വങ്ങൾ.
ലോകത്തിൽമേവുംക്ഷിതിപതിമാരായ
ലോകേശനാദികളാലുംധരിക്കുന്നു.
സർവ്വജഗല്പതിയാകുന്നതുംഭവാൻ
കേവലംതന്മായയാലറിവീലതും
നിന്നിൽനിന്നുണ്ടായിരിക്കുംഗുണങ്ങളാൽ
തന്നെചരാചരജാതിനരന്മാരും
നിന്നാലെസ്പഷ്ടമായുള്ളരജോഗുണ
സംഗേനബദ്ധരാകുന്നചിലരെല്ലാം
നിശ്ചലന്മാരായ്ഗുണരഹിതരവർ
നിശ്ചയിച്ചീടരുതാതമായാഗുണം
ത്വൽകൃപകൊണ്ടുനീക്കിക്കളഞ്ഞവർപോ
മുക്തിയുംസാധിച്ചുപോരുന്നിതുന്നൂനം.
മൃത്തിൻഘടോത്ഭവംപോലെപ്രകൃതിയും
സത്യപുമാനുമീരണ്ടുംഭവാൻതന്നിൽ
മായാപ്രകൃതിപുരുഷദ്വയജലേ
പോളകൾപോലെഭവാങ്കൽഭവിച്ചൊരു
ദേവതിര്യങ്മനുഷ്യാദിവിവിധമാം

നാമഗുണങ്ങൾരൂപങ്ങൾസമസ്തവും
സീമയില്ലാതുള്ളവായടങ്ങുംനിങ്കൽ.
ഓരോവിധംനദീഗംഗാർണ്ണവംപോലെ
സാരമാകുംരസംതന്നിൽരസംപോലെ
മേവുന്നനിന്റെതത്വാർത്ഥമറിയാതെ
ഭേദഭ്രമംതവമായാമഹിമയാൽ
മോഹിച്ചുനിന്നിൽഭ്രമിക്കുന്നമൂഢരാ-
യ്മോഹബുദ്ധ്യാദ്വൈതബുദ്ധികളായവർ
ബോധിക്കിലായവിജ്ഞാനംനിങ്കലേ
സംഭവിക്കുന്നഭാവത്തെധരിക്കുന്നു.
എങ്ങിനെയെന്നാൽജനിമൃതിയുണ്ടായി
എങ്ങിനെസൃഷ്ടിഭവിപ്പതെന്നുള്ളതും;
ചിന്തിച്ചുനിൻചരണത്തിൽഭയംവെച്ചു
ഇന്ദ്രിയങ്ങൾകരണങ്ങൾപ്രാണാദികൾ
വായുതുല്യംഗമിക്കുന്നാകുതിരപോൽ
വായുസംയുക്തംഭവാനിൽതിരിയുന്നു.
സൂര്യനുംതൽപ്രഭയുംപോലെമേവുന്ന
സൂര്യാദിസർവ്വപ്രകാശനാംനിങ്കലേ
താപത്രയാദിയായുള്ളവ്യസനേന
താപവുംപൂണ്ടുവസിക്കുന്നവർഗുരു-
പാദംതിരഞ്ഞുകണ്ടെത്തിവന്ദിച്ചഥ
വേദസാരജ്ഞഗുരോരുപദേശമാം
തോണിതുഴയുമായ്സംസാരവാരിധേ
വാണിരിക്കുന്നഗേഹജനസുതദാര
മിത്രാർത്ഥമാദികളൊക്കെയുംനിങ്കലേ
ദത്തവുംചെയ്തുകൾക്കുസർവ്വാനന്ദ
മായിരിക്കുന്നോരാത്മാവിലിരിപ്പവർ
കായവിഷയരസദ്വയഹീനരായ്
നിത്യമനിത്യമെന്നുള്ളഭേദഭ്രമം
ചിത്തത്തിൽനഷ്ടമായ്പ്പാഴ്നുസർവ്വദാ
ഇത്തരമുള്ളസത്തുക്കൾസുഖദുഃഖ
വ്യക്തിഭേദംഹൃത്തുതന്നിൽധരിപ്പീല,
ഏകപുണ്യാശ്രമന്മാരായ്മദഹീന-
രായിരിക്കുന്നമുനികൾഭവല്പാദ
പങ്കജതീർത്ഥവിന്ദുക്കൾധരിക്കുന്നു
പങ്കമകന്നവർനിത്യസുകർമ്മാക്കൾ.
നിത്യസുഖാത്മസ്വരൂപനാംനിങ്കലെ
നിത്യസുഖമോടിരുന്നവർസേവിച്ചു
സാരമില്ലാതവർസത്തികൽദ്വൈതനി-
സ്സാരമാംതർക്കംപറഞ്ഞുവസിച്ചിട-
വാദിച്ചുസംശയബുദ്ധികളായ്ക്കൊണ്ടു
ഭേദഭ്രമാലന്ധപാരംപെട്ടുയുത
സംസാരസാഗരംതന്നിൽഭ്രമിക്കുന്നു
സംസാരമൂലമറിയാതെമായയാൽ
ബുദ്ധിമാന്മാർദ്വൈതസംഭ്രമവിഭ്രമം
ചിത്തത്തിൽനിന്നുകളഞ്ഞേകസാരമാ-
യ്മേവുന്നനിന്നിലേശോഭിച്ചിരിക്കുന്നു

കേവലാത്മാക്കളായുള്ളമഹത്തുകൾ.
ബോധമില്ലാതവർസംശയമാർഗ്ഗേണ
യോജിച്ചിരിക്കുംമനോവികാരസ്മൃതി
തന്നെസ്മരിച്ചുഗുണസ്വരൂപത്തോടു-
ചേർന്നുയോജിച്ചവസാനേമൃത്യുവശം
ചെന്നുചേരുമതിനില്ലൊരുസംശയം.
തത്തൽഗുണനിർഗ്ഗുണാദ്വയസംഭ്രമാൽ
വന്നുകൂടുന്നിതുബന്ധമോക്ഷഭ്രമം.
നല്ലമഹാഗുണാത്മാക്കളാംയോഗികൾ
എല്ലായ്പ്പൊഴുംശുദ്ധനിർമ്മലഹൃത്തിങ്കൽ
കോമളമായകരചരണാദിയായ്
കോമളരൂപനാകുന്നഭവാനെയും
ഭാവിച്ചുനിന്റെമായാവൈഭവങ്ങളാം
ഈവകപിന്നെയറിയുന്നതുമില്ല.
മായാസഗുണാദ്വയസ്മൃതിപോകുമ്പോൾ
മായയുംനിർഗ്ഗുണവിഭ്രമവുംപോകും.
ബ്രഹ്മസ്വരൂപശുഭാശുഭത്തിങ്കലും
നിന്നുഗുണവിഗുണങ്ങൾസമൂഹത്തിൽ
ഊനംശരീരവത്തുക്കളായുള്ളോർക്കും
താനേമറഞ്ഞിരിക്കുന്നുനിന്മായയാൽ.
പിന്നെരജോഗുണയുക്തരായ്സൽശ്രുതി.
തന്നോടുകൂടെബ്ഭജിച്ചുഭവൽപ്പദം
നന്നായ്സഗുണംഭവിച്ചുഗുണാതീതം
വന്നുഭവല്പദംചേരുന്നുശുദ്ധരായ്.
ഒന്നിനാലുംജയിച്ചീടരുതാതെയായ്
തോന്നുംജഗത്താദിമായാഭ്രമദോഷ
ശാന്തിവരുത്തുവാനായ്ഗുണാത്മാവതായ്
സന്തതംനില്പതുംനിർഗ്ഗുണാത്മാവെന്നും
അല്ലാതെവേറേസഗുണഭ്രമാദികൾ
ഇല്ലയെന്നോററവുംനിർണ്ണയവാക്യങ്ങൾ.
ഇങ്ങിനെബ്രഹ്മപുത്രന്മാർസദാനന്ദ-
ചിന്മയനായനാരായണൻമുമ്പാകേ
നന്നായനുശാസിതമാംശ്രുതികളെ
നന്നായ്സമാധാനമാർഗ്ഗമോരോതരം
കേട്ടറിഞ്ഞാത്മഗതിയുമറിഞ്ഞുടൻ
ഒട്ടൊഴിയാതൊരാമ്നായപുരാണാദി
ഓരോവിധമാമുപനിഷത്തുകൾത-
ത്സാരവുംപൂർവജന്മാർപറഞ്ഞോററവും
ബോധംവരുത്തിയകാമവിച്ഛിന്നമാം
ബോധശ്രുതിയെഗ്രഹിച്ചുവഴിപോലെ
മാധവൻതങ്കൽസമർപ്പിച്ചുസർവ്വവും
ബോധസ്വരൂപികൾപോയാർയഥേച്ഛയാ
പാലനരൂപനാംമാധവൻമോദേന
പാലാഴിപുക്കുലക്ഷ്മീയുതംവാണിതു.
കേൾക്കെടോ!മന്നവാ!മുന്നംഗുരുവിനാൽ
സാക്ഷാലിവണ്ണംപറഞ്ഞതുകേട്ടിട്ടു
ആത്മവിജ്ഞാനിയായ്ക്കൊണ്ടുപൂർണ്ണശ്രുതി

സ്വാത്മനിഷ്ഠതപാദരുപദംവന്ദിച്ചു
നാരദൻപിന്നെവണങ്ങിനാന്വണ്ണം:—
“കാരണപൂരുഷനായുള്ള കൃഷ്ണനായ്
ഏതൊരുസർവ്വഭൂതങ്ങൾകലയായും
ഭാവമായുംസർവ്വഭൂതധരനായും
ഇങ്ങിനെയെല്ലാമിരിക്കുംഭഗവാനായ്
പിന്നെയുംപിന്നെയുംവീണുവണങ്ങിനാൻ.
ഏവമെല്ലാമുപദേശിച്ചുനാരദ-
മാമുനിയോടുപിന്നെശിഷ്യവർഗ്ഗവും
ഒന്നിച്ചുപോയവർതങ്ങൾതന്നാശ്രമം
ചെന്നുപുക്കുവസിച്ചാർമുനിവർഗ്ഗവും
നാരായണവാക്യമാകുമിവയെല്ലാം
നേരോടെമല്ലിതാവാകിയവ്യാസനും
ശ്രീഭഗവാൻതൻെറയാകൃതിയാദികൾ
സംഭാവവർണ്ണനമിങ്ങറിയിച്ചിതു.
അയതുപോലെനിന്നോടുചൊന്നേൻനൃപ!
മായാവിമുക്തമായ്നിർണ്ണയഹീനമായ്
നിർദ്ദേശ്യമല്ലാതനിർഗ്ഗുണബ്രഹ്മത്തി
സൽഗ്ഗുണദന്ദങ്ങൾതോന്നിച്ചിരിക്കുന്നു
വേദഭേദശ്രുതിഭേദംപറഞ്ഞുഞാൻ
ഭേദമില്ലബ്രഹ്മമല്ലോസഗുണവും
നിർഗ്ഗുണബ്രഹ്മണിമായാസഗുണങ്ങൾ
നിർമ്മലബ്രഹ്മത്തിൽവേറെയില്ലേതുമേ
അംബുധിവെള്ളമാകുന്നതിരകളും
അംബുവെന്യേതിരവേറെയില്ലെന്നുമേ.
പാർക്കിൽസഗുണവുംനിർഗ്ഗുണവുംബ്രഹ്മം
നീക്കമില്ലൂർമ്മിയുമംബുധിയുംജലം
ഏവമെല്ലാംവിചാരിച്ചവഴിപോലെ
കേവലാത്മാനമുപാച്ചുകൊണ്ടീടെടോ!
ആദിയുംമദ്ധ്യവുമന്തവുംബ്രഹ്മമാം
ആദിമദ്ധ്യാന്തങ്ങളൊന്നെന്നിരിക്കയാൽ
ആദിമദ്ധ്യാന്തമില്ലാതെബ്രഹ്മംഹരി
ആദിപുമാനെസദാഭജിച്ചീടെടോ!
ഇങ്ങിനെയുള്ളശ്രുതിധരവർണ്ണനം
അങ്ങുഷഃകാലേചിന്തിപ്പവൻജ്ഞാനിയാം;
ഏവംമുനീന്ദ്രൻെറവാക്കുകൾകേൾക്കയാൽ
ഭേദഭ്രമംതീർന്നുനിർമ്മലാത്മാവായി
കേവലഭക്തനാകുംപരീക്ഷിത്തഥ
കേവലാത്മാനന്ദചിത്തനായ്ചോദിച്ചാൻ:—
“സർവ്വജനങ്ങളുംസംഹാരമൂർത്തിയാം
ശർവ്വനെസ്സേവിക്കിൽഭോഗസമൃദ്ധികൾ
വേഗത്തിൽവന്നുകാണുന്നിതുമാമുനേ!
യോഗേശനാകിയമാധവംചിന്തിക്കിൽ
തന്നുടെയർത്ഥങ്ങൾനാശമായ്പോകുന്നു
പിന്നെപ്രസാദിപ്പതിന്നുംബഹുകാലം,
രക്ഷകർത്താവതാകുന്നമഹാവിഷ്ണു
ശിക്ഷകർത്താവതാകുന്നമഹേശ്വരൻ.

ഠംശ്വരന്മാരിവർതങ്ങളെസ്സേവിച്ചാൽ
ഇച്ഛസിദ്ധിക്കും,ശിവൻവിഷ്ണുതന്നുടെ
പാലനകർമ്മാത്മകനായ്വരുമെന്നോ?
പാലനാത്മാശിവൻതൻഗുണമാമെന്നോ?
ഇത്തരംമന്നവൻചോദിച്ചതുകേട്ടു
ചിത്തമോദേനമുനീന്ദ്രനരുൾചെയ്തു:—
“ശങ്കരൻമായാഗുണബദ്ധനായ്ക്കൊണ്ടു
സന്തതംവാണതത്സേവകന്മാർക്കെല്ലാം.
മായാഗുണപദാർത്ഥങ്ങളായ്നിൽക്കുന്ന
മായാസമൃദ്ധികൾനൽകുന്നുമന്നവ!
നിർഗ്ഗുണന്മായാവിരഹിതന്മാധവൻ
സൽഗ്ഗുണംസേവിക്കിൽനിർഗ്ഗുണംസാധിക്കും
മായാഗുണങ്ങളായുള്ളസമസ്തത്തിൽ
ഞാനെന്നുംസിദ്ധിച്ചനാനാപദാർത്ഥവും
നിർഗ്ഗുണനാമ്മഹാവിഷ്ണുവായ്ക്കൊണ്ടിട്ടു
സൽഗുണഭേദമായാഭ്രമചിത്തങ്ങൾ
എല്ലാററിലുംനിന്നുനിസ്സംഗചിത്തനായ്
എല്ലാമേഅദ്വൈതമാംപരമാത്മാവു
താനൊഴിഞ്ഞേതുമേയില്ലെന്നുബോധിയാ-
യാനന്ദനായ്ഗുണസംഗിയെന്നാകിലും
നൂനമവൻനിർഗ്ഗുണനായ്വരുന്നതും
വാനിതെല്ലാററിലുംകൂടയെന്നാകിലും
നാനാപദാർത്ഥത്തിലുംനിന്നുവേറിടാ.
വാനിലെല്ലാംവാനതെല്ലാററിലുംമയം
ഞാനായാകുമവൻതന്നിലായിത്തരം
ആകയാൽ നിർഗ്ഗുണാത്മാപരംസേവിക്കിൽ
ഏകനാംമുക്തിയുംഭോഗവുംവേറില്ല.
എന്നിരിക്കെഭോഗസിദ്ധികൾവേറായി
തോന്നിയാലുംഭേദമായറിവീലവൻ;
ഇങ്ങിനെയുള്ളബോധേനസേവിപ്പവൻ
തന്നുള്ളിൽബുദ്ധിക്ഷയങ്ങളില്ലൊന്നുമേ,
ഇങ്ങിനെ നിർഗ്ഗുണംസേവിച്ചുനന്നായി
ധന്യനാവാൻശിക്ഷചെയ്യുന്നുമാധവൻ.
ആയതിന്നൊന്നുചൊല്ലുന്നുഞാൻഭൂപതേ!
മായാമയൻകൃഷ്ണവാക്യമിതാകുന്നു.
നിർമ്മലൻധർമ്മജൻരാജസൂയത്തിങ്കൽ
ധർമ്മപരായണൻമാധവൻതന്നോടു
സർവ്വകർമ്മഗുണധർമ്മങ്ങൾചോദിച്ചു
നിർവ്വാണദൻകൃഷ്ണനങ്ങരുൾചെയ്തിതു:—
“മല്പദംഭക്ത്യാഭജിക്കുന്നവർക്കുഞാൻ
അപ്പൊഴമാനമർത്ഥാദിനശിപ്പിക്കും
അർത്ഥംനശിപ്പിച്ചനർത്ഥങ്ങൾതീർത്തിട്ടു
അർത്ഥമന്ദായാൽമദിച്ചുപോമേവരും.
തന്നുടെദ്രവ്യംനശിക്കുന്നനേരത്തു
തന്നുടെബന്ധുക്കൾകൈവെടിഞ്ഞീടുമേ.
അർത്ഥംനശിച്ചമിത്രങ്ങൾവെടിയുമ്പോൾ
അർത്ഥഹീനനവനെൻഭക്തസംസർഗ്ഗം

എത്തുമപ്പോൾഞാൻപ്രസാദിച്ചു മത്ഭക്തി
സത്യവുംനൽകിനിത്യാനിത്യനിർണ്ണയം
ഇത്യാദിയുംതെളിയിച്ചുടൻസർവ്വും
സച്ചിദാത്മാസമസ്താദികൾവേറില്ല.
സച്ചിദാത്മാവഹമീശനുംസർവ്വും
ഇത്ഥമുറപ്പിച്ചുഭേദഭ്രമങ്ങളാം
മിത്ഥ്യാവിചാരം ഹൃദയചാഞ്ചല്യങ്ങൾ
ശാന്തിവരുത്തിസ്സുഖിപ്പിപ്പവനെന്തു
അന്തമ്മനസ്സിൽ വന്നിടുംമോഹമൊക്കെയും
താനേഭരിച്ചുജീവന്മുക്തനായ്ക്കൊണ്ടു
തന്നുടെദേഹാന്തേമുക്തിയുംവന്നീടും
എന്നതിന്നേതുമേസംശയമില്ലല്ലോ.
എന്നെവേറേധനാദ്യാദികൾവേറെയായ്
തോന്നിയുമെന്നെയോരാതൊരുമൂഢരെ
നന്നായ്ശിക്ഷിച്ചുപിന്നെമമപദം
നന്നായിനൽകുമതിന്നില്ലസംശയം.
എല്ലാമേഞാനെന്നജ്ഞാനഭക്ത്യാദിയിൽ
നല്ലവണ്ണംകണ്ടുസേവിപ്പവരുടെ
പിന്നാലെനിന്നവർപാദത്തെസ്സേവിച്ചു
തന്നെകാമങ്ങളവരെയടയുന്നു
എന്നുടെഭക്തക്കുകാമമല്ലെങ്കിലും
എന്നെവേണ്ടിസ്സർവ്വസിദ്ധികാമങ്ങളും
എന്നുടെഭക്തരെച്ചെന്നുസേവിച്ചീടും
എന്നെബ്ഭജിയാതവർക്കൊന്നുമേവരാ.
അജ്ഞാനികളായ്ക്കിടന്നുവലഞ്ഞീടും
വിജ്ഞാനസിദ്ധിക്കവരെഞാൻശിക്ഷിച്ചു
എന്നുടെകാരുണ്യമുണ്ടാവതിന്നിഹ
മന്നിടേപാരംപരാധീനമെന്നോർത്തു
സർവ്വദായെന്മായയാഗുണബദ്ധരായ്
സർവ്വധാതുസുരേന്ദ്രാദിയായുള്ളോരു
മായാഗുണന്മാരെവേഗേനസേവിച്ചു
മായയാക്ഷിപ്രപ്രസാദികൾതമ്മോടു
വേണ്ടുംധനങ്ങൾകാമങ്ങൾലഭിച്ചുടൻ
ഇണ്ടലോടേഭവസാഗരേമഗ്നരായ്
വാഴുന്നി"തെന്നുധർമ്മാത്മജൻതന്നോടു
ആഴിവർണ്ണനരുൾചെയ്തിതുഭൂപതേ!
മൂർത്തികൾമൂവരുംശാപവരപ്രദ-
രോർത്താലതിൽശിവൻധാതാവുമൻപോടു
ശാപവരങ്ങൾകൊടുക്കുംക്ഷണംകൊണ്ടു
പാപഹാരിജഗന്മംഗലൻമാധവൻ
നല്ലവരത്തിനുംശാപത്തിനുംബഹു
ചെല്ലുമകാലവുമെന്നറിഞ്ഞീടെടോ!
സാത്വികനായിനിഷ്കാമനിലയനൻ
സത്യസ്വരൂപനാംവിഷ്ണുവറിയേണം
നിഷ്കാമസത്വംഭജിയാതെയാർക്കും
മുക്തിനൽകീടുവാനാമല്ലനിർണ്ണയം.
ആയതുകൊണ്ടുമുകുന്ദഗുണത്തെയും
മാധവനേയുംഭജിക്കാതെമുക്തിയും-
മാരാലുമേകൊടുത്തീടുവാനാമല്ല
പാരിതിലെന്നുദ്ധത്തെപ്പറഞ്ഞതും.
ദോഷങ്ങൾമുമ്പേകളഞ്ഞുമഹാവിഷ്ണു
തോഷിച്ചുനാശമല്ലാതപദംനൽകും;
സേവിച്ചവർതൻഗുണദോഷമോരാതെ
സേവിച്ചുകാമംകൊടുപ്പൂമറേറവരും.
ഇന്നുശിവൻതൻചരിത്രമതുംകേൾക്ക

വൃകാസുരവധം.

മുന്നംവൃകാസുരനായശകുനിജൻ
ദുഷ്ടനവൻസുരലോകമടക്കുവാൻ
ഇഷ്ടമോടേമുനിനാരദന്തന്നോടു
ചോദിച്ചുവേഗംപ്രസാദിപ്പതിന്നിഹ
വേദവിത്തുക്കൾത്രിമൂർത്തികൾമൂവരിൽ
ആരു?പറകെന്നുചോദിച്ചതുകേട്ടു
നാരദൻമാരാരിനല്ലതെന്നോതിനാൻ.
അപ്പോൾവൃകാസുരൻശങ്കരൻതന്നെയും
കെല്പോടുഘോരംതപംതുടങ്ങീടിനാൻ.
ദേവകളുമസുരന്മാർബലത്തിനാൽ
കേവലമ്മണ്ടുംവൃകാസുരന്തന്നോടു
ഉന്നതൻനിർഘൃണൻഘോരൻവൃകാസുരൻ
തന്നുടെമാംസമറുത്തുഹോമിച്ചുടൻ
നന്നായ്ത്തപംചെയ്തുകാലാരിതന്നെയും
മുന്നിലാമ്മാറവൻപ്രത്യക്ഷനായിട്ടു
കാണാത്തമൂലമേഴാംദിനമങ്ങവൻ
ക്ഷീണതയെന്ന്യേകഴുത്തറുത്തീടുവാൻ
വാൾ"കൊണ്ടുതൽഗളേവെട്ടുന്നനേരത്തു
വൈകാതെകാരുണ്യശാലിശിവന്തത്ര
വഹ്നിയിൽനിന്നുപൊങ്ങീടിനാനന്നേരം
ജഹ്നുജാകാന്തനസുരൻകരത്തെയും
തന്നുടെകൈകൊണ്ടുവേഗംപിടിച്ചപ്പോൾ
ഉന്നതദാനവദേഹവുംപോഷിച്ചു.
"ദാനവനാംനിനക്കിന്നുവേണ്ടുംവരം
ഞാനിന്നുനൽകുവൻ!വൈകാതെചൊൽകനീ."
എന്നുഹരനരുൾചെയ്തോരുനേരത്തു
ഉന്നതനാമവൻവീണുവണങ്ങിനാൻ.
പിന്നെവരവുമപേക്ഷിച്ചിതീവണ്ണം,
"ചന്ദ്രചൂഡാമണേ!മല്കരംകൊണ്ടിട്ടു
മൂർദ്ധനിതൊട്ടാലവന്മരിച്ചീടണം."
അർദ്ധേന്ദുചൂഡനതുകേട്ടശങ്കയാ
അങ്ങിനെവന്നീടുമെന്നരുൾചെയ്തുടൻ
പന്നെഗ്ഗമിപ്പാൻതുടങ്ങുന്നനേരത്തു
വേഗംപുരാരിതൻമൂർദ്ധനിതന്നുടെ
പാണിവെപ്പാനായ്വൃകാസുരൻചെന്നതു
നേരംനിനച്ചിതുശങ്കരനെന്നിവ-
നാരുമറിയാതെയീവരംഞാനിഹ
നൽകിയമൂലമിവനെഞാൻകൊൽവതു

യോഗ്യമല്ലെന്നുനിശ്ചിത്യപുരാരിയും
വേഗംവൃഷഭമേറീശിവനന്നേരം
നാകവാസീജനംകഷ്ട!മെന്നോതിനാർ.
വീരനസുരൻകരവുമുയർത്തിട്ടു
പാരാതെശങ്കരൻപിമ്പെദിവംപുക്ക.
നാനാദിഗന്തരംപാഞ്ഞുപുരാരിയും
ദീനനായ്‌വൈകുണ്ഠലോകമകംപുക്ക
നാരായണൻകഥയെല്ലാമറിഞ്ഞിട്ടു
പാരാതെനല്ലോരുബാലവേഷത്തോടും
ചെന്നുനിന്നാൻവിരവോടേശകുനിജൻ
പാഞ്ഞുവരുന്നമാർഗ്ഗത്തിലതുനേരം
പാഞ്ഞുവരുന്നോരസുരനോടിത്തരം
മായാമയൻമധുവൈരിയരുൾചെയ്തു:—
"പായുന്നതെന്തുനീ?ദൈത്യചൂഡാമണേ!
മായമെന്യേചൊല്ക!ചൊല്ക!നീയെന്നോടു
ഞാനുംനിനക്കസഹായങ്ങൾചെയ്യുവൻ."
ദാനവനിത്തരംകേട്ടോരനന്തരം
ദാനവാരേർമഹാമായയിൽമോഹിച്ചു
ദാനവൻചൊന്നാനശേഷമാത്ഥമൊക്കവേ.
മാനവൈരംവാക്കുകേട്ടുമഹാവർണ്ണ
ദാനവവീരനോടായിട്ടരുൾചെയ്തു.
പാരംചിരിച്ചുചൊന്നാനിദം"ദാനവ
വീര!സുമുഖ!ശൃണുമമവാക്കുകൾ.
പാരംപരിഭ്രാന്തിവന്നിതോനിൻചിത്തേ?
വീര!വിചാരമില്ലാഞ്ഞിതോമാനസേ?
ശങ്കരൻദക്ഷയജ്ഞംനശിപ്പിച്ചവൻ
വൻകോപമോടുദക്ഷൻശപിച്ചിട്ടിഹ
പ്രേതമായ്പുന്നിതുഭ്രാന്തചിത്തമതും
ചേതസിശുദ്ധമില്ലായ്കതുമൂലമായ്
എല്ലായ്പ്പൊഴുംചത്തചുട്ടചുടലയിൽ
മുല്ലബാണാരിനൃത്തംചെയ്തുവാഴ്കയാൽ
മുന്നമുള്ളീശ്വരത്വമതുംപോയതു
ഇന്നുമൊരുത്തൻഹരൻഭജിച്ചമ്പോടു
വേണ്ടുംവരങ്ങൾവരികയില്ലെന്നുമേ.
കുണ്ഠനവൻകൊടുത്താൽഫലമായ്വരാ;
മത്സഖേ!ശങ്കരവാക്യമസത്യമാം.
നിസ്സംശയംഞാൻപറഞ്ഞതുസത്യമോ
എന്നുപരീക്ഷിച്ചുനോക്കുനീവൈകാതെ
നിന്നുടെചിത്തേയവിശ്വാസമുണ്ടെങ്കിൽ
സാശയംതീർന്നറിയാമതിനായ്ക്കൊണ്ടു
സംശയമെന്യേനിൻപാണിനിൻമൂർദ്ധ്നി
വെച്ചാലതുപരമാർത്ഥമറിഞ്ഞീടാം
മെച്ചമേഷിന്നിതിനുള്ളപരീക്ഷയും
ഒപ്പിച്ചുകൊണ്ടുചതിചെയ്തശങ്കരം
ഒപ്പമായ്കൂടിനാമുക്കവധിക്കണം."
ദാനവനാതേർമധുരവാക്യംകേട്ടു
ദാനവൻതൻമൂർദ്ധ്നികരംവച്ചിതു
അപ്പോൾഹരൻതൻമഹിതവരബലാൽ
അപ്പോൾവൃകാസുരൻചത്തുവീണീടിനാൻ.
അപ്പോൾവിബുധരുംമാമുനിവർഗ്ഗവും
ഉല്ലലനേത്രനെവേഗേനവാഴ്ത്തിനാർ.
കല്പകസൂനങ്ങൾവർഷിച്ചുദേവിമാർ
ഉല്ലസന്മോദേനനൃത്തംതുടന്നിതു.
അപ്പോൾമുകുന്ദൻശിവനോടുചൊല്ലിനാൻ;—
"സൽപുരുഷ!ഭവാനാത്മനാചിന്തിച്ചാൽ
കെല്പുപെരുത്തോരസുരൻമരിച്ചിതും
ഇച്ചെയ്തതുംതവമാനസകല്പിതം.
യാതൊരുദേവാസുരനരപന്നഗ
ജാതരാരെങ്കിലുംസജ്ജനദ്വേഷങ്ങൾ
ചെയ്തിതെന്നാകിൽമരണമവർക്കതും
ചെയ്തകർമ്മത്തിനരൌരവമാദിയും
വന്നുപോമീശ്വരദ്വേഷത്തിനോക്കിലോ
പിന്നെപ്പറയേണമെന്നതില്ലേതുമേ."
ഇത്തരംവാക്കുകൾകേട്ടുശിവനാഥ
സത്വരംമാധവന്തന്നെമാനിച്ചിട്ടു
യാത്രയുംചൊല്ലിഗ്ഗമിച്ചിതുകൈലാസേ
തത്രസുഖേനവസിച്ചിതുശങ്കരൻ.
ഇത്തരംശങ്കരൻദാനവഭീതിയെ
സത്വരംമോചിച്ചസൽക്കഥമാനസേ
ഭക്തിയോടേചൊൽകകേൾക്കയുംചെയ്കിലോ
ചിത്തഭയങ്ങൾസകലവുംതീർന്നുപോം
ഉത്തമന്മാർക്കൊരുമില്ലസംശയം.
മന്നവ!മാധവലീലകളിന്നിയും
നന്നായ്പറയുവൻകേട്ടീടുശേഷവും;
നല്ലസരസ്വതീതീർത്ഥതീരത്തിങ്കൽ
എല്ലാമുനികളുമൊത്തുനിരൂപിച്ചു
അല്ലോരുസത്രംതുടങ്ങീയതുകാലം
എല്ലാവരുംതങ്ങളിൽവാദിച്ചിതിങ്ങിനെ
"മാരാരിയോ?വിധാതാവോ?മുരാരിയോ?
പാരംമഹത്വമേറുന്നതാരോർക്കണം?"
എന്നുനിനച്ചുമുനികൾഭൃഗുമുനി
തന്നെയയച്ചിതുചെന്നുഭൃഗുമുനി
മുന്നമേധാതാവുതന്നുടെസന്നിധൌ
നിന്നുതൻതാതപാദങ്ങൾവണങ്ങാതെ
നന്നായ്പരീക്ഷിപ്പതിന്നുമുനിജന-
വൃന്ദമദ്ധ്യേവിധിവാഴുന്നസന്നിധൌ
ധന്യസിംഹാസനമേറിവിരിഞ്ചനു
തന്നെസമാനമിരുന്നോരനന്തരം
അംഭോജസംഭവനേററംകുപിതനായ്
സംഭാവനംചെയ്തതുകണ്ടുവേഗേന
പോന്നുഭൃഗുശിവസന്നിധികേചെന്നിതു
വന്ദ്യനാകുംശിവന്തന്നെപ്പരീക്ഷിപ്പാൻ:
അപ്പോൾനിജസഹജംമുനിംശങ്കരൻ
ക്ഷിപ്രംമുദാപുണർന്നീടുവാൻഭാവിച്ചാൻ

അപ്പോളനുജൻഭൃഗുമുനി ചൊല്ലിനാൻ.—
"മുപ്പുരാരാതേബ്രഹ്മഹ്ന! തൊട്ടീടൊലാ"
അപ്പോൾശശിധരൻകോപിച്ചുവേഗേന
കെല്പോടുശൂലമെടുത്തുമുനിതന്നെ
കൊന്നീടുവാനായടുത്തൊരുനേരത്തു
ചെന്നുഹിമഗിരികന്യതടുത്തഥ
ശങ്കരന്തന്നെപ്പറഞ്ഞടക്കീടിനാൾ,
ശങ്കയെന്യേമുനിപാൽക്കടൽപുക്കിതു.
ബ്രഹ്മാവുരങ്കൽനിന്നുണ്ടായരുദ്രക്കു
പിന്നെഭൃഗുജനിച്ചാനെന്നതുംചൊല്ലും
ആകയാൽരുദ്രസഹജനെന്നാകിലാം
ഏകനാഥൻശിവൻരുദ്രനാകുന്നതും
ഏകനാമീശൻബഹുവിധമായ്ക്കൊണ്ടും
ഏകനായുംവസിപ്പാനെന്തുവൈഷമ്യം?
നിൽക്കവെപാൽക്കടൽപുക്കമുകുന്ദനെ
വെക്കമേനോക്കുന്നനേരംമുനീന്ദ്രനും
കണ്ടിതുമാധവനിന്ദിരതന്മടി-
തന്നിൽതലവെച്ചുഴകോടുറങ്ങുന്നു.
ചെന്നുഭൃഗുമുനിമാധവസന്നിധൌ
നിന്നുമുകുന്ദന്റെമാറിടത്തിങ്കലെ-
ങ്ങൊന്നു ചവിട്ടിനാനപ്പോൾമുകുന്ദനും
തന്നുടെനിദ്രയിലായതുകൊൾകയാൽ
വേഗമുണർന്നുമുനീന്ദ്രനെക്കണ്ടിട്ടു
വേഗംവണങ്ങിയരുൾചെയ്തുകേശവൻ—
"അംഭോജസംഭവപുത്ര! മുനിശ്രേഷ്ഠ!
കിംഭവാനിപ്പോൾസുഖമായിരിപ്പിതോ?
സർവ്വപാപാപഹമാകുംതവപദ-
ദ്വന്ദ്വരേണുക്കളാലിപ്പോൾമമഗൃഹം
ശുദ്ധമായ്വന്നിതുമാമുനീന്ദ്ര! ഭവാൻ
ഇപ്പോൾവരുന്നതോർത്തീടാതെഞാനിഹ
മൂഢരെപ്പോലെയുറങ്ങിക്കിടന്നൊരു
മൂഢതകാരുണ്യമോടുക്ഷമിക്കേണം
എന്നുടെപാപശാന്ത്യർത്ഥമെൻവക്ഷസി
നിന്നുടെപാദചിഹ്നംസദാമാനിച്ചു
ഞാനുമെന്നുംധരിച്ചീടുവ"നെന്നതു
മാനിച്ചുമാധവൻചൊന്നതുകേൾക്കയാൽ
മാമുനിതാനുമാനന്ദാബ്ധൌമഗ്നനായ്
മാനസേവിഷ്ണുപദവുമുറപ്പിച്ചു
മോദേനചെന്നുമുനിജനസന്നിധൌ
സാദരംമാധവവാക്യങ്ങളൊക്കെയും
മുന്നമുണ്ടായവയെല്ലാമറിയിച്ചു
നന്ദിച്ചുമാമുനിമാർഭൃഗുവാക്യമാം
ഉന്നതശ്രദ്ധയോടേനിനച്ചാരിദം.
"സത്വപ്രധാനൻഹരിയെന്നുനിർണ്ണയം"
ഇത്ഥമുറച്ചുഹരിമുകുന്ദൻപദ-
ദ്വന്ദ്വകമലമുറപ്പിച്ചുസത്വവും
നന്നായ്ഭജിച്ചുമോക്ഷംലഭിച്ചീടിനാർ.

സത്വഗുണപ്രധാനൻഹരിയാകയാൽ
സത്വഗുണംഭജിച്ചാൽഭക്തിമുക്തിയും
രണ്ടുംലഭിക്കുമല്ലാതെമോക്ഷംവരാ
രണ്ടായ്ഭ്രമിപ്പതജ്ഞാനമതമല്ലോ;
നിർമ്മലാത്മാവേമറച്ചിതുതാമസം
നിർമ്മലാത്മാവിളങ്ങുന്നുസത്വത്തിനാൽ.
സത്വഗുണംനിർമ്മലമായിരിക്കയാൽ
സത്യസ്വരൂപനാത്മാവതുംനിർമ്മലം.
രണ്ടുമെളുപ്പമൈക്യത്തിന്നതുകൊണ്ടു
രണ്ടായതൊന്നെന്നുറപ്പാൻഹരിഗുണം
സേവിച്ചവർക്കുമോക്ഷംവരുംഭോഗങ്ങൾ
ഭാവിക്കവേണ്ടതാനേവന്നണഞ്ഞിടും.
ആയതുകൊണ്ടുബന്ധങ്ങളുംവന്നിടാ
യാതൊരുത്തനുംഹരിഗുണംസേവിക്കിൽ
ശങ്കരനാദികൾക്കുംകൊടുക്കുംമുക്തി
ശങ്കരനുംഭജിക്കുന്നുസത്വഗുണം
ആയതുകൊണ്ടുഹരിഗുണംമുക്തിക്കു
യാതൊരുവേദവേദാന്താദിശാസ്ത്രങ്ങൾ
നിശ്ചയിച്ചിട്ടുസത്വഗുണംനിഷ്കാമ-
നിശ്ചയംസേവിക്കിൽമോക്ഷംവിധിക്കുന്നു.
ആകയാൽനിഷ്കാമസത്വംഭജിച്ചീടിൽ
ഭോഗസിദ്ധിക്കുംകുറവില്ലമുക്തിക്കും.

സന്താനഗോപാലം.

ദാനവാരാതിതൻദ്വാരകാമന്ദിരേ
ആനന്ദമോടുവാഴുന്നാളൊരുദിനം
ഏകനാംവിപ്രനൊരുസുതനുണ്ടായി
ചാകയുംചെയ്തുജനിച്ചനേരംതന്നെ;
ബാലശവത്തെയെടുത്തുവിപ്രൻചെന്നു
പാലാഴിവാസൻവസിക്കുന്നദ്വാരകാ-
മന്ദിരന്തന്നുടെഗോപുരേവെച്ചിട്ടു
ക്രന്ദനംചെയ്തുദുഃഖേനയദുക്കളോ-
ടൊന്നൊഴിയാതെപറഞ്ഞോരനന്തര-
മൊന്നുമൊരുത്തർപറഞ്ഞതുമില്ലല്ലോ.
ആരുമേമിണ്ടാഞ്ഞകാരണംബ്രാഹ്മണൻ
പാരമഴൽപൂണ്ടുചൊല്ലിനാനിത്തരം:—
"എല്ലായ്പ്പൊഴുംവിഷയാനന്ദചിത്തനായ്
നിർല്ലജ്ജനായ്വിപ്രവിദ്വേഷവുംചെയ്തു
ലോഭിയായ്മേവുംശഠനൃപന്തന്നുടെ
ലോഭാദിപാപകർമ്മങ്ങൾനിമിത്തമായ്
മൽസുതനിന്നുമരിച്ചതുനിർണ്ണയം
വത്സക്കുനാശമുണ്ടാമോനൃപഗുണാൽ?
ദാനവാരിനൃപന്തന്നുടെരാജ്യത്തു
സ്ഥാനമായ്പ്പൊഴുംപ്രജകൾക്കുദുഃഖമ-
ങ്ങെല്ലായ്പ്പൊഴുമിങ്ങനുഭവിക്കുന്നതും
അല്ലാതെമറ്റെന്തുചെയ്യുന്നിതിജ്ജനം"
ഇത്തരമാരണൻചൊന്നതുകേട്ടഥ
ചിത്തകാരുണ്യാലെമിണ്ടീലൊരുത്തരും.

അയതുമൂലമങ്ങാരണൻബാലന്റെ
കായമെട്ടത്തുതന്നാലയംപുക്കഥ
ദുഃഖിച്ചുവീണുപിന്നെജ്ജനിച്ചുസുതൻ
ദുഃഖവുംപൂണ്ടിതതുമൃതനാകയാൽ
പിന്നെയുംമുന്നേക്കണക്കേവിപ്രോത്തമൻ
ഖിന്നനായ്ദ്വാരകപുക്കുപറഞ്ഞിതു.
അന്നമൊരുത്തരുംമിണ്ടാഞ്ഞുകാരണം
പോന്നുവിപ്രൻദുഃഖമുൾക്കൊണ്ടുവാണിതു.
ഇങ്ങിനെവിപ്രനുപുത്രരങ്ങെട്ടുപേർ
വന്നുജനിച്ചവരൊക്കെമുന്നേതുപോൽ
പിന്നെനവമസുതൻതന്നെയുംകൊണ്ടു
വന്നുദുഃഖേനമുകുന്ദഗൃഹംതന്നിൽ
നിന്നുദുഃഖിക്കുന്നനേരത്തുയാദവ-
രൊന്നുപോലുമുരിയാടിയതില്ലാരും.
അന്നവിടെയൊരുയജ്ഞക്രിയപൂണ്ടു
നന്നാത്മജൻവസിക്കുന്നസമയമ ം.
അംബരകോൻനന്ദനൻവീര്യവാനർജ്ജുനൻ
ഇണ്ടലെന്ന്യേപറഞ്ഞീടിനാനിത്തരം:—
"ഇന്നിവിടെവിപ്രരക്ഷണംചെയ്യുവാൻ
മന്നവന്മാരായൊരുത്തരുമില്ലയോ?
യാദവന്മാരിന്നുഭൂസുരരായിതോ
മോദേനയാഗവുംചെയ്തുവാണീടുവാൻ
സാമർത്ഥ്യമോടുമറയവർരക്ഷണം
ഭൂമിപൻചെയ്യായ്കിൽശൂദ്രസന്നിഭൻ
വിപ്രോത്തമ! ഭവാനിന്നുംസുതനിഹ
ഉത്ഭവിച്ചീടിൽഗാണ്ഡീവധന്വാവിഹ
രക്ഷിച്ചുനൽകുവനില്ലൊരുസംശയം
രക്ഷണീയനഹംസത്യമറികതേ.
തത്പുത്രരക്ഷണംചെയ്യുന്നതീടായ്കിൽ
അപ്പൊഴേവഹ്നിയിൽവീണുമായ്ചാടുവൻ."
ദാക്ഷിണ്യമോടുംവിജയന്റെവാക്കുകൾ
തൽക്ഷണംകേട്ടുസന്ദേഹമോടുംദ്വിജൻ.
ചൊല്ലിനാൻ "കേൾക്കെടോ! വീരാ! വിജയാനീ!
വല്ലഭമുള്ളബലൻകൃഷ്ണപ്രദ്യുമ്നൻ
വീരനനിരുദ്ധനെന്നിവർപാർക്കിലോ
പാരംമഹാബലവീര്യപുരുഷന്മാർ.
എന്നുടെപാപകർമ്മത്തിൻബലത്തിനാൽ
ഒന്നിനുംപാത്രമല്ലാതിരിക്കുംവിധൌ
നിന്നുടെബാല്യമദമാനഹേതുനാ
ചൊന്നതുമെന്നുടെമാനസേബോധവും
വന്നീല, സംശയമുണ്ടു, മഹാബല-
വൃന്ദങ്ങൾവാങ്ങിയിരിപ്പതുകാണ്കനീ."
അപ്പോൾവിജയൻസരഭസംചൊല്ലിനാൻ.—
"വിപ്രാ! ഞാൻരാമകൃഷ്ണാദികളല്ലെടോ!
യുദ്ധേപരമേശനെജ്ജയിച്ചേൻപൊട്ടു
സിദ്ധിച്ചിതീശപ്രസാദമറികെടോ!
നാനാദിശിനൃപവീരരെവെന്നൊരു
മാനഃവരുനഹമർജ്ജുനനോർക്കെടോ!
വിപ്ര! മതിമതിമാനസസംശയം
ക്ഷിപ്രംയമനെയുംവെന്നുഞാൻനൽകുവൻ."
വീരൻവിജയന്റെവാക്കുകളിത്തരം
ധീരതയോടുകേട്ടോരുദ്വിജോത്തമൻ
ഏററവുംബന്ധുവാത്സല്യനതൽഗൃഹേ
തെറെറന്നുപാർത്ഥനെവാഴിച്ചുപാലിപ്പാൻ.
പത്നിക്കുഗർഭവുമുണ്ടായിതക്കാലം
പത്നീപതിവിജയൻവചനത്തെയും
വിശ്വസിച്ചങ്ങുപ്രസവകാലത്തിങ്കൽ
വിശ്വവീരൻവിജയാന്തികംസംഭ്രമാൽ
പുക്കുപറഞ്ഞുവിജയ! മമസഖേ!
പുത്രനെക്കാത്തുതരികവഴിപോലെ.
അപ്പൊഴേവേഗമങ്ങർജ്ജുനൻമാധവ-
പൊല്പാദപത്മംനിനച്ചുശരങ്ങളാൽ
സൂതികാമന്ദിരേചൂഴവുമെയ്തെയ്തു
ഏതുമേരന്ധ്രമില്ലാതെനിർമ്മിതഥാ,
ദിവ്യാസ്ത്രമെയ്തുനൽപഞ്ജരംതീർത്തിട്ടു
സവ്യസാചികാത്തുനിൽക്കുംദശാന്തരേ
പുത്രൻപിറന്നുമറഞ്ഞുദേഹത്തൊടും
അത്രനാരീജനംവാവിട്ടലറിനാർ.
രോദനംകേട്ടുമുറയിട്ടുവിപ്രനും
പാരമൊലിക്കുന്നകണ്ണുനീർകൊണ്ടുടൻ
ഒക്കെമുഴുകിക്രോധാഗ്നികത്തിജ്വലി
ച്ചമ്പരകോൻപുത്രനോടിത്തരംചൊല്ലിനാൻ:—
"മൂഢ! ജളപ്രഭോ! നിന്ദിതപൂരുഷ
പ്രൌഢനിസ്സാര! നിൻവാക്കുകൾകേട്ടുഞാൻ
മാനസതുഷ്ട്യാവസിച്ചുപോയീടിനേൻ
മാനമൌഢ്യംചെറുതല്ലിനിക്കങ്ങഹോ!
സർവ്വജഗല്പതിമാർനിനച്ചീടിലും
നിർവ്വഹിപ്പാനസാദ്ധ്യമിദമായതു
ദുർമ്മോഹിയായനീചൊന്നതുകാര്യമായ്
സമ്മതിച്ചങ്ങുയദുകുലമദ്ധ്യത്തിൽ
നിന്നെയുമേററംപ്രമാണിച്ചുകൊണ്ടതു
നന്നുനന്നെത്രയുംവിസ്മയമെന്മോഹം!
സോമാന്വയത്തിൽജയിച്ചുഞാൻവീര്യവാൻ
കാമാരിയോടുവരങ്ങൾവാങ്ങീടിനേൻ-
ഇത്തരംമററുംപലഗുണപ്രൌഢിയും
ചിത്തേജനനിന്ദയെങ്ങുപോയീ? ജള
വീര്യദുർമ്മാർഗ്ഗങ്ങളങ്ങുവെച്ചിങ്ങിനെ
കാര്യത്തിനായിവന്നാനോ? നരാധമ!
കള്ളവാക്കിത്തരംചൊൽവതിനേററവും
ഭള്ളുംവിരുതുമുടയദുർമ്മാനസേ!
നിന്നുടെവാക്കുകേട്ടീടുകമൂലമായ്
നന്ദനദേഹവുംകാണാതെപോയിതു.
പാപാതെചെന്നുപതിക്കനീവഹ്നിയിൽ
കാര്യമില്ലിങ്ങിനെയുള്ളോരിരിക്കിലും.

ഇത്തരംവിപ്രൻെറവാക്കുകൾകേൾക്കയാൽ
സത്വരംജാജ്വല്യാംബുധൌമുങ്ങിഫൽഗുനൻ
പാരുഷ്യമോടുധനുർബാണവുമേന്തി
പാരാതെചെന്നന്തകാഗാരമുൾപ്പുക്കു
നോക്കിനാൻവിപ്രസുതന്മാരെയുംകണ്ടീല
ദിക്കുപാലമന്ദിരമൊക്കെത്തിരഞ്ഞെങ്ങും
കാണാഞ്ഞുപോന്നഗ്നിതന്നിൽപതിക്കുവാൻ
ബാണധനുസ്സോടുംഫൽഗുനൻഭാവിച്ചു
ചാടുവാനായിത്തുടങ്ങുന്നനേരത്തു
കൈടഭാരാതികൃപാംബുധികൃഷ്ണനും
പാരാതെചെന്നുവിജയൻകരംപിടി-
ച്ചാരാൽമൃദുഹാസമോടുമരുൾചെയ്തു:—
"വീര!വിജയ!വിരവിൽദ്വിജസുത-
മാരാഞ്ഞുകാട്ടിത്തരുവൻനിനക്കെടോ!
കൌരവവീര!നിനക്കതുമൂലമായ്
പാരിലെന്നുംകീർത്തിയുണ്ടായ്വരുംസഖേ!"
ഇത്തരംചൊല്ലിമുകുന്ദൻവിജയനും
ഒത്തുതേരേറീട്ടുപോയിതുപശ്ചിമേ.
നാനാവനഗിരിപിന്നിട്ടുപോയ്ചെന്നു
ദ്വീപമെന്യേസാഗരങ്ങളുംപിന്നിട്ടു
വായുവേഗേനരഥംനടത്തിച്ചെന്നു
സായാഹ്നകാലേനിശയിലുൾപ്പുക്കിതു.
കണ്ണുകാണാഞ്ഞുതുരഗങ്ങളേററവും
ഷണ്ഡരായ്ത്തപ്പിനടപ്പതുകാൺകയാൽ
കല്പാന്തകാലത്തനേകസൂര്യപ്രഭ
ഒപ്പമായുണ്ടാകുമായതുവെന്നിട്ടും
തേജോമയമായതന്നുടെചക്രത്തെ
തേജോനിധികൃഷ്ണനുള്ളിൽനിനച്ചിതു
അപ്പോളതിവേഗമോടുസുദർശനം
സ്വപ്രകാശാന്തർഭവിച്ചുശോഭിച്ചിതു.
അപ്പോളതിപ്രകാശാദികളുംജ്വലി-
ച്ചപ്പോൾനയനമടച്ചിതുപാർത്ഥനും.
പിന്നെപ്പവനെസ്സമംഗിരിസന്നിഭം
വന്നുതുള്ളുംതിരമാലകൾകാണായി-
അപ്പൊഴുതാശ്ചര്യമാകിയോരംബുധി
ശില്പമതിൻനടുവിൽമണിസന്മയ-
മന്ദിരംകണ്ടാരതിൽരജതാദ്രിവൽ
പന്നഗവീരൻസഹസ്രഫണത്തോടും
നന്നായ്വിളങ്ങുമനന്തനാംമെത്തമേൽ
ഇന്ദ്രനീലമണികൂപ്പുംനിറത്തോടും
നന്നായ്ശയിക്കുന്നവിഷ്ണുസ്വരൂപവും
നന്ദജൻപാർത്ഥനുംകണ്ടാരതിശയം.
നല്ലമണിമകുടവലയങ്ങളും
ഉല്ലസിക്കുംവനമാലകൾകുണ്ഡലം
കൌസ്തുഭശോഭയുംപത്മനേത്രങ്ങളും
ഹസ്തങ്ങൾനാലിൽസുദർശനാദ്യായുധം
കാർമേഘവർണ്ണംമൃദുമന്ദഹാസവും
കോമളമാഭരണാദിബഹുവിധം
നാനാമുനിജനംദേവാസുരാദിയും
ആയുധമൂർത്തികളുംസുനന്ദാദിയും
നാനാവിധസ്തോത്രവന്ദിതപൂരവും
ഇന്ദിരാദേവിയുമെന്നിവരൊക്കെയും
ആനന്ദമോടുസേവിച്ചുനില്ക്കുന്നതും
മാനമോടർജ്ജുനൻകണ്ടോരനന്തരം
എത്രയുംചിത്തകുതൂഹലസംഭ്രമാൽ
സത്വരംപാർത്ഥനുംകൃഷ്ണനുംവേഗേന
വീണുനമസ്കരിച്ചേററവുംഭക്തിയാൽ
പാണികൾകൂപ്പിവിനയസമന്വിതം
നിന്നനേരമരുൾചെയ്തുമഹാവിഷ്ണു
മന്ദഹാസേനകുശലങ്ങളുമേവം
ചൊല്ലിനാൻ"വീര!വിജയ!യദൂത്തമ
നല്ലരാംനിങ്ങളെക്കാൺമതിന്നായഹം
വിപ്രബാലന്മാരെയിങ്ങുകൊണ്ടന്നതും
മൽപ്രഭതന്നംശികളതുനിങ്ങളും,
ഭൂഭാരമൊക്കെയുംതീർത്തുവൈകീടാതെ
പ്രാഭവത്തോടുമത്സന്നിധൌപോരുവിൻ!
വേദധർമ്മങ്ങളാംസദ്വസല്കർമ്മവും
മോദേനനിത്യവുംചെയ്തുഗതാഗതം
വാഴ്കലോകത്തെയുംശിക്ഷിച്ചുരക്ഷിച്ചു
പോകദ്വിജസുതർപത്തുപേരോടുമായ്.
ചെന്നുസുഖിച്ചുവസിപ്പിനെന്നി"ങ്ങിനെ
മംഗലലോകൈകനാഥവാക്യംകേട്ടു
"അങ്ങിനെതന്നെ"യെന്നൻപോടുകൃഷ്ണനും
മംഗലൻപാർത്ഥനുംകൂടിപ്പുറപ്പെട്ടു
വിഷ്ണുപദംവണങ്ങിക്കുമാരന്മാരും
കൃഷ്ണനുമൊന്നിച്ചുപോന്നിതെല്ലാവരും.
മാധവപാദാംബുജംകണ്ടമൂലമായ്
ബോധിയാമർജ്ജുനൻമോദംപറയാമോ!
വാസവനന്ദനനോടുമൊരുമിച്ചു
വാസുദേവൻവിപ്രപുത്രദശത്തെയും
കൊണ്ടക്കൊടുത്തതുനേരംദ്വിജോത്തമൻ
ഉണ്ടായമോദേനചൊല്ലിനാനിത്തരം:—
"മാനവവീര!വിജയാമഹാമതേ!
ധന്യനത്രേഭവാനില്ലൊരുസംശയം.
ചാപല്യമോരോന്നുദുഃഖേനഞാൻചൊന്ന
കോപകാഠിന്യമൊക്കെക്ഷമിക്ക!ഭവാൻ.
ആർത്തിവിനാശന!കൃഷ്ണസഖ!നിൻെറ
കീർത്തിയുംകല്പാവസാനമുണ്ടായ്വരും"
പിന്നെദ്വിജൻജഗന്മംഗലൻമാധവൻ
തന്നോടുമോദേനചൊല്ലിനാനിങ്ങിനെ:—
"ദാനവാരാതേ!ജനാർദ്ദനായനമഃ
ദീനപാല!തവമാഹാത്മ്യമോരാതെ
ചൊല്ലിയതെല്ലാംപൊറുത്തുകൊള്ളേണമേ!."
അല്ലലകന്നുവിപ്രോത്തമനിത്തരം

ചൊല്ലിസ്സുഖത്തോടുവാണുതന്മന്ദിരേ
നല്ലദ്വിജൻമോദമെങ്ങിനെചൊല്ലുന്നു!
മല്ലാരിയെബ്ഭജിച്ചവൻപോടുവാണിതു
വല്ലഭയോടും സുതരോടുമങ്ങിനെ
ലോകനാഥൻപരബ്രഹ്മമൂർത്തിഹരി
ലോകസ്വരൂപൻപ്രകൃതിവിലാസങ്ങൾ
ലോകങ്ങളിത്തരംതോന്നിച്ചുകാത്തഴി-
ച്ചേകനായ്വാഴുന്നതന്മായാവൈഭവം
എങ്ങിനെയെന്നാകിലവൎണ്ണമാമെന്നെ
ഇങ്ങുനമുക്കചൊല്ലാവുനരോത്തമ!
മാധവനിത്തരമോരോരോലീലകൾ
സാധുമാൎഗ്ഗംചെയ്തുസൎവ്വജനത്തിനും
സൎവ്വാൎത്ഥസൌഖ്യസന്താനസൽകീൎത്തിയും
സൎവ്വുംതൃപ്തിവരുത്തിദാമോദരൻ.
സൎവ്വമുനികളോടൊന്നിച്ചുയജ്ഞങ്ങൾ
സൎവ്വേശ്വരൻമുദാചെയ്തുപലതരം
ലോകരക്ഷാൎത്ഥംനൃപതിശ്രന്മാരെ
ലോകോത്തമൻപാൎത്ഥനോടുമൊരുമിച്ചു
സൈന്യസമേതംവധിച്ചുംവധിപ്പിച്ചും
ക്ഷോണിഭാരമതുംനീക്കിവഴിപോലെ
സൎവ്വജനത്തിനുംസൌഖ്യവുംനൽകിനാൻ.
ഉൎവ്വിയിലെങ്ങുംപരത്തിസൽകീൎത്തിയും,
സൎവ്വസല്കൎമ്മവുംരക്ഷിച്ചുമേവിനാൻ
സൎവ്വേശ്വരൻതനിക്കെന്തസാദ്ധ്യംനൃപ!
പങ്കജനേത്രൻചരിതംശുഭമിതു
ചിന്തിക്കകേൾക്കയുംചെയ്യുംജനത്തിനു
സന്താനസൌഖ്യസൎവ്വാൎത്ഥലാഭംവരും.
സന്തോഷമോടുജനാൎദ്ദനൻപിന്നെയും
സന്താനജാലങ്ങൾസൎവ്വസമ്പത്തുകൾ
സന്തതംവൃദ്ധിയോടുംകൂടിമോദേന
ദ്വാരകാമന്ദിരേവാഴുന്നകാലത്തിൽ
പാരംസമൃദ്ധിപലതുമതുന്നാം.
നല്ലാർമണികൾനല്ലാഭരണങ്ങളും
ഉല്ലാസമോടണിഞ്ഞെല്ലാസുഖത്തോടും
ബാലവൃദ്ധാദിസമസ്തരുംസൈ്വരമായ്
ശീലഗുണത്തോടുവാണിതുമോദമായ്.
തേരുകുതിരഭടജനംവാരണം
പാരമാനന്ദേനരാജമാൎഗ്ഗത്തൂടെ
നീളെനടന്നുവൈശ്യാദിധനാൎത്ഥികൾ
മേളമായ്വാദ്യഘോഷേണനൃത്തങ്ങളും
ചെയ്തുകൊണ്ടങ്ങിനെനൃത്തഗാനത്തൊടും
പെയ്തമധുകുസുമഫലസംയുതം
ഷൾപ്പദശാരികാദ്യൈൎന്നാദമംഗലം
ഉല്പന്നമോദപൂരത്തോടുമുദ്യാനേ
വാഴുന്നിതുഭയഹീനംസമസ്തരും
കോഴയൊഴിഞ്ഞുസന്തോഷസൌവൎണ്ണമായ്.
സുന്ദരിമാരുമങ്ങാളിസമൂഹവും
നന്ദനതുല്യമുദ്യാനേകളിക്കുന്നു.

ജലക്രീഡ.

അന്നൊരുനാൾനന്ദനന്ദനനീശ്വരൻ
സുന്ദരിമാരായകാന്തമാരോടൊത്തു
ഓരോരോഭാൎയ്യമാൎക്കോരോരോരൂപമായ്
വാരിലീലയ്ക്കുനദിയിലിറങ്ങിനാൻ.
അപ്പോൾവിബുധരുമംബരമാൎഗ്ഗത്തിൽ
ഉല്പന്നമോദേനവന്നുനിറഞ്ഞിതു.
മല്ലവിലോചനമല്ലാക്ഷിമാരുമായ്
നല്ലജലക്രീഡചെയ്തുതുടങ്ങിനാൻ.
നിൎമ്മലമാംജലേആനന്ദമുൾക്കൊണ്ടു
നന്മയിൽനീന്തിത്തുടിച്ചവർപാടിയും
അത്യന്തമോദമോടേതൻരമണനെ
ഭക്ത്യാതഴുകിയുംനന്നായ്രമിക്കയും
നിൎമ്മലമാംജലംകൈകൊണ്ടുകോരിയും
തമ്മിലൂത്തുംപിണങ്ങീട്ടുംചിരിക്കയും
ഓരോരോനാരിമാർകാന്തനോടൊന്നിച്ചു
ഓരോതരമൊത്തുനന്നായ്രമിച്ചിതു.
നിൎമ്മലവാരിയിൽവാരിജാദ്യങ്ങളാം
നിൎമ്മലപുഷ്പത്തിൽനിന്നുപവനനും
മന്ദമായ്വീയീട്ടുകല്ലോലസംയുതം
മെല്ലെയിളകുന്നപുഷ്പസുഗന്ധവും
ശീതളവായുക്കളേറ്റുതരുണിമാർ
ചേതോമലിനമകന്നുശോഭിക്കയും.
സൎവ്വാത്മകൻജഗന്നായകൻതന്നോടു
സൎവ്വദാവാണുരമിച്ചോരുനാരിമാർ
തമ്മുടെഭാഗ്യംവിചാരിച്ചുകാണുകിൽ
മന്നവ!ചൊല്ലേണ്ടതെന്തതിവിസ്മയം!
വാരണനാരിമാർപാരംമദത്തൊടും
വാരിയിൽലീലചെയ്യുന്നതിൻമദ്ധ്യത്തിൽ
മത്തഗജംവാരിലീലചെയ്യുംപോലെ
ഉത്തമൻകൃഷ്ണൻകളിച്ചിതുവാരിയിൽ-
ദേവകൾപൂമലർദേവവാദ്യൈൎയ്യുതം
ആവോളമാനന്ദമോടുവർഷിച്ചിട്ടു
മാധവന്തന്നെവാഴ്ത്തിസ്തുതിച്ചീടിനാർ
ബാധയൊഴിഞ്ഞോരമരൌഘമന്നേരം
വാരിയിൽനിന്നുകരേറിയനേരത്തു
ചാരുതരവസ്ത്രമാഭരണാദികൾ
വേണ്ടതുമേന്മേലേനൽകിയവയെല്ലാം
കൊണ്ടൽവൎണ്ണൻതാൻപരിഗ്രഹിച്ചൻപോടു
വിത്തവസനങ്ങൾഭൂഷണാദ്യാദികൾ
ചിത്തമോദംശുദ്ധജാതിക്കുമാധവൻ
നന്നായ്ക്കൊടുത്തിതുകാന്തമാരുമഥ
തന്നുടെശുദ്ധികൾക്കുംമറ്റുമങ്ങിനെ
വേണ്ടുന്നവയതുംനൽകിതരുണിമാർ
ഉണ്ടായമോദേനമാധവൻതന്നുടെ
മാധുൎയ്യവാക്യകടാക്ഷഹാസങ്ങളും

മാധുൎയ്യശീലവിലാസസാരസ്യവും
മന്മഥരൂപംജയിക്കാശരീരവും
നിൎമ്മലശോഭയുംകണ്ടുമദനമാൽ
പാരംവളൎന്നുമുകുന്ദകാന്താജനം
ധീരതവിട്ടുതന്നത്താൻമറന്നിട്ടു
ഉന്മത്തവാക്കുകളോരോന്നുചൊല്ലിനാർ
നന്മയോടോരോതരമവരേവരും.
കാമലീലാവിലാസഭ്രമവാക്കുകൾ
കാമിനിമാർപറഞ്ഞേററംരമിച്ചിതു;
മാധവപത്നിമാർസംഭ്രമവാക്കുകൾ
ബോധിപ്പതിന്നുസന്ദേഹമുണ്ടായ്വരും
കാമവികാരത്തിലന്യമറിയാതെ
കാമിനിമാൎക്കോപറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.
കാമനുമൂലമായുള്ളമുകുന്ദൻെറ
കോമളാംഗത്തിൻവിശേഷങ്ങൾകേൾക്കിലോ
നാരിമാൎക്കുള്ളിൽമദനമാൽഭക്തിയും
പാരമുണ്ടാകുന്നിതെന്നങ്ങിരിക്കുമ്പോൾ
സൎവ്വദാകണ്ടുവസിപ്പവൎക്കിത്തരം
സൎവ്വവിഭ്രാന്തിയുണ്ടായതെന്തത്ഭുതം!
സൎവ്വാത്മകൻതൻെറകാന്തമാരാമവർ
സൎവ്വദാജാരസപല്പാദ്യവസ്ഥയിൽ
മാധവനോടുചിത്തംരമിപ്പിച്ചിട്ടു
ബാധയെന്യേസുഖിച്ചാരെന്നതേവേണ്ടു
ലോകരക്ഷാപതിസൎവ്വേശനച്യുതൻ
ഏകനഖണ്ഡമാംജ്യോതിസ്സയൻസ്വയം
കാന്തനെന്നോൎത്തുസദാപാദസേവയാ
ചെന്താമരാക്ഷങ്കൽനില്ക്കുംതരുണിമാർ
ചെയ്തതപഃശുദ്ധിയോഗവിശേഷങ്ങൾ
ചേതസിചിന്തിക്കിലെന്തുചൊല്ലാവതും
സൎവ്വാത്മകൻഹരിനാനാജനരക്ഷ
സൎവ്വശിക്ഷാസൎവ്വധൎമ്മങ്ങളുംചെയ്തു
സൎവ്വസൌഖ്യേനവസിച്ചുമുകുന്ദനും
നിൎവ്വാണദൻവനക്രീഡജലക്രീഡ
ദിവ്യഹൎമ്മ്യക്രീഡമുന്നരതികളും
ദിവ്യനാംകൃഷ്ണൻപ്രവൃത്തിച്ചുനിത്തിനാൻ.
സൎവ്വേശ്വരൻപാദസന്നിധൌമേവുന്ന
സൎവ്വമനോഹരമാരായകാന്തമാർ
നിൎവ്വാണതുല്യസുഖേനവിനോദിച്ചു
യൌവനമാണ്ടുമോദാൽവസിക്കുന്നവർ
എട്ടുമൊരുഷോഡശായിരമുള്ളവർ
പുഷ്ടമോദംപെററുപുത്രരോരോന്നതിൽ
പത്തുപേരുണ്ടായതിൽമഹാശക്തരായ്
പത്തുമൊരെട്ടുപേർപ്രദ്യുമ്നനാദികൾ
ആയതിലേററംമഹാരഥൻപ്രദ്യുമ്നൻ
മായാമയസമൻവീൎയ്യപരാക്രമൻ
തൽസുതനാകുമനിരുദ്ധനായതും
വജ്രനനിരുദ്ധനന്ദനനായവൻ.

സജ്ജനങ്ങൾയദുവംശമൊട്ടുക്കത്തു
നാശംഭവിച്ചിതയസ്സാംമുസലത്താൽ
വംശകൎത്താവന്നുവജ്രനറികെടോ!
ബാഹുബലംധനകീൎത്തിസൌന്ദൎയ്യവും
ബാഹുല്യവിദ്യയുംബ്രാഹ്മണഭക്തിയും
മററുമോരോഗുണംയാദവവംശമാം
കൃഷ്ണകുലത്തിലില്ലാതവരില്ലല്ലോ.
വീരരാകുമിവർവംശംഗണിപ്പതി-
നാരാലുമാമല്ലദേവോത്തമന്മാൎക്കും
മാധവപുത്രപൌത്രാദികുമാരരിൽ
ബോധിതരായ്മഹാമുഖ്യപ്രസിദ്ധരായ്
വിജ്ഞാനവുംനയസൽഗുണയുക്തരാ
യജ്ഞരല്ലാതെയദുകുലവീരരിൽ
നാലുകോടിക്കുകമാചാൎയ്യരുണ്ടുപോൽ
വേലഗണിപ്പതിന്നിത്തരമുള്ളൊരു
യാദവവംശത്തിലാഹുകനെന്നവൻ
യാദവരാജനായ്വന്നതറികനീ.
ഭൂമിയിൽദൈത്യരേററമുളവാകയും
ഭൂമിയിൽജാതരെദ്വേഷിക്കയുംമൂലം
നാരായണാജ്ഞയാദേവകൾഭൂമിയിൽ
ഓരോതരംയാദവരായ്പിറന്നുതേ.
നിൎമ്മലനീതിസഹിതരവർകളും
നന്മയിൽനൂറെറാന്നുവംശമായ്വന്നുതേ
യാദവവംശംമഹാബലമങ്ങതിൽ
വേദാന്തവേദ്യനഖിലജഗല്പതി
വന്നുജനിച്ചുമുകുന്ദനോരോവിധം
തന്നുടെമായയാലോകരക്ഷാൎത്ഥമായ്
തന്നുടെവംശമാംയാദവരെക്കൊണ്ടു
കൎമ്മങ്ങൾചെയ്യിച്ചുകാൎയ്യവുംസാധിച്ചു
നിൎമ്മലംതദ്വംശയാദവരൊക്കെയും
തമ്മെമറന്നുസേവിച്ചിതങ്ങാസ്ഥയാ
നന്ദാത്മജൻനരമൂൎത്തിമാനീശ്വരൻ
ധന്യരാംയാദവന്മാർഭാഗ്യമത്ഭുതം!
മല്ലാരിമാധവൻലോകരക്ഷാൎത്ഥമാ-
യല്ലോകുരുക്ഷേത്രപുണ്യമംഭൂമിയിൽ
നല്ലമുനിവരന്മാരുമായാസ്ഥയാ
നല്ലയജ്ഞങ്ങൾപന്ത്രണ്ടുസംവത്സരം
ചെയ്തുവസിച്ചുജഗല്പതിശുദ്ധ്യൎത്ഥം
ചേതോമലാപഹഗംഗയ്ക്കുതല്പാദ
രേണുനാവിന്ദ്വംബുനാശുദ്ധിയേകിയ
ത്രാണനിപുണൻപരൻപുരുഷോത്തമൻ
പ്രാണികൾക്കുള്ളുംപുറവുമൊന്നായവൻ
തന്നോടുവൈരമായെങ്കിലുംതൽക്കഥാ
തന്നുള്ളിലോൎക്കുന്നവൎക്കുമുക്തിപദം
സത്വരംനൽകുന്നഭക്തപ്രിയൻതൻെറ
ഉത്തമലീലകലിനാശനിൎമ്മലം,
കേൾക്കിലുംചൊൽകിലുംപാപംകെടുപ്പവൻ

സാക്ഷാൽ ചരാചരലോകങ്ങളൊക്കെയും
സർവ്വാത്മകൻതന്റെ മായയാ സൃഷ്ടിച്ചു
സർവ്വത്തിലും തന്മയമായ് നിറഞ്ഞിട്ടു
രക്ഷിച്ചു സംഹരിച്ചീടും പരൻപുമാൻ
ഇക്ഷിതിഭാരം കളഞ്ഞതെന്തത്ഭുതം!
ബ്രഹ്മാദിദേവകളർത്ഥിക്കമൂലമായ്
നിർമ്മലൻ സാധുരക്ഷാർത്ഥം ജനിച്ചൊരു
നാരായണനസുരാംശനൃപന്മാരെ
ഓരോതരം സംഹരിച്ചു സത്തുക്കളെ
പാലനം ചെയ്തു തന്മിത്രജനത്തൊടും
പാലിച്ചു ധർമ്മങ്ങൾ കർമ്മസമന്വിതം
കല്മഷനാശനൻ സർവ്വദേവനര-
രെന്നവരാൽ സ്തുത്യനായ് ദ്വാരാവതി
തന്നിൽ സുഖത്തോടു പുത്രപൌത്രാദിയോ-
ടൊന്നിച്ചു സർവ്വസമ്പത്സമൃദ്ധിയുതം
നാരായണൻ പരൻ കൃഷ്ണൻ ജഗന്മയൻ
കാരുണ്യമൂർത്തി വാണീടിനാൻ മോദമായ്;
സർവ്വജഗൽപതിതൻ കഥയിത്തരം
ആവോളവും കേട്ടുകൊൾകിലവർക്കെല്ലാം
സമ്പത്സമൃദ്ധിസൌഖ്യങ്ങൾ രിപുജയം,
കമ്പമെന്യേ കീർത്തിസന്തതിസൌഭാഗ്യം
നാനാവിധം വിഭവങ്ങൾ ബലം ബഹു-
മാനവും വീര്യവിദ്യായുരാരോഗ്യവും
സർവ്വജനാബഹുമാനമതശ്ശുദ്ധി
സർവ്വദേവദിതപം മഹാജനപൂജ്യതപം
ജന്മജന്മാന്തരാലാർജ്ജിതപാപങ്ങൾ
കല്മഷമുൻമൂലനാശനം ക്ഷാന്തിയും
ബ്രഹ്മഹത്യാദിമഹാപാപവും പോകും
നിർമ്മലവിഷ്ണുപദഭക്തിവാഞ്ഛയും
സർവ്വദാ ഭക്തിയും മുക്തിയും സിദ്ധിക്കും
സർവ്വജ്ഞനത്തിനുമില്ലൊരു സംശയം;
ഇക്കഥ സർവ്വവും മാനുഷർ കേൾക്കിലോ
ഒക്കെയും നല്ലതു തന്നെവരും ദൃഢം
ഇക്കഥ സർവ്വവും മാനസേ തോന്നുകിൽ
ദുഷ്കൃതനാശനൻ കൃഷ്ണഭക്തന്മാരിൽ
എത്രയുമുത്തമനാമില്ല സംശയം.
ചിത്രം യദുവംശജാതൻ മുകുന്ദന്റെ
ഉൽക്കഥതന്നിലൊരു കഥയാകിലോ
ദുഷ്കരകാലദൂതന്മാരുടുത്തിടാ-
ദുഷ്കരനായൊരജാമിളനോരാതെ
ദുഷ്കൃതനാശനൻ നാരായണൻതന്റെ
നാമം വിളിച്ചതുമൂലം ഹരിപദം
സാമോദമോടു ചേർന്നാനതു പാർക്കിലോ
സർവ്വവുമിക്കഥ കേൾക്കതാനോർക്കതാൻ
സർവ്വദാ ചിന്തിക്കസൽപ്രേപിയെങ്കിലും
ചെയ്യവർക്കുള്ളതു ഫലം പറയേണ്ടതി-
ല്ലേവമെന്നോർത്തതിന്നുള്ള ഫലത്തെയും
ചേതസി ചിന്തിക്കിലറ്റമില്ലെന്നതും
ചേതസി ചിന്തിച്ചുറച്ചു ശാന്തിപദം
പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു ഞാനുമെന്നുള്ളതേ
പാപഹാരിചരിതഫലം ചൊല്ലാവു.
സർവ്വദാ നാരായണപദം ചിന്തിച്ചു
സർവ്വേശ്വരങ്കൽ സദാ ഭക്തികൈക്കൊണ്ടു
ഇക്കഥയൊക്കെയും കേൾക്കിൽ ജനിമൃതി
ദുഷ്കൃതം പോയ് മുകുന്ദപദം ചേരുമേ.
മന്നവന്മാർകുലമൌലിമാണിക്യമേ,
നന്നായിദം കഥ ചിന്തിക്കിലോ ഭവാ-
നിന്നുവന്നീടും വിശുദ്ധമാം ഭക്തിയും"
എന്നു ശുകമുനി ശ്രീപരീക്ഷിത്തിനോ-
ടിങ്ങിനെ ചൊന്നാൻ ദശമകഥകളെ-
നന്നായതിഭക്തിപൂണ്ടിവ കേട്ടൊരു
മന്നവന്മാധവൻതൻ ചരിതാമൃതം
നന്ദിച്ചു സേവിച്ചു പീയൂഷസാഗരേ
മുങ്ങിയുണർന്നു രോമാഞ്ചസംയുക്തനായ്
മംഗലമാനന്ദബാഷ്പാകുലാക്ഷനായ്
ശ്രേഷ്ഠമാം ബ്രഹ്മപദം ഹൃദി ചിന്തിച്ചു
വാട്ടമെന്യേ വസിച്ചാനതിഭക്തനായ്.
ത്രാണനിപുണൻ ജനാർദ്ദനൻതന്നുടെ
ദക്ഷാണിരക്ഷാ ദശമം കഥമിക്കതും
ശൌനകനാദിമുനികളോടിങ്ങിനെ
ആനന്ദമോടു സൂതൻ പറഞ്ഞീടിനാൻ.
തൊണ്ണൂറുമൊമ്പതുമദ്ധ്യായമാമിതിൽ
നിർണ്ണയിച്ചിട്ടു പറഞ്ഞതറിഞ്ഞാലും!
അദ്ധ്യായമുണ്ടു തൊണ്ണൂറു ദശമത്തിൽ
സിദ്ധമെന്നും പറഞ്ഞീടാമൊരു പക്ഷം.
ഏതെങ്കിലും ദശമം കഥയൊക്കയും
ചേതസി നന്നായറിവതിന്നായ്ക്കൊണ്ടു
ചൊല്ലിനേനെന്നുടെ ദേശികാനുഗ്രഹാൽ
മല്ലാരിഭക്തർ പൊറുക്കചൊല്ലിൻ പിഴ
ശേഷമിനും കഥ മേലേടമുള്ളതു
വൈഷമ്യമുണ്ടു പറവതിനെങ്കിലും
കേൾക്കണമെങ്കിലതും പറഞ്ഞീടുവൻ
സൽക്കഥനാളെയെന്നാൾ കിളിപ്പൈതലും.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ പുരാണോത്തമേ

ദശമസ്കന്ധം സമാപ്തം.

ശ്രീമഹാഭാഗവതം

ഏകാദശസ്കന്ധം.

—:o:—

ഹരിഃ ശ്രീഗണപതയെനമഃ

അവിഘ്നമസ്തു.

——

പരമജ്ഞാനാമൃതംപാനംചെയ്തലസാതെ
പരമാനന്ദമോടേവസിക്കുംകിളിപ്പെണ്ണേ!
മധുവുംഫലംപഞ്ചതാരയുംതരുവൻഞാൻ
മതിവന്നീട്ടുവോളമെട്ടുത്തുഭുജിച്ചിനും
മധുവൈരിയാംവിഷ്ണുനരകവിനാശനൻ
യദുനായകൻശൌരിദുരിതവിനാശനൻ
കരുണാവാരിരാശിയാകിയകൃഷ്ണന്തന്റെ
ചരിതരസംപറഞ്ഞീടെടോ! മടിയാതെ.
നരജന്മത്തിൻഫലംവരുവാനായ്ക്കൊണ്ടിഹ
പറയാംകേട്ടുകൊൾവിനെന്നിതുപൈങ്കിളിയും.
ശ്രീമഹാഭാഗവതംദശമാന്തത്തോളവും
ആമോദാൽകേട്ടുചിത്താനന്ദേനശൌനകാദി
മാമുനീന്ദ്രന്മാർസൂതന്തന്നോടുചോദിച്ചിതു
നിർമ്മലകഥാശേഷംകേൾപ്പിക്കെന്നപ്പോൾസൂതൻ
ചൊല്ലിനാ"നേകാദശസ്കന്ധത്താൽമോക്ഷംചൊല്ലും
കല്യാണമതിന്മുമ്പുവൈരാഗ്യസിദ്ധ്യർത്ഥമായ്
യാദവകുലത്തിന്റെനാശകാരണംമുന്നം
വദിച്ചുപിന്നെവസുദേവൻനാരദന്താനും
തമ്മിലേസംവാദമിക്കർമ്മികളായുള്ളോൎക്ക
നിർമ്മലപുരുഷാർത്ഥംസാധിപ്പാനെന്തുനല്ലൂ?
എന്നുനാരദനോടുചോദിച്ചോരനന്തരം
നന്ദിച്ചുമുനീന്ദ്രനുംവസുദേവരോടായി
നിമിയാംനരപതിനവയോഗികളോടു
നിർമ്മലയജ്ഞത്തിങ്കൽചോദിച്ചസംവാദത്തെ
കേൾപ്പിച്ചാനതിൽനിമിയൊമ്പതുചോദ്യംചെയ്തു.
താല്പര്യമോടുഭാഗവതമാംധർമ്മംമുമ്പിൽ
പിന്നേതുഭാഗവതന്മാരേയുംമായാതത്വം
മൂന്നാമതല്ലോമായാതിക്രമംനാലാമതും
ബ്രഹ്മത്തെയഞ്ചാമതുഭഗവൽപൂജപിന്നെ
നിർമ്മലൻനാരായണൻതന്നവതാരങ്ങളും
ഭഗവൽഭക്തിയില്ലാതവർതൻഗതിയേയും
യുഗങ്ങൾതോറുമുള്ളപൂജകൾവിശേഷവും
ഇവയൊമ്പതുചോദ്യംക്രമത്താലുത്തരങ്ങൾ
നവയോഗികളേവംചൊല്ലിനാർമോദത്തോടും.
സകലകർമ്മങ്ങളെഭഗവദർപ്പണത്തെ
ചെയ്കയെന്നതുഭാഗവതത്തിൻധർമ്മമല്ലോ.
രാഗാദിയഭിമാനഹീനന്മാരായിക്കൊണ്ടു
ഭഗവത്സേവാരതരെല്ലാംഭാഗവതന്മാർ.
നിത്യമല്ലാതവസ്തുസത്യമായ്ത്തോന്നിയതിൽ
നിത്യസംഗവുമായിട്ടിരിപ്പൂമായാതത്വം.
ഭഗവന്മായയതിൻനാശകാരണമായ
ഭഗവൽഭക്തിയോടുസത്ഭക്തിചിന്തനത്തെ
അകമേയുണ്ടെങ്കിലോമായയേജയിച്ചീടാം
സകലതത്വജ്ഞാനമില്ലാഞ്ഞാൽജയംവരാ.
സർവ്വത്രവ്യാപ്തമായനിഷ്കളവസ്തുബ്രഹ്മം
നിർവ്വാണാത്മകൻപൂജാവേദതന്ത്രസംയുതം
ജഗൽക്കാരണപുമാൻതുടങ്ങിയുള്ളതെല്ലാം
ഭഗവാൻതന്റെയവതാരമെന്നറിയിച്ചു.
സംസാരബന്ധംഭക്തിഹീനരാംജനത്തിനു
സംസാരപരിത്യാഗംഭക്തന്മാർക്കുള്ളഗതി.
ധ്യാനമാംകൃതയുഗേയജ്ഞമാംത്രേതായുഗേ
അർച്ചനംദ്വാപരയിൽകീർത്തനംകലിയിങ്കൽ
ഇത്തരംമുനീന്ദ്രന്മാർചൊന്നവയെല്ലാംമുനി-
സത്തമൻനാരദങ്കൽനിന്നുകേട്ടനന്തരം
നാരദൻപക്കൽനിന്നുജ്ഞാനസംഗ്രഹീതനായ്
പാരമാംമോഹംനീക്കിത്തെളിഞ്ഞുവസുദേവൻ.
എന്നതിന്നനന്തരംബ്രഹ്മാദിദേവകളാൽ
നന്നായിസ്തുത്യനായമാധവനവരോടായ്
അരുളിച്ചെയ്തു"യദുകുലമാംഭൂഭാരവും
വിരവിൽകളഞ്ഞുഞാൻവൈകാതെവന്നീടുവൻ"
എന്നരുൾചെയ്തവരെയയച്ചുപിന്നെക്കണ്ട
ദുർന്നിമിത്തങ്ങൾകൊണ്ടുരാമനുമായ്പ്പറഞ്ഞു
നന്ദനന്ദനൻജഗന്മംഗലൻയദുകുലം
തന്നുടെനാശത്തിനുംതൻദേഹനാശത്തിനും
ആശയംതന്നിൽകല്പിച്ചുറച്ചുവസിക്കുന്നോ-
രീശനാംകൃഷ്ണന്തന്റെയാരംഭംകണ്ടനേരം
ഭഗവഭക്തനാകുമുദ്ധവനെന്നെക്കൂടി
ഭഗവല്ലോകത്തേക്കുകൊണ്ടെഴുന്നള്ളുകെന്നു
പറഞ്ഞോരുദ്ധവനോടരുളിച്ചെയ്തുനീയും
അറികദേഹാദികളാകിയപ്രപഞ്ചങ്ങൾ
മായയാൽമയമെന്നതറിഞ്ഞുസമബുദ്ധ്യാ
മായാവിച്ഛിന്നബോധാൽസഞ്ചരിച്ചാലുമെടോ
എന്നതുകേട്ടനേരമുദ്ധവരുടെചോദ്യം
മുന്നമേസംഗംകളഞ്ഞീടുവാനെന്തുപായം?
ലോകതത്വത്തെവിമർശിക്കസംഗങ്ങൾപോവാ-
നായതിന്നവധൂതയദുസംവാദമെല്ലാം
വഴിയേയരുൾചെയ്തനേരമുദ്ധവർചോദ്യം
വിഷയങ്ങളിൽവർത്തിച്ചീടിനയോഗിക്കിഹ
വിഷയങ്ങളാൽബന്ധമില്ലാതെയിരിപ്പതും
വിഷയങ്ങളാൽബന്ധമുണ്ടാകുംവിവരവും
അരുൾചെയ്കെന്നുകേട്ടബന്ധമോക്ഷങ്ങൾഭേദാൽ
വരുന്നുമോക്ഷംവിദ്യാബന്ധമിതവിദ്യയാൽ
വിദ്വാന്മാരായമഹത്തുക്കളാരെന്നുചൊല്ക
വിദ്വാന്മാർജിതേന്ദ്രിയന്മാരായിഭാഗവത-
ന്മാരായിബോധികളായ്ലോകാനുഗ്രഹപര-
രായവർമഹത്തുകളെന്നറിഞ്ഞീടുനീയും.

ഭക്തിയാകുന്നതേതെന്നുദ്ധവർചോദിച്ചപ്പോൾ
ഭക്തിയായതുമനോവാക്കകായങ്ങളാലും
യാതൊരുപ്രകാരവുംസർവ്വംസദാകാലം
യാതൊന്നാംഭഗവാങ്കൽഭക്തിയാൽചെയ്തതന്നെ
ഭക്തിയാകുന്ന,തതുകൊണ്ടുമോക്ഷവുംവരും.
"ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾക്കേവൻവിഷയമാകുന്നതു"?
ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾക്കെല്ലാംവിഷയംപരമാത്മാ
താന്തന്നെയനാദിയാംമായയാബദ്ധമായി
സന്തതംവിഷയനായിരിക്കുംജീവന്തന്റെ
മായാബന്ധത്തെസാത്വികോപാസനേനപോക്കി
ന്ന്യായമായ്ത്തെളിയേണംജീവനെന്നരുൾചെയ്തു.
വിഷയമാപത്തിനുമൂലമായുണ്ടിരിക്കേ
വിഷയങ്ങളെസേവിച്ചീടുവാനെന്തുചൊൽക?
ആത്മാവല്ലാതെദേഹാദികളിലഹംബുദ്ധി
ആത്മനിനില്ലമൂലംരാജസയുക്തംചിത്തം
തന്നാലെഗുണധ്യാനകാരണംകാമമുണ്ടാം
എന്നതുഗുണാതീതാത്മാവിനെദ്ധ്യാനിച്ചിട്ടു
മാനസരജോഗുണംകളഞ്ഞീടേണമെന്നു
നൂനമെന്നതിൽഹംസസനകസംവാദത്തെ
കേട്ടതുമൂലമതുകേൾപ്പാനായിച്ഛിച്ചോരു
പുഷ്ടഭക്തനാമുദ്ധവരോടങ്ങരുൾചെയ്തു.
അന്യോന്യംചേർന്നിരിക്കുംവിഷയമനസ്സുകൾ
തന്നുടെവേർപാടേവമെന്നുനാൻമുഖനോടു
സനകാദികൾചോദ്യംചെയ്തതിന്നുത്തരത്തെ
തനിക്കുതോന്നാഞ്ഞതന്നെസ്മരിച്ചുവിധാതാവും
ഞാനപ്പോൾഹംസമായിട്ടവതാരത്തെച്ചെയ്തു
സാനന്ദംഭയാതീതനായിരിക്കുന്നോരെന്നെ
ആശ്രയിച്ചിട്ടുവിഷയമനോവേർപാടതും
നിശ്ചയംവരുത്തേണമെന്നരുൾചെയ്തവാറും.
ഹംസസംവാദംപലതുണ്ടുപകളിലേതു
പ്രാധാന്യമുള്ളതെന്നങ്ങുദ്ധവർചോദിച്ചപ്പോൾ
ഭക്തിമാർഗ്ഗമേശ്രേയസ്സാകുന്നതെന്നുംചൊല്ലി;
പ്രസ്തുതദ്ധ്യാനമാർഗ്ഗംചോദിച്ചിതുദ്ധവരും.
പ്രാണവായുവെജ്ജയിച്ചിട്ടുതൽഹൃൽപത്മത്തെ
നന്നായിവിലയിച്ചുതന്നുടെകണ്ണികയ്ക്കു
കാളമേഘത്തിൻനിറംചതുർബ്ബാഹുക്കളോടും
വ്യാളിപര്യങ്കശായിംസർവ്വശോഭിതരൂപം
ധ്യാനംചെയ്കയുംവേണമെന്നതുകേട്ടനേരം
ധ്യാനത്താൽഫലസിദ്ധിവിദഗ്ദ്ധന്മാർചെയ്തതെല്ലാം
കേൾക്കേണമെന്നുമണിമാദികൾകേൾപ്പിച്ചതും
ഒക്കെയുംതന്നംശമെന്നരുളിച്ചെയ്തവാറും
സർവ്വാംശംതത്സ്വരൂപമഹത്വംചോദിച്ചതും
സർവ്വവസ്തുവിൻഗുണാതീതംഞാനെന്നുചൊല്ലി
ആശ്രമവർണ്ണയുക്തരായവർക്കെല്ലാംഭക്തി
യാശ്രയമതുകൊണ്ടുവർണ്ണമാശ്രമധർമ്മം
ഉത്ഭവങ്ങളുമതിൻഭക്തിസാധനങ്ങൾത-
ന്നുത്ഭവമിവയതുമാശ്രമവർണ്ണികൾക്കു

ഭക്തിസാധനമായകർമ്മമിതെന്തെന്നതു
വക്തവ്യമായങ്ങരുൾചെയ്കയെന്നതുകേട്ടു
നാനാവസ്തുക്കൾതന്റെയേകാത്മജ്ഞാനംകാൺക
നൂനമങ്ങതിൻയുക്തിചിന്തനവിജ്ഞാനവും
ലോകങ്ങൾതന്റെകർമ്മബദ്ധത്വംകണ്ടുദൃഢ-
മാകിയവൈരാഗ്യവുംചരിത്രശ്രദ്ധാനാമ-
കീർത്തനമിത്യുംഭക്തിസാധനമെന്നുചൊല്ലി.
ഇത്തരംകേട്ടുചോദിച്ചീടിനാനുദ്ധവരും
യമനിയമങ്ങൾശമദമസാധനങ്ങളെ
യമമാദികൾഹിംസകൂടാതെയിരിപ്പതും
ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹവുംബുദ്ധിതന്നടക്കവും
എന്നിവശമാദികളെന്നുകേട്ടനന്തരം
ദോഷവുംഗുണംരണ്ടുംഭേദമായ്ചൊൽവുവേദം
ഈഷലുണ്ടതിൽദ്വൈതകാരണംവേദമെന്നാ
ജ്ഞാനവുംഭക്തികർമ്മംമൂന്നിവപുരുഷാർത്ഥ
സാധനമാംവിരക്തമായിട്ടുജ്ഞാനകാണ്ഡം
കാമിക്കുകർമ്മമനഃശുദ്ധിവന്നകക്കാമ്പിൽ
കാമംപോകാതെവന്നുഭക്തിയെന്നതുംചൊല്ലി.
ജ്ഞാനത്തിന്നുഭേദവുംകർമ്മത്താൽഗുണദോഷ
ജ്ഞാനംവൈരാഗ്യകർമ്മവിരുദ്ധമില്ലഭക്തി
ജ്ഞാനമാംവിവേകത്തിനായുള്ളോരീവിധിയെന്നും
ജ്ഞാനവിഗ്രഹൻകൃഷ്ണനരുളിച്ചെയ്തവാറും;
തത്ത്വസംഖ്യകൾപലർപലതായുരയ്ക്കുന്നി-
തത്രയുംകേൾപ്പാനായിട്ടിച്ഛിച്ചോരുദ്ധവനായ്
തത്ത്വങ്ങൾമായാകാര്യമാകയാൽപലവിധം
യുക്തിമാന്മാരാൽവിധിയെന്നതുമരുൾചെയ്തു.
പ്രകൃതിപുരുഷന്മാർഭേദംചോദിച്ചപിന്നെ
സകലഭേദംതോന്നിച്ചീടുന്നുപ്രകൃതിയും
സകലചൈതന്യാത്മാസർവ്വഗൻപുമാനെന്നും
പ്രകൃതിപുമാൻരണ്ടുമേകമെന്നരുൾചെയ്തു.
ജനനമരണമാംസംസാരഹേതുക്കളെ-
ങ്ങറിവാൻചോദിച്ചതുമാധവനരുൾചെയ്തു.
കർമ്മസംയുതമനസ്സോരോരോശരീരത്തിൽ
ചെന്നുവ്യാപിച്ചുവിട്ടീടുന്നതുജനിമൃതി.
പൂർവ്വദേഹത്തിൻതോന്നൽതനിക്കില്ലാതെയാകും
കേവലംമരണവുമെന്നതുമറികനീ.
നേരേപിന്നെയുമൊരുദേഹംഞാനെന്നുകണ്ടു
കാരണംധരിപ്പതുജനനമിതുപാർത്താൽ.
തന്നുടെപരമാർത്ഥജ്ഞാനത്തിലിവയില്ല
എന്നരുൾചെയ്തുകേട്ടിട്ടഭിമാനത്തെനീക്കാൻ
നന്നായിട്ടിരിപ്പതെന്തെന്നതുചോദിച്ചപ്പോൾ
സംസാരത്തിന്റെപരമാർത്ഥചിന്തനംകൊണ്ടു
സംസാരാഭിമാനങ്ങൾകളയാമെന്നതിന്നു
സംസാരവിവേകാർത്ഥമാകിയഭിക്ഷുഗീത
കംസാരിതാനരുൾചെയ്തിതുവഴിപോലെ.
സംസാരാദികൾഗുണമയമായ്ത്തോന്നുമെന്നു
കംസവൈരിയുംസാംഖ്യംകൊണ്ടവിടത്തിൽനന്നായ്

മായയാംപ്രപഞ്ചവൃത്താന്തങ്ങളുമെല്ലാം-
മയമാംവിഷയത്തിൽചേരാതെ ണമായ
വിഷയംവിട്ടീടുകിൽമായാഹീനനായ്പിന്നെ
പുരുഷാർത്ഥത്തെസാധിപ്പമില്ലസംശയമെന്നു-
മായതിന്നൈളൻതന്റെകഥയുമരുൾചെയ്തു;
പിന്നെയുംഭഗവൽപൂജാവിധിചോദിച്ചിതു.
നന്നായിട്ടു പൂജാവിധിസ്ഥാനങ്ങളരുൾചെയ്തു;
ആർക്കുസംസാരമാത്മാതനിക്കോദേഹത്തിനോ?
കേൾക്കേണമെന്നുചോദിച്ചായതിന്നരുൾചെയ്തു;
ആത്മാവുംദേഹംതമ്മിൽസംബന്ധംസംസാരമെ-
ന്നാത്മാവാംകൃഷ്ണനരുൾചെയ്തതുകേട്ടശേഷം
മാനസജയത്തിനാശ്രയമായ്സർവോത്തമ-
മായിരിക്കുന്നഭക്തിയോഗത്തെച്ചോദിച്ചിതു.
സർവ്വഭൂതങ്ങളേയുമീശ്വരാത്മകമായി-
ട്ടുപാസിപ്പതുഭക്തിയോഗമെന്നരുൾചെയ്തു.
ഇങ്ങിനെചോദ്യോത്തരമിരുപത്തൊന്നാകുന്നു
മംഗലംഭഗവാന്മുഖവർത്തനമായി
ഇങ്ങിനെഭഗവാനാലനുശാസിതനായി
മംഗലനുദ്ധവരുംനമസ്കാരവുംചെയ്തു
ഭഗവദാജ്ഞയാലെഭക്തനാമുദ്ധവരും
ഭഗവദ്ധ്യാനത്തോടുംബദര്യാശ്രമംപുക്കു
തപസ്സുചെയ്തുഭഗവൽപാദാംബുജേചേർന്നാൻ.
താപസവരന്മാരേകേട്ടുകൊള്ളുവിൻ! ശേഷം
ദുർന്നിമിത്തങ്ങൾതീർപ്പാൻയാദവവീരന്മാരും
ചെന്നിതുപ്രഭാസതീർത്ഥാന്തികേസ്നാനത്തിനായ്
സ്നാനകർമ്മങ്ങൾചെയ്തുബ്രാഹ്മണശാപത്തിനാൽ
അന്യോന്യംമദ്യംസേവിച്ചന്ധരായ്‌രണംചെയ്താർ
തങ്ങളിലെല്ലാംനശിച്ചീടിനോരനന്തരം
മംഗലസമുദ്രതീരത്തിങ്കൽയോഗസ്ഥനായ്
ഇരുന്നുബലഭദ്രൻതന്നുടെയോഗബലാൽ
ഹരിച്ചുദേഹംതന്റെലോകംതന്നേചേർന്നുകൊണ്ടാൻ.
ഏവമെല്ലാമേകണ്ടുമാധവൻദേഹത്യാഗം
ചെയ്യുവാനരയാലിൻകീഴേചെന്നിരുന്നിട്ടു
തൃക്കൈകൾനാലുംമററുവൈഷ്ണവവേഷത്തോടും
അക്കതേജസ്സുവെല്ലുംശോഭയായോഗസ്ഥനായ്
ഇരിക്കുംനേരമിരിമ്പുലക്കതന്റെശേഷാൽ
ശരവുംകൈക്കൊണ്ടിട്ടുവരുന്നകാട്ടാളനും
ഭഗവദനുജ്ഞയാഭഗവൽപാദംകണ്ടു
മൃഗമെന്നോർത്തുശരമയച്ചിതതുനേരം
ജഗതീപതിപാദംതങ്കൽചേർത്തിതുബാണം
ജഗൽക്കാരണൻമായാമയമാർക്കറിയാവൂ?
ഭഗവാൻതന്നാജ്ഞയാകാട്ടാളൻസ്വർഗ്ഗംപുക്കു;
ഭഗവാന്തന്റെയന്വേഷണത്തെച്ചെയ്തുകൊണ്ടു
ദാരുകൻവന്നുകണ്ടുവൃത്താന്തമെല്ലാമറി-
ഞ്ഞാരനാന്താത്മാവെയാദ്വാരകതന്നിൽചെന്നു
വൃത്താന്തമറിയിപ്പാൻപോന്നൊരുനേരത്തിങ്കൽ
ധാതാവാദികളായദേവകൾസ്തുതിച്ചതും
കേട്ടതിസന്തുഷ്ടനായ്തന്നുടെയോഗബലാൽ
തിഷ്ഠതിയിങ്കൽതന്നെദേഹവുംദഹിപ്പിച്ചു
ചെന്നുതൻസ്വധാമത്തെപ്രാപിച്ചുജഗന്നാഥൻ.
തന്നുടെമായയാലേജന്മാദിയിവയെല്ലാം
കേവലംപരബ്രഹ്മമൂലമാംകൃഷ്ണനൊരു
ഭാവവുമഭാവവുമൊരുകാലത്തുമില്ല.
ജന്തുക്കൾതമ്മെപ്പോലെസംസാരദുഃഖാദികൾ
അന്തമാദിയുമില്ലാതിരിക്കുംബ്രഹ്മത്തിങ്കൽ
ഉണ്ടെന്നുതോന്നുന്നതുമായയാലെന്നേവേണ്ടു.
രണ്ടില്ലാതിവിടത്തിലെന്തുസംസാരബന്ധം?
ഭഗവദാജ്ഞയാലേദാരുകൻദ്വാരാവതി-
ക്കകത്തുചെന്നുവൃത്താന്തങ്ങളെയറിയിച്ചാൻ.
അന്നേരമവിടത്തെവൃത്താന്തമെന്തുചൊൽവൂ!
പിന്നരാംസ്ത്രീബാലവൃദ്ധാദിജനമെല്ലാം
ചെന്നുതന്നുടെഹതരായവർതമ്മെക്കണ്ടു
വന്നദുഃഖത്താൽവസുദേവർദേവകിപിന്നെ
രോഹിണിയിവർതങ്ങൾദേഹത്തെയുപേക്ഷിച്ചു
മോഹത്തെനീക്കിമുക്തരായാരെന്നതേവേണ്ടു,
മററുള്ളനാരീജനംതത്തൽഭർത്താക്കളോടു
ചുററുമായഗ്നിപ്രവേശത്താലേചേർന്നുകൊണ്ടാർ
ശ്രീകൃഷ്ണകാന്തമാരാംരുഗ്മിണിമുതലായോർ
ശ്രീകൃഷ്ണംധ്യാനിച്ചഗ്നിതന്നിലേപ്രവേശിച്ചു
ചെന്നുതൽക്കാരണത്തിൽചേർന്നിതുസമസ്തരും
വഹ്നിയിലാണ്ടെന്നതോർത്താലംഭസിമുങ്ങി
നന്നായിപ്പൊങ്ങിപ്പോന്നുസുഖിക്കുന്നതുപോലെ,
പിന്നെയർജ്ജുനൻകൃഷ്ണവിരഹാൽദുഃഖിതനായ്
മുന്നംമാധവനുപദേശിച്ചിട്ടുള്ളിലുള്ള
ജ്ഞാനത്താൽവിവേകിച്ചുദുഃഖത്തെക്കളഞ്ഞിട്ടു
ഹതരാംബന്ധുക്കൾക്കുവേണ്ടുന്നശേഷക്രിയ
സഹസാകഴിപ്പിച്ചുനില്ക്കുമ്പോൾസമുദ്രവും
ക്ഷോഭിച്ചുദ്വാരാവതിമിക്കതുംമുക്കുന്നതിൻ
പ്രാഭവംകണ്ടുശേഷിച്ചുള്ളയാദവരേയും
നാരികളേയുമിന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലാക്കിവജ്രം
പാരാതെരാജാവാക്കിവച്ചുവനസ്ഥനാം
പുരിയിൽചെന്നുധർമ്മാത്മജനാദികളോടു
പരമാത്മാവാംകൃഷ്ണവൃത്താന്തംസമസ്തവും
അറിയിച്ചതുനേരംധർമ്മജന്മാദികളും
പുറപ്പെട്ടവർനടന്നങ്ങിനെപുരുഷാർത്ഥം
സാധിച്ചിതെന്നുമിവയെല്ലാമേയേകാദശ-
സ്കന്ധത്തിൽവേദവ്യാസനരുൾചെയ്തിരിക്കുന്നു,
മോക്ഷസാധനമായവൃത്താന്തമിതിലല്ലോ
സംക്ഷേപിച്ചറിയിച്ചേൻമാമുനിവരന്മാരേ!
അദ്ധ്യായമിതിൽമുപ്പത്തൊന്നതുംചൊല്ലീടിനേൻ
സാല്യമെന്തിനിയൊന്നുമോക്ഷമാർഗ്ഗത്തിന്നീതേ?
എന്നതുകേട്ടനേരംശൗനകാദികൾസൂതൻ
തന്നോടുപറഞ്ഞിതുസാക്ഷാൽമോക്ഷൈകഫലം
സംക്ഷേപിച്ചറിയിച്ചതേതുമേമതിവരാ.

സംക്ഷേപിക്കേണ്ടതോരോന്നുണ്ടതിക്കഥയല്ല.
സകലമതുമുക്തിസാധനമായിട്ടുള്ളു
സകലസാരമോക്ഷവിസ്താരം ചുരുക്കാതെ
പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കണംഞങ്ങൾക്കിന്നിതിലാശ
പറഞ്ഞാലൊട്ടുണ്ടാകേൾക്കിലേമതിയാവൂ.
പലക്കുമിതുരസിച്ചീടുവാനുള്ള ഹേതു
ചിലക്കെന്നാലുംപോരുമില്ലായ്കിൽഞങ്ങൾപോരും
ശ്രദ്ധാഭക്തികളോടുമിങ്ങനെമുനീന്ദ്രന്മാർ
ബുദ്ധിമാനായസൂതൻതന്നോടുചൊന്നശേഷം
ചൊല്ലിനാൻ"കേൾപ്പിൻ!ചൊന്നാലന്തമില്ലെന്നാ-
ചൊല്ലുംചൊല്ലാത്തതായുമല്ലോകേവലമാത്മാ. (കിലും
ആയതുകൊണ്ടുചൊല്ലിലേതുമേകുറവില്ല
ഏകാത്മാകൃഷ്ണൻകൃപരണ്ടെന്നാകിലുമുണ്ടാം (ള്ളും
ചൊൽവതുകുറവെന്നാൽകാരുണ്യാൽകാത്തുകൊ-
ചൊല്ലുവല്ലഭമെന്നാൽമോദിച്ചുംപാലിച്ചീടും.
ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾരണ്ടുംമായയാലെന്നുകൃഷ്ണ-
നാത്മമനസിതെളിഞ്ഞതരുൾചെയ്തിരിക്കുന്നു.
സംസാരംമായാമയമെന്നതങ്ങിരിക്കിലും
സംസാരവിനാശനൻതൻകഥചൊല്ലിക്കൊണ്ടും
കേൾക്കയുംകേൾപ്പിക്കയുംനല്ലതുസംസാരത്തെ-
ത്തീർക്കുവാനെളുതെന്നുമായതുമൂലമായി
തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുവശമുള്ളതുപോലെജഗ-
ന്മംഗലാത്മാവുതന്നെസ്സേവിച്ചാൽനന്നായ്വരും;
എന്നരുൾചെയ്തിരിക്കുമാത്മാരാമനാംഗുരു
തന്നുടെവൃത്താന്തവേദാന്തസംഗ്രഹസാരം
അതിമയസംക്ഷേപിച്ചുചൊന്നതിൻക്രമംപോലെ
വേർതിരിച്ചുകൊൾവിൻ"എന്നുപറഞ്ഞു സൂതൻചൊന്നാൻ
ധർമ്മസ്ഥാപനകരനാകിയനാരായണൻ
നിർമ്മലൻയദുകുലേവന്നവതാരംചെയ്തു
ഒന്നൊന്നേചരിത്രങ്ങൾചെയ്തവകേട്ടുകേട്ടു
സന്ദേഹമകന്നൊരുമന്നവൻവിഷ്ണുരാതൻ
വന്ദിച്ചുചോദ്യംചെയ്തുശ്രീശുകമുനിയോടു:—
"നന്ദനന്ദനൻജഗന്മംഗലൻനാരായണൻ
അന്യമൊന്നില്ലെങ്കിലുംമാധവരാജ്യസ്ഥിതി
തന്നുടെമനോമയംകൊണ്ടുചെയ്തിരുന്നതിൽ
പിന്നെയങ്ങാചരിച്ചതെന്തെന്നുംസംഹാരവു-
മിങ്ങറിയിച്ചീടേണ"മെന്നതുകേട്ടനേരം
മന്ദഹാസവുംചെയ്തുശ്രീശുകനരുൾചെയ്തു:—
"മന്നവ!കേട്ടുകൊൾകമോക്ഷസാധനക്രമം.
ഭൂപതിദയാപതിസല്പതിസതാമ്പതി
ശ്രീപതിദ്വാരാവതിതന്നിൽമേവുന്നകാലം
മേദിനീഭാരമെല്ലാംതാൻതീർത്തപ്രകാരവും
മേദിനീപതേ!കേട്ടുകൊള്ളുകവഴിപോലെ;
ശ്രീകൃഷ്ണൻയദുക്കളോടൊന്നിച്ചുസരാമനാ-
യാകുലമെന്യേദൈത്യവധത്തെച്ചെയ്തിട്ടുടൻ
ഭൂമിക്കുണ്ടായഭാരംപിന്നെയുംതീർത്തീടുവാൻ
ഭൂമിപാലകന്മാരാംധൃതരാഷ്ട്രജന്മാരെ
പാണ്ഡുനന്ദനന്മാരോടേറ്റവുംസ്പർദ്ധിപ്പിച്ചു
പാണ്ഡവപത്നിയായപാഞ്ചാലിഹേതുവായും
ദ്യൂതഹേളനകചഗ്രഹണാദികൾകൊണ്ടും
മാധവന്മാറ്റുമോരോന്നിത്തരമുണ്ടാക്കീട്ടു
അവരോടൊന്നിച്ചുകൂടീടിനദുഷ്ടന്മാരാം
നൃപതിവരന്മാരെക്കൊന്നിട്ടുഭൂഭാരത്തെ
സകലംകളഞ്ഞിതുഭാരതസമരത്തിൽ
സകലകലാനിധിയപ്രമേയാത്മരൂപൻ
ഏവമെല്ലാമേമുന്നേനിന്നോടുചൊല്ലീടിനേൻ,
കേവലംദ്വാരകയിൽസൈ്വരമായ്വസിക്കുന്നാൾ
യാദവകുലമേറ്റംവർദ്ധിച്ചുവരികയാൽ
മേദിനിതനിക്കവരാലുംഭാരമായ്വന്നു.
അന്നേരംയദുകുലകല്മഷഭാരംതീർപ്പാൻ.
നന്ദനന്ദനൻസത്യസങ്കല്പൻനാരായണൻ
ചിന്തിച്ചു"വേണുതമ്മിലുരുമ്മീട്ടുണ്ടാമഗ്നി
യന്തരംവരുത്തുന്നുവേണുകാനനമെല്ലാം.
എന്നതുപോലെവിപ്രന്മാരുടെശാപാദികൊ-
ണ്ടിന്നുയാദവകുലമൊട്ടൊടുക്കുവ"നെന്നു
ചിന്തിച്ചുജഗന്മയനാകിയലോകനാഥൻ
തന്തിരുവടിയുടെമായമാക്കറിയാവൂ?"
അന്നേരംപരീക്ഷിത്തുചോദിച്ചുശുകമുനി
തന്നോടു"കൃഷ്ണഭക്തന്മാരായവൃഷ്ണികൾക്കു
ശാപമിങ്ങനെഭവിച്ചീടുവാനെന്തുബന്ധം?
ശാപനാശനൻകൃഷ്ണൻവംശജോത്തമനല്ലോ.
യാതൊരുനിമിത്തമായുണ്ടായിവിപ്രശാപം
ഏതൊരുവിധമതുമരുളിച്ചെയ്യേണമേ!"
"സർവ്വാത്മാവായിസർവ്വകർമ്മാചാരാത്മാവായി
സർവ്വപുണ്യഫലകർമ്മമൂലകാരണനായി
ചിത്സ്വരൂപനായ്ത്തന്റെത്രിവിധകാരണത്താൽ
തത്സ്വയംകീർത്തിധാമനാമകർമ്മാദികളാൽ
സകലകലിമലദോഷസംഹാരംചെയ്യും
സകലാത്മകൻവസുദേവമന്ദിരത്തിങ്കൽ
സകലഗുണനിധിവസിക്കുംകാലത്തിങ്കൽ
സകലാത്മകചിന്തയറിഞ്ഞുമുനീന്ദ്രന്മാർ
കശ്യപഭൃഗുഭരദ്വാജതുംവസിഷ്ഠരി
ത്യാദ്യന്മാരാകുംമുനിമാർപലരൊരുമിച്ചു
ആദ്യനാംകൃഷ്ണൻതന്നെക്കാണ്മാനായെഴുന്നള്ളി.
വേദവേദാന്തവേദ്യന്മാരാകുംമുനികളെ
ഭഗവൽപുത്രർപലരിവരെക്കണ്ടനേരം
അകമേനിരൂപിച്ചാരവരേച്ചതിക്കാനായ്
അതിനുസാംബൻതന്നെഗ്ഗർഭിണിവേഷമാക്കി,
മതിമാന്മാരാമിവരോടുചോദിച്ചീടുക
"പറവിനിവൾപെറുന്നതുപുത്രനോപെണ്ണോ?"
അറിവേറീടുംമുനിമാരോടുചോദിച്ചപ്പോൾ.
കാലാത്മാമതറിഞ്ഞനേരംമുനീന്ദ്രന്മാർ
ബാലന്മാരെല്ലാരെയുംഗർഭിണിയവളേയും
നോക്കിക്കൊണ്ടവർതമ്മിലന്യോന്യമീക്ഷിച്ചുടൻ

“ഓർക്കുമ്പോളത്ഭുതമിതുപ്രസവമിവർക്കെ”ന്നാർ
“കാഠിന്യമേറെയുള്ളോരായസമുസലത്തെ
ഗാഢവേദനയോടെപ്രസവിച്ചീടുംനൂനം.
അതിനാൽനിങ്ങൾവംശനാശവുംവന്നുകൂട്ടും
അതിനേതുമേയില്ലസംശയമോർത്തുകണ്ടാൽ”
മതിമാന്മാരാംമുനിമാരുടെവാക്കുകേട്ടി-
ട്ടതിനിന്ദിതത്തോടേഹസിച്ചുപോയാരവർ.
പെററിതുസാംബൻപുനരിരിമ്പാംമുസലത്തെ
പെററഖേദത്താലെല്ലാമറിഞ്ഞുയദുക്കളും
യദുരാജനുമതുരാകിയചൂർണ്ണമെല്ലാ-
മുദധിതന്നിൽകലക്കീടുവാൻകല്പിക്കയാൽ,
വേഗേനയദുകുലവീരന്മാരതുചെയ്താ-
രാഗമജ്ഞോത്തമന്മാർശാപകാരണംകൊണ്ടും
ദേവദേവേശന്തന്റെയാജ്ഞയെലംഘിപ്പതി-
ന്നേവരാലൊരുനാളുമരുതുവിചാരിച്ചാൽ.
മോദമില്ലിനിക്കുലനാശവുംവരുമെന്ന
ഖേദവുമടക്കിവാണീടിനാർയദുകുലം.
അയസ്സിൻഖണ്ഡമൊന്നുശേഷിച്ചതാഴിതന്നിൽ
ഭയത്തോടെറിഞ്ഞതിൽവസിക്കുംമത്സ്യംഗ്രഹി-
ച്ചതുകൈവർത്തൻകയ്യിൽലഭിച്ചിട്ടുടൻപുന-
രതുകാട്ടാളന്തനിക്കായ്ക്കൊണ്ടുനൽകിദാശൻ.
അതിനാലൊരുശരംതീർപ്പിച്ചുകാട്ടാളനും
അതിമോദേനവസിച്ചീടിനാനീശാജ്ഞയാ.
ജലത്തിൽകലക്കിയചൂർണ്ണങ്ങൾതിരയൂടേ
യലച്ചുകരപററിമുളച്ചിതെയ്യാമ്പുല്ലായ്;
യാദവകുലനാശംവരുവാൻവൈരാഗ്യേണ
യാദവപതികൃഷ്ണൻചിന്തിച്ചപ്രകാരവും
യാദവകുലത്തിന്റെനാശകാരണമതു
മീദൃശമെന്നുധരിച്ചീടുകനൃപോത്തമ!
കേട്ടാലുംനൃപോത്തമ!മാധവപ്രിയഭക്ത-
ശ്രേഷ്ഠനാംനാരദനുംകൃഷ്ണനെക്കാണ്മാനായി
ദ്വാരകതന്നിൽചെന്നനേരത്തുമുകുന്ദനും
നിർവ്വാണകാലഭാവാരംഭമായതുമൂലം
മാധവമന്ദിരത്തിൽചെല്ലാതെമുനീന്ദ്രനും
സാദരംകൃഷ്ണചിത്തമൊക്കവേയറിഞ്ഞിട്ടു
ദേവർഷിപ്രവരനാംനാരദനതുനേര-
മാവിർമ്മോദേനവസുദേവമന്ദിരത്തിങ്കൽ
ആഗതനായമുനിതന്നെക്കണ്ടൊരുനേരം
വേഗേനവസുദേവനെഴുനീററുടൻഭക്ത്യാ
പാദ്യാർഘ്യാസനാദികൾകൊണ്ടുപൂജിച്ചിട്ടഭി
വാദ്യവുംചെയ്തുമുനിതന്നോടുപറഞ്ഞിതു:—
“നിന്തിരുവടിയിവിടേക്കുവന്നതുമൂല-
മന്തസ്താപങ്ങൾതീർന്നുശുദ്ധമായ്മമകുലം
എന്നല്ലഭവാനുടെസഞ്ചാരംനിമിത്തമായ്
മന്നിടത്തിങ്കൽസുഖംവരുന്നുശരീരിണാം:
ഉത്തമാധമന്മാരായിരിക്കുംപുത്രന്മാർക്കു
സത്തമനാകുംപിതാവെന്നതുപോലെതന്നെ,
ഉത്തമന്മാർക്കുതവചരിതംസുഖമായു-
മുത്തമേതരന്മാർക്കുദുഃഖദമായുംവരും
കർമ്മികളായുള്ളവർക്കെങ്ങിനെമോക്ഷംവരും?
മംഗലമതേ!പറഞ്ഞീടുകവഴിപോലേ.”
ഇത്തരംവസുദേവൻതന്നുടെവാക്കുകേട്ടു
ചിത്തകൗതുകത്തോടുനാരദനരുൾചെയ്തു.
കേട്ടുകൊള്ളുകമുന്നംധാതാവിൻപുത്രനായി
വാട്ടമെന്നിയേഭവിച്ചീടിനാൻസ്വായംഭുവൻ.
തൽസുതൻപ്രിയവ്രതൻതൽസുതനഗ്നീധ്രനും
തൽസുതൻനാഭിപിന്നെഋഷഭനവൻപുത്രൻ
തൽസുതന്മാരായ്നൂറുപുത്രന്മാരുണ്ടായ്വന്നു
വത്സന്മാരതിൽമുമ്പനായതുഭരതൻപോൽ
ഭരതാനുജന്മാരിലൊമ്പതുപേരുമോർത്താൽ
പെരികെപ്രസിദ്ധന്മാർനവയോഗികളല്ലോ.
എന്നതിൽമുന്നേവനായുള്ളവൻകവിയല്ലോ
പിന്നേവൻഹരിതാനുമന്തരിക്ഷനുംപിന്നെ
പ്രബുദ്ധൻപിപ്പലായനനാവിർഹോത്രൻപിന്നെ
സുബുദ്ധിദ്രമിഡനുംചമസൻകരഭാജൻ
ഭഗവദ്രൂപമായിട്ടിരിക്കുന്നോരുവിശ്വം
സദസദാത്മകമായെന്നതുമറിഞ്ഞുള്ളിൽ
എത്രയുംതേജോമയന്മാരവർലോകങ്ങളിൽ
ഉത്തമഗുണവാന്മാരൊന്നിച്ചുനടക്കുമ്പോൾ
മൈഥിലനായനിമിനൃപനങ്ങൊരുയാഗം
ചെയ്തീടുന്നേരംനവയോഗികൾചെന്നുതത്ര
ആത്മാനുരൂപന്മാരാംയോഗികൾതമ്മെക്കണ്ടു
സ്വാത്മനാനിജപുരോഹിതനുംകൂടിപ്പൂജി-
ച്ചാത്മാനന്ദത്തോടേചോദിച്ചിതുവിദേഹനും
ആത്മജ്ഞാനികളായയോഗികൾതമ്മോടായി.
അങ്ങിനെയുള്ളനിമിസംവാദംകൊണ്ടുഞാനും
ഇന്നിഹഭവാനോടങ്ങെല്ലേതുമറിയിക്കാം.
മന്നവൻനിമിനവയോഗികളോടുചൊന്നാൻ:—
“മന്നിടത്തിങ്കലീശന്മാരാനിങ്ങളെല്ലാം
വിഷ്ണുഭക്തന്മാരായിവിഷ്ണുസന്മയലോകേ
വിഷ്ണുബോധേനലോകംപാവനമാക്കീടുവാൻ
സഞ്ചരിക്കുന്നനിങ്ങൾദേഹത്തെക്കാണ്മാനേററം
ചഞ്ചലഹൃദയന്മാരാകിയമാനുഷർക്കു
ദുർല്ലഭംകണ്ടെത്തിയാൽദുരിതമെല്ലാംനീങ്ങി
ക്കില്ലില്ലസംസാരത്തിൻഭ്രമവുംതീരുംനൂനം.
സത്സംഗംതന്നെസർവ്വദോഷശാന്തിയെച്ചെയ്യും
സത്സംഗംഭാഗവതധർമ്മത്തെയിനിക്കിപ്പോൾ
ഒക്കവേനിങ്ങളുപദേശിച്ചുതന്നീടണം
ഭക്തവത്സലന്മാരാംനിങ്ങൾക്കുനമസ്കാരം.”
ഏവംനിർവ്യാജഭക്തിയോടപേക്ഷിച്ചുനിമി
സേവിച്ചനേരമവരുപദേശിച്ചവഴി
കേട്ടാലുമെന്നുവസുദേവനോടതുനേരം
ശ്രേഷ്ഠനാംമഹാമുനിനാരദനരുൾചെയ്തു.
നവയോഗികൾമുമ്പൻകവിതാൻനിമിയോടു

ഈവണ്ണംഭാഗവതധൎമ്മത്തെയറിയിച്ചാൻ.
"അസത്തായിരിക്കുന്നപ്രപഞ്ചംസത്യമെന്നു
മുഴുത്തുതോന്നുംബുദ്ധിനിവൃത്തിവരുവാനായ്
അച്യുതപാദാംബുജോപാസനവഴിപോലെ
നിശ്ചലബുദ്ധ്യാമുമ്പിൽചെയ്യേണംനൃപോത്തമ!
അവിദ്വാന്മാരായുള്ളോരജ്ഞാനിജനങ്ങൾക്ക-
ങ്ങവിദ്യാനാശംവന്നിട്ടാത്മാനമറിവാനായ്
ഭാഗവതാഖ്യമിദംഭഗവാനരുൾചെയ്തു
ഭോഗികളായകൎമ്മാൎത്ഥികൾമുക്തരാവാൻ
"എങ്ങിനെയെന്നാൽമനോവാക്കകായങ്ങൾകൊണ്ടു
മങ്ങിഹചെയ്യുംകൎമ്മമൊക്കയുംനാരായണൻ
തല്പദേസമൎപ്പിച്ചുകൊള്ളണംദ്വൈതഭ്രമ-
മെപ്പോഴുംപോവാനപ്പോൾഭയകമ്പാദിതീരും
കൎമ്മങ്ങളീശ്വരങ്കൽനിന്നുവേറിട്ടുതോന്നും
നിൎമ്മലമായോരീശൻതന്നുടെമായാവശാൽ
അജ്ഞാനിജനങ്ങൾക്കുതോന്നുന്നഭേദബുദ്ധി
സുജ്ഞാനസ്വരൂപനാമീശങ്കലില്ല നൂനം.
ആശ്ചൎയ്യമറിയായ്കകൊണ്ടീശചൈതന്യമാം
ശാശ്വതമറിഞ്ഞുശോഭിക്കായ്കകൊണ്ടുതന്നെ
ഈശനുംപ്രപഞ്ചവുംരണ്ടായിത്തോന്നുന്നതും
വാസനാസങ്കല്പാദിവികല്പങ്ങളുമെല്ലാം
സ്വപ്നതുല്യമെന്നുള്ളിലറിഞ്ഞുവിദ്വാനായി
വിഘ്നമാംദ്വൈതഭ്രമമൊക്കെയുംമിത്ഥ്യയെന്നും
ദേഹവുമിന്ദ്രിയാദിസംഘവുംപഞ്ചഭൂതം
ഐഹികലോകംചരാചരങ്ങളെല്ലാമൊന്നായ്
ഈശ്വരമയമെന്നതറിഞ്ഞുസദാനന്ദ-
നിശ്ചലഭക്ത്യാമത്തോന്മത്തന്മാരെന്നപോലെ
നിത്യവുമീശ്വരങ്കൽസൎവ്വവുംസമൎപ്പിച്ചു
ചിത്തവുമുറപ്പിച്ചുവസിച്ചീടുന്നതല്ലോ
ഉത്തമഭാഗവതധൎമ്മമെന്നറികനീ."
ഇത്തരംകവിനിമിയോടുപദേശിച്ചപ്പോൾ
ഉത്തമൻനിമിനൃപൻപിന്നെയുംചോദ്യംചെയ്താൻ
ഭാഗവതന്മാരായഭഗവൽഭക്തരുടെ
യോഗവൈഭവയശോധൎമ്മാചാരങ്ങളെല്ലാം
എങ്ങിനെയെന്നുനൃപൻവാക്കുകൾകേട്ടനേരം
മംഗലൻഹരിതാനുമുത്തരമരുൾചെയ്തു:—
"സൎവ്വഭൂതങ്ങളിലുമാത്മനാഭഗവാനെ
സൎവ്വദാകാണുന്നവർഭാഗവതോത്തമരാം.
സൎവ്വഭൂതങ്ങളിലുംഭഗവാൻതാനെന്നതും
സൎവ്വഭൂതങ്ങൾസദാഭഗവാൻതങ്കലെന്നും
സൎവ്വദാകാണുന്നവർഭാഗവതാഢ്യരല്ലോ.
മൂഢനുംരിപുപുത്രൻഭക്തനുമഭക്തനും
പ്രൌഢനുമപ്രൌഢനുംബാലനുംമുമുക്ഷുവും
എന്നിവരെല്ലാംവിഷ്ണുമയമെന്നറിയുന്നോ-
രുന്നതഭക്തന്താനുംഭാഗവതോത്തമനാം
ദേഹങ്ങളിന്ദ്രിയങ്ങൾപ്രാണങ്ങൾകരണങ്ങൾ (കൾ
മോഹാദിഷൾക്ലേശങ്ങൾപിന്നെയഷ്ടഷഡൂൎമ്മി-
ഏവമാദിയായുള്ളസംസാരധൎമ്മങ്ങളാൽ
ഏവനെന്നാലുമൂഹ്യമാനനായ്ഹരിതന്നെ
സേവിക്കുന്നവന്താനുംഭാഗവതോത്തമനാം.
യാതൊരുത്തന്റെചിത്തേകാമകൎമ്മാദിബീജ-
മേതുമേജനിയാതെമാധവമയനായി
ഭക്തനാകുന്നവനുംഭാഗവതോത്തമനാം
വ്യക്തമാംജന്മകൎമ്മാശ്രമവൎണ്ണങ്ങളും
ദേഹാഭിമാനങ്ങളുംചിത്താദിമോഹംനീക്കി
ദേഹാദിസൎവ്വഭൂതകാരുണ്യശാന്തനായി
മേവീടുന്നവന്താനുംഭാഗവതോത്തമനാം.
കേവലസന്ന്യസ്തനായ്ജീവവത്സലനായി
കേശവന്തങ്കൽഗാഢചിത്തനായ്ലോകത്രയം
പാദരേണുക്കൾകൊണ്ടുപാവനമാക്കിശോഭി-
ച്ചാതുരമായഭവദുഃഖമൂലങ്ങൾതീൎപ്പാൻ
വൈകുണ്ഠസ്മൃതിയോടുംലോകേഷുസഞ്ചരിച്ചു
ലോകേശസുരാസുരാദികളെഭയമെന്ന്യേ
ഭഗവല്പാദാരവിന്ദങ്ങളെനിമിഷവു
മകമേമറവാതെതല്പദപ്രകാശത്താൽ
മാനസംകുളുൎത്തുദുഃഖങ്ങളുമൊക്കെനീക്കി-
ട്ടാനന്ദമയനായോൻഭാഗവതോത്തമനാം."
ഈവണ്ണംഭാഗവതന്മാരുടെയവസ്ഥകൾ
ഏവംകേട്ടോരുനിമിയന്നേരംചോദ്യംചെയ്തു:—
"മായാതത്വവുമതിൻലക്ഷണങ്ങളുമെല്ലാം
മായമെന്നിയേയരുൾചെയ്യേ"ന്നുകേട്ടനേരം
അന്തരീക്ഷനമപ്പോളന്തൎമ്മോദേനചൊന്നാൻ;—
"ചിന്തിക്കനിമിനൃപ!ബന്ധങ്ങളകലുവാൻ
നിൎഗ്ഗുണകേവലാത്മാതന്നിൽനിന്നിഹതോന്നും
സൽഗുണഭ്രമമല്ലോമായയെന്നറിഞ്ഞാലും.
ദേഹേന്ദ്രിയാൎത്ഥങ്ങളായ്തോന്നീടുന്നതുജാഗ്രൽ
മോഹമാംസ്വപ്നമന്തഃകരണഭ്രമമല്ലോ.
സുഷുപ്തിതദ്വാസനയാംബീജമെന്നറിയണം
ജ്ഞപ്തിയാംതുൎയ്യമതിങ്കാരണമെന്നറിക.
വിശുദ്ധജ്ഞാനന്തന്നെമായയാത്രിവിധമായ്
അശുദ്ധമവസ്ഥകളായിട്ടുതോന്നീടുന്നു.
ജാഗ്രദ്വാസനതന്നെസ്വപ്നമായ്ത്തോന്നീടുന്നു
ആഗ്രഹംസ്വപ്നജ്ഞാനമെന്തെന്നാലതുഫലം
തൽഫലംകൎമ്മമതുചിന്തിച്ചാൽമിത്ഥ്യാഭൂത-
കല്പിതമവസ്ഥകളാത്മനിതോന്നീടുന്നു.
എങ്ങിനെയെന്നാൽമനോരഥമാകുന്നസ്വപ്ന-
മിങ്ങുള്ളിൽതോന്നുന്നതുപോലെയെന്നറികനീ.
മാനസസ്മരണകളോൎക്കുമ്പോൾമിത്ഥ്യയല്ലോ
മാനസനതിപോയാൽമായയുമില്ലപിന്നെ
ആത്മാവിൻവൈഭവങ്ങളറിഞ്ഞുമോക്ഷത്തിനാ-
യാത്മനാലോകങ്ങളെതന്മയമായിക്കണ്ടു
സ്വപ്രകാശാത്മാമായകൊണ്ടിഹമഹാഭൂത-
മുത്ഭവിപ്പിച്ചിട്ടതിലുളവാംപഞ്ചഭൂതം
അണ്ഡഭൂതത്തെക്കൊണ്ടുപത്താക്കിപ്പിന്നെയതിൽ

അഞ്ചിനെനന്നാഹാക്കിപ്പഞ്ചവിംശതിതത്വം
എന്നതിൽനിന്നീടുന്നചൈതന്യംജീവാത്മാവായ്
വന്നീടുന്നിതുമന്തഃകരണാഭാസനായി
നിന്നിഹമനസ്സായിക്കർമ്മങ്ങൾചെയ്കമൂലം
വന്നിതുശരീരവുംതത്തൽക്കർമ്മണാംഫലം
ഗ്രഹിച്ചുസുഖദുഃഖഭാവേനഭ്രമിക്കുന്നി-
തിഹത്തിലനാദിയായെന്നതുമറികനീ.
ഇക്കണ്ടപഞ്ചഭൂതഭൌതികചരാചര-
മൊക്കെയുംകാലാന്തരാൽമിത്ഥ്യയാസ്ത്തരുംനൂനം.
ഭൂതാതിക്രമാൽവരുമഗ്നിവർദ്ധിച്ചുമേന്മേൽ
ആതപമയമാകുംലോകവുമതുകാലം.
നൂറുവത്സരംമഴപെയ്കയില്ലതിനാലെ
നീറായിഭവിച്ചീടുംമേദിനിയെല്ലാമപ്പോൾ
പാതാളേവസിച്ചീടുംശേഷന്തൻമകുടങ്ങൾ
ആതപംകൊണ്ടുവെന്തുതദ്വിഷാഗ്നിയുംകൂടി
ശേഷസൂര്യാദികളുംലോകവുംഭസ്മമാക്കി
ശേഷിപ്പിച്ചൊരുവഹ്നിതന്നിൽനിന്നുളവാകും
സപ്തമേഘങ്ങൾപിന്നെനൂറുസംവത്സരവും
ഹസ്തിതൻകരതുല്യകണങ്ങൾവർഷിച്ചിഹ
തജ്ജലേലയിക്കുന്നുമുന്നമുള്ളൊരുഭസ്മ-
മജ്ജലംതന്നിൽവിരാട്ടുണ്ടായിതെന്നുകേൾപ്പൂ.
തദ്വിരാൾപുമാന്താനുംതജ്ജലേലയിച്ചീടു-
മദ്വയനായീടുന്നോനവ്യക്തസ്ഥൂലസൂക്ഷ്മ-
ഭൂതങ്ങൾലയിച്ചീടുമിന്ധനാഗ്നികൾപോലെ
മേദിനീഗന്ധമെന്ന്യേംഭസിലയിച്ചീടും
ജലവുംരസത്തോടുമഗ്നിയിലടങ്ങീടും
വിലയംവരുംരൂപാപേതനായഗ്നിവായൌ
മാരുതൻസ്പർശഹീനമാകാശേലയിച്ചീടു-
മാരവഹീനംവിണ്ണുംകാലാത്മഗുണങ്ങളും
കേവലംമായാപരമാത്മനിലയിച്ചീടും
ഒരംവണ്ണംദേഹകരണേന്ദ്രിയാദികളെല്ലാം
ആത്മാവുതന്നെവേറായ്ത്തോന്നുന്നുസമസ്തവു-
മാത്മാവെന്നറിഞ്ഞുടൻദ്വന്ദ്വതാപംവരായ്കയാ-
ലാത്മാവുവേറെന്നൊന്നെന്നോർത്തിഹനശിക്കുന്നു;
എന്നല്ലമോഹക്ലേശഭയചാപല്യാദികൾ
വന്നുസംഭവിക്കുന്നിതാത്മനിമായയാലെ
ആത്മാവിൽനിന്നുവേറായ്ത്തോന്നുന്നലോകാലോക-
മാത്മാവല്ലാതെയില്ലതോന്നുകിൽസ്വപ്നതുല്യം.
സൂര്യനങ്ങുദിക്കുമ്പോളസത്താമന്ധകാരം
ച്ഛായയില്ലാതപോലെവന്നീടുംബോധോദയേ!
ബോധമില്ലാതെവരുന്നേരത്തങ്ങുളവായി
ബാധയായസത്തായിട്ടിരിക്കുംമായതന്നെ
സർഗ്ഗവുംസ്ഥിതിലയംചെയ്യുന്നിതറിഞ്ഞാലും
നിർഗ്ഗുണേസിതരക്തകൃഷ്ണവർണ്ണനിമായാ"
ഇത്തരംമായാതത്വമൊക്കെയുമന്തരിക്ഷൻ
ഉത്തമനിമിനൃപൻതന്നോടുകേൾപ്പിച്ചപ്പോൾ
ദുസ്തരയായമായയകൃതാത്മാക്കൾകട-
ന്നെത്രയുംതെളിയുന്നവഴിയേകേൾപ്പിക്കേണം."
ഇത്ഥംമായാതിക്രമംകേൾക്കണമെന്നുകേട്ടി-
ട്ടുത്തരംപ്രബുദ്ധനുംനൃപനോടരുൾചെയ്തു: —
"കർമ്മികൾക്കുള്ളസുഖദുഃഖാദിഭേദമെല്ലാം
നിർമ്മലമതേ!പറഞ്ഞീടുവൻകേട്ടാലുംനീ
ശ്രീവിത്തഗൃഹപുത്രപശുക്കൾധാന്യാദികൾ
ആവോളമാർജ്ജിച്ചതിലേറിയമോഹത്തോടും
മായാനിർമ്മിതമായലോകാദിചരാചര
കായങ്ങൾനിത്യമെന്നുചിന്തിക്കനിമിത്തമായ്
മാനസംചലിച്ചുടൻജനനമരണത്താൽ
ദീനനായ്ദുഃഖപ്പെട്ടുങ്ങുഴലുന്നിതുനിത്യം.
ശ്രീവിത്തഗൃഹലോകദേഹാദിനിത്യമല്ലെ-
ന്നാവോളമോർത്തറിഞ്ഞുസൽഗുരുഭക്തനായി
രാഗാദിവിഹീനനായ്സാധനസമ്പത്തോടും
ഭാഗവതാഗ്രഹനായ്ശാന്തനായിരിപ്പവൻ,
ബ്രഹ്മചര്യത്തിങ്കൽനിന്നവ്യാജവൃത്തിയോടും
നിർമ്മലഭാഗവതധർമ്മജ്ഞനായശേഷം
ദേവതാചാര്യാത്മാവിതഭക്തിസന്തോഷത്തോടും
കേവലാത്മാവുതന്നെസർവത്രവിഷ്ണുവെന്നും
സർവസംഗങ്ങളിലുംനിവൃത്തിശീലനായി
സർവദാശുദ്ധാത്മാവായഹിംസാപരനായി
സ്വാദ്ധ്യായതപോമൌനശീലനായിഷ്ടാനിഷ്ട-
പ്രാപ്തിക്കുതുല്യഭാവാർജ്ജവസംയുക്തനായി
ശീതോഷ്ണസമബുദ്ധ്യാവിവിക്തദേശസ്ഥനായ്
സാധുസംഗമംകൊണ്ടുസന്തുഷ്ടാത്മാവായ്നിത്യം
ഭാഗവതാദിശാസ്ത്രശീലനായനുദിനം
ഭോഗമോഹാദിനിന്ദാഹീനനായ്സമബുദ്ധ്യാ
ശ്രവണംധ്യാനംപിന്നെകീർത്തനംഹരിയുടെ
അവതാരാദികർമ്മഭേദങ്ങളോർത്തുള്ളത്തിൽ
ജന്മകർമ്മങ്ങളിഷ്ടമനിഷ്ടംഗൃഹദാര-
ധർമ്മസന്തതിപ്രാണാദികളെഭക്തിയോടു
മീശ്വരാർപ്പണംചെയ്തുവാഴുന്നഭക്തന്തന്നി-
ക്കീശ്വരമായതന്നെജ്ജയിക്കാമറികനീ.
മുന്നംചൊല്ലിയമിത്ഥ്യാവസ്തുക്കൾസത്യമെന്നു
തന്നുള്ളിൽതോന്നുകയുമതിങ്കൽസംഗംകൊണ്ടും
രാഗാദിഹീനമായിബ്ഭഗവത്സേവകൊണ്ടും
ശോകനാശനഭക്തിവിശ്വാസംകൊണ്ടുംതന്നെ
ദുസ്തരമായുള്ളൊരുവിഷ്ണുമായയെക്കട-
ന്നത്തലുംനീക്കിമായാതീതനായ്വാഴാമെടോ!"
ഇങ്ങിനെമായാതീതംകേട്ടുമന്നവനിമി
മംഗലവാചാചോദിച്ചീടിനാൻമോദത്തോടെ:—
"പരമാത്മാവായീടുംബ്രഹ്മത്തിൻലക്ഷണങ്ങൾ
പരിചിൽപറകെ"ന്നുമന്നവനപേക്ഷിച്ചാൻ.
പിപ്പലായനനതുകേട്ടുടനരുൾചെയ്തു
ചിൽപ്രകാലമാംബ്രഹ്മലക്ഷണംവഴിപോലെ:—
"ഉത്ഭവസ്ഥിതിസംഹാരങ്ങൾക്കുകാരണമായ്
നില്പതുമഹേതുവായുള്ളതുംബ്രഹ്മംതന്നെ

അവസ്ഥാത്രയത്തിലുംദേഹേന്ദ്രിയങ്ങളിലും
ജീവനായ്നിന്നുവിചേഷ്ടിപ്പതുംപരബ്രഹ്മം
ത്രിഗുണങ്ങളിൽപരിപൂൎണ്ണമായ്സൂത്രാത്മാവായ്
വിശദമഹത്തത്ത്വാഹങ്കാരതത്ത്വങ്ങളും
എല്ലാമേതൊന്നായതിൻചൈതന്യമാകുന്നതു-
മെല്ലാവസ്തുവിൻമൂലമായതുംബ്രഹ്മംതന്നെ.
സത്തിനുമസത്തിനുംപരമായിരിക്കുന്ന
നിത്യമാംപരമതുബ്രഹ്മമെന്നറിഞ്ഞാലും!
ആദിത്യൻലോകങ്ങളെചേഷ്ടിപ്പിച്ചതുകളിൽ
ആദിത്യൻതന്നെയെങ്ങുംശോഭിച്ചുനിബദ്ധനായ്
ലോകകൎമ്മങ്ങൾക്കെല്ലാംസാക്ഷിയായ്നില്ക്കുമ്പോലെ
ഏകമായ്സൎവ്വത്തിനുംകാരണംബ്രഹ്മംതന്നെ,
സൽഗുണമായുംപിന്നെനിൎഗ്ഗുണമായുംതഥാ
സൽഗുണനിൎഗ്ഗുണങ്ങളല്ലെന്നുള്ളതുംബ്രഹ്മം."
ഇങ്ങിനെബ്രഹ്മസൂക്ഷ്മംകേട്ടോരുവിദേഹനും
മംഗലഭഗവാന്തൻപൂജയെക്കേൾപ്പിക്കെന്നാൻ.
ഇത്തരംനൃപവാക്യംകേട്ടുടനാവിൎഹോത്രൻ
ഉത്തമനായനൃപന്തന്നോടുചൊല്ലീടിനാൻ:—
"മുന്നമങ്ങൊരുമുനിപുത്രനുവിഷ്ണുപൂജ
നന്നായിട്ടുപദേശിച്ചീടിനാനതുഞാനും
ഇന്നുപദേശിച്ചീടാംകേട്ടുകൊണ്ടാലുമെങ്കിൽ
നന്നായിവിചാരിക്കിൽകൎമ്മവുമകൎമ്മവും
പിന്നേതുവികൎമ്മവുമെന്നിവമൂന്നുവിധി
നന്നായിട്ടിരിക്കുന്നപരമാത്മനിവേദ-
ഭിന്നകല്പനയെല്ലാംലൌകികപൂൎവ്വപക്ഷം
ചൊന്നതുകണ്ടുവിദ്വാന്മാരൊക്കെമോഹിക്കുന്നു.
ആയതങ്ങപരോക്ഷവിധിബോധിക്കുന്നേരം
പോയീടുംപരോക്ഷമായുള്ളൊരുവേദവിധി;
അജ്ഞാനിജനങ്ങൾക്കുദോഷകൎമ്മങ്ങൾനീക്കി
വിജ്ഞാനംവരുത്തുവാൻവിധിച്ചസല്കൎമ്മങ്ങ-
ളജ്ഞാനിജിതേന്ദ്രിയനായിട്ടുദോഷകൎമ്മം
പ്രജ്ഞാനംകൊണ്ടുനീക്കിനിഷ്കാമസല്കൎമ്മങ്ങ-
ളീശ്വരാൎപ്പണംചെയ്തുമാനസശുദ്ധിയോടു-
മീശ്വരാനുഗ്രഹേണസൽഗുരുലഭിച്ചുടൻ
ശാസ്ത്രപാഠാൎത്ഥഗ്രഹണംചെയ്തുഗുരുതത്വ-
മോൎത്തുവൈഷ്ണവപൂജചെയ്യേണംവഴിപോലെ.
മാനസശുദ്ധ്യാപ്യുചിതാസനസ്ഥിതനായി
ധ്യാനാദ്യഷ്ടാംഗയോഗാൽദേഹശുദ്ധിയുംചെയ്തു
അംഗന്യാസങ്ങൾചെയ്തുപവിത്രംധരിച്ചഥ
മംഗലക്ഷിത്യാത്മലിംഗങ്ങളെക്കല്പിച്ചുടൻ
പാദ്യാൎഘ്യാദികളുപചരിച്ചുസമബുദ്ധ്യാ
സാദ്ധ്യമായുള്ളോരുപചാരംകൊണ്ടലംകൃത്യ
മൂലമന്ത്രവുംചിത്തേധ്യാനിച്ചുസാംഗോപാംഗ
പാലനമൂൎത്തികളെമൂലമന്ത്രേണതഥാ
പിന്നെയുംസ്നാനവസ്ത്രാഭരണാദ്യാദിയാലും
വന്ദിതാനന്ദത്തോടെജലഗന്ധാദികൊണ്ടും
ഈവണ്ണംപാൎഷദന്മാരോടുകൂടിടുന്നൊരു
ദേവൻകേവലംസൎവ്വവ്യാപ്തനാകുന്നവിഷ്ണു-
ദേവനെപ്പൂജിച്ചുടൻകീൎത്തിച്ചുവഴിപോലെ
സേവിച്ചുപിന്നെശ്ശിരസ്സിങ്കലുദ്വസിപ്പിക്ക
ഇത്ഥംമാനസത്തിലുമപ്പിലുമഗ്നിയിലും
നിത്യനായീശ്വരനായീടുന്നോരാത്മാവിനെ
നിത്യവുംഭക്തിയോടെപൂജിച്ചീടുന്നവൎക്കു
സത്വരംമുക്തിപദംസിദ്ധിക്കുമസംശയം."
ഇങ്ങിനെകേട്ടനേരംമംഗലനായനൃപൻ
തിങ്ങിനോരാനന്ദത്താൽപിന്നെയുംചോദ്യംചെയ്തു:—
"മന്നിടത്തിങ്കൽപരബ്രഹ്മമാംപരമാത്മാ
വന്നവതരിച്ചോരുമൂൎത്തിഭേദങ്ങളെല്ലാം
ക്രമത്താൽകേൾപ്പിക്കണ"മെന്നുകേട്ടൊരുമുനി
ദ്രമിഡനതുനേരത്തീവണ്ണമരുൾചെയ്തു.
അനന്തഗുണവാനാമനന്തൻഗുണങ്ങളെ
മനസ്സാലനുക്രമിക്കേണമെന്നിച്ഛയോടും
അജ്ഞാനിയായപുമാൻഭൂമിതൻരേണുക്കളെ
പ്രജ്ഞയാലെണ്ണിക്കഴിച്ചീടാമെന്നതുപോലെ
ശ്രീനാരായണസ്വാമിതന്നുടെയവതാരം
മാനസേവിചാരിച്ചാലൊടുക്കമില്ലതാനും.
എങ്കിലുംനിന്റെചോദ്യംകൊണ്ടുഞാൻചുരുക്കമായ്
ശങ്കപോവതിനിപ്പോളൊട്ടൊട്ടുചൊല്ലാമല്ലൊ.
അഖിലശക്തിധാമമയമാംബ്രഹ്മത്തിൽനി-
ന്നഖണ്ഡാത്മനാസൃഷ്ടമായുള്ളപഞ്ചഭൂതം
തന്നിലുണ്ടായവിരാൾപുരുഷൻപണ്ടേയതിൽ
നിന്നുളവായിമഹാപുരുഷൻ,നാരായണൻ.
സാത്വീകഗുണാശ്രയനായിട്ടുലോകത്തിങ്കൽ
സത്വരക്ഷണത്തിനായറികധാത്രീപതേ!
തന്നംശമാകുന്നതുദേഹങ്ങളിന്ദ്രിയങ്ങൾ
അന്നുവാഹനൻരജോഗുണസംഭൃതനായി
വിഷ്ടപങ്ങളെയെല്ലാംതൽകൎമ്മഭേദംപോലെ
സൃഷ്ടിച്ചീടുന്നുരുദ്രൻതാമസോൽഭൃതനായി
ലോകസംഹാരംചെയ്തീടുന്നിതുജഗന്നാഥൻ
ദക്ഷപുത്രിയിൽവന്നുവിഷ്ണുതാൻജനിച്ചിതു
ദക്ഷരാംനരനാരായണന്മാരായിമുന്നം;
ദക്ഷപുത്രിയാംമൂൎത്തിതാനുംധൎമ്മനുമായി
സാക്ഷാൽനിൎമ്മലയജ്ഞംചെയ്തതുമൂലമായി
നരനാരായണന്മാർപുത്രരായുത്ഭവിച്ചു
ധരണിതന്നിൽതപംചെയ്തിതുനിഷ്കാമരായ്
നിഷ്കാമകൎമ്മതപോബലത്തെക്കേട്ടിന്ദ്രനു-
മുൾക്കാമ്പിൽഭീതനായിത്തന്നുടെപദഭ്രംശാൽ
ആയതുമൂലംനാരായണന്റെതപോവിഘ്നം
ചെയ്യതിന്നായഗന്ധൎവ്വാപ്സരസ്സാദികളെ
അയച്ചിതപ്പോൾശക്രനതിനെയാദിദേവൻ
ഗ്രഹിച്ചുദേവാദികളോടരുൾചെയ്തവിട്ടു;—
"നിഷ്കാമകൎമ്മതപോബലത്തെനശിപ്പിപ്പാ-
നുൾക്കാമ്പിൽനിരൂപിച്ചാൽസാദ്ധ്യമല്ലൊരുവൎക്കും.
കാമകൎമ്മമാംതപോബലത്തെക്കാമങ്ങളായ്

കാമികളായുള്ളോൎക്കപ്രാപിക്കാമറിഞ്ഞാലും."
ഇത്ഥംശ്രീനാരായണനരുളിച്ചെയ്തനേരം
ചിത്തത്തിൽലജ്ജപൂണ്ടുകാമദേവാദികളും
നമിച്ചുചൊന്നാരവർ"നിന്തിരുവടിയുടെ
പദത്തെലംഘിപ്പതാർ?സന്തതംതപ്പാദത്തെ
ഞങ്ങൾസേവിക്കമൂലംസ്വൎഗ്ഗത്തിൽവാനതങ്ങൾ
തങ്ങൾതൻഫലഭോഗമൊക്കെയുമനുഭവി-
ച്ചിരിപ്പുതൽകൃപയാക്ഷുത്തൃഷ്ണാവായുലിംഗാ-
ദീന്ദ്രിയങ്ങളായുള്ളോരബ്ധിയെക്കടന്നിട്ടു;
ക്രോധികളായിച്ചിലർവിഫലമായകാമ-
കോപഗോഷ്പദജലേസഫലമെന്നിമുങ്ങി
തപസ്സുംനശിക്കുന്നിതാഹന്തഭഗവാനേ!"
ഇങ്ങിനെവിബുധന്മാർവാഴ്ത്തിനില്ക്കുന്നനേരം
മംഗലരൂപകളാംദേവസ്ത്രീജനങ്ങളെ
ദേവകൾകണ്ടുരൂപലാവണ്യമാല്യഗന്ധ-
ലേപനാദികൾകൊണ്ടുമോഹിച്ചിതുനേരം.
അവരോടൊരുത്തിയെവരിപ്പിനെന്നുപറ-
ഞ്ഞവൎക്കുസുവൎണ്ണാദിസ്വൎണ്ണഭൂഷണംനൽകി
അയച്ചിതുനേരമവരുംഭഗവാനെ
നയത്താൽവീണുകുമ്പിട്ടുവൎശിയോടുകൂടി
സ്വൎഗ്ഗത്തേപ്രവേശിച്ചുശ്രീനാരായണബലം
ശക്രനോടറിയിച്ചുശക്രനുംവിസ്മയിച്ചു.
ധന്യനാംനാരായണനീവണ്ണംജനിച്ചിട്ടു
സന്യാസംചെയ്തുലോകേസഞ്ചാരംചെയ്തുപിന്നെ.
ധന്യനാംജഗല്പതിവൃത്രനെക്കൊന്നീടുവാ-
നിന്ദ്രബന്ധുവായതുംഗരുഡൻദേവേന്ദ്രനോ-
ടുന്നതയുദ്ധംചെയ്തുജയിച്ചുപോരുന്നേരം
മാൎഗ്ഗത്തിൽപ്രത്യക്ഷനായ്ഗരുഡൻവഹിച്ചതും
സൽഗുണകപിലനാകുന്നതുംവിഷ്ണ്വംശമാം.
ശ്രീമാനാംസനല്ക്കുമാരൻമുനിചോദ്യത്തിനാൽ
കോമളഹംസമായാൻബ്രഹ്മനുസഹായമായ്
ഋഷഭനൃപൻദത്താത്രേയനുംസ്വായംഭുവൻ
ഋഷിയാംനാരദനുംവാമനൻപ്രഹ്ലാദനും
ശേഷനുംഗരുഡനുമിന്ദ്രനുംസൂൎയ്യന്താനും
തോഷമാനസമുഖിശചിയുമുൎവശിയും
മറ്റുള്ളയപ്സരസ്ത്രീവൎഗ്ഗവുംകല്പകവും
ഉത്തമധന്വന്തരിയായതുംവിഷ്ണ്വംശംകേൾ.
മത്സ്യമായ്കൂൎമ്മമായ്സൂകരമൂൎത്തിയായി
ചിത്സ്വരൂപകൻനരസിംഹമായ്ജനിച്ചതും.
മോഹിനീരൂപമായിപക്ഷിരൂപവുമായി
മോഹനരൂപന്മാരാംകൃഷ്ണരാമന്മാരായി
രാമനായ്കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനനെവധിച്ചതും.
രാമനായ്ദശരഥപുത്രനായ്ജനിച്ചതും.
കേവലംബുദ്ധനായുംകല്ക്കിയായ്ജനിപ്പതു-
മേവംവിഷ്ണുതന്നംശോത്ഭവന്മാരറിഞ്ഞാലും.
ലോകേഷുവിഷ്ണുവംശോത്ഭവന്മാരായുള്ളോരെ
ഏകദേശമായൊട്ടൊട്ടിങ്ങിനെപറഞ്ഞിതു.

ബ്രഹ്മാവാദികൾദേവമാനുഷരാക്ഷസരും
ഇമ്മഹീവാസസ്ഥജന്തുവൎഗ്ഗവുംപിന്നെ
ലോകങ്ങളലോകങ്ങൾസൎവ്വവുംനാരായണ-
നാകുന്നതെന്നുമറിഞ്ഞീടുകവഴിപോലെ.
ഇത്തരമവതാരഭേദങ്ങളൊക്കെക്കേട്ടു
ചിത്തകൌതുകത്തോടെനിമിയുംചോദ്യംചെയ്തു:—
"ഭക്തിയില്ലാതെശാന്തിഹീനരായ്കാമികളായ്
സക്തരായവർജിതാത്മാക്കളായ്ഹരിതന്നെ
ചിത്തത്തിൽഭജിക്കാതെയുള്ളവരുടെഗതി
ഉത്തമനായഭവാനൊക്കവേകേൾപ്പിക്കണം."
ഇത്തരംനൃപവാക്യംകേട്ടൊരുചമസനും
സത്വരംനൃപനോടുപറഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻ:—
"ധാതാവിൻമുഖകരതുടപാദേഷുപുരാ
ജാതരായിതുനാലുവൎണ്ണങ്ങളാശ്രമങ്ങൾ
ബ്രാഹ്മണാദികളവർസാക്ഷാലീശ്വരൻതന്നെ
സ്വാത്മകൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുഭജിച്ചീടായ്കയാലെ
തത്തൽസ്ഥാനത്തുനിന്നുകീഴ്പ്പെട്ടുപതിക്കുന്നു
ചിത്തത്തിൽഹരികഥാചിന്തനംചെയ്തീടാതെ
നാരികൾശൂദ്രാദികളായോരുംഭവാദൃശ-
ന്മാരുടെകൃപാപാത്രമീശ്വരപ്രസാദേന
വിപ്രക്ഷത്രിയവൈശ്യജാതികളായിജ്ജനി-
ച്ചുൾപ്രസന്നാത്മാക്കളാംമാധവപദഭക്തി
യുക്തരായ്പ്രാപ്തമായിവന്നൊരുനരജന്മം
സിദ്ധിച്ചീടിലുംവേദവാദികളായിട്ടവർ
കൎമ്മത്തിൽബന്ധിച്ചുടനജ്ഞന്മാരായിപ്പിന്നെ
കല്മഷാത്മാക്കളായിമൂർഖരായുദ്ധതരായ്
വിദ്വാന്മാരെന്നുള്ളഭിമാനസംയുക്തന്മാരായ്
നിത്യവുംമിഥ്യാവചനങ്ങളുംചൊല്ലിക്കൊണ്ടു
രാജസപ്രൌഢന്മാരായ്തൎക്കശീലന്മാരായി
കായാഭിമാനികളായ്പാപസംയുക്തന്മാരായ്
ഭഗവത്ഭക്തന്മാരെനിന്ദിതഹാസന്മാരായ്
മൃഗജാതികൾപോലെകാമുകരായിനിത്യം
തരുണീജനങ്ങളിൽമൈഥുനപരന്മാരായ്
മരുവീടുന്നുപരനിന്ദിതന്മാരായവർ.
ശ്രീവിഭൂതികൾകൊണ്ടുംബലകൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടും
സൎവ്വജ്ഞന്മാരെവിദ്വാനല്ലെന്നുത്യജിക്കയും
അന്ധബുദ്ധികളായിട്ടീശ്വരനിന്ദിതരായ്
ബന്ധിച്ചുസൎവ്വത്തിലുംഖലന്മാരവരല്ലോ.
ഭക്തിഹീനരായുള്ളോർഗതിവൃത്തികളേവം
ഭക്തിയുള്ളവരുടെവൃത്തിമാൎഗ്ഗങ്ങൾകേൾക്ക.
വാക്യജാലങ്ങൾകൊണ്ടുജീവേശജഗൽഭ്രമ
ഭേദങ്ങളറിയുന്നസത്തുക്കളായജനം.
സത്യവാന്മാരായ്മാംസമദ്യാദിസേവാരതി
ചിത്തത്തിൽവിനാവിവാഹാദിയജ്ഞാഗ്രഹേണ
പ്രവൃത്തിചെയ്തീടുന്നുനിവൃത്തികാംക്ഷന്മാരായ്
ദുഷ്പ്രവൃത്ത്യാധന്യകൎമ്മഫലമെന്നറിയുന്ന
തൽജ്ഞാനംസുവിജ്ഞാനമതിനാൽമനഃശാന്തി

അജ്ഞാനദേഹഗൃഹകളത്രവർഗ്ഗങ്ങളിൽ
സക്തിഹീനരായ് മൃത്യുഭയഹീനരായ്പിന്നെ
ഭക്തിയുക്തന്മാരായിട്ടിരിക്കുന്നവരല്ലോ
സത്തുക്കളവരുടെധർമ്മമിങ്ങനെനൂനം.
സംസാരഭക്തന്മാരായഭിമാനികളായി
സംശയബുദ്ധികളായ് ജന്തുഹിംസകന്മാരായ്
മാംസമദ്യാദിഭുക്തിപാനസക്തന്മാരായി-
ട്ടേഷണബദ്ധന്മാരായ് കൃത്യഹീനന്മാരുമായ്
സ്വാത്മാവാംഹരിതങ്കലേററവുംവിമുഖരായ്
ആത്മാവില്ലാതോരനിത്യങ്ങളിൽസത്യബുദ്ധ്യാ
അജ്ഞാനത്തിങ്കൽജ്ഞാനംനടിച്ചുകാലംവൃഥാ
പ്രജ്ഞയാമനോരഥമോരോന്നിൽവിഭ്രമിച്ചു
പുത്രമിത്രാർത്ഥഗൃഹധനസംപൂർണ്ണഭാവാ-
ലെത്രയുംതമസ്സിങ്കൽപ്രാപിച്ചുഭേദബുദ്ധ്യാ
കേവലജ്ഞാനമോക്ഷമില്ലെന്നുമൂഢന്മാരായ്
മേവുന്നോരല്ലോബ്രഹ്മഹന്താക്കളറിഞ്ഞാലും.
ഇങ്ങനെയുള്ളസംസാരങ്ങളെത്യജിപ്പതു
മംഗലഭക്തന്മാർക്കുഗതിയെന്നറിഞ്ഞാലും
ബ്രാഹ്മണജന്മംജനിച്ചാത്മജ്ഞാനാദിധർമ്മ
ബ്രഹ്മജ്ഞാനവുംഭക്തിയെന്നിയേയിരിപ്പവ-
രെത്രയുംകീഴ്പ്പോട്ടേക്കുപതിക്കുമവരെന്നു
ചിത്തത്തിൽനന്നായറിഞ്ഞീടേണമെന്നീയർത്ഥം.
യാതൊരുജനങ്ങളുംഭക്തിയെന്നിയേചിത്ത-
സംസാരബന്ധംതന്നിൽവസിക്കുന്നവർക്കെല്ലാം
മേല്പോട്ടുഗതിയില്ലസംസാരംതന്നെഫലം
ഇപ്രകാരമാമതിൻസാരമെന്നതുനൂനം
ഇത്തരംചമസൻെറവാക്കുകൾകേട്ടുനിമി
യെത്രയുംമോദത്തോടുചോദിച്ചിതതുനേരം:—
"ഓരോരോകാലത്തിങ്കൽഭഗവദ്വർണ്ണഭേദ
ചാരുരൂപങ്ങൾനാമധ്യാനപൂജാദിവിധി
പാരതിൽനരന്മാരാൽചെയ്യേണ്ടുംക്രമങ്ങളെ
പാരാതെയരുൾചെയ്കവേണ"മെന്നതുകേട്ടു
ഓരോരോയുഗംതോറുമുള്ളപൂജാദിവിധി
പാരമാനന്ദത്തോടേകരഭാജനൻചൊന്നാൻ:—
"കേൾക്കെടോ! കൃതയുഗേശാന്തരായ് നിർവൈരരായ്
സൽകൃതന്മാരായ് സമബുദ്ധികളായിനിത്യം
തപഃസാശമദമസാധനയുക്തന്മാരായ്
വിപുലഗുണവാന്മാരായുള്ളമാനുഷന്മാർ
ശുക്ലവർണ്ണനായ് ചതുർബാഹുക്കളോടുംകൂടി
വല്ക്കലാംബരജടാധാരിയായ് കൃഷ്ണാജിന
പൂണനൂൽദണ്ഡകമണ്ഡലുക്കളെല്ലാംധരി-
ച്ചാനന്ദസമന്വിതംഗരുഡോപരിദീപ്ത്യാ
ധർമ്മസ്ഥാപനകരൻയോഗേശൻജഗല്പതി
നിർമ്മലൻപുരുഷനവ്യക്തനീശ്വരൻദേവൻ
പരമാത്മാവെന്നിത്ഥംസ്തുതിച്ചുവൈകുണ്ഠനെ
പരമാനന്ദത്തോടെ സേവിച്ചുപൂജിക്കുന്നു
ത്രേതയാംയുഗത്തിങ്കൽവേദവിദ്യകൾകൊണ്ടു
സാധുധർമ്മിഷ്ഠന്മാരായ് ബ്രഹ്മവാദികളായ
മാനുഷർരക്തവർണ്ണനായ് ചതുർഭുജത്തോടും
ശോണിതകേശത്രിമേഖലാസംയുക്തനായി
വേദാത്മസ്രുവസ്രുഗാദ്യുപലക്ഷണനായി
പൃശ്നിഗർഭസ്ഥദേവജയന്തവൃഷാകപി-
പൃശ്നിസംയുതംവിഷ്ണുരിത്യേവംസ്തുതിചെയ്തു.
സർവ്വദേവതാമയനാകിയദേവന്തന്നെ
സർവ്വദാഭക്തിയോടുനിത്യവുംപൂജിക്കുന്നു.
ദ്വാപരയുഗത്തിങ്കൽവേദതന്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടു
പാപഹീനന്മാരുമാത്മജിജ്ഞാസുക്കളായ്
മർത്ത്യന്മാർശ്യാമവർണ്ണരായ് ചതുർഭുജങ്ങളിൽ
ഉത്തമശംഖചക്രാദ്യായുധധരനായി
പീതവാസസശ്രീവത്സാങ്കിതാദ്യാഭയോടും
മാധവസ്വരൂപത്തെധ്യാനിച്ചുവഴിപോലെ
വാസുദേവായപുരുഷാത്മനേഭൂതാത്മനേ
വാസവാദ്യമരൌഘാരാധിതാംഘ്രയേനമഃ
നമസ്തേഭഗവതേനാരായണായനമോ
നമസ്തേവിശ്വായവിശ്വേശ്വരായതേനമഃ
അനിരുദ്ധായപ്രദ്യുമ്നായമുക്തായനമോ
മുനയേസങ്കർഷണമൂർത്തയേനമോനമഃ
ഇങ്ങിനെസ്തുതിച്ചതിഭക്തിയോടനുദിനം
മംഗലംമഹാരാജലക്ഷണംചില്പുരുഷം
ജഗദീശ്വരംജന്മരഹിതംജനാർദ്ദനം
ഭഗവല്പദംപൂജിച്ചീടുന്നുനൃപോത്തമ!
കേൾക്കെടോ! കലിയുഗേകൃഷ്ണവർണ്ണനായൊരു
പാൽക്കടൽവാസംകൃഷ്ണംപാർഷദസാംഗോപാംഗം.
സർവ്വദാപരിഭവനാശനമഭീഷ്ടദം
സർവ്വതീർത്ഥാസ്പദമായ് സർവ്വവിശ്വസൃങ്നതം
ഭക്താർത്തിഹരംഭവസംസാരാർണ്ണവപോതം
മുക്തിദംചില്പുരുഷമീവണ്ണംസ്തുതിചെയ്തു.
യജ്ഞങ്ങൾകൊണ്ടുംതുലോംകീർത്തനങ്ങളെക്കൊണ്ടും
വിജ്ഞാനിജനംപൂജിച്ചീടുന്നിതറിഞ്ഞാലും.
സുഖദുഃഖങ്ങളിഹപരങ്ങളുപേക്ഷിച്ചു
മഖദാനാദിധർമ്മതല്പരന്മാരായ്പിന്നെ
സൽഗുരുവചനത്താലരണ്യംപ്രാപിച്ചുടൻ
ഇക്കണ്ടമായാമൃഗദാരാദിപാശങ്ങളെ
വെടിഞ്ഞുകലിയുഗത്തിന്നനുരൂപമായി
വടിവാംഹരിജഗദീശ്വരൻഭഗവാന്തൻ
മഹിമാഗുണങ്ങളെക്കീർത്തിച്ചുപാദാംബുജ-
മകമേധരിച്ചിഹപരമാനന്ദത്തോടും
യുഗവർത്തികളായമനുജന്മാരാൽനിത്യം
ജഗദീശ്വരൻതാനുംപൂജിക്കപ്പെടുന്നിതു.
കലികാലത്തുകലിസഭയെജ്ജയിച്ചുടൻ
ചലനംഹീനന്മാരായ് ഗുണവാന്മാരായതി
സാരജ്ഞന്മാരായാര്യന്മാരായമനുജന്മാർ
സാരമാംഭഗവൽകീർത്തനങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ
സർവ്വധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷങ്ങൾസാധിക്കുന്നു.

സർവാത്മാജഗല്പതി തന്നനുഗ്രഹത്താലേ.
ഇതിങ്കൽവിമുഖന്മാരായുള്ള ജനമെല്ലാ-
മതിലോഭികളായിമൂഢന്മാരായിട്ടവർ
ശാന്തിഹീനരായ് സംസാരത്തിങ്കലുഴന്നതി
ഭ്രാന്തമാനസന്മാരായ് നശിച്ചീടുന്നുവൃഥാ.
ചൊല്ലേക്കാണ്ടകൃതയുഗാദികളാംമൂന്നിങ്കലു-
മുത്ഭവിച്ചിരിക്കുന്നപ്രജകൾകലിയിങ്കൽ
മാനുഷജന്മംലഭിച്ചീടുവാനിച്ഛിക്കയാൽ
മാനുഷരായിലോകഭക്തരായ് ഭവിക്കുന്നു.
ആയതിൽചിലർവിഷ്ണുഭക്തരായ് തീർത്ഥസ്നാന-
മാചരിക്കുന്നുഭക്ത്യാഭ്രപ്രദക്ഷിണംചെയ്തു
ഭഗവൽഭക്ത്യാശ്രേഷ്ഠന്മാരായിസർവകർമ്മം
ഭഗവൽസമർപ്പണംചെയ്തുശുദ്ധന്മാരായി
മർത്ത്യന്മാർമുനിദേവപിതൃമാനുഷന്മാർക്കും
കൃത്യമായുള്ള കർമ്മമൊന്നുമേചെയ്യാഞ്ഞിലും
ദോഷമേതുമേയില്ലശോകബന്ധവുമില്ല
വാസുദേവനാംപരൻസർവകർമ്മണ്യാഗ്രഹം.
ആകയാൽസർവജഗൻമൂലമായിരിക്കുന്ന
ലോകേശൻപാദപത്മംഭജിച്ചുകാലാന്തരാൽ
ഭവിച്ചുസത്തുക്കളായ് ജനിച്ചുബ്രഹ്മപദം
ലഭിച്ചീടുന്നുനരജന്മത്തിൻഫലംനൂനം.
ഇങ്ങിനെയുഗംതോറുംഭഗവൽപൂജാമാർഗ്ഗ
മംഗലംകലിയിങ്കൽഭഗവൽസങ്കീർത്തനം
മുഖ്യമെന്നതുമറിഞ്ഞീടുകമനതാരിൽ
വിഖ്യാതഗുണനിധേ!മിഥിലനൃപോത്തമ!"
ഇങ്ങിനെനിമിയോടുയോഗികളുരൾചെയ്തു
മംഗലമതേ!വാസുദേവ!കേട്ടീടുശേഷം.
ധ്യാനവുംയജ്ഞംപിന്നെയർച്ചനംകീർത്തനവും
ഈവണ്ണംയുഗക്രമപൂജകളോടുംകൂടി
ഭഗവദ്ധർമ്മങ്ങളെമിഥിലേശ്വരനിത്ഥം
അകമേകേട്ടുധരിച്ചാനന്ദസമന്വിതം
യജ്ഞാവസാനത്തിങ്കൽനവയോഗികളായ
വിജ്ഞാനിമുനികളെയാചാര്യനോടുംകൂടി
പൂജിച്ചുയോഗികളുമന്തർദ്ധാനവുംചെയ്തു
രാജാവുംധർമ്മിഷ്ഠനായ്വാണിതുയഥാസുഖം.
പരമാത്മനിപിന്നെതത്തപോബലജ്ഞാനാൽ
പരബ്രഹ്മത്തെപ്രാപിച്ചീടിനാൻനിമിപിന്നെ.
നീയുമിശ്രുതങ്ങളായീടിനഭാഗവത-
മായധർമ്മങ്ങളോടുംശ്രദ്ധാസംയുക്തനായി
മേവുകമഹാഭാഗനായുള്ള വസുദേവ!
കേവലൻമഹാവിഷ്ണുതൽപുത്രനായിവന്നു
ദർശനാലിംഗനാലാപങ്ങളെക്കൊണ്ടുംപിന്നെ
സ്പർശനാസനാശയനാദികളാലുംകൃഷ്ണേ
പുത്രസ്നേഹത്താലുള്ള കൌതുകംകൊണ്ടുംനിത്യം
ഭർത്തൃഭാര്യമാർനിങ്ങൾയശസ്സുകൊണ്ടുംലോകം
ഒക്കെയുംപൂർണ്ണമായിഭവിച്ചിതറികെടോ!
സൽഗുണനിധേ!കൃഷ്ണേവൈരാനുബന്ധംകൊണ്ടും
ശിശുപാലാദികളാംനൃപന്മാർഗതിലഭി-
ച്ചുശുഭമണയാതെദേവസ്ത്രീകളുംമററും
പലനാരീഭിരനുലാളിതവിലോകന-
ലളിതവിലാസങ്ങൾകൊണ്ടുസൽഗതിവന്നു.
സർവാത്മാവായവിഷ്ണുഭഗവാൻപരമാത്മാ
നിർവൈരചിത്തന്മായാമാനുഷവേഷംപൂണ്ടു
ഭൂഭാരാസുരജനഹന്താവായവതരി-
ച്ചുർവിയിലെല്ലാംയശസ്സുണ്ടാക്കീടുന്നുനാഥൻ."
നാരദവാക്യമേവംകേട്ടോരുവസുദേവ-
നാരൂഢാനന്ദത്തോടുപൂജിച്ചുമുനീന്ദ്രനെ.
സാദരംപ്രസാദിച്ചുനാരദമുനിതാനും
മോദമോടതുനേരമന്തർദ്ധാനവുംചെയ്തു.
നവയോഗികൾനിമിക്കുപദേശിച്ചതെല്ലാ-
മിവിടെവസുദേവരോടുനാരദൻചൊന്നാൻ.
ഇങ്ങിനെപരീക്ഷിത്തിനോടുശ്രീശുകമുനി
മംഗലമായകഥകേൾക്കെന്നോതിനിശേഷം:—
"ഇത്തരംകേട്ടുമഹാഭാഗനാംവസുദേവൻ
ചിത്തവിസ്മിതനായിദേവകീദേവിതാനും
മാനസേമോഹംത്യജിച്ചാനന്ദസമന്വിതം
വാണിതുസഭാര്യനായ്വസുദേവരുമഹോ!
നാരദവസുദേവസംവാദപുണ്യമിദം
സാരമാംകഥാമൃതംഗ്രഹിച്ചീടുന്നജനം
സമബുദ്ധികളായിനിർമ്മലാത്മാക്കളായി-
ട്ടമൃതാനന്ദപദംപ്രാപിക്കുമസംശയം.
കേൾക്കെടോ!നൃപോത്തമ!വാസവിയതുകാലം
പാല്ക്കടൽവാസംകാണ്മാൻദ്വാരകയകംപുക്കു
അങ്ങിനെയിരിക്കുന്നാൾശംഭുവുംവിധാതാവും
മംഗലന്മാരാമൃഷിവർഗ്ഗവുംദേവേന്ദ്രനും
ആദിത്യന്മാരുമേതുദേവകളശ്വിനികൾ
മോദത്തോടേകാദശരുദ്രന്മാർവിശ്വദേവ
സാദ്ധ്യകിന്നരാപ്സരോഗന്ധർവഗുഹ്യകന്മാർ
സിദ്ധചാരണവിദ്യാധരന്മാർമുനികളും
പിതൃക്കൾമററുമുള്ള ദേവതാഗണങ്ങളും
മധുദ്വേഷിയെക്കാണ്മാൻഗമിച്ചുദ്വാരകയെ
സ്വർഗ്ഗോദ്യാനോത്ഭവങ്ങളാകിയമാല്യങ്ങൾകൊ-
ണ്ടാകവേയലങ്കരിച്ചോരുനിർഗ്ഗുണമൂർത്തി
മായാമാനുഷവേഷത്തോടുമാനുഷലോകേ
മായാമാനുഷരമനാകിയഭഗവാന്തൻ
യശസ്സുകൊണ്ടുസർവലോകകൽമഷമെല്ലാം
നശിപ്പിച്ചീടുന്നൊരുകൃഷ്ണനെദ്ദേവകളും
കണ്ടുതൃപ്താക്ഷന്മാരായത്ഭുതമദ്ദർശനം
കുണ്ഠിതഹരംയദുസത്തമംവാസുദേവം
ശ്രീകൃഷ്ണംജഗദീശംവിചിത്രപദങ്ങളാൽ
നാകവാസികൾപാർത്ഥിസ്തുതിച്ചുതുടങ്ങിനാർ:—
"നാഥനായീടുംതവപാദപങ്കജംഞങ്ങൾ
പാഥോജവിലോചന!സന്തതംവണങ്ങുന്നേൻ.
മോക്ഷകാമികളാലേഭാവയുക്തരായ്ക്കൊണ്ടു

സൂക്ഷ്മമാംബുദ്ധീന്ദ്രിയപ്രാണാവസ്ഥാദികളാ–
ലന്തർഭാഗത്തുഭക്ത്യാനിത്യവുംധ്യാനിച്ചുടൻ
ചിന്തിച്ചുവസിക്കുന്നനിന്തിരുപാദാംബുജം.
ആത്മനികൎമ്മപാശബന്ധമില്ലാതെത്രിഗു–
ണാത്മരൂപിയാംമായാവ്യക്തമായീടുംവിശ്വം
സൃജിച്ചുഹരിപ്പൂതൽഗുണത്തിൽസംസ്ഥിതനായ്
നിൎഗ്ഗുണനായീടുന്നീയജിതനഖിലേശൻ
ബന്ധിച്ചുവ്യവഹാരരതനെന്നറിയാതെ
ചിന്തയിൽദുരാശയന്മാരായമനുഷ്യൎക്കു
ശുദ്ധിയില്ലാതെമനസ്സേററവുംമൂഢതയാൽ
അന്ധതഭവിക്കുന്നുസന്തതമപചിരാൽ.
ആയതുവിദ്യാശ്രുത്യാദ്ധ്യയനംദാനംതപ–
സ്സായകൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുസത്വബുദ്ധിമാന്മാരായ്
നിന്തിരുവടിയുടെയശസിസുശ്രദ്ധയാ
സന്തതംതവനാമസ്മരണയുണ്ടായ്വരും;
അതിനാൽമതിതെളിഞ്ഞാത്മശുദ്ധിയുമുണ്ടായ്
മൃതിസംഭവേയമദണ്ഡപാശവുംതീൎന്നു
നിന്തിരുപാദാംബുജംപ്രാപിച്ചീടുന്നുസൎവ്വ
ബന്ധങ്ങൾതീൎന്നുവസിച്ചീടുന്നുനിൎമ്മലന്മാർ.
അശുഭാശയധൂമകേതുവായ്ഭവിക്കുന്നി.
തശുഭനാശകരമാകിയതവപദം:
മാമുനികളാൽക്ഷേമത്തിന്നായ്ക്കൊണ്ടന്തർഭാഗേ
സാമോദമൂഹ്യമാനമാകുന്നഭവൽപ്പദം
സാത്വതന്മാരായുള്ളോരാത്മജ്ഞാനികളാലേ
ചിത്തത്തിലൂഹിച്ചൎച്ചിച്ചീടുന്നതവപദം
കൎമ്മയോഗികളഗ്നൌവിധിവൽഭവൽപ്പദം
നിൎമ്മിച്ചുപൂജിക്കുന്നുയോഗികളാത്മാവിങ്കൽ;
അങ്ങിനെയിരിക്കുന്നനിന്തിരുപാദാംബുജം
മംഗലംവരുവാനായ്കൈകൂപ്പീടുന്നുഞങ്ങൾ.
ദേവദാനവമനുജാതികളെല്ലാവൎക്കും
കേവലഭയാഭയദാനതല്പരൻഭവാൻ
സത്തുക്കളെദ്യോരയുംഖലന്മാരെയുംമററും
ശുദ്ധമാക്കീടുന്നിതുതല്പാദതീൎത്ഥംകൊണ്ടു;
ബ്രഹ്മാവാദികളാലെപൂജിതനായഭവാൻ
നിൎമ്മലന്മായാപുരുഷന്മാൎക്കുംപരനല്ലോ.
കാലരൂപനായ്പുരുഷോത്തമനായഭവാൻ
പാലിച്ചീടണംനിത്യംഞങ്ങളെദയാനിധേ!
തല്പാദതീൎത്ഥംകൊണ്ടുശുദ്ധമാക്കീടുവാനായ്
.ചിൽപൂമാനായഭവല്ക്കാരുണ്യമുണ്ടാകേണം.
സൎവ്വഹേതുവായ്സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരനായി–
ട്ടവ്യക്തമഹത്വാഹങ്കാരനിയമിയായ്
ജീവനായ്ക്കാലാത്മാവായഖിലപ്രവൃത്തനായ്.
കേവലസ്വരൂപനായുത്തമപുരുഷനായ്
മേവീടുംനിന്നെമായാവരണശക്തിമറ–
ച്ചാവോളംനിന്റെചൈതന്യത്തെയുമാശ്രയിച്ചി–
ട്ടേവംബ്രഹ്മാദികോശസകലജഗത്തിനും
ആധാരസ്വരൂപമായ്തന്നുടെമായകൊണ്ടു
ബോധരൂപനായ്ഗുണരൂപനായ്നിൎഗ്ഗുണനായ്
ഗുണലിപ്തനായ്യേവുംഭഗവല്ക്കടാക്ഷമാം
അനംഗബാണങ്ങളാൽപതിനാറായിരത്തിൽ
പരമെട്ടുള്ളനാരിമാരുടെകരണങ്ങൾ
പരിചിൽപതിപ്പിച്ചിട്ടവരെവശമാക്കി
തന്നുടെപാദശുശ്രൂഷാദികൾകൊണ്ടവൎക്കു–
മുന്നതഭക്തിശ്രദ്ധാചരിതശ്രുതികൊണ്ടും
അംഗസംഗമംകൊണ്ടുംതല്പാദതീൎത്ഥംകൊണ്ടും
മംഗലനാകുംനിന്റെയശസ്സുകൊണ്ടുംലോകേ
നാരിമാരെയുംനരന്മാരെയുംലോകത്തെയും
പാരാതെശുദ്ധമാക്കിദ്വാരകാപുരിതന്നിൽ
മേവുന്നഭവൽപാദപങ്കജയുഗംനിത്യം
സേവിച്ചുനമസ്കരിച്ചീടുന്നുഞങ്ങൾനാഥാ!”
മന്നവ!ദേവഗണമിങ്ങിനെമുകുന്ദനെ
വന്ദിച്ചുനമസ്കരിച്ചംബരാശ്രിതന്മാരായ്
നിന്നപ്പോൾവിധാതാവുംസ്തുതിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ
ഉന്നതഭക്ത്യാപരമാത്മാവാംകൃഷ്ണപദം
“ഭൂഭാരാപഹരണത്തിനായ്ക്കൊണ്ടെന്നാൽമുന്നം
കാമദനായഭവാനോടെല്ലാമുണൎത്തിച്ചേൻ
നിന്തിരുവടിയെന്നാലൎത്ഥിക്കപ്പെട്ടതിനെ
അന്തരംവരാതെസാധിപ്പാനുമധൎമ്മത്തെ
ദൂരവേനീക്കിധൎമ്മസ്ഥാപനംചെയ്തുസത്യം
പാരാതെപരിപാലിച്ചീടിനഭവാനുടെ
സൎവ്വകന്മഷനാശകാരിണിയായകീൎത്തി
സൎവ്വേശ!ലോകത്തിങ്കൽവൎദ്ധിപ്പിച്ചീടുവാനും
യാദവകുലത്തിങ്കലവതാരംചെയ്തൊരു
മാധവ!തവകഥാലീലകൾകലിയിങ്കൽ
സാധുക്കളായുള്ളൊരുമാനുഷർദിനേദിനേ
ചേതസ്സിലോൎത്തുകൊണ്ടുകീൎത്തിച്ചുംതമസ്സിനെ
കടന്നുംവിശുദ്ധരായ്പരമാൎത്ഥജ്ഞാനന്മാരാ–
യുടനെമോക്ഷത്തേയുംലഭിച്ചീടുന്നുനൂനം.
യദുവംശത്തിലവതീൎണ്ണനായിരിക്കുന്ന
മധുവൈരിയാംതവമായയാദേവകാൎയ്യം
സാധിപ്പാൻയദുകുലംവിപ്രശാപത്തെക്കൊണ്ട–
ങ്ങാദരവെന്യേനഷ്ടമാക്കുവാൻഭാവിച്ചൊരു
നിന്തിരുവടിയിപ്പോഴിക്കണ്ടലോകത്തേയും
സന്തതംകിങ്കരന്മാരായുള്ളഞങ്ങളേയും
ലോകപാലക!പരിപാലിച്ചുകൊള്ളേണമേ
ശോകനാശന!ദേവദേവേശ!ദയാപര–
ബ്രഹ്മാദിദേവകളാൽസ്തുതിതനായപര–
ബ്രഹ്മമാംഭഗവാനുമേററവുംസന്തുഷ്ടനായ്
മന്ദഹാസവുംപൂണ്ടുനാന്മുഖാദികളോടു
പന്നഗശായിപരൻപൂരുഷനരുൾചെയ്തു:—
“നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടുങ്കാൎയ്യമൊക്കെയുംചെയ്തുഞാനു–
മിന്നിപ്പോൾയദുക്കൾക്കുവീൎയ്യശൌൎയ്യാദിമദം
വന്നുവൎദ്ധിച്ചുനടന്നീടുന്നതോൎത്തുകണ്ടാൽ
ഇന്നിപ്പോൾഭൂഭാരമായ്വന്നിതുയദുക്കളും;

വിപ്രശാപത്തെക്കൊണ്ടുതങ്ങളിൽസ്പൎദ്ധിപ്പിച്ചു
ക്ഷിപ്രംഞാൻയദുക്കളെനശിപ്പിച്ചനന്തരം
ദ്വാരകാപുരത്തേയുമംബുധിതന്നിൽമുക്കി
പാരാതെവേണ്ടുംകാൎയ്യംചെയ്യുവനെ"ന്നിങ്ങിനെ
ഉത്തമപുരുഷന്റെയരുളപ്പാടുകേട്ടി-
ട്ടുത്തമന്മാരാംബ്രഹ്മാദികളുംകൃഷ്ണന്തന്നെ
ചിത്തമോദേനനമസ്കരിച്ചുവാഴ്ത്തിക്കൊണ്ടു
സത്വരമവരവർനിലയംപുക്കീടിനാർ.
അന്നേരംവ്യോമ്നിനിന്നുകൊള്ളിമീൻവീണുംമററും
നന്മയല്ലാതെനിമിത്തങ്ങളെക്കണ്ടുകൃഷ്ണൻ
ജ്യേഷ്ഠനുംയദുശ്രേഷ്ഠന്മാൎക്കുമതറിയിച്ചു
വിഷ്ടപാധിപനതിൻശാന്തിയുംചൊന്നാനിത്ഥം
മന്നവ!കേട്ടുകൊൾകകേവലനതുനേരം
തന്നുടെദ്വാരാവതിവാസികളായുള്ളോരു
വന്ദിതന്മാരാംവൃദ്ധാമാത്യാദിജനത്തോടും
വന്ദനീയനാംകൃഷ്ണൻചിത്തത്തിലോൎത്തുചൊന്നാൻ
"ബ്രാഹ്മണരുടെശാപംനമ്മുടെകുലത്തിനു
നന്മയല്ലതുനാശകാരണമായ ഭവിച്ചു,
ആയതുമൂലംതന്നെയിക്കണ്ടദുൎന്നിമിത്ത-
മായവകാണുന്നതുമിവകയെല്ലാമോൎത്താൽ
തദ്ദോഷശാന്തിക്കായിക്കൊണ്ടുനാമെല്ലാവരും
സത്വരംപ്രഭാസതീൎത്ഥസ്നാനംചെയ്തീടണം
പണ്ടുമിപ്രഭാസതീൎത്ഥസ്നാനംകൊണ്ടുപല-
രിണ്ടൽതീൎന്നിരിക്കുന്നിതായതുകേട്ടുകൊൾവിൻ!
ദക്ഷശാപത്താൽശശിതാനിദംതീൎത്ഥസ്നാനാൽ
ദക്ഷനായ്തന്റെകലാശുദ്ധമായ്പ്രകാശിച്ചു
ഇങ്ങിനെമററുംചിലർകന്മഷംപോക്കീടിനാർ
വന്ദിതതീൎത്ഥസ്നാനമെന്നതുകൊണ്ടിന്നുനാം
ചൊല്ലൊണ്ടുംപ്രഭാസതീൎത്ഥസ്നാനംകഴിച്ചുടൻ
വിപ്രദാനങ്ങൾപിതൃദേവപൂജകളേയും
ചെയ്തുകന്മഷമായവാരിധിതന്നെദ്ദാന-
മാദിസല്ക്കൎമ്മമായകപ്പലാൽകടക്കണം.
അപദാംബുധികടന്നീടേണമിതിന്നിപ്പോൾ
യാദവന്മാരെല്ലാരുംപുറപ്പെട്ടീടവേണം."
ഇങ്ങിനെഭഗവാന്തന്നരുളപ്പാടുകേട്ടു
മംഗലന്മാരാംയദുവീരന്മാർപുറപ്പെട്ടു
സ്യന്ദനങ്ങളുമൊരുമിപ്പിച്ചുനില്ക്കുന്നേരം
വന്നുകൃഷ്ണനെവന്ദിച്ചുദ്ധവർപറഞ്ഞിതു:—
"നിന്തിരുവടിവിപ്രശാപത്തെക്കളവതി-
ന്നന്തരമേതുമില്ലസമൎത്ഥനെന്നാകിലും
സാമൎത്ഥ്യമില്ലെന്നതുഭാവിച്ചുവാഴ്കതവ
കോമളപാദപത്മംപിരിഞ്ഞുവാഴ്വാനൊട്ടും
സാമൎത്ഥ്യമിനിക്കില്ലസച്ചിദാനന്ദമൂൎത്തേ!
കാമദ!തവദേഹാലംകൃതമാല്യഗന്ധ-
വസ്ത്രഭോജനോച്ഛിഷ്ടദാസ്യകൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടും,
എത്രയുംതപോവൃത്തിയോഗാദികൎമ്മത്താലും
ത്വന്മായാഹീനന്മാരായ്ത്വല്പാദാംബുജംചേൎന്നി-
ട്ടുദ്ഭവമൃതിദുഃഖംതീൎക്കുന്നുമുനിമാത്രം.
ഞങ്ങളുമിഹകൎമ്മവിഭ്രമചിത്തന്മാരായ്
മംഗലനാകുംഭവദ്വാൎത്തകീൎത്തനധ്യാനം
എന്നിവചെയ്തുകൊണ്ടുംദുസ്തരമായീടുന്ന
നിന്നുടെമായാതമസ്സംസാരംകടക്കുന്നു."
ഉദ്ധവവാക്യമേവംകേട്ടൊരുഭഗവാനും
ബുദ്ധമോദേനഭൃത്യനാകിയോരുദ്ധവനെ
സത്വരമേകാന്തമായ്വിളിച്ചിട്ടരുൾചെയ്തു:—
"സത്യമായതുപറഞ്ഞീടുവൻകേട്ടുകൊൾക?
ബ്രഹ്മാദിദേവഗണംസ്വൎഗ്ഗകാംക്ഷിതന്മാരായ്
നമ്മോടുദേവകാൎയ്യംമുന്നമിങ്ങറിയിച്ചാർ.
ബ്രഹ്മാവൎത്ഥിച്ചുകാൎയ്യമൊക്കയുംസാധിപ്പാനായ്
നമ്മുടെമായയാലേഞാനവതരിച്ചിട്ടു
ദേവകാൎയ്യങ്ങളെല്ലാംസാധിച്ചുവഴിപോലെ;
ഭൂഭാരമായതിപ്പോൾയാദവകുലമതു.
ബ്രാഹ്മണശാപത്തിനാൽയാദവവീരന്മാരെ
തമ്മിൽകൊല്ലിച്ചുനശിപ്പിച്ചുദ്വാരകാപുരം
അംബുധൌമുക്കിക്കളഞ്ഞിക്കണ്ടലോകമെല്ലാം
മംഗലവിഹീനമായ്വന്നീടുമറികനീ-
നമ്മാലിമ്മഹീതലംത്യജിക്കപ്പെട്ടുനേരം
ധൎമ്മഹീനരായ്വരുംജനങ്ങൾകലിയിങ്കൽ
നിൎമ്മലഭക്തന്മാരായ്മേവുന്നസാധുക്കൾക്കു
മംഗലംവരുംകലിദോഷവുംവരാനൂനം.
സ്വജനബന്ധമായിരിക്കുംസ്നേഹത്തെയും
ത്യജിച്ചുസൎവ്വംനീയുമെങ്കൽപ്രാപിച്ചുമനം
പാഴാക്കിസമദൃക്കായ്വിചരനായ്ക്കൊണ്ടുടൻ
അഴലെന്നിയേമനോവാക്കുചക്ഷുസ്സുകളാൽ
ഗ്രഹിച്ചനാനാൎത്ഥമായിരിക്കുന്നൊരിതിനെയും
ഗ്രഹിക്കനശ്വരമിതെന്നുനീവഴിപോലെ.
മായാമാനസത്തോടുയുക്തനാകുന്നപുമാൻ
നാനാത്വഭ്രമഗുണദോഷേഷുകൃതനായി
കൎമ്മാകൎമ്മവുംപിന്നെവികൎമ്മമെന്നിങ്ങിനെ
കൎമ്മണാഗുണദോഷബുദ്ധിഭേദങ്ങളോടും
കൂടുകകൊണ്ടിന്ദ്രിയഗ്രാമസംയുക്തചിത്ത-
നാടകമാടിക്കൊണ്ടുവാഴുകമൂലമായി
ഇക്കണ്ടജഗത്തെല്ലാമീശ്വരമയമായി
നില്ക്കുന്നൊരാത്മാവിങ്കൽജ്ഞാനവിജ്ഞാനയുക്ത്യാ
ആത്മതുല്യാനവേത്തുഷ്ടരായുള്ളവൎക്കി-
ല്ലാത്മീയകാൎയ്യങ്ങൾക്കുവിഘ്നമെന്നറിഞ്ഞാലും.
ദോഷബുദ്ധ്യോഭയങ്ങൾരണ്ടിനുമതീതനായ്
പാഴായനിഷേധകൎമ്മങ്ങളിൽനിവൃത്തനായ്
നല്ലൊരുഗുണബുദ്ധിയോടുചെയ്യേണ്ടതെല്ലാ-
മല്ലചില്ലാതെബാലൻചെയ്യുന്നപോലെചെയ്ക.
പാരാതെസൎവ്വഭൂതസുഹൃത്തായ്ശാന്തനായി
തുൎയ്യവിജ്ഞാനജ്ഞാനനിശ്ചലനായിക്കൊണ്ടു
എന്മായയായിരിക്കുംവിശ്വത്തെക്കൊണ്ടുനന്നായ്
തന്നുള്ളിലിതുമദാത്മകമായ്നിരൂപിച്ചു

തുല്യദർശനനായിദേഹാദിപ്രപഞ്ചങ്ങ-
ളെല്ലാമേമായാമയമെന്നുള്ളിലറിവോടും
സമബുദ്ധിയായദ്വൈതമാറുകനീയു"മെന്നു
ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്തതുകേട്ടോരനന്തരം
കേട്ടാലുംനൃപോത്തമ! ഭഗവദ്വാക്യംകേട്ടു
ശ്രേഷ്ഠനാമുദ്ധവനുംവന്ദിച്ചുചോദിച്ചിതു:—
"യോഗയോഗേശ! യോഗാത്മകനായിട്ടുംനാഥ!
കേവലംഭവാനെന്നോടരുളിച്ചെയ്തതോർത്താൽ
സംഗത്തെക്കളവാനായുള്ള സന്ന്യാസചിഹ്നം
സംഗികളായവിഷയാത്മാക്കൾകാമങ്ങളെ
ത്യാഗംചെയ്തീടുവതിന്നോർത്താൽദുഷ്കരംതന്നെ
ഭോഗപാശത്താലവനിവനെന്നതുംപിന്നെ
എന്റെയെന്നതുമിനിക്കെന്നതുംമൂഢാത്മാവായ്
നിന്റെമായയാലാത്മാവിങ്കൽബന്ധനംകൊണ്ടു
നിന്തിരുവടിയരുൾചെയ്തിരിക്കുന്നതത്ത്വം
ചിന്തിച്ചിട്ടറിഞ്ഞനുഭവിച്ചുകൊണ്ടീടുവാൻ
അന്തരംഗത്തിലോർത്താലെത്രയുമസാദ്ധ്യമെ-
ന്നാത്മമാനസത്തിങ്കൽതോന്നുന്നതിനിക്കിപ്പോൾ
ബ്രഹ്മാവാദികളായദേവകൾബഹിരർത്ഥ-
കർമ്മികളായിത്തവമായയാമോഹിച്ചേററം
ചിത്തവിഭ്രമന്മാരായ്തത്ത്വത്തെയറിയാതെ
യത്തൽപൂണ്ടുഴലുന്നസംസാരമഗ്നന്മാരായ്.
യാതൊരുസൂക്ഷ്മയുക്തികൊണ്ടുനിന്തിരുപ്പാദം
ചേതസ്സിലറിയുന്നയാതൊരുനിസ്സംഗമാൽ,
സംസാരതപ്തന്മാരായ്ജ്ഞാനഹീനരിൽവെച്ചു
സംസാരിശ്രേഷ്ഠന്മാരായിരിക്കുംജനങ്ങളും
സത്സംഗംകൊണ്ടുംസൂക്ഷ്മസൂക്തിചിന്തനംകൊണ്ടും
ചിത്സ്വരൂപനായനവദ്യനായനന്തനായ്
അനന്തപരനായിട്ടീശനായ്സർവ്വജ്ഞനാ
യനന്തഗുണവാനായ്നരനാരായണനാ-
യിരിക്കുംഭഗവാനെശരണംപ്രാപിക്കുന്നു.
യാതൊരുപുമാന്മാർക്കുമിങ്ങിനെപ്രയാസമായ്
മുന്നംചൊല്ലിയസംഗമിങ്ങിനെകളയുന്ന-
തെന്തുപായത്താലെന്നുമെന്നോടിന്നരുൾചെയ്ക.
ഉദ്ധവർതന്റെചോദ്യമിങ്ങിനെകേട്ടനേര-
മുത്തമനായകൃഷ്ണനന്നേരമരുൾചെയ്തു:—
"ലോകേഷുതുലോംലോകതത്ത്വജ്ഞന്മാരാകുന്നമാ-
രേകാന്തശുഭേച്ഛയാമാത്മാനമാത്മാവിനാൽ
കണ്ടുടൻജിതനായോരാത്മാവാംപുരുഷന്റെ
രണ്ടില്ലാതൊരുഗുരുവാത്മാവുതന്നെയത്രെ.
പ്രത്യക്ഷാൽമാനസത്തിലറിയുംനരന്മാരായ്
മുഖ്യരാംസാംഖ്യയോഗജ്ഞാനികളായുള്ളവർ
പ്രത്യക്ഷാനുമാനത്താൽപുരുഷനാകുമെന്നെ
നിത്യാത്മാവഹമെന്നതറിയുംമാർഗ്ഗത്തേക്കാൾ
പുരുഷസാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടനന്തശക്തിയായി-
ട്ടിരിക്കുംമായാപരമേകദൈവതാദ്യങ്ങളായ്
നാനാസൃഷ്ടികൾചെയ്തിതായതുഹേതുവായി

നാനാതത്ത്വഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടുംദേഹങ്ങൾകൊണ്ടും
മാനസാദികൾകൊണ്ടുമഗ്രാഹ്യമായിരിക്കും
മാനസംസർവ്വസാക്ഷിയായുള്ളോരീശ്വരനെ
അനുമാനത്തിൽനിന്നിട്ടന്വേഷിക്കുന്നുമറയ്ക്കുന്നു
അതിനുപുരാതനമായുള്ളോരവധൂത-
യദുസംവാദമായിട്ടിരിക്കുമിതിഹാസ
മുദിതംമുദാവചിക്കുന്നുഞാനതുകേൾക്ക-
അവധൂതനായെല്ലാദിക്കിലുംസഞ്ചരനായ്
ഭയഹീനനായ്പുദവാനായിരിക്കുന്നദ്വിജം
ധർമ്മവിത്തവാനായിട്ടിരിക്കുംയദുകണ്ടു
നിർമ്മലൻതന്നെപ്പൂജിച്ചുച്ചിച്ചുചോദിച്ചിതു:—
"ലോകപൂജിതനാകുംവിപ്രസത്തമ! ഭവാൻ
ലോകേഷുബാലന്മാരെപ്പോലെസഞ്ചരിപ്പതും
കാരണമെന്തെന്നതുംകർത്തവ്യമെന്തെന്നതു .
മാരണേന്ദ്രനാംഭവാൻതെളിഞ്ഞുചൊല്ലീടുക.
മാനുഷജനമേററംധർമ്മാർത്ഥകാമത്തിനു
മാനന്ദിച്ചായുസ്സിനുംകീർത്തിസിദ്ധികൾക്കായും
ഇച്ഛിച്ചുപോരുംഞായമാകയാൽഭവാനിന്നു
വിശ്വത്തിൽശ്രേഷ്ഠനായിവിദ്യാദക്ഷനുമായി
സുപ്രസന്നാത്മാവായിസുഭഗനായഭവാൻ
സുപ്രിയമിനിഭാഷ്യയുക്തനായിവിടത്തിൽ
അല്പമെങ്കിലുമൊന്നുംചെയ്യാത്തജളോന്മത്ത-
തത്സമംപിശാചവൽബധിരാന്ധരെപ്പോലെ
കാമലോഭാദ്യാദികളാകിയദാവാനല
താമസംകൊണ്ടുദഹിച്ചീടുന്നജനങ്ങളിൽ
വേർപെട്ടുവിമുക്തനായംഭസിമുഴകിയോ-
രാനയെന്നതുപോലെയാത്മാനന്ദാബ്ധൌമുങ്ങി
പരമാനന്ദമായിട്ടിരിക്കുംഭവാനിന്നു
പരമാനന്ദംനൽകുംവസ്തുവാംപരമാർത്ഥം
പരമാനന്ദമിങ്ങുവരുവാനായിക്കൊണ്ടു
പരമാനന്ദത്തോടെവഴിയെചൊൽകഭവാൻ"
ഇങ്ങിനെയദുമഹാഭാഗനാമവധൂത-
മംഗലബ്രാഹ്മണനോടർത്ഥിച്ചോരനന്തരം
നിർമ്മലനായമഹാബ്രാഹ്മണൻപറഞ്ഞിതു:—
"നിർമ്മലനായയദുരാജ! നീകേട്ടീടെടോ!
ഇനിക്കുബഹുഗുരുക്കന്മാരുണ്ടവരെഞാൻ
നിനച്ചുബുദ്ധികൊണ്ടങ്ങാശ്രയിക്കുന്നുസദാ
അവരാരെന്നുനിനക്കിന്നുകേൾക്കണമെങ്കിൽ
പരിചിൽക്രമമായിച്ചൊല്ലുന്നുകേൾക്കഭവാൻ.
അവനിവായുവ്യോമംജലവുമഗ്നിചന്ദ്രൻ
രവിയുംകപോതവുമജഗരംസമുദ്രവും
പതംഗംഭൃംഗംഗജംമധുഹാമൃഗംമത്സ്യം
പിംഗലാകുരരവുംബാലകൻകുമാരികാ
ശരകൃൽസർപ്പമൂർണ്ണനാഭിയുംസുപേശകൃൽ
ഗുരുക്കളിനിക്കിരുപത്തുനാൽവരുമിവർ
ഹേ! നഹുഷാത്മജാകേളിവിടെമനസ്സിന്റെ
ദീനത്തെതീർപ്പാനിരുപത്തുനാലുപേരുടെ

വൃത്തികൾകൊണ്ടൊക്കെയുംശോധനചെയ്യുന്നതാ-
വൃത്തികളേതെന്നാകിലായതുകേട്ടുകൊൾക. [ൻ
അവ്യക്തംമഹത്തത്വമഹങ്കാരാദിതത്വം
സുവ്യക്തമായിട്ടറിയുന്നിതാചാൎയ്യവാക്യാൽ
ഭൂമ്യാദിഭൂതങ്ങളാലാക്രമിച്ചീടുംമാർഗ്ഗം
ധീമാനായറിഞ്ഞതിദൈവകാരുണ്യവശാൽ
ചഞ്ചലവിഹീനനായേകാന്തസംഭാവനായ്
ചഞ്ചലേന്ദ്രിയപ്രിയരഹിതനായിനിത്യം
ജ്ഞാനവൃദ്ധനായതിനിൎമ്മലഹൃദയനായ്
ആനന്ദനായിട്ടുള്ളയോഗിയാംമഹാപുമാൻ
വിഷയവ്യാപാരധൎമ്മങ്ങളോടിടചേൎന്നു
വിഷയത്തിങ്കൽവസിച്ചീടിലുംബന്ധമില്ല;
ദുർഗ്ഗന്ധത്തോടുകൂടിയിരിക്കുംവായുപിന്നെ
ദുർഗ്ഗന്ധംവിട്ടുപോയാലതിനാൽബന്ധിക്കുമോ?
അങ്ങിനെദേഹേന്ദ്രിയവിഷയവ്യാപാരേണ
സംഗതനായിവസിച്ചീടിലുംബന്ധമില്ല.
ആത്മജ്ഞാനിയായ്മഹായോഗിയായിരിക്കുന്ന
ആത്മാരാമനങ്ങൊരുബന്ധമില്ലെന്നുകൊണ്ടും.
ആയതുകൊണ്ടിനിക്കുപവനൻഗുരുവല്ലോ
മായമെന്നിയേകേട്ടുകൊള്ളുകധരാപതേ!
അന്തൎഭാവവുംബഹിൎഭാവവുമാത്മഭാവാൽ
അന്തരംഗത്തിലൊന്നായ്ക്കൊണ്ടുനിസ്സംഗനായി
അപരിച്ഛേദ്യനായിട്ടാകാശംപോലെവ്യാപി-
ച്ചവസ്ഥാത്മാനുഭവരസികനല്ലോയോഗി.
വായുനാമേഘങ്ങളെസഞ്ചരിപ്പിക്കുമ്പോലെ
കായാതിവിഷയങ്ങളൊക്കെയുംപ്രാണനാലെ
വ്യാപരിച്ചീടുന്നതുംമേഘവായുക്കൾരണ്ടും
വ്യാപിച്ചീടിനോരാകാശത്തിന്നില്ലൊരുബന്ധം.
എന്നതുപോലെദേഹപ്രാണധൎമ്മങ്ങളൊന്നും
എന്നുമേപററുന്നീലപരമാത്മനിദൃനം.
ആകയാലൊരുഗുരുവാകാശമെന്നറിക,
ശോകനാശനകരമീദൃശംകാൺകഭവാൻ.
ഏവമാദികളായമായാവൈഭവഗുണ
ഭാവങ്ങളറിഞ്ഞുനിത്യാനന്ദശീലനായി
കാലസൃഷ്ടികളായപ്രകൃതിഗുണങ്ങളാം
ലീലകളോടുകൂടാതിരിക്കുമാത്മയോഗി-
സന്തോഷശീലനായിമധുരവാക്കുമായി
സന്തതംജനപാപസംഘാതംനശിപ്പിപ്പാൻ
സൎവ്വലോകങ്ങളിലുംസഞ്ചരിച്ചീടുംഭക്ത്യാ
ഗൎവ്വഹീനനായ്സൎവ്വംബ്രഹ്മണിലയിപ്പിച്ചു
ഈക്ഷണസ്പർശനസൽകീൎത്തനാദികൾകൊണ്ടു
മോക്ഷമാൎഗ്ഗത്തെച്ചെയ്യാൻമേദിനീതീൎത്ഥങ്ങൾപോൽ
സൎവ്വുംനശിച്ചതിശുദ്ധനിൎമ്മലനായി-
ട്ടുൎവ്വിയിൽനിൎവ്വാണാത്മരൂപനാകുന്നയോഗി.
അതുകൊണ്ടല്ലോതീൎത്ഥഭൂമികൾരണ്ടുമിനി.
ക്കധികംപ്രിയാചാൎയ്യന്മാരെന്നതറിഞ്ഞാലും.
പിന്നെയുംതപസ്സുകൊണ്ടഗ്നിപോലുജ്ജ്വലിച്ചു
വന്നാശുസൎവ്വലോകകുക്ഷിപാത്രവുമായി
അന്നാദിസൎവ്വംഭക്ഷിച്ചേകാന്തവാസനായാ
സൎവ്വപാപവുംനശിപ്പിച്ചുതാൻവ്യക്താത്മാവായ്
നിൎവ്വാണസ്വരൂപനായിരിക്കുംയോഗിപുമാൻ.
ഒരിക്കൽതെളിഞ്ഞുടൻമറഞ്ഞുവെണ്ണീററിലു-
ങ്ങിരിക്കുമഗ്നിപോലെയിരിക്കുമാത്മായോഗ.
മാനുഷജനത്തിൻെറമാനസമലിനങ്ങൾ
ഊനമാക്കീടുന്നിത്യമഗ്നിപോലെന്നറിക.
ത്രിഗുണോത്ഭവമായലോകഭസ്മത്താൽമൂടി
ത്രിഗുണനാശേപരമാത്മാവുശോഭിക്കുന്നു.
ഒരംശാരന്മായകൊണ്ടിജ്ജഗത്തെസ്സൃഷ്ടിച്ചുടൻ
ആശ്ചൎയ്യന്താനുംപ്രപഞ്ചാത്മകനായിട്ടിഹ
ഇന്ധനത്തിങ്കലഗ്നിപോലെയുമിരിക്കുന്നു
ബന്ധമാംജനനാദിമരണശ്മശാനാന്തം
ആത്മാവല്ലാതെയുള്ളദേഹാദിവസ്തുക്കളിൽ
ആത്മാവായ്ക്കാലരൂപനായീടുന്നതുമീശൻ
പ്രപഞ്ചസംയുക്തനായിരുന്നുകാഷ്ഠാഗ്നിവൽ
പ്രപഞ്ചനാശേവഹ്നിസാക്ഷിയായ്പ്പിളങ്ങുന്നു.
ആകയാലഗ്നിതന്നെഗുരുവൊന്നെനിക്കതു
രാകേന്ദുവൃദ്ധിക്ഷയകലകൾപോലെനിത്യം
കേവലാത്മാവാമീശന്തങ്കലിജ്ജഗത്തെല്ലാം
ആവിർഭൂതമായ്ക്ഷയിച്ചീടുന്നുമായാവശാൽ
ചന്ദ്രനങ്ങെല്ലാദിനത്തിങ്കലുംസമവൃത്തം
തന്നുടെശരീരത്തിന്നതുമേകുറവില്ല;
ഉണ്ടെന്നുതോന്നുന്നതുസൂൎയ്യനിൽമറകയാൽ
ഇണ്ടലില്ലതുപോലെയാത്മാവുംപ്രപഞ്ചവും
അതിനാൽചന്ദ്രനെൻെറഗുരുവൊന്നായിവന്നു
മതിമാനായനൃപനന്ദന!കേൾക്കഭവാൻ
അവ്യക്തസ്വരൂപനാമീശ്വരൻകാലരൂപൻ
സുവ്യക്തപ്രപഞ്ചഭൂതമായ്ചേൎന്നുകൊണ്ടു
നിത്യവുമനിത്യവുമായിട്ടുകാണുന്നതു
ചിത്തത്തിലോൎത്തുകണ്ടാലഗ്നിയിൽധൂമമ്പോലെ
ആത്മാവിൽനിന്നിപ്രപഞ്ചോല്പത്തിയുണ്ടാകുന്നു
ആത്മനിൎഗ്ഗുണാൽഗുണംകാലേനകാലത്തെയും
ഉണ്ടാക്കിപ്പിന്നെയതുമില്ലായ്മചെയ്യുസാക്ഷ്യാ-
പണ്ടുപണ്ടനാദ്യയായ്മീടുന്നോരവിദ്യയിൽ
എന്നതുപോലെപരമാത്മയോഗിയാംപുമാൻ
ഇന്ദ്രിയങ്ങളോടിടചേൎന്നുംചേരാതെകണ്ടും
ഇരുന്നുനിത്യംപിന്നെലോകത്തെച്ചേഷ്ടിപ്പിച്ചും
അരുണകിരണനെന്നതുപോലിരിക്കുന്നു
ആയകൊണ്ടക്കനെൻഗുരുവായ്ക്കൊണ്ടേനഹം
മായാവ്യാപാരങ്ങളെനിനയ്ക്കിലജ്ഞാനത്താൽ
സ്ഥൂലബുദ്ധികളായികാലവിഭ്രാന്താത്മാക്കൾ
ചാലവേഭേദബുദ്ധികൊണ്ടിഹപരാത്മാനം
തോയത്തിൽകാണുംപ്രതിബിംബാൎക്കരൂപംപോലെ
മായയാഭ്രമംകൊണ്ടുരണ്ടെന്നുധരിക്കുന്നു
ഇങ്ങിനെഭ്രമബുദ്ധിചിന്തയാദീനപ്പെട്ടും

അങ്ങിനെബോധമില്ലാത്തജ്ഞന്മാർകപോതംപോൽ.
ഭ്രമിയാതിരുന്നുതാനിജ്ജഗത്തിങ്കലേററം
മമതവിട്ടുസംഗഹീനനായകർത്താവായി
ഒരുദിക്കിലുമൊന്നുംചെയ്യാതെവാഴ്കിലും
പരിചിൽതാൻചെയ്യുന്നിതെന്നുള്ളദീനബുദ്ധ്യാ,
പ്രവൃത്തിക്കുന്നിതെന്നുംപ്രവൃത്തിക്കുന്നില്ലെന്നും
നിവൃത്തജ്ഞാനബുദ്ധ്യാചെയ്യണംബുധജനം."
"എങ്കിലോകപോതത്തിൻകഥനീചൊല്ലീടുക
ശങ്കപോവതിനെ"ന്നുചോദിച്ചുനൃപോത്തമൻ.
അപ്പൊഴായതിവരനപ്പൃഥിവീന്ദ്രനോടു
ജല്പിച്ചു"കപോതമാംമാടപ്രാവെന്നപക്ഷി.
പല്ലവപത്രപുഷ്പഫലവല്ലികളോടു-
മുല്ലസിച്ചുള്ളവൃക്ഷജാലസംയുക്തവനേ,
ഭാര്യയാംകപോതിയോടൊന്നിച്ചുഗൃഹസ്ഥനായ്
സ്വൈരമോടതിസ്നേഹഹൃദയബന്ധനായി
നടനക്രീഡാശനശയനാദികളിലും
പടുതയോടുംകൂടിയൊന്നിച്ചുവസിക്കുന്നാൾ,
ജായതന്നഭീഷ്ടങ്ങളേതുപോലെന്നാലവ-
നായതുസാധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കുംവഴിപോലെ.
അങ്ങിനെകപോതംതൻപത്നിക്കുവശനായി
തിങ്ങിനോരിന്ദ്രിയനിഗ്രഹമില്ലാതെനിത്യം
വാഴുന്നാൾകപോതിയുമണ്ഡങ്ങൾപ്രസവിച്ചി-
തീശനെൻറമായാരചിതങ്ങളാലണ്ഡങ്ങളും
വിരിഞ്ഞുപുത്രന്മാരുമുണ്ടായിതതുകാലം
പരിചിൽതനുരോമസൌന്ദര്യാദികളോടും
ജനിച്ചപുത്രന്മാരിൽവാത്സല്യംദമ്പതിമാ-
ർക്കനല്പമുണ്ടായ്വന്നുമധുരശബ്ദങ്ങളാൽ.
പക്ഷരോമങ്ങളുടെസ്പർശനങ്ങളാലുമ-
ങ്ങച്ഛവക്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടുംനല്ലചേഷ്ടകൾകൊണ്ടും
സന്തോഷമുണ്ടായ്വന്നിതതുകാലത്തുപിന്നെ
സന്തതികളിലേററംസ്നേഹബദ്ധന്മാരായി
ദമ്പതിമാരുമതിസ്നേഹബന്ധത്തോടുകൂ-
ടൻപോടേവിഷ്ണുമായാമോഹിതന്മാരായ്നിത്യം
സന്തതികളെരക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നതുകാലം
ചിന്തിച്ചുപ്രജാപരിപാലനംചെയ്വാനായേ
താനേസന്തതികളെതൽഗൃഹേവസിപ്പിച്ചു
താനുംതൻഭാര്യയുമാപ്പോയിതുവനത്തിങ്കൽ
സഞ്ചരിക്കുന്നനേരംലുബ്ധകനെന്നവന-
സഞ്ചരൻപ്രജകളെപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയാൻ.
ഭക്ഷണപദാർത്ഥങ്ങളൊക്കവേസമ്പാദിച്ചു
തൽക്ഷണംഗൃഹേവന്നുനോക്കിനാർകപോതങ്ങൾ.
കണ്ടീലശിശുക്കളെയന്നേരമവർക്കും
കുണ്ഠിതമനോവ്യസനത്തോടുംകൂടിത്തദാ
ഹാഹേതിപ്രലാപിച്ചുകരഞ്ഞുമായാഗുണ
മോഹിതബദ്ധന്മാരായ്ക്ഷീണവിഭ്രമിച്ചവർ
ചിന്താചഞ്ചലന്മാരായ്ബോധഹീനരായവർ
അന്ധന്മാരായിഭവിച്ചീടിനാരല്ലോപിന്നെ."

ഭാര്യയെനോക്കിപ്പറഞ്ഞീടിനാൻകപോതവും:—
"ആര്യേ! ദുർമ്മതിയായപാപിയാമെൻെറകർമ്മം
ഇങ്ങിനെവന്നതെന്നതറികമനോഹരേ!"
ഇങ്ങിനെകപോതവുംകരഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻ.
"ഹാഹാ! ബാലകന്മാരേ! എന്നെയുംഭാര്യയേയും
ഹാഹന്തവെടിഞ്ഞെങ്ങുപൊയ്ക്കൊണ്ടുനിങ്ങളിപ്പോൾ
എന്നിവപറഞ്ഞുദുഃഖിച്ചുതൻപുത്രഹീന-
മന്ദിരത്തിങ്കൽഭാര്യതാനുമായ്വാഴുന്നനാൾ
ഭാര്യയുമ്മരിച്ചുപോയ്പുത്രരുമില്ലാതെയായ്
കാര്യമെന്തിനിഞാനിങ്ങിരുന്നാൽഫലമില്ല.
എന്നുചിന്തിച്ചുപിന്നെദുഃഖിതനായിട്ടവൻ
സന്നധൈര്യേണവസിച്ചീടിനാൻകപോതവും.
ഈവണ്ണംകുടുംബത്തെരക്ഷിച്ചുപോഷിപ്പാനായ്
ചാപല്യംകലർന്നേററംബദ്ധനായ്കൃപണനായ്
ശാന്തികൂടാതെദൈന്യതരമനായിരിപ്പവൻ
ബന്ധനഗൃഹത്തിങ്കലുപക്ഷിപോലലഞ്ഞീടും.
ഇങ്ങിനെയിരിപ്പവനാരൂഢമുക്തിദ്വാര
മങ്ങറിയാതെകീഴ്പ്പോട്ടേക്കിഹപതിക്കുന്നു.
മംഗലാത്മാക്കളായിമേവീടുംമുക്തന്മാരാൽ
ഇങ്ങിനെതന്നെചൊല്ലപ്പെട്ടുന്നൃപോത്തമ!
എന്നതുകൊണ്ടിനിക്കുഗുരുവായ്കപോതവും.
മന്നവ! ദേഹികൾക്കുനരകസ്വർഗ്ഗങ്ങളാൽ
ഇന്ദ്രിയസംബന്ധനസുഖദുഃഖങ്ങൾരണ്ടും
വന്നുകൂടീടുന്നൊരുഹേതുവായിരിപ്പോരു
സുഖദുഃഖങ്ങൾരണ്ടുമിച്ഛിക്കുന്നീലബുധൻ.
സകലമനിത്യമായിരിക്കകൊണ്ടുതന്നെ;
മഹത്തായിരിക്കുന്നസർപ്പത്തെപ്പോലെയവൻ
ഇഹത്തിൽയദൃച്ഛയാവന്നതുഗ്രഹിച്ചീടും
ഭൂരിയായിട്ടുംസ്വല്പമായിട്ടുംലഭിച്ചാലും
പോരായെന്നതുമില്ലമതിയെന്നതുമില്ല.
ഇഷ്ടഭോജനത്തെയുംലഭിച്ചുസദാകാലം
പുഷ്ടിയോടജഗരസർപ്പങ്ങൾപോലെതന്നെ
സുഖദുഃഖങ്ങൾരണ്ടിലേതുവന്നണഞ്ഞാലും
സുഖമേയനുഭവിച്ചെല്ലാംനശ്വരമെന്നും
നിശ്ചലഹൃദയനായീടുന്നമഹായോഗി
സച്ചിദ്ധ്യാനമാനനായ്വസിക്കുമെല്ലാനാളും.
ഇങ്ങിനെമുനിവൃത്തിയാകയാലജഗര
തുംഗപന്നഗവുമെന്നാചാര്യനറിഞ്ഞാലും!
അധികംതേജോബലമുള്ളദേഹത്തെബ്ഭരി-
ച്ചതിസുഷുപ്തനെപ്പോലെഇന്ദ്രിയവിഹീനനായ്
പ്രസന്നഗംഭീരനായനന്തപരനായി
പ്രസന്നജ്ഞാനബോധാൽദുർവൃത്തിഹീനനായി
അക്ഷോഭ്യനായിച്ചലിച്ചീടാതസിന്ധുപോലെ
അക്ഷയബുദ്ധിവിസ്താരിതനായ്കാമനായി
ശ്രീനാരായണധ്യാനതല്പരനായിട്ടേററം
ജ്ഞാനിയാംമഹാമുനിസർവ്വകർമ്മങ്ങൾചെയ്തു
സർവ്വബാഹ്യേന്ദ്രിയേഷുബന്ധിക്കാതെയുമവൻ

സൎവ്വകാലവുംശോഷിച്ചീടാതൊരബ്ധിപോലെ
ഇരിക്കുമാത്മാനന്ദയോഗിയാംമഹാപുമാൻ
ധരിക്കഗുരുനമുക്കതിനാലബ്ധിയുന്നം.
ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹമില്ലാതെകണ്ടജ്ഞാനികൾ
ചന്ദ്രബിംബാനനാഭാഹിരണ്യാംബരധര
മായാരൂപിണിബാലയുവതീമണിതന്റെ
കായശോഭിതഭാവവൈഭവങ്ങളെക്കണ്ടു
മോഹിതന്മാരായീടുമഗ്നിയിൽശലഭങ്ങൾ
അഹാരംനിനച്ചുപോയ്പതിക്കുന്നതുപോലെ;
മായാസംഭൃതമായിദിവ്യമാമന്ധകാരം
ആയിരിക്കുന്നതമോഗുണത്തിൽചാടിമൂഢൻ
സതതംഭോഗത്തിനായ്തമസിപതിക്കുന്നു
ശലഭമതിനാലേഗുരുവാമല്ലോമമ.
ചലിതനല്ലാതുള്ളയോഗിയാംമഹാപുമാൻ
കുറഞ്ഞഭോജനത്തെഗ്രഹിക്കുംദേഹമുള്ള
വരയ്ക്കുംഗൃഹവാസപരഹിംസകളില്ല;
എന്നുപോലെന്നാലതുമധുമക്ഷികപോലെ
ബോധത്തിന്നൊരുഗുരുമധുമക്ഷികയല്ലോ.
അണുവായ്വലുതായിട്ടിരിക്കുംശാസ്ത്രങ്ങളെ
മനസാഗ്രഹിതനായ്കുശലനായനരൻ
സൎവ്വത്തിങ്കലുമുള്ളരസത്തെഗ്രഹിച്ചീടും
സൎവ്വപുഷ്പത്തിൻമധുവുണ്ണുംഷൾപ്പദംപോലെ.
സൎവ്വശാസ്ത്രവുംഗ്രഹിച്ചീടുന്നതെന്തിന്നെന്നാൽ
നിൎവ്വാണപദരസപരമാനന്ദാത്ഥത്തെ
ഗ്രഹിപ്പാനായിട്ടല്ലോവിദ്വാനാംമഹാപുമാൻ
ഗ്രഹിച്ചുസൎവ്വജ്ഞനായ്സായൂജ്യംപ്രാപിക്കുന്നു
അതിനാൽമധുപനുംദേശികൻനിക്കെന്നു
മതിമാനായഭിക്ഷുപാണിമാത്രോദരനായ്
ക്ഷുധനിനാശാൎത്തംഭവിച്ചീടുന്നുമഹായോഗി
ക്ഷുത്തുതീൎന്നീടിലിച്ഛപോലെഭക്ഷിക്കയില്ല.
ഭക്ഷിക്കിലതുകൊണ്ടുതൽക്ഷണംനശിച്ചുപോം
ഭിക്ഷു"നാരിയെസ്പൎശിക്കരുതെന്നുപോലെന്നാൽ;
അഗ്നീജഗത്തെല്ലാംസ്പൎശിച്ചങ്ങിരുന്നാലും
അഗ്നിയെത്തൊടുന്നീലലോകങ്ങളെന്നപോലെ.
യോഗിനാരിയെസ്പൎശിച്ചീടുകിലാനപോലെ
ശോകിയായ്ബന്ധിക്കുന്നുമാനസമറിഞ്ഞാലും?
ബുധിമാൻസ്ത്രീയെസ്പൎശിച്ചീടിലുമാനപോലെ
ബദ്ധനായ്മൃത്യുഭവിച്ചീടുന്നിതെന്നുനൂനം.
ഏററവുംബലത്തോടുകൂടിയമഹാഗജ-
ക്കൂററന്മാരോടുകൂടിയിരിക്കുംഗജശ്രേഷ്ഠൻ
വനത്തിലൊരുദിക്കിൽകൂട്ടത്തെവേറിട്ടഹോ
കനത്തമദത്തോടുഭക്ഷണംചെയ്യുന്നേരം
അന്യമാതംഗക്കൂട്ടംചെന്നതിലതിക്രമി-
ച്ചുനതുഭക്ഷിക്കയാൽമത്തമാതംഗവരൻ
ദുഃഖപ്പെട്ടീടുംപോലെദുഃഖിക്കുമൊരുപുമാൻ
ദുഃഖിച്ചുണ്ടായവിത്തദാരപുത്രാദികളെ
വഴിയേയനുഭവിച്ചീടുകയില്ലന്യന്മാർ
പഴികൊണ്ടുപദ്രവംചെയ്കയാൽദുഃഖംഫലം.
മാതംഗമതിനാലെമമസൽഗുരുവല്ലോ;
ഗീതവാദ്യാദിഗ്രാമസ്ത്രീകൾതൻനൃത്തങ്ങളും
കേൾക്കയുംദൎശിക്കയുമോൎക്കയുമരുതുതാൻ
ചൊൽക്കൊണ്ടോരൃശ്യശൃംഗമാമുനിയെപ്പോലെയും
മാനിനെപ്പോലെയുംകേൾശബ്ദാദിവിഷയത്തിൽ
മാനസബദ്ധന്മാരായ്സൎവ്വരുംനശിക്കുന്നു.
അതിനാലൊരുഗുരുമൃഗമെന്നറിഞ്ഞാലും,
അധുനാജിഹ്വോപസ്ഥരസമോഹിതന്മാരായ്
മൎത്ത്യന്മാർരസേച്ഛയാബളിശംഗ്രസിച്ചൊരു
മത്സ്യങ്ങൾപോലെമരണത്തെയുംപ്രാപിക്കുന്നു.
മത്സ്യമിങ്ങതിനാലെമൽഗുരുവരനല്ലോ.
മൎത്ത്യന്മാർചിലർനിരാഹാരന്മാരായിട്ടിഹ
രസത്തെവൎജ്ജിച്ചുടനിന്ദ്രിയങ്ങളെജ്ജയി-
ച്ചസംഖ്യംനീരസവുംരസത്തിൽവൎദ്ധിക്കുന്നു.
പുരുഷനെത്രകാലംരസത്തെജ്ജയിക്കാതെ
ഇരിക്കിലത്രകാലംജയിക്കില്ലിന്ദ്രിയാണി.
രസത്തെയെത്രകാലംജിതമാക്കുന്നതെന്നാൽ
അസത്താമിന്ദ്രിയാണിജയിക്കാമത്രകാലം.
അതിനിന്നൊരുകഥകഥനംചെയ്തീടുവൻ
മിഥിലാപുരത്തിങ്കൽപിംഗലയെന്നുപേരായ്
തരുണീമണിയായവേശ്യയുമുണ്ടായ്പുന്നു.
തരുണകാലത്തവളിരുന്നവൃത്താന്തങ്ങൾ
പരിചിൽകുറഞ്ഞൊന്നുപറവൻകേട്ടുകൊൾക.
സരസീരുഹാക്ഷിയാലെന്നെശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടു
അതുമെങ്ങിനെയെന്നാലൊരിക്കൽവേശ്യാമണി
അതിമോഹനവേഷംകൈക്കൊണ്ടുകാമുകയായ്
നിൎദ്ധനന്മാരെത്ത്യജിച്ചൎത്ഥവാന്മാരെക്കൊതി-
ച്ചുൾരാത്രിയിലവൾസങ്കേതേവസിക്കുമ്പോൾ
ചെന്നിതുഞൊനുമത്രസങ്കേതസ്ഥലത്തിങ്കൽ
അന്നവൾബഹിൎദ്വാരേവസിക്കുന്നതുകണ്ടു
പലവിത്തവാന്മാരെവരുത്തിയവരെയും
പലലീലയാകാമതന്ത്രത്താൽവശമാക്കി
അൎത്ഥസമ്പാദ്യംചെയ്തുവസിക്കുന്നപ്പോളൊരു
വിത്തവാൻമഹാശഠൻവന്നിതങ്ങൎദ്ധരാത്രൗ
അവനെവരിച്ചവൾസങ്കേതേളജിപ്പാനായ്
യുവതീമണിദാസിമാരുമായ്ത്തുടങ്ങുമ്പോൾ
കോപിയായ്ശഠനായിദ്രവ്യസ്ഥനായുള്ളൊരു
പാപിതാൻവേശ്യചെല്ലാഞ്ഞേററവുംക്രുദ്ധനായി
പുറപ്പെട്ടതുനേരംതെരിക്കെന്നവൾചെന്നു
കരത്തെപ്പിടിപെട്ടുപെരുത്തമോഹത്തിനാൽ.
അധികംദ്രവ്യംതരുന്നവനിന്നുപേക്ഷിച്ചി-
ട്ടധുനാപോകുന്നിതെന്നിങ്ങിനെദുരാശയാ
നിദ്രകൂടാതെയവളവനെയാശ്രയിച്ചി-
ട്ടൎദ്ധരാത്രിയിൽപുറപ്പെട്ടിതുപരവശാൽ.
അകത്തുപോകുമുടൻപുറത്തുവരുമപ്പോൾ
അകക്കാമ്പിങ്കലൎത്ഥമോഹപാശത്താലവൾ

കോപിയാംദ്രവ്യസ്ഥനുംപോയതുനേരമതി-
വേപഥുപൂണ്ടുനിന്നുചിന്തിച്ചുവേശ്യാനാരി
ശുഷ്കവക്ത്രയായ്ചലവചനംചൊല്ലീടിനാൾ,
ദുഷ്കൃതമഹോകഷ്ടമെന്നുടെമോഹംകാൺക!
അജ്ഞാനിയായിട്ടുഞാൻകാമപാശേനബദ്ധാ!
സുജ്ഞാനസ്വരൂപനായ്നഷ്ടചിത്താനന്ദനായ്
ഹൃദിസ്ഥനായരതിപ്രദനെത്യജിച്ചുഞാൻ
മദത്താൽശോകമോഹപ്രദമായിരിക്കുന്ന
തുച്ഛമോഹത്തെയിച്ഛിച്ചതിനെത്യജിക്കുന്ന-
തച്യുതപാദഭക്തിയില്ലായ്കതന്നെനൂനം.
അതുമല്ലിഹകഷ്ടമാത്മാവുപരിതപി-
ച്ചതികാമാർത്ഥാശയാമോഹിതയായിട്ടുകാൺ
വെറുതേപരിഭ്രമിച്ചുഴലുന്നതുമിപ്പോൾ.
പെരുത്തദുഃഖത്തിനായ്സങ്കേതവൃത്തികൊണ്ടും
നാശ്യമായിരിക്കുന്നവിത്തത്തെസമ്പാദിച്ചു
വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നസുഖവുംനഷ്ടകഷ്ടം
അസ്ഥിമാംസാദിയാലെനിർമ്മിതമായദേഹം
എത്രയുംദുർഗ്ഗന്ധമായ്നഖരോമങ്ങളോടും
നവദ്വാരേണമലമൂത്രപാത്രമായൊരു
വപുസ്സുംനിത്യമല്ലാതതിനാലിഹഞാനും
മൂഢധീയായിട്ടിപ്പോൾജനകരാജ്യത്തിങ്കൽ
ആടൽപൂണ്ടുഴലുന്നുമായാവൈഭവത്തിനാൽ
നിദ്രയിൽസ്വപ്നംപോലെയിരിക്കുംദേഹാദികൾ-
ക്കെത്രയുംകർത്താവായോരാത്മാവുതന്നെനിത്യം
സകലഭർത്താവായിട്ടിരിക്കുന്നതിനാലെ
സകലമാത്മാവിനാൽരമിക്കുന്നിതുഞാനും
അതിനാലെന്റെഭർത്താവായതുപരമാത്മാ
മതിയില്ലായ്കകൊണ്ടങ്ങുഴന്നേനിത്രകാലം.
ആകയാൽസർവ്വനാരീപുരുഷന്മാരെരക്ഷി-
ച്ചഖിലേശ്വരനായവിഷ്ണുമദ്ഭർത്താനൂനം.
ഭഗവാനെന്നിൽപ്രീതനായ്വരുമതിന്നിനി
വിഗതൈഷണയായിസൽക്കർമ്മംചെയ്തീടുകിൽ
ദുഷ്കർമ്മവശയായിമന്ദഭാഗ്യയായതി-
ദുഷ്കൃതയായോരെന്റെദുഷ്കർമ്മംനശിച്ചീടും.
യാതൊന്നുകൊണ്ടുള്ളൊരുചിന്തയുംനശിച്ചീടും
യാതനാദികളായനരകങ്ങളുംതീരും"
ഇങ്ങിനെചിന്തിച്ചതിഭക്തയായവൾപിന്നെ
മംഗലയായ്വന്നിതുപിംഗലയതുകാലം
പിന്നെയുംവിവേകത്താലോരോന്നുചിന്തിച്ചിതു
മന്നവ!വഴിപോലെകേട്ടുകൊള്ളുകഭവാൻ;—
"ഗൃഹസ്ഥന്മാരായവർദുർമ്മാർഗ്ഗാശയേത്യജി-
ച്ചഹങ്കാരത്തെവിട്ടങ്ങീശ്വരാനുഗ്രഹത്താൽ
വരുന്നഭോജ്യങ്ങളെഭുജിച്ചുവരാത്തതിൽ
ഒരുനേരവുംചിന്തകൂടാതെവസിക്കണം.
എങ്കിലീശ്വരൻതന്റെതുഷ്ടിയുണ്ടാകുമപ്പോൾ
പങ്കങ്ങളകന്നീടുമീശ്വരപ്രസാദത്താൽ.
പിന്നെയുമീശ്വരനെശരണംപ്രാപിക്കണം-
മെന്നുവേദോക്തമതുപോലെഞാനിന്നിത്യം
സന്തുഷ്ടയായിയഥാലാഭേനജീവിക്കുന്നു
ചിന്തയില്ലാതെമുനിവാഴുന്നപോലെതന്നെ.
ആത്മാനമാത്മാവിനാൽകണ്ടുഞാൻരമിക്കുന്നു
ആത്മാവെയറിയാതെസംസാരകൂപേനിത്യം
പതിതമായിവിഷയേന്ദ്രിയവ്യാപാരേണ
സതതംകാലാഗ്നിയാൽഗ്രസ്തമായിരിക്കുന്ന
ജീവനെഈശ്വരനല്ലാതെകണ്ടൊരുവർക്കു
മാവതുമില്ലരക്ഷിച്ചീടുവാനിഹലോകേ.
പരമാത്മാവാകുന്നോരീശ്വരൻതന്നെവേണം
പരമാത്മാവേരക്ഷിച്ചീടുവാൻമററില്ലാരും;
ജീവാത്മാപരമാത്മാരണ്ടുമൊന്നെന്നുകണ്ടു
ഭാവാനുഭാവസ്വാത്മാ,രണ്ടുമൊന്നെന്നുനൂനം.
അഖിലങ്ങളെയറിഞ്ഞീടുന്നോരറിവാത്മാ
നിഖിലപദാർത്ഥങ്ങളാത്മാനമറിവീല-
ഈയറിവിനെയുംകാലാഗ്നിയാൽഗ്രസ്തമായ
ഈജഗത്തേയുമറിഞ്ഞീടുന്നതാത്മജ്ഞാനം.
അപ്രമത്തനായവൻനിരഹങ്കാരനായി
വിഭ്രമഹീനംപരമാർത്ഥാത്മജ്ഞാനയോഗി."
ഇങ്ങിനെപലതരംചിന്തിച്ചുപറഞ്ഞിതു
പിംഗലയായവേശ്യാനാരിയുംനൃപോത്തമ!
ഇത്തരംപ്രവൃത്തയായ്കാന്തതർഷജയായ
ചിത്തദുർവ്വിഷയാശാവൃത്തിയെച്ഛേദിച്ചവൾ
അധികംശമവൃത്ത്യാകിടക്കുംമണിയറ
യതിലങ്ങകംപുക്കുമെല്ലവേശയിപ്പാനായ്
ദുർവ്വിഷയാശയല്ലോപരമദുഃഖപ്രദം
ദുർവ്വിഷയാശത്യാഗംനൈരാശ്യംസുഖപ്രദം.
അതിനാൽവേശ്യയായപിംഗലാനാമാനാരി
മതിയിൽദുഃഖപ്രദമായകാന്താശവിട്ടു
സുഖമാകുന്നവണ്ണംകിടന്നങ്ങുറങ്ങിനാൾ;
അകമേയൊരുഗുരുപിംഗലയെന്നോർത്തുഞാൻ.
ചിത്തത്തിലത്യാഗ്രഹംമർത്ത്യന്മാർക്കൊക്കെദുഃഖം
എത്രയുംപ്രിയാഗ്രഹംദോഷമെന്നറിയുന്ന-
തുത്തമൻവിദ്വാനവനനന്തസുഖംപ്രാപി-
ച്ചത്തലൊക്കവേതീർന്നുസൌഖ്യമായ്വാഴുംനൂനം.
എങ്ങിനെപ്രിയമോഹംദോഷമാകുന്നുവെന്നാൽ
മംഗലമതേ!യൊരുവാനരകഥകേൾക്ക.
പണ്ടൊരുവാനരന്റെകരത്തിൽമാംസഖണ്ഡം
കണ്ടപ്പോൾപരുന്നാദിപക്ഷികളൊക്കെക്കൂടി
വാനരകരാൽമാംസംവാരിയനേരത്തിങ്കൽ
വാനരൻമാംസഖണ്ഡംമുറുക്കിപ്പിടിക്കയാൽ
വക്രതുണ്ഡങ്ങൾനഖപങ്ക്തികൾകൊണ്ടുമേററം
വക്ത്രവുംകീറിരക്തഭൂഷിതനായിക്കപി.
അന്നേരംകരസ്ഥമാംമാംസവുംസ്വമാംസവു-
മൊന്നിച്ചുപക്ഷിഗണംഭക്ഷിച്ചുതൊക്കെപ്പോയാർ
പിന്നെയുമിതുപോലെമുന്നമങ്ങൊരുപക്ഷി
തന്നുടെകരേമാംസംകണ്ടുപക്ഷികളെല്ലാം

ചെന്നുടൻമാംസംവലിച്ചിഴച്ചുകടിച്ചവർ
കൊന്നിതുകുരരത്തെമററുള്ളപക്ഷികളും
എന്നതുപോലെവിഷയാശയോടേററംകൂടീ-
ട്ടെന്നുമേവിഷയത്തെത്യജിച്ചീടാതപുമാൻ
തന്നുടെപ്രാണനാശാദ്യനർത്ഥദുഃഖാദികൾ
വന്നനുഭൂതമാകുമില്ലസംശയമേതും.
എന്നതുകൊണ്ടുമാംസമയമായിരിക്കുന്ന
തന്നുടെദേഹപുത്രകളത്രാദികളാലും
മോഹംവർദ്ധിച്ചീടുന്നജനങ്ങൾക്കൊരുനാളും
ശോകനാശംവരാമോക്ഷവുംവരാനൂനം.
സകലമീശ്വരങ്കലർപ്പിച്ചവരുന്നൊരു
സുഖത്തെപ്രാപിക്കണമല്ലായ്കിൽസുഖംവരാ.
അതുകൊണ്ടിനിക്കൊരുഗുരുവാനരനല്ലോ.
അതിനാലിനിക്കുമാനാപമാനങ്ങളില്ല;
ഗൃഹപുത്രാദിവർഗ്ഗചിന്തയുമില്ലയിനി-
ക്കഹംകാരാദിബുദ്ധിവേറിട്ടുലോകങ്ങളിൽ
ബാലനെപ്പോലെയാത്മരതനായ്പരമാത്മ-
ലീലാതല്പരനായിച്ചിന്തകൂടാതെനിത്യം
പരമാനന്ദാബ്ധിയിൽമുങ്ങിമത്തനായ്ഞാനും
പരമമുക്തനായിസ്സഞ്ചരിക്കുന്നുസദാ.
മൂഢനായ്ജളനായിബാലനെങ്കിലുമവൻ
ഗൂഢമാമതുവിചാരിച്ചുസഞ്ചരിപ്പവൻ
മായാവൈഭവത്രിഗുണങ്ങളിൽനിന്നുവേർപാ-
ടായുള്ളപരമമാംപദത്തെഗ്ഗമിച്ചീടും.
ആകയാൽബാലൻമമഗുരുവായ്ചമഞ്ഞിതു
ശോകഭേദാദിബഹുഹേതങ്ങളോരാതെതന്നെ.
കേവലന്താനെന്നൊരുമാത്രമായ്ത്തൽസുഖിയായ്
മേവുന്നബാലൻചിത്തമന്യമൊന്നറിയാതെ
ഏകമാമതിനാലെബാലനുംഗുരുതന്നെ
ശോകനാശനകരമിനിയുംകേട്ടുകൊൾക.
നല്ലൊരുകുമാരികയെന്നുള്ളപുഴവതു
തന്റെവൾകളെക്കൊണ്ടുകൂട്ടത്തിനുള്ളിൽ
ഇരുന്നുകൂട്ടംതാനുമൊന്നായിബന്ധിച്ചുടൻ
തിരഞ്ഞുഭോഗങ്ങളെനടക്കുംകൂട്ടംകൊണ്ടേ.
എന്നതുപോലെവ്യവഹാരത്തിനായ്ക്കൊണ്ടല്ലോ
തന്നുടെബുദ്ധ്യാജീവൻധരിച്ചീടുന്നുദേഹം;
കുശവൻമണ്ണുകൊണ്ടുചക്രത്താൽഘടാദിയെ
കുശലബുദ്ധ്യാതീർക്കുന്നതുപോലെയുംപിന്നെ
ശംഖന്തന്ദേഹമായോരോട്ടിന്റെയുള്ളിലിരു-
ന്നംകുരിച്ചീടുന്നിതുഭുജിപ്പാനായിനിത്യം
ഭുജിച്ചുതൃപ്തനായാൽശംഖവുംശംഖിനകേ
ലയിച്ചീടുന്നപോലുംബന്ധിച്ചുനിസ്സംഗനായ്
ഇരിക്കുന്നതുജീവൻദേഹത്തിലെന്നുമോക്ഷ
മരിക്കുംതൽകർമ്മഭോഗാന്ത്യമറ്റൊന്നിനായി
ജനിക്കുമതുപാർത്താലെത്രയുമത്ഭുതം
തനിക്കുബന്ധമില്ലതന്നുടെദേഹത്തിങ്കൽ
ഒരംവണ്ണമൊക്കെധരിച്ചിരുന്നുചെയ്തീടിലും

സർവകാലവുംതന്റെമനസ്സങ്ങേകാഗ്രമായ്
യോജിച്ചിന്ദ്രിയജിതനായ്ജിതശ്വാസനായി
ഓജസ്സോടതിവൈരാഗ്യാഭ്യാസയോഗത്തോടും
മാനസംമെല്ലെമെല്ലെപരമാത്മാവിൽചേർത്താൽ
മാനസകർമ്മരേണുനശിക്കുമപ്പോൾതന്നെ
സാത്വികരജസ്തമോഗുണങ്ങളടങ്ങീട്ടു
സാത്വികാംശമായുള്ളമാനസംനിർവാണത്തെ
പ്രാപിക്കേണ്ടതിന്നിഹമാനസത്തിനെത്തന്നെ
വ്യാപിപ്പിച്ചുപിവിധചിത്തമായഖിലവും
അന്തർഭാവവുംബഹിർഭാവവുമറിയാതെ
അന്തരംഗത്തിലാത്മദർശനമുണ്ടായ്വരാ.
മാനസമടങ്ങാതെമായയുമൊടുങ്ങീടാ
മാനസമടങ്ങുമ്പോൾമായയുമില്ലനൂനം.
മായയില്ലാതെപോയാൽമാനകല്പിതമില്ല
മായാകല്പിതംപോയാൽമാനസംനിർവാണമാം.
ആയതുകൊണ്ടുഗുരുവായിതുകുമാരികാ
മായാകല്പിതമെല്ലാംകാലവൈഭവമല്ലോ.
ഏകനായ്നാരായണനായിരിക്കുന്നദേവ-
നാകവേലോകാത്മാവായ്തന്മായകൊണ്ടുതന്നെ
സൃഷ്ടിച്ചുപാലിച്ചുകല്പാന്തത്തിലഴിക്കയാൽ
വിഷ്ണുപേശ്വരനെന്നനാമത്തെധരിച്ചിതു.
ഒന്നായിനിന്നവൻതാൻരണ്ടായിഭവിച്ചിഹ
തോന്നുന്നതേകമെന്നതറികധാത്രീപതേ!
ആയതുതന്നെകാലാത്മാവായിബ്ഭവിച്ചുടൻ
മായാസത്വാദിഗുണത്രിതയശക്തികളിൽ
തുല്യമായ്ക്കലർന്നഹോപ്രകൃതിപുരുഷനെ-
ന്നല്ലോചൊല്ലുന്നപ്രധാനാഖ്യപൂരുഷനെന്നും
സൽപുമാൻപരാപരനായ്പരമാത്മാവതി
ചില്പുമാൻകൈവല്യസംജ്ഞിതനായ്നിരീഹനായ്
കേവലാത്മാനന്ദാനുഭവസന്തുഷ്ടനായി
സർവാത്മാവായിനിരുപാധികേശ്വരനായി
സർവത്രവ്യാപ്തനായിട്ടിരിക്കുമീശ്വരൻതാൻ
കേവലാത്മാനുഭാവംകൊണ്ടാദൈഗുണവശാൽ
സൃഷ്ടിച്ചീടുന്നിതതുകൊണ്ടുസ്രഷ്ടാവായിതു
വിഷ്ടപത്തിങ്കലാദിപുരുഷനെന്നുംചൊല്ലും
സൂത്രരൂപകമായവിശ്വത്തെപ്രോതമാക്കി
സാത്വികാദികളായഗുണങ്ങൾകൊണ്ടുനിത്യം
സമ്യക്കാംവണ്ണംരമിച്ചീടുന്നുകാലാത്മാവും
തന്മായകൊണ്ടുവിശ്വംതങ്കലങ്ങടക്കുന്നു.
നിർമ്മലമായശരത്താദിയാംകാലഭേദം
ഒന്നിലൊന്നുത്ഭവിച്ചുലയിച്ചുവരുംപോലെ
ഒന്നായകാലംപലകാലമായ്തോന്നുംപോലെ
പിന്നെയുമൂർണ്ണനാഭിയായീടുന്നൊരുജന്തു
തന്നുള്ളിൽനിന്നുപുറപ്പെടുന്നതന്തുകൊണ്ടു
വലകൾകെട്ടിയതിലിരുന്നുവരുംഭോജ്യം
പലതുമനുഭവിച്ചിരുന്നുരമിച്ചുടൻ
വലകളായതന്തുതങ്കൽതാൻലയിപ്പിച്ചു

വലയാംനൂലുമൂന്നുനാഭിതന്നെയുമൊന്നായ്
ഏകാത്മാവായകാലരൂപനാംഭഗവാനും
മായയുംജഗത്തുമിക്കാണുന്നതെല്ലാമേകം
ആയതുകൊണ്ടുതന്നെകാലചൂമൂന്നുനാഭി
യായയന്ത്രംമമഗുരുവെന്നറിഞ്ഞാലും!
സന്തതംസ്നേഹഭയദ്വേഷഹേതുക്കളാലെ
ചിന്തയിജ്ജന്മത്തിലെന്തൊന്നാകുന്നുഭാവം
ആയതുപോലെവരുംപിന്നെജ്ജന്മവുമെടോ!
മായാവൈഭവാലതുമെത്രയുംചിത്രം!ചിത്രം!
യാതൊരേടത്തുമനോവാസനയാകുന്നിതു
ചൈതന്യരൂപമതുപോലെയായ്വരുംനൂനം.
പുഴുവേട്ടാളനേയുംസ്മരിച്ചുഭ്രമരമായ്
ചുഴലെപ്പറന്നുകാണുന്നതുപോലെതന്നെ
ആത്മാവുംപൂർവ്വരൂപംത്യജിച്ചുമനോരൂപ-
സാമ്യമായുള്ളരൂപംകൈക്കൊള്ളുന്നിതുനൂനം.
പരമാത്മാവാമജന്തങ്കൽഭൂതാദികളെ
പരിചിലജ്ഞാനേന സ്മരിക്കനിമിത്തമായ്
പ്രപഞ്ചസ്വരൂപമായീടുന്നപരമാത്മാ
പ്രപഞ്ചവിലക്ഷണനാകിയോരാത്മാവിനെ
ആത്മനാതന്നെചിന്തിച്ചീടുകിലാത്മപ്രാപ്തി
സ്വാത്മനിവരുമപ്പോൾകൈവല്യാത്മാവായ്വരും;
ആകയാലൊരുഗുരുവേട്ടാളനെനിക്കിഹ
ആകവേഇരുപത്തുനാലുപേരെയുംചൊന്നേൻ.
ഇവരാലെന്റെബുദ്ധിശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടുനൃപ!
ഈവണ്ണമെന്റെദേഹമായതുഗുരുവല്ലോ;
എങ്ങിനെദേഹംഗുരുവായതുംകേട്ടുകൊൾക.
സംഗേനവിഷയേഷുബന്ധിച്ചുദുഃഖിക്കയാൽ
ഭക്തിവൈരാഗ്യാദികൾകൊണ്ടുടൻവിവേകത്തി-
നെത്രയുംകാരണമാകുന്നതുംദേഹമല്ലോ.
എങ്ങിനെവിരക്തനായീടുന്നിതതുംചൊല്ലാം
ഇങ്ങുജന്തുക്കളെല്ലാംനശിച്ചുകാണ്കകൊണ്ടും
ഇക്കണ്ടപ്രപഞ്ചമതൊക്കെയുംനാശമെന്ന-
തുൾക്കാമ്പിൽവിചാരിച്ചവിവരംകേട്ടുകൊൾക.
മുന്നമുണ്ടായബ്രഹ്മാവാദിലോകങ്ങളൊന്നു-
മിന്നുകാണ്മാനുമില്ലകാണ്മതിൽചിലതെല്ലാം
നശിച്ചുകാണ്കകൊണ്ടുമിന്നിക്കാണുന്നഭൂതം
നശിച്ചീടുന്നുലോകപ്രളയകാലത്തിങ്കൽ.
ഇങ്ങിനെയിരിക്കയാലുണ്ടാകുന്നവയൊക്കെ
തിങ്ങിനമായാമയംനശിച്ചീടുന്നുനൂനം.
ഭൂതവുംവർത്തമാനംഭവിഷ്യൽകാലത്രയം
ചേതസിനിത്യമല്ലെന്നറിഞ്ഞുവിവേകത്താൽ
സഞ്ചരിക്കുന്നുസദാസന്ന്യാസവൃത്തിയോടും
ചഞ്ചലവിഹീനനായെന്നതുമറികെടോ!
ഭാര്യാപുത്രാർത്ഥപശുഗൃഹഭൃത്യാദികളാൽ
ഹാർദ്ദനായ്സംഗിയായിക്കൊണ്ടതിപ്രീതനായി-
യാതൊരുപുമാൻവർത്തിച്ചീടുന്നിതവനുള്ളിൽ
ദ്വൈതമായീടുംബീജമായ്വരുമവൻനൂനം.

വൃക്ഷധർമ്മത്തെപ്പോലെദേഹധർമ്മവുമെടോ!
വൃക്ഷംബീജത്തിലടങ്ങീടുന്നിതതുപോലെ
പുത്രമിത്രാർത്ഥാദികൾദേഹമാംവൃക്ഷത്തിനു
വിത്തായതെന്നുമറിഞ്ഞീടുകനരപതേ!
ആയതെങ്ങിനെയെന്നാൽനാവിനുരസേരസം
ആയതുനേരംഗ്രാഹ്യംവിഷയമിച്ഛിക്കുന്നു;
കേൾക്കണമെന്നുശ്രോത്രംചൊല്ലേണമെന്നുവാക്കും
നോക്കേണമെന്നുനേത്രംപോകേണമെന്നുപാദം
ത്വക്കിനുസ്പർശമെല്ലോപാണിക്കുതൊടുവാനും
മൂക്കിനുഘ്രാണേച്ഛയുംഭക്ഷണംവയററിനും
വിസർജ്ജിക്കണമെന്നുമന്നേരംഗുദത്തിനും
ഉച്ഛ്വാസംപ്രാണനപ്പോൾനിശ്വാസമപാനനും
മനസ്സുസംശയിക്കുംബുദ്ധിനിശ്ചയിച്ചീടും
തന്നിച്ഛചഞ്ചലിക്കുംചിത്താവുമതുനേരം.
ഞാനെന്നൊരഭിമാനംനടിക്കുമഹങ്കാരം
ജ്ഞാനമോരോന്നുവേറായറിവാനിച്ഛിച്ചീടും;
ശ്രോത്രങ്ങൾനേത്രങ്ങളുമുദരംവാക്കുമൂക്കും
നേത്താരുത്വക്കുംപ്രാണാപാനന്മാർകരണങ്ങൾ
മായാവൈഭവകർമ്മശുദ്ധിയാൽബഹിർഭാഗേ
ഓരോരോതരംശ്രോത്രാദികളുംതൃഷ്ണകൊണ്ടും
ഓരോരോപ്രവൃത്തിയാൽജീവനെഭ്രമിപ്പിക്കും.
അതുമെന്തുപോലെന്നാൽപത്നികളേറമുള്ള
പതിയെപ്പോലെനാനാവിധമായലയുന്നു.
അതിനാൽവിരക്തനായ്ശാന്തനായ്ശമദമ-
സാധനയുതനായിപെരുമാറുന്നുനൂനം.
ഈശ്വരൻതന്നെശക്തികൊണ്ടജനായിബ്ഭവി-
ച്ചാശ്ചര്യം!ബഹുവിധമായുള്ളലോകങ്ങളെ
സൃഷ്ടിച്ചിട്ടതിൽദേവതിര്യങ്മാനുഷന്മാരെ
വിഷ്ടപങ്ങളിൽവെച്ചുരക്ഷിക്കുന്നതുമീശൻ.
ഈവണ്ണംലോകദേഹാദികളെസൃഷ്ടിചെയ്തു
ആവോളമതിൽബന്ധിപ്പിച്ചുടൻരമിപ്പിച്ചു
ബന്ധത്തെദുഃഖമാക്കിക്കാണിച്ചായതുകൊണ്ടു
സന്തതമുഷ്ണമാക്കിച്ചമച്ചുനീതികളാൽ
വൈരാഗ്യംപ്രപഞ്ചത്താലുണ്ടാക്കിവിവേകവും
കാര്യകാരണശാസ്ത്രാദികളാൽബോധിപ്പിച്ചു
ജീവാത്മാപരമാത്മാജഗദീശ്വരഭേദം
കേവലമൊന്നെന്നുള്ളകൈവല്യപദംചേർന്നു
കൊള്ളുകെന്നാജ്ഞാപിച്ചുതന്നൊരുമാനുഷ്യകം
ദുർല്ലഭമതുലഭ്യമായീടുംഭോഗികൾക്ക്
മോക്ഷത്തിലിച്ഛയില്ലവൈരാഗ്യാദിയുമില്ല
സാക്ഷാൽജ്ഞാനവുമില്ലാതായിതുമായാവശാൽ
മോക്ഷസാധ്യത്തിന്നായിട്ടുള്ളൊരുദേഹംവൃഥാ
മോചിച്ചുമൃത്യുവശംപ്രാപിക്കുന്നിതുമൂഢൻ.
അതിനാൽമമദേഹംഗുരുവെന്നറികനീ!
മതികൊണ്ടിരുപത്തുനാലുപേരുടെവൃത്ത്യാ
കണ്ടുകൊണ്ടവരേയുമിജ്ജഗദ്ദേഹാദിയും
കണ്ടതൊക്കെയുംഗുരുവാമെന്നുസ്വരൂപകം

എന്നറിഞ്ഞിട്ടുഞാനുംവൈരാഗ്യാദികളോടും
ഒന്നിച്ചിമ്മഹീതലേമുക്തനായ് നടക്കുന്നു”
ഏവംബ്രാഹ്മണനായോരവധൂതന്റെവാക്യം
ഭൂപതിയദുകേട്ടുഭക്തിയോടുടൻചൊന്നാൻ:—
“ഹേഗുരോ! സ്വാമിൻനമുക്കറിവില്ലയ്യോ! നാഥ!
ഭോഗത്തിലിച്ഛവർദ്ധിച്ചീടുന്നുദിനംപ്രതി.
അതുനശിപ്പാനായിന്നിക്കുപൂർണ്ണമായി
മായാനാശനകരമാകിയോരദ്വൈതത്തെ
ഉപദേശിക്കേണമെന്നജ്ഞാനംനീക്കീടുവാൻ
ഉപദേഷ്ടാവേ! യതിന്നിന്നുകൈവണങ്ങുന്നേൻ.”
ഇങ്ങിനെയദുരാജൻവന്ദിച്ചുചോദിച്ചപ്പോൾ
മംഗലനവധൂതനെല്ലാരുമറിയിച്ചു;
യദുരാജനുമതുകേട്ടതിധീരാത്മാവായ്
മുദിതസമചിത്തനായിതുവഴിപോലെ,
സന്ന്യാസിവരനായോരവധൂതനെവന്ദി-
ച്ചന്നേരമർത്ഥിച്ചിതുവന്നൊരാനന്ദത്താലെ
പ്രീതനായവധൂതവാക്കിനെശ്രവിച്ചിട്ടു
ചേതസിനിസ്സംഗനായ്മുക്തനായ്ഭവിച്ചിതു
ഭഗവാനുദ്ധവരോടിങ്ങിനെയരുൾചെയ്തു
സകലകലാനാഥൻപിന്നെയുമരുൾചെയ്തു.
“ജഗത്താമിപ്രപഞ്ചമുണ്ടായിക്കാണ്കയാലേ
ജഗൽക്കാരണമങ്ങൊന്നില്ലാതെയുണ്ടാകുമോ?
അതിനാലിപ്രപഞ്ചകാരണംബ്രഹ്മംതന്നെ
കാരണംകൂടാതെകണ്ടുണ്ടാകയില്ലകാര്യം.
കാരണമായമൃത്തില്ലെന്നാകിൽഘടമില്ല
പ്രത്യക്ഷമായിജ്ജഗത്തിങ്ങുകാണുന്നുവല്ലോ.
പ്രത്യക്ഷമതിനാലെകാരണമൊന്നുണ്ടെന്നും
പർവ്വതംതന്നിൽധൂമംകാണ്കയാലതുകൊണ്ടു
പർവ്വതംതന്നിലഗ്നിയുണ്ടെന്നുനിശ്ചയിക്കാം;
ഇക്കാണുന്നപ്രപഞ്ചത്തിലെദ്ദേഹമോരോ-
ന്നൊന്നിനൊന്നാഗ്രഹമായേററവുംബന്ധിക്കയാൽ
ബന്ധത്തെനിവൃത്തിപ്പാൻശിക്ഷാകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടും
ബന്ധിച്ചലോകംഭേദദ്വന്ദ്വകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടും
പ്രാണികർമ്മങ്ങളാലുംലോകതത്വങ്ങളെല്ലാം
ജ്ഞാനേനവിചാരിച്ചുനോക്കുന്നനേരത്തിങ്കൽ
ബന്ധനംചെയ്യുന്നിത്തീടുന്നതുലോകംതന്നെ
ബന്ധമോചനത്തിനുംലോകചിന്തനംതന്നെ;
അതുകൊണ്ടുലോകംഗുരുവെന്നകതാരിൽ
മായവേറിട്ടുചിന്തിച്ചീടുകിൽസുസാദ്ധ്യമാം.
നിസ്സംഗംവരുത്തുവാൻലോകതത്വങ്ങളെല്ലാം
വിശ്വാസബുദ്ധ്യാനിനക്കവധൂതന്റെഗീതാ
യദുസംവാദംകൊണ്ടുബോധിപ്പിച്ചീടിനേൻഞാൻ
മതിയിൽനിസ്സംഗത്വമതിനാൽവരുംനൂനം.
പ്രത്യക്ഷപ്രപഞ്ചമിങ്ങുള്ളതായ്ക്കാണ്കയാലെ
നിത്യമാകുന്നസാക്ഷികാരണമൊന്നുണ്ടെന്നു
അനുമാനത്താലതുചൊല്ലിനേനിപ്രപഞ്ചം
മനസാചിന്തചെയ്യുന്നിത്യമല്ലെന്നുകണ്ടാൽ.

ഭൂതഭൗതികമാക്കിക്കല്പിച്ചതെല്ലാംമായാ-
ബോധയുക്തിയ്ക്കായ്ക്കാണ്ടെന്നറിഞ്ഞുവഴിപോലെ
അന്യതജഡദുഃഖമാകിയോരിപ്രപഞ്ചം
അനിത്യംപ്രത്യക്ഷമായ്ക്കാണ്മതുമായാമയം.
ഇത്ഥംപ്രത്യക്ഷമായിക്കണ്ടുതാൻമുക്താത്മാവായ്
സക്തിയേറീടുന്നിതിപ്രത്യക്ഷപ്രപഞ്ചത്തെ
ചിന്തിച്ചുമനതാരിലുറയ്ക്കകാരണത്താൽ
സന്തതംലോകതത്വചിന്തനപ്രത്യക്ഷമാം
ഏവംപ്രത്യക്ഷാനുമാനത്തിനാലാത്മാവായ
കേവലംപുരുഷനാമെൻപരമാർത്ഥംചൊന്നേൻ.
എന്നാൽചൊല്ലിയസ്വധർമ്മങ്ങളിലഹങ്കാരം
ഒന്നുമില്ലാതെകാമരഹിതാത്മാവായതി-
വിഷയാത്മക്കളായദേഹികളെല്ലാരിലും
വിശുദ്ധാത്മാവാമവൻതത്വജ്ഞാനേനനിത്യം,
ത്രിഗുണങ്ങളിലുള്ളോരാരംഭം, സുഷുപ്നടെ
അകമേസ്വപ്നംധ്യാനംതന്നിലെമനോരഥം
ഏതുപോലെന്നാലതുപോലെവർണ്ണാശ്രമാദി
ഭേദാചാരത്തെയനുഷ്ഠിക്കുമെന്നറിഞ്ഞാലും.
നാനാത്വഹേതുവായിഭേദാത്മബുദ്ധ്യാമൂഢൻ
നാനാകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുംത്രിഗുണനിവൃത്തിയെ
വരുത്തിക്കൊണ്ടീടുവാൻസേവിച്ചീടുന്നുവൃഥാ.
ഒരുത്തൻമല്പരനായറിവോടുടൻചൊന്ന
ചരിത്രക്രിയയോടജ്ഞാനകാരണമായ
കർമ്മങ്ങൾചെയ്യുന്നിയമങ്ങളെശാന്താത്മാവായ്
സന്മാർഗ്ഗമാകുംവണ്ണമനുഷ്ഠിക്കുന്നുപിന്നെ
ഒരുവനെങ്കൽഭക്ത്യാശ്രുത്യർത്ഥഗ്രഹണനായ്
പെരികെദ്വന്ദ്വബുദ്ധ്യാരാഗാദിവിഹീനനായ്
നിർമ്മലവാക്യസത്യവിശ്വാസസമ്പന്നനായ്
കന്മഷകർമ്മത്യാഗാൽശാന്തിയേയുപാസിച്ചു
മത്സ്വരൂപനായ്മായാവിചരിന്നബോധാത്മാവായ്
ചിത്സ്വരൂപകമായഗുരുവേപ്രാപിച്ചുടൻ
വിശ്വാസഭക്ത്യാസേവിച്ചീടുന്നതെപ്പോളവ-
നിച്ഛാജായാർത്ഥപുത്രക്ഷേത്രവർഗ്ഗാദികളിൽ
ഏററവുമുദാസീനനായ്ഭവിച്ചീടുംപിന്നെ
ഏററവുംസമബുദ്ധ്യാസമമായ്ക്കാണുമല്ലോ.
നേതിനേതീതിവാക്യകാരണംസൂക്ഷ്മസ്ഥൂലം
ആദിദേഹങ്ങളിലുംജ്ഞാനവൈലക്ഷണനായ്
ആത്മദർശിതനായീടുന്നിതുസുദൃക്കായി-
ട്ടാത്മാവാംതന്റെസ്വാർത്ഥത്തെയുംകാണുമവൻ
എങ്ങിനെയെന്നാലഗ്നിദാരുക്കളോടുകൂടി
മങ്ങീടാതതുദഹിപ്പിച്ചുടൻസ്വയമായി
തടവില്ലാതെപ്രകാശിപ്പതുപോലെതന്നെ
ഉടലാംസ്ഥൂലസൂക്ഷ്മകാരണദേഹങ്ങളെ
ദഹിപ്പിച്ചീടുംജ്ഞാനമാകുന്നോരഗ്നിസർവ്വം
ദഹിപ്പിച്ചഖണ്ഡമായ്നിർമ്മലപ്രകാശമായ്
സർവ്വസാക്ഷിയായ്സർവ്വാത്മാവായിസ്സദാകാലം
സർവ്വുംതാനായ്പൂർണ്ണാനന്ദകൈവല്യാത്മാവായ്

നിർമ്മലപരബ്രഹ്മമംബരസദൃക്കായി
തന്മയമായിത്തന്നെശോഭിച്ചുനിന്നീടുന്നു.
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നാപരബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു
തിങ്ങിയുണ്ടായമായാഗുണത്തെസ്വീകരിച്ചു
കാലരൂപനാം പരമാത്മാവുസനാതനൻ
കാലസൂക്ഷ്മങ്ങളാദിയാകിയദേഹങ്ങളെ
കൈക്കൊണ്ടീടുന്നതെന്നുമറിഞ്ഞുകൊൾകനീയും.
പൊല്ലൂണ്ടമായാഗുണസംസാരമാത്മാവിങ്കൽ
ബന്ധിക്കയില്ലബന്ധംതോന്നുന്നതജ്ഞാനത്താൽ
ബന്ധബുദ്ധിയെനിരസിക്കമാചാര്യൻനൂനം.
ഗുരുവായുള്ളോരുത്തമാരണിമേൽഭാഗത്തും
പരിചോടിഹശിഷ്യാരണികീഴ്ഭാഗത്തിലും
രണ്ടുമൊന്നിച്ചുരുമ്മീട്ടനുസന്ധാനമായി-
ട്ടുണ്ടായവചനജ്ഞാനാഗ്നിയാലിഹശിഷ്യൻ
പട്ടുവാഴ്വിമുക്തനായ്സുഖസംയുക്തനായി-
ട്ടുടനേമഹാമായതന്നെയുംനശിപ്പിക്കും
ദഹനൻസമിദാദിവർഗ്ഗങ്ങളെല്ലാററയും
ദഹനംവരുത്തുംപോലെന്നറിഞ്ഞാലുംഭവാൻ;
ത്രിഗുണരൂപിയായമായയെദഹിപ്പിക്കും
ത്രിഗുണരഹിതനാമാത്മാവുസനാതനൻ.
മായാകർത്തൃത്വകർമ്മബദ്ധഭോക്തൃത്വമായ
കാര്യമായ്ലോകാലോകസുഖദുഃഖാദിസർവ്വ
ഭാവജന്മാദികളായ്ബാലാവയവങ്ങളായ്
ഭാവിതഭവ്യരോഗപീഡാരൂപങ്ങളായി
ജന്തുക്കളെന്തിട്ടാംഗേജീവരൂപമായിരു-
ന്നന്തരാത്മാവായുള്ള പരമാത്മാവുതന്നെ
ഭാവനപോലെഭവിച്ചീടുമെന്നറിഞ്ഞാലും
ഭാവനകൊണ്ടുതന്നെജന്മവുമുണ്ടാകുന്നു
ഭാവനയല്ലോപതിന്നാലുലോകവുംനൂനം.
ഭാവനകൊണ്ടുതന്നെസർവ്വവുമുണ്ടാകുന്നു;
കർമ്മങ്ങൾമനോഭാവംകൊണ്ടുള്ളവായിട്ടുന്നു
കർമ്മകർത്താവങ്ങസ്വതന്ത്രനായീടുംപിന്നെ
ഇങ്ങിനെദീനഭാവംകൈക്കൊള്ളുംകർമ്മകർത്താ-
വന്നിഹസുഖദുഃഖകർമ്മത്താലുള്ള ഫലം
ഏതൊന്നുവിശേഷമായ്നിത്യമായുണ്ടായെന്നു
ചേതസിവിചാരിച്ചാലൊന്നുമനിത്യമല്ല.
വിദ്വാന്മാരായശരീരികൾക്കുസുഖദുഃഖം
ഏതുമനിത്യമെന്നകമേബോധിക്കയാൽ.
മുക്തന്മാർസുഖദുഃഖബന്ധമോക്ഷങ്ങളെല്ലാം
നിത്യമല്ലെന്നറിയുംധ്യാനയോഗാത്മാക്കളായ്.
സുഖദുഃഖങ്ങൾരണ്ടുംമംഗലമല്ലെന്നോർത്തു
സുഖമായ്വസിക്കുന്നുധൈര്യബുദ്ധ്യാത്മാക്കളായ്.
മൂഢന്മാരഹങ്കരിച്ചകമേയജ്ഞാനത്താൽ
ശുദ്ധമായൊരുപരമാത്മബോധമെന്നിയേ
മോക്ഷത്തെദുഃഖമാക്കികൈക്കൊണ്ടങ്ങുഴലുന്നു
സാക്ഷാൽമുക്തന്മാർദുഃഖസുഖങ്ങളുടെലാഭം
നിത്യമല്ലെന്നറിഞ്ഞിട്ടിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു
മുക്തന്മാർദുഃഖരഹിതന്മാരായിരിക്കുന്നു.
മുക്തന്മാരന്തികത്തിൽമൃത്യുവന്നടുത്താലും
ചിത്തത്തിൽദുഃഖിക്കയില്ലധികംസന്തോഷിക്കും.
ആയതെങ്ങിനെയെന്നാലതുനീകേട്ടുകൊൾക
മായാവൈഭവമതിവിചിത്രം! ചിത്രം! ചിത്രം!
മുക്തന്മാർസുഖദുഃഖബന്ധമോക്ഷങ്ങളെല്ലാം
നിത്യമല്ലെന്നുള്ളതിലറിഞ്ഞുയോഗധ്യാനം
നാശ്യമല്ലതുപാർത്താലെത്രയുംനിർവിഷയം
അശുദ്ധബോധിച്ചുമൃത്യുതന്നെയുംഭയമെന്യേ
മൃത്യുജന്മാദിഭേദാഭേദവിച്ഛിന്നരായി.
ചിത്തത്തിൽഭയംകൂടാതാനന്ദിച്ചിരിക്കുന്നു.
മററുള്ളമൂഢന്മാർക്കുഭയരൂപമാംമൃത്യു
ചെററില്ലദിനംപ്രതിയടുത്തുവരുന്നതും;
മുക്തനിക്കാണപ്പെട്ടീടുന്നതുംകേൾക്കായതും
ചിത്തത്തിലോർക്കുന്നതുംവൈരവുമസൂയയും
വരവുംചിലവുംനാനാത്വമായിരിപ്പതും
തിരിതംനശിപ്പതുമിരിപ്പുള്ളതുമുള്ളിൽ
ഒക്കവേയിച്ഛാവിരഹിതത്വകാമംകൊണ്ടു
സൽകൃഷിപ്രവൃത്തിപോൽഫലമായ്വരുന്നവ
എടുത്തിട്ടുഫലത്തെത്തള്ളുന്നുപിന്നെയവൻ
പടുത്വമോടുധർമ്മപരിപാലനംചെയ്യും;
ഇങ്ങിനെനിഷ്കാമകർമ്മത്തിനാലാത്മയോഗ്യ
മംഗലമേററയോഗ്യപുരുഷന്മാർക്കുപോലും
സാദ്ധ്യമല്ലാതസർവ്വജ്ഞിതമാംമുക്തിസ്ഥാനം
അസ്ഥയാപ്രാപിക്കുന്നിതെങ്ങിനെയെന്നുകേൾക്ക.
ദേവനായ്യജനംചെയ്തതിൻെറകർമ്മഫലം
ദേവനായ്ഭവിച്ചുടൻപരത്തിൽഭുജിക്കുന്നു.
എത്രപുണ്യംചെയ്തീടിലത്രകാലവുംസ്വർഗ്ഗേ
ചിത്തമോദേനവാഴുമില്ലസംശയമേതും.
ധർമ്മപാലനംചെയ്തുവസിച്ചാലിതുഫലം
ധർമ്മാചാരങ്ങൾവിട്ടിട്ടധർമ്മാചാരനായാൽ
നരകത്തിങ്കൽനിന്നുകയറീടാതെപിന്നെ
തിരിതമവശനായ്ദുഃഖസംഭവമായ
കർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുജന്മംമേല്ക്കുമേൽനികൃഷ്ടമായ്
കല്മഷരൂപമർത്ത്യദേഹത്താലെന്തുഫലം?
സൽകർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടുദേവനായ്ഭവിച്ചീടും
ദുഷ്കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടുഹീനനായ്ഭവിച്ചീടും
സ്വർഗ്ഗവുംനരകവുംതന്നുടെകർമ്മങ്ങളാൽ
ഒക്കവേദേഹമൂലംദേഹമോകർമ്മമൂലം.
ഇങ്ങിനെകർമ്മദേഹകാരണബന്ധത്തിനാൽ
ഇങ്ങനുഭവംസ്വർഗ്ഗനരകംകാണുന്നീലേ?
തന്നുടെയുള്ളിൽകർമ്മവാസനാബന്ധംകൊണ്ടു
വന്നുകൂടീടുന്നിതുദേഹാദിസുഖദുഃഖം
കാമകർമ്മങ്ങളാലെനരകസ്വർഗ്ഗങ്ങളും
കാണ്മതുകൊണ്ടുതന്നെനിഷ്കാമകർമ്മികൾക്കു
നരകസ്വർഗ്ഗസുഖദുഃഖദേഹാദികളും
വരികയില്ലെന്നതുനിശ്ചയമറിഞ്ഞാലും.

ആകയാൽമുന്നേചൊന്നനിഷ്കാമകൎമ്മയോഗ്യ
ലോകധൎമ്മാചാരാദ്ധ്യകൎമ്മങ്ങൾചെയ്തീടിലും
നിത്യമല്ലിവയൊന്നുമെന്നുചിന്തിച്ചുചിത്തേ
നിത്യവുമാചരിച്ചവരുന്നാകൎമ്മബീജം
ഭസ്മമായ്പോകമൂലംകൎമ്മത്താലില്ലബന്ധം
വിസ്മയമതിനാലെമുക്തനാമവൻനൂനം.
അപത്തായിരിപ്പൊരുദേഹത്തെബ്ഭുജിച്ചിട്ടു
താപമെന്നിയേസുഖമെന്നുള്ളനരന്മാൎക്ക.
ജനനമരണാദിദുഃഖസൌഖ്യങ്ങൾതരും
തനുവിനായിക്കാമകൎമ്മബന്ധങ്ങൾവിട്ടു
മോക്ഷാനുഭവസിദ്ധിക്കായ്‌വന്നനരദേഹാൽ
നിഷ്കാമകൎമ്മംചെയ്തുമുക്തിയെസിദ്ധിക്കേണം.
മുക്തനുഭയമൊരുനാളുമില്ലൊന്നിനാലും
സക്തനല്ലവൻദേഹോത്ഭവമാംകൎമ്മങ്ങളിൽ
മുക്തനെന്നിയേമററുജന്മികൾക്കെല്ലാവൎക്കും
ചിത്തത്തിൽഭയമുണ്ടാംകാമകൎമ്മങ്ങളാലെ
ലോകവാസികൾക്കുമാകല്പജീവികളായ
ലോകപാലകന്മാൎക്കുമുൾഭയമുണ്ടപാരം.
ദ്വിപരാൎദ്ധത്തിൽപരമായുസ്സാംബ്രഹ്മാവിനും
വിവശമൽഭയംകൊണ്ടൊക്കവേസൃഷ്ടിക്കുന്നു
സൃഷ്ടിയിൽഗുണമുണ്ടാമിന്ദ്രിയാദ്യങ്ങളുണ്ടാം
തുഷ്ടിയോടപ്പോൾജീവൻഗുണസംയുക്തനായി
കൎമ്മങ്ങൾചെയ്തുകൎമ്മഫലങ്ങളെല്ലാററെയും
ചിന്മയനായജീവൻഭുജിച്ചീടുന്നുനിത്യം.
എത്രനാളാത്മാഗുണസംബന്ധനായ്‌ടുന്നി-
ത്രനാളേക്കുംനാനാവിധത്വംഭവിക്കുന്നു.
നാനാത്വമെത്രകാലമാത്മാവിന്നെന്നാകിലോ
നൂനമത്രകാലവുംസ്വതന്ത്രത്വവുംവരാ.
എത്രനാൾസ്വതന്ത്രത്വമില്ലാതെയിരിക്കുന്നി-
ത്രനാളീശ്വരങ്കൽഭയവുമുണ്ടായീടും.
ഈശനെയുപാസിച്ചുമോഹിച്ചീടുന്നജീവൻ
ഈശനുംതാനുമൊന്നെന്നുള്ളബോധംകൂടാതെ.
കാലാത്മാഗമലോകപ്രകൃതിധൎമ്മമിത്ഥ
കാലഭേദംകൊണ്ടെന്നെബഹുവായ്‌ചൊല്ലീടുന്നു.
മാധവവാക്യമേവംകേട്ടൊരുദ്ധവൻപിന്നെ
മാധവനോടുചോദിച്ചീടിനാൻരണ്ടാമതും:—
"ഗുണസംഭൃതങ്ങളാംദേഹജങ്ങളിൽദേഹി
ഗുണസംയുക്തനായിബന്ധിച്ചീടുന്നുവെന്നും
ഗുണങ്ങളോടുബന്ധമില്ലെന്നുംഭവാനെന്നോ-
ടനുമോദത്തോടരുൾചെയ്തിരിക്കുന്നുവല്ലോ,
വിഷയാദികളോടുംകൂടിയദേഹിക്കിഹ
വിഷയങ്ങളിൽബന്ധമില്ലാതായിരിപ്പതും
ബന്ധമുണ്ടാകുന്നതുമെങ്ങിനെയെന്നുമിനി-
ക്കന്തരംഗത്തിലേററംസംശയമുണ്ടുപാൎത്താൽ
നിത്യമുക്തനെന്നതുംനിത്യബന്ധനെന്നതും
സത്യമായ്‌ചിത്തത്തിങ്കലധികംഭ്രമിക്കുന്നു"
ഇത്തരംരണ്ടാമതുംചോദിച്ചോരുദ്ധവനോ-
ടുത്തരംഭഗവാനുമപ്പൊഴേയരുൾചെയ്തു:
"ബന്ധനെന്നതുംമുക്തനെന്നതുമെന്നിൽമായാ
ബന്ധംകൊണ്ടുണ്ടായതല്ലാതിനിക്കൊന്നുമില്ല.
ആകയാൽദേഹംകൊണ്ടുകൎമ്മത്താലുണ്ടായ്‌ഗുണം
ശോകമോഹാദിസുഖദുഃഖങ്ങൾമായമൂലം
സ്വപ്നംപോലാത്മാവിങ്കൽജാതമായ്‌സംസാരവും
സ്വപ്നംവാസ്തവമെങ്കിൽസംസാരംസത്യംതന്നെ.
ഉദ്ധവ!മഹാമതേദേഹികൾക്കെല്ലാംമമ
വിദ്യാവിദ്യാത്മാമായാമോക്ഷബന്ധകാരിണി.
ആദികാലത്തെന്നുടെമായകൊണ്ടുണ്ടാകിയ
ബോധരൂപമായ്മമാംശകമായിരിക്കുന്ന
ജീവാത്മാവിനുബന്ധമുണ്ടായിതവിദ്യയാ
ജീവനുമോക്ഷംപിന്നെവിദ്യയാലുണ്ടായതും.
ബന്ധമുക്തന്മാരുടെലക്ഷണംചൊല്ലുന്നുഞാൻ
അന്തരംഗത്തിൽകേട്ടുധരിക്കമഹാമതേ!
വിരുദ്ധധൎമ്മികളായീടിനമൂഢരോടും
പെരുത്തസംസൎഗ്ഗത്താലാത്മാവുരണ്ടെന്നോൎത്തു.
ദേഹസ്ഥനല്ലെങ്കിലുംദേഹസ്ഥനെന്നുതോന്നും
മോഹത്താൽസ്വപ്നംസത്യമെന്നോൎക്കുന്നതുപോലെ
പുത്രമിത്രാൎത്ഥകളത്രാദിവസ്തുക്കളിലും
എത്രയുംസക്തരായീടുന്നിതുദിനംതോറും;
പ്രവൎത്തിരതന്മാരായീടുന്നുബദ്ധന്മാരും
പ്രവൃത്ത്യാദികൾനിവൎത്തിക്കുന്നുമുക്തന്മാരും
അവിദ്യോത്ഭവദേഹേവസിച്ചീടിലുംവിദ്വാൻ
വിഭക്ത്യാസ്വപ്നംകാണുന്നതുപോലിരുന്നീടും
മോഹത്തെത്യജിച്ചിരുന്നീടുകകാരണത്താൽ
ദേഹസ്ഥനെന്നാകിലുംദേഹസ്ഥനല്ലമുക്തൻ.
ഇന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടുംഗുണങ്ങൾകൊണ്ടുംപിന്നെ
ഇന്ദ്രിയാൎത്ഥങ്ങളിലുംഗുണങ്ങളിലുമഹം-
കരിച്ചീടാതെയറിഞ്ഞന്യഭാവത്തെത്യജി-
ച്ചിരിക്കുമവിക്രിയനായ്‌സദാസത്തായവൻ
ദൈവാധീനമായുള്ളോരിശ്ശരീരത്തിൽഗുണ-
ഭാവകൎമ്മണാവൎത്തമാനനായിരുന്നാലും
ബുധനായവനതുകൎത്താവാകുന്നുഞാനെ-
ന്നധികംബന്ധിക്കയില്ലതിനാൽബദ്ധനല്ല.
ഈവണ്ണംവിരക്തനായ്‌ശയനാശനാടന-
പ്രവൃത്തോന്മജ്ജനേപിദൎശനസ്പൎശനേപി
ഘ്രാണഭോജനശ്രവണാദികളിലുംതഥാ
മാനേനബന്ധിക്കയില്ലൊട്ടുമേമുക്തൻനൂനം.
പ്രകൃതിഗുണയുതനെങ്കിലുമസംയുക്തൻ
ജഗതിയഥാസവിതാനിലാകാശങ്ങൾപോൽ
ബന്ധമില്ലാതെയിരുന്നീടുന്നുമുക്തൻസദാ
ബന്ധിച്ചുതോന്നിയാലുംബന്ധിക്കയില്ലേതുമേ.
വിശദജ്ഞാനിയായിയസംഗബുദ്ധ്യാഛിന്ന-
സംശയബുദ്ധ്യാബുധൻസ്വപ്നവൽനാനാത്വത്തെ
നിവൎത്തിക്കുന്നുമുക്തനിന്ദ്രിയമനോധിയാ
പ്രവൃദ്ധസങ്കല്പങ്ങൾമോചിച്ചിട്ടവൻപിന്നെ.

ദേഹസ്ഥനെന്നാകിലുംതൽഗുണങ്ങളോടുകൂ-
ടാഹന്തവസിച്ചാലുംജീവൻമുക്തനായീടും
ഒരുവൻതന്നെനിന്ദിച്ചീടിലുംഹസിക്കിലും
പെരികെക്ലേശസുഖങ്ങളുമില്ലതിനാലേ
പൂജിച്ചീടിലുമില്ലസന്തോഷമവനൊട്ടും
പൂജിക്കാഞ്ഞാലുമില്ലദുഃഖവുമൊരുനാളും.
ഗുണദോഷങ്ങൾരണ്ടുംവജ്ജിച്ചുസമദൃക്കായ്
മുനിയാമവനൊന്നുംചെയ്കയുമില്ലെന്നുമേ.
എന്നല്ലകുറഞ്ഞൊന്നുചൊൽകയുംധ്യാനിക്കയും
ഒന്നുമേചെയ്കയില്ലസാധുവായെല്ലാനാളും
ആത്മാരാമനായ്പരബ്രഹ്മണിസദാകാലം
സ്വാത്മാനംലയിപ്പിച്ചുസഞ്ചരിക്കുന്നുബുധൻ.
ബ്രഹ്മതല്പരശ്രമംകൊണ്ടുള്ളഫലംകേൾനീ
നിമ്മലമായതവഗോവിന്ദപുല്ലുംനല്ല
വയ്ക്കോലുമിട്ടുരക്ഷിച്ചീടുന്നശ്രമഫലം
മിക്കതുംതരുംക്ഷീരംകൊണ്ടല്ലോകുടുംബത്തെ
നീപുലത്തീടുന്നതുകൊണ്ടല്ലോശുദ്ധമോക്ഷ
ബ്രഹ്മതല്പരശ്രമമിതുപോൽവിശദമെല്ലാം
നിമ്മലമാക്കീടുന്നുമുക്തനാമെൻറഭക്തൻ.
ബ്രഹ്മതല്പരനേയുംപ്രത്യേകംരക്ഷിപ്പൂ ഞാൻ
എന്നതുമറിഞ്ഞാലുമുദ്ധവ!വഴിപോലെ.
ഏവമൊക്കവേയറിഞ്ഞീടിനമഹാബുധൻ
ആവോളംനാനാഭ്രമമാത്മാവിലുണ്ടാകാതെ
ധീരനായെങ്കൽതന്നെമാനസമുറപ്പിച്ചു
പാരാതെസവ്വകമ്മങ്ങളെയുംവഴിപോലെ
നിരപേക്ഷകനെങ്കൽസമപ്പിക്കയുംചെയ്യും
പെരികെശ്രദ്ധാലുവായ്സല്പുമാനെൻറകഥ
ശ്രവണഗാനസ്മരണാദിഷുകമ്മജന്മ-
പ്രവൃത്തനായ്നയിച്ചുടനെപുനർഗത-
മദനായ്ധമ്മകാമാത്ഥങ്ങളെയാചരിച്ചു
വിദഗ്ദ്ധൻനിശ്ചലയാംമത്ഭക്തിപ്രാപിക്കുന്നു.
മതിമാൻസത്സംഗേനലഭിച്ചഭക്തികൊണ്ടു
സതതമെന്നെയുപാസിക്കുന്നിതതുനേരം
സത്തുക്കളാലെദർശിക്കപ്പെട്ടമല്പദത്തെ
വിദ്രുതംഭക്തനാലുംപ്രാപ്തമാകുന്നുനൂനം.
അവിദ്വാനായവനുവിഷയങ്ങളാൽബന്ധം
ഭവിച്ചുസംസാരവുംനിത്യമായ്തോന്നുമെന്നും.
വിദ്യയാലവിദ്യയെനിത്യമല്ലെന്നുകണ്ടു
വിദ്വാനാമവൻനിത്യമുക്തനായ്വാഴുമെന്നും,
വിദ്യയുമവിദ്യയുമെന്നുള്ള ഭേദംകൊണ്ടു
വിദ്വാന്മാർബന്ധമോക്ഷംരണ്ടായിച്ചൊല്ലുമെന്നും,
ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾരണ്ടുംചിന്തിച്ചാൽമായയാലി-
ന്നന്തരംഗത്തിലറിഞ്ഞിരിക്കുംമഹായോഗി
വിഷയങ്ങളിൽവത്തിച്ചീടിലുംബന്ധമില്ലെ-
ന്നീഷൽപോവതിനിവനിന്നോടുചൊല്ലീടിനേൻ.
ഭഗവാനേവംചൊന്നതോരോന്നേകേട്ടശേഷം
ഭഗവത്ഭക്തനാദയോദ്ധവർചോദിച്ചിതു:—

"സാധുവാകുന്നതേവനെങ്ങിനെഭക്തിനിങ്കൽ
മാധവ!ഭവിക്കുന്നതെല്ലാമേയരുൾചെയ്ക!
നിന്തിരുവടിസാക്ഷാൽപരബ്രഹ്മാഖ്യൻപരൻ
ചിന്തിച്ചാൽപ്രകൃതികാരണപൂരുഷനല്ലോ.
സ്വച്ഛയായവതീണ്ണനായ്ഭവാൻശരീരിയാ-
യിച്ഛാബന്ധത്തെഭക്തന്മാക്കുതീത്തീടുവാനായ്.
ഭവത്ഭക്തനാമെൻറമന്ദതതീത്തിന്നിയും
ഭവനാശനമരുൾചെയ്ക"യെന്നൂന്നാമതും
ഇത്ഥമത്ഥിച്ചനേരംഭഗവാനുദ്ധവരോ-
ടുത്തരമായിട്ടരുൾചെയ്തിതുസാധുവൃത്തം:—
"സവ്വദേഹികളിൽവെച്ചേററവുംകൃപാലുവായ്
സവ്വോപകാരകനായ്രഹിതകാമനായി
തിതിക്ഷയോടുംകൂടിനിത്യവുമനീഹനായ്
മൃദുഭാഷണനായിശാന്തനായ്മുനിവൃത്ത്യാ
ദാന്തനായ്മിതഭുക്കായപ്രമത്തനായതി
ഗംഭീരാത്മാവായ്കൃതിയായ്ജിതഷൾഗുണനായ്
സംഭ്രമവിരഹിതമാനിയായ്വിദ്വാനായി
മായാകല്പിതങ്ങളാം ഗുണദോഷങ്ങളേയും
മായമെന്നറിഞ്ഞുടൻധമ്മാചാരങ്ങളേയും
ഒക്കവേത്യജിച്ചിട്ടുസമദൃക്കായസാധു
സൽഗുണനിധിയവനെന്നെസ്സേവിക്കുമെന്നും
എന്നുദ്വൈതത്വമറിഞ്ഞിട്ടവനെന്നെത്തന്നെ
പിന്നെയുമന്യഭാവമെന്നിയേസേവിക്കുന്നു.
മത്ഭക്തജനദൃഷ്ടസ്പർശനാർച്ചനാലിംഗം
മൽഭക്ത്യാപഠിച്ചയ്യാസ്തുതികീത്തനധ്യാനം
മല്ക്കഥാശ്രദ്ധാശ്രവണാദികളെല്ലാമെന്നിൽ
സൽഗുണവ്യത്യാസവ്വംസമപ്പിച്ചീടുകയും
എന്നുമെജന്മകമ്മകഥനംമമധമ്മം
നന്നായിമോദിക്കയുംഗീതനൃത്താദികളാൽ
മൽഗൃഹോത്സവയാത്രാബലിസംവിധാനവും
അഗ്ര്യപൂജയുംസവ്വപാർഷദപൂജകളും
ചെയ്കസന്തോഷത്തോടുംകൈതവരഹിതനായ്
ഉത്തമനായിട്ടതിവൃത്തവാനായിസ്സദാ
പവ്വകാലേഷുവേദതന്ത്രദീക്ഷാദിവ്രത-
സവ്വകമ്മണാമമപൂജയാശ്രദ്ധയോടും
ഉദ്യോഗിയായിസ്സാധുബുദ്ധിയായ്പ്രസന്നനായ്
ഉദ്യാനേഉപവനേവാപുരേമന്ദിരേവാ
മായയെന്നിയേമമദാസഭാവേനനിത്യം
ന്യായേനപൂജാസ്ഥലശുദ്ധ്യാദിമൂത്തിലിംഗാ
സ്ഥാപിച്ചുമാനദംഭാദികളെത്യജിച്ചുടൻ
ദീപധൂപാദികീത്തനാദികൾകൊണ്ടുഭക്ത്യാ-
പൂജിച്ചുതന്നഭീഷ്ടസാധനംതേറുകൊണ്ടും
പൂജിച്ചീടേണമിനിക്കായെല്ലാണ്ടുസവ്വത്തെയും
സൂര്യാഗ്നിവിപ്രപശുവൈഷ്ണവാകാശവായു
ഭൂതാത്മജലസവ്വഭൂതംമൽപൂജാസ്ഥാനം.
സവിതാവിങ്കൽവിദ്യകൊണ്ടെന്നെയജിക്കണം
ഹവിഷാഗ്നിയാലതിഥ്യേനവിപ്രന്മാരേയും

ഗോഷ്ഠസ്ഥാനേഷുപശുതന്നെയുംതൃണാദ്യേന
ശ്രേഷ്ഠവൈഷ്ണവേബന്ധുസല്ക്കാരംകൊണ്ടുപിന്നെ
ധ്യാനംകൊണ്ടാകാശത്തിൽധീകൊണ്ടുവായുവിങ്കൽ
മാനമെന്നിയേപലദ്രവ്യങ്ങൾകൊണ്ടുജലേ
സ്ഥണ്ഡിലത്തിങ്കൽമന്ത്രംകൊണ്ടുമാത്മാവിലാത്മ
നിർണ്ണയബോധംകൊണ്ടുംക്ഷേത്രജ്ഞംസർവ്വഭൂത-
വർഗ്ഗങ്ങൾകൊണ്ടുംസമാഹിതനായ്യജിക്കേണം
മല്ക്കലാരൂപധ്യാനമിനിയുംകേട്ടുകൊൾക.
ശംഖചക്രാബ്ജഗദാശോഭിതചതുർഭുജം
പങ്കജവിലോചനംപരമാനന്ദരൂപം
മാമേവംധ്യാനിച്ചർച്ചിച്ചീടാമേവനുംനൂനം
ആമയനാശമതുഭക്തികാരണമല്ലോ.
യാതൊരുവസ്തുക്കളുംസർവ്വാത്മാവിഷ്ണുവെന്നും
ചേതസിധ്യാനത്തോടുംയജിക്കവേണമല്ലോ.
ഭക്തിയോഗേനസാധുസേവയാമൽസ്മൃതിയും
സിദ്ധമായ്വരുമെപ്പോളുദ്ധവ!മഹാമതേ!
ഇങ്ങിനെയെല്ലാംചെയ്തുമറിഞ്ഞുംസേവിക്കുന്ന
മംഗലന്മാരാംമഹത്തുക്കളെന്നറിഞ്ഞാലും.
മത്ഭക്തികൊണ്ടുംസാധുസംഗതികൊണ്ടുമെന്ന്യേ,
മല്പദപ്രാപ്തിമററുസാമർത്ഥ്യത്താലേവരാ.
മത്ഭക്തിസാധുസംഗംസർവ്വംവിഷ്ണുവെന്നു
സത്ഭാവംസദാവന്നാൽമല്പദപ്രാപ്തിലാഭം
വരുവാനായിക്കൊണ്ടുചൊല്ലുന്നുസകലവും
പരമാത്മാർത്ഥജ്ഞാനസിദ്ധ്യർത്ഥമെന്നീയർത്ഥം.
ഇത്തരംജഗന്നാഥനരുളിച്ചെയ്തനേരം
ഉദ്ധവന്താനുംചോദിച്ചീടിനാൻവഴിപോലെ:—
"ശുദ്ധഭക്തികൊണ്ടല്ലോനിന്തിരുപാദംപ്രാപി
ച്ചതൽതീരുന്നതെന്നുമരുൾചെയ്തിഹകേട്ടു.
എങ്ങിനെയുള്ളഭക്തികൊണ്ടിഹതാവകപാദത്തെ
മംഗലകരംപ്രാപിക്കുന്നതുമരുൾചെയ്ക."
ഇത്തരംനാലാമത്തുമുദ്ധവർചോദിച്ചതി-
നുത്തരംഭഗവാനുമീവണ്ണമരുൾചെയ്തു.
നരനെന്നുടെഭക്തിയോഗത്തെധരിക്കുന്നു
പെരികെദുഃഖാപഹമാകിയസത്സംഗേന
"മററുസാംഖ്യാദിധർമ്മസ്വാദ്ധ്യായതപോയോഗാ-
ദ്യററമില്ലാതെദ്രവ്യദക്ഷിണാവ്രതയജ്ഞ
തീർത്ഥസ്നാനങ്ങൾയമനിയമവേദാംഗാദി-
ശാസ്ത്രപാഠങ്ങളാലുംമത്ഭക്തിയുണ്ടായ്വരാ.
സത്സംഗംകൊണ്ടുയക്ഷരാക്ഷസമൃഗഖഗാ-
ദ്യപ്സരോനാഗഗന്ധർവ്വാദിഗുഹ്യകസിദ്ധ-
ചാരണവിദ്യാധരമാനുഷവൈശ്യശൂദ്ര-
നാരിചണ്ഡാലാദികളാകിന്നശരീരികൾ
രാജസതാമസങ്ങളാകിയപ്രകൃതിയെ
വ്യാജമെന്നിയേത്യജിച്ചുടനായുഗംതോറും
മല്പദംപ്രാപിച്ചിതുബഹുദേഹികളഹോ!
ആരെല്ലാമെന്നാലവർതങ്ങളെക്കേട്ടുകൊൾക
സാരന്മാർദേവാസുരന്മാരാദിപ്രബലരെ
വൃഷപർവ്വാവുബലിബാണനുംമയാസുരൻ
ഭീഷണഹീനൻവിഭീഷണനുംസുഗ്രീവനും
ഹനൂമാനൃക്ഷൻഗജൻഗൃദ്ധ്രൻവാണിഭൻവ്യാധ-
നനാലാകുബ്ജാഗോപനാരികൾവിപ്രസ്ത്രീകൾ
മററുമിത്യാദിമഹാദേഹികളെന്നെഭക്ത്യാ,
മുററീടുംശ്രുതിരൂപദർശനസംസർഗ്ഗേണ
എന്നെപ്രാർത്ഥിക്കുന്നതല്ലാതൊരുതപോവ്രതാ-
ദ്യന്യകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുമെന്നെപ്രാർത്ഥിക്കുന്നില.
കേവലഭാവംകൊണ്ടുഗോപികൾപശുക്കളും
ഏവംനാഗാദികരിമൃഗപക്ഷികളെല്ലാം
പ്രാപിച്ചിതെന്നെമററുമൂഢന്മാരായബഹു-
കോപികൾവേഗമെന്നെപ്രാർത്ഥിച്ചുഭയഭക്ത്യാ
യോഗദാനാദിവ്രതസ്വാദ്ധ്യായസന്ന്യാസൈക
യോഗകർമ്മണാസദായത്നവാനെന്നാകിലും
മല്പദംപ്രാപിക്കയില്ലുൾപ്പൂവിൽമമപദ-
സത്ഭക്തികൊണ്ടല്ലാതെമുക്തിസാധിക്കയില്ല.
അക്രൂരൻമററുബഹുദേഹികൾവൃന്ദാവനേ
നിൽക്കുന്നവൃക്ഷവല്ലീവനഗോചരങ്ങളും
കല്പകവൃക്ഷതുല്യമായ്ധരിച്ചവരെന്നെ
ഉൾപ്പൂവിലുള്ളതാപമൊക്കവെതീർത്തീടിനാർ;
മത്ഭക്തന്മാരായൊരുനദികൾക്കെല്ലാംമഹാ-
ദബ്ധിയായീടുമെന്നെപ്രാപിച്ചീടുന്നിതവർ.
നാമരൂപങ്ങളാലെധ്യാനിച്ചുഗ്രദ്ധമായി
കാമിനീജാരന്തന്നെപ്രാപിച്ചീടുന്നപോലെ
മദ്രൂപപ്രാപ്തന്മാരായ്ബ്രഹ്മമാംമല്പദത്തെ
വിദ്രുതംപ്രാപിക്കുന്നുഭക്തികൊണ്ടെല്ലാവരും.
"അതിനാലുദ്ധവ!കേളെന്നുടെഭക്തിതന്നെ
മതിമുക്തിയെസ്സാധിച്ചീടുവാനറിഞ്ഞാലും;
പ്രവൃത്തനിവൃത്തശ്രോതവ്യങ്ങൾവെടിഞ്ഞുടൻ
നിവൃത്തിക്കൊരുമൂലമാകുന്നോരെന്നെത്തന്നെ
ശരണംപ്രാപിക്കുന്നുസർവ്വദേഹികളെല്ലാം
തരിതംനീയുമെന്നെസർവ്വാത്മഭാവംകൊണ്ടു
ശരണംപ്രാപിക്കെടോ!പിന്നെയെന്തൊരുഭയം?
പരമാത്മാവിലൈക്യഭാവേനമോക്ഷംനൂനം.
വാങ്മനഃകായങ്ങളാലെന്നെസ്സേവിക്കെന്നതു
കന്മഷഹരഭക്തിസത്സംഗാൽമുക്തിയെന്നും
ചൊല്ലിനേനേവംകൃഷ്ണനരുൾചെയ്തതുകേട്ടു
നല്ലനാമുദ്ധവനുംചോദിച്ചിതഞ്ചാമതും:
"ആത്മസംബന്ധമോക്ഷംരണ്ടിനുംകർത്താവായ
താത്മനിവിചാരിച്ചാൽസംശയമുണ്ടുനാഥ!"
എങ്കിലോകേൾക്കബന്ധമോക്ഷങ്ങൾരണ്ടുംകൂടി
ശങ്കയെന്നിയേയേകനാണ്ടായവഴിയിന്നു.
ആദ്യനായവ്യക്തനായേകനായവേദ്യനായ്
ആദ്യന്തഹീനനായപരമാത്മാവുതന്നെ
മായയാലനാദിയായ്നിർഗ്ഗുണബിംബിതനായ്
കായരൂപിയായ്ജീവൻപ്രാണനായ്പ്രസവിക്കു-
മെന്നുള്ളപുരാതനശ്രുതിഘോഷേണജീവൻ

തന്നുടെചിദാകാശഗുഹാംപ്രവേശിച്ചു
സൂക്ഷ്മരൂപമായുള്ളമാനസമയമായി
തൽക്ഷണംമാത്രസ്വരസൂത്രവർണ്ണരൂപാദി
ഘ്രാണവുംരസരൂപസ്പർശനശ്രുതികളും
മാനസേസങ്കല്പവിജ്ഞാനാഭിമാനങ്ങളും
ഠരംവാകംപൂർവ്വകർമ്മരതിയാലുണ്ടായ്വരും
ജീവനുമതിനാലെബലവുമുണ്ടായ്വരും
വാതാഗ്നിവിയത്തുകളന്യോന്യംബന്ധങ്ങളാൽ
ചേതനമുളവാകുംസ്ഥൂലസൂക്ഷ്മാംശങ്ങൾക്കും
അരണികരങ്ങളാൽമഥിച്ചീടുന്നനേരം
ത്വരിതമതിലണുവായുണ്ടാമഗ്നിപോലെ
ഈവർണ്ണംസത്വരജസ്തമസാംവികാരേണ
ജീവനുംകർമ്മഭേദാൽബ്രഹ്മാവാദികളായി
ഭവിക്കുന്നിതുബഹുവിധമായ്മായയാലെ
ഏതുപോലെന്നാലതുതന്തുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന
ഊതനപടമെന്നപോലെയെന്നറിഞ്ഞാലും!
പൂർവ്വകർമ്മാത്മാവായിസംസാരതരുവായി
മേവുന്നപരമാത്മാമായയാജീവനായി
സംസാരതരുപുഷ്പഫലമൂലമായ്പഞ്ച
രസപല്ലവമായിപഞ്ചസ്കന്ധവുമായി
പത്തുനാഡിയായ്പന്ത്രണ്ടിലയായ്ത്രിനാഡിയായ്
വിസ്മൃതനായിമൂന്നുവല്ക്കലമായിരണ്ടു
ഫലമായിരിക്കുന്നസംസാരദേഹവൃക്ഷ-
ഫലത്തെനന്നായശിച്ചീടുന്നുഗ്രാമേചരൻ
ഒരുവൻഫലംഭക്ഷിക്കാതെകണ്ടരണ്യത്തിൽ
ഇരുന്നീടുന്നിതേകഭക്തനായ്സദാകാലം
പരമാത്മാവുതന്നെവനവാസിയാമവൻ
പിരിഞ്ഞുഗ്രാമേചരൻജീവാത്മാവറികനീ
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നസംസാരവൃക്ഷന്തന്നെ
മംഗലസത്വഭക്തിജ്ഞാനവെണ്മഴുകൊണ്ടു
ധീരനായവനുടൻഛേദിച്ചുകളഞ്ഞീടും
ധൈര്യേണപരമാത്മാജീവൈക്യബോധാലഹോ!
സാത്വികരജസ്തമസ്സെന്നിവമൂന്നുഗുണം
ബുദ്ധിക്കല്ലാതെപരമാത്മാവിനില്ലെന്നുമേ.
സാത്വികംകൊണ്ടുരജസ്താമസങ്ങളെനീക്കി
ബുദ്ധിയിൽകാമസുഖവൃത്തിയെശുദ്ധസത്വ
ബുദ്ധിയാൽത്യജിച്ചുടൻധർമ്മവാനായിട്ടേററം
ശുദ്ധനായുള്ളപുമാൻനിർമ്മലഭക്തനായി
ത്രിഗുണാതീതഭക്ത്യോപാസനകൊണ്ടുഗുണ
നിഗതമായധർമ്മംനശിച്ചുധർമ്മവാനായ്
ആഗമാത്പ്രശസ്തനായ്പ്രജ്ഞാദേശകാലാ-
ദ്യാഗമകർമ്മധ്യാനമന്ത്രസംസ്കാരമിവ
പത്തിഹഗുണംസാത്വികത്തിനുള്ളൊരുഹേതു
വൃത്തിയായ്നിന്ദിക്കുന്നുരജസ്താമസങ്ങളെ
സാത്വികഗുണമെന്നിയന്യമാംഗുണങ്ങളെ
ചിത്തത്തിലുപാസിക്കയെന്നുള്ളതില്ലപുമാൻ
സത്വവൃത്തിയാൽധർമ്മംധർമ്മത്താൽജ്ഞാനംപിന്നെ
സിദ്ധമാമപ്പോൾസ്മൃതിവിസ്മൃതികളുംതീരും;
വേണുസങ്കർഷാൽവഹ്നിജ്വലിച്ചുവേണുവനം
ക്ഷീണതയെന്നിദഹിച്ചഗ്നിയുംശമിക്കുംപോൽ
ഗുണവൈപരീത്യജഭേദജീവാത്മകർമ്മ-
ഗുണസത്വവുംഭക്തിജ്ഞാനവുംനശിക്കുന്നു
ഇങ്ങിനെആത്മസ്ഥനായുള്ളവൻബന്ധത്തിനും
മംഗലമോക്ഷത്തിനുംകർത്താവെന്നറിഞ്ഞാലും."
പരമാത്മാവുപരമായയാലനാദിയായ്
പരമാത്മത്തെയറിഞ്ഞീടാതെബദ്ധനായി
ജീവനായ്വന്നതെന്നുമായതുസാത്വികത്താൽ
അവോളമുപാസിച്ചുമായയെക്കളകെന്നും,
ഇങ്ങിനെകൃഷ്ണവാക്യമാദരവോടുകേട്ടു
മംഗലനുദ്ധവനുമനേരംചോദ്യംചെയ്തു:—
"മർത്ത്യന്മാർചിലവിഷയങ്ങളെആപത്തെന്നു
ചിത്തത്തിലറിഞ്ഞിരുന്നവറെറഖരാജവൽ
സേവിച്ചുഭുജിപ്പതിനെന്തുകാരണംകൃഷ്ണ!
കേവലമതുകഥിച്ചീടുകെന്നാറാമതും
ചോദിച്ചനേരമരുൾചെയ്തിതുയദുപതി:—
"ആദിയില്ലാതോരനാത്മാവായദേഹാദിയിൽ
ഞാനെന്നിങ്ങിനെവേറിട്ടുള്ളഭിമാനബുദ്ധ്യാ
മാനസംരജോഗുണയുക്തമായ്മനസിൻെറ
സങ്കല്പവികല്പത്താലുണ്ടാകുന്നിതുകാമം
പങ്കമാംഗുണയുക്തകാമത്താൽകർമ്മങ്ങളിൽ
വശനായ്ജിതേന്ദ്രിയനല്ലാതെദുഃഖമുണ്ടാം
രാജസഗുണവിമോഹിതനായ്രജസ്തമ
സ്സാകുന്നഗുണങ്ങളിൽബുദ്ധിസംബന്ധിക്കയാൽ
വിഷയങ്ങളുമെല്ലാംസുഖമെന്നുള്ളിൽതോന്നും
അഴലുണ്ടാകുംവഴിഗ്രഹിച്ചീടുകയില്ല
പിന്നെത്താനതീന്ദ്രിതമനസ്സായപ്രമത്തൻ
ഉന്നതമനഃകർമ്മമെല്ലാമേയെങ്കൽതന്നെ
സമർപ്പിച്ചുടൻജിതാസനനായ്ജിതശ്വാസ-
സമസ്തനായിപ്പിന്നെനിഷ്കാമഹൃദയനായ്
തച്ചിത്തേനിർഗ്ഗുണാത്മാവാകുമെന്നുടെധ്യാന
നിശ്ചലംകൊണ്ടുരജോമാനസഗുണധ്യാനം
ത്യജിച്ചുമച്ഛിഷ്യരാംസനകാദികൾപോലെ
ഭജിച്ചുനിർഗ്ഗുണത്തെസർവ്വമെങ്കൽഭക്ത്യാ
ലയിച്ചുസമർപ്പിച്ചുദുഃഖത്തെക്കളയേണം
വിഷയങ്ങളെയാപത്തെന്നറിഞ്ഞിരിക്കവേ
വിഷയസക്തിയുണ്ടാകുന്നതിനുള്ളമൂലം
രാജസഗുണധ്യാനദേഹാഭിമാനംകൊണ്ടെ-
ന്നായതുകൊണ്ടുകാമമുണ്ടായീടുന്നതെന്നും
അതിനെക്കളയണംനിർഗ്ഗുണധ്യാനംകൊണ്ടെ-
ന്നതുനീയറിഞ്ഞുള്ളിൽദുഃഖത്തെത്ത്യജിച്ചാലും."
ഇത്ഥംമാധവനരുൾചെയ്തതുകേട്ടനേരം
ഉദ്ധവർതാനുംചോദിച്ചീടിനാനേഴാമതും
"നിന്തിരുവടിയുടെശിഷ്യരെന്നല്ലോചൊല്ലി
ബന്ധമുക്തന്മാരായസനകാദികളവർ

തന്നുടെസംവാദവൃത്താന്തങ്ങളെല്ലാമിപ്പോൾ
എന്നോടുവഴിപോലെയരുളിച്ചെയ്യേണമെ”
“കേട്ടാലുംബ്രഹ്മാവിൻെറപുത്രന്മാർസനകാദി-
ശ്രേഷ്ഠമാമുനിമാരുമൊരുനാളച്ഛനോട
ങ്ങേകാന്തമായിസൂക്ഷ്മരൂപമായിരിക്കുന്ന
യോഗമാർഗ്ഗത്തെയൊക്കെവഴിയേചോദിച്ചിതു.
“അന്യോന്യംവിഷയങ്ങളോടുചേർന്നിരിക്കുന്നോ-
രുന്നതമനസ്സിൻെറവേർപാടെങ്ങിനെയെന്നും
ത്രിഗുണങ്ങളിൽപ്രവേശിക്കുന്നചിത്തംപിന്നെ
ത്രിഗുണങ്ങളുംചിത്തേപ്രാപിക്കുന്നിതുരണ്ടും
അന്യോന്യംത്യജിക്കുന്നതെങ്ങിനെമുമുക്ഷുക്കൾ
എന്നതുഞങ്ങളോടുമരുളിച്ചെയ്ക”യെന്നു
സനകാദികളുടെവാക്യത്തിനുത്തരവും
മനസ്സിലുണ്ടാകായ്കകാരണംവിധാതാവും
കാരണനായനാരായണനാമെന്നെധ്യാന-
കാരണാലഹംഹംസരൂപേണതദന്തികേ
ഗമിച്ചിതപ്പോളെന്നെക്കണ്ടിട്ടുപാദങ്ങളിൽ
നമിച്ചുബ്രഹ്മാവുപിന്നഗ്രഭാഗത്തുനിർത്തി
ചോദിച്ചുഭവാനാരെന്നിങ്ങിനെമുനികളും
ആദരവോടുമെന്നോടായതുകേട്ടുഞാനും
തത്വജ്ഞന്മാരാംസനകാദിമാമുനിമാരോ-
ടുക്തമായുള്ളതത്വംകേട്ടാലുമുധേഹനി.
ആത്മവസ്തുവിനല്ലാനാനാത്വമതെങ്ങിനെ
ആത്മാവുപഞ്ചാത്മകഭൂതേഷുസമാനമായ്
ഏകമായിരിക്കുന്നവസ്തുതാനെന്നല്ലയോ
ആകയാലാരെന്നുള്ളചോദ്യോത്തരങ്ങൾവൃഥാ
അർത്ഥമില്ലാതചോദ്യോത്തരങ്ങളാലെന്തുഫലം
സിദ്ധിച്ചീടുന്നു?ഭവാന്മാരതുധരിച്ചാലും!
ഞാനൊന്നുതന്നെയെന്നെയൊഴിഞ്ഞില്ലന്യമെന്നു
മാനസേദൃഢതരമായറിയേണംനിങ്ങൾ.”
“എങ്കിലോനാനാവിധമായല്ലോകാണുന്നതു
ശങ്കപോവതിന്നരുൾചെയ്യണംഹംസരാജ!”
ഞാനൊന്നെന്നതുമന്യമില്ലെന്നുമറിയാതെ
മാനസവാക്യനേത്രാദ്യേന്ദ്രിയങ്ങളാലഹോ
വേഗേനഗുണങ്ങളിൽചേതസ്സുപ്രാപിക്കുന്നി
താകവേഗുണങ്ങളുംചേതസിപ്രകാശിച്ചു;
നാനാത്വമായിഗ്രഹിക്കുന്നിതുചിത്തമതു
ജ്ഞാനമില്ലായ്കയാലെന്നറിവിനിഹനിങ്ങൾ
രൂപമായജീവാത്മാവിൻെറരണ്ടുദേഹം
ചിത്തവുംഗുണങ്ങളുംപാലുംവെള്ളവുംപോലെ,
ജാഗ്രത്തുസ്വപ്നസുഷുപ്തികളുംബുദ്ധിവൃത്തി-
വർഗ്ഗവുംഗുണവശാലുണ്ടായിതാത്മാവികൽ
ഇവററിനെല്ലാംവിലക്ഷണനാകുന്നജീവൻ
നിവൃത്തൻസാക്ഷിജ്ഞാനവിജ്ഞാനബുദ്ധ്യാപിന്നെ
രൂപമായരണ്ടുദേഹവുമുപേക്ഷിക്കും
ചിദ്രൂപതത്വജ്ഞാനമത്രവർദ്ധിച്ചുവരും
എത്രനാളാത്മാവിനുഗുണവൃത്തിയാൽബന്ധ-
മത്രനാളേക്കുംതുര്യാത്മാവായോരേകൻതന്നെ
ഇരുന്നുതൽഗുണചേതസ്സുകളുടെത്യാഗം
വരുത്തിക്കൊണ്ടീടേണംമാമുനിമാരേനിത്യം.
ഞാനെന്നുള്ളഹങ്കാരബന്ധമാത്മാവിനതു
ജ്ഞാനനാശനമേററമനർത്ഥപ്രദമല്ലോ.
വിദ്വാൻസംസാരചിന്തവിട്ടുതുര്യസ്ഥനായി
നിത്യാത്മാരതനായിത്യജിക്കുമല്ലോബന്ധം.
എത്രനാൾപുരുഷനുനാനാത്വബുദ്ധി,ശ്രുതി
യുക്തികൾകൊണ്ടുനിവർത്തിക്കാതെയിരിക്കുന്നു
അത്രനാളേക്കുമവനജ്ഞാനിതന്നെദൃഢം.
ബുദ്ധിയിൽസ്വപ്നകാലേജാഗ്രത്തുതോന്നുംപോലെ
സിദ്ധമായ്തോന്നീടുന്നുമായാവിഭ്രമംലോകേ.
ഉണർന്നുവസിക്കിലുംപരമാർത്ഥമായോർത്താൽ
ഉണർന്നുവസിക്കുന്നോനല്ലവനഹോദൃഢം.
ആത്മാവിന്നസത്തായോരന്യഭാവങ്ങളാലെ
ആത്മാവിനെന്തുകാര്യംസ്വപ്നംകണ്ടവനപ്പോൾ
യാതൊരാത്മാവുബഹിർഭാഗത്തുജാഗ്രത്തിങ്കൽ
മോദേനക്ഷണികങ്ങളാംവിഷയങ്ങളെല്ലാം
ഭുജിക്കുന്നിതുകരണങ്ങളെക്കൊണ്ടുഹൃദി
ഭുജിക്കുന്നിതുസ്വപ്നേതദ്വിഷയങ്ങളേയും.
സ്മൃത്യനന്തരംഗുണവൃത്തീന്ദ്രിയേശരക്കായ്
സുപ്തനായ്സംഹരിച്ചീടുന്നിതുസുഷുപ്തിയിൽ.
ഏവംജീവനുഗുണവശത്താലിഹമന-
സ്സാവിർഭൂതമായവസ്ഥാത്രയമെങ്കലുണ്ടായ്
മന്മായയാലേയെന്നുനിശ്ചിതജ്ഞാനികളായ്
നിർമ്മലന്മാരായോരുവിദ്വാന്മാർസദാകാലാ
അജ്ഞാനമനുമാനയുക്തികളാലേതീക്ഷ്ണ-
വിജ്ഞാനാസനാഛേദിച്ചിട്ടെന്നെഭജിക്കുന്നു.
മാനസവിലാസമിക്കാണുന്നതൊക്കെഭ്രമം
മാനസേചിന്തിപ്പതുംകാണ്മതുമെല്ലാംനഷ്ടം
തീക്കൊള്ളിവട്ടംവീശുന്നേരത്തങ്ങധികമായ്
തീകലർന്നിഹവട്ടംതോന്നുമ്പോലിപ്രപഞ്ചം
അല്പമെങ്കിലുംമായാഭ്രമത്താലധികമായ്
തല്പരമാർത്ഥമറിയായ്കയാൽതോന്നീടുന്നു.
അജ്ഞാനമായഗുണവിസർഗ്ഗവികല്പിതം
വിജ്ഞാനമൊന്നുതന്നെപൂർണ്ണമായ്ശോഭിക്കുന്നു.
അതിനാലിപ്രപഞ്ചസൃഷ്ടിയെനിവർത്തിച്ചി-
ട്ടതിങ്കലുള്ളതൃഷ്ണാനിവൃത്തനായിട്ടുടൻ
തൂഷ്ണീംഭൂതനായ്നിരീഹാത്മാവായ്നിജസുഖ-
പൂർണ്ണാനുഭവമനുഭവിക്കുംനിത്യംവിദ്വാൻ.
സത്യമാംവണ്ണംചിലനേരത്തിപ്രപഞ്ചത്തെ
സന്മയമെന്നുതോന്നിക്കാണുന്നുവെന്നാകിലും
അവസ്തുവെന്നുംബുദ്ധ്യാത്യജിക്കുംഭ്രമിക്കയി-
ല്ലവിദ്യാനാശാൽബോധംലയിക്കുന്നാൾവരയ്ക്കും
നശ്വരമായദേഹമെത്രനാളിരുന്നാലും
വിശ്വാസമില്ലനടന്നീടിലുംകിടക്കിലും
ദേഹമുണ്ടെന്നബോധമുണ്ടാകയില്ലവിദ്വാ-

നാഥന്ത! ശരീരത്തെനോക്കയുമില്ലൊട്ടുമേ.
മദ്ദേഹംദൈവവശാലുണ്ടായികർമ്മങ്കൊണ്ടേ
തദ്ദേഹംദൈവവശാലല്ലോവേർപെടുന്നതും.
മദിരാമദാന്ധനായുള്ളോരുപുരുഷന്റെ
വസനബന്ധംപോലെയൊരിക്കലൊരുദിശി
അറിയാതിദ്ദേഹവുമഴിഞ്ഞുപോകുമെന്നോ-
ർത്തറിവോടിരുന്നീടുമാത്മയോഗിയാംവിദ്വാൻ.
ഇശ്ശരീരവുംകർമ്മവശഗമല്ലോകർമ്മം
നശിപ്പതത്രേകാലമെത്രനാളേക്കുദേഹം
ഏവമിപ്രാണനോടുകൂടവേകാണും,പ്രാണൻ
പോവോളംസ്വാരംഭകംദിവസംപ്രതിദിനം.
സ്വപ്നസന്നിഭംദേഹപ്രപഞ്ചമായതിനെ
സ്വപ്നത്തിൽപോലുമോർക്കമാറില്ലമഹാവിദ്വാൻ.
അധിരോഹനായ്സമാധിസ്ഥയോഗത്തെവസ്തു
പ്രതിബോധിച്ചുഭജിച്ചീടുന്നുയോഗിബുധൻ.
ഹേവിപ്രന്മാരേ!യെന്നാലുക്തമായതുസർവ്വം
ഗോപനീയകമിതുസാംഖ്യയോഗൈക്യസാരം.
ആഗമശാസ്ത്രയജ്ഞജപഹോമാദികർമ്മ-
യോഗശ്രീകീർത്തിദമതേജസാമാശ്രയംഞാൻ
നിർഗ്ഗുണനായിനിരപേക്ഷനായിനിത്യം
സൽഗ്ഗുണസുഹൃത്തായിപ്രിയനായാത്മാവായി
സംഗാസംഗാദികളിൽസമനായിരിക്കുന്ന
മംഗലനായോരെന്റെഗുണങ്ങളെല്ലാംനിത്യം
ഭജിച്ചീടുന്നതെ"ന്നമിങ്ങനെചൊന്നേനെല്ലാം.
നയത്തോടപ്പോൾസനകാദികൾകേട്ടനന്നായ്
സന്ദേഹമെല്ലാംതീർന്നുപരമഭക്തിയോടും
വന്ദിച്ചിട്ടവരാലെസ്തുതിക്കപ്പെട്ടുഞാനും.
എന്നല്ലപൂജിതനായ്ബ്രഹ്മാവുകാൺകെത്തന്നെ
ചെന്നുഞാൻവൈകുണ്ഠത്തിൽവസിച്ചിതുദ്ധവ!കേൾ
ഇങ്ങിനെസർവ്വസാക്ഷിയാമെന്നെയാശ്രയിച്ചു
തിങ്ങിനഗുണബദ്ധമാകിയമനസ്സിനെ
വിഷയഗുണങ്ങളിൽനിന്നുവേർപെടുക്കേണം
വിഷമമതിനില്ലമൽഭക്തജനത്തിന്നു
മല്ലലോചനനേവംചൊന്നതെല്ലാമേകേട്ടു
മെല്ലവേഏറ്റമതുമുദ്ധവർചോദിച്ചിതു:—
"പരമഹംസസനകാദിസംവാദംപല-
തരമുണ്ടവയെല്ലാംശ്രേയസ്സുകളെന്നല്ലോ
ചൊല്ലുന്നുബ്രഹ്മജ്ഞന്മാ,രതുകളുടെഭേദം
ഉള്ളതുമതിൽപ്രധാനതത്വംപിന്നെയതിൽ
ഒന്നുമുഖ്യമോ?മറ്റുള്ളവയുംപ്രധാനമോ?
എന്നതുമരുൾചെയ്തീടേണമേഭഗവാനേ!
മാനസംസർവ്വസംഗംനിരസിച്ചിട്ടുനിങ്കൽ
ആനന്ദംഭക്തിയോടുമെങ്ങിനെപ്രാപിച്ചീടും?"
ഇത്ഥമുദ്ധവർചോദ്യംചെയ്തൊരുനേരത്തിങ്കൽ
മുഗ്ദ്ധലോചനൻകൃഷ്ണൻപിന്നെയുമരുൾചെയ്തു:—
"കാലംകൊണ്ടില്ലാതെയാംപ്രളയവേദമാദി-
കാലത്തുബ്രഹ്മാവിനായ്ക്കൊണ്ടെന്നാലുക്തമായി
മത്സ്വരൂപകമായധർമ്മവുംവിരിഞ്ചനാൽ
തൽസുതനായമനുവിന്നായ്ക്കൊണ്ടുക്തമായി.
പിന്നെയുംസപ്തർഷികൾതദ്ധർമ്മംഗ്രഹിച്ചിതു
പിന്നെയങ്ങവർതങ്ങൾപുത്രന്മാക്കറിയിച്ചാർ.
ദേവദാനവസിദ്ധഗന്ധർവ്വവിദ്യാധര-
രേവംപിന്നെയുംയക്ഷകിന്നരമർത്ത്യന്മാരും;
ഇങ്ങിനെധർമ്മാശ്രയന്മാരായിസർവ്വജനം
മംഗലന്മാരായ്ഭവിച്ചീടുന്നിതറിഞ്ഞാലും.
മായാമോഹിതധീകളാകിയപുരുഷന്മാർ
മായാനിർമ്മിതഗുണത്രിതയഭേദഭാവാൽ
ഭൂതജാതകഭിന്നകർമ്മവാസനാഭേദ
ചേതോവിഭ്രമങ്ങളാലോരോരാശയംചേർന്നു
വേദങ്ങളോരോതരംഭേദിച്ചുതർക്കിച്ചിട്ടു
ഭേദവിഭ്രമാൽപാഷണ്ഡികളായ്വർത്തിച്ചിട്ടു
വേദമാർഗ്ഗങ്ങളായധർമ്മത്തെവിരോധിച്ചു
വാദിച്ചുദേവാർത്ഥത്തെഗ്രഹിയാതുഴലുന്നു.
പുരുഷശ്രേഷ്ഠന്മാരായുള്ളവർശ്രേയസ്സുകൾ
പെരികവിധകർമ്മരൂപമായ്വാദിക്കുന്നു.
ശ്രേയസ്സാകുന്നതെന്നുംധർമ്മംപിന്നെയുംയശ-
സ്സായതുശ്രേയസ്സെന്നുംചൊല്ലുന്നുചിലജനം;
ശ്രേയസ്സാകുന്നതർത്ഥമെന്നുചൊല്ലുന്നുചിലർ
ശ്രേയസ്സുശമംദമംസത്യമാമെന്നുംചിലർ
ത്യാഗംഭോജനംപിന്നെക്കാമവുമെന്നുംചിലർ
യാഗദാനാദിതപോവ്രതങ്ങളെന്നുംചിലർ
വദിച്ചീടുന്നതിത്ഥംധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷം
വദിപ്പു!നാലുംകൂടിശ്രേയസ്സെന്നിതുംചിലർ
വിധിച്ചീടുന്നുശ്രേയസ്സീവണ്ണംപലതരം
വദിച്ചീടുന്നിതിവയാദ്യന്തബന്ധംതന്നെ
താമസനിഷ്ഠന്മാരായുള്ളോരുജനമെല്ലാം
താമസകർമ്മങ്ങളായീടിനദുഃഖങ്ങളും
സത്യരൂപനാമെങ്കലർപ്പിച്ചീടാതെപിന്നെ
ചിത്സ്വരൂപനാമെന്റെസുഖത്തെലഭിക്കുമോ?
വിഷയാത്മാക്കളായുള്ളവർക്കെങ്ങിനെസുഖം?
വിഷമമനുഭവിച്ചീടുവാനറിഞ്ഞാലും.
ദാന്തനായ്ശാന്തനായിസമചേതസ്സായെന്നാൽ
സന്തുഷ്ടമനസ്സായാൽസുഖത്തെപ്രാപിച്ചീടും.
വിധിക്കുംമഹേന്ദ്രനുംസാർവ്വഭൗമനാംനര-
പതിക്കുംപുനർജ്ജന്മമില്ലാത്തസിദ്ധിയോഗം
ലഭിക്കയില്ല,കർമ്മമൊക്കെയുമെങ്കലർപ്പി-
ച്ചഭിജ്ഞനായാലവനുണ്ടാകുംമൽഭക്തിയും.
ആത്മയോനികളായശങ്കരസങ്കർഷണ-
സ്വാത്മനാഥയാമെന്റെശ്രീയുംമൽബന്ധുവർഗ്ഗ-
മിവരെക്കാട്ടിലേറപ്രിയനാമെനിക്കുനീ
യീവണ്ണംപ്രിയനന്യനുദ്ധവനമുക്കില്ല.
എന്നുടെഭക്തന്തന്നെയെന്നിയേമറ്റുംപ്രിയ-
മൊന്നിലുമൊരുനാളുമിനിക്കില്ലതുകൊണ്ടു
നിരപേക്ഷനായ്മുനിവൃത്തിയായ്ശാന്തനായി

വൈരഹീനനായ്സമദർശനനായവൻെറ
അംഘ്രിരേണുക്കൾകൊണ്ടുനിത്യംഞാൻശുദ്ധനാകും
നിഷ്കിഞ്ചനന്മാരായിമത്സക്തചിത്തന്മാരായ്
ശാന്തരായ്മഹാന്മാരായ്ജീവവത്സലന്മാരായ്
സന്തതംകാമൈരനാലബ്ധചിത്തന്മാരായ
സത്തുക്കൾനിരപേക്ഷമാകിയോരെൻെറസുഖം
നിത്യവുമനുഭവിച്ചീടുന്നിതുദ്ധവ! കേൾ.
മൽഭക്തൻവിഷയങ്ങളാലെബദ്ധനാകിലും
സത്ഭക്ത്യാജിതേന്ദ്രിയൻവിഷയങ്ങളോടുടൻ
ബന്ധിക്കയില്ലവഹ്നിസമിദാദികളെയും
അന്തമില്ലഭസ്മീകരിക്കുന്നതുപോലെ.
ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയൊക്കെജ്ജയിച്ചുദഹിപ്പിക്കു-
മെന്നതിനൊരുഭേദമില്ലെന്നതറിഞ്ഞാലും!
സാധിക്കയില്ലെന്നുടെധർമ്മവുംസാംഖ്യയോഗ
സ്വാദ്ധ്യായതപസ്സിനാൽഭക്തിഹീനനുനൂനം
"യാതൊരുവിധംഭക്തിയെന്നതുമിനിക്കിപ്പോൾ
മാധവ! മഹാമതേ! യരുൾചെയ്യേണമേ!"
"ഏകമായ്ഗ്രാഹ്യമായിശ്രദ്ധയാംസത്ഭക്തിയും
ശോകനാശനമതുശുദ്ധമാക്കുന്നുസർവം.
ധർമ്മവുംസത്യംദയാവിദ്യയുംതപസ്സിവ
നിർമ്മലമാക്കുംഭക്തിതന്നംഗമിവയെല്ലാം.
ഭക്തിഹീനാത്മാവിനെശ്ശുദ്ധമാക്കുന്നീലല്ലോ
ഭക്തിസാധനരോമഹർഷചേതസാവിനാ.
ആനന്ദാശ്രുക്കൾപിന്നെഗൽഗദവാക്കുകളും
മൌനഹീനതചിത്താർദ്രതയുമുണ്ടാംഭക്ത്യാ.
ഭക്തിസംയുക്തനായീടുന്നൊരുപുരുഷൻെറ
ചിത്തംനിത്യവുമേററംദ്രവിക്കുമതിനാലെ.
ചിലനേരത്തുദുഃഖിച്ചീടുന്നിതേവംപിന്നെ
ചിലനേരത്തുചിരിച്ചീടുന്നുശുദ്ധഭക്തൻ.
പാട്ടുപാടുന്നുചിലനേരത്തുകളിക്കുന്നു
പൊട്ടനെപ്പോലെലജ്ജിച്ചീടുന്നുചിലനേരം.
മത്ഭക്തിയുക്തനേററംശുദ്ധമാക്കുന്നുലോകം!
അല്പകന്മഷംപോലുമഗ്നിഹോമത്തെപ്പോലെ
കർമ്മാനുസാരമായരൂപത്തെഭജിക്കുന്നു
കർമ്മബന്ധത്താലാത്മഭക്തിയോഗേനപിന്നെ
എന്നെയുംഭജിക്കുന്നുജനങ്ങൾനാനാത്വമായ്
പിന്നെയുംമൽപുണ്യഗാഥാശ്രവണാഭിധാനൈഃ.
ആത്മാവുഭജിക്കുന്നതെപ്രകാരമെന്നാകിൽ
ആത്മനിതഥാതത്ത്വസൂക്ഷ്മത്തെദർശിക്കുന്നു.
വിഷയങ്ങളെസ്മരിച്ചീടുന്നചിത്തംസദാ
വിഷയങ്ങളിൽതന്നെയോജിച്ചീടുന്നുനൂനം.
എന്നെധ്യാനിക്കുംചിത്തമെങ്കൽചേർന്നീടുന്നിതു:
നിർണ്ണയമതിനാലെയസത്താംധ്യാനമെല്ലാം
സ്വപ്നസന്നിഭമെന്നുതള്ളിമാനസമെങ്കൽ
എപ്പൊഴുംമത്ഭാവിതഭാവത്തോടിരിക്കണം.
സ്ത്രീസംഗംതത്സംഗിനാംസംഗവുംത്യക്ത്വാദൂരെ
തോഷമാനസയുതവിവിക്താസനനായി
മടികൂടാതെയെന്നെച്ചിന്തിച്ചീടിനാലവ-
നുടനേനശിച്ചീടുംക്ലേശബന്ധാദികളും;
സർവ്വദാമനോഹരിയായൊരുനാരിയോടും
അവ്വണ്ണംപുമാൻവസിച്ചൈക്യമായ്പ്പാഴുംപോലെ
സത്സംഗംചെയ്തീടണമുത്തമജ്ഞനമേററം
ഉത്സാഹത്തോടുമെന്നതറികവേണമെടോ!.
ശ്രേയസ്സുപലവകയെങ്കിലുംഭക്തിതന്നെ
ശ്രേയസ്സാകുന്നതെന്നുധരിച്ചീടുദ്ധവ! നീ
ഇത്തരംകൃഷ്ണനരുൾചെയ്തുകേട്ടുദ്ധവനും
പ്രസ്തുതധ്യാനമാർഗ്ഗമൊമ്പതാംചോദ്യംചെയ്തു:—
"അരവിന്ദാക്ഷ! നിന്നെയെങ്ങിനെമുമുക്ഷുക്കൾ
പരമാനന്ദഭക്ത്യാധ്യാനിക്കുന്നിതുംവിഭോ!
ഇത്ഥമുദ്ധവർചോദിച്ചീടിനോരനന്തരം
സത്വരംഭഗവാനുംധ്യാനയോഗത്തെച്ചൊന്നാൻ;—
"സമമായുള്ളാസനേസമകായനായിരു-
ന്നമലഹൃദയനായ്സുഖമാകുന്നവണ്ണം
ഹസ്തങ്ങൾരണ്ടുമുത്സംഗത്തിങ്കൽവെച്ചുനാസാ-
ഗ്രത്തിലീക്ഷണനായ്പ്രാണൻെറമാർഗ്ഗത്തേയും
പൂരകകുംഭകരേചകവായുക്കൾകൊണ്ടു
പാരാതെവിപര്യയംകൊണ്ടുംശോധയേന്നിത്യം.
മെല്ലവേയഭ്യസിച്ചുവിജിതേന്ദ്രിയനായി-
ട്ടല്ലലെന്നിയേഹൃദിമണിനാളമായുള്ള
പ്രണവൽസ്വരത്തേയുംതാമരനൂലുപോലെ
പ്രാണനെക്കൊണ്ടുപ്രവേശിപ്പിച്ചുചൊല്ലിപ്പിന്നെ
പ്രണവയുക്തമായപ്രാണായാമത്തെയേവം
വിനയത്തോടുപത്തുസംഖ്യശീലിച്ചുനിത്യം
ഒരുമാസത്തിലകമിങ്ങിനെയഭ്യസിച്ചു
വരവിൽപ്രാണവായുതന്നേയുംജിതനായി
ഹൃല്പത്മമദ്ധ്യസ്ഥമായൂർദ്ധ്വനാളമായ്മുഖം
കീഴ്പോട്ടായുന്നിദ്രമായഷ്ടപത്രമായുള്ള
പത്മത്തെധ്യാനിച്ചിട്ടങ്ങുടനേയതിന്മദ്ധ്യേ
പത്മകർണ്ണികതന്നിൽരവിചന്ദ്രാഗ്നികളെ
സ്മരിച്ചിട്ടഗ്നിമദ്ധ്യത്തിങ്കലെന്നുടെരൂപം
സ്മരിച്ചീടേണമതുധ്യാനമംഗലംകേൾക്ക.
പ്രസന്നംസമംശാന്തമിന്ദുസന്നിഭമുഖം
സ്മിതചന്ദ്രികാപ്രഭംസുന്ദരംസുകപോലം
ശംഖരാജിതഗളംമീനകുണ്ഡലപ്രഭം
ശംഖചക്രാബ്ജഗദാശോഭിതചതുർഭുജം
ശ്രീവത്സംശ്രീസമേതംകൌസ്തുഭവനമാലാ
ശോഭിതമുരസ്ഥലംഘനശ്യാമളവർണ്ണം
കടകകടിസൂത്രവലയാംഗദൈര്യുതം
കടിപീതവാസസ്സംശോഭിതംമനോഹരം
ചരണപത്മയുഗേനൂപുരൈരലംകൃതം
പരമാനന്ദംകിരീടാദ്യലംകൃതരൂപം
പാദാദികേശാന്തവുംകേശാദിപാദാന്തവും
ചേതസിവിചാരിച്ചിട്ടേവംധ്യാനിച്ചീടേണം.
ഇന്ദ്രിയാർത്ഥങ്ങളിൽനിന്നിന്ദ്രിയങ്ങളേത്തിരി-

ച്ചുന്നതമനസാപിമാനസംജയിച്ചുടൻ
സാരഥിയായബുദ്ധ്യാനയിച്ചീടേണമെങ്കിൽ
ധീരനായ്സർവ്വകാലംസർവ്വവ്യാപകമായ
ചിത്തത്തെജ്ജയിച്ചോരേടത്തുനിർത്തീടവേണം
നിത്യവുംമററൊന്നുമേചിന്തിച്ചീടരുതെല്ലോ.
പിന്നെയുംസുസ്മിതമാമെന്നുടെമുഖപത്മം
നന്നായിട്ടന്തർഭാഗേഭാവിച്ചുതച്ചിത്തത്തെ
അംബരത്തിങ്കലാക്കീട്ടതിനെത്ത്യക്ത്വാമമ
നിർമ്മലരൂപേജയിപ്പിച്ചൊന്നുംചിന്തിയാതെ
ഏവമാത്മാനമാത്മന്യേവസന്ദൃഷ്ട്വാസമ-
ഭാവേനസമാഹിതമായെങ്കൽസർവ്വകാലം
യോഗികൾമാനസവുംതീവ്രമാംധ്യാനംകൊണ്ടു
യോഗദർശനംജ്യോതിർമ്മയമേകാത്മരൂപം
നിർവ്വാണപദംപ്രാപിച്ചീടുന്നുമഹാമതേ!
നിത്യമല്ലാതദ്രവ്യാവസ്ഥഭേദങ്ങളാലും
വ്യക്തമാംകർമ്മാംഗഭേദജ്ഞാനത്തിനാലും
സത്വചിത്താനന്ദമാംമുക്തിസിദ്ധിക്കയില്ല
മുക്തിലക്ഷ്യത്തിന്നിവയൊക്കയുംഭ്രമംതന്നെ;
ധ്യാനയോഗവുമേവംധരിക്കവഴിപോലെ
ആനന്ദകരമിതുസർവ്വസിദ്ധിദന്നൂനം.
ജിതശ്വാസനായ്മഹായോഗധാരണനായി
ജിതഗോചരയുക്തനാകിയയോഗിയുടെ
ചേതസിവസിക്കുന്നുസിദ്ധികളനേകങ്ങൾ."—
ആദരാലേവംകൃഷ്ണനരുൾചെയ്തതുകേട്ടു
ബുദ്ധിമാനുദ്ധവനുമന്നേരംപത്താമതും
വിസ്തരിച്ചാദരേണപിന്നെയുംചോദ്യംചെയ്തു:—
"ഏതൊരുധാരണയാലെങ്ങിനെസിദ്ധികളും
മാധവ!യെത്രവിധമെന്നതുമരുൾചെയ്ക;
യോഗികൾക്കെല്ലാംസിദ്ധിദാനംചെയ്യുന്നസർവ്വ-
യോഗേശ!ഭവാനല്ലാതാരുള്ളതിതുചൊൽവാൻ"
ഭഗവാനതുനേരമുദ്ധവനോടുനന്നായ്
അകതാർതെളിവാനായ്പിന്നെയുമരുൾചെയ്താൻ.—
"സിദ്ധികളഷ്ടാദശവിധമാമോരോതരം
ഉക്തമാവിതുയോഗപാരഗസിദ്ധന്മാരാൽ.
അതുകളെല്ലാററിലുമെട്ടുമൽപ്രധാനമാം
അതുകൂടാതെപത്തുംഗുണഹേതുക്കളെല്ലോ.
അണിമാമഹിമയുംലഘിമാഗരിമയും
ഗുണദംപ്രാകാശ്യവുമീശിത്വംവശിത്വവും
പ്രാപ്തിയുമിവയെട്ടുമിങ്ങിനെസൌമ്യങ്ങളാം
പ്രാപ്തമാമിവയെട്ടിൽഗുണഹേതുക്കൾകേൾക്ക.
ദൂരദർശനശ്രവണത്വവുംമനോജവം
പരകായത്തിൽപ്രവേശനവുംനാലാമതു
ദേവദർശനംഭാവസങ്കല്പംസംസിദ്ധിയും
ഭാവിച്ചപോലെസ്വച്ഛന്ദത്വമായ്മരണവും
ആജ്ഞയപ്രതിഹതഗതിയുംകാലത്രയ-
വിജ്ഞേയമാകുംപരചിത്താഭിജ്ഞത്വംപിന്നെ
വിഷയസൂക്ഷ്മാഗ്നിജലാദ്യാദിഭൂതങ്ങളാലെ
വിഷമംഭവിക്കയില്ലെന്നതുപത്താമതും.
ഇങ്ങിനെപ്പതിനെട്ടുവിധമാംസിദ്ധികളെ
മംഗലകരംവേറെവേറെചൊല്ലുവൻകേൾക്ക.
കായത്തിന്നണിമയുംമഹിമാലഘിമയും
ആയവമൂന്നുമുണ്ടാംപ്രാപ്തിഇന്ദ്രിയങ്ങളാൽ
പ്രാകാശ്യമെന്നസിദ്ധിശ്രുതദൃഷ്ടങ്ങളിലും
ആകുന്നുപ്രാണത്തിന്നീശിത്വശക്തിയുംപിന്നെ.
ത്രിഗുണങ്ങളിലസംഗത്വമാംവശിത്വവും
ആകവേയിച്ഛാലാഭമിങ്ങിനെയെട്ടുവിധം.
യാതൊരുഭാവനയാഭവിക്കുന്നൊരുസിദ്ധി
ഏതൊരുവിധമെന്നാലതുകേട്ടുകൊൾക.
ഭൂതസൂക്ഷ്മാത്മകനാമെങ്കൽഭൂതാദികളെ
ചേതസിതന്മാത്രകളായിട്ടുധരിക്കുമ്പോൾ
അണിമയെന്നസിദ്ധിലഭിക്കുന്നിതുപിന്നെ
മനസാതന്മാത്രോപാസകനായ്നിർമ്മലമാം
മഹത്തത്ത്വാത്മാവിങ്കൽമനസ്സുവച്ചീടുമ്പോൾ
മഹത്വമായിടുന്നമഹിമാലഭിക്കുന്നു.
ഭൂതങ്ങളെല്ലാംപരമാണുവാമെങ്കൽത്തന്നെ
ചേതസ്സുയോജിപ്പിച്ചാൽകാലസൂക്ഷ്മാർത്ഥതയാം
ലഘിമയെന്നസിദ്ധിസംപ്രാപിക്കുന്നിതപ്പോൾ
അകമേമഹത്തത്വമാകുന്നോരെങ്കൽത്തന്നെ
മാനസംയോജിക്കുമ്പോൾസർവ്വേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കെല്ലാം
താനേവന്നാത്മത്വമാംപ്രാപ്തിയുംലഭിക്കുന്നു;
സർവ്വാത്മാമഹത്തത്വസൂത്രാത്മാവായോരെങ്ക-
ൽസർവ്വദാചേതോധരണേനപ്രാകാശ്യസിദ്ധി
എന്നല്ലവ്യക്തജന്മമാമെൻറപാരമേഷ്ഠ്യം
വന്നുകൂടീടുമതിന്നില്ലസംശയമേതും.
കാലാത്മാവായിലോകവിഗ്രഹനായീടുന്ന
ത്രൈലോക്യാധീശ്വരനായുള്ളൊരുവിഷ്ണുവിങ്കൽ
ചിത്തതാരകനീശിത്വാഖ്യസിദ്ധിയുംവന്നു
ക്ഷേത്രജ്ഞേതുരീയാഖ്യശ്രീനാരായണേമയി-
ചിത്തംസംയോജിപ്പിച്ചാൽവശിത്വംപ്രാപിക്കുന്നു.
നിർഗ്ഗുണബ്രഹ്മനായോരെങ്കൽധാരണയായി
സൽഗുണഗരിമാനന്ദത്വവുംപ്രാപിക്കുന്നു.
എന്നല്ലകാമമൊക്കെസ്സാധിച്ചീടുന്നുയോഗി
തന്നുടെബ്രഹ്മധ്യാനനിഷ്ഠയാശാന്താത്മാവായ്.
ഇത്ത്യേവംധാരണയാസിദ്ധികളെട്ടുംവരും,
പത്തുമററവയുടെധാരണചൊല്ലുന്നുകേൾ
ശുദ്ധമായ്ധർമ്മമയമായൊരുശ്വേതദീപ-
പതിയാമെന്നിൽചിത്തധാരകനായാലവൻ
ശോകമോഹാദിഷഡൂർമ്മികളുമൊക്കെത്തീർന്നു
വേഗേനപൂതനാകുമില്ലസംശയമേതും.
അനന്താത്മാവായ്പ്രാണനാകുന്നോരെങ്കൽസിദ്ധൻ
മാനസശബ്ദത്തെയുംധരിച്ചിട്ടതുപിന്നെ
ഭൂതങ്ങളുടെഹംസൻവാക്കിനെക്കേൾക്കുന്നതും
ചേതസിസർവ്വംഹംസമന്ത്രാത്മാവായിക്കൊണ്ടു
കണ്ണിനുപ്രകാശത്തിന്നാധാരംരവിയെന്നു

കണ്ണിന്നാസൎവ്വംകാണാംജ്യോതിസ്സൂൎയ്യൻതന്നെ;
ആകയാൽനേത്രംസൂൎയ്യൻരണ്ടുമന്യോന്യമൊന്നായ്
ആകവേതോന്നുംചിത്തംചിദ്രൂപംഞാനെന്നുററു
മാനസങ്കൊണ്ടുയോഗിയായീടുന്നവനെന്നെ
ധ്യായന്നായ്പിശപംസൂക്ഷ്മദൃക്കായിക്കണ്ടീടുന്നു.
മാനസമെങ്കൽനല്ലവണ്ണമായ്യോജിച്ചിട്ടു
പിന്നെദ്ദേഹവുംവായുകൊണ്ടുമൽധാരണയാ
ഊനമില്ലാതോരാത്മാനുഭവംകൊണ്ടുമാത്മാ-
വെവിടെയെവിടെമനസ്സമായുതമപ്പോൾ
അവിടവിടെമനോരൂപമായിരിക്കുന്നു.
യാതൊരുരൂപങ്ങളെമാനസാൽനിൎമ്മാണമായ്
ചേതസ്സിലിച്ഛിച്ചിപ്പതേതങ്ങതാമപ്പോൾദേഹം
എന്നുടെയോഗബലമാശ്രിതനായിട്ടല്ലോ
വന്നീടുന്നിതുപരകായപ്രാപ്തിയുംകേൾക്ക.
എന്നുടെയോഗത്തിങ്കൽപിണ്ഡമാംദേഹംവിട്ടു
പിന്നെയുംഹൃദാത്മാനംപ്രാപിക്കുമപ്പോൾപ്രാണൻ
വായുഭൂതമായ്പെട്ടുപോലെമറെറാരുകായേ
മായമെന്നിയേസിദ്ധൻശോഭിക്കുമതുനേരം
കാലിന്റെവിരൽകൊണ്ടുഗുദത്തെയടച്ചിട്ടു
ചാലേപ്രാണനെഹൃദയാൽനിന്നുമസ്തകാന്തം
മേല്പോട്ടുകയററീട്ടുബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിലൂടേ
ചിൽപ്രകാശമാംബ്രഹ്മസാക്ഷിത്വംതന്നിലാക്കി
കായത്തെയുപേക്ഷിച്ചീടുന്നവൻസുരലോകേ
മായമെന്നിയേവിമാനസ്ഥിതസത്വാത്മനായ്
ശുദ്ധസാത്വികസുരസ്ത്രീകളോടൊരുമിച്ചു
ശുദ്ധസാത്വികസുരന്മാരുമായ്ക്രീഡിക്കുവാൻ
സന്തോഷത്തോടുംസതതമായിരിക്കുന്നോരെന്നെ
സന്തതംചിത്തത്തിങ്കൽചിന്തനംചെയ്തീടേണം
മല്പരനായിരിക്കുമവന്റെബുദ്ധിയിങ്കൽ
ഏപ്രകാരമായ്കല്പിച്ചീടുന്നിതപ്രകാരം
സത്യരൂപനാമെങ്കൽമാനസംയുക്തമായി-
ട്ടൊത്തതുപോലെഭവിച്ചീടുമെന്നറിഞ്ഞാലും
മത്ഭാവപ്രാപ്തരവരെങ്കിലങ്ങവരുടെ
സൽഭാവാജ്ഞയെലംഘിച്ചീടുവാനാരുമില്ല,
അല്പമാനീശിത്വവുംവശിത്വമിവലഭ്യം
തപ്പില്ലങ്ങൊരേടത്തുംത്യജിക്കയില്ലവനെ.
മത്ഭക്തികൊണ്ടുശുദ്ധതത്വനായ്ധാരണയാ
ചിത്തമായിരിക്കുന്നയോഗിക്കുത്രികാലവും
ജന്മവുംമരണവുംബുദ്ധികൊണ്ടറിഞ്ഞീടാം.
നിൎമ്മലൌദാസീനനേനപ്രകൃതിഗുണവൃത്തി
കൎമ്മണാപരനായിചിന്മയനാകുമെങ്കൽ
ധാരണചെയ്യുംചേതസ്സിന്നുദ്വന്ദ്വങ്ങളാല-
ങ്ങൊരോരോബാധകളുമുണ്ടാകയില്ലതാനും
സൎവ്വഭൂതങ്ങളിലുംഹൃദിസ്ഥമായിസ്സദാ
സൎവ്വസാക്ഷിയായാത്മാവായീടുമെന്നെച്ചിന്തേ
ധ്യാനനായിരിപ്പവൻപരന്മാരുടെചിത്തേ
താനീടുംവൃത്താന്തങ്ങൾസൎവ്വമറിഞ്ഞീടും
മദ്യോഗശ്രാന്തചിത്തനായിരിക്കുന്നമുനി
തദ്യോഗമയമായിട്ടിരിക്കുംശരീരത്തെ
അഗ്ന്യാദിഭൂതങ്ങൾക്കുംനശിപ്പിക്കാവതല്ലാ
വിഘ്നമായ്വരികില്ലവെള്ളത്താലബ്ധിയുന്നം.
മദ്രൂപശ്രീവത്സാദിഭൂഷണദ്ധ്വജചിത്ര-
മുദ്രകളോടുംകൂടെമേവീടുംമദ്വിഭൂതി
ധ്യായന്നായെല്ലാംജിത്തായ്ഭവിച്ചീടുന്നയോഗി-
ഇങ്ങിനെയെന്നെയോഗധാരണയോടുകൂടി
മംഗലമുപസ്ഥയായ്സൂക്ഷ്മദൃക്കായിരിക്കും
മുനിക്കുമുൻചൊല്ലിയസിദ്ധികളെല്ലാമുടൻ
കരസ്ഥമായിരിക്കുമെന്നതിൻസിദ്ധാന്തവും.
ഇന്ദ്രിയജിത്തുമായിശ്ശാന്തനായനുക്രമാൽ
ഭിന്നമെന്നിയേശ്വാസംതന്നെയുംജിതമാക്കി
സന്ദേഹച്ഛിന്നാത്മാവായെന്നുടെധാരണയേ
ധാരണനായിരിക്കുംമുനിക്കുസിദ്ധിപാൎത്താൽ
പാരാതെവേണ്ടുംവണ്ണംലഭിക്കുമെന്നീയൎത്ഥം.
അന്തരായങ്ങളേയുംവദിച്ചീടുന്നുകേൾക്ക
ചിന്തിക്കിലുത്തമമായിരിക്കുംയോഗമെന്നാൽ
സമ്പാദിപ്പോനുകാലക്ഷപണഹേതുവല്ലോ
ഇമ്പമെന്നിയേജന്മൌഷധങ്ങൾതപോമന്ത്രം
എന്നിവകൊണ്ടുസിദ്ധിയുണ്ടായിവരുന്നിതു-
മെന്നിവയോഗംകൊണ്ടുയോഗംമറെറാന്നാൽവരാ.
യാതൊരുസിദ്ധികൾക്കുംഹേതുവുംപതിയുംഞാൻ
ചെയ്തീടുംധൎമ്മകൎമ്മസാംഖ്യയോഗാദികൾക്കും
ബ്രഹ്മവാദികളായസൎവ്വദേഹികളിലും
ബ്രഹ്മമായന്തൎബ്ബഹിർവ്യാപ്തനായാത്മാവായി
പുറത്തുഭൂതങ്ങളായവററിന്നകംപുറം
നിറഞ്ഞുനിൽപ്പുസൎവ്വപതിയാംഞാനെന്നറി.”
ഇത്തരമണിമാദിസിദ്ധികൾകേട്ടുപിന്നെ
തത്വഭൂതാത്മാസൎവ്വപതിയുംഞാന്താനെന്നും
നിശ്ചയിച്ചരുൾചെയ്തനിശ്ചലമുകുന്ദനോ-
ടച്യുതപാദഭക്തനുദ്ധവരിത്ഥംചൊന്നാൻ:—
“നിന്തിരുവടിപരബ്രഹ്മമായ്സാക്ഷാലനാ-
ദ്യന്തഹീനനായപാവൃതമായെല്ലാററിലും
പ്രാണനായവ്യയനായ്ഭൂതദുൎജ്ജയനായി
ത്രാണകാരകനായിട്ടുകൃതാത്മാക്കളാലെ
സേവിക്കപ്പെടുന്നഹോഭഗവൻ!തവപദം
സേവിപ്പതെപ്രകാരംഭൂസുരൻസത്യമായി
യാതൊരുജനംനിന്നെയാതൊരുഭാവങ്ങളാൽ
ചേതസിസേവിക്കുന്നുപരമമുനികളും?
സിദ്ധിദനായനിന്നെസ്സേവിച്ചുവഴിപോലെ
സിദ്ധികൾസമ്പാദിക്കുംവഴിയുംചൊല്ലേണമേ!
ഭൂതങ്ങളുള്ളത്തിലുംഭൂതാത്മാവായിക്കൊണ്ടും
ഭൂതഭാവനനായിഗ്ഗൂഢനായ്ചരിക്കുന്ന
നിന്നെയൊന്നൊഴിഞ്ഞന്യേവേറിട്ടുകാണുന്നില്ല
നിന്നാൽകണ്ടിരിക്കുന്നഭൂതലോകാദികളിൽ.
നിനക്കുമനസ്സിങ്കൽകൌതുകമാകുമല്ലോ

നിന്നുടെഭക്തന്മാൎക്കുമെല്ലാന്നുംതന്നെയല്ലോ.
നിന്നെഭ്രതങ്ങളൊന്നുംകാണ്മറിവതുമില്ല
സൎവ്വവസ്തുക്കളിലുംസന്തതംവാഴുംനിൻെറ
സൎവ്വമാംവിഭൂതിയെക്കേൾപ്പിച്ചീടണമെന്നെ.
അതിനുഭവൽകൃപയെന്നിയുണ്ടായിടേണം
അതിനായ്ത്തിരുവടിപാദമ്മേവീണുകൂപ്പീടുന്നേൻ."
എന്നുടൻനമസ്കാരംചെയ്തിട്ടീവണ്ണംപതി-
നൊന്നാംചോദ്യത്തെച്ചെയ്തോരുദ്ധവർതന്നോടായി
അദ്ധ്യാത്മഹീനൻപരൻപുരുഷൻപരമാത്മാ
വേദാന്തവേദ്യൻകൃഷ്ണനീവണ്ണമരുൾചെയ്തു:—
"ചോദിച്ചിട്ടറിയുന്നജനത്തിൽമുഖ്യനായി
വേദാന്താഗ്രഹനായോരുദ്ധവ! കേട്ടാലുംനീ.
രാജ്യഹേതുവായധാൎമ്മികന്മാരായിരമെ്പും
രാജാക്കന്മാരാംദുൎയ്യോധനകൎണ്ണാദിയാം
ദുഷ്ടന്മാരേയുംമറ്റുശിഷ്ടഭീഷ്മാദികളേയും
ഇഷ്ടബന്ധുക്കൾഗുരുവൎഗ്ഗസൎവ്വനായ
ദ്രോണാചാൎയ്യശല്യരാദിയാംജ്ഞാതികളെ
പ്രാണനാശനംചെയ്തുധൎമ്മത്തെരക്ഷിപ്പാനും
ഭാരതസമരത്തിന്മദ്ധ്യേയജ്ജ്യനാളങ്ങളിൽ
പാരംദുഃഖിതനായിജ്ഞാനികൾവധംചെയ്വാൻ
ശക്തനല്ലഹമെന്നങ്ങിരുന്നാൻതേരിലപ്പോൾ
യുക്തികൾകൊണ്ടുഞാനവൻെറസംശയത്തെ
കളഞ്ഞുതെളിയിച്ചസംഗരനിവൎത്തനായ്
വിളങ്ങിയതുകൊണ്ടനവന്നുചൊന്നപോലെ
ചൊല്ലുവൻനിന്നോടുഞാൻകേട്ടാലുംമമതത്വം
എല്ലാമെൻമായമായിട്ടുള്ളൊരുവിഭൂതിയെ
സൎവ്വഭൂതാത്മാക്കൾക്കുംബന്ധുവുംജീവനുംഞാൻ
സൎവ്വേശ! സൎവ്വഭൂതമായതുംഞാനാനല്ലോ;
ഭൂതങ്ങളുടെസൃഷ്ടിപാലനസംഹാരവും
യാതൊരുകാലക്രിയാഗതികളഗതിയുംഞാൻ
കാലനകൃത്തുകൾക്കുകാലമായതുമഹം
മേലായമഹത്തിന്മഹത്തായതുമഹം
ഗുണത്തിൽസാത്വികംഞാൻഗുണിയിൽഗുണിയുംഞാ.
ഗുണികൾതന്നിൽവെച്ചുസൂത്രമായതുമഹം (ൻ
സൂക്ഷ്മങ്ങൾതന്നിൽവെച്ചുജീവനായതുമഹം
ദുൎജ്ജയങ്ങളിൽവെച്ചുമാനസമായതുംഞാൻ
സജ്ജനദേവന്മാരിൽഹിരണ്യഗൎഭനല്ലോ
വേദങ്ങൾക്കെല്ലാമറിവായതുംപ്രണവവും
ഉദിക്കമക്ഷരത്തിൽവെച്ചുഞാനകാരവും
വേദത്തിൽഗായത്രിഞാനമരന്മാരിലിന്ദ്രൻ
ആദിത്യന്മാരിൽവിഷ്ണുഹവ്യവാൾവസുക്കളിൽ
രുദ്രന്മാർതന്നിൽവെച്ചുനീലലോഹിതനഹം
ബ്രഹ്മൎഷികളിൽഭൃഗുവായതുമഹം
രാജൎഷിതന്നിൽമനു,നാരദൻദേവൎഷിയിൽ
യജ്ഞശുദ്ധിചെയ്യുംപശുവിൽകാമധേനു
സിദ്ധേശന്മാരിൽവെച്ചുകപിലനായതഹം
ഉത്തമഗജങ്ങളിൽവെച്ചുഞാനൈരാവതം,
പക്ഷിയിൽതാൎക്ഷ്യൻപ്രജാപതികൾതന്നിൽവെച്ചു
ദക്ഷനായതുമഹമാൎയ്യമാപിതൃക്കളിൽ.
ദൈത്യരിൽപ്രഹ്ലാദൻനക്ഷത്രൌഷധീനാംസോമൻ
വിത്തേശൻയക്ഷരക്ഷസ്സുകളിൽവെച്ചുഞാനും
യാദസാമ്പതികളിൽവരുണനായതഹം
വേധിച്ചീടുന്നങ്ങളിൽവെച്ചുഞാൻസൂൎയ്യനല്ലോ.
നരരിൽനൃപനഹമശ്വത്തിലുച്ചൈശ്രവാ-
ധാതുഷുകാഞ്ചനവുംയമൻദണ്ഡികളിൽ
നാഗേന്ദ്രന്മാരിൽശേഷൻസൎപ്പത്തിൽവാസുകിയും
മൃഗത്തിൽസിംഹംവ്യാഘ്രിയായതുംഞാൻതാനല്ലോ.
ആശ്രമങ്ങളിൽവെച്ചുസന്ന്യാസംവൎണ്ണങ്ങളിൽ
നിശ്ചലംബ്രാഹ്മണനാകുന്നതുമഹമല്ലോ.
അനാലതീൎത്ഥങ്ങളാംസ്രോതസാംഗംഗതാനും
അനന്തസരസ്സിൽവെച്ചബ്ധിയെന്നറിഞ്ഞാലും
ആയുധങ്ങളിൽവില്ലുംവില്ലിൽത്രയംബകംഞാ-
നായതഗിരികളിൽമേരുപൎവ്വതമഹം.
കാനനങ്ങളിൽവെച്ചുഹിമവാനായതഹം
മുനിയിൽവെച്ചുനാരായണനുമഹമല്ലോ.
നല്ലോരുവനസ്പതികളിലശ്വത്ഥമഹം
എല്ലാമോഷധികളിൽവെച്ചുഞാൻയവസവും
വസിഷ്ഠൻപുരോധസാംഗുരുവുംബ്രഹ്മിഷ്ഠനാം
വസിച്ചിതഹംസ്കന്ദനായിട്ടുസേനാനീഷു.
അഗ്രഗണ്യരിലജൻയജ്ഞത്തിൽബ്രഹ്മയജ്ഞം
അഗ്ര്യമാംവ്രതങ്ങളിലഹിംസയായതഹം.
വായുവഹ്നിയുമംബുവാഹാത്മാശോധകേഷു.
മായമെന്നിയേശുചിതന്നിൽശുദ്ധവുമഹം
യോഗത്തിലാത്മയോഗംമന്ത്രത്തിൽഗായത്രിയും
യോഗകൌശലങ്ങളിലഹമങ്ങന്വീക്ഷികി.
ഖ്യാതിവാദികളിൽഞാനുംവികല്പമാകുന്നു
ചേതോമോഹനപുഷ്പംതന്നിൽഞാൻപാരിജാതം
സ്ത്രീകളിൽശതരൂപാ;പുംസാംഞാൻസ്വായംഭുവൻ
ഏകബ്രഹ്മചാരിനമായതുകുമാരനും
ധൎമ്മത്തിൽസന്ന്യാസവുംസ്ത്രീപുമാന്മാരിലജൻ
ക്ഷേമാണാമബാഹ്യധീഗുപ്തത്തിൽസത്യമൌനം
നിമിഷങ്ങളിൽവെച്ചുവത്സരമായതുംഞാൻ
ഋതുവിൽവെച്ചുമധുമാധവമാസമഹം
യുഗത്തിൽകൃതയുഗംനക്ഷത്രമഭിജിത്തും
മൃഗശീൎഷവുമിവഞാനെന്നതറിയേണം,
ധീരന്മാരതിൽവെച്ചുദേവലൻവ്യാസന്മാരിൽ
പാരാശൎയ്യാഖ്യൻകൃഷ്ണദ്വൈപായനനായതഹം
കവികൾതന്നിൽകാവ്യൻഭാഗവതരിൽവാസു
ദേവനുംപുരാണത്തിൽഭാഗവതവുമഹം
കിംപുരുഷരിൽഹനുമാൻഞാൻവിദ്യാധര
മുമ്പരിൽസുദൎശനംരത്നത്തിൽപത്മരാഗം
പത്മത്തിൽസ്വൎണ്ണപത്മംദൎഭയിൽകുശയുംഞാൻ
ഹോമദ്രവ്യത്തിൽപശുതന്നുടെയാജ്യമഹം
വ്യവസായികൾക്കഹംലക്ഷ്മിയാംകിതവന്നു

കേവലംച്ഛലഗ്രഹമായതുമഹംതന്നെ
ദാരുക്കൾതന്നിൽവച്ചുകല്പകമായതഹം
രേവാംമത്സ്യത്തിൽവെച്ചുമകരമത്സ്യമഹം,
തിതിക്ഷുജനങ്ങൾക്കുതിതിക്ഷയായതുംഞാൻ.
ബലമുള്ളവററിൻെറബലത്തിനെല്ലാററിനും
ബലമോജസ്സുതന്നെഞാനെന്നതറിഞ്ഞാലും.
സാത്വികന്മാരാമവർചെയ്യുംകർമ്മവുമഹം
സാത്വികന്മാരാംനവമൂർത്തിയിലാദ്യനഹം
ഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്സുകൾതന്നിൽഞാൻവിശ്വാവസു
സിദ്ധിയേറിയപൂർവ്വചിത്തിയുമഹമല്ലോ.
ഭൂധരങ്ങളിൽസ്ഥൈര്യംമേദിനിതന്നിൽഗന്ധം
വിധിയുദ്ധവ! ജലംതന്നിൽഞാൻരസമല്ലോ.
സൂര്യേന്ദുതാരകാഗ്നിസമസ്തപ്രകാശവും
സ്ഥിരമായഹമെന്നോർത്താലുംവഴിപോലെ-
വ്യോമനിശബ്ദമഹംബ്രഹ്മണ്യർതന്നിൽബലി
ധീരരാംവീരന്മാരിലർജ്ജുനനഹമല്ലോ.
ഭൂതങ്ങളുടെസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരമഹം
ഗത്യുത്ഥാപ്യുപസർഗ്ഗോപദാനമാനന്ദസ്പർശ
വീക്ഷണമാസ്വാദനശ്രുത്യുപഘ്രാണമഹം
ഈക്ഷണേന്ദ്രിയസകലേന്ദ്രിയേന്ദ്രിയമഹം.
പൃത്ഥ്വ്യാദിഭൂതങ്ങൾക്കുമഹത്താമാകാശംഞാൻ
മഹത്വമെല്ലാററിനുമുള്ളതിൽമഹാനഹം.
പുരുഷനായിരജസ്സത്വതാമസങ്ങൾക്കു
പരമായ്വ്യക്തമായിട്ടിരിക്കുന്നതുമഹം.
ഇതിൻെറപ്രസംഖ്യാനതത്വനിശ്ചയജ്ഞാനം
ഇതിനെല്ലാമേഈശനായിട്ടുംജീവനായും
ഇരിക്കുമെന്നാൽഗുണംകൊണ്ടന്ന്യസർവ്വാത്മാക്കൾ-
ക്കൊരുഭാവവുമൊരേടത്തുമുണ്ടാകുന്നീല.
പരമാണുവായിട്ടിരിക്കുമെന്നാൽതന്നെ
പരിചിൽകാലംകൊണ്ടെല്ലാമുണ്ടാക്കിച്ചെയ്യുന്നു
മദ്വിഭൂതികളിൽവച്ചണ്ഡകോടികളെന്നാൽ
ഉദ്യോഗത്തോടേസൃഷ്ടിചെയ്യുന്നിതറിഞ്ഞാലും.
ഉത്തമംവിഭൂതിയെസർവ്വസംക്ഷേപണാർത്ഥം
കീർത്തിക്കുന്നവരേററംനല്ലരായ്പുന്നകൂട്ടം;
തേജഃകീർത്ത്യൈശ്വര്യശ്രീവൈരാഗ്യചിത്തശുദ്ധി
ഓജസ്സൗഭാഗ്യവുംവിദ്യയുംക്ഷാന്തിധൈര്യം
വിജ്ഞാനമിവയൊക്കെമദംശമതിനാലെ,
വിജ്ഞാനിജനത്തിനൊചൊല്ലേണ്ടതില്ലയല്ലോ.
ഇച്ചൊന്നവികാരങ്ങൾമാനസവികാരത്താൽ
ഉച്ചരിക്കുന്നതെന്നുംമാനസംവചഃപ്രാണൻ.
ഇന്ദ്രിയങ്ങളുമിവയവററിന്നവസ്ഥപോ-
ലെന്നതല്ലാത്മാവുതന്നവസ്ഥപോലീവണ്ണം
അല്ലാതെമറെറാന്നുമേവേണ്ടതില്ലെന്ന് വണ്ണം
മനോവാക്കുകൾകൊണ്ടുകല്പിച്ചതവനുടെ
അഭിമാനാദിയൊന്നുംവഴിയേകല്പിക്കാതെ
നിന്നബുദ്ധിയാമവൻസന്ന്യാസിയെന്നാകിലും
അവൻെറതപോവ്രതജ്ഞാനമൊക്കെയുംവൃഥാ

ആമകുംഭാംബുപോലെസ്രവിച്ചുപോകുമല്ലോ:
അതിനുസമസ്തവുമെന്മയമായിക്കണ്ടു
മതിമാൻകർമ്മേന്ദ്രിയകാരണജ്ഞാനേന്ദ്രിയേ
സമർപ്പിച്ചവറെറയുംതൻമൂലകാരണത്തി-
ലമർത്തുകരണങ്ങൾസാക്ഷാൽജ്ഞാനത്തിലാക്കി
സമസ്തജ്ഞാനമെന്നായിരിക്കുമെങ്കൽതന്നെ
സമസ്തത്തിലുംസമർപ്പിച്ചിട്ടുവഴിപോലെ
മാനസവചഃപ്രാണാദ്യൈന്ദ്രിയഭേദഭാവം
മാനസേച്ഛിക്കാതെമൽപരായണനായി.
മദ്ഭക്തിയുക്തയായബുദ്ധികൊണ്ടനന്തരം
എപ്പേരുമെങ്കൽസമർപ്പിക്കയുംവേണംനൂനം.
നാനാവസ്ഥകളിലുംകാരണശ്രേഷ്ഠൻഞാനെ-
ന്നാകയാൽസമസ്തവുമെന്നുടെയംശംനൂനം,
ആയതുകൊണ്ടുജഗദ്രൂപമായ്തോന്നീടിലും
ഞാനെന്നല്ലാതെമറെറാന്നുമേതോന്നിക്കൂടാ.
കാരണകാര്യംരണ്ടുംഞാനേകനെന്നാകയാൽ
ധാരണാസർവ്വംപരബ്രഹ്മമാംഞാൻതാനല്ലോ
ഇത്തരമിരിക്കുമ്പോൾചിത്തചഞ്ചലനിവൃത്തി
ചിത്താനന്ദമാംവിചിന്ത്യാത്മകബോധാംബുധൌ
മഗ്നമായപാരമായ്ദ്വൈതാദ്വൈതഭ്രമ-
വിഘ്നങ്ങൾതീർന്നുമമസായൂജ്യംപ്രാപിച്ചീടും,
യാതൊരേടത്തുഗുണാതീതമാകുന്നവസ്തു-
വേതെന്നാലതുജ്ഞാനമെന്നതെൻവിഭൂതികൾ
ഗുണത്തിന്നതീതംഞാനെന്നതുവരികയാൽ
ഗുണവുമെന്നിൽനിന്നെന്നാകയാൽഗുണവുംഞാൻ.
എന്നതുകൊണ്ടുഗുണനിർഗ്ഗുണമൊന്നായഞാ-
നെന്നേയെന്നറിയുമ്പോൾമാനസംബ്രഹ്മംതന്നെ.
ഇത്തരംകേട്ടുപിന്നെപരന്ദാമത്തുമെല്ലെ
ഉദ്ധവർചോദ്യംചെയ്തുകൃഷ്ണനോടാദരേണ: —
"നിന്തിരുവടിചൊന്നതത്വഭക്തിലക്ഷണവും
സന്തതംധർമ്മാചാരവസ്തുക്കളുടെധർമ്മം
സർവ്വമാനവന്മാർക്കുമെങ്ങിനെനിങ്കലുണ്ടാം
സർവ്വാത്മാവായഭവാനായതുംകേൾപ്പിക്കേണം
തത്വഭക്തിയുക്തന്മാരാംബ്രാഹ്മണരായവർക്ക്
സംഭവിക്കേണംയമമതിനുംചൊല്ലേണമേ
സാത്വികഭക്തിബോധംദാനംചെയ്തീടുന്നൊരു
സത്തുക്കൾതന്നെക്കാലാതിക്രമംകൊണ്ടുമേററം
ദുർജ്ജനകർശനത്താൽസജ്ജനംനിന്ദിതരായ്
ദുർജ്ജനമേറിലോകംതാമസപ്രായകാലേ
ധർമ്മത്തെനടത്തുവാൻശാസിതാവായുംപിന്നെ
ധർമ്മത്തെപ്പറവാനുംനീയെന്ന്യെയാരുമില്ല
സത്സഭയായീടുന്നവിരിഞ്ചസഭയിലും
തത്വസമധർമ്മകർത്താതാനുംവക്താവുമായ്
മൂർത്തിമാനാകുംമധുസൂദനാ! നിൻെറപിന്നെ
സത്തുരക്ഷണംചെയ്വാനാരുള്ളമർത്ത്യലോകേ?
കാലംകൊണ്ടവനിയിൽമർത്ത്യന്മാർഭക്തിധർമ്മ-
പാലനമഹീനന്മാരായ്പോകുമെൻവാനെ! ഭഗ

സൎവധൎമ്മജ്ഞതേ!നിന്റെഭക്തിലക്ഷണധൎമ്മം
സൎവ്വകൎമ്മപ്രകാരംവിധിക്കുംവഴിചൊൽക
എങ്ങിനെവൎണ്ണാശ്രമയുക്തരാംജനത്തിന്നു
മംഗലഭക്തിസാധിച്ചീടുന്നകൎമ്മത്തെയും
വൎണ്ണാചാരാശ്രമാദിസ്വധൎമ്മോല്പത്തിഭക്തി
നിൎണ്ണയംവരുവാനായ്‌വിസ്തരിച്ചരുൾചെയ്ക."
ഇത്തരംചോദ്യംകേട്ടുമാധവൻപ്രീതിയോടും
ഉത്തമഭക്തനായോരുദ്ധവനോടുചൊന്നാൻ:—
"എന്നാൽവൎണ്ണാശ്രമാചാരവതാംനൃകൾക്കെല്ലാ-
മുന്നതമോക്ഷകരമായനിൻപ്രശ്നംധന്യാ
കേൾക്കെടോകൃതയുഗമാദികാലത്തുനര-
ന്മാൎക്കുവൎണ്ണത്തെഹംസമെന്നിഹംസ്മൃതമല്ലോ;
കൃതകൃത്യരായ്യേവ്വുംപ്രജകൾജനിക്കയാൽ
കൃതമാംയുഗമെന്നുസത്തുക്കൾപറയുന്നു.
മുമ്പിനാൽവേദമതുപ്രണവമതുംധൎമ്മം
അമ്പോടുവൃഷരൂപംകൈക്കൊണ്ടുതാനുമന്നു
സൎവരാൽസംസേവ്യമായീടുന്നകൃതയുഗേ
സൎവരുംതപോനിഷ്ഠാംഗാദി സവനംകൊണ്ടു
സൎവകന്മഷംനീക്കിമംഗലംപ്രാപിക്കുന്നു.
പിന്നെയുംത്രേതായുഗേമഹത്താമെന്റെപ്രാണൻ
തന്നിൽനിന്നുണ്ടായിതുവേദങ്ങൾപ്രണവവും.
പിന്നെയുംഹൃദയത്തിൽനിന്നുത്രൈവിദ്യകളും
പിന്നെവൈരാജനാകുമെൻമുഖെവിപ്രനുണ്ടായ്.
ബാഹുവിങ്കേന്നുക്ഷത്രനൂരുവിങ്കന്നുവൈശ്യൻ
ആഹന്തപാദത്തിങ്കൽനിന്നുശൂദ്രനുമുണ്ടായ്
പിന്നെയുമാത്മാചാരലക്ഷണങ്ങളുമുണ്ടായ്
വന്നിതുബ്രഹ്മചൎയ്യംഹൃദയത്തിങ്കൽനിന്നും.
നിൎമ്മലജഘനത്തിൽഗൃഹസ്ഥാശ്രമമുണ്ടായ്
നിൎമ്മലവക്ഷഃസ്ഥലേവാനപ്രസ്ഥവുമുണ്ടായ്
പിന്നെയുംശിരസ്സിങ്കൽനിന്നെല്ലോസന്ന്യാസവും,
നിൎണ്ണയംജന്മഭൂമ്യാനുസാരണംകൊണ്ടല്ലോ
വൎണ്ണങ്ങളാശ്രമങ്ങളിങ്ങിനെയുണ്ടാവുന്നു.
ഇത്തരംപ്രകൃതിയാൽനൃക്കളുംപലതരം
ഉത്തമോത്തമ!നീചാധമന്മാരായിവന്നു.
സന്തോഷംതപശ്ശൌചമോക്ഷശാന്തിയുംപിന്നെ
സന്തതമാൎജ്ജവവുംബ്രാഹ്മണപ്രകൃതികൾ.
തേജസ്സുധാരണയുംശൌൎയ്യവുംതിതിക്ഷയും
ഓജസ്സുമുദ്യോഗമൌദാൎയ്യസ്ഥൈൎയ്യംബ്രാഹ്മണ്യം
ഐശ്വൎയ്യമിവയെല്ലാംക്ഷത്രിയപ്രകൃതികൾ
വൈശ്യനങ്ങാസ്തിക്യവുംധ്യാനനിഷ്ഠയുംപിന്നെ
വിപ്രഃസേവയുംവേണംവാണിഭംപശുരക്ഷാ
ഇപ്രകാരങ്ങൾവൈശ്യപ്രകൃതിയറിയേണം.
ദേവഗോവിപ്രന്മാരെശ്ശുശ്രൂഷിക്കയുമപ്പോൾ
അതുവോളമുണ്ടായൊരുലാഭത്താൽസന്തോഷവും
ഇത്തരംശൂദ്രൻതന്റെപ്രകൃതിയിന്നുംകേൾക്ക.
ഉത്തമമല്ലാതൊരുനീചവൃത്തികളേയും
ശൌചമില്ലായ്കതഥാകളവുമസത്യവും
നീചനാംപിന്നുംകാമക്രോധാദിവൃത്തികളും
ചൊല്ലുവനിനിസൎവവൎണ്ണധൎമ്മങ്ങളതു
മല്ലലാംകാമക്രോധാദികളുമില്ലായ്കയും
അഹിംസാപിന്നെസ്സത്യംകക്കായ്കഭൂതപ്രിയം
വിഹിതവാക്യമിവസൎവവൎണ്ണധൎമ്മങ്ങൾ.
ബ്രാഹ്മണർമുമ്പിലുപനയനത്തെച്ചെയ്തിട്ടു
ബ്രഹ്മചാരിയായ്ഗുരുകുലത്തിലദാന്തനായ്
മേഖലാജിനദണ്ഡാക്ഷബ്രഹ്മസൂത്രത്തോടും
ശ്ലാഘ്യകുണ്ഡികാകുശാജടിലരക്താസന-
മെന്നിവധരിച്ചസിതാംബരദന്തനായി
തന്നുടെസ്നാനഭുക്തഹോമകൎമ്മങ്ങളിലും
നന്നായിജപംവേണംപിന്നെത്താൻനഖരോമം
ഒന്നുമേഛേദിക്കൊല്ലാജിഹ്വയെവടിക്കേണം
ബ്രഹ്മമാംവ്രതധരശ്ശുദ്ധനായ്നിദ്രസ്നാന
കൎമ്മവുംചെയ്തുബ്രഹ്മചൎയ്യേണസ്വസ്ഥനായി
ജപഭോജനനായാചാൎയ്യാൎക്കാഗ്നിഗോഗുരു-
വിപ്രവൃദ്ധസുരന്മാരെയുംനമസ്കരി-
ച്ചൊത്തിരുന്നിട്ടുസന്ധ്യരണ്ടിലുംജപിക്കേണം
എന്നെയാചാൎയ്യനെന്നുള്ളത്തിൽനിനയ്ക്കേണം.
നിന്ദിച്ചീടരുതൊരുനേരവുംഗുരുവിനെ.
ദേശികൻമനുഷ്യനെന്നോൎക്കൊലാബുദ്ധികൊണ്ടു
ദേശികൻസൎവദേവമയനാമെന്നോൎത്തിട്ടു
ദേവസമ്മയഗുരുതന്നെസ്സേവിച്ചീടണം
ഈവൎണ്ണമോൎത്തുപ്രാതഃകാലത്തുംസന്ധ്യയിലും
അന്നന്നുഭിക്ഷയേറവുള്ളതുപൂജയുംചെയ്തു
പിന്നെത്താൻഗുരോച്ഛിഷ്ടംഗുരോരാജ്ഞയാലെ
ഭുജിച്ചുഗുരുവിനോടൊന്നിച്ചുവസിച്ചിട്ടു
ഭജിക്കയാനശയ്യാസനസ്ഥാനങ്ങളിലും
ദൂരവേകൃതാഞ്ജലിചെയ്തുവന്ദിച്ചുനിന്നു
ഗുരുവേസേവിക്കേണംനീചൻഞാനെന്നഭാവാൽ.
ഏവംവൃത്തവാനായിസൽഗുരുകുലത്തിങ്കൽ
ഭോഗവൎജ്ജിതനായിപാൎക്കേണമഭ്യാസാന്തം.
ഇങ്ങിനെവിദ്യാഭ്യാസംചെയ്തുതദ്വ്രതേനിന്നു
മംഗലമാകുംസമാവൎത്തനകൎമ്മംവേണം
വേദങ്ങളാലോകനംചെയ്തുകൊള്ളുവാനായി
മോദമോടാരംഭിച്ചുകൊള്ളണംസ്വാദ്ധ്യായവാൻ.
സ്വാദ്ധ്യായവ്രതധരനായിട്ടുജ്ജ്വലിച്ചുദേഹം
മേദ്ധ്യമാംബ്രഹ്മാസനസ്ഥിതനായ്ഗുരുവിങ്കൽ
ഇരുന്നിട്ടെന്നെഗുരുവിങ്കലുമഗ്നിയിലും
പരമാത്മാവിങ്കൽസൎവഭൂതേഷ്വന്തൎദ്ദിശി
ഏകമായുപാസിച്ചുകൊള്ളുകബ്രഹ്മചൎയ്യ-
മാകായ്കചെയ്യുംസ്ത്രീകളവരെദ്ദൎശനവും
സ്പൎശനസല്ലാപസന്തോഷാദിത്യജിക്കേണം.
പുംശ്ചലികുലപരസ്ത്രീകളേറ്റപൂൎവ്വംത്യക്താപാ
ഇച്ഛാഭക്ഷണവാൎത്താവൎജ്ജിച്ചീടുകവേണം
ശൌചമാചമനവുംസ്നാനംസന്ധ്യോപാസനം
അൎച്ചനമെന്റതീൎത്ഥസേവനംജപമതും

സർവ്വംയുക്തമായിസർവ്വഭൂതങ്ങളിലും
സർവ്വദാമത്ഭാവിതനായിട്ടുമനോവാക്ക-
കായങ്ങളടക്കീട്ടുബ്രഹ്മചര്യത്തെധൃത-
നായബ്രാഹ്മണനഗ്നിപോലെയുജ്ജ്വലനായി
മത്ഭക്തനായിത്തീവ്രതപസ്സാലഘമൊക്കെ
ദഹിപ്പിച്ചാവശ്യമായുള്ളവേദാദിസർവ്വം
ഗ്രഹിച്ചുഗുരുവിനുവേണ്ടുംദക്ഷിണചെയ്തു
ദേശികാമോദാജ്ഞയാപത്തനേവനേപുന-
രാശുപോന്നകംപുക്കുകൊള്ളേണംദ്വിജോത്തമൻ.
ആശ്രമംവിട്ടുമറ്റോരാശ്രമംക്രമത്താലെ
ആശ്രയിക്കേണംക്രമംവിട്ടുപോകരുതെന്നും
ആശ്രമംവിട്ടുമറ്റോരാശ്രമംഗമിക്കയും
ആശ്രുധാപരന്മാരിലുണ്ടായിട്ടിരിക്കേണം.
ആശ്രമാർത്ഥിയാൽവയോവർണ്ണതുല്യതയായി
സശ്രീയായിരിക്കുന്നഭാർയ്യയെവേൾക്കാംപിന്നെ.
വേദങ്ങൾപഠിക്കയുംപഠിപ്പിക്കയുംപിന്നെ
യാഗംചെയ്കയുംചെയ്യിപ്പിക്കയുംചെയ്യാമല്ലോ;
ദാനംചെയ്കയുംദാനമൊത്തവരോടുവാങ്ങാം
ഏവമിങ്ങിനെയാറുകർമ്മങ്ങൾബ്രാഹ്മണർക്കും.
ദാനംവാങ്ങുമ്പോൾശുഭംവരുവാനനുഗ്രഹം
ദാനംചെയ്തീടാംതപസ്തേജസായശസ്സുകൾ
ഇങ്ങിനെയന്യങ്ങളാംജീവിതകർമ്മങ്ങളാൽ
നന്നായിദോഷശാന്തിവന്നീടുമെല്ലാവർക്കും.
ബ്രാഹ്മണതേജസ്സിങ്കൽക്ഷുദ്രകർമ്മങ്ങളൊന്നും
ബ്രഹ്മതേജസാരക്ഷിച്ചീടുകയില്ലതാനും.
മന്ത്രോപാസനതപോവ്രതങ്ങളതിനാലും
അന്തമില്ലാതസുഖവാഞ്ഛയാലുഞ്ഛവൃത്ത്യാ
സന്തുഷ്ടചിത്തത്തോടുംധർമ്മത്തെഹനിക്കാതെ
അന്തണൻതന്റെയാത്മഗൃഹപുത്രാദിസർവ്വം
ബ്രഹ്മമാമെങ്കലർപ്പിച്ചീശ്വരപ്രപഞ്ചത്തിൽ
ശക്തനായിരുന്നാലുംശാന്തിയെപ്രാപിക്കുന്നു.
ഇത്തരമല്ലസംസാരത്തിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന
സന്താപാനലത്തിൽനിന്നപോട്ടുവേറിട്ടീടും
മല്പരായണനായീട്ടുന്നവൻക്ഷണംകൊണ്ടു
അപദാംബുധികടന്നാനന്ദംപ്രാപിച്ചീടും;
സന്തതംകീഴ്മേൽമറിഞ്ഞുഗ്രജന്നുഭിയ്യുതം
വൻതിരാർണ്ണവത്തിങ്കൽകപ്പലെന്നതുപോലെ
സജ്ജനസല്ലക്ഷ്മത്തിൻപ്രാഭവവ്യാപ്യംകൊണ്ടു
ദുർജ്ജനക്ഷുദ്രകർമ്മവർക്കമാരണമാപ്
ഭവിച്ചുദുർമ്മാർഗ്ഗികൾതന്നെയുംവിരോധിച്ചു
നശിപ്പിച്ചുളവായേടത്തുമൊട്ടങ്ങീടും.
സർവ്വസന്മാർഗ്ഗത്തുടേക്ഷത്രിയൻസമബുദ്ധ്യാ
ഉർവ്വിയുമതിലുള്ളപ്രജകൾതങ്ങളേയും
എത്രയുംവ്യസനേനതാതനെരക്ഷിക്കുമ്പോ-
ലുത്തമധീരനാത്മാവതിങ്കലാത്മാവിനെ
രക്ഷിക്കുന്നതുപോലുംഗജങ്ങൾതന്നെപ്പരി-
രക്ഷിക്കുന്നതുപോലെഭൂപതിരക്ഷിക്കേണം.

ധീരനാംനൃപതിക്കുകരുണയില്ലെന്നാകിൽ
പാരിലെപ്രജാമൂലംവ്യസനമുണ്ടായ്വരും.
ധർമ്മത്തിൻബലംകൊണ്ടുവൈരിയെജ്ജയിക്കേണം
സാമദാനാദിഭേദനീതിജ്ഞനാകവേണം
ഇത്തരംനരപതിസല്ലക്ഷ്മബലത്തിനാൽ
എത്രയുംതേജോമയമാകിയവിമാനേന
അർക്കതേജസാജഗത്തൊക്കെശ്ശോഭിക്കുമ്പോലെ
ദിക്കുകൾനൃപതേജസ്സതിനാൽശോഭിച്ചിട്ടു
ദോഷങ്ങൾനശിപ്പിച്ചിട്ടിന്ദ്രസന്നിഭനായി
തോഷത്താൽലോകത്തിങ്കൽവർണ്ണധർമ്മങ്ങൾവിനാ
വിപ്രശൂദ്രന്മാർവൈശ്യവൃത്തിയാചരിയാതെ
വിപ്രന്മാർമൃഗയനങ്ങെന്നുമേചെയ്തീടാതെ
വൈശ്യവൃത്തിയെനൃപക്ഷത്ര്യന്മാർചെയ്തീടാതെ
നിശ്ചലമാകുംവണ്ണംരക്ഷിക്കക്ഷത്രധർമ്മം.
തനിക്കുദോഷമെന്ന്യേരാജാവുരക്ഷിക്കിലോ
തനിയേതന്നാൽതന്നെരാജ്യദോഷവുംവരും;
കൃഷിയുംഗോരക്ഷയുംവാണിഭമിവമൂന്നും
അശുഭമേണയാതെചെയ്യേണംവൈശ്യന്താനും
വേദാധ്യായനമന്ത്രമിവകൾകൂടാതെക-
ണ്ടാദരാൽദേവപിതൃഭൂദേവാദികളെയും
കേവലമെന്റെരൂപമായുടൻധ്യാനിച്ചിട്ടു
കേവലംയജിക്കേണംവൈശ്യനെന്നറിഞ്ഞാലും.
വൈശ്യങ്കൽനിന്നുവൃത്തിക്കായ്ക്കൊണ്ടുശൂദ്രന്താനും
വിശ്വാസബുദ്ധ്യാകൃഷിയാദിയുംചെയ്തുകൊണ്ടു
യദൃച്ഛാലാഭതുഷ്ട്യാകൈതവഹീനനായി-
ട്ടാർജ്ജിച്ചുണ്ടാക്കീട്ടുന്നധനധാന്യാദികൊണ്ടും
പീഡകൂടാതെവസിച്ചെന്നെയജ്ജിക്കുന്നി-
തീഡിതനവന്തന്നെപ്രഭുവാംഞാനെന്നോർത്തു
സേവിച്ചുബ്രാഹ്മണർക്കുശുശ്രൂഷാദികൾചെയ്തു
കേവലംഭക്തനായിക്കുടുംബബന്ധംവിട്ടു
ആപത്തുസമ്പത്തുകൾഗുണദോഷങ്ങൾദൃശ്യം
ഏവംകാണുന്നതെല്ലാംനശ്വരമനർത്ഥകം
ഏവമോർത്തോരോന്നുകാണുന്നവകണ്ടീലെന്ന
ചിത്തഭാവേനപുത്രദാരാദിസംബന്ധങ്ങൾ
ചിത്തത്തിൽപെരുവഴിപോക്കർസംബന്ധംപോലെ
ചിന്തിച്ചുംദേഹാദികൾസ്വപ്നംപോലെന്നുകണ്ടു
അതിഥി പോലെപ്രാണസംസാരസർവ്വംസ്വപ്നം
സദൃശമെന്നറച്ചുമാർഗ്ഗവേശ്മങ്ങൾതന്നിൽ
വസിക്കുംപോലെഗൃഹേമത്ഭക്തിയോടുംകൂടി
വസിക്കാംശൂദ്രൻതനിക്കെന്നതറിഞ്ഞീടവേണം
മന്ത്രമുച്ചരിയാതെതന്ത്രത്താൽപിതൃകർമ്മം
അന്തരാത്മനിഭക്ത്യാചെയ്തീടാംശൂദ്രനെടോ!
നിരഹങ്കാരിയായിനിർമ്മമനായിബന്ധം
ഒരുനേരവുംപറ്റീടാതെകർമ്മങ്ങൾതന്നിൽ
സക്തരായിരുന്നാലുംഗൃഹസ്ഥാശ്രമിയെല്ലാം
ഭക്തിമാനായിട്ടിരുന്നീടേണമെന്നീയർത്ഥം.
നാലുജാതിക്കുംവേണ്ടുംഗൃഹസ്ഥാശ്രമംചൊല്ലി,

മേലാംവിപ്രാദിക്കിനിവേണ്ടുമാശ്രമംചൊല്ലാം.
സന്തതിയുണ്ടായ്വന്നാലപ്പൊഴേപുറപ്പെട്ടു
സന്താപനാശനാൎത്ഥംതീൎത്ഥസ്നാനാടനവും,
ചെയ്തരണ്യവുംപുക്കുതാപസവേഷത്തോടും
കൈതവമെന്ന്യെവാനപ്രസ്ഥനായ്വസിച്ചിട്ടു
സന്ന്യാസാശ്രമമവലംബിച്ചുസത്യധൎമ്മം
ഒന്നുമേപിഴയാതെബ്രഹ്മജ്ഞാനവുംവന്നു
തന്നുടെവിവേകത്താൽമോക്ഷത്തെസാധിച്ചീടാം-
മെന്നതുഗൃഹസ്ഥനുധൎമ്മമെന്നറിഞ്ഞാലും!
ഇത്തരമല്ലാതെകണ്ടുള്ളൊരുജനമെല്ലാം
ചിത്തത്തിൽഗൃഹാസക്തിമതിയാമേഷണത്തിൽ
ആതുരനായിട്ടല്ലൽബുദ്ധിയാൽമൂഢനായി
ചേതസ്സിലെന്റെയെന്നുമിനിക്കെന്നുള്ളബന്ധാൽ
കഷ്ടമെൻമാതാപിതാവൃദ്ധരാമെന്നുംപിന്നെ
ഇഷ്ടയാംഭാൎയ്യാബാലപുത്രന്മാർബാലരെന്നും
ഞാനല്ലാതിവൎക്കാരുമുററവരില്ലമമ-
പ്രാണാന്തംവന്നാലിവരൊക്കെയുമനാഥരാം
ഇത്തരംവിചാരിച്ചിട്ടേററവുംദുഃഖികളായ്
ചിത്തതാപേനജീവിക്കുന്നിതുമൂഢരെല്ലാം
ഈവണ്ണംഗൃഹാശയാക്ഷിപ്തനായ്മൂഢഹൃത്തായ്
ഭോഗങ്ങൾതന്നിൽതൃപ്തിവന്നീടാതതുകളെ
ധ്യായന്നായ്താമസാന്ധകാരത്തെപ്രാപിക്കുന്നു
മാനസേമത്ഭക്തിയാംധൎമ്മത്തെവിട്ടുമൂഢൻ.
ബ്രഹ്മധ്യാനത്തെസ്സിദ്ധിച്ചുത്തമമോക്ഷസിദ്ധി
വന്നുകൂട്ടുവാൻവൎണ്ണാശ്രമങ്ങളെന്നിയൎത്ഥം.
കേട്ടാലുംവാനപ്രസ്ഥാരംഭത്തിന്നായിക്കൊണ്ടു
വാട്ടമെന്നിയേവിപ്രൻപുത്രങ്കൽഭാൎയ്യതന്നെ
ഭരമേല്പിച്ചെങ്കിലുംതപസാവാഴാമെങ്കിൽ
നാരിയുംതാനുംകൂടിവനവാസവുംചെയ്യാം.
ശാന്തചിത്തനായ്യോഗധാരണായുഷ്മാനായി-
ട്ടന്തരമെന്ന്യെവാണുവന്യഭോജനങ്ങളാം
കന്ദമൂലങ്ങൾഫലമെന്നിവകൊണ്ടുനന്നായ്
സന്ദേഹമെന്ന്യെതന്റെവൃത്തിയുംരക്ഷിക്കേണം
വല്ക്കലതൃണപൎണ്ണാദ്യജിനാംബരമായും
തൽക്കാലമിവകളിൽവാസവുംചെയ്തുകൊണ്ടു
കേശവുംനഖരോമമൊക്കയുംകളയാതെ
മീശയുംനീട്ടിജ്ജടാധരനായ്ശോഭിക്കേണം.
സഞ്ചാരമതുമേററംചെയ്യാതെജലസ്നാനം
അഞ്ചാതെനീർകോരിത്താൻകുളിക്കവേണംതാനും.
മൂന്നുകാലത്തുംനിലംമെഴുകിനിലമതിൽ
സന്ദേഹമെന്ന്യെശയിച്ചീടുകവേണംതാനും
ഗ്രീഷ്മകാലത്തുനന്നായ്പഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യത്തിലും
വൎഷത്തിൽമഴയേററുംവൎഷകാലവുംപോയാൽ
ശിശിരകാലേകഴുത്തോളംവെള്ളത്തിൽനിന്നും
നിശ്ചലമാനസനായ്തപസ്സുചെയ്തീടേണം.
അഗ്നിപക്വവുംകാലപക്വവുംസമാശ്നീയാൽ
വിഘ്നമെന്നിയേയശ്മകുട്ടേവാപ്യുലൂഖലെ
വിട്ടതംദന്തേനാപിചൂൎണ്ണിക്കുവൃത്തിദ്രവ്യം
തന്നുടെവൃത്തിക്കെല്ലാംതാൻതന്നെയാൎജ്ജിച്ചുടൻ
ദേശകാലാദികളെത്തന്നെയുംവഴിപോൽത-
ന്നാശയേയറിഞ്ഞന്ന്യാഹൃതംഭക്ഷിക്കൊലാ
അന്ന്യമാംസൎവ്വത്തെയുമഴിച്ചുകഴിക്കണം
വന്യമായിട്ടുംചരുപുരോഡാശങ്ങളാലേ
കാലചോദിതങ്ങളെശ്രുതിമാൎഗ്ഗങ്ങൾപോലെ
ആലസ്യമെന്ന്യെപശുകൊണ്ടുമാംയജിക്കൊലാ
വാനപ്രസ്ഥനാമവനഗ്നിഹോത്രവുംപൌൎണ്ണ-
മാസവുംപൂൎവ്വംപോലെചാതുൎമ്മാസ്യവുംവേണം,
ഈവണ്ണംതപസ്സോടുംവാനപ്രസ്ഥനാംമുനി
കേവലംതപോമയനാമെന്നെയാരാധിച്ചു
സാനന്ദമൃഷിലോകംപ്രാപിച്ചീടുന്നുതാനും
വാനപ്രസ്ഥത്തിൽനിന്നുമോഹത്തെത്ത്യജിച്ചിട്ടു
സന്ന്യാസത്തെയുംചെയ്തുമുക്തിയുംലഭിച്ചീടാം.
യാതൊരുതതപങ്ങളെച്ചിന്തിച്ചുപണിപ്പെട്ടു
ചേതസാശാന്തനായിമുക്തനാകുന്നുമുനി,
അജ്ഞാനകാമാദികളാലെയുമസത്ഭേദ-
വിജ്ഞാനമെന്ന്യെഗൎഭവാസാദിഭേദഭ്രമാൽ
ഭീതനായാത്മാവിങ്കലദ്ധ്യാത്മികാദിയായ
ആതപാഗ്നിയെസ്സമാരോപിപ്പിച്ചാത്മാവിലും
തപിപ്പിച്ചെന്നെച്ചിന്തിച്ചഗ്നിയിലാവേശിച്ചു
തപസാദിലോകകൎമ്മബന്ധപാശാദികൊണ്ടും
വൈരാഗ്യംവഴിപോലെസംഭവിച്ചീടുന്നാകിൽ
പെരിയവ്രതംവഹ്നിയാഗാദികൎമ്മങ്ങളും
ത്യജിച്ചുതത്വമസിവാക്യവിജ്ഞാനംധരി-
ച്ചെജ്ജിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നമത്സ്വരൂപനാംഗുരും
ഭജിച്ചുതത്വമസിവാക്യാൎത്ഥവിജ്ഞാനത്തെ
നയത്തോടറിഞ്ഞുസാക്ഷിത്വബോധസ്ഥനായി.
ട്ടഗ്നിയെതൽപ്രാണങ്കലാവേശിച്ചുടൻപിന്നെ
വിഘ്നമെന്നിയേനിരപേക്ഷനായുള്ളവിപ്രൻ
സന്ന്യാസംചെയ്തുദേവദാരാദിനാരികളാൽ
സന്ന്യാസത്തിനുവിഘ്നംകൂടാതെയിരിപ്പോനായ്
കൌപീനാച്ഛാദനാദിദണ്ഡുംപാത്രങ്ങൾമററും
സൎവ്വസാധനങ്ങളുമാപത്തെന്നുപേക്ഷിച്ചു
കണ്ണാകുംജ്ഞാനംബുദ്ധിയിങ്കൽവെച്ചിട്ടുനോക്കി
ക്കണ്ണിനുശുദ്ധംതോന്നുന്നേടത്തുപാദംവെച്ചും
ശുദ്ധമാംജലപാനംസത്യശുദ്ധമാംവാക്കും
ശുദ്ധമായുള്ളതിനെയാചരിക്കയുംവേണം.
മന്ദതാഇച്ഛാപ്രാണായാമങ്ങൾദണ്ഡവാക്കും
താനെന്നദേഹബുദ്ധിയില്ലെന്നവാക്കുമില്ലാ
വചനസംഗീതവീണാവാദ്യശൃംഗാരേച്ഛാ
ഉചിതതാളകരണത്രയജ്ജിതനായി
ഭേദമെന്നിയേഭിക്ഷുനാലുവൎണ്ണങ്ങളിലും
മോദേനതുല്യഭാവാൽഭിക്ഷയെയെടുക്കേണം
നിന്ദയുമരുതല്ലോതന്നുടെയാത്മാപിന്നേ
തന്നെയെന്നിയേയൊന്നുംകാണ്മാനില്ലെന്നഭാവാൽ

യദൃച്ഛാലാഭത്തിങ്കൽതുഷ്ടനായ്മുനിഗ്രാമാൽ
പുറത്തുപോന്നനല്ലജനസ്ഥാനവുംപുക്ക
അവിടെവെച്ചുഭിക്ഷകിട്ടിയതെല്ലാംഭക്ഷ്യാ
ഏവംനിസ്സംഗനായിട്ടേകനായ്നടക്കേണം.
ഭക്ഷിച്ചുകുക്ഷിനിറഞ്ഞന്ധനാകരുതെന്നും
ഭക്ഷിക്കാംരുചികെടാതായാസസിദ്ധിക്കായി
കിട്ടിയതെല്ലാംഭുജിക്കേണമെന്നുറപ്പുളും
ഇഷ്ടത്താൽമുട്ടീടൊല്ലാമൃഷ്ടമാകയുംവേണം
എന്നതിന്നായാസത്തെവിട്ടുഭോജനാംചെയ്ക
എന്നതുമരുതെന്നേമുൻചൊന്നസിദ്ധാന്തവും
ഇന്ദ്രിയജിതനായിട്ടാത്മക്രീഡനായാത്മാ-
നന്ദത്തിൽരതനായിസമദർശനനായി
വിവിക്തവാസേമതഭാവാമലമാനസനായ
കേവലംശാന്ത്യാഭേദചിന്തമാനസനായി
ഏകാത്മാവാകുമെൻറയാത്മാനംചിന്തിക്കേണം
ഏകഭാവേനസമംസന്യാസിയാത്മാവിൻെറ
ബന്ധമോക്ഷത്തെജ്ഞാനനിഷ്ഠയാലറിയേണം
അന്ധതാമാകുമറിയാഞ്ഞാലെന്നറിയേണം,
ഇന്ദ്രിയവിക്ഷേപണംബന്ധമാമെന്നുകണ്ടും
ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹത്തെമോക്ഷമെന്നതുകൊണ്ടും
ഹർഷഷഡ്വർഗ്ഗങ്ങളാംകാമക്രോധാദികളെ
ഹരിച്ചുമതഭാവേനനടക്കവേണംമുനി.
കാമാദിവിലക്ഷണമായുമഹത്താകുംസുഖം
ആത്മാവിൽലഭിച്ചിട്ടുമന്ദിരംഗ്രാമരാജ്യേ
വാനപ്രസ്ഥത്തിലുംതാൻഭിക്ഷുവായ്നടക്കേണം.
മന്നിലുംപുണ്യദേശപുണ്യശൈലങ്ങൾവേശ്മം
എന്നിവമററുംഗംഗാപുണ്യതീർത്ഥങ്ങളിലും
വന്ദ്യനാംമുനിനടന്നീടേണംപലേടത്തും
സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളമോഹമൊക്കെയുംത്യജിച്ചിട്ടു
ശുദ്ധമായുള്ളാണെന്നവയെല്ലാററിലസംഗമാം
ചിത്തത്തോടിഹപരസ്വർഗ്ഗാദിയാത്മാവിലും
സത്യമായ്തോന്നുന്നതുംകാണ്മതുംസർവ്വമെങ്കൽ.
മിഥ്യയാംമായയാലെന്നിങ്ങനെതൎക്കത്തോടും
സ്വസ്ഥമായ്മായാമയമല്ലാതെപരമാത്മ
വസ്തുവെത്തന്നെസ്മരിച്ചീടേണംദൃഢജ്ഞാന-
നിഷ്ഠനായ്വിരക്തനായ്പരമമതഭക്തനായി
ഇച്ഛേഷ്ടാശ്രമലിംഗമിവയുംത്യജിച്ചിട്ടു
ഇന്ദ്രിയഗോചരനായ്വിദ്വാനായ്ബാലനെപ്പോൽ
സന്ദേഹചരിന്നാത്മാവായ്ക്രീഡയാകുശലനാ
യജഡഗമനായിസംശയചരിന്നവാക്യാൽ
വിജയവിദ്വാൻഗോപ്യമെന്നിയേനടക്കേണം.
വേദവാദികളായിട്ടുന്നാസ്തികംപാഷണ്ഡികൾ
വാദിച്ചീടുന്നഹേതുശൂന്യനായിരിക്കേണം.
വേദവേദാന്തജ്ഞനായോദനന്ദനത്തിനും
മോദിച്ചുനടക്കയുമരുതുമുനിവൃന്ദം.
കിളിയെപ്പോലെവാദത്തോടൊട്ടുംകൂടീടാതെ !
വെളിവാമദ്വൈതപക്ഷാശ്രയനായിട്ടെങ്കിൽ

ദ്വൈതരാംജനജയംവാചാചെയ്യുതിനായി
ട്ടതിവാദത്തെത്യജിച്ചീടേണംവിദ്വാനായാൽ.
ദ്വൈതികളതിവാദംചെയ്തുനിന്ദിച്ചതെന്നാൽ
തിതിക്ഷതന്നാലപമാനത്തെസഹിക്കേണം.
മാനവുമപമാനമൊക്കയുംദേഹാദിയെ
മാനിച്ചിട്ടാകുമതുമിഥ്യയെന്നറിയാതെ
പശുവെപ്പോലെവൈരംകൈക്കൊണ്ടീടരുതൊട്ടും.
സംശയമെന്യേഏകനായിട്ടുംനടക്കേണം.
ആത്മാവുപരനായിഭൂതങ്ങളുള്ളുംപുറം
ആത്മാവുതന്നെയിരിക്കുന്നതെന്നറിഞ്ഞിട്ടു
ആത്മാവല്ലാതെവേറെഭ്രതാദിയില്ലായ്കയാ-
ലാത്മരക്ഷാർത്ഥമൊന്നുംലഭിച്ചീലെന്നാകിൽതാൻ
കാലത്തെക്കഴിച്ചിട്ടുവാഴ്കനുലഭിച്ചാലും
കാലത്തെത്തന്നെയശിച്ചിരിപ്പതെന്നബുദ്ധ്യാ
ആത്മാവുകാലംതന്നെയശിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നു
ആത്മാവല്ലാതെമറെറാന്നില്ലെന്നധീരനായി
സർവ്വജ്ഞനായിപ്രാണധാരണായ്കാഹാരവും
ഏവംപ്രാണനുംതത്വചിന്തനകാര്യത്തിനും
ഏവമെല്ലാമേസ്വപ്നംപോലെകണ്ടറിഞ്ഞിട്ടു
ഉർവ്വിയിലെല്ലാംനടന്നാത്മചിന്തനംകൊണ്ടു
യാതൊന്നുമറിഞ്ഞിട്ടുമുക്തനാകുന്നുമുനി
യാതൊന്നുബ്രഹ്മജ്ഞാനമാകുമെന്നറിയേണം
യദൃച്ഛാലാഭമായിവസ്ത്രാന്നാദികളേയും
വിദ്വാൻയതികൈക്കൊണ്ടീടുന്നുചിലനേരം;
ശൗചസ്നാനാചമനഭക്ഷണമിവയൊന്നും
ആചരിച്ചീടാതെയുംനടക്കുംമുനിപിന്നെ
അന്യമായിരിക്കുന്നനിയമങ്ങളെയെല്ലാം
ധന്യനാംജ്ഞാനിലീലകൊണ്ടീശനഹമെന്നു
നിശ്ചയിച്ചെല്ലാനിയമങ്ങളുംചെയ്യുന്നതു
സംശയിച്ചിട്ടുമിഷ്ടത്തിനമങ്ങല്ലതാനും
നാശമെന്നിയേദേഹാന്തത്തോളമേവംചെയ്യും
ആശീർവ്വാദവുംചെയ്യുമതിനാൽചിലൎക്കെല്ലാം
കീർത്തിയുംധനധാന്യവൃത്തിശുദ്ധ്യാദിവേണ്ടും
പുത്രസന്തതിവിദ്യാസമ്പത്തുമുണ്ടാകുന്നു.
കാമങ്ങളായിരിക്കുംദുഃഖാബ്ധൌവീണുലോം
വേദനംപൂണ്ടിട്ടാത്മജ്ഞാനിയായ്വിജ്ഞാനേന
സൽഗുരുവതുമുനിയെന്നുപ്രാപിക്കുംപിന്നെ
സൽഗുണനായിട്ടസൂയാദികൾവിട്ടുഭക്ത്യാ
ശ്രദ്ധാസംയുതനായിട്ടെത്രനാൾഗുരുവിനെ
ബുദ്ധിമാൻപരിപാലിച്ചീടുന്നിതത്രത്തോളം
ബ്രഹ്മത്തെയറിഞ്ഞിട്ടുഞാൻതന്നെഗുരുവെന്നു
നിർമ്മായമാരുതനായിട്ടുവാണീടുംമുനി
ഷഡ്വർഗ്ഗംജയിച്ചുടൻചണ്ഡമാമിന്ദ്രിയങ്ങൾ
നിഗ്ഗമത്തിന്നുമുഖ്യസാരഥിയായിജ്ഞാന-
വൈരാഗ്യാദികളോടുയുക്തനായാത്മാവിനെ
അറിഞ്ഞുമോദത്തോടെത്രിദണ്ഡമുപജീവ്യ-
സുരാജീവാത്മാനാത്മാർവ്വനയുമാത്മധർമ്മ

പാരമൊക്കെയും തള്ളി സത്താസത്തെയും വിട്ടു
സന്നദ്ധൻ പാകകാഷായാംബരം കൈക്കൊള്ളുന്നു;
സന്ന്യാസിതന്റെ ധർമ്മം ശമവുമഹിംസയും
പിന്നെയും തപസ്സീക്ഷാ കാനനേനൈകസ്സംഗ്രാഹ്യം
മന്നിതിൽ ഭൂതരക്ഷയിവയെന്നറിയേണം.
കർമ്മിയാം ദ്വിജധർമ്മമാചാര്യസേവ പിന്നെ
ബ്രഹ്മചര്യവും തപശ്ശൌചവും സന്തോഷവും
നിർമ്മായം ഭൂതങ്ങളിൽ ബന്ധുഭാവവും വേണം;
നിർമ്മല ഗൃഹസ്ഥന്റെ ധർമ്മത്തെ കേട്ടുകൊൾക.
ഗൃഹസ്ഥാശ്രമമാനന്നായ്പാലിച്ചീടുക വേണം
അഹങ്കാരത്തെ വിട്ടു മദ്ഉപാസനം വേണം.
സർവ്വജന്തുക്കളിലുമാർദ്രതയുണ്ടാകേണം
സർവ്വദാ അനന്യഭാക്കു ഭാവത്തെ വെടിയാതെ
നിത്യവും ഭജിക്കേണമെന്നെയീവണ്ണം തന്നെ
ചിത്തത്തിൽ സർവ്വഭൂതങ്ങളിലും മദ്ഭാവനയാൽ
എത്തീടും മദ്ഭക്തിയും കുറയെക്കാലം കൊണ്ടു-
ങ്ങിത്തരം ഗൃഹസ്ഥന്റെ ധർമ്മമിതറിഞ്ഞാലും;
പൂർണ്ണഭക്തികൊണ്ടേറ്റം സ്വധർമ്മനിഷ്ഠനായി
വിജ്ഞാനസമ്പന്നനായ് വിരക്തനായ പുമാൻ
സർവ്വലോകേശ്വരനായ് സൃഷ്ടിസ്ഥിത്യന്താത്മാവാം
സർവ്വകാരണബ്രഹ്മപദത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു.
മദ്ഭക്തികൊണ്ടു തന്നെ മുക്തിയും സാധിക്കുന്നു
മദ്ഭക്തിവിഹീനനു മുക്തി സാധിപ്പാൻ പണി.
കേൾക്കെടോ! യാതൊരുത്തൻ വിദ്യാശ്രുത്യർത്ഥദ്രവ്യം
കൈക്കലങ്ങാക്കിക്കൊണ്ടിട്ടാത്മജ്ഞാനവാനായി
അനുമാനമാം പ്രമാണത്തിനാൽ മായാവിശ്വം
അനുമാനമാമിതു മായയെന്നറിഞ്ഞിട്ടു
പിന്നെ തൻ ജ്ഞാനത്തെയുമെങ്കൽ സന്ന്യസിച്ചിട്ടു
വന്ദനീയനാം ജ്ഞാനി തന്നെയിങ്ങേറ്റമിഷ്ടൻ.
എന്നുടെ പ്രിയവാക്യം ഹേതുവായ് സമ്മതനായ്
അന്യാർത്ഥങ്ങളും സ്വർഗ്ഗമോക്ഷവും സർവ്വമെങ്കൽ
അർപ്പിതക്രിയനായി ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസിദ്ധ്യാ
ചിൽപ്പദശ്രേഷ്ഠമാകും മൽപ്പദം കണ്ടീടുന്നു.
ജ്ഞാനത്താൽ വിഭക്തിമാനായിനിക്കേറ്റം പ്രിയ-
നായിട്ടെന്നെയും ലോകം തന്നെയും ഭരിക്കുന്നു.
തപസ്സും ജപം തീർത്ഥസ്നാനവും നല്ലവണ്ണം
സൽപുമാനവൻ ചെയ്തിട്ടതിനാൽ ജ്ഞാനത്തോടും
തന്നുടെയാത്മാവിനെയറിഞ്ഞു വഴിപോലെ
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസമ്പത്തോടവനെന്നെ ഭക്ത്യാ
ഭാവിതനാക്കി ജ്ഞാനവിജ്ഞാനയജ്ഞം കൊണ്ടു
കേവലാത്മാനമാത്മാവിങ്കലെയജിച്ചിട്ടു
സർവ്വയജ്ഞങ്ങൾക്കെല്ലാം പതിയായ് സാക്ഷിയായി
നിർവ്വാണാത്മാവാമെന്നെ മുനികൾ പ്രാപിക്കുന്നു.
ത്രിവിധവികാരത്തെയാശ്രയിക്കുന്നു കേൾക്ക!
അവന്താന്മായാന്തരത്തിങ്കലേ പതിക്കുന്നു.
സ്ത്രീവശൻ സംസാരാബ്ധിമദ്ധ്യത്തിൽ ഭവിക്കുന്നു
അവനു ജന്മാദികൾ വരുന്നു മോക്ഷം വരാ."

"വിശ്വമൂർത്തിയായ്വിശ്വേശ്വരനാം ഭഗവാനെ
വിശുദ്ധം വിപുലമാം ജ്ഞാനവൈരാഗ്യം പിന്നെ
വിജ്ഞാനയുതമായ വൃത്താന്തമരുളിച്ചെയ്തില്ലി
വിജ്ഞാനസ്വരൂപനാം തദ്ഭക്തിയോഗത്തെയും
അരുൾ ചെയ്തതു കേട്ടേനെങ്കിലും താപത്രയാൽ
പെരികെ വലഞ്ഞതി സന്താപമാനസനായ്
ഇരിക്കുന്നൊരു ഞാനുമെപ്പോഴും ഭവാനെയും
അരികെ കാണുന്നതുമില്ലല്ലോ ഭഗവാനേ:
നിന്തിരുവടിയുടെ പാദപദ്മങ്ങളാകും
ആതപത്രവും കൃപാമൃതവർഷവുമെന്ന്യേ
ദുഃസ്ഥരായ് സംസാരത്തിൽ വീണുഴന്നുഴൽപെട്ടു
ക്ലിഷ്ടനായ് കാലഹീനാഗ്രസ്തനായ് സുഖമെന്ന്യേ
ഇരിക്കും ജനത്തിനു കൃപയാ മോക്ഷം കൊട്ടു-
ത്തിരിക്കും വാക്കുകൊണ്ടു മഹത്ഭാവനനായും
ഇരിക്കും ഭഗവാൻ സംസാരാംബുധൌ പതിതനായ്
മരിക്കുമെന്നെക്കരയേറ്റീട്ടു തുണപ്പിക്ക
വേണ"മെന്നേവം പറഞ്ഞീടിനോരുദ്ധവന്റെ
ക്ഷീണതകളവാനായരുളിച്ചെയ്തു കൃഷ്ണൻ: —
"ഭാരതയുദ്ധം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേ ധർമ്മാത്മജൻ
പാരാതെ ദുഃഖിതനായ് ബന്ധുനിഗ്രഹമൂലം
അനുധർമ്മങ്ങൾ ചോദിച്ചറിഞ്ഞു ഭീഷ്മരോടു
പിന്നെയും മോക്ഷധർമ്മം ചോദിച്ചു യുധിഷ്ഠിരൻ.
സാരനാം ഭീഷ്മൻ മുഖത്തിങ്കൽനിന്നു ചൊന്ന
വൈരാഗ്യശ്രദ്ധാഭക്തിസംയുതങ്ങളായുള്ള
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനമിന്നു ഞാൻ ചൊൽവൻ കേട്ടുകൊ- (ൾക
നവമമേകാദശപഞ്ചത്രിഭാവാനതും
ഏവം യാതൊന്നു സർവ്വഭൂതത്തിൽ കാണുന്നതും
അതു താനല്ലോ ജ്ഞാനമീയറിവിനാൽ തന്നെ
അധുനാ ദേഹേന്ദ്രിയവൃത്തികൾ വിജ്ഞാനവും
സർവ്വവസ്തുക്കളെയുമറിയും ജ്ഞാനം തന്നെ
സർവ്വസാക്ഷിയായ് സർവ്വവൃത്തിവിജ്ഞാനമായും
രണ്ടും വിജ്ഞാനമൊന്നായിങ്ങിനെ സർവ്വജ്ഞാനം
ഇണ്ടലെന്നിയേയവയൊന്നു താനായിരുന്നു
ത്രിതയഗുണാത്മകഭാവമാകുന്നു സൃഷ്ടി-
സ്ഥിതിനാശങ്ങളെല്ലാം കാണ്മതും വിജ്ഞാനമാം;
ആദിമദ്ധ്യാന്തസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരങ്ങളും
വിദിതമായിരുന്നീടുന്നതുമതു തന്നെ.
അന്യമില്ലവയെല്ലാമാത്മാവു തന്നെയല്ലോ
ഭിന്നാദ്യമാദ്യന്തവും മറ്റൊന്നല്ലാത്മാവല്ലോ.
തോന്നലാമൊരു ജ്ഞാനമാകാശം പോലെന്നില്ല-
തൊന്നല്ലോ മിന്നൽപോലെ തീപ്പൊരിക്കണം പോ-
ശോഭിച്ചു ചലനമായ് ശ്രോത്രാദിവൃത്തിയായി (ലെ
ഭാവിതചലനമായ് നിൽക്കുന്നതത്രേ ജ്ഞാനം.
ഉരുക്കുനെയ്യുറിയത്തുറയ്ക്കുന്നതുപോലെ
പെരുത്ത മഞ്ഞുകട്ടിയായുറയ്ക്കുന്നപോലും
മഴയിൽ വെള്ളമുറച്ചാലിപകങ്ങൾ പോലും
വഴിപോലുറച്ചതി സ്ഥൂലമായ് ജാഗ്രത്തായി

പ്രപഞ്ചബ്രഹ്മാനന്ദമായ്നിശ്ചയിച്ചുറപ്പാനായ്
അൻപിനോടോരോമൂർത്തിഭേദമായിബ്രഹ്മാദിയായ്
മാനുഷതിര്യക്കാദിനാനാഭേദങ്ങളായി
തോന്നീടുന്നതുസർവ്വമേകമായരൂപനായ്
നില്ക്കുന്നപരമാത്മാപലതായ്തോന്നിപ്പത-
ങ്ങർക്കരശ്മികൾപോലെചലനമറിഞ്ഞാലും;
അഭ്രത്താൽവീഴ്പ്പുതോന്നുന്നതുപോലേകജ്ഞാനം
അത്രവൽസ്ഥൂലമായീടുന്നതുംവേറേയല്ലാ.
സ്ഥൂലമായ്ത്തോന്നുംജ്ഞാനംസൂക്ഷ്മമാംജ്ഞാനന്തന്നെ
സ്ഥൂലവാസനാസൂക്ഷ്മംസൂക്ഷ്മജ്ഞാനമാംസ്ഥൂലം
സ്ഥൂലത്തിലുള്ളകർമ്മംസൂക്ഷ്മത്തിൽചൊല്ലുമെല്ലാം
സ്ഥൂലത്തിൽസ്ഥിരംതോന്നുംസൂക്ഷ്മമെത്രയുംക്ഷണം
സൂക്ഷ്മവൃത്തികളാലെതോന്നുന്നസ്തംഭസ്ഥൂലം
സൂക്ഷ്മമല്ലാതെവേറെയില്ലശബ്ദമേസ്ഥൂലം.
നെയ്യുംനീഹാരാഖണ്ഡമാലിപാകപൂമലി-
ചെയ്യുമ്പോൾനേർത്തജലമാകുന്നപോലെതന്നെ
സ്ഥൂലവൃത്തികൾലീനമാകുമ്പോൾസൂക്ഷ്മജ്ഞാന-
ലീലയാസൂക്ഷ്മവൃത്തിജ്ഞാനമൂലലയിക്കുമ്പോൾ
സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മങ്ങളെന്നശബ്ദഭേദങ്ങൾരണ്ടു
കാലവുമരൂപമായിരുട്ടായ്ത്തോന്നുന്നതും.
മുമ്പുരണ്ടവസ്ഥകൾവെളിച്ചമാകകൊണ്ടു
പിമ്പുപിന്നന്ധകാരമായിട്ടുമഭാവവും
പാർത്തീടിലരൂപമാംജ്ഞാനജ്യോതിസ്സുതന്നിൽ
നേർത്തുപോയ്സർവ്വംജ്യോതിർമ്മയമെന്നതേയുള്ളൂ.
ആകയാൽസ്ഥൂലംമുതൽസർവ്വാത്മപ്രപഞ്ചവും
ഏകാത്മജ്ഞാനമൊന്നേസർവ്വസാക്ഷിയുമതേ.
ഇത്തരമിരിക്കുന്നദൃശ്യാത്മാതന്നെഭൂത-
മാത്രാദിസർവ്വശബ്ദാൽകൂടിത്താനതിനുള്ളേ
നില്ക്കുന്നലോകംമഹസ്ഥൂലമാകുന്നപാർത്താൽ
അർക്കന്റെകിരണങ്ങൾനാനാവായുന്നമ്പോലെ.
അല്ലാതെജ്ഞാനാത്മാനംവിട്ടുവേറൊന്നുമില്ല
എല്ലാംതാന്തനിക്കപേരോരോന്നുബഹുവിധം
ചൊല്ലുന്നുഗുണംമുതൽപ്രകൃതിനാനാവർണ്ണം
ഉല്ലാസമോടേവേറെവേദാദിപുരാണങ്ങൾ
എല്ലാശബ്ദവുംശബ്ദമാത്രമല്ലാതെവേറി-
ല്ലവന്ധ്യാത്മജന്തന്റെനാമത്തിന്നില്ലരൂപം:
ആകയാൽപ്രപഞ്ചാദിനാമശബ്ദങ്ങൾതന്നെ
ഏകാത്മാവിന്റെനാമംതാനെന്യേവേറെയില്ല.
ജ്ഞാനമാംപ്രപഞ്ചനാമങ്ങളെരൂപമാക്കി
നാനാത്വമാക്കിഗ്രഹിച്ചിരിപ്പതജ്ഞാനത്താൽ
നാനാത്വംശബ്ദമാത്രംജ്ഞാനമാംതന്നെസർവ്വം
താനായിട്ടിങ്ങിനെതാൻകാണ്മതുബ്രഹ്മജ്ഞാനം.
ബ്രഹ്മോഹമെന്നിങ്ങിനെനില്ക്കുന്നതെങ്കൽതന്നെ
നിർമ്മലംഭേദനാമഭ്രമവുമീടേവരും
ആയതുകൊണ്ടുബ്രഹ്മംനിർഗ്ഗുണംനിർവ്വികാരം
മായാവിച്ഛിന്നംദ്വൈതാദ്വൈതവർജ്ജനമെന്നും
നിർവ്വാണംനിർവ്വികല്പമേററവുമരൂപകം
ഈവണ്ണമെന്നതെല്ലാംവിസ്മരണാനന്ദമാം;
വാക്കുമാനസത്തിനുമെത്താത്തതഗോചരം
ഓർക്കിലോരഹങ്കാരഭാവനാമവുമല്ല.
ഭാവവുമഭാവവുമസത്തുംസത്തുമെല്ലാം
കേവലസ്ഥാനുഭവമെന്നറിവതുമല്ല;
ജ്ഞാനവുമജ്ഞാനവുംവിധിയുംനിഷേധവും
ആനന്ദദുഃഖങ്ങളുംവിദ്യയുമല്ലയെന്നും
ഇങ്ങിനെമററുംബ്രഹ്മംസർവ്വലക്ഷണഹീനം
എന്നല്ലോവേദശാസ്ത്രമുച്ചത്തിൽഘോഷിക്കുന്നു.
ഓർത്തീടിൽബ്രഹ്മോഹമെന്നുള്ളൊരുശബ്ദമാത്ര-
മാംബ്രഹ്മംമായാരണ്ടുംശബ്ദമേയുള്ളൂനൂനം.
അല്ലാതെവേറേപാർത്താലൊന്നുമേകാണ്മാനില്ല
ശബ്ദവുംഞാനെന്നൊന്നുനിന്നുശബ്ദിപ്പതല്ലോ.
ഞാനാരെന്നവനാരെന്നിങ്ങിനെനോക്കുന്നേരം
ജ്ഞാനമാംതനിക്കന്യമൊന്നുമേകാണ്മാനില്ല.
ജ്ഞാനമായ്ബ്രഹ്മമാകുംതൽഗുണമോർക്കുന്നേരം
തനിക്കുനാമംപോലുംതന്നെയുംകാണ്മാനില്ല.
ഞാനെന്നചിത്തസ്മൃതിയൊക്കെയുംജനനമാം
ഞാനെന്നതെല്ലാംമറന്നീടുന്നതെല്ലാമൃതി.
പിന്നെയുംഞാനെന്നുള്ളമായാവാസനകൊണ്ടു
വന്നീടുംജനനവുംമരണമജ്ഞാനത്താൽ.
ഞാനാകുന്നവനാരെന്നിങ്ങിനെജ്ഞാനത്താലെ
താനേയാരാഞ്ഞുകണ്ടാൽതന്നെയുംജ്ഞാനത്തെയും
കാണ്മാനില്ലതുനേരംജനിച്ചതാരോകഷ്ടം!
കാണ്മാനില്ലാത്തവനോമരണംവിധിക്കുന്നു.
ജനിച്ചീടാതെപുമാൻമരിച്ചിതെന്നുചൊൽവൂ
നിനച്ചാൽജനിമൃതിയെന്നുചൊല്ലേണ്ടതില്ല.
ഏതാനുമുണ്ടെങ്കിലുമില്ലെന്നതെന്നാകിലും
ചേതനപരമാത്മാവൊന്നെന്നോപറയേണ്ടു.
വെറുതേവേറേയെന്നുഭ്രമത്തെത്തോന്നീടുന്ന
വേറായിശബ്ദപ്രമാണത്തിനാൽപ്രത്യക്ഷത്താൽ
ഐതിഹ്യമനുമാനമിങ്ങിനെനാലുവിധം.
ഇത്ഥ്യംപ്രമാണത്താൽനിന്നാകർമ്മങ്ങളുടെ
പരിമാണത്വത്താലുംവികല്പാദികൾകൊണ്ടും
വിരിഞ്ചൻതന്റെലോകസൗഖ്യമെന്നായീടിലും
വിദ്വാന്മാർനശിപ്പോന്നാൽവിപത്തായെണ്ണീടുന്നു
അദൃഷ്ടമെന്നാകിലുംവേറായിട്ടെണ്ണുന്നീല
ഭക്തിയോഗത്താലതുതൽപ്രിയംമുമ്പേചൊന്നേൻ
ഭക്തിക്കുകാരണവുമെന്തെന്നുകേട്ടാലുംനീ-
മല്ക്കഥാമൃതശ്രദ്ധാമല്ക്കഥാകീർത്തിക്കയും
മൽപ്പൂജാശ്രദ്ധാസ്തുതിമല്പരിചരണവും
സകലപ്രതീതത്താൽവന്ദിക്കമെത്തഭക്തരെ
അകതാരഴിഞ്ഞുപൂജിക്കയുംനമസ്കാരം
സർവ്വഭൂതങ്ങളിലുംമന്മതിയുണ്ടാകയും
കേവലമെന്റെകാര്യത്തിന്നായിദേഹംകൊണ്ടു
പണിചെയ്കയുംവാക്കുകൊണ്ടുമൽഗുണജാലേ
രണമെന്നതുരതിയെങ്കലേഅർപ്പിക്കയും

മാനസേസർവ്വകാമവർജ്ജനമെന്റെകാര്യേ
ധനത്തെച്ചിലവിട്ടുഭോഗസൌഖ്യാർത്ഥമെങ്കൽ
മനസ്സ്താഷേണസമർപ്പണത്തെച്ചെയ്തീടുക;
അർത്ഥവാനെന്നാലതുകൊണ്ടെന്നെസ്സേവിക്കേണം
അർത്ഥമില്ലെന്നാൽദേഹംകൊണ്ടുകീർത്തനദ്ധ്യാനം
ഈവകകൊണ്ടുമതിനാലാവതില്ലെന്നാകിൽ
കേവലബുദ്ധ്യാസർവ്വംഞാനെന്നുഭാവിക്കേണം.
ആയതിന്നാവതില്ലെന്നാശുതോന്നിലുംപിന്നെ
ചെയ്തവതോന്നാത്തതുംരണ്ടുംകേവലംതന്നെ
എന്നുറച്ചെല്ലാമേകമാകിയപരബ്രഹ്മം
തന്നിലർപ്പിച്ചുമേവീടുന്നതുമത്യുത്തമം
ഇഷ്ടവുംദത്തംഹുതംഭുക്തവുമദർത്ഥമായ്
ശിഷ്ടമാംവ്രതംതപസ്സാത്മനിസമർപ്പിക്കും
മാനുഷരുടെധർമ്മമൊക്കയുമെങ്കൽതന്നെ
താനേയോജിക്കുമെന്നതറിഞ്ഞീടുദ്ധവ!നീ.
ഇതിനുഭക്തിയൊഴിഞ്ഞൊന്നുമേവേണ്ടതില്ല
മതിമാനെങ്കിൽസർവ്വമെങ്കലർപ്പിതനായി
ശാന്തമായിരിക്കുന്നചിത്തംസാത്വികമായി-
ട്ടുത്തരമെന്യേധർമ്മജ്ഞാനവൈരാഗ്യൈശ്വര്യം
വർദ്ധിച്ചുവരുമവനിന്ദ്രിയങ്ങളാലപ്പോൾ
ബുദ്ധിമോദേനസർവ്വമെങ്കലർപ്പിക്കയെന്നാൽ
ഇന്ദ്രിയവികല്പങ്ങളപ്പൊഴേപോയീടുന്നു
സന്ദേഹമതിനില്ലശുദ്ധനായ്വരുന്നവൻ
രാജസഗുണചിത്തംധർമ്മത്തിൽവിപര്യയം
രാജസമതുസദാചഞ്ചലമറിഞ്ഞാലും.
നാനാത്വമായിരിക്കുംപ്രപഞ്ചമെല്ലാററിന്റെ
ഏകാത്മതത്ത്വംകണ്ടീടുന്നൊരജ്ഞാനമിതും;
ഈജ്ഞാനംവരുത്തുവാനുള്ളോരുയുക്തങ്ങളും
വിജ്ഞാനമതുംലോകകർമ്മാത്മതത്ത്വബോധം
ഉണ്ടാകുംവൈരാഗ്യവുമദ്വൃത്തശ്രവണവും
കൊണ്ടാട്ടംസൽകീർത്തനംനാമസങ്കീർത്തനവും
ഇവയൊക്കെയുംഭക്തിസാധനമറികനീ.
കേവലമിനിഭക്തിതന്നുടെധർമ്മംചൊൽവൻ!
മൽഭക്തികൊണ്ടുജ്ഞാനമേകാത്മദർശനവും
സംഭവിച്ചീടുംഗുണത്തിങ്കൽനിന്നസംഗത്വം
വൈരാഗ്യമൈശ്വര്യവുമണിമാദികളിവ
പാരാതെനൽകുന്നതുമൽഭക്തിധർമ്മമല്ലോ."
ഇങ്ങിനെവർണ്ണാശ്രമാചാരഭക്തികളെല്ലാം
മംഗലൻകൃഷ്ണനരുൾചെയ്തതുകേട്ടനേരം
ചോദിച്ചുപിന്നെപ്പതിമൂന്നാമതുദ്ധവനും
വേദിപ്പാൻയമനിയമാദിശാസനങ്ങളെ.
"യമമാകുന്നതെത്രനിയമമെത്രയെന്നും
ശമംശൌര്യവുംദമമെങ്ങിനെതിതിക്ഷയും
ധൃതിയെങ്ങിനെദാനംതപസ്സാകുന്നതെന്തേ
സത്യവുംമൌനശൌചംത്യാഗമെന്തെന്നുംധനം
ഇഷ്ടവുംയജ്ഞമെന്തേദക്ഷിണയെന്തെന്നതും
വിഷ്ടപേശ്വരാപുമാന്മാർക്കുള്ളബലമെന്തേ?
ലാഭമെന്തെന്നുംവിദ്യയെന്തെന്നുംഹ്രീയുംശ്രീയും
ശോഭിതസുഖമെന്തേ?ദുഃഖമെന്തെന്നുംപിന്നെ
വിദ്വാനേവനെന്നതുംമൂർഖനാമവനേതു
വഴിയുംവഴിക്കേടുംസ്വർഗ്ഗവുംനരകവും
ബന്ധുവുംഗുരുഗൃഹമാഢ്യനുംദരിദ്രനും
ബുദ്ധിസംഗ്രഹൻവിപര്യയനുംകൃപണനും
ഈവകവിവരങ്ങളരുളിച്ചെയ്യേണം"മെ-
ന്നേവമുദ്ധവവാക്യംകേട്ടരുൾചെയ്തുനാഥൻ:—
"കേട്ടാലുമഹിംസയുംനേരതുംകക്കായ്കയും
പുഷ്ടശുദ്ധിയുമസംഗത്വവുമസംശയം
ആസ്തിക്യംബ്രഹ്മചര്യംമൌനംസ്ഥൈര്യവുംക്ഷമ-
നാസ്തിഭീതിയുംശൌചംജപവുംതപംഹോമം
ശ്രദ്ധയുമാതിത്ഥ്യവുമെന്നുമേപൂജനവും
ശ്രദ്ധയെന്നിയേപരാർത്ഥേഷുതീർത്ഥാടനവും
പരന്മാർക്കുപകാരംചെയ്കയുംസന്തോഷവും
പരിചിലാചാര്യനെസ്സേവിക്കയിവയെല്ലാം
യമങ്ങളിതുതന്നെനിയമമെന്നുംചൊല്ലാം
ഈവകരണ്ടുംപാർത്താൽദ്വാദശവിധംരണ്ടും
പുരുഷർക്കെല്ലാമുപാസിപ്പതുംമുക്തിപ്രദം
ധരിക്കയിതുശമംപിന്നെമന്നിഷ്ഠായോഗം
ബുദ്ധിക്കുദമംപിന്നേതിന്ദ്രിയസംയമനം
ബുദ്ധിയിലറിഞ്ഞാലുമിതുതാനല്ലോദമം.
തിതിക്ഷയാകുന്നതുദുഃഖത്തെസഹിക്കയും
ധൃതിയാകുന്നുജിഹ്വോപസ്ഥങ്ങൾജയിപ്പതും
ദണ്ഡന്യാസത്തില്പരംദാനമില്ലറിഞ്ഞാലും!
നിർണ്ണയംകാമത്യാഗംതപസ്സാകുന്നതാനും.
ശൌര്യമാവതുസ്വഭാവത്തെത്താൻജയിപ്പതു
കാര്യകാരണസമദർശനംസത്യമല്ലോ.
സൂനൃതമഹോസത്യവാക്കതൻപരികീർത്ത്യാ;
നന്നായിശോഭിപ്പിച്ചീടുന്നതുമതുതന്നെ.
കർമ്മങ്ങളോടുനിസ്സംഗത്വമാവതുശൌചം
നിർമ്മായംത്യാഗമെന്നതാകുന്നുസന്യാസവും,
ധർമ്മവുമിഷ്ടംധനംനൃക്കൾക്കുഭക്തിയജ്ഞം
നിർമ്മലംജ്ഞാനവാക്യംദക്ഷിണയാകുന്നതും
പ്രാണായാമമാംബലമീശ്വരൻസർവ്വമെന്നു
നിർണ്ണയംലാഭമെന്നതറിഞ്ഞീടുദ്ധവ!നീ.
ആത്മബോധത്തെക്കൊണ്ടിട്ടെത്രയുമഭേദത്വം
നിർമ്മലവിദ്യയെന്നതുള്ളത്തിലറിഞ്ഞാലും!
ജുഗുപ്സഹ്രീയുംകർമ്മസുശ്രീയുംഗുണങ്ങളി-
ലനപേക്ഷിതസുഖം,കാമസൌഖ്യേച്ഛദുഃഖം.
ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾരണ്ടുംജ്ഞാനത്താലറിഞ്ഞിട്ടു
ബന്ധമില്ലെന്നുകണ്ടുവാണീടുന്നവൻവിദ്വാൻ
ദേഹോഹമെന്നബുദ്ധിയുള്ളവനല്ലോമൂർഖ-
നാഹന്ത വഴിമമനിഗമപുരാണങ്ങൾ.
ഉൽപ്പഥമാകുന്നതുചിത്തവിക്ഷേപമല്ലോ.
ഉൽപ്പഥംകരണാദിമാർഗ്ഗമെന്നൊരുപക്ഷം.
സത്വമാംഗുണോദയംസ്വർഗ്ഗവുംനരകമോ

സത്വമല്ലാതതമോഗുണത്തിന്നുദയമാം
ഉത്സാഹംബന്ധുഹേതുവായതുഞാനെന്നല്ലോ
തച്ഛരീരമാംഗൃഹംമാനുഷ്യംഗുണാഢ്യകം.
സന്തോഷമില്ലാതവൻദരിദ്രനിന്ദ്രിയ
ക്കന്തരമേതുമില്ലകൃപണനവനല്ലോ.
ഗുണത്തിലസംഗതാൻബുദ്ധിമാനറിയണം
ഗുണത്തിൽസംഗിവിപര്യയനെന്നറിഞ്ഞാലും!
ഉദ്ധവ!യിനിനിന്റെചോദ്യത്തിൻക്രമംപോലെ
സിദ്ധമാമുത്തരങ്ങൾനന്നായ്നിരൂപിക്ക.
ബഹുവായ്ഗുണദോഷവൎണ്ണലക്ഷണത്താലെ
ഇഹയെന്തൊരുഫലംഗുണദോഷങ്ങൾപാൎത്താൽ.
ദോഷങ്ങളുടെഭയവൎജ്ജനംതന്നെയല്ലോ
ദോഷവൎജ്ജിതമാകുംഗുണമെന്നറിയേണം.
അഹിംസാദികൾയമനിയമമെന്നുള്ളതും
മഹിമാനമാംബുദ്ധിതന്നുടേയടക്കവും
ശമമാകുന്നതെന്നുമിന്ദ്രിയാദികൾതന്റെ
ശമനംചെയ്തനിൎത്തീടുന്നതുദമമല്ലോ."
ഇത്തരമെല്ലാമരുൾചെയ്തതുകേട്ടുപിന്നെ
ചിത്തമോദേനപതിന്നാലാമതുദ്ധവനും
ചോദിച്ചാൻ "ഭഗവാനെ!സൎവ്വംസൎവ്വവേദം
വേദിപ്പാനൊരുത്തൎക്കാകുന്നതുംഭവാൻകേൾക്ക;
വിധിയുംനിഷേധവുംഗുണവുംദോഷകൎമ്മം
സാധുതപംവൎണ്ണാശ്രമഭേദദ്രവ്യങ്ങൾകാലം
ദേശവുംവയസ്വൎഗ്ഗനരകഭേദങ്ങളും
പാശബന്ധവുംമോക്ഷഭേദാദിഗുണദോഷം.
ഇങ്ങനെഭേദമായിവിധിക്കുന്നതുവേദം
മംഗലമെന്യേവിധിദോഷമതൊന്നില്ലെന്നും
ചൊല്ലുന്നുവേദമിതുരണ്ടുംപാൎക്കുമ്പോൾവേദ-
മല്ലാതാൎക്കവാനെന്നോഗുണദോഷങ്ങൾഭേദം
ഇതുകൾരണ്ടുംതിരിച്ചരുളിച്ചെയ്യേണമേ!
മതിവിഭ്രമമിതുകൊണ്ടിനിക്കേററമുണ്ടു."
എന്നതുകേട്ടുജഗന്നായകനരുൾചെയ്തു:—
"മാനവന്മാൎക്കുമറെറാന്നാവതില്ലായ്കമൂലം
ഉത്തമമെന്നാൽമൂന്നുയോഗത്തെമനുഷ്യൎക്കു
മുക്തിസിദ്ധിപ്പാനല്ലോവേദാൎത്ഥസാരമായി
ചൊല്ലിനേൻജ്ഞാനംഭക്തികൎമ്മവുമിവമൂന്നും.
ചൊല്ലുന്നുപുരുഷാൎത്ഥസാധനമിവയെന്നും.
ഇതുമൂന്നിലുംനിന്നിട്ടുള്ളഭേദങ്ങളാലെ
വിധിയുംനിഷേധവുംരണ്ടായിച്ചൊൽവൂവേദം.
അധികാരികൾതന്റെഭേദങ്ങൾഗുണദോഷ
വിധിയുംഗ്രഹിച്ചിട്ടുശാന്തസത്വരായുന്നാൽ
ഗുണദോഷത്തിൽദോഷമില്ലെന്നുചൊല്ലുമ്പിന്നെ
ഗുണവാൻഗുണംമെന്മേലോൎത്തുനിൎഗ്ഗുണനാകും
ഗുണത്തെത്യജിച്ചന്യഗുണത്തെക്കൈക്കൊള്ളുമ്പോൾ
ഗണിച്ചുവിട്ടാൽഗുണംദോഷമായ്ത്തോന്നിക്കൂട്ടും
ഗുണത്തെത്തിരിഞ്ഞുമേൽചൊല്ലുന്നമനോഗുണം
ഗണിച്ചുവിട്ടാൽഗുണംനിൎഗ്ഗുണമെന്നായ്വരും;

നിൎഗ്ഗുണഗുണാഗുണഭേദാഭേദവുംവരും
നിൎഗ്ഗുണംഗുണമെന്യേയില്ലെന്നുചൊല്ലുംപിന്നെ;
ഇങ്ങിനെവരുവാനുമെന്തതിൻഭേദംചൊൽവൻ
മംഗലമതുകേട്ടുകൊള്ളുകവഴിപോലെ
നിവൎത്തഗ്രഹനായിവൈരാഗ്യസംയുക്തനാ-
യവനുജ്ഞാനയോഗംവിധിച്ചതറിഞ്ഞാലും!
നിവൃത്തിക്കിച്ഛയില്ലകാമത്താൽകൎമ്മികളാ-
യവൎക്കുകൎമ്മയോഗംവിധിച്ചുവേദമെടോ!
ഏകദേശമായ്മനശ്ശുദ്ധിവന്നിതുപിന്നെ
ശോകവിച്ഛിന്നവൈരാഗ്യവുംവന്നീലയെന്നാൽ
അവൎക്കുഭക്തിയോഗംവിധിച്ചതതിൻക്രമം
കേവലംചൊല്ലാംജ്ഞാനത്തിങ്കലംഗഭേദമാം
അദ്വൈതാനന്ദസിദ്ധിവിദ്യയായുരുന്നിതു
അദ്വൈതമെന്യേകൎമ്മത്തിങ്കലാംഗുണദോഷം
ഭക്തിമാൎഗ്ഗത്തിൻസ്ഥാനകൎമ്മങ്ങൾക്കവിരോധ-
യുക്തമായ്പരലോകത്തിന്മാൎഗ്ഗമാംഫലംവരും;
യാതൊരുപുമാനിഹയദൃച്ഛാജാതനായി
ചേതസാമുമ്പിലെന്റെസൽക്കഥാശ്രദ്ധനായാ-
ലവനുഭക്തിയോഗംസിദ്ധിക്കുമതല്ലാതെ
ഏവൻകൎമ്മത്തിൽസക്തനവനുമുക്തിയില്ല,
മുമ്പിനാലെന്റെകഥാശ്രദ്ധനായെത്രത്തോളം
അമ്പിനാലത്രത്തോളംസ്വധൎമ്മനിഷ്ഠനായി
ജ്ഞാനബുദ്ധിയുംപിന്നെയുണ്ടാകുംജ്ഞാനംവന്നാ-
ലൂനമാംസ്വൎഗ്ഗനരകങ്ങൾരണ്ടവനില്ല.
മറെറാന്നുമവൻപിന്നെയാചരിക്കയുമില്ല
മുററുമീലോകത്തിങ്കൽവൎത്തമാനങ്ങളായ
ധൎമ്മനിഷ്ഠനദുരിതാദികൾശാന്തമായി
നിൎമ്മലശ്രദ്ധനായിവിശുദ്ധജ്ഞാനന്തന്നെ
ഉണ്ടാക്കീട്ടുന്നുമമയുക്തിയുംയദൃച്ഛയാ
കണ്ടുകണ്ടിരിക്കവേവന്നുസംഭവിക്കുന്നു.
സ്വൎഗ്ഗവാസികൾമമഭക്തിയുംജ്ഞാനത്തെയും
സൽഗ്ഗതിക്കായിട്ടിച്ഛിച്ചങ്ങിനെവസിക്കുന്നു.
മററുള്ളമൂഢന്മാരാംലോകവാസികളെല്ലാം
മുററുമോരോന്നായോരോലോകങ്ങളിച്ഛിക്കുന്നു.
ജ്ഞാനഭക്തികൾകൊണ്ടുമാനവൻസ്വൎഗ്ഗാദിയും
തന്നുടെലോകംനരകത്തേയുംകാംക്ഷിപ്പീല.
ദേഹാദിബന്ധാൽഭ്രാന്തചിത്തനായിഹപരം
ആഹന്തനരകവുംമാനവൻപ്രാപിക്കുന്നു;
മുമ്പിനാൽവിദ്വാന്തന്റെജനനമരണങ്ങൾ
അമ്പോടുശൂന്യമാവാനീവണ്ണംചൊല്ലുന്നുകേൾ
വിദ്വാനായിരിപ്പവനപ്രമത്തനായിട്ടു
വിദ്യാൎത്ഥസിദ്ധിദമായിരിക്കുംജ്ഞാനത്തെ
അറിഞ്ഞുമുമ്പേചൊന്നമോഹപാശാദികളെ
അറുതിവരുത്തീട്ടുയമിയായ്ഭവിക്കുന്നു.
വൃക്ഷാഗ്രേകൂട്ടിൽമുട്ടവെച്ചിരിക്കുന്നഖഗം
ഇക്ഷിതിതന്നിൽച്ചിത്തവേപഥുഗാത്രത്തോടും
സങ്കേതത്തിങ്കൽനിന്നുശാന്തിയാൽപുറപ്പെട്ടു

ശങ്കയാസാമൎത്ഥ്യത്തെവിട്ടുസഞ്ചരിച്ചിട്ടു
മെല്ലവേയഹോരാത്രംകൂടതിൽകിടക്കുമ്പോൾ
മുക്തിസംഗേനബുദ്ധ്യായേററംസഞ്ചരിക്കാതെ
മുക്തനായ്വിടുവാൻബുദ്ധിയിങ്ങനെശമിപ്പിക്ക!
മാനുഷജന്മംശ്രേഷ്ഠമായതുലഭിച്ചവൻ
താനിഹസുദുൎല്ലഭമാശുഭനേരപ്ലവം
ഗുരുവാന്തുഴയുമായനുകൂലമായജ്ഞൻ
തരണംചെയ്കയില്ലിജ്ജനനമായാൎണ്ണവം.
യാതൊരുനിവൃത്തനായിരിക്കുന്നൊരുയോഗി
ചേതസിവിരക്തനായഭ്യാസാൽജ്ജിതേന്ദ്രിയ-
നായവൻനിശ്ചലനായ്മടികൂടാതെമാൎഗ്ഗം
ആയതോടിടചേൎന്നിട്ടാത്മാവിൻവശംചേരും;
മാനസഗതിപുറമ്പോകാതെനിൎത്തിപ്പിന്നെ
പ്രാണനെജ്ജിതനായിട്ടിന്ദ്രിയംജ്ജിതനായി
സമ്പത്തുസമ്പന്നമായിരിക്കുംബുദ്ധികൊണ്ടു
സതതംമാനസമാത്മവശത്തെപ്രാപിക്കുന്നു;
ഇങ്ങിനെപരമയോഗസ്ഥനായ്മനസ്സിനെ
സംഗ്രഹസ്ഥനായിമാനസഗ്രഹണത്തെ
ഇച്ഛിച്ചുമടംമേന്മേൽപിന്നെയുംവാഞ്ഛിക്കുന്നു
സച്ഛഭാവനായ്തന്റെസ്വഭാവങ്ങൾകൊണ്ടും
സകലത്തെയുംപ്രതിലോമവുമനുലോമം
അകമേയേവനനുധ്യായനാമവന്മനം
സന്തുഷ്ടിഭവിക്കുന്നനിവൎത്തനായിക്കൊണ്ടു
സന്തതംവിചാരജ്ഞനായേററംവിരക്തനാ-
യിരിക്കുംപുരുഷന്റെമനസ്സുകാഠിന്യത്തെ
ധരിക്കയില്ലാഘനംത്യജിക്കുമസംശയം.
ഏവമാദികളായിയോഗമാൎഗ്ഗങ്ങൾകൊണ്ടും
വിമലയനപീക്ഷക്യാദിവിദ്യകൊണ്ടുമെന്റെ
അൎച്ചനോപാസനാദിയെന്നിയേഭക്തിയോഗം
നിശ്ചയംവരികയില്ലിന്ദ്രാദിസുരന്മാൎക്കും.
യോഗീയാലവൻപ്രമാദത്താലെനിന്ദിതമാം
ഭോഗാദികൎമ്മംതന്നെചെയ്തിതെന്നിരിക്കിലും
യോഗത്തിൻമഹിമകൊണ്ടതിനെദ്ദഹിച്ചുപോം
യോഗജ്ഞാനത്തിന്മീതേപ്രയത്നംമററുവേണ്ട.
കൎമ്മികളായവൎക്കുംജാത്യാശുദ്ധൎക്കുമവർ
തന്നുടെയധികാരത്തിന്നുടയവസ്ഥപോൽ
യാതൊരുനിഷ്ഠകളുംസഗ്ഗുണമായിച്ചൊല്ലും
ഇതുകൊണ്ടല്ലോനിയങ്ങളുമുണ്ടായ്വന്നു;
ഗുണദോഷങ്ങളായവിധികൾരണ്ടുകൊണ്ടും
ഗുണമാമെന്റെകഥതന്നിൽശ്രദ്ധാലുവായി
വന്നിതുസൎവ്വകൎമ്മങ്ങളിലെശ്രദ്ധകളും
നന്നായിനിവൎത്തിച്ചുവേദദൃശ്യാത്മാവായി
ഇരിക്കുംകാമങ്ങളെഏററവുംത്യജിച്ചിട്ടു
സ്മരിച്ചുപിന്നെപ്പുനരെന്നെയുംഭജിക്കണം.
പ്രീതനായ്ദയാലുവായ്ദൃഢസൌഹൃദയനായ്
ചേതസിദുഃഖസന്ധൎക്കങ്ങളാംകാമങ്ങളെ
നിന്ദിതനായിട്ടെന്നാൽചൊല്ലപ്പെട്ടോരുഭക്തി-
യോഗത്താൽഭജിക്കുന്നമുനിതൻകാമങ്ങൾപോം
ഹൃദയഗ്രന്ഥിയുള്ളോൻസൎവ്വദായെന്റെഹൃദി
മുദിതസ്ഥിതനായിസകലഹൃൽഗ്രന്ഥിയെ
നശിപ്പിച്ചഖിലസന്ദേഹങ്ങൾഛേദിക്കുന്നു
ദിശിസൎവ്വാത്മകനായിരിക്കുമെങ്കൽത്തന്നെ
ദൃഢമായിരിക്കുന്നവ്യാപാരത്തിങ്കലവൻ
ഇഷ്ടകൎമ്മങ്ങൾസൎവ്വകൎമ്മവുംനശിക്കുന്നു;
അതിനാൽമത്ഭക്തിസംയുക്തനാകുന്നയോഗി-
ക്കതിമുഖ്യമാംജ്ഞാനംകൊണ്ടെന്നുമല്ലതാനും
വൈരാഗ്യഹേതുവായിട്ടേററവുംശ്രേയസ്സുണ്ടാം
ധരിക്കസകലകൎമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടുംപിന്നെ
തപസ്സുകൊണ്ടുംജ്ഞാനവൈരാഗ്യയോഗംകൊണ്ടും
ദാനധൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുംസൎവ്വകൎമ്മങ്ങൾകൊണ്ടും
വരുന്നശ്രേയസ്സുകളൊക്കെയുംവേണ്ടുംവണ്ണം
തിരഞ്ഞുവന്നുകൂടുംമന്നുടെഭക്തിയോഗാൽ.
എന്നുടെഭക്തനതിനില്ലസംശയമേതും
എന്നിടംസ്വൎഗ്ഗമോക്ഷാൎത്ഥികൾക്കുടൻലഭിക്കുന്നു.
ധീരന്മാരായസാധുജനങ്ങൾമത്ഭക്തരായ്
പരിചിലേകാന്തന്മാരായെന്നെവാഞ്ഛിക്കുന്നു.
എന്നാലെപുനൎജ്ജന്മമില്ലാതെനിരപേക്ഷാ-
നന്ദമായ്പരമായിട്ടിരിക്കുംമോക്ഷത്തേയും
ഞാന്തന്നെകൊടുക്കുന്നിതെന്നതുഹേതുവായി
ചിന്തയിലാശാവിരഹിതയാകുന്നഭക്തി,
നിരപേക്ഷകനാകുമവനുഭവിക്കുന്നു.
ഏകാന്തഭക്തനായിസാധുവായ്സമചിത്ത-
രാകുന്നോൎക്കെല്ലാംവേണ്ടുംഗുണങ്ങൾവന്നുകൂടും.
ഇത്തരമെന്നാൽചൊല്ലപ്പെട്ടതുചെയ്യുവോൎക്കു
ചിത്തായിപരമായിബ്രഹ്മമായിരിക്കുമെൻ
സ്ഥാനത്തെഗമിച്ചീടാകേട്ടാലുംവഴിപോലെ
മാനസവികല്പങ്ങൾദൂരപ്പോയ്നശിച്ചീടും.
ഭക്തിപ്രജ്ഞാനക്രിയാത്മകങ്ങളായിരിക്കും
ഇതുകൾമമബ്രഹ്മസ്ഥാനമാൎഗ്ഗങ്ങളല്ലോ.
ദുഷ്ടനിഗ്രഹശിഷ്ടപാലനോപായത്താലെ
വിഷ്ടപജനംസന്മാൎഗ്ഗത്തിങ്കൽരമിപ്പാനും
ഓരോരോജനത്തിന്റെഅധികാരങ്ങൾനോക്കി
നേരായിയാതൊന്നിന്റെനിഷ്ഠകൾപലതരം
സഗുണമായുംവിധിപറയുമതുകൊണ്ടു
സഗുണംനിൎഗ്ഗുണവുമൊന്നായിട്ടറിയേണം
വിതഥമല്ലരണ്ടുമൊന്നെന്നുവന്നുകൂടും;
ദ്വൈതമായറിഞ്ഞുരണ്ടിങ്കലുംവിപരീതം
ചേതസിഭവിച്ചീടിൽശൂന്യമായ്വരുംനൂനം.
ശത്രുവെജ്ജയിപ്പാനുംക്ഷുദ്രകൎമ്മാദികൾക്കും
എത്രതാൻഗുണമെന്നതാകിലോഗുണത്തിങ്കൽ
നിന്നീടുംനിൎഗ്ഗുണത്തിൽനിന്നുതൻകൎമ്മത്തിലും
നിന്നീടുംദോഷമതുംവരുമെന്നറിഞ്ഞാലും;
സഗുണത്തോടുവിപരീതമായിരുന്നാലും
നിൎഗ്ഗുണസഗുണങ്ങൾരണ്ടിലുമിരുന്നിട്ടു

വൎഗ്ഗമായ്പ്പുന്നുകൂട്ടംദോഷമെന്നതുനൂനം.
സഗുണമായിട്ടുള്ളസമസ്തപ്രപഞ്ചവും
ജഗതിവാഴേണ്ടുകിൽസഗുണംഭജിക്കേണം.
ജഗത്തുഗുണമായസംസാരബന്ധദുഃഖം
ജഗതിനിന്നുമോക്ഷംവേണമെന്നാകിലവൻ
നിൎഗ്ഗുണാത്മകംസേവിച്ചവൻറസഗുണമാം
വിഗ്രഹാദികൾസൎവ്വംബ്രഹ്മണിസമൎപ്പിച്ചു
നിത്യമല്ലാതെമിത്ഥ്യാമായതൻഗുണംമൂന്നും
നിത്യാത്മാവെന്നുകണ്ടുനിൎഗ്ഗുണശബ്ദംവിട്ടാൽ
സത്താസത്തുക്കൾഭേദംദ്വൈതാദ്വൈതങ്ങൾപോയി
മുക്തനായ്നാലാംപദംപ്രാപിച്ചുകൊള്ളുംതന്നെ.
വ്യക്തമാംമായാഗുണംപുക്കമത്ഭക്തനതു
വ്യക്തമായ്ത്തിരഞ്ഞറിഞ്ഞതന്മായാഗുണത്തിനെ
തങ്കലേയടക്കിക്കണ്ടിട്ടുവിശ്വവുമെല്ലാം
തങ്കലേചേൎത്തുതാനുമെൻഗുരുമായയെന്നു
കണ്ടഭിന്നമായ്ഗുണംനിൎഗ്ഗുണംതന്നിൽചേൎത്തു
രണ്ടുമൊന്നെന്നുമില്ലാതിരിക്കുംമത്ഭക്തനു
രണ്ടായിച്ചൊല്ലുംഗുണമൊന്നിലുംവിരോധവും
ഉണ്ടാകയില്ലരണ്ടുമുണ്ടെന്നാകിലതുംവൈരാ-
ഗ്യമുണ്ടാകയില്ലമമഭക്തനുംജ്ഞാനുംബ്രഹ്മം
നിൎഗ്ഗുണോപാസകത്വംവശമല്ലെന്നാകിലും
സൽഗുണാത്മകനാകുമെന്നെസ്വൎഗ്ഗാദികാമ്യം
ഇവകൂടാതെഭക്തിസിദ്ധ്യൎത്ഥംഭക്തിജ്ഞാന
വഴിയുംപാൎത്തുസേവിപ്പവനുമെൻറഗുണ
വൎജ്ജിതവൎണ്ണനത്തെമോക്ഷബന്ധങ്ങൾഭേദ
സജ്ജനായ്മത്ഭക്തിയിൽപരിജല്പിച്ചുകൊള്ളും
വിവിധവേദാന്തസാരാൎത്ഥവാക്യങ്ങൾകേട്ടി-
ട്ടവനുംനിൎഗ്ഗുണാത്മാവിങ്കൽവൈരവുമില്ല.
ഗുണകാമികളായിട്ടെന്നെസ്സേവിപ്പവൎക്കും
ഗുണവൎജ്ജിതവാക്യാഭ്യാസമല്ലെന്നാകിലോ
നിൎഗ്ഗുണോപാസനയാൽസഗുണമായവനും
സ്വൎഗ്ഗാദിസൎവ്വകാമ്യഫലവുംവേണമെങ്കിൽ
ആയതുവരുമെന്നുചൊല്ലുന്നുവേദമതും
ആയതുകൊണ്ടുമോൎത്താൽനിൎഗ്ഗുണസഗുണത്തി-
ന്നേതുമേവിരോധത്തിന്നവകാശവുമില്ല.
ആയതുകൊണ്ടുസഗുണോപാസനിൎഗ്ഗുണവും
മായയാസേവിക്കാതെരണ്ടിനുംവിരുദ്ധനാ-
യാലവനൊരുഗതിയില്ലകാമവുംവരാ;
കായവുംനന്നായ്വരാജന്മവുംനന്നായ്വരാ
ദേഹാഭിമാനംപോകാഹീനജന്മവുംവരും;
തന്നുടെയഭിമാനംപോകേണമെന്നാകിലോ
ദേഹാഭിമാനംപോകാനാകുന്നിതുപാസനാ.
പിന്നെയൊന്നിനെമേലേസാക്ഷിയായ് സേവിക്കണം
എന്നാൽജന്മവുംമേന്മേലെറെച്ചെന്നന്യമില്ല
തന്നോടുചേൎന്നുസംസാരമുടൻതീരുംനൂനം.
സഗുണസേവ്യൻസഗുണാത്മകനുടൻജന്മ-
സ്വാഗതഗുണധൎമ്മമിവയുമറിയേണം.

പാദാദികേശാന്തവുംകേശാദിപാദാന്തവും
ആദരാലനുലോമപ്രതിലോമവുമായി-
ട്ടറിഞ്ഞുഗുണമൂൎത്തിതന്നുടെഗുണത്തിൻെറ
വിരഹമതുംനന്നായോൎത്തുസേവിക്കവേണം.
നിൎഗ്ഗുണോപാസകനുംനിൎഗ്ഗുണത്തിങ്കൽനിന്നു
വിഗതഗുണജാതിമദ്ധ്യാരോപാദിമാൎഗ്ഗ
വിവരമറിഞ്ഞദ്ധ്യാരോപത്തിന്നടക്കമാം
അപവാദത്തെക്കാൎയ്യകാരണമായടക്കി
നിൎഗ്ഗുണത്തിങ്കൽചേൎത്തുപ്രതിലോമാനുലോമം
ജഗത്താദിയേചിന്തിച്ചുഴിച്ചുംസേവിക്കേണം.
സഗുണമാകുന്നതുമായാനുകൂലമെന്നു
മതുമോചിച്ചാൽബ്രഹ്മംനിൎഗ്ഗുണമൊന്നേയുള്ളു.
മായയാസഗുണവുംനിൎഗ്ഗുണംബ്രഹ്മമെന്നു
വേദംചൊല്ലുന്നതോൎത്താൽസഗുണംബ്രഹ്മമല്ലോ.
ബ്രഹ്മലക്ഷണംസഗുണത്തിനുകല്പിക്കുമ്പോൾ
നിൎമ്മലസഗുണവുംനിൎഗ്ഗുണമെന്നേവരു.
ആയതുകൊണ്ടുസഗുണോപാസംനിൎഗ്ഗുണവും
ജ്ഞേയമായ്രണ്ടുംജ്ഞാനിഭക്തനുഭേദമില്ല.
സഗുണോപാസനയുംനല്ലതെന്നതേവേണ്ടു
സഗുണംസാരൂപ്യമാംജ്ഞാനത്താലതുകണ്ടാൽ
നിൎഗ്ഗുണംബ്രഹ്മയോഗമതുസായുജ്യമുക്തി
സഗുണനിൎഗ്ഗുണങ്ങൾരണ്ടുംകല്പിച്ചുസേവി
പ്പവനുമെന്നെത്തന്നെജ്ഞാനമായുണ്ടാലപ്പോൾ
സമസ്തമാത്മമയമവനുമെങ്കൽചേൎന്നു
സമസ്തജ്ഞാനഭക്തികൎമ്മസാഫല്യംവന്നു
അധികാരികൾഭേദംകൊണ്ടുദോഷവുംഗുണം
വിധിക്കുന്നതുരണ്ടായ്വേദങ്ങളിത്ഥമതിൽ
ശുദ്ധിയുമശുദ്ധിയുംഗുണവുംദോഷാശുഭം
ശുദ്ധമല്ലാതോരശുഭമേതുമാചാരവും
ഭേദമായ്വിധിച്ചതിസാരംചൊല്ലുവൻകേൾക്ക
വേദിച്ചീടിതുദ്വൈതസന്ദേഹംതീരുംഹൃദി.
എത്രയുംസമാനമായിരിക്കുംവസ്തുക്കളിൽ
ശുദ്ധിയെന്നതുകൊണ്ടിട്ടശുദ്ധിവിധിക്കുന്നു.
സമത്വംശുദ്ധിഭേദമാകുന്നിതശുദ്ധിയും
സമത്വമായാലേതുമശുദ്ധിയില്ലയല്ലോ.
ബ്രഹ്മമുണ്ടില്ലെന്നതുംബ്രഹ്മത്തിൻലക്ഷണവും
തന്മനംതന്നിൽസന്ദേഹിപ്പതുഗുണദോഷം
ബ്രഹ്മസന്ദേഹംതീൎന്നാൽഗുണദോഷവുമില്ല
ജാതിധൎമ്മവുമതിനടുത്തകൎമ്മങ്ങളും
ചേതസിയറിഞ്ഞുചെയ്യേററവുംഭക്തിമാനായ്
നില്പതുശുഭമിത്ഥമല്ലാത്തതശുഭവും
കല്പിതമിതുകൊണ്ടുജാത്യാഭിമാനംകൎമ്മം
ഇല്ലെന്നാൽശുഭാശുഭംരണ്ടുമില്ലാതെവന്നു
ചൊല്ലുവനിനിയാചാരങ്ങളെവിധിച്ചതും.
ജാതിധൎമ്മത്തെക്കൈക്കൊണ്ടിട്ടുകനിമിത്തമായ്
പാതകംതീൎന്നുശുദ്ധനിൎമ്മലമറിവാനും
ആചാരങ്ങളെവിധിച്ചീടുന്നതറിഞ്ഞാലും

ആചരിച്ചീലജാതിധൎമ്മാഭിമാനംപാപം
എന്നിരിക്കിലോപിന്നെയാചാരമതുമില്ല
എന്നിവയെല്ലാംസാക്ഷിവസ്തുവിന്നുദ്ദേശത്താ-
ലായതുകൊണ്ടുധൎമ്മകൎമ്മാചാരങ്ങളിവ
ചേതസിപാൎത്താൽബ്രഹ്മജ്ഞാനമാൎഗ്ഗങ്ങളല്ലോ
ബ്രഹ്മത്തെവേദിച്ചിട്ടുചെയ്താലുംചെയ്തതല്ലെ-
ന്നാണ്മകളെല്ലാംമുമ്പേപറഞ്ഞുതന്നേനല്ലോ.
ബ്രഹ്മാവാദികളായസ്ഥാവരജംഗമങ്ങൾ
ഗന്ധസംയുതമായദേഹാദിസമസ്തവും
പഞ്ചഭൂതങ്ങളുടെധാതുക്കൾതന്നെയല്ലോ
കിഞ്ചനപോലുംപഞ്ചഭൂതമല്ലാതെയില്ല.
സമമായിരിക്കുന്നസൎവ്വഭൂതാത്മാക്കളെ
നാമരൂപങ്ങളായിവേറായിച്ചൊല്ലുംവേദം.
ഏകമായിരിക്കുന്നതങ്ങൾതൻസ്വാൎത്ഥംതന്നെ
ഏകമായ്സിദ്ധിപ്പാനായ്ഭേദമാക്കുന്നിക്കുന്നു.
നാനാത്വംകണ്ടറിയുംതാനേകസ്വാൎത്ഥമാകും
നാനാത്വമില്ലാതാകിലേകത്വമറിയുമോ?
ദേശകാലാദിഭാവമാകുംവസ്തുക്കളുടെ
ഗുണദോഷങ്ങളെല്ലാംവൎദ്ധിക്കുന്നതുപാൎത്താൽ
കൎമ്മങ്ങൾക്കായുംനിയമങ്ങൾക്കായിക്കൊണ്ടും
നൎമ്മലമല്ലാതെയാംദേഹാദിയില്ലെന്നാകിൽ
അകൃഷ്ണസാരബ്രാഹ്മണ്യത്വമാംദേശംനീചം
സകലേശ്വരന്തന്റെകഥചൊല്ലാത്തദേശം
അശുചിപിന്നെകൃഷ്ണസാരസംയുതേപിസ-
ദ്വിശുദ്ധജനഹീനംകൎമ്മായവിപരീതം
സംസ്കൃതത്തിങ്കലറിവാലെവാഴുന്നവനും
നിഷ്കാമകൎമ്മൻധൎമ്മകൎമ്മണ്യഗുണവാനും
കാലവസ്തുതന്നിവൻകാലവസ്തുവിൽനിന്നു
ചാലവേയെന്നിനിവൎത്തന്മാരാകയുംചെയ്യും.
കൎമ്മങ്ങൾചെയ്യുമറ്റുംകൎമ്മങ്ങൾസമ്പാദിക്കാം
നിൎമ്മലമതേ! പറഞ്ഞീടുവൻകേട്ടാലുംനീ-
വസ്തുവിൽശുദ്ധികൊണ്ടുംശുദ്ധിയിൽദ്രവ്യംകൊണ്ടും
തത്വവാക്യത്താൽസംസ്കാരത്തിനാൽകാലംകൊണ്ടും
മഹത്തത്വത്താലല്പത്താലുമശ്ശക്യാശക്തി
സ്മൃതിബുദ്ധികൊണ്ടുംസമൃദ്ധികൊണ്ടുമാത്മാ
തന്നുടെയനന്തങ്ങളാൽശുചിത്വംവന്നീടുന്നി-
തെന്നതുപോലെദേശാവസ്ഥാനുസാരിയായോർ
തങ്ങൾയാതൊന്നുഭുജിക്കുന്നിതായതുകൊണ്ടു
മംഗലജലഗന്ധപുഷ്പധൂപങ്ങൾദീപം
എന്നിവകൊണ്ടുനന്നായലങ്കാരങ്ങളാലും
നന്ദിതംപച്ചപ്പുഴുവിപ്പാദിശുദ്ധാശുദ്ധ-
മാകിയഗന്ധമെന്ന്യേനന്നായിഹരിതന്നെ
ലോകവാസികൾഭുജിച്ചീടുന്നിതേവംപിന്നെ.
തന്നുടെപ്രകൃതിയെസ്നാനപാനാദിതപ-
സ്സെന്നിവാത്മസംബന്ധിസംസ്കാരകൎമ്മത്താലെ
അഭ്യാസത്തിങ്കൽനിന്നുലഭിക്കുംമനഃശുദ്ധി
അതുകൊണ്ടിട്ടുംകൎമ്മമാചരിക്കയുംവേണം.

ദ്വിജന്മമന്ത്രപരിജ്ഞാനത്താൽകൎമ്മശുദ്ധി
സകലകൎമ്മെങ്കൽതന്നെയായൎപ്പിച്ചതു
ധൎമ്മസമ്പാദ്യമിതുതന്നെയെന്നറിയേണം
ധൎമ്മമതാറുവിധങ്ങളിലറിഞ്ഞാലും!
ഗുണജ്ഞസംഗമതുസകൎമ്മാവരണവും
ഗുണസാമ്യത്തിൽദോഷമില്ലെന്നതഭ്യാസമതു
ഗുണനാശനാത്താലധഃപതനമെന്നുമിത്ഥം
ഗുണധൎമ്മങ്ങൾവിപരീതമാമതിനാലേ
ഒരിക്കൽഗുണമതുദോഷമായ്ഭവിക്കുന്നു
ധരിക്കഗുണത്തെത്താൻദോഷമായ്വിധിക്കുന്നു.
ഗുണമാകുന്നതെന്തെന്നാലതുധരിക്കേണം
ഗുണദോഷാൎത്ഥഗ്രഹണത്തിന്റെനിയമനം;
ഗുണദോഷങ്ങൾരണ്ടുംചിന്തിക്കുംനേരത്തിങ്കൽ
ഗുണദോഷങ്ങൾരണ്ടാംഭേദത്തെക്കളയുന്നു
ഗുണചിന്തനജ്ഞാനാൽഗുണത്തെപൂൎവ്വാപരം
ഗണിച്ചിട്ടോരോഗുണമെടുത്തുമറ്റേതിനെ
വിടിത്തുംനേരംവിട്ടഗുണവുംദോഷമായ്പ്പോം
പിടിച്ചഗുണമതുമങ്ങിനെമേന്മേൽപോയി
ചെല്ലുമ്പോൾപിരിച്ചെടുത്തീടുംമാനസജ്ഞാനം
നല്ലസത്വമാംഗുണമതിനുമേലേനില്ക്കും.
നിൎഗ്ഗുണബ്രഹ്മംഗുണാതീതമവ്യയത്തിങ്കൽ
സഗുണംപോക്കീഗുണനിൎഗ്ഗുണഭേദംതള്ളി
നില്ക്കുമ്പോൾഗുണമെല്ലാംദോഷമായ്വന്നുകൂടി
ഇക്കണക്കിങ്കൽഗുണമെല്ലാമേദോഷമല്ലോ.
ആകയാൽഗുണംവിവേചിച്ചുനോക്കുന്നനേരം
ഏകമാംഗുണദോഷംരണ്ടില്ലെന്നറിയുമ്പോൾ
ഗുണദോഷങ്ങൾചിന്തിച്ചതുരണ്ടിന്റെഭേദം
തനിയേയതുകളാൽതന്നെപോകയുംചെയ്യും.
കൎപ്പൂരദീപംപോലെഗുണചിന്തനാൽഗുണം
ഒപ്പമായ്നിൎഗ്ഗുണാത്മമയമായ്പ്പോയീടുന്നു.
സമമാകുന്നകൎമ്മാചരണത്തിങ്കലൊരു
കൎമ്മദോഷങ്ങളേതുമില്ലെന്നതറിയേണം.
ഗുണങ്ങൾതന്നാൽഗുണോല്പത്തിയുംഗുണോത്സംഗം
ഗുണനാശത്താലധഃപതനമതുംതന്നാൽ
ഏതൊന്നാലെന്നാകിലുമതതിൽനിന്നുമേലേ
ചേതസിസൎവ്വംനിവൎത്തിച്ചിരിക്കണംതാനും;
ഹരിതന്മേദേനിന്നിട്ടസത്തുംനിവൃത്തിക്കും
പരമധൎമ്മംനരന്മാൎക്കിതുക്ഷേമമല്ലോ.
ശോകമോഹാദിഭയമൊക്കെപ്പോമതിനാലെ
ശോകാദിദോഷഗുണംഗുണത്തെയുണ്ടാക്കുന്നു.
വിഷയങ്ങളാൽഗുണാരോപമായ്പുമാന്മാൎക്ക
ദോഷമാംഗുണത്തിൽനിന്നുഭവിക്കുന്നുസംഗം,
സംഗത്തിൽനിന്നുകാമംകാമത്തിൽനിന്നുകലി
കന്മഷത്തിങ്കൽനിന്നുവൈഷമ്യമായക്രോധം;
അതിങ്കൽനിന്നുതമോഗുണവുംതാമസാംശം
മതിമാന്മാരാംനരന്മാൎക്കുംചേതനാനാശം
വരുന്നുതമോഗുണാകാരമാംജന്തുശൂന്യം

വരുന്നിതതിങ്കൽനിന്നവന്തതത്വഭ്രമ-
മായ്ക്കൊണ്ടുമൂർച്ഛിതനായ്വിഷയാഭിനിവേശാൽ
മൃതനായാത്മാവിനേചേതനപരമായ
മൂരപ്പാവയെപ്പോലെജന്മവുംവ്യർത്ഥമാക്കും
നാമാക്കിച്ചൊല്ലിയശ്രുതിയുംശ്രേയസ്സല്ലോ.
വാതപിത്തശ്ലേഷ്മങ്ങളേതിൽനിന്നിട്ടുരോഗം
ജാതമെന്നോർത്തുസൂക്ഷ്മവൈദ്യമെന്നതുപോലെ
ജന്മകാമേഷുസ്വജനേഷുദേഹപ്രാണേഷു
ഭജനനായിട്ടേററംസക്തനായിരിക്കുന്ന
മർത്ത്യമാനസംതന്നിക്കനർത്ഥഹേതുവല്ലോ.
ദേഹാദ്യങ്ങളിൽബുധൻതനിക്കുകാമംകൊണ്ടു
മോഹമാംതമസ്സിനെപ്രാപിച്ചീടുന്നതില്ല,
ഈവണ്ണംകുബുദ്ധികളാകുന്നോരജ്ഞാനികൾ
കേവലമറിയായ്കകൊണ്ടുചൊല്ലുന്നതൊന്നും.
അഗ്നിയിൽപുകയ്ക്കുള്ളിൽപെട്ടുടൻവലയുമ്പോൾ
ഭേദബുദ്ധിയാൽധൂർത്തരായേററമഭിമാനാൽ
തന്നുടെലോകംസ്വർല്ലോകത്തെയുമറിയാതെ
മന്ദരായ്വിഫലമാംശ്രുതിയാംകുസുമത്തെ
ഫലമെന്നോർത്തുവേദസിദ്ധാന്തമറിയാതെ
പലതുമറിഞ്ഞതെന്നാപത്തിനായിച്ചൊല്ലി
കാമികളായികൃപണന്മാരായ്ലുബ്ധന്മാരായ്
നിർമ്മലഫലഗ്രഹണത്തെയുമറിയാതെ
കുസുമങ്ങളിൽഫലമെന്നോർത്തുപുഷ്പംമുഖ്യ-
മസന്ദേഹമെന്നൊരൂപമായറിഞ്ഞിട്ടു
ഏതിതാൻയാതൊന്നതുകൂട്ടംമന്ത്രംപ്രണവം
വദിച്ചുനീഹാരത്തിൽദൃഷ്ടിയെത്താതവണ്ണം
മായയാമൂടിയെൻറമതമെന്നതുമുള്ളിൽ
ന്യായമായറിയാതെപൂർവ്വമാംപരോക്ഷത്തെ
മുഖ്യമെന്നോർത്തിട്ടുപരശ്രുതിവിട്ടുപിന്നെ
വിഖ്യാതപരോക്ഷമാംനാനാതത്വശ്രുതികളെ
നിശ്ചയിച്ചതിൽവിഷയാത്മകന്മാരായിട്ടു
വിശ്വാസാൽപശുക്കളെവെറുതെവ്രതത്തിനാൽ
ഹിംസിച്ചീടുന്നുഹിംസാവ്രതമേതെന്നാകിലും
ഹിംസയാകാമംഭവിച്ചീടുന്നിതെന്നുണ്ടെങ്കിൽ
കൊന്നൊരുപശുശേഷംപചിക്കെന്നതുംപിന്നെ
തിന്നേണമെന്നുമില്ലവേണമെന്നുണ്ടെങ്കിലോ
യജ്ഞത്തിൽഹിംസചെയ്തുഹോമിക്കഭുജിക്കെന്നു-
യജ്ഞാന്നംഹോമത്തിനുചെറുമിതില്ലയല്ലോ.
മുന്നേതാൻവേദധ്വനികേട്ടിട്ടുബുദ്ധികൊണ്ടു
നന്നായികർമ്മങ്ങളിൽതത്ഭോഗസുഖേച്ഛയാ
ഹിംസയാകളിപ്പാനായാധീന്യലാഭത്തിനും
പശുക്കൾതന്നെഹതംചെയ്തിട്ടുയജിക്കുന്നു.
പശുക്കൾപോലെവാഴുംഖലന്മാരായജനം
പശുപ്രാണികൾതമ്മിൽനിന്നല്ലോവാഴുന്നായം.
ദേവതായജനമിതെങ്കിലോയിതുകൊണ്ടു
കേവലംപിതൃഭൂതപതിയെയജിക്കയും
വേണമോദേവയജ്ഞാൽഖലന്മാരാർയജിച്ചിഹ
കാണുന്നുപിതൃഭൂതപതിയെമററുംപാർത്താൽ
സ്വപ്നതുല്യമാംസ്വർഗ്ഗംശ്രവണപ്രിയലോക
വല്ലമാമിതുമനസ്സിങ്കലേസങ്കല്പിച്ചു
രാജസതത്വതമോനിഷ്ഠന്മാരായിരിക്കു-
മജവാസവർമുമ്പാംദേവകളവർതന്നെ
രാജസതത്വതമോബുദ്ധികളായിട്ടിത്ഥം
യജിച്ചുമുപാസിച്ചുസ്വർഗ്ഗംപുക്കുവിട്ടുന്നും
തപിച്ചുപുണ്യശേഷാലിവിടെമഹാകുലേ
ജനിച്ചുമഹാശാലരായീടുംപുനഃപുന-
രേവംപുഷ്പിതപൂർവ്വവേദവാക്യങ്ങൾകൊണ്ടും
അവനിതന്നിൽനൃകൾതന്നുടെഹൃച്ചഞ്ചലാൽ
ബദ്ധരായ്സംസാരത്തിൽമഗ്നരായതിലതി-
ബുദ്ധിഹീനരായ്പരവിഷയങ്ങളിൽനോക്കി
നില്ക്കുന്നജനങ്ങളിൽപരമാർത്ഥകമായി
നില്ക്കുന്നോരെൻെറപരമാത്മമാംവാക്കാംയജ്ഞം
ഇവർക്കുശോഭിക്കുന്നതില്ലതുമേററംഗൂഢം
ഇവർക്കുദൃശ്യമല്ലാതോർക്കകിൽപ്രത്യക്ഷമാം
ബ്രഹ്മാത്മവിഷയങ്ങളാകിയവേദങ്ങളും
കർമ്മകാണ്ഡവുമുപാസനകാണ്ഡവുംപിന്നെ
ജ്ഞാനകാണ്ഡവുമിത്ഥംമൂന്നുകാണ്ഡമായ്ക്കൊണ്ടു
മുന്നേതാൻപരോക്ഷവാക്യങ്ങളാംവേദങ്ങളെ
ഋഷികൾപരോക്ഷകാതങ്ങളാമിവയെന്നു
വിഷമമെന്യേവിഷമിച്ചിട്ടുമറിയുന്നു.
ജന്മംവന്നതുകർമ്മഭോഗങ്ങൾപോരായ്കയാൽ
ജന്മത്താൽകർമ്മമോഹംവർദ്ധിച്ചുപെരുകുന്നു.
ബ്രഹ്മകർമ്മങ്ങൾതൃപ്തിവന്നീടാത്തതെന്തെന്നാൽ
തന്നുടെയജ്ഞാനത്താലെന്നതേപറയേണ്ടു.
ആയതുകൊണ്ടുകർമ്മഭോഗങ്ങൾനിലപ്പിച്ചു
ചേതസിജ്ഞാനംവരുത്തീടുവാനായിക്കൊണ്ടു
ചെയ്തിതുപരോക്ഷമാംകർമ്മകാണ്ഡത്തെമുമ്പിൽ
കൈതവമെന്യേവണ്ണംതിരിച്ചുനിർത്തിവേണ്ടും
ഭോഗങ്ങൾഭുജിപ്പിനെന്നാകിലുംനില്ക്കായ്കയാ-
ൽഭോഗങ്ങളിന്നജാതിക്കെന്നിതേചെയ്യാവിതു
എന്നുകല്പിച്ചുമദ്യമാംസങ്ങൾയജ്ഞത്താലും
നന്ദനലാഭത്തിനുസ്ത്രീസംഗംവേളിചെയ്തു
ഇഷ്ടിയോടാനന്ദമായിരുന്നുകൊൾവിൻ! പിന്നെ
ഇഷ്ടിശേഷത്തെഭുജിക്കുന്നതുയോഗ്യമല്ല.
ഘ്രാണിച്ചുഹോമിച്ചിട്ടുംകളവിൻമററുവേണ്ടാ
പ്രാണവല്ലഭതന്നെപുത്രങ്കലാക്കീടുവിൻ!
വേഗേനതപസ്സിനുവനത്തിൽപോവിനെന്നും
ഭോഗത്തെക്കുറിച്ചുപാസനയെക്കല്പിച്ചിതു.
ബ്രഹ്മമെന്നുണ്ടുചിത്തമടക്കിനോക്കിക്കൊൾവിൻ!
നിർമ്മലമെന്നതിനാൽചിത്തമേകാഗ്രമാക്കി
അതിലുംബഹുവിധമുണ്ടല്ലോവൈരാഗ്യങ്ങ-
ളതിലുംസ്വർഗ്ഗാദിഭേദങ്ങളുണ്ടെന്നുചൊല്ലി
മതിയിൽകർമ്മസക്തിഭോഗസക്തിയുംനേഷ്ടി-
ച്ചതിനാൽബ്രഹ്മംകാണാതിരിക്കുംനേരത്തിങ്കൽ:—

ദണ്ഡപാത്രങ്ങൾയജ്ഞമഗ്നിയജ്ഞോപവീതം
ദണ്ഡമെന്നിയേശിഖമുതലായ്സവ്വത്തെയും
ത്യജിപ്പിൻസന്യാസത്തെക്കയ്യൊൾവിനെന്നുഞ്ചൊ-
യജുനംവിട്ടുസന്യാസത്തിങ്ക ലാക്കിവെച്ചു (ല്ലി
പിന്നെയുംബ്രഹ്മംകാണാഞ്ഞന്ധരായിരിക്കുമ്പോൾ
മൂന്നാമതായ ജ്ഞാനകാണ്ഡത്തെകാട്ടിയതിൽ
തന്നെത്തന്നാലെയെണ്ണിസാക്ഷിയുംസവ്വസാക്ഷി
തന്നേയുംതത്വപദാൻജഗത്തിന്നനിത്യവും
നന്നായിട്ടുകാൎയ്യകാരണവുംകാട്ടിമായ
തന്നേയുമറിയിച്ചുസവ്വവുംതാനായ്ക്കൊണ്ടു
എന്നപ്പോൾഭേദംചൊല്ലുംപൂവ്വകാണ്ഡങ്ങൾരണ്ടും
ഭിന്നമായ്പരോക്ഷമായ്ദുർബലമായിപ്പോയി
അന്നേരമപരോക്ഷജ്ഞാനവുംവന്നുബ്രഹ്മം
ഒന്നേസവ്വവുംശോഭിച്ചീടുന്നതെന്നുകണ്ടു
ഇങ്ങിനെപരോക്ഷത്താലപരോക്ഷത്താൽബ്രഹ്മം
സന്മയംതെളിഞ്ഞദ്വൈതാനന്ദംവരുത്തുന്നു
മൃൽഘടശബ്ദംപോലെവ്യോമനിമേഘംപോലെ
ദുൎഘടമായഭേദംതോന്നുന്നുബ്രഹ്മത്തിങ്കൽ
ബ്രഹ്മമാംതങ്കൽതോന്നിയഴിയുംമായാശബ്ദം
നിൎമ്മലംതന്മനസ്സിൽതോന്നുന്നനിനവിങ്കൽ
മായതന്നഴിവെന്നുമുത്ഭവസ്ഥാനമെന്നും
മായമെന്നിയേബ്രഹ്മമൊന്നെന്നുനില്ക്കകൊണ്ടും
കേവലംഭാവസംശയംതന്നാലെനോക്കിക്കണ്ടും
കേവലംതാനിന്നവണ്ണമെന്നില്ലെന്നറിഞ്ഞു
കാൎയ്യകാരണജ്ഞാനാജ്ഞാനദ്വന്ദ്വങ്ങൾപോക്കി
നൈൎമ്മലമായ്പ്പാണുപിന്നെച്ചെയ്യതുംചെയ്യാത്തതും
സമസ്തംബ്രഹ്മകൎമ്മംബ്രഹ്മോപാസനബ്രഹ്മം
സമസ്തയജ്ഞംബ്രഹ്മയജ്ഞമാമെന്നറിഞ്ഞു
സമസ്തകൎമ്മകാണ്ഡവിധികൾവൎണ്ണാശ്രമ-
സമസ്താചാരമുപാസനഭേദങ്ങളെല്ലാം
പുഷ്പമാംഫലമല്ലനിത്യമല്ലവയൊന്നും
പുഷ്പംപോംഫലംവളൎന്നീടുമ്പോളെന്നുമനം.
ആയതുകൊണ്ടുകൎമ്മോപാസനഭേദകാണ്ഡം
കൈതവമധികാരിഭേദത്താലിവയെല്ലാം.
അതിനാൽപൂവ്വകാണ്ഡംരണ്ടുംസംസാരബന്ധം
അതിനാൽഫലശ്രുതിയല്ലവയെന്നുകണ്ടു
ഇതിൻെറസാരാത്മമാംജ്ഞാനകാണ്ഡത്തിൽനിന്നി-
ട്ടതിനെത്തള്ളിസ്സത്യമല്ലെന്നുനിശ്ചയിച്ചു
ജ്ഞാനകാണ്ഡവുമതുപോലെതാനറിഞ്ഞിട്ടു
താനൊന്നിൽബന്ധിയാതെചെയ്യുംകൎമ്മങ്ങളെല്ലാം
ബ്രഹ്മാകാരമാമതുകൊണ്ടുടൻമേന്മേൽസവ്വം
ബ്രഹ്മജ്ഞാനവുംവരുംസവ്വവുംഫലമാകും.
ബ്രഹ്മവിത്തുക്കളുടെകൎമ്മങ്ങൾലോകത്തിങ്കൽ
ബ്രഹ്മജ്ഞാനദമായുംമറ്റുപകാരമായും
വരുമെന്നല്ലോസവ്വവേദാത്മസാരമോത്താൽ
പരമമുപദേശമിപ്പിതിന്മീതേയൊന്നും.
പരിശുദ്ധരാമൃഷിവൎഗ്ഗങ്ങൾനിശ്ചയിച്ചു
പരമാത്മജ്ഞാനത്താൽതള്ളുന്നുപരോക്ഷത്തെ.
നിൎമ്മലജ്ഞാനകാണ്ഡമഹിമയറിയാതെ
നിൎമ്മലജ്ഞാനബുദ്ധിയില്ലാതെപൂവ്വശ്രുതി
തന്നെയുംപ്രമാണിച്ചുകൎമ്മോപാസനങ്ങളിൽ
മന്ദിച്ചുനില്ക്കകൊണ്ടുമെന്നുടെപരമാത്മം
ഇന്നവണ്ണമെന്നറിയാതെകണ്ടന്യശ്രുത്യാ
എൻെറഭജനത്താൽഭക്തിജ്ഞാനയോഗവും
വന്നീടുമപ്പോൾസവ്വംഞാനായിട്ടറിഞ്ഞിടും.
ഇനിക്കുപ്രിയമായിശബ്ദബ്രഹ്മസൽബോധ-
മായ്പ്രാണേന്ദ്രിയമനോമയമായ്പരോക്ഷമായ്
അനന്തപരമായിഗംഭീരമായിട്ടേററം
പ്രയത്നദുഃഖത്താലെഗ്രഹിപ്പാൻയോഗ്യമായി
സമുദ്രംപോലെയഗാധവുമായ്മായായുത
സമതമായിരിക്കുംബ്രഹ്മത്തിന്നനന്തമാം
ശക്തികൊണ്ടല്ലോഭൂതസഞ്ചയങ്ങളിൽശബ്ദം
വ്യക്തമായ്രൂപത്തോടുമവ്വണ്ണംനില്പതുകേൾ.
ഊൎണ്ണനാഭിതൻഹൃദിതന്തുനാവലകെട്ടും
വണ്ണമേനിരാകാശേശബ്ദരൂപാകാശത്തിൽ
നിന്നിട്ടുപ്രാണന്മനഃസ്പർശരൂപകനായി
വന്നിട്ടുച്ഛന്ദോമയമമൃതവുമായി
ലോകേശൻസഹസ്രാത്മപദവിയായിക്കൊണ്ടു
ഓങ്കാരത്തിങ്കൽശബ്ദസ്പർശവൈചിത്ര്യഭാഷ
യാകുന്നഗായത്രിയുമനുഷ്ടുപ്പാദിയായ
ഛന്ദസ്സുമിവയെല്ലാമുണ്ടായിവരുംപിന്നെ.
ഇക്കാണുംപ്രപഞ്ചവുമുണ്ടായിതറിഞ്ഞാലും;
മന്ത്രങ്ങൾതന്ത്രങ്ങളുംനാനാഭാഷകൾബഹു-
പംക്തികളോരോതരംതനുടെഹൃത്തിൽനിന്നും
സ്രഷ്ടാവിനാലേചൊല്ലപ്പെട്ടൊരുവേദങ്ങളും
ഇഷ്ട്യാദികൎമ്മങ്ങളുംവൈദികവിധികളും
സകലജനങ്ങളാലൊക്കെയുമനുസരി-
ച്ചുകമേയെന്നാലുക്തമാകിയവേദസാരം
ബോധിച്ചീടാതെമായാകാൎയ്യത്തെയെല്ലാമുള്ളിൽ
ബോധിച്ചുവലയുന്നുബദ്ധനായ്സദാകാലം.
അതിനെനിഷേധിച്ചുചിലവിദ്വാന്മാർസദാ
മതിയിൽവേദസാരമാകിയോരപരോക്ഷ
വിധിയെഗ്രഹിച്ചുവിജ്ഞാനികളായിനിത്യം
വിധിയുംനിഷേധവുംമിഥ്യയെന്നറിഞ്ഞവർ
സവ്വവുംമായാമയമെന്നുള്ളിൽനിശ്ചയിച്ചു
നിൎവ്വാണപദംപ്രവേശിച്ചുവാഴുന്നുമനം.
വേദങ്ങൾഗുണദോഷംരണ്ടായിവിധിച്ചതിൽ
വേദസാരങ്ങൾകേട്ടുഗുണങ്ങൾതന്നെദോഷം
വേറിട്ടിട്ടില്ലഗുണസംസാരമയമെന്നും
വേറിട്ടുകൊൾകഗുണത്തിങ്കൽനിന്നതിനുള്ള
കാരണംഭക്തിജ്ഞാനവൈരാഗ്യമിവയെന്നും
ധീരനായ്സമ്പാദിച്ചാൽവേണ്ടുംകൎമ്മങ്ങൾചെയ്തു
ഭേദമെന്നിയേവാണുകർമ്മവിച്ഛേദംവന്നു
മോദേനദേഹാന്തത്തിൽമുക്തിയുംവരുമെന്നും

നിശ്വസിച്ചരുൾചെയ്തുകേട്ടോരുദ്ധവൻതാനും
വിശേഷശനോടുപതിനഞ്ചാമതുംചോദിച്ചു:—
"വിശേഷശ! പ്രഭോ! തത്ത്വസംഖ്യകളൃഷിവർഗ്ഗം
വിശത്തിൽനവമേകാദശവുമഞ്ചുംമൂന്നും
ഇരുപത്താറിരുപത്തഞ്ചെന്നുമെഴുപത്തും
പരിചോടേഴുംതൊണ്ണൂററാറെന്നുംനാലുതെന്നും
പതിനേഴെന്നുംപത്തൊമ്പതെന്നുംപതിനാറും
പതിമൂന്നെന്നുംപതിനൊന്നെന്നുംപലതരം
പറയുന്നിതുമതുരണ്ടുപക്ഷമായുള്ളോണ്ടും
പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചനേകങ്ങളാംസംശയത്തെ
കളഞ്ഞുതരേണ"മെന്നിത്തരംചോദിച്ചപ്പോൾ
തെളിഞ്ഞുകൃഷ്ണൻസർവ്വതത്ത്വാർത്ഥമരുൾചെയ്തു:—
"വിഷമംമായാതത്ത്വദുർഘടമറിവാന-
ന്നൃഷികളെല്ലാവരുമെല്ലാദിക്കിലുംചൊൽവൂ.
എങ്കിലുമഹമിത്ഥംചൊല്ലുന്നഹേതുവായി
സങ്കല്പമായമായാനാനാത്വമെന്നാകിലും
ശമവുംദമമിവരണ്ടിലങ്ങടക്കുവാൻ
നമിതമായതന്നെതത്ത്വസംഖ്യകളായി-
പ്പലരുംപലവിധംചൊല്ലിവെച്ചടക്കിനാ-
രലയാംമായാതത്ത്വമേററമെന്നിരിക്കിലും
അടങ്ങുന്നിതുജ്ഞാനേന്ദ്രിയനിഗ്രഹത്തിലും
അടങ്ങുന്നിതുമനോനിഗ്രഹത്തിലുംമായാ.
യാതൊരുതത്ത്വങ്ങളുംപ്രകൃതിപുമാന്മാരിൽ
ജാതമായതുബാഹ്യതത്ത്വമെന്നിരിക്കിലും
പ്രകൃതിഗുണത്തിൽതത്ത്വമടക്കംപുമാന്തങ്കൽ
പ്രകൃതിയടക്കവുമെന്നുവന്നിരിക്കുമ്പോൾ
പ്രകൃതിപുരുഷങ്കൽപുരുഷനതിങ്കലും
സകലമിവരണ്ടുമൊന്നായിട്ടടങ്ങുന്നു.
ആത്മപ്രാപ്തിയിൽപ്രാപ്തമായിട്ടുനിന്നീടുമ്പോ-
ളാത്മാവിന്നറിവതുംപ്രകൃതിയതുമില്ല.
ഇത്തരമിരിക്കയാൽതത്ത്വഭേദങ്ങളെന്തേ?
ചിത്തവിഭ്രമംമായാപ്രകൃതിപുമാനെന്നെ
മായയാലറിവാകുമാത്മാമായയുമായി
കാര്യമായ്ത്തോന്നലായിതത്ത്വാദിഭേദങ്ങളായ്
തോന്നീടുംനിന്നവുകൾകാര്യമായറിവുള്ളിൽ
തോന്നീടുമതിൽസാക്ഷിജ്ഞാനവുമായിക്കാണും;
ചിന്തനത്തോന്നുന്നതിലൊരുകാര്യവുന്തോന്നും;
ചിന്തിതമക്കാര്യത്തിൽനിന്നുസാക്ഷിയുംതോന്നും;
കാര്യവുമറിവുമൊന്നായിട്ടുജനിച്ചിത-
ങ്ങായതുകൊണ്ടുപുമാൻപ്രകൃതിരണ്ടായതും
പ്രകൃതിപുരുഷനുംരണ്ടുമൊന്നായിത്തോന്നും
പ്രകൃതിപുമാന്മാരുംകർപ്പൂരദീപംപോലെ.
പ്രകൃതിപുമാന്മാരെത്തിരഞ്ഞുവേർപെടുത്താൻ
പ്രകൃതിപുമാൻരണ്ടുംവേറായിട്ടില്ലയല്ലോ.
മായാലോകവുംബ്രഹ്മജ്ഞാനവുംകൂടിജാതം
മായാതത്ത്വത്തെയെന്ന്യേബ്രഹ്മത്തെയറിവീല
മായപോയുറയുമ്പോൾബ്രഹ്മശബ്ദവുംപോകും.

തത്ത്വങ്ങൾകൂടാതെയുമറിയാംപുരുഷനെ
തത്ത്വാർത്ഥമറിയുമ്പോൾപുരുഷൻസാക്ഷിയല്ലോ.
തത്ത്വത്തിൽനിന്നുവേറായറിഞ്ഞുവേറുപെട്ട
തത്ത്വവുംതാനുമില്ലാതാകുന്നുവിചാരാന്തേ.
പ്രകൃതിപുമാന്മാരിൽതത്ത്വങ്ങളുണ്ടാവുന്നു
പ്രകൃതിപുമാനെന്നതത്ത്വമൊന്നതുപോരും.
ബാഹ്യവാസ്തത്ത്വങ്ങളെപ്രത്യേകംനോക്കിപ്പോയി
ബഹിർഭാഗത്തുഴന്നുതത്ത്വവിഭ്രമന്മാരായ്
മായാകാര്യങ്ങളെല്ലാമനന്തംനിലകാണാം
മായാകാരണംമാത്രഗ്രഹണംഫലമല്ലോ.
വൃക്ഷത്തിൽനിന്നുണ്ടായികൊമ്പുകൾപത്രാദികൾ
വൃക്ഷത്തിൻമുകളെണ്ണിനോക്കിയാൽനിലവരാ.
വൃക്ഷവുംബീജമതുംകാര്യകാരണമിത്ഥം
സൂക്ഷ്മംവേദിച്ചാല്ലോരുംസാരജ്ഞനെന്നാകിലോ.
തത്ത്വഭേദങ്ങളെല്ലാമാത്മജ്ഞാനങ്ങളല്ലോ
തത്ത്വജ്ഞാനത്തിന്നൊരുവകതത്ത്വങ്ങൾപോരും.
ആദിയില്ലാതോരവിദ്യായുതപുരുഷനെ
വേദിക്കയില്ലതത്ത്വംചിന്തിച്ചാൽവരേണ്ടതും.
തത്ത്വത്തിന്നടക്കത്തെനോക്കുന്നതല്ലോയുക്തി
തത്ത്വനാനാത്വംനോക്കിപ്പോവതുസാരമല്ല.
പ്രകൃതിതൻറഗുണമല്ലാതെമറെറാന്നില്ല
പ്രകൃതിതൻറയന്യവസ്തുസംഗ്രഹത്തിനും.
പ്രകൃതിതന്നെയറിഞ്ഞീടുവാനുമിന്നുമി-
പ്രകൃതിതന്നെവേണംസർവ്വത്തെയറിവാനും
പ്രകൃതിതന്നെവേണംപുരുഷൻതന്നെക്കാണ്മാ-
നാകയാൽപുമാൻതാനുംതൽപ്രകൃതിയുമായി
ലോകാദിസർവ്വമുള്ളതതിനാലവരണ്ടും
വേദിച്ചീടുന്നതല്ലോസർവ്വതത്ത്വങ്ങൾസാരം
വേദിക്കപ്രകൃതിപൂരുഷസംയുക്തതത്ത്വം.
അജ്ഞാനാൽപ്രകൃതിപൂരുഷൻതൻറഭേദം
വിജ്ഞാനമില്ലായ്കയാൽജ്ഞാനവിജ്ഞാനമായും
സകലംനിശ്ചലമായ്ജ്ഞാനെന്നഭേദമായും
സകലംതോന്നുന്നതുപ്രകൃതിതൻറഗുണം
പ്രകൃതിഗുണംവൈലക്ഷണ്യനായുള്ളപുമാൻ
പ്രകൃതിയുടെഗുണസാമ്യാവസ്ഥയില്ലാത്താൽ
പ്രകൃതിതനിക്കൊരുഗുണങ്ങളതുമില്ല.
അപ്പൊഴുതാത്മാവിന്നുഗുണങ്ങളാകുന്നതു
ചില്പുമാൻതങ്കൽഗുണമിരിപ്പതജ്ഞാനത്താൽ.
ഈഗുണംതന്നെയാത്മപ്രകൃതിയെന്നുംചൊല്ലും
ആഗുണപ്രകൃതിയുംസാത്ത്വികംരാജസവും
താമസമെന്നുംമൂന്നുനാമവുമായിദേഹ
ജീവേശഭേദത്തോടുവിഷ്ടപാധീശന്മായാ-
ഭേദവുംസമസ്തസർഗ്ഗസ്ഥിതിലയംമററും
ഹേതുവായിരിപ്പതുഗുണഹേതുക്കൽതന്നെ.
സത്ത്വമാംഗുണജ്ഞാനംരാജസകർമ്മമല്ലോ
തത്ത്വമല്ലാതതമസ്സജ്ഞാനമെന്നുംചൊൽവൂ.
ഗുണത്തിൽനിന്നുകാലംതത്സ്വഭാവാന്നുതപ

ഗുണസൂത്രത്തെപ്പോലെവ്യക്തമാംപ്രകൃതിയാൽ
നില്ക്കുന്നചൈതന്യംതാൻപുരുഷനഹങ്കാരം
ഉത്ഭവംമഹാകാശംലോകവാനെന്നപോലെ
ഞാനെന്നുണ്ടായനേരമാകാശംവായുവഹ്നി
തന്നിലെജ്ജലംമണ്ണുമിങ്ങിനെയഞ്ചുണ്ടായി
തത്വങ്ങളിവയെന്നുചൊല്ലുന്നിതൊരുപക്ഷം
തത്വമിതഞ്ചും പൂർവ്വസൂത്രത്താൽകലർന്നിതു.
അനന്തരംശ്രോത്രംത്വക്കചക്ഷുർജ്ജിഹ്വയുംഘ്രാണ-
മെന്നിവജ്ഞാനേന്ദ്രിയശക്തികളഞ്ചുണ്ടായി
വാക്കുപാണിപാദപായൂപസ്ഥങ്ങൾകർമ്മേന്ദ്രിയം
സൂക്ഷ്മമാനസംശബ്ദസ്പർശരൂപങ്ങൾരസം
ഗന്ധവുമെന്നിങ്ങനെജ്ഞാനത്തിൻവിഷയങ്ങൾ
ബന്ധമായ്നാനാത്വമായിങ്ങിനെയിരിക്കുന്നു.
സൃഷ്ട്യാദികാലത്തിങ്കൽപ്രകൃതിതന്റെനില
ഇഷ്ടയായ്കാരണാദിരൂപിണിയായുംകാര്യ-
കാരണതുല്യതയായിട്ടുടൻദ്വൈതികൾക്കു
കാര്യമായ്ക്കൊണ്ടുനിന്നുകാരണംസംഗ്രഹിക്കും.
കാരണമെന്ന്യേകാര്യമില്ലെന്നുതോന്നിച്ചിട്ടു
കാര്യകാരണമൊന്നാംപ്രകൃതിനില്പുതോർത്താൽ
സംസാരിഘനന്തമായ്തോന്നിച്ചുശക്തിയായി
സംസാരച്ഛിന്നംതനിക്കേകമായ്ശൂന്യമായി
കേവലമാത്രമായിനില്ക്കുന്നുനിരൂപിച്ചാൽ
കേവലംരണ്ടുമില്ലപ്രകൃതിയെന്നുമില്ല.
ഇത്തരംജ്ഞാനശക്തിയായിട്ടുമുക്തന്മാക്കും
നില്ക്കുന്നപ്രകൃതിതദവസ്ഥചിത്രമോർത്താൽ;
പൃഥിവീനാനാശബ്ദഭേദകാര്യങ്ങളായി
പൃഥക്കായ്മൃൽഘടാദിശബ്ദംപോൽദ്വൈതികൾക്കു
കാര്യമായ്തോന്നിച്ചിഹകർമ്മമൂലമായ്നിൽപൂ
കാരണജ്ഞാനികൾക്കുംമണ്ണായിഭേദശബ്ദം
നാസ്തിയായ്തോന്നിച്ചതുരണ്ടിനുംഹേതുവായി
സ്വസ്ഥയായ്നിർവ്വികാരിയായിരിക്കുന്നുഭൂമി
ഇങ്ങിനെപ്രകൃതിതന്നവസ്ഥയറിഞ്ഞാലും;
അങ്ങതിൽവാഴുംപുമാൻതന്നവസ്ഥയുംചൊല്ലാം.
സത്വാദിഗുണയുക്തനായിസ്സർവ്വഗനായി
വ്യക്തനായിരിക്കുന്നപുരുഷനറിഞ്ഞാലും.
മണ്ണോരോകാര്യഭേദനാനാവായതിലെല്ലാം
വിണ്ണൊന്നേഭേദമായുംഭേദമെന്നിയേനിൽപ്പൂ.
പുരുഷൻതന്നീക്ഷണവ്യക്തമാംചൈതന്യങ്ങൾ
പരിചിലോരോവീര്യരൂപചേഷ്ടാലാഭത്താൽ
ബഹുവുംശക്തികളായബന്ധങ്ങൾസൃഷ്ടിക്കുന്നു
ഒരുപൂരുഷന്തന്നീക്ഷണങ്ങൾബ്ബഹുപുമാൻ
പ്രകൃതിപുംബലത്താൽസപ്തധാതുക്കളേയും
ആകാശാദികളായപഞ്ചഭൂതങ്ങളേയും
ഉണ്ടാക്കീട്ടനുജ്ഞാനപ്രകൃതിയാത്മാവിനും
രണ്ടിനുമുഭയമാമാധാരമായിനിൽപ്പൂ.
സൃഷ്ടിപ്പാൻമായയോടുംമുക്തിക്കുബ്രഹ്മത്തോടും
ഇഷ്ടമായ്നിന്നുരണ്ടുംകൂടാതെപൂർണ്ണജ്ഞാനം

നില്ക്കുന്നതതിൻപാതിജ്ഞാനംസൃഷ്ടിക്കുമായി
നില്ക്കുന്നപാതിജ്ഞാനംസർവ്വസാക്ഷിയുമായും
ഇങ്ങിനെസ്വരൂപമാംജ്ഞാനമെന്നതുംചൊല്ലാം
പാതിയെവൃത്തിജ്ഞാനമെന്നതുംചൊല്ലാമെടോ-
ഏകമാംജ്ഞാനംരണ്ടായല്ലോതത്വങ്ങളായും
ഏകാത്മഭേദരൂപസർവ്വസംയുതമായും
സൃഷ്ടിപാലനലയനാനായോഗികളായും
സൃഷ്ടിവാസനജ്ഞാനപൂരുഷൻപലതായും
ജാതനായേകാദശതത്വപൂരുഷനായി
ഭൂതങ്ങളിന്ദ്രിയങ്ങളങ്ങിനെപതിനൊന്നായ്
പ്രാണന്മാർദശേന്ദ്രിയമനസ്സുംബുദ്ധിയോടും
ഗണിച്ചുപതിനേഴാംതത്വമെന്നൊരുപക്ഷം
ബുദ്ധിയെനീക്കിപ്പതിനാറതിലൊരുപക്ഷം
സിദ്ധിച്ചുപ്രാണനൊന്നായ്പതിനഞ്ചൊരുപക്ഷം
പതിമൂന്നെന്നുമിരുപത്തുനാലെന്നുംമാത്ര-
യുതമായ്ഋഷികല്പിച്ചിതുപലതിവ.
എല്ലാമായിരിക്കുന്നജ്ഞാനതത്വങ്ങൾതന്നെ
ചൊല്ലുന്നുപലവിധമെന്തതിന്നൊരുഭേദം
ഏകാംശമായ്ജ്ഞാനംനില്പിതുസർവ്വസാക്ഷി-
യായതിൽചെന്നുചേർന്നുകൊള്ളുവാൻതത്വസ്ഥിതൻ
സർവ്വതത്വങ്ങളേയുംനേരിനേരിയാൽനോക്കി
സർവ്വതത്വവുംതാനായ്ഭേദമെന്നിയേചെന്നു
തന്നുടെമൂലസ്വരൂപജ്ഞാനംതന്നിൽചേർന്നു
നിന്നുകൊള്ളുന്നനേരംതത്വങ്ങൾമായാമയം
ചിൽഘനജ്ഞാനംസർവ്വസാക്ഷിയുമിതുതന്നെ
മൃൽഘടശബ്ദംപോലെതത്വങ്ങൾവേറെയില്ല.
ഏകപൂരുഷൻതന്നെപ്രകൃതിതത്വമായും
ഏകനായ്നില്ക്കയാലെപ്രകൃതിതത്വശബ്ദം
പ്രകൃതിതത്വഭേദമില്ലെന്നുവരികയാൽ
ഏകപൂരുഷനെന്നനാമവുമുണ്ടായ്വരാ,
ആകയാൽപുരുഷനുംപ്രകൃതിരണ്ടുശബ്ദം
ഭേദമേതേകജ്ഞാനമൊന്നിതെന്നിരിക്കുമ്പോൾ
പ്രകൃതിപൂരുഷന്മാർതത്വമെന്നതേമതി
സകലതത്വങ്ങളുമതിയെയറിവാനായ്
ഓരോരോതരമോരോജനങ്ങൾചൊന്നതെല്ലാം
സാരന്മാരവരവർബോദ്ധ്യയുക്തികളല്ലോ,
തത്വങ്ങൾമായാകാര്യമാകയാൽതന്റെതന്റെ
യുക്തികൾപോലെസാംഖ്യനിയമമെന്നേയുള്ളൂ.
സംഖ്യയില്ലാതമായാതത്വത്തെസ്സംഖ്യയിട്ടു
സാംഖ്യയോഗികളാത്മപ്രകൃതിയറിവാനായ്”
ഇത്തരമരുൾചെയ്തനേരത്തുചോദിച്ചിതു
ഉത്തമനുദ്ധവനുംപതിനാറാമതേവം.
“പ്രകൃതിപുരുഷനുമാത്മാവുംവേർപാടായും
തമ്മിലന്യോന്യാശ്രയഹേതുവെന്നിരിക്കിലും
ആത്മാവിൽനിന്നുവേറെയൊന്നുതോന്നുന്നിതിവ
ആത്മാവുപ്രകൃതിയിൽപ്രകൃതിയാത്മാവിലും
തോന്നുന്നിതവററിന്റെവേർപാടെങ്ങിനെയെന്നു

മാനസേസന്ദേഹമതേററവുമുണ്ടുനാഥ!
നിർമ്മലമൂർത്തേ! ജീവനാക്കിവയറിവാനും
ധർമ്മജ്ഞാനങ്ങളായനിപുണവാക്യങ്ങളാൽ
പരൻതൻവൃത്താന്തവുംതന്മായാഗതിയേയും
പറഞ്ഞുതരേണമേമാധവ! ദയാനിധേ!"
പ്രകൃതിപുരുഷന്മാർഭേദത്തെക്കേട്ടീടുവാൻ
അകമേയിച്ഛിച്ചിരിക്കുന്നോരുദ്ധവന്തന്റെ
ഉത്തമചോദ്യംകേട്ടീടുന്നേരംജഗദൈക-
വിത്തായകൃഷ്ണനരുൾചെയ്തിതുവഴിപോലെ:—
"പുരുഷൻപ്രകൃതിയെന്നുള്ളൊരുവികല്പത്തെ
നിരൂപിച്ചീടിൽഗുണത്തോടുഭിന്നാത്മകനാം
പുരുഷൻപ്രകൃതിഭേദങ്ങളായ്സംസാരമായ്
ഇരിക്കുംവികാരസർഗ്ഗവുമതാകുമല്ലോ.
അതുകയാൽപ്രകൃതിക്കുമാത്മാരണ്ടിനുംമദ്ധ്യേ
നില്ക്കുന്നവിജ്ഞാനംതാൻപ്രകൃതിപുമാനെന്നും
വന്നതുകൊണ്ടുലോകമന്യമല്ലായ്കമൂലം
വന്നിതുപ്രജ്ഞാനത്തിന്നാത്മലക്ഷണമെല്ലാം.
പ്രകൃതിതാനാകയാൽതനിക്കന്യവുമില്ല
പ്രകൃതികാര്യംപോയാൽസാക്ഷിത്വംതനിക്കില്ല
മായാസാക്ഷിത്വാലാത്മാവേറെയെന്നുരച്ചതും
മായാമോചനമായാൽവിജ്ഞാനമാത്മാതന്നെ
ഏകനാംജ്ഞാനംലോകപ്രകൃതിതത്വമായും
ലോകകാരണനായുംസർവ്വസാക്ഷിയായ്ക്കൊണ്ടും
താനെന്യേയില്ലായ്കയാൽപരത്വമായസാക്ഷി
ജ്ഞാനവുംനിർമ്മുക്തമായ്കേവലമാത്മജ്ഞാനം
പുരുഷൻപ്രകൃതിയുംരണ്ടെന്നഭേദമോർത്താൽ
പൊരികഭേദബുദ്ധിതോന്നിക്കുംപ്രകൃതികൾ
ചേതനനായിക്കൊണ്ടുസർവ്വഗൻസർവ്വസാക്ഷി
മീതേനില്പതുപുമാനെന്നതുമറിഞ്ഞാലും;
വൈകാരസർഗ്ഗഗുണമാകുന്നപ്രകൃതിയും
വൈകാരസർഗ്ഗഗുണവ്യക്താത്മാപുരുഷനായ്
എന്നുടെയാത്മാമായയ്ക്കനന്തഗുണന്തന്നാൽ
തന്നുടെഗുണങ്ങളാൽവികല്പബുദ്ധിതന്നെ
ഉണ്ടാക്കീടുന്നവികാരങ്ങളുംത്രിവിധമാ-
യുണ്ടായ്തദ്ധ്യാത്മികമാധിദൈവികംപിന്നെ
ആധിഭൌതികംമൂന്നുമിവററിൽദൃഗ്രൂപമായ്
ശുദ്ധമായ്പദ്യോതനജ്യോതിവാൽസർവ്വവ്യാപ്തം.
അതുകുന്നുപരമാത്മചൈതന്യമേകമതും
ഏകനെന്നറിയാതെമായയാഗുണങ്ങളായ്
ഭേദമായ്കല്പിച്ചുകല്പിക്കഹേതുവായി.
ട്ടന്യോന്യമാത്മാവിനുഗുണവുംഗുണങ്ങളിൽ
ആത്മാവുമിരിക്കുന്നിതെന്നുതോന്നുന്നുരണ്ടായ്
ആത്മാവുതന്നെരണ്ടായികല്പിക്കനിമിത്തമായ്
ഗുണങ്ങൾക്കെല്ലാററിനുംതാന്തന്നെയാദ്യനായി
അനുഭൂതികൾക്കെല്ലാമഖിലസിദ്ധനായും
ഇരിക്കമാത്മാവേകനവന്താൻതന്നിലേററം
പിന്നെജ്ഞാനേന്ദ്രിയചിത്താദിഗുണക്ഷോഭാ-
ലുണ്ടാകുന്നിതുവികാരങ്ങളാലിവയെല്ലാം
ഉണ്ടായിതാദിമൂലകാരണപ്രധാനാച്ച
മഹത്തത്വവുമതിൽനിന്നിട്ടുണ്ടഹങ്കാരം
സഹസാവികാരിയാംതൈജസനിന്ദ്രിയങ്ങൾ
ഉണ്ടായിതാത്മജ്ഞാനായമായസ്ഥിനാസ്തി
രണ്ടായ്ഭേദാത്ഥനിഷ്ഠനായ്പിവാദാത്മാവായി
വേറായിത്തോന്നീടുന്നമൂലമെൻമായയാലെ
വെറുതേദ്വൈതംവ്യവഹരിപ്പതുദ്ധവ! കേൾ.
പ്രകൃതിപുമാനെന്നരണ്ടുവാചകംചൊൽവൂ.
സകലാത്മകന്തനിക്കില്ലാതെവേറിട്ടില്ല.
മായാബുദ്ധികളെല്ലാംരണ്ടായിഭ്രമിക്കുന്നു.
മായാലോകങ്ങൾപലഭേദമായറിയുന്നു."
ഇത്തരംപ്രകൃതിപൂരുഷന്മാർഭേദംകേട്ടി-
ട്ടുദ്ധവർസംസാരികൾതന്നുടെവൃദ്ധിക്ഷയം
വിസ്തരിച്ചറിവാനായ്പതിന്നേഴാമതിഥം
വസ്തുവാംമുകുന്ദനോടാദരാൽചോദ്യംചെയ്തു:—
"കാര്യാദിസൃഷ്ടിയെല്ലാംഞങ്ങൾതൻകർമ്മമെന്നു
മായാവൃത്തികളായമൂഢരുംപറയുന്നു-
ഇതിനെലോകത്തിങ്കൽവിദ്വാന്മാർവാഞ്ഛിതരാ-
യ്മതിയിൽകർമ്മബന്ധഹീനരായ്ഭവിക്കുന്നു."
ഇത്തരംകേട്ടനേരംമാധവൻതന്റെഭക്ത-
നുദ്ധവനോടുമോദാൽപിന്നെയുമരുൾചെയ്തു:—
"കേൾക്കെടോപഞ്ചേന്ദ്രിയയുക്തമായൊരുമനം
നൃക്കൾക്കുകർമ്മമയമായിരിക്കുന്നുനൂനം.
മാനസംപോലെയനുവർത്തിച്ചുകൊള്ളുമാത്മാ
മാനസംദൃഷ്ടശ്രുതവിഷയധ്യാനനായി
ചിന്തിച്ചുപുനഃപുനശ്ചെയ്യുന്നുകർമ്മമന്നും
സ്മൃതിയാമതുമറെറാന്നായാൽമറേറതുശമം
വിഷയനാവേശത്താൽമാനസമാത്മാവിനെ
വിഷയംവിട്ടുസ്മരിച്ചീടുകയില്ലതാനും.
പൂർവ്വദേഹങ്ങൾതന്റെയത്യന്തംവിസ്മൃതിയെ
കേവലംമരണമെന്നുള്ളതുമറികനീ.
വിഷയമൊന്നുതന്നെഭുജിച്ചിട്ടുതുവിട്ടാൽ
വിഷയമൊന്നുമതിക്കുന്നിതെന്നറിഞ്ഞാലും.
വിഷയമൊന്നിന്നാരംഭിച്ചതുസിദ്ധമാമ്പോൾ
ജനനമൊന്നുവന്നിതില്ലസംശയമേതും.
വിഷയംമനസ്സിനുജനനമരണങ്ങൾ
വിഷയത്യാഗമനംസംസാരമററതല്ലോ.
സ്മൃതിയാംദേഹാന്തരംഞാനെന്നുകൊള്ളുന്നതു
അതിനെജനനമെന്നിങ്ങിനേധരിച്ചാലും.
ജനിച്ചഭാവംകൊണ്ടുജനങ്ങൾബഹുവായി
മനസ്സാൽവിഷയങ്ങൾസ്വീകരിക്കുന്നുപാർത്താൽ.
സ്വപ്നസന്നിഭമല്ലോതന്മനോരഥമാകും
സ്വപ്നത്തെത്തന്നെകഴിപ്പതുചിന്തിപ്പീലല്ലോ.
ഇത്തരമവിടത്തിൽപൂർവ്വഭാവാവസ്ഥയിൽ
ചിത്തത്തിലിനിവന്നീടുന്നതുംനോക്കിക്കണ്ടു
ഇന്ദ്രിയവിഷയത്താൽതൃപ്തിയില്ലായ്കമൂലം

നിന്നുശോഭിക്കുന്നിതുവസ്തുവാകുന്നതന്നിൽ
ബഹിർബ്ബുദ്ധികൾപോലുംസജ്ജനമെന്നപോലെ
ബഹിർഭാഗത്തുമന്തർഭാഗത്തുമിവമൂന്നും
ഭൂതാദിശരീരങ്ങൾനിത്യമായ്ഭവിക്കുന്നു
ചേതസിബഹിർമ്മുഖമന്തർമ്മാനസനില്ല.
കാലലക്ഷ്യങ്ങൾവേഗാൽസൂക്ഷ്മാത്ഥമറിവീല
ബാലന്മാർപോലെമായാവശന്മാരായുള്ളവർ.
ജ്വാലപോലഗ്നൌവൃക്ഷന്തന്നിലെഫലങ്ങൾപോൽ
കാലാത്മാതന്നിൽസൂക്ഷ്മമായിരിക്കുന്നുതാനും.
സർവ്വഭൂതങ്ങൾവയോവസ്ഥാദിയാതൊന്നതു
സർവ്വംമായാകൃതംപൂരുഷൻദീപംപോലെ.
മായയായതുധൂമംജ്വാലപോൽധ്രുവംപുമാൻ
ഏവമിങ്ങിനെമായാപ്രകൃതിയെന്നിതെല്ലാം
മിത്ഥ്യാബുദ്ധികൾതൻെറചിന്തിതമിവയെല്ലാ-
മാദ്യമാംപുമാൻതൻെറകർമ്മബീജത്തെക്കൊണ്ടു
ജനിക്കുന്നിതുദാരുസംയുതവഹ്നിപോലെ
മാനസഭ്രാന്തികൊണ്ടുമരണംഭവിക്കുന്നു
അഗ്നിപോൽപുമാൻകർമ്മബീജമാനസംകഷ്ടം!
അഗ്നിതാൻദഹിച്ചൊപ്പമദ്വൈതമടയുന്നു.
കേൾക്കെടോനിഷേധവുംഗർവ്വുംജനനവും
ആക്കമാംബാല്യംപിന്നെക്കൌമാരംയൌവനവും
വാർദ്ധക്യംജരാമൃത്യുനാശംദേഹത്തിന്നിവ
വിധിപ്പുനവംപിന്നെഹിതവുംമനോരഥം
എന്റേതുനിന്റേതെന്നുവാദിച്ചീടുന്നിതതും
തന്നുടെദേഹത്തിൻെറധർമ്മങ്ങൾതന്നെയല്ലെ
ആത്മാവിന്നിഹഗുണസംഗത്തിൽനിന്നുതന്നെ
സ്വാത്മഭാര്യാദിപുത്രകളത്രപിതൃമിത്ര-
ബന്ധങ്ങൾകൂട്ടുന്നതുംവേർപെടുന്നതുംഭവ-
ബന്ധവുംമൃത്യുവസ്ഥഭേദങ്ങൾനാനാത്വമാം
അറിവുംദ്വൈതമായലക്ഷണമിവയെല്ലാം
തരുവിൻബീജംപോലെയാതൊരുഗുണങ്ങളാം
കാരണമിതുപാർത്താൽതരുവിങ്കെന്നുബീജം
വേറിട്ടിട്ടിരിക്കുമ്പോൾതരുവിങ്കെന്നുവേറായ്
ഇരിക്കുന്നിതുഗുണമീവണ്ണമറിയാഞ്ഞും
പാരമാത്മാവുതന്നെച്ചിന്തിച്ചിട്ടറിഞ്ഞതിൽ
പരമാത്ഥമാംതത്വഗ്രഹണമില്ലായ്കയാൽ
സംസാരാദികൾപുമാന്മാർക്കെന്നതറിഞ്ഞാലും
സംസാരമൂലംഗുണബന്ധമെന്നതേവേണ്ടു
സാത്വികസംഗംഹേതുവായിട്ടുദേവമുനി
ചിത്തവിഭ്രമാൽരജോഗുണത്താൽനരാസുര!
താമസാൽതിര്യ്യാക്കാദിവർഗ്ഗങ്ങൾഗുണത്രയ
കർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുഭ്രമിച്ചീടുന്നിതേവരെന്നാൽ
ഗീതകജനനർത്തകന്മാരെന്നപോലെ
മതിയുംഗുണയുക്തമായിട്ടുജലംതന്നിൽ
പ്രതിബിംബിച്ചുവൃക്ഷമിളകുംപോലെതന്നെ.
നേത്രത്തിൽനാനാബന്ധംകാൺകയാൽഗുണബന്ധം
മതിയുമിളക്കീട്ടുഭ്രമിച്ചുകാണുന്നിതു.

മാനസരതിബ്ബുദ്ധിതന്നനുഭവംദൃഢം.
എങ്ങിനെഎന്നാൽമിത്ഥ്യസ്വപ്നംദൃശ്യമ്പോലാത്മ
സംസാരഗുണമതുംതന്നുടെസ്വപ്നത്തിങ്കൽ
കാമമാമർത്ഥാഗമമെങ്ങിനെയതുപോലെ.
അർത്ഥാശാബുദ്ധിനിവൃത്തിക്കയുമില്ലപാർത്താൽ
മിഥ്യാസ്വപ്നവൽഭ്രമിച്ചീടുന്നുവിഷയംമോഹാൽ
ഭക്തവാത്സല്യാനനായിട്ടിരിക്കുമതുപാർത്താൽ
വെറുതേഫലമില്ലഭ്രമിക്കെന്നതേഫലം.
ഹരമായസത്തായവിഷയനാനാത്വത്തിൽ
കൂട്ടുകകൊണ്ടുസത്തായിരിക്കുമാത്മാവതു
മാടലായ്വികല്പമായ്ഭ്രമിച്ചതെന്നുകാൺക.
അതിനാൽവികല്പവിഭ്രമത്തെനശിപ്പിച്ചു
സത്തുക്കൾദേഹേന്ദ്രിയപ്രപഞ്ചവിഷയങ്ങൾ
കളയുന്നിതുശാപവചനംതല്ലുകെട്ടും
കളവുംപറയുന്നോനെന്നുള്ളപരിഹാസം
അജ്ഞാനമലമൂത്രത്തിങ്കൽനിന്നോരോന്നതും
സജ്ഞാനജനഹേതുചലനമതികളെ
ത്യജിച്ചുംമോക്ഷാർത്ഥിയായേറവുംപണിപ്പെട്ടു
ആത്മാനമാത്മാവിനാൽചിന്തിച്ചുതെളിഞ്ഞിട്ടു
സ്വാത്മാരാമന്മാർവിളങ്ങീടുന്നതറികനീ
ജനനമരണാദിസർവ്വുംപരമാർത്ഥ
ജ്ഞാനത്തിലെല്ലാംമായാകാര്യമെന്നറികനീ."
ഇത്തരമരുൾചെയ്തനേരത്തുപതിനെട്ടാം
ചിത്തസംശയത്തിനുചോദിച്ചിതുദ്ധവനും:—
"എങ്ങിനെബുദ്ധികൊണ്ടുമഹത്താംമായയേയും
മംഗലാത്മാവിലസത്തായീടുമഭിമാന-
ദേഹാദ്യേന്ദ്രിയങ്ങളാംദുസ്സംഗവിഷയങ്ങൾ
മോഹമാമിവ,നീക്കിയറിഞ്ഞുശാന്തരായി
മുനികൾതൻെറചരണാലയംപൂകുന്നതും
ഇനിക്കുതെളിവാനായരുളിച്ചെയ്യേണമേ!"
എന്നതുകേട്ടനേരംനന്ദനന്ദൻകൃഷ്ണൻ
ഇന്ദിരാപതിപരബ്രഹ്മചിന്മയൻഹരി
തന്നുടെഭക്തനായിഭാഗവതോത്തമനായ്
നിർമ്മലശിഷ്യനായോരുദ്ധവൻതന്നോടായി
നന്നായിട്ടരുൾചെയ്തവാക്യമാംമഹാസാരം
നന്ദനന്ദനസഹോദരീനന്ദനസൂനോ!
മന്നവ!മഹാമതേ!കേട്ടുകൊള്ളുകശേഷം
സന്ദേഹമെല്ലാംതീരുമില്ലസംശയമേതും.
സത്യപൂരുഷനൊരുഭിക്ഷുസത്തമന്തൻെറ
വൃത്താന്തമുദ്ധവനോടായരുൾചെയ്തിതേവം
"അവന്തിരാജ്യത്തൊരുപൂരുഷൻസാധുവായി
ദുർവൃത്തിതന്നിൽനിന്നുവേർപെട്ടുസമഭാവാൽ
സഞ്ചരിക്കുമ്പോളൊരുദുർവൃത്തൻദയാഹീനൻ
സഞ്ചരിപ്പതുകണ്ടുജന്തുക്കൾതന്മർമ്മണി
ബാണങ്ങൾപ്രയോഗിച്ചുചെന്നോരുദന്തിതന്നെ
ബാണത്താൽമർമ്മങ്ങളിലെയ്തതുകണ്ടുകോപാൽ
സാധുവായവൻശിക്ഷാവാക്കുകൾപറഞ്ഞിതു

ബോധമില്ലാതവനോടാവകബോധസാര
മായാപുണ്യമാംകഥ”ഇവിടെഞാൻചൊല്ലുവ-
നായതുചിലർഭിക്ഷുഗീതയെന്നതുംചൊല്ലും
ഇക്കഥകൊണ്ടുജനംശുദ്ധരായ്വരുന്നിതു.
ഉൾക്കാമ്പിൽവഴിപോലെ“ഉദ്ധവകേട്ടീടടോ!
അവന്തിരാജ്യത്തിങ്കലുണ്ടായിതൊരുദ്വിജൻ
അവനെത്രയുംശ്രീമാനാഢ്യൻദാനംചെയ്കയില്ല
എത്രയുംവാചാലകൻകാമികോപനശീലൻ
ചിത്തംബന്ധുക്കൾതന്റെവാക്കശല്യത്താൽതന്നെ
ത്യജിച്ചകാലംകൊണ്ടുദ്രവ്യസ്ഥനായുള്ളവൻ
ദുശ്ശീലൻധർമ്മഹീനനായ്വന്നാനവനുടെ
പുത്രമിത്രാദികളത്രങ്ങളുമവന്തന്റെ
അർത്ഥത്തെദ്രോഹിക്കുന്നിതർത്ഥവുമൊടുങ്ങുമ്പോൾ
എല്ലാരുമുപേക്ഷിച്ചിട്ടായതുമൂലമായി-
ട്ടല്ലലുംപരിഭ്രമക്ലേശമൃത്യുവുംവരും
ഒട്ടുദ്രവ്യത്തെപുത്രകളത്രാദികളായോർ
ഒട്ടുദൈവത്താൽകാലാൾബ്രഹ്മബന്ധത്താൽനൃപാൽ
നഷ്ടമായ്വന്നിട്ടെല്ലാരാലുമങ്ങുപേക്ഷ്യനായ്
ക്ലിഷ്ടനായ്ചിന്താപരിഭ്രാന്തനായ്വന്നുകൂടി.
ഇത്തരംമുൻചൊല്ലിയദ്വിജനംദുഃഖിതനായ്
ചിന്താവിഭ്രമത്തോടെസഞ്ചാരശീലനായി.
കാമത്താൽപ്രയത്നേനപണിപ്പെട്ടർത്ഥംനേടി
ശ്രീമാനെങ്കിലുംന്യായാർജ്ജിതമെന്നിരിക്കിലും
അർത്ഥത്താൽധർമ്മംചെയ്യാഞ്ഞാലിതുപോലെവരും
ചിത്തത്തിലിതുവരായെന്നതോർക്കുതാരും.
അർത്ഥത്താൽദുഃഖമല്ലോസർവ്വർക്കുംസുഖമില്ലാ
അർത്ഥവാനെന്നാൽസദാദുഃഖചിന്തനംതന്നെ.
ഇതിനാലാത്മനാശംനരകംഫലമെന്നു
മതിയുണ്ടെങ്കിലറിഞ്ഞീടണംമനുഷ്യരും
യശസ്സുംഗുണംപലഗുണമെന്നിരിക്കിലും
നശിപ്പിക്കുന്നുദ്രവ്യലോഭാശാചിത്രാംഗവൽ
അർത്ഥമുണ്ടാക്കീടുമ്പോൾരക്ഷണേവ്യയത്തിങ്ക-
ലർത്ഥാനുഭാവത്തിങ്കലുള്ളൊരുഫലമത്രം
ആയാസംഭ്രമംനരന്മാർക്കിതുതന്നെയുള്ളൂ
ആയതുമല്ലകളവസത്യംകാമംക്രോധം
മദവുംഡംഭംദർപ്പംവൈരവുംവ്യസനവും
ഭേദവുമവിശ്വാസാസൂയയുംവിപരീതം
ഭയവുംഹിംസയിത്ഥംപതിനൊന്നനർത്ഥവും
വന്നീടുമർത്ഥമൂലമിതിലുമനർത്ഥങ്ങൾ
മാനവന്മാർക്കുതങ്ങളേതുമേയറിയാതെ
വന്നുകൂടീടുംമേന്മേൽമുമുക്ഷുവായുള്ളവൻ
അർത്ഥമാനർത്ഥാശാതന്മനസ്സിങ്കൽനിന്ന-
ങ്ങെത്രയുംദൂരെത്യജിക്കേണംസംശയമില്ല.
ഭ്രാതൃബന്ധുക്കൾഭാര്യതാതനെഇഷ്ടബന്ധു
യാതൊരുജനത്തേയുംശത്രുവാക്കുന്നുദ്രവ്യം.
അർത്ഥത്താൽപ്രാണഹാനിബന്ധുവർജ്ജനമത്രം
അർത്ഥത്താൽചിലർപുണ്യംചെയ്തുദേവനാകുന്നു,
മാനുഷജന്മമത്രംസ്വാർത്ഥവുംത്യജിച്ചിട്ടു-
ന്യൂനഹീനമാംനല്ലഗതിയെച്ചേരുംചിലർ.
ആപത്തിൽഭവനമാമർത്ഥത്തിങ്കലേനിന്നു
ദേവർഷിപിതൃഭൂതജനങ്ങൾമറ്റുള്ളോരും
അർത്ഥബന്ധത്താലധഃപതിച്ചുവെറുതേപോം
ഉത്തമകുശലന്മാർസർവ്വവുമുപേക്ഷിച്ചും
മുക്തിയെസാധിക്കുന്നുമൂഢർസാധിക്കയില്ല.
അതിനാലർത്ഥത്താലെവിദ്വാനുംവൃഥാക്ലേശം?
ഭവിച്ചീടുന്നുസുഖത്തിങ്കലിച്ഛയാതന്നെ.
കേവലാത്മാവുതന്റെമായാമോഹത്താൽനൂനം
കേവലജ്ഞാനമുള്ളിലേതുമില്ലായ്കയാലെ
കർമ്മമൂലമായ്മൃത്യുതന്നാലെഗ്രസ്തമായി
ജന്മത്താലെന്തുഫലംജന്മികളായുള്ളോർക്കും
വേണ്ടതെന്തെന്നാൽമോക്ഷംജന്മികൾക്കെല്ലാംനൂനം
സകലഗുണംവരുംഭഗവൽപ്രസാദത്താൽ
സകലക്ലേശമായസംസാരംകടക്കേണം.
അതിനുമറ്റൊന്നിനാൽവഴിയുമുണ്ടായ്വരാ.
അപ്രമത്തനായഹമഖിലാർത്ഥങ്ങളായും
ഉൾപ്പൂവിൽബന്ധനായിട്ടന്തകവശനായി
ദേഹത്തെക്കളയുന്നുകഷ്ടമേമൂഢത്വത്താൽ
മോഹത്തെവിട്ടുബ്രഹ്മംപ്രാപിച്ചുഖട്വാംഗനും”
കേട്ടാലുമുദ്ധവ!നീയിത്തരംവിചാരിച്ചു
വാട്ടമെന്നിയേദ്വിജസമൻഹൃദിഗ്രന്ഥി
വേർപെടുത്തെതിയായിമുനിയായ്ഭവിച്ചിട്ടു
താപമെന്നിയേഭിക്ഷാർത്ഥത്തിനായ്ഭൂതലത്തിൽ
നഗരഗ്രാമങ്ങളിലസംഗചിത്തനായി
ഭഗവൽഭക്തനവധൂതനായ്നടക്കുമ്പോൾ
ദുർജ്ജനപരിഹാസാക്ഷേപങ്ങൾസഹിച്ചവൻ
കിഞ്ചനസഞ്ചാരംചെയ്തീടിനാൻചിലതീർത്ഥം
ഉത്തമക്ഷേത്രങ്ങളുംവന്ദിച്ചുമന്ദംമന്ദം
ഉത്തമംത്രിവേണിയിൽചെന്നുസ്നാനവുംചെയ്തു.
പാത്രങ്ങൾകമണ്ഡലുംപീഠവുംകുശയജ്ഞ
സൂത്രവുംപാദുകവുമെന്നിവദാനംചെയ്തു
ക്ഷേത്രവന്ദിതനായിട്ടമ്മുനിയന്നമത്രം
ഭിക്ഷയാവാങ്ങിയശിച്ചന്നദിതീരേവാണു.
അക്കാലംചിലരവൻമൂർദ്ധ്നിമലമൂത്രം
മുഷ്കരന്മാരായവരേല്പിച്ചുനിന്ദാവാക്കും
പറഞ്ഞുപിടിച്ചമർത്തറഞ്ഞുചിലരപ്പോൾ
വരിഞ്ഞുപാശത്തിനാൽബന്ധിപ്പാനൊരുമ്പെട്ടാർ
പറഞ്ഞാനതിലപ്പോളൊരുവൻ“നിർമ്മഹാൻ
പെരികെസ്സത്താകുമെന്നറിഞ്ഞുവിട്ടീടിനാർ.
ദ്രവ്യഹീനാനന്തരംബന്ധുക്കളിപ്രകാരം
ദിവ്യനാംവിപ്രൻതന്നെത്യജിച്ചിട്ടവധൂത-
വൃത്തവാനായിവന്നിതാശ്ചര്യമിതുപോലെ
ഉത്തമനായിനിരാഹാരാസനായ്ഗിരീന്ദ്രവൽ
ധൃതിമാനായിമൌനംകൊണ്ടുവന്നീടുംഫലം
ഏതെന്നുള്ളിലേകരുതിബകംപോലെ

ദൃഢനിശ്ചയനായിപ്പുരുഷാൎത്ഥത്തെമൌന
ഗാഢമായിട്ടുസാധിച്ചീടുന്നുബുധിമാന്മാർ"
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നവിപ്രസത്തമമായ
യെങ്ങിനെബന്ധിക്കുന്നതീപന്നുമുള്ളോരെയും
ബന്ധിക്കയില്ലിങ്ങിനെഈശ്വരാൎപ്പണംചെയ്ക
അദ്ധ്യാത്മികാധിദൈവഭൌതികമനുഭൂത്യാ
യാതൊരുത്തനംബന്ധമുണ്ടാകയില്ലതാനും
യാതൊരുത്തനമിമാംകഥയെഗാനംചെയ്താൽ
പാതകങ്ങളുംതീൎന്നുസ്വധൎമ്മനിഷ്ഠനായി
സാത്വികഗുണവാനായ്ഭവിക്കുമെന്നുനൂനം.
ഇനിയുംഭിക്ഷുവിന്റെവചനംകേട്ടുകൊൾക
"എനിക്കുസുഖദുഃഖഹേതുവുംജനിയില്ല
ദേവതാത്മാവായുള്ളഗ്രഹകൎമ്മവുംകാല-
മേവമിതൊന്നുമല്ലാസംസാരചക്രദുഃഖ-
മൂലകാരണമാകുംമനസ്സുതന്നെനൂനം.
മാനസഗുണത്തിങ്കൽനിന്നിട്ടുദൃഷ്ടിയെല്ലാം
മാനസത്തിങ്കൽനിന്നുവേറിട്ടുനില്ക്കുംഗുണം.
നീലശോണിതശുക്ലഗുണസൃഷ്ടിയുംമനം
മാനസകാമഗുണജാതലിംഗങ്ങൾതന്നിൽ
താനൊന്നായ്ചെന്നുനില്പുമാനസമൊന്നായിട്ടും
നിൎവ്വികാരാത്മാപരൻനിൎഗ്ഗുണൻജ്യോതിൎമ്മയ-
നേവംമാനസത്തിന്റെയകത്തുംപുറത്തുമായ്
നില്ക്കുന്നിതതുമനംകൊണ്ടുതാൻമറഞ്ഞിട്ടു
നില്ക്കുന്നുമനോഗുണംതങ്കലാരോപമായി
നില്ക്കുമ്പോൾമനസ്സൊന്നേകണ്ടുകൂട്ടുകയുള്ളു
നില്ക്കുംനിൎമ്മലനല്ലശോണിതാരോപംപോലെ.
മാനസഗുണത്തോട്ടുകൂട്ടുകമൂലമാത്മാ
താനിഹഗുണമയജാതനാശാദിയുണ്ടായ്
ഗുണകാമാത്മാവിനെമാനസമെന്നുചൊൽവൂ
ഗുണകാമങ്ങൾപോയാൽമാനസംതന്നെയാത്മാ.
സൂചിയുംകാന്തംരണ്ടുംനിശ്ചലംനിൎവ്വികാരം
ഏല്ക്കുമ്പോൾചേഷ്ടയുണ്ടാമെന്നതുപോലെയിവ
മാനസഗുണംകാമംകാമത്തെത്യജിക്കിലോ
മാനസമസൽബന്ധംതീൎന്നുനിൎമ്മലംവരും.
മാനസശാന്തിവന്നാൽദാനകൃത്യങ്ങളെന്തേ
യാതൊരുത്തനുമനംനശിച്ചാൽമനനാശം
നൂനംവന്നിതുമനംനന്നുവശമായാൽ
ശ്രുതവുംകൎമ്മംവ്രതംയോഗംമററന്യമായ
ശ്രുതിവേദാദിമനോനിഗ്രഹത്തിങ്കലോളം
പിന്നെയൊന്നുമേവരാനില്ലൊന്നുംവേണ്ടതില്ല
അന്യങ്ങളെല്ലാംദ്വൈതമുണ്ടെങ്കിലല്ലോവേണ്ടു
രൂപകാമങ്ങൾപോയാൽതാമസരാജസംപോയ്
കേവലമരൂപധാവള്യമായല്ലോസത്വം
ആയതുസൂക്ഷ്മചിത്തമതുനിൎമ്മലബ്രഹ്മ-
മായയാമതുംചിത്തിൽചലനമെന്നുകണ്ടു
ചലനസമുദ്രത്തിലൂൎമ്മിപോൽവികാരമാം
ചലനംനിശ്ചലാത്മാവിന്നില്ലെന്നുള്ളംവിട്ടാൽ

നിഷ്ഫലംതോന്നീടിലുംതോന്നാതെയിരിക്കിലും
സകലംഭാവമേതുംതന്നിലേയടങ്ങീട്ടും
മാനസമടങ്ങുമ്പോൾമായയുംബ്രഹ്മചിന്താ
താനേതാൻതന്നിലമന്ദദ്വൈതാനന്ദംവരും.
മാനസജയത്തിൽനിന്നപരമൊന്നുമില്ല
മാനസമാന്ദ്യവശാൽസംസാരബന്ധദുഃഖം.
ഭീതിയാൽമോഹസംശയോജ്ഝിതകൊണ്ടുംമനം
ഏതൊരുവംശംചേരുമങ്ങിനെഭവിക്കുന്നു.
മാനസമൊന്നിൽവശമായാലന്യത്തിലിച്ഛ
തനിക്കുഭവിക്കയില്ലല്ലോൾമററുവൈരം
സമ്മിശ്രമായുംവരുമതിനാൽരാഗദ്വേഷം
എന്നിവവരുന്നുമാനസമാന്ദ്യവശാൽ
മാനസമന്യവശമായിട്ടുമൎത്ത്യന്മാൎക്കു
തന്നുടെമിത്രംരിപുഭാവങ്ങൾഭവിക്കുന്നു.
മൂഢന്മാർമനോമാത്രമായിരിക്കുന്നദേഹം
ദൃഢമായെന്റെയെന്നുബദ്ധരായ്മനുജന്മാർ
ഞാനെന്നുമന്യനെന്നുമിനിക്കുമെന്റേതെന്നും
മാനസഭ്രമാൽഭ്രമിച്ചററമില്ലാതൊരന്ധ-
മായാവാരിധിതന്നിൽഭ്രമിച്ചുകളിക്കുന്നി-
തോരോരോതരമേവംലീലയാകാലംപോകും.
നേരേതാനാരെന്നറിയാഞ്ഞുകൊണ്ടേന്നേവേണ്ടു
ജനങ്ങൾദുഃഖഹേതുവാകുന്നതെന്നാകിലോ
ജനനവിഹീനാത്മാവിനെന്തുജനാൽദുഃഖം?
ജിഹ്വയുംപല്ലുംപോലെയാത്മാവുംദുഃഖവുമീ-
ജിഹ്വാതൻരസംപല്ലിനേതുമേയില്ലയല്ലോ
ദന്തത്തിൻപ്രവൃത്തിയാൽജിഹ്വയ്ക്കില്ലൊരുദുഃഖം
ജാതമാംജനദുഃഖംമനാലാത്മാവിനില്ല.
ആത്മാവുദുഃഖഹേതുവെന്നാകിൽജനമെല്ലാം
നന്മയാംസുഖമല്ലോകോപിപ്പാനാരോടിഹ
ദുഃഖമിതിവിടത്തിൽതത്സ്വഭാവത്വമെന്നാൽ
ദുഃഖമാമന്യങ്ങളാലാത്മാവിനെന്തുദുഃഖം.
ഇല്ലല്ലോപിന്നെയാരോടായിട്ടുകോപിക്കേണ്ടു
ഇല്ലതിനാലേസുഖദുഃഖഭേദങ്ങളൊന്നും.
സുഖവുംസുഖത്തേല്പോൽദുഃഖവുംദുഃഖത്തേല്പോൽ
സുഖദുഃഖത്തെച്ചിന്തിച്ചെന്തൊരുസുഖദുഃഖം
സുഖദുഃഖങ്ങൾഗ്രഹനിമിത്തമെന്നാകിലോ
വിഗതജനനത്തിനുമാത്മാവുതനിക്കെന്തേ?
ഗ്രഹങ്ങൾകൊണ്ടുഗ്രഹത്തിനുതാനെന്നാകിലോ
ഗ്രഹമില്ലാതെവാഴുംജനത്തോടെന്തുകോപം?
സുഖദുഃഖങ്ങൾകൎമ്മഹേതുവെന്നിരിക്കിലോ
സുഖദുഃഖാദിതാത്മാവകൎമ്മനെന്തുചേതം?
ദേഹമായതുജഡമറിവീലവയൊന്നും
ദേഹവൈലക്ഷണ്യാത്മാവജഡൻനിൎവ്വികാരി
ആകയാൽജഡാജഡങ്ങൾക്കെന്തുസുഖദുഃഖം?
ആകയാൽജനത്തോടുകോപിപ്പാനെന്തുമൂലം?
ആകയാൽകൎമ്മമൂലംസുഖദുഃഖവുമില്ല
കാലമോഹേതുസുഖദുഃഖത്തിനെന്നോൎക്കിലോ

ലോകത്തിലതീതനാമാത്മാവിന്നതിനെന്തേ?
അന്യമാംകാലത്തിനാൽതന്നിക്കെന്തൊരുഭേദം
അഗ്നിതൻവികാരമാംതപനമാകുംതാപം
അഗ്നിക്കോതപിക്കാതെയിരിപ്പാൻകഴിവില്ല
അതിനാൽമറെറാരുത്തൻതന്നോടെന്തൊരുകോപം
പ്രതിയായിരിക്കുന്നവസ്തുക്കൾതന്നിലുള്ള
സുഖദുഃഖങ്ങൾസൎവ്വമതതിൽനില്ക്കയെന്ന്യേ
വിഗതനായിരിപ്പോനേതുമേയില്ലയല്ലോ.
ആയതുകൊണ്ടുസുഖദുഃഖങ്ങൾതമ്മിൽതമ്മി-
ലേതുംകൂട്ടുന്നീലയിവററിൽവേർപാടായി
ട്ടിരിക്കുമാത്മാവിന്നിസ്സുഖദുഃഖസ്വഭാവം
ധരിക്കുന്നീലതാനൊട്ടിവററിൽസംഗനല്ല.
ഭൂതങ്ങൾജന്മമൃതിദേഹമിന്ദ്രിയമോരോ-
ന്നേതുപോൽതങ്ങൾസ്വഭാവങ്ങളാമതുപോലെ
നില്ക്കുന്നഭേദമെന്ന്യേഒന്നൊന്നിൽപിഴയാതെ
ഓൎക്കുമ്പോൾകോപിപ്പതാരോടതുക്രോധത്തിന്റെ
ശീലമായതുമഹങ്കാരത്താലഹങ്കാരം
ശീലമാംമായതന്റെവൈകാൎയ്യസ്വഭാവങ്ങൾ
സുഖദുഃഖങ്ങൾസൎവ്വംതോന്നിലുംതത്സ്വഭാവം
സുഖദുഃഖങ്ങൾഭേദവിഭ്രമമെന്തേപിന്നെ
തോന്നിലുംതോന്നാത്തതുംമായതൻസ്വഭാവങ്ങ-
ളെന്നതുകൊണ്ടുസുഖദുഃഖങ്ങളെന്തുപിന്നെ?
ലോകഭേദങ്ങൾജന്മമൃതികൾസ്വഭാവമി-
താകുന്നതെന്നാലതുസഹസാസുഖമെങ്കിൽ
ഈവകസ്വഭാവവുംസുഖവുമല്ലയെങ്കിൽ
കേവലംസുഖത്തിലേക്കിതുകൊണ്ടെന്തുചേതം?
ആത്മാവുസുഖസ്വാഭാവികമിതെന്നാകിലോ
ആത്മാവല്ലാത്തതിനാലെന്തൊരുചേതമിങ്ങും
ആത്മാവുലോകങ്ങളിൽകൂട്ടംതത്സ്വാഭവത്തെ
സ്വാത്മനിസുഖമെന്നാൽവേർപെട്ടാലെന്തുംപിന്നെ
നിനവുംസ്വഭാവമെന്നാകിലോനിനവല്ലോ
അതിനാലെന്തുചേതം?നിനവേസുഖമല്ലോ
നിനവിനന്യംസുഖമായിട്ടുംസ്വഭാവമെ-
ന്നാകിലോനിനവിനാലെന്തുസംഭ്രമംപിന്നെ?
ദുഃഖങ്ങൾസ്വഭാവമിതാകുന്നിതെന്നാകിലോ
ദുഃഖസമ്മിശ്രഭേദസംഭ്രമംവേണ്ടയല്ലോ.
സുഖമാംസ്വഭാവമിതാകുന്നതെന്നാകിലോ
ദുഃഖഭേദങ്ങൾകൊണ്ടിട്ടെന്തുവിഭ്രമംപിന്നെ?
സുഖദുഃഖങ്ങൾരണ്ടുംസുഖമിതല്ലെങ്കിലോ
സുഖദുഃഖങ്ങൾതന്നാൽപിന്നെയെന്തൊരുഭ്രമം.
സൃഷ്ടിയുംസ്ഥിതിലയംതത്സ്വഭാവത്വമെന്നാൽ
തുഷ്ട്ര്യാവാണീടാമിതുകളിലങ്ങാനന്ദിച്ചു.
ഇവയൊന്നുമേസ്വഭാവത്വമിതല്ലെന്നാകിൽ,
കേവലംസ്വഭാവമായ്പാഴാമിങ്ങിവയെന്തേ?
യാതൊന്നുസ്വഭാവമായ്ക്കൂരുതീടുന്നുവെന്നാൽ
ആയതുനിന്ദ്യങ്ങളാലെന്തുസംഭ്രമംപിന്നെ?
യാതൊന്നുസ്വഭാവമായ്ക്കൂരുതുന്നില്ലയെങ്കിൽ

യാതൊരുസ്വഭാവത്താലേതുംവിഭ്രമമില്ല.
നിശ്ചലംസ്വഭാവികമഴിവില്ലാത്തവസ്തു
ശാശ്വതാത്മാനമേതുപോലെന്നാലതുപോലെ
നിൎണ്ണയിപ്പതുസ്വാഭാവികമല്ലെന്നുകണ്ടു
നിൎണ്ണയമനിൎണ്ണയമുഭയമെന്നല്ലാതെ
കേവലസ്വഭാവത്താൽതോന്നുംസംഭ്രമംസൎവ്വം
കേവലംമായാമയമതതിൻസ്വഭാവികം.
തോന്നുന്നതെല്ലാമതുകൊണ്ടെന്തുതോന്നിയാലും
തോന്നാതെപോയാലുമിങ്ങെന്തൊരുചേതമുള്ളു?
തോന്നീടുന്നതുസൎവ്വസംഭ്രമസ്വാഭാവിക-
മായതുകൊണ്ടുനമുക്കേതുമേഭ്രമമില്ല.
മായയാഭ്രമിച്ചാലുമതിന്റെസ്വാഭാവിക-
മൊന്നുരണ്ടെന്നുമൊന്നായ്ക്കൂണ്ടിരിപ്പതുബ്രഹ്മ-
മെന്നതുപാൎത്താലിന്നവണ്ണമേയെന്നൊന്നില്ലാ-
തൊന്നതിന്നില്ലെന്നതുമവയുംസ്വഭാവവും.
താൻതന്നെമായയാലെവേറായിത്തോന്നിയറി-
ഞ്ഞന്തരംഗത്തിലൊന്നുമറിയാതാത്മാവിനും
ഒന്നുരണ്ടെന്നുമൊരുകാലത്തുമൊരേടത്തും
ഒന്നിനാലൊരുത്തനാൽപരങ്കലില്ലയല്ലോ.
ഈവണ്ണംപ്രബുദ്ധനായിരിക്കുന്നൊരുബുധൻ
കേവലനായിഭ്രമമില്ലാതെപ്പൂണ്ടീടുന്നി-
തീയവസ്ഥയാപരമാത്മനിനിഷ്ഠന്മാരായ്
കേവലമൃഷിജനമറിയുമതിനാലേ
ഞാനിഹദുരന്തമായറിയായ്മയാലേററം
ശൂന്യമാമന്ധകാരംശുദ്ധവിഭ്രമംതന്നെ
ആനന്ദസ്വരൂപനാംമുകുന്ദപദാംബുജം
സേവിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെകടന്നീടുവൻ"എന്നു
നിശ്ചയിച്ചൊരുമഹാബ്രാഹ്മണൻതന്റെബുദ്ധി
നിശ്ചലംവന്നുകൂടികേട്ടാലുമുദ്ധവ!നീ.
നഷ്ടദ്രവ്യനായ്മഹത്തുക്കളാലപേക്ഷ്യനായ്
വിഷ്ടപപ്രദക്ഷിണനായിട്ടുസ്വധൎമ്മത്തെ
ചലനംകൂടാതെയുംസഞ്ചരിച്ചതുകേൾക്ക
ചലനസുഖദുഃഖംമറെറാന്നാലല്ലേവൎക്കും
ആത്മാവിൻവിഭ്രമത്താൽതന്നെയെന്നതുനൂനം
ആത്മവിഭ്രമാൽമിത്രമൌദാസീനനരിപു
എന്നിവസംസാരവുംമാനസമാശ്രിതമായ്
വന്നുകൂട്ടുന്നിതതുകൊണ്ടിട്ടെല്ലാവരാലും
ബ്രഹ്മനിഷ്ഠനായിരിക്കുന്നോരുഭിക്ഷുഗീത
നന്മയായ്വഴിപോലെധരിക്കശ്രവിക്കയും
ചൊൽകയുംകേൾപ്പിക്കയുംചെയ്യുവരുടെചിത്തം
ഏകമാംപദംചേരുംദ്വന്ദ്വാന്ധകാരംപോകും.
ഉദ്ധവ!ഗുണമയംസംസാരമെന്നീയൎത്ഥം
സിദ്ധിച്ചിതിനിശ്ശേഷംചൊല്ലുവൻകേട്ടുകൊൾക.
"പൂൎവ്വനിഷ്ഠിതമായിട്ടിരിക്കുംസാംഖ്യത്തെ ഞാ-
നേവംചൊല്ലുവൻനിനക്കായ്ക്കൊണ്ടങ്ങറിഞ്ഞാലും.
യാതൊരുപുമാന്മാരുമിതിനെയറിഞ്ഞിട്ടു
ചേതസിവികല്പങ്ങളാംഭ്രമംക്ഷണംപോകും.

ആദിയിലവികല്പമായിക്കൊണ്ടേകമായ
വേദാത്മരൂപമാകുംജ്ഞാനവുമുണ്ടായ്പന്നു.
ആദിയാംകൃതയുഗനിപുണവിവേകന്മാ-
രാകിയജനംമായാഫലരൂപത്തെക്കൊണ്ടു
കേവലംനിർവ്വികല്പമായിരിക്കുന്നജ്ഞാനം
ഭവിച്ചുവലുതായിവാങ്മനോഗോചരമായ
ദ്വൈതമായതിൽനിന്നുമായാനിർവ്വികല്പൈക്യം
യാതൊന്നിന്നത്ഥമതെന്നുള്ളതുമറികനീ.
രണ്ടായിത്തോന്നുന്നതുപ്രകൃതിജ്ഞാനമല്ലോ
രണ്ടിന്നന്യമായ്തോന്നുംജ്ഞാനംപൂരുഷനല്ലോ.
എന്നാൽപ്രക്ഷോഭ്യമാണായാകിയപ്രകൃതിക്കു
വന്നുസംഭവിച്ചിതുത്രിഗുണനാമധേയം,
താമസരാജസവുംസത്വവുമെന്നിങ്ങനെ
നാമമാമതിൽപുമാൻതന്നനുമതംകൊണ്ടു
ഗുണത്തിൽനിന്നുസൂത്രംഭവിച്ചുപുമാനായി
ഗുണസംയുതംമഹാസൂത്രത്തോടിടകൂടി
ഇരിക്കുംസൂത്രത്തിങ്കൽനിന്നഹങ്കാരമുണ്ടായ്
പരിചിൽവൈകാരികനാകുംതൈജസന്താനം
താമസത്തിങ്കൽനിന്നുജ്ഞാനാകുംത്രിവിട്ടതും
ഇത്തരംമൂന്നുണ്ടായിവന്നതന്മാത്രകൾക്കും
ചിത്താദ്യേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കുംമാനസത്തിനുംമൂലം.
ചിന്മയമായിരിക്കുംചിത്തുകാരണംതന്നെ
താമസത്തിങ്കൽനിന്നിട്ടിന്ദ്രിയങ്ങളുമുണ്ടായ്
താമസംരാജസത്തിലെന്നുമുണ്ടൊരുപക്ഷം.
രാജസ്സാലെന്റെസദ്ഭാവത്താലണ്ഡത്തേയും
ഉണ്ടാക്കിയതുമെന്റെദേഹമായതിൽജല
മണ്ഡലസമണ്ഡിതയായിരിക്കുന്നേടത്തിൽ
ഉണ്ടായിതൊരുപത്മമപ്പൂവിൽചതുർമ്മുഖൻ
ഉണ്ടായിതവൻമഹാതപസ്സായുക്തനായി-
ട്ടെന്നുടെയനുഗ്രഹാൽരാജസഗുണംകൊണ്ടു
നന്നായിലോകങ്ങളുംലോകപാലന്മാരെയും
ഉണ്ടാക്കിമനുഷ്യക്കുഭൂലോകംസിദ്ധമാക്കീ-
ട്ടുണ്ടായിസിദ്ധലോകമസുരനാശങ്ങൾക്കും.
പാതാളംവാസസ്ഥലമിങ്ങിനെയാക്കിവെച്ചു
ധാതാവാദികളായത്രൈലോക്യവാസികളും
ത്രിഗുണസ്വരൂപമായിരിക്കുംകർമ്മംകൊണ്ടേ
ത്രിഗുണമായുംത്രിവർഗ്ഗങ്ങളായ്പന്നതല്ലോ.
തപസ്സുംയോഗത്തിനുംനിർമ്മലംഫലമല്ലോ
പാപവർജ്ജിതജ്ഞാനാൽതപസ്സാഭക്തിയോഗാൽ
മൽഗതിയതുഫലമെന്നതുമറികനീ.
എന്നിരിക്കിലുംകാലാത്മാവാകുംധാതാവിനാൽ
കർമ്മയുക്തമായിനിന്നീടിനോരിപ്രപഞ്ചം
ത്രിഗുണപ്രവാഹസിന്ധുവിലെമുങ്ങിപ്പൊങ്ങി
വിശരാംഗനമനവരതംകിടക്കുന്നു.
അണുവായ്പലുതായികൃശമായേതുമേതു
നിനവുഭാവംഭവിക്കുന്നവസകലവും
പ്രകൃതിപുരുഷസംയുക്തമായാദിമദ്ധ്യ-
വിലയമായിവ്യവഹാരത്തിനായിക്കൊണ്ടു
വേദമാംവികാരങ്ങൾസംഭവിക്കുന്നതാനും,
യദുസംവാദത്തിങ്കൽചൊല്ലിയോരുപാദാന
ഭേദബോധമോനിനക്കുള്ളത്തിലുണ്ടല്ലോകേൾ.
യാതൊരുപാദാനഭാവംമുൻചെയ്തീടുന്നു
യാതൊരുചൈതന്യത്തിൽകല്പിച്ചിതാദ്യന്തന്നെ.
അതിന്റെപരമാത്ഥംചൊല്ലുവൻവഴിപോലെ
വദിച്ചോരുപാദാനംപ്രകൃതിതന്നെയല്ലോ
ആയതിന്നാധാരമാകുന്നൊരുപുരുഷങ്കൽ
കാലവുമുണ്ടായതിൽനിന്നഹംത്രിവിധമായ്
സൃഷ്ടിക്കുബ്രഹ്മനായിസ്ഥിതിക്കുഞാനായിട്ടും
വിഷ്ടപങ്ങൾതൻലയത്തിന്നഹംവിരാണ്മയൻ.
സർവ്വലോകവുംസർവ്വംതാനായിസ്സങ്കല്പമായ്
സർവ്വാത്മാവിരാട്ടിങ്കൽകല്പിതപ്രപഞ്ചങ്ങൾ
സൃഷ്ടിപ്പതെല്ലാംരക്ഷാസംഹാരംപ്രമാണമായ്
സൃഷ്ടിയുന്തങ്ങൾപ്രമാണേനരക്ഷയുമല്ലോ.
മററുരണ്ടവസ്ഥകൾതാൻപ്രമാണവുമായി
മുററുമെല്ലാമേലയിക്കുന്നതുവിരാണ്മയൻ.
അവിശേഷകമായപഞ്ചതത്വത്തിനായ്ക്കൊണ്ടു
ഭുവനത്തോടെകൂടെലയിപ്പിച്ചതുംകേൾക്ക.
അന്നത്തിങ്കലേയെല്ലാംലയിച്ചുമാനുഷന്മാ-
രന്നംഭൂമിയിൽലയംഭൂമിഗന്ധത്തിൽലയം
ഗന്ധവുമപ്പിൽലയംജലവുംരസത്തിങ്കൽ
അന്തരമാകുംരസമഗ്നിയിലഗ്നിരൂപേ
രൂപവുംവായുവിങ്കൽവായുസ്പർശത്താൽലയം
ഏവംസ്പർശവുംവിണ്ണിൽവ്യോമവുംശബ്ദത്തിങ്ക-
ലിന്ദ്രിയങ്ങളുമവർതങ്ങൾതൻയോനികളിൽ
യോനികൾസാമ്യമായമനസ്സിൽമനമീശേ.
ഈശ്വരനായമഹാൻതന്നുടെഗുണങ്ങളിൽ
നിശ്ചയംഗുണങ്ങളുമവ്യക്തത്തിങ്കൽതന്നെ
ലയിപ്പൂകാലംമായാമയമജ്ജീവങ്കലും
ജീവനുമാത്മാവിങ്കലാത്മാവുകേവലാത്മാ
കേവലാത്മാവുവികല്പത്തിലുംനാശത്തിലും
ഏവമങ്ങെല്ലാററിനുംസർവ്വദാവിലക്ഷണ-
നങ്ങിനെയെന്നെക്കാണുന്നവർക്കുക്ഷണംപോലും
എങ്ങിനെവികല്പമാംഭ്രമങ്ങളുണ്ടാകുന്നു.
മാനസംഹൃദിയിങ്കലിരുന്നാലർക്കോദയേ
വ്യോമനിയന്ധകാരംനശിക്കുന്നതുപോലെ?
സലകതിമിരമാമജ്ഞാനങ്ങളുംതീരും
സകലസംശയങ്ങൾദഹിപ്പാനഗ്നിയായി
സ്ഥിതിക്കുസംഖ്യാവിധിയിതിനേയനുലോമ-
പ്രതിലോമവുമായിട്ടെന്നാൽപ്രോക്തങ്ങളായി.
സർവ്വവുമെങ്കൽനിന്നുപ്രാപ്തമായിരിപ്പതും
സർവ്വവുംദഹിപ്പതുംസർവ്വസാക്ഷിയുംഞാനെ-
ന്നറിഞ്ഞാൽപിന്നെയെന്നെയെന്യേകാണ്മതുമില്ല
അറിയുന്നാകിലതുംഞാനായിത്തോന്നിവരും.
ഗുണവൃത്തികളുടെവിധിയെച്ചൊല്ലുന്നുകേൾ

ഗുണധർമ്മങ്ങളിവധരിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നു.
ശമവുംദമംതപസ്സത്യവുംതിതിക്ഷയും
ദയയുംധൃതിതുഷ്ടിത്യാഗവുംശ്രദ്ധാശുദ്ധി
അസ്പൃഹാക്ഷമാധൃതിയസ്തുതിയിവയെല്ലാം
നിഷ്ഫലമല്ലാതൊരുസാത്വികവൃത്തിയല്ലോ.
കാമവുമിച്ഛാമദംതൃഷ്ണാസ്തംഭവുംഭേദം
ആശിഭിദാസുഖത്വംമാനസോത്സാഹംയശഃ
പ്രീതിധർഷവുംവീര്യംബലമുദ്യോഗമിവ
ചേതസിധരിക്കനീരാജസപ്രകൃതികൾ
ക്രോധവുംലോഭംകളവസത്യംഹിംസയശോ
ഡംഭവുംതളർച്ചയുംകലിശോകവുംമോഹം
നിദ്രയുംവിഷാദവുമുത്സാഹഹീനമാർത്തി
ഭദ്രമല്ലിവതമോഗുണവൃത്തികളെല്ലാം.
ഇനിയുംസന്നിപാതംതന്നെയുംചൊല്ലുന്നുകേൾ
ഞാനെന്നുമെന്റേതെന്നുമുള്ളവൻസന്നിപാതൻ
മാനസമാത്രേന്ദ്രിയാദികളാൽസംയുക്തനെ
താനല്ലോവിവഹാരസന്നിപാതനുമെടോ!
ധർമ്മത്തിങ്കലുമധർമ്മത്തിങ്കലുംകാമത്തിലും
തന്മനോപരിനിഷ്ഠൻഗുണങ്ങൾസന്നികർഷൻ
കേളെടോ!ശ്രദ്ധാരതിധനവാനഹമെന്നും
ചാലവേപ്രവൃത്തിയിൽലക്ഷണനിഷ്ഠനല്ലോ
ആശ്രമത്തിലുംഗൃഹസ്ഥധർമ്മത്തിലുംനിഷ്ഠൻ
വിശ്വത്തിൻഗുണനിഷ്ഠനവനെന്നുരയ്ക്കുന്നു
ശമമാദികൾതത്വസംയുതമാകുമല്ലോ,
കാമാദികൊണ്ടുരജോയുക്തനായ്പുരുന്നിത്തും
ക്രോധാദിതമോയുക്തരിവരാകുന്നവല്ലോ,
ബോധമൂലമാംതത്വഗുണലാഭത്തെച്ചൊൽവാൻ.
യാതൊരുസമയത്തുസുകർമ്മങ്ങളാൽപുമാൻ
ഭക്തിസംയുതനിരപേക്ഷനായെന്നെത്തന്നെ
സേവിക്കുന്നവനപ്പോൾസത്വമാംഗുണംവരും
ദേവമാനുഷപുമാൻസ്ത്രീകളെന്നിരിക്കിലും.
ആശയായുക്തനായിസ്വകർമ്മങ്ങളാലെന്നെ
പൂജിക്കുന്നവർക്കപ്പോൾരാജസവൃത്തിസിദ്ധി.
ഹിംസാബുദ്ധികളായിസ്വകർമ്മത്താലെയപ്പോൾ
പൂജിപ്പതെന്നതപ്പോൾരാജസഗുണപ്രാപ്തി
ഏവമാംസാത്വികരാജസതാമസഗുണം
ജീവനുമിന്നിക്കുമിങ്ങല്പവുമില്ലനൂനം.
ചിത്തജാതമാംഗുണകർമ്മങ്ങളിവയെല്ലാം
ഭൂതങ്ങൾതങ്ങൾക്കെല്ലാജന്തുക്കൾഭൂതങ്ങളാം
ജനങ്ങൾരജോയുക്തമായിട്ടുയശസ്സായി
നിന്നിട്ടുംകർമ്മംകൊണ്ടുസുഖത്തെയോജിക്കുന്നു.
ജനങ്ങൾതമോഗുണയുക്തരായ്ശോകമോഹ-
മെന്നിവനിദ്രാഹിംസാദികളിൽകൂട്ടംചിത്തം.
ഇന്ദ്രിയനിവൃത്തിയായിട്ടുദേഹഭയ-
മെന്നിയേധീരനായിമാനസസംഗംവിട്ടു
ഇരിക്കുന്നതുസത്വഗുണമെന്നറിയേണം
ധരിക്കദേഹംബുദ്ധിയഭിമാനവുംപിന്നെ

മാനസഭ്രമമതുംരാജസവികാരങ്ങൾ
മാനസനഷ്ടംചിന്താഹീനവുംതാമസമാം.
സാത്വികഗുണമൂലംദേവകൾക്കറിഞ്ഞാലും
സത്വമല്ലാതുരജോതാമസമസുരർക്കും.
സത്വമാംഗുണംജാഗ്രദ്രാജസംസ്വപ്നമെന്നും
ഏത്രയുംതമോഗുണംസുഷുപ്തിയാകുന്നതും.
തുര്യമായതുമൂന്നുഗുണവുംകൂടിയതു
മര്യാദയോടുജനംസത്വത്താലൂർദ്ധ്വപ്രാപ്തി
രാജസഗുണത്തിനാൽമാനവനായുംവരും
രാജസത്തിനാൽജനമന്തരചാരികളാം.
താമസാൽകീഴ്പോട്ടേക്കുമിങ്ങിനെഗുണഗതി.
സാത്വികഗുണാശ്രയാൽസ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തിയുംവരും
ചിത്തംരാജസലയാൽമനുഷ്യലോകംവരും
താമസഗുണാശ്രയംകൊണ്ടുണ്ടാംനരകവും
കാമാനുഭവത്തിനുമിങ്ങിവയതുകഷ്ടം!
നിർഗ്ഗുണലയന്മാരിങ്ങെന്നെയുംപ്രാപിക്കുന്നു.
സൽഗുണവാന്മാരേവമെങ്കലെസകലവും
അർപ്പിക്കുംകർമ്മമെല്ലാംസാത്വികമായിപ്പൂർണ്ണ-
നിർവികല്പമായുരുഫലവുമതിനാലെ
രാജസകർമ്മഫലംവികല്പമല്ലോപിന്നെ
താമസകർമ്മഫലംനാശമാകയുംചെയ്യും.
സാത്വികജ്ഞാനംമോക്ഷംരാജസജ്ഞാനമതു
ചിത്തസംശയഭ്രമംതാമസജ്ഞാനംചൊല്ലാം
പ്രാകൃതഫലമാകുംപിന്നേതുനിർഗ്ഗുണമാം
ജ്ഞാനത്താൽചലനഹീനത്വമാമെന്റെനിഷ്ഠാ
വന്നീടുമിനിവാസസ്ഥാനവുംകേട്ടുകൊൾക;
വനവാസമാമതുസാത്ത്വികമറിഞ്ഞാലും
രാജസഗ്രാമവാസംമൃതപത്തനവാസം
താമസംപിന്നെക്ഷേത്രവാസംനിർഗ്ഗുണമല്ലോ.
സാത്വികാധിപനവനസംഗിപിന്നേവനാം
ചിത്തചഞ്ചലംരജോഗുണകർത്താവുസംഗി
താമസാധിപൻഭ്രഷ്ടൻകേട്ടാലുമിനിയുംനീ.
നിർഗ്ഗുണാശ്രിതനെങ്കലാശ്രിതനധ്യാത്മത്തിൽ
ഏറ്റവുംശ്രദ്ധയുള്ളോൻസാത്വികനറിയേണം.
കർമ്മശ്രദ്ധവാനല്ലോതാമസനെന്നനൂനം;
എന്നുടെസേവാശ്രദ്ധൻനിർഗ്ഗുണനാകുന്നതും.
നന്ദിതശുദ്ധപദാർത്ഥംപത്ഥ്യംസാത്വികനും
പാപമാംവിഷയത്തിൽപത്ഥ്യംരാജസനല്ലോ.
താമസനശുദ്ധവസ്തുക്കളിൽപത്ഥ്യമുള്ള
യാതൊരുപദാർത്ഥത്തിൽശ്രദ്ധയെന്നിയേവാഴും
ചേതസിനിർഗ്ഗുണനെന്നുള്ളതിൽധരിക്കനീ.
സാത്വികനാത്മാവിൽനിന്നാകുന്നുസുഖംപിന്നെ
വിഷയങ്ങളിൽനിന്നുസൌഖ്യംരാജസനുള്ളൂ.
താമസനോർത്താൽമോഹദൈന്യത്തിൽനിന്നുസുഖം
താമസച്ഛിന്നനാകുംനിർഗ്ഗുണനെങ്കിൽസുഖം.
കേൾക്കനീദ്രവ്യംദേശംഫലവുംകാലംജ്ഞാനം
കർമ്മസുമാധിപത്യംശുദ്ധാവസ്ഥാദിയതും

ആകൃതിനിഷ്ഠകളുംഗുണങ്ങൾക്കുക്രമേണ
ആകുന്നുസത്വത്തിനുമിങ്ങിനെതന്നെയല്ലോ.
സാത്വികംഗുണംവേണമതിനെവേർതിരിച്ചു
സത്വവൃത്തവാന്മാർക്കുചൊല്ലുന്നുകേട്ടുകൊൾക.
ശമമാദികൾഭക്തിനിസ്സംഗംസ്വകർമ്മവും
കാമമെന്നിയേയുദ്ധ്വഗതിചിന്തനംപിന്നെ
ഗുണത്തിലസംഗത്വംനിർഗ്ഗുണജ്ഞാനചിന്താ
വിവക്തവാസംക്ഷേത്രവാസവുംകൊള്ളാമല്ലോ.
അദ്ധ്യാത്മചിന്തനവുംമാനസനിഗ്രഹവും
ശ്രദ്ധമാമ്പദാർത്ഥത്തിൽവേണ്ടതിനിച്ഛകൊള്ളാം;
ആത്മാനന്ദത്തിൻമീതേസൌഖ്യമില്ലെന്നുബോധം
സ്വാത്മബോധത്തിനിവയൊക്കെവേണ്ടതുതാനും
മറെറതൊക്കെയുംതമോരാജസമറിഞ്ഞാലും!
ചെററിഹവേണമെങ്കിൽസാത്വികംവേണ്ടതല്ലോ.
ഇച്ചൊന്നഗുണമായാഭാവങ്ങൾസകലവും
ചിൽപുമാൻതങ്കൽനിന്നുവേറിട്ടിട്ടുള്ളുസർവ്വം
ബുദ്ധിയിൽതോന്നുന്നതുംകാൺമതുംകേൾക്കുന്നതും
ചിത്തത്തിൽസ്മരിപ്പതുംയാതൊരുഭാവങ്ങളും
ഒക്കെയുംചിൽപുരുഷൻതങ്കലില്ലവയെന്ന-
തുൾക്കാമ്പിൽവഴിപോലെയുദ്ധവ!നിശ്ചയിക്ക.
പുരുഷന്മാർക്കുംസംസൃതികൾനിർഗ്ഗൂഢകർമ്മ
കാരണനിബന്ധനമെന്നോർക്കവഴിപോലെ
ചിത്തജങ്ങളായിരിക്കുന്നോരിഗ്ഗുണകർമ്മ-
ബന്ധങ്ങളെല്ലാംസൌഖ്യമായിട്ടുജയിച്ചിട്ടു
ഭക്തിയോഗങ്ങൾകൊണ്ടുമല്പരായണനായാൽ
മത്ഭാവംപ്രാപിച്ചീടാമില്ലസംശയമേതും.
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനജാതകാരണമായീട്ടുന്ന
കായത്തെത്ത്യജിച്ചിട്ടുഗുണസംഗത്തെത്ത്യക്ത്വാ
നിസ്പൃഹന്മാരായ്വിലക്ഷണരായ്വഴിപോലെ
നിസ്സംഗനാകുമെന്നെത്തന്നേയുംഭജിക്കേണം.
അപ്രമത്തനായ്വിദ്വാൻരാജസതമസ്സിനെ
സത്വമാൻജയിച്ചുകൊണ്ടിന്ദ്രിയജിതനായി
സാത്വികഗുണസേവായുക്തനായ്മുനിയായി
ശാന്തധീയായിനിരപേക്ഷനായ്മായാഗുണ-
ബന്ധമോചനനായിട്ടെന്നെയുംഭജിച്ചിട്ടു
ജീവൻമുക്തനായ്ബ്രഹ്മപീയൂഷാംബുധൌമുങ്ങി-
ട്ടന്തർഭാഗവുംബഹിർഭാഗവുമേകമായ്കൂ-
ണ്ടന്തരമെന്യേവസിച്ചീടുന്നുയഥേച്ഛയാ.
മമലക്ഷണമായിട്ടിരിക്കുമിദ്ദേഹത്തെ
ലഭിക്കുമധർമ്മപാരഗനായാനന്ദനായ്
പരമായിരിക്കുന്നോരാത്മാനംപ്രാപിക്കുന്നു.
പരമഭക്തനായുള്ളവനുമുദ്ധവ!കേൾ.
വിദ്വാനാമവൻഗുണമയനായിരിക്കുന്ന
ജീവനെജ്ഞാനനിഷ്ഠകൊണ്ടറിഞ്ഞനന്തരം
മായാമാത്രമായ്ദൃശ്യമാനങ്ങളായിരിക്കും
ഗുണങ്ങൾതന്നിലുള്ളവസ്തുതയറിഞ്ഞിട്ടും
വർത്തമാനനായിരിക്കുന്നതെന്നിരിക്കിലും
വിദ്വാനാമവൻജ്ഞവയുക്തനായ്ഭവിക്കുന്നു:
യാതൊരുത്തരുംശിശ്നോദരമോഹിതന്മാരാ-
യ്പാതകികളായേററമസത്താമവരോടു
സംസർഗ്ഗംചെയ്തീടൊലാചെയ്തിതെന്നിരിക്കലോ
അസത്തായ്കണ്ണില്ലാത്തോരന്ധകൂപത്തിൽവീഴും
എന്നതുപോലെയജ്ഞാനാന്ധകാരത്തിൽവീഴും
മുന്നമൈളനായഭൂപതികഥകേൾക്ക.
ഉർവ്വശീവിരഹത്താൽശോകമോഹിതനായി.
ദുർവ്വിശന്തൻെറനിയമങ്ങളുമുപേക്ഷിച്ചു
ഉർവ്വിയിലെല്ലാമവൾതന്നെയുംതിരഞ്ഞുകൊ-
ണ്ടുർവ്വിശനുന്മത്തനായ്നഗ്നനായ്ദുഃഖിയായി-
ക്കാമത്താൽപരവശനായിട്ടുദിവാരാത്രം
കാമിനീകാമൻനീഹാരാതപവർഷമേററു
തിരിഞ്ഞുനടന്നുഴന്നന്നേരംനൃപതിക്കു
തിരിഞ്ഞുതൻെറദുഃഖകാരണമേവമോർത്താൽ:—
“കഷ്ടമെൻമോഹത്തിൻെറവിസ്താരംവലുതല്ലോ
ക്ലിഷ്ടനായഹംകാരകശ്മലചേതസ്സായി
ദൈവത്തിൻഗതിയറിയാഞ്ഞുദേവാഗ്രഹനാ-
യിവണ്ണംകുണ്ഠിതനായിട്ടായുഃഖണ്ഡിതനായ്
മോഹപാശത്താൽബന്ധിച്ചെന്നെയുമറിയാതെ
ആഹന്തപ്രമാണത്തിൽദൃഷ്ടശൂന്യസമായി
തത്വാർത്ഥമോർത്തുശോഭിച്ചീടാതെമൂഢാത്മാവായ്
തത്വചിന്തനത്തിങ്കൽസൂര്യനെനോക്കുംപോലെ
മദിശ്ചിതാശ്ചര്യമെന്നാത്മമോഹേനനാരി
തന്നുടെവരനായിക്രീഡാവാനരംപോലെ
കളിക്കുന്നതുചിത്രംചക്രവർത്തിയാംനൃപ
നൈളനാമെന്നെയുമൊന്നാത്മാവാമതിനേയും
തൃണവൽസന്ത്യജിച്ചംഗനയെപ്രാപിപ്പാനായ്
നാണമില്ലാതെനഗ്നോന്മത്തവൽനടക്കുന്നു-
ഈശ്വര!ഭഗവാനെത്വത്ഭാവവൈഭവങ്ങ-
ളാശ്ചര്യംപുനഃപുനഃഖരംപോൽനാരിതൻെറ
കാലടികൊണ്ടുമവളെപ്രാപിപ്പാനായ്
മേൽക്കുമേൽതോന്നുന്നിതുചിത്രമെത്രയുമിദം;
ബുദ്ധിവിദ്യാദിതപശ്രുതിമൌനങ്ങളാലെ
സാദ്ധ്യമെന്നുമേയല്ലസ്ത്രീകളാലിവന്തൻെറ
മാനസമാഹൃതമായ്വന്നീടിൽഫലമില്ല.
വിദ്യയാവിദ്വാനെന്നതാകിലുംഫലമില്ല
പണ്ഡിതമാനനായിധീരനായീശ്വരങ്കൽ
നിന്നുതൻപ്രസാദത്താലുത്തമനായോരുഞാൻ
സ്ത്രീകളാൽഗോഖുരവൽജിതനായുർവ്വശിയോ-
ടാക്ലുതംവരാഞ്ഞിടക്കൂടിയുമവൾതൻെറ
അധരാമൃതപാനാദികളിൽതൃപ്തിവരാ
ഞ്ഞധികമാഹൂതിയാൽവഹ്നിപോലേററംകാമ-
വർദ്ധിതനായിപരസ്ത്രീയാൽചിത്തത്തെയപ-
ഹൃതമാകുന്നതിനെകളവാനായിക്കൊണ്ടു
രംശ്വരനായ്ക്കൊണ്ടധോക്ഷജനായാത്മാരാമേ-
ശ്വരനായിരിക്കുന്നഭഗവാന്തന്നെയിഹ

പ്രാപിച്ചീടുന്നേനെൻറദുർബ്ബോധഭ്രമമെല്ലാം
കേവലേശ്വരവാക്യാൽകളഞ്ഞുതരേണമേ!
മാനസഗതനായിട്ടിരിക്കും മനോമോഹം
മാനസവശാത്മകൻതനിക്കേഭവിച്ചീട്ടു;
മാനസജിതാത്മാവിന്നേതും മയില്ലയല്ലോ
ഈശ്വരന്തൻറമായാകൃതങ്ങളെല്ലാററയും
നിശ്ചയിക്കുന്നുവിദ്വാൻരജ്ജുസർപ്പധീപോലെ.
ജ്ഞാനിഹജിതേന്ദ്രിയനല്ലാതെമലിനനായ്
ദുർഗ്ഗന്ധാത്മകമായിട്ടശുചിയായിരിക്കും
കായമാകുന്നതവിദ്യാകൃതമതിനാലെ
മായാഹങ്കാരത്താലെന്നറിയുന്നതുവിദ്യാ;
കായത്തിന്നേതുംഗുണംദേവകൾനരന്മാക്കു
മായമാമിതുമിത്ഥ്യയെന്നറിയുന്നുവിദ്വാൻ.
താതനുംഭാര്യാഭർത്താസ്വാമിയെന്നിവരെല്ലാം
ജാതമാംദേഹത്തിങ്കലെന്തുസംബന്ധമുള്ളൂ?
അഗ്നിയിൽദഹിക്കിലാംഗൃധ്രാദിഭക്ഷിക്കിലാം
വിഷ്ഠമായുമണ്ണിൽചേന്നുപോയീടുംദേഹത്തിനാൽ
എന്തൊരുസാരമുള്ള ബന്ധുക്കൾക്കതിനാലെ
ചിന്തിക്കിലാത്മാവിന്നുതങ്ങൾക്കുംകളേബരം
സാരമേതുമേയില്ലാദേഹത്തെയോത്താൽചിത്രം!
ചോരയുംത്വങ്മാംസാസ്ഥിമജ്ജയുംമേദസ്സായും.
സംയുതമായിരിക്കുമതിന്നെസുസ്മിതമായ്
പൂയമാംമുഖംചന്ദ്രസദൃശമോഹമാത്രം.
വിൺമൂത്രപൂയംകൃമിസംയുതംനശ്യമായി
നിമ്മലമതെന്നിയേയിരിക്കുന്നൊരുകായം.
ശ്രേഷ്ഠമതെന്നുചിന്തിക്കുന്നതുചിത്രം! ചിത്രം!
തന്നുടെപരമാത്ഥഗ്രഹണനായുള്ളവൻ
കളത്രപുത്രാദി ദേഹാദികളിലീയിച്ഛ
ഉള്ളത്തിലുണ്ടാകാതെതുല്യനായ്‌വാണീടുന്നു.
വിഷയേന്ദ്രിയസംഗാൽമാനസംബഹിഃക്ഷോഭം
വിഷയങ്ങളിൽദൃഷ്ടശ്രുതമില്ലെന്നാലതിൽ
സക്തിസംഭവിക്കയുമില്ലതുമൂലന്തന്നെ
ഭക്ത്യാനിശ്ചലമനസ്സായുള്ളപുമാനവൻ.
അത്ഥപുത്രാദിസമസ്തേന്ദ്രിയവിഷയത്തിൽ
കത്തവ്യമല്ലസംഗംവിദ്വാന്മാരായവക്കും
ഷഡ്വർഗ്ഗങ്ങളുമെല്ലാംവജ്ജ്യമാകുന്നതെന്നു
ഷഡ്വിധലിംഗത്താലുമറിഞ്ഞീടുധവ! നീ.
ഇത്തരമൈളനായഭൂപതിശ്രേഷ്ഠന്താനും
ചിന്തിച്ചുവ്ശീലോഭാലുവ്ശിതന്നിലുള്ള
ചിന്തയുംത്യജിച്ചാത്മാവിങ്കലാത്മാനംചേത്തി-
ട്ടെങ്കലേരമിച്ചാത്മജ്ഞാനേനാശുദ്ധനായി
ശങ്കയില്ലതിനാലെദുസ്സംഗംത്യജിച്ചിട്ടു-
ണ്ടുസജ്ജംചെയ്തീടേണംബുദ്ധിമാന്മാരായുള്ളോർ
സത്തുക്കൾമനോബന്ധസംഗത്തെമോചിക്കുന്നു
സത്തുക്കളായിരിക്കുമീശ്വരബുദ്ധിമാന്മാർ.
ശാന്തന്മാരായിസമദശിക്കളായിക്കൊണ്ടു
നിമ്മലന്മാരായ്നിരഹങ്കാരികളായിക്കൊണ്ടു
നിർദ്വന്ദ്വന്മാരുമായിട്ടപരിഗ്രഹന്മാരായ്
അദ്വൈതന്മാരായിരിക്കുന്നോരുമഹാന്മാരാൽ
നിത്യവുംമല്ക്കഥകൾസംഭരിച്ചീടുംമത്ത്യൻ
എത്രയുംപാപാജ്ജിതമൊക്കയുംകളഞ്ഞിട്ടു
ശുദ്ധമാക്കീടുന്നിതുസജ്ജനംമല്ക്കഥയാ.
ശ്രദ്ധാമല്ക്കഥയിലെന്നാകിൽഭക്തിയുംവന്നു
മത്ഭക്തിയുള്ളവക്കുമററൊന്നുംവരേണ്ടതി-
ല്ലുത്ഭവമൃതിയില്ലാതാനന്ദമനുഭവം.
പൂർണ്ണാത്മാവായ്ഗുണമനന്തമായിനിത്യം
ആമെങ്കൽലയിച്ചീടുംമത്ഭക്തന്മാരായവർ.
ഭക്തിഹീനന്മാരായമൂഢന്മാർഘോരമായി
അത്തലാംഭവമൃതിസമുദ്രേമുങ്ങിപ്പൊങ്ങി
കിടക്കുമിതെന്നിയേബ്രഹ്മജ്ഞന്മാരായുള്ള
സത്തുക്കൾസംസാരാബ്ധൌമുങ്ങുകയില്ലതാനും;
പ്രാണിനാമെന്നുമഹംജന്തുസംപ്രാണനഹം
ത്രാണനമാത്തന്മാക്കുനക്കൾക്കധമ്മമഹം
ഏതുംസത്തുക്കൾചൊല്ലുംവിത്തമായതുമഹം
നേത്രങ്ങൾക്കെല്ലാംജ്യോതിസ്സായതുംദേവതകൾ
ബന്ധുക്കൾസത്തുക്കൾക്കുംതാതമാതാക്കളഹം.
ഐളനാംനരവരനുവ്ശീമോഹംത്യക്ത്വാ
വെളിവൊന്നാത്മാരാമനായിട്ടുഭൂമിയിങ്കൽ
സഞ്ചാരമതുംചെയ്തുവാണിതുയഥാസുഖം.
സംസാരംവിവേചിച്ചാലഭിമാനത്തെപ്പോക്കാം
സംസാരഗുണമയമെന്നുമീരണ്ടത്ഥത്തെ
ഭിക്ഷുഗീതതാസാംഖ്യത്താലുംചൊന്നതിൻപിമ്പു
സൂക്ഷ്മാംഗുണമയവിഷയസംഗങ്ങളെ
ത്യജിച്ചപുരുഷാത്ഥംസിദ്ധിക്കെന്നതിനൈളൻ
ത്യജിക്കാഞ്ഞുഴന്നതുംത്യജിച്ചവൃത്താന്തവും
അരുൾചെയ്തതുകേട്ടിട്ടുദ്ധവർഭക്തിയോടും
പരിചിൽപത്തൊമ്പതാംചോദ്യമീവണ്ണംചെയ്തു:—
"ശ്രീമൻനിന്തിരുവടിയരുൾകക്രിയായോഗം
നിമ്മലന്മാരായീടുംസത്തുക്കൾഭഗവാനെ
എന്തൊന്നുകൊണ്ടുപൂജിക്കുന്നിതുതൽപൂജയാ-
ലന്തരമില്ലനൃക്കൾക്കേററവുംശ്രേയസ്സെന്നും
ചൊല്ലുന്നിതതുകൊണ്ടുനാരദവ്യാസാദികൾ
വല്ലഭമുള്ളവ്യാഴംശുക്രബ്രഹ്മാദിപുത്രർ.
സവ്വവർണ്ണാശ്രമികൾതങ്ങൾക്കുംസമ്മതമായ്
കേവലമുരുതരമോക്ഷദമായിക്കൊണ്ടു
സ്ത്രീശൂദ്രന്മാക്കുമാനന്ദവുമായ്ക്കമ്മബന്ധ-
വിച്ഛേദമായിരുന്നീടുന്നൊരിക്രിയാമാഗ്ഗം
വിശേഷശാഭവാൻഭക്തനായിക്കൊണ്ടരുൾചെയ്ക
വിശ്വത്തിൽമററാരുള്ളതീവകയരുൾചെയ്യാൻ?
ചിന്തിക്കിലന്തമില്ലാതിരിക്കുംകർമ്മയോഗം
സംക്ഷേപമായിട്ടിഹചൊല്ലുവൻകേട്ടുകൊൾക!
വൈദികംതാന്ത്രികവുംരണ്ടുംസംമിശ്രമായും
വേദിച്ചീടുകമൂന്നുവിധമായുള്ളമുഖം.

മൂന്നിനാലിഷ്ടത്തോടുമെന്നെയച്ചിക്കവേണം
എന്നുപൂരുഷൻദ്വിജതപത്തെത്താൻപ്രാപിക്കുന്നി-
തന്നവൻനിഗമോക്തമാൎഗ്ഗേണഭക്തിയോടും
എന്നെപ്പൂജിക്കവേണമതിന്റെവിധികേൾക്ക,
സ്ഥണ്ഡിലേവഹ്നിതങ്കലൎച്ചിക്കാംസൂൎയ്യങ്കലും
അംബുതത്തിൽഹൃത്തിങ്കലുംദ്വിജന്മാൎഭക്തിയോടും
ദ്രവ്യങ്ങൾകൊണ്ടുപൂജിച്ചീടാംതൽഗുരുവിനെ
കേവലംതാനെന്നുററുപൂജിക്കമെമാജ്ഞയാ.
ദന്തശോധനാദികൾസ്നാനവുംചെയ്തുപിന്നെ
മന്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടുമംഗശുദ്ധിയുംചെയ്തുപിന്നെ
മൽഗ്രഹണത്തിനാലുംശുദ്ധനായുഴിപോലെ
സൽഗുണസാന്ധ്യോപാസനാദികളായതെല്ലാം
വേദോക്തംപോലെചെയ്തുനിത്യകൎമ്മങ്ങളേയും
സാദരംപിന്നെവേണ്ടുംകൎമ്മത്തിനായിക്കൊണ്ടും
ദൎഭയാലാസനത്തെക്കല്പിച്ചുവസിച്ചതിൽ
സൽപുമാൻസങ്കല്പത്തെവ്യക്തമായുള്ളിക്കേണം
ശിലയുംദാരുലോഹംലേപ്യലേഖ്യസൈകതി
വിലസുംമണിസ്വൎണ്ണമിങ്ങിനെയെട്ടുവിധം
പ്രതിമതന്നിൽപ്രതിഷ്ഠിച്ചുകൊള്ളേണമെന്നെ
പ്രതിമതന്നിൽപ്രതിഷ്ഠിപ്പതുംരണ്ടുവിധം.
മന്ദിരത്തിങ്കലാവാഹിച്ചിട്ടസ്ഥിരാൎച്ചനം
സ്ഥണ്ഡിലേകല്പിച്ചുദ്ഭാസിപ്പതാമസ്ഥിരവും
പ്രതിഷ്ഠിച്ചുപാസനമില്ലാത്തതല്ലോസ്ഥിരം
പ്രതിഷ്ഠിച്ചുദ്ഭാസനംചെയ്പതങ്ങസ്ഥിരവും
സ്നാപനംവിലേപനംപരിമാൎജ്ജനമിവ
അസ്ഥിരത്തിനുംചൊന്നപ്രതിമതന്നിൽവേണം.
ദ്രവ്യത്താലെന്നെപ്രസിദ്ധവുമായ്യജിച്ചീടാം
സേവയാമതുയാഗംപിന്നെയുംപ്രതിമാസു
മത്ഭക്തനെപ്രകാരംഭാവത്താൽമനസ്സിങ്കൽ
ഏല്പിച്ചവണ്ണംസ്നാനാദ്യലങ്കാരങ്ങൾകൊണ്ടും
അൎച്ചിക്കാമതിനേതുംസംശയമില്ലുദ്ധവ!
സ്ഥണ്ഡിലത്തിങ്കൽതത്വന്യാസേനവഹ്നിയിങ്ക-
ലാജ്യത്താൽഹവിസ്സിനാൽപൂൎവ്വവൎണ്ണത്താലേതാൻ
യോജ്യമായതുകൊണ്ടുശ്രദ്ധാഭക്ത്യാദിയോടും
ജലഗന്ധങ്ങൾപുഷ്പധൂപദീപാന്നാദ്യാദി
പലതാൽശോഭനത്താൽപൂജിക്കാമെന്നെയെടോ!
പൂജാസാധനമെല്ലാംമുമ്പിലേസംഭരിച്ചു
പൂജയ്ക്കുദൎഭാസനസ്ഥിതനായ്ദിഗ്ബന്ധത്താൽ
പൂജിച്ചുസമ്മുഖനായംഗന്യാസവുംചെയ്തു
യോജിച്ചചിത്തോടുംപാണികൾകൊണ്ടൎച്ചിക്ക
അൎച്ചനംചെയ്തുദ്വിജൻകലശമേവംയവ-
ദൂൎവ്വാദികൊണ്ടുസാധിച്ചിങ്ങിനെയെന്നാലതും
പൂജിച്ചുമൂന്നുപാത്രംവെച്ചിട്ടങ്ങതിലുപ-
സാൎച്ചിച്ചുവെച്ചുള്ളൊരുദ്രവ്യങ്ങളതുകൊണ്ടും
പൂജിച്ചൎച്ചിക്കാമതുദേവതാപൂജയല്ലോ
പൂജാപദ്ധതിപിന്നെവേണ്ടതുചൊൽവൻകേൾക്ക.
പാദ്യാൎഘ്യാചമനത്തിനായ്ക്കൊണ്ടുമൂന്നുപാത്രം
സപുഷ്പംപൂൎവ്വംവച്ചുദേശികൻഹൃത്തുകൊണ്ടു
ശിക്ഷയായ്ശീലിപ്പിച്ചിട്ടിരിക്കുംഗായത്രിയാ
ശിക്ഷയോടഭിമന്ത്രിച്ചീടുകവേണംതാനു
പിണ്ഡത്തിങ്കലനിലവഹ്നികൾതമ്മെക്കൊണ്ടു
നന്നായിശുദ്ധമാക്കിഹസ്തഗമായിരിക്കും
കലയേയെന്റെജീവകലയായ്ധ്യാനിച്ചുടൻ
പര ലാഭാസത്തിൽസിദ്ധഭാവിതയായി
ആത്മഭൂതയായിരിക്കുന്നതിനോടുകൂടി
ആത്മപിണ്ഡത്തിൽവ്യാപ്തംസമമായ്സൈൎയ്യതം
പരനെയാവാഹിച്ചിട്ടൎച്ചനാദികളിൽമാം
പരമായ്സ്ഥാപിച്ചിട്ടുപൂജിക്കമലങ്കാരാൽ
എന്നുടെനവകൎമ്മാദികളാൽകല്പിച്ചെന്റെ
ആസനത്തെയുമഷ്ടാദളപത്മമായതിൽ
കൎണ്ണികതന്നിൽപുഷ്ടകേസരോജ്വലമായി
പാഞ്ചജന്യവുംസുദൎശനവുംഗദവാളും
ധനുസ്സുമുസലവുംകൌസ്തുഭംശ്രീവത്സവും
നന്നായിപ്പൂജിക്കേണംനന്ദിപൂൎവ്വകമെന്നെ.
പ്രചണ്ഡംചണ്ഡംപിന്നെഗാരുഡംമഹാബലം
ബലനേകുമുദത്തേക്കുമുദേക്ഷണംതന്നെ
ദുൎഗ്ഗയേവിനായകംവിഷ്വക്സേനനെവ്യാസം
സ്വൎഗ്ഗനായകംഗുരുംദേവകളിവരേയും
തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുള്ളസ്ഥാനത്തിങ്കലഭിമുഖമാ-
യ്ക്കല്പിച്ചിട്ടാഭിമുഖ്യമായ്ക്കൊണ്ടിട്ടുമോദാൽ
ചന്ദനകൎപ്പൂരോശീരാഗരുകുങ്കുമങ്ങൾ
എന്നിവകൊണ്ടുപോഷിച്ചൻപോടുപൂജിക്കണം.
സുഗന്ധസലിലത്താൽസ്നാനമന്ത്രങ്ങളാലും
നിത്യമായിരിക്കുന്നവിഭവങ്ങളെക്കൊണ്ടും
സ്വൎണ്ണകൎമ്മാനുപാകാൽമഹൽപൂരുഷവിദ്യ
എന്നിവയാലുംസൂക്തസാമാൽപൂരുഷസൂക്ത്യാ
നീരജാനാദിവസ്ത്രാഭരണപൂണനൂലാൽ
ചാരുപുഷ്പങ്ങളാലുംസുഗന്ധലേപനത്താൽ
ഏവമങ്ങലങ്കരിച്ചേററവുംമോദത്തോടും
ഏവമെൻഭക്തനെന്നെയേററവുംയഥോചിതം
ഗുണപായസസൎപ്പിശ്ശാഷ്കുല്യപൂപാദ്യന്ന
വല്ലരെദധിസൂപനൈവേദ്യംസങ്കല്പയേൽ
ദന്തധാവല്യാദ്യംഗാദ്യഭിഷേകങ്ങൾചെയ്തു
സന്തതമെന്നുംനിവേദ്യംമുതൽഗീതനൃത്ത-
വാദ്യാലങ്കാരങ്ങളാൽപൎവ്വണിവിധിപോലെ
വഹ്നികുണ്ഡത്തിൽയജിച്ചീടേണംസ്ഥണ്ഡിലേപി
പിന്നെനൽപരിസ്തരണാദിഭിരഗ്നിയിലും
വിധിപോലുള്ളബഹുസല്പദാൎത്ഥങ്ങൾകൊണ്ടും
സന്തതംശുഭബുദ്ധ്യാചലനരഹിതനായ്
തപ്തജാംബൂനദാഭപോലെമാമഗ്നൌരൂപം
ചിത്തത്തിൽസങ്കല്പിച്ചുഭക്തിയോടനുദിനം
ശംഖചക്രാബ്ജഗദാശോഭിതചതുൎഭുജം
പങ്കജകിഞ്ജില്ക്കഭാവാസസധരംശാന്തം
ശോഭിതകിരീടവുംകടകകടിസൂത്ര-

ശോഭിതാംഗദവലയങ്ങൾശ്രീവത്സവക്ഷോ-
ദേശവുംകൌസ്തുഭവുംവനമാലികാധരം
ശോഭിതരൂപമാകുമെന്നുധ്യാനിച്ചർച്ചിച്ചാ-
ലാനന്ദാൽഹവിസ്സിനാൽഘൃതത്താലോരോതര-
മൊന്നിച്ചുഷോഡശോപചാരാദ്യർത്ഥങ്ങൾകൊണ്ടു
മൂലമന്ത്രത്താൽനർമ്മാദികളാൽസംയുക്തനായ്
ഞായമെങ്ങിനെയെന്നാലവ്വണ്ണംമന്ത്രത്താലും
ബോധജ്ഞനർച്ചിച്ചിട്ടുനമസ്കാരവുംചെയ്തു
പാർഷദന്മാർക്കായ്ക്കൊണ്ടുനൈവേദ്യാർച്ചനംചെയ്തു
മൂലമന്ത്രത്തെജ്ജപ്ത്വാബ്രഹ്മത്തെസ്മരിച്ചിട്ടു
മൂലമാംനാരായണനായിരിക്കുന്നവിഷ്വ-
ക്സേനനായിക്കൊണ്ടുംശേഷമുപചാരങ്ങൾദാനം
ചെയ്തുസങ്കല്പിച്ചുപൂജിച്ചീടുകഭക്ത്യാപിന്നെ.
വക്ത്രവാസത്തിന്നായിത്താംബൂലനിവേദ്യവും
ഭക്തിമാൻചെയ്തുപിന്നെമുക്തിസമ്പാദിപ്പാനായ്
മല്ക്കഥകേട്ടുനൃത്തംചെയ്കയുംമുഹൂർത്തത്താൽ
സല്ക്കഥമാനനായിസ്സങ്കല്പരൂപങ്ങളാം
പ്രാകൃതന്മാരാംപൌരാണികന്മാരുച്ചരിക്കും
കേവലസ്തവങ്ങളാൽസ്തുതിച്ചുസന്തുഷ്ടനായ്
വന്ദിതനായിനൃത്തംചെയ്തിട്ടുമല്പദത്തെ
വന്ദിച്ചുവീണുനമസ്കരിച്ചുബാഹുക്കളാൽ
പരിരംഭണമായിപ്രാർത്ഥിച്ചീടേണമെന്നെ:—
"പരമജഗൽപ്രഭോ!പരബ്രഹ്മമേ!പോററി!
ജനനമരണാദിസംസാരാർണ്ണവേനിന്നു
തരണംചെയ്തീടുവാൻകരുണയരുളുക."
ഇത്തരമർച്ചിച്ചതിഭക്തിസംയുക്തമെന്നാൽ
ദത്തമായിരിക്കുന്നോരുത്തമപ്രസാദത്തെ
ധൃത്വാമസ്തകേപിന്നെയാദരവോടുകൂടി
ഉദ്വാസിപ്പിക്കേണമെന്നിരിക്കിൽകേവലാത്മാ
ജ്യോതിരൂപകമായിട്ടിരിപ്പോരെങ്കൽതന്നെ
ചേതസാഉദ്വാസിപ്പിച്ചീടുകശാന്തനായി,
അർച്ചനാദികളേവമേവൻയാതൊരേടത്തു-
മർച്ചിക്കുന്നാകിലതുശ്രദ്ധയായർച്ചിക്കേണം
സർവ്വാത്മാവാകുമഹംസർവ്വഭൂതങ്ങളാലും
സർവ്വഭൂതാത്മാവായുംതാൻതന്നെയിരിക്കുന്ന-
തെന്നറിഞ്ഞേവംക്രിയായോഗകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടും
വൈദികതാന്ത്രികങ്ങൾകൊണ്ടുമർച്ചയന്നാദി
ഇഹലോകവുംപരലോകവുംസാധിക്കുന്നി-
തിഹയെന്നുടെസേവാർച്ചനയ്ക്കുപുഷ്പോദ്യാനേ
നദിതീരത്തുംക്ഷേത്രങ്ങളിലുംഗ്രാമങ്ങളിൽ
വനദേശത്തുംരാജമന്ദിരംബ്രഹ്മലോകം
ഉത്തമനെന്നെത്തന്നെനിരപേക്ഷകനായി
ഭക്തിയോഗത്താൽപൂർണ്ണനായിരിക്കുന്നോരെന്റെ
ഭക്തിയോഗത്തെലഭിച്ചീടുന്നിതിപ്രകാരം
യാതൊരുത്തനുമെന്നെപ്പൂജിക്കുന്നിതവനാൽ
സദ്വൃത്തയായുംപരദത്തയായിരിക്കുന്ന
വൃത്തിയെവിട്ടുസുരവിപ്രന്മാരുടെവൃത്തി-
യുക്തനായ്വരുന്നതദ്വൃത്തവാനായുള്ളവൻ.
അയുതായുതവർഷംഭക്തനായ്സർവ്വകർമ്മ
ഫലസിദ്ധനായ്വന്നതില്ലസംശയമേതും.
പരൻറസ്വാഭാവികമായകർമ്മങ്ങൾസ്തുതി-
ക്കരുതുനിന്ദിക്കയുംചെയ്യരുതറിഞ്ഞാലും.
ഏകാത്മാവായിരിക്കുംവിശ്വമാമിതുകൊണ്ടു
പ്രകൃതിപുരുഷാത്മാവായിരിക്കുന്നപരൻ
തത്സ്വഭാവങ്ങളായകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുമേവം
പ്രശംസിക്കയുംനിന്ദിക്കയുംചെയ്തീടുന്നവൻ
വേഗമോടസത്താകുമിരുട്ടുതന്നിൽചെന്നു
ശോകമോഹിതനായിസംഭ്രമിക്കുന്നുതാനും.
നിദ്രാസംയുക്തനായിട്ടിരിക്കുംതൈജസനും
പിണ്ഡസ്ഥനായിനഷ്ടചേതനനായിക്കൊണ്ടു
മായയെപ്രാപിക്കുന്നുമൃത്യുതന്നെയുംചേരും.
നാനാർത്ഥദൃക്കായ്പുമാൻപ്രാപിക്കുന്നതുപോലെ
നല്ലതുമാകാത്തതുംരണ്ടുംഭേദങ്ങളൊന്നും
ഇല്ലല്ലോഅദ്വൈതമായിരിക്കുംവസ്തുവിനു
ഒന്നുമില്ലതുകൊണ്ടെന്നുരപ്പതസത്യമാം
മാനസധ്യാനംതന്നെവേറെയൊന്നുമേയില്ല
ആഭാസനായിച്ഛായാരൂപനാംതൈജസന്താൻ
നശിച്ചുപോകുന്നിതുവറില്ലെന്നറിഞ്ഞിട്ടും
ഈവണ്ണംദേഹാദിയാംഭാവങ്ങൾശാന്തിവന്നാ-
ലവനുമൃത്യുവിങ്കൽനിന്നേതുംഭയംവേണ്ട.
ആത്മാവുതന്നെവിശ്വംസൃഷ്ടിച്ചീടുന്നതും
ആത്മാവാംപ്രഭുസൃഷ്ടിച്ചീടുന്നതില്ലൊന്നുമേ.
വിശ്വാത്മാതന്നെരക്ഷിക്കുന്നതുംസംഹാരവും
വിശ്വാത്മാതന്നിൽയുഷ്മദസ്മദ്വൈതങ്ങളില്ല.
ഉണ്ടെന്നുതോന്നുന്നതുത്രിഗുണമായഭേദം
രണ്ടെന്നുതോന്നുന്നതുമായാവൈഭവംതന്നെ.
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനനിപുണത്വമാംമദുക്തത്തെ
ജ്ഞാനിയാമവൻഗ്രഹിച്ചിട്ടുടനിഷ്ടാനിഷ്ട-
ഭേദമെന്നിയേലോകേസൂര്യനെപ്പോലെനിത്യം
ചേതസിഭേദാഭേദമെന്നിയേസദാകാലം
പ്രത്യക്ഷാനുമാനമാംനിഗമങ്ങളെക്കൊണ്ടു
പ്രത്യക്ഷാത്മാവായുണ്ടുസർവ്വുമറിഞ്ഞുതാൻ
നിസ്സംഗനായിസർവ്വദിക്കിലുംസദാകാലം
സത്സംഗംകൊണ്ടുനിത്യംകഴിച്ചുസഞ്ചരിക്കും.
ഭഗവൽപൂജാവിധികേട്ടിരുപതാംചോദ്യം
ഭഗവാനോടുചോദിച്ചീടിനാനുദ്ധവനും:—
"ആത്മാവിനില്ലജനിമൃതിദേഹത്തിനെന്നും
ആത്മാവല്ലാതെദേഹേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കെല്ലാംസാക്ഷി-
യായിട്ടദ്വയമായിനിർഗ്ഗുണസ്വയംജ്യോതി
സ്സായഗ്നിദാരുസംയുതംപോലെയല്ലോദേഹ-
സംബന്ധിയായിക്കൊണ്ടുസംസൃതിതോന്നീടുന്നു.
ആയതുകൊണ്ടുശരീരത്തിനോആത്മാവിനോ
ആർക്കുസംസാരംപറയേണ്ടതുചൊല്ലു"കെന്നാ
വാക്യത്തെക്കേട്ടിട്ടരുൾചെയ്തിതുമുകുന്ദനും:—

എത്രനാളേയ്ക്കുദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണാദിയോടു-
യുക്തമായാത്മാവിന്നുസംസാരബന്ധംതോന്നും
അത്രനാൾസംസാരത്തിൻഫലവാനായിത്തോന്നും
ചിത്തത്തിലാത്മാനാത്മജ്ഞാനമതില്ലായ്കയാ-
ലവിവേകികളായുള്ളവർക്കുപരമാർത്ഥ-
ജ്ഞാനത്തെയറിയാതെസംസാരംപോകയില്ല.
മാനുഷസ്വപ്നത്തിങ്കൽധനലാഭത്തെപ്പോലെ
ഈവിഷയങ്ങൾധ്യാനനായനേകാനർത്ഥങ്ങൾ
ബുദ്ധ്യാതാനനുഭവിക്കുന്നവൻപരമാർത്ഥ-
ബോധംകൂടാതെമോഹത്തിന്നായിക്കൊണ്ടുസർവ്വം
കല്പിക്കുന്നതുശോകഹർഷവുംഭയംക്രോധം
ലോഭമോഹവുമിച്ഛയെന്നിവയെല്ലാംപാർത്താ-
ലഹങ്കാരത്താലത്രേകാണുന്നുജന്മാദിയും
അഹങ്കാരത്തിന്നിവയാത്മാവിന്നൊന്നുമില്ല.
ദേഹാദ്യാഭിമാനിയായന്തരാത്മാവാംജീവൻ
മോഹമാംഗുണരൂപമൂർത്തിയായ്സൂത്രരൂപ-
നായിട്ടുസംസാരിയായിരിക്കുന്നതുകാലം
മായതൻതന്ത്രാകൃതിരൂപഭാവത്താലെടോ!
ബഹുരൂപവുംമനോവചനപ്രാണദേഹം
ബഹുകർമ്മങ്ങളെല്ലാംജ്ഞാനവാളിനാൽമുന്നം
ഛേദിച്ചുമോഹമെന്ന്യേസഞ്ചരിച്ചീടുംചിത്ത-
ജ്ഞാനവുംവിവേകവുംനിഗമംതപസ്സേവം
പ്രത്യക്ഷാനുമാനവുമാദ്യന്തംബ്രഹ്മംതന്നെ;
യാതൊന്നുസമസ്തവുംകേവലമവനുള്ള
കാലവുംഹേതുക്കളുംസർവ്വവുംബ്രഹ്മംതന്നെ
ലീലാഭേദങ്ങൾസർവ്വബന്ധവുംഭൂഷണംപോൽ.
സൃഷ്ടിക്കുമുമ്പുംപിമ്പുംമദ്ധ്യവുംബ്രഹ്മംതന്നെ,
സൃഷ്ടിക്കുഭൂഷണങ്ങൾസർവ്വദാസ്വർണ്ണമല്ലോ.
വ്യവഹാരത്തിൽനാനാവിധവാച്യമായുള്ള
വ്യവഹാരമാംവാച്യഭൂഷണംനാനാമായി-
ട്ടിരിക്കുമ്പോലെഏകവിജ്ഞാനമെന്നാകിലും
പിരിച്ചുവാച്യമായിട്ടവസ്ഥാത്രയമതും
ത്രിഗുണമായുംകാര്യകാരണകർത്തൃഭേദം
സ്വാഗതമായിവാച്യാൽനാനാത്വംതോന്നുന്നതും
സാക്ഷിത്വമായിരിക്കുംയാതൊരുതുര്യഭാവം
സാക്ഷാലായതുകൊണ്ടുതന്നെയെന്നറിഞ്ഞാലും;
ആദിമദ്ധ്യാന്തംമൂന്നുംതാൻതന്നെയെന്നാകിലും
മാത്രകൾഭൂതങ്ങളായ്യാതൊന്നുശോഭിക്കുന്നു
യാതൊന്നാമതുവിദ്യാമാനമായ്രജോഗുണ
സർഗ്ഗമായ്വികാരമായ്ശോഭിക്കുന്നതിനുമേൽ
കേവലനായുംജ്യോതിഃപരമാത്മാവുംബ്രഹ്മം
ശോഭിക്കുന്നിതുസർവ്വവസ്തുക്കൾക്കെല്ലാംവേറായ്.
ദേഹാദ്യൈന്ദ്രിയാർത്ഥാത്മാവൈകാരചിത്രമേവം
മോഹത്തെവിട്ടുസ്പഷ്ടമാംവണ്ണംവിവേകിച്ചും
അറിഞ്ഞിട്ടപവാദവാക്യസംഗ്രഹണമാം
കാര്യകാരണജ്ഞാനംകൊണ്ടുസന്ദേഹമെല്ലാം
ഛേദിച്ചിട്ടാത്മാനന്ദസന്തുഷ്ട്യാസർവ്വകാമ-
ന്മാരിൽവെച്ചെല്ലാംകാമസിദ്ധനായ്രമിക്കേണം.
ഇന്ദ്രിയദശകവുംദേഹവുമാത്മാവല്ല
പ്രാണനുംവായുജലംപൃഥിവിവഹ്നിവ്യോമം
മനസ്സുംമാത്രകളുംബുദ്ധിയുംഗുണങ്ങളും
മാനാഹങ്കാരമിവയാത്മാവല്ലെന്നുനൂനം.
അഹങ്കാരത്താൽഗുണരൂപങ്ങളാകുമന്തഃ-
കരണങ്ങളാംമാത്രാദികളായഗുണങ്ങളാൽ
അക്ഷരാത്മകരൂപനായീടുമാത്മാവിനെ
നശ്വരമിവയൊന്നുംസ്പർശിക്കുന്നതുമില്ല.
ഏവംസംഗങ്ങൾതന്നിൽനിന്നുസംഗഹീനനാ-
യേവംവർജ്ജിതനായിഗുണങ്ങൾതന്നിൽനിന്നും
മായാരഞ്ജിതസർവ്വവസ്തുക്കൾതന്നിൽനിന്നും
കേവലംവിരക്തനായ്അവ്വളവാത്മഭക്തി-
യോഗത്താൽദൃഢമായിരാജസഗുണചിത്തം
കേവലംനിരസിപ്പതെത്രത്തോളവുമപി
രോഗിക്കുവൈദ്യൻകഷായങ്ങൾകല്പിപ്പതുപോൽ
രോഗസംഗമൻരോഗിക്കാമയംപോവാനായി
മേന്മേലേമനശ്ശാന്തിവരുവാനായിക്കൊണ്ടു
മേന്മേലക്കഷായകർമ്മങ്ങളാമൌഷധങ്ങൾ
കല്പിക്കുംവേദംസംസാരാമയവൈദ്യമായ്
കല്പിച്ചതെല്ലാംമനോജ്ഞയത്നംവന്നീടുവാൻ.
യാതൊന്നുചിലർയോഗിയായവർപരമാർത്ഥം
ചേതസിഗ്രഹിച്ചുപിൻമാനവദേവകളാൽ
നിർമ്മിച്ചുചൊല്ലുംയോഗകർമ്മങ്ങളവയെല്ലാം
മുന്നഭ്യാസമാകകൊണ്ടതുംചെയ്യുന്നീല.
ആയതുകൊണ്ടുവിദ്വാൻപ്രകൃതിസ്ഥിതൻതന്നെ
വ[illegible]ലുംമോഹമൊക്കെനിവൃത്തനായിക്കൊണ്ടു
തന്നിടെസുഖാനുഭൂത്യാനന്ദനായിക്കൊണ്ടും
ശയനാഗമനാദിഭോജനനാനാകർമ്മം
ആചരിക്കുമ്പോൾസ്വാനുഭാവഭാവാനുഭവം
മേന്മേലേക്രമമനുഭവമായിരിക്കുന്നു.
ഇന്ദ്രിയകാരണാർത്ഥങ്ങളെയുമനുമാനാൽ
നന്നായുണ്ടറിഞ്ഞിട്ടുസ്വപ്നവൽസവേന്ദ്രിയ-
വിഷയവ്യാപാരങ്ങൾകണ്ടാലുംകേൾക്കെചെയ്താ
വിഷയമനുഭവിച്ചാലുംഭക്തനുമല്ല.
ഒന്നിലുംസ്പർശിക്കയില്ലാത്മാവെങ്ങിനെയെന്നാൽ
മന്നിടത്തിങ്കൽസൂര്യൻലോകത്തെയെന്നപോലെ.
സർവ്വവുംകണ്ടീടിലുമജ്ഞാനബുദ്ധിയിങ്കൽ
കൈവരാനിപുണനായ്സ്വയംജ്യോതിരി[illegible]യി
അജനായപ്രമേയനായ്മഹാഭൂതിയായി
വിജ്ഞയമായിട്ടെല്ലാമനുഭൂതാത്മാവായി
ഏകനായ്ദ്വിതീയനായാത്മാരാമനായുടൻ
ആകവേതാനായ്ക്കൊണ്ടുസഞ്ചരിക്കുന്നുജ്ഞാനി.
കേവലത്തിങ്കലെത്രകാലംസമ്മോഹമെന്നാ-
ലാവിർഭൂതമാമത്രകാലവുംദ്വൈതഭ്രമം
ദ്വൈതമില്ലല്ലോതനിക്കോർത്താൽനാമാകൃതി
യാതമാംനാമാകൃതിയാശ്രമവർണ്ണങ്ങളിൽ

നന്നവയെല്ലാംവേറായ്‌യതിവർണ്ണാശ്രമിയായ്
തന്നുള്ളിൽനിസ്സംഗനായ്‌നില്ക്കുന്ന ജ്ഞാനവാനും
അന്യമില്ലുകക്കാമ്പിലായതുമൂലമായി
ജാതമായുള്ളാണ്മതെല്ലാംവ്യോമനിലേഖ്യതുല്യം
ജാതമാംപഞ്ചവർണ്ണമെന്നറികതുതന്നെ.
മായാലോകമാമരിനാലേബാധയുമില്ല
മായാസാക്ഷിയായേവുമാത്മാവുതന്നിക്കെന്നും.
ഇത്തരമറിഞ്ഞുള്ളിലേററവുംദൃഢജ്ഞനായ്
വിത്തായിട്ടതിശാന്തനായിരിക്കുന്നജ്ഞാനി
പണ്ഡിതമാനികൾക്കുതോന്നുന്നോരഭിമാനം
രണ്ടെന്നുചൊല്ലീടുന്നോരത്ഥവാദങ്ങൾവൃഥാ
പരമാനന്ദാത്മാനുഭവയോഗിയാമവൻ
വരുവുമിപ്പാനിഷ്ടകായവേദാദിവിധ,
യോഗധാരണകൊണ്ടുസവ്വസങ്കല്പങ്ങളെ
വേഗേനദഹിപ്പിക്കുമില്ലസംശയമേതും;
യാതൊരുഭാവകമ്മവികല്പാവസ്ഥാദികൾ
ചേതസിതോന്നിച്ചെയ്യുഭുജിച്ചീടുന്നതെല്ലാം
അഗ്നിയിൽപദാത്ഥങ്ങൾദഹിക്കുന്നതുപോലെ
വിഘ്നമെന്നിയേജ്ഞാനംപാവകൻദഹിച്ചീടും.
എന്നുടെധ്യാനംകൊണ്ടുംകീത്തനാദികൾകൊണ്ടും
യോഗവൃത്തികൊണ്ടുമിങ്ങശുഭമെല്ലാററെയും
ശുഭങ്ങൾകൊണ്ടുകളഞ്ഞീടേണംവഴിപോലെ
ശുഭമാംഭക്തിയോഗാൽചിലർതന്നുടെദേഹം
നശിയാതിരിപ്പാനായ്‌നോക്കീടുന്നിതുചിലർ
ആശയാധീനന്മാരായുന്നുടെശരീരത്തെ
പലതാമുപായത്താൽസിദ്ധിയായ്‌യോജിക്കുന്നു.
ചിലരിദ്ദേഹംനിത്യമല്ലെന്നുനിശ്ചയിച്ചു
വൃക്ഷത്തിന്നിഹഫലമെങ്ങിനെയതുപോലെ
വൃക്ഷമാംദേഹത്തിനുയോഗമാംഫലമെന്നു
നിശ്ചയിച്ചിട്ടുഭക്തിയോഗത്തെസ്സേവിക്കുന്നു.
ഇച്ഛാദിശരീരത്തെസ്സൌഖ്യങ്ങൾവിട്ടുചിലർ
സശ്രദ്ധയോടുംദേഹഭോഗേച്ഛാഗ്രഹമനോ
വിശ്വാസത്തോടുമെന്നെയാശ്രയിച്ചിട്ടുഭക്ത്യാ
യോഗസ്ഥനായിരുന്നീടുന്നാവൻവൃദ്ധിക്ഷയം
ആഗതംചിലവുകൾവ്യാപാരസുഖാദിയും
ചിത്തത്തിൽനിന്നുനീക്കിവസിക്കുന്നിതുനന്നായ്
ഉത്തമനവനിചരാനിചരാദിദ്വൈതമില്ല.
ആത്മാവുംദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണാദിതമ്മിലുള്ളോ-
രാത്മസംബന്ധംതന്നെസംസാരമെന്നുചൊൽവൂ;
ആത്മാവുംദേഹാദിയുംഭേദമായുന്നിത്തമ്മി-
ലമ്മിശ്രസംസാരമായ്‌സംബന്ധമശുഭത്തെ
ഭക്തിയോഗാദൈക്യജ്ഞാനത്തിനാൽതീത്തീടേണം
ഭക്തിയോഗാത്മകനാമെന്നെയാശ്രയിച്ചെടോ!"
ഇത്തരമരുൾചെയ്തനേരത്തുദ്ധവന്താനും
ചിത്തമോദത്തോടിതപത്തോന്നാഞ്ചോദ്യംചെയ്തു:—
"അന്യമാമനാത്മയോഗങ്ങളാല്പമാൻജ്ഞാന-
മെങ്ങിനെഭവഗംസിദ്ധിച്ചീടുന്നിതുചൊൽക?
മാനസജയംവരുത്തീടുവാനല്ലോയോഗം.
മാനസജയത്തിന്നങ്ങാശ്രയമായിക്കൊണ്ടു
ഉത്തമോത്തമമായിസകലത്തിനുമെല്ലാം
ഭക്തിയോഗത്തെയരുൾചെയ്യണ"മെന്നിങ്ങിനെ
ചോദിച്ചോരുദ്ധവൻറവാക്കുകൾകേട്ടുകൃഷ്ണൻ
മോദേനമന്ദസ്മിതംചെയ്തരുൾചെയ്തവാക്യം
കേട്ടുകൊള്ളുകനൃപതീമണേ!വഴിപോലെ
ശ്രേഷ്ഠനാമുദ്ധവനോടായിട്ടുകൃഷ്ണൻചൊന്നാൻ:—
"എന്നുടെധമ്മങ്ങളെവന്ദിച്ചീടുന്നുകേൾക്ക.
എന്നുടെധമ്മത്തിനാൽമാനവശ്രദ്ധയോടും
ജയിച്ചുകൂടാതൊരുമൃത്യുവെജ്ജയിക്കുന്നു
ജയിപ്പാൻസവ്വകമ്മമെങ്കലർപ്പണംചെയ്തു
മെല്ലമെല്ലവേമനംകൊണ്ടെൻറധമ്മാത്മാവിൽ
നന്നായിമനോരതനായിട്ടുതന്നെസവ്വ-
കമ്മങ്ങൾചെയ്തുപുണ്യദേശമാശ്രിതനായി
നിമ്മലഭക്തന്മാരാംസാധുക്കളോടുംകൂടി
ദേവദൈതേയനരന്മാരിൽഭക്തന്മാരായി-
ക്കേവലചരിതത്താൽസത്രത്താൽവേറായിനി-
ക്കായുള്ളോണ്ടുത്സവങ്ങളെചെയ്കയുംഗീതനൃത്തം
ആദിയായ്‌മഹാരാജവൈഭവവിഭൂതിയാൽ
സേവിക്കസവ്വഭൂതത്തിങ്കലുമെന്നെത്തന്നെ.
വ്യോമംപോലകംപുറംസവ്വത്രവ്യാപ്തമായി
പൂർണ്ണമായുള്ളോണ്ടുമലവിച്ഛിന്നാശയനായി
കാണേണമാത്മാവിനെയാത്മനാസവ്വംതത്വം.
ഇങ്ങിനെസവ്വഭൂതങ്ങളേയുംമത്ഭാവത്തിൽ
ഒന്നായിക്കാണുന്നേരംദ്വൈതഭേദവുമില്ല.
സവ്വംഞാനായുള്ളാണുംഭാവസംയുക്തനായി
സവ്വംജയിച്ചറിഞ്ഞന്യമില്ലെന്നുകണ്ടു
കേവലജ്ഞാനമതുതന്നെയുംപ്രാപിക്കണം.
ബ്രാഹ്മണങ്കലുംചണ്ഡാലങ്കലുംസൂര്യൻപോലെ
സമദൃക്കായിക്കണ്ടുവിദ്വാനായ്‌നരന്മാരിൽ
ഏററവുംമത്ഭാവനാലഹങ്കാരങ്ങൾനീക്കി
മുററീടുംഭക്ത്യാസവ്വജനങ്ങളാത്മദൃക്കായ്
ലജ്ജകൂടാതെനമസ്കരിച്ചുഗോചണ്ഡാല
വജ്ജിതഖരാദികൾസവ്വുംസമമെന്നു
തുല്യതയായഭാവംജ്ഞാനത്താൽസിദ്ധിക്കേണ-
മെല്ലാവസ്ഥക്കളിലുംമത്ഭാവംവന്നീടാതെ
തുല്യമില്ലാതെയെത്രനാളിരിക്കുന്നിതെന്നാൽ
അത്രനാളേക്കുംമനോവാക്കുകായങ്ങളായ
വൃത്തികൾകൊണ്ടുതുല്യദേവോപാസനവേണം.
സവ്വുംബ്രഹ്മാത്മകമായിവിദ്യയാകണ്ടു
സവ്വത്തിങ്കലുംനിന്നുബന്ധമുക്തനുമായി
സവ്വഭൂതങ്ങളിലുംവാങ്മനഃകായവൃത്ത്യാ
സവ്വുംഞാൻതാനെന്നുഭാവിച്ചുവഴിപോലെ
സവ്വകാലങ്ങളിലുമിതുപോൽമമമത-
മെന്നതല്ലാതെയില്ലെന്നറിഞ്ഞുമത്ഭാവേന
സവ്വഭൂതേഷുമനോവാക്കുകായങ്ങളാലെ

ദുൎവ്വിഷയങ്ങളായരാഗാദ്യഭിമാനം
അക്രമങ്ങളുംഹിംസാദികളാംദോഷങ്ങളും
വക്രങ്ങൾവിട്ടുനല്ലസന്മാൎഗ്ഗപരനായി
തെളിഞ്ഞിട്ടെന്റെധൎമ്മംതന്നിലുത്തമനായി
വിളങ്ങുംവിവേകേനനിൎഗ്ഗുണനിഷ്കാമനായ്
സൎവ്വവുമെങ്കൽസമൎപ്പണത്തെച്ചെയ്യുന്നേരം
ആയതിലുളവാകുംകൎമ്മങ്ങൾഫലമെല്ലാം
കേവലംഫലാഗ്രഹിയായിട്ടുൾഷകമ്പോൽ
ചെയ്യതിൻസാരംനിവൃത്യൎത്ഥമെന്നതുതന്നെ
എല്ലാവസ്തുക്കളിലുംസാരത്തെഗ്രഹിപ്പവ-
നല്ലോബുദ്ധിമാന്മാരിൽവെച്ചതിബുദ്ധിയുള്ളോൻ.
കാൎയ്യകൎമ്മങ്ങൾചെയ്യുംഫലത്തെയറിയാതെ
കാൎയ്യംമേഫലമെന്നതായവനബുദ്ധിമാൻ.
യാതൊരുഫലജ്ഞനായ്സത്യവാനവനിഹ
യാതൊരുഅമൃതത്തെപ്രാപണംചെയ്തിടുന്നു.
എല്ലാവസ്തുവിന്മേലാംബ്രഹ്മത്തെപ്രാപിപ്പതും
എല്ലാവസ്തുക്കളിലുംമുഖ്യമാംഫലമല്ലൊ.
യാതൊരൎപ്പണത്താൽജ്ഞാനവിജ്ഞാനതല്പരമാ-
മിതിനെയറിഞ്ഞിട്ടുസംശയരഹിതനായ്
മതിമാൻബ്രഹ്മത്തേയുംപ്രാപിച്ചീടുന്നിതെടോ!
ബ്രഹ്മത്തെവഴിപോലെസംഗ്രഹപ്രതിപാദ്യ-
നിൎമ്മലവ്യാസവിധികൊണ്ടുദേവാദികൾക്കും
ദുൎല്ലഭ്യമായിശ്ശാന്തിപദമായ്നാശശൂന്യ
നിൎണ്ണയജ്ഞാനമേററംസ്പഷ്ടമാംയുക്തികൊണ്ടും
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനംരണ്ടുംമോചിക്കുംവിജ്ഞാനത്താൽ
ശുനംപൂരുഷൻനഷ്ടസംശയനായീടുന്നു
ശോഭിതവിവാകത്തിൽനിൻപ്രശ്നമെന്റെവാക്കു
ഏവംചിത്തത്തിൽധരിക്കുന്നവൻസനാതന-
മായീടുംഗുഹ്യപരബ്രഹ്മത്തെപ്രാപിച്ചീടും.
എന്നുടെഭക്തന്മാൎക്കുവിജ്ഞാനംദാനംചെയ്തു
ഭിന്നമെന്നിയേദ്വൈതഹീനമായിരിക്കുന്ന
ബ്രഹ്മത്തെപ്പവിത്രമായ്പരമായ്ശുചിയായി
നിൎമ്മലജ്ഞാനദീപദർശയനായിക്കൊണ്ടു
നിത്യവുംപൂജിക്കുന്നോരുത്തമനവൻതന്നെ
നിത്യവുംപൂജിക്കുന്നുബ്രഹ്മാവാദികളെല്ലാം.
തോന്നീടുന്നതുസൎവ്വംചിന്മയാദ്ദശസ്ഥവായ്
തോന്നീടുന്നതുബ്രഹ്മപൂജയെന്നറിയേണം.
ഇതിങ്കൽശ്രദ്ധായുക്തനായിട്ടുവ്യക്തനായി
നിത്യവുംകേൾക്കുന്നൊരുമാനവനെങ്കൽഭക്തി-
യുക്തനായുള്ളതുംകൎമ്മത്തിങ്കലില്ലൊരുബന്ധം
നിന്നാലുംബ്രഹ്മമറിഞ്ഞഖിലശോകമോഹം
മാനമത്സരാദിയാംമാനദോഷങ്ങൾനീക്കി
നീയുമിങ്ങാശാദ്യാദിശൂന്യനായ്ഭക്തിയോടും
ദുൎവ്വിനീതാദിഹീനനായഹംഭാവദംഭ-
നാസ്തിക്യംശഠതയുംമോഹദേഹോഹഭാവം
അസത്യമശുശ്രൂഷാദികൾചെയ്യാതെകണ്ടു
ശാന്തനായ്ക്രൂരാക്രൂരസമബുദ്ധിമാനായി
സന്തതംസൎവ്വാത്മകബുദ്ധിയായിരിക്കുന്ന
ബ്രാഹ്മണപ്രിയനായിക്കൊണ്ടുവാഴുന്നസാധു
നിൎമ്മലൻതനിക്കുശ്രദ്ധിക്കായുംഭക്തിയുള്ള
ശൂദ്രനായാലുംനാരിയായാലുംമടിയാതെ
ഭദ്രമാംബ്രഹ്മജ്ഞാനംഗ്രഹിപ്പിക്കയുംവേണം.
മോക്ഷസാധനഫലമാകുമിജ്ഞാനംതന്നെ (വേണം
മോക്ഷേച്ഛുക്കൾക്കുസാക്ഷാൽജ്ഞാനികൾനല്ക-
പിന്നെയുംജ്ഞാനാമൃതംപാനംചെയ്താനന്ദമായ്
ജ്ഞാനകൎമ്മങ്ങൾയോഗമവധാരണംനാലും
മാനവന്മാൎക്കുമിഹധൎമ്മമെന്നാകുന്നിതു-
മാദിയായ്സൎവ്വകൎമ്മമാത്മാവുതങ്കൽതന്നെ
നന്ദായിനിവേദിച്ചുസമൎപ്പിച്ചാത്മജ്ഞാനാ-
നന്ദപീയൂഷംതന്നെപിന്നെയുംചൊല്ലിക്കൊണ്ടു
നന്നായിവസിക്കുന്നിതുത്തമജ്ഞാനിയവൻ.
സൎവ്വഭൂതങ്ങളേയുമീശ്വരാത്മകത്വേന
സൎവ്വദാകണ്ടുസേവിച്ചീടുകെന്നതുൾചെയ്തു
സൎവ്വവുംനാരായണബ്രഹ്മമെന്നാകയാലെ
കേവലംസേവിച്ചീടുംതാനുമായതുതന്നെ
സകലത്തിലുംശ്രേഷ്ഠംകേവലജ്ഞാനമെന്നെ-
ന്നേകനായകനതുൾചെയ്തിതുവഴിപോലെ.
കേട്ടാലുമുദ്ധവമ! മാധവൻതങ്കൽനിന്നു
ശ്രേഷ്ഠമാംയോഗമാൎഗ്ഗമിങ്ങിനെകേട്ടുദ്ധവൻ
ആനന്ദബാഷ്പംപൊഴിഞ്ഞേററവുമിടൎമുട്ടി
ധൈൎയ്യത്തോടേററംബഹുമാനഭക്തിമാനായി
പിന്നെയുംകമലാക്ഷൻചരണപത്മങ്ങളിൽ
നന്നായിനമസ്കരിച്ചാനന്ദചിത്തത്തോടും
മന്നവ! പറഞ്ഞിതങ്ങുദ്ധവർകൃഷ്ണനോടു:—
"മോഹമാമന്ധകാരാശ്രിതനായിരിക്കുംഞാ-
നിഹനിന്തിരുവടിതന്നുടെസന്നിധാനേ
നിന്നിട്ടുസൂൎയ്യൻതന്റെസന്നിധൌതിമിരങ്ങൾ
ശൂന്യമാകുന്നപോലെഎന്നുടെചേതസ്സൊക്കെ-
നശിച്ചുതെളിഞ്ഞുഞാൻനിൎമ്മലചിത്തനായി
വിശദജ്ഞാനിയായിസംശയശൂന്യനായി
ബ്രഹ്മാവാദികളാലുംപൂജ്യനായുന്നേനഹം
സൎവ്വാത്മാവായഭവാൻസന്നിധിദർശനത്താൽ
നിന്നുടെഭക്തനായോരിനിക്കുവിജ്ഞാനമാം
മംഗലപ്രദീപത്തെദ്ദാനംചെയ്തതുമൂലം
നിന്തിരുവടിയുടെപാദപത്മങ്ങൾമൂലേ
ചെന്താമരാക്ഷ! നമസ്കരിച്ചീടുന്നുമേന്മേൽ.
നിന്നുടെസംബന്ധികളായിസ്നേഹിതരായ
നിന്നീടുംവൃഷ്ണ്യന്ധകസാത്വികരായുള്ളോൎക്കും
തന്മായാവിരഹിതബോധമാംവിവേകത്തെ
ചിന്മയനായഭവാൻദാനത്തെച്ചെയ്തുകൊണ്ടു
നന്നായിശ്ശുദ്ധരാക്കിവെയ്ക്കയുംചെയ്തുവല്ലോ.
മഹത്താംയോഗിയായിട്ടിരിക്കുമിവന്താനും
മഹത്താംതപ്പാദത്തെശ്ശരണംപ്രാപിക്കുന്നു.
മോഹമാമപായത്തെക്കൂടാതെപ്രാപിക്കുന്നി-

താഹന്തതല്പാദാബ്ജസേവനരതിയാലെ
ഇത്തരംപറഞ്ഞുകൂപ്പീടിനോരുദ്ധവനോ-
ടുത്തമപുമാൻജഗന്നായകനരുൾചെയ്തു:—
“നീയിനിബദര്യ്യാഖ്യമാമെന്റെയാശ്രമത്തെ
പ്രാപിച്ചുമല്പുരതീർത്ഥസ്നാനശുദ്ധനായി
കന്മഷഹീനനായിവല്ക്കലാംബരനായി
നിർമ്മലവന്യഭുക്കായ്സുഖനിസ്പൃഹനായി
തിതിക്ഷാന്മാവായ്ശീതോഷ്ണാദികൾസഹിതനായ്
സ്വാദ്ധ്യായശീലനായ്ജിതേന്ദ്രിയനായ്ശാന്തനായി
ജ്ഞാനസംയുതനുമായ്സമബുദ്ധിമാനായി
എന്നുടെശിക്ഷപോലെവിവിക്തദേശസ്ഥനായ്
എങ്കലേചിത്തംവച്ചുമദ്ധർമ്മനിരതനായ്
സങ്കടമെന്യേവസിപ്പൂതാക!ശാന്തിയോടും.
സംസാരവിച്ഛിന്നമാംമല്പരപദപ്രാപ്തി
സംശയമില്ലശാന്ത്യാവന്നീടുംനിനക്കെടോ!”
കേൾക്കെടോനൃപ!ഏവംമുക്തനാമുദ്ധവനും
പാല്ക്കടൽമകൾമണവാളന്തൻപാദത്തിങ്കൽ
നമസ്കാരവുംചെയ്തുവന്ദിച്ചുപ്രദക്ഷിണം
ക്രമത്താൽചെയ്തുപുത്രമിത്രാദിബന്ധമെല്ലാം
ത്യജിച്ചുകൃഷ്ണൻപദംമേന്മേലേനമസ്കരി-
ച്ചുകക്കാമ്പിങ്കൽജഗല്പാലകനുടെവാക്യം
നന്നായിശോഭിപ്പിച്ചുനരനാരായണന്മാർ
തമ്മുടെയാശ്രമത്തെഗ്ഗമിച്ചുവഴിപോലെ.
ലോകൈകബന്ധുവായമാധവനുപദേശാൽ
ഏകഭക്തനാമവൻതപസാദിനംപ്രതി
വാണുസൽഗതിവന്നുഭാഗ്യവാനുദ്ധവനും
ഭൂമിപാലക!ഭാഗവതത്തിൽമുഖ്യംകേൾക്ക:
പരമാനന്ദധരജ്ഞാനപീയൂഷമായി
പരയോഗേശപദംസേവ്യനായ്നിർമ്മലനായ്
പരിശുദ്ധനതായ്മേവീടുംഭാഗവതനായ്
പരമാത്മാവാംകൃഷ്ണൻതന്നാലെചൊല്ലപ്പെട്ടി-
ട്ടിരിക്കമിതിൽശ്രദ്ധായുക്തനാംയാതൊരുത്തൻ
ധരിച്ചിട്ടിദംജ്ഞാനാമൃതത്തെസേവിക്കുന്നു.
അവനിജ്ജഗന്മായാതന്നെയുംമോചിക്കുന്നു.
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനതത്വസാരമാംപരമാത്മ-
ജ്ഞാനപീയൂഷംജനിമരണനാശത്തിനായ്
പാനംചെയ്തിരിക്കുന്നതൽഭൃത്യവർഗ്ഗ്യത്തെയും
ആദ്യനായ്പുരുഷനായിരിക്കുംവിഷ്ണുവിനെ
ഞാനിതാവണങ്ങുന്നേ”നെന്നുശ്രീശുകന്താനും
ആനന്ദമോടരുൾചെയ്തപ്പോൾനൃപഞ്ചൊന്നാൻ
“കേട്ടാലുംമഹാമുനേ!ഭാഗവതോത്തമനായ്
ശ്രേഷ്ഠനാമുദ്ധവനുംവനത്തിൽപോയശേഷം
വിഷ്ടപാധിപൻജഗന്മംഗലൻനാരായണൻ
ശ്രേഷ്ഠമാംദ്വാരകയിൽഭൂതഭാവനകൊണ്ടു
വന്നൊരുവിപ്രശാപാൽയാദവപതികൃഷ്ണൻ
തന്നുടെകുലംനശിപ്പിച്ചതുംസർവ്വനേത്ര
മോഹനമായഭഗവൽകളേബരംതന്നെ
സംഹാരംചെയ്തകഥകേൾപ്പതിനായിക്കൊണ്ടു
ശ്രോത്രാദിക്കേതുംരതിയില്ലെന്നതിരിക്കിലും
ഭക്തിമാന്മാരായ്ചിത്തശുദ്ധരായ്ശാന്തരായി
കവികളായിരിക്കുംസത്തുക്കൾക്കെല്ലാവർക്കും
കേവലകീർത്ത്യാമാനരതിസിദ്ധിദമായും
ജിഷ്ണുവിന്റെരഥസാരഥ്യംചെയ്തുകൊണ്ടു
വിഷ്ണുവിശ്വാത്മാതന്നെസ്സത്തുക്കൾകാണ്കകൊണ്ടും
യാതൊരുകൃഷ്ണൻകഥയാദ്യന്തംകേട്ടഭക്തർ
ചേതസിമാലിന്യംപോയ്മുക്തരായ്ഭവിക്കുന്നു
സല്ക്കഥാകീർത്ത്യമാനന്മാരായകവികൾക്കു
സല്ക്കഥാസത്തിങ്കലേസമർപ്പിപ്പതിനായും
ദൃശ്യങ്ങൾമായാമയമെന്നസദ്വചനത്തെ
നിശ്ചയമാക്കീടുവാനായുമിക്കഥാത്മക-
നാകിയകൃഷ്ണൻതന്റെദേഹത്യാഗവുമിനി-
ക്കാകാംക്ഷയുണ്ടുകേൾപ്പാനെ”ന്നുകേട്ടൊരുമുനി
ചൊല്ലിനാനെടോനൃപ!മാധവനുദ്ധവനെ.
കല്യാണമോടുപറഞ്ഞയച്ചുവാഴുംവിധൌ
വ്യോമനിന്നിന്നുഭൂവികൊള്ളിമീൻവീഴുന്നതും
മേന്മേലേകണ്ടുകൃഷ്ണൻനോക്കീടുംനേരത്തിങ്കൽ
പാരിജാതവുംദേവസഭയുംവേഗമോടെ
പരന്നിട്ടംബരത്തേക്കുയർന്നുമറഞ്ഞതും
കണ്ടുകേശവനരുൾചെയ്തിതുരാമനോടു:—
“കണ്ടീലേയിതു?നാശഹേതുക്ക”ളെന്നുകാട്ടി.
നല്ലതല്ലിനിമുഹൂർത്തംപോലുംനാമിവിടെ
എല്ലാരുംകൂടിവസിക്കുന്നതുയദുപതേ!
സ്ത്രീബാലവൃദ്ധാവധിധനത്തെയിഹനിന്നു
സ്വബലാൽപാലിപ്പാനായ്ശംഖോദ്ധരിപ്പിച്ചു
നാമെല്ലാംപ്രഭാസമാംമുഖ്യമാംസരസ്വതി
കന്മഷഹരതീർത്ഥസ്നാനത്തെച്ചെയ്യവേണം.
അതിനുപോയിച്ചെന്നുനന്നായിട്ടുപാസിച്ചു
വ്രതത്താൽദേവകളെപ്പൂജിക്കുവഴിപോലെ
മഹാത്മാംബ്രാഹ്മണരെപ്പൂജിച്ചുഹിരണ്യാദി
മഹദ്ദാനങ്ങൾവസ്ത്രമശ്വവാരണരഥ-
മേദിനീപത്തനവുമെന്നിവദാനംചെയ്തു
ദോഷത്തെക്കളഞ്ഞുകൊണ്ടുത്തമശുഭത്തിനു
ദേവഗോവിപ്രന്മാരെമററുംനാംവിധിപോലെ
പൂജിക്കവേണ്ടു”തെന്നുമാധവവാക്യംകേട്ടു
യാദവവീരന്മാരുമതിനായാരംഭിച്ചു.
മന്നവ!കൃഷ്ണവാക്യാൽമോദിച്ചുയാദവന്മാ-
രുന്നതഭക്ത്യാമുന്നേശ്രേയസ്സായിരിക്കുന്ന
പാനത്തെച്ചെയ്യവേണ്ടുമുപസാധനത്താലും
പിന്നെയുംമൈരേയകംവിഭ്രംശകാരമായി
തന്നെത്താൻമറപ്പിക്കുംമദിരാമദ്യംതന്നെ
കൃഷ്ണമായയാമൂഢധീക്കളായുമഹാപാനം
തൃഷ്ണയാചെയ്തുമത്തോന്മത്തരായിതുചിത്തം
തന്നേയുംമറന്നേററംവീരന്മാരായുള്ളോരും
ഉന്നതബലഭദ്രാദികളുംക്രൂരന്മാരായ്

ബോധവജ്ജിതരായിട്ടായുധയുദ്ധംചെയ്തു
ബോധജ്ഞന്മാരായവർമായയാലതുകേൾക്ക.
വില്ലുവാൾഗദയഷ്ടിതോമരപതാകങ്ങൾ
വല്ലഭമോടുമററുമായുധജാലങ്ങളും
ആനകൾകുതിരകൾതേരുകൾഖരങ്ങളും,
ദാനാത്ഥംപശുക്കളുമൊട്ടകംകാലാളുകൾ
എന്നിവമററുംപലസൈന്യഭാരങ്ങളോടും
അന്യോന്യംമദാന്ധന്മാരായിട്ടുനടന്നുപോയ്
ചെന്നിതുതീത്ഥാന്തരത്തിങ്കലദ്ധ്യപവനേ
ഉന്നതന്മാരാംപ്രദ്യുമ്നാഖ്യസാംബാദിയുധി
ക്രുദ്ധമത്സരന്മാരാമക്രൂരഭോജന്മാരും
പ്രൌഢനാമനിരുദ്ധൻസാത്യകിസുഭദ്രനും
സംഗ്രാമജിത്തുതാനുംസുചാരുഗദൻപിന്നെ
സുരഥൻസുമിത്രനുംനിശഠനുമ്മൂകാദി
സഹജിത്തനുംശതജിത്തുംഭോജമുഖ്യന്മാർ
അഹങ്കാരേണതമ്മിൽമദിരാമദാന്ധരായ്
മാധവൻതൻെറമായാമോഹധീകളായുടൻ
അന്ധകഭോജസാത്യക്യാഖ്യസേനാനീതൃശം
ശൂരസേനനുംമററുമോരോരോവീരന്മാരും
ശൂരതകൊണ്ടുതമ്മിൽകലഹിച്ചായുധത്താൽ
കളിച്ചുപുളച്ചേററുകറുത്തുരണംതുട-
ന്നിളച്ചുതമ്മിൽസ്നേഹംമറുത്തുകലഹത്താൽ
മരിച്ചുതുടങ്ങിനാരന്നേരംരണംതമ്മിൽ
പെരുത്തുഘോരമായിതങ്ങളിൽനാശമായി-
വിപ്രശാപത്താൽപുരുഷോത്തമമായയാലേ
ക്ഷിപ്രംമോഹിതരായിച്ചെയ്യുന്നരണത്തിൻെറ
ചിത്രമെന്തോന്നുചൊൽവുപുത്രനെത്താതൻകൊൽവു.
പുത്രൻതാതനെഭ്രാതാക്കന്മാരുമവ്വണ്ണമേ
കളത്രപിതൃസ്യാലമാതുലൻമരുമകൻ
വിളിച്ചുമേററംതമ്മിൽമുടിഞ്ഞാരെന്നേവേണ്ടു.
ജ്ഞാതിബന്ധുക്കൾതമ്മില്ലൊരുതിയെപൊട്ടുങ്ങി
ചേതസിവൈരാൽവില്ലുകൊണ്ടായിവന്നിതപ്പോൾ
വില്ലുകൾമുറിഞ്ഞുപോയ്മുഷ്ടിയാല്പ്രഹരത്താൽ
തല്ലിനാനേരകപ്പുൽകൊണ്ടുമായൊട്ടുക്കത്തിൽ
തങ്ങളിലേരകപ്പുൽവാരിയുമെയ്യുമെയ്യും
തങ്ങളിൽവാരിവാരിയാരാധിക്കയുമായി.
മത്തനാംരാമൻവംശനാശമിങ്ങിനെകണ്ടും
ചിത്തത്തിൽകൃഷ്ണന്മായചെന്നുമൂട്ടുക കൊണ്ടും
ആരണശാപംകൊണ്ടുംരണവൈഭവംകൊണ്ടും
ധീരനായിരിപ്പവൻമായയാമന്ദനായി
ബോധത്തെവിട്ടുമോഹിച്ചേററവുമതിരുഷാ
ക്രോധിച്ചുയദുകുലസംഹാരമതുംചെയ്വാൻ
ക്രുദ്ധനായ്ബലഭദ്രഹേനുമുദ്യുക്തനായി
ബദ്ധരോഷേണകുലസംഹാരംചെയ്താനെടോ!
ബ്രഹ്മശാപത്താൽകൃഷ്ണൻമായയായാദവന്മാർ
തമ്മിലേമുടിഞ്ഞിതങ്ങെന്നാതേപറയേണ്ടു.
വേണുകാനനേവേണുതങ്ങളിലുരുമ്മീട്ടു

വേണുവിലുണ്ടാമഗ്നിതപനംദഹിക്കുമ്പോൾ
യാദവകുലമൊക്കെനശിച്ചിതിപ്രകാരം
ആദിനായകനപ്പോൾചിന്തിച്ചിതിപ്രകാരം:—
"ഭൂമിക്കുണ്ടായഭാരമൊക്കെയുമെന്നാൽതന്നെ
താമസമെന്യേതീത്തുതൊനിഹശേഷമായി"
എന്നുചിന്തിച്ചനേരംബലഭദ്രനുംവേഗം
വന്നകോപവുംവിട്ടുസമുദ്രതീരത്തിങ്കൽ
ചെന്നിരുന്നേറിയൊരുയോഗാഗ്നിബലംകൊണ്ടു
തന്നുടെശരീരവുംമാനുഷലോകത്തേയും
ത്യജിച്ചിട്ടാത്മാവിനാലാത്മാനംതന്നിൽതന്നെ
യോജിപ്പിച്ചഖണ്ഡനായ്പൂർണ്ണനായ്വന്നീടിനാൻ.
ദേവകീസുതനായഭഗവാൻരാമൻതൻെറ
കേവലംനിർവ്വാണത്തെക്കണ്ടതിനനന്തരം
തൂഷ്ണീംഭൂതനായ്പിന്നെചതുർബാഹുക്കളോടും
വൈഷ്ണവരൂപംപൂണ്ടുകേവലംപ്രഭയാലേ,
ലോകേഷുതിമിരങ്ങൾ സ്തമിക്കയുംചെയ്തു
പുകയെന്നിയേവഹ്നിജ്വലിക്കുന്നതുപോലെ
ശ്രീപതിഘനശ്യാമവർണ്ണനായ്ശോഭിച്ചിതു.
ശ്രീവത്സാങ്കിതംതപ്തഹേമാഭംപീതാംബരം
കോമളാനനസ്മിതവക്ത്രാബ്ജസുമംഗലം
നീലകുന്തളബന്ധമണ്ഡിതപുണ്ഡരീക-
ശോഭിതദളമനോഹരനേത്രാഭാസുരൻ
മകരകുണ്ഡലങ്ങൾമിന്നീടുംഗണ്ഡദ്വയം
കടിസൂത്രവുംബ്രഹ്മസൂത്രവുംകിരീടവും
കടകാംഗദഹാരകൌസ്തുഭവനമാല
ശങ്കരാജിതഗളപ്രഭയുംമഹാപ്രഭം
ശംഖചക്രങ്ങൾഗദാദ്യായുധഭുജപ്രഭം;
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നഭഗവാൻതൻെറനല്ല
പങ്കജാരുണപ്രഭപൂണ്ടദക്ഷിണപാദം
ഊരുവിന്മേലേവെച്ചുയോഗസ്ഥനായിക്കൊണ്ടു
പരമപുരുഷൻതാൻവസിക്കുന്നതുനേരം
മുസലാവശേഷത്താലുണ്ടായശരവുമായ്
മൃഗത്തെനോക്കിവരുംകാട്ടാളൻപോന്നുവന്നു
മൃഗത്തിന്നാകാരമാംഭഗവൽപാദംകണ്ടു
മൃഗമെന്നോർത്തുശരമയച്ചുകാട്ടാളനും;
ചതുർബ്ബാഹുക്കളോടുംശോഭിക്കുംപുമാനെക്ക-
ണ്ടതിവേപഥുവോടുംപാപഭീതനുമായി
വേഗേനചെന്നുഭഗവാനുടെപാദത്തിങ്കൽ
മൃഗലോലുപൻവീണുനമസ്കാരവുംചെയ്തു.
മാധവ!മമപാപംകൊണ്ടുഞാനറിയാതെ
ചെയ്തപരാധംസവ്വംക്ഷമിക്കകൃപാംബുധേ!
വേദവാദികളാലെവന്ദ്യംതവപാദമല്ലോ.
ബോധത്തെനൽകുന്നതുംതവപാദാംബുജമല്ലോ;
ഉത്തമശ്ലോകനായിട്ടിരിക്കുംഭഗവാനെ
ചിത്തത്തിൽതവപാദധ്യാനേനനൃക്കൾക്കെല്ലാം
സവ്വകന്മഷങ്ങളുമജ്ഞാനങ്ങളുംനീക്കു-
മിപ്പാദംഭഗവാനെ!പൊറുത്തുകൊള്ളേണമേ.

സർവ്വകന്മഷംപോക്കിവൈകുണ്ഠപദംനൽകും
നിർവ്വാണപ്രദ!നിങ്കൽമൃഗലുബ്ധനായഹം
ബോധമെന്നിയേചെയ്തോരപരാധത്തെക്ഷമി-
ച്ചാധിനാശന!വിഷ്ണോ!പൊറുത്തുകൊള്ളേണമേ!
ഹന്തഞാനതിക്രമമിത്തരംചെയ്തുപോയേൻ
നിന്തിരുവടിയുടെയ ത്മയോഗത്തിൻവൃത്തം
ശിവനുംബ്രഹ്മാവാദിയായാരുമറിവീല
കേവലമേവംമായതന്നിലുൽഭൂതനായി-
ട്ടജ്ഞാനിയായഞാനിന്നിതിനെന്തോന്നുവേണ്ടു?
വിജ്ഞാനമൂർത്തേയരുൾചെയ്തുരക്ഷിക്ക"യെന്നു
കാട്ടാളവാക്യംകേട്ടനേരത്തുനാരായണൻ:—
"കാട്ടാളോത്തിഷ്ഠനീയുമെന്നെയിച്ചെയ്തമൂലം
എന്നുടെയനുഗ്രഹാൽസുകൃതികൾക്കെട്ടുള്ള
വിണ്ണവർപദമാകുംസ്വർഗ്ഗത്തിൽപോകവേഗം."
എന്നരുൾചെയ്തനേരംഭഗവൽപദേവീണു
നന്നായിക്കുപ്പിട്ടിന്നെസ്വർഗ്ഗത്തിൽവിമാനേന
തന്നുടെദേഹത്തോടുംകാട്ടാളൻദിവംപുക്കാൻ.
ദാരുകൻഭഗവാനെത്തേരുമായന്വേഷിച്ചു
പാരാതെനടക്കുമ്പോൾതുളസീഗന്ധമോർത്തി-
ട്ടറിഞ്ഞുഭഗവാനെക്കണ്ടഭിമുഖനായി-
ട്ടരയാലിന്റെമൂലേശംഖചക്രാദിപ്രഭം
ചതുർബ്ബാഹുക്കളോടുംവസിക്കുംശ്രീപതിയെ
കുതുകമോടുകണ്ടുതേരവിടത്തിൽനിർത്തി
ബാഷ്പലോചനനായിഭഗവല്പാദങ്ങളിൽ
നമിച്ചിട്ടാദരേണദാരുകനുണർത്തിച്ചു:—
"ഭഗവൻതവചരണാംബുജംകണ്ടീടുവാൻ
അധുനാരജനിയിലന്ധകാരത്തിൽപ്പെട്ടു
കണ്ണുകാണാതെദിശതന്നെയുമറിയാതെ
നിർണ്ണയഹീനംശാന്തിതന്നെയുമറിയാതെ
ചന്ദ്രനില്ലാതെരാത്രിയിങ്കലെന്നതുപോലെ
ഒന്നുമേയറിയാതെഭവിച്ചേനടിയനും"
ഇങ്ങിനെസൂതൻപറഞ്ഞിരിക്കുംനേരത്തിങ്കൽ
നിന്നീടുംതാർക്ഷ്യാംകിതധ്വജമാംരഥമതും
ഹയങ്ങളോടുംകൂടിപ്പോയിതുവിണ്ണുപദേ
അതിവിസ്മിതനായിദാരുകൻനോക്കിനിന്നാൻ.
ദാരുകനായസൂതൻതന്നോടുകൃഷ്ണൻചൊന്നാൻ:—
"ദ്വാരകാപുരിതന്നിൽവേഗേനചെന്നുനീയും
ബന്ധുക്കൾപുത്രന്മാരുമന്യോന്യംരണംചെയ്തു
സിദ്ധിയെപ്രാപിതുംരാമൻതൻമരണവും
എന്നുടെയവസ്ഥയുമൊക്കവേപറകനീ
ഇന്നിദ്വാരകതന്നിലിരിപ്പാൻയോഗ്യമല്ല
എന്നതുമെന്നാൽത്യക്തമാകിയയദുപുരി
വന്നിപ്പോൾസമുദ്രവുംമുക്കുമെന്നതുംചൊൽക.
തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുള്ളദാരുകളത്രതാതാദിക
ളൊന്നിച്ചുവേഗത്തിലർജ്ജുനനുമൊരുമിച്ചു
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽചെന്നുവസിപ്പാൻപോകവേണം
നീയെന്റെധർമ്മത്തേയുംകൈക്കൊണ്ടുജ്ഞാനനിഷ്ഠ-
നായെന്റെമായാരചിതത്തെയുമറിഞ്ഞിട്ടു
പരമപദംപ്രാപിച്ചീടുക"യെന്നിങ്ങിനെ
അരുളിച്ചെയ്തഭഗവാനുടെപാദത്തിങ്കൽ
വീണുടൻനമസ്കരിച്ചവൻപോട്ടുപ്രദക്ഷിണം
നന്നായിച്ചെയ്തുതൊഴുതങ്ങിനെദാരുകനും
ഭഗവാനരുൾചെയ്തവാർത്തയുംചിത്തേവെച്ചു
ദീനഭാവേനചെന്നുദ്വാരകപുക്കപിന്നെ.
കേൾക്കെടോനൃപ!ജഗൽക്കാരണൻനാരായണൻ
ആൽത്തറമുകൾയോഗസംജ്ഞയാമരുവുമ്പോൾ
ബ്രഹ്മാവാദികളായമുനികൾസിദ്ധന്മാരും
അംഗജാരാതിദേവഗന്ധർവ്വവിദ്യാധര
കിന്നരപിതൃനാഗചാരണാപ്സരോയക്ഷ-
ധന്വരാംദ്വിജരക്ഷോഭൂതാദിദേവഗണം
സാക്ഷാൽകേവലൻതന്റെനിർവ്വാണയോഗാനന്ദ-
മീക്ഷിപ്പാനംബരാന്തേവന്നുപൂമലർതൂകി
നിന്നവർചിൽപുമാന്റെജന്മകർമ്മാദികൊണ്ടു
ജല്പിച്ചുമേന്മേൽസ്തുതിച്ചംബരേനില്ക്കുന്നേരം
മന്നവ!ജഗന്നാഥൻതന്നുള്ളിൽതൻവിഭൂതി
തന്നെയുമീക്ഷിച്ചിട്ടുതന്നുടെയാത്മാവിനെ
ആത്മാവുകൊണ്ടുകണ്ടിട്ടാത്മാവിൽയോജിപ്പിച്ചു -
സ്വാത്മാകാരമായഖണ്ഡാത്മാവായ്നേത്രങ്ങളെ
അടച്ചുസമാനമായ്സൂക്ഷ്മജ്യോതിഷമായി
പടുത്വമോടുവാണീടുന്നലോകാഭിരാമൻ
മംഗലമായയോഗധാരണധ്യാനംകൊണ്ടു
തന്നുടെശരീരത്തെയോഗാഗ്നികൊണ്ടുദഗ്ദ്ധ്വാ
ആത്മാനംപരമാത്മാവായൊരുസ്വധാമത്തെ
പ്രാപ്തനായ്ശോഭിച്ചുനിന്നീടിനാൻസ്വയംപ്രഭൻ.
ദേവകൾഭഗവാന്റെതേജസ്സുകണ്ടുമേന്മേൽ
ദേവവാദ്യങ്ങൾഘോഷിച്ചേററവുംപുഷ്പവർഷാൽ
സത്യധർമ്മാദിധൃതിഭൂതിശ്രീകീർത്ത്യാദികൾ
എത്രയുംകീർത്തിച്ചേററംവാഴ്ത്തിനാർനാരായണം.

സ്വർഗ്ഗാരോഹണം

കേവലസ്വധാമത്തെവേശിച്ചതറിയാതെ
ദേവാദിജനങ്ങളുംകണ്ടുവിസ്മിതരായി
ആകാശംഭേദിച്ചിട്ടുയാനംചെയ്യുന്നശോഭ
ആകാശംതന്നിൽമിന്നൽമിന്നീടുന്നതുപോലെ,
മാനുഷജനത്തിനുഭഗവല്പരിലക്ഷ്യം
ആകയുമില്ലവ്യോമ്നിയുണ്ടാകുംമിന്നൽപോലെ,
വ്യോമനിനിന്നുജാതമിന്നലുമതുതന്നിൽ
താമസമില്ലാതടങ്ങുന്നതുപോലെതന്നെ
കേവലാത്മാവിൽനിന്നുവിദ്യുത്തായ്തോന്നിലോകം
കേവലമതിൽതന്നെപൂർണ്ണമാകയുംചെയ്യും.
ബ്രഹ്മരുദ്രാദിദേവഗണങ്ങൾഭഗവാന്റെ
നിർമ്മലയോഗഗതികണ്ടേററംവിസ്മിതരായ്
യോഗയോഗേശനായശങ്കരൻതന്നിക്കുള്ളിൽ
യോഗവൈഭവംകണ്ടുചിത്തകൌതുകമുണ്ടായ്-
പിന്നെദേവാദിഗണമേററവുംസ്തുതിചെയ്തു
ചെന്നവരവരവർസ്ഥാനത്തിൽമരുവിനാർ.

കൃഷ്ണന്താൻജനിച്ചന്നേജ്ജീവൻെറഗതിയോൎത്താൽ
നിൎണ്ണയമമ്പൂംനൂററാറാറുമാസവുംവാണു.
മന്നവ!പരന്തനിക്കോരോരോകായങ്ങളാൽ
വന്നീടുംജനിമൃതിസൎവ്വംമായയാലേ
തന്നുടെമായാവിലാസത്തിനാലെന്ന്യേപിന്നെ
ഒന്നുമേപരമാത്മാതനിക്കില്ലറികനീ.
ആയതുവിചാരിച്ചാൽനടൻെറവേഷംപോലെ
മായയാവേഷംധരിച്ചായതിൽരമിപ്പിച്ചു
പിന്നെത്താൻവേഷാകളയുന്നതുമതുകൊണ്ടു
തന്നുള്ളിൽനടന്നൊരുഹാനിലാഭങ്ങളില്ല.
ഇതുപോൽപരമാത്മാമായാസൎഗ്ഗാദിയാലെ-
ചിത്താകുമാത്മാവിനുസംബന്ധമില്ലൊന്നിലും
മാനുഷാദികളായജന്തുക്കൾതമ്മെപ്പോലെ
ജനനാദികൾബന്ധംഭഗവാന്തനിക്കില്ല
യാതൊരുഭഗവാൻെറഗുരുപുത്രനെയമ-
ലോകത്തുചെന്നുകൊണ്ടുവന്നുനൽകിയതോൎക്ക.
ബാണയുദ്ധത്തിൽമൃത്യുശാസനംജയിച്ചീലേ?
പ്രാണനില്ലാത്തതിങ്കൽപ്രാണനെനൽകീലയോ?
ഇങ്ങിനെയെല്ലാംജയിച്ചേകാത്മാവായിക്കൊണ്ടു
മന്നിടംസൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരംചെയ്യുന്നൊരു
ഭഗവാൻകാട്ടാളൻെറയമ്പിനാൽദേഹമതും
വിഗതമാക്കിയെന്നുചൊൽവതെത്രയുംചിത്രം!
സകലമായകൾക്കുംമായയാംശക്തിധര-
സകലമായിരിക്കുംമായയ്ക്കുപതിയായി-
ട്ടിരിക്കുംഭഗവാനുദേഹമെന്തെന്നുചൊൽവൂ.
ഇത്തരംപലപലാവസ്ഥവിൽകാരണമായ്
ചിത്തായിട്ടന്ന്യമില്ലാതിരിക്കുംഭഗവാനും
മൎത്ത്യനായ്ക്കാട്ടാളനായുള്ളവൻതൻമൂലമായ്
സ്വസ്ഥമാംഗതിലഭിച്ചീടിനാനെന്നതെന്തേ?
ഇക്കഥഉഷഃകാലേഭക്തിയാൽകൃഷ്ണന്തൻെറ
ഉത്തമപരമായിട്ടിരിക്കുംപദവിയെ
കീൎത്തിക്കുന്നവൎക്കേററമുത്തമഭക്തിവന്നു
മുക്തിയുംക്രമാൽവരുമില്ലസംശയമേതും.
ദാരുകൻദ്വാരകയെപ്രാപിച്ചുവസുദേവ-
രുഗ്രസേനാദിയേയുംവണങ്ങിവൃത്താന്തവും
അറിയിച്ചതുനേരംകൃഷ്ണൻെറവിനാശവും
അറിഞ്ഞുവൃഷ്ണികൾതൻനാശാദിസമസ്തവും
നൃപതിവീരന്മാരുംമോഹിച്ചുഭൂമൌവീണു
താപത്തോടുണൎന്നിരുന്നങ്ങനെകൃഷ്ണവൃത്തം
പറഞ്ഞുംജ്ഞാതിനാശശബ്ദമാമസ്ത്രമേററും
പരിചോടേററംമോഹചേതസാവസുദേവർ
ദേവകീരോഹിണിയുമാദിയായ്സമസ്തരും
ദുഃഖേനപുറപ്പെട്ടുമൃതരായവർതന്നെ
ഒക്കെയുംവന്നുകണ്ടുദുഃഖിച്ചാർപലതരം
ഉൾക്കാമ്പിൽശോകത്തോടെവസുദേവരുമ്പിന്നെ
ദേവകിരോഹിണിയുംകൃഷ്ണരാമേതിചൊല്ലി
കേവലമുറപ്പിച്ചുദേഹത്യാഗവുംചെയ്തു.

മുക്തരായ്പുന്നിതതുകണ്ടൊരുനേരത്തിങ്കൽ
ഉത്തമയായനാരിരേവതീരാമന്തന്നെ
ചിന്തിച്ചിട്ടഗ്നിതന്നിൽചാടിത്തൻദേഹത്യാഗം
ഹന്ത!വേഗേനചെയ്തുരാമങ്കൽചേൎന്നാളവൾ.
നാരികളവരവർതമ്മുടെഭൎത്താക്കളെ
പാരമാലിംഗനേനവഹ്നിയിൽപ്രവേശിച്ചു
ശ്രീകൃഷ്ണപത്നിമാരാംരുഗ്മിണിമുതലായോർ
ശ്രീകൃഷ്ണധ്യാനത്തോടെവഹ്നിയിൽപ്രവേശിച്ചു
തന്നുടെദേഹംപോയതേതുമേയറിയാതെ
ചെന്നവരവരവർകാരണേചേൎന്നുകൊണ്ടാർ.
പിന്നെയൎജ്ജുനൻകൃഷ്ണൻതന്നുടെനിയോഗത്താൽ
ഖിന്നനായ്മുന്നംഭഗവാന്തന്നാലുപദേശ
ജ്ഞാനത്താൽവിവേകിച്ചുസ്വസ്ഥനായ്ധൈൎയ്യത്തോ
ഹിതരായ്ദിവംപുക്കയാദവബന്ധുക്കൾക്കു (ടെ
പിതൃകൎമ്മങ്ങളേയുംചെയ്യിപ്പിച്ചനന്തരം,
കൃഷ്ണനാൽത്യക്തമായദ്വാരകാപുരിതന്നെ
തൽക്ഷണംസമുദ്രവുംമാധവാലയംവിനാ
ഒക്കെയുംമുക്കിനൃപ!വാസവികാങ്കെത്തന്നെ.
മാധവാലയമതുംഭഗവദ്രൂപത്തെയും
ചേതസിചിന്തിപ്പോൎക്കുസൎവ്വമംഗലംഫലം.
ദ്വാരകതന്നിലബ്ധിപരന്നുവരുംമുമ്പേ
യാദവകുലശേഷമുള്ളനാരികളേയും
ബാലന്മാരേയുമൊക്കക്കൊണ്ടുനിൻപിതാമഹൻ
കാലമേപോന്നിട്ടിന്ദ്രപ്രസ്ഥവുംപുക്കുപിന്നെ.
വജ്രനെരാജാവാക്കിയഭിഷേകവുംചെയ്തു
അൎജ്ജുനൻഹസ്തിനമാംപുരിയിൽപുക്കുപിന്നെ,
ഭ്രാതാക്കളോടുംകൃഷ്ണനാദിബന്ധുക്കൾതൻെറ
ഹതികാരണംകേൾപ്പിച്ചെല്ലാരുമൊരുമിച്ചു
നിന്നുടെപിതാമഹന്മാരവരേവരുമായ്
നന്നായിരാജ്യത്തിങ്കലഭിഷേകവുംചെയ്തു
മന്നവ!നിന്നെവംശോദ്ധരനായ്കല്പിച്ചിട്ടു
ഉത്തരമാൎഗ്ഗത്തിനുപ്രസ്ഥാനമതുംചെയ്തി-
ട്ടുത്തമന്മാരാമവർസാധിച്ചാർപുരുഷാൎത്ഥം.
ഇങ്ങിനെദേവദേവനായിരിക്കുന്നവിഷ്ണു
തന്നുടെജന്മകൎമ്മലീലകൾയാതൊരുത്ത-
രാകിയനരന്മാരുംശ്രദ്ധയാശ്രവിക്കയും
ചേതസിചിന്തിക്കയുംചൊൽകയുംചെയ്യുന്നവർ
പാതകസമസ്തത്തെമോചിക്കുമത്രയല്ല
ചേതസ്സുശുദ്ധമായിപരമഭക്തിമുക്തി
തന്നെയുംലഭിക്കുന്നുസന്ദേഹമതിനില്ല,
എന്നുശ്രീശുകമുനിശ്രീപരീക്ഷിത്തിനോടു
ചൊന്നതുപോലെസൂതൻശൌനകാദികളോടു
നന്നായിപ്പറഞ്ഞതിൻശേഷംസൽക്കഥകളെ
ചൊല്ലുവൻനാളെയെന്നുചൊല്ലിമേലേടമോൎത്തു
കല്യാണമോടെവസിച്ചാളെന്നുപൈങ്കിളിയും.

ഇതിശ്രീമഹാഭാഗവതേമഹാപുരാണേകേരളഭാഷാഗാനേഏകാ
ദശസ്കന്ധംഏകത്രിംശോദ്ധ്യായഃ മുക്തിദായകംസമാപ്തം.

ദ്വാദശസ്കന്ധം.

ഹരിഃ ശ്രീഗണപതയെ നമഃ
അവിഘ്നമസ്തു.

—:0:—

ബാലേകിളിയേ! സുശീലേ! മഹാപുണ്യ-
ശാലിനീ! ചൊൽകെടോ! മേലേടവുംകഥ
എന്നതുകേട്ടുപറഞ്ഞുകിളിമകൾ
വന്ദിതന്മാരെവണങ്ങിവഴിപോലെ.
ദ്വാദശസ്കന്ധത്തിൽമുമ്പിനാലേകലൌ
രാജാക്കൾതന്നുടെവാഴ്ച്ചയെച്ചൊല്ലുന്നു.
പിന്നെക്കലിധൎമ്മമായതേലാതെയും
നിന്നുകൊൾവാനുപായംപറയുന്നിതു.
പിന്നെപ്രളയക്രമംപുനഃശ്രീശുകൻ
മന്നവനോടുപദേശിച്ചുപോയതും;
മന്നവന്തക്ഷകഹേതുനാദേഹത്തെ
നന്നായ്ദഹിപ്പിച്ചുമോക്ഷംലഭിച്ചതും
വേദശിക്ഷാക്രമംപിന്നെപുരാണങ്ങൾ
ഭേദവുംപിന്നെമാൎക്കണ്ഡേയവൃത്തവും.
മന്നിടമീരേഴമീശ്വരസ്ഥൂലമാ-
മെന്നതുമാദിത്യവ്യൂഹവിസ്താരവും
പിന്നേതുസംക്ഷേപമാകുംചരിതവും
പിന്നെപ്രതിപാദ്യദേവതാതൽസ്തുതി;
പിന്നെപുരാണങ്ങൾതൽഗ്രന്ഥസംഖ്യയും
എന്നിവയെല്ലാംജഗല്പതിമാധവൻ
തന്നുടെപുത്രനാംബ്രഹ്മനുപദേശ-
മാകുന്നിതെന്നുംപറയുന്നുദ്വാദശ-
മാകുമസ്കന്ധത്തിലെന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ!
എന്നുപറഞ്ഞുസൂതൻമുനിമാരോടു
പിന്നേതുവിസ്തരിച്ചുംപറഞ്ഞീടുന്നു.
നന്ദാത്മജൻനരമൂൎത്തിമാനീശ്വരൻ
തന്നുടെമായാവിലാസങ്ങളെക്കൊണ്ടു
മന്നിടഭാരംകളവാനവതരി-
ച്ചുന്നുള്ളലീലകളുംകേട്ടുമോദേന
നന്ദാത്മജൻനരകാരിനാരായണൻ
തന്നുടെബന്ധുക്കൾയാദവവംശവും
ചെന്നുചെന്നദ്രിവിതങ്ങൾതൻകാരണേ
എന്നതുംരാമകൃഷ്ണന്മാർശരീരത്തെ
യോഗബലത്താൽത്യജിച്ചുപരബ്രഹ്മ-
യോഗപദംചേൎന്നവൃത്താന്തവുംകേട്ടു
മന്നവൻവിഷ്ണുരാതൻഹരിഭക്തനും
നന്നായ്പ്പൊഴുതുശുകമുനിതന്നോടു
പിന്നെയുംചോദിച്ചുശേഷംകഥകളെ

നന്നായ്ത്തെളിഞ്ഞുമുനിയുമരുൾചെയ്തു.
അശ്രമംചൊല്ലുമദ്വാദശസ്കന്ധത്തി-
നാശ്രയമെന്നുള്ളതാത്മാപരമാൎത്ഥം
മുന്നമേചൊന്നാനവലക്ഷണത്തിനാൽ
നന്നായതിലുള്ളയുക്തികളെക്കൊണ്ടും
ഭേദമില്ലേകാത്മതത്വമൊന്നെന്നതു
സാധിക്കചെയ്തതുചൊന്നതിലൊക്കെയും
ചൊന്നതിലെല്ലാംപരമാത്മാകേവലം
തന്നുടെശക്തിവിഷയമല്ലോകാമം
കാലത്തിനൊത്തോരധീനമല്ലോസൎവ-
ലോകവുംലോകത്തിനാശ്രയമാംധൎമ്മ-
പാലനംചെയ്യുംനൃപന്മാരെയുമെല്ലാം
മേലിൽപറഞ്ഞതിലെന്നുസാധിക്കവാൻ
ചൊല്ലുന്നിതിപ്പോൾകലിയുഗവൎണ്ണന-
മെല്ലാമേമുൻചൊന്നശേഷംഫലിപ്പിപ്പാൻ.
കേൾക്കകലിയുഗേരക്ഷിക്കുംരാജാക്കൾ
ഒക്കെയധാൎമ്മികന്മാരായദ്രവ്യത്തിൽ
കാമപരവശന്മാരായിരിപ്പതൊ-
ന്നാമതുതോന്നിപ്പതിന്നുപുരഞ്ജയൻ
മുന്നേവനായിട്ടുചൊൽവൻനൃപന്മാരെ.
അന്ത്യമായുള്ളകലിയിൽപുരഞ്ജയൻ
എന്നുരപൊങ്ങുംമഹാനൃപനുണ്ടാകും;
മന്നവൻതന്നമാത്യൻശുനകനാമവൻ
തന്നുടെസ്വാമിയെക്കൊന്നുതൻപുത്രനാം
പ്രദ്യോതനംഭൂപതിയാക്കിവെക്കുന്നു
പിന്നെവിശാൽപയൂപന്നജാതൻപിന്നെ
നന്ദിവൎദ്ധനിവരൈവർപ്രദ്യോതനർ
പൃത്ഥ്വിയെനൂററുമുപ്പത്തെട്ടുവർഷവും
ഒത്തവണ്ണംഭരിച്ചീടുന്നുമന്നവർ
പിന്നെഭവിച്ചുശിശുനാഭതൽസുതൻ
പിന്നേതുകാകവൎണ്ണൻക്ഷമാവൎമ്മാവു
പിന്നെവിധിസാരജാതശത്രുതഥാ
പിൻദൎഭകനാംജയൻനന്ദിവൎദ്ധനൻ
പിന്നെജ്ജയയോൻമഹാനന്ദിയിങ്ങിനെ
മന്നർശിശുനാഭനാദിയായ്പത്തുപേർ
മുന്നൂററുപത്തുവൎഷംകലിയിങ്കൽ
മന്നിടംമന്നരായ്പാലിച്ചുപുത്രരും
പത്തുപേരിലൊടുക്കത്തോൻമഹാനന്ദി-
പുത്രനായ്നന്ദൻഭവിച്ചുശൂദ്രസ്ത്രീയിൽ.
നന്ദനാംനന്ദനനേററംമഹാബലൻ
ഉന്നതൻഭൂമണ്ഡലപതിയായവൻ
ക്ഷത്രിയവംശവിനാശനംചെയ്തവൻ
എത്രയുംകീൎത്തിയാൽവാഴുന്നവങ്കൽനി-
ന്നെത്രയുമേററമധാൎമ്മികന്മാരായി
ശൂദ്രസമപ്രായരായിട്ടുരാജാക്കൾ
വന്നുഭവിക്കുന്നുനന്ദനന്നൃപ!
പിന്നെനന്ദനേകചരത്വാധിപത്യമായ്

മന്നിടത്തിങ്കൽമനുശാസനമെല്ലാം
നന്നായിലംഘിച്ചുവേറൊരാദിത്യവൽ
നന്നായിവാഴുന്നകാലമവനെട്ടു
പുത്രരുണ്ടായിസുമാലിപ്രമുഖന്മാർ
ഇത്തരംവാഴുന്നകാലത്തുമന്നവർ
പിന്നെയുംനൂറുപേരുണ്ടായ്‌ഭവിക്കുന്നു
അന്നൊരുഭൂസുരൻ താൻനന്ദഭൂപനെ-
ത്തന്നെയുംപുത്രരേയുംകൊന്നുമേദിനി
തങ്ങൾക്കടക്കുവാനായ്ക്കൊണ്ടുനന്ദന-
ന്തന്നെയുംമക്കളേയുമൊട്ടുക്കിപ്പിന്നെ
മൌര്യനാംചന്ദ്രഗുപ്തന്നഭിഷേകവും
ആരണേന്ദ്രൻനൃപസ്ഥാനത്തുചെയ്യിച്ചു
വാഴുന്നനാൾചന്ദ്രഗുപ്തനുപുത്രരും
തോഷമോടേജനിച്ചീടിനാരെട്ടുപേർ.
വാരിസാരൻശോകവർദ്ധനൻപിന്നെയും
വീരനാകുന്നസുയശസ്സുസംഗതൻ
ശാലിശുംഗൻസോമശർമ്മാശതധന്വാ
ബാലബൃഹദ്രഥനിങ്ങനെനാമങ്ങൾ.
മൌര്യാദികൾനവമിങ്ങനെമേദിനി
നൂററുമുപ്പത്തെട്ടുവർഷംകലിയിങ്കൽ
ഊററമോടേരാജ്യഭാരംവഹിക്കുന്നു;
മൌര്യനാദ്യന്തംബൃഹദ്രഥൻതന്നുടെ
സേനാപതിയായിഭൃത്യനായ്മേവുന്നു;
പുഷ്യമിത്രൻശുംഗനാകുന്നവൻതാനും
സ്വാമിയെക്കൊന്നുതാൻരാജ്യമടക്കുന്നു:
കാമിതനാംശുംഗനഗ്നിമിത്രൻസുതൻ
സുജ്യേഷ്ഠനുംവസുമിത്രനുംഭദ്രകൻ
സജ്ജാതനാംപുളിന്ദൻഘോഷവാൻപിന്നെ
വജ്രമിത്രൻദേവഹൂതിശുംഗകാദി
ഇജ്ജനംപത്തുപേരാമങ്ങവർപത്തിൽ
മന്നവൻദേവഹൂതിയിവർരാജ്യവും
നന്ദിച്ചുനൂറുവർഷത്തിലധികമായ്
പാലിച്ചുദേവഹൂതിശുംഗകനെന്നവർ
കാലത്തമാത്യനാംകണ്വനാകുന്നവൻ
തന്നുടെസ്വാമിയെക്കൊന്നിട്ടുരാജ്യവും
തന്നുടെപാട്ടായടക്കുന്നുഭോഗങ്ങൾ;
കാണ്വായനന്നുസുതനൊന്നുഭൂമിത്രൻ
പിന്നെനാരായണൻദേവമിത്രൻപിന്നെ
സുന്ദരനാം സുശർമ്മാവുമിവർനാൽവർ
കാണ്വായനന്മാരവരുമായ്മേദിനി
പാലിച്ചുനൂററിനാല്പത്തെട്ടുവർഷമ-
ക്കാലമവർതന്റെഭൃത്യൻവൃഷലനും
സ്വാമിയെക്കൊന്നുതജ്ജാതികളോടുമ-
ക്കാലംഭുവിഭോഗമങ്ങവർക്കാക്കുന്നു;
ഇങ്ങനെവാഴുന്നവൻതന്റെഭ്രാതാവു
മംഗലനാമവൻകൃഷ്ണാഖ്യനാമവൻ
വീറോടുവാഴുന്നമേദിനിയൊക്കയും

നൂറോടുനാല്പത്തുവർഷമടക്കുന്നു;
പിന്നെയോരാഭീരരേഴുപേരാംപിന്നെ
മന്നവ!തൽഭൃത്യരായോരുപത്തുപേർ
ഗർദ്ദഭംമേയ്ക്കുന്നവരതിൽപിന്നെടം
ഷോഡശകങ്കഭൂപാലർഭവിക്കുന്നു
ലോഭികളെത്രയുമായവർപിന്നെട-
മേവംയവനന്മാരാമവരെട്ടുപേർ
പിന്നെപ്പതിനാൽവർബർബ്ബരന്മാരവർ
പിന്നെപ്പതിമൂവ്വരാകുംമരുണ്ഡന്മാർ
പിന്നെപ്പതിമൂന്നുമൌനേയരാമവർ
മന്നിടേനൂററുമുപ്പതുവർഷമെടോ!
മൌനവന്മാരൊന്നുപോകശ്ശതവർഷം
വാഴുന്നുമേദിനിമന്നവരായ്ക്കലൌ
പിന്നെയൊരുനൂറുമൂന്നുവർഷമവർ
മന്നിടംതന്നിൽവസിക്കുന്നുമന്നരായ്.
പിന്നെക്കിലികിലായന്മാരുമൂർദ്ധന്മാ-
രെന്നതിൽശിശുനന്ദികഭ്രാതായശോ
നന്ദിപ്രവീരകന്മാരുമായിങ്ങനെ
നൂറുവർഷംപിന്നെയാറുംഭവിക്കുന്നു
കൂറതിന്നിന്നുപതിമൂന്നുപേരായ
ബാൽഹികന്മാർപുഷ്പമിത്രനപരനാം
ദേവമിത്രനിവർമന്നവരാംകലൌ
പിന്നെയുംരന്ധ്രന്മാരായവരേഴുപേർ
പിന്നെയൊരേഴുപേർകോസലന്മാരല്ലോ;
മന്നവ!മത്സ്യരാജാവിൻപരമ്പരാ
മന്നവനായുള്ളനൈഷധനാദികൾ
മാഗധൻതൻകുലംമുന്നമേചൊല്ലിയോ-
രാദിനൃപൻവിശ്വവത്തിപുരഞ്ജയൻ
പിന്നെയിതരവർണ്ണങ്ങൾപുളിന്ദനും
മുന്നേയദ്രുമാദ്രകന്മാർപ്രജകളും
ബ്രഹ്മഭൂയിഷ്ഠരായ്ത്തന്നെയിരിക്കുന്നു
ദുർമ്മതിപത്മവത്യാംപുരിതന്നെയും
പിന്നെപ്രയാഗയുംതൽഭൂതിതന്നെയും
നന്നായടക്കിഭുജിക്കുന്നുഭോഗങ്ങൾ.
സൌരാഷ്ട്രവുമവന്തിശൂദ്രമാഭീര
പാരിതുമർബ്ബുദമാളവമെല്ലാമേ
വാഴുംദ്വിജന്മാരുംവൃത്തികൊണ്ടൊക്കയും
കോഴയൊഴിഞ്ഞുശൂദ്രപ്രായമായ്ക്കൊണ്ടു
വന്നുഭവിക്കുന്നുമന്നവാ!കേൾക്കനീ;
സിന്ധോസ്തടംചന്ദ്രഭാഗയേയുംകുന്തി
കാശ്മീരമണ്ഡലത്തേയുമടക്കുന്നു;
അബ്രഹ്മവർച്ചസ്സുകളായിമ്ലേച്ഛരായ്
നിർമ്മലരില്ലാതമന്നവന്മാർകലൌ
മന്നവന്മാർമ്ലേച്ഛതുല്യരാകുംവിധൌ
മന്നിടംമ്ലേച്ഛാധിപത്യമായുംവരും;
ഏവംകലിയുഗേധർമ്മവിച്ഛിന്നരായ്
കോപഃശോകത്താലസത്യവാക്യങ്ങളാൽ

മുന്നമേചൊന്നൊരുരാജാക്കളൊക്കയും
മംഗലമെന്നിയേതാമസനിഷ്ഠരായ്
സ്ത്രീബാലഗോദ്വിജന്മാരേഹനിക്കയും
ഏവംപരദാരവിത്തമടക്കിയും
ഉദയാസ്തമാനമെന്നത്രേപ്രമാണമായ്
ഏദിതാമസമയമായകൃശങ്ങളാ-
യല്പജീവങ്ങളായല്പഭാഗ്യായുസ്സും
അല്പവുംസൽസ്മൃതിയില്ലാതെസൽക്രിയ-
സ്വല്പവുമില്ലാതെരാജസതാമസാൽ
ജല്പിതന്മാരായതിനാൽമറഞ്ഞിട്ടു
മൽപ്രജാവൃന്ദത്തെനാശമതുംചെയ്തു
മ്ലേച്ഛരായന്യോന്യപീഡിതരായ്ക്കൊണ്ടും
ഞാനെന്നഭിമാനവാദികളായ്ക്കൊണ്ടും
മാനംനടിച്ചുദുശ്ശീലരതികളായ്
വന്നുഭവിക്കുന്നുമന്നവന്മാർഭുവി
തമ്മിലങ്ങന്യോന്യനാശഹേതുക്കളായ്
പീഡിതരായിട്ടുമിക്കളുമിങ്ങനെ
ആടലോടേവസിപ്പൂകലൌമന്നവ!
പാരിൽപ്രഭുക്കളിവർണ്ണമാകുംവിധൌ
പാരിൽപ്രജകളെക്കൊണ്ടെന്നുചൊല്ലുന്നു;
ഇങ്ങനെയല്ലോകലിയുഗമന്നവർ
എന്നതറികനീചൊല്ലാംകലിധർമ്മം.
ധർമ്മവുംസത്യവുംശൌചക്ഷമാദികൾ
എന്നിവകാലേദിനംപ്രതിപോംകലി
തന്നുടെകാലേനൃപതേ!മഹാമതേ!
നന്നായ്കുറയുമായുസ്സുബലംസ്മൃതി
ജന്മശൌചാചാരമെന്നതിനാശ്രയം
മന്നവന്മാർക്കുവിത്തംപ്രമാണമതാം
ശർമ്മാദിമര്യാദകൾക്കുബലമൊന്നു
തന്നെയതാശ്രയമെന്നുനടത്തിടും;
ദമ്പതിമാർക്കുരാഗംതന്നെധർമ്മമാം
അൻപോടുസ്ത്രീവശരായ്വരുംപൂരുഷർ.
പൂരുഷന്മാരെവിഷയിപ്പതിന്നായി
നാരികൾനീളെനടന്നുപതുമാറും
നേരുമറച്ചുവ്യവഹാരമായ്വരും
പാരിൽബ്രാഹ്മണ്യത്തിന്നാശ്രയംപൂണുനൂൽ
ലിംഗമേവാശ്രമപ്ര്യാപ്തിയെന്ന്യേവൃത്തി
എന്നതില്ലായെന്നാറച്ചുപോംമാനുഷർ.
പിന്നെയവൃത്തിയാൽന്യായമന്യായമോ
നന്നായിദുർബലമാകുംകലിയുഗെ
അതിവാക്കുപറയുന്നതവന്തന്നെ
അതിവിദ്വാനെന്നുമാനിപ്പുമാനുഷർ
ശ്രേഷ്ഠതയില്ലാത്തതുതന്നെസാധുത്വം
ശ്രേഷ്ഠമാംയജ്ഞങ്ങൾസ്വീകരിക്കുമവ
എല്ലാമേദംഭിനായ്ക്കൊണ്ടുംനടിച്ചുപോം
എല്ലാററിനുംപ്രധാനംസ്നാനമെന്നതാം
പിന്നെയുംതീർത്ഥാടനാദികളെന്നിവ

മാനത്തിനായുമുദരംഭരിപ്പാനും
സത്യമെന്നുള്ളതുണ്ടെന്നുധാർഷ്ട്യൻതന്നെ
വർണ്ണഭേദങ്ങളില്ലെന്നുനടിപ്പാനായ്
നന്നായ്ജടചൂണ്ടുതാടിയുംനീട്ടുന്നു
സൌന്ദര്യമെന്നതുകേശത്തെനീട്ടിയാൽ
എന്നുറച്ചായതുചെയ്തുനടിക്കുന്നു;
പിന്നെയുംതൽകുടുംബത്തെഭരിപ്പാനെ-
ന്നുള്ളിൽകൃപയെന്ന്യേധാർഷ്ട്യത്തിന്നായ്ക്കൊണ്ടും
കള്ളമോടേയശസ്സിന്നുമായ്ധർമ്മങ്ങൾ
ഉള്ളവണ്ണംചെയ്തിരുന്നുധാർഷ്ട്യത്വവും
ഇങ്ങിനെയെല്ലാമേചെയ്യുന്നുഭൂമിയിൽ
മംഗലമില്ലാതെദുഷ്ടർകലിയിങ്കൽ.
ലോകപ്രജകളാംനാലുവർണ്ണങ്ങളും
ആകവേരാജാക്കൾതന്റെയുപദ്രവാൽ
ദസ്യുക്കൾപോലെദസ്യുക്കളുപദ്രവാൽ
ചിത്തേകൃപാരഹിതന്മാർസമസ്തരും;
പുത്രകളത്രമിത്രങ്ങൾമുതലായി-
ട്ടെത്രയുംതമ്മിൽകലഹമായ്താന്തരായ്
പത്തനംതന്നിൽനില്പാൻകഴിവില്ലാതെ
ചിത്തത്തിൽദുഃഖിതരായൊക്കെവേർപെട്ടു
കാനനംപുക്കുവസിക്കയുംചെയ്തീടും
കാനനശാകമൂലാദിമാംസങ്ങളും
ക്ഷൌദ്രഫലപുഷ്പമെന്നിവഭക്ഷിച്ചും
വൃഷ്ടിയില്ലായ്കയാൽദുർഭിക്ഷപീഡയും
ശീതവാതാതപഗ്രീഷ്മഹിമങ്ങളാൽ
ചേതസിപീഡിതരാംഭുവിവാസികൾ.
ക്ഷുത്തിനാൽവ്യാധിയാൽനിത്യംതപിക്കയും
ചിത്തചലനരായ്മുപ്പതിരുപതു
വർഷമേയുണ്ടാകുമായുസ്സുമാനുഷ-
ർക്കീവകയെല്ലാംകലിയിങ്കൽമന്നവ!
ദേഹങ്ങളുംകലിദോഷാൽക്ഷയംവേഗം
ദേഹമേററംകൃശമായിഭവിച്ചീടും;
മോഹങ്ങളെത്രയുംമേലേവസിക്കയും
വർണ്ണാശ്രമാചാരമൊക്കെയുംനഷ്ടമായ്
സന്മാർഗ്ഗവേദങ്ങൾപാഷണ്ഡികളാലെ
വാദിച്ചുനാസ്തിയായ്പാഷണ്ഡരായ്വന്നു
വേദിയന്മാർക്കുവർണ്ണാചാരവുമില്ല
ധർമ്മങ്ങളെല്ലാമെകള്ളമായ്വന്നീടും
നിർമ്മലമെന്ന്യേദസ്യുക്കൾപോലെജനം
ശൌര്യംനടിച്ചുജന്തുക്കൾതന്നെവൃഥാ
കാര്യമെന്ന്യേഅസത്യേച്ഛയാഹിംസിക്കും;
വർണ്ണങ്ങളെല്ലാമെശൂദ്രസമമാകും
നിർണ്ണയമല്ലാതെജന്തുക്കൾപോലെയാം.
ആടുകൾപോലെപശുക്കൾസമസ്തവും
വീടുകളങ്ങാടിപോലെതന്നെവരും
ബന്ധുക്കളെഗ്നിപോലൌഷധംസൂക്ഷ്മമാം
അന്ധതയാമകൾപതിക്കുതുല്യമാം

വിദ്യുത്തുകൾമേഘമെന്നതുപോലെയാം-
വിദ്യുത്തുസർവ്വംമറയുമേമന്നവ!
വേശ്മങ്ങളെല്ലാമേശ്ശൂന്യമായ്പന്നീടും
വേശ്മത്തിലൊക്കെക്കലിയാൽകലഹമാം
കാലംകലിയുഗേസർവ്വജനത്തിനും
ശീഘ്രമൊക്കെക്കലിധർമ്മമെന്നേവേണ്ടു.
ഇങ്ങിനെയെല്ലാമിരിക്കുംകലിയുഗേ
മംഗലധർമ്മത്തെരക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
മന്നിടേസാധുക്കൾതമ്മെരക്ഷിപ്പാനും
എന്നുംനിറഞ്ഞുചരാചരദേശികൻ
ആയിജ്ജഗല്പതിയാകിയോരീശനായ്
ഏകാത്മകനഖിലാത്മാവതാകിയ
നാരായണൻഭഗവാൻവിഷ്ണുശാശ്വതൻ
പാരിൽശംബളാഖ്യമായഗ്രാമത്തിങ്കൽ
എത്രയും മുഖ്യനായേറ്റംമഹാത്മാവായ്
ഉത്തമനായിരുന്നീടുമൊരുദ്വിജൻ
തന്നുടെപുത്രനായ്വിഷ്ണുയശോയുതം
വന്നവതീർണ്ണനാംകല്ക്കിയെന്നാഖ്യയാ
ദേവദേവേശനാംനാരായണൻപിന്നെ
കേവലംതന്നണിമാദിസിദ്ധ്യായുതം
സാക്ഷാൽജ്ജഗല്പതിഅശ്വാനനനായി
സാക്ഷിഭൂതൻവായുതുല്യമാമശ്വത്തിൽ
ഏറിയസിയുമായ്മേദിനിതന്നില-
ങ്ങേറിയദുഷ്ടരെശാന്തിവരുത്തുന്ന
വാജിരൂപംപൂണ്ടുദുഷ്ടനൃപരേയും
ആദിനാഥൻഹനിക്കുന്നതച്ഛോഭയാ.
ദസ്യുക്കളേയുമനേകംനശിപ്പിച്ചു
വാസുദേവപ്രസന്നാത്മാവതായ്ക്കൊണ്ടു
പൌരജനത്തിനുനാരായണൻപരൻ
പാരമാനന്ദാംഗരാഗാദിപുണ്യമാം
ഗന്ധങ്ങളേക്കൊടുത്തായതിൻസ്പർശത്താൽ
ഗന്ധവായുക്കളാൽതല്ലേപനത്തിനാൽ
തദ്വിശേഷത്താലുംതൽപ്രഭകൊണ്ടുമായ്
ദസ്യുക്കളെയൊക്കെനാശംഭവിപ്പിച്ചു
പിന്നെവഴിപോലെഭൂമൌപ്രജകളെ
നന്നായ്സൃജിപ്പിച്ചുവെച്ചുരക്ഷിക്കുന്നു
വാസുദേവൻതത്വമൂർത്തിനാരായണൻ
ചേതസിവാഴുമാത്മാപരൻസർവ്വഗൻ
എന്നിഹകല്ക്കിയായ്പന്നവതീർണ്ണനാ-
മനുകൃതയുഗംവന്നുഭവിക്കുന്നു.
അന്നുപ്രജകളുംസാത്വികരായ്പന്നു
ചന്ദ്രനുംസൂര്യനുംവ്യാഴവുംമൂന്നുപേർ
ഒന്നിച്ചൊരുരാശിതന്നിൽവരുങ്കാലം
അന്നുതുടങ്ങികൃതയുഗമാകുന്നു.
ചൊന്നഗ്രഹങ്ങൾമൂന്നുമേകരാശിയിൽ
ഒന്നിച്ചൊരുസമയംപൂകവേണമേ.
ഇന്നിയൊരുദ്ദേശവുംപറയാമെടോ!

നന്ദജന്മാഭിഷേകത്തിന്റെആയിര-
ത്തെൺപതുവർത്തിൻമുമ്പേസപ്തർഷികൾ
തമ്മോട്ടുതുല്യപ്രകാശമായാഷാഢം
എന്നനക്ഷത്രംഒരുമിച്ചൃഷികളും
വ്യോമനിത്തുല്യപ്രകാശരായ്പോവതു
കാണുന്നമാനവന്മാർക്കുശതവർഷം
അന്നുമുനികൾമുഖാശ്രിതന്മാരായി
നിന്നുപോരുസൂര്യസോമാന്വയങ്ങളെ
പിന്നെവരുന്നകൃതയുഗേസൃഷ്ടിപ്പാൻ
അന്നേയുഗമായദ്വാപരംതന്നിലേ
വിഷ്ണുവാംകൃഷ്ണന്റെഭാഗമപ്പോൾദിവം
പുക്കതെപ്പോൾകലിഭൂമൌപരന്നിതു
അപ്പോൾജനങ്ങൾപാപത്തിൽജ്ജനിക്കുന്നു
ചില്പുമാൻതൻപദംഭൂമിയിൽസ്പർശിക്കും;
എപ്പൊഴില്ലാതെയിരിക്കുന്നിതത്രനാൾ
മേദിനിയെല്ലാംകലിയാലെയാക്രമം
ആദിനാഥൻപാദസ്പർശനംഭൂവിങ്കൽ
എന്നുഭവിക്കുന്നിതന്നുകലിദോഷം
എന്നുമേയാക്രമിച്ചീടുകയില്ലിഹ
സപ്തമുനിദേവവർഷ്യരപ്പോൾമുഖ-
വൃത്തിപരിചരിക്കുന്നിതപ്പോൾകലി
ഇല്ലയിതപ്പോൾമഖങ്ങളില്ലാതവർ
വാഴുന്നിതപ്പോൾകലിക്കുനൂറുമൊരു
ദ്വാദശവർഷമാക്രമ്യമാന്നുളവി
തോഷമോടേനന്ദജന്മാഭിഷേകംനാൾ
തൊട്ടുകലിവൃത്തിയെല്ലാമൊഴിയുന്നു
വിഷ്ടപേശൻകൃഷ്ണനന്നുദിവംപുക്കാ-
തെന്നുവന്നുകലിയെന്നുസത്തുക്കളാൽ
നിർണ്ണയിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നിതുപിന്നെയോ-
രായിരത്തിൽപുറംപിന്നെയിരുനൂറും
ആകിയദിവ്യവർഷംകലിക്കുണ്ടതിൽ
വന്നദിനംമുതൽതൊട്ടിട്ടോരായിരം
ദിവ്യവർഷംമനുഷ്യർക്കുകഴിയുമ്പോൾ
വന്നകലിപോയിവന്നുകൃതയുഗം
എന്നുസത്തുക്കളായുള്ളോർപറയുന്നു;
എപ്പോൾമനുഷ്യർക്കുസ്വാത്മപ്രകാശകം
ഉല്പന്നമപ്പോൾകലിശമിക്കുംദൃഢം;
മാനുഷവംശത്തിന്നിത്ഥമറിവാനായ്
മന്നിടത്തിങ്കലിസ്സംഖ്യയെച്ചൊന്നതും
ഇങ്ങിനെപിന്നെയുഗേയുഗേവർണ്ണങ്ങൾ
ഒന്നൊഴിയാതെഭവിപ്പിച്ചുകൊണ്ടതിൽ
നാദലിംഗന്മാരതായ്മഹാത്മാക്കളായ്
സല്കഥാപ്രോക്തരാകുന്നമഹാത്മാക്കൾ
മേദിനിയിൽകീർത്തിസന്തതംനില്ക്കുന്ന
കല്ക്കിയായ്മാധവൻദുഷ്ടരെയൊക്കവേ
ശിക്ഷിച്ചുപോകയാൽമേദിനിയിൽപിന്നെ
മുന്നേക്കണക്കേകൃതയുഗേമാനുഷ-

വൎണ്ണലിംഗങ്ങളാൽസൂൎയ്യസോമാന്വയം
സൃഷ്ടിപ്പതിന്നുകലാപമാംഗ്രാമത്തിൽ
പുഷ്ടയോഗബലത്തോടുമനുപിന്നെ
ശന്തനുഭ്രാതാവതാകിയദേവാപി
രണ്ടുപേരുണ്ടിരിക്കുന്നതിന്നുമെടോ!
സൂൎയ്യാന്വയംമനുവെന്നുനൃപൻസൃഷ്ടി
ചന്ദ്രവംശംജനിപ്പിച്ചുദേവാപിയും
ചൊല്ലിയനല്ലകൃതയുഗമാദിയായ്
നാലുയുഗത്തിലനേകംജനംഭൂമി-
തന്നിൽജ്ജനിച്ചുവൎണ്ണാദിഭേദക്രമാൽ
നന്നായ്ജനിച്ചുമാകാരെയുമായ്ക്കൊണ്ടും
മേദിനിതന്നിൽവൎത്തിച്ചുഹേ !മാനവ!
മാനമാംകല്പത്തിന്നറ്റമില്ലിത്തരം
എത്രയെന്നുമിനിയെത്രയെന്നുമില്ല
എത്രയെന്നാലുമിളാപാലിതിൽനിന്നു
ഞാനെന്നുമെന്റെയെന്നുമിനിടക്കുന്നതും
മാനംനടിച്ചുഭേദഭ്രമവാക്കിനാൽ
വാണുമരണവുമനുഭവിക്കുന്നു
ദേവകൾമാനുഷരെന്നങ്ങിരിക്കിലും
തന്നുടെകൎമ്മങ്ങൾപോൽസ്വൎഗ്ഗനാരകം
രണ്ടുമനുഭവംപിന്നെജനനവും
പണ്ടേതുപോലിതുദേഹോഹബന്ധത്താൽ
ദേഹമതുപുഴുത്താകിലുംപോകിലാം
ദേഹമതുഭസ്മമായിട്ടുപോകിലാം
ജന്തുക്കൾഭക്ഷിച്ചുകഷ്ടമായ്പോകിലാം
ഹന്ത!ദേഹംപഞ്ചഭൂതൈകനിൎമ്മിതം
പഞ്ചഭൂതങ്ങളുംകാലാന്തരാൽപോകും
പഞ്ചഭൂതാദിസംഘാതങ്ങൾവേദാദിയാം
അഭിജാത്യങ്ങളാലെന്തുസാദ്ധ്യം?നൃപ!
ശോഭിതാത്മാവഖണ്ഡൻഖണ്ഡമല്ലല്ലോ
പൂരുഷന്മാർഭുവിപുത്രകളത്രാദി
ചേരുമിതെന്റെമറ്റേതുപരന്തന്റെ
എങ്ങിനെബന്ധചിത്തരായ്സ്നേഹേന
ദ്വന്ദ്വഭാവത്തെധരിച്ചഭിമാനരായ്
തേജോൽബണമായിരിക്കുന്നകായത്തെ
ചേതോമയൻപരമാത്മചൈതന്യമാം
എന്നറിയാതെദേഹോഹമമതയാൽ
മന്നിടേയജ്ഞാനികൾഭ്രമിച്ചിങ്ങിനെ
നാനാവിഷയഭ്രമണവേഗത്തിനാൽ
താനാകുമാത്മാവിനെയറിവീലല്ലോ;
മാനവ!ഭൂമിയിൽനിന്നാൽകൃതമായ
കൎമ്മങ്ങളുമിനിച്ചെയ്യതുംകാലേന
ലോകത്തിൽനാനാവിധംകഥയുള്ളതിൽ
അഹന്ത!നിന്റെകഥാകഥയിൽകഥാ
തന്നുടെയാത്മാവപജയമായ്ക്കൊണ്ടും
അന്യോന്യവ്യഗ്രരായാത്മാഭിമാനരായ്
മേവുംനൃപന്മാരെക്കണ്ടുമവർകഥ
കേവലമോൎത്തുസത്തുക്കൾഹസിക്കുന്നു.
ഫേനപിണ്ഡോപമമാകുംശരീരത്തെ
ഞാനെന്നുനിൎണ്ണയിച്ചായതിൻവസ്തുത
ഏതുമറിയാതെഭൂപതിഞാനെന്നു
മാനിച്ചുമന്ത്രികൾപൌരജനംബന്ധു
ശത്രുക്കളിത്യാദിഭേദങ്ങളുള്ളതായ്
നിശ്ചയിച്ചുമിഹസാഗരംഭ്രമിക്കു
ചുറ്റുംമുകൾകീഴുമാത്രമായ്ക്കൊണ്ടു
നില്പുമിതുലയിക്കുന്നതില്ലെന്നതു
ചിത്തേധരിച്ചുലോകംനിത്യമായ്ക്കൊണ്ടു
ആശയബദ്ധഹൃത്തുക്കളായ്ദാഹാദി
ലോകങ്ങൾതന്റെനാശത്തെയറിയാതെ
നിത്യമായ്ക്കൊണ്ടുജനിച്ചുംനശിക്കയും
ഇത്തരംമായാവിലാസരതികളായ്
സംസാരക്രീഡിതരായിരിക്കുന്നതും
ഹംസപാദേരമിച്ചന്യസംസാരങ്ങൾ
നിത്യമല്ലെന്നറിഞ്ഞാശാദിബന്ധങ്ങൾ
ചിത്തത്തിൽനീക്കീട്ടരിഷഡ്വൎഗ്ഗങ്ങളെ
എല്ലാംകളഞ്ഞുതന്നാത്മാനമാത്മനാ
നല്ലവണ്ണംവിചാരിച്ചറിഞ്ഞദ്വൈത-
മുക്തിപദത്തെയറിഞ്ഞുപ്രാപിക്കാതെ
പുത്രകളത്രമിത്രാദിതാതകുലം
ഇത്തരമുള്ളഭേദങ്ങൾതന്റെഗതി
ചിത്തേയറിയാതിതുകളിൽബദ്ധരായ്
ജന്മമരണമനുഭവിച്ചുംപുന-
ൎജ്ജന്മങ്ങൾവന്നുമെന്റെയിനിക്കെന്നതും
ഞാനെന്നുംനീയെന്നുമെന്റെദേശംരാജ്യം
നൂനമിതെന്റെയെന്റെഭൂമിമദ്ധനം
ഇത്യാദിബന്ധമൂലംതമ്മിൽസ്പൎദ്ധിച്ചു
ചിത്തഭ്രമാൽനശിക്കുന്നുനൃപാലികൾ
ഇത്തരമുള്ളചിത്തഭ്രമമൊക്കെയും
സത്തുക്കൾകണ്ടുഹസിക്കുന്നുമാനവ!
ഇക്കാലവുമിതിനുമുമ്പുവൃത്താന്തം
ഒക്കെയുമോൎത്താൽതവകഥയുത്തമം
മുന്നംപൃഥുവുംപുരൂരവാഗാധിയും
മന്നൻഭരതൻനഹുഷോൎജ്ജുനന്മാരും
പിന്നെമാന്ധാതാസഗരനുംരാമനും
പിന്നെഖട്വാംഗൻധുന്ധുഹരന്താനും
മന്നൻരഘുതൃണബിന്ദുയയാതിയും
ശൎയ്യാതിശന്തനുവുംഗയൻകാകുൽസ്ഥൻ
മന്നൻഭഗീരഥൻപിന്നെക്കുവലയൻ
നൈഷധനിത്യാദിയാകുംമഹാവീര
ശാലികളായരാജാക്കൾമറ്റുള്ളോരും
പിന്നെഹിരണ്യകശിപുവൃത്രാസുരൻ
രാവണനുംലോകരാവണൻശംബരൻ
പിന്നെനമുചിഹിരണ്യാക്ഷതാരക-
രന്യരാകുംമറ്റുദൈത്യനൃപന്മാരും

സർവ്വവിദ്വജ്ജനംസർവ്വശൂരന്മാരും.
സർവ്വജന്തുക്കളായുള്ളസമസ്തരും
എന്റെയെന്നുമിനിക്കെന്നുംമമതയാൽ
ബദ്ധരായ്മായാമനുധർമ്മശീലരായ്
കാലത്തിനാലേകൃതാത്മാക്കളായിട്ടു
പലരുംഭവിച്ചുപിന്നെയശസ്സുംനല്ല
ജ്ഞാനവൈരാഗ്യംമഹത്വമിവയെല്ലാം
ജ്ഞേയമല്ലാതെഭവിച്ചുനൃപോത്തമ!
പാർക്കിൽവിഭൂതിയായ്ശ്രേഷ്ഠമായിഗുണ-
വാക്യാനുവാദമായുത്തമശാന്തമായ്
മംഗല്യദമായമംഗലനാശമാം
മംഗലഗാഥയിതിനെദിനംപ്രതി
നിത്യവുംശീലിച്ചുകൃഷ്ണങ്കൽഭക്തരായ്
സിത്യസുഖപദപ്രാപ്തിവരുന്നതും.
ആകയാൽനിന്നാലെചെയ്തപ്രവൃത്തികൾ
സർവ്വകഥകളിൽവെച്ചുകഥയാകും
എന്നുപറഞ്ഞതുനീയറിഞ്ഞീടെടോ!
മന്നവാ!ത്വൽകൃതമേററവുമുത്തമം."
എന്നരുൾചെയ്തതുകേട്ടുനൃപോത്തമൻ
പിന്നെയുംശ്രീശുകനോടരുൾചെയ്തിതു:—
"എന്തുപായംകലിദോഷംകലിയിങ്കൽ
അന്തരംചെയ്യുംജനങ്ങളതുംമുന്നേ
ചൊൽകയുംധർമ്മമായുള്ളതുംമാനവും
ചൊൽകപ്രളയകല്പങ്ങൾകാലക്രമം
കേവലാത്മാമഹാവിഷ്ണുജഗദീശ-
രുപഗതിയുംപറഞ്ഞുതരേണമേ,"
എന്നതുകേട്ടരുൾചെയ്തിതുശ്രീശുകൻ:—
"മുന്നംകൃതയുഗത്തിങ്കൽജനങ്ങളാൽ
നാലുവകധർമ്മമുള്ളിൽധരിപ്പതും
നാലിലൊന്നാമതുസത്യംദയതപം
ദാനമിത്ഥംചതുഷ്പാദങ്ങൾധർമ്മത്തി-
നാകുമതുനാലുമുണ്ടുകൃതയുഗേ.
സന്തോഷവുംകരുണാമൈത്രശാന്തിയും
ദാന്തിതിതിക്ഷവർണ്ണാചാരധർമ്മങ്ങൾ-
നല്ലവണ്ണംചെയ്താശ്രമാചാരവും
അല്പവില്ലാത്മാരാമന്മാരതായ്ക്കൊണ്ടു
സമദൃക്കുകളായിമേവുംകൃതയുഗേ
മെല്ലെമെല്ലെക്കുറയുന്നുധർമ്മപദം.
ധർമ്മത്തിലേകാംശമില്ലത്രേതായുഗേ;
വാദിപ്പതിന്നധർമ്മമസത്യംഹിംസ
മാദംകുറയുന്നസൽകർമ്മവുമല്പം
താപവുമാചാരവർണ്ണഭേദക്രമം
ഏവംകുറഞ്ഞുപോകുന്നുത്രേതായുഗേ
ദ്വാപരത്തിൽധർമ്മപാദങ്ങൾരണ്ടുപോം.
ഹിംസസന്തോഷവിനാശമനൃതവും
ദ്വൈതധർമ്മംയശസ്വിമഹാശാലാ
സ്വാദ്ധ്യായമദ്ധ്യയനേരതിയില്ലായ്ക

ആഢ്യരാകുന്നവരോടുകുടുംബികൾ
ശ്രേഷ്ഠദ്വിജരോടുക്ഷത്രിയവീരരും.
ധർമ്മഹേതുക്കളാൽതന്നെപരിഹാസം
നന്നായ്തുടങ്ങുന്നുസൽകർമ്മലോഭവും
ഏവംകലിയിൽധർമ്മംപദമൊന്നുതാൻ
എന്നതുസത്യമൊന്നുണ്ടുപോലെന്നാകും
സൽകർമ്മജാതികൾക്ഷീണരായ്വന്നീടും
മിക്കതുംകാടായ്വരുന്നിതുമേദിനി
എല്ലാംദുരാചാരനിർദ്ദയശീലരായ്
കള്ളരായ്ദുർഭഗരായ്ക്കൊണ്ടുവർത്തിച്ചു
ഏററംവിഷയരായ്ശൂദ്രരെജമാനർ
ഊററമോടെഭരിച്ചീടുന്നിതുകലൌ.
മ്ലേച്ഛരായോരെജമാനരാകുംവിധൌ
രൌദ്രകർമ്മങ്ങൾവർദ്ധിച്ചുവരുംകലൌ.
സത്വരജസ്തമസ്സെന്നഗുണത്തിനാൽ
പൃത്ഥ്വിയിലുള്ളപ്രജകൾതൻപോക്കലേ
നിന്നുഗുണങ്ങൾവികാരഭേദങ്ങളായ്
തന്നെകൃതത്രേതദ്വാപരവുംകലി
എന്നിങ്ങനെയുള്ളനാലുയുഗങ്ങളും
മുന്നമേയുള്ളത്രിഗുണമയമല്ലോ.
ഓരോഗുണസ്വഭാവങ്ങൾതന്നാക്രമം
ഓരോഗുണമതുകാലത്തുസൽഗുണ
സ്വാഭാവികംപ്രജകൾക്കുബുദ്ധീന്ദ്രിയ-
സ്വാഭാവികംതൽഗുണത്തിൽമോദിച്ചീടും
സത്വഗുണംകൊണ്ടുതന്നെകൃതയുഗം
സാത്വികമപ്രജകൾക്കന്നുബുദ്ധിയും
ജ്ഞാനത്തിലുംതപസ്സിങ്കലുമാംവൃത്തി
പിന്നെരജോഗുണംകൊണ്ടുത്രേതായുഗം
അന്നുജനങ്ങൾക്കുബുദ്ധിപ്രവൃത്തിപ്പു
കാമ്യകർമ്മത്തിൽയശസ്സിങ്കലുമായി
പിന്നെരജോഗുണംതാമസത്താലുമാ-
യൊന്നിച്ചുമിശ്രമാകുന്നതുദ്വാപര-
മന്നുപ്രജകൾക്കുബുദ്ധിലോഭത്തിലും
താനെന്നഭിമാനഡംഭമസന്തുഷ്ടി
ജ്ഞാനമില്ലായ്കമാത്സര്യമിത്യാദിയാൽ
സംയുതമായിട്ടുകാമ്യകർമ്മങ്ങളിൽ
താനേപ്രവൃത്തിച്ചിരിപ്പൂജനമെല്ലാം.
പിന്നേതുതാമസമായകലിയുഗേ
തന്ദ്രിചതികപടമസത്യങ്ങളും
പേടിയുംദുഃഖവുമിത്യാദികർമ്മങ്ങൾ
അടലുമേററമാംബുദ്ധികലിയിങ്കൽ
ദൈന്യവുമായിരിക്കുംകലികർമ്മങ്ങൾ
മന്നിടത്തിലനേകപ്രജകൾക്കും.
ഇങ്ങിനെമൂന്നുഗുണാൽയുഗംനാലതാം
എന്നതിൽസത്വമപ്പോൾഹൃദിതോന്നുന്ന-
തപ്പോൾകൃതയുഗംരാജസംതോന്നിയാൽ
അപ്പോഴത്രേതായുഗമൊന്നുമാകിലാം.

സത്വരജോയുക്തമായ്ക്കലതുംബുധ!
അപ്പൊഴേദ്വാപരമാംയുഗമെന്നതാം.
താമസമെപ്പോളുദയമതുകലി-
കാലമെന്നുപറയുംജ്ഞാനലക്ഷണേ.
താമസമാംകലികൎമ്മങ്ങൾകേൾക്കെടോ!
താമസവൃത്തികൾകേട്ടറിയുംവിധൌ
താമസംപോയിസാത്വികംതെളിയുന്നു
നല്ലജനത്തിന്നതുകൊണ്ടുചൊല്ലുവൻ.
നല്ലതെന്ന്യേയിരിക്കുന്നുകലിയുഗേ
അന്യോന്യക്ഷുദ്രദുഷ്ടന്മാർമനുഷ്യരും
ഭിന്നഭാഗ്യംബഹുഭോക്താക്കളായുള്ളു
നാരികൾക്കില്ലവൃത്തിക്കുഗുണമൊട്ടും
സ്വൈരിണികൾസതിയാകുംയുവതികൾ
പുംശ്ചലികൾയുവതീജനമൊക്കെയും
നിശ്ചയിക്കാംമനസ്സാലതെന്നാകിലും
ദസ്യുക്കൾപോലെഗുണവൃത്തിമിക്കതും
ദസ്യുക്കളെക്കൊണ്ടുതന്നെവ്യാപാരവും
വേദങ്ങൾപാഷണ്ഡികളാലെദൂഷിച്ചു
വേദത്തെന്യത്തിപാഷണ്ഡമതമാക്കും
രാജാക്കൾതങ്ങൾപ്രജകളെയൊക്കെയും
കാൎയ്യലാഭംനോക്കിയൊക്കെനശിപ്പിക്കും,
ബ്രാഹ്മണർശിശ്നോദരഭരമാത്രരായ്
നിൎമ്മലമാംവ്രതമൊന്നുമില്ലാതെയാം
ബാലരെപ്പോലെശുചിയുമറിവില
ശീലകുടുംബികൾക്കൊക്കെഭിക്ഷാടനം
താപസന്മാർഗ്രാമസേവകരായതും
ന്യാസികളൎത്ഥത്തിലേററവുംലോഭികൾ
കായംചെറുപ്പമായ്ഭക്ഷണമേററമായ്
ജായാരതിയേററംമക്കളുമേററമാം
വേഗമവൎക്കുജനനവുംനാശവും
വൈരവുംതമ്മിൽകാഠിന്യവാക്യങ്ങളും
പൂൎവ്വവേദങ്ങൾചൊൽകേട്ടുവാദിക്കയും
കേവലംവാദാൎത്ഥമൊന്നുമേയില്ലല്ലോ
നാരികൾകാഠിന്യമേറെപ്പറഞ്ഞീടും
ശൌൎയ്യവുമേററംനടിപ്പുമായായുതം.
കാൎയ്യംനിനച്ചുമഹാസാഹസങ്ങളും
കാൎയ്യലാഭംകൊടുത്തോരെനിന്ദിക്കയും
ദ്രവ്യത്തിനായ്ക്ഷുദ്രയിഷ്ടികൎമ്മങ്ങളും
ദ്രവ്യലാഭത്തിനായ്യജ്ഞങ്ങൾചെയ്കയും
സന്ന്യാസികൾക്കൂടകൎമ്മമതുംചെയ്യും
വന്നണയുന്നൊരാപത്തിൽത്യജിക്കയും
നിന്ദയുമേററമാംസജ്ജനത്തെക്കൊണ്ടു
നന്നായകൎമ്മമാരാനുംകഴിക്കിലോ
നന്നായതിനെനിന്ദിച്ചുമറെറല്ലാരും
മേദിനിയിൽജന്മകാരണഭേദങ്ങളായ്
മോദേനദ്രവ്യംപതിപ്പിച്ചെഴുതിക്കും
ദ്രവ്യങ്ങൾമണ്ണിൽകുഴിച്ചിട്ടുസൂക്ഷിച്ചു

ദ്രവ്യനാശംവരുത്തുന്നുധൎമ്മംവിനാ.
ഭൃത്യനായുള്ളവൻതന്നെസകലൎക്കും
ഉത്തമനെന്നുപ്രഭുത്വമാകുംജവം.
സ്വാമിയെദ്രോഹിച്ചുഭൃത്യജനങ്ങളും
സ്വാമിതൻകാമിനിഭൃത്യങ്കലായതും.
കൌലവഗോക്കൾക്കുക്ഷീരംകുറകയും
പാലുംപശുക്കൾകൊടുക്കയില്ലുള്ളതും
തൻപിതൃഭ്രാതൃസപത്നിസ്വജാതികൾ
തന്നുടെമേലുകീഴുംപത്നിതൽകുലം
ഇത്യാദിയായഭേദങ്ങൾത്യജിച്ചിട്ടു
തന്നിലെയോനിലിംഗങ്ങളാൽസംഗമം
എന്നതുസ്നേഹമാമെന്നതുറച്ചിട്ടു
സോദരിസോദരതാതമാതാദിയായ്
ഭേദമില്ലാതെസംയോഗംതുടങ്ങീടും;
അംഗനമാൎക്കുംപുരുഷന്മാൎക്കുമെല്ലാമേ
ബന്ധുത്വമായതുസ്ത്രീസംഗമെന്നാകും
ചാതുൎയ്യമുള്ളവനേവനെന്നാകിലും
സ്യാലസംവാദേനസോദരീദാനവും
ദ്രവ്യസമ്പാദ്യവാനോടുബന്ധുത്വവും
കാമിച്ചുചെന്നുബന്ധുത്വംതുടങ്ങിയും
നാലുകെട്ടുംനടുമുററവുമില്ലാതെ
ആലയംതീൎത്തീടുമെന്നുമറിയണം.
വീടുകൾക്കുള്ളൊരുകൈകണക്കെക്കൊണ്ടു
നാടുകളിൽപ്രതിവാദമായുംവരും;
ഇങ്ങിനെതന്നെകലിയിങ്കൽവൎണ്ണാചാര-
മംഗലമില്ലാതെദീനരാകുംജനം.
ശൂദ്രർപ്രതിഗ്രഹംവാങ്ങിനടന്നീടും
ഭദ്രമെന്ന്യേതപോവേഷണജ്ജീവിതം
ചിത്തധൎമ്മത്തിങ്കൽവാക്കുമാത്രംധൎമ്മം
ഉത്തമമേററമുയൎന്നസ്ഥലത്തിങ്കൽ
വാഴുന്നതുമഹത്വമതാമാസനം
ഈഷലില്ലെന്നുയരത്തിൽവസിക്കയും.
നിത്യമുദ്വിഗ്നമാകുന്നമനസ്സോടും
ദുൎഭിക്ഷകൎമ്മശീലാചാരവാക്യവും
അന്നമില്ലാതെവരുംഭുവിമന്നവ!
നന്നായ്മഴയില്ലഭീതിദുഃഖങ്ങളും.
വസ്ത്രാന്നപാനശയനവ്യപായങ്ങൾ
സ്നാനവിഭൂഷണഹീനരാകുംജനം
മാനുഷരൊക്കെപ്പിശാചവൽതോന്നീടും
ദ്രവ്യംഗ്രഹിപ്പതിനുള്ളവിദ്വജ്ജനം
ദ്രവ്യസ്ഥനാമവൻവിദ്വാനതെന്നാകും;
ദ്രവ്യലാഭത്തിനുതന്റെജനത്തെയും.
കേവലംതൻപ്രിയപ്രാണാദികളെയും
ഒക്കെനശിപ്പിച്ചുദ്രവ്യാഗ്രഹംകൊണ്ടു
ദുഷ്കൃതികൾതന്റെപ്രാണൻകളയുന്നു
വിത്തമൊന്നെപ്രധാനമെന്നതായതും
ചിത്തംദിനംപ്രതികാണാതെയുംവരും.

പിതൃസ്വജനമാതൃാദികുലഭാര്യാ-
പുത്രാദികളെരക്ഷിക്കയുംചെയ്യാതെ
ക്രുദ്ധിച്ചവരൊട്ടുശിശ്നോദരഭര-
ബുദ്ധിയോടുംകലികന്മഷരാംനരർ.
മേദിനിയിങ്കൽരാജാക്കളുമില്ലെടോ!
ഏവംകലിയുഗേലോകപ്രജകൾതൻ
വൃത്തിസ്വഭാവങ്ങളെന്നറിഞ്ഞീടുനീ!
ചിത്തെജഗൽപതിയായ്ഗുരുവായ്ക്കൊണ്ടു
ത്രൈലോക്യനാഥനാകുംഭഗവല്പദം
സേവിക്കയില്ലകലിയിൽജനങ്ങളും.
പാഷണ്ഡബുദ്ധികളായിത്തിരുനാമ-
ധേയത്തെയുംസ്മരിക്കാതെചലന്മാരായ്
ദുഃഖിതരായിരിപ്പൂനരർമിക്കതും
സൽക്കർമ്മമൊക്കെവിരഹിതരായ്ക്കൊണ്ടു
നല്ലൊരുസൽഗതിതന്നെയണയാതെ
നിന്ദ്യരായ്ദുർഗ്ഗതിസംഭവിപ്പാനൊരു
പാത്രമായ്മിക്കതുമിങ്ങിനെയാംകലൌ
മാനുഷർക്കിക്കലിദോഷംലഭിക്കാതെ
വാണുകൊൾവാൻപണിയെന്നങ്ങിരിക്കിലും
പാതകൌഘങ്ങളോർത്തിട്ടുമോരാതെയും
ചെയ്തുപോംചെയ്തിതെന്നാലുംമടിയാതെ
കേവലംനാരായണചരിതാമൃത-
ശീലനത്താൽനശിച്ചീടുന്നുകന്മഷം.
മുന്നമജാമിളാദന്തമിത്യാദികൾ
ചൊന്നതുമോർത്തുകൊൾകഹൃദിസർവ്വദാ.
പാതകംചെയ്തുപോയാലുംമടിക്കൊലാ
ശീലിക്കകേവലാത്മാർത്ഥമെന്നീയർത്ഥം.
കേൾക്കമനുഷ്യർക്കുദോഷമാകുംകലി-
സൽകൃതമായിരിക്കുന്നനാനാദോഷം
ദ്രവ്യദേശാത്മജാതങ്ങളുംദോഷങ്ങൾ
സർവ്വംകളയുവാനായ്ഹൃദിസംസ്ഥിത-
നായ്പുരുഷോത്തമനായ്സദാനന്ദനായ്
സർവ്വഗനായഭഗവാന്റെലീലയാം
സൽക്കഥയായശ്രുതികളാൽകീർത്തന-
ധ്യാനപൂജാഭഗവദ്ദർശനത്താലും
കേവലംചിത്തസ്ഥിതനായ്മഹാപാപ-
ജാലങ്ങൾവേരോടെപോക്കിശുഭത്തെയും
വേഗമോടെജനിപ്പിച്ചുശോഭിപ്പിക്കും.
എന്നിങ്ങിനെയെന്നാലഗ്നിഹോമസ്ഥിത-
കന്മഷത്തെക്കളഞ്ഞിട്ടുസ്വയംപ്രഭാ-
വർദ്ധനചെയ്യുന്നതുപോലെയാത്മനി
ചില്പുമാൻവിഷ്ണുപ്രകാശിച്ചുയോഗികൾ.
നമ്മുടെയാത്മനിയുള്ളോരശുഭങ്ങൾ
നന്നായ്ക്കളയുന്നതെന്നറിഞ്ഞീടെടോ?
യോഗാഭിഷേകമഖവ്രതദാനാദി-
മംഗലതീർത്ഥാടനങ്ങളാംകർമ്മത്താൽ
ശുദ്ധിഭവിക്കയില്ലഭഗവല്പദ

ഭക്തികൂടാതെയതിന്നില്ലസംശയം.
നിന്റെഹൃദിസുസ്ഥിതൻസർവ്വഗനായി-
ട്ടന്യമില്ലാതെഭഗവാൻപരൻപുമാൻ
തന്നെസ്സകലാത്മജ്യോതിർഹൃദയത്തിൽ
നന്നായ്സ്മരിക്കയുംവേണംനൃപോത്തമ!
കേവലംതന്നെഹൃദിസ്മരിക്കുന്നവൻ
കേവലാത്മാഭഗവൽഗതിചേരുന്നു.
ഇത്തരംചിന്തേസ്മരിക്കുന്നവരെല്ലാം
ഉത്തമപൂരുഷംധ്യാനിക്കചെയ്യുന്നു.
സർവ്വാത്മകമായ്സകലോത്ഭവമായി
സർവ്വമാകുമാത്മഭാവംകലിയിങ്കൽ
പ്രാപിക്കയില്ലകലിദോഷഹേതുനാ.
യാതൊരുത്തൻമഹത്താകുംഗുണങ്ങളെ
ചില്പുമാനായകൃഷ്ണന്റെസങ്കീർത്തനാൽ
സൽഗുണത്തെലഭിക്കുന്നതസന്ദിഗ്ദ്ധം.
ധ്യാനമാകുന്നുകൃതയുഗത്തിൽപിന്നെ
യജ്ഞമാകുന്നുത്രേതായുഗേസേവനം
അർച്ചനമല്ലോചെയ്യേണ്ടുന്നദ്വാപരം
സങ്കീർത്തനംകലിയിങ്കൽവേണ്ടുന്നതും.
കേൾക്കെടോ!മന്നവ!മുന്നമശ്രുപത്തിൽ
അക്കമായ്സൂക്ഷ്മമണുമുതലായിട്ടു
സംഖ്യകൾചൊന്നയുഗവത്സരംപോലെ
സംഖ്യയാകുംയുഗംനാലുംകഴിയുമ്പോൾ
ചൊൽപുചതുര്യുഗമായതോരായിരം
ആകുന്നനേരത്തുബ്രഹ്മന്നൊരുപകൽ
എന്നിത്തരംചൊന്നതിലിവിടത്തിൽഞാൻ
മുന്നമെല്ലോചൊല്ലിയക്കമണുതൊട്ടിട്ടു
രണ്ടുപരാർദ്ധമാകുന്നോരവധിയിൽ
ഉണ്ടാംപ്രളയകണക്കുകൾചൊല്ലുവൻ.
ബ്രഹ്മന്നൊരുപകൽമാനവകല്പമാം
ഒപ്പകൽകാലത്തിലിന്ദ്രൻപതിന്നാലും
അത്രമനുക്കളുംവാണുമുടിഞ്ഞുപോം.
അത്രകാലംപകൽധാതാവിന്നാകുന്നി-
തത്രകാലംപിന്നെബ്രഹ്മനുരാത്രിയാം
രായുംപകലുംതികയുംദിനമന്നു
ധാതാവിനുവരുംകാലമാംരാത്രിയിൽ
ത്രൈലോക്യമങ്ങതിലുള്ള ജനങ്ങളും
നാശംഭവിച്ചുപോകുന്നുസംസാരികൾ
ബ്രഹ്മാവുംതാനുംമുനിവര്യവർഗ്ഗവും
ബ്രഹ്മയോഗത്തോടിരിക്കുമെന്നാകിലും
രാത്രികഴിഞ്ഞുവിധിയുണരുന്നേരം
തത്രമുന്നേപ്പോലെസർവ്വംകാണുന്നു.
ഇത്തരമെല്ലാംപറഞ്ഞുതൃതീയത്തിൽ
ധാതാവിനുരാത്രിയാകുംപ്രളയത്തെ
ചൊല്ലുന്നുനൈമിത്തികപ്രളയമെന്നും
ഇല്ല തിൽനാശമിപ്പഞ്ചഭൂതങ്ങൾക്കും
ബ്രഹ്മാവിനുമതിനൊത്തമുനികൾക്കും

എന്നവനുമററതെല്ലാംപ്രളയമാം
ധാതാവിനുംദിനംകൂടിമാസംതിക-
ച്ചായതുവത്സരമാകുന്നതുപിന്നെ
അൻപതുകൂടിയാലല്ലോപരാർദ്ധമാം
അൻപതുംകൂടിശതമതാകുംവിധൌ
ഏകനാകുംവിധാതാവിന്നുനാശമ-
താകുംമഹദാദിതത്വങ്ങൾനാശവും
ആയതുതന്നെപ്രകൃതിപ്രളയമാ-
മായതുമുന്നമേകാദശേചൊല്ലിനേൻ.
എങ്കിലുംചൊല്ലുവനണ്ഡചരാചര-
മേകമതായിരിക്കുന്നപ്രപഞ്ചത്തിൽ
നൂറുവർഷംമഴയില്ലാതെപോംഭുവി
കർഷകകർമ്മങ്ങളില്ലന്നവുമില്ല.
അന്നങ്ങളില്ലാതെവന്നുകൂട്ടംവിധൌ
അന്യോന്യഭക്ഷണമായ്പതുമൊക്കെയും-
ലോകസംഹാരസൂര്യാഗ്നിസമുദ്രത്തിൽ
മേവുംജലത്തെയെല്ലാമേശേഷിപ്പിക്കും.
സൂര്യാഗ്നിയാൽഭൂമിസർവ്വുംഭസ്മമായ്
വീര്യവാനാകുന്നഭൂധരശേഷനും
സൂര്യാഗ്നിയാൽതപിച്ചേററംരുഷിതനായ്
സൂര്യാഗ്നിയിലധികംവിഷവഹ്നിയും
സങ്കർഷണൻെറമുഖങ്ങളിൽനിന്നിഹ
സംഖ്യയില്ലാതവണ്ണംവഹ്നിപൊങ്ങീടും.
സൂര്യാഗ്നിയുംവിഷവഹ്നിയുംചേർത്തിട്ടു
സൂര്യശേഷന്മാരുംഭസ്മമായ്പോകുന്നു;
ബ്രഹ്മാണ്ഡപിണ്ഡവുംഗോമയപിണ്ഡത്തെ
വഹ്നിദഹിച്ചപോലെഭവിക്കുന്നിതു.
പിന്നെപ്രചണ്ഡവായുപ്രവേശത്തിനാൽ
വഹ്നിയിൽനിന്നുജനിച്ചധൂമത്തിനാൽ
മേഘഗണംകറുത്തേററംമഴപെയ്യും
ആമേഘോഷമേശതവർഷമതിനാലെ.
വെള്ളപ്രളയമാകുന്നുവ്യോമമതു
ധൂമ്രരജഃപ്രഭയെന്നതായ്വന്നീടും;
പിന്നെഘനരസംശോഷിച്ചനേരത്തു
നിന്നമേഘങ്ങൾകൃശശൂന്യമായ്വരും;
ചിത്രവർണ്ണങ്ങൾരസംകുറയുംവിധൌ
തത്രനിറംമറഞ്ഞീടുന്നതുപോലെ
വിശ്വമെല്ലാമേജലമയമക്കാലം
വിശ്വവാതബലത്താൽജലംനിൽക്കുന്നു.
മേഘത്തിനുള്ളിൽജലംനില്പതുപോലെ
വ്യോമനിബന്ധിച്ചുനിർത്തുംജലത്തെയും.
ബ്രഹ്മാണ്ഡമേദിനിഭസ്മംജലത്തിങ്കൽ
നിർല്ലീനമായ്ഭൂതിതൻഗുണബന്ധന
ചേർന്നുജലത്തിൽജലന്തൻരസത്തോടും
ചേർന്നിതുവഹ്നിയിൽവഹ്നിരൂപത്തൊടും
വായുവിൽവായുസ്പർശത്തോടുംവ്യോമനി
ചേർന്നുപോംശബ്ദമോടാകാശവുംപിന്നെ-
ഭൂതഗുണവാസനകളുമൊന്നിച്ചു
തൈജസന്തങ്കൽലയിക്കുന്നുപിന്നെയും;
ഇന്ദ്രിയങ്ങളധിഷ്ഠാനദൈവികവും
ചെന്നുചേരുന്നുതത്തൈജസനുംതഥാ
മൂന്നുഗുണങ്ങളുംകൂടിയഹങ്കാരം
എന്നുള്ളതത്ത്വേലയിക്കുന്നിതുക്രമാൽ,
അഹങ്കാരതത്ത്വംമഹത്തത്ത്വബീജേ
ബഹുവിദ്വാസനയോടടങ്ങുന്നുപിന്നെ
മഹത്തത്ത്വമജ്ഞാനമൂലപ്രകൃത്യാ
മഹത്തായബ്രഹ്മത്തിലല്ലോലയിപ്പൂ.
ഏവംപ്രകൃതിപ്രളയമറികെടോ!
ഭാവിതഭാവരൂപാത്മകമൊക്കെയും
ധാതാവുലീനമായ്പഞ്ചഭൂതങ്ങളും
യാതൊരിക്കൽലയമാകുന്നതുതന്നെ
ചൊല്ലുപ്രകൃതിപ്രളയമെന്നിങ്ങിനെ
ചൊല്ലുവനാത്യന്തികപ്രളയത്തെയും
പ്രാണബുദ്ധീന്ദ്രിയദേവതകൾലോക-
കല്പവുംസ്വപ്നജാഗ്രംസുഷുപ്തിപൃഥി-
വ്യാദിഭൂതങ്ങൾസർവ്വംസുഷുപ്തിസമം
ശൂന്യപദമായിരിക്കുംപരബ്രഹ്മ-
പാദത്തിലന്യോദയമാംപ്രകൃതിയാൽ
നിർമ്മലമപ്രതർക്ക്യംപൂർണ്ണമവ്യയ-
മായ്പ്രകാശിക്കുംപരബ്രഹ്മചിപ്പദേ
മായകളായഭേദങ്ങളുമില്ലല്ലോ
ആയതുമല്ലപ്രകൃതിപുരുഷനും
അവ്യക്തമെന്നുംമററുംകാലഭേദവും
ചൈതന്യമായതിൽനിന്നുതോന്നുന്നവ
കൈതവമെല്ലാംവെറുതെചിത്തഭ്രമം.
ബുദ്ധീന്ദ്രിയാത്മരൂപത്തോടുയുക്തമായ്
ബുദ്ധിയിൽജ്ഞാനമതുംപ്രകാശിപ്പതും
ആയതിന്നാശ്രയമായിട്ടുകാണുന്ന
തവ്യക്തമാകുംപദമതുതാനല്ലോ.
ആദ്യന്തമാകുംപദവസ്തുവാകുന്നോ-
രാത്മാവുതന്നെ വേറായിട്ടുകാണ്മതു
ജ്യോതിസ്സുദീപമായ്പ്പേറെഗ്രഹിക്കിലും
ദീപമാകുന്നതുജ്യോതിസ്സതല്ലയോ?
ജ്യോതിസ്സതന്നുദീപംവേറെയില്ലല്ലേ
ഇങ്ങിനെശബ്ദാദിമാത്രകളായ്ക്കൊണ്ടു
തോന്നുന്നതേകമാംജ്ഞാനമൊന്നേദൃഢം.
ജ്ഞാനസ്വരൂപമാമാത്മാവുതാന്തന്നെ
ജ്ഞാനസ്വരൂപാദികളായിനില്പതും.
ജ്ഞാനജ്യോതിസ്സതാമാത്മാപരബ്രഹ്മം
ജ്ഞാനജ്യോതിഷ്ദീപമാകുന്നുലോകാദി
സർവ്വുംജ്യോതിർമ്മയമാമിതിങ്കൽനി-
ന്നിന്നെവിടേയിരിക്കുന്നതോക്ജ്യോതി-
ബന്ധിപ്പതുംജ്യോതിമോചിപ്പതുംജ്യോതി
എന്താകിലുംജ്യോതിവേറിടാനിർണ്ണയം.

ജാഗ്രവ്വുംസ്വപ്നസുഷുപ്തിവൃത്തിയിവ
അഗ്രഹംബുദ്ധിതന്നെയിവയൊക്കയും.
മാത്രാദ്യവസ്ഥാഭേദങ്ങൾനാനാത്വവും
പ്രത്യഗാത്മാവിങ്കലില്ലിവയൊന്നുമേ.
ഉണ്ടെന്നുതോന്നുന്നതെങ്ങിനെയെന്നാകിൽ
വിണ്ണതിൽവായ്വാദിഭൂതങ്ങളെയെല്ലാം
കല്പിച്ചപോലെബ്രഹ്മത്തിൽസമസ്തവും
കല്പിതമാമിതുവേറില്ലതുതന്നെ
സ്ഥൂലാദിയാകുംസമസ്തമവയവം
കേവലാത്മാപരബ്രഹ്മംനികല്പിച്ച-
തെങ്ങിനെയെന്നാകിൽതന്തുപടമെന്നു
നിണ്ണയിക്കുമ്പോലെസൂക്ഷ്മനാമാത്മാവിൽ
തോന്നുന്നിതെല്ലാമവയവഭേദങ്ങൾ
അന്യോന്യമാശ്രയഭേദവിഭ്രാന്തിയാൽ
രണ്ടായിത്തോന്നുന്നതൊക്കെയുമാദ്യന്തം
രണ്ടിനുമൊന്നാംപദവസ്തുവാകുന്നു.
നാനാവികാരരൂപങ്ങൾതോന്നുംഭേദം
പൊന്നിൽപലവകഭൂഷണങ്ങൾപോലെ
സൂക്ഷ്മമാമാത്മനിതോന്നുന്നതൊക്കയും
സൂക്ഷിക്കിൽവേറില്ലഭൂഷണംസ്വണ്ണമാം.
നൃക്കളുടെകമ്മഭേദാൽവ്യവഹാര
മാഗ്ഗങ്ങളിൽപലതായിട്ടുതീരുന്നു;
ഏകാത്മകനാമധോക്ഷജന്തങ്കലേ
ലൌകികവൈദികമാദിജനങ്ങളാൽ
നാനാവിധമായിവ്യാഖ്യാനംചെയ്യുന്നു
ആയതുപാക്കിലക്ക്പ്രഭയെങ്ങിനെ
സൂര്യാംശമായിബ്ഭവിച്ചമേഘങ്ങളും
വേറായിനിന്നുമറയ്ക്കുന്നതുപോലെ
ക്രൂരമാകുംതിമിരംനയനപ്രഭ
തന്നെമറച്ചതുപോലുന്നിഞാനെന്ന
ഭിന്നഭേദാൽബ്രഹ്മംതന്നുടെയംശമാം
മാനസംകൊണ്ടുമറച്ചുതന്നാത്മാനം
ആയതുമൂലമാത്മാവിനുബന്ധനം-
മേഘമക്ക്പ്രഭതന്നെയുംകാണ്മീല
ചക്ഷുരൂപംരവിയെക്കൊണ്ടറിയുന്നു
ആയതുപോലുമപ്പോഴഹങ്കാരചി-
ത്താദികൾകൊണ്ടുമറയ്ക്കുമപ്പോൾനാശം
ചിത്താദികളാൽമായുന്നനേരത്തു
ചിത്സ്വരൂപമില്ലശൂന്യമെന്നാകുന്നു;
അപ്പോൾവിവേകഹേതുക്കളാമായയാ
ചിത്താദ്യഹങ്കാരബന്ധനമില്ലെന്നു
ചിദ്ദത്തയറിയുന്നനേരമാത്മാവിങ്കൽ
ചിത്താദ്യഹങ്കാരഭേദങ്ങളില്ലേതും
എന്നറിയുന്നതാകുന്നിതാദ്യന്തിക-
മെന്നുചൊല്ലുന്നപ്രളയമറികനീ
ഉച്ചൊന്നവണ്ണമെല്ലാമേനിരൂപിച്ചു
നിശ്ചയിക്കുന്നിതാദ്യന്തപ്രളയമാം
ഇത്തരമുള്ളവിജ്ഞാനാത്മകമതു
ധാതാമുതൽസവ്വലോകഭൂതങ്ങൾക്കും
വേറായ്പ്രകാശമായ്സാക്ഷിയായ്നിൽക്കുന്നു
വേറില്ലതല്ലാതെമറ്റേതുമൊന്നുമേ.
ഇങ്ങിനെയുള്ളോരിതിങ്കൽനിന്നുണ്ടാകു-
മന്യപരിണാമമാദിയവസ്ഥകൾ
സവ്വുംബ്രഹ്മപ്രളയഹേതുക്കളാം
സത്വത്തിനന്തവുമാദിയുമായിതു
ആദ്യന്തഹീനമാകുന്നിതുനശ്വര-
മൂത്തികളാലീയവസ്ഥയറിവീല.
നിത്യംസുഷുപ്തിനിത്യപ്രളയമതു
നിത്യവുംകണ്ടറിഞ്ഞെല്ലാത്തിനുംസാക്ഷി
നില്ക്കുന്നതാൻസവ്വസാക്ഷിയുമാകുന്നു
നിത്യസാക്ഷിസകലത്തിനുംസാക്ഷിയാം.
നിത്യപ്രളയമാകുന്നിതുമറ്റെല്ലാം
നിത്യമല്ലോവാസവത്സരദിവ്യാബ്ദം
ആയതുപിന്നെച്ചതുയ്യുഗകല്പങ്ങൾ
ആയവയെല്ലാംദിനംകൊണ്ടുതന്നെയാം.
ആയതുകൊണ്ടുനിത്യപ്രളയത്തിനു
നൂനംവിലക്ഷണസാക്ഷിസവ്വത്തിനും
മീതേവിളങ്ങുന്നതെന്നറിഞ്ഞാകാശം
പോലെപരിപൂണ്ണജ്യോതിസ്സുകൊണ്ടിഹ.
നാലുംപ്രളയങ്ങളേയുമറിഞ്ഞിട്ടു
മേലേവിളങ്ങിനിൽക്കുന്നുസാക്ഷാൽജ്ഞാനം.
ഇങ്ങിനെനിത്യനൈമത്തികമാദ്യന്തം
പിന്നെപ്രകൃതിയിത്യാദിപ്രളയമായ്
നിൽക്കുംഗതികൾസമസ്തമഖിലാത്മാ-
തത്വധാമാവായ്ജഗൽക്കാരണനായി
കാരണകായ്യഭേദങ്ങൾസാക്ഷിത്വവും
നേരേനിനയ്ക്കിലില്ലാതെവിളങ്ങുന്ന
നാരായണൻതന്റെലീലാകഥകളെ
ഓരോതരംനൃപ!നിന്നോടറിയിച്ചേൻ.
ഏററവുംദുസ്തരദ്വൈതമാംസംസാര-
സാഗരംചിൽപുമാനാകുംഭഗവാന്റെ
ലീലാകഥാസംഭവമായിരിക്കുന്ന
ചാരുപോതത്താൽകടക്കുന്നുസവ്വരും
ഇങ്ങിനെപണ്ടിപ്പുരാണസംഹിതയെ
മംഗലൻനാരായണൻമുനിനാരദ-
നായ്ക്കൊണ്ടരുൾചെയ്തുനാരദൻവ്യാസനു-
മായ്ക്കൊണ്ടരുൾചെയ്തതാതനിനിക്കായും
നന്നായ്പറിപ്പിച്ചുപിന്നെയിതുതന്നെ
നൈമിശാരണ്യത്തിൽശൌനകനാദിയാം
മാമുനിമാരുടെചോദ്യത്തിനുത്തര-
മായിട്ടുസൂതനുമിത്തരംചൊല്ലുന്നേൻ.
ചൊല്ലുമതിങ്കൽസകലാത്മകനായി-
ട്ടെല്ലാമതേകനാകുംഹരിതന്നുടെ
യാദ്യന്തവണ്ണനംചെയ്യുന്നവനിഹ

മുക്തിഭവിക്കുന്നുരണ്ടില്ലിതുനൂനം.
സർവാത്മകനായനാരായണന്തന്നെ
സർവമാംവേറേയല്ലൊന്നുമേനിർണ്ണയം.
യാതൊരുത്തൻെറപ്രസാദമുണ്ടാകയാൽ
ബ്രഹ്മരുദ്രാദികൾസൃഷ്ടിസംഹാരാദി-
കർമ്മങ്ങൾസർവവുംചെയ്തുപോരുന്നിതു.
മന്നവ!നീമരിക്കുന്നുവെന്നുള്ളൊരു
നിന്നുടെബുദ്ധിഭ്രമംകൊണ്ടുനിൻെറയും
എൻെറവിചാരവുംചൊല്ലുവൻകേൾക്കെടോ
ജന്മമരണങ്ങൾദേഹത്തിനെയുള്ളു
നിർമ്മലാത്മാവിന്നിവയൊന്നുമില്ലല്ലോ.
എങ്ങിനെയെന്നാകിലഗ്നിവേറിട്ടോരോ
ഭിന്നമാകുന്നൊരുപാധിഭേദങ്ങളാൽ
നാനാവിധവർണ്ണരൂപഭേദങ്ങളായ്
തോന്നുന്നതുപോലെഭേദഭ്രമമെല്ലാം
നാനാവിധോപാധികളിലേകംവഹ്നി
ആയതിൽനിന്നതിൽമേവുംഗുണംപോലെ
ശോഭിച്ചുനിന്നുപാധിക്കുനാശംവരും
നേരത്തുതൻെറസ്വഭാവവിശ്ലേഷംവിനാ
നില്ക്കുന്നൊരഗ്നിപോലെപരമാത്മാവു
നില്ക്കുന്നുതാൻനശിച്ചീടുകയില്ലെന്നും.
നീയൊരുത്തൻതന്നെപുത്രനായ്പൌത്രനായ്
ജായയ്ക്കുകാന്തനായ്പുത്രനുതാതനായ്
ഓരോജനത്തിനോരോവിധമായ്ക്കൊണ്ടു
പേരുകൾനാനാവിധംനിനയ്ക്കുന്നപോൽ
ഏകനാത്മാപലതായിരിക്കുന്നിതു
ഏകബീജംമുളയായിലയായ്പിന്നെ
വൃക്ഷമായ്നാനാവിധംശാഖപത്രമാം
ഇത്യാദിപോലേകനാത്മാസമസ്തനായ്
കാരണനായിസമസ്തവുംതാനായി
കായനാമംതനിക്കില്ലാതെവേറില്ല.
എന്നതുകൊണ്ടുപലശരീരാത്മക-
ഭിന്നമെല്ലാമേകനാത്മാവുവേറില്ല.
അഗ്നിയുപാധികൂടാതെവസിക്കുന്നു
വിശ്ലേഷമില്ലപിന്നെയെന്നോട്ടുകൂടുമ്പോൾ
കാണുന്നതുപോലെയാത്മംസമസ്തത്തിൽ
വേർവിട്ടുനില്പൂനശിക്കയില്ലേതുമേ.
സ്വപ്നത്തിൽതൻശിരച്ഛേദമായ്ത്തോന്നിലും
ജാഗ്രത്തിൽപിന്നെയുംകാണുന്നതന്നെയും.
എന്നതുപോലെശരീരാവസാനത്തിൽ
നിന്നുണന്നൊന്നായ്ഭവിച്ചുകാണുന്തന്നെ.
യത്രയത്രജനിച്ചാലുംമരിച്ചാലും
ചിത്താകുമാത്മാവൊട്ടുങ്ങുകയില്ലെന്നു
വ്യോമമിടങ്ങഴിവെച്ചുളന്നൊക്കയും
തിട്ടയാമോതാനൊഴുങ്ങുകയില്ലേവം.
ആത്മാജനിക്കയുമില്ലമരണവും
ആത്മാവിനില്ലഹാനിയൊരുനാളുമേ.

ഏതുപ്രകാരംഘടംഭിന്നമാകുംവിധൌ
തൽഘടാകാശംമഹാവ്യോമ്നിക്കൂടുന്നി-
തപ്രകാരംശരീരങ്ങൾനശിക്കുമ്പോൾ
ചിൽപ്രഭാരൂപംപരബ്രഹ്മണികൂടും.
മാനസംതന്നെഗുണങ്ങളേയുംകർമ്മ-
ദേഹങ്ങളേയുമുണ്ടാക്കുന്നുമററില്ല.
ആത്മാവിനില്ലഗുണകർമ്മഭേദങ്ങൾ
ആത്മനിമാനസംമായയാൽജീവനം
ഞാനെന്നുതൽസ്മൃതിതന്നെയുണ്ടാകുന്നു
നൂനമെന്നാത്മശരീരിക്കുമധിഷ്ഠാനം
ആയിരിക്കുംവഹ്നിസംയോഗമെത്രനാൾ
കാണുമതിങ്കലതിനാലുമത്രനാൾ
ദീപത്തിനുവിളക്കാദിനാമാന്വിതം
നാമമിരുന്നതുപോലെയാത്മാവിങ്കൽ
നാമാദിദേഹരൂപാദിഭവിക്കുന്നു
താമസരാജസസത്വഗുണവൃത്ത്യാ.
അഗ്നിവിയോഗത്തിൽദീപമെന്നുള്ളപേർ
വിശ്ലേഷംവരുമ്പോലെയാത്മാനശിക്കുന്നി
തെന്നുതോന്നുന്നതല്ലാതെയാത്മാവിനും
എന്നുമേനാശവുമില്ലെന്നുനിർണ്ണയം.
ആത്മാവുജ്യോതിസ്വരൂപമായ്വ്യക്തമായ്
അവ്യക്തമായിസ്വരൂപമാവിഷ്ണുപോൽ.
നിശ്ചലമായ്ധ്രുവമായ്ധ്രുവാധാരമായ്
ശാശ്വതമായിരിക്കുന്നോരാത്മാവിങ്കൽ
നാനാത്വമായിട്ടുതോന്നുന്നതൊക്കയും
മാനസവിഭ്രമമുള്ളതായ്പന്നീടാ.
ആകയാലാത്മസ്ഥനാകുമാത്മാവിനെ
അനുമാനമുപമാനപ്രത്യക്ഷമായ്
മേവുംപ്രമാണത്തെശബ്ദിനിയാംബുദ്ധി
രൂപമാകുന്നൊരാത്മാവുകൊണ്ടുംവാസു
ദേവനുചിന്തയാനന്നായ്പ്രവേശിച്ചു
കേവലമോർത്തറിഞ്ഞീടെടോഭൂപതേ!
വിപ്രവാക്യംഹേതുവായിട്ടുതക്ഷകൻ
നൃപ്രഭോ!വന്നുകടിക്കുമെന്നോർക്കിലോ
സർപ്പമെന്നുള്ളതുനാശരൂപമല്ലോ
നാശസ്വരൂപമാംസർപ്പത്തിനുമൃത്യു
വായിരിക്കുന്നതുമീശ്വരൻതാനല്ലോ.
ഏവംപരബ്രഹ്മമായിപരംപദ-
മായിരിക്കുന്നൊരുഈശ്വരൻഞാനെന്നും
ഈവണ്ണമാത്മാവുകൊണ്ടുതന്നാത്മനി
കേവലംകണ്ടൊരുനിഷ്കളബ്രഹ്മണി
തക്ഷകൻവന്നുദംശിക്കുന്നതെങ്ങിനെ?
തക്ഷകനുവിഷവുംനശ്വരംമയാ-
കായത്തെയുംവിശ്വമെല്ലാരെയുംകണ്ടു
വേറിട്ടുസാക്ഷിയായ്കൊണ്ടിരിക്കുന്നൊരു
ആത്മാപരിപൂർണ്ണചിൽപ്രകാശാനന്ദ
മാത്മനിഞാനെന്നുചെയ്യേണ്ടുമന്നവ!

വിശ്വാത്മകൻതന്റെചേഷ്ടയെന്തേചൊൽവൂ?
വിശ്വവുമാത്മാവുമന്യമില്ലാത്തതും
എത്രകേൾക്കുന്നതങ്ങെത്രചിന്തിക്കുന്നു
യാതൊന്നുതാനതെന്നാകിലുംതോന്നാതോ-
രാനന്ദനായതൂഷ്ണീംഭൂതാത്മകനായി
നിന്നുനിനവുമില്ലാതെയിന്നീവണ്ണം
എന്നുതോന്നുംകിനാവിൽപോലുമില്ലാത്ത-
തന്നുടെസ്വാത്മാവതാകുമവസ്ഥയിൽ
അന്യഭാവംപുനരേകവുമെന്തെടോ?
ലക്ഷ്യവുംലക്ഷണമൊന്നുമില്ലോർക്കിലോ
സാക്ഷാൽപരബ്രഹ്മമെന്നുചൊൽവൂപിന്നെ
മിത്ഥ്യയായുള്ളതിന്നെന്തുപറയുന്നു
മിത്ഥ്യയന്യേമറ്റുലക്ഷണമില്ലല്ലോ.
ഇങ്ങനെയുള്ളോരാത്മാപരബ്രഹ്മണി
അന്യമാംതക്ഷകനാദികളെന്തെടോ!
ഇത്തരമുള്ളതുകൊണ്ടെന്തുചൊൽവതും
ഉത്തമനായനൃപതിശിഖാമണേ!"
ഇങ്ങിനെശ്രീശുകൻതന്നരുളപ്പാടു
മംഗലനായനൃപൻകേട്ടുമോദേന
ചൊന്നതുംചെയ്തതുംകേൾപ്പിൻമുനിമാരേ!
എന്നുസൂതൻപറഞ്ഞീടിനാൻപിന്നെയും:—
"മന്നവനിത്തരംകേട്ടോരനന്തരം
സർവ്വാത്മദൃക്കായിവ്യാസാത്മജനായി
നിർവ്വാണരൂപനാകുംമുനിതൻപദ
പത്മംനമസ്കരിച്ചഞ്ജലിബദ്ധനായ്
സ്വാത്മതുഷ്ട്യാപറഞ്ഞീടിനാൻമന്നവൻ.
കാരുണ്യശീലനായികൃപാത്മാവതായ്
നാരായണപ്രിയനായിരിക്കുംതവ
കാരുണ്യമാകുമനുഗ്രഹംസിദ്ധിച്ചു
നേരേവിചാരിക്കിലാദ്യന്തമില്ലാത
നാരായണൻകഥനിന്നാലെനിക്കിഹ
അരുൾചെയ്തതെല്ലാംശ്രവിച്ചുകൊണ്ടേനഹം."
ഇച്ചൊന്നതേറ്റവുമത്ഭുതമത്ഭുതം
അച്യുതാത്മാക്കളായുള്ളസത്തുക്കൾക്കും
അത്തരാഷ്ട്രാപതപ്പങ്ങളാംഭൂതഷു
യാതൊരനുഗ്രഹമായിരിക്കുന്നൊരു
യാതൊന്നതാമിപ്പുരാണസംഹിതയും
സർവ്വസന്താപകരത്തിനുമന്ത്രമായ്
സർവ്വൌഷധങ്ങളിൽവച്ചുമഹൌഷധം
ആയിഭവിച്ചുസകലാത്മകനായി
മായാവഹീനനായുത്തമശ്ലോകനായ്
സാക്ഷിയാകുംഭഗവാൻപരമാത്മാനം
തക്ഷകനാദികളാലനുവർണ്ണിതം
ഇങ്ങിനെയുള്ളഭഗവൽപദമായി
ബ്രഹ്മനിർവ്വാണമായുള്ളോരുചിൽപ്പദം.
ത്വൽകൃപകൊണ്ടുംഭഗവൽകൃപകൊണ്ടും
ഉൾക്കാമ്പിലീദൃശംകണ്ടുകൊണ്ടേനഹം,
സാക്ഷാലിവണ്ണമറിഞ്ഞിരിക്കുംവിധൌ
തക്ഷകനാൽ മൃത്യുസംഭവമെന്നിഹ?
സംഭവിച്ചീടുകയില്ലമഹാവിഷ്ണു-
ഭക്തനായ്മുക്തകാമാശയചേതസാ-
അജ്ഞാനനാശമായ് ജ്ഞാനവിജ്ഞാനത്തിൽ
വിജ്ഞേയനിഷ്ഠകൊണ്ടുംപരിപൂർണ്ണമായ്
നിശ്ചലമായിപരമമായുള്ളൊരു
ശശ്വൽപരബ്രഹ്മമൂർത്തിഭഗവാന്റെ
പാദംഭവാനാലെദർശിതനാമെന്റെ
ചേതസിതാനുണ്ടെന്റെചിത്തഭ്രമ-
ഭീതികളെല്ലാംനശിച്ചുതെളിഞ്ഞുഞാൻ.
മൌനവ്രതംധരിച്ചിനീഭഗവാനെ
നന്നായുപാസിച്ചിരിപ്പതിന്നാഗ്രഹം
എന്നതിന്നായിട്ടനുഗ്രഹിക്കേണമേ:
എന്നിങ്ങനെയപേക്ഷിച്ചോരുമന്നവൻ
തന്നെയവ്വണ്ണമാകെന്നൊരനുഗ്രഹം
നൽകിശുകമുനിതന്നനൃപോത്തമൻ
ആകാംക്ഷയാനരദേവനെപ്പൂജിത-
നായിട്ടുഭിക്ഷുക്കളോടുംമഹാഗതം
ശ്രീശുകൻമോദാൽഗമിച്ചോരനന്തരം,
മന്നവനായരാജർഷിഗംഗാതടേ
നന്നായൊരേകസ്തംഭാഗ്രേതീർപ്പിച്ചൊരു
സൽസ്ഥലേദർഭകൾപൂർവ്വദിശിതല-
മൊക്കെയുമായിവിരിച്ചതിൻമദ്ധ്യത്തിൽ
നേരേവടക്കുതിരിഞ്ഞിരുന്നൻപോടു
ധീരനായ്യോഗിയായ്നിസ്സംഗനായ്ക്കൊണ്ടു
ഛിന്നസന്ദേഹനായ്സർവ്വേന്ദ്രിയങ്ങളോ-
ടൊന്നിച്ചഭിന്നമായ്തന്നുടെയാത്മാനം
ആത്മാവുകൊണ്ടുസമാധാനവുംചെയ്തു
നിർമ്മലബ്രഹ്മണിനന്നായുറപ്പിച്ചു
നിർമ്മലാത്മാപരബ്രഹ്മസ്വരൂപനായ്
മന്നവൻവിഷ്ണുരാതൻവസിക്കുംവിധൌ
തക്ഷകൻവിപ്രശാപംഫലിപ്പിപ്പതി-
ന്നെത്രയുംക്രുദ്ധനായ്വിപ്രവേഷത്തോടും
വിപ്രരോടുമിടചേർന്നുടൻമായയാൽ
പൃത്ഥ്വീപതിയേക്കടിച്ചുകൊലചെയ്വാൻ
എത്രയുമാഗ്രഹത്തോടുപോരുംവിധൌ
പൃത്ഥ്വീപതിയെജ്ജീവിപ്പിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
പൃത്ഥ്വീദേവൻകശ്യപനുംപുറപ്പെട്ടു
മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേവിഷഹാരിയാംകശ്യപൻ
നിർഗ്ഗമിക്കുന്നതുകണ്ടറിഞ്ഞമ്മുനി
തന്നെയുംദ്രവ്യങ്ങളാലെമോദിപ്പിച്ചു
മന്നവനന്തികേപോകാതെകശ്യപൻ
തന്നെപ്പറഞ്ഞങ്ങയച്ചിതുമാമുനി
തന്നുള്ളിൽവിഷ്ണുമായാസകലത്തെയും
കണ്ടുമടങ്ങിഗ്ഗമിച്ചിതുപിന്നോക്കം
കുണ്ഠതയെന്യേനാഗാധിപൻവിപ്രനായ്

കൊണ്ടുചെന്നാൻനൃപതി പതിസന്നിധൌ
ഇണ്ടലെന്ന്യേനൃപതീമണിസൽപുമാൻ
ബ്രഹ്മയോഗേനപരബ്രഹ്മതുല്യനായ്
മന്നവൻയോഗാഗ്നികൊണ്ടുദേഹത്തെയും
ഭസ്മംധരിപ്പാനിരിക്കുന്നദേഹത്തെ
ഭസ്മമാക്കീതക്ഷകൻവിഷവഹ്നിനാ.
തക്ഷകൻമായയാചെന്നുവിപ്രച്ഛന്നം
ഇക്ഷിതീശം കടിച്ചാനെന്നറിയണം;
മന്നവൻദേഹംദഹിച്ചുഭഗവാങ്കൽ
ചേൎന്നുസായൂജ്യംലഭിച്ചുമുനിമാരെ!
തക്ഷകരൂപവുംകണ്ടുനൃപനുടൻ
ഭസ്മമായ്പോയതുംകണ്ടുസമസ്തരും
ഹാ!ഹേതികഷ്ടമാഹന്തകഷ്ടമെന്നു
ഘോഷമായ്ഖേദിതരായിജനങ്ങളും.
പിന്നെയുമേററമതിവിസ്മിതരായി
വിണ്ണിൽനിന്നപ്പോൾസുരമുനിമാരെല്ലാം
വന്ദിച്ചു ഭക്ത്യാസ്തുതിപാഠകത്തോടു
വാദ്യങ്ങൾഘോഷിച്ചുഗീതനൃത്തങ്ങളാൽ
വാഴ്ത്തിനാർപുഷ്പവൎഷേണപലവിധം.
തക്ഷകനാൽപരീക്ഷിത്തുഹതനായ
വൃത്താന്തവുംകേട്ടുതൽപുത്രനാകുന്ന
മന്നൻജനമേജയൻക്രോധമൂൎച്ഛിതൻ
പന്നഗസത്രംയജിക്കുന്നകാലത്തു
തക്ഷകനിന്ദ്രനെയാശ്രയിച്ചങ്ങിനെ
സൂക്ഷിച്ചുനിന്നുസത്രാഗ്നിയിൽവീണീല.
തക്ഷകൻവാരാഞ്ഞകാരണംഹോതാക്കൾ
സൂക്ഷിച്ചറിഞ്ഞുനൃപനോടുചൊല്ലിനാർ:—
"തക്ഷകനെന്നിയേമററുദുഷ്ടോരഗം
ഒട്ടേറെവന്നുമരിച്ചുനൃപോത്തമ!
ദുഷ്ടനാംതക്ഷകൻവന്നീലതിൻമൂലം
സൂക്ഷിച്ചറിഞ്ഞിതുകേൾക്കവൃത്താന്തവും.
ഇന്ദ്രനെച്ചെന്നപേക്ഷിച്ചിതുതക്ഷകൻ
ഇന്ദ്രനവനെരക്ഷിച്ചുനില്ക്കുന്നിതും"
എന്നതുകേട്ടുജനമേജയൻചൊന്നാൻ:—
"ഇന്നിഹതാല്പൎയ്യമോടുംമുനിമാരെ,
ഇന്ദ്രനേയുംതക്ഷകനേയുമൊന്നിച്ചു
തന്നെഹോമിപ്പിൻ!മടിക്കരുതേതുമേ.
ദുഷ്ടരാകുന്നവർതന്നെരക്ഷിപ്പവർ
ദുഷ്ടരാമെന്നുവരുമെന്നുതേറുവിൻ."
എന്നുജനമേജയോക്തികൾകേട്ടതി-
നിന്നുവിഷമമില്ലേതുമേചെയ്തിടാം;
എന്നുപറഞ്ഞുവിപ്രോത്തമന്മാരതും
നന്നായ്നിനച്ചുദേവാസുരവൎഗ്ഗത്തെ
ഒന്നായ്നിനച്ചുഹോമംതുടങ്ങീടിനാർ.
ഇന്ദ്രനെതക്ഷകനോടുമൊരുമിച്ചു
എന്നതുനേരംപവനനുംവേഗേന
ചെന്നുധാതാവോടറിയിച്ചുവൃത്താന്തം.

ഇന്ദ്രനേയുമമരാധിപസ്ഥാനവും
ഇന്നുപാലിക്കയെന്നപ്പോൾസുരേന്ദ്രനും
തക്ഷകനുമൊരുമിച്ചുമേതഭാഗത്തു
തൽക്ഷണംവന്നുഹോമാഗ്നിയിൽവീഴുവാൻ
ഭാവിച്ചതുകണ്ടോരംഗിരസാത്മജ-
നാകുംമുനിദേവദേശികൻജീവനും
ചെന്നുജനമേജയനൃപൻതന്നുടെ
മന്ദിരത്തിങ്കൽബൃഹസ്പതിയന്നേരം
മാമുനിമാരുമായ്പൂജിച്ചിതുനൃപൻ
ആമോദമോടുപറഞ്ഞുബൃഹസ്പതി:—
"നല്ലനൃപോത്തമ!കേൾക്കവഴിപോലെ,
എല്ലാജനത്തിനുംമൃത്യുവരുന്നതു
തന്നുടെതന്നുടെകാൎയ്യനാശത്താലെ
എന്നതല്ലാതെയൊരുത്തനൊരുത്തനാൽ
കൎമ്മംനശിപ്പിക്കയുംകഴിഞ്ഞീടുക
ജന്മികളായുള്ളവൎക്കുകഴിവില്ല.
ഏകനുടെസുഖദുഃഖഗതികളെ
നൽകുവാനുമൊരുത്തൎക്കുംകഴിവില്ല.
തങ്ങൾതങ്ങൾക്കുതൻകൎമ്മാൎജ്ജിതമെല്ലാം
എന്നുധരിപ്പിനെല്ലാരുംവഴിപോലേ.
പിന്നെയുംചോരനാലുംരിപുതന്നാലും
വഹ്നിയാൽക്ഷുൽബാധതൃഷ്ണാദികളാലും
ജന്തുക്കൾനാശംവരുമെന്നുതോന്നുന്നു
അന്തൎമ്മനസിയജ്ഞാനമതുതന്നെ.
കൎമ്മാവസാനംമരണമറിയണം·
എന്നതുകൊണ്ടിഹസൎപ്പസത്രംമതി.
ആയതിന്നായൊരാരംഭമിപ്പോൾതന്നെ
വേഗേനമാററുകയുംവേണമേനൃപ!
നാരായണൻവിഷ്ണുവിന്റെമഹാമായ
കാരണംതന്നെയൊരുത്തനെയന്യനാൽ
ബോധിപ്പതുമതുംകൎമ്മമെന്നോവരു
ബോധിക്കയുംവേണമില്ലൊരുസംശയം!
യാതൊരുമായയാൽമോഹിപ്പിതാത്മാവു
ഭൂതങ്ങളിൽഗുണവൃത്തികൊണ്ടുമഥ
യാതൊരിക്കലേക'നാത്മാവിധമായ്
വാദിതനായിസമസ്തവൃത്തീന്ദ്രിയം
ആശ്രയമായ്ക്കൊണ്ടുസൃഷ്ടിച്ചുദ്വൈതത്തെ
ആശ്രയംമായാമയംദ്വൈതമായതു
തന്നെയെല്ലോസാദ്ധ്യസാധകമായതും
അൎണ്ണവഭേദമാകുന്നതിരകൾപോൽ.
നാനാവികാരദ്വൈതഭ്രമമാകയാൽ
ജ്ഞാനംപരമാത്മവിഷ്ണുപദത്തിങ്കൽ
സച്ചിദാനന്ദാംബുധിയായവിഷ്ണുവിൽ
നിശ്ചലമെന്ന്യേദ്ദരാത്മ ഹൃദയാദി
ഇഷ്ടഭേദത്താൽഭവിക്കുന്നുദ്വൈതവും
ആയതുംവിഷ്ണുവിന്റെപദമാകിയ
പൂൎണ്ണപരമാംബുധിയിൽലയിക്കുന്നു.

വാരിധിയിൽത്തിരമാലകളോളമായ്
നേരേസമുദ്രത്തിൽലീനമാകുംപോലെ
ഞാനെന്നുമെന്റെയെന്നുമിങ്ങിനെദേഹ-
ദേഹജന്മങ്ങളെന്നുമുള്ള ദോഷങ്ങളാൽ
ദുഷ്ടരായുള്ള ജനത്താലതിവാദ
ക്ലിഷ്ടദ്വൈതങ്ങൾഭവിക്കുന്നുമായയാ.
കേവലാത്മാവിഷ്ണുതന്നിൽജനിച്ചൊരു
മായയാംദ്വൈതങ്ങൾകേവലംവേറല്ല.
എന്നുള്ളൊരദ്വൈതപക്ഷംതിതിക്ഷയും
തന്നിലില്ലാതെസ്വദേഹാശ്രിതർചിലർ
വൈരംനടിച്ചുഞാനെന്നുമിത്യാദികൾ
സാരമല്ലാതെമായാമൂഢരാംജനം
കൃഷ്ണനായ്വിഷ്ണുവാകുന്നഭഗവാനാം
വിഷ്ണോ!നമസ്കാരമെന്നുള്ള യാതൊരു
പാദപത്മധ്യാനംകൊണ്ടദ്വൈതാത്മക-
സംസാരവാരിധിയെക്കടക്കുന്നിതു.”
എന്നിങ്ങിനെജനമേജയൻതന്നോടു
നന്നായരുൾചെയ്തുദേവഗുരുവഥ
പിന്നെമുനീശ്വരുംനാനാവിധയുക്തി
മന്നവനോടുപദേശിച്ചുപന്നഗ-
സത്രമൊഴിച്ചുമരേന്ദ്രനെയുമഥ
തക്ഷകനേയുംമറ്റുള്ള സർപ്പത്തെയും
രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടാനിവണ്ണംപരീക്ഷിത്തും
ദക്ഷനാകുംമുനിശ്രീശുകന്താനുമായ്
സംവാദമായശ്രീഭാഗവതത്തെയും
നന്നായിട്ടുച്ചരിച്ചുംകൊണ്ടുഭക്ത്യൈവ
ശ്രീഭഗവാനുനമസ്കാരപര്യന്ത-
മായിട്ടുപസംഹരിച്ചിതുസൂതനും
ആയതിൻശേഷവുംനാളെപ്പറയാമെ-
ന്നായാസമോടിരുന്നാൾകിളിപ്പൈതലും.

ശാരികപ്പൈതലേ!നീചൊല്ലെടോ!കഥാശേഷം
പാരാതെസലക്ഷണമെന്നുകേട്ടതുനേരം
ചൊല്ലിനാൾകിളിമകൾകേട്ടുകൊള്ളുവിനെങ്കിൽ
മംഗലനായസൂതൻതന്നോടുമോദത്തോടും
കല്യാണാത്മകന്മാരാംശൗനകാദികളേവം
വല്ലഭമുള്ള കഥാശേഷവുംകേൾപ്പാനായി
ചോദിച്ചാരാദിയിങ്കൽചൊല്ലപ്പെട്ടിരിപ്പൊരു
വേദങ്ങൾവിഭാഗത്തെവഴിയേകേൾപ്പിക്കേണം;
വ്യാസശിഷ്യരായുള്ളോരാചാര്യന്മാരായിരിക്കും
പൈലാദികളാമവർതങ്ങൾതൻവേദങ്ങളെ
എത്രജാതിയായ്പകുത്താരെന്നുപറകയെ”-
ന്നിത്തരംകേട്ടുസൂതനാദിയെചൊല്ലീടിനാൻ:—
“ആദിയിൽബ്രഹ്മന്തന്റെഹൃദയത്തിങ്കൽനിന്നി-
ങ്ങാദിഭൂതമായുള്ളനാദത്തിങ്കലേനിന്നു
നാനാകർമ്മാദ്യാകാരണസ്വരൂപമായ്
ആത്മതത്വവാചകമായ്പ്രണവവുമുണ്ടായ്
അതുധാതാവുതന്റെലിംഗദേഹവുമായി-
ട്ടതിനുശ്രോത്രാദ്യാദിമാത്രവാസനകളായ്
അബ്രഹ്മപ്രകാശകവ്യാപകത്തിങ്കൽനിന്നു
സർവ്വമന്ത്രോപനിഷത്താദിബീജമായുള്ള
പ്രണവസനാതനത്തിങ്കലെത്രിവർണ്ണമാം
അതിനുഅകാരാദിഅക്ഷരങ്ങളിൽമൂന്നിൽ
നിന്നിട്ടുസ്വരങ്ങളായ്നാനാശബ്ദങ്ങൾഭേദാൽ
ആമ്നായാക്ഷരമായിഭവിച്ചുവിഷ്ണുതാനും
സ്വരമായ്വ്യഞ്ജനങ്ങളായുള്ളോരക്ഷരങ്ങൾ
പരിചോടുണ്ടായ്വന്നിതവറ്റെക്കൊണ്ടുബ്രഹ്മൻ
തന്നുടെനാലുമുഖത്തിങ്കലുമോരോന്നായി
മുന്നേതാമൃഗ്യജുസ്സുസാമവുമഥർവ്വവും
ഇങ്ങിനെനാലുംസൃഷ്ടിപ്പിച്ചിതുപുത്രന്മാർക്കും
നന്നായിഗുരുപാരമ്പര്യാപ്രാപ്തമാക്കി
കൊടുത്തിതതുപിന്നെദ്വാപരയുഗത്തിങ്കൽ
എടുത്തുപകുത്തിതുമൃഷികളതുംചൊല്ലാം.
കാലത്താൽകുറഞ്ഞീടുംധർമ്മവുമായുസ്സതും
കാലദോഷത്താൽബുദ്ധിമാലിന്യംവന്നുലോകേ.
ശീലവുംതമോമയമായതുമതുകാലം
പാലിപ്പാൻപണിധർമ്മമെന്നോർത്തുബ്രഹ്മാദികൾ
പാലനപരായണനാകിയമുകുന്ദനോ-
ടേവമെല്ലാമേകേൾപ്പിച്ചോർത്തുകണ്ടിതുഹരി
മന്ദഹാസവുംചെയ്തുബ്രഹ്മനോടരുൾചെയ്തു:—
എന്നുടെമായാഭ്രമദ്വൈതസംസാരാർണ്ണവം
കടപ്പാനായിക്കൊണ്ടിട്ടിരിക്കുംവേദധർമ്മം
കൊടുക്കയില്ലരക്ഷിച്ചീടുവൻപോവിൻനിങ്ങൾ”
എന്നരുൾചെയ്തുമറഞ്ഞീടിനാൻനാരായണൻ
പന്നഗശായിപരൻപുരുഷൻപരമാത്മാ
പിന്നെദ്വാപരയുഗേഭഗവാന്നാരായണൻ
നന്നായിധർമ്മംപരിപാലിപ്പാൻപരാശര-
പുത്രനായ്സത്യവതിയാകിയനാരിതന്നിൽ
പൃഥ്വിപാലിപ്പാൻവേദവ്യാസനായ്പിറന്നിട്ടു
ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷമായ്ചൊല്ലുംവേദങ്ങളെ
നിർമ്മലൻവേദമിത്രൻസൌഭാഗ്യാദികൾക്കായും
ശാകല്യനായപുത്രൻതനിക്കുംകൊടുത്തിതു.
ശാകല്യൻതൻശാഖയെപകുത്തുവാത്സ്യായനൻ
മൌദ്ഗല്യൻശാലിയാദിശിശിരൻഗോഖലിക്കും
എന്നിവരഞ്ചുപേർക്കുംകൊടുത്തിട്ടാറാമതു-
തന്നുടെശിഷ്യൻയാതുകർണ്ണനുംകൊടുത്തിതു.
അവനുംനിരുക്തമാംതൽശാഖാബാലകനും
ക്രൌഞ്ചനുംവൈതാലനുംവിരജന്നാലുപേർക്കും
കൊടുത്തുപിന്നെബാഷ്കളനുമെല്ലാമേശാഖ
എടുത്തുബാലഖില്യസംഹിതയുണ്ടാക്കിനാൻ.
അതുവാലായനിതനിക്കുംഗാർഗ്യനുമായ്
സംസാരൻതനിക്കുമായ്നൽകിനാനിവണ്ണമായ്
ഋഗ്വേദാചാര്യന്മാരെച്ചൊല്ലിനേനിനിയജു.

വേദാചാൎയ്യനാംവൈശമ്പായനന്തന്റെകയ്യിൽ
പാപനാശനത്തിനുനൽകിയവേദമതിൽ
വൈശമ്പായനശിഷ്യന്മാരവരാകുന്നിതു
വൈശിഷ്യമുള്ളചരകാദ്ധ്വൎയ്യന്മാരാമവർ
ഗുരുതന്നുപദിഷ്ടമാകിയവ്രതത്തെയും
അകമേയാചരിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നതുകാലം
അപ്പോലെഫലസാരമായവതിരഞ്ഞിട്ടു
ഉള്ളതിൽചതുൎഭാഗംകൊണ്ടുനാലംശമാക്കി.
ട്ടുള്ളതുപോലെനാലുനാമവുമാക്കിച്ചൊല്ലി
നാലിന്റെഗുണംപോലെസംഗ്രഹിപ്പതിനായി
നാലിലുംമൂന്നുകാണ്ഡമായിട്ടുസൂത്രത്തിങ്കൽ.
മൂന്നുവൎണ്ണമാംമണിഗണങ്ങൾകോൎക്കുംപോലെ-
നന്നാക്കാനാലുശിഷ്യന്മാരെത്താൻവിളിച്ചിട്ടു
കൊടുത്തുമുന്നേവനാംപൈലനൃഗ്വേദമതും.
കൊടുത്തുവൈശമ്പായനന്നാണ്ടെജുൎഗ്ഗണം
സാമത്തെജൈമിനിക്കുഛന്ദോഗസംഹിതയും
സുമന്തുതന്നിക്കഥൎവ്വവേദവുംനൽകീടിനാൻ.
എന്നതിൽപൈലനൃഗ്വേദത്തെഇന്ദ്രപ്രമതി-
തനിക്കുംബാഷ്കളനുംകൊടുത്തുപിന്നെയതിൽ
ബാഷ്കളൻതന്റെശാഖനാലാക്കിബോധായനൻ
തനിക്കുംയാജ്ഞവൽക്ക്യൻതനിക്കുംപരാശരൻ
തനിക്കുംനൽകിയഗ്നിമാനനുമങ്ങതുപോലെ
തന്നുടെശിഷ്യന്മാരായവൎക്കുനൽകീടിനാൻ
മുന്നേവനാകുമിന്ദ്രപ്രമതിതൻശാഖയെ
തന്നുടെശിഷ്യൻമാൎക്കണ്ഡേയനുംകൊടുത്തിതു;
തൻശിഷ്യൻവേദമിത്രനവനുംകൊടുത്തിതു
യാജ്ഞവൽക്ക്യനുമവർതങ്ങളെക്കൊണ്ടുചൊന്നാൻ
വിജ്ഞാനശീലരിവരാചരിക്കുന്നവ്രതം
ഒന്നില്ലവൃത്തിയില്ലെന്നിങ്ങിനെചൊന്നനേരം
ഇന്നുഞാൻദുഷ്കരത്തെയാചരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു
കേട്ടിട്ടുകുപിതനായ്ഗുരുവുമരുൾചെയ്തു:—
കഷ്ടം”ബ്രാഹ്മണരെനിന്ദിക്കുംനീയെന്റെശിഷ്യ-
നാവതുപോരുമെങ്കൽനിന്നുനീപഠിച്ചവ
വേഗേനകളഞ്ഞുപോയീടുക”യെന്നുകേട്ടു
ദേവരാതജൻയജുസ്സുകളെച്ഛൎദ്ദിച്ചിട്ടു
വേഗേനപോകുന്നതുകണ്ടപ്പോൾചിലൎഷി
തിത്തിരികളായ്ചമഞ്ഞായജുസ്സെല്ലാമവർ
ചിത്തത്തിലാക്കിതൈത്തിരീയശാഖകളായി
പലവുമുളവായിതൽക്കാലംയാജ്ഞവൽക്ക്യൻ
ഗുരുവിനില്ലാത്തൊരായജുസ്സെശ്രദ്ധിതനായ്
സൂൎയ്യനെസ്സേവചെയ്തതൽപ്രസാദത്തിനാലെ
രവിയുംകുതിരതൻരൂപംപൂണ്ടുയജുസ്സുകൾ
നന്നായിട്ടുപഠിപ്പിച്ചുപിന്നെയുംയാജ്ഞവൽക്ക്യൻ
തന്നാലെപതിനഞ്ചുജാതിയായ്ത്തിരിച്ചൊരു
വാജിസംജ്ഞങ്ങളെന്നപേരായിട്ടിരിക്കുന്ന
യജുസ്സുകാണ്വമാദ്ധ്യന്ദിനാദികൾപഠിച്ചിതു.
ഇങ്ങിനെയജുൎവ്വേദംതന്നുടെവിഭാഗവു-
മിങ്ങതിയാജ്ഞവൽക്ക്യൻരവിതന്നെസ്സേവിച്ചതും
ചൊല്ലുവൻകേൾപ്പിൻയജുസ്സെല്ലാംഛൎദ്ദിച്ചുപിന്നെ
തന്നുള്ളിൽയജുസ്സിനെകാംക്ഷിച്ചുവഴിപോലെ
ശുദ്ധനായ്സൂൎയ്യൻതന്നെസ്സേവിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ:—
“ഓന്നമോഭഗവതേആദിത്യസൎവ്വലോകാ-
ത്മരൂപനായ്ക്കാലരൂപനായിട്ടിരിക്കുന്ന
നിന്തിരുവടിചതുൎവ്വിധഭൂതാംഗങ്ങളായ്
അന്തൎഭാഗത്തുംബഹിൎഭാഗത്തുംസ്ഥിതനായ
ബ്രഹ്മാദിസ്തംബാന്തമായ്മേവീടുംകായസ്ഥിത-
നായകംപുറംപൂൎണ്ണമാകാശമെന്നപോലെ
കായാദിസമസ്തത്തിൽസ്ഥിതനായ്നവിയായി-
ട്ടിരിക്കുംഭവാന്തന്നെനിമിഷാദികളായി
പെരുകുംവിനാഴികാഘടികാദിനംമാസം
വത്സരദിവ്യാബ്ദങ്ങൾയുഗങ്ങൾകല്പങ്ങളും
തത്സമയങ്ങൾസൃഷ്ടിസ്ഥിതിയുമിത്യാദിയും
ലോകാദിസൎവ്വത്തിലുംഭിന്നമെന്നിയേസദാ
ഏകനായനേകനായിരിക്കുന്നതുംഭവാൻ.
സമസ്തരൂപമായീടുന്നതുംഭവാന്തന്നെ
സമസ്തകൎമ്മാദിയുംനിന്തിരുവടിതന്നെ.
യാഗാദിസൎവ്വകൎമ്മസകലവേദവിധി
യോഗനിഷ്ഠരായിരിക്കുന്നവർതങ്ങളുടെ
സകലദുരിതഹന്താവായിസമാധിയായ്
അകവുംപുറംവാഴുംതപനമണ്ഡലനായ്
ഇവിടെനിന്നാൽസൂക്ഷ്മമായിരുന്നീടുന്നൊരു-
അവസ്ഥാസ്ഥിരകരചരണനക്ഷത്രാദി-
ക്കവസ്ഥാനേതാവായിമാനസാദീന്ദ്രിയാദി-
ഗുണവാക്കായിട്ടാത്മാവിന്നബോധസ്വരൂപ-
നായിട്ടുജനലോകനാശനസ്വരൂപനായ്
ലോകതാമസകരാളാനനതിമിരമാ-
മജ്ഞാനസംജ്ഞാജാഗഗ്രാസനാശാത്മാനം
പണ്ടതിന്നനുകമ്പയാലേറെകാരുണ്യത്താ-
ലുണ്ടാമീക്ഷണത്താലുത്ഥാനത്തെച്ചെയ്തുകൊണ്ടു
നിത്യവുംദിനംദിനംശ്രേയസ്സാൽസ്വധൎമ്മമായ്-
നില്ക്കുന്നസ്വരൂപത്താലാത്മാവുതന്റെസ്ഥാനേ
പ്രവൃത്തിക്കുന്നുരാജ്ഞാവെന്നതുപോലെതന്നെ
കേവലംസാധുക്കൾക്കഭയമതുംനൽകി.
കളിക്കുംകള്ളിക്കാരനെന്നതുപോലെചുറ്റും
വിളങ്ങിയാശാദികൾചലനമതിനായ
എല്ലാദിക്കിലുംനമസ്കാരാഞ്ജലിരൂപനാ-
യെല്ലാകൎമ്മങ്ങൾക്കുംസാക്ഷിവിഗ്രഹരൂപനാ-
യിരിക്കുംഭഗവാനെത്രൈലോക്യവന്ദിതമാ-
യിരിക്കുംഭവല്പാദപങ്കജയുഗത്തിങ്കൽ
വന്ദിതമായിനമസ്കരിച്ചുവന്ദിക്കുന്നി-
തെന്നുള്ളിൽയജുഷ്കാമനായിട്ടെ”ന്നിവയെല്ലാം
വാഴ്ത്തിവന്ദിച്ചുസ്തുതിച്ചീടിനയാജ്ഞവൽക്ക്യൻ
തനിക്കുയജുസ്സുനൽകീടിനാൻസൂൎയ്യൻതാനും
അന്നല്ലോമൈത്രേയനെന്നുള്ളൊരുനാമമതും

വന്നിതുയാജ്ഞവല്ക്യൻതനിക്കെന്നറിയേണം.
സാമവേദാചാൎയ്യനാംജൈമിനിതൻറെപുത്രൻ
സുമന്തുതനിക്കുതൽപുത്രനാംസുത്വാനമായ്
കൊടുത്താനുടൻതൻറെസംഹിതപകുത്തിട്ടു
വടിവോടവൻശിഷ്യനാകിയസുകൎമ്മാവു
ധീമാനെത്രയുമവൻസാമത്തിൽനിന്നുപിന്നെ
ആയിരംശാഖയുളവാക്കിനാനതിൽനിന്നും
ഹിരണ്യനാഭൻപിന്നെകൗസല്യൻപൌഷ്യഞ്ജിത്തും
പരിചിൽസുകൎമ്മാണനിവൎക്കുംശിഷ്യന്മാരാ-
യണ്ടായിതഞ്ഞൂറുപേർശാമശാഖാഭ്യാസികൾ
ഉണ്ടായിപൌഷ്യശിഷ്യനായിട്ടങ്ങുദീച്യനും
ലോകാക്ഷിലാംഗലിയുംകുല്യനുംകുസിദനും
കുക്ഷിയുമിവർപിന്നെഹിരണ്യനാഭനായി
ശതത്തിൽശതമുണ്ടായ്വന്നിതുശിഷ്യന്മാരും
സംഹിതകളെയവരിരുപത്തൊന്നുംമൂന്നും
ആയിട്ടുപകുത്തിട്ടുശിഷ്യശിഷ്യന്മാൎക്കായി
ന്യായമായ്ക്കൊടുത്തതുമിങ്ങിനെസാമഭാഗം.
അഥൎവ്വാചാൎയ്യനായസുമന്തുതൻറശിഷ്യ-
നധ്യപായനൻതൻറെസംഹിതദ്വിവിധമായ്
പകുത്തിട്ടുപഥ്യനുംവേദദൎശനനായും
പകുത്തുശൗൎഗ്ഗായനിബൈലിക്കുംമോക്ഷദനും
പിപ്പലായനിക്കുമായ്ക്കൊടുത്തിതതിൽനിന്നു
ജല്പിച്ചവേദദൎശന്തന്നുടെമുഖ്യശിഷ്യൻ
അകിയമുകുന്ദനുംശൗനകജാജലിക്കും
ശൗനകദ്വിവിധമാമേകംതുംബുരുവിനും
കൊടുത്താരവരങ്ങിരാവുസൈന്ധവാവിനും
കൊടുത്തുസാവൎണ്യാദികൾക്കുനക്ഷത്രകല്പ-
ശാന്തികശ്യപാംഗിരസ്സാദികളിവരെല്ലാം
ഇത്തരംകണ്ടുസംഹിതയെപാഠവുംചെയ്താർ.
ഇത്തരമഥൎവ്വണവേദത്തിൻവിഭാഗത്തെ
ചിത്തത്തിലറിഞ്ഞാലുമിനിയുംകേട്ടുകൊൾവിൻ,
പൌരാണികാചാൎയ്യനാംരോമഹർഷങ്കൽനിന്നു
പൌരാണസംഹിതയെപഠിച്ചാൻത്രയ്യാരുണി
കാശ്യപൻസാവൎണ്യയുമകൃതവ്രണൻപിന്നെ
ശിംശപായനനാറാമത്തവൻഹാരിതാനും
ഇവർതൻപക്കൽനിന്നുസംഹിതയെല്ലാറേറയും
വിവരമാകുംവണ്ണംപഠിച്ചേൻഞാനുംപിന്നെ
കശ്യപൻതാനമകൃതവ്രണൻസാവൎണ്ണിയും
ഇച്ഛയാഞാനുംശ്രീശുകനങ്കൽനിന്നുനാലു
മൂലസംഹിതകളെത്തന്നെയുംപഠിച്ചിതു
ചൊല്ലുവനിനിബ്രഹ്മർഷികളാൽനിരൂപിതം
ആയിരിക്കുന്നപുരാണങ്ങൾതൻലക്ഷണങ്ങൾ
ആയതുകേൾപ്പിൻമുന്നംസൎഗ്ഗവുംവിസൎഗ്ഗവും
വൃത്തിയുമക്ഷാരക്ഷപിന്നേതുമന്വന്തരം
വംശവുംപിന്നേതായവംശാനുചരിതവും.
സമസ്തഹേതുപിന്നെപത്താമതാശ്രയവും
ക്രമത്താലിവപത്തുലക്ഷണസംയുതമായ്

ഇരിക്കുന്നതുംപുരാണമതാമെന്നാമതുതന്നെ
മഹത്തുക്കളാമവർചൊല്ലുന്നുചിലരിതിൽ
അഞ്ചുലക്ഷണമായുംചൊല്ലുന്നിതറിഞ്ഞാലും
മുൻചൊന്നപത്തെപ്രതിപാദമായ്നിൽപുസൎഗ്ഗം.
മഹത്തത്വമായവ്യാകൃതമായ്ക്കാരണമായ്
മഹത്താംബ്രഹ്മരൂപത്തിങ്കൽനിന്നിട്ടുമൂന്നു
ഗുണസൂക്ഷ്മേന്ദ്രിയാദികളുണ്ടാകയാലെ
സൎഗ്ഗമെന്നതുപറയുന്നതിന്നതുകൊണ്ടും
ഇതുകളുടെയെല്ലാംവാസനാസമ്പത്തെ
വിസൎഗ്ഗമെന്നുപുരാണങ്ങളുംപറയുന്നു.
ജീവന്മാരായചരാചരമെല്ലാവേക്കൂടി
മേവുന്നതതുവൃത്തിയെന്നതുംപറയുന്നു.
ജംഗമാജംഗമങ്ങളായിരിക്കുന്നഭൂതം
തങ്ങൾതൻചേഷ്ടാകാമമിവയാമീക്ഷന്താനും
യുഗങ്ങൾതോറുമവതാരത്തെച്ചെയ്തുവിഷ്ണു
യുഗവൎത്തികളായദുഷ്ടരെനാശിപ്പിച്ചു
ശിഷ്ടരെപ്പാലിപ്പതുരക്ഷയെന്നതുംചൊല്ലും.
മനുക്കളന്തരവുംമനുവുംദേവഗണം
മനുപുത്രരെഇന്ദ്രൻതന്നെയുമൃഷികളെ
അതതിലവതാരമിങ്ങിനെയാറുവിധം
വിവരംപറയുന്നതാകുന്നുമന്വന്തരം.
രാജാക്കന്മാരുടേയുംമനുപുത്രന്മാരുടെ
ജന്മാദിവംശമിവവിസ്തരിപ്പതുവംശം
ഇവരെല്ലാൎക്കുമുള്ളോരവസ്ഥാകാലത്രയ-
മിവണ്ണമെന്നുപറയുന്നതുതന്നെയല്ലോ
വംശാനുചരിതമെന്നുള്ളതുമറിഞ്ഞാലും
നിത്യവുംനൈമിത്തികംപിന്നേതാമവാന്തരം
അത്യന്തമിത്ഥംനാപ്രളയസ്വഭാവത്തെ
ചൊല്ലുന്നുസമസ്തത്തിൻഹേതുവെന്നതുമതി-
ന്നെല്ലാംമായയെന്നറിഞ്ഞഖണ്ഡാനന്ദമോക്ഷം
തന്നെയാമാത്യന്തികപ്രളയമെന്നുംപിന്നെ
മനുവാദികൾലയംതന്നെയാമവാന്തരം
ഇതിനെത്തന്നെനൈമിത്തികമെന്നതുംചൊല്ലും
നിത്യമുള്ളൊരുസുഷുപ്തിക്കാകുംനിത്യമെന്നും
ബ്രഹ്മാവുംപഞ്ചഭൂതംമഹത്തത്വാദികളും
ബ്രഹ്മണിചന്ദിപ്പതുപ്രകൃതിപ്രളയമാം.
ഇതിനെച്ചിലർനൈമിത്തികമെന്നതുംചൊല്ലും
ഇതിൻറവിവരങ്ങൾമുന്നേഞാൻചൊല്ലീടിനേൻ,
ഇതുകൾതന്നെഹേതുവെന്നുചൊല്ലുന്നുതാനും.
നാശത്തെഗ്രഹിക്കയാൽതല്പരമാൎത്ഥമെന്ന്യേ
ജീവനുമവിദ്യയാൽജന്മാദിസംസാരവും.
നശിച്ചുപോകുമെന്ന ഹേതുചിന്തനാൽതന്നെ
സമസ്തവിചാരങ്ങൾനാശത്തെക്കേൾക്കയാലെ
ആയതുകൊണ്ടുപ്രളയങ്ങളാംസൎവ്വഹേതു
മായയുംഗുണഭേദംവ്യാപ്തമാമവ്യാകൃതം
ഭൂതങ്ങൾമാത്രാദികൾജീവനുംകൎമ്മങ്ങളും
യാതൊന്നുമായാമയമായിരിക്കുന്നവൃത്തി

സമസ്തത്തിനും ബ്രഹ്മമാകുന്നു സമാശ്രയം
സമസ്തമാകുന്നതും ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നുണ്ടായി
ബ്രഹ്മത്തിലിരുന്നിട്ടു ബ്രഹ്മത്തിൽ ലയിക്കുന്നു
ബ്രഹ്മമല്ലാതെ മറ്റൊന്നില്ലാ സ്ഥൂലകൊണ്ടും മറ്റും
മായാകാര്യങ്ങൾ സമസ്തങ്ങളാം വാക്യവസ്തു:—
"ഭേദമതെല്ലാറ്റിനും ബ്രഹ്മമതാശ്രയമാം
അതുകൊണ്ടു ചൊന്നോരാശ്രയം പത്താമതാം
അതു പരമാത്മാ പദമൊന്നതു തന്നെ
അതിനെ സ്സാധിപ്പാനായ് മറ്റുലക്ഷണമെല്ലാ-
മതതായ് ചൊല്ലിയേകാമെന്നതിൽ ചേർത്തീടുന്നു.
അതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മം തന്നെയിപ്പുരാണാദി-
അതൊക്കെയും പത്തുലക്ഷണമായിക്കൊണ്ടു
ചൊല്ലുന്നു! തതിനാലെ സമസ്തഭേദമാകും
ആത്മാവിന്റെ ദുഃഖസംസാരബന്ധം പോക്കി
ആത്മാവിലക്ഷണാകൃതി പൂണ്ടതു തന്നെ ചൊല്ലി
ആത്മസായുജ്യത്തിനു ലക്ഷ്യലക്ഷണം ചൊല്ലി
നില്ക്കുന്നൊരാണത്തെ മുനികൾ ദശവിധ-
ലക്ഷണമായിപ്പതിനെട്ടു നാമമായ് ചൊൽവൂ.
ചൊല്ലുവനതു പതിനെട്ടിന്റെ നാമം കേൾപ്പിൻ:
എല്ലാറ്റിൻ മുമ്പു ബ്രഹ്മം പാദ്മവും വൈഷ്ണവവും
ശൈവവും ലൈംഗം ഗാരുഡവും നാരദീയവും
ഭാഗവതവും പിന്നെയാഗ്നേയം സ്കാന്ദമെന്നും
ഭവിഷ്യം ബ്രഹ്മവൈവർത്തം മാർക്കണ്ഡേയവുമഥ
വാമനം വരാഹവും മാത്സ്യം കൌർമ്മവും പിന്നെ
ബ്രഹ്മാണ്ഡമിത്ഥം പതിനെട്ടുനാമവുമായി
നിർമ്മലപുരാണങ്ങൾ ബ്രഹ്മനാൽ നിർമ്മിതമായ്
സ്വശിഷ്യന്മാർക്കായ്ക്കൊണ്ടും ശിഷ്യശിഷ്യകൾക്കായും
പഠിപ്പിച്ചവയെല്ലാം ചൊല്ലിച്ചുസ്ഥിതിപ്പിച്ചു
ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെത്തെളിഞ്ഞേറ്റവും പ്രകാശിച്ചു
നിർമ്മലമുക്തിപദം ചേരുവാനറിഞ്ഞാലും."
ഇങ്ങിനെ സൂതൻ തന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടനേരം
മംഗലനായ മുനി ശൌനകൻ പറഞ്ഞിതു:—
"ഹേ! സൂത! ചിരകാലം ജീവിച്ചു വാഴ്ക നീയും
ഭവിക്കനിന്റെ പുത്രശിഷ്യപുത്രാദിവംശം
നശിക്കാതെയുമിനിക്കല്പാന്തകാലത്തോളം
വംശവും വർദ്ധിച്ചിട്ടു തെളിഞ്ഞുവാണീടുക-
സംസാരസമുദ്രമോഹാന്ധകാരത്തിൽ കിട-
ന്നുഴലും മനുഷ്യർക്കു നിൻമുഖേനിന്നു നന്നായ്
വീഴുന്ന പുരാണവാക്യങ്ങളാം പ്രകാശത്താൽ
മായാന്ധകാരമറുകരയേക്കടത്തുന്നു
അതുകൊണ്ടുമിവയിനിയും പറക നീ.
ഇക്കാലമിക്കുലത്തിലുല്പന്നനായുള്ളൊരു
ഭാർഗ്ഗവശ്രേഷ്ഠനായ മാർക്കണ്ഡേയനാം മുനി
യാതൊരു കല്പാന്തത്തിലീ ജഗൽഗ്രസ്തമായി
ഏകവാരിധിയായികണ്ടവിടത്തിൽ പിന്നെ
വടപത്രത്തിന്മദ്ധ്യേയൊരു ബാലനായ്ക്കൊണ്ടു
വടിവാം പുരുഷനെ ശയിക്കുന്നതു കണ്ടു
സന്തുഷ്ടനായ മാർക്കണ്ഡേയനാം മുനിവരൻ
സമ്മതൻ പുരാണങ്ങൾ തന്നിലും മറ്റും മൂലം
അതു പറകെന്നു ഭാർഗ്ഗവകുലജാത
നാകിയ മഹാമുനി ശൌനകൻ ചോദ്യം ചെയ്തു.
ചൊല്ലിനാൻ സൂതൻ "മുനേ നിന്നുടെ ചോദ്യം ലോക-
വിഭ്രമവിനാശനമായതു തന്നെ നന്നു കേൾക്ക-
കേവലൻ നാരായണൻ സർവ്വകഥയിതിപ്പെടും
ദോഷങ്ങൾ സകലവും ഹരമാം കലിമലം.
ഇങ്ങിനെ ലോകമംഗലമാകിയ സൽക്കഥയെ
മംഗലമുനിമാരേ! ചൊല്ലുവൻ മാർക്കണ്ഡേയൻ
തമ്പിതാതങ്കൽനിന്നു ജാതകർമ്മാദി മുതൽ
അമ്പോടുനിജ സംസ്കാരാദികൾ കഴിച്ചിട്ടു
തപഃസ്വാദ്ധ്യായാദി സംയുതനായുടനേറ്റം
ശാന്തനായ് ബ്രഹ്മചര്യവ്രതത്തെ ധരനായി
ജടയും വല്ക്കലവും ദണ്ഡവും കമണ്ഡലു
പൂണ്ടരുൽ മേഖലാകൃഷ്ണാജിനമക്ഷസൂത്രം
കുശകളിവ ധരിച്ചുക്കൊണ്ടു ഗുരുവിപ്ര-
രിവരെരണ്ടു സന്ധ്യ തന്നിലും മർച്ചിച്ചിട്ടു
ശ്രീനാരായണനേയുമർച്ചിച്ചു വഴിപോലെ
ദിനവും പുലരുമ്പോളസ്തമിക്കുന്നപോതും
ഗുരുവിന്നായിക്കൊണ്ടു ഭിക്ഷയെയെടുത്തിട്ടു
ഗുരുപൂജയും ചെയ്തു തൽഗുരോരുച്ഛിഷ്ടമതും
ഗുരുവിന്നാജ്ഞയാലെ ഭുജിച്ചു ക്രമമ്പോലെ
അയുതായുതവർഷം തപസാ ജഗന്നാഥ-
മർച്ചിച്ചു ദുർജ്ജയമാം മൃത്യുവെ ജ്ജയിച്ചിട്ടു
തപസാ പുഷ്പഭദ്രയാകിയ നദിയിങ്കൽ
തപസ്വീശ്വരൻ വസിച്ചീടും സാന്നിദ്ധ്യം കണ്ടു
ബ്രഹ്മവാദികൾ ദേവമുനി ചൈത്രക ജനം
മാർക്കണ്ഡേയന്റെ തപോവൃത്തിയാൽ ദുഃഖിതരാ-
യിപ്രകാരേണ തപസ്വാദ്ധ്യായയമങ്ങളാൽ
തല്പമാനായ മുനി മൃകണ്ഡുതനൂജാത്മജൻ
മാനസമുറപ്പിച്ചു ഹിമവൽഗിരിതന്റെ
കാനനേവടക്കേതായുള്ള താഴ്വരയിങ്കൽ
നാനാവൃക്ഷങ്ങൾ ലതാസംയുതമയമായി-
ട്ടാനന്ദപ്രദ പുണ്യമായീടും തൽപ്രദേശേ
പുണ്യനിർമ്മലജലസ്ഥലമായ് പുണ്യദ ചിഞ്ച,
വർണ്ണസങ്കുലസേവ്യം മത്തഷൾപ്പദരവ
പൂർണ്ണിതം പുഷ്പോദ്യാനം മത്തകോകിലാരവ
മന്ദവായുവാൽ വ്യാജമെത്രയുമാഹ്ലാദമായ്
സുപ്രദേശമായ് ഹിമനിർജ്ജരം ശീതപ്രതം
എത്രയും മനോഹരമായി മാനസവിമോഹനം
ഇന്ദ്രനീലത്താൽ വജ്രസ്തംഭകപ്രവാളി
മിന്നീടും ചിത്രശിലയാകിയ മഹാസ്ഥലേ
ദേവഗന്ധർവ്വാദികൾ ക്രീഡിക്കുംദിവസ്ഥലേ
കേവലം തപം ചെയ്തമേവുന്ന മാർക്കണ്ഡേയൻ
ആറു മന്വന്തരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞിട്ടേഴാമത്തെ
കാലത്തു തപംകൊണ്ടു വിഷണ്ഡനായിതിന്ദ്രൻ

മാമുനിതന്റെതപോവിഘ്നത്തിനിന്ദ്രാജ്ഞയാ
കാമദേവാദിജനംഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്സോടും
മന്നിടത്തിങ്കൽകാമമില്ലാതെജനത്തിനു
തന്നെവന്നകംപൂകുംകാമമവ്വണ്ണമായി
വന്നിതുമുനിതന്റെചാരത്തുശൃംഗാരാദി-
സുന്ദരഗീതവാദിത്രാദിവ്യൂഹങ്ങളോടും
വന്നൊരുകാമദേവനാരികൾഗീതങ്ങളാൽ
സുന്ദരഭാവലയമൃദംഗവീണവാദ്യൈ-
ന്നന്നായിക്കാമസ്വരശബ്ദത്താൽചിത്തഭ്രമം
വന്നിതെന്നതേവേണ്ടുകേട്ടാലുംവിശേഷങ്ങൾ
സ്തനപുഞ്ജികയായദേവനാരിയാമവൾ
സ്തനഗൌരവാൽമദ്ധ്യദേശവേഗങ്ങളായ
ഗൌരവാൽമഹാമോഹഭാവമാലോകനേന
കേശത്തെയഴിക്കയുംകെട്ടിയുമൊട്ടിഴച്ചും
ആശയവിവശയായാടിയുംകരങ്ങളാൽ
യാചിച്ചുംനട്ടുവുലച്ചേററവുംരതിക്രീഡാ-
നാടകംനടിക്കയുമിത്തരമെല്ലാങ്കണ്ടു
ദൃഷ്ടികൾമിഴിച്ചിതുചിത്തവുംഭ്രമിച്ചിതു
ക്ലിഷ്ടനായുടനന്റെമൂച്ച്യയാമേഖലയും
പൊട്ടിപ്പോയിന്ദ്രിയവുംവായുനാവിസർജ്ജിച്ചു
ഒട്ടുംതാനറിയാതെസൂക്ഷ്മവാസസ്സിൽമുങ്ങി
അന്നേരംകാമദേവൻതന്നെമാനിച്ചുമുനി
തന്നുടെതന്ത്രാദികൾവിട്ടപാപാശയനായ്
ഒന്നുംചെയ്യാതെബാലന്മാരെപ്പോൽവന്നുമുനി
ഇന്ദ്രിയബദ്ധനായിട്ടേററവുംനിസ്തേജനാം
മാമുനിതന്നെക്കണ്ടുഭഗവാൻവിസ്മിതനാ-
യവന്റെചിത്തംനല്ലവണ്ണമായ്യോജിച്ചുള്ള
നല്ലസ്വാദ്ധ്യായയമംചെയ്തുകൊണ്ടുതന്നെ
നന്നായിട്ടനുഗ്രഹിച്ചീടുവാൻഹരിതാനും.
ചെന്നിതുനരനാരായണന്മാരായിക്കൊണ്ടു
ആശ്രിതവത്സലനായ്യോഗേശൻഭഗവാനും
ആശ്രമത്തിങ്കൽപ്രവേശിച്ചിതുമഹോജ്ജ്വലം
ശുക്ലകൃഷ്ണരായ്നവകഞ്ജലോചനരായി
വല്ക്കലാംബരന്മാരായ്ചതുർബ്ബാഹുക്കളോടും
പവിത്രപാണികളുംദണ്ഡവുംകമണ്ഡലു
പത്മാക്ഷമാലാധരമാരായിട്ടുപവീത
ധരന്മാരായിസ്സാക്ഷാൽവേദവിഗ്രഹന്മാരായ്
സുരരാജസേവ്യന്മാരായ്മിന്നുംജ്യോതിസ്സുപോലെ
ശോഭിതന്മാരാംനരനാരായണന്മാർതമ്മെ
മാമുനിമാർക്കണ്ഡേയൻകണ്ടുസംഭ്രമാൽശീഘ്രം
ഉത്ഥാനമതുംചെയ്തുഭക്തിയോടാനന്ദാബ്ധൌ
മഗ്നനായശ്രുപൂർണ്ണനേത്രരോമാഞ്ചാന്വിതം
വീണുടൻനമസ്കാരംചെയ്തെഴുന്നേററുപിന്നെ
പാണികൾകൂപ്പിടത്താഴ്തവരെമഹാസനേ
വസിപ്പിച്ചനന്തരംതാനഭിമുഖനായി
വന്ദിച്ചുപാദ്യാർഘ്യാദിപുഷ്പസ്രഗ്ഗന്ധങ്ങളാൽ
പൂജിച്ചുചന്ദനാദിലേപനങ്ങളെക്കൊണ്ടും
പൂജിച്ചുവഴിപോലെപാദാബ്ജങ്ങളിൽവീണു
നമിച്ചിട്ടവർതന്റെപാദാദികേശാന്തവും
നോക്കിക്കണ്ടേററംഭക്ത്യാചൊല്ലിനാൻമാർക്കണ്ഡേയ-
"ഞാനിഹത്വല്പാദത്തെയെങ്ങിനെവർണ്ണിക്കുന്നു? (ൻ
ആനന്ദാത്മകനിന്നെയെന്തെന്നുവർണ്ണിക്കുന്നു
വാങ്മനോവിഷയമല്ലാത്തതായ്നിർവ്വാണമായ്
എങ്ങുമേപരിപൂർണ്ണവിഗ്രഹനായിക്കൊണ്ടു
ലോകസൃഷ്ടിക്കുഭവാന്തന്നെനാന്മുഖനായി
ലോകത്തെസംഹരിപ്പാൻരുദ്രമൂർത്തിയുമായി
മായയാലവലംബിച്ചീടിനാനൂർണ്ണനാഭി
പോലെലോകങ്ങൾകാര്യാകാരണഭേദമായി
ലീലയാചരാചരമാകിയമൂർത്തികളായ്
ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നനിന്തിരുവടിയെഞാ-
നിന്നവണ്ണമെന്നിഹയെവ്വണ്ണമറിയുന്നു
എന്തൊന്നുകൊണ്ടുസ്തുതിക്കുന്നിതുഭവല്പദം
യാതൊരുഗുണജാലംത്വല്പാദേസ്സ്പർശിപ്പീല
മോക്ഷവിഗ്രഹനായിട്ടദ്വൈതസ്വരൂപനായ്
സാക്ഷാൽനിർഗ്ഗുണനായിട്ടിരിക്കുംഭഗവാന്തൻ-
യാതൊരുമായാഗുണാലേവംസ്തുത്യർത്ഥനായി
ബോധരൂപനായ്യേച്ചുംനിന്തിരുവടിതന്നെ.
വേദവിത്തുകളായിട്ടിരിക്കുംമുനിമാർക്കു
കേവലാത്മാവായേകനായിരിക്കുന്നഭവാൻ
ലോകേഷുജനത്തിനുക്ഷേമത്തെവരുത്തുവാൻ
ബ്രഹ്മവാദികളായിഭേദമൂർത്തികളായി
ത്വന്മായാദ്വിപരാല്കുലജാതങ്ങളായി
ഭവിച്ചുസർവ്വത്തിനുംത്വല്പാദംസേവിപ്പാനായ്
ഭവിച്ചുനാനാഭേദമൂർത്തിയായേകാത്മകൻ
തന്നുടെഹൃദയത്തിൽപരനായേകാത്മാവായ്
നിന്നീടുംഗുരുവിന്റെബോധസിദ്ധ്യർത്ഥത്തിനായ്
ദേഹാദ്യർത്ഥങ്ങളായിദ്വൈതങ്ങൾനിത്യമല്ല
ഐഹികപദങ്ങളുംനാനാത്വമിതുപോലേ
നിത്യമല്ലെന്നറിഞ്ഞുസേവിച്ചുകൊൾവാനായും
മുക്തിദനായിട്ടേകാത്മകനായിരിക്കുംനീ
സാത്വികരജസ്തമസ്സെന്നിവത്രിവിധമായ്
വ്യക്തമായ്ത്രിഗുണമായ്ഭേദവർണ്ണങ്ങളായി
സൃഷ്ടിക്കുംസ്ഥിതിലയഹേതുകർത്താക്കളായി
വിഷ്ടപോത്ഭവാദിക്കുംമൂലഹേതുവുമായി-
ട്ടിരിക്കുംനിന്റെമായാലീലയെഹരിപ്പാനായ്
പരമഗുണമായിസാത്വികമയനായി
ദ്വൈതികളായവർക്കൊക്കെമുക്ത്യർത്ഥമായി
ചിത്തായിഭവിച്ചിരുന്നീടുകമൂലമായി
നിന്തിരുവടിതന്നെസംബന്ധിച്ചിരിക്കുന്ന
സാത്വികശുദ്ധമായനിർമ്മലകുശലന്മാർ
ഭജിച്ചുയജിക്കയാൽയാതൊരുസേവന്മാർക്കും
ഭജിപ്പാൻസത്വംഗുണംതന്നിലെപ്രതിബിംബ-
പൂരുഷനായിലോകേശദ്വൈതാമൃതമായി
വരദാഭയനായിട്ടാത്മസൌഖ്യാത്മകനായ്

ദ്വൈതാദിനന്നാദ്യമ്പും പുരുഷരൂപനായി
യാതൊരുവിശ്വമായ പരദൈവതമായി
ഹരിയായ് ഋഷിയായിട്ടുത്തമനരനായി
നരകാരിയായ് നാരായണനായ് ബ്രഹ്മമായി
അസംഗരൂപനായി നിഗമേശ്വരനായി
ഹംസരൂപനായ്മേവും നിന്തിരുവടിക്കായി
സന്തതം നമസ്കാരം സകലാത്മകമൂർത്തേ!
സന്താപഹര! സമസ്താത്മക! നമോനമഃ
ത്വന്മായകൊണ്ടു ചിലർ സന്മാർഗ്ഗേ ഭ്രമിക്കുന്നു
ത്വന്മായകൊണ്ടു ചിലർ ദുർമ്മാർഗ്ഗേ ഭ്രമിക്കുന്നു
ഒട്ടൊഴിയാതെ സത്തുമസത്തും സദസത്തും
വിഷ്ടപാദിയുമൊന്നായ് ഗുണമൂർത്തിയുമായി-
ട്ടിരിക്കും ഭഗവാനെ ഇന്നീ ദർശനമാത്മ-
രഹസ്യനിഗമാർത്ഥമായ് പ്രകാശവുമായി
ട്ടിരിക്കുമിതു കണ്ടും സേവിച്ചും മഹത്തുകൾ
സ്മരിച്ചും പ്രത്യക്ഷമായ് മഹദ്രൂപവുമായി
ട്ടിരിക്കുമിദം രൂപമാത്മനിഗ്രഢബോധ
പരമായ് മഹാരൂപമാനന്ദമയമായും
ഇരിക്കുമിഹ ഭവദ്രൂപത്തെ സജ്ജനങ്ങൾ
സ്മരിച്ചു വന്ദിച്ചു സേവിക്കുന്നവഴിപോലെ.
ഇങ്ങിനെയെല്ലാമിരിക്കുന്ന നിന്തിരുവടി
തന്നുടെ പാദത്തിനായ് ഞാനിതാ വണങ്ങുന്നേൻ."
ഇങ്ങിനെ മഹാമുനിശ്രേഷ്ഠനാം മാർക്കണ്ഡേയൻ
മംഗലന്മാരാം നരനാരായണരെക്കുറ്റപ്പി
പരമഭക്തിയോടും പരമവാക്യങ്ങളാൽ
നരനാരായണന്മാർ തമ്മെയും സ്തുതിച്ചപ്പോൾ
പ്രസന്നരായി നരനാരായണന്മാരപ്പോൾ
മാമുനിമാരോടിത്ഥമരുളിച്ചെയ്തീടിനാർ:—
"ഹേ മുനേ! ഏങ്കൽ ഭക്തികൊണ്ടു നീയവനീയ
മംഗലസ്വാദ്ധ്യായാദിയമങ്ങൾകൊണ്ടുമേവം
ആത്മനിആത്മസമാധിസ്ഥനാകയാലുമ-
ങ്ങാത്മാവിൽ വഴിപോലെ സന്തുഷ്ടരായി ഞങ്ങൾ.
നിന്നുള്ളിലഭീഷ്ടങ്ങളായതെന്തോന്നതിന്നു
മിന്നിഹ വരം വരിച്ചീടു നീ ഞങ്ങളോടും
എന്നതുകൾ ചെയ്തനേരം മുനിയുമപേക്ഷിച്ചു:—
"ദേവദേവേശ! ആർത്തിനാശന മഹാവിഷ്ണോ!
കേവലം ബഹുവരം വേണമെന്നിനിക്കില്ല
സർവ്വജന്തുക്കളിലും ദാക്ഷിണ്യം സമദൃഷ്ടി
മാനസശാന്തിയോഗാൽ ത്വല്പാദദർശനവും
നിന്തിരുവടിയുടെ മായയെ ഒരുവർക്കും
ചിന്തിച്ചാലറിയാമല്ലെന്നു ചൊല്ലുന്നിതതും
കാണ്മതിന്നൊരു വരം സജ്ജനസമ്പർക്കവും
വേണമേ വരമതുപോലും മറ്റാശയില്ല"
ഇത്തരമർത്ഥിച്ചവയെല്ലാമേ നൽകിപ്പിന്നെ
പ്രസ്തുതനായ മുനിതന്നാലെ പൂജിതരായ്
നരനാരായണന്മാർ ബദര്യാശ്രമം പുക്കാർ;
വരത്താൽ മോദത്തോടും മാർക്കണ്ഡേയനും പിന്നെ
തന്നുടെയാശ്രമത്തിൽ വരങ്ങളോർത്തിരുന്നാൻ;
നന്നായി വഹ്നിസൂര്യസോമാംബുഭൂമിവായു-
വ്യോമാദിസർവ്വത്തിലും ശ്രീമഹാവിഷ്ണുതന്നെ
വ്യാപ്തമെന്നുള്ള ഭാവാൽ ജലഗന്ധാദിപുഷ്പ-
ഗവ്യാദികൊണ്ടു പൂജിച്ചഖിലാത്മകഭക്ത്യാ
ദ്വേഷമാം പുഷ്പഭദ്രാതടത്തിലിരുന്നിട്ടു
ഭഗവത്സേവ ചെയ്തു വസിക്കും കാലമൊരു
ദിവസം സന്ധ്യയിങ്കൽ ഭഗവദ്ധ്യാനത്തോടും
ഭക്ത്യൈവ കണ്ണടച്ചു ചിത്തത്തെ ലീനമാക്കി
ഭക്തനാം മുനിയിരിക്കുന്നതുനേരം കണ്ടാൻ.
ബ്രഹ്മാവന്നായുരന്തമാകിയ കല്പകാലം
എന്നല്ല ഘോരമായ കാറ്റും ഘോരമാം മേഘം
മിന്നലുമിടികളുമണ്ഡങ്ങളിളകുമാ-
റുന്നതമായ മിന്നൽതന്നിലെ നേത്രപ്രഭ
ചേർന്നു നിന്നിട്ടു കണ്ണു കാണാതെ ചമയുന്നു
വന്നിതു ഘോരഘോരം വർഷവും തുടർന്നിതു.
നാലു വാരിധികളും തങ്ങളിൽ കൂടി കലർ-
ന്നോളമായ് മഹാപ്രളയാംബുധി കണ്ടീടിനാൻ.
ഉഗ്രമാം നക്രങ്ങളും ഘോരമാം ചുഴികളും
എത്രയും ഘോരഘോരം തിരമാലകൾ യുതം
ഇങ്ങിനെയേകാർണ്ണവപൂർണ്ണമായ് ലോകമെല്ലാ-
മങ്ങതിൻ മദ്ധ്യത്തിങ്കൽ നിന്നു താൻ ഭ്രമിച്ചേറ്റം
ഊർമ്മികളിടപെട്ടു തങ്ങളിൽ മുട്ടിമുട്ടി
ചാഞ്ഞുപോയൊരുദിക്കിൽ ചെന്നു താൻ നിലയറ്റും
ഘോരമാം നിർഘോഷം മഹാഘോരമാം സമീരണം
ഓരോരോതരം തിര വന്നു ടനടിക്കയും
പിന്നെയും വന്നു മൂടി വെള്ളവുമതുനേരം
മന്നിടമായ ത്രൈലോക്യങ്ങളും പ്രളയമായ്
എന്നു തന്നുള്ളിൽ തോന്നി ചിത്തവും മഗ്നമായി
നിന്നു മാമുനി ചതുർദ്ദിശവും മേലും കീഴും
നോക്കി നിന്നന്ധനായി നിലവും തെറ്റിപ്പോയി.
ക്ഷുത്തൃഷ്ണാപരിശ്രാന്തനാകിയ മത്സ്യാദിയാൽ
എത്രയും ഗംഭീരമാം മകരമത്സ്യത്താലും
തിരകൾ തിമിംഗലത്താലുമങ്ങിടചേർന്നു
വാരിധി തന്നിൽ മറുകരകൾ കണ്ടീടാതെ
സർവ്വദാ നീന്തി മേൽപെട്ടങ്ങിനെ നോക്കി വ്യോമം
ഒന്നുമാത്രമേ കീഴിൽ നോക്കുകിലതുതന്നെ
കണ്ടു വ്യോമങ്ങളൊന്നായ് വ്യോമത്തെ പ്രാണികളാൽ
ഇണ്ടലായ്പ്പാരിപ്പിടിച്ചങ്ങിനെ വ്യോമത്തിങ്കൽ
നീന്തുന്നിതെന്നപോലെ കവാരിധിമദ്ധ്യേ
നീന്തിയും സദാകാലം ചിൽശോഭിച്ചുമൊഴിക്കലെ
ദുഃഖിച്ചുമൊരിക്കലേ മൃത്യുവ്യാപിച്ചിതെന്നു
ചിത്തത്തിൽ ചിന്തിക്കയും ഭ്രമിച്ചു മുങ്ങിപ്പൊങ്ങി
തിരകൾ തന്റെ മദ്ധ്യേ പെട്ടു താഡനമേറ്റും
പെരികെ ദുഃഖിതനായ് അയുതായുതവർഷ-
സഹസ്രശതം വിഷ്ണുമായയാ ബാലാത്മാവായ്
ഉഴലുന്നതുകാലമേകാബ്ധിയായ ജലം

മുന്നിൽതാൻകണ്ടുശോഭിച്ചോരുന്യഗ്രോധപോതം
സുന്ദരശാഖകളുംപല്ലവപത്രാദിയും
കണ്ടിതങ്ങുതന്റെരംശാന്തകോടിയിങ്കൽ
ഉണ്ടായിനിൽക്കുമിളശാഖകൾതന്നിടയിൽ
നല്ലശാഖതൻമുകൾകണ്ടിതങ്ങൊരുബാലം
നല്ലൊരുവടപത്രംതന്നിലേശയിക്കുന്നു.
അന്ധചിത്തനാംമുനിതന്നുടെതിമിരങ്ങൾ
ഹന്തപോകുന്നുബാലൻതന്നുടെതേജസ്സിനാൽ.
ഉന്നിനോക്കിനാൻമുനിയന്നേരംമനോഹരം
സുന്ദരംമണിമയശോഭിതകളേബരം
മിന്നുന്നമരതകശ്യാമശോഭിതവക്ത്രം
കംബുഗ്രീവയുംമനോമോഹനംമനോഹരം
സുന്ദരഭ്രൂവംസുനാസികപങ്കജനേത്രം
ഗണ്ഡമണ്ഡലമീനകുണ്ഡലകർണ്ണദ്വയം
ഡാഡിമവിദ്രുമാഭാശോഭിതദന്താങ്കുരം
ശോണിതമധരാഭാസുസ്മിതപീയൂഷവും
പത്മഗർഭാരുണാപാംഗംഹൃദ്യഹാസേക്ഷണം
നിമ്നമാംനാഭിപത്മസംയുതമുദരാഭ-
നിർമ്മലചാരുപാണിപത്മമംഗുലീദല-
ശോഭിതപാദപത്മത്തോടുംസർവ്വാജ്ജ്വലമായ്
മേവുന്നബാലൻവടപത്രത്തിൽശയിപ്പതും
ഏവമെല്ലാമേമുന്നമുണ്ടായവിഭ്രമത്താൽ
കണ്ടുമാമുനിയപ്പോൾതന്നുടെപരിശ്രമാൽ
വീണ്ടുനോക്കുമ്പോൾബാലരൂപലാവണ്യംകണ്ടു
രോമാഞ്ചപരിപ്ലുതാലത്ഭുതപരിശ്രമ
ഭാവശങ്കിതനായിബാലനോടുച്ചരിപ്പാൻ
വായുനാതിരയൂടെനീന്തിച്ചെന്നതുനേരം
ബാലന്റെനാസാശ്വാസമശകസമമായി
മാമുനിയുള്ളിൽപുക്കുബാലനെനോക്കുന്നേരം
മാനസേപലതരംവിസ്മയംകണ്ടീടിനാൻ
അണ്ഡങ്ങൾപലതരംലോകങ്ങൾപതിനാലും
വിണ്ണുകൾനവഗ്രഹനക്ഷത്രദേവാസുര
സമുദ്രങ്ങളുംഗിരികന്ദരങ്ങളുംമേരു
സമസ്തവനദേശജന്തുക്കൾവിശേഷങ്ങൾ
കല്പങ്ങൾകാലങ്ങളുമതിന്റെഭേദങ്ങളും
കൈലാസവൈകുണ്ഠങ്ങൾവിഷ്ണുതൻശയനവും
തന്നുടെയാശ്രമവുംമുനിമാരാശ്രമങ്ങൾ
മുന്നമുള്ളതുംപിന്നെവരവുംവർത്തമാനം
തന്നെയുംവടമതുംവടപത്രത്തിന്മദ്ധ്യേ
ശയിക്കുംബാലനേയുമിത്യാദിസർവ്വംകണ്ടു
ചലിച്ചുബാലൻതന്നെസൂക്ഷിച്ചുനോക്കുംവിധൌ
ബാലന്റെശ്വാസവശാൽപുറത്തുവന്നുവീണാൻ.
കല്പാന്തജലധിയിലന്നേരംമാർക്കണ്ഡേയൻ,
ചിത്തത്തിലിതുജഗല്പാലകനെന്നുനണ്ണി
എത്രയുംവേഗാലാശ്ലേഷിപ്പതിനടുത്തപ്പോൾ
യോഗയോഗേശനായവിഷ്ണുവിശ്വാത്മാതന്റെ
മായയാൽബാലനെയുമാലിനെജലധിയെ

ഏതുമേകാണ്മാനില്ലതാൻമുന്നേയിരിപ്പതു
പോലെതന്നാശ്രമത്തിൽധ്യാനനായ്സ്വസ്ഥനായി-
ട്ടിരിക്കുന്നതുകണ്ടുമാമുനിശ്രേഷ്ഠന്താനും
സ്മരിച്ചുപൂർവ്വവൃത്തമെല്ലാമെവഴിപോലെ
കേട്ടാലുംനാരായണന്തന്നുടെയോഗമായാ-
വൈഭവംനിമിത്തമായിരിക്കുമിവയെല്ലാം
കണ്ടുമാമുനിഭ്രമിച്ചിട്ടിത്ഥംപറഞ്ഞിതു;—
"നിന്തിരുവടിയുടെശ്രീപാദംകൂപ്പുന്നുഞാൻ
നമസ്തേമഹാവിഷ്ണോ!പരമാത്മനേ!നമോ
സമസ്താത്മനേ!മഹാമായാവല്ലഭ!വിഷ്ണോ!
ത്വന്മായതന്നാൽവിബുധാത്മാക്കളായുള്ളോരും
തന്നെയുമറിയാതെയജ്ഞാനകാതരരായ്
ചിന്മയിയായമായതന്നിൽമോഹിച്ചുവാഴ്വൂ".
ഇത്തരംപറഞ്ഞിട്ടുമാമുനിഹരിതന്നെ
ചിത്തത്തിൽപ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്നീടുന്നനേരംകേൾപ്പിൻ
ശങ്കരൻമാർക്കണ്ഡേയൻതന്നെക്കാണ്മതിനായി
ശങ്കരിയോടുംവൃഷഭോപരികരയേറി
ഭൂതസഞ്ചയത്തോടുംവന്നുമാമുനിതന്നെ
സാമോദംകണ്ടുപറഞ്ഞീടിനാനേവമെല്ലാം
"നിന്നെക്കാണ്മതിനേറ്റമിച്ഛിച്ചുവന്നേനഹം"
എന്നതുകേട്ടിട്ടൃഷിവര്യനുംപറഞ്ഞിതു;—
"ജലങ്ങൾക്കെല്ലാംമൂലമായവാരിധിപോലെ
സകലസിദ്ധിക്കെല്ലാംകാരണനായിക്കൊണ്ടു
സകലസിദ്ധിതനായിരിക്കുന്നതുംഭവാൻ"
എന്നതുകേട്ടുശിവന്താനിദമരുൾചെയ്തു:—
"ഹേമുനേ!പരമമായിരിക്കുംഹരിഭക്തി.
ലബ്ധരാകിയനൃക്കൾമുക്തിയെപ്രാപിക്കുന്നു
ലബ്ധമാംസാധുസംഗാൽമുക്തിയുംനൃക്കൾക്കെല്ലാം"
ഇത്തരംകേട്ടുമുനിയന്നേരംപറഞ്ഞിതു
സത്തുക്കളുടെഗതിഈശാനശർവ്വവിദ്യാ
സത്യമായോർത്താൽവേറെമറ്റൊന്നില്ലനൂനം.
സർവ്വദേഹികൾക്കീശനായതുംസൽഗതിയും
നിർവ്വാണാത്മാക്കൾതന്റെയാഗമനവുംസാക്ഷാൽ
ജഗദാത്മാക്കളായിട്ടിരിക്കുമീശ്വരന്മാർ
തമ്മുടെധീവൃത്തികളാകുന്നവിശ്വമെല്ലാം
എന്നതുഭഗവാന്മാരതിനെയറിഞ്ഞിട്ടു
തന്നുടെയോഗമായകൊണ്ടുസർവ്വംസൃജി-
ച്ചങ്ങവയെല്ലാംരക്ഷിച്ചായവലയിപ്പിച്ചും
ഒന്നുമേയല്ലാതായുമിരിക്കുംവികാരങ്ങൾ
തമ്മുടെയോഗമായതന്നെവേറില്ലനൂനം.
ശങ്കരനാരായണന്തന്നുടെയോഗമായാ-
തങ്കലിസ്സകലവുമെങ്ങിനെയെന്നാകിലോ
വ്യോമനിനിന്നുവായുവുളവായ്വന്നുപിന്നെ
വ്യോമനിലയിച്ചുരണ്ടില്ലാതെനില്ക്കുമ്പോലെ
തങ്ങളിസ്സമസ്തവുംവേറില്ലെന്നതുകേട്ടു
ഗംഗാകാമുകൻഹൃദിവിസ്മയംപൂണ്ടുനന്നായ്
തന്നുടെസ്വരൂപത്തെയാത്മനിശോഭിപ്പിച്ചു

മിന്നൽപോൽജടാധരനായ്ക്കൊണ്ടുത്രിനേത്രനായ്
പന്നഗാഭരണനായ് ചതുർബ്ബാഹുക്കളോടും
സൂര്യ്യസന്നിഭകാന്ത്യാശോഭിതവ്യാഘ്രചർമ്മ
ധരനായക്ഷമാലബ്രഹ്മാണ്ഡകപാലങ്ങൾ
പരശുധരിച്ചേററമുജ്ജ്വലംശിവാകാരം
പരിചിൽമുനിവരൻസൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കണ്ടു
എന്തിതെന്നുള്ളിലേററംവിസ്മിതഹൃദയനായ്
ശങ്കരംത്രൈലോക്യാധിപതിയായ് ഗുരുവായ
പങ്കനാശനംശിവംകണ്ടെഴുന്നീററുശീഘ്രം
ശിരസാവീണുകൂപ്പിവന്ദിച്ചുവഴിപോലെ
പരിചിൽപാദ്യാർഗ്ഘ്യാസനാദ്യത്താൽപൂജചെയ്തു
ആത്മാനുഭാവത്തോടുംപൂർണ്ണകാമാശയനായ്
പത്മാക്ഷിഗൌരിയേയുംപൂജിച്ചുശിവന്തന്റെ
സേവകഭൃത്യവൃന്ദംപൂജിച്ചുവഴിപോലെ,
"ശിവനായ് ശാന്തനായിസത്വമൂർത്തിയായ് ജടാ
പന്നഗധരനായിത്രിഗുണാത്മകനായി
ഘോരനായിരിക്കുന്നനിന്തിരുവടിക്കായി
പരിചോടിഹനമസ്കരിച്ചീടുന്നിതഹം"
എന്നിത്ഥംനമസ്കരിച്ചനേരംശിവന്താനും
നന്നായിസന്തുഷ്ടനായ് പ്രസന്നാത്മാവായ്ക്കൊണ്ടു
ഭക്തവാത്സല്യാൽഭഗവാന്നേവമരുൾചെയ്തു:—
"സന്തുഷ്ടനായേനഹംനീയിനിവേണ്ടുംവരം
വരദനായോരെന്നോടർത്ഥിക്കമടിയാതെ.
നരന്മാർക്കിഹവേണ്ടുമമലനാശനാമൃതം
നരന്മാർക്കേറമതുനാശമെന്നതുതന്നെ
സാധുക്കളായ് ശാന്തന്മാരായ് നിസ്സംഗന്മാരായ്
അതിവത്സലന്മാരായേകാന്തഭക്തിയോടും
തങ്ങളിൽനിർവ്വൈരമായ് സമദർശനന്മാരായ്
ലോകങ്ങൾലോകപാലന്മാരാദിസമസ്തത്തെ
അർത്ഥിച്ചുസേവിച്ചുപവസിക്കുന്നവരെന്നാൽ
ചിത്സ്വയമായിരിക്കുംബ്രഹ്മമാകുന്നിതഹം.
ഞാന്തന്നെഭഗവാനുംഹരിയുമീശ്വരനും
ഞാന്തന്നെസമസ്തവുംവേറെയില്ലേതുമൊന്നും
ഇങ്ങിനെബ്രഹ്മമായിട്ടിരിക്കുമച്യുതങ്കൽ
ഭേദമായ് ജനത്തിനുനീഞാനെന്നുള്ള ഭാവാൽ
ഭേദാർത്ഥപദപ്രാപ്തരായ്ക്കൊണ്ടുതീർത്ഥങ്ങളെ
മൃച്ഛിലാമയങ്ങളായിരിക്കുംദേവന്മാരെ
ഇത്തരംഭേദംഭജിക്കുന്നതുകൊണ്ടുഭക്തി
ചിത്തത്തിൽകാലാന്തരാൽവന്നീടുമതെന്നിയേ
മുക്തിസിദ്ധിക്കയില്ലഭക്തിയുണ്ടായിവന്നാൽ
കാലത്താൽമഹജ്ജനസംഗമംയുക്തമാകും
കാലേസജ്ജനത്തിനെക്കാണ്മതിന്നിടവന്നാൽ
സജ്ജനസംഗംകൊണ്ടുമുക്തിയുംവന്നുകൂടും.
സജ്ജനമായിരിക്കുംബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾക്കായി
ഞങ്ങളുംനമസ്കരിച്ചീടുന്നുമഹല്പദേ
മംഗലമുക്തന്മാർതൻചിന്തിതംബ്രഹ്മമല്ലോ.
സർവ്വപൂർണ്ണമായബ്രഹ്മത്തിൽതന്നെസദാ
നിർവ്വാണാത്മകരായമുക്തന്മാരിരിക്കുന്നു.
വ്യോമനിലോകമെല്ലാമിരിക്കുന്നതുപോലെ
കേവലമുക്തന്മാരുംബ്രഹ്മണിവസിക്കുന്നു.
ആത്മാവുസമാധിയായൊന്നതിസ്വാദ്ധ്യായാദി-
യമത്താൽശ്രവണത്താൽസന്തുദർശനത്താലും
സർവ്വപാപകഹരമാകുന്നുപിന്നെമുക്തി
കേവലംസിദ്ധിക്കുന്നുസംശയമേതുമില്ല.
കേവലമശുദ്ധമാമന്നംത്യജിച്ചിട്ടു
കേവലവ്യർത്ഥവാക്യംകൊണ്ടെന്തോന്നതുപോലെ
സജ്ജനസംസർഗ്ഗവുംകേവലംബ്രഹ്മജ്ഞാനം
ഇത്തരംവിട്ടിട്ടെന്തുപിന്നെയൊന്നതുമില്ല"
ഇങ്ങിനെശിവവാക്യമാകുന്നോരമൃതത്തെ
മംഗലധർമ്മങ്ങളാമുപസാധനത്താലും
ശ്രോത്രത്താൽപാനംചെയ്തുവിഷ്ണുമായയാൽചിത്തം
എത്രയുംഭ്രമിച്ചിരിക്കുന്നൊരുദുഃഖംമുനി
കളഞ്ഞുസൌഖ്യത്തോടുംപറഞ്ഞുമാർക്കണ്ഡേയൻ
വിളങ്ങുമീശ്വരാത്മകമായിപൂർണ്ണമായി-
ട്ടിരിക്കുമീവിജ്ഞാനമെത്രയുംമഹാത്ഭുതം.
വേറിട്ടുദുർവ്വിഭാവ്യമായിട്ടുശരീരികൾ
യാതൊരുത്തനെജഗദീശ്വരനായിക്കൊണ്ടു
നിർമ്മിച്ചുസ്തുതിച്ചുസേവിച്ചുധർമ്മത്തിനായി
ആയതുംതുലോമാചാരങ്ങളെക്രിയകളെ
ഭഗവാൻതന്റെമായാവൃത്തിയാൽദൂഷിയാതെ
അനുഭാവിതനായിമനസ്സാലാത്മാവിങ്കൽ
ജഗത്തെസൃഷ്ടിച്ചതിലുള്ളസൽഗുണത്താലും
ഉണ്ടായിശോഭിച്ചതുസ്വപ്നവൽക്കാണുമതായ്
രണ്ടില്ലാതാത്മരൂപമായ് ത്രിഗുണവുമായി
മേവീടുംമഹാത്മാവാംകേവലാദ്വൈതമായി
കേവലംഗുരുവായബ്രഹ്മമൂർത്തിയുമായി-
ട്ടിരിക്കുന്നൊരുഭഗവാനായിനമസ്കാരം
പരബ്രഹ്മത്തെയേവംദർശിച്ചീലതുമൂലം
യാതൊരുപുമാൻപൂർണ്ണകാമനായ് ഭവിക്കുന്നു
യാതൊരുത്തക്കർമ്മതിന്മീതേമററൊന്നുമില്ല.
ഏകമായിരിക്കുന്നോനീവരംതന്നേയിഹ
പൂർണ്ണകാമാദിവർഷഹേതുവായ്വരിക്കുന്നു
വരത്തെഞാനുമേവമെല്ലാമായ് ബ്രഹ്മമായി-
ട്ടിരിക്കുമച്യുതന്റെഭക്തിയെക്കാംക്ഷിക്കുന്നി-
തിതിലൊന്നധികമായ്മറെറതുംതോന്നുന്നില്ല.
ഇത്ഥമർത്ഥിച്ചുമുനിതന്നോടുസന്തുഷ്ടനായ്
ചിത്തവുംതെളിഞ്ഞരുൾചെയ്തുമഹേശ്വരൻ;—
"ഹേമുനേ! അധോക്ഷജനാമെങ്കൽഭക്തിയതും
പൂർണ്ണമായ്വരുംപിന്നെകല്പാന്തകാലത്തോളം
യശസ്സുംപുണ്യംജരാമരണഹീനതയും
ബ്രഹ്മജ്ഞാനവുംത്രികാലാവസ്ഥജ്ഞാനമതും
വൈരാഗ്യംബ്രഹ്മപ്രഭാപിന്നെയുംപുരാണത്തിൽ.
ആചാര്യ്യത്വവുമിവഭവിക്കുംനിനക്കെടോ!"
ഇത്തരംവരംശിവൻദാനംചെയ്താനന്ദത്താൽ

സുപ്രമോദാൽശ്രുപാവ്വതിക്കുമുമ്പതാനും
വിഷ്ണുമായയെക്കണ്ടവൃത്താന്തഭ്രമങ്ങളും
ജല്പിച്ചമുനിതന്റെമഹത്വങ്ങളുമെല്ലാം
അറിയിച്ചദ്രികന്യാകാന്തനുംയഥാകാമം
നിർഗ്ഗമിച്ചിതുമുനിമാരെ!യാമാക്കണ്ഡേയൻ
ധീമാനാംമുനിതന്റെചരിത്രംപറഞ്ഞതും
മായാവൈഭവാത്ഭുതമായിരിക്കുന്നോരിദം
യാതൊരുജനംകേൾക്കചിന്തിക്കെച്ചെയ്തീടുകിൽ
യാതൊരുപരമാത്മാതന്നുടെമായാസ്മൃതി
ആയീടുമവിദ്യയായിരിക്കുമനാദിയെ
ഉക്തമാംമായപോലെചിത്തത്തിൽധരിച്ചിട്ടു
വ്യക്തമാംസംസാരാദിപ്രപഞ്ചഭ്രമംതീൎന്നു
ഭക്തിയാൽപ്രസക്തരായ്ചിത്തത്തിൽദൃഢജ്ഞാനാൽ
മുക്തിയുംവരുമതിനില്ലസംശയമെന്നു
വ്യക്തമായരുൾചെയ്തുമൽഗുരുവേദവ്യാസൻ.
ഇങ്ങിനെതന്നെമാക്കണ്ഡേയനും ശി[illegible]താനും
തമ്മിലെസംവാദഭൂമീയനുഭവത്തേയും
കേട്ടാലുംചിന്തിച്ചാലുംചൊൽകിലുംകർമ്മബന്ധം
വിട്ടമോക്ഷവുംപ്രാപിച്ചീടുന്നുനരകളെല്ലാം
ഇങ്ങിനെസൂതവാക്യംകേട്ടശൌനകൻചോദ്യം
എങ്ങിനെ“താന്ത്രികന്മാർശ്രീഭഗവാന്റെപൂജ
തന്നിലേയംഗോപാംഗമാഭരണാദ്യായുധം
എങ്ങിനെകല്പിക്കുന്നിതെന്തുകൊണ്ടെന്നുമെല്ലാം
പറഞ്ഞീടേണംജഗല്പതിതൻസ്വരൂപത്തെ
അറിഞ്ഞുചിത്തത്തികൽചിന്തിപ്പാൻമനുഷ്യൎക്കു.
എന്നതുകേട്ടസൂതൻവന്ദിച്ചുജഗൽഗുരു
വൈഷ്ണവരൂപത്തെന്നെചൊല്ലുവനെന്നുചൊന്നാൻ:—
“നാൻമുഖാദികളാകുമാചാൎയ്യന്മാരാലിദം
നന്നായിപ്രതിപാദിച്ചിരിപ്പതാകുന്നുപോൽ
ബ്രഹ്മാണ്ഡപ്രപഞ്ചമാകുന്നതുകേവലാത്മാ
ബ്രഹ്മമാംവിഷ്ണുതന്റെദേഹമെന്നറിയേണം.
മുമ്പിനാൽമായതന്റെസത്വാദിഗുണങ്ങളും
സംഭവിച്ചിതുവിരാൾപുരുഷൻതങ്കൽനിന്നു
കേവലനായവിരാൾപ്പുരുഷൻതന്നെബ്രഹ്മ
രൂപമായരൂപമായ്ജ്യോതിയായിരിപ്പതും
കേവലനായവിരാൾപുരുഷൻതന്റെരൂപ-
മായിട്ടുഭവിക്കുന്നുസമസ്തലോകങ്ങളും
ഭൂമിയാകുന്നുപാദംവ്യോമമാകുന്നുതല
നഭസ്സുനാഭിസൂൎയ്യനാകുന്നുനേത്രമതും
വായുവാകുന്നുനാസാദിക്കുകൾശ്രോത്രദ്വയം
പ്രജകൾജാതംപ്രജാപതിമൃത്യുവാംഗുദം
ബാഹുക്കൾദിക്പാലന്മാർമാനസംചന്ദ്രൻചില്ലി-
യാകുന്നുയമന്താനുംചന്ദ്രികമന്ദസ്മിതം
സ്മയമാകുന്നുഭ്രമംരോമാണിഭൂരുഹങ്ങൾ
മേഘമാകുന്നുമൂൎദ്ധാതന്മായാവനമാല
സകലഗുണംശോഭാആത്മാജ്യോതിസ്സതിനെ
സകലാത്മകന്തന്റെകൌസ്തുഭമാകുന്നതും
ആത്മവ്യാപനിപ്രഭയാകുന്നുശ്രീവത്സവും
ഛന്ദസ്സുപീതാംബരംബ്രഹ്മസൂത്രമാംത്രിവൃൽ.
സ്വരഭേദങ്ങൾചൂൎണ്ണംസാംഖ്യയോഗങ്ങൾതന്നെ
പരിചേറുന്നമീനകുണ്ഡലമെന്നുംചൊൽവൂ.
പാരമേഷ്ട്യമാംപദംമൌലിയതാകുന്നിതു
പരമപുരുഷനായീടുന്നവിരാട്ടിന്റെ
സത്വമാംഗുണമതായീടുന്നോരവ്യാകൃതം
ചില്പുമാനിരിപ്പതിന്നാസനമാകുന്നതും
ധൎമ്മജ്ഞാനാദിയുതസത്വമാകുന്നപത്മം
നിൎമ്മലാത്മാവാംവരാണ്മയനെന്നറിയേണം.
ഓജസ്സംയുതംബലംമുഖ്യതത്വമാംഗദാ
അപസ്തത്വമാംശംഖംതേജസ്തത്വമാംചക്രം
ആകാശതത്വമതുനാന്ദകംവാളും,ചൎമ്മം
ആകുന്നതപസ്സതു,കാലമാകുന്നുവില്ലും
കൎമ്മമാവനാഴികശരങ്ങളിന്ദ്രിയങ്ങ-
ളാകുതിരതും,ശ്രോത്രാദികളാംതന്മാത്രങ്ങൾ
അഭിവ്യക്തികൾഭവശബ്ദാൎത്ഥക്രീഡാപത്മം
ഇന്ദ്രിയാൎത്ഥങ്ങൾക്രിയാമണ്ഡപംദേവയജ്ഞം;
ശിക്ഷയായതുപിന്നെസംസ്കാരംപരിചൎയ്യം
ധൎമ്മവുംയശസ്സിവയാകുന്നുവെൺചാമരം
വെൺകൊററക്കുടയതാകുന്നിതുവൈകുണ്ഠവും
തന്നുടെപ്രകാശമതാകുന്നിതഭയവും
മൂന്നുവേദങ്ങൾതാൎക്ഷ്യൻയജ്ഞമാകുന്നുചേഷ്ടം.
സൎവ്വഭൂതങ്ങളേയുംനിത്യാത്മാവെന്നുകാണ്ക
ആകുന്നുശ്രീദേവിയുമാത്മനിപാപനാശം
ചെയ്യുന്നതല്ലോപൂജഅണിമാദികളതു
നന്ദാദിയായദ്വാരപാലന്മാരെട്ടുപേരും
വാസുദേവനുംസങ്കർഷണനുംപ്രദ്യുമ്നനും
അനിരുദ്ധനുമിവർബ്രഹ്മസമൂഹത്തിലെ-
മൂൎത്തിവ്യൂഹങ്ങൾപിന്നെവിശ്വതൈജസപ്രജ്ഞ
തുൎയ്യങ്ങൾവൃത്തിയൎത്ഥന്ദ്രിയജ്ഞാനങ്ങൾവാച്യ-
മിച്ചൊന്നഭഗവാന്റെഅംഗോപാംഗാദ്യായുധ-
കല്പിതമൂൎത്തികളുമീശനായിരിക്കുന്ന
ഹരിയൊന്നല്ലാതൊരുവസ്തുവുംവേറെയില്ല;
അറിവിൽബ്രഹ്മയോനിയായവൻസ്വയംദൃക്കായ്
ശ്രേഷ്ഠനായ്പൂൎണ്ണനായിപ്പിന്നെതന്മായയാലെ
വിഷ്ടപത്തെയുംവിശ്വസാക്ഷിയുമെന്നഭാവാൽ
യാതൊരുജഗത്തിനെതാൻതന്നെതങ്കൽസൃഷ്ടി-
സ്ഥിതിസംഹാരസാക്ഷിലീലയുംസൎവ്വംതാനാ-
യന്യമില്ലാതെസൎവ്വരാലുംസേവ്യനുമായി
നിൎമ്മലസത്വചിത്തായ്കൃഷ്ണനായൎജ്ജുനനു
സഖിയായ്സുയോധനദുഷ്ടദുഷ്ടനൃപൻ
അഘശീലരെഹനിച്ചഖിലവന്ദ്യനായി
അദ്വയനായിമഹാവീൎയ്യനായ്ഗോവിന്ദനായ്
വൃഷ്ണിമാരാംഗോപവനിതാദ്യാദിനാരി-
യാദയോക്കരമണനായ്ഭൃത്യരെപ്പാലിപ്പാനായ്
നിൎമ്മലശുദ്ധകഥാലീലാവിഗ്രഹനായി

ശുദ്ധനായ്മായാഹരജ്യോതിർവിഗ്രഹനായ।
സത്തായിട്ടിരിക്കുന്നഹരിയാംഭഗവാന്താൻ.
ഇങ്ങിനെമഹാപുമാൻതന്നുടെലക്ഷണനായ്
നിന്നിഹവിളങ്ങുന്നവിശ്വാത്മാഭഗവാനെ
ഉഷഃകാലത്തിലുണർന്നീവണ്ണംമഹദ്രൂപം
പുരുഷൻചിന്തിച്ചീടിൽബ്രഹ്മമാംമഹാരൂപം
തന്നുള്ളിൽതോന്നിബ്രഹ്മംതന്നിലെവെക്കപ്പെട്ടു
നിർമ്മലമുക്തിപദംവന്നീടുംസകലക്കും."
ഇത്തരംവിരാൾപ്പുമാൻതന്നുടെലോകരൂപ
വിസ്താരംകേട്ടുപിന്നെശൌനകൻചോദ്യംചെയ്തു:—
ചൊൽകെടോ"സൂത!സൂര്യവ്യൂഹംനീവഴിപോലെ
ആകാംക്ഷയുണ്ടുഞങ്ങൾക്കായതി"ലെന്നുകേട്ടു
ആദിത്യവ്യൂഹംപറഞ്ഞീടിനാൻസൂതന്താനും
ആദിനായകൻതന്നെചിത്തേ ചിന്തിച്ചുനന്നായ്:—
ഏകനായ്പരബ്രഹ്മമൂർത്തിയായ്ഭഗവാനായ്
ഏകനായകൻവിഷ്ണുവാദിത്യനാകുന്നതും.
സർവ്വവേദങ്ങൾസർവ്വക്രിയകൾബഹുവിധം
സർവ്വകാലങ്ങൾസർവ്വകർമ്മകാരണകർത്താ.
കാര്യമായ്ഫലഭേദവസ്തുഭേദാഗമത്താൽ
വേദജ്ഞന്മാരുംബഹുവിധമായ്ചൊല്ലുന്നിതു.
സർവ്വകാരണമൂലംസർവ്വദേഹിനമേകം
സർവ്വാത്മാവായഹരിസൂര്യനൊന്നിനെത്തന്നെ
മധ്വാദിമാസംമുതൽദ്വാദശരൂപനായി
സ്വാദ്ധ്യായാദികളായലോകതന്ത്രങ്ങൾക്കായി
ദ്വാദശാത്മാവായ്നില്പുംഭേദങ്ങൾകേട്ടുകൊൾവിൻ
ആദിയാംമേടമ്മുതലിക്രമമെന്നുംചൊല്ലാം.
മധുമാധവംശുക്ലശുചിയുംനഭംപിന്നെ
നഭസ്യംതപംപിന്നെതപസ്യംസഹസ്യവും
പുഷ്യവുമിഷമൂർജ്ജമിങ്ങിനെപന്ത്രണ്ടായ
മേഷാദ്യാദികൾസൂര്യൻമുമ്പിനാൽധാതാവല്ലോ..
അര്യമാമിത്രൻപിന്നെവരുണനിന്ദ്രൻതാനും
വിവസ്വാൻപിന്നെപൂഷാപർജ്ജന്യനംശസ്സെന്നും
ഭഗനുംത്വഷ്ടാവിഷ്ണുദ്വാദശാർക്കന്മാരിവർ
അഗസ്ത്യൻപുലഹനത്രിയുംവസിഷ്ഠനും
അംഗിരസ്സുഭൃഗുഗൌതമൻക്രതുപിന്നെ
കശ്യപഭരദ്വാജമുനിബ്രഹ്മോപേതനഥ
വിശ്വാമിത്രനുമിവർമാമുനിവരന്മാരും;
ദ്വാദശമുനിമാരെചൊല്ലിനേൻമറ്റുമുണ്ടു
മാമുനീന്ദ്രന്മാരേറ്റംമുന്നമേയുണ്ടായവർ
നാഗങ്ങൾദേവനാരീഗായകമേളക്കാരും
യോഗമായ്മൂർത്തിവ്യൂഹവിവരംപറഞ്ഞീടാം.
മുമ്പിനാൽമാസംമധുവെന്നതിൽസൂര്യൻധാതാ-
വഗസ്ത്യൻമുനികൃതസ്ഥലിഹേതിയുമിവർ
വാസുകിനാഗംപാട്ടുപാട്ടുവാൻതുംബുരുവും
ഏവമിങ്ങിവർമുമ്പരാകുന്നിതെന്നാംമാസേ
പിന്നേതുമാസമതുമാധവമതിൽസൂര്യ-
നാകുന്നതാര്യമാവുപുലസ്ത്യൻമുനിയല്ലോ

പുഞ്ജകസ്ഥലിയുംനാരദനുംപ്രഹേതിയും
കച്ഛനീരനാംനാഗമിങ്ങിനെസമൂഹങ്ങൾ.
ശുക്ലമാംമാസമതിൽമിത്രനാകുന്നുസൂര്യൻ
അത്രിയാംമുനിനാഗംതക്ഷകനാദിയല്ലോ.
മേനകമുതലായോർദേവനാരിമാർഹാഹാ
വായവൻഗായകനുംപൌരുഷേയാദിവ്യൂഹം.
ശുചിമാസത്തിൽസൂര്യൻവരുണനെന്നുനാമം
വസിഷ്ഠൻമുനിസഹജന്യാദിനർത്തകിമാർ
രംഭനാദികൾനാഗംഹൂഹൂവാദികൾഗീതം
ഏവമിങ്ങിനെ വ്യൂഹംചിത്രസേനനാംമേളം.
നഭോമാസത്തിലിന്ദ്രൻസൂര്യനംഗിരാവാകും
മുനി,യേലാതപത്രൻനാഗമാംവിശ്വവസു
പ്രമ്ലോചരാക്ഷസനുമിവരാമന്നുവ്യൂഹം.
നഭസ്യമാസംതന്നിൽ വിവസ്വാൻസൂര്യൻഭൃഗു
മുനിയുംശംഖപാലനുഗ്രസേനനനുംപിന്നെ
സാരണനനുമ്ലോചനിവരാംചൊന്നമാസേ
ഇത്തരംതപോമാസംതന്നിൽപൂഷാവുസൂര്യൻ
ഗൌതമൻമുനിധനഞ്ജയനാദികൾനാഗം
സുരുചിസുഷേണനുംദേവസ്ത്രീഘൃതാചിയും
ഇവർകൾതന്നെയന്നനടത്തീടുന്നുവ്യൂഹം.
താപസ്യമാസമതിൽപർജ്ജന്യനല്ലോസൂര്യൻ,
ഭരദ്വാജനുംമുനിക്രതുവൈരാവതാദി
നാഗങ്ങൾവിശ്വാസിയുംസേനാജിത്തിവരായോ-
രാകുന്നുവ്യൂഹംമുന്നംചൊല്ലിയമാസത്തിങ്കൽ
അഹസ്സാംമാസത്തിങ്കലംശസ്സുതന്നെസൂര്യൻ
കാശ്യപൻമുനിയുമുർവശിയുംവിദ്യുച്ഛുരൻ
ഋതസേനനുംതാർക്ഷ്യൻപന്നഗംമഹാശംഖൻ
ഇവരാദികളന്നുവ്യൂഹകർത്താക്കളല്ലോ.
പുഷ്യമാംമാസേസൂര്യൻഭഗനുമൂർജ്ജമുനി
അരിഷ്ടനേമിപൂർവ്വചിത്ത്യാദിനർത്തകികൾ
ഊർണ്ണായുശ്വാനുംകാർക്കോടകനുമിവരാദി
പുഷ്യമാസത്തിൽവ്യൂഹംനടത്തുന്നവരല്ലോ.
ഇഷമാസത്തിൽത്വഷ്ടാസൂര്യനതാകുന്നതും
ബ്രഹ്മോപേതനാംമുനിധൃതരാഷ്ട്രനാംനാഗം
ശതജിത്തിലോത്തമവാതജനിവർവ്യൂഹം.
ഊർജ്ജമാസത്തിങ്കൽസൂര്യൻവിഷ്ണുവാകുന്നുപിന്നെ
വിശ്വാമിത്രനാംമുനിരംഭാദിനർത്തകികൾ
ശാശ്വതൻസത്യജിത്തുംസൂര്യവർച്ചസ്സെന്നിവർ
ഒരംശരനായസൂര്യവ്യൂഹമിങ്ങിനെയല്ലോ.
ഋഷികൾവേദമന്ത്രംകൊണ്ടുസേവിച്ചുസൂര്യം
ഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്സുകൾഗീതനൃത്താദികളും
നാഗങ്ങൾസൂര്യരഥത്തിന്നുപാശങ്ങളല്ലോ
ഗ്രാമണീജനംതേരുപൂട്ടുന്നജനമല്ലോ
രാക്ഷസർവണ്ടിതള്ളിനടത്തുന്നവരല്ലോ.
സാക്ഷാൽനിത്യരായറുപതിനായിരമുണ്ടു
ബാലഖില്യന്മാർസൂര്യന്തന്നഭിമുഖന്മാരായ്
വാഴ്ത്തിവന്ദിച്ചുസ്തുതിച്ചെത്രയുമാനന്ദത്താൽ

സേവിച്ചുപോരുന്നിതുമിങ്ങിനെകോലാഹലം
ആകുന്നസൂൎയ്യതൻറഗമനവ്യൂഹവൃത്തം
ആദ്യന്തമില്ലാതൊരുഭഗവാൻവിഷ്ണുസൂൎയ്യൻ
ഒരംശാംങ്കല്പേകല്പേയിങ്ങിനെതൻറവ്യൂഹാൽ
ലോകത്തെനയിക്കുന്നുമാമുനിശ്രേഷ്ഠന്മാരേ!
ഏവക്കുംമതമിതുസകലോത്തമമല്ലോ;
കാലത്തുംസന്ധ്യയിലുംമാനുഷർദിനംദിനേ
ചൊല്ലിയമാസക്രമംപോലെചിത്തത്തിലോൎക്ക
സേവിക്കചെയ്തീടിലുംദേവതുല്യരായുള്ള
ദേവകൾപോലെസവദിക്കിലുംഗമിപ്പാനും
സന്ദേഹമില്ലാതെയുംവന്നുബന്ധങ്ങൾതീൎന്നു
നന്നായിഭവിച്ചീട്ടുമില്ലസംശയമേതും.
മാമുനിമാരേ!മഹാവിഷ്ണുതൻചരിതമി-
തത്ഭുതമായിസൎവ്വകല്മഷഹരമായി
ട്ടിരിക്കുന്നിതുനിങ്ങളോടുഞാൻചൊല്ലീടിനേൻ.
നരന്മാൎക്കുചിതമായ്പുരുഷോചിതമായി-
ട്ടിരിക്കുമിതിനെയിങ്ങനാലെചൊല്ലപ്പെട്ടു.
ഹരിയായ്സാക്ഷാൽസൎവ്വതാപനാശനനായി
ഹൃഷീകേശനായ്സത്വപതിയായിരിക്കുന്ന
പരമാത്മാവാംനാരായണൻതാനിവിടത്തിൽ
പുരുഷനായിബ്രഹ്മപരമജഗത്തായി
ജ്ഞാനമായവ്യയമായിരിക്കുംനാരായണൻ
തന്നുടെയുപാഖ്യാനംവിജ്ഞാനസംയുതമായ്
ചിന്മയമായിരിക്കുമിതിനെപ്രോക്തമായി
ഭക്തിയോഗവുംവൈരാഗ്യത്തെയുംനാരദൻറ
ആഖ്യാനത്തേയുംവിപ്രശാപകാരണമായി
മന്നവനാംപരീക്ഷിത്തിൻറയുംശുകമുനി
തന്നുടെവൃത്താന്തവുംതമ്മിലെസംവാദവും
ശ്രീപരീക്ഷിത്തുതൻറയോഗധാരണങ്ങളും
താപസനാരദൻറചരിതംധാതാവിൻറ
ചരിതമവർതമ്മിൽസംവാദവൃത്താന്തവും
ഹരിതനവതാരംസൎഗ്ഗവുംസൎഗ്ഗത്തിൻറ
പ്രാധാന്യമതുംവിദുരോദ്ധവസംവാദവും
ക്ഷത്താവുംമൈത്രേയനുംതമ്മിലെസംവാദവും
അതിങ്കൽചൊന്നമഹാപുരുഷസംസ്ഥിതമാ-
യിരിക്കുംപുരാണവുംബ്രഹ്മാണ്ഡസംഭൂതിയും
വൈരാജപുരുഷൻറഭേദവുംകാലഗതി
സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മങ്ങൾപത്മത്തിസമുത്ഭവംപിന്നെ
പാലനപരൻഹിരണ്യാക്ഷനെവധിച്ചതും.
അതിൻറസൎഗ്ഗമതുമച്ചുണ്ണാപശുപതി-
തന്നുടെഅൎദ്ധനാരീശ്വരൻറചരിതവും
മനുവാംസ്വായംഭുവൻതൽപത്നിശതരൂപ
ഇവർതൻചരിതവുംകൎദ്ദമവൃത്താന്തവും
അതിങ്കൽഭഗവാൻറയവതാരവുംമഹാ-
മതിയാംകപിലൻറചരിതംദേവഹൂതി,
താനുമായ്സംവാദവുംകപിലൻനവബ്രഹ്മ
സമുല്പത്തിയുംദക്ഷയജ്ഞത്തിൻവിനാശവും

ധ്രുവൻറചരിതവുംപ്രാചീനബൎഹിസ്സിൻറ
സംവാദംപ്രിയവ്രതചരിതക്രമങ്ങളും
ദ്വീപവൎഷങ്ങൾസമുദ്രങ്ങളുംനദികളും
ഈവണ്ണമന്നസംവാദങ്ങളുംനാഭിവൃത്തം
ഋഷഭചരിതവുംഭരതചരിതവും
ജ്യോതിശ്ചക്രങ്ങൾസംസ്ഥാനങ്ങളുംപാതാളത്തിൽ
നരകവിസ്താരവുംദക്ഷന്മാരെയുംദക്ഷ-
പുത്രന്മാരുടെയവർപുത്രികൾസന്തതിയും
ദേവമാനുഷതിൎയ്യക്കാദികൾഭേദംത്വഷ്ടാ-
വാദികളുടെജന്മംവൃത്രൻറനിധനവും
അവർതൻപുത്രന്മാരെദിതിതൻവൃത്താന്തവും
അസുരാധിപൻപ്രഹ്ലാദൻതൻറചരിതവും.
ദൈത്യേന്ദ്രൻമഹാബലിചരിതംമന്വന്തരം
അന്തരാചരിതവുംവാരണേന്ദ്രൻറമോക്ഷം
മന്വന്തരത്തിലവതാരങ്ങൾകൂൎമ്മമത്സ്യ
വാമനനരസിംഹാദ്യവതാരങ്ങൾവിഷ്ണു
തന്നുടെയവതാരംപാൽക്കടൽമഥനവും
ദൈത്യദേവന്മാർയുദ്ധംരാജവംശാനുവൃത്തം
ഇക്ഷ്വാകുതൻറജന്മംദ്വാദശവിസ്താരവും
ഇളന്തനുപാഖ്യാനംതാരോപാഖ്യാനംസൂൎയ്യ
വംശാനുവൃത്തംസോമനാദികൾതൻറകഥ
ശൎയ്യാതികാകുൽസ്ഥൻറമാന്ധാതാസഗരൻറ
ജനകന്മാരുടയസംഭവംപിന്നെദശ്ശൂഷം
പരശുരാമജന്മംക്ഷത്രിയവിനാശനം
സോമവംശത്തിൻജന്മമൈളൻറചരിതവും
നഹുഷന്തൻറവൃത്തംദുഷ്ഷന്തൻഭരതൻറ
ശന്തനുവിൻറയവന്തന്നുടെപുത്രവൃത്തം.
മന്നവൻയയാതിതൻചരിദംയദുവിൻറ
പിന്നേവൻതുൎവ്വസുവിൻചരിതമിവയെല്ലാം;
അവിടെജഗദീശനായിരിക്കുന്നവിഷ്ണു
ഭഗവാൻകൃഷ്ണനായിവസുദേവൻറവംശേ
ജനിച്ചുഗോകുലത്തിൽവളൎന്നകഥകളും
പൂതനാമോക്ഷംപയഃപാനവുംശകടനേ
ഹനിച്ചവൃത്താന്തവുംപിന്നെയുംതൃണാവൎത്ത-
നെന്നവന്തൻറവധംശിശുവിൻവൃത്താന്തവും
ബകൻറവധമഘാസുരൻറവത്സൻറയും
ധേനുകനവന്തൻറഭ്രാതാക്കൾവധങ്ങളും
പ്രലംബവധംഗോപന്മാരുടെചരിതവും
അഗ്നിപാനവുംകാളിയന്തൻറമദഹരം
ദ്വിജപത്നിമാർവന്നവൃത്താന്തമവരോടു
അജ്ജനച്യുതൻപ്രസാദിച്ചൊരുചരിതവും
ദേവേന്ദ്രയാഗവിഘ്നംഗോവൎദ്ധനോദ്ധാരണം
ഗോപികമാരുമായിരാസക്രീഡയുംപിന്നെ
ശംഖചൂഡൻറവധമരിഷ്ടവധംപിന്നെ
ദമ്പനാംകംസന്തൻറമന്ത്രവുംകേശിവധം
നാരദസ്തുതിവ്യോമവധവുമക്രൂരൻറ
സാരചിന്തനംമധുരാപുരിപുക്കുപിന്നെ

രാമകൃഷ്ണാദികളോട്ടുള്ള സംഭാഷണവും
സാമോദമക്രൂരന്റെ സ്തുതിയും യാത്രകളും
മഥുരാപ്രവേശനം രജകവധാദിയും
അധുനാ ധനുർഭംഗം കംസന്റെ സ്വപ്നവൃത്തം.
വാരണവീരവധം മല്ലനിഗ്രഹങ്ങളും
ക്രൂരനാം കംസവധം താതമാതാക്കൾമോക്ഷം
ഗോപന്മാരുടെ യാത്ര രാമകൃഷ്ണന്മാർ തന്റെ
കേവലവിദ്യാഭ്യാസം ഗുരുദക്ഷിണ പിന്നെ
ഗോകുലേ ഉദ്ധവന്റെ യാത്രയും സംവാദവും
ഗോകുലജനസന്താപങ്ങൾ ശാന്തിയും പിന്നെ
സൈരന്ധ്രിക്കനുഗ്രഹമക്രൂരാനുഗ്രഹവും
സാരനാമക്രൂരൻ താനസ്തിനം പുക്കവാറും
വീരനാം ജരാസുതൻ താനുമായ് യുദ്ധങ്ങളും
പാരാതെ ദ്വാരകയെ നിർമ്മിച്ച വൃത്താന്തവും
യവനവധം മുചുകുന്ദനനുഗ്രഹം
യുവതിമണിയാം രുഗ്മിണിയെ വേട്ടവാറും
ഘോരനാം ജരാസന്ധാദികളെ ജയിച്ചതും
പുരുഷോത്തമം പ്രദ്യുമ്നോൽപ്പത്തി ശംബരന്റെ
വധവും സ്യമന്തകപ്രാപ്തിയും ജാംബവത്യാ-
മധുനാ വിവാഹവും ഭാമയെ വിവാഹവും
ശതധന്വാവിൻ വധം മിഥിലാരാജ്യം തന്നിൽ
മതിമാൻ ബലഭദ്രൻ വസിച്ച ചരിതവും
അക്രൂരൻ കൃതവർമ്മാതന്നുടെ ദേശയാത്ര
ശക്രനന്ദനനാകുമർജ്ജുനസാഹ്യവും
കാളിന്ദീമിത്രവിന്ദാദികളെ വിവാഹവും
ചീളെന്നു മുരനരകന്മാരെ വധിച്ചതും
പാരിജാതഹരണം പതിനാറായിരമാം
നാരികളുടെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തവാറും
രുഗ്മിണീപരീക്ഷയും പ്രദ്യുമ്നവിവാഹവും.
[illegible]ന്നൂയമനിരുദ്ധവൈവാഹേ രുഗ്മിവധം
ബാണയുദ്ധവും നൃഗമോക്ഷവും ബലഭദ്രൻ
താനേ പോയ് വൃന്ദാവനം പ്രാപിച്ച വൃത്താന്തവും
യമുനാകർഷണവും മാധവൻ പൌണ്ഡ്രകനൊ-
സമരേ കാശിനൃപൻ തന്നോടെ വധിച്ചതും
വീരനാം സുദക്ഷിണൻ തന്നുടെയാഭിചാരം
പാരാതെ വാരാണസി ചക്രത്താൽ ദഹിച്ചതും
രാമനും വിവിദനെ വധിച്ച വൃത്താന്തവും
സാംബന്റെ വിവാഹത്തിലസ്തിനചലനവും
നാരദൻ ഭഗവാന്റെ മായയെ ദർശിച്ചതും
നരവീരന്മാർ ദൂതവാക്യ[illegible]ീനാരദൻ
വന്നതും മന്ത്രങ്ങളും രാ[illegible]ിക്രമം
എന്നതിനായി ജരാസ[illegible]ക്കൊല്ലിച്ചതും
രാജസൂയവുമഗ്ര്യപൂജയും [illegible]ാല
രാജനിഗ്രഹമവഭൃഥമംഗ[illegible]ം
ദുരിയോധനഭ്രാന്തി സാല[illegible]ിച്ചതും
ക്രൂരനാം ദന്തവക്ത്രവധവും വ[illegible]
വധവും മുസലിയാൽ വല്ക്കലവ[illegible]

സ്വസ്ഥനല്ലാതെ വന്ന മാധവൻ ദുർല്ലക്ഷണേ
രാമനും യദുക്കളും ദുർന്നിമിത്തങ്ങൾ പോക്കാൻ
കാമദൻ കൃഷ്ണൻ താനുമായിട്ടു പ്രഭാസമാം
തീർത്ഥത്തെ പ്രാപിച്ചതും ബ്രാഹ്മണശാപത്തിനാൽ
തീർത്ഥഭൂതലേ തമ്മിൽ കലഹം പ്രാപിച്ചതും
യാദവന്മാരാമവർ മരിച്ചുപോയ ശേഷം
രാമനും ദേഹത്യാഗം ചെയ്തതും ജഗൽപതി-
മാധവൻ സമാധിസ്ഥനായിരുന്നതും പിന്നെ
വേധാവാദികൾ വന്നു വാഴ്ത്തിയ വൃത്താന്തവും
ദാരുകൻ നാട്ടിൽ ദ്വാരാപുരിയിൽ വൃത്താന്തങ്ങൾ
നേരേ പോയറിയിപ്പാനയച്ച വൃത്താന്തവും
ചൊല്ലുവനേകാദശസ്കന്ധത്താൽ മോക്ഷം ചൊല്ലും
ചൊല്ലിയതതിൽ മുമ്പു വൈരാഗ്യഹേതുവായി
യാദവകുലത്തിന്റെ നാശഹേതുക്കൾ പിന്നെ
ആദരവോടു വസുദേവനാരദവാക്യം
അതിങ്കൽ നവചോദ്യം നവയോഗികൾ വൃത്തം
അതിനുത്തരം നവയോഗികൾ ചൊന്നവാറും
പിന്നേതു ബ്രഹ്മാവാദിദേവകൾ സ്തുതിച്ചതും
നന്ദനന്ദനൻ കൃഷ്ണനവരോടുരച്ചതും
പിന്നേതു ഭഗവാനുമുദ്ധവർ താനുമായി
ഒന്നൊന്നേ ചോദ്യോത്തരമപരമുദ്ധവനും
ഭഗല്പദം കൂപ്പി ഭഗവദാജ്ഞയാലെ
ഭഗവൽഭക്ത്യാ ബദര്യാശ്രമം പുക്ക പിന്നെ
സ്വസ്ഥനായ്ത്തപം ചെയ്തു മുക്തിയെ ലഭിച്ചതും
അധുനാ ഭീമദുര്യോധനന്മാർ രണത്തിന്റെ
വിഘ്നത്തെ ച്ചെയ്യാനാരംഭിച്ചതും സാദ്ധ്യമല്ലെ-
ന്നോർത്തയും വേഗം രാമൻ ദ്വാരക പുക്കവാറും
കുചേലാനുഗ്രഹവും സൂര്യോപരാഗത്തിങ്കൽ
വിശദസ്മിതപഞ്ചതീർത്ഥത്തിൻ ചരിതവും
പിന്നെ ദ്വാരക തന്നിൽ ചെന്നതും വസുദേവർ
തന്നുടെ കൃഷ്ണസ്തുതി ഷൾഗർഭാനയനവും
മാധവൻ ഭാര്യമാരുമായുള്ള കളികളും
മധുവാണികൾ തന്റെ പ്രണയവാക്യങ്ങളും
യാദവകുലത്തിന്റെ വിസ്താരം മഹത്വവും
ഏവമെല്ലാമേ സംക്ഷേപിച്ചതു ദശമത്തിൽ
കേവലൻ സ്വയംപ്രകാശത്തിങ്കൽ ചേർന്നവാറും
ദേവാദിജനം തത്തൽസ്ഥാനം മോദേന പുക്കാർ.
ദ്വാരകാവാസിജനം വേഗേന പുറപ്പെട്ടു
പോരതിൽ മരിച്ചവർ തമ്മെയൊക്കവേ കണ്ടു
നാരികൾ ഭർത്താക്കളെ സ്മരിച്ചു വഹ്നി തന്നിൽ
പാരാതെ ചാടിക്കൂടി സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്പുക്കവാറും
ദ്വാരകസമുദ്രത്തിൽ മഗ്നമായുണ്ടു കണ്ടു
പാരാതെ ഫല്ഗുനൻ താൻ വജ്രനുമൊരുമിച്ചു
ശേഷിച്ച ജനത്തോടും മഥുരയ്ക്കധിപനായ്
വാഴിച്ചു വജ്രൻ തന്നെ ഹസ്തിനം പുക്ക പിന്നെ
ധർമ്മജനോടു കഥയെല്ലാമറിയിച്ചു
നിർമ്മലന്മാരാമവർ ശ്രീപരീക്ഷിത്തിനായി-

രാജ്യവുംസമർപ്പിച്ചുപതിപാഞ്ചാലിയുമായ്
ത്യാജ്യവുംചെയ്തുസർവ്വമുത്തരദിശിപോയി
സ്വർഗ്ഗത്തെപ്രാപിച്ചിതങ്ങെന്നെല്ലാമേകാദശേ
ഭാർഗ്ഗവകുലമുനിപുംഗവ!ധരിച്ചാലും;
ദ്വാദശസ്കന്ധംകൊണ്ടിട്ടാശ്രയംചൊല്ലീടുന്നു
വേദസിദ്ധാന്തമെല്ലാംമുക്തിയെവരുത്തുവാൻ
എന്നതുംമോക്ഷധർമ്മവ്യാപാരംചെയ്തപോന്ന
മന്നവന്മാർതമ്മുടെമഹത്വംസ്ഥാപിപ്പാനായ്
ചൊല്ലിയേൻകലിയുഗരാജാക്കന്മാരെയെല്ലാം.
വല്ലായ്മയാകുംകലിധർമ്മവുംചൊല്ലിപ്പിന്നെ
യുഗത്തിൻകണക്കുകൾപ്രളയക്രമങ്ങളും
ഭഗവൽഭക്തൻനൃപൻതനിക്കുശുകമുനി
നന്നായിട്ടുപദേശസാരവുമതുൾചെയ്തു.
നന്ദിച്ചുപോയിനൃപൻതക്ഷകദേതുകൊണ്ടു
മുക്തനായ്വന്നതെന്നുംപിന്നെയുംവേദക്രമ-
വ്യക്തികൾശിഷ്യക്രമമുത്തമപുരാണങ്ങൾ
തന്നുടെക്രമങ്ങളുംമാർക്കണ്ഡേയന്റെവൃത്തം
തന്മഹിമാനംഭഗവാനുടെസ്ഥൂലവൃത്തം
ആദിത്യന്മാർതൻവ്യൂഹമേവയെല്ലാമേയിപ്പോൾ
വേദിപ്പാൻസംക്ഷേപമാംചരിതംചൊല്ലീടിനേൻ.
വന്ദിച്ചീടുന്നേൽപ്രതിവാദ്യദേവതകളെ
എന്നതുംചെയ്തുസൂതൻപിന്നെയുംപുരാണങ്ങൾ
ഗ്രന്ഥസംഖ്യകൾചൊൽവാൻസംഖ്യയില്ലെന്നാകി-
മന്ദതചന്തീൻബുദ്ധിതെളിവാൻമഹാമുനേ![ല്പം
ബ്രാഹ്മമാംപുരാണത്തിൽപതിനായിരമായി
ഗ്രന്ഥസംഖ്യയെച്ചേർത്തുചൊല്ലിനേനറിഞ്ഞാലും
പാത്മമതൻപതിനായിരവുംശ്രീവൈഷ്ണവം
കല്പിതമിരുപത്തിമൂന്നതിൽസഹസ്രവും
ഇരുപത്തിനാലായിരമത്രേശൈവംപിന്നെ
പരിചോടെൺപത്തോരായിരമല്ലോസ്കാന്ദം
ഗ്രന്ഥവുമുണ്ടുപതിനെണ്ണായിരംഭാഗവതം
സ്കന്ധവുംപന്ത്രണ്ടായിച്ചൊല്ലിനാൻവേദവ്യാസൻ.
ഇരുപത്തയ്യായിരമാകുന്നുനാരദീയം
ധരിക്കമാർക്കണ്ഡേയമൊമ്പതിനായിരവും
വാരാഹമതിലിരുപത്തിനാലായിരമാം
കരുതുവാമനവുംപതിനായിരമല്ലോ
പതിനേഴായിരമാംകൂർമ്മമെന്നറിയണം
പതിന്നാലായിരമാകുന്നിതുമാത്സ്യഗ്രന്ഥം
ഗാരുഡംപത്തൊമ്പതിനായിരംപിന്നെക്കേൾക്ക
നേരോടേബ്രഹ്മാണ്ഡവുംപന്തീരായിരമല്ലോ.
ലൈംഗവുംപതിനൊന്നുസഹസ്രമറിയണം
ആഗ്നേയംപതിനഞ്ചുസഹസ്രംചതുശ്ശതം
ഭവിഷ്യംപതിന്നാലായിരവുമഞ്ഞൂറുമാം
ശ്രാവിക്കബ്രഹ്മവൈവർത്തംപതിനെണ്ണായിരവും
ഇത്തരംനാലുലക്ഷമാകുന്നിതെല്ലാംകൂടി
ഉത്തമപുരാണങ്ങൾപതിനെട്ടിലെഗ്രന്ഥം
പങ്കജോത്ഭവൻതനിയ്ക്കായ്ക്കൊണ്ടുനാരായണൻ
സങ്കടംതീർന്നുമോക്ഷംവരുവാൻഭാഗവതം
ഉപദേശിച്ചാനെന്നതറിഞ്ഞുകൊൾകയെന്നും
ഏവമെല്ലാമെചൊന്നേൻദ്വാദശേമുനിമാരേ!
അദ്ധ്യായംപ്രഥമത്തിൽപതിനെട്ടാകുന്നപോൽ
പത്തല്ലോദ്വിതീയത്തിൽമുപ്പത്തിമൂന്നത്രയേ
ചതുർത്ഥത്തിങ്കലിരുപതുമൊരൊമ്പതുമാ-
മതിവിസ്മയമിരുപത്താറുംപഞ്ചമത്തിൽ
പത്തുമൊമ്പതുമായിട്ടുന്നിതുഷഷ്ഠത്തിങ്കൽ
സപ്തമംതന്നിൽപതിനഞ്ചാകുമദ്ധ്യായവും
ഇരുപത്തിനാലാകുമഷ്ടമസ്കന്ധംതന്നിൽ
ഇരുപത്തിനാലല്ലോനവമസ്കന്ധംതന്നിൽ
ദശമംതൊണ്ണൂറതാമെന്നുമുണ്ടൊരുപക്ഷം
വിശദമേകാദശംമുപ്പതുമൊന്നുമല്ലോ
ദ്വാദശംപതിമൂന്നുമെന്നറിയേണമല്ലോ
വേദിക്കമുന്നൂററിമുപ്പത്തിരണ്ടെല്ലാംകൂടി
അദ്ധ്യായമുണ്ടെന്നതുപറയുമൊരുപക്ഷം
അദ്ധ്യായംമുന്നൂററിമ്മേൽനാലുത്തൊന്നെന്നുംചിലർ
അദ്ധ്യായക്രമംകൊണ്ടിട്ടെന്തിനുവിസ്തരിപ്പൂ?
സിദ്ധമായ്വന്നീടേണംഭക്തിമുക്തിയുമെന്നു
നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നഭാഗവതാർത്ഥമതിൽ
നിശ്ചയിക്കണമതിൻഫലത്തെസാരനെന്നാൽ
ഏവമെല്ലാമെചൊല്ലുംശ്രീമഹാഭാഗവതം
കേവലംമുക്തിസിദ്ധിച്ചീടുവാനെന്നീയർത്ഥം
മോക്ഷത്തിനേററംപ്രധാനമാംഭാഗവതം
സാക്ഷാലീവണ്ണംദ്വാദശത്തിൽതാൻചൊല്ലപ്പെട്ടു
ഏവമെല്ലാമേപ്രഥമാദിദ്വാദശാന്തങ്ങൾ
സേവിപ്പാൻപത്തുവിധലക്ഷണത്തോടുചൊന്നേൻ.
ഒന്നുരണ്ടില്ലാതാത്മമായയാലൊന്നുരണ്ടായ്
തോന്നിച്ചുരണ്ടായ്കണ്ടതൊന്നെന്നുതോന്നിച്ചേകം
തോന്നീടുന്നതുരണ്ടായ്ഭ്രമിച്ചുപൂർവ്വസ്മൃതി
തന്നാലായതുകൊണ്ടിട്ടൊന്നുരണ്ടെല്ലാംഭ്രമം
ബ്രഹ്മചിന്തനംമായാചിന്തനംരണ്ടുംമായാ
ബ്രഹ്മലക്ഷണംശൂന്യമചിന്ത്യംനിർവ്വികാരം
എന്നിരിക്കയാൽദ്വൈതാദ്വൈതചിന്തനമെന്തേ
എന്നിരിക്കുന്നനിലബന്ധമോക്ഷങ്ങളററ-
തെന്നതുസംസാരാദിഭ്രമങ്ങളററപദം
ഇതിനെസാധിപ്പാനായ്സകലകഥകളും
ഇതിനുഭാഗവതംഭക്തിയുംമുഖ്യംമുനേ.
ഇക്കഥകേൾക്കുന്നോർക്കുംകേൾപ്പിക്കുംജനത്തിനും
മുക്തിയുംവരുംമററുവേണ്ടതൊക്കെയുംസിദ്ധം
ആകയാൽഭാഗവതംചിന്തിച്ചുമനസ്സിങ്കൽ
ഏകാദശമായ്വന്നതോന്നീടുംജനങ്ങൾക്കും
വന്നീടുംഫലമിന്നവെണ്ണമെന്നതുവേറേ
ഇന്നുഞാൻപറയുന്നതെന്തിനുമുനിമാരേ!
മന്നിടത്തിങ്കൽജന്മംചെയ്തതിൻഫലമെല്ലാം
വന്നുസംഭവിച്ചിതെന്നുള്ളതേപറയേണ്ടു
ആകയാൽമുക്തന്മാരായുള്ളവർശീലിക്കുന്ന

ലോകനായകൻകഥാസല്ലാപാൽവസിക്കുന്നോം.
ഏവമെല്ലാമേചൊല്ലിമാമുനിമാർക്കുസൂതൻ
കേവലംഗുരുപാദംവാഴ്ത്തിവന്ദിച്ചുകൊണ്ടു
മാമുനിമാരുമായി മോദമോടിരുന്നിതു
മാമുനിമാരാലനുഗ്രഹീതനായാൻസൂതൻ.
ഇച്ചൊന്ന കഥകളിലുള്ള കുററങ്ങളെല്ലാം
സച്ചിദാത്മാക്കൾതെളിഞ്ഞിരിക്കുംസജ്ജനങ്ങൾ
ഒക്കെയുംക്ഷമിക്കയുംചെയ്തിനിക്കനുഗ്രഹം
ഭക്തിവ്യക്തികളില്ലെന്നാകിലുംചെയ്തീടണം.
കരുണാത്മാക്കളായമഹത്താംമുനത്തിനും
കരുണാത്മകനായമൽഗുരുവരനായും.
കരുണാപാരിരാശിയാകിയഭഗവാനും
ധരണീസുരന്മാർക്കുംസർവ്വർക്കുംവണങ്ങുന്നേൻ.

സർവ്വത്ര പരിപൂർണ്ണമാകിയപരബ്രഹ്മം
സർവ്വദാമമഹൃദിതെളിഞ്ഞുവിളങ്ങുവാൻ
സർവ്വാത്മാവായസർവ്വസാക്ഷിയുംതാനായ്നില്ക്കും
നിർവ്വാണപദത്തുറായെല്ലാണ്ടിതാവണങ്ങുന്നേൻ.
ഭഗവാൻതന്റെപുത്രനാകിയബ്രഹ്മാവിന്നായ്
ഭാഗവതത്തെയുപദേശിച്ചഹേതുക[illegible]
ദേവതാസ്തുതികളുമൊക്കെയുംതു[illegible]
കേവലംചൊല്ലിപ്പിന്നെചൊല്ലിനേൻശേഷമെല്ലാം
മേലേടമുള്ളകഥചിന്തിച്ചാലവർണ്ണ്യമാം
കാലവൈഭവംമായയെന്നോർത്തുവാഴ്കസുഖം.
ഏവമെല്ലാമേചൊല്ലിവണങ്ങിക്കിളിമകൾ
കൈവല്യാനന്ദത്തോടെവസിച്ചിതക്കാലമേ.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാഗവതേ മഹാപുരാണോത്തമേ

ശ്രീസൂതശൌനകസംവാദേ

ദ്വാദശസ്കന്ധം

സമാപ്തം.

കൊല്ലം 'വിദ്യാവർദ്ധിനി'
അച്ചുക്കൂടത്തിൽ അച്ചടിച്ചതു.